COWASJEE JEHANGHIER READYMONEY
PRESENTATION.

BOMBAY BRANCH

OF THE

Royal Asiatic Society.

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 15 June, 2016

CET OUVRAGE SE TROUVE :

A PARIS,

Chez l'Auteur, rue Saint-Benoît, n° 23;

Chez M. Théophile Barrois, libraire, quai Voltaire, n° 15, à la Tour de Babel.

A MARSEILLE,

Chez Mme Ve Camoin, libraire, place Royale.

A CONSTANTINOPLE,

Chez M. Turrasse, libraire, grande rue de Péra;

Chez M. Iskender, libraire;

Et chez les principaux Libraires de la France et de l'Etranger.

السنهٔ فرانساویّه وترکیّه‌نک لغتی

DICTIONNAIRE

FRANÇAIS-TURC

A L'USAGE

DES AGENTS DIPLOMATIQUES ET CONSULAIRES,
DES COMMERÇANTS, DES NAVIGATEURS
ET AUTRES VOYAGEURS DANS LE LEVANT,

PAR T.-X. BIANCHI,

ANCIEN SECRÉTAIRE-INTERPRÈTE DU ROI POUR LES LANGUES ORIENTALES,
OFFICIER DE LA LÉGION-D'HONNEUR, DÉCORÉ DE L'ORDRE OTTOMAN DU NICHANI-IFTIKHAR,
MEMBRE DU CONSEIL DE LA SOCIÉTÉ ASIATIQUE DE PARIS,
MEMBRE DE LA SOCIÉTÉ ROYALE ASIATIQUE DE LONDRES.

TOME SECOND.

جلد ثانی

G — Z

56312

NX
C
32

ROYAL ASIATIC SOCIETY LIBRARY

SECONDE ÉDITION.

PARIS,
TYPOGRAPHIE DE Mme Ve DONDEY-DUPRÉ,
IMPRIMEUR DU COMITÉ DES TRADUCTIONS ORIENTALES DE LONDRES,
Rue Saint-Louis, no 46, au Marais.

MD CCC XLVI

Tout exemplaire de ce Dictionnaire qui ne serait pas revêtu de la signature de l'auteur sera réputé contrefaçon, et poursuivi comme telle, en vertu de la loi du 19 juillet 1793.

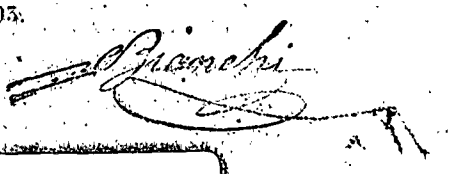

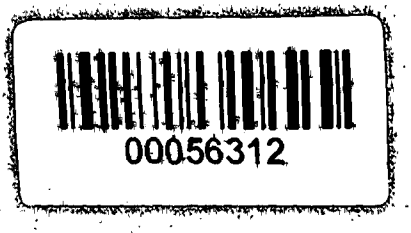

DICTIONNAIRE
FRANÇAIS-TURC.
SECONDE PARTIE.

G.

G, s. m., septième lettre de l'alphabet français; حروف هجانك يدنجى حرفى *houroufi hedjānañ ïedindji harfi.*

Gabar, s. m., بر نوع اتمجه *bir nev'y atmadja*, t.

Gabare, s. f., espèce de bateau pour remonter les rivières, شايقه *chāïqa*, لوندره *lôndra*. — Bâtiment de guerre destiné à porter des vivres, ذخيره كتورن يكلك كميسى *zakhîrè guèturen beïlik guemîci.* — Espèce de bateau de transport, ماونه *māouna*, ماغونه *māghouna*, يوك قايغى *ïuk qāïghy.* — Bateau pour la visite des bâtiments qui entrent et sortent des ports, قول كمركجى قايغى *qoul, gumrukdji qāïghy.* — Gabare à pêcher, بر نوع بالقچى اغى *bir nev'y bāliqtchy aghy*, اغريب اغى *aghryb aghy*, t.

Gabari ou Gabarit, s. m., كمى اورنكى - نمونه‌سى *guèmi eurnègui, numounèci*, t.

Gabarier, s. m., شايقه رئسى *chāïqa rèïci*, ماعونه‌جى *mā'ounadji*, t.

Gabatine, s. f., donner de la gabatine, الذاتمق *aldātmaq*, t.

Gabeler, v. a., توزى بر زمان مخزنده قورتمق *touzi bir zemān makhzendè qouroutmaq*, t.

Gabeleur, s. m., توز رسمى باجدارى *touz resmi bādjdāri*, توز مقاطعه‌سى مأمورى *touz mouqāthe'ari mèemouri.*

Gabelle, s. f., impôt sur le sel, توز رسمى - ميريسى *touz resmi, mîrici*, a.-p.-t. — Grenier à sel, توز مخزنى - انبارى *touz makhzèni, embāri.* — Lieu où l'on vend le sel, توز صاته‌جق ير *touz sātadjaq ïer.*

Gabie, s. f. Voy. Hune.

Gabier, s. m., غابيار *ghābiār*, كمى نوبتجيسى *guèmi nevbetdjîci*, t.

Gabion, s. m., sorte de panier, مترس سپدى *mètèris sèpèdi*, طپراق سپدى *thoprāq sèpèdi*, t.

Gabionner, v. a., مترس سپدلرينى دزمك *mètèris sèpedlèrini dizmek*, بر يرك اطرافنه طپراق سپدلرى چويرمك *bir ïeruñ ethrāfinè thoprāq sèpedlèri tchevîrmek*, t. — Gabionné, e, adj., اطرافى طپراق سپدلرى چويرلمش *ethrāfi thoprāq sèpedlèri tchevîrilmich.*

Gabords, s. m. pl., كمى

يانلرنده‌كى تخته‌لر *guèmi ïānlarindèki takhtalar*, كمى يانلرى *guèmi ïānlari*, t.

Gabriel, n. pr., جبرايل - جبراعل *djebrāïl*, a.

Gaburon, s. m., ديرك اوقنى طياندره‌جق اغاج پارچه‌سى *dírek oqyni dhaïānduradjaq aghādj pārtchaci*, t.

Gache, s. f., pièce de fer dans laquelle entre le pêne d'une serrure, مندال كيرجك دمر *mandāl guírèdjek dèmir*, پريسنك كيرديكى دليك *pericenk guirdigui delik*, t.; كليددان *kelíddān*, p. — Spatule dont se servent les pâtissiers, بوركچى قاشغى *beurektchi qāchyghy*, t.

Gacher, v. a., délayer du plâtre, الچى صو ايله قرشترمق *altchi sou ilè qarichturmaq*, كرج ازمك *kiredj ezmek*. — Au figuré, faire mal, salement, فنا ياپمق *fenā ïāpmaq*, بولاشترمق *boulāchturmaq*, t.

Gachet, s. m., دكز قرلنغجى *deñyz qyrlanghydji*, t.

Gacheur, s. m., الچى بولاشتريجى *altchi boulāchturídji*; ديوارجى يماغى *douvārdji ïamāghy*, t.

Gacheux, se, adj., boueux, sale, بالچقلو *bāltchiqlu*, چامورلو *tchāmourlu*, صيويق بالچقلو *seveq bāltchyqlu*, t.

Gachis, s. m., saleté, boue, يره دوكلمش صولى نسنه *ïèrè dukulmich soulou nesnè*, بولاشقلق *boulāchiqlyq*, بولاشاق *boulāchāq*, صويقلمق *syvyqlyq*, t.

Gadouard, s. m., بوقچى *boqtchi*, t.

Gadoue, s. f., matière fécale, كنفدن چقرلمش بوق - نجاست *kèneften tchiqārilmich boq, nedjācet*, كاريز مردارلقلرى *guiāriz mourdārlyqleri*, t.

Gaffe, s. f., perche avec un croc, كمى قانجه‌سى *guèmi qāndjaci*, چفته چنكللو قانجه *tchiftè tchenguèllu qāndja*, t.

Gaffer, v. a., قانجه‌لمق *qāndjalamaq*, چفته چنكللو قانجه ايلشدرمك *tchiftè tchenguellu qāndja ilichturmek*, t.

Gage, s. m., ce qu'on livre pour la sûreté d'une dette, رهين - رهن *rehín*, pl. a. ارهان *erhān*; رهان *rihān*, رهون *ruhoun*; طوتى *thouti*; طوتو *thoutou*, t.; امانت *emānet*. — Dépôt, وديعة *vedi'at*, pl. ودايع *vedāï'*, a. — Mettre en gage, امانت - رهين قومق *emānet, rehín qomaq*, ترهين ا *terhín it*. — Prendre des gages, امانت المق *emānet almaq*, استرهان ا *istirhān it*, اخذ رهن ا *akhzi rehín it*. — Prendre en gage, رهن طريقيله المق *rehín tharyqilè almaq*, امانة المق *emānèten almaq*. — Avoir en gage, امانة حفظ ا *emānèten hyfz it*. — Retirer le gage, رهندن چيقارمق *rehínden tchiqārmaq*, رهن قورتارمق *rehín qourtārmaq*. — Assurances, preuves, شاهد *chāhid*, pl. a. شواهد *chevāhid*; دليل *delīl*. — Pour gage de sa fidélité, شاهد صداقتى اولمق اوزره *chāhidi sadāqati olmaq uzrè*. — Immeubles, استغلال *istighlāl*, امانت *emānet*.

— Gage touché, sorte de petit jeu, ياد دست اوبونى *iād dest oïoury*. Gages ou salaires, اجر *edjr*, أجرة *udjret*, علوفه *'ulufe*, وظيفه *vazîfe*, pl. a. وظايف *vezāïf*. — pour une semaine, هفتەلق *haftalyq*, p.-t. — pour un mois, ايلق *aïlyq*. — pour une année, يللق *îillyq*. — Quels sont ses gages par mois? ايلغى نەدر *aïlyghy nèdur*. — Les gages d'un domestique, برخدمتكارك علوفەسى *bir khyzmetkiāruñ 'ulufèci*. — Que gagnes-tu de gages? علوفەدن كسبك ندر *'ulufèdenkesbuñ nèdur*. — Ses gages courent de tel jour, علوفەسى فلان كونەدن اعتبار اولنور *'ulufèci fèlān gundèn 'ytibār olounour, ichler*.

Gager, v. a., donner des appointements, اجر ـ اجرت *edjr, udjret, 'ulufe vèrmek*, علوفه ايله طوتمق *'ulufe ilè thoutmaq*, علوفه باغلمق *'ulufe bāghlamaq*, توظيف *tevzîf it*. — Gagé, e, علوفەلو *'ulufèlu*, موظف *muvazzaf*. — Gager, v. n., parier, بحث ا ـ طوتمق *bahs it, thoutmaq*, مراهنه ا *murāhenè it*, a.-t.; اوچه قومق *outchè qomaq*, p.-t. — avec quelqu'un, اوچشمك *utchiuchmek*, بر برى ايله بحث ا ـ اوكدل قومق *bir biri ilè bahs it, euñdul qomaq*. — Je gage que cela est ainsi, بويله اولدیغنه بحث ايدرم *beuïlè ouldughinè bahs iderim*.

Gagerie, s. f., t. de prat., ضبط اموال *zabthi emvāl*. — Saisie gagerie, حبس المال على طريق *habs ul-māl 'ala thariq ur-rehîn*, a.

Gageur, se, s., qui gage souvent, بحث ايديجى ـ طوتيجى *bahs ididji, thoutidji*, ـ بحث طوتان طوتيجى *bahs thoutān, thoutidji*.

Gageure, s. f., promesse de gageurs, بحث *bahs*, a.; اوچ *outch*, p.; مراهنة *murāhenet*, a. — La chose pariée, بحث اولنمش شئ *bahs olounmich chei*, t. — Soutenir la gageure, au fig., persister, بحث طوتمق *bahs thoutmaq*, a.-t.

Gagiste, adj., ايلقلو *aïliqlu*, اجرتلو علوفەلو *'ulufèlu, udjretlu*, a.-t.; اجير اجرتخور *edjîr, udjretkhor*, a.-p.

Gagnable, adj. com., قزانەجق *qazānadjaq*, قزانله بيلور *qazānila bîlur*, t.; كسب اولنور *kesb olounour*, a.-t.

Gagnages, s. m., اوتلاق ـ اوتلاق *otlāq*, اوتلاق يرى *otlāq ïeri*, t.; چراكاه *tcherāguiāh*, p.; مرتع *merta'*, pl. a. مراتع *merātî*.

Gagnant, e, adj., qui gagne, قزانان *qazānān*, اويونك قزانيجى *oïounda qazānydji*, t.; كاسب *kiācib*, فايز *fāïz*. — Les gagnants et les perdants, فايزين و خاسرين *fāïzîn u khācirîn*.

Gagne-Denier, s. m., porte-faix, حمال *hammāl*, اجير *edjîr*, a.

Gagne-Pain, s. m., ce qui fait gagner la vie à quelqu'un, كچنەجك *guetchinedjek*, كونەلك قزانج *gundèlik qazāndj*, t.; مكسبه *meksebè*, a.

Gagne-Petit, s. m., بليجى *bileïdji*, t. Voy. Remouleur.

Gagné, e, adj., قزانلمش *qazānilmich*, t.; مكسوب *meksoub*, a.; كسب اولنمش *kesb olounmich*.

Gagner, v. a., faire un gain, قزانمق *qazānmaq*, قزانج ا *qazāndj it*, كسب ا *kesb it*, المق *almaq*. — Acquérir, تحصيل ا *tahsīl it*, قزاتمق *qazānmaq*. — S'emparer, المق *almaq*, ضبط ا *zabth it*. — au jeu, اوينده اوتمق - قزانمق *oïounda outmaq*, *qazānmaq*. — de l'argent, پاره قزانمق *pāra qazānmaq*. — sa vie, كچنمك *guetchinmek*, نفقه‌سنى قزانمق *nafaqacini qazānmaq*. — son pain, اتمكنى قزانمق *etmeïni qazānmaq*, اتمكنى چيقارمغه چالشمق *etmeïni tchiqārmagha tchālichmaq*. — son procès, دعواسنى قزانمق *d'avācini qazānmaq*. — le paradis, les béatitudes éternelles, تحصيل سعادت جاودانى ا *tahsīli se'ādeti djāvidāni it*. — Gagner, obtenir, المق *almaq*, اله كتورمك *èlè gueturmek*, t.; نايل - واصل او *nāïl*, *vācil ol*. — Tirer avantage de.., فائده‌لنمك *fāïdèlenmek*, فائده جلب ا *fāïdè djelb it*. — Profiter, تحصيل نفع و فايده ا *tahsīli nef' u fāïdè it*. — L'emporter, avoir le dessus, اوست كلمك *ust guelmek*, تفوّق بولمق *tefevvuq boulmaq*. — Vaincre, يكمك *ïeñmek*, غالب كلمك *ghālib guelmek*. — Triompher, réussir, arriver à..., ظفر بولمق *zafer boulmaq*, ايرشمك *irichmek*, وصول بولمق *vuçoul boulmaq*. — Pénétrer, se répandre, كچمك *guetchmek*, تاثير ا *tecir it*. — Gagner les bonnes grâces de quelqu'un, بر كمسنه‌نك خاطرين اله المق - اله كتورمك *bir kimesnènuñ khāthyrin èlè almaq*, *èlè gueturmek*. — la bienveillance, بر كمسنه‌نك حسن توجّهنى جلب و تحصيل ا *bir kimesnènuñ husni teveddjuhini djelb u tahsīl it*. — Corrompre, ايارتمق *aïārtmaq*. — un juge ou tout autre personne par des présents, رشوتلمك *richvetlemek*, t.; رشوت الدرمق *richvet āldurmaq*. — Gagner du pays, avancer, يول - ميدان المق *ïol*, *meïdān almaq*, قطع مسافه ا *qathy' meçāfè it*. — Gagner les devants, ايلرويه كچمك - سكرتمك *ileruïè guetchmek*, *seguirtmek*, مسابقت ا *muçābaqat it*. — Gagner une maladie, بر خسته‌لغه اوغرامق *bir khastalygha oghrāmaq*. — un pays, fuir, بر مملكته - بر طرفه قاچمق *bir memleketè*, *bir tharafa qātchmaq*. — les champs, قاچمق *qātchmaq*. — Faire des progrès, s'étendre, يايلمق *ïāïlmaq*, سرايت ا *sirāïet it*. — Augmenter, acquérir de la force, اشتداد بولمق *ichtidād boulmaq*. — Le feu a gagné le haut de la maison, اتش اوك يوقاروسنه قدر سرايت ايلدى *ātech evuñ ïoqārucinè qadar sirāïet eïlèdi*. — En t. de marine, gagner le vent, روزكارك اوستنه چيقمق *rouzguiāruñ ustunè tchyqmaq*. — Mériter, مستحق او *moustahyqq ol*. — Ga-

gner du temps, وقت - مهلت بولمق *vaqyt, muhlet boulmaq.* — un lieu, y arriver, - بر يره ايرشمك - واصل او *bir ïerè irïchmek, ïetichmek, vâcyl ol.* — On dit la nuit nous gagne pour dire qu'elle approche, كيجه يضمقلغ در *guidjè basmaqta dur.* — Se laisser gagner par quelqu'un, بر كمسنه نك جيله سنه الدانمق *bir kimesnènuñ hïlèsinè aldânmaq.*

Gai, e, adj., joyeux, شين *chen,* كيفلو *keïflu,* كولر يوزلو *guler ïuzlu,* كولج يوزلو *guludj ïuzlu,* t.; مسرور *mesrour,* a.; شادمان *châdumân,* p.; كيفي ير ينده *keïfi ïerindè.* — Humeur —, طبع نشيط *thaby' nechïth.* — Être gai, شين او *chen ol,* سونمك *sevinmek.*

Gaiement et Gaiment, adv.; شينلكله *chenlikilè,* صفا ايله *safâ ilè,* a.-t.; دنجلكله *dindjliklè,* t.; سرور و نشاط ايله *surour u nichâth ilè,* a.-t.; كوكل خوشلغله *gucañul khochlyghylè.*

Gaieté et Gaité, s. f., belle humeur, شينلك *chenlik,* t.; شادلق *châdlyq,* شاذلق *châzlyq,* p.-t.; كيفلولك *keïflulik,* اچق يوزلولك *atchyq ïuzlulik,* كيف *keïf,* سرور *surour,* بشاشت *bechâchet,* نشاط *nichâth,* انبساط قلب *imbiçâthy qalb.* — Se mettre en gaieté, اچلمق *atchylmaq,* كيفلنمك *keïflenmek,* كيفي كلمك - چاتمق *keïfi guelmek, tchâtmaq,* نشاطلو او *nechâthlu ol.* — Montrer de la gaieté, اظهار سرور و بشاشت *izhâr surour u bechâchet it.* — Paroles, actions folâtres, خورافات *khorâta,* لطيفه *latyfè.* — Vivacité, قزغنلق *qyzghynlyq,* حرارت *harâret.* — Enjouement, بشاشت طبع *bechâcheti thab'.* — Cheval qui a de la gaieté, جنبشلو ات *djumbuchlu at.* — De gaieté de cœur, سبب سز *sèbebsyz,* a.-t.; اصلى فصلى يوقدن *asly fasly ïoqtan.* — En gaieté à la suite d'un repas, كيفلك كيفلك ايكن *keïflè keïflè iken.*

Gaïac, s. m., عود الهند *'oud el-hind,* خطب القدّيسين *khathb ul-qaddicin,* خشب الانبيا *khachb ul-embiâ,* a.

Gaillard, e, adj. fam., joyeux, dispos, شين *chen,* كيفلو *keïflu,* شوقلو *chevqlu,* شاقرق *châqraq,* طربناك *thyrbnâk.* — Un peu libre, hardi, éveillé, شوخ *chokh,* شوخ طبيعت *chokh thabi'at.* — Peu décent, فاحش *fâhich.* — Éveillé, hardi, اچق كوزلو *atchyq gueuzlu,* جسور *djeçour.* — Sain, dispos, دنج *dindj,* صاغ *sâgh,* تندرست *tendurust.* — Un gaillard, دلى قانلو *deli qânlu.* — Une gaillarde, بر قحبه *bir qahpè.*

Gaillard, s. m., t. de marine, élévation sur le tillac, كمي قيالغنك قلعه سى *guèmi qaïâlyghynuñ qal'aci.* — d'avant, كمي كوپشه سنك باش طرفنده كى سدّ *guèmi kupechtècinuñ bâch tharafindèki sedd.* — d'arrière, كمي كوپشه سنك قيچ طرفنده كى سدّ *guèmi kupechtècinuñ qyrch tharafindèki sedd.*

findeki sedd, t. — Un vent gaillard, fort, كسكين روزكار *keskin rouzguiār*.

Gaillardement, adv., joyeusement, شينلكله *chenlikilè*. — Hardiment, جسارتله *djeçāretilè*.

Gaillardise, s. f. fam., gaieté, شينلك *chenlik*, كيفلولك *keïflulik*, t. — Paroles un peu libres, فحش *fahch*, a. — Dire des gaillardises, فحش سويلمك *fahch seuïlemek*.

Gain, s. m., profit, كسار *kiār*, قزانج *qazāndj*, t.; كيار *kiār*, p.; فايده *fāïdè*, كسب *kesb*, نفع *nef'*, منفعة *menfa'at*. — Lucre et usure, ربح *ribh*, pl. ارباح *erbāh*. — Gain médiocre, كسب معتدل *kesbi mu'tedil*. — Petit —, كسب جزئى *kesbi djuz'i*. — Grand —, كسب جسيم *kesbi djecim*. — permis, كسب جايز *kesbi djāïz*. — défendu, illicite, — كسب حرام *kesbi harām*, ناشرعى *nā cher'y*. — Travailler pour le gain, كسب كاره چالشمق *kesbi kiārè tchālichmaq*. — Heureux succès, victoire, ظفر *zafer*, a.; قزانمه *qazānma*, ظفر بولمه *zafer boulma*. — d'une bataille, محاربده فوز وظفر *mouhārebèdè fevz u zafer*, جنكك قزانلمه‌سى *djenguñ qazānilmaei*.

Gaîne, s. f., étui, قين *qyn*, قلف *qylyf*, قاب *qāb*, t.; غلاف *ghylāf*, pl. غلف *ghoullef*, a.; نيام *niām*, p.

Gainier, s. m., qui fait des gaines, قينجى *qyndji*, قلفجى *qylfdji*, t. — arbre de Judée, كجى بوينوزى اغاجى *ketchi boïnouzi aghādji*, t.

Gala, s. m., réjouissance, شينلك *chenlyk*. — Fête, عيد *'yïd*. — Habit de — كسوهٔ عيد *kisvèï 'yïd*. — Réception, cérémonie de cour, بنيش *bènich*, الاى *'alāï*. — Jour de —, الاى كونى *'alāï gunu*. — Festin, ضيافت *ziāfèt*, a.

Galactite, s. m., ou Pierre de lait, سود يشمى *sud iechimi*, t.; حجر اللبن *hadjer ellebn*, a.

Galamment, adv., چلبيلكله *tchèlèbīliklè*, t.; ظرافت ايله *zerāfet ilè*, a.-t.; ظريفانه *zarifānè*, a.-p.

Galanga, subst. masc., plante, خلنجان *khalendjan* pour خولنجان *khavlindjān*, t.

Galant, e, adj., aimable, civil, چلبى *tchelebi*, t.; خوش طبيعتلو *khoch thabi'atlu*, ظريف *zarif*, طاتلو خويلو *thatlu khouïlu*. — Un galant homme, homme probe, اهل عرض ادم *ehli irz ādem*, a.-t.; دوغرو ادم *doghrou ādem*. — Homme galant, qui cherche à plaire aux dames, زنپاره *zampara*, t.; زنپرست *zenperest*, زندوست *zendost*. — C'est un homme galant, زندوست برادمدر *zendost bir ademdur*. — Femme galante, qui a des intrigues de galanterie, اچق مشربلو قارى *atchyq mechreblu qāry*. — Galant, e, se dit aussi en parlant des choses, pour agréable, de bon goût, كوزل *guzel*, مطبوع *mathbou'*, ظريف *zarif*. — Un ha-

bit galant, لباس مطبوع *libāci mathbou'*.

Galant, e, s. m., amant, سوكولو *sevgulu*, t.; عاشق *'āchiq*, a.; دوست *doust*, p.

Galanterie, s. f., agrément dans l'esprit et les manières, politesse, چلبيلك *tchèlèbilik*, t.; ظرافت *zerāfet*. — Empressement auprès des femmes, زنپرستلك *zenperestlik*, زندوستلق *zendostlyq*, a.-t.; مغازلة *moughāzelet*, a.; زنپرستى *zenperesti*. — Commerce amoureux, زنا *zinā*, زناكارلق *zinākiārlyq*. — Petit présent, ارمغان *ermaghān*, t.; تحفه *tohfè*, pl. a. تحف *touhaf*; دستاويز *destāviz*, p. — Ironiquement, maladie vénérienne, فرنك علتى - خسته‌لكى *frenk 'ylleti, khastaligui*.

Galata, faubourg de Constantinople, غلطه *ghalatha*.

Galatie, n. de pays, اناطوليدن بر ايالتنك اسمى *anātholouden bir eïāletinuñ ismi*.

Galaxie, s. f., nom grec de la Voie lactée. Voy. Lactée.

Galbanum ou Galbanon, s. m., plante, قصنى *qasni*, a. — Prov.: Donner du galbanum, tromper par de fausses promesses, مواعيد عرقوبيه ايله الداتمق *mevā'ydi 'arqoubiïè ilè aldātmaq*.

Gale, s. f., maladie de la peau, اويوز *ouïouz*, t.; جرب *djereb*, a. — Grosse —, قبا اويوز *qabā ouïouz*. — sèche, miliaire ou canine, قورى اويوز *qourou ouïouz*, جرب يابس *djerbi ïābis*.

Galé, s. m., plante, بر نوع قوقولو اوت *bir nev'y qoqoulu ot*, t.

Galéace, s. f., بر نوع بيوك كمى *bir nev'y buïuk guemi*, t.

Galée, s. f., بضمه خطلرى دوزه‌دجك تخته‌جك *basma khathleri duzededjek takhtadjik*, t.

Galefretier, s. m., الچق كمسنه *altchaq kimesnè*, t.

Galéga ou Galec, s. m., plante, سداب التيس *sedāb-utteïs*, a.

Galène, s., كبريتلو قورشون معدنى *kibritlu qourchoun ma'deni*, t.

Galénique, adj. com., راى جالينوسه موافق *reï djālinocè muvāfyq*, a.-t.

Galénisme, s. m., doctrine de Galien, مذهب جالينوس *mezhebi djālinos*, a.-t.

Galéniste, adj. com., جالينوسى *djālinocii*, pl. a. جالينوسيون *djālinocioun*.

Galéopsis, s. m. plante, يبان كتوير *ïabān kenevir*, t.; راس الهر *res ul-harr*, جملج *djemledj*, a.

Galer, v. a., gratter, popul., قاشمق *qāchimaq*. — Se Galer, v. pron., قاشنمق *qāchinmaq*, t.

Galère, s. f., bâtiment de mer, قادرغه *qādergha*, چكترى *tchektiri*, چكترمه *tchekturmè*. — Les galères, peine des galères, كورك *keurek*. — Condamner aux galères, كوركه صالمق - كوندرمك - اتمق *kurèguè sālmaq, gueuhdermek, atmaq*. — Au fig., état, situation pénible, حال پرملال *hāli pur melāl*.

— Vogue la galère, نه اولورسه اولسون *nè oloursa olsoun.*

Galerie, s. f., longue pièce d'un bâtiment, قوغوش *qoghouch*, t.; ازج *azdj*, pl. ازاج *azādj*. — Passage, corridor,, كجيد *ketchid*. — Portique, دهليز *dehlīz*, pl. دهاليز *dehālīz*. — de vaisseau, قورته-قورتا *qortā*. — Allée souterraine, en terme de siége, يرالتى يولى *ïer alty ïoly*. — Balustrade, پرمقلق *parmaqlyq*, طرابزان *thrabazān*. — Au fig., auditeurs, حاضر بالمجلس اولنلر *hāzir bilmedjlis olanlar*, a.

Galérien, s. m., كوركه اتلمش مجرم *keurèguiè atilmich mudjrim*, t.; فورسا *forçā*, i.; پايزن *pāizen*, p.-t.

Galerne, s., قره يل *qara ïel*, شوش يلى *chirich ïeli*, t.

Galet, s. m., caillou, انجه چاقل طاشى *indjè tchāqyl thāchi*, يالى چاقللى *ïāly tchāqyly*, حصات البحر *haçāt ul-bahr*.

Galetas, s. m., dernier étage, طبقه طام التندكى يير *dhām al-tyndèki ïer, thabaqa*, طوان ايچى *thavān itchi*, t.; شروانى *chirvāni*.

Galette, s. f., gâteau plat, پته *pitè*, بوغاچه *boghātcha*, t.; كرده *kirdè*, p. — Sorte de biscuit de mer, بر نوع پكسمات *bir nev'y paksimat*.

Galeux, se, adj., اويوزلو *ouïouzlu*, t.; اجرب *edjreb*, pl. جرب *djurb*; جربان *djerbān*. — Brebis galeuse, اويوزلو ديشى قيون *ouïouzlu dichi qoïoun*. — En langage de l'Écriture, un chrétien en tant qu'il est sous la conduite de son pasteur, ربيض *rabïz*, pl. a. ربضا *roubeza*.

Galien, n. pr., جالينوس *djālinos*, a.

Galilée, s. f., nom de pays, بلاد الجليل *bilād ul-djelil*, a.

Galimafrée, s. f., قيمه اشى *qyma āchy*, t.

Galimatias, s. m., discours diffus, معناسز لاقردى *ma'nāsiz lāqyrdi*, t.; خلط كلام *khalthy kelām*, خلطيات *khalthiāt*, قارش مورش صاچمه سوزلر *qāvich mourich sātchma seuzler*.

Galion, s. m., vaisseau, قاليون *qālïoun*, t.

Galiote, s. f., چكرمه *tchèkurmè*, قليوته كميسى *qaliota guèmici*. — à bombe, هاوان كنوره جك وجبره *hāvān gueturedjek, vè khoumbara ātadjaq guemi*, t.

Galipot, s. m.; résine liquide du pin, اق چام ساقزى *aq tchām sāqyzi*. — Encens blanc, اق كونلك *aq gueunlik*, t.

Galle, s. f., noix de —, مازى *māzi*, مازو *māzou*, t.

Gallican, ne, adj., qui concerne l'église de France, فرانسز كليسه يه متعلق *frānciz kelïçaïè mute'alyq*, t.

Gallicisme, s. m., لفظه اصطلاح فرانساوى *lafzèi isthylāhi frānçāvi*, a.

Gallinacés, s. m. pl., طاوق نوعندن اولان قوشلر *thāvouq nev'ynden olān qouchlar*, t.

Gallinosse, s. f., بر نوع اق

بابا قوشی *bir nev'y aq bābā qouchou*, t.

Gallipoli, n. propre de ville, کلیبولی *guèliboli*. — Le détroit de —, کلیبولی بوغازی *gueliboli boghāzi*.

Gallique, adj. com., tiré de la noix de galle, مازودن چیقارلمش *māzouden tchiqārilmich*, مازو خلاصه‌سی *māzou khoulāçaci*, t.

Gallium, s. m., plante, غالیون *ghālioun*, a.

Galoches, s. f. pl., espèce de socque qui reçoit le soulier ou la botte, سرموزه *sermouzè*, سرموژه *sermoujè*, قلاوره *qalavra*, ادک *edek*. — Chaussure dont le dessus est de cuir et la semelle de bois, چارق *tchāraq*, طولاق *tholāq*. — dont on se sert dans les bains turcs, نعلین *n'aleïn*.

Galon, s. m., cordonnet, غیطان *ghaïtān*. — Ruban, شرت - شریت *chirit*, شرید *chirīd*. — d'or, صرمه شریت *syrma chirit*. — de fil ou de laine, تاصمه *tāsma*. — d'argent, سیم شریت *sīm chirit*. — de soie, ابریشم شریت *ibrichim chirit*, t.

Galonner, v. a., شریتلمک *chiritlèmek*, شریت دکمک *chirit dikmek*, شریت ایله دونانمق *chirit ilè donātmaq*, t. — Galonné, شریتلو *chiritlū*, شریت ایله دونانمش *chirit ilè donānmich*.

Galonnier, s. m., شریدجی *chirīddji*, t.

Galop, s. m., دورتلمه *deurtlèmè*, t. — Le petit —, خفیف دورتلمه *khafīf deurtlèmè*. — Le grand —, کسکین دورتلمه *keskīn deurtlèmè*, t.

Galopade, s. f., دورتلمه یوروبش *deurtlèmè ïuruïch*; t.

Galoper, v. a., aller au galop, دورتلمک *deurtlèmek*. — Lancer le cheval au galop, آتی قوشترمق *āty qochturmaq*. — quelqu'un, le poursuivre, قوالمق *qovālamaq*, بر کمسنه‌نک پسنه دوشمک *bir kimesnènuñ pecinè duchmek*, تعقیب ا *ta'qīb it*.

Galopin, s. m., اوشاق *ouchāq*, قره قوللوقچی *qara qoullouqtchi*, t.

Galoubet, s. m., غایت کوچک بر نوع دودک *ghāïet kutchuk bir nev'y duduk*, t.

Galvanique, adj., قوت الکتریقای مواد حیوانیه‌یه متعلق *qouvveti elektrikaï mevāddi haïvānïïèyè mute'allyq*, a.-t.

Galvanisme, s. m., غلوانیزمه یعنی بعض اجساد حیوانیه‌ده موجود اولان بر نوع الکتریقا قوتی *galvanizma i'ani b'azi edjsādi haïvānïïedè mevdjoud olān bir nev'i elektrika qouvveti*, قوت الکتریقای لحوم حیوانیه *qouvveti elektrikaï haïvānïïè*, a.

Galvauder, v. a., سوکمک *seuïmek*, t.

Gambade, s. f., saut, طاپردامه صچرایش *thāpyrdāma*, *sytchrāïch*, t.

Gambader, v. n., faire des gambades, طاپردامق *thāpyrdāmaq*, *thāpourdāmaq*, سوندوکندن صچرامق *sevindiguinden sitchrāmaq*, پک سونمک *pek sevinmek*, دپرنمک *teprenmek*, t.

Gambiller, v. n. fam., remuer sans cesse les jambes, - بالدری

ایاقلری قملداتمق - دپرتمک *bāldyri, aïāqlari qymildātmaq, tepretmek,* دپرنمک *teprenmek*, t.

Gamelle, s. f., grande écuelle, بیوك چوربه چناغی *buïuk tchorba tchanāghy*, ه قواطه *qavātha*, t. — Manger à la —, برابر بر چناقدن یمک *berāber bir tchanāqten ïemek*, عسکر ایله چوربه یمک *'asker ilè tchorba ïèmek*, t.

Gamin, s. m. fam., اوغلان *oghlān*, اوشاق *ouchāq*, کوچك مکتب اوغلانی *kutchuk mekteb oghlāni*, t.

Gamme, s. f., table des notes de musique, درّ مفصّل *dourri mufassal*, a.; موسقی اوازه‌لری *mouçiqy avāzèlèri*, ازکیلر لوحه‌سی *ezguiler levhaci*, t.; فهرست النغمات - الالحان *fihrist ennaghamāt, el-elhān*.

Ganache, s. f., mâchoire inférieure du cheval, اتك الت چکه‌سی - دوداغی *ātuñ ālt tcheñèci, doudāghy*, t. — Cheval qui a la ganache pesante, دوداغی صارقق ات *doudāghy sārqyq at*. — Au fig. fam., qui a l'esprit lourd, عقلی ثقیل اولان *'aqly saqyl olān*, a.-t. — C'est une ganache, عقلی ثقیل وکوشك برادمدر *'aqly saqyl wè guevchek bir adem dur*.

Ganche, s. f., sorte de potence en Turquie, دار اغاجی *dār aghādji*, t.

Gange, s. m., fleuve de l'Inde, کنك *guènek, kenk, kènek*, نهری گنگ *gueng nehri*.

Ganglion, s. m., tumeur sur les nerfs, سکر اورکوسی *syñyr eurkuçu*, t.; شبکة الاعصاب *chebeket ul'açāb*, a. — Sorte de glande, بز *biz*. — Voy. Écrouelles.

Gangrène, s. f., خوران *khorān*, اکله خورا *khorā*, خوره *khorè*, p.; لحم اکلمه *akilè, qanqrèna*, t.; لحم میت *lahmi meït*. — Plaie gangrénée, اوکلمز یاره *onoulmaz ïāra*. — Avoir la —, لحم میته مبتلا او *lahmi meïtè mubtelā ol*. — Au fig., grande erreur dans la religion, grands désordres dans l'État, زخم ناسور *zakhmi nāçour*, بر نوع لحم میت *bir nev'y lahmi meït*.

Gangréner (Se), v. pron., اکله‌لنمك *akilèlenmek*, لحم میّت ظهورا *lahmi meït zouhour it*. — Se corrompre (une plaie), یاره اوکلمز درجه‌سنه وارمق *ïāra oñoulmaz derediècinè vārmaq*, ا تعفن *te'affun it*, a.-t.

Gangréneux, euse, adj., اکله‌لو *akilèlu*, قنقرنه‌لو *qanqrenalu*, t.

Ganse, s. f., غیطان *ghaïthān*, ایلکلك غیطان *iliklik ghaïthān*, t.

Gant, s. m., الدون - الدوان *elduven, eldivān*. — Porter des gants, الدوان کیمك *eldivān guïmek*. — Souple comme un gant, soumis, traitable, پك ملایم - مظلوم *pek mulāïm, mazloum*. — Jeter le gant, au fig. défier. Voy. Défier.

Gantelée, s. f., ou Campanule, plante. Voy. Campanule.

Gantelet, s. m., قولچق *qoltchaq*, دمر الدونی *demir eldiveni*, t.

Ganter, v. a., mettre des gants, الدوان قویمق *eldivān qoïmaq*. —

Se Ganter, v. pr., الدوان كيمك *eldivân gueïmek*, t.

Ganterie, s. f., الـــــدون كارخانەسى - تجارتى *eldiven kiârkhânèci, tidjâreti*, t.

Gantier, ière, s., الدونجى *eldivendji*, t.

Garance, s. f., قوّة *fuvvet, fuvvè*, قزل بويا *qyzil boïā*, قزل كوك *qyzil keuk*, بوياجيلر كوكى *boïādjiler keuky*, t.

Garancer, v. a., قزل كوك ايله بويامق - بوياتمـــق *qyzil keuk ilè boïāmaq, boïātmaq*, قزل بويا ايلـــه رنـــك ويرمك *qyzil boïā ilè renk vîrmek*, t. — Garancé, e, قـــزل كوك ايله بويانمش *qyzil keuk ilè boïānmich*, t.; مفـــوّى *mufevva it*, a.-t.

Garant, s. m., caution, كفيل *kèfil*, pl. a. كفلا *kufelā*; ضامن *zāmin*, متكفل *mutekeffil*. — Se rendre garant, كفيل - ضامن اول *kefil, zāmin ol*, التـــزام كفالـــت ا *iltizāmi kefālet it*. — Au fig., auteur dans lequel on a puisé un fait, un passage, شاهد *chāhid*.

Garanti, e, adj., كفيللنمش *kefillenmich*, a.-t.; مكفول لـــه *mekfoul lehou*, a. — En t. de palais, s. m., le garanti, كفالتى الان *kefāleti alān*, متقبّل كفالت *mutequabbili kefālet*.

Garantie, s. f., engagement par lequel on garantit, كفيللك *kefillik*, a.-t.; كفالـــت *kefālet*, a. — Sans —, بلاكفالة *bilā kefāletin*. — Dédommagement auquel on s'oblige, ضرر بدلى *zarar bedèli*, تضمين *tazmîn*, تضمينات *tazmînāt*. — Responsabilité, ضمان *zamān*.

Garantir, v. a., se rendre garant, كفيل اول *kefil ol*, تكفّل ا *tekeffül it*, a.-t. — un contrat, مضمون حجّته التزام ضمان و كفالت ا *mazmouni huddjètè iltizāmi zamān u kefālet it*. — Je garantis la vérité de cette nouvelle, بو خبر صحيح اولديغنـــه تكفّل ايدرم *bou khaber sahîh oldoughyna tekeffül iderim*. — Assurer, اقـــرار ا *iqrār it*. — Ratifier, تصديق ا *tasdyq it*. — Préserver, défendre, قورتـــمـــق *qoroutmaq*, قورومق *qouroumaq*, صقلمق *saqlamaq*, صيانت-وقايه ا *siānet, viqāïè it*. — Se Garantir, v. réfl., كندويى قورتمق *guenduïi qoroumaq*, قورونمق *qorounmaq*, صقلنمـــق *saqlanmaq*, صقنمـــق *saqynmaq*. — du froid, صوغوقدن قورنمق *soghouqtan qorounmaq*.

Garas, s. f., برنوع پنبوق بزى *bir nev'y pambouq bezi*, t.

Garbin, s. m., اق دكزده اسن لـــدوس *aq denyzdè èven lodos*, باطى لدوس *bāthy lodos*, t.

Garce, s. f. (mot libre et malhonnête), prostituée, روسپى *rospou*, t.; قحبه *qahpè*, a.

Garcette, s. f., t. de marine, tresse de cordes, ايپ اوركوسى *ip eurkuçu*. — Petite fille (vieux mot), قزجغز *qyzdjighyz*, t.

Garçon, s. m., enfant mâle, اركـــك *erkek*, اوغـــلان *oghlān*.

ارکک چوجوق *erkek tchodjouq*, t.; صبی *saby*, pl. صبیان *sybiān*; ولد ذکر *veledi zeker*, pl. اولاد ذکور *evlādi zukiour*, a. — Petit —, اوغل *oghoul*, اوغلانجق *oghlāndjiq*. — Celui qui ne se marie pas, célibataire, ارکن اولنمش *erguien evlenmèmich*, بکار *bekiār*, عزب *'azeb*. — C'est un vieux garçon, قوجه‌مش ارکندر *qodjamich erguiendur*. — Faire vie de garçon, vivre en homme libre, ازاده‌لک حالنده کچنمک *azādèlik hālindè guetchinmek*. — Garçon de boutique, اوغلان *oghlān*, اوشاق *ouchāq*. — de bain, دلاك *dellāk*, vulg. *tellāk*. — Valet et garçon d'ouvrier, اوشاق *ouchāq*. — de cuisine, مطبخ اوغلانی *mathbakh oghlāni*.

Garçonner, v. n., اوغلانلرایله معاشرت ا *oghlānler ilè mou'ācheret it*, t.

Garçonnière, s. f., fille qui fréquente les garçons, اوغلانلرایله معاشرت ایدن قز *oghlānlerilè mou'ācheret iden qyz*, t.

Garde, s. f., conservation, صقلایش *saqlāïch*, صاقلمه *sāqlama*, t.; وقایه *viqāïè*. — Qui est de garde, صقلنور *saqlanur*. — Qui n'est pas de —, صقلنمز *saqlanmaz*. — Protection, défense, حمایت *himāïet*, حفظ *hifz*, صیانت *siānet*, حراست *hirācet*, محافظه *mouhāfaza*, وقایه *viqāïè*. — Action par laquelle on observe ce qui se passe, بکجیلك *bektchilik*, قراغوللق *qarāghoullyq*, دیدبانلق *didèbānlyq*. — Faire la —, بکجیلك ا *bektchilik it*. — Garde, sentinelle, بکجی *bektchi*, نوبتجی *nevbettchi*, قراول *qarāvoul*, قراغول *qarāghoul*. — de nuit, پاسبان *pasbān*, vulg. *pāsvān*. — Gardien, بکجی *bektchi*. — La garde, les soldats qui la font, قول *qoul*, قوللق *qoullouq*. — Femme qui garde un malade, خسته‌لر بکجیسی *khastalar bektchici*. — Commission de garder, محافظه مأموریتی *mouhāfaza meemouriieti*, محافظه *mouhāfaza*. — Donner en garde, صقلامغه ویرمك *saqlāmagha vīrmek*, حفظ ایچون ویرمك *hyfz itchoun vīrmek*, بر کمسنه‌نك ید حفظنده تفویض ا *bir kimesnènuñ ïedi hifzinè tefvīz it*. — Être de garde, faire la garde, قراول ا *qarāvoul it*, t.; نوبت سورمك *nevbet surmek*, نوبتجیلك ا *nevbetdjilik it*. — Corps-de-garde, قراولخانه *qarāvoulkhānè*, t.-p.; قوللق *qoullouq*. — Avant-garde, چرقجیلر *tcharqadjiler*, t.; مقدمة الجیش *mouqaddèmet ul-djeïch*, a. — Arrière-garde, طوندار - دوندار *dhondār*, t.; مواخر الجیش *muvākher ul-djeïch*, a. — Garde, attention, précaution, دقت *diqqat*, تقیّد *teqaïiud*, تیقظ *teïaqquz*. — Prendre garde, صقنمق *saqynmaq*, کوزتمك *gueuzetmek*, دقت ا *diqqat it*, صرف دقت ایلمك *sarfi dyqqat eïlèmek*, a.-t. — Être sur ses gardes, متیقظ او تیقظ و انتباه اوزره او *teïaqqyz ol*, *teïaqquz u intibāh uzrè ol*. — Se donner garde de..., éviter, اجتناب

احتراز ا *idjtinâb, ihtirâz it*, a.-t.; صقنمق *saqynmaq*. — Prenez garde qu'on vous trompe, prenez garde à vous, نفسكی کوزت *nefsiñi gueuzet*, الدانبقدن صاقن *âldânmaqtan sâqyn*. — à cet enfant, بوا چوجوغی کوزت *bou tchodjoughy gueuzet*, — Garde d'une épée, قبضهٔ قبضه‌سی *qylidj qabzaci*, t.-a.; سیف قبضه‌سی *qabzaï seïf*, a. — Garde, homme chargé de garder, بکچی *bektchi*, مستحفظ *moustahfiz*. — Garde des douanes, کمرک بکچیسی *gumruk bektchici*.

Garde-Bois ou Garde-Champêtre, s. m., قورو بکچیسی *qorou bektchici*, t. — Garde-chasse, او بکچیسی *âv bektchici*, t.

Garde-Boutique, s. f., ce qui reste longtemps en boutique, صاتلمز نسنه *sâtilmaz nesnè*, t.

Garde-Côte, s. m., دکز یالیسنك بکچیسی *dèñiz îâlicinuñ bektchici*. — Vaisseau de guerre destiné à garder les côtes, وارده قوسته گمیسی *vârda qosta guemici*, t.

Garde-des-Sceaux, s. m., مهردار *muhurdâr*, a.-p.

Garde-du-Corps, s. m., ذات همایون مستحفظی *zâti humâïoun moustahfizi*. — Garde impériale actuelle du sultan, عساکر خاصهٔ شاهانه *'açâkiri khâssaï châhânè*.

Garde-Fou, s. m., قورقولق *qorqoulyq*, کوپری پرمقلغی *keupru parmaqlyghy*, t.

Garde-Magasin, s. m., مخزن بکچیسی *makhzen bektchiei*. — Garde d'une bibliothèque royale, کتابخانهٔ همایون ناظری *kitâbkhânèï humâïoun nâziri*, t.

Garde-Manger, s. m., کلار *kilâr*, vulg. کلر *kiler*, t. — Garde-Meuble, خزینه ـ اشیا اوطه‌سی *khazînè, echiâ odhaci*, t.

Garde de la Porte, s. m., قپو بکچیسی *qapou bektchici*, پرده جی *perdèdji*, a.-t.

Garde Nationale, s. f., ردیف *redîf*, ردیف عسکری *redîf 'askeri*, a.-t.

Garde-Robe, s. f., lieu où l'on serre les hardes, اثواب وملبوسات اوطه‌سی *esvâbu melbouçât odhaci*, کورك اوطه‌سی *kurk odhaci*. — Tous les habits d'une garde-robe, اثواب طاقمی *esvâb thâqymi*. — Lieux d'aisance, ایاق یولی *aïâq ioly*, ادبخانه *edeb khânè*.

Garder, v. act., conserver, صاقلمق ـ صقلمق *saqlamaq*, t.; وقایه ا *viqâïè it*, حفظ ا *hyfz it*, a.-t. — Retenir, الیقومق *alyqomaq*, طوتمق *thoutmaq*. — Réserver pour un autre temps, غیر وقتلر ایچون صاقلمق *ghaïri vaqytler itchoun sâqlamaq*. — Veiller à la garde de, surveiller, کوزتمك *gueuzetmek*, بکلمك *beklèmek*. — quelqu'un, en avoir soin, بر کمسنه‌یی کوزتمك *bir kimesnèï gueuzetmek*. — Les bestiaux, طوارلری بکلمك *dhavârleri beklemek*. — les moutons, چوبانلق ا *tchobânlyq it*. — Défendre, protéger, ـ حفظ ـ صیانت *hifz, siânet, kirâcet it*. — Préserver du mal, بلادن صاقلمق *belâdèn sâqlamaq*. — Dieu vous

garde de tout malheur, الله سزی افتدن حفظ ایلیه *allah sizi âfetten hyfz eïlèïe.* — Dieu garde ! الله کوسترمسون *allah gueustermeçoun.* — Garder son rang, رتبه سنك شاننی محافظه ا *rutbècinuñ chânini mouhâfaza it.* — Observer, طوتمق *thoutmaq*, ا رعایت *ri'âïet it*, مرعی طوتمق *mer'i thoutmaq.* — Garder le silence, ا سکوت *sukiout it.* — un secret, سرّ طوتمق *sirr thoutmaq*, ا سرّی حفظ *syrry hyfz it.* — la foi des traités, شروط وعهوده رعایت ا *chouroûth u'ouhoudè ri'âïet it.* — Sa parole, ا وفا *vefâ it.* — les mesures, la bienséance, اداب لازمه یه رعایت ا *âdâbi lâzimèïè ri'âïet it.* — En donner à garder, الدتمق *aldatmaq.* — Garder la chambre, اوطه کن چقمامق *'odhaden tchiqmâmaq.* — la maison, اوده طورمق *evdè dhourmaq.* — le lit, صاحب فراش اولمق *sâhyb firâch ol.* — les rangs, demeurer dans les rangs, صفنی کوزتمك *safini gueuzetmek.* — Se Garder, v. réfl., se conserver, en parlant des fruits, صقلنمق *saqlanmaq.* — Se garder de. . . . ., اجتناب ـ احتراز ا *idjtinâb, ihtirâz it*, a.-t. — S'abstenir, صاقنمق *sâqynmaq*, t.; ا تحرز *tcharruz it.* — Être sur ses gardes, حذر اوزره اولمق *hazer uzrè ol.* — Gardez-vous de faire cela, صاقن بونی ایتمه *sâqyn bounou itmè.* — Gardé, e, صاقلنمش *sâqlanmich*, محفوظ *mahfouz*, مصون *maçoun.*

Gardeur, se, s., بکلیجی *beklèïdji*, کوزدیجی *gueuzèdidji*, بکچی *bektchi.* — de bestiaux. Voy. Bouvier. — Gardeur de cochons, خنزیر چوبانی *khynzir tchobâni.*

Gardien, s. m., celui qui garde, بکچی *bektchi*, کوزجی *gueuzdji*, t.; حافظ *hâfiz*, ناظر *nâzir*, a.; پاسبان *pâçubân*, نکاهبان *nigâhbân*, p. — Commis pour protéger, قوریدیجی *qoroudidji.* — L'ange gardien, محافظه وحمایته موکل اولان ملك *mouhâfaza vè himâïetè mu-vekkel olân melek.* — Gardien dans un lazaret, غاردیان *gârdiân.*

Gardon, s. m., بر نوع قیا بالغی *bir nevy' qaïâ bâlyghy*, t.

Gare ! impératif, retirez-vous ! صاوله *sâvoula*, صاول *sâvoul.* — Sans dire —, خبر ویرمکسزین *khaber virmeksizin.* — Gare l'eau ! صویه صوئیا باق *soüïa bâq.*

Gare, s. f., abri pour les bateaux, قایق خانه *qâïq khânè*, t.-p.

Garenne, s. f., lieu peuplé de lapins, اطه طوشان یری ـ یتاغی *adha thavchân ïeri, ïatâghy*, t.

Garer (Se), v. pro., se préserver, صقنمق *saqynmaq*, صقلنمق *saqlanmaq*, — Se ranger, faire place, صاولمق *sâvoulmaq*, t.

Gargamelle, s. f. pop., gosier, بوغاز *boghâz*, t.

Gargariser (Se), v. pron., غرغره ا *gharghara it.* غرغره مق *gharghâramaq*, بر شیٔ ایله بوغازی

چالقتمق *bir chei ilè boghāzi tchālqatmaq*, t.

Gargarisme, s. m., غرغرة *gharghāret, gharghara*, بوغازی چالقده جق شی *boghāzi tchālqadadjaq chei*, t.

Gargotage, s. m., قبا یمك - ییجك *qabā ïemek, ïeïdjek*, t.; فنا مانجه بیاغی *fenā mandjā, baïāghy ïemek*, میخانه یمك *meïkhānè ïemègui*, t.

Gargote, s. f., بیاغی کبابجی دکانی *baïāghy kebābtchi dukkiāni*, t.; میخانه *meïkhānè*, p.

Gargoter, v. n., کبابجی دکانلغنده یمك *kebābdji dukkiānindè ïemek*, t.; میخانه ده یمك *meïkhānèdè ïemek*, t.

Gargotier, ère, s., کبابجی *kebābdji*, میخانه جی *meïkhānèdji*, p.-t.; بیاغی براشجی *baïāghy bir achdji*, t.

Gargouille, s. f., gouttière en pierre, طاش اولوغی *thāch oloughy*. — Partie d'une gouttière ou d'un tuyau par où l'eau s'écoule, اولوق اغزی - بوغازی *olauq aghzi, boghāzi*, t.

Gargouillement, s. m., ایچ چاغلدمه سی - چاغلهسی *itch tchāghyldamaci, tchāghiltmaci*, قارن قورلتیسی *qārn qouroultyci*, t.

Gargouiller, v. n., صو ایچنده یوریمك - سکرتمك *sou itchindè ïurumek, seguirtmek*, ایاغی چامور باتورمق *aïāghy tchāmoura bāturmaq*, t.

Gargouillis, s. m. fam., صو چاغلدیسی *sou tchāghyldici*, چاغلدی *tchāghyldy*, t.

Gargoulette, s. f., صو باردافی *sou bārdāghy*, t.

Gargousse, s. f., طوب خرتوجی طوب صیقیسی *thop khartoudji, thop syqyci*, t.

Garnement, s. m., vaurien, ماریول *māriol*, t.; یارامز *ïārāmaz*, حرامزاده *harāmzādè*, نکبتی *nekbeti*, اصلهجق *acyladjaq*, t.

Garni, e, adj., قورلمش *qourylmich*, دوزلمش *duzulmich*, دونانمش *donānmich*, بزنمش *bezenmich*, t.

Garnir, v. a., fournir de ce qui est nécessaire, - مهماتن کورمك تدارك ا *muhimmātin gueurmek, tedāruk it*, لوازماتنی تدارك ا *levāzimātini tedāruk it*. — Préparer, dresser, apprêter, حاضرلمق *hāzirlamaq*, دونامق *donātmaq*, قورمق *qourmaq*. — Équiper, تجهیز ا *tedjhīz it*. — Orner, بزهمك *bezemek*, زینتلندرمك *zinetlendurmek*. — Arranger, دوزتمك *duzetmek*, دوزلتمك *duzeltmek*. — Garnir une maison, اوك مهماتنی کورمك *evuñ muhimmātini gueurmek*, او دونامق *ev donātmaq*. — Garnir une boutique, دکانی تجهیز ا *dukkiāni tedjhīz it*. — Se garnir contre le froid, صوغوقدن قورنمق *sovouqten qourounmaq*. — avec des fourrures, کورك کیمك *kurk gueïmek*. — Préserver, قورتمق *qouroutmaq*, وقایه ا *viqāïè it*.

Garnison, s. f., soldats qui gardent, مستحفظ عسکری *moustahfiz 'askeri*. — d'une place, قلعه

مستحفظلری *qal'a mustahfizlèri*, قلعهٔ اهلی حصارلری *hiçār erlèri*, قلعهٔ اهلی *qal'a ehli*, a.-t. — Troupes de —, حصارلو عسکر *hiçārlu 'asker*. — Mettre garnison dans une place, قلعهیه محافظه عسکری وضع ا *qal'aïa mouhāfaza 'askeri vaz' it*.

GARNISAIRE, s. m., ویرکو ویرمیان کمسنه نک اونده اوتوران و بسلنان تحصیلدار *virgu vïrmeïen kimesnènuñ evindè otourān vè beïlenen tahsīldār*.

GARNISSEUR, EUSE, s., دونادیجی *donādidji*, t.

GARNITURE, s. f., ornement, accompagnement, دونانما *donanma*, t.; زینت *zïnet*, زین *zeïn*, بزک *bezek*. — Fourniture, خرج *khardj*. — Assortiment complet, طاقم *thāqym*. — de boutons, بر طاقم دوکمه *bir thāqym deuïmè*.

GAROU, s. m., arbrisseau, دابنا یشیل اولان بر نوع اوفاق اغاج *dāïmā ïechil olān bir nev'y oufāq aghādj*, t. Voy. LOUP.

GARROT, s. m., de cheval, اتک منکبی ـ اکسه سی *atuñ menkèbi*, *eñsèci*, اتک اوموز باشی *atuñ omouz bāchi*, چکین *tchekïn*, t.; حارک *hārek*, a.

GARROTTER, v. a., بغلمق *baghlamaq*, محکم بغلمق *muhkem baghlamaq*, بوقاغی یه اورمق *bouqāghyïè ourmaq*, قید و بند ایله باغلمق *qaïdu bend ilè bāghlamaq*, بنده چکمک *bendè tchekmek*, t. — Garrotté, e, باغلو بوقاغی یه *bāghlu*, *bouqāghyïè ouroulmich*.

GARUM, s. m., ایچنه بالق قویه جق صلامه *itchinè bālyq qoïadjaq salāmora*, t.

GARUS, s. m., معده یه نافع بر نوع اکسیر *my'dèïè nafy' bir nev'y iksir*, t.

GASCON, NE, adj., fanfaron, فارفره *fārfara*, لافزن *lāfazan*, p.-t. — C'est un gascon, لافزن بر ادمدر *lāfazan bir ademdur*.

GASCONNADE, s. f., چرتاوبلك *tchirtāvilik*, لاف لاف *lāf*, لافزنلق *lāfazanlyq*, فورته *forta*, t.; لاف و کذاف *lāf u guzāf*.

GASCONNER, v. n., لاف ا *lāf it*, t.; لاف اورمق *lāf ourmaq*, لاف و کذاف اورمق *lāf u guzāf ourmaq*.

GASPILLER, v. a., داغتمق *dāghitmaq*, بوزمق *bozmaq*, t.; اتلاف ـ اسراف ا *itlāf*, *isrāf it*. — son bien, مالنی تلف ا *mālini telef it*, a.-t.; ماملکنی اسراف ا *māmelekuini isrāf it*.

GASPILLEUR, SE, s., داغدیجی مالنی تلف ایدیجی *dāghididji*, *mālini telef idïdji*, مسرف *musrif*, مبذر *mubezzir*, a.

GASTER, s. m., le bas ventre, سپدلك *sepedlik*, t.; اسفل بطن *esfeli bathn*, a. — L'estomac, معده *my'dè*.

GASTRIQUE, adj. com., قرنه ـ معده یه مخصوص *qarnè*, *mï'dèïè makhsous*, t.-a.; معدوی *my'devïi*.

GASTRITE ou GASTRITIS, s. f., وجع مأنة معده التهاب *vedja'ï meenet*. — Inflammation de l'estomac, التهاب معده *iltihābi my'dè*, a.

GASTRONOME, s. m., طتلو يمك *thatlu ïemek dèlici*, t.; بظن پرست *bathn perest*, a.-p.

GASTRONOMIE, s. f., خوش كچنمك ـ بسلنمك فننى *khoch guetchinmek*, *beslenmek fennini*, t.

GASTROTOMIE, s. f., قارن يارلمسى *qāryn ïārylmaci*, t.; تبزيل بطن *tebzīli bathn*, a.

GATEAU, s. m., بوغچه *poghatchia*, فوغچه *foghatchia*, بلك ـ پيلك *plīè*. — feuilleté, قطمر چورك *qathmer tcheurek*. — Petit gâteau, بورك *beurek*. — Sorte de gâteau au miel et aux amandes, باقلوا *bāqlavā*. — Gaufre d'une ruche, rayon de miel, كومج, بال كومجى *gumedj*, *bāl gumedji*, t.

GATE-BOIS, s. m., mauvais menuisier, صناعتنى بيلمين طوغرمه جى *sanā'atini bilmeïen dhoghramadji*, اغاج بوزان *aghādj bozān*, t.

GATE-ENFANT, s. com., چوجوغى داندينليوب بوزان *tchodjoughy dāndinleïup bozān*, چوجوغى داندين ايدن *tchodjoughy dāndīn iden*, t.

GATE-MÉNAGE, s. m., اوايشلرينى بوزان *ev ichlerini bozān*, t.

GATE-MÉTIER, s. m. fam., بهايى بوزان *behāï bozān*, t.

GATE-PAPIER, s. m., شايان اعتبار اولميان مصنف *chāïāni 'ytibār olmaïān mouçannif*, t.

GATÉ, E, adj., بوزلمش *bozoulmich*, بوزق *bozouq*. — par trop d'indulgence, égaré, ازغون *azghoun*, ازدرلمش *azdurilmich*. — Enfant gâté, داندين اولمش چوجوق *dāndīn olmich tchodjouq*. — Cœur —, قلب فاسد *qalbi fācid*. — Corrompu, چورمش *tchurumich*, چورك *tchuruk*. — Sali, بولاشمش *boulāchmich*, بولاشق *boulāchiq*, كيرلو *kyrlu*, t.; مردار *mourdār*, p.

GATER, v. a., détériorer, بوزمق *bozmaq*, t.; برباد ا *berbād it*, p.-t.; كوتيلتمك *kutuletmek*. — La pluie a gâté les chemins, ياغمور يوللرى بوزدى *ïāghmour ïollary bozdou*. — Détruire, يقمق *ïyqmaq*, خراب ا *kharāb it*, a.-t. — Putréfier, چورتمك *tchurutmek*, بوزمق *bozmaq*. — Corrompre, perdre, ازدرمق *azdurmaq*, افساد ا *ifsād it*. — Gâter quelqu'un dans l'esprit d'un autre, nuire à sa réputation, بر كمسنه يى اخركى يانده رسواى ا *bir kimesnëïi akheruñ ïānina rousvāï it*. — Salir, بولاشترمق *boulāchturmaq*, مردارلمق *mourdārlamaq*, لكه لمك *lèkèlemek*, كيرلتمك *kirletmek*, برباد ا *berbād it*. — Se Gâter, v. pr., بوزلمق *bozoulmaq*, يقلمق *ïyqylmaq*. — Se putréfier, چوريمك *tchurumek*. — Se corrompre, ازمق *azmaq*.

GAUCHE, s. f., le côté gauche, la gauche, صول طرف *sol tharaf*, صول طرفى *sol tharafi*, t.; جانب يسار *djānibi ïeçār*, a.

GAUCHE, adj. des deux genres, opposé à droit, صول *sol*, t.; يسار *ïeçār*. — La main gauche, صول ال *sol el*, t.; يد يسرى *ïedi ïusra*. — La rive —, صول قيبسى *sol qyïici*, نهرك ساحل يسارى *nehruñ sāhili ïeçārï*. — L'aile gauche d'une

armée, عسكرك صول قولی *'askeruñ sol qoly.* — A gauche, صول یانه صول یاننده *sol ïañā, tharafa,* صول یاننده *sol ïāninda;* صوله *sola.* — A ma gauche, صولمده *solumda.* — Maladroit, بجركسز یاقشقسز *ïāqychyqsyz, bedjereksiz.* — Il est gauche à tout ce qu'il fait, هر ایشك الی یاقشقسز در *her ichdè èli ïāqychyqsyz dur.* — Qui se trouble facilement, شاشقن *chāchqyn.* — Au fig. fam., ridicule, sans grâce, mal tourné, اكری *egri,* طرافتسز معوج *mou'avvedj, zarāfetsiz.* — C'est un homme qui a les manières gauches, كج اطوار بر ادمدر *guedj athvār.bir adem dur,* اوضاع و اطواری كج بر ادمدر *evzā' vu athvāri guetch bir adem dur.* — Prendre une chose à gauche, de travers, ترسنه المق *tersinè almaq,* عكسنه طوتمق *'aksinè thoutmaq.*

Gauchement, adverbe familier, یاقشقسزلق ایله *ïāqychiqsizlyq ilè,* بجركسزلك ایله *bedjereksizlik ilè,* t.

Gaucher, ère, s., صولاق *solāq,* t.; اعسر *'acer,* a.

Gaucherie, s. f., یاقشقسزلق *ïāqychiqsizliq,* یاقشقسزلغی *el ïāqychyqsizlighy,* بولسزلق *ïolsizliq,* بجركسزلك *bedjereksizlik,* t.; خراقت *kharāqat,* a.

Gauchir, v. a., biaiser, se détourner pour éviter, صاولمق *sāvoulmaq,* كرو چكلمك *guiru tchekilmek,* جایمق *djāïmaq,* t.; اجتناف ا *idjtināf it,* اجتناح ا *idjtināh it.* —, dans une affaire, ne pas y agir franchement, طوغریلمقدن صاپمق *dhoghroulyqtan sāpmaq.* — dans les affaires, امورو مصالحدن ارتكاب زوغان ا *oumour u meçālyhtè irtikiābi zoughān it.*

Gaude, s. f., herbe qui teint en jaune, یمن لا چهره *ala tchehrè,* یمن زعفرانی *ïemen.z'afrāni,* t.

Gaufre, s. f., rayon de miel, كواره *kuvāret, kuvārè,* كومج *gumedj,* كومج بالی *gumedj bāli.* — Pièce de pâtisserie, — بر نوع چورك بوركك *bir nev'y tcheurek, beurek,* t.

Gaufrer, v. a., empreindre, قماش بصمق *qoumāch bāsmaq,* قماش اوزرینه صورتلر بصمق *qoumāch uzerinè souretler basmaq,* طبع صور و اشكال ا *thaby' syver u echkiāl it.* — Étoffe gaufrée, اوزرینه اشكال بصلمش قماش *uzerinè echkiāl bacylmich qoumāch.*

Gaufreur, se, s., قماش بصمه جیسی *qoumāch basmadjici,* قماش اوزرینه صورتلر بصمه جیسی *qoumāch uzerinè souretler basmadjici,* t.

Gaufrier, s. m., چورك تاوه سی *tcheurek tāvaci,* t.

Gaufrure, s. f., قماش اوزرینه بصلمش صورت *qoumāch uzerinè bācylmich souret.*

Gaule, s. f., perche, اوزون اغاج *ouzoun aghādj,* صیریق - صرق *syryq,* t.

Gauler, v. a., اغاجك یمشنی *aghādjuñ ïèmichini syryq ilè duchurmek,* اغاجی صرق ایله دوشرمك - اورمق *ourmaq,* ایلمك

دوكمك *aghādji siryq ilè deümek*, t.

GAUPE, s. f. pop., مزدار وتا مطبوع *mourdār vè nā mathbou' bir qāry*, t.

GAURES, s. m. pl. V. GUÈBRES.

GAUSSER (SE), v. pr., ذوقلنمك *zevqlenmek*, t.

GAUSSERIE, s. f., ذوقلنمه *zevqlenmè*, t.

GAUSSEUR, EUSE, s. et adj., ذوقلنيجى *zevqlenidji*, t.

GAVACHE, s. m., مخنث *moukhannis*, a.

GAVION, s. m. pop., gosier, voy. ce mot.

GAZ, s. m., fluide aériforme inflammable, غاز ديدكلرى مادّهٔ نارّيه *gāz dedikleri maddeï nārïïe*, مادّهٔ مشتعله *maddeï muchte'alè*, بخار خفّى *boukhāri khafii*.

GAZA, ville de la Palestine, غزّة *ghazzat, ghazza*.

GAZE, s. f., étoffe très-claire, انجه دلبند *indjè dulbend*, بورنجق *bouroundjouq*, t. — Au fig., voile, پرده *perdè*.

GAZELLE, s. f., جيران *djeïrān*, t.; غزال *ghazāl*, pl. a. غزلة *ghyzlet*.

GAZER, v. a., انجه دلبند ايله اورتمك *indjè dulbend ilè curtmek*. — Au fig., couvrir, déguiser, voy. ces mots.

GAZETIER, s. m., قازتهجى *qāzetadji*, قازتا يازيجيسى *qāzèta iāzidjici*, a.-p.-t.

GAZETTE, s. f., قازتهٔ *qāzèta*, حوادث نامه كاغدى *havādis nāmè kiāghidi*, a.-p.-t.; غزته كاغدى *ghazeta kiāghydi*. — La gazette officielle ou le Moniteur ottoman, تقويم وقايع *taqvïmi veqā'i*.

GAZEUX, SE, adj., بخار خفّى نوعندن اولان *boukhāri khafii nev'ynden olān*, a.-t.; غازلو *ghāzlu*, t.

GAZON, s. m., چمن *tchemèn*, جيم *djim*. — coupé en carré, كسك *kècek*. — Graine de gazon, يشيلك تخمى *ïechillik tokhoumou*.

GAZONNEMENT, s. m., كسك قاپلمه‌سى *kecek qāplamaci*, t.

GAZONNER, v. a., كسك دوشمك ـ قاپلمق *kecèk duchèmek, qāplamaq*, جيم ايله قاپلمق *djïm ilè qāplamaq*, جيملتمك *djimletmek*, t.

GAZOUILLEMENT, s. m., ramage des oiseaux, قوش اوتمه‌سى *qouch eutmèci*, ـ قوشلرك چيولتيسى چيغلتيسى *qouchlarun tchivïltici, tchighyltici*, t. — Murmure d'un ruisseau, ـ صويك چاغلدمه‌سى جرلدمه‌سى *souïun, tchāghildamaci, djirildamaci*.

GAZOUILLER, v. a., en parlant des oiseaux, اوتمك *eutmek*, قوش كبى اوتمك *qouch guibi eutmek*, قوشلر چيغلدامق *qouchler tchighyldāmaq*. — En parlant des ruisseaux, چاغلدمق *tchāghildamaq*, صو چاغلمق *sou tchāghilmaq*, t.

GEAI, s. m., قرغه لا *alā qargha*, چرتلاق *tchirtlāq*, t.

GÉANT, GÉANTE, s., ديو *dïv*, عفريت *ifrït*, p.; دزمان *dizmān*, a.; پك ايرى ودزمان ادم *pek iri vè dizmān adem*, فيل قدر دزمان

بر ادم *fil qadar dizmān bir adem*, t.

Gehenne, s. f., enfer, جهنّم *djehennem*, a.

Geindre, v. a. fam., اكلمك *inlemek*, اكلشمك *inlechmek*, t.

Gélatine, s. f., پختی *poukhti*, p.-t.; قرپس *qarîs*, هلام *hulām*, a.

Gélatineux, se, adj., پختی واری *poukhti vāri*, t.; قرپسی *qaricii*, a.

Gelé, e, adj., طوكمش *dhoñmich*, بوزلنمش *bouzlanmich*, بوز باغلمش *bouz bāghlamich*, t.; منجمد *mundjemid*. — Eau gelée, طوكمش صو *dhoñmich sou*, بوزلو صو *bouzlu sou*. — Je suis gelé de froid, اوشدم *uchudum*, يك صوق الدم *pék sooug āldum*.

Gelée, s. f., grand froid qui glace, طوك *dhoñ*, بوز *bouz*, t.; جد *djemd*, كسكين صوق *keskîn sooug*, بوزلو صوغوق *bouzlu soghouq*, t.; برد قارس *berdi qāris*. — blanche, قراغو بوزلو *qyrāghou bouzlu*, بوزلو قراغو *bouzlu qyrāghou*, قرس *qars*. — de fruits, پالوزه *pālouzè*, پلته *pelte*, مربّی *murebba*. — de pommes, الما پلتهسی *elmā peltèci*. — de coings, ايوا مرباسی *aïvā murebbaci*. — de viande, پختی *poukhti*.

Geler, v. a., endurcir par le froid, طوكدرمق *dhoñdurmaq*, t.; تجميد ايتمك *tedjmīd it*, اجاد ايتمك *idjmād it*, a.-t. — En parlant de l'action du froid sur les plantes, les arbres, etc., صوغوق چالمق *soghouq tchālmaq*. — Geler et Se Geler, v. n., طوكمق *dhoñmaq*, بوزلنمق *bouzlanmaq*, بوز باغلمق *bouz bāghlamaq*, منجمد اولمق *mundjemid ol*, a.-t. — La rivière a gelé, نهر منجمد اولمشدر *nehir mundjemed olmuchtur*.

Gélinotte, s. f., petite poule sauvage, يبان طاوقجق *ybān thāvouqdjiq*. — de bois, طاغ طاوغی *dhāgh thāvoughi*. — Sorte de perdrix, بر نوع ككلك *bir nev'y keklik*, چيل *tchil*.

Gémeaux (Les), s. m. pl., constellation, جوزا *djevzā*, a.; جوزا برجی *djevzā burdji*, a.-t.

Géminé, e, adj., terme de palais, réitéré, مكرّر *mukerrer*. — Arrêts géminés, احكام مكرّره *ahkiāmi mukerrère*, a.

Gémir, v. a., اكلمك *inlèmek*, اكلشمك *inlechmek*, t.; اه ـ ناله ـ فغان ا *ah, nālè, fighān it*. — Sous le joug, زير ربقهٔ رقيّتده دوچار اه و انين او *zîri ribqaï rouqyïettè dou tchāri ahu enîn ol*. — Gémir, en parlant de quelques oiseaux, سجع ا *sedj' it*.

Gémissant, e, adj., اكلين *inlèïen*, اكلينجی *inlèïdji*, t. — Voix gémissante, صدای نالان *sadāï nālān*.

Gémissement, s. m., اكليش *inlèïch*, اكلش *inlich*, اكلدی *inlèdi*, اينلدی *inildi*, t.; ناله *nālè*, فغان *fyghān*, p.; انين *enîn*, a. — de la colombe, حامدنك اكليلو اوتمسی *hamāmènuñ eñiltilu outmèci*.

Gemmation, s. f., طومورقلنمه *thoumrouqlanma*, فليسلنمه *filislen-*

mè, باغ طومرقلنمه‌سی *bāgh thoumrouqlanmaci*.

GEMME, adj., sel, معدن تـوزی *ma'den touzi*, يردن چقرلمش توز *ïerden tchiqarilmich touz*, t.; ملح معدنی *mèlhi ma'deni*, a.

GÉNAL, E, adj., يكاغه متعلق *ïaāgha mute'allyq*, t.; وجنی *vedjnii*.

GÊNANT, E, adj., ثقلت ويرن — ويريجی *siqlet vïren, vïridji*, صقندیلو *syqyntylu*, صقندی *syqynty gueturïdji*, t.; معذب *mu'ezzïb*, a.

GENCIVE, s. f., ديش اتی *dïch èti*, t.; لثه *licet*, قيد الاسنان *qaïd ul-esnān*, a.

GENDARME, s. m., homme d'armes, قواس *qavvās*. — Cavalier, مسلح اتلو *musellah atlu*, a.-t. — Au plur., bluettes qui sortent du feu, قغلجم *qyghyldjïm*. — Points dans les diamants, الماس بوزی *elmās bouzou*. — Taches dans l'œil, كوز لكه‌سی *gueuz lèkèci*.

GENDARMER (SE), v. pr. fam., ناحق يره طارلمق *nāhaqq ïerè dhārylmaq*, اتشلنمك *atechlenmek*, قزمق *qyzmaq*, v.

GENDARMERIE, s. f., قواس زمره‌سی *qavvās zumrèci*, t.

GENDRE, s. m., كويكو *gueïu, gueuvei*; داماد *dāmād*, p.

GÊNE, s. f., situation pénible, ثقلت *siqlet*, صقندی *syqynty*, t.; زحمت *zahmet*. — Cette botte me met à la gêne, بو چزمه بكا زحمت ويرر *bou tchizmè bañā zahmet vïrur*. — Contrainte, كوكل صقندیسی *gueuñul syqyntycy*. — Torture, اشكنجه *ichkendjè*. — Pénurie, مضايقهٔ مالیه *mouzāïaqa, mālïè*. — Se mettre l'esprit à la gêne, se tourmenter, ذهنی زورلمق — يورمق *zihni zourlamaq, ïourmaq*.

GÊNÉ, E, adj., صقلمش *syqylmich*, صقنتيلو *syqyntylu*, ثقلتلو *syqletlu*. — Démarche gênée, صقنتيلو حركت *syqyntylu hareket*. — Qui est dans le besoin, مضايقه چكن *mouzāïaqa tchèken*. — Il est gêné, il est dans le besoin, مضايقه ماليه‌سی وار *mouzāïaqaï mālïèci vār*.

GÉNÉALOGIE, s. f., صوی دفتری — سلسله‌سی *soï defteri, silsilèci*, سلسلهٔ نسب *silsilèï neceb*, نسب *neceb*, pl. a. انساب *ensāb*. — Arbre de —, شجرهٔ نسب *chedjerèï neceb*.

GÉNÉALOGIQUE, adj. com., صويه — نسبه متعلق *soïè, necebè mute'allyq*, t.; نسبی *necebii*. — L'arbre généalogique de la dynastie ottomane, آل عثمان پادشاهلرينك شجرهٔ سلسله‌سی *āli 'osmān pādichāhlerinuñ chedjerèï silsilèci*.

GÉNÉALOGISTE, s. m., صوی ساپلری بيلن *soï sāplari bïlen*, t.; نساب *nessāb*, a.

GÊNER, v. a., ثقلت ويرمك *syqlet vïrmek*, صقمق *syqmaq*, صقندی ويرمك *syqynty vïrmek*, موجب ثقلت اول *moudjïbï syqlet ol*. — Contraindre les mouvements, زورلمق *zorlamaq*, صقشدرمق *sy-*

qychturmaq. — La présence de cet homme me gêne, شوادمك حضوری بکا ثقلت ویرر *chou ademiñ houzouri bañā syqlet vírur.* — Se Gêner, v. réfl., صقلمق *syqylmaq*, نفسنه ثقلت ویرمك *nefsinè syqlet vírmek*, t.

GÉNÉRAL, E, adj., universel, عمومی *'oumoumi*, عامّ *'āmm*, کلّی *kulli*, a.; هپسنه مخصوص *hepsinè makhsous.* — Le repos général, استراحت عمومی *istirāhati 'oumoumi.* — Règle générale, قاعدهٔ مطلقه *qāïdèï mouthlaqa.* — Propriétés générales, خاصیّت مطلقه *khāssiïeti mouthlaqa.* — Procureur général, وکیل مطلق *vekîli mouthlaq.* — Receveur —, باش محصّل *bāch mouhassyl*, باش خزینه‌دار *bāch khaziñèdār.* — En général, علی العموم *'alel-'oumoum*, عموماً *'oumoumen.* — En général et en particulier, عموماً و خصوصاً *'oumoumen vè khouçoucen.* — Parler en termes généraux, کلمات مطلقه ایله تکلّم ا *kelimāti mouthlaqa ilè tekellum it.* — Battre la générale, جمله عسکری جمع و احضار ایلمك اوزره داول چالمق *djumlè 'askeri djem' u ihzār eïlemek uzrè dāvoul tchālmaq.*

GÉNÉRAL, s. m., chef suprême, باش *bāch.* — d'armée, جنرال *djènèrāl*, پاشا *pāchā.* — de brigade ou maréchal de camp, میر لوا *mîri livā.* — de division, lieutenant-général, فریق *feriq*, ou فریق پاشا *feriq pāchā.* — en chef, سر عسکر *ser 'asker*, مشیر *muchîr.* — d'un ordre religieux, شیخ *cheïkh.*

GÉNÉRALAT, s. m., جنرال پایه‌سی - رتبه‌سی *djènèrāl pāïèci, rutbèci*, جنرالق *djènèrāllyq*, سر عسکرلك *ser 'askerlik*, سردارلق *serdārliq*, p.-a.-t.; عسکر سرکرده‌لکی *'asker serkerdèligui rutbèci.*

GÉNÉRALE (LA), s. f., بالجمله عسکری جمع و احضار ایلمك اوزره داول چالمه‌سی *bil-djumlè 'askeri djem' u ihzār eïlemek uzrè dāvoul tchālmaci*, t.

GÉNÉRALEMENT, adv., عموم اوزره *'oumoum uzrè*, عموماً *'oumoumen*, علی العموم *'alel-'oumoum*, a.-t. — Généralement parlant, بر وجه مطلق *ber vedjhi mouthlaq bāqylindjè.*

GÉNÉRALISATION, s. f., تعمیم ایلمه *ta'mîm eïlemè*, تعمیم *ta'mîm*, a.

GÉNÉRALISER, v. a., rendre général, تعمیم ا *ta'mîm it*, عمومی قلمق *'oumoumi qylmaq.* — En mathématique et en physique, donner plus d'étendue à une hypothèse, à une formule, کیشلتمك *gueñichletmek*, توسیع ا *tevcî' it*, وسعت ویرمك *vus'at vîrmek.*

GÉNÉRALISSIME, s. m., سرعسکر *ser'asker*, سردار اکرم *serdāri ekrem*, سپهسالار مطلق *sipèhsālāri mouthlaq.*

GÉNÉRALITÉ, s. f., عموم *'oumoum*, عمومیّة *'oumoumïiet*, a. — Au pl., discours sans rapport précis au sujet, کلمات کلام عامّ *kelāmi'ām*, کلمات

كلمات مطلقه *kelimāti mouthlaqa*, a.; مطلق سوزلر *mouthlaq seuzler*.

GÉNÉRATIF, IVE, adj., طوغورمجی *dhoghourmdji*, t.; مولد *muvellid*, a. — Vertu —, خاصیت مولده *khāçieti muvellidè*, a.

GÉNÉRATION, s. f., action d'engendrer, طوغرمقلق *dhoghourmaqlyq*, طوغمش *dhoghouch*, t.; تولید *tevlīd*. — La production, تولد *tevellud*, تکون *tekevvun*. — des plantes, تولد نباتات *tevelludi nebātāt*. — Postérité, descendants, race, lignée, نسل *nesl*, pl. نسالی *ensāl*; ذریت *zurïiet*, pl. ذریات *zurïiāt*; کوبک *gueubek*, بطن *bathn*. — On compte sept générations, یدی کوبک صایارلر *iedi gueubek sāïārlar*. — De génération en génération, نسلا بعد نسل *neslen-ba'dè neslin*. — Ordre naturel de la génération, تناسل *tenāçul*, تولد *tevellud*. — Espace convenu de trente ans, قرن *qarn*, pl. a. قرون *qouroun*. — Les contemporains, ابنای زمان *ebnāï zemān*, معاصرین *mou'āçirīn*. — La génération présente, بو عصرک ادملری *bou asruñ ademleri*. — Un peuple, امة *oummet*, pl. امم *umem*.

GÉNÉREUSEMENT, adv., avec générosité, جومردلک ایله *djeumerdlik ilè*, a.-t.; کریمانه *kerīmānè*, عالیجنابلق ایله *'ālydjenāblyq ilè*, علو همت ایله *'uluvvi hymmet ilè*. — Courageusement, یکتجه *yiguitdjè*, دلیرانه *dilīrānè*.

GÉNÉREUX, SE, adj., libéral, magnanime, جومرد *djeumerd*, *djümerd*, عالیجناب *'ālydjenāb*, p.-t.; کریم *kèrīm*, a.; کرم صاحبی *kerem sāhibi*, a.-t. — Brave, courageux, جوانمرد *djivānmerd*. — Hardi, en parlant des animaux, یورکلو *ïureklu*, شدید البطش *chedīdul-bathch*. — Vin —, کسکین شراب *keskïn charāb*.

GÉNÉRIQUE, adj. com., جنسی *djinsii*, a. — Nom —, اسم جنسی *ismi djinsi*.

GÉNÉROSITÉ, s. f., magnanimité, grandeur d'âme, عالیجنابلق *'ālydjenāblyq*, t.; مکرمت *mekrèmet*, کرامت *kerāmet*, کرم *kèrem*, a. — Courage, bravoure, جوانمردی *djivānmerdi*, p. — Libéralité, جومردلک *djumerdlīk*, سخا *sakhā*, سخاوت *sakhāvet*.

GÊNES, ville d'Italie, جنوبز *djènèviz*, جنوبز شهری *djènèviz chehri*, *djiznèvïz*.

GENÈSE, s. f., histoire de la création, دنیانک یرادلشنه دائر کتاب *duniānuñ ïarādilichinè dāïr kitāb*, سفر الخلیقة *sifr'ul-khalyqat*, a.

GENÊT, s. m., arbuste, دلکی قاطر قویروغی *tilki qouïroughy*, طرنغی *qāthyr thyrnaghy*, t.; رتم *retem*, a. — Cheval entier d'Espagne, اسپانیا اتی ـ ایغری *ispāniā aty*, *aïghyry*, t.

GÉNEVOIS, E, s. et adj., جنوزه لو *djinevralu*, t.

GENÈVE, n. de ville, جنوره *djinevra*, جنوره شهری *djinevra chehri*. — La république de —, جنوره

جمهوری *djinevra djumhouri.*

Genèvrier, s. m., اردج اغاجی *ardedj aghādji*, t.

Génie, s. m., esprit, démon et esprit qui accompagne certains hommes, جنّ *djinn*, pl. a. جانّ *djānn*; پری *pèri*, دیو *dîv*, هیزاد *hemzād*. — Bon —, جنّ خیر *djenni khaïr*. — Mauvais —, هیزاد مشوم *hemzādi mechoum*. — Génie tutélaire, فرشتهٔ موکّل *ferichtèï muvekkel*, ملک جنّ حافظ *meleki hāris*, حارس *djinni hāfiz*. — Le génie de la peinture, فنّ رسم و تصویرك جنّ موکلی *fenni resm u tasvīrūñ djinni muvekkeli*. — Caractère propre d'une langue, بر لسانك شیوه سی ترکیبی *bir liçānuñ chivèci, terkîbi*. — Talent, disposition naturelle, عقل *'aql*, ذهن *zihn*, a.; زیرکلك *zîroklik*, t.; طبیعت *thab'yat*. — Disposition, استعداد *isti'dād*. — Talent, معرفت *m'arifet*, a. — Esprit élevé, عقل اعلا *'aqli a'alā*. — Inspiration, faculté de créer, قوّت اجادیه *qouvveti idjādiïè*. — Qui a du génie, ذکی صاحبی *zeki, zekiāvet sāhibi*. — Art de l'ingénieur, مهندس علمی *muhendis 'ylmi*. — Art de fortifier, de défendre les places, استحکامات علمی *istihkiāmāt 'ylmi*. — Le génie militaire, فنّ هندسهٔ حربیّه *fenni hendeceï harbiïè*. — civil, فنّ ابنیهٔ میریّه معمارلغی *fenni ebniïèï miriïè mi'mārlyghy*.

Genièvre, s. m., fruit du genèvrier, اردج *ardidj*, اردج تخمی *ardidj tokhoumi*. — Boisson de —, اردج صویی *ardidj souï*, a.-t.

Génisse, s. f., jeune vache, دانا دانه ـ *dāna*, دیشی بوزاغی *dîchi bouzāghy*, t.; عجلهٔ *'ydjlet*, pl. عجل *'ydjel*.

Génital, adj., qui sert à la génération, طوغمغه یرار *doghmagha ïarār*, t.; تناسلی *tenāçulii*, صالح للتولید ـ للانسال *sālih lil-tevlid, lil-insāl*. — Faculté génitale, قوّت قوّت مولّدهٔ *qouvveti muvellidet*, قوّت لانسال *qouvvet ul-insāl*. — Parties génitales, اود یری ـ یرلری *oud ïèri, ïerlèri*, اجزای تناسل *edjzāï tenāçul*. — Esprit génital, طوغرایجی عقل *dhoghourîdji 'aql*, ـ عقل ولود موجد *'aqli vuloud, moudjid*.

Génitif, s. m., t. de grammaire, جرّ *djirr*, خفض *khafz*, اضافة *izāfet*, a.

Génitoires, s. f. pl., parties génitales du mâle, آلات تناسل *alāti tenāçul*. — Couper les génitoires, آلات تناسلی کسمك ـ جبّ ما *alāti tenāçuli kesmek, djebb it*. — Pour les animaux, voyez Chatrer.

Génois, oise, s. et adj., جنویزلو *djenevîzlu*, t.

Genou, s. m., دز ـ دیز *dîz*, t.; رکبة *rukbet*, pl. a. رکب *rukub*; زانو *zānou*. — Le même mot sert également en parlant des animaux; ex. : Le genou du cheval, اتك دیزی *atuñ dîzi*. — A genou, دیز چوکوب *dîz tcheukup*. — Deman-

der à genou, دیز چوکمکله نشیاز و استدعا ا *díz tcheukmèguilè niāz u istid'ā.it.* — Se mettre à genoux, دیز چوکمك *díz tcheukmek*, چوکمك *tcheukmek*.

Genouillère, s. f., زره تکی *zirh etegui*, دیزلق *dizlyq*, t.

Genouillet, s. m., plante, خاتم سلیمان *khātemi suleïmān*, a.

Genre, s. m., ce qui est commun à plusieurs espèces, جنس صوی *soï*, t.; *djins*, pl. a. اجناس *edjnās*, قسم *qysm*. — Genre supérieur, le plus noble, جنس اشرف - اعلا *djinci echref*, *ā'lā*. — inférieur, subalterne, جنس ادنا *djinsi ednā*. — L'espèce même, درلو *turlu*, مقوله *maqoulè*, نوع *nev'y*, pl. انواع *envā'*; کونه *guiounè*. — Le genre humain, نوع انسان - بشر *nev'y insān*, *bècher*, نوع بنی ادم *nev'y beni adem*. — Les divers genres d'animaux, بهایمك انواع مختلفه سی *behāïmun ènvā'ï moukhtelifèci*. — Goût particulier d'un peintre, طرز *tharz*, طور مخصوص *thavri makhsous*. — Style, manière d'écrire, فنّ انشا - فنّ سبك کتابة *fenni inchā*, *kitābet*, *fenni sebeq*. — En t. d'anatom., le genre nerveux, tous les nerfs pris ensemble, سکر طاقمی *syñyr thāqymi*. — Terme de grammaire, جنس *djins*. — masculin, مذکر *muzekker*.

Gens, s. pl. (masculin avant l'adjectif, féminin après), les personnes, ادملر *ademler*, کمسنلر *kimesnèler*, اشخاص *echkhās*. — Les domestiques, خدمتکارلر *khidmetkiārlar*, t.; خدمه *khademè*. — Suite, اتباع *etbā'*. — Petit peuple, خلق *khalq*. — Les gens de la maison, اوك اوی ادملری - کمسنلری *èvuñ ademlèri*, *kimesnèleri*. — Tous les gens de bien, اهل خیرك مجموعی *ehli khaïruñ medjmou'ï*, اهل عرض ادملر *ehli 'yrz ademler*. — de condition, ارباب رتبه - حیثیت *erbābi rutbè*, *haïcïiet*. — Gens de lettres, ارباب علم و معرفت اولان ادملر *erbābi 'ylm u ma'rifet olān ademler*. — Gens d'affaires, ارباب امور *erbābi oumour*, ارباب مصلحت *maslahat erbābi*. — de peu, قلیل البضاعه اولنلر *qalīl ul-bezā'a olanlar*. — d'épée, ارباب سیف *erbābi seïf*. — de sac et de corde, اصلدجق ادملر *acyladjaq ademler*.

Gent, s. f., espèce, classe et nation (vieux mot), طایفه *thāïfe*, ملت *millet*, a. — Droit des gens, des nations, حق ملت *haqqi millet*, a.

Gent, e, adj., joli, bien fait (vieux mot), contraction de gentil, gentille. Voy. Gentil, Joli.

Gentiane, s. f., plante, جنطیانه جنطیانا *djenthïānā*, t.; کوشاد *gueuchād*, p.

Gentil, s. m., païen, بتپرست *butperest*, *poutperest*, p.

Gentil, le, adj., joli, mignon, کوزل *guzel*, جان سوه جك *djān sevedjek*, t.; ظریف *zarīf*, a.

Gentilhomme, s. m., بکزاده *beïzādè*, کشی زاده *kichi zādè*, p.-t.; اصلزاده اوجاقلو *odjāqlu*, *acylzādè*,

اهل نسب *ehli neceb*, a. — Gentilhomme de la chambre, مابينجى *mābeïndji*.

GENTILHOMMERIE, subst. fémin., اصلزاده لك *acylzādèlik*, زاده لك *zādèlik*, t.

GENTILITÉ, s. f., idolâtrie, بتپرستلك *poutperestlik*, p.-t.

GENTILLESSE, s. f., كوزللك *guzellik*, كوزل ادا *guzel edā*, t.; لطافت *lethāfet*, ظرافت *zerāfet*, نزاكت *nezāket*, a, — d'un enfant, بر طفلك شيرينكارلغى *bir thyflun chirinkiārligui*. — d'esprit, ظرافت عقل *zarāfeti 'aql*.

GENTIMENT, adv. fam., كوزل *guzel*, كوزلجه *guzeldjè*, كوزل صورت *guzel souret ilè*, t.; لطافتله *lethāfetlè*, ظرافتله *zerāfetlè*, نزاكتله *nezāketlè*, a.-t.

GÉNUFLEXION, s. f., ديز چوكمكلك *dîz tcheukmeklik*, چوكش *tcheukiuch*, t.; ركعة *ruk'at*, a.

GÉODÉSIE, s. f., علم المساحة *'ylm ulmeçāhat*, علم مساحه *'ylmi meçāha*, a.

GÉODÉSIQUE, adj., علم مساحه يه دائر *'ylmi meçāhaïè dāïr*, a.-t. — Opérations géodésiques, اعمال مساحيه *a'māli meçāhïlè*.

GÉOGRAPHE, s. m., اهل جغرافيا *ehli djoghrāfiā*, جغرافيا ارباب *djoghrāfiā erbābi*, خطاط البلاد *khatthāth ul-bilād*, a.

GÉOGRAPHIE, s. f., علم جغرافيا *'ylmi djoghrāfiā*, تخطيط بلاد *takhthîthi bilād*, a. — Carte de géographie, خريطه *kharîtha*.

GÉOGRAPHIQUE, adject. commun, جغرافيايه متعلق *djoghrāfiāïè mute'allyq*, a.-t.; جغرافى *djoghrāfi*. — Description géographique, وصف جغرافى *vasfi djoghrāfi*. — Dictionnaire géographique, جغرافيا لغتى *djoghrāfiā loghati*.

GEÔLAGE, s. m., زندانجينك *zindāndjinuñ haqqy*, زندانجى حقى *zindāndji 'avāydi*, p.-a.-t.

GEÔLE, s. f., prison, en t. de palais, حبس *haps*, a.; زندان *zindān*, p.; حبسخانه *hapiskhānè*, a.-p. — Registre de la —, زندان دفترى *zindān defteri*.

GEÔLIER, s. m., زندانجى *zindāndji*, p.; زندان بكچيسى *zindān bektchici*, t.

GÉOLOGIE, s. f., وصف الارض *vasf ul-ārz*, علم تركيب كرهٔ ارض *'ylmi terkîbi keurëï arz*, a.-t.

GÉOMANCE ou GÉOMANCIE, s. f., فنّ الرمل *fenn ur-remel*, رمل *remel*, a.

GÉOMANCIEN, NE, s., رمل اتان *remel atān*, a.-t.; رمّال *remmāl*, a.

GÉOMANTIQUE, adj. com., رملى *remeli*, a.

GÉOMÈTRE, s. m., مهندس *muhendis*, a.; هندسه بيلن *hendecè bîlen*.

GÉOMÉTRIE, s. f., علم هندسه *'ylmi hendecè*, a.; هندسه *hendecè*, t.

GÉOMÉTRIQUE, adj., علم هندسه يه متعلق *'ylmi hendecëïè mute'allyq*, a.-t.; هندسى *hendècii*, a.

GÉOMÉTRIQUEMENT, adv., هندسه

قاعلاسی اوزره *hendecè qāïdèci uzrè*, اصول هندسه اوزره *ouçouli hendecè uzrè*, هندسه قاعلاسنجه *hendecè qā'ydècindjè*, a.-t.

GÉORGIE, s. f., كورجستان *gurdjistān*.

GÉORGIEN, adj., كورجی *gurdji*, t.

GÉRANIUM OU BEC-DE-GRUE, s. m., plante, ابرة الرّاعی *ibretur-rā'y*, a.; عطرشاهی *'athri chāhi*, t.

GERBE, s. f., de blé, اکین دمتی ـ قوجاغی *ekín demèti* ـ *qodjāghy*, باشاق دمتی *bāchāq demèti*, — de foin, اوتلق دمتی *otlyq demèti*, t.

GERBER, v. a., دمتلمك *demetlèmek*, طوتاملمق *thoutāmlamaq*, اکین باشاقلرینی دمت باغلمق *ekín bachāqlerini demet bāghlamaq*, باشاقلری دمتلمك *bachāqlari demetlemek*, t.

GERBIÈRE, s. f., اکین دمتلری کتوره جك عربه *ekín demetleri gueuturedjek 'araba*, t.

GERBO OU GERBOISE, s. m., یربوع *ierbou'*, pl. a. یرابیع *ierāby'*.

GERCE, s. f., اغاج قوردی *aghādj qourdi*, کوه ـ کووه *guvè*, t.; چوب خور *tcheup khor*, p.

GERCER, v. a., دری یارمق *deri iārmaq*, دپسرتمك *depsirtmek*. — Se Gercer, v. n., en parlant des lèvres, دپسرمك *depsirmek*, تپسرمك *tepsirmek*. — de la terre, یارلمق *iārylmaq*, t. — Lèvres gercées, تپسرمش طوداق *tepsirmich dhoudāq*.

GERÇURE, s. f., petite crevasse dans la peau, چتلاق *tchatlāq*, t. — dans le bois, dans les murs, یارق *iāryq*, یروق *iaruq*, t.

GÉRER, v. a., اموری ـ مصالحتلری *oumouri* ـ *maslahatleri gueurmek*, a.-t.; کورمك *gueurmek*, t.; ادارة تنظیم ا *tanzīm it*, ادارة امورا *idārèi oumour it*.

GERFAUT, s. m., صونغور ـ صونغور *songhour*, صونقور *sonqour*, t.; اق طغان *aq dhoghān*, دلوجه طوغان *deludjè dhoghān*, قوشی بویمل *boïmel qouchi*.

GERMAIN, NE, adj., cousin issu de frères, ایکی قرداشك اوغللری *iki qardāchuñ oghoulleri*, عموجه ـ دایی اوغلو *'amoudjè* ـ *dāïi oghlou*. — né des deux sœurs, تیزه ـ خاله اوغلو *khālè* ـ *teïzè oghlou*. — Cousins issus de germains, enfants de deux cousins germains, عموجه زاده اوغلی *'amoudja zādè oghlou*, خاله زاده اوغلی *khālè zādè oghlou*. — Frères et sœurs germains, issus des mêmes père et mère, اوز قرنداش *euz qarindāch*, اوز قز قرنداش *euz qyz qarindāch*.

GERMAINS, s. m. pl., ancien nom des Allemands, الامان *alāmān*, t.

GERMANDRÉE, s. f., plante, کمدرس *kèmèdris*, t.; پر پلیدی ـ پلامودی *ïer peloudi* ـ *palāmoudi*, بلوط الارض *beluth ul-arz*, a.

GERMANIE, s. f., قدیم الامان مملکتنك اسمی *qadīmi alāmān memleketinuñ ismi*. — Les Alpes de la Germanie, les monts Krapachs, الامان طاغی *alāmān dhāghy*.

GERMANIQUE, adj. com., نمچه لو

nemtchèlu, الامانلو *alāmānlu*, جرمانیالو *djermāniālu*, الامانی *alāmānii*.

GERMANISME, s. m., نمچه لسانینه مخصوص اولان اصطلاح *nemtchè liçāninè makhsous olān istilah*, t.

GERME, s. m., partie de la semence dont se forme la plante, فلس *filis*, فلز *filiz*, تخمك فلز سوره جك اوزی *tokhmuñ filiz surèdjek euzu*. — Première pointe qui sort du grain, تخمدن سورن فلز اوجی *tokhoumden suren filiz oudjou*. — L'action de germer, نبت *nebt*. — d'un œuf, یمورطه نك تخمی *ioumourthanuñ tokhoumu*. — Au fig., le principe, la cause, تخم *tokhoum*, بادی *bādi*. — Le germe de la division, تخم شقاق *tokhmi chiqāq*. — Faux germe, مضغة ناقصة الخلقة *mazghaï nāqrçat ul-khylqat*.

GERMER, v. n., باش ویرمك *bāch vīrmek*, فلسلنمك *filislenmek*, فلس صالمق - سورمك *filis sālmaq*, *surmek*, اورپرمك *eurpermek*, بتمك *bitmek*, t.

GERMINATION, s. f., دانه نمك فلزلنمه سی *dānènuñ filizlenmèci*, t.; نبوت *nubout*, a.

GÉSIER, s. m., قورصق - قورسق قوش قورساغی *qourçāq*, *qouch qourçāghy*, طاشلق *thāchlyq*, t.

GÉSINE, s. f., terme de palais, لخوسه لق مدتی *lakhouçalyq mudeti*, t.

GESSE, s. f., plante, بر نوع مرجمك *bir nev'y merdjimek*, فیك *fik*, t.

GESTATION, s. f., كبه لك وقتی *guebèlik vaqty*, t.; مدت الحبل *muddet ul-habl*, a.

GESTE, s. m., mouvement, دپرنش *tèprenich*, حركت *harèket*. — Signe, اشارت *ichāret*, اشارت ایله كوسترمه *ichāret ilè gueustermè*. — Gestes amoureux, كرشمه *guirichmè*. — Exprimer par le geste, رمز ایله افاده ا *ramz ilè ifādè it*.

GESTICULATEUR, s. m., دپرنیجی اشارت ایدیجی *tèprènidji*, t.; *ichāret ididji*, - كثیر الاشارات *kecīr ul-ichārāt*, *ur-roumouz*.

GESTICULATION, s. f., اشارت الذنی ایتمكلك *ichāret itmeklik*, اوینانمه *elinini oïnātma*, t.

GESTICULER, v. n., faire des gestes, اشارت ایله كوسترمك *ichāret ilè gueustermek*, اشارتلرا *ichāretler it*. — Se mouvoir, دپرنمك *tèprenmek*, حركت ا *harèket it*, a.-t.

GESTION, s. f., action de gérer, d'administrer, اداره ایش *idārè*, كورلمسی *ich gueurulmèci*. — des affaires, اداره و رؤیت امور *idārè vu rouïètī oumour*. — Administration, تدبیر امور *tedbīri oumour*, مدبرلك *mudebbirlik*. — Le temps de sa gestion, اداره امورى وقتی *idārèï oumouri vaqty*. — Durant sa gestion, تصرف و اداره امورى اثناسنده *teçarruf u idārèï oumouri esnācindè*.

GIBBEUX, SE, adj., اوركجلو *eurkudjlu*, بوكرى - بوغرى *bougri*, طومالج *thoumālidj*, t.; احدب *ehdeb*, a.

GIBBOSITÉ, s. f., اوركج *eurkudj*, قنبورلق *qambourlyq*, t.; بوكربلك *beugrilik*, حدبة *hadbet*, حدب الصلب *hadb ussoulb*, a.

GIBECIÈRE, s. f., besace, طغرجق *dhaghardjiq*. — Bourse, كيسه *kîcè*, vulg. *kecè*. — Bourse à l'usage des chasseurs, اوجی چانته‌سی *avdji tchāntaci*. — des bergers, چوبان طغورجغی *tchobān dhaghardjighi*. — de joueur de gobelets, حقه‌باز توربه‌سی *hoqqabāz torbaci*.

GIBELET, s. m., بورغورجق *bourghourdjiq*, t.

GIBELOTTE, s. f., اطه طوشان یا پلیج قاورمه‌سی *adha thavchān iā pilidj qāvourmaci*, t.

GIBERNE, s. f., فشنكلك *fichenklik*, t.

GIBET, s. m., دار اغاجی *dār aghādji*, دار *dār*, t. — Attacher au gibet, داره چیقرمق *dārè tchiqarmaq*.

GIBIER, s. m., آو *āv*, t.; شكار *chikiār*, p.; صيد *saïd*, a. — de potence, اصلعجق *acyladjaq*.

GIBOULÉE, s. f., طولو ایله قتی یغمور *dholou ilè qaty iāghmour*, صغناقلو یغمور *sādjanaq saghanāqlu iaghmour*, t.

GIBOYER, v. a., طوغان ایله اولامق *dhoghān ilè avlāmaq*, t. — Arquebuse à giboyer, اوجی تفنكی *avdji tufengui*.

GIBOYEUR, s. m., بیوك اوجی *buïuk avdji*, او دلیسی *av delîci*, t.

GIBOYEUX, SE, adj., طولو او *dholou av*, t.; اولو *avlu*. — Endroit —, اولو یر *avlu ïer*, اویسوی *av ïeri*.

GIBRALTAR, s. m., جبلطره *djibiltera*. — Détroit de —, سبته بوغازی *sibtè boghāzi*.

GIGANTESQUE, adj. com., پك بیوك - ایری جسیم *pek buïuk, iri, djecîm*, الهیكل دیو مثللو *dîv micillu*. — Au fig., emphatique, متضمن جسامت مفرطه *mutezammini djeçameti mufritha*.

GIGOT, s. m., éclanche, بود *boud*, بوط *bouth*, t. — de mouton, قوین بودی *qoïoun boudi*. — Les jambes de derrière du cheval, ارد اتك *atuñ ard aïāqlari*.

GIGOTTER, v. n., بالدری - ایاقلری دپرتمك - قملداتمق *bāldyri, aïāqlari tèpretmek, qymyldātmaq*, ایاقلری دپره‌دوب چابالمق *aïāqlari tepredup tchābālamaq*, t.

GILET, s. m., یلك *ïelek*, زبون *zuboun*, t.

GILLE, s. m., مسخره *maskhara*, a.; بودالا *boudāla*, t.

GIMBELETTE, s. f., كورك *guevrek*, حلقه‌جق كورك *halqadjiq guevrek*, t.

GINGEMBRE, s. m., زنجفیل *zindjèfil*, زنجبیل *zindjèbil*, a.; اسی اوت *issi ot*, t.

GINGUER, v. n., دپمه اورمق *tepmè ourmaq*, دپنمك *tepinmek*, t.

GINGUET, s. m., vin sans force, طاتسز و قوّتسز شراب *thātsiz vè qouvvetsiz charāb*, t.

GINGUET, TE, adj., قوّتسز *qouvvetsiz*, فنا *fenā*, ضعیف *zaïf*, a. — Habit —, قصه اولان روبا *qyssa olān roubā*.

Girafe, s. f., سرناپا *surnāpā*, vulg. زرناپا *zurnāpā*, *zurnèpā*, t.; زرافة *zèrāfet*, *zurāfet*, pl. a. زرافى *zourāfi*.

Girande, s. f., amas de jets d'eau, شادروان *chādervān*. — Réunion de fusées volantes, شادروانى فشنك *chādervāni fichenk*, t.

Girandole, s. f., chandelier à plusieurs branches, چوق قوللى شمعدان *tchoq qollu cham'dān*. — Sorte de pendant d'oreilles orné en pierres précieuses, جواهرلو اسفى كوپه *djevāhirlu asqy keupè*. — Girande, voyez ce mot.

Girasol, s. m., برنوع ذى قيمت طاش *bir nev'y zi qymet thāch*, t.

Giraumont, s. m., يكى دنيادن برنوع قباق *ïèñi duniāden bir nev'y qabāq*.

Girofle, s. m., قرنفل *qarenfil*, *qarenful*. — Clou de —, قورو قرنفل *qourou qarenfil*. — Huile de —, قرنفل ياغى *qarenfil ïāghy*.

Giroflée, s. f., fleur, فرنك بنفشه *frenk benefchè*, vulg. فرنك منكشه *frenk menekchè*. — blanche, اق فرنك بنفشه *aq frenk bènefchè*, شهبوى *chehbouï*, t.; شبّوى *chebbouï*, p. — rouge, قزل فرنك بنفشه *qyzyl frenk bènefchè*.

Giroflier, s. m., قرنفل اغاجى *qarenfil aghādji*, ميخك اغاجى *mikhak aghādji*, a.-t.

Giron, s. m., قويون *qoïoun*, قوجاق *qoudjāq*, ديز-اويلق باشى *diz, ouïlouq bāchi*, t.; حجر *hedjr*, وابلة *vāblet*, a. — Le giron de l'Église, حجر الدّين الحقّ *hedjr eddin el-haqq*, ايمان قوجاغى *imān qoudjāghy*. — Giron, en t. d'architecture, la partie de la marche sur laquelle on pose le pied, ايـاق بصه جق ير *aïāq baçadjaq ïer*.

Girouette, s. f., machine qui tourne à tout vent, يل قوان *ïel qovān*, t.; باد نما *bād numā*, p. — Au fig., inconstant, يل قوان *ïel qovān*, دوامسز *devāmsiz*, متلوّن *mutèlevvin*.

Gisant, e, adj., يتان *ïatān*, ياتمش *ïātmich*, ضاجع *zādj'y*, a.

Gisement, s. m., سواحلك يتاق يرلرى *sevāhiluñ ïataq ïerleri*, a.-t.

Gît (Ci-), ici est, ici repose, شو محلّده ياتور *chou mahalldè ïātur*, ههنا مستريح *hahounā moustaryh*. — Gît, au fig., signifie consiste, باغلو *bāghlu*, t.; منوط *menouth*, موقوف *mevqouf*, a. — Tout gît en cela, هب بوكا منوطدر *hep bouñā menouthtur*.

Gîte, s. m., des voyageurs, قوناق *qonāq*, يتاجق ير *ïatādjaq ïer*, قوناق يرى *qonāq ïèri*, t.; مرحله *merhalè*, pl. a. مراحل *merāhil*. — Demeure habituelle, يورد *ïourd*, مسكن *mesken*. — Retraite des bêtes, يتاق *ïatāq*. — du lièvre, طوشان يتاغى *thavchān ïatāghy*.

Givre, s. m., قراغى *qyrāghy*, قراغو *qyrāghou*, t.

Glaçant, te, adj., qui glace, طوڭدريجى *dhoñdourîdji*, t.; مجمّد *mudjemmid*. — Un froid glaçant, برد مجمّد *berdi mudjemmid*. — Au fig., Glaçant et Glacial, صوغوق *so-*

ghouq, بارد *bārid*. — Abord glaçant, وصلت باردة *vuslati bāridè*.

Glace, s. f., eau durcie par le froid, بوز *bouz*, طوك *dhoñ*, t.; جمد *djemd*, pl. a. جود *djumoud*; يخ *iakh*. — Cristal pour se mirer, ايينه *aïinè*, vulg. اينه *aïna*, ايينه جامى *aïina djāmi*. — Brillant comme une glace, بلور كبى برّاق *bellour guibi berraq vè mudjellā*. — Au fig., air de froideur, indifférence, صوغوقلق *soghouqlyq*, بورودت *buroudet*. — Liqueur ou fruit glacé, طوكدرمه *dhoñdurma*. — au citron, ليمون طوكدرمه‌سى *līmoun dhoñdurmaci*.

Glacé, e, adj., طوكمش *dhoñmich*, بوزلنمش *bouzlanmich*, بوزلو *bouzlu*, t.; منجمد *mundjèmid*, a.

Glacer, v. a., congeler, طوكدرمق *dhoñdurmaq*, t.; تجميد ا *tedjmīd it*, a.-t. تقريس ا *taqrīs it*, a.-t. — Se Glacer, v. n., طوكمق *dhoñmaq*, بوز طوتمق *bouz thoutmaq*, بوزلنمق *bouzlanmaq*, منجمد او *mundjemid ol*. — Lustrer, voyez ce mot.

Glacerie, s. f., ايينه كارخانه‌سى *aïina kiārkhānèci*, t.

Glaceux, euse, adj., جلاسز *djilāsiz*, بوزلو *bouzlu*, t. — Diamant —, بوزلو الماس *bouzlu elmās*.

Glacial, e, adj., glacé, طوكدريجى *dhoñdurīdji*. — La mer glaciale, بحر منجمد *bahri mundjèmid*. — La zône glaciale, منطقهٔ منجمد *minthaqaï mundjèmidè*.

Glacier, s. m., qui prépare les glaces, طوكدرمه‌جى *dhoñdurmadji*, شربتجى *cherbetdji*.

Glacière, s. f., قارلق *qārlyq*, t.; بوز خانه *bouz khānè*, t.-p.

Glaciers, s. m. pl., قارلو بوزلو طاغلر *qārlu bouzlu dhāghlar*, t.

Glacis, s. m., انش *enich*, خندق *khandaq*, اتكى *ètègui*, t.; شيو *chīv*, p.

Glaçon, s. m., بوز پاره‌سى - قياسى *bouz pārèci*, *qaïāci*, t. — Gros —, بيوك بوز ايرى - پارچه‌سى *iri*, *büüuk bouz pārtchaci*, t. — La saison des glaçons, بوز وقتى *bouz vaqty*.

Gladiateur, s. m., كوزشچى *gurechtchi*, t.; پهلوان *pehluwān*, p.; مطرقچى *mathraqtchi*, t.; سيّاف *seïiāf*. — Combats de gladiateurs, پهلوان جنكى *pehluwān djingui*.

Glaïeul, s. m., plante, اكر اوتى *èguir oty*, قلج اوتى *qylidj oty*, ماوى زنبق *māvi zambaq*, t.

Glaire, s. f., humeur visqueuse, بلغم *belgham*, vulg. *balgham*, يلمشك بلغم *ïelmechek balgham*, t.; اخلاط لزجه *akhlāthy lèzdjè*, a. — Blanc d'œufs, يمورطه اغى *ïoumourtha aghy*, t.

Glaireux, se, adj., بلغملو *balghamlu*, طوتقاللو *thoutqāllu*, t.; اخلاط لزجه‌دن عبارت *akhlāthy lezdjèden 'ybāret*.

Glaise, adj. f., اوزلو - ياپشقان *uzlu*, *ïāpichqān thoprāq*, طپراق چوملكچى *tcheumlektchi thoprāq*, بالچق *bāltchyq*, t.

Glaiseux, se, adj., بالچقلو *bāl-*

tchiqlu, طپراغی اوزلو *thoprāghy uzlu*.

Glaive, s. m., ne s'emploie guère qu'au figuré, قلچ *qylydj*, كسكين *keskin qylidj*, سيف *seïf*, a. — Le glaive de la justice, سيف سياست *seïfi siācet*.

Glanage, s. m., باشاق ديوشرمه *bāchāq divchirmè*, كسموك ديوشرمه *kesmouk devchirmè*; t.; خاشه چينلك *khāchè tchînlik*, p.-t.

Gland, s. m., fruit du chêne, بلد ـ پليد *pèlid*, بلوط *beloud*, پلاموط *palāmouth*; t. — de soie, پسكل *puskul*. — Extrémité de la verge, ذكر باشي *zeker bāchi*, كمرة *kemeret*. — de terre, plante, يهودي قالپغي *iehoudi qālpaghy*. — de mer, coquillage, بلان *bellān*.

Glande, s. f., partie spongieuse servant à la sécrétion des humeurs, بز *bez*, بيز *biz*, t.; غدّة *ghouddet*, pl. a. غدد *ghouded*. — Tumeur, écrouelles, اور *our*, نعفة *n'afet*.

Glandée, s. f., پلاموط ديرمي *palāmouth dirimi*, t.

Glandule, s. f., بزجغز *bizdjighiz*, اوفاق بز *oufāq biz*, t.; غدّة صغيره *ghouddeti saghyrè*, a.

Glanduleux, se, adj., بيزلو *bizlu*, اورلو *ourlu*, t.; ذو الغدد *zevi ulghouded*, a.

Glane, s. f., épis restés après la moisson, تارلاده قالمش بشاقلر *tārlāda qālmich bachāqlar*, خرمن كسمكي *khyrmen kesmegui*. — Groupe de poires, ارمود صالقمي *armoud sālqymi*. — Paquet d'oignons, صوغان دمتي *soghān demeti*, t.

Glaner, v. a., تارلاده قالان بشاقلر ديوشرمك *tārlāda qālān bachāqlar divchurmek*, كسمك *kesmek dirmek*, t.

Glaneur, se, adj., بشاقلايجي *bachāqlaïdji*, تارلاده قالان بشاقلرى ديوشريجي *tārlāda qālān bachāqlari devchurídji*, خوشه چين *khouchètchín*, p.; كسمك ديريجي *kesmek dirídji*.

Glanure, s. f. Voy. Glane.

Glapir, v. n., en parlant des petits chiens et des renards, سكلمك *siñlemek*, اولومق *oulоumaq*, *vouloumaq*. — des personnes dont la voix est aigre, خرلدامق *khyryldāmaq*, چغلدامق *tchaghyldāmaq*; t.; اجداف ايت *idjdāf it*.

Glapissant, e, adj., چغلدايجي *tchaghyldāïdji*, t. — Voix glapissante, چغلدايجي سس *tchaghyldāïdji ses*.

Glapissement, s. m., سكلمكلك *siñlemeklik*, سكلمه *siñlemè*, اولومه *oulouma*, قغردنمه *qyghyrdanma*, t.; صباح زوباه *zoubāh*, مجدف *medjdef*, a.

Glaris, s. m., انهار كبيره نك بر نوع بالق *enhāri kebirènuñ bir nev'y bālyq*, t.

Glas, s. m., اولو چاكي صداسي *eulu tchāni sadāci*, t.

Glaucium, s. m., pavot cornu, خشخاش مقرن *khachkhāchi mouqren*, a.

Glaucome, s. m., كوزك بر نوع علتي ـ مرضي *gueuzuñ bir nev'y 'yllety*, *marazi*, طبقهٔ زجاجيّه نك

پکشمه‌سی *thabaqaï zidjādjïïenuñ pękichmèci*, t.

Glaux, s. m., herbe, حشیشة الحلیب *hachīchet ul-halīb*, a.

Glèbe, s. f., fonds, terre, طپراق *thoprāq*, یر *ïer*, t.; ارض *arz*, عقار *'aqār*, pl. a. عقارات *'aqārāt*. — Esclaves de la glèbe, طپراق مملوکلری *thoprāq memloukleri*, ممالیک ارض *memālīki arz*. — Droit annexé à la glèbe, ارضه مربوط اولان خراج *arzè merbouth olān kharādj*. — Motte de terre, کسک *kècek*.

Glène, s. f., cavité des os, کمیك *guemik tchouqoury*, چقوری نقرة العظام *nouqret ul-'yzām*, a.

Glénoïdal, e, adj., cavités glénoïdales, کمیك چقورینمك قووقلری *guemik tchouqourinuñ qovouqleri*, t.; اجواف النقرة العظام *edjvāf un-nouqrat ul-'yzām*, a.

Glénoïde, adj. fém. et s., اموز باشنده‌کی چقور *omouz bāchindè-ki tchouqour*, t.; حق الکتف *houqq ul-ketf*, a.

Glissade, s. f., قایمه *qāïma*, t.; زلّة *zellè*, a.

Glissant, e, adj., قایمجی *qāïmdjï*, قایغنجق *qāïghyndjaq*, قیاغن *qaïāghyn*, سوشکن *sivichken*, t.; زالق *zālyq*, a. — Endroit, pas glissant, au propre et au figuré, صیرنجق یر *syrinadjaq ïer*, قایه‌جق یر *qāïadjaq ïer*, t.; مزلقه *mezlaqa*.

Glissement, s. m., ایاق قایمه‌سی *aïāq qāïmaci*, t.; زلق *zylq*, a.

Glisser, v. n., en parlant du pied qui coule sur la glace ou sur quelque chose de gras et d'uni, قایمق *qāïmaq*, قیپمق *qaïpmaq*, t.; زلق ـ تزلق *zalq*, *tezalluq it*, a.-t. — Glisser entre les mains, s'échapper, fuir comme une anguille, صیرلمق *syrilmaq*, صیرنمق *syrinmaq*, سوشمك *syvichmek*. — Passer légèrement sur quelque matière, جزئیجه طوقنمق ـ طوقندرمق *djuz'idjè dhoqounmaq*, *dhoqqundurmaq*, توطیش کلام *tevthīchi kelām it*. — Glisser sur la glace, بوز اوزرنده قایمق *bouz uzerindè qāïmaq*, طاینمق *dhāïnmaq*. — Broncher, سورچمك *surtchmek*. — Mon pied a glissé, ایاغم سورچدی *aïāghum surtchty*. — On dit au propre et au figuré : le pied lui a glissé, ou il lui est arrivé un accident, ایاغی سورچدی *dāghy surtchtu*. — Se Glisser, v. pron., صوقلمق *soqoulmaq*, سوشمك *sivichmek*, خلول ا *houloul it*. — Glisser, v. a., et faire glisser, قایدرمق *qāïdurmaq*, تزلیج ا *tezlīdj it*, ازلاج ا *izlādj it*. — Faire pénétrer, صوقمق *soqmaq*.

Glisseur, s. m., قایمجی *qāïdjï*, t.

Glissoire, s. f., طاینه‌جق یر *dhāïnadjaq ïer*, صیرنه‌جق یول *rinadjaq ïol*, t.; مزلقه *mazlaqa*, زحلوقه *zahlouqa*, a.

Globe, s. m., corps sphérique, طوپ *thop*, کره *kurrè*, t.; کرة *kuret*,

pl., a. كرات *kurāt.* — Le globe terrestre, كرهٔ ارض *kurèï arz.* — Globe de carton ou d'autres matières, qui sert à représenter la surface de la terre, les mers, les îles, etc., مقوّادن ياخود موادّ سايره‌دن مصنوع اولان كرهٔ ارضك تقليدى *mouqavvāden ïākhod mevāddi sāïrèden masnou' olān kurèï arzuñ taqlīdi.* — Le globe céleste, كوك كره‌سى *gueuk kurèci,* كرهٔ اسمان *kurèï açumān.*

Globule, s. m., طوپچغز *thoptchighaz,* t.; خرده يوالاق *khourdè ïouvālāq,* كرهٔ صغيره *kurèï saghyrè,* a.

Gloire, s. f., honneur, élévation, dignité, عزّ *'yzz;* عزّة *'yzzet,* عزّ واقبال *'yzzu yqbāl,* a.; پارلاقلق *pārlāqlyq.* — Grandeur, puissance, magnificence, splendeur, اولولق *oloulyq,* يوجه‌لك *ïudjèlik,* t.; عظمت *'azamet,* جلال *djelāl,* جلالت *djelālet,* مجد *medjd.* — Réputation méritée, يوز اقلغى *ïuz aqlyghy,* نام *nām,* شان *chān,* شهرت *cheuhret,* ناموس *nāmous,* نام وشهرت *nāmu cheuhret.* — Gloire acquise ou chose dont on se fait gloire, افتخار *iftikhār,* فخر *fakhr.* — Se faire gloire, فخر - افتخارا *fakhr, iftikhār it.* — Splendeur, ابهت *ubhet,* رونق *ravnaq.* — Béatitude céleste, سعادت ابديه *se'ādeti ebedïiè,* خلد *khould.* — Vaine gloire, orgueil, vanité, تفره *tafra,* فضوللق *fouzoullyq,* vulg. *foudoullouq;* كبر *kibr.* — Être avide de gloire, حريص عزّ وشان او *harīci 'yzzu chān ol.* — L'amour de la gloire, حبّ شان واقبال *hubbu chān u yqbāl.* — Acquérir de la gloire, تحصيل عزّ وشان ا *tahsīli 'yzzu chān it.*

Glorieusement, adv., فخر - افتخار ايله *fakhr, iftikhār ilè,* عزّتله *'yzzetlè,* شان وشهرت ايله *chān u cheuhret ilè,* a.-t.; اولولق ايله *oloulouq ilè,* بالعزّ والاجلال *bil-'yzz vel-idjlāl.*

Glorieux, se, adj., qui a acquis de la gloire, شانلو *chānlu,* شهرتلو *cheuhretlu,* اولو *olou,* يوجه *ïudjè,* t.; عزّتلو *'yzzetlu,* عزّتموفور *'yzzet mevfour,* جليل الشان *djelīl uch-chān,* مفخّر *mufakhkhar,* فاخر *fākhir,* a. — Honorable, هنرلو *hunerlu,* p.-t.; بادئ شان وافتخار اوله‌جق *bādii chān u iftikhār oladjaq.* — De glorieux travaux, مساعئ جليله *meçā'ïi djelīlè.* — Orgueilleux, vain, مغرور *maghrour,* a.; غرورلو *ghourourlu,* تفره‌لو *tafralu,* t.; متكبّر *mutekebbir,* a. — Plein de vanité, كندويى بكنمش *guenduïi beïenmich,* خائل *khāïl.*

Glorification, s. f., action de glorifier, اولولمه *oloulama,* t.; تمجيد *temdjīd.* — Élévation à la gloire éternelle, ابدى موتلولق *ebedi moutlulyq,* مسعوديّت ابديّه *mes'oudïieti ebedïiè.*

Glorifier, v. a., honorer, اولولمق *oloulamaq,* t.; عزّتلمك *'yzzetlemek,* تعظيم ا *ta'zīm it,* اجلال ا *idjlāl it,* a.-t. — Dieu, تمجيد ا

temdjîd it, تمجيد جناب خالق *temdjîdi djenâbi khâlyq ul-berâïâ it.* — Sanctifier, مظهر سعادت *mazheri se'âdeti ebediïe it.* — Se Glorifier, v. réfl., كوينمك *guïenmek*, اوكنمك *eugunmek*, t.; افتخار ايتمك *iftikhâr it.* — Se glorifier mal à propos, عبث يره تهدّح *'abes ïerè temedduhu iftikhâr it.* — Glorifié, e, اولونمش *oloulanmich*; معزّز *mou'azzez.*

Gloriole, s. f., غرور *ghourour*, تفره *tafra*, t.

Glose, s. f., commentaire d'un texte, شرح *cherh*, تفسير *tefsîr*, a. — de quelques mots obscurs d'une langue, سوزك معناسنى اچمه *seuzun ma'nâcini atchma*, كشف معناى الفاظ *kechfi ma'nâi elfâz.* — Glose marginale, حاشية *hâchiet*, pl. حواشى *havâchi.*

Gloser, v. a., faire une glose, معنايى اچمق *ma'nâï atchmaq*, t.; تفسير ايتمك *tefsîr it*, شرح ايتمك *charh it*, a.-t. — Critiquer, قنامق *qynâmaq*, طعن ايتمك *tha'n it*, ديديه جك بولمق *dedjedjek boulmaq*, سوز بولمق *seuz boulmaq.*

Gloseur, se, s., قنايجى *qynâïdji*, طعن ايدجى *tha'n idîdji*, لايم لوّام *lâïm*, *levvâm*, a.

Glossaire, s. m., الفاظ غير معلومه‌يى مشتمل لغت كتابى *elfâzi ghaïri ma'loumèïi muchtemil loghat kitâbi*, لغت الفاظ غامضة *loghati elfâzi ghâmizat*, a.

Glossateur, s. m., شرح ايدن *cherh iden*, a.-t.; مفسّر *mufessir*, pl. a. مفسّرين *mufessirîn*; شارح *chârih*, a.

Glotte, s. f., اوكوك باشى *eukuk bâchi*, t.; غلصمة *ghalsamet*, a.

Glouglou, s. m., قلوق قلوق سسلنمه *qlouq qlouq seslenmè*, t.; قلقل *qalqal*, لقلق *laqlaq*, a.

Gloussement, s. m., قوقوغدمه *qoqoghdama*, طاوق ققه‌لمه‌سى *thâvouq qaqalamaci*, t.; نقنقه *naqnaqa*, a.

Glousser, v. n., قوقوغلمق *qoqoghlamaq*, طاوق ققه‌لمق *thâvouq qaqalamaq*, t.; نقنقه ايت *naqnaqa it*, a.-t.

Glouteron, s. m., plante, طول عورت اوتى *dhoul 'avret otou*; قلابق *qalâbaq*, *qalâbyq*, t.; ديو سپست *dîv supust*, p. Voy. Bardane.

Glouton, ne, s., قورساقسز *qoursâqsyz*, بوغاز قولى *boghâz qouli*, اچ كوزلو *atch gueuzlu*, طويماز *dhoïmâz*, صوغمسز *soghoumsyz*, t.

Gloutonnement, adverbe, اچ كوزلولكله *atch gueuzluliguilè*, صوغومسزلق ايله *soghoumsyzlyq ilè*, t.; طمع ايله *thama' ilè*, شراهتله *cherâhet ilè*, a.-t. — Manger —, بالاغتنام اكل طعام ايت *bil-yghtizâm ekli th'âm it.*

Gloutonnerie, s. f., اچ كوزلولك *atch gueuzlulik*, صوغومسزلق *soghoumsyzlyq*, t.; طمع *thama'*, نهامة *nehâmet*, جردبه *djerdebè*, a.

Glu, s. f., اوكسه *euksè*, t.; دبق *dybq*, a. — Frotter, enduire de —,

اوكسه‌لمك *euksèlèmek*. — Prendre des oiseaux à la glu, اوكسه ايله قوش اوﻻمق *euksè ilè qouch avlamaq*.

Gluant, e, adj., enduit de glu, اوكسه‌لو *euksèlu*. — et visqueux, qui tient aux doigts, ياپشقان *ïāpichqan*, يلمشك *ïelumchek*, t.; لزوجتلو *lïzoudjetlu*, a.-t.

Gluau, s. m., اوكسه‌لو چبوجق *euksèlu tchyboudjiq*, اوكسه چبوغی *euksè tchybooughy*, t. — Tendre des gluaux, اوكسه چبوقلری اوزاتمق *euksè tchyboqleri ouzātmaq*.

Gluer, v. a., ياپشقان - اوكسه‌لوا *ïāpichqān, euksèlu it*, يلمشك شيئه *ïelumchek cheïè boulāchdurmaq*, t.

Glui, s. m., چاوداز صمانی ديبی *tchāvdār samāni dibi*, t.

Gluten, s. m., بر جنس اوكسه *bir djins euksè*, چيرش *tchirtch*, طوتقال *thoutqāl*, t.

Glutineux, euse, adj., ياپشقان *ïāpichqān*, طوتقاللو *thoutqāllu*, t.

Glycine, s. f., plante, صارمشق جنسندن بر نوع نبات *sārmchyq djinsinden bir nev'y nebāt*, t.

Gnome, s. m., وجودی طپراق ايچنده فرض اولنان ديو *vudjoudi thoprāq itchindè farz olounān dïv*, t.

Gnomique, adj. com., sententieux, voyez ce mot.

Gnomon, s. m., style de cadran solaire, ميل البسيطة *mïl ul-bacythat*, a.

Gnomonique, adj., فن الرسم البسيطة *fenn ur-resm ul-bacithat*, a.

Gô (tout de), adv. pop., librement, sans façon, تكليفسزجه *tekliftsizdjè*, a.-t.; بزدن بره *birden birè*.

Goailler, v. a., expression basse et populaire qui signifie railler, ذوقلنمك مسخره‌لغه *zevqlenmek, maskharalygha almaq*. — Se Goailler, v. réfl., بر برينی ذوقلنمك *bir birini zevqlenmek*, t.

Goaillerie, s. f. pop., ذوقلنمه *zevqlenmè*, t.

Goailleur, euse, s., ذوقلنيجی *zevqlenïdji*, t.

Gobelet, s. m., vase, طاس *thās*, كاسه *kiācè*, a.; قوپه *qoupa*, g. — de joueur, حقه *hoqqat*, حقه *hoqqa*. — Joueur de —, حقه باز *hoqqa bāz*, a.-p.

Gobelotter, v. n.; buvotter, voyez ce mot.

Gobe-Mouches, s. m., sorte de lézard, الدجه كلر *aladja keler*. — Au fig., sorte de niais qui croit tout sans examen, هر شيئه اينانور بر بوداله *her cheïè inānur bir boudāla*.

Gober, v. a. fam., يوتمق *ïoutmaq*, چينمدن يوتمق *tcheïnèmèden ïoutmaq*, t.; بلع ا *bel' it*, ا تبلعم *tebel'um it*, a.-t. — Saisir quelqu'un à l'improviste, بر كمسنه‌يی اكسزين يقه‌دن طوتمق - يقه‌لمق *bir kimesneï ānsizin ïaqaden thoutmaq, ïaqalamaq*, t. — Croire légèrement à tout et sans réflexion, دوشونميه رك هر شيئه اينانمق *duchunmeïèrek her cheïè inānmaq*.

Goberge, s. m., بر نوع بيوك موزده بالغی *bir nev'y buïuk mouzna bālyghy*, t.

GOBERGER (SE), v. pr., prendre ses aises, راحتلنمق *rāhatlānmaq*. — Se divertir, اوينامق *oïnāmaq*. — Se moquer, ذوقلنمك *zevqlenmek*.

GOBET, s. m., لقمه *loqma*, يودام *ïoudām*, t.

GOBIN, s. m., bossu, voy. ce mot.

GORLIN, s. m., قره قونجلوز *qara qondjoloz*, t.

GODAILLER, v. n., boire, چنوق شراب ايچمك *tchoq chaṛāb itchmek*, t.

GODELUREAU, s. m., دلى قانلو *deli qānlu*, t.

GODENOT, s. m., marionnette, ايازل *eïāzïl*. — Petit homme mal fait, اكرى و قصه بويلو ادم *egry vè qyssa boïlu adem*, t.

GODER, v. n., بوكلنمك *beuklunmek*, t.

GODET, s. m., vase à boire sans anse, قولبسز طاس - برداق *qoulbsiz thās*, *bardāq*. — Petit vase où l'on met les couleurs, بويا قبوغى *boïā qabougky*, t.

GODICHE ou GODICHON, s. et adj., bas et pop., employé pour niais, بودالە *boudāla*, t.

GODIVEAU, s. m., بومبارجق بوركى *boumbārdjiq beuregui*, t.

GODRON, s. m., plis rond aux coiffures des femmes, كل وارى قيورلميش بوكلم *gul vāry qyvyrylmich buklum*, t. — Certaines façons données à la vaisselle d'argent, كنار قبرقيغى - قيرقمه‌سى *kenār qyrqyghy*, *qyrqmacy*, t.

GODRONNER, v. a., faire des godrons, كل وارى قيورلميش بوكلم يابمق *gùl vāri qyvyrylmich buklum ïāpmaq*. — la vaisselle de métal ou autres objets, قيرقمه يابمق *qyrqma ïāpmaq*, t.

GOELAND, s. m., جنقلة *djunqalat*, a.

GOELETTE, s. f., غولته *ghoulèta*, t.

GOFFE, adj., mal fait, mal bâti, چليمى چركين *tchelïmi tcherkïn*, اسلوبسز *usloubsiz*, t. Voy. MALADROIT.

GOGAILLE, s. f. pop., صيافت عيش و عشرت *ziāfet*, *'aïch u 'ychret*, a.

GOGO (Vivre à), adv. pop. fam., هر شيئ بوللغى ايله كچنمك *her cheïuñ bolloughy ilè gueïchïnmek*, t.

GOGUENARD, E, adj., ذوقلنيجى *zevqlènïdji*, t.

GOGUENARDER, v. n., ذوقلنمك كسنديه المق *zevqlenmek*, *kecïndïè almaq*, مزه‌لمك *mèzèlemek*, t.

GOGUENARDERIE, s. f. fam., ذوقلنمه بد خوراته *zevqlenmè*, *bed khorāta*, t.

GOGUETTES, s. f. pl. fam., لطيفه سوزلرى *latïfè seuzlèri*, a.-t.; خورطه *khoratha*. — Être en —, كيفى او *keïfi ol*, a.-t. — Il est en goguettes, كيفى چاتدى *keïfi tchātti*.

GOINFRE, s. m. popul., چوق يمك بوغاز قولى *tchoq ïemdji*, t.; اكول *ekkioul*, a.

GOINFRER, v. n., چوق يمك هارل هارل يمك *tchoq ïemek*, *hāril hāril ïemek*, t.

GOINFRERIE, s. f. pop., چوق

يمكلك *tchoq iemeklik*, t. Voyez GOURMANDISE.

GOÎTRE, s. m., — بوغاز دامغولی اوری *boghāz dāmghouli, oury*, t.; جدرة *djedret*, pl. a. سلعة *sil'at*, اجدار *adjdār*.

GOÎTREUX, SE, s., qui a une goître, بوغاز دامغوللو *boghāz dāmghoullu*. — De la nature du goître, بوغـاز دامغوله متعلق *boghāz dāmghoula mute'allyq*.

GOLFE, s. m., كورفـز *keurfez*, كورفوس *keurfus*; دكـز *kieurfez*, قولاغـی *dēñyz qolāghy*, t.; خليج *khalīdj*, a. — Le golfe de Venise, وندیک کورفزی *vendik keurfezi*.

GOMME, s. f., صمغ *samgh*, vulg. زمق *zamq*, اغاج طوتقالی - پیسی *aghādj thoutqāli, pícy*. — arabique, صمغ عربی *samghy 'arabi*, a. — Gommé, e, صمغلو *samghlu*.

GOMME-GUTTE, s. f., هنـد رچنه‌سی *hind retchinaci*, راتین هندی *rātini hindii*, كوتا كنبا *guta kumbā*, a.

GOMMER, v. a., صمغلمق *samghlamaq*, صمغ سورمك *samgh surmek*, t. — Gommer une couleur, بويا ايچنه صمغ قاتمق *boïā itchiné samgh qātmaq*.

GOMMEUX, SE, adj., صمغلو *samghlu*, صمغ اقيديجی *samgh aqydidji*, t.; مستصمغ *mustesmagh*, a.

GOMMIER, s. m., صمغلو اغاجی *samghlu aghādji*, صمغ ويرر اغـاج *samgh vírur aghādj*, شجر صامغ *chedjar sāmygh*.

GOMPHOSE, s. f., terme d'anat., كميك اويناق يـری *guemiguñ oïnāq ieri*, t.

GONACRE, s. f., — ديز اغريسی *díz aghryci*, نقرسی *niqricy*, t.

GOND, s. m., رزه *rèzè*, t. — de porte, قپو رزه‌سی *qapou rèzèci*.

GONDOLE, s. f., اورتولو قايق *eurtulu qāïq*, غوندولا *ghondola*, t. — vénitienne, وندیک قایغی *venedik qāïghy*.

GONDOLIER, s. m., قايقچـــی *qāïqtchi*, t.

GONFLEMENT, s. m., شيش - شيش *chīch*, قبارمقلق *qabārmaqlyq*, t.; نفخ *nefakh*, تنفيخ *tenfikh*, a.

GONFLER, v. a., rendre enflé, شيشورمك *chichurmek*, قبارتمـق *qabārtmaq*, t.; تورپم ا *tevrīm it*. — Gonfler, v. n. et pron., se gonfler, شيشمك *chichmek*, قبارمق *qabārmaq*, t.; نفخ - تورم ا *nafakh, teverrum it*. — Au n., gonfler d'orgueil, مغرورلنمـق *maghrourlanmaq*. — Gonflé, e, شيشمش *chichmich*, قبارمش *qabārmich*, منفوخ *menfoukh*.

GONIOMÉTRIE, s. f., كوشدلـــر *keuchèler eultchmenuñ fenni*, t.; فن مساحة الزوايا *fenni meçāhat uzzavāïā*, a.

GONORRHÉE, s. f., بل صوغلغی *bel soghouqlyghy*, t.; سيلان فرنكی *ṣilāni frengui*, a.

GORGE, s. f.; devant du cou et gosier, بوغاز *boghāz*, حلق *houlq*, حلقوم *houlqoum*, a. — Mal de gorge, enrouement, بوغاز قسلمه‌سی *boghāz qycylmacy*. — Prendre à la —,

بوغازدن طوتمق *boghāzden thoutmaq*. — Couper la gorge, égorger, بوغازلمق *boghāzlamaq*. — Au propre et au fig. rendre gorge, قوصمق *qousmaq*. — Faire rendre gorge, قوصدرمق *qousturmaq*. — Sein d'une femme, کوکس *gueuïus*, کوکس باشی *guïus bāchi*, t.; صدر *sadr*, a.; پهلو *pehlou*, p.; مهلر *mèmèler*, t. — Passage resserré, دار گچید *dār guetchít*. — Détroit, défilé, دربند *derbend*; بوغاز *boghāz*. — Gorge de pigeon, couleur mélangée, الاجه رنگ *alādja renk*. — Rire à gorge déployée, قهقهه ایله گولمک *qahqaha ilè gulmek*.

Gorgée, s. f., ایچم - ایچم *itchum*, ایودم *ïoudoum*, ایوتوم *ïoutoum*, t.; جرعه *djur'a*, a. — Une gorgée d'eau, بر ایچم صو *bir itchum sou*.

Gorger, v. a., rassasier, طوق ا *thoq it*, قارنی یه یه جك ایچه جك ایله طولدرمق *qārni ïeïedjek itchedjek ilè dholdurmaq*. — Souler, سرخوش ا *sarkhoch it*, ایچورمك *itchurmek*. — Combler, دپه یه قدر طولدرمق *tepëïè qadar dholdurmaq*, t.; مالامال ا *malamal it*. — Se Gorger, v. pro., چوق یمك *tchoq ïèmek*, طویلمق *dhoïoulmaq*, t.

Gorgerette, s. f., بوین بزی *boïoun bèzi*, کوملیك یقه سی *gueumlek ïaqacy*, t.

Gosier, s. m., partie antérieure de la gorge, بوغاز *boghāz*, t.; حلق *houlq*, حلقوم *houlqoum*. — Se dit aussi du canal de la respiration et de la voix, et de la partie appelée la pomme d'Adam, یوغرتلق *boughourtlaq*, مجرای نفس *medjrāï nefes*. — Poche des oiseaux, قورصاق - قورساق *qoursāq*.

Gothique, adj., تاتارجه *tātārdjè*, t. — Architecture —, تاتارجه بنا *tātārdjè binā*.

Gouache, s. f., صولو صمغلو بویادن یاپلمش نقش *soulu samghlu boïāden ïāpilmich naqch*.

Goudron, s. m., قطران *qathrān*, a.

Goudronner, v. a., قطران سورمك *qathrān surmek*, t. — un navire, کمی یه قطران سورمك *guemïiè qathrān surmek*. — Goudronné, e, قطرانلو *qathrānlu*, قطران سورلمش *qathrān surulmuch*.

Gouffre, s. m., abyme, چورك *tchèvrek*, t.; ورطه *vartha*, a. — Trou creux et profond, درین چقور *derīn tchouqour*, حفره *houfrè*, هوه *houvvet*. — Tourbillon, گرداب *guirdāb*. — Toutes les choses où l'on fait des frais immenses, مصرف انگینی *masraf enguini*. — Ce procès est un gouffre, بو دعوا دریای مصارفدر *bou d'avā dériaï meçārifdur*.

Gousat, s. m., frère servant dans un couvent, کوچك *keutchek*. — Valet d'armée, عسکر خدمتکاری *'asker khyzmetkiāri*. — Homme de rien, ناکس *nākes*. V. Manant, Malotru.

Goujon, s. m., poisson, قیا *qaïā*, بالغی *bālyghy*. — Cheville, چیوی *tchivi*, t.

Goujonner, v. a., چیولمك *tchivīlemek*, t.

Goulée, s. f., ایری بر لقمه *iri bir loqma*, یوتم *ïoutoum*, t.

Goulet, s. m., لیمان اغزی - بوغازی *limān aghzi, boghāzi*, بوغاز *boghāz*, t.

Gouliafre, adj. com., اچ کوزلو *atch gueuzlu*, t.; اکول *ekioul*, a.

Goulot, s. m., بر شیشه یا بر چناغک اغزی - طار بوغازی *bir chichè ïā bir tchanāghuñ aghzi, dhar boghāzi*, بوغاز *boghāz*, t.

Goulotte, s. f., کوچک اولوق *kutchuk olouq*, ارقجغز *aryqdjighaz*.

Goulu, e, s. چوق ییجی *tchoq ïèidji*, t.; اینهان *inhān*, نهیم *nehīm*, a.

Goulument, adv., اچ کوزلولکله *atch gueuzluliklè*, اینهانلق ایله ییه‌رک *inhānlik ilè ïèïèrek*, هارل هارل ییه‌رک *hārel hārel ïèïèrek*.

Goupille, s. f., چیوی *tchīvi*, t.

Goupillon, s. m., aspersoir, مرش *merech*, مرشت *merechet*, a.-t.; صو سرپجک الت *sou serpèdjek alet*, سرپمچه *serpmetchè*, t. — Pour rincer les verres ou les bouteilles, قدح وشیشه‌لر یایقیه‌جق الت *qadeh vè chichèler ïāïqaïadjaq alet*.

Gourd, e, adj.; engourdi par le froid, صوغوقدن اویوشمش *soghouqtan ouïouchmich*, الی طوکوب چولاق کبی اولمش *eli dhonup tcholaq guibi olmuch*, t.

Gourde, s. f., courge vide servant de bouteille, صو قباغی *sou qabāghy*, قباق برداغی *qabāq bardāghy*. — Gourde de bois, چوتره *tchoutoura*, یاتق *ïātyq*. — Sorte d'hydrocèle, بر نوع استسقای خصیة *bir nev'y istisqāï khyçïet*, a.-t.

Gourdin, s. m., صوپه - صوپا *sopa*, t.

Gourer, v. a., attraper, tromper (pop.), الداتمق *aldātmaq*, t.

Goureur, s. m., الدادیجی *aldādidji*, t.; غابن *ghābin*, a.

Gourreau, s. m., بر نوع اری انجیر *bir nev'y iri indjir*.

Gourgandine, s. f. fam., قهپه *qahpè*, روسپی *rouspi*, t.

Gourmade, s. f., یمروق - یمرق *ïoumrouq*, t.; لکزه *lekzè*, ضربه *zarbè*, a.

Gourmand, e, adj., اچ کوزلو *atch gueuzlu*, چوق یر *tchoq ïer*, ییه‌کن *ïeïèguen*, t.; اکول *ekioul*, a.

Gourmander, v. a., réprimander durement, سوکمک *seugmek*, ازارلمق *azārlamaq*, الابانده ویرمک *alabānda vīrmek*, ویرشدرمک *vīryehturmek*. — Gourmander ses passions, هوا وهوسنه غلبه ا *havā vu havecinè ghalebè it*.

Gourmandise, s. f., اچ کوزلولک *atch gueuzlulik*, ییجیلک *ïeïdjilik*, ییه‌کنلک *ïeïèguenlik*, t.; کثرت الاکل *kesret el-ekl*, a.

Gourme, s. f., au propre, se dit des mauvaises humeurs des chevaux, اتلرک اخلاط ردیه‌سی *atlaruñ akhlāthy redïièci*. — Au fig., des enfants, چوجوقلرک اخلاط فاسیده‌سی *tchodjouqlaruñ akhlāthi fācydèci*, a.-t.

Gourmer, v. a.; mettre la gourmette, کم صولوغنی اورمق *guiem*

soloughyni ourmaq. — Battre à coups de poing, fam., يومرق اورمق *ïoumrouq ourmaq*, t.

Gourmet, s. m., شراب بلیجی *charāb bilīdji*, شراب لذتنه اشنا *charāb lezzetinè achinā*, a.-t.

Gourmette, s. f., کم صولوغی - زنجیری *guiem soloughy*; *zindjīri*, t.

Gousse, s. f., قبوق *qabouq*, قبجوق *qaboudjouq*. — d'ail, صارمساق دیشی - دلیمدی - دانه‌سی *sārymsāq dīchi*, *dilīmi*; *dāneci*, t.

Gousset, s. m., creux de l'aisselle, قولتق قصیق *qoltouq*, قولتق یری *qoltouq qyeyq ïeri*, قولتق ایچی *qoltouq itchi*. — Odeur qui sort de l'aisselle, قولتق قوقوسی *qoltouq qoqoucou*. — Sentir le gousset, صنان قوقمق *synān qoqmaq*. — Gousset de chemise, اکندرك *eguenderek*, خشتك *khychtek*, قولتق التی *qoltouq alty*. — Petite poche de pantalon, دون جبی *don djebi*, t.

Gout, s. m., sens qui discerne les saveurs, طاد - داد *dhād*, طات *thāth*, t.; ذایقه *zāïqa*, t. — Saveur, goût d'un aliment, مزه *mèzè*, p.; لذت *lezzet*, a. — Avant-goût et saveur, چاشنی *tchāchni*, طادی *dhādi*. — Le goût, l'un des cinq sens, قوت ذایقه *qouvveti zāïqa*. — Goût fin, agréable, - ذایقهٔ لطیفه *zāïqaï lathyfè*, دقیقه *daqīqè*. — Mauvais —, ذایقهٔ فاسده *zāïqaï fācidè*, سوء ذایقهٔ *souï zāïqa*. — Qui a bon goût, savoureux, طادی لذیذ *dhādy lezīz*. — Mauvais —, طادی فنا *dhādy fenā*. — Qui a du goût, de la saveur, لذتلو *lezzetlu*, a.-t.; خوش مزه *khoch mèzè*, p. — Appétence des aliments, استك *istek*, اشتها *ichtihā*. — Odeur, قوقو *qouqou*, t.; رایحه *rāïha*. — Goût, plaisir pour une chose, حظ *hazz*. — Penchant, هوس *haves*. — Avoir du goût pour...; بر نسنه‌دن حظ ا *bir nesnèden hazz it*. — Avoir du penchant, s'appliquer à, هوس ا *haves it*. — Prendre du goût, لذتنمك الق - بولمق *lezzetini almaq*, *boulmaq*, تلذذ ا *telezzuz it*. — Sentiment agréable ou avantageux qu'on a des choses, مزاج اویغونلغی *mizādj ouïghounlyghy*, مذاق *mezāq*, موافقت مزاج *muwāfaqati mizādj*. — Cela n'est pas de mon goût, مزاجه موافق دکلدر *mizādjumè muvāfiq deïldur*, مذاقمجه دکلدر *mezāqumdjè deïldur*. — Disposition, inclination, استعداد *istek*, رغبت *raghbet*, استعداد *isti'dād*. — Il a beaucoup de goût pour cette personne, بو ذاتك حقنه کلی رغبتی وارد *bou zatuñ haqqyna kulli raghbeti vārdur*. — Plaisir, ذوق *zevq*, صفا *safā*, مذاق *mezāq*. — Volonté, caprice, envie, مراد *mourād*, a.; استك *istek*. — A mon goût, مرادم اوزره *murādum uzrè*, a.-t. — Manière, forme, disposition, اسلوب *usloub*, طرز *tharz*, a. — Dans le goût de la Romélie, روم ایلی طرزنده *roum ili tharzindè*. — Caractère particulier d'un ouvrage, d'une époque, d'un siècle,

طبيعت *thabï'at.* — C'est un ouvrage de bon goût, حسن طبيعت ايله ايشلنمش بر شيدر *husni thabi'at ilè ichlenmich bir cheïdur.* — Ce tableau est dans le goût d'un peintre célèbre, بو تصوير مشهور بر مصوّرك طبيعتى اوزره رسم اولنمشدر *bou tasvîr mechhour bir muçavviruñ thabi'ati uzrè resm olounmichtur.*

Gouter, v. a., discerner les saveurs par le goût, داتمق - طاتمق *dhātmaq*, t.; لذت - چاشنى - دادى المق *lezzet, tchāchni, dādi almaq*, a.-p.-t.; تذوّق ا *tezevvuq it.* — Essayer, éprouver, چاشنيسنى - طادينى المق *tchāchnicini, dhādini almaq*, دنه‌مك - دكمك *deñèmek.* تجربه ا *tedjrubè it.* — Prendre un peu d'un mets, d'une liqueur pour en essayer, بر شيئك لذّتنى بيلمك ايچون طادينى المق *bir cheïuñ lezzetini bilmek itchoun dhādini almaq.* — Au fig., trouver plaisir à..., حظ ا *hazz it*, بكنمك *beïenmek*, مذاقه اويغون كلمك *mezāqa ouïghoun guelmek.* — Prendre le goûter, ايكندى ييجكين يمك *ikindi ïèïèdjeïn ïèmek*, ايكندى قهوه التيسنى يمك *ikindi qāhvè alticini ïemek.* — Sentir, jouir, لذّتنى طويمق *lezzetini dhouïmaq*, تمتّع - تلذذ ا *temettu', telezzuz it.* — Approuver, بكنمك *beïenmek*, تحسين - حظ ا *tahsîn, hazz it.* — Goûté, طادنمش *dhadinmich*, طادى النمش *dhady alinmich*, بكنلمش *beïenilmich*, مستحسن *mustahsen.*

Gouter, s. m., ايكندى طعامى - ييجكى *ikindi tha'āmi, ièïèdjegui*, ايكندى قهوه التيسى *ikindi qahvè altycy*, t.

Goutte, s. f., petite partie d'un liquide, داملە - طاملە - طمله *dāmla*, t.; قطر *qathr*, قطره *qathra*, pl. قطرات *qathrāt.* — Petite —, داملەجق اينجه طمله *indjè dhamla, dāmladjiq.* — d'eau, صو طملەسى *sou dhamlaci.* — Les gouttes de rosée, قطرات شبنم *qathrāti chebnem.* — Goutte à goutte, داملە داملە *dāmla dāmla.* — Mère goutte, شيره *chîrè.* — Goutte, adv., au fig., rien, point du tout, هيچ *hîtch*, t.; اصلا *aslān*, ديّار *deïiār*, قطعا *qath'ān.* — N'entendre —, قطعا استماع ايلەمامك *qath'a istimā' idèmemek.* — Maladie des pieds, نقرس *nyqrys.* — Qui attaque les articulations, وجع المفاصل *vedj'a ul-mefācyl.* — Goutte sereine, قره صو اينمه *qara sou inmè*, قره پرده *qara perdè*, علّت ماء الاسود *'ylleti mā'il-esvued.*

Goutteux, se, adj., نقرسلو *nyqryslu*, a.-t. — Il est devenu goutteux, نقرسه مبتلا اولدى *niqrycè mubtèlā oldou.*

Gouttière, s. f., اولوق *olouq*, طملەلق *dhamlalyq*, t.; ميزاب *mîzāb*, p.

Gouvernail, s. m., دومن *dumen.* — Barre de —, دومن اغاجى *dumen aghādji.* — Tenir le —, كمينك دومننى طوتمق *gueminuñ dumenini thoutmaq.*

Gouvernans, subst. masc. plur.,

حكمداران *hukumdārān*, a.-p.

Gouvernante, s. f., femme qui a soin d'un ménage, كخيا قادن *kiahiā qādin*. — Qui a soin d'un enfant, دايه *dāïè*, خوجه قادين *khodja qādyn*, t. — Femme qui avait le gouvernement d'une province, حكومت ايدن قادين *hukioumet iden qādin*, حاكمة *hākimet*, a.

Gouvernement, s. m., administration, مدبرلك *mudebbirlik*, تدبير — ادارهٔ امور *tedbīr, idārèï oumour*, تصرف امور *teçarrufi oumour*. — Constitution politique d'un état et manière de gouverner, حكومت *hukioumet, houkioumet*. — Le gouvernement autrichien, اوستريانك حكومتى *ostriānuñ hukioumeti*. — L'état et le cabinet, دولت *devlet*. — Le gouvernement français, ou le cabinet des Tuileries, فرانسز دولتى *frānciz devleti*, فرانسه دولتى *frānça devleti*. — Forme de gouvernement, صورت حكومت *sourèti hukioumet*. — militaire de second ordre en Turquie, لوا *livā*, سنجاق *sandjāq*. — général, ايالت *eïālet*, a. — Charge de gouverneur, واليلك *vālilik*, حاكملك *hākimlik*. — Le gouvernement de Moscou, موشقه واليلكى *mochqa vālilligui*. — Hôtel du gouvernement, والى قوناغى — قپوسى *vāli qonāghy, qapoucy*. — Avoir quelque chose en son gouvernement, être chargé d'en avoir soin, برشيئك محافظه‌سى خدمتنه مأمور او *bir cheïuñ mouhāfazaci khyzmetinè meemour ol*.

Gouverner, v. a., soigner, diriger, administrer, كوزلمك *gueuzlemek*, كورمك كوزتمك *gueuzetmek*, كورمك *gueurmek*, كوروب چويرمك *gueurup tchevirmek*, ضبط و ربط ا *zabth u rabth it*, تدبير امور ا *tedbīri oumour it*, ادارهٔ امور ا *idārèï oumour it*. — Administrer avec économie; ادارهلو قوللنمق ا *idārèlu qoullanmaq*. — Gouverner, exercer l'autorité souveraine, بيورمق حكم و حكومت ا *bouïourmaq, hukm u hukioumet it*, سياست ا *siācet it*. — Avoir soin des malades, خسته‌لرى كوزتمك — تيمار ا *khastaleri gueuzetmek, tīmār it*. — Faire l'éducation, بسلمك *beslemek*, تربيه ا *terbïè it*. — Avoir grand crédit sur quelqu'un, بر كمسنه‌نك عقلنى اداره ا *bir kimesnènuñ 'aqlini idārè it*. — les esprits, اذهان ناسى اداره ا *ezhāni nāci idārè it*. — Maintenir en bon état, قوريمق *qourymaq*, وقايه ا *viqāïè it*. — t. de gramm., gouverner un verbe, voy. Régir. — Se Gouverner, v. réfl., se conduire bien ou mal, عمل *'amel*, عمل و حركت ا *'amel u hareket it*. — Il s'est toujours bien gouverné, حالك عاقلانه عمل و حركت ايلدى *her hāldè 'āqylānè 'amel u hareket eïlèdi*.

Gouverneur, s. m., بيورلجى *bouïouroudji*, t., ضبطچى *zabtchi*, a.-t., حاكم ضابط *zābith, hākim*. — d'une ville, d'une place, مسلم *mucellim*, محافظ *mouhāfiz*. — général d'une province ou d'une grande division militaire, بكلربكى *beïler bèïi*, والى *vāli*, pl. a. ولاة *vulāt*.

— d'une petite province ou canton, سنجاق بكي *mīrī livā, sandjāq bèïi*, a. — d'un prince ou d'un fils de famille distinguée, لالا *lālā*. — Précepteur, خواجه *khodja*, معلم *mou'allim*, a.

GRABAT, s. m., كوتنى يتاق *keutu ïatāq*, كروت *kerevet*, t.

GRABATAIRE, adj., يتاقلى يتاقن *ïatāqta ïātqyn*, t.; صاحب فراش *sāhib firāch*, a.

GRABUGE, s. m. fam., غوغا *ghavghā*, چكش *tchekich*, t.

GRACE, s. f., faveur volontaire, باغشلمه *bāghychlama*, ايلك *eïlik*, ايولك *eïulik*, t.; لطف *louthf*, pl. الطاف *elthāf*; كرم *kerem*, مكرمة *mekremet*, pl. مكارم *mekiārim*; عنايت *'ynāïet*. — Bienfait, احسان *ihsān*, نعمت *ni'met*, a. — Je vous demande cette grâce, بو لطف و كرمى سزدن نياز ايدرم *bou louthf u keremi sizden niāz iderim*. — De grâce, لطف ايله *louthf eïlè*, كرم ـ احسان ايله *kerem, ihsān eïlè*. — Remise, pardon, عفو *'afv*. — Faire grâce, صوچمق ـ باغشلمق *soutchounou bāghychlamaq*, عفو ايت *'afv it*. — Quartier, امان *amān*, a. — Demander —, امان دلمك *amān dilèmek*. — Secours de la divinité, عنايت *'ynāïet*. — La grâce divine, عنايت الهيه *'ynāïeti ilahīïè*. — Grâce de Dieu, توفيق *tevfīq*. — A la grâce de Dieu, pour dire que l'heureux succès dépend de Dieu, بالله التوفيق *billah it-tevfīq*. — En t. de théologie, action particulière de Dieu sur les créatures pour les rendre justes et heureuses, فيض ربّانى ـ يزدانى *feïzi rebbāni, ïezdāni*. — Bonnes grâces, bienveillance, حسن نظر *husni nazar*, نظر *nazar*, توجّه *teveddjuh*, pl. a. توجّهات *teveddjuhāt*. — Être dans les bonnes grâces du souverain, حسن نظر پادشاهيك او كوزنك او *husni nazari pādichāhidè ol, gueuzundè ol*, مظهر حسن توجّه شاهانه او *mazheri husni teveddjuhi chāhānè ol*. — d'une femme, برخاتونك سوكولوسى ـ دوستى ـ محبوبى او *bir khātounuñ sevguluoy, dosty, mahboubi ol*. — Il est dans les bonnes grâces du vizir, وزيرك كوزنك *vèzīruñ gueuzundè dur*. — du prince, منظور پادشاهيدر *manzouri pādichāhīdur*. — Être en grâce près d'une personne quelconque, فلان كمسنه نك عندنده مظهر حسن توجّه او *felān kimesnènuñ 'yndindè mazhèri husni teveddjuh ol*, ou مظهر حسن نظر او *mazheri husni nazar ol*. — Agrément dans les manières, خوش ادا *khoch edā*, t.; ظرافت *zarāfet*, لطافت *lethāfet*, طلاوة *thalāvet, thylāvet*. — Il y a de la grâce dans tout ce qu'il fait, كافّهٔ افعالنده طلاوت واردر *kiāffèï ef'ālindè thylāvet vārdur*. — Mauvaise grâce, چركين ادا *tchirkin edā*, طور قبيح *thavri qabīh*, لطافتسزلك *lethāfetsizlik*. — Sans grâce, لطافتسز *lethāfetsiz*. — De bonne grâce, volontiers, حسن رضا و اختيار ايله *husni rizā vu ykhtiār ilè*. — Par pure bonté, كرم بيورندن *kerem ïu-*

zinden, لطفاً و احساناً *louthfen vè yhsānen*. — De mauvaise grâce, رضاسنه مخالف اولەرق *rizācinè moukhālif olaraq*. — Grâce ou grâces, remercîments, شكر *chukr*, تشكر *techekkur*, a. — Rendre —, شكرا *chukr it*. — Je vous rends mille grâces, سزه هزار بهزار شكر ايدرم *sizè hezār behezār chukr iderum*. — Grâce à Dieu, au ciel, اللهه شكر اولسون *allaha chukr olsoun*, الحمد لله *elhamdu lillah*.

Graciable, adj. com., عفو اولنه *'afv olouna bîledjek*, عفو اولنور *'afv olounour*, t.; ممكن العفو *mumkin ul-'afv*.

Gracieusement, adv., يواشلغله *ïavāchlyghylè*, خوشلغله *khochlyghylè*, چلبيلك ايله *tchelebilik ilè*, t.; طتلو دل ايله *thatlu dil ilè*, لطف ايله *louthf ilè*, باللطف *billouthf*, a.

Gracieuseté; s. f., affabilité, يواشلق *ïavāchlyq*. — Civilité, چلبيلك *tchelebîlik*, ملاطفت *mulāthefet*. — Se dit d'un présent, d'une faveur, اكرام *ikrām*, a.

Gracieux, se, adj., aimable, جان سوه جك *djān sevedjek*. — Affable, يواش طتلو دللو *ïavāch thatlu dillu*, كولر يوزلو *guler ïuzlu*. — Doux, agréable, لطيف *lathîf*, ملايم *mulāim*, a. — Civil, poli, چلبى *tchèlèbi*. — Joli, élégant, كوزل *guzel*, ظريف *zarîf*.

Gracilité, s. f., سس انجه لكى *ses indjèligui*, t.; رقت صوت *ryqqati savt*, a.

Gradation, s. f., augmentation graduelle, درجه درجه چقمه *deredjè deredjè tchiqma*, كرتە كرتە ارتوقلق *kertè kertè artyqlyq*, تدريج *tedrîdj*, تدرّج *tederrudj*, تزايد تدريجى *tezāïudi tedrîdjii*, a. — Par Gradation, adv., تدريجله *tedrîdjilè*, a.-t.

Grade, s. m., degré, ordre, مرتبه *mertebè*, pl. مراتب *merātib*; درجه *deredjè*. — Rang, dignité, كرتە *kertè*, t.; رتبه *rutbè*, pl. a. رتب *rutub*; پايه *pāïè*. — Il est d'un grade supérieur, رتبه سى بيوك *rutbèci buïuk*.

Gradin, s. m., petit degré pour s'élever, راف *rāf*. — Bancs élevés les uns au-dessus des autres, طبقه طبقه ديزلمش اوتوراق *thabaqa thabaqa dizilmich otourāq*, t.

Graduation, s. f., درجه ايله تقسيمى *deredjè ilè taqsîmi*, كرتە كرتە بولمه *kertè kertè boulma*. — La graduation du thermomètre, مقياس حرارتك انقسام درجاتى *miqyāci harāretuñ inqyçāmi deredjāti*.

Gradué, e, adj., divisé en degrés, درجات ايله تقسيم اولنمش *deredjāt ilè taqsîm olounmich*. — Augmenté par degrés, تدريجله تزايد بولمش *tedrîdj ilè tezāïud boulmich*. — Qui a pris un degré, رتبه لو *rutbèlu*; صاحب مرتبه *sāhyb mertebè*.

Graduel, le, adj., درجه دن درجه يه كيدن *deredjèden deredjèïè guïden*, كرتە كرتە واران *kertè kertè vārān*, t.; تدريجى *tedrîdjii*, a.

Graduellement, adv., پايه پايه *pāïè-pāïè*, t.; درجه ايله *dèrèdjè ilè*, درجه بدرجه *deredjè bederedjè*.

GRADUER, v. a., diviser par degrés, درجه ایله تقسیم ا *dèrèdjè ilè taqsîm it*, a.-t. — Marquer les degrés, كرتەلرى چيزمك *kertèleri tchizmèk*, درجەلرى رسم ا *derèdjèleri resm it*. — Conférer les degrés dans une université, مدرسه پايەلرينى ويرمك توجيه مراتب علميه ا *mèdrècè pāïèlerini vîrmek, tevdjîhi merātibi 'ylmiïè it*.

GRAILLEMENT, s. m., سس *ses boghounouqlyghy*, t.

GRAILLON, s. m., reste des mets, طعام دوكنتيسى *th'ām tukenticy*, t.; سقاطات نواله *saqāthāti nevālè*, a. — Odeur de —, طعام دوكنتيسنك قنا قوقوسى *th'ām tukenticinuñ fenā qoqoucy*. — Rognures des marbres, مرمر كسنتيسى - قرنتيسى *meriner kecintycy, qyrintycy*. — Pop., excrétion épaisse de la poitrine, ايرى توكرك *iri tukruk*.

GRAIN, s. m., semence des végétaux, دانه *dānè, tānè*, چكردك *tchekirdek*. — de blé, بغداى دانەسى *boghdāï dānèci*. — de poivre, بيبر دانەسى *biber dānèci*. — de raisin, اوزم دانەسى *uzum dānèci*. — Petit poids, le 1/72 de la drachme, حبّ *habb*, حبّة *habbè*, pl. a. حبّات *habbāt*; دانك *dānek*, p.; بغداى *boghdāï*, t. — Parcelle, دانه *dānè*, حبّة واحده *habbèï vāhidè*. — de sable, قوم دانەسى *qoum dānèci*. — d'un chapelet, تسبيح دانەسى *tesbîh dānèci*. — Grain pris en général pour blé, etc., بغداى *boghdāï*, تخل *takhyl*, دانه *dānè*, t.; حنطه *hyntha*. — Au plur., les légumes secs, gros grains, حبوبات *houboubāt*. — Gros grains, le froment, le seigle et méteil, كوز اكينى - تخمى *guiuz ekini, tokhomy*. — Menus grains, ايلك ياز اكينى - تخمى *ilk ïāz ekini, tokhomy*. — Grains, parcelles d'or, التون خردەلرى *altoun khourdèleri*. — Les grains, les pustules de la petite vérole, چچك چيانلرى *tchitchek tchibānleri*. — En t. de marine, grains ou grains de vent, صارونتى *sārounty*.

GRAINE, s. f., تخم *tokhm, tokhoum*, دانه *dānè*, t.; بزر *bezir*, pl. a. بزور *bezour*. — Mauvaise graine, يرامان تخمى *ïarāmāz tokhoumi*. — Monter en —, دانەيه كلمك *dānèïè guelmek*, دانەلنمك *dānèlenmek*, تخملق *tokhoumlamaq*, تخم چقرمق - ويرمك *tokhoum tchiqarmaq, vîrmek*.

GRAISSAGE, s. m., ياغلمه *ïāghlama*, t.; تدهين *tedhîn*, a.

GRAISSE, s. f., substance animale huileuse, ياغ *ïāgh*, t.; شحم *chahm*, pl. a. شحوم *chouhoum*; دسم *desm*, دهن *dehen*. — Embonpoint, سمزلك *semizlik*. — La graisse m'incommode, كثرت شحمدن بيحضورم *kesreti chahmden bihouzourim*. — Graisse interne des animaux, ايچ ياغى *itch ïāghy*, صغر ياغى *syghyr ïāghy*. — de porc, خنزير ياغى *khinzîr ïāghy*, a.-t. — La graisse de la terre, sa substance, طپراغك ياغى *thoprāghuñ ïāghy*,

طپـراق اوزی *thoprāp euzu* شجم ارض *chahmi arz.*

Graisser, v. a., oindre de graisse, ياغلمق ـ ياغلامـق *īāghlamaq*, ياغلتمق *īāghlatmaq*, ياغ سورمك *īāgh surmek*, تدهين ا *tedhín it.* — Salir, بولاشديرمق *boulāchturmaq*: — la patte, corrompre par des dons, au fig. fam., رشوتلمك *richvetlèmek*, رشوت الدرمق *richvet aldurmaq*, a.-t. — les épaules, كوتك چالمق ـ بصمق *keutek tchālmaq*, *basmaq*. — Graissé, e, ياغلنمـش *īāghlanmich*, مـدهـن *mudehhen*, a.

Graisseux, se, adj., ياغلو *īāghlu*, t.; دهنی *dehni*, شحمی *chahmi*, a.

Gramen, s. m., plante, بر نوع ايرق اوتی *bir nev'y aïryq oty*, t.; ثيل *sīl*, a.

Graminée, adj., ايرق اوتـی نوعندن اولان نبات *aïryq oty nev'ynden olān nebāt*, a.-t.

Grammaire, s. f., علـم صرف *'ylmi sarf*, صرف *sarf*, a. — Les règles de la grammaire —, قواعد صرفيه *qavā'ydi sarfiïè*. — Traité de la grammaire, صرف كتابـی *sarf kitābi*, كتاب الصرف *kitāb us-sarf*.

Grammairien, s. m., اهل علـم صرف *ehli 'ylmi sarf*, a.

Grammatical, adj., صرفی *sarfii*, نحـوی *nahvi*, a. — Discussion grammaticale, مباحثهٔ صرفيه *mubāhacèi sarfiïè*.

Grammaticalement, adv., قواعد صرفيه اوزره *qavā'ydi sarfiïè uzrè*, علم صرف اوزره *'ylmi sarf uzrè*, a.-t.

Grammatiste, s. m., صـرفی خواجه‌سـی *sarf khodjaci*, a.-t.; معلم الصرف *mou'allim us-sarf*, a.

Grand, e, adj., étendu dans ses dimensions, بيوك اولو *buïuk*, *olou*, ايری *iri*, t.; عظيم *a'zīm*, كبير *kebīr*. — Grand volume, considérable, جسيم *djecīm*, كلـی كلیتلو *kulli*, *kullietlu*. — Grand arbre, بيوك اغاج *buïuk aghādj*, شجر كبير *chedjeri kebīr*. — Élevé, بويجه *üudjè*. — Très-grand, پك بيوك *pekbuïuk*, غايتلك بيوك *ghāïetlè buïuk*, t.; اك بيوك *eñ buïuk*, t. — Grand nombre, عدد كبير *'adedi kebīr*. — Grande quantité, مقدار كلی *myqtāri kulli*. — Grand froid, بيوك صوغوق *buïuk soghouq*, برد عظيـم *berdi 'azīm*. — De grandes vertus, فضائل عظيمه *fezāïli 'azīmè*. — Grande injustice, ظلم عظيم *zoulmi 'azīm*. — Grand de taille, اوزون بويلـو *ouzoun boïlu*, اوزون بويلو *ouzoun boïlu*, بويلو صونلو *boïlu sonlu*; t.; طويـل *thavīl*. — Beaucoup, en grande quantité, چوق كثير *tchoq*, *kecīr*. — Il n'a pas grand argent, چوق پاره‌سی يوقدر *tchoq paracy ïoqtur*. — Violent, fort, قتی *qati*, t.; شديد *chedīd*, a.; پك *pek*. — Grand vent, قتی پك روزكار *qati pek rouzguiār*. — Illustre, اولـو *olou*, شهرتلـو *cheuhretlu*, a.-t.; نامدار *nāmdār*. — C'est un grand personnage, برذات جليل الشاندر

bir zāti djelīl-uchchāndur, بيوك ادم *buïuk adem*. — Un grand poëte, شانى بيوك بر شاعر *chāni buïuk bir cha'yr*. — Grand de sentimens, généreux, magnanime, كريم *kerīm*, كريم النفس *kerīm un-nefs*. — Un grand de l'État, دولتك اولو رجالى *devletuñ olou ridjāli*. — Les grands de l'État, رجال *ridjāl*, a.; رجاللر *ridjāllar*. — Le grand seigneur, پادشاه اعظم ال عثمان *pādichāhi a'azemi āli osmān*. — Pierre le Grand, بيوك پتروس *buïuk petros*. — A la grande, بيوكلر كبى *buïuklar guibi*. — Grand, pour grandi, parvenu à un certain degré de croissance, يتشمش *ïetichmich*, بالغ *bālygh*. — Il a des enfants déjà grands, يتشمش اولادى واردر *ïetichmich evlādi vārdur*. — Grand, titre de certains officiers, بيوك *buïuk*, باش *bāch*, رئيس *reïs*. — Grand-écuyer, بيوك امير اخور *buïuk emīr akhor*, commun. *buïuk imrokhor*. — Grand-maître de l'artillerie, طوپچى باشى *thoptchi bāchi*. — des eaux et forêts, چاى وقورى اغاسى *tchāï vè qourou aghācy*. — Grand-maître, رئيس *reïs*. Voyez Maître. — En grand, de grandeur naturelle, ذاتى كسيمده *zāti kecīmdè*. — D'une manière grande, noble, اولولق ايله *oloulouq ilè*. — La pierre philosophale s'appelle grand-œuvre, اكسير اعظم *eksīri a'azem*, a.

Grand'Chambre, s. f., ديوان اوطه‌سى *dīvān odhacy*, t.

Grand-Conseil, s. m. Voy. Conseil.

Grand'Mère, s. f., بيوك انا *buïuk ana*, t.; جدّه *djeddè*, a.

Grand'Messe, s. f., بيوك ليتوريه *buïuk litouria*, g.-t.

Grand-Oncle, s. m., بيوك عموجه *buïuk 'amoudja*, t.; عمّ كبير *oummi kebīr*, a.

Grand-Père, s. m., بيوك بابا - اتا *buïuk bābā, atā*, دده *dèdè*. Voyez Aïeul.

Grand-Prévôt, subst. m., اردو قاضيسى *ordou qāzycy*, a.-t.

Grandement, adv., پك *pek*, قتى *qati*, t.; بغايت *beghāïet*, a.

Grand'Rue, s. f., اولو زقاق *olou zoqaq*, زقاق كبير *zoqāqi kebīr*, t.

Grand'Tante, s. f., maternelle, بيوك تيزه *buïuk teïzè*, t. — Paternelle, عمّهٔ كبيره *'ammèï kebīrè*, a.

Grandesse, s. f., اسپانياده بعض رجاللرك رتبه‌سى *ispāniāda ba'zi ridjālleruñ rutbèci*, t.

Grandeur, s. f., qualité de ce qui est grand, بيوكلك *buïuklik*, كبر *kubr*, عظم *'yzm*. — Grosseur, corpulence, ايريلك *irīlik*, جسامت *djeçāmet*. — Taille, بوى *boï*, قامت *qāmet*, جسامت *djeçāmet*. — Grandeur d'un lieu, وسعة *vus'at*, بوللق *bollyq*, كيكلك *gueïñlik*. — Élévation, يوجه‌لك *ïudjèlik*, t.; ارتفاع *irtifā'*, a. — Magnificence, sublimité, excellence, اولولق *ouloulyq*, عظمت *'azamet*, علوّ شان *'uluvvi chān*. — des rois, عظمت ملوك *'azameti mulouk*. — Noblesse, شرف *cheref*. — Gloire, جلال *djelāl*, جلالة *djelālet*. — Puissance, اقتدار *iqtidār*, سلطنت

salthanet; عظمة *'azamet*. — Grandeur d'âme, جومردلك *djumerdlik*, t.; مكرمت *mèkrèmet*, كرامت *kèrāmet*, علوّ همّت *'uluvvi himmet*. — Les grandeurs, au pl. les honneurs, بو دار فنادهكي بيوكلكلر *bou dāri fenādèki buïuklikler*, اعتبارات جهان *'ytibārāti djehān*, اعتبارات بشريّه *'ytibārāti becherïiè*. — Grandeur en mathématiques, tout ce qui est susceptible d'augmentation et de diminution, مقدار *myqtār*, pl. a. مقادير *meqādír*.

Grandiose, adj. com., احتشاملو *yhtichāmlu*, a.-t.; عظيم الاحتشام *'azím ul-yhtichām*, a.

Grandir, v. n., بيومك *buïumek*, بوى چكمك - سورمك *boï tchekmek*, *surmek*, قدّ چكمك *qadd tchekmek*, كسب رفعت قدّ ا *kesbi rif'ati qadd it*, a.-t. — Se grandir, s'efforcer de paraître grand, كندويي بيوك كوسترمك *guenduïi buïuk gueustermek*, t. — Grandi, e, بيومش *buïumich*, بوى سورمش *boï surmich*.

Grandissime, adj. fam., پك بيوك - اولو *pek buïuk*, *olou*, t.; اعظم *a'azem*, اكبر *ekber*, a.

Grange, s. f., انبار *ambār*, a.; بغداى مخزنى *boghdāï makhzeni*.

Granit ou Granite, s. m., پلاندز طاشى *palāndyz thāchi*, t.; حجر صوان *hadjari savān*, برطيل *berthyl*, a.; خارا *khārā*, p.

Granulation, s. f., معدنلرى دوكوب خرد ايتمه *ma'denleri deukup khourd itmè*, t.; تجريش المعادن *tedjrích elme'din*, a.

Granuler, v. a., معدنلرى دوكوب خرد ا *ma'denleri deukup khourd it*, t.

Graphique, adj., صورت رسم ايله *soureti resm ilè*, a.-t.; شكلى چيزيلوب كوسترلمش *chekeli tchizilup gueusterilmich*, اشكال ايله وصف و تحرير اولمش *echkiāl ilè vasf u tahrír olmich*, a.-t.

Grappe, s. f., صالقم - صلقم *sālqum*, t. — de raisin, اوزم صلقمى *uzum salqumi*.

Grappillage, s. m., اوزم كسيمى دوكنتيلرينى ديوشرمه *uzum kecími tukentilerini divchirmè*, t.

Grappiller, v. a., cueillir ce qui reste de raisin après la vendange, باغده كيرو قالان اوزمى ديوشرمك *bāghda guiru qālān uzumu divchurmek*, اوزم كسيمى دوكنتيلرينى ديرمك - طوپلمق *uzum kecimi tukentilerini dirmek*, *thoplamaq*, t. — Faire un petit gain, كسب جزئى ا *kesbi djuz'i it*.

Grappilleur, s. m., باغده قالان اوزمى ديوشوريجى *bāghda qālān uzumu divchurídji*, اوزم بشاغى ديوشورن *uzum bachāghy divchuren*, t.

Grappillon, s. m., صالقمجق *sālqoumdjiq*, اوزم صالقمى پارچهسى *uzum sālqymy pārtchaci*, t.

Grappin, s. m., instrument de fer à pointes recourbées, چوق چنكللو قانجه *tchoq tchenguellu qāndja*. — Ancre à quatre becs, دورت چنكللو دمر *dort tchenguellu demir*. — Au propre, jeter le —, قانجهلمق *qān-*

djalamaq.—Au fig., se rendre maître de l'esprit de quelqu'un, بـــر كمسنه نك عقلنه قانجه سنى اورمق *bir kimesnènuñ 'aqlynè qāndjacini ourmaq,* خاطرى اله المق *khāthyri elè almaq.*

Gras, se, adj., qui a beaucoup de graisse, سمز - سميز *semīz,* t.; سمين *semīn,* شحيم *chahīm,* a. — Le bœuf gras, سميز اوكـــوز *semīz eukuz.* — Sali, enduit de graisse, كيرلو *kīrlu,* ياغه بولاشمش *ïāgha boulāchmich.* —Enduit d'huile ou garni de graisse, ياغلو *ïāghlu.* — Au fig. fam., sale, obscène, عارسز *'ārsiz,* فاحش *fāhich.* — En parlant de certaines liqueurs qui s'épaississent trop avec le temps, قويو *qouïou.* — Encre grasse, قويو مزكب *qouïou murekkeb.* — Terre grasse, forte, tenace, ياغلـــو طپراق *ïāghlu thoprāq.* — Argile, اوزلو طپراق *euzlu thoprāq.* — Cheval qui a la vue grasse, dont la vue s'obscurcit, كوزى طمانلو بر ات *gueuzu dhoumānlu bir āt.* — Faire gras, manger de la viande, ياغلـــو يمك *ïāghlu ïemek,* ات يمك *et ïemek,* پرهيز طوتمامق *perhiz thoutmāmaq.* — Dormir la grasse matinée, قبا قوشلغه قدر اويومق *qabā qouchlougha qadar ouïoumaq.* — Les jours gras, les derniers jours du carnaval, ات كسمى *et kecimi.*

Gras, s. m., partie grasse de la viande, ياغ *ïāgh,* t.; شحم *chahm,* دهن *dehn.* — Le gras de la jambe, بالدر *bāldyr,* بالدرك قبا اتى *bāldyruñ qabā eti.* — Gras-double, صغر شكنبه سى *syghyr chikembèci,* اوكوز شـــردانـــى *eukuz chirdāni,* t.

Grassement, adv., abondamment, بول بول *bol bol,* t.; وفرتله *vefretlè,* a.-t. — Généreusement, au-delà de ce qu'on doit, زياده سيلـــه *ziādècilè.* — A son aise, خوشحاللـــق ايله *khochhāllyqilè.*

Grasset, te, adj. fam., سميزجه *semīzdjè,* t.

Grasset, s. m., jointure de la cuisse à la jambe, بود ايله بجاغك چاتمه يريسى *boud ilè badjāghuñ tchātma ïericy,* t.

Grassette, s. f., plante, يبـــان سميز اوتى *ïabān semīz oty,* t.

Grasseyement, s. m., پلتكلـــك *pelteklik,* t.; لثغت لسان *lasghati liçān,* a.

Grasseyer, v. n., بوغـــازدن سويلمـــك *boghāzden seuïlemek,* پلتكلمك *pelteklemek,* t.; تلثغ ا *telessugh it,* a.

Grasseyeur, se, s., بوغـــازدن سويلين *boghāzden seuïlèïen,* پلتك *peltek,* t.

Grassouillet, te, adj., سمزجه *sèmizdjè,* t.

Grateau, s. m., بر نوع رنده *bir nèv'y rendè,* t.

Grateron, s. m., plante, قازاوتى *qāz oty,* چوبان سوزكـــى *tchobān seuzgu,* t.; مصفى الراعى *mysfa errā'ï,* a.

Gratification, s. f., بخشـــش *bakhchich,* p.; انعـــام *in'ām,* pl. انعامات *in'āmāt;* عطيّه *'athïiè,* pl. عطايا *'athāïā.* — Recevoir de nombreuses gratifications, انعامات كثيره تحصيل ا *in'āmāti kecīrè tahsīl it.* —Gratification annuelle, عطيّهٔ سنويّه *'athïièi senevïiè.*

Gratifier, v. a., بغشلمق - باغشلمق *baghychlamaq*, t. انعام ا *in'ām it*, a.-t.; عطيّه ويرمك *'athïiè vírmek*. — (Par ironie), ويرمك *vírmek*, چالمق *tchālmaq*. — Il a gratifié un tel d'une volée de coups de bâton, فلانه بر اعلا كوتك چالدى *felānè bir a'lā keutek tchāldy*. — Gratifié, e, بخشش اولمش *bakhchich olmich*, مظهر انعام اولمش *mazheri in'ām olmuch*.

Gratin, s. m., تاوه قازنديسى *tāva qāzindici*, t.

Gratiole, s. f., plante, سورر زفا *sourour zufā*, برنوع پارمجق اوتى *bir nev'y pārmadjyq oty*, t.; غراتيولا *ghrātioulā*, a.

Gratis, adv., sans frais, جبا - جابه *djèbā*, vulg. *djaba*, a.; اويلاق *oïlāq*, t.; مفت *muft*, p.; باد هوا *bādi havā*, vulg. *bādavā*; مجّانا *meddjānen*, a.; انعام اوله‌رق *in'ām olaraq*. — Donner —, جبا ويرمك *djebā vírmek*. — Au fig., dire gratis, sans preuve, بيوجه سويلمك *bivedjh seuïlèmek*.

Gratitude, s. f., ايلك بيلمكلك *eïlik bílmeklik*, ايولكى بيلمه *eïligui bílmè*, t.; شكر نعمت *chukri n'ymet*, شكران *chukrān*, شكرانه *chukrānè*. — Témoigner de la —, اظهار شكر نعمت ا *izhāri chukri n'ymet it*.

Gratte-Bosse, s. f., قويمجى فورچه‌سى *qouïoumdji fourtchaci*, t.

Gratte-Cul, s. m., كل اغاجنك ميوه‌سى *gul aghādjinuñ meïvèci*, ايت بورنى يمشى *it bournou ïèmichi*, t.

Grattelle, s. f., تمركى *temregui*, دمركو *temregu*, قجك *qydjik*, قجش *qydjich*, كجك علّتى *guidjik 'yllęti*, t.

Gratter, v. a., frotter avec les ongles, قاشمق - قاشيمق *qāchimaq*, t. — la tête, باشى قاشيمق *bāchi qāchimaq*. — avec un instrument tranchant, et ratisser, قازيمق *qāzimaq*, حك ا *hakk it*. — la terre, اشمك *echmek*. — La poule gratte, طاوق اشر *thāouq echer*. — Effacer, چزمك *tchizmek*. — Se Gratter, v. pr., قاشنمق *qāchinmaq*. — S'entre-égratigner avec les ongles, درماشمق *tyrmāchmaq*. — en se frottant contre la muraille, à la manière des chevaux, ديوار اوزرنده سورتنوب قاشنمق *divār uzerindè surtinup qāchinmaq*.

Grattoir, s. m., كزلك *kezlek*, p.; قازييه‌جق قلمتراش *qāzaïadjaq qalemtrāch*, t.

Gratuit, e, adj., qui se fait sans intérêt, باد هوا *bādi havā*, مفت *mouft*, بغشلمه *baghychlama*, محض كرم و احسان اولان *mahzi kerem u yhsān olān*. — Chose gratuite, اجرتسز ايش *eudjretsiz ich*. — Don gratuit, پشكش *pechkech*. — Supposition gratuite, تملسز صانى *temelsiz sāni*, فرض باطل *farzi bāthyl*. — Méchanceté gratuite, صرف يرامزلق *syrf ïarāmazlyq*, خباثت محض *khabāceti mahz*.

Gratuité, s. f., باد هوالق *bādi havālyq*, مفتلك *mouftlik*, p.-t.

Gratuitement, adv., pour rien, بادهوا *bādi havā*, بغشلمه - كرم

اولدرق *baghychlama, kerem olaraq*, انعام اولدرق *in'ām olaraq*. — Sans fondement, اصلی فصلی *asly fasly ïoq*, اصل واساس یوق *aslu eçās olmaïaraq*, من غیر اساس *min ghaïri eçās*, باطلاً *bāthylen*, a.

Gravats, s. m. pl. Voyez Gravois.

Grave, adj. com., pesant, اغر *aghyr*, t.; ثقیل *saqyl*. — Les corps graves, اجرام ثقیله *edjrāmi saqylè*. — Sérieux, اغر باشلو *aghyr bāchlu*, تمکینلو *temkïnlu*, وقارلو *veqārlu*, لنکرلو *lenguerlu*, اهل وقار *ehli vèqār*, صاحب وقار *sāhyb veqār*, اغر *aghyr*. — Au fig., se dit d'une personne qui agit, parle avec sagesse, کلامنده وقار وتمکین واردر *kelāmindè veqār u temkïn vārdur*. — Important, اغر *āghyr*, جسیم *djecïm*, مهم *muhimm*. — Matière grave, مادهٔ جسیمه *maddèï djècïmè*, امر خطیر *emri khathyr*. — Affaire grave, اغر ایش - مصلحت *aghyr ich, maslahat*. — Maladie, اغر خسته لک *aghyr khastalik*. — Un ton grave, قبا سس *qabā ses*, صدای ثقیل *sadāï saqyl*.

Gravé, e, adj., sur un corps dur, قازنمش *qāzinmich*, قازیلی *qāzilu*, t.; محکوک *mahkïouk*, منقوش *menqouch*, a. — Marqué de petite vérole, چوپورلی *tcheupurly*. — Visage gravé, چوپورلی یوز *tcheupurlu ïuz*, چچک نشانلریله طولو یوز *tchitchek nichānlerilè dholou ïuz*. — dans l'esprit, خاطر نشان *khāthir nichān olmuch*, خاطرده منقوش ومرتسم اولمش *khathyrdè menqouch vè mürtecim olmuch*.

Gravelée, adj. fém., شراب دزدیسنک کولی *charāb dourdicinuñ kulu*, شراب پوصه‌سی کولی *charāb pouçacy kuly*, دوردی کولی *dortou kuly*.

Graveleux, se, adj., mêlé de gravier, قوملو چاقل طاشلو *qoumlu tchāqyl thāchlu*, مولوزلو *molozlu*, چاقللو مرمّل *tchāqrlly muremmel*. — Sujet à la gravelle, قوملو *qoumlu*, طاش خسته‌لکنه اوغرامش *thāch khastaliguina oghrāmich*, t.; مبتلای داء الحصات *mubtelāï dè ul-haçāt*. — Urine graveleuse, قوملو سدک *qoumlu sidik*. — Au fig. fam., trop libre, پرداخسز *perdākhsyz*, فاحش *fāhich*, لاابالی *lā ubāli*. — Paroles libres, کلمات فاحشه *kelimāti fāhichè*.

Gravelle, s. f., maladie, طاش - حصات علتی *thāch, haçāt 'ylleti*, t.; قوم *qoum*, طاش *thāch*, حصاة *haçāt*, داء الحصاة *da' ul-haçāt*, a.

Gravement, adv., d'une manière grave, اغر *aghyr*, اغرجه *aghyrdjè*, اغرلق ایله *aghyrlyq ilè*, t.; بالوقار *bil-veqār*, وقورانه *vuqourānè*. — Fortement, پک *pek*, خیلی *khaïli*, زیاده‌سیله *ziādècilè*.

Graver, v. a., tracer sur un corps dur, قازیمق *qāzimaq*, قازمق *qāzmaq*, t.; حکّ - نقرا *hakk, naqr it*. — Tracer au burin, قلم ایله قلمکارلق ایونمق *qalem ilè ïonmaq*, قلمکارلق ا *qalemkiārlik it*, نقش ا *naqch it*

حكك ا *hakk it.* — en relief, اويمق *oïmaq.* — des caractères, حروف حكك ا *hourouf hakk it.* — à l'eau forte, تيزآب ايله قازيمق *tïz âb ilè qâzimaq.* — sur le bronze, پرنج اوزرنده حكك ا *pirindj uzerindè hakk it.* — Se graver dans l'esprit, ضميره ـ قلبه تأثيرا *zamïrè, qalbè teèsïr it,* a.-t. — Graver dans la mémoire, لوح خاطرده نقش ا *levhi khâthyrdè naqch it.*

Graveur, s. m., حكاك *hakkiâk,* a.; قازيجي *qâzïdji,* t.; قلمكار *qalemkiâr.* — de cachet, مهر قازيجي *muhur qâzïdji.* — en acier, چليك حكاكي *tchelïk hakkiâki,* t.-a.

Gravier, s. m., gros sable mêlé de cailloux, اري قوم *iry qoum,* چاقل طاشي صابوره *tchâqyl thâchi, sâboura.* — Sable qui se trouve dans les urines, قوم *qoum,* t.

Gravir, v. a., يوقاري چقمق *ïoqâry tchiqmaq,* طرمشوب چيقمق *thyrmachup tchyqmaq,* طرمشمق *thyrmachmaq,* t.; طرمشوب صعود ا *thyrmachup sou'oud it,* تسلق ا *teçallouq it,* a.-t.

Gravitation, s. f., اغرلغك بر طرفه ميللنمسي *aghyrlyghuñ bir tharafa meïllenmèci,* t.; رجوح *rudjouh,* a.

Gravité, s. f., pesanteur, اغرلق *aghyrlyq,* t.; ثقالت *saqâlet,* وزانت *vizânet,* a. — Centre de —, مركز الموازنة *merkez ul-muvâzenet.* — Contenance sérieuse, اغر باشلولك *aghyr bâchlulik,* اغرلق لنكرلولك *aghyrlyq, lenguerlülik,* تمكينلولك *temkïnlulik,* t.; وقار *veqâr,* رزانت *rezânet,* ركانت *rekiânet.* — Au fig., importance des choses, اغرلق *aghyrlyq,* جسامت *djeçâmet,* a.; مهملك *muhimmlik.*

Graviter, v. n., اغر او *aghyr ol,* بر طرفه ميللنمك *bir tharafa meïllenmek.*

Gravois, s. m., menus débris de démolition, الچي وطاش پارچه لري *altchi vè thâch pârtchalèri,* مولوز دوكنتيسي *moloz tukenticy.* — La partie la plus grossière qui reste du plâtre, الچي دوكنتيسي ـ مولوزي *altchi tukenticy, molozi,* t.

Gravure, s. f., art de graver, قلمكارلق *qalemkiârlyq,* a.-p.-t.; قازيجيلق صنعتي *qâzidjilyq san'aty,* فن حكك *fenni hakk.* — Objet gravé, قازيمه ايشي *qâzima ichi.* — Dessin, صورت *souret,* تصوير *tasvïr.*

Gré, s. m., bonne volonté de faire, كوكل خوشلغي *gueuñul khochlyghy,* كوكل *gueuñul,* رضا *rizâ,* حسن ارادت *husni irâdet.* — De son gré, كندو رضاسيله *guendu rizâciilè.* — De bon gré, كوكلنجه *gueuñulundjè,* كوكل ايله *gueuñul ilè,* حسن رضا وارادتيله *husni rizâ vu irâdetilè,* حسن رضا واختياريله *husni rizâ vu ikhtiârilè.* — Bon gré malgré, استر استمز *ister istèmez,* طوعا وكرها *thav'en vè kerhen.* — Contre son gré, رضاسنه مخالف *rizâcinè moukhâlif olaraq.* — De gré à gré, رضاى طرفين ايله *rizâï tharafeïn.ilè,* بالتراضي *bit-te-*

rāzy. — A mon gré, selon ma volonté, مرادمجه *murādumdjè*, مرادم *murādum uzrè*. — Selon mon goût, مزاجه كوره *mizādjumè gueurè*. — Au gré, selon le goût, مزاججه *mizādjdjè*, مذاقجه *mezāqdjè*, طبيعتجه *thabi'atdjè*. — Se laisser aller au gré des flots, امواج دريانك مجراسى اوزره وارمق *emvādji deriānuñ medjrāci uzrè vārmaq*. — Être au gré, مقبوله كچمك *maqboulè guetchmek*, مقبول او *maqboul ol*. — Prendre en gré, حظ درون ايله قبول ا *hazzi deroun ilè qaboul it*. — Savoir bon gré à quelqu'un, être satisfait d'une chose, كوكل خوشلنمق *gueuñul khochlanmaq*, حظ ا *hazz it*, ممنون او *memnoun ol*.

Grec, que, s. adj., moderne, روملو *roumlu*, vulg. روم *roum*, *ourum*. — ancien, يونانى *ïounāni*. — Les anciens Grecs, يونانيان طايفهسى *ïounān thāïfèci*, يونانيان *ïounāniān*. — La nation grecque moderne, روم ملتى *roum milleti*. — Grec, fin, rusé, حيلهكار *hîlè kiār*. — En grec moderne, رومجه *roumdjè*, روميجه *roumîdjè*. — La langue grecque moderne, لسان رومى *liçāni roumi*. — Le grec ancien ou littéral, يونانى لسانى *ïounāni liçāni*. — Savez-vous le grec? رومجه بيلورميسن *roumdjè bilurmicen*.

Grèce (La), s. f., moderne, روم ولايتى *roum vilāïèti*. — Le royaume de Grèce, روم مملكتى *roum memleketi*. — ancienne, يونان *ïounān*. — Les sages de la Grèce, حكماى يونان *hukemāï ïounān*.

Gredin, s. m., يارامز *ïarāmaz*. Voy. Gueux.

Gredinerie, s. f. Voyez Gueuserie, Mesquinerie.

Gréement, s. m., كميندك دونتماسى - تجهيزى *gueminuñ donanmāci*, *tedjhîzi*, كمينك جيع لاتلرى *gueminuñ djemi' alātleri*.

Gréer, v. a., كمى دونانمق - تجهيزا *guèmi donātmaq*, *tedjhîz it*. — Préparer, حاضرلمق *hāzyrlamaq*. — Gréée, e, دونانمش *donānmich*.

Greffe, s. m., dépôt des registres, دفتر خانه *defter khānè*, a.-p.; دفتر سجلات *defter*, *sidjillāt*, a. — Ente, اشلمه *achlama*, اشلمه فدانى *achlama fidāni*, فدان *fidān*, اشى قلمى *āchi qalemi*, t.

Greffer, v. a., اشلامق - اشلامق *achlāmaq*, اشى قلمى اورمق *achi qalemi ourmaq*, اشيلتمق *achilatmaq*, t.

Greffier, s. m., محكمه كاتبى *mehkèmè kiātibi*, دفتر خانه خليفهسى كاتبى *defter khānè khalifèci kiātibi*.

Greffoir, s. m., اشى بچاغى *achi bitchāghy*, اشلمه بچاغى *achlama bitchāghy*, t.

Grège, adj. et s. f., ايپك قوزهسى صويتيسى - يولنتيسى *ipek qozaci soïountycy*, *ïolyntycy*, t.

Grégeois, s. m., (feu), صوده يانان اتش *souda ïānān âtech*, t.

Grêle, adj. com., long et mince, انجه *indjè*, t.; رقيق *raqyq*, a.; انجه بارك *bārik*, p. — Voix, سس

indjè ses, صوت رقيق *savti raqyq*. — Taille grêle, قد مهشوق *qaddi memchouq*. — Grêle de taille, انجه بويلو *indjè boïlu*. — Les intestins grêles, يوفقه بغرسقلر *ïoufqa baghyrsaqlar*.

GRÊLE, s. f., pluie gelée, دولو *dolou*, طولو *dholy*, t.; برد *bered*, a. — Menue, اوفاق دولو *oufâq dolou*.

GRÊLÉ, E, adj., frappé de la grêle, طولويه اوغرامش *dholouïè oghrâmich*, t.; مبرد *mubred*, مبرود *mebroud*, a. — Marqué de la petite vérole, چوپورلی *tcheupurlu*.

GRÊLER, v. impers., دولو ياغمق *dolou ïâghmaq*, اورمق *ourmaq*. — Il grêle, دولو يغار *dolou ïaghâr*.

GRÊLET, s. m., ديوارجی چكيجی *divârdji tchekîdji*, t.

GRELIN, s. m., افاق پالامار *oufaq pâlâmâr*, t.

GRÊLON, s. m., ايری دولو دانه‌سی *iri dolou dânèci*, t.

GRELOT, s. m., چكرق *tchiñraq*, چكغراق *tchiñghirâq*. — Garni de grelots, چكغراقلو *tchiñghyrâqlu*. — Au fig., attacher le grelot, faire le premier une chose qui paraît difficile, چكغراغی اصمق *tchiñghyrâghy asmaq*.

GRELOTTER, v. n., trembler, صوغوقدن دترمك *soghouqtan titrèmek*, اوشمك *uchumek*, t.

GRELUCHON, s. m. fam., بر قحپه نك سوكولوسی *bir qahpènuu sevguluçu*, t.

GRÉMIL, s. m., plante, سدك اقديجی نبات *sidik aqydidji nebât*, t.

GREMILLET, s. m., plante, صچان قولاغی *sitchân qoulâghy*, t.

GRENADE, s. f., fruit, نار *nâr*, autrement انار *enâr*, t.-p.; رمان *rummân*, a. — douce, طتلو نار *thatlu nâr*. — aigre, اكشی نار *ekchi nâr*. — Grain de grenade, نار دانه‌سی *nâr dânèci*. — Fleur de grenadier ou de grenade, نار چيچكی *nâr tchitchegui*, نار اغاجی چيچكی *nâr aghâdji tchitchègui*, چلنار *tchiulnâr*, گلنار *gulnâr*. — Espèce de boulet, ال قمبره‌سی *el qoumbaraci*, t.

GRENADIER, s. m., arbre, نار شجر الرمان اغاجی *nâr aghâdji*, t.; *chedjer ur-rummân*, a. — Ancien nement, soldat qui jetait des grenades, خمبره اتان *khoumbara atân*. — Grenadiers, soldats qui forment la première compagnie de chaque bataillon, غرنادير تعبير اولنور صنف عسكر *ghyrnâdir ta'bîr olounour synfi 'asker*.

GRENADIÈRE, s. f., خمبره تورباسی *khoumbara torbâci*, t.

GRENADILLE, s. f., fleur, الم چچكی زهرة الالم *elem tchitchegui*, *zuhret ul-elem*, a.

GRENAILLE, s. f., métal réduit en grains, معدن اوفانتيسی *ma'den oufântycy*. — Argent en grenaille, فتات سيم *futâti sîm*. — de plomb à tirer, ساچمه *sâtchma*, قورشون اوفانتيسی *qourchoun oufântycy*. — Rebut de graines que l'on jette aux volailles, دانه دوكنتيسی *dânè tukentucu*, چورندی *tcheuruntu*.

GRENAILLER, v. a., معدنی اوفاتمق *ma'deni oufâtmaq*, t.

Grenat, s. m., سيلان *seïlān*, t.; شبچراغ *chebtcherāgh*, p.; بزادى *bezādi*, حجر سيلان *hadjeri seïlān*.

Grenaut, s. m., poisson, ايرى باشلو بالق *iri bāchlu bālyq*, بر نوع كفال بالغى *bir nevy' kefāl bālyghy*, t.

Greneler, v. a., مشين دانه‌لمك *mechín dānèlemek*, t.

Grener, v. a., réduire en petits grains, اوفاتمق *oufātmaq*. — du sel, طوزى اوفاتمق *thouzi oufātmaq*. — Grener, v. n., produire de la graine, دانه‌لنمك *dānèlenmek*, دانه‌يه كلمك *dānèïè guelmek*, تخملمق *tokhoumlamaq*, تخم چقرمق - ويرمك *tokhoum tchiqarmaq, vírmek*, t.

Greneterie, s. f., ذخيره‌جيلك *zakhyrèdjilik*, حبوباتجيلق *houboubātdjilik*, a.-t.

Grenetier, ère, s., دانه - بغداى بازركانى *dānè, boghdāï bāzerguiāni*, تخمجى *tokhoumdji*, t.

Grenetis, s. m., سكه زنجيرى *sikkè zindjíri*, ou simplem. زنجير *zindjír*, t.

Grenier, s. m., انبار *ambār, embār*. — à grains, بغداى انبارى *boghdāï ambāri*, - غله - حبوبات ذخيره انبارى *ghallè, houboubāt, zakhyrè ambāri*. — à sel, ميرى توزى انبارى - مخزنى *míri touzi ambāri, makhzèni*. — public, - بكلك ميرى انبارى *beïlik, míri ambāri*. — d'abondance, قپان *qapān*. — à paille, صمانلق *samānlyq*. — à foin, اوتلق انبارى *otlouq ambāri*. — Le plus haut étage d'une maison, شروانى *chirvāni*, دام آلتى *dām alty*. — Contrée fertile d'où l'on tire beaucoup de blé, كيلار *kilār*. — La Sicile peut être considérée comme le grenier de toute l'Italie, سيچيليا جزيره‌سى بالجمله اناليانك كيلارى مثابه‌سنده‌در *sitchíliā djèzirèci bildjumlè itāliānuñ kilāri meçābècindè dur*.

Grenouille, s. f., قربغه *qyrbagha, qourbagha*, بغه *bagha*, t.

Grenouillère, s. f., قربغه‌لق *qourbaghalyq*, قربغه يتاغى *qourbaghu ïatāghy*, t.

Grenouillet, s. m., plante, خاتم سليمان *khatemi suleïmān*, t.

Grenouillette, s. f., دوكن چچكى *dugun tchitchègui*, t., كبيكج *bebíkedj*, كبيكه *kebíkè*, شقيق الماء *chaqyq el-ma*, a.

Grenu, e, adj., دانه‌لو *dānèlu*, دانه‌سى چوق *dānèci tchoq*, t. — Épi grenu, دانه‌سى چوق باشق *dānèci tchoq bāchaq*, t.

Grès, s. m., چقل طاشى *tchaqyl thāchi*, قيا *qaïā*, قوملو طاش *qoumlu thāch*, t.

Grésil, s. m., اوفاق - انجه قار *oufāq, indjè qār*, دولو طوزنديسى *dholou thozintycy*, t.

Grésillement, s. m., دولو طوزنديسى ياغمه *dolou thozintycy ïāghma*, t.

Grésiller, v. n., se dit du grésil qui tombe, - انجه قار دوشمك يغمق *indjè qār duchmek, ïaghmaq*, دولو طوزنديسى ياغمق *dolou thozintycy ïāghmaq*, t. — Grésiller, v. a., froncer, racornir, بورشدرمق *borouchturmaq*.

GRÉSILLONNER, v. n., جزلمق *djezlamaq*, t.

GRESSERIE, s. f., چاقل طاشی معدنی *tchāqyl thāchi ma'denī*, t.

GRÈVE, s. f., قوملق *qoumlyq*, دوز چاقللویالی *duz tchāqyllu ïāly*.

GREVER, v. a., faire tort, غدر ضرر ا *ghadr, zarar it*, a.-t. — Charger, accabler, تکلیف یوکلتمک *teklïf ïukletmek*, t. — Grevé, e, تکالیف ایله یوکلنمش *tekïālïf ilè ïuklenmich*.

GRIBANNE, s. f., بر نوع یوک قابغی *bir nev'y ïuk qāïghy*, t.

GRIBLETTE, s. f., طوکزکول بصدیسی *dhoñouz kul bastïcy*, t.

GRIBOUILLAGE, s. m., mauvaise écriture, فنا یازو *fenā ïāzou*, t. — Mauvaise peinture, کوتو بر تصویر *keutu bir tasvïr*.

GRIBOUILLER, v. a. pop., فنا یازمق *fenā ïāzou ïāzmaq*.

GRIÈCHE, s. f., sorte d'ortie, بر نوع اصرغان اوتی *bir nev'y yeyrghān otx*. — Pie grièche, اوفاق صقصغان *oufāq saqsyghān*. — Femme criarde et querelleuse, چکشیجی عورت *tchekichtïdji 'avret*.

GRIEF, s. m., dommage, ضرر *zarar*, a.; زیان *zïān*, p.; غدر *ghadr*. — Plainte ou sujet de plainte, اغلشمه *aghlachma*, شکایت *chikïāïet*, باعث شکایت *bā'ïci chikïāïet*, چکلان زیانک شکایتی *tchekïlān zïānuñ chikïāïeti*.

GRIEF, ÈVE, adj., grand, énorme et fâcheux, بیوک *buïuk*, t.; جسیم *djecïm*. — Péché fort grief, بیوک گناه *buïuk gunāh*, اثم جسیم *ismi djecïm*. — Maladie griève, بیوک کسکین خسته لک *buïuk, keskïn khastalïk*. — Faute griève, قباحت غلیظه *qabāhati ghalïza*.

GRIÈVEMENT, adv., چوق *tchoq*, پک *pek*, پکچه *pekïchè*, غایتله *ghāïetlè*, زیاده سیله *zïādècilè*, a.-t. — Il est grièvement malade, پک خسته در *pek khastadur*.

GRIÈVETÉ, s. f., énormité, جسامت بیوکلک *buïuklik*, t.; ضخامت *zakhāmet*. — La grièveté du crime, کناهک جسامتی *gunāhuñ djecāmeti*.

GRIFFADE, s. f., پنچه اورمه - صالمه *pentchè ourma, salma*; پنچه لمه *pentchèlemè*, t.

GRIFFARD, s. m., بیوک قارتال قسمی *buïuk qārtal qysmi*, t.

GRIFFE, s. f., ongle pointu, crochu, پنچه *pentchè*, قیناق *qynāq*, مخلب *mykhleb*, pl. a. مخالیب *makhālïb*. — Empreinte d'une signature, دامغه *dāmgha*.

GRIFFER, v. a., پنچه لمک *pentchèlemek*, پنچه - قیناق اورمق *pentchè, qynāq ourmaq*, t.

GRIFFON, s. m., sorte d'oiseau de proie, طوشانجل *thavchāndjil*, t.; عقاب *'ouqqāb*, pl. عقبان *'ouqbān*. — Animal fabuleux, عنقا *'anqā*, a.

GRIFFONNAGE, s. m., فنا یازو *fenā ïāzou*, قارش موریش یازو *qārich mourich ïāzou*, t.

GRIFFONNER, v. a., فنا یازمق *fenā ïāzmaq*, قرالمق *qaralamaq*, یازویی قارش موریش یازمق *ïāzouï qārich mourich ïāzmaq*, t. — Griffonné, e, قارش موریش یازلمش *qārich mourich ïāzilmich*.

GRIGNON, s. m., اكمك قبوغی پارچه‌سی *ekmek qaboughy pārtchaci*, اتمك قبوغی *etmek qaboughy*, t.

GRIGNOTER, v. a., يواش يواش كمرمك *iavāch iavāch guèmirmek*, ديش اوجيله كسوب يمك *dich oudjou ilè keçup iemek*, t.

GRIGOU, s. m., gredin, يرامز *iarāmaz*. — Misérable, مندبور *mendebur*, t.; ناكس *nākes*, p.; مسكين *mèskīn*. — Avare, خسيس *khacīs*.

GRIL, s. m., اسقره *isqara*, *usqara*, t.

GRILLADE, s. f., viande grillée, اسقره‌ده پشمش ات *usqarada pichmich et*. — Manière d'apprêter les viandes en les faisant griller, اسقره‌ده پشورمه *usqarada pichurmè*, t.

GRILLAGE, s. m., قفس *qafes*. — en fil de fer, تل قفسی *tel qafeci*, t.

GRILLE, s. f., de fer, دمر پرمقلق *dèmir parmaqlyq*, پرمقلق *parmaqlyq*, t.; قفس *qafes*, a. — Chenêts liés ensemble par une barre de fer, ساچ ايانغی *sātch aïāghy*. — Petites barres de fer sur lesquelles on place le charbon dans un fourneau, اوجاق اسقره‌سی *odjāq usqaracy*. — Grille de porte, قپو پرمقلغی *qapou parmaqlyghy*. — de fenêtre, پنجره پرمقلغی — قفسی *pendjèrè parmaqlyghy*, *qāfeci*. — Grillé, e, cuit sur le gril, اسقره‌ده قاورلمش — پشمش *usqarada qāvouroulmich*, *pichmich*. — Garni de barreaux, قفسلو *qafeslu*, t.

GRILLER, v. a., faire cuire sur le gril, اسقره اوزرنده پشورمك *isqara uzerindè pichurmek*, اسقره‌ده پشورمك *usqarada pichurmek*, قاورمق *qāvourmaq*. — Fermer d'une grille, قفسلمك *qafeslèmek*, پرمقلق ايله *parmaqlyq ilè*, پرمقلق طاقمق *parmaqlyq thāqmaq*. — Griller, v. n., brûler subitement, اتش چالمق — ياقمق *ātech tchālmaq*, *iāqmaq*. — Brûler d'impatience, صبرسزلقدن يانمق *sabersizlyqtan iānmaq*. — Effet produit sur les plantes par la grande ardeur du soleil, كونش چالمق — كويندرمك *gunech tchālmaq*, *guïendurmek*, لفح و تسفيع *leſh u tesfi' it*.

GRILLON, s. m., چرلاق *tchirlāq*, اوجاق چكركه‌سی *odjāq tchekergueci*, كيجه چكركه‌سی *guidjè tchekergueci*, t.

GRIMACE, s. f., contorsion du visage, اغز اكريلكی *aghz ègriligui*, عجايب چهره *'adjāïb tchehrè*. — Affectation, ياپمه *iāpma*, دوزكن *duzgun*, t. — Mine, mauvaise mine, اكشی يوز *ekchi iuz*, چهره *tchehrè*. — Faire la grimace, اكشی يوز ايت *ekchi iuz it*, گوستر مك *gueuster-mek*. — Mauvais pli, بوكلم يری *bukulum ièri*. — Au fig., dissimulation, ايكی يوزلولك *iki iuzlulik*, ريا *riā*, مواضعه *muvāze'a*.

GRIMACER, v. n., faire des grimaces, اغزينی اكريتمك *aghzini ègritmek*, يوز قاش بوزشدرمق *iuz*, *qāch bourouchturmaq*. — Faire des faux plis, بوكلمك *beukulmek*.

GRIMACIER, s. m., qui fait des grimaces, اغزينی اكريديجی *aghzini ègrîdidji*, چهره بوزشدريجی

tchelirè bourouchturidji, يوز ـ قاش بورشدرمجي *iuz, qāch bourouchturidji*, t. — Au fig., ريا ايديجمي *riā'idididji*.

GRIMAUD, s. m., طاتسز بر چوجق *thātsyz bir tchodjouq*, t.

GRIME, s. m., كوچك مكتب اوغلانى *kutchuk mekteb oghlāni*, t.

GRIMELIN, s. m., petit garçon, اوغلاندجق *oghlāndjyq*. — Joueur mesquin, اوجز اوبنايان *oudjouz oïnāïān*, t.

GRIMELINER, v. n., اوجز اوبنامق *oudjouz oïnāmaq*, t.

GRIMOIRE, s. m., افسونجي كتابى *efsoundji kitābi*, t.; افسون نامه *efsoun nāmè*, p.

GRIMPANT, E, adj., طرمشان *hyrmachān*, يوقارو چيقان *ïoqāru tchyqān*, t.

GRIMPER, v. a., طرمشمق *thyrmachmaq*, چيقمق *tchyqmaq*, سورتنمك *surtunmek*, t.

GRIMPEREAU, s. m., اغاج قاقان *aghādj qāqān*, قوشى طرماشق *thyrmāchyq qouchy*, t.

GRINCEMENT, s. m., قجردمه *qydjirdama*, قجردش *qydjirdich*, ديش قجردشى ـ قجردىسى *dich qydjirdichi, qydjirdici*, t.; صلقمه اسنان *salqamaï esnān*, a.

GRINCER, v. a., serrer les dents les unes contre les autres, ديشنش قجردتمق ـ قجردامق *dich qydjirdatmaq, qydjirdāmaq*, چاترداتمق ـ ديشى چاترداتمق *dichi tchātyrdatmaq*. — Montrer les dents, ديشلرى كوسترمك *dichleri gueustermek*, t.

GRINGOTTER, v. n., چيغلدامق *tchyghyldāmaq*, t.

GRINGUENOTTER, v. n., بلبل كبى اوتمك *bulbul guibi eutmek*, t.

GRIOTTE, s. f., sorte de cerise aigre, وشنه *vichnè*. — Sorte de marbre tacheté, بر نوع بنكلو مرمر *bir nev'y beneklu mermer*, t.

GRIOTTIER, s. m., وشنه اغاجى *vichnè aghādji*, t.

GRIPHE, s. m., filet de pêcheur, بر نوع بالقجى اغى *bir nev'y bālyqtchi aghy*. — Au fig., sorte d'énigme, بر نوع معما *bir nev'y mou'emma*, t.

GRIPPE, s. f. pop., fantaisie, دلولك *delulik*, هوس *haves*, a. — Prendre en grippe, fam., se prévenir sans raison contre quelqu'un, كين طوتمق *kin' thoutmaq*, p.-t.; غرض ايت *gharaz it*, ar.-t. — Grippe, t. de médecine, catarrhe ou rhume épidémique qui donne la fièvre, استمه كتوريجى بر نوع اولاشيجى نوزله *icitma gueturidji bir nev'y oulāchidji nouzlà*, غريب ديديكلرى خسته لك *ghrip dedikleri khāstalik*.

GRIPPER, v. a., ravir subtilement, قاپمق *qāpmaq*. — Se Gripper, v. pr., se froncer, بورشمق *borouchmaq, bourouchmaq*, t.

GRIS, E, adj., de couleur grise, قير سنجابى *qyr; qyrghyl*, سنجابى *sindjābi*, سنجابى رنكى *sindjābi rengui*. — cendré, كل رنكلو *kul renklu*, t.; اشهب *achhab*, a. — Cheval gris, قير ات *qyr at*. — Chevaux gris, قير صاچ *qyr sātch*, قيرغل صاچ *qyrghyl sātch*. —

Temps —, بلوتلو صوغوق هوا *bouloutlu soghouq havā.* — A demi-ivre, كيفلى *keïfṭè*, كيفلى *keïflu.*

Gris, s. m., couleur grise, كل رنكى *kul rengui*, قير رنكى *qyr rengui.* — Gris-brun, بوز قيرى *bouz qyri.* — Gris de more, ياغز قير رنكى *ïāghyz qyr rengui.* — Gris sale, بولانق قير رنكى *boulānyq qyr rengui.* — de souris, صچان توبى رنكى *sitchān tuïu rengui.* — mêlé, الاجه قير *alādja qyr.* — Petit-Gris, fourrure, سنجاب *sindjāb*, a.-p.-t. — Cela tire sur le gris, بو شيك رنكى قيره مايلدر - قيره چكر *bou cheïuñ rengui qyra māïldur, qyra tcheker.*

Grisaille, s. f., قويولى اچقلى الاجه بويا *qouïoulu atchyqlu alādja boïā*, t.

Grisailler, v. n., كل رنكلو بويا ايله صوامق *kul renklu boïā ilè syvāmaq*, قير بولاشدرمق *qyr boulāchturmaq*, t.

Grisatre, adj. com., قيرجه *qyrdjè*, كل رنكلى كبى *kul renklu guibi*, قيره مايل - چكر *qyrè māïl, tcheker*, قيرسى *qyrsy*, t.

Griser, v. a. fam., ايچورمك *itchurmek*, كيفلندرمك *keïflendurmek.* — Se Griser, v. réfl., كيفلنمك *keïflenmek*, كيفلو لو *keïflu ol*, t.; كسب نشوه ا *kesbi nichvè it*, a.-t. — Grisé, e, كيفلنمش *keïflenmich*, كيفلو *keïflu.*

Grisette, s. f., sorte d'étoffe grise, بر نوع سنجابى رنكى قماش *bir nev'y sindjābi rengui qoumūch.* — Jeune fille ou jeune femme de petite condition et de mœurs légères, اخلاق وسلوكى مشكوك وادنا مرتبه‌دن اولان قز يا عورت *akhlāq u sulouky mechkiouk vè ednā mertebèden olān qyz ïā 'avret*, t.

Grison, ne, adj., qui grisonne, قرغل *qyrghyl*, صاچى اغارمش *sātchi aghārmich*, t. — Grison, pop., âne, اشك *echek.* — Sorte de valet, بر نوع خدمتكار *bir nev'y khydmetkiār.*

Grisonner, v. n., صاچى صقالى اغارمق *sātchi saqāli aghārmaq*, قرغل او *qyrghyl ol*, t.; تشيّب ا *techeïiub it*, a.-t. — La barbe lui grisonne, صقالى اغارمغه يوز طوتدى *saqāly aghārmagha ïuz thoutty.*

Grive, s. f., oiseau, اردج قرشى *ardedj qouchi*, t.

Grivelé, e, adj., الاجه *alādja*, بنكلو *beneklu*, t. — Oiseau qui a le plumage grivelé, توبى بنكلو بر قوش *tuïu beneklu bir qouch.*

Grivelée, s. f., نفع حرام *nef'y harām*, رشوت *richvet*, كسب حرام - نا شرى *kesbi harām, nā cher'y*, a.

Griveler, v. a., نفع حرام ا *nef'y harām it*, a.-t.; رشوت يمك - المق *richvet ïemek, almaq.*

Grivelerie, s. f., نفع حرام ايلمه *nef'y harām eïlemè*, رشوتجيلك *richvetdjilik*, a.-t.

Griveleur, s. m., كسب حرام ايديجى *kesbi harām idïdji*, رشوت ييجى - اليجى *richvet ïeïdji, alidji*, a.-t.

Grivois, se, adj., éveillé, اچق كوزلو *atchyq gueuzlu*, كيفلو *keïflu.* — Gaillard, ardent, دلو قانلو *delu*

qānlu.—Propos grivois, كلام فاحش *kelāmi fāhich.*

Grog, s. m., بر جزء عرقی ایله ایکی جزء صودن مرکب ابیچمی *bir duzj 'araqi ilè iki djuz souden murèkkeb itchqy*, t.

Grognard, s. m., مرلدایجی *miryldāïdji*, مرلدانیجی *miryldānidji*, t.

Grogne, s. f. bas et pop., chagrin, قیغو *qaïghou*; t.; کدر *keder*, a.

Grognement, s. m., طوکوز خرلدامه‌سی *dhoñouz khyrildāmacy*, t.

Grogner, v. n., crier comme le pourceau, خرلدمق *khyrryldamaq*, طوکوز خورلدامق *dhoñouz khoryldamaq*. — Au fig., murmurer, مرلدانمق *miryldānmaq*, مرمرا *myrmyr it*, t.

Grogneur, s. m., مرلدایجی *miryldāïdji*, t.

Groin, s. m., museau de cochon, طوکزک بورنی *dhoñouzuñ bourny*.

Grolle, s. f., oiseau, الا قرغه *alā qargha*, t.

Grommeler, v. n., دیشلر اراسنده سویلمک ـ صمردانمق *dichlar arācindè seuïlèmek, soumourdānmaq*, مرلدایرق شکایت ایت *miryldāïraq chikiāïet it*, t.

Grondement, s. m., bruit sourd, صدای خفی *sadāï khafi*, a. — du tonnerre, کورلدمه *guruldemè*, کورلدی *guruldu*, کوک کورلمه‌سی *gueuk gurlemèci*, t.

Gronder, v. n., murmurer, مرلدمق *myryldamaq*, خرلدمق *khyryldamaq*, صمصردنمق *samsourdānmaq*. — En parlant du tonnerre, کورلدمک *guruldemek*. — Gronder, v. a., gourmander de paroles, ازارلمق *azārlamaq*, ازار ویرمک *azār vīrmek*, قاقمق *qāqqmaq*, سوکمک *seugmek*. — Être fâché contre quelqu'un, برکمسه‌یه طارلمق *bir kimsèiè dhārylmaq*. — Gronder les domestiques, خدمتکارلری سوکمک *khydmetkiārlari seugmek*.

Gronderie, s. f., réprimande, ازارلمه *azārlama*, سوکمه *seugmè*, t.; تعذیر *ta'zīr*, مواخذه *muākhazè*, شتم *chitem*, pl. a. شتوم *chutoum*. — Criaillerie, باغرمه *bāghyrma*.

Grondeur, se, adj., ازارلیجی *azārlaïdji*, سوکیجی *seuguidji*, کثیر السباب *kecīr ussebāb*, تعذیر ایدیجی *ta'zīr idèdji*, a.-t.; طارلغان مرمریجی *dhārylghān myrmyrlaïdji*.

Gros, s. m.; la plus grande partie d'un tout, d'une affaire, طوپ *thop*, t.; کلیات *kulliiāt*. — Le gros et le détail des affaires, امورک کلیات وجزئیاتی *oumouruñ kulliiāt u djuzïi āti*. — Le gros de l'armée, عسکرک جسم اعظمی *'askeruñ djesmi a'zemi*. — Huitième partie de l'once, درهم *dirhem*, vulg. درم *direm*, pl. a. دراهم *dirāhim*. — Gros de Naples, étoffe de soie, جانفس *djānfes*.

Gros, se, adj., épais, قالک *qālyñ*, قالن *qālyn*, یوغن *ïoughoun*, ایری *iry*, t.; غلیظ *ghaliz*. — Gros fil, قالن ایپلک *qālin iplik*. — toile, قبا بز *qabā bez*. — drap,

قالك چوقه *qālyñ tchoqa.* — (pris pour grand), بيوك *buïuk.* — Gros péché, بيوك صوچ *buïuk soutch.* — Fort, violent, قتى *qaty*, كسكين *keskín.* — Grosse voix, قتى اواز *qaty avāz.* — fièvre, كسكين حمّا *keskín hoummā.* — De grosses paroles, des paroles injurieuses, سرت سوزلر *sert seuzler.* — Gros de corps, شيشمان *chichmān*, شيشقو *chichqo.* — Considérable, بيوك *buïuk*, جسيم *djecím*, كلّيتلو *kullïietlu.* — Grosse dépense, كلّيتلو مصرف *kullïietlu masraf.* — Grave, شديد *chedíd*, اغر *aghyr.* — Une grosse maladie, مرض شديد *marazi chedíd.* — A gros prix, اغر بها ايله *aghyr behā ilè.* — Mauvais, orageux (temps), سرت هوا *sert havā.* — Grosse mer, دالغه‌لو - فورتنه‌لى دكز *dālghalu, fortunaly deñyz.* — Rivière grosse, grossie par les eaux, قبارمش صو - نهر *qabārmich sou, nehir.* — Femme grosse, enceinte, كبه *guebè*, حامله *hāmilè.* — En Gros, adv., طوبدن *thoptan*, كوترى ايله *guïeutury ilè*, سنايه *sināïeten*, a. — Vendre en gros, طوبدن صاتمق *thoptan sātmaq*, سنايه بيع ا *sināïeten beï' it.* — Acheter en gros, طوبدن صاتون المق *thoptan sātoun almaq*, سنايه اشترا ا *sināïeten ichtirā it.* — En gros, en résumé, sans s'arrêter aux détails, مختصرجه *moukhtaçardjè*, اجمالا *idjmālen.* — Dire les choses en gros, شيلرى اجمالا سويلمك *rheïlèri idjmālen seuïlèmek.*

Groseille, s. f., فرنك اوزمى *frenk uzumu*, t.

Groseiller, s. m., فرنك اوزمى اغاجى - فدانى *frenk uzumu aghādji, fidāni*, t.

Grosse, s. f., douze douzaines, اون ايكى دوزينه - دسته *on iki dozina, destè.* — Expédition d'un acte en forme exécutoire, معمول به بر سندك صورتى *meemouluñ bih bir senèduñ sourèti*, معتبر صورت *mu'teber souret*, a.

Grossesse, s. f., état d'une femme enceinte, كبه‌لك *guèbelik*, t.; حمل *haml*, حبل *habl.* — Le temps de la grossesse, وقت حبل *vaqty habl.*

Grosseur, s. f., قالكلك *qālyñlik*, قالنلق *qālynlyq*, ايريلق *irylyq*, يوغنلق *ïoghounlyq*, غليظلق *ghalízliq*, بيوكلك *buïuklik*, t.; جسامت *djeçāmet*, حجم *hadjm*, a.

Grossier, ère, adj., épais, rude, âpre, قبا *qabā*, يوغون - يوغن *ïoghoun*, تاسلاق - طسلق *iāslāq*, قالن *qālyn*, t.; غليظ *ghalīz*, a.; اوغز *oghouz* (vieux mot t.). — Mal travaillé, mal poli, قبا *qabā.* — Sculpture grossière, قبا بر اويمه ايشى *qabā bir oïma ichi.* — Mal élevé, peu civilisé, خويرات *khoïrāt*, خويرياد *khoïriād*; قبا *qabā*, غليظ *ghalíz.* — Manières grossières, اوضاع و اطوار غليظه *evzā' vè athvāri ghalíza.* — Qui suppose beaucoup d'ignorance ou de sottise, افراطله جاهل و احمق *ifrāthilè djāhil u ahmaq.* — Faute grossière, قبا ياكلشلق *qabā.ïāñlichlyq*, سهو غليظ *sehvi ghalíz.*

Grossièrement, adv., d'une manière grossière, قبالق ايله *qabālyq*

ilè, قبا *qabā*, غلظتله *ghalzat ilè*; بالغلظة *bil-ghalzat*. — Avec impolitesse, خويراتلق ايله *khoïrātlyq ilè*, ادبسزلكله *edebsizliguilè*. — Grossièrement fait, قبا اشلنمش *qaba ichlenmich*. — Il parle grossièrement, قبالق ايله سويلر *qabālyq ilè seuïler*.

Grossièreté, s. f., caractère de ce qui est grossier, قبالق *qabālyq*, t.; غلظت *ghalzat*. — d'une étoffe, بر قماشك قبالغی *bir qoumāchuñ qabālyghy*. — Rusticité, impolitesse, خويراتلق *khoïrātlyq*, قبالق *qabālyq*, يوغنلق *ioghounlyq*, اوغوزلق *oughouzlyq*, ادبسزلك *edebsizlik*, a.-t. — Parole grossière, قبا سوز *qabā seuz*. — Dire des grossièretés, قبا سوزسويلمك *qabā seuz seuïlemek*, كلمات غليظه ايله خطاب ا *kelimāti ghalīza ilè khythāb it*.

Grossir, v. a., rendre gros, قالن ايرى *qālyn, iry it*, قبالتمق *qabālatmaq*, قالنلتمق *qālynlatmaq*, t.; اضخام ا *izkhām it*. — Gonfler, enfler, قبارتمق *qabārtmaq*, شيشورمك *chichurmek*. — Exagérer, بيوتمك *buïutmek*, قبارتمق *qabārtmaq*, مبالغه ا *mubālagha it*. — Se Grossir, v. n., devenir gros, قالنلنمق *qālynlanmaq*, ايريلنمك *irylenmek*, قبارمق *qabārmaq*, شيشمك *chichmek*. — Engraisser, شيشمان او *chichmān ol*, سمرمك *semirmek*. — Augmenter, ارتارمق *artarmaq*, بيوتمك *buïutmek*, قبرتمق *qabartmaq*. — S'augmenter, ارترلمق *artarilmaq*, ارتمق *artmaq*, بيومك *buïumek*, ا كسب جسامت *kesbi djeçāmet it*.

Grotesque, adj. com., bizarre, غريب الشكل اسلوبسز *usloubsiz*, *gharīb uch-chekel*. — Figures grotesques, صور غريبه *syveri gharībe*, a.-t. — Ridicule, مسخره *maskhara*, a.; گولجك *guledjek*. — C'est un homme bien grotesque, بر مسخره ادمدر *bir adem dur maskhara*.

Grotesquement, adv., مسخره جه *maskharadjè*, اسلوبسزلغله *usloubsyzlighilè*, a.-t. — Vêtu grotesquement, مسخره جه گينمش *maskharadjè gueïnmich*.

Grotte, s. f.; اين *ïn*, مغاره *mèghārè*, *maghara*, غار *ghār*, a.

Grouillant, e, adj. pop., اوينار *oïnār*, قملدانور *qymildāneur*, t.

Grouillement, s. m., اوينايش *oïnāïch*, t.; جنبش *djumbuch*, p. — Bruit des intestins, قارن قورلمه‌سی *qārn gueurlemèci*.

Grouiller, v. a. pop., remuer, قملداتمق *qymildātmaq*. — Se Grouiller, v. n., قملدانمق *qymildānmaq*. — Se Grouiller, v. réfl., fourmiller, قرنجه كبی چوقلق او *qarindja guibi tchoqlouq ol*. — Faire du bruit dans les intestins, قارن قورلمك *qāryn gueurlemek*. — la tête, باش صرصلمق *bāch sarsylmaq*.

Groupe, s. m., assemblage combiné de plusieurs objets, اشياى مختلفه نك بيغنتيسی - اجتماعی *echiāï moukhtelifènuñ ïyghyntici*, *idjtim'āï*, طوپلمه *thoplama*. — de figures, اشكال بيغنتيسی *echkiāl ïyghyntici*, شكل مختلف *chekli*

moukhtelif. — Un groupe d'enfants, برشكل مختلف صبيان *bir chekli mouktelif sybiān*. — Sac plein d'or ou d'argent, صره *sourrè*.

GROUPER, v. a., طوپلمق *thoplamaq*, طوب اولدرق يېغدرمق *thop olaraq ïyghturmaq*, جمع ا *djem' it*. — Se Grouper, v. réfl., طوب اولدرق جمع او - اولنمق *thop olaraq djem' ol*, *olounmaq*, طوپلنمق *thoplanmaq*, بر يره جمع او *bir ïerè djem' ol*.

GRUAU, s. m., farine d'avoine mondée, يولاف اونى *ïoulāf ouni*. — Grain concassé et dépouillé de son écorce, بلغور *boulghour*, برغول *bourghoul*, t. — Pain de gruau, بلغور اتمكى *boulghour ètmégui*. — bouillie, بلغور لاپه‌سى *boulghour lāpaci*. — Petit de la grue, طورنه‌ ياورىسى *thourna ïāvrouçou*.

GRUE, s. f., oiseau, طرنه - طورنه *thourna*, t. — Machine, اعر طاشلرى قالدرجق الت *aghyr thāchlari qālduradjaq alet*, منجنيق *mendjenyq*, بر نوع بوجورضاد *bir nev'y boudjourghād*.

GRUERIE, s. f., قورى اغاسى قپوسى *qourou aghācy qapoucy*, t.

GRUGER, v. a., briser avec les dents, ديش ايله قرمق - چينمك *dich ilè qyrmaq*, *tchëïnémek*, t. — Manger le bien d'autrui, اخركث ماملكنى اكل و بلع ا *akherañ māmeliguini ekl u bel' it*.

GRUME, s. f., قبوقلو اودون *qabouqlu oduun*, t.

GRUMEAU, s. m., پختى *poukhti*, t.; علقة *'alqat*, a. — de sang, يوغرلمش قان *ïoghouroulmich qān*, اويوشق قان *ouïouchouq qān*, قان پختيسى *qān poukhtici*.

GRUMELER (SE), v. pr., يوغرلمق *ïoghouroulmaq*, اويوشوب پارچه‌ پارچه‌ اولمق *ouïouchoup pārtcha pārtcha ol*, t.

GRUMELEUX, SE, adj., qui a de petites inégalités, اكرى بوكرى *egri beugri*, t. — Caillou grumeleux, اكرى بوكرى چاقل طاشى *egri beugri tchāqyl thāchi*.

GRUON, s. m., طورنا يوروسى *thournā ïavrouçou*, t.

GUÉ, s. m., كچيد - كچد *guètchïd*, كچيد يرى *guètchïd ïèri*, چايك كچيد يرى *tchāïuñ guèchïd ïèri*, t.

GUÉABLE, adj. com., كچيد ويرر *guètchïd vïrur*, t.

GUÈBRE, s. m., adorateur du feu, كبر *guebr*, p.

GUÈDE, s. f., pastel, چويت اوتى *tchivït oty*, t.; نيل *nïl*, a.

GUÉER, v. a., اقرصوده يېڭمق *aqar soudaïaïqamaq*, صويه باتدرمق *souïè bātturmaq*, t.

GUENILLE, s. f., haillon, يامه *ïāma*, يرتق زوبه پارچه‌سى *ïrtyq zouba pārtchaci*. — Chiffon, پچاوره *patchāvra*. — Vieilles hardes, اسكى بوسكى شيلر *eski bouski cheïler*, t.

GUENILLON, s. m., بزجغز *bezdjighaz*, پچاوره پارچه‌سى *patchāvra pārtchaci*, t.

GUENIPE, s. f. fam., prostituée, سوقاق روسپيسى *soqāq-rospouçou*, قحبه *qahpè*. — Femme malpropre, كيرلو پاسلو عورت *kïrlu pāslu 'avret*, t.

GUENON, s. f., femelle du singe, ديشى ميمون *dichi meïmoun*. — Petite guenon, ديشى ميمون ياوريسى *dichi meïmoun ïavrouçouci*. — Femme très-laide, پك چركين بر قارى *pek tchirkin bir qāry*, t.

GUENUCHE, s. f., ديشى ميمون انيكى *dichi meïmoun enigui*, t.

GUÉPARD, s. m., قپلان نوعندن اولان قورد *qaplān nev'ynden olān qourd*, t.

GUÊPE, s. f., يبان ارو - اريسى *ïabān ary, arouqy*, صارى ارى *sāry ary*. — Grosse —, ارى نيشترلى *iri nichterly arou*, t.

GUÊPIER, s. m., يبان ارو يتاغى *ïabān ary ïatāghy*, قوانى *qovāni*, صارى اريلر يواسى *sāry aryler ïouvācy*. — Oiseau, ارى قوشى *ary qouchy*, t.

GUÈRE ou GUÉRES, adv., از *az*, همان دكل - يوق *hemān deïl, ïoq*, اولقدر يوق چوق دكل *olqadar ïoq, tchoq deïl*. — Il n'y a guère de bonne foi dans le monde, دنياده صدق و وفا اولقدر يوقدر *duniāda sydqu vefā olqadar ïoqtur*.

GUÉRET, s. m., terre labourée et non ensemencée, نطس اولمش *nadhas olmich* و اكلمش پر *ve ekilmemich ïer*. — En poésie, *les guérets*, toutes les terres ensemencées ou non, اكلمش يا اكلمش برلر *ekilmich ïā ekilmemich ïerler*.

GUÉRIDON, s. m., برايا قلوكوچك دكرمى سفره *bir aïāqlu kutchuk deïrmi sofra*, شمعدان اوتوراغى - طبلدسى *cham'dān otourāghy, thablaci*; t.

GUÉRIR, v. a., صاغلتمق *sāghaltmaq*, ايو ا *eïu it*, صاغ ا *sāgh it*. — Rendre la santé, شفا ويرمك *chifā vïrmek*, a.-t. — d'une maladie; faire cesser une douleur, صاوشدرمق *sāvdurmaq*, صاوشدرمق *sāvouchturmaq*, اوكدرمق *oñdourmaq*, اوكلدرمق *oñouldourmaq*, t. — Traiter une maladie, خسته لكى دفع ا - صاوشدرمق *khastaligui def' it, sāvouchturmaq*, معالجه ا *mou'āledjè it*, a.-t. — de la fièvre, حمّايى دفع ا *hoummāï def' it*. — Guérir, v. n., شفا بولمق *chifā boulmaq*, a.-t.; صاغلمق *sāghalmaq*, صاولمق اوكلمق *oñoulmaq, sāvoulmaq*, ايو اول *eïu ol*. — Entrer en convalescence, افاقت بولمق *ifāqat boulmaq*. — Il est hors de doute qu'il guérira, شفا بولمجغنه شبهه يوقدر *chifā bouladjaghina chubhè ïoqtur*. — Se Guérir de, v. pr., شفا ياب - رها ياب اول *chifā ïāb, rehā ïāb ol*. — Il est guéri de son ambition, مبتلا اولدبغى حرص نام و نشان حلتندن شفا ياب اولمشدر *mubtelā oldoughy hyrsi nām u nichān 'ylletinden chifā ïāb olmychtur*. — Guéri, e, افاقت صاغلنمش بولمش *ifāqat boulmich, sāghlanmich*.

GUÉRISON, s. f., recouvrement de la santé, صاغلمه *sāghalma*, t.; شفا *chifā*, برء *bra'*. — Convalescence, افاقة *ifāqat*. — Traitement médicinal, معالجه *mou'āledjè*. — Guérison parfaite, شفاى تام *chifāï tāmm*. — imparfaite, افاقت ناقصه *ifāqati nāqyça*.

Guérissable, adj. com., اوكلسور *oñoulour*, علاج صاغلور *sāghaleur*, ممكن قبول ايدر *'ylādj qaboul ider*, *mumkin uch-chifā*. — Qui n'est pas —, اوكمز اوكمز *oñmāz*, اوكميه جق *oñmaïadjaq*. — Ce mal n'est pas guérissable, بو علت نا قابل علاجدر *bou 'yllet nā qābili 'ylādjdur*.

Guérisseur, s. m., شفا ويرجى *chifā virīdji*, a.-t.

Guérite, s. f., loge d'une sentinelle, بكجى يرى *bektchi ïeri*, نوبت يرى *nevbet ïeri*, t.; قراول خانه *qarāvoul khānè*, t.-p.; نوبتخانه *nevbetkhānè*. — sur une tour, بكجى قلهسى *bektchi qoulleci*. — Petit cabinet ouvert de tous côtés au haut d'une maison, چهاردق *tchārdāq*, جهاننما *djehānnumā*.

Guerre, s. f., hostilité entre deux états, سفر *sèfer*, محاربه *mouhārebè*, pl. محاربات *mouhārebāt*; a.; دوكش *duïuch*, جنك *djenk*, p. — Rupture, بوزشق *bozouchouq*. — Guerre sainte, جهاد *djihād*, غزا *ghazā*, a. — Le métier, l'art de la guerre, فن حرب *fenni harb*. — maritime, دكز سفرى *dèñiz sèferi*. — Gens de guerre, اهل حرب *ehli harb*. — Les lois de la —, شروط حربيه *chouroutki harbiïè*. — Préparatifs de —, تدارکات سفريه *tedārukiāti seferiïè*. — En temps de —, وقت سفرده *vaqty seferdè*. — Malheurs de la —, مصايب سفريه *afāt, meçāïbi seferiïè*. — Aller à la —, سفره عزيمت ايت *seferè 'azīmet it*. — Déclarer la —, اعلان سفر ايت *'ylāni sefer it*. — Guerre de campagne, صحرا جنكى *sahrā djengui*. — de siége, محاصره جنكى *mouhācerè djengui*. — Place de guerre, قلعه *qal'a*. — En temps de paix et de guerre, سفر و حضرده *sefer u hazardè*. — Faire la guerre à quelqu'un, le contrarier, بر كمسنه يه معارض اولمق *bir kimesnèïè mou'āriz ol*. — Il faut faire la guerre à ses passions, امراض نفسانيه ايله جنكلشمه لازمدر *imrāzi nefsāniïè ilè djenklechmè lāzimdur*.

Guerrier, ère, adj., جنكجه متعلق *djengui mute'allyq*, جنكى *djengui*, p.; حربى *harbïi*. — Actions guerrières, اعمال حربيه *a'māli harbiïè*. — Qui aime la guerre, qui la fait, جنكجى *djenktchi*, جنك ايدن *djenk idïdji*, *iden*, p.-t.; صواشجى *savāchtchi*, t.; مبارز *mubāriz*, غازى *ghāzi*, a. — Courage guerrier, جلادت حربيه *djelādeti harbiïè*.

Guerroyer, v. a. (vieux mot); اوغراشمق جنك ا *oghrāchmaq*, *djenk it*, p.-t.; دوكشمك *deuguchmek*, t.

Guet, s. m., action d'épier; بكجيلك *bektchilik*, كوزتمكلك *gueuzetmeklik*, قولجيلق *qouldjilyq*, قوللقجيلق *qoullouqdjilyq*, t.; نوبت *nevbet*; a. — Être au guet ou faire le guet, كوزتمك *gueuzetmek*, قوللقجيلق ا *qoullouqdjilyq it*. — Ceux qui font la garde, قوللق *qoulloq*, قراول *qarāvoul*, قره غول *qaraghoul*, قولجى *qouldji*, قوللقجى *qoullouqdji*. — Guet-apens, پوصى *pouçou*, ادم دوشره جك پوصى *adem*

duchuredjek pouçou, كمين دارلق *kemîndārlyq*, p.-t.; خيانت *khîānet*, t.

Guêtre, s. f., چارق *tchāryq*, پوستال *poustāl*, t.

Guêtrer, v. a., اياغه چارق كچورمك - كيدرمك *aïāgha tchāryq guetchurmek, gueïdurmek*, t.

Guetter, v. a., épier pour surprendre, فرصتي كوزتمك *fourçati gueuzetmek*, يكلمك *beklèmek*, جاسوسلمق *djāçouslamaq*. — Attendre quelqu'un où il doit passer, كوزلمك *gueuzlemek*, مترقب او *muteraqqib ol*.

Gueulard, s. m. pop., باغريجي *bāghyridji*, پك حيقريجي يكشاق *pek haïqaridji ïañchāq*, t.

Gueule, s. f., bouche des animaux, اغز *aghyz*, t.; دهان *dehān*, p.; فم *fem*, a.; حيوانلرك اغزي *haïvānlaruñ aghzi*. — d'un bœuf, صغرك اغزي *syghyruñ aghzi*. — Gueule béante, اچق اغز *atchyq aghyz*. — Par analogie en parlant d'autre chose, la gueule d'un four, فورن اغزي *fourouñ aghzi*. — d'une cruche, دستينك بوغازي *destinuñ boghāzi*.

Gueulée, s. f. fam., grosse bouchée, ايري لقمه *iri loqma*. — Pl. fam., paroles sales, مردار لاقرديلر *mourdār lāqyrdiler*, t.

Gueuler, v. a. bas et pop., شدّتله چاغرمق *chiddetilè tchāghyrmaq*, t.

Gueusaille, s. f. fam., دلنجيلر *dilendjiler*, دلنجي كروهي *dilendji gurouhi*, t.

Gueusailler, v. n. pop., دلنجيلك ا *dilendjilik it*, t.

Gueuse, s. f., pièce de fer brut, خام دمر پارچه‌سي *khām demir pārtchaci*, خام دمر *khām demir*, t. — Couler la gueuse, خام دمري دوكمك *khām demiri deukmek*. — Femme de mauvaise vie, قحبه *qahpè*.

Gueuser, v. n. fam., mendier, دلنمك *dilenmek*, دلنجيلك ا *dilendjilik it*, t.

Gueuserie, s. f., au fig. fam., action vile, يرامز ايش *ïarāmaz ich*, الچقلق *altchaqlyq*. — Mendicité, دلنجيلك *dilendjilik*, دلنش *dilènich*. — Pauvreté, misère, فقرالق *fouqarālyq*, مسكينلك *meskînlik*, t.

Gueux, se, adjectif, mendiant, دلنجي *dilendji*, t.; دربدر *derbèder*, p.; تلنكي *tulungui*. — Pauvre, كدا *guièdā*, يوخسول *ïoukhsoul*, فقرا *fouqarā*. — Coquin, fripon, دوباره‌جي *doubāradji*. Voyez Geuse.

Gui, s. m., plante, اوكسه اغاجي *euksè aghādji*, توزاق *touzāq*, t. — Gui de chêne, پليد اغاجي توزاغي *pelid aghādji touzāghy*, t.

Guichet, s. m., petite porte pratiquée dans une grande, كوچك قپو *kutchuk qapou*, ياري قپو *ïāry qapou*. — Sorte de petite fenêtre grillée, قفسلو كوچك پنجره *qafeslu kutchuk pendjerè*. — Volet de fenêtre, پنجره كپنكي *pendjerè kepengui*, t.

Guichetier, s. m., زندانجي اوشاغي - قلفه‌سي *zindāndji ouchāghi, qalfaci*, زندانجي

خدمتكاري *zindāndji khyzmet-kiāri*, t.

Guide, s. m., قولاغز - قولاغوز *qoulāghouz*, دليل *delīl*, a.; يول كوستريجي *ïol gueusterīdji*, t. — Prendre un guide, قولاغوز الق *qolāghouz almaq*. — Servir de guide, قولاغوزلق ا *qoulāghyzlyq it*. — Guide, au fig., celui qui conseille, مرشد *murchid*.

Guides, s. f. pl., rênes, يولار *ïoulār*, دزكن *dizguin*, t.

Guider, v. a., conduire, يول كوسترمك *ïol gueustermek*, قولاغوزلق ا *qolāghouzlyq it*, قولاغزلمق *qolāghouzlamaq*, قولاوزلمق *qolāvouzlamaq*, اوكنه دوشمك *euñunè duchmek*, t.; ارايهٔ طريق ا *irāïèï tharyq it*, دليل او *delīl ol*, دلالت ا *delālet it*, a.-t. — Au fig., diriger dans une affaire, ارشاد ا *irchād it*, بر خصوصده ارائهٔ طريق ا - دليل او *bir khouçoustè irāïèï tharyq it, delīl ol*.

Guidon, s. m., enseigne de cavalerie, اتلو عسكرك بيراغي - علمي *atlu 'askeruñ baïrāghi, 'alemi*, a.-t. — Celui qui le porte, اتلو بيراقداري *altu baïrāqtāri*, t.

Guigne, s. f., ايري وطتلو كراس *iri vè thatlu kirās*.

Guigner, v. a., regarder du coin de l'œil, كوز قپمق *gueuz qypmaq*, كوز قپارق قويروغيله باقمق *gueuz qypāraq qouïroughylè baqmaq*, كوز قپارق كوزمك *gueuz qapāraq gueurmek*. — Fig. et fam., former quelque dessein sur une personne, une chose, كوز ديكمك *gueuz dikmek*, اطماح نظر رغبت ا *ithmāhi nazari raghbet it*.

Guignier, s. m., بر نوع كراس اغاجي *bir nev'y kirās aghādji*, t.

Guignon, s. m. fam., malheur, اوغورسزلق *oghoursouzlyq*, t.; بختسزلك *bakhtsizlik*, p.-t.; شامت *che'emet*, a.; بد بخت *bed bakht*, p. — Porter guignon à quelqu'un, بر كمسنه يه اوغورسزلق كتورمك *bir kimesnèïè oghoursyzlyq gueturmek*.

Guilan, nom de pays, province voisine de la mer Caspienne, كيلان *guīlān*.

Guilée, s. f., giboulée. Voyez ce ce mot.

Guillaume, s. m., sorte de rabot, بر نوع تخته رنده سي *bir nev'y takhta rendèci*. — Nom d'homme, ادمك اسمي *ademuñ ismi*.

Guillemet, s. m., يازوده استعمال اولنان بر نوع اشارت *ïāzouda isti'māl olounān bir nev'y ichāret*.

Guilleret, ette, adj., كيفلو *keïflu*, t.

Guilleri, s. m., سرچه نك اوتمه سي *sertchènuñ eutmèci*, t.

Guillocher, v. a., كوزل بزكلر ايله حسن ويرمك *guzel bezekler ilè husn vīrmek*, t.

Guillochis, s. m., كوزل بزكلر *guzel bezekler*, t.

Guillotine, s. f., بويونى اورمق ايچون بر نوع سياست التي *boïounou ourmaq itchoun bir nev'y sïācet aleti*, t.

GUILLOTINÉ, E, adj., باشسز کسلمش *bāchi kecilmich*, t.

GUILLOTINER, v. a., حکم شرعی موجبنجه بر مجرمك بویونسز اورمق ـ کلهسنی کسمك *hukmi cher'i moudjebindjè bir mudjrimiñ boïounounou ourmaq, kèllècini kèsmek.*

GUIMAUVE, s. f., خاتم اوتی *khātem oti*, یبان ابه کومجی *iabān èbè gumedji*, خاتم چچکی *khātem tchitchegui*, t.

GUIMBARDE, s. f., sorte de charriot, بر نوع یوك عربهسی *bir nev'y iuk 'arabaci.* — Sorte d'instrument dont on se sert pour accompagner le chant, اغز طمبورهسی *aghyz thombouracy*, t.

GUIMPE, s. f., fichu, بر نوع بیون مقرمهسی *bir nev'y boïoun maqramaci*, t.

GUINDAL ou GUINDEAU, s. m., اغر یوکلری قالدرجق الت *agher iukleri qāldouradjaq alet*, t.; نعامت *ne'āmet*, a. Voyez CABESTAN.

GUINDÉ, E, adj., affecté (style), قبارتمش سوز ـ یازو *qabārtmich seuz, iāzou.*

GUINDER, v. a., lever en haut au moyen d'une machine, الت ایله قالدرمق *alet ilè qāldurmaq*, یوقاری قالدرمق *ioqāry qāldurmaq.* — un fardeau, یوکی الت ایله قالدرمق *iuku alet ilè qāldurmaq.* — Au fig., en parlant des choses où l'on affecte trop d'élévation, یوکسلمه کوسترمك *iukselmè gueustermek.* — Se guinder l'esprit, اظهار سموّ عقل *izhāri sumuvi 'aql it.*

GUINÉE, contrée d'Afrique, سودان *soudān.* — Monnaie d'or d'Angleterre, انکلتره‌نك بر نوع التون سکهسی *inguilteranuñ bir nev'y altoun sikkèci.*

GUINGANS, s. m., بر نوع ایچه پنبوق بزی *bir nev'y indjè pambouq bezi*, t.

GUINGOIS, s. m., اکریلك *egrilik*, اکری شی *egri chèï*, مزاوه *mezāvè*, t.; محل ضلوع *mahalli 'zoulou'*, a. — De guingois, اکسری بوکری *egri beugri*, مزاوه‌لو *mezāvèlu.* — Marcher de guingois, اکری بوکری یورمك *egri beugri iurumek.*

GUINGUETTE, s. f., petit cabaret, کوچك میخانه *meïkhānè*, a. t.; میخانه‌جی دکانی *kutchuk meïkhānedji dukkiāni*, t.

GUIRLANDE, s. f., couronne, استفان *istifān*, استفانوس *istifānos*, g.; چچکدن تاج *tchitchekten tādj*, اصغی چچك ایله *asghy tchitchek ilè*, دونانمش باش کسوتی *donānmich bāch kisvèti.* — Festons de fleurs ou de feuillage, پیراق و چچك زنجیری *ïaprāq vè tchitchek zindjiri.*

GUISE, s. f., طور *thavr*, طرز *tharz*, a.; یوز *iuz*, t.; اسلوب *usloub*, a. — A sa guise, عادتی اوزره *'ādeti uzrè*, a.-t. — Chacun vit à sa guise, هر کس کندو طورنجه کچور *her kes guendu thavrindjè guetchinur.* — En guise de, à la façon, کبی *guibi*, طورنجه *thavrindjè.* — A la place de, au lieu de, یرینه *ïerinè.* — Prendre une infusion de camomille en guise de thé, چای یرینه پپاپادیه چچکی مغوی ایچمك

tchāï ièrinè pāpādia tchitchegui menqou'i itchmek.

Guitare, s. f., طنبوره *thamboura*, طنبور *thambour*, تل طنبوردسی *tel thambouraci*, a.-t. — Pincer de la —, طنبور چالمق *thambour tchālmaq*.

Gustatif (nerf), adj., داد سکری *dād siñyri*, t.; عصبة الذوق *'açabet uzzevq*, a.

Gustation, s. f., داد *dād*, چاشنی *tchāchni*, ذوق *zevq*, a.

Guttural, e, adj., بوغازه متعلق *boghāza mute'allyq*, t.; حلقی *halqii*, a. — Lettre gutturale, حرف الحلق *harf ul-halq*. — Son —, صدای حلقی *sadāï halqy*. — Artère gutturale, بوغاز طمری *boghāz dhamari*.

Gymnase, s. m., زورباز میدانی *zorbāz meïdāni*, p.-t.

Gymnasiarque, s. m., زورباز میدانك ناظری *zorbāz meïdānuñ nāziri*, p.-a.-t.

Gymnastique, s. f., art d'exercer les corps, زوربازلق *zorbāzlyq*, p.-t. — Celle des enfants, جوجقلرك سن وجثه و قوتنه مناسب اولان عمالات بدنیه *her bir tchodjoughuñ sinn u djussè vè qouvvetinè munācib olān 'āmalāti bedeniïè*. — Gymnastique médicale, حرکة لحفظ الصحة *hareket lihyfz ussyhhat*, a.

Gymnique, s. f., پهلوانلق *pehluvānlyq*, p.-t.; فن مصارعة *fenni muçāre'at*, a.

Gymnosophistes, s. m. plur., فلاسفة متقشفین *felācefet mutequachefin*, a.

Gynécée, s. m., retraite des femmes, حرم *harem*, a.; حرم دائره‌سی *harem dāïrèci*.

Gynécocratie, s. f., قاری حکومتی *qāry hukioumeti*, t.; حکومت النسوان *hukioumet unnisvān*, a.

Gypse, s. m., الچی *altchi*, الچیو *altchiou*, قوملو کرج *qoumlu kiredj*, جبس *djibs*, a.

Gypseux, se, adj., الچیلو *altchilu*, t.; جبسی *djipsii*, a.

H

H, s. m., huitième lettre de l'alphabet, حروف هجانك سکزنجی حرفی *hourouf hedjāniñ sekizindji harfi*.

Ha! interject. de surprise et d'étonnement, یا *iā*, وای *vāï*. — de douleur, اخ *akh*, t. — d'admiration et de douleur, های *hāï*.

Habile, adj., capable, adroit, savant, معرفتلو *ma'rifetlu*, a.-t.; ماهر *māhir*, حاذق *hāziq*, قابل *qābil*, صاحب رسوخ *sāhyb ruçoukh*,

قابليتلو *qābilïietlu*. — Expérimenté, ايش كورمش *ich gueurmuch*, اهل وقوف *ehli vouqouf*. — Habile dans tous les arts, هر صنعتده ماهر *her sana'attè māhir*. — dans son métier, صنعتنده معرفتلو *sana'atindè ma'rifetlu*. — Médecin habile, طبيب حاذق *thabibi hāziq*. — Apte, مستعد *mousta'ydd*, قابل *qābil*. — Prompt, چاپك *tchāpouk*. — En t. de jurisprud., capable, propre à, قابل *qābil*, لايق *lāïq*, قادر *qādir*, صالح *sālyh*. — à succéder, استوراثه صالح *istivrācè sālih*.

Habilement, adv., adroitement, استادجه *ustādjè*, اوزلولق ايله *euzluluq ilè*, مهارت - قابليت ايله *mehāret*, *qābilïiet ilè*. — Savamment, معرفت ايله *ma'rifet ilè*, عالمانه *'alimānè*. — Avec méthode, اصول ايله *ouçoul ilè*. — Promptement, چاپكلكله *tchāpoukliguilè*, تيزجه *tīzdjè*.

Habileté, s. f., qualité de celui qui est habile, قابليت *qābilïiet*, a.; قابللق *qābillyq*, a.-t. رسوخ *ruçoukh*. — Acquérir de l'habileté dans un art, بر صنعتده رسوخ بولمق *bir sana'attè rouçoukh boulmaq*. — Disposition, اهليت *ehlïiet*, استعداد *isti'dād*. — Adresse et capacité, استادلق *ustādlyq*, مهارت *mehāret*, حذاقت *hāzāqat*. — Il a beaucoup d'habileté, غايت ايله مهارتى واردر *ghāïet ilè mehāreti vārdur*. — Mérite, هنر *huner*. — Savoir, érudition, معرفت *ma'rifet*. — Activité et adresse, چاپكلك *tchāpouklik*. — Adresse et sagacité, نخسندلك *nouksindlik*.

Habilissime, adj., پك استاد *pek ustād*, اولو استاد *olou ustād*, t.; احذق *ahzaq*, a.

Habilité, s. f., لياقت *lïāqat*, صلاحيت *salāhïiet*. — à succéder, وراثته استحقاق - صلاحيت *verācetè istihqāq*, *salāhïiet*, a.

Habiliter, v. a., اعطاء الاستحقاق *i'thāï ul-istihqāq it*, استحقاقى توجيه ا *istihqāqy tevdjih it*, a.-t.; كركلندرمك *guereklendurmek*, t.

Habillage, s. m., پشوره جك قوش يا شكارك يولوب حاضرلمه سى *pichuredjek qouch ïā chikiārun ïoloup hāzirlamaci*, t.

Habillement, s. m., روبا *roubā*, كيسى *gueïci*, اسباب *esbāb*, t.; كسوه *kisvè*, قيافة *qyāfet*, a.

Habiller, v. a., vêtir, كيدرمك - كيپدرمك *gueïdurmek*, كيورمك *gueïurmek*, t.; الباس - اكسا ا *'ilbās*, *iksā it*. — Donner des habits ou les faire faire, اسباب كسدرمك - ياپدرمق *esbāb kesturmek*, *ïāpturmaq*. — Habiller les pauvres, اكساى فقرا ا *iksāï fouqarā it*. — les troupes, عسكرى نفراتنه لباس كيدرمك *'askeri neferātinè libās gueïdurmek*. — S'Habiller, v. réfl., كينمك *gueïnmek*, روباسنى - لباسنى كيمك *roubācini*, *libācini gueïmek*. تلبس ا *telebbus it*. — S'habiller bien, mettre des habits bien faits, ياقشقلو كينمك *ïāqychyqlu gueïnmek*. — Habiller, au fig., maltraiter de paroles, سوكمك *seuïmek*. —

Habiller la volaille, le poisson, قوشلرى يا بالقلرى يولوب ايرتلامق *qouchlāri ïā bâlyqlari ïoloup aïrtlāmaq*. — Habillé, e, كينمش *gueïnmich*, ملبس *mulebbes*.

Habit, s. m., اوروبا *ouroubā*, روبا *roubā*, اسباب *esbāb*, t.; لباس *libās*, pl. a. البسة *elbicet*; ثوب *sevb*, pl. اثواب *esvāb*; ثياب *siāb*, كسوه *kisvè*. — d'homme, اركك لباسى *erkek libāci*. — de femme, زنه لباسى *zennè libāci*. — de cérémonie, كسوهٔ رسميه *kisvèï resmïïe*. — Changer d'habit, تبديل لباس ا *tebdîli libās it*. — Prendre l'habit de religieux, رهبانلق اثوابنى كيمك *rouhbānlyq esvâbini gueïmek*.

Habitable, adj., اوتوريلمه *otourila bîledjek*, t.; ساكن اولهجق *sākin oladjaq*, ممكن المتمكن *mumkin uttemekkun*, a. — Ce bâtiment est habitable, بنو بنا قابل تمكن و اقامتدر *bou binā qābili temekkun u iqāmettur*.

Habitacle, s. m. Voyez Habitation, Demeure. — T. d'Écriture sainte, les habitacles éternels, امكنهٔ جاودانى *emkenèï djāvidāni*, a. — En terme de marine, habitacle, armoire pour la boussole, پوصله دولابى - صندوغى *pouçala dolābi, sandoughy*.

Habitant, e, adj., demeurant dans un endroit, اوتوران *otourān*, ساكن *sākin*, متمكن *mutemekkin*, مقيم *muqïm*, a.-t.; يرلو *ïerlu*, t.; اهل *ehl*, pl. اهالى *ehāli*, ساكن *sākin*, pl. سكنه *sekenè*, سكان *sukkān*. — Les habitants du pays, اهالئ مملكت *ehālïi memleket*.

Habitation, s. f., lieu où l'on habite, اوتوره جق يرقوناق *qonāq, otouradjaq ïer*, t.; مسكن *mesken*, pl. a. مساكن *meṣākin*, محل *mahalli*, اقامت *iqāmet*, مكان *mekiān*, pl. a. امكنه *emkenè*. — Maison, او *ev*, خانه *khāne*. — Établissement dans un pays, colonie, كوچلر مكان يوردلرى *gueutchler ïortleri, mekiān unnevāqyl*.

Habiter, v. a. et n., اوتورمق *otourmaq*, t.; اقامت ا *iqāmet it*, تمكن ا *temekkuñ it*, متمكن او *mutemekkin ol*. — un lieu, بر يرده اوتورمق *bir ïerdè otourmaq*. — un palais, بر سرايده تمكن ا *bir sarāïdè temekkun it*. — Avoir commerce charnel avec une femme, جماع ا *djimā' it*, برابر ياتمق *berāber ïātmaq*.

Habitude, s. m., coutume, عادت *'ādet*, pl. a. عادات *'ādāt*, خوى *khouï*, p.; اعتياد *'yti'ād*, ديدنه *deïdenè*. — Bonne —, عادت حسنه *'ādeti hacenè*. — Mauvaise —, عادت رديه *'ādeti redïè*. — Contracter l'habitude, عادت ايدنمك *'ādet idinmek*. — Quitter, perdre une habitude, عادت ترك ا *terki 'ādet it*, عادتى فوت ا *'ādeti fevt it*. — du corps, air, maintien, قورلش *qouroulich*, هيئت *hetet*. — Fréquentation ordinaire, قونشمه *qonouchma*, الفت *ulfet*, معاشرت *mou'ācheret*. — Connaissance, اشنا *achinā*. — Avoir des habitudes en

un lieu, بر محلّذه انيس واشنالرى او *bir mahalldè enîs u achinâleri ol.* — En terme de médecine, habitude du corps, complexion, بنيّة الوجود *bunïiet ul-vudjoud.*

Habituel, elle, adj., الشلمش *ilichilmich,* معتاد اولان *mu'tād olān,* عادت اولان *'ādet olān,* اعتيادى *'ytiādi,* مألوف *mèlouf,* مانوس *me'nous.* — Suivant sa manière habituelle, عادت مالوفه‌سى اوزره *'ādeti mèloufèci uzrè.*

Habituellement, adv., par habitude, عادتاً *'ādeten,* عادت اوزره *'ādet uzrè,* vulg. *'ādeta,* حسب الاعتياد *hasbul'ytiād,* a. — comme d'usage, عادتچه *'ādetchè.*

Habituer, v. a., الشدرمق - الشترمق *'alichturmaq,* t.; عادت ايتدرمك *'ādet itturmèk,* اوكرتمك *eugretmek,* t.; تأنيس ا *tenîs it,* تدريب ا *tedrîb it.* — S'habituer, الشمق *alichmaq,* عادت ايدنمك *'ādet idinmek,* اعتياد ا *i'tiād it.* — à l'air, au climat d'un pays, بر ولايتك اب وهواسنه الشمق *bir vilāïetuñ ab u havācinè alichmaq.* — Sympathiser, امتزاج ا - بولمق *imtizādj it, boulmaq.* — Habitué, e, الشمش *alichmich,* الشق *alichyq,* مألوف *melouf.*

Habler, v. n., parler beaucoup avec vanterie et exagération, لاف اورمق *lāf ourmaq,* لاف ا - سويلمك *lāf it, seuïlemek,* آورد ا *âvourd it.*

Hablerie, s. f., لافزنلق *lāfazanlyq,* لاف *lāf,* لاف وكذاف *lāf u guzāf.* t.

Hableur, euse, s., لافزن *lāfazun,* اورد ايديجى *âvourd ididji,* t. — C'est un grand hableur, عظيم بر لافزندر *'azîm bir lāfazandur.*

Hache, s. f., بالته *bālta.* — de charpentier, كسر *kecer,* t. — Frapper à coup de hache, بالته ايله اورمق *bālta ilè ourmaq.* — Avoir un coup de hache, être un peu fou, دلى كبى او *deli guibi ol,* چالق او او *tchālyq ol.*

Hacher, v. a., couper menu, طوغرامق *dhoghrāmaq,* قيمالمق *qymālamaq,* قيمق *qymaq,* t. — du mouton, قيون اتى قيمالمق *qoïoun eti qymālamaq.* — En parlant du dommage occasionné par la grêle aux arbres, aux blés, خرد وخس ا *khourd u kys it.* — Haché, طوغرانمش *dhoghrānmich,* قيمه‌لنمش *qymalanmich.* — En parlant d'un style sans liaison, قيرق كسك *qyryq kecik.*

Hachereau, s. m., كوچك كسر *kutchuk kecer,* t.

Hachette, s. f., بالته‌جق *bāltadjyq,* كوچك بالته *kutchuk bālta,* t.

Hachis, s. m., قيمه *qyma,* قيمه آشى *qymà âchi,* t. — de mouton, قيون اتى قيمه‌سى *qoïoun ety qymacy.*

Hachoir, s. m., table sur laquelle on hache les viandes, قيمه تخته‌سى *qyma takhtaci.* — Couteau pour hacher, قيمه بچاغى *qyma bitchāghy,* t.

Hagard, e, adj., farouche, rude, ياوز *ïāvouz,* t.; وحشى *vahchi,* a. — Épouvantable, قورقنج

qorqoundj, t. — OEil hagard, نظر وحشت الود *nazari vahchet aloud.*

Hagiographe, s. m., auteur de vie des saints, تذكرة اوليا مصنفى *tezkereï ul evliā mouçannifi.* — Se dit des livres de la Bible autres que ceux de Moïse et des Prophètes, كتاب السير اولياً العظام *kitāb ussïeri evliā ul-yzām*, au plur. اسفار شريفه *esfāri cherīfe.*

Haie, s. f., clôture d'épines, de ronces entrelacées, چت *tchit*, t.; سياج *siādj*, چالى ديوارى *tchāly divāri*, چالى چتى *tchāly tchiti*, چت ديوارى *tchit divāri.* — Une haie fort épaisse, بغايت كثيف بر سياج *beghāïet kecïf bir siādj.* — Au fig., rangée de soldats ou d'autres personnes qui se mettent en file, ضره *syra*, صف *saff*, pl. a. صفوف *soufouf.* — Se ranger en haie, former la haie sur le passage d'un cortége, صف بغلمق *saff baghlamaq*, صره لنمق *syralanmaq*, ديزلمك *dïzilmek.*

Haillon, s. m., اسكى بسكى *eskï buski*, اسكى بسكى پارچه سى *eski buski pārtchaci*, يرتق بز پارچه سى *ïrtyq bez pārtchaci*, t.

Haine, s. f., دشمنلك *duchmenlik*, t.; كين *kïn*, كينه *kïnè*, p.; بغض *boughz*, غرض *gharaz*, a. — Haine cachée, غرض خفى *gharazi khafi*, كينهٔ نهانى *kïnèï nihāni.* — Avoir, prendre en haine, كين طوتمق *kïn thoutmaq*, غرض ا *gharaz it.* — Nourrir de la haine contre quelqu'un, قلبده بر كمسنه نك عليهنه بغض وكينه صاقلمق - بسلمك *qalbtè bir kimesnènuñ 'aleïhinè boughz u kïnè sāqlamaq, beslemek.* — Dissimuler sa haine, بغض وكينه سنى ستر واخفا ا *boughz u kïnècini setr u ykhfā it.* — La haine du prochain, بغض الى القرين *boughz ilal qarïn.* — Aversion, répugnance, دتسنمه *titsinmè*, نفرت *nefret*, استكراه *istikrāh.* — En haine, par animosité, par vengeance, غرضانه *gharazānè*, بغضاً *boughzen.*

Haineux, euse, adj., كينلو *kïnlu*; t.; كينه دار *kïnèdār*, p.; بغيض *boughyz*, a. — Caractère haineux, طبع بغيض *thab'y boughyz.*

Haïr, v. a., avoir de la haine, بغض - عداوت - كين ا *boughz, 'adāvet, kïn it*, كين طوتمق *kïn thoutmaq*, دشمن او *duchmen ol*, p.-t. — les méchants, اهل شرّه بغض وعداوت ا *ehli chirrè boughz u 'adāvet it.* — Avoir de l'aversion, سومامك *sevmemek*, دتسنمك *titsinmek*, نفرت ا *nefret it*, تنفّر واستكره ا *teneffur u istikrah it.*

Haire, s. f., قلدن كوملك *qyldèn gueumlek*, t.; قميص لبدى *qamyci lebedi*, a.

Haïssable, adj., اكراه اولنه جق *ikrāh olounadjaq*, a.-t.; سولمه جك *sevilmeïedjek*, t.; مكروه *mekrouh*, a. — C'est un homme haïssable, واجب الاستكره بر ادمدر *vādjib 'ul istikrāh bir ademdur.*

Halage, s. m., كمى چكمه *guemi tchekmè*, يدك چكمه *ïedek tchekmè*, t.

Hale, s. m., ياقيجى اسيلك *ïāqydji issïlik*, قيزغن اسى *qyz-*

ghyn issy, t.; سهام *sehām*, هوا *sehāmi havā*, a.

Haleine, s. f., صولق ـ صولوق *solouq*, t.; نفس *nefes*, pl. a. انفاس *enfās*, نسمه *necemet*, a. — Prendre haleine, تنفس ا *teneffus it*. — Retenir son —, نفسی ضبط ا *nefeci zabth it*. — Courir à perte d'haleine, صولوق کسلنجیه قدر سکرتمک *solouq kecilindjiè qadar seguirtmek*. — Être hors d'haleine, صولوق کسلمک *solouq kecilmek*. — Haleine forte, odeur de la bouche, اغزک ـ اغزقوقوسی *aghzuñ*, *aghyz qoqouçou*. — désagréable, اغزک ـ فنا ـ اغزقوقوسی *agzuñ*, *fenā*, *aghyr qoqouçou*. — Courte haleine ou asthme, صولوق طارلغی *sblouq dhārlyghy*. — Il a la courte haleine, ضیق نفسی واردر *zyqy nefeci vārdur*. — Qui a une longue haleine, نفسی کچیش *nefeci gueñich*, بول نفسلو *bol nefeslu*, واسع النفس *vāc'y unneſes*. — Boire tout d'une haleine, بر نفسده بیچمک *bir nefesdè itchmek*. — Tenir des discours à perdre haleine, نفس دوکدنجیه قدر سویلمک ـ سوزی اوزاتمق *nefes tukedindjiè qadar seuïlèmek*, *seuzu ouzātmaq*. — C'est une affaire de longue haleine, چوق وقته محتاج امردندر *tchoq vaqtè muhtādj oumourdendur*. — Une haleine de vent, un léger souffle, ایل صولوغی *iel soloughy*, ریح خفیف *rikhy khafif*, نسیم *necim*. — En haleine, en exercice, en travail, ایشده کیجیده *ichdè gudjidè*, شغل وعمله *choghl u'amelde*. — Se tenir en haleine, چالشمق *tchālichmaq*. — Être en haleine, être en train de, چالشمقده او *tchālichmaqta ol*, ایش اوزرنده او *ich uzerindè ol*.

Haleinée, s. f., قوقولو نفس *qoqoulu nefes*, هوه *havvè*, نکهت *nukhet*, a. — Une haleinée de vin, نکهت خمر *nukheti khamr*.

Haleiner, v. a., sentir l'haleine, اغزقوقوسنی المق *aghyz qoqoucini almaq*, t.; ریح فمنی استنشاق ا *rihi femini istinchāq it*, a.-t. — En parlant des chiens qui prennent l'odeur d'une bête, قوقوسنی المق *qoqouï almaq*, قوقولمق *qoqoulamaq*.

Haler, v. a., terme de marine, tirer à force de bras avec une corde, ایپ ایله چکمک *ip ilè tchekmek*, یدک چکمک *iedek tchekmek*. — un bateau, قایغی یدک ایله چکمک *qāïghy iedek ilè tchekmek*. — les chiens, قشقرتمق کوپکی *koupegui*, *qychqyrtmaq*. — Haler les chiens après quelqu'un, بر کیمسنه‌نك ارقه‌سنه کوپکلری قشقرتمق *bir kimesnènuñ arqacinè koupekleri qychqyrtmaq*, بر کیمسنه‌نك اوزرینه کوپکلری صالدرمق *bir kimesnènuñ uzerinè koupekleri sāldurmaq*.

Haler, v. a., rendre hasané, قرارتمق اسمرا ا *esmer it*, *qarārtmaq*, t. — par le soleil, کونش چالمق *gunech tchālmaq*, کوندرمک *guïundurmek*. — Par le soleil ou le vent, روزگار یاخود کونش چالوب کوندرمک *rouzguïār iākhod gunech tchālup guïundurmek*. — Le

soleil hâle les voyageurs en été, یاز کونلرنده سفر ایدنلرك یوزلرینی کونش کوپندرر-چالر *iāz gunlerindè sefer idenlerun iuzlerini gunech gueündurur, tchālar.* — Se Haler, v. n., قرارمق *qarārmaq*, او سیاه *siāh ol*, کونشدن چالنمق - کویندمك *gunechten tchālinmaq, gueuëunmiek.* — Halé, e, کونش چالنمش *gunech tchālinmich*, یوزی کویندمش *iuzu gueündmich.*

Haletant, e, adj., صولغان *soloughān*, t.; مبهور *mebhour*, a.

Haleter, v. n., صولمق *soloumaq*, خشلمق *khychlamaq*, هارل هارل صولومق *hārel hārel soloumaq*, t.

Haleur, s. m., یدکجی *iedekdji*, t.

Hallage, s. m., چارشو حقی *tchārchou haqqy*, بازاریری حقی *bāzār ïeri haqqy*, باج *bādj*, t.

Halle, s. f., بازار *bāzār*, بازار یری *bāzār ïeri*, t.; سوق *souq*. — Grande —, سوق کبیر *souq kebīr*. — Langage des halles, چارشو دیلی *tchārchou dili*.

Hallebarde, s. f., حربة *harbat*, حربه *harba*, a.; خشت *khycht*, p.

Hallebardier, s. m., حربه جی *harbadji*, t.

Hallebreda, s., اوزون بویلو واسلوبسز کمسنه *ouzoun boïlu vè usloubsiz kimesnè*, t.

Hallier, s. m., چالیلق *tchālylyq*, چالی *tchāly*, چالی چرپی *tchāly tchirpi*, t. — Garde d'une halle, چارشو بکچیسی *tchārchou bektchici*. — Marchand qui étale aux halles, چارشو بازارکانی *tchārchou bāzārguiāni*.

Halo, s. m., آی کون اغلی *āï gun aghly*, اغیل *aghyl*, t.; هالة *hālet*, vulg. *hālè*; طفاوة *thoufāvet*, a.

Haloir, s. m., کنویر قوروده جق یر *kenvïr qouroudadjaq ïer*, t.

Halot, s. m., اطه طاوشان *adhā thavchān ïatāghy* - دلکی *diligui*, t.

Halographe, s. m., اعمال ملوح *ymāli mulouh* فننه مشغول اولان *fenninè mechghoul olān*, a.-t.

Halotechnie, s. f., فن الاعمال الملوح *fennul ymāl ul-mulouh*, a.

Halte, s. f., pause des gens de guerre en marche, اکلنمه *eïglenmè*, t.; توقف *tevāqqouf*, a. — Station, اوتراق *otourāq*, مکس *meks*. — Faire halte, اکلنمك *eïglenmek*, اوتورمق *otourmaq*. — Une longue halte, اوزون اوزادی بر اوزون اوزادی بر اکلنمه *ouzoun ouzādi bir eïglenmè*, وقفهٔ مدیده *vaqfeï medīdè*.

Halte! interjection pour faire arrêter, طور *dhour*, t.

Hamac, s. m., اصمه یتاق - دوشك *asma ïatāq, duchek*, t.

Hameau, s. m., کویجکز *keuïdjighyz*, کنار محله سی *kenār mahallèci*, t.

Hameçon, s. m., اولته اکنه سی *olta ignècï*, اکنه *ignè*; t. — Le poisson a pris à l'hameçon, بالق اکنه یه طوتلدی *bālyq ignèïè thoutouldou*.

Hamée, s. f., طوب سپرکه سی طوپ صاپی *thop supurguïèci sāpy*, t.

Hampe, s. f., صاپ *sāp*, t.;

قبضه *qabzà*, a. — d'une hallebarde, بر حربه‌نك صاپی *bir harbanuñ sāpy*.

Han, s. m., sorte de caravansérail, خان *khān*, p.-t.

Hanap, s. m., - بیوك كاسه برداق *buïuk kiācè, bardāq*, t.

Hanche, s. f., اویلق *ouïlouq*, اوجه *oudja*, t.; ورك *verek*, pl. a. اوراك *evrāk*. — Femme qui a de fortes hanches, اوجه‌سی قبا بر قاری *oudjaci qabā bir qāry*.

Hangar, s. m., عربه - قوچی دوره‌جق یر *'araba, qoutchou douradjaq ïer*, عربه صوندرمسی *'araba soundurmacy*, t.

Hanneton, s. masc., insecte, طكوزلن بوجكی *doñouzlen beudjegui*, مایس بوجكی *māïs beudjegui*, t. — Au fém., jeune étourdi, شاشقن بر كنج *chāchqyn bir guentch*.

Hannetoner, v. a., طكوزلن بوجكلری اغاچدن دوشورمك *doñouzlen beudjekleri aghādjden duchurmek*, t.

Hannicheur, s. m., bourrelier, بویندرقچی *boïoundourouqtchi*, t.; سرّاج *sarrādj*, a.

Hanter, v. a. et n., واروب كلمك *vārup guelmek*, چوق كتمك *tchoq guitmek*, كیدوب كلمك *guidup guelmek*, صقچه وارمق *syqtcha varmāq*, قوكشمق *qoñouchmaq*, كورشمك *gueuruchmek*, t.; اختلاط ا *ykhtilāth it*, مداومت ا *mudāvemet it*. — quelqu'un, بر كمسنه ایله قوكشمق *bir kimesnè ilè qoñouchmaq*.

Hantise, s. f. (mot vieux, bas et popul.), fréquentation. Voyez ce mot.

Happe, s. f., petit cercle de fer dont on garnit un essieu, دمرچنبر *demir tchember*, تكرلك چنبری *tekerlek tchemberi*. — Sorte de crampon qui lie deux pièces de bois, deux pierres, پركت *perket*.

Happelourde, s. f., یاپمه الماس *ïāpma elmās*, t.

Happer, v. a., se dit du chien qui prend avidement avec la gueule ce qu'on lui jette, اغز ایله قاپمق *aghyz ilè qāpmaq*, اغز ایله اختطاف ا *aghyz ilè ykhtithāf it*. — Au fig. et familier, attraper, قاورامق *qāvrāmaq*.

Haquenée, s. f., - اوفاق قسراق باركیر *oufāq qysrāq, bārguir*, t.

Haquet, s. m., بر نوع اوزون یوك عربه‌سی *bir nev'y ouzoun ïuk 'arabacy*, t.

Haquetier, s. m., عربه‌جی *'arabadji*, t.

Harangue, s. f., خطاب *khythāb*, خطبه *khouthbè*, خطابة *khythābet*, نطق *nouthq*, a. — Longue —, خطابهٔ مفصّله *khythābèï mufassalè*. — La tribune aux harangues, كرسیٔ خطیب *kurcii khathyb*.

Haranguer, v. a. et n., le peuple, خلق اوكنده سویلمك *khalq euñundè seuïlèmek*, - خلقه سویلمك مخاطبه ا *khalqa seuïlèmek, moukhāthebè it*, خلقه خطاب ایله بسط مقال ایلمك *khalqa khythāb ilè basthi meqāl eïlèmek*. — les soldats, عسكری نفراتنه مخاطبه صورتیله بسط كلام ایلمك *'askeri*

neferātinè moukhāthebè souretilè basthi kelām eïlèmek.

Harangueur, s. m., qui harangue, خطبه اوقويجى *khothbè oqouïdji*, خطيب *khathyb*, مخاطب *moukhāthyb*, a. — Au fig., grand parleur, چوق سوزلو *tchoq seuzlu*, كثير النطق *kecīr unnouthq*.

Haras, s. m., هركله *harguelè*, خركله *kharguelè*, t.

Harasser, v. a., پك يورمق - يورلتمق *pek ïormaq*, *ïouroultmaq*, t.; بغايت اتعاب ا *beghāïet it'āb it*, a.-t. — Harassé, e, يورلمش *ïouroulmich*, پك يورغون *pek ïorghoun*.

Harceler, v. a., provoquer, agacer, قندزمق *qyndurmaq*, قشقرتمق *qychqyrtmaq*, t.; حث و اغرا ا *hass u yghrā it*. — Exciter, تحريك ا *tahrīk it*. — Importuner, tourmenter, انجتمك *indjitmek*, تصديع ا *tast'y it*. — Fatiguer, يورمق *ïormaq*. — Harceler l'ennemi, دشمنى يورمق *duchmeni ïormaq*.

Harde, s. f., troupe de bêtes fauves, كيك وجيران كبى حيوانلرك سوريسى *gueïk vè djeïrān guibi haïvānleruñ suruçu*. — Lien pour attacher les chiens, چفت قايشى *tchift qāïchi*, t.

Harder, v. a., زغرلر چفت چفت ا - باغلمق *zagharlar tchift tchift it*, *bāghlamaq*.

Hardes, s. f. pl., اوروبه *ourouba*, t.; اثواب *esvāb*, ملبوسات *melbouçāt*, a. — De vieilles hardes, اسكى روبالر *eski roubālar*.

Hardi, ie, adjectif, courageux, يوركلو *ïureklu*, t.; جسور *djeçour*, a.; صاحب جسارت *sāhyb djeçāret*. — Entreprise hardie, عزيمت جسورانه *'azimeti djeçourānè*. — Contenance —, وضع وهيئت جسورانه *vaz'u heïeti djeçourānè*. — Voleur hardi, سارق جسور *sāryqy djeçour*. — Hardi, effronté, عارسز *'ārsyz*, ادبسز *edebsyz*. — Extraordinaire, en parlant de certains ouvrages, اولو *olou*, پر شكوه ومهابت *pur chukiouh u mehābet*.

Hardiesse, s. f., courage, assurance, جسارت *djeçāret*, جرائت *djurā'et*, a.; كوكل *gueuñul*, يوركليلك *ïureklulik*, t. — Grande hardiesse, جسارت عظيمه *djeçāreti 'azīmè*. — Licence, كستاخلق *kustākhlyq*. — Témérité, impudence, عارسزلق *'ārsizlik*, ادبسزلك *edebsizlik*.

Hardilliers, s. m. pl., دمر زيوانه‌سى *demir zivānèci*, t.

Hardiment, adv., avec hardiesse, جسارت ايله *djeçāret ilè*, a.-t.; يوركليلك ايله *ïureklulik ilè*, جرأة ايله *djurā'et ilè*. — Sans crainte, قورقوسزلق ايله *qorqousizlyq ilè*, بلا احتراز *bilā ihtirāz*. — Avec impudence, effronterie, عارسزلق ايله *'ārsizlik ilè*, ادبسزلك ايله *edebsizlik ilè*, بى ادبانه *bi bi edebānè*, كستاخلق ايله *kustākhlyq ilè*.

Harem, s. m., حرم *harem*, a.

Hareng, s. m., رنغا بالغى *ringha bālyghy*, طرحوز بالغى *tharhoz bālyghy*, قرزه بالغى *ferzè bālyghy*. — Saur ou fumé, دوتنلنمش رنغا بالغى *tutunlenmich ringhā bāly-*

ghy. — La pêche aux harengs, طرحوز بالغنك صيدى *thārhoz bālyghynuñ saïdi*.

Harengade ou Harenguière, s. f., بر نوع بالق اغى *bir nev'y bālyq aghy*, t.

Harengère, s. f., marchande de poisson, بالق صاتان قارى *bālyq sātān qāry*. — Femme querelleuse, نزاعجى قارى *nizā'dji qāry*, t.

Harangaison, s. m., رنغا بالغنك صيدى موسمى - وقتى *ringhā bālyghynuñ saïdi mevsimi, vaqty*, t.

Hargneux, euse, adj., d'humeur chagrine, يكاز *ïañāz*, تتيز *titiz*, طارلغان *dhārlyghān*, مرلدايجى *myrildāïdji*, خرچين *khyrtchīn*. — Un homme hargneux, خرچين طبيعتلو بر ادم *khyrtchin thabi'atlu bir adem*. — En parlant des animaux qui mordent, qui ruent, اصرغان *ïcyrghān*. — Cheval —, اصرغان ات *icyrghān āt*. — Au fig. on dit aussi d'un homme querelleur : chien hargneux, طلاشيجى كوپك *thalāchidji keupek*.

Haricot, s. m., فاصوليا *fāçouliā*, بوكرلجه *beugruldjè*, t. — Haricots verts, لوبياى طرى *loubiāï therii*.

Haridelle, s. f., cheval maigre, زبون بر باركير *zaboun bir bārguīr*, قوراده ات *qavrāda āt*, چليمسز دابه *tchelīmsiz dābbè*, t.

Harmale, s. f., plante, اوزرلك تخمى *uzerlik tokhoumou*, t.; حرمل *harmel*, a.

Harmonie, s. f., accord des sons, سسلرك اويغونلغى *sesleruñ ouïghounlyghy*, t.; اهنك *ahenk*, p.; توافق الالحان *tevāfuk ulelhān*, موافقت الاصوات *muvāfaqat ul-esvāt*. — parfaite, توافق تام الحان *tevāfuqy tāmm ul-elhān*. — des instruments, الات موسيقيه نك توافق اصواتى *alāti mouciqyènuñ tevāfuqy esvāty*. — d'une belle voix, سسك كوزلكى *seçuñ guzelligui*, لطافت صوت *lethāfeti savt*. — des périodes, du discours, du style et des vers, حسن رابطه *husni rābitha*, كلامك وفقراتك واشعارك حسن التيام وانتساقى *kelāmmuñ vè fuqrātuñ vè ech'āruñ husni iltīām u intiçāqy*. — Accord parfait des parties d'un tout, proportion, برى برينه اويغونلق *biri birinè ouïghounlyq*, تناسب *tenāçub*, حسن توافق وانتظام *husni tevāfuq u intizām*. — des couleurs, تناسب الوان *tenāçubi elvān*. — Bonne harmonie entre deux personnes, deux états, خوش كچنمه *khoch guetchinmè*, حسن امتزاج *husni imtizādj*, اتحاد *ittihād*, يكجهتى *ïekdjeheti*.

Harmonieusement, adv., سس اويغونلغى ايله *ses ouïghounlyghy ilè*, t.; اهنك ايله *ahenk ilè*, بتوافق الالحان *betevāfuk ul-elhān*. — Jouer harmonieusement, توافق الحان ايله ساز چالمق *tevāfuki elhān ilè sāz tchālmaq*.

Harmonieux, euse, adj., اويغون سسلو *ouïghoun seslu*, t.; اهنكلو *ahenklu*, p.-t.; متوافق الالحان *mutevāfyq ul-elhān*. — Voix harmonieuse, صوت لطيف *savti la-*

thyf. — Couleurs harmonieuses, الوان متناسبه *elvāni mutenācebè.*

Harmonique, adj., لطافت ويريخى *lethāfet vîridji*, t.; مهزج *muhezzidj*, a. — Sons harmoniques, اصوات لطافت بخشا *esvāti lethāfet bakhchā.*

Harmoniquement, adv., سسلرك اويغونلغى قاعده‌سنجه *sesleruñ ouïghounlighi qā'ydècindjè*, t.; حسب القواعد التهزيج *hasbul qavā'yd ultehzîdj*, a.

Harmoniste, s. m., فن موسيقيه واقف و اشنا *fenni muciqyïè vāqyf u achinā*, a.-t.

Harnaché, e, adj., رختلو *rakhtlu*, t. — Cheval —, طاقملوات *thāqymlu āt.*

Harnachement, s. m., action de harnacher, رختلمه *rakhtlama.* — Ce qu'il faut pour harnacher, ات طاقمى *āt thāqymy*, رخت *rakht*, t.

Harnais, s. m., armure complète, اسلحه طاقمى *esliha thāqymi.* — Équipage de cheval, ات طاقمى *āt thāqymy.* — Attelage complet, قوشوم طاقمى *qochoum thāqymi.* — Cheval de harnais, قوشوم باركيرى *qochoum bārguiri.*

Haro, s. m., clameur pour arrêter, طوت *thout*, طوتك ديمه *thoutoun dîmè*, t.

Harpagon, s. m., fam., خسيس *khacîs*, t.-a.

Harpailler (Se), v. pron., se quereller. Voy. Quereller.

Harpailleur, s. m., دلنجى *dilendji*, t.

Harpaye, s. m., بر نوع چاقر *bir nev'y tchāqyr*, t.

Harpe, s. f., instrument de musique, چنك *tchenk.* t.-p. — Jouer de la harpe, چنك چالمق *tchenk tchālmaq.*

Harpeau, s. m., برنوع قانجه *bir nev'y qāndja*, t.

Harper, v. a. et pron., prendre et serrer fortement avec les mains, قاورايوب صيقى طوتمق *qāvrāïup syqy thoutmaq*, قاپمق *qāpmaq.* — Se harper, se saisir l'un l'autre, برى بريله صيقى قاوراشمق *biri biri ilè syqy qāvrāchmaq.* — Harper, v. n., hausser beaucoup les jambes, بچاقلرى قالدرمق *badjāqleri qāldurmaq.*

Harpie, s. f., monstre fabuleux, قره قونجلوس *qara qondjolos*, حيوان معدوم الجسم معلوم الاسم *haivāni ma'doum ul-djism ma'loum ul-ism.* — Femme acariâtre, يكاز قارى *ïañāz qāry.*

Harpin, s. m., قايقجى قانجه‌سى *qāïqtchi qāndjaci*, t.

Harpiste, s. m., چنك چالغيجى *tchenk tchālghydji*, t.

Harpon, s. m., چنكللو قانجه *tchenguellu qāñdja* چنكال *tchanguiāl*, زبقن *zebqen*, قماق *qamāq*, t. — Jeter, lancer le harpon, چنكللو قانجه‌يى اتمق *tchenguellu qāndjaïi atmaq.*

Harponner, v. a., قانجلمق *qāndjalamaq*, چنكللو قانجه ايله اورمق *tchengullu qāndja ilè ourmaq*, قماق ايله قاقمق *qamāq ilè qāqmaq*, t.

Harponneur, s. m., چنكللو قانجه قوللنان *tchenguellu qāndja qoullanān*, t.

Hart, s. m., lien d'osier, ساز ايپى - باغى *sāz ipi, bāghi*, دمت ايپى - اورغانى *demet ipi, orghāni*. — Corde pour pendre, étrangler, بوغاجق ايپ *boghādjaq ip*, t. — Homme qui mérite la hart, اصلهجق ادم *acyladjaq adem*.

Hasard, s. m., fortune, sort, بخت *bakht*, p.; قسمت *qysmet*, a. — C'est un coup du hasard, بخت ايشيدر *bakht ichīdur*. — Jeu de hasard, قمار اوينى *qoumār ouïouni*. — Par hasard, قضا ايله *qazā ilè*, اتفاقا *ittifāqā*, قضارا *qazārā*. — C'est un pur effet du hasard, محضا مقتضاى بختدر *mahzā mouqtezāï bakhttur*. — C'est une chose de hasard, qu'on a acheté à bon marché, فلكدن كلمش بر شيئدر *felekten guelmich bir cheïdur*. — Hasard, péril, risque, مخاطره *moukhātherè*, خطر *khathar*. — Exposer au hasard, مخاطرهيه قومق *moukhātharaïè qomaq*. — S'exposer au hasard, مخاطرهيه كيرمك - القاى نفس ا *moukhātharaïè guīrmek, īlqāï nefs it*. — A tout hasard, à tout événement, هر نه اولور ايشه اولسون *her nè olour iça olsoun*.

Hasarder, v. a., exposer au hasard, risquer, تهلكهيه قومق - براقمق *tehlukèïè qomaq, brāqmaq*, مخاطرهيه براقمق - قويمق *moukhāthèrèïè brāqmaq, qoïmaq*. — Hasarder son argent au jeu, مالنى قمار مخاطرهسنه قويمق *mālini qoumār moukhātherècinè qoïmaq*. — Se Hasarder, v. pron., كندويى مهلكهيه قويمق *guènduïi mehlekèïè qoïmaq*, نفسنى مخاطرهيه صالدرمق *nefsini moukhātharaïè sāldurmaq*. — Hasarder une parole, une proposition, بر سوز يا بر مسئله ميدانه اتمق *bir seuz ïā bir mecelè meïdānè atmaq*, بر سوز اورتهيه براقيويرمك *bir seuz ortaïa brāqyvermek*.

Hasardeusement, adverbe, مخاطرهيى كوزينه الهرق *moukhātharaï gueuzinè alaraq*, خطر ايله *khathar ilè*, مع وجود الخطر *m'a vudjoud ul-khathar*.

Hasardeux, euse, adj., hardi, courageux, entreprenant, جسور *djeçour*, جرى *djeri*, مستحقر مهالك *moustahkiri mehālik*, a.; صالدريجى *sāldurīdji*, t. — Périlleux, تهلكهلو *tehlukèlu*, مخاطرهلو *moukhātharalu*. — Une entreprise hasardeuse, تهلكهلو بر ايش *tehlukèlu bir ich*.

Hase, s. f., ديشى طاوشان *dichi thāouchān*, t.

Hasna ou Hasné, s. m., terme de relation, trésor particulier du grand-seigneur, خزينه *khazīnè, khaznè*, a. — Le trésor public s'appelle ميرى *mīri*.

Hasseki, s. f., celle des femmes du grand-seigneur qui devient la première mère d'un prince, خاصكى خاصهكى *khāssèki*, ou خاصكى سلطان *khāssekī soulthān*. On nomme aussi généralement *khasseki* toutes les personnes attachées au service intérieur du sultan.

Hast, s. m., سكو *suñu*, t.; حربه *harba*, a.

Hate, s. f., عجله *'adjelè*, سرعت *sūrat*, a.; چاپكلك *tchāpouklik*, t. — Avoir hâte, عجله ا *'adjelè it*.

— A la hâte, عجله ايله *'adjelè ilè*, سريعا *seri'en*, عجالةً *'ydjāleten*, a.; تيز *tiz*, چاپك *tchāpouk*, چاپكجه *tchāpouktchè*.

Hater, v. a., presser, diligenter, تعجيل ا *ta'djil it*, a.-t.; صقشدرمق *syqychturmaq*, عجله ايتدرمك *'adjelè itturmek*. — Faire hâter, عجله ايتدرمك *'adjelè itturmek*, اولتدرمك *evletturmek*. — Se hâter, عجله ا *'adjelè it*, a.-t.; ايوه‌مك *èvèmek*, تيزلك ا *tizlik it*, ايوتلمك *ivetlemek*, *evetlemek*, t.; مسارعت ا *meçāre'at it*. — Hâté, e; عجله لو *'adjelèlu*, مستعجل *musta'djel*.

Hatif, ive, adj., وقتندن اوّل يتشن *vaqtinden èvvel ïetichen*, طرفنده يتشن *thourfanda ïetichen*, t. — Esprit hâtif, وقتندن اوّل يتشمش عقل *vaqtinden evvel ïetichmich 'aql*.

Hativeau, s. m., sorte de poire ou de raisin précoce, وقتندن اوّل يتشن ارمود يا اوزم قسمى *vaqtinden evvel ïetichen armoud ïā uzum qysmi*, t.

Hativement, adv., وقتندن اوّل يتشه‌رك *vaqtinden evvel ïetichèrek*, طرفنده يتشه‌رك *thourfanda ïetichèrek*, t.; معجّلاً *m'addjelān*, a.

Hativeté, s. f., وقتندن اوّل يتشمه *vaqtinden evvel ïetichmè*, طرفنده يتشمه *thourfanda ïetichmè*, طرفنده‌لك *thourfandalik*, t.; معجّل *mu'addjel*, a.

Haubans, s. m. pl., كمى ديركللرينك حلاتلرى *guemi dirèklerinuñ halātleri*, t.

Haubergeon, s. m., كوچك زره كوملكى *kutchuk zirh gueumlegui*, t.

Haubert, s. m., بر نوع زره كوملكى *bir nev'y zirh gueumlegui*, t.

Hausse, s. f., augmentation de valeur, بهانك چيقمه‌سى *behānuñ tchyqmacy*, بها يوكسلمه‌سى *behā ïukselmèci*, بهالنمه *behālanma*, t.; ارتفاع سعر *irtifā'ï sa'ar*, a. — Tout ce qui sert à hausser, هر نسنه‌يه يوقارو قالدره‌جق شئ *her nesnèïè ïoqāru qālduradjaq cheï*.

Haussement, s. m., يوقارى قالدرمه *ïoqāru qāldurma*, t.; رفع *ref'*, a. — d'épaules, اوموزلر قالدرمه‌سى *omouzler qāldurmaci*. — Signe de pitié ou de mécontentement, اظهار صورت ابائت *izhāri sourèti ibā'et*. — du prix des denrées, ذخيره‌لرك بهايه چيقمه‌سى *zakhyrèleruñ behāïè tchyqmacy*. — des fonds, des monnaies, اقچه‌نك بهاسى ارتوقلغى *aqtchènuñ behāci artuqlyghy*, تزايد القيمت الدراهم *tezāïudil-qymet udderāïm*. — de la voix, سسك يوكسك چيقمه‌سى *seçuñ ïuksek tchyqmacy*.

Hausser, v. a., élever, lever en haut, يوقارى قالدرمق *ïoqāry qāldurmaq*. — la main, le pied, الى اياغى قالدرمق *eli aïāghy qāldurmaq*. — Rendre plus haut, يوكسك ا *ïuksek it*, يوكسلتمك *ïukseltmek*, t.; ترفيع ا *ter'ï' it*, اعلا ا *i'lā it*, a.-t. — la voix, اواز قالدرمق *avāz qāldurmaq*, اعلاى صوت ا *i'lāï savt it*, بلند اواز ايله سويلمك

bulend avāz ilè seuïlemek, رفع صوت ایله یکصه سویلمك *refi' savt ilè pektchè seuïlemek*. — les épaules, اوموزلری قالدرمق *omouzleri qāldurmaq*, اوموزینی اوینانمق *omouzini ouïnātmaq*. — En signe de pitié ou de mépris, رفع مناکب ایله اظهار صورت تحقیر ا *refi' menākib ilè izhāri sourati tahqyr it*. — le prix, la valeur, — بهایی دکرینی ارتورمق *behāïi, dcïerini arturmaq*. — Le change hausse, سکه‌نك استبدالی بهاسی ارتمقده در *sikkènuñ istibdāli behāci artmaqta dur*. — Accroître, augmenter, زیاده ارترمق — ارتورمق *arturmaq*, — ترقی لندرمك *ziādèlendurmek*, — ازدیاد ویرمك *teraqqy, izdiād vïrmek*, تزیید ا *tezïïd it*. — Hausser les impôts, تکالیفی ارتورمق *tekiālïfi arturmaq*. — le courage, le cœur à quelqu'un, بر کمسنده قوت قلب ویرمك *bir kimesnèdè qouveti qalb vïrmek*.

Hausser, v. n., devenir plus haut, یوکسکه چیقمق *ïukseguiè tchyqmaq*, یوکسلمك *ïukselmek*, کسب ارتفاع ا *kesbi ïrtifā' it*. — — Grossir, gonfler, قبارمق *qabārmaq*. — Grossir, بیومك *büümek*. — Augmenter, s'accroître, ارتمق *artmaq*, ارترلمق *arturylmaq*, ترقی — ازدیاد بولمق *teraqqy, izdiād boulmaq*. — Haussé, e, adj., یوکسلمش *ïukselmich*, مرتفع *murtefi'*, ارتمش *artmich*, مترقی *muteraqqy*.

Hausse-queue ou Hoche-queue, s. m., oiseau, قویرق صالان *qouïrouq sālān*, I.

Haut, e, adj., élevé, یوکسك *ïuksek*, یوجه *ïudjè*, I.; رفیع *refi'*, a.; بلند *bulend*, بالا *bālā*, p. — De hautes montagnes, یوکسك طاغلر *ïuksek dhāghlar*, رفیعه جبال *djebāli refi'a*. — Le plus haut étage d'une maison, خانه‌نك اك اوسست طبقه‌سی *khānènuñ en ust thabaqaci*. — Haut de taille, اوزون *ouzoun*, اوزون بویلو *ouzoun boïlu*. — Qui a la voix haute, یوکسك سسلو *ïuksek seslu*. — Parler haut, یکصه سویلمك *pektchè seuïlemek*. — Crier à haute voix, ضوت بلند ایله چاغرمق — حیقرمق *savti bulend ilè tchāghyrmaq, haïqarmaq*. — Profond, دریك — دریین *derïn*, عمیق *'amyq*. — En haute mer, انکینده *enguindè*. — Aller en haute mer, انکینه چیقمق — کزمك *enguinè tchyqmaq, guezmek*. — Hauts pays, اعلا *a'alā*, بالا *bālā*. — La haute Allemagne, جرمانیای اعلا *djermāniāï a'alā*. — Le haut bout d'une chambre, d'une table, اوست باش *ust bāch*, صدر *sadr*. — Occuper le haut bout de la table, la première place, سفره‌نشك صدرنده اوتورمق *safranuñ sadrindè otourmaq*. — Le haut du pavé, قالدرمك اوست باشی *qāldurumuñ ust bāchi*. — Les hautes marées, دریانك حال طمو وقلوصی *derïānuñ hāli thumuvvu qoulouci*. — Tenir la bride haute à un cheval, اتك دیزکینی قصه طوتمق *atuñ dizguinini qyssa thoutmaq*. — Au fig., à une personne, laisser peu de

liberté, بر کمسنه‌نك دیزگینی صیقچه طوتمق *bir kimesnènuñ dizguïnini syqtchè thoutmaq.*

HAUT, E, adj., excellent, éminent, sublime, بیوك *buïuk*, اولو *olou*, t.; سامی *sāmi*, جلیل *djelīl*, عظیم *'azīm*. — Hauts faits, belles actions, اعمال جلیله *a'māli djelīlè*. — Hauts faits d'armes, آثار حربیه *aṯāri harbïiè djelīl ul-ichtihār*, غزوات جلیله *ghazavāti djelīlè*. — Haute fortune, بخت عالی *bakhti 'āli*. — Haute vertu, فضیلت سنیه *fazileti sentïè*. — Haute estime, توقیر جلیل عظیم *tevqyri djelīl 'azīm*. — Haute réputation, صیت وشهرت جلیله *sït u cheuhreti djelīlè*. — Haut appareil, grande magnificence, بیوك دبدبه *buïuk debdèbè*, کوکبهٔ عظیم *kevkebèï 'azīmè*. — Haut, se dit aussi en mal, haute insolence, قبا عارسزلق *qābā 'ārsïzlyq*. — Haute injustice, ظلم عظیم *zoulmi 'azīm*. — Haute sottise, حماقت عظیمه *hamāqati 'azīmè*. — Crime de haute trahison, خیانت کبیره تهمتی *khyāneti kebïrè teuhmeti*. — Haut en couleur, یوزی قزیل *ïuzu qyzil*. — HAUT, fier, orgueilleux, فضول *fodoul*, کبرلو *kibrlu*. — Cheval qui fait des hauts le corps, صیچراغان ات *syṭchrāghān āt*, قیچ اتان ات *qyṭch atān āt*. — Faire haut le pied, s'enfuir, قاچمق *qāṭchmaq*, سوق اقدام کریز وفرار ا *sevqy aqdāmi guerïz u firār it*. — Haut le pied, interj., pour dire, retirez-vous, partons, قالق *qālq*.

HAUT, s. m., la hauteur, یوکسکلك *ïukseklik*, ارتفاع *irtifā'*, قد *qadd*. — Cette maison a tant de pieds de haut, بو منزلك قدی شوقدر قدمدر *bou menziluñ qaddi chou qadar qademdur*. — Il y a du haut et du bas dans la vie, دنیانك فراز ونشیبی واردر *dunïānuñ firāz u nechïbi vārdur*. — Le haut, le faite, le sommet, اوست *ust*, یوقاری *ïoqāru*, دپه *tepè*. — Regarder quelqu'un de haut en bas, avec mépris, استحقار نظر ایله باقمق *istihqāri nazar ilè bāqmāq*. — EN HAUT, PAR HAUT, یوقاریده *ïoqāruda*, *ïoqārda*. — Aller en haut, یوقاری یه کتمك *ïoqāruïè guitmek*. — Monter en haut, یوقاری یه چیقمق *ïoqāruïè tchyqmaq*. — Loger en haut, اوست طبقه‌سنده اوتورمق *ust thabaqacindè otourmaq*. — Sur le haut du jour, vers le midi, قبا قوشلقده *qabā qouchlouqta*, قبا قوشلق وقتنده *qabā qouchlouq vaqtindè*. — Faire aller par haut et par bas en parlant d'une médecine, هم اشاغیدن هم یوقاروردن عمل ا *hem achāghyden hem ïoqāruden 'amel it*.

HAUT-A-BAS, s. m., بوغچه‌جی مال کزدیجی *boghtchadji*; *māl guezdurïdji*, t.

HAUTAIN, AINE, adj., فضول *fodoul*, کبرلو *kibrlu*, t.; متکبر *mutekebbir*, متعظم *mute'azzim*, a.

HAUTAINEMENT, adv., کبر ایله *kibr ilè*, a.-t.; بالتعظم *bitte'azzum*, متعظما *mute'azzimen*.

HAUTBOIS, s. m., نفیر *nefïr*, p.

HAUT-BORD, s. m., قپاق قالدرر *qapāq qāldurur guèmi, sefinè*, t.

HAUT-DE-CHAUSSE, s. m., طون *dhon*, چاقشير *tchāqchīr*, t.

HAUTE-FUTAIE, s. f., يوكسك اغاجلر *iuksek aghādjlar*, ميشه لكى *mîchèlik*, t.

HAUTE-JUSTICE, s. f., باش حكومت *bāch hukioumet*, t.

HAUTE-LICE, s. f., بر نوع خالى - خاليجه *bir nev'y khāli, khālîdjè*, t.

HAUTE-LUTTE (DE), adv., d'autorité, de force, زور ايله *zor ilè*, ضرب دست ايله *zarbi dest ilè*, قهرا *qahren*, متغلبانه *muteghallibānè*.

HAUTEMENT, adv., hardiment, librement, اچيقدن اچيغه *atchyqtan atchigha*. — Publiquement, clairement, اشكاره علنًا *achikiārè, 'alenen*, صراحة *sarāhaten*. — A force ouverte, قوبيجه قويا *qavîdjè, qaviien*, قوى بر وجه *ber vedji qavi*, a. — Protéger hautement, قويا حمايت ايلمك *qavîien himāïet it*.

HAUTE-PAYE, s. f., عادتدن خارج علوفه *'ādetten khāridj 'ulufè*, a.-t.

HAUTESSE (SA), s. f., حضرتلرى *hazretleri*. — Sa hautesse le sultan, شوكتلو عظمتلو پادشاه حضرتلرى *chevketlu 'azametlu pādichāh hazretleri*.

HAUTEUR, s. f., étendue en élévation, يوكسكلك *iuksekliк*, يوجه لك *iudjèlik*, t.; رفعة *rif'at*, ارتفاع *irtifā'a*. — La hauteur d'une montagne, طاغك يوكسكلكى *dhāguñ iuksekligui*, رفعت جبل *rif'ati djebel*. — d'un mur, ديوارك قدّى *dîvāruñ qaddi*. — Une grande hauteur, ارتفاع عظيم *irtifā'i 'azîm*. — A la hauteur d'un homme, ادم بويى قدر *âdem boïu qadar*. — Profondeur, درينلك عمق *derînlik, 'aoumq*. — La mer avait quinze brasses de hauteur, دريانك اون بش قدر قولاج عمقى وارايدى *deriānuñ on bech qadar qoulādj 'oumqy vār idi*. — Éminence, دپه *tepè*. — Colline, باير *bāïr*. — Élévation d'un astre, ارتفاع *irtifā'*, — du pôle, ارتفاع قطب *irtifāï qouthb*. — Prendre hauteur, c'est-à-dire celle du soleil sur l'horizon à l'heure de midi. ارتفاع المق *irtifā' almaq*. — Hauteur, fermeté, طيانقلق *dhaïānyqlyq*, متانت *metānet*. — Arrogance, orgueil, غرور *ghourour*, تكبّر *tekebbur*, جبروت *djebrout*. — S'exprimer avec hauteur, صورت تعظم ايله افادهٔ مرام ا *soureti te'azzumi ilè ifādèï merām it*.

HAUT-MAL, s. m., طوتارق *thoutāraq, thoutāryq*, طوتارقلق *thoutāryqlyq*, t. Voy. CADUC.

HAVE, adj., pâle, صولمش *solmich*. — Très-maigre, پك ارق *pek aryq, zaïf*. — Défiguré, چهره سى بوزوق *tchrèci bozouq*, t.

HAVERON, s. m., يولافى يبان *ïabān ïoulāfi*, t.

HAVENEAU, s. m., بر نوع بالق اغى *bir nev'y bālyq aghy*, t.

HAVIR, v. a. et pron., rôtir à

grand feu, ياقمق *ïaqmaq*. — Se havir, يانمق *ïanmaq*. — Dessécher, قوروتمق *qouroutmāq*, t.

Havre, s. m., ليمان *limān*, t.

Havresac, s. m., توبره *toubré*, *tobra*, t.

Hé, interj., يا *ïa*, ياهو *ïahou*, t.

Heaume, s. m., sorte de casque, بر نوع باشلق *bir nev'y bāchlyq*, t. — Barre d'un gouvernail, دومن صاپی ـ اغاجی *dumen sāpy*, *aghādji*.

Hebdomadaire, adj., هفتلق *haftalyq*, t.

Héberge, s. f., terme de palais, بنانك بويی ـ يوكسكلكی *binānuñ boïï*, *ïuksekligui*, t.

Héberger, v. a., قوندرمق *qondurmaq*, قوناق ويرمك *qonāq vermek*, خانه‌سنه مسافر قوندرمق *khānècinè muçāfir qondurmaq*, t.

Hébété, e, adj., احمق *ahmaq*, شاشقن *chāchqyn*, بوداله *boudāla*, t.; كند عقللو *kund 'aqyllu*, p.-a.-t.

Hébéter, v. a., شاشرمق *chāchurmaq*, بوداله لندرمق *boudālalandurmaq*, احمقلتمق *ahmaqlatmaq*, t.; عقلی كند ايلمك *'aqly kund eïlèmek*.

Hébraïque, adj. com., عبرانی *'ibrānii*, a. — La langue, لسان عبرانی *liçāni 'ibrāni*.

Hébraïsant, s. m., لسانی عبرانی اوكرنن *liçāni 'ibrāni eugrenen*, t.

Hébraïsme, s. m., اصطلاح عبرانی *isthylāhi 'ibrāni*, a.

Hébreu, s. m., juif, عبرانی *'ibrāni*. — L'hébreu, la langue hébraïque, عبرانی لسانی *'ibrāni liçāni*. — Le peuple hébreu, قوم يهود *qavmi ïehoudi*.

Hécatombe, s. f., يوز مقدار ذبيحة ـ قربان *ïuz myqtār zebihat qourbān*, t.

Hectogramme, s. m., يوز درهم *ïuz dirhèm*, t.

Hédre ou Hédérée, subst. f., صارمشق اغاجك صمغی *sārmachiq aghādjuñ samghy*, t.

Hégire, s. f., fuite de Mahomet, servant d'ère aux mahométans, هجرة *hidjret*, هجرت نبويه *hidjreti nebeviïè*, a. — L'année de l'hégire, سنهٔ هجريه *senèï hidjrïè*.

Hélas, interj. de plainte, واه *vāh*, واه واه *vāh vāh*, يازيق *ïāzyq*, t.; حيف *haïf*, *haïfa*, a.

Hélénie, s. f., plante, راسن *rāçen*, لانيون *eleniïoun*, زنجبيل *zindjebïli chāmi*, a.

Heler, v. a., terme de marine. كمی چاغرمق *guemi tchāghyrmaq*, بر كمی يه خبر صورمق ايچون چاغرمق *bir guemiïè khaber sormaq itchoun tchāghyrmaq*, t.

Hélianthème, s. f., plante, چرخ الشمس *tcharkhuchchems*, a.

Héliaque, adj. com., astre, اشعهٔ شمس ايچنده طلوع وغروب ايدن يلدز *ach'aï chems itchindè thoulou' vu ghouroub iden ïèldyz*, a.-t.

Héliognostique, adj. commun, كونشه طاپيجی *gunechè thāpidji*, t.; عابدالشمس *'ābidluchchems*, a.

Helioscope, s. f., كونشه باقه‌جق *guneché bāqadjaq dourbun*, t.

Héliopolis, nom de ville, بعلبك *b'albek*, a.

Héliotrope, s. m., plante, كون چچكى *gun tchitchegui*, اى كون چچكى *aï gun tchitchegui*, دوه طبانى *devè thabāni*, t.; افتاب پرست *afitāb perest*, p. — Sorte de jaspe, خطايى يشم *khathāï ïechim*, يشب خطايى *ïechbi khathāïi*.

Hélise, s. m., قولاق كمرتلكى *qoulāq kemertligui*, t.; عراق الاذن *'arāq ul-uzn*, a.

Hellade, s. f., يونان *ïounān*, يونان مملكتى *ïounān memleketi*, a.

Hellébore. Voyez Ellébore.

Hellènes, s. m., et Hellénique, noms des nations grecques, يونانى *ïonānii*, اهل يونان *ehli ïounān*. — Au pluriel, les Grecs anciens, يونانيون *ïounānioun*, يونانيان *ïounāniān*.

Hellénisme, s. m., اصطلاح يونانى *isthilāhi ïounānii*, a.-t.

Helléniste, s. m., يونانى لساننى بيلن *ïounāni liçānini bīlen*.

Hellespont, s. m., كليبولى بوغازى *gueliboli boghāzi*. Voyez Dardanelles.

Hélose, s. f., كوز قپاقلرينك دوركلكى *gueuz qapāqlerinuñ de vrikligui*, t.; انقلاب الاجفان *inqylābul edjfān*, a.

Helvétie, la Suisse, هلوچيا *helvetchiā*, t.

Helvétique, adj., هلوچيا مملكتنه متعلق *helvetchiā memleketinè mute'allyq*, t.

Hem, interject. pour appeler, يا *ïā*. ياهو *ïa hu*.

Hémagogue, s. m., قان اقيديجى *qān aqydidji*, قانى يورتدريجى *qāni ïurutturidji*, t.; مدرّ الدم *mudirr uddem*, a.

Hématite, s. f., pierre, قان طاشى *qān thāchi*, t.; حجر الدم *hadjer uddem*, a.

Hémérocale, s. f., يبان سوسنى *ïabān souceni*, t.; سوسن برّى *souceni berrii*, a.

Hémi, mot qui entre dans la composition de divers termes de science et d'art et qui signifie demi. Voyez ce mot.

Hémicranie, s. f. Voyez Migraine.

Hémicycle, s. m., demi-cercle, يارى چوره - دائره *ïāry tchevrè*, *dāïrè*, t.; نصف دائره *nysfi dāïrè*, نيم دائره *nim dāïrè*.

Hémiplégie ou Hémiplexie, s. f., يارى طمله *ïāry dhamla*, t.; فالج *fāledj*, a.

Hémisphère, s. m., نصف كرهٔ ارض *nysfi kurèï arz*, a.; يرى كره‌سنك ياريسى *ïer kurècinuñ ïārycy*, t. — L'hémisphère supérieur, كرهٔ ارضك نصف اعلاسى *kurèï arzuñ nysfi a'lācy*. — inférieur, كرهٔ ارضك نصف اسفلى *kurèï arzuñ nysfi esfeli*. — Les deux hémisphères, كرهٔ ارضك نصفينى *kurèï arzuñ nysfeïni*.

Hémisphérique, adj., نصف كره شكلى *nysfi kurè chikeli*, a.-t.

Hémistiche, s. m., مصراع *mysrā'*, pl. a. مصارع *meçāry'*.

Hémoptique, s. et adj., قان توكوريجى *qān tukurīdji*, t.; نافث الدم *nāfis uddem*, a.

Hémoptysie, s. f., قان توكورمه *qān tukurmè*, t.; نفث الدّم *nefs-uddem*, a.

Hémorragie, s. f., perte de sang par une plaie, قان اقمه‌سی *qān aqmaci*, t.; نزف - شيلان الدّم *nezf', seïlān uddem*, a. — du nez, برون قانمه‌سی *bouroun qānmaci*, رعاف *rou'āf*.

Hémorroïdal, e, adj., مايه‌سيللي *māïècilly*, مايه‌سيله متعلق *māïècilè mute'allyq*, t.; باسورىّ *bāçourii*, a. — Veine hémorroïdale, شريان - عرق باسورى *cherïān. 'yrqy bāçouri*. — Sang, دم باسورى *demi bāçouri*.

Hémorroïdes, s. f. pl., مايه‌سيل *māïècyl*, vulg. *maïacyl*, t.; بوسير *bevsïr*, باسور *bāçour*, pl. a. بواسير *bevācïr*. — Hémorrhoïdes externes, بواسير خارجيّه *bevācïri khāridjïïè*. — internes, بواسير داخليّه *bevācïri dāklyllïè*. — sèches, بواسير يابسه *bevācïri ïābiçè*.

Hémorroïsse, s. f., ne se dit que de la femme qui ayant un flux de sang, fut guérie en touchant la robe du Seigneur, نزيفة *nezifet* ou مريّة نزيفة *meriïï nezifè*.

Hémostasie, s. f., قانسكث ديكلندرلمه‌سی-سكونی *qānuñ diïlendirilmèci, sukiouni*, t.; سكون الدّم *sukioun uddem*, a.

Hémostatique, adj., قانسی ديكلندره‌جك علاج *qāni dïïlenduredjèk 'ylādj*, t.; دواء قاطع الدّم *devāï qāthy' uddem*.

Hendécagone, s. m. et adj., اون برياڭلو *on bir ïānlu*, t. ذو احد عشر ضلعاً *zou ahad 'achar zyl'ān*, a.

Henné, s. m., plante d'Asie et d'Afrique, حنا *hynnā*, a.; قنا *qynā*, t.

Hennir, v. n., كشنمك *kichnemek*, t.; صهيل *sahyl it*, a.-t.

Hennissement, s. m., كشنمه *kichnemè*, t.; صهيل *sahïl*, a. — Le hennissement des chevaux, اتلرك كشنمه‌سی *atlaruñ kichnemèci*.

Hépatalgie, s. f., قره‌جكر اغريسی *qaradjiguer aghryscy*, وجع كبد *vedjaï kebd*, a.

Hépate, s. m., بر نوع دكز بالغی *bir nev'y deñyz bālyghy*, t.

Hépatique, adj., qui appartient au foie, قره جكره متعلق *qara djiguerè mute'allyq*, t.; كبدىّ *kebdii*, a. — Plante qui croît dans les lieux humides, قيا قنه‌سی *qyā qynaey*, حنا قريش *hynnāï qarïch*, a.

Hépatite ou Hépatitis, inflammation du foie, قره جكر يانمغی *qara djiguer ïānyqlyghui*, t.; ذات الكبد *zāt ul-kebd*, حرقة التهاب - الكبد *ïltihāb, haraqat ul-kebd*. — Pierre précieuse, ذيقيمت بر طاش *ziqymet bir thāch*.

Heptagone, adj. des deux genres, qui a sept côtés ou sept angles, يدى كوشه‌لو *ïèdi' kouchèlu*. — Heptagone, s. au masc., place fortifiée de sept côtés, يدى طرفدن استحكامات ايله محصون اولان قلعه *ïedi tharafïan istihkiāmāt ilè mahsoun olān qal'ā*.

Héraclée, ville de la Turquie d'Europe, اركلى *erekli*.

HERBACÉ, ÉE, adj., (plantes), انجه اوتلقلر *indjè otlouqlar*, t.; نباتات رقيقه *nebātāti reqyqa*, a.

HÉRAUT, s. m., officier chargé des cris publics, منادي *menādi*, دلال *dellāl*, vulg. *tellāl*.

HERBAGE, s. m., toutes sortes d'herbes, سبزوات *sebzevāt*, تره *tere*, سبزوات قسمي *sebzevāt qysmi*. — Herbe des prés, prairie, چمن *tchemen*, يشيللك *ïechillik*, چاير *tchāïr*. — Pâturage, pacage, اوتلاق *otlāq*, اوتلاق يري *otlāq ïeri*, چايرلق *tchāïrlyq*, t.; چراگاه *tcherāguiāh*, p.; مرعي *mera'*, pl. a. مراعي *merāï*.

HERBE, s. f., plante qui perd sa tige en hiver, اوت *ot*, اوتلق *otlouq*, t.; نبات *nebāt*, pl. a. نباتات *nebātāt*, عشب *'ouchb*, pl. اعشاب *a'châb*. — potagère, سبزوات *sebzevāt*. — verte, يشيل اوت *ïechīl ot*. — sèche, قورو اوتلق *qourou otlyq*, حشيش *hachïch*. — nouvelle, يكي بتمش اوتلق *ïeñi bitmich otlouq*. — fraîche, تازه اوت *tāzè ot*. — menue, اوفاق اوتلق *oufāq otlouq*. — médicinale, عشب دوايي *'ouchbi devā'ïi*. — vulnéraire, ياره اوتي *ïāra oty*. — Herbes odoriférantes, خوش قوقولي اوتلر *khoch qoqouly otlar*. — Mettre un cheval à l'herbe ou au vert, اتي چايرده قويمق *āty tchāïrdè qoïmaq*. — Mauvaises herbes, ivraie, فنا اوتلر *fenā otler*, قرامق *qarāmouq*, دلوجه *deludjè*. — Herbe à lait, سودلوجه *sudludjè*. — au chat. Voy. CATAIRE. — à l'épervier, كچ اوتي *kekidj oty*. — aux cuillers. Voyez COCHLÉARIA. — aux épices. Voyez NIELLE. — aux poux. Voy. STAPHISAIGRE. — aux puces, پيره اوتي *pïrè oty*. — aux verrues. Voyez HÉLIOTROPE. — Herbe à la femme battue. Voy. COULEUVRÉE. — aux teigneux ou bardane, قلابق لوبوده اوتي *qalābaq*, *loubouda oty*. — Herbe aux gueux. Voyez CLÉMATITE. — Herbe au grand-prieur, à la reine ou à l'ambassadeur : c'est la plante du tabac, دوتون اوتي *tutun oty*. — Herbe Paris. Voyez RAISIN DE RENARD. — Couper l'herbe sous le pied à quelqu'un, le supplanter avec adresse, اياغه بالته اورمق *aïāgha bālta ourmaq*. — Manger son blé en herbe, manger son revenu par avance, قورقده اوزومي يمك *qourouqda uzumu ïemek*. — Employer toutes les herbes de la saint Jean dans une affaire, toute sorte de moyens pour la faire réussir, هر چاره يي قوللنمق *her tchārèï goullanmaq*.

HERBER, v. a., چايرده سرمك *tchāïrdè sermek*, t.

HERBERIE, s. f., موم اغرده جق يير *movm oghardadjaq ïer*, t.

HERBETTE, s. f., يشيللك *ïechillik*, قير يشيللكي *qyr ïechilligui*, t.

HERBEUX, EUSE, adj., اوتلو *otlu*, t.; عشيب *'achīb*, a.; اوتلو يير *otlu ïer*, چايرلق *tchāïrlyq*, چايرلي *tchāïr ïeri*.

HERBIER, s. m., collection de plantes séchées, قورو اوتلقلر مجموعه سي *qourou otlyqlar medjmou'aci*, t. — Premier ventricule des animaux ruminans, قورساق

qoursâq. مشغلة *mechfelet*, pl. a. مشاغل *mechâfil.*

Herbière, s. f., سبزواتجی قاری اوتلقجی *sebzevâtdji qâry; otlouqdji qâry*, t.

Herborisation, s. f., اوتلر ارامه‌سی اوتلقلر ارامه‌سی اراشدرمه *otlar arâmaci, otlouqlar arâchturma*, t.

Herboriser, v. a., اوتلقلر اراشدرمق *otlouqlar arâchturmaq*, اوت ارامق - طوپلمق *ot arâmaq, thoplamaq*, t.

Herboriseur, s. m., اوتلقلر اراشدریجی *otlouqlar arâchturîdji.*

Herboriste, s. m., qui connaît les simples, اوتلقلرك طبیعتلرینی بیلن *otlouqlarun thabî'atlarini bîlen.* — Celui qui les vend, اوت صاتان اوتلقجی *ot sâtân*, t.; عشّاب *'achchâb*, a.

Herbu, ue, adj., اوتلو *otlu*, t.; کثیر النبات *kecîr unnebât*, a.

Hercotectonique, subst. fém., استحکامات فنی *istikiâmât fenni*, فن استحکامات *fenni istihkiâmât*, فن البناء التحصینات *fennil binâiuttahsînât*, a.

Hercule, s. m., homme robuste, کوجلو قوتلو بر ادم *gudjlu qouvvetlu bir âdem*, t. — Athlète, پهلوان *pehluvân*, p. — Une des constellations boréales, الجاثی علی رکبتیه *eldjâci 'ala rukbetîet*, a.

Hère, s. m., homme sans mérite, sans considération, نام وشانی یوق بر ادم *nâmu châni îoq bir âdem.* — Un pauvre hère, کمنام بر بیچاره *kemnâm bir bîtchâre*, خامل النفس بر مسکین ادم *khâmil unnefs bir meskîn âdem*, t.

Héréditaire, adj., qui vient par succession, میراثه منسوب *mîrâcè mensoub*, میراثلو *mîrâslu.* — Du père, بابادن قالمه *bâbâden qâlma.* — De la mère, انادن قالمه *anâden qâlma.* — Biens héréditaires, patrimoine, مال موروث *mâli mevrous.* — Possession héréditaire, ملك موروث *mulki mevrous*, au pl. املاك موروثه *embâki mevroucè.* — Charge héréditaire, منصب موروث *mancybi mevrous.*

Héréditairement, adv., ارث میراث اولدرق *mîrâs olaraq*, ارث طریقیله *ers tharyqylè*, a.-t.

Hérédité, s. f., droit à une succession, وارثلك *vârislik*, a.-t.; حق وراثت *verâcet*, حق وراثت *haqqy verâcet*, استحقاق علی الوراثت *istihqâq 'alel verâcet*, a. — Accepter l'hérédité, وراثتی قبول ا *verâceti qaboul it.* — Y renoncer, حقّ وراثتدن فارغ او *haqqy verâcetten fârigh ol.* — Biens qu'on laisse en mourant, میراث *mîrâs*, ترکه *terekè*, au plur. اموال متروکه *emvâli metrokè*; متروکات *metroukiât.*

Hérésiarque, s. m., رافضی - رافضلرك باشی *râfizi, râfizlerun bâchi*, a.-t.; موجد رفض وبدعت *moudjidi rafzu bida'at.*

Hérésie, s. f., رافضیلق *râfizilyq*, a.-t.; رفض *rafz*, رافضة *râfyzat*, بدعت *bida'at*, الحاد *ilhâd*, a.

HÉRÉTICITÉ, s. f., رافضيّت *râfzïïet*, a.

HÉRÉTIQUE, adj. com., qui appartient à l'hérésie, رافضلكه متعلق *râfyzliguè mute'allyq*, a.-t.; رافضيّ *râfizii*, a. — Proposition —, مسئلهٔ رفضيّه *mecèlèï rafiziïè*. — Celui qui professe une hérésie, رافض *râfiz*, pl. a. رافضين *râfizîn*, ملحد *mulhid*, اهل بدعت *ehli bida'at*.

HÉRISSEMENT, s. m., توى اورپرمه‌سى *tuï eurpurmèci*, t.; انتفاش شعر *intifâchi cha'r*.

HÉRISSER (SE), v. pr., توى اولپرمك *tuï eurpurmek*, توى ديكلوب قبارمق *tuï dïkilup qabârmaq*, t.; انتفاش شعره كرفتار او *intifâchi cha'rè gueriftâr ol*. — Hérisser, v. a., قيل اوربرتمك *qyl eurpertmek*, توبى ديكوب قبارتمق *tuïu dikup qabârtmaq*. — Hérissé, en parlant des cheveux, اولپرمش *eulpermich*, اولپرمش قيل *eulpermich qyl*. — Couvert, plein, قاپلنمش *qâplanmich*, مملو *memlou*, ملمّا *melmâ*. — Homme hérissé, qu'on ne sait par où prendre, طوتامغى يوق بر ادم *thoutâmaghy ïoq bir adem*. — Endroit hérissé d'épines, ديكنلو ير *dïkenlu ïer*. — Hérisser ou Hérissonner un mur, le recrépir, ديوارى صوامق *dïvâri syvâmaq*.

HÉRISSON, s. m., animal couvert de piquants, كرپى *kirpi*. — Roue dentelée, ديشلو چرخ *dïchlu tcherkh*, ديشلرى طشره بر چرخ *dïchleri thachra bir tcherkh*.

HÉRITAGE, s. m., ce qui vient par succession, ميراث *mîrâs*, ارث *irs*, a. — Par —, ارثاً *irsen*. — Recueillir l'héritage de ses pères, آبا واجدادك ميراثنى اخذ ا *âbâ vè edjdâduñ mîrâcïñi akhz it*. — Immeuble, ملك *mulk*, pl. a, املاك *emlâk*.

HÉRITER, v. n. et act., ميراث المق *mîrâs almaq*, وارث اول *vâris ol*, ميراث يمك *mîrâs ïemek*, a.-t. — de son oncle, عموجه‌سنك ميراثنى المق *'amoudjacinuñ mîrâcini almaq*. — Hérité, ميراث اولمرق النمش *mîrâs olaraq alinmich*, موروث *mevrous*.

HÉRITIER, ÈRE, s., ميراث الان *mîrâs alân*, a.-t.; وارث *vâris*, ميراث ييجى *mîrâs ïeïdji*. — naturel, وارث طبيعى *vârici thabî'y*. — légitime, وارث شرعى *vârici cher'y*, وارث شرعاً *cher'en vâris*. — universel, وارث مطلق *vârici mouthlaq*. — présomptif du trône, ولى عهد دولت *velii 'ahti devlet*. — Instituer héritier, وارث ا ـ ايدنمك *vâris it*, *idinmek*, بر وارث تعيين ـ نصب ا *bir vâris*, *ta'ïin*, *nesb it*. — Héritier, au fig., successeur, يرينى طوتمش *ïerini thoutmich*, خلف *khalef*.

HERMANSTADT, chef-lieu de la Transylvanie, سبين *sibïn*.

HERMAPHRODITE, s. m. et adj., خنثى *khounsa*, pl. a. خناس *khynâs*; خنائى *khounâça*.

HERMÉTIQUEMENT, adv., fermé, قاپ قپالو ـ قپانمش *qâp qapâlu*, *qapânmich*, محكم قپالو *muhkem*

qapālu, صمصقی مسدود ـ مهرلنمش *symsyqy mesdoud, mahurlenmich*, t.

Hermine, s. f., petit quadrupède et fourrure, قاقم *qāqoum*, t.

Herminette, s. f., کسر *kecer*, t.

Hermodacte ou Hermodate, s. m., plante, سورنجان *surendjān*, a.

Herniaire, adj., qui a rapport aux hernies, دبه‌لکه متعلق *debèliguè mute'allyq*. — Chirurgien qui s'attache à la cure des hernies, طشاقچی *thachāqtchi*, t.

Hernie, s. f., دبه *debè*, دبه‌لك *debèlik*, اینمه *inmè*, t.; فتق *fataq*, ادرة *udret*, a. — intestinale, قاسق یارغنی *qācyq ïāryghy*, ادرة معایه *udreti ma'āïïè*. — Il a une hernie testiculaire, دبه خایه‌لری دبه‌در *debè khāïèleri debèdur*.

Herneux, euse, adj., دبه *debè*, خایه‌لری دبه *khāïèleri debè*, t.; علت فتغه مبتلا *'ylleti fatagha mubtelā*.

Herniole, s. f., plante, طاشی ایریدیجی نبات *thāchi irïdïdji nebāt*, t.

Héroïne, s. f., شجاعتلو بر قاری *chedjā'atlu bir qāry*, قهرمان کبی بر عورت *qahremān guibi bir 'avret*, t.

Héroïque, adj., قهرمانلغه متعلق *qahremānligha mute'allyq*, p.-t.; قهرمانی *qahremāni*, p.; غزوی *ghazevi*, a. — Actions héroïques, آثار جلیلهٔ قهرمانی *açāri djelïlèï qahremāni*.

Héroïquement, adv., دلیرانه *dilïrānè*, p.; قهرمان کبی *qahremān guibi*, p.-t.; غازی کبی *ghāzi guibi*, a.-t.

Héroïsme, s. m., قهرمانلق *qahremānlyq*, طور قهرمانی *thasri qahremāni*, a.-p.; علو همت *'uluvvi himmet*, نجادت *nedjādet*, a.

Héron, s. m., بالقچل *bālyqtchil*, بالقچین *bālyqtchīn*, t.; ماهی خوار *māhi khor*, p.

Héronnière, s. f., بالقچین قوشی یواسی *bālyqtchīn qouchi ïouvācy*, t.

Héros, s. m., personnage illustré par de grandes actions, قهرمان *qahremān*. — du siècle, قهرمان زمان صاحب ظهور *qāhremāni zeman, sāhib zouhour*. — Un guerrier vaillant, بهادر *behādir*. — Vainqueur, غازی *gāzi*. — Personnage incomparable, مثلی یوق نادرة الزمان ـ العصر *misli ïoq, nādiret uzzemān, ul'asr*.

Herpe, s. f., قوبای اکال *qoubāï ekkiāl*, a.

Herpes-Marines, s. f., دکز امواللری *deñiz mālleri*, t.; بحریه *emvāli bahrïïè*, a.

Hersage, s. m., تارلا سورمکلکی *tārlā surmekligui*, سورکی *surgui surmèci*, t.

Herse, s. f., سورکو *surgu*, سورکی *surgui*, t.

Herser, v. a., سورکی سورمك *surgui surmek*, تارلا سورکیلمك *tārlā surgulemek*, سورکو چکمك *surgu tchekmek*, t.

Herseur, s. m., سورکو چکن *surgu tcheken*, t.

Hésitation, s. f., incertitude dans l'énonciation, پلتکلك *pel-*

teklik, سوزده ايركلمه *seuzdè irkilmè*, t.; تلعثم *tel'açum*. — dans l'action, تردّد *tereddud*, شبهه *chubhè*, a.

Hésiter, v. n., être embarassé, lent à parler, پلتكلنمك *pelteklenmek*, سوزى كچ سويلمك *seuzu guetch seuïlèmek*, t.; سوزده تلعثم ايركلمك *seuzdè irkilmek*, t.; *tel'açum it*. — Être indécis, balancer à prendre un parti, — تردد ا *tereddud it*, *gueustermek*, a.-t.; كوسترمك نه ايده جكنى بيلمامك *nè idedjèguini bïlmemek*, متردّد او *mutereddid oi*.

Hétéroclite, adj., qui s'écarte des règles communes, قاعده دن طشره *qā'ydèden thachra*, خلاف قاعده *khylāfi qā'ydè*, a.-t. — Bizarre, عجايب *'adjāïb*, a. — Humeur, مزاج غريب *mizādji ghartb*.

Hétérodoxe, adj., contraire à la foi, مذهبه مخالف *mezhebè moukhālif*, دينى ايرى *dïni aïri*, a.-t.; خارجى *khāridjïi*, pl. خوارج *khavāridj*, مارق *māryq*, pl. مارقة *māryqāt*. — Hétérodoxe, s. m., hérétique. Voyez ce mot.

Hétérodoxie, s. f., دين ايرقلغى *dïn aïryqlyghy*, t.; خارجيت مارقيت *khāridjïiet*, *māryqïiet*, a.

Hétérogène, adj., بشقه صوى *bachqa soï*, t.; مختلف الجنس *moukhtelif uldjins*, a.

Hétérogénéité, s. f., جنسك بشقه لغى *djinsuñ bachqalyghy*, t.; اختلاف الجنس *ykhtilāf uldjïns*, a.

Hêtre, s. m., كولكن - كلكن *gulguen*, اق كولكن *aq gulguen*, قاين اغاجى *qāïn aghādji*, قوغوش اغاجى *qoghouch aghādji*, t.

Heur, s. m., ايو بخت *eïu bakht*, t.-p.; سعد *sa'ad*, pl. سعودات *sou'oudāt*, مجدوديت *medjdoudïiet*, a. — Il n'y a qu'heur et malheur dans ce monde, بو عالم سعد ونحسدن عبارتدر *bou 'ālem sa'ad unahsten 'ybārettur*.

Heure, s. f., la vingt-quatrième partie du jour, ساعت *sā'at*, pl. ساعات *sā'āt*. — Une demie —, ياريم ساعت *iārym sā'at*. — Un quart —, برچيرك ساعت *bir cheïrek sā'at*. — Une heure et demie, بر بوچوق ساعت *bir boutchouq sā'at*. — L'espace d'une heure, بر ساعتلق *bir sā'atlyq*, بر ساعت مقدارى *bir sā'at myqtāri*. — D'heure en heure, ساعت بساعت *sā'at besā'at*. — Deux heures de chemin, ايكى ساعتلق يول *iki sā'atlyq ïol*. — Quelle heure est-il? ساعت قاچده در *sā'at qātchtè dur*. — Il est une heure, ساعت برده در *sā'at birdè dur*. — A l'heure même, همان ساعت او ساعت *o sā'at*, همان ساعت *hemān sā'at*, همين ساعت *hemïn sā'at*; cette phrase signifie également, à la même heure. — A trois heures après midi, نصف نهاردن اوچ ساعت صكره *nysfi nehārden utch sā'at soñra*. — L'heure vient de sonner, ساعت چالندى *sā'at tchālindy*. — De bonne heure, اركن *erken*, اركنجه *erkendjè*. — A l'heure propice, ايو - اشرف *eïu - echrefi sā'attè*. — Heure,

temps, وقت *vaqyt*, دم *dem*, ان *ān*. — L'heure, le temps du repas, يمك وقتي *iemek vaqty*. — Il est heure de dîner, طعامی وقتیدر *th'āmi vaqtidur*. — de se coucher, يتاجق وقتيدر *ïatādjaq vaqtidur*, ياتسي زماني - وقتي *ïātsy zemāni, vaqty*. — L'heure du lever et du coucher du soleil, شمسك وقت طلوعی - وقت غروبی *chemsuñ vaqty thoulou'ï, vaqty ghouroubi*. — Employer bien les heures, وقتني لايقي اوزره صرف ا *vaqtini lāïqy uzrè sarf it*. — Heure indue, بولسز وقت *ïolsyz vaqyt*, وقت غيري مناسب *vaqty ghaïri munācyb*. — L'heure dernière, de la mort, اجل *edjel*, صوك ساعت *soñ sā'at*. — A la bonne heure, soit, نه كوزل *nè guzel*, فبها *febihā*. — A l'heure qu'il est, بو انده *bou andè*, الان *elān*.

Heureusement, adv., d'une manière heureuse, اوغور ايله *oughour ilè*, سعادتله *se'ādetilè*, بخت قوتيله *bakht qouvvetilè*, بالسعد والميمنه *bissa'd velmeïmenè*. — Heureusement que, شكركه *chukurki*.

Heureux, euse, adj. qui jouit du bonheur, موتلو *moutlu*, قوتلو *qoutlu*, t.; سعادتلو *se'ādetlu*, a.-t.; مسعود *mes'oud*, a. — de position ou par état, مسعود الحال *mes'oud ulhāl*. — Favorisé du sort, بختلو *bakhtlu*, بختيار *bakhtïār*, بختی اچق *bakhti atchyq*. — Que vous êtes heureux, نه موتلو سكا *ne moutlu sañā*. — Un heureux présage, علامت خير *'alāmati khaïr*. — Il est heureux en tout, هر شيده بختی اچقدر *her cheïdè bakhti atchyqtur*. — Heureux, qui rend fortuné, اوغورلو *oghourlu*, خيرلو *khaïrlu*, ميمون *meïmoun*. — Heureux jour, يوم مبارك *ïevmi mubārek*. — Événement —, حادثهٔ خيريه *hādicèï khaïrïiè*.

Heurt, s. m., طوقش *dhoqouch*, اورش *ourouch*, طوقشمه *dhoqouchma*, چاتشمه *tchātichma*, t.; صدمة *sadmet, sademet*, pl. a. صدمات *sademāt*.

Heurter, v. a. et n., choquer, اورمق *ourmaq*, طوقنمق *dhoqounmaq*, چارپمق *tchārpmaq*, چاتمق *tchātmaq*, t.; صدم ايلمك *sadm eïlemek*. — Offenser, انجتمك *indjitmek*, خاطرنه طوقنمق *khāthrinè dhoqounmaq*. — Contrarier, مخالفت ا *moukhālefet it*. — Se Heurter, طوقشمق *dhoqouchmaq*, چاتشمق *tchātichmaq*. — l'un l'autre, بر برلريله مصادمه ا *bir birlerilè muçādemè it*. — Heurter à la porte, قپويی چالمق *qapouïi tchālmaq*, دق باب ا *daqqy bāb it*.

Heurtoir, s. m., قپو طوقماغی *qapou thoqmāghy*, t.

Hexaèdre, s. m., التی يانلو - يوزلو *alty ïānlu, ïuzlu*, t.; مسدس الصفايح *muceddes ussafāïh*, a.

Hexagone, s. m. et adj., التی كوشه لو *alty keuchèlu*, t.; مسدس الزوايا *muceddes uzzevāïā*, a. — Figure hexagone, شكل مسدس الزوايا *chekli muceddes uzzevāïā*.

Hiatus, s. m., ثقلة التلفظ *saqalet utteleffuz*, a.

Hibou, s. m., oiseau de nuit, بايقوش *bāïqouch*; t. — Au fig., homme qui fuit la société, جميتدن قاچان ادم *djemi'ietten qātchān adem*.

Hic, s. m., principale difficulté d'une affaire, مشكلك عقده‌سی *muchkiluñ 'ouqdèci*, a.-t. — Voilà le hic, اشته عقدهٔ اشكال بودر *ichtè ouqtëï echkiāl boudur*.

Hideusement, adv., كوكل ايركده‌جك چركينلك ايله *gueuñul irkidedjek tchirkínlik ilè*, t.; ردّت مهوله ايله *riddeti mehoulè ilè*, a.-t.

Hideux, euse, adj., يوركسی ايركدر چركين *ïuregui irkidur tchirkín*, قورقنج چركين *qorqound tchirkín*, t.; كريه المنظر *kerïh ul-manzar*, a.

Hidrotique, adj. Voy. Sudorifère, Sudorifique.

Hie, s. f., طوقماق *thoqmāq*, t.; مبتدة *mūtedet*, a.

Hieble, s. f., يبان مرورى *ïebān murveri*, t.; خمان صغير *khamāni saghyr*, a.

Hiène, s. f., سرتلان *sirtlān*, t.; ضبع *za'b*, pl. a. ضباع *zabā'*.

Hier, adv., دون *dun*, دونكی كون *dunki gun*, t. — Hier matin, دون صباح *dun sabāh*, دونكی كون صباح وقتنده *dunki gun sabāh vaqtindè*. — Hier soir, دون اخشام *dun akhchām*.

Hiéracite, s. f., برنوع ذيقيمت طاش *bir nev'y ziqymet thāch*, a.-t.

Hieracium, s. m., كونيك اوتی *gueunïk oty*, t.; هندبای برّی *hindibāï berri*, a.

Hiérarchie, s. f., ordre et subordination des anges et des degrés de l'état ecclésiastique, سلسلة المراتب *silsilet ul-merātib*. — des anges, سلسلهٔ ملايكه *silsilëï melāïkè*. — La hiérarchie ecclésiastique, سلسلة المراتب الرهابين *silsilet ul-merātib ul-rehābín*. — La hiérarchie militaire, سلسلهٔ مراتب اهل حرب *silsilëï merātibi ehli harb*. — administrative, سلسلهٔ مراتب حكّام *silsilëï merātibi hukkiām*.

Hiérarchique, adj. com., رتبی *rutubi*, منتظم على سلسلة المراتب *muntazem 'ala silsilet ul-merātib*.

Hiéroglyphe, s. m., قديمی حروف مصر *qadïmi hourouf mysr*, شكل مرموز *chekli mermouz*, pl. a. اشكال مرموزه *echkiāli mermouzè*.

Hiéroglyphique, adj. commun, شكل مرموزی *chekli mermouzi*, اشكال مرموزه‌يه متعلق *echkiāli mermouzèïè mute'allyq*, a.-t.

Hilarité, s. f., اچوق يوزلولك *atchuq ïuzlulik*, اچوقلق *atchuqlik*, t.; انبساط *inbiçāth*, تهلّل *tehellul*, a.

Hippiatrique, s. f., طوارلره حكيملك صنعتی *dhavārlarè hekïmlik sana'aty*; t.; طبّ بيطاری *thybbi baïthāri*, a.

Hippocrate, n. propre, بقراط *bouqrāth*.

Hippocratique, adjectif com., بقراطی *bouqrāthii*, a.

Hippodrome, s. m., آت میدانی *āt meïdāni*, t.

Hippone, nom d'une ancienne ville d'Afrique, aujourd'hui Bone, بونه *bounet*, بونه *bounah*.

Hippopotame, s. m., آت بالغی *at bālyghy*, t.; فرس الماء *feres ul-mā*, a.

Hirondelle, s. f., قرلنغیچ *qyrlanghitch*, قرلنغیچ قوشی *qyrlanghitch qouchy*, t.; وطواط *vathvāth*, pl. a. وطاوط *vethāvyth*, خطاف *khoutthāf*, pl. خطاطیف *khouthāthyf*.

Hisser, v. a., terme de marine, قالدرمق *qāldurmaq*, t.; رفع *refʿit*, a.-t. — la voile, یلکن قالدرمق *ïelken qāldurmaq*. — Hissé, e, قالدرلمش مرفوع *qāldurilmich*, *merfouʿ*.

Histoire, s. f., narration des faits, تاریخ *tārīkh*, pl. a. تواریخ *tavārykh*. — générale, تاریخ عمومی *tārīkhi ʾoumoumi*. — universelle, تاریخ جملهٔ عالم *tarīkhi djumlëi ʾālem*, تاریخ کافهٔ الامم *tārīkhi kiāffet ul-emem*. — ancienne, تاریخ امم سالفه *tārīkhy ememi sālefe*. — moderne, تاریخ متأخرین *tārīkhi mute'ākhkhyrīn*. — sainte, sacrée, تاریخ مقدس *tārīkhy mouqaddes*. — de France, فرانسه تاریخی *frānça tārīkhy*. — Histoire, récit, conte d'aventures, حکایه *hikiāïe*, pl. حکایات *hikiāīāt*, قصه *qyssa*, pl. قصص *qyçās*, منقبه *menqebė*, داستان *dācitān*. — Je sais bien son histoire, حکایه‌سنی رعنا بیلورم *hikiāïècini raʿnā bilurum*. — Savoir, connaître l'histoire, علم تاریخه واقف اولمق *ʿylmi tārīkhė vāqyf ol*. — Histoire se dit aussi de la description de certaines choses, et particulièrement des choses naturelles, وصف احوال *vasfi ahvāl*. — L'histoire des animaux, وصف احوال حیوانات *vasfi ahvāli haïvānāt*. — des plantes, وصف احوال نباتات *vasfi ahvāli nebātāt*. — des minéraux, تعریف طبایع معادن *taʿrīfi thebāʿi meʿādin*.

Historien, s. m., تواریخجی *tavārīkhdji*, تاریخ یازان *tārīkh ïāzān*, a.-t.; مورخ *muverrikh*, pl. a. مورخین *muverrekhīn*, ou اصحاب تواریخ *ashābi tevārīkh*. — Historien véridique, راوئ صحیح الخبر *rāvii sahīh ul-khaber*. — Les historiens grecs, مورخین یونان *muverrekhīni ïounān*.

Historier, v. a., بزه‌مك *bezemek*, دونانمق *donātmaq*, t. — Historié, e, دونانمش *donānmich*.

Historiette, s. f., قصه‌جق *qyssadjyq*, مناجك *meceldjik*, منقبه *menqebė*, a.

Historiographe, s. m., وقعه نویس *vaqaʿ nuvīs*, a.-p.; وقایع یازان *vaqāʿi ïāzān*, a.-t.

Historique, adj., تواریخه مخصوص *tavārīkhė makhsous*, a.-t.;

مختص بالتواريخ *moukhtass bittevārīkh*, a. — Dictionnaire historique, تواريخه مخصوص لغت كتابى *tavārīkhè makhsous loghat kitābi*. — Faits historiques, تواريخه مخصوص واقعه‌لر *tavārikhè makhsous vāqa'ler*.

Historiquement, adv., تاريخ صورتنده *tārīkh souretindè*, حسب القاعدهٔ تاريخ *hasb ul-qā'ydèï tārīkh*.

Histrion, s. m., چينكى *tchīngui*, t.; مقلد *mouqallid*, a.; ايازلجى *eïāzildji*.

Hiver, s. m., قيش - قش *qych*, t.; شتا *chitā*, a. — La saison d'hiver, قيش فصلى - موسمى - زمانى *qych fasli, meosimi, zemāni*. — Hiver rigoureux, شتاى شديد *chitaï chedīd*. — doux, شتاى ملايم *chitaï mulaïm*. — humide, رطوبتلو قيش *ruthoubetlu qych*. — Habit d'hiver, قيش لباسى *qych libāci*. — Appartement d'hiver, قيش دائره‌سى *qych dāïrèci*. — En hiver, قيشين *qychīn*, قيش ايچنده *qych ītchīndè*. — Au milieu, au cœur de l'hiver, قيشك اورتاسنده *qychuñ ortacindè*. — Provision d'hiver, قيش ذخيره‌سى *qych zakhyrèci*. — Hiver, en parlant du froid de cette saison, قيش صوغوغى *qych soghoughy*, برد شتا *berdi chitā*.

Hivernage, s. m., ليمانده بر كمينك قشلاديغى زمانى *līmāndè bir guemīnuñ qychlādighy zemāni*, t.

Hivernal, e, adj., قيشلو *qychlu*, قيشه منسوب *qychè mensoub*, t.; شتوى *chitèvi*, a.

Hiverner, v. n., قيشلامق - قشلاق *qychlāmaq* - قيشلق *qychlāq*, - مشتا طوتمق *michtā thoutmaq*, t. — La flotte hiverna dans le port d'Alexandrie, دونمما اسكندريه لمانده قيشلادى *dōnanmā iskenderiè limānindè qychlādy*.

Ho, interj. pour appeler et marquer la surprise, يا *īā*, واى *vāï*, عجايب *'adjaïb*, a.

Hobereau, s. m., برنوع دولكنج چيلاق *bir nev'y dulenguedj tchaïlāq*, t.

Hoche, s. f., چتله كرتكى *tchetlè kèrtègui*, كرتك *kertik*, t.

Hochement, s. m., باش - اوبنامسى - صارصلمه‌سى *bāch oïnāmaci, sārsalmaci*, t.

Hochequeue, s. m., oiseau, قويرق صالان *qoüïrouq sālān*, t.

Hocher, v. a., صاللمق *sāllamaq*, صرصتمق *sarsatmaq*, سلكمك *silkmek*, t. — Hocher le mors, la bride d'un cheval, اتك كمنى - اوينانمق *ātuñ guemini oïnātmaq, silkmek*.

Hochet, s. m., اويونجق *oïoundjaq*, چوجوق اويونجغى *tchodjouq oïoundjaghy*, t.

Hogner, v. n., grogner, pop., مرلدانمق *myrryldānmaq*, t.

Hoguette, s. f., بر ليمانك اغزى - مدخلى *bir līmānuñ aghzi, medkheli*, a.-t.

Hoir, s. m., t. de pratique, héritier, وارث *vāris*, pl. a. وراث *varrās*, اصل وارث *asl vāris*.

Hoirie, s. f., وراثت *varāceт*, اصل ميراث *acyl mīrās*, a. — Accepter l'hoirie, وراثتى قبول ا *verāceti qaboul it.*

Hola, interj. pour appeler, ياهو *iāhou*, هى *hei*, t. — Holà, qui est là, ياهو كيمدر او *iāho kimdur ol.* — Holà, adv., tout beau, c'est assez, ياوش *iavāch*, يتر *ieter.*

Hollande (La), s. f., فلمنك مملكتى *filemenk memleketi*, t.

Hollandais, aise, adj. et subst., فلمنكلو *filemenklu*, فلمنك *filemenk*, t.

Holocauste, s. m., sacrifice où la victime était entièrement sacrifiée par le feu, محرقة *mouhraqat*, pl. a. محرقات *mouhraqāt*. — La victime même ainsi sacrifiée, يانمش قربان *iānmich qourbān*. — Sacrifice en général, قربان *qourbān*.

Homard, s. m., استاقوز *istāqoz*, استاقوس *istāqos*, t.

Hombre, s. m., بر نوع كاغد اويونى *bir nev'y kiāghyd oïouni*, t.

Homélie, s. f., عقايده دائر وعظ *'aqāïdè dāïr vaʿz*, a.-t.; موعظه *mev'yzet*, مواعظ *mevā'yz*.

Homicide, s. m., meurtre, ادم اولدرمه *adem euldurmè*, t.; قتل نفوس *qatl nufous*, a.; قان *qān*. — Meurtrier, ادم قان اولدريجى *adem euldurîdji*, قان ايديجى *qān ididji*, قاتل *qātil*. — Homicide, adj., اولدريجى *euldurīdji*, قتال *qattāl*. — Glaive, fer homicide, سيف قتال *seïfi qattāl*.

Hommage, s. m., soumission respectueuse, اظهار اطاعت *izhāri ithā'at*, اطاعت *ithā'at*, عبوديت *'ouboudiïet*, قوللق *qoullouq*, طپو *thapou*. — Recevoir la prestation d'hommage, طپو رسمنى المق *thapou resminï almaq*. — Rendre hommage, témoigner de la vénération, طپو قلمق *thapou qylqmaq*. — Exiger l'hommage, اطاعت ايتدرمك *ithā'at itturmek*. — Respect, حرمت *heurmet*. — Devoir que rend un vassal à son seigneur, تابعلك رسمى *tābi'lik resmi*, رسم تبعيت *resmi teb'iāt*. — Rendre ses hommages à quelqu'un, بر كمسنه يه عرض مراسم عبوديت ا *bir kimesnëiè 'arzi merāsimi 'ouboudiïet it*. — Offrir, présenter ses hommages, اداب عبوديتنى عرض وتقديم ا *edābi 'ouboudiïeti 'arz u taqdīm it.*

Hommager, s. m., رعايا *re'āïā*, t.

Hommages, s. m. pl., civilités, اكرام وملاطفت *ikrām u mulāthefet*, a.

Hommasse, adj., اركبى *er guibi*, اركسى قناری *erkeguici qāry*, متر جل *mutereddjil*, متر جله *mutereddjilè*, a. — Cette dame a le visage hommasse, بو خاتونك چهره سى متر جلدر *bou khātounuñ tchehrèci mutereddjildur*.

Homme, s. m., animal raisonnable, ادم *adem*, t.; بنى ادم *beni adem*, انسان *inšān*, رجل *redjul*, pl. a. رجال *redjāl*; مرد *merd*, p. — Un homme, - بر شخص - بر ادم *bir adem*, *bir chakhs*, بر نفر *bir nèfer*. — Homme mortel, بشر *bècher*. — L'homme, l'espèce humaine, les hommes, بشر نوع *nev'y*

becher, ادميان *ademïān*, نـاس *nās*. — Homme, par opposition à femme, ار *er*, اركك *erkek*. — Dieu a créé l'homme et la femme, اللـه تعالى إرى و عورتى ياراتدى *allah te'āla eri vè 'avreti ïārātti*. — Hommes et femmes, ذكور وانـاث *zukiour 'u enās*. — Il y eut cinq mille hommes de tués, بش بيك نفر رجال قتل اولندى *bech bīn nefer ridjāl qatl oloundou*. — Un homme grand de taille, اوزون بويلو بر ادم *ouzoun boïlu bir adem*, رجل كبير الجسم *redjuli kebīr ul-djesm*. — Grand homme, بيوك ادم *buïuk adem*. اعاظم رجالدن برى *e'āzemi redjālden biri*. — Petit —, ادمجك *ademdjik*. اوفاق ادم *oufāq adem*, رجل صغير الجسم *redjuli saghyr ul-djesm*. — gros, شيشمـان ادم *chīchmān adem*, رجل جسيم *redjuli djecīm*. — Jeune homme, كنـج ادم *guendj adem*, فو جـوان *nev djivān*. — Vieux homme, اختيـار ادم *ikhtīār adem*. — Homme d'âge, ياشلو ادم *ïāchlu adem*. — Homme bon, ايو ادم *eïu adem*. — méchant, يرامـز ادم *ïarāmaz adem*. — En terme de mépris, un pauvre homme, بيچاره بر ادم *bītchārè bir adem*. — Ce n'est pas un homme, c'est un être faible, ادم دكلدر *adem deïldur*. — Homme de rien, misérable, ادنـا كشى *ednā kichi*, نكبتى *nekbeti*. — — Homme double, faux, ايكـى يوزلـو ادم *iki ïuzlu adem*. — En homme, comme il convient à un homme, ادم كبـى *adem guibi*, مردانـه *merdānè*. — Homme de guerre, اهل حـرب *ehli harb*. — — d'épée, اهل سيف *ehli seïf*. — de plume, اهل قلم *ehli qalem*. — de métier, اهل حرفت *ehli hirfet*. — de journée, يوميّه ايله ايشليـن اجـير *ïevmïïè ilè ichleïen edjīr*, كونده لكجـى *gundèlikdji*. — Homme d'honneur, اهل عرض ادم *ehli 'yrz adem*. — d'esprit, اهـل ذكا وكياست *ehli zekiā vu kīācet*. — de goût, اهل طبيعت *ehli thabī'at*. — Homme de savoir, اهـل علم و معرفت *ehli 'ylm u ma'rifet*, اهل دانش وعرفان *ehli dānich u 'yrfān*. — de qualité, اهل حيثيّت *ehli haïcïiet*. — de naissance, اهل حسب ونسب *ehli haceb u neceb*. — de sac et de corde, اصله جـق ادم *acyladjaq adem*. — C'est un homme à tout, هرشئ الندن كلور اربابندندر *her chèïi elinden guèlur erbābindendur*. — Homme d'affaires, intendant, كهيـه *kïahïā*, كتخدا *ketkhoudā*.

Hommeau, s. m., قصه بويلو ادم *qyssa boïlu adem*, a.-t.

Hommée, s. f., mesure de terrain, ير اولچوسى - مقياسى *ïer eultchuçu, miqyācy*. — Journée de travail, كونده لك ايش *gundèlik īch*, t.

Homocentrique, adj., مركزلرى بر *merkezleri bir*, t.; متحد المركز *muttehid ul-merkez*, a.; هم مركـز *hem merkez*, p.

Homogène, adj. com., بر جنسلو *bir djinslu*, بر صوى *bir soï*, بـر

بر جنسدن *bir djinsden*, a.-t.; متجانس *mutedjānis*, a. — Les parties homogènes, اجزای متجانسه *edjzāï mutedjānicè*.

Homogénéité, s. f., ضوی بر لکی *soï bir ligui*, t.; مجانسه *mudjānecet*, a.; هم جنسی *hem djinsi*.

Homologation, s. f., تصدیقلمه *tastīqlama*, a.-t.; تصدیق *tastīq*, a. — d'un contrat, مقاوله سندینك تصدیقی *mouqāvelè senedīnuñ tastīqy*.

Homologues, adjectif, côtés, قارشولقلی یان *qārchoulyqli iān*, ضلع مقابل *zilī muteqābil*, pl. a.; اضلاع متقابله *azlāï muteqābelè*, ضلع متناظر *zili mutenāzir*.

Homologuer, v. a., شرعاً تصدیقلمق - تصدیق ا *cher'en tastīqlamaq, tastīq it*, a.-t. — Une transaction, شرطنامه یی تصدیق ا *charthnāmèï tastyq it*. — Homologué, شرعاً تصدیق اولنمش *cher'en tastyq olounmuch*.

Homonyme, adj. com., اذی بر *ady bir*, t.; اداش *adāch* pour ادداش *addāch*, p.; سمی *semī*, متحد الاسم *muttehid ul-ism*, a.; هنام *hemnām*.

Homophage, adj., چیك اتی یین - یه جی *tchig eti ïeïen, ïeïdji*.

Homophonie, s. f., سسلرك بر لکی اتحاد *sesleruñ birligui, ittihād ul-esvāt*, a.; هم آهنگی *hem āhengui*.

Hongnette, s. f., اویماجی ای دمری *oïmādji aï demiri*, t.

Hongre, adj. m., châtré (cheval), اکدج - اکدیج *igdidj, idīdj*, t.; فرس معمول *fersi m'amoul*, a.

Hongrer, v. a., اکدیج ا *igdīdj it*, اتك طشاغنی چقارمق - کسمك *atuñ thachāghyni tchiqārmaq, kesmek*, t.

Hongrie, s. f., nom de pays, مجار مملکتی - ولایتی *madjār memleketi, vilāïti*, انکروس *ungurous*, ou انکروس مملکتی *ungurous memleketi*.

Hongrois, oise, s. et adj., qui est de la Hongrie, مجار *madjār*. — Qui est de la Hongrie, et relatif à la Hongrie, مجارلو *madjārlu*, t.

Honnête, adj. com., vertueux et conforme à l'honneur, à la vertu, عرضلو *'yrzlu*, اهل عرض *ehli 'yrz*, a.-t.; تمیز *temīz*, صالح *sālih*, a.; پاك *pāk*, p. — Amitié —, مودّت صالحه *meveddeti sālyha*. — Ame —, نفس صالح *nefsī sālyh*. — Conduite sage et honnête, حکیمانه و صالحانه حرکت *hakīmānè vè sālyhānè hareket*. — C'est un très-honnête homme, un homme d'honneur, غایت اهل عرض ادمدر *ghāïet ehli 'yrz adem dur*. — L'honnête homme, doué de toutes les qualités sociales de la vie civile, خوبی کوزل *khouï guzel*, کریم النفس بر ذات *kerīm unnefs bir zāt*. — Honnête femme ou fille, پاك دامن عصمتلو - عفتلو - اهل عرض بر عورت *pāki dāmen, 'ysmetlu, 'yffetlu, ehli 'yrz bir 'avret*. — Bienséant, convenable, یاقشقلو *iāqychiqlu*, یولو

ïolly, مناسب *munācib*, جائز *djāïz*, روا *revā*. — Il n'est pas honnête d'en user ainsi, بو مقوله حركت اولنمق جائز دكلدر *bou maqoulè hareket olounmaq djāïz deïldur*. — Présent honnête, هديّه لايقه *hedïïeï lāïqa*. — Prix —, ثمن مناسب *semeni munācib*. — Une excuse honnête, يوللو بر عذر *ïollu bir 'euzr*. — Civil, poli, ادبلو *edeblu*, چلبی *tchelebi*, ارکانلو *erkiānlu*. — Des manières honnêtes, حسن اطوار *husni athvār*, اطوار واوضاع كريمه *'athvār u evzāï kerïmè*.

Honnêtement, adv., d'une manière honnête, probe, اهل عرضجه *ehli 'yrzdjè*, a.-t.; مكرمانه *mukrïmānè*, صالحانه *sālihānè*. — D'une manière polie, چلبيلك ايله *tchelebïlik ilè*, ادبانه *edebānè*. — Suffisamment, passablement, كفايت مقداری *kefāïet myqtāri*, هب ايوجه *hep ïïudjè*, وافيا *vāfïen*.

Honnêteté, s. f., vertu, pureté de mœurs, de manières, تميزلك *temïzlik*, t.; اهل عرضلك *chli 'yrzlik*, a.-t.; عرض *'yrz*, صلاح *salāh*, a.; نزاهت الخلق *nezāhet ul-khoulq*. — Bienséance, ادبه ادب يراشقلق *edebè ïaraclyqlyq*, ادب حسن *husni edeb*. — Contraire aux règles de l'honnêteté, حسن ادبه مغاير *husni edebè moughāïr*. — Civilité, چلبيلك *tchelebïlik*, لطف طبيعت *louthfi thab'yat*. — Civilités, au plur., marques de politesses, اكرام *ikrām*. — Il ne lui a pas fait la moindre honnêteté, جزئی مرتبه بيله اكرام ايتمدی *djuz'i mertebè bïlè ikrām itmedi*. — Manière obligeante et officieuse, خاطر نوازلق *khāthyr nuvāzlyq*. — Gueuñul ïāpar کوکل ياپر صورت *souret*, طور مستوجب التطييب *thavri mustevdjib utlathïïb*. — Faire une honnêteté, un présent, تشكرا عرض هديه ا *techekkuren 'arzi hedïïe it*. — Honnêteté, chasteté, modestie, ادبلولك *edebludik*, عفت *'yffet*, عصمت *'ysmet*. — L'honnêteté des mœurs, عفاف ادب واخلاق *'yffāfi adābu akhlāq*.

Honneur, s. f., sentiment fondé sur la justice et la probité, عرض *'yrz*, a.; ناموس *nāmous*, p.; عرض وناموس *'yrz u nāmous*, اوز اقلغی *ïuz aqlyghy*. — Défendre son honneur, عرض و ناموسنی حفظ *'yrzu nāmoucini hyfzu* حراست ا *hirāset it*. — Gloire qui suit la vertu et les talents, distinction, اولولق *oloulyq*, شان *chān*, شرف *cherf*. — Dignité et condition élevée, عز وشان *'yzzu chān*. — Parvenir au comble des honneurs, شرف حدّنه ايرمك *cheref haddinè ïrmek*, شرف ويرمك *cheref vïrmek*. — Il eût l'honneur d'être admis au baise-main, دست بوس ايلسه مشرف اولدی *dest bous ilè mucherref oldou*. — Acquérir de l'honneur, كسب شرف ا *kesbi cheref it*. — Attaquer l'honneur de quelqu'un, بر كمسنه نك شانينه طوقنمق *bir kimesnènuñ chāninè*

56312

dhoqounmaq. — Le point d'honneur, عرض مادّه‌سی - سببی *'yrz maddèci, sebebi.* — Homme d'honneur, عرض وناموس صاحبی *'yrz u nāmous sāhybi.* — Parole d'honneur, عرضه مربوط وعد صحیح *'yrrè, merbouth va'di sahyh.* — Sur mon honneur, عرضم حقّی ایچون *'yrzum haqqy itchoun.* — Lorsque j'aurai l'honneur de vous voir, دیدار شریفکز ایله شرفیاب اولدیغمده *dīdāri cherīfinizilè cherefīāb oldoughoumdè.* — Se faire honneur d'une chose, s'en tenir honoré, de l'amitié d'une personne, par exemple, بر کمسنه‌نک دوستلغیله افتخار ا *bir kimesnènuñ dostlyghy ilè iftikhār it.* — Honneur, marque extérieure; on témoigne son respect pour une personne, اولولتمه *oloulatma,* تعظیم *ta'zīm,* احترام *ihtirām,* حرمت *heurmet.* — Rendre aux personnes les honneurs qui leur sont dus, ذوات حقنه ایفای لازمهٔ تعظیم واحترام ا *zavāt haqqyna ifāï lāzemèï ta'zīm u yhtirām it.* — Porter honneur et respect, عرض تعظیم وحرمت ا *'arzi ta'zīm u heurmet it.* — En l'honneur du souverain, à son intention, اغور پادشاهیده *oughouri pādiçhāhidè.* — En l'honneur de Dieu, تعظیماً لله تعالی *ta'zīmen lillahi te'ala.* — Les honneurs funèbres, رسوم تشریفات جنازه *rouçoumi techrīfāti djenāzè.* — Les honneurs, les pièces principales qui servent à une cérémonie, شعایر سلطنت *che'āïri salthanet.* — Faire les honneurs d'une maison, ایفای مراسم مهمان نوازی ا *ifāï merācimi mihmān nuvāzi it,* معتادهٔ اکرامی ادا ا *mutādèï ikrāmi edā it.* — Faire honneur à une lettre de change, la payer exactement à échéance, پولیچه تمسکنک اعتبارینی وقایه ا *polītcha temessuguinuñ 'ytibārini vyqāïè it.* — Honneurs, dignité, charge, منصبلر *mançoubler,* مراتب *merātib,* مناصب *menācib.* — Être élevé aux honneurs, ارتفاع بولمق *irtifā' boulmaq,* مناصب جلیله‌یه ترفیع اولنمق *menācibi djelīlèïè terfi olounmaq.*

Honorable, adj., qui fait honneur, qui attire l'honneur, شرفلو *chereflu,* شانلو *chānlu,* a.-t.; معتبر *mu'teber,* موجب شان وشرف اوله‌جق *moudjibi chān u cheref oladjaq.* — Un rang honorable, شانلو بر رتبه *chānlu bir rutbè.* — Mort —, شانلو موت *chānlu mevt.* — Honorable, ce dont on peut se glorifier, افتخار اولنه‌جق *iftikhār olounadjaq.* — Digne d'honneur, estimé en parlant des personnes, عزتلو *'yzzetlu,* حرمتلو *heurmetlu,* اعتبارلو *'ytibārlu.* — Qui fait un usage décent de sa fortune, شاننه لایق وجهیله مصرف ایدر *chāninè lāïq vedjhilè masraf ider.* — Faire amende honorable à quelqu'un, reconnaître qu'on a eu tort à son égard, خطایی اعتراف ایده‌رک عذر دیلمک *khathāïi y'tirāf iderek 'euzr dilèmek.*

Honorablement, adv., d'une manière honorable, عزّت واکرام

عزتله ايله *'yzzet u ikrām ilè*, عزتله *'yzzet ilè*, a.-t.; بالاعزاز ولاكرام *bil 'yzāz vel ikrām*, مكرما معززا *mukrimen, mu'azzazen*. — Comme il convenait à son honneur, شانينه لايق وجهله *chāninè lāïqi vedjhilè*. — Magnifiquement, حشمت وعنوان ايلـــه *hachmet u 'unvān ilè*. — Parler honorablement de quelqu'un, بـــر كمسنه نك اسمني حرمت وتعظيم ايله ذكـــر ا *bir, kimesnènuñ ismini heurmet u ta'zīm ilè zikr it*.

Honoraire, adj., qui a les honneurs d'une place sans en exercer les fonctions, باپايه القابيله *bāpāïè, elqābilè mou'ānven*, a.-t.; معنون بالالقاب معنون *mou'anven bil elqāb*, a.; صلت اد ايله *'salt ad ilè*. — Tuteur honoraire, وصي مطلق *vacii moutlaq*.

Honoraire, s. m., salaire des médecins, avocats, etc., s'emploie le plus souvent au plur., اياق تري *aïāq teri*, t.; اجرة القدم *udjret ulqadem*, علوفه *'ouloufè*, a.

Honorer, v. a., rendre honneur et respect, اولولمـــق *oloulamaq*, تعظيـــم اولولتمق *olqulatmaq*, تكريم ا *ta'zīm, tekrīm it*, عزتلمك *'yzzetlemek*. — Respecter, vénérer, حرمت ا *heurmèt it*, توقير ا *tevqyr it*. — Honorer, exalter par des louanges, تفخيـــم ا *tefkhīm it*, تمجيد ا *temdjīd it*. — Rendre des honneurs, annoblir, تشريف ا *techrīf it*. — Honorer son père et sa mère, پدر ومادري تعظيم وتوقيـــر ا *peder u māderi ta'zīm u tevqyr it*. — la mémoire d'un homme, بـــر ادمك ذكرينى تعظيم ا *bir ademuñ zikrini ta'zīm it*. — Avoir de l'estime, اعتبار ا *y'tibār it*. — Faire honneur à..., شرف ويرمك *chèref vīrmek*. — Il fait honneur à sa place, منصبنه شرف ويرر *mancybinè cheref vīrur*. — Honoré, e, adj., شرف بولمش *cheref boûlmich*, منشرف *mucherref*, شرفياقته *cheref iāftè*.

Honores (Ad), loc. lat. adv., à titre honorifique, باپايه *bā pāïè*, p.; اعتبارى *'ytibāri*. — C'est une place où un titre ad honores, — باپايه بالاعتبار بر منصبدر *bā pāïè, bil'ytibār bir mancybtur*.

Honte, s. f., confusion, اوتنمه *outanma*, اوتنمقلق *outanmaqlyq*, t.; حجالت *hydjālet*, حجاب *hydjāb*, a.; شرم *cherm*, p.; حيا *haïā*. — Avoir honte, اوتنمق *outanmaq*, حجابه كلمك *hydjāb it*, حجالت چكمك *hydjābè guelmek*, خجالت چكمك *khydjālet tcheknek*. — Ignominie, opprobre, رسوايلق *rousvāïlyq*, عار *'ār*. — Rougir de honte, عار ا *'ār it*, عارلنمق *'ārlanmaq*, قزرمق *qyzarmaq*. — La honte, l'ignominie de la fuite, عار فرار *'āri firār*. — Mauvaise, fausse honte, حيـــاى نابجا *haïāï nābedjā*. — Faire honte, faire rougir, اوتاندرمق *outāndurmaq*, تخجيل ا *takhdjīl it*.

Honteusement, adv. avec honte, حجاب - حيا برله *hidjāb, haïā bir ilè*, a.-t. — Avec honte et ignominie, رسوايلق ايله *rousvāïlyq ilè*, t.; بالخزي والرذالة بالعار *bil'ār, bil khyzi vel rezālet*, a.

HONTEUX, EUSE, adj., qui a de la honte, اوتانغن *outānghan*, اوتانق *outānyq*, اوتانمش *outānmich*, t.; مخجوب *mahdjoub*, a.; حيالو *hïālu*, a.-t.; شرمسار *chermesār*, p. — N'êtes-vous pas honteux, اوتانماز ميسن *outānmāz micen*. — Qui cause de la honte, اوتانلهجق *outānilādjaq*, اوتاندرهجق شی *outāndjradjaq cheï*, عيب *'aïb*. — C'est honteux, عيب بر *'aïptur*, عيب بر شيدر *'aïb bir cheïdur*. — Les parties honteuses, ادب يرلری *edeb ïerleri*, اود يرلری *oud ïerleri*.

HOPITAL, s. m., بيمار خانه *bīmār khānè*, خسته خانه *khasta khānè*, t.-p.; دار الشفا *dār uchchifā*, اوسپيتاليه *ospitālïa*. — militaire, اردو خسته خانهسی *ordou khasta khānèci*.

HOQUET, s. m., انچقرق *intchqyryq*, اشقرق *ichqyrryq*, انچقرمه *entchqyrma*, t.; فواق *fevāq*, a. — Avoir le hoquet, انچقرق چكمك *intchqyryq tchekmek*. — Le hoquet de la mort, فواق موت *fevāqy mevt*. — Faire passer le hoquet, انچقريغی دفع ايت *intchqyryghy def' it*.

HORAIRE, adj. com., هر ساعتلك *her sā'atlik*, ساعت حسابيله اولان *sā'at hiçābilè olān*, a.-t.; ساعتی *sā'ati*, a. — Les lignes horaires d'un cadran, الواح بسيطهده مرسوم اولان خطوط ساعتيه *elvāhi bacythadè mersoum olān khouthouthi sā'atïïè*.

HORDE, s. f., طايفه *thāïfè*, pl. a. طوايف *thavāïf*, قوم *qavm*, اقوام *aqvām*, عشيرة *'achïret*, pl. عشاير *'achāïr*, a.

HORIZON, s. m., grand cercle de la sphère qui la divise également, منطقهٔ كره *minthaqaï kurè*, a. — Cercle qui détermine la portion de la surface de la terre où se termine notre vue, افق *ufq*, *oufouq*, pl. افاق *afāq*, خافق *khāfyq*, a.; كوكك كناری *gueukuñ kenāri*. — Les deux horizon, خافقان *khāfiqān*, خافقين *khāfiqaïn*.

HORIZONTAL, E, adj., افقی برابرلكنده *oufouq berāberliguïndè*, متساوی بالافق *muteçāvi bil oufq*, a.-t.; افاقی *afāqii*, a. — Ligne horizontale, افق برابرلكنده اولان خط *oufq berāberliguindè olān khath*.

HORIZONTALEMENT, adv., افقاً برابرلكته اولهرق *ufquñ berāberliguïnè olaraq*, a.-t.; متساويا بالافق *muteçāvïen biloufq*, محاذيا للافق *mehāzien liloufq*.

HORLOGE, s. f., machine qui marque et sonne les heures, ساعت *sā'at*, چالار ساعتی *tchālār sā'ati*, a. — d'un clocher, چاكلق ساعتی *tchañlyq sā'ati*, a.-t. — L'horloge a sonné, ساعت چالدی *sā'at tchāldi*. — Le timbre d'une horloge, ساعتك چاكی *sā'atuñ tchāni*. — Horloge solaire, كونش ساعتی *gunech sā'ati*, بسيطه *bacytha*. — de sable, قوم ساعتی *qoum sā'ati*.

HORLOGER, s. m., ساعتجی *sā'atdji*, ساعت ياپيجی *sā'at ïāpïdji*, t.

Horlogerie, s. f., art de faire des montres, ساعتجيلك *sā'atdjilik.* — Commerce d'horloges, ساعت تجارتى *sā'at tidjāreti,* a.-t.

Hormis, prép., بشقه *bachqa,* اوزكه *euzguè,* t.; غيرى *ghāïri,* ماعدا *mā'edā,* الا *illā,* a. — Hormis trois ou quatre, اوچ درتدن ماعدا *utch dortten mā'dā.*

Horoscope, s. m., طالع *thāli',* pl. a. طوالع *thavāli',* ولادت زايجه‌سى *vulādet zāïdjaci.* — Tirer l'horoscope, طالعه بقمق *thāli'a baqmaq,* فال اچمق *fāl atchmaq.* — Faire l'horoscope d'une affaire, بر مصلحتك نتيجه‌سنى چيقارمق *bir maslahatuñ netīdjecini tchīqārmaq.*

Horreur, s. f., saisissement de terreur, دترمه *titrèmè,* توى اورپرمه‌سى *tuï eurpermèci,* اوجنمه *udjunmè,* t.; دهشة *dehchet,* فزع *faz',* هول *hevl.* — Détestation, haine, نفرة *nefret,* كراهة *kerāhet.* — Dégoût, aversion extrême, دتسنمه *titsinmè,* يورك اوركلكى *ïurek eurkukligui,* نفرت *nefret,* تنفر *teneffur,* استنفار طبعى *istinfāri thab'y.* — Extrême laideur, پك چركينلك *pek tchirkínlik.* — C'est une horreur, se dit en parlant d'une personne très-laide, محض كراهتدر *mahzi kerāhettur.* — Énormité d'une action cruelle, شناعت *chinā'at.* — Grand péché, crime, جرم عظيم *djurmi 'azīm.* — Horreurs, au plur., actions flétrissantes, déshonorantes, رذالتلر *rezāletler.* — On a dit des horreurs de cet homme, بو ادمك حقنده ذمايم مدهشه سويلمشلردر *bou ademuñ haqqyndè zemāïmi medhichè seuïlèmichlerdur.* — Mauvaise action, چركين ايش *tcherkín ich,* كريهه عظيمه *kerihaï 'azīmè.*

Horrible, adj. com., qui fait horreur, اوركجك *eurkedjek,* اوشندريجى *uchendurídji.* — Épouvantable, قورقنج *qorqoundj,* قورقولو *qorqoulu,* مكروه *mekrouh,* منفور *menfour,* هايل *hāïl,* هولناك *hevilnāk,* p. — Horrible, terrible événement, واقعه هايله *vāqy'aï hāïlè.* — Très-laid, پك چركين *pek tchirkín,* بغايت كريه المنظر *beghāïet kerih ulmanzar.* — Action horrible, فعل مدهش *fy'li mudhich.* — Supplice —, عقوبت هايله *'ouqoubeti hāïlè.* — Horrible, extrême, excessif, اشورى *achury,* مفرط *mufrith,* جسيم *djecím.* — Un temps horrible, افراط ايله ردئ بر هوا *ifrāth ilè redïi bir havā.* — Il fait une horrible dépense, مصرف مفرط ايدر *masrafi mufrith ider.*

Horriblement, adv., d'une manière horrible, كراهتله *kèrāhetilè,* a.-t.; اوشوندرجك وجهله *uchunduredjek vedjhilè,* t.; دهشت انكيزانه *dehchet enguízānè.* — Excessivement, پك *pek,* افراط ايله *ifrāthilè,* بغاية *beghāïet,* غايت الغايه *ghāïet ul-ghāïè.*

Hors, prépos., dehors, طشره *thachra,* ديشارى *dīchāreu,* t.; خارج *khāridj,* a. — de la ville, شهردن خارج - طشره *chehirden thachrā,*

khāridj, بلده‌نك ديشارسنده *beldènuñ dichāreucindè*. — Hors du pays, خارج مملكتده *khāridj memleketdè*. — de la portée, du canon, طوب منزلتدن خارج محلّده *thop menzilinden khāridj mahallidè*. — — Être hors d'atteinte, موقع تعرّضدن خارج ـ مصون ـ برى اولمق *mevqai te'arruzden khāridj, maçoun, beri ol*. — Être hors de chez soi, خانه‌سندن طشره اولمق *khānècinden thachra ol*. — Hors d'embarras, غايله‌سز *ghāïlèsiz*. — Hors de mesure, de doute, بى شبهه *bi chubhè*, حددن بيرون *haddeden bîroun*. — d'haleine, نفسى قالمامش *nefesi qālmāmich*, صولوغى كسلمش *soloughy kesilmich*. — Hors d'œuvre, détaché d'un corps de bâtiment, ايرى *aïri*. — La mesure d'un bâtiment, depuis l'angle extérieur d'un mur jusqu'à l'angle extérieur de l'autre mur, ديش يوزى اينلكى *dich iuzy inligui*. — Morceau ou discours étranger au sujet traité dans un écrit, صددن بشقه ـ خارج *sadedden bachqa, khāridj*. — Hormis, excepté, بشقه *bachqa*, غيرى *ghaïri*. — Hormis cela, بوندن بشقه ـ ماعدا *bounden bachqa, mā'adā*. — Hors d'ici, adv. de menace, هايده *hāïdè*, چق *tchyq*, يقل شورادن *ïyqyl chourādan*.

Hospice, s. m., بر نوع خسته خانه *bir nev'y khasta khānè*, t.; عمارت *'ymāret*, a. — des orphelins, يتيم خانه *ïetîm khānè*.

Hospitalier, ère, adj., مسافر قونقچى اليجى *muçāfir altdji, qonouqtchi*, t.; غربا دوستى *ghourebā dosti*, مهمانلنواز *mihmānnuvāz*, مهمان پرور *mihmān perver*, p.; مضيف *mouzyf*, a.

Hospitalité, s. f., قونقلق *qonouqlyq*, مسافر المقلق *muçāfir almaqlyq*, t.; غريب پرورلك *gharîb perverlik*, مهمانلنوازلق *mihmānnuvāzlyq*, p.-t.; غريبلره دوستلق ـ اكرام *gharîblerè dostlyq, ikrām*.

Hospodar, s. m., ويوده *voïvoda*, t. — de Valachie, افلاق ويوده‌سى ـ بكى *iflāq voïvodaci*, ou *beïi*. — de Moldavie, بغدان ويوده‌سى ـ بكى *boghdān voïvodaci, beïi*.

Hostie, s. f., victime, قربان *qourbān*, t.; ذبيحة *zebîhāt*, نسيكة *necîket*, pl. a. نسايك *neçāïk*. — Pain consacré, قربان مقدّس *qourbāni mouqaddes*.

Hostile, adj. com., دشمنك *duchmenuñ*, دشمنه متعلق *duchmenè mute'allyq*, a.-t.; عدوّى *'adouvvi*, خصمى *khasmii*, a.; دشمنانه *duchmenānè*, p. — Vues hostiles, مقاصد خصومتكارانه *meqācidi khouçoumetkiārānè*. — Procédés —, حركات عداوتكارانه *harekiāti 'adāvetkiārānè*.

Hostilement, adv., دشمن كبى *duchmen guibi*, دشمنجه *duchmendjè*, t.; عداوت اوزره *'adāvet uzrè*, a.-t.; خصومه *khouçoumeten*, عداوةً *'adāveten*, خصومت اوزره *khouçoumet uzrè*.

Hostilité, s. f., دشمنلك *duchmenlik*, t.; دشمنلك حركتى

duchmenlik hareketi. — Acte d'hostilité, حركت خصمانه *hareketi khasmānè*, au plur. اعمال خصومت *'amāli khouçoumet.* — Procéder à des actes d'hostilité, دوشمنلك حركتلرينه باشلامق *duchmenlik hareketlerinè bāchlāmaq.*

Hôte, s. m., celui qui tient une auberge, لوستاريه جى *lostārïadji*, ميخانه جى *meïkhānèdji*, خانجى *khāndji*, t. — Au fém., hôtesse, لوستاريا جى قارى *lostārïādji qāry.* — Qui est logé, qui a reçu l'hospitalité, convive, مسافر *muçāfir*, a.; قونق *qonouq.* — Au fig. et en poésie, habitant, اهل *ehl*, اهالى *ehāli.* — Hôte, pris quelquefois pour le maître de la maison, اوصاحبى *ev sāhibi.*

Hôtel, s. m., maison d'un grand personnage, قوناق *qonāq*, t.; سراى *sarāï*, p.; قپو *qapou.* — L'hôtel de l'ambassadeur, ايلچينلك قوناغى *iltchïnuñ qonāghy.* — L'hôtel de l'ambassadeur de France à Constantinople, appelé communément *le palais de France*, فرانسز سرايى *frānciz sarāï.* — L'hôtel de l'ambassade ottomane à Paris ou ailleurs, دولت علیه نك سفرت خانه سى *devleti 'oliïènuñ sefaret khānèci.* — Hôtel ou maison consulaire, قونسلوس قوناغى ـ قپوسى *qonsolos qonāghy, qapouci.* — Hôtel de ville, اعيان بلده نك جيعتكاهى *'aïāni beldènuñ djemï'etguiāhi*, وجوه شهرك مصلحت يرى *vudjouhi chehruñ maslahat ïeri.* — des monnaies, ضربخانه *zarbkhāné.* — Grande auberge ou maison garnie, لوستاريه *lostārïa*, خان *khān.* — Maître d'hôtel, سفره جى باشى *sofradji bāchi.*

Hôtelier, ère, s., لوستاريه جى *lostārïadji*, t.; خانجى *khāndji*, p.-t.

Hôtellerie, s. f., لوستاريه *lostārïa*, t.; خان *khān*, p.; مسافر قوناغى *muçāfir qonāghy.*

Hotte, s. f., پوتو *poutou*, پوتون *poutoun*, كوفه *kioufè*, t.

Hottée, s. f., بر كوفه طولوسى *bir kioufè dholouçou*, t.

Hotteur, euse, s., اوموزينه پوتو ـ كوفه كتورنجى *omouzïnè poutou, kioufè gueturïdji*, t.; حمال *hammāl*, a.

Houblon, s. m., حمل *hymel*, حمل چچكى *hymel tchïthegui*, ازيغ حشيشة الدينار *âzygh*, t.; *hachïchat uddïnār*, a.

Houe, s. f., چپه *tchapa*, قازمه *qāzma.*

Houer, v. a., قازمق *qāzmaq*, يرى بللمك *ïerï bellemek*, t.

Houille, s. f., يير ـ طاش كومرى *ïer, thāch keumuri*, t.

Houillère, s. f., يير كومرى معدنى *ïer keumuri ma'deni*, t.

Houle, s. f., vague, فورطنه دنصكره قلان دالغه *forthunaden soñra qalān dālgha.* — Marmite de fer fondu, دوكلمش دمر تنجره سى *deukulmich demir tendjerèci*, t.

Houlette, s. f., باتون de berger, چوبان دكنكى *tchobān deïnegui.* — Petit instrument de jardinage, كوچك قازمه *kutchuk qāzma*, t.

Houleux, se, adj., دالغه لو *dālghalu.*

Houp, interj. pour appeler, بره *brè*, یاهو *ïāhou*, بکا باق *bañā bāq*, t.

Houppe, s. f., پسکل *puskul*, t.

Houppelande, s. f., بر نوع پیپونجه *bir nev'y ïapoundja*, t.

Houpper, v. a., faire des houppes, پسکل یاپمق *puskul ïāpmaq*. — Peigner la laine, یپاغی طرامق *ïapāghy tharāmaq*, t.

Hourdage, s. m., قبا دیوار ایچی *qabā dïvār ichi*, t.

Hourder, v. a., قبا دیوار ایچی ایچلمک *qabā dïvār ichi ichlemek*, چامور صوامق *tchāmour syvāmaq*, t.

Houret, s. m., فنا او کوپکی - زغر *fenā av keupegui, zaghar*.

Houri, s. f., حوری *houri*, t.; حورا *houra*, pl. a. حور *hour*.

Hourvari, s. m., grand bruit, بیوک شماطه *buïuk chamātha*, گورلتی *gurultu*, t.

Houssaie, s. f., lieu planté de houx, صوساز اوتی یری *sousāz oty ïeri*, t.

Houssard, s. m., هوسار تعبیر اولونور سواری عسکری *houçār ta'bïr olounour souvāri 'askeri*, t.

Housse, s. f., qui s'attache à la selle des chevaux, ایر اورتوسی *eïer eurtuçu*, t.; غاشیه *ghâchïè*. — Celle qui se met sur le cheval quand on lui ôte la selle, چول *tchoul*, pour جل *djull*, a.; چولتار *tcholtār*. — Toute étoffe dont on couvre les meubles, اورتو *eurtu*. — Celle qui est particulière aux sofas en Turquie, ماقات *māqāt*.

Housser, v. a., چالی شپورکه سیله دوکمک - تمیزلمک *tchāly supurguïècilè deuïmek, temïzlemek*, t.

Houssine, s. f., pour faire aller un cheval, ایندجه چبوق *indjè tchibouq*. — Pour battre les habits, اثواب چرپمک چبوق *esvāb tcherpedjek tchibouq*, t.

Houssiner, v. a., ایندجه چبوق ایله دوکمک *indjè tchibouq ilè deuïmek*, چبوقلامق *tchibouqlamaq*, t.

Houssoir, s. m., توی - چالی سپورکه سی *tuï, tchāly supurguïèci*.

Houx, s. m., arbuste, دکنلو پرنار اغاجی *dikenlu pernār aghādji*, صوساز اوتی *souçāz oty*. — Houx frelon, housson, یبان مرسینی *ïabān mercini*, t.; اس بری *assi berri*, a.

Hoyau, s. m., چتال قازمه - چاپا *tchatāl qāzma, tchāpā*.

Huard, s. m., دکز قارتالی *deñiz qārtāli*, t. Voyez Orfraie.

Huche, s. f., اتمک تکنه سی *etmek teknèci*, خمیر تکنه سی *khamïr teknèci*.

Hucher, v. a. (vieux mot), آوده قتی اواز ایله چاغرمق *āvda qaty avāz ilè tchāghyrmaq*, t.

Huchet, s. m., بر نوع کوچک بوری *bir nev'y kutchuk bourou*, t.

Huée, ş. f., cris de dérision, چاغرمه یاغرمه *tchāghyrma, bāghyrma*. — On le couvrit de huées, اواز بلند ایله یوها یوها دیو یوزینه چاغرمشلردر *avāzi bulend ilè ïouhā ïouhā deïu ïouzïnè tchāghyrmichlerdur*. — Cri ou bruit que l'on fait pour faire lever et chasser un loup, قوردی سورمک ایچون یوها یوها

دیو باغرمق *qourdi surmek itchoun ïouhā ïouhā deïu bāghyrmaq.*

Huer, v. a., faire des huées après un loup, قوردی سورمک ایچون یوها یوها دیو چاغرمق *qourdy surmek itchoun ïouhā ïouhā deïu tchāghyrmaq.*

Huette, s. f., hulotte. Voyez ce mot.

Huguenot, s. s., calviniste. Voy. ce mot.

Huguenote, s. f., sorte de marmite, بر نوع تنجره *bir nev'y tendjerè*, t.

Huguenotisme, s. m., قالوین مذهبی *qālvín mezhebi*, t.

Hui, adv., terme de pratique (vieux mot), aujourd'hui, بو کونکی کون *bou gunki gun*, t. — D'hui en en un an révolu, بو کونکی کوندن بر سنهٔ کامله ختامنه قدر *bou gunki gunden bir senëï kiāmilè khytāminè qadar.*

Huile, s. f., یاغ *ïāgh*, t.; روغن *roughan*, p.; دهن *duhn*, pl. a. ادهان *edhān.* — d'olive, زیتون یاغی *zeïtoun ïāghy*, روغن زیت *roughani zeït.* — de noix, قوز یاغی *qoz ïāghy.* — de lin, بزر یاغی *bezer ïāghy.* — d'amande, بادم یاغی *bādem ïāghy.* — Huile ou essence de jasmin, یاسمین یاغی *ïāsmín ïāghy.* — de rose, کل یاغی *gul ïāghy*, عطر *'ythr.* — de sésame, شرلغان یاغی *chirlighān ïāghy*, سمسم یاغی *simsim ïāghy.* — Verser de l'huile sur..., یاغ قتمق - دوکمک *ïāgh qatmaq, deukmek.* — Accommoder à l'huile, یاغ ایله تربیه ا *ïāghi ilè terbïè it.* — Enduire d'huile, — یاغ سورمك *ïāgh surmek.*

Huiler, v. a., یاغلمق *ïāghlamaq*, یاغلتمق *ïāghlatmaq*, t.; تدهین ا *tedhín it*, a.-t. — une serrure, کلیدی یاغلتمق *kelídi ïāghlatmaq.* — Huilé, e, یاغلنمش *ïāghlanmich*, مدهون *medhoun.*

Huileux, se, adj., یاغلو *ïāghlu*, t.; دهنی *dehenïi*, a. — Substance huileuse, مادّه دهنیّه *māddëï dehenïiè.*

Huilier, s. m., یاغ قابی *ïāgh qābi*, t.

Huis, s. m. (vieux mot), porte, قپو *qapou*, t. — A huis clos, قپو قپالو اولهرق - ایکن *qapou qapālu olaraq, iken.*

Huisserie, s. f., قپو چاتمهسی *qapou tchātmaci*, t.

Huissier, s. m., officier commis à la garde de la porte chez le roi, chez un ministre, پردهجی *perdèdji.* — Commis à la garde de la porte d'une juridiction, d'un tribunal, قپوجی *qapoudji*, t.; بوّاب *bevvāb*, بوّابین *bevvābín.* — Appariteur, چاوش *tchāouch.* — Huissier ordinaire, محضر *mouhzyr.* — particulièrement du tribunal, محکمه چاوشی *mehkemè tchāvouchou.* — Huissier de la chaîne, chargé de l'exécution des arrêts du conseil, زنجیرلو چاوش *zindjirlu tchāvuch*, دیوان چاوشی *divān tchāvuchou.*

Huit, adj. num., سکز *sekïz*, t.; ثمان *semānè*, a.; هشت *hecht*, p. — D'aujourd'hui en huit, بو کونکی کونک سکزنجیسنده *bou gunki gunuñ sekizindjicindè.*

Huitain, s. m., سكز بيتدن عبارت اولان قصيده *sekiz beïtten 'ybāret olān qacīdè*, t.; منظومة مثمنة الابيات *menzoumet mucemmenet ulebïāt*, a.

Huitaine, s. f., huit jours, سكز كون *sekiz gunluk*, سكز كونلك *sekiz gun muddeti*, t.

Huitième, adj., nombre ordin., سكزنجى *sekizindji*, t.; ثامن *sāmin*, a.; هشتم *hechtum*, p. — Le huitième du mois, ايك سكزنجى كونى *āïuñ sekizindji gunu*. — La huitième partie, ثمن *sumn*, سكزده بر *sekizdè bir*.

Huitièmement, adv., سكزنجيده *sekizindjīdè*, t.; ثامنا *sāminen, sāminā*, a.

Huître, s. f., استرديه ـ استرديا *istridiā*, g.-t. — Huîtres fraîches, تازه استرديه *tāzè istridia*. — Écale d'huître, استرديه قبوغى *istridia qaboughy*. — Écailler des huîtres, استرديه ايرتلمق *istridia aïrtlamaq*.

Hulotte, s. f., بر نوع بايقوش *bir nev'y bāïqouch*, t.

Humain, e, adj., de l'homme, ادمك *ademuñ*, t.; انسانى *insāni*, بشرى *becheri*, a. — Le genre humain, نوع بشر ـ انسان *nev'y becher, insān*. — La nature humaine, انسانيت *insāniïet*, ناسوت *nāçout*. — Le corps humain, بدن انسان *bedeni insān*. — La vie humaine, عمر بشر *eumri becher*. — Sensible à la pitié, انسانيتلو *insāniïetlu*, مروتلو *muruvvetlu*. — Les humains, les hommes, ادملر *ademler*, بنى ادم *beni adem*, ادميان *ademiān*, ناس *nās*.

Humainement, adv., suivant le pouvoir, la capacité de l'homme, انسان قدرتنجه *insān qoudretindjè*, على قدر الانسان *'ala qadr ul-insān*, انسانجه *insāndjè*, a.-t.; حسب البشريه *hasb ul-becheriïè*. — Humainement parlant, بشرجه باقلسه *bechèrdjè bāqylsa*. — Avec bonté, humanité, انسانيت ـ ادميت ايله *insāniïet, ademïiet ilè*, مروتله *muruvvetilè*.

Humaniser, v. a., rendre humain, civiliser, ادملغه الشدرمق *ademligha alichturmaq*, ادب تاديب ـ اوكرتمك *edeb eugretmek*, تانيس ا *teedib, teenīs it*. — Rendre plus doux, plus traitable, يواشدرمق خويى يومشاتمق *ïavāchturmaq, khouïi ïoumouchātmaq*. — S'humaniser, devenir traitable, ادبلنمك *edeblenmek*. — S'adoucir, يواشلنمق خوى يومشامق *ïavāchlanmaq, khouïi ïoumchāmaq*, الفت پيدا ا *ul-fet peïda it*. — S'accommoder, se mettre à la portée des autres, توافق ا اويمق *ouïmaq*, *tevāfuq it*. — Humanisé, e, يواشلنمش خويى يومشامش *ïavāchlanmich, khouïi ïoumouchāmich*, ادملغه الشمش *ademligha alichmich*.

Humaniste, s. m., معلم العلوم الادبيّة *mou'allim ul-ouloum ul-edebïiet*, a.

Humanité, s. f., nature humaine, ادميت ادملك *ademlik*, t.; *ademïiet*, انسانيت *insāniïet*, بشريّة

becheriiet, طبع بشرية *thab'y becheriiet*, ناسوت *nāçout*. — Bonté, douceur, sensibilité, مروّت *muruvvet*, عطوفة *'outhoufet*, ملايملك *mulāïmlik*, ملايمت *mulāïmet*, ملاطفت *mulāthafet*, لطف *louthf*, — Humanités, au plur., études jusqu'à la philosophie, ادبيّات *edebīiāt*, علوم الادب *'ouloum ul-edeb*.

Humble, adj. com., qui a de l'humilité, الحق كوكللو *altchaq gueuñullu*, t.; متواضع *mutevāzy'*, اهل تواضع *ehli tevāzou'*, a. — Humble prière, نياز كمترانه *niāzi kemterānè*. — Votre très-humble serviteur, چاكر احقرلرى *tchākiri ahqarleri*, حقير قولكز *haqyr qoulyñyz*. — Bas, peu élevé de terre, الحق *altchaq*. — Les humbles cabanes, الحق قولبلر *altchaq qouloubèler*. — Modeste, اوصلو *ouslou*, ادبلو *edeblu*, حدّينى بيلور *haddini bilur*. — Soumis, مطيع *mouthy'*.

Humblement, adv., avec humilité, الحق كوكل ايله *altchaq gueuñul ilè*, t.; تواضع ايله *tevāzou' ilè*, كوكل الحقلغى ايله *gueuñul altchaqlighy ilè*, a. t. — Répondre humblement, متواضعانه جراب ويرمك *mutevāzy'ānè djevāb vīrmek*. — Modestement. Voyez ce mot.

Humectant, e, adj. et subst., سرينلديجى *sirinledidji*, t.; مرطبت *muretthyb*, a.

Humectation, s. f., اصلتمه *yslatma*, t.; ترطيب *terthyb*, a.; اغار *aghār*, p.

Humecter, v. a., اصلاتمق *yslātmaq*, نملتمك *nemletmek*, t.; ترطيب ا *terthyb it*. — Fortement, تبليل ا *teblīl it*. — la terre, يرى اصلاتمق *ïeri yslātmaq*. — S'humecter, اصلانمق *yslānmaq*, نملنمك *nemlenmek*, تبلّل ا *tebellul it*. — Suivre un traitement rafraichissant, سرينلنمك *serînlenmek*, مسكنات ايچمك *mucekkināt itchmek*.

Humer, v. a., صولوق چكوب *solouq tchèkup ïoutmaq*, يوتمق *sormaq*, صورمق *ïoutmaq*, ارتشاف ا *irtichāf it*, جرع ا *djer' it*. — Humer l'air, le vent, le brouillard, هوا و يل وطومانى صولوق چكوب يوتمق *havā vè ïel vè dhoumāni solouq tchèkup itchmek*.

Huméral, e, adj., اوموزه متعلق *omouza mute'alyq*, t.-a.; كتفى *ketfi*, a.

Humérus, s. m., قول باشى كميكى *qol bāchi guemīgui*, t.; عظم راس العضد *'azm rāçul-'azoud*, a.

Humeur, s. f., fluide d'un corps organisé, خلط *khylth*, pl. a. اخلاط *akhlāth*. — bilieuse, خلط صفراوى *khylth safrāvi*. — sanguine, خلط دموى *khylthi demevi*. — Humeurs corrompues, vicieuses, اخلاط فاسده ـ رديّه *akhlāthy fācidè, redïiè*. — Humeur, ou suc vicieux, مادّه *maddè*, pl. موادّ *mevādd*. — Humeur ou matière maligne, مادّهٔ خبيثه *māddèï khabīcè*. — âcre,

مادّهٔ خامزه *māddeï hāmizė*. — Engendrer des humeurs, تولید موادّ *tevlīdi mevādd*, اخلاط ا *akhlāth it*. — Humeur, disposition de l'esprit, du tempérament, خوی *khouï*, مشرب *mechreb*, طبع *thab'*, طبیعت *thaby'at*, مزاج *mizādj*. — Être d'humeur douce, طاتلو خویلو او *thatlu khouïlu ol*. — D'humeur fâcheuse, چتین خویلو *tchetín khouïlu*. — Être d'humeur toujours égale, هر حالده متساوی المزاج او *her hāldė muteçāvi ul-mizādj ol*. — D'humeur inégale, متلوّن المزاج *mutelevvín ul-mizādj*. — Il est de bonne humeur, کیفی واردر *keïfi vārdur*. — Je ne suis pas de bonne humeur aujourd'hui, بوگون کیفم یوقدر *bou gun keïfum ïoqtur*. — Être en humeur ou en disposition de faire une chose, استکلو او *isteklu ol*. — Il est en humeur ou d'humeur de faire telle chose, فلان شیٔ اشلمکه رغبتی واردر *felān cheï ichlemeïė raghbeti vārdur*. — Ils ne sont pas d'humeur, رغبتلری یوقدر *raghbetleri ïoqtur*. — Fantaisie, caprice, ترسلک *terslik*. — C'est une humeur qui lui a pris, ترسلکی طوتدی *tersligui thoutdy*.

Humide, adj. com., mouillé, یاش *ïāch*, نم *nem*, نملو *nemlu*, اصلانمش *islānmich*, t. — Imprégné de vapeur aqueuse, وطربتلو *routhoubetlu*, a. t.; رطیب *rathyb*, رطب *raihb*. — Personne d'un tempérament humide, مرطوب المزاجدر *merthoub ul-mizādjer*. — Temps humide, رطوبتلو هوا *routhoubetlu havā*. — Une chambre —, رطوبتلو بر اوطه *routhoubetlu bir ,odha*.

Humidement, adv., رطوبتلو یرده *ruthoubetlu ïerdė*, یاشلقده *ïāchlyqta*, t. — Être logé humidement, رطوبتلو مکانده اقامت ا *routhoubetlu mekiāndė iqāmet it*.

Humidité, s. f., یاشلق *ïāchlyq*, نملک *nemlik*, نم *nem*, t.; رطوبت *routhoubet*. — L'humidité de la terre, de l'air, رطوبت ارض - هوا *routhoubeti arz, havā*. — Prendre de l'humidité, نم چکمک *nem tchekmek*. — Humidités, au plur., pituites, sérosités, بلغم *balgham*, موادّ مرطوبات *mevāddi merthoubāt*.

Humiliant, e, adj., الچقلدیجی *altchaqladidji*, t.; موجب الحقارة *moudjib ul-haqāret*, محقّر *mouhaqqar*, بادیٔ ذلّ *bādiïzull*, a. — C'est une chose humiliante, بر کیفیت موجبهٔ الحقارتدر *bir keïfïeti moudjibetul-haqāret*.

Humiliation, s. f., action de s'humilier, الچقلنمه *altchaqlanma*, t.; تضرّع *tezarrou'*. — Action par laquelle on est humilié, الچقلق *altchaqlyq*, رسوایلک *rousvāïlik*, t.; رذالة *rezālet*, مذلّة *mezellet*, هوان *hevān*. — Au plur., les choses qui donnent de la confusion, تذلیلات *tezlīlāt*, تحقیرات *tahqyrāt*.

Humilier, v. a., الچقلمق *altchaqlamaq*, خورلمق *khorlamaq*, تحقیر اندرمک *endurmek*, t.; -

تذليل - توضيع ا *tahqyr, tezlîl, tevzi' it*, a.-t. — Humilier l'orgueil, la vanité de quelqu'un, بر كسمنه نك كبر وغرورينى تذليل ا *bir kimesnènuñ kibr u ghourourini tezlîl it.* — Humilié, e, الچقلنمش *altchaqlanmich*, رسواى اولمش *rousvāï olmuch*, متواضع *mutevāzy'*, محقر *mouhaqqar.* — Déchu des grandeurs, دولتدن دوشكن *devletten duchkun.* — S'humilier, الچقلنمق *altchaqlanmaq*, كندويى الچقلمق *guenduïi altchaqlamaq*, تواضع ا - كوسترمك *tevāzou' it, gueustermek.*

Humilité, s. f., vertu chrétienne, modestie, الچق كوكللولك *altchaq gueuñulluluk*, كوكل الچقلغى *gueuñul altchaqlyghy*, t.; تواضع *tevāzou'*, خضوع *khouzou'a.* — profonde, خضوع تام *khouzouï tāmm.* — en Dieu, تواضع لله *tevāzou lillah.* — Par humilité, بر وجه تواضع *ber vedjhi tevāzou'.* — Soumission, abaissement, دوشكنلك *duchkunlik*, مسكنت *meskenet*, ضراعت *zurā'at*, استكانت *istikiānet.*

Humoral, e, adj., خلطى *khylthii*, a. — Fièvre humorale, حمّاى خلطى *hoummāï khylthy.*

Humoriste, adj. com., مراقلو *mērāqlu*, يكاز *ïañāz*, چتين خويلو *tchetîn khouïlu*, t.

Hune, s. f., چناقلق *tchanāqlyq*, ديركك چناقلغى *dîreguñ tchanāqlyghy*, t.; غابيا *ghābïā*, كمى چناغى دولكى *guemi tchanāghy, duleguy*, t. — Monter à la hune, ديركك چناقلغى اوزرينه چيقماق *dîreguñ tchanāqlyghy uzerinè tchyqmāq.*

Hunier, s. m., voile du mât de hune, چناقلق يلكنى *tchanāqlyq ïelkeni.* — Mât qui porte la hune, چناقلغى اولان ديرك *tchanāqlyghy olān dîrek*, t.

Huppe, s. f., oiseau, هدهد *hudhud*, pl. a. هداهد *hedāhid*, پوبش *poubech*, ايبك قوشى *ibik qouchou*, چاوش قوشى *tchāouch qouchou*, t. — Touffe de plume sur la tête d'un oiseau, ايبك - ابك *ibik*, قوش ايبكى *qouch ibigui*, سرغوج *serghoudj.* — La huppe d'une alouette, طويغار قوشنك ايبكى *thoïghār qouchinuñ ibigui.*

Huppé, e, adj., qui a une huppe sur la tête, ايبكلو *ibiklu*, سرغوجلو *sergoudjlu*, t. — Au fig. fam., apparent, considérable, بللو باشلو *bellu bāchlu*, قوقنوس *qoqonous*, t.

Hure, s. f., tête coupée de quelques animaux, باش *bāch*, كله *kellè*, t. — de sanglier, يبان خنزيرى كله سى *ïabān khynzîri kellèci.* — de saumon, سالمون بالغى كله سى *sālmoun bālyghy kellèci*; t.

Hurhaut, terme de charretier pour diriger ses chevaux, هوها *hohā*, t.

Hurlement, s. m., cri du chien et du loup, ايت اونى *ît oni*, حولايش *havlāïch*, t. — Cri de l'homme dans la douleur ou la colère, باغرش *bāghyrich*, غريو *ghyriv*, صيزلمه *syzlama.*

Hurler, s. f., se dit du cri des

loups et des chiens, حولامق *havlāmaq*, اولومق *ouloumaq*, *voulou-maq*. — Des hommes lorsqu'ils poussent des cris lugubres, سزلامق *syz-lāmaq*, باغرمق *bāghyrmaq*, t.; غريو *ghyrīv it*, p.-t.; وهوهه ا *vahvaha it*.

HURLUBERLU ou HURLUBRELU, s. et adj., دقتسز *diqqatsiz*, a.-t.; شاشقن *chāchqyn*, احمق *ahmaq*, t.

HURON, s, et adj. m.; au fém. HURONNE, peuple sauvage, بر نوع يبان طايفه سى *bir nev'y ïabān thāïfèci*. — Au fig., dur, sauvage, ياوز *ïāvouz*, خوبرات *khoïrāt*, t.

HUSSARD, s. m. Voy. HOUSSARD.

HUTTE, s. f., قالبه *qālyba*, كلبه *kulbè*; vulg. *qouloubè*, قالوه *qālyvè*, كوملتى *gumelty*, ايزبه *ïzbè*, t. — Hutte de berger, چوبان ايزبه سى *tchobān ïzbèci*.

HUTTER (SE), v. pron., كلبه يابمق و ايچنده اوتورمق *qoulbè ïāpmaq vè itchindè otourmaq*, t.

HYACINTHE, s. f., fleur. Voyez JACINTHE. — Hyacinthe, pierre précieuse, كوك ياقوت *gueuk ïāqout*, t.; حجر يمانى *hadjeri ïèmāni*, ياقوت زعفرانى *ïāqouti z'afrāni*; a. — Confection de hyacinthe, جواهر معجونى *djevāhir m'adjouni*, معجون الياقوت *m'adjoun ul-ïāqout*.

HYADES, s. pl., constellations, الدبران *eddeberān*, a.

HYDATIDE, s. f., صوليجه قبارجق *soulïdjè qābārdjyq*, t.; مجلة *medjlet*, pl. a. مجال *medjāl*.

HYDRAGOGUE, s. et adj., منقى المواد المائية *munaqqy ul-mevādd el-mā'iïet*, a.

HYDRARGYRE, s. m. Voy. MERCURE.

HYDRAULIQUE, s. f., art de conduire et d'élever les eaux, صويولجى *sou ïoldji san'aty*, صو يولجيلق *sou ïoldjilyq*. — Science du mouvement et de l'équilibre des eaux, ايدروليك يعنى علم حركت وموازنت المياه *idrolïk ya'ni 'ylmi hareket u muvāzenet ul-māh*. — Hydraulique, adj. com., qui sert à élever l'eau, صو قالدرجق فنننه متعلق *sou qālduradjaq fenninè mute'allyq*. — Machine ou roue hydraulique, صو قالدره جق الت *soù qālduradjaq alet*, ساقيه *sāqyiè*.

HYDRE, s. f., serpent d'eau douce, صو ييلانى *sou ïïlāni*. — Monstre fabuleux, معلوم لاسم معدوم لاجنس عجايب مخلوقاتدن برحيوان *ma'loum ul-ism ma'doum ul-djins 'adjāïbi makhlouqātten bir haïvān*. — Tout mal qu'augmentent les efforts faits pour le détruire, حية البلد *hïet ul-beled*. — Nom d'une constellation, الشجاع *el-chedjā'*.

HYDRENTÉROCÈLE, s. f., قروة *qarvèt*.

HYDRIE, s. f., cruche, voyez ce mot.

HYDROCARDIE, s. f., يوركك اورتوسى استسقاسى *ïurek urtucy istisqāci*, t.; استسقاى جاب قلب *istisqāï hydjābi qalb*, a.

HYDROCÈLE, s. f., استسقاء الخصية *istisqā ul-khoucïet*, a.

HYDROCÉPHALE, s. f., استسقاء الدماغ *istisqā uddamāgh*, a.

HYDROCORÉE, s. f., صو تختہ بتی *sou takhta biti*, t.

HYDROCOTYLE, s. f., قصعة الماء *qas'at ul-mā*, a.

HYDRODYNAMIQUE, s. f., علم التقدير المياه *'ylm ut-taqtīr ul-miāh*, a.

HYDROGÈNE, s. m., مولد الماء *muvellid ul-mā*, أصل الماء *asl ul-mā*, a. — Gaz hydrogène, مولد الماءدن حاصل اولان مادّهٔ ناريه *muvellid ul-māden hācyl olān mādděi nāriiè*, a.-t.

HYDROGRAPHE, s. m., دكز احوالنه واقف *deñyz ahvālinè vāqyf*, a.-t.

HYDROGRAPHIE, s. f., description des mers, دكز احوالنك وصفی *deñyz ahvālinūñ vasfi*, a.-t.; وصف البحار *vasf ul-bahār*. — Art de naviguer, دكزه كزمنك فنی *deñizè guezmènūñ fenni*.

HYDROMEL, s. m., بال صويی *bāl souii*, بال شربتی *bāl cherbeti*, t.; ماء العسل *mā ul-'acel*, شراب العسل *charāb ul-'acel*, a.

HYDROMÈTRE, s. m., ميزان الماء *mīzān ul-mā*, a.

HYDROMPHALE, s. f., كوبك استسقائی *gueubek istisqāci*, t.; استسقاء السرّة *istisqā essurret*, a.

HYDROPHIDE, s. m., صو يیلانی *sou ïïlāni*, t.

HYDROPHOBE, s. des deux genres, صودن قورقار - قورقان *soudan qorqār*, *qorqān*, t. Voy. ENRAGÉ.

HYDROPHOBIE, s. f., صودن قورقمه *soudan qorqma*, t.; خوف من الماء *khavf min el-mā*, a. Voy. RAGE.

HYDROPHTALMIE, s. f., كوز

استسقائی *gueuz istisqāci*, t.; استسقاء العين *istisqā ul-'aïn*, a.

HYDROPHYLLUM, s. m., plante, بر نوع نبات مائيه *bir nev'y nebāt māiiè*, a.

HYDROPIQUE, s. et adj., استسقالو *istisqālu*, a.-t.; مستسقی *moustasqy*, a. — Devenir —, مستسقی اولمق *moustasqy ol*.

HYDROPISIE, s. f., استسقا *istisqā*, حبس *haben*, a. — Être attaqué d'hydropisie, استسقا رنجنه كرفتار اولمق *istisqā rendjinè guerieftār ol*.

HYDROPOTE, s. m., صو ايچيجی *sou itchidji*, t.

HYDROSTATIQUE, s. f., فنّ المقايسة لاوزان المياه *fenn ul-meqāïecet, ul-evzān ul-miāh*, a.

HYDROTHORAX, s. m., استسقاء الصدر *istisqā ussadr*, a.

HYDROTIQUE, adj. et s., ترلديجی *terledidji*, t.; معرّق *mou'arryq*, a.

HYÉMAL, E, adj., قيشلو *qychlu*, قارلو *qārlu*, t. — Montagne hyémale, قارلو طاغ *qārlu dhāgh*.

HYÈNE, s. f., صرتلان *syrtlān*, يليلی قورد *ïelily qourd*. — La femelle s'appelle عرفا *'ourfā*, pl. a. عرف *'ourouf*.

HYGIÈNE, s. f., علم الحفظ الصحّة *'yl mel-hyfz ul-syhhat*, a.

HYGROMÈTRE, s. m., نملك ترازوسی *nemlik terāzoucy*, t.; ميزان الرطوبة الهوا *mīzān ul-routhoubet ul-havā*, a.

HYMEN, s. m., et HYMÉNÉE, s. f., mariage, اولنمه *evlenmè*, t.; نكاح *nikiāh*, ازدواج *izdivādj*, a. — Hymen, membrane, pellicule au col de

la vulve des vierges, جاب البكورية *hydjāb ul-bukiouriïet.*

Hymne, s. m. et f.; féminin quand on parle des cantiques de l'église dans l'office divin; et masculin quand il est question de ceux des anciens en l'honneur de leurs dieux. — Hymne, cantique en l'honneur de la divinité, الهي *ilahi*; الهية *ilahiïet*, pl. t. الاهيلر *ilāhiïeler*; تسبيح *tesbīh*, pl. a. تسبيحات *tesbīhāt*. — Poëme, éloge, مدحة *medīhat*, pl. مدايح *medāïh*. — à la louange des dieux et des héros chez les anciens; نشيدة التسبيح *nechīdet uttesbīh*.

Hyoïde, s. m., دل ديبنده كي كميك *dil dibindè ki guemik*, t.; فريك *ferīk*, pl. a. فريكان *ferīkān*.

Hyoscyame. Voy. Jusquiame.

Hypallage, s. f., انكلاب الكلام *inkilāb ul-kelām*.

Hyperbate, s. f., تقديم الكلام و تأخيره *taqtīm ul-kelām vè tèkhyrihi*, a.

Hyperbole, s. f., t. de rhétorique, exagération, مبالغه *mubālagha*, pl. a. مبالغات *mubāleghāt*. — Louange exagérée, اطرا *ythrā*. — Hyperbole, en t. de mathématique, section d'un cône ou d'un plan, القطع الزايد *el-qath uzzāïd*.

Hyperbolique, adj., مبالغالو *mubāleghālu*, a.-t. متضمن المبالغة *mutezammin ul-mubāleghat*, a. — Discours —, كلام مبالغه اميز *kelāmi mubālegha amīz*. — Hyperbolique se dit aussi des personnes, مبالغه جي *mubāleghadji*, مبالغه كو *mubāleghaguiou*. — Il est fort hyperbolique, بغايت مبالغه كو در *beghāïet mubāleghaguiou dur*.

Hyperboliquement, adverbe, مبالغايله — صورتيله *mubāleghāïlè, souretilè*, بر وجه مبالغه *ber vedjhi mubālegha*, اطرا ايله *ythrā ilè*, a.-t. — Parler hyperboliquement, مبالغه ا *mubālegha it*, مبالغه صورتيله تكلم ا *mubālegha souretilè tekellum it*.

Hyperbolisme, s. m., مبالغه لق *mubāleghalyq*, مبالغه حقنده اولان جنون *mubālegha haqqyna olān djunoun*, a.-t.

Hyperborée ou Hyperboréen, enne, adj. et s., اقاصئ اقطار شماليده كائن اولان اقوام و ممالك *aqāçii aqthāri chimālïiedè kiāïn olān aqvām u mèmālik*.

Hypéricum, s. m., plante. Voy. Millepertuis.

Hypèthre, s. m., اوستى اچق بنا *ustu atchyq binā*.

Hypnobate, s. m. Voy. Somnambule.

Hypnotique, adj., اويقو كتوريجى *ouïqou gueturidji*, اويودجى *ouïoudidji*, t.; منوم *munevvim*, a.

Hypocondre, s. m., parties latérales du bas-ventre, بوكر *beugr*, بوش بوكر *boch beuïur*, t.; مراق *merāqq*, pl. de مرق *meraqq*, مراق البطن *merāqq ul-batn*. — Hypocondre pour hypocondriaque, voyez ce mot.

Hypocondriaque, s. et adj., triste et attaqué de l'hypocondrie, مراقلو *merāqlu*, مراقلو مزاجى *mizādji merāqlu*, a.-t. — C'est un hypocondre

ou hypocondriaque, مراقی مزاج بر ادمدر *merāqy mizādj bir ademdur.*

Hypocondrie, s. f., مراق علتی *merāq 'yllèti*, a.-t.

Hypocras, s. m., بال شربتی شراب شکرودارچیندن *bāl cherbeti*, مرکب بر شربت *charāb cheker vè dārtchinden murekkeb bir cherbet*, t.; شراب القرفة *charāb ul-qyrfet*, a.

Hypocrisie, s. f., ایکی یوزلولك *iki iuzlulik*, مرائیلك *murāiilik*, t.; منافقلق *munāfiqlyq*, a.-t.; ریا *riā*, منافقة *munāfaqat*, زرق *zarq*, *zyrq*, a.

Hypocrite, s. et adj., ایکی یوزلو *iki iuzlu*, t.; ریاجی *riādji*, a.-t.; مرائی *murāi*, منافق *munāfyq*, a.; ریاکار *riākiār*, زراق *zerrāq*, اهل نفاق *ehli nifāq*. — Paroles hypocrites, کلام نفاق انجام *kelāmi nifāq endjām*. — Air hypocrite, سیمای ریانما *sīmāi riānumā*.

Hypogastre, s. m., کوبك التی *gueubek altȳ*, t.; اسفل البطن *esfel ul-bathn*, خصلة *khouslet*, *khacèlet*, a.

Hypogastrique, adj., خصلی *khouceliī*, a. — La région hypogastrique, طبقه خصلیه *thabaqai khouceliiè*.

Hypoglosses, s. m. pl., دیل سکرلری *dīl sīnyrleri*, t.; اعصاب اللسان *a'açāb ul-liçān*, a.

Hypopion, s. m., قرحة الطبقة القرنیة *qarhat utthabaqat ul-qournīiet*, a.

Hypostase, s. f., t. de théologie, اقنوم *aqnoum*, pl. a. اقانیم *aqānīm*.

Hypostatique, adj. com., اقنومی *aqnoumīi*, a. — Union hypostatique, وحدت اقنومیه *vahdeti aqnoumiie*.

Hypostatiquement, adv., من جهت الاقنومیه *min djehet ul-aqnoumiie*, a.

Hypothénar, s. m., muscle du petit doigt, صرچه پرمغنلك کسی بالق آتی *syrtcha parmaghyndèki bālyq eti*, t.; عضلة الخنصر *'azalet ul-khynsir*, a.

Hypothénuse, s. f., شکل مثلث قایمه الزوایاده زاویهٔ قائمه نك ضلع متقابلی *chekli mucelleci qāimè uzzevāiāda zāviei qāimènuñ zily' muteqābili*.

Hypothécaire, adj. com., امانتکار *emānetkiār*, t.; مرتهن *murtehin*, a. — Créancier hypothécaire, بالارتهان الدجقلو اولان *bil irtihān aladjaqlu olān*, داین بالارتهان *dāini bil irtihān*. — Dettes hypothécaires sur immeuble, استغلال مقابلنلك اولان الدجق *istighlāl mouqābilindè olān aladjaq*, دیون بالرهن *deïoun bil rehn*.

Hypothécairement, adv., امانت ایله *emānet ilè*, a.-t.; بالترهین *bitterhīn*, بالاستغلال *bil istighlāl*, a.

Hypothèque, s. f., engagement des biens d'un débiteur en faveur de son créancier, امانت *emānet*, a.; طوتو *thoutou*, t.; رهن *rehn*, رهین *rehīn*, pl. a. رهان *rehān*, رهون *rouhoun*. — sur immeuble, استغلال *istighlāl*. — générale, رهن عمومی *rehni 'oumoumi*. — Un bien chargé d'hypothèques, رهون عدیدلی تحتنده

اولان بر مال *rolhoun 'adîdè tahtindè olân bir mâl.* — Être en première hypothèque, امر ارتهانلك *emrî irtihândè sâirlarden aqtem ol.* — Purger les hypothèques, قيود رهندن تخليص ا *qouïoudi rehinden takhlys it.*

Hypothéquer, v. a., engager, donner en hypothèque, طوتوبنه رهينه قومق *thoutouïè, rehînè qomaq,* امانت قومق *emânet qomaq,* t.; ترهين - ارهان *terhîn, irhân it.* — sur immeuble, استغلال ا *istighlâl it,* a.-t. — Hypothéquer tous ses biens, مالنك جملهسنى امانت قومق *mâlinuñ djumlècini emânet qomaq.* — Hypothéqué, e, امانت قونمش - اولمش *emânet qonmuch, olmuch.*

Hypothèse, s. f., فرض *farz,* قياس *qyâs,* قضيهٔ ظنّيه *qazïïèï zanniïè,* a. — Argumenter sur hypothèse, فرض طريقيله سوز كلام ا *farz thariqylè serdi kelâm it.*

Hypothétique, adj., فرضى *farazi,* قياسى *qyâci,* a. — Proposition hypothétique, على طريق الفرض دزميان اولنان مطلب *'ala thariq ul-farz dermiân olounân mathlab.*

Hypothétiquement, adv., فرض اولهرق *farz olaraq,* a.-t.; فرضا *farazan, faraza,* طريقيله فرض *farz thariqylè,* قياسا *qyâcen,* a.

Hypotypose, s. f., تصوير مجسّم *tasvîri mudjessim,* a.

Hyrcanie, s. f., n. de province, طبرستان *thabaristân,* p.

Hyssope ou Hysope, s. f., plante, زوفا اوتى - زوفى *zoufa, zoufâ oty.* — sèche, زوفا يابس *zoufâ îâbis.* — Vin d'hyssope, زوفا اوتى شرابى *zoufâ oty charâbi.*

Hystéralgie, s. f., رحم اغريسى *râhm aghrycy,* وجع رحم *vedjaï rahm,* مرض الرحم *maraz ul-rahm,* a.

Hystérique, adj. com., رحمى *rahmii,* a. — Affection hystérique, رحم علتى *rahm 'yllèti,* اختناق الرحم *ykhtinâq ur-rahm.* — Antihystérique, remède hystérique, اختناق رحمه نافع علاج *ykhtinâqi rahmè nâfi' 'ylâdj.*

Hystérocèle, s. f., hernie de femme, اصلق *âslyq,* t., عفلة *'afelèt;* عفل *'afel,* a.

Hystérotomie, s. f., تشريح الرحم *techrîh ur-râhm,* a.

I

I, s. m., neuvième lettre de l'alphabet, حروف هجانك *hourouf hedjânuñ dhoqouzindji harfi.*

Iacchus, s. m., بر نوع كوچك ميمون *bir nev'y kutchuk maimoun,* t.

Iacht ou Yacht, s. m., terme de marine, petit navire anglais, بر نوع

كوچك انكليز سفينه‌سى *bir nev'y kutchuk inglîz sefinèci.* — Sorte de pavillon anglais, بر نوع انكليز بيراغى *bir nev'y inglîz baïrāghy.*

Iatraleptique, s. f., ديشاريدن علاج ايتمنك فنى *dîchāruden 'ylādj itmenuñ fenni*, t.; علم المداواة الخارجيّه *'ylmel mudāvāt ul-khāridjiiè*, a.

Iatrine, s. f., sage-femme. Voy. ce mot.

Iatrique, adj. des deux genres, علم طبّه منسوب ـ داير *'ylmi thibbè mensoub, dāïr*, a.-t.

Ibériens, s. m. pl., قديم اسپانيه مملكتنك اقوامى *qadîmi ispānía memleketinuñ aqvāmi*, t.

Iatrochimie, s. f., ادويهٔ كيمياويّه ايله معالجه‌نك فنى *edvïièï kîmîāvïiè ilè mou'āledjènuñ fenni*, a.-t.

Ibid, Ibidem, mot latin, le même, بعينه *bi'aïnihi.* — Au lieu même, نفس موضعده *nefsi mevz'ada*, t.; ينه انده *ïnè anda.*

Ibis, s. m., espèce de cigogne qui dévore les serpents, قره لقلق *qara leqleq*, t.; بجع *bedja'*, جمل الماء *djemel elmā*, a.

Icarie, île de l'Archipel, قوز اطه‌سى *qoz odhaci.*

Icelui, Icelle, pron. rel., مقدّما ذكر اولنان *mouqaddemā zikr olounān*, a.-t.; مذكور *mezkiour*, a.

Ichneumon, s. m., appelé aussi rat de Pharaon ou mangouste, quadrupède, نمس *nims*, pl. a. نموس *nimous.* — Sorte d'insecte, صقرغه *syqyrghā*, t.; حلمة *halemet*, a.

Ichnographie, s. f., بنا رسمى *binā resmi*, a.-t.

Ichnographique, adj., بنا رسمنه متعلّق *binā resminè mute'allyq*, a.-t.

Ichoreux, adj. m., au fém. Ichoreuse, pus, humeur, يارەدن اقر چرك *ïāraden aqar tchirk*, t.; غثيث *ghacîs*, a.

Ichtyologie, s. f., بالق احوالنه دائر اولان بحث *bālyq ahvālinè dāïr olān bahs*, t.-a.

Ichtyophage, s. m., بالق ييجى ييان *bāliq ïèïdji, ïeïān*, بالق ايله بسلنان *bālyq ilè beslenān*, t.; ماهى خوار *māhi khor*, p.

Ici, adv. de lieu, sans mouvement, برنده *bounda*, شونده *chounda*, شوراده *chourāda*, بو اراده *bou arāda*, vulg. بوراده *bourāda*, بوراجقده *bourādjiqta*, بو يرده *bou ïerdè*, بو طرفده *bou tharafta.* — L'endroit d'un discours, بو محلده *bou mahalldè.* — Avec mouvement, بورايه *bourāïa*, شورايه *chourāïa.* — d'ici, بوندن *boundan*, بو يردن *bou ïerden*, بو ارادن *bou arādan*, vulg. *bouradan.* — Il est ici, بونده در *bounda dur.* — Viens ici, كل بورايه *guel bourāïa*, بورايه كل *bourāïa guel.* — Jusqu'ici, بورايه‌دك *bourāïadek.* — Sortez d'ici, چيق بورادن *tchyq bourāden.* — C'est une chose qui ne s'est pas vue jusqu'ici, شمديه قدر كورلمش بر شى دكلدر *chimdïiè qadar gueurulmich bir chèï deïldur.* — Ici bas, dans ce monde, بو دنياده *bou dunïāda.*

Icicquier, s. m., بر نوع بلسان اغاجی *bir nev'y belsān aghādji*, t.

Icoglan, s. m., ایچ اوغلان *itch oghlān*, t.

Iconium, ville de la Natolie, قونیه *qonïa*.

Iconoclaste, s. m., پت صورتلری قیریجی *pout souretleri qyridji*, صورت قیران *souret qyrān*, t.; کسّار الصور *kessār ussiver*, a.

Iconographie, s. f., وصف التصویرات *vasf uttasvîrāt*, وصف الآثار المتقدّمین *vasf ul-açār ulmuteqaddemîn*, a.

Iconographique, adj. com., علم وصف تصویراته متعلق *'ylmi vasf uttasvîrātè mute'allyq*, a.-t.

Iconolatre, s. m., صورته طپان طاپیجی *souretè thapān thāpîdji*, t.; صورت پرست *souret perest*, p.; عابد الصور *'abid ussyver*, a.

Iconologie, s. f., شرح احوال تصویرات *cherhî ahvāli tasvîrāt*, شرح الآثار المتقدّمین *cherh ul-açār elmuteqaddemîn*.

Iconomaque, s. m., منکر العبادة الصور *munkir ul-'ybādet ussyver*, a.

Icosaedre, s. m., یکرمی یوزلو *ïermi ïuzlu*, t.; ذو عشرین وجهاً *zou 'acharîn vedjhen*, a.

Ictère, s. m., صفرا طشقنلغی *safrā thāchqynlyghy*, t.; انتشار الصفرا *intichār ussafrā*, a.

Ictérique, adj. com., صاریلغی کیدریجی علاج *sārylyghy guîderîdji 'ylādj*, دواء دافع الیرقان *devāï dāfy' ulïarqān*, a.

Ida, montagne de l'île de Crête, جبل ایدا *djèbèli idā*.

Idéal, e, adj., qui n'existe que dans l'idée, خیالی *khaïāli*. — Chimérique, اصلی یوقدن *asly ïoqtan*, اصلسز *acylsyz*, اصل وجودی یوق *aslu vudjoudi ïoq*. — Pouvoir idéal, قوّت موهومه *qouvveti mevhoumè*. — Richesses —, اموال موهومه *emvāli mevhoumè*.

Idéal, s. m., beauté, perfection idéale, غایة الحسن *ghāïet ulhusn*, a.

Idéalisme, s. m., اعتقاد اهالی تصوّرات *y'tiqādi ehālii teçavvurāt*, a.

Idée, s. f., perception de l'âme, معنی-معنا *ma'na*, فکر *fikr*, pl. a. افکار *efkiār*, تصوّر *teçavvur*, pl. تصوّرات *teçavvurāt*, a. — Une idée claire et nette, واضح واشکار بر معنا *vāzih u achikiār bir ma'nā*. — Former une idée, penser, فکر ا *fikr it*. — Présumer, conjecturer, ظنّ - قیاس ا *zann, qyās it*. — Se faire une idée, s'imaginer, تخیّل ا *tèkhaïial it*. — Idée présumée, conjecture, ظنّ *zann*, pl. ظنون *zunoun*. — Ce qui occupe l'esprit, وهم *vehm*, pl. اوهام *evhām*, وهوم *vuhoum*. — Opinion, صانو *sānou*, قیاس *qyās*. — creuse, vision, خیال *khaïāl*, pl. خیالات *khaïālāt*. — Vaine idée, pure vision, خام خیال *khāmi kïāl*, au pl. خیالات باطله *khaïālāti bāthylè*. — Esprit, et conception de l'esprit, تصوّر ذهنی *teçavvuri zihni*, عقل *'aql*. — Intelligence, ادراك *idrāk*. — Souvenir, خاطرة *khāthyret*, pl. خاطرات *khāthyrāt*, فکر *fikr*. —

Forme, esquisses, modèle des choses, رسم *resm*, هيولا *heïoulā*. — Ce n'est qu'une première idée, qu'une idée informe, هنوز اوّلكي هيولاسيدر *henouz evvelki heïoulācidur*. — Au fig., une idée, un tant soit peu, ازاجق *azādjyq*.

Idem, adv., le même, ينه او - بو *ïnè o, bou*, انك كبي *anuñ gūibi*, t.; ايضاً *eïzān*, كذلك *kezalik*, a.

Identifier, v. a., برابر قومق *berāber qomaq*, برلشدرمك *birlechturmek*, t.; تطييق ا *tathbyq it*, يكسان ا *ïeksān it*, p.-t. — S'Identifier, v. réfl., برلشمك *birlechmek*, يكسان او *ïksān ol*, مطابق او *muthābyq ol*, مطابقة ا *muthābaqat it*, توحيد اولنمق *tevhīd olounmaq*, اتّحاد جهت او *ittihādi djehet ol*,

Identique, adj. com., بر *bir*, t.; برلشمش *birlechmich*, بر دورلو *bir turlu*, يكسان ا *ïèksān it*, p.-t.; متّحد المعنا - الجهت *muttehid ul-ma'nā, ul-djehet*.

Identiquement, adv., براوله‌رق *bir olaraq*, t.; يكسان - برلشمش اوله‌رق *ïeksān, birlechmich olaraq*, t.; اتّحاد اوزره *ittihād uzrè*, بالاتّحاد *bil ittihād*, متّحداً *muttehiden*.

Identité, s. f., برلك *birlik*, t.; يكسانلق *ïeksānlyq*, p.-t.; مطابقة *muthābaqat*, وحدت *vahdet*, جهت الوحدت *djehet ul-vahdet*, a. — de nature, وحدت طبيعت *vahdeti thab'ïat*. — Ressemblance, مشابهت *muchābehat*.

Idiôme, s. m., langue, دل *dil*, لسان *liçān*, لغة *loghat*, لهجة *lehdjet*. — En idiôme allemand, نمچه دلنجه *nemtchè dilindjè*. — Connaître l'idiôme de chaque pays, هر ولايتك دلني بيلمك *her vilāïetuñ dilini bilmek*.

Idiopathie, s. f., maladie propre à quelque membre, اعضانك بعضيسنه مخصوص علت *a'zānuñ ba'zicinè makhsous 'yllet*, a.-t. — En morale, inclination particulière pour une chose, رغبت مخصوصة *raghbeti makhsoucet*.

Idiot, e, adj., بوداله *boudāla*, احمق *ahmaq*, جاهل *djāhil*, امّي *ummi*, a.; نادان *nādān*, p.; بون *beun*, ابله *eblèh*.

Idiotisme, s. m., locution particulière à une langue, بر دله مخصوص كلام *bir dilè makhsous kèlām*, اصطلاح *isthylāh*, pl. اصطلاحات *isthylāhāt*. — Caractère de l'idiot, بوداله‌لق *boudālalyq*, سفاهت *sefāhet*, a.

Idolatre, adj. com., پتپرست *poutperest*, p. پته طاپيجي *poutè thāpīdji*, p.-t.; عابد الاصنام *a'bid ul-esnām*, pl. عبدة الاصنام *'abdet ul-esnām*. — Qui rend un culte divin à des créatures, يارادلمش شيلره طاپيجي *ïārādilmich cheïlerè thāpīdji*, عابد الخلايق *'ābid ul-khalāïq*. — qui aime avec excès, مفتون *meftoun*.

Idolatrer, v. n., adorer des idoles, پتپرستلك ا *poutperestlik it*, p.-t.; پته طاپمق *poutè thāpmaq*, t.; تعبّد اصنام ا *te'abbudi esnām it*. — Idolâtrer, v. a., au fig., aimer avec passion, اشوري سومك *achury*

sevmek, ديوانه ـ مفتون اول *dîvânè, meftoun ol*, a.-p.-t. — Il est idolâtre de ses enfants, اولادينك ديوانه سيدر *evlâdinuñ dîvânèçi dur*,

IDOLATRIE, s. f., پت پرستلك *pout perestlik*, p.-t.; پته طاپينجيلق *poutè thâpîndjilyq*, عبادت اصنام *'ybâdeti esnâm*, a. — Au fig., amour excessif, عشق ديوانه لكى *'ychq dîvânèligui*.

IDOLATRIQUE, adj., پت پرستلكه متعلق *pout perestliguè mute'allyq*, a.-p.-t.

IDOLE, s. f., پت *pout*, p.-t.; صنم *sanam*, pl. a. اصنام *asnâm*; وثن *vecen*, pl. وثن *vuçun* et اوثان *evsân*. — Idole de pierre, جردن صنوع صنم *hadjerden masnou' sanam*. — Adorer les idoles, اصنامه عبادت ا *esnâmè 'ibâdet it*. — Objet de passion, d'affection, معبود *ma'boud*. — Cet enfant est l'idole de son père, بو چوجوق پدرينك معبوديدر *bou tchodjouq pederinuñ ma'boudi dur*. — En parlant d'une personne stupide, on dit que c'est une idole, پت كبى برادمدر *pout guibi bir adem dur*,

IDUMÉE, pays de l'ancienne Syrie, ادوم *izoum*, a.

IDYLLE, s. f., كوچك قصيله *kutchuk qaçîdè*, قصيدة الرعاة *qaçîdet urra'ât*, a.

IF, s. m., arbre vert, ـ بورصوق بورسوق ـ بورسق *bourçouq*, t.

IGNARE, adj. com., بيلمين *bîlmeïen*, اوقومق بيلمز *oqoumaq bîlmez*, a.-t.; اوقومش *oqoumamich*, t.; معرفتسز *ma'rifetsiz*, a.-t.; جاهل *djâhil*, a.

IGNÉ, ÉE, اتشلو *atechlu*; p.-t.; اتشه منسوب *atechè mensoub*, p.-t. — Substance ignée, مادّهٔ ناريّه *mâddèï nârïïè*.

IGNICOLE, s. com., اتشپرست *âtechperest*, p.; اتشه طاپيجى *âtechè thâpîdji*, t.

IGNITION, s. f., دمر قيزغينلغى *demir qyzghynlygky*, قيزغين دمر *qyzghyn demir*; t.

IGNOBLE, adj. com., الچق *al-ichaq*, اصلسز ـ دنى كمسنه *acylsiz, dènî kîmesnè*, a.-t.; حقير *haqîr*, رذيل *rezîl*, ارذل *erzel*, لئيم *leïim*, a. — Langage ignoble, نطق لئيم *nouthqy leïim*.

IGNOBLEMENT, adv., الچقلق ايله *alichaqlyq ilè*, الچقجه *alichaqdjè*, رذالت ايله *rezâlet ilè*, a.-t.; رذيلاً *rezîlen*, a.

IGNOMINIE, s. f., رسوايلق *rousvâïlyq*, رسوايى *rousvâï*, عيبلك *'aïblik*, قره يوزلولق *qara iuzlulyq*, â.-t.; عيب *'aïib*, فضاح *fizâh*, فضاحة *fazâhat*, a. — Tomber dans l'ignominie, l'opprobre, رسوايلغه دوشمك ـ كرفتار او *rousvâïlygha duchmek, guerîftâr ol*. — Couvrir d'ignominie, رسواى ايت *rousvâï it*. — Couvert d'ignominie, رسواى عالم اولمش *rousvâï 'âlem olmuch*.

IGNOMINIEUSEMENT, adverbe, رسواى رسوايلغله *rousvâïlighylè*, اوله رق بالخزى *bil khyzi olaraq*, t.; *bil khyzi*, a.

IGNOMINEUX, SE, adj., رسوايلو *rousvâïlu*, عيبلو *'aïplu*, رسوايلق كتوريجى *rousvâïlyq gueturîdji*, a.-t.; فضيح *fazîh*, a. — Traite-

ment, — مورث خزی وافتضاح اوله جق معامله *mourici khyzi vu iftizāh oladjaq mou'āmelè.*

Ignoramment, adv., بیلمزلکله *bilmezliguilè*, جاهلجه *djāhildjè*, t.; جهالت ایله *djchālet ilè*, a.-t.; بالجهالة *bildjehālet*, a.

Ignorance, s. f., بیلمزلك *bilmizlik*, t.; جاهللق *djāhillyq*, a.-t.; نادانلق *nādānlyq*, p.-t.; علمسزلك *'ylmsyzlik*, a.-t.; جهالت *djehālet*, جهل *djehl*, a. — grossière, جهل غلیظ *djehli ghaliz*. — État d'—, جاهلیت *djāhilïiet*, a. — Le temps de l'ignorance ou de l'idolâtrie, وقت جاهلیت *vaqti djāhilïiet*. — Par —, بلمزلکله *bilmezliguilè*, t.; خطا ایله *khathā ilè*, a.-t.; سهوا *sehven*, a. — Faire l'ignorant, بلمزلك صاتمق *bilmezlik sātmaq*, بلمزلکدن کلمك *bilmezlikten guelmek*, t.; تجاهل *tedjāhul it.* — Pêcher par —, بلمزلکله خطا ایتمك *bilmezliguilè khathā it.*

Ignorant, e, adj., qui n'a point de savoir, جاهل *djāhil*, a.; نادان *nādān*, p.; معرفتسز *ma'rifetsiz*, علمسز *'ylmsyz*, a.-t.; امّی *ummi*, t. — Le plus ignorant des hommes, اجهل ناس *edjheli nās*. — Qui ignore une chose, بیلمین *bilmeïen*, بیلمز *bilmez*, بی خبر *bi khaber*, بی وقوف *bi vouqouf*. — Dans l'ignorance de...., بیلمز ایکن *bilmez iken*, بیلمیه رك *bilmeïerek*, علم و خبری یوغیکن *'ylm u khaberi loghyken*. — En terme de pratique, être ignorant du fait, وقوع حالدن خبردار اولمامق *vouqou'i hāldèn khaberdār olmāmaq*.

Ignorantissime, adj. com., پك اجهل جاهل *pek djāhil*, t.-a.; *edjhel*.

Ignoré, e, adj., بلنمش *bilinmèmich*, بیلنمش دکل *bilinmich dèïl*, t.; مجهول *medjhoul*, a.; نامعلوم *nāma'loum*, p.-a.; بیلورسز *bilursyz*.

Ignorer, v. a., — بلمهمك خبری اولمق بیلمامك *bilmèmek*, *khaberi olmamaq*, بی خبر او *bi khaber ol*. — C'est une chose que j'ignore, بیلمدیکم ماده در *bilmediguim māddèdur*.

Il, pronom de la troisième personne du masculin, اول *ol*, او *o*, t. — Il est venu, کلدی *gueldy*. — Pron. impers.: Il est nécessaire, il faut que, کرکدر که *guerektur ki*.

Ile, s. f., اطه ـ اده ـ ادا *adhā*, t.; جزیره *djèzīrè*, a. — L'île de Chio, ساقز اطه‌سی ـ جزیره‌سی *sāqyz adhaci*, *djèzīrèci*.

Iles, s. m. pl., os du bassin, قالجه کمیکلری *qāltcha guèmīklèri*, قینانق کمیکلری *qaïnāq guèmīklèri*, t.; حرقفه *harqafa*, اعظام الجرصة *'yzām ul-harsat*, a.

Ileum ou Iléon, s. m., معاء صمّا *miāï semmā*, a.

Iliaque, adj., passion iliaque, douleur très-aigue des intestins, قولنج المعاء الصمّا *qouloundj elmiāïssemmā*, a. — Les parties qui ont rapport à l'iléon, قالجه کمیکلره متعلق *qāltcha guemīklerè mute'allyq*.

Illégal, e, adj., contre la loi, خلاف شرع *khilāfi chèr'i*, a.; قانونه مغایر *qānounè*

مخالف *moughāïr moukhālif*, قانوندن خارج *qānounden khāridj*, a.-t. — Convention illégale, معاهدهٔ نا مشروع *mou'āhedè nā mechrou'*.

Illégalement, adv., قانونه مغايراً *qānounè moughāïren*; خلاف شريعت *khylāfi cherî'at*.

Illégalité, s. f., خلاف شرع اولان نسنه - حركت *khilāfi chèr'y olān nesnè; harèket*, a.-t.

Illégitime, adj. com., شرعى اولميان - دكل *cher'y olmaïān, deïl*, a.-t.; حرام *harām*, غير شرعى *ghaïri cher'y*, a. — Mariage, —, نكاح ناشرعى *nikiāhi nācher'y*. — Injuste, déraisonable, يولسز *ïolsyz*, نا حقّ *nā haqq*, نا صواب *nā sevāb*. — Fils illégitime, حرامزاده *harāmzādè*, a.-p.; ولد زنا *vèlidi zinā*, a.

Illégitimement, adv., ناحقّ يره *nāhaqq ïèrè*, حقسز اولهرق *haqqsiz olaraq*, a.-t.; بغير حقّ *bighaïri haqqyn*.

Illégitimité, s. f., شرعسزلك *cher'ysizlik*, عدم مشروعيّت *'ademi mechrou'ïiet*.

Illicite, adj. com., جايز اولميان - دكل *djāïz olmaïān, deïl*, شرعاً منع اولنمش *cher'en men' olounmich*, a.-t.; حرام *harām*, a.; يصّاق *ïassāq*, t.; غير جايز *ghaïr djāïz*, ممنوع *memnou'*, منهى *menhi*, a. — Action illicite, فعل منهى *fi'li menhi*.

Illicitement, adv., حقّسز *haqqsiz*, حقّسز اولهرق *haqqsiz olaraq*, حرام يره *harām ïèrè*, a.-t.; نا حقّ يره *nā haqq ïèrè*, على خلاف القانون *'ala khylāf ul-qānoun*, a.

Illimité, e, adj. sans limites, نامحدود *nāmahdoud*, a.-p.; غير محدود *ghaïri mahdoud*, a.; حدودى يوق *houdoudi ïoq*, a.-t.; بى نهايت *bi nihāïet*. — Pouvoir illimité, رخصت نا محدود *roukhsati nā mahdoud*.

Illisible, adj. com., اوقنمز *oqounmaz*.

Illuminateur, s. m., دونانمه كونلرنده قنديللر ياقتران *donānma guñlerindè qandîller ïāqturān*, نور بخش انظار *nour bakhchi enzār*.

Illuminatif, ive, adj., نور وبريجى *nour vîrîdji*, a.-t.; نور بخش *nour bakhch*, a.-p. — La vie illuminative, مراقبة الاهل السلوك *murāqabet-il-ehlissulouk*.

Illumination, s. f., lumières disposées pour une fête, قنديل دوننماسى *qandîl donanmāci*. — Action d'illuminer, نورلندرمه *nourlandurma*, تنوير *tènvîr*. — Au fig., lumière extraordinaire que Dieu répand dans l'âme, نور الحقّ *nour ul-haqq*, الهام الهىّ *ilhāmi ilāhi*, a.

Illuminé, e, adjectif, éclairé, نورلنمش *nourlanmich*, نورلو *nourlu*, ايدنلو *aïdinly*, ايدينلقلو *aïdînlyqlu*, t.; منوّر *munevver*, منير *munîr*. — En parlant d'un esprit, منوّر القلب *munevver ul-qalb*, a.; روشن ضمير *rouchen zamîr*, p.-a. — Visionnaire, مجنون *medjnouñ*, مخبّل *moukhabbel*, مجذوب *medjzoub*, a.

Illuminer, verbe a., éclairer,

ایدنلق ا - ویرمك *aïdynlyq it, virmek*, نورلندرمق *nourlandurmaq*, ایدینلتمق *aïdynlatmaq*, t.; تنویر - انارہ - منوّرا *tenvïr, inārè, munevver it*, a.-t. — Faire des illuminations, دونانہ کونلرنك قندیللر یاقمق *donānma gunlerindè qandïller ïaqmaq*, قندیل ایله دوناتمق *qandïl ilè donātmaq*. — Au fig., éclairer l'âme, l'esprit, قلبی - ضمیری منوّرا *qalbi, zamïri munevver it*, نور حق ایله ایدینلتمق *nouri haqq ilè aïdïnlatmaq*.

Illusion, s. f., apparence trompeuse, chimère, خیال *khaïāl*, pl. a. خیالات *khaïālāt*, خیال باطل *khaïāli bāthyl*, a.; اصلی یوقدن خیال - صانی *asly ïoqtan khaïāl, sāny*, a.-t.; وهم واهل *vehmi vāhil*, اوهام واهله *evhāmi vāhilè*. — Erreur, یانلش *ïāñlich*, غلط *ghalath*. — Faire illusion à quelqu'un, بر کمسنه یی بر نوع وهم واهل ایله تغلیط ا *bir kimesnèï bir nev'y vehmi vāhil ilè taghlïth it*. — aux yeux, کوزلره یانلش کورنمك *gueuzlèrè ïāñlich gueurunmek*. — Se faire illusion à soi-même, الدانمق *aldānmaq*, خیال باطله ذاهب اولمق *khaïāli bāthylè zākib ol*. — Illusion, rêve, دوش *douch*, خیالات رویا *khaïālāti rouïā*. — agréable, خیال لطیف *khaïāl lathyf*. — Illusions diaboliques, شیطانك تسویلاتی *cheïthānuñ tesvïlāti*. — Au singulier, شیطان الداتمسی *cheïthān aldātmaci*.

Illusoire, adj. com., captieux, یالان *ïālān*, الدایجی *aldāïdji*, خادع *khādï'*. — Imaginaire, خیالی *khaïāli*, وهمی *vehmi*, t. — Sans effet, باطل *bāthil*, بطال *batthāl*, vulg. *batal*, بلا تاثیر *bilā teecïr*. — Espérance illusoire, امنیهٔ باطله - خادعه *emnïïèï bāthilè, khād'ya*.

Illusoirement, adv., الداتمه وجهیله *aldātma vedjhilè*, تلبیس حیله بازلغله ایله *telbïs ilè*, a.-t.; *hïlè bāzlyghylè*, a.-p.-t.; خادعانه *khādi'en*, a.

Illustration, s. f., شان *chān*, شرف *cheref*, بر خاندانك شانی - شهرتی *bir khānèdānuñ chāni, cheuhreti*. — Privé d'illustration, شان و شرفدن عاری *chān u chereften 'āri*.

Illustre, adj. com., شهرتلو *cheuhrètlu*, شانلو *chānlu*, a.-t.; مشهور *mèchhour*, جلیل الشان - الاشتهار *djelïl uchchān, ul-ichtihār*. — Un homme —, جلیل الشان بر ادم *djelïl uchchān bir adem*, a. — نامدار *nāmdār*, p.; بللو باشلو *bellu bāchlu*. — Très-illustre, très-magnifique (titres donnés dans des lettres à de hauts et grands personnages), عزتلو *'yzzetlu*, رفعتلو *rif-'atlu*, عظمتلو *'azametlu*. — Nos illustres ancêtres, اجداد عظامز *adjdādi 'yzāmumuz*.

Illustré, e, adj., شهرت نام بولمش *cheuhret boulmich*, نام و شهرت بولمش *nām u cheuhret boulmich*, a.-t.; نامدار *nāmdār*, p.-t.; مشهور *mechhour*. — Famille illustrée, کسب شرف و شهرت

ایتمش برخانـــدان *kesbi cherefu cheuhret itmich bir khānedān.*

Illustrer, v. a., شهرت ـ شان وبرمك *cheuhret, chān vīrmek*, a.-t. — S'illustrer, اشتهار ـ شهرت بولمق *ichtihār, cheuhret boulmaq*, تحصيل نام وشهرت ا *tahsīli nām u cheuhret it.*

Illustrissime, adj. com., عزتلو *izzetlu*, رفعتلو *rifa'ttu*, شرافتلـــو *cherāfetlu*, a.-t. — Illustrissime seigneur, شرافتلو افندیٔ محتـــرم *cherāfetlu effendii mouhterem.*

Illyrie, Esclavonie, اسلوبين ولايتی *usloubīn vilāïeti*, اسقلاون ولايتی *isqlāvoun vilāïeti*, t.

Ilot, s. m., petite île, افاق اطه *oufāq adha*, اطـــه جـــق *adhadjyq*, t.

Ilote, s. m., اسير *ecīr*, a.

Image, s. f., représentation d'objets, صورت *souret*, pl. a. صور *syver*; تصوير *tasvīr*, pl. تصويـــرات *tasvīrāt*; صورت مثل *soureti mecel.* — sculptée, يونمش صورت *ïonymych souret*, a.-t. — Cet enfant est l'image de son père, بـــو جوجوق باباسنك صورت مثليدر *bou tchodjouq bābācinuñ soureti mecelīdur.* — Voir son image dans un miroir, اينده كورمك صورتنی *souretini āïnada gueurmek.* — Image confuse, qu'on ne peut pas bien distinguer, قرالتی *qarāltу.* — Idée qu'on se fait d'une chose, تصوّر *teçavvur.* — Allégorie, métaphore, تمثيل *temsīl*, pl. تمثيلات *temsīlāt.* — Une composition, un écrit rempli d'images, توصيفات و تصويرات ايله مالامال بر تاليف *tevsīfāt u tasvīrāt ilè mālāmāl bir te'līf.*

Imaginable, adj. com., تصـــوّر اولنه بيله جك *teçavvur olouna bīledjek*, خيال وخاطره كله بيله جك *khaïāl u khāthyrè guelèbīledjek*, ممكن التصـــوّر متصوّر *mumkin utiessavvur.*

Imaginaire, adjectif commun, خياللـــو *khïāllanmich*, خيالی *khïālu*, اصلســـز *acylcyz*, a.-t.; خيالی *khaïālii*, تخيّلی *tekhaïiulii*, موهوم *mevhoum*, a. — Biens imaginaires, اموال موهومه *emvālī mevhoumè.*

Imaginatif, ive, adj., qui imagine, سريع التخيّل واهم *vāhim*, سريع التخيّل *sery' uttekhaïiul*, a. — Esprit imaginatif, ذهن سريع التخيّل *zihnī sery' uttekhaïiul.* — Imaginative, s. f. Voy. ce mot.

Imagination, s. f., faculté d'imaginer, خيال *khaïāl*, قوّت متخيّلـه *qouvveti mutekhaïilè*, توهّـــم *tèvèhhum*, قـــوّت خيال *qouvveri khïāl*, خيال قوّتی *khaïāl qouvveti.* — Cela m'est venu à l'imagination, فـــلان شیٔ خيالمه كلدی *felān cheï khaïālumè gueldi.* — Faculté d'inventer, قوّت ايجاد ـ اختراع *qouvvet idjād, ykhtirā'*, ايجاد قوّتی *idjād qouvveti.* — Invention, ايجـــاد *idjād*, اختراع *ykhtirā'.* — Pensée, ظـــنّ *zann*, فكـــر *fikr.* — Supposition, تصوّر *teçavvur.* — Fantaisie bizarre, idée folle, fausse idée, vision, خيال *khaïāl*, خلياى باطل *khoulïāï bā-*

thyl, خيالجيلق *khaïāldjilyq*, خليا *khouliā*. — Pensée singulière, نكره معنا *nykrè m'anā*, بديع معنا *ma'nāï bedy'*.

Imaginative, s. f., faculté d'imaginer, قوّة خيال - واهمة - وهم *qovveti khaïāl, vāhimet, vehm*, قوّة متخيّله *qouvveti mutekhaïilè* ou متخيّلة *mutekhaïilet*. Voyez Imagination.

Imaginer, v. a., se représenter quelque chose dans l'imagination, خياللمق *khaïāllamaq*, t.; ذهنه فكرا كتورمك *zihnè gueturmek*, فكر ا *fikr it*, قياس ا *qīās it*, ملاحظه ا *mulāhaza it*, a.-t. — Inventer, بولمق *boulmaq*, t.; ايجاد ا *ïdjād it*, يكيدن چيقارمق *ïeñïden tchīqārmaq*, — S'Imaginer, se figurer, v. pro., خياللنمق *khïāllanmaq*, a.-t.; سزمك *sezmek*, t.; تصوّر ا *teçavvur it*, تخيّل ا *tekhaïiul it*, خيال - وهم ا *khaïāl, vehm it*, احتمال ويرمك *ihtimāl vīrmek*, a.-t.; صانمق *sānmaq*, t.; ظن ا *zann it*, a.-t. — Je n'en puis rien imaginer de bon, بر درلو خير طهورينى تخيّل ايده مم *bir turlu khaïr zouhourini tekhaïiul idèmem*.

Imam ou Iman, s. m., ministre du culte mahométan, امام *imām*, pl. a. ايمة *eïmet*; ايمه *eïmè* et ايمّة *eïmmet*.

Imaret, s. m., espèce d'hopital ou d'hotellerie pour les pauvres, en Turquie, عمارت *'ymāret*. Voyez ce mot dans le *Dictionnaire Turc-Français*.

Imbécilement, adv., بودالهلغه *boudālalyghylè*, سهلك ايله *semelik ilè*, t.; بالغباوه *bilghabāvè*. a.; عقلسزلكله *'aqylsyzliguilè*.

Imbécille et Imbécile, adj., faible d'esprit, بوداله *boudāla*, سهه *semè*, t.; احمق *ahmaq*, p.; بون *beun*, p.-t.; عقلسز *'aqylsyz*, عقلى قصه *'aqly qyssa*, ضعيف العقل *zaïf ul-'aql*, غبى *ghabi*, a.

Imbécillité, s. f., بودالالق *boudālālyq*, سهلك *semèlik*, بونلق *beunlyq*, t.; احمقلق *ahmaqlyq*, a.-t.; غباوة *ghabāvet*, سخافت العقل *sakhāfet ul-'aql*, سخف *sakhf*, a. — Faire une chose par imbécillité, بر ايشى غباوته مبنى ايشلمك *bir ichi ghabāvetè mebni ichlemek*.

Imberbe, adj. com., صقالسز *saqālsyz*, امرد *emred*, a.; كوسه *kieucè*, p.-t.

Imbiber, v. a., اصلاتمق *islātmaq*, ايچورمك *itchurmek*, صويه قاندرمق *souïè qāndurmaq*, t.; اشراب ا *ichrāb it*. — S'Imbiber, v. pron., اصلانمق *islānmaq*, صويى ايچمك *souïi itchmek*, - نشف - ارتوا *nechef, rtivā*, تشرّب ا *techerrub it*. — La terre s'imbibe d'eau, ارض صوايله ارتوا ايدر *arz souïilè irtivā ider*. — Imbibé, e, صويه اصلانمش - قانمش *souïè islānmich, qānmich*.

Imbibition, s. f., شرب *churb*, تشراب *techrāb*, قوّة النشف *qouvvet ünnechef*, a.

Imblamable, adj., تعييب اولنماز *ta'iïb olounmaz*, a.-t.; غير مذموم *ghaïri mèzmoum*, a.

IMBRIAQUE, s. et adj., سرخوش *serkhoch*, p.

IMBRICÉE, adj. f., se dit des tuiles creuses, اولوقلی کومید *olouqly keremît*, t.

IMBROGLIO, s. m., قارشقلق *qārychyqlyq*, t.; حالت اشتباك *hāleti ichtibāk*, a.

IMBU, E, adj., ذهنی طولمش *zihni dholmich*, اطلاعی محیط *ithtylā'y mouhyth* وشامل اولمش *vè chāmil olmich*, الزام اولنمش *ilzām olounmich*, a.-t.

IMITABLE, adj. com., qui peut être imité, تقلیدی ممکن ـ قابل *taqlîdi mumkin, qābil*, a.-t.; بکزدیله بیلور *beñzèdilè bîlur*, t.; تقلید قبول ایدر *taqlîd qaboul ider*. — Qui doit être imité, تقلیدی لازم *taqlîdi lāzym*, واجب التقلید ـ التمثیل *vādjib uttaqlîd, uttemsîl*.

IMITATEUR, TRICE, s., اویبجی *ouïydji*, t.; تقلید ایدیجی *taqlîd idîdji*, a.-t.; مقتدی *mouqtèdi*, مقلد *mouqallid*, a.; بکزدیجی *beñzèdîdji*, اقتدا ایدیجی *iqtidā îdîdji*. — ridicule, تقلیدجی *taqlîdji*, a.-t. — Imitateur fidèle, servile, بلا تخلف عبداً تقلید ایدن *bilā tekhālluf 'abîdānè taqlîd iden*.

IMITATEUR, TRICE, adj., porté à l'imitation, تقلیده مستعد *taqlîdè mousta'ydd*, هوسکار تقلید *haveskiāri taqlîd*. — Esprit imitateur, سهولت ایله تقلید ایدر بر عقل *souhoulet ilè taqlîd ider bir 'aql*.

IMITATIF, IVE, adj., تقلید ایله بکزدلمش *taqlîd ilè beñzedilmich*, t. — Sons imitatifs, محتذیاً توافق ایتمش اصوات *mouhtezîān tevāfuq itmich esvāt*. — Harmonie imitative, تقلید ایله بکزدلمش توافق الحان *taqlîd ilè beñzedilmich tevāfuq elhān*.

IMITATION, s. f., action d'imiter, تقلید *taqlîd*, a.; اویمقلق *ouïmaqlyq*, بکزتمه *beñzetmè*, t.; اوکنش *euguïunich*, t.; اقتدا *iqtidā*, محاکات *mehākiāt*. — Assimilation, مماثلت *mumācelet*. — chose imitée sur un modèle, تقلید *taqlîd*, اورنک *eurnek*, تمثیل *temsîl*. — Copie d'un écrit, صورت *souret*. — A l'imitation, تقلید اولدرق *taqlîd olaraq*, تقلیداً *taqlîden*.

IMITER, v. a., prendre pour modèle, تقلید ایلا *taqlîd it*, بکزتمک *beñzetmek*. — Suivre, se conformer, اقتدا ـ موافقت اویمق *ouïmaq*, متابعت ایلا *yqtidā, muvāfeqat, mutābe'at it*. — Imiter, contrefaire, تقلید ایلا *taqlîd it*, اورنک ـ نمونه الق *eurnek, numounè almaq*. — Quelqu'un, یاکصلمق *tāñsylmaq*. — Imiter les plus grand poëtes, مشاهیر شعرایی تمثیل ایلا *mechāhîri chou'arāïi temsîl it*.

IMMA, s. m., بر نوع قرمزی مرکب *bir nev'y qyrmizi murekkeb*, t.

IMMACULÉ, E, adj., sans tache, لکه سز *lèkèsiz*, t. — Exempt de péché, کناهسز *gunāhsiz*, کناهدن بری ـ منزه *gunāhten beri, munezzeh*, a.-t.

IMMANENT, E, adj., terme didac-

tique, هر دائیم طوران *her dāïm dhourān*, t.; دائمی البقا ـ الاتصال *dāïmi ul-beqā, ul-ittiçāl*, a.

Immangeable, adj. com., ينور دكل *ïenur deïl*, t. — Ce pain est immangeable, بو اتمك يمز *bou etmek ïenmez*, t.; ماكول دكلدر *bou etmek meekioul deïldur*.

Immanquable, adj., البتّه اولور *el-bettè olour*, البتّه *elbettè*, t.; شهبه سز *chubhèsiz*, a.-t.; مقرّر *mouqarrer*, ممتنع التخلّف *mumteni' ut-tekhalluf*, بی تخلّف *bi tekhalluf*, a.

Immanquablement, adv., وجهه مقرّر اوزره *vèdjhi mouqarrer uzrè*, a.-t.; بلا تخلّف *bilā tekhalluf*, لابدّ *lābudd*, a.

Immarcessible, adj., t. de didactique, صولمز *solmaz*, t.; متعذّر الذبول *mute'zzir uzzuboul*, a.

Immatérialité, s. f., غیر هیولانیّة *ghaïri hèïoulāniïet*, تجرّد من المادّة *tedjerrud min ël-māddet*. — L'immatérialité de l'âme, نفس ناطقه‌نك ماده‌دن تجرّدی *nefeci nāthyqanuñ māddèden tedjerrudi*.

Immatériel, le, adj., هیولانی دكل *hèïoulāni deïl*, a.-t.; غیر *ghaïr hèïoulāni*, مجرّد من هیولانی المادّة *mudjerred min èlmāddet*, a. — Les formes immatérielles, ماده‌دن مجرّد اولان صور *māddèden mudjerred olān syver*.

Immatriculation, s. f., قید كیورمه *qaïdè guetchurmè*, a.-t.; ثبت سجل *sebti sidjill*, a.

Immatricule, s. f., بر اسمی انا دفترینه یازمسی ـ قید ایتمسی *bir ismi anā defterïnè ïāzmaci, qaïd etmèci*.

Immatriculer, v. a., باش دفتره ثبت قید *bāch defterè qaïd it*, سجل *sebti sidjill it*, a.-t.; — Immatriculé, e, قید اولنمش *qaïd olounmich*.

Immédiat, e, adj., qui agit sans intermédiaire, بالذات عامل *bizzāt*, بالذات عامل *'āmili bizzāt*, a. — Cause immédiate, علت بالذات *'illeti bizzāt*. — Effet —, اثر بالذات *eceri bizzāt*. — Qui suit ou précède sans intermédiaire, واسطه‌سز *vācythacyz*, بلا واسطه *bilā vācytha*. — Successeur immédiat, خلف بلا واسطه *khalefi bilā vācytha*. — Contigu, sans intervalle, ارالقسز *arālyqsyz*, ملاصق *mulācyq*.

Immédiatement, adv., après, à la suite, اوزره صره *syra uzrè*, اردنجه اردی *ardindjè*, اردی صره *ardi syra*, t.; متعاقبًا *mute'āqyben*, a.; پیوسته *peïvestè*, p.; مقترن *mouqterin*. — Aussitôt après, فی الحال *fil-hāl*, اول علی الفور *'alel-fevr*, a.; اولدم ساعت *olsa'āt*, a.-t.; اولدم *oldem*. — D'une manière immédiate et sans intermédiaire, واسطه‌سزجه *vācythacyzdjè*, بالذات غیر *ghaïri vācythatin*, واسطة *bizzāt*.

Immémorial, e, adj., خاطرلرده قالمامش ـ كلمیه جك *khāthyrlerdè qālmāmich, guelèmeïèdjek*, t. — Temps immémorial, ما وراى حافظهٔ بشر اولان زمان قدیم *mā verāï hāfyzaï becher olān zemāni*

qadîm. — De temps immémorial, ما ورای حافظهٔ بشر اولدجق ازمان *mā verāī hāfyzaī becher oladjaq ezmān qadîmèden beru.*

Immense, adj. com., اولچیسز *eultchusuz*, t.; اوجی یوق *oudjou ioq*, اولچیسز *eultchucyz*, نهایتسز *nihāietsyz*, حدسز *haddsyz*, بیحدّ و غایه *bihadd u ghāiè.* — Très-grand, پک بیوك *pek buiuk.* — Grandeur immense, جسامت بیحدّ و غایه *djeçāmèti bihadd u ghāiè.* — Innombrable, حسابسز *hyçābsyz*, بی حساب *bi hyçāb.* — Des richesses immenses, اموال نا محصور *emvāli nā mahsour.* — Des frais immenses, مصارف بیشمار *meçārifi bichumār.*

Immensément, adv., قطی چوق *qathy tchoq*, t.; فوق الغایه *fevq ulghāiè*, a. — Immensément riche, غایت الغایه مالدار *ghāiet ulghāiè māldār.*

Immensité, s. f., اولچیسزلك *eultchusuzluk*, t.; نهایتسزلك *nihāietsizlik*, حدسزلك *haddsyzlik*, حسابسزلك *hiçābsyzlik*, a.-t.; عدم النهایة ـ الغایة *'adem unnèhāiet, ulghāiet.*

Immersif, ive, adj., صوبه طالدرش ایله *souiè dhāldirich ilè*, t.; تغطیسی *taghthyci*, a.

Immersion, s. f., action de plonger dans l'eau, طالش *dhālich*, صوبه طالدرش *souiè dhāldurich*, t.; غوطه *ghoutha*, *ghavtha*, تغطیس *taghthys*, pl. a. تغطیسات *taghthyçāt.* — Entrée d'une planète dans l'ombre d'une autre, اورتلمه *eurtulmè*, احتجاب *yhtidjāb.* — de la lune dans l'ombre de la terre, قمرك ظل کرهٔ ارضیه احتجابی *qameruñ zilli keurèi arzdè ihtidjābi.*

Immeuble, adj. et s. m., کوچمز مال *gueutchmez māl*, t.-a.; مال عقار صامت *māli sāmit*, *'aqār*, pl. a. عقارات *'aqārāt*; ملك *mulk*, pl. املاك *emlāk.*

Immigration, s. f., کوچوب قونمه *gueutchup qonma*, t.

Imminence, s. f., تقرّب *teqarroub*, a. — du danger, ظهور تهلکه‌نك تقربی *zouhouri tehlukènuñ teqarroubi.*

Imminent, e, adj., قریب ظهوری باشی مشرف *qarîb mouchrif*, *zouhouri bāchi* اوجنده اولان *oudjoundè olān*, قریب الظهور *qarîb uzzouhour*, مشرف الحلول *muchrîf ul-houloul*, a.-t. — Danger —, یقین ـ قریب اولان مخاطره *iaqîn*, *qarîb olān moukhāthèrè.* — Ruine مشرف ظهور اولان حال —, خرابیت *muchrifi zouhour olān hāli kharābiiet.*

Immiscer (S'), v. pron., se mêler mal à propos de quelque chose, قارشمق *qārichmaq*, t.; مداخله ا *mudākhelè it*, اختلاط ـ مخالطت ا *ikhthilāth*, *moukhālathat it*, خلط ا *khalth it*, a.-t.; کیرشمك *gūirichmek.* — En t. de palais, action de celui qui est appelé à une succession et en prend possession, ال قومق *el qomaq*, وضع ید ا *vaz'y ïed it.*

Immixtion, s. f., وضع ید *vaz'y ïed*, مداخله *mudākhelè*, a.

Immobile, adj., qui ne se meut

pas, قیملدانمز *qymildānmaz*, حرکتسز *hareketsiz*, a.-t.; دیرنمز *tèprenmez*; t.; بلا حرکت *bilā harèket*, عدیم ـ معدوم الحرکة *'adīm*, *ma'doum ul-harèket*. — Demeurer, rester immobile, عدیم الحرکه قالمق *'adīm ul-harekè qālmaq*. — Au fig., ferme, inébranlable, قوی القلب *qavi ulqalb*, قوی یورکلو *qavi ïurekllu*, ثابت قدم *sābit qadem*, راسخ *rāçykh dèm*. — Solide, متین *metïn*.

Immobilier, ère, adj., املاک و عقاراته متعلق *emlāk u 'aqārātè mute'allyq*. — L'immobilier, s. m., la totalité des immeubles d'une succession, برترکه‌نک کافهٔ املاکی و عقاراتی *bir terekènuñ kiāffèi emlāk u 'aqārāty*.

Immobilité, s. f., حرکتسزلک *harèketsyzlyk*, a.-t.; دیرنمزلک *tèprenmezlyk*, طورغونلق *dhourghounlyq*, قیملدانمازلق *qymyldānmāzlyq*, t.; عدم حرکت *'ademi hareket*, حالی سکونت *hāli sukiounet*, سکونت *sukiounet*.

Immodéré, e, adj., اورانسز *orānsyz*, آشوری *āchury*, اعتدالسز *y'tidālsyz*, a.-t.; مفرط *mufrÿth*, فوق الاعتدال *feuq ul-y'tidāl*, a. — Chaleur immodérée, حرارت مفرطه *harāreti mufritha*. — Zèle —, غیرت مفرطه *ghaïreti mufritha*.

Immodérément, adv., اورانسزلکله *orānsyzliguilè*, اشوری اولهرق *āchuru olaraq*, اعتدالسزلکله *y'tidālsyzliguilè*, a.-t.; بغیر اعتدال *baghaïri'ytidāl*, مفرطًا *mufritkān*, a.; بر وجه افراط *ber vedjhi ifrāth*.

Immodeste, adj. com., ادبسز *èdebsyz*, a.-t.; دکسز *deñsyz*, ارکانسز *erkānsyz*, t.; عارسز *'ārsyz*, a.-t.; بی ادب *bi èdeb*, معدوم الادب *ma'doum ul-èdeb*. — Discours et actions immodestes, کلمات و افعال بی ادبانه *kelimāt u ef'āli bi edebānè*.

Immodestement, adv., ادبسزجه *edebsizdjè*, a.-t.; بی ادبانه *bi edebānè*, a.-p.; ترک ادب ایله *terki èdeb ilè*, a.-t. — Parler —, ادبسزجه سویلمک *edebsizdjè seuïlemek*.

Immodestie, s. f., manque de modestie, ادبسزلک *èdebsyzlik*, a.-t.; دکسزلک *deñsyzlik*, t.; بی ادبی *bi edebi*. — Conduite immodeste, بی ادبانه وضع و حرکت *bi edebānè vaz' u hareket*. — Manque de pudeur, اوتانمامزلق *outānmāmazlyq*, عارسزلک *'ārsyzlyk*, عدم الحیا *'adem ul-haïā*.

Immolateur, s. m., قربان ایدیجی *qourbān ididji*, t.; ذابح *zābih*.

Immoler, v. a., offrir en sacrifice, قربان ـ فدا ـ ذبح ا *qourbān*, *fidā*, *zebh it*, a.-t.; قربان کسمک *qourbān kesmek*, قربانلق ویرمک ـ ا *qourbānlyq vïrmek*, *it*, تقدیم ا *taqdïmi qourbān it*. — à Dieu, لله تعالی تقدیم نسیکه ا *lillahi te'āla taqdïmi necïkè it*. — S'Immoler, v. pr., se sacrifier, کندوسنی فدا ا ـ قربان ا *guenduï*, *guenducini fidā it*, *qourbān it*, نفسنی فدا ا *nefsïni fidā it*, فدای نفس ا *fidāï nefs it*. — Sa-

crifier sa fortune pour quelqu'un, بر كمسنه نك اوغورينه مالني فدا ا *bir kimesnènuñ oghourinè mālyny fidā it.*

Immonde, adj., impur, ناپاك *nāpāk*, p.; مردار *mourdār*, a.; نجاستلو *nedjācetlu*, a.-t.; نجس *nèdjis*, a. — Les esprits immondes, ارواح نجسه *ervāhi nedjicè.*

Immondices, s. f. pl.; مردارلق *murdārlyq*, سپورندی *supuruntu*, t.; نجاست *nedjācet*, كناسة *kunācet*, pl. a. كناسات *kunāçāt.* — Oter, nettoyer les immondices, مردارلقلری سپرمك *mourdārlyqleri supurmek.*

Immoral, e, adj., ادبه مغاير *edèbè moughāïr*, اخلاق حسنه يه مخالف *akhlāqy hacenèïè moukhālif*, a.-t.; فاسد الاخلاق *fācid ul-akhlāq*, ردئ الاخلاق *redi ul-akhlāq*, a.; بد اخلاق *bed akhlāq.* — Caractère immoral, ردايت اخلاق ايله مجبول اولان مزاج *ridāïèti akhlāq ilè medjboul olān mizādj.*

Immoralité, s. f., ادبسزلك *edebsizlik*, خوی الچقلغی *khouï altchaqlyghy*, t.; فساد الاخلاق *feçād ul-akhlāq*, ردايت الاخلاق *ridāïet ul-akhlāq*, a.

Immortaliser, v. a., rendre immortel, لايموت ا *lāïèmout it*, حيات ابدی ويرمك *haïāti èbidi vîrmek.* — la mémoire, ذكری - يادی ابدی ا *zikri, ïādi èbèdi it*, ادينی ابدی قلمق *adîni ebèdi qylmāq*, t.; تأبيد ذكر ا *tecbîdi zikr it*, a.-t. — S'Immortaliser, v. réfl.; نام وذكرينی الی ابد الاباد ابقا ا *nām u zikrîni ila ebed ul-abād ibqā it.*

Immortalité, s. f., qualité de ce qui est immortel, اولمكلك *eulmèmèklik*, اولمزلك *eulmèzlik*, اولمامزلك *eulmemèzlik*, اولمه *eulmèmè*, لايموتلك *lāïemoutlik.* — de l'âme, جانك اولمه سی - لايموتلكی *djānuñ eulmèmèci, lāïèmoutligui*, a.-p.-t.; جانك عدم فناسی *djānuñ 'ademi fenāci.* — Vie éternelle, حيات باقی - ابدی *haïāti bāqi, ebèdi*, a.; زندكانی بی زوال *zendeguiāni bi zavāl.* — Vie que nous acquérons dans la mémoire des hommes, ادك ابدی قالمسی *aduñ ebèbi qālmaci*, ياد سرمدی *ïādi sermedi*, خلود بقاء الذكر *khouloud beqā uzzikr.*

Immortel, le, adj., qui n'est point sujet à la mort, اولمز *eulmez*, t.; لايموت *lāïemout.* — Durable, ابدی قاله جق *ebedi qāladjaq*, باقی *bāqi*, لايزال *lāïèzāl*, بی زوال *bi zevāl*, ابدی القرار *ebedi ul-qarār*, a. — Les anges sont immortels, ملايكهٔ كرام مظهر حيات جاويدانی درلر *melāïkèï kirām mazheri haïāti djāvidāni durler.* — Dieu immortel, حضرت حیّ لايموت *hazreti haïi lāïemout.* — Dieu même, حیّ قيوم *haïi qouïoum.* — Ce qui doit rester dans la mémoire des hommes, دايما اكله جق *daïmā añiladjaq*, باقی - ابدی - مستديم الذكر *bāqy, ebedi, mustedîm uzzikhr.* — Des actions immortelles, بر دوام اوله جق اعمال جليله *ber devām oladjaq*

a'mâli djelîlè. — Les immortels, les dieux, الآلهة *el-ilhat.*

Immortelle, s. f., plante, اولمز ديكن - اوت *eulmez diken, ot,* صولمز چچك *solmaz tchitchek,* t.

Immortification, s. f., عدم القهر النفس بالمشاقة *'adem il-qahr ul-nefs bilmuchâddet,* a.

Immuable, adj. com., دكشمز *dèguichmez,* دكشلمز *dèguichilmez,* تغيّر بولمز *teghaïïur boulmaz,* a.-t.; لايتغيّر *lâïutèghaïïur,* مهتنع التغيير *mumteni' uttaghïïr,* a.

Immuablement, adv., تغيّرسزلكله *teghaïïursyzliguilè,* وجهله *vedjhi lâïuteghaïïur uzrè,* لايتغيّر اوزره بلا تغيّر *bilâ teghaïïur,* a.; دونمك قبول ايتميه جك وجهيله *deunmek qaboul itmeïedjek vedjhilè.*

Immunité, s. f., معافلق *mou'âflyq,* مسلملك *musèllemlik,* a.-t.; معافيت *mou'âfiïet,* pl. a. معافيات *mou'âfiât,* شروط معافيت *chourouthy mou'âfiïet.*

Immutabilité, s. f., دونمكسزلك *deunmeksizlik,* تغيّرسزلك *teghaïïursyzlik,* a.-t.; عدم تغيّر *'adumi teghaïïur,* a.

Impair, adj. com., opposé à pair, تك *tek,* چفت اولميان *tchift olmaïân,* t.; فرد *ferd,* وتر *veter,* a. Voyez Pair.

Impalpable, adj. com., طوقنلمز *doqounylmaz,* ياپشلمز *îâpichilmâz,* ال دكمز *el degmez,* لمس قبول ايدهميه جك *lams qaboul idèmèïèdjek,* a.-t.; مهتنع اللمس *mumteni' ul-lems.*

Impardonnable, adj. com., عفو اولنميه جق *'afv olounmaïadjaq,* عفوه كليز *'afvè guelmez,* عفوى ممكن دكل *'afvi mumkin dèïl,* a.-t.; مهتنع العفو *mumteni' ul-'afv,* a. — Faute impardonnable, قابل عفو اولميان جرم *qâbili 'afv olmaïân djurm.*

Imparfait, e, adj., incomplet, qui n'est pas achevé, كمالسز *kemâlsyz,* a.-t.; غير كامل *ghaïr kiâmil,* a.; نا تمام *nâ tèmâm,* p.-a.; ناقص *nâqys,* a.; اكسك *eksik.*

Imparfait, s. m., terme de grammaire, temps du verbe, غير تام *ghaïri tâmm.*

Imparfaitement, adv., كمالسز *kemâlsyz,* اكسك اولدرق *eksik olaraq,* اكسكلوجه *eksikludjiè,* t.; تمام اولميه رق *tamâm olmaïaraq,* غير كاملاً *ghaïri kiâmilân,* a.-t.; ناقصا *nâqyçân,* a.

Impartable, adj. des deux genres, terme de jurisprudence, qui ne peut être partagé. Voy. Impartageable.

Impartageable, adj. com., بولنمز *boulunmez,* t.; تقسيمه قابل دكل *taqsîmè qâbil dèïl,* مهتنع التقسيم *mumteni' 'uttaqsîm,* a.

Impartial, e, adj., بى طرف *bi tharaf,* a.; بيغرض *bi gharaz,* طرفكير اولميان *tharafgïr olmaïân,* a.-p.-t.; طرف طوتمز *tharaf thoutmaz.* — Un juge impartial, بر حاكم بيغرض *bir hâkimi bi gharaz.*

Impartialement, adv., بيغرضانه *bigharazânè,* p.-a.; بلاغرض *bilâgharaz,* a.; بيطرفانه *bitharafânè,*

طرف طوتميه‌رق *tharaf thoutmaïaraq*.

Impartialité, s. f., بی طرفلق *bi tharaflyq*, بیغرضلق *bigharazlyq*, بی طرفداری *bi tharafdāri*, a.-p.-t.; طرف طوتمزلق *tharaf thoutmazlyq*, بیطرفی *bitharafi*, بیغرضی *bigharazi*, a.; عدم التزام - تعصّب *'ademi iltizām, te'asçub*.

Impasse, s. f., cul-de-sac, چیقماز سوقاق *tchyqmāz soqāq*, t.

Impassibilité, s. f., المسزلق *elemsizlyq*, حسّسزلق *hissyzlyq*, کدر طوقنه‌مامزلق *keder dhoqounamāmazlyq*, a.-t.; براعة من الالم *berā'et min el-elem*, عدم التاثّر *'adem utteessur*, a.

Impassible, adj. com., المسز *elemsiz*, کدر کار ایتمز - طوتمز *keder kiār itmez, thoutmaz*, حسّسز *hissyz*, t.; غایله‌سز *ghāïlèsiz*, المسز *elemsyz*, بری من الالم *beri min el-elem*, عدیم التاثر *'adím utteessur*, a.

Impastation, s. f., یوغرلمش معجون *ïoughourilmich m'adjoun*, t.; عجن *'ydjn*, معجون *ma'djoun*, a.

Impatiemment, adv., صبرسز *sabyrsyz*, صبرسزلکله *sabyrsyzliguilè*, a.-t.; بلا تصبّر - صبر *bilā teçabbur, sabr*, a.

Impatience, s. f., صبرسزلک *sabyrsyzlik*, تحمّلسزلک *tehammulsyzlik*, جان طارلغی *djān dhārlyghy*, a.-t.; عدم الصبر *'adem ussabr*, جزع *djeza'*, a. — Témoigner de l'impatience, صبرسزلک ا *sabyrsyzlik it*. — Mourir d'impatience, صبرسزلکدن یانمق *sabyrsizlikten ïānmaq*.

Impatient, e, adj., صبرسز *sabyrsyz*, a.-t.; بی صبر *bi sabr*, a.; تحمّلسز *tehammulsyz*, جانی طار *djāni dhār*. — C'est un homme fort impatient, بغایت صبرسز ادمدر *beghāïet sabyrsiz ademdur*, حوصله‌سز *havsalèsyz*, بی صبر *bi sabr*, a.; بی شکیب *bi chekib*, p.

Impatienter, v. a., faire perdre patience, صبری دوکتمک - کیدرمک *saberi teuketmek, guídermek*, صبری سلب ا *saberi selb it*, a.-t. — Tourmenter, inquiéter, انجتمک *indjitmek*. — S'Impatienter, v. pr., صبرسز او *sabyrsyz ol*, صبرسزلک ا *sabyrsizlik it*, صبری غایب ا *saberi ghāïb it*. — Ne vous impatientez pas, صبرسزلک ایتمه *sabyrsizlik itmè*.

Impatroniser (S'), v. pr., اغالق ا *aghālyq it*, t.

Impayable, adj. com. fam., قیمتی یوق *qymeti ïoq*, بهاسی یوق *behācy ïoq*, a.-t.

Impeccabilité, s. f., کناه اتمزلك *gunāh etmezlik*, p.-t.; یاکلمزلق *ïāñilmazlyq*, صوچسزلق *soutchsizlyq*, t.; نزاهة عن الخطا *nezāhet 'an elkhathā*, عصمت *'ysmet*, a.

Impeccable, adj. com., خطا - کناه اتمز *khathā, gunāh etmez*, a.-p.-t.; یاکلمز *ïāñilmaz*, یاکلمیان *ïāñilmaïān*, صوچسز *soutchsyz*, t.; منزّه عن الخطا *munezzè 'an elkhathā*, a.

Impénétrabilité, s. f., état de ce qui est impénétrable, ایچنه کچه‌مامزلک *itchinè guetchme-*

mezlik, t.; تأثير ايتمزلك *teecîr itmezlik*, عدم القابلية النفوذ *'adem ul-qābilïiet unnufouz*, a. — Au fig., incompréhensibilité, كنهنه وارلمامه *kunhinè vārilmāma*, براعة من الاستكناه *berā'et min el-istiknāh*.

Impénétrable, adj. com., qui ne peut être pénétré, ايچنه كچمز *itchinè guetchemez*, كچلمز *guetchïlmez*, t.; ممتنع التأثير - النفوذ *mumtenï' uttecîr, unnufouz*. — Qui ne reçoit aucune impression, متأثر دكل *mute'essir dèïl*. — Au fig., incompréhensible, كنهنه وارلمز *kunhinè vārilmaz*. — Homme impénétrable, incompréhensible, اكلشلمز ادم *añlachilmaz adem*. — Caché et secret en toutes choses, ايچلو *itchlu*, مبطن *mubthin*.

Impénitence, s. f., توبه‌سزلك *teubèsyzlik*, a.-t.; كناهدن پشيمانسزلق *gunāhten pechîmānsizlyq*, a.-p.-t. — Mourir dans l'impénitence, بلا توبه وفات ا *bèlā teubè vefāt it*.

Impénitent, e, adj., توبه‌سز *teubèsyz*, a.-t.; غير تايب *ghaïri tèïb*, a.

Impenses, s. f. pl., مصارف لازمه *meçārifi lāzemè*, a.

Impératif, s. m., mode du verbe, امر *emr*, امر حاضر *emri hāzir*, a.

Impératif, ive, adj., impérieux, بيوريجى *bouïouridji*, متحكم *mutehakkim*, عنفى *'unfi*. — Parler d'un ton impératif, متحكمانه سويلمك *mutehakkimānè seuïlèmek*. — En t. de jurisprud., disposition impérative, حكم - امر قطعى *hukmi, emri qathii*.

Impérativement, adv., بيوررق *bouïouraraq*, امر ايله *emr ilè*, عنف ايله *'unf ilè*, a.-t.; حاكمانه *hākimānè*, حكمله *hukmilè*, متحكمانه *mutehakkimānè*, امراً *emren*, تحكماً *tehakkumen*, a.

Impératoire, s. f., benjoin sauvage, يبان عسلبندى *ïabān 'acylbendi*, جاورى برّى *djāveri berri*, a.

Impératrice, s. f., ملكه *mèlikè*, امپراطوريچه *imperāthoritcha*. — de Russie, چاساريچا *tchiāçārîtcha*, t. — Sultane-mère, والده سلطان *vālidè soulthān*.

Imperceptible, adj. com., qui ne peut être aperçu, كورنمز *gueurunmez*, كوزه كورنمز *gueuzè gueurunmez*, بلورسز *belursiz*, t.; لايدرك *lāïudrek*, خفى من النظر *khafi min ennazar*. — Insensible ou presque nul, طويلمز *dhouïlmaz*, غير محسوس *ghairi mahsous*.

Imperceptiblement, adv., بلورسز اوله‌رق *belursiz olaraq*, t.; من غير احساس *min ghaïri ihsās*, خفيّاً *khafïien*, a.

Imperdable, adj., غايب اولنماز - اولمز *ghāïb olounmāz, olmaz*, غايب اولنه‌ميه‌جق *ghāïb olounamaïadjaq*, a.-t.

Imperfection, s. f., كمالسزلك *kemālsyzlik*, a.-t.; اكسكلك *eksiklik*, نقيصة *naqysset*, نقص *naqs*, نقصان *noqsān*, pl. نقايص *naqāïs*, عيب *'aïb*, pl. عيوب *ouïoub*, تقصير *taqsîr*, a. — du corps, عيب

…دن *'aïbi beden.* — d'esprit, نقصان عقل *noqsāni 'aql.*

Imperforé, e, adj., دلمامش *delmemich*, t.

Impérial, e, adj., de l'empereur et de l'empire, پادشاهی *pādichāhi*, شاهی *chāhi*, سلطانی *soulthāni*, خاقانی *khāqāni*, قیصری *qaïssari*, a.; همایون *humāïoun*, p. — Du sultan, پادشاهك *pādichāhuñ.* — De l'empereur, ایمپراطورك *imperāthoruñ.* — Lettre impériale, نامهٔ همایون *nāmèï humāïoun.*

Impériale, s. f., dessus d'un carrosse, قوچی - هنطو اوستی *qoutchi, hinthov usti*, هنطوك تاوانی *hinthovuñ tāvāni.*

Impérieusement, adv., غرور - تکبرلك - طفره ایله *ghourour, tekebburlik, thafra ilè*, حکم ایله *hukm ilè*, کبرلك وبیورمه طوری ایله *kebirlik ve bouïourma thavri ilè*, متکبرانه *mutekebbirāné*, بالتعظم *bitte'azzum.*

Impérieux, se, adj., کبرلو *kibrlu*, متکبر *mutekebbir*, مغرور *maghrour*, عنفی *'unfi*, متعظم *mute'azzim.* a.

Impérissable, adj. com., بوزلمز *bouzoulmaz*, زائل اولماز *zāïl olmāz*, a.-t.; لا یزال *lā ïezāl*, a.; زوالی یوق *zavāli ïoq.*

Impéritie, s. f., عجمیلك *'adjèmilik*, بلمزلك *bilmezlik*, اوزسزلق *euzsizlyq*, بی وقوفلق *bi vouqouflyq*, مهارتسزلك *mehāretsizlik*, وقوفسزلق *vouqoufsyzlyq*, a.-t.; عدم حذاقت *'ademi hazāqat.*

Imperméabilité, s. f., یاشمك کچه مامزلکی *ïāchmāmezligui*, عدم تأثیر رطوبت *'ademi teecïri routhoubet*, a.

Imperméable, adj. com., صو - یاش کچمز *sou, ïāch guetchmez*, ایچی اصلنمز *itchi islanmaz*, a.-t.; غیر قابل النفوذ الرطوبة *ghaïri qābil unnoufoûz urrouthoubet.*

Impertinemment, adv., ادبسزجه *edebsizdjè*, کستاخلق ایله *kustākhlyq ilè*, p.-t.; عارسزلکله *'ārsyzliguilé*, ادبسزلکله *edebsizliguilè*, مجانت ایله *medjānet ilè*, a.-t.

Impertinence, s. m., کستاخلق *kustākhlyq*, p.-t.; عارسزلك *'ārsyzlik*, ادبسزلك *èdebsyzlik*, a.-t.; دکسزلك *deñsyzlik*, t.; مجانت *medjānet.* — Paroles ou actions impertinentes, ادبسزلکلر *edebsizlikler.* — Dire des impertinences, خلاف ادب سوزلر لسانه المق *khylāfi debi edeb seuzler liçāné almaq.*

Impertinent, e, adj., عارسز *'ārsyz*, ادبسز *èdebsyz*, a.-t.; دکسز *deñsyz*, t.; کستاخ *kustākh*, p. — En terme de pratique, impertinent se dit d'un article qui n'a rien de commun avec l'affaire en question, مناسبتسز *munācebitsiz*, صددن خارج *saded-den khāridj*, نا بمحل *nā bemahall.*

Imperturbabilité, s. f., خلل قبول ایتمامزلك *khalel qaboul itmemezlik*, t.; برأیة من الاختلال *berā'et min el-ykhtilāl*, a.

Imperturbable, adj. com., شاشمز *chāchmaz*, شاشرلمز *chāchurilmaz*,

اضطرابه دوشمز *izthirābè duchmez*, a.-t.; غير مضطرب *ghaïri mouztharib*, a.

Imperturbablement, adverbe; شاشميه رق *chāchmaïaraq*, t.; خللسز *khalelsiz*, حيرتسزلكله *haïretsyzliguilè*, a.-t.; بريئاً من الخلل *berïen min el-khalel*.

Impétrable, adj, com., النه بيلوز *alina bîlur*, t.; ممكن التحصيل *mumkin uttahsîl*, a.

Impétrant, e, adj., النده اولان *elindè olān*, متصرّف *muteçarrif*, نايل *nāïl*, a.

Impétration, s. f., استحصال *istihsāl*; تحصيل *tahsîl*, a.

Impétrer, verbe n., obtenir, عرضحال موجبنجه تحصيل ا *'arzouhāl moudjèbindjè tahsîl it*, المق *almaq*, تحصيل ا *tahsîl it*.

Impétueusement, adv., حدّت ايله *hyddet ilè*, شدّتله *chiddet ilè*, هجوم ايله *hudjoum ilè*, شدّتلوجه *chiddetludjè*, ضربلو اولەرق *zarblu olaraq*, شديداً *chedîden*, a. — Le vent souffle impétueusement, ريح كمال شدّت ايله هبوب ايدر *rîh kemāli chiddet ilè huboub ider*.

Impétueux, se, adj., violent, زورلو *zorlu*, كسكين *keskîn*, t.; شديد *chedîd*, a.; حدتلو *hyddetlu*, هجوملو *hudjoumlu*, a.-t. — Vent —, كسكين روزكار *keskin rouziguiār*, ريح شديد *rîhi chedîd*, سرت روزكار *sert rouziguiār*. — Emporté, سرت *sert*, سرت خويلو *sert khouïlu*, تيز مزاج *tîz mizādj*, كسكين *keskîn*. — Colère impétueuse, غضب شديد *ghazabi chedîd*.

Impétuosité, s. f., qualité de ce qui est impétueux, شدّت *chiddet*, a.; خيز *khyz*, حدّت *hyddet*. — Attaque subite, هجوم *hudjoum*, حمله *hamlè*, a.; سكردم *seguirdum*, يوريش *ïurîch*. — Extrême vivacité, قيزغنلق *qyzghynlyq*, حدّت *hyddet*, كرمّيت *guermïiet*, تيز مزاجلق *tîz mizādjlyq*, حدّت مزاج *hyddeti mizādj*.

Impie, s. et adj. com., دينسز *dînsiz*, فاجر *fādjîr*, ملحد *mulhid*, pl. a. ملحدين *mulhidîn*, كافر *kiāfir*, pl. كفّار *kuffār*. — C'est un impie, ملحد بر ادمدر *mulhid bir adem dur*. — Paroles impies, كلمات كفر الود *kelimāti kufr aloud*.

Impiété, s. f., دينسزلك *dînsyzlik*, a.-t.; منافقلق *munāfyqlyq*, كفر *kufr*, الحاد *ilhād*, a.; كافرلك *kiāfirlik*.

Impitoyable, adj. com., مرحمتسز *merhametsyz*, a.-t.; بى مرحمت *bi merhamet*, a.; يوركى پك *ïuregui pek*, بى رحم *bi rahm*. — Cœur, قلب بى ترحّم *qalbi bi terahhum*.

Impitoyablement, adverbe; شفقتسزلكله *chefqatsyzliguilè*, مرحمتسزلك ايله *merhametsyzlik ilè*, a.-t.; يورك پكلكى ايله *ïurek pekligui ilè*, بى ترحّمانه *bi terahhumānè*.

Implacable, adj. com., بارشمز *bārichmaz*, يومشانمز *ïoumouchānmaz*, t.; تسكين غضبى ممكن

اولمیان teskîni ghazabi mumkin ol-maïān, یورکی پك ïurègui pek, t.; مرحمتسز merhametsyz, مکوت بولمز sukiout boulmaz, a.-t. — Colère —, غضب ممتنع التسکین ghazabi mumteni' utteskîn. Ennemi —, اصلا مرحمتی یوق بر دشمن aslā merhameti ïoq bir duchmen, دشمن بی امان duchmeni bi amān..

Implantation, s. f., ایچنه دکمه itchinè dikmè, t.

Implanter, v. a., — بر یره بر یرده دکمك - قومق bir ïerè, bir ïerdè dikmek, qomaq, ایچنه دکمك - قویمق itchinè dikmek, qoïmaq.

Implication, s. f., engagement dans une affaire criminelle, ایچنده بولنمه itchindè boulounma, t.; اختلاط ikhtilāth, تدخل tadakhkhul, اشتمال ichtimāl, محاوطه mouhāvatha, a. — En terme d'école, contradiction, بری بریله ضدلك biri birilè ziddlik, تناقض tenāqouz.

Implicite, adj. com., داخل dākhyl, ضمنی zimni, a.

Implicitement, adv., ضمنا zimnen, a.; وجه ضمنی ایله vèdjhi zimni ilè, a.-t. — Volonté implicite, رضای ضمنی rizāï zimni, ارادهٔ ضمنیه irādèï zimnïiè. — Conditions implicites, شروط ضمنیه chourouthy zymnïiè.

Impliquer, v. a., engager dans une affaire, صرمق sarmaq, قرشترمق qarychturmaq, صوقمق soqmaq, ایچنه الیق itchinè almaq, ادخال - اختلاط ا idkhāl, ikhtilāth it, a.-t. — On l'a impliqué dans cette accusation, بو تهمتك ایچنه ادخال ایتدرمشلردر bou teuhmetuñ itchinè idkhāl itturmichlerdur. — Contradiction, ترسنه سویلمك tercinè seuïlèmek, متضمن تناقض mutezammini tenāqouṣ. — Ceci n'implique-t-il pas contradiction, بو کیفیت متضمن تناقض دکلمیدر bou keïfïiet mutezammini tenāqous deïlmidur. — Impliqué, e, مدخلی اولان medkheli olān. — Il est impliqué dans cette affaire, بو ماده ده مدخلی واردر bou māddèdè medkheli vārdur.

Implorer, v. a., یلوارمق ïalvārmaq, t.; تمنا - تمنی ا temennā it, تضرع ا tezarr'ou it, پك یالوارمق pek ïalvārmaq, دیلمك dîlemek, استدعا ا istid'ā it. — du secours, مدد چاغرمق meded tchāghyrmaq, امداد استمك imdād istemek. — L'assistance de Dieu, الله تعلینك عون واعانتی نیاز ا allah te'alanuñ 'ayn u y'āneti nīāz it.

Impoli, e, adj., خوبرات khoïrāt, قبا qabā, یوغون ïoghoun, t.; بی ظرافت bi zarāfet. — Homme impoli, قبا بر ادم qabā bir adem.

Impoliment, adv., خوبراتلغله khoïrātlyghuilè, t.; ادبسزلکله edebsizliguilè, a.-t.

Impolitesse, s. f., ادبسزلك edebsyslik, a.-t.; خوبراتلق khoïrātlyq, قبالق qabālyq, t.; بی ادبلك bi edeblik, عدم ظرافت 'ademi zerāfet, a. — Il m'a fait une impolitesse, بکا بر خوبراتلق ایتدی banā bir khoïrātlyq itti.

Importance, s. f., مهملك *muhimlik*, a.-t.; اهمّيّت *ehemmïiet*, مهمّيّت *muhimmïiet*, اعتنا *y'tinā*, اقتضا *iqtizā*, a.; لازملولق *lāzimlulyq*. — L'importance est de..., اقتضاسی بودر *iqtizāci bou dur*. — Chose importante, مهمّ نسنه *muhimm nesnè*, اغر مصلحت *aghyr* maslahat*, a. — C'est une affaire d'une grande importance, مهمّيّت عظيمه‌سی دركار بر مصلحتدر *muhimmïieti 'azīmèci derkiār bir maslahattur*.

Important, e, adj., مهمّ *muhimm*, a.; لازملو *lāzimlu*, اقتضالو *ïqtizālu*, a.-t.; بجيد - بجد *bedjīd*, واجب الاعتنا *vādjib ul-'ytinā*. — Affaire importante, امر مهمّ *emri muhimm*, مصلحت مهمّه *maslahati muhimmè*. — Faire l'important, مهارت صاتمق *mèhāret sātmaq*, a.-t. — Il fait l'important, بر لازملو ادم طورينی كوسترر *bir lāzemlu adem thavrini gueusterur*.

Importation, s. f., متاع آلوب كتورمكلك *mètā' âlup guèturmeklik*, a.-t.; ادخال *idkhāl*, ادخال مال *idkhāli māl*, a.

Importer, v. a., des marchandises, ايچرو كتورمك *ïtcheru guèturmek*, ولايت آخردن متاع آلوب كندو ولايتنه كتورمك - ادخال - نقل ا *vilāïeti âkharden metā' âlup guendu vilāïetinè guèturmek, idkhāl, naql it*, خارجدن مملكتنه مال كتورمك *khārîdjden memleketinè māl gueturmek*. — Importer, v. n., être important, اهم او *èhem ol*, مهمّ - اقتضالو - لازم او *muhimm, yqtizālu, lāzim ol*, هايلمق *hāïlmaq*. — Il n'importe, هايلمز *hāïlmaz*. — Qu'importe, نيه لازم *nèïè lāzem*, نه حاجت *nè hādjet*. — Que vous importe, نه وظيفه‌ك *nè vazīfeñ*. — Que m'importe, نيه لازم *nemè lāzem*, نه وظيفه‌م *ne vazīfem*. — Il m'importe beaucoup, بكا غايت ايله مهمّ ومقتضيدر *bañā ghāïet ilè muhimm vè mouqtezidur*.

Importun, e, adj., fâcheux, ثقلت ويريجی *siqlet vîrîdji*, اوصاندريجی *oçāndurîdji*, تصديع ايديجی *tastī' ididji*, صيقندی ويريجی - كتوريجی *syqynty vîridji, gueturîdji*, ثقلتلو *syqletlu*, t.; ثقيل *saqyl*. — C'est un importun, بر معجّز ادمدر *bir mou'addjiz ademdur*, a.-t. — Être importun, ثقيل او *saqyl ol*.

Importunément, adv., تعجيزلق ايله *ta'djîzlyq ilè*, صقندی ويره‌رك *syqynty vîrerek*, t.; بالتجيز *bitta'djîz*, بالثقلة *bissyqlet*, a.; ثقلت - تصديع ايله *syqlet, tastī' ilè*.

Importuner, v. a., باش اغرتمق *bāch aghyrtmaq*, t.; ثقلت ويرمك *syqlet vîrmek*, تعجيز - تصديع ا *ta'djîz, tasty' it*, a.-t.; اوصاندرمق *oçāndurmaq*, t. — Je crains de vous importuner, سزه ثقلت ويرمكدن - تعجيزدن احتراز ايده‌رم *sizè syqlet vîrmekten, ta'djîzden yhtirāz iderum*. — Importuné, e, صقندی يه اوغرامش *syqyntyïè oghrāmich*,

مظهر التعجيز *mazher utta'djiz.*

Importunité, s. f., بی حوصولق *bi houzourlyq,* ثقلت *syqlet,* تعجيز *ta'djiz,* تصديع *tastî'*, pl. a. تعجيزات *ta'djizât.* — continuelle, تعجيز دايمی *ta'djizi dâïmi.* — Obtenir par importunité, بر شيئی تعجيز طريقيله تحصيل ا *bir cheïi ta'djiz tharyq ilè tahsîl it.* — Essuyer des importunités, مظهر تعجيزات او *mezheri ta'djizât ol.*

Imposable, adj. com., sujet aux impositions, ويركو ويرن - ويرر *vîrgu vîren, vîrur,* t.; خراجگذار *kharâdj guzâr,* a.-p.

Imposant, e, adj., اهل وقار *ehli vaqâr,* هيبتلو *heïbetlu* مهابتلو *mèhâbetlu,* a.-t.; وقور *vaqour,* a.; اغر *aghyr.* — Gravité imposante, تمكين و وقار مهابت اثار *temkîn u veqâri mehâbet açâr.* — Figure —, سيمای هيبت فرما *simâï heïbet fermâ.*

Imposer, v. à., mettre dessus, اوستنه - اوزرينه قومق - وضع ا *ustunè, uzerinè qomaq, vaz' it.* — un nom, اد قومق - ويرمك *ad qomaq, vîrmek.* — quelque chose de difficile, de fâcheux, مشقتلو ايشه امر ا *mechaqqatlu ichè emr it.* — Imposer une taxe, des contributions, طرح تكاليف ا *tharhi tekâlîf it,* بر ويركو طرح ا *bir vîrgu tharh it,* تكليف ا *teklîf it,* يوكلتمك *iüklet-mek.* — Des conditions fâcheuses, شروط عنيفه تحميل و الزام ا *chouroûthy 'anîfè tahmîl u ilzâm it.* — des droits, طرح رسوم ا *tharhi rouçoum it.* — la capitation, طرح جزيه ا *tharhi djezïè it.* — silence, سوستورمق اسكات ا *sousturmaq,* t.; *iskiât it,* a.-t. — En imposer à quelqu'un, الداتمق *aldâtmaq,* يالان سويلمك *ïalân seüilemek.* — Imputer à tort, نا حق يره تهمتلو ا *nâ haqq ïerè teuhmetlu it.* — S'imposer à soi-même une chose, اوزرينه عهده سنه الهق التزام ا *uzerinè, 'ouhtècinè almaq, iltizâm it.* — Imposé, e, يوكلنمش *iüklenmich,* مطروح *mathrouh,* قونمش *qonmich.* — Joug imposé, تحميل اولنمش ربقه *tahmîl olounmich ribqa.*

Imposition, s. f., impôt, ويركو *vîrgu,* صالغن *sâlghyn,* t.; خراج *kharâdj,* تكليف *teklîf,* pl. a. تكاليف *tekâlif,* رسم *resm,* pl. رسوم *rouçoum* et رسومات *rouçoumât.* — Impositions arbitraires, تكاليف عرفيه *tekâlifi 'eurfiïè.* — Lever les impositions, تكاليفی جمع وتحصيل ا *tekâlifi djem' u tahsîl it.* — Imposition, action d'imposer les mains, اوزرينه ال قويمه *uzerinè el qoïma,* وضع لايادی *vaz' ul eïâdi.* — Action d'imposer une charge onéreuse, صالمه اتمه *sâlma, atma,* طرح *tharh.* — L'imposition d'un nouveau droit, بر رسم جديدك طرحی *bir resmi djedîdun tharhi.*

Impossibilité, s. f., اولمزلق *olmazlyq,* t.; محاللق *mouhâllyq,* ممكنسزلك *mumkinsyzlik,* قابلسزلق *qâbilsyzlyq,* امكانسزلق *imkânsizlyq,* عدم امكان *'ademi imkân.* — Impossibilité naturelle,

استحالة طبيعية *istihāleti thabiï'et.*

Impossible, adj. com., ممكن دكل *mumkin deïl,* قابلسز *qābilsyz,* vulg. ممكنسز *mumkinsiz,* غير ممكن *ghaïri mumkin,* امكانسز *imkiānsiz,* a.-t.; محال *mouhāl,* a.; ناميسر *nā muïesser,* p.-t. — C'est impossible, اولمز *olmaz,* اولەمز *olamaz,* اولميجق *olmaïadjaq,* عديم الامكاندر *'adīm ulimkiāndur.* — — C'est chose impossible, امر محالدر *emri mouhāldur.* — Par impossible, على طريق فرض محال *'ala tharīqi farzi mouhāl.*

Imposteur, s. m., qui trompe, آلدايجى *āldāïdji,* الداديجى *aldādīdji,* يلانجى *ïalāndji,* اينەجى *aïnadji,* t.; كاذب *kiāzib,* تلبيس *telbīs,* a.; تلبيسجى *telbīsdji,* a.-t.; تلبيسكار *telbīskiār,* a.-p.; غدّار *ghaddār,* خادع *khād'y.* — Calomniateur, افتراجى *iftirādji,* مفترى *mufteri.*

Imposture, s. f., action de tromper, تلبيسلك *telbīslik,* a.-t.; تلبيس *telbīs,* خدعة *khoud'at,* حيله *hilè,* مكر *mekr.* a.; الداتمه *aldātma,* اينەجيلك *āïnadjīlik,* t. — Ruse, attrape, رنك *renk,* p.-t. — Mensonge, يلان *ïalān,* كذب *kizb.* — Illusion des sens, حواسك ياكلمەسى *havāssuñ ïāñilmaci,* زيغ حواس *zaïghy hevāss.* — Calomnie, افترا *iftirā.*

Impôt, s. m., droit imposé, ويركو *virgu,* رسم *resm,* وضيعة *vazī'at.* — territorial, خراج اراضى *kharādji erāzi,* — Impôt proportionnel, خراج مقسمه *kharādj mouqassemè.* — fixe, خراج وضيفه *kharādji vazīfè.* — Impôts arbitraires, تكاليف عرفيه *tèkiālīfi 'eurfiïè.* — Nouvel impôt, مجدّدا وضع اولنمش رسم *mudjeddeden vaz' olounmich resm.* — Diminuer les impôts, تقليل رسومات ا *taqlīli rouçoumāt it.*

Impotent, e, adj., كوترم *keuturum,* t.; سقط *saqath,* a.; الى اياغى سقط *eli aïāghy saqath.*

Impraticable, adj. com., en parlant d'un chemin, كچلمز *guitchilmez,* كچلمز يول *guetchilmez ïol.* — Des personnes difficiles à vivre, قونشلمز *qonouchilmaz,* امتزجسز ادم *imtizadjsiz adem,* ممتنع المعاشرة *mumteni' ul-mou'ācheret.* — Des choses difficiles à faire, اولمز *olmaz,* ممكن اولميان *mumkin olmaïān,* ايشلنمز *ichlenmez,* ايدلمز *idilmez,* t.; وجوده ـ عمله كلمز *vudjoudè, 'amelè guelmez,* حيز فعله كتوريلەمز *haïizi fy'lè gueturilèmez,* ممتنع الاجرا *mumteni' ul-idjrā.* — Qu'on ne peut habiter, اوتورلمز *otourilmaz,* قابل سكنا دكل *qābil sukenā deïl,* اسكانى قابل اولميان *iskiānī qāhil olmaïān.*

Imprécation, s. f., بد دعا *bed do'ā,* p.-t.-a.; لعنت *la'net,* a.; لعنتلمه *la'netlèmè,* لعن *la'n,* a.

Impregnable, adj. com., اشباع اولنور *ichbā' olounour,* a.-t.

Imprégnation, s. f., طويورلش *dhouïouroulich,* t.; اشباع *ichbā',* a.

IMPRÉGNER, v. a., طويورمق *dhoïourmaq*, t.; اشباع ا *ichbā' it*, a.-t. — S'Imprégner, v. pron., طويورلمق *dhoïouroulmaq*, اشباع اولنمق *ichbā' olounmaq*. — Imprégné, e, اشباع اولنمش *ichbā' olounmich*, طويورلمش *dhoïouroulmich*.

IMPRENABLE, adj. com., طوتلمز *toutoulmaz*, النمز *alynmaz*, النمسى *alynmaci*, محال ممتنع *mouhāl mumteni'*, التسخير ـ الفتح *ul-feth*. — Une place imprenable, فتحى ناقابل بر قلعه *fethi nāqābil bir qal'a*.

IMPRESCRIPTIBILITÉ, s. f., بر استحقاقك نهايتسزلكى *bir istihqāquñ nihāïetsizligui*, بر استحقاق مرور زمان ايله عدم سقوطى *bir istihqāquñ murour zemānilè 'ademi souqouthy*, a.-t.

IMPRESCRIPTIBLE, adj., ملكنه ـ تصرفنه نهايتى يوق *mulkinè, tessarrufinè nihāïeti ïoq*, نهايتسز *nihāïetsyz*, مرور زمان ايله استحقاقى ابطال اولنميان *murour zemān ilè istihqāqy ibthāl olounmaïān*, a.-t.

IMPRESSION, s. f., d'un corps sur un autre, ايز *iz*, t.; اثر *ecer*, تأثير *teecïr*, pl. a. تأثيرات *teecïrāt*, براقيلان اثر *brāqylān ecer*. — Marque d'un objet sur un autre, نشان *nichān*, نشانه *nichānè*. — sur l'esprit, le cœur, émotion, رقت *riqqat*, رقت قلب *riqqati qalb*, نجوع *nudjoū'*, a. — Faire —, تأثيرا *teecïr it*. — Laisser une impression, اثرى براقمق ـ قالمق *ecri brāqmaq*, قالمق *qālmaq*, نجوع ا *nudjoū' it*, a.-t. — Empreinte, gravure, بصمه *basma*, t.; سكه *sikkè*, a. — Action d'imprimer, effet de l'imprimerie, بصمه *basma*, t.; طبع *thab'*, طباعة *thabā'at*. — Belle impression, كوزل بصمه *guzel basma*. — fautive, ياكلشى چوق بصمه *ïānlichi tchoq basma*.

IMPRESSIONNER, v. a., تأثيرا *teecïr it*, اثر براقمق *ecer brāqmaq*, a.-t.

IMPRÉVOYANCE, s. f., غفلت *ghāflet*, عدم احتياط *'ademi yhtiāth*, a.; vulg. غافللق *ghāfillyq*, بصيرتسزلق *bassïretsyzlyq*, a.-t.; عدم بصيرت *'ademi bassïret*. — L'imprévoyance des jeunes gens, نو جوانلرك عدم حزم واحتياطلرى *nev djivānleruñ 'ademi hazmi u yhtyāthleri*.

IMPRÉVOYANT, E, adj., احتياطى صوكسى يوق *yhtiāthy ïoq*, a.-t.; صوكسى صايمز *soñy sāïmaz*. بصيرتسز *bassïretsyz*, a.-t.; غافل *ghāfil*, عديم الاحتياط *'adïm ul-yhtiāth*.

IMPRÉVU, E, adj., اپاكسز *apāñsiz*, اكسزين ظهور ايتمش *añsizin zouhour itmich*, عقله كلمامش *'aqlè guelèmemich*, نا مأمول *nā meemoul*, ناكهانى *nāguèhi*, ناكهانى *nāguièhāni*, p. — A l'imprévu, اكسز *añsyz*, اپ اكسز *ap añsyz*, t.; ناكاه *nāguiāh*, ناكه *nāguch*, p.; بغته *baghteten*, a. — Une chose imprévue, عقله كلمامش بر شئ *'aqlè guelmemich bir chèï*. — Mort —, موت ناكهانى *mevti nāguichāni*.

Imprimé, s. m., باصلمش *bāssylmich*, سكلنمش *sikkèlenmich*, مطبوع *mathbou'*. — dans le cœur, l'esprit, مطبوع القلب *mathbou' ul-qalb*, a. — Marqué, تمغالنمش *damghālanmich*. — Imprimé, chose imprimée, comme livre, lettre, etc., بصلمش نسنه ـ كتاب ـ نامه *bassilmich nesnè, kitāb, nāmè*.

Imprimer, v. a., un livre, un écrit, بصمق *basmaq*, t.; طبع ا *thab' it*, a.-t. — Faire —, باصدرمق *bāsturmaq*. — un ouvrage, بر تاليفي طبع و تمثيل ايتدرمك *bir teelìfi thab' u temsìl itturmek*. — sur métal, سكلمك *sikkèlèmek*. — des étoffes, بصمق *basmaq*, بز اوزرينه بصمق *bez uzerinè basmaq*. — Porter l'empreinte d'un objet sur un autre, نقشنى چيقارمق *naqchini tchyqārmaq*. — Communiquer, ويرمك *virmek*. — du mouvement à un corps, بر جسمى حركته كتورمك *bir djesmi hareketè gueturmek*. — Au fig., des sentiments, des impressions dans l'esprit, le cœur, — انجاع ترسيم ايتدرمك *indjā', tersìm itturmek*. — Imprimer une grande terreur dans l'âme, قلبك ايچنه رعب و دهشت عظيمه القا و انجاع ايتدرمك *qalbun itchinè ra'b u dehchet 'azìmè ilqā vu indjā' itturmek*. — S'imprimer, نقشى چيقمق *naqtchi tchyqmaq*. — dans l'esprit, لوح ضميرده مرتسم او *levhi zamìrdè murtecìm ol*.

Imprimerie, s. f., art d'imprimer, باصمه ـ بصمه *bāsma*, t.; طبع *thab'*, فن الطبع ـ الطباعة *fenn ut-thab', utthebā'at*. — Lieu où l'on imprime, بصمه خانه *basma khānè*, t.-p.; طبخانه *thab'khānè*, a.-p.; دار الطباعة *dār etthebā'at*. — Le métier d'imprimeur, بصمه جيلق *basmadjìlyq*. — Le matériel d'une imprimerie, آلات و ادوات الطبع *ālāt u adevāt utthab'*, بصمه اوادانلغى ـ طاقمى *basma avādānlygky, thāqymi*.

Imprimeur, s. m., باصمه جى *bāsmadji*. — sur étoffe, قماش بصمه جيسى *qoumāch basmadjìsi*, آلاجه ايشليجى *alādja ichlìdji*, t.

Improbable, adj., qu'on ne peut prouver, اثبات اولنماز *isbāt olounmāz*, a.-t.; — Qui n'a point de probabilité, invraisemblable, احتمالى يوق *yhtimāli ioq*, غير محتمل *ghaïri mühtemil*, عديم الاحتمال *'adìm ul-yhtimāl*.

Improbabilité, s. f., احتمالسزلك *yhtimālsizlik*, a.-t. Voyez Invraisemblance.

Improbateur, trice, adj., تحسين ايتمين *tahsìn itmèïen*, بكنمين *beïenmeïen*, بكنمامزلك كوستريجى *beïenmemezlik gueusteridji*, ذم مفيد الاستقباح *zemm idìdji*, *mufìd ul-istiqbāh*. — Coup d'œil improbateur, تقبيحى مشعر رمز و اشارت *taqbìhi much'ir ramz u ichāret*. — C'est un improbateur décidé, سائرلرك كافه افعالى بكنمز و اعمالرينى بكنمز بر ادمدر *sāïrlerun kiāffèi ef'ātu a'māllerini beïnmez bir ademdur*.

Improbation, s. f., بكنمكلك *bèguenmemeklik*, بكنمامزلك

beïenmemezlik, t.; استقاح *istyqbāh*, عدم التحسين *'adem uttahsín*, ادم قبول *'ademi qaboul*, a. — Signe d'improbation, علامت استقباح *'alāmeti istyqbāh.*

Improbité, s. f., يرامزلق *ïarāmazlyq*, ناكسلك *nākeslik*, استقامتسزلك *istiqāmetsyzliq*, a.-t.; عدم استقامت *'ademi istiqāmet*, عدم نزاهة *'ademi nezāhet*, a.

Improducteur, trice, ou Improductif, ive, adj., qui ne produit pas, طوغرمز *dhoghourmaz*, غير مولد *ghaïri muvellid.* — Terre improductive, غير منبت ير *ghaïri mumbit ïer.*

Impromptu, s. m., chose faite sur-le-champ, sans préparation, بالبداهه اولان *bil-bedāha olān*, حاضرلنمامش *hāzirlanmāmich*, بداهة *bedāhet*, a. — Vers —, شعر مرتجل *chi'ri murtedjil*, بديهة *bedíhat*, pl. بدايه *bedāïh.* — Repas —, بداهة ترتيب اولنمش طعام *bedāhaten tertíb olounmich th'ām.*

Impropre, adj. com., نامخصوص *nāmakhsous*, p.-a.; مناسبتسز *munācebetsiz*, a.-t.; يرنده دكل *ïerindè dèïl*, نابموقع *nā be mevqa'*, نابجا *nābedjā.* — Au fig., مجازى *medjāzi.* — Mot impropre, كلمهٔ غير مناسبه *kelimèï ghaïri munācebè.*

Improprement, adv., مناسبتسز اولەرق *munācebetsiz olaraq*, a.-t.; بلا مناسبة *bilā munācebetin*, a.

Impropriété, s. f., نامخصوصلق *nāmakhsouslyq*, p.a.-t.; مناسبتسزلك *munācebetsizlik*, a.-t.; عدم مناسبت *'ademi munācebet.*

Improuver, v. a., بكنممك *beguenmemek*, پسند ـ تحسين اتممك *pessind, tahsín etmemek*, رضاسن ويرممك *rizāsin vírmemek*, قبول ايتمامك *qaboul itmemek*, تقبيح ا *taqbíh it*, a.-t.

Improvisateur, trice, substantif, بالبداهه شعر سويليجى *bil-bedāha chi'r seuïlèïdji*, a.-t.; مرتجل *murtedjil*, a.

* Improviser, v. a., بالبداهه شعر سويلمك *bil-bedāha chi'r seuïlèmek*, حاضر جوابلق ايله ـ دوشونمزدن شعر سويلمك *hāzir djevāblyq ilè, duchunmezden chi'r seuïlèmek*, ارتجال شعر ا *irtidjāli chi'r it.* — Improvisé, e, حاضر جوابلق ايله سويلنمش *hāzyr djèvāblyq ilè seuïlenmich.* — Discours improvisé, بالبداهه ـ مرتجلا سويلنمش كلام *bil-bedāha, murtedjilen seuïlenmich kelām.*

Improviste (A l'), adv., اكسز *añsyz*, اپ اكسز *āp añsyz*, اكسزين *añsyzin*, t.; ناكاه *nāguiāh*, p.; بغتة *baghteten*, a.

Imprudemment, adv., عقلسزلكله *'aqylsyzliguilè*, بلا تعقل *bilā te'aqqul*, غفلتله *ghaflet ilè*, تدبيرسزلكله *tedbírsyzliguilè*, a.-t.; غافلانه *ghāfilānè*, بى عاقلانه *bi'āqylānè.*

Imprudence, s. f., manque de prudence, عقلسزلق *'aqylsyzlyq*, a.-t.; نادانلق *nādānlyq*, p.-t.; وقوفسزلق *vouqoufsyzlyq*, غافللق *ghāfillyq*, a.-t.; غفلت *ghaflet*, a.;

درايتسزلق *dirāïetsizlyq*, a.-t.; عدم درايت *'ademi dirāïet*. — Action contraire à la prudence, سؤ تدبير *sui tedbīr*, تدبيرسزلك *tedbīrsizlik*.

Imprudent, e, adj., عقلسز *'aqylsyz*, وقوفسز *vouqoufsyz*, بى وقوف *bi vouqouf*, بى تدبير *bi tedbīr*, غافل *ghāfil*, درايتسز *dirāïetsiz*, a.; ايشدن وعملدن غافل *ichten vè amelden ghāfil*. — Faire une action imprudente, كار عاقل اولميان بر حركت ا *kiāri 'āqil olmaïān bir hareket it*.

Impubère, adj., بلوغه وارمامش يتشمامش *bulougha vārmāmich*, *ïetichmemich*, نابالغ *nābāligh*, نارسيده *nārècīdè*, p.; امرد *emred*, غير بالغ *ghaïri bālygh*, a.

Impudemment, adv., عارسزلغله *'ārsyzlighilè*, ادبسزلكله *edebsyzliguilè*, a.-t.; يوزسزلكه *ïuzsyzliguilè*, t.; كستاخانه *kustākhānè*, p.; بى ادبانه *bi edebānè*, بالوقاحة *bil-veqāhat*, a. — Répondre impudemment, بى ادبانه جواب ويرمك *bi edebānè djevāb vīrmek*.

Impudence, s. f., عارسزلق *'ārsyzlyq*, يوزسزلق *ïuzsyzlyq*, t.; ادبسزلك *edebsyzlik*, اوتانمازلق *outānmāzlyq*, حياسزلق *haïāsizlyq*; كستاخى *kustākhi*, p.; كستاخلق *kustākhlyq*, p.-t.; وقاحه *veqāhat*, مجاعة *medjā'at*, a.

Impudent, e, adj., اوتانمز *outānmaz*, t.; عارسز *'ārsyz*, دكسز *deñsyz*, ادبسز *edebsyz*, يوزسز *ïuzsiz*, t.; كستاخ *kustākh*, p.; وقاح *vaqqāh*.

Impudeur, s. f., عارسزلق *'ārsyzlyq*, a.-t. Voyez Impudence.

Impudicité, s. f., عارسزلق *'ārsyzlyq*, ناپاكلك *nāpāklik*, p.-t.; فحش *fahch*, a.; دكسزلك *deñsyzlik*, عفتسزلك *'yffètsyzlik*, a.-t.; قهپه‌لك *qahpèlik*, عهارت *'ahāret*.

Impudique, adj. com., عارسز *'ārsyz*, پرده‌سى صيرق *perdèci syryq*, t.; ناپك *nāpāk*, p.; فاحش *fāhich*, دكسز *deñsyz*, عفتسز *'yffetsyz*, فاحش *fāhich*, جالع *djāl'y*. — Femme —, فاحشه *fāhichè*, عفتسز - عصمتسز عورت *'yffetsyz*, *'ismetsyz 'avret*, ناپاك عورت *nāpāk 'avret*, p.-a.; قهپه *qahpè*. — Paroles impudiques, فحشيات *fāhchïï'āt*, اقوال فحشيه *aqvāli fahchïïè*.

Impudiquement, adv., عارسزلق ايله *'ārsyzlyq ilè*, ناپاكلكله *nāpākliguilè*, ترك ادب ايله *terki edeb ilè*, a.-t.: پرده صيرقلغى ايله *perdè syryqlyghy ilè*, دكسزلكله *deñsyzliguilè*, t.; فحشا *fahchen*, فاحشا *fāhichen*, بالعهارة *bil'ahāret*, a.

Impugner, v. a., مباحثه ا *mubāhacè it*, اعتراض ا *y'tirāz it*, a.-t.; سوز اتمق *seuz atmaq*, t.

Impuissance, s. f., manque de pouvoir, قدرتسزلك *qoudretsyzlik*, قوتسزلك *qouvvetsyzlik*, a.-t.; سستلك *sustlik*, عاجزلك *'ādjizlik*, ناتوانلق *nātouānlyq*, عجز *'adjz*, عدم اقتدار *'ademi yqtidār*, a. — Il est dans l'impuissance de payer, ادا ايلمكه

اقتداری یوقدر *edā eïlèmeguiè yqtidāri ïoqtur.* — Incapacité d'engendrer, سستیٔ انداملق *sust endāmlyq*, p.-t.; عنینه *'ynnínet*, a.; ارسزلک *ersizlik*, پولوجلق *pouloudjlyq*.

Impuissant, e, adj., sans pouvoir, قوّتسز *qouvvetsyz*, قدرتسز *qoudretsyz*, a.-t.; کوجی یتشمز *gudju ïetichmez*, عاجز *'ādjiz*, a.; ناتوان *nātuvān*, عدیم الاقتدار *'adīm ul-yqtidār*. — Incapable d'engendrer, سست اندام *sust endām*, p.; عنین *'ynnín*, a.; رجولیتسز *rudjoulïetsiz*, ارلکی یوق *erligui ïoq*, پولوچ *pouloutch*. — Haine impuissante, بغض واهی *boughzi vāhi*. — Faire des efforts impuissants, مساعیٔ واهیه صرف ا *meçā'ïi vāhïïe sarf it*.

Impulsif, ive, adj., دفعیّ *def'ïï*, باعث *bā'is*, a. — Force impulsive, قوّت دفعیّه ـ باعثه *qouvveti def'ïïè, bā'icè*.

Impulsion, s. f., mouvement communiqué par le choc, قاقش *qāqych*, دفع *def'*. — de l'air, هوا بکک دفعی *havānuñ def'y*. — Force d'impulsion, قوّت دفعیّه *qouvveti def'ïïè*. — Instigation, اغرا *ighrā*, تحریص *tahrïz*, تحریک *tahrïk*, اغوا *ygh'vā*, ابرام *ibrām*, a.; قندرمه *qyndurma*, a. — donner l'—, حرکت تحریک ویرمک *hareket vïrmek*, ا *tahrïk it*, a.-t.

Impunément, adv., avec impunité, مفته *mufte*, t.-p.; جزاسزلکله *djézāsyzlïguilè*, تأدیب قورقوسی اولمیه رق *teedïb qorqoucy olmaïaraq*, بلا خوف جزا *bilā khavfi djézā*. — Sans respect, sans égard, بی محابا *li mehābā*. — Sans éprouver aucun inconvénient, ضرر قورقوسی اولمیارق *zarar qorqoucou olmaïāraq*, بلا خوف ضرر *bilā khavfi zarar*.

Impuni, e, adj., جزاسز *djézāsyz*, حقندن کلنمش *haqqynden guelïnmemich*, تأدیبسز *teedïbsiz*, تأدیب اولنمامش *teedïb olounmāmich*, a.-t.; کچمش مفته *mufte guetchmich*. — Rester —, مفته کچمک *mufte guitmek, guetchmek*.

Impunité, s. f., تأدیبسزلک *teedïbsizlik*, مفتلک *muftlik*, جزاسزلك *djézāsyzlik*, عذابسزلك *'azābsyzlik*, حقندن کلنمکلک *haqqinden guelïnmèmeklik*, مفته کچمکلك *mufti guetchmeklik*, p.-t.

Impur, e, adj., ناپاک *nāpāk*, p.; بولانق *boulānyq*, مودار *mourdār*, t.; نجس *nèdjis*, غیر خالص *ghaïr khālis*, a. — Impudique, عارسز *'ārsiz*. — En parlant des déréglements qui ont rapport aux plaisirs charnels, مدنسه *mudennis*, ملوث *mulevvis*. — Des mœurs impures, اخلاق مدنسه *akhlāky mudennecè*. — Né d'un sang impur, سلالهٔ غیر طاهره دن نشئت ایتمش *sulālèï ghaïri thāhirèden nèch'et itmich*.

Impureté, s. f., ناپاکلک *nā-*

pāklik, ناپاکی *nāpāgui*, p.-t.; مردارلق *mourdārlyq*, t.; نجاسة *nedjāset*, نجس *nedjis*, عدم طهارت *'adēmi thehāret*, a. — Au fig., impudicité, فحش *faheh*, دنس *denes*, pl. a. ادناس *ednās*. — Le péché d'impureté, دناست زنا کناهی *denāceti zinā gunāhi*.

Imputation, s. f., accusation, صوچلمه *soutchlama*, t.; اسناد *isnād*, pl. a. اسنادات *isnādāt*, تهمت *teuhmet*, a. — Compensation d'une somme par une autre, محسوبیت *mahsoubiiet*, تقاص *teqāss*, a.

Imputer, v. a., accuser de, صوچلمق *soutchlamaq*, اوستنه براقمق *ustunè brāqmaq*, اسناد ا *isnād it*, عزوا *'azv it*. — Rejeter sur un autre, بشقه‌سی اوزرینه اتمق *bachqaci uzerinè atmaq*. — Ne m'imputez pas cette faute, بو تهمتی بکا اسناد ایلمه *bou teuhmeti bañā isnād eïlemè*. — Imputer à négligence, à oubli, اهمالکه نسیانه *ihmālè, niciānè 'azv it*. — à blâme, سوز بولمق *seuz boulmaq*. — Imputer, en terme de finance, appliquer un payement à certaines choses, حواله ا محسوب *mahsoub havālè it*.

Inabordable, adj. com., یاناشلمز *ïanāchilmaz*, ممتنع التقرب *mumteni, utteqarroub*, a.; یقلشلمز *ïaqlachilmaz*.

Inaccessible, adj. com., dont on ne peut approcher, یاننه وارلمز *ïanina vārilmaz*, ال یتشهز *el ïetichmez*, ممتنع الوصول *mumteni' ul-vuçoul*. — Il est inaccessible à la peur, خوف وخشیت قلبنه ممتنع التاثیردر - درونینه کار ایتمز *khavf u khachïiet qalbinè mumteni' uttecir dur, derouninè kiār itmez*.

Inaccommodable, adj., اوزلاشدرلمز *ouzlāchturilmaz*, بارشق قبول ایتمز *bārichyq qaboul itmez*, t.; ممتنع الاصلاح *mumteni ul-islāh*. — C'est une querelle inaccommodable, ناقابل مصالحه بر نزاعدر *nā qābili mouçāleha bir nizā' dur*.

Inaccordable, adj., qui ne se donne pas, مساعدلکسی ویرلمز *vīrilmez*, ممکن دکل *mucā'edèci mumkin dèïl*. — Qu'on ne peut accorder, اویوشمز *ouïouchmaz*, - ممتنع التوفیق *mumteni' uttevfiq, ul-imtizādj*. — Des caractères inaccordables, طبایع ممتنع الامتزاج *thebā'i mumteni' ul-imtizādj*.

Inaccoutumé, e, adj., اولسی عادت کلمش *oly. guelmèmich*, اولمامش *'ādet olmāmich*, معتاد الشلمامش *alichilmāmich*, غیر معتاد اولمیان *mu'tād olmaïān*, *ghaïre mu'tād*.

Inactif, ive, adj., اغر حرکتلو *aghyr harekellu*, حرکتسز *harèketsyz*, بطئ الحرکة *bathyi ul-harèket*, a.-t.; ایشی اغر *ichi aghyr*, ایشز *ich ïurutmez*.

Inaction, s. f., cessation de toute action, ایشسزلک *ichsyzlik*, بوش *boch*, طورمه *dhourma*, t.; بیکاری *bikiāri*, حال بطالت *hāli bethālet*. — Cessation de mouvement, حرکتسزلک *harèketsyzlik*. — Être dans l'inaction, بوش طورمق *boch*

dhoumnaq, حال بطالتلك اولمق *hâli bethâlettè ol.* — Inaction causée par paresse, تنبللك *tembellik*, t.; تكاسل *tékiâçul*, a. Voyez INDOLENCE.

INACTIVITÉ, s. f., ايشسز يورتمامزلك *ich ïurûtmemezlik*, بطالت فى العمل *bethâ'at fil 'amel*, حركتسزلك *harèketsyzlik*, أثر حركتلك *aghyr harèketlik*, a.-t. — En inactivité de service, خدمتلك بالفعل اولميان *khizmettè olmaïân*, دكل *bil-f'il dèïl*, a.-t.

INADMISSIBLE, adj. com., قبول اولنمز *qaboul olounmaz*, وجود ويرلمز *vudjoud vîrilmez*, a.-t.; قبولى ممتنع القبول *qabouli mouhâl*, محال *mumteni' ul-qaboul*, a.

INADVERTANCE, s. f., غافللك *ghâfillik*, غفلت *ghaflet*, غباوة *ghabâvet*, عدم دقت *'ademi dyqqat*, a.; اهتمامسزلق *ihtimâmsizlyq*. — Par inadvertance, غافلا *ghâfilen*, سهو ايله *sehv ilè*, سهوا *sehven*. — C'est pure inadvertance, غفلت محضدر *ghafleti makhzdur*.

INALIÉNABLE, adj. com., افراز اولنمز *ifrâz olounmaz*, ايرلمز *aïrilmaz*, تصرفندن چقرلمز *teçarrufinden tchiqarilmaz*, t.; ممتنع الانتقال ـ الفراغ *mumteni' ul-intiqâl, ul-firâgh*, انتقال و فراغ قبول ايتمز *intiqâl u firâgh qaboul itmez*.

INALLIABLE, adj. com., en parlant des métaux, قارشترلمز *qârichturilmaz*, برلشمز *birlechmez*. — Se dit des métaux et des personnes, امتزاج اولنمز *imtizâdj olounmaz*, ممتنع الاختلاط ـ الامتزاج *mumteni' ul-ykhtilâth, ul-imtizâdj*, a.

INALTÉRABLE, adj. com., بوزلمز *bozoulmaz*, لا يتغير *lâ ïutéghaïïur*, نا متغير *nâ mutéghaïr*, p.-a.; ممتنع التغير *mumteni' utteghaïïur*, a.

INAMISSIBILITÉ, s. f., ياوى اولمامزلق *ïâvi olmâmazlyq*, t.; عدم الزوال *'adem uzzavâl*.

INAMISSIBLE, adj. com., ياوى اولمز *ïâvi olmaz*, t.; عديم الزوال *'adîmi uzzavâl*, بى زوال *bi zavâl*, a.

INAMOVIBILITÉ, s. f., عزل قبول ايتمامزلك *'azl qaboul itmemezlik*, دكشلمزلك *dèïchilmezlik*, عدم العزل *'adem ul-'azl*. — d'un emploi, بر منصبك قيد معزوليتدن ازادهلكى *bir mancebuñ qaïdi ma'zouliïetten azâdèligui*.

INAMOVIBLE, adj. com., دكشمز *dèïchmez*, يرندن ايرندن *ïerenden dèïchilmez*, t.; تغير بولمز *teghaïïur boulmaz*, عزل قبول ايتمز *'azl qaboul itmez*, عزل و تبديله كلمز *'azl u tebdilè gùelmez*, برى من العزل *beri min el-'azl*, a.

INANIMÉ, E, adj., جانسز *djânsyz*, روحسز *rouhsiz*, a.-t.; بى جان *bi djân*, a.-p.-t.; جسم جماد *djismi bi rouh*, جماد *djemâd*, جامد *djâmid*, pl. a. جمادات *djemâdât*. — Figure inanimée, روحدن عارى بر چهره *rouhden 'âri bir tchehrè*.

INANITION, s. f., بيمكلك *ïèmèmèklik*, t.; اشتهاسزلق *ichtihâsizlyq*, درمانسزلق *dermânsizlyq*, a.-t.

INAPERCEVABLE, adj. commun,

كورنميه جك *gueurunmeïèdjek*, كوزه كورنميه جك *gueuzè gueurunmèïèdjek*, t.

Inaperçu, e, adj., كورلممش *gueurulmèmich*, كورنمز *gueurunmez*, كوزه كورنمز *gueuzè gueurunmez*, t.; غير مشهود *ghaïri mechhoud*, خفى من النظر *khafii min ennaẓar*, a.

Inapplicable, adj. com., نسبة اولنمز - اولەمز *nispet olounmaz, olamaz*, صرف اولنەمز *sarf olounamaz*, صرف اولنمغه كلمز *sarf olounmagha guelmez*, a.-t.; غير مصروف *ghaïri masrouf*, a.

Inapplication, s. f., چالشمامه *tchālichmāma*, t.; عدم الاقدام - الاهتمام *'adem ul-yqtām, ul-yhtimām*, عدم مداومت *'ademi mudāvemet*.

Inappliqué, e, adj., هيچ چالشماز *hitch tchālichmāz*, چالشماز *tchālichmāz*, عديم الاقدام *'adīm ul-yqtām*, معدوم الاهتمام *ma'doum ul-ihtimām*.

Inappréciable, adj. com., قيمتى - بهاسى يوق *qymeti behācy ïoq*, a.-t.; فوق القيمة *fevq ul-qymet*, a.; بى بها *bi behā*, قيمتى بيلنمز *qymeti bīlinmez*.

Inaptitude, s. f., استعدادسزلك *isti'dādsyzlik*, a.-t.; بى استعدادى *bi isti'dādi*, عدم استعداد *'ademi isti'dād*, a.; يراشقسزلق *ïarāchiqsyzlyq*.

Inarticulé, e, adj., سويلنممش *seuïlenmemich*, t.; تلفظ اولنممش *téleffuz olounmamich*, a.-t.; غير ملفوظ *ghaïri melfouz*. — Des sons inarticulés, اصوات غير ملفوظه *esvāti ghaïri melfouza*.

Inattaquable, adj. com., طوقنلمز *dhoqounilmaz*, تعرّضدن برى *te'arruzden beri*, دوكشلمز *dèuïuchilmez*, t. — Une forteresse inattaquable, واهمهٔ تعرّضدن برى بر قلعهٔ منيعه *vāhimèï te'arruzden beri bir qal'aï meni'a*. — Un titre inattaquable, محلّ تعرّض اولميان بر سند قوى *māhalli te'arruz olmaïān bir senedi qavi*.

Inattendu, e, adj., بكلنممش *beklenmèmich*, اوملمز *oumoulmaz*, اپاكسز *apāñsiz*, منتظر دكل *mountazir dèil*, مأمول اولميان *me'moul olmaïān*, a.-t.; غير مترقب *ghaïri muteraqqib*, a. — Malheur inattendu, مصيبت غير مترقبه *moucībeti ghaïri muteraqqybè*, افت غير مأموله *afeti ghaïri me'moulè*.

Inattentif, ive, adj., دقتسز *dyqqatsyz*, دقتى يوق *dyqqaty ïoq*, a.-t. — Un domestique inattentif, دقتى يوق بر خدمتكار *dyqqaty ïoq bir khizmetkiār*.

Inattention, s. f., دقتسزلق *dyqqatsyzlyq*, تقيّدسزلق *teqaïudsyzlyq*, a.-t.; غفلت *ghaflet*, a.

Inaugural, e, adj., افتتاحى *iftitāhi*, a.; بيعته متعلق *beï'atē mute'allyq*, a.-t.

Inauguration, s. f., action d'inaugurer, تقديس *taqtīs*, مقدّس قلمنك رسمى *mouqaddes qylmanuñ resmi*, رسم تقديس *resmi taqtīs*, تبرّك *teberruk*. — d'un sou-

verain, بيعت *beï'at*. — Avénement, جلوس *djulous*.

INAUGURER, v. a., consacrer, اجراى رسم تقديس ا *taqtîs it*, تقديس ا *idjrâï resmi taqtîs it*, وقف ـ تخصيص ا *vaqf, takhsîs it*, a.-t.

INCALCULABLE, adj. commun, حسابسز احصا اولنمز *hissâbsyz, ihsâ olounmaz*, حسابه كلمز *hissâbè gueImez*, a-t.; بيحساب *bi hiçâb*, a.

INCANDESCENCE, s. f., اتش قيزغنلغى شدّتندن اغارمه *atech qyzguinlighy chiddetinden aghârma*, t.; ابيضاض من شدّة الحمّو *ibîzâz min chiddet il-houmouve*, a.

INCANDESCENT, E, adj., يانمغله بياض اولنان اتش قيزغنلغى شدّتندن اغارمش *iânmaghilè beïâz olounân, atech qyzguinlighy chiddetinden aghârmich*.

INCANTATION, s. f., جادولق *djiâdoulyq*, سحربازلق *syhyrbâzlyq*, سحربازلق رسومى *syhyrbâzlyq rouçoumi*, a.-p.-t.

INCAPABLE, adj. com., qui manque de capacité, قابليتسز *qâbilîêtsyz*, غير مقتدر ـ لايق ناقابل *nâqâbil, ghaïri mouqtedir, lâïq*, لياقتى يوق *liâqatî îoq*. — d'application, مداومته اقتدارى يوق *mudâvemetè yqtidâri îoq*. — qui manque de dispositions, de moyens, اهليتسز *ehlîietsiz*, استعدادسز *isti'dâdsyz*. — C'est un homme incapable, اهليتى يوق بر ادمدر *ehlîieti îoq bir ademdur*. — de faire le mal, ضرر ايلمز *zarar îdèmez*. — Qui n'a pas les qualités ou les conditions nécessaires pour quelques choses; صلاحيتى يوق صالح *salâhïieti îoq*, غير صالح اولميان *ghaïri sâlih olmaïân*, *sâlih*. — Qui est dans une disposition telle qu'elle ne lui permet pas de faire telle ou telle chose, النڈن كلمز *elinden guelmez*, غير قابل قابليتى يوق *ghaïri qâbil, qâbilïieti îoq*. — Il est incapable d'entendre raison, كلام معقول استماعنه قابليتى يوقدر *kelâmî ma'qoul istimâ'inè qâbilïieti îoqtur*. — de mauvaises actions, بالطبع سوء عمله غير قابلدر *bilthab' souï 'amèlè ghaïri qâbildur*, — En terme de jurisprudence, incapable selon la loi, شرعاً استحقاقى يوق *cher'en istihqâqy îoq*, عديم الاستحقاق *'adîm ul-istihqâq*.

INCAPACITÉ, s. f., قابليتسزلك *qâbilîêtsyzlik*, a.-t.; عدم اهليّة *'adèmi ehlîiet*, a.; استعدادسزلك *isti'dâdsyzlik*, عدم لياقت *'ademi liâqât*. — légale, شرعاً عدم *'ademi* استحقاق *cher'en istihqâq*.

INCARCÉRATION, s. f., حبس *habs*, تحبّس *tehabbus*, احتباس *ihtibâs*, محبوسيّت *mahbousîiet*, a.; محبوسلق *mahbouslyq*, حبسلق *habislyq*, a.-t.

INCARCÉRER, v. a., حبس ا *habs it*, a.-t.; زندانه قومق ـ براقمق *zindânè qomaq, brâqmaq*, p.-t. — Faire incarcérer, حبس ايتدرمك *haps ittirmek*, تحبيس ا *tahbîs it*.

— Incarcéré, e, حبسلو *habislu*, محبوس *mahbous*.

Incarnadin, ine, adj., قزل بوز *qyzil bouz*, t.

Incarnat, e, adj., كلكون *gulgun*, كلكونه *gulgunè*, ال رنكى *al rengui*, t.; احمر *ahmer*, a.; اچبق كوەزى *atchyq guevezi*.

Incarnat, s. m., آل *āl*, t.; كل رنكى *gul rengui*, t.-p.

Incarnatif, ive, adj., اتلرى بتشدريجى *etleri bitichturidji*, et باغلايجى *bāghlaïdji*, t.; موجب الالتحام *moudjibul-iltihām*, a. — Remède, دواء ملحم *devāï mulahhim*.

Incarnation, s. f., كودەلنمه *guevdèlenmè*, t.; تجسّد *tedjessud*, a. — Le mystère de l'incarnation, سرّ مكتوم تجسّد *sirri mektoumi tedjessud*.

Incarné, e, adj., كودەلنمش *guevdèlenmich*, t.; متجسّد *mutedjessed*, ملتحم *multehem*, a. — Un diable incarné, بر ابليس مجسّم *bir iblīci mudjessem*. — Prudence incarnée, عقل مجسّم *'aqli mudjessem*. — C'est la malice, la méchanceté incarnée, شرّ خباثت مجسّمدر *chirr, khabāceti mudjessemdir*.

S'Incarner, v. pr., كودەلنمك *guevdèlenmek*, t.; تجسّد ا *tedjessud it*, a.-t.

Incartade, s. f., brusquerie, تيز مزاجلك *tīz mizādjlik*. — Insulte, سوكش *seüüch*, چيقش *tchiqych*. — Étourderie, كستاخلق *kustākhlyq*, t. — Au plur., extravagances, folies, دلى طولو ايشلر *deli dholou ichler*, فلتات *faltāt*, a.

Incendiaire, s. m., auteur volontaire d'un incendie, اتش براغيجى *atech brāghidji*, قوندقچى *qondāqtchi*, t.; حرّاق *harrāq*. — Incendiaire, adj., séditieux, فتنه انكيز فتنه لو *fitnèlu*, فتنه قوپريجى *fitnè engüz*, فتنه قوپارجى *fitnè qoparidji*. — C'est un incendiaire, ايقاد نائرهٔ فتنه وفساده ساعى بر ادمدر *iqādi nāïrèï fitnè vu feçādè sāïi bir ademdur*. — Propos incendiaires, فتنه انكيز لاقردى *fitnè engüiz lāqyrdy*, ايقاد نائرهٔ فتنه وفسادى موجب بركلام *iqādi nāïrèï fitnè vu feçādi moudjib bir kelām*.

Incendie, s. m., ياغن - ينغن *ïānghin*, t.; حريق *haryq*, a. — Grand —, بيوك يانغين *buïuk ïānghyn*, حريق عظيم *haryqy 'azym*. — Au fig., trouble, sédition, فتنه *fitnè*, نائرهٔ فتنه *nāïrèï fitnè*, قرقشدلق اتشى *qarqachalyq atechi*, اتش اشوب واختلال *átechi achoub u ykhtilāl*.

Incendier, v. a., ياقيق *ïāqmaq*, ياندرمق *ïāndurmaq*, طوتشتروب يقمق *thoutouchtourup ïaqmaq*, اتشه ويرمك *atechè vèrmek*, احراق بالنارا *ihrāq binnar it*. — Incendié, e, يانمش *ïānmich*, محترق *mouhteryq*, *mouhtaraq*.

Incération, s. f., بال مومى قاتمه *bāl moumy qātma*, t.

Incertain, e, adj., بللو اولميان *bellu olmaïān*, t.; شبهه لو *chubhelu*,

a.-t.; غير محقق *ghaïr mouhaqqaq*, نامعلوم *nāma'loum*, بلوسز *bilusyz*, t. — Indécis, متردّد *mutereddid*. a. — Ce n'est pas certain, بللو دكل *bellu deïl*. — Chose incertaine, امر مشكوك *emri mechkiouk*. — Variable, قرارسز *qarārsiz*, غير مقرّر *ghaïri mouqarrer*, ناپايدار *nāpāïdār*. — Le temps est incertain, هوا عديم القراردر *havā 'adim ul-qarārdur*. — Indéterminé, غير معيّن *ghaïri mou'aïien*. — être incertain, متردد او *mutereddit ol*. — Ne savoir pas, بيلمامك *bilmemek*.

Incertainement, adv., شبهه ايله *chubhè ilè*, a.-t.; مشكوكاً *mechkiouken*, بلا تحقيق *bilā tahqyq*, a.

Incertitude, s. f., état de celui qui ne sait pas, شبهه *chubhè*, a.; بى تحقيقلق *bi tahqīqlyq*, a.-t.; ارتياب *irtiāb*, بللوسزلك *bellusizlik*, مشكوكيّت *mechkoukïiet*. — Irrésolution, تردّد *tereddud*. — Inconstance, قرارسزلق *qarārsizlyq*. — du temps, هوانك قرارسزلغى عدم ثباتى *havānuñ qarārsizlyghy*, *'ademi cebāti*.

Incessamment, adv., sans délai, بلا تأخير *bilā te'ākhīr*. عن قريب *'an qarīb*, a.; يقينده *ïaqyndè*, تيزجه *tīzdjè*, قريباً *qarīben*. — Sans cesse, لا ينقطع *lā ïounqathy*, بلا فاصله *bilā fācylè*, اردى ارهسى اولميه‌رق *ardi aracy olmaïaraq*. — Il parle incessamment, لا ينقطع تكلّم ايدر *lā ïounqathy' tekellum ider*.

Incessible, adj., فراغه كلمز *firāgha guelmez*, a.-t. — Droits incessibles, اخره فراغى نا قابل اولان حقوق *akharè firāghy nā qābil olān houqouq*, a.-t.

Inceste, s. m., فجور القرابه *fudjur ul-qarābè*, زنا القرابه *zinā ul-qarābè*, زنا المقت *zinā ul-maqt*, a.

Incestueusement, adv., فجور القرابه ايله *fudjour ul-qarābè ilè*; زناى مقت ايله *zināï maqt ilè*, a.-t.

Incestueux, se, adj., فجّار القرابه *fudjār ulqarābè*, مقتىّ *maqtïi*, a. — Mariage —, نكاح المقت *nikiāh ul-maqt*. — Commerce —, معاملهٔ مقتيّه *mou'amelèï maqtïiè*.

Incidemment, adv., عارضى اوله‌رق *'arāzi olaraq*, a.-t.; عرضياً *arazien*, a.

Incident, s. m., chose qui survient, عارضه *'āryza*, pl. a. عوارض *'avāriz*, حادثه *hādiça*, pl. حادثات *hādiçāt*. — Point à débattre qui naît dans le cours d'une affaire, صكره‌دن چيقمش معارضه *soñraden tchyqmich mou'āriza*, معارضهٔ حادثه *mou'ārizaï hādiça*. — Mauvaise difficulté dans les disputes, شرّتلك *chirretlik*, مزوّرلك *muzevvirlik*, تزوير *tezvīr*, pl. تزويرات *tezvīrāt*.

Incident, adj., qui survient, صكره‌دن ظهور ايتمش *soñraden zouhour itmich*. — Demande incidente, صكره‌دن ظهور ايتمش بر مطلب *soñraden zouhour itmich bir mathlab*, مطلوب حادث *math-*

loubi hādis. — Proposition, ou phrase incidente, insérée dans la proposition principale dont elle fait partie, صكره دن كيرمش *soñradan guírmich*, لاحقه *lāhyqa*.

INCIDENTAIRE, s. m., شرّت *chirret*, t.; مزوّر *muzevvir*, a.

INCIDENTER, v. n., مزورلك ا *muzevvirlik it*, احداث تزويرات ا *ihdāci tesvirāt it*.

INCINÉRATION, s. f., كوللنمه *kullenmè*, كوله دونمه *kulè deunmè*, t.; ترمّد *teremmud*, a.

INCIRCONCIS, E, adj., كسلمش *kècilmemich*, t.; سنتلو دكل *sunnetlu dèil*, vulg. سنتسز *sunnètsiz*, a.-t.; اغلف *aghlaf*, a.

INCIRCONCISION, s. f., غلفة القلب *ghalfet ul-qalb*, a.

INCISE, s. f., كوچك عباره *kutchuk 'ybārè*, عبارهٔ صغيره *'ybārèï saghyrè*, a.

INCISER, v. a., tailler avec quelque chose de tranchant, يارمق ازاجق كسمك *iārmaq azādjiq kesmek*, t.; تشقيق ـ شقّ ا *techqyq, cheqq it*, a.-t. — En terme de médecine, se dit de l'action de certains liquides, تفتيت ا *teftīt it*.

INCISIF, IVE, adj., propre à diviser les humeurs, مفتّت الاخلاط *mufettit ul-ākhlāth*. — Dents incisives, اوك ديشلرى *euñ dichleri*.

INCISION, s. f., ياريق *iāryq*, كسك *kècik*, كرتك *kertik*, شقّ *chaqq*, pl. a. شقوق *chouqouq*. — Par —, كرتك كرتمك *kertik kertik*. — Incision double ou cruciale, حاج وارى ياريق *hādj vāri iāryq*, t.; شق صليبى *chaqqy salibii*, a.

INCITATION, s. f., قندرمه *qyndurma*, t.; تحريك *tahrīk*, اغوا *ighvā*, a.

INCITER, v. a., قندرمق *qyndurmaq*, دورتمك *deurtmek*, يلتمك *ieltèmek*, t.; تحريك ا *tahrīk it*, ترغيب ا *terghyb it*. — à bien faire, خيره ترغيب ا *khaïrè terghyb it*, a.-t.

INCIVIL, E, adv., قبا *qabā*, a.-t.; خويرات *khoïrāt*, t.; بى ادب *bè edeb*, بى طرافت *bi zarāfet*, حسن ادبه مغاير *husni edebe moughāïr*.

INCIVILEMENT, adv., بى ادبانه *bi èdèbānè*, a.-p.; خويراتلغله *khoïrātlighilè*, قبالق ايله *qabālyq ilè*, t. — Traiter —, عدم طرافت ايله *'ademi zarāfet ilè mou'āmelè it*.

INCIVILISÉ, E, adj., تربيه سز *terbièsiz*, a.-t.; بى تربيه *bi terbiè*, علم وادبسز *'ylmu edebsiz*, a.

INCIVILITÉ, s. f., ادبسزلك *edebsyzlik*, a.-t.; خويراتلق *khoïrātlyq*, قبالق *qabālyq*, ترك ادب *terki edeb*, a. — Faire une incivilité, بر خويراتلق ا *bir khoïrātlyq it*.

INCIVISME, s. m., عدم غيرت وطن *'ademi ghaïreti vathan*, a.

INCLÉMENCE, s. f., rigueur, سرتلك *sertlik*, عنف *'unf*, بى شفقتلك *bi chefqatlik*. — de l'air, هوا سرتلغى ـ شدّتى *havā sertlyghi, chiddèti*.

INCLINAISON, s. f., état de ce qui

n'est pas perpendiculaire, انحراف *inhirāf*, ميلولت *meïlouleti*, a. — L'inclinaison de l'axe de la terre, محور ارضك ميلولتى *mihveri arzuñ meïlouleti*.

Inclination, s. f., action de pencher, اكلش *eïlich*, اكلمه *eïlmè*, t.; ميل *meïl*, ركون *rukioun*. — de la tête, تحنية الراس *tahnïet urrees*, ركوع *rukiou'*. — Faire une légère inclination de la tête, خفيفجه باش اكمك *khafifdjè bāch eïgmek*. — Disposition, pente naturelle, ميل *meïl*, هوس *haves*, استعداد *istyʼdād*, ميلان *meïlān*. — Affection, amour, سويش *sevich*, رغبت *raghbet*, مهر و محبّت *mihru mouhabbet*, ميل درون *meïli deroun*. — Inclination au bien, خيره ميل *khaïrè meïl*. — Avoir de l'inclination à bien faire, اعمال خيريه يه مائل اول *ʼamāli khaïrïïèïè māïl ol*. — Inclinations naturelles, ميلات طبيعيه *mumāïlāti thab'yïè*. — Fam., la personne qu'on aime, سوكيلو *sevguilu*, محبوب *mahboub*. — La personne ou la chose, ما به الاشتياق *mā bihi ul-ichtiāq*.

Incliner, v. a., pencher, courber, اكمك *eïgmek*, اكدرمك *eïgdurmek*, اكتمك *eguitmek*, اكلتمك *eguiltmek*, قورمق *qvvrmaq*, بوكمك *beukmek*, t.; اماله *imālè it*, a.-t. — la tête, باشنى اكمك *bāchini eïgmek*, — باش قومق *bāch qomaq*, اورمق *ourmaq*. — Incliner, v. n., pencher, اكلمك *eïlmek*, بوكلمك *beukülmek*, مايل او *māïl ol*, ميل ا *meïl it*, a.-t. — la tête, باش اكمك *bāch eïgmek*, بوز طوتمق *ïuz thoutmaq*. — S'Incliner, se pencher, v. pron., قامتن بوكمك اكلمك *eïlmek*, قامتن بوكمك *qāmetin beukmek*. — pendant la prière, ركوع ا *rukiou' it*, a.-t. — Devant quelqu'un, بر كمسنه نك حضورنده تحنيهٔ قامت ا *bir kimesnènuñ houzourindè tahnïèï qāmet it*. — Avoir du penchant pour quelque chose, كوكل چكمك *gueuñul tchekmek*, ميل ا *meïl it*, مائل او *māïl ol*. — Incliner à la paix, صلح وصلاحه ميل ا *souh u salāha meïl it*. — Incliné, e, اكلمش *eguilmich*, مائل *māïl*, منحنى *munheni*.

Inclus, e, adj., ايچنده — درونده — اولان *itchindè* — *derounindè*, *olān*, t.; ايچنه قونمش *itchinè qonmich*, موضوعا *mevzou'en*, مندرج *munderidj*, مطوى *mathvii*, مظروف *mazrouf*, داخل *dākhil*, a. — La lettre de change ci-incluse, درون مكتوبده مظروف اولان پوليچه كاغدى *derouni mektoubtè mezrouf olān polïtcha kiāghydi*.

Inclusivement, adv., ايله *ilè*, t.; معًا *ma'en*, a.; صايله رق *sāïlaraq*, t.; داخل حساب اولهرق *dākhili hiçāb olaraq*.

Incoercible, adj., ايچنه *itchinè syghturïlmaz*, صغدرلمز *syghmaz*, t.; استيعاب اولنمز *isti'āb olounmaz*, a.-t.; ممتنع الاستيعاب *mumteni' ul-isti'āb*, a.

Incognito, adv., تبديلًا *tebdïlen*, تبديل *tebdïl*, تبديل ايله *tebdïl ilè*. — Aller incognito, تبديل كزمك

tebdîl guezmek. — Passer incognito, تبديل قيافت اولهرق مرور ايلمك *tebdîl kiâfet olaraq murour eïlemek.* — Gârder l'incognito, تبديل قيافت صورتنى اتخاذ ا *tebdîli kiâfet souretini ittikhâz it.*

INCOHÉRENCE, s. f., اولاشقسزلق *oulâchyqsyzlyq*, t.; رابطهسزلق *râbouthasyzlyq*, مناسبتسزلك *munâcebetsyzlik*, a.-t.; عدم ارتباط — ا تصال *'adem irtibâth, ittiçâl.*

INCOHÉRENT, E, adj., رابطهسز *râbouthasyz*, a.-t.; اولاشلمز *oulâchilmaz*, t.; — مهتنع الارتباط الاتصال *mumteni' ul-irtibâth, ul-ittiçâl*, a.

INCOMBUSTIBLE, adj. com., يانمز *ïânmaz*, t.; قابل احتراق دكل *qâbili yhtirâq deïl*, a.-t.; — مهتنع الاحتراق الوقود *mumteni' ul-yhtirâq, elvuqoud*, a.

INCOMMENSURABILITÉ, subst. f., اولچيلمزلك *oultchulmezlik*, اولچى اويغونسزلغى *oultchu ouïghounsizlygky*, t.

INCOMMENSURABLE, adj. com., qui ne peut être mesuré, اولچلمز *oultchulmez*, t.; مساحهسى قابل دكل *mèçâhaci qâbil deïl*, a.-t. — En parlant de deux quantités qui n'ont point de mesure commune, اولچيسى اويمز *oultchuçu ouïmaz*, مختلف المقدار *moukhtelif ul-myqtâr.*

INCOMMODANT, E, adj., ثقلت ويرن *siqlet vïren*, a.-t.

INCOMMODE, adj. com., fâcheux, كدرلو *kederlu*, a.-t. — Importun, اغر صقلت ويرجى *aghyr, syqlet vïrïdji.* — Gênant, احتسز *râhatsyz*, سالب راحت *sâlibi râhat*, بى حضور *bi houzour.* — Tourmentant, جان صيقيجى *djân syqydji*, صقندريلو *syqyndyrylu.* — Lieu —, وسعتسز *vous'atsyz.* — Une maison incommode, راحتسز بر خانه *râhatsiz bir khânè.* — Un homme —, ثقيل بر ادم *saqyl bir âdem.*

INCOMMODÉ, E, adj., tourmenté, gêné, راحتسز اولمش *râhatsiz olmych*, راحتسز *râhatsyz*, بى حضور *bi houzour*, بى راحت *bi râhat.* — Indisposé, كيفسز *kèïfsyz*, منحرف المزاج *munharif ul-mizâdj*, مزاجسز *mizâdjsiz.* — En parlant d'un navire avarié, سقطلنمش *saqathlanmich.*

INCOMMODÉMENT, adverbe, راحتسزلكله *râhatsyzlighilè*, راحتسز اولهرق *râhatsiz olaraq*, a.-t. — Être assis incommodément, راحتسز اوتورمق *râhatsiz otourmaq.*

INCOMMODER, v. a., causer de l'incommodité, زاحمت ا — ويرمك *zâhmet it, vïrmek*, كتورمك *guetürmek*, زحمته قومق *zahmètè qomaq*, a.-t.; پچيارزلق ا *patchiâryzlyq it*, p.-t. — Importuner, troubler, صقلت ويرمك *syqlet vïrmek*, راحتسز ا *râhatsiz it*, ايراث ثقلت ا *irâci syqlet it*, موجب ثقلت او *moudjibi syqlet ol.* — Être incommodé, gêné, راحتسز او *râhatsiz ol.* — Un rien l'incommode, جزيى شيدن راحتسز اولور *djuzi cheïden râhatsiz olour.* — Incommoder, indisposer. Voy. ce mot.

INCOMMODITÉ, s. f., peine que cause une chose incommode, ضيقندى *syqyntÿ*, t.; زحمت *zahmet*, a.;

راحتسزلك *râhatsyzlik*, ثقلت *syqlet*. — L'incommodité du vent, روزكارك ثقلتى *rouzguiāruñ syqlety*. — des chemins, يوللرك راحتسزلكى *ïollaruñ rāhatsizligui*. — Indisposition, كيفسزلك *keïfsyzlik*, مزاجسزلق *mizādjsizlyq*, a.-t.; انحراف مزاج *inhirāfi mizādj*, a. — Besoin, حاجت *hādjet*. — Signe d'incommodité d'un navire en détresse, ثقلت واضطراب نشانى *syqlet u istirāb nichāni*.

Incommunicable, adj. com., qui ne peut se communiquer, non contagieux, اولشكن دكل *oulachguen dèïl*, اولشترلمز *oulachturilmaz*, اولشمز *oulachmaz*, t.; سرايت اتمز *sirāïet etmez*. — Dont on ne peut faire part, اورتقلق قبول ايتمز *ôrtaqlyq qaboul itmez*, شركتدن منزّه *chirketten munezzeh*. — Un bien incommunicable, شركت قبول ايتمز بر ملك *chirket qaboul itmez bir mulk*.

Incommutabilité, s. f., تصرّفدن چيقه‌مامزلق *teçarruften tchyqamāmazlyq*, a.-t.; امتناع المعزوليّة عن التملك *imtinā' elma'zouliiet 'an el-temelluk*, a.

Incommutable, adjectif com., تصرّفدن چيقارلمز *teçarruften tchyqārilmaz*, مأمون الاعتزال عن التصرّف *me'moun ul-y'tizāl 'an etteçarruf*.

Incomparable, adj. com., مثلى يوق *misli ïoq*, بى نظير *bi nazîr*, بى مثال *bi miçāl*, a.; قياسه كلمز *qyācè guelmez*, ممتنع التمثيل *mumteni uttemsîl*. — Beauté —, حسن بى نظير *husni bî nazîr*.

Incomparablement, adv., بلا تشبيه *bilā techbîh*, بلا قياس *bilā qyās*, a.; قياسه كله‌ميه‌جك صورت ايله *qyācè guelmeïèdjek souret ilè*. — Cette chose est incomparablement plus grande que l'autre, بوشى فلاندن بلا قياس اكبردر *bou chèï felānden bilā qyās ekber dur*.

Incompatibilité, substantif fém., antipathie des humeurs et des esprits, امتزاجسزلك *imtizādjsyzlik*, اتفاقسزلق *ittifāqsizlyq*, a.-t.; عدم الامتزاج *'adem ul-imtizādj*. a.; برلشه‌مامزلك *birlechèmemezlik*, اويوشه‌مامزلق *ouïouchamāmazlyq*, t. — Impossibilité de posséder à la fois deux charges, منصبده مانعيّت جمع *mancybtè māni'ïetî djem'*.

Incompatible, adj., en parlant des humeurs, des caractères, اويمز *ouïmāz*, t.; امتزاج اتمين *îmtizādj etmèïen*, a.-t.; ممتنع الامتزاج *mumteni' ul-imtizādj*. — En parlant de deux charges qui ne peuvent être possédées par la même personne, ممتنع الاجتماع *mumteni' ul-idjtimā'*. — Ce qui ne peut subsister avec une autre chose sans se détruire, ممتنع الوجود مجتمعاً *mumteni' ul-voudjoud mudjtemi'en*.

Incompétemment, adv., بلا استحقاق قضا *bilā istihqāqi qazā*, a.

Incompétence, s. f., قضايه صلاحيتسزلك *qazāïè salāhïietsizlik*, a.-t.; عدم استحقاق قضا *'ademi istihqāqi qazā*, a.

INCOMPÉTENT, E, adj., قضا وحكومته استحقاقسز *qazā vu hukiou-metè istihqāqsiz*, وظيفه‌سندن خارج *vezīfècinden khāridj*, حكمى كچمز *hukmi guetchmez*, a.-t. — Juge incompétent, دعوانك رويتنه غير مستحق اولان قاضى *devānun rouïetinè ghaïri moustahyqq olān qāzi*.

INCOMPLET, ÈTE, adj., اكسك *eksik*, t.; ناتمام *nātèmām*, p.-t.; تكميل دكل *tekmīl deïl*, غير كامل *ghaïri kiāmil*, a.-t.; ناقص *nāqys*, a.

INCOMPLEXE, adj. com., ساده *sādè*, p.; غير مركب *ghaïri murekkeb*, a.

INCOMPRÉHENSIBILITÉ, subst. f., اكلاشلامامزلق *añlāchilāmāmazlyq*, t.; عدم امكان الادراك *'ademi imkiān ul-idrāk*, a.

INCOMPRÉHENSIBLE, adjectif, اكلاشلمز *añlāchilmaz*, t.; فهم اولنمز *fehm olounmaz*, a.-t.; لا يدرك *lā ïudrek*, a.

INCOMPRESSIBLE, adjectif, صيقشدريلمز *syqychturilmaz*, باصلمز *bāssylmaz*, t.; ممتنع التضييق *mumteni 'uttazziiq*, a. — L'eau est incompressible, صو قابل تضييق دكلدر *sou qābili taziiq deïldur*.

INCONCEVABLE, adjectif com., اكلاشلمز *añlāchilmaz*, عقله صيغمز *'aqlè syghmaz*, احساس-فهم اولنمز *ihsās, fehm olounmaz*, درك اولنمز *derk olounmaz*, a.-t.; لا يفهم - لا يتصور *lā ïouf'hem, lā ïetsavvur*.

INCONCILIABLE, adj. com., en parlant des personnes, بارشترلمز *bārichturilmaz*, بارشلمز *bārichilmaz*, t.; ممتنع الاصلاح *mumteni' ul-islāh*. — En parlant des choses, اوزلاشلمز *ouzlāchilmaz*, اويوشمز *oïouchmaz*, t. - ممتنع التوافق التوفيق *mumteni' uttevāfuq, uttevfyq*.

INCONDUITE, s. f., mauvaise conduite, سوء حركت *souï hareket*, a.; فنا حركت *fenā hareket*, حركت غير مرضيه *hareketi ghaïri merzïiè*, حركت ناهموار *hareketi nāhemvār*. — Déréglement des mœurs, ضبطسزلك *zabthsyzlik*. — Désordre, نظامسزلك *nizāmsyzlik*, a.-t.

INCONGRU, E, adj., qui pèche contre les règles de la syntaxe, نحو قواعدينه مغاير *nahv qāvā'ïdīnè moughāïr*. — Contre les bienséances, يولسز *ïolsiz*, t.; ناسزا *nācezā*, ناصواب *nāsevāb*, مناسبتسز *munācibetsiz*.

INCONGRUEMENT, adv., نحو قاعده‌سنه مغايرا *nahv qā'ïdècinè moughāïren*, طوغرو اولميه‌رق *doghrou olmaïaraq*. — Avec inconvenance, مناسبتسزلكله *munācibetsizlyguylè*. — Parler incongruement, باللحن والخطا تكلم ا *billakhn vel khathā tekellum it*.

INCONGRUITÉ, s. f., au fig., faute contre la syntaxe, نحو قاعده‌سنه مغاير اولان غلط *nahv qā'ïdècinè moughāïr olān ghalāth*, a.-t.; طوغروسزلق *dhoghrouçouzlyq*, t.; لحن *lakhn*, سقامت *saqāmet*. — Faute contre la bienséance, يولسزلق *ïolsyzlyq*, ناسزالق *nāsezālyq*, مناسبتسزلك *munācebetsizlik*.

حركت ناصواب *hareketi nā-sevāb.*

Inconnu, e, adj., بلنمش *bilin-mèmich,* بلنمز *bilinmez,* بلورسز *belursiz,* t.; نا معلوم *nā ma'loum,* p.; مجهول *medjhoul.* — Homme —, يبانجى *ïābāndji,* t.; بيگانه *bīguiānè,* p.; نا معلوم ادم *nā ma'-loum adem.* — Sans réputation, dont on ignore l'origine, اصلى بلورسز *asly belursiz,* مجهول الاصل *medjhoul ul-asl.*

Inconséquence, s. f., يولسزلق *ïolsyzlyq,* t.; رابطه‌سزلق *rabythasizlyq.*

Inconséquent, e, adj., يولسز *ïolsyz;* رابطه‌سز *rābythasiz,* ناهموار *nāhemvār,* قانون ملازمه‌يه مغاير *qānouni mulāzemèïè moughāïr.* — Homme —, يولسز حركت ايدن كمسنه *ïolsyz hareket iden kimesnè.*

Inconsidération, s. f., فكرسزلك *fikirsyzlik,* تأمّلسزلك *teāmmul-syzlik,* ملاحظه‌سزلك *mulāhazasyz-liq,* a.-t.; عدم رؤيت *'ademi rouïet.* — Parler et agir avec inconsidération, بلا تأمّل تكلّم ا *bilā te'ammu-lin tekellum it.*

Inconsidéré, e, adj., فكرسز *fikirsiz,* ملاحظه‌سز *mulāhazasiz,* دقتسز *dyqqatsiz,* بى تأمّل *bi teām-mul,* a.; بلا ملاحظه *bilā mulāhaza,* a.-t. — Discours inconsidérés, ملاحظه‌سز صحبتلر *moulāhazasiz sohbetler.*

Inconsidérément, adverbe, فكرسزلكله *fikirsyzliguilè,* ملاحظه ايتميه‌رك *moulahaza itmèïèrek,* غافلانه *ghāfilānè,* ملاحظه‌سزلغله *mulāhazasyzliguilè,* a.-t.; بى تأمّل *bi teāmmul,* a.

Inconsolable, adj. com., تسلّيسز *tecellisyz,* تسليت اولنمز *tesliet olounmaz,* تسلّى قبول ايتمز *tecelli qaboul itmez,* تسلّى بولمز *tecelli boulmaz,* a.-t.; مأيوس *meïous,* a. — Il est inconsolable de la mort de son père, بدرينك وفاتيچون نا قابل تسليتدر *pederiñuñ vèfāti itchoun nā qābili tecellïettur,* a.-t.

Inconsolablement, adverbe, تسلّيسزلكله *tecellisyzliguilè,* تسلّى قبول ايتميه‌جك مرتبه‌ده *tecelli qaboul itmèïedjek mertebèdè,* a.-t.; بلا تسلّى *bilā tecelli.*

Inconstamment, adv., قرارسزلغله *qarārsyzliguilè,* دوامسزلق ايله *devāmsizlyq ilè,* عدم دوام وثبات ايله *'ademi devām usebāt ilè,* a.-t.

Inconstance, s. f., قرارسزلق *qarārsyzlyq,* دوامسزلق *devāmsiz-lyq,* بى قرارلق *bi qarārlyq,* a.-t.; بى قرارى *bi qarāri,* عدم ثبات *'ademi sebāt,* a. — de caractère, هرجايلق *her djāïlyq,* p.-t.; ثباتسزلك *sebātsyzlik,* تلوّن طبع *televvuni thab'.*

Inconstant, e, adj., facile à changer, قرارسز *qarārsyz,* دوامسز *devāmsiz,* ثباتسز *sebātsyz,* بى قرار *bi qarār,* عديم الثبات *'adim us-sebāt,* نا پايدار *nā pāïdār.* — Léger de caractère, هر جايى *her djāïi,* ينى باشلو *ièïni bāchlu,* t. — Homme —, تلوّن طبع ايله مجبول برادم *televvuni thab' ilè medjboul bir adem.*

— Esprit —, عقل بی ثبات *'aqli bi cebāt.*

Inconstitutionnalité, s. f., مخالفت للشريعة *moukhālefet lil-cheri'at*, a.

Inconstitutionnel, le, adj., قانون نامديه مغاير *qānoun nāmèïè moughāïr*, نظامدن خارج *nizām-den khāridj*, قوانين مملكته مغاير *qavānīni memleketè moughāïr*, a.-t.

Incontestable, adj. com., سوز يوق *seuz ïoq*, اعتراف قبول ايتمز *y'tirāf qaboul itmez.* — C'est —, خلاف يوق *khilāf ïoq*, برى من الاعتراض *beri min el-'ytirāz*, a.-t. — C'est un fait incontestable, اعتراض قبول ايتمز برماده در *y'tirāz qaboul itmez bir māddè dar.* — Preuve —, برهان مانع الاعتراض *burhāni mumteni' ul-y'tirāz.*

Incontestablement, adv., سوز اولميه رق *seuz olmaïaraq*, t.; اعتراضدن برى اولرق *y'tirāzden beri olaraq*, a.-t.; بلا اعتراض *bilā y'tirāzin*, a.

Incontesté, e, adj., نزاعسز *nizā'siz*, بلا مجادله *bilā mudjādelè*, مباحثه اولنمش *mubāhecè oloun-mamich*, معارضه سز *mou'ārizasyz*, a.-t.

* Incontinence, s. f., l'opposé de la continence, پرهيزسزلك *perhyzsizlik*, p.-t.; ضبطسزلق *zabtsyzlyq*, a.-t.; عدم التحرم *'ademuttehar-rum.* — d'urine, سدك زورى *sidik zori*, t.; عدم الامساك البول *'adem ul-imsāk el-buvel*, a.

Incontinent, e, adj., qui n'est pas continent, پرهيزسز *perhïzsyz*, بى پرهيز *bi perhïz*, p.-t.; ضبطسز *zabtsiz*, رياضتسز *riāzetsyz*, a.-t.; غير متحرم *ghaïri mutehar-rim*, a. — C'est un homme incontinent, امساك ايتمز بر ادمدر *imsāk itmez bir ademdur.*

Incontinent, adv., aussitôt, اول ساعت *ol sā'at*, اولدم *oldem*, او ساعت *o sā'at*, a.-t.; فى الحال *fil-hāl*, a.

Inconvenable, adj. com., لايق اولميان *lāïq olmaïān*, a.-t.; غير مناسب *ghaïri munācib*, a.; ناجسپان *nādjespān*, p.

Inconvenance, subst. féminin, مناسبتسزلك *munācebetsizlik*, a.-t.; عدم لياقت *'ademi liāqat*, a.

Inconvenant, e, adj., ياقشمسز *iāqychyqsiz*, t.; حسن ادبه مغاير *husni edebè moughāïr*, a.-t.

Inconvénient, s. m., محذور *mahzour*, pl. a. محاذير *mehāzir*, محذورات *mahzourāt*, مانع *māny'* pl. موانع *mevāny'*, ياس *bes*, ضرر *zarar*, a. — Je ne vois pas d'inconvénient à faire cela, بونى ايتمكده بر درلو محذور بولمم *bounou it-mekte bir turlu mahzour boulamam.* — Il n'y a pas d'inconvénient à cela, بوبابده بردرلو مانع يوقدر *bou-bābtè bir turlu māny' ïoqtur.*

Incorporalité, s. f., تنسزلك *tensyzlik*, t.; كودهسزلك *guèvdè-sizlik*, t.; جسمسزلك *djismsizlik*, a.-t.; تجرد من الجسم *tedjerrud min el-djism*, a.

Incorporation, s. f., action d'incorporer, الحاق *ilhāq*, ضم وعلاوه *zemm u y'lāvè*, a. — Adjonction, introduction dans un corps, الحاق

ilhāq, ادخال *idkhāl*, ضميمه *zamīmè*, a. — Union de plusieurs choses en un seul corps, بر جسم اولمقلق *bir djism olmaqlyq*, اتحاد الجسم *ittihād ul-djism*. — En parlant d'une terre réunie à une autre, ايچنه قاتلمه *itchinè qātilma*, انضمام *inzimām*.

INCORPOREL, LE, adj., تنسز *tensyz*, p.-t.; جسمسز *djicimsiz*, a.-t.; غير متجسد *ghaïri mutedjessid*, بلا جسد *bilā djĕced*, a.

INCORPORER, v. a., mêler, réunir, joindre, — ضمّ ـ خلط ـ الحاق *zamm, khalth, ilhāq, imtizādj it*. — Agréger quelqu'un dans un corps, الحاق ـ ادخال *ilhāq, idkhāl it*, a.-t.; بر جسم *bir djism it*, كيردرمك *guïrdurmèk*. — des soldats dans un régiment, ضمّ والحاق *zamm u ilhāq it*. — S'Incorporer, v. pro., ne faire qu'un avec un corps, جسم واحده تحويل اولنمق *djismi vāhidè tahvīl olounmaq*. — Se joindre, ضمّ ـ الحاق *zamm, ilhāq olounmaq*. — Incorporé, e, بر جسم اولمش *bir djism olmuch*, متجسم *mutedjessim*, مضموم *mazmoum*, ملحق *mulhaq*, منضم *munzamm*, ايچنه قاتلمش *itchinè qātilmich*.

INCORRECT, E, adj., اصلاحسز *islāhsyz*, املاسز *imlāsyz*, a.-t.; يكلشو *ïañlichlu*, يكلش *ïañlich*, t.

INCORRECTION, s. f., طوغروسزلق *dhoghrousizlyq*, املاسزلق *imlāsyzlik*, اصلاحسزلك *islāhsyzlik*, a.-t.; يكلش *ïañlich*,, t.; غلط *ghalath*, a.

INCORRIGIBILITÉ, s. f., اصلاح قبول ايتمامزلك *islāh qaboul itmemezlik*, a.-t.; عدم القابليت الاصلاح *'adem' ul-qābiliïet ul-islāh*, a.

INCORRIGIBLE, adj. com., قابل اصلاح اولميان ـ دكل قابل اصلاح *qābili islāh olmaïān, deïl*, اصلاحه كلمز *islāha guelmez*, اصلاح قبول ايتمز *islāh qaboul itmez*, ممتنع الاصلاح *mumteni' ul-islāh*, a. — Un enfant incorrigible, نا قابل اصلاح بر طفل *nā qābili islāh bir thyfl*.

INCORRUPTIBILITÉ, s. f., qualité de ce qui est incorruptible, بوزلمه *bozoulmama*, t.; افساد اولنمازلق *ifsād olounmāzlyq*, بوزلمامزلق *bozoulmāmazlyq*, a.-t.; چوريمامزلك *tchurumemezlik*, برائت من الفساد *berā'et min el-feçād*, عدم الانفساد *'adem ul-infiçād*. — Au fig., intégrité qui ne permet pas de se laisser corrompre, افساد قبول ايتمامزلك *ifsād qaboul itmemezlik*, عدم القابلية الافساد *'adem ul-qābiliïet ul-efsād*, a. — L'incorruptibilité d'un magistrat, بو حاكمك افساده عدم قابليتى *bir hākimuñ ifsādè 'ademi qābiliïèti*.

INCORRUPTIBLE, adj., بوزلمز *bozoulmaz*, برى ـ منزّه من الفساد *beri, munezzeh min el-feçād*, a.; فساددن منزّه *feçādden munezzeh*. — En parlant d'un juge ou d'une autre personne qui ne se laisse pas corrompre, رشوت المز *richvet al-*

maz, a.-t.; افساد قبول ايتمز *ifsād qaboul itmez*, اطماع اولنماز *itmā' olounmāz*. — Un magistrat incorruptible, ممتنع الاطماع بر حاكم *mumteni' ul-itmā' bir hākim*. — Qui s'abstient de ce qui est défendu, عفيف الطبع *'afīf utthab'*.

Incorruption, s. f., بوزلمزلق *bozoulmazlyq*, چوريمامزلك *tchurumemezlik*, t.; عدم الفساد *'adem ul-feçād*, a.

Incrassant, e, adj., t. de médecine, قويولديجي *qouïouladidji*, t.; مثخن *muçakkhin*, a.

Incrassation, s. f., قويولتمه *qouïlatma*, t.; تثخين *teskhīn*. — du sang, تكثيف دم *teksīfi dem*.

Incrasser, v. a., le sang, les humeurs, قاني - اخلاطي قويولتمق - تكثيف ا *qāni, akhlāthy qouïoulatmaq, teksīf it*, a.-t.

Incrédibilité, s. f., اينانيلمامزلق *inānilamāmazlyq*, t. — L'incrédibilité d'un fait, بر ماده نك اعتماده عدم صلاحيتي *bir maddènuñ 'ytimādè 'ademi salāhïieti*.

Incrédule, adj. com., qui ne croit pas aisément, انانميان *inānmaïān*, انانمز *inānmaz*, كوچ اينانور *gutch ināneur*, قولاي اينانمز *qolāï inānmaz*, t.; عسير الاعتماد *'acīr ul-y'timād*, كم اعتقاد *kèm 'ytiqād*. — Qui n'a pas foi aux mystères de la religion, ايماني يوق *imāni ïoq*, ايمانسز *imānsiz*, كم ايمان *kem imān*, اعتقادسز *y'tiqādsiz*. — C'est un incrédule, عديم الايمان بر ادمدر *'adīm ul-imān bir adem dur*.

Incrédulité, s. f., répugnance à croire, انانمقلق *inānmamaqlyq*, اينانمامزلق *inānmāmazlyq*, a.-t.; عدم اعتماد *'ademi-y'timād*, a. — Manque de foi, ايمانسزلق *imānsizlyq*, اعتقادسزلق *y'tiqādsizlyq*, عدم الايمان *'adem ul-imān*, كفر *kufr*.

Incréé, e, adj., يرادلمش *ïarādilmamich*, t.; غير مخلوق *ghaïr makhlouq*, a.

Incroyable, adj. com., qui ne peut être cru, انانلمز *inānilmaz*, انانلميجق *inānilmaïadjaq*, t.; ممتنع الاعتماد *mumteni' ul-y'timād*. — Excessif, وصفه كلمز *vasfè guelmez*. — Qui passe toute explication, سويلنسه انانلمز *seuïlensè inānilmaz*. — Une nouvelle incroyable, شايان اعتماد اولهميه جق خبر *chāïāni y'timād olamaïadjaq khaber*. — Excessif, extraordinaire, عقله صيغمز *'aqlè syghmaz*, دائره تصوردن خارج *dāïrèï teçavvurden khāridj*. — Ridicule, bizarre, عجايب *'adjāïb*.

Incroyablement, adverbe, اينانلمياجق مرتبه ده *inānilmaïadjaq mertebèdè*, a.-t.

Incrustation, s. f., revêtement, ornement appliqué, قاپلمه *qāplama*, مرمر - طاش قاپلمه سي *mezmer, thāch qāplamaci*, صوامه *syvāma*, نفيس طاشلر ايله قاپلمه *nefīs thāchlar ilè qāplama*. — Sorte d'enduit pierreux, صوا *syvā*, مهره ديوار *muhreï divār*.

Incruster, v. a., couvrir, revêtir de pierre, de marbre, etc.,

ظاش - مرمر قاپلامق *qāplāmaq*, ایله قاپلامق *thāch, mermer ilè qāplāmaq*, a. نفیس طاشلر ایله قاپلامق *nefîs thāchlar ilè qāplāmaq*, t. — Couvrir d'un enduit, صوامق *syvāmaq*, تطیین *tathîn it*. — Enchâsser une matière dans une autre pour en faire des ornements, قاقمق *qāqmaq*, تزویق *tezvîq it*. — Incrusté, e, نفیس طاشلر ایله قاپلنمش *nefîs thāchlar ilè qāplānmich*, قاقلمش *qāqylmich*, مزوق *muzevvyq*.

Incubation, s. f., یمورطه بصمه *ioumourtha basma*, t.; حضون *houzoun*, a.

Incube, s. m., cauchemar. Voy. ce mot.

Inculpation, s. f., صوچلمه *soutchlama*, اتمه صوچ *soutch atma*, t.; اسناد *isnād*, pl. a. اسنادات *isnādat*, تهمت *teuhmet*, ذم *zemm*, اتهام *ittihām*.

Inculper, v. a., صوچلمق *soutchlāmaq*, صوچ اتمق *soutch atmaq*; حمل - اسناد ا *haml, isnād it*, ذم ا *zemm it*, تحمیل تهمت ا *tahmîli teuhmet it*, a.-t. — Inculpé, e, اوزرینه صوچ اتلمش *uzerinè soutch atilmich*, اتهام اولنمش *ittihām olounmich*.

Inculquer, v. a., زور ایله اوکرتمک - اکلتمق *zor ilè eugretmek, añlatmaq*, t.; عقله یرلشدرمک *'aqlè ierlechtirmek*, ذهنه القا ا *zihnè ilqā it*, تلقین ا *telqîn it*, a.-t.

Inculte, adj. com., sans culture, دوزلمش *duzulmemich*, سورلمامش *surulmemich*, پور *pour*, t.; غیر مزروع *ghaïri mezrou'*, غیر محروث *ghaïri mahrous*, a. — Terre abandonnée, معطل یر *mu'atthal ièr*. — Terres incultes, اراضی بائره - غیر محروسة *erāzi bāïrè, ghaïri mahrouceè*, a.-t. — En parlant d'un lieu, d'un pays sauvage, معمور اولمیان *ma'mour olmaïān*, غیر معمور *ghaïri ma'mour*. — Esprit inculte, تربیه‌سز عقل *terbièsiz 'aql*.

Ingulture, s. f., پورلق *pourlyq*, t.; پوریت *pouriet*, عدم تربیت *'ademi terbiet*, a.

Incurabilité, s. f., اوکلمزلق *oñoulmazlyq*, t.; علاجسزلق *'ylādjsyzlyq*, عدم الامکان الشفا *'adem ul-imkiān uchchifā*, a.

Incurable, adj. com., qui ne peut être guéri, اوکلمز *oñoulmaz*, t.; علاجسز *'ylādjsyz*, a.-t.; مهتنع العلاج - علاج *bi 'ilādj* - *mumteni ul-ilādj, el-mudāvāt*, a. — Plaie —, اوکلمز یاره *oñoulmaz iāra*. — Incurable, s. m., un incurable, علاج قبول ایتمز بر علیل *'ilādj qaboul itmez bir 'alîl*. — Caractère incurable, مهتنع الاصلاح اولان مزاج *mumteni ul-islāh olān mizādj*.

Incurie, s. f., اهمالجیلک *ihmāldjîlik*, a.-t.; باقمامه *bāqmāma*, t.; اهتمامسزلق *yhtimāmsizlyq*, اهمال *ihmāl*, a.; غافللق *ghāfillyq*, a.-t.; غفلت *ghaflet*, عدم اهتمام *'ademi yhtimām*, a.

Incuriosité, s. f., اموری ارالشدرمامزلق *oumouri arāchtirmāmazlyq*, t.; تتبع احواله عدم *tetebbu'i ahvālè 'ademi 'ytina*.

Incursion, s. f., چته tchitè, اقين - اقن aqyn; چاپول tchāpoul, t.; غارت ghāret, pl. a. غارات ghārāt. — Faire des incursions, چته‌يه وارمق tchetèïè vārmaq, اقن ا aqyn it, اقين صالمق aqyn sālmaq, چته‌جيلق ا tchetèdjilyq it, چاپوللر ا tchāpouller it.

Inde, s. f., contrée d'Asie, هند hind, هندستان hindistān, هندوستان hindoustān. — L'Inde occidentale, هند غربى hindi gharbi. — Couleur bleue, چويد - چود tchivīd, چويد بوياسى tchevīd boïāci.

Indébrouillable, adj. com., چوزلمز tcheuzulmez, سوكلمز seukulmez, t.; ممتنع الحل mumteny' ul-hall, a.

Indécemment, adv., ادبسزلكله edebsizliguilè, ادبسزجه edebsizdjè, ادبسز edebsiz, a.-t.; بى ادبانه bi èdèbānè, a.-p.; بلا ادب bilā edebin, a.

Indécence, s. f., ادبسزلك edebsyzlik, a.-t.; ناسزالك nācezālik, p.-t.

Indécent, e, adj., ادبسز edebsyz, a.-t.; ياقشمز ïāqichmaz, t.; ناسزا nāsezā, p.; داب ادبه مغاير debi edebè moughāïr.

Indéchiffrable, adj. com., qu'on ne peut lire, déchiffrer, اوقونمز oqounmaz, اوقونلمز oqounoulmaz, t.; ممتنع القرائة mumteni' ul-qyrā'et, a.; — Inexplicable, اچلمز atchilmaz, اكلاشلمز añlāchilmaz, بيلنمز bilinmez, شرحى ممكن دكل cherhi mumkin deïl.

Indécis, e, adj., شبهه‌لو chubhèlu, a.-t.; متردد mutereddid, a. — Qui n'est pas déterminé, en parlant des choses, كسلمامش kecilmèmich, t.; قرار ويرلمامش qarār vīrilmemich, فصل اولنمامش fasl olounmamich, مقرر دكل mouqarrer deïl, a.-t.; غير مقرر ghaïri mouqarrer, a. — Question indécise, قرارگير اولمامش مسئله qarārguir olmāmich mecelè. — Irrésolu, en parlant des personnes, ايده‌جكنى بيلمز idedjeguini bilmez, t.; متردد mutereddid, متذبذب الراى mutezebzib urreï, a. — Il est encore indécis, هنوز تردد اوزره در henouz tereddud uzrè dur.

Indécision, s. f., شبهه chubhè, تردد tereddud, ارتياب irtiāb, a.; رائده قرارسز rāïdè qarārsiz, تردد الراى tereddud urreï, a.

Indéclinabilité, s. f., عدم الانصراف adam ul-insirāf, بنا binā, a.

Indéclinable, adjectif com., تصريف اولنمز tasrīf olounmaz, غير منصرف ghaïri munçarif, مبنى mebnii, a.

Indécrottable, adj. com., qui ne peut se décrotter, چامورى چقرلمز tchāmouri tchiqarilmaz, چاموردن تميز اولنمز tchāmourden temīz olounmaz. — Au fig., intraitable, قونشلمز qonouchilmaz, t.; ممتنع المعاشرة mumteni' ul-mou'acheret, a.

Indéfectibilité, s. f., بى زواللق bi zevāllyq, زوالسزلق za-

vālsizlyq, a.-t.; عدم الزوال *'adem uzzavāl*, a.

Indéfectible, adj. com., زوالسز *zavālsiz*, a.-t.; بی زوال *bi zevāl*, a.; عدیم الزوال *'adīm uzzavāl*, a.; لا یزال *lā iouzāl*, a.

Indéfini, e, adj., معیّن اولمیان *mou'aïien olmaïān*, a.-t.; نا محدود *nā mahdoud*, نا معیّن *nā mou'aïien*, p.-a.; غیر محدود ـ معیّن *ghaïri mahdoud*, *mou'aïien*, a. — Temps وقت غیر معیّن *vaqti ghaïri mou'aïien*. — Ligne indéfinie, خط نا محدود *khatthy nā mahdoud*.

Indéfiniment, adv., d'une manière indéfinie, وجه نا محدود اوزره *vedjhi nā mahdoud uzrè*, تعیین ایتمیه رك *ta'iin itmeïèrek*. — A l'infinie, الی غیر النهایه *ila ghaïr unnehāïè*, a.

Indéfinissable, adjectif com., تعبیر ـ بیان اولنمز *ta'bir*, *bèïān olounmaz*, تعریفه ـ وصفه کلمز *t'arifè*, *vasfè gueïmez*, a.-t.

Indélébile, adj. com., qui ne peut être effacé, محو اولنمز *mahv olounmaz*, a.-t.; چقرلمز *tchiqarilmaz*, a.-t.; چیقمز *tchyqmaz*, t.; ممتنع المحو *mumtenè' ul-mahv*, a.

Indélibilité, s. f., عدم المحو *'adem ul-mahv*, a.

Indemniser, v. a., تضمین ایت *tazmīn it*, ضرری اودهمك *zararī eudèmek*, تضمین ضرر ایت *tazmīni zarar it*, a.-t. — Indemnisé, è, adj., ضرری اودنمش *zararī eudenmich*, متضمّن الضرر *mutezammin uzzarar*.

Indemnité, s. f., تضمین *tazmīn*, pl. a. تضمینات *tazmīnāt*, ضمین ضرر *tazmīni zarar*.

Indépendamment, adv., malgré, بوندن بشقه *boundan bachqa*, یو جله ایله *bou djumlè ilè*, صرف نظر ایده رك *sarfi nazar idèrek*, قطع نظر ایله *qathy' nazar ilè*, a.-t. — D'une manière indépendante, علاقه سی اولمیه رق *'alāqacy olmaïaraq*, بلا تعلّق *bilā te'alluq*.

Indépendance, s. f., ازادلق *azādlyq*, باشلولق *bāchlulyq*, t.; سربستلك *serbestlik*, p.-t.; سربستیت *serbestiiet*. — d'un état, استقلال *istiqlāl*, عدم محکومیّة *'ademi mahkoumiiet*, a. — Il est dans l'indépendance, حال سربستیت واستقلالده در *hāli serbestiiet u istyqlāldèdur*.

Indépendant, e, adj., qui ne dépend de personne, سربست *serbest*, p.; ازادلو *azādlu*, باشلو *bāchlu bāchinè*, t.; غیر تابع *ghaïri tābi'*. — En parlant d'un état, d'un prince et aussi d'un particulier, غیر محکوم مستقل *ghaïri mahkoum*, a. — Qui n'a point de liaison, de connexion, بشقه *bachqa*, علاقه سی یوق *'alāqacy ïoq*, غیر متعلّق *ghaïri mute'allyq*. — Ceci est indépendant de la question, بو مطلبه تعلقی یوقدر *bou mathlabè te'alluqy ïoqtur*.

Indestructibilité, subst. fém., بوزلهامزلق *bozoulmāmazlyq*, t.; عدم الخراب ـ الفنا *'adem ul-kharāb*, *ul-fenā*, عدم الاندراس *'adem ul-indirās*, a.

Indestructible, adjectif com., بوزلمز *bozoulmaz*, t.; ممتنع الاندراس *mumteni' ul-indirās*, a.; يقلمز *iqylmaz*, t.; انهدام بولمز *inhidām boulmaz*, a.-t.

Indétermination, s. f., قرارسزلق *qarārsyzlyq*, t.; تردّد *tereddud*, شبهه *chubhè*, a.

Indéterminé, e, adj., indéfini, غير معيّن *ghairi mou'aïien*, a. — Nombre —, عدد غير معيّن *'adedi ghaïri mou'aïien*. — Irrésolu, رأينده قرارسز *reïndè qarārsyz* متردّد *mutereddid*, رأينده متذبذب *reïndè mutezebzib*.

Indéterminément, adv., وجه غير معيّن اوزره *vèdjhi ghaïri mou'aïien uzrè*, تعيين ايتمكسزين *ta'iin itmeksizin*, a.-t.; لاعن التعيين *lā'an etta'iin*, a.

Indevinable, adj., عقل ايله بولنماز *'aql ilè boulounmāz*, a.-t.; ممتنع التفرّس *mumteni' utteferrus*, a.

Indévot, e, adj., ديانتى يوق *diāneti ïoq*, a.-t.; عديم التعبّد *'adim utte'abbud*, a. — C'est un homme indévot, عديم التعبّد بر ادمدر *'adim utte'abbud bir ademdar*.

Indévotement, adv., ديانتسزلك ايله *diānetsizlik ilè*, ديانتسز اولهرق *diānetsiz olaraq*, a.-t.; بلا تعبّد *bilā te'abbudin*, a.

Indévotion, s. f., ديانتسزلك *diānetsizlik*, a.-t.; عدم الديانت *'adem uddiānet*, a.

Index, s. m., table d'un livre, فهرست *fihrist*, فهرس *fihris*, a. — Doigt près du pouce, شهادت پرمغى *chehādet parmāghy*, صلوات پرمغى *salavāt parmaghy*, a.-t.

Indicateur, trice, adj., qui indique, كوستريجى *gueustèrīdji*, t.; دليل *dèlīl*, a.; دلالة ايديجى *delālet ïdidji*, a.-t. — Celui qui fait connaître un coupable, مجرمى بيلدريجى *mudjrimi bildurīdji*, مخبر مجرم *moukhbiri mudjrim*. — L'index, voyez ce mot.

Indicatif, s. m., premier mode du verbe, بنا الرفع *binā urref'*. — Le présent de l'indicatif, صورت اخباريه‌نك زمان حالى *soureti ikhbārïènuñ zemāni hāli*.

Indicatif, ive, adj., qui indique, دلالت ايديجى *delālet ïdidji*, كوستريجى *gueusterīdji*, a.-t.

Indication, s. f., action d'indiquer, كوسترمه *gueustermè*, كوستريش *gueusterīch*, t.; دلالة *delālet*, اخبار *ikhbār*, اشارت *ichāret*, a. — Ce qui indique, كوستريجى *gueusterīdji*; دليل *delīl*, pl. a. دلايل *delāïl*.

Indice, s. m., signe, علامت *'alāmet*, pl. علامات *'alāmāt*, نشان *nichān*, p.-t.; امارة *emāret*, اماره *emārè*, pl. امارات *emārāt*, قرينة *qarinet*, قراين *qarāïn*. — Léger, قرينهٔ خفيفه *qarinèï khafifè*. — Puissant, قرينهٔ قويّه *qarīnèï qavīïè*.

Indicible, adj. com., دينلمز *dīnilmez*, t.; تعبير اولنمز *ta'bīr olounmaz*, وصفه كلمز *vasfè guelmez*, وصف وتعريفه كلمز *vasf u tā'rifè*

guelmez, a.-t.; مالا كلام *mālā kelām*, a.

Indiction, s. f., دعوت *d'avet*, a.

Indicule, s. m., كوچك نشان *kutchuk nichān*, t.; قرينهٔ جزيّه *qarīnëï djuzïiè*, a.

Indien, ne, adj., natif de l'Inde, هندستانلو *hindoustānlu*, هندى *hindi*, هندوى *hindouvi* et هندووى *hindouvvi*. — Un négociant indien, بر تاجر هندووى *bir tādjiri hindouvvi*. — En parlant des choses, هندى *hindi*.

Indienne, s. f., étoffe, هند قماشى *hind qoumāchi*, الاجه *alādja*, چيت - چت *tchīt*, t.

Indifféremment, adv., sans faire distinction, بلا قرق *bilā farqin*, مباحلغله *mubāhlighilè*, محيرلكله *muhaïierliguilè*, على السّويّه *'alessevïiè*, بلا استثنا *bilā istisnā*, بر دوزه‌يه *bir duzëïè*. — Sans arrière pensée, بى اختيار *bi ikhtiār*, بى تفكّر *bi tefekkur*. — Avec indifférence, froideur, رغبتسزلك ايله *raghbetsizlik ilè*, بلا التفات رغبة *bilā iltifātin, raghbetin*, برودت ايله *buroudet ilè*.

Indifférence, s. f., état d'une chose ou d'une personne indifférente, فرقسزلك *farqsyzlyk*, محيّرلك *mouhaïierlik*, a.-t.; برابرلك *berāberlik*, مباحلق *mubāhlyq*. — Manque d'intérêt, insouciance, قيدسزلك *qaïdsizlik*, استغناى قلب *istighnāï qalb*. — Froideur, صوقلق *soouqlyq*, t.; برودت *beroudet*. — Impartialité; بيطرفلق *bitharaflyq*, a.-t.

Indifférent, e, adj., qui a autant d'avantage que d'inconvénient, برابر *berāber*, بر *bir*, هپ بر *hep bir*, t.; مساوى *muçāvi*. — Qui n'est en soi ni bien ni mal, مباح *mubāh*, a.; بوش ايشلر *boch ichler*. — Qui touche peu, dont on ne se soucie pas, طوقنمز *dhoqounmaz*, t. — Cela m'est indifférent, بو بكا طوقنمز *bou bañā doqounmaz*, قيدم دكل *qaïdum dèïl*, بونلرك جملهسى عندمده مساويدر *bounlaruñ djumlèci yndumdè muçāvidur*. — Qui n'a d'attachement à rien, برودت صاحبى *beroudet sāhibi*. Qui est sans affection, محبّتسز *mouhhabbetsyz*, a.-t.; تاثر قلبى يوق *teessuri qalbi ïoq*. — Impartial, بيطرف *bitharaf*, بيغرض *bigharaz*, هيچ بر طرف طوتمز *hitch bir tharaf thoutmaz*.

Indigence, s. f., pauvreté, يوخسللق *ïokhsoullyq*, اختياج *ihtiādj*, ضرورت *zarouret*, فقر *faqr*, فاقة *fāqat*, a. — Extrême —, فقر عظيم *faqri 'azīm*.

Indigène, adj. com., يرلو *ïerlu*, t.; اهل اصلى *ehli aslii*, pl. a. اهالى اصليّه *ehālii aslïiè*. — Les indigènes de l'Afrique, افريقانك اهالى اصليّه‌سى *afriqānuñ ehālii aslïièci*.

Indigent, e, adj., يوخسل *ïokhsoul*, زكورت *zugurt*, t.; محتاج *muhtādj*, a.; حاجتلو *hādjetlu*, a.-t.; فقير *faqīr*, pl. a. فقرا *fouqara*; مسكين *meskīn*, pl. مساكين *meçākīn*; محتاج *mouhtādj*, pl. محتاجين *mouhtādjin*.

Indigeste, adj., difficile à digérer, هضمی - سینمه‌سی کوچ *hezmi, sînmèci gutdj*, عسیر الهضم *'aeïr ul-hezm*. — Qui n'est pas digéré, هضم سینمامش *sînmemich*, اولنمامش *hezm olounmāmich*, غیر منهزم *ghaïri munhezem*. — Au fig., mal expliqué, mal conçu, دوزنسز *duzensyz*, t.; ربطه‌سز *rabouthasyz*, نصابنی بولمامش *niçābini boulmāmich*, غیر ناضج *ghaïri nāzidj*. — Pensées indigestes, افکار غیر ناضجه *efkiāri ghaïri nāzidja*.

Indigestion, s. f., سکرممکلک *syñyrmèmeklik*, سینمامه *sînmèmè*, هضمسزلق *hezmsizlyq*, t.; عدم هضم *'ademi hazm*, a.-t.; تخمه *toukhmè*, *toukhamè*, pl. تخمات *toukhamāt*, تخم *toukham*, سوء هضم *souï hazm*. — Avoir une indigestion, مبتلای تخمه او *mubtelāï toukhmè ol*.

Indignation, s. f., طارغنلق *dhārghynlyq*, اوکه *euguè*, t.; غضب *ghazab*, غیظ *ghaïz*, انفعال *infi'āl*.

Indigne, adj. com., qui n'est pas digne, لایق اولمیان *lāïq olmaïān*, لایق دکل *lāïq dèïl*, لایقسز *lāïqsyz*, a.-t.; نا لایق *nā lāïq*, نا مستحق *nā mustchaqq*, p.-a. — Honteux, méchant, کوتی *keutu*, t.; عیب *'aïb*, عیبلو *'aïblu*. — C'est —, غایت عیبدر *ghāïet 'aïbtur*. — Qui ne convient pas, یاقشمز *iāqychmaz*, نا سزا *nā sezā*, نا جسپان *nā djespān*, غیر لایق *ghaïri lāïq*. — Crime indigne de pardon, لایق عفو اولمیان جرم *lāïqi 'afv olmaïān djurm*.

Indignement, adv., d'une manière indigne, لایقسزلغله *lāïqsyzlyghylè*, لایق اولمیه‌جق وجهله *lāïq olmaïadjaq vedjhilè*, یاقشمیه‌جق وجهیله *iāqychmaïadjaq vedjhilè*, a.-t.; نا سزالغله *nā sezālighylè*. — Très-mal, کوتیلک ایله *keutulik ilè*, خباثتله *khabācet ilè*. — On a agi indignement à son égard, حقنه صورت غیر لایقه ایله معامله اولندی *haqqyna soureti ghaïri lāïqa ilè mou'āmelè oloundou*.

Indigner, v. a., طارلتمق *dhāriltmaq*, t.; اوکه‌لندرمک *euguèlendurmek*, غضبه کتورمک *ghazabè guèturmek*, اغضاب ا *ighzāb it*. — S'Indigner, v. pr., طارلمق *dhārylmaq*, اوکه‌لنمک *euguèlenmek*, قاقنمق *qāqynmaq*, خشمه - غضبه کلمک *khychmè*, *ghazabè guelmek*, a.-t.; پک کوجنه کلمک *pek gudjinè guelmek*. — Indigné, e, طارلمش *dhārylmich*, اوکه‌لنمش *euguèlenmich*, غضوب *ghazoub*.

Indignité, s. f., énormité, کوتیلک *keutulik*, عیب *'aïb*, خباثت *khabācet*, شناعت *chinā'at*. — Bassesse, الچقلق *altchaqlyq*, a. — Qualité de ce qui est indigne, نا سزالق *nā sezālyq*, نا لایقلق *nā lāïqlyq*, p.-t.; بی استحقاقی *bi istihqāqi*. — Faire des indignités, الچقلق ا *altchaqlyq it*.

Indigo, s. m., plante, چوید - چود *tchivîd*, چوید اوتی *tchivîd oty*, t.; نیل *nîl*, a. — La couleur —, چوید بویاسی *tchivîd boïācy*.

Indiquer, v. a., montrer, کوسترمک *guïeustermek*, t.; اشارت -

دلالت ـ اظهار *ichâret, dèlâlet, izhâr it,* a.-t. — Faire savoir, notifier, بيلدرمك *bildurmek,* تعريف ايتدرمك *dhoulourmaq, ta'rîf il.* — Désigner, تعيين ايتمك *ta'iîn it.* — Indiqué, e; كوسترلمش تعيين ـ تعريف اولنمش *gueusterilmich, ta'iîn, ta'rîf olounmich.*

Indirect, e, adj., qui n'est pas direct, détourné, طولاشق *dholâchyq,* اكرى *egri,* ارقورى *arqouri,* صاپق *sâpaq,* t.; معوج *mou'avedj,* منعرج *mun'aredj.* — Avantage indirect, مساعدهٔ غير شرعيه *muçâ'edeï ghaïri cher'yïe.* — Voies indirectes, mauvais moyens, صاپه يوللر *sâpa ïoller.* — Vue indirecte, ملاحظه كيزلو *guïzlu mulâhaza,* غرض مكتوم *gharaz mektoum.* — Avis —, صاپه يولدن كلمش بر خبر *sâpa ïolden guelmich bir khaber.* — Indirect ou indirectement, par l'intermédiaire d'un tiers, ديكر بر كمسنه نك واسطه سيله *diguer bir kimesnènuñ vâcithacilè.*

Indirectement, adv., d'une manière indirecte, دولاشمغله *dolâchmaghylè,* اكريلكله *egrîliguilè,* ارقوريدن *arqouriden,* غير طريق بطريق *bethariqy ghaïri moustaqym,* a.; طولايى *dholâï.* — Sous mains, ال التنده *el-altindè.* — Adroitement et en apparence sans dessein, اصول ايله *ouçoul ilè.* — Par un intermédiaire, برينك واسطه سيله *birinuñ vacythacilè.* — Ni directement, ni indirectement, نه طوغريدن نه ارقوريدن *nè doghrouden nè arqouryden.*

Indiscernable, adjectif com., سچلمز *setchilmez,* t.; تميز التميز *mumteni' altemïz,* a.

Indisciplinable, adj. com., قابل تعلم اولميان *qâbili te'allum olmaïân.* a.-t.; اوكردلمز *eugrèdilmez,* t.

Indiscipliné, e, adj., تعليمسز *ta'alîmsyz,* a.-t.; بى تعليم *bi ta'lîm,* a. — Troupe indisciplinée, تعليمسز عسكر *ta'lîmsiz 'asker.*

Indiscipline, s. f., تعليمسزلك *tea'lîmsyzlik,* a.-t.; نقصان تعلم *noqsâni te'allum,* a.

Indiscret, te, adj., qui manque de discrétion, de modération, انصافسز *insâfsyz,* a.-t.; بى انصاف *bi 'insâf,* a. — Étourdi, imprudent, بصيرتسز *baciretsiz,* ملاحظهسز *malâhazasiz.* — Qui ne sait pas garder un secret, سرّ طوتمز *syrr thoutmaz,* ديلى طوتمز *dili thoutmaz,* حفظ لسانى يوق *hifzi liçâni ïoq.*

Indiscrètement, adv., sans retenue, modération, انصافسز *insâfsyz,* انصافسزلكله *insâfsyzligulè,* a.-t. — Sans réflexion, بلا ملاحظه *bilâ moulâhaza.*

Indiscrétion, s. f., manque de retenue, de modération, انصافسزلك *insâfsyzlik,* a.-t. — Étourderie, ملاحظهسزلق *moulâhazasizlyq.* — Bavardage, بوش بوغازلق *boch boghâzlyq.*

Indispensable, adj. com., پك براقلمغه كلمز لازملو *pek lâzymlu, brâqylmagha guelmez,* ترك اولنمز *terk olounmaz,* t.; لابدّ *lâbudd,* مالابدّ *mâlâbudd,* a.; مقتضى ضرورتى اولان *mouqteci, zaroureti*

olān, a.-t. — Devoir indispensable, وجيبهٔ ملابدّ *vedjibèï mālābudd*. — L'obligation religieuse la plus indispensable, اهمّ واجبات دينيه *ehemmi vādjibāti dīnīè*.

INDISPENSABLEMENT, adv., براقلميه جق وجهيله *brāqylmaïadjaq vedjhilè*, الزم بالضروره *elzem, bizzarourè*, ملابدّ ايله *mālābudd ilè*, a. — Cela est indispensablement nécessaire, بوشئ وجوب مطلق ايله لازمدر *bouchèï vudjoubi mouthlaq ilè lāzymdur*.

INDISPONIBLE, adj. com., وصيّت ايله ويرلمز *vecïiet ilè vīrilmez*, a.-t. — Biens indisponibles, مال ممتنع الوصاية *māli mumteni' ul-veçāïet*.

INDISPOSÉ, E, adj., légèrement malade, كيفسز *kèïfsyz*, a.-t.; ناخوش *nākhoch*, p.; مزاجسز *mizādjsiz*, منحرف المزاج *mounharif ul-mizādj*. — Contre une personne, كوجنمش *gueüdjenmich*, كوسلو *keuçulu*, منفعل *munfa'il*.

INDISPOSER, verbe actif, fâcher, كوجندرمك *gudjendurmek*, كوكل قيرمق *gueuñul qyrmaq*, t.; منفعل ا *munfa'il it*. — Rendre légèrement malade, مزاجى بوزمق *mizādji bozmaq*, صحّت وعافيته خلل كتورمك *syhhat u 'āfïetè khalel gueturmek*, a.-t.

INDISPOSITION, s. f., légère altération de la santé, كيفسزلك *kèïfsyzlik*, a.-t.; ناخوشلق *nākhochlyq*, p.-t.; مزاجسزلق *mizādjsizlyq*, انحراف مزاج *inhirāfi mizādj*. — Disposition peu favorable à quelqu'un, كوجنمه *gudjennmè*, انفعال *infi'āl*.

INDISPUTABLE, adj. com., مباحثه اولنمز *mubāhecè olounmaz*, a.-t.; مباحثه سوز كوتورمز *seuz gueuturmez*, مباحثه اولنمز *mubāhacè olounmaz*, معارضه دن برى *mou'ārizaden beri*, برى من المعارضه *beri min el-mou'āriza*.

INDISSOLUBILITÉ, substantif fém., اريدلمامزلك *iridilmemezlik*, چوزلمامزلك *tcheuzulmemezlik*, t.; عدم انحلال *'ademi inhilāl*, a. — L'indissolubilité de l'or, التونك عدم انفساخ وانحلالى *altounuñ 'ademi infiçākh, u inhilāli*. — du mariage, نكاحك عدم امكان انفساخى *nikāhuñ 'ademi imkiāni infiçākhi*.

INDISSOLUBLE, adj. com., چوزلمز *tcheuzulmez*, اريمز *èrimez*, اوزلمز *euzulmez*, t.; ممتنع الانحلال — الانفساخ *mumteni' ul-inhilāl, ul-infiçākh*, a. — Un mariage indissoluble, ممتنع الانفساخ بر نكاح *mumteni' ul-infiçākh bir nikiāh*. — Union —, اتحاد ممتنع الانحلال *ittihādi mumteni' ul-inhilāl*.

INDISSOLUBLEMENT, adv., بوزلميه جق وجهله *bozoulmaïadjaq vedjhilè*, t.; بلا انفساخ *bilā infiçākh*, a.

INDISTINCT, E, adj., بللو دكل *bellu deïl*, بللوسز *bellusiz*, t.; اشكار دكل *achikiār deïl*, a.-t.; غيرصريح *ghaïri sarykh*, a.

INDISTINCTEMENT, adv., d'une manière indistincte, بللو اولميه جق وجهله *bellu olmaïadjaq vedjhilè*,

t.; بلا صراحة *bilā sirāhatïn*, a.; عدم صراحت ايله *'ademi sirāhat ilè*. — Sans distinction, علی السویه *'alessevïïè*, بلا فرق ـ استثنا *bilā farqin, istisnā*.

INDIVIDU, s. m., شخص *chakhs, chakhas*, pl. اشخاص *echkhās*, a.; کیشی *kichi*, t.; فرد *ferd*, pl. افراد *efrād*. — Un individu, بر ـ بر کشی ـ بر فرد *bir kichi, bir ferd*. — Chaque individu, هر بر شخص *her bir chakhs*.

INDIVIDUEL, LE, adj., شخصی *chakhsïi*. ذاتی *zāti*, a. — Qualité individuelle, کیفیت شخصیه *kiefïïeti chakhsïiè*.

INDIVIDUELLEMENT, adv., کندیسی *guenduci*, t.; بالذات *bizzāt*, شخصاً *chakhsen*, a.

INDIVIS, E, adj., بولنمش *beulunmèmich*, ایرلمامش *aïrilmāmich*, t.; تقسیم اولنمش *taqsïm olounmamich*, غیر منقسم *ghaïri mounqacim*, a. — Par indivis, adv., ایرلمامش اولهرق *aïrilmāmich olaraq*, شایعاً *chaïen*.

INDIVISIBILITÉ, s. f., تقسیم اولنمزلق *taqsïm olounmazlyq*, a.-t.; ایرلهمامزلق *aïrilamāmazlyq*, بولنمامزلک *beulunmemezlik*, t.; عدم الانقسام *'adem ul-inqyçām*. — L'indivisibilité d'un atôme, ذرّه نک عدم تجزیسی *zerrènuñ 'ademi tedjezzici*.

INDIVISIBLE, adj. com., ایرلمز *aïrilmaz*, بولنمز *beulunmez*, t.; تقسیم اولنمز *taqsïm olounmaz*, a.-t.; لاینقسم *lāïunfek*, مستنع الانقسام *mumteni' ul-inqyçām*, a. — Un point —; نقطهٔ مستنع التجزی *noqthaï mumteni' uttedjezzi*.

INDIVISIBLEMENT, adv., وجهی مستنع الانقسام اوزره *vedjhi mumteni' ul-inqyçām uzrè*.

INDOCILE, adj. com., difficile à gouverner, قابل تعلم اولمیان *qābili te'allum olmaïān*, a.-t.; اوکردلمز *eugrèdilmez*, اطاعتسز *ithā'atsyz*, a.-t.; مستنع الانقیاد *mumteni' ul-inqy'ad*, a.; بد رام *bed rām*, p. — Apre, revêche, صعب *sa'eb*, خرچین *khyrtchïn*, t.

INDOCILITÉ, s. f., اطاعتسزلق *ithā'atsyzlyq*, عدم انقیاد *'ademi inqyād*, a.; سرکشلک *serkechlik*, p.-t.

INDOLEMMENT, adv., کسل ورخاوت ایله *kesl u rakhāvet ilè*, a.-t.; کوشکلک ایله *guevcheklik ilè*, تنبللک ایله *tembellik ilè*, t.

INDOLENCE, s. f., nonchalance, mollesse, تنبللک *tembellik*, کوشکلک *guevcheklik*, کاهللک *kiāhillik*, کوکسزلک *gueuñulsyzlik*, t.; رخاوت *rekhāvet*, کسل ورخاوت *kesl u rakhāvet*. — Insensibilité, یورک طوکمزلغی *ïurek dhoñouqlighy*, جمود الطبع ـ النفس *djumoud ut-thab', unnefs*.

INDOLENT, E, adj., nonchalant; تنبل *tembel*, کاهل *kiāhil*, t.; غافل *ghāfil*, a.; اهمال ایدیجی *ihmāl idïdji*, a.-t. — Insensible à tout, هیچ بر شیدن کدر ایتمز *hïtch bir cheïden keder itmez*. — En terme

de médecine, qui n'excite pas de douleur, بیوجع *sizisiz*, *bi vedja'*.

INDOMPTABLE, adj. com., یکلمز *ïeñilmez*, یواشلنمز *ïavāchlanmaz*, t.; ضبط اولنمز *zabth olounmāz*, ضبطسز *zabthsyz*, ضبطی ممکن اولمیان *zabthy mumkin olmaïān*, a.-t. — Caractère indomptable, قهر واذلالی نامکن بر مزاج *qāhr u izlāli nāmumkin bir mizādj*. — Indomptable, en parlant des animaux, کم المز *guiem almaz*, هارون *hāroun*, هارین *hārïn*, سرکش *serkech*.

INDOMPTÉ, E, adj., ضبط اولنمامش *zabth olounmāmich*, یواشمامش *ïavāchmāmich*, t.; غیر مضبوط *ghaïri mazbouth*, غیر مقهور *ghaïri maqhour*. — Courage indompté, homme intrépide, یکلمز بر یورکلو ادم *ïeñilmez bir ïureklu adem*. — Cheval —, چاموش *tchāmouch*, تندخو بر ات *tundkhou bir at*.

INDOTÉ, E, adj., جهازسز *djihāzsiz*, a.-t.; غیر مهوره *ghaïri memhouré*, a.

INDOSTAN, s. m., هندوستان *hindoustān*.

INDOUS, s. m. pl., هندویلر *hindeviler*, p.-t.

INDU, E, adj., contre l'usage, عادته مغایر *'ādeté moughāïr*. — Heure indue, وقتسز ساعت *vaqytsyz sā'at*, a.-t.; بی وقت *bi vaqyt*, a. — Hors de propos, محلسز *mahalsyz*. — Indue vexation, خلاف قانون ظلم و جور *khylāfi qānoun zoulm u djevr*.

INDUBITABLE, adj. com., شبهه سز *chubhesyz*, a.-t.; بی اشتباه *bi ichtibāh*, غیر مشکوك *ghaïri mechkiouk*, a.; بی شبهه *bi chubhé*. — Mon droit est indubitable, حقم بی اشتباهدر *haqqum bi ichtibāhdir*, p.-t.

INDUBITABLEMENT, adv., شبهه سز *chubhesyz*, a.-t.; بلا شبهه *bilā chubhé*, a.

INDUCTION, s. f., conséquence tirée de, نتیجه *netïdjé*, قیاس *qiās*, استدلال *istidlāl*, خلاصهٔ افکار *khoulāceï efkiār*. — Tirer une induction, استدلال ا *istidlāl it*. — Instigation, قندرمه *qyndurma*, اغرا *ighrā*, تحریك *tahrïk*.

INDUIRE, v. a., porter, pousser à; قندرمق *qyndurmaq*, سورمك *surmek*, تحریك - ترغیب - اغرا ا *tahrïk, terghïb, ighrā it*, سوق ا *sevq it*, a.-t. — en erreur, الداتمق *aldātmaq*, t.; اضلال ا *izlāl it*, خطایه سوق ا *khathāïé sevq it*. — Inférer, tirer une conséquence, حکم - نتیجه چیقارمق *hukm, netïdjé tchyqārmaq*, استخراج حکم ا *istikhrādji hukm it*.

INDULGEMMENT, adv., اغماض ایله *ighmāz ilé*, مرحمتله *merhamet ilé*, a.-t.; مسامحه ایله *muçāmeha ilé*, a.-t.; کوز یومغله *gueuz ïoummaghylé*, بالمسامحه *bil muçāmeha*, بالاغماض *bil ighmāz*, a.

INDULGENCE, s. f., facilité à pardonner, à excuser, مسامحه *muçāmeha*, مرحمت *merhamet*, اغماض *ighmāz*, اغماض عین *ighmāzi 'aïn*. — Bonté, douceur, شفقت *chefqat*, a. — Avoir de l'—, یوز ویرمك - ملایمت *ïuz vérmek*,

مرحمت کوسترمك *mulāïmet, merhamet gueustermek.* — Traiter avec indulgence, اغماض ومسامحه ایلمك *ighmāz u muçāmèha ilè mu'āmelè it,* a.-t. — donnée par l'Église, ریم پاپا ویردیکی غفران - تحلیل *rím pāpā vírdīgui ghoufrān, tahlīl,* کناه بغشلمه *gunāh baghychlama,* عفو *'afv.* — Indulgence plénière, مغفرت کامله *maghfireti kiāmilè.*

INDULGENT, E, adj., qui a de l'indulgence, اغماضجی *ighmāzdji,* یرلغیجی *ïarlighydji,* a.-t.; کثیر یوزویریجی *kecír vírïdji,* کثیر المسامحه - العفو *kecír ul-muçāmeha, ul-'afv,* عفو *'afouv.* — Compatissant, مرحمتلو *merhametlu,* شفقتلو *chefqatlu,* a.-t. — Un prince indulgent, بر پادشاه کثیر العفو *bir pādichāhi kecír ul-'afv.*

INDUMENT, adv., نا حق یره *nā haqq ïerè,* خلاف حق *khilāfi haqq,* قانونه مغایراً *qānounè moughāïren,* a.-t.; یولسزجه *ïolsizdjè.* — On a indument procédé, خلاف قانونه حرکت اولندی *khylāfi qānounè hareket oloundou.*

INDUSTRIE, s. f., adresse à faire une chose, استادلق *oustādlyq,* معرفة *ma'rifet,* صناعة *synā'at,* a.; مهارت *mehāret,* هنر *huner,* p. — C'est un homme de beaucoup d'industrie, کثیر المعارف بر ادمدر *kecír-ul-me'ārif bir ademdur.* — Avoir de l'industrie, معرفت صاحبی اول *ma'rifet sāhibi ol.* — Employer son industrie, معرفتنی اعمال ایتمك *ma'rifetini i'māl it.* — Les produits du sol et de l'industrie d'un pays, بر مملکتك محصولات صناعیه واراضیسی *bir memleketiñ mahsoulāti sanā'ïè vu erāzïèci.* — Taxer l'industrie, صناعت ومعارفت اوزرینه وضع تکلیف ایتمك *sanā'at u mā'rifet uzerinè vaz'i teklīf it.*

INDUSTRIEL, LE, adj., produit par l'industrie, صناعت ومعرفتدن حاصل اولان *sanā'at u ma'rifetten hācyl olān,* a.-t.; صناعی *sanā'aï,* a. — Produit industriel, صناعتك محصولی *sanā'atuñ mahsouli,* صناعت ایشی *sanā'at ichi.* — Qui vit de son travail, اهل صنایع *ehli sanā'i.* — C'est un industriel, ارباب معرفتدن برادمدر *erbābi ma'rifetten bir ademdur.*

INDUSTRIER, v. n., S'INDUSTRIER, v. pr., برشیئه صرف هنر و معرفت ایتمك *bir cheïè sarfi huner u ma'rifet it.*

INDUSTRIEUSEMENT, adverbe, استادلق ایله *ustādlyq ilè,* a.-t.; بالصناعت والمعرفت *bissenā'at vel mā'rifet.*

INDUSTRIEUX, EUSE, adj., معرفتلو *ma'rifetlu,* a.-t.; اهل معرفت *ehli ma'rifet,* a.; هنرلو *hunerlu.* — Ouvrier industrieux, معرفتلو ایشجی *m'arifetlu iohdji.*

INÉBRANLABLE, adjectif com., صارصلمز *sarsylmaz,* قیلدانمز *qymyldānmaz,* یرندن اویناماز *ïerinden oïnāmaz,* t.; ممتنع التزلزل *mumteni' uttezelzul,* a. — Au fig., arrêté, résolu, مصمم *mousammem,* a.; قرارداده اولمش *qarārdādè olmuch.* — Stable, قرارلو *qarārlu*

a.-t. — Ma résolution est inébranlable, عزم ونيتم ممتنع التحويلدر *'azmu nïietum mumteni uttahvïldur.*

INÉBRANLABLEMENT, adv., قرار وجه مقرر اوزره *qarār uzrè,* اوزره *vedjhi mouqarrer uzrè,* قويلمق ايله *qavïlik ilè,* ثبات قدم ايله *sebāti qadem ilè,* a.-t.

INÉDIT, E, adj., اچيغه چيقمامش *atchigha tchyqmāmich,* t.; شيوع بولمامش *chouïou' boulmāmich,* دها باصلمامش *dahā bacylmāmich,* غير مطبوع *ghaïri mathbou',* a.

INEFFABILITÉ, s. f., تعريفه كلهمامزلك *ta'rïfè guelèmemezlik,* a.-t.; عدم امكان وصف *'ademi imkiāni vasf,* a.

INEFFABLE, adj. com., وصفه دله ـ وصفه اولنمز *vasf olounmaz,* تعريفه كلمز *dilè, vasfè guelmez,* تعريفه كلمز *ta'rïfè guelmez,* ممتنع التعبير *mumteni utta'bïr,* a.

INEFFAÇABLE, adj. com., بوزلمز *bozoulmaz,* چقمز *tchyqmaz,* سيلنمز *sïlinmez,* t.; محو اولنمز *mahv olounmaz,* a.-t.; ممتنع المحو *mumteni' ul-mahv.*

INEFFICACE, adj. com., كار ايتمز *kiār itmez,* عملسز *'amelsyz,* قوتسز *qouvvetsiz,* a.-t.; بى عمل *bi 'amel,* غير موثر *ghaïri muessir,* عديم التاثير *'adïm uttecïr,* a.

INEFFICACITÉ, s. f., تاثيرسزلك *teecïrsizlik,* قوتسزلق *qouvvetsyzlyq,* كار ايتمزلك *kiār itmezlik,* عملسزلك *'amelsyzlik,* عدم العمل ـ التاثير *'adem ul-'amel, uttecïr,* a. — L'inefficacité d'un moyen, d'un remède, تدبيرك ـ دوانك تاثيرى عدم *tedbïruñ, devānuñ 'ademi te'cïri.*

INÉGAL, E, adj., qui n'est point égal, برابر اولميان *berāber olmaïān,* اوبغونسز *ouïghounsyz,* بر دكل *bir deïl,* اوبمز برابرسز *berābersyz,* اوبمز *ouïmaz,* t.; غير متساوى *ghaïri mutecāvi,* a.; ناهموار *nāhemvār,* p. — Raboteux, دوز اولميان ـ دكل انيشلو ـ يوقشلو *duz olmaïān, deïl, enïchlu, ïouqouchlu.* — Mouvement inégal, حركت غير متساويه *hareketi ghaïri mutecāvïè.* — Homme d'un esprit, d'un caractère inégal, متلون المزاج بر ادم *mutelevvin ul-mizādj bir adem.* — Inégal, sans suite, رابطهسز *rabouthasiz.*

INÉGALEMENT, adv., اوبغونسزلق *ouïghounsouzlyq ilè,* هپ بر ايله *hep bir olmaïaraq,* بر اولميه رق *bir duzeïè olmaïaraq,* دوزه يه اولميه رق *duzsyzlighilè,* دوزسزلكله وجه غير مستوى اوزره *vedjhi ghaïri mustevi uzrè,* a.-t.; بلا سويه *bilā seviietin,* من غير استواء *min ghaïri istivā,* a.

INÉGALITÉ, s. f., défaut d'égalité, اوبغونسزلق *ouïghounsyzlyq,* دوزسزلك *duzsyzlik,* برابرسزلك *berābersizlik,* ناهمواری *nā hemvāri.* — du sol, de la terre, دوزسزلك *duzsyzlik,* t.; عدم مساوات *'ademi muçāvāt,* اختلاف *ykhtilāf,* a. — du pouls, نبضك عدم مساواتى *nabzuñ 'ademi muçāvāty.* — Avoir de l'inégalité dans l'humeur, تلون طبع ايله مجبول او *televvuni thab' ilè medjboul ol.*

Inélégamment, adv., ظرافتسزلك ايله *zarāfetsizlik ilè*, a.-t.

Inélégance, s. f., ظرافتسزلك *zarāfetsizlik*, a.-t.

Inélégant, e, adj., ظرافتسز *zarāfetsiz*, a.-t.

Inéligible, adj. com., قابل انتخاب اولميان *qābil intikhāb olmaïān*, انتخابه مستحق اولميان *intikhābè mustahyqq olmāïān*, a.-t.; اوكرتلنمز *euïurtlenmez*, t.

Inénarrable, adj., دله - وصفه - تقريره كلمز *dilè, vasfè, taqrírè guelmez*, نقل اولنه‌ميه‌جق *naql olounamaïadjaq*, a.-t.; ممتنع الحكايه *mumteni' ul-hikiāïè*.

Inepte, adj. com., sans aptitude, قابليتسز *qābiliïetsyz*, استعدادسز *istidādsyz*, استعدادى يوق *isti'dādi ïoq*, عديم الاستعداد *'adím ul-isti'dād*, a.-t.; نا قابل *nā qābil*, a.-t. — Niais, ابله *ebleh*, بون *beun*. — Absurde, ياقشقسز *ïāqychyqsiz*, ايشه يرامز *ichè ïarāmaz*, مناسبتسز *munācibetsyz*.

Ineptie, s. f., يولسزلق *ïolsyzlyq*, بيهوده‌لك *bihoudèlik*, p.-t.; ترّهات *terrehāt*, احمقلق *āhmaqlyq*, a.-t.; لغويات *laghvïiāt*.

Inépuisable, adj. com., بوشادلمز *bochādilmaz*, بوشادلمه‌سى قابل اولميان *bochādilmaci qābil olmaïān*. توكنمز - دوكنمز *tukenmez*, t.; نهايتسز *nihāïetsyz*, a.-t.; بى نفاد *bi nifād*, a. — Source d'eau inépuisable, صوكى دوكنمز بيكار *soñi teukenmez bouñār*. — Richesses inépuisables, اموال بيغايه *emvāli bighāïè*.

Inerte, adj. com., دپرنمز *teprenmez*, طورغون *dhourghoun*, حركتسز *hareketsyz*, a.-t.; عديم الحركت *'adím ul-hareket*, ساكن *sākin*, a. — La matière inerte, مادّهٔ ساكنه *māddèï sākinè*.

Inertie, s. f., طورغونلق *dhourghounlouq*, حركتسزلك *hareketsyzlik*, a.-t.; عدم حركت *'ademi hareket*. — Vivre dans l'état d'indifférence et d'inertie, حال بيقيدى وسكونتده كچنمك *hāli biqaïdi vu sukiounettè guetchinmek*.

Inespéré, e, adj., اوملمامش *oumoulmāmich*, اممدق *oummaduq*, t.; اميد اولنميان *umíd olounmaïān*, p.-t. نا متوقع *nā mutavaqqy*, p.-a.; - غير مترقب مأمول *ghaïri muteraqqyb, mè'moul*, a. — Événement —, حادثهٔ غير مأموله *hādicèï ghaïri me'moulè*.

Inespérément, adv., مأمول اولميه‌رق *me'moul olmaïaraq*, وجه غير مترقب اوزره *vedjhi ghaïr muteraqqyb uzrè*, a.-t.; من غير مأمول *min ghaïri memoulin*, a.

Inestimable, adj. com. - قيمتى بهاسى يوق *qymèti, behāci ïoq*, قيمتسز *qymetsyz*, a.-t.; بى بها *bi behā*, p.; عديم القيمت *'adím ul-qymet*, a.

Inétendu, ue, adj., وسعتى يوق *vus'aty ïoq*, a.-t.

Inévitable, adj. com., قورتلمه‌سى ممكن اولميان *qourtoulmaci mumkin olmaïān*, قاچنمغه كلمز *qātchimagha guelmez*, قاچنمز *qātchinmaz*, t.; ممتنع الفرار *mumteni' ul-firār*, لا محاله *lā mèhālè*, غير مكتلى *ghaïr muktela*, a. — Destin

قضا وطر, — قضا مبرم *qazāï mubrem*, *qazāï vathar*, a.— C'est un malheur inévitable, حذر وفراری نا ممکن بر قضا در *hazer u firāri nā mumkin bir qazā dur*.

Inévitablement, adv., البته *el-bettè*, t.; لا محاله *lā muhālè*, a.

Inexact, e, adj., qui manque d'exactitude, یاکلش *ïāñlich*, t.; طوغروی اولمیان *dhoghrou olmaïān*, t.; غیر صحیح *ghaïri sahīh*. — Négligent, غافل *ghāfil*, a.; دقتسز *diqqatsyz*.

Inexactitude, s. m., manque d'exactitude, یاکلشلق *ïāñlichlyq*, طوغریسزلق *dhoghrousyzlyq*, t.; عدم صحت *'ademi syhhat*, a. — Manque d'attention, négligence, عدم دقت *'ademi dyqqat*, غفلت *ghaflet*.

Inexcusable, adj. com., عذری اولمز *'euzri olmaz*, عذرسز *'uzursyz*, a.-t.; اعتذار اولنمز *'itizār olounmaz*, a.-t.; غیر معذور *ghaïri ma'zour*, ممتنع الاعتذار *mumteni' ul-'itizār*.

Inexécutable, adj. com., عمله کتورلمز *'amelè guètürilmez*, اجرا اولنمز *idjrā olounmaz*, اجراسی نا ممکن *idjrāci nā mumkin*, a.-t.; ممتنع الاجرا *mumteni' ul-idjrā*, a.

Inexécution, s. f., اجرا اولنمزلق ـ اولنمهلق *idjrā olounmazlyq*, *olounmamaqlyq*, اجراسزلق *idjrācyzlyq*, a.-t.; عدم الاجرا *'adem ul-idjrā*, a. — L'inexécution d'un traité, شروط عهدنامه نك عدم اجراسی *chourouthi 'ahtnāmènuñ 'ademi idjrāci*.

Inexercé, e, adj., تعلیمسز *ta'līmsiz*, a.-t.; غیر معلم *ghaïri mou'allem*, a.; ادمانسز *ïdmānsiz*.

Inexorable, adj. com., سخت دل *sakht dil*; قلبی پك *qalbi pek*, t.; مرحمتسز *merhametsyz*, a.-t.; عدیم التحنن *'adīm uttehannuñ*, a.

Inexorablement, adverbe, مرحمتسزلكله *merhametsizlīguilè*, a.-t.; بلا تحنن ـ رقة *bilā tehannuñ* ـ *ryqqatin*, a.

Inexpérience, s. f., عجمیلك *adjèmilik*, تجربه سزلك *tedjrubè sizlik*, وقوفسزلق *vouqoufsyzlyq*, a.-t.; عدم التجربة ـ الاختبار *'adèm uttedjrubè*; *ul-ikhtibār*, a.

Inexpérimenté, e, adj., عجمی *'adjèmi*, a.-t.; تجربه سی یوق *tèdjribèci ïoq*, تجربهٔ احوالی یوق *dedjribèï ahvāli ïoq*, تجربه سز *tedjribècyz*, غیر مجرب *ghaïri mudjerreb*.

Inexpiable, adj., کفارت قبول ایتمز *kefāret qaboul itmez*, a.-t.; ممتنع الکفارة *mumteni' ul-kefāret*.

Inexplicable, adj. com., تعبیر اولنمز *ta'bīr olounmaz*, تعبیری قابل *tabīri qābil olmaïān*, وصفه کلمز *vasfè guelmez*, معنا ویریلهمیه جك *ma'nā vïrïlèmeïèdjek*, ممتنع الحل ـ التفسیر *mumteni' ul-hall*, *uttefsīr*. — Difficulté, ممتنع الحل بر مشکل *mumteni' ul-hall bir muchkil*.

Inexprimable, adj. com., وصفه

كلمز تعبيره كلمز *vasfè guelmez*, ممتنع التعبير *ta'bîrè guelmez*, دائره وصف *mumteni' utta'bir*, وتعبيردن بيرون *dâïrèï vasf u ta'birden biroun*.

INEXPUGNABLE, adjectif com., جنكله النمز *djenguilè alinmāz*, t.; تسخيرى ـ اخذى ممكن اولميان *teskhîri, akhzi mumkin olmaïān*, النمسى محال *alinmaci mouhāl*, ممتنع الضبط ـ التسخير *mumteni' uzzabth utteskhîr*, a. — Une forteresse inexpugnable, النمسى محال بر قلعه *alinmaci mouhāl bir qal'a*.

INEXPUGNABILITÉ, s. f., ضبط اولنماسه *zabt olounmāma*, a.-t.; عدم الضبط ـ التسخير *'adem uzzabth, utteskhîr*.

INEXTINGUIBILITÉ, subst. fém., سوينمامزلك *seuïunmemezlik*, t.; تسكين اولنمازلق *teskîn olounmazlyq*, a.-t.; عدم التسكين ـ الانطفا *'adem utteskîn, ul-inthifā*, a.

INEXTINGUIBLE, adj. com., en parlant du feu, سوبندرلمز *seuïundurilmez*, سوبنمز ممتنع *seuïunmez, mumteni' ul-inthifā, utteskîn*. — En parlant de la soif, قاندرلمز قانمز *qāndurilmaz, qānmaz*, عطش ممتنع التسكين *'athchi mumteni' utteskîn*.

INEXTRICABLE, adj. com., چقلمز ايچندن چقلمز *tchyqilmaz, itchinden tchyqylmaz*, اچلمز سوكلمز *atchilmaz, seukulmez*, t.; كشفى ممتنع چوزلمز *kechfi mumteni' tcheuzulmez*.

INFAILLIBILITÉ, s. f., impossibilité d'errer, يكلمزلق *ïañylmazlyq*, ياكلمامزلق *ïāñylmāmazlyq*, t.; خطا اتمزلك *khathā etmezlik*, خطاسزلك *khathāsyzlik*, a.-t.; برائة من بى خطايى الخطا *berāet min el-khathā*, a. — Efficacité certaine, كفرت صحيحه *kefereti sahîha*, عمل غير نشكوك *'ameli ghaïri mechkiouk*.

INFAILLIBLE, adj. com., qui ne peut errer, يكلمز *ïañylmaz*, t.; خطا غلط اتمز *khathā ghalath, etmez*, خطاسز *khathāsyz*, خطادن برى *khathāden beri*. — Certain, immanquable, شبهه سز *chubhèsiz*, مقرر *mouqarrer*, محقق *mouhaqqaq*. — Chose infaillible, امر محقق *emri mouhaqqaq*.

INFAILLIBLEMENT, adv., شبهه سز *chubhèsyz*, a.-t.; مقرراً *mouqarreren*, محققا *mouhaqqaqan*, علم اليقين *'ylm ël-ïaqyn*. — Savoir infailliblement, مقرر بيلمك *mouqarrer bilmek*.

INFAISABLE, adj., ياپلمز *ïāpilmaz*, ايدلمز *idilmez*, اولمز *olmaz*, عمله كتورلمز *'amelè gueturilmaz*, a.-t. — C'est chose infaisable, امر نا ممكندر امكانى يوق برشيدر *emri nā mumkindir, imkiāni ïoq bir cheïdur*.

INFAMANT, E, adj., رسوا ايدجى *rousvā idîdji*, a.-t.; رسوايلق كتورن *rusvāïlyq gueturen*, موجب الافتضاح *moudjib ul-iftizāh*, a.

INFAMATION, s. f., رسوايلق دامغه سى *rousvāïlyq dāmghaci*, وسام التجريس ـ التشهير *veçām uttedjris, uttechhîr*, a.

INFAME, adj. com., diffamé, flétri

par les lois, رسوا *rusvā*, رسواى *rusvāï*, t.; عيبلو *'aïblu*, بدنام *bednām*, p.; عرضى بوزلمش *yrzi bozoulmich*, يوزى قره *ïuzu qara*, جاريس *djārís*. — Celui qui s'est déshonoré, الچق *altchaq*, لئيم النفس *lim unnefs*. — C'est une chose infâme, امر مرذولدر *emri merzouldur*.

Infamie, s. f., رسوايلق *rusvāïlyq*, رسوايى *rusvāïi*, يوز قره لغى *ïuz qaralyghy*, جاريسلك *djārislik*, t.; بدناملق *bednāmlyq*, p.-t.; عرض نقصانلغى *'yrz noqsānlighi*, a.-t.; افتضاح *iftizāh*, a. — Marqué d'infamie, رسواى اولمش *rousvāï olmich*. — C'est une grande infamie, رذيلهٔ عظيمه در *rizelèï 'azîmè dur*. — Au plur., des infamies, des paroles injurieuses, الچقلديجى سوزلر *altchaqladídji seuzler*, منديات *mundiāt*, كلمات مخزيه *kelimāti moukhziè*.

Infanterie, s. f., پياده عسكرى *pîādè 'askeri*, پياده *piādè*, يايا عسكرى *ïāïā 'askeri*, t.

Infanticide, s. m., meurtrier d'un enfant, چوجق اولدريجى *tchodjouq euldurídji*, t.; قاتل الطفل *qāthyl utthyfl*. — Meurtre d'un enfant, چوجق اولدرمسى - قتلى *tchodjouq euldurmèci, qatli*, t.-a.; قتل الطفل *qatl utthyfl*, a.

Infatigable, adj. com., يورلمز *ïouroulmaz*, يورلمق بيلمز *ïouroulmaq bílmez*, t.; لا يتعب *lā ïouta'b*, بى فتور *bi futour*, a.

Infatigablement, adv., يورلممغله *ïoroulmamaghilè*, يورلمقسزين *ïouroulmaqsizin*, t.; بلا فتور *bilā futour*, a.

Infatuation, s. f., عقل صاپلنمه سى *'aql sāplanmaci*, a.-t.; مفتونيّت *meftounïiet*, a.

Infatuer, v. a., عقلى المق *'aqly almaq*, عقلى طولدرمق صارمق *'aqli dholdourmaq, sārmaq*, a.-t.; دلورتمك *dèleurtmek*, t.; افتان ا *iftān it*. — S'Infatuer, v. pr., دلورمك *delurmek*. — de quelque chose, بر شيئك مفتونى او *bir cheïuñ meftounī ol*, — d'une opinion, بر رأى ايله عقلى صارمق *bir reï ilè 'aqly sārmaq*.

Infécond, e, adj., stérile, بركتسز *bereketsyz*, يمش - محصول ويرمز *ïemich, mahsoul vírmez*, t.; عاقر *'āqyr*, قصر *qyssyr*, a. — Femme —, عقيم عورت *'aqym 'avret*, طوغرمز *dhoghourmaz*. — Terre —, غير منبت ير *ghaïri mumbit ïer*.

Infécondité, s. f., بركتسزلك *bereketsízlik*, قصرلق *qyssyrlyq*, a.-t.; يمشسزلك *ïèmichsyzlik*, t.; حاصلسزلق *hāssylsyzlyq*, a.-t.; عدم الاثمار *'adem ul-esmār*. — d'une femme, عقارة *'aqāret, ouqāret*, a.

Infect, e, adj., puant, فنا قوقر *fenā qoqar*, قوقمش *qoqmich*, أغر قوقولو *aghyr qoqoulu*; مردار قوقولى *mourdār qoqouly*, t.; عفين *'afin*. a. — Corrompu, چورك *tchuruk*, متعفن *mute'affin*.

Infecter, v. a., gâter, faire sentir mauvais, فنا قوقتمق *fenā qoqoutmaq*, مردار قوقولى ا *mourdār qoqouly it*, چورتمك *tchurutmek*, t.; تسنيخ ا *tesnîkh it*. — Sentir

mauvais, فنا قوقمق *fenā qoqmaq*, نتن ا *netn it.* — Compromettre, contaminer, بولاشترمق *boulāchturmaq.* — La peste a infecté toute la ville, وبانك عفونتی بلده‌نك جله‌سنه شایع اولمشدر *vebānuñ 'oufouneti beldènuñ djumlècinè chā'i olmuchtur.* — Au figuré, gâter, corrompre, بوزمق *bozmaq*, افساد ا *ifsād it.* — Infecté, e, قوقمش *qoqmich*, مردار قوقمش *mourdār qoqmich*, متعفن *mute'affin*, بوزلمش *boxoulmich.*

Infection, s. f., odeur infecte, فنا قوقو *fenā qoqou*, مردار قوقو *mourdār qoqou*, چوركلك *tchurukluk*, t.; عفونة *'ufounet*, a.

Infélicité, s. f., طالعسزلك *thāli'syzlik*, a.-t.; اوغورسزلق *oghoursyzlyq*, t.; بد بختلق *bed bakhtlyq*, p.-t.

Inféodation, s. f., مالكانه توجیهی *mālikiānè tevdjihi*, a.-t.

Inféoder, v. a., مالكانه طریقیله ویرمك *mālikiānè tharyqilè vīrmek*, a.-t.

Inférer, v. a., چیقارمق *tchyqārmaq*, t.; نتیجه‌سن چقرمق *netidjèsin tchiqarmaq* — استنتاج *istintādj*, استدلال ا *istidlāl it*, استخراج — استنباط ا *istikhrādj*, *istinbāth it*, a.-t. — J'en infère telle chose, بوندن شو حكمی استخراج ایده‌رم *boundan chou hukmi istikhrādj iderum.* — Inféré, e, چیقمش *tchyqmich*, مستخرج *moustakhredj.*

Inférieur, e, adj., placé au-dessous, اشغیكی *achaghaki*, الچق *altchaq*, t.; اسفل *esfel*, a. — Opposé au supérieur, آلت *ālt*, اشغی *achaghy*, اشغه *achagha*, اشغه‌سی *achaghaci*, ادنا *ednā*, a.; دون *doun*, كمتر *kemter*, p. — Dans la partie inférieure, اشغه‌سنده *achaghacinda*, t.; التنده *altindè.* — La partie inférieure du corps, بدنك جانب اسفلی *bedenuñ djānibi esfeli.* — Inférieur en capacité, en moyens, اهلیت خصوصنده كمتر *ehlïiet khouçoucindè kemter.* — Les degrés inférieurs, ادنا رتبه‌لر *ednā rutbèler.*

Infériorité, s. f., الچقلق *altchaqlyq*, t.; دونی *douni*, p.; كوچكلك *kutchuklik.* — du rang, رتبه‌نك اشاغیلغی ـ ادنالغی *rutbenuñ achāghylyghy*, *ednālyghy*, دونیت رتبه *dounïieti rutbè.* — de mérite, كمتریٔ اهلیت ولیاقت *kemterïi-ehlïiet u liāqat.*

Infernal, e, adj., جهنملو *djehennemlu*, a.-t.; جهنمی *djèhennèmi*, a.; لایق جهنمه *djehennemè lāïq*, جهنمه‌كی *djehennemdèki.* — Pierre infernale, جهنم طاشی *djehennem thāchi.*

Infertile, adj. com., برکتسز *bereketsiz*, a.-t.; یمش ویرمز *iemich vïrmez*, t. — Terres infertiles,

چوراق يزلر *tchorāq ïerler.* — Esprit —, ذهن عقيم *zihni 'aqïm.* Voyez Infécond.

Infertilité, s. f., بركتسزلك *bereketsizlik*, a.-t.; چوراقلق *tchorāqlyq.*

Infester, v. a., les chemins, piller, ravager par des incursions, يول كسمك *ïol kesmek*, يغما ايتمك *ïaghmā it*, t.; — قطع طريق *qathi' tharyq*, رهزنلك ايتمك *rehzenlik it*, a.-t.-p.; چاپول ايتمك *tchāpoul it*, چاپوله ويرمك *tchāpoula vïrmek*, t.; نهب وغارت ايتمك *nehb u ghāret it.* — Incommoder, tourmenter, انجيتمك *indjitmek*, — رنجيده تعجيز ايتمك *rendjidè, ta'djïz it*, ضرر كتورمك *zarar gueturmek*, ضرر وخسارت ايتمك *zarar u khaçāret it.*

Infibulation, s. f., عقد الالات التناسل *'aqd ul-alāt uttenāçul*, a.

Infibuler, v. a., تعقيد الالات التناسل ايتمك *t'aqyd ul-alāt uttenāçul it*, a.-t.

Infidèle, adj. com., qui manque de foi, طوغرو اولميان *dhoghrou olmaïān*, t.; صداقتسز *sadāqatsyz*, وفاسز *vefāciz*, خاين *khāïn*, بى وفا *bi vefā*, a. — de parole, سوزنده طورميان *suzundè dhourmaïān*, اقرارندن سوزندن دونمز *iqrārinden, seuzinden deuner.* — Amant infidèle, عاشق بيوفا *'āchiqi bïvefā.* — Mémoire infidèle, كوشك حافظه *guevchek hafiza.* — Inexact, en parlant d'un écrit, d'un récit, etc., غير صحيح *ghaïri sahïh.* — Qui n'est pas de la vraie foi, ايمانسز *imānsyz*, كاور *guiāour*, p.; دينسز *dïnsyz*, كافر *kiāfir.* — Les infidèles, pl. a., كاورلر *kuffār*, كفار كفره *keferè*, *guiāourler*, p.-t.; كافرلر *kiāfirler.* — Les nations infidèles, امم كافره *umemi kiāfirè.*

Infidèlement, adverbe, صداقتسزلق ايله *sadāqatsizlyq ilè*, بى وفالق ايله *bi vefālyq ilè*, وفا *bi vefā*, a.; طوغروسزلغله *doghrousouzlyghilè*, t.; خيانتله *kiānetilè*, خيانتاً *khiāneten*, a.

Infidélité, s. f., صداقتسزلق *sadāqatsizlyq*, بى وفالق *bi vefālyq*, خاينلق *khāïnlyq*, a.-t.; عدم صداقت *'ademi sadāqat*, a. — d'une maîtresse, محبوبه نك بيوفالغى *mahboubènuñ bivefālyghy.* — de mémoire, قصور حافظه *qouçouri hāfiza.* — d'une citation, d'un rapport, تقريرك — اشهادك عدم صحتى *taqrïruñ, ichhāduñ 'ademi syhhati.* — État de ceux qui ne sont pas dans la vraie religion, كافرلك *kiārfirlik*, ايمانسزلق *imānsyzlyq*, a.-t.; كفر *kufr*, a.

Infiltration, s. f., سوزلمكلك *seuzulmeklik*, ايچنه كچمه سى *itchinè guetchmèci*, t.; ترشح *terechchuh*, a.

Infiltrer (S'), v. pr., ايچنه كچمك *itchinè guetchmek*, كوچك دلكلردن كچمك — تاثير ايتمك *kutchuk diliklerden guetchmek, teecïr it*, t.; ترشح ايتمك *terechchuh it*, نفوذ ايتمك *nufouz it*, a.-t.

Infime, adj., اك الچغى *eñ al-tchaghy*, اك اشغكى *eñ achaghyki*, اك التنده *eñ altindè*, t.;

اسفل *esfel*, ادنا *ednā*, a.; كمترين *kemterïn*, p.

Infini, e, adj., qui n'a point de bornes, نهايتسز *nihāïetsyz*, بى نهايه *bi nihāïè*, بى حدّ وغايه *bi haddu ghāïè*, حدّ و نهايتى يوق *haddu nihaïetè ïoq*. — Qui n'a ni commencement ni fin, ابتدا وانتهادن منزّه *iptidā vu intihāden munezzeh*. — Innombrable, حسابى يوق *hyçābi ïoq*, بى حساب *bi hyçāb*. — Très-grand, considérable, پك چوق *pek tchoq*, عظيم *'azïm*, كثير *kecïr*. — A l'Infini, adv., نهايتسزلك ايله الى غير النهايه *nihāïetsyzlik ilè, ila ghaïr unnèhāïè*.

Infiniment, adv., sans bornes et sans mesures, بلا نهايه *bilā nihāïè*, نهايتسز غايتسز *nihāïetsyz, ghāïetsyz*, فوق الحدّ *fevq ul-hadd*. — Extrêmement, پك چوق *pek tchoq*, غايت الغايه *beghāïet ul-ghāïè*.

Infinité, s. f., qualité de ce qui est infini, نهايتسزلك *nihāïetsyzlik*, عدم النهايه - الغاية *'adem unnihāïet, ul-ghāïet*. — Grande quantité, چوقلق *tchoqlyq*, كثرت *kesret*, وفرت *vefret*, كثرتى نا محصور *kesrèti nā mahsour*. — de choses, اشيانك كثرتى *echiānuñ kesreti*.

Infinitif, s. m., مصدر *mastar*, اسم مصدر *ismi mastar*, a.

Infirmatif, ive, adj., بطال ايدن *batthāl iden*, ابطال ايديجى *ibthāl idïdji*, a.-t.; مبطل *moubthyl*, a.

Infirme, adj. com., qui a quelque infirmité, خسته مزاج *khastamizādj*, خسته *khasta*, صيرو *saïrou*, خسته لقلو *khastalyqlu*, t.; عليل المزاج *'alïl ul-mizādj*, عليل *'alïl*, معلول *ma'loul*, سقيم *saqym*, pl. a. سقام *saqām*. — Un infirme, عليل المزاج برادم *'alïl ul-mizādj bir 'adem*. — Fragile, qui manque de force, قوّتسز *qouvvetsiz*, زبون *zeboun*, ضعيف *za'ïf*.

Infirmer, v. a., بوزمق *bozmaq*, يوق - بطال - ابطال ا *ïoq, batthāl, ibthāl ït*. بطاللمق *batthāllamaq*, a.-t. — Infirmé, e, ابطال اولنمش *ibthāl olounmich*.

Infirmerie, s. f., خسته لر اوطه سى - يرى *khastalar odhaci, ïeri*, t.; بيمارخانه *bïmārkhānè*, p.

Infirmier, ère, s., خسته لره خدمت ايدن *khastalarè khyzmet iden*, خسته بقان - بكليين *khasta baqān, bekleïen*, t.

Infirmité, s. f., faiblesse, ضعيفلق قوّتسزلق *gouvvetsizlyq, za'ïflyq*, ضعف *za'f*, a.-t.; زبونلق *zèbounlyq*, سستلك *sustlik*, p. — Mauvaise santé, مزاجسزلق *mizādjsizlyq*, خسته لق *khastalyq*, صيرولق *saïroulyq*, t.; علت *'yllet*, pl. a. علل *'ylel*, سقم *saqm*, pl. اسقام *asqām*. — Infirmités corporelles, اسقام جسمانيّه *asqāmi djismānïïè*. — Au moral, imperfection, نقيصة *naqyçat*, pl. نقايص *naqāïs*.

Inflammabilité, s. f., علولنمكه قابليّت *'alevlenmeguiè qābilïïet*,

a.-t.; طبيعت التهابيه *thabi'ati iltihābiïè*, a.

Inflammable, adj. com., طوتشه بيلور *thoutoucha bïlur*, علولنبجي *'alevlenïdji*, طوتشيجي *thoutouchidji*, t.; اشتعال بولان *ichti'āl boulān*, a.-t.; قابل اشتعال *qābili ichti'āl*, سريع الالتهاب *seri' ul-iltihāb*, a.

Inflammation, s. f., action d'enflammer, يالكلنمه *ïālyñlanma*, طوتشمه *thoutouchma*, علولنمه *'alevlenmè*, t.; التهاب اشتعال *iltihāb, ichti'āl*, a. — Acreté, ardeur aux parties du corps très-échauffées, يانقلق التهاب *ïānyqlyq iltihāb*, حرارت *harāret*. — de poitrine, التهاب صدر *iltihābi sadre*. — Tumeur douloureuse, سوزاك كويندرمه علتي *souzāk, gueuündurmè illèti*.

Inflammatoire, adj. com., يانقلق كتورر *ïānyqlyq gueturur*, t.; التهابي *iltihābii*, a. — Maladie inflammatoire, مرض التهابي *marazi iltihābi*.

Inflexibilité, s. f., qualité de ce qui est inflexible, اكلمزلك *eïlmezlik*. — Dureté, insensibilité, يورك پكلكي *ïurek pekligui*, t.; قسوت قلب *qasveti qalb*, عدم رقّت *'ademi ryqqat*, a.

Inflexible, adj. c., qui ne fléchit point, اكلمز *eïlmez*. — Inexorable, پك يوركلو *pek ïurekli*, t.; مرحمتسز *merhametsiz*, a.-t.; ممتنع التليّن *mumteni' utteliïn*, ممتنع الانعطاف *mumteni' ul-in'ithāf*, عديم الرقّت *'adim urryqqat*, a. — Tyran inflexible, جبّار بي رقبت *djebbāri biryqqat*.

Inflexiblement, adv., پكلكله *peklik ilè*, t.; عنادلله *'inādilè*, a.-t.; بلا تليّن *bilā teliïn*, a.

Inflexion, s. f., changement de la voix d'un ton à un autre, سسك تبديلي *seçuñ tebdïli*, سسك حالدن حاله چورلمسي *seçuñ hālden hālè tchevirilmèci*, t.; انعطاف الصوت *in'ithāf ussavt*, a. — Inflexion du corps, بدنك اكمكه قولايلغي *bedenuñ eïlmeguiè qolāïlyghy*. — En terme de grammaire, inflexion des verbes, تصريف الافعال *tasrïf ul-ef'āl*. — des noms, اعراب الاسماء *i'rāb ul-esmā*.

Inflictif, ive, adj., واجب التحميل حكمي *vādjib uttahmïl hukmii*, a. — Peine inflictive, واجب التحميل اولان حدّ شرعي *vādjib uttahmïl olān haddi cher'y*.

Infliction, s. f., جزا حكمي *djezā hukmi*, a.-t.; تحميل حدّ شرعي *tahmïli haddi cher'y*.

Infliger, v. a., جزاسن ويرمك *djezāsin vïrmek*, ا عقوبته حكم *'ouqoubètè hukm it*, ا حدود شرعيه تحميل *houdoudi cher'iïè tahmïl it*.

Influence, s. f., des astres, يلدزك تأثيري *ïeldyzuñ te'ecïri*, a.-t.; تأثيرات كواكب *te'ecïrāti kevākib*, a. — heureuse, bénigne, كوكبك تأثير مسعودي *kevkebuñ te'ecïrè mes'oudi*. — maligne, funeste, كوكبك تأثير منحوسي

مشؤمی *kevkebuñ te'ecïri menhouci, mechoumi.* — Action d'une cause qui aide à produire un effet, عمل *'amel,* نفوذ *nufouz,* مدخل *medkhal,* دخل *dakhl,* a.; ایشلیش *ichleïch,* t.

Influencer; v. a., exciter, pousser à..., یلتمك *ïeltemek,* t.; تحریك ـ القا ـ اغرا ا *tahrïk, ilqā, yghrā it,* a.-t. — Exercer une influence, نفوذینی اجرا ا *nufouzini idjrā it.*

Influent, e, adj., نفوذلو *nufouzlu.* — Une personne influente, en crédit, نفوذ صاحبی *nufouz sāhibi,* a.-t.; نفوذلو کیشی *nufouzlu kichi.*

Influer, v. n., عمل ا *'amel it,* a.-t.; ایشلمك *ichlèmek,* t.; تأثیر ا *te'ecïr it,* عامل او *'āmil ol.*

In-Folio, s. m., صحیفه لری *sahïfèleri ikïïe beukulmich kitāb,* t.

Infondre, v. a., ایچنه دوکمك *itchinè deukmek,* t.

Inforçable, adj., زور ایله آلنماز *zor ilè alïnmāz,* t.

Information, s. f., dans le langage ordinaire, action de s'informer, خبر *khaber,* تفتیش *teftïch,* تفحص *tefahhous,* استخبار *istïkhbār,* استفسار *istïfsār,* a. — Aller aux informations, اراشدرمق *arāchturmaq,* استخبار ا *istïkhbār it.* — Information, acte judiciaire contenant les dépositions des témoins sur un délit, شاهدلرك تقریری *chāhidleruñ taqrïrleri mazbathaci.* — En matière civile, information de vie et de mœurs, تزکیة الحال *tezkïet ul-hāl.* — En matière criminelle, enquête, کشف *kechf.*

Informe, adj. com., اسلوبسز *usloubsyz,* صورتسز *souretsiz,* a.-t.; بی قالب *bi qāleb,* بقیم الصورة *saqym ussouret,* a.

Informer, v. a., avertir, instruire, بیلدرمك *bildurmek,* t.; خبر ویرمك *khaber vïrmek,* اخبار ا *ikhbār-it,* a.-t.; اکاه ا *aguiāh it,* p.-t. — Informer, v. n., informer les magistrats de la vérité d'un fait, حاکمی واقع حالدن اکاه ا *hākimi vaqyï hālden aguiāh it.* — En terme de jurisprudence, permission d'informer, رخصت کشف *roukhsati kechf.* — Informer des vie et mœurs de quelqu'un, بر کمسنه نك تزکیهٔ حالنه مبادرت ا *bir kimesnènuñ tezkïeï hālinè mubāderet it.* — S'Informer, v. pr., صورمق *sormaq,* خبر المق *khaber almaq,* تفحص ـ استخبار ـ استفسارا *tefahhous, istïkhbār, istïfsār it,* استعلام ا *istï'lām it.* — S'informer de la vérité du fait, واقع حالی استخبار ا *vāqyï hālï istïkhbār it.* — Informé, e, بیلمش *bïlmich,* خبر المش *khaber almich.*

Infortune, s. f., بختسزلق *bakhtsizlyq,* اوغرسزلق *oghoursouzlyq,* افت *afet,* بلا *belā.* — Grande —, عظیم بلا *'azïmi belā,* ادبار عظیم *idbār 'azïm,* a.; بد بختلق *bed bakhtlyq,* p.-t.; محنت *mihnet.*

Infortuné, e, adj., بختسز *bakhtsiz,* اوغرسز *ogoursyz,* t.;

طالعسز *thāli'syz*, a.-t.; بد بخت *bed bakht*, p.; نصیبسز *nassîbsyz*, a.-t.; بی دولت *bi devlet*, a.

Infracteur, s. m., بوزیجی *bozîdji*, t.; نقض عهد ایدن *naqzi 'aht iden*, بی وفا *bi vèfā*, a. — des lois, ناقص قوانین *nāqyci qavānîn*.

Infraction, s. f., نقض عهد *naqzi 'aht*, a. — aux articles d'un traité, شروط عهد نامه‌نك نقضی *chourouthi 'aht nāmènuñ naqzi*.

Infructueusement, adverbe, عبث یره فایدهسز *fāïdèsyz, 'abes ïerè*, t.; بلا ثمره *bilā semerè*, a.

Infructueux, se, adj. qui ne porte point de fruit, یمشسز *ïèmichsyz*, محصول ویرمز *mahsoul vîrmez*, حاصلسز بی حاصل *hāssylsyz, bi hassyl*, غیر مثمر *ghaïri musmir*, a. — Sans utilité, فایدهسز *fāïdèsyz*, عبث *'abes*, a.-t. — Travail infructueux, سعی بی فایده *sa'ï bi fāïdè*.

Infus, e, adj., versé dedans, ایچنه دوکلمش - ارپمش *itchinè deukulmich, erîmich*. — (Ne se dit qu'au figuré) donné par Dieu ou qui vient de Dieu, اللهدن کلمش *allahden guelmich*. — Science infuse, علم منزل *'ylmi munzel*.

Infuser, v. a., صویه قومق *souïè qomaq*, صوده اصلاتمق *soudè islātmaq*; t.: انقع *naq' it*, انقاع *inqā' it*. — à froid, ماء بارد ایچنده انقاع *māï bārid itchindè inqā' it*. — Infusé, e, صوده اصلانمش *souda islānmich*, منقوع *menqou'*.

Infusible, adj., اریمز *erimez*, t.; ممتنع الاذابة *mumteni' ul-izābet*, a.

Infusion, s. f., action d'infuser, صوده اصلاتمه *souda islātma*, t.; نقوع *nouqou'*. — La liqueur même qui résulte de l'infusion, اصلانتی *islānty*, t.; منقوع *menqou'*, pl. a. منقوعات *menqou'āt*. — Une légère infusion de thé, بر خفیف چای منقوعی *bir khafîf tchāï menqou'ï*.

Ingambe, adj. com., حاضر باش *hāzir bāch*, a.-t.; اویانق *oïānyq*, جیوه‌لك *djivèlik*, t.

Ingénier (S'), v. pr., دوشونمك *duchunmek*, t. — S'ingénier pour venir à bout d'une chose, بر مرامه ظفر بولمق ایچون صرف ذهن ا *bir merāmè zafer boulmaq itchoun sarfi zihn it*.

Ingénieur, s. m., civil et militaire, مهندس *muhendis*, pl. a. مهندسین *muhendisîn*. — Pour le civil seulement, معمار *mi'mār*. — des ponts et chaussées, کوپری وقالدرم یولی معماری *keupru vè qāldurum ioly mi'māri*.

Ingénieusement, adv., صنعتله *san'atilè*, a.-t.; استادانه *ustāzlighilè*, t.; عارفانه *'ārifānè*, ظریفانه *zarîfānè*, a.-p.; انجه عقللولق ایله *indjè 'aqyllulyq ilè*, مخیلاً *moukhaïlen*.

Ingénieux, se, adj., زیرك *zèïrek*, ذکی *zèkii*, تیز فهم *tîz fehm*, p.-a.; فراستلو *firācetlu*, انجه عقللو *indjè 'aqyllu*, هشیار *houchiār*, p. — En parlant d'un ouvrage, d'une chose, مصنع *mouçanna'*, صنعتلو

ایش *san'atlu ïch*, فراست ایله ایشلنمش *firācet ilè ichlenmich*. — C'est très-ingénieux, بغایت مصنّعدر *beghāïet mouçanna'dur*.

Ingénu, e, adj., ساده دل *sādè dil*, صافدل *sāf dil*, a.-p.; صافی القلب *sāfi ul-qalb*, a. — Se dit dans le droit romain de l'homme né libre, سربسب *serbest*, حرّ *hourr*, pl. احرار *ahrār*.

Ingénuité, s. f., simplicité, naïveté, اچقلق *atchyqlyq*, کوکل اچقلغی *gueuñul atchyqlyghy*, ساده دللك *sādè dillik*, صفوت قلب *safveti qalb*. — Niaiserie, بونلق *beunlyq*, بودالهلق *boudālalyq*.

Ingénuement, adv., d'une manière ingénue, کوکل اچقلغیله *gueuñul atchiqlighilè*, صفوت قلب ایله *safveti qalb ilè*. — Franchement, اشکاره *achikiārè*. — Sincèrement, خلوص ایله *khoulous ilè*. — Avec niaiserie, بونلق ایله *beunlyq ilè*.

Ingérer (S'), v. pron., کیرشمك *guïrichmek*, صوقشمق *soqouchmaq*, قارشمق *qārichmaq*, صوقلمق *soqoulmaq*, t.; مداخله ا *mudākhelè it*. — Par opposition, pour empêchement, تعرّض - مخالطة ا *te'arruz*, *moukhālathat it*, a.-t. — Il s'ingère de tout, هر شئه مداخله ایدر *her cheïè mudākhelè ider*.

Ingrat, e, adj., qui manque de reconnaissance, نامکور *māmkeur*, ایلك بیلمز *eïlik bilmez*, ایلك اوندیجی *eïlik onoudidji*, t.; کافر النعمه - النعم *kiāfir unni'mè*, *unni'am*, قدر نعمتی بیلمز *qadri ni'meti bilmez*. — Désagréable, نامقبول *nāmaqboul*, نامرضی *nāmerzi*, p.-a.; ناپسندیده *nāpècindidè*, ناپسند *nāpecind*, p.; مقبوله کچمز *maqboulè guetchmez*, a.-t. — En parlant des choses dont l'utilité ne compense pas le travail ou la dépense, خیرسز *khaïrsiz*, قلیل البرکة *qalīl ul-bereket*. — En parlant des terres, برکتسز *bereketsiz*. — Terre ingrate, ارض قلیل البرکه *arzi qalīl ul-berekè*. — Au fig., qui ne fournit rien à l'esprit, برشی طوغرمز *bir cheï dhoghourmaz*. — Une matière ingrate, بر مادّهٔ عقیمه *bir māddèï 'aqymè*.

Ingratitude, s. f., نامکورلك *nāmkeurlik*, ایلك بیلمزلك *eïlik bilmezlik*, t.; کفر - کفران نعمت *kufri*, *kufrāni ni'met*, انکار نعمت *inkiāri ni'met*.

Ingrédient, s. m., جزء *djuz*, pl. a. اجزا *edjzā*; قطاب *qythāb*, a.; قاتندی *qātindy*, t. — Le principal ingrédient, جزء اعظم - اصلی *djuz'i a'azem asly*.

Inguérissable, adj. com., اوکلمز *oñoulmaz*, صاغلمز *sāghlamaz*, علاجی یوق *'ylādji ïoq*, علاجسز *'ylādjsiz*, a.-t.; ممتنع العلاج *mumteni' ul'ylādj*. — Plaie inguérissable, اوکلمز یاره *oñoulmaz ïāra*.

Inguinal, e, adj., اویلق قیصیغنه مخصوص *ouïlouq qycyghyna makhsous*, t.-a.; متعلق بمغبن الفخذ *mute'allyq bemaghbin ul-fakhz*, a.

Inhabile, adj. com., incapable, قابلیتسز *qābiliïetsyz*, a.-t.; نا قابل *nā qābil*, نا اهل *nā ehl*, نا مستعدّ

nā must'eidd, p.-a. — à posséder et à gérer son bien, كندو مالنسى ادارہ وتصرّفه نامستحق *guendu mālini idārè vè teçarrufè nā mustehyqq*.

INHABILEMENT, adv., قابليتسزلك ايله *qābiliïetsizlik ilè*, عدم مهارت ايله *'adèmi mehāret ilè*, a.-t.

INHABILETÉ, s. f., incapacité, قابليتسزلك *qābiliïetsizlik*. — à posséder, à hériter, استحقاقسزلق *istihqāqsyzlyq*, a.-t.; عدم الاستحقاق *'adem ul-istihqāq*, a.

INHABITABLE, adj. com., قونلمز *qonoulmaz*, اوتورلمز *otouroulmaz*, قابل سكنا اولميان ـ دكل *qābili suknā olmaïān, dèïl*. — Un pays inhabitable, تيكن واقامته صالح اولميان بر مملكت *temekkun u iqāmetè sālyh olmaïān bir memleket*.

INHABITÉ, E, adj., غير مسكون *ghaïri meskioun*, ويران *vïrān*. — Lieu —, خراب يير *kharāb ïer*, عمارتدن خالى بر محل *'ymāretten khāli bir mahall*.

INHABITUDE, s. f., الشمامزلق *alichmāmazliq*, t.; عدم اعتياد *'adèmi 'itïād*, a.

INHÉRENCE, s. f., ياپشقلق *ïāpichyqlyq*, ياپشمه *ïāpichma*, چاتشمه *tchātichma*, t.; مربوطيّت *merbouthïïet*, تشبّث *techebbus*, اتّحاد ittihādi mumteni ul-mufāraqat, a.

INHÉRENT, E, adj., ياپشق *ïāpichyq*, چاتق *tchātyq*, t.; مربوط *merbouth*, غير منفكّ لازم *lāzimi ghaïri munfekk*, a.

INHIBER, v. a., يساق *ïaçāq'it*, t.; نهى ـ منع *nèhi, men' it*, a.-t. — Inhibé, e, يساق اولمش *ïaçāq olmich*, ممنوع *memnou'*.

INHIBITION, s. f., يصاق *ïassāq*, يساق *ïaçāq*, t.; منع *men'*, au plur., يساقلر *ïaçāqlar*, مناهى *menāhi*, زجريّات *zedjrïïāt*, a.

INHOSPITALIER, ÈRE, adj., qui n'aime pas à donner l'hospitalité, قوندرميان *qondurmaïān*, مسافرى قبول ايتميان *muçāfiri qaboul etmeïen*, مسافردن حظ اتميين *muçāfirden hazz etmeïen*, مسافره اكرام ايتمز *muçāfirè ikrām itmez*, a.-t. — En parlant d'un lieu, d'un pays, بى ماوى *bi meeva*.

INHOSPITALITÉ, s. f., envers les personnes, مسافره اكرامسزلق *muçāfirè ikrāmsizlyq*, عدم الالتفات الى الغربا *'adem ul-iltïfāt ilal ghourebā*, مسافرى قبول اتمميى *muçāfiri qaboul etmemèci*. — En parlant d'une contrée, d'un lieu, بى ماويلك *bi meevalik*.

INHUMAIN, E, adj., cruel, dur, انسانيتسز *insānïetsyz*, شفقتسز *chefqatsyz*, a.-t.; بى شفقت *bi chefqat*, a.; مروّتسز *muruvvetsyz*, بى مروّت *bi muruvvet*, a.; مرحمتسز *merhametsyz*, a. — Dans le langage des amants, en parlant des rigueurs d'une femme, جفاكار *djefākiār*. — C'est une inhumaine, محبوبه جفاكاردر *mahboubèï djefākiār dur*.

INHUMAINEMENT, adverbe, انسانيتسزلكله *insānïetsyzliguīlè*,

شفقتسزلكله *chefqatsyzliguilè*, مروّتسزلكله *muruvvetsyzliguilè*, خويرات كبى *khoïrât guibi*, a.-t.; بلا ترحم *bilâ terahhum*.

INHUMANITÉ, s. f., انسانيتسرلك *insânïietsyzlik*, شفقتسزلك *chefqatsyzlik*, مروّتسزلك *muruvvetsyzlik*, a.-t.; عدم ترحّم ومروّت *'ademi terahhum u muruvvet*, a.

INHUMATION, s. f., كومه *gueummè*, t.; دفن *defn*, a. — L'inhumation des corps, اولمشلرك كومه‌سى *eulmuchleruñ gueummèci*,

INHUMER, v. a., كومك - كومك *gueummek*, يره كومه‌ك *ïerè gueummek*, t.; دفن ا *defn it*, قبر ا *qabr it*, a.-t. — Inhumé, e, كومليش *gueumulmuch*, دفن اولنمش *defn olounmich*, مدفون *medfoun*.

INIMAGINABLE, adj. com., تصوّر اولنمز *teçavvur olounmaz*, تصوّرى محال *teçavvuri mouhâl*, a-t.; خياله عقله صغمز *khaïâlè guelmez*, عقل صغمز *'aqlè syghmaz*, t.; نامتصوّر *nâmuteçavvur*, ممتنع التصوّر *mumteni' utteçavvur*, a.

INIMITABLE, adj. com., اولمز *oulmaz*, t.; تقليد اولنمز *taqlîd olounmaz*, تقليده كلمز *taqlîdè guelmez*, a.-t.; ممتنع التمثيل - التنظير *mumteni' uttemsîl, uttanzîr*.

INIMITIÉ, s. f., haine, دشمنلك *duchmenlik*, t.; عداوت *'adâvet*, خصومت *khouçoumet*, بغض *boughz*, a. — Vieille —, عداوت قديمه *'adâveti qadîmè*. — Couverte ou cachée, عداوت مكنونه *'adâveti meknounè*. — Par inimitié, بغض وعداوته مبنى *boughz u 'adâvetè mebni*, بغضا *boughzen*. — Concevoir de l'inimitié contre quelqu'un, بر كمسنه‌نك حقنه عداوت پيدا ا *bir kimesnènuñ haqqynè 'adâvet peïdâ it*. — Inimitié se dit aussi pour désigner une sorte d'antipathie, اوركلكك *eurkuklik*, منافرت *munâferet*. — Inimitié naturelle, منافرت طبيعيّه *munâfereti thabï'iïè*.

ININTELLIGIBILITÉ, s. f., عدم الادراك *'adem ul-idrâk*, عدم مفهوميّة *'ademi mefhoumïiet*, a.

ININTELLIGIBLE, adj. comm., اكلشلمز *añlachilmaz*, اكلنمز *añlanmaz*, t.; لا يفهم *lâ ïufhem*, ممتنع الفهم - الادراك *mumteni' ul-fehm ul-idrâk*, a.

INIQUE, adj. com., criminel, يرامز *ïarâmaz*, t. — Perfide, cruel, غدّار *ghaddâr*. — Injuste, انسافسز *insâfsyz*, عدالتسز *'adâletsyz*, a.-t.

INIQUEMENT, adv., حقسز *haqqsyz*, حقسز نا *nâ haqq ïerè*, حقسز يره *haqsiz ïère*, ظلم ايله *zoulm ilè*, غدّارلق ايله *ghaddârlyq ilè*, ظلماً *zoulmen*, ستم ايله *sitem ilè*, افترا ايله *iftirâ ilè*, a.-t. — Juger iniquement, ظلماً حكم ا *zoulmen hukm it*.

INIQUITÉ, s. f., injustice, crainte, انصافسزلق *insâfsyzlyq*, عدالتسزلك *'adâletsyzlik*, a.-t. — Tyrannie, غدّارلق *ghaddârlyq*, ظلم *zoulm*, تعدّى *te'addi*, a. — Crime, يرامزلق *ïarâmazlyq*, جفا *djèfâ*, a. — Le comble de l'iniquité, غدر وظلمك درجهٔ كماليندر *ghadr u*

zoulmuñ deredjëï kemālidur. — Iniquité, péché, faute, méfait, صوچ *soutch*, كناه *gunāh*, عصيان *'yciān*. — Au plur., تقصيرات *taqsīrāt*.

Initial, e, adj., qui commence, اوّلى *èvvèli*, اوّلكى *evvelki*, ابتدايى *ibtidāïi*. — Lettre —, ايلك حرف *ilki harf*, حرف اوّل *harfi evvel*, au plur. اوّلكى حرفلر *evvelki harflar*, a.-t.; حروف اوّايليّه *houroufi evvāïlïiè*, a.

Initiation, s. f., action d'initier ou d'être initié, ادخال *idkhāl*, a.; تقديس *taqtīs*. — Cérémonie d'admission à la participation de certains mystères, دخول فى حريم الاسرار *dukhoul fi harīm ul-esrār*.

Initiative, s. f., جمله‌سندن اوّل سويلمك ورايني ويرمك استحقاقى *djumlècinden evvel seuïlemek vè reïni vīrmek istihqāqy*, a.t.; رخصت لتقدّم فى الرأى *roukhsat liteqaddum firreï*, a.

Initié, e, adj., محرم *mahrem*, محرم الاسرار *mahrem ul-esrār*, a. — au mystère d'une secte, بر مذهبك اسرارينه محرم اولمش *bir mezhebuñ isrārinè mahrem olmuch*.

Initier, v. a., admettre à la connaissance de mystères ou d'une science, محرم ا *mahrem it*. — aux mystères de la religion, اسرار دينه محرم ا *esrār dinè mahrèm, it*. — Être initié dans une société, y être admis, بر مجلسه مأذون دخول او *bir medjlicè meezouni doukhoul ol*.

Injecter, v. a., ايچنه فشقرتمق اقدرمق *itchinè fychqyrtmaq, aqturmaq*, شرنغه ايله تسقيه ا *chiringha ilè tesqyè it*. — Injecté, e, شرنغه ايله تسقيه اولنمش صوارلمش *chiringha ilè teesqyè olounmich, souvarylmich*.

Injection, s. f., action par laquelle on injecte, شرنغه ايله صوارمه فشقرتمه *chiringha ilè souvārma, fychqyrtma*. — La liqueur même qu'on injecte, شرنغه ايله صواره جق علاجلو صو *chiringha ilè souvāradjaq 'ilādjlu sou*.

Injonction, s. f., امر *emr*, تنبيه *tembīh*, a.; بيورمه *bouïourma*, t. — Un arrêt portant injonction, تنبيهى حاوى برقطعه فرمان *tembīhi hāvi bir qyth'a fermān*.

Injure, s. f., tort, injustice, غدر *ghadr*. a.; طوقنمه *dhoqounma*, t.; ظلم *zoulm*, حيف *haïf*, ستم *sitem*, جور *djevr*, جفا *djèfā*, تعدّى *te'addi*, pl. a. تعدّيات *te'addiāt*, تكدير *tekdīr*, pl. تكديرات *tekdīrāt*. — Grande —, غدر عظيم *ghadri 'azīm*, a. — du temps, جور دور *djevri devr*. — de l'air, هوا فنالغى *havā fènālyghy*. — Faire injure, ظلم - جور - جفا - اذيّت ا *zoulm, djevr, djefā, ezïiet it*. — Invectives, paroles offensantes à une personne, بر كمسنه‌يه تعرّض ا *bir kimesnèïè te'arrouz it*, سوكمه *seuïgmè*, سوكش *seuquch*, شتم *chetm*, pl. a. شتوم *chutoum*, سبّ *sibb*, يرامز - فنا سوز *ïarāmaz, fenā seuz*. — En venir aux injures, مشاتمه‌يه كلمك *muchātemèïè guelmek*.

INJURIER, v. a., سوكمك *seugmek*, شتم ا *chetm it*, سبّ ا *sibb it*. — S'injurier, se dire des injures, سوكشمك *seuïuchmek*. — Injurié, e, سوكلمش *seuïulmuch*, مشتوم *mechtoum*.

INJURIEUSEMENT, adverbe, حرمتسزلك ايله *heurmetsizlik ilè*, a.-t.

INJURIEUX, SE, adj., حرمتسز *heurmetsiz*, a.-t; ستم اميز *sitem amiz*, p. — Paroles injurieuses, ستم اميز سوزلر *sitem amiz seuzler*.

INJUSTE, adj. com., en parlant des choses, حقسز *haqqsyz*, a.-t.; نا حق *nā haqq*, حقّه مخالف *haqqa moukhālif*. — Un arrêt injuste, عدل وحقّه مغاير بر حكم *'adl u haqqa moughāïr bir hukm*. — En parlant des hommes, عدالتسز *'adāletsyz*, انصافسز *insāfsyz*, a.-t.; بى داد *bi dād*, ظالم *zālim*, غدّار *ghaddār*, ظلمكار *zouloumkiār*. — C'est un homme bien injuste, خيلى ظالم برادمدر *khaïli zālim bir ademdur*.

INJUSTEMENT, adv., ناحق يره *nā haqq ïerè*, حقسز اولرق *haqqsiz olaraq*, a.-t.; خلاف شرع *khilāfi cheri'*, ظلم ايله *zoulm ilè*, ظلماً *zoulmen*.

INJUSTICE, s. f., عدالتسزلك *'adāletsyzlik*, ظلمكارلق *zoulmkiārlyq*, a.-t.; ظلم *zoulm*, جور *djevr*, حيف *haïf*, a.; بيداد *bīdād*, p. — Essuyer une injustice, مظهر غدر وحيف اول *mazheri ghadr u haïf ol*.

INLISIBLE, adj., اوقونمز *oqounmaz*, t.; ممتنع القرائة *mumteni' ul-qyrāet*, a. — Une écriture inlisible, اوقونمز بر يازو *oqounmaz bir ïāzou*.

INNAVIGABLE, adj., كمى كزدرمز *guemi guezdurmez*, t.; غير صالح لسير السفاين *ghaïri sālyh liseïr essefāïn*, a.

INNÉ, E, adj., انادن طوغمه *anāden dhoghma*, t.; جبلّى *djibillii*, مجبول *medjboul*, a. — Qualités innées, خصايل جبليه *khaçāïli djibilliïè*.

INNOCEMMENT, adv., avec innocence, صوچسزلكله *soutchsyzliguilè*, قباحتسزلغله *qabāhatsyzlighilè*, دوغرولغله *doghroulyghilè*, كوكل پاكلكيله *gueuñul pākliguiilè*, t.; بلا قصد الاسائه *bilā qasd ul-eçāè*. — Sottement, بونلق ايله *beunlyq ilè*.

INNOCENCE, s. f., صوچسزلك *soutchsyzlik*, t.; كناهسزلك *gunāhsyzlik*, p.-t.; قباحتسزلق *qabāhatsyzlyq*, پاكلك *pāklik*, برائت ذمّت *berā'eti zimmet*, برائت من الذنوب *berā'et min ezzuñoub*.

INNOCENT, E, adj., exempt de crime, صوچسز *soutchsyz*, كناهسز *gunāhsyz*, بيجرم *bidjurum*, برى الذمّه *beri uzzimmè*, بى كناه *bi gunāh*, جرمسز *djurmsyz*, p.-a.-t. — Candide, simple, ساده دل *sādè dil*, p.-t.; يوركى پاك *ïuregui pāk*. — Qui n'est pas nuisible, ضررسز *zararsyz*, غير مضرّ *ghaïri mouzyrr*. — Innocent, s., petit enfant, معصوم *m'açoum*. — Ce jeune innocent, اول

معصوم بی کناه *ol m'açoumi bi gunāh.* — Idiot, imbécile, بودالـه *boudāla.*

Innocenter, v. a., پاکه چیقارمق *pākè tchyqārmaq*, t.; صوچسـز چیقارمـق *soutchsyz tchyqārmaq*, تبریه عن التهمت ا *tebriè 'an et-teuhmet it*, a.-t. — Innocenté, e, پاکه چیقمش *pākè tchyqmich*, بری من التهمت *beri min etteuhmet.*

Innombrable, adj., صایلمز *sāïlmāz*, صایسز *sāïsyz*, حسابسز *hiçābsyz*, احصا اولنمز *ihsā olounmaz*, عدسز *'adsyz*, a.-t.; بیحساب *bi-hyçāb*, لا یعدّ *lā ïou'add*, لا یحصی *lā ïouhsa.* — Quantité innombrable, عدد بیحساب *'adedi bihyçāb.*

Innombrablement, adverbe, حسابسز ایله *hyçābsyz ilè*, a.-t.; فوق الحساب *fevq ul-hyçāb*, a.; صایلمیه جق مرتبه ده *sāïlamaïadjaq mèrtebèdè.*

Innomé, e, adj., sans nom, ادسز *adsiz*, t.; ما له اسـم *mā lehou ism*, a.

Innominé, e, adj., se dit des os du bassin ou des iles. Voy. Iles.

Innovateur, trice, s., اهـل بدعت *ehli bida'at*, محدث *mouhdis*, a. Voyez Novateur.

Innovation, s. f., یکی چیقمـه *ïeñi tchyqma*, بدعة *bida'at*, pl. a. بـدع *bad'y*, اختراع *ykhtirā'*, pl. اختراعات *ykhtirā'āt.* — Sans innovation, بلا بدعة *bilā bida'atin.*

Innover, v. n., یکیدن چیقارمق *ïeñïden tchyqārmaq*, — یکیدن پیدا ایجاد ا *ïeñïden peïdā it, idjād it*, اختراع ـ احداث ا *ykhtirā', yhdās it*, a.-t. — Innové, e, یکـی یـکیدن چیقمش *ieñi tchyqmich*, ایجاد اولنمـش *ieñiden idjād olounmich.*

Inobservation, s. f., طوتمامزلق *thoutmāmazlyq*, t.; رعایتسزلق *re'āïetsizlyq*, a.-t.; عدم رعایت ـ ایفا *'ademi re'āïet, ïfā*, a.

Inoccupé, e, adj., ایشسـز *ichsyz*, ایشدن بوش *ichden boch*, t.; مشغول دکل *mechghoul deïl*, a.-t.

Inoculateur, s. m., اشلامـه چیچک ایدیجی *achlāma ididji*, اشلدیجی *tchitchek achladidji*, t.; ملقح الجدری *mulaqqyh ul-djederi*, a.

Inoculation, s. f., ـ اشلامـه اشیلمه *achlāma.* — de la petite vérole, چیچـک اشلهسی *tchitchek achlamaci*; t.; لقاح جدری *laqāhi djederi*, a.

Inoculer, v. a., اشیلمق *achilamaq*, اشلمـق *achlamaq.* — La petite vérole, چیچک اشیلمق *tchitchek achilamaq*, t.; تلقیح جدری ا *telqyhi djederi it*, a.-t. — Inoculé, e, اشیلنمش *achilanmich*, ملقـح بالجدری *mulaqqah bildjederi.*

Inodore, adj. com., قوقوسز *qoqousyz*, t.; رایحهسز *rāïhasyz*, a.-t.; معدوم الرایحة *ma'doum til-rāïhat.*

Inoffensif, ive, adj., ضرر ایتمز *zarar itmez*, a.-t.; غیر تعرضـی *ghaïri te'arruzi*, a.

Inofficieux, euse, adj., terme de pratique, testament inofficieux, بیوجه شرعی نفی وراثتی محتوی وصیتنامه *bi vedjhi cher'y nefi vérāceti muhtevi vecïetnāmè.* — Do-

nation inofficieuse, اولادك بريسنه بالمساعده ويريلان هبهٔ غير شرعيه *evlāduñ biricinè bilmuçā'edè vîrîlān hibèï ghaïri cher'ïiè.*

Inofficiosité, s. f., سندك شرعه اويغونسزلغى *seneduñ cher'è ouigounsyzlyghy*, t.; عدم المشروعيّة السند *'adem ul-mechrou'ïiet ussened*, a.

Inondation, s. f., débordement des eaux, طاشقنلق *thāchqynlyq*, صو طاشمسى *sou thāchmaci*, صو بصقينلغى *sou basqynlyghy*, t.; طغيان ما *thoughiāni mā*, طمّو مياه *thoumouvvi miāh*, a.—Faire des inondations autour d'une place, قلعه نك اطرفنه صو يوزتمك *qal'anuñ ethrāfinè sou ïurutmek.* — Les eaux débordées, قره يه بصمش صولر *qaraïè basmich soular.* — Grande multitude de peuple qui envahit un pays, خلقك چوقلغى *khalquñ tchoqloughy.*

Inonder, verbe actif, déborder, طاشمق *tāchmaq*, صو طاشمق *sou thāchmaq.* — Couvrir d'une grande quantité d'eau, صويه بصدرمق *souïè basturmaq*, t.; اغراق ا *ighrāq it*, طمّ وتغمير ا *thamm u taghmîr it.* — Inonder, envahir un pays, بر مملكتى بصمق *bir memleketi basmaq.* — Inondé, e, صوده بصلمش *soudè bacylmich*, غرق اولنمش *gharq olounmich.*

Inopiné, e, adj., اپاكسز *apāñsyz*, t.; نا كهانى *nā guèhāni*, p.; بديهى الظهور *bedîhi uzzouhour.*

Inopinément, adv., اكسزين *añsizin*, t.; على الغفله *'alel ghaflè*, بغتةً *baghteten*, a.

Inoui, e, adj., ايشدلمش *ichidilmèmich*, t.; غير مسموع *ghaïri mesmou'*, a. — C'est une chose inouïe, بر حالت غير مسموعه در *bir hāleti ghaïri mesmou'a dur.*

Inquiet, ète, qui a de l'inquiétude, بى حضور *bi houzour*, راحتسز *rāhatsyz*, a.-t.; مضطرب البال *moustharib ul-bāl.* — Être —, بى حضور - رحتسز او *bi houzour, rahatsyz ol*, a.-t. — Remuant, قابنه صغمز *qābinè syghmaz*, مقلاق *myqlāq*, عديم السكونة *'adîm ussukiounet*, بى قرار *bi qarār*, a.-t. — Agité, راحتسز *rāhatsiz*, بى ارام *bi arām*, مضطرب الحال *mouztharib ul-hāl.* — Tourmenté, صقلمش *syqylmich*, كوكلى طار *gueuñuli dār*, انجنمش *indjinmich*, a.

Inquiétant, e, adj., راحتسز ايدر *rāhatsiz ider*, راحتى كيدرر *rāhati guidurur*, راحتسزلك - بى حضورلق ويرن *rāhatsyzlik, bi houzourlyq vîren*, a.-t. — Situation inquiétante, مخلّ راحت اولان موقع *moukhylli rāhat olān mevqa'.*

Inquiéter, v. a., tourmenter, انجتمك *indjitmek*, بى حضور - رنجيده - جفا ا *bi houzour, rindjîdè, djèfā it*, كدر ويرمك *kèder vîrmek*, دخل وتعرّض ا *dakhl u te'arruz it.* — Causer de l'inquiétude, راحتسز ا *rāhatsiz it*, راحتى بوزمق *rāhati bozmaq*, راحتسزلك ويرمك *rāhatsyzlik vîrmek*, اضطراب ويرمك *izthyrāb vîrmek.* — S'Inquiéter, v.

pr., راحتسز او *rāhatsiz ol*, بی حضور او *bi houzour ol*, a.-t.; انجنمك *indjïnmek*, t.; كندو راحتنی بوزمق *guendu rāhatini bozmaq*, مضطرب او *mouztharib ol*. — De quoi vous inquiétez-vous, نه ایچون مضطرب اولورسك *nè itchoun mouztharib olourseñ*.

INQUIÉTUDE, s. f., agitation, malaise du corps, بی حضورلق *bi houzourlyq*, حضورسزلق *houzoursizlyq*, a.-t.; ارامسزلق *arāmsizlyq*, p.-t.; راحتسزلق *rāhatsizlyq*, a.-t. — Trouble causé par la passion, یورك راحتسزلغی *ïurek rāhatsizlyghy*, t.; اضطراب *izthyrāb*, اضطراب بال *yzthyrābi bāl*, خالجان *khaledjān*. — Grande —, اضطراب عظیم *yzthyrābi 'azïm*.

INQUISITEUR, s. m., مفتش *mufettich*, a. — Grand —, عقاید متعلق امورك مفتش عظمی *'aqāïdè mute'allyq oumouruñ mufettichi 'azèmi*, a.-t.

INQUISITION, s. f., recherche, perquisition (il est peu usité en ce sens), یوقلمه *ïoqlama*, یوقلایش *ïoqlāïch*, t.; تفتیش *teftïch*, تفحص *tèfahhus*, a. — Tribunal qui recherche et punit les sentiments contraires à la foi, محکمة التفتش العقاید *mehkemet utteftich ul'aqāïd*, a.

INRUINABLE, adj., خرابی ناممکن *kharābi nāmumkin*, a.-t.; ممتنع التخریب *mumteni' uttakhrïb*, a.

INSAISISSABLE, adj. com., qu'on ne peut prendre, طوتلمز *thoutoulmaz*. — Qui ne peut être saisi légalement, شرعاً وقانوناً الیقونمغه کلمز *cher'en vè qānounen alyqonmagha guelmez*, a.-t.; ممتنع الحبس شرعاً و قانوناً *mumteni' ul-haps cher'en vè qānounen*, a.

INSALUBRE, adj. com., مزاجه مخالف ـ ضررلو *mizādjè moukhālif, zararlu*, a.-t.; مضر *mouzyrr*, a.; صحته مضر *syhhatè mouzirr*.

INSALUBRITÉ, s. f., هوا فنالغی *havā fenālighi*, هوانك فنالغی *havānuñ fenālyghy*, t.; وخامت هوا *vèkhāmeti havā*, a.

INSATIABILITÉ, s. f., دویلمه ـ طویلمامه *doïoulmama*, طویمسزلق *dhoïmasizlyq*, دویلمزلق *doïoulmazlyq*, اچ كوزلولق *atch gueuzlulyq*, صوغومسزلق *soghoumsizlyq*, t.; طمع *thama'*. — En parlant des richesses, des honneurs, غدم قناعت *'ademi qanā'at*, a.

INSATIABLE, adj. com., طویمز ـ دویمز *dhoïmaz*, دویلمز *doïoulmaz*, طویمق اچ كوزلو *atch gueuzlu*, بیلمز صوغومسز *dhoïmaq bilmez, soghoumsyz*, t.; لایشبع *lāïuchba'*, طمعكار *thama'kiār*, a.-p. — Avarice insatiable, بخل بی غنا *bakhli bi ghanā*.

INSATIABLEMENT, adverbe, اچ كوزلولغله *âtch gueuzlulighylè*, t.; بالولوع والنهامة *bil vulou' vennehāmet*.

INSCIEMMENT, adv., بیلمیه رك *bilmeïèrek*, بلمزلكله *bilmezliguilè*, علم وخبری یوغیكن *'ylm u khaberi ïoghïken*, a.-t.; لا عن علم *lā 'an 'ylmin*, a.

Inscription, s. f., sur les édifices, يازو *ïāzou.* — — sur pierre, طاش اوزرنده كى يازو *thāch uzèrindèki ïāzou*, t.; كتابة *kitābet*, كتابه *kitābè*, a. — Inscription en faux, acte juridique, تكذيبى حاوى سند *tekzibi hāvi sèned.*

Inscrire, v. a., دفتره يازمق قيد ا *defterè ïāzmaq, qaïd it*, a.-t. — S'Inscrire, v. pr., être inscrit, سجلده يازلمق *sidjildè ïāzylmaq*, سجلده تحرير اولنمق *sidjildè tahrir olounmaq.* — Écrire son nom sur un registre, ادينى دفتره يازمق *adini defteré ïāzmaq.* — En terme de mathématiques, inscrire une figure dans une autre, درج الشكل فى الشكل ا *derdj uchchekel fichchekel it.* — S'Inscrire en faux, soutenir la fausseté d'un acte, سندك كاذب اولديغنى دعوا ا *seneduñ kiāzib oldoughyni d'avā it.*

Inscrutable, adj., كنهنه وارلمز *kunhinè vārylmaz*, اكلاشلمز *añlāchilmaz*, t.; — ممتنع لاستكناه *mumteni' ul-istiknāh*, لادراك *ul-idrāk*, — Le cœur de l'homme est inscrutable, دخيلهٔ ضمایر انسانكث استكناهى نا ميكندر *dakhylèï zamāïri inçānuñ istiknāhi nā mumkindur.*

Insçu (L'), adv. Voy. Insu.

Insecable, adj., كسلمز *kecilmez*, t.; قطع اولنمز *qath' olounmaz*, a.-t.

Insecte, s. m., بوجك *beudjek*, t. — Petits —, خرده بوجكلر *khordè beudjekler*, حشرهٔ *hachret*, pl. a. حشرات *hacherāt.*

Insensé, e, adj., qui a perdu la raison, دلى *deli*, p.-t.; عقلى كتمش *'aqli guitmich*, t.; ديوانه *dïvānè*, p.; مسلوب العقل ـ الشعور *mesloub ul-'aql echchou'our*, a. — Contraire au bon sens, يولسز *ïolsiz*, غير معقول *ghaïri ma'qoul.* — Discours insensé, كلام ناصواب *kelāmi nāçavāb.*

Insensibilité, s. f., défaut de sensibilité, دوبمه‌مزلق *doïmamazlyq*, حسسزلك *hyssyzlik*, t.; عدم حس *'ademi hyss*, عطلت حس *'athaleti hyss* — Au figuré, dureté de cœur, كوكل پكليكى *gueuñul peklegui*, عدم تاثر قلب *'ademi teessuri qalb.*

Insensible, adj. com., qui ne sent point, طويمز *dhoüïmaz*, t.; حسى *hyssy ïoq*, a.-t.; معدوم الحاسه *ma'doum ul-hassè*, بلاحس *bilāhyss*, a.-t. — Qui ne tombe pas sous les sens, imperceptible, طويلمز *douïoulmaz*, t.; حس اولمز *hiss olmaz*, غير محسوس *ghaïri mahsous*, a. — Qui a le cœur dur, كوكلى پك *gueuñulî pek*, يوركى متاثر اولمز *ïuregui muteessir olmaz*, مرحمتسز *merhametsyz*, a.-t.; جامد القلب *djāmid ul-qalb*, a.

Insensiblement, adv., دوبمدن *douïmadan*, دويلمدن *douïoulmadun*, طويلمقسزين *dhoïoulmaqsizín*, طويلميه‌جق وجهيله *dhoïoulmaïadjaq vedjhilè*, يواش يواش *ïavāch ïavāch*, ياپچه ياپچه *ïāptchè ïāptchè*, بلا احساس *bilā yhsās*, من غير احساس *min ghaïri yhsāsín*, a.

Inséparable, adj. com., ايرلمز

aïrilmaz, t.; انفصالی بولمز *infiçâli boulmaz*, a.-t.; غیر منفصل *ghaïri munfacyl*, نا مفروق *nâ mefrouq*, p.-a.; غیر مفارق *ghaïri mufâryq*.

INSÉPARABLEMENT, adverbe, ایرلهمیه جق وجهله *aïrilamaïadjaq vedjhilè*, وجه غیر منفصل اوزره *vedjhi ghaïri munfacyl uzrè*, a.-t.; بلا مفارقة *bilâ mufâraqatin*, a.

INSÉRER, v. a., ایچنه صوقمق *itchinè soqmaq*, ایچنه قومق *itchinè qomaq*, مابینه قومق *mâbeïnè qomaq*, t.; ادخال ا درج *derdj*, *itkhâl it*, a.-t. — Inséré, e, ایچنه قونمش ـ صوقلمش *itchinè qonmich*, *soqoulmych*, مندرج *munderidj*.

INSERMENTÉ, E, adj., یمینسز *ièmînsyz*, یمینلو اولمیان *ièmînlu olmaïân*, a.-t.

INSERTION, s. f., action d'insérer, ایچنه قونمه *itchinè qonma*, t.; ادخال *idkhâl*, درج *derdj*, a. — L'insertion d'une clause dans un contrat, مقاوله نکث ایچنه برشرطك درج وادخالی *mouqâvelènuñ itchinè bir charthuñ derdj u idkhâli*. — En terme d'anatomie, manière dont une partie est engagée dans une autre, صوقلش *soqoulich*, اندماج *indimâdj*.

INSESSION, s. f., terme de médecine, demi-bain, یاری صوبه کیرمه *iâry souïè guirmè*, t.; نصف حیاض *nysfi hyâz*, a.

INSIDIATEUR, TRICE, s., پوصی ایدیجی *pouçou idîdji*, طولاندریجی *dholândurîdji*, t.; حیله کار *hylèkiâr*, a.-p.

INSIDIEUSEMENT, adv., ال ایله *âl ilè*, حیله ایله *hîlè ilè*, الداتیغله *aldâtmagh ilè*, الداتیه صورتیله *aldatma souret ilè*, t.; بالمکر والخدعه *bilmekr vel-khoud'a*.

INSIDIEUX, SE, adj., الدایجی *aldâïdji*, طولاندریجی *dholândurîdji*, t.; حیله باز *hîlè bâz*, a.-p.; خادع *khâdi'*, a. — Des présents insidieux, هدایای خادعه *hidâïâï khâdi'a*.

INSIGNE, adj. com., بللو باشلو *bellu bâchlu*. — Signalé, remarquable, personnes ou choses, بیوك *buïuk*, t.; شهرتلو *cheuhretlu*, a.-t.; مشهور *mechhour*, عظیم *'azîm*, a. — Bonheur insigne, ـ بخت عظیم *bakht 'âzîm*, جلیل *djelîl*. — Faveur —, مساعدهٔ جلیله *muçâ'edèï djelîlè*. — Un insigne brigand, مشهور برحرامی *mechhour bir harâmi*.

INSIGNES, s. pl., les insignes, les marques d'honneur, رتبه نشانلری *rutbè nichânlèri*, a.-t.

INSIGNIFIANCE, s. f., بی معنالك *bi ma'nâlik*, مالسزلق *meelsyzlyq*, طاتسزلك *thâtsyzlik*, a.-t.; لطافتسزلك *lethâfetsyzlik*, a.-t.; عدم البال *'adem ul-meâl*, a.

INSIGNIFIANT, E, adj., بی معنی *bi ma'na*, معناسز *ma'nâsyz*, مالسز *meâlsiz*, a.-t.; معدوم المال *ma'doum ul-meâl*. — C'est un homme tout à fait insignifiant, کلیاً بیمال برادمدر *kullien bimeâl bir ademdur*.

INSINUANT, E, adj., صوقلغان *soqoulghân*, t.; مزاج اولایجی *mizâdj avlâïdji*, a.-t.; مزاجکیر *mizâdjguir*, a.-p. — C'est un homme fort insinuant, بغایت مزاجکیر ادمدر *beghâïet mizâdjguir ademdur*.

INSINUATIF, IVE, adj., اصول ايله ذهنه حلول ايديجي *ouçoul ilè zihnè houloul ididji*, a.-t.

INSINUATIF, s. m., حكامه ويرلان هديه *hukkiāmè vīrilen hediiè*, a.-t.

INSINUATION, s. f., action par laquelle une chose entre doucement dans une autre, صوقلمه *soqoulma*. — Suggestion, اغوا *ighvā*, اغرا *ighrā*, ايلقا *ilqā*. — Indication, اشارت *ichāret*. — L'insinuation d'un acte, بر سندك قيوداتنه كچورلمسي *bir seneduñ qouïoudātè guetchurulmèci*.

INSINUER, v. a., introduire insensiblement, اصول ايله ـ بر تقريب ايله صوقمق *oçoul ilè, bir taqrīb ilè soqmaq*. — Faire entrer adroitement dans l'esprit, اصول ايله اكلاتمق ـ ذهنه قونمق اشراب ايلمك *ouçoul ilè añlātmaq, zihnè qomaq, ichrāb ëilemek*, اشارت ا *ichāret it*, اكلتمق *añlatmaq*, a.-t.; ايناندرمق *ināndurmaq*. — S'Insinuer, pénétrer, v. pr., صوقلمق *soqoulmaq* سوشمك *sivichmek*, ايچرويه كچمك *itcheruïè guetchmek*, نفوذ ا *nufouz it*. — dans l'esprit de quelqu'un, dans ses bonnes grâces, خاطرن اولامق *khāthyrin avlāmak*, اصول ايله بر كمسنه ذهننه حلول ا *ouçoul ilè bir kimsenènuñ zihninè houloul it*, حسن توجهني تحصيل ا *husni teveddjuhini tahsil it*. — En terme de jurisprudence, i nsinuer, enregistrer, قيوداته كچورمك ـ قيد ا *qouïoudātè guetchurmek, qaïd it*.

INSIPIDE, adj, com., دادسز *dādsyz*, طاتسز *thātsyz*, t.; لذتسز *lezzetsiz*, a.-t.; بيمزه *bimezè*, p. — Mets —, طعام بيمزه *th'āmi bimezè*. — Conversation —, دادسز بر صحبت *dādsiz bir sohbet*. — Plaisanterie —, لطيفهٔ بى لذت *lathyfèï bi lezzet*.

INSIPIDEMENT, adv., طاتسزلكله *thātsyzliguilè*, t.; لذتسزلكله *lezzetsyzliguilè*, a.-t.

INSIPIDITÉ, s. f., طاتسزلك *thātsyzlik*, دادسزلق *dādsyzlyq*, t.; لذتسزلك *lezzetsyzlik*, a.-t. — L'insipidité de l'eau, صوبك دادسزلغى *souïuñ dādsizlyghy*. — de certaines plaisanteries, بعض لطيفه لرك دادسزلغى *ba'zi lathyfeleruñ dādsizlyghy*.

INSISTER, v. n., faire insistance, اقدام ـ الحاح ـ ابرام ا *yqtām, ilhāh, ibrām it*, اصرار ا *isrār it*. — Demander absolument, مطلق برشيئك استمك *mouthlaq istèmek, bir cheïuñ mouthālebècinè isrār it*, a.-t. — Appuyer fortement sur..., طيانمق *dhaïānmaq*.

INSOCIABILITÉ, s. f., قونشلمزلق *qonouchoulmazlyq*, قونشلمامزلق *qonouchoulmāmazlyq*, مزاج اوركوكلكى *mizādj eurkukligui*, t.; عدم المعاشرة ـ الموانسة *'adem ulmu'ācheret, ul-mu'ānecet*, a.

INSOCIABLE, adj. com., قونشلمز اوركك مزاجلو *qonouchoulmaz eurkuk mizādjlu*, t.; مصاحبت ايتمز *mouçāhabet etmez*, a.-t.; ممتنع المواقفت ـ المعاشرت *mum-*

teni' ul-mu'ālefet, ul-mou'ācheret.

Insolation, s. f., كونشه كوسترلمه ـ سرمه *guneché gueusterilmè, sermè*, t.; تشميس *techmîs*, تشرير *techrîr*, a.

Insolemment, adv., ادبسزلكله *edebsyzliguilè*, ادبسزجه *edebsizdjè*, a.-t.; كستاخلق ايله *kustākhlyq ilè*, بى ادبانه *bi edèbānè*.

Insolence, s. f.; ادبسزلك *edebsyzlik*, a.-t.; كستاخلق *kustākhlyq*, دكسزلك *deñsyzlik*, يوزسزلك *ïuzsyzlik*, شوخلق *chokhlyq*, جسارت *djeçāret*, وقاحة *vaqāhat*, a. — Insolences ou paroles insolentes, اقوال وقاحت اميز *aqouāl vaqāhat amîz*.

Insolent, e, adj., effronté, ادبسز *edebsyz*, a.-t.; كستاخ *kustākh*, دكسز *deñsyz*, t.; عارسز *'ārsyz*, a.-t.; وقاح *vaqqāh*, بى ادب *bi edeb*. — Orgueilleux, كبرلو *kibrlu*, شامخ الانف *chāmykh ul-unf*, متكبّر *mutekebbir*, a.

Insolite, adj. com., اولى كلمش *oly, ola guelmèmich*, t.; عادتدن طشره ـ خارج *'ādetten tachra, khāridj*, a.-t.; غير ـ خلاف معتاد *ghaïri, khylāfi mu'tād*, a. — Expression insolite, تعبير نامعتاد *ta'biri nā mu'tād*.

Insolubilité, s. f., qualité de ce qui est insoluble, چوزلمزلك *tcheuzulmezlik*, سوكلمامزلك *seukulmemezlik*, t.; عدم الانحلال *'adem ul-inhilāl*. — Qualité de ce qui ne peut se dissoudre, اريمامزلك *erimemezlik*, عدم الذوبان *'adem uzzevbān*.

Insoluble, adj. com., qui ne fond pas, اريمز *erimez*, اريدلمز *eridilmez*, t.; ممتنع الذوب *mumteni' uzzevb*. — Qui ne peut se résoudre, s'expliquer, چوزلمز *tcheuzulmez*, سوكلمز *seukulmez*, حل اولنمز *hall olounmaz*, جواب اولمز *djevāb olmaz*, a.-t.; ممتنع الحل ـ الانحلال *mumteni' ul-hall, ul-inhilāl*. — Difficulté insoluble, حلّى نا ممكن بر مشكل *halli nā mumkin bir muchkil*.

Insolvabilité, s. f., ادا اتمكك امكانسزلكى *èdā etmègu ñ imkiānsyzligui*, بورج اوده‌مكده عجز *bordj eudemektè 'adjz*, a.-t.; عسر *'ousr*, افلاس *iflās*, a.

Insolvable, adj. com., اودنمز *eudenmez*, اودمكه قادر اولميان *eudèmèguè qādir olmaïān*, اداى ديندن عاجز *edāï deinden 'adjiz*, بورج اوده‌مدن عاجز *bordj eudemeden 'adjiz*, a.-t.; معسر *mu'cir*, pl. a. معسرين *mu'cirîn*, a.

Insomnie, s. f., اويقوسزلق *ouïouqousyzlyq*, چوق اويانقلق *tchoq oïānyqlyq*, t.; سهر *seher*, a. — continuelle, سهر غير منقطع *seheri ghaïri mounqathy*.

Insondable, adj., ديبى يوق *dibi ïoq*, ديبسز *dibsiz*, t.

Insouciance, s. f., نيدسزلق *qaïdsizlyq*, اهتمامسزلق *ihtimāmsizlyq*, قيرمقلق *qaïrmamāqlyq*, t.; غفلت *ghaflet*, عدم اهتمام *'ademi ihtimām*, a.; غايله‌سزلق *ghāïlèsizlyq*.

Insouciant, e, adj.; قيدسز *qaïdsiz*, غايله‌سز *ghāïlèsiz*, هيچ بر

شبدن وظیفه‌سی یوق *hitch bir cheïden vazîfeci ïoq*, اهتمامسز *yhtimāmsiz*, a.-t.; عدیم الاهتمام *'adîm ul-yhtimām*, a.

Insoumis, e, adj., اطاعتسز *ithā'atsiz*, ایتمامش *itmemich*, a.-t.; غیر مطیع - محکوم *ghaïri mouth'y - mahkoum*, a.

Insoutenable, adj. com., qu'on ne peut discuter, مباحثه اولنمز *mubāhacè olounmaz*, a.-t.; سویلشنمز *seuïlèchinmez*, t. — Qu'on ne peut soutenir, défendre, طیاندرلمز *dhaïāndurilmaz*, ممتنع التأیید *mumteni' utte'iïd*, اثباتی ممکن اولمیان *isbāti mumkin olmaïān*. — Qu'on ne peut supporter, چکلمز *tchekilmez*, تحمّل اولنمز *tehammul olounmaz*.

Inspecter, v. a., voir attentivement, دقتله نظر ا *diqqatilè nazar it*, a.-t.; کوزتمک *gueuzetmek*, t. — Examiner en qualité d'inspecteur, ناظرلق ا *nāzirlyq it*, نظارت ا *nazāret it*. — des travaux publics, بکلک بنالرینی نظارت ا *beïlik binālerini nazāret it*. — des troupes, عسکری یوقلمق *'askèri ïoqlamaq*. — un régiment, بر عسکر الاینه نظارت ا *bir 'asker alāïnè nazāret it*.

Inspecteur, s. m., surveillant, ناظر *nāzir*, pl. a. نظار *nouzzār*. — des troupes, یوقلمه ایدیجی *ïoqlama idîdji*. — des manufactures, کار خانه‌لر ناظری *kiār khānèler nāziri*. — de cavalerie, سواری عسکری ناظری *souvāri 'askerināziri*.

Inspection, s. f., action par laquelle on examine, باقش *bāqych*, نظر *nazar*, رؤیت *rouïet*, مطالعه *mouthāla'a*, a. — L'inspection du visage, رؤیت وجه *rouïeti vedjh*. — Soin de veiller à quelque chose et charge d'inspecteur, نظارة *nèzāret*, a.; ناظرلق *nāzirlyq*. — Revue, یوقلمه *ïoqlama*.

Inspiration, s. f., grâce par laquelle Dieu éclaire l'esprit, الهام *ilhām*, pl. الهامات *ilhāmāt*. — divine, الهام الاهی *ilhāmi ilāhi*, وحی قلب *vahi qalb*, a.-t. — Suggestion, القا *ilqā*. — Action par laquelle l'air entre dans les poumons, صولوق الم *solouq alma*, t.; انجذاب النفس *indjizāb unneſes*, اخذ النفس *akhz unneſes*.

Inspirer, v. a., faire entrer l'air dans les poumons, souffler, نفس اوفلمک *neſes euflemek*, اوفلمک *euflemek*. — Donner une inspiration, en parlant de Dieu, - وحی قلبنه الهام ا *vahi, ilhām it, qalbinè ilhām it*. — Suggérer dans le cœur, l'esprit, - ذهنه صوقمق ذهنه قومق *zihnè soqmaq, qomaq*, ذهنه القا ا *zihnè ilqā it*, ou simplement القا ا *ilqā it*, a.-t. — du courage, غیرت ویرمک *ghaïret vîrmek*, — de la crainte, قورقوتمق *qorqoutmaq*, قلبه القای خوف و خشیت ا *qālbè ilqāï khaufu khachïet it*.

Instabilité, s. f., قرارسزلق *qarārsyzlyq*, دوامسزلق *devāmsizlyq*, ثباتسزلک *cebātsyzlik*, a.-t.; عدم ثبات *'ademi sebāt*, a. — Des choses humaines, امور بشریه‌نک عدم ثباتی *oumouri becheriïènuñ 'ademi sebāti*.

INSTABLE, adj. com., ثابت اولميان *sābit olmaïān*, بى قرار *bi qarār*, بى بقا *bi baqā*, قرارسز *qarārsyz*, a.-t.; تا پايدار *nā pāïdār*, p.

INSTALLATION, s. f., اوتورتمه *otourtma*, t.; نصب *nasb*, a.; بريره - بر منصبه نصب اتمكلك *bir ièrè, bir mansèbè nasb et-meklik*, a.-t.; تمليك *temlik*, a.

INSTALLER, v. a., اوتورتمق *otourtmaq*, مقامنه اوتورتمق *maqāminè otourtmaq*, مسندينه ديكمك *mesnedinè dïkmek*, t.; نصب ا *nasb it*, تمليك ا *temlik it*, a.-t.; قومق *qomaq*. — Mettre en possession d'un office, بريره - بر منصبه نصب ا *bir ïèrè, bir mansèbè nāsb it*, a.-t. — S'Installer, v. pron., يرلشمك *ïerlechmek*.

INSTAMMENT, adv., الحاحله *ilhahilè*, ابرامله *ibrāmilè*, يالوارمغله *ïālvārmaghilè*, اقدام ايله *iqtām ilè*, a.-t. — Prier —, ابرامله يالوارمق *ibrāmilè ïālvārmaq*, a.-t.; ابراماً *ibrāmen*, على وجه التأكيد *'ala vedj utte'kīd*, a.

INSTANCE, s. f., sollicitation pressante, الحاح *ilhāh*, ابرام *ibrām*, اقدام *iqtām*, رجا *ridjā*, تمنا *tèmennā*, طلب *thaleb*, a.; صيقى ايله استمه *syqy ilè istemè*. — Grandes instances, ابرامات عظيمه *ibrāmāti 'azīmè*. — réitérées, ابرامات متتابعه - مكرره *ibrāmāti mutetabi'a, mukerrerè*, a. — Demande, poursuite en justice, دعوا - دعوى *d'avā*, pl. دعاوى *d'āva*. — Il y a instance entre tel et tel, فلان وفلان بيننده دعوا واردر *felān vè felān beïnindè d'avā vārdur*. — Tribunal de première instance, اوّل امرده رويت دعوايه مخصوص اولان محكمه *evvel emrdè rouïet d'avāïè makhsous olān mehkemè*.

INSTANT, E, adj., pressant, بجيد *bedjīd*, t.; اكيد *ekīd*, مؤكد *muekked*. — Instante sollicitation, استداى اكيد *istidāï ekīd*.

INSTANT, s. m., moment, آن *ān*, a.; دم *dem*, p.; لحضه *lahzā*, دقيقه *daqyqa*. — Un instant, بر دم *bir dem*, t.-p. — Dans un —, بر دم ايچنده *bir dem itchindè*. — Dans l'instant, در حال *der hāl*, فى الحال *fil hāl*, انيده *anīdè*. — Dans l'instant même, همان اول ساعتده *hemān ol sa'attè*, شمدى *chimdi*.

INSTANTANÉ, E, adj., بر دم - بر لحضه اولەرق *bir dem, bir lahza olaraq*, بر دقيقەلق *bir daqyqalyq*, بر دقيقه سورر *bir daqyqa surer*, a.-t.; يكدمه *ïekdemè*. — Colère instantanée, غضب يكدمه *ghazabi ïekdemè*.

INSTANTANÉITÉ, s. f., بر دقيقه وقتى - امتدادى *bir daqyqa vaqty, imtidādi*, a.-t.; بقاى يكدمه *beqāï ïekdemè*.

INSTAR (A L'), كبى *guibi*, مثلنجه *mislindjè*, مثللو *micillu*, اسلوب - منوال اوزره *usloub, minvāl uzrè*, معادلاً *mou'ādilen*. — A l'instar des autres, سايرلر مثللو - كبى *sāïrler micillu, guibi*.

INSTAURATION, s. f., نصب رسمى *nasb resmi*, رسوم وتشريفات ايله اولان نصب *rouçoumu techrīfātilè olān nasb*, a.-t.

INSTIGATEUR, TRICE, s., قوپرنجی *qoparīdji*, قندرنجی *qyndurīdji*, قشقردنجی *qychqyrdīdji*, فتنه *fitnè* قوپرنجی - انکیز *inquīz*, محرض *mouharriz*, a.; تحریک دورتیجی *deurtīdji*, اغوا ایدن *tahrīk uyghvā iden*.

INSTIGATION, s. f., دورتش *deurtich*, قشقرمه *qychqyrma*, t.; اغرا *ighrā*, اغوا *ighvā*, تحریض *tahrīz*, تحریك *tahrīk*, a.

INSTIGUER, v. a., قندرمق *qyndurmaq*, t.; تحریض - تحریك ا *tahrīz*, *tahrīk it*, اغوا ا *ighvā it*, a.-t.; قشقرتمق *qychqyrtmaq*.

INSTILLATION, s. f., دامله دامله دوکمه *dāmla dāmla deukmè*, t.; تقاطر *teqāthur*, a.

INSTILLER, v. a., ایچنه - اوزرنه دامله دامله دامله - اقتمق *itchinè*, *uzerinè dāmlātmaq*, *aqytmaq*, t.; تقطیر ا *taqthyr it*, a.-t.

INSTINCT, s. m., دورتش *deurtich*, طبیعتك دورتمه‌سی *thab'iatuñ deurtmèci*, t.; سوق طبیعت *sevqy thab'iat*, القا ایلمك *ilqā*, طبع *thab'*, میل طبیعی *meïli thab'i*, a. — Suivre son instinct, سوق طبیعته تبعیت ا *sevqy thabi'atè tebi'iet it*.

INSTINCTIF, IVE, adj., طبیعی *thab'ii*, a.

INSTINCTIVEMENT, adv., سوق طبیعت ایله *sevqy thab'iat ilè*, a.-t.; بالطبع *bitthab'*, a.

INSTITUER, v. a., établir, fonder, وضع - نصب ا *vaz'*, *nasb it*, a.-t.; یکیدن قورمق *ïeñiden qourmaq*, اقامت ا *iqāmet it*, پیندا ا *peïdā it*. — un ordre, برطریقت وضع ا *bir thariqat vaz' it*. — héritier, وارث تعیین ا *vāris ta'iin it*, وارث قلمق *vāris qylmaq*. — Institué, e, نصب - وضع اولنمش *nasb*, *vaz' olounmich*, موضوع *mevzou'*.

INSTITUT, s. m., association ou réunion de personnes vivant sous une règle commune, ordre, طریقت *tharyqat*, pl. a. طرایق *tharāïq*. — Règles auxquelles une société consent à s'assujettir, قانون *qānoun*, نظام *nizām*, ایین *āïin*. — Corps de savants, جماعت علما *djemā'at 'ulemā*. — Établissement d'instruction, مکتب *mekteb*, تعلیمخانه *ta'lïmkhānè*, مدرسه *medrècè*.

INSTITUTEUR, TRICE, s., qui établit, نصب - وضع ایدنجی *nasb*, *vaz' ididji*, a.-t.; واضع *vāzi'*, یکیدن قوران *ïeñiden qourān*. — L'instituteur d'un ordre religieux, برطریقت رهبانیه‌نك واضعی *bir tharīqati rouhbānïiènuñ vāz'ii*. — Qui est chargé de l'éducation, de l'enseignement, خواجه *khodja*, معلم *mou'allïm*, pl. a. معلمین *mou'allemïn*.

INSTITUTION, s. f., action d'instituer, نصب *nasb*, وضع *vaz'*, اقامت *iqāmet*. — L'institution d'un nouvel ordre, یکی بر طریقتك وضع واقامتی *ïeñi bir thariqatuñ vaz' u iqāmeti*. — Chose instituée, وضع نصب اولنمش شی *vaz'*, *nasb olounmich cheï*, اثر موضوع *eceri mevzou'*, pl. آثار موضوعه *açāri mevzou'a*. — C'est une louable insti-

tution, بر وضع مهدوحدر *bir vaz'i memdoûhtur.* — Régle, قانون *qânoun.* — Coutume, عادت *'âdet,* a. — Maison d'éducation, تعليم خانه *ta'lîm khânè,* a.-p.; مكتب *mekteb.* — Institution, nomination d'un héritier, نصب وارث *nasbi vâris.* — Éducation, تربيه *terbiè.*

Instructeur, s. m., officier qui apprend l'exercice aux troupes, عسكر نفراتنه تعليمى اوكردیجى ضابط *'asker neferâtinè ta'limi eugredîdji zâbith,* تعليمجى *ta'limdji,* a.-t.

Instructif, ive, adj., علم اوكرديجى *'ylm eugredîdji,* متضمن معارف ومعلومات *mutezammini me'ârif u ma'loumât.* — C'est un livre fort instructif, فوايد كثيره متضمن بر كتابدر *fevâïdi kecîrèï mutezammin bir kitâbtur.*

Instruction, s. f., éducation, تربيه *terbiè,* تعليم *ta'lîm,* اوكرتمه *eugretmè,* t. — Avoir soin de son instruction, امر تعليمنه صرف همّت ا *emri ta'limimè sarfi himmet it.* — Savoir, علم *'ylm,* معرفت *ma'rifet,* a.; دانش *dânich.* — Leçon, préceptes qu'on donne pour instruire, درس *ders.* — Vous nous avez donné là une bonne leçon, بو بابده بزه بر خيرلو درس ويردیكز *bou bâbdè bizè bir khaïrlu ders vîrdîñyz.* — Ordres donnés à un envoyé, تعليمات *ta'limât,* تعليمات نامه *ta'limât nâmè,* a.-p. — Ordres, injonctions, امر *emr,* تنبيه *tembîh.* — Connaissance d'un ou de plusieurs faits, علم وخبر *'ylm u khaber.* — Je vous demande cela pour mon instruction, بونى تحصيل علم وخبر ضمننده سزدن سؤال ايده‌رم *bouni tahsil 'ylm u khaber zimnindè sizden souâl iderum.* — L'instruction d'un procès, ضبط الدعوى *zabth udda'va.*

Instruire, verbe a., enseigner, تعليم اوكرتمك *eugretmek,* t.; تعليم ا *ta'lîm it,* a.-t.; درس ويرمك *ders vîrmek.* — les enfants, اطفال وصبيانى تعليم ا *ithfâl u sybiâni ta'lîm it.* — Former les mœurs, تربيه ادبلمك *edeblêmek,* تربيه ا *terbiè it.* — Informer, بيلدرمك *bîldurmek,* خبر ويرمك *khâber vîrmek,* خبير واكاه ا *khabîr u aghiâh it,* اعلام اكلتمق *a'lâm* اكلتمق *a'lâm it.* — un procès, بر دعوايى دوزمك *bir d'avâï duzmek,* ضبط دعوا ا *zabthi d'avâ it.* — S'Instruire, v. réfl., اوكرنمك *eugrenmek,* بيلمك *bîlmek,* درس المق *ders âlmaq.* — S'informer, خبر المق *khaber olmâq.* — Acquérir la connaissance, تحصيل وقوف ا *tahsîli vouqouf it.*

Instruit, e, adjectif, qui sait, بيلمش *bîlmich,* اوكرنمش *eugrenmich,* تربيه اولنمش *terbiè olounmuch,* a.-t. — Lettré, اوقمش *oqoumych,* t.; عالم *'âlim,* a.; معرفت صاحبى كثير *ma'rifet sâhibi kecîr* المعلومات *ul-ma'loumât,* a.-p. — Avisé, averti, اكاه اولمش *aguiâh olmuch,* خبير *khabîr,* خبردار *khaberdâr,* p.; متنبّه *mutenebbih.* — Informé, renseigné, واقف *vâqyf.*

INSTRUMENT, s. m., outil, الت *alet*, pl. à. الات *alāt*; ادات *adāt*, pl. ادوات *adevāt*. — de chirurgie, جرّاح التی *djerrāh aleti*, t. — de musique, ساز *sāz*, p.; چالغی *tchālghy*, چلغو *tchalgou*, الت موسیقی *aleti moucyqyy*, pl. الات موسیقیّه *alāti moucyqyyè*. — Jouer d'un —, ساز چالغی چالمق *sāz, tchālghy tchālmaq*. — Instrument se dit aussi des personnes : il a été l'instrument de sa perte, کندو اعدامنه الت اولمشدر *guendu 'ydāminè alet olmuchtur*. — Se dit également des actes publics, des traités et des contrats, حجّت *heuddjet*, pl. حجج *houdjedj*. — C'est un instrument authentique, معمولٌ به بر حجّتدر *memoulun bih bir heuddjettur*.

INSTRUMENTAL, E, adj., الاتی *alati*, a. — Musique instrumentale, ساز ایله اولان سازلر موسیقی *sāzlar, sāz ilè olān moucyqy, موسیقیٔ بالمعارف moucyqyi bilme'ārif*.

INSTRUMENTER, v. n., حجّت وسند یازمق *heuddjet u sened iāzmaq*, a.-t.; کتب حجت ا *ketbi heuddjet it*.

INSU (A L'), adv., علم وخبر اولمیه‌رق *'ylm u khaber olmaïaraq*, علم لاحق اولمیه‌رق *'ylmi lāhyq olmaïaraq*, a.-t.; بلا خبر *bilā khabcrin*, a. — A mon insu, خبرم اولمیه‌رق *khaberum olmaïaraq*.

INSUBMERGIBLE, adj. com., صوایله بصدرلمز *souilè basturilmaz*, t.; غرق اولنمز *gharq olounmaz*, a.-t.

INSUBORDINATION, subst. fém., اطاعتسزلق *ithā'atsyzlyq*, a.-t.; عدم اطاعت *'ademi ythā'at*, a. — Acte d'insubordination, قاعده اطاعته مغایر عمل وحرکت *qā'idèï ythā'atè moughāir 'amel u hareket*.

INSUBORDONNÉ, E, adj., اطاعتسز *ithā'atsyz*, a.-t.; غیر مطیع *ghaïri mouthy'*, a.; سرکش *serkech*, p.

INSUCCÈS, s. m., سوء نتیجه *suï netidjè*, نتیجهٔ ردیّه *netidjèï redïiè*, a.; نتیجه‌سزلک *netidjèsyzlik*, a.-t.

INSUFFISAMMENT, adverbe, کفایتسزلکله *kefāïetsyzligulè*, یتمه‌جک مرتبه‌ده اولمیه‌رق *ïetèdjek mertebèdè olmaïaraq*, a.-t. من غیر کفایت *min ghaïri kefāïet*, a.

INSUFFISANCE, s. f., کفایتسزلك *kefāïetsyzlik*, عدم کفایت *'ademi kefāïet*. — Incapacité, قابلیتسزلك *qābilïietsyzlik*, a.-t.; عدم اهلیّت *'ademi ehlïiet*, عدم لیاقت *'ademi liāqat*.

INSUFFISANT, E, adj., یتشمز *ïetichmez*, کفایت کافی دکل *kiāfi dëil*, اتمز *kefāïet etmez*, یتمز *ïetmez*, کفایتسز *kefāïetsyz*, a.-t.; غیر کافی *ghaïri kiāfi*, a.

INSULAIRE, adj. com., اطه‌لو *adhālu*, t.; جزیره‌لو *djèzīrèlu*, a.-t. — Les peuples insulaires, اطه‌لو اهالیٔ جزیره *adhalu khalqy, ehālii djezirè*.

INSULTANT, E, adj., qui insulte, خاطره شانه طوقنان *chānè, khāthyrè dhoqounān*. — Qui injurie, qui outrage, شتم ایدیجی *chetm idïdji*, a.-t.; شتّام *chattām*, a. —

Discours insultants, ستم اميز سوزلر *sitem amïz seuzler*, مخجل شان وناموس اولهجق كلمات *moukhilli chān u nāmous oladjaq kelimāt*.

Insulte, s. f., atteinte à l'honneur, شانه طوقنمه *chānè dhoqounma*, p.-t. — Mauvais traitement, بد معامله *bed mou'āmelè*. — Injure, سوكش *seuguch*, t.; شتم *chetm*, p.; كسر شان - ناموس *kesri chān, nāmous*, a.

Insulter, v. a., attenter à l'honneur, عرضنه - شانه طوقنمق *yrzinè, chānè dhoqounmaq*, t. — Maltraiter, بد معامله ا *bed mou'āmelè it*. — Attaquer, - اوزرنه اورمق صالمق *uzèrinè ourmaq, sālmaq*, t. — Faire dépit, affront, نسبت ا *nispet it*, a.-t. — de paroles, سوكمك ديل ايله *seugmek, dīl ilè indjitmek*, قولاً تكدير ا *qavlen tekdïr it*. — Manquer de respect aux personnes, aux choses, اعتبار ايتمامك *'itibār itmemek*, حرمتسزلك كوسترمك *heurmetsizlik guestermek*. — Insulter aux magistrats, aux juges, قضات وحكامه حرمت ايتمامك *qouzāt u hukkiāmè heurmet itmemek*. — Insulter une place, بر قلعه نك اوزرينه اچيقدن وارمق *bir qal'anuñ uzerinè atchyqten vārmaq*.

Insupportable, adj. com., تحمّل اولنمز *tehammul olounmaz*, تحمّلى ممكن دكل *tehammuli mumkin deïl*, a.-t.; چكلمز *tchekilmez*. — C'est un homme insupportable, تحمّل اولنميه جق بر ادمدر *tehammul olounamaïadjaq bir adem-dur*.

Des douleurs insupportables, طاقت كتورلهميه جك اوجاع *thāqat gueturulemeïèdjek evdjā'*.

Insupportablement, adverbe, تحمّل اولنميه جق صورت ايله *tehammul olounamaïadjaq souret ilè*, a.-t.

Insurgé, s. m., زوربا *zorbā*, t.; عاصى *'āssi*, a. — Au plur., les insurgés ou les insurgeants, اياغه قالقانلر *aïāgha qālqānlar*, اطاعتدن چيقانلر *ythā'atten tchyqānlar*, ارباب خروج *erbābi khouroudj*.

Insurger (S'), v. pr., اياغه قالقمق *aïāgha qālqmaq*, اطاعتدن چيقمق *ithā'atten tchyqmaq*, t.; خروج ا *khouroudj it*, زوربالق ا *zorbālyq it*.

Insurmontable, adj. com., يكلمز دفعى ممكن اولميه جق *ïeñilmez, def'y mumkin olmaïadjaq*, t.; مهتنع الدفع - الاندفاع *mumteni' uddef', ul-indifā'*, a. — Des difficultés insurmontables, دفعى ممكن اولميه جق صعوبتلر *def'y mumkin olmaïadjaq sou'oubetler*. — Obstacle —, محذور مهتنع الدفع *mahzouri mumteni' 'uddef'*.

Insurrection, s. f., اياغه قالقمه *aïāgha qālqma*, قالقش *qālqych*, زوربالق *zorbālyq*, t.; خروج *khouroudj*, عتوّ *'outòuv*, عصيان *'ysiān*, a.; عاصيلق *'acylyq*.

Insurrectionnel, e, adj., فتنه لو *fitnèlu*, زوربالغه متعلق *zorbālygha mute'allyq*, a.-p. — Mouvement —, زوربالق *āorbālyq*.

Intact, e, adj., à quoi l'on n'a pas touché, ال دكمهمش - طوقنمامش

el dègmèmich, *dhoqounmāmich*, غير مماس *ghaïr memās*, ياپشلمامش *ïāpichilmamich*, دوقنلمامش *doqounoulmamich*, غير ملمس *ghaïri mulemmes*, غير مهسوس *ghaïr memsous*. — Entier, تمام *tèmām*, تامّ *tāmm*, بى قصور *bi qouçour*. — Le dépôt s'est trouvé intact, امانت دوقنلمامش بولندى *emānet doqounilmemich bouloundou*. — Homme —, اوزرينه لكه قونمامش ادم *uzèrinè lekkè qonmāmich adem*.

Intarissable, adj. com., توكنمز- *tukenmez*, بوشادلمز *bochādilmaz*, بوشادلمه‌سى قابل اولميان *bochādilmaci qābil olmaïān* t.; بى غاية *bi ghāïet*, بى نفاد *bi nefād*, a. — Source intarissable, ينبوع بى نفاد *ïemboū' bi nefād*.

Intégral, e, adj. et s., calcul, حساب بالغ الى مقادير الكاملة *hyçāb bālygh ila meqādīr ul-kiāmilet*. — Le calcul intégral et différentiel, حساب التمام والتفاضل *hyçāb ettamām vettefāzil*, a.

Intégralement, adv. (peu usité), entièrement. Voyez ce mot.

Intégralité, s. f., تماميّة *tamāmïet*, a. — L'intégrité du territoire ottoman, تماميّت اراضئ ممالك عثمانيّه *tamāmïèti erāzii memāliki 'osmānïïè*.

Intégrant, e, adj., ne se dit que dans cette phrase, *parties, molécules intégrantes*, اجزاء متممة *edjzāï mutemmimet*, a.

Intègre, adj. com., incorruptible, صالح اهل عرض *ehli ïrz*, عادل *'ādil*, a. — En parlant d'un juge, افساد قبول ايتمز *ifsād qaboul itmez*, رشوت المز *richvet almaz*, عفيف بر قاضى *'afīf bir qāzi*.

Intégrité, s. f., état d'un tout complet, بتونلق *butunlyq*, t.; تماملق *temāmlyq*, a.-t.; تماميّت *temāmïiet*, حال تماميّت *hāli tamāmïiet*. — État parfait d'une chose non corrompue, حال كمال *hāli kemāl*, هيئت كامله *heïieti kiāmilè*, كمال *kemāl*, a. — Probité, طوغرلق *dhoghroulyq*, t.; صالحلق *sālihlyq*, a.-t.; عرض استقامت *'yrz istiqāmet*, عدل *'adl*, خلوص *khoulous*, برارت *berāzet*, a. — des mœurs, برارت اخلاق *berāzeti akhlāq*.

Intégument, s. m., غشاء *ghychāe*, pl. a. اغشية *aghchïet*.

Intellect, s. m., entendement, اكلايش قوّتى *anlāïch qouvveti*, t.-a.; اكلايش *anlāïch*, t.; قوّة فاهمة *qouvveti fāhimet*, عقل *'aql*, ادراك *idrāk*, تفهّم *tefehhum*, a.

Intellectif, ive, adj., تفهّمى *tefehhumii*. — L'Intellective ou faculté intellective, l'intelligence. Voy. ce dernier mot.

Intellection, s. f., اكلامه *anlama*, اكلايش *anlāïch*, t.; فهم *fehm*, a.

Intellectuel, e, adj., اكلايشه- *anlaïchè*, عقله متعلق *'aqlè mute'allyq*. — Faculté intellectuelle, قوّت مدركه *mudriket*, قوّت مدركه *qouvvèti mudrikè*, قوّت فاهمه *qouvveti fāhimè*. — L'opposé de maté-

riel, spirituel, روحانی *rouhāni*.

Intelligemment, adv., عقللولق بالادراك ایله *'aqyllulyq ilè*, a.-t.; *bilidrāk*, a.; مدركانه *mudrikiānè*, a.-p.

Intelligence, s. f., faculté intellectuelle, اكلايش *añlāïch*, بيلش قوّتی *bīlich qouvveti*, t.; عقل *'aql*, فهم *fehm*, افهام *ifhām*, ادراك *idrāk*. — Connaissance approfondie, compréhension, وقوف *vouqouf*, بيلش *bilich*. — Esprit, ذهن *zihn*. — Amitié réciproque, برلك *birlik*, t.; اتفاق *ittifāq*, اتحاد *ittihād*, موافقت *muvāfaqat*, موافقة *muvālefet*, a. — Ils sont en bonne intelligence, ميانه‌لرنده حسن امتزاج وموالفت واردر *miānèlerindè husni imtizādj u muālefet vārdur*. — Correspondance secrète pour tromper un tiers, كيزلو دانشقلق *guizlu dānichyqlyq*, اتفاق خفيّ *ittifāqy khafii*, مخابرهٔ خفيّه *moukhāberèi khafiiè*. — Être d'intelligence, correspondre, خبرلشمك *khaberlechmek*. — Être d'intelligence avec l'ennemi, دشمن ایله خفی معاملهسی او *duchmen ilè khafi mou'āmelèci ol*. — Substance purement spirituelle, عقل اوّل *'aqli evvel*. — Les intelligences célestes, ارواح سماويّه *ervāhi semāviiè*.

Intelligent, e, adj., qui a la faculté intellective, عاقل *'uqyl*, ذهنلو *zehinlu*, a.-t.; هشيار *houchiār*, p.; اهل ادراك *ehli idrāk*, a.; بيلش قوّتنه مالك *bilich qouvvetinè mālik*, ذو ادراك *zou idrāk*. — Habile, qui a une connaissance parfaite en quelque matière, واقف كثير اشنا *vāqyf*, *achinā*, المعلوماتلو *kecir ul-ma'loumātlu*.

Intelligible, adj. com., qui est aisé à comprendre, اكلانور *añlānur*, اكلاشلور *ānlāchilur*, بللو *bellu*, t.; معقول *ma'qoul*, مكن الفهم *mumkin ul-fehm*, a. — En terme didactique, qui est l'objet de l'entendement, معنوی *ma'nevi*. — Être intelligible, موجود معنوی *mevdjoudi ma'nevi*.

Intelligiblement, adv., d'une manière intelligible, اكلاشلور وجهله *añlāchilur vedjhilè*, فهم اولنه‌جق وجهله *fehm olounadjaq vedjhhilè*, a.-t.; بوجه مكن الفهم *be vedji mumkin ul-fehm*. — Clairement, اشكاره *achikiārè*. — Nettement, تميزجه منقحاً *temizdjè*, *munaqqyhen*, a.

Intempérament, adverbe, اعتدالسزلق ایله *i'tidālsizlyq ilè*, افراط اوله‌رق *ifrāth olaraq*, a.-t.

Intempérance, s. f., اعتدالسزلق *i'tidālsyzlyq*, پرهيزسزلك *perhizsizlik*, افراطه وارمقلق *ifrāthè vārmaqlyq*, a.-t.; عدم اعتدال *'adèmi i'tidāl*, عدم اقتصاد *'adèmi y'qtiçād*, a.

Intempérant, e, adj., اعتدالسز *i'tidālsyz*, افراطه واران *ifrāthè vārān*, شهوتی غالب *chehveti ghālib*, a.-t.; پرهيزسز *perhizsyz*, p.-t.; بی اعتدال — پرهيز *bi i'tidāl*, *perhiz*, a.-p.; نفسنی ضبط ایتمین *neficini zabth itmeïen*.

Intempéré, e, adj., هوا وهوسنه

اشوری کیدن *havā vu havecinè achuru guiden*, نا معتدل *nā mu'tedil*, مفرط فی مشتهیات النفس *myfryth fi muchtahiiāt unnefs*, a.

INTEMPÉRIE, s. f., de l'air, هوا اعتدالسزلغی *havā i'tidālsyzlyghy*, هوا فنالغی *havā fenālighy*. — L'intempérie de l'air est très-nuisible à la santé, هوانک عدم اعتدالی بغایت مخل صحتدر *havānuñ 'ademi i'tidāli beghāiet moukhyrlli syhhattur*. — dans les humeurs, اخلاطک عدم اعتدالی *akhlāthuñ 'ademi i'tidāli*.

INTEMPESTIF, IVE, adj., وقتسز *vaqytsiz*, زمانسز *zemānsiz*, محلسز *mahalsiz*, a.-t.; بی محل *bi mahall*, a.

INTENDANCE, s. f., direction d'affaires, اداره *idārè*, تدبیر *tedbīr*, a. — Fonction d'intendant, ناظرلق *nāzirlyq*, a.-t.; نظارت *nazāret*, امینلک *eminlik*, a.-t.; امانت *èmānet*, کتخدالق *ketkhoudālyq*, کیالق *kiahiālyq*. — d'une grande maison, بر قوناغک کیالغی *bir qonāghuñ kiahiālyghy*. — des finances, امور مالیه‌نک نظارتی *oumouri māliènuñ nazāreti*. — des bâtiments, ابنیه نظارتی *ebniè nazāreti*. — d'une province, بر ایالتک نظارتی *bir eiāletuñ nazāreti*. — Principautés des provinces de Valachie ou de Moldavie, افلاق یا بغدان ایالتلرینک ویوده‌لغی *iflāqeā boghdān iāletlerinuñ voïvodalyghy*. — L'intendance de la douane, کمرک امینلکی *gumruk eminligui*. — La durée d'une administration d'intendant, ناظرلق وقتی - مدتی *nāzirlyq vaqty, muddeti*. — District où s'étend la charge d'intendant, ناظرلق ناحیه‌سی *nāzirlyq nāhiècci*, قلمرو نظارت *qalemrevi nazāret*. — Hôtel où loge l'intendant, ناظر قپوسی - قوناغی *nāzir qapoucy, qonāghy*.

INTENDANT, E, s., administrateur, ناظر *nāzir*, امین *emin*, a. — d'un particulier, کیا *kiahiā*, t.; کتخدا *ketkhoudā*, p. — des finances, اموال میریه ناظری *emvāli miriiè nāziri*. — d'une province, بر ایالتک ناظری *bir eiāletuñ nāziri*. — de l'armée, اردو ناظری *ordou nāziri*. — des bâtiments, ابنیه ناظری *ebniiè nāziri*.

INTENSE, adj. com., پک *pek*, کسکین *keskín*, عظیم *'azím*, شدید *chedíd*, a.; قتی *qāti*, سخت *sakht*, t.-p. — Froid —, کسکین صوغوق *keskín soghouq*. — Chaleur —, حرارت شدیده *harāreti chedídè*.

INTENSIF, IVE, adj., on dit mieux INTENSE. Voyez ce mot.

INTENSION, s. f., terme de physique et de médecine, force, véhémence, سرتلک *sertlik*, t.; شدّت *chiddet*, حدّت *hyddet*, a. — L'intension de la fièvre, حمّانک حدّتی *hommānuñ hyddeti*.

INTENSITÉ, s. f., زور *zor*, قتیلق *qatilyq*, کسکینلک *keskínlik*, شدّت *chiddet*, قوّت *qouvvet*, a. — du froid, صوغوقک کسکینلکی *soghouquñ keskínligui*. — de la

chaleur, حرارتك شدّتی *harāretuñ chiddeti.*

Intensivement, adv., سرتلك ايله *sertlik ilè*, t.; حدّت ايله *hyddet ilè*, a.-t.; بالحدّت *bilhiddet*, ā.

Intenter, v. a., commencer, باشلمق *bāchlamaq*, t. — un procès, دعوا اقالدرمق *davā it, davā qāldurmaq*, بر كمسنه نك اوزرينه دعوا ا *bir kimesnènuñ uzerinè d'avā it.* — une accusation contre quelqu'un, بر كمسنه نك اوزرينه تهمت اتمق *bir kimesnènuñ uzerinè teuhmet atmaq.*

Intention, s. f., but qu'on se propose en agissant, نيّت *nïiet*, pl. a. نيّات *nïiāt*, مرام *merām*, مقصود *maqsoud*, قصد *qast.* — Bonne —, نيّت خيره *nïiet khaïrè*, نيّت صالحه *nïieti sālyha.* — secrète, نيّت خفيه *nïiet khafiïè.* — Mauvaise —, سوء نيّت *souï nïiet*, غرض *gharaz*, a. — Avoir intention, مرادی ـ قصدی ـ نيّتی او *murādi, qasdi, nïièti ol.* — Il a l'intention de faire telle chose, فلان شيئی ايتمك نيتنده در *felān cheïi itmek nïietindè dur.* — Son intention n'était pas de vous déplaire, مرامی سزی خاطرمانده ايتمك دكل ايدی *merāmi sizi khāthyrmāndè itmek deïl idi.* — Pensée, idée, فكر *fikr*, pl. a. افكار *eſkiār.* — Je ne l'ai pas fait à autre intention, بونی بشقه فكر ايله ايتمدم *bounou bachqa fikr ilè itmedum.* — Volonté, lorsqu'il s'agit d'un supérieur, مراد *murād*, pl. a. مرادات *murādat*, ارادت *irādet*, استك *istek.* — Mon intention est que, بنم مرادم شويله دركه *benum murādum cheuïlè dur ki.*

Intentionné, e, adj., qui a quelque intention. Il ne se dit qu'avec *bien, mal* ou *mieux.* — Bien intentionné, نيّتی خيرلو *nïieti khaïrlu*, a.-t.; خالص النيّة *khālys unnïiet*, a.; خير خواه *khaïr khāh*, a.-p. — Une personne bien intentionnée, خير خواه بر كمسنه *khaïr khāh bir kimesnè.* — Mal intentionné, فاسد النيّة ـ الطويّة *fācid unnïiet, utthavïiet.* — Les malintentionnés, les malveillants, فاسد الطويه اولان كسان *fācid utthavïiè olān keçān.*

Intentionnel, le, adj., fait avec intention, نيّت ايله *nïiet ilè*, a.-t.; قصدی *qasdii*, a. — Qui appartient à l'intention, مراد اولنان *murād olounān*, ما يراد *mā ïerād.*

Intercadence, s. f., نبضك اويغونسزلغی *nabzuñ ouïghounsizlighy*, a.-t.; عدم التساوی النبض *'adem utteçavi unnabz*, a.

Intercadent, e, adj., pouls —, اويغونسز نبض *ouïghounsyz nabz*, t.-a.; نبض غير متساوی *nabzi ghaïri muteçāvi.*

Intercalaire, adj. com., jour ou année, كبيسة *kebïcet*, فصل السنة *fazl ussenet*, a. — Année —, سال كبيسه *sāli kèbïcè*, p.-a.

Intercalation, s. f., فصل السنه نك انضمامی *fazl ussenènuñ inzimāmi*, a.-t.

Intercaler, v. a., ajouter, insérer, قويمق *qouïmaq*, ايچره قومق *itchèru qomaq*, ايكی نسنه اراسنه

قومق *iki nesnè arăcindè qomaq*, t.; ادخال - درج ا *idkhāl, derdj it*, a.-t. — Ajouter un jour au mois de février dans les années bissextiles, سنهٔ كبيسه ده فضل سنه اولهرق - ماه شباطه بر كون ضمّ ا *senèï kebïcedè fazlï senè olaraq, māhi chubāthè bir gun zamm it.*

INTERCÉDER, v. n., شفاعت ا *chifā'at it*, a.-t.; بر كمسنه ايچون رجا - دلك ا *bir kimesnè itchoun ridjā, dilek it.*

INTERCEPTER, v. a., طوتمق *thoutmaq*, t.; ضبط - اخذ ا *zabth, akhz it*, a.-t. — Une lettre a été interceptée, بر مكتوب طوتلدى *bir mektoub thoutouldou.* — les chemins, les communications, - يولن يوللرى كسمك *ïolyn, ïolleri kesmek.* — Retenir, arrêter au passage, اليقومق *alyqomaq.*

INTERCEPTION, s. f., اراسى كسليه *arăcy kecilmè*, t.; قطع *qath'*, انقطاع *inqithā'*, a. — du son, انقطاع صوت *inqytha'ï savt.* — des rayons du soleil, اشعهٔ شمسك انقطاعى *eche'aï chemsuñ inqythā'ï.*

INTERCESSEUR, s. m., شفاعت ايدجى *chifā'at'ididji*, شفاعتجى *chefā'atdji*, ديلك ايدجى *dilek ididji*, a.-t.; ميانجى *miāndji*, t.; شفيع *chefi'*, a.

INTERCESSION, s. f., شفاعت *chifā'at*, رجا *ridjā*, a.; - ديلك *dilek*, t.

INTERCOSTAL, E, adj., قبورغه كميكلرى اراسنده كى *qabourgha guemïkleri arăcindèki*, t. — Les muscles intercostaux, فواصل اضلاعده اولان عضلات *fevăcyli azlā'dè olān 'azalāt.*

INTERCUTANÉ, E, adj., ات ايله درى اراسنده كى *èt ilè dèri arăcindè ki*, t.; مابين الجلد واللحم *mābeïn ul-djild vellahm*, a.

INTERDICTION, s. f., prohibition, يصاق *ïassāq*, t.; منع *men'*, نهى *nehi.* — civile, حجر *hedjr.* — Suspension d'un office, عزل *'azl*, تعطيل *ta'thïli*, ماموريّت *memouriïet.*

INTERDIRE, v. a., ياسماق - تحريم - منع - يصاق ا *ïāçāq it*, - تحذير ا نهى ا *tahrïm, men', nehi it, tahzïr it.* — On lui a interdit l'entrée de la ville, درون شهره وضع قدم ايلمكدن منع وتحذير اولندى *derouni chehrè vaz'i qadem ëilemekten men'u tahzïr oloundou.* — Cela vous est interdit, بو شئ سكا ممنوعدر *bou cheï saña memnou'dur.* — Déconcerter, شاشرمق *chāchurmaq*, t.; حيرته براقمق *haïretè brāqmaq.* — Interdire l'exercice des ordres sacrés ou des fonctions publiques, اماملغى ياخود ماموريّتى بطاللمق - تعطيل ا *imāmlyghy ïākhod meemouriïeti bathāllamaq, ta'thyl it.*

INTERDIT, adj., défendu, يصاق اولنمش - اولمش *ïaçāq olounmich, olmich*, يصاق *ïassāq*, t.; ممنوع *memnou'*, نهى *nahi*, حرام *harām.* — Déconcerté, شاشمش *chāchmich*, t.; حيران *haïrān*, مبهوت *mebhout.*

INTERDIT, s. m., censure ecclésiastique, پاپازك عزلى *pāpāzuñ 'azli*, a.-t.; امامتك تعطيلنى

محتوی حکم *imāmetuñ ta'thilini muhtevi hukm.*

Intéressant, e, adj., qui intéresse, واجب الاعتنا *vādjib ul-'ytinā*, معتنا به *mu'tenā bihi*, a. — Ouvrage intéressant, شایان عتنا اولهجق تالیف *chāïān 'ytinā oladjaq te'elif.* — Nouvelle intéressante, بر خبر واجب الاعتنا *bir khaberi vādjib ul-'ytinā.* — Qui importe, مهم *muhimm*, بجید *bèdjid.* — Avantageux, فایدلو *fāïdèlu.* — Agréable, دلبر *dilber*, p.-a.-t. — Chose qui mérite d'être vue, کورلجک شیء *gueuruledjek chèï.* — Qui mérite attention, دقتلی ایلهجک شیء *diqqat idèdjek chèï.* — Figure intéressante, سزاوار نظر رغبت اولهجق شکل وسیما *sizāvāri nazari raghbet oladjaq chekl u sīmā.*

Intéressé, e, adj., qui a intérêt à une chose, علاقهسی اولان *'alāqacy olān*, صاحب علاقه *sāhyb 'alāqa*, a.-t. — Actionnaire, حصهدار *hyssèdār*, a.-p.; حصه اورتاغی *hyssè ortāghy.*

Intéresser, v. a., quelqu'un dans une entreprise, حصه دار ا *hyssè dār it*, فایدلی اورتاغی ا *fāïdè ortāghy it*, بر مصلحتده فایدهیه تشریک ا *bir maslahattè fāïdèïè techrīk it.* — Attirer par l'espoir du gain, فایدلی امیدی ایله جلب ا *fāïdè umidi ilè djelb it*, عرض منفعت ایله جلب ا *'arz menfa'at ilè djelb it*, a.-t.; داداندرمق *dādāndurmaq.* — dans son commerce, تجارتنده تشریک ا *tidjāretindè techrīk it.* — Importer, toucher, مصلحته طوقنمق *maslahatè dhoqounmaq.* — Cette affaire intéresse tout le pays, بو خصوص بالجمله مملکتک مصلحتنه طوقنور *bou khouçous bildjumlè memleketuñ maslahatinè dhoqounour.* — Émouvoir les esprits, تحریک عرق رقت ا *tahrīk 'yrqy ryqqat it*, قلبه تاثیر ا *qālbè tāçīr it*, یورکه دوقنمق *üreguiè doqounmaq.* — S'Intéresser, v. pr., faire attention à, قیرمق دقت ویرمک ـه ا *qaïrmaq*, *diqqat vīrmek, it.* — pour quelqu'un à une affaire, التزام ا *iltizām it.* — Je m'intéresse à cette affaire comme si c'était la mienne propre, بو مصلحتك کندو امورم کبی التزام درکاردر *bou maslahattè guendu oumourum guibi iltizāmum derkiār dur.* — Prendre part dans une affaire, بر مصلحتده اتخاذ علاقه ومشارکت ا *bir maslahattè ittikhāz 'alāqa vu muchāreket it.*

Intérêt, s. m., ce qui importe à l'honneur ou à l'utilité, le lucre, le profit, مصلحة *maslahat*, pl. مصالح *meçālyh*, غرض *gharaz*, pl. اغراض *aghrāz.* — Intérêt public, مصلحت عامه *maslahati 'āmmè.* — particulier, مصلحت مخصوصه *maslahati makhsoucè.* — pécunier, مصلحت دیناریه *maslahati dīnārïïè.* — de l'état, مصلحت ملکیه *maslahati milkïïè.* — Il y va de notre intérêt, مصلحت مخصوصه مزه دائر بر شیدر *maslahati makhsoucè muzè dāïr bir cheïdur.* — Parler sans

intérêt, sans passion, بیغرضانه *bigharazānè seuïlemek.* — Mettre quelqu'un hors d'intérêt, de préjudice, ضرردن صاقندرمق *zararden sāqyndurmaq.* — C'est une affaire où je prends intérêt, dont je prends soin, ملتزم اولان مادەلرندندر *multezimum olān māddèlerindendur.* — Ce qui concerne la seule utilité, فائدەلنمه فکری *faïdèlenmè fikri,* فکر نفع فائده *fikr unef' u fāïdè.* — Le profit, l'avantage même, کار *kiār,* منفعت *menfa'at.* — Intérêt usuraire, معامله ربح *mou'āmelè ribh,* فیض *feïz,* فایض *fāïz,* مرابحه *murābeha.* — Avec intérêt, usurairement, معامله ـ مرابحه ایله *mu'āmèlè, murābeha ilè.* — Emprunter à intérêt, معامله ایله آلمق *mou'āmèlè ilè ālmaq.* — Prêter à intérêt, معامله ایله ویرمک *mou'āmèlè ilè vïrmek,* مرابحه ایله اقچه ویرمک *murābeha ilè aqtchè vïrmek.* — A gros intérêts, اغر مرابحه ایله *aghyr murābeha ilè.* — A petit —, خفیف مرابحه ایله *khafïf murābeha ilè.* — Combien cet argent vous rapporte-t-il d'intérêt? بو اقچه سزه نه مقدار فائض ویرر *bou aqtchè sizè nè myqtār fāïz vïrur.* — Intérêt, sentiment de curiosité ou d'admiration, اعتنا *y'tinā.* — C'est une chose digne d'intérêt, واجب الاعتنا بر شیدر *vādjib ul-y'tinā bir cheïdur.* — En terme de jurisprudence, préjudice, ضررلر *zararlar.* — Tous dépens, dommages et intérêts, واقع اولان بالجمله مصارف ومضرات وخسارات *vāqy' olān bildjumlè meçārif u mazarrāt u khaçārāt.*

Intérieur, e, adj., qui est au dedans ایچ *itch,* ایچرده کی *itcherdèki,* t.; درون *dèroun,* درونی *dèrouni,* p.; داخل *dākhil,* a. — L'intérieur, ایچ *itch,* ایچی *itchi,* ایچری *itchèri,* ایچرو *itcheru.* — de l'église, کلیسانك ایچروسی *keliçānuñ itcherucy.* — Dans l'intérieur, ایچنده *itchindè,* ایچرده *itcherdè.* — du palais, سرایك ایچنده *sarāïuñ itchindè.* — Les choses les plus cachées, ایچ یوز دخیله احوال *itch ïuz dakhylèï ahvāl.* — Connaître l'intérieur d'une famille, بر خاندانك دخیلهٔ احوالنه واقف اولمق *bir khānedānuñ dakhylèï ahvālinè vāqyf olmaq.* — Les pensées les plus secrètes de l'âme, یورکك ایچ یوزی *ïureguñ itch ïuzu.* — بطانهٔ قلب *bethānèï qalb.* — Il a l'intérieur très-bon, درونی پاکیزه وصافدر *derouni pākïzè vu sāftur.*

Intérieurement, adv., ایچرو *itchèru,* ایچرودن *itcheruden,* ایچرده *itcherdè,* ایچره *itchrè,* t.; داخلاً *dākhilen.* — En parlant de l'âme, باطناً *bāthynen,* a.

Intérim, s. m., اره وقتی *ara vaqti,* t.-a. — Par —, اره وقتی ایچون موقتاً *ara vaqti itchoun, mouvaqqaten.* — Dans l'intérim, اثنادە *esnādè,* ارالقده *arālyqta,* اراده *arādè,* فیما بین الوقت *fimā beïn elvaqt.* — Remplir une fonc-

tion par intérim, بر مأموریتی موقتا *bir memourieti muvaqqaten iā vekiāleten idjrā it.*

Interjection, s. f., partie de l'oraison qui sert à exprimer l'élan des passions, صوت *savt*, pl. a. اصوات *esvāt*, حرف ندا *harfi nidā*, — Action d'interjeter, interjection d'appel. Voyez Interjeter.

Interjeter, v. a., un appel, دعوایی بشقه محکمه‌یه قالدرمق *davāïi bachqa mehkemèïe qāldurmaq*, a.-t.; نقل - رفع الدعوی *naql-, ref' udd'avā*, a.

Interligne, s. m., espace entre deux lignes, ایکی سطرك ارالغی *iki sathruñ arālyghy*, ایکی سطر ارمسی *iki sathr araci*, t. — Écrire dans l'interligne, سطر ارمسنده یازمق *sathr aracindè iāzmaq*, n. ما بین السطوره تحریرا *mā bèïn ussuthourdè tahrīr it.*

Interligner, v. a., سطر ارمسی براقمق *sathr araci brāqmaq*, t.

Interlinéaire, adj. com., glose, سطر ارمسنده یازلمش *sathr aracindè iāzilmich*, t.-a.; محرر بین السطور *mouharrer beïn ussouthour*, a.

Interlocuteur, s. m., متکلم *mutèkellim*, مخاطب *moukhātib*, pl. a. مخاطبین *moukhātibîn*.

Interlocution, s. f., مکالمه *mukiālèmè*, تکلم *tekellum*, a.

Interlocutoire, adj., دعوانك تمهید مقدماتنه دائر حکم *davānuñ temhīdi mouqaddemātinè dāïr hukm*, a.-t.

Interlope, adj., commerce, ممنوع اولان تجارت بحریه *memnou' olān tidjāret bahrïïe*, برانی تجارت *berrāni tidjāret*. — Vaisseau —, برانی کمی *berrāni guemi*.

Interloquer, v. n., ordonner un jugement préparatoire pour arriver au jugement définitif, دعوانك تمهید مقدماتنی امر ایتمك *d'ovānuñ temhīdi mouqaddemātini emr it.* — Interloquer, v. a., embarrasser, troubler, شاشزمق *chāchurmaq*.

Intermède, s. m., ارالق *arālyq*, ارا اویونی اثنالق *isnālyq, arā oïouni*.

Intermédiaire, adj. com., qui est entre deux, اره *arā*, t.; مابین *mābeïn*, a.; اراده اولان *arāda olān*. — Temps —, اره وقتی *arā vāqty*. — Espace —, اره یر *arā ïer*. — Médiation —, واسطه *vāsitha*. — Personne —, متوسط *mutevescyth*, a.

Intermédiat, e, adj., intervalle, اره وقتی *ara vaqty*, t.

Interminable, adj. com., بتزلمز *bitirilmez*, صوکی یوق *soñ ïoq*, بتمز *bitmèz*, دوکنمز *tukenmèz*, t.; نهایت *nihāïeti ïoq*, نهایتی یوق *nihāïet boulmaz*, a.-t.; بی نهایت *bi nihāïet*, a.

Intermission, s. f., ارالق *aralyq*, t.; انقطاع *inqythā'*, فاصله *fācylè*, a.

Intermittence, s. f., وتیره *vètirè*, a. — du pouls, نبضنك کسلمه‌سی ارمسی - *nabzuñ aracy, kecylmèci*; انقطاع النبض مناوبه *inqythā', munāvebet unnabz*.

Intermittent; e, adj., pouls,

نبض متناوب *nabzî mutenāvib.* — Fièvre intermittente, حمّای دائره *hoummāï dāïrè,* حمّاء نائبة *hoummāï nāïbet,* a. — Fontaine intermittente, عين متناوب الجريان *'aïni mutenāvib ul-djerîān.*

Interne, adj. com., ايچرده‌كی *itchirdèki,* ايچروده‌كی *ïtcherudèki,* ايچ طرفنده‌كی *itch tharafindaki,* t.; باطنی *bāthyni,* a.; درونی *dèrouni,* p.; داخلیّ *dākhylii.* — Maladie interne, مرض داخلی *marazi dākhyli,* au pl. a. امراض داخليّه *emrāzi dākhylïiè.* — Qualité —, خصلة باطنيّه *khasleti bāthynïiè.*

Internonce, s. m., envoyé diplomatique, اورته ايلچی *orta iltchi,* كوچك ايلچی *kutchuk iltchi.* — Titre de l'ambassadeur ou ministre d'Autriche résident à Constantinople, درسعادتده مقيم اوستريا ايلچيسی *deri se'ādettè muqîm ostriā iltchîci.*

Interpellation, s. f., شرع طرفندن صورمه *cher'y tharafinden sorma,* t.; قبل شرعدن واقع اولان سؤال *qabli cher'yden vāqy' olān sou'āl,* a.-t.

Interpeller, v. a., مطلق بر كمسنه‌دن جواب استمك ـ طلب ا *mouthlaq bir kimèsnèden djuvāb istemek, thaleb it,* كيفيّت حالندن سؤال ايلمك *keïfïieti hālinden souāl eïlemek.*

Interpolateur, s. m., سوز قاتيجی *seuz qātîdji,* t.; مخلّل الكلام *moukhallil ul-kelām,* a.

Interpolation, s. f., اره‌يه‌سوز صوقشدرمه *arāïèseuz soqouchturma,* ادخال كلمه *idkhāli kelimè,* تخلل الكلام *tekhallul el-kelām.*

Interpoler, v. a., متن كتاب ايچنه قاتمق ـ ادخال ـ درج ا *metni kitāb itchinè qātmaq, idkhāl, derdj it,* a.-t.; تخليل كلام ا *takhlîli kelām it,* a.-t.

Interposer, v. a., mettre entre deux, ارايه قومق *arāïè qomaq,* قويمق *qouïmaq.* — S'Interposer, v. pr., se placer entre, اورتايه ـ ارايه كيرمك *ortāïa, arāïè guïrmek,* t. — Intervenir, توسّط ا *tevessouth it.* — En parlant d'un corps qui se met entre deux autres, حيلولت ا *haïloulet it.* — La terre venant à s'interposer, كرهٔ ارض حيلولت ايلدكده *kurèï arz haïloulet eïlediktè.*

Interposition, s. f., situation entre deux corps, ايكی نسنه اراسنده بولنمه *iki nesnè arācindè bolounma,* t. — L'interposition de la terre entre le soleil et la lune, ارضك شمس ايله قمر بيننده حيلولتی *arzuñ chems ilè qamer beïnindè haïlouleti.* — Action d'interposer, اره‌يه قومه *araïa qoma.* — Intervention, ارايه كلمكلك *arāïè guelmeklik,* t.; توسّط *tèvessouth,* a. — L'interposition de l'autorité du roi, وساطة همّت شاهانه *veçāthati himmeti chāhānè.*

Interprétatif, ive, adj., معنايی چيجی *ma'nāïi atchîdji,* تعبير ايديجی *ta'bîr idîdji,* بيان ايدر *beïān ider,* a.-t.; مفسّر *mufessir,*

a. — Déclaration interprétative, تفسير حالى متضمّن بياننامه *tefsîri hāli mutezammin beïānnāmè.*

Interprétation, s. f., action d'interpréter; ترجمه *terdjèmè.* — Explication, معنا ويرمه *ma'nā vîrmè,* a.-t.; تفسير *tefsîr,* pl. a. تفسيرات *tefsîrāt,* تعبير *ta'bîr,* تاويل *tāvîl,* شرح *cherh.* — des songes, تعبير رويا *ta'bîri rouïā.* — littérale, لفظاً بلفظا ويرلان معنا *lafzen bilafzin vîrilān ma'nā.*

Interprète, s. m., truchman; ترجمان *terdjumān,* a. — Premier interprète, باش ترجمان *bāch terdjumān.* — de la Porte ou du gouvernement, دولت ترجمانى *devlet terdjumāni.* — Charge ou fonction d'interprète, ترجمانلق *terdjumānlyq.* — Servir d'interprète, ترجمانلق ا *terdjumānlyq it.* — Parler par interprète, ترجمان واسطه‌سيله سويلشمك *terdjumān vācithacilè seuïlechmek.* — Dans un sens plus général, celui qui traduit une langue, un discours, etc., ترجمه ايدن *terdjèmè iden,* مترجم *mutereddjim,* pl. a. مترجمين *mutereddjimîn.* — Savant, habile interprète, عالم وماهر مترجم *'ālim vè māhir mutereddjim.* — Celui qui explique, مفسّر *mufessir;* معبّر *mou'abbir,* — des songes, معبّر رويا *mou'abbiri rouïā.* — de la loi, en Turquie, مفتى *mufti.* — Celui qui fait connaître le sens d'un auteur, معنايى اچيجى *ma'nāïi atchidji,* شارح *chāryh,* pl. a. شارحين *chārihîn.* — Celui qui est chargé de faire connaître les intentions, les volontés d'un autre, ديل *dîl,* مبلّغ الارادة *muballygh ul-irādet,* زبان اور *zebān āver,* ترجمان زبان *terdjumāni zebān.* — Je vous prie d'être l'interprète de mes sentiments sincères, افكار خالصانه‌مك ترجمان زبانى اولمكزى رجا ايده‌رم *efkiāri khāliçānèmuñ terdjumāni zebāni olmanizi ridjā iderum.*

Interpréter, v. a., traduire d'une langue dans une autre, ترجمه ا *terdjèmè it.* — Expliquer, بيان - شرح - تعبير - تفسيرا *beïān, charh, ta'bîr, tefsîr it.* — en bonne ou en mauvaise part, معنا ويرمك *ma'nā vîrmek,* تاويل ا *teevîl it.* — Cela peut être diversement interprété, بو مادّه على الاختلاف تأويل اولنه بيلور *bou maddè 'alel-ikhtilāf teevîl olouna bîlur.* — Interpréter la volonté de quelqu'un, بر كمسنه‌نك اراده‌سنه معنا ويرمك *bir kimesnènuñ irādècinè ma'nā vîrmek.* — Interpréter un arrêt, حكمك معناسنى بشقه بر حكم ايله اچمق *hukmuñ ma'nācini bachqa bir hukm ilè atchmaq.* — les songes, تعبير رويا ا *ta'bîri rouïā it.*

Interrègne, s. m., حلول مملكت *houlouli memlèket,* فترة *fetret,* pl. a. فترات *fetrāt,* فترت سلطنت *fetrati salthanet.* — Long interrègne, فترت مديدهٔ سلطنت *fetreti medîdèï salthanet.*

Interrex, s. m., وقت فترت اثناسنده حكم وحكومت ايدن حاكم *vaqti fetret esnācindè hukmu hukioumet iden hākim,* a.-t.

INTERROGANT, adj. m., point interrogant, اشارة ـ علامت الاستفهام *ichāret, 'alāmet ul-istifhām*, a.

INTERROGATEUR, TRICE, s.; qui interroge, سؤال ايدنجى *souāl idîdji*, a.-t. — Examinateur. Voy. ce mot.

INTERROGATIF, IVE, adjectif, استفهامى *istifhâmi*, a. — Paroles interrogatives, لفظ استفهام *lafzi istifhām*. — Particule —, ادات استفهام *adāti istifhām*. — Employer des termes interrogatifs, استفهامى جاوى كلمات استعمال ا *istifhāmi hāvi kelimāt isti'māl it*.

INTERROGATION, s. f., صورش *sorych*, t.; سؤال *suāl, souāl*, استفهام *istifhām*, a.; پرسش *pursich*, p.

INTERROGATOIRE, s. m., questions d'un juge et réponses de l'accusé, سوئلتمه *seuïletmè*, t.; استنطاق *istinthāq*, a. — Subir un interrogatoire, استنطاق اولنمق *istinthāq olounmaq*. — Procès-verbal qui contient les questions et les réponses, سؤال جواب مضبطه‌سى *sou'al djevāb mazbathaci*, مضبطة الاستنطاق *mazbathat ul-istinthāq*.

INTERROGER, v. a., questionner, صورمق *sormaq*, t.; سؤال ا *sevāl, souāl it*, استفهام ا *istifhām it*, a.-t.; پرسش ا *pursich it*, p.-t. — Pourquoi nous interrogez-vous? نيچون بزه سؤال ايدرسكز *nitchoun bizè souāl idersiñyz*. — Interroger un criminel, بر مجرمى استنطاق ل *bir mudjrimi istinthāq it*. *Istinthāq it* signifie également interroger, examiner un étudiant sur son savoir. — Interroger sa conscience, ضميرينى تفتيش وتفحص ا *zamîrini teftîch u tefahhous it*.

INTERROMPRE, v. a., empêcher la continuation d'une chose, كسمك *kesmek*, اره‌سنى كسمك *aracini kesmek*, t.; قطع ا *qath it*, ايراث انقطاع ا *irāci inqytha' it*. — Suspendre, arrêter, ـ ايشدن قومق, قالدرمق ـ اليقومق *iqhten qomaq, qāldurmaq, alyqomaq*. — Empêcher, مانع او *māny' ol*. — un travail, une affaire, بر ايشه انقطاع ويرمك *bir ichè inqytha' vîrmek*. — Le discours, سوز اراسنه كيرمك *seuz arācinè guîrmek*, سوزى ـ كلامى ـ لاقردى *seuzi, kelāmi, lāqyrdyi*. كسمك ـ قطع ا *kesmek, qath it*. — Pourquoi m'interrompez-vous? كلامنى نيچون قطع ايدرسكز *kelāmumy nitchoun qath' idersiñyz*. — Interrompu, e, اره‌سنى كسلمش *aracini kecilmich*, منقطع *mounqathy'*. — Ce chemin est interrompu par un fossé qui le traverse, بويول ايچندن كچن بر خندق ايله منقطعدر *bouï ol'itchinden guetchen bir khandaq ilè mounqathy' dur*. — En terme de jurisprudence, interrompre la prescription, استحقاق تصرفك مدت معينه‌سنه ايراث انقطاع ا *istihqāqy teçarrufuñ muddeti mou'tiènècinè irāci inqythā' it*.

INTERRUPTION, s. f., اره‌سى كسلمه *aracy kecilmè*, t.; انقطاع *inqytha'*, انفصام *infiçām*, قطع

qath, a. — du travail, ایشـــك انقطاعی *ichuñ inqythā'ïi*.

Intersection, s. f., مقطع *maqtha*, pl. a. مقاطع *meqāthy'* محل تقـــاطع خطین *mahalli teqāthy'i khattheïn*.

Interstice, s. m., - کوچـــك اینجه ارالق *kutchuk, indjè arālyq*, ازاجـق *arādjiq*, t.; فرجه *furdjè*, فرجة خفیّة *furdjet khafïïet*, a.

Intervalle, s. m., distance d'un lieu ou d'un temps à un autre, ارا - اره *arā*, ارالـــق *arālyq*, ارا *arā*, t.; فاصلة *fācilet*, pl. a. فواصل *fevācyl*, ایکی نسنه ارالغـــی *iki nesnè arālyghy*. — Distance; اورتا یر *orta ïer*, t.; مسافه *muçāfè*, pl. a. مسافات *muçāfāt*, بین *beïn*, ما بین *mā beïn*. — de temps seulement, مدّت *muddet*, مقدار زمان *myqtāri zèmān*. — Entrefaite, اثنالق *esnālyq*, ما بین *mā beïn*. — Il y a un intervalle de dix lieues entre ces deux villes, بو ایکـــی بلدهنك اراسی اون ساعـــت مسافهدر *bou iki beldenuñ arāci on sā'at muçāfèdur*. — Paraître, se manifester par intervalle, فاصـــله ایله ارالق ارالق ظهور ا *fācylè ilè arālyq arālyq zouhour it*.

Intervenant, e, adj., terme de jurisprudence, - صکرهدن کیرمش داخل *soñraden guïrmich, dākhyl*, t.; لاحقا داخل *lāhyqān dākhyl*, a.

Intervenir, v. n., entrer dans une affaire, s'en mêler, ارایـــه کلمك - کیرمك *arāïè guelmek, guïrmek*, قارشمـــق *qārichmaq*, t. — S'immiscer, دخـــل ا *dakhl it*, مداخله ا *mudākhelè it*. — Se rendre médiateur, توسّـــط ا *tevessouth it*, اصلاح ذات البین ایچون ارایه کیرمك *islāhi zāt ul-beïn itchoun arāïè guïrmek*. — Se rendre partie dans un procès, صکرهدن کیرمك *soñraden guïrmek*, لاحقه دعوایه دخول ا *lāhyqa d'avāïè dukhoul it*. — Survenir, ارهده ظهور ا *arada zouhour it*. — Il intervint plusieurs arrêts, اول خلالده متعدّد حکملـــر ظهور ایلدی *ol khylāldè mute'addid humler zouhour eïlèdi*.

Intervention, s. f.; médiation, ارهیه کیرمه *araïè guïrmè*, t.; توسّط *tevessouth*, وساطة *veçāthat*, a. — dans un procès, une affaire, قارشمه *qārichma*, مداخله *mudākhelè*. — dans un procès déjà commencé, صکرهدن کیرمـــه *soñraden guïrmè*, لاحقاً مداخله *lāhyqān mudākhelè*.

Interversion, s. f., نظـــام وترتیبك بوزلمسی *nizām u tertībuñ bozoulmaci*, t.; - انقـــلاب انعکاس النظام *inqylāb, in'yqās unnizām*, a.

Intervertir, v. a., - ترتیبی نظامی بوزمق *tertībi, nizāmi bozmaq*, آلت اوســـت ا *ālt ust it*, تقلیب - تنکیس نظام ا *taqlīb, tenkīci nizām it*, a.-t. — Succession dont l'ordre a été interverti, ترتیبی مختل ومنعکس اولمـــش میراث *tertībi moukhtall vè mu'akes olmuch mīrās*.

Intervertissement, s. m., نظام مرعینك اخلالی *nizāmi mer'ynuñ ykhlāli*, a.-t.

Intestat, adj., وصیتسز *vassïietsyz*, بلا وصیّة *bilā tevsïïè*, بلا توصیّه *bilā vecïiet*, a.-t. — Mourir *ab-intestat*, وصیتسز اولمك *vassïietsyz eulmek*, a.-t.

Intestin, s. m., boyau, قرنك ایچی *qarnuñ itchi*, بغرساق *baghyrsaq*, t.; معی *ma'i*, معا *m'iā*, a. — Gros —, قورم بغرساق *qyvrym baghyrsaq*. — Les intestins, بغرسقلر *baghyrsaqlar*, امعا *em'ā*.

Intestin, e, adj., ایچ *itch*, ایچرده کی *itcherdèki*, t.; درونی *dèrouni*, p.; داخلی *dākhili*. — Guerre intestine, ایچ جنکی *itch djengui*, حرب داخلی *harbi dākhylïi*. — Chaleur intestine, حرارت داخلیه *harāreti dākhylïiè*.

Intestinal, e, adj., بغرسغه متعلّق *baghyrsagha mute'allyq*, a.-t.; معیی *ma'ïi*, a. — Canal intestinal, مجرای معا *medjrāï m'iā*.

Intimation, s. f., acte par lequel on intime, قبل شرعدن بیلدرمه *qabli cher'yden bïldurmè*, t.; تنبیه شرعی *tembïhi cher'y*. — Appel en justice, مرفعه یه چاغرمه ـ دعوت *murafe'aïè tchāghyrma, da'vet eïlemè*.

Intime, adj. com., intérieur, ایچ *itch*, ایچده کی *itchdèki*, t.; درونی *dèrouni*, p.; باطنی *bāthini*. — Conviction intime, اعتقاد باطنی *y'tiqādi bāthini*. — Qui a et pour qui l'on a une une vive affection, صمیمی *samimii*, a.; جان دوستی *djān dosti*, p.-t.; محبّ صمیمی *moahibbi samimii*, انیس *enïs*, a. — Amitié intime, صمیمی دوستلق *samïmi dostlyq*. — Notre ami intime, عظیم ـ عزیز دوستمز *'azïm, 'azïz dostumuz*. — Union, intime, اتّحاد صمیمی *ittihādi samimi*. — Liaison —, رابطهٔ صمیمیّه *rābithaï samimiïè*.

Intimé, e, s., défendeur en cause d'appel, مدّعی علیه *mudde'a 'aleih*, a.

Intimement, adv., cordialement, جان وکوکلدن *djān u gueuñulden*, درون دلدن *derouni dilden*, p.-t.; عن صمیم القلب ـ البال *'an samïm ul-qalb, ul-bāl*, a. — Ils sont liés intimement, بینلرنده از دل وجان رابطهٔ محبّت واردر *beinlerindè ez dil u djān rābythaï mouhabbet vārdur*. — Intimement persuadé, کرکی کبی بیلوب اکلامش *gueregui guibi bilup āñlamich*, معتقد یقینًا *mou'taqydi ïaqynen*,

Intimer, v. a., déclarer, signifier juridiquement, قبل شرعدن بیلدرمك ـ اخبار ا *qabli cher'yden bïldurmek ـ ykhbār it*. — Appeler en justice, ـ محکمه یه دعوت *mehkeimèïè d'avet, ihzār it*, مرافعه یه ـ چاغرمق ـ دعوت ا *murāf'aïè, tchāgyrmaq, d'avet it*, a.-t.

Intimidation, s. f., قورقتمه *qorqoutma*, t.; تخویف *takhvïf*, تخویفة *takhvïfet*, اخافه *ikhāfè*, a.

Intimider, v. a., قورقوتمق *qorqoutmaq*, اورکدمك *eurkutmek*, تخویف ـ شاشرمق *chāchurmaq*, t.; ترهیب ا *takhvïf, ykhāfè it*, اخافه ا

terhīb it. — Intimidé, e, قورقمش *qorqmich*, قورقودلمش *qorqoudilmich*, تخويف اولنمش *takhvīf olounmich.*

Intimité, s. f., جان وكوكلدن دوستلق *djān vè gueuñulden dostlouq*, محبّت صميميّه *mouhabbeti samīmiïè*, دوستلق صميمى *samīmi, dostlouq*, a.-t.; الفت *ulfet*, انس *uns*, a. — Vivre dans l'—, انس طوتمق *'uns thoutmaq*, محبّت صميميّه اوزره كچنمك *mouhabbeti samīmiïè uzrè guetchinmek.*

Intitulé, s. m., titre d'un livre, عنوان *'unvān*, اسم *ism*, a. — d'un acte, عنوان سند *'unvāni sened.* — Intitulé, adj., qui a un intitulé, عنوانلنمش *'unvānlanmich*, معنون *mou'anven.*

Intituler, v. a., عنوان قومق *'unvān qomaq*, تسميه ـ مسمّا *tesmiïè; mucemmā it*, تلقيب *telqyb it*, a.-t. — un acte, برسنده عنوان قومق *bir senedè 'unvān qomaq.*

Intolérable, adj. com., چكلمز *tchekilmez*, t.; تحمّلى ميكن ـ *tchammuli mumkin, qābil olmaïān*, مساعده يه كلمز *muçā'adèiè guelmez*, a.-t.; غير متحمّل *ghaïri mutehammil*, ممتنع التجويز *mumteni' uttedjvīz*, المسامحه *ul-muçāmiha.*

Intolérablement, adv., وجهه غير متحمّل اوزره *vedjhi ghaïri mutehammel uzrè*; تحمّل اولنميه جق منوال اوزره *tehammul olounmaïadjaq minvāl uzrè*, a.-t.

Intolérance, s. f., تحمّلسزلك *tehammulsyzlik*, a.-t.; بى تحمّل *bi tehammul*, عدم مسامحه ـ مساغ *'ademi meçāmiha, meçāgh*, a.

Intolérant, e, adj., تحمّلسز *tehammulsyz*, a.-t. — en matière de religion, غير مسامح فى امور الدين *ghaïri muçāmih fi oumour uddīn.*

Intonation, s. f., manière d'entonner, ضدا ويرمه *sedā vīrmè*, مقام طوتمه ازكيلتمه *ezgulletmè; maqām thoutma*, زمزمه *zemzimè*, اجراى نغمه *idjrāï naghamè*, a. — Manquer à l'intonation, اجراى نغمه ده خطا ايتمك *idjrāï naghamèdè khathā it.* — Action d'entonner, ازكى ايله اوقومه *ezgui ilè oqouma*, تنغّم *tenaghghum.*

Intrados, s. m., قبه نك قووق طرفى *qoubbenuñ qovouq tharafi.*

Intraduisible, adj. com., ترجمه اولنمز *terdjèmè olounmaz*, ترجمه سى قابل اولميان *terdjèmèci qābil olmaïān*, ترجمه يه كلمز *terdjemèiè guelmez*, ترجمه سى ناممكن *terdjemèci nāmumkin*, a.-t.; ممتنع الترجمه *mumteni' utterdjemè*, a. — Ce passage est intraduisible, بو فقره نا قابل ترجمه در *bou fyqra nā qābili terdjemè dur.*

Intraitable, adj. com., قونشلمز *qonouchilmaz*, چتين *tītīz*, مهتنع خويلو *tchetin khouïlu*, t.; ممتنع المعامله *mumteni' ul-mou'amelè*, عديم الامتزاج *'adīm ul-imtizādj.* — C'est un homme intraitable, ممتنع المعامله بر ادمدر *mumteni' ul-mu'amelè bir ademdur.*

INTRANSITIF, IVE, (VERBE) adj., neutre, لازم *lāzim*, غير متعدّى *ghaïri mute'addi*, a.

INTRÉPIDE, adj. com., قورقوسز *qorqousyz*, يوركلو *üreklu*, يكيت *yiguit*, t.; بى باك *bi bāk*, بى پروا *bi perwā*, p.; بى هراس *bi hirās*, صاحب جرأت *sāhib djirā'et*, جسور *djeçour*, a.

INTRÉPIDEMENT, adv., قورقوسز *qorqousyz*; يكيتچه *yiguitchè*, t.; بى هراسله *bi hirācetlè*, جرأتله *djira'et ilè*, a.-t.; مردانه *merdānè*, p.

INTRÉPIDITÉ, s. f., قورقوسزلق *qorqousyzlyq*, يكيتلك *yiguitlik*, يوركليلك *üreklylik*, t.; بى هراست *bi hirācet*, جرأت *djurā'et*, a. — héroïque, جرأتلى قهرمانى *djurā'eti qahrimāni*.

INTRIGANT, E, adj., كيريشيجى *guïrichidji*, ايش قارشديجى *ich qārichtūridji*, صوقلغان *soqoulghān*, t.; حيلهكار *hīlikiār*, دسيسهكار *decīcè kiār*, a.-p.

INTRIGUE, s. f., pratique secrète pour réussir, ايش قارشدرمه *ich qārichturma*, t.; دسيسه *decīcè*, pl. a. دسايس *deçāïs*, كيريشيجيلك *guïrichidjilik*, كيرشمه *guïrichmè*, كيزلو حركت *guïzlu hareket*, حيله بازلق *hīlè bāzlyq*, a.-p.-t.; حيله *hīlè*, a. — Former une intrigue, بر نوع دسيسه قورمق *bir nev'y decīcè qourmaq*. — Embarras fâcheux, صيقنديلو ايش *syqyntīlu ich*, غائله *ghāïlè*, pl. a. غوائل *ghavāïl*. — Je me suis tiré d'intrigue, غائلهدن قورتلدم *ghāïlèden qourtouldoum*. — Commerce secret de galanterie, كيزلو عشقبازلق *guïzlu 'ychqbāzlyq*, مغازلهٔ خفيه *moughāzelèï khafīïè*. — Intrigue de cabinet, دولتك دسيسهلرى *devlètuñ decīcèlèri*.

INTRIGUER, v. n., faire des intrigues, كيرشمك *guïrichmek*, ارايه ايش كيرمك *arāïè guïrmek*, قارشدرمق *ich qārichturmaq*, t.; اعمال دسايسى ايله *y'māli deçāïs ilè*, كيزلو حركت ايله *guïzlu hareket ilè*, a.-t.; التنك چالشمق *el-altindè tchālichmaq*, حيله بازلق ايله *hīlè bāzlyq ilè*, — Embarrasser, troubler, شاشيرمق *chāchurmaq*, دغدغه *daghdagha*, صقندى ويرمك *syqyntу virmek*. — S'intriguer, se donner des peines pour réussir, جالشمق *tchālichmaq*, t.; جهد ايله سعى وهمت ايله *djeht ilè sa'ï u himmet ilè*.

INTRINSÈQUE, adj. com., intérieur, ايچ *ich*, t., درونى *derouni*, p. — Propre, particulier à, ذاتى *zāti*, اصلى *asli*, حقيقى *haqyqy*, خاص *khāss*, a. — Qualités, propriétés intrinsèques, خصايل ذاتيه وخصايص ذاتيه *khaçāïl u. khaçāïci zātīïè*. — Valeur intrinsèque d'une monnaie, سكهنك اصل قيمتى *sikkènuñ asl qymèti*, درهمك قيمت اصليه سى ذاتيه سى *dirhemuñ, qymeti aslīïèci zātīïèci*.

INTRINSÈQUEMENT, adv., ذاتاً *zāten*, فى حدّ ذاته *fihaddi zatihi*, a.

INTRODUCTEUR, TRICE, s., qui in-

troduit, كيردريجى *guïrdurïdji*, ايچنه كوتورن *itchinè gueuturen*, t.; سايق الى مدخل *moudkhyl*, الداخل *säïq iladdākhyl*, a. — des ambassadeurs, چاوش باشى *tchāvouch bāchi*, قپوجيلر كحياسى *qapoudjïler kïahïāci*.

INTRODUCTIF, IVE, adj., ce qui introduit ou sert d'entrée, ايشك باشلانغيچى *ichuñ bāchlānghydji*, فاتحة الامر افتتاحى *iftitāhi*, a.; فاتحة الامر اولمق اوزره *fātihat ul-emr*. — Requête introductive, فاتحة الامر اولمق اوزره تقديم اولنان عرضحال *fātihat ul-emr olmaq uzrè taqtïm olounān 'arzouhāl*. — Exploit introductif, سر اغاز كار اولەرق صادر اولان مراسله *ser aghāzi kiār olaraq sādir olān murācelè*.

INTRODUCTION, s. f., action d'introduire, ادخال *idkhāl*, a.; كيردرمه *guïrdurmè*, ايچرو كتورمه - قومه *itcheru gueturmè, qoma*, ايچنه صوقمه *itchinè soqma*, t. — Introduction de la sonde, اسقنديلك صوقلمه‌سى *iskendïlïuñ soqoulmaci*. — d'une nouvelle coutume, d'un usage, يكى بر دأب وعادتك حلولى *ïeñi bir de'b u 'ādetuñ houlouli*. — de marchandises prohibées, ممنوع اولان اموال تجارتك ادخالى *menou' olān emvāli tidjāretuñ idkhāli*. — Discours préliminaire mis en tête d'un ouvrage, مقدمه *mouqaddemè*, pl. a. مقدمات *mouqaddemāt*. — Introduction d'une instance, commencement d'une procédure, افتتاح الدعوى *iftitāh udda'va*, دعوانك باشلانغيچى *da'vānuñ bāchlānghydji*.

INTRODUIRE, v. a., donner entrée, faire entrer, كيردرمك *guïrdurmek*, - ايچرو المق - كتورمك *itcheru almaq, gueturmek*, قومق *qomaq*, t.; ادخال ا *idkhāl it*, a.-t. — Pousser intérieurement, صوقمق *soqmaq*, ايچنه صوقمق - قويمق *itchinè soqmaq, qoïmaq*. — Faire admettre, قبول ايتدرمك *qaboul itturmek*, ادخال ايتدرمك *idkhāl itturmek*. — Il m'a introduit auprès d'un tel, بنى فلانك يانينه ادخال ايلدى *beni felānuñ īānina idkhāl eïledy*. — S'introduire, v. pr., كيرمك *guïrmek*, صوقلمق *soqoulmaq*, دخول ا *doukhoul it*. — Il s'introduit partout, هر طرفه دخول ايدر - صوقلور *her tharafa doukhoul ider, soqoulour*. — furtivement, - اوغرلين صوقلمق كيرمك *oghourlaïn soqoulmaq, guïrmek*. — S'introduire, arriver avec le temps, مرور زمان ايله حلول ا *murouri zemān ilè houloul it*. — Introduit, e, كيرمش *guïrmich*, ايچنه صوقلمش *itchinè soqoulmich*.

INTROÏT, s. m., لطوريه نك اولى - ابتداسى - فاتحه‌سى *litourianuñ evveli, ibtidāci, fātihaci*, g.-t.-a.

INTROMISSION, s. f., ايچنه كچمه *itchinè guetchmè*, t.; نفوذ *nufouz*, a. — de l'air dans l'eau, هوانك صو ايچنه نفوذى *havānuñ sou itchinè nufouzi*.

INTRONISATION, s. f., action d'introniser, تخته اوتورتمه *takhta*

otourtma, اجلاس *idjlās*. — Intronisation ou installation d'un évêque, بر پسقپوسك رسم اجلاسی *bir piscopoçun resmi idjlāci*. — Cérémonie du couronnement d'un souverain, جلوس *djulous*. Voyez Couronnement.

Introniser, v. a., mettre sur le trône, تخته اوترتمق - اجلاس ا *takhta otourtmaq, idjlās it*, حكومت تختنه اوتورتمق *hukioumet takhtinè otourtmaq*, a.-t. — Installer un évêque, - بر پسقپوسی نصب اجلاس ا *bir piscopoci nasb, idjlās it*.

Introuvable, adj., بولنمز *boulounmaz*, t.; - بولنمسی قابل اولميان *boulounmaci qābil olmaïān*, غير ممكن *ghaïri mumkin*, نايـاب *nāïāb*, p.

Intrus, e, adj., introduit par force, par ruse, صاپلمه دن كلمه *sāplamaden guelmè*, t.; خارجی *khāridj*. دخيل *dakhyl*, a. — Admis sans droit, illégitimement, dans quelque charge, يولسز صوقلمش *iolsyz soqoulmich*— C'est un intrus dans cet emploi, بو منصبده دخيل بـــلا استحقاقدر *bou mansybtè dakhyli bilā istihqāqtur*.

Intrusion, s. f., بغير استحقاق *bighaïri istihqāq* دخول ايلمه *doukhoul eïlemè*, a.-t.; دخول بغير حق *doukhouli bighaïri haqq*, a.

Intuitif, ive, adj., حضوری *houzouri*, a. — La vision intuitive de Dieu, طلعة الوجه الله *thal'at ul-vedjh oullah*.

Intuition, s. f., vision de Dieu dont jouissent les bienheureux, معاينة الله *mou'āïenet oullah*. — Perception interne indépendante des sens, نظر ادراك بغير عقلی *nazari 'aqli*, ادراك بغير الحواس *idrāk bighaïr ul-havās*, a.

Intuitivement, adv., بالنظر العقلی *binnazar ul-'aqli*, a. — Voir intuitivement, بالمعاينه طلعت وجه الله ايله مظهر سعادت او *bil-mou'āïenè thal'ati vedjh oullah ilè mazheri se'ādet ol*.

Intumescence, s. f., قبارمه *qabārma*, t.; انتفاخ *intifākh*, نتوّ *nutuvv*, a.

Intus-susception, s. f., اغاجه صويك يوريمسی *aghādjè souïuñ iurumèci*, t.; ايتدام *itidām*, جريان الماء في النباتات *djeriān el-mā finnebātāt*, a. — Les plantes se nourrissent et croissent par intus-susception, نباتات قسمی ايچلرينه صويك يوريمسيله بسلنور *nebātāt qysmi itchlerinè souïuñ iurumècilè beslenur*.

Inusité, e, adj., عادت اولمامش *'ādet olmāmich*, استعمالده كلمز *isti'mālè guelmez*, a.-t.; غير مستعمل *ghaïri musta'mel*, a.-t. — Mot inusité, قوللنلمز سوز *qoullanilmaz seuz*, t.; لفظ غير مستعمل *lafzi ghaïri musta'mel*.

Inutile, adj. com., sans utilité, فايدهسز *fāïdècyz*, منفعتسز *menfa'-'atsyz*, a.-t.; بی فايده *bi fāïdè*, عبث *'abes*, a.; نافله *nāfilè*. — Peine —, فايدهسز زحمت *fāïdècyz zahmet*. — Précaution —, احتياط بی فايده *ihtiāthi bi fāïdè*. — Paroles —, عبث سوزلر *'abes*

seuzler. — Dont on ne se sert pas, لزومسز *luzoumsyz*, ايشه يرامز *ichè ïarāmaz.* — Laisser quelqu'un inutile, ne pas employer ses talents, بوش براقمق *boch brāqmaq.*

INUTILEMENT, adv., بوق يره *ïoq ïèrè*, t.; عبث يره *'abes ïèrè*, فايدهسز بيهوده يره *fāïdècyz bīhoudè ïèrè*, a.-t.; نافله يره يبانه *ïabānè nāfilè ïerè.*

INUTILITÉ, s. f., manque d'utilité, فايدهسزلك *fāïdècyzlik*, a.-t.; عدم النفع ـ الفايده *'adem unnef' ul-fāïdè.* — Défaut d'emploi, بوش قالمقلق *boch qālmaqlyq.* — Inutilités, choses inutiles, superflues, بوش ـ عبث شيلر *boch, 'abes cheïler*, عبثيات *'abecïiāt*, لغويات *laghvïiāt.*

INVAINCU, E, adj., يكلهامش *ïeñilmāmich*, t.; غير مغلوب *ghaïri maghloub*, a.-t.; نا مغلوب *nā maghloub.*

INVALIDE, adj. com., infirme, qui ne peut travailler, قوتسز *qouvetsyz*, a.-t.; عليل *'alīl*, عاجز *'ādjiz*, سقيم المزاج *saqīm ul-mizādj.* — Soldat —, سقط *saqath*, عمل ماندهٔ *'amel māndè*, a.-p. — Sans validité, كچمز *guetchmez*, a.; اعتبارسز *i'tibārsyz*, غير معتبر ـ صحيح *ghaïri mu'teber, sahīh*, باطل *bāthyl.*

INVALIDEMENT, adv., معتبر اولميه جق صورت ايله *mu'teber olmaïadjaq souret ilè*, a.-t.; باطلاً *bāthylen*, a.

INVALIDER, v. a., بوزمق *bozmaq*, t.; ابطال ـ بطال ا *ibthāl, bathāl ït*, a.-t.

INVALIDITÉ, s. f., اعتبارسزلق *i'tibārsyzlyq*, a.-t.; عدم الصحة *'adem ussyhhat*, بطلان *bouthlān*, a.

INVARIABILITÉ, s. f., دكشمامزلك *deïchmemezlik*, تغيرسزلك *teghaïïursyzlik*, عدم تغير *'adèmi teghaïïur*, a.

INVARIABLE, adj. com., دكشمز *deïchmez*, دونمز *deunmez*, t.; تغير بولمز *teghaïïur boulmaz*, a.-t.; لا يتغير *lā ïuteghaïïur*, مهتنع التغير ـ الاختلاف *mum nī' ut-teghaïïur, ul-ykhtilāf*, a. — Règle — قاعده لا يتغير *qā'idèï lā ïuteghaïïur.*

INVARIABLEMENT, adverbe, دونمكسزين *deunmeksyzin*, دكشمكسزين *deïchmeksyzīn*, وجه لا يتغير اوزره *vedjhi lā ïuteghaïïur uzrè*, a.-t.; من غير تغير *min ghaïri teghaïïur*, بلا تخلف *bèlā tekhallouf*, a.

INVASION, s. f., باصقن *bāsqyn*, بصقنلق *basqynlyq*, بصوب ضبط جلمه *baçup zabth itmè*, t.; حملهٔ *hamlè*, استيلا *istīlā.* — Faire une —, اورمق *ourmaq*, بصمق *basmaq*, بصغو ا *basghou it*, t.; ـ حملهٔ هجوم ا *hamlè, hudjoum it*, a.-t.

INVECTIVE, s. f., سوكش *seuguinch*, سوكمه *seuigmè*, t.; طعن *tha'n*, a.; شتم *chetm*, نفرين *nefrīn*, p.; سب *sibb*, لعن *la'n.* — Lettre d'invectives, مكتوب شتم اميز *mektoubi chitem amīz*, a.-p. — Se répandre en invectives, لعن ونفرينه بوشانمق *la'n u nefrīnè bochānmaq.*

Invectiver, v. a., سوكمك *seuïgmek*, t.; لعن - نفرين ا *la'n, nefrîn it.*

Invendable, adj. com., صاتلمز *sātylmaz*, بيع وفروخت اولنمز *beï' u furoukht olounmaz*, رواجى يوق *revādji ïoq.*

Invendu, e, adj., صاتلمامش *sātilmāmich*, t.; غير مبيوع *ghaïri mebïou'*, a.

Inventaire, s. m., état, dénombrement par écrit, دفتر *defter*, pl. a. دفاتر *defātir.* — Clore un inventaire, بر دفترى قپاتمق - ختم ا *bir defteri qapātmaq, khatm it.* — L'inventaire de ce qui existe, دفتر موجودات *defteri mevdjoudāt*, a. — Dresser l'inventaire, دفترى ترتيب ا *defterï tertīb it.* — Inventaire de procédure, dénombrement des pièces produites au procès, دعوانك اوراقى دفترى *da'vānuñ evrāqy defterï.* — Vente publique d'effets portés sur un inventaire. Voyez Encan.

Inventer, v. a., trouver quelque chose de nouveau par la force de son imagination, بولمق *boulmaq*, يكيدن چيقارمق *ïeñîden tchyqārmaq*, پيدا - ايجاد ا *peïdā, idjād it*, p.-a.-t.; اختراع ا *ykhtirā' it*, a.-t. — Inventer un art, une science, un instrument, بر فنى - برعلمى - برالتى اختراع ا *bir fenni, bir 'ilmi, bir aleti ykhtirā' it.* — Supposer, controuver, اصلى يوقدن دوزمك *asly ïoqtan duzmek*, كندو باشندن چيقارمق *guendu bāchindan tchyqārmaq.* — Inventer une fausseté, بر يلان چيقارمق *bir ïolān tchyqārmaq.* — C'est un fait inventé, اصلى يوقدن دوزمه بر مادّه در *asly ïoqtan duzmè bir maddè dur.*

Inventeur, trice, s., بوليجى *boulydji*, ايجاد - پيدا ايديجى *idjād, peïdā idîdji*, a.-t.; موجد *moudjid*, مخترع *moukhtary'*, a. — L'inventeur de l'imprimerie, فنّ طباعتك موجدى *fenni thebā'atuñ moudjidi.*

Inventif, ive, adj., موجد *moudjid*, a. — Esprit inventif, عقل موجد *'aqly moudjid.*

Invention, s. f., action d'inventer, et chose inventée, بولش *boulich*, يكيدن چيقارمه *ïèñîden tchyqārma*, t.; ايجاد *idjād*, پيدا *peïdā*, اختراع *ikhtirā'*, مخترع *moukhteri'*, pl. a. مخترعات *moukhteri'āt.* — Depuis l'invention de la boussole, پوصله نك اختراعندنبرو *pouçolanuñ ikhtyrā'indenberu.* — Faculté d'inventer, يكيدن چيقارمنك قوّتى *ïèñîden tchyqārmanuñ qouvveti*, قوّت اختراعيّه *qouvveti ikhtirā'ïiè.*

Inventorier, v. a., دفتر ا *defter it*, دفترده قيد ا *defterdè qaïd it*, a.-t. — Inventorié, e, دفتر اولمش *defter olmich*, دفترده قيد اولنمش *defterdè qaïd olounmich.*

Inverse, adj. com., عكس *'aks*, ترس *ters*, a. — A l'Inverse, adv., عكسنجه *'aksindjè*, عكسنه *'aksinè*, ترسنه *tersinè*, a.-t.

Inversion, s. f., انقلاب السياق الكلام *inqylāb ussiāq ulkelām*, a.

INVESTI, E, adj., entouré. Voyez ce mot.

INVESTIGATEUR, subst. masc., اراشدرجی *arāchturídji*, t.; تفتیشجی *teftīchdji*, a.-t.; مفتش *mufettich*, مستقصی *moustaqsy*, a.

INVESTIGATION, s. f., اراشدرمه *arāchturma*, t.; تفتیش *teftīch*, تفحص *tefahhous*, استقصا *istyqsā*, a. — L'investigation de la vérité, استقصای حقیقت حال *istyqsāï haqyqati hāl.*

INVESTIR, v. a., entourer de tous côtés, قوشاتمق *qouchātmaq*, t.; محاصره ا *mouhāssèrè it*, a.-t. — Mettre en possession, تملیک ا *temlīk it*, ملکلندرمک *mulklendurmek*, توجیه ا *tevdjīh it.* — d'un titre, توجیه تشریفاتنی احسان ا *tevdjīh techrīfātini ihsān it.*

INVESTISSEMENT, s. m., قوشاتمه *qouchātma*, t.; محاصره *mouhāssèrè*, a.

INVESTITURE, s. f., mise en possession, توجیه *tevdjīh*, تملیک *temlīk*, تقلید *taqlīd.* — Remise de l'acte par lequel on investit, توجیه رتبه براتی *tevdjīhi rutbè berāti.*

INVÉTÉRÉ, E, adj., اسکیمش *eskímich*, اسکیلنمش *eskīlenmich*, اسکی *eski*, t.; مزمن *muzmin*, قدیم *qadīm*, a. — Haine invétérée, بغض عتیق و مزمن *boughzi 'atīq u muzmin.*

INVÉTÉRER, v. n., S'INVÉTÉRER, v. pr., اسکیمک *eskímek*, اسکیلنمک *eskīlenmek*, t.

INVINCIBLE, adj. com., qui ne peut être vaincu, یکلمز *ïeñilmez*, t.; غیر مغلوب *ghaïri maghloub*, لا یغلب *lā ïoughleb*, دایما مظفر *dāïmā mouzaffer*, a.-t.; مهتنع القهر *mumteni' ul-qahr.* — Argument invincible, برهان مهتنع الاعتراز *burhāni mumteni' ul-i'tirāz.* — Qui ne peut être surmonté, مهتنع الدفع الغلبه *mumteni' uddef' ul-ghalebè*, دفعی نامکن *def'i nāmumkin.*

INVINCIBLEMENT, adv., قارشو لهمیه جق وجهله *qārchou lamaïadjaq vedjhilè*, t.; بلا اعتراض - تعریض بی *bilā i'tirāzin, ta'rīzin*, بی اعتراز *bi i'tirāz*, a.

INVIOLABILITÉ, s. f., بوزلمیامزلق *bozoulmemazlyq*, t.; برائة من النقص *berā'et min ennaqs*, a. — L'inviolabilité du droit des gens, حقوق مللک نقض واخلافدن برائتی *houqouq milleluñ naqz u ikhlāfïen berā'eti.*

INVIOLABLE, adj. com., بوزلمز *bozoulmaz*, t.; نقض - فسخ اولنمز *naqz, feskh olounmaz*, a.-t.; مهتنع النقض - الاخلاف *mumteni' annaqz, ul-ikhlāf*, a. — Un asile inviolable, بری عن التعرض اولان صغنه جق یر *beri 'an ette'arruz olān syghynadjaq ïer.*

INVIOLABLEMENT, adverbe, بوزلمیه جق وجهله *bozoulmaïadjaq vedjhilè*, من غیر تخلف *min ghaïri tekhallufin*, a.

INVISIBILITÉ, s. f., کورنمزلک *gueurunmezlik*, کورنمامزلک *gueurunmemezlik*, نابدیدلک *nābèdīdlik*, p.-t.; غیاب عن الابصار

ghyāb 'an el-ebsār, عدم مشهوديت *'ademi mechhoudiet*, a.

Invisible, adj. com., qui ne peut être vu, كورنمز *gueurunmez*, كوزكمز *gueuzukmez*, بلورسز *bèlursyz*, t.; ناپيدا *nāpeïdā*, p.; مختفي *moukhtèfi*, خفي من النظر *khafi min ennazar*, a. — Au fig., absent, hors de vue, غايب اولمش *ghāïb olmuch*, غايب *ghāïb*, نابديد *nābedid*. — En parlant d'une chose qu'on ne peut trouver en la cherchant, ميداندە يوق *meïdāndè ïoq*, نابديد *nābedid*, a. — Être invisible, كورنمز او *gueurunmez ol*. — Se rendre —, كندويي اخفايه *gueunduï ikhfāïè tchekmek*. — Rendre —, بلورسز ا *belursyz it*.

Invisiblement, adverbe, كوزنكسزين *gueurunmeksyzïn*, بللو اولميەرق *bellu olmaïaraq*, وجه مختفي اوزره *vèdjhi mukhtèfi uzrè*, a.-t.; من غير معاينة *min ghaïri mou'āïenatin*.

Invitation, s. f., دعوت *da'vet*, a. — à une noce, دوكونه دعوت *dugunè da'vet*. — Avoir reçu une invitation, مدعو دعوتلو او *med'uv, da'vetlu ol*. — Accepter une invitation, دعوتى قبول - اجابت ا *da'veti qaboul, idjābet it*.

Inviter, v. a., convier à, دعوت ا *da'vet it*. — à dîner, اوبلين طعامنه دعوت ا *euïleïen tha'āminè da'vet it*. — Appeler à..., چاغرمق *tchāghyrmaq*, t. — Exciter à..., اغوا ا *ighvā it*, a.-t. — Faire inviter, دعوت ايتدرمك *da'vet itturmek*. — Inviter, appeler à la prière dans les mosquées, اذان ويرمك - اوقومق *ezān vïrmek, oqoumaq*. — Invité, e, دعوت اولنمش *da'vet olounmich*, دعوتلو *da'vetlu*, مدعو *med'uv*.

Invocation, s. f., action d'invoquer, prière, دعا *dou'ā*, a. — d'implorer du secours, مدد چاغرمه *meded tchāghyrma*, t.; استعانة *isti'ānet*, استمداد *istimdād*, استدعا *istid'ā*, a.

Involontaire, adjectif com., استيەرك دكل *isteïèrek deïl*, ارادتسز *irādetsyz*, a.-t.; بي اختيار *bi ikhtiār*, غير اختياري *ghaïri ikhtiāri*. — Action involontaire, فعل غير اختياري *fi'li ghaïri ikhtiāri*.

Involontairement, adv., sans volonté, استميەرك *istemeïèrek*, استمكسزين *istemeksyzin*, t.; بي اختيارانه *bi ykhtiārānè*, a.-p.; بي قصد واختيار *bi qasd u ykhtiār*. — Par force, جبراً *djebren*. — Par erreur, سهو ايله *sehv ilè*, سهواً *sehven*.

Invoquer, v. a., appeler à son aide, مدد چاغرمق *mèded tchāghyrmaq*, ياردم استمك *ïārdum istemek*, استمداد ا *istimdād it*. — Prier Dieu, دعا - مناجات ا *dou'ā, munādjāt it*, a.-t. — les saints, اولياى اللهدن استدعاى عون واعانت *evliāï oullahten istid'āï 'avn u i'ānet it*. — Invoquer les démons, شيطانلرى دعوت ا *cheïthānleri da'vet it*. — En terme de l'Écriture, invoquer le nom de Dieu, l'adorer, الله تعالينك ادنى اوقومق

allah te'ālanuñ adini oqoumaq. — Invoquer le témoignage d'une personne, بر كمسنه نك كلامنى على طريق الاشهاد ذكر ا *bir kimesnènuñ kelāmini 'ala thariq ul-ichhādzikr it.*

Invraisemblable, adj. com., احتمالى يوق *ihtimāli ïoq*, t.; غير محتمل - ملحوظ *ghairi muhtemil, melhouz*, a. — C'est une chose invraisemblable, امر غير محتملدر *emri ghaïri muhtemildur.*

Invraisemblance, subst. fém., احتمالسزلك *ihtimālsyzlik*, a.-t.; عدم احتمال *'ademi ihtimāl*, a.; حقيقتك قلّت مشابهتى *haqyqatuñ qylleti muchābeheti.* — L'invraisemblance d'un récit, بر روايتك عدم احتمالى *bir revāïetuñ 'ademi ihtimāli.*

Invulnérabilité, subst. fém., پاره لنمزلق *ïāralanmazlyq*, پاره لنمامزلق *ïaralanmāmazlyq*, t.; برائة من التجريح *berā'et min ettedjrîh*, a.

Invulnérable, adjectif com., پاره لنمز *ïāralanmaz*, t.; مجروح اولمز - اولمز *mudjrouh olmaz, olamaz*, a.-t.; ممتنع التجريح *mumteni' ettedjrîh*, a.

Ionie, s. f., province de l'Asie-Mineure, صاروخان سنجاغى *sāroukhān sandjāghy.* — Ancienne partie de la Grèce, قديم يونان مملكتى *qadîmi ïounān memleketi.*

Ionien, ne, adj. grec, يونانى *ïounāni.*

Iota, s. m., mot employé pour dire rien, بر حرف *bir harf*, t.; حرف واحد *harfi vāhid*, a.

Ipécacuanha, s. m., اپه قوانه *ipaqouāna*, اپه قوانه كوكى *ipaqouāna keuki*, t.; عرق الذهب المطرش *'irq uzzeheb ul-mathrach*, a.

Ipso-Facto, adv., من نفس فعله *min nefsi fi'lihi*, a.

Iptère, adj., ailé, قنادلو *qanādlu.* — A deux ailes, ايكى قنادلو *iki qanādlu*, t.

Irak, s. f., l'Irak, la Babylonie ou la Chaldée, عراق *'irāq.* — On distingue deux Irak : l'Irak arabique, عراق العرب *'irāq ul-'areb*, et l'Irak persique, عراق العجم *'irāq ul-'adjem.*

Irascibilité, s. f., دارغونلق *dārghounlyq*, t.

Irascible, adj. com., colère, دارغون *dārghoun*, تيز طارلور *tîz dhārylour*, t. — En terme de philosophie, l'appétit, la faculté irascible, قوّت غضبيّة *qouvveti ghazabïiet*, a.

Ire, s. f. (vieux mot), colère. Voyez ce mot.

Iris, s. m., arc-en-ciel, الكم صغمه - صاغمه *ilègum sāghma*, t.; قوس قزح *qavsi qouzakh*, a. — Fleur et plante médicinale, سوسن *souceu, sevsen*, سوسن چيچكى *souceu tchitchegui*, t., vulg. *sousam*, t.; سوسن ازرق *souceni azraq*, a. — La racine s'appelle —, منكچه كوكى *menektchè keuku.* — Poudre d'iris, منكچه كوكى سفوفى *menektchè keuki soufoufy.* — Cercle qui entoure la prunelle, كوز ببكى دائره سى *gueuz bebegui dā'irèci*, دائرة البؤبؤ *dāïret ul-buubuu.*

Irlande, s. f., île, ايرلانده

ایالتی - جزیره‌سی *irlānda eïāleti, djezīrèci*, t.

Irlandais, e, s. et adj., ایرلانده‌لو *irlāndalu*, t.

Ironie, s. f., ذوکلنمه *zevklenmè*, t.; استهزا *istihzā*, هزاله *huzālè*, هزل *hezl*, a.

Ironique, adj. com., هزلیّ *hezlïi*, a. — Paroles ironiques, کلام هزل امیز *kelāmi hezl amīz*.

Ironiquement, adv., ذوکلنه‌رك *zevklenerek*, t.; طنز - استهزا ایله *thanz, istihzā ilè*, استهزا طریقیله *istihzā tharyq ilè*, a.-t.; علی طریق الهزل *'ala tharyq ul-hezl*, هزلا *hezlen*, a.

Irradiation, s. f., پرتو صالمه *pertev sālma*, پرتو اندازلق *pertev endāzlyq*, p.-t.; شعاع ویرمه *chi'ā' vīrmè*, a.-t.; شعشعة *cha'cha'at*, a.

Irraisonnable, adj. com., عقلسز *'aqlsyz*, غیر ناطق *ghaïr nāthyq*, معدوم العقل *ma'doum ul-'aql*, a.

Irréconciliable, adj., بارشلمز *bārichilmaz*, بارشترلمز *bārichturilmaz*, بارشمز *bārichmaz*, t.; قابل اصلاح دکل *qābili islāh deïl*, صلحی قبول ایتمز *soulhi qaboul itmez*, a.-t.

Irréconciliablement, adverbe, بارشیله‌میه‌جق صورت ایله *bārichīlamaïadjaq souret ilè*, قابل اصلاح اوله‌میه‌جق وجهله *qābili islāh olamaïadjaq vedjhilè*, a.-t.

Irrécusable, adj. com., ردّ - تردّد - دفع - اولنمز *redd, tereddud, def', olounmaz*, جرح اولنه‌میه‌جق *djerh olounamaïadjaq*, a.-t.; ممتنع الردّ *mumteni' urredd*, a.

Irréfléchi, e, adj., دوشونلمامش *duchunulmemich*, t.; ملاحظه‌سز *moulāhazacyz*, بلا تفکر *bilā tefekkur*, a. — Discours irréfléchi, بلا تفکر سویلتمش کلام *bilā tefekkur seuilenmich kelām*.

Irréflexion, s. f., دوشونمامزلك *duchunmemezlik*, t.; ملاحظه‌سزلق *mulāhazacyzlyq*, a.-t.; بی تفکر *bi tefekkur*, a.

Irréformable, adjectif commun, دوزدلمز *duzèdilmez*, دکشلمز *deïchilmez*, تصحیح اولنه‌میه‌جق *tashīh olounamaïadjaq*, a.-t.; ممتنع التصحیح *mumteni' uttashīh*, a.

Irréfragable, adj. com., قرشو سویلنمز *qarchou seuïlenmez*, t.; معارضه اولنمز *mou'āriza olounmaz*, ردّ اولنمز *redd olounmaz*, تعریض قبول ایتمز *ta'rīz qaboul itmez*, a.-t.; ممتنع التعریض *mumteni' utta'rīz*, a.

Irrégularité, s. f., اویغونسزلق *ouïghounsyzlyq*, قاعده‌سزلك *qā'idècyzlik*, a.-t.; ناهمواری *nāhemvāri*.

Irrégulier, ère, adj., qui est contre les règles, قاعده‌سز *qā'idècyz*, قاعده‌دن خارج *qā'idèden khāridj*, a.-t.; خلاف قاعده *khilāfi qā'idè*, a. — géométriquement, نا بر هندسه *nā ber hendècè*, p.-a. — Qui n'est point conforme à l'ordre ordinaire, اویغونسز *ouïghounsyz*, رابطه‌سز *rābythacyz*, غیر منتظم - مرتب *ghaïri mountazem, muretteb*. — En parlant d'un procédé, یولسز *ïolsyz*, t.; ناهموار *nāhemvār*, p. — Procédé —, یولسز حرکت *ïolsyz*

hareket, خلاف قاعده بر حركت *khylāfi qā'idè bir hareket.* — C'est un bâtiment fort irrégulier, غايت ايله نامنتظم بر بنادر *ghāiet-ilè nāmuntazem bir binādur.* — Pouls —, نبض غير منتظم *nabzi ghaïri mountazem.* — Fortifications irrégulières, استحكامات غير مرتبه *istihkiāmāti ghaïri murettebè.* — Verbe irrégulier, فعل سماعی غير قياسی *fi'li semā'ï, ghaïri qyācy.*

Irrégulièrement, adv., d'une manière irrégulière, رابطه‌سزجه *rā-bouthacyzdjè,* رابطه‌سز اولهرق *rā-bouthacyz olaraq,* a.-t.; من غير انتظام *min ghaïri intizām,* بلا ترتيب *bilā tertīb,* خلاف قياس اوزره *khylāfi qyās uzrè.*

Irréligieusement, adv., دينسزلكله *dīnsyzliguilè,* a.-t.; داب دينه مغاير اولهرق *de'bi dīnè moughāïr olaraq.*

Irréligieux, se, adj., دينسه مغاير - مخالف *dīnè moughāïr, moukhālif,* a.-t. — Discours irréligieux, داب ديانته مغاير بر كلام *de'bi diānetè moughāïr bir kelām,* دينسز *dīnsyz.*

Irréligion, s. f., دينسزلك *dīnsyzlik,* ايمانسزلق *imānsyzlyq,* a.-t.; عدم ديانت *'ademi diānet.* — Impiété, الحاد *ilhād,* a.

Irrémédiable, adjectif commun, اعلاجسز *i'lādjsyz,* a.-t.; چاره‌سز *tchārècyz,* t.; درمانسز *dermānsyz,* p.-t.; ممتنع الدوا *mumteni' ud-devā,* بی علاج *bi 'ilādj,* a. — Une faute irrémédiable, علاجی يوق بر خطا در *'ilādji ïoq bir khathā dur.*

Irrémédiablement, adverbe, علاج قبول چاره‌سز *tchārèsyz,* ايده‌ميه‌جك وجهله *'ilādj qaboul idemèïedjek vedjhilè.*

Irrémissible, adj. com., بغشلنمز *baghichlanmaz,* t.; عفو اولنمز *'afv olounmaz,* عفوه كلمز *'afvè guelmez,* a.-t.; ممتنع العفو *mumteni' ul'afv,* a. — Faute —, عفوه كلمز بر قباحت *'afvè guelmez bir qabāhat.*

Irrémissiblement, adv., بی امان *bi amān,* بلا امان *bilā amān,* a.; امان وزمان ويرميوب *amān u zèmān vīrmeïup,* a.-t.; عفو اولنميه‌جق وجهله *'afv olounmaïadjaq vedjhilè.*

Irréparable, adj. com., مرمت كيرو اولنمز *meremmet olounmaz,* چاره‌سز الة كيرمز *tchārècyz, t.;* تعمير قبول ايتمز *ta'mīr qaboul itmez,* ممتنع التعمير - التلافی *mumteni' utta'mīr, uttelāfi,* a. — La perte du temps est irréparable, ضايع اولان وقت بر دخی الة كيرمز *zāï' olān vaqyt bir dakhy elè guīrmez.*

Irréparablement, adv., چاره‌سز تعمير قبول ايتميه‌جك *tchārècyz,* t.; وجهله *ta'mīr qaboul itmeïèdjek vedjhilè,* a.-t.; بلا امكان التلافی *bilā imkiān uttelāfi,* a.

Irréprehensible, adjectif com., تعزير اولنمز *ta'zīr olounmaz,* عيب - طعن اولنمز *'aïb, tha'n olounmaz,* عيبسز *'aïbsyz,* عيبدن عاری *'aïpten 'āri,* a.-t.; اوزرينه لكه قونمز *uzerīnè lekè qonmaz,* غير معاتب *ghaïri*

mou'āteb, بریٔ من اللوم ـ القدح *berï' min el-levm, el-qadeh*, a. — C'est une action irréprehensible, شائبهٔ عیبدن بری بر فعل مستحسندر *chāïbeï 'aïpten beri bir fy'li moustahsendur*.

Irréprehensiblement, adverbe, اوزرینه لکه قوندرمیه جق وجهله *uzerînè lekè qondurmaïadjaq vedjhilè*, a.-t.; سالمًا من الملامة *sālimen min el-melāmet*, a.

Irréprochable, adj., لکهسز *lekèsyz*, t.; مواخذه دن بری *muākhezèden beri*, ذممیدن مبرّا *zammèden muberrā*, a. — C'est une personne irréprochable, ذمایمدن منزّه بر ذات محمود الخصالدر *zamaïmden munezzeh bir zāti mahmoud ul-khyçāldur*.

Irréprochablement, adverbe, عیبسز اولهرق *'aïbsyz olaraq*, a.-t.; بریئًا من القبایح *berïieten min el-qabāïh*.

Irrésistibilité, s.f., طیانه مامزلق *dhaïānamāmazlyq*, t.; عدم مقاومت *'adèmi mouqāvemet*, a.

Irrésistible, adj. com., دایانلمز طیانلمز رد ـ دفع *dāïānilmaz*, t.; ایدنمز *redd, def' idinmez*, a.-t.; ممتنع المقاومة *mumteni' ul-muqāvemet*, a. — Charme irrésistible, مقاومتی ممتنع بر جاذبه *muqāvemeti mumteni' bir djāzibè*.

Irrésistiblement, adv., وجهه غیر مندفع ایله ـ اوزره *vedjhè ghaïr mundefi' ilè, uzrè*, a.-t.; طیانهمقسزین *dhaïānmaqsyzïn*, بلا مقاومة *bilā mouqāvemetin*, a.

Irrésolu, e, adj., شبهه ایدیجی *chubhè idïdjï*, a.-t.; رایبنده قرارسز *reïndè qarārsyz*, ایده جکنی بیلمز *idèdjeguiné bilmez*, متردّد *mutereddid*, متردّد الرأی *mutereddid urreï*. — Un homme irrésolu, متردّد الرأی بر ادم *mutereddid urreï bir adem*, متذبذب الفکر *mutezebzib ul-fikr*. — Être irrésolu, تردّد ا *tereddud it*, تردّد اوزره اول *tereddud uzrè ol*, متردّد ـ متذبذب اول *mutereddid, mutezebzib ol*.

Irrésolument, adv., شبهه ایله *chubhè ilè*, تردّد ایله *tereddud ilè*, قرارسز اولهرق *qarārsyz olaraq*, بتردّد الرای *betereddud urreï*, a.; ارتیابیله *irtiābilè*.

Irrésolution, s. f., تردّد *tereddud*, شبهه *chubhè*, ارتیاب *irtiāb*, a.

Irrévéremment, adverbe, حرمتسزلک ایله *heurmetsizlik ilè*, من غیر حرمة *min ghaïri heurmetin*, a.

Irrévérence, s. f., حرمتسزلک *heurmetsyzlik*, رعایتسزلک *ri'āïetsyzlik*, تکریمسزلک *tekrïmsyzlik*, a.-t.; عدم حرمت *'adèmi heurmet*, ترک ادب *terki èdeb*, a. — Grande irrévérence, عظیم حرمتسزلک *'azïmi heurmetsyzlik*.

Irrévérent, e, adj., رعایتسز *ri'āïetsyz*, حرمتسز *heurmetsyz*, ادبه مغایر *èdebè moughāïr*, ادبدن خارج *èdebden khāridj*, قاعدهٔ احترامدن خارج *qā'idèï ihtirāmden khāridj*, a.-t. — Discours —, خلاف ادب

احترام بر كلام *khylāfi de'bi ihtirām bir kelām.*

Irrévocabilité, substant. fém., بوزيلهمامزلق *bozoulamāmazlyq*, t.; عدم الامكان النسخ *'adem ul-imkiān unneskh*, a. — des jugements de Dieu, مقدرت الهيهنك واهمهٔ نسخ والغادن برائتى *maqdereti ilahïiè-nuñ vāhimèï neskh u ilghāden beraïeti.*

Irrévocable, adj. com., دونلمز *deunilmez*, دونمز *deunmez*, t.; تغيّر اولنمز *teghaïiur olounmaz*, a.-t.; قرارلو *qarārlu.*

Irrévocablement, adverbe, بوزيلهميهجق وجهله *bozoulamaïadjaq vedjhilè*, وجه لا يتغيّر اوزره *vedjhi lā ïouteghaïiur uzrè*, قرار اوزره *qarār uzrè*, قطعى اولهرق *qath'y olaraq*, a.-t.; بلا امكان النسخ *bilā imkiān unneskh*, a.

Irrigation, s. f., arrosement, صوارمه *souvārma.* — par des saignées tirées d'une rivière, صو صواغى اقتمغله صوارمه *sou souvāghy aqytmaghylè souvārma.* — par des rigoles, صو اريغله صوارمه *sou aryghylè souvārma.* — Canaux d'irrigation, صو اريغله صوارمغه مخصوص مجارئ ما *sou aryghylè souvārmagha makhsous medjārii mā.*

Irritabilité, s. f., كسكينلنمكه ميل *keskínlenmeïè meïl*, t.; استعداد للحدّة *isti'dād lilhyddet.* — L'irritabilité des fibres, des humeurs, اليافك واخلاطك حدّته استعدادى *elïāfuñ vè akhlāthuñ hyddetè isti'dādi.* — du caractère, طبيعتك حدّته استعدادى *thabi'atuñ hyddetè isti'dādi*, a.-t.

Irritable, adj. com., qui s'irrite facilement, چاپك كسكينلنور *tchāpouk keskínlenur*, t.; سريع الحدّة *seri' ul-hyddet*, a. — Il a le genre nerveux irritable, اعصابنده سرعت حدّت واردر *a'çābindè sur'atihyddet vārdur.* — Fam., prompt à se fâcher, تيز كوجنور - طارلور *tíz gudjeneur, dhāryleur.*

Irritant, e, adj., t. de jurisprudence, qui casse, qui annule, بوزيجى *bozudji*, t.; ناسخ *nācykh*, a. — Décret —, حكم ناسخ *hukmi nācykh*, نسخى محتوى حكم *neskhy muhtevi hukm.* — Condition irritante sans laquelle un acte serait nul, شرط واجب *charthy vādjib.* — Terme de méd., agaçant, مهيّج *muheïidj.*

Irritation, s. f., action d'irriter, d'exciter, قندرمقلق *qyndurmaqlyq*, t.; اغرا *ighrā*, تحريض *tahríz*, a. — Colère, اوكه *euguiè*, دارغونلق *dārghounlyq*, اغضاب *ighzāb.* — En t. de méd., action des irritants, كسكينلتمه *keskínletmè*, احداد *ihdād.* — État des parties irritées, حدّت *hyddet.* — Ses humeurs sont dans une grande irritation, اخلاطك حدّتى حال كمالده در *akhlāthuñ hyddeti hāli kemāldè dur.*

Irriter, v. a., mettre en colère, طارلتمق *dhāriltmaq*, اكشتمك *ekchitmek*, t.; اغضاب ا *ighzāb it*, a.-t.; دارغونلغه اوغراتمق *dārghynligha oghrātmaq*, t. — l'appé-

tit, اشتها ويرمك *ichtihā vīrmek.* — la soif, صوصتمق *souçatmaq.* — Exciter, provoquer, قندرمق *qyndurmaq*, تحريك ا *tahrīk it*, تحريض ـ اغوا ا *tahrīz, ighvā it.* — Aigrir, اكشتمك *ekchitmek*, انجتمك *indjitmek*, قاقتمق *qāqytmaq*, ياوزلتمق *ïāvouzlatmaq.* — En t. de méd., réveiller la sensibilité d'une partie, d'un organe, كسكينلتمك *keskïnletmek*, ايراث حدّت ا *irāci hyddet it.* — Irriter la fièvre, la maladie, حمّايه و علّته *hummāïè vè 'illetè irāci hyddet it.* — S'Irriter, v. réfl., طارلمق *dhārylmaq*, ياوزلنمق *ïāvouzlanmaq.* — S'agiter, دپرنمك *teprenmek*, هيجان ا *heïdjān it.* — Irrité, e, en colère, طارلمش *dhārylmich.* — Une mer irritée, دپرنمش دكز *teprenmich deñyz.*

Irroration, s. f., t. de chim. et de méd., arrosement, صولتمه *soultma*, t.; اسقا *isqā*, a.

Irruption, s. f., بصقون *basqoun*, اورش *ïurïch*, چاپول *tchāpoul*, t.; هجوم *hudjoum*, حمله *hamlè*, غارت *ghāret*, pl. غارات *ghārāt.* — Grande —, غارت عظيمه *ghāreti 'azīmè.*

Isaac, n. pr., اسحاق *ishāq*, a.

Isabelle, adj. com., قولا ـ قولا *qoulā*, t. — Cheval —, قولا ات *qoulā āt.* — Couleur —, رنك ورد اغبس *rengui verdi aghbes.*

Isagone, adj., t. de géom., figure, شكل متساوى الزوايا *chekli muteçāvi uzzevāïā*, a.

Isard, s. m., يبان كچيسى *ïabān ketchïci*, t.

Isaris, s. m., هندكارى پنبوق بزى *hindkiāri pambouq bezi*, t.

Ischiadique, adj. com., t. d'anatomie, veine de la cuisse, اويلق طمرى *ouïlouq dhamari*, t.; عرق الفخذ *'irq ul-fakhz*, a.

Ischiagre, s. f., وجع العرق النسا *vedj'a il'irq unniçā*, a.

Ischion, s. m., اومجه كميكى باشى *oumdjè guemïgui bāchi*, t.; حرقفة *hourqafat*, a.

Ischurie, s. f., سدك طوتقونلغى *sidik thoutqounlonghou*, t.; احتباس البول *ihtibās ul-buvel*, a.

Islamisme, s. m., اسلام *islām*, دين الاسلام *dïn ul-islām*, a.; مسلمانلق *muçulmānlyq*, a.-t. — Les contrées où règne le mahométisme, ممالك اسلاميّه *memāliki islāmïïè.*

Islandais, e, adj. et s., اسلاندلو *islāndalu*, t.

Islande, s. f., اسلاندا جزيره سى *islānda djezïrèci*, t.

Ismael, n. pr., اسمعيل *isma'īl*, a.

Isocèle. Voy. Isoscèle.

Isochrone, adj. fém., بير وقتلك متحد اولان *bir vaqytlè olān*, t.; متحد الوقت *muttehid ul-vaqt*, a.

Isolé, e, adj., يالكز *ïālyñyz*, يالكز قالمش *ïālyñyz qālmich.* — Seul, ايرو *aïru*, t.; منفرد *munferid*, a. — Colonne isolée, عمود منفرد *'amoudi munferid.* — Isolé, abandonné, auquel personne ne s'intéresse, كمسه سى يوق *kimsèci ïoq*, محروم النظر *mahroum unnazar.*

Isolément, adv., يالكز اوله‌رق *ïälyñyz olaraq*, t.; منفرداً *munferiden*, منفصلاً *munfacylen*, a.

Isoler, v. a., ايرمق *aïrmaq*, يالكز قومق - براقمق *ïäliñyz qomaq, brāqmaq*, t.; جدا ا *djudā it*, افراد ا *ifrād it*, a.-t. — S'Isoler, v. pr., يالكز قالمق *ïälyñyz qālmaq*, ايرلمق *aïrilmaq*.

Isoscèle adj. des deux genres, triangle, ايكى يانى برابر اوچ كوشه‌لو شكل *iki ïäni berāber utch keuchèlu chekil*, t.; شكل مثلث متساوى الضلعين *chekli mucelleci muteçāvi uzzil'aïn*, a.

Ispahan, n. de ville, اصفهان *isfahān*.

Israel, s. m., اسرائيل *isrāïl*. — Le peuple d'Israël, بنى اسرائيل *beni isrāïl*.

Israélite, adj.com., Juif, يهودى *ïehoudi*, coll. يهود *ïehoud*. — Les Israélites, قوم يهودى *qavmi ïehoudi*. — Fig. et fam.: *C'est un bon Israélite*, un homme simple et plein de candeur, ساده دل بر ادمدر *sādè dil bir ademdur*.

Issu, e, adj., دوغمش *doghmich*, چقمش *tchyqmich*, t.; متولد *mutevellid*, متفرّع *muteferri'*, a. — Issu de telle race, فلانك عرقندن متفرّعدر *felānuñ 'irqynden muteferri'dur*. — De bas lieu, عرق سفيلدن متولدر *'irqi sefilden mutevellidtur*.

Issue, s. f., sortie, چقش *tchiqych*, t.; مخرج *makhredj*, pl. a. مخارج *mekhāridj*, چقجق يرى *tchiqadjaq ïer*. — Cette maison a une issue sur telle rue, بو خانه‌نك فلان سوقاقده بر مخرجى واردر *bou khānènuñ felān soqaqta bir makhredji vārdur*. — Les issues, pour les dehors, les environs d'une ville ou d'une maison, ديش طرفلر *dïch tharaflar*, اطراف خارجيه‌سى *ethrāfi khāridjïiè*. — Terme, fin, sortie, صوك *soñ*, عاقبت *'āqybet*. — A l'issue du dîner, اويله طعامنك صوكنده *euïlè tha'āminuñ soñndè*. — Au fig., succès, résultat, l'issue, صوكى اوتدسى *soñi, eutèci*, ايشك صوكى - نتيجه‌سى *ichuñ soñy, netïdjèci*, انجام - نتيجهٔ كار *endjām, netïdjèï kiār*. — Bonne ou mauvaise issue, نتيجهٔ خيريه - يا قبيحه *netïdjèï khaïrïiè ïā qabïha*. — Moyen pour sortir d'une affaire, چيقه‌جق يول *tchïqadjaq ïol*, مهرب *mehreb*.

Isthme, s. m., دل - ديل *dil*, ايكى قره اراسنده‌كى ديل *iki qara arācindèki dil*, t.; مسل بين البرّين *mecel beïn el-berreïn*, a. — L'isthme de Corinthe, قورطوس بوغازنده اولان ايكى قره اراسنده‌كى ديل *qorthos boghāzindè olān iki qara arācindèki dil*.

Istrie, s. f., استريا *istriā*, اولكه‌سى *istriā eulkèci*, t.

Italie, s. f., اطاليه - اتاليه *itālia*, طاليه *thālia*, اتاليه مملكتى *itālia memleketi*, t.

Italien, ne, adj., طاليان *thāliān*, t. — Parler l'italien, طاليانجه سويلمك *thāliāndjè seuïlemek*.

Italisme, s. m., لسان اطاليه‌نك

اصطلاحی *liçāni ithālianuñ isthilāhi.*

ITEM, adv. pris du latin, ینه *ïnè,* دخی *dakhy,* t.; ایضاً *eïzen,* a.

ITÉRATIF, IVE, adj., مکرّر *mukerrer,* a.; بر قاچ کرّه اولان *bir qātch kerrè olān,* t. — Commandements itératifs, تنبیهات مکرّره *tembïhāti mukerrerè.*

ITÉRATIVEMENT, adv., بر قاچ کرّه *bir qātch kerrè,* t.; مکرّراً *mukerreren,* تکرار - بتکرار *tekrār, betekrār,* a.; دفعات ایله *def'āt ilè,* a.-t.; بالدفعات *biddef'āt,* مرّة بعد *merreten be'dè okhra.*

ITINÉRAIRE, s. m., قونـاق - منازل دفتری *qonāq, menāzil defteri,* دفتری یول *ïol defteri,* a.-t.; فهرس المنازل والمراحل *fihris el-menāzil vel-merāhïl,* a.

IVE, IVETTE, s. f., plante, حمّام اوتی *hammām oty,* یبان سرویسی *ïabān servïci.* — Ivette musquée, مسکی حمّام اوتی *miski hammām oty,* t.

IVOIRE, s. m., فیل دیشی *fïl dïchi,* فیل کموکی *fïl guemugui,* t.; عاج *'ādj,* a.

IVRAIE, s. f., قرمق *qaramyq,* قرمـوق *qaramouq,* دلوجه اوت *dèludjè ot,* ou simplement دلیجه *dèlïdjè,* دلوجه *dèludjè,* t.

IVRE, adj. com., troublé par les vapeurs de quelque boisson, سرخوش *serkhoch,* vulg. *sarkhoch,* مست *mest,* p.; سکران *sekrān,* a. — d'ambition, حرص نام وشان ایلـه سرمست *hyrcy nām u chān ilè sermest.* — de vanité et d'orgueil, مست می کبر و غـرور *mesti meï kibr u ghourour.* — Ivre mort, کجکین سرخوش *guedjguïn serkhoch,* مست لا یعقـل *mèsti lā ïou'aql.*

IVRESSE, s. f., état d'une personne ivre, سرخوشلق *sarkhochlyq,* p.-t.; بکریلـک *bekrïlik,* ایچقیجیلق *itchqïdjïlyq,* t. — Au figuré, سکـر *sekr,* a.; حال سکر *hāli sekr,* بوطورلـق *bothourlyq,* مستلک *mestlik,* مستی *mesti.* — L'ivresse de l'orgueil, سرمستیٔ غرور *sermestii ghourour.* — des passions, سرمستیٔ امراض نفسانیّه *sermestii emrāzi nefsānïiè.*

IVROGNE, adj. com., بکری *bekri,* t.; سرخوش *serkhoch,* p.-t. — Un valet ivrogne, بکـری بر خدمتکار *bekri bir khyzmet kiār.*

IVROGNER, v. a. popul., بکریلنمك *bekrïlenmek,* بکریلـک *bekrïlik it,* t.

IVROGNERIE, s. f., بکریلـک *bekrïlik,* t.; سرخوشلق *serkhochlyq,* p.-t.

IZARI, s. m., بر نوع قزل کوك *bir nèv'y qyzil keuk,* t.

J

J, s. m., dixième lettre de l'alphabet, حروف هجأنك اوننجى حرفى *hourousi hedjanuñ onindji harfi.*

Jable, s. m., فوچى تختهسى كرتكى *foutchou takhtaci kertigui,* فوچى درزهسى *foutchou derzèci,* t.

Jabler, v. a., فوچى تختهلره كرتك ياپمق *foutchou takhtalerè kertik ïāpmaq,* فوچيه درزه چزمك *foutchouïè derzè tchizmek.*

Jabot, s. m., poche membraneuse des oiseaux, قورساق *qoursāq,* قوش قورساغى *qouch qoursāghy,* t.; حوصله *havselè,* pl. حواصل *havācyl,* طاشلق *thāchlyq.* — Garniture à l'ouverture d'une chemise devant l'estomac, كوملكك اوك ياقهسى *gueumleguñ euñ ïāqaci.*

Jaboter, v. n., ياكشمق - يكشمق *ïāñchamaq,* چكه چالمق *tcheñè tchālmaq,* t.

Jacaret, s. m., بر نوع تمساح بالغى *bir nev'y timsāh bālyghy,* t.

Jacée, s. f., plante, جانه صفا *djānè safā,* a.-t.

Jacent, e, adj., terme de palais, صاحبسز *sāhybsyz,* a.-t.; محلول *mahloul,* a. — Biens jacents, اموال حالية عن الصاحب *emvāli khālïet 'an essāhib,* املاك بلا صاحب *emlāki bilā sāhib.* — Succession jacente, محلول قالمش تركه *mahloul qālmich terekè.*

Jachère, s. f., ديكلمه *dïkilmè,* بوش تارله *boch tarla,* t.; حال مراوحه - ارتواح *hāli murāveha, irtivāh,* a. — Laisser une terre en jachère, تارلهيى بوش براقمق *tārlaï boch brāqmaq,* ارضى حال ارتواحده ترك ا *arzi hāli irtivāhtè terk it.*

Jacherer, v. a., نطس ا *nathas it,* t. — Jacheré, e, نطس اولمش *nathas olmuch,* t.

Jacinthe ou Hyacinthe, s. f., plante, سنبل *sumbul,* p.-t.

Jacob, n. pr., يعقوب *ïa'qoub,* a.

Jacobée, s. f., fleur, يعقوبيّة *ïa'qoubïiet,* a.

Jacobin, e, s., religieux, يعقوبىّ *ïa'qoubïi,* a.

Jactance, s. f., لاف وكذاف *lāf u guzāf,* p.; اوكنمه *eugunmè,* t.; تفاخر *tefākhour,* فخريّة *fakhrïiet,* a. — Discours plein de jactance, لاف وكذافدن عبارت مقالات *lāf u guzāften 'ibāret maqālāt.*

Jactancieux, se, adj., لاف وكذاف اوريجى *lāf u guzāf ourïdji,* t.

Jactation, s. f., terme de médecine, agitation continuelle, اضطراب دايمى *izthyrābi dāïmi,* a.

Jade, s. m., حجر يشم *hadjeri ïechim,* a.

Jadis, adv., كچن زمانده *gue-*

tchen zemāndè, كچن زمانلرده *guetchen zemānlerdè*, t.; مقدما *mòuqaddemā*, a.; اوايلده زمان *zemāni evāïldè*, قديم الايامده *qadîm uleïiāmdè*.

JAFFA, ville de la Palestine, l'ancienne Joppé, يافه *ïāfa*.

JAGUAR, s. m., دورت ايا‌قلو بر نوع يرتجى حيوان *dort aïāqlu bir nev'y ïrtidji haïvān*, t.

JAILLIR, v. n., صچرامق *sytchrāmaq*, فشقرمق *fychqyrmaq*, t.; فوران ا *fevrān it*, انفجار ا *infidjār it*, شدتله اقمق *chyddetilè aqmaq*, a.-t.

JAILLISSANT, E, adj., فشقرديجى *fichqyrdîdji*, t.; حدتله اقان *hyddetilè aqān*, a.-t.; نابع *nāby'*, فوار *fevvār*, a. — Eaux jaillissantes, مياه فواره *miāhi fevvārè*, فواره‌لر *fevvārèler*.

JAILLISSEMENT, s. m., فشقرمه *fychqyrma*, t.; فوران *fevrān*, a. — Le jaillissement des eaux, فوران مياه *fevrāni miāh*. — du sang, قانك فشقرمسى *qānuñ fychqyrmacy*, فوران دم *fevrāni dem*.

JAIS ou JAYET, s. m., قره كهربار *qara kehroubār*, t.; بر نوع قره وپارلاق طاش *bir nev'y qara vè pārlāq thāch*, t.

JALAP, s. m., racine purgative, جالاپا *djālāpā*, t.

JALE, s. f., قواطه *qavātha*, t.

JALÉE, s. f., بر قواطه طولوسى *bir qavātha dholouçou*, t.

JALET, s. m., كوچك ويوالق بر نوع چاقل طاشى *kutchuk vè ïouvālaq bir nev'y tchāqyl thāchi*, t.

JALON, s. m., قازيق *qāzyq*, t.; وتد *veted*, pl. a. اوتاد *evtād*.

JALONNER, v. a. et n., اره‌لق قازيق قاقمق - دكمك *aralyq qāzyq qāqmaq, dikmek*.

JALOUSER, v. a., قزقانمق *qyzqānmaq*, t.; حسد ا - چكمك *haced it, tchekmek*. — Se jalouser entre soi, برى برى ايله تحاسد ا *biri biri ilè tehāçud it*.

JALOUSIE, s. f., envie, قزقانمه *qyzqānma*, t.; حسد *haced*, a. — Entre amants ou époux, قزقانجيلك *qyzqāndjîlik*, قزقانمه *qyzqānma*, رشك *rechk*, p. — Émulation, كونو *gueunu*, رشك *rechk*, غبطه *ghybtha*. — Prendre, concevoir de la jalousie, درونسنده عقد حسد ا *derounindè 'aqdi haced it*. — Être tourmenté de la jalousie, عذاب حسدايله معذب او *'azābi hacedilè mou'azzeb ol*. — Jalousie de métier, هصنعت اولانلرك بينسنده اولان حسد وغبطه *hemsana'at olānlerun beïnindè olān hacedu ghybtha*. — Inquiétude, ombrage qu'une puissance donne à une autre, اوركنتى *eurkuntu*, وسوسه *vesvecè*. — Jalousie, ou, au pluriel, Jalousies, treillis de fenêtres, قفس *qafes*, پنجره قفسى *pendjèrè qafesi*.

JALOUX, SE, adj., qui a de la jalousie en amour, قزقانج *qyzqāndj*. — Il est jaloux de sa femme, زوجه‌سنى قزقانور *zevdjècini qyzqāneur*. — Envieux, حاسد *hācid*, حسود *haçoud*. — Qui a de l'émulation, du zèle, هوسكار *haveskiār*, كونو ايدن *gueunu iden*, غبطه دار *ghybtha dār*,

ghybthadār, غيور *ghaïour*, غابط *ghābith*. — Être jaloux de son rival ou de son concurrent, رقيبنه غبطه ا *raqybinè ghybtha it*. — Jaloux en fait de point d'honneur et de conservation de ses droits, حميتلو *hamïictlu*, صاحب حميت *sāhib hamïiet*. — C'est un homme jaloux de son honneur, حفظ عرض وناموس خصوصنده صاحب حميت بر ادمدر *hyfzi 'yrz u nāmous khouçoucindè sāhib hamïiet bir ademdur*.

Jamais, adv., en aucun temps, هيچ بر وقتده *hitch bir vaqyttè*, هيچ بر زماندە *hitch bir zemāndè*, a.-t. — Point du tout, nullement, اصلا وقطعا *aslā vè qath'ā*. — A jamais, à toujours, دائما *daï-mā*, الى الابد *ilal-ebed*, ابدًا *ebeden*, ابدى *ebedi*, اولەرق *olaraq*. — Adieu pour jamais, الوداع الى الابد *el-vidā ilal-ebed*.

Jambage, s. m., chaîne de pierre qui soutient une porte, قپو سواسى *qapou sivācy*. — Maçonnerie qui soutient un édifice, تمل ديوارى *temel dïvārī*, t.; مبنا *mebnā*, pl. a. مبانى *mebāni*. — En fait d'écriture, lignes droites de quelques lettres, ساق *sāq*. — Le jambage de la lettre M, م حرفنك ساقى *mīm harfinuñ sāqy*.

Jambe, s. f., partie du corps du genou au pied, بجاق *badjāq*, بالدر *bāldyr*, *t.*; ساق *sāq*, pl. a. سيقان *seïqān*. — Avoir de grosses jambes, بالدرى قبا او *bāldyri qabā ol*. — Jambe fine, mince, انجه بجاق *indjè badjāq*. — Les jambes d'un bœuf, d'un oiseau, اوكوزك ـ قوشك *eukuzuñ, qouchuñ badjāghy*. — Jambe cassée, قرلمش بجاق *qyrilmich badjāq*. — L'os de la jambe, انجك *indjik*. — Qui a de bonnes jambes, qui marche bien, پك يوريكسن ايانى *pek ïuruguien*; چاپك *aïāghy tchāpouk*. — Courir à toutes jambes, پك سكرتمك *pek seguirtmek*. — Croiser les jambes en s'asseyant à la manière des Orientaux, بغداج قورمق *baghdādj qourmaq*. — Au fig., les deux jambes, pour les deux branches d'un compas, پركلك ايكى بجاغى *perguieluñ iki badjāghy*.

Jambette, s. f., petit couteau de poche, چاقى *tchāqy*, t.

Jambon, s. m., خنزير بودى *khynzīr boudy*, بصدرمەسى *pasturmaci*, خنزير بصدرمەسى *khynzīr pasturmaci*.

Jambonneau, s. m., petit jambon, كوچك خنزير بودى بصدرمەسى *kutchuk khynzīr boudy pasturmaci*. — Sortes de moules de mer, بر نوع مديه *bir nev'y midia*, t.

Janina, ville de l'Albanie turque, يانيا *ïānyā*; l'ancienne Cassiope.

Janissaire, s. m., soldat de l'ancienne milice turque créée par sultan Orkhan en 1330, et abolie par Mahmoud II le 17 juin 1826, يكيچرى *ïeñītcheri*, t.

Jante, s. f., تكرلك چنبرى پارچەسى *tekerlek tchemberi pārtchaci*, t.

Janvier, s. m., كانون ثانى *kiānouni sāni*, يناريس *ïanāris*, t.

Japon, s. m., porcelaine apportée du Japon, ياپونيا فغفورى *ïāpounïā*

ʃaghʃouri, t. — Grand empire d'Asie, ياپونيا مملكتي *ïāpounïā memleketi*.

JAPONAIS, E, s. et adj., du Japon, ياپونيالو *ïāpounïālu*, t.

JAPPE, s. f. bas et pop., caquet. Voyez ce mot.

JAPPEMENT, s. m., اورش *euruch*, كوپك انيكي اورومسي *keupek eïïgui eurumèci*, t.; نبح *nebh*, a.

JAPPER, v. n., كوپك انيكسي *keupek eïïgui eurmek*, t.; نبح *nebh it*, a.-t.

JAQUE DE MAILLES, s. f., دمر حلقه لو زره كوملكي *demir halqalu zirh gueumlegui*, t.

JAQUETTE, s. f., بر نوع چوجق كيسي *bir nev'y tchodjouq gueïci*, t.

JARDIN, s. f., باغچه *bāghtchè*, t.; حديقه *hadïqa*, pl. a. حدايق *hadāïq*; روضة *ravzat*, pl. رياض *riāz*; بستان *bostān*, pl. بساتين *bećātïn*. — potager, سبزوات باغچه‌سي *sebzevāt bāghtchèci*. — fleuriste, چيچك باغچه‌سي *tchïtchek bāghtchèci*. — botanique, نباتات دوائيه‌يي مشتمل باغچه *nebātāti devāïïèï muchtemil bāghtchè*.

JARDINAGE, s. m., باغچه‌وانلق *bāghtchèvānlyq*, t.; فن حراثت حديقه *fenni harāceti hadïqa*, a.

JARDINAL, E, adj., باغچه‌ده بتن *bāghtchèdèbiten*, t.

JARDINER, v. n., باغچه‌وانلق ايت *bāghtchèvānlyq it*, باغچه‌سني كوزتمك *bāghtchècini gueuzetmek*, t.

JARDINET, s. m., petit jardin, كوچك باغچه *kutchuk bāghtchè*, باغچه‌جق *bāghtchèdjyq*, t.

JARDINIER, ÈRE, s., باغچوان *bāghtchèvān*, t.; باغبان *bāghbān*, p.

JARDINIÈRE, s. f., petite broderie étroite et légère qui se fait au bord d'une mousseline, دلبند اوزرنده اولان نقش ايشي *dulbend uzerindè olān naqch ichi*. — Meuble pour mettre des fleurs, چيچك صندوغي *tchïtchek sandoughy*, t.

JARDON, s. m., مهره *muhrè*, t.

JARGON, s. m., langage corrompu, بوزوق ديل قبا لسان *bozouq dïl, qabā liçān*, t.; لسان محرّف *liçāni mouharref*, a. — Langage factice et de convention, زبان معهود *zebāni ma'houd*.

JARGONNER, v. a. et n., بوزوق ديل ايله سويلمك *bozouq dïl ilè seuïlèmek*, t.

JARGONNEUR, EUSE, s., بوزوق لسان ايله سويليجي *bozouq liçān ilè seuïlèdjï*, t.

JARNAC, s. m., petit poignard, كوچك خنجر *kutchuk khandjar*, t. — Coup de Jarnac, mauvais tour, دوباره *doubāra*, خيانتلك *khyānetlik*, خيلي خيانت اميز بر اويون *khaïli khyānet amïz bir oïoun*.

JARRE, s. f., grand vase à mettre de l'eau, كوب *kioup*, t.; جرّة *djerret*, a.

JARRET, s. m., partie postérieure du genou, ديزك ايچ يوزي - طرفي *dïzuï itch ïuzu, tharafï*, خنب *khynb*, pl. اخناب *ekhnāb*. — Plier le jarret, ديزك ايچ طرفني بوكمك *dïzuï itch tharafïni beukmek*. — Au

fig., être ferme sur ses jarrets, faire bonne contenance, ثابتقدم اول *sābit-qadem ol.* — Jarret se dit aussi de l'endroit où se plie la jambe de derrière des quadrupèdes, اکربجه سیکر *egrīdjè syñyr.*

Jarreté, e, adj., بجاقلر بوکری *badjāqleri bougri*, t.; اخنف الارجل *akhnef ul-erdjel*, a.

Jarretière, s. f., چوراب باغی *tchorāb bāghy*, t.

Jarreux, se, adj., t. de manuf., اوزون توبلو *ouzoun tuïlu*, t.

Jars, s. m., le mâle d'une oie, ارکک قاز *erkek qāz*, t.

Jaser, v. n., parler beaucoup, فورته چالمق یاکشمق *forta tchālmaq*, چوق سویلمک *tchoq seuïlemek*, لاف اتمق *lāf atmaq*. — Révéler un secret promis, کتمی موعود اولان سرّی افشا ایتمک *ketmi mev'oud olān sirri ifchā it.*

Jaserie, s. f., caquet. Voyez ce mot.

Jaseur, se, s., لافزن *lāfazan*, گوزه گویجه صایقلایجی *sāïqlāïdji*, t.

Jasmin, s. m., یاسمین *ïāsmīn*, یاسمین اغاجی *ïasmin aghādji*, a.-t. — double, قاتمر یاسمین چچکی *qātmer ïāsmīn tchitchegui*. — Huile ou essence de —, یاسمین یاغی *ïāsmīn ïāghy*.

Jaspe, s. m., یشم *ïechem*, *ïechm ïechim*, t.; یشب *ïecheb*, a. — d'Orient, یشم خطایی *ïechimi khathāïi*. — blanc, اق یشم *aq ïechim*, یشب ابیض *ïechbi ebiāz*.

Jasper, v. a., یشم واری نقشلق *ïechim vāri naqychlamaq*, t. — Jaspé, e, نقشلو *naqychlu*, یشم واری نقشلنمش *ïechim vāri naqychlanmich*.

Jaspure, s. f., یشم واری نقشلمه *ïechim vāri naqychlamà*, t.

Jassy ou Iassy, ville capitale de la Moldavie, یاش *ïāch*, یاش قصبه‌سی *ïāch qaçabacy*.

Jatte, s. f., چناق *tchanāq*, t.; قصعة *qas'at*, pl. a. قصعات *qas'āt*. — Grande —, ایری چناق *iry tchanāq*. — Cul-de-jatte, کوتورم *keuturum*.

Jattée, s. f., چناق طولوسی *tchanāq dholouçou*, t. — Une jattée de lait, بر چناق طولوسی سود *bir tchanāq dholouçou sud*.

Jauge, s. f., juste mesure d'un vaisseau, d'un vase, عیار *'aïār*, a.; استماره *istimāra*. — Cette mesure n'est pas de jauge, بو کیل عیاونده دکل *bou kïl 'aïārindè dèïl*. — Verge de bois pour mesurer les futailles, فوچی اولچیسی ـ ارشونی *foutchou eultchuçu, archouny*. — Futaille qui sert d'étalon pour ajuster les autres, فوچی عیاری *foutchou 'aïāri*. — Boîte percée de trous, qui sert aux fontainiers à connaître la quantité d'eau que produit une source, صو اولچکی *sou eultchègui*.

Jaugeage, s. m., action de jauger, عیار *'aïār*, a. — Capacité inconnue de toute sorte de vaisseaux. استعاب *isti'āb*, a.

Jauger, v. a., عیارلمق *'aïārlamaq*, a.-t.

Jaugeur, s. m., عیار ایدیجی *'aïār idídji*, a.-t.

Jaunatre, adj., صارمترک *sā-*

rymtrek, صاروجه *sāroudjè*, صاروشين *sārouchīn*, صارمسي *sārymsy*, t. — Cela est de couleur jaunâtre, بو شيئك رنكي صارمسيدر *bou cheïuñ rengui sārymsydur*.

JAUNE, adj., صاري *sāry*, صارو *sārou*, t.; اصفر *asfer*, a. — Cela est jaune comme du safran, اصفر زعفرانيدر *asferi za'frānīdur*. — comme de l'or, التون صاريسيدر *altoun sārycīdur*. — Jaune paille, صمان رنكي *samān rengui*.

JAUNE, s. m., la couleur jaune, صاري رنك *sāry renk*, t.; لون اصفر *levni asfer*, a. — Jaune de citron, ليموني رنكي *līmouni rengui*. — Un jaune d'œuf, بر يمورطه صاريسي *bir ïoumourtha sāryci*, صارمترك *sārymtrek*. — Jaune d'or, التون صاريسي رنكي *altoun sāryci rengui*.

JAUNIR, v. a., rendre jaune, صاري ايتمك *sāry it*, صاريلتمق *sārylatmaq*, t.; تصفير ايتمك *tasfīr it*, a.-t. — Teindre en jaune, صاريه *sāryè* بويامق *boïātmaq*.

JAUNIR, v. n., devenir jaune, صارارمق *sārarmaq*, صارو اول *sārou ol*, t.; اصفر اول *asfer ol*, a.-t. — Ces fruits commencent à jaunir, بو يمشلر صاررمغه يوز طوتدى *bou ïemichler sārarmagha ïuz thoutty*.

JAUNISSANT, E, adj., صاررمش *sārarmich*, t.; مصفر *mousfīr*, a.

JAUNISSE, s. f., صاريلق *sārylyq*, t.; يرقان *ïaraqān*, a. — Qui a la jaunisse, صاريلغى اولان *sārylyghy olān*, يرقانلو *ïaraqānlu*.

JAVA (Ile de), بحر هندستانده

اولان بر بيوك جزيره نك اسمى *bahri hindistāndè olān bir buïuk djezīrènuñ ismi*. — Sorte de poisson, بر نوع بالق *bir nev'y bālyq*, t.

JAVARIS, s. m., بر نوع يبان طوكزى *bir nev'y ïabān dhoñouzi*, t.

JAVART, s. m., دابه اياغنه چيقان ورم *dābbè aïāghynè tchyqān verem*, t.; جرز *djerz*, a.

JAVELER, v. a., اكين باشاقلرينى يره سرمك *ekīn bachāqlarīni ïerè sermek*, t.

JAVELEUR, s. m., اكين باشاقلرينى يره سوريجى *ekīn bachāqlerīni ïerè surïdji*, t.

JAVELINE, s. f., بر نوع انجه واوزون جريد - حربه *bir nev'y indjè vè ouzoun djīrīd, harba*, t.

JAVELLE, s. f., يره سرلمش اكين باشاقلرى *ïerè serilmich ekīn bachāqlerī*, t.

JAVELOT, s. m., جريد *djerīd*, t.; خشت *khycht*, p. — Lancer le javelot, جريد اتمق *djīrīd atmaq*.

J. C., abréviation du mot *Jésus-Christ*, اسم حضرت عيسينك اختصارى - ترخيمى *ismi hazreti 'yciñuñ ykhtiçārī, terkhymi*.

JE, pronom de la première personne, *moi*, بن *ben*, fait au plur. *nous*, بز *biz*. Voy. la grammaire.

JÉ ou ROTIN, s. m., sorte de jonc, قامشدن بر نوع اسقنديل *qāmychten bir nev'y iskendīl*, t.

JÉCORAIRE, adj. des deux genres, terme d'anatomie, قره جكره متعلق *qaradjiguerè mute'allyq*, a.-t.

JECTIGATION, s. f., نبضك طلابيمسى *nabzuñ thalābīmeci*,

t.; ارتعاش نبض *irti'āchi nabz*, a.

Jectisses, adj. f. pl., terres jectisses, طپراق دیرنتیسی - دیرنتیلر *thaprāq dirintycy*, *dirintiler*, t.

Jégneux, s. m., اغزی بیوك تك قولبلو بر کاسه *aghzi buïuk tek qoulblu bir kiāce*, t.

Jéhovah, s. m., nom de Dieu en hébreu, یاهو *ïāhou*, یاهوا *ïāhouā*, لسان عبرانیده الله تعالینك اسمی *liçāni 'ybrānidè allah te'ālanuñ ismi*.

Jejunum, s. m., terme d'anatomie, le second intestin grêle, معاء صایم *mi'āï sāïm*, a.

Jérémiades, s. f. fam., au plur. lamentations. Voyez ce mot.

Jéricho, ville de la Palestine, اردن شهری اریحا *arden chehri*, t.; *erïhā*, a.

Jérusalem, ville de la Palestine, قدس شریف ارشلیم بیت المقدس *qoudsi chérïf*, *ourchelïm*, *beït ul-mouqaddes*, a.

Jésuite, s. m., religieux, یزویت *ïezuït*. — Terme de mépris : on dit d'un hypocrite que c'est un jésuite. Voyez Hypocrite.

Jésuitisme, s. m., caractère, manière de jésuite, - یزویت مشربی معاملهسی *ïezuït mechrebi*, *mou'āmelèci*.—Synonyme d'hypocrisie. Voyez ce mot.

Jésus ou Jésus-Christ, s. m., حضرت عیسی *hazreti 'yça*.

Jet, s. m., action de jeter, et espace parcouru par la chose jetée, اتم *atum*, t.; رمیة *ramïet*, a. — de pierre, بر طاش اتمی بر *bir thāch atumu ïer*. — d'eau, فسقیه *fysqyè*, شادروان *chādirvān*. — Le jet des bombes, خنبره اتمه *khoumbara atma*, خنبره جیلك *khoumbaradjïlik*. — Rejeton de plante, bourgeon, فلز *filiz*. — D'un seul jet, en terme de fonderie, بر دوکوم *bir deukum*. — Canne d'un seul jet, یکپاره بر چبوق *ïekpārè bir tchybouq*. — Sans nœud, دوکمسز چبوق *deukumsyz tchybouq*.

Jetée, s. f., amas de pierres à l'entrée d'un port de mer, môle. Voyez ce mot. — Pierres et cailloux jetés dans la longueur d'un chemin pour le rendre plus praticable, اوفاق طاشلر - مولوز دوشمهسی *oufāq thāchlar*, *moloz duchemèci*.

Jeter, v. a., pousser au loin avec effort, اتمق *atmaq*, t.; رمی ا *remi it*. — une ou des pierres, طاش اتمق *thāch atmaq*. — les armes, القای سلاح ا *ilqāï silāh it*. — au feu, اتشه اتمق *atchè atmaq*. — des marchandises ou une partie du chargement d'un navire à la mer, دکزه یوك اتمق *deñyzè ïuk atmaq*. — l'ancre, دمر اتمق - براقمق *demir atmaq*, *brāqmaq*. — Jeter sa faute sur un autre, صوچنمی بشقهسی اوزرینه اتمق *soutchounou bachqaci uzerïnè atmaq*. — des soupçons sur quelqu'un, بر کمسنه حقنده القای سوء ظن ا *bir kimesnè haqqynè ilqāï soui zann it*. — Jeter son soupçon sur une personne, بر کمسنهدن سوء ظن ا *bir kimesnèden soui zann it*. — Jeter, mettre, قویمق *qoïmaq*, براقمق *brāqmaq*, القا ا *ilqā it*. — de l'obscurité dans le discours, مذاکرهیه القای اشتباه ا

muzākerèïè ilqāï ichtibāh it. — les fondements d'un édifice, تمـــل براقمق - قومق *temel brāqmaq, qomaq.* — d'un empire, وضع اساس ملك وسلطنـــت ا *vaz'i eçāci mulk u salthanet it.* — En parlant de l'eau qui jaillit avec impétuosité, اتمق *atmaq,* فشقرمق *fichqyrmaq,* فوران ا *fevrān it.* — Une fontaine qui jette beaucoup d'eau, ايـــرى صولر فشقرر بر بيكار *iri souler fychqyrar bir bouñār.* — Répandre, دوكمك *deukmek,* اتمق *atmaq.* — Sa plaie a commencé à jeter, ياره‌سى ايرين اتمغه باشلدى *ïāracy irïn atmagha bāchlady.* — Cet ulcère jette beaucoup, بو ياره چوق ايرين دوكر *bou ïāra tchoq irïn deuker.* — Produire des bourgeons, des scions, فلزلنمك *filizlenmek,* - فلز اتمق *filiz atmaq, surmek.* — Couler du métal fondu, دوكمـــك *deukmek.* — Jeter au moule, قالبـه دوكمك - افراغ ا *qālybè deukmek, ifrāgh it.* Jeter les yeux, un coup d'œil sur quelque chose, نظر ا *nazar it.* — les yeux de tous côtés, دورت ياكه نظر صالمق *dort ïāña nazar sālmaq.* — un coup d'œil attentif, دقت ايله نظر ا *dyqqat ilè nazar it.* — des larmes, كوز ياشى دوكمك *gueuz ïāchi deukmek.* — les hauts cris, باغرمق *bāghyrmaq,* رفـــع صيحه ا *ref'y saïha it.* — un soupir, اه ايتمك *ah itmek.* — des propos, سوز اتمق *seuz atmaq.* — son venin, زهرينى براقمق - اتمق *zehiríni brāqmaq, atmaq.* — Se jeter, se précipiter, - اوزرينه دوشمك *uzerïnè duchmek,* اتلمق *atelmaq,* هجوم ا *hudjoum it.* — sur l'ennemi, دشمن اوزرينه دوشمك *duchmen uzerïnè duchmek.* — dans le péril, مهلكه ايچنه القاى نفس ا *mehlekè itchinè ilqāï nefs it.* — aux pieds de quelqu'un, برينك اياغنه صارلمق *birïnuñ aïāghyna sāryl-maq.* — dans les bras, قوجاغنـــه صارلمق *qodjāghyna sāryl maq.* — Se jeter, se retirer dans un cloître, بر مناستره چكلمك *bir monāstèrè tchekilmek.* — Couler, se jeter dans la mer, en parlant d'un fleuve, منصب او *munsab ol.* — Le Danube se jette dans la mer Noire, طونا نهرى قره دكزه منصب اولور *thounā nehri qara deñizè munsab olour.*

JETON, s. m., اوبون منغـــرى *oïoun manghourï,* طـــاش *thāch,* طوقرجن پولى *dhoqourdjin pouly.*

JEU, s. m., divertissement, اوبون *oïoun,* t.; لعب *lou'b,* لعبة *lou'bet,* ملعبـــه *moula'ebè,* a.; بازى *bāzi,* بازيجـــه *bāzïdjè,* p. — Petit jeu, اوبونجق *oïoundjyq.* — d'enfant, چوجوق اويونى - اويونجغى *tchodjouq oïouni, oïoundjyghy.* — Jeux de main, ال خوراطه‌سى *el khorāthacy.* — de hasard, قمار *qoumār,* قمار اويونى *qoumār oïouni.* — de cartes, كاغد اويونى *kiāghyd oïouni.* — de dés, زار اويونى *zār oïouni.* — Gagner au jeu, قماردە قازانمق *qoumārdè qāzānmaq.* — Aimer le jeu, قماره هوسكار او *qoumārè haveskiār ol.* — Prendre une chose en jeu, en plaisanterie, بر شيئى لطيفه يه جل ا *bir cheïï lathïfèïè haml it.*

— Faire bonne mine à mauvais jeu, غیرت کاذبه کوسترمك *ghaïreti kiāzibè gueustermek.* — Jeu, lieu où l'on joue, maison de jeu, اویون یری *oïoun ïeri.* — Jeu, facilité de mouvement, حرکت چابکلکی *hareket tchāpoukligui,* سرعت حرکت *sur'ati hareket.* — Donner du jeu, ایشلتمك *ichletmek.* — Jeu de mots, تجنیس *tedjnïs,* جناس *djinās.* — Jeu de la nature, غریبهٔ طبیعة *gharïbèï thabï'at,* au pl. a. غرایب طبیعة *ghārāïbi thabï'at.* — Jeu d'esprit, نکته *nuktè,* لطایف الملاعب *lethāïf ul-melā'yb.*

JEUDI, s. m., پرشنبه *perchembè,* t.; پنجنبه *pentchembè,* p.; یوم الخمیس *ïevm ul-khamïs,* یوم خمیس *ïevmi khamïs,* a. — dernier, کچن پنجنبه کونی *guetchen pentchembè gunu.*

JEUN (A), adv., اج قارنده *adj qārynda,* قارننده *qārninda,* اج قارننه *adj qārnina,* علی الریق *'alerryq,* a.

JEUNE, adj., peu avancé en âge, کنج *guendj,* t.; شاب *chābb,* a.; جوان *djuvān,* p. — Jeune enfant, کنج چوجوق *guendj tchodjouq.* — fille, کنج قیز *guendj qyz.* — Un jeune homme, بر کنج ـ ذلو قانلو *bir guendj delu qānlu.* — Il est encore bien jeune, پك حدیث السنّ *pek hadïs ussinndur.* — Dans son jeune temps, عهد شبابنده *'ahdi chebābindè.* — Jeune, dans le sens de cadet, کوچك *kutchuk,* صغیر *saghyr,* صغیر السنّ *saghyr ussinn.* کنج *guendj* se dit aussi des bêtes : un jeune coq, کنج خروس *guendj khoros,* et des arbres et des plantes. — Un jeune poirier, کنج ارمود اغاجی *guendj armoud aghādji.* — Frais, jeune, un jeune homme bien frais, تازه جوان *tāzè djuvān.* — Jeune plante, نبات نو رسیده *nebāt nev recïdè.*

JEUNE, s. m., abstinence, اوروج *oroudj,* t.; صوم *savm,* صیام *syām,* a.; پرهیز *perhïz,* p. — Jour de jeûne, اوروج کونی *oroudj gunu.* — Observer, garder le jeûne, اوروج طوتمق *oroudj thoutmaq.* — Le rompre, اوروجی بوزمق *oroudjou bozmaq,* فسخ صوم ا *feskhy savm it.* — Abstinence de manger, sans rapport à la religion, یمکدن کسلمه *ïemekten kecilmè,* طعامدن امساك *tha'āmden imsāk,* پرهیز *perhïz.* — S'abstenir de manger, jeûner, پرهیز ا *perhïz it,* a.

JEUNER, v. n., observer les jeûnes commandés par l'Église, اوروج طوتمق *oroudj thoutmaq,* t.; صیام ا *syām it,* a.-t. — Manger peu, ازیمك *az.ïèmek,* پرهیز ا *perhïz it.*

JEUNESSE, s. f., l'âge qui suit immédiatement l'adolescence, کنجلك *guendjlik,* t.; شباب *chebāb,* حداثت *hadācet.* — Le temps de la jeunesse, کنجلك وقتی *guendjlik vaqty,* وقت حداثت *vaqty hadācet.* — Les jours de la jeunesse sont de courte durée, ایّام

حداثت قليل البقادر *eïtāmi hadācet qalïl ul-beqādur.* — Ceux qui sont dans la jeunesse et même dans l'enfance, چوجوقلـــر *tchodjouqlar,* اطفال وصبيـــان *eṭhfāl u sybiān.* — Ceux de l'âge de vingt ans à trente-cinq, كنج ادملـــر *guendj ademler,* دلو قانلولر *dèlu qānluler,* نوجوان *nevdjivān,* فتيان *feṭiān,* a. — Dans la verte jeunesse, نـــو بهار شبابنـــده *nev behāri chebābindè.*

JEUNET, ETTE, adj., پك كنج اولان *pek guendj olān,* t.

JEUNEUR, EUSE, s. اوروجلـــو *oroudjlu,* t.; صايم صوّام *sāïm, sevvām,* a.; روزه‌دار *rouzèdār,* p.

JOAILLERIE, s. f., marchandises de bijoux, de pierreries, et métier de joaillier, جواهرجيلك *djevāhirdjïlik.* — Métier de joaillier seulement, جواهرجى صنعتى *djevāhirdji sana'aty,* a.-t.

JOAILLIER, ÈRE, s., جواهرجى *djevāhirdji,* a.-t.

JOCKEY, s. m., چوقه‌دار *tchoqàdār,* قفتانجى اوغلان *qaftāndji oghlān,* t.

JOCKO, s. m., انسان قدر بيوك ميمون قسمى *insān qadar buïuk maïmoun qysmi,* t.

JOCRISSE, s. m., بودالة *boudāla,* t.

JOIE, s. f., plaisir, satisfaction, سوندج *sevindj,* شاذلق *chāzlyq,* t.; سرور *surour,* مسرّت *mecerret,* pl. فرح *farh,* مسار *meçārr,* حبور *houbour,* شـــادمانى *chādumāni.* — Grande —, سرور عظيـــم *sourourï 'azïm.* — Douce gaieté, كيف *keïf,* كيفلولك *keïflulik.* — Causer de la joie à quelqu'un, ايراث فرح و سرور *iräci farh u surour it.* — Éprouver, recevoir de la joie, كسب سرور و انشراح *kesbi surour u inchirāh it.* — Feu de joie, چراغان شنلكى *tcherāghān chenligui.* — Fille de joie, قحبه قيز *qahpè qyz.*

JOIGNANT, E, adj., بتشك *bitichik,* t.; قرب و اتصالك متصل *mouttaçyl, qourb u ittiçāldè olān.*

JOINDRE, v. a., approcher deux choses en sorte qu'elles se touchent, بتشدرمك *bitichturmek,* t.; الحاق ا *ilhāq it,* وصل و الصاق ا *vasl u ilsāq it,* a.-t. — Rassembler, unir, بر يره بركدرمـــك *biriktyrmek,* بر ايره كتورمـــك *bir ïerè guetourmek,* جمع ا *djem' it.* — Joindre les mains, ال باغلمق *el bāghlamaq.* — Ajouter, ضمّ و علاوه ا *zāmm u 'ylāvè it,* ضمّ و الحاق ا *zamm u ilhāq it.* — Atteindre, ايرشمك *irichmek,* يتشمك *ïetichmek.* — Je le joignis bientôt, از وقت ايچنده اكا يتشدم *az vaqyt itchindè aña ïetichtum.* — Se joindre, s'unir à, اتحاد ا *ittihād it.* — Se trouver ensemble, se rencontrer, قاوشمق جمع او *qāvouchmaq, djem' ol.* — Nous nous joindrons en tel endroit, فلان محلّك مجتمع اولهجغز *felān mahalldè mutdjemi' oladjaghyz.*

JOINDRE, v. n., بتشمك *bitichmek.* — Cette porte ne joint pas bien, بو قاپو كركى كبى بتشمز *bou qāpou gueregui guibi bitichmez.*

JOINT, s. m., assemblage, en parlant des pierres et des pièces de me-

nuiserie, اك يرى *añ ïeri*, چاتمه يرى *tchātma ïeri*, اويناق *oïnāq*, اويناق يرى *oïnāq ïeri*, t.; مقعد *maq'yd*, pl. a. معاقد *mo'āqyd*. — En anatomie, endroit où deux os se joignent, ايكى كميكك اك يرى *iki guemīgiuñ añ ïeri*, فصّ *fass*, فصوص *fuçous*. — Le joint de l'épaule, اموز كميكنك اك يرى *omouz guemīguinuñ añ ïeri*, فصّ منكب *fassi menkib*, a.

Joint, e, adj., ajouté, uni, بتشمش *bitichmich*, t.; ملحق *mulhaq*, منضمّ *munzamm*. — Contigu, بتشق *bitichyq*, متّصل *mouttacyl*. — Des ais bien joints, بر برى ايله كركى كبى بتشمش تختهلر *bir biri ilè gueregui guibi bitichmich takhtalār*, قويًّا متّصل اولان الواح *qavïien mouttacyl olān elvāh*. — Ci-joint, ci-inclus, برابر اولهرق *berāber olaraq*, مصحوبًا *mashouben*, مربوطًا *merbouthen*. — Joint à la présente lettre, اشبو مكتوبه مصحوبًا *ichbou mektoubè mashouben*.

Jointé, e, adj., t. de manége, se dit d'un cheval qui a le paturon disproportionné, بوقاغيلغى اويغونسز باركير *bouqāghylyghy ouïghounsyz bārguír*, t.

Jointif, ive, adj., چاتمه *tchātma*, بتشمه *bitichmè*, t. — Les planches de ce parquet sont jointives, بو دوشمهنك تختهلرى چاتمهدر *bou duchemènuñ takhtaleri tchatmādur*.

Jointure, s. f., چاتمه يرى *tchātma ïeri*, اويناق *oïnāq*, t.; مفصل *mefsyl*, pl. a. مفاصل *mefācyl*. — Douleurs dans les jointures, وجع مفاصل *vedja'i mefācyl*.

Joli, s. m., كوزللك *guzellik*, t.; ظرافه *zerāfet*, a.

Joli, e, adj., كوزلجه *guzeldjè*, t.; كوزل *guzel*, ظرافتلو *zerāfetlu*, ظريف *zarīf*, مطبوع *mathbou'*, a.; دلپسند *dilpecend*, p. — Elle n'est pas belle, mais elle est jolie, حسنا دكل انجق مطبوعهدر *housnā dèïl andjaq mathbou'adur*.

Joliet, te, adj., ظريفجه *zarīfdjè*, كوزلجه *guzeldjè*.

Joliment, adv., كوزل *guzel*, كوزلجه *guzeldjè*, t.; خوشلق ايله *khochlyq ilè*, p.-t.; مطبوعًا *mathbou'en*, a.

Jonas, n. pr., يونس *ïonis*. — On nomme aussi le prophète, ذو النون *zunnoun*.

Jonc, s. m., plante, ساز *sāz*, حصير اوتى *hacyr oty*, قوغهلق اوتى *qoughalyq oty*, t. — Canne de jonc, حصير اوتى دكنكى - قامشى *hacyr oty deïnegui*, *qāmychy*, t. — Sorte de bague, حلقه *halqa*, a.

Jonchaie, s. f., سازلق *sāzlyq*, حصير اوتى يرى *hacyr oty ïeri*, t.

Jonchée, s. f., herbes, fleurs, etc., dont on jonche les rues, سريلوب يره دوشنمش درلو اوتلر و چيچكلر *serylup ïerè duchenmich turlu otlar vè tchītchekler*. — Fromage, تلمه پينير *telemè peïnīr*.

Joncher, v. a., de fleurs, صوقاقلره درلو درلو اوتلر وچيچكلر سرپمك - دوشمك *soqāqlara turlu turlu otlar vè tchītchekler serpmek*, *duchemek*. — Le champ de bataille était jonché de morts, ميدان محاربه

ابدان اموات ايله قاپلنمش ايدى *meïdāni mouhārebè ebdān emvāt ilè qāplanmich idi.*

Jonchets (Jeu de), s. m. pl., بر نوع اويون *bir nev'y oïoun.*

Jonction, s. f., union, assemblage, اولاشش *oulāchich,* قاوشمه *qāouchma*, t.; اجتماع *idjtimā',* اتصال *ittiçāl,* a. — de deux fleuves, ايكى نهرك برى برينه قاوشمه‌سى *iki nehruñ biri birínè qāouchmaci,* التقاء النهرين *iltiqāï ennehreïn.*

Jonglerie, s. f., حقه‌بازلق *hoqqabāzlyq,* p.-t.

Jongleur, s. m., حقه‌باز *hoqqabāz*, a.-p.

Jonque, s. f., هندستانك استعمال اولنان كمى *hindistāndè isti'māl olounān guèmi,* t.

Jonquille, s. f., plante, مصر كلى *mycyr gulu,* t.; فول *foul,* a.; نسرين *nesrín,* p.

Jonthlaspi, s. m., plante, تالسب *tālesp,* a.

Joseph, n. pr., يوسف *ïouçouf.*

Jouailler, v. n. fam., jouer à petit jeu, اوجوز اوينامق *oudjouz oïnāmaq,* t.

Joubarbe, s. f., plante, قيا قوروغى *qaïā qouroughou,* قولاق اوتى *qoulāq oty,* t.; هردم تازه *herdem tāzè,* p.

Joue, s. f., يكاق - يكق *ïañāq,* آورد *āvourd,* t.; خدّ *khadd,* pl. a. خدان *khaddān;* وجنة *vedjnet,* pl. وجنات *vedjnāt.* — La joue droite, وجنهٔ يمنا *vedjnèï ïumnā.* — gauche, وجنهٔ يسرا *vedjnèï ïsra.* — Avoir les joues enflées, شيشكن يكاقلو او *chíchkyn ïañāqlu ol.* — Avoir les joues creuses, ياتقين يكاقلو او *ïātqyn ïañāqlu ol,* يناغى چقور او *ïañāghy tchouqour ol.* — Qui a les joues rouges, vermeilles, ال يكاقلو *al ïañāqlu.* — Donner sur la joue, donner un soufflet, شمار اورمق *chamār ourmaq.*

Jouée, s. f., ديوارده اولان پنجره دليكى *dívārdè olān pendjerè delígui*, t.

Jouer, v. n., se récréer, se divertir à un jeu, اوينامق *oïnāmaq,* اويون اوينامق *oïoun oïnāmaq,* t.; تلعب ا *tele'ub it,* لهو و لعب ا *lehv u la'b it,* a.-t. — Jouer à la balle, طوب اوينامق *thop oïnāmaq.* — aux échecs, شطرنج اوينامق *chathrendj oïnāmaq.* — aux jeux de hasard, قومار اويوننى اوينامق *qoumār oïounini oïnāmaq,* قومار اوينامق *qoumār oïnāmaq.* — aux dés, زار اوينامق *zār oïnāmaq.* — à pair ou non, تك چفت اوينامق *tek tchift oïnāmaq,* زوج و فرد اوينامق *zevdj u ferd oïnāmaq.* — d'un instrument de musique, ساز چالمق *sāz tchālmaq,* ou simplem. چالمق *tchālmaq.* — du violon, كمان چالمق *kemān tchālmaq.* — des gobelets, escamoter, حقه بازلق ا *hoqqa bāzlyq it.* — Jouer, folâtrer, se réjouir, اويناشمق *oïnāchmaq.* تلاعب - ملاعبة ا *telā'ub, mulā'ebet it.* — Se jouer de quelqu'un, l'amuser par des mensonges, اوپالمق *oïālamaq, ouïālamaq,* اكلندرمك *eïglendurmek,* اوپالندرمق *oïālan-*

durmaq. — Se jouer d'une chose, بر شیٔ اویون یرینه قومق *bir cheïï oïoun ïerïnè qomaq.* — de la vie et de la fortune des hommes, خلقك جان ومالیله اوینامق *khalquñ djān u māl ilè oïnāmaq.* — Se jouer, mépriser, ne compter pour rien, بر شیٔه صایمامق *bir cheïè sāïmāmaq,* تحقیر ا *tahqyr it.* — Se jouer de quelqu'un, s'en moquer, مسخره لغه الشمق *maskharalygha almaq,* ذوقلنمك *zevqlenmek.* — Jouer, tromper, الداتمق *aldātmaq.* — un tour à quelqu'un, اویون-دوباره ا *oïoun, doubāra it.* — Jouer, représenter une pièce de théâtre, اوینامق *oïnāmaq,* قومدیا - تقلید اویونی اوینامق *qomediā, taqlíd oïounini oïnāmaq.* — Jouer des armes, سلاح قوللنمق *silāh qoullanmaq.* — Jouer, fonctionner, en parlant d'une machine, d'un ressort, ایشلمك *ichlemek.* — Ce ressort ne joue pas bien, بو زنبرك ایو ایشلمز *bou zemberek eïu ichlemez.* — Faire jouer le canon, طوپ چكمك طوپه اتش ویرمك *thop tchekmek,* *thopa atech-vïrmek.* — une mine, بر لغمه اتش ویرمك *bir laghouma atech vïrmek.* — Faire jouer les eaux, صولری اویناتمق *soularï oïnātmaq.* — Faire une chose en se jouant, avec facilité, بر شیئ زحمتسز یاپمق *bir cheïï zahmetsyz ïāpmaq.*

Jouet, s. m., ce avec quoi l'on amuse les enfants, اویونجق *oïoundjaq,* t.; ملعبة *mela'abet,* a. — d'enfant, چوجوق اویونجغی *tchodjouq oïoundjaghy.* — On dit au fig.: Ce vaisseau est le jouet des flots, بو سفینه ملعبهٔ امواج دریادر *bou sefïnè mela'abeï emvādjï deriādur.* — Jouet, en parlant de la personne dont on se joue, مسخره *maskhara.* — Être, devenir le jouet de tout le monde, مسخرهٔ کافهٔ ناس او *maskharaï kiāffeï nās ol.*

Joueur, euse, adj., qui joue, folâtre, اویناشیجی *oïnāchïdji.* — à un jeu quelconque, اویناییجی *oïnāïïdji,* اویونجی *oïoundji,* t.; لاعب *lāïb,* a. — aux jeux de hasard, قمارجی *qoumārdji,* قمار باز *qoumār bāz,* p. — d'instrument, چالقیجی *tchālqydji,* سازنده *sāzendè.* — de farces, مسخره لق ایدن *maskharalyq iden,* مقلد *mouqallyd.*

Joufflu, e, adj. et s. familier, شیشکین - یوغون یکاقلو *chïchkyn, ïoghoun ïañāqlu,* t.

Joug, s. m., pièce de bois pour atteler les bœufs, بویندرق *boïoundourouq,* کوملدرك *gueumuldduruk,* t. — Mettre des bœufs ou des bœufs au joug, بویندرق اورمق *boïoundourouq ourmaq.* — des bœufs seulement, - اوکوزه بویندرق اورمق *eukuzè boïoundourouq ourmaq,* طاقمق *thāqmaq.* — Au fig., servitude, sujétion, قوللق باغی *qoullouq bāghy,* ربقه *ribqa.* — Le joug de l'obéissance, ربقهٔ اطاعة *ribqaï ithā'at.* — de l'esclavage, ربقهٔ رقیت *ribqaï rouqïïet.* — du mariage, نکاح باغی *nikiāh bāghy,* ربقهٔ نکاح *ribqaï nikiāh.* — Mettre sous le joug, réduire à l'obéissance,

زیر ربقهٔ اطاعته ادخال ا *zîri ribqaï ithā'atè idkhāl it.* — Secouer le joug, فکّ ربقهٔ اطاعت ا *fekki ribqaï ithā'at it.* — S'affranchir du joug, ربقهٔ اطاعتدن رهایاب او *ribqaï ithā'atten rchāïāb ol.*

Jouir, v. n., avoir l'usage, la jouissance d'une chose, فائده‌لنمك *fāïdèlenmek*, خیرینی کورمك *khaïrîni gueurmek*, قوللانمق *qoullānmaq*, تمتّع ا استمتاع - *istimtā', temettu' it*, a.-t. — Posséder, مالك *mālik ol*, تصرّف ا *teçarruf it.* او — Jouir d'une pension, بر معاش ایله تمتّع ا *bir mou'āch ilè temettu' it.* — Jouir paisiblement, sans contestation, بلا نزاع متصرّف او *bilā nizā' muteçarryf ol*, a.-t. — Il jouit d'une parfaite santé, صحّت وعافیت کاملهسی واردر *syhhat u 'āfieti kiāmilèci vārdur.* — Il ne jouit de rien, هیچ بر شیدن تمتّع ایتمز *hîtch bir cheïden temettu' itmez.* — Jouir de la vie, نعمت حیات ایله تمتّع ا *ni'meti haïāt ilè temettu' it.* — Jouir, s'amuser de, خوشلنمق *khochlanmaq.* — Jouir des plaisirs de ce monde, لذایذ دنیویّه‌دن ذوقیاب او *lezāïzi dunïèvïèden zevqïāb ol.* — d'une femme, la posséder, بر قاری ایله استفای حظّ ا *bir qāry ilè istifāï hazz it.*

Jouissance, s. f., action de tirer avantage d'une chose, فایده‌لنمه *fāïdèlenmè*, t. — Avantage, فایده *fāïdè.* — Usage et possession, متصرّفلك *muteçarruflik*, تمتّع *temettu'*, استمتاع *istimtā'*, تصرّف *teçarruf*, a. — Plaisir, لذّت *lezzet*; صفا *safā.* — paisible, بلا تصرّف *teçarrufi bilā nizā'.* — parfaite, تصرّف تامّ *teçarrufi tāmm.*

Jouissant, e, adj., فائده‌لنان *fāïdèlenān*, متصرّفلك ایدن *muteçarruflik iden*, a.-t.; متمتّع *mutemetty'*, متصرّف *muteçarruf.*

Joujou, s. m., چوجوق اویونجغی *tchodjouq oïoundjaghy*, جیجی *djîdji*, t.

Jour, s. m., clarté, lumière du soleil, ایدینلق *aïdînlyq*, کوندز *gunduz* ایدینلغی *gunduz aïdînlyghy*, کوندز ایدینلغی *gunduz aïdînlyghy*, t.; ضیاء النهار *ziā unnehār*, ضیاء الشمس *ziā uchchems*, ضیای شمس *ziāï chems*, نهار *nehār*, a. — Le jour et la nuit, کیجه کوندز *guïdjè gunduz*, لیل و نهار *leïl u nehār.* — Au point du jour, چین صباح *tchîn sabāh*, علی السحر *'alessahar.* — Il est jour, کون اولدی *gun oldou.* — Clair comme le jour, کون کبی اشکاردر *gun guibi achikiārdur.*

Jour, s. m., espace de vingt-quatre heures, ou espace qui divise les mois et les années, کون *gun*, t.; یوم *ïevm*, pl. a. ایّام *ïāïām*, روز *rouz*, p. — Les jours de la semaine, هفته کونلری *hafta gunleri.* — Jour de fête, یورتی کونی *ïortou guny*, ou simplement یورتی *ïortou.* — ouvrable, ایش کونی *ich*

guny. — Jour maigre, پرهیز کونی *perhiz guny.* — de Pâques, پصقیله کونی *pasqalia guny.* — Le jour de Noël, یوم میلاد حضرت عیسی *ïevmi mîlādi hazreti 'yça.* — du jugement dernier ou de la résurrection, قیامت کونی *qiāmet guny.* — Chaque jour, هر کون *her gun.* — Tous les deux jours, ایکی کونده بر *iki gundè bir.* — Pendant le jour, کوندزین *gunduzîn.* — Le premier et le second jour, ابتداکی وایکنجی کون *ibtidāki vè ikindji gun.* — Quel jour est-ce aujourd'hui? بو کونکی کون نه کوندر *bou gunki gun nè gundur?* — Le jour de l'an, ییل باشی کونی *ïîl bāchi guny.* — Un jour avant, برکون اوّل *bir gun evvel.* — après, بر کون صکره *bir gun soñra.* — Ce jour-ci, بو کونکی کون *bou gunki gun,* بو کون *bou gun,* الیوم *el-ïevm.* — De jour en jour, کوندن کونه *gunden gunè,* کون بکون *gun begun.* — Ces jours derniers, اوته کونلرده *eutègunlerdè,* کچنلرده *guètchenlerdè.* — Un jour heureux, اوغورلی کون *oghourlu gun.* — malheureux, اوغورسز کون *oghoursyz gun.* — Les jours caniculaires, ایّام باحور *eïāmi bāhour.* — A jour préfix, یوم معیّنده *ïevmi mou'aïiendè.* — Jour de tour, de service, نوبتی کونی *nevbeti guny.* — Je paye tant par jour, کونده‌لك شو قدر ویریورم *gundèlik chou qadar vîrieurum.* — Gagner sa vie au jour le jour, کونده‌لك قزانجی ایله کچنمك *gundèlik qazāndji ilè guètchinmek.* — Les beaux jours, les temps les plus heureux de la vie, عمرك ایو کونلری *'eumruñ eïu gunleri.* — Jour, ouverture dans un mur par où l'on reçoit la lumière, باجه *bādja.* — Trou par où l'air et le jour peuvent sortir, کدك *gueduk,* فرجه *ferdjè.* — En terme de peinture, jour par opposition à ombre, کونی یری *gunu ïeri,* ضحّ *zyhh,* ضحّ طرفی *zyhh tharafi.* — Se faire jour, trouver moyen de passer, کچمکه یول بولمق *guetchmèguiè ïol boulmaq.* — Jour, facilité, moyen de succès, قولایلق *qolāïlyq,* طریق سهولت *tharyqy souhoulet,* سمت سهولت *semti souhoulet.* — S'il y a jour, s'il y a moyen, بو بابده برسمت سهولت اولسه *bou bābdè bir semti souhoulet olsa.* — Mettre au jour, divulguer, میدانه چیقارمق *meïdānè tchyqārmaq,* خارجه - چیقارمق - اخراج ا *khāridjè, tchyqārmaq, ikhrādj it.* — Mettre au jour la perfidie de quelqu'un, بر کمسنه‌نك خیانتنی خارجه چیقامت *bir kimesnènuñ khyānetini khāridjè tchyqārmaq.*

Jourdain (Fleuve du), اردن *erden, urdun.*

Journal, aux, s. m., feuille périodique qui rend compte des nouvelles publiques, حوادث کاغدی *havādis kiāghydi,* حوادث نامه *havādis nāmè,* غازته *ghāzeta.* — Le journal officiel ou Moniteur ottoman, تقویم وقایع *taqvîmi vyqāï'.* — Les journaux de France, فرانسه‌نك حوادث کاغدلری *frānsanuñ havā*

dis kiāghydleri, t. — Livre ou livre-journal sur lequel un marchand écrit jour par jour ce qu'il fait, كونلك دفترى *gunluk defteri*, دفتر يومى *defteri ïevmïi*. — Relation journalière de ce qui se passe dans un endroit, كونلك مضبطه‌سى *gunluk mazbathacy*, مضبطهٔ يوميه *mazbathaï ïevmïïè*. — Le journal d'un siége, بر محاصره‌نك مضبطهٔ يوميه‌سى *bir mouhācerènuñ mazbathaï ïevmïïèci*. — d'un voyage, بر سفرك مضبطهٔ يوميه‌سى *bir seferuñ mazbathaï ïevmïïèci*. — Mesure de terre en usage dans plusieurs endroits au lieu d'arpent, دونم *deunum*.

JOURNALIER, ÈRE, adj., de chaque jour, هر كونكى *her gunki*, هر كونلك *her gunluk*, t.; يومى *ïevmïi*, a. — Exercice journalier, حركت يوميه *hareketi ïevmïïè*. — Inégal, sujet à changer, دوامسز *devāmsyz*, كوندن كونه دونر *gunden gunè deuner*, بى دوام *bi devām*, يكروزه *ïekrouzè*. — Beauté journalière, حسن بى دوام *husni bi devām*. — Son esprit est journalier, عقلى بى دوامدر *'aqly bi devāmdur*. — Ouvrier qui travaille à la journée, كونده‌لكجى *gundelikdjï*, اجير *edjïr*.

JOURNALISME, s. m. (mot nouveau), fonction de journaliste, كاتب حوادث يوميه‌نك عملى *kiātibi havādici ïevmïïènuñ 'ameli*. — L'influence du journalisme, كتابت حوادث يوميه‌نك نفوذى *kitābeti havādici ïevmïïènuñ nufouzi*.

JOURNALISTE, s. m., حوادث كاغدى يازان *havādis kiāghydi ïāzān*. Voyez GAZETIER.

JOURNÉE, s. f., intervalle du lever au coucher du soleil, بر كون *bir gun*, t.; بر وقتى - مدتى *bir gun vaqty - mudeti*, a.-t.; بر يوم *bir ïevm*, a.; بر وقت نهار *vaqty nehār*. — Travail d'un ouvrier pendant un jour, كونلك ايش *gundèlik ich*, خدمت بالمياومة *khydmeti bilmiāvemet*. — La journée d'un ouvrier, بر اجيرك خدمت يوميه‌سى *bir edjïruñ khydmeti ïevmïïèci*. — Travailler à la journée, كونلك ايشلمك *gundèlik ichlemek*, بالمياومه خدمت ا *bilmiāvemè khydmet it*. — Salaire d'un ouvrier pour une journée de travail, كونلك اجرت يوميه *gundèlik eudjreti ïevmïïè*. — Chemin qu'on fait dans l'espace d'une journée, بر كونلك يول *bir gunluk ïol*, كونلك *bir gunluk*, قوناق *qonāq*, مرحلهٔ يوميه *merhālèi ïevmïïè*. — De cet endroit à tel autre, il y a environ quatre journées de marche, بو محلدن فلان محله قدر تخمينًا درت كونلك يول واردر *bou mahallden felān mahallè qadar takhmīnen dort gunluk ïol vārdur*. — Journée mémorable de bataille, جنك كونى *djenk guny*, t.; وقعه *vaq'a*, يوم الوقعه *ïev ul-vaq'a*. — La bataille même, جنك *djenk*. — A la journée d'Austerlitz, مشهور اوسترليتز جنكنك *mechhour austerlïtz djenguindè*.

JOURNELLEMENT, adv., هركسون *hergun*, t.; كل يوم *kulli ïevmin*.

JOUTE, s. f., anciennement combat à la lance, مزراق جنكى *myzrāq djengui*. — Aujourd'hui, sorte de divertissement ou combat simulé sur l'eau, صرق اويونى *syryq oïouni*, قايق اوزرنده بر نوع مزراق اويونى *qāïq uzerindè bir nev'y myzrāq oïouni*. — La joûte des coqs, خروس دوكشى *khoros deüüchu*.

JOUTER, v. n., faire des joûtes, سكو ايله دوكشمك - جنكلشمك *soñu ilè duüuchmek, djenklechmek*. — sur l'eau, قايق اوزرنده مزراق اويناتمق *qāïq uzerindè myzrāq oïnāmaq*. — En parlant des coqs, دوكشمك *duüuchmek*. — Familièrement avec quelqu'un sur un point de science, etc., مباحثه ا *mubāhacè it*, مجادله ا *mudjādlè it*.

JOUTEUR, s. m., celui qui joûte, سكو ايله دوكشيجى *soñu ilè duüuchïdji*, a.; جنكجى *djenkdji*, t.; محارب *mouhārib*. — Un rude joûteur, مبارز شديد *mubārizi chedīd*.

JOUVENCE, s. f., jeunesse, n'est plus usité que dans cette phrase : La fontaine de Jouvence, اب حيات چشمه‌سى *abi haïāt tchechmèci*, t.; عين الحيات *'ain ul-haïāt*, a.

JOUVENCEAU, s. m., jeune homme beau et bienfait; ne se dit qu'en plaisantant, كوزل و خوش اندملو بر دلوقانلو *guzel vè khoch endāmlu bir deliqānlu*, t.

JOUVENCELLE, s. f. (mot du style burlesque), jeune fille, قز - قيز *qyz*, كنج قيز *guendj qyz*, t.

JOVIAL, E, adj., شين *chīn*, usité *chen*, شاذ *chāz*, شاد *chād*, p.; شن خويلو *chen khoïlu*, كيفلو *keïflu*, t. — Humeur joviale, مزاج نشيط *mizādji nechīth*.

JOVIALEMENT, adv., شنلكله ايله *chenlik ilè*, كيفلولك ايله *keïflulik ilè*.

JOVIALITÉ, s. f., شنلك *chenlik*, كيفلولك *keïflulik*, t.

JOYAU, s. m., ornement précieux d'or, etc., دوزكون *duzgun*, t.; جوهر *djevher*, حلى *halïi*, مجوهر *mudjevher*, a. — En français comme en turc, ce mot est plus usité au pluriel qu'au singulier : Joyaux, جواهر *djevāhir*, حليات *hallïiāt*. — Les joyaux de la couronne, مجوهرات سلطنت *mudjevherāti salthanet*.

JOYEUSEMENT, adv., كوكل خوشلغيله *gueuñul khochlyghylè*, شنلكله *chenliguilè*, t.; نشاط ايله *nechāth ilè*, سرور و نشاط ايله *surour u nechāth ilè*, ذوق و صفا ايله *zevq u safā ilè*, a.-t.; مسروراً *mesrouren*, a. — Passer joyeusement la journée, وقت نهارى بالسرور والفرح امرارا *vaqti nehāri bissourour vel-ferah imrār it*.

JOYEUSETÉ, s. f., لطيفه *latïyfè*, a.; خوراته *khorāta*, t.; طنز *thanz*.

JOYEUX, SE, adj., qui a de la joie, شن *chen*, كوكلى خوش *gueuñulu khoch*, سوندجلو *sevindjlu*, كولر يوزلو *guler ïuzlu*, t.; مسرور *mesrour*, a.; دلشاد *dilchād*, p. — Je suis joyeux de vous voir, ديدارگز ايله مسرور و دلشادم *dīdāryñyz ilè mesrour u dilchādum*. — Qui donne de la joie, كوكل خوشلييجى موجب السرور - النشاط *gueuñul khochlaïïdji*, t.;

moudjib ussourour, unnichāth, مفرّح *muſerryh*, صفا بخش *safā bakhch*. — Une joyeuse nouvelle, بر خبر مسرّت اثر *bir khaberi mecerret ecer*.

JUBARTE, s. f., ديشسز بر نوع قادرغه بالغي *dïchsyz bir nev'y qādergha bālyghy*, t.

JUBE, s. f., ارسلانك پرچمي *arslānuñ pertchemi*, t.

JUBÉ, s. m., sorte de tribune élevée dans les églises, منبر *member*, pl. a. منابر *menābir*. — Monter au jubé, منبره چيقماق *memberè tchyqmāq*. — Venir à jubé, se soumettre. Voyez SOUMETTRE.

JUBILATION, s. f. fam., شنلك *chenlik*, t.; شادمانلق *chādumānlyq*, p.-t.; مسرّت *mecerret*, a. — Jour de —, شنلك كونى *chenlik guny*.

JUBILÉ, s. m., عمومًا صوچ باغشلامه *'oumoumen soutch bāghychlama*, t.; عفو ذنوب على الاطلاق رسمى *'afvi zunoub 'alel-ithlāq resmi*, a.

JUC, s. m., طاوقلرك كيجمه دونكى *thāvouqlaruñ guïdjè duvingui*, كومسده كى يتاق چبوغى *gumesdèki ïatāq tchiboughy*, t.

JUCHER, v. n., دونمك *duvenmek, dunèmek*, يتاق چبوغنى اوزرنده اوتورمق *ïatāq tchoubougby uzerindè otourmaq*, t. — Se jucher, يوقاروده اوتورمق *ïoqāruda otourmaq*.

JUCHOIR, s. m., دونك *duvenk*, طاوق يتاغى چبوغى *thāvouq ïatāghy tchoubougby*, t.

JUDAÏQUE, adj. des deux genres, يهودى *ïchoudïi*, a. — La loi judaïque, ناموس عبرانى *nāmouci 'ibrāni*, شريعت يهوديه *cherï'ati ïchoudïiè*.

JUDAÏSER, v. n., يهودى شريعتنه سلوك ا *ïchoudi cherï'atinè sulouk it*, ا تهوّد *tchavvoud it*, a.-t.

JUDAÏSME, s. m., يهود ديني *ïchoud dïni*, t.; ابين - دين يهود *aïini, dïni ïchoud*, a.

JUDAS, n. pr., يهودا *ïchoudā*, a.

JUDÉE, province d'Asie, بلاد يهود *bilādi ïchoud*, يهوديه *ïchoudïïet*, a.

JUDELLE, s. f., بر نوع صوقوشى *bir nev'y souqouchy*.

JUDICATURE, s. f., office de juge, قاضيلق *qāzylyq*, a.-t.; قضا *qazā*, a. — État, carrière de juge, طريق قضا *tharyqy qazā*.

JUDICIAIRE, adj. com., شرعى *cher'y*, a. — Acte judiciaire, سند شرعى *senedi cher'y*. — En terme de rhétorique, le genre judiciaire, صنعة الاثبات بالمحاكمة *sana'at ul-esbāt bilmehākemet*. — L'astronomie judiciaire ou l'astrologie, منجملك *muneddjimlik*.

JUDICIAIRE, s. f., faculté de juger, jugement. Voyez ce dernier mot.

JUDICIAIREMENT, adv., وجهه شرعى اوزره *vedji cher'y uzrè*, a.-t.; شرعًا *cher'en*, a.

JUDICIEUSEMENT, adv., عقللولق ايله *'aqyllulyq ilè*, اصابت راى ايله *içābeti rëi ilè*, a.-t.

JUDICIEUX, SE, adj., qui a le jugement bon, عقللو *'aqyllu*, درايت فراستلو صاحبى *dirāïet sāhybi*,

firācetlu. — Ce qui est fait avec jugement, عقللولق ايله اولان *'aqyllulyq ilè olān*, عقله اوبغـــون *'aqlè oïghoun*, صوابه مقرون - مقـــارن *sevābè maqroun, mouqārin.* — Réflexion judicieuse, مطالعهٔ با صواب *mouthāla'aï bā sevāb.*

Jugal, s. m., عصب الاذنـــه يڤين اولانْ سكيـــر *'açab el-uznè ïaqyn olān syñyr*, a.-t.

Juge, s. m., magistrat qui est préposé pour rendre la justice, حاكم *hākïm*, pl. a. حكام *hukkïām*, قاضى *qāzi*, pl. قضـــات *qouzāt.* — Juge équitable, حاكم عادل *hākimi 'ādil.* — Juge d'une grande ville en Turquie, مولا *mevlā*, vulg. *mollā.* — Juge d'armée. Voyez le *Dictionnaire Turc-Français*, au mot قاضى *qāzy.* — Juge souverain, قاضىٔ اعـظم *qāzïi a'zem.* — inférieur, پس پايه بر حاكم *pes pāïè bir hākim.* — En général, qui a le droit de juger, ou celui qui est appelé à juger, حاكم *hākim.* — Personne ne peut être juge dans sa propre cause, بر ادم كندو دعواسنده حاكم اولهمـــز *bir adem guendu da'vācindè hākim olamaz.* — Celui qui est choisi pour arbitre par des parties en contestation, حكم *hakem.* — Vous serez notre juge, بزه حكم اولهجقسكز *bizè hakem ouladjaqseñ.* — Celui qui est capable de juger d'une chose, ممیـــز *mumeïiz*, صاحب تميز *sāhyb temïiz.* — Il n'est pas bon juge en musique, فنّ موسيقيده ممیّز صحيـــح دكلـــدر *fenni mouçyqydè mumeïizi sahyh deïldur.* — Juges, au plur., ou Livre des Juges, le septième livre de l'Ancien Testament, سفر القضاة *sifr el-qouzāt.*

Jugement, s. m., décision prononcée en justice, حكم *hukm*, pl. a. احكام *ahkïām.* — Jugement juste, équitable, حكم عادل *hukmi 'ādil*, حقّه مقرون حكـــم *haqqa maqroun hukm.* — Le temps où se juge un procès, بر دعوانـك حين حكمـــى *bir da'vānuñ haïni hukmi.* — Rendre un jugement, ا حكـــم *hukm it.* — le confirmer, ا حكمى تصديـق *hukmi tastyq it.* — le déclarer nul, ا حكمى ابطال *hukmi ibthāl it.* — Les jugements de Dieu, احكام ربّانيّه *ahkïāmi rabbānïiè.* — Le jugement dernier, اخرت كونـــى يوم الديـــن *akhyret gunu*, *ïevm uddïn.* — Avis, opinion, sentiment, رأى *reï*, pl. a. ارا *arā*, اعتقاد *i'tiqād.* — Je m'en tiens à votre jugement, رأيكزه راضى اولورم *reïïyzè rāzi olouroum.* — Faculté de l'âme qui juge des choses, تميـيز *temïiz*, قوّت ممیّزه *qouvveti mumeïizè.*

Juger, v. a., rendre la justice, احقاق حـــق ا *ihqāqy haqq it*, جزاسن ويرمك *djezācin vïrmek*, جزاسنى ا *djezācini it.* — Décider un différend en justice, - حكـــم فصل ا *hukm, fasl it.* — un procès, بر دعوايى فصل ا *bir da'vāïi fasl it.* — بر دعوا كورمـــك *bir da'vā gueurmek.* — Bien juger, équitablement, حقّ وعدل اوزره حكم ا *haqq u'adl uzrè hukm it.* — définitive-

ment, بر وجه قطعی حکم ا *bir vedjhi qathy'i hukm it.* — Juger de, décider des défauts ou de la perfection de quelque chose, discerner, تمییز ا *temïiz it.* — Pour juger des choses, ایشلرین تمییز ایچون *ichlerïn temïiz itchoun.* — Décider en bien ou en mal du mérite d'autrui, حکم ا *hukm it.* — favorablement de quelqu'un, برینک حقنده حسن ظنّ ایله حکم ا *birïnuñ haqqyna husni zann ilè hukm it.* — Conjecturer, تخمین - ظنّ - قیاس ا *takhmïn, zann, qyās it.* — Que jugez-vous de cela? بو بابده ظنّ و قیاسکز نه کونه در *bou bābtè zann u qyāçuñyz nè 'guiounè dur.* — Jugez d'après cela du reste, قصوریمی بوندن قیاس ایله *qouçourïmï boundan qyās eïlè.* — Penser, estimer que....., صایمق ا *sāïmaq, moulāhaza it.* — Se figurer, s'imaginer, خیاللمق - تصوّر *khaïāllamaq, teçavvur,* تخیّل ا *tekhaïiul it.*

Jugeur, se, s. (employé seulement dans le style familier et satirique), حکم ایدیجی *hukm idïdji*, a.-t.

Jugulaire, adj. com., بوغازك *boghāzuñ*, t.; حلقی *halqy*, a. — La veine jugulaire, بوغاز طمری *boghāz dhamari*, حبل الورید *habl ul-vèrïd*, a.

Jugulateur, s. m., égorgeur, بوغازلییجی *boghāzlaïidji*, t.; ذابح *zābyh*, a.

Juguler, v. a., égorger, étrangler. — Voyez ces mots. — Fam., pressurer, تضییق ا *taziyq it*, جیمع

اقچه سنی الهق *djemï' aqtchècini almaq*, a.-t.

Juif, ive, subst. et adj., celui qui est né Juif ou qui professe le judaïsme, یهودی *ïehoudi*, a. — Au fig., un usurier, un homme avide d'argent, چفوت *tchyfout*, خسیس *khacys.* — En juif, à la manière d'un juif, یهودیجه *ïehoudïdjè.*

Juillet, s. m., تموز *temouz*, a.-p.; یولیوس *ïoulïos*, gr.

Juin, s. m., حزیران *hazïrān*, a.-p.; یونیوس *ïounïos*, gr.

Juive, s. et adj. f. Voy. Juif.

Juiverie, s. f., یهودی محلهسی *ïehoudi mahallèci*, a.-t.

Jujube, s. f., fruit, عنّاب *'ounnāb*, a., vulg. هناب *hunāb*, a:

Jujubier, s. m., عنّاب اغاجی *'ounnāb aghādji*, t.

Julep, s. m., جلاب *djulāb* et جلّاب *djullāb*, a.

Julien (Saint-), s. m., sorte de prune, بر نوع اریك *bir nev'y erïk*, t.

Julien, enne, adj., année julienne, بر ربع ایله اوچیوز التمش بش کوندن عبارت اولان سنه *bir roub' ilè utchïuz altmich bech gunden 'ybāret olān senè*, t.

Julienne, s. f., sorte de giroflée, بر نوع فرنك منکشه چیچکی *bir nev'y frenk menekchè tchïtchegui*, هسفاریس *hesfāris*, a. — Sorte de potage, بر نوع سبزوات چورباسی *bir nev'y sebzevāt tchorbācy*, t.

Jumaras, s. m., بر نوع چیچکلی جانفس - صندل *bir nev'y tchïtchekli djānfes, sendel*, t.

Jumeau, elle, s. et adj., né d'une

même couche, ایکیز ـ ایکـــز *ikĭz, iguiz*, t.; توأم *tev'em, tevām*, a. — Accoucher de deux jumeaux, ایکیـز طوغرمـــق *iguĭz dhoghourmaq*, توأمان ایلاد ایلمک *tev'amān ilād eïlemek*. — La sœur jumelle, ایکیـز قیز قرنداشی *iguĭz qyz qarendāchi*, اخت توامـه *akhti tevāmè*. — En parlant des fruits et d'autres choses, on se sert du mot چفته *tchiftè*.—Des abricots jumeaux, چفته قایســی *tchiftè qāïci*. — Amande —, بادام دو مغز *badāmi dou maghz*. — Lits jumeaux, égaux et placés parallèlement, چفته یتاق tchiftè ïatāq.

Jumeler, v. a., قـرق اولان نسنه‌یی اغاج پارچه‌سیله باغلمق ـ *qyryq olān nesnèï aghādj pārtchaci ilè bāghlamaq, teqvïè it*.

Jumelle, adj. et s. f. Voy. Jumeau. — Pièce de bois qui fait partie des mâts ou des vergues, etc., سرنه یا کمی دیرکنه باغلیه‌جق اغـاج پارچه‌سی *serenè ïā guemi dïreguinè bāghlaïadjaq aghādj pārtchaci*, t.

Jument, s. f., cavale, قسـراق *qysrāq*, یونده *ïonda*, t.; فرسة *ferecet*, حجر *hydjr*, pl. a. حجور *houdjour*, رمکه *remekè*, a. — Grande jument, ایری قسراق *iri qysrāq*. — Jument poulinière ou de haras, هرکله قسراغی *herguèlè qysrāghy*. — pleine, کبـه یونده *guebè ïonda*.

Juncago, s. m., یاقی اوتی *iāqy oty*, t.; لخ *lakh, loukh*, a.

Juniпère, s. m., کونلك اغاجی *guïunluk aghādji*, t.; شجر اللبـان *chedjer el-loubān*, a.

Junte, s. f.. اسپانیه‌ده مشورت مجلسی *ispānïada mechweret medjlici*, t.

Jupe, s. f., فستان *feustān*, p. — Jupe de dessus, اوست فستان *ust feustān*. — de dessous, الت فستان *alt feustān*.

Jupiter, s. m., planète entre Mars et Saturne, مشتری *muchteri*, a.; مشتری یلدیزی *muchteri yldyzy*, a.-t.; هرمز *hourmouz*, a.

Jupon, s. m., ایچ ـ الت فستانی *itch, alt feustāni*, t.

Jurande, s. f., charge de juré du corps des marchands, اصنـــاف کتخدالـغـی *esnāf ketkhoudālyghy*. — Le corps des jurés même, اصناف کتخدالـری *esnāf ketkhoudāleri*.

Juratoire, adj. com., caution juratoire, تعهّد بالیمیـن *te'ahhud bil-ïemīn*, a. — Élargir sur caution juratoire, یمینلو تعهّدینه مبنـــی سبیلی تخلیه ا *ïemïnlu te'ahhudïnè mebni sebïli takhlïè it*.

Juré ou Juri, s. m., citoyen choisi pour décider, dans une affaire criminelle, si l'accusé a commis le délit dont on l'accuse, مختار اهالی مفتّش اولان *moukhtāri chāli olān mufettich*. — Celui qui a fait le serment requis pour faire partie d'un corps ou d'une corporation, اندلو *andlu*, یمینلو *ïemïnlu*, محلوف *mahlouf*.—Interprète juré, یمینلو ترجمان *ïemïnlu terdjimān*. — Chirurgien, محلوف جرّاح *mahlouf djerrāh*. — La personne nommée pour faire observer les statuts de la corporation dont elle fait partie, اصنـــاف کتخداسی *esnāf ketkhoudāci*. —

Les maîtres jurés, اصناف كتخدالرى - استادلرى *esnāf ketkhoudāleri, ustādleri.* — Écolier juré, celui qui a fait ses études dans une université et qui en a reçu le diplôme, استاد چيقمش شاكرد *ustād tchyqmich chāghyrd.*

Juré-crieur, s. m., مزاد دلالى *mezād tellāli*, t.

Jurement, s. m., serment fait en justice (peu usité en ce sens), يمين *ïemîn.* — Serment qu'on fait en vain, عبث يره يمين *'abes ïerè ïemîn.* — Blasphème, imprécation, كفر *kufr*, كفر سوزلر *kufr seuzler.*

Jurer, v. a., affirmer par serment, يمين ا *ïemîn it*, اند ايچمك *and itchmek*, t.; قسم ا *qacem it*, يمين ايله تصديق ا *ïemîn ilè tastyq it*, تحليف ا *tahlîf it*, a.-t. — par Dieu, يمين - قسم بالله ا *ïemîn, qacem billah it.* — vrai, كرچك يره يمين ا *guertchek ïerè ïemîn it.* — faux, يلان يره اند ايچمك *ïalān ïerè and itchmek.* — obéissance et fidélité, بالقسم تعهّد صداقت واطاعت ا *bil-qacem te'ahhudi sadāqat u ythā'at it.* — fidélité à un ami, دوستنه تعهّد صداقت ا *dostinè te'ahhudi sadāqat it.* — sans nécessité, عبث يره يمين ا *'abes ïerè ïemîn it.* — à tous propos, هر حالده بيهوده يمين ا *her hāldè bîhoudè ïemîn it.* — Blasphémer, faire des jurements, كفر سويلمك *kufr seuïlemek.* — Jurer, ne pas se convenir, se dit de choses dont l'union est choquante, اويغون كلمامك *oïghoun guelmemek*, ياقشمامق *ïāqychmāmaq*, ايجاب كراهت ا *idjābi kerāhet it.* — Il y a des couleurs qui jurent entre elles, بعض رنكلر برابر اولنجه ايجاب كراهت ايدر *ba'zi renkler berāber oloundjè idjābi kerāhet ider.* — Se jurer, se promettre par serment, برى برينه يمين ايله وعد ا *biri birînè ïemîn ilè va'd it.*

Jureur, s. m. fam., qui blasphème, كفر سويليجى *kufr seuïlèïdji.* — Qui jure beaucoup, چوق يمين ايدن *tchoq ïemîn iden*, a.-t.

Juri, s. m., membre ou corps des jurés. Voy. Juré.

Juridiction, s. f., pouvoir de juge, حكومت *hukioumet*, قضا *qazā*, a. — Sous votre juridiction, تحت حكومت وقضاكزده *tahti hukioumet u qazāñyzdè.* — Exercer sa juridiction, حقّ قضا و حكومتنى اجرا ا *haqqy qazā vu hukioumetini idjrā it.* — Ressort, étendue de lieu où s'exerce la juridiction, قاضيلق ناحيه‌سى *qāzîlyq nāhïèci*, قلمرو - حوزهٔ حكومت *qalemrev, havzëï hukioumet.* — Ce lieu est dans votre juridiction, بو محلّ سزك قلمرو حكومتكزه داخلدر *bou mahall sizuñ qalemrevi hukioumetñuzè dākhyldur.*

Juridique, adj. com., شرعى *cher'y*, a. — Acte —, سند شرعى *senedi cher'y.* — Formes juridiques, رسوم شرعيّه *rouçoumi cher'ïiè.*

Juridiquement, adv., وجه شرعى اوزره *vedjhi cher'y uzrè*, بر وجه شرعى *bir vedjhi cher'y*, شريعت موجبنجه *chery'at moudjibindjè*,

شرعًا *chery'atdjè*, a.-t.; شريعتجه *cher'en*. — Procéder juridiquement, وجه شرعی اوزره عمل و حرکت ا *ve djhi cher'y uzrè 'amel u hareket it.*

JURISCONSULTE, s. m., فقيه *faqyh*, pl. a. فقها *fouqahā*.

JURISPRUDENCE, s. f., فقه *fiqh*, علم فقه *'ylmi fiqh*, a.

JURISTE, s. m., professeur en droit, اهل علم شريعة *ehli 'ylmi chery'at*, au plur. ارباب علم شريعة *erbābi 'ylmi chery'at*.

JURON, s. m., بر نوع كفر *bir nev'y kufr seuïlèmèci*, t.; كفر سوزی *kufr seuzi*.

JUS, s. m., صو *sou*, صيزندی *syzinty*, t.; عصاره *'açārè*, عصارة *ouçāret*, *ouçārè*, a. — de citron, ليمون صويی *limon souïi*. — d'herbes, سبزوات عصاره‌سی *sebzevāt 'ouçārèci*.

JUSANT ou JUSSANT, s. m., t. de marine, reflux de la marée. Voyez REFLUX.

JUSQUE ou JUSQUES, préposition de temps et de lieu qui marque un terme, دك *dek*, دكين *deguïn*, نجه *indjè*, وارنجه *vārindjè*, t.; قدر *qadar*, الی *ila*, تا *tā*, a. — Jusqu'à demain, يارنه‌دك *ïārinèdek*. — De Paris jusqu'à Constantinople, پاريسدن استانبوله وارنجه *pārísten istāmbola vārindjè*. — Jusqu'à quand? قنغی وقته قدر *qanghy vaqtè qadar*. — Jusqu'à ce que cette chose soit, ou soit faite, بو شی اولنجيه دكين *bou chei oloundjïè deguïn*. — Jusqu'à nouvel ordre, امر جديد ظهوريه قدر *emri djedïd zouhourïnè qadar*.

JUSQUIAME, s. f., plante, بنكيلك *benguïlik*, باك *bāñ*, t.; بنج *bendj*, سيكران *seïkerān*.

JUSSION, s. f., مهرلو فرمان *muhurlu fermān*, t.; امر مهم *emri memhour*, a.

JUSTE, adj. com., conforme à la justice, حقّ اوزره *haqq uzrè*, حقه مطابق *haqqa mouthābyq*, a.-t.; طوغرو *dhoghrou*, t.; حقّ وعدله *haqq u 'adlè mouqārin*. — C'est juste, حقدر *haqqtur*. — Qui juge et agit selon l'équité, عدالتلو *'adāletlu*, عادل *'ādil*, — اهل الحقّ العدل *ehl ul-haqq*, *ul-'adl*. — Celui qui observe exactement les devoirs de la religion, ديانتلو *dïānetlu*, اهل تقوا *ehli taqvā*, بارّ *bārr*. — Au pl. les justes, ابرار *ebrār*. — Qui a la justesse convenable, طوغرو *dhoghrou*, تمام *tamām*, تامّ *tāmm*, صحيح *sahïh*. — Ce calcul est juste, بو حساب طوغرودر *bou hyçāb dhoghroudur*. — Mesure juste, كيل صحيح *kïli sahïh*. — Poids —, وزن صحيح *vezni sahïh*. — Une montre —, طوغرو يورر بر ساعت *dhoghrou ïurur bir sā'at*. — Juste comme l'or, qui a le poids, la qualité qu'il doit avoir, زر خالص كبی صحيح *zeri khālis guibì sāhïh*, تامّ العيارد *tāmm ul-'aïārdur*. — En parlant d'une arme à feu, طوغرو محلنه وارر *dhoghrou mahallinè vārur*. — Ce fusil est très-juste,

بو تفنگ غایتله مصیبذر *'bou tufenk ghāïetilè moucybtur.* — Celui qui tire avec justesse une arme à feu, un tireur juste, un bon tireur, طوغرو نشانه اورر *dhoghrou nichānè ourour.* — Juste, trop étroit, دار *dār.* — Juste, adv., au juste, justement, précisément, طوغرجه *dhoghroudjè,* صحتی اوزره *syhhati uzrè.* — Savoir au juste, علم الیقین - مقرر بیلمک *'ylm el-iaqyn, mouqarrer bilmek.* — Je voudrais bien savoir cela au juste, بو شیئ صحیحا بیلمک استرایدم *bou cheïi sahihen bilmek isterïdum.* — Il parle juste, صحیحا تکلم ایدر *sahihen tekellum ider.* — Au juste prix, دکر بها ایله *deïer behā ilè.* — Dites-moi le prix au juste, اولهجغنی سویله *oladjaghyni seuïlè,* بهاسنی علی وجه الصحة بکا سویله *behācini 'ala vedj us-syhhat bañā seuïlè.*

Justement, adv., avec justice, حق و عدل اوزره *haqq uzrè,* حق و عدالت اوزره *haqq u 'adl uzrè,* عدالت ایله *'adālet ilè,* بالصواب *bis-savāb.* — Agir justement, حقانیت ایله عمل وحرکت ا *haqqānïiet ilè 'amel u hareket it.* — Précisément, تمام *tamām,* طوغرجه *dhoghroudjè.* — Voilà justement l'homme qu'il nous faut, تاس تمام استدیکمز ادم بودر *tās tamām istedïguimuz adem boudur.*

Justesse, s.f., طوغروالق *dhoghroulouq,* t.; صحت *syhhat,* صواب *savāb,* سداد *sedād,* a. — de l'oreille, صحت سامعه *syhhati sāmi'a.* — de l'esprit, صواب عقل *savābi 'aql.* — Penser avec beaucoup de justesse, کمال صحت ایله فکر و ملاحظه ا *kemāli syhhat ilè fikr u mulāhaza it.*

Justice, s. f., vertu morale qui fait rendre à chacun ce qui lui appartient, عدالتلولک *'adāletlulik,* a.-t.; عدالة *'adālet,* عدل *'adl,* انصاف *insāf,* a.; داد *dād,* p. — La justice est la première des vertus, عدل وداد رأس فضایلدر *'adl u dād rèëci fazāïldur.* — Gouverner avec justice, عدالت ایله حکومت ا *'adālet ilè hukioumet it.* — Bon droit, raison, حق *haqq.* — La justice est de mon côté, حق بنم طرفده در *haqq benum tharafumdadur.* — L'action des tribunaux, اجرای حکومت *idjrāï hukioumet,* احقاق حق *ihqāqi haqq.* — L'action de la loi ou la loi même, شریعت *cherï'at.* — La justice, les magistrats qui rendent la justice, حکام و قضات *hukkiām u qouzāt.* — En justice, près des tribunaux, حضور شریعده *houzouri cherï'dè.* — Par voie de justice, معرفت شرع ایله *ma'rifeti cher'i ilè,* امناک شرع معرفتیله *umenāï cher'i ma'rifetilè.* — Appeler en justice, محکمه یه دعوت ا *mehkemè ïè da'vet it.* — Rendre la justice, juger, اجرای حکم و حکومت ا *idjrāï hukm u hukioumet it.* — Faire droit à qui il appartient, احقاق حق ا *ihqāqy haqq it.* — Rendre justice à

quelqu'un, parler de lui comme il le mérite, بر كمسنه نك حقّنى - ما يليقنى اجرا - اعتراف ا *bir kimesnènuñ haqqyni, mā ïelíqyni idjrā, i'tirāf it.* — Deni de justice, امتناع عن الحكم *imtinā' 'an el-hukm.* — Faire justice, punir, châtier, حقّندن كلمك *haqqyndan guelmek,* سياست ا *siācet it.* — Justice, rectitude que Dieu met dans l'âme par sa grâce, نور الحقّ *nour ul-haqq.* — Dans le style de l'Écriture, l'observation exacte des devoirs de la religion, حقّ الله *haqq oullāh.*

Justiciable, adj. com., حاكمك حكمنه تابع *hākimuñ hukminè tābi',* a.-t.

Justicier, v. a., punir judiciairement, حكم شرع موجبنجه بر كمسنه نك جزاسنى اجرا ا *hukmi cher'i moudjebindjè bir kimesnènuñ djezācini idjrā it.*

Justicier, s. et adj. m., celui qui est juste, qui aime à rendre la justice, عادل *'ādil.* — Qui a droit de justice en quelque lieu, اجراى عدالت استحقاقنه مالك - مرخّص *idjrāï 'adālet istihqāqynè mālik, mourakhkhas.*

Justifiable, adj. com., صوچدن ازاده اوله بيلور *soutchten azādè ola bílur,* t.; ممكن التبرّى *mumkin ut-teberri,* a.

Justifiant, e, adj., مفيض نور حقّ *mufízi nouri haqq,* a. — La foi justifiante, مفيض نور حقّ اولان ايمان *mufízi nouri haqq olān imān.*

Justificatif, ive, adj., qui justifie, اثبات ايدن *isbāt iden,* ايناندرمغه سند اوله جق *ināndurmagha sened oladjaq,* بر شيئك كرچكلكنى اثبات ايده جك *bir cheïuñ guertchekliguini isbāt idedjek,* t.; مصدّق *meçaddyq.* — Pièces justificatives, تصديق حالى اوراق وتحريرات *tastyqy hāli evrāq u tahrírāt.* — Qui sert à la justification d'un accusé, صوچسزلغى اثبات ايدن *soutchsyzlyghy isbāt iden,* مثبت البرائت *musbit ul-berā'et,* مبرّر *muberrir.*

Justification, s. f., action par laquelle on se justifie, صوچسزلق اثباتى *soutchsyzlyq isbāti,* t.-a.; اثبات برائت *isbāti berā'et,* a. — Rétablissement d'un pécheur dans la grâce de Dieu, فيضان نور حقّ *feïzāni nouri haqq.* — En terme d'imprimerie, longueur déterminée que doivent avoir toutes les lignes d'un ouvrage, فنّ طباعت اصطلاحنده باصله جق كتابك كافه معيّن اولان سطورك اوزونلغى *fenni thebā'at isthilāhindè bācyladjaq kitābuñ kiāffeï mou'aïien olān southouruñ ouzounlyghy,* t.

Justifier, v. a., disculper un accusé, صوچدن پاك ا - پاكه چيقارمق *soutchten pāk it, pākè tchyqārmaq,* t.; تبريهٔ ذمّت ا *tebrïeï zimmet it.* — Prouver la vérité, la bonté d'une chose, طوغرولغى اثبات ا *dhoghroulyghy isbāt it.* — un conseil, un avis, بر رأيك صحّتنى اثبات ا *bir reïuñ syhha-*

tini isbāt it. — un fait, برماده‌یی اثبات *bir māddeï isbāt it.* — Je justifierai le contraire, خلافنی اثبات ایده‌جکم *khylāfini isbāt idèdjeghum.* — Se justifier, prouver son innocence, صوچسزلغنی اثبات *soutchsyzlyghyni isbāt it.* — Justifié, e, پاکه چیقمش *pāka tchyqmich,* بری من الذمت *beri min ez-zimmet.*

JUTEUX, SE, adj., صولو *soulu,* صویی چوق *souï tchoq,* t.; کثیر الماء *kecīr ul-mā,* a.; ابدار *abdār,* p. — Fruit juteux, صولو میوه *soulu meïvè.*

JUVÉNIL, E, adj., کنجلکه متعلق *guentchligue mute'allyq,* t. — Forme juvénile, تازه‌لک صورتی *tāzèlik soureti.*

JUXTA-POSITION, s. f., نمو بضمایم الخارجیّة *numuvv bezumāïm ul-khāridjïïè,* a.

K

K, s. m., onzième lettre de l'alphabet, حروف هجائك اونبرنجی حرفی *hourouf hedjènuñ onbirindji harfi.*

KABA (La), s. f., nom du temple de la Mecque parmi les Musulmans, کعبه *kia'bè,* الکعبة *el-kia'ba,* البیت العتیق *el-beït ul-'atyq,* a.

KABAK, s. m., sorte d'estaminet en Russie, مسقو مملکتنده بر نوع میخانه *mosqov memleketinè bir nev'y meïkhānè.*

KABIN ou KAPIN, s. m., mariage en usage chez les Mahométans, par lequel un homme épouse une femme pour un temps limité, کابین *kiābīn.* Voy. le *Dictionnaire Turc-Français,* au mot کابین.

KADEUN, s. f., la première dame d'un harem, et particulièrement de celui du Grand-Seigneur, قادن *qādyn,* t.

KAÏÇARIÈ, Césarée, ville d'Asie, قیصریه *qaïçarïè.*

KAJOU, s. m., singe, بر نوع میمون *bir nev'y maïmoun,* t.

KALENDER, s. m., moine mahométan, قالندر *qālender,* قلندر *qalender,* p. Voy. le mot قالندر dans le *Dictionnaire Turc-Français.*

KALI, s. m., soude, plante, قالیه *qālïa,* t.; قلی *qali,* اشنان *uchnān,* a.

KAN, s. m., prince tartare. Voy. KHAN.

KANASTÈRE, s. m., panier de jonc, قوغه‌لق اوتندن اورلمش بر نوع سپد *qoughalyq otinden eurulmich bir nev'y seped,* t.

KANGIAR, s. m., sorte de poignard, خنجر *khandjer,* a.-p.-t.

KANTERCANS, s. m., sorte de fromage, بر نوع پینیر *bir nev'y peïnïr,* t.

KAPIDJI-BACHI, s. m., officier du palais du Grand-Seigneur, قپوجی باشی *qapoudji-bâchi*, t.

KARA-AGHADJ, ville d'Anatolie sur la mer Noire, قره اغاج *qara aghâdj*, t.

KARABÉ, s. m. Voy. CARABÉ.

KARABIQUE, adj. com., t. de chimie, acide karabique, حامض کهربار *hâmizi kehroubâr*, t.

KARA-HISSAR, ville d'Anatolie, قره حصار *qara hiçâr*.

KARAT, s. m. Voy. CARAT.

KARS ou CARS, grande ville d'Anatolie, قارص *qârs*.

KAT-CHÉRIF, s. m., édit émané directement du Grand-Seigneur, خط شریف *khaththy cherîf*, a.

KAZINE, s. f., trésor du Grand-Seigneur, خزینه *khazînè*, vulg. *hazna*, a.

KEIRI, s. m., t. de bot., بر نوع قرنفل اغاجی *bir nev'y qarenfil aghâdji*, t.; منتور اصفر *mentouri asfar*, a.

KÉRATOGLOSSE, s. m., muscle qui vient à une partie de la langue, عضلة الحرقد *'azalet ul-harqad*.

KERMÈS, s. m., insecte qui vient sur le chêne, et sert à teindre en écarlate, قرمز *qyrmiz*, t.

KESROUAN, s. m., chaîne de montagnes dans le Liban, کسروان *kesrouân*.

KHAN, s. m., titre des princes indépendants de la Tartarie, titre du Grand-Seigneur, خان *khân*. — Sorte de caravansérail.

KHASSÉKI, s. m., garde du corps du sultan, خاصّه کی *khâssèki*, a.-t.

KIBITK ou KIBITKI, s. m., sorte de voiture russe, تالقه *tâliqa*, t.

KILO ou KILIO, s. m., nom générique qui signifie mille fois la chose, بیک مقداری *bîn myqtâri*, بیک قدر *bîn qadar*, t. — Mesure de blé, کیله *kilè*, حنطه وزنی که هر کیله یکرمی یاخود یکرمی ایکی وقیه‌دن عبارتدر *hintha vezni ki ker kilè ïermi ïâkhod ïermi iki veqïèden 'ybârettur*.

KILOGRAMME, s. m., poids de mille grammes, بر نوع وزن که اوچ یوز اون اوچ درهم اسلامیدن عبارتدر *bir nev'y nezn ki utch ïuz on utch dirhemi islâmîden 'ybârettur*.

KILOMÈTRE, s. m., mesure itinéraire égale à mille mètres, بر میل اسلامیه‌یه مطابق اولان میقاس *bir mîli islâmïèïè muthâbyq olân myqyâs*, t.

KINANCIE, s. f. Voyez ESQUINANCIE.

KINATE, s. m., قنه قنه حامضی ترکیبی *qyna qyna hâmizi terkibi*, t.

KINO, s. f., اصل و اعلا افریقه صمغی *asl u a'lâ afrîqa samghy*, t.

KIOSQUE ou KIOSK, s. m., کوشك *kieuchk*, p.-t.

KIRLANGUISH, s. m., petit bâtiment léger qui suit le vaisseau amiral turc, قرلانغیچ - قرلانغیچ *qyrlânguidj*, t.

KISIL-ERMAK, s. m., l'Halys, fleuve d'Anatolie, قزل ارماق *qyzil irmâq*, t.

KISLAR-AGA, s. m., chef des eunuques noirs, grand officier du sé-

rail, قيزلر اغاسى *qyzlar aghāci*, t.

Kiste, s. m., laine d'Allemagne, نمچه يپاغى *nemtchè ïapāghy*, t.

Kiutahieh, grande ville d'Anatolie, كوتاهيه *kutāhïa*.

Knout, s. m., قامچى اورشى *qāmtchy aurouchou*, t.

Kogia, s. m., titre de maître enseignant, de professeur, de négociant riche, etc., chez les Turcs, خواجه *khodja*, a.

Koniah. Voy. Iconium.

Kopeck, s. m., sorte de monnaie russe, qui vaut à peu près cinq centimes, تخمينا اون پاره دكر بر نوع مسقو سكه سى *takhmïnen on pāra deïr bir nev'y mosqov sikkèci*, t.

Koran, s. m. Voy. Coran.

Korasan, province de Perse, خراسان *khorāçān*.

Koufique ou Cufique, s. m., ancienne écriture arabe, كوفه يازوسى - خطى *kioufè ïāzouci, khaththy*, t.; خط كوفى *khaththy kioufi*, a.

Kourdistan, province d'Anatolie, كردستان *kurdistān*.

Kyrielle, s. f., longue suite de choses, صره *syra*, t.

Kyste, s. m., membrane en forme de poche qui renferme des humeurs contre nature, كيسه *kïcè*, t.; كيس *kys*, pl. a. كيوس *kious*. — Extirper un kyste, قلع كيسه ا *qal'y kïcè it*.

Kystéotomie, s. f., ponction à la vessie, au périnée, - قاوغى يارمه دلمه *qāoughy ïārma, delmè*, t.; بزل المثانة *bezl el-meçānet*, a.

L

L, s. m., douzième lettre de l'alphabet, حروف هجـأنـك اون ايكنجى حرفى *houroufi hedje'nuñ on ikindji harfi*.

La, art. fém.; ne s'exprime pas en turc; en arabe il se rend par ال *al, el, il*. Voy. Le. — Pronom relatif féminin; ne s'exprime qu'en arabe par la terminaison ها *hā*.

La, adv. de lieu, sans mouvement, بونك *bounda*, شونك *chounda*, vulg. بورده *bourada*, شوراده *chourāda*, اوراده *orāda*, بو طرفـلك *bou tharafla*, t. — Laissez-là ce livre, بو كتابى شوراده براق *bou kïtābi chourāda brāq*. — Restez là, اوراده طور *orāda dhour*. — Là où je suis, اولدوغم يرده *oldoughoum ïerdè*, بولندیغم يرده - محلك *bouloundughoum ïerdè, mahalldè*. — Là où tu es, اولدوغك يرده *oldoughouñ ïerdè*. — indiquant un lieu éloigné ou différent de celui où l'on est, اولطرفلك *oltharafla*, اول محلك *ol mahalldè*. — Restez là où vous êtes; et n'approchez pas d'ici, اول يرده قال برو طرفه كلمه *ol ïerdè qāl beru tharafa guelmè*, اول يرده *ol*

ïerdè. — avec mouvement, اورايه *oräïa*, اوته طرفه *euteïè*, اوته يه *eutè tharafa.* — Allez là, اورايه كيت *oräïa guït.* — De là, اندن *anden*, اورادن *oräden*, اول طرفدن *ol tharafdan*, اول محلدن *ol mahalldan.* — Partez de là, allez-vous-en de là, اورادن كيت *oräden guït.* — Au delà, par delà, adv., اوته *eutè*, اوته يقه *eutè ïaqa*, اوته طرفنلك *eutè tharafında.* — Par delà les monts, طاغلرك اوته سنلك *dhāghlaruñ eutècindè.* — Au delà de mes espérances, اومديغمدن زياده *oumdughumden zïādè*, فوق المأمول *fevq ul-mee'moul.* — Au delà, encore plus, زياده سيله *zïādècïlè*, مازيادة *māzïādetin.* — En delà, plus loin, بوندن اوته *boundan eutè.* — C'est plus en delà, بوندن اوته در *boundañ eutèdur.* — Deçà et delà, de côté et d'autre, طرف طرف *tharaf tharaf.* — Aller deçà et delà, طرف طرف كيتمك *tharaf tharaf guïtmek.* — Jusque-là, jusqu'à ce temps, اول زمانه دكين *ol zemānè deguïn*, اول وقته قدر *ol vaqtè qadar.*

Labarum, s. m., دين عيسوى سنجاغى *dïni 'ycèvi sandjāghy*, t.

Labeur, s. m., عمل ايش *ich*, t.; *mel*, a.; كار *kiār*, امك *èmek*, t.; زحمت *zahmet*, كد *kedd*, a. — Vivre de son labeur, كد يمينيله تعيش ايله *keddi ïèmïnilè te'aïïuch it.*

Labeurer, v. n., n'est en usage que dans cette phrase : En peu d'heures Dieu labeure, الله بر دقيقه ايچنده بيار *allah bir daqyqa itchindè ïapār.*

Labial, e, adj., شفوى *chèfi*, شفهى *chefhi*, a. — Lettres labiales, حروف شفهيه *hourouf chefhïïè.*

Labile, adj. com., faible, caduc, usité seulement dans cette phrase : *Mémoire labile*, peu fidèle, كوشك حافظه *guevchek hāfiza.*

Laboratoire, s. m., دستگاه *destguiāh*, p.; vulg. دزگاه *dizguiāh.* — de chimie, كيمياجى دزگاهى *kimïādji dizguiāhi.*

Laborieusement, adv., زحمتله *zahmet ilè*, جدّ وجهد ايله *djedd u djehd ilè*, صرف امك ايله *sarf emek ilè*, a.-t.

Laborieux, se, adj., qui travaille beaucoup, چالشقان *tchālichqān*, ايشليجى *ichlïïdji*, t.; مجدّ *mudjidd*, مقدم *mouqdim*, a. — Qui demande du travail, difficile, pénible, زحمتلو *zahmetlu*, a.-t.; كوچ *gutch*, t.; موجب مشقة *moudjibi mechaqqat*, متعب *mut'yb*, a. — Travail laborieux, زحمتلو بر ايش *zahmetlu bir ich.*

Labour, s. m., چفت سورمكلك *tchift surmeklik*, تارلا سورمه *tārlā surmè.* — Cette terre a besoin de deux labours, بو طپراق ايكى كرّه سورلمك اقتضا ايدر *bou thopräq iki kerrè surulmek yqtizā ider*, نطس *nathas*, t. — Terre en labour, تارله *tārla*, سورلمش تارله *surulmuch tārla*, نطس اولمش ير *nathas olmuch ïer.* — Cheval de labour, تارله سورر باركير *tārla surer bārguïr.*

Labourable, adj. com., سوريلور

surūlur, زراعت ـ نطس اولنجق *zerā'at*, *nathas olounadjaq*, a.-t. — Terres labourables, سوريلور تارلا *surūlur tārla*, كراب وفلاحته صالح اولان اراضی *kirāb u felāhatè sālih olān erāzi*.

Labourage, s. m., art de labourer la terre, اكينجيلك صنعتی *ikindjilik sana'aty*, چفتجيلق *tchiftdjilyq*, t.; فن فلاحة *fenni felāhat*, زراعة *zirā'at*. — Travail du laboureur, ير سورمه *ïer surmè*, نطس *nathas*. — Le prix du labourage, فلاحت اوجرتی *felāhat eudjreti*.

Labourer, v. a., la terre, يری سورمك ـ ايشلمك *ïeri surmek*, *ichlèmek*, طپراغی اقدارمق *thoprāghy aqtārmaq*, چفت سورمك *tchift surmek*, نطس ا *nathas it*, t. — un champ, تارلايی سورمك *tārlaï surmek*. — avec des bœufs, اوكوز ايله يری سورمك *eukuz ilè ïeri surmek*. — Le pied des arbres, اغاجلرك ديبنده طوپراغی اقدارمق *aghādjlarun dībindè thoprāghy aqtārmaq*. — Labouré, e, سورلمش *surulmich*, نطس اولمش *nathas olmich*, اقدارلمش *aqtārylmich*.

Labourer, v. n., avoir beaucoup à souffrir, چوق زحمت چكمك *tchoq zahmet tchekmek*. — Ce vaisseau laboure, touche le fond, بو كمی ديب بولور *bou guemi dīb boulour*. — L'ancre laboure, دمر سوركلنور *dèmir suruklenur*.

Laboureur, s. m., چفتجی *tchiftdji*, t.; فلاح *fellāh*, pl. a. فلاحون *fellāhoun*, فلاحين *fellāhīn*, حارث *hāris*.

Laburne ou Aubours, s. m., espèce de cytise, بر نوع قطيس اغاجی *bir nev'y qythys aghādji*, a.-t.

Labyrinthe, s. m., lieu coupé de plusieurs chemins et détours, بورغاج و طولاشق يوللو يير *bourghādj vè dholāchyq ïollu ïer*, ياكلتماج *ïāniltmādj*, t.; لغز عاقول *loughouz 'āqoul*, a. — Au fig., complication, embarras, قرشقلق *qarichyqlyq*, چپره‌شك ايش *tchaprachik ich*, ورطه *vartha*. — Cavité de l'oreille, جوف الاذن *djeuf ul-uzn*, قولاق ايچنده‌كی طولامباج *qoulāq itchindèki thoulāmbādj guemirtlik*.

Lac, s. m., كول *gueul*, اقمز صو *aqmaz sou*, t.; بخيرة *boukhaïret*, a.; دریاچه *deriātchè*, p. — Le lac de Genève, جنوره كولی *djinevra gueulu*.

Lacédémone ou Sparte, nom de ville, مسترا *mistrā*.

Lacer, v. a., serrer avec un lacet, غيطان باغلمق *ghaïthān bāghlamaq*, ايلكلمك *iliklemek*, كمر باغيله صيقشدرمق *kemer bāghylè syqychturmaq*. — Couvrir sa [redacted] melle (en parlant du chien), [redacted] ديشيسيله چاتشمق *kelb dīchïsilè tchātïchmaq*, [redacted] ديشی يه اشمق *kelb dïchïïè achmaq*. — En terme de marine, lacer la voile, l'attacher à la vergue, يلكن سرنه باغلمق *ïelken serenè bāghlamaq*, يلكن ديوشرمك *ïelken dïvchirmek*.

[redacted]ATION, s. f., يرتمه *ïirtma*, t.; خرق *kharq*, شق *chaqq*, a.

LACÉRER, v. a., يرتمق *ïirtmaq*, t.; شق - خرق ا *chaqq*, *kharq it*, تشقيق ا *techqyq it*. — Ce livre a été lacéré par ordre des magistrats, بو كتاب امر حكام ايله شق و خرق اولندى *bou kitāb emri hukkiām ilè chaqq u kharq oloundou*.

LACERON, s. m., plante, قورد اوتى *qourd oty*, t. Voyez LAITERON.

LACET, s. m., cordon de fil ou de soie, باغ *bāgh*, p.-t.; غيطان *ghaïthān*, شرت *chirit*, كمر باغى *kemer bāghy*, t.; محزمه *mahzemè*, a. — Serrer le lacet, محزمه يى صيقشدرمق *mahzemèï syqychturmaq*. — Lacs pour prendre les perdrix, etc. Voyez LACS.

LACHE, adj. com., qui n'est pas tendu, كوشك *guevchek*, كوچك *guevtchek*, بول *bol*, t.; مسترخا *musterikhā*, رخو *rakhv*, a. — Tenir un peu lâche, peu serré, كوشك طوتمق *guevchek thoutmaq*. — En parlant d'une étoffe, كوشك طوقنمش *guevchek dhoqounmich*, كوشك *guevchek*. — Au fig., sans vigueur, كوشك خويلو *guevchek-khouïlu*, رخو المزاج *rakhv ul-mizāj*. — Poltron, قورقاق *qorqāq*, يوركسز *ïureksyz*, قحپه يوركلو *qalpè ïureklu*, t.; غيرتسز *ghaïretsyz*, كوشك *guevchek*, t.; مخنث *moukhannes*, جبان *djebān*, a.; بى زهره *bi zehrè*. — Qui n'a nul sentiment d'honneur, الچق *altchaq*, ليم النفس *liïm un-nefs*. — Que cela est lâche! بو نقدر الچقلقدر *bou nèqadar altchaqlyqtur*.

LACHEMENT, adv., mollement, رخاوت كوشكلكله *guevchekliguilè*, ايله *rakhāvet ilè*, t. — Négligemment, اهمال كاهللكله *kiāhilliguilè*, ايله *ihmāl ilè*, a.-t. — Sans courage, sans vigueur, غيرتسزلكله *ghaïretsyzliguilè*; غيرتسز *ghaïretsyz*, a.-t.; نامردلكله *nāmerdliguilè*, p.-t. — تنبللكله *tembelliguilè*. — Avec lassesse, الچقلغله *altchaqlyghilè*, t.; حقارتله *haqāretilè*. — Avec perfidie, خيانتله *khiānetilè*, a.-t.

LACHER, v. a., détendre, كوشتمك *guevchetmek*, بوللمق *bollamaq*, اوزاتمق *ouzātmaq*, كوچلتمك *guevchetmek*. — Ralentir, بوشالتمق *bochāltmaq*, كوشتمك *guevchetmek*. — Détendre un arc, ياى يصامق *ïāi ïāsmaq*. — La bride d'un cheval, اتك دزگينى صالیويرمك *atuñ dizguïnini sālyvïrmek*. — Lâcher les brides, au propre et au fig., اطلاق - ارخاى عنان *ithlāq*, *irkhāïi 'inān it*, a.-t. — Permettre, رخصت ويرمك *roukhsat vïrmek*. — Laisser aller en liberté, lâcher tout à fait, صالیويرمك *sālyvïrmek*, قويويرمك *qoïvïrmek*, براقمق *brāqmaq*, براقيويرمك *brāqyvïrmek*, بوشالمق *bochālmaq*, ترك - اخلا *terk*, *ikhlā it*. — Délivrer, ازاد - خلاص اطلاق ا *azād*, *khalās ithlāq it*, a.-p.-t.; كشاد ويرمك *kuchād vïrmek*. — un prisonnier, براسيرى ازاد ا *bir ecïri azād it*. براسيرك سبيلنى تخليه ا *bir ecïruñ sebïlini takhlïïc*

it. — Lâcher, lancer contre, صالمق *sālmaq*, اوزرینه صالدرمق *uzerinè sāldurmaq*, p.-t. — Lâcher les chiens, اوزرینه کوپک صالمق *uzerinè keupek sālmaq*. — le ventre, ایچی سورمک *itchi surmek*, t.; اسهال ا *ishāl it*, بدنه لینت ویرمک *bèdènè lènet vèrmek*, اطلاق بطن ا *ithlāqy bathyn it*. — de l'eau, صو دوکمک *sou deukmek*. — le pied, fuir, قاچمق *qātchmaq*; فراره یوز طوتمق *firārè ïuz thoutmaq*, a.-t. — En parlant d'une arme à feu, بوشاتمق *bochātmaq*. — un fusil, تفنکی بوشاتمق *tufengui bochātmaq*. — Le vaisseau lâcha toute sa bordée, سفینه الابانده‌سنک جلهسنی بوشاتدی *sefinè alābāndacinuñ djumlècini bochātti*. — la bonde d'un étang, la lever, صاوه جغی صالیوبرمک *sāvadjaghy sālyvèrmek*. — une écluse, بندک اصمهٔ قپوسنی قالدرمق *benduñ asma qapoucini qāldurmaq*. — Lâcher inconsidérément un mot, dire une parole qui peut nuire, سوز لاقردی قاچرمق *seuz, lāqyrdy qātchurmaq*. — Lâcher un mot, dire une chose avec dessein, بر سوز میدانه اتمق *bir seuz meïdānè atmaq*.

Lacheté, s. f., poltronnerie, یورکسزلک *ïureksyzlik*, قورقاقلق *qorqaqlyq*, t.; غیرتسزلق *ghaïretsyzlyq*, a.-t.; جبانت *djebānet*, جبن *djubn*, *djabun*. — Bassesse d'âme, الچقلق *alchaqlyq*, یرامزلق *ïarāmazlyq*, t.; رذیلهٔ *rezïlet*, pl. a. رذایل *rezāïl*, a. — Négligence, کوشکلک *gucvecheklik*. — [illegible]sc, تنبللک *tembellik*. — Pe[illegible]die, خیانت *khyānet*, a.

Lacis, s. m., espèce de réseau de fil de soie, ایپک اورکوسی *ipek eurkuçu*, t. — Terme d'anatomie, réseau artériel, شبکة الشرایین *chebeket uchcherāïin*.

Laconique, adj. com., en parlant des hommes, قصه سوزلو *qyssa seuzlu*, t.; میجاز *mïdjāz*, اجالجی *idjmāldji*, t.; مقتصر الکلام *mouqtaçyr ul-kèlām*, a. — Discours laconique, قصه سوز *qyssa seuz*, کلام مختصر *kelāmi moukhtaçar*. — Il est laconique en ses réponses, جوابلری قصه‌در *djevābleri qyssadur*.

Laconiquement, adv., قصه سوز ایله *qyssa seuz ilè*, سوز قصه‌لغی ایله *seuz qyssalyghy ilè*, وجز - ایله *vedjz, idjmāl ilè*, a.-t.; اجمال ایله *moukhtaçaren*. — Parler laconiquement, علی طریق الایجاز *'ala tharyq ul-idjāz nouthq u tekellum it*. — Répondre —, قصه سوز ایله جواب ویرمک *qyssa seuz ilè djevāb vïrmek*.

Laconiser, v. n., سوز قصه‌لغی ایله سویلمک *seuz qyssalyghy ilè seuïlemek*, t.

Laconisme, s. m., قصه سوز *qyssa seuz*, قصه‌لق *qyssalyq*, a.-t.; اقتصار موجز کلامی *kelāmi moudjez*, اختیار فی الکلام *iqtiçār fil-kelām*, a.

Lacrymal, e, adj., کوز یاشنه متعلق *gucuz ïāchinā mute'allyq*,

دمغی *dem'ïi*, a. — Conduit lacrymal, گوز یاشی یولی *gueuz ïāchi ïoly*, مجرا الدمع *medjrā ud-dem'*. — Fistule lacrymale, گوز ناسور ماتیه‌سی *gueuz mātïaci*, چشم ناصوری *nāçouri tchechm.*

Lacs, s. m. pl., cordons déliés, انجه ایپ *indjè ip*, باغلر *bāghlar*, t.; حبل رقیق *habli raqyq*, a. — Nœud coulant pour prendre du gibier, کمند *kemend*, p.; اوجنی دوزاغی *avdji touzāghy*. — En général, piége, دوزاق *touzāq*, دام *dām*. — Tomber, être pris dans les lacs, دام حیله‌یه کرفتار او *dāmi hïlèïè gueriftār ol*.

Lactaire, adj. com., سودلو *sudlu*, t.; لابن *lābin*, a.

Lacté, e, adj., qui ressemble au lait, سوده بکزر *sudè beñzer*, t.; لبنی *lebni*, a. — De couleur de lait, سود رنکلو *sud renklu*. — Voie lactée, صمان اوغریسی *samān oghryci*, t.; حاجیلر یولی *hādjïler ïolou*, کهکشان *kehkèchān*, p.; ام نجوم *ummi nudjoun*, ام السما *ummi us-sèmā*, مجرة *medjerret*, a. — Veines lactées, celles qui contiennent le chyle, مجاری کیلوس *medjārïi kïlous*.

Lacté, s. m., serpent blanc à ta- noires, سیاه لکه‌لو بر نوع بیاض یلانی *siāh lekèlu bir nev'x beïaz ïlān*, t.

Lactescent, e, adj., سوده بکزر برصوبی ویرن *sudè beñzer bir souï vïren*, t.

Lactifère, adj. com., en t. de bot., se dit des plantes qui abondent en suc laiteux, سودلکن *sudluguïen*. — Vaisseaux ou conduits qui portent le lait, مجرا اللبن *medjrā ul-lebn*, au pl. مجاری اللبن *medjāri ul-lebn*.

Lactique, adj. com., acide lactique, سود حامضی *sud hāmizi*, t.

Lacune, s. f., اکسک *eksik*, اکسک قالمش یر *eksik qālmich ïer*, اکسک یر *eksik ïer*, t.; نقصان *noqsān*, a.

Lacustral, e, adj.; pl. m. Lacustraux, کولر کنارنك بتن *gueuller kenārindè biten*, t.

Ladanum ou Labdanum, s. m., لادن *lāden*, لعدن *la'den*, p.

Ladi. Voy. Lady.

Ladre, adj. commun, lépreux, الاتلو *alātenlu*, t.; ابرص *ebres*, a. — Insensible, طویمز *dhouïmaz*, حسّی یوق *hyssï ïoq*, t.; مسلوب الحواس *mesloub ul-havās*, a. — Très-avare, پك طمعکار *pek thama'kiār*, t.-a.-p.; خسیس *khaçis*.

Ladrerie, s. f., لاتنلك *alātenlik*, جذاملق *djudāmlyq*, t.; علت برص *'ylleti baras*. — Sordide avarice, خسیسلك *khaçislik*, ناکسلك *nākeslik*. — Hôpital de lépreux, léproserie. Voy. ce mot.

Lady, s. f., انکلیز قادنی *inglïz qādïni*, t.

Lagopus ou Lagope, s. m. Voy. Pied-de-lièvre.

Lague, s. f., کمینك یورر ایکن اچدیغی یول *guèminuñ ïurur iken atchtïgui ïol*, t.

Lagune, s. f., کولجك *gueul-*

djik, برکینتی صو کولجـــزی *birkínti sou gueuldjighyzi*, t.; منقـع *menqa'*, pl. a. مناقع *menāqy'*.

Lahsa, nom d'une ville d'Anatolie, لحسا *lahsā*.

Laid, e, adj., qui n'est pas beau, difforme, چرکین *tchirqín*, t.; قبیح *qabíh*, قبیح المنظر *qabíh ul-manzar*, a.; زشت *zicht*, بد چهره *bed tchehrè*. — Femme laide, چیرکین قاری *tchírkín qāry*. — Homme —, بد چهره ادم *bed'tchehrè adem*. — Tout ce qui est désagréable à la vue, کریه المنظـر *kerīh ul-manzar*. — Contraire à la bienséance, چیرکین *tchírkín*, قبیح *qabíh*, اقبح *aqbah*, اشنع *achna'*, شنیع *chenī'*. — Mauvais, فنا *fenā*. — Cela est bien laid de votre part, طرفکزدن بو پـــک فنـادر *tharafíñizden bou pek fenādur*.

Laideron, s. f. fam., چرکیـــن اولان قـــز *tchirkín olān qyz*, قتی زشت اولان قـــز *qaty zicht olān qyz*, t.

Laideur, subst. fém., difformité, چرکینلـــک *tchirkínlik*, t.; قبح *qabh*, شنیعت *chenī'at*, سماجة *semādjet*, a. — Au fig., méchanceté, شناعة *chinā'at*. — La laideur de cette action, بو فعلک قـــبح وشناعتی *bou fy'luñ qabh u chinā'aty*.

Laie, s. f., femelle du sanglier, دیشی یبان طوکزی *díchi ïabān dhonouzi*. — Route étroite coupée dans une forêt, چوبان یولی *tchobān ïoly*, چیغر *tchyghyr*, t.

Lainage, s. m., marchandise de laine, یپاق مقوله‌سی - امتعه‌سی *ïapāq maqoulèci*, *emti'aci*, یـوک قهاشلـــری مالی *ïeuñ qoumāchleri māli*. — Façon donnée au drap, چوقه نک طراقدن کچورمسی *tchoqanuñ tharāqten guetchurmèci*, t.

Laine, s. f., de moutons, etc., courte et commune, یوک *ïeuñ*. — fine et longue, یاپاق - یپـاق *ïapāq*, t.; صـــوف *sof*, pl. اصواف *esvāf*, انجه یپاق یوک *indjè ïapāq ïeuñ*, دفتیک - دفتیک *deftik*, vulgair. *diftik*. — de chèvre, صـوف *sof*, a. — de chameau, دوه توبی *dèvè tuïu*. — Cheveux épais et crépus des nègres, عرب صاچـــی *'arab sātchi*.

Laineux, se, adj., یوکلو *ïeuñlu*, یپاقلـــو *ïapāqlu*, چوق یوکلو *tchoq ïeuñlu*, قبا یوکلـــو *qabā ïeuñlu*, t.; خاولو *khāvlu*, p.-t.; صایـف *sāïf*, کثیر الصـــوف *kecír ussof*, a. — Drap très-laineux, کثیر الصوف چوقه *kecír ussof tchoqa*.

Lainier, s. m., marchand qui vend des laines, یوک صاتیجی *ïeuñ sātídji*. — Ouvrier en soie, بونجی *ïeundji*, ایشلیجی یوک *ïeuñ ichleïdji*, t.

Laïque, adj. com., ق عوامدن *tharyqi'avāmden olān*, از اولان *pāpāz olmaïān*, دی *dunïèvi*, a.

Laisse, s. f., یولتار *ïoltār*, قایش *qāïch*, زغره طاقیلان یدک ایپـی *zagharè thāqylān ïedek ïpi*, t.

Laisser, v. a., quitter, براقمق *brāqmaq*, t.; ترک ا *terk it*, a.-t.

— Je l'ai laissé à la maison, خانده براقدم *khānèdè brāqtum.* — Il l'a laissé dans le danger, مخاطره ایچنك انی ترك ایلدی *moukhātharè itchindè ani terk eïlèdi.* — Laisser aller en liberté, قومق *qomaq*, قویوبرمك *qoïvermek.* — Laissez-moi, قویوبر بنی *qoïver beni.* — Laisser tout à l'abandon, هرشیئی مهملا ترك ا *her cheïi muhmilen terk it.* — Se laisser aller à la douleur, نفسنی کدر و اندوه ایچنه صالیوبرمك *nefsini keder u endouh itchinè sālyvermek.* — Laisser une bonne réputation après soi, ابقای حسن صیت وشهرت ا *ibqāï husni syt u cheuhret it.* — Laisser, mettre en dépôt, امانت ا *emānet it*, ودیعه قلمق ایداع ا *vedy'a qylmaq*, *idā' it.* — Confier, recommander, اصمارلمق حواله ا *ismārlamaq*, *havālè it.* — Laisser une chose aux soins d'un ami, بر مادّه یی بر دوستك اهتمامنه حواله ا *bir māddèïi bir dostuñ ihtimāminè havālè it.* — Laisser, céder à quelqu'un le profit d'une chose, حاصل اولهجق نفع وفائدهیی برکمسنه یه ترك ا *hācyl oladjaq nef' u fāïdèïi bir kimesnèïè terk it.* — Permettre, رخصت ویرمك *roukhsat vīrmek.* — Je les ai laissés aller, کیتملرینه رخصت ویردم *guïtmelèrinè roukhsat vīrdum.* — Discontinuer, abandonner, واز کلمك ـ کچمك *vāz guelmek*, *guetchmek*, فراغت ا *ferāghat it.* — — Il a laissé la lecture, اوقومقدن واز کچدی *oqoumaqtan vāz guetchti.*

— Léguer par testament, وصیّت ا *vecïiet it*, ترك بالوصیّت ا *terk bil-vecïiet it.* — Il a laissé tant aux hôpitaux, خسته خانهلر ایچون شوقدر اقچه ترك ایلدی *khasta khānèler itchoun chouqadar aqtchè terk eïlèdi.* — Donner à tel prix : Je vous le laisse pour deux piastres, بن سزه انی ایکی غروشه ویررم *ben sizè ani iki ghourouchè vīrurum.* — En parlant d'une personne qui se laisse mener par le bout du nez, بر کمسنهیی بورنندن چکمك *bir kimesnèïi bourouninden tchekmek.* — Laisser quelqu'un maître d'une chose, pour dire, la laisser à sa disposition, برکمسنهیی برشیئه مرخّص قلمق ـ مستقل و مرخّص ا *bir kimesnèïi bir cheïdè mourakhkhas qylmaq*, *moustaqyll vè mourakhkhas it.* — Laisser, donner beaucoup à penser, چوق ملاحظهلره بادیٔ او *tchoq moulāhazalerè bādi ol.* — Laisser ignorer, passer sous silence, مسکوت براقمق مسکوت عنه *meskiout brāqmaq*, *meskiout 'anhou terk it.* — Laissé, e, براقلمش ترك اولنمش *brāqylmich*, *terk olounmich*, متروك *metrouk.* — Se laisser, ne pas se garder de, صاقنمامق *sāqynmāmaq.* — Se laisser tromper, الدانمق *aldānmaq.*

Lait, s. m., سود ـ سد *sud*, t.; لبن *leben*, a.; شیر *chīr*, p. — Lait coupé, صو قاتلمش سود *sou qātilmich sud*, یوغورت ـ یوغورد *ïoghourt*, *ïoghourd.* — Petit lait, پینیر صویی شروتقه سدی *pëïnīr souïi sudi*, *cheroutqa.* — aigre, اکشی سود *ek-*

chi sud. — Dent de lait, سود ديشي *sud dïchi.* — Lait, se dit du suc blanc qui sort de quelques plantes : lait de figue, لبن انجير *lebni indjïr.*

Laitage, s. m., سودلك *sudlik,* سودلو يمك *sudlu ïèmek,* t.; محلب *mohalleb,* pl. a. محلبات *mouhallebāt.*

Laite ou Laitance, s. f., بالق سودي *bālyq sudi,* بالق نفسي *bālyq nefsi,* t.; بنات لبن *bènāti leben,* a.

Laité, e, adj., سدلو *sudlu.* — Poisson—, سدلو بالق *sudlu bālyq,* t.

Laiterie, s. f., endroit où l'on conserve le lait, سود يري اوطه‌سي *sud ïèri odhaci.* — Lieu où on le vend, سود دكاني *sud dukkiāni,* يوغوردجي دكاني *ïoghourdji dukkiāni,* t.

Laiteron, vulg. Laceron, s. m., سودلو اوت *sudlu ot,* t.; بقلة يهوديّه *baqlèti ïehoudïiè,* a.

Laiteux, se, adj., سدلو *sudlu,* سودلكن *sudluguien,* t.

Laitier, s. m., matière semblable au verre qui nage au-dessus du métal fondu, معدن كپوكي *ma'den keupughy,* t. — Celui qui vend du lait, سودجي *suddji.*

Laitière, s. f., femme qui vend du lait, سودجي *suddji,* سودجي قاري *suddji qāry,* سود صاتار قاري *sud sātār qāry.* — Vache qui donne beaucoup de lait, سودلو اينك *sudlu inek.* — C'est une vache laitière, صاغمال بر اينكدر *sāghmāl bir inektur.*

Laiton, s. m., cuivre jaune, پرنج *pirindj.* — Fil de—, پرنج تلي *pirindj tèli,* t.

Laitue, s. f., مارول *mārol,* t.; خسّ *khass,* a. — Petite laitue, مارولجق *māroldjyq.* — pommée, باشلو مارول *bāchlu mārol.* — Cœur de laitue, مارول ايچي *mārol itchi.* — Laitue sauvage, يبان مارولي *ïabān māroli.* — amère, اجي مارول *adji mārol.*

Laize, s. f., t. de manufacture, largeur d'une étoffe, d'une toile, etc., اين *ïn,* t. — Ce drap a cinq quarts de laize, بو چوقه‌نك دورت ربع ايني واردر *bou tchoqanuñ dort roub' ini vārdur.*

Lama, s. m., nom donné aux prêtres des Tartares, تاتارلرك امامي *tātārlaruñ imāmi,* t.

Lamanage, s. m., قولاغوزلق *qoulāghouzlyq,* t.

Lamaneur, s. m., ليمان قولاغوزي *limān qoulāghouzi,* t.

Lamantin, s. m., دكز ايوسي *deñyz aïoucy,* t.

Lambeau, s. m., morceau déchiré, پارچي *pārtcha,* t.; قطعه *qyth'a,* pl. a. قطعات *qyth'āt.* — de toile, اسكي بز پارچه‌سي *eski bez pārtchaci.* — Vieux —, اسكي بسكي *eski buski.*

Lambin, e, s. fam., كوشك *guevchek,* اغر دپرنيجي *aghyr teprenïdji,* اغرا كوتلو *aghyr gueutly,* كچ حركتلو *guetch harekètlu,* قابران *qābarān,* صاوصاجي *sāvsādji,* t.

Lambiner, v. n. fam., اكلنمك *ègleñmek,* كوشكلكله - اهسته‌لكله

حركت ا *guevchekliguilè, ahestèliguilè hareket it,* قابرانلق ا *qābarānlyq it,* صاوصالمق *sāvsālamaq,* t.

Lambourde, s. f., pièce de bois sur laquelle on pose les solives, كريش *kirích,* t. — Poser des lambourdes, كريش قويمق - يرلشدرمك *kirích qoïmaq, ïerlechturmek.*

Lambris, s. m., revêtement des murs en menuiserie, - ديوار قپلمه سى دوشمه سى *dīvār qaplamaci, duchèmèci.* — Revêtement d'un plafond en menuiserie, چاتمه ايشلنمش تاوان *tchātma ichlenmich tāvān,* t. — Au fig., le céleste lambris, pour dire le ciel, قبّهٔ نيلكون فلك *qoubbèï nílguiouni felek.*

Lambrissage, s. m., ديوار دوشمه سى ايشى *dīvār duchèmèci ichi,* طوانلمه *thavānlama,* t.

Lambrisser, v. a., ديوارلرى طوغرامه جى ايشى ايله دوشمك - دونانمق *dīvārlari dhoghrāmadji ichi ilè duchemek, donātmaq.* — Travailler, orner, طوانلمق *thavānlamaq,* t.

Lambruche ou Lambrusque, s. f., espèce de vigne sauvage, يبان اصمه *ïabān asma,* يبانى اوزم *ïabāni uzum asmaci.* — son fruit, يبانى اوزم *ïabāni uzum,* يبان اصمه نك اوزومى *ïabān asmanuñ uzumu,* t.

Lame, s. f., table de métal fort mince, تنكه *tenèkè,* تختهٔ *takhta,* اينجه تخته *indjè takhta,* دمر تختهسى *dèmir takhtaci.* — d'épée, نامل *nāmli,* ناملو *nāmlu.* — de couteau, بچاق ناملیسى *bitchāq nāmlícy.* — de sabre, قليچ ناملوسى *qylydj nāmlucy.* — d'or ou d'argent, قباره *qabāra.* — d'eau, flot, vague, طالغه *dhālgha.*

Lamentable, adj. com., déplorable, مستوجب الشكايه *mustevdjib uch-chikiāïet,* a.; شكايت اولهجق *chikiāïet oladjaq,* شكايته *chikiāïètè lāïq,* a.-t.; موجب لايق العويل *mudjib ul-'avíl.* — douloureux, اجيديجى *adjídídji,* حزين *hazín.* — d'un ton de voix lamentable, صداى حزين ايله *sadāï hazín ilè.*

Lamentablement, adv., اغلشه رق *oghlacharaq,* ايكليه رك *inleïèrek,* شكايت شكايتله *chikiāïet ilè,* يوزندن *chikiāïet ïuzinden,* a.-t.; فرياد و فغان ايله *ferïād u fighān ilè,* حزينا بالحزن والانين *hazínen, bil-huzn vel-anín.*

Lamentation, s. f., ايكلدى *inildy,* اغلشمه *aghlachma,* اه *ah,* t.; انين *enín,* عويل *'avíl,* بكا *bekiā,* شكايت *chikiāïet,* شكوا *chekvā,* a.; فرياد *ferïād,* فغان *fighān,* p.

Lamenter, v. a., déplorer, اجيمق *adjímaq,* ايكلمك *inlemek,* پك اجيمق *pek adjímaq.* — Se lamenter, v. pr., اغلامق *aghlāmaq,* شكايت - شكوا ا *chikiāïet, chekvā it,* نوحه قلمق *nevha qylmaq,* a.-t.; فغان - فرياد ا *fighān, ferïād it,* زار زار اغلامق *zār zār aghlāmaq,* t. — Se mettre à se lamenter, فريادە كتمك *ferïādè guitmek.* — Se lamenter inutilement, عبث يره بكا و نوحه ا *'abes ïerè bekiā vu nevha it.*

Lamie, s. m., بر جنس كوپك بالغى *bir djins keupek bālyghy*, t.

Lamier ou Lamion, s. m., plante, قرّيص احمر لاميون *qarrîci ahmer, lāmïoun*, a.

Lamier, s. m., ouvrier qui fait des lames pour les manufactures d'étoffes, قباره يپان ايشجى *qabāra ïapān ichdji*, t.

Laminage, s. m., معدن انجه‌لمسى *ma'den indjèlèmëci*, دمرى يوفقه‌لدوب يصّيلتمه *dèmiri ïoufqaladup ïassylatma*, t.; صفح الحديد *safh ul-hadîd*, a.

Laminer, v. a., معدنى انجه‌لمك *ma'dèni indjèlèmek*, معدنى تنكه ا *ma'dèni tènèkè it*, تنكه تختهسى ياپمق *tènèkè takhtaci ïāpmaq*, يصّيلتمق *ïassylatmaq*, t. — Laminer du plomp, قورشونى تصفيح ا *qourchouni tasfîh it*.

Lamineur, s. m., معادنى تصفيح ايدن *me'ādeni tasfîh iden*, a.-t.

Laminoir, s. m., يصّيلك جق چكيج *ïassyladadjaq tchekîdj*, t.

Lampadaire, s. m., قنديلى اصه‌جق الت *qandîli açadjaq alet*, t.

Lampadias, s. f., nom de l'étoile appelée aussi *al-debaran*, كوكب عين الدبران *kevkeb ud-dèberān, 'aïn us-sevr*, a.

Lampas, s. m., enflure au palais du cheval, اتك اوست چكه‌سنه كلن شيش *atuñ ust tchenècinè gueten chîch*. — Étoffe de soie de la Chine, بر نوع چين ايپك قماشى *bir nev'y tchîn ipek qoumāchi*, t.

Lampe, s. f., قنديل *qandîl*, pl. a. قناديل *qanādîl*; چراغ *tchèrāgh*, p.-t. — suspendue, اصقى *asqy*, تريّا *tureïïā*, p. — portative, الك كوتورلور قنديل *eldè gueuturylur qandîl*. — d'argent, كومش قنديل *gumuch qandîl*. — sépulcrale, مزار قنديلى *mezār qandîli*.

Lampée, s. f., بر قدح طولوسى شراب *bir qadeh dholouçou charāb*, t.

Lamper, v. a., اچ كوزلولك ايله ايچمك *adj gueuzlulik ilè itchmek*, t.

Lamperon, s. m., قنديل بورنى *qandîl bournou*, t.

Lampion, s. m., دونانمه قنديلى شنلك قنديلى *donānma qandîli, chenlik qandîli*, t.

Lamproie, s. f., بر جنس دكز بالغى *bir djins dèñyz bālyghy*, مورينا *mourînā*, t.

Lampsane ou Herbe aux mamelles, s. f., plante médicinale, شبرق *chibryq*.

Lampsaque, s. f., ville de l'Asie-Mineure, لامپساق *lāmpsāq*.

Lance, s. f., arme à long manche et à fer pointu, مزراق *myzrāq*, pl. a. مزاريق *mezāryq*; سكو *suñu*, t.; رمح *roumh*, pl. a. رماح *rimāh*. — Grande et forte —, قصطنجه *qosthanîdjè*. — Rompre la lance, كسر رمح ا *kesri roumh it*. — Lance de drapeau, d'étendard, le bâton auquel ils sont attachés, بيراق *bïrāq*. — Lance à feu, fusée qui sert à mettre le feu صيرينغى *baïrāq syryghy*.

à une pièce d'artillerie, فتيل *fitil syryghy*.

Lancer, v. a., jeter avec force, اتمق *atmaq*, اورمق *ourmaq*, براقمق *brāqmaq*, t.; رمی *rèmi it*, a.-t. — un trait de flèche, اوق اتمق *oq atmaq*. — un javelot, جرید اتمق *djerīd atmaq*. — Au fig., un regard de colère, طارغنلق باقشی اتمق *dhārghynlyq bāqychi atmaq*. — des œillades amoureuses, عاشقانه کوز اتمق *'āchiqānè gueuz atmaq*. — Lancer un regard, نظر صالمق *nazar sālmaq*. — le cerf, کیکی اینندن قالدرمق - چقرمق *gueïgui ininden qāldurmaq, tchiqarmaq*. — un vaisseau, کمی دکزه اندرمک *guèmi deñyzè indurmek*. — Lancer son cheval de tous côtés, هر جانبه ات صالمق *her djānibè at sālmaq*. — Se lancer, اتلمق *atilmaq*, صچرایوپ اتلمق *sytchrāïup atilmaq*, دوشمک *duchmek*. — sur quelqu'un avec force, هجوم - حمله ا *hudjoum, hamlè it*, a.-t.; اوزرینه وارمق *uzerīnè vārmaq*. — Se lancer dans la mêlée, کندویی میان معارکه‌یه صالمق *guenduïi mïāni mou'ārekeïè sālmaq*. — au milieu des ennemis, اعدا ایچینه اتلمق *a'dā itchinè atylmaq*. — d'un bois, اورمان ایچینه اتلمق *ormān itchinè atylmaq*. — En parlant d'un vaisseau, on dit qu'il lance babord ou tribord, اورچه پوچه یوریمک *ortcha potcha ïurumek*. — Lancé, e, اتلمش *atilmich*, مرمی *mermi*.

Lancetier, s. m., نیشتر قبوری *nïchter qoubouri*, t.

Langette, s. f., instrument de chir., نیشتر - نشتر *nïchter, nechter*, p.-t. — Lancette à bœuf, couteau de boucher, قصاب بچاغی *qassāb bytchāghy*. — Donner un coup de lancette, بر نیشتر اورمق *bir nïchter ourmaq*.

Lancier, s. m., cavalier armé d'une lance, مزراقلو *mizrāqlu*, قسطنیچه‌لو *qosthanïtchalu*. — Simple soldat d'un corps de lanciers, مزراقلو اتلو عسکری نفری *mizrāqlu atlu'askeri neferi*, t. — Ouvrier qui fait des lances, مزراق یپان ایشجی *mizrāq ïapān ïchdji*, مزراقچی *mizrāqtchi*, t.

Lancinant, e, adj., douleur lancinante. Voy. Élancement.

Landau, s. m., اوستی قپاق کبی اچیلور بر نوع هنتو *ustu qapāq guibi atchïlur bir nev'y hintov*.

Lande ou Landes, s. f., غیر معمور و معطل یر *ghaïri ma'mour vè mou'aththal ïer*, a.-t.; قندره اورمانی *qandèrè ormāni*, t.; غریفه *gharïfè*, pl. a. غرف *ghurāf*. — Endroits secs et ennuyeux d'un écrit, حشویات موجبة الکلال *hachwïāti moudjibet ul-kelāl*.

Landier, s. m., مطبخ قوللانلان بر نوع ایری اوجاق دمری *mathbakhta qoullānilān bir nev'y iri odjāq demiri*, t.

Landwer, s. m., نمچه مملکتنده اولان ردیف عسکری *nemtchè memleketindè olān redïf 'askeri*, t.

Laneret, s. m., طوغان جنسی *dhoghān djinsi*, t.

Langage, s. m., idiome d'une

nation, دل *dil*, t.; لغت *loughat*, لهجة *lehdjet*, a.; زبان *zebān, zubān*, p. — Le langage persan, عجم دلی *'adjem dili*. — C'est un langage barbare, لغت جهلادر *loughati djuhelādur*. — Manière de s'énoncer, سوز *seuz*, t.; کلام *kelām*, تکلم *tèkellum*, a. — Langage figuré, کلام مجازی *kelāmi medjāzi*. — Un langage simple, تصنع وتکلفدن عاری *teçannu' vè tekelluften 'āri bir kelām*. — La pureté du langage, نقای کلام *naqāī kelām*. — Manière de parler des choses, eu égard au sens plutôt qu'aux mots, سویلیش *seuïleïch*, اغز *aghyz*, لسان *liçān*. — Ce langage ne me plaît pas du tout, بو سویلیشدن هیچ حظ ایتمم *bou seuïleïchten hïtch hazz itmem*. — Changer de langage, اغز دکشدرمک *aghyz deïchturmek*. — Langage muet, لسان بلا نطق *liçāni bilā nouthq*. — Le langage des oiseaux, قوشلرك دلی *qouchlarun dili*.

Lange, s. m., قوندق *qondāq*, چوجوغی بورودقلری بز *tchodjoughy bouroudouqlari bez*, t.; لفافة الصبی *lefāfet us-sabïi*, pl. a. لفایف الصبی *lefāïf us-sabïi*.

Langoureusement, adv., ضعیفانه *za'ïfānè*, a.-p.; سستلکله *sustliguilè*, p.-t.; درمانسزلغیله *dermānsyzlyguilè*.

Langoureux, se, adj., qui est en langueur, ضعیف *za'ïf*, a.; کوشك *guevchek*, t.; زبون *zeboun*, p.; فاتر *fātir*, a. — Qui marque de la langueur, درمانسزلق کوسترر *dermānsyzlyq gueusterur*. — Yeux langoureux, مخمور کوزلر *makhmour guezler*. — Regard —, نظرهٔ وصمت اثر *nazarèï vesmet ecer*.

Langouste, s. f., espèce de sauterelle, بر نوع چکرکه *bir nev'y tchèkirguè*. — Sorte d'écrevisse de mer, استاقوس جنسی *istāqos djinsi*, تکه *tekè*, t.; جراد البحر *djerād ul-bahr*, a.

Langue, s. f., organe du goût et de la parole, دل *dil*, t.; لسان *liçān*, pl. a. السنة *essinet*. — Grosse langue, قالین دل *qālïn dil*. — Tirer la langue, دلی چیقارمق *dili tchyqārmaq*. — Avoir la langue pâteuse, لسان متلجن او *liçāni muteleddjin ol*. — Le bout de la langue, دلك اوجی *diluñ oudjou*. — Langue de mouton, de bœuf, قویون ـ صغر دلی *qouïoun* ـ *syghyr dili*. — Mauvaise langue, personne médisante, دلی زفیرلو *dili zefïrlu*. — J'ai ce mot sur le bout de la langue, je suis sur le point de me le rappeler, بو لفظ دلم اوجنده در *bou lafz dilum oudjoundèdur*. — Langue, langage, دل *dil*, لسان *liçān*, زبان *zebān*, p. — maternelle, انا دلی *anā dili*. — française, فرانسز دلی *frānsyz dili*. — turque, ترك دلی *turk dili*. — arabe, عرب دلی *'arab dili*. — persane, عجم دلی *'adjem dili*, زبان فارسی *zebāni fārsi*. — Les langues orientales, السنهٔ مشرقیه *essinèï mechriqïè*. — Parler la langue turque, le turc, ترکجه سویلمك *turktchè seuïlèmek*.

— l'arabe, le persan, — عربجه — فارسیجه سویلمك *'arabdjè, fārsí-djè seuïlèmek.* — Prendre langue, s'informer, دل المق - طوتمق *dil almaq, thoutmaq.* — Enseigner une langue, تعليم السنه *ta'lím essinè it.* — Connaître le génie d'une langue, لسانك طبيعتني بيلمك *liçānuñ thabí'atini bílmek.* — Langue vivante, en usage, لسان مستعمل *liçāni musta'mel.* — Maître de langue, دل خوجه‌سی *dil khodjaci.* — Enfants de langue, communément *jeunes de langue*, élèves interprètes du gouvernement pour les langues orientales, دل اوغلان *dil oghlān.* — Langue de terre, terre longue et étroite, دل *dil.*

Langue-de-boeuf, s. f. Voyez Bourrache.

Langue-de-cerf, s. f., herbe, كيك دلی اوت *gueïk dili ot*, t. Voy. Scolopendre. — de chien, ou cynoglosse, herbe, لسان الكلب *liçān ul-kelb*, سناولوز *sināvlouz.* — de serpent, ييلان اوتی *ïilān oty.*

Languette, s. f., دلجك *dildjik*, دلجكز *dildjiguiz.* — de balance, ترازو دلی - دلجكی *terāzou dili, dildjigui*, t.; لسان الميزان *liçān ul-mízān.*

Langueur, s. f., abattement, état d'une personne qui languit, ضعيفلق *za'íflyq*, a.-t.; ضعف *za'f*, a.; زبونلق *zebounlyq*, p.-t.; سستلك *sustlik*, درمانسزلق *dermānsyzlyq*, t.; فتور *futour*, وصمت *vesmet*, a. — Grande —, وصمت عظيمه *vesmeti 'azímè.* — Peine de l'âme et de l'esprit, كوكل بزمه‌سی *gueuñul bezmèci*, ثقلت بال *syqleti bāl*, درد درون *derdi deroun.* — L'état de la terre et de la végétation en hiver, طوزغونلق *dhourghounlyq*, حالی فتور *hāli futour.*

Languier, s. m., طوكزدلی پصترمه‌سی *dhoñouz dili pasturmacy*, t.

Languir, v. n., tomber en langueur, être en langueur, se consumer, ضعيفلنمق *za'íflanmaq*, زبونلنمق *zebounlanmaq*, درمانسزلغه اوغرامق *dermānsyzlygha oghrāmaq*, حال تقهل وتهبطده او *hāli teqahhul u tehabbuthtè ol*, درمانسزلق چكمك *dermānsyzlyq tchekmek.* — de faim, de soif, مبتلای وصمت جوع و عطش او *mubtelāï vesmeti djou' vu 'atch ol.* — de vieillesse, اختيارلنمق *ikhtïārlanmaq.* — dans l'oisiveté, كاهللنمك *kāhillenmek*, ايشسز قالمق *ichsyz qālmaq.* — dans la pauvreté, فقيرلقده قالمق - كچنمك *faqyrlyqta qālmaq, guetchinmek*, a.-t.; درماندهٔ درد فقر و فاقه او *dermāndèï derdi faqr u fāqa ol.* — dans une prison, زندان ايچنده مبتلای حال وصمت او *zindān itchindè mubtelāï hāli vesmet ol.* — Au fig., languir, se dit des peines d'esprit, كوكل ثقلتنه اوغرامق *gueuñul syqletinè oghrāmaq.* — Souffrir de l'ennui, صقلمق *syqylmaq*, غلبهٔ كلالدن متضجر البال او *ghalebèï kelālden mutezaddjir ul-bāl ol.* — d'amour, هوای عشقيله دردناك او *havāï 'ychqilè derdnāk*

ol. — Les affaires languissent, ایشلر طورغونلقده‌در *ichler dhourghounlyqtadur.*

LANGUISSAMMENT, adv., صعیفانه *za'ïfânè*, a.-t.; سستلکله *sustliguilè*, کاهلانه *kiāhilānè*, a.-p.

LANGUISSANT, E, adj., qui languit, صعیف *za'ïf*, a.; کوشک *guevchek*, درمانسز *dermānsyz*, t.; زبون *zeboun*, سست اندام *sust endām*, p.; فاتر *fātir*, متوصّم *mutevessim*, مبهوط الحال *mebhouth ul-hāl*. — Pâle, fané, صولمش *solmuch*. — Discours languissant, مقالهٔ فاتره *meqālèï fātirè*. — Regards languissants, دردلو باقشلر *derdlu bāqychlar*.

LANIER, s. m., چاقرجنسی *tchāqyrdjinsi*, بر نوع شاهین *bir nev'y chāhīn*, t.

LANIÈRE, s. f., انجه قایش *indjè qāïch*, قایش *qāïch*, t. — d'un fouet, قامچینك قایشی *qāmtchînuñ qāïchi*.

LANIFÈRE, adj. com., یاپاقلو *ïapāqlu*, یونلو *ïeunlu*, t.; صایف *sāïf*, ذو صوف *zou sof*, a.

LANTERNE, s. f., boîte transparente où l'on met une lumière, فنر *fener*, فانوس *fānous*, pl. a. فوانیس *fevānīs*. — de verre, جام فنر *djām fener*. — de papier, کاغد فنری *kiāghyd feneri*. — à réverbère, ایپندلو فنر *aïïnalu fener*. — sourde, خرسز فنری *khyrsyz feneri*. — magique, خیال فنری *khaïāl feneri*. — Lanterne à gargousses, خرتوج قوطیسی *khartoudj qouthoucou*. — Lanternes, au plur., fadaises, discours frivoles, خلطیات *khalthïiāt*, هذیان *hezïān*.

LANTERNER, v. n., être irrésolu, طورمق *dhourmaq*, شبهه‌ده قالمق *chubhèdè qālmaq*. — Perdre le temps à des riens, بوش بوشنه وقت کچرمك *boch bochounā vaqyt guetchurmek*, لزومسز شیلر ایله اویناملق *louzoumsyz cheïlerilè oïnāmaq*. — Amuser par de vaines paroles, بوش لاقردی ایله برکمسنهٔ الداتمق *boch lāqyrdy ilè bir kimesnèï aldātmaq*.

LANTERNERIE, s. f., discours frivole, fadaise, etc. Voy. LANTERNES.

LANTERNIER, s. m., faiseur de lanternes, فنرجی *fenerdjï*. — Qui allume des lanternes (on dit mieux *allumeur*), فنرلری یاقیجی *fenerleri ïāqïdjï*. — Diseur de fadaises, یاوه سویلیجی *ïāvè seuïlèïdjï*, هذیان سویلیان *hezeïān seuïlèïān*. — Homme irrésolu en toutes choses, قرارسز متذبذب *qarārsyz mutezebzib*.

LANUGINEUX, SE, adj., توبلو *teulu*, یاپاقلو *ïapāqlu*, خاولو *khāvlu*, t.; ذو صوف *zou sof*, a.

LAPATHE ou LAPATHUM, s. m., plante. Voyez PAREILLE, PATIENCE.

LAPER, v. a., کوپك کبی ایچمك *keupek gubi itchmek*, دل اوجی ایله ایچمك *dil oudjou ilè itchmek*, t.; ولغان ا *voulghān it*, a.-t.

LAPEREAU, s. m., اطه طاوشانی یاوریسی - اینکی *adha thāvchāni ïāvryсy, enïgui*, t.

LAPIDAIRE, s. m., جواهرجی

djevāhirdji, a.-t.; طاشجی *thāchdji*, t.; جواهر طاشلری یونیجیسی *djevāhir thāchlari ïonïdjïci*, t.

Lapidation, s. f., طاشلمقلق *thāchlamaqlyq*, طاش ایله دپه‌لمه *thāch ilè tepèlemè*, t.; رجوم *rudjoum*, نکال بالرّجم *nekiāl birredjm*, a.

Lapider, v. a., طاشلمق *thāchlamaq*, طاش ایله دپه‌لمک *thāch ilè tepèlemek*, طاشه طوتوب دپه‌لمک *thācha thoutoup tepèlemek*, t.; رجم ا *redjm it*, a.-t. — Lapidé, e, طاش ایله دپه‌لنمش *thāch ilè tepèlenmich*, مرجوم *merdjoum*.

Lapidification, s. f., طاش اولمسی *thāch olmaci*, طاشلنمه *thāchlanma*, طاشک صورتلنمسی *thāchuñ souretlenmèci*, t.; تحجّر *tehaddjur*, a.

Lapidifier, v. a., معادنی طاشه دوندرمک *me'ādeni thāchè deundurmek*, طاش صورتنی ویرمک *thāch souretini vïrmek*, t.; تحجیر ا *tahdjïr it*, a.-t.

Lapidifique, adj. com., طاشه دوندریجی *thācha deundurïdji*, t.; مججّر *mouhaddjir*, a.

Lapin, s. m., اطه طوشانی *adha thavchāni*. — blanc, اق طاوشان *aq thāvchān*, t.

Lapine, s. f., دیشی اطه طوشانی *dïchi adha thavchāni*, اطه طاوشانک دیشیسی *adha thāvchānuñ dïchïci*, t.

Lapis-lazuli, s. m., لاجورد طاشی *lādjiverd thāchi*, a.-t.; لاجورد *lādjiverd*, لازورد *lāziverd*, a.

Laps, e, et Relaps, e, adj., tombé, peu usité, ne se dit que de celui qui a quitté plusieurs fois la vraie religion, مرتدّ *mourtadd*, a.

Laps, s. m., écoulement, espace de temps, وقت کچمسی *vaqyt gueïchmèci*, t.; مرور *murour*, مرور الزّمان *murour uz-zemān*. — Un laps de temps, مدّت *muddet*, a.; بر مدّت *bir muddet*, a.-t. — Par le laps de temps, مرور زمان ایله *murouri zemān ilè*.

Laquais, s. m., خذمتکار *khyzmetkiār*, در اوغلانی *ter oghlāni*, شاطر *chāthyr*, a.; چوقه‌دار *tchoqadār*, t.-p.

Laque, s. f., gomme, sorte de résine, لاك *lāk*, vulg. *lekk*, لك *louk*. — Couleur de laque, لوك رنکی *louk rengui*. — Laque, s. m., vernis de la Chine, چینن یاغی *tchïn ïāghy*. — Nom de nombre en persan; laque de roupies, ou cent mille roupies, لك روپیه *leki roupïè*.

Larcin, s. m., action de dérober, خرسزلک *khyrsyzlik*, اوغریلق *oghryluq*, t.; سرقت *syrqat*, a.; دزدلک *duzdlik*, p.-t. — Enclin au —, خرسزلکه مایل *khyrsyzliguè māïl*. — La chose dérobée, اوغرلانمش شیٔ *oghourlānmich cheï*, چالنمش شیٔ *tchālinmich cheï*, شیٔ مسروق *cheï mesrouq*, au pl. اشیای مسروقه *echïāï mesrouqa*. — Commettre un larcin, ارتکاب سرقت ا *irtikiāb sirqat it*.

Lard, s. m., طوکز یاغی *dhoñouz ïāghy*, طوکز پاسترمه‌سی *dhoñouz*

pāstyrmaci, t.; شحم الخنزير *chahm ul-khynzîr*, a.

LARDER, v. a., mettre des lardons, اته طوكزياغى صوقمق *ètè dhoñouz ïāghy soqmaq*, طوكز ياغيله كچورمك *dhoñouz ïāghylè guetchurmek*, اته طوكزياغى نكندەلمك *ètè dhoñouz ïāghy nigueundèlemek*. — Percer de flèches, اوق ايله صاپلمق *oq ilè sāplamaq*. — à coups d'épée, شيشه صاپلمق *chîchè sāplamaq*, t.

LARDOIRE, s. f., صاپلمه اكندسى *sāplama ignèci*, صاپلوجه *sāploudjè*, t.

LARDON, s. m., aiguillette de lard, طوكز ياغينك اينجه ديلمى *dhoñouz ïāghynuñ indjè dîlimy*. — Au fig., mot piquant, كسندى *kècindi*, اجى سوز *odjî seuz*, t.; نكته *nuktè*, طعنه *tha'nè*, a. — Lancer un lardon, اجى سوز اتمق *adji seuz atmaq*.

LARGE, adj. com., qui a de la largeur, انلو *enlu*, اينلو *inlu*, بول *bol*, كيك *gueïñ*, كيكش *gueïñich*, يصى *ïassy*, t.; واسى *vāci*, عريض *'arîz*, وسيع *vasî'*, a. — Cette place est large, بو ميدان واسعدر *bou meïdān vācy'dur*. — Une large planche, اينلو بر تخته *inlu bir takhta*. — Un chemin large, طريق واصع *tharyqi vācy'*. — La route est plus large en cet endroit, بو محلده يولك وسعتى زيادەدر *bou mahallde ïoluñ vas'aty zïādèdur*. — En large, عرضًا *'arzen*. — Large, largeur, اينلك *inlik*, عرض *'arz*. — Ce drap a tant de large, بو چوقه نك شوقدر عرضى واردر *bou tchoqanuñ chouqadar 'arzi vārdur*. — Une étoffe d'une aune de large, بر ارشين عرضى اولان قماش *bir archîn 'arzi olān qoumāch*. — Le large, la haute mer, انكين *enguîn*. — Prendre le —, انكينه كتمك *enguînè guitmek*, چيقمق *tchyqmaq*, اچيغه ـ الارغەيه چيقمق *atchygha, alārghaïè tchyqmaq*. — Prendre le large, s'enfuir, قاچمق *qātchmaq*. — Au large, spacieusement, وسعت اوزره *vus'at uzrè*. — Être logé au large, وسعت اوزره متمكن اول *vus'at uzrè mutemekkin ol*. — Au long et au large, اينه اوزونينه *enînè ouzouninè*, بالطول والعرض *bith-thoul vel-'arz*.

LARGEMENT, adv., بوللغله *bollyghilè*, بول بول *bol bol*, بولجه *boldjè*, t.; وفرتله *vîfret ilè*. — Généreusement, سخاوتله *sakhāvetlè*, a.-t.; جومردلك ايله *djeumerdlik ilè*.

LARGESSE, s. f., ample libéralité, بغشلايش *baghychlāïch*, ويرش *vîrich*, ايلك *eïlik*, ال كرمى *el keremi*, t.; انعام *in'ām*, pl. انعامات *in'āmāt*, عطيه *'athïiè*, pl. عطايا *'athāïā*. — Générosité, جومردلك *djoumerdlik*, p. — Faire, répandre des largesses, نشر انعامات وعطايا *nechri in'āmāt u 'athāïā it*. — Largesse de loi, terme de monnaie, ce qui excède le titre ordonné par les lois, عيارك ارتوقلغى *'aïāruñ artuqlyghy*.

LARGEUR, s. f., انليلك *enlîlik*, اينلولك *inlulik*, كيكشلك *gueïñichlik*, كيكلك *gueïñlik*, t.;

عرض *'arz*, a.; اينلك - انلك *enlik*, اين *in*, اينى *ini*, وسعت *vus'at*, a. — La largeur du drap, چوقه‌نك اينى - اينلكى *tchoqanuñ ini*, *inligui*. — d'une rue, زوقاقك وسعتى - كيكشلكى *zoqāquñ vus'aty*, *gueïñichligui*.

Largo, adv., emprunté de l'italien, terme de musique, lentement, ياواش *ïāvāch*, ياواش ياواش *ïāvāch ïāvāch*, t.

Largue, s. et adj., la haute mer, انكين *enguín*, t. — Prendre le largue, انكينه چيقمق *enguínè tchyqmaq*. — Tenir le —, انكينه طورمق *enguínè dhourmaq*. — Vent largue, de travers, اكرى يل *egri ïel*, صاپه يل *säpa ïel*.

Larguer, v. a., lâcher ou filer le cordage qui retient une voile par le bas, يلكنك ايپنى بوشلمق *ïelkenuñ ipini bochlamaq*.

Larix, s. m. Voyez Mélèze.

Larme, s. f., goutte d'eau qui sort de l'œil, كوز ياشى *gueuz ïāchi*, t.; ياش *ïāch*, t.; دمع *dem'*, a.; اشك *echk*, سرشك *sirichk*, p. — Répandre des —, ياشرمق *ïācharmaq*, ياش دوكمك *ïāch deukmek*. — Fondre en larmes, غريق بحر سرشك او *gharïqy bahri sirichk ol*. — Avec des larmes de sang, دمع دم ايله *dem'y dem ilè*. — Goutte ou suc qui coule de quelques plantes; دمله *damla*, t.; قطره *qathrè*, *qathra*, a. — de la vigne, دكك كوزى ياشى *dikik gueuzi ïāchi*. — des arbres, اغاجدن صيزان ياش *aghādjtan syzān ïāch*. — Larme de sapin, چام ساقزى *tchām sāqyzi*.

Larme-de-Job, s. f., plante, دمع داود *dem'y dāvoud*, دمعهٔ ايوب *dem'aï ïoub*, a.

Larmier, s. m., t. d'architect., saillie pour empêcher que l'eau ne découle le long du mur, ديوار صچاغى *dïvār satchāghy*. — Au pl., partie chez le cheval qui correspond aux tempes, انك طولكلرى *atuñ thoulouñleri*.

Larmoyant, e, adj., كوزى ياشلو *gueuzu ïāchlu*, اغلايجى *aghlāïdji*, t.; بكى *bèki*, a.; اشك ريزان *echk rïzān*, كريان *gueriān*, p.

Larmoyer, v. n., كوز ياشى دوكمك *gueuz ïāchi deukmek*, كوزدن ياش اقتمق *gueuzden ïāch aqytmaq*, اغلامق *aghlāmaq*, كوز ياشرمق *gueuz ïācharmaq*, t.

Larron, nesse, s., خرسز-خرسوز *khyrsyz*, t.; سارق *sāryq*, a. — Petit —, خرسزجك *khyrsyzdjik*. — Fin larron, حيله باز اوغرو *hylè bāz oghrou*.

Larve, s. f., premier état d'un insecte, - بربوجكك ايلكى حالى *bir beudjeguñ ilki hāli*, صورتى *soureti*. — Ame des méchants, revenant, قره قونجلوس *qara qondjolos*, t.; كيخ *kïkh*, ارواح الاشرار *ervāh ul-echrār*.

Larynx, s. m., خرتلاق *khyrtlāq*, خورشچه *khorchtchè*, *khorochtchè*, t.; نای گلو *nāï guèlou*, p.; غلصمة *ghalsamet*, قصبة الرية *qasbet ur-rïet*, حنجور *handjour*, pl. a. حناجير *hanādjïr*.

Las, se, adj., fatigué, يورغون *ïorghoun*, يورلمش *ïoroulmich*, طورغون *dhourghoun*, t.; تعبان *ta'bān*, a. — Être las de...., يورغون اول *ïourghoun ol*, عيّ ودرمانك *'aïi u dermāndè ol*.— Je suis las, يورغون ايم *ïourghoun im*, يورلدم *ïourouldoum*. — Ennuyé, اوصانمش *oçānmich*, بيقمش *byqmich*, بزكين *bezguïn*. — Je suis las de cet homme-là, بو ادمدن بزكينم *bou ademden bezguïnim*.

Lascif, ive, adj., enclin à la luxure, شهوتلو *chehvetlu*, شهوتى ازغون *chehveti azghoun*, شهوتى تابع *chehveti tābi'*, a.-t.; زنايه دوشكون *zenāïè duchkun*. — En parlant des choses, شهوتى ازدرجى *chehveti azdurídji*, محرّك الشهوة *mouharrik uch-chehvet*.

Lascivement, adv., شهوت ايله *chehvet ilè*, زنايه قندرجق *zināïè qyndyradjaq* صورت ايله *souret ilè*, شهوت انكيزانه *chehvet enguïzānè*. — Regarder lascivement, نكاه شهوت انكيز ايله نظرا *niguiāhi chehvet enguiz ilè nazar it*.

Lasciveté, s. f., شهوت *chehvet*, نفس شهوت باهيه *nefs chehveti bāhiïè*, a.; شهوت ازغونلكى *chehvet azghounligui*, زنايه دوشكونلكى *zināïè duchkunligui*, a.-t.

Laserpitium, s. m., plante, حلتيت اغاجى *haltïet aghādji*, a.-t.; انجدان *endjudān*, a.; بالدران اغاجى *bāldyrān aghādji*.

Lassant, e, adj., qui fatigue, يورغنلق ويرن *ïorghounlouq vïren*, يوريجى *ïourídji*, t.; متعب *mut'yb*, موجب العيّ *moudjib ul-'aïi*. — Un travail lassant, موجب عيّ اولدجق بر شغل *moudjibi 'aïi oladjaq bir choghl*. — Une besogne lassante, كار متعب *kiāri mut'yb*.— Qui cause du travail, qui fatigue, زحتلو *zahmetlu*.

Lasser, v. a., fatiguer, يورلتمق *ïoroultmaq*, يورمق *ïormaq*, يورغن اتعاب ا *ïorghoun, it'āb it*, اعيا ا *a'ïā it*, a.-t. — Le chemin m'a fort lassé, يول بنى بغايت اعيا ايلدى *ïol beni beghāïet a'ïā eïlèdi*. — Lasser la patience de quelqu'un, بر كمسنه نك صبرينه ايراث فتورا *bir kimesnènuñ sabrïnè irās futour it*. — Ennuyer, اوصاندرمق *oçāndurmaq*, بيقدرمق *byqturmaq*. — Se Lasser, v. pr., se fatiguer, يورلمق *ïoroulmaq*, يورغون اول *ïorghoun ol*. — Se dégoûter, بيقمق *byqmaq*, بزمك *bezmek*. — L'esprit se lasse par l'excès du travail, چوق چالشمغله ذهن اوصانور *tchoq tchālichmaghilè zihn oçāneur*. — Lassé, e, يورغون *ïorghoun*, اوصانمش *oçānmich*, بزمش *bezmich*, بيقمش *byqmich*.

Lassitude, s. f., fatigue, يورغونلق *ïorghounlyq*, t.; تعب *ta'b*, اتعاب *it'āb*, a.; درماندكى *dermāndègui*, p. — Grande lassitude, حسور عظيم *haçouri 'azïm*. — Tomber de lassitude, يورغونلقدن يقلمق *ïorghounlyqtan ïiqylmaq*. — Abattement, قيرقلق *qyryqlyq*.

Latent, e, adj., t. de médec.,

caché, كيزلو *guïzlu*, t. — Feu latent, كيزلو اتش *guïzlu atech*; لهيب خفي *lèhïbi khafi*.

LATÉRAL, E, adj., يان *ïän*, جانبي *djänibi*, a. — Les parties latérales d'un édifice, بنانك يان طرفلري - جهات جانبيه سي *binänuñ ïän tharafleri, djehäti djänibïèci*. — Porte latérale, يان قپو *ïän qapou*.

LATÉRALEMENT, adv., يان اوله رق *ïän olaraq*, جانبدن ياندن *ïänden, djänibten*, طرفدن *tharafïan*, a.-t.; جانبًا *djäniben*, a.

LATIN, E, adj., لاطن - لاطينن *läthin*, t.; دياق *diäq*. — En latin, لاطينجه *läthïndjè*, دياقچه *diäqtchè*; ce dernier mot n'est usité dans cette acception qu'en Bulgarie et en Servie. — Langue latine, لاطين دلي - لساني *läthïn dili, liçäni*. — Discours latin, لاطينجه العباره بر مقاله *läthïnï ul-'ybärè bir maqälè*. — L'Église latine ou d'Occident, ايين لاطين *aïïni läthïn*.

LATINISER, v. a., لاطينلتمك *läthïnletmek*, t.

LATINISME, s. m., كلام لاطيني *kelämi läthïni*, تعبير لاطيني *ta'bïri läthïni*, a.

LATINISTE, s. m., لسان لطينيك ماهر *liçäni läthïnïdè mahir*, a.-t.

LATINITÉ, s. f., لاطينيّة *läthïnïïet*; a.

LATITUDE, s. f., t. d'astronomie et de géographie, distance d'un lieu à l'équateur, عرض *'arz*, a. — Constantinople est à 41° 1' 27" de latitude, مدينهٔ قسطنطنيه عرضًا قرق بر درجه بر دقيقه و يكرمي يدي ثانيه ده واقعدر *medïnèï qosthanthinïïè 'arzen qyrq bir derèdjè bir daqyqa vè ïermi ïèdi sänïïèdè vägy'dur*. — Latitude septentrionale, عرض شمالي *'arzi chimäli*. — méridionale, عرض جنوبي *'arzi djenoubi*. — Espace, liberté d'action, ميدان *meïdän*, ككيشلك *gueñichlik*, t.; وسعت *vus'at*. — Laisser beaucoup de latitude, چوق وسعة ويرمك *tchoq vus'at vïrmek*.

LATRIE, s. f., يالكز اولان الله تعالينك عبادتي *ïälyñyz olän allah te'älanuñ 'ybädeti*, عبادت الله *'ybädet oullah*, a.

LATRINES, s. f. pl., صودوكجك يرى *sou deukedjek ïeri*, چشمه *tchechmè*, اياق يولي *aïäq ïolou*, كنف *kenef*, t.

LATTE, s. f., پداوره *pedäwra*, چاتي تختهسي *tchäty takhtaci*, t.

LATTER, v. a., چاتي تختهلري دوشتمك *tchäty takhtaleri duchetmek*, t.

LATTIS, s. m., چاتينك تختهسي *tchätïnañ takhta ilè qäplanmaci*, t.

LAUDANUM, s. m., افيون خلاصهسي *afïoun khoulächèci*, t.; خلاصة الافيون *khoulächet ul-afïoun*, a.

LAURÉOLE, s. f., plante, بينب *beïneb*, a.; مازريون *mäzerïon*, t.

LAURIER, s. m., arbre, دفنه *defnè, tefnè* (du grec δάφνη), اغاجي دفنه *defnè aghädji*. — Bois de laurier, ou lieu planté de lauriers, دفنه يرى دفنهلك *defnèlik, defnè ïèri*. — Couronne de laurier,

دفنه استفانی *defnè istifāni*. — Laurier rose, اغو اغاجی *aghou aghādji*, گل دفنه‌سی *gul defnèci*, زقوم اغاجی *zaqoum aghādji*, سم الحمار شجری *summ ul-hymār chedjar ul-ghār*, a. — Laurier, au fig. et souvent au plur., la victoire, ظفر *zafer*.

Laurine, s. f., sorte d'olivier, بر نوع زیتون اغاجی *bir nev'y zeïtoun aghādji*.

Lauriot, s. m., بر نوع اتمکجی تکنه‌سی *bir nev'y etmekdji teknèci*, t.

Lauris-marine, s. f., بر نوع کوچک استردیا *bir nev'y kutchuk istridiā*, t.

Lavabo, s. m., pot et cuvette pour se laver, یيقانمق ایچون لکن ایله ابریق تاکمی *ïaïqānmaq itchoun leïen ilè ibrïq tākimy*, t.

Lavage, s. m., یاپقمه *ïaïqama*, t.; غسل *ghouçoul*, a.

Lavande, s. f., لاونده *lāvanda*, نردین حسامه اوتی *houçāmè otoun nerdïn*, t. — Eau-de-vie de lavande, کیلار صویی *kïlār souïou*.

Lavandière, s. f., femme qui lave la lessive, چماشیرجی قاری *tchamāchïrdji qāry*. — Oiseau, espèce de hoche-queue, قویرق صالان نوعندن اولان قوش *qouïrouq sālān nev'inden olān qouch*, t.

Lavaret, s. m., بر نوع سالمون بالغی *bir nev'y sālmoun bālyghy*.

Lavasse, s. f., pluie subite et impétueuse, صغناقلو یغمور سیلی *saghanāqlu ïaghmour seïli*. — Sauce où l'on a mis beaucoup d'eau, چوق صولو طعام تربیه‌سی *tchoq soulu tha'ām terbïèci*, t.

Lave, s. f., اتش طاغندن اقان ماده *atech dhāghyndan aqān māddè*, اتشلو طاغ ایچندن دوکیلان ماده *atechlu dhāgh itchinden deukïlān māddè*, t.

Lavé, e, adj., یاپقنمش *ïaïqanmich*, t.; مغسول *maghsoul*, a.

Lavée, s. f., یاپقنمش یپاغی یغنی *ïaïqanmich ïapāghy yighyni*, t.

Lave-mains, s. m., ال یایقیجق لکن *el ïaïqaïadjaq lèguen, leïen*, t.

Lavément, s. m., action de laver, یاپقمه *ïaïqama*, یاپقملق *ïaïqamaqlyq*, t.; غسل *ghousl*, a. — Clystère, حقنه *hoqna*, احتقان *ihtiqān*, a. — Donner un —, حقنه صالمق - ویرمک *hoqna sālmaq, vïrmek*. — Prendre un —, احتقان المق *ihtiqān almaq*.

Laver, v. a., nettoyer avec un liquide, یيقمق - یاپقمق *ïaïqamaq*, یومق *ïoumaq*, t.; غسل ا *ghousl it*, a.-t. — du linge, چاماشیری یاپقمق *tchāmāchïri ïaïqamaq*. — ses mains, اللرینی یاپقمق *ellerïni ïaïqamaq*, یومق *ïoumaq*. — Se laver, یيقنمق - یاپقنمق *ïaïqanmaq*. — avant la prière, à la manière des Musulmans, ابدست المق *abdest almaq*. — le visage, یوزی یاپقنمق *ïuzu ïaïqanmaq*. — avec de l'eau chaude, اسّی صو ایله یيقنمق *issi sou ilè ïaïqanmaq*. — Faire laver, یاپقتمق *ïaïqatmaq*. — Laver la tête, réprimander, تعزیر ا *ta'zïr it*. — Se laver

d'un crime, s'en justifier, كندويى لوث تهمتدن پاكه چيقارمق *guenduïi levsi teuhmetten pākè tchyqārmaq*. — Je m'en lave les mains, pour dire, je ne veux avoir aucune part dans cette affaire, بو خصوصده ال يومارم *bou khouçoustè el ïoumārum*.

Lavette, s. f., كوچك پاچاوره *keutchuk pātchāvra*, سلكى *silgui*, چناق بزى *tchanāq bezi*, t.

Laveur, se, s., يايقيجى *ïāïqaïdji*, t.; غسال *ghāçyl*, غسّال *ghassāl*, a.

Lavis, s. m., تصويره - رسمه رنك ويرمه *tasvīrè, resmè renk vīrmè*, t.-a.; نقش تصوير *naqchi tasvīr*, a.

Lavoir, s. m., بيقيه جق بر *ïaïqaïadjaq ïer*, مغسل *maghsel, maghsil*. — de bain, قرنا *qournā*, t. — arrêté à la muraille, مصلق *mouslouq*, a. — détaché, fontaine sans robinet, مصلقلو سطل *mouslouqlu sithyl*, t.-a. — de cuisine, مغسل مطبخ *maghsili mathbakh*. — Machine dont on se sert pour laver le minéral, معدن يايقيه جق تكنه *ma'den ïāïqaïadjaq teknè*.

Lavure, s. f., يايقنتى *ïāïqyntу*, t.; چركاب *tchirkāb*, p.-t.

Laxatif, ive, adj., اسهال ايديجى *ishāl idīdji*, a.-t.; يوركى سوريجى *ïuregui surīdji*, t.; مسهل *mushil*, مسترخى *musterkhi*, مشّى *mumchii*, a. — Remède laxatif, دواى مشّى *devāï mumchii*.

Layer, v. a., چوبان يولى اچمق *tchobān ïolou atchmaq*, t.

Layetier, s. m., صندوقجى *sandouqtchi*, t.

Layette, s. f., coffre de bois, صندوقجق *sandouqdjyq*, صندوقچه *sandouqtchè*, اوراقى چكمجه *evrāqy tchekmedjè*. — d'un enfant, چوجق بزلرى *tchodjouq bezleri*, يكى طوغمش چوجوغك بزلرى طاقمى *ïeñi dhoghmich tchodjoughuñ bezleri thāqymi*, t.

Layetterie, s. f., صندوقجيلق *sandouqdjīlyq*, صندوقجى صنعتى *sandouqdjy sana'aty*.

Lazaret, s. m., نظارت *nazāret*, لازارتو *lāzareto*, t.

Lazulite, s. f., لاجورد طاشى *lādjiverd thāchi*, t.

Lazzi, s. m., mouvement, jeu muet des yeux, كوز اشارتى *gueuz ichāreti*, t.; رمز *remz*, a. — Épigramme. Voyez ce mot.

Le, art. m.; La, fém.; Les, plur. com. Cet article ne s'exprime en turc que par le nominatif même. Ex. : *le* soleil, كونش *gunech*, *la* femme, قارى *qāry*, *les* hommes, ادملر *ademler*. — Dans certains mots arabes, l'article *le* se rend par ال *al*.

Le, La, Les, pron. relatif, s'exprime souvent par l'accusatif du pronom personnel. Ex. : Je *le* vois, انى كوريورم *ani gueurïeurum*.

Lé, s. m., largeur d'étoffe, قماشك اينى - اينليكى *qoumāchuñ ïni, enlīgui*, اين *īn*, t.; لفق *lifq*, a. — Un demi-lé, يارم اين *īārym īn*.

Lechefrite, s. f., تاوه - طاوه قاورمه تاوه‌سى *tāva, qāvourma tāvaci*, t.

LÉCHER, v. a., يالامق - يلامق *ïālamaq*, t.; لحس ا *lahs it*, a.-t. — Léché, e, يلانمش *ïalānmich*, ملحوس *melhous*.

LEÇON, s. f., instruction, اوكرنمه *eugrenmè*, t.; تعليم *ta'lïm*, pl. a. تعليمات *ta'lïmāt*, درس *ders*. — Exemple qui sert d'enseignement, عبرت *'ybret*. — donnée par un maître, درس *ders*, سبق *sebaq*, a. — Leçon de droit, فقه درسی *fiqyh dersi*. — de médecine, علم طبابت درسی *'ylmi thebābet dersi*. — Prendre —, درس - سبق المق *ders, sebaq almaq*, تعلم ا *te'allum it*. — Donner —, درس ويرمك *ders vïrmek*. — Apprendre sa leçon par cœur, درسنی ازبرلمك *dercini ezberlemek*. — Direction, instruction, تعليم *ta'lïm*. — Je lui ai fait sa leçon, انی كركی كبی تعليم ايتدم *ani gueregui guibi ta'lïm ittum*. — Donner à quelqu'un sa leçon par écrit, بر كمسنده يه تحريرًا درسنی ويرمك *bir kimesnëïè tahrïren dersini vïrmek*. — Faire la leçon à quelqu'un, l'instruire, تعليم ا *ta'lïm it*, اوكرتمك *eugretmek*. — Leçon, avis, conseil, admonition, اوكت *euüt*, وعظ *va'z*. — Remontrance, réprimande. Voyez ces mots. — Manière dont un texte est écrit, سبك الكلام *sebk ul-kelām*, قراءت *qyrā'et*, روايت *revāïet*.

LECTEUR, TRICE, s., qui lit, اوقويان *oqouïān*, اوقويجی *oqouïdji*, t.; قاری *qāri*, a.; خانندهٔ *khānendè*, p. — Dont la fonction est de lire, مدرس *muderris*, a. — du Coran, قراءتجی *qyrā'etdji*, a.-t. — Avis au lecteur, avertissement mis au commencement d'un livre, تنبيه *tembïh*. — Chose dite à dessein pour qu'un autre s'en fasse l'application, اخطار *ykhthār*.

LECTURE, s. f., اوقومه *oqouma*, اوقويش *oqouïch*, t.; قراءت *qyrā'et*, تلاوت *tèlāvet*, a. — des livres, l'étude en général, مطالعهٔ كتب *mouthālè'aï kutub*, a. — Qui a beaucoup de lecture, اوقومش *oqoumych*.

LEDUM, s. m., arbrisseau, شجر اللادن *chedjer el-lāden*, a.

LÉGAL, E, adj., conforme à la loi, شرعی اولان *cher'i olān*, مشروع *mechrou'*, a.-t.; قانونه اويغون *qānounè ouïghoun*, t. — Qui concerne la loi, قانونی *qānouni*.

LÉGALEMENT, adv., شرعًا *cher'en*, قانونًا *qānounen*, a.; حق اوزره شريعت اوزره *haqq uzrè, cheri'at uzrè*, قانونجه *qānoundjè*, بر نهج شرعی *ber nehdji cher'i*.

LÉGALISATION, s. f., تصديق *tastyq*, تصديق شرعی *tastyqy cher'ïi*, صح *sah*, a.

LÉGALISÉ, E, adj., حاكم طرفندن تصديق اولنمش *hākim tharafindan tastyq olounmich*, قبل شرعدن تصديق اولنمش *qabli cher'iden tastyq olounmich*.

LÉGALISER, v. a., تصديق ا *tastyq it*, طرف شرعدن تصديق ا *tharafi cher'iden tastyq it*, شرعًا تصديق ا *cher'en tastyq it*, a.-t. — Faire légaliser un acte, سندی قبل شرعدن تصديق ايتدرمك *senedi qabli cher'iden tastyq ïttürmek*.

Légalité, s. f., مشروعيّة *mechrou'iiet*, استحلال *istihlāl*, استحقاق *istihqāq*, a.

Légat, s. m., envoyé diplomatique du pape, ريم پاپا ايلچيسى *rím pāpā iltchíci*. — Vicaire du pape, ريم پاپا وكيلى *rím pāpā vekíli*. — Cardinal préposé par le pape au gouvernement d'une province, ريم پاپاسى طرفندن والىٔ ايالت اولمق اوزره تعيين اولنان قاردينال-استڤ *rím pāpāci tharafíndan vālii eïālet olmaq uzrè ta'iin olounān qārdínāl, usqyf*.

Légataire, s. com., الموصى له *el-mussi lehou*, متهب بالوصيّة *mutteheb bil-vecïiet*, a.

Légation, s. f., charge de légat, ريم پاپا وكيلينك پايه‌سى *rím pāpā vekílínuñ pāïèci*, t. — Ambassadeur, et toute sa suite, ايلچيلك *iltchílik*, t.; سفارت *sefāret*, a. — La légation de Russie, دولت روسيّه سفارتى *devleti roucïiè sefāreti*. — Conseiller de légation, سفارت مستشارى *sefāret mustechāri*. — Secrétaire de légation, سفارت كاتبى *sefāret kiātibi*.

Lège, adj. com., t. de marine, vaisseau lège, صفره‌سى وحموله‌سى الميان كمى *safraci vè hamoulèci olmaïān guemi*, t.

Légendaire, s. m., مؤلّف الكتاب السير الاولياء *mu'ellif ul-kitāb us-sïer ul-evlïā*, a.

Légende, s. f., livre de la vie des saints, سيرت اوليا كتابى *sírèti evlïā kitābi*; كتاب السير الاولياء *kitāb us-sïer ul-evlïā*. — d'une médaille, منقر يازوسى - كتابتى *manqyr ïāzouci, kitābeti*, سكه‌نك يازوسى *sikkènuñ ïāzouci*.

Léger, ère, adj., qui ne pèse guère, خفيف *khafíf*, a.; يينى *ïeïni*, يكلى *ïeïnli*, t.; سبك *sebuk*, p. — Un léger fardeau, خفيف يوك *khafíf ïuk*. — Léger d'esprit, خفيف العقل *khafíf ul-'aql*. — Un vêtement léger, خفيف برلباس *khafíf bir libās*. — Léger d'argent, پاره‌سى از *pāracy az*. — de caractère, يينى باشلو *ïeïni bāchlu*. — Agile, dispos, چاپك *tchāpouk*, چالاك *tchālāk*, تندرست *tendurust*, p.-t. — L'air est plus léger que l'eau, هوا مادن اخفدر *havā māden akheftur*. — Monnaie légère, qui n'a pas le poids, اكسك اقچه *eksik aqtchè*. — Qui a la main légère, en parlant d'un chirurgien, خفيف الى *eli khafíf*. — Vin léger, qui n'a pas beaucoup de corps, خفيف شراب *khafíf charāb*. — Léger, facile à digérer, قولاى سنيجى *qolāï sinídji*, سهل الهضم *sehl ul-hezim*. — Agile, dispos, قولاى دپره‌نور *qolāï tepreneur*. — Marcher d'un pied léger, خفت قدم ايله مشى ا *khyffeti qadem ilè mèchi it*. — Être léger à la course, سكرتمكده ايانغى خفيف او *seguirtmektè aïāghy khafíf ol*. — Léger, volage, خفيف الطبع تمكينسز *temkínsyz*, *khafíf uth-thab'*. — Raisons légères, peu importantes, علل واهيه *'ylel vāhiïè*. — Léger motif, وسيلهٔ جزئيّه *ve-*

cïlëï djusïïë. — Léger, par opposition à grossier, انجه *indjè*, يوفقه *ïoufqā.* — Superficiel, سطحيجه *sathhïdjè*, سطحى *sathhïï*, اوستنكوى *ustunguï.* — Prendre un léger repas, از طعام يمك *az tha'ām ïemek.* — Avoir la conversation légère, aisée, تسليس الكلام اولمق *selïs ul-kelām olmaq.* — Propos léger, inconsidéré, دوشونلميه‌رك سويلنان سوز *duchunulmeïërek seuïlënān seuz*, كلام بلا تأمّل *kelām bilā te'ammul.* — A la légère, en parlant des vêtements, des armes qui ne pèsent guère, خفيفجه *khafïfdjè.* — Au fig., sans réflexion, دوشونمكسزين *duchunmeksyzïn*, ايله خفيفلك *khafïflik ilè.*

Légèrement, adv., avec légèreté, au propre et au figuré, يينيلكله *ïeïnïlliguilè*, t.; خفيفجه *khafïfdjè*, a.-t.; خفةً *khiffeten*, خفيفاً *khafïfen.* — Se vêtir légèrement, خفيفجه كينمك *khafïfdjè gueïnmek.* — Doucement, ياواش ياواش *ïāvāch ïāvāch.* — Parcourir légèrement, بر از كوزدن كچرمك *bir az gueuzden guetchurmek.* — Inconsidérément, بلا تفكر ـ تأمّل *bilā tefekkur, te'ammul*, a. — Négligemment, غفلتله *ghafletilè*, a.-t. — Un peu, ازه‌جق *azadjyq.* — Toucher légèrement un point, بر ماده‌يه خفيفجه طوقنمق *bir māddëïë khafïfdjè dhoqounmaq.* — Blessé légèrement, اوستنكوى اولهرق ياره‌لنمش *ustunguï olaraq ïāralanmich*, سطحيجه مجروح *sathhïdjè medjrouh.*

Légèreté, s. f., qualité de ce qui est léger, خفيفلك *khafïflik*, يينيلك *ïeïnïlik*, t.; خفت *khyffet*, a. — de l'air, خفت هوا *khyffeti havā*, a. — Agilité, چابكلك *tchāpuklik*, سرعت حركت *sur'ati harcket*, شرمست *chèremet.* — Inconstance, قرارسزلك *qarārsyzlik*, a.-t. — de caractère, خفت طبع *khyffeti mizādj*, خفت مزاج *khyffeti thab'*, طيرورت مزاج *thaïroureti mizādj.* — Témérité, فكرسزلك *fikirsyzlik*, a.-t.; بى تدبيرى *bi tedbïri.* — Imprudence, دوشونمكسزلك *duchunmeksyzlik*, عدم تأمّل *'ademi te'ammul.*

Légion, s. f., corps de gens de guerre, بولك *beuluk*, طابور *thābour*, t.; فريق *fërïq*, كتيبة *ketïbet*, pl. كتايب *ketāïb*, a. — Grand nombre de personnes, لاى *alāï*, كروه *gurouh*, p.; زمرة *zumret*, a. — Légion d'anges, ملكلر لايى *melekler alāïi.* — Légion d'honneur, ordre institué en France par l'empereur Napoléon, لژيون دونور ديدكلرى فرانسه دولتنك امتياز زمره‌سى ـ اوجاغى *legïon doneur dedikleri frānça devletinuñ imtïāz zumrèci, odjāghy.*

Légionnaire, s. m., soldat d'une légion, بولكلو طابور نفرى *beuluklu thābour neferi*, t. — En France, membre de la Légion d'honneur, لژيون دونور ديدكلرى نشانك حاملى *legïon doneur dedikleri nichānuñ hāmili.*

Législateur, trice, s., قانون

قانون یاپان *qānoun ïāpān*, قانون بغلایجی *qānoun baghlāïdji*, a.-t.; واضع *vāzi'i qānoun*, واضع قانون صاحب الشریعة *vāzi' uch-cherī'at*, شارع شریعة *sāhyb cherī'at*, *chāri'*, a.

Législatif, ive, adj., شریعی *cherī'i*, قانونی *qānounïi*. — Pouvoir législatif, قوّت وضع قانون *qouvveti vaz'i qānoun*.

Législation, s. f., droit de faire des lois, وضع قانون استحقاقی *vāz'i qānoun istihqāqy*, امر وضع قوانین *emri vāz'i qavānïn*. — Corps de lois, قانون نامه *qānoun nāmè*, ضابطهٔ قوانین *zābythaï qavānïn*, قوانین *qavānïn*. — L'art, la science de la législation, فنّ وضع قوانین *fenni vaz'i qavānïn*.

Législature, s. f., corps législatif réuni, ارباب شریعت *erbābi cherī'at*, ارباب شریعة مجلسی *erbābi cherī'at medjlici*. — Durée du temps où il est réuni, session, مجلس ارباب شریعتك مدّتی *medjlici erbābi cherī'atuñ muddeti*.

Légiste, s. m., شریعت اربابی *cherī'at erbābi*, a.-t.; اهل شرع *ehli cher'i*, a.; فقیه *fiqyh*, pl. فقها *fouqahā*.

Législatrice, adj., qui appartient à la législative, حصّهٔ مفروضه یه *hyssëï mefrouzaïè mensoub*. — Qui a droit à la législative, حصّهٔ مفروضه یه حقّی اولان *hyssëï mefrouzaïè haqqy olān*.

Législation, s. f., action de légitimer un enfant naturel, حلالزاده لك پیدا ایتمه *halālzādèlik peïdā itmè*, a.-t.; تحلیل ولد زنا *tahlïli veledi zinā*. — Reconnaissance authentique et véridique, تصدیق شرعی *tasdyqi cher'i*, تصدیق صحّة *tasdyq syhhat*, a.

Légitime, adj. com., qui a les conditions requises par la loi, شرعی *cher'i*, a.; شرعی اولان *cher'i olān*, a.-t.; حلال *halāl*. — Juste, fondé en raison, حقّ *haqq*, یوللو *ïollu*, t. — Sa demande est légitime, ادّعاسی عدل وحقه موافقدر *iddi'āci 'adl u haqqa muvāfyqtur*. — Épouse —, حلیله *halïlè*. — Mariage —, نکاح شرعی - حلال *nikiāhi cher'i, halāl*.

Légitime, s. f., portion accordée aux enfants par la loi, شرعی اولان میراثك حصّه سی *cher'i olān mirāçuñ hissèci*, شرعًا دوشن میراث حصّه سی *cher'en duchen mïrās hyssèci*, a.-t.

Légitimement, adv., حلاللغله *halāllyghylè*, a.-t.; بالحلال *bil-halāl*, بالحقّ *bil-haqq*, a.; حقّ وعدل اقتضاسنجه *haqq u 'adl yqtizācindjè*, قانون موجبنجه *qānoun moudjebindjè*, حقًا و قانونًا *haqqen vè qanounen*.

Légitimer, v. a., حلال ا- ایدنمك *halāl it, idenmek*. — un enfant, ولد زنایه حلالزاده لك ویرمك *veledi zināïè halālzādèlik vïrmek*, تحلیل ابن زنا *tahlïli ibni zinā it*.

Légitimité, s. f., état, qualité d'un enfant légitime, حلالزاده لك

halālzādèlik, بر چوجغك حلالّغی *bir tchoudjoughuñ halāllyghy*. — Qualité de ce qui est conforme aux lois, عدل و حقّه اویغونلغی *'adl u haqqa ouïghounlyghy*, موافقت بالحقّ *muvāfaqat bil-haqq*, مشروعیّة *mechrou'ïiet*. — La légitimité d'un droit, بر استحقاقك مشروعیّتی *bir istihqāquñ mechrou'ïieti*.

Legs, s. m., don laissé par testament, وصیّت ایله ترك اولنمش هبه *vecïiet ilè terk olounmich hibè*. — Legs pieux, fondation pieuse, وقف *vaqf*, pl. a. اوقاف *evqāf*. — Dons de piété, لوجه الله وصیّت اولنان هبه‌لر *livedjh oullah vecïiet olounān hibèler*.

Léguer, v. a., donner par testament, وصیّت ایله ویرمك - هبه ا - باغشلمق *vècïiet ilè vîrmek, hibè it, bāghychlamaq*. — Au fig., laisser, transmettre. Voyez ces mots.

Légume, s. m., سبزوات *sebzevāt*, a.; حبّ *habb*, حبوب *houboub*, حبوبات *houboubāt*.

Légumineux, se, adj., سبزواتلو *sebzevātlu*,* p.-t.; حبوباتلو *houboubātlu*, a.-t.; حبوباتی *houboubāti*, بقولی *baqouli*, a.

Lendemain, s. m., یارنکی *ïārynki*, p.-t.; یارنکی کون *ïārynki gun*, یارندسی *ïāryndèci*, ایرته‌سی *irtèci*, ایرته‌سی کون *irtèci gun*, t.; فرداسی کون *ferdāci gun*, p.-t.

Lénifier, v. a., یومشتمق *ïoumchatmaq*, t.; تلیین ا *telïin it*, a.-t.

Lénitif, ive, s. et adj., remède qui adoucit, یومشادیجی *ïoumchādidji*, ملیّن *muleïin*, لینة ویرن *linet vîren 'ilādj*, a.-t.; دواء علاج ملیّن *devāï muleïin*. — Au fig., adoucissement, consolation. Voyez ces mots.

Lent, e, adj., tardif, اغر *aghyr*, اغر دپرنیجی *aghyr tèprènidji*, کچ دپره‌نور *guetch tepreneur*, کوشك *guevchek*, t.; اهسته *ahestè*, p.; بطی الحرکت *bathy ul-hareket*, a. — Il est lent à tout ce qu'il fait, هر کار و عملده بطی الحرکه‌در *her kiār u 'ameldè bathy ul-harekèdur*. — Lent à parler, بطی الکلام *bathy ul-kelām*. — Poison lent, سمّ بطی التأثیر *summi bathy ut-te'cîr*, حمّاء خفیّ *hoummāï khafïi*.

Lente ou Lende, s. f., بت سرکه‌سی *bit sirkèci*, ou simplement سرکه *sirkè*, کهله یومورطه‌سی *kehlè ïoumourthaci*, t. — Avoir des lentes à la tête, باش سرکه‌لو او *bāch sirkèlu ol*.

Lentement, adv., یواش *ïavāch*, اغرلق ایله *aghyrlyq ilè*, یاپ *ïāp*, یاپچه *ïāptchè*, یاپ یاپ *ïāp ïāp*, t.; اهسته *ahestè*, p.; بطائت ایله *bethā'et ilè*, a.

Lenteur, s. f., manque d'activité, اغرلق *aghyrlyq*, کچلك *ketchlik*, t.; بطائت *bethā'et*, a. — Grande lenteur, بطائت عظیمه *bethā'eti 'azîmè*. — dans le mouvement, دپره‌نش اغرلغی *tèprènich aghyrlyghy*, اهسته‌لك *ahestèlik*,

p.-t. — Mollesse, كوشكلك *guevcheklik*, كچلك *guetchlik*, كاهللك *kiähillik*. — Indolence, كوكلسزلك *gueuñulsyzlik*. — Mettre de la lenteur dans une chose, ايشك اهسته لك *i ichtè ahestèlik it*. — Agir avec lenteur, بطائت ايله عمل وحركت ا *bethā'et ilè 'amel u hareket it*. — Au plur., les lenteurs, اوزاتمه لر *ouzātmalar*. — Au fig., lenteur de l'esprit, de l'imagination, ذهن طونقلغی *zihn dhonouqlyghy*, بطائت زهن *bethā'eti zihn*.

Lenticulaire, adj. com., مرجمك شكلنده *merdjimek cheklindè*, t. — Verre lenticulaire, زجاج عدسی الشكل *zidjādji 'adessi uch-chekel*, a.

Lentille, s. f., légume, مرجمك *merdjimek*, t. — Une purée de lentilles, مرجمك ازمه سی *merdjimek ezmèci*. — Lentille d'eau ou de marais, صو يوسونسی *sou ïouçounou*, قربغه بوقی *qourbaghà boqou*. — Tache rousse sur la peau, چيل *tchil*, بك *beñ*, شامة *chāmet*, pl. a. شامات *chāmāt*. — Verre convexe, زجاج محدب *zidjādj mouhaddeb*, a.

Lentilleux, se, adj., بكلو *beñlu*, بنكلو *beneklu*, جيغتلو *djighatlu*, t. — Visage lentilleux, وجه منمش *vedjhi munemmich*, a.

Lentisque, s. m., arbre, ساقز اغاجی *sāqyz aghādji*, مصطكی اغاجی *masthyki aghādji*.

Léonin, ne, adj., ارسلانه مخصوص *arslānè makhsous*, ارسلان مزاجلو *arslān mizādjlu*, a.-t.; ليثی المزاج *lèïci ul-mizādj*, a.

Léontiasis, s. f., t. de méd., عربلر جذامی *'arablar djudāmi*, a.-t.

Léontopétalon, s. m., plante, عرطنيثا *'arthyníçā*, a.

Léopard, s. m., ببر *beber*, *bebr*, پارس پلنك *pelenk*, p.

Lépante, ville de Turquie dans la Livadie, اينه بختی — اينبختی *inèbakhti*.

Lèpre, s. f., جذاملق *djudāmlyq*, جذاملق *djuzāmlyq*, جذام *djudām*, لاقلا *alā*, لاتنلك *alātenlik*, t.; برص *beras*, *baras*, a.

Lépreux, se, adj., جذاملو *djudāmlu*, جذاملو *djuzāmlu*, لاتنلو *alātenlu*, t.; برصلو *baraslu*, a.-t.; ابرص *ebras*, a.

Léproserie, s. f., جذاملولرك بيمار خانه سی *djudāmlulèruñ bīmār khānèci*, ابرص خانه *ebras khānè*, a.-p. Voy. Ladrerie.

Lequel, Laquelle, Lesquels, Lesquelles, pron. relat., كه *ki*, اول كه *ol ki*, t. — Pron. interrogatif; قنغی *qanghy*, كيم *kim*.

Lèse, adj. f., qui blesse, طوقنور *dhoqounour*. — Crime de lèse-majesté, پادشاهك ذاتنه خيانت تهمتی *pādichāhuñ zātinè khyānet teuhmèti*. — De lèse-humanité, ذات بشريته خيانت جرمی *zāti becheriïetè khyānet djurmi*.

Léser, v. a., ضررا — دوقندرمق *zarar it*, *doqoundurmaq*, خلل ويرمك — كتورمك *khalel vírmek*, *guetturmek*, غدرا *ghadr it*, ضرر چكدرمك *zarar tchekturmek*, a.-t. — Lésé, e, ضرر چكمش *zarar tchek-*

mich, غدر اولمش *ghadr olmych*, متضرر *mutezarrur*.

LÉSINE, s. f., خسیسلق *khacíslyq*, a.-t.; جربلك *djemrîlik*, t.; بخل دنی *bākhli deni*, a.

LÉSINER, v. n., طمعکارلق ـ خسیسلق ا *'thama'kiārlyq*, *khacíslyq it*, ا جربلك *djemrîlik it*, t.

LÉSINERIE, s. f., خسیسلق *khacíslyq*, a.-t. Voy. LÉSINE.

LÉSION, s. f.; dommage, ضرر *zarar*, زیان *zîān*, مضرّت *mazarret*. — Blessure ou altération d'un organe, زخم *zakhm*, p. — légère, صیرق *seryq*, t.

LESSIVE, s. f., کل صویی *kul souïi*, t. — Mettre le linge à la lessive, چماشیری کول صویینه بصدرمق *tchamāchîri kul souïindè basturmaq*.

LESSIVER, v. a., کل صویی ایله یایقمق *kul-souïi ilè ïāïqamaq*, چماشیر یایقمق *tchamāchîr ïāïqamaq*.

LEST, s. m., صابوره *sāboura*, کمی صفرمسی *guemi safraci*, t. — Prendre du —, صابوره المق *sāboura almaq*.

LESTAGE, s. m., کمیه صابوره یوکلمسی *guèmïè sāboura ïuklèmèci*, صفرهلمه *safralama*, t.

LESTE, adj. com., légèrement vêtu, ینی *ïîni*, t.; سبکبار *subukbār*, p. — Au fig., adroit, léger, چاپوك *tchāpouk*, چالاك *tchālāk*, حاضرباش *hāzir bāch*. — Prompt à trouver des expédients, سریع التدبیر *seri' ut-tedbîr*. — Il est leste dans ses procédés et ses paroles, اعمال و اقوالنده خفت واردر *a'māl u aqvālindè khyffet vārdur*. — dans les propos licencieux, فحش سویلیجی *fahch seuïlëïdji*.

LESTEMENT, adv., d'une manière leste, اصانلغله *açānlyghylè*, p.-t.; ینی اوله رق *ïîni olaraq*, t.; خفت ایله *khyffet ilè*. — Avec adresse et promptitude, سرعت تدبیر ایله *sur'ati tedbîr ilè*, قولایلق ایله *qolāïlyq ilè*, چاپکلك ـ اوزلق ایله *tchāpouklik*, *euzlyq ilè*.

LESTER, v. a., بر کمی ایچینه صابوره قومق *bir guèmi itchinè sāboura qomaq*, کمی یه صفره قومق *guemi ïè safra qomaq*, t.

LÉTHARGIE, s. f., assoupissement profond contre nature, سبات *subāt*, درد السبات *derd us-subāt*, a.; اویشمقلق *ouïouchmaqlyq*, t. — Négligence, insensibilité de tout ce qui arrive, غفلت اویقوسی *ghaflet ouïouquçou*, خواب غفلت *khābi ghaflet*, سبات غفلت *subāti ghaflet*.

LÉTHARGIQUE, adj. com., درد السباته متعلق *derd us-subātè mute'allyq*, a.-t.; سباتی *subātîi*, a.

LETTRE, s. f., caractère de l'alphabet, حرف *harf*, pl. a. حروف *hourouf*. — Les lettres de l'alphabet, حروف الهجاء *hourouf ul-hèdjèè*, a. — Grande lettre, حرف کبیر *harfi kebîr*. — Petite —, اوفاق حرف *ouſāq harf*. — Lettre arabe, حرف عربی *harfi 'arabi*. — ponctuée, حرف معجم *harfi mou'djem*. — sans point, حرف مهمل *harfi*

muhmil. — Écriture, يازو *iāzou*, خط *khathth*, pl. a. خطوط *khouthouth.* — Épître, missive, مكتوب *mektoub*, pl. a. مكاتيب *mekiātīb*; بتى *biti*, كاغد *kiāghyd*, t.; نامه *nāmè*, p.; رقعة *rouq'at*, ورقه *vèraqa*, مرسلة *mursèlet*, نميقه *nemīqa*, a. — impériale, ou royale, نامهٔ همايون *nāmèï. humāïoun*, p. — amicale, محبّت مكتوبى *mouhabbet mektoubi*, a.-t.; محبّت نامه *mouhabbet nāmè*, a.-p. — Lettres en chiffres, حروف معهوده ايله محرّر مكتوب *hourouf ma'houdè ilè mouharrer mektoub.* — Lettre d'affaires, مصاحته دائر مكتوب *maslahatè dāïr mektoub.* — de compliment, تبريك مكتوبى *tebrik mektoubi.* — anonyme, امضاسز مكتوب *imzācyz mektoub.* — Lettre-patente, برات *bèrāt*, a. — Lettre de change, پوليچه *polítcha*, پوليچه كاغدى *polítcha kiāghydi.* — de recommandation, توصيه مكتوب ـ نامه *tevsïè mektoub, nāmè*, a.-p. — Petite lettre, billet, تذكره *tezkèrè*, رساله *riçālè*, a. — Écrire une lettre, بر قطعه مكتوب يازمق ـ تحريرا *bir qyth'a mektoub iāzmaq, tahrīr it.* — Correspondre par lettre, مكتوبلشمك *mektoublechmek*, a.-t. — Lettres de créance, اعتماد نامه *y'timād nāmè.* — de recréance, ايلچيلينك تكميل خدمتنى حاوى نامهٔ همايون *ilтchílnuñ tekmíli khydmetini hāvi nāmèï humāïoun.* — de rappel, سفارتدن انفصالنى حاوى نامه *seçāretten infiçālini hāvi nāmè.* — de naturalité, بر كمسنه ابناى بلددن اولديغنى مشعر برات عالى *bir kimesnè ibnāï beledten oldoughyni much'ir berāti'āli.* — de noblesse, اصلزاده لك براتى *acylzādèlik berāti.* — A la lettre, adv., كلمه بكلمه *kèlimè bèkèlimè*, بعينه *bi'aïnihi*, a. — Les lettres, les belles-lettres, ادب العلوم الادبيات *adāb, el-'ouloum ul-adabïāt*, علوم *'ouloum*, معارف *me'ārif.* — Un homme de lettres, علوم و معارفدن بر ادم *'ouloum u me'ārifden bir adem.* — Les Saintes-Lettres, l'Écriture-Sainte, كتاب الله شريفه كتب *kitāb oullah, koutoubi chérífè*, a.

Lettré, e, adj., اوقومش *oqoumich*, t.; اهل علم عالم *ehli 'ylm, 'ālim*, a.; اهل دانش *ehli dānich.*

Lettrine, s. f., t. d'imprimerie, رقم اشارة *raqami ichāret*, a.

Leucé, s. f., ابراشلق *abrāchlyq*, t.; بهق ابيض *behqi abïaz*, a.

Leucoma, s. m., اق دوشمه *aq duchemè*, t.

Leucophlegmatie, s. f., t. de médecine, استسقاء بلغمى *istisqāï balghamïi*, a.

Leucorrhée, s. f., fleurs blanches. Voyez ce mot.

Leur, pron. pers., à eux, à elles, انلره *anlara*, t. — Je leur dirai, انلره سويلرم *anlara seuïlerum.* — Donnez-leur, ويرانلره *ver anlara.* — Leur, adj. poss., pl. d'eux ou d'elles, انلرك *anlaruñ.* — Leur livre, انلرك كتابى *anlaruñ kitābi.* — Leurs revenus, انلرك ايرادلرى *anlaruñ irādleri*; ou sim-

plement يرادلـرى *irādleri*. — Le leur, انلـرككى *anlaruñki*.

Leurre, s. m., morceau de cuir rouge façonné en forme d'oiseau qui sert à rappeler les faucons, تلپه *talapa*, بغتـره *befterè*, t. — Jeter le leurre en l'air, بغتره‌يى هوايـه اوچرمـق *befterèï havāïè outchurmaq*. — Au fig., appât, يم *ïem*. — Déception, اويون *oïoun*, حيله *hîlè*, حيلـه موسطره‌سى *hîlè mosthraci*.

Leurrer, v. a., dresser un oiseau au leurre, تلپه‌يه الشدرمق *talapaïa alïchturmaq*, t. — Au fig., tromper, الداتمق *aldātmaq*, حيله موسطره‌سيله الداتمق *hîlè mosthracilè aldātmaq*. — de belles promesses, مواعيد جيله ايله الداتمق *mevā'îdi djemîlè ilè aldātmaq*.

Levain, s. m., substance aigrie qui facilite la fermentation, مايـه *māïè*, t.; خميرة *khamîret*, a. — Au figuré, amas ou concentration d'humeurs, مايهٔ ردّيدنك اجتماعى *māïèï redïïènuñ idjtimā'i*. — Le levain du péché originel, زلّهٔ اصليـه‌نـك مايه‌سى *zellèï asliïènuñ māïècï*. — Levain de haine, مايهٔ كينـه *māïèï kînè*. — d'inimitié, مايهٔ خصومـت *māïèï khouçoumet*.

Levant, s. m., l'orient, le point où le soleil se lève, كونش طوغديغى يرى *gunech dhoghdoughou ïer*, كون طوغيـسـى *gun dhoghouçou*, t.; مطلع الشمس *mathla' uch-chems*, a. — Le soleil qui se lève, طوغـان شمس *dhoghān chems*, شمس طالع *chemsi thāly'*. — Entre l'orient et le couchant, بين الشرق والغروب *beïn ech-charq wel-gharb*. — Du levant au couchant, مشرقدن مغربه وارنجه *mechryqten maghrebè vārindjè*. — Les contrées de l'Orient, ممالك شرقيّه *memāliki charqyïè*. — Les marchandises du Levant, ممالك شرقيّه مالـلـرى *memāliki charqyïè mālleri*.

Levantin, ine, s. et adj., اهل شرق *ehli charq*, pl. a. اهالئ شرق *ehālïi charq*; شرقـى *charqy*, pl. شرقيون *charqyoun*. — Les peuples levantins, امم واقوام شرقيّه *umem u aqvāmi charqyïè*. — Les nations levantines, اهل شرق اولان ملتلـر *ehli charq olān milletler*.

Levantine, s. f., étoffe de soie, صندل *sandal*, t.

Levantis, s. m. pl., soldats des galères turques, چكدرى لوندانـى *tchektiri levendāti*, t.

Levée, s. f., action de lever, قالدرمه *qāldurma*, t.; رفع *ref'*, a. — La levée d'un siége, رفع محاصره *ref'i mouhācerè*. — des impôts, وبركولر تحصيلى *vïrguler tahsîli*, تحصيل ويركو *tahsîli vïrgü*. — des droits de l'État, رسومات ميريّه‌نـك جبايتـى *rouçoumāti mïrïènuñ djebāïèti*. — des troupes, تحرير عساكر *tahrîri 'açākir*. — La levée des scellés, مهرى چيقارمه ـ اچمه *muhuri tchyqārma, atchma*, مهرى سوكمـه *muhuri seukmè*, فـك ـ فسخ مهـر *fekk, feskhi muhur*. — Levée d'une séance, fin d'une assemblée, مجلسك ختام صوكى *medjlicuñ soñy*, مجلس

khytāmi medjlis. — La levée, la récolte des fruits, میوه لرك محصولی *meïvèleruñ mahsouli.* — Une levée ou chaussée, سدّ *sedd.*

Lever, s. m., le temps auquel on se lève, قالقمه *qālqma*, قالقش *qālqych*, t. — Sortie du lit, بیـــــر كمسنه نك یتاقدن قالقدیغی وقت *bir kimesnènuñ ïatāqtɛn qālqtïghy vaqyt.* — d'un astre quelconque, طلوع *thoulou'.* — du soleil, كـــون طوغوسی كونشك *gün dhoghouçou*, طوغدوغی وقت *gunechuñ dhoghdoughy vaqyt*, شمس طلوع *thoulou'i chems.* — Avant le lever du soleil, كونش طوغمزدن اوّل *günech dhoghmazden evvel.* — L'Orient, مطلع شمس *mathla'i chems.*

Lever, v. a., hausser, soulever, قالدرمق *qāldurmaq.* — de terre, یردن قالدرمق *ïerden qāldurmaq*, t.; رفع ا *ref' it*, a.-t. — Levez cela, soulevez-le, بونی یوقاروبه قالـــدر *bounou ïoqaruïè qāldur.* — Il est impossible de lever cette chose, بـو شیٔ خاكدن رفعی ممكن دكلدر *bou cheï khākten ref'i mumkin deïldur.* — la main, ال قالدرمـق *el qāldurmaq.* — le siége d'une place, محاصره یی قالدرمق *mouhāceréïi qāldurmaq.* — l'ancre, دمـــــر قالدرمق *demir qāldurmaq.* — l'étendard, au propre et au figuré, manifester son opposition, بیـراق قالدرمق *baïrāq qāldurmaq.* — de l'inimitié, دشمنلـك بیراغنـــی قالدرمـق *duchmenlik baïrāghyni qāldurmaq.* — de la révolte, رفـع لوای بغی وعصیان ا *ref'i lèvāï baghy vu 'ycïān it.* — Lever le masque, یوز اورتوسنی قالدرمق *ïuz eurtuçunu qāldurmaq*, رفع نقاب ا *ref'i niqāb it.* — Lever, emporter un corps, un cadavre, اولویـــی قالدرمـــق *euluïi qāldurmaq.* — Faire lever un lièvre, des perdrix, طوشان-ككلك قالدرمق *thāvchān, keklik qāldurmaq.* — les yeux au ciel, جانب سمایه عطـف نـگاه ا *djānibi semāïè 'athfi niguiāh it.* — Lever des troupes, تحریر عساكـر ا *tahrïri 'açākir it*, عسكر چیقارمق - یازمق - جمع ا *'asker tchyqārmaq, ïāzmaq, djem' it*, تحریـر نفرات ا *tahrïri neferāt it.* — Oter, enlever, چیقارمـــق - قالدرمـــق *tchyqārmaq, qāldurmaq*, رفـــــع ا *ref' it.* — Lever l'appareil d'une plaie, یاره اوزونـــدن مرهملو صارقی یی قالدرمـق *ïāra uzerinden merhemlu sārqyi qāldurmaq*, رفع ضماد ا *ref'i zymād it.* — Lever le scellé, مهری چیقارمق - فـك ا - سوكمك *mehuri tchyqārmaq, fekk it, seukmek.* — la terre, طپراق چیقارمق *thopräq tchyqārmaq.* — une difficulté, دفـع مشـكل ا *def'i muchkil it.* — des obstacles, دفع موانع ا *def'i mevāni' it.* — le plan d'un lieu, بـــر محلك رسمنی المق *birmahalluñ resmini almaq.* — Lever sur la largeur de la toile, بزك اینندن افراز ا *bezuñ ïninden ifrāz it.* — Lever, recueillir, جمع ا *djem' it.* — la dîme, اعشاری جمـع ا *a'chāri djem' it.*

Lever, v. n., commencer à pousser, en parlant des plantes, بتمـك

bitmek, اوج كوستركمك *oudj gueustermek*. — Fermenter, قبارمق *qabārmaq*. — Faire lever la pâte, خميرى قبارتمق *khamīri qabārtmaq*. — Se lever, v. pr., se mettre debout, قالقمق *qālqmaq*, اياغه قالقمق *aiāgha qālqmaq*, t.; قيام ا *qyām it*. — du lit, يتاقدن قالقمق *iatāqten qālqmaq*. — de table, سفره‌دن قالقمق *sofraden qālqmaq*. — En parlant des astres, طوغمق *dhoghmaq*. — Le soleil est levé, كونش طوغدى *gunech dhoghdou*, شمس طلوع ايتدى *chems thoulou' itty*. — En parlant du vent, روزگار قالقمق *rouzguiār qālqmaq*.

Levier, s. m., مانله *mānila*, صرق *syrqq*, طرقاز *thyrqāz*, يوك قالدره‌جق صرق *iuk qālduradjaq syrqq*, t.; مربعه *merba'a*, a. — Un gros, fort levier, ايرى-يوغون مانله *iri, ïoughoun mānila*.

Lévigation, s. f., ازمه *ezmè*, t.; تسفيف *tesfīf*, a.

Lévigер, v. a., ازوب توزكبى ا *ezup toz guibi it*.

Levis, adj. m. Pont —, قالقار كوپرى *qālqār keupru*, t.

Lévite, s. m., لاوى *lāvi*, a.

Levraut, s. m., طاوشان ياورىسى *thāvchān ïāvrouçou*, t.

Lèvre, s. f., partie extérieure de la bouche qui couvre les dents, دوداق-بوطاق *doudāq*, دوداغ *doudāgh*, t.; شفة *chefet*, pl. a. شفاه *chifāh*, لب *leb*, p. — La lèvre supérieure, اوست دوداغى *ust doudāghy*. — inférieure, الت دوداغى *alt doudāghy*. — Lèvres gercées, تبسرمش دوداق *tebsirmich doudāq*. — Avoir la lèvre gercée, تبسرمك *tebsirmek*. — fendue, ياريق دوداقلو او *iāryq doudāqlu ol*. — Qui a de grosses lèvres, بيوك دوداقلو *buïuk doudāqlu*. — Lèvres vermeilles, لب لعلكون *lebi la'alguioun*. — Les lèvres, les bords d'une plaie, ياره‌نك دوداقلرى - كنارلرى *ïāranuñ doudāqleri, kenārleri*. — J'ai ce mot sur le bout des lèvres, بو سوز دلم اوجنده‌در *bou seuz dilum oudjoundèdur*.

Levreter, v. n., chasser au lièvre, طاوشان اولامق *thāvchān avlāmaq*. — Mettre bas, en parlant des lièvres, طاوشان ياورىلمق *thāvchān ïāvrylamaq*, t.

Leyrette, s. f., ديشى تازى *dīchi tāzi*, t.

Lévreux, se, adj., بيوك دوداقلو *buïuk doudāqlu*, t.

Lévrier, s. m., تازى *tāzi*, p.-t. — Grand lévrier, ارى تازى *iri tāzi*. — Lancer les lévriers, تازيلرى صالدرمق *tāzīleri sāldurmaq*.

Levron, s. m., تازى ياوريسى *tāzi ïāvrouçou*, t.

Levure, s. f., ارپه صويى كوپكى *arpa souïi keupugui*, t.

Lexicographe, s. m., لغت يازان *loughat ïāzān*, t.-a.; اهل اللغت *ehl ul-loughat*, اهل لغت *ehli loughat*, a.; لغت نويس *loughat nuvis*, a.-p.

Lexicographie, s. f., علم لغت *'ylmi loughat*, a.

Lexique, s. m., لغت كتابى *loughat kitābi*, a.-t.; لغت *loughat*, a.

Lez, adv. (vieux mot), à côté,

proche de, قربنده *qourbindè*, اتصالنده *ittiçālindè*, a.-t. — Péra-lez-Constantinople, استانبول ناحیه‌سی داخلنده اولان بیك اوغلو محلی *istāmbōl nāhièci dākhylindè olān beg oghlou mahalli*.

Lézard, s. m., کلر *keler*, کرتنکله *kertenkelè*, t. — Endroit plein de lézards, کلری چوق یر *keleri tchoq ïer*.

Lézarde, s. f., گدك *guèduk*, دیوار گدکی - چتلاغی *dïvār guedugui, tchatlāghy*, یاریق *ïāryq*, t.

Lézardé, e, adj., گدکلو *gueduklu*, یاریق *ïāryq*, t.; مشقوق *mechqouq*, a.

Liais, s. m., برنوع لکاث طاشی *bir nev'y lukiās thāchi*, t.; حجر اللکاث *hadjer el-lukiās*, a.

Liaison, s. f., jonction de plusieurs corps ensemble, بغلامه *baghlama*, بتشمه *bitichmè*, باغلیش *bāghlich*, t.; وصل *vasl*, اتصال *ittiçāl*, ارتباط *irtibāth*, a. — Liaison de pièces de bois entre elles, اغاج قطعه‌لرینك اتصال وارتباطی *aghādj qyth'alerïnuñ ittiçāl u irtibāthy*. — Au fig., liaison des parties d'un discours, رابطه *rābytha*, pl. a. روابط *revābyth*. — des idées, رابطهٔ معانی *rābythaï me'āni*. — Rapport, مناسبت *munācebet*, علاقه *'alāqa*, تعلق *te'allouq*. — Liaison, union étroite, علاقهٔ قویه *'alāqaï qavïïè*. — d'amitié, علاقهٔ محبت *'alāqaï mouhabbet*, رابطهٔ دوستی *rābythaï dosty*. — de commerce, علاقهٔ تجارت *'alāqaï tidjāret*. — de parenté, علاقهٔ قرابت *'alāqaï qarābet*. — Former une liaison, بر کونه علاقه پیدا ا *bir guiounè 'alāqa peïdā it*. — Rompre toute liaison, هر کونه علاقه‌یی کسمك *her guiounè 'alāqaïi kesmek*, قطع علاقه ا *qath'y 'alāqa it*. — Maçonnerie en liaison, طاشلرك کیدلنه‌رك باغلنمه‌سی *thāchlaruñ kelīdlenerek bāghlanmaci*. — Liaison, trait, délié dans l'écriture. Voy. Délié. — En t. de cuisine, sorte d'accommodement, بر نوع طعام تربیه‌سی *bir nev'y tha'ām terbïèci*.

Liaisonner, v. a., طاشلری کلیدلمه دیزمك *thāchleri kelīdlemè dïzmek*, t.

Liant, e, adj., souple, اگلور *eguilur*, t.; لیّن *leïin*, لیّن الحرکه *leïin ul-harekè*, a. — Affable, یواش *ïavāch*, یواش خویلو *ïavāch khouïlu*, سویلشمه‌سی اسان *seuïlechmèci açān*, ملایم *mulāïm*. — Caractère —, طبع ملاینت الود *thab'y mulāïnet aloud*.

Liard, s. m., منغور *manghour*, t.; پول فلس احمر *poul, filsi ahmer*, a.

Liarder, v. n., خسیسلق ا *khacīslyq it*, t.

Liardeur, s. m., خسیس *khacīs*, t.

Liasse, s. f., کاغدلر باغی *kiāghydler bāghy*, طوب باغلنمش تحریرات *thop bāghlanmich tahrīrāt*, t.

Libage, s. m., ارّی مولوز طاشی *iri moloz thāchi*, t.

Liban, s. m., chaîne de montagnes célèbres en Syrie, لبنان *lubnān*, a.; دورزی طاغی *dourzi dhāghy*, t.

Libanis, s. m., بر نوع کونلك قوخولی اوت *bir nev'y gueunlik qokhouli ot*, t.

Libation, s. f., شراب دوکلمه‌سی *charāb deukulmèci*, t.

Libelle, s. m., رسالهٔ هجویّه *riçālèï hedjvïïè*, a.

Libeller, v. a., قلمه المق *qalemè almaq*, t.; ثبت صحیفهٔ تحریرا *sebti sahîfèï tahrîr it.* — Libeller un exploit, بر قطعه مراسله قلمه المق *bir qyth'a murāceèlè qalemè almaq.*

Libelliste, s. m., یرمه‌یه متعلق رساله یازان *iermèïè mute'allyq riçālè ïāzān*, t.; رسالهٔ هجویّه مولفی *riçālèï hedjvïïè muellifi*, a.-t.

Libéra, s. m., میت نمازی *meït namāzi*, a.-t.

Libéral, e, adj., qui aime à donner, جومرد *djeumert*, p.; الی اچق *eli atchyq*, t.; سخاوتلو *sekhāvetlu*, a.-t.; سخی *sakhy*, pl. a. اسخیا *askhyā*, کثیر العطایا *kecîr ul-'athāïā*. — Main libérale, کف ناشر العطایا *kesfi nāchir ul-'athāïā*. — Les arts libéraux, صنایع نفیسهٔ شریفه *sanāï'i nefîcè, cherîfè*.

Libéral, s. m., au pl. Libéraux, qui professe des idées de liberté, اهل افکار سربستیت *ehli efkiāri serbestïiet*.

Libéralement, adv., جومردلك ایله *djeumerdlik ilè*, p.-t. — Donner libéralement, بالجود والسخا احسان ایلمك *bil-djoud ves-sakhā ihsān it.*

Libélalité, s. f., penchant à donner, جومردلك *djeumerdlik* p.-t.; سخا *sakhā*, سخاوت *sakhāvet*, جود *djoud*, a. — Grande —, سخای عظیم *sakhāï 'azîm*. — Fausse —, سخاوت کاذبه *sakhāveti kiāzibè*. — Don fait ou reçu, احسان *ihsān*, کرم *kerem*, عطیّه *'athyïè*, pl. a. عطایا *'athāïā*, نعمت *ni'met*, pl. نعم *ni'am*. — Faire des libéralités, نشر نعم و عطایا ایلمك *nechri ni'am u 'athāïā it.*

Libérateur, trice, s., قورتاریجی *qourtārîdji*, t.; مخلص *moukhallis*, خلاص *khallās*, a.

Libération, s. f., affranchissement, کورتلش *qourtoulich*, t.; خلاص *khalās*. — Décharge d'une dette, ابرا *ibrā*. — d'un débiteur, مدیونك خلاصی *medïounuñ khalāci*.

Libérer, v. a., قورتارمق *qourtārmaq*, بورجدن قورتارمق *bordjdan qourtārmaq*, t.; دیندن تخلیص ایلمك *deïnden takhlîs it*, ابرا ایلمك *ibrā ït*, a.-t. — Libérer sa maison d'une servitude, خانه‌سنی برکونه قید محکومیّتدن تخلیص ایلمك *khānècini bir guiounè qaïdi mahkoumïietten takhlîs it.* — Se libérer, بورجدن چیقمق *bordjdan tchyqmaq*, دیونندن قورتلمق *dëïounnden qourtoulmaq*. — Libéré, e, قورتلمش *qourtoulmych*, مخلص *moukhallas*.

Liberté, s. f., état d'indépendance des commandements d'autrui, سربستلك *serbestlik*, p.-t.; سربستیت *serbestïiet*, p.-a.-t.; استقلال *istyqlāl*, استبداد *istibdād*,

a. — État d'une personne de condition libre, ازادلق *azādlyq*, حرّيّت *hourrïiet*, ازادكى *azādègui*, حال ازادكى *hāli azādègui*. — Donner la liberté à un esclave, كولەيى ازاد ايتمك *keulèïi azād it*. — Pouvoir de faire, permission, liberté de volonté, رخصت *roukhsat*, رخصت اختيار *roukhsati ykhtïār*, ارادە *irādè*. — Liberté civile, droit de faire tout ce que les lois permettent, رخصت شرعيه *roukhsati cher'ïiè*. — politique, رخصت ملكيه *roukhsati milkïiè*. — de conscience, faculté de professer un autre culte que celui qui est dominant, رخصت فى العقايد *roukhsat fil-'aqāïd*. — Absence de contrainte, سربستلك *serbestlik*, صيقندسزلك *syqyntysyzlik*. — Parler, s'entretenir en liberté, سربستلك ايله محاوره ايتمك *serbestlik ilè mouhāverè it*, بى تكلف سويلشمك *bi tekelluf seuïlechmek*. — Hardiesse, جسارت *djeçāret*. —inconvenante, كستاخلق *kustākhlyq*, جسارت بى ادبانه *djeçāreti bi edebānè*. — Se donner de grandes libertés, عظيم جسارتلره تصدّى ايتمك *'azïmi djeçāretlerè teçaddi it*. — Facilité heureuse, قولايلق *qolāïlyq*, سهولت *souhoulet*. — Grande liberté d'action, فعل و عملك سهولت *fy'l u 'amelde souhouleti 'azïmè*. — de mouvement, سهولت حركت *souhouleti hareket*. — de la langue, سهولت لسان *souhouleti liçān*. — de la parole, سهولت نطق و كلام *souhouleti nouthq u kelām*. — d'esprit, ذهن تميزلكى *zihn temïzligui*. — Liberté de ventre, قارن يومشقلغى *qārn ïoumchaqlyghy*, لينت البطن *līnet ül-bathn*. — Libertés, franchises, immunités, معافيّات *mou'āfïiāt*, سربستلكلر *serbestlikler*.

Liberticide, adj. com., هادم سربستيّت *hādimi serbestïiet*, a.-p.

Libertin, e, s. et adj., déréglé dans ses mœurs, اهل هوا *ehli hevā*, a.; هوانه تابع *hevācinè tābi'*, a.-t.; مسيّب الاخلاق *muceïïb ul-akhlāq*, عيش و عشرته مائل *'aïch u 'ychrètè māïl*. — Adonné aux femmes, à la débauche, زنپاره *zampāra*. — Qui est d'une humeur libertine, qui hait toute sujétion, سرسرى مزاجلو *serseri mizādjlu*, سرسرى مشرب *serseri mechreb*. — Les libertins et les prétendus esprits forts, قلندر مشربان وامر دينك صاحب جربزه عدّ اولنانلر *qalender mechrebān vè emri dindè sāhib djerbezè 'add olounānler*.

Libertinage, s. m., débauche, عياشلق *'aïïāchlyq*, برباد لق *berbādlyq*, t.; عيش و عشرت *'aïch u 'ychret*, اباحت *ibāhat*, تخلّع *tekhallu'*. — Goût désordonné des femmes, زنپاره لك *zampāralik*. — Être livré au libertinage, عياشلغه مبتلا اولمق *aïïāchlygha mubtelā ol*. — Habitude d'irrévérence pour les choses religieuses, مذهبك قيدسزلك *mezhebdè qaïdsyzlik*, قلندر مشربى *qalender mechrebi*, وسعت مذهب *vus'ati mezheb*. — Légèreté de ca-

ractère et d'esprit, تسييب الحال *teceïïb ul-hāl.*

Libertiner, v. n., تخلّع دائمی ايله امرار عمر ا *tekhallu'i dāïmi ilè imrāri 'eumr it.*

Libidineux, se, adj. Voy. Lascif.

Libraire, s. m., صحّاف *sahhāf*, a.; كتابجی *kitābdji*, a.-t.

Librairie, s. f., profession de libraire, صحّافلق *sahhāflyq*, كتابجيلق *kitābdjīlyq*, a.-t. — Magasin de livres, كتابجی دكانی *kitābdji dukkiāni*, كتاب مخزنی *kitāb makhzeni.*

Libration, s. f., ايكك صورتنا صالنتيسی *aïuñ soureten sālyntici*, t.; ميات القمر *mīācet ul-qamer*, ترقرق القمر *terqyryq ul-qamer*, a.

Libre, adj. com., qui a le pouvoir d'agir ou de n'agir pas, اختياره باغلو *ikhtīārè bāghlu*, a.-t.; اختياری *ikhtīāri*, a. — Les volontés sont libres, اراده لر اختياريدر *irādèler ikhtīārīdur.* — Permis, licite, مرخّص *mourakhkhas.* — Chacun est libre de faire ce qu'il veut, هركس ديلديكی ايشلمكه مرخّص در *herkes dīlèdīgui ichlèmeguiè mourakhkhastur.* — Indépendant, سربست *serbest*, مستقل *moustaqyll*, مطلق العنان *mouthlaq ul-'ynān.* — Je veux demeurer libre, مطلق العنان اولمق استرم *mouthlaq ul-'ynān olmaq isterum.* — État libre, ملكك مستقل *mulki moustaqyll.* — Ville —, بلدهٔ مستقله *beldèï moustaqyllè*, سربست بر شهر *serbest bir chehir.* — Gouverner des peuples libres, اقوام مستقله اوزرينه حكومت ا *aqvāmi moustaqyllè'uzerīnè hukioumet it.* — Avoir la liberté des suffrages, en parlant des membres d'une assemblée, اصحاب مجلس بيان رأيلك مطلق العناندر *ashābi medjlis beïān reïdè mouthlaq ul-'ynāndur.* — Qui n'est pas esclave, de condition libre, حرّ *hourr*, pl. a. احرار *ahrār.* — C'est un homme de condition libre, طائفه احراردن بر ادمدر *thāïfèï ahrārden bir ademdur.* — Être né libre, حرّ الاصل او *hourr ul-asl ol.* — Relâché, mis en liberté, اطلاق اولنمش *ithlāq olounmich*, ازادلو *azādlu*, ازاد اولمش *azād olmuch.* — Exempt de gêne, صقنديسز *syqyntysyz.* — Libre dans sa taille, ازاده قدّ *azādè qādd*, طليق القامه *thalyq ul-qāmè.* — Avoir la voix libre, صوتك سهولت *savtè souhoulet ol*, سس - سسی او *ses, secy atchyq ol.* — la parole —, نطقك سهولت او *nouthqtè souhoulet ol.* — Avoir le ventre libre, منطلق البطن او *mounthalyq ul-bathn ol.* — Être libre avec quelqu'un, être sans cérémonie, بركمسنه ايله تكلفسز او *bir kimesnè ilè teklīfsyz ol.* — Libre, sûr, exempt de dangers, امين *emīn.* — Les chemins sont libres, يوللر امينلدر *ïollar emīndur.* — Libre, exempt, dégagé de ..., بری *beri*, خالی *khāli.* — de souci, d'inquiétude, غايلهدن بری *ghāïlèden beri*,

فارغ البال *fārigh ul-bāl.* — Être libre de toute sorte d'engagement, هر نوع تعهددن بری او *her nev'y te'ahhudten beri ol.* — Maintenant il est libre, il n'a rien à faire, الحالة هذه شغلدن خالیدر *el-hāletu hazihi choghlden khālídur.* — Il a tout son temps libre, کافهٔ اوقاتی شغلدن خالیدر *kiāffeï evqāti choghlden khālídur.* — Libre, licencieux et téméraire, ادبسز *edebsyz;* پروا سز *pervāeyz,* t.; لا ابالی فاحش *fāhich, lā abāli.* — Paroles libres, اقوال لا ابالیانه *aqvāli lā abālīānè.* — Chansons —, اغانیٔ فاحشه *aghānïi fāhichè.* — Libre arbitre, liberté d'option entre le bien et le mal, اراده جزئیّه *irādeï djuzïiè.*

Librement, adv., avec liberté, سربستیت اوزره *serbestïiet uzrè,* p.-t. — Sans être contraint, حسن رضا و اختیار ایله *husni rizā vu ikhtïār ilè,* حسن ارادت ایله *husni irādet ilè,* a.-t.; بلا تکلّف *bilā tekelluf;* بلا قید *bilā qaïd,* a. — Sans circonspection, صاقنمیه رق *sāqynmaïaraq,* بلا احتراز *bilā ihtirāzin,* بی بروا *bi pervā.* — Agir librement, بلا احتراز عمل و حرکت ا *bilā ihtirâzin 'amel u hareket it.*

Lice, s. f., arène, کورش میدانی *gueurech meïdāni,* t.; رحبة *rahbet, rahabet,* pl. a. رحب *rouhoub,* رحاب *rihāb,* a. — Au propre, entrer en lice, رحبهٔ مبارزه یه دخول ا *rahbeï mubārezeïè dukhoul it.* — Au fig., s'engager dans un débat, une contestation, میدان مجادله یه کیرمک *meïdāni mudjādeleïè guïrmek.* — Lice, la femelle d'un chien de chasse, اوجی کوپکک دیشیسی *avdji keupeguñ díchíci.* — Garde-fou d'un pont de bois, اغاج کوپربسی پرمقلغی *aghādj keupruçu parmaqlyghy.* — Tapis de haute lice, عجم قالیچه سی تقلیدی *'adjem qālïtchaci taqlídi.*

Licence, s. f., permission, اذن *izn, izin,* رخصت *roukhsat,* اجازت *idjāzet,* دستور *destour.* — Liberté excessive, ضبطسزلق *zabythsyzlyq,* ادبسزلک *edebsyzlik.* — Dérèglement des mœurs, برنادلق *berbātlyq,* مستبلک *mouceïiublik,* فساد *feçād,* تسیّب *teceïiubi akhlāq.* — Réprimer la licence, تسیّب اخلاقی قهر و منع ا *teceïiubi akhlāqy qahr u men' it.*

Licencié, s. m., en droit, درس ویرمکه اذن المش *ders vïrmeguïè izin olmich,* a.-t.; مدرّس *muderris,* a.

Licenciement, s. m., des troupes, عسکره خدمتدن اطلاق اذنی *'askerè khydmetten ythlāq izni,* a.-t.

Licencier, v. a., عسکره خدمتدن اطلاق اذنی ویرمک *'askerè khydmetten ythlāq izni vïrmek,* a.-t.

Licencier (Se), v. pr., s'émanciper, sortir des bornes de la modestie, ادبسزلک ا *edebsyzlik it.* — en paroles, اقوال و کلماتنده حدود ادبی تجاوز ا *aqvāl u kelimātindè houdoudi edebi tedjāvaz it.* — Licencié, e, اطلاق اولنمش *ythlāq olounmich.* — Troupes licenciées, ماذونًا خدمتدن اطلاق اولنمش

عسكر *méézounen khydmetten ythlāq olounmich 'asker.*

Licencieusement, adv., ادبسزجه *edebsyzdjè,* مسيّبلك ايله *mouceïiblik ilè*, a.-t. — Parler —, ادبسزجه تكلّم ا *edebsyzdjè tekellum it.*

Licencieux, se, adj., ادبسز *edebsyz,* دكسز *deñsyz*, t.; برباد *berbād,* ضبطى اولميان *zabthy olmaïān,* a.-t.; فاحش *fāhich,* مسيّب الاخلاق *mouceïib ul-akhlāq*, a. — Être licencieux en paroles, فحش كلام ايله مألوف او *fahchi kelām ilè méélouf ol.*

Licet, s. m., permission, اذن *izn*, a.

Lichen, s. m., plante, صغر منتارى *syghyr mantāri.* Voy. Pulmonaire de chêne. — Espèce de dartre, بر نوع تمركى *bir nev'y temregui.* — Lichen-Petreus. Voyez Hépatique.

Licitation, s. f., مزاد الملك المشاع *mezād el-mulk el-mechā'*, a. — Vendre une maison par licitation, بر خانه‌يى شايعًا تصرّفنه مبنى مزاده ويرمك *bir khānèïi chāï'en teçarrufinè mebni mezādè vîrmek.*

Licite, adj. com., حلال *halāl*, شرعًا جايز *cher'en djāïz*, a. — Ce n'est pas une chose licite, حلال شئ دكلدر *halāl chèï dèïldur.*

Licitement, adv., وجه حلال اوزره *vedjhi halāl uzrè*, a.-t.

Liciter, v. a., faire vendre à l'enchère, مزاده صاتدرمق *mezādè sāttūrmaq.* — Faire liciter une maison, شايعًا تصرّف اولنان خانه‌يى بالمزايده فروخت ا *chāï'en teçarruf olounān khānèïi bil-muzāïdè furoukht it.*

Licol ou Licou, s. m., يولار *ïoulār,* باشلق *bāchlyq*, t. — Mener par le licou, يولار ايله چكوب كوترمك *ïoulār ilè tchekup gueuturmek.*

Licorne, s. m., rhinocéros de mer, دكز كركدانى *deñyz guerguedāni*, t. — Sorte d'animal sauvage, بر نوع يبان حيوانى *bir nev'y ïabān haïvāni.*

Lie, s. f., دوردى *dourdy*, طورطى *thorthy*; پوصه *pouça,* چوكنتى *tcheukuntu*, t.; ثفل *sufl*, a. — de vin, شراب دورتيسى *charāb tortouçou.* — La lie du peuple, اسافل ناس *eçāfili nās,* اراذل ناس *erāzili nās.*

Liége, s. m., arbre, منطر اغاجى *manthar aghādjī.* — Son écorce, منطر *manthar*, t.

Liéger, v. a., اغى منطرلمق *aghy mantharlamaq,* بالقچى اغنه منطر دوزمك *bālyqtchi aghyna manthar duzmek*, t.

Liégeux, euse, adj., منطرلو *mantharlu*, t.

Lien, s. m., qui sert à lier, باغ *bāgh*, t.; رباط *ribāth*, pl. a. ربط *roubouth.* — de fer, دمر باغى *demir bāghy.* — Fort —, رباط قوى *ribāthy qavi.* — Au fig., ce qui unit les personnes, رابطه *rābitha*, pl. روابط *revābyth.* — Le lien du mariage, conjugal, رابطهٔ ازدواج *rābythāï izdivādj.* — d'intérêt, علاقهٔ غرض

عَلاقهٔ و مصلحت *'alāqaï gharaz u maslahat.* — d'amitié, عَلاقهٔ محبّت *'alāqaï mouhabbet.* — Chaîne, زنجير *zindjīr.* — Corde qui retient un prisonnier, بوقاغی *bouqāghou,* قيد *qaïd,* pl. قيود *qouïoud.*

Lienterie, s. f., بر نوع يورك سورمه‌سی *bir nev'y ïurek surmèci,* بغرسق صيرندیسی *baghyrsaq syryntycy,* t.; زلق لامعاء *zalaq ul-am'ā,* a.

Lier, v. a., serrer, attacher, باغلمق *bāghlamaq,* t.; عقد ـ ربط ـ قيد ـ شدّ *'aqd, rabth, qaïd, chedd it.* — Lier fortement, محكم باغلمق *muhkem bāghlamaq.* — lâchement, كوشك باغلمق *guevchek bāghlamaq.* — avec une corde, ايپ ايله باغلمق *ip ilè bāghlamaq.* — amitié, دوستلق باغلمق *dostlyq bāghlamaq,* بر كيسنه ايله عقد رابطهٔ محبّت ا *bir kimesnè ilè 'aqdi rābythaï mouhabbet it.* — conversation, عقد رابطهٔ محاوره ا *'aqdi rābythaï mouhāverè it.* — Lier un fou, un furieux, بوقاغی يه اورمق *bouqāghouïè ourmaq.* — Mettre à la chaîne, زنجيره اورمق *zindjīrè ourmaq.* — Faire un nœud, دوكملمك *deuïumlemek.* — Astreindre, باغلمق *bāghlamaq,* قيد ا *qaïd it.* — Lier, joindre, unir, ياپشدرمق *ïāpichturmaq,* برى برينه باغلمق *biri birinè bāghlamaq,* وصل ـ الصاق ا *vasl, ilsāq it.* — Se lier, s'attacher, باغلنمق *bāghlanmaq.* — Se lier, s'épaissir, قويولنمق *qouïoulanmaq,* قوامه انعقاد كلمك *qavāma guelmek,*

منعقد اولمق *in'yqād boulmaq,* منعقد اولمق *mun'aqyq ol.* — Lié, e, باغلنمش *bāghlanmich,* معقود باغلو *bāghlu,* بسته دوكملنمش *ma'qoud, besté, deuïumlenmich,* ملصوق *melsouq.*

Lierre, s. m., صارمشق سرمشق *sārmachyq,* t.; لبلاب *leblāb,* a. — terrestre, يرصارمشغی *ïer sārmaehyghy.*

Lieu, s. m., espace qu'occupe un corps, يو *ïer,* t.; محل مكان *mahall, mekiān,* pl. a. امكنة *emkinet;* جا *djā,* p. — Endroit, يو *ïer,* موضع مواضع *mevza', mevāzy',* مقام *maqām.* — Lieu vaste, محل واسع *mahalli vācy'.* — Changer de lieu, تبديل مكان ا *tebdīli mekiān it.* — Dans ce lieu, l'endroit où est la personne qui parle, بونده *bounda,* بو طرفده *bou tharafta.* — Dans ce lieu-là, l'endroit où est la personne éloignée, اولطرفده *oltharafta.* — En quelque lieu que ce soit, هر قنغی يرده *her qanghy ïerdè.* — En tout lieu, هر يرده *her ïerdè,* هر محلده *her mahaldè.* — En quelque lieu qu'il aille, هر نده محله كيدجك اولور ايسه *her nè mahallè guïdedjek olour içа.* — En temps et lieu, وقت و محلنده *vaqt u mahallindè.* — Ce n'est ni le temps ni le lieu, بو ماده‌نك وقتی ويرى دكلدر *bou māddènuñ vaqty vè ïeri deïldur.* — Aller sur les lieux, محلنه وارمق *mahallinè vārmaq.* — Il y a lieu de faire cela, بو ايشی ايشلمك محل مناسبدر *bou ichi ichlenmek mahalli munācibtur.* — Tenir lieu de, rem-

placer, يرينك ـ مقامنك او *ïerindè, maqāmindè ol.* — Tenir lieu de père, پدر مقامنك او *peder maqāmindè ol.* — Être au lieu et place de quelqu'un, بر كيسنديه بدل او *bir kimesnëïè bedel ol.* — Tenir le premier lieu, مقام اوّلك لو *maqāmi evveldè ol.* — En premier lieu, en second lieu, ou premièrement, secondement, enfin, اوّلا وثانيا و بالاخره *evvelen vè sānïen vè bil-akhyrè.* — Lieu, situation, موقع *mevqa'*, pl. مواقع *mevāqy'*. — agréable, موقع لطيف *mevqa'i lathyf.* — élevé, موقع مرتفع *mevqa'i murtefi'.* — Lieux souterrains, يرالتى محللر *ïer alty mahaller.* — Lieu d'assemblée, محل جمعيّت يرى *djem'ïiet ïeri,* محل جمعيّت *mahalli djem'ïiet.* — Les lieux saints, اراضئ مباركه *erāzïi mubārekè.* — Lieux communs, t. de rhétorique, sources générales d'où un orateur tire des pensées, des preuves, موارد ـ مأخذ الكلام *mevārid, méékhyz ul-kelām.* — Certains traits généraux qui peuvent s'appliquer à tout, تعبيرات مطلقه *ta'bīrāti mouthlaqa.* — Choses usées et triviales, عبارات مطرده *'ybārāti mouththredè.* — Lieux, latrines. Voy. ce mot. — Au lieu de, à la place de, يرينه *ïerinè.* — Au lieu d'un tel, c'est une autre personne qui est venue, فلانك يرينه اخر بر كمسنه كلدى *felānuñ ïerinè akher bir kimesnè gueldi.* — Au lieu d'augmenter son bien, il le dissipe et le dépense, مالنى تكثير ايلك جكنه اسراف و اتلاف ايدر *mālini teksïr idedjeguinè israf u itlāf ider.* — Tenir lieu, suppléer, بدل او *bedel ol,* يرينى طوتمق *ïerïni thoutmaq.* — Cela tient lieu de tout, بوشئ هر شيكك ـ هر شيئه بدل اولور ـ يرينى طوتار *bou cheï her cheïuñ, her cheïè bedel olour, ïerïni thoutār.*

Lieue, s. f., اوچ ميل *utch mïl,* بر ساعتلق يول *bir sā'atlyq ïol,* ساعت مسافه *bir sā'at mouçāfè,* t. — Être à cent lieues, pour dire que ce qu'on pense, que ce qu'on dit est fort loin du fait, صد هزار فرسخ دور و بعيد اوله *sad hezār fersakh dour u ba'īd ol.*

Lieur, s. m., دمت باغلاييجى *demet bāghlaïidji,* t.

Lieutenance, s. f., charge, office de lieutenant, قائمقاملق *qāïmmaqāmlyq,* t.; وكالت *vekiālet.* — dans l'infanterie ou la cavalerie, ملازم رتبه سى ـ پايه سى *mulāzim rutbèci, pāïèci.*

Lieutenant, s. m., qui commande en l'absence du chef, قائمقام *qāïmmaqām,* vulg. قايمقام *qāïmaqām,* وكيل *vekïl,* a. — Lieutenant général, فريق *feryq.* — d'infanterie ou de cavalerie, ملازم *mulāzim.* — Premier lieutenant, ملازم اوّل *mulāzimi evvel.* — Second —, ملازم ثانى *mulāzimi sāni.*

Lièvre, s. m., طاوشان ـ طوشان *thāvchān,* t.; ارنب *erneb,* pl. a. ارانب *erānib.*

Ligament, s. m., t. d'anat., رباط

ribāth, pl. a. ربط *roubouth*, رباطات *ribāthāt*.

LIGAMENTEUX, EUSE, adj., كوكي *keuku*, t. صچاقلو *satchāqlu*.

LIGATURE, s. f., bande d'étoffe à l'usage des chirurgiens, صارقي *sārqy*, t.; لفافة *lefāfet*, pl. a. لفايف *lefāïf*. — Serrer la ligature, صارقي يي پكشدرمك *sārqyï pekichturmek*, شدّ لفافه ا *cheddi lefāfè it*. — Lâcher la —, ارخاى صارقي يي لفافه ا *irkhāï lefāfè it*, صارقي يي كوشتمك *sārqyï guevchetmek*. — Manière de faire la ligature, صارقيجيلك *sārqydjïlik*. — En t. d'imprimerie, plusieurs lettres liées ensemble, بر بريله باغلنمش حرفلر *bir birilè bāghlanmich harflar*.

LIGNAGE, s. m., صوى *soï*, t. Voy. LIGNÉE.

LIGNE, s. f., trait ou étendue en longueur, چيزي - چزى *tchïzi*, چيزكى *tchïzgui*, t.; خط *khaththh*, pl. a. خطوط *khouthouth*. — droite, خط مستقيم *khaththy moustaqym*. — courbe, خط منحنى *khaththy mounhani*. — perpendiculaire, خط عمودى *khaththh 'amoudi*. — circulaire, خط مستدير *khaththy mustedïr*. — diamétrale, قطر *qouthr*. — Deux lignes parallèles, خطين متساويين *khaththeïn muteçāviïen*. — Tirer une ligne, چيزى چزمك *tchïzi tchïzmek*, بر خط ترسيم ا *bir khaththh tersïm it*. — La ligne méridienne, خط نصف النهار *khaththy nysf un-nehār*. — La ligne ou l'équateur, خط استوا *khaththy istivā*, مدار استوا *medāri istivā*. — Ligne, en terme d'écriture, سطر *sathr*, pl. سطور *southour*. — Il y a tant de lignes à la page, هر بر صحيفه ده شو قدر سطور واردر *her bir sahïfèdè chou qadar southour vārdur*. — Au fig., ligne suivie, règle de conduite, يول *ïol*, سلك *silk*. — Suivre constamment la même ligne, دائما سلك واحد اوزره سلوك ا *dāïmā silki vāhid uzrè sulouk it*. — Mettre en ligne de compte, حسابه قويمق *hyçābè qoïmaq*, سلك حسابه ادخال ا *silki hyçābè idkhāl it*, محسوب ا *mahsoub it*. — Mettre hors ligne, écrire à la marge, حاشيه ده اشارت ا *hāchïèdè ichāret it*. — Ligne, cordeau, چرپي *tchirpi*, چرپي ايپي *tchirpi ipi*. — Tirer une muraille à la ligne, ديوارى چرپيلمك *dïvāri tchirpïlemek*, ديوارى چرپيه چكمك *dïvāri tchirpïiè tchekmek*. — Ligne, instrument de pêche, اولته *olta*, اولطه *oltha*. — Pêcher à la ligne, اولته ايله بالق اولامق *olta ilè bālyq avlāmaq*. — Ligne, en t. de guerre, rangée, صف *saff*, pl. صفوف *soufouf*. — Ranger les troupes en ligne, عسكرى صف اوزره ترتيب ا *'askeri saff uzrè tertïb it*. — La première ligne d'une armée navale, بر دونمانك صف اولى *bir donanmānuñ saffi evveli*. — Les vaisseaux de ligne, قپاق قالدرر سفينه لر *qapāq qāldurur sefïnèler*. — Lignes, retranchement, مترس *meteris*, pl. a. متارس *metāris*. — Travailler aux lignes, مترس احداثنه سعى ا *me-*

teris ihtācinè sa'i it. — Attaquer les —, متريسلرى اورمق *meterisleri ourmaq.* — Lignes de circonvallation, دائرًا مادار مترسلر صره‌سى *dāïren mādār meterisler syracy.* — Ligne de sonde, اسقندیل *iskendīl.* — Ligne, suite des descendants d'une famille, d'une race, سوى *soï*, نسل *nesl*, سلك الانساب *silk ul-ensāb.*

Lignée, s. f., صوى *soï*, t.; نسل *nesl*, pl. a. انسال *ensāl*; ذرّيّت *zourïiet*, pl. a. ذرّيّات *zourïiāt.* — Mourir sans laisser de lignée, بلا ذرّيّة وفات ا *bilā zourïietin vefāt it.*

Lignette, s. f., كوچك اولتـه *kutchuk olta*, t.

Ligneul, s. m., زفتلو سجيم ايلك *ziftlu sidjīm, iplik*, t.

Ligneux, euse, adj., اودونلـو *odounlu*, t.; خشبى *khachbi*, a. — Fibres ligneuses, الياف خشبيّـة الكيفيّـت *eliāfi khachbïiet ul-keïfiiet.*

Lignifier (Se), v. pron., اودونه دونمك *odounè deunmek*, t.

Ligue, s. f., confédération, برلك *birlik*, برلشمه *birlechmè*, t.; عهدلشمه *'ahdlachma*, تعاقد *te'āqoud*, اتّفاق *ittifāq*, a.; اتّفاقلـق *ittifāqlyq*, a.-t.; رابطهٔ اتّحاد *rābithaï ittihād*, a. — défensive, اتّفاق تدافعى *ittifāqy tedāfu'i.* — offensive, اتّفاق تعرّضى *ittifāqy te'arruzi.* — Faire une ligue, عقد رابطهٔ اتّحاد ا *'aqdi rābythaï ittihād it.* — Complot, فساد اوزره برلشمه *feçād uzrè birlechmè*, شرّ وفساده دائر بركونـه معـاقـد *chirr u feçādè dāïr bir guiounè mou'āqedè.*

Liguer, v. a., اتّفاق باغلتمـق *ittifāq bāghlatmaq*, t.; سلـك اتّحاده ادخال ا *silki ittihādè idkhāl it*, a.-t. — Se liguer, v. pron., برلـك برلشمـك *birlechmek* — *birlik*, اتّفاق - عهد ا *ittifāq, 'ahd it*, عهدلشمـق *'adhlachmaq*, عقد اتّفاق ا *'aqdi ittifāq it.* — Ligué, e, فساد اوزرنده برلشمش *feçād uzerindè birlechmich*, متّحد *muttehid.*

Ligueur, se, s., صاحب اغراض *sāhib aghrāz*, معاقد *mou'āqyd*, a.

Lilas, s. m., لـيـلاق *leïlāq*, ليلـك *leïlak.* — blanc, بيـاض ليلـك *beïāz leïlāq.* — rouge, قرمزى ليلاق *qarmyzy leïlāq*, t.

Liliacée, adj. et s. f., زنبقـى *zambaqy*, زنبغه بكزر *zambagha beñzer*, زنبق نوعندن اولان - چيچك *zambaq nev'ynden olān, tchitchek*, t.

Limace, s. f., limaçon sans coquille, قبوقسز سموكلو بوجـك *qabouqsyz seumuklu beudjek*, t. — Vis d'Archimède. Voy. Vis.

Limaçon ou Limas, s. m., mollusque, سموكلو بوجـك *sumuklu beudjek*, حلزون *halezun.* — Partie osseuse du labyrinthe de l'oreille, قولاق دليكى ايچينك قيـورقلى كمـرتلكى *qoulāq deligui itchïnuñ qoürourqli guemertlegui.* — Escalier en limaçon, دكرمى - بورمـه نردبان *deïrmi, bourma nerdubān.*

Limaille, s. f., اكندى - اكنتى *eïenti*, تلاش *talāch*, t. — de fer,

دمر اکنتیسی *demir eïentîci.*

Limande, s. f., پسی بالغی *pussi, pissi, pessi bālighy, bāloughou,* اسمارت بالغی *ismārt bālighy,* t.

Limas, s. m. Voy. Limaçon.

Limation, s. f., اکه‌لنمه *eguiëlenmè,* t.

Limbe, s. m., bord, کنار *kinār,* دامن *dāmen,* t.; ذیل *zeïl,* a.; لب *leb,* p.; شفرهٔ *chefret.* — Le limbe d'un instrument, شفرهٔ الت *chefrëï alet.* — En t. d'astronomie, bord extérieur du soleil et de la lune, قاش *qāch,* قرن *qaren.* — Le limbe supérieur du soleil, قرن شمسك جانب اعلاسی *qareni chemsuñ djānibi a'lāci.*

Limbes, s. m., où sont les enfants morts sans baptême, برزخ *berzukh,* a.

Lime, s. f., pour les métaux, اکه ـ ایکه *eïè, eguiè,* t.; مبرد *mebred,* a. — pour les bois, ـ دورپی دورپی *durpi, teurpu.* — Grosse —, forte —, دیشلری اری اولان اکه *dîchlëri iry olān eïè, djerbëïè,* جربیه *mebredi kebîr.* — Polir avec la lime, اکه ایله صیقل ویرمك *eguiè ilè saïqal vërmek.* — Repasser la lime sur un ouvrage d'esprit, le polir, le corriger, بر تالیفه امرار مصقلهٔ تصحیح ا *bir téélîfè imrāri masqalaï tashîh it.* — Espèce de citron doux, بر نوع طاتلو لیمون *bir nev'y thātlu limoun.*

Limer, v. a., اکه‌لمك *eïèlèmek,* ایکه‌لمك *eïguièlèmek,* درپیلمك *turpîlèmek, teurpulemek,* t.; پرداهلمك *perdāhlèmek.* — Limé, e, اکه‌لنمش *eguiëlenmich,* مبرود *mebroud.*

Limier, s. m., زغر *zaghar,* اوجی کوپك *avdji keupek,* t.

Limitatif, ive, adjectif, حدودلییجی *houdoudlaïidji,* تحدید ایدیجی *tahdîd idîdji,* a.-t.; محدّد *mouhaddid,* a.

Limitation, s. f., حدود قویمه *houdoud qouïma,* تعیین حدود *ta'ïini houdoud,* محدودیّت *mahdoudïiet,* a.; تحدید *tahdîd.* — de temps, تعیین زمان ـ مدّت *taï'ini zèmān, muddet,* تحدید وقت *tahdîdi vaqyt.*

Limitativement, adv., وجهه محدود ـ منحصر اوزره *vedjhi maḥdoud, munhaçyr uzrè,* a.-t.

Limite, s. f., borne, extrémité, s'emploie plus régulièrement au pl., حدّ *hadd,* pl. a. حدود *houdoud,* نهایه *nihāïet,* غایت *ghāïet,* a. — Frontière, سنور *sinor,* t.; سرحدّ *serhadd,* سرزمین *sèrizemîn,* p. — Limites naturelles, حدود طبیعیّه *houdoudi thabï'iïè.* — Faire la démarcation des limites, سنور کسمك *sinor kesmek,* سنوردن طشره سورمك *sinorden thachra surmek.* — Dépasser les limites de sa puissance, حدّ حکومتمی تجاوز ا *haddi hukioumetini tedjāvuz it.* — Une ambition sans limite, حدّ وحسری یوق حرص نام وشان *hadd u hasrî ioq ḥyrsi nām u chān.*

Limiter, v. a., donner des bornes, سنورلمك *sinorlèmèk,* سنور کسمك *sinor kesmek,* حدود قویمق *hou-*

doud qoïmaq, t.; تحديد ـ حدّ ا *tahdîd, hadd it*, تعيين حدود ا *ta'ïini houdoud it.* — Le prix, le déterminer, قطع بها ا *qath'ý behā it*, بهاسنى كسمك *behācini kesmek.* — Limité, e, حدودلنمش *houdoudlenmich*, منحصر *munhacyr*, محدود *mahdoud.*

Limitrophe, adj. com., سنورداش *sinordāch*, t.-p.; هم سنور *hemsinor*, همحدود *hemhoudoud.* — Les pays limitrophes, همحدود اولان مملكتلر *hemhoudoud olān memleketler.*

Limon, s. m., boue, terre, طپراق *thoprāq*, چاموری بالچق *tchāmouri bāltchyq*, چامور *tchāmour*, t.; طين *thyn*, a.; كل *guil*, p. — Le limon du Nil, طين ابليس *thyni iblís.* — Fruit, ليمون *límoun.* — Une des deux branches de la limonière, عربه اوقلردن برى *'araba oqlarinden biri*, t.

Limonade, s. f., ايلهوناطه *ilimonātha*, ليمون شربتى *límoun cherbèti*, t.

Limonadier, ère, s., شربتجى *chèrbètchi*, قهوه جى *qahvèdji*, a.-t.

Limoneux, se, adj., بالچقلو *bāltchiqlu*, چامورلو *tchāmourlu*, t.; كللو *guillu*, p.-t. — Terre limoneuse, كللو طپراق *guillu thoprāq.*

Limonier, s. m., arbre qui porte des limons, ليمون اغاجى *límoun aghādji.* — Cheval qu'on met aux limons, عربه اوقنه باغلنمش قوشوم باركيرى *'araba oqynè bāghlanmich qochoum bārguïri*, t.

Limousin, s. m., mâçon qui fait des murailles avec du moellon et du mortier, بالچق صوايجى *bāltchyq syvāïidji*, t.

Limousinage, s. m., بالچق ايشى *bāltchyq ichi*, t.

Limousiner, v. act. et n., بالچق ايشى ايشلمك *bāltchyq ichi ichlemek*, t.

Limpide, adj. com., clair, طورى *dhoury*, t.; صافى *sāfi*, a.; پاك *pāk*, p. — Eau limpide, طورى صو *dhoury sou*, صافى صو *sāfi sou.*

Limpidité, s. f., طوريلق *dhourylyq*, صافيلك *sāfilik*, a.-t.; پاكلك *pāklik*, p.-t.; صفوت *safvet*, a.

Limure, s. f., اكدلمه *eguièlemè*, t.

Lin, s. m., كتان *kitān*, كتن *kèten.* — Très-fin, كرباس *kirbās*, *kirpas*, انجه و قوى بز *indjè vè qavi bez.* — Huile de —, بزر ياغى *bèzir ïāghy.*

Linaire, s. f., ou lin sauvage, plante, نوروز اوتى *nevrouz oty*, خلصة *khalsat*, a.

Linceul, s. m., كفن *kefen*, pl. a. اكفان *ekfān*, چارشف *tchārchaf*, t.

Linéaire, adj. com., خطوطى *khouthouti*, a.

Linéal, e, adj., terme de jurisprudence, على سلك النسب بالطول *'ala silk un-neceb bith-thoul*, a.; سلك النسب بالطول اوزره *silk un-neceb bith-thoul uzrè*, a.-t.

Linéament, s. m., چهره اثرى *tchehrè ècèri*, چهره نك كوريننى پرلرى *tchehrènuñ gueurínen ïerleri*,

a.-t.; اثر *ècèr*, اثار *açār*, فراست السيما *firācet us-sīmā*, a

Linette, s. f., كتان تخمى *ketān takhoumy*, t.

Linge, s. m., toile pour le ménage, بز *bez*. — pour le corps, چاماشير *tchāmāchīr*. — Petit —, بز پارچه‌سى *bez pārtchaci*. — fin, اينجه بز *indjè bez*. — Gros —, قبا بز *qabā bez*. — de table, سفره بزى *sofra bezi*. — de cuisine, مطبخ بزى *mathbakh bezi*. — de nuit, كيچه‌لك چماشير *guīdjelik tchamāchīr*. — Changer de linge, چماشير دكشدرمك *tchamāchīr deïchturmek*.

Linger, ère, s., بزجى *bezdji*, استارجى *astārdji*, بزّاز *bezzāz*, a. — Boutique de linger, plus communément de lingère, بزّاز دكانى *bezzāz dukkiāni*.

Lingerie, s. f., commerce de linge, بزجيلك *bezdjīlik*, t.; بزازت *bezāzet*, a. — Où on vend le linge, بزجى دكانى *bezdji dukkiāni*, بزجيلر چارشوسى *bezdjīler tchārchoucy*, بزّازستان *bezzāzistān*, vulg. *bezestin*. — Où on serre le linge, بز مخزنى *bez makhzèni*, بز صقليجق اوطه *bez saqlaïadjaq odha*.

Lingot, s. m., d'or ou d'argent, كلچه *kultchè*, كليچه *kulītchè*, t.; سبيكة *sebīket*, *subukè*, a. — d'or, التون كلچه‌سى *altoun kultchèci*.

Lingotière, s. f., دوكمه‌جى قزانى *deukmèdji qazāni*, t.

Lingual, e, adj., لسانه - دله - متعلق *liçānè*, *dilè*, *mutè'allyq*, t.-a.; لسانىّ *liçānïi*, a. — Nerf lingual, دل سكرى *dil sīnīri*. — Lettres dont le son est formé par les mouvements de la langue, حروف الذلق *hourouf uz-zoulq*.

Linguiste, s. m., لسانلرى اوكرنن *liçānlari eugrenen*, t.

Linière, s. f., كتن تارلاسى *keten tārlāci*, t.

Liniment, s. m., علاجلو ياغ *'ylādjlu ïāgh*, مرهم *merhem*, مروخ *muroukh*, pl. a. مروخات *muroukhāt*.

Linon, s. m., دولبند - دلبند *dulbend*, انجه و قوى بز *indjè vè qavi bez*, t.

Linote, s. f., كتان قوشى *ketān qouchi*, t.

Linteau, s. m., است اشك *ust ichik*, اوست اشك تختهسى *ust ichik takhtaci*, t.; لجاف *lidjāf*, a.

Lion, s. m., ارسلان *arslān*, اصلان *aslān*, t.; اسد *èced*, pl. a. اساد *açād*, اسود *açoud*, شير *chīr*, p. — Lionne, ديشى ارسلان *dīchi arslān*. — Signe du lion, اسد برجى *èced bourdjou*, برج اسد *burdji èced*.

Lionceau, s. m., ارسلان ياوريسى *arslān ïāvrouçou*, ارسلانجق *arslāndjyq*, ارسلان انيكى *arslān enīgui*, t.

Lipothymie, s. f., اوغونمه *oghounma*, بايلمه *bāïlma*, t.

Lippe, s. f., صارقق دوداق *sārqyq doudāq*, t. — Avoir une lippe, صارقق دوداقلو او *sārqyq doudāqlu ol*.

Lippée, s. f. fam., اغز طولوسى

aghyz dholouçou, t.; لقمه *loqma*, اكلة *eklet*, a.

Lippitude, s. f., كوز ياشرمه‌سى *gueuz ïăcharmaci*, كوز شيرلغانى *gueuz chïrlyghăni*, كوز چپاقلنمه‌سى *gueuz tchapāqlanmaci*, t.; عمش *'amech*, رمد *remed*, a.

Lippu, e, adj. fam., بيوك *buïuk doudāqlu*, قبا دوداقلو *qabā doudāqlu*, صارقق دوداقلو *sārqyq doudāqlu*, t.; شفاهى *chufāhi*.

Liquation, s. f., باقرى ايروب *bāqyri aïrup gumuchi ma'deninden tchïqārma*, t.; قال *qāl*, a.

Liquéfaction, s. f., اريمه *èrïmè*, اريدش *èrïdich*, t.; اذابة *izābet*, ذوبان *zevbān*, a.

Liquéfier, v. a., ارتمك *eritmek*, دوكمك *deukmek*, t.; صولو ا *soulu it*, ذوب ا *zebv it*, اذابه ا *izābè it*, تحليل ا *tahlïl it*, a.-t. — Se liquéfier, اريمك *erïmek*, t.; ذوبان او *zāïb ol*, ذايب او *zevbān it*.

Liqueur, s. f.; substance liquide, صو *sou*, t.; ما *mā*, مايع *māï'*, pl. a. مايعات *maï'āt*. — Liqueur spiritueuse qui a pour base l'eau-de-vie, عنبريه *'ambèrïè*. — Liqueur fraîche, boisson rafraîchissante, شربندجى *cherïnledïdji cherbet*, au pl. اشربهٔ مبرده *eckribëï muberridè*. — Vin de liqueur, طاتلو شراب *thātlu charāb*, مثلث *mucellis*.

Liquidambar, s. m., عنبر شايل *'amberi sāïl*, a.

Liquidateur, s. m., حساب كسيجى - تميزلديجى *hiçāb kècïdji, temïzledïdji*, a.-t.; - ميزجى *mumeïïiz, munaqqyh ul-hiçāb*, a. — Commissaire liquidateur, تنقيح حسابه مأمور *tenqïhi hiçābè mèémour olān mubāchir*.

Liquidation, s. f., حساب كسلمه‌سى - تميزلمسى *hyçāb kecilmèci, temïzlemèci*, a.-t.; قطع حساب *qath'y hyçāb*, تنقيح حساب *tenqyhi hyçāb*.

Liquide, adj. com., qui coule ou tend à couler, صولو *soulu*, اقيجى *aqydji*, صويق *syvyq, seveq*, مايلو *māïlu*, t.; مايى *māï*, سايل *sāïl*. — Les substances liquides, اجرام سايله *adjrām sāïlè*. — Net, clair, تميز *temïz*, صافى *sāfi*, منقى *munaqqah*, a. — Il m'est dû tant en liquide, net, صاف ومنقح اولەرق شو قدر الدجغم وار *sāf u munāqqah olaraq chou qadar aladjaghum vār*. — Consonnes liquides, حروف لينة *hourouf lïnet*.

Liquide, s. m., صولو نسنه *soulu nesnè*, t.; مايع *māï'*, pl. a. مايعات *mā'ïāt*, موايع *mevāï'*.

Liquider, v. a., faire la liquidation d'un compte, حسابلشمق *hiçāblāchmaq*, - حسابى كسمك *hiçābi kesmek*, تميزلمك *temïzlemek*, قطع حساب ا *qath'y hyçāb it*. — ses dettes, ديون حسابنى تنقيح ا *deïoun hyçābini tenqyh it*. — une affaire, la terminer, - برايش بر مصلحت بتورمك *bir' ich, bir maslahat biturmek*.

LIQUIDITÉ, s. f., صويقلق *syvyqlyq*, t.; مايعيت *mâï'iiet*, a.

LIQUOREUX, SE, adj., طاتلو *thâtlu*, t.; حلو المذاق *halv ul-mezâq*, a. — Vin —, طاتلو شراب *thâtlu charâb*.

LIQUORISTE, s. m., عنبريه جسى *'ambèrïièdji*, t.

LIRE, v. a., parcourir des yeux ce qui est écrit, اوقمق - اوقومق *oqoumaq*, t.; - قراءت - تلاوت *qyrâet, tilâvet, mouthâle'a it*, a.-t. — à haute voix, صوت بلند ايله اوقومق *savti bulend ilè oqoumaq*. — Lire le Coran, مصحف شريفى قراءت ا *mashafi chérîfi qyrâ'et it*. — Lire pour son instruction ou pour son amusement, مطالعه ا *mouthâle'a it*. — Lire pour enseigner, درس ويرمك *ders vïrmek*, افاده ا *ifâdè it*. — Lire dans la pensée de quelqu'un, بر كمسنه نك ما فى الضميرينى كشف واستدلال ا *bir kimesnènuñ mâ fiz-zamîrîni kechf u istidlâl it*. — Faire lire, اوقتمق *oqoutmaq*.

LIS, s. m., زنبق *zambaq*, سوسن *sousen, sevsen*, a.-p.-t., vulg. *sousam*. — Oignon de lis, زنبق صوغانى *zambaq soghâni*. — Fleur-de-lis, armoiries, فرانچه سلطنتنك قديم نشانلرى - علامتلرى *firântchè salthanètinuñ qadîm 'alâmetleri, nichânlèri*.

LISBONNE, capitale du Portugal, ليزبونا *lïzbonâ*, پورتيغيز مملكتنك دار الحكومتى *portughyz memleketinuñ dâr ul-hukioumeti*.

LISÉRAGE, s. m., بر قماشك چوره سنك كى سوزنى ايشلمه سى *bir qoumâchuñ tchevrècindèki souzeni ichlèmèci*, t.

LISÉRÉ, s. m., كنار *kenâr*, t.; زه *zih*, p.-t.

LISÉRER, v. a., كنارلمك *kenârlemek*, كنار قويمق *kenâr qoïmaq*, كنار - زه چكمك *kenâr, zih tchekmek*, t.

LISERON ou LISET, s. m., plante, بر نوع صارمشق اوتى *bir nev'y sârmachyq oty*, چاك چچكى *tchâñ tchitchègui*. — Petit scarabée, اصمه قوردى *asma qourdy*.

LISEUR, SE, s., اوقويه جى *oqoüïidji*, چوق اوقويه جى *tchoq oqoüïidji*, t.; قرّا *qarrâ*, a.

LISIBLE, adj. com., اوقنور *oqounour*, اوقنمه سى قولاى *oqounmaci qolâï*, t.

LISIBLEMENT, adv., اوقنه بيله جك وجه اوزره *oqouna bîlèdjek vedj uzrè*, اوقونه بيله جك قدر *oqonna bîlèdjek qadar*.

LISIÈRE, s. f., extrémité de la largeur d'une étoffe, اوج *oudj*, t.; كنار *kenâr*, دامن *dâmen*, اتك *ètek*. — du drap, چوقه نك كنارى *tchoqanuñ kenâri*. — de toile, بز كنارى *bez kenâri*. — d'un bois, اورمان كنارى *ormân kenâri*. — Extrémité d'une province, d'un pays considéré comme limitrophe d'un autre, سنور باشى *sinor bâchi*. — Lisières, cordons attachés à la robe d'un enfant, چوجقلره مخصوص اولان ثوب زمامى *tchodjouqlara makhsous olân sevb zimâmi*. — Se laisser mener à la lisière, زمام اختياريني اخرك بديه تسليم ا *zimâmi*

ikhtiārīni akheruñ ïedïnè teslïm it.

Lisse, adj. com., uni, poli, دوز *duz*, دبدوز *dubduz*, یالچین *ïāltchïn*, t.; املس *emles*, a. — Lissé, مهره‌لو *muhrèlu*, جلالو *djilālu*. — Lisse comme du verre, شیشه کبی املس و هموار *chïchè guibi emles vè hemvār*.

Lisser, v. a., مهره‌لمك *muhrèlemek*, دوزلتمك *duzeltmek*, t.; مصقللمق *masqallamaq*, a.-t. — Papier lissé, مهره‌لو کاغد *muhrèlu kiāghyd*. — Lisser la toile, بزی دوزلتمك - مهره‌لمك *bezi duzeltmek, muhrèlemek*.

Lisseur, s. m., مهره‌لیجی *muhrèleïidji*, محره اوریجی *muhrè ourïdji*.

Lissoir, s. m., مهره *muhrè*, p.; مصقل *mysqal*, مصقلة *mysqalet*, a.

Liste, s. f., دفتر *defter*, vulg. *tefter*, pl. a. دفاتر *dèfātir*. — La liste détaillée de divers objets, اشیای متنوعه‌نك مفصّل دفتری *echïāï mutenevvi'anuñ mufassal defteri*. — La liste civile, somme assignée à la dépense annuelle du souverain, جیب همایون مالی *djeïbi humāïoun māli*.

Lit, s. m., tout ce qui compose le meuble sur lequel on dort, on repose, یتاق *ïatāq*, دوشك *duchek*, t.; فراش *firāch*, a. — de plumes, پوپله دوشکی *poupla duchègui*. — de repos, کروت *kèrèvet*, صفه *soffa*, استراحت صفه‌سی *istirāhat soffaci*. — Bois de —, یتاق سریری - کروتی *ïatāq serïri, kèrèveti*. — Faire le —, دوشك یاپمق *duchek ïāpmaq*. — Faites mon lit, دوشکمی یاپ *duchègnimi ïāp*. — Garder le —, دوشکلی یاتمق *duchektè ïātmaq*, صاحب فراش اول *sāhib firāch ol*. — Se mettre au —, یتاغه وارمق *ïatāgha vārmaq*. — Se lever du lit, یتاقدن قالقمق *ïatāqten qālqmaq*. — Au fig., mariage, فراش *firāch*. — Les enfants du premier lit, فراش اوّلدن اولان اولاد *firāchi evvelden olān evlād*. — Lit nuptial, فراش الزفاف *firāch uz-zifāf*. — Lit, tout lieu où l'on se couche, یاتاجق یر *ïatadjaq ïer*. — Son lit est un fumier, منامی بر مزبله‌در *menāmi bir mezbelèdur*. — Lit de rivière, بر چایك اقاجق یری *bir tchāïuñ aqādjaq ïeri*, t.; مجرای نهر *medjrāï nehr*, a. — de pierres, طاش دوشمه‌سی *thāch duchèmèci*. — Couche d'une chose étendue sur une autre, قات *qāt*, فرش *ferch*. — Un lit de terre et un lit de sable, بر فرش طپراق ایله - بر فرش قوم *bir ferch thoprāq ilè, bir ferch qoum*.

Liteaux, s. m. pl., lieu où se repose le loup pendant le jour, کوندوز قوردك یتاجق یری *gunduz qourduñ ïatadjaq ïeri*. — Raies colorées sur certaines serviettes, مقرمه اوزرنده اولان رنکلو چیزکی *maqrama uzerindè olān renglu tchïzgui*, t.

Literie, s. f., دوشك - یتاق طاقمی *duchek, ïatāq thāqymi*, t.

Litharge, s. f., مرداسنك *murdācenk*, مرده‌سنك *murdècenk*, مرداسنج *murdācendj*, a.: مرتك *murdek, mertek*. — d'or, التون تواليی *āltoun tevāli*. — de plomb, قورشون کوپکی *qourchoun keupugui*.

Lithiasie, s. f., formation de la pierre dans le corps humain, بدن انساندہ طاش پیدا ـ اولمہ *bedeni insāndè thāch peïdā, olma*, t.; تكوّن الحصاة *tekewun ul-haçāt*, a.

Lithocolle, s. f., طاش یالیمی *thāch ïālymi*, t.; لزاق الحجر *lezāq ul-hadjer*, a.

Lithographe, s. m., طاشباصمہ جیسی *thāch bāsmadjïci*, t.

Lithographie, s. f., طاش بصمہ جیلك *thāch basmādjïlik*, لیتوغرافیہ *litografïa*, t.

Lithologie, s. f., معرفت الاحجار *ma'rifet ul-ahdjār*, a.

Lithotritie, s. f., مثانہدہ اولان طاش سحق ایلمہسنك فنی *meçānèdè olān thāch sahq eïlemècinuñ fenni*, a.-t.

Litière, s. f., sorte de voiture, تخت روان *takhti revān*, p.; محفہ *moukhaffè*, a. — Paille qu'on met sous les chevaux, صمان یا فشکی دوشمہسی *samān ïā fichki duchemèci*, t. حیوان التنہ قونلان اوتلق دوشکی *haïvān altinè qonoulān otlouq duchegui*.

Litigant, e, adj., دعواجی *da'vādji*, a.-t.; مدّاعی *mudā'y*, pl. a. مدّعیون *muddi'ïoun*.

Litige, s. m., contestation en justice, غوغا *ghavghā*, دعوا *da'vā*, منازعہ *munāze'a*, a.; دعواجیلق *da'vādjïlyq*, a.-t. — Bien en litige, منازع فیہ بر ملك *munāzi' fïhi bir mulk*. — Tout genre de contestation, چکشمہ *tchekichmè*, مجادلہ *mudjādelè*, pl. a. مجادلات *mudjādelāt*.

Litigieux, se, adj., نزاعلو *nizā'lu*, a.-t.; غوغالو *ghavghālu*, t. — Affaire litigieuse, مصلحت منازع فیہا *maslahati munāzi' fïhā*.

Litre, s. m., بر نوع حبوبات اولچیسی *bir nev'y houboubāt eultchuçu*, t.

Litron, s. m., شنیك ـ شنك *chinik*, t.; نصیف *nacyf*, a.

* Littéraire, adj. com., علمیہ *'ylmè mute'allyq*, علوم متعلق *'ylmè mute'allyq*, و ادابہ دائر ـ متعلق *'ouloum u ādābè dāïr, mute'allyq*, a.-t.; علمی *'ylmïi*, a. — Dispute littéraire, مباحثہ علمیّہ *moubāhacèï 'ylmïiè*.

Littéral, e, adj., لغوی *loughavi*, تخت اللفظ *takht ul-lafz*, a. — Sens littéral, معنای لغوی *ma'nāï laghvi*, لغت معناسی *loughat ma'nāci*. — Explication littérale, تخت اللفظ اولان شرح و تفسیر *takht ul-lafz olān cherh u tefsïr*.

Littéralement, adv., حرفی حرفنہ *harfi harfinè*, a.-t.; بحرف *harf beharf*, a. — Il faut expliquer cela littéralement, بوکا لفظا بلفظ معنا ویرمك اقتضا ایدر *bouñā lafzen bilafziñ ma'nā vïrmek iqtizā ider*.

Littéralité, s. f., سوزك معناسندن ایرلمامزلق *seuzuñ ma'nācinden aïrilmāmazlyq*, t.-a.; تبعیّة اللغوی بمعناه *tab'ïiet bema'nāï ul-laghvi*, a.

Littérateur, s. m., اوقمش اوقومسی کمسنہ *oqoumich kimesnè*, اوقومسی چوق *oqoumaci tchoq*, t.; اهل عالم دانش *ehli dānich*, a.-p.; عالم الادبیّات *'ālim ul-edebïiāt*, a.

Littérature, s. f., connaissance des belles-lettres, ادبيّاتك بيلشى *edebïiātuñ bïlichi*, آداب *ādāb*, معرفت *ma'rifet*, معرفة الادبيّات *ma'rifet ul-edebïiāt*, معارف ادبيّه *me'ārifi edebïiè*, a. — Avoir beaucoup de littérature, ادبيّاتده كثير المعلومات او *edebïiāttè kecïr ul-ma'loumāt ol.* — L'ensemble des productions littéraires d'une nation, كتب ادبيّه *koutoubi edebïiè.* — La littérature française, فرانسه‌لونك كتب ادبيّه‌لرى *frānçalunuñ koutoubi edebïièleri.*

Littoral, s. m., pays le long des côtes, ساحلده اولان مملكتلر *sāhyldè olān memleketler*, t.

Littoral, e, adj., ساحله يتشق *sāhilè bitichyq*, t. — Poissons littoraux, كنار دزياده بولنان بالقلر *kenāri derïādè boulounān bālyqler.*

Liturgie, s. f., لتوريا *litourïā*, gr.; قداس شريف *qoudāci cherïf*, a.

Liturgique, adj. com., لتوريايه متعلق *litouriāïè mute'allyq*, t.

Liure, s. f., عربه ايپى *'araba ipi*, t.

Livèche ou Sermentaire, s. f., plante, سلام اوتى *selām oty*, t.; لغوستقون *loghostyqon*, t.; الجدان رومى *el-djèdāni roumi*, a. — Voy. Sermentaire.

Livide, adj. com., مور *mor*, بوزارمش *bozārmich*, قرارمش *qarārmich*, صارو *sārou*, كوك *gueuk*, قرامتى مور *qarāmty mor*, قرامتق *qarāmtaq*, t.; اسربى اللون *usrubi ul-levn*, a. — Lèvres livides, مور دوداق *mor doudāq.*

Lividité, s. f., مورلق *morlyq*, قرامتى مورلق *qarāmty morlyq*, كوكلك *gueuklik*, بره *bèrè*, t.; لون اسربى *levni usrubïi*, a.

Livourne, ville et port de Toscane, الغورنا *alighornā*, لغورن *leghorn*, ليوورنو شهرى *lïvourno chehri.*

Livraison, s. f., action de livrer une chose vendue, ويرمه *vïrmè*, t.; تسليم *teslïm*, pl. a. تسليمات *teslïmāt.* — Pleine et entière livraison, تسليم تامّ وكامل *teslïmi tāmm u kiāmil.* — En terme de librairie, une partie d'un ouvrage, جزء *djuz'.* — La première livraison d'un ouvrage, بصلان كتابك تسليم اوّلى *bacylān kitābuñ teslïmi evveli.*

Livre, s. m., volume, كتاب *kitāb*, pl. a. كتب *kutub*; نامه *nāmè*, p. — imprimé, بصمه كتاب *basma kitāb.* — manuscrit, ال يازوسى كتاب *el ïāzoucy kitāb.* — relié, كتاب مجلّد *kitābi mudjelled.* — Composition élégante, انشا *inchā*, تأليف *téélïf.* — Traité, رساله *riçālè*, pl. a. رسالات *riçālāt.* — Livre de compte d'un marchand, حساب - محاسبه دفترى *hiçāb, mouhācebè defteri*, دفتر *defter*, مسوّده *mucevvedè.* — d'un négociant, بازركان دفترى *bāzirkiān defteri.* — de dépense, مصرف دفترى *masraf defteri*, a. — Subdivision principale d'un ouvrage, جزء *djuz'*, pl. اجزا *edjzā.* —

Le premier, le second livre, جزء اوّل *djuz'i evvel*, جزء ثانی *djuz'i sāni*. — Au fig., le livre du monde, source principale d'instruction, درس عبرتنمای احوال عالم *dersi 'ybretnumāï ahvāli 'ālem*. — A livre ouvert, sans avoir besoin d'étudier, بر باقشده *bir bāqychta*.

Livre, s. f., poids de seize onces, لدره *lèdrè, lidra*, فوند *fond*. — Poids qui en Égypte contient vingt onces, رطل *rothl*. — Livre de vingt sous, aujourd'hui le franc, بر فرانك *bir frānk*, تخمینا دورت غروش *takhmínen dort ghourouch*.

Livrée, s. f., خذمتكار لباسی *khizmetkiār libāci*, اتباع اوروباسی *etbā' ouroubāci*, خذمتكارلرك رسم لباسلری رنكی *khyzmetkiārleruñ resmi libāsleri rengui*.

Livrer, v. a., mettre en possession, تسليم ا *teslím it*, a.-t.; ويرمك *vírmek*, t.; يدينه تسليم ا *ïèdínè teslím it*. — Livrer passage, يول ويرمك *ïol vírmek*. — bataille, جنك ويرمك *djenk vírmek*. — Livrer, abandonner une ville au pillage, بلدهٔيی يغمايه ويرمك *beldèï ïaghmāïè vírmek*. — Abandonner, براقمق *brāqmaq*. — Livré, e, part., تسليم اولنمش *teslím olounmich*, ويرلمش *vírilmich*. — Se livrer, se rendre, كندوسی تسليم ا *kenduci teslím it*, a.-t. — S'appliquer, مشغول او *mechghoul ol*, a.-t.; چالشمق *tchālichmaq*, دورشمك *duruchmek*. — Se livrer à la joie, سونمك *sevinmek*. — Se livrer à ses passions, هوای نفسه - تسليم نفس ا *havāï nefsè teslími nefs it*.

Livret, s. m., كتابجق *kitābdjyq*, a.-t.; كتابجغز *kitābdjighyz*, t.; كتاب صغير *kitābi saghyr*, a.

Lobe, s. m., terme d'anatomie, pièce molle de certaines parties du corps des animaux, رعامی *ru'āma*. — du poumon, آق جكر يوشغی *āq djiguier ïouchaghy*, جكر كوشه *djiguer kieuchè*. — Bout de l'oreille, قولاق يمشغی *qoulāq ïoumuchaghy*. — Semences et fruits de certaines plantes, يارمه تخم *ïārma tokhoum*, يارمه يمش *ïārma ïemich*, فلقة *filqat*, pl. a. فلق *fuluq*.

Lobule, s. m., فلقة صغيرة *filqati saghyrè*, a.

Local, s. m., disposition des lieux, يرك - مكانلرك حالی *ïeruñ, mekiānleruñ hāli*, يرك كيفيّت حالی *ïeruñ keïfïièti hāli*. — Demeure, قونـاق *qonāq*, t.; مكان *mekiān*, a.

Local, e, adj., يره - مكانه مخصوص *ïèrè, mèkiānè makhsous*, يرلو *ïerlu*, t.; مكانی *mekiāni*, محلّی *mahalli*. — Coutume locale, بر مكانه مخصوص اولان عادت *bir mekiānè makhsous olān 'ādet*.

Localement, adv., مكانه متعلّق *mekiānè mute'allyq*, a.-t.

Localisation, s. f., مكانه اويدرمه *mekiānè ouïdourma*, t.

Localiser, v. a., مكانه اويدرمق *mekiānè ouïdourmaq*, t.

Localité, s. f., يرك - مكانلرك احواللری *ïèruñ, mekiānleruñ ahvālleri*, يره متعلّق اولان نسنه‌لر

ïèrè mute'allyq olān nesnèler, يركه اقتضاى حالى *ïeruñ yqtizāï hāli*. — Les lieux, يرلر *ïerler*, محل *mahall*.

Locar, s. m. Voyez Épeautre.

Locataire, s. com., كراجى *kirādji*, t.; مستأجر *mustéédjir*, pl. a. مستأجرين *mustéédjirīn*.

Locatif, ive, adj., كراجى يه دوشن *kirādjiïè duchen*, t. — Réparations locatives, مستأجره عائد اولان تعميرات *mustéédjirè 'āïd olān ta'mīrāt*.

Location, s. f., action de prendre ou de donner à loyer, كرايه ويرمكلك *kirāïè vīrmeklik*, كرا *kirā*, t.; اجار *idjār*, a.

Loch, s. m., petit poisson, انشا *anchā*, خبسى بالق *khabsi bālyq*. — Instrument qui sert à mesurer la vitesse d'un navire, كمينك يولنى اولچه جك ايب *guemīnuñ ïolyni eultchedjek ip*, t.

Locher, v. n., نعل اوينامق *na'l oïnāmaq*, t.

Lochies, s. f. pl., لخوسه لق قانى *lokhouçalyq qāni*, t.; دم النفاس *dem un-nefās*, a.

Locomobilité, s. f., برشيئك يرندن چيقارمه نك ـ قالدرمه نك قابليتى *bir cheïuñ ïerinden tchīqārmanuñ, qāldurmanuñ qābilïieti*, t.-a.; قوت التحريك *qouvvet ut-tāhrīk*, a.

Locomotif, ive, adj., qui change, qui peut être changé de place, يرندن قالدرلور ـ چيقارلور *ïerinden qāldyrilur, tchīqārilur*. — Qui a la puissance de déplacer et de faire marcher, يرندن چيقاروب يورودر *ïerinden tchīqārup ïurudur*, a.-t.; محرك *mouharrik*, a. — Machine locomotive, اردينه عربه لر چكن واپور التى *ardīnè 'arabalar tcheken vāpor aleti*.

Locomotion, s. f., faculté de se mouvoir, قملدانمق قوتى *qymildānmaq qouvveti*. — de changer de lieu, تبديل مكان قوتى ـ قابليتى *tebdīli mekiān qouvveti, qābilïieti*.

Locution, s. f., expression, سوز *seuz*, سويليش *seuïleïch*, t.; كلام *kelām*, تعبير *ta'bīr*. — élégante, اصطلاح *ysthilāh*, a. — impropre, تعبير نابجا *ta'bīri nābedjā*.

Lodier, s. m., ارى يورغان *iry ïourghān*, يتاق اورتوسى *ïatāq eurtuçu*, t.

Lof, s. m., la moitié du vaisseau qui est au vent, روزكار طرفنده اولان كمى اورتالغى *rouzguiār tharafindè olān guèmi ortālyghy*.

Lofer, v. n., اورسايه يا پوجه يه يلكنى دوندرمك *orçāïa ïā podjaïa ïlkeni deundurmek*, t.

Logarithme, s. m., لغاريتمه *loghārītmā*, t.

Logarithmique, adjectif com., لغاريتمه حسابنه متعلق *loghārītma hyçābinè mute'allyq*, t.

Loge, s. f., petite hutte, قالبه *qāliba*, قالوه *qāliva*, قولبه *qouloubè*. — Petite chambre, اوطه جق *odhadjyq*. — de spectacle, قومديه ده اوتورجق مكان مخصوصى *qomedïada otouradjaq mekiāni makhsouci*, ملعبه نك حجره سى *mula'ebènuñ heudjrèci*. — de portier, قپوجى

اوطـــهســـى *qapoudji odhacy.*

Logeable, adj. com., اوتوريلـور *otourílur,* ساكن اولجـــق *sākin oladjaq,* a.-t.; قونجـق *qonadjaq,* t.; قابل سكنا *qābili sukenā.* — Qui n'est pas logeable, قابل سكنـــا اولميان *qābili sukenā olmaïān.*

Logement, s. m., اوتورجـق ير *otouradjaq ïer,* بر كمسنه نـــك اوتورديغى ير *bir kimesnènuñ otourdíghi ïer,* قوناق *qonāq,* t.; خانـه *khānè,* p.; مكان *mekiān,* مسكـــن *mesken,* pl. a. مساكـــن *meçākin,* محـــل اقامـت *mahalli iqāmet.* — Logement des gens de guerre, عسكرى قوناغى *'askeri qonāghy.* — Logis marqués en voyage pour le roi, pour la cour, قوناق يرى *qonāq ïeri,* t.

Loger, v. n., habiter, اوتورمـق *otourmaq,* طورمـــق *dhourmaq,* قونمق *qonmaq,* t.; ساكن - مقيم - متمكـــن او *sāqin, mouqym, mutemekkin ol,* تمكـن ا *temekkun it.* — Loger chez soi, كندو خانه سنـــده اوتورمق *guendu khānècindè otourmaq.* — Loger à la belle étoile, coucher dehors, كيجه اچيقده ياتمق *guídjè atchyqta ïātmaq,* a.-t. — Aller loger quelque part, descendre à, نزول ا *nuzoul it,* a.-t. — v. a., donner à loger, اوترتمق *otourtmaq,* قوندرمق *qondurmaq,* قونـــاق ويرمك *qonāq vírmek,* t.; اسكان ا *iskiān it,* تسكين ا *teskín it,* a.-t. — Se loger, مكان طوتمـــق *mekiān thoutmaq.* — Se bâtir une maison, كندوسى ايچون بر او بنـــا ا *guenduci itchun bir ev binā it.* — Logé, e, قونمش *qonmich,* قوندرلمـــش *qondurilmich,* متمكـن *mutemekkin,* مقيم *muqym.*

Logeur, s. m., قوناقجـــى *qonāqtchi,* t.

Logicien, s. m., منطق بيلـور *manthyq bílur,* a.; منطقـــى *manthyqy,* pl. a. منطقيـــون *manthyqïioun,* اهل علم منطـق *ehli 'ilmi manthyq,* a.

Logique, s. f., منطق *manthyq,* علم منطق *'ilmi manthyq.* — naturelle, منطق ذاتـــى - جبلى *manthyqy zāti, djibilli,* a.

Logique, adj. com., منطقى *manthyqïi,* a.

Logiquement, adv., علم منطقى اوزره *'ilmi manthyqy üzrè,* a.-t.; على موجب المنطـــق *'ala moudjib al-manthyq.*

Logis, s. m., habitation, او *ev,* t.; مكان *mekiān,* a.; خانـه *khānè,* مسكن *mesken.* — Beau logis, كوزل او *guzel ev.* — Grand —, مسكـــن كبيـــر *meskeni kebír.* — Petit —, مسكن صغيـــر *meskeni saghyr.* — Changer de logis, تبديل منـــزل ا *tebdíli menzil it.*

Logogriphe, s. m., معمّـا *mou'ammā,* لغز *laghaz,* pl. a. الغاز *alghāz,* لغز بمقطعات اللفـظ *laghaz bimouqaththy'āt ul-lafz.*

Logomachie, s. f., لفظ اوزرينـــه نزاع *lafz üzerínè nizā',* a.-t.

Loi, s. f., pl. Lois, قانـون *qānoun,* pl. a. قوانين *qavānín,* شريعة *cheri'et,* شرع *cher'i.* — La loi sacrée, divine, شريعة شريفه *chèri'ati*

cherîfè, شريف شرع *cher'i cherîf*. — Établir une loi, قانون وضع *vaz'i qānoun it*. — Observer la loi, قانونى وقايه ا *qānouni viqāïè it*. — qui prescrit la circoncision, تعمم سنتى *te'ammum sunnèti*. — Judaïque, ناموس عبرانى *nāmouci 'ibrāni*, تورات *tevrāt*, a. — Homme de —, اهل شرع *ehli cher'i*, اهل فقه *ehli fiqh*, a. — Conformément à la loi, شرع شريفه - موافق موجبنجه *cher'i chèrîfè*, - *muvāfyq*, *moudjebindjè*, مشروع *mechrou'*. — Contraire à la loi, خلاف شرع *khilāfi cher'i*, خلاف شرع شريف *khilāfi cher'i cherîf*. — Loi ou précepte divin, فرض *farz*. — La loi naturelle, حكم طبيعت *hukm thabî'at*, pl. احكام طبيعيه *ahkiāmi thabî'iïè*. — Les lois de la guerre, احكام و قوانين حربيه *ahkiām u qavānini harbiïè*. — Faire la loi, ordonner avec autorité, حكم وحكومت ا *hukm u hukioumet it*. — Faire loi, en tenir lieu, بدل قانون او *bedeli qānoun ol*. — La coutume fait loi, عادت بدل قانون اولور *'ādet bedeli qānoun olour*. — Loi, puissance, autorité, بيورمه حكومت *houïourma*, *hukioumet*. — Règle, principe, قاعده *qā'idè*, pl. قواعد *qavā'yd*. — Les lois de la bienséance, قواعد مرعيهٔ حسن ادب *qavā'yd mer'iïèi husni edeb*. — de la société, قواعد مرعيهٔ معاشرت *qavā'ydi mer'iïèi mou'ācheret*. — du mouvement, قواعد حركت *qavā'ydi hareket*.

Loin, adv., préposit. de lieu, de temps; à grande distance, - اوزاق ازاق *ouzāq*, - ايراق *irāq*, t.; بعيد *ba'îd*, a.; دور *dour*, p. — Loin de la maison, اودن اوزاق *evden ouzāq*. — de moi, بندن اوزاق *benden ouzāq*. — Aller —, اوزاغه كتمك *ouzāgha gnitmek*. — Demeurer loin, محل بعيده اقامت ا *mahalli ba'îttè iqāmet it*. — De loin, اوزاقدن *ouzāqtan*, اراقدن *irāqtan*. — Voir de loin, ايراقدن كورمك *irāqten gueurmek*. — Parler de loin, دوردن سويلمك *dourden seuïlemek*. — De près et de loin, نزديك قربًا و بعدًا و دور *nezdîk u dour*, *qourben ou bou'den*. — Éloigner, renvoyer loin, et tirer en longueur, اوزاق يره - اوزاغه صالمق *ouzāq ïèrè*, *ouzāgha sālmaq*. — Loin, impossible, peu probable, بعيد *ba'îd*. — Il n'est pas impossible que, بعيد دكلدر كه *ba'îd deïldur ki*. — Aller loin, faire fortune, ايلرولنمك *ilerulenmek*, اقباله وارمق *iqbālè vārmaq*. — Cette place le mènera loin, بو منصب ايلرولنمسنه سبب اولهجغى دركاردر *bou mansyb ilerulenmècinè sebeb oladjaghy der kiārdur*. — Pousser loin sa haine, son ressentiment, بغض وعداوتنى حددن بيرون ا *boughz u 'adāvetini hadden bîroun it*. — Loin, temps reculé, ايراق وقت *irāq vaqyt*, زمان بعيد *zemāni ba'îd*. — Parents de loin, اوزاقدن اقربا *ouzāqtan aqrabā*. — Bien loin, tant s'en faut, بونى ايتمك شويله طورسون *bounou itmek cheuïlè dhoursoun*. —

Loin de prendre mon parti, il est çontre moi, بكا صاحب چيقمـــق شويله طورســون بنم عليهمـدر *bañā sāhip tchyqmaq cheülè dhoursoun benum 'aleïhimdur.*

Lointain, s. m., éloignement, اوزاقلق *ouzāqlyq*, ايراقلق *irāqlyq*, بعد مسـافـه *ba'di muçāfè*, t.; بعد *bou'd*, a. — Regarder dans le lointain, اوزاقلغه نظرا ـ باقمق *ouzāqlygha nazar it, bāqmaq.*

Lointain, e, adj., très-éloigné, پـــك اوزاق *pek ouzāq*, اوزون اوزاق *ouzoun ouzāq*, ايرقلق كـــى *iraqta ki.* — Des régions et des climats lointains, اقطار و اقاليم بعيك *aqthār ù eqālīmi ba'ídè.*

Loir, s. m., كمه سچانى *guèmè sitchāni*, تارلـــه صچانى *tārla sitchāni*, t.; زبابة *zebābet*, a.

Loisible, adj., جايز *djāīz*, مباح *mubāh.* — Cela n'est pas loisible, بو شئ جائز دكلـــدر *bou cheï djāïz deïldur.*

Loisir, s. m., temps dont on peut disposer, خالى ـ بوش وقت *khāli, boch vaqyt*, ايشسزلك وقت *ichsyzlik vaqyt.* — Avoir du loisir, بر كمسنه نـك وقت فراغى او *bir kimesnènuñ vaqty firāghy ol.* — Vous ferez cela à votre loisir, شونى بـــر وقت خاليده ايلك جكسكز *chounou bir vaqty khālièdè idèdjeksiñyz.* — Commodité, حضور *houzour*, a. — A loisir, commodément, حضور ايله *houzour ilè*, حضورلوجه *houzourludjè.* — Espace de temps suffisant pour faire une chose, وقت *vaqt*, مهلت *muhlet.* — Cet ouvrage demande du loisir, بو ايش مهلـــت مديكايه محتاجدر *bou ich muhleti medidèïè muhtādjtur.* — Dans un moment de loisir, بر راحتلو وقتـــك *bir rāhatlu vaqyttè.*

Lok, s. m., لعوق *la'ouq*, pl. a. لعوقات *la'ouqāt.*

Lombagie, s. f., بل ضعيفلغى *bel za'īflyghy*, t.

Lombaire, adj. com., يانجوق اتلرينه متعلق *īāndjouq etlerînè mute'allyq*, a.-t.; صلبى *soulbi*, a.

Lombes, s. m. pl., قوشاق يرى *qouchāq ïeri*, بل ـ بيل *bel*, يانجق اتلـــرى *ïāndjouq etleri*, t.; صلب *soulb*, مأكم *méékem*, sing., a. مأكمة *méékemet.*

Lonchite, s. f., بر نوع قويرقلو يلدز *bir nev'y qouïrouqlu ïildyz*, t.

Lonchitis ou Lonkite, s. f., لنخطوس *lonkhouthous*, a.

Londres, ville, لوندره *londra, loundira*, لونـدره شهـــرى *londra chehri.*

Londrin, s. m., انكليز چوقه نك تقليدى *ingliz tchoqanuñ taqlídi*, t.

Long, ue, adj., qui a de la longueur, اوزون *ouzoun*, t.; طـــويل *thavil*, a. — Un peu —, اوزونجه *ouzoundjè.* — Fort —, پك اوزون *pek ouzoun*, غايتلك اوزون *ghāïetlè ouzoun.* — Barbe longue, اوزون صقـــال *ouzoun saqāl.* — Rue —, اوزون سوقاق *ouzoun soqāq.* — Habit long, لبـاس طـــويـــل *libāci thavil.* — Qui a la barbe longue, اوزون صاقللـو *ouzoun sāqallu.* — Qui a un long cou, اوزون بويونلـو *ouzoun boïounlu.* — Longue discus-

sion, مباحثة مديك *mubāhacèï medîdè*. — Un *ā* long, الف ممدود *elifi memdoud*. — Long, grand de taille, اوزون بويلو *ouzoun boïlu*, طويل *thavîl*. — Qui dure longtemps, اوزون *ouzoun*, مديد البقا *ul-baqā*, چوق طايانور *tchoq dhāïāneur*, چوق سورر *tchoq surer*. — L'hiver est long, قيش اوزوندر *qych ouzoundur*. — Lent, tardif, كيچ *guetch*, كيچ ـ اغر حركتلو *guetch, aghŷr harèketlu*, اغر دپرنيجي *aghyr tèprènidji*, اغر-كيچ طاوراتور *aghŷr, guetch dhāvrāneur*, بطي الحركه *bathy ul-harekè*. — Longueur, اوزونلق *ouzounlyq*, t.; طول *thoul*. — Cela a trois coudées de long, بونك اوچ ذراع طولى واردر *bounuñ utch zirā' thouly vārdur*. — Mettre une chose en long, برشيئ اوزونلغنه وضع ا *bir cheï ouzounlyghyna vaz' it*. — Se coucher tout de son long, بسبتون اوزونلغنه ياتمق *busbutun ouzounlyghyna ïātmaq*. — Le long du chemin, يولك اوزونلغنه *ïoluñ ouzounlyghyna*. — Le long du fleuve, نهرك كنارندن *nehruñ kenārinden*. — En long et en large, اوزونينه وايشنه *ouzouninè vè ininè*, طولا و عرضا *thoulen vè 'arzen*. — De longue main, چوقدن *tchoqtan*, t.; چوق زماندنبرو *tchoq zemāndenberu*, a.-t.; من قديم الايام *min qadîm ul-eïiām*. — Le long, durant, مادام *mādām*. — Tout le long de l'année, مادام مدة السنه *mādām muddet us-senè*. — A la longue, وقت زمان ايله *vaqyt zemān ilè*, مرور زمان ايله *murouri zemān ilè*, كيدرك *guidèrek*.

Longanime, adj. com., صبور و قرارى اولان *sabr u qarāri olān*, صبور *sabour*, a.; مرحمتلو *merhametlu*.

Longanimité, s. f., clémence d'une grande âme, صبر و قرار *sabr u qarār*, حلم *lylm*, مرحمت *merhamet*. — Clémence de Dieu qui différe de punir, امهال المجازات *imhāl ul-medjāzāt*.

Longe, s. f., morceau de cuir coupé en long, قايش *qāïch*, يولتار *ïoltār*. — Mener à la longe, قايش ايله چكوب كوتورمك *qāïch ilè tchekup gueuturmèk*. — Longe de veau, بوزاغينك اوكرغه‌سى *bouzāghynuñ oñourghaci*, بوزاغينك صرتى كچدى *bouzāghynuñ syrti ketchèci*, t.

Longer, v. a., قى صره يوريمك ـ كتمك *qiy syra ïurûmek, guitmek*, بويدن بويه وارمق *boïdan boïa vārmaq*. — la rivière, نهرك كنارندن كتمك *nehruñ kenārinden guitmek*.

Longévité, s. f., عمر اوزونلغى *'eumr ouzounlyghy*, a.-t.; امتداد العمر *imtidād el-'eumr*, طولة العمر *thoulet el-'eumr*, a.

Longicornes, s. m. pl., اوزون بوينوزلو بوجكلر *ouzoun boïnouzlu beudjeklèr*, t.

Longimétrie, s. f., فن المساحة الاطوال *fenn ul-meçāhat ul-athoāl*.

Longitude, s. f., طول *thoul*. — d'un lieu, بر يرك طولى *bir ïèruñ thouly*, a.-t. — Prendre les degrés

de longitude, درجات طولی اخذ ا *deredjāti thouly akhz it.*

Longitudinal, e, adj., اوزون *ouzoun*, t.; طولانـــی *thavlānīi*, مستطیل *mustethyl*, a.

Longitudinalement, adverbe, اوزونلغنه *ouzounlyghynè*, اوزونجه *ouzounindjè*, t.; اوزره طولی *thouly uzrè*, a.-t.; طولا *thoulen*, a.

Longtemps, adv., چوق زمان *tchoq zemān*, نیجه زمان *nidjè zemān*, t.; مدّت مدید *muddeti medīdè*, طول زمان *thouly zemān*, a. — Êtes-vous resté longtemps? چوق اوتوردیکز مـــی *tchoq otourdouñyz my*. — Depuis longtemps, چوقدن *tchoqtan*, چوقدنبرو *tchoqtun bera*. — Y a-t-il longtemps que vous êtes venu? چوقدنمی کلدکز *tchoqtanmy gueldiñyz*, چوق اولدیمی کلهلی *tchoq oldymi guelely*.

Longuement, adv., اوزون اوزادی *ouzoun ouzādi*, t.; طویلا *thavīlen*, علی وجه التطویل *'ala vedjh uth-thavīl*.

Longuet, te, adj., اوزونجه *ouzoundjè*.

Longueur, s. f., étendue en long, اوزونلق *ouzounlyq*, t.; طول *thoul*, pl. a. اطوال *athvāl*. — La longueur d'un bâton, عصانک طولی *'açānuñ thouly*. — Durée du temps, امتداد *imtidād*, طول زمان *thouly zemān*. — La longueur des jours et des nuits, لیل و نهارک طولی *leïl u nehārun thouly*. — Lenteur, اوزاتمه *ouzātma*, کوشکلـــک *guevcheklik*, مطاولة *mouthāvelet*. — Retard, délai, عوق *'avq*, تأخیر *téékhīr*, a. — Traîner en longueur, اکلنمک *cïglenmek*, اوزاتمق *ouzātmaq*, — عوق تأخیرا *'avq, téékhīr it*, a.-t.

Longue-vue, s. f., اوزون دوربین *ouzoun dourbīn*, t.

Lopin, s. m., لقمه *loqma*, پارچه *pārtcha*, t.

Loquace, adj. com. Voy. Bavard.

Loquacité, s. f., یاکشقلق *iāñchaqlyq*, کوزلـــک *guevezèlik*, t.; لافزنلک *lāfezanlik*, p.-t.; کثرت الکلام *kesret ul-kelām*.

Loque, s. f., پچاوره *patchāvra*, پارچه *pārtcha*, بز پارچه ســـی *bez pārtchaci*, t.

Loquet, s. m., مندل ـ منـــدال *mandal*, قپو مندلی *qapou mandali*, دمر سورمه *dèmir surmè*, t.

Loqueteau, s. m., کـوچـــک مندال *kutchuk mandāl*, t.

Loquette, s. f., terme populaire, پارچه جق *pārtchadjyq*, t.

Lord, s. m., انکلیز بکی *inglīz beïi*, t.

Lorgner, v. a., regarder du coin de l'œil, کوز اوجیله باقمق *gueuz oudjou ilè bāqmaq*, چالـوب المـه باقمق *tchālup alma bāqmaq*. — quelqu'un, بر کمسنه یه الماح نظر ا *bir kimesnèyè ilmāhi nazar it*, عطف نیم نکاه ا *'athfi nīmi niguiāh it*. — Regarder à la dérobée, کیزلو باقمق *guïzlu bāqmāq*.

Lorgnerie, s. f. fam., کـــوز اوجیله باقمه *gueuz oudjïlè bāqma*, t.; عطف نیـم نـکاه *'athfi nīmi niguiāh*, a.-p.

Lorgnette, s. f., petite lunette,

كوچك *kutchuk*, دوربين *dourbîn*, vulg. *durbun*, p. — de spectacle, تياتروده قوللنلان كوچك دوربين *tiātrada qoullanilān kutchuk durbun*.

LORGNEUR, EUSE, s. fam., كوز اوجيله باقيجى *gueuz oudjoulè bāqydji*, t.

LORGNON, s. m. (mot nouveau), ال كوزلكى *el gueuzligui*, t.

LORI, s. m., قرمزى توبلو پپغاى قوشى *qyrmyzi tüblu papaghāï qouchou*, t.

LORIOT, s. m., فلوريه قوشى *felouria qouchou*, صارى قوش *sāry qouch*, t.; اسپنوس *espenous*, gr.

LORS, adv., وقتنده *vaqtindè*, ده *dè*, t.; حين *haïn*, a. — Lors de sa naissance, ولادتى وقتنده *vulādeti vaqtindè*. — de son mariage, وقت ازدواجنده *vaqty izdevādjindè*. — Pour lors, dans ce temps-là, اول وقتنده *ol vaqyttè*. — Dès lors, dès ce temps-là, اول وقتدنبرو *ol vaqytten beru*. — Puisque, بوندن اوتورو بنابرين *boundan uturu, benāberîn*.

LORSQUE, conj., قچانكه *qatchānki*, قچن *qatchan*, vulg. حچان *hatchān*, t.; نه زمان *nè zemān*, چون *tchoun*. — Lorsque vous serez arrivé, واصل اولدیغكك *vācyl oldoughyñdè*. — Lorsque vous viendrez, كلهجككك وقتنده *gueledjeguiñ vaqyttè*.

LOSANGE, s. f., معين *mu'în*, a.; سورى وچار كوشه لو صورت *sivri vè tchār keuchèlu souret*, t.

LOT, s. m., portion d'un tout partagé, پاى *pāï*, t.; بخش *bakhch*, p.; حصه *hyssè*, pl. a. حصص *hyças*; سهم *sehm*, pl. اسهام *eshām*. — Au fig., sort, نصيب *nacyb*. — gagné à la loterie, قزانلمش سهم *qazānilmich sehm*.

LOTERIE, s. f., پيانقو *piānqo*, لوتاريه *lotāria*, قرعه اوينى *qour'a oïouni*, a.-t.; قرعه *qour'a*, a. — Tirer une loterie, قرعه اتمق *qour'a atmaq*.

LOTI, E, adj., partagé, پاى اولمش *pāï olmuch*, a.-t.; منقسم *mounqacim*, a. — Bien loti, se dit en dérision pour mal partagé, نصيبسز *nacybsyz*.

LOTIER, s. m., herbe, مسك قوخولى يونجه *musk qokhouly ïondjè*, t.; حندقوق *handaqouq*, a.

LOTION, s. f., ايقمه *ïāïqama*, t.; غسل *ghousl*, a.

LOTIR, v. a., پاى ا *pāï it*, پاى پاى بولمك *pāï pāï beulmek*, پاى ا *pāï it*, حصه حصه ا *hyssè hyssè it*, بخش تقسيم ا *bakhch taqsîm it*, p.-a.-t. — Loti, e, پاى پاى اولمش *pāï pāï olmuch*, مرتب بالحصص *murctteb bil-hyças*.

LOTISSEMENT, s. m., پاى پاى بولمه *pāï pāï beulmè*, t.; تقسيم ايلمه *taqsîm eïlemè*, a.-t.

LOTO, s. m., بر نوع پيانقو اويونى *bir nev'y piānqo oïouni*, t.

LOTTE, s. f., sorte de poisson, بر نوع كول وطاتلو صو بالغى *bir nev'y gueul vè thātlu sou bālyghy*, t.

LOTUS ou LOTOS, s. m., sorte de cerisier d'Égypte, نبق اغاجى *nebyq aghādji*, a.-t.; سدر *sidr, sider*,

دوم *devm*, a. — Fruit du lotus, نبق *nebyq*. — Herbe, plante égyptienne, حندقوق مصری *handaqouqy myṣrïi*.

Louable, adj. com., digne de louange, ممدوح *memdouh*, واجب المدح *vādjib ul-medh*, a.; مدح اولنیجق *medh olounadjaq'*, مدح ایدلمجک *medh idèdjek*, a.-t.; اوکلمکه کرکلو *euñulmèguiè guereklu*, اوکلملو *euñulmèlu*, t. — C'est une chose louable, امر ممدوح و مستحسندر *emri memdouh vè mustahsendur*. — Qui est de la qualité requise, ایو جید *eïu djïdd*, مستحسن *mustahsen*. — Des matières louables, مواد محموده *mevāddi mahmoudè*.

Louablement, adv., وجه ممدوح اوزره *vedjhi memdouh uzrè*, a.-t.

Louage, s. m., کرا *kirā*, a.-p.-t.; اجارة *idjāret*, *idjārè*, a. — Prendre à —, کرایه المق - طوتمق *kirāïè almaq*, *thoutmaq*, استیجارا *istïdjār it*. — Donner à —, کرایه ویرمک *kirāïè vïrmek*, ایجارا *idjār it*. — Cheval de louage, کرا باركیری *kirā bārguïri*.

Louange, s. f., مدح *medh*, مدیح *mediḥ*, مدیحه *mediḥa*, pl. مدایح *medāïh*, وصف *vaṣf*, a.; اوکش *euguch*, اوکمه *eugmè*, t. — outrée, اطرا *ythrā*, — excessive, مدیحهٔ مفرطهٔ *mediḥaï mufritha*. — grossière, قبا بر مدح *qabā bir medh*. — fade, دادسز مدح *dādsyz medh*. — Louange à Dieu, salutation, vœux, حمد *hamd*, ثنا *senā*, الحمد لله *el-hamdu lillah*, الله حمد و ثنا اولسون *allahè hamd u señā olsoun*. — Approbation, افریـن *aferïn*, تحسین *tahsïn*.

Louanger, v. a., مدح ا *medh it*, a.-t. Voy. Louer. — Louangé, e, مدح اولنمش *medh olounmuch*, ممدوح *memdouh*.

Louangeur, se, s., مبالغه ایله مدح ایدیجی *mubālagha ilè medh idïdji*, مداح *meddāh*, a.-t.; بوش بوشنه اوکیجی *boch bochouna euguïdji*. — Un louangeur à gages, وظیفه‌لو بر مداح فاحش *vāzïfèlu bir meddāhi fāhich*.

Louche, adj. com., شاشی *chāchi*, شاشی کوزلو *chāchi gueuzlu*, اکری کوزلو *ègzi gueuzlu*, t.; احول *ahvel*, a. — Phrase, parole louche, شبهلو لاقردی - سوز *chubhèlu lāqyrdy*, *seuz*. — Action louche, شبهلو ایش *chubhèlu ich*.

Loucheпois, s. m., cloporte. Voy. ce mot.

Loucher, v. n., شاشی او *chāchi ol*, شاشی کوزلو او *chāchi gueuzlu ol*, شاشی بقمق *chāchi baqmaq*, t.; احول او *ahvel ol*.

Louchet, s. m., چاپه‌جق *tchāpadjyq*, t.

Louer, v. a., donner des louanges, مدح ا *medh it*, a.-t.; اوکمک *eugmek*, t. — Dieu, lui rendre grâces, الله شکر وحمد ا *allaha chukr u hamd it*. — Se louer, se glorifier, کندویی اوکمک - کندوئی بکنمک *kenduïi eugmek*, *bèguenmek*, اوکنمک *eugunmek*, اوکلمک *eugulmek*, مدح نفس ا *medhi nefs*

it, تمدّح ا *temeddouh it.* — Se donner réciproquement des louanges, اوكشمك *euguchmek*, مدح ممادحه ا ايدشمك *medh idichmek*, *mumādaha it.* — Se louer de quelqu'un, en être satisfait, برکمسنه‌نك طور و حرکتندن حظ ا *bir kimesnènuñ thavr ou harekètinden hazz it*, برکمسنه‌دن خشنود ـ ممنون او *bir kimesnèden khochnoud, memnoun ol.* — Loué, e, qui a reçu des louanges, مدح اولنمش *medh olounmich*, ممدوح *memdouh.*

Louer, v. a., donner à louage, کرالمق *kirālamaq*, کرایه ویرمك *kirāïè vīrmek*, a.-t. — une maison, بر اوی کرایه ویرمك *bir evi kirāïè vīrmek.* — des livres, des chevaux, کتاب ـ بارکیر ایجار ا *kitāb, bārguīr idjār it.* — Prendre à loyer, کرا ایله المق ـ طوتمق *kirā ilè almaq, thoutmaq*, استیجار ا *istīdjār it.* — des ouvriers à la journée, کنده‌لك ایله عمله استیجار ا *gundèlik ilè 'amelè istīdjār it.* — Loué, e, pris à location, کرا ایله المش *kirā ilè almich*, کرالنمش *kirālanmich.*

Loueur, se, s., qui donne des louanges à tort et à travers; on dit plutôt, en ce sens, louangeur, اوکیجی *euguidji*. Voy. Louangeur. — Qui donne à louer, کراجی *kirādji*, کراجیلك ایدن *kirādjīlik iden*, a.-t.

Lougre, s. m., بر نوع بازرگان کمیسی *bir nev'y bāzerguiān guemīci*, t.

Louis, s. m., monnaie d'or, فرانسز التونی *frānsyz altouni*, t.

Loup, s. m., animal carnassier, قورد *qourd*, ییبان کوپکی *ïabān keupègui*, t.; ذئب *zèïb*, کرك *gurg*, p. — cervier, وشق ـ وشاق *vachaq*. — Pelisse de loup-cervier, وشاق کورکی *vachāq kurki*. — Loup-marin, poisson, بر نوع سازان بالغی *bir nev'y sāzān bālighy*, ذئب بحری *zeïbi bahri*. — Loup, constellation australe, الذئب *ez-zeïb*. — Loup-garou, قره قونجلوس *qara qondjolos*, اورمان جنی *ormān djinni*, قایش بالدر *qāïch bāldyr.*

Loupe, s. f., tumeur, اور *our*, t.; سلعة *sil'at*, a. — Verre qui grossit les objets, پرتوسوز *pertevsouz*, خرده شیئ کوره‌جك شیشه *khourdè chèï gueurèdjek chīchè*, خرده بین شیشه *khourdè bīn chīchè*. — Nœud sur l'écorce, اغاج قبوغی دوکمسی *aghādj qaboughy deugumu.*

Loupeux, euse, adj., اورلو *ourlu*, t.

Loup-garou, s. m. Voy. Loup.

Lourd, e, adj., pesant, اغر *aghyr*, t.; ثقیل *saqyl*, a.; کران *guirān*, p. — Un lourd fardeau, حمل ثقیل اغر یوك *aghyr ïuk, hamli saqyl.* — Lent dans les mouvements, اغر *aghyr*, دپرنشی اغر *teprenichi aghyr*, کند پا *kund pā*, بطئ الحرکه *bathy ul-karekè.* — Au fig., ennuyeux, importun, صیقندیلو *sīqyntylu*, ثقیل المزاج *saqyl ul-mizādj.* — Rude à faire, grave, اغر *aghyr.* — Une lourde besogne, اغر بر خدمت *aghyr bir khyzmet.* —

Une lourde tâche, اغر بر ايش *aghyr bir ich.* — Une lourde faute, اغـــر صوچ *aghyr soutch.*

Lourdaud, e, adj., قبا *qabā,* خويرات *khoïrāt,* تاسلاق *tāslāq,* t.; غليظ الطبع *ghalyz uth-thab',* a. — Un lourdaud de village, كويلو بر قبا ادم *keuïlu bir qabā adem.*

Lourdement, adv., اغرلـق ايله *aghyrlyq ilè,* اغرجه *aghyrdjè.* — Grossièrement, خويراتلغله *khoïrātlyghilè.*

Lourderie, s. f., ياكلشلق *ïāñlichlyq,* t.; سهو غليـظ *sehvi ghalíz,* a.

Lourdeur, s. f., pesanteur. Voy. ce mot.

Lourdier, s. m., بر نوع مندر *bir nev'y minder.*

Lourdise, s. f. Voy. Lourderie, Stupidité.

Loutre, s. f., صـو سمّوری *sou semmouri,* ou vulg. *sou samouri,* t. — Au fig., femme adonné à la débauche, فاحشه *fāhíchè,* a.

Louve, s. f., قورد ديشيسـى *qourd díchíci,* ديشى قـورد *díchi qourd,* t.

Louver, v. a., برطاشى دلمك *bir thāchi delmek,* t.

Louveteau, s. m., قورد ياوريسى *qourd ïāvrycy, ïāvroucy,* قورد انيكى *qourd enígui,* t.

Louveter, v. n., قورد ياوريلمق *qourd ïāvrylamaq,* t.

Louveterie, s. f., équipage pour la chasse du loup, قورد اوى طاقمى *qourd avi thāqymy.* — Lieu où loge cet équipage, قورد اوجيـلـرك خانه‌سى *qourd avdjíleruñ khānèci,* t.

Louvetier, s. m., قوردجى باشى *qourdji bāchi,* t.

Louvoyer, v. n., اولطه ايـلـه يوريمك *oltha ilè ïurumek,* اولطه‌يه چيقمق *olthaïa tchyqmaq,* اولطه ا *oltha it,* t.

Louvre, s. m., فرانسه پادشاهلرك سرايى قديمى *frānça pādichāhlaruñ sarāïi qadími,* t.

Loxodromie, s. f., يان يورويش *ïān ïuruïch,* t.; سير متمايل *seïri mutemāïl,* a.

Loyal, e, adj., légitime, شرعىّ *cher'ïi,* قانونىّ *qānounïi,* جايز *djāïz.* — En t. de prat., les frais et loyaux coûts, مصارف قانونيّه *meçārifi qānounïiè.* — Plein d'honneur et de probité, طوغرو *dhoghrou,* اهل عرض *ehli'yrz,* صادق *sādyq,* a. — C'est un homme loyal, اهل عرض بر ادمدر *ehli'yrz bir ademdur,* اربـاب حقّانيّتدن بر ادمدر *erbābi haqqānïietten bir ademdur.*

Loyalement, adv., طوغرولغلـه *dhoghroulighilè,* t.; صداقتله *sadāqat ilè,* a.-t.; صادقانـه *sādiqānè,* a.-p.; بالصدق والحقانيّة *bis-sydq vel-haqqānïiet,* a. — Se comporter loyalement, بالصدق والحقانيّت عمل وحركت ا *bis-sydq vel-haqqānïiet 'amel u hareket it.*

Loyauté, s. f., طوغرولق *dhoghroulyq,* t.; استقامـت *istiqāmet,* صداقـت *sadāqat,* عـرض *'yrz,* حقّانيّه *haqqānïiet,* a.

Loyer, s. m., prix du louage, كرا *kirā,* اجاره *idjārè.* — d'une maison, او كراسـى *ev kirāci.* — Donner à loyer, كرايه ويرمك *kirāïè*

vîrmek. — Prendre à —, كرا ايله طوتمق ـ المق *kirā ilè thoutmaq, almaq*. — Salaire, اجرت *eudjret*, اجر *edjr*, a. — Le loyer du serviteur ou du mercenaire, خذمتكار وايشجي اجرتي *khyzmetkiār vè ichdji eudjreti*. — Récompense, جزا *djezā*, اجر *edjr*, مجازات *mudjāzāt*. — Toutes les actions recevront leur loyer dans l'autre monde, اخرتك كافه اعماله جزا اولنه جقدر *akhyrettè kiāffèi a'mālè djezā olounadjaqtur*.

Lubie, s. f. fam., دلي فكر *deli fikr*, t.-a.; هوس عقل *haweci 'aql*, a.

Lubricité, s. f., زنا ازغونلغي *zinā azghounlyghy*, نفسانيلك *nefsānīlik*, شهوت *chehvet*, فحاشة *fahāchet*; غلمت *ghylimet*, a.

Lubrifier, v. a., قيغنجق ا *qaïghyndjaq it*, صيرنجق ا *syrindjaq it*, t.

Lubrique, adj. com., زنايه *zināïè azghoun*, شهوتلو *chehvetlu*, a.-t.; ازغون غليم *ghyllīm*, زاني *zāni*, a.; ادبسز *edebsyz*.

Lubriquement, adv., زنايه ازغونلق ايله *zināïè azghounlyq'ilè*, شهوت ايله *chehvet ilè*, a.-t.; مغلمًا *moughlimen*, a.

Lucane, s. m., بر نوع بوجك *bir nev'y beudjek*, t.

Lucarne, s. f., باجه *bādja*, طوان دلكي *thavān dèligui*, t.

Lucide, adj. com., clair, net, اچق *atchyq*, تميز *temīz*, اشكار *achikiār*, t.; واضح *vāzyh*, a. — Terme lucide, لغت واضحه *loghati vāzyha*. — Ce fou a des moments lucides, بو مجنونك عقلي بالمواتره هودت ايدر دقيقه لري واردر *bou medjnounuñ 'aqly bil-mwāterè 'avdet ider daqyqaleri vārdur*.

Lucidité, s. f., اچقلق *atchyqlyq*, تميزلك *temīzlik*, t.; روشنلك *rouchenlik*, p.-t.

Lucie (Bois de Sainte-), ou Mahaleb, s. m., يبان كراز اغاجي اودونی *ïābān kirāz aghādji odouny*, t.; محلب *mahaleb*, a.

Lucifer, s. m., ابليس *iblīs*, شيطان *cheïthān*, a.

Lucifuges, s. m. pl., كيجه ده كزن بوجكلرك نوعی *guidjèdè guezen beudjeklerun nev'y*, t.

Lucimètre, s. m., مقياس درجات الضيا *miqyāci deredjāt uzzïā*, مقياس نور *miqyāci nour*.

Luciole, s. f., يلدز قوردی *ïyldyz qourdy*, t.; شبتاب *chebtāb*, p.

Lucratif, ive, adj., كارلو *kiārlu*, قزانجلو *qazāndjlu*, اصيلو *assīlu*, t.; فايدلو *fāïdèlu*, منفعتلو *menfi'atlu*, a.-t.; نافع *nāfi'*, كثير المنافع *kecīr ul-menāfi'*, a.; نمادار *nemādār*, p. — Emploi lucratif, منصب نمادار *mansybi nemādār*. — Un métier —, بر صناعت كثير المنافع *bir sanā'ati kecīr ul-menāfi'*.

Lucre, s. m., كار *kiār*, p.-t.; فايده *fāïdè*, a.; اصي *assy*, قزانج *qazāndj*, t. — usuraire, ربح *ribh*, نفع *nef'*, منفعت *menfi'at*, pl. a. منافع *menāfi'*, نماء *nemā'u*, vulg. *nemā*, a. — Travailler pour le lucre, تحصيل نما و منفعت ضمننده سعي ا *tahsīli nemā vu menfi'at zimnindè sa'i it*.

Luette, s. f., دلجك *dildjik*, *diltchik*, t.; ملازه *melāzè*, ملاژه *melājè*, p.; لهات *lehāt*, pl. لهوات *lehvāt*; طلطل *thalthal*, a.

Lueur, s. f., faible clarté, ايشق *ichyq*, اوزاقدن كورنن آيدنلق *ouzāqtan gueurunen āïdinlyq*, لمعهٔ ضعيفه *lem'aï za'īfè*, a. — La lueur de la lune, لمعهٔ قمر *lem'aï qamer*. — du feu, آتشك ايشغى *ātechuñ ichighy*. — Éclat, شعله *cheu'lè*, رونق *revnaq*. — Légère apparence, كورنش *gueurunich*, لمحه *lemha*, لمعه *lem'a*. — Une lueur de fortune, بر لمعهٔ اقبال *bir lem'aï iqbāl*. — Une fausse lueur d'espérance, لمحهٔ كاذبهٔ اميد *lemhaï kiāzibèï umīd*.

Lugubre, adj. com., تاسه‌لو *tāçalu*, ياسلو *ïāslu*, t.; مصيبتلو *moucībetlu*, a.-t.; دردلو *derdlu*, حزين *hazīn*, فجيع *fedjī'*, فاجع *fādjī'*, a. — Voix lugubre, صداى حزين *sadāï hazīn*. — Vêtement —, ماتم طونى - لباسى *mātem dhoni*, *libāci*. — Des pensées lugubres, افكار فجيعه *efkiāri fedjī'a*.

Lugubrement, adv., تاسه ايله *tāça ilè*, ياسلوجه *ïāsludjè*, ياس ايله *ïās ilè*, t.; حزينًا *hazīnen*, بالحزن *bil-huzn*, a. — Chanter lugubrement, حزينًا تغنّى ا *hazīnen teghanni it*.

Lui, Lui-même, pron. masc. de la troisième pers. du sing., او *o*, اول *ol*, t. — C'est lui, اودر *o deur*. — Lui-même, كندوسى *guenduci*.

Luire, v. n., آيدنلق ا *āïdinlyq it*, t.; نور - ضيا ويرمك *nour*, *zïā vīrmek*, پارلمق *pārlamaq*, t.; نشر ضيا ا *nechri zïā it*, a.-t.

Luisant, e, adj., qui luit, آيدنلو *āïdinlu*, نورلو *nourlu*, شعله ويرن *cheu'lè vīren*, a.-t.; لامع *lāmi'*, منير *munīr*, a. — Qui a de l'éclat, پارلاق *pārlāq*, مجلا *medjlā*.

Luisant, s. m., le luisant, le brillant, le lustre, پارلاقلق *pārlāqlyq*, t.; جلا *djilā*, a. — Le luisant d'une étoffe, بر قماشك پارلاقلغى - جلاسى *bir qoumāchuñ pārlāqlighy*, *djilāci*.

Lumière, s. f., clarté, splendeur, آيدنلق *āïdinlyq*, آيدن *āïdin*, t.; نور *nour*, ضيا *zïā*, ضو *zou'*, a. — du soleil, كنش آيدنلغى *gunech āïdinlighy*, ضياى شمس *zïāï chems*, نور شمس *nouri chems*. — de la lune, اى آيدنلغى *āï āïdinlighy*, t.; ايـاز *aïāz*, مهتاب *mehtāb*, vulg. *mahitab*, p. — La réverbération de la lumière, انعكاس ضيا *in'ikiāci zïā*. — Répandre de la lumière, نشر ضيا ا *nechri zïā it*. — Les anges de lumière, ارواح نورانيّه *ervāhi nourānïiè*. — La lumière de l'Évangile, نور انجيل شريف *nouri indjīli cherīf*. — de la foi, نور ايمان *nouri imān*. — Bougie ou chandelle allumée, موم *moum*, آيدنلق *āïdinlyq*. — Apportez de la lumière, موم - آيدنلق كتور *moum*, *āïdinlyq guetur*. — Vie, عمر *'eumr*, حيات *haïāt*, a. — Commencer à voir la lumière, naître, دنيايه - وجوده كلمك *dunïāïè*, *vudjoudè guelmek*. — Voir la lumière, vivre,

مشاهدهٔ نور *haïāttè ol*, حیاتك او دنیا ایله کامیاب او *muchāhedëï nouri dunïā ilè kiāmïāb ol.* — Perdre la lumière, mourir, اولمك *eulmek*, نور حیات زایل او *nouri haïāt zāïl ol.* — Connaissance, بیلش *bïlich*, t.; معرفت *ma'rifet*, وقوف *vouqouf*, عرفان *'yrfān*, دانش *dānich*. — Lumière naturelle, عرفان جبلی *'yrfān djibilli*. — Éclaircissement, indice sur un sujet, بیلش *bïlich*, خبر *khaber*, معلومات *ma'loumāt*. — Fournir les lumières nécessaires, معلومات لازمه یی ویرمك *ma'loumāti lāzemèïi vïrmek*. — d'un canon, طوب فالیه سی *thop fālïaci*, فالیه دلیکی *fālïa delïgui*.

Lumignon, s. m., قندیل فتیلی *qandïl fitïli*, پنبان فتیلك اوجی *ïanān fitïluñ oudjou*, t.

Luminaire, s. m., corps lumineux, nom donné au soleil et à la lune, نیّر *neïïr*, نیّرین *neïïreïn*. — Le grand luminaire, le soleil, نیّر اعظم *neïïri a'zem*. — Le petit luminaire, la lune, نیّر اصغر *neïïri asghar*. — Cierges, torches, etc., یل مومی *ïel moumï*, مصابیح *meçābyh*, a. — d'église, کلیسا مومارلری *kelïça moumleri*.

Lumineux, se, adj., پارلاق *pārlāq*, آیدنلو *āïdinlu*, نورلو *nourlu*, ضیالو *zïālu*, a.-t.; نیّر *neïr*, منیر *munïr*, مضیء *mouzïï*, a.; روشن *rouchen*, p. — Corps lumineux, اجرام نیّره *edjrām neïïrè*. — Esprit —, روشن ضمیر *rouchen zamïr*, p.-a. — C'est un esprit lumineux, بر ذهن منیر *bir zihni munïrdur*.

Lunaire, adj. com., قمری *qameri*, a.; ماهی *māhi*, p.; ایلو *āïlu*, t. — L'un des mois lunaires, شهور قمریه نك بری *chouhouri qameriïènuñ biri*.

Lunaire, s. f., plante, آی چیچکی *āï tchïtchegui*, t.; دمی قطع ایدن نبات *demi qath' iden nebāt*, a.-t.

Lunaison, s. f., آیلق *āïlyq*, ایك دوری ایامی *āïuñ devri eïiāmi*, t.; دوری قمر *devri qamer*, تقمیر *taqmïr*, a.; ایك مدّت دوری *āïuñ muddeti devri*.

Lunatique, adj. commun, آی آی چارپلو *āï tchārplu*, دلو *delou*, چالق *tchālyq*, t.

Lundi, s. m., بازار ایرتهسی *bāzār irtèci*, بازار ایرتهسی کونی *bāzār irtèci guny*, t.; دوشنبه *douchembè*, p.; دوشنبه کونی *douchembè gunu*, اثنین *isneïn*, یوم اثنین *ïevmu isneïn*, a.

Lune, s. f., planète, آی *āï*, t.; قمر *qamer*, a.; ماه *māh*, p.; — Nouvelle —, یکی آی *ïeñy āï*, هلال *hilāl*. — Le croissant de la lune, هلال ماه *hilāli māh*. — Le décours, le déclin de la —, ایك اکسلمسی *āïuñ eksilmèci*. — Pleine —, طولو آی *dholou āï*, ایك اون دردی *āïuñ on dordy*, بدر *bedr*. — Lune, mois, شهر *chehr*, a.; مه *meh*, ماه *māh*. — La lune, le mois de ramazan, ماه رمضان *māhi ramazān*. — Le clair

de la lune, مهتاب ـ ماه تاب *mahtāb, māhitāb.* — Il fait un beau clair de lune, كوزل بر مهتاب كيجه سيدر *guzel bir mehitāb guidjècidur.* — A quel quantième sommes-nous de la lune? آيك قاچنك ايز *āiuñ qātchindè iz.* — Demi-lune, fortification, هلال شكلنك اولان طابيه *hilāl cheklindè olān thabïa.* — Au pl., fantaisies, caprices. V. ces mots.

LUNETIER, IÈRE, s., كوزلكجى *gueuzlukdji*, t.

LUNETTES, s. f. pl., besicles, كوزلك *gueuzluk.* — Lunettes convexes, شيشه سى محدب كوزلك *chïchècï mouhaddeb gueuzluk.* — concaves, شيشه سى معقر كوزلك *chïchècï mou'aqqar gueuzluk.* — Lunettes d'approche, دوربين *dourbïn*, vulg. *dourbun.* — Ouverture ronde des latrines, كنف دلكى *kenef deligui.* — Lunettes, en terme de fortification, sortes de demi-lunes composées de deux faces formant un angle saillant vers la campagne, چيقه كوشه لو نصف قمر طابيه لرى *tchyqma keuchèlu nysfi qamer thābïaleri.*

LUNISOLAIRE, adj. comp., آى ايله كونش *āï ilè gunech*, t. — Le cycle lunisolaire, دورى شمسى و قمرى *devri chemsi vu qameri.*

LUNISTE, adj. com., آى تأثيرى ايله بتن *āï téécïri ilè biten*, t.

LUNULE, s. f., t. de géom., آى هلالى شكلى *āï hilāli chikeli*, t.-a.

LUPIN, s. m., plante, اجى بقله *adji baqla*, t.; ترمس *turmous*, a.; بقلهٔ مصرى *baqlaï mysrïi*, مصر بقله سى *mycyr baqlacy.*

LUSTRALE, adj. fém. — Eau —, ماء مقدّس *māï mouqaddes*, a.

LUSTRATION, s. f., رسم تطهير *resmi tathhïr*, تطهير *tathhïr*, a.

LUSTRE, s. m., éclat, beauté, poli, جلا *djilā*, جلوه *djilvè*, a. — d'une étoffe, قماشك جلاسى *qoumāchuñ djilācy.* — Composition, sorte de vernis, صيقل ايله جك معجون *saïqal idèdjek ma'djoun.* — Splendeur, پارلاقلق *pārlāqlyq*, روناق *revnaq*, a. — Sorte de chandelier de cristal, آويزه *āvïzè*, p.; اسقى *asqy*; بللور اويزه *bullour avïzè.* — Espace de cinq années, بش يللق *bech ïillyq*, t.; پنج سالكى *pendj sālegui*, p.

LUSTRER, v. a., جلا ويرمك *djilā vïrmek*, جلالمق *djilālamaq*, صيقللمق *saïqallamaq*, مهره لمك *muhrèlemek*, t. — une étoffe, بر قماشه جلا ويرمك *bir qoumāchè djilā vïrmek.*

LUSTRINE, s. f., ديمى *dïmït*, t.; استبراق *istebrāq*, a.

LUT, s. m., بالچق صواسى *bāltchyq souvāci, syvācy*, t.; طين الحكمة *thyn ul-hakmet*, a.

LUTER, v. a., چامور ـ بالچق ايله صوامق ـ طقمق *tchāmour, bāltchyq ilè souvāmaq, syvāmaq, thyqamaq.* — des vases, des vaisseaux, جام قابلرى بالچق ايله صوامق ـ طقمق *djām qābleri bāltchyq ilè syvāmaq, thyqamaq.*

LUTH, s. m., لاوت *lāut, tāvout*, t.; عود *'oud*, a. — Jouer du —, لاوت چالمق *lāut tchālmaq.*

Luthéranisme, s. m., لوتران مذهبی *loutrān mezhebi*, t.

Luthérien, ne, adj., لوتران *loutrān*, t.; لوترانی *loutrānii*, pl. a. لوترانیون *loutrāniioun*.

Luthier, s. m., لاوتجی *lāvoutdji*, t.

Lutin, s. m.; جن *djinn*, a.; پری *peri*, p.; قره قوندجلوس *qara qondjolos*. — Enfant bruyant, دپرنیجی چوجق *teprenīdji tchodjouq*, شیطان چوجق *cheïthān tchodjouq*.

Lutiner, v. n., faire le lutin, شیطانلق ا *cheïthānlyq it*, نازلنمق *nāzlanmaq*, t.; انجتمک *indjitmek*, اوینانمق *oïnātmaq*, t.

Lutrin, s. m., pupitre d'église, کلیسا ده کتاب قویه جق پیشتخته ـ رحله *kelīçāda kitāb qoïadjaq pïchtakhta*, *rahlè*, t.

Lutte, s. f., combat corps à corps, گورش *gurech*, vulg. گولش *guleck*, t.; مصارعة *mouçāre'at*, a.; گورشجیلک *gurechdjïlik*. — Métier de lutteur, پهلوانلق *pehluvānlyq*. — S'exercer à la lutte, گورشجیلک تعلیم ا *gurechdjïlik ta'lïm it*, تعلیم مصارعه ا *ta'lïmi mouçāre'a it*.

Lutter, v. n., se prendre corps à corps avec quelqu'un, گورشمک *gurechmek*, vulg. *gulechmek*, t.; مصارعه ا *mouçāre'a it*, a.-t. — Faire le métier de lutteur, پهلوانلق ا *pehluvānlyq it*, p.-t. — Au fig., faire des efforts, چالشمق *tchālïchmaq*, سعی واقدام ا *sa'ï u yqtām it*. — Résister, طاورنمق *dhāvranmaq*, اوغراشمق *oghrāchmaq*. — Lutter contre la mort, جان چکشمک *djān tchekïchmek*.

Lutteur, s. m., گورشجی *gurechtchi*, vulg. گولشجی *gulechdji*, مصارع *mouçāry'*, مصارعین *mouçāra'īn*, مبارز *mubāryz*, مبارزین *mubāryzīn*. — de profession, پهلوان *pehluvān*, p.

Luxation, s. f., déboîtement des os, برتلمه *bertilmè*, گوک برندن *guemuk ïerinden āïrylmacy*, t.; انفکاك العظام *infikāk ul-'yzām*, انخلاع *inkhilā'*, a. — du pied, entorse, ـ ایاق برتلمه سی *āïāq bertilmèci*, *bertmèci*.

Luxe, s. m., somptuosité excessive, عبث یره اسراف *'abes ïerè esrāf*, a.-t.; افراط *ifrāth*, طفره *thafra*, سفاهت *sefāhet*, a.; مبذرلک *mubezzirlik*. — Luxe des habits, de la table, لباس و طعام خصوصنده اسراف و تلف *libās u tha'ām khouçoucindè isrāf u telef*. — Objets de luxe, تجملات *tedjemmulāt*. — Somptuosité, magnificence. Voy. ces mots.

Luxer, v. a., برکمک برندن *bir guemik ïerinden tchyqarmaq*, گوکی برندن آیرمق *guemugui ïerinden āïrmaq*, بورقمق *bourqmaq*, بورمق *bourmaq*, برتمك *bertmek*, t.; فک العظام ا *fekk ul-'yzām it*.

Luxure, s. f., lubricité, نفسانیلك *nefsānīlik*, نفس *nefs*, شهوة *chehvet*, غلبهٔ شهوت *ghalebèï chehvet*, a.; زنپاره لک *zempārèlik*,

ضبطسزلق *zabethsyzlyq*, هـوای نفسانی *havāï nefsāni*.

Luxurieux, se, adj., شهوتلو *chehvetlu*, a.-t.; زانی *zāni*, نفسانی *nefsāni*, a. Voy. Lascif.

Luzerne, s. f., plante, قبا یونجه *qabā ïundjè*, t.; قرط *qourth*, a.

Luzernière, s. f., قبا یونجه تارلاسی *qabā ïundjè tārlāci*, t.

Lycanthrope, s. m., مقطرب *mouqtharyb*, a.

Lycanthropie, s. f., قره سودا *qara sevdā*, t.; داء القطرب *dè ul-qouthroub*, a.

Lycée, s. m., مکتب *mekteb*, مدرسه *medrecè*, a.

Lychnis, s. m., plante, سراج القطرب *sarādj ul-qouthroub*, a.

Lycium, s. m., سنجان دکنی *sendjān dikeni*, t.; عوسج *'avsadj*, a.

Lycoctonum, s. m., plante, قورد بوغان *qourd boghān*, t.; خانق الذئب *khānyq uz-zeïb*, a.

Lycoperdon, s. m., plante, بر نوع قورد منتاری *bir nev'y qourd mantāri*, t.

Lycopersicum, s. m., sorte de pomme d'amour. Voy. Tomate.

Lycopode, s. m., plante, مسکیة *miskiet*, a.

Lycopus, s. m., صو پراصه‌سی *sou prāçacy*, t.; فرسیون الماء *feracïoun el-mā*, a.

Lymphatique, adj. com., لیمفلو *limfalu*, t. — Vaisseau lymphatique, مجراء الخلط ـ المائی *medjrāï el-khylth*, *el-māïi*. — Artères lymphatiques, شرایین خلط مائی *cherāïini khylthi māïi*. — Veines —, عروق خلط مائی *'ourouq khylthi māïi*.

Lymphe, s. f., قانلو صو *qānlu sou*, لیمفه *limfa*, صولو اخلط *soulu akhlath*, t.-a.; اخلط مائی *khylthi māïi*, a.

Lynx, s. m., وشق *vachaq*, a.-t.

Lyon, nom de ville, لیون *lïon*, لیون شهری *lïon chehri*.

Lyre, s. f., instrument de musique, قوپوز *qopouz*, بربط *berbouth*, اقلغ *yqlygh*, a.; کمانجه *kemāndjè*, vulg. *kemântchè*, p.-t. — Nom d'une constellation, الشلیاق *el-cheliāq*, النسر الواقع *en-nesr el-vāqy'*, a.

Lyrique, adj. com., غنوی *ghanevi*, a.

Lysimachie, s. f., plante, خوخ الماء لوسیماخوس *koukh ul-mā*, a.; *louciмākhos*, gr.

M

M, s. m., treizième lettre de l'alphabet, حروف هجائك اون اوچنجی حرف *hourouf hedjéénuñ on utchindji harf.*

Ma, adj. poss. fém., بنم *benum*, م *um*, t. — Ma maison, اوم *evum.* — Ma fille, قزم *qyzum*, ou بنم قزم *benum qyzum.*

Macaque, s. m., بر نوع میمون *bir nev'y maïmoun*, t.

Macaron, s. m., pâtisserie, شکرلو بادملو شکرلمه *chekerlu bādem*, *bādemlu chekerlemè*, t.

Macaroni, s. m., مقارنا *maqārnā*, مقارونیه *maqāronïa*, t.-it.

Macédoine, s. f., mets composés de toutes sortes de légumes, هر درلو سبزوات طعامی *her turlu sebzevāt tha'āmi.* — Mélanges, en fait de littérature, تالیفات متنوّعه *téélīfāti mutenevvi'a.* — Sorte de jeu de cartes, بر نوع کاغد اویونی *bir nev'y kiāghyd oïouni.*

Macédoine, s. f., province de la Turquie d'Europe, فلبه ولایتی لواء ماکدون سلانیك *filibè vilāïeti*, *mākedoun*, *livāï selānïk.*

Macération, s. f., austérité, ریاضة کندویه قاتیلق چکدرمه *rïāzet*, a.; *guenduïè qātylyq tchekturmè*, t. — du corps, تشدّد بدن *techeddudi beden.* — Séjour d'une substance dans une liqueur, اصلادش *islādich*, صویه باصدرمه *souïè bāsturma*, نقعة *naq'at*, نقوع *nouqou'*. — Être en macération, نقوعك بولمق *nouqou'dè boulmaq.*

Macérer, v. a., affliger son corps par des austérités, ریاضته نفسنی ضعیف ا *rïāzetilè nefsini za'if it*, ریاضت ا *rïāzet it*, a.-t.; کندویه قاتیلق چکدرمك *guenduïè qātylyq tchekturmek.* — Faire tremper, صویه ثویرق اصلاتمق *islātmaq*, صویه بصدرمق - *souïè qoïmaq*, - صویه باصدرمق اصلاتمق *souïè basturmaq*, *islātmaq*, t.; ترطیب ا *terthīb it*, - تنقیع *tenqy'*, تمریث ا *temrīs it*, a.-t. — Macéré, e, صویه بصدرلمش *souïè bastyrilmich*, منقوع *menqou'.*

Maceron, s. m., sorte de gros persil, بر نوع اری مغدنوس *bir nev'y iri maghdanos*, t.

Mâche, s. f., سبزوات مقولهسی سلاطه جنسی *sebzevāt maqoulèci*, *salātha djinsi*, t.-a.

Machefer, s. m., دمر بوقی دمر توالی *demir boqy*, *demir tevāli.*

Machelière, adj. fém. Dent —, آزو دیشی صوك دیش *āzou dïchi*, *soñ dïch*, t.; ناجذ *nādjiz*, pl. a. نواجذ *nevādjiz*, a.

Machemoure, s. f., پکسمات قیرندیسی *peksimāt qyrintïcy*, t.

Macher, v. a., چینمك *tcheïnemek*, چکمك *tcheñemek*, t.; مضغ ا *mazgh it.* — Avaler sans mâcher,

چینمکسزین یوتمق *tcheïnemeksyzin ïoutmaq*, بلع بلا مضغ ا *bal' bilā mazgh it.*—Mâché, e, چینانمش *tcheïnānmich*, ممضوغ *memzough.*

Macheur, s. m., چینیجی *tcheïneïdji*, چوق ییجی *tchoq ïeïdji*, t.; علاك *'allāk*, a,

Machiavélisme, s. m., حیله وفتنه یی متضمن پولیتیقه اصولی *hylè vu fitnèïi mutezammin polītīqa ouçouli*, مکر و حیله یه مبنی پولیتیقا معاملدسی *mekr u hīlèïè mebni politīqā mou'āmeléci.*

Machicatoire, s. m., اغزده چینور علاج *aghyzdè tcheïnur 'ylādj*, t.

Machinal, e, adj. Mouvement—, بی اختیار حرکت *bi ikhtïār hareket*, حرکت قسریّه *hareketi qysrïïè*, a.-t.

Machinalement, adv., بی اختیار ایله *bi ikhtïār ilè*, a.-t.; بلا تفکر *bilā tefekkur*, a. — Agir machinalement, حرکت قسریّه ایله عامل اولمق *hareketi qysrïïè ilè 'āmil ol.*

Machinateur, s. m., دولاب قوران *dolāb qourīdji*, فساد قریجی *feçād qourān*, t.; نسّاج الفساد *nessādj ul-feçād*, مکّار *mekkiār*, a. — Les machinateurs, نسّاج فساد اولانلر *nessādji feçād olānlar.*

Machination, s. f., دولاب *dolāb*, فساد قورمه *feçād qourma*, t.; نسج شرور *nesdji chourour*, غرض *gharaz*, قصد *qasd*, a.; حیله *hīlè.*

Machine, s. f., en général, آلت *ālet*, pl. a. آلات *ālāt.* — Grande —, آلت کبیره *āleti kebīrè.* — Machine à lancer des pierres, منجنیق *mendjenīq.* — à vapeur, واپور آلتی *vāpor ālety.* — Métier, دستکاه *destguiāh*, vulg. دزکاه *dizguiāh.* — hydraulique, دولاب *dolāb*, صو چکه جك آلت *sou tchekèdjek ālet.* — de guerre, اعمال حربیّه یه متعلق بر آلت *a'māli harbïïèïè mute'allyq bir ālet*, آلات حرب *ālāti harb*, a. — pour enlever les poids, جرّ اثقال آلتی *djerri esqāl āleti.* — Machine à curer les ports, les canaux, صو التندن بالچغی چکه جك آلت *sou altindan bālchighy tchekèdjek ālet.* — à élever les pierres, رفع اجار ایلك جك آلت *ref'i ahdjār idèdjek ālet.* — Faire jouer une machine, آلتی ایشلتمك ـ اعمال ا *āleti ichletmek, i'māl it.* — Assemblage et combinaison de roues et de ressorts, مصنوع *masnou'*, pl. مصنوعات *masnou'āt.* — La montre est une belle machine, ساعت مصنوعات نفیسه دندر *sā'at masnou'āt nefïsèdendur.* — Intrigue, ruse, اویون *oïoun*, دولاب *dolāb*, حیله *hylè.* — La machine ronde, l'univers, کرهٔ عالم *kurèï 'ālem.*

Machiner, v. a., فساد قورمق *feçād qourmaq*, قصد ا *qasd it*, a.-t.; دولاب قورمق *dolāb qourmaq*, t.; احتیال ا *ihtīāl it*, غرض ا *gharaz it*, مکر و حیله ا *mekr u hīlè it.* — une trahison, خیانت ضمننده تضییع حبایل فساد ا *khyānet zimnindè tasnī'i habāïli feçād it.*

Machiniste, s. m., آلات یاپوجی

ālāt ïāpoudji, يكيدن آلات چيقاريجى *ïeñïden ālāt tchyqārïdji*, t.

MACHOIRE, s. f., چكه *tcheñè*, آورد *âvourd*, t.; فقم *faqm*, a. — L'os de la —, چكه كمكى *tcheñè guemigui*. — Mâchoire supérieure, اوست چكه *ust tcheñè*. — inférieure, الت چكه *alt tcheñè*. — Deux pièces de fer qui s'éloignent et se rapprochent pour serrer quelque chose, قصاج *qaçādj*, كلبتين *kelbeteïn*. — Au fig., homme inepte, استعدادى يوق بر ادم *istï'dādï ïoq bir adem*, بودالة *boudāla*.

MACHONNER, v. a. fam., كوچله *gutchilè*, زور ايله چينمك *zor ilè tcheïnemek*, ياپچه ياپچه چينمك *ïāptchè ïāptchè tcheïnemek*, t.

MACHURAT, s. m., الى اويغونسز ايشجى *èli ouïghounsyz ichdji*, t.

MACHURER, v. a., سياه - كمر ايله بولاشترمق *siāh, keumur ilè boulāchturmaq*, قره ايله بولاشترمق *qara ilè boulāchturmaq*, t.

MACIS, s. m., بسباسه *besbācè*, t.

MAÇON, s. m., ياپوجى *ïāpoudji*, ياپيجى *ïāpïdji*, ديوارجى *dïvārdji*, t.; بنا *benna*, pl. a. بناون *bennāououn*. — Maître maçon, ديواجى اوستهسى *dïvārdji oustaci*.

MAÇONNAGE, s. m., - ديوار ايشى *dïvār ichi*, ياپوسى *ïāpoucy*, t.

MAÇONNER, v. a., travailler en pierre, en plâtre, ديوارجى ايشى *dïvārdji ichi*, ايشلمك - ياپق *ichlemek - ïāpmaq*, - ديوارجيلق *dïvārdjïlyq*, ايشلمك *ichlemek it*. — Boucher une ouverture dans une muraille, قپايوب *qapāïup*, طيقامق *thyqāmaq*. — Travailler grossièrement, قبا ايشى *qabā ichi*, ايشلمك *ichlemek*. — Maçonné, e, ديوار ياپوسى ياپلمش *dïvār ïāpoucy ïāpilmich*, قپانوب *qapānup*, طيقانمش *thyqānmich*.

MAÇONNERIE, s. f., ouvrage de maçon, ديوارجيلق *dïvārdjïlyq*. — Construction en pierre, - طاش ديوار ياپوسى *thāch, dïvār ïāpoucy*, كاركير بنا *kiārguïr binā*. — Voyez FRANC-MAÇONNERIE.

MACOUBA, s. m., بر نوع اعلا انفيه *bir nev'y a'lā enfïè*, t.

MACQUE, s. f., كتان طوقماغى *kètān thoqmāghy*, t.

MACQUER, v. a., كتانى طوقماق ايله اوفاتمق *kètāni thoqmāq ilè oufātmaq*, t.

MACRE, s. m., بر نوع صو كستانهسى *bir nev'y sou kestānèci*, t.

MACREUSE, s. f., بر نوع صو قوشى *bir nev'y sou couchou*, t.

MACULATURE, s. f., feuille d'impression mal tirée, propre à faire des enveloppes, بصلمش بولاشمش كاغدلر دوكنتيسى *bacylmich boulāchmich kiāghydler tukentïcy*.

MACULE, s. f., tache, لكه *lekkè*, vulg. *lekè*, t. — Ce papier est plein de macules, بو كاغد لكهلر ايله طولودر *bou kiāghyd lekèler ilè dholoudur*.

MACULER, v. a., كاغدى لكهلمك *kiāghydï lekkèlemek*, بولاشترمق *boulāchturmaq*. — Maculé, e, لكهلو *lekèlu*, بولاشمش *boulāchmich*.

MADAGASCAR, île, ماداغشقار

جزیره‌سی *mādāgachqhār djezīrèci*, جزیره رانی *djezīrèï rānedj*.

MADAME, s. f., قادن *qādin*, حانم *hānum*, خاتون *khātoun*, t.; کراچه *kirātcha*, g.

MADAPOLAM, s. m., بر نوع همایون بزی *bir nev'y humāïoun bezi*, t.

MADÉFACTION, s. f., اصلاتمه *islātma*, اسلایش *islāïch*, t.

MADEMOISELLE, s. f., قیز *qyz*, خاتونجق قادنجق *qādindjyq*, *khātoundjyq*, t.

MADÈRE, île de l'Océan, ماده‌ره جزیره‌سی *mādèra djezīrèci*.

MADONE, s. f., حضرت مریم صورتی *hāzreti meriem soureti*, t.

MADRAGUE, s. f., دالیانجی اغریبی *dālīāndji aghrībi*, t.

MADRAS, s. m., mouchoir, بر نوع هند مقرمه‌سی *bir nev'y hind maqramaci*.

MADRÉ, E, adj., tacheté, لاجه *alādja*. — Rusé, قلاش *qallāch*, دوباره‌جی حیله‌کار *doubāradji*, t.; *hīlèkiār*, a.-p.

MADRÉPORE, s. m., دکزده بولنان بر نوع طاش *deñyzdè boulounān bir nev'y thāch*, t.; عرق اللولو *'yrq ul-loulou*, a.

MADRID, ville capitale de l'Espagne, مادرید *mādrīd*, اسپانیا مملکتنک مقر حکومتی اولان مادرید شهری *ispānīā memleketinuñ maqarri hukioumeti olān mādrīd chehri*.

MADRIER, s. m., قالن تخته *qālin takhta*, کراسته قوغوش تختهسی *kerāstè qoghouch takhtaci*.

MADRIGAL, s. m., pl. MADRIGAUX, رباعی *roubā'ii*, بر نوع قصیدك *bir nev'y qācīdè*.

MADRURE, s. f., tache ou marque sur la peau d'un animal, بنك *benek*. — Veine dans le bois, اغاجك موجود اولان طمرلر *aghādjdè mevdjoud olān dhamarlar*.

MAESTRAL, s. m. (sans plur.), قره یل *qara ïel*, مایستره روزگاری *māïstra rouzgüāri*, t.

MAFFLÉ, E, adj. fam., قبا یکافلو *qabā ïañāqlu*, t.

MAGASIN, s. m., pour les marchandises, مخزن *makhzen*, pl. a. مخازن *makhāzīn*, vulg. مغازه *maghāza*. — pour les provisions, انبار *ambār*, pl. — Grand magasin, مخزن کبیر *makhzeni kebīr*. — de livres, کتب مخزنی *koutoub makhzeni*. — de l'État, میری انباری *mīri ambāri*. — aux farines, اون قاپن *oun qāpan*.

MAGASINAGE, s. m., بازرکان مالنك مخزنك قالدیغی وقتی - مدتی *bāzerguiān mālinuñ makhzendè qāldīghi vaqty*, *muddeti*, تخزین *takhzīn*.

MAGASINIER, s. m., مخزن بکچیسی - امینی *makhzen bektchīci*, *eminī*, مخزنجی *makhzendji*.

MAGE, s. m., مجوس *medjons*, موبد *moubed*, موبذ *moubez*, p.

MAGICIEN, NE, s., سحرباز *syhrbāz*, a.-p.; بوکوجی *beuguüudju*, t.; جادو *djādou*, ساحر *sāhyr*, pl. a. سحارة *sahhārèt*, ساحرین *sāhyrīn*. — Magicienne, ساحره *sāhyrè*.

Magie, s. f., سحر *syhyr*, سحرلق *syhyrlyq*, a.; سحربازلق *syhyrbāzlyq*, a.-p.; بوكو *beuguiu*, بوغی *boughy*, جادولق *djādoulyq*. — Exercer la —, سحربازلق ا *syhyrbāzlyq it*, a.-p.-t.; سحر ا *syhyr it*, a.-t. — Magie naturelle ou magie blanche, سيميا كارلق *sīmiākiārlyq*, علم سيميا *'ylmi sīmiā*.

Magique, adj. com., سحربازلغه متعلق *syhyrbāzlygha mute'allyq*, جادويه مخصوص *djādouiè makhsous*, t.-a.; سحارى *sahhāri*, سحرى *syhyrii*. — Paroles magiques, كلمات سحريه *kelimāti syhyrliè*.

Magisme, s. m., مجوسيّة *medjoucüet*, a.; اتشپرستلك *ātechperestlik*, p.

Magister, s. m. fam., كوى مكتبى خوجه‌سى *keuï mektebi khodjaci*, t.

Magistral, e, adj., بيورمه طورنلك اولان *bouïourma thavrindè olān*, خوجه كبى *khodja guibi*, t.; عنفى *'unfi*, اميرى *amīrii*, a.

Magistralement, adv., بيورمه صورتيله *bouïourma souretilè*, t.; عنف ايله *'unf ilè*, a.-t.; حاكمانه *hākimānè*, a.-p.; حكم ايله *hukm ilè*. — Parler magistralement, لاقردى يى امر صورتنلك سويلمك *lāqyrdii emr souretindè seuïlemek*.

Magistrat, s. m. — civil, حاكم *hākim*, pl. حكام *hukkām*; قاضى *qāzi*, pl. قضاة *qouzāt*. — pour le maintien de la police, ضابط *zābyth*, pl. ضابطان *zābythān*, ضابطلر *zābythler*. — Les autorités municipales d'une ville, اعيان شهر *a'iāni chehr*, — du pays, اعيان ولايت *a'iāni vilāïet*.

Magistrature, s. f., fonctions et dignité de magistrat, ضابطلك *zābythlik*, قاضيلق *qāzylyq*, a.-t.; حكومت *hukioumet*. — Parvenir à la magistrature, مقام حكومته واصل او *maqāmi hukioumetè vāçyl ol*. — Carrière des eulémas en Turquie, طريقت علما *thariqati 'oulemā*. — Temps pendant lequel on est magistrat, قاضيلق وقتى - مدّتى *qāzilyq vaqty, muddeti*. — Les magistrats ou officiers civils et militaires, حكام وضابطان *hukkiām u zābythān*.

Magnanime, adj. com., بيوك كوكللو - يوركلو *buïuk gueuñullu, iureklu*, اولو همتلو *olou himmetlu*, ابهتلو *ubhetlu*, علو همتلو *'uluvi himmetlu*, t. — Souverain magnanime, ابهتلو پادشاه *ubhetlu pādichāh*, پادشاه ابهت پناه *pādichāhi ubhet penāh*.

Magnanimement, adv., كوكل بيوكليله *gueñul buïukliguilè*, t.; ابهت ايله *ubhet ilè*, عاليهمتلك بالابهة ايله *'ālihimmetlik ilè*, a.-t.; *bil-ubhet*, a.

Magnanimité, s. f., كوكل بيوكلكى *gueuñul buïukligui*, t.; همّت اولولغى *himmet oloulyghy*, a.-t.; عظمت القلب *'azamet ul-qalb*, علو همّت *'uluvvi himmet*, جلالت نفس *djelāleti nefs*, a.

Magnats, s. m. pl., بيوكلر *buïukler*, t.; اكابر *ekiābir*, اشراف *echrāf*, a.

Magnésie, s. f., sorte de terre, مغنزیا *maghnezïā*, t.; لبان العذرا *lubān ul-'azrā*.

Magnésie, du Sipile, ville de l'Anatolie, منسه ـ منسه مانسه *mānïça*, *mansa*. — du Méandre, آیدین کوزل حصار *āïdïn guzel kyçār*.

Magnétique, adj. com., مقناطیسه متعلق *myqnāthïcè mute'allyq*, a.-t.; مقناطیسی *myqnāthycïi*, a.

Magnétisme, s. m., مقناطیسلق *myqnāthyslyq*, t.; مقناطیس قوتی ـ خاصیتی *myqnāthys qouveti*, *khācïieti*. — Les effets du magnétisme, کیفیت مقناطیسیه‌نك اثرلری *keïfïieti myqnāthycïiènuñ ecerleri*.

Magnificence, s. f., اولولق *oloulyq*, دارات *dārāt*, طنطنه *thanthana*, t.; عنوان *'unvān*, عظمت *'azamet*, احتشام *ihtichām*, a.; دبدبه *debdebè*, p. — Grande —, کوکبه عظیمه *kevkebèi 'azïmè*. — Avec magnificence, دارات ایله *dārāt ilè*. — Faire des magnificences extraordinaires, فوق العاده اسباب شکوه و حشمت اجرا ا *fevq ul-'ādè esbābi chukiouh vu hachmet idjrā it*. — Des habits magnifiques, البسهٔ فاخره *elbecèl fākhyrè*.

Magnifique, adj. com., somptueux, عظمتلو *'azametlu*, احتشاملو *ihtichāmlu*, عنوانلو *'unvānlu*, a.-t.; اولو *olou*, طنطنلو *thanthanalu*. — Élevé, عزتلو *'yzzetlu*, رفعتلو *rif'atlu*, a.-t. — Très-magnifique, اکرم *ekrem*, اعظم *a'zem*. — Prince magnifique, پادشاه جلیل الاحتشام *pādichāhi djelïl ul-ihtichām*. — Être très-magnifique chez soi, خانه‌سنده بغایت محتشم او *khānècindè beghāïet mouhtechim ol*.

Magnifiquement, adv., دارات ایله *dārāt ilè*, طنطنه ایله *thanthana ilè*, t.; عظمتله *'azametilè*, a.-t.; بالاحتشام *bil-ihtichām*, a. — Recevoir magnifiquement les ambassadeurs, ایلچیلری کمال دبدبه و احتشام ایله تلقی ا *iltchïleri kemāli debdebè vè ihtichām ilè telaqqy it*.

Magot, s. m., gros singe, اری میمون *iry maïmoun*. — Homme fort laid, چرکین برادم *tchirkïn bir adem*, میمون چهره‌لو برادم *maïmoun tchehrèlu bir adem*. — Argent, trésor caché, دفینه *defïnè*, pl. a. دفاین *defāïn*.

Mahaleb, s. m., محلب *mahaleb*, a. Voy. Lucie, Bois de Sainte-Lucie.

Mahométan, e, s. et adj., محمدی *muhammedi*, a. — La religion mahométane, دین محمدی *dïni mouhammedi*. — La nation —, امت محمد *ummeti mouhammed*, pl. a. امم محمدیه *umemi mouhammedïiè*.

Mahométisme, s. m., la religion de Mahomet, دین محمد *dïni mouhammed*, اسلام *islām*, a.

Mai, s. m., مایس *māïs*, مایوس *māïos*, g.; ایار *āïār*, a.

Maïdan, s. m., en Orient, grande place, میدان *meïdān*, pl. میادین *mïādïn*.

Maie, s. f., coffre pour pétrir la

farine, خمير تكنه‌سی *khamîr teknèci*, اتمك تكنه‌سی *etmek teknèci*, t.

Maigre, adj. com., ارق *aryq*, t.; نحيف *nahîf*, ضعيف *za'îf*, a.; زبون *zeboun*, لاغر *lāghar*, p. — Cet homme est très-maigre, بوادم بغايت نحيفدر *bou adem beghâïet nahîftur*. — Viande maigre, ياغسز ات *ïāghsyz et*. — Terrain maigre, aride, قوراق يير *qourāq ïer*. — Faire maigre, ياغلو يمامك *ïāghlu ïememek*. — Jour maigre, اوروج كونی *oroudj guny*, au pl. اوروج كونلری *oroudj gunleri*.

Maigre, s. m., partie de la chair où il n'y a point de gras, اتسك ياغسز طرفی *etsiz ïāghsyz tharafi*.

Maigrelet, te, adj., ارقچه *aryqtchè*, t.; هزيل *houzeïl*, a. — C'est un enfant maigrelet, ارقچه بر چوجقدر *aryqtchè bir tchodjouqtur*.

Maigrement, adv., d'une manière maigre (peu usité en ce sens), ارقلق ايله *aryqlyq ilè*. — Au fig., petitement, قلتله *qylletilè*, از شيشله *az cheï ilè*, مضايقه ايله *mouzāïaqa ilè*, a.-t.; درويشانه *dervîchānè*, p.

Maigret, te, adj. Voyez Maigrelet.

Maigreur, s. f., ارقلق *aryqlyq*, زبونلق *zebounlyq*, t.; نحافة *nouhāfet*, نحول *nouhoul*, هزال *houzāl*, a.

Maigrir, v. n., devenir maigre, ارقلنمق *aryqlanmaq*, لاغر - ارق اول *lāghar, aryq ol*, ضعيف - عجيف انهزال اول *za'îf, 'adjîf ol, inhizāl it*. — v. a., rendre maigre, ارقلتمق *aryqlatmaq*, - ارق نحيف - لاغر ايت *aryq, nahîf, lāghar it*. — Maigri, e, ارقلنمش *aryqlanmich*, منهزل *munhazil*.

Mail, s. m., instrument de jeu, طوقماق *thoqmaq*, چوكان *tchevguiān*, قارانغی *qārāghy*. — Boule de mail, چوكان طوپی *tchevguiān thopou*. — Le jeu même, چوكان اويونی *tchevguiān oïounou*. — Place où l'on joue au mail, چوكان اويونی ميدانی *tchevguiān oïouni meïdāni*.

Maille, s. f., petit anneau dont plusieurs ensemble font un tissu, كوز *gueuz*, t.; حلقه *halqa*. — d'un filet, اغ كوزی *agh gueuzi*. — Tache sur la prunelle, كوزده اولان لكه *gueuzdè olān lekè*, بنك *benek*, t.; قرحة *qourhat*, a. — Cotte de mailles, زره *zirih*, جوشن *djevchen*. — Petite monnaie, پول *poul*, فلس *fels*. — Il n'a ni sou ni maille, فلس احمره مالك دكلدر *filsi ahmerè mālik deïldur*.

Maillet, s. m., توقمق *toqmaq*, طوقمق *thoqmaq*, t.

Maillot, s. m., قونداق *qondāq*, باغرداق *bāghyrdāq*, t. — Mettre en —, قونداغه قومق *qondāgha qomaq*. — Un enfant en maillot, باغرداقلكی چوجوق *bāghyrdāqtaki tchodjouq*.

Maillure, s. f., قوش قنادنك اولان بنك *qouch qanādindè olān benek*.

Main, s. f., partie du corps terminée par cinq doigts, ال *el*, t.; يد *ïed*, pl a. ايدی *eïdi*, ايادی *eïādi*; دست *dest*, p. — La main droite,

صاغ ال *sāgh el*, يد يمنى *ïedi ïumna*, يمنى *ïumna*. — La gauche, صول ال *sol el*, يسرى *ïusra*, شمال *chimāl*. — Main longue, اوزون ال *ouzoun el*, يد طولا *ïedi thoulā*, دست دراز *desti dirāz*. — La paume de la main, ال اياسى *el aïāci*. — Le creux de la —, اوج ديبى *âvoudj dîbi*. — Main ouverte, اچق ال *atchyq el*. — Les lignes de la main, ال اياسى چزكيلرى *el aïāci tchyzgulleri*. — Tendre, allonger la main, ال صونمق - اوزاتمق *el sonmaq*, *ouzātmaq*. — Se donner la main, ال اله ويرمك *el elè vîrmek*. — Serrer la main de quelqu'un en signe d'affection, محبّة تصافح ايادى ايلمك *mouhabbeten teçāfuhi eïādi eïlemek*. — Prendre avec la main, طوتمق *thoutmaq*. — Donner la main pour aider à marcher, ال ياردمى ا *el ïārdumi it*. — De main en main, الدن اله *elden elè*. — Retirer la main, ال چكمك *el tchekmek*. — Laisser échapper des mains, الدن قومق *elden qomaq*. — Lever les mains sur quelqu'un pour le frapper, اوزرينه ال قالدرمق *uzerînè el qāldurmaq*. — Main, écriture, يازو *ïāzou*, خط *khaththi*. — Écrire de sa propre main, كندو خطيله يازمق *guendu khaththilè ïāzmaq*. — Avoir une belle main, كوزل يازوسى او *guzel ïāzouci ol*. — Il a une belle main, حسن خطّى واردر *husni khaththi vārdur*. — Employer la main d'un autre, faire écrire, اخره يازدرمق *akharè ïāzdurmaq*. — Unis comme les deux doigts de la main, intimement liés, جسم واحددرلر *djismi vāhiddurler*. — Donner la main à une chose, y consentir, رضا داده او *rizā dādè ol*. — De la main, de la part, طرفندن *tharafindan*. — Tout ce qui vient de votre main, سزك طرفكزدن هر نه ظهور ايتسه *syzuñ tharafiñyzden her nè zouhour itsa*. — Rendre la main à un cheval, ديزگينى كوشتمك *dyzgulni guevchetmek*. — Cheval de main, يدك يدك آت *ïedek ïedek ât*. — Être dans les mains, à la disposition, الده او *eldè ol*. — Ma vie et ma fortune sont entre vos mains, مال وجانم الكزده در *māl u djānum eluñuzdèdur*. — Il est en bonne main, pour dire, en celles d'une personne capable, اربابى الندر *erbābi elindèdur*. — En main tierce, بشقه سى الده *bachqaci elindè*. — Prendre en main les intérêts, la cause de quelqu'un, بر كمسنه نك مصلحتنى التزام ا *bir kimesnènuñ maslahatini iltizām it*. — Coup de main, attaque subite, اكسزين بصمه حمله *añsyzîn basma*, *hamlè*. — En venir aux mains, commencer à se battre, ال اله دوكشمك *el elè deuïuchmek*, اللشمك *ellechmek*. — Faire main basse, ديبى دوز قيرمق *dibi duz qyrmaq*. — Mettre la main à la besogne, ايشه ال اورمق *ichè el ourmaq*. — Ouvrage de bonne main, de main de maître, استاد ايشى *oustād ichi*. — Qui a la main bonne, adroit, الى اوز *eli euz*, لبيق اليد *lebyq ul-ïed*. — Qui a la main légère, الى خفيف

eli khafīf, خفيف اليد *khafif ul-ïed.* — lourde, الى اغر *eli agher,* ثقيل اليد *saqyl ul-ïed.* — De longue main, depuis longtemps, چوق وقدنبرو *tchoq vaqyttenberu.* — Sous mains, en cachette, ال التنك *el altïndè,* خفيًا *khafïen.* — Une main de papier de vingt-cinq feuilles pliées ensemble, كاغد دسته‌سى *kiāghyd destèci,* بر دسته كاغد *bir destè kiāgkyd.*

MAIN-D'OEUVRE, s. f., ايش *ich,* ايشجيلك *ichdjïlik,* عمل يد *'ameli ïed,* a. ايشك استاديه‌سى *ichuñ oustādïèci.*

MAIN-FORTE, s. f., ال ياردمى *el ïārdumi,* t.; امداد *imdād,* معاونت *mou'āvenet,* a.

MAIN-LEVÉE, s. f., قصر يد *qasri ïed,* قيد ضبط كفّ يد *keffi ïed,* توقيفدن اطلاق اذنى وتوقيفدن *qaïdi zabth u tevqyfïen ithlāq ïzni.* — La donner, قصر يد ا *qasri ïed it,* كفّ يد ا *qeffi ïed it,* a.-t.

MAINT, E, adj., چوق *tchoq,* خيلى *khaïli.* — Maintes fois, چوق كرّه *tchoq kerrè,* كرّات *kerrāt,* دفعات *def'āt,* دفعات عديده *def'āti 'adïdè.* — Maintes et maintes conquêtes, بيجد بيجد فتوحات *nïdjè nïdjè futouhāt.*

MAINTENANT, adv., شمدى *chimdi,* شمديلك *chimdïlik,* حالا *hālā,* الان *elān,* الحالة هذه *el-hāletu hazihi.*

MAINTENIR, v. a., tenir au même état, طوتمق *thoutmaq,* قورومق *qouroumaq,* t.; محافظه ا *mouhāfaza it,* صيانت ا *sïānet it,* وقايه ا *viqāïè it.* — les lois de l'Etat, قوانين ملك و دولتى وقايه ا *qavānïni mulk u devleti viqāïe it.* — Soutenir, affirmer, تصديق ا *tastyq it,* تأييد ا *téëïid it.* — Maintenir sa parole, سوزينى طوتمق *seuzïni thoutmaq,* سوزنده طورمق *seuzindè dhourmaq.* — Je maintiens cela bon, بونك ايو اولديغنى تأييد ايده‌رم *bounuñ eïu oldoughyni téëïid idèrum.* — Se maintenir, دورمق - طورمق *dhourmaq,* حالى اوزره طورمق *hāli uzrè dhourmaq,* وقايه اولنمق *viqāïè olounmaq.* — Se maintenir dans son emploi, منصبنده طورمق *mansybindè dhourmaq.*

MAINTIEN, s. m., conservation, طوتمه *thoutma,* وقايه *viqāïè,* صيانت *sïānet,* محافظه *mouhāfaza.* — Le maintien de l'autorité, امر حكومتك وقايه‌سى *emri hukioumetuñ viqāïèci.* — Contenance, وضع *vaz',* هيئت *heïet,* a.; اندام *endām,* p.; قورم *qoroum,* t. — Maintien grave, هيئت وقورانه *heïeti vuqourānè.* — Bon — وضع احسن *vaz'y ahsen.*

MAIRE, s. m., chef d'un corps municipal, بر شهرك باش اعيانى *bir chehruñ bāch a'ïāni,* اعيان *a'ïān,* كهيه *kiehïa,* ضابط *zābyth,* a.

MAIRIE, s. f., charge de maire, باش اعيان منصبى پايه‌سى *bāch a'ïān mansebi pāïèci,* كهيه‌لق *kiehïalyq.* — Maison du maire, باش اعيان قوناغى - قپوسى *bāch a'ïān qonāghy, qapoucy.*

MAIS, conj. adversat, امّا *emmā, ammā,* لكن *lakin,* a.; مكر *meïer,* p.; انجق *andjaq,* قالديكى *qāl-*

dïki, t. — Mais prenez garde, امّا صاقن *emmā sāqyn*.

Maïs, s. m., blé de Turquie, مصر مصر داروسی بغدای *mycyr boghdāï*, *mycyr dārouçou*, t.; درا *dourā*, a.

Maison, s. f., habitation, demeure, او *ev*, t.; بیت *beït*, pl. a. بیوت *bïout*, دار *dār*, pl. دیار *dïār*, خانه *khānè*, p. — bâtie en pierre, کارگیر اوی - بنا *kiārguïr èvi*, *binā*. — d'hiver, قیش اوی *qych èvi*. — à louer, کرایه ویرلهجك او *kirāïè vïrilèdjek ev*. — Grande maison, hôtel, قوناق منزل کبیر *qonāq*, *menzïli kebïr*. — basse, الچق او *altchaq ev*. — haute, یوکسك او *ïuksek ev*. — Une maison avec jardin, باغچهسی اولان او *bāghtchèci olān ev*. — à un étage, بر طبقهدن عبارت خانه *bir thabaqaden 'ybāret khānè*. — à vendre, صاتیلق او *sātylyq ev*. — Garder la maison, ne pas sortir, اودن چیقمامق *evden tchyqmāmaq*. — de campagne, چفتلك *tchiftlik*. — Personnes qui composent la maison, la famille, او برق *ev barq*, t.; خانمان *khānumān*, اهل *ehl*, عیال *'aïāl*, حرم *harem*, فامیلیه *fāmïlïa*. — Toutes les personnes qui habitent une maison, او خلقی *ev khalqy*, اهل بیت اولانلر *ehli beït olānlar*. — Suite, اتباع *etbā'*. — Race illustre, خاندان *khānedān*, آل *āl*, اوجاق *odjāq*. — Maison noble, آل باهر الشرافة *āli bāhir uch-cherāfet*. — illustre, آل جلیل الشان *āli djelïl uch-chān*. — Maison royale, پادشاه خاندانی - دودمانی *pādichāh khānèdāni*, *doudumāni*. — La maison ottomane, دودمان آل عثمان *doudumān āli 'osmān*. — d'Autriche, اوستریا خاندانی *ostrïā khānedāni*. — Une personne de bonne maison, اوجاق زاده *odjāq zādè*, خاندان اولادی *khānedān evlādi*. — La maison des fous, تیمار خانه *tïmār khānè*.

Maisonnée, s. f. fam., او برق *ev barq*, t.; اهل و عیال *ehl u 'aïāl*, a.

Maisonnette, s. f., اوجغز *evdjighyz*, خانهجك *khānèdjik*, t.

Maître, s. m., chef d'une maison, des serviteurs, اغا *aghā*, افندی *efendi*, چلبی *tchelebi*, مخدوم *makhdoum*, pl. a. مخادیم *makhādïm*; سید *seïd*, pl. سادات *sādāt*. — Servir son maître, کندو مخدومنه خدمت ا *guendu makhdoumině khydmet it*. — Le maître de la maison, او صاحبی *ev sāhyby*. — du lieu où l'on demeure, قوناق صاحبی *qonāq sāhyby*. — d'une boutique, دکان صاحبی *dukkiān sāhyby*. — du ministre, en parlant de son souverain, افندی *efendi*, ولی نعمت *vely ni'met*, ولی النعام *vely unni'ām*, a. — Les ambassadeurs disent : le roi mon maître, مخدومم اولان پادشاه *makhdoumum olān pādichāh*. — Supérieur qui commande, بیورقچی *boïourouqtchi*, t.; حکم ایدیجی *hukm idïdji*, a.-t.; حاکم *hākim*, سلطان *sulthān*, a.; ضابط *zābyth*, a.; داور *dāver*, خداوند *khoudāvend*, فرمانفرما *fermān-*

fermā. — Dieu est le maître de l'univers, الله ذو جلال خداوند جهاندر, *allah zou djelāl khoudāvendi djehāndur*. — Être maître de ses passions, امراض نفسانیّهیه غلبه ا *imrāzi nefsānïièiè ghalebè it*. — Être maître de faire une chose, مختار اول, *moukhtār ol*, بر شی بر کمسننك يد اقتدارنده اول *bir cheï bir kimesnènuñ ïedi iqtidārindè ol*. — Vous êtes le maître de venir chez nous quand il vous plaira, دیلدیککز وقتده بزه کلمکه مختارسکز *dïledïguiñyz vaqttè byzè guelmeguiè moukhtārsyñyz*. — Qui enseigne un art, معلم, *mou'allim*, خواجه *khodjā*, استا, *ustā*, استاذ *ustāz*, p.-t. — de langue, خواجه *khodja*. — Maître d'école, مکتب خواجه سی *mekteb khodjaci*. — Savant, expert, intelligent, بلیجی *bilīdji*, بلن *bilen*, استه *usta*, p.-t.; آشنا *āchinā*, p.; واقف *vāqyf*, اهل وقوف *ehli vouqouf*. — Très-érudit, غایتله اوقومش *ghāïettè oqoumich*. — Seigneur, propriétaire, صاحب *sāhyb*, متصرف *muteçarryf*. — Le maître de cette terre, بو ارضك صاحبی *bou arzuñ sāhybi*. — Celui qui, ayant été apprenti, est reçu dans un corps de métier, اوستاد چیقمش *oustād tchyqmich*.—Maître-tailleur, اوستاد چیقمش درزی *oustād tchyqmich derzi*. — Maître-valet, garçon, clerc, etc., celui qui est le premier entre ses confrères, باش اسکی *bāch eski*. — En t. de marine, le premier patron qui commande la manœuvre, قوجه رئیس *qodja reïs*. — Grand-maître des cérémonies, تشریفاتچی *techrīfātdji*, باش تشریفاتچی *bāch techrīfātdji*. — de la garde-robe du sultan, چوقه دار اغا *tchoqadār aghā*, قفتانی خلیفه سی *qaftāni khalīfèci*. — de l'artillerie, طوپچی باشی *thoptchi bāchi*. — d'hôtel de la maison du roi, مصرف شهریاری خلیفه سی *masrafi chehrïāri khalīfèci*. — Maître d'hôtel d'un particulier, سفره جی باشی *sofradji bāchi*.—Maître des requêtes, تذکره جی *tezkerèdji*, عرضحالجی خلیفه سی *'arzouhāldji khalīfèci*. — Maître des postes, منزل باشی *menzil bāchi*, منزلجی *menzildji*. — des eaux et forêts, قوریجی باشی *qouroudji bāchi*. — Maître-autel, باش محراب *bāch mihrāb*.— Petit-maître, قوقونوز *qoqonoz*, ظریف *zarīf*.

Maîtresse, s. f., par rapport aux serviteurs, او صاحبی *ev sāhyby*, t.-a.; صاحبة البيت *sāhybet ul-beït*, a.; قادنجق *qādindjyq*, خاتون *khātoun*. — Propriétaire, صاحبه *sāhybè*. — Par rapport à un amant, یاوقلو *ïāvouqlu*, سوکولو *sevgulu*, معشوقه *ma'chouqa*, محبوبه *mahboubè*. — Qui enseigne, درس ویرن قاری *ders vīren qāry*, معلمه *mou'allimè*. — Grande-maîtresse, intendante des femmes du sultan, باش قادن *bāch qādin*, استا قادن *oustā qādin*.

Maîtrise, s. f., اوستادلق *oustalyq*, استاذلق *ustādlyq*, استاذلق *ustāzlyq*, t.; رياست حرفة *rïāceti hyrfet*, a.

Maîtriser, v. a., gouverner en

maître, بيورمق *bouïourmaq*, t.; حكم ا *hukm it*, a.-t. — Vouloir maîtriser les autres, اخركث حقنده ادعای تحکم ا *akharuñ haqqynè id-di'āï tehakkum it*. — Dompter, ضبط ا *zabth it*, ضبطنه المق *zabthinè almaq*. — ses passions, هوای نفسی ضبط ا *havāï nefsi zabth it*. — Maîtrisé, e, حکم التنده اولان *hukm altindè olān*, محکوم *mahkoum*, a.

Majesté, s. f., grandeur suprême, اولولق *oloulyq*, عظمة *'azamet*, جلالة *djelālet*, a. — La majesté divine, عظمت ربانیه *'azameti rabbāniïè*. — La majesté, la grandeur des rois, بيوكلك *büiuklik*, عظمت ملوك و سلاطين *'azameti mulouk u selāthin*. — La majesté royale, شوكت پادشاهی *chevketi pādichāhi*. — Titre donné aux empereurs et aux rois, شوكتلو *chevketlu*, مهابتلو *muhābetlu*, جناب شوكتماب *djenābi chevket-me'āb*. — Sa majesté le roi de France ou des Français, شوكتلو فرانسه پادشاهی حضرتلری *chevketlu frānsa pādichāhi hazretleri*. — Votre majesté, جناب شوكتپناهلری *djenābi chevket-me'ābleri*. — Sa majesté, شوكتماب حضرتلری *chevket-me'āb hazretleri*. — Leurs majestés, شوكتلولر *chevketluler*. — La majesté des lois, قانونلرك شكوه و مهابتی *qānounleruñ chukiouh u mehābeti*. — Gravité, dignité, caractère imposant des personnes, وقارة *vaqāret*, وقار *vaqār*.

Majestueusement, adv., اولولق ايله *oloulyq ilè*, سلطنتله *salthanetilè*, وقارتله *vaqāretilè*, حشمتله *hachmetilè*, بالمهابة والعظمت *bil-mehābet vel-'azamet*.

Majestueux, se, adj., imposant, اولو اهل وقار *ehli vaqār*, a.; حشمتلو *hachmetlu*, مهابتلو *mehābetlu*, شوكتلو *chevketlu*, عظمتلو *'azametlu*, a.-t. — Air majestueux, سيمای مهابتنما *simāï mehābetnumā*. — Taille majestueuse, قامت باهرة المهابة *qāmeti bāhiret ul-mehābet*.

Majeur, e, adj. Homme hors de tutelle, بالغ *bālygh*, a.; بالغ حدّنه ايرشمش *bālygh haddinè irickmich*, a.-t.; يتشمش *ietichmich*. — Fille —, بالغه *bālygha*, a. — Important, مهمّ *muhimm*. — Affaire majeure, امر مهمّ - جسيم *emri muhimm*, *djecīm*. — Force majeure, قوّت غالبة *qouvvet ghālibet*. — La majeure partie, چوغی *tchoghou*, اكثر *ekser*.

Majeure, s. f., première proposition d'un syllogisme, كبرى *kubrā*, a. — Je vous accorde la majeure, et vous nie la mineure, كبرايی تسليم لكن صغرايی انكار ايلرم *kubrāïi teslim lakin syghrāïi inkiār idèrim*.

Major, s. m., officier supérieur d'un régiment, قائممقام *qāïmmaqām*. — État-major; ضابطان *zabythān*, اوفيچاللر بيوك *buïuk ofitchiāllar*.

Majorat, s. m., كبر السنّ تخصيص اولنان عقارات *kibr us-*

sinn haqqyna takhsïs olounān 'aqārāt, a.-t.

MAJORDOME, s. m., مطبخ ناظری *mathbakh nāziri*, a.-t.

MAJORITÉ, s. f., état du majeur, حدّ بلوغ *haddi bulough*, سنّ بلوغ *sinni bulough*, حدّ کبر *haddi kibr*, بلوغیّة *bulughïiet*, a. — légale, شرعی اولان بلوغیّة *cher'y olān bulughïiet*. — Parvenir à la majorité, بلوغیّته یتشمك ـ ارمك *bulughïietè ïetichmek, irmek*, حدّ کبره واصل او *haddi kibrè vācyl ol*. — Être majeur, بالغ او *bālygh ol*. — La plus grande partie, اکثریسی *ekserïci, چوغی tchoghou*.

MAJORQUE, île de la Méditerranée, مایورقه اطه‌سی *māïorqa adhaci*.

MAJUSCULE, adj. com. Lettre —, ایری حرف *iry harf*, t.; حرف ثلثی کبیر *harfi kebïr, suluci harfi*, a.

MAL, s. m., pl. maux; le contraire du bien, فنالق *fenālyq*, کملك *kemlik*, کوتولك *keutulik*, فنا *fenā*, t.; شرّ *cherr*, a. — Il n'y a pas grand mal à cela, بو بابده جسیم بر فنالق یوقدر *bou bābdè djecïm bir fenālyq ïoqtur*; ou simpl. il n'y a pas de mal, ضرر یوق *zarar ïoq*. — Douleur, اغری *aghry*, اجی *adji*, ضرّی *syzy*, t.; وجع *vedja'*, a.; درد *derd*, p.; رنج *rendj*, p.; زحمت *zahmet*, a. — Mal de tête, باش اغریسی *bāch aghrïci*. — Défaut, imperfection, عیب *'aïb*, قصور *qousour*. — Je ne connais point de mal en lui, اکا بر درلو عیب بولدمم *añā bir turlu 'aïb boulamam*. — Vice, mauvaise action, یرامزلق *ïarāmazlyq*, کوتولك *keutulik*, کملك *kemlik*, سیّئة *sïïet*, pl. a. سیّئات *sïïāt*. — Éviter le mal, سیّئاتدن حذر و مجانبت ا *sïïātten hazer u mudjānebet it*. — Maladie, خستهلك *khastalik*, مرض *maraz*, pl. امراض *emrāz*, علت *'yllet*, pl. علل *'ylel*; درد *derd*. — contagieux, مرض ساری *marazi sāri*. — invétéré, ییللنمش خستهلك *ïïllenmich khastalik*, مرض قدیم *marazi qadïm*. — Mal d'enfant, douleurs de l'accouchement, طوغورمه بورسی ـ زحمتی *dhoghourma bourouey, zahmeti*. — Dommage, tort, ضرر *zarar*, زیان *zïān*, p. — Causer du —, ضرر کتورمك *zarar gueturmek*, ضرر طوقندرمق *zarar dhoqoundurmaq*, نقصان کتورمك *noqsān gueturmek*. — Vous lui voulez du mal, ضرینی استرسکز *zararïni istersiñyz*. — Inconvénient, محذور *mahzour*. — C'est un grand mal qu'il soit absent, غیابی بر محذور عظیمدر *ghïābi bir mahzouri 'azïmdur*. — Prendre en mal une chose, se fâcher, کوجنمك *gudjenmek*, بر شئدن رنجیده خاطر او *bir cheïden rendjidè khāthyr ol*. — Tourner une parole en mal, lui donner une mauvaise interprétation, بر کلامی سوء معنا ایله توجیه ا *bir kelāmi souï ma'nā ilè tevdjïh it*. — Travail, peine, زحمت

zahmet, عنا *'anā*, مشقّت *mechaqqat*. — Avoir bien du mal, خیلی عنا وزحمت چکمك *khaïli 'anā vu zahmet tchekmek*.

Mal, adv., de mauvaise manière, فنا *fenā*, کتی *keutu*, یاکلش *ïāñlich*, t.; قبیحًا *qabīhen*, a. — Aller mal, فنا کیتمك *fenā guïtmek*. — Cette affaire va mal, بو مصلحت فنایه وارر - فنا کیدر *bou maslahat fenāïè vārur, fenā guïder*. — Faire mal, de travers یاکلش ایشلمك *ïāñlich ichlemek*. — Mal fait, mal bâti, فنا صورت یله یاپلمش *fenā souret ilè ïāpilmich*, اسلوبسز *ousloubsyz*. — Mal pensé, سوء فکر ایله ملاحظه اولنمش *souï fikr ilè moulāhaza olounmich*. — Mal comprendre, فنا - یاکلش اکلامق *fenā, ïāñlich añlāmaq*. — Ils sont mal ensemble, ارالری ایودکل *aràleri eïudeïl*.

Malachite, s. f., بر نوع یشیل باقرطاشی *bir nev'y ïechïl bāqyrthāchi*, t.

Malacie, s. f., envie de femme grosse. Voy. Envie.

Malacoïde, s. f., ابه کومجی نوعندن اولان نبات *ebè gueumedji nev'ynden olān nebāt*, t.

Malactique, s. m. et adj. com., یومشادیجی *ïoumouchādidji*, t.; ملیّن *muleïïen*, pl. ملیّنات *muleïïenāt*.

Malade, s. et adj. com., خسته *khasta*, اولان خسته *khasta olān*, صیرو *saïrou*, t.; مریض *maryz*, pl. مرضا *marazā*; ناخوش *nākhoch*, بیمار *bīmār*, p. — Légèrement —, کیفسزلك *keïfsyzlik*. — Dangereusement —, تهلکه‌لی خسته *tehlukèli khasta*, مرض خطرناك ایله *maraz khathyrnāk ilè*. — Grièvement —, اغر خسته *aghyr khasta*, شدیدًا مریض *chedīden maríz*, a.-t. — Être, tomber —, خسته او *khasta ol*, خسته‌لنمق *khastalanmaq*. — Être malade au lit, مریضًا صاحبفراش او *marízen sāhibfirāch ol*. — Il a l'air malade, بکزی خسته‌لکلو *beñzi khastaliklu*. — Partie malade du corps, خسته‌لکلو طرفی *khastaliklu tharafi*. — Appliquer sur la partie malade, عضو معلول اوزرینه اورمق *'azou me'loul uzerinè ourmaq*. — Malade d'imagination, خیالاً معلول *khaïālen me'loul*. — d'esprit, سقیم العقل *saqym ul-'aql*, عقلی خسته *'aqly khasta*. — On dit au fig. d'un État, qu'il est bien malade, وجود ملك ودولت علیل و خسته حالدر *vudjoudi mulk u devlet 'alīl u khasta hāldur*. — En parlant des plantes, des arbres qui dépérissent, صونق *sonouq*, زابل *zābil*.

Maladie, s. f., خسته‌لق *khastalyq*, خسته‌لك *khastalik*, صیرولق *saïroulyq*, t.; مرض *maraz*, pl. امراض *emrāz*; علت *'yllet*, pl. علل *'ylel*; رنج *rendj*, زحمت *zahmet*. — contagieuse, صالغن خسته‌لغی *sālghoun khastaljghy*, اولاشیجی - یاپشقان *oulāchidji, ïāpichqān maraz*, مرض ساری *marazi sāry*. — accidentelle, مرض عارض *marazi 'āryz*. — légère, کیفسزلك *keïfsyzlik*.

مرض خفيف *marazi khafîf.* — Grande —, مرض شديد *marazi chedîd.* — Longue —, مرض مديد *marazi medîd.* — compliquée, قارشق خستەلك *qârychyq khastalik,* مرض مزمن *marazi muzmin.* — incurable, علاج قبول ايتمز خستەلك *'ylâdj qaboul itmez khastalik.* — mortelle, اولملو اولجك *oulmlu, euledjek khastalyq,* مرض مهلك *marazi muhlik.* — des yeux, كوز اغريسى *gueuz aghrîci.* — morale, قساوت *qyçâvet,* a.; درد *derd,* p. — Passion violente pour une chose, سودا *sevdâ,* ديوانەلك *divânèlik,* p.-t. — Les maladies de l'âme ou les passions en général, امراض نفسانيه *emrâzi nefsanîè.*

Maladif, ive, adj., خستەلقلو *khastalyqlu,* t.; مرضلو *marazlu,* a.-t.; خستە مزاج *khasta mizâdj,* علیل المزاج *'alîl ul-mizâdj,* a.

Maladrerie, s. f., جذاماولرك جذاملولرى *djudâmluleruñ bîmâr khânèci,* t. V. Léproserie.

Maladresse, s. f., défaut d'adresse, خيره دستلك *khyrè destlik,* ال اويغونسزلغى *el ouïghounsyzlyghy,* بجركسزلك *bedjereksyzlik,* t.; خراقت *kharâqat.* — Gaucherie, يولسز حركت *iolsyz kareket.* — Au fig. استادسزلق *oustâdsyzlyq,* عدم حذاقت *'adèmi hazâqat.*

Maladroit, e, adj., خيره دست *khyrèdest,* الى اويغونسز *eli ouïghounsyz,* بجركسز *bedjereksyz.* — Au fig. استادسز *ustâdsyz,* چولپه *tcholpa,* عديم الحذاقة *'adîmul-hazâqat,* a.

Malaise, s. m., état fâcheux, حضورسزلق *houzoursyzlyq,* سوء حال *souï hâl,* راحتسزلك *râhatsyzlik,* a.-t. — Incommodité, ناخوشلق *nâkhochlyq,* p.-t.; بيحضورى *bîhouzouri.* — Avoir du —, راحتسز اول *râhatsyz ol.* — Sentir du —, راحتسزلك طويمق *râhatsyzlik dhouïmaq.*

Malaisé, e, adj., difficile, كوچ *kutch,* چتين *tchetîn,* t.; مشكل *muchkîl,* a.; دشوار *duchwâr.* — Qui n'est pas à son aise, gêné dans ses affaires, مضايقه چكن *mouzâïaqa tcheken,* ضرورتده *zarourettè,* مضايقده *mouzâïaqada.*

Malaisément, adv., كوجله *gudjilè,* كوجلك ايله *gudjilik ilè,* t.; بالصعوبه *bis-sa'oubè,* a.

Malandres, s. f. pl., بچلغان *betchalghân,* t.

Mal-appris, e, s. et adj., تربيەسز *terbiècyz,* خويرات *khoïrât,* t.

Mal-a-propos, adv., وقتسز *vaqytsyz,* مناسبتسز *munâcebetsyz,* مناسبتسز ايرە *munâcebetsyz ièrè,* a.-t.; نا بموقع *nâ bemevqa',* a.; نابجا *nâbedjâ,* p.

Mal-avisé, e, adj., ملاحظەسز *mulâhazaçyz,* غافل *ghâfil,* ايشدن و عملدن غافل *ichten vè 'amelden ghâfyl,* سقيم الرأى *saqym urreï,* a.

Malaxer, v. a., يوغرمق *ïoghourmaq,* t.; تعجين ايتمك *ta'djîn it,* a.-t. — Malaxé, e, يوغرلمش *ïoghourulmich,* معجن *mou'addjen.*

MAL-BATI, E, adj., en parlant d'un bâtiment, چلیمی چیرکین *tchelimi tchirkin*, t.; ظرافتسز *zarāfetsyz*, a.-t.; قبیح البنیه *qabih ul-bunïè*, a.— Mal-tourné, اسلوبسز *usloubsyz*, a.-t.

MAL-CADUC, s. m., طوطارق *thouthāryq*, t.; صرع *sara'*, a.

MAL-CONTENT, E, adj., خشنود اولمیان ـ دکل *khochnoud olmaïān, dèïl*, p.-t.; غیر ممنون *ghaïri memnoun*, a.

MAL DE MER, s. m., دکزده ایکن بر کمسنه نک یورک بولانمسی *dèñyzdè iken bir kimesnènun ïurek boulānmaci*, t.

MALE, s. et adj., du sexe masculin, ارکک *erkek*, t.; ذکر *zeker*, pl. a. ذکور *zukiour*. — Le mâle et la femelle, ارکک و دیشی *erkek vè dichi*. — Ferme, vigoureux, ارکک *erkek*, یکت *ïiguit*, قوتلو *qouvvetlu*, قوی *qavi*, a. — Résolution mâle, عزیمت قویه *'azimeti qavïiè*. — Voix —, صوت متین *savti metïn*. — Air —, سیمای متانتنما *simāï metānetnumā*. — Encens mâle. Voy. OLIBAN.

MALÉDICTION, s. f., لعنت *la'net*, pl. لعن *la'n*, بددعا *beddou'ā*, p.-a.; النج *ilendj*. — Donner la malédiction, بد دعا ا *bed dou'ā it*.

MALÉFICE, s. m., mauvaise action, بدکارلق *bedkiārlyq*, ایرامزلق *ïarāmazlyq*, t. — Action de nuire par le poison, زهرلمه *zehirlemè*. — Sortilège, سحر *syhyr*, a.; جادولق *djādoulyq*.

MALÉFICIÉ, E, adj. fam., بوکولنمش *bugulenmich*, سحرلنمش *syhyrlenmich*, t.

MALÉFIQUE, adj. com., se dit des planètes et de leur influence maligne, اوغورسز یلدز *oghoursyz ildyz*, t.

MALENCONTRE, s. f., اوغرسزلق *oghoursyzlyq*, t.; بختسزلق *bakhtsyzlyq*, p.-t.; شامت بخت *chéémeti bakht*, a.-p.

MALENCONTREUSEMENT, adverbe, اوغرسزلغله *oghoursyzlyghylè*, t.; بختسزلغه مبنی *bakhtsyzlygha mebni*.

MALENCONTREUX, SE, adj., اوغرسز *oghoursyz*, t.; بد بخت *bed bakht*, p.; مشوم *mechoum*, a.

MAL-EN-POINT, adv., سوء حالك *souï hāldè*, t.

MALENTENDU, s. m., erreur, méprise, یاکلش ایانلیق *ïāñlich*, یاکلشلق *ïāñlichlyq*, t.; غلط *ghalath*, a.—Paroles prises dans un sens qu'elles n'ont pas, یاکلش اکلمه *ïāñlich añlama*, خطای فهم *khathāï fehm*.

MAL-ÊTRE, s. m., کیفسزلك *keïfsyzlik*, t.; سوء مزاج *souï mizādj*, a. — Sentir du mal-être, سوء مزاج حس ا *souï mizādj hiss it*.

MALÉVOLE, adj. com. Voy. MAL-VEILLANT.

MAL-FAÇON, s. f., ce qu'il y a de malfait dans un ouvrage, فناکیم *fenākeïm*, t.; سوء التقطیع *souï it-taqthy'*, a. — Il y a de la mal-façon dans cet habit, بولباسك کسیمی فنادر *bou libāçuñ kecïmi fenādur*. — Mauvaise façon d'agir, ایرامزلق *ïarāmazlyq*, سوء عمل *souï 'amel*.

MALFAIRE, v. n., ـ کم ـ کملك *kem, kemlik*, ایرامز ایش ا *ïarāmaz*

ich it, t.; يرامزلق ا *ïarāmazlyq it*, فنالق ايشلمك *fenālyq ichlemek*, t.; ضرر ا *zarar it*.

MALFAISANT, E, adj., enclin à mal faire, يرامزلق ايدن *ïarāmazlyq iden*, t.; شريـر *cherïr*, pl. a. اشرار *echrār*; بدكار *bedkiār*, جفاكار *djefākiār*, بد كردار *bed guirdār*, p. — Être d'une humeur malfaisante, خبث طبيعت ايله مألـوف او *khoubsi thabī'at ilè méélouf ol*. — Nuisible, ضررلو *zararlu*, مضرّ *mouzyrr*.

MAL-FAIT, E, adj., mal construit, فنا يابلمش ـ ايشلنمش *fenā ïāpilmich*, *ïchlenmich*. — Difforme, اسلوبسز *usloubsyz*, چركين *tchirkïn*.

MALFAITEUR, s. m., يرامز *ïarāmaz*, يرامز ايشليجى *ïarāmaz ichleïdji*, اصاحق *acyladjaq*, t.; اهل فساد *ehli feçād*, a.-t.; شرير *cherïr*, pl. a. اشرار *echrār*. — C'est un malfaiteur, اهل شرّ در *ehli cherr dur*.

MAL-FAMÉ, E, adj., بدنام *bednām*, p.; دللنمش *dillenmich*, t.; مذموم *mezmoum*, قبيح الشهـرت *qabïh uch-chuhret*, a.

MALGRACIEUSEMENT, adv., خويراتلق ايله *khoïrātlyq ilè*, t.

MALGRACIEUX, SE, adj., لطفسـز *louthfsyz*, خويرات *khoïrāt*.

MALGRÉ, prép., contre le gré, كوكلسز *gueuñulsyz*, t.; بالضرورة *bizzarouret*, a. — Malgré moi, رأى و رضام يوغيكن *rééï u rizām ïoghyken*. — Malgré lui, رغمنه *raghminè*, نسبتنه *nispetinè*, رضاسى يوغيكن *rizāci ïoghyken*, a.-t. — Agir malgré soi, كوكلسزلكله ايشلمك *gueuñulsyzliguilè ichlemek*. — Bon gré, mal gré, استر استمز *ister istemez*, خواه خواه و ناخواه *khāh u nākhāh*. — Nonobstant, كـرچـه *guerïchi*, اكرچه كه *eguertchi ki*, وار ايكن *vār iken*, باوجود *bāvudjoud*, مع ما فيه *ma' mā fïhi*. — Malgré l'obscurité je l'ai reconnu, قراكلق وار ايكن طانيـدم *qarāñlyq vār iken thānïdum*.

MAL-HABILE, adj. com., اوغـوز *oghouz*, معرفتـسـز *ma'rifetsyz*, اهليتسز *ehlïietsyz*, عجمى *'adjemi*, وقوفسز *vouqoufsyz*, a.-t.; عديـم المهارت ـ الكفايت *'adïm ul-mehāret*, *ul-kefāïet*, a. — dans ses affaires, كندو امورنك عديم الكفايـه *guendu oumourindè 'adïm ul-kefāïè*.

MALHABILEMENT, adv., اوغوزجـه *oghouzdjè*, t.; مهارتسزلـك ايله *mehāretsyzlik ilè*, a.-t.

MAL-HABILETÉ, s. f., عجميلك *'adjemïlik*, اوغوزلـق *oghouzlyq*, بيلمزلك *bïlmezlik*, بى وقوفلق *bi vouqouflyq*, a.-t.; عدم لياقت *'adem lïāqat*, a.

MALHEUR, s. m., mauvaise fortune, بختسزلـق *bakhtsyzlyq*, بد بختلق *bed bakhtlyq*, p.-t.; شامـة *chéémet*, نكبت *nekbet*, ادبار *idbār*, a. — C'est un effet de son malheur, اثر ادبار بدر *eceri idbārïdur*. — Être en malheur, حال ادباردە او *hāli idbārdè ol*. — Porter malheur, اوغرسزلق كتورمـك *oghoursyzlyq gueturmek*. — Tomber dans le —, نكبت و ادباره كرفتار او *nekbet u*

idbārè gueriftār ol, محنته دوشمك *mihnetè duchmek*, بلا چكمك *belā tchekmek*. — Tomber dans un grand malheur, بر مصيبت عظيمه يه كرفتار او *bir moucībeti 'azīmèïè gueriftār ol*. — Désastre, accident fâcheux, بلا *belā*, a.; فلاكة *felāket*, مصيبت *moucībet*, pl. a. مصايب *meçāïb*; آفت *āfet*, pl. آفات *āfāt*. — Grand malheur, مصيبت عظيمه *moucībeti 'azīmè*. — imprévu, قضا *qazā*.. — Éprouver un —, بلايه اوغرامق *belāïè oghrāmaq*, بلايه مبتلا او *belāïè mubtelā ol*. — Causer le —, بر كمسنه نك باشنه بلا كتورمك *bir kimesnènuñ bāchina belā gueturmek*, بلايه اوغراتمق *belāïè oghrātmaq*. — C'est un surcroît de malheur, ضميمهٔ ادباردر *zamīmèï idbārdur*. — Imprécation, malheur à ..., واى *vāï*. — Malheur à toi, واى سكا باشكه *vāï sañā, bāchiña*, ويل سكا *veïl sañā*. — à lui, الله بلا ويرسون *allah belā vīrsoun*, لعنة الله عليه *la'net oullah 'aleïh*. — Par malheur, قضاء *qāzāen*, قضارا *qazārā*, قضا ايله *qazā ilè*.

Malheureusement, adv., d'une manière malheureuse, اوغرسزلغله *oghoursyzlyghilè*, فنا حالده *fenā hāldè*, طالعسزلكله *thāly'syzliguilè*, t.; مدبرًا *mudbiren*. — Finir —, حال نكبة و ادبارده عمرينى تمام ا *hāli nekbet u idbārdè 'eumrīni temām it*. — Par malheur, قضاء *qazāen*. — Malheureusement que...., واى كه *vāï ki*, يازق كه *ïāzyq ki*.

Malheureux, se, adj., infortuné, qui n'est pas heureux, بختسز *bakhtsyz*, p.-t.; بد بخت *bed bakht*, p.; زواللو *zavāllu*, منكوب *menkioub*, مدبر *mudbir*. — Les damnés seront malheureux à jamais, اهل جهنم الى الابد منكوب اوله جقلردر *ehli djehennem ilal-ebed menkioub oladjaqlardur*. — Pauvre, دوشكون *duchkun*, فقير *faqīr*, مسكين *meskīn*. — Qui manque de ce qui peut le rendre content, مغدور *maghdour*. — Mener une vie malheureuse, حال مغدوريتده كچنمك *hāli maghdourïiettè guetchinmek*. — A qui rien ne réussit, طالعسز *thāly'cyz*, قوتسز *qoutsyz*, a.-t.; اغورسز *oghoursyz*, t.; بد بخت *bed bakht*, p.; بى نصيب *bi nacīb*, مشوم البختدر *mechoum ul-bakhttur*. — Funeste, مصيبتلو *mucībetlu*, ماتملو *mātemlu*. — Qui porte malheur, اوغورسز *oghoursyz*, منحوس *menhous*. — Jour malheureux, يوم منحوس *ïevmi menhous*. — Qui a la main malheureuse, qui casse tout ce qu'il touche, الى اوغورسز *eli oghoursyz*. — Au fig., مشوم اليد *mechoum ul-ïed*. — Vil, peu considéré, الچاق الچق *altchaq*, t.; حرمتسز *hourmetsyz*, a.-t.; حقير *haqīr*, a.; ناكس *nākès*, p. — Mauvais dans son genre, كوتى *keutu*, ردى *redïi*. — Un malheureux auteur, كوتى بر مؤلف *keutu bir muellif*. — Méchant, scélérat, يرامز *ïarāmaz*, اهل فساد *ehli feçād*, خبيث *khabīs*. — Qui a la mémoire malheureuse, ضعيف الحافظه *za'īf ul-hāfyza*.

Malheureux, s. masc., pauvre,

فقير *faqyr*, pl. a. فقرا *fouqarā*; ديلنجى *dîlendji*, t. — Aider les malheureux, مساكين و فقرايه اعانت ا *meçākîn u fouqarāïè y'ānet it.*

Malhonnête, adj. com., qui est contre la civilité, ادبسز *edebsyz*, عارسز *'ārsyz*, a.-t.; بى ادب *bi edeb*. — Grossier, خويرات *khoïrāt*, جليف *djelîf*, a. — C'est un homme très-malhonnête, پك خويرات آدمدر *pek khoïrāt âdemdur*. — Indécent, مردار *mourdār*, t.; فاحش *fāhich*. — Propos —, فحش *fahch*. — Tenir des propos —, فحش سويلمك *fahch seuïlemek*. — Malhonnête homme, الچاق *altchāq*, t.; دنّى *denïi*.

Malhonnêtement, adv., contre l'honnêteté, الچاقجه *altchāqdjè*, t.; بالدنائة *bid-denā'et*, a.; عرضه مغاير *'yrzè moughāïr*. — Contre la bienséance, ادبسزلكله *edebsyzliguilè*, خويراتجه *khoïrātdjè*, a.-t.; بى ادبانه *bi edebānè*, a.-p. — En user malhonnêtement, خويراتجه عمل و حركت ا *khoïrātdjè 'amel u hareket it.*

Malhonnêteté, s. f., ادبسزلك *edebsyzlik*, بى ادبلك *bi edeblik*, خويراتلق *khoïrātlyq*, a.-t.; كستاخلق *kustākhlyq*, p.-t.; جلافت *djelāfet*, a.

Malice, s. f., inclination à mal faire, يرامزلق *ïarāmazlyq*, ماريوللق *mārïollyq*, t.; فتنه *fitnè*, خباثة *khabācet*, خبث *khoubs*, شرّ *cherr*, a. — Astuce, شرّتلك *chirretlik*, كوتولك *keutulik*, كملك *kemlik*, قلاشلق *qallāchlyq*. — Malice atroce, perfide, خباثت شيطانيّه *khabāceti cheïthānïiè*. — Espiéglerie, شيطانلق *cheïthānlyq*. — enfantine, چوجق حيلهسى *tchodjouq hîlèci*, t.

Malicieusement, adv., avec malice, يرامزلق ايله *ïarāmazlyq ilè*, يرامزلغه مبنى *ïarāmazlygha mebni*, كملكله *kemliguilè*, قلاشلغله *qallāchlyghilè*, شرّتلكله *chirretliguilè*, a.-t.; بد قصد ايله *bed qasd ilè*, p.-a.-t.; شرّ ايله *chirr ilè*, خباثت ايله *khabācet ilè*, a.-t.; شرّة *chirreten*, a. — Par badinage, لطيفه يوزندن *lathîfè ïuzunden*, a.-t.

Malicieux, se, adj., méchant, يرامز *ïarāmaz*, يرامز خويلو *ïarāmaz khoïlu*, فتنه لو *fitnèlu*, فتنه جى *fitnèdji*, a.-t.; كوتو *keutu*, t.; خبيث *khabîs*. — Rusé, قلاش *qallāch*, زيرك *zeïrek*. — Astucieux, شرّت *chirret*.

Malignement, adv., يرامزلق ايله *ïarāmazlyq ilè*, t.; شرّا *chirren*, بالخباثة *bil-khabācet*, a.

Malignité, s. f., qualité nuisible, فنالق *fenālyq*, كملك *kemlik*, t.; شرّ *chirr*, شرور *chourour*, وخامت *vekhāmet*, ردائت *redā'et*, a. — La malignité de la fièvre, وخامت حمّا *vekhāmeti hoummā*. — Malice profonde et secrète, يرامزلق *ïarāmazlyq*; طبيعت كوتولكى *thabî'at keutuligui*, شرّت طبع *chirreti thab'*. — La malignité

du siècle, زمانه‌نک فسادی *zemānènuñ feçādi*.

Malin, ligne, adj., enclin à faire du mal, بد قصدلو *bed qastlu*, p.-a.-t.; شریر *cherīr*, خبیث *khabīs*, a.; یرامز *ïarāmaz*, t. — Discours malin, کلام خباثت آلود *kelāmi khabācet āloud*. — Espiègle, شیطان *cheïthān*. — Rusé, قلاش *qallāch*, حیله کار *hīlè kiār*. — Il a le regard malin, اصابت عینی واردر *içābet 'aïni vārdur*. — Qui a quelque qualité nuisible, کوتو *keutu*, فنا *fenā*, وخیم *vekhīm*, ردی *redïi*. — Une qualité maligne, بر خصیت ردیه *bir khacïieti redïiè*. — Constellation qui a des influences malignes, اختر بد اثر *ākhteri bed ecer*.

Malingre, adj. com., مرضلو *marazlu*, a.-t.; زبون *zeboun*, p.; خسته مزاج *khasta mizādj*, t.-a.; ضعیف *za'īf*, a.

Malintentionné, e, adj., یرامز *ïarāmaz*, بد قصدلو *bed qastlu*, p.-a.-t.; بد خواه *bed khāh*, p.; غرضلو *gharazlu*, a.-t.; فاسد النیّة ـ الفکر *fācid un-nïiet, ul-fikr*, a.

Malitorne, s. m., احمق *ahmaq*, t. Voy. Maladroit.

Mal-jugé, s. m., یولسز حکم *ïolsyz hukm*, a.-t.; حکم غیر صحیح *hukmi ghaïri sahīh*.

Mallard, s. m., کوچک بلکو طاشی *kutchuk bilegou thāchi*, t.

Malle, s. f., coffre long dont on se sert en voyage, صندوق *sandouq*, قماش صندوغی *qoumāch sandoughy*, یول صندوغی *ïol sandoughy*, t.; جامه دان *djāmè dān*. — Valise dans laquelle les courriers portent les lettres, اولاق چانطه‌سی *oulāq tchānthaci*.

Malléabilité, s. f., یومشغرقلق *ïoumchaghraqlyq*, t.; لیانة *līānet*, مرانت *merānet*, تلزج *telezzudj*, a.

Malléable, adj. com., چکلوب اوزانور *tchekilup ouzānur*, یومشغرق *ïoumouchaghraq*, t.; مارن *mārin*, لیّن *leïin*, a. — Les métaux sont malléables, اجناس معادن مارندر *edjnāci me'ādin mārindur*.

Mallemolle, s. f., sorte de mousseline des Indes, بر نوع هندد دلبندی *bir nev'y hind dulbendi*.

Malléole, s. f., l'os de la cheville du pied, طوپوق کمکی *thopouq guemigui*, t.

Mallette, s. f., صندوقجق *sandouqdjyq*, صندوقچه *sandouqtchè*, سپدجک *sepeddjik*, t.

Mallier, s. m., صندوق کنورن بارکیر *sandouq gueturen bārguïr*, vulg. *berguïr*, t.

Mal-mener, v. a., خرپالمق *kharpālamaq*, انجتمک *indjitmek*, t.; تکدیر ایتمک *tekdïr it*, a.-t.

Malmis, e, adj., قنا کینمش *fenā gueïnmich*, t.

Malotru, e, adj., الچاق *abtchāq*, یانقبوز *ïānqabouz*, t.; ناکس *nākès*, p.; جافی الخلقة *djāfi ul-khylqat*, a.

Malplaisant, e, adj., باش اغریدیجی *bāch agrydïdji*, t.

Malpropre, adj. com., sale, vilain, مردار *mourdār*, کیرلو *kïrlu*, پاسلو *pāslu*, بولاشق *boulāchyq*,

چرکین *tchirkîn*, تمیز اولمیان *temîz olmaïān*, پیس *pîs*, تمیز دکل *temîz deïl*, t.; نجیس *nedjîs*, a. — Des habits malpropres, کیرلو پاسلو اوروبه *kîrlu pāslu ourouba*. — Des mains —, مردار اللر *mourdār eller*.

Malproprement, adv., مردارجه *mourdārdjè*, مردارلغله *mourdārlyghylè*, t.; نجاستله *nedjācetilè*, a.-t.; پیسلك ایله *pîslik ilè*, p.-t. — Faire tout malproprement, هر شی ملطخا و مقذرا ایشلمك *her ichi mulaththakhan u mouqazziran ichlemek*, a.

Malpropreté, s. f., مردارلق *mourdārlyq*, کیرلك *kîrlik*, کیر *kîr*, پیسلك *pîslik*, t.; نجاسة *nedjācet*, قذارت *qouzāret*, عدم نظافت *'ademi nazāfet*, عدم طهارت *'ademi thehāret*, a.

Malsain, e, adj., qui a un principe de maladie, مزاجی چوروك *mizādji tcheuruk*, مزاجسز *mizādjsyz*, a.-t.; ضعیف المزاج *za'îf ul-mizādj*. — Une femme malsaine, معلولة المزاج بر قاری *me'loulet ul-mizādj bir qāry*. — Contraire à la santé, فنا کوتو *fenā keutu*, t.; صحتنه مضر مزاجه *syhhatè mouzyrr mizādjè moukhālif*, ضرر لو مخالف *zararlu*, a.-t.; مضر وخیم *mouzyrr vakhîm*, ردی *redîi*, a. — Viande malsaine, لحم مضر - ردی *lahmi mouzyrr, redîi*.

Malséant, e, adj., یاقشمز *ïāqychmaz*, یاقشقسز *ïāqychqsyz*, t.; نالایق *nālāïq*, p.-a.; ناهموار *nāhemvār*, p.; ادبه مغایر *edebè moughāïr*.

Malsonnant, e, adj., مقبوله کلمز *maqboulè guelmez*, قبول اولنمز *qaboul olounmaz*, a.-t.; مردود *merdoud*, a. — Une proposition malsonnante, بر قضیهٔ مردوده *bir qazïiè merdoudè*.

Maltais, e, adj., مالتهلو *māltalu*, t.

Malte, île de la Méditerranée, مالته جزیره‌سی مالطه - مالته *mālta djezîrèci*.

Malte, s. f., espèce de mastic, بر نوع معجون *bir nev'y me'djoun*, t.

Maltôte, s. f. fam., ظلمیه *zoulmïiè*, اهتضام *ihtizām*, pl. اهتضامات *ihtizāmāt*, تکالیف عرفیه *tekiālifi 'ourfïiè*, a.

Maltôtier, s. m., ظلمیه مالی آلان *zoulmïiè māli ālān*, a.-t.

Maltraiter, v. a., outrager de coups ou de paroles, خرپالمق *kharpālamaq*, t.; تکدیر ایتمك *tektîr it*, رنجیده ایتمك *indjitmek*, t.; - جفا ایتمك *rendjîdè djefā it*, a.-p.-t. — de paroles seulement, ازارلمق *azārlamaq*, سوکمك *seuïmek*. — Faire tort, کملك - غدر ایتمك *kemlik, ghadr it*, نقصان کتورمك *noqsān gueturmek*. — Faire un mauvais traitement, humilier à tort ou à raison, تذلیل ایتمك الچقلتمق *altchaqlatmaq*, *tezlîl it*.

Malveillance, s. f., یرامزلق *ïarāmazlyq*, بد خواهلق *bed khāhlyq*, p.-t.; بد خواهی *bed khāhi*, p.; سوء قصد *souï qasd*, حقد *hyqd*, فساد طویت *feçādi thavïiet*, a.

MALVEILLANT, E, adj., يرامز *ïa-rāmaz*, كم صانيجى *kem sānidji*, t.; بد خواه *bed khāh*, p.; فاسد الفكر - *fācid ul-fikr*, *uth-thavïict*, a. — Les malveillants, صاحب اغراض اولانلر *sāhib aghrāz olānlar*. — Caractère malveillant, مزاج فاسد *mizādji fācid*.

MALVERSATION, s. f., غدر *ghadr*, مصادرة *mouçāderet*, تعسّف *te'assuf*, pl. a. تعسّفات *te'assufāt*; ظلم *zoulm*, pl. مظالم *mezālim*. — Commettre des malversations, ارتكاب تعسّفات *irtikiābī te'assufāt it*.

MALVERSER, v. n., غدرا *ghadr it*; مصادرت - تجاوزا *mouçāderet*, *tedjāvuz it*, a.-t.

MALVOISIE, ville et petite île de Grèce, مالوازيّه *mālvāzïia*, مالوازيّه اطه‌سى *mālvāzïia adhaci*. — Vin de —, مالوازيّه شرابى *mālvāzïia charābi*.

MALVOULU, E, adj. fam., مبغوض *mabghouz*, نا پسند *nā pecend*, p.; نا مقبول *nā maqboul*, p.-a.

MAMAN, s. f., mère, t. enfantin, نينه - ننه *nïnè*, t.; امّة *oummet*, a. — grand'maman. Voy. GRAND'-MÈRE.

MAMELLE, s. f., teton, مه *memè*. — Petite —, مه‌جك *memèdjik*, t.; ثدى *sidi*, pl. a. ثُدى *soudi*. — La mamelle droite, صاغ مه *sāgh memè*. — gauche, صول مه *sol memè*. — Enfant à la —, مه‌ده‌كى چوجوق *memèdèki tchodjouq*.

MAMELON, s. m., bout des mamelles, امجك *emdjek*, امجك باشى *emdjek bāchi*, امزكى - مه تكمه‌سى *memè tekmèci*, *emzegui*. — d'une montagne, دپه‌جك *tepèdjik*, طاغ دپه‌سى *dhāgh tepèci*.

MAMELOUK, MAMLUK, s. m., ancien soldat égyptien qui était la propriété d'un bey, مملوك *memlouk*, pl. a. مماليك *memālïk*.

MAMELU, E, adj. pop., بيوك *buïuk memèlu*, امزكلو عورت مه‌لو *emzeklu 'avret*, قبا - ايرى مه‌لو *qabā*, *iri memèlu*.

MAMILLAIRE, adj. com., مه شكلى *memè chekillu*, t.

MAMMAIRE, adj. com., t. d'anat., artères mammaires, مه طه‌رى *memè dhamari*, t.; عروق الثدى *'ourouq us-soudi*, a.

MANANT, s. m., خوبرات آدم *khoïrāt âdem*, بياغى كويلو *keuïlu*, بر آدم *baïāghy bir âdem*, حريف *herïf*, a.

MANCELLE, s. f., حامط زنجيرى *hāmeth zindjïri*, t.

MANCHE, s. m., d'un outil, d'un instrument, ساپ - صاپ - صب *sāp*, ال *el*, t. — Poignée, قبضه *qabzè*, a.; دسته *destè*, p. — Le manche d'un couteau, بچاق قبضه‌سى *bitchāq qabzaci*. — d'une charrue, صپان اغاجى - قولبى *sapān aghādji*, *qoulbi*. — Mettre un —, صاپ قومق - كچورمك *sāp qomaq*, *guetchurmek*. — Manche d'un violon, d'un luth, etc., قول *qol*.

MANCHE, s. f., partie du vêtement où l'on met le bras, يك *ïeñ*, t.; كمّ *kumm*, pl. a. اكمام *ekmām*.

— Manche de chemise, كوملك يكى *gueumlek ïeñi.* — Mettre les manches à un vêtement, لباسه يك ياپشدرمق *libācè ïeñ ïāpychturmaq.* — Manches pendantes, صارقق يكلر *sārqyq ïeñler.*

Manche (La), partie de l'Océan entre la France et l'Angleterre, انكلتره بوغازى *inguiltera boghāzy.*

Mancherons, s. m. pl., صپان اغاجى - قولبى *sapān aghādji, qoulbi,* t.

Manchette, s. f., يك اوجى - اتكى *ïeñ oudji, etegui,* كوملك يكلرينك صارقق زنجفى *gueumlek ïeñlerînuñ sārqyq zindjefi,* t.

Manchon, s. m., قولچاق *qoltchāq,* اللرى صوغوقدن صاقليه جق كرك *elleri soghouqten sāqlaïadjaq kurk,* t.

Manchot, e, s., چولاق *tcholāq,* قولاق *qolāq,* t.; اكنع *eknè',* اقطع *aqtha',* a.

Mandant, s. m., qui donne un mandat, وكالت ويرن *vekiālet vîren,* a.-t.; موكل *muvekkil.*

Mandarin, s. m., چينده منصب صاحبى *tchîndè mansyb sāhibi,* t.

Mandat, s. m., pouvoir, امر *emr.* — Procuration d'agir au nom d'un autre, وكالت *vekiālet,* وكالة امرى - كاغدى *vekiālet emri, kiāghydi,* وكالت نامه *vekiālet nāmè.* — Ordre de payer, billet à payer à un tiers, حواله تذكره سى *havālè tezkerèci.* — Ordre d'amener, احضار امرى *ihzār emri,* احضار مراسله سى *ihzār murācelèci.* — Mandat d'arrêt, حبس امرى *haps emri,* a.-t.

Mandataire, s. m., وكيل *vekîl,* a.

Mandement, s. m., ordre par écrit, امر *emr,* بيورق *bouïourouq,* بيورلدى *bouïourouldou,* t.; تنبيه *tembîh,* a. — d'un évêque, پسقپوس امرى *pisqopos emri.* — Ordre donné à un receveur ou à un fermier de payer une somme quelconque. Voy. Mandat. — En t. de pratique, ordre, injonction de venir, احضار مراسله سى *ihzār murācelèci.*

Mander, v. a., donner ordre de venir كلدرمك *gueldurmek,* چاغرتمق *tchāghyrtmaq,* t.; احضارا *ihzār it,* a.-t. — quelqu'un, بر كمسنه يى كتورتمك ايچون طرفنه خبر كوندرمك *bir kimesnèïi gueturtmek itchoun tharafina khaber gueundermek.* — Faire savoir, بيلدرمك *bîldurmek,* خبر ويرمك *khaber vîrmek,* خبر كوندرمك *khaber gueundermek.* — Il fut mandé à la cour, سراى همايونه كلمسى ايچون كندويه خبر كوندرلدى *sarāï humāïounè guelmeci itchoun guenduïè khaber gueunderildy.*

Mandibule, s. f., mâchoire inférieure, الت چكه سى *alt tcheñèci,* t.

Mandoline, s. f., كوچك طنبوره *kutchuk thamboura,* t.

Mandore, s. f., كمانجه جك *kemāndjèdjik,* ماندولا *māndolā,* t.

Mandragore, s. f., قان قورودان *qān qouroudān,* t.; يبروج *ïebroudj,* a.; استرنك *isterenk,* سترنك *sitrenk,* p.

Mandrin, s. m., sorte de poinçon, دمرجی منقابی *demirdji menqābi*, t.

Manéage, s. m., کمیجیلرك اوجرتسز حمّاللغی *guemîdjîleruñ eudjretsyz hàmmāllyghy*, t.

Manége, s. m., art de dresser les chevaux, آت تعلیمی *ât ta'lîmi*, آته باش اوکرتمه *âtè bāch eugretmè*. — Un cheval propre au manége, درسته صالح بر آت *dursetè sālih bir ât*. — Exercer un cheval au manége, آته باش اوکرتمك *âtè bāch eugretmek*. — Lieu où l'on fait les exercices, آت تعلیمی میدانی *ât ta'lîmi meïdāni*, آت تعلیمخانه‌سی *ât ta'lîmkhānèci*. — Manières d'agir adroites et artificieuses, عمل *'amel*, حرکت *hareket*, a.; شیوه و رفتار *chîvè vu reftār*, p. — Je connais leur manége, انلرك شیوه و رفتاری معلوممدر *anlaruñ chîvè vu reftāri ma'loumumdur*.

Manès, s. m. pl., اولولرك ارواحی *eululeruñ ervāhi*, اولمشلرك روحلری *eulmuchleruñ rouhleri*, a.-t.; ارواح الاموات *ervāh ulemvāt*.

Manganèse, s. f., رنکی قیره مائل و کورك اولان بر نوع معدن *rengui qyrè māïl vè guevrek olān bir nev'y ma'dęn*.

Mangeable, adj. com., ینجك *ïenedjek*, ییننجك *ïeïnidjek*, ینیلور *ïenîlur*, ینور *ïenur*, ینیله‌جك *ïenîlèdjek*, t.; مأکول *méékioul*, pl. a. مأکولات *méékioulāt*. — Qui n'est pas mangeable, ینور دکل *ïenur deïl*, ینمز *ïenmez*, مأکول دکلدر *méékioul deïldur*.

Mangeaille, s. f., fam., یم *ïem*, ییجك *ïeïedjek*, ییکو *ïeïgu*, t.; طعام *tha'ām*, a.

Mangeant, e, adj. fam., ییجی *ïeïdji*, یین *ïeïen*, t.

Mangeoire, s. f., یملك *ïemlik*, یم تکنه‌سی *ïem teknèci*, t.; معلف *mi'lef*, a.

Manger, v. a., prendre de la nourriture, یمك *ïemek*, t.; اکل ا *ekl it*, a.-t. — de la viande, ات یمك *et ïemek*. — avec les mains, ال ایله یمك *el ilè ïemek*. — Prendre ses repas, طعام ا *tha'ām it*. — Manger chez soi, کندو خانه‌سنده طعام ا *guendu khanècindè tha'ām it*. — Manger son bien, le consumer, مالنی یمك - اکل ا *mālini ïemek*, *ekl it*. — Ronger, entamer, یمك *ïemek*, اشندرمق *achendurmaq*. — La rouille mange le fer, پاس دموری اکل ایدر *pās demiri ekl ider*. — Se manger, v. pron., ینمك *ïenmek*, ینلمك *ïenilmek*, t.; اکل اولنمق *ekl olounmaq*. — Se manger, s'effacer, سیلنمك *sîlinmek* — S'élider, حذف اولنمق *hazf olounmaq*.

Manger, s. m., ce qu'on mange, ییجك *ïeïedjek*, ییکو *ïeïgu*, مانجه *māndja*, یمك *ïemek*, آش *âch*, t.; طعام *tha'ām*, pl. اطعمه *eth'imè*, a. — Manger délicat, طعام نفیس *tha'āmi nefîs*.

Mangerie, s. f., action de manger, یمه *ïemè*, ییجیلك *ïeïdjîlik*, t.; اکل و بلع *ekl u bul'*, a. — Frais

de justice, محكمه مصرفی *mehkemè masrafi.*

Mange-tout, s. m., styl. familier, dépensier, مبذر *mubezzir*, a.

Mangeur, se, s., يیکن *ïeïen*, چوق يیجی *tchoq ïeïdji*, آج کوزلو يوتيجی *âdj gueuzlu ïoutïdji*, t.; اکول اکال *ekkâl ekioul*, a. — C'est un grand mangeur, اکول عظيمدر *ekiouli 'azïmdur.*

Mangeure, s. f., endroit mangé d'une étoffe, d'un pain, ينک *ïenik*, ينک يری *ïenik ïeri*, t. — Mangeure de souris, صچان ينکی *sytchân ïenigui.*

Mangle ou Manglier, s. m., arbre, تين هندی *tïni hindi*, a.

Mangouste, s. f., Ichneumon. Voy. ce mot.

Maniable, adj. com., qui se prête à l'action de la main, يومشق *ïoumchaq*, اگلور *eguilur*, ياپشلور *ïâpichilur.* — Docile, ليّن *leïin*, a. — Aisé à mettre en œuvre, قوللنلور *qoullanileur*, يومشغرق *ïoumchaghraq*, ليّن *leïin*, سهل الاعمال *sehl ul-i'mâl.* — Au fig., traitable, يومشق خويلو *ïoumchaq khouïlu.* — C'est un homme dont l'esprit est maniable, بالطبع ليّن الجانب برآدمدر *bith-thab' leïin ul-djânib bir âdemdur.*

Maniaque, adj. com., مجنون *medjnoun*, a.; دلی *deli*, t.; ديوانه *dïvânè*, p.

Manicle, s. f., instrument qui fait agir les forces, منكنه *menguenè.* — Morceau de cuir qui entoure la paume de la main; on dit mieux manique, قايش *qâïch.*

Manie, s. f., aliénation d'esprit, جنون *djunoun*, a.; مجنونلق *medjnounlyq*, a.-t.; جنون مطبق *djunoun mathbaq*, مانيا *mâniâ.* — Passion bizarre, goût immodéré, دلولك *delulik*, جنون *djunoun.*

Maniement, s. m., action de manier, ال ايله يوقلمه *ïoqlama el ilè ïoqlama*, ياپشقلق *ïâpichmaqlyq*, ياپشمه *ïâpichma*, t.; ملامسة *mulâmecet.* — Le mouvement du bras, de la jambe, اوينايش *oïnâïch*, قيلدامه *qymildâma.* — Le maniement des armes, سلاح تعليمی ـ قوللنمه‌سی *sylâh ta'limi, qoullanmaci.* — Au fig., administration, اداره *idârè*, تصرّف *teçarruf.* — Le maniement des finances, اموال ميريّه‌نك اداره‌سی *emvâli mïrïïènuñ idârèci.*

Manier, v. a., prendre, tâter avec la main, ال ايله يوقلامق *el ilè ïoqlâmaq*, ياپشمق *ïâpichmaq*, يوقلامق *ïoqlâmaq.* — Manier une étoffe, بر ثوبه لمس يد ا *bir sevbè lemsi ïed it.* — Recevoir, avoir en sa disposition, اله كچورمك *elè guetchurmek.* — Il ne manie point d'argent, اصلا اقچه النه كچمز *asla aqtchè elinè guetchmez.* — En parlant des affaires, ايش ـ مصلحت كورمك *ich, maslahat gucurmek.* — Manier les affaires publiques, جمهور ناسك اموربنی اداره ا *djoumhouri nâçuñ oumourïni idârè it.* — les finances, امور ميريّه‌يی

اداره و تصرّف ا *oumouri mîrïïèïi idārè vu teçarruf it.* — Ce n'est pas un homme facile à manier, اداره‌سی اسان بر آدم دکلدر *idārèci açān bir âdem deïldur.* — Se servir de, قوللنمق *qoullanmaq,* — استعمال اعمال ا *isti'māl, i'māl it.* — Savoir bien manier les armes, اعمال اسلحه فننده ماهر او *i'māli esliha fennindè māhir ol.* — Au manier, en maniant, ال ایله یوقلندقده *el ilè ïoqlanduqta.*

Manière, s. f., façon, sorte, شکل *chekil,* منوال *minvāl,* وجه *vedjh,* pl. وجوه *vudjouh;* اسلوب *usloub,* a.; یوز *ïuz,* یول *ïol,* توره *tourè,* اوران *orān,* طرز *tharz.* — De cette manière, بو منوال اوزره *bou minvāl uzrè,* بو وجه اوزره *bou vedjh uzrè,* اویله *euïlè,* بویله *beuïlè,* شویله *cheuïlè.* — En toute manière, هر وجه و صورتده *her vedjh u sourettè.* — De quelque manière que cela soit, هر نه شکل اولسه *her nè chekil olsa.* — Usage, coutume, عادت *'ādet,* a.; خوی *khouï,* t. — C'est sa manière, عادتیدر *'ādetîdur,* کندویه مخصوص بر صورت *guenduïè makhsous bir souret.* — Façon de se conduire, صورت حرکت *soureti hareket.* — de s'exprimer, صورت تکلّم *soureti tekellum.* — de faire, ایشلمه *ichlemè.* — Manière de parler, parole sans conséquence, لفظ مراد *lafzi mourād,* au pl. لفظ مراد صحبتلر *lafzi mourād sohbetler.* — Manière, ce qui a l'apparence de la chose qu'on spécifie, قیللق *qyllyq,* طور *thavr,* هیئت *heïet,* شکل *chekil.* — Il vint une manière de femme, زنّه شکلنده بر شخص کلدی *zennè cheklindè bir chakhs gueldi.* — Affectation, تکلّف *tekelluf,* تصنّع *teçannu'.* — Cela avoisine la manière, بو صورت تصنّع و تکلّفه یقیندر *bou souret teçannu' vu tekellufè ïaqyndur.* — Manières, au pl., usages généralement établis, توره *tourè,* آیین *āïin,* آداب *adāb.* — Les mœurs et les manières des Musulmans, اهل اسلامک اداب و اخلاقلری *ehli islāmuñ adāb u akhlāqleri.* — Manières particulières usitées dans le monde, طرز *tharz,* شیوه *chîvè,* اوضاع *evzā',* اطوار *athvār.* — Il a des manières agréables, مطبوع الاطواردر *mathbou' ul-athvārdur.* — Traits distinctifs dans les actions extérieures des particuliers, طاورانش *dhāvrānich,* حرکات و سکنات *harekiāt u sukienāt.* — De manière que, de sorte que, شول وجهله که *chol vedjhilè ki,* شویله که *cheuïlè ki.* — Par manière de dire, par manière d'entretien, سوز کلیشی *seuz guelîchi.* — Faire une chose par manière d'acquit, بر ایشی انغازیه اوله‌رق ا *bir ichi anghārïa olaraq it.*

Maniéré, e, adj., دوزکنلنمش *duzgunlenmich,* t.; تکلفلو *tekelluflu,* a.-t.; متصنّع *muteçannu',* کثیر التصنّع *kecîr ut-teçannu'.* — C'est un homme maniéré, کثیر التصنّع بر آدمدر *kecîr ut-teçannu' bir âdem-*

dur. — Style maniéré, سبك كثير التصنع *sebeki kecîr ut-teçannu'*.

Manifestation, s. f., اظهار *izhâr*, ظهور *zouhour*, بورز *burouz*, تصريح *tasrîh*, a.

Manifeste, s. m., écrit public, اعلان نامه *i'lân nâmè*, بيان نامه *beïân nâmè*, a.-p.

Manifeste, adj. com., notoire, évident, بللو *bellu*, اچيق *atchyq*, t.; ظاهر *zâhir*, اشكار *achikiâr*, عيان *'aïân*, واضح *vâzyh*, a. — Erreur manifeste, خطای واضح *khathâï vâzyh*.

Manifestement, adv., بلوجله *buludjilè*, t.; اچيقدن اچيغه *atchyqtan atchygha*, آشكاره *âchikiârè*, علانيةً *'alâniïeten*, علنًا *'alenen*, واضحًا *vâzihen*. — Prouver, faire voir manifestement, علنًا وعيانًا اظهار ا *'alenen ve 'aïânen izhâr it*.

Manifester, v. a., آچمق *âtchmaq*, بلورتمك *belurtmek*, اچيقدن اچيغه كوسترمك *atchyqten atchygha gueustermek*, ظاهر ا *zâhir it*, اظهار - اشعار ا *izhâr, ich'âr it*, اعلان ا *i'lân it*, فاش ا *fâch it*. — Manifester, témoigner de l'inimitié, اظهار خصومت ا *izhâri khuçoumet it*. — Se manifester, ظهوره كلمك *zouhourè guelmek*, - ظهور شيوع سنوح ا *zouhour, sunouh it*, - وضوح بولمق *chouïou', vouzouh boulmaq*, a.-t.; بلورمك *belurmek*, اچلمق *âtchilmaq*. — Quand ce secret viendra à se manifester, بو سرّ مكتوم كشف وبيان اولنديغی حالده *bou sirri mektoum kechf u beïân oloundughy hâldè*. — Manifesté, e, اچيغه چيقمش *atchygha tchyqmich*, آشكار اولمش *âchikiâr, olmuch*, مبيّن *mubeïien*.

Manigance, s. fém. familier, حيله بازلق *hîlèbâzlyq*, a.-p.-t.; رنك *renk*, اوين *ouïoun*, t.

Manigancer, v. actif familier, حيله بازلق - رنك ا *hîlèbâzlyq, renk it*, a.-t.

Maniguerre, s. f., برنوع اوجی اغی *bir nev'y avdji aghy*, t.

Maniguette ou Malaguette, s. f., برنوع قوله *bir nev'y qaqoula*, t.

Manioc, s. m., امريقده بولنان بر اغاجك اسمی *ameriqada boulounân bir aghâdjuñ ismi*.

Manipulation, s. f., ايشلمه *ichlemè*, t.; صناعة *sanâ'at*, a.

Manique, s. f., قايش *qâïch*, t.

Manivelle, s. f., petite, recourbée, ال *el*, اكری صاب *egri sâp*, زنبرك *zemberek*, t. — d'un moulin à café, قهوه دكرمنی زنبركی *qahvè deïrmeni zemberegui*.

Manne, s. f., قدرت حلواسی *qoudret halvâci*, t.; من *menn*, a. — Panier à anses, قلپلو سپد *qoulplu seped*, عربه سپدی *'araba sepedi*.

Mannequin, s. m., figure en osier, سازدن مجسّم صورتی *sâzden mudjessim soureti*. — Sorte de panier d'osier, قندرقدن بر نوع سپد *qyndiryqten bir nev'y seped*, كوفه *kioufè*, t.

MANNETTE, s. f., كوچك سپد *kutchuk seped*, t.

MANOEUVRE, s. m., ouvrier, celui qui travaille de ses mains, ارغاد *irghād*, كونده‌لكجى *gundèlikdji*, t.; رنجبر *rendjber*, p.

MANOEUVRE, s. f., art de gouverner un vaisseau, صنعت بحريّه *sana'āti bahrïiè*. — Se dit, en t. de mar., de tous les cordages destinés à manier les voiles, يلكن هلاطلرى طاقمى *ïelken halāthleri thāqymi*. — Mouvement combiné de troupes, عساكر حركتى *'açākir hareketi*, مانوره *mānovra*, au pl. حركات عسكريّه *harekiāti 'askeṙïiè*, تعليملو حركات عسكريّه *ta'līmlu harekiāti 'askerïiè*. — Les grandes manœuvres, بيوك مانوره‌لر *buïuk mānovralar*. — Au fig., conduite qu'on tient dans les affaires du monde, حركت *hareket*, pl. a. حركات *harekiāt*.

MANOEUVRER, v. a. et n., travailler aux manœuvres, قوللنمق *qoullanmaq*, t.; اعمال ا *i'māl it*, ايشلتمك *ichletmek*. — les voiles, يلكنلرى قوللنمق - ايشلتمك *ïelkenleri qoullanmaq, ichletmek*. — en parlant des vaisseaux, اجراى صنايع بحريّه‌يى ايلمك *idjrāï sanāï' bahrïiëï ëilemek*. — Exécuter des mouvements combinés, en parlant des troupes, عسكر صنايع حربيّه‌يى اجرا ا *'asker sanāï' harbïiëïi idjrā it*. — Faire manœuvrer des troupes, عسكره اجراى صنايع حربيّه ايتدرمك *'askerè idjrāï sanāï' harbïiè itturmek*, مانوره ايتدرمك *mānovra itturmek*. — Au fig., agir, ايشلمك *ichlemek*, عمل - حركت ا *'amel, hareket it*, اعمال تدابيرا *i'māli tedābïr it*. — sourdement, مخفيجه عمل و حركت ا *makhfïdjè 'amel u hareket it*.

MANOEUVRIER, s. m., فنّ صنايع بحريّه‌يه ماهر *fenni sanāï' bahrïiëïè māhir*, a. — C'est un excellent manœuvrier, صنايع بحريّه‌ده استاد بى نظيردر *sanāï' bahrïiëdè oustādi bi nazïrdur*.

MANOIR, s. m., t. de jurisprud., domicile, دوراجق يرٍ *dourādjaq ïer*, او *ev*, قوناق *qonāq*, t.; مكان *mekiān*, مسكن *mesken*, pl. a. مساكن *meçākin*.

MANOUVRIER, s. m., كونده‌لكجى *gundèlikdji*, t.; اجير *edjïr*, a.

MANQUE, s. m., défaut, يوقلق *ïoqlyq*, اكسكلك *eksiklik*, t.; عدم *'adem*, a. — de confiance, عدم اعتماد *'ademi i'timād*. — de foi, عدم وفا *'ademi vefā*. — de respect, عدم حرمت *'ademi heurmet*. — Ce qui manque à une chose pour la compléter, اكسك *eksik*, نقصان *noqsān*. — Défectuosité, قصور *qouçour*. — de vivres, قطلق *qythlyq*. — de force, قوّتسزلق *qouvvetsyzlyq*. — de soin, غفلت *ghaflet*. — d'argent, پاره‌سزلق *pāracyzlyq*, اقچه‌نك يوقلغى *aqtchènuñ ioqlyghy*. — Par manque d'argent,

پاره‌نیك اكسكلكی حسبیله *pāranuñ eksikligui hacebilè.*

Manquement, s. m., manque, défaut, اكسكلك *eksiklik,* نقصان *noqsān,* a. — de parole, بی وفالق *bi-vefālyq.* — Un léger manquement, بر قصور خفیف *bir qouçouri khafīf.*

Manquer, v. a. et n., faire une faute, یاكلمق *ïāñilmaq,* t.; قصورا *qouçour it,* خطا ـ كناه ا *khathā, gunāh it.* — Manquer son coup, ne pas donner au but, راست كلمیك *rāst guelmemek,* نشانه اورمیق *nichānè ourmamaq,* اصابت اتمیك *içābet etmemek,* a.-t. — En parlant d'une arme à feu, آتش آلمامق *âtech ālmāmaq.* — Son fusil a manqué, اتدیغی تفنك آتش الدمدی *attīghy tufenk âtech alamadi,* a.-t. — Ne pas faire ce qu'on doit, اكسكلك ـ قصورا *eksiklik, qouçour it.* — Manquer à son devoir, واجب اولانی ـ خذمتنی اجرا ایتمیك *vādjib olāni, khyzmetini idjrā itmemek,* افای واجبهٔ حاله تجویز قصورا *ifāï vādjībèï hālè tedjvīzi qouçour it,* a.-t.; عهلسندن كلمیك *'ouhtècinden guelmemek.* — de parole, سوزندن دونمك *seuzunden deunmek,* سوزنده طورمامق *seuzindè dhourmāmaq.* — Avoir faute de, être de moins, اولمامق *olmāmaq,* خالی او *khāli ol,* یوق او *ïoq ol.* — d'argent, اقچه‌سی اولمامق *aqtchèci olmāmaq,* اكسلمك *eksilmek,* اكسك او *eksik ol.* — Il manque beaucoup de choses, وافر شیلر اكسكدر *vāfir chèïler eksiktur.* — Défaillir, بایلمق *bāïlmaq.* — Le cœur lui a manqué, بایلدی *bāïldi.* — Manquer, périr, تلف ـ هلاك او *telif, helāk ol,* كتمك *guitmek,* اولمك *eulmek.* — de force, قوّت قالمامق *gouvvet qālmāmaq.* Le pied lui a manqué, ایاغی قایدی *aïāghy qāïdi.* — Oublier, اونتمق *onoutmaq.* — Ne manquez pas de vous trouver en tel lieu, فلان محلده بولنمقدن اونتمه *felān mahalldè boulounmaqtan onoutma.* — Faire faillite, مفلس افلاس ا *muflus tchyqmaq,* چیقمق *iflās it,* افلاسه چیقمق *iflācè tchyqmaq.* — Manquer de..., être sur le point de..., ازقالمق *az qālmaq.* — Il a manqué de tomber, از قالدی *az qāldy ducher idi.* — d'être tué, از قالدی قتل اولنه جغیدی *az qāldy qatl olounadjaghydi.* — Manquer, perdre, ne pas trouver, بولمامق *boulmāmaq.* — قاچرمق *qātchurmaq.* — J'ai manqué cet homme, je suis arrivé trop tard, پك كچ كلدیكمدن فلانی قاچردم *pek guetch gueldīguimden felāni qātchurdum.* — Il a manqué son coup, il n'a pas réussi, مقصودنی قاچردی *maqsoudini qātchurdi.* — Laisser échapper, صالیوبرمك *sālīvīrmek.* — Manquer l'occasion, فرصت بولنمامق *fourçat boulounmāmaq,* ـ فرصتی قاچرمق *foursati qātchurmaq,* فوت ا *feut it.* — Il a manqué une belle oc-

casion, بر مناسب فرصت *bir munācib foursat fevt eïledi.* — Un projet manqué, باشه چیقه‌مامش تدبیر *bācha tchyqamāmich tedbïr.* — Se manquer, ne pas pouvoir se joindre, se rencontrer, قاوشه‌مامق *qāvouchamāmaq.*

MANSARDE, s. f., logement au comble d'une maison, دام التی *dām altȳ.* — Fenêtre sous le toit, باجه *bādja.*

MANSUÉTUDE, s. f., یواشلق *ïavāchlyq*, t.; مظلوملق *mazloumlyq*, a.-t.; ملایملک *mulāïmlïk*, a.-t.; حلم *hylm*, a.

MANTE, s. f., کبه *kiebè*, t.; احرام *ihrām*, a.

MANTEAU, s. m. — de dessus, قاپوط *qāpouth*, قپود *qapoud.* — contre la pluie, یغمورلق *ïaghmourlouq*, یاپونجه *ïāpoundjè.* — d'hiver, قیش قپودی *qych qapoudi.* — extérieur, à manches fendues, بنیش *binïch.* — à manches non fendues pour les femmes, فراجه *firādjè*, vulg. *feredjè.* — Manteau pénitentiel que revêtent les pèlerins musulmans à la Mecque, احرام *ihrām.* — Au fig., prétexte dont on se couvre, اورتو *eurtu*, لباس *libās.* — Sous le manteau de la religion, ورای لباس تقواده *verāï libāci taqvāda.* — de cheminée, باجه *bādja*, اوجاغک باجه‌سی *odjāghuñ bādjaci*, صچاق *satchāq.*

MANTELET, s. m., petit manteau de femme, کپنجک *kepenedjik*, کوچک فرجه *kutchuk feredjè*, t. — Machine de guerre qu'on pousse devant soi pour se garantir du feu ennemi, محاصره‌لرده قولانیلان اغاجدن سپر *mouhāceredèlerdè qoulānïlān aghādjtan sïper.*

MANTILLE, s. f., کوچک کرکبه *kutchuk kerekè*, قاریلره مخصوص برنوع اومزکیسی *qārïlarè makhsous bir nev'y omouz gueïci*, t.

MANTURE, s. f., grand coup de vent, بوره *bora.* — Agitation violente des flots, شدّتلو دکز دالغه‌لنمسی *chiddetlu deñyz dālghalanmaci*, t.

MANUEL, s. masc., petit livre, کتابجک *kitābdjik*, t.-a.; مجموعه *medjmou'a*, a.

MANUEL, LE, adj., fait avec la main, ال ایله اولان *el ilè olān*, ال ایله ایشلنان *el ilè ichlenān*, t. — Travail —, ال ایشی *el ichi.*

MANUELLEMENT, adv., ال اله *el elè*, t.; یدًا بید *ïeden be ïedin*, a. — Donner —, ال اله ویرمک *el elè vïrmek.*

MANUFACTURE, s. f., fabrication, ouvrage, ایش *ich*, ایشلمه *ichlemè*, کار *kiār*, کاری *kiāri.* — Lieu où l'on fabrique, کارخانه *kiārkhānè*, vulg. کرخانه *kerkhānè*, p. — Manufacture de draps, چوقه کارخانه‌سی *tchoqa kiārkhānèci.*

MANUFACTURER, v. a., ایشلمک *ichlemek*, ایش ایشلمک *ich ichlemek*, اعمال ایشلتمک *i'māl itmek.*

MANUFACTURIER, s. m., fabricant qui dirige une manufacture, کرخانه‌جی *kerkhānèdjï*, vulg. کارخانه صاحبی *kiārkhānè sāhibi.* — Ouvrier d'une manufacture,

کارخانه عملسی - ایشجیسی *kiārkhānè 'amelèci, ichdjïci.*

Manumission, s. f., آزادلمه *āzādlama*, عتق *'ytq*, عتاقة *'ytāqat*, a.

Manuscrit, s. m., ال یازوسی *el ïāzouci*, t.; دست خط *dest khaththi*, p.-a. — Livre —, ال یازوسی اولان کتاب *el ïāzouci olān kitāb.* — Vieux manuscrits, اسکی زماندن قالمش دست خط کتابلر *eski zemānden qâlmich desti khaththi kitābler.*

Manuscrit, e, adj., ال ایله یازلمش - یازیلو *el ilè ïāzilmich, ïāzïlu*, t.; خط الید *khaththi ul-ïed*, مکتوب بالید *mektoub bil-ïed*, a.

Manutention, s. f., conservation, گوزتمه *gueuzetmè*, t.; حفظ *hyfz*, صیانت *siānet*, محافظه *mouhāfaza.*

Mappemonde, s. f., کره مسطحه *keurëï mouçaththaha*, a. — grande, کره مسطحه کبیره *keurëï mouçaththhaï kebïrè.*

Maquereau, s. m., poisson de mer, اسقومری *isqomori*, gr., vulg. *sqoumri*, اسقومری بالغی *isqoumri bālyghy*, لوفر جنسی *lufer djinsi.*

Maquereau, elle, s., t. déshonnête, celui ou celle qui prostitue des femmes et des filles, پزونک *pezevenk*, t.

Maquerellage, s. m., پزونکلك *pezevenklik*, t.

Maquignon, s. m., revendeur de chevaux, qui les troque, آت دلالی *ât dellāli*, آت جانبازی *ât djānbāzi.* — Marchand de chevaux, آت بازرکانی *ât bāzerguiāni.* — Entremetteur, میانجی *mïāndji*, t. — Maquereau, t. déshonnête. Voy. ce mot. — Au fig., celui qui intrigue, ایش قارشدریجی *ich qārichturïdji.*

Maquignonnage, s. m., métier de maquignon, آت جانبازلغی *ât djānbāzlyghy*, آت بازرکانلغی *ât bāzerguiānlyghy*, t. — Maquerellage. Voy. ce mot.

Maquignonner, v. a., user d'artifice pour couvrir les vices d'un cheval, آتك قصورلرینی اورتوب کیزلمك *âtuñ qouçourlerïni eurtup guïzlemek*, t.

Marabout, s. m., prêtre mahométan, مرابط *mourābyth*, a. — Cafetière, بر نوع قهوه ابریغی *bir nev'y qahvè ibrïghy.* — Nom d'un oiseau, بر قوشك اسمی *bir qouchuñ ismi.* — Plume de cet oiseau, بر نوع قوشك توبی *bir nev'y qouchuñ tuïu*, t.

Maraicher, s. m., سبزوات صاتان بوستانجی *sebzevāt sātān bostāndji*, سبزواتجی *sebzevātdji*, t.

Marais, s. m., باتاق *batāq*, باطاق *bathāq*, چوراق *tchorāq*, صولاق - باطاق یر *soulāq, bathāq ïer*, باطاقلق یر *bathāqlyq ïer*, t.; مرزغة *marzaghat*, pl. مرازغ *merāzygh*, a. — cultivé, - سبزوات یری بوستانی - تارلاسی *sebzevāt ïeri, bostāni, tārlāci.*

Marasme, s. m., قوربلق *qouroulyq*, t.; کدازش *gudāzich*, p.; ورم *virem*, قحول *qouhoul*, مرض *maraz*, a. — Tomber dans le —, حال قحوله کرفتار او *hāli qouhoulè gueriftār ol.*

Maratre, s. f., belle-mère, اوكه - اوكى انا *euguiè, eugui anā.* — Qui maltraite les enfants du premier lit, غدّار اوكى انا *ghaddār eugui anā.* — Mauvaise mère, غدّار والده *ghaddār vālidè,* والدهٔ خبيثه *vālidèi khabîça.*

Maraud, e, adj., يارمز *ïāramaz,* الچق حريف *altchaq herîf,* t.; دربدر *der beder,* p. — Vil coquin. Voy. Coquin.

Maraude, s. f., چته *tchetè,* - اقين اقن *aqyn,* t. — Aller en maraude. Voy. Marauder.

Marauder, v. n., اقنه - چته‌يه وارمق *aqynè, tchetèïè vārmaq,* چته ايله كزمك *tchetè ilè guezmek,* چته ايشلمك *tchetè ichlemek.*

Maraudeur, s. m., چته‌جى *tchetèdji,* اقينجى *aqyndji,* t.

Marbre, s. m., مرمر *mermer,* مرمر طاشى *mermer thāchi,* t.; رخام *roukhām,* a. — blanc, اق مرمر *aq mermer,* t.; رخام سفيد *rokhāmi sefîd.* — noir, سياه مرمر *sïāh mermer.* — de plusieurs couleurs, الاجه مرمر *alādja mermer.* — Pierre qui sert à broyer les drogues, سماقى طاشى *samāqy thāchi.*

Marbré, e, adj., مرمره بكزر *mermerè beñzer,* مرمرى *mermeri,* t.; رخامى *roukhāmi,* a.

Marbrer, v. a., donner la couleur du marbre, مرمر رنكنى ويرمك *mermer ringuini vîrmek,* سماقى مرمر طرزنده نقشلمق *samāqy mermer tharzindè naqychlamaq,* t. — Marbrer le papier, ابرو كاغدى ياپمق *ebrou kiāghydi ïāpmaq.* — Marbré, e, سماقى مرمر طرزنده نقشلنمش *samāqy mermer tharzindè naqychlanmich.* — Papier marbré, ابرو كاغدى *ebrou kiāghydi.* — Étoffes marbrées, الاجه رنكلو قماشلر *alādja renklu qoumāchlar.*

Marbrier, s. m., مرمرجى *mermerdji,* t.

Marbrière, s. f., ابرولنمش كاغدك نقشى *ebroulanmich kiāghyduñ naqchi.*

Marc, s. m., poids de huit onces, التمش درت درهم وزنى *altmich dort dirhem vezni,* t.; نصف رطل *nysfi rothl,* a. — Ce qui reste des fruits pressés, جبره *djibrè,* كسپه *kuspè,* vulg. كزبه *kuzbè,* t. — de raisins, اوزوم جبره‌سى *uzum djibrèci.*

Marcaige, s. m., بالق رسمى *bālyq resmi,* t.

Marcassin, s. m., يبان طوكزى ياورسى *ïābān dhoñouzou ïāvrouci.*

Marcassite, s. f., sorte de pierre, مارقشيثا *mārqachîçā,* مرقشيطا طاشى *marqachîthā thāchi,* t. — Pyrite, بوريطش *bourîthach,* روشنا *rouchinā,* p.; حجر النور *hadjer unnour,* a.

Marchand, e, s., بازاركان *bāzārguiān,* vulg. بازركان *bāzirguiān,* p.-t.; تاجر *tādjir,* pl. تجّار *tuddjār,* a. — Gros marchand, بيوك بازركان *buïuk bāzirguiān,* تاجر كبير *tādjiri kebîr.* — Petit —, qui revend en détail, كوچك بازركان *kutchuk bāzirguiān,*

صاتیجی *sātídji*, دکّانجی *dukkiān-dji*, a.-t. — Vaisseau, navire marchand, تجّار کمیسی - سفینه‌سی *tuddjār guemíci*, *sefínèci*, بازرگان کمیسی *bāzirguiān guemíci*.— Place marchande, تجارتگاه *tidjāretguiāh*, تجارت محلّی - یری *tidjāret mahalli*, *ïeri*. — Rivière marchande, کمی ایشلیه‌ن صو *guemi ichleïen sou*.— Prix marchand, تاجر بهاسی *tādjir behāci*.

Marchander, v. a., demander le prix de quelque chose, برشیئک بهسنی صورمق *bir cheïuñ behācini sormaq*.—Disputer sur le prix, بازارلشمق *bāzārlachmaq*, بازارا *bāzār it*, t.; مساومه ا *muçāvemè it*. — Marchander du drap, چوقه‌یی بازارا *tchoqaïi bāzār it*.— Au fig., fam., hésiter, balancer, تردّد ا - کوسترمک *tereddud it*, *gueustermek*.

Marchandise, s. f., بازرگان مالی *bāzerguiān māli*, متاع *metā'*, pl. امتعه *emti'a*, مال *māl*, pl. اموال *emvāl*, اموال تجارت *emvāli tidjāret*. — Petites marchandises, چرچیلک *tchirtchílik*, خوردوات *khordevāt*. — Bonne marchandise, ایو مال *eïu māl*.— de prix, امتعهٔ کران بها *emti'aï guirān behā*.—Au fig., faire valoir sa marchandise, louer son propre mérite, متاعنی قیمتلو کوسترمک *metā'ini qymetlu gueustermek*. — S'en défaire, مالی کچورمک - ترویج ا *māli guetchurmek*, *tervídj it*. — Trafic, négoce, بازارکانلق *bāzārguiānlyq*, t.; تجارت *tidjāret*. — Aller en marchandise, بازارکانلغه کتمک *bāzārguiānlygha guitmek*.

Marche, s. f., action de marcher, یوریش - یورش *ïurich*, یوروبش *ïuruïch*, t.; روش *rivich*, p.; کیدش *guídich*. — pesante, اغر یوریش *aghyr ïurích*, مشیٔ بطی *mechïi bathy*. — En parlant des personnes ou des choses, مشیة *mechïet*, مشی *mechi*.—Mouvement, حرکت *hareket*, a.—inégale, رفتاری ناهموار *reftāri nāhemvār*. — précipitée, عجلهلو یوریش *'adjelèlu ïurích*. — gracieuse, خوش رفتار *khoch reftār*. — Accélérer la marche, تعجیل *ta'djíli mechi it*. — Un jour de marche, بر کونلك یول *bir gunluk ïol*, بر قوناقلق یول *bir qonāqlyq ïol*.—Être en marche, یولك او- *ïolda ol*, *boulounmaq*.— L'armée est en marche, عسکر یولده در - یوله کیدر *'asker ïoldadur*, *ïola guíder*.—Pompe, cortége, procession, کلای *alāï*. — Air militaire, الایك یوبمه‌سی *alāïuñ ïuvímèci*. — Au fig., conduite, طاورانش *dhāvrānich*, سلوك *sulouk*, حرکت *hareket*. — La marche de cet homme est équivoque, بو آدمك سلوك وحرکتی مظنوندر *bou âdemuñ sulouk u hareketi maznoundur*.—Marche, arrangement d'un poëme, d'un ouvrage, دوزلش *duzuluch*, سیاق *siāq*. — Degré d'un escalier, d'une montée, بصمق *basmaq*, ایاق *aïāq*. — Les degrés de l'escalier, نردبان

ایاقلری *nerdubān aïāqleri.*

Marché, s. m., lieu public où l'on vend, بازار *bāzār, pāzār,* بازار *bāzār ïeri,* چارسو *tchārsou,* vulg. *tchārchou,* p.-t.; سوق *souq,* pl. a. اسواق *esvāq.* — aux poissons, بالق بازار *bālyq bāzār, pāzār.* — au blé, حبوبات چارسوسی *houboubāt tchārsouçou.* — aux chevaux, آت بازاری - بازار *āt bāzāri, bāzār.* — Réunion des personnes qui achètent et vendent au marché, بازار *bāzār.* — Il y a deux marchés par semaine, هفته‌ده ایکی دفعه بازار قوریلور - اولور *haftada iki def'a bāzār qouroulour, olour.* — Le marché du mercredi, چهارشنبه بازاری *tchārchembè bāzāri.* — bâti et couvert, بزّازستان *bezzāzistān,* vulg. بزستان *bezestān, bedestān.* — Débit qui se fait dans le marché, الم صاتم *alum sātum,* الیش ویرش *alïch vïrich.* — Prix de la chose qu'on achète, conditions de l'achat, بازارلق *bāzārlyq,* عقد بیع *'aqdi beï'.* — Faire le —, بازارلشمق *bāzārlachmaq,* بازار ا *bāzār it.* — Bon —, اوجزلق *oudjouzlyq.* — Faire bon —, اوجز صاتمق *oudjouz sātmaq.* — A bon —, اوجوز *oudjouz,* اوجوزلکله *oudjouzlyguilè.* — Je n'ai pas fait un mauvais marché, ایتدیکم بازارلق کم دکلدر *ittiguim bāzārlyq kem deïldur.* — Faire un marché par écrit, بازارلغی تحریرًا ا *bāzārlyghy tahrïren it.* — Rompre le —, بازارلغی فسخ ا *bāzārlyghy feskh it,* فسخ بیع ا *feskh beï' it.* — Faire bon marché de sa vie, جاننی مفته بذل ا *djānini muftè bezl it.* — Sortir d'un péril à bon marché, اوجوز قورتلمق *oudjouz qourtoulmaq.* — Convention. Voy. ce mot.

Marchepied, s. m., - بصمق *baçamaq,* t.; قدمه *qademè,* a. — Le marchepied du trône, تختك بصمغی *takhtuñ baçamaghy.*

Marcher, v. n., - یورمك *ïurumek,* کتمك *guitmek,* سالك اول *sālik ol,* a.-t. — Marcher droit, طوغرو یورمك *dhoghrou ïurumek.* — En avant, ایلرویه وارمق - یورمك *ileruïè vārmaq, ïurumek.* — à pied, پایان یورمك *ïāïān ïurumek.* — vers un endroit, بر یره کتمك *bir ïerè guitmek.* — le premier, ایلرو کتمك *ileru guitmek,* تقدّم ا *teqaddum it.* — Cette affaire ne marche pas, بو مصلحت ایلرویه وارمز *bou maslaḥat ileruïè vārmaz.* — vite, سرعتله یورمك *sur'atilè ïurumek,* a.-t.; تیز یورمك *tïz ïurumek.* — Marcher sur, fouler aux pieds, بصمق *basmaq.* — sur les traces, ایزلمك *izlemek.* — en se balançant, صالنمق یورکن *ïururken sālinmaq.* — Faire marcher, au propre, یورتمك *ïurutmek.* — Au fig., par menace : je le ferai bien marcher, فلانی یولنه قویه جغم *felāni ïolina qoïadjaghym.* — Marcher, fonctionner, en parlant des

machines, ايشلمك *ichlemek*. — Faire marcher, faire aller, ايشلتمك *ichletmek*.

MARCHER, s. m., manière dont on marche, يوريش *ïurïch*, يورويش *ïuruïch*, t.; رويش *revich*, رفتار *reftār*, p.; مشية *mechïet*, a.

MARCHEUR, s. m., يوريين *ïuruïen*. — Grand —, يوروجى *ïurudji*. — Petit —, اغر يوريين *aghyr ïuruïen*, t.

MARCOTTE, s. f., دالدرمه - طالدرمه *dāldurma*, t.; فسل *fesl*, pl. a. فسول *fuçoul*. — Marcottes de vigne, اصمه طالدرمه لرى *asma dhāldurmaleri*. — Planter des marcottes, طالدرمه ديكمك *dhāldurma dïkmek*.

MARCOTTER, v. a., دالدرمق - طالدرمق *dāldurmaq*, t.

MARDELLE, s. f. Voy. MARGELLE.

MARDI, s. m., صالى كونى *sāli guni*, صالى يوم الثلثا *ïevm us-selaçā*, ثلاثا *selāçā*, a.; سه شنبه *sèchembè*, p.

MARE, s. f., طورر صو *dhourour sou*, ايركلمش - طورغون صو *irkilmich*, *dhourghoun sou*, كنداب *guendāb*, p.

MARÉAGE, s. m., سلم بازارلغى *selem bāzārlyghy*, t.

MARÉCAGE, s. m., بتاق ير *batāq ïer*, چپلك *tcheplik*, چوراق ير *tchorāq ïer*, t.

MARÉCAGEUX, EUSE, adj., بتاقلو *batāqlu*, چپللو *tchepellu*, t.

MARÉCHAL, s. m. — ferrant, نعلبند *na'lbend*, *na'libend*, a.-p.; دمرجى *demirdji*. — Maréchal de France, سرعسكر مارشال *ser'asker*, *mārchāl*. — Grand-maréchal de la cour à Constantinople, چاوش باشى *tchāvouch bāchi*. — Maréchal des logis, قوناق مباشرى *qonāq mubāchiri*, t.-a.; قوناقچى باشى *qonāqtchi bāchi*, قوناقجى *qonāqdji*, t.

MARÉCHALERIE, s. f., نعلبندلق *na'lbendlyq*, a.-p.-t.

MARÉE, s. f., flux et reflux, مد و جزر *medd u djezr*. — haute, جزر و مد دريانك طموى *djezr u meddi deriānuñ thumuvvi*. — basse, جزر ومد دريانك تنزلى *djezr u meddi deriānuñ tenezzuli*. — Poisson de mer, دكز بالغى *deñyz bālyghy*. — Marée fraîche, تازه دكز بالغى *tāzè deñyz bālyghy*, t.

MARÉOTIS, ville d'Égypte, مريوط *meriouth*. — Le lac Maréotis, بحيرهٔ مريوط *bouhaïrèï meriouth*.

MARFIL, s. m., خام فيل ديشى *khām fil dïchi*, t.

MARGE, s. f., كنار *kenār*, p.; اوج *oudj*, كاغدك كناري *kiāghyduñ kenāri*, هامش *hāmich*, pl. هوامش *havāmich*, t. — d'un livre, حاشيه *hāchïè*, a. — Écrire en —, هامش صحيفه يه يازمق *hāmichi sahïfèdè ïāzmaq*, تحشيه ا *tāhchïè it*.

MARGELLE ou MARDELLE, s. f., قويو بلازكى *qouïoù bilāzigui*, t.

MARGER, v. a., كنار ياپمق *henār ïāpmaq*, t.

MARGINAL, E, adj., كاغدك كنارنده يازلمش *kiāghyduñ kenārindè ïāzilmich*, t. — Note —, حاشيه *hāchïè*, pl. a. حواشى *havāchi*.

MARGOUILLIS, s. m., بولاشقلق

boulāchyqlyq, سپرندیلك *supuruntulïk*, بتاقلق *batāqlyq*, t.

MARGUERITE, s. f., fleur, اوّل بهار چچکی *evvel behār tchitchegui*, t.; هزار دانه *hezār dānè*, p. — Reine —, فرنك پاتی *firenk pāti*.

MARGUILLERIE, s. f., کحیالق *kiahïālyq*, t.

MARGUILLIER, s. m., کلیسا کحیاسی *kelïçā kiahïāci*, t.

MARI, s. m., قوجه *qodja*, ار *èr*, t.; زوج *zevdj*, a. — Prendre —, قوجه یه وارمق *qodjaïa vārmaq*.

MARIABLE, adj. com. familier, قوجه یه وارجق *qodjaïa vāradjaq*, اولنه جك *evelenèdjek*.

MARIAGE, s. m., اولنمه *evlenmè*, نکاه *nïkiāh*, a.; اولولك *evlulik*, مزاوجت *muzāvedjat*. — Demander en —, نکاحله طلب ا *nikiāhlè thaleb it*. — Mariage en usage dans le Levant, par lequel un homme épouse une femme pour un temps limité, کابین *kiābïn*. — illégal, illicite, نکاح حرام - نا شرعی *nikiāhi harām*, *nā cher'i*.

MARIE, nom pr. fém., la Sainte-Vierge, حضرت مریم *hazreti merïem*, ماریا *merïem*, *mārïā*, a.

MARIÉ, E, adj., اولنمش *evlenmich*, اولو *evlu*, برقلو *barqlu*, متأهّل *mutéèhhil*, متزوّج *mutezevvidj*. — Femme mariée, اولو قری *evlu qari*, t.; منکوحه *menkïouha*, a. — La nouvelle mariée, یکی کلین *ïeñi guelïn*, کلین *guelïn*.

MARIER, v. a., joindre par mariage, اولندرمك *evlendurmek*, اورمك *evermek*, t.; تزویج ا *tezvïdj it*, نکاح ا *nikiāh it*, تأهّل اتدرمك *téèhhul itturmek*, a.-t. — une femme, قوجه یه ویرمك *qodjaïa vïrmek*. — Son père l'a mariée avantageusement, باباسی انی فائده لو اولندردی *bābāci ani fāïdèlu evlendurdi*. — Joindre deux choses ensemble, برلشدرمك *birlechturmek*, اویدرمق *ouïdourmaq*, قاتمق *qātmaq*, چفتلمك *tchiftlemek*, جمع - ضمّ ا *djem'*, *zamm it*, مزوجت ایتدرمك *muzavedjat itturmek*. — Marier des couleurs, les assortir, رنکلری بری برینه *renkleri biri birïnè ouïdourmaq*, اویدرمق الوانه امتزاج ویرمك *elvānè imtizādj vïrmek*. — Se marier, v. pron., اولنمك *evlenmek*, t.; نکاح بغلمق *nikiāh baghlamaq*, نکاح ا *nikiāh it*, نکاحلنمق *nikiāhlanmaq*, تأهّل ا *téèhhul it*, عقد نکاح ا *'aqti nikiāh it*, a.-t. — En parlant d'une femme, قوجه یه وارمق *qodjaïa vārmaq*. — Quand vous mariez-vous? نه زمان تأهّل ایده جکسك *nè zemān téèhhul idèdjekseñ*. — Au fig., être assorti, بری برینه یاقشمق *ïāqychmaq*, اویغون کلمك *biri birïnè ouïghoun guelmek*.

MARIN, s. m., homme de mer, دکز آدمی *deñyz ādemi*, t.; ارباب بحردن بری *erbābi baharden biri*, بحری *bahrïi*. — Matelot, کمیجی

guemídji. — de vaisseau de guerre turc, قالیونجی *qālïoundji.*

Marin, e, adj., de mer, دکزك *deñyzuñ*, دکزلو *deñyzlu*, t.; بحری *bahrïi*, a.; دکزه متعلق *deñyzè mute'allyq*, a.-t. — Monstre marin, دکز جانوری *deñyz djānveri*, جانور بحری *djānveri bahri.* — Carte marine, دکز خریطه‌سی *deñyz kharïthaci.*

Marinade, s. f., تاوده پشمش *tāvada pichmich sirkèlu et*, t.

Marine, s. f., science de la navigation sur mer, کمیجیلك *guemídjïlik*, t.; صنعت بحریه *sana'ati bahrïiè.* — Ce qui concerne la navigation sur mer, دکز اموری *deñyz oumouri*, t.; امور بحریه *oumouri bahrïiè*, a. — Puissance navale d'une nation, قوت بحریه *gouvveti bahrïiè.* — La marine française, فرانسه‌نك قوت بحریه‌سی *frānçanuñ qouvveti bahrïièci.* — Forces navales, دونانمه *donānma.* — La marine militaire, مراکب بحریه *merākibi bahrïiè*, جنك کمیلری *djenk guemílleri.* — marchande, تجار کمیلری ـ دونانمه‌سی *tuddjār guemílleri, donānmaci.* — Les troupes de marine, عساکر بحریه *'açākiri bahrïiè.* — Le ministre de la marine, امور بحریه ناظری *oumouri bahrïiè nāzyri.*

Mariner, v. a., assaisonner pour conserver longtemps, توزلامق *touzlāmaq*, طوزلو صویه قومق صلامورہ ـ *salāmora, thouzlu souïè qomaq.* — les viandes, اتی توزلتمق *eti touzlatmaq.* — Tremper dans le vinaigre, ترشیلمك *turchulemek.* — Faire cuire du poisson, بالغی سرکه‌لو صلامورہ ایله پیشورمك *bālyghy sirkèlu salāmora ilè pïchurmèk.* — Mariné, e, adj., توزلنمش *touzlanmich*, توزلو *touzlu*, ترشیلنمش *turchulanmich.*

Maringouin, s. m., بر نوع سوری سکك *bir nev'y sivri siñek*, t.

Marinier, s. m., celui qui conduit les bateaux sur les grandes rivières, کمیجی *guemídji*, چای کمیجیسی تکنه‌سی *tchāï teknèci guemidjïci*, قایقچی *qāïqtchi*, t. — Officiers mariniers, کمیجی ضابطلری *guemídji zābithleri.*

Marionnette, s. f., ایازل *eïāzil*, کندیدن اوینار قوقله *gïendïden oïnār qoqla*, t.; ایازل اوینی *eïāzil oïouni.* — Joueur de —, ایازلجی *eïāzildji.*

Marital, e, adj., قوجه‌نك *qodjanuñ*, t.; زوجی *zevdjïi*, a.

Maritalement, adv., قوجه ـ زوج کبی *qodja, zevdj guibi*, قوجه‌جه *qodjadjè*, ارجه *erdjè*, t.

Maritime, adj. com., qui est relatif à la mer, دکزلو *deñyzlu*, t.; بحری *bahrïi*, a. — Qui est près de la mer, دکزه یقین *deñyzè ïaqyn*, دکزه‌کی ساحلی *deñyzdèki*, t.; ساحلی *sāhilïi*, a. — Les provinces maritimes, ایالات ساحلیه *eïālāti sāhilïiè.* — Les puissances —, دول بحریه *du-*

veli bahrïïè. — Forces —, دونانمه‌لر *donānmalar*, قوّت بحریّه *qouvveti bahrïïè.*

MARITORNE, s. f., fam., اسلوبسز و دادسز قاری *ousloubsyz vè dādsyz qāri*, t.

MARJOLAINE, s. f., سمسق *semsaq, sumsyq.*—bâtarde, گویکو اوتی *gueüügu oti*, t.; فودنج *foudendj*, p.

MARJOLET, s. m., مهارت صاتان کنج *mehāret sātān guendj*, t.

MARLI, s. m., ایپکدن بر نوع ایشلمه *ipekten bir nev'y ichlemè*, t.

MARMAILLE, s. f. coll., چولوق چوجق *tcholouq tchoudjouq*, چوجق چوقلغی *tchoudjouq tchoqloughou*, بر الای کوچک چوجق *bir alāï kutchuk tchoudjouq*, t.

MARMARA (Mer de), مرمره دکزی *mermerè deñyzi.* — L'île de ce nom, مرمره اطه‌سی *mermerè adhaci.*

MARMELADE, s. f., ازمه *ezmè*, رچل *retchel*, t.—d'abricots, قیسی ازمه‌سی *qaïci ezmèci.*—En marmelade, au fig. fam., پارچه پارچه *pārtcha pārtcha.*

MARMITE, s. f., en terre, چولمك *tcheulmek*, vulg. چومله *tcheumlek*, تنجره *tendjerè*, t.

MARMITON, s. m., آشجی یماغی *âchdji ïamāghy*, t.

MARMONNER, v. a., صمردانمق *sumurdānmaq*, t.

MARMOT, s. m., gros singe barbu, ایری و صقللو میمون *iry vè ṣaqallu maïmoun.*—Petit garçon, اوغلانجق *oghlāndjyq*, بغنه جق *baghanadjyq*, چوجق *tchodjouq*, t. — Croquer le marmot, au fig. fam., بر قپوده بکلمك *bir qapouda beklemek.*

MARMOTTE, s. f., طاغ سچانی *dhāgh sitchāni*, t.

MARMOTTER, v. a., دیشلرا راسنده سویلمك *dichiler arācindè seuïlemek*, مرلدامق *mirildāmaq*, مریل مریل سویلمك *miríl miríl seuïlemek*, چولدشمق *tchivildichmaq*, چولشمق *tchivilichmaq*, t.

MARMOTTEUR, SE, s., مرلدایجی *mirildāïdji*, t.

MARMOUSET, s. m., petit garçon, اوغلانجق *oghlāndjyq*, t. — Figure grotesque, مسخره *maskhara.*

MARNE, s. f., espèce de terre, کرجلو طپراق *kiredjlu thoprāq*, t.

MARNER, v. a., تارلایه کرجلو طپراق دوکمك *tārlāïa kiredjlu thoprāq deukmek.*

MAROC (Empire de), فاس ومراکش مملکتی *fās vè merākech memleketi*, مملکت فاس *memleketi fās.* — Ville de —, مراکش *merākech.*

MARONITE, adj. com., مارونی *mārouni*, pl. a. موارنة *muvārenet.*

MAROQUIN, s. m., cuir, سختیان *sakhtïān*, کوسله *keucelè*, t.—du Levant, اناطولی سختیانی *anātholou sakhtïāni.* — de Barbarie, مغرب سختیانی *maghreb sakhtïāni.*

MAROQUINER, v. a., دری یی سختیان کونه دباغلتمق *derïi sakhtïān guiounè dibāghlatmaq.*—Maroquiné, e, سختیان کونه دباغتلنمش دری *sakhtïān guiounè dibāghatlanmich deri*, t.

MAROQUINERIE, s.f., سختيانجيلق *sakhtïändjïlyq*, t.

MAROQUINIER, s. m., سختيانجى *sakhtïändji*, t.

MAROTTE, s. f., espèce de sceptre de la folie, چنغراقلى صوپه *tchinghyrāqlu sopa*, t. — Au fig. fam., idée fixe, جنونلق *djunounlyq*, فانتزيه *fāntazïa*, ديوانه‌لك *dïvānèlik*.

MAROUFLE, s. m., نكبتى *nekbeti*, نابكار *nābekiār*, يرامز *ïarāmaz*, t.

MARQUANT, E, adj., qui se fait remarquer, باشى بللو *bāchi bellu*, ادلو شانلو *adlu chānlu*, t.; معلوم *ma'loum*, a. — C'est une personne marquante, متعيّنان رجالدن بربدر *mute'ïïnān ridjālden biridur*. — En parlant des choses, دقّت اولنه‌جق *diqqat olounadjaq*. — Une idée marquante, معنای واجب الدقّت *ma'nāï vādjib ud-diqqat*.

MARQUE, s. f., ce qui sert à désigner ou à distinguer, نشان *nichān*, نشانه *nichānè*, p.-a.; علامت *'alāmet*, pl. a.; علايم *'alāïm*. — Indice, trace, اثر *ecer*, a.; ايز *ïz*, t.; اشارت *ichāret*, امارت *emāret*, pl. امارات *amārāt*. — C'est une marque de bonheur, امارهٔ اقبالدر *emārèï iqbāldur*. — Signe apporté en naissant, بك *beñ*, نشان *nichān*. — Cicatrice, بره *berè*, ياره نشانى *ïāra nichāni*. — Empreinte, دمغه — ثمغه — دامغه *dāmgha*. — Mettre la marque sur l'argenterie, كومش اوزرنه دامغه اورمق *guemich uzerindè dāmgha ourmaq*. — Payer le droit de marque, رسم دامغه‌يى ادا ا *resmi dāmghaïi edā it*. — Homme de —, بللو باشلو *bellu bāchlu*. — Marque d'honneur, اولولق نشانى *oloulyq nichāni*. — de distinction, نشان امتياز *nichāni imtïāz*. — Signe employé pour souvenir, اشارت *ichāret*, pl. اشارات *ichārāt*. — Indice, دلالت *delālet*, علامت *'alāmet*. — Preuve, témoignage, دليل *delïl*.

MARQUER, v. a., mettre une marque, نشان ا — نشانلمق *nichānlamaq*, قومق *nichān it*, علامتلمك *qomaq*, *'alāmetlemek*. — Mettre une marque pour faire souvenir, نشانلمق *nichānlamaq*, وضع اشارت ا *vaz'i ichāret it*, ميملمك *mïmlemek*. — avec un poinçon, طمغه‌لمق — دامغه‌لمق *dāmghalamaq*, دامغه اورمق — بصمق *dāmgha ourmaq*, *basmaq*. — Marquer avec un fer chaud, قزغين دمرايله دامغه اورمق *qyzghïn demirilè dāmgha ourmaq*. — les arbres, اغاجلره دامغه اورمق *aghādjlarè dāmgha ourmaq*. — Désigner, indiquer, كوسترمك *gueustermek*, دلالت ا *delālet it*, — رسم اشارت ا *resm, ichāret it*. — Spécifier, تعريف — بيلدرمك *bïldurmek*, افاده ا *ta'rïf, ifādè it*. — Marquer à quelqu'un ce qu'il doit faire, بر كيسنه‌يه ايده‌جكنى افاده وتعريف ا *bir kimesnèïè idèdjekni ifādè vu ta'rïf it*. — Faire connaître de bouche ou par écrit, شفاها يا تحريرًا

بیلدرمك ـ اشعار ا *chifâhen ïā tahrîren bîldurmek, ich'ār it.* — Annoncer, pronostiquer, خبر ویرمك *khaber vîrmek*, اخبار ا *ikhbār it*, استخراج ا *istikhrādj it.* — Laisser des marques, des vestiges, des traces, اثر براقمق *ecer brāqmaq.* — Laisser une marque, par suite d'une blessure ou d'une contusion, بره لمك *berèlemek*, یاره نشانی ا *ïāra nichāni it.* — Témoigner, manifester, كوسترمك *gueustermek*, اظهار ـ عرض ا *izhār, 'arz it.* — de la reconnaissance, اظهار تشكر ا *izhāri techekkur it.* — son respect, son amitié, عرض حرمت ومحبت ا *'arzi heurmet u mouhabbet it.* — v. n., être marquant, ادلو شانلو او *adlu chānlu ol*, مشهور او *mechhour ol.* — Marqué, e, دامغه لو *dāmghalu*, دامغه لنمش *dāmghalanmich*, نشانلو *nichānlu*, نشانی وار *nichāni vār*, موسوم *mevsoum.* — de petite vérole, چیچك نشانیلی *tchîtchek nichānilè* چوپورلنمش *tchupurlenmich.*

Marqueté, e, adj., بنكلنمش *beneklenmich*, بنكلو *beneklu*, الاجه *alādja*, t.; منقط *mounaqqath*, a.

Marqueter, v. a., بنكلمك *beneklemek*, بنكلتمك *benekletmek*, t.; تنقيط ا *noqthalamaq*, t.; نقطه لمق *tenqyth it.*

Marqueterie, s. f., رنكامیز اغاجلر ایله یاپلمش ایش *renguiāmyz aghādjlar ilè ïāpilmich ich*, t. — Parquet de marqueterie, الواح مختلفه دن یاپلمش دوشمه *elvāhi moukhtelifèden ïāpilmich duchemè.*

Marquette, s. f., بال مومی كلچه سی *bāl moumi kultchèci.*

Marqueur, s. m., دامغه جی *dāmghadji*, t. — de draps, چوقه دامغه جیسی *tchoqa dāmghadjîci.*

Marquis, e, s., ماركیز *mārkyz*, رتبه اسمی ـ لقبی *rutbè ismi, laqabi.*

Marquisat, s. m., ماركیز لقبی ـ ملكی *mārkyz laqabi, mulki.*

Marquise, s. f., tente de toile, بز چادری *bez tchādîri*, t.

Marraine, s. f., واغتز انا *vāftyz anā*, t.; والده روحانیه *vālidèï rouhāniïè*, a.

Marron, s. m., grosse châtaigne, اری كستانه بروسه كستانه سی *eri kestānè, brouça kestānèci.* — d'Inde, یبان كستانه سی *ïabān kestānèci.*

Marronner, v. n. fam., اتمك یلهسی قورتمق *atuñ ïelèci qyvritmaq*, t.

Marronnier, s. m., یبان كستانه اغاجی *ïabān kestānè aghādji*, t.

Marrube, s. m., انجیلك *endjîlè*, فراسیون *ferācïoun*, a. — blanche, فراسیون ابیض *ferācïouni ebïaz.* — noire, فراسیون اسود *ferācïouni esved.*

Mars, s. m., en astronomie, celle des planètes principales qui est la moins éloignée de la terre, مریخ *merrîh*, مرّیخ *merrîkh*, a.; بهرام *behrām*, a. — Les Turcs lui donnent le nom de Bourreau du ciel, فلك جلادی *feliguñ djelladi.* — Troisième mois de l'année, مارت *mārt*,

اذار *izār, azār.* — En terme de chimie, le fer, دمر *demir.*

Marsault, s. m., بر نوع سوكت إغاجی *bir nev'y seugut aghādji*, t.

Marseille, ville, مارسليا *mārsilïa*, مارسليا شهری *mārsilïa chehri.*

Marseillais, e, s. et adj., de Marseille, مارسيليه لو *mārsilïalu.*

Marsouin, s. m., طوكز بالغنی *dhoñouz bālyghy*, اوفاق يونس بالغی *oufāq ïonis bālyghy*, t.

Martagon, s. m., قرمزی زنبق *qyrmyzi zambaq*, t.

Marte. Voy. Martre.

Marteau, s. m., à fourchette, چاكوج چكيج - چكج *tchekidj, tchākoudj*, كلنك *kulunk*, t.; مطرقه *mathraqa*, a. — Petit —, كسر *kecer.* —d'orfèvre, قيومجی چكيجی *qoïoumdji tchekídji.* — de forge, دمرجی چكيجی *demirdji tchekídji.* — de tailleur de pierres, صاقور واريوز *sāqour, vārïouz.* — de porte, طوقماق طوقمق *thoqmāq, thoqmaq*, قپو طوقماغی *qapou thoqmāghy.*

Martel, s. m. — en tête, inquiétude, راحتسزلق بی حضورلق *rāhatsyzlyq, bi houzourlyq*, a.-t. — Il a martel en tête, باشنده قارنجه وار *bāchindjè qārindjè vār.*

Martelage, s. m., چكيجلمه *tchekídjlemè*, دوكلمه *deuïulmè*, t.

Martelé, e, adj., دوكلمش *deuïulmich*, t.; مدقوق *madqouq*, a.

Marteler, v. a., battre à coups de marteau, چكيجلمك *tchekídjlemek*, دوكمك *deuïmek.* — Se marteler, s'inquiéter, راحتسز او *rāhatsyz ol*, بی حضور او *bi houzour ol.*

Martelet, s. m., كسر *kecer*, طوقماقجغز *thoqmāqdjyghaz*, t.

Martial, e, adject., guerrier, جنكجی *djenkdji*, جنكی *djengui*, t.; حربی *harbïi*, a. — Courage —, شجاعت حربيه *chedjā'ati harbïiè.* — Humeur martiale, جنكجی مزاجی *djenkdi mizādji.* — Martial, en terme de chimie, se dit des substances où entre le fer, دمرلو *demirlu*, چليكلو *tchelíklu.* — Remèdes martiaux, چليكلو علاجلر *tchelíklu 'ylādjlar.*

Martin-Pêcheur ou Martinet-Pêcheur, oiseau, s. m., انجه برونلی بر نوع سرچه قوشی *indjè bourounli bir nev'y sirtchè qouchi*, t.

Martinet, s. m., oiseau, طاغ قرلنغجی *dhāgh qyrlanghydji*, ابابيل قوشی *abābíl qouchou*, t. — Marteau mû par la force d'un moulin, دكرمن چكيجی *deguirmen tchekídji.* — Petites disciplines de cordes, مكتب قامچيسی *mekteb qāmtchíci.* — Chandelier à un manche, ال شمعدانی *el cham'dāni*, t.

Martingale, s. f., courroie pour retenir la tête du cheval, آتك باشنی يوكسك طوتمه جق كوچك يولار *ātuñ bāchini ïuksek thoutadjaq kutchuk ïoulār*, t.

Martre, s. f., belette du Nord, زردوا *zerdevā*, زردآوه *zerdāvè*, t. — Pelisse de —, زردوا كوركی *zerdevā kurki.* — Martre-zibeline, سمور *semmour*, vulg. *samour.* — Queue de

martre, سمور قـوبـروغی *samour qouïroughy*.

Martyr, e, s., qui souffre et meurt pour sa foi, شهيد *chehïd*, pl. a. شهدا *chuhedā*. — Être —, mourir —, شهيد اولـمق *chehïd ol, duchmek*, a.-t. — Qui souffre beaucoup, اشكنجـه چكـن *echkendjè tcheken*, t.

Martyre, s. m., شهيدلـك *chehïdlik*, a.-t.; شهـادة *chehādet*, a.; دين اوغورنـده چكيلان عذاب *dín oughourinè tchekïlān 'azāb*.

Martyriser, v. a., faire souffrir le martyre, شهـيـد ا *chehïd it*, a.-t. — Tourmenter, faire souffrir, اشكنجـه لـمك *ichkendjèlemek*, انجتمك *indjitmek*, t.; جفا ا *djefā it*, اذيّت ا - ويرمـك *eziiet it, vïrmek*, a.-t.—Martyrisé, e, اذيّت اولمش *eziiet olmuch*.

Martyrologe, s. m., تـذكـرة الشّهـدا *tezkeret ech-chuhedā*, a.; شهيدلرك احوالنی محتوی كتاب *chehïdleruñ ahvālini muhtevi kitāb*.

Marum, s. m., plante, قـوجـه يـاربوزی *qodja ïārpouzi*, حبـق الشّيوخ *habaq uch-chuïoukh*, a.

Mascara, ville d'Afrique, امّ معسكـره *oumm 'askara, ma'skara*.

Mascarade, s. f., bouffonnerie, مسخره لق *maskharalyq*. — Déguisement pour se divertir, عاريـتـی چهره ايله دكشمش قيافت *'ārïeti tchehrè ilè deïchmich qyāfet*.

Masculin, e, adj., appartenant au mâle, ارككـلك *erkeguñ*, t.; ذكوريّ *zukiourïi*, a.—Le sexe masculin, جنس ذكـور *djinsi zukiour*, مذكّر *muzekker*, a. — Le genre —, مذكّر جنسی *muzekker djinsi*, a.

Masculinité, s. f., ارككلك *erkeklik*, t.; ذكـورت *zukiouret*, فحوله *fouhoulet*, a.

Masque, s. m., faux visage de carton, صـورت *souret*, مقـوادن تبديل صورتی *mouqavvāden teptïl soureti*, عـاريتـی يوز *'ārïeti ïuz*, چهرهٔ عاريت ياپمه يوز *tchehrèï 'ārïet*.— Personne masquée, تبديل صورتيله كينمش كمسنه *tebdïl soureti ilè gueïnmich kimesnè*, a.-t.; مسخره *maskhara*.—Oter le masque, يوزدن رفـع چهرهٔ عاريت ا *ïuzden ref'i tchehrèï 'ārïet it*.—Une troupe de masques, عاريتی يوزلو كساندن *'ārïeti ïuzlu keçānden* عبارت بركروه *'ybāret bir gurouh*.—Au fig., apparence, صورت ظاهره *soureti zāhirè*, تصنع *teçannu'*. — Agir sous le masque, پس پردهٔ تصنع وريـاده عمل وحركـت ا *pes perdèï teçannu' vu rïādè 'amel u hareket it*. — Sous le masque de la dévotion, صورت ظاهرهٔ تعبّـد و ديانتـده *soureti zāhirèï te'abbud u dïānettè*.

Masquer, v. a., mettre un masque sur le visage, عاريتی يوز كيدرمك *'ārïeti ïuz gueïdurmek*.— Déguiser, قيافـت دكشدرمك *qyāfet deïchturmek*, تبديل ا *tebdïl it*.—Au fig., couvrir sous de fausses apparences, اورتمك *eurtmek*, كيزلـمـك *guïzlemek*, ستر ا *setr it*.—Cacher, dérober

à la vue, نظارتی کسمك *nazāreti kesmek.* — la vue d'une maison, بر خانه نك نظارتنی قطع ا *bir khānènuñ nazāretini qath' it.* — Se masquer, v. pron., اورتنمك *eurtunmek*, تبدیله کیزلنمك *guïzlenmek*, کیرمك *tebdīlè guïrmek.* — Au fig., déguiser ses sentiments, ses desseins, افکار ومقاصدینی پس پردهٔ خفاده ستر ا *efkiār u meqācidīni pes perdèï khafādè setr it.* — une batterie, بر طوب صره‌سی طابیه ایله ستر ا *bir thop syraci thābia ilè setr it.* — Masqué, e, déguisé, عاریتی یوز *'ārieti ïuz gueïmich.* — Caché, اورتلمش *eurtulmuch*, مستور *mestour.*

Massacre, s. m., tuerie, اولدرمه *euldurmè*, t.; قتل *qatl*, a.—général, قتل عام ـ عظیم *qatli 'ām, 'azīm.*

Massacrer, v. a., اولدرمك *euldurmek*, دپه‌لمك *tepèlemek*, قیرمق *qyrmaq*, t.; قتل ا *qatl it*, a.-t.

Massacreur, s. m., اولدریجی *euldurïdji*, بوغازلیجی *boghāzlaïdji*, t.; قتل ایدیجی *qatli idïdji*, a.-t.; قاتل *qātil*, a.

Masse, s. f., amas de parties quelconques qui font un ensemble, طوب *thop*, یغن *ïughyn*, اجتماع *idjtimā'*, کومه *kumè.* — La masse de l'air, هوانك هئیت مجموعه‌سی *havānuñ heïeti medjmou'aci.* — du sang, قانك طوپی *qānuñ thopy.* — d'or ou d'argent, کلچه *kultchè*, یغن *ïyghyn*, t.; قالب *qāleb.* — En parlant d'un corps très-solide, قیا *qaïā.* — de plomb, برقورشون قیاسی *bir qourchoun qaïāci.* — de métal, معدن کلچه‌سی *ma'den kultchèci.* — Monceau, یغین *ïyghyn.* — Fonds d'argent d'une succession, d'une société, مالك طوپی *māluñ thopy*, مالك مجموعی *māluñ medjmou'y.* — Masse d'argent mise au jeu, اوبونده قونلان اقچه‌سنك طوپی *oïounda qonilān aqtchècinuñ thopy.* — Somme retenue sur la paye des troupes, افراز *ifrāz*, pl. a. افرازات *ifrāzāt.* — La masse du peuple, خلقك مجموعی ـ اکثریسی *khalquñ medjmou'y ekserici.*—Gros marteau, کلنك بیوك چکیج *buïuk tchekïdj*, کلنك *kulunk.*—Gros bâton, gourdin, صوپه *sopa.* — Bâton à tête d'or, d'argent, دکنك *deïnek*, محضره *mahzarè.*— Masse d'armes, بوزدغان *bozdaghān*, طوپز *thopouz.*

Massepain, s. m., بادم بورکی *bādem beuregui*, تفشیره *tefchīrè*, بقلاوه *baqlāva.*

Masser, v. a., ال ایله بصمق *el ilè basmaq*, قصمق *qysmaq*, دلاکلك ا *dellāklik it.*

Massicot, s. m., صیر *syr*, t.

Massier, s. m., طوپزجی *thopouzdji*, دکنکلو محضر *deïneklu muhzur*, t.

Massif, ive, adj., pesant, épais, قالن ـ قالیڭ *qālin.*—Vases massifs, ضخامتلو اوانی *zakhāmetlu avāni.*—Grossier, قبا *qabā*, یوغون *ïoughoun.* — Homme qui a l'esprit massif, غلیظ الذهن برادم *ghalyz uz-zihn*

bir âdem. — Qui est d'une seule pièce, بکپاره *ïèkpārè*, p.; بتوی *betivïi*, t.; مجسّم *mudjessim*, a. — s. m., ouvrage de maçonnerie pour servir de base, کارکیر تمل *kiārguïr temel.*

Massivement, adv., قالنلکله *qālinliguilè*, قالکلغله *qālinlyghylè*, t.

Massue, s. f., طوپوز *thopouz*, چوماق *tchomāq*, t.; دبوس *debous*, pl. a. دبابیس *debābïs.* — Coup de massue, au fig., malheur imprévu, اومدق بر بلا *oummaduq bir belā*, قضای ناکهانی *qazāï nāguehāni.*

Mastic, s. m., gomme du lentisque, ساقز صقز *sāqyz*, مصطکا *masthakā*, *mousthakā.* — pour les citernes, لکون *lukioun.* — Composition pour coller, enduire, boucher, معجون *ma'djoun.* — Coller avec du mastic, معجون ایله یاپشدرمق *ma'djoun ilè ïāpichturmaq.*

Mastication, s. f., چینمه *tcheïnemè*, t.; مضغ *mazgh*, a.

Masticatoire, s. f., سالیار سورر *sālïār surer tcheïnintï*, t.; مهیّج اللعاب *muheïidj ul-loul'āb.*

Mastigadour, s. m., سالیار کتوره جک کم *sālïār gueturèdjek guiem*, t.

Mastiquer, v. a., معجون ایله یاپشترمق *ma'djoun ilè ïāpichturmaq*, طوتقاللمق *thoutqāllamaq*, t.

Masure, s. f., ویران یر *vïrān ïer*, ویرانه *vïrānè*, ویرانلق *vïrānlyq*, ویرانه لك *vïrānèlik*, p.-t.

Mat, s. m., de navire, درك *direk*, کمی درکی *guemï diregui*, t.; دقل *daqal*, pl. a. دقول *daqoul*, a. — Le grand —, اورته درکی *orta diregui*, باش درکی *bāch diregui.* — de misaine, مجانه درکی *medjāna diregui.*

Mat, te, adj., qui n'est point poli, صونق *sonouq*, سلنمش *silenmemich*, جلاسز *djilāçyz.* — Or, argent —, صونق التون *sonouq altoun*, صونق کومش *sonouq gumuch.* — Lourd, compacte, قاتی *qāti*, کثافتلو *keçāfetlu*, کثیف *kecïf.* — Coup du jeu d'échecs, مات *māt.* — Faire échec et mat au jeu d'échecs, et au fig., emporter un avantage complet, بر کمسنه یی مات ا *bir kimesnèï māt it.*

Matador, s. m., بللو باشلو *bellu bāchlu*, t.

Matamore, s. m., faux brave, بهادرلك صتان *behādirlik satān*, t.

Matelas, s. m., مندر *minder*, دوشك *duchek*, t. — de laine, یاپاغی ایله طولمش دوشك *ïapāghy ilè dholmich duchek.* — Matelas ou lit de plumes, پوپله دوشکی *poupla duchegui.*

Matelasser, v. a., سلته واری دوناتمق *siltè vārï donātmaq*, t.

Matelassier, s. m., یورغانجی *ïorghāndji*, مندرجی *minderdji*, t.

Matelot, s. m., کمیجی *guemïdji*, t.; ملاح *mellāh*, pl. a. ملاحون *mellāhoun.* — de bâtiment de guerre, قالیونجی *qālïoundji.*

Matelote, s. f., درلو درلو بالق *turlu turlu bālyq qāvourmaci*, t. — A la matelote,

loc. adv., كميجيجه *guemïdjïdjè.*

Mater, v. a., au jeu d'échecs, faire mat, مات ا *māt it.*—Au fig., humilier, abattre, التچقلتمق *eltchaqlatmaq*, t.; تحقير ـ تذليل ا *tahqyr, tezlïl it.*— Mater son corps, sa chair, نفسنه اذيّت چكدرمك *nefsinè ezïïet tchekturmek.*

Mater, v. a., un vaisseau, كمي يي درك ايله دونانمق *guemïi direk ilè donātmaq*, كميه درك قومق *guemïè direk qomaq.*—Mâté, درك ايله دونانمش *direk ilè donānmich.*

Matérialisme, s. m., مذهب المعتقدين على وجود المادّة فقط *mezheb el-mou'taqydïn 'ala vudjoud el-māddet faqath*, a.

Matérialiste, s. m., معتقد على وجود المادّة فقط *mou'taqyd 'ala vudjoud el-māddet faqath*, a.

Matérialité, s. f., مادّيّة *māddïiet*, a.

Matériaux, s. m. pl., لوازم بنا *levāzimi binā*, كراسته *kerāstè*, بنايه لازم اولهجق شيلر *bināïè lāzim oladjaq cheïler.* — Au fig., pour composer un ouvrage, مواد لازمه *mevāddi lāzemè.*

Matériel, le, adj., formé de matière, هيولانى *heïoulāni*, مادّى *māddi*, جسمانى *djesmāni*, جوهرى *djevheri*, a.— Les choses matérielles, اشياى مادّيه *echïāï māddïiè.* — Cause matérielle, علّة مادّيه *'ylleti māddïiè.* — Grossier, قبا *qabā*, يوغون *ïoghoun*, غليظ *ghalyz.* — Au fig., homme, esprit matériel, كثيف كند عقللو *kund 'aqyllu*, العقل كثيف *kecïf ul-'aql.* — Le matériel, s. m., terme militaire, موادّى ـ مادّة حرب وقتال *mevāddi, māddèï harb u qytāl*, a.

Matériellement, adv., حال جوهرى اوزره *hāli djevheri uzrè*, a.-t.; بطور هيولانى *bethavri heïoulāni*, هيولانيًا *heïoulānïen*, a.

Maternel, le, adj., انايه مخصوص *anāïè makhsous*, t.-a.; مادرى *māderi*, p.; امّى *ummi*, اموىّ *oumevïi.* — Tendresse —, عطوفت مادرانه *'outhoufeti māderānè.* — Amour —, علاقهٔ اموّيه *'alāqaï oumevïiè.* — Le côté maternel, la ligne de parenté du côté maternel, انا طرفندن اولان خصملر *anā tharafïndan olān khycymler.* — La langue maternelle, انانك بابانك دلى *anānuñ bābānuñ dili*, لسان مادرزاد *liçānï māderzād.*

Maternellement, adv., اناكبى *anā guibi*, اناجه *anādjè*, t.; مادرانه *māderānè*, p.; والده جه *vālidèdjè.*

Maternité, s. f., انالق *anālyq*, t.; امومة *umoumet*, a.

Mathématicien, s. m., اهل علم رياضى *ehli 'ylmi rïāzïi*, pl. a. ارباب علم رياضة *erbābi 'ylmi rïāzet.*

Mathématique, adj. com., qui appartient aux mathématiques, رياضىّ *rïāzïi*, a. — Instruments de mathématiques, آلات رياضيّه *ālāti rïāzïiè.* —Problème de mathématiques, مسئلهٔ رياضيّه *mecelèï rïāzïiè.*—Mathéma-

tique, démontré, استدلال اولنمش *istidlāl olounmich*, مبرهن *muberhen*.

MATHÉMATIQUEMENT, adv., حسب القواعد الرياضيه *hasb ul-qavā'yd ur-rïāzïiè*. — Au fig., clairement, اشكاره *achikiārè*, ظاهرًا *zāhiren*, a.

MATHÉMATIQUES, s. f. pl. Sciences —, علوم رياضيه *'ouloumi rïāzïiè*, a. — Savoir les —, علوم رياضيه يه واقف وآشنا اولمق *'ouloumi rïāzïièïè vāqyf u āchinā ol*.

MATIÈRE, s. f., substance, ce dont une chose est faite, مادّه *māddè*, pl. a. مواد *mevādd*, اجزا *edjzā*. — La matière dont on fait les bâtiments, ابنيه‌نك مادّه‌سی *ebnïènuñ māddèci*. — Matières inflammables, اجزای ناريه *edjzāï nārïiè*. — La matière première, مادّه اصليه *māddèï aslïiè*. — Essence, جوهر *djevher*. — Sujet qu'on traite, مادّه *māddè*, باب *bāb*, خصوص *khouçous*, au pl. مواد *mevādd*. — Belle matière, مادّهٔ لطيفه *māddèï lathyfè*. — Matière ample, مادّه واسعه *māddèï vāci'a*. — Entrer en matière, مادّه‌يه شروع ا *māddèïè chourou' it*. — brute, قالب *qāleb*, خام مادّه *khām māddè*. — Charpente, bois, pierres à construction en bois, كراسته *kerāstè*, اخشاب *akhchāb*, اجار *ahdjār*. — Principe de toutes les choses créées, هيولی - هيولا *heïoulā*, هيولی *heïioula*. — Qui appartient à la matière, هيولانی *heïoulānïi*. — Cause, sujet, occasion, سبب *sebeb*, وسيله *vecïlè*, باعث *bā'ys*, بهانه *behānè*. — Donner matière à parler, قيل وقاله وسيله ويرمك *qyl u qālè vecïlè vïrmek*. — Il n'y a pas matière à querelle, مجادله وسيلهٔ يوقدر *vecïlèï mudjādelè ioqtur*. — En terme de médecine, excréments, déjections, etc. Matière crue, مادّهٔ غير ناضجه *māddèï ghaïri nāzydja*, چيك مادّه *tchïg māddè*. — Indigeste, سينمامش مادّه *sïnmemich māddè*, مادّه غير هضيمه *maddèï ghaïri hezïmè*. — Matière, pus, ايرك *iriñ*, ارك *eriñ*, ياره‌دن چقان ارك *ïāradan tchiqān eriñ*. — fécale, بوق *boq*, نجاست *nedjācet*. — En matière de..., en fait de..., adv., بابنده *bābindè*, خصوصنده *khouçoucindè*, امرنده *emrindè*. — En matière de procès, مرافعه خصوصنده *murāfe'a khouçoucindè*.

MATIN, subs. masc., gros chien, صامسون - سامسون - صمسون *sāmsoun*, چوبان كوپكی *tchobān keupegui*, بكچی كوپكی *bektchi keupegui*, t.; درواس *dervās*, a.

MATIN, s. m., les premières heures du jour, صباح *sabāh*, صبح *soubh*, a.; صباح وقتی *sabāh vaqty*, a.-t.; طاك *dhāñ*, t. — Demain —, صباح *sabāh*, يارن صباح *ïārin sabāh*. — De bon —, چين صباح *tchïn sabāh*, اركن *erken*. — Se lever de bon matin, صباحليين قالقمق *sabāhlaïen qālqmaq*. — Matin et soir, صبح ومسا *soubh u meçā*, صباح اخشام *sabāh akhchām*. — L'étoile du matin, صباح يلدزی *sabāh ïeldizi*.

Matinal, e, adj., صباح - ارکن *sabāh, erken qālqidji*, القیجی قالقمش صباح *sabāh qālqmich*, t. — L'aube matinale, طاك یری اغاردیغی وقت *dhān ïeri aghārdïghy vaqyt*, t.; صبح کاذب *soubhi kiāzib*.

Matinée, s. f., صباح وقتی *sabāh vaqty*, a.-t.; صباح *sabāh*, صبحکاه *soubouhguiāh*, a.-p.; بامکاه *bāmguiāh*, p.— Une belle matinée, بر صباح لطیف *bir sabāhi lathyf*. — Le milieu de la matinée, قوشلق *qouchlouq*, قوشلق وقتی *qouchlouq vaqty*. Voy. le mot قوشلق dans le Diction. turc-français.

Matines, s. f. pl., صلاة السّحر *salāt us-sahar*, a.

Matineux, se, adj., صباجی *sabāhdji*, t.; قایم فی الصّباح *qāïm fis-sabāh*, a.

Matinier, ère, adj., du matin. Étoile matinière, صباح یلدزی *sabāh ïeldyzi*, t.; کوکب الفجر *kevkeb ul-fadjr*, a.

Matir, v. a., rendre mat, جلاسزا *djilācyz it*, صونق یاپمق *sonouq ïāpmaq*, t.

Matois, e, adj., fin, rusé, قلّاش *qallāch*, t.; حیله باز *hílèbāz*, p.; شیطان *cheïthān*, a.

Matou, s. m., ارکك کدی *erkek kedi*, t.

Matras, s. m., کیمیاجی شیشه سی *kímïādji chíchèci*.

Matricaire, s. f., ورانقه اوتی *virātiqa oty*, t.; اقحوان *aqhouān*, a.

Matrice, s. f., vulve, رحم *rahim*, pl. a. ارحام *erhām*, اوغلان یتاغی *oghlān ïatāghy*, دول یتاغی *doul ïatāghy*. — Le col de la —, دول یتاغی اغزی *doul ïatāghy aghzi*, دول یتاغنك بوغازی *doul ïatāghynuñ boghāzi*, t.; عنق الرّحم *'ounq ur-rahm*. — Ulcère à la —, قرحهٔ رحم *qarhaï rahm*. — Moule, قالب قوالب *qāloub*, pl. a. *qaouālib*.—Matrices, en terme d'imprimerie, moules dans lesquels on fond les caractères, حروف قالبلری *hourouf qāloubleri*, قوالب الحروف *qaouālib ul-hourouf*.

Matrice, adj. fém. Couleurs matrices, ساده رنکلر *sādè renkler*, الوان بسیطة *elvāni bacíthat*. — Langue matrice, امّ اللسان *oumm ul-liçān*.

Matricide, s. et adj., assassin de sa mère, انا اولدریجی *anā euldurídji*, t. — Son crime, قتل مبادر تهمتی *qatli māder teuhmeti*, a.-t.

Matricule, s. f., انا دفتری *anā defteri*, باش دفتر کتوك *bāch defter keutuk*, t.; سجل *sidjill*, pl. سجلّات *sidjillāt*.

Matrimonial, e, adj., نکاحیّ *nikiāhïi*, a.—Questions matrimoniales, مسایل نکاحیّه *meçāïli nikiāhïiè*. — Conventions —, نکاحه متعلّق شروط وعهود *nikiāha mute'allyq chourouth u 'ouhoud*. — Cause matrimoniale, نکاحه متعلّق دعوا *nikiāha mute'allyq da'vā*.

Matrone, s. f., sage-femme, ابه *ebè*, ابه قادن *ebè qādin*. —chargée

d'examiner, en Turquie, l'état d'une femme ou d'une fille, اهل خبره *ehli khybrè*, اهل خبرت *ehli khybret*.

Maturatif, ive, adj., يتشتريجى *ïetichturîdji*, t ; نصابه كتوريجى *niçābè gueturîdji*, a.-t.; دواء منضج *devāï munazzidj*, pl. a. ادويه منضجه *edvïèï munezzidjè*.

Maturation, s. f., پشمه *pichmè*, t.; انتضاج *intizādj*, a. — La maturation des fruits, انتضاج اثمار *intizādji esmār*.

Mature, s. f., les mâts d'un vaisseau, بر كمينك جمله دركلرى *bir guemînuñ djumlè direkleri*, كمينك ديركلرى طاقمى *guemînuñ dîrekleri thāqymi*. — L'art de mâter les vaisseaux, ديركجيلك فنى *dîrekdjîlik fenni*, كمى ديركلرينى ديكمنك فنى *guemi dîreklerîni dîkmenuñ fenni*.

Maturité des fruits, s. f., اولمشلق *olmuchlyq*, پشمه *pichmè*, t.; كمالنى نصابنى بولمه *kemālini, niçābini boulma*, a.-t.; نضج *nazdj*, a. — Parfaite maturité, نضج تام *nazdji tāmm*. — Ce fruit est parvenu à sa maturité, بو ميوه درجهٔ نضجه واصل اولمشدر *bou meïvè deredjèï nazdjè vācyl olmuchtur*. — Cet abcès n'est pas à son point de maturité, بو ورم درجهٔ نضجه واصل اولمامشدر *bou verem deredjèï nazdjè vācyl olmāmichtur*. — Au fig., cette affaire est dans sa maturité, بو مصلحت درجهٔ نضجه بالغ اولمشدر *bou maslahat deredjèï nazdjè bālygh olmuchtur*. — La maturité de l'âge, ياشك كمالى *ïāchuñ kemāli*, نضج السن *nezdj us-sinn*. — de l'esprit, رسوخ العقل *rouçoukh ul-'aql*. — Procéder avec maturité, رأى ناضج ايله عمل وحركت ا *rāï nāzidj ilè 'amel u hareket it*.

Matutinal, e, adj., peu usité, صباحكى *sabāhki*, a.-t., سحرى *sehāri*, a.

Maudire, v. a., بد دعا ا *bed dou'ā it*, p.-a.-t.; لعنت اوقومق *la'net oqoumaq*, لعنت ا *la'net it*, a.-t.; ايلنمك *ilenmek*, t. — Maudire sa destinée, بحتنه لعن و نفرين ا *bahtinè la'n u nefrîn it*. — Je maudis le jour que, شويله اولديغى كونه لعنت اوقورم *cheuïlè oldoughou gunè la'net oqouroum*. — Être maudit de Dieu, مظهر لعنت ربانى او *mazheri la'neti rabbāni ol*.

Maudit, e, adj., soumis à la malédiction, réprouvé, لعنتلو *la'netlu*, لعنتلنمش *la'netlanmich*, a.-t.; ملعون *mel'oun*, a. — Très-mauvais, بك فنا *pek fenā*, اقبح *aqbah*, اشنع *achna'*. — Maudit chemin, طريق اقبح *tharyqy aqbah*.

Maugréer, v. n., سب - شتم ا *sibb, chetm it*, خرلدمق *khyrildamaq*, t.

Maure, s. m. et adj., Barbaresque, مغربلو *maghreblu*, a.-t.; مغربى *maghrebi*, a. — Les Maures, s. com., les Arabes, اقوام المغرب *aqvām ul-maghreb*.

Mauritanie, nom de pays, مغرب مملكتى *maghreb memleketi*, مغرب *maghreb*, تلمسان *tilmiçān*.

MAUSOLÉE, s. m., تربه *turbè*, مرقد *merqad*, pl. a. مراقد *merāqyd*.

MAUSSADE, adj. com., طاتسز *thātsyz*, دادسز *dādsyz*, t.; بی نمك *bi nemek*, p.; بشیع *bechī'*. — C'est un homme maussade, بشیع الاطوار *bechī' ul-āthvār bir ādemdur*. — En parlant des ouvrages mal faits, یاقشقسز *ïāqychyqsyz*, حسنسز *huçunsyz*. — Ce vêtement est fort maussade, بو لباس بغایت حسنسزدر *bou libās beghāïet huçunsyzdur*.

MAUSSADEMENT, adv., لطافتسزلکله *lethāfetsyzliguilè*, a.-t.; طاتسزلکله *thātsyzliguilè*, بشیعًا *bechī'en*, a.

MAUSSADERIE, s. f., طاتسزلك *thātsyzlik*, لطافتسزلك *lethāfetsyzlik*, a.-t.

MAUVAIS, E, adj., méchant, یرامز *ïarāmaz*, کم *kem*, t.; خبیث *khabīs*, a.; کوتو *keutu*, فاسد *fācid*, اهل شرّ *ehli cherr*. — Qui n'est pas bon, فنا *fenā*, کوتو *keutu*, ردیّ *redïi*, قبیح *qabīh*. — Très —, پك فنا *pek fenā*. — Mauvais chemin, فنا یول *fenā ïol*, طریق ردیّ *tharyqy redïi*. — naturel, کم طبیعت *kem thabī'at*. — Mauvaise habitude, فنا عادت *fenā 'ādet*, دربت ردیئه *derebeti redïiè*, کم عادت *kem 'ādet*. — intention, سوء قصد *souï qasd*, یرامز قصد *ïarāmaz qasd*. — parole, فنا سوز *fenā seuz*. — Mauvais temps, فنا هوا *fenā havā*. — Mauvaise année, قیتلق سنه‌سی *qytlyq senèci*. — Nuisible, ضرر لو *zararlu*, a.-t.; مضرّ *mouzirr*, مفسد *mufsid*, a. — L'excès d'application est nuisible à la santé, فرط اشتغال مزاجه مضرّدر *ferthi ichtighāl mizādjè mouzirrdur*. — Qui présage quelque mal, malheureux, اوغورسز *oghoursyz*, منحوس *menhous*, شوم *choum*, مشؤم *mechoum*. — Mauvais augure, — قال شوم *fāli choum*, نحس *nahs*. — présage, علامت مشؤمه *'alāmeti mechoumè*. — Mauvaise physionomie, سیمای منحوس *sīmāï menhous*, سیمای نحوستنما *sīmāï nouhoucetnumā*. — Des temps mauvais, des temps de malheur, de désordre, فنا وقتلر *fenā vaqytler*. — Aller en mauvais lieux, مذموم یرلره وارمق *mezmoum ïerlerè vārmaq*. — Dangereux, malfaisant, یرامز *ïarāmez*. — Un mauvais voisin, یرامز برقومشو *ïarāmez bir qoumchou*. — Mauvais génie, mauvais ange, جنّ شریر *djinni cherīr*. — Prendre une chose en mauvaise part, la prendre en mal, برشیء مخالف معنا ایله توجیه ا *bir cheïi moukhālif ma'nā ilè tevdjīh it*. — Trouver mauvais, بکنمامك *beïenmemek*, فنا بولمق *fenā boulmaq*, مناسب کورمامك *munācib gueurmemek*, تقبیح ا *taqbīh it*. — Mauvais, pris substantivement, کوتولك *keutulik*, فنالق *fenālyq*, ردائت *redāïet*, قبح *qoubh*. — Il faut examiner le bon et le mauvais d'une affaire, مصلحتك حسن و قبحنی مطالعه ایتملو *maslahatuñ husn u qoubhini mathāla'a itmelu*.

MAUVE, s. f., ابم كومجى *ebem gumedji*, t.; خبّاز *khoubbāz*, vulg. *khoubbeïz*, a.; ملكك *mulkek*, p.

MAUVIETTE, s. f., بر نوع توبغار قوشى *bir nev'y toïghār qouchou*, t.

MAUVIS, s. m., بر نوع اردج قوشى *bir nev'y ardidj qouchou*.

MAUX, s. pl. de mal, بلالر *belāler*, t.; بليه *belïè*, مصايب *meçāïb*, a.

MAXILLAIRE, adj. com., چكه نكى *tcheñènuñ*, t.; لحيّ *lahïi*, a.

MAXIME, s. f., règle, principe, قاعده *qā'ydè*, pl. a. قواعد *qavā'yd*, اصول *ouçoul*. — générale, قاعده مطلقه *qā'ydèï mouthlaqa*. — Fondamentale, قاعده اصليه *qā'ydèï aslïiè*. — d'État, اصول دولت *ouçouli devlet*. — Sentence, حكمت *hikmet*, قول صحيح *qavli sahïh*, a.

MAXIMUM, s. m., اك بيوك اقصا مرتبه *eñ buïuk mertebè*, الغايات *aqsā ul-ghāïāt*.

MAZETTE, s. f., mauvais petit cheval, چوره ظامى *tcheurè zāmi*. — Mauvais joueur, باركير اويون بيلمين كمسنه *oïoun bïlmeïen kimesnè*, عجمى *'adjemi*.

ME, pron. pers., بنى *beni*, بكا *bāña*, بندن *benden*, t. — Vous me parlez, بكا سويليورسكز *bañā seuïleïursiñyz*.

MÉANDRE, fleuve d'Asie, مندر *mender*, مندر صويى *mender souïi*, ou plus communément بيوك مندر *buïuk mender*.

MÉCANICIEN, s. m., اهل علم جرّ اثقال *ehli 'ylmi djerri esqāl*, a.-t.

MÉCANIQUE, s. fém., science du mouvement et des forces motrices dans les machines, علم جرّ اثقال *'ylmi djerri esqāl*, a. — Structure d'un corps qui se meut, d'une machine, تركيب آلت *terkïbi ālet*, تركيب الآلات والادوات *terkïb ul-ālāt vel-edevāt*. — La mécanique d'une montre, ساعتك تركيب آلات و ادواتى *sā'atuñ terkïbi ālāt u edevāti*.

MÉCANIQUE, adj. com., qui a rapport à la mécanique, ou qui se règle sur les lois du mouvement, وجهه قواعد علم جرّ اثقاله موافق *vedjhi qavā'ydi'ylmi djerri isqālè muvāfyq*. — Qui a rapport à la mécanique des machines, متعلق بتركيب الآلات *mute'allyq beterkïb ul-ālāt*. — Travail mécanique, ال ايشى *el ichi*, يدى ايشى *iedïi*. — Bas, ignoble, الچق دنى *altchaq*, دنى *denïi*, a. — Un métier bien mécanique, غايت خسيس بر صنعت *ghāïet khacïs bir sana'at*.

MÉCANIQUEMENT, adv., تركيب آلات اوزره *terkïbi ālāt uzrè*, a.-t.

MÉCANISME, s. m., structure d'un corps suivant les lois du mouvement, تركيب *terkïb*, تركيب الاجزا *terkïb ul-edjzā*. — Le mécanisme de l'univers, تركيب اجزاى عالم *terkïbi edjzāï 'ālem*. — Au fig., structure matérielle du langage, تركيب اجزاى كلام *terkïbi edjzāï kelām*, a.

MÉCÈNE, s. m., protecteur des lettres et des arts, معرفته صاحبلك ايدن *ma'rifetè sāhiblik iden*, a.-t.; حامى المعارف *hāmi ul-me'ārif*, a.

MÉCHAMMENT, adv., برامزلغله

ïarāmazlyghylè, كوتولكلـه *keutuliguilè*, شـرّ ايلـه *cherr ilè*, a.-t.; كملكلـه *kemliguilè*, t.; بد قصد ايله *bed qast ilè*, p.-a.-t.

MÉCHANCETÉ, s. f., يرامزلـيق *ïarāmazlyq*, كوتولـك *keutulik*, كملك *kemlik*, t.; شرّ *cherr*, خباثة *khabācet*, خبث *khoubs*, a. — Méchanceté noire, خباثت شنيعـه *khabāceti chenï'a*. — Agir par pure méchanceté, محض خباثتـه مبنى ايشلمـك *mahzi khabācetè mebni ichlemek*.

MÉCHANT, E, adj., malfaisant, كوتـو *keutu*, يرامز *ïarāmaz*, يمان *ïemān*, t.; شرير *cherîr*, pl. a. اشرار *echrār*, اهل شرّ *ehli cherr*.—Hanter les méchants, اهل شرّ ايله مجاورت ا *ehli cherr ilè mudjāveret it*.—Il faut fuir les méchants, اهل شرّدن حذر اولنملودر *ehli cherrden hazer olounmaludur*.— Qui manque de probité, فاسد *fācid*, a.; نابكار *nābekiār*. — Un homme méchant, فنا ـ يرامز بر آدم *fenā, ïarāmaz bir ādem*. — (en parlant des choses), فنـا كم *kem*, فنـا *fenā*, بد *bed*, p.; قبيح *qabîh*, ردّى *redïi*. — Méchant chemin, فنا يول *fenā ïol*. — pays, مملكت ردّيـه *memleketi redïiè*. — Méchante action, عمل فاسد *'ameli fācid*.—intention, نيّت فـاسده *niïeti fācidè*. — C'est une méchante langue, une personne médisante, دلى زفيرلى *dili zefîrli*. — Méchant, chétif, insuffisant, كوتى *keutu*, خسيس *khacîs*.

MÈCHE, s. f., فتيل *fitîl*, t.; فتيله *fitîlè*, a. — Mèche de lampe, قنديل فتيلى *qandîl fitîli*. — Le bout de la —, فتيل برونى *fitîl bourounou*. — Découvrir la mèche, au fig. fam., découvrir le secret d'un complot, يرامزلغـى كشف ا *ïarāmazlyghy kechf it*. — Mèche de cheveux, صاچ كيسو حلقـه‌سى *sātch halqaci*, *gueïçou*.

MÉCHER, v. a., un tonneau; بـر فوچى قبرىتلمـك *bir foutchou qybrîtlemek*, t.

MÉCHOACAN, s. masc., rhubarbe blanche, اق راوند *aq rāvend*, t.; راوند بياض *rāvendi beïāz*, a.

MÉCOMPTE, s. m., erreur, ـ ياكلش يكلش *ïāñlich*, غلـط *ghalath*, قصور *qouçour*, a.; حساب يـاكلشلغـى *hiçāb ïāñlichlyghy*, سهـو حساب *sehvi hiçāb*, غلط حساب *ghalathy hiçāb*. — Il y a du mécompte dans le calcul, حسابده سهو واردر *hiçābtè sehv vārdur*.

MÉCOMPTER (Se), v. pron., ياكلش حسابده *ïāñlich sāïmaq*, t.; يكلش ـ غلطا *hiçābtè ïāñlich, ghalath it*, حسابك ياكلمق ـ سهـو ا *hiçābtè ïāñilmaq, sehv it*. — Au fig., se tromper, حسابنك الدانمق *hiçābindè aldānmaq*, الـدانمـق *aldānmaq*.

MÉCONIUM, s. m., t. de méd., عقى *'aqa*, pl. a. اعقاء *a'aqā*.

MÉCONNAISSABLE, adj. com., بيلنمز *bîlinmez*, طـانلمـز *thānilmaz*, t.; متعسّر التشخيص *mute'assir ut-techkhys*, a. — Être méconnaissable, بيلنمز او *bîlinmez ol*.

MÉCONNAISSANCE, s. f., ايولكسى بيلمامه *eïuligui bîlmemè*, t.; نسيان نعمـت *nicïāni ni'met*, a.

Méconnaissant, e, adj., ايولكى ايولكسك بيلمز *eïuligui bílmez*, شكربنى بيلمز *eïuliguñ chukrîni bílmez*, t.; منكر النعمت *munkir un-ni'met*, a.

Méconnaître, v. a., ne pas reconnaître, بيلنمامك *bílinmemek*, تشخيص طانيمامق *thânîmâmaq*, t.; ايتمامك *techkhys itmemek*. — Être ingrat, نامكور او *nâmkieur ol*. — Désavouer ses parents, اقربا سنى طانيمامق *aqrabâcini thânîmâmaq*. — Se méconnaître, v. pronom., كندوسنى اونوتمق *guenducini onoutmaq*, t.; نسيان نفس ا *niciân nefs it*, a.-t.

Mécontent, e, adj., qui n'est pas satisfait de quelqu'un, خشنود دكل *khochnoud deïl*, p.-t.; خشنود اولميان *khochnoud olmaïân*. — Fâché, كوسكون كوجنمش *keuskun gudjenmich*, كوسلو *keuçulu*, t.; منفعل *munfe'il*, a.; دلكير *dilguîr*, منكسر البال *munkecir ul-bâl*. — Qui n'est pas satisfait du gouvernement, دولت كوسكونى *devlet kuskunu*. — Il y a beaucoup de mécontents, دولت كوسكونلرينك كثرتى واردر *devlet kuskunlerînuñ kesreti vârdur*. — Factieux, صاحب اغراض اولانلر *sâhib aghrâz olânlar*, a.-t.

Mécontentement, subst. masc., خشنودسزلق *khochnoudsyzlyq*, كوكل قيرقلغى *gueuñul qyrqlyghy*, كوسكونلك *kuskunluk*, t.; انفعال *infi'âl*, عدم خشنوديت *'ademi khochnoudïet*, اغبرار خاطر *yghbirâri khâthyr*, a.

Mécontenter, v. a., خشنودسزلق كتورمك *khochnoudsyzlyq gueturmek*, كوسدرمك *keusturmek*, t.; خاطرنى طوقنمق *khâthyrini dhoqounmaq*, خاطرنى يقمق *khâthyrini ïiqmaq*, باعث انفعال ويرمك *bâ'yci infi'âl vîrmek*, a.-t. — Ce ministre mécontente tous ceux qui ont affaire à lui, بو دولت وكيلى كندوسيله مصلحتلرى اولانلرك مجموعنى كوسدرر *bou devlet vekîli guenducilè maslahatleri olânlaruñ medjmou'yni gueusturur*.

Mecque (La), ville, مكه *mekkè*, مكّهٔ مكرمه *mekkèï mukerremè*. — Les deux villes sacrées, la Mecque et Médine, حرمان *haramân*, حرمين شريفين *haremeïni cherîfeïn*.

Mecquois, e, s., qui est de la Mecque, مكه لو *mekkèlu*, t., مكاوى *mekkiâvi*, a.

Mécréant, s. m., ايمانسز *imânsyz*, a.-t.; كافر *kiâfir*, pl. a. كفره *keferè*, كفّار *kuffâr*.

Médaille, s. f., ancienne monnaie, منقر *manqyr*, vulg. *manghyr*, *manghour*, اسكى زمان سكه سى *eski zemân sikkèci*. — d'or, اسكى زمان التون سكه سى *eski zemân altoun sikkèci*. — d'argent, اسكى زمان كومش سكه سى *eski zemân gumuch sikkèci*. — Médaille grecque, قديم يونان سكه سى *qadîmi ïounân sikkèci*. — Médaille frappée en l'honneur de quelqu'un, ou pour conserver la mémoire d'un événement, شرف سكه سى *cheref sikkèci*.

Médaillier, s. m., armoire où l'on conserve les médailles, اسكى زمان سكه‌لرى صندوغى *eski zemān sikkèlèri sandoughy*, t.

Médailliste, s. m., اسكى زمان سكه‌لرينك تميزى فننه واقف *eski zemān sikkèlerïnuñ temïizi fenninè vāqyf*, a.-t.; ممتاز سككك قدما *mumeïiez sikeki qoudemā*, a.

Médaillon, s. m., grande médaille, بيوك منقر *buïuk manqyr*, بيوك سكه *buïuk sekkè*.

Médecin, s. m., حكيم - هكيم *hakïm*, vulg. *hekïm*, طبيب *thābïb*, pl. a. اطبا *ethibbā*.— Bon médecin, طبيب حاذق - عالم *thabïbi hāzyq, 'ālim*.— Premier médecin du Grand-Seigneur, حكيم باشى *hekïm bāchi*. — Appeler le médecin, حكيمى چاغرمق - دعوت ا *hekïmi tchāghyrmaq, da'vet it*.

Médecine, s. f. Art de la —, حكيملك *hekïmlik*, a.-t.; طبّ *thybb*, علم طبّ *'ylmi thybb*, - علم فنّ طبابت *'ylm, fenni thebābet*, a. — Il sait bien la médecine, علم طبابتده وقوف تامّى واردر *'ylmi thebābettè vouqoufi tāmmi vārdur*. — Docteur en médecine, علماى طبّدن برى *'ulamāï thybbten biri*. — Exercer la médecine, - حكيملك طبابت ا *hekïmlik, thebābet it*. — Potion médicale, شربت *cherbet*, علاج *'ylādj*. — laxative, يورك سوره جك علاج *ïurek surèdjek 'ylādj*, مسهل *moushil*, pl. مسهلات *moushilāt*.—forte, مسهل شديد *moushili chedïd*, شربت كسكين *keskïn cherbet*. — légère, مسهل خفيف *moushili khafïf*. — douce, عملى قولايلقلو شربت *'ameli qolāïlyqlu cherbet*, دواء ليّن العمل *devāï leïn ul-'amel*.—Prendre une —, شربت ايچمك - آلمق *cherbet itchemek, ālmaq*.—Cette médecine a bien opéré, بو شربت كركى كبى عمل ايتدى *bou cherbet guerèï guibi 'amel ïti*.

Médeciner, v. a., علاج ويرمك *'ylādj vïrmek*, مداوات *mudāvāt it*. — Se médeciner, - علاج آلمق *'ylādj ālmaq, thoutmaq*, a.-t.

Médian, e, adj., la veine médiane, la veine du bras, قولك اورته طمرى *qoluñ orta dhamari*, t.

Médianoche, s. m., - كيجه يمكى مانجه‌سى *guïdjè ïemegui, māndjaci*.

Médiastin, s. m., t. d'anatomie, حجاب *hydjāb*, a.

Médiat, e, adj., واسطه ايله اولان *vācitha ilè olān*, a.-t.; متعلق بالواسطه *mute'allyq bil-vācitha*, a.

Médiatement, adv., بالواسطه *bil-vācitha*, بطريق الواسطة *be-tharyq el-vācithat*, a.

Médiateur, trice, s., - اورته‌يه ارايه كيربجى *ortaïa, arāïa guïrïdji*, ميانجى *mïāndji*, t.; متوسّط *mutevassith*, pl. a. متوسّطين *mutevassithyn*, مصلح *mouslyh*, pl. مصلحين *mouslihïn*. — Être —, ارايه كيرمك *arāïè guïrmek*, ميانجيلك *mïāndjïlik it*, اصلاح ذات البين ايچون توسّط ايلمك *islāhi zāt ul-beïn itchoun tevassuth eïlemek*. — S'offrir pour médiateur,

عرض توسّط ایلمك *'arzi tevassuth eïlemek*.—Médiateur, en parlant des saints, intercesseur, شفاعتجی *chifâ'atdji*, شفیع *chefi'*.

MÉDIATION, s. f., میانجیلك *miāndjilik*, اره یه کیرمکلك *araïè guïrmeklik*, وساطة *veçāthat*, توسّط *tevassouth*, a. — Par la médiation, توسّط ایله *tevassouth ilè*, وساطتیله *veçāthatilè*, a.-t.

MÉDICAGO, s. m., بر نوع حکیم اوتی *bir nev'y hekím oty*, t.; نوع فصّة *nev'y fassat*, a.

MÉDICAL, E, adj., qui appartient à la médecine, حکیملکه متعلق *hekímliguè mute'allyq*, a.-t.; طبّی *thybbïi*, a.—Matière médicale, مادّه طبّیه *maddèï thybbïiè*.

MÉDICAMENT, s. m., علاج *'ylādj*, دوا *devā*, pl. a. ادویه *edvïè*.

MÉDICAMENTAIRE, adj. commun, احوال علاجه دائر *ahvāli 'ylādjè dāïr*, a.-t.

MÉDICAMENTER, v. a., علاج ویرمك *'ylādj vïrmek*, علاجلمق *'ylādjlamaq*, a.-t.

MÉDICAMENTEUX, SE, adj., دوائی *devāïi*, دوائی بالخاصّة *devāïi bilkhāssat*, a.

MÉDICINAL, E, adj., دوائی *devāïi*, a.; علاج اولمه یبلور *'ylādj olma bïlur*, a.-t.—Plante —, نبات دوائی *nebāti devāïi*. — Eaux médicinales, میاه دوائیه *mïāhi devāïiè*.

MÉDIE, ancienne province d'Asie, qui comprend aujourd'hui le Chirvan شروان et l'Azerbaïdjan آذربیجان.

MÉDIN, s. m., petite monnaie d'Égypte, میدی *meïdi*, نصف فضّة *nysfi fyzzat*, a.

MÉDINA-CÉLI, ville d'Espagne, مدینه المیلع *medïna el-meïda*.

MÉDINE, ville d'Arabie, مدینه *medïnè*, مدینة منوّره *medïnèï munevverè*, مدینة النبی *medïnet unnebi*, a. Voy. le mot مدینة dans le Dictionnaire turc-français. — Natif de Médine, مدینی *medïnïi*.

MÉDIOCRE, adj. com., entre le grand et le petit, le bon et le mauvais, اورته *orta*, t.; اوسط *evsath*, معتدل *mu'tedil*, متوسّط *mutevessith*, متقارب *muteqārib*, a. — Taille médiocre, اورته بوی *orta boï*. — Beauté —, حسن وجمال معتدل *husn u djemāli mu'tedil*.—De taille —, اورته بویلو *orta boïlu*. — Un cheval de taille médiocre, اورته بویلو بر آت *orta boïlu bir ât*, فرس متوسّط الجثه *fereçi mutevessith uldjusscè*. — Esprit médiocre, عقل معتدل *'aqli mu'tedil*.— Au-dessous du médiocre, حدّ اعتدالدن دون *haddi i'tidālden doun*.

MÉDIOCREMENT, adv., اورته لغله *ortalyghylè*, t.; اورته *orta*, اعتدال *i'tidāl uzrè*, a.-t.; معتدلًا *mu'tedilen*, متوسّطًا *mutevessithen*, a. — Il est médiocrement riche, معتدلًا صاحب مال و ثروتدر *mu'tedilen sāhib māl u servettur*.

MÉDIOCRITÉ, s. f., état de ce qui est médiocre, اورته لق *ortalyq*, t.; وسط الحال اورته حال *orta hāl*, *vasth ul-hāl*, اعتدال حال *hāli*

i'tidāl. — Modicité, قلّة *qyllet*, a.

Médire, v. n., بد سويلمك *bed seuïlemek*, غيبت سويلمك - ا *ghybet seuïlemek*, *it*, a.-t.; دللمك *dillemek*, t.; طعن - قدح - طعنان ا *tha'n*, *qadh*, *tha'nān it*, فصل ا *fasl it*, مساوى ا *meçāvi it*, تسيّه ا *tecïè it*, ذمّ ا *zemm it*. — Vous médisez de tout le monde, عالمى طعن ايدرسكز *'ālemi tha'n idersiñyz*.

Médisance, s. f., غيبة *ghaïbet*, *ghybet*, a.; دل اوزاتمقلق *dil ouzātmaqlyq*, فصاللق *fassāllyq*, t.; طعنه *tha'nè*, ملامت *melāmet*, مذمّت *mezemmet*, فصل *fasl*. — Grande médisance, عظيم بذئت لسان *'azïmi beza'eti liçān*. — Dire une médisance, ذكر بالسوء ا *zikri bis-sou' it*, فصل ا *fasl it*. — Imputation avancée sans preuve, افترا *iftirā*. — C'est une pure médisance, بو كلام بهتان محضدر *bou kelām bouhtāni mahztur*.

Médisant, e, adj., qui médit, غيبة ايدنجى *ghybet idïdji*, a.-t.; دللجى *dillëïdji*, كم ديللو *kem dïllu*, غيبت سويليجى *ghybet seuïleïdji*, فصّال *fassāl*, t. — Mauvaise langue, زفيرلى دل *zefïrli dil*, بد زبان *bed zebān*.

Méditatif, ive, adj., دوشونيجى *duchuñïdji*, t.; تفكره مائل *tefekkurè māïl*, فكرلو *fikirlu*, a.-t.; كثير المطالعه *kecïr ul-muthāla'a*, كثير التفكر - التأمّل *kecïr ut-tefekkur*, *ut-te'ammul*, a. — C'est un esprit méditatif, كثير المطالعه بر عقلدر *kecïr ul-muthāla'a bir 'aqldur*.

Méditation, s. f., opération de l'esprit qui s'applique à quelque sujet, دوشنمه *duchunmè*, تفكر *tefekkur*, مطالعه *mouthāla'a*, pl. مطالعات *mouthāla'āt*. — Oraison mentale, مراقبة *mourāqabet*, a. — Entrer en méditation, مراقبه يه كيرمك *mourāqabaïè guïrmek*.

Méditer, v. a. et n., considérer attentivement, دوشنمك *duchunmek*, فكرلمك *fikirlemek*, ذهننده قورمق *zihnindè qourmaq*, t.; فكر - انديشه *fikr*, *endïchè it*, a.-p.-t.; تفكّر ا *tefekkur it*, مطالعه ا *mouthāla'a it*, تصوّر ا *teçavvur it*. — une vérité, حقيقت حالى مطالعه ا *haqïqati hāli mouthāla'a it*. — Méditer de..., projeter, نيّت - قصد ا *nïiet*, *qasd it*, عزم و قصد ا *'azm u qasd it*. — de bâtir, عزم بنا ا *'azmi binā it*. — Méditer sur... تأمّل ا *teemmul it*. — sur l'éternité, خلود و ابديّته صرف ذهن ا *khouloud u ebedïietè surfi zihn it*. — Médité, e, دوشنلمش *duchunulmich*, قورلمش *qouroulmich*, مطالعه اولنمش *mouthāla'a olounmich*.

Méditerranée, adj. com. Mer —, ايچ دكز *itch deñyz*. Par opposition à la mer Noire, les Turcs la nomment aussi اق دكز *aq deñyz* (la mer Blanche), et aussi بحر روم *bahri roum*. — Les îles de la Méditerranée, ايچ دكز اطه لرى *itch deñyz adhaleri*. — Provinces méditerranées, ايچ ايالتلرى *itch eïāletleri*.

Médium, s. m., اوزلاشدرمه

صورتی *ouzlāchturma soureti*, چاره *tchārè*, t.—Trouver un médium dans une affaire, برخصوصده تسویه و تعدیل صورتنی بولمق *bir khouçoustè tesvïè vu ta'dïl souretini boulmaq*.

MÉDULLAIRE, adj. com., الکلو *eliklu*, الکلک *eliklik*, t.; مغزه متعلق *maghzè mute'allyq*, a.-t.; مغزی *maghzi*, مخی *moukhkhy*, a. — Substance médullaire, مادهٔ مخیه *māddèï moukhkhiïè*..

MÉFAIRE, v. n., کوتو ایش ایشلمک *keutu ich ichlemek*, t.; سوء عمل ا *souï 'amel it*.

MÉFAIT, s. m. fam., کوتو ایش *keutu ich*, t.; سوء عمل *souï 'amel*, عمل سیئ *'ameli siïun*, pl. a. اعمال سیئه *a'māli siïè*.

MÉFIANCE, s. f., انانمزلق *inānmazlyq*, فنا صانی *fenā sāni*, t.; اعتمادسزلق *i'timādsyzlyq*, a.-t.; وسوسه *vesvecè*, سوء ظن *souï zann*. — Avec —, انانمیوب *inānmaïup*, اعتمادسزلغله *i'timādsyzlyghlè*, a.-t.

MÉFIANT, E, adj., — اعتماد اتمین *i'timād etmeïen*, اتمز *etmez*, a.-t.; فنا صانیجی *fenā sānidji*, t.; وسوسه لو وهام *vesvecèlu vehhām*, a.-t.

MÉFIER (Se), v. pron., اینانمامق *inānmāmaq*, t.; — اعتماد ویرمیمک *i'timād vïrmemek*, ایتمیمک *itmemek*, وسوسه ا *vesvecè it*, امنیت ایتمامك *emnïiet itmemek*, سوء ظن ا *souï zann it*.

MÉGARDE, s. f., دقتسزلق *dyqqatsyzlyq*, غافللك *ghāfillik*, a.-t.; غفلة *ghaflet*, سهو *sehv*, a. — Par —, بلمزلکله *bil-mezliguilè*, t.; سهو ایله *sehv ilè*, غفلة ایله *ghaflet ilè*, غفلة *ghafleten*, a.; دقتسزلغه مبنی *dyqqatsyzlygha mebni*, مسامحة *meçāmihaten*. — Il a fait cela par mégarde, شو ایشی مسامحه یه مبنی ایشلدی *chou ichi meçāmihaïè mebni ichledi*.

MÉGÈRE, s. f., femme méchante, یکاز قاری *ïañāz qāri*, t.; سلیطه *selïtha*, a.; سلیطه عورت *selïtha 'avret*.

MÉGIE, s. f., دباغ صنعتی *debbāgh sana'ati*, a.-t.; دباغة *debbāghat*, a.; بیاض دری دباغتی *beïāz deri debbāghati*.

MÉGISSERIE, s. fém., قیون پوستکیجیلکی *qoïoun postguïdjïligui*, سختیانجیلك *sakhtïāndjïlik*, t.; دباغت *debbāghat*, a. — Faire le trafic et le métier de mégissier, دباغت ا *debbāghat it*, a.-t.

MÉGISSIER, s. m., دباغ *debbāgh*, a.; سختیانجی *sakhtïāndji*, قیون پوستکیجیسی *qoïoun postguïdjïci*.

MÈGUE, s. f., پینیر صویی سودی *peïnïr souïï sudï*, t.

MEILLEUR, E, adj., ایو *eïu*, دخی یکرك *dakhi eïu*, ایو *ïegrek*, ایوجه *eïudjè*, اولی *evla*, احسن *ahsen*, اصلح *aslah*. — Cela est un peu meilleur, بوشئ جزئیجه احسندر *bou cheï djuz'ïdjè ahsendur*. — Comp. le meilleur, ایوسی *eïuci*, اك ایوسی *eïuler eïuci*, ایولرایوسی *eïu eïuçu*. — C'est le meilleur homme du monde, جهانده بوندن اعلا آدم یوقدر *djihāndè boundan a'lā ādem ïoqtur*.

MEISTRE ou MESTRE, s. m., t. de mar., le mât ou l'arbre de meistre, مايسترهٔ ديركى *mäïstra diregui*, t.

MEKINEZ. Voy. MEQUINEZ.

MÉLANAGOGUE, s. m. et adj. com., قره صفره‌يى سوريجى *qara safraïi surídji*, t.; مسهل السّودا *mousħil us-sevdā*, a.

MÉLANCOLIE, s. f., bile noire, سودا *sevdā*, a.; قره سودا *qara sevdā*, مالخوليا *mālikholïā*, ملنخوليه *mielenkholïa*, قره صفرا *qarā safrā*. — Tristesse, تاسه *tāça*, قساوت *qaçāvet*, غمّ *ghamm*, a. — Homme qui n'engendre pas la mélancolie, درونندهٔ غمّ طوتمز *derounindè ghamm thoutmaz*.

MÉLANCOLIQUE, adj. com., enclin à la mélancolie, سوداوىّ *sevdāvïi*, سودايى *sevdāïi*, سوداكر *sevdāguer*, p.; سوداوى المزاج *sevdāvi ul-mizādj*. — Affection mélancolique, الم سوداوى *elemi sevdāvi*. — Tempérament —, مزاج سوداوى *mizādji sevdāvi*. — Maladies mélancoliques, امراض سوداويّه *emrāz sevdāvïiè*. — Qui est triste, تاسه‌لو *tāçalu*, مغموم *maghmoum*, مكدّر *mukedder*. — En parlant des choses, كوكل صيقجى *gueuñul syqydji*, كدر ويريجى *keder vïrídji*. — Lieu mélancolique, مكان غمّفزا *mekiāni ghammfezā*. — Entretien —, كدرلو صحبت *kederlu sohbet*.

MÉLANCOLIQUEMENT, adv., سودا ايله *sevdā ilè*, كدر ايله *keder ilè*, كدرلو اولهرق *kederlu olaraq*, مغمومًا و محزونًا *maghmoumen u māhzounen*.

MÉLANGE, s. m., ce qui résulte de plusieurs choses mêlées ensemble, قرشقلق *qarichyqlyq*, قرشترمه *qærichturma*, قرشترش *qarichturich*, t.; اختلاط *ikhtilāth*, مشيج *mechídj*; مخلوط *makhlouth*, a. — Mélange de plusieurs vins, اجناس خمرك مخلوطى *edjnāci khamruñ makhlouthy*. — Un mélange de toute sorte de gens, اجناس مختلفه‌دن عبارت كروه ناس *edjnāci moukhtelifeden 'ybāret gurouhi nās*. — Mélanges, au pluriel, de prose, de vers, etc., مجموعه *medjmou'a*. — de poésies, مجموعهٔ اشعار *medjmou'aï ach'ār*. — historiques, مجموعهٔ تواريخ *medjmou'aï tavārykh*. — Mélange, accouplement d'animaux d'espèces différentes, حيوانلرك خلاف جنس ايله چفتلشمه‌سى *haïvānlaruñ khylāfi djins ilè tchiftlechmèci*. — En peinture, union de plusieurs couleurs, بويالرك قارشقلغى مخالطت الصّبوغ *boïālaruñ qārichyqlyghy*, *moukhālythat us-subough*.

MÉLANGER, v. a., قرشترمق - قارشدرمق *qarichturmaq*, t.; خلط ا *khalth it*, a.-t. — En parlant des liquides, بولاندرمق *boulāndurmaq*, بولاشترمق *boulāchturmaq*, t. — le vin, خمرى تخليط ا *khamri takhlïth it*. — les couleurs, بويالرى مزج ا *boïālari mezdj it*. — Mélangé, e, قارشمش *qārichmich*, مخلوط *makhlouth*, ممزوج *memzoudj*.

MÉLASSE, s. f., شكر شروبى *cheker chouroubi*, - شكر پوصه‌سى *cheker pouçaci*, پكمزى *pekmezi*.

MÊLÉE, s. fém., combat opiniâtre entre gens de guerre, صواش *savāch*, چكش *tchekich*, دوكش *deuïuch*, الـه اله دوكش *elè elè deuïuch*, t.; مناوشة *munāvechet*, a.—Batterie de plusieurs particuliers, اورشمـــه *ourouchma*, غوغا *ghavghā*.—Au fig., contestation opiniâtre, چكشمـــه *tchekichmè*, مجادله *mudjādelè*.

MÊLER, v.a., mélanger, قرشترمق *qārichturmaq*, t.; خلط ا *khalth it*, تخليط ا *takhlîth it*, مزج ا *mezdj it*. — des drogues, اجزالری قارشترمق *edjzāleri qārichturmaq*. — Brouiller des liquides, چالقمق *tchālqatmaq*, بولاشترمق *boulāchturmaq*, بولاندرمق *boulāndurmaq*. — Verser sur..., قاتمق *qātmaq*. — Mêler de l'eau avec du vin, شرابـــه صو قاتمق *charābè sou qātmaq*. — des papiers, اوراقی تخليط ا *evrāqy takhlîth it*. — Embrouiller, قارش مورش ا *qārich mourich it*, خلط ا *khalth it*.—Joindre une chose à une autre, برلشدرمك *birlechturmek*, بر يره كتورمك *bir ïerè gueturmek*, جمع ا *djem' it*.—Se mêler, s'occuper de, v. pr., قارشمق - قرشمق *qārichmaq*, t.; اختلاط ا *ikhtilāth it*. — Il se mêle de chimie, علم كيميايه قاريشور *'ylmi kimïāïè qārîcheur*. — Fréquenter, قونشمق *qonouchmaq*. — Se fourrer, كرشمك *guirichmek*, صوقلمق *soqoulmaq*. — S'embrouiller, قارشمق *qārichmaq*, مختلط او *moukhtelith ol*. — Se mêler de..., s'ingérer, مداخله ـ دخل ا *mudākhalè*, *dakhl it*, a.-t.; قارشمـــق *qārichmaq*.—Il se mêle de ce qui ne le regarde pas, وظيفهسندن خارج امور قاريشور *vazîfèsinden khāridj oumourè qārîchur*.—Ne plus se mêler d'une chose, s'en laver les mains, ال چكمك *el tchekmek*, اتك سلكمك *etek silkmek*.—Se mêler, s'accoupler, en parlant d'animaux d'espèces différentes, چفتلشمك *tchiftlechmek*. — Mêlé, e, قارشمش *qārichmich*, قارشق *qārichyq*, مخلوط *makhlouth*.

MÉLÈZE, s. m., arbrisseau, بـــر نوع چـــام اغاجی *bir nev'y tchām aghādji*, t.; شربين *cherbîn*, p.; قره چام *qara tchām*.

MÉLICA, s. m., دارو جنسی *dārou djinsi*, t.

MÉLICÉRIS, s. m., دبيلة عسليّة *debîlèti 'aslïiet*, a.

MÉLILOT ou MIRLILOT, s. masc., plante, قوج بوينوزی *qodj boïnouzou*, سلطان بـــركـــی *soulthān beurki*, اكليل الملك *iklîl ul-melik*, a.; شنجار *chindjār*, p.

MÉLIPONE, s. f., بر نوع بال آروسی *bir nev'y bāl ārouçou*, t.

MÉLISSE ou CITRONELLE, s. f., اوغل اوتی *oghoul oty*, ملیسا *melîçā*, قوان اتی *qovān oty*, t.; بادرنك *bādrenk*, p.; بادرنجبويه *bādrendjbouïè*.

MELLITHE ou MELLILITHE, s. m., حجر عسلی *hadjer 'acelïi*, a.

MÉLOCHIA, s. f., plante d'Égypte, يبان نخودی *ïabān nokhoudi*, t.; ملاخيه *mellākhïet*, ملوخية *melloukhïet*, a.

MÉLODIE, s. f., آهنكلو صدا ـ سس *āhenklu sedā*, *ses*, p.-a.-t.; لحن

lahan, الحان *elhān,* نغمات *naghamāt,* هزج *hezdj,* a.— Douce —, هزج لطيف *hezdji lathyf.*

MÉLODIEUSEMENT, adv., خوش آواز - نوا ايله *khoch âvāz, nuvā ilè,* ازكى طاتلولغيله *ezgui thātlulyghylè,* t.; مهزّجًا *muhezzedjen,* بحلاوت الالحان *be-halāvet ul-lahan.*

MÉLODIEUX, SE, adj., خوش آوازلو *khoch âvāzlu,* p.-t.; نغمه‌لو *naghmèlu,* ازكيسى طاتلو *ezguïci thātlu,* مهزّج *muhezzidj,* a. — Voix mélodieuse, طاتلو سس *thātlu ses.*

MELON, s. m., قاون *qāvoun,* t.; بطيخ *bathykh,* a. — Une tranche de — قاون ديلمى *qāvoun dīlimi.* — d'eau, ou pastèque, قارپوز - قرپز *qārpouz.*

MELONGÈNE, s. f., aubergine, بادلجان *bādlidjān,* vulg. *pātlidjān.*

MELONIÈRE, s. f., قاونلق *qāvounlyq,* قاون يرى *qāvoun ïeri,* t.

MÉLOPÉE, s. f., les règles de la déclamation et du chant, قواعد فنّ لحن و خطابة *qavā'ydi fenni lahn u khythābet,* a.

MÉMARCHURE, s. f., آت اياغنده سكر بورقلغى *ât ïāghyndè siñir bourouqlyghy,* t.

MEMBRANE, s. f., t. d'anat., يوفقه *ïoufqa derídjik,* t.; غشاء *ghychā,* pl. a. اغشية *aghchïet.* — La membrane du cerveau, مغز پرده‌سى *maghaz perdèci.* — Les fibres d'une membrane, الياف غشاء *elïāfi ghychā.*

MEMBRANEUX, SE, adj., غشايى *ghychāïi,* a. — Partie membraneuse, جزء غشايى *djuzi ghychāïi.*

MEMBRE, s. m., partie du corps, عضو *'uzv, 'yzv,* pl. اعضا *a'zā,* a.— Qui a les membres bien proportionnés, متناسب الاعضا *mutenācib ul-a'zā.* Perclus des membres, سقط *saqath,* كوتورم *keuturum.* — Membre viril, ارككك آلتى - يراغى *erkeguñ âleti, ïarāghy,* t.; ذكر *zeker.* — Membre, au fig., se dit des parties d'une association, d'une société, جزء *djuz',* pl. اجزاء *edjzā',* اعضا *a'zā,* ارباب *erbāb.* — Les membres d'un conseil, اعضاى مشورت *a'zāï mechveret,* ارباب مشورت *erbābi mechveret.* — Se dit aussi des parties d'une période, اجزاى فقره *edjzāï fyqra.* — En architecture, les parties principales d'une construction, اجزاى بنا *edjzāï binā.* — En général, la partie d'une terre, d'une seigneurie, پارچه *pārtcha,* قطعة *qyth'at,* pl. a. قطعات *qath'āt.*

MEMBRU, E, adj. fam., قوللو اعضاسى يوغون *qoullu, a'zāci ïoghoun,* يوغون عضالو *ïoghoun 'azālu,* t.; غليظ الاعضا *ghalïz ul-a'zā.*

MEMBRURE, s. f., pièce de bois épaisse, قالن - ارى كراسته *qālin, iry kerāstè.* — Sorte de mesure pour le bois à brûler, اودون يوكلرى اولچيسى *odoun ïukleri eultchuçu.* — Tous les membres d'un vaisseau, بر كمينك جميع اجزاسى *bir guemïnuñ djemï' edjzāci.*

MÊME, adj., qui n'est point autre, هب بر *hep bir,* بر عينى *bir, 'aïni.* — Une même affaire, هب بر مصلحت *hep bir maslahat.*—C'est le même homme, بعينه اول آدمدر

be'aïnihi ol âdemdur. — C'est le même, ينه اودر *ïnè odur.* — Ils sont du même pays, بر مملكتدن درلر *bir memleketten durler*, وطن واحد دندرلر *vathani vāhidin dendurler.* — Ce n'est pas la même chose, بر دكلدر *bir deïldur.* — Deux plantes de même espèce, جنس واحد اولان ايكى نبات *djinsi vāhid olān iki nebāt.* — C'est la bonté même, لطف و رأفت محضدر *louthf u rééfeti mahzdur.* — Même, après les pronoms personnels, se rend par كندو *guendu*, كندى *guendi.* — Moi-même, بن كندوم *ben guendum*, ou simplem. كندوم *guendum.* — Vous-même, كنديكز *guendyñyz.* — Lui-même, كندوسى *guenduci*, ou simpl. كندو *guendu.* — Lui-même en personne, بنفسه *bi-nefsihi.* — C'est lui-même, عينيله - اودر *'aïnilè, odur.* — Même, semblable, pareil, بر درلو *bir turlu*, هب بر درلو *hep bir turlu*, مماثل *memācil*, يكسان *ïeksān.* — Vêtir des habits de même couleur, لون مماثلده لباس كيمك *levni memācildè libās gueïmek.*

Même, adv., aussi, encore, دخى *dakhy*, بيله *bîlè.* — On dit même que..., دخى ديرلر كه *dakhy derler ki.* — Quand même il me l'aurait dit, بكا سويلمش اولسه دخى *bañā seuïlemich olsa dakhy.* — Même les plus sages, زياده عاقل اولنلر بيله *zïādè 'āqyl olanlar bîlè.* — Même, dans un sens adversatif : Ce n'est pas le domestique seulement que j'ai battu, mais son maître lui-même, خدمتكارى دكل اغاسنى بيله اوردم *khyzmetkiāri deïl aghācini bîlè ourdoum.* — Non-seulement il n'est pas avare, mais il est même prodigue, خسيس دكل بلكه مسرفدر *khacîs deïl belki mousriftur.* — Être à même de..., pouvoir faire une chose, مقتدر او *mouqîedir ol.* — De même, tout de même, de la même sorte, بويله *beuïlè*, كبى *guibi.* — Pour moi, à mon égard, il n'est pas de même, بنم حقمه بويله دكل *benum haqqyma beuïlè deïl.* — Mon jardin est tout de même, بنم باغچه‌م بطبقه انك كبيدر *benum bāghtchem bethybqyhi anuñ guibîdur.*

Mémento, s. m., اكدره‌جق نشان *añduradjaq nichān*, يادكار نشانى *ïādiguiār nichāni*, p.-t.; مذكره *muzekkerè*, a.

Mémoire, s. masc., écrit, exposé d'une affaire, تقرير *taqrîr*, انهاى حاوى ورقه *inhāï hāvi varaqa*, لايحه *lāïha*, a.; افادهٔ خالى حاوى كاغد *ifādèï hāli hāvi kiāghyd.* — Liste d'objets, قائمه *qāïmè*, دفتر *defter.* — État sommaire, اجمال *idjmāl.* — Mémoire des frais et dépenses, اجمال مصروفات *idjmāli masroufāt.*

Mémoire, s. f. sans pl., faculté de l'âme de se souvenir, حفظ *hifz*, حافظه *hāfyza*, قوّت حافظه - محافظه *qouvveti hāfyza, mouhāfaza*, a. — Grande mémoire, حافظهٔ قويّه *hāfyzaï qavïiè.* — Bonne —, حافظهٔ جيّده *hāfyzaï djïidè.* — faible, حافظهٔ ركيكه - واهيه *hāfyzaï rakîkè, vāhïè.* — Sa mémoire n'est pas fidèle, صحّت حافظه‌سى يوقدر *syhhati*

hāfyzaci ïoqtur. — La mémoire lui manque, قوّت حافظه‌سی ناقصدر *qouvveti hāfyzaci nāqystur.* — Effet de la mémoire, souvenir, اکمه *aïma,* خاطره کتورمه *khāthyrè gueturmè,* ذکر *zikr,* a.; یاد *ïād,* p. — Je n'ai point mémoire de cela, بو شیٔ خاطرمده دکلدر *bou cheï khāthyrumdè dëildar.* — J'en ai perdu la mémoire, خاطرمدن چیقدی *khāthyrumden tchyqty.* — Il n'en reste pas mémoire, بو شیئك ذکری قالماشدر *bou cheïuñ zikri qālmāmichtur.* — Renouveler la mémoire de..., بر شیئك ذکرینی تجدید و احیا ایتمك *bir cheïuñ zikrïni tedjdïd u ihïā it.* — Remettre une chose en mémoire à quelqu'un, بر شیٔ برینه اخطار ایتمك *bir cheïi birïnè ikhthār it,* خاطره کتورمك *khāthyrè gueturmek.* — Sa mémoire sera éternelle, انك ذکری ابدی القراردر *anuñ zikri ebedi ul-qarārdur.* — La mémoire des méchants est odieuse, اشرارك نام و ذکری مکروهدر *echrārūñ nām u zikrï mekrouhtur.* — En parlant d'un prince ou d'un personnage illustre, on dit qu'il est de glorieuse mémoire, ذکری شانلو *zikri chānlu,* مجید الذکر *medjïd uz-zikr.* — D'heureuse mémoire, ذکری میمنتلو *zikri meïmenetlu,* میمون الذکر *meïmoun uz-zikr.*

Mémorable, adj. com., خاطرده *khāthyrdè qāleur,* a.-t.; شایان یاد و تذکار اولمه‌جق شیٔ *chāïāni ïād u tezkiār oladjaq cheï,* p.-a.-t.; واجب التذکار *vādjib ut-tezkiār,* a.

Mémoratif, ive, adj., خاطرنمه خطور ایدن *khāthyrinè khouthour iden,* قوّت حافظه‌سی اولان *qouvveti hāfyzaci olān,* a.-t.

Mémorial, s. m., ce qui est destiné à rappeler la mémoire, اکدره‌جك شیٔ *aïnduradjaq cheï,* t.; یادکار *ïādiguiār,* p. — Placet, عرضحال *'arzouhāl.* — Livre-journal d'un négociant, بازرگان دفتری *bāzirguiān defteri.*

Memphis, ancienne ville d'Égypte, منف *menf,* a.

Menaçant, e, adj., قورقودیجی *qorqoudïdji,* t.; تهدید ـ تخویف ایدن *tehdïd, takhvïf iden,* a.-t.; منذر *munzir,* مهدّد *muheddid,* a. — Paroles menaçantes, تهدید آمیز کلمات *kelimāti tehdïd āmïz.* — Employer des termes menaçants, تعبیرات تهدید آمیز قوللنمق *ta'bïrāti tehdïd āmïz qoullanmaq.*

Menace, s. f., قورقتمه *qorqoutma,* یغانمغلق *ïaghānmaghlyq,* t.; تهدید *tehdïd,* pl. a. تهدیدات *tehdïdāt,* تخویف *takhvïf,* ستم سوزی *sitem seuzi.* — Grande, forte menace, تهدید عظیم *tehdïdi 'azïm.*

Menacer, v. a., faire des menaces, قورقتمق *qorqoutmaq,* ـ یغانمق *ïaghānmaq,* t.; ـ تخویف یاغدمق *takhvïf, tehdïd it,* اخافه ایتمك *ikhāfè it,* a.-t. — du bâton, دکنکله ایله قورقتمق *deïnek ilè qorqoutmaq.* — Menacer de paroles, سوز آتوب قورقتمق *seuz âtup qorqoutmaq,* سوز آتمق *seuz âtmaq.* — quelqu'un du regard, de l'œil, بر کمسنه‌یی باقش ایله تهدید ایتمك *bir*

kimesnëïi bāqych ilè tehdîd it. — Pronostiquer, ایعاد ا *i'ād it.* — L'état de l'atmosphère menace d'un grand désastre, استعداد هوا بر کسکین بوره نك ظهوريني ايعاد ايدر *isti'dādi havā bir keskin boranūn zouhourîni i'ād ider.* — ruine, خرابه يوز طوتمق *kharābè ïuz thoutmaq*, خرابه وارمق *kharābè vārmaq.* — Ce bâtiment menace ruine, بو بنا كرفتار انهدام و خرابيته اوله جغى خوف واردر *bou binā gueriftāri inhidām u kharābïiet oladjdghy khavfi vārdur.* — Menacé, e, قورقودلمش *qorqoudilmich*, مهدّد *muhedded*, تخويف اولنمش *takhvîf olounmich.*

MÉNAGE, s. m., gouvernement domestique, اوكوزتمدسى *ev gueuzetmèci*, اوچوبرمسى *ev tchevîrmeci*, t.; ادارهٔ امور بيتيه *idārèï oumouri beïtïiè.* — Ce qui concerne la maison, اوايشى *ev ichi*, امور بيتيه *oumouri beïtïiè.* — La maison, او *ev*, خانه *khānè.* — Économie, épargne, خانه دارلق *khānèdārlyq*, اداره لك *idarèlik.* — Famille, اوبرق *ev barq*, t.; اهل و عيال *ehl u 'aïāl.* — Meubles et effets, اوادانلق *avādānlyq*, او اوادانلغى *ev avādānlyghy.* — Objets de cuisine et de table, سفره و مطبخ طاقمى *sofra vè matkbakh thāqymi.* — Faire bon ménage, vivre bien ensemble, ايو كچنمك *eïu guetchinmek.* — Faire mauvais ménage, فنا كچنمك *fenā guetchinmek.*

MÉNAGEMENT, s. m., égard, retenue, اصول ايله قوللانمه *ouçoul ilè qoullānma*, t.; رعايت *re'āïet.* — Circonspection, مدارا *mudārā.* — Précaution, احتياط *ihtïāth*, a. — User de beaucoup de ménagements, بغايت اصول ايله قوللانمق *beghāïet ouçoul ilè qoullānmaq.* — Le ménagement des esprits, اذهان ناسك امر ادارهسى *ezhāni nāçūn emri idārèci.*

MÉNAGER, v. a., son bien, مالنى كوزتمك ـ صقلمق *mālini gueuzetmek, saqlamaq*, اداره لو قوللانمق *idārèlu qoullānmaq.* — Épargner, خانه دارلق ا *khānèdārlyq it*, p.-t.; امساك ا *imsāk it.* — Bien ménager son revenu, ايرادينى بروجه احسن اداره ا *irādîni bèr vedjhi ahsen idārè it.* — En général, prendre soin, كوزتمك *gueuzetmek.* — User avec sagesse, عاقلانه و حازمانه قوللنمق *'āqylānè vè hāzimānè qoullanmaq.* — Avoir des égards, خاطرى ـ خاطر كوزتمك *khāthyr, khāthyrini gueuzetmek*, رعايت ا *ri'āïet it*, مدارا ا *mudārā it.* — les intérêts de quelqu'un, قورومق *qouroumaq.* — de ses amis, احباسنك اموريني محافظه وصيانت ا *ahibbācinuñ oumourîni mouhāfyza vu siānet it.* — Ménager des troupes, ne pas les fatiguer inutilement, عسكرى اسركيه رك قوللنمق *'askeri ecirgueïerek, qoullgnmaq.* — Ménager ses paroles, parler peu, از سويلمك *az seuïlemek*, لاقردى يى اسركمك *lāqyrdïi ecirgueemek*, الفاظ وكلماتى بالملاحظه صرف ا *el-fāz u kelimāti bil-mulāhaza sarf it.* — son temps, وقتنى بيهوده يره صرف ايتمامك *vaqtini bîhoudè ïerè sarf itmemek.* — l'occasion, فرصتى قاچرمامق

foursati qātchurmāmaq.—Ménager, procurer, الیویرمك *alïvyrmek*, تحصیل ایتدرمك *tahsyl itturmek*. — une entrevue, بولشدرمق *boulouchturmaq*, بر ملاقات تحصیل ایتدرمك *bir mulāqāt tahsyl itturmek*.—Conduire avec adresse, حسن اداره ایله اویدرمق *husni idārè ilè ouïdurmaq*.—Se ménager, v. pr., se soigner, کندویی کوزتمك *guenduïi gueuzetmek*, کندویی قوریمق *guenduïi qourïmaq*, صاقنمق *sāqynmaq*, محافظهٔ نفسه زیاده دقت ا *mouhāfazaï nefsè ziādè dyqqat it*.—Ne pas se fatiguer, یورلمیمق *ïouroulmamaq*, زحمت چکمیمك *zahmet tchekmemek*. — Se conduire avec circonspection, خوش کچنمك *khoch guetchinmek*, حسن امتزاج وموالفت ا *husni imtizādj vè muālefet it*, احتیاط ایله ـ بصیرتله حرکت ا *ihtïāth ilè, bacïretilè hareket it*, a.-t.

MÉNAGER, ÈRE, adj., qui entend le ménage, اداره‌لو *idārèlu*, اوایشنی بلن *ev ïchini bilen*, t.; خانه‌دار *khānèdār*, مدبر *mudïr*. — C'est un homme fort ménager, بغایت مدبر آدمدر *beghāïet mudïr ādemdïr*. — Une bonne ménagère, خانه‌دار بر قاری *khānèdār bïr qāry*. — Femme qui a soin du ménage, کهیه قادین *kiahïa qādïn*.

MÉNAGERIE, s. f., حیوانسرای *haïvānserāï*, a.; ارسلان خانه *arslān khānè*, t.-p.

MENDIANT, E, s., دلنجی *dilendji*, t.; دربدر *dèrbeder*, p.; سایل *sāïl*, جرار *djerrār*, a.—Quatre mendiants (fruits), بادم ایله قورو اوزم و انجیر کبی شیلر *bādam ilè qourou uzum vè indjïr guibi cheïler*, t.; نقل *naql*, a.

MENDICITÉ, s. f., دلنجیلك *dilendjïlik*, t.; جرارلق *djerrārlyq*, a.-t.; سائلیت *sāïlïiet*, a.

MENDIER, v. a., دلنمك *dilenmek*, دلنجیلك ا *dilendjïlik it*.—de porte en porte, قپودن قپویه دلنجیلك ا *qapoudan qapouïè dilendjïlik it*.—Au fig., rechercher avec bassesse, جرّ وسؤال صورتیله طلب ا *djerr u sou'āl souret ilè thateb it*.

MENÉE, s. f., تلبیسلك *telbïslik*, دکبازلق *dekbāzlyq*, کزلو حرکت *guïzlu hareket*, دسیسه *decïcè*, pl. a. دسایس *deçāïs*.—Faire des menées, ارتکاب دسایس وتلبیسات ا *irtikiābi deçāïs u telbïçāt it*.

MENER, v. a., conduire, کوتورمك *gueuturmek*, التمك *iletmek*, t.; ایصال ا *içāl it*, دلالت ا *delālet it*, a.-t.—Vous savez le chemin, menez-nous, یولی بیلورسکز بزی کوتور *ïoli bïlursyñyz bizi gueutur*. — Ce chemin mène à tel endroit, بو یول فلان طرفه وارر *bou ïol felān tharafa vārur*. — Conduire par la main, الندن طوتوب کوتورمك *elinden thoutoup gueuturmek*.—Introduire, donner accès, بر کمسنه‌نك یانه کوتورمك *bir kimesnènuñ ïānina gueuturmek*.—Menez-moi auprès de lui, بنی یانه کتور *beni ïānina guetur*.—Gouverner, diriger, faire faire à quelqu'un ce qu'on veut, قوللنمق *qoullanmaq*, کورمك *gueurmek*, اخرك عقلنی دیلدیکی طرفه چکمك

akheruñ 'aqlini dilediguí tharafa tchekmek. — par le nez, بورنـــدن چكمك *bourounden tchekmek.* — Se laisser mener, چكدكلرى يره كتمك *tchekdikleri ïerè guitmek.* — Mener rudement, سرت طوتمق *sert thoutmaq*, ازارلمق *qāqymaq*, قاقيمق *azārlamaq*, بر كمسنه يى عنف و شدّت ايله قوللانمق *bir kimesnëï 'unf u chiddet ilè qoullanmaq.* — Conduire par force en quelque endroit, زور ايله كوتورمك *zor ilè gueuturmek*, يورتدرمك *ïuruttur-mek*, سورمك *surmek.* — Mener au supplice, محلّ سياسته كوتورمك *mahalli siïācetè gueuturmek.* — Mener des gens à la guerre, جنكه سوق نفرات ا *djenguè sevqy neferāt it.* — Mener à l'assaut, يورويشه سورمك *ïuruïchè surmek.* — Mener paître les vaches, اينكلرى اوتلاغه كوتورمك *inekleri otlāgha gueuturmek.* — Mener un cheval à la main, آتى يدمك *āti ïedemek*, — des voitures, des bateaux, etc., قايغى - عربه يى سوق ا *qāïghy, 'arabaïi sevq it.* — Au fig., mener le branle, mener les autres, اوك ايماق او *euñ aïāq ol.* — C'est à vous à mener le branle, سز اوك ايماق اولملو سكز *syz euñ aïāq olmalu syñyz.* — Mener de front plusieurs chevaux, بر قاچ باركيرى همعنان اولدرق قوشدرمق *bir qātch bārguïri hem'ynān olaraq qochtur-maq.* — Mener adroitement sa barque, bien conduire ses affaires, كشتئ اموريني ماهرانه يورتمك *kechtïi oumoürini māhirānè ïurutmek.* — Mener, voiturer, عربه ايله كوتورمك *'araba ilè gueuturmek.* — Mener du blé au marché, پازاره حنطه نقل و تسبيل ا *pāzāra hintha naql u tesbïl it.* — du bois par bateau, قايق ايله اودون نقل ايتدرمك *qāïq ilè odoun naql itturmek.* — Se faire accompagner de... ou par, برابر معيته لوتورمك *berāber me'ïietè gueuturmek.* — Il mène bien du monde avec lui, معيّتنه وافر آدم استصحاب ايدر *me'ïietinè vāfir ādem istyshāb ider.* — Mener une vie sainte, une vie honnête, عيش عزيز و مبارك ايله تعيش ا *'aïchi'azyz vè mubārek ilè te'aïiuch it.* — Mener, amuser par de belles paroles, بوكون ياربن ديييه رك صاومق *boügun ïārïn deïèrek sāvmaq*, ليت ولعلّ ايله وقت كچورمك *leït u la'l ilè vaqyt guetchurmek.*

Ménétrier, s. m., كمانجى *kemāndji*, چالغيجى *tchālghydji*, t.

Meneur, s. m., celui qui mène, كوتوريجى *gueuturïdji*, يدجى *ïedidji*, قولاغوز *qolāghouz*, t.; قايد *qāïd*, a. — Au fig., chef de parti, بر فرقه نك باشى - رئيسى *bir firqa-nuñ bāchi, reïci.* — Les meneurs, les chefs d'un parti, d'une cabale, فتنه قوپرجى اولنلر *fitnè qoparïdji olan-lar.* — Meneur d'ours, يوجى *ïoudji*.

Ménianthe, s. m., trèfle d'eau, صو يونجه سى *sou ïundjèci*, t.; فصّة الما *fasset ul-ma*, a.

Méninge, s. f., باش چناغنك زارى *bāch tchanāghynuñ zāri*, t.; امّ الدماغ *oumm ud-damāgh*, a.

Menotte, s. fém., petite main,

الجكز كوچك ال *eldjiguyz kutchuk el.* — Au pl., fers, بلكچه الچپلر *bilektchè, eltchiopler*, t.

MENSOLE, s. f., قبه‌دك باغ يرى *qoubbènuñ bāgh ïeri*, t.

MENSONGE, s. m., discours contre la vérité, يالان - يلان *ïalān, ïalān seuz*, t.; كذب *kyzb*, pl. a. اكاذيب *ekiāzīb*, دروغ *ḍurough*, p.; خلاف *khylāf*. — Grand mensonge, كذب عظيم *kyzbi 'azīm*. — Un mensonge officieux, ضررسز يلان *zararsyz ïalān*. — Dire, faire un —, يالان سويلمك *ïalān seuïlemek*, بر يالان پيدا ايت *bir ïālān peïdā it*, ارتكاب كذب ايت *irtikiābi kyzb it*. — Au fig., illusion, erreur, اصلسزشئ *acylsyz cheï*, خيال باطل *khaïāli bāthyl*. — Ce monde n'est qu'illusion et mensonge, بو دنيا خيالات باطلدن عبارتدر *bou dunïā khaïālāti bāthylèden 'ybārettur*.

MENSONGER, ÈRE, adj., faux, يلان *ïalān*, يلاندن عبارت *ïalāndèn 'ybāret*, كاذب *kiāzib*, a.; اصلى يوق *asli ïoq*. — Paroles mensongères, يلان سوزلر *ïalān seuzler*, t.; كلمات كاذبة *kelimāti kiāzibet*. — Histoire mensongère, حكاية كاذبه *hikiāïëi kiāzibè*. — Promesse —, وعد كاذب *va'di kiāzib*.

MENSTRUE, s. f., terme de chimie, اريديجى صو ماء محلل *irīdīdji sou, māï mouhallil*, t.; a.

MENSTRUEL, LE, adj., حيضى *haïzïi*, a. — Le sang menstruel, حيض قانى *haïz qāni*. — Les purgations menstruelles, تطهيرات حيضيه *tathhirāti haïzïië*.

MENSTRUES, s. f. pl., عورتلرك آيلغى *'avretlerun āïlyghy*, ايلق آيلق *āïlyq*, اى باشى *āï bāchi*, t.; حيض *haïz*, vulg. حيضة *haïzat, hyzat*, a.; قاريلردن اقان اى باشى قانى *qārïlerden aqān āï bāchi qāni*. — Avoir ses —, قانى كورمك *qān gueurmek*, آيلغى او *āïlyghy ol*.

MENSUEL, LE, et MENSUAIRE, adj., آيده ياپلان - چيقان *āïdè ïāpilān - tchyqān*, شهرى *chehri*, a.

MENTAL, E, adj., عقلى *'aqlïi*, وجدانى *vedjdānïi*. — Oraison mentale, ذكر حامل كزلو *zikri hāmil gūzlu zikr*, صلاة وجدانيّة ذكر *salāti vedjdānïiet*. — Restriction —, قيد وجدانى *qaïdi vedjdānïi*.

MENTALEMENT, adv., فكر ايله *fikr ilè*, يالكز فكر ايله *ïālyñyz fikr ilè*, a.-t.; ضمنا *zymnen*, وجدانا *vedjdānen*, a.

MENTERIE, s. f. fam., mensonge, يلان سوز *ïalān seuz*, اصلى يوقدن سوز *asli ïoqtan seuz*, t.; كذب *kyzb*, مكذبة *mekzebet*, pl. a. مكاذب *mekiāzib*.

MENTEUR, SE, s., يلانجى *ïalāndji*, يلان سويليجى *ïalān seuïleïdji*, t.; كذاب *kiāzib*, كذاب *kezzāb*, a. — Faire passer pour —, يلانجى چقرمق *ïalāndji tchyqarmaq*, تكذيب ايت *tekzīb it*. — Passer pour —, يلانجى چقمق *ïalāndji tchyqmaq*. — Qui a l'apparence trompeuse, ظاهرى كاذب اولان *zāhiri kiāzib olān*.

MENTHE, s. f., plante aromatique.

نعنه *na'nè*, vulg. نانه *nānè*, a.

Mention, s. f., ذكر *zikr, zikir*, a.; اكمه *añma*, اكمقلق *añmaqlyq*, t.; ياد *ïād*, p.— honorable, ذكر جميل *zikri djemïl*.— Faire mention d'une chose, بر شيّ ذكرا *bir cheï zikr it*. — Faire mention dans un traité, درون عهدنامه‌ده ذكرا *derouni 'ahtnāmèdè zikr it*.

Mentionner, v. a., ذكرا *zikr it*, a.-t.; اكمق *añmaq*, t.— Mentionné, e, مذكور *mezkiour*, ذكر اولنمش *zikr olounmich*, اكلمش *añïlmich*. — Ce qui est mentionné ci-dessus, بالاده ذكر اولنان *bālādè zikr olounān*.

Mentir, v. n., يلان - خلاف سويلمك *ïalān, khylāf seuïlemek*, t.; كذب *kyzb it*, a.-t. — Sans mentir, خلاف دكل *khylāf deïl*.

Menton, s. m., اكك *eñek*, چكه *tcheñè*, t.; ذقن *zaqun*, pl. a. اذقان *ezqān*. — Menton pointu, اوجى سورى اكك *oudjou sivri eñek*.

Mentor, s. m., guide, لالا *lālā*, t.; مرشد *murchid*, a.

Menu, e, adj., اواق *ouvāq*, vulg. اوفاق *oufāq*, اينجه - انجه *indjè*, t.; يوفقه *ïoufqa*, t.; رقيق *raqyq*, a. — Homme menu, رقيق البدن آدم *raqyq ul-beden âdem*.— Bâton —, اينجه چيبوق *indjè tchibouq*. — Corde menue, اينجه ايپ *indjè ip*. — Écriture —, خط دقيق *khaththy daqyq*.— La menue dépense, اوفاق مصرفلر *oufāq masraflar*. — Le menu peuple, بياغى خلق *baïāghy khalq*. — Au fig., menu, de peu de conséquence, صايلماز *sāïlmāz*. — Couper, hacher menu, طوغرامق - دوغرامق *doghrāmaq*. — Menus plaisirs, allocations qui n'entrent pas dans la dépense ordinaire de la maison du roi, جيب همايون مصارفى *djeïbi humāïoun meçārifi*. — Menus plaisirs des particuliers, جيب خرجلغى *djeïb khardjlyghy*. — Adv., en petits morceaux, پارچه پارچه *pārtcha pārtcha*, اوفاق اوفاق *oufāq oufāq*. —Hâcher menu comme chair à pâté, قيمه كبى اوفاق اوفاق طوغرامق *qyma gïibi oufāq oufāq dhoghrāmaq*.—Menus suffrages, petits profits attachés à une charge, اوفاق تفك *oufāq tufek 'avāïdler*, عوايدلر *'avāïdi muteferriqa*. —Menus droits, extrémité d'un animal dont on fait certains ragoûts, سقاط *saqāth*. — Menu plomb, ساچمه *sātchma*. — Compter par le menu, avec un grand détail, اينجه‌دن اينجه‌يه حساب اكورمك *indjèden indjèïè hïçāb it, gueurmek*.

Menuaille, s. f. fam., اوفاق بالق بلوكى *oufāq bālyq beulugui*, t.

Menuet, s. m., بر نوع خوره تپمكلك *bir nev'y khora tepmeklik*, t.

Menuiser, v. a., طوغرامه جيلق ا *dhoghrāmadjïlyq it*, t.

Menuiserie, s. f., art du menuisier, طوغرامه جيلق *dhogrāmadjïlyq*, t.—Ouvrage de menuiserie, طوغرامه ايشى *dhoghrāma ichi*.

Menuisier, s. m., طوغرامه جى

dhoghrāmadji, مارانغوس *mārānghos*, t.

Méphitique, adj. com., كوتو *kutu*, t.; ضررلو *zararlu*, a.-t.; وخيم *vakhym*, a. — Air —, هواى وخيم *havāï vakhym*.

Méphitisme, s. m., كوتولك *keutulik*, t.; هوانك فنالغى - عفونتى *kavānuñ fenālyghy*, *'oufouneti*, a.-t.; وخامة *vekhāmet*, a.

Méprendre (Se), v. pr., ياكلمق *ïañilmaq*, يكلمق الدانمق *aldānmaq*, يكلش *ïañlich it*, غلط *ghalath it*, سهو *sehv it*.

Mépris, s. m., خورلق *khorlyq*, t.; حقارت *haqāret*, تحقير *tahqīr*, اهانت *ihānet*, تذليل *tezlīl*, a. — Regarder avec mépris, خور باقمق *khor bāqmaq*, حقارتله نظر *haqāretilè nazar it*. — Des paroles de mépris, كلمات تحقير آميز *kelimāti tahqyr āmīz*. — Le mépris de la mort, استحقار موت *istyhqāri mevt*. — Avoir du mépris, استحقار *istyhqār it*. — Au mépris, adv., صايميه رق *sāïmaïaraq*, اعتبار ايتميه رك *i'tibār itmeïerek*.

Méprisable, adj. com., خور *khor*, الچق *altchaq*, t.; دنى *deni*, اهانته مستحق *ihānetè mustehaqq*, a.-t.; واجب التحقير *vādjib üt-tahqyr*, محقر *mouhaqqar*. — Un homme méprisable, واجب التحقير بر ادم *vādjib ut-tāhqyr bir ādem*.

Méprisant, e, adj., خور كورجى *khor gueurīdji*, خورلايجى *khorlāïdji*, الچقلديجى *altchaqladīdji*, t.; محقر *mouhaqqyr*, a.; تحقير اميز *tahqyr āmīz*, a.-p. — Des manières méprisantes, اطوار تحقير آميز *āthvāri tahqyr āmīz*.

Mépriser, v. a., avoir du mépris, خور كورمك - باقمق *khor gueurmek*, *bāqmaq*, الچقلتمق *altchaqlatmaq*, خورلامق *khorlāmaq*, حقارت - اهانت تحقيرا *tahqīr it*, - تذليل *haqāret*, *ihānet*, *tezlīl it*, استحقارا *istyhqār it*. — Compter une personne pour rien, صايمامق *sāïmāmaq*, ادم يرينه قومامق *ādem ïerīnè qomāmaq*, بر كمسنه يى بر شيه صايمامق *bir kimesnèï bir cheïè sāïmāmaq*. — Méprisé, e, الچقلنمش *altchaqlanmich*, خورلنمش *khorlanmich*, a.-t.; محقر *mouhaqqar*, ذليل *zelīl*, بى اعتبار *bi i'tibār*.

Mer, s. f., amas d'eaux qui environnent les continents, دكز *deñyz*, t.; بحر *bahr*, pl. a. بحار *bihār*, بحور *bouhour*, ابحار *ebhār*, a.; دريا *deriā*, p. — La grande mer, la mer océane, بحر محيط *bahri mouhyth*, اقيانوس *aqyānos*. — La mer Méditerranée, ايچ دكز *itch deñyz*. — Les Turcs, en y comprenant l'Archipel et la mer Égée, lui donnent aussi le nom de mer Blanche, اق دكز *aq deñyz*, بحر سفيد *bahri sefīd*, et de بحر روم *bahri roum*. — La mer Ionienne, بحر

جزایر یونانیه *bahri ïounān*, یونان دکزی *djezāïri ïounāniïè deñyzi*. — La mer Rouge, سویس دکزی *sues deñyzi*, بحر قلزم *bahri qoulzoum*. — La mer Adriatique, وندیك کورفزی دکزی *venedïk keurfezi, deñyzi*. — La mer de Marmara, مرمره دکزی *mermerè deñyzi*. — La mer Noire, قره دکز *qara deñyz*, بحر سیاه *bahri sïāh*. — La mer d'Azof, ou les Palus-Méotides, ازاق دکزی *azāq deñyzi*. — La mer Caspienne, بحر حزر *bahri hazez*, بحر حزر *bahri hazer*. — La mer Baltique, بالطق دکزی *bālthyq deñyzi*. — La mer Glaciale, بحر منجمد *bahri mundjemed*. — La mer Morte, لوط دکزی *louth deñyzi*, بحیرهٔ لوط *bouhaïrèï louth*. — La mer du Sud, بحر محیط جنوبی *bahri mouhythy djenoubi*. — Mer navigable, بحر مکن السیر *bahri mumkin us-seïr*. — orageuse, فورتنه لو دکز *fortounalu dèñyz*, فورتنه سی چوق دکز *fortounaci tchoq deñyz*. — calme, لیمانلق دکز *limānlyq deñyz*. — agitée, دالغه لو دکز *dālghalu deñyz*. — poissonneuse, بالغی چوق دکز *bālyghy tchoq deñyz*. — pleine d'écueils, قیاسی وقوملغی چوق دکز *qaïācy vè qoumlyghy tchoq deñyz*. — Le rivage, le bord de la mer, دکز یالیسی *deñyz ïālïci*. — Les côtes de la mer, دریا کنارلری *deriā kenārleri*. — La haute mer, انکین *enguïn*. — Aller par mer, دکزدن کیتمك *deñyzden guïtmek*. — Se mettre en mer, prendre la mer, دکزه چیقماق *deñyzè tchyqmāq*. — Lancer un vaisseau à la mer, بر کمی یی دکزه ایندرمك *bir guemïi deñyzè indurmek*. — Poisson de mer, دکز بالغی *deñyz bālyghy*.

Mercantile, adj. com., الیش ویرشه متعلق *alïch vïrichè mute'allyq*, بازرکانلغه ـ تجارته دائر *bāzyrguiānlygha, tidjāretè dāïr*. — Objet mercantile, صاتلور نسنه *sātïlur nesnè*. — Profession —, حرفت تاجرانه *hyrfeti tādjirïiè*.

Mercantilement, adv., تجارته متعلق منوال اوزره *tidjāretè mute'allyq minvāl uzrè*.

Mercenaire, s. m., qui travaille pour de l'argent, pour gagner sa vie, ارغاد *irghād*, کوندهلکجی *gundèlikdji*, t.; اجیر *edjïr*, a. — Le salaire du mercenaire, اجیرك اجرتی *edjïruñ eudjreti*.

Mercenaire, adj. com., اجرتلو *eudjeretlu*, اجرته باغلو *eudjretè bāghlu*, a.-t.; منوط بالاجرت *menouth bil-eudjret*, موظف *muvezzef*, a. — Labeur, travail mercenaire, اجرت ایله ایشلنن ایش *eudjret ilè ichlenen ich*. — Au fig., intéressé, کسب وفایده سنی سون *kesb u fāïdèceni seven*.

Mercenairement, adv., اجرت ایله *eudjret ilè*, a.-t.; باجرة *beeudjretin*, a.

Mercerie, s. f., چرچیلك *tchertchïlik*, قماشچیلك *qoumāchdjïlik*, t.

Merci, s. f. sans pl., miséricorde, امان *amān*, مدد *meded*, عفو *'afv*, a. — Crier, demander —, امان دلمك *amān dilemek*, استیمان ایتمك *istïmān it*, امان دیو چاغرمق *amān dèïu tchāghyrmaq*. — Être à la merci de

quelqu'un, être à sa discrétion, بر کیسنه‌نك مرحمتنه قالمق *bir kimesnènuñ merhametinè qālmaq.* — du vainqueur, غالبك مرحمتنه قالمق *ghālibuñ merhametinè qālmaq.* — S'abandonner à la merci des flots, نفسنی امواج دریانك حکمنه براقمق *nefsini emvādji derīānuñ hukminè brāqmaq.*

Merci, s. masc., remercîment, شکر *chukur*, تشکر *techekkur*, pl. a. تشکرات *techekkurāt*. — Merci, pour: Je vous remercie, — الله راضی اولسون *allah rāzy olsoun*, الله اولسون سزدن راضی اوله *allah syzden rāzy ola*, برکت ویرسون *bereket virsoun*. — Dire merci, الله راضی اولسون دیمك *allaha rāzy olsoun dimek*. Dieu merci, الله شکر *allahè chukur*, الحمد لله شکر الله *el-hamdu lillah chukr allah*.

Mercier, ère, s., marchand qui vend toutes sortes de marchandises servant particulièrement à l'habillement, چرچی *tchertchi*, خردوات صاتیجی *khordevāt sātidji*, قوماشجی *qoumāchdji*, t. — Porte-balle qui va vendre dans les villages et la campagne de menues merceries, ایاق بازرکانی *aïāq bāzerguiāni*, بوغچه‌جی *boghtchadji*, t.

Mercredi, s. m., چارشنبه *tchārchembè*, pour چهارشنبه *tchehār chembè*, p.-t.; یوم الاربعا *ïevm ul-erbe'ā*, a.

Mercure, s. m., planète, عطارد *'outhārid*, a.; یازیجی *ïāzidji*, t.; تیر *tīr*, زادوس *zādous*, زادوش *zādouch*. — Vif-argent, جیوه *djīva*, ژیوه *jīva, jīvè*, زیبق *zībaq, zībyq*, a. — Au fig., entremetteur de prostitution, پزرونك *puzervenk*. — Feuille périodique, اوقات معینه‌ده مرتبًا ظهورایدن حوادث نامه *evqāti mou'aïienèdè muretteben zouhouriden havādis nāmè*.

Mercuriale, s. f., plante, اوغل اوتی *oghoul oti*, t.; حشیشت اللبن *hachīchet ul-leïn*. — Au fig., réprimande, تعزیر *ta'zīr*.

Mercuriel, le, adj., جیوه‌لو *djīvalu*, t.; ژیوه‌لو *jīvèlu*, زیبقی *zībaqyi*, a. — Onguent mercuriel, جیوه‌لو مرهم *djīvalu merhem*.

Mercurification, s. fém., فن الاستخراج الزیبق *fenni ul-istikhrādj uz-zībaq*, a.

Merdaille, s. fém. popul., t. de mépris, چوجوق لایی *tchodjouq alāïi*, t.

Merde, s. fém., بوق *boq*, پوخ *pokh*, t.; نجس *nedjes*, نجاسة *nedjācet*, a.; کوه *guiouh*, p. — Interj., t. de mépris, بوق *boq*.

Merdeux, se, adj., بوقلو *boqlu*, t.

Mère, s. f., انا *anā*, t.; والده *vālidè*, a.; مادر *mādar*, p.; ام *umm*, pl. a. امهات *ummehāt*. — Bonne mère, والده مشفقه *vālidèï muchfiqa*. — Mauvaise —, والده خبیثه *vālidèï khabīça*. — Parent du côté de la mère, انا طرفندن خصم *anā tharafindan khyçym*. — de famille, او صاحبه‌سی *ev sāhibèci*. — Sultane —, والده سلطان *vālidè soulthān*. — Qui tient lieu de —, انا یرینی طوتان انا *anā ïerīni thoutān*, مقامنده مثابه‌سنده *anā maqāmindè*,

meçābècindè. — Petite —, ننه *nenè,* اناجق *anādjyq.* — Mère, au fig., cause, source, امّ *umm,* منشاء *menchéé.* — L'oisiveté est la mère de tous les vices, عطل وبيكارى امّ المعايبدر *'athl u bîkiāri oumm ul-me'āïbtur.* — Défiance est mère de sûreté, عدم اعتماد منشاء امنيّتدر *'ademi i'timād menchééï emnïïettur.* — Belle-mère, à l'égard du mari ou de la femme, قاين انا *qāïn anā.* — A l'égard des enfants, اوكى انا *eugui anā.* — Grand'mère, aïeule, بيوك انا - والده *buïuk anā, vālidè,* جدّه *djeddè,* والدهٔ كبيره *vālidèï kebîrè.* — Mère-nourrice, سود انا *sud anā.* — Mère, adj., d'origine, de première qualité. — Langue-mère, انا ديل *anā dîl,* t.; لغة اصليه *loghat aslïiè,* a. — Mère-laine, يپاغينك اك اغلاسى - اينجه‌سى *ïapāghynuñ eñ a'lāci, indjèci.* — Mère-goutte, شيره *chîrè.* — Dure-mère, et pie-mère, les deux membranes qui enveloppent le cerveau; la première s'appelle امّ الرأس *oumm ur-rëés,* امّ الدماغ *oumm ud-dimāgh,* et la seconde امّ الهام *oumm ul-hām.*

Mérelle, s. f., طوقرجن *dhoqourdjin,* طوقرجن اوينى *dhoqourdjin oïouni,* t. — Jouer à la — طوقرجن اوينمق *dhoqourdjin oïnamaq.*

Méridien, s. m., cercle de la sphère, نصف ليل ونهارينك دائره‌سى *nousf leïl u nehārînuñ dāïrèci,* دائرهٔ نصف نهار *dāïrèï nysfi nehār.* — d'un lieu, بريرك نصف ليل ونهارى *birïeruñ nousf leïl u nehāri,* a.-t. — Le premier méridien, celui duquel on compte tous les autres, مبداء الطول *mebdééïth-thoul.*

Méridienne, s. f., ligne méridienne, خط الطول *khathth uththoul,* a. — Repos après dîner, اويله اويقوسى *euïlè ouïouqouci,* t.; قيلوله *qyloulè.* — Faire la —, اويلين اويمق *euïleïen ouïoumaq,* اويله وقتنده اويومق *euïlè vaqtindè ouïoumaq,* اويله اويقوسنه وارمق *euïlè ouïouqoucinè vārmaq,* تقيّل ا *teqaïiul it.*

Méridional, e, adj., جنوبى *djenoubi,* a. — Pays méridional, ممالك جنوبيّه‌دن بر مملكت *memāliki djenoubïièden bir memleket.* — Les peuples méridionaux; امم جنوبيّه *umem djenoubïiè.*

Meringue, s. f., بر نوع شكرلو خمور ايشى *bir nev'y chekerlu khamour ichi,* t.

Mérinos, s. m., brebis ou mouton à laine fine, بر نوع اينجه يپاقلو قيون *bir nev'y indjè ïapāqlu qoïoun,* t. — Étoffe de laine de mérinos, اينجه يپاقلو قماش *indjè ïapāqlu qoumāch,* t.

Mérion, s. m., بر نوع اوتلكن قوشى *bir nev'y eutluguen qouchou,* t.

* Merise, s. f., petite cerise, وشنه *vichnè,* t.

Merisier, s. m., وشنه اغاجى *vichnè aghādji,* t.

Méritant, e, adj., مستحق اولان *moustehyqq olān,* a.-t.; مستحق *moustehyqq,* a.; لياقت صاحبى *lïāqat sāhibi.*

Mérite, s. m., ce qui rend digne d'estime, de récompense, ياراملق *ïarārlyq*, t.; لياقت *līāqat*, اهليت *ehlïiet*, a. — Grand mérite, اهليت كامله *ehlïieti kiāmilè*. — supérieur, اهليت فايقه *ehlïieti fāïqa*. — distingué, لياقت باهر الامتياز *līāqat bāhir ul-imtïāz*. — personnel, لياقت ذاتيه *līāqati zātïiè*. — Talent, vertu, savoir, هنر *huner*, p.; علم و معرفت *'ylm u ma'rifet*. — Homme de mérite, ارباب اهليتدن برآدم *erbābi ehlïietten bir ādem*, صاحب اهليت برادم *sāhib ehlïiet bir ādem*, هنرلو كيشي *hunerlu kïchi*, علم و معرفت صاحبي *'ylm u ma'rifet sāhibi*. — Faire preuve de mérite, هنر كوسترمك *huner gueustermek*, ابراز لياقت ا *ibrāzi līāqat it*. — Quel mérite y a-t-il à cela? نه هنر *nè huner*. — Il a peu de mérite, ناقص اللياقه در *nāqys ul-līāqadur*. — Reconnaître le mérite, قدر و لياقتي بيلمك *qadr u līāqati bïlmek*. — Mérite, en parlant des choses, ce qu'elles ont de bon et d'estimable, قدر *qadr*, فضيلت *fazïlet*, مزيت *mezïiet*. — Ce qu'il a fait est d'un grand mérite, ايتديكي فعلك قدري جليلدر *ïttïgui fy'luñ qadri djelïldur*. — Se faire un mérite d'une chose, en tirer gloire, اوكونمك *ugunmek*. — Se faire un mérite d'une chose auprès de quelqu'un, s'en prévaloir, منت ايه صاتمق *minnet it, sātmaq*. — Mérite, ce qui rend digne de récompense ou de punition, استحقاق *istyhqāq*. — Il sera traité selon ses mérites, جزاسني بولهجقدر *djezācini bouladjaqtur*.

Mériter, v. a., être digne de..., مستحق اولمق *mustehyqq ol*, استحقاق ا *istyhqāq it*, لايق اولمق *lāïq ol*, a.-t.; سزاوار اولمق *sezāvār ol*, p.-t. — Mériter récompense, مستحق مكافات اولمق *moustahyqqy mukïāfāt ol*. — Bien mériter, ثوابه كبرمك *sevābè guïrmek*, شايان تحسين و آفرين اولمق *chāïāni tahsïn u aferïn ol*. — Bien mériter de Dieu, ثوابه نائل اولمق *sevābè nāïl ol*. — Mériter châtiment, سزاوار تأديب اولمق *sezāvāri téédïb ol*. — grâce, مستحق عفو اولمق *moustahyqqy 'afv ol*. — Cela mérite...., محل و مستحق در *mahall u mustahaqqtur*. — Cela mérite attention et réflexion, بو ماده شايان ملاحظه و دقتدر *bou māddè chāïāni mulāhaza vu dyqqattur*. — Selon la peine qu'il a méritée, جرمي مستوجب اولدوغي مرتبه *djurmi mustevdjib oldoughy mertebè*. — Ce crime mérite la mort, قتله سزا بر جرمدر *qatlè sezā bir djurmdur*. — Cette nouvelle mérite confirmation, بو خبر تصديقه محتاجدر *bou khaber tastyqa mouhtādjtur*. — Mérité, e, مستحق *moustahaqq*, سزاوار *sezāvār*, شايان *chāïān*.

Méritoire, adj. com., ثوابلو *sevāblu*, ثواب *sevāb*, a.; مستحق اجر و ثواب *moustehaqq edjr u sevāb*. — Cela est méritoire devant Dieu, بو عمل عند الله تعالى مأجور و مثابدر *bou 'amel 'ynd oullah te'āla méédjour u mèçābtur*.

Méritoirement, adv., ثوابلو *sevāblu*, بادئ ثواب اولهرق *sevāblu olaraq*,

اولدجق وجهيله *bādïi sevāb oladjaq vedjhilè*, لياقتسنجيه *liāqatsindjè*, لياقة اوزره *istyhqāqylè*, استحقاقله *liāqat uzrè*, a.-t.; مثوبًا *mesveben*, مأجورًا *méédjouren*, a.

Merlan, s. m., poisson de mer, انشا *anchā*, خبسى بالق *khabsi bālyq*, t.

Merle, s. m., قره طاوق *qara thāvouq*, t.; شحرور *chahrour*, pl. a. شحارير *chahārïr*. — Fin merle, au fig. fam., حيلهكار *hïlèkiār*.

Merluche, s. f., دكزطورنا بالغى *deñyz thournā bālyghy*. — Brochet de mer, اشك بالغى *echek bālyghy*. — Morue séchée au soleil, قورودلمش مورونه بالغى *qouroudilmich morona bālyghy*, قورو باقالو *qouru bāqālu*.

Merrain, s. m., انجه يارلمش اودون *indjè iārilmich odoun takhtaci*, t.

Merveille, s. f., chose rare, extraordinaire, عجايب *'adjāïb*, اعاجيب *e'ādjïb*, غريبة *gharïbet*, pl. a. غرايب *gharāïb*. — Grande merveille, غريبهٔ عظيمه *gharïbèï 'azïmè*. — Chef-d'œuvre. Voy. ce mot. — Dire des merveilles, عجايب وغرايب نقل ا *'adjāïb u-gharāïb naql it*. — Ce n'est pas merveille, عجايب دكل *'adjāïb deïl*. — Quelle merveille, quoi d'étonnant? نه عجب *nè 'adjeb*. — A merveille, très-bien, پك ايو *pek eïu*, فوق الاعلا *fevq ul-a'lā*. — Pour applaudir, پك كوزل *pek guzel*, كوزل آفرين *guzel, āferïn*.

Merveilleusement, adv., d'une façon merveilleuse, عجيله *'adjebilè*, عجب كتوره جك *'adjeb gueturèdjek vedjhilè*, a.-t.; وجهله على وجه التعجب *'ala vedjh ut-te'addjub*, a. — Extrêmement, زياده سيله فوق الغايه *zïādècilè, fevq ul-ghāïè*.

Merveilleux, s. m., personne à prétentions, ادعاسى چوق بر كمسنه *iddi'āci tchoq bir kimesnè*, a.-t.

Merveilleux, se, adj., surprenant, عجيبلو *'adjeblu*, عجيبه كتورنجى *'adjebè gueturïdji*, عجيبلندريجى *'adjeblendurïdji*, a.-t.; عجيب *'adjïb*, غريب *gharïb*, موجب *moudjibi istighrāb*. — C'est un homme merveilleux, محيّر عقول *moukaïïri 'ouqoul adjaq bir ādemdur*. — C'est une chose merveilleuse, موجب استغراب اولهجق شيدر *moudjibi istighrāb oladjaq cheïdur*. — Merveilleux, en parlant des choses excellentes en leur espèce, پك ايو فوق الاعلا *pek eïu, fevq ul-a'lā*, پك اعلا *pek a'lā*. — Le plus merveilleux est que....., عجايب بوكه *'adjāïb bou ki*. — Le merveilleux, حكمت *hikmet*, عجايب *'adjāïb*.

Mes, pron. pl. com., se forme, en turc, en ajoutant لرم *lerum* aux choses possédées : Mes livres, كتابلرم *kitāblerum*. — Mes amis, دوستلرم *dostlerum*.

Mésaise, s. f., ناخوشلق *nākhochlyq*, كيفسزلك *keïfsyzlik*, حضورلق بى *bi houzourlyq*, a.-t. Voy. Malaise.

Mésalliance, s. fém., اوبغون اولميان نكاح *ouïghoun olmaïān*

nikiāh, a.-t.; نكاح بغير كفو *nikiāhi bi-ghaïri kufuūn*, a.

Mésallier, v. a., اويغون اولميان *ouïghoun olmaïān*; ايله اولندرمك *ilè evlendurmek*. — Se mésallier, v. pron., اويغون اولميان ايله اولنمك *ouïghoun olmaïān ilè evlenmek*, كفوً ايله اولميان ايله تزوّج ا *kufuu ilè olmaïān ilè tezevvudj it*. — Mésallié, e, اويغون اولميان ايله اولنمش *ouïghoun olmaïān ilè evlenmich*.

Mésange, s. fém., petit oiseau, چالى قوشى *tchyqlyq*, *tchāli qouchou*, فريدون قوشى *feridoun qouchou*. — Petite —, كوچك چقلق *kutchuk tchyqlyq*.

Mésaraïque, adj. com., t. d'anat., قيورم بغرسغه متعلق *qyvrim baghyrsagha mute'allyq*, t.-a.

Mésarriver, ou **Mésavenir**, v. n., فنايه وارمق *fenāïè vārmaq*, عاقبتى فنا اولمق *'āqybeti fenā olmaq*, صوكى فنايه وارمق *soñy fenāïè vārmaq*, صوكى فنا چيقمق *soñy fenā tchyqmaq*, a.-t.

Mésaventure, s. f. fam., ترس ايش *ters ich*, t.; — حادثهٔ منحوسه *hādiècì menhoucè*, موحشه *mevhichè*, a.

Mésentère, s. m., قيورم بغرسق *qyvrim baghyrsaq*, t.; حوية *haviiet*, هوشة *houchet*, a.

Mésentérique, adj. com. Voy. **Mésaraïque**.

Méséstimer, v. a., n'avoir pas ou n'avoir plus d'estime pour quelqu'un, اعتبار ايتمامك *i'tibār itmemek*, a.-t.; صايمق *sāïmamaq*, t.; اعتباردن دوشورمك *i'tibārden duchurmek*. — Apprécier une chose au-dessous de sa juste valeur, اشاغى بها ايله تخمين ا *achāghy behā ilè takhmín it*, نقصان بها ايله تخمين ا *naqsān behā ilè takhmín it*. — Mésestimé, e, اعتباردن دوشمش *i'tibārden duchmuch*, بى اعتبار *bi i'tibār*, اشاغى بها ايله تخمين اولنمش *achāghy behā ilè takhmín olounmich*.

Mésintelligence, s.f., بوزوشقلق *bozouchouqlyq*, t.; اتفاقسزلق *ittifāqsyzlyq*, a.-t.; اختلاف *ikhtilāf*, شقاق *chyqāq*. — Ils sont en mésintelligence, بينلرنده شقاق ومباينت واردر *beïnlerindè chyqāq u mubāïnet vārdur*. — Causer de la mésintelligence, ايراث شقاق ومباينت ا *irāci chyqāq u mubāïnet it*.

Mésoffrir, v. n., قيمتدن اشاغى ويرمك *qymetten achāghy vírmek*, اشاغى بها ويرمك *achāghy behā vírmek*, استحطاط قيمت ا *istyhthāthy qymet it*, a.-t.

Mésopotamie, pays, الجزيره *eldjezīrè*, ديار بكر *diārbekir*.

Mesquin, e, adj., chiche, ناكس *nākes*, vulg. نكس *nekes*, p.-t.; خسيس *khacís*, جمرى *djemri*. — C'est un homme fort mesquin, غايت خسيس آدمدر *ghāïet khacís âdemdur*. — En parlant des choses dont on a voulu épargner la dépense, دون *doun*, خسيس *khacís*, دنى *deni*. — Il fait une dépense bien mesquine, ايتديكى مصرف غايت دنيدر *ittígui masraf ghāïet denídur*. — Mener une vie mesquine, عيش خسيس ولئيم ايله كچنمك *'aïchi*

khacîs u leïm ilè guetchinmek. — En parlant des arts, et pour désigner ce qui est de mauvais goût, فنا *fenā*, قبيح *qabîh*. — Cette figure est mesquine, بو تصوير پك قبيحدر *bou tasvîr pek qabîhtur*.

Mesquinement, adv., خسيسلغله *khacîslyghylè*, جمريلك ايله *djemrîlik ilè*, t.; بالشحّ والخسّة *bichchuhh vel-khassat*. — Vivre mesquinement, جمريلك ايله كچنمك *djemrîlik ilè guetchinmek*.

Mesquinerie, s. f., خسيسلق *khacîslyq*, جمريلك *djemrîlik*, t.; خسّة *khassat*, شحّ *chuhh*, a.

Message, s. m., خبر *khaber*, a.; پيغام *peïghām*, پيام *peïām*, سپارش *sipārich*, p.; مأموريّت *méémouriïet*, تبليغ *teblyghy*, تبليغي *teblygh* اولنه جق ماده *olounadjaq māddè*.

Messager, s. m. A cheval, porteur de lettres, de paquets, d'un lieu à un autre, اولاق *oudāq*, نامه رس *namè-res*, p. — A pied, ساعي *sā'y*, پياده *piādè*. — Qui fait un message, خبر كتوريجي *khaber gueturîdji*, موصل خبر *khaberdji*, خبرجي *mevsili khaber*. — Un messager fidèle, صادق وامين بر موصل خبر *sādyq u emîn bir mevsili khaber*. — du gouvernement ottoman, envoyé dans les provinces, مباشر *mubāchir*, a.

Messagerie, s. f., sorte de voiture publique, عامه يه مخصوص عربه *'āmmaïè makhsous 'araba*. — Lieu d'où partent et où arrivent les messageries, ذكر اولنان عربه لرك يري *zikr olounān 'arabalarun ïeri*.

Messaline, s. f., بغايت ادبسز قاري *beghāïet edebsyz qāri*.

Messe, s. f., ليتوريه *lîtourïa*, g.; قداس *qoudās*, a.; ميسا *mîçā*, بادراق قداس *bādarāq qoudāci*, شريف *cherîf*. — Dire, célébrer la messe, تلاوت قداس شريفي ا *tilāveti qoudāci cherîf it*.

Messéance, s. f., ناسزالق *nācezālyq*, p.-t.; ياقشقسزلق *ïāqychyqsyzlyq*, t.; دأب ادبه *dèèbi edebè*, ياقشقسزلق *ïāqychyqsyzlyq*, a.-t.

Messéant, e, adj., ناسزا *nācezā*, p.-t.; ياقشمز *ïāqychmaz*, ياقشقسز *ïāqychyqsyz*, t.; نامعقول *nāma'qoul*, غير لايق *ghaïri lāïq*, a.; ناجسپان *nādjespān*, p.

Messeoir, v. n., ياقشمامق *ïāqychmāmaq*, t.; غير جديرا و *ghaïri djedîr ol*, a.-t. — Cette couleur messied à son âge, بو رنك انك ياشنه ياقشمز *bou renk anuñ ïāchina ïāqychmaz*.

Messie, s. m., le Christ, المسيح *el-mecîh*, a.

Messier, s. m., باغ بكچيسي *bāgh bektchîci*; اكين بكچيسي *ekîn bektchîci*.

Messine, ville de Sicile, مسينا *mecînā*.

Mesurable, adj. com., اولچيلور *oultchîlur*, t.; ممكن القياس - الكيل *mumkin ul-qyās, el-kîl*, قياس و اندازه سي ممكن *qyās u endāzèci mumkin*.

Mesurage, s. m., action par laquelle on mesure, اولچمكلك *oultchmeklik*, اولچمه *oultchmè*, t.; كيل *kîl*, قياس *qyās*. — Vérification de la

mesure, اولچينك عيارلمسى *eultchunuñ 'aïārlamacï.* — Droit qui se perçoit sur la mesure, رسم المكيال *resm ul-mekïāl.*

Mesure, s. f., ce qui sert de règle pour déterminer une quantité, اولچو-اولچى *eultchu*, اولچك *eultchek*, t.; كيل *kïl*, اكيال *ekïāl*, مقياس *myqyās*, اندازه *endāzè*, پيمانه *peïmānè*, p. — Mesure juste, كيل صحيح *kïli sahïh.* — fausse, كيل غير صحيح *kïli ghaïri sahïh.* — comble, باشلو كيل *bāchlu kïl*, دورقلو *dorouqlu*, t.; وافى *vāfi.* — rase, سلمه *silemè*, باش سيلنمش كيل *bāch sïlinmich kïl.* — Vendre à fausse mesure, اكسك اولچك ايله صاتمق *eksik eultchek ilè sātmaq.* — Faire bonne mesure, صحيحا تكييل ا *sahïhen tekïil it.* — Outre mesure, حدّدن زياده-تجاوز *haddden zïādè, tedjāvouz*, فوق الحدّ *fevq ul-hadd.* — Sans —, حدّسز *haddsyz*, t.; اندازه‌سز *endāzècyz*, اورانسز *orānsyz.* — Prendre la —, اولچى المق *eultchi almaq*, چاپى المق *tchāpi almaq.* — de capacité pour les grains, كيله *kïlè.* — Quantité comprise dans le vase qui sert de mesure, بر اولچك طولوسى *bir eultchek dholouçou.* — Une mesure d'avoine, بر اولچك يولاف *bir eultchek ïoulāf.* — Cadence dans les vers, وزن *vezn*, عروض *'arouz.* — Ce vers manque de mesure, بو شعرده وزن يوقدر *bou chï'irdè vezn ïoqtur.* — Terme de musique, اصول *ouçoul.* — Battre la mesure, اصول طوتمق *ouçoul thoutmaq.* — Observer la —, قاعدهٔ اصوله رعايت ا *qā'ydèï ouçoulè ri'āïet it.* — Moyen, disposition, تدبير *tedbïr*, pl. a. تدابير *tedābïr*, طريق *tharïq*, وسيله *vecïlè*, pl. وسائل *veçāïl.* — Prendre ses mesures, تداركن كورمك *tedārukin gueurmek.* — Prendre les mesures nécessaires, اقتضا ايدن تدابير واسبابه تشبّث ا *yqtyzā iden tedābïr u esbābè techebbus it.* — Prendre de fausses mesures, وسايل سقيمه‌يه تشبّث ا *veçāïli saqymèïè techebbus it.* — Être hors de mesure, n'avoir pas les moyens de faire une chose, تدبيردن عاجز او *tedbïrden 'ādjyz ol.* — Au fig., dépasser ou passer la mesure, passer les bornes convenables, حدّدن كچمك-چيقمق *haddden guetchmek, tchyqmaq*, حدّدن تجاوز ا *haddden tedjāvuz it.* — C'est un homme qui n'a ni règle ni mesure, حدّ و حساب بيلمز بر آدمدر *hadd u hyçāb bïlmez bir ādemdur.* — Ne garder aucune mesure avec quelqu'un, n'avoir aucun ménagement pour lui, بر كمسنه‌نك حقّنه مدارايى بر طرف قلمق *bir kimesnènuñ haqqyna mudārāï ber tharaf qylmaq.* — A mesure que..., suivant que..., كوره *gueurè.* — Payer à mesure qu'on travaille, خدمت ايتدكچه اجرتى ويرمك *khydmet ittiktchè eudjreti vïrmek.* — Au fur et à mesure que... Voy. Fur.

Mesurer, v. a., déterminer une quantité avec une mesure, اولچمك *eultchmek*, t.; مساحه ا *meçāha it*, a.-t. — un champ, تارلايى مساحه ا

tārlāïi meçāha it. — à l'aune, اندازه‌يه ارشونلمق *archounlamaq*, اورمق - اولچمك *endāzèïè ourmaq, eultchmek.* — le blé, بغدايى اولچمك *boghdāïi eultchmek.* — du vin, باده‌يى تكييل ا *bādèïi tekïil it.* — Estimer, comparer, قياس ا *qyās it*, تقدير ا *taqtyr it*, اولچمك *eultchmek.* — Mesurer les degrés de froid et de chaleur, صوغوغك و سجاغك درجه‌لرينى اولچمك *soghoughuñ vè sidjāghuñ deredjèlerïni eultchmek...*, et autres choses semblables, وسائر بومقوله شيلرى تقدير وقياس ا *vè sāïr bou maqoulè cheïleri taqtïr u qyās it.* — Mesurer ses paroles, دوشنرك سوبلمك *duchunerek seuïlemek*, كلامى وزن ا *kelāmi vezn it.* — ses actions, ses démarches, افعال وحركاتنى وزن ا *ef'āl u harekiātini vezn it.* — Mesurer avec les yeux, كوز ايله اورانلمق *gueuz ilè ourānlamaq*, - نظر ايله تقدير تخمين ا *nazar ilè taqtïr, takhmïn it.* — Proportionner, طارتشدرمق *thārtichturmaq.* — Mesurer sa dépense à son revenu, مصرفى ايراد ايله موازنه ا *masrafi irād ilè muvāzenè it.* — Mesurer les autres à son aune, قياس نفس ا *qyāci nefs it.* — Se mesurer, v. pron., être mesuré, اولچلمك *eultchilmek.* — Se battre, دوكشمك *deuüuchmek.* — Tirer l'épée, قليج ايله اورشمق *qylïdj ilè ourouchmaq.* — ses forces contre quelqu'un, قوّت خصوصنده طارتشمق - يارشمق *qouvvet khouçoucindè thārtichmaq, ïārïchmaq.*

Mesuré, e, اولچلمش *eultchulmuch*, ارشونلنمش *archounlanmich*, موزون *mevzoum*, مقيس *meqyis*, طارتلمش *thārtilmich.* — Termes peu mesurés, مطالعه‌سز كلام *muthāla'aeyz kelām.* — Paroles mesurées, ميزان عقل ايله وزن اولنمش كلام *mïzān 'aql ilè vezn olounmich kelām.*

Mesureur, s. m., اولچيجى *eultchidji*, ميزانجى *mïzāndji*, t.; وزّان *vezzān*, a. — Mesureur de grains, de sel, حبوبات وتوز ميزانجيسى *houboubāt vè touz mïzāndjïci.*

Mésuser, v. n., فنا قوللنمق *fenā qoullanmaq*, t.; مخالفت استعمال ا *moukhālïf isti'māl it*, عبثه استعمال ا *'abecè isti'māl it*, a.-t.

Métacarpe, s. m., الك طراقلغى *cluñ tharāqlyghy*, t.; مشط الكف *muchth ul-keff*, مشط اليد *muchth ul-ïed*, a.

Métachronisme, s. m., تاريخى ايلرولتمه *tārykhy ileruletmè*, a.-t.; تقديم التاريخ *taqtïm ut-tārykh*, a.

Métairie, s. f., چفتلك *tchiftlïk*, ضيعة *zy'at*, pl. a. ضياع *zyā'*.

Métal, s. masc., au pl. métaux, معدن *ma'den*, pl. a. معادن *me'ādin*, مهل *muhl*, a.

Métalepse, s. f., ذكر الملزوم بارادة اللازم وذكر اللازم بارادة الملزوم *zikr ul-melzoum be-irādet ul-lāzem vè zikr ul-lāzem be-irādet ul-melzoum*, a.

Métallique, adj. com., معدنى *ma'denïi*, a.; معدنلو *ma'denlu*, a.-t. — Corps métalliques, اجرام معدنيه

edjrāmi ma'denïiè.—La métallique, s. f., pour dire la métallurgie. Voy. ce mot.

Métallisation, s. f., formation des métaux, معادن صورتلنمه‌سی *me'ādin souretlenmèci*, a.-t.; تكوين معادن *tekvīni me'ādin*, a.

Métalliser, v. a., معدن شكلنه دوندرمك *ma'den cheklinè deundurmek*, معدنلندرمك *ma'denlendurmek*, معدن صورتنی ویرمك *ma'den souretini vīrmek*, a.-t. — Métallisé, e, معدن صورتنه كيرمش *ma'den souretinè guīrmich.*

Métallurgie, s. f., معدنجيلك *ma'dendjīlik*, a.-t.; علم المعادن *'ylm ul-me'ādin*, a.

Métallurgique, adj. commun, معدنجيلكه متعلق *ma'dendjīliguè mute'allyq*, a.-t.

Métallurgiste, s. m., معدنجی *ma'dendji*, معدنجيلك علمنی بيلور *ma'dendjīlik 'ylmini bīlur*, a.-t.

Métamorphose, s. f., changement de forme, selon la fable, تبديل شكل - صورة *tebdīl chekl*, *souret*, بشقه صورته دونمه *bachqa souretè deunmè*, استحاله *istihālè*. — Au fig., بشقه حاله دونمه *bachqa hālè deunmè*, تبدّل - تغيّر حال *tebeddul*, *teghaïiuri hāl*.

Métamorphoser, v. a., بشقه صورته دوندرمك *bachqa souretè deundurmek*, تبديل شكل - صورة ا *tebdīl chekl*, *souret it*, تغيير صورت ا *taghïiri souret it*, تمسيخ ايتدرمك *temsīkh itturmek*.—Se métamorphoser, بشقه حاله دونمك *bachqa hālè deunmek*, غير صورت بغلمق *ghaïri souret baghlamaq*, a.-t. — Se métamorphoser de plusieurs manières, صورت كونا كونه متحوّل او *soureti guiounā guiounè mutehavvil ol*. — Métamorphosé, e, بشقه صورته دونمش *bachqa souretè deunmich*, متحوّل الصورت *mutehavvul us-souret.*

Métaphore, s. f., figure de rhétorique, استعارة *isti'āret*, pl. استعاراة *isti'ārāt*, مجاز *medjāz*, مجازة *medjāzet*, a. — Belle métaphore, استعارهٔ لطيفه *isti'ārèï lathyfè.*

Métaphorique, adj. com., مجازیّ *medjāzïi*, استعاریّ *isti'ārïi*, a.

Métaphoriquement, adv., معنای استعاری ايله *ma'nāï isti'ārïilè*, بر وجه استعاره *ber vedjhi isti'ārè*, على طريق الاستعاره *'ala tharyq ul-isti'ārè*, a.-t.; مجازًا *medjāzen.*

Métaphysicien, s. m., اهل علم كلام *ehli 'ylmi kelām*, pl. a. اهالئ علم كلام *ehālïi 'ylmi kelām*, كلاميون *kelāmïioun.*

Métaphysique, s. f., علم كلام *'ylmi kelām*, a. — Adj. com., qui appartient à la métaphysique, علم كلامه متعلّق *'ylmi kelāmè mute'allyq.*— Abstrait, فوق الطبيعة *fevq uth-thabī'at*, مخيّل *moukhaïil*, مغلق *moughlaq.*

Métaphysiquement, adv., قواعد علم كلام اوزره *qavā'ydi 'ylmi kelām uzrè*, a.-t.; حسب القواعد علم كلام *hasb ul-qavā'ydi 'ylmi kelām.*

Métaplasme, s. m., تحريف *tahrīf*, a.

Métastase, s. f., عكس المادّة *'aks ul-māddet*, a.

MÉTATARSE, s. m., ایاغك طراقلغی *aïāghuñ tharāqlyghy*, t.; مشط القدم *muchth ul-qadem*, a.

MÉTAYER, s. m., چفتلك ملتزمی *tchiftlik multezimi*, t.

MÉTÉLIN (Ile de), l'ancienne Lesbos, مدللی *midillÿ*.

MÉTEMPSYCOSE, s. f., التناسخ *el-tenāçoukh*, تناسخ *tenāçoukh*, a.

MÉTÉORE, s. m., اثار علویه *açāri 'ulvïïè*, علامة سماویّة *'alāmeti semāvïïè*, pl. a. علایم سماویّه *'alāïmi semāvïïè*.

MÉTÉOROLOGIE, s. f., علم علایم سماویّة *'ylmi 'alāïmi semāvïïè*.

MÉTÉOROLOGIQUE, adj. commun, علایم سماویّه متعلق *'alāïmi semāvïïè mute'allyq*, a.-t.

MÉTHODE, s. f., manière de faire d'après certains principes, اصول *ouçoul*, قاعلة *qā'ydè*, a.; اسلوب *usloub*, ترتیب *tertïb*, صنعت *sana'at*, نظام *nyzām*, a.; دوزن *duzen*, t. — Bonne méthode, صنعت حسنه *sana'ati hacenè*. — Mauvaise —, صنعت ردیّه *sana'ati redïïè*. — Par cette —, بو اسلوب اوزره *bou usloub uzrè*. — Procéder avec méthode, اصول و ترتیب ایله ایشلمك ـ عمل ا *ouçoul u tertïb ilè ichelemek*, *'amel it*. — Chanter avec —, صنعت ایله تغنّی ا *sana'at ilè teghannï it*. — Coutume, habitude, عادت *'ādet*, آیین *āïïn*. — C'est sa méthode, عادتی مألوفیدر *'ādeti mééloufécidur*.

MÉTHODIQUE, adj. com., qui a de la méthode, اورانلو *orānlu*, t.; اصوللو *ouçoullu*, ترتیبلو *tertïblu*, صنعتلو *sana'atlu*. — Qui est fait avec méthode, مصنّع *mouçanna'*.

MÉTHODIQUEMENT, adv. قاعلة اوزره *qā'ydè uzrè*, a.-t.; یولجه *ïoldjè*, t.; ترتیبلو اولهرق *tertïblu olaraq*, ترتیب و اصول ایله *tertïb u ouçoul ilè*, بالصّنعت *bis-sāna'at*.

MÉTICULEUX, SE, adj., قورقاق *qorqāq*, t.; خایف *khāïf*, a.

MÉTIER, s. m., profession d'un art quelconque, صنعت *sana'at*, صناعت *synā'at*, vulg. *sanā'at*, pl. a. صنایع *sanāï'*; حرفة *hyrfet*. — Homme de —, اهل صنعت *ehli sana'at*. — Quel est son métier? صنعتی ندر *sana'ati nedur*. — Exercer un — صنعت ایشلمك *sana'at ichlemek*. — Un homme de métier, ارباب صناعتدن بری *erbābi synā'atten biri*. — En parlant de tout genre de profession, صنعت *sana'at*, فنّ *fenn*, pl. a. فنون *fïnoun*. — Le métier ou l'art de la fabrication des armes, فنّ اعمال سلاح *fenni i'māli silāh*. — Être habile en son métier, حرفتنلك صاحب مهارت او *hyrfetindè sāhyb mehāret ol*. — Machine, دستگاه *destguiāh*, vulg. دزگاه *dizguiāh*, *tezguiāh*, p.; تزگاه *tezguiāh*. — Corporation de gens qui exercent le même métier, اصناف *esnāf*. — Le corps des arts et métiers, حرف و فنون اصنافلری *hyrf u funoun esnāfleri*.

MÉTIS, SE, adj., ایکی صویلو *iki soïlu*, t.; مولد *muvelled*, a.

MÉTONYMIE, s. f., fig. de rhétorique par laquelle on met la cause

pour l'effet, ذكر السبب بارادت المسبّب *zikr us-sebeb be-irādet ul-mucebbeb.* — Ou l'effet pour la cause, ذكر المسبّب بارادت السبب *zikr ul-mucebbeb be-irādet us-sebeb.* — Ou le contenant pour le contenu, ذكر المحلّ بارادت الحال *zikr ul-mahall be-irādet ul-hāl.* — Ou la partie pour le tout, ذكر الجزء بارادت الكلّ *zikr el-djuz be-irādet el-kull.*

MÈTRE, s. m., pied des vers déterminé par la quantité, وزن *vezn*, a. — Quelquefois le vers même, كلام موزون *kelāmi mevzoun.* — Ce qui distingue et caractérise la mesure des vers, بحر *bahr*, pl. بحور *bouhour.* — Mesure de longueur, طوله متعلق بر نوع مقياس تخمينًا *thoulè mute'allyq bir nev'y myqyās, takhmīnen utch qadem bir boutchouq esba'.* اوچ قدم بر بچوق اصبع

MÉTRIQUE, adj. com., composé de mètres, وزنلو *veznlu*, a.-t.; موزون *mevzoun*, a. — Art métrique, فنّ العروض *fenn ul-'arouz.*

MÉTROMANE, s. m., بيت ياپمانك دلوسى *beït ïāpmanuñ delucy*, t.; مجنون الشعر *medjnoun uch-chy'r*, a.

MÉTROMANIE, s. f., بيت ياپمانك دلوكى *beït ïāpmanuñ deluligui*, بيت انشاسنك جنونى *beït inchācinuñ djunouni*, a.-t.; جنون الشعر *djunoun uch-chy'r*, a.

MÉTROPOLE, s. f., capitale d'un État, باش شهر *bāch cheher*, t.; شهرستان *chehristān*, تختكاه *takhtguiāh*, حكومتكاه *hukioumetguiāh*, a.-p.; ام القرا *oumm el-qourā*, a. — Ville archiépiscopale, مقرّ متروپوليت اولان شهر *maqarri mitrèpolīd olān chehir.*

MÉTROPOLITAIN, s. m., archevêque, متروپوليت *mitropolīt*, متروپوليد *mitrèpolīd*, gr.; مطران *mythrān*, pl. a.; مطرانة *methrānet.*

MÉTROPOLITAIN, E, adj., qui appartient à la métropole, باش شهره دائر ـ متعلق *bāch cheherè dāïr, mutea'llyq*, متروپوليده مخصوص *mitrèpolīdè makhsous.*

METS, s. m., يمك *ïemek*, يميجك *ïeïedjek*, آش *āch*, t.; طعام *tha'ām*, a. — Un mets délicat, بر لطيف طعام *bir lathyf tha'ām.* — Mets exquis, طاتلو يمك *thatlu ïemek*, اطعمهٔ نفيسه ـ شهيّه *atl'ymëi nefīcè chehïïè.*

METTABLE, adj. com., ـ كيجك كيه جك *gueïèdjek*, t. — Un habit mettable, كيه جك بر لباس *gueïèdjek bir libās.*

METTEUR EN OEUVRE, s. m., جواهر جوهرجى *djevherdji*, ميخاييجى *djevāhir mykhlaïdji.*

METTRE, v. a., poser, placer, قومق *qomaq*, قويمق *qoïmaq*, t.; وضع *vaz' it*, a.-t. —, chaque chose à sa place, هر شيء يرلو يرينه قومق *her cheïi ïerlu ïerïnè qomaq.* — Mettre sur la table, سفره اوزرنه اوضع *sofra uzerindè vaz' it.* — Mettre une chemise à quelqu'un, كوملك كيدرمك *gueumlek gueïdurmek.* — La mettre soi-même,

كوملك كيمك *gueumlek gueïmek.* — Mettre, revêtir un habit, روبه كيمك *rouba gueïmek.* — Mettre son épée, قليج قوشانمق *qylidj qouchānmaq.* — Mettre un clou à la muraille, ديواره اكسر صوقمق - *divārè ekser soqmaq, qāqmaq.* — le pot au feu, تنجره يي اتش اوزرينه قومق *tendjerèïi ātech uzerinè qomaq.* — la viande à la broche, اتى شيشه كچورمك *eti chichè guetchurmek.* — Mettre un couvercle, قپاق قومق *qapāq qomaq.* — Mettre le couvert, la table, سفره يي قورمق *sofraïi qourmaq.* — Mettre la main à la plume, commencer à écrire, قلمي اله آلوب باشلامق *qalemi elè ālup bāchlāmaq.* — Mettre la plume à la main de quelqu'un, lui enseigner à la tenir, قلم طوتمنك يا قوللنمنك يولني اوكرتمك *qalem thoutmanuñ ïā qoullanmanuñ ïolini eugretmek.* — Mettre pied à l'étrier, آياغي اوزنكيه قومق *āïāghy uzenguïè qomaq.* — le mors à un cheval, كم اورمق - طاقمق *guiem ourmaq, thāqmaq.* — un navire à la mer, كمي يي دكزه چيقارمق - يورتمك *guemïi deñyzè chyqārmaq, ïurutmek.* — une marque à quelque chose, نشان قومق دامغه اورمق *nichān qomaq, dāmgha ourmaq.* — le signet à un livre, كتابده نشان قومق *kitābdè nichān qomaq.* — Mettre l'adresse à une lettre, مكتوب اوزرى - اوستى يازمق مكتوب طرفنك اوزرينى يازمق *mektoub zarfinuñ uzerini ïāzmaq.* — le sceau à un écrit, à un acte, - مهر بصمق اورمق *muhur basmaq, ourmaq.* — à une affaire, la terminer, تمامله‌مق *tamāmlamaq,* اشى بتورمك *ichi biturmek.* — Mettre la main à l'œuvre, à l'ouvrage, le commencer, ايشه ال اورمق - ياپشمق *ichè el ourmaq, ïāpichmaq.* — à l'ouvrage d'un autre, بشقه كمسنه‌نك ايشنه ال قومق *bachqa kimesnènuñ ichinè el qomaq.* — Mettre à quelqu'un la preuve en main, اثباتي بر كشينك النه ويرمك *isbāti bir kichīnuñ elinè vīrmek.* — Mettre une chose en main tierce, بشقه بر كمسنه‌نك النه امانت ويرمك *bachqa bir kimesnènuñ elinè emānet vīrmek.* — Mettre la main sur une chose, s'en emparer, آلمق *ālmaq,* وضع اله كتورمك *elè gueturmek,* وضع يد تصرّف *vaz'y ïedi teçarruf it.* — Mettre la main sur quelqu'un, le frapper, بر كمسنه‌نك اوزرينه ال قالدرمق - قومق *bir kimesnènuñ uzerinè el qomaq, el qāldurmaq.* — Arrêter quelqu'un par ordre de l'autorité, يقه‌لمق *ïaqalamaq,* طوتمق *thoutmaq.* — Mettre quelqu'un aux arrêts, بر كمسنه‌يي بولنديغي يرده حبس ا *bir kimesnèïi bouloundoughy ïerdè habs it.* — Mettre la main sur le collet à quelqu'un, بر كمسنه‌يي يقه‌سندن طوتمق *bir kimesnèïi ïaqacinden thoutmaq.* — Mettre à la tête d'une affaire, ايش باشنده قومق *ich bāchindè qomaq.* — Mettre une chose en tête à quelqu'un, بر كمسنه‌نك

ذهننه قومق - صوقمق *bir kimesnènuñ zihninè qomaq, soqmaq.* — Se mettre en tête, se persuader, كندو ذهننه قويمق *guendu zihninè qoïmaq.* — Mettre le pied en un lieu, y pénétrer, آياق بصمق *âïâq basmaq.* — Au fig., mettre l'honneur sous ses pieds, عرضنى آياق التنده چينمك *'yrzyni âïâq altindè tcheïnemek.* — Mettre quelqu'un au pied du mur, بر كمسنه‌يى ديواره طياتمق *bir kimesnèïi dïvârè dhaïâtmaq.* — Mettre le comble à la folie, à l'ingratitude, جنونى وكفران نعمتى حدّ كماله ابلاغ ا *djunouni vè kufrâni ni'meti haddi kemâlè iblâgh it.* — Mettre sur pied, en parlant d'une armée, l'équiper, حاضر ا *hâzir it,* چيقارمق *tchyqârmaq,* اردويى تجهيز وتهيئه ايتدرمك *ordouïi tedjhïz u tehïè itturmek.* — Mettre un royaume, une famille en combustion, بر ملكى بر خاندانى اختلاله ويرمك *bir mulki, bir khanèdâni ikhtilâlè vïrmek.* — Mettre tout sens dessus-dessous, الت اوست ا *alt ust it,* التنى اوستنه چويرمك *altini ustunè tchevïrmek.* — Mettre les choses au hasard, بختك كليشنه براقمق *bakhtuñ guelïchinè brâqmaq,* بختك كليشنه حواله ا *bakhtuñ guelïchinè havâlè it.* — Mettre soin à une chose, دقت ا *dyqqat it.* — دقتلو كورمك *dyqqatlu gueurmek.* — Mettre son affection à..., affectionner, كوكل ويرمك *gueuñul vïrmek,* عقد محبت ا *'aqdi mouhabbet it.* — Mettre sa confiance, اعتماد ا *i'timâd it.* — son esprit à la torture, ذهننى بورمق *zihnini ïourmaq,* اتعاب ذهن ا *it'âbi zihn it.* — Mettre sa vie en péril, بر آدم باشنى - جاننى مهلكه‌يه قومق - اوغراتمق *bir âdem bâchini, djânini mehlekèïè qomaq, oghrâtmaq.* — Mettre de la suite à quelque chose, آردينى كسميوب بورتدرمك *ârdïni kesmeïup ïurutturmek,* بورتمك *ïurutmek.* — dans les affaires, امورك تمشيتنه مداومت ا *oumouruñ temchïetinè mudâvemet it.* — Mettre bas, faire des petits, en parlant des animaux. Voy. Bas. — Mettre à bas, en parlant d'un édifice, d'une forêt, etc., يره برابر ا يقمق *ïerè berâber it.* — Humilier, اشاغيلتمق *ochâghylatmaq.* — Mettre au jour, publier un ouvrage, ميدانه چيقارمق *meïdânè tchyqârmaq,* ظهوره كتورمك *zouhourè gueturmek,* نشر واعلان ا *nechr u i'lân it.* — Mettre à prix, بها تعيين ا *behâ ta'ïin it.* — Mettre deux personnes mal ensemble, les brouiller, ايكى كشى بى برى بربله بوزشدرمق *iki kichïi biri birilè bozuchturmaq,* ايكى كيشينك اره‌سنه فتنه براقمق *iki kichïnuñ aracinè fitnè brâqmaq.* — Mettre à même de..., مقتدر قلمق *mouqtedir qylmaq.* — Mettre à la raison, انصافه كتورمك *insâfè gueturmek,* عقل اوكرتمك *'aql eugretmek.* — Mettre en peine, inquiéter. Voy. ce mot. — Mettre en avant, annoncer comme vrai, ميدانه قومق *meïdâne qomaq.* — Mettre en doute, شبهه‌يه

براقمق *chubhèïè brāqmaq*, مشكوك عدّ ايتدرمك *mechkiouk 'add ittur-mek*. — Mettre en fait, بر شيئك حقيقتنى اثبات ا *bir cheïuñ ha-qyqatini isbāt it*. — Mettre hors de doute, شبهه‌سز طوتمق *chubhècyz thoutmaq*, غير مشكوك عدّ ا *ghaïri mechkiouk 'add it*. — Mettre en gage, رهن ا *rehin it*, امانت قومق *emā-net qomaq*. — Mettre sur l'état, passer en compte, حسابه ـ دفتره كچورمك *hyçābè, defterè guetchurmek*. — Mettre sur le compte de quelqu'un, lui attribuer un résultat quelconque, بر كمسنه‌نك اوزرينه يوكلتمك *bir kimesnènuñ uzerīnè ïukletmek*, اوزرينه تحميل ا *uzerīnè tahmīl it*. — Mettre à part, باشقه قومق *bāchqa qomaq*. — Mettre de côté, à l'écart, بر طرف قومق *ber tharaf qomaq*. — Épargner, فضله ارتورمق *fazlè ārturmaq*. — Se mettre à quelque chose, s'en occuper, چالشمغه باشلمق *tchālichmagha bāchlamaq*, برايشه مشغول او *bir ichè mechghoul ol*. — Se mettre en danger, كندويى مخاطره‌يه قومق *guenduïi moukhā-tharaïa qomaq*. — Se mettre en feu, se fâcher, آتشلنمك *ātechlenmek*. — Se mettre en quatre, faire de grands efforts, پاره‌لنمك *pārèlenmek*. — Se mettre à..., commencer, باشلمق *bāchlamaq*, شروع ا *chourou' it*. — Se mettre sur le pied de faire une chose, فلان عادتى ايدنمك *fulān ādeti idinmek*. — Il s'est mis sur le pied de ne pas saluer, سلام ويرمامكى عادت ايدندى *selām vermemegui 'ādet idindi*. — Mis, e, قونمش *qon-mich*, موضوع *mevzou'*, وضع اولنمش *vaz' olounmich*.

Meuble, s. m., tout ce qui sert à garnir, à orner une maison, اواداتلغى *ev avādānlyghy*, اواداتلق *avādānlyq*, اوروبا *ouroubā*, *roubā*, سپاهيلك *sipāhīlik*, t.; اوتجهلاتى *ev tedjemmulāti*, t.-a.; اثاث بيت *açāti beït*. — Literies, tentures, دوشمه‌لر *duchemèler*, يتاق دوشمه *ïatāq duchemè* طاقمى *thāqymi*. — Garnir une maison de meubles, بر خانه‌يى متاع نفيسه ايله تزيين ا *bir khānèï metā'y nefīsè ilè teziin it*.

Meuble, adj., transportable, qui peut se remuer, قملدانور *qymildā-neur*, قولاى سوريلور *qolāï surīlur*. — Terre meuble, قولاى سورلمسى طوپراق *sürulmèci qolāï thopràq*. — En t. de jurisp., les biens qui peuvent se transporter, گتورلور مال *gueutirilur māl*, t.; مال ممكن النقل *māli mumkin un-naql*, pl. a. اموال ممكن النقل *emvāli mumkin un-nāql*, صامت وناطق اموال *sāmet u nā-thyq emvāli*. — L'argent est considéré comme meuble, نقود اموال صامته *nouqoud emvāli sāmita qabīlinden 'add olounour*.

Meubler, v. a., une maison, اوى دونامق ـ دوشمك ـ دوشه‌مك *evi donātmaq*, *duchèmek*, اوكه مهمّاتنى *evuā muhimmātini* كورمك *gueurmek*. — une chambre, اوطه دوشه‌مك *odhaï duchèmek*. — sa tête, la mémoire, معلوماتى تحصيل ا *ma'loumāti tahsīl it*. — Meublé, e,

دوشنمش *duchenmich*, مفروش *mefrouch*.

Meuglement, s. m., بوكرش *beuïurich*, بوكورمه *beugurmè*, t.

Meugler, v. n., بوغرمق *boghourmaq*, بوكرمك - بوكورمك *beuïurmek*, *beugurmek*, t.

Meule, s. f., pierre servant à broyer, دكرمن طاشى - طاش *deïrmen thāchi*, *thāch*. — La meule de dessus, دكرمنك اوست طاشى *deïrmenuñ eust thāchi*.—de dessous, دكرمنك الت طاشى *deïrmenuñ alt thāchi*.—Rou qui sert à aiguiser, بيلكى چرخى *bîlegui tcherkhy*.— Monceau de foin, de grains, etc., بغداى يا قورو اوت ييغن *ïighyn*, ييغنى *boghdāï ïā qourou ot ïighyni*.

Meulier, s. m., دكرمن طاشى ياپان *deïrmen thāchi ïāpān*, t.

Meulière, s. f., carrière d'où l'on tire les pierres dont on fait les meules, دكرمن طاشى يرى *deïrmen thāchi ïeri*.—Pierre meulière, دكرمن طاشى ياپلەجق طاش *deïrmen thāchi ïāpiladjaq thāch*.

Meunier, ère, s., celui qui gouverne un moulin, دكرمنجى *deïrmendji*, t.; طحّان *thahhān*, a. — Poisson de rivière à grosse tête, بر نوع ارى باشلو و طاتلو صو بالغى *bir nev'y iri bāchlu vè thātlu sou bālyghy*.

Meurtre, s. m., اولدرمه *euldurmè*, قان *qān*, اولدرش *euldurich*, t.; قتل انسان *qatli insān*, a.-t.; آدم اولدرمەسى *ādem euldurmèci*. —d'un père, پدر اولدرمەسى *peder euldurmèci*, t. — Commettre un —, بر آدم اولدرمك *bir ādemi euldurmek*, قان ا *qān it*, قتل انسان جرمنى ارتكاب ا *qatli insān djurmini irtikiāb it*.

Meurtri, e, adj., دوكلمش *deuïulmich*, برەلنمش *berèlenmich*, ازلمش *ezilmich*, t.

Meurtrier, ère, s., celui qui commet un meurtre, اولدريجى *euldurîdji*, آدم اولدريجى *ādem euldurîdji*, t.; قاتل *qātil*, a.; قانلو *qānlu*. — Adj., qui cause la mort, قتّال *qattāl*.— Les armes sont meurtrières, آلات حربيّه قتّالدر *âlati harbïiè qattāldur*.—Siége meurtrier, سفك دماى كثيرەيى مؤدّى اولمش محاصره *sefki demāï kecîrèïi mu'eddi olmich mouhācerè*.

Meurtrière, s. f., ouverture dans un mur pour tirer sur l'ennemi, مزغال دلكى *mazghāl deligui*, t.

Meurtrir, v. a., faire une meurtrissure, برەلمك *berèlemek*, ازدرمك *ezdurmek*, t.—La balle n'a fait que meurtrir, آتيلان قورشون يالكز اتلرى برەلدى *âtîlān qourchoun ïāliñyz etleri berèledi*. — Se meurtrir, v. pron., برەلنمك *berèlenmek*. — En parlant des fruits, ازمك *ezmek*, برەلمك *berèlemek*. — Ces fruits se meurtrissent pour peu qu'on y touche, بو ميوەلر جزئى لمس يد ايلە برەلنور *bou meïvèler djuzi lemsi ïed ilè berèleneur*.

Meurtrissure, s. f., برە *berè*, قرە يارە *qara ïāra*, t.; كدە *kedh*, pl. a. كدوه *kudouh*.—Marque de la meurtrissure, برە نشانى *bèrè nichāni*.

Meute, s. f., كوپك سوريسى *keupek suruci*, زغر سوريسى *zaghar suruci*, t.

Mévendre, v. a., زيان ايلـــه *zïān ilè sātmaq*, اشاغى بها صاتمق *âchāghy behā ilè sātmaq*, ناقص بهـا ايلـــه صاتمق *nāqys behā ilè sātmaq*, t.; a.-t.

Mévendu, e, adj., دون بها ايله صاتلمش *doun behā ilè sātilmich*.

Mévente, s. f., دون بهـا ايلـــه صاتمه *doun behā ilè sātma*, t.

Mexico, ville de la Nouvelle-Espagne, en Amérique, امريقـــاى شمالك واقع اولان مكيقـو نام شهر *ameríqāï chimāldè vāqy' olān meksíqo nām chehir*.

Mexique, empire, امريقاى شمالك اولان مكيقو جمهورى *ameríqāï chimāldè olān meksíqo djumhouri*.

Mezzo-termine, s. m., pris de l'italien, ايكيسى اورتهسى *ikíci ortaci*, اورتـه طرف *orta tharaf*, t.; حدّ وسط *haddi vasth*, a.

Mi, particule indéclinable qui entre dans la composition de plusieurs mots, et marque un partage en deux parties égales, ياری *ïāri*, يارم *ïārim*, t.; نصـف *nousf*, a. — Mi-partie, نصف حصّه *nousfi hyssè*. — L'endroit où une chose peut être partagée, اورته *orta*, وسط *vasth*, منتصف *muntacyf*. — Mi-chemin, وسط طريق *vasthy tharyq*. — Mi-mai, منتصف مايس *muntacyf māïs*.

Miasmes, s. m. pl., چورك نسنه دن بخار چيقـان *tcheuruk nesnèden tchyqān boukhār*, t.-a.; بخار متعفّن *boukhāri mute'affin*, pl. a. ابخـرهٔ متعفنه *ebkharëï mute'affinè*. — Miasmes pestilentiels, ابخرهٔ متعفّنهٔ وبائيّه *ebkharëï mute'affinëï vebāïiè*.

Miaulant, e, adj., مياوليجى *mïāvlaïdji*, t.

Miaulement, s. m., مياولمـــه كدى مياولمهسى *kedi mïāvlamaci*, كدينك سسى *kedínuñ seci*.

Miauler, v. n., مياولمق *mïāvlamaq*, t.

Mica, s. m., poudre brillante, طلق ابيض *thalqy ebïaz*, a.

Michael, n. prop., l'archange, ميكائيل *mïkiāïl*.

Miche, s. f., يومشغى چوق بر نوع اتمـــك *ioumchaghy tchoq bir nev'y etmek*, صمون *somoun*, t.

Micmac, s. m., fam., حيله *hïlè*, فنّ *fenn*, vulg. *fond*, a.

Micocoulier, s. m., grand arbre, بر نوع بيوك اغاج *bir nev'y buïuk aghādj*, t.

Microcosme, s. m., كوچـــك دنيا *kutckuk dunïā*, t.; عالم صغير *'ālemi saghyr*, a.

Microscope, s. m., خرده بيـن *khourdè bín*, p.-t.

Midi, s. m., le milieu du jour, اويله *euïlè*, t.; اويله وقتى - زمانى *euïlè vaqti, zemāni*, اويلين وقتى *euïleïen vaqti*, a.-t.; ظهـــر *zouhr*, نصـــف وقـــت ظهر *vaqti zouhr*, نصـــف النهار *nisf un-nehār*, a. — Après-midi, بعد الظهر *ba'd ez-zouhr*. — En plein midi, en plein jour, publiquement, كون آيدينلغنـــده *gun āïdînlyghyndè*, فى وســـط النهـــار *fi vasth un-nehār*. — Cette maison regarde le midi, بو خانـــه جنوبـــه

ناظردر *bou khānè djenoubè nāzirdur.* — Le midi, le sud, لدوس *lodos tharafi*, طرفی جنوب *djenoub*, a. — Vent du —, لدوس *lodos*, ریح جنوبی *rīhi djenoubi.* — Du midi, méridional, جنوبی *djenoubi.*

Mie, s. f., partie molle du pain, اکمك ایچی *ekmek itchi*, اتمكك یومشغی *etmeguñ ïoumchaghy*, t.

Miel, s. m., بال *bāl*, t.; عسل *'acel*, شهد *chehd*, a. — Doux comme miel, بال کبی طاتلو *bāl guibi thātlu.* — Rayon de —, کومج *gumedj*, کومج بالی *gumedj bāli.* — avec la cire, اوغل بالی *oghoul bāli.* — Mouche à —, آرو *ārou*, آری *āri*, بال آروسی *bāl ārouci.* — Faire du miel, بال یاپق *bāl ïāpmaq.*

Mielleux, se, adj., باللو *bāllu*, بال کبی *bāl guibi*, بال کبی طاتلو *bāl guibi thātlu*, بالدن یاپلمش *bālden ïāpīlmich*, t.; عسلی *'acelïi*, a. — Cela a un goût mielleux, بو شیئده لذت عسلیه واردر *bou cheïdè lezzeti 'acelïiè vārdur.* — Qui parle d'un ton mielleux, طاتلو دللو *thātlu dillu.*

Mien, ne, adj. poss., بنم *benum*, کندومك *guendumuñ*, t. — Si ce n'est pas votre avis, c'est le mien, سنك رأیك دكل ایسه بنمدر *senuñ rèïuñ deïl iça benumdur.* — C'est son intention et la mienne, انكك و بنم ارادم بودر *anuñ vè benum irādèm boudur.* — Le mien, بنمكی *benumki*, au pl. t., بنمكلر *benumkïler.*

Miette, s. f., petite partie du pain, اتمك اوغی *etmek ouvāghy*, vulg. *oufāghy*, t.; اتمك خرده‌سی قرنتی - ریزه‌لری *etmek khordèci qyrinti, rïzèliri*, - اتمك دوكندیسی اوفانتیسی *etmek tukentïci, oufāntïci*, t. — Ramasser les miettes, سقاطهٔ خبزی جمع ا *saqāthaï khoubzi djem' it.* — Très-petit morceau d'une chose quelconque bonne à manger, بر چینمتی *bir tchïnimti.* — Ne donner qu'une miette, یالکز بر چینمتی یه‌یجك ویرمك *ïālyñyz bir tchïnimti ïeïèdjek vïrmek.*

Mieux, adv., comparatif de Bien, دخی ایو *dakhi eïu*, یك ایگ *ïeg*, یكرك *ïegrek*, ایوجه *eïudjè*, t.; اولی *evla*, احسن *ahsen*, اعلا *a'lā.* — Cet adverbe, dans certains cas, gouverne en turc l'ablatif. Ex. : il est mieux que lui, que cela, اندن ایو - اعلادر *anden eïu, a'lādur.* — Personne ne parle mieux que lui, اندن احسن واعلا تكلم ایدر آدم یوقدر *anden ahsen u a'lā tekellum ider âdem ïoqtur.* — Il est mille fois mieux, بیك قات ایودر *biñ qāt eïudur.* — Aller de mieux en mieux, كتدكچه ایو او *guittiktchè eïu ol.* — Nos affaires vont de mieux en mieux, امور و مصالحمز كتدكچه ایو اولور *oumour u meçālihmuz guittiktchè eïu olour.* — Il est mieux, en meilleur état, ایوجه‌در *eïudjèdur.* — En parlant du changement de caractère, on dit : Il est mieux qu'il n'était, مقدمكی حالندن ایودر *mouqaddemki hālinden eïudur.* — Mieux,

plus, دخـی زیـاده *dakhy zïādè*, آرتق *ârtyq*, ازید *ezïed*. — Lequel aimez-vous le mieux des deux? ایکسندن قنغیسنه محبّتکز ازیددر *ikicinden qanghycinè mouhabbetyñyz ezïettur*. — Il vaut mieux, il est plus à propos, دخی مناسبدر *dakhy munācibtur*. — Il vaut mieux attendre un peu, ازه جق بکلمك اولی و انسبدر *azadjyq beklemek evla vu ensebtur*. — On dit aussi d'une chose, qu'elle vaut mieux qu'une autre, qu'elle est meilleure, دخی کوزل *dakhy guzel*.

Mièvre, adj. com. fam., enfant, اچق کوزلو ودائم الحرکه بر چوجق *atchyq gueuzlu vè dāïm ul-harekè bir tchodjouq*.

Mignard, e, adj., یاپه ظریفلك کوستررر *ïāpma zarïflik gueusterur*, t.; متظرّف *mutezarrif*, a.; نازلو *nāzlu*, p.-t. — Il fait le mignard, طرافت یپار تظرّف *zarāfet ïapār, tezarruf ider*. — Manières mignardes. Voy. Mignardise.

Mignardement, adv., نازلوجه *nāzludjè*, نازلکله *nāzligulè*, p.-t.; یاپه ظرافت طور ایله *ïāpma zārafet thavr ilè*, a.-t.; بالتظرّف *bittezarruf*, a.

Mignarder, v. a., fam., یاپه ظریفلك کوسترمك *ïāpma zarïflik gueustermek*, نازلنمق *nāzlanmaq*, p.-t.; تظرّف ا *tezarruf it*.

Mignardise, s. f., fam., affectation de gentillesse, یاپه ظریفلك *ïāpma zarïflik*, ظریفلك کوستریشی *zarïflik gueusterïchi*, a.-t.; نازلولك *nāzlulik*, p.-t.; ظرافة مصنوعه - کاذبه *zarāfeti masnou'a, kiāzibè*; a. — Au pl., attraits, caresses, ناز *nāz*, ناز وشیوه *nāz ù chïvè*, جاذبه *djāzibè*.

Mignon, ne, adj., délicat, gentil, ظرافتلو *zarāfetlu*, کوزل *guzel*, t.; نازك *nāzik*, p.-t.; نازنین *nāzenïn*, p.; ظریف *zarïf*, a. — Beauté mignonne, حسن لطیف *husni lathyf*. — Bouche —, لطیف اغز *lathyf aghyz*. — Adj. et s., bien-aimé, سوکولو *sevgulu*. — Terme de caresse, en parlant d'un enfant, نازلو *nāzlu*. — Mon mignon, نازلو چوجغم *nāzlu tchodjoughum*.

Mignonnement, adv., نزاکتله *nezāketilè*, ظرافتله *zarāfetilè*, a.-t.; کوزلجه *guzeldjè*. — Cela est mignonnement fait, ظریفانه یاپلمشدر *zarïfānè ïāpilmichtur*.

Mignoter, v. a., ظریفلکله کوسترمك - یاپمق *zarïflik gueustermek, ïāpmaq*, a.-t.

Mignotise, s. f., flatterie, caresse. Voy. ces mots.

Migraine, s. f., یارمجه *ïārimdjè*, باش اغریسی *bāch aghryci*, t.; شقیقه *chaqyqa*, a. — Les odeurs fortes donnent la migraine, کسکین قوقولر ایراث شقیقه ایدر *keskïn qoqoular irāci chaqyqa ider*.

Migration, s. f., کوچ *gueutch*, کوچمکلك *gueutchmeklik*, t.; رحلت *rïhlet*, انتقال *intyqāl*, ارتحال *irtihāl*, a.

Mijaurée, s. f., نازلو قاری *nāzlu qāri*, t.; مستورهلق صتان *mestourèlyq satān*, a.-t.

Mijoter, v. a., یواشجه پیشورمك *ïavāchdjè pïchurmek*, یواش یواش

پیشورمك *ïavāch ïavāch pïchurmek*, t. — Mijoter de la viande, اتی طبخ لیّن ایله پیشورمك *eti thabkhi leïin ilè pïchurmek*.

MIL. Voyez MILLE.

MIL, MILLET, s. m., plante, دارو طارو *dārou*, داری *dāri*, t.

MILAN, s. m., oiseau de proie, چایلاق - چیلاق *tchaïlāq*, t.

MILAN, ville d'Italie, میلان شهری *mïlān chehri*.

MILIAIRE, adj. com., qui ressemble à des grains de mil, دارو تخمینه بکزر *dārou tokhouminè beñzer*, دارو کبی *dārou guibi*. — Fièvre miliaire, سیرجك *sïrdjek*, اصرغی *yeyrghy*, t.; نملة جاروسیّة *nèmlet djāroucïiet*, a.

MILICE, s. f., troupe de gens de guerre, چری *tcheri*, قول *qoul*, t.; عسکر *'asker*, جند *djund*, pl. a. جنود *djunoud*; عسکری نفراتی *'askeri neferāti*. — provinciale, ایالت عسکری *eïālet 'askeri*. — bourgeoise, ou garde nationale, ردیف *redïf*, ردیف عسکری *redïf 'askeri*. — L'art et l'exercice de la guerre. Il ne se dit guère en ce sens qu'en parlant des anciens, جنکجیلك *djenkdjïlik*, فنّ حرب *fenni harb*. — Fig., et en style de l'Écriture sainte, on dit que la vie de l'homme est une milice continuelle, un état de guerre continuel, عمر انسان بر مجاهدهٔ دائمیّه در *'eumri insān bir mudjāhedèï dāïmïièdur*.

MILICIEN, s. m., soldat, عسکری نفری *'askeri neferi*, عسکریّ *'askerïi*, a. — de nouvelle levée, یکی تحریر اولنمش عسکری نفری *ïeñy tahrïr olounmich 'askeri neferi*.

MILIEU, s. m., centre d'un lieu ou d'un corps, اورته *orta*, t.; وسط *vaçath*, a.; میان *mïān*, p.; بین *beïn*. — Le point du milieu, اورته یر *orta ïer*. — Dans le milieu, اورته یرده *orta ïerdè*. — Le juste-milieu de la place, میدانك تمام وسطی *mèïdānuñ tamām vasthy*. — Le milieu de la ville, شهرك اورته‌سی *chehruñ ortaci*. — Couper une chose par le milieu, بر شیئی اورته‌سندن کسمك *bir cheïi ortacinden kesmek*. — En parlant du temps : Au milieu de la nuit, کیجه اورته‌سنده *guïdjè ortacindè*. — Vers le milieu du jour, وسط نهاره قریب *vasthy nchārè qarïb*. — Au milieu de l'été, اواسط صیفده *evācithy saïfiè*. — Au milieu, entre, parmi, اره - ارا *ara*, اراسنده *arācindè*, بین *beïn*, بینلنك *beïnïndè*. — Au milieu de la paix, صلح وصلاح اراسنك *soulh u salāh arācindè*. — de nous, ارامزده *arāmuzdè*. — d'eux, بینلرنك *beïnlerindè*. — Le milieu, pour le centre, کوبك *gueubek*, قلبکاه *qalbguiāh*. — Au milieu, au centre de la forêt, اورمانك قلبکاهنك *ormānuñ qalbguiāhindè*. — Ce qui s'éloigne également des deux excès contraires, اورته حال *orta hāl*, حدّ اعتدال *haddi i'tidāl*. — La libéralité tient le milieu entre la prodigalité et l'avarice, جود وسخا بخل وتبذیرك حال اعتدالیدر *djoud u sakha bakhl u tebzïruñ hāli i'tidālïdur*. — Le mieux en tout est un juste-milieu, خیر الامور اوسطها *khaïr ul-oumour*

evsathoûhâ. — Milieu, au fig., tempérament pris dans les affaires, moyen de concilier des intérêts différents, تعديل و تصويه صورتى *ta'dîl u tesvïè soureti.* — Trouver un milieu, بر كونه تعديل و تسويه صورتى بولمق *bir guiounè ta'dîl u tesvïè soureti boulmaq.* — Il n'y a point de milieu à cela, d'autre parti à prendre, بوندن غيرى وسط حال يوقدر *boundan ghaïri vasthy hâl ïoqtur.* — Au milieu de tout cela, nonobstant, بو جمله ايله مع ما *bou djumlè ilè, mâ ma' fîhi.* — Au milieu de..., dans, اراسنده *arâcindè,* اثناسنده *esnâcindè.* — Au milieu des plus grandes affaires, امور معظمه اراسنده *oumouri mou'azzemè arâcindè.*

Militaire, s. masc., homme de guerre, عسكرى *'askerî;* a.-t.; اهل حرب *ehli harb,* اهل سيف *ehli seïf,* ارباب حرب *erbâbi harb,* a.

Militaire, adj. com., جنكه متعلق *djenguè moute'allyq,* حربى *harbi,* a.; جنكى *djengui,* عسكره دائر *'askerè dâïr,* t.-a. — L'art militaire, فنّ حرب *fenni harb,* فنّ حربى *fenni harbi.* — L'état —, احوال جنكى *ahvâli djengui.* — La discipline —, ضابطهٔ حربيّه *zâbythaï harbïïè.* — Grade —, رتبهٔ حربيّه *rutbèï harbïïè,* pl. a. رتب حربيّه *rutubi harbïïè.* — Emploi —, عسكر منصبى *'askeri mansebi.* — Le génie militaire, l'art des fortifications, فنّ معمارى حربى *fenni mi'mârïi harbi.*

Militairement, adv., عسكريجه *'askerîdjè,* a.-t.; جنكجه *djenkdjè,* p.-t. — Agir militairement, عسكريجه حركت ايت *'askerîdjè hareket it.* — Juger —, قوانين حربيّه اوزره محاكمه ايت *qavânîni harbïïè uzrè mehâkemè it.*

Militante, adj. f., l'Église militante, l'assemblée des fidèles sur la terre, امّة المجاهدين فى عالم الناسوت *oummet el-mudjâhidîn fi 'âlem un-nâçout,* a.

Militer, v. n. — pour, être favorable à, مساعده لو او *muçâ'edèlu ol,* موافق او *muvâfyq ol,* مساعد *muçâ'yd ol.* — contre, مساعد اولمامق *muçâ'yd olmâmaq,* a.-t.

Mille, adj. numéral, بيك *bîñ,* t.; الف *elf,* pl. a. الوف *oulouf,* لاف *alâf,* هزار *hezâr,* p. — Mille personnes, بيك كيشى *bîñ kîchi,* بيك نفر *bîñ nefer.* — Mille ans, بيك ييل *bîñ ïïl.* — Mille fois, بيك كره *bîñ kerrè.* — Mille piastres, بيك غروش *bîñ ghourouch.* — Nombre incertain, mais très-considérable; قتى چوق *qati tchoq,* هزار بهزار نيجه بيك *nîdjè bîñ, hezâr behezâr.* — Avec mille peines, بيك بلا ايله *bîñ belâ ilè.* — En français, et dans la supputation des années, on écrit Mil. Ex.: L'an mil huit cent quarante-quatre, بيك سكز يوز قرق دورت سنه سى *bîñ sekyz ïuz qyrq dort senèci.*

Mille, s. m.; pl. Milles, ميل *mîl,* pl. a. اميال *emïâl.* — Mille d'Italie, اتاليا ميلى *itâlïâ mîli.*

Mille-feuille, s. f., هزار دانه *hezâr dânè,* ذو الف اوراق *zu elfi*

evrāq, a.; قندیل چیچکی *qandîl tchîtchegui*. Voy. Achillée.

Mille-graine, s. f. Voy. Piment.

Millénaire, adj. com., بیکدن عبارت الفی *bîñden 'ybāret alefîi*, t.-a.; بیک ییل *bîn îil*, a. — Mille ans, — Dans le premier millénaire, الف عام اوّلك *elfi 'āmi evveldè*.

Mille-pertuis, s. m., قوبون اوتی *qoïoun oti*, یاره اوتسی *ïāra oti*, t.; هیپریقون *hîperîqoun*, هوفاریقون *houfārîqoun*, gr. — Grande espèce, رمّان الانهار *rummān ul-enhār*, a.

Mille-pieds, s. m., بیك ایاقلو بوجك *bîn aïāqlu beudjek*, تسبیح بوجکی *tesbîh beudjegui*, بیك ایاقلو *bîn aïāqlu*, usit. قرق ایاقلو *qyrq aïāqlu*, t.; چهل پای *tchehel pāï*, p.

Mille-pores, s. m., غاب البحر *ghāb ul-bahr*, a.

Millésime, s. m., سکّه‌نك سنه‌سی *sikkènuñ senèci raqami*, رقمی سکّه‌نك تاریخی رقمی *sikkènuñ tārykhy raqami*, a.-t.

Millet, s. m., طارو - دارو *dārou*, داری *dāri*, t.; جاورس *djāveres*, a. — Un grain de millet, بر دارو دانه‌سی *bir dārou dānèci*.

Milliade, s. f., بیك سنه‌لك دوری *bîñ senèlik devri*, بیك سنه مدّتی *bîn senè muddeti*, t.

Milliaire, s. et adj. com., borne qui marque les milles, میللرنشانیچون یوللرده دیکیلان طاش - دیرك *meïller nichānîtchoun ïollarda dîkîlān thāch, dîrek*, t.

Milliard, s. m., بیك کرّه *bîn kerrè ïuz bîñ*, یوز بیك میلیون *bîñ mîlïoun*, بیك کرّه اون یوك *bîñ kerrè on ïuk*, t.

Millième, adj. com., nombre d'ordre qui complète le nombre mille, بیکنجی *bîñindji*, t.; الف الفّی *alif alfïi*. — S. m., une des parties d'un tout divisé en mille parties, احاد من الالف بیکده بر *bîñdè bir 'ahad min el-elf*. — Je suis intéressé pour un millième dans cette affaire, بو خصوصده بیکده بر حصّه علاقه‌م واردر *bou khouçoustè bîñdè bir hyssè 'alāqam vārdur*.

Millier, s. m., le nombre d'un mille. Voy. Mille. — Un millier d'épingles, بیك عدد طوپلق *bîñ 'aded thoplouq*. — d'arbres, بیك کوك اغاج *bîñ keuk aghādj*. — Par milliers, قتی چوق *qati tchoq*, هزار بهزار بیکر بیکر *bîñer bîñer*, *hezār behezār*.

Million, s. m., dix fois cent mille, اون کرّه یوز بیك *on kerrè ïuz bîñ*, میلیون *mîlïoun*, اون یوك *on ïuk*. — Deux millions, ایکی میلیون *iki mîlïoun*. — Se dit aussi d'un nombre considérable, mais indéterminé, نیجه بیك *nîdjè bîñ*. — Je vous rends un million de grâces, صد هزار تشکر ایده‌رم *sad hezār techekkur idèrum*.

Millionième, adj. com., اون کرّه یوز بیکنجی *on kerrè ïuz bîñindji*. — S. masc., la millionième partie d'un million, اون کرّه یوز بیکنجینك حصّه‌سی *on kerrè ïuz bîñindjînuñ hyssèci*.

Millionnaire, s. m., میلیون صاحبی *mîlïoun sāhybi*, پك زنكین اولان كمسنه *pek zenguîn olān kimesnè*, مال قارون صاحبی *māli qāroun sāhybi*.

Milo, ou Mélos, île de l'Archipel, بیوك دكرمنلك *buïuk deïrmenlik*.

Milord, s. m., mot anglais qui signifie Monseigneur, میلورد لفظ انكلیزكه افندم دیمكدر *mîlord lafzi inglyz ki efendum demektur*.— Popul., homme riche, زنكین اولان كمسنه *zenguîn olān kimesnè*.

Mime, s. m., تقلیدجی *taqlîddji*, a.-t.; مقلّد *mouqallid*, مسخره *maskhara*, a.

Minaret, s. m., tour d'une mosquée, منارة *mināret*, *menārè*, pl. a. منارات *menārāt*.

Minauder, v. n., نازلنمق *nāzlanmaq*, ناز وشیوه ا *nāz u chîvè it*, شیوه‌كارلق ا *chîvèkiārlyq it*, p.-t.

Minauderies, s. f. pl., ناز *nāz*, ناز وشیوه *nāz u chîvè*, p.; شیوه‌كارلق *chîvèkiārlyq*, p.-t.

Minaudier, ère, adj., نازلو *nāzlu*, p.-t.; شیوه‌كار *chîvèkiār*, p.

Mince, adj. com., qui a peu d'épaisseur, انجه - اینجه *indjè*, یوفقه *ïoufqa*, اواق *ouvāq*, vulg. *oufāq*, t.; رقیق *raqyq*, a.— Étoffe mince, انجه قماش *indjè qoumāch*. — Au fig., peu considérable, از *az*, یوفقه *ïoufqa*, جزئیّ *djuz'ïi*, قاصر *qācyr*. — Revenu bien mince, خیلیجه جزئیّ ایراد *khaïlîdjè djuz'ïi irād*. — Esprit —, عقل قاصر *'aqli qācyr*. — Une raison, un motif bien mince, قوّتسز دلیل *qouvvetsyz delîl*, دلیل واهی *delîli vāhi*.

Mine, s. fém., air, apparence du visage, contenance, یوز *ïuz*, چهره *tchehrè*, بكز *beñz*, t.; وجه *vedjh*, سیما *sîmā*, a. — Forme, صورت *souret*. — Apparence en général, كوسترش *gueusterich*.—Bonne mine, حسن صورت *husni souret*.—Mauvaise —, صورت قبیحه *soureti qabîha*. — Faire mauvaise mine, ou simplement la mine, اكشی صورت ا *ekchi souret it*, چهره یاپمق *tchehrè ïāpmaq*. — Qui a de la mine, de l'apparence, كوسترشلو *gueusterichlu*. — Avoir mauvaise mine, ou l'air malade, خسته چهره‌سی او *khasta tchehrèci ol*. — Il a mauvaise mine, l'air incommodé, چهره‌سی بوزقدر *tchehrèci bozouqtur*. — Faire bonne mine, avoir de la contenance, ارائهٔ صورت ثبات ا *irā'aï soureti sebāt it*.—Faire mine d'une chose, en faire semblant, صورتا كوسترمك *souretā gueustermek*. — Faire mine d'être content, صورتا اظهار ممنونیّت ا *souretā izhāri memnounïiet it*.—Faire bonne mine à mauvais jeu, cacher son mécontentement, قوری غیرت ا كوسترمك *qourou ghaïret it*, *gueustermek*. — Faire des mines, faire des signes, رموز واشارت ا *roumouz u ichāret it*.

Mine, s. f., lieu où se forment les métaux, معدن یری *ma'den ïeri*, a.-t.; معدن *ma'den*, pl. a. معادن *me'ādin*. Ce dernier mot indique aussi le métal ou le minéral même. — Une mine d'or, التون معدنی

altoun ma'deni. — De la mine, ou du minerai d'or, حجر ذهب *hadjeri zeheb.* — d'argent, كومش معدنی *gumuch ma'deni.* — de cuivre, باقر معدنی *bâqyr ma'deni.* — de diamants, الماس معدنی *elmâs ma'deni.* — de charbon de terre, يـر كومری معدنی *ïer keumuri ma'deni.* — Une mine riche, برکتلو معدن *bereketlu ma'den.* — pauvre, برکتسز معدن *bereketsyz ma'den.* — Travailler aux mines, معدنلرده ايشلمك ـ خدمت ا *ma'denlerdè ichlemek, khydmet it.* — Découvrir une mine, بر معـدن بـر *bir ma'den kechf it,* كشف ا معدن بولمق *bir ma'den boulmaq.* — Creuser, fouiller la mine, معدنی حفر ا *ma'deni hafr it.* — Mine, mesure qui contient la moitié d'un setier, يارم كيله *ïârim kîlè.* — Cavité sous une fortification, etc.; pour la faire sauter, لغم *laghoum,* t.; نقب *naqb.* — Creuser une mine, لغم قازمق *laghoum qâzmaq.* — Charger une —, لغمی طولدرمق *laghoumi dholdurmaq.* — Faire jouer une —, لـغمی ايشلتمك *laghoumi ichletmek.* — Mettre le feu à la —, لـغـمـی طوتشدرمق *laghoumi thoutouchturmaq,* لغمه آتش ويرمك *laghoumè âtech vîrmek.* — Éventer une —, لغمی هوالندرمق ـ ابطال ايتدرمك *laghoumi havâlandurmaq, ibthâl itturmek.* — On dit aussi, au fig., éventer la mine, pour dire découvrir un dessein, un projet, le déconcerter, تدبيری خارجـه اخراج ا *tedbîri khâridjè ikhrâdj it,* تدبيری بوزمق *tedbîri bozmaq.*

MINER, v. a., faire une mine, لغم قازمق ـ لغم ا *laghoum it,* ـ آچمق *laghoum qâzmaq, âtchmaq.* — Miner des fortifications, استحكاماتك التنده لغم آچمق *istyhkiâmâtuñ altindè laghoum âtchmaq.* — Creuser, caver, قازمق *qâzmaq,* آشندرمق *âchendurmaq,* اكل ـ حفـر ا *akl, hafr it.* — Affaiblir, ضعيفلتمـق *za'îflatmaq.* — Ruiner, détruire peu à peu, ازر ازر يقمـق ـ بوزمق ـ برباد ا *azer azer ïyqmaq, bozmaq, berbâd it,* افنا ا *ifnâ it.* — Le temps mine tout, وقت وزمان هرشيئ افنا ايـدر *vaqt u zemân her cheïi ifnâ ider.*

MINERAI, s. m., معدن *ma'den,* معدن طاشـی *ma'den thâchi,* t. Voy. MINE.

MINÉRAL, s. m., pl. MINÉRAUX, toute substance solide qui se trouve dans le sein de la terre, مـعـدن *ma'den,* pl. a. معادن *me'âdin.* — Pierre minérale, معدن طاشی *ma'den thâchi.* Voy. MINE.

MINÉRAL, E, adj., des minéraux, معدنلو *ma'denlu,* a.-t.; معدنـی *ma'denïi,* a. — Sel minéral, ملـح معدنی *melhy ma'denïi.* — Eaux minérales, مياه معدنيه *mîâhi ma'denïiè.* — Substances —, اجزای معدنيه *edjzâï ma'denïiè.*

MINÉRALISATION, s. f., فلزّ صورتنه كيرمـه *fuluzz souretinè guirmè,* a.-t.; كسب الصورت الفلـزّ *kisb us-souret ul-fuluzz,* a.

MINÉRALISER, v. a., فلزّ صورتنه قويـمـق *fuluzz souretinè qoïmaq,*

فلزّ صورتنه وضع ا *fuluzz souretinè vaz' it.* — Minéralisé, e, فلزّ صورتنه كيرمش *fuluzz souretinè guïrmich.*

Minéralogie, s. f., علم معادن *'ylmi me'ādin*, a.; معدنجيلك *ma'-dendjïlik*, a.-t.

Minéralogique, adj. com., علم معادنه متعلّق *'ylmi me'ādinè mu-teallyq*, a.-t.; معدنی *ma'deni*, a.

Minéralogiste, s. m., عالم معادنده عالم *'ylmi me'ādindè ālim.*

Minet, te, s. fam., petit chat, كدی ياورپسی - انيكسی *kedi īāvrouçou, enïgui*, t.

Mineur, s. m., celui qui travaille aux mines, معدنجی *ma'-dendji*, a.-t. — Ouvrier militaire qui travaille également aux mines, لغمجی *laghoumdji*, t.; نقّاب *naq-qāb*, a. — Une compagnie de mineurs, لغمجيان بلوكی *laghoumdjïān beulugui.*

Mineur, e, adj. et s., qui n'a point atteint l'âge de la majorité, حدّ بلوغه واصل اولمامش *haddi bulougha vācyl olmāmich*, a.-t.; يتشهامش *ïetichmemich*, t.; غير بالغ *ghaïri bālygh*, صبی *sabi*, pl. صبيان *soubïān*, a.; حال صغرده اولان *hāli syghardè olān.* — Enfant mineur, ولد صغير *veledi saghyr.* — Émanciper un mineur, بر صغيری ابهال ا *bir saghyri ibhāl it.* — adj., plus petit, كچوكرك *kutchukrek*, دخی كوچك *dakhy kutchuk*, t.; اصغر *asghar*, a. — L'Asie-Mineure, آسيای صغير *ācïāï saghyr.*

Mineure, s. f., t. de logique, seconde proposition d'un syllogisme, صغری *soughra.* — Prouver, nier une mineure, صغرايی اثبات ياخود ردّ *soughrāïi isbāt ïākhod redd u inkïār it.*

Miniature, s. f., انجه نقش - اوفاق تصوير *indjè naqch, tasvïr*, اوله‌رق نقش چيقارمه *ouſāq olaraq naqch tchyqārma*, t. — Portrait en miniature, مصغّرًا نقش اولنمش تصوير *mouçaghgheren naqch olounmich tasvïr.*

Minière, s. f., معدن چيقان ير *ma'den tchyqān ïer*, معدن چيقار ير *ma'den tchyqār ïer*, a.-t.; منبت معدن *membiti ma'den*, pl. a. منابت معدن *menābiti ma'den.*

Minime, adj. com., très-peu important, جزوی *djuz'ïi*, جزوی *djuzvïi*, a. — Affaire minime, امر جزوی *emri djuzvïi*, pl. a. امور جزويّه *oumourï djuzvïiè.* — Qui est d'une couleur fort obscure, ياغز قره *ïāghyz qara*, t.; ادهم *edhem*, a.

Minimum, s. m., t. de géom., le plus petit degré auquel une grandeur puisse être réduite, اك كوچك *eñ kutchuk*, اك آز *eñ āz*, t.; ادنی *edna*, اقلّ - اصغر المقادر *aqall, asghar ul-meqādir.* — Somme fixée comme la moindre à payer, ادا اولنه‌جق اقلّ المقادر اولان مبلغ *edā olounadjaq aqall ul-meqādir olān meblagh.*

Ministère, s. m., emploi, charge qu'on exerce, منصب *mansyb*, pl. a. مناصب *menāçyb.* — Cela n'est pas de mon ministère, منصبمه متعلّق شی دكلدر *mancybumè mute'allyq*

cheï deïldur.—Entremise, ال *el*, t.; واسطه *vāçytha*, معرفت *ma'rifet*. —Par le ministère de..., معرفت ايله *ma'rifeti ilè*. — Département d'un ministre d'État, نظاره *nazāret*, وزارت *vuzāret*, وكالت *vekiālet*. — suprême, باش وكالت *bāch vekiālet*, صدارت عظمى *sadāreti 'ouzma*, وزارت عظمى *vuzāreti 'ouzma*.—Le ministère de l'intérieur, امور داخليه نظارتى *oumouri dākhyliïè nazāreti*.—des affaires étrangères, en Europe, امور اجنبيه وكالتى - وزارتى - نظارتى *oumour edjenebiïè vekiāleti, vuzāreti, nazāreti*. — Les ministres en général, وكلاى دولت *vukelāï devlet*. — Hôtel et bureaux d'un ministre, وزارت قپوسى - قونافى *vuzāret qapouci, qonāghy*. — Le gouvernement, l'administration d'un ministre, وكالة *vekiālet*. —Sous le ministère, sous l'administration de Votre Excellence, جنابكزك زمان وكالتلرنده *djenābuñuzuñ zemāni vekiāletlerindè*.

Ministériel, le, adj., qui appartient au ministère, وزارته متعلق *vuzāretè mute'allyq*, دولتك *devletuñ*, امور دولته متعلق *oumouri devletè mute'allyq*.—Affaires ministérielles, امور دولت *oumouri devlet*. — Lettre —, دولت مكتوبى *devlet mektoubi*.— Ministériel, partisan du ministère, وكلاى دولت طرفدارى *vukelāï devlet tharafdāri*.

Ministériellement, adv., دولتجه *devletdjè*, à-t.—Répondre ministériellement, دولتجه جواب ويرمك *devletdjè djevāb vïrmek*.

Ministre, s. m., celui dont on se sert dans l'exécution de quelque chose, ايشلتدريجى *ichletturïdji*, اجرا ايديجى *idjrā idïdji*; t.; مروج *murevvidj*, منفذ *muneffiz*, a. — Le ministre des volontés de quelqu'un, بر كمسنه‌نك اراده ايتديكى اموركى منفذى *bir kimesnènuñ irādè ittïgui oumouruñ muneffizi*. — Ministre d'État, ou simplement ministre, وكيل دولت *devlet vekïli*, وكيل *vekïl*, ناظر *nāzïr*.—Le premier ministre, باش وكيل *bāch vekïl*.—Les ministres, وكلاى دولت *vukelāï devlet*, رجال دولت *ridjāli devlet*, ou simpl. وكلا *vukelā*.—Le ministre de l'intérieur, امور داخليه ناظرى *oumouri dākhyliïè nāziri*. — de l'extérieur, ou des affaires étrangères, امور خارجيه ناظرى *oumouri khāridjïè nāziri*. — Ministre, envoyé diplomatique dans les cours étrangères; ايلچى *iltchi*.—Ministre plénipotentiaire, مرخص ايلچى *moumourakhkhas iltchi*, رخصت كامله ايله معنون ايلچى *roukhsati kiāmilè ilè mou'anven iltchi*.—Les ministres de la religion, مشايخ دين *mechāïkhy dïn*.—Ministre, pasteur de la religion réformée, لوتران مذهبنك پاپاسى *loutrān mezhebinuñ pāpāci*.

Minium, s. m., سولكن *sulguien, suluguien*, t.; زنجفره *zindjefrè*, زنجفر *zindjefr*, a.

Minois, s. m. fam., كوزل چهره *guzel tchehrè*, t.

Minon, s. m., كديجك *kedïdjik*, t.

MINORATIF, s. m., خفيفجه يوركى *khafîfdjè ïureïi surer ylādj*, t.

MINORITÉ, s. f., état d'un mineur, بلوغه وارميانك حالى *bulougha vārmaïānuñ hāli*, t.; صغر حال *hāli syghar*, a. — Durant la minorité du roi, پادشاهك صغرنك حال *pādichāhuñ hāli syghariндè*. — Le petit nombre, par opposition à la majorité, قلّت عدد ازلغى *'aded āzlyghy*, عدد قللى *qylleti 'aded*. — des voix dans une assemblée, بر مجلسده راى قلّت عددى ايدنلرك *bir medjlistè rèï idenlerun qylleti 'adedi*. — La partie ou le côté le moins nombreux d'une assemblée, آزلق طرفى *āzlyq tharafi*, طرف اقل *tharafi aqall*.

MINUIT, s. m., كيجه ياريسى *guïdjè ïārîci*, t.; نصف الليل *nysf ul-leïl*, a. — A minuit, كيجه ياريسنده *guïdjè ïārîcindè*. — Jusqu'à minuit, نصف الليله قدر *nysfil-leïlè qadar*. — Vers minuit, منتصف ليلده *muntacyfi leïldè*.

MINUSCULE, adj. et s. f. — Lettre —, اوفاق حرف *oufāq harf*, t.-a.; حرف دقيق *harfi daqyq*, pl. a. دقاق الحروف *daqāq ul-hourouf*.

MINUTE, s. f., soixantième partie d'une heure, دقيقه *daqyqa*, *daqyqè*, pl. a. دقايق *daqāïq*. — Petit espace de temps, بر لحظه *bir lahza*, بر دقيقه *bir daqyqa*. — Je reviens dans une minute, بر دقيقه ايچنده كلورم *bir daqyqa itchindè guelurum*. — Au fig., brouillon d'un écrit, تسويد *tesvïd*, مسوّده *mucevvedè*, pl. a. مسوّدات *mucevvedāt*. — Faire la minute d'un acte, بر سنه‌نك مسوّده‌سنى قلمق — المق *bir senedun mucevvedècini qylmaq*; *almaq*. — L'original d'un acte, اصل نسخه *asl nuskhè*, نسخهٔ اصليه *nuskhèï aslïiè*. — La minute d'une requête, عرضحالك بطّالى *'arzouhāluñ baththāli*. — Minute, écriture fort petite, اينجه يازو *indjè ïāzou*.

MINUTER, v. a., faire la minute d'un écrit, d'un acte, تسويد ا *tesvïd it*, مسوّده يازمق *mucevvedè ïāzmaq*, a.-t.; قره‌لمق *qaralamaq*. — Au fig., projeter quelque chose pour l'accomplir bientôt, ذهننده قورمق *zihnindè qourmaq*, تصارلمق *taçārlamaq*.

MINUTIE, s. f., bagatelle, اوفاق اوفاق تفك *oufāq tefek*, t.; اوفاق تفك شى *oufāq tefek cheï*, t.-a.; امر دقيق *emri daqyq*, pl. a. مداقّ الامور *medāqq ul-oumour*, جزئيات *djuzïāt*.

MINUTIEUSEMENT, adv. familier, اوفاق تفك شيئلره باقه‌رق بالمدقة *oufāq tefek cheïlerè bāqaraq*, t.; *bil-mudaqqat*. — Rechercher minutieusement, تدقيق ا *tadqyq it*.

MINUTIEUX, SE, adj., اوفاق تفك نسنه‌لرى اريان *oufāq tefek nesnèleri ārïān*, اوفاق تفك شيئلره اوغراشور بر كيمسنه *oufāq tefek cheïlerè oghrāchur bir kimesnè*, مداقّ امره اوغراشور آدم *medāqqy oumourè oghrāchur âdem*, a.-t.; مدقق *moudaqqyq*, a. — Recherches minutieuses, اينجه‌دن اينجه

ارشدرمه‌لر *indjèden, indjè arāchturmaler.*—Soins minutieux, اینجه‌دن اینجه اهتماملر *indjèden indjè ihtimāmler,* همم بالمداقة *hememi bilmudāqqat.*

Mioche, s. m., tout petit garçon, pop., اوغلانجق *oghlāndjyq,* t.

Mi-parti, e, adj., یاری یاریه *īāri īārīiè,* t.; ذو شطریـن *zou chathreïn,* a. — Étoffe mi-partie de blanc et de noir, بر شطری بیاض بر شطری سیاه قماش و *bir chathri beïāz vè bir chathri sīāh qoumāch.*

Mirabelle, s. f., petite prune jaune, برنوع اوفاق وصاری ارك *bir nev'y oufāq vè sāri erik,* t.

Miracle, s. m., معجزه *mu'djyzè,* pl. a. معجزات *mu'djyzāt,* کرامة *kerāmet,* pl. کرامات *kerāmāt.* — Miracle vrai, معجزهٔ صحیحه *mu'djyzèï sahīha.* — faux, معجزهٔ کاذبه *mu'djyzèï kiāzybè.* — Miracles des saints, کرامات اولیا *kerāmāti evlīā.* — Faire des miracles, معجزات ا *mu'djyzāt it.* — Chose merveilleuse, digne d'admiration, عجایب *'adjāïb,* a.; عجایبنباتدن برشیء *'adjāïbātten bir cheï.*—Cette machine est un miracle, بو آلت عجایب شیدر *bou âlet 'adjāïb cheïdur.*— Chose étonnante, معجزه *mu'djyzè.* — C'est un miracle qu'il n'ait pas été tué dans ce combat, بو جنکده قتل اولنمامسی معجزه نوعندندر *bou djenktè qatl olounmāmaci mu'djyzè nev'yndendur.*

Miraculeusement, adv., کرامتله *kerāmet ilè,* معجزه ایله *mu'djyzè ilè,* معجزه صورتیله ـ طریقیله *mu'djyzè souretilè, tharyqylè.*

Miraculeux, se, adj., qui s'est fait par miracle, کرامتلو *kerāmetlu,* a.-t.; معجزنما *mu'djyznumā,* a.-p.; معجزه ایله اولمش ـ ظهور ایتمش *mu'djyzè ilè olmuch, zouhour itmich.* — Effet miraculeux, معجزه ایله ظهور ایتمش اثر *mu'djyzè ilè zouhour itmich ecer.* — Surprenant, admirable, شاشیلهجق شیء *chāchīladjaq cheï.* — Action miraculeuse, بادیٔ استغراب اولهجق بر فعل *bādïi istighrāb oladjaq bir fy'l.*

Mire, s. f., نشانلمه دوکمه‌سی *nichānlama deuïmèci,* t.— Point de mire, au fig. fam., مقصد *maqsad,* مرام *merām,* a.

Mirer, v. a., regarder attentivement le but où l'on vise, نشان طوتمق ـ آلمق *nichān thoutmaq, álmaq.*—Viser, aspirer, کوز دیکمك *gueuz dïkmek,* بقمق *baqmaq,* نشانلمق *nichānlamaq,* t.; اطماح نظر *ithmāhi nazar it,* a.-t.—Mirer une place, برمنصبه کوز دیکمك *bir mansebè gueuz dïkmek.* — Se mirer, v. pr., آیینه‌یه باقمق *āïinaïè bāqmaq,* کندو عکسنی آینده کورمك *guendu 'aksini āïnada gueurmek.*

Mirmidon, s. masc. fam., jeune homme de petite taille et de peu de considération, بودور بودی *bodour, boüi,* قصه و اعتبارسز اوغلان *qyssa vè i'tibārsyz oghlān,* t.

Miroir, s. m., آیینه *āïinè,* vulg. آینه *āïna,* p.-t.; کوزکو *gueuzgu,* کوزکی *gueuzgui,* t.; مرات *mirāt,* pl. a. مرایا *mirāïā.* — concave,

مرآت قووق آیینه *qovouq āïina*, مرآت مقعر *mirāti mouqa'ar*. — convexe, دیشی قنبور آینه *dïchi qambour āïna*, آیینهٔ محدب *āïinèï mouhaddib*. — ardent, یاقیجی آینه *ïāqydji āïna*, مرآت وقّاد *mirâti vaqqād*. — Se voir dans un miroir, کندو عکسنی آینده کورمك *guendu 'aksini āïnada gueurmek*. — Miroir, en t. de mar., cadre placé à l'arrière du vaisseau, کمی نشانی *guemi nichāni*.

Miroité, e, adj., bai, en parlant d'un cheval, بنکلو طوری *beneklu dhori*, t.

Miroiterie, s. f., آیینه تجارتی *āïina tidjāreti*, آینه جیلك *āïnadjilik*, t.

Miroitier, s. m., آینه جی *āïnadji*, t.

Misaine, s. f. Mât de —, مزانه *mezāna*, میجنه درکی *mïdjena dïregui*. — Voile de —, میجنه یلکنی *mïdjena ïelkeni*.

Misanthrope, s. m., آدمدن قاچار - اورکر *ādemden qātchār, eurker*, t.; بغیض لانسان *baghyz ul-insān*, a.

Misanthropie, s. f., haine des hommes, آدمدن اورککلك *ādemden eurkuklik*, t.; نفرة عن الانسان *nefret 'an el-insān*, a. — Humeur chagrine, یکازلق وحشة *ïañāzlyq, vahchet*, a.

Miscellanées, s. m. pl., مجموعة العلوم المتفرقه *medjmou'at el-'ouloum el-muteferryqa*, a.

Miscibilité, s. f., قارشمغه کلمکلك *qārichmagha guelmeklik*, t.; قابلیّت امتزاج *qābilïieti imtyzādj*.

Miscible, adj. com., قارشه بیلور *qāricha bïlur*, t.; ممکن الامتزاج *mumkin ul-imtyzādj*, a.

Mise, s. f., ce qu'on met au jeu, اویون اقچه سی *oïoun aqtchèci*, t.; سرمایه *sermāïé*, p. — Enchère, مزاد بهاسی *mezād behāci*. — Usage, عادت *'ādet*. — Cours de la monnaie, کچر *guetcher*, t.; رایج *rāïdj*, رواج *revādj*. — Portion, intérêt dans une société, une entreprise, بخش *bakhch*, p.; حصّه *hissè*. — Être de mise, au fig. fam., مقبول او *maqboul ol*. — N'être pas de mise, n'être pas valable, کچمامك *guetchmemek*. — Cela n'est pas de mise, کچمز طوتلمز *guetchmez, thoutoulmaz*, نا مقبولدر *nā maqbouldur*. — Manière de se mettre, کینمه *gueïnmè*. — Mise en possession, تملیك *temlïk*.

Misérable, adj. com., dans la misère, دوشکون زوالّلو *duchkun, zavāllu*, t.; بدبخت *bedbakht*, بیچاره *bïtchārè*, p.; سفیل *sefïl*, مسکین *meskïn*, pl. a. مساکین *meçākïn*. — Pauvre, فقیر *faqyr*, pl. a. فقرا *fouqarā*, یوخسول *ïoukhsoul*. — C'est un homme bien misérable, غایت ایله مسکین بر آدمدر *ghāïiet ilè meskïn bir ādemdur*. — Méchant, یارامز *ïārāmaz*, t.; لئیم الطبع *leïm uth-thab'*; شقی *chaqy*. — Mauvais dans son genre, کوتی ایشه *keutu ichè ïarāmaz*, ردی *redïi*, یرامز خسیس *khacïs*. — De misérables honneurs, اعتبارات حسیسه *i'tïbārāti khacïcè*. — Méprisable, vil, الحق *alchaq*, t.; حقیر *haqyr*, رذیل *rezïl*,

a. — C'est un misérable, الچق بر آدمدر *altchaq bir ādemdur.*

Misérablement, adv., مسكينلكله *meskīnliguilè*, a.-t.; فقيرانه *faqyrānè*, a.-p.; مضايقه ايله *mouzāïqa ilè*, a.-t.; دوشكونلك ايله *duchkunlik ilè*, الچقلق ايله *altchaqlyq ilè*. — Vivre —, مضايقه ايله كچنمك *mouzāïqa ilè guetchinmek*, حال مسكنتلك كچنمك *hāli meskenettè guetchinmek*. — Finir —, بالمسكنة اتمام عمرا *bil-meskenet itmāmi 'eumr it.*

Misère, s. f., état d'une personne misérable, يوخسوللق *ïoukhsoullyq*, مسكينلك *meskīnlik*, فقيرلق *faqyrlyq*, a.-t.; فقر *faqr*, فاقه *fāqa*, a.— Grande —, فقر شديد *faqri chedīd.* — Besoin, pénurie, مضايقه *mouzāïqa.* — Éprouver la —, مضايقه چكمك *mouzāïaqa tchekmek.* — Ce qui rend misérable, دوشكونلك *duchkunlik*, عجز حال *hāli 'adjz*, بيچاركى *bitchāregui.* — Peine, incommodité, صيقنتى *syqyntı*, ثقلت *syqlet*, محنت *myhnet.* — Misères, bagatelles, لا شيء مقوله‌سى ماده‌لر *lā cheï maqoulèci māddèler*, هيچ مقوله‌سى شيئلر *hītch maqoulèci cheïler*, عبثيات *'abecïīāt.*

Misérére, s. m., بغرساق اغريسى *baghyrsāq aghrïci*, ايلاوس *ilāvous*, t. — Avoir le misérére, ايلاوس علتنه مبتلا او *ilāvous 'yllètinè mubtelā ol.*

Miséricorde, s. f., vertu qui porte à compatir aux maux d'autrui, مراحم مرحمت *merhamet*, pl. a. مراحم *merāhim*, رأفت *rééfet*, رحم *rahm*, رحمت *rahmet*, شفقت *chefqat*, a. —Homme sans miséricorde, مرحمتسز آدم *merhametsyz ādem.*— La miséricorde de Dieu, مرحمت صمدانيه *merhameti samedānïiè.* — Grâce, pardon; عفو *'afv*, مغفرة *maghfèret*, امان *amān*, يارلغ - يرليغ *ïārlygh*, t. — Faire miséricorde, pardonner, مرحمت ا *merhamet it*, عفو ا *'afv it*, باغشلمق *bāghychlamaq.* — Faire quartier, امان ويرمك *amān vïrmek.* — Interj., miséricorde! الامان *el-amān*, امان *amān.*

Miséricordieusement, adverbe, مرحمتله *merhamet-ilè*, a.-t.; بالمرحمت *bil-merhamet*, بالترحم *bit-terahhum*, a.

Miséricordieux, se, adj., مرحمتلو *merhametlu*, شفقتلو *chefqatlu*, a.-t.; اسيركيجى *ecïrgueïdjï*, t. En parlant de Dieu, on emploie particulièrement les mots رحيم *rahïm*, رحمن *rahmen*, كريم *kerïm.*

Missel, s. m., قداس - ليتوربه كتابى *qoudās, lïtourïa kitābi*, a.-t.; كتاب الصلاة القربان المقدس *kitāb us-salāt ul-qourbān el-mouqaddes*, a.

Mission, s. f., charge, commission, مأموريّة *méémourïiet*, a.; سپارش *sipārich*, سفارش *sifārich*, p. — Avez-vous mission pour cela? بو ماده ايچون مأموريتك وارميدر *bou māddè itchoun méémourïietuñ vārmïdur.*—de prédicateurs apostoliques, رسالت *reçâlet.* — Mission,

t. collectif désignant les missionnaires pour la propagation ou l'instruction de la religion, تلقين ايمانه مأمور اولان مبعوثلر *telqyni imānè méémour olān meb'ousler.*

Missionnaire, s. m., ممالك اجنبيه ده وعظ ايدن پاپاز *memāliki edjnebiïèdè va'z iden pāpāz*, t.; مأمور بتلقين الايمان *méémour betelqyn ul-imān*, a.

Missive, adj. f. (lettre), et Missive, s. f. fam., مكتوب *mektoub*, بتى *biti*, t.; كاغند *kiāghyd*, t.; نامه *nāmè*. Voy. Lettre.

Mitaine, s. f., بر نوع الدون *bir nev'y eldiven*, t.

Mite, s. fém., très-petit insecte, پيئير قوردى - قوردجغزى *peïnïr qourdi, qourddjighyzi*, t.

Mithridate, s. m., contre-poison, پادزهر *pādzehir*, vulg. *panzèhir*, تريأق جنسى *teriāq djinsi.*

Mitigation, s. f., خفيفلتمه *khafíflètmè*, يومشاتمه *ïoumchātma*, تعديل *ta'dīl*, تخفيف *takhfíf*, a.

Mitiger, v. a., تخفيف ا *takhfíf it*, تعديل ا *ta'dīl it*, a.-t.; خفيفلتمك *khafíflètmek*, يومشاتمق *ïoumchātmaq*, t.; تليين - تسكين ا *teskïn, telïin it.*

Mitonner, v. n., faire cuire à petit feu, - پواش پواش پشورمك *ïavāch ïavāch pichurmek*, قيناتمق *qaïnātmaq.* — Faire tremper le pain dans le bouillon sur le feu, ات صويندە تريد اصلاتمق *et souïndè tirïd islātmaq*, اتمكى تريد ا *etmegui tirïd it.* — v. a., au fig. fam., cajoler, dorloter, نازلو بسلمك *nāzlu beslemek.* — Au fig., mitonner une affaire, la ménager adroitement, برمصلحتك سهولتنى تهيه ا *bir maslahatuñ souhouletini tehïïè it.*

Mitoyen, ne, adj., مشترك *muchterek*, a. — Mur —, مشترك ديوار *muchterek dïvār.* — Espace —, اره لق يرى *araïyq ïeri*, a.-t. — Au fig., avis mitoyen, qui tient le milieu entre deux extrémités opposées, رأى متوسط *rèï mutevessyth.*

Mitraille, s. fém., de canon, صالقم *sālqym*, t. — Canon chargé à mitraille, صالقم ايله طولمش طوب *sālqym ilè dholmuch thop.* — Basse monnaie, پول منقر *poul, manqyr.*

Mitrailler, v. a., صالقملو كوله اتمق *sālqymlu kulè ātmaq*, t.

Mitre, s. f., - متروليت تاجى كلاهى *mitropolit tādji, kulāhi*, پسقپوس طاقيه سى *pisqopos thāqyèci*, t.

Mitré, e, adj., تاجلو *tādjlu*, طاقيه لو *thāqyèlu*, t.

Mitron, s. m. fam., اكمكچى اوشاغى *ekmektchi ouchāghy*, t.

Mixte, adj. com., قارشق *qārichyq*, t.; مخلوط *makhlouth*, اجزاى مختلفه دن مركب *edjzāï moukhteliféden murekkeb.* — Corps mixtes, اجرام مركبه *edjerāmi murekkebè.* — s. m., مركب *murekkeb*, pl. a. مركبات *murekkebāt.* — Toutes les parties d'un mixte, بر جسم مركبك كافهٔ اجزاسى *bir djismi murekkebuñ kiāffèï edjzāci.*

Mixtiligne, adj. com., مختلف الخطوط *moukhteliful-khouthouth*, a.

Mixtion, s. f., قرشترمه *qarich-*

turma, قاتلمه *qātilma*, t.; اختلاط *ikhtilāth*, مشج *mechidj*, a.

Mixtionner, v. a., قرشترمق *qarichturmaq*, بری برینه قاتوب قارشترمق *biri birīnè qātup qārichturmaq*, t.; اختلاط ا *ikhtilāth it*, a.-t. — du vin, شراب ایچنه بشقه شیء قاتمق *charāb itchinè bachqa cheï qātmaq*. — Mixtionné, e, ایچنه قاتلمش *itchinè qātilmich*, قارشترلمش *qārichturilmich*.

Mobile, s. m., corps qui est mû, قملدانمش *qymildānmich*, اوینامش *oïnāmich*, متحرّك *muteharrik*, a. — Force mouvante, قملدادیجی *qymildādīdji*, اوینادیجی *oïnādīdji*, محرّك *mouharrik*, تحریك *tahrīk*. — La vapeur est le mobile de cette machine, واپور یعنی بخار بو آلتك محرّکیدر *vāpor ïa'ni boukhār bou âletuñ mouharrikīdur*. — Motif, cause, باعث *bā'ys*, سبب *sebeb*. — Le premier mobile, la personne qui donne le mouvement à une affaire, une entreprise, une administration, etc., آلت محرّکه *âleti mouharrikè*, آلت التحریك *âlet ut-tahrīk*.

Mobile, adj. com., qui peut être mû, قملدانور *qymildāneur*, اوینار *oïnār*, دپرنور *tapreneur*, t.; متحرّك *muteharrik*, ممکن الحرکة *mumkin ul-hareket*, a. — Au fig., léger, changeant, inconstant, دکشور *deïcheur*, t.; قرارسز *qarārsyz*, a.-t.; ناپایدار *nāpāïdār*, p.; عدیم الثباة *'adīm us-sebāt*.

Mobiliaire, adj. com., ممکن النقل اولان امواله متعلّق *mumkin un-nāql olān emvālè mute'allyq*, a.-t. — Richesse —, اموال ممکن النقله متعلّق ثروت ویثار *emvāli mumkin un-naqlè mute'allyq servet u ïeçār*. — Héritier —, ناطق وصامت اموالك وارثی *nāthyq u sāmit emvāluñ vārici*.

Mobilier, s. m., les meubles de la maison, اوادانلق *avādānlyq*, او اوادانلغی *ev avādānlyghy*, t.; آلات بیت *âlāti beït*, ناطق وصامت اموالة متعلّق اشیا *nâthyq u samit emvālè mute'allyq echïā*.

Mobilité, s. f., facilité à être mû, حرکت *hareket*, قملدانمغه قولایلق *qymildānmagha qolāïlyq*, t.; سهولت الحرکت *souhoulet ul-hareket*, سرعت حرکت *sur'ati hareket*, a. — Au fig., inconstance, légèreté, قرارسزلق *qarārsyzlyq*, عدم ثبات *'ademi sebāt*. — d'esprit, d'imagination, جولان الذهن *djevelān uz-zihn*. — d'affection, هر جاییلك *her djāïilik*. — La mobilité des choses humaines, احوال بشریّه‌نك قرارسزلغی *ahvāli becherïïènuñ qarārsyzlyghy*.

Modale, adj. f. (proposition), قضیّهٔ شرطیّه *qazïïèï charthïïè*, à.

Modalité, s. f., کفیّة *keïfïiet*, ماهیّت *māhïiet*, a. — La blancheur est une modalité du papier, بیاضلق کاغدك ماهیّتیدر *beïāzlyq kiāghyduñ māhïietīdur*.

Mode, s. f., usage passager qui dépend du goût, چقمه *tchyqma*, مودا *modā*, t. — Nouvelle mode, یکی چقمه *ïeñi tchyqma*. — Manière, usage, goût, طرز *tharz*, آیین

āïïn, عادت *'ādet.* — Mode de se vêtir, كينمك طرزی - عادتی *gueïnmek tharzi - 'ādeti.* — Une étoffe à la mode, طرز جديد اوزره بر قماش *tharzi djedïd uzrè bir qoumāch.* — A la mode de France, فرانسه واری *frānça vāri.* — Manière d'agir, عمل و حركت *'amel u hareket,* طور و حركت *thavr u hareket.* — Chacun vit à sa mode, هر كس كندويه مخصوص بر كونه طور ايله كچنور *her kes guenduïè makhsous bir guiounè thavr ilè guetchinur.* — Modes, au pl., ajustements, parures à la mode, يكی چيقمه روبه - ملبوسات *ïeñi tchyqma rouba, melbouçāt.*

Mode, s. m., t. de grammaire, manière de conjuguer les verbes suivant la nature des propositions, امثله *emselè,* صورت *souret.* — Le mode impératif, صورت امريّه *soureti emrïïè.* — En musique, le ton dans lequel une pièce est composée, مقام *maqām.*

Modèle, s. m., tout ce dont on se propose d'exécuter une copie, اورنك *eurnek,* t., مثال *miçāl,* a.; نمونه *numounè,* p. — Modèle en carton, مقوّادن مصنوع بر مثال *mouqavvāden masnou' bir miçāl.* — Le modèle d'un édifice, بر بنانك نمونه‌سی *bir binānuñ numounèci.* — Faire un modèle, بر نمونه ياپمق *bir numounè ïāpmaq.* — Exemple moral à suivre, enseignement, عبرت *'ybret.* — Se proposer un modèle, عبرت آلمق *'ybret ālmaq.* — Exemple d'écriture, مشق *mechq.* — Copier un —, مشق آلمق *mechq ālmaq.*

Modeler, v. a., بر صورتی بال موم يا بالچغله تقليد ايدا *bir soureti bāl moum ïā bāltchyghylè taqlïd it,* a.-t.; اورنك ياپمق *eurnek ïāpmaq.* — Se modeler, v. ron.; au fig., fam., prendre pour modèle, برينك اورنكنجه ياپمق *birïnuñ eurnekindjè ïāpmaq,* بر اخر كمسنه‌دن عبرت آلمق *bir akhar kimesnèden 'ybreï ālmaq.* — Modelé, e, برينك اورنكنجه ياپلمش تقليد *birïnuñ eurnekindjè ïāpilmich,* اولنمش مقلد *taqlïd olounmich, mouqalled.*

Modérateur, trice, s., qui dirige, دوزبجی *duzïdji,* t.; مدبّر *mudebbir,* مرتّب *murettib,* مدبر الامور *mudebbir ul-oumour,* a.; تعديل ايدبجی *ta'dïl idïdji,* a.-t. — Le modérateur des choses de ce monde, مرتّب امور عالم *murettibi oumouri 'ālem.*

Modération, s. f., retenue, vertu qui règle les passions, انصاف *inṣāf,* اعتدال *i'tidāl,* اقتصاد *yqtyçād,* a. — d'esprit, نصافت طبع *neçāfeti thab'.* — dans le manger, sobriété, پرهيز *perhïz,* p.; اعتدال *i'tidāl.* — Se conduire avec modération, اعتدال و نصافت اوزره حركت ايت *i'tidāl u neçāfet uzrè hareket it.* — Diminution d'un prix, بهايی اكسلتمه - ايندرمه *behāïi eksiltmè, indurmè,* تنزيل قيمت *tenzïli qymet.* — La modération d'une taxe, طرح اولنان تكليفك تعديلی *tharh olounān tekliſuñ ta'dïli.*

Modéré, e, adj., sage, retenu,

اعتداللو *i'tidāllu*, انصافلو *insāflu*, a.-t.; اوصلو *ouslou*, t.; مقتضد المزاج *mouqtacyd ul-mizādj*, مؤدّب *mu'eddib*. — Juste, équitable, منصف *munsyf*. — Tempéré, معتدل *mu'tedil*. — Chaleur modérée, حرارت معتدله *harāreti mu'tedilè*. — Feu —, آتش معتدل *âtechi mu'tedil*. — Pouls —, نبض معتدل *nabzi mu'tedil*.

Modérément, adv., اعتدال اوزره *i'tidāl uzrè*, انصاف ايله *insāf ilè*, اصول ايله ضبطله *ouçoul ilè*, *zabthilè*, a.-t.; منصفانه *mounsyfānè*, معتدلانه *mu'tedilānè*. — Se comporter modérément, منصفانه حركت ا *mounsyfānè hareket it*. — Manger —, اعتدال اوزره طعام ا *i'tidāl uzrè tha'ām it*.

Modérer, v. actif, tempérer, آزالتمق *āzāltmaq*, t.; تعديل - تقليل ا *ta'dīl*, *taqlīl it*, اعتدال ا *i'tidāl it*, a.-t. — sa colère, تعديل غضب ا *ta'dīli ghazab it*. — Adoucir le caractère, les mœurs, اوصلتمق *ouslatmaq*, t.; ادبلمك *edeblemek*, — un droit, خراجى اندرمك - تقليل ا *kharādj endurmek*, *taqlīl it*. — le prix, تقليل قيمت ا *taqlīli qymet it*, بهايى اكسلتمك *behāïi eksiltmek*. — Se modérer, v. pron., اعتدال بولمق *i'tidāl boulmaq*, اعتدال اوزره او *i'tidal uzrè ol*. — Le temps s'est modéré, هوا كسب اعتدال ايلدى *havā kesbi i'tidāl eïledi*. — Se retenir, s'empêcher de..., كنديى ضبط ا *guenduïi zabth it*, ضبط نفس ا *zābthi nefs it*, a.-t.

Moderne, adj. com., nouveau, récent, يكى *ïeñi*, صكره دن كلمش *soñraden guelmich*, t.; متأخر *mutéakhkhyr*, pl. a. متأخرين *mutéakhkhyrîn*. — Les usages modernes, عادات جديده *'ādāti djedīdè*. — Les anciens et les modernes, متقدّمين و متأخرين *mutéqaddemîn vè mutéakhkhyrîn*. — Langue —, لسان متأخرين *liçāni mutéakhkhyrîn*.

Moderner, v. a., صكره دن كلمشلرك طورنجه يكيلتمك *soñraden guelmichleruñ thavrindjè ïeñîletmek*, t.; وضع متأخرين اوزره تجديد ا *vaz'y mutéakhkhyrîn uzrè tedjdīd it*, a.-t.

Modeste, adj. com., qui a de la modestie, حدّينى بيلور *haddīni bīlur*, ادبلو *edeblu*, t.; هضم نفس ايله مألوف *hezmi nefs ilè méélouf*, هاضم - خاضع النفس *hāzim*, *hāzy' un-nefs*, مؤدّب *mueddib*, a.; اوصلو اهل حجاب *ouslou ehli hydjāb*, مظلوم *mazloum*. — C'est un homme très-modeste, غايت الغايه هضم نفس ايله مألوفى بر ادمدر *ghāïet ul-ghāïè hezmi nefs ilè méélouf bir ādemdur*. — En parlant d'une femme, عارلو *'ārlu*. — C'est une fille modeste, اهل حيا وحجاب برقزدر *ehli haïā vu hydjāb bir qyzdur*. — En parlant des choses qui marquent la modestie, ادبلو *edeblu*. — Visage modeste, سيماى ادبانه *sīmāï edībānè*. — Air —, اداى اديب *edāï edīb*,

طور ادیب *thavri edīb*. — Habit —, لباس مؤدّب *libāci mueddīb*. — Couleur —, لون مؤدّب *levni mueddīb*. — Conduite —, سلوك و حركت ادیبانه *sulouk u hareketi edībānè*.

Modestement, adv., ادبله *edebilè*, a.-t.; ادبانه *edebānè*, ادیبانه *edībānè*, a.-p.; اوصلوجه *ousloudjè*, t. — Parler —, ادیبانه تكلم ا *edībānè tekellum it*. — Marcher —, ادب ایله یورمك — *edeb ilè ïurumek*, مشی ا *mechi it*. — S'habiller —, مؤدّبانه كیمك *mueddibānè gueïnmek*.

Modestie, s. f., retenue dans la manière de se conduire et de parler, هضم نفس *hezmi nefs*, ادب *adeb*, حجاب *hydjāb*, a.; مظلوملق *mazloumlyq*, a.-t.; الچق كوكللولك *altchaq gueuñullulik*, كوكل الچقلغی *gueuñul altchaqlyghy*. — Se comporter avec modestie, هضم نفس ایله عمل و حوكت ا *hezmi nefs ilè 'amel u hareket it*. — Humilité, تواضع *tevāzou'*. — La modestie chrétienne, مذهب عیسویّه لایق اولان تخضّع نفس *mezhebi 'yceviïè lāïq olān tekhazzou'y nefs*. — Pudeur, عار *'ār*, مجوبلق *mahdjoublyq*, حیا *haïā*.

Modicité, s. f., ازلق *azlyq*, t.; قلّة *qyllet*, a. — La modicité du revenu, ایرادك قلتی *irāduñ qylleti*.

Modificatif, ive, adj. تعدیل ایدیجی *ta'dīl idïdji*, a.-t.; معدّل *mu'eddil*. — Terme modificatif, موجب تعدیل اولهجق لفظ *moudjibi ta'dīl oladjāq lafz*.

Modification, s. f., modération, restriction, تعدیل *ta'dīl*, pl. a. تعدیلات *ta'dīlāt*. — Mode, manière d'être d'une substance, اسلوب *ousloub*, pl. a. اسالیب *eçālīb*.

Modifier, v. a., modérer, adoucir, تعدیل ا *ta'dīl it*. — un article, بر مادّه یی تعدیل ا *bir maddèïi ta'dīl it*. — Donner un mode, une manière d'être, تشكیل ا *techkīl it*, صورت — شكل ویرمك *souret*, *chekil vïrmek*, طرزه قومق *tharzè qomaq* اسلوب — هیئت ویرمك *usloub*, *heïet vïrmek*. — Restreindre. Voy. ce mot.

Modique, adj. com., آز *āz*, قط *qyth*, t., قلیل *qalīl*, قلیل المقدار *qalīl ul-myqtar*, جزئی *djuz'ïi*, a. — Mon revenu est modique, ایرادم قلیل المقدار در — جزئیدر *irādum qalīl ul-myqtārdur*, *djuz'ïdur*. — Somme modique, مبلغ یسیر *meblaghy ïecīr*.

Modiquement, adv., آزلق ایله *āzlyq ilè*, آز اولهرق *āz olaraq*, t.; قلّتله *qylletilè*, a.-t.; یسیرًا *ïecïren*.

Modiste, s. f., femme qui fait et vend des objets de mode, یكی چیقمه ملبوساتی یاپان وصتان قاری *ïeñi tchyqma melbouçāti īāpān vè satān qāri*, t.

Modiste, adj. com., qui suit les modes, یكی چیقمه روبهلری كیین *ïeñi tchyqma roubalari gueïïen*, t.

Modulation, s. f., ایر *ir*, ازكی *ezgui*, t.; نوا *nevā*, سرود *suroud*, ترانه *terānè*, p.; نغمه *naghmè*, pl.

نغمات *naghamāt*, ترنم *terennum*, a.

Module, s. m., mesure pour les proportions d'un ordre d'architecture, دیرك چاپی *dîreguñ tchāpi*, معمارلق اولچیسی *mi'mārlyq eultchuçu*, a.-t. — Le diamètre d'une colonne, قطر عمود *qouthri 'amoud*. — Le diamètre d'une médaille, قطر السکه *qouthr us-sikkè*. — Mesure pour les divisions du temps, du mouvement, تقسیم زمان و حرکت قیاسی *taqsîmi zemān u hareket qyāci*, a.-t.

Moduler, v. a., وزن اوزره ترنم ایرلمق *vezn uzrè irlamaq*, *terennum it*, a.-t.

Moelle, s. f., substance contenue dans la concavité des os, الك ایلیك *ilik*, t.; مخ *moukhkh*, pl. a. مخاخ *moukhākh*, مغز *maghz*, p. — Moelle de bœuf, اوکوز ایلیکی *eukuz ilîgui*. — Moelle allongée, épinière, مردار ایلیك *mourdār ilîk*, قوقار ایلیك *qoqār ilîk*, نخاع *noukhā'*. — Substance molle qui se trouve dans certains arbres, اوز *euz*, مغز *maghz*, لب *lubb*.

Moelleusement, adv., d'une manière moelleuse, ایلیکلو اولدرق *ilîklu olaraq*, چوق معنا ایله *tchoq ma'nā ilè*, t.

Moelleux, s. m., terme de dessin, حسن *husn*, نعومت *nou'oumet*, a.

Moelleux, se, adj., rempli de moelle, الکلو *ilîklu*, t.; کثیر المخ *kecîr ul-moukhkh*, a. — Os moelleux ou à la moelle, ایلیکلو کمیك *ilîklu guemîk*. — En parlant des arbres, اوزلو *euzlu*. — Arbre moelleux, اوزلو اغاج *euzlu aghādj*. — Discours —, معناسی چوق سوز *ma'nāci tchoq seuz*. — Voix moelleuse, douce, طاتلو سس *thātlu ses*, صوت لطیف *savti lathyf*. — Moelleux, doux au toucher, en parlant d'une étoffe, d'un lit, d'un coussin, etc., یمشاق *ioumchāq*.

Moellon, s. m., دیوار طاشی *dîvār thāchi*, مولوز طاشی *moloz thāchi*, t.; قصیص *qazîz*, a.

Moeuf, s. m., terme de gramm. Voy. Mode.

Moeurs, s. f. pl., habitudes naturelles ou acquises, خوی *khouï*, خویلر *khouïlar*, t.; خلق *khoulq*, اخلاق *akhlāq*, سیر *sîer*, سیرة *sîret*, خصلة *khyslet*, pl. a. خصال *khyçāl*, خصایل *khaçāïl*. — Bonnes —, اخلاق حسنه - بهیه *akhlāqy hacinè*, *behïïè*. — Mauvaises —, اخلاق ذمیمه *akhlāqy zemîmè*. — douces et honnêtes, اخلاق صالحه *akhlaqy sālyha*, اخلاق مرضیه و مرغوبه *akhlaqy merzïïè vu merghoubè*. — corrompues, اخلاق فاسده *akhlāqy fācidè*. — Qui a de bonnes mœurs, ایو خویلو *eïu khouïlu*. — Qui en a de mauvaises ou n'en a point, فنا خویلو *fenā khouïlu*. — Il a de mauvaises mœurs, بد اخلاقدر *bed akhlāqtur*. — La science des mœurs, علم اخلاق *'ylmi akhlāq*. — Changer de mœurs, تبدیل اخلاق *tèbdîli akhlāq it*. — Corriger les mœurs, تهذیب

اخلاق *tehzîbi akhlâq it.* — Chaque nation a ses mœurs, هر ملتك سير و اخلاق مخصوصه سي واردر *her milletuñ sïer u akhlâqy makhsoucèci vârdur.* — Les mœurs des animaux, طبايع الحيوانات *thebâï' ul-haïvânât.*

Mogol, empire d'Asie, مغل *moghoul, moghol,* مغلستان *mogholistân.* — Le grand —, مغل *moghol,* خديو هند *khidîvi hind.*

Mohatra, adj. masc. (Contrat ou marché), بيع العينة *beï' ul-'aïnet,* بيع مخاطرة *beï' moukhâtheret,* a.

Moi, pron. com., بن *ben,* t. — Quant à moi, بن ايسه *ben iça,* بكا قالنجه *bañâ qâlindjè.*—Moi-même, بن كندوم *ben guendum,* - كندوم كندم *guendum.*—aussi, بنك *bendè,* بن دخى *ben dakhi.* — De vous à moi, pour dire que la chose dite doit rester secrète entre la personne qui parle et celle à laquelle elle s'adresse, سوز ارامزده قالسون *seuz arâmuzdè qâlsoun.*

Moi, s., le moi humain, l'attachement à ce qui nous est personnel, بنلك دعواسى *benlik da'vâci,* t.-a.

Moignon, s. m., كسك بقيه سى *kecik baqyèci,* t.

Moindre, adj. com., plus petit, از *az,* ازجه *azdjè,* كوچك *kutchuk,* اكسك *eksik,* t.; اقل *aqall,* a. — Cet arbre est moindre que l'autre, بو اغاج اوبرندن كوچكدر *bou aghâdj obirinden kutchuktur.* Une quantité moindre qu'une autre, ديكرندن اقل اولان مقدار *dïguerinden aqall olân myqtâr.* — Moins considérable, اشاغى *achâghy,* ادنا *ednâ.* — Un drap de moindre valeur qu'un autre, بهاسى اوبرندن اشاغى بر چوقه *behâci obirinden achâghy bir tchoqa.*—Ce vin est moindre que l'autre, بو شراب ديكرندن ادنادر *bou charâb dïguerinden ednâdur.*— Le moindre, اك كوچك *eñ kutchuk,* اك الچق *eñ altchaq,* اقل *aqall,* احقر *ahqar.* — Le moindre soldat, عسكرى نفراتنك اك ادناسى *'askeri neferâtinuñ eñ ednâci.* — Aucun, هيچ *hïtch.* — Je n'en ai pas la moindre nouvelle, بوندن هيچ بر خبرم يوقدر *bounden hïtch bir khaberum ïoqtur.*—Il ne m'a pas dit le moindre mot, بكا لفظ واحد سويلهدى *bañâ lafzi vâhid seuïlemedi.*

Moine, s. m., راهب *râhib,* pl. a. رهبان *rouhbân,* كشيش *kechïch.* — mahométan, زاهد *zâhid,* pl. a. زهّاد *zouhhâd;* درويش *dervïch,* p.

Moineau, s. m., سرچه *sertchè,* t.; عصفور *'asfour,* pl. a. عصافير *'açâfïr.*

Moinerie, s. f., tous les moines, كشيشلر *kechïchler,* t. — L'esprit, l'humeur des moines, طبيعة الزهّاد *thabî'at uz-zouhhâd,* a.

Moinesse, s. f., زاهدة *zâhidet,* a.

Moinillon, s. m., كوچك كشيش *kutchuk kechïch.*

Moins, adv. de comparaison, دخى از *dakhy az,* اكسك *eksik,* t.; اقل *aqall,* a.; اشاغيجه *achâghydjè,* دونجه *doundjè.*— Donner, vendre à moins, اشاغى يه ويرمك *achâghaïa vïrmek.* — En moins de temps, اقل مدّتله *aqalli muddettè.*

—Cela n'a pas moins de vingt pieds, بوشي يكرمي قدمدن اشاغي دكلدر *bou cheï ïermi qademden achāghy deïldur.* — Moins, point, هيچ *hitch,* قطعًا *qath'an.* — Il n'est rien moins que savant, قطعًا عالم دكلدر *qath'an 'ālim deïldur.* — Moins que rien, هيچدن لز هيچ *hïtcheten az,* مقوله‌سى هيچ *hïtch maqoulèci.* — C'est moins que rien, لا شيء مقوله‌سيدر *lā cheï maqoulècidur.* — En moins de rien, en peu de temps, آن واحده *āni vāhiddè.* — Le moins que vous puissiez faire, اقل مرتبه‌ده ايده بيله جكك شيء *aqalli mertebèdè idè bïledjèguiñ cheï.* — A moins de..., à la condition que..., بو شرط ايله كه *bou charth ilè ki.* — A moins que, يوخسه الّا *illā yokhsa.* — Du moins, هيچ اولمزسه بارى *bāri, hïtch olmazsa,* انجق *andjaq.* — Si ce n'est que, مكر *meïer,* مكر كيم *meïer kïm.* — Sur et tant moins, en déduction, t. de pratique, اشاغى وارلمق ايچون *achāghy' vārilmaq itchoun,* تنزيل اولنمق اوزره *tenzïl olounmaq uzrè.*

Moire, s. f., كمخا *kiemkhā,* p.-t.; خاره *khārè,* t. — Moire ondée, موجلو كمخا *mevdjelu kiemkhā.*

Moiré, e, adj., موجلو *mevdjelu,* t. — Étoffe moirée, موجلو قماش *mevdjelu qoumāch.*

Moirer, v. a., موجلو ايتمك *mevdjelu itmek,* t.

Mois, s. m., آى *āï,* t.; شهر *chehr,* pl. a. شهور *chouhour,* ماه *māh,* p. — Le premier du mois, آيك ابتداسى - اوّلكى كونى *āïuñ ibtidāci, evvelki guni.* — Quel est le quantième du mois? آيك قاچنجيسيدر - آيك قاچند ايز *āïuñ qātchindjïcïdur, āïuñ qātchind iz.* — Mois solaire, شهر شمسى *chehri chemsïi,* pl. a. شهور شمسيّه *chouhouri chemsïiè.* — lunaire, شهر قمرى *chehri qamerïi,* pl. a. شهور قمريّه *chouhouri qamerïiè.* — Le mois de de gage, de loyer ou de traitement, آيلق *āïlyq,* ماهيّه *māhïiè.* — Louer une maison au mois, بر اوى ماهيّه ايله ايجار ا *bir evi māhïiè ilè idjār it.* — Les mois, ou les règles des femmes, عورتلرك آيلغى *'avretleruñ āïlyghy,* ou simpl. آيلق *āïlyq,* t.; حيض *haïz,* vulg. حيضة *haïzat,* a.

Moïse, n. propre, موسى *mouça.* — Le livre de Moïse, le Pentateuque, كتاب موسى *kitābi mouça.*

Moisi, s. m., chose moisie. Voy. Moisissure.

Moisi, e, adj., كوفلنمش *kuflenmich,* كوفلو باغلمش *kuflu, kuf bāghlamich.* — Pain moisi, كوفلنمش اتمك *kuflenmich etmek.*

Moisir, v. n., Se moisir, v. pr., كوفلنمك *kuflenmek,* كوف باغلمق *kuf bāghlamaq,* t.; تسنه ا *tecennuh it,* a.-t.

Moisissure, s. f., كوف - كيف *kuf,* t.

Moisson, s. f., récolte, محصول *mahsoul,* حصاد *haçād,* a.; بچم *bitchum,* بچين *bitchïn,* t. — des blés et autres grains, - غلّه محصولى بچمى *ghallè mahsouli, bitchumi.*

— des fruits, ميوه محصولی *meïvè mahsouli*. — Temps de la moisson, اوراق - بچين زمانی *orāq, bitchîn zemāni*, بچين وقتی *bitchîn vaqti*, وقت حصاد *vaqti haçād*. — La moisson approche, موسم حصاد تقرّب ايدر *mevsimi haçād teqarrub ider*.

• Moissonner, v. a., faire la récolte des grains, اكين - تخل *ekîn - takhyl bitchmek*, ou simp. بچمك *bitchmek*, اوراقلمق *orāqlamaq*. — les blés, بغداى بچمك *boghdāï bitchmek*. — un champ, بر تارلانك اكينني بچمك *bir tārlānuñ ekînini bitchmek*. — Au fig., recueillir, جمع ا *djem' it*. — des palmes, des lauriers, de la gloire, كسب شان و شهرت ا *kesbi chān u cheuhret it*. — Être moissonné à la fleur de l'âge, هنوز زمان عنفوان شبابك وفات بولمق *henouz zemāni 'unfuwāni chebābdè vefāt boulmaq*.

Moissonneur, se, s., اوراقجی *orāqtchi*, خرمنجی *khyrmandji*, بيچيجی *bitchîdji*, اكين بچيجی *ekîn bitchîdji*, t.; حصّاد *hassād*, a.

Moite, adj. com., ياش *ïāch*, نملو *nemlu*, t.; نمناك *nemnāk*, p.; مصيص *macîs*, ندی *nedi*.

Moiteur, s. f., نم *nem*, ياشلق *ïāchlyq*, t.; نمناكلك *nemnāklik*, p.-t.; رطوبت *routhoubet*, ندی *neda*, a.

Moitié, s. f., ياری *ïāri*, يارم *ïārim*, t.; نصف *nysf*, a. — La moitié, à moitié, ياريسی *ïārîci*, نصفی *nysfi*. — La moitié de ceci m'appartient, بو شيئك نصفی بكا عائددر *bou cheïuñ nysfi bañā 'āïddur*. — Partager une chose par moitié, بر شيئی ياری ياری يه تقسيم ا - ياريلمق *bir cheïi ïāri ïārïiè taqsîm it, ïārîlamaq*. — La moitié du pain, اتمكك نصفی - نصف پارچه‌سی *etmeïuñ nysfi, nysf pārtchaci*. — Mettre moitié d'eau dans son vin, شرابك ايچنه نصف مقداری صو قاتمق *charābuñ itchinè nysfi miqtāri sou qātmaq*. — Être de moitié avec quelqu'un, partager avec lui le gain ou la perte, ياری ياری يه اورتاقلشمق *ïāri ïārïiè ortāqlachmaq*. — dans une affaire, برخصوصك بالمناصفه مشترك او *bir khouçoustè bil-munāçefè muchterik ol*.

Moka, ville d'Arabie, مخا *moukhā*. — Café d'excellente qualité, يمن قهوه‌سی *ïemen qahvèci*. — Le café ou la fève même, بنّ مخا *bunni moukhā*.

Mol, le, adj. Voy. Mou.

Molaire, adj. (Dent), آزو ديشی *ázou dîchi*, pl. آزو ديشلری *ázou dîchleri*, t.; طاحنة *thāhinet*, pl. a. طواحن *thaouāhin*.

Moldave, adj. com., بغدانلو *boghdānlu*.

Moldavie, principauté بغدان *boghdān*, بغدان ايالتی *boghdān eïāleti*, بغدان مملكتی *boghdān memleketi*.

Mole, s. f., masse de chair informe dont une femme accouche, سوندرن ات پارچه‌سی *sunduren et pārtchaci*, t.; مضغة *mouzghat*, a. — Sorte de poisson de mer, بر نوع

دكز بالغى *bir nev'y deñyz bālyghy.*

Mole, s. m., digue ou jetée, بر ليمان اونندە كى طاش يغينى - بندى *bir līmān eunundè ki thāch yghyni, bendi,* ليمان بندى *līmān bendi,* t.

Molécule, s. f., پارچه جك *pārtchadjik,* اوفاق دانه جك *oufāq dānèdjik,* t.; جزء دقيق *djuz'i daqyq,* pl. a. اجزاى دقيقه *edjzāï daqyqa.*

Molester, v. a., انجتمك *indjitmek,* ازار ا *azār it,* p.-t.; تعجيز ا *ta'djīz it,* بيحضور ا *bīhouzour it,* t.; زحمته قومق *zahmetè qomaq,* تعدّى ا *te'addi it,* a.-t.; رنجيده ورميك ا *rendjīdè vu remīdè it,* خرپالمق *kharpālamaq.* — Molesté, e, انجدلمش *indjīdilmich,* انجنمش *indjinmich,* خرپالنمش *kharpālanmich.*

Molette, s. f. (de l'éperon), مهموزك ايكنه سى *mahmouzuñ ignèci.* — Morceau de marbre en cône pour broyer les couleurs, بويالرى ازه جك مرمر طاشى *boïālari ezèdjek mermer thāchi,* t.

Mollasse, adj. com., كوشك *guevchek,* سلپوك *sulpuk,* t.; رخو *rakhou,* a. — Chair mollasse, كوشك لت *guevchek et.*

Mollement, adv., ne se dit au propre que dans ces phrases : Être couché mollement, ناعمًا ياتمق *nā'ymen ïātmaq,* حضورلوجه ياتمق *houzourludjè ïātmaq,* a.-t. — S'asseoir mollement, sur un siége bien mou, نرم و ناعم بر صندلیه اوزرنده اوتورمق *nerm u nā'ym bir sandalïiè uzerindè otourmaq.* — Lâchement, كوشكلك ايله *guevcheklik ilè,* t.; رخاوت ايله *rakhāvet ilè,* a.-t.

Mollesse, s. f., qualité de ce qui est mou, يومشاقلق *ïoumchāqlyq,* t.; ملايمت *mulāïemet,* a. — Faiblesse, كوشكلك *guevcheklik,* t.; يواش خويلولق *ïavāch khouīlulyq,* رخاوت طبع *rakhāveti thab',* رخاوت *rakhāvet.* — Excès d'indulgence, d'une vie efféminée, چولپه لق *tcholpalyq,* تن پرورلك *ten perverlik.* — Vivre dans la mollesse, نعومت عيش ايله كچنمك *nou'oumeti 'aïch ilè guetchinmek.* — Vie oisive et voluptueuse, ناز و نعيم *nāz u ne'ym.* — En littérature, douceur de style et d'idées, قولايلق *qolāïlyq,* سلاست *selācet.*

Mollet, s. m., le gras de jambe, بالدر - بلدر *bāldir,* بالدرك قبا *bāldiruñ qabā eti,* t.; ربلة الساق *reblet us-sāq,* a.

Mollet, te, adj., doux au toucher, يومشجق *ïoumchadjyq,* t.; ناعم *nā'ym,* a. — Un peu mou, يومشقرق *ïoumchaqraq.* — Un lit mollet, فراش ناعم *firāchi nā'ym.* — Des coussins mollets, يومشق يصدقلر *ïoumchaq ïastyqler.* — Qui a les pieds mollets, qui marche avec peine, ايانغى كوشك *aïāghy guevchek.*

Molleton, s. m., étoffe, انجه يپاق قماشى *indjè ïapāq qoumāchi.*

Mollière, s. f., بتاقلق ير *batāqlyq ïer,* t.

Mollifier, v. a., يومشتمق *ïoumchatmaq,* t.; تليين ا *teliïn it,*

a.-t. — Mollifié, e, يومشامش *ïoumchāmich*, ملّين *muleïïen*, a.

Mollir, v. n., devenir mou, يومشانمق *ïoumchānmaq*, يومشامق *ïoumchāmaq*, t.; كسب ملاينت ا *kesbi mulāïenet it*. — Fléchir, ne pas se tenir ferme, كوشمك *guevchemek*, كوشنمك *guevchenmek*, فتور كتورمك *futour gueturmek*, كسب فتورا *kesbi futour it*, تراخى ا *terākhy it*. — Vous mollissez, سز تراخى ايدرسكز *syz terākhy idersiñyz*. — Le vent mollissait contre les voiles, يلكنلره كلان روزكار كوشك ايدى *ïelkenlerè guelān'rouziguiār guevchek idi*. — Les troupes mollissent, عسكره كوشكلك كليور *'askerè guevchek-lik guelïeur*.

Moment, s. m., آن *ân*, a.; دم *dem*, p.; لحظه *lahza*, دقيقه *daqyqa*. — Le moment de la mort, آن موت *âni mevt*. — Le dernier —, آن اخر *âni akhyr*, صوك ساعت *soñ sā'at*. — En un moment, بر دمده *bir demdè*, بر دم ايچنده *bir dem itchindè*, آن واحده *âni vāhiddè*. — Au même moment, همان دم *hemān dem*. — Pour un —, بر دم ايچون *bir dem itchoun*. — Jusqu'à ce moment, بو آنه دك *bou ânè dek*, بو آنه كلنجه *bou ânè guelindjè*. — A tout moment, هر دم *her dem*, هر آن *her ân*, هر دقيقه *her daqyqa*. — Par moment, آرالق آرالق *áralyq áralyq*, آرالقده *áralyqta*. — Au moment que, au moment où, وقتده *vaqyttè*, ساعتده *sā'attè*. — Au moment où il arriva, وروديوقتده *vuroudi vaqyttè*. — Du moment que, آندنبرو *ándenberu*. — Dès ce moment, اول آندنبرو *ol ándenberu*. — Dans le moment, sur-le-champ, شمدى *chimdi*, آنيده *ánídè*, فى الحال *fil-hāl*. — Je reviens dans le moment, آنيده عودت ايدرم *ánídè 'avdet iderum*. — Attendez un moment, ازه جق بكله *azadjyq beklè*.

Momentané, e, adj., بر دقيقه لك *bir daqyqalik*, بر دم اولارق *bir dem olaraq*, t. — Un effort momentané, سعى وكوشش يكدمه *sa'y u kiouchíchi ïekdemè*, صفاى يكدمه *safāï ïekdemè*.

Momentanément, adv., فقط بر زمان ايچون *faqath bir zemān itchoun*, بر دقيقه ايچون *bir daqyqa itchoun*, بر از وقت - بر دقيقه قدرنجه *bir áz vaqyt, bir daqyqa qadrindjè*. — Il est ici momentanément, وقت يسير ايچون بوندهدر *vaqti ïecír itchoun boundadur*.

Momerie, s. f., hypocrisie. Voy. ce mot.

Momie, s. f., مومياء *moumïā*, a.-p.-t.

Mon, adj. poss. masc.; plur. m. et f. Mes, بنم *benum*, t. — Mon livre, بنم كتابم *benum kitābum* ou simplement كتابم *kitābum*. — Je l'ai donné à mon père, پدرمه ويردم *pederumè vírdum*.

Monacal, e, adj., كشيشه دائر - مخصوص *kechíchi dāïr, makhsous*.

Monacalement, adv., كشيشجه

kechíchdjè, كشيشخانه *kechí-chānè*, t.-p.

MONACHISME, s. m., كشيشلك *kechíchlik*, t.; رهبانيّة *ruhbāniïet*, زهادت *zehādet*, طريقة زاهديّة *tharyqati zāhidiïè*, a..

MONARCHIE, s. f., gouvernement d'un État régi par un seul chef, پادشاهلق *pādichāhlyq*, شهنشاهلق *chehinchāhlyq*, p.-t.; حكومت سلطانيّة *hukioumeti soulthāniïè*, a. — La monarchie universelle, كافّهٔ عالمك پادشاهلغی *kiāffèï 'ālamuñ pādichāhlyghy*. — État gouverné par un monarque, سلطنت *salthanet*. — La monarchie française, فرانسه سلطنتی *frānça salthaneti*. — Monarchie absolue, حكومت مطلقه *hukioumeti mouthlaqa*.

MONARCHIQUE, adjectif commun, پاشاهلغه متعلّق *pādichāhlygha mute'allyq*, پادشاهی *pādichāhi*, سلطانی *soulthānii*.

MONARCHIQUEMENT, adverbe, پادشاهلق صورتيله *pādichāhlyq souretilè*, پادشاهجه *pādichāhdjè*, وجه سلطانی اوزره *vedjihi soulthāni uzrè*, a.-t.

MONARQUE, s. m., پادشاه *pādichāh*, شهنشاه *chehinchāh*, p.-t.; سلطان *soulthān*, pl. a. سلاطين *selāthín*. — Grand monarque, سلطان معظم *soulthāni mou'azzem*. — puissant, سلطان قوی الاقتدار *soulthāni qavi ul-yqtidār*.

MONASTÈRE, s. m., — chrétien, مناستر *monāstir*, t.; دير *deïr*, pl. a. اديار *ediār*, صومعه *savma'a*, pl. صوامع *savouāmi'*. — musulman, تكيه *tekïè*. — Monastère d'hommes, صومعهٔ رهبان *savma'aï rouhbān*. — de filles, قيزلر مناستری *qyzlar monāsteri*.

MONASTIQUE, adj. com., زاهدی *zāhidi*, رهبانی *rouhbāni*, a. — Institution, vie monastique, نظام زاهدی وعيش زاهدی *nizāmi zāhidi vè 'aïchi zāhidi*. — Les ordres monastiques, كشيشلك طريقتلری *kechíchlik thariqatleri*.

MONAUT, adj. m., تك قولاقلی *tek qoulāqlu*, t.

MONCEAU, s. m., tas, يغين *ïyghyn*, t.; كومه *kumet*, *kumè*, pl. a. اكوام *ekvām*. — Monceau de blé, بغداى كومه‌سی *boghdāï kumèci*. — de pierres, طاش يغنی *thāch ïyghyni*. — d'argent, اقچه كومه‌سی *aqtchè kumèci*.

MONDAIN, E, adj., du monde, دنيالو *dunïevi*, a.; دنيالو *dunïālu*, a.-t. — Les choses mondaines, امور دنيويّه *oumouri dunïèvïiè*. — Qui aime les vanités du monde, دنيايه وسلو *dunïāïè haveslu*. — Qui est attaché aux choses du monde, امور دنيايه دوشكون *oumouri dunïāïè duchkun*, دنيا پرست *dunïā perest*, اهل دنيا *ehli dunïā*.

MONDAINEMENT, adv., دنيا پرستلكيله *dunïā perestliguilè*, a.-p.-t.; دنيويًا *dunïèvïien*.

MONDANITÉ, s. f., دنيا پرستلكی *dunïā perestligui*, a.-p.-t.; محبّة الدنيا *mouhabbet ud-dunïā*, حطام دنيا *houthāmi dunïā*. — Le mépris des mondanités, ابطال دنيويّه‌نك استحقاری *ebāthíli dunïevïiènuñ istyhqāri*.

Monde, s. m., l'univers, دنيا *dunïā*, عالم *'ālem*, a.; جهان *djihān*, p. — La création du monde, دنيانك يرادلشى *dunïānuñ ïarādilichi*, خلقت عالم *khalqati 'ālem*. — Venir au monde, naître, دنيايه كلمك *dunïaïè guelmek*. — Le globe de la terre, كرهٔ ارض *kurèï arz*, يرْ *ïer*, ارض *arz*. — de l'univers, كرهٔ عالم *kurèï 'ālem*. — Les cinq parties du monde, اقطار خمسهٔ ارض *aqthāri khamsaï arz*. — Le centre du monde, مركز عالم *merkezi 'ālem*. — Le nouveau —, يكى دنيا *ïeñi dunïā*. — L'autre —, اوبرْ دنيا *obir dunïā*, t.; اخرهٔ *akhyret*. — La totalité des hommes en général, خلق *khalq*, ناس *nās*. — Cette chose est connue de tout le monde, بو شيء جميع ناسك معلوميدر *bou cheï djemï nāçuñ ma'loumïdur*. — Est-ce ainsi qu'il faut traiter le monde? خلقه بويله معامله مى ايدرلر *khalqa beuïlè mou'āmelè mi iderler*. — Ceux qui ont les mœurs corrompues du siècle, زمانه فسادیله آلوده *zemānè feçādïlè âloudè*. اولان خلق *olān khalq*. — Fréquenter le monde, جمهور ناس ايله الفت ومخالطت ا *djumouhour nās ilè ulfet u moukhālathat it*. — Aimer le monde, خلقه محبّت ا *khalqa mouhabbet it*. — Je n'aime pas le grand monde, جمعيّت ناسدن حظ ايتمم *djem'ïeti nāsden hazz itmem*. — C'est un homme qui a vu le monde, دنيايى كورمش آدمدر *dunïāïi gueurmich âdemdur*, جهانديدهٔ بر آدمدر *djehāndïdè bir âdemdur*. — Se faire un nom, une réputation dans le monde, بر شيوع الناس كسب نام و شهرت ا *beïn en-nās kesbi nām u cheuhret it*. — Le grand monde, بيوكلرك مجلسلرى *buïuklaruñ medjlisleri*, مجالس كباره *medjālici kibārè*. — Le beau monde, قيللقلو - قيافتلو آدملر *qyllyqlu, qyāfetlu âdemler*. — La suite, les domestiques de quelqu'un, قپوانباعى - خلقى *qapou etbā'y, khalqy*, خدم و حشم *khadem u hachem*.

Monde, adj. com., l'opposé d'immonde, peu usité, تميز *temïz*, t.

Monder, v. a., آيتلمق *āïtlamaq*, تميزلمك *temyzlemek*, t. — l'orge, ارپه نك قبوغنى صويق *arpanuñ qaboughyni soïmaq*. — de la casse, خيارشنبه آيرتلمق *khïārchembè āïrtlamaq*.

Mondé, e, adj., آيرتلنمش *āïrtlanmich*, تميزلنمش *temïzlanmich*, t. — Orge mondé, قبوغى آيرتلنمش ارپه *qaboughy āïrtlanmich arpa*.

Mondificatif, ve, adj., پاكلديجى *pākledïdji*, t.; منقّى *munaqqy*, a.

Mondifier, v. a., پاكلتمك *pākletmek*, t. — une plaie, بر ياريى تميزلمك *bir ïāraïi temïzlemek*, ياريى پاكلتمك *ïāraïi pākletmek*, تنقيهٔ جراحت ا *tenqyèï djerāhat it*. — Mondifié, e, پاكلنمش *pāklenmich*, منقّا *munaqqā*.

Monétaire, adj., سكّه يه متعلق *sikkèïè mute'allyq*, a.-p.-t.

Moniteur, s. m., qui avertit, اوكت - نصيحت - خبر ويريجى

eugut, nacîhat, khaber vîrîdji, t.; ناصح *nâcyh*, a. — Journal officiel de France, فرانچه دولتنك رسمی حوادث نامه‌سی *firântchè devletinuñ resmî havâdis nâmèci*. — Celui de l'Empire ottoman, تقويم وقايع *taqvîmi vaqâï'*.

Monition, s. f., avertissement, تنبيه *tembîh*, pl. a. تنبيهات *tembîhât*, تنبيه شرعی *tembîhi cher'y*, a.

Monnaie, s. fém., pièce de métal marquée au coin du souverain, اقچه *aqtchè*, پاره *pâra*, t.; سكه *sikkè*, درهم *dirhem*, pl. a. دراهم *dirâhim*. — Monnaie courante, كچر اقچه *guetcher aqtchè*. — fausse, قلب اقچه *qalb aqtchè*, زيوف اقچه *zuïouf aqtchè*. — forte, اغر سكه *aghyr sikkè*. — petite, اواق اقچه پاره *oufâq aqtchè, pâra*. — qui n'a pas de cours, كچمز اقچه *guetchmez aqtchè*. — au-dessous du cours, اكسك سكه *eksik sikkè*. — Battre —, ضرب سكه *zarbi sikkè it*, اورمق *sikkè ourmaq*. — Avoir droit de battre monnaie, ضرب سكه استحقاقنه مالك اولمق *zarbi sikkè istyhqâqynè mâlik ol*, ضرب سكه‌يه مرخص اولمق *zarbi sikkèïè mourakhkhas ol*. — Papier-monnaie, سكه‌يه بدل رايج اولان اوراق ميريه *sikkèïè bedel râïdj olân evrâqy mîrîïè*. — Celui qui a cours aujourd'hui à Constantinople, سهم *sehm* ou *schim*, pl. a. اسهام *eshâm*. — La Monnaie, ou l'hôtel des monnaies, ضربخانه *zarb-khânè*.

Monnayage, s. m., سكه ايشلمنك فنی *sikkè ichlemenuñ fenni*, a.-t.; فن اعمالی سكه *fenni i'mâli sikkè*, a.

Monnayer, v. a., faire de la monnaie, battre monnaie, — سكه اورمق ايشلمك *sikkè ourmaq, ichlemek*, ضرب سكه *zarbi sikkè it*. — Plus particulièrement, donner l'empreinte à la monnaie, سكه بصمق *sikkè basmaq*, سكه‌يه نقش ا *sikkèïè naqch it*, طبع سكه ا *thab'y sikkè it*. — Monnayé, e, سكه لنمش *sikkèlenmich*. — Argent monnayé, سكه لنمش كومش *sikkèlenmich gumuch*, سكه لو اقچه *sikkèlu aqtchè*.

Monnayeur, s. m., سكه‌جی *sikkèdji*, a.-t.; سكه‌زن *sikkèzen*, a.-p.; عامل السكه *'âmil us-sikkè*. — Faux-monnayeur, قلبزن *qalbezen*, vulg. *qalpazan*, p.-t.

Monocle, s. m., lunette d'un seul verre, تك شيشه‌لو كوزلك *tek chîchèlu gueuzluk*.

Monocorde, s. m., تك كريشلو ساز *tek kirîchlu sâz*, t.; يكتار *ïektâr*, p.

Monogramme, s. m., chiffre, بری بريله صوقشدرمه يازو — نقشی *biri birilè souqouchturma ïâzou, naqchi*, t.; نقش حروف مشبكه *naqchi hourouf muchebbekè*. — du sultan, طغرا *thoughrâ*.

Monolithe, s. m., يكپاره طاشدن مصنوع اولان ايش *ïekpârè thâchten masnou' olân ich*, t.

Monologue, s. m., پالكز تكلم ايدن كيشنك كلامی *ïâlyñyz tekellum iden kichinuñ kelâmi*, t.

MONOPHYSITE, s. m., قايل بطبيعة واحدة *qāïl bethabī'at vāhidat*, a.

MONOPHYSISME, s. masc., القول بطبيعة واحدة *el-qavl bethabī'at vāhidat*, a.

MONOPOLE, s. m., privilége exclusif de vendre seul des marchandises ou des denrées dont la vente devrait être libre, يد واحد *ïedi vāhid*, a.; امتعه‌نك يد واحددن صاتلمسى *emti'anuñ ïedi vāhidden sātilmaci*, a.-t. — Convention inique entre des marchands pour enchérir de concert une marchandise, احتكار *ihtikiār*. — Imposition onéreuse établie sur les marchandises, بدعت *beda'at*.

MONOPOLER, v. n., يالكزجه مطره بازلق ا *ïālyñyzdjè mathrabāzlyq it*, t.; احتكار ا *ihtikiār it*, a.

MONOPOLEUR, s. m., يالكزجه مطره بازلق ايدن احتكار ايديجى *ïālyñyzdjè māthrabāzlyq iden*, *ihtikiār idídji*, a.-t.; محتكر *mouhtekir*, a.

MONORIME, s. m., قافيه واحده اوزره اولان شعر *qāfïèï vāhidè uzrè olān chy'r*, a.-t.

MONOSYLLABE, s. m., بر هجألو *bir hedjéélu*, بر جزءدن عبارت اولان سوز *bir djuz'den 'ybāret olān seuz*.

MONOTONE, adj. com., qui est presque toujours sur le même ton, بر صدالو *bir sedālu*, بر سسلو *bir seslu*, بر اصولك اولان *bir ouçouldè olān*, بر طرز اوزره اولان *bir tharz uzrè olān*. — Qui dit sur le même ton, هر زمان بر مقام اوزره شويلين *her zemān bir maqām uzrè scuïleïn*. — Style —, سبك متساوى السياق *sebeki muteçāvi us-sïāq*.

MONOTONIE, s. f., uniformité ennuyeuse de ton dans le discours, بر صدالق بر سسليلك *bir sedālyq*, *bir seslïlik*, بر طرز اوزره اولان مقام *bir tharz uzrè olān maqām*, a.-t.; وحدة السياق *vahdet us-sïāq*, a. — Uniformité de ton en musique, هب بر پرده‌ده ازكى *hep bir perdèdè ezgui*, وحدة اللحن *vahdet ul-lahn*, a.

MONSEIGNEUR, s. m., افندم *efendum*, gr.-t.; سيّدى *seïidi*, a.

MONSIEUR, s. m.; pl. MESSIEURS, افندى *efendi*, اغا *aghā*, t. — Quelques messieurs, بعض افنديلر *ba'zy efendïler*. — En parlant directement à une personne, افندم *efendum*.

MONSTRE, s. m., animal dont la conformation est contraire aux règles de la nature, غريب نسنه *gharïb nesnè*, جانوار *djānvār*, vulg. *djānavār*, plus correct. جانور *djānver*, يرادلشى عجايب حيوان *ïarādilichi adjāïb haïvān*, t.; مسيخ *mecïkh*, a. — Un monstre à deux têtes, عجايب مخلوقاتدن ايكى باشلو بر حيوان *'adjāïbi makhlouqātten iki bāchlu bir haïvān*. — Individu laid, difforme, اسلوبسز و چركين اولان بر كمسنه *usloubsyz vè tchirkïn olān bir kimesnè*. — Monstre de cruauté, — يمان ياوز اولان كمسنه *ïemān, ïāvouz olān kimesnè*, يرتيجى جانور طبيعتنده سبعى *irtïdji djānver thabī'atindè*, *seba'ïi ul-myzādj*, المزاج - الجبلّه *ul-djibillè*. — Monstres des forêts, يرتيجى جانوارلر بهيمه *irtïdji djānvārler*; *behïmè*, pl. a. بهايم *behāïm*; وحوش و سباع *vouhouch u sibā'*.

MONSTRUEUSEMENT, adv., prodigieusement, excessivement, پك *pek*, زیاده *zïādè*; فوق الحدّ *fevq ul-hadd*, a. — Monstrueusement gros, مبالغه ایله ایری *mubālagha ilè iri*.

MONSTRUEUX, SE, adj., qui tient du monstre, عجبلو *'adjeblu*, یرادلشی *ïarādilichi*, عجایب *'adjāïb*, a.-t.; مسیخ *mecïkh*, عجیب *'adjïb*, غریب *gharïb*, a. — Terrible, هیبتلو *heïbetlu*. — Un animal monstrueux, اعجوبهٔ خلقت بر حیوان *a'djoubeï khalqat bir haïvān*. — Excessif en son genre, درجهٔ افراطدن خارج *derèdjèï ifrāthden khāridj*. — Corpulence monstrueuse, مرتبهٔ افراطدن خارج جسامت *mertebeï ifrāthden khāridj djeçāmet*. — Prodigalité, profusion monstrueuse, تبذیر و اسراف مفرط *tebzïr u isrāfi mufrith*.

MONSTRUOSITÉ, s. f., caractère de ce qui est monstrueux, laideur, چرکینلك *tchirkïnlik*, اسلوبسزلك *usloubsyzlik*, t. — Chose surprenante, عجایب نسنه *'adjāïb neshè*, عجایبلك *'adjāïblik*, a.-t. — Chose, action monstrueuse, شناعت *chenā'at*.

MONT, s. m., montagne, طاغ *dhāgh*, t.; جبل *djebel*, pl. a. جبال *djibāl*. — Le mont Sinaï, طور طاغی *thour dhāghy*, طور سینا *thouri sïnā*. — Par monts et par vaux, au fig. fam., de tous côtés, اوته برو *eutè beru*, محل بمحل *mahall bemahall*. — Chercher par monts et par vaux, طرف بطرف آرامق *tharaf betharaf ārāmaq*.

MONTAGNARD, E, adj., طاغلو *dhāghlu*, طاغ دمیسی *dhāgh âdemïci*, t.; جبلیّ *djebelïi*, اهل الجبال *ehl ul-djibāl*, pl. a. اهالی الجبال *ehāli ul-djibāl*. — Les peuples montagnards, اهل جبال اولان امم و اقوام *ehli djibāl olān emem u aqvām*.

MONTAGNE, s. fém., طاغ - داغ *dhāgh*, t.; جبل *djebel*, pl. a. جبال *djibāl*. — Haute montagne, یوکسك طاغ *ïuksek dhāgh*, جبل رفیع *djebeli refï'*. — Pays de montagnes, طاغلق مملکت *dhāghlyq memleket*.

MONTAGNEUX, SE, adj., طاغلق *dhāghlyq*, t.; کثیر الجبال *kecïr ul-djibāl*, a. — Région montagneuse, طاغلق یر *dhāghlyq ïer*. — Pays montagneux, مملکت کثیرهٔ الجبال *memlekèti kecïret ul-djibāl*.

MONTANT, s. m., total d'un compte, یکون *ïekioun*, یکونی *ïekiouni*, a.; طوب *thòp*, t. — Le montant de la somme, مبلغك یکونی - طوپی *meblaghuñ ïekiouni, thopi*. — Le montant des sommes, یکون مبالغ *ïekiouni mebālygh*. — de la recette, یکون مقبوضات *ïekiouni maqbouzāt*. — Pièce de bois, دکلی تخته - کراسته *dikili takhta, kerāstè*. — Goût relevé, fort, دادی سرت *dādi sert*, کسکین بر لذت *keskïn bir lezzet*. — adj., tout ce qui monte, یوقاروبه چیقار *ïoqāruïè tchyqār*, صاعد *sā'yd*. — Chemin montant, یوقاروبه چیقار یول *ïoqāruïè tchyqār ïol*, طریق صاعد *tharyqy sā'yd*.

MONT-DE-PIÉTÉ, s. m., بيت الرهن *beït ur-rehin*, a.

MONTE, s. f., accouplement des chevaux, آت ايلـه قصـراق چفتلشمه‌سی - آشـمه‌سی *át ilè qysrāq tchiftlechmèci, âchichmaci*, نزوق *nouzouq*, a. — Le temps de cet accouplement, آت ايله قصراغك چفتلشمه‌سی وقتی *át ilè qysrāghuñ tchiftlechmèci vaqtí*, موسم نزوق *mevsimi nouzouq*.

MONTÉE, s. fém., lieu qui va en montant, يوقش *ïoqouch*, باير *bāïr*, t. — La montée d'un coteau, بـر پشتـه‌نـك يوقشی *bir puchtènuñ ïoqouchi*. — L'action de monter, يوقارو چيقمه *ïoqāru tchyqma*, صعود *sou'oud*.

MONTER, v. n., se transporter en haut, چقمـق *tchyqmaq*, - يوقری *ïoqarou*, *ïoqarïè* يوقريـه چيقمق *tchyqmaq*, ا صعود - عروج *sou'oud*, *'ouroudj it*, a.-t. — Monter l'escalier, ou à l'échelle, نردبانـه چيقمـاق *nerdubānè tchyqmāq*. — sur une montagne, بر طاغه چيقمق *bir dhāgha tchyqmaq*. — en chaire, منبره چيقمق *memberè tchyqmaq*. — Au fig., monter au faîte des honneurs, ذروهٔ عـزّ و اقباله صعود ا *zervèï 'yzz u yqbālè sou'oud it*. — Monter à cheval, sur un vaisseau, dans une voiture, etc., بنمك راكب - سوار او *binmek, rākib, souçār ol*, ا ركوب *rukioub it*. — Monter à cheval, آته بنمك *âta binmek*. — à bord d'un navire, كمی يه بنمك *guemïiè binmek*. — en voiture, عربه‌يه بنمك *'arabaïa binmek*. — en croupe, اكشه‌يه بنمك *eñsèïè binmek*. — Apprendre à monter à cheval, جنديلك اوكرنمك *djendïlïk eugrenmek*. — Enseigner à monter à cheval, ا فراستی تعليم *feräceti ta'lím it*. — Monter sur le trône, تخـته چيقمق - اوتورمـق *takhta tchyqmaq, otourmaq*, ا تخته جلوس *takhta djulous it*. — à l'assaut, قلعه‌نك اوزرينه يوريش ايله چيقمق *qal'anuñ uzerínè ïurïch ilè tchyqmaq*. — Hausser, gagner en hauteur, يوقاروبه چيقمق *ïoqāruïè tchyqmaq*, يوكسلمك *ïukselmek*, يوقارو قالقمق *ïoqāru qālqmaq*, ارتفـاع بولمـق *irtifā' boulmaq*. — Les eaux du fleuve sont montées à vingt pieds, مياه نهر يكرمی قدمه قدر طموّ ايلدی *miāhi nehr ïermi qademè qadar thumuvv eïlèdi*. — Le soleil monte, شمـس ارتفاعلدر *chems irtifā'dedur*. — Monter au cerveau, à la tête, en parlant du vin ou des liqueurs fortes, باشه اورمق *bächa ourmaq*, دماغه صچرامق *dimāgha sytchrāmaq*. — en grade, ايلرولنمك *ilerulenmek*, رتبه‌يـه چيقمق *rutbèïè tchyqmaq*, ا ترقی *teraqqy it*. — En parlant d'un arbre qui prend trop de hauteur, يوقاروبـه اوزانمق - يوكسلمـك *ïoqāruïè ouzānmaq, ïukselmek*. — Monter en graine, دانه‌يـه كلمك *dānèïè guelmek*. — Croître, augmenter, زيـاده‌لنمك *artmaq*, ارتمق *ziādèlenmek*, متـوقی و مـزداد او *muteraqqy vè muzdād ol*. — Son orgueil et sa morgue montèrent au comble, كبر و غروری درجهٔ نهايته واصل اولمشـدر *kibr u ghourouri*

deredjèï nihāïetè vācyl olmuchtur. — Hausser de prix, بهايه چيقمق *behāïè tchyqmaq*, قيمتى ارتمق *qymeti artmaq*, بها ارتمق *behā artmaq*, ترقى بولمق *teraqqy boulmaq*. — Le kilo de blé a monté à vingt piastres, حنطه‌نك كيله‌سى يكرمى غروشه قدر چيقدى *kynthanuñ kïlèci ïermi ghourouchè qadar tchyqti.*

MONTER, v. a., porter une chose en haut, يوقاروبه چيقارمق *ïoqāruïè tchyqārmaq*, اصعاد ا *is'ād it.* — Soulever, رفع ا *ref' it*, قالدرمق *qāldurmaq.* — Monter, garnir, دونانمق *donātmaq.* — une maison, اوى دونانمق *evi donātmaq*, اوى دوزمك *evi duzmek.* — Monter, mettre sur pied, établir, قورمق بر حاله قومق - وضع ا *qourmaq*, *bir hālè qomaq*, *vaz' it.* — Monter un cavalier, lui fournir un cheval, آته بندرمك - اركاب ا *âtè bindurmek*, *irkiāb it.* — une montre, بر ساعتى قورمق *bir sā'ati qourmaq.* — Monter la garde, نوبتجيلك خدمتنى ا *nevbetdjïlik khydmetini it.* — Monter, assembler les pièces d'un travail ou d'un objet quelconque, دونانمق *donātmaq*, طاقمق *thāqmaq*, دوزمك *duzmek*, تنظيم ا *tanzïm it.* — Monter une décoration de diamants, بر نشانى الماس ايله دونانمق *bir nichāni elmās ilè donātmaq.* — Monter un habit, une chemise, بر لباسى - بر كوملكى تنظيم ا *bir libāci*, *bir gueumlegui tanzïm it.* — Monter un instrument de musique, آلات موسيقيه‌نك بر يسنى قورمق *âlāti moucïqyènuñ birïcini qourmaq.* — un fusil, تفنكى قورمق *tufenguiqourmaq.* — Monter, inspirer fortement une résolution à quelqu'un, بر مادّه‌يى بر كمسنه‌نك عقلنه قوردرمق *bir māddëïi bir kimesnènuñ 'aqlinè qourdurmaq.* — Se monter la tête, بر مادّه‌يى عقلنه قورمق *bir māddëï 'aqlinè qourmaq.* — Se monter, s'élever à..., en parlant d'une somme, d'une dépense, etc., بالغ او *bālygh ol.* — Le total de la dépense se monte à mille piastres, بالجمله مصرفك يكونى بيك غروشه بالغ اولور *bil-djumlè masrafuñ ïekiouni bïñ ghourouchè bālygh olour.*

MONTICULE, s. m., دپه‌جك *tepèdjik*, اويوك *ouïouk*, t.; پشته *puchtè*, p.; تل *tell*, pl. a. تلال *tilāl.*

MONTOIR, s. m., بنك طاشى *binek thāchi*, t.

MONTRE, s. f., échantillon, اورنك *eurnek*, t.; نمونه *numounè*, p. — Marchandise exposée devant la boutique des marchands, دكان اوكنده كى كوسترش متاعى *dukkiān euñundè ki gueusterich metā'y.* — Lieu où les marchands exposent les chevaux qu'ils ont à vendre, آت بازارى *ât bāzāri.* — Revue des troupes, عسكرك يوقلمه‌سى *'askeruñ ïoqlamaci.* — Au fig., faire montre, étalage, كوسترش ا *gueusterich it.* — Petite horloge portative, ساعت *sā'at*, قوين ساعتى *qoïoun sā'ati.* — à répétition, چالار قوين ساعتى *tchālār qoïoun sā'ati*, et simpl. چالار ساعت *tchālār sā'at.* — qui va bien, طوغرو يورر ساعت *thoghrou ïurur*

sā'at. — qui va mal, ياكلش يوررر ساعت *ïānlich ïurur sā'at.*

Montrer, v. a., faire voir; indiquer, كوسترمك *gueustermek*, t.; ارائت ا *irāet it*, a.-t. — Montrer le chemin, يولى كوسترمك *ïoli gueustermek.* — au doigt, پرمق ايله كوسترمك *parmaq ilè gueustermek.* — Produire, exposer aux yeux, ابراز ا *ibrāz it.* — Laisser paraître, manifester, اظهار ا *izhār it*, عرض ا *'arz it.* — de la joie, اظهار سرور و بشاشت ا *izhāri sourour u bechāchet it.* — du courage, غيرت كوسترمك *ghaïret gueustermek*, ابراز غيرت ا *ibrāzi ghaïret it.* — de l'inimitié, اظهار خصومت ا *izhāri khouçoumet it.* — Enseigner, اوكرتمك *eugretmek*, درس ويرمك *ders virmek.* — une langue, بر لسان تعليم ا *bir liçān tā'līm it.* — Se montrer, paraître, كورنمك *gueurunmek*, باش كوسترمك *bāch gueustermek.* — Il ne s'est montré qu'une fois, همان بر كره كورندى *hemān bir kerrè gueurundu.* — Le soleil ne s'est pas montré, شمس اصلا ظهور ايتمدى *chems aslā zouhour itmedi.*

Montueux, se, adj., يوقشلو *ïoqouchlu*, t. — Lieu —, يوقشلق *ïoqouchlyq*, t.

Monture, s. f., بنك *binek*, طوار *dhavār*, بنو *binu*, t.; مركب *merkeb*, pl. a. مراكب *merākib*, دابة *dābbet*, دابه *dābbè*, pl. a. دواب *davābb.* — Chercher une monture, بر دابّه آرامق *bir dābbè arāmaq.* — Je suis sans monture, بنكم يوقدر *bineguim ïoqtur.*

Monument, subst. masc., édifice, اكدريجى اثر *andurīdji ecer*, اثر *ecer*, بنا *binā*, a.; مأثرة *méèceret*, pl. a. مآثر *méācir.* — Ouvrages célèbres de grands auteurs, اثر *ecer*, pl. a. آثار *açār.* — Un monument illustre, بر اثر جليل *bir eceri djelīl.* — Dresser, élever un monument, بر اثر نصب و اقامه ا *bir ecer nasb u iqāmè it.* — Tombeau. Voy. ce mot.

Mopse, s. m., بر نوع كوپك *bir nev'y keupek*, t.

Moquer (Se), v. pron., ذوقلنمك *zevqlenmek*, مزهيه آلمق *mezèïè ālmaq*, مزه لمك *mezèlemek*, كسنديه مسخره ا *kecendïè ālmaq*, t.; مسخره ا *maskhara it*, مسخره لغه آلمق *maskharalygha ālmaq*, استهزا ا *istihzā it*, a.-t. — d'une personne, بر كمسنه يى مزه يه آلمق *bir kimesnèïi mezèïè ālmaq.* — Cet homme se moque de vous, بو آدم سزه استهزا ايدر *bou ādem sizè istihzā ider.* — Ne prendre pas au sérieux, plaisanter, لطيفه ا *lathīfè it*, شقا ا *chaqā it.*

Moquerie, s. f., parole ou action par laquelle on se moque, ذوقلنمه *zevqlenmè*, طنز *dhanz*, t.; استهزا *istihzā*, a.; مزه *mezè*, p. — Chose absurde, impertinente, مسخره لق *maskharalyq*, شقا *chaqā.*

Moquette, s. f., بر نوع يپاق قماشى *bir nev'y ïapāq qoumāchi*, t.

Moqueur, se, adj., qui se moque, ذوقلنيجى *zevqlenīdji*, مزه لنيجى

mezèlenïdji, مزجی *mezedji*, مسخره *maskhara ālïdji*, استهزا آلیجی *istihzā idïdji*, a.-t.; ایدیجی مستهزی *mustehzi*, a. — Ris moqueur, ذوقلنمه کولشی *zevqlenmè guluchi*. — Homme naturellement moqueur, بالطبع مستهزی بر آدم *bïth-thab' mustehzi bir âdem*. — Qui ne parle pas sérieusement, خوراطه جی *khorāthadji*. — C'est un moqueur, un mauvais plaisant, هزله مائل بر آدمدر *hezlè māïl bir âdemdur*.

Morailles, s. f. pl., یواشه *ïavācha*, t.; حناك *hanāk*, a. — Mettre les morailles à un cheval, آتك بورنینه یواشه یی طاقمق - کچورمك *âtuñ bourounina ïavāchaïi thāqmaq, guetchurmek*.

Moral (Le), s. m., disposition morale, احوال عقلیه *ahvāli 'aqlïiè*, عقل *'aql*, a.

Moral, e, adj., qui regarde la morale, ادبی *edebïi*, a. — Discours moral, اخلاقه دائر مقاله *akhlāqè dāïr maqālè*. — Préceptes moraux, قواعد ادبیه *qava'ydi edebïiè*. — Doctrine morale, اخلاقه متعلق تعلیم *ākhlāqè mute'allyq ta'lïm*. — Qui est moral ou conforme à la morale, اخلاق حسنه یی جامع *akhlāqy hacenèïi djāmi'*. — Métaphysique, عقلی *'aqlïi*. — Les vertus morales, فضایل عقلیه *fazāïli 'aqlïiè*.

Morale, s. f., les bonnes mœurs, ادب *edeb*, pl. a. آداب *âdāb*. — La doctrine des mœurs, اصول اخلاق *ouçouli akhlāq*. — Science —, علم ادب *'ylmi edeb*, a. — Bonne morale, اصول حسنهٔ اخلاق *ouçouli hacenèï akhlāq*. — Mauvaise —, اصول ردیئهٔ اخلاق *ouçouli redïièï akhlāq*.

Moralement, adv., suivant les seules lumières de la raison, عقل ایله *'aql ilè*, حسب الاصول العقل *hasb el-ouçoul ul-'aql*. — Vraisemblablement, حسب الاستدلال العقلی *hasb ul-istidlāl ul-'aqlïi*.

Moraliser, v. n., fam., اخلاق خصوصنده مباحثه ایت *akhlāq khouçoucindè mubāhacè it*, مباحثه عن الاخلاق *mubāhacè 'an el-akhlāq it*.

Moraliste, s. m., مؤلف فی علم الاخلاق *mu'ellif fi 'ylm ul-akhlāq*, a.

Moralité, s. f., réflexion morale, مطالعهٔ ادبیه *mouthāla'ati edebïiè*, pl. a. مطالعات ادبیه *mouthāla'āti edebïiè*; حکمة *hikmet*. — Caractère moral, principe, اخلاق *akhlāq*, ادب *edeb*, اصول اخلاق *ouçouli akhlāq*. — Sens moral d'une fable, حسن ادبه دائر بر معنا *husni edebè dāïr bir ma'nā*.

Moravie, province de Bohême, موراویه *morāvïa*.

Morbifique, adj. com., خسته لك کتوریجی *khastalik gueturïdji*, t.; باعث مورث مرض *mourici maraz*, امراض اولان خلط *bā'yci ïmrāz olān khylth*.

Morbleu ! interj., وای *vāï*, t.

Morceau, s. m., partie détachée d'un tout, پاره *pārè*, vulg. *pāra*, پارچه *pārtcha*, t.; حصه *hissè*, قطعه

qyth'a, pl. a. قطعات *qyth'āt*. — *Un morceau de bois*, بر اودون پارچه‌سی *bir odoun pārtchaci*. — Partie d'une chose bonne à manger, لقمه *loqma*. — Gros morceau, ایری لقمه *iri loqma*. — Petit —, اوفاق لقمه *oufāq loqma*. — de pain, اتمك لقمه‌سی *etmek loqmaci*. — Morceau de terre, partie peu considérable d'un terrain, قطعهٔ ارض *qyth'aï arz*. — قطعه *qyth'a* se dit aussi des ouvrages d'art et d'esprit. C'est un beau morceau, بر قطعهٔ رعنادر *bir qyth'aï ra'nādur*. — Passage d'un écrit, d'un auteur, فقره *fyqrè*.

MORCELER, v. a., پاره‌لمك *pārèlemek*, vulg. پارچه‌لامق *pāralamaq*, پارچه پارچه ایت *pārtcha pārtcha it*, پارچه‌لامق *pārtchalamaq*, پاره پاره بولمك *pāra pāra beulmek*, t.; تقطیع ایت *taqthī' it*, a.-t. — Morceler un bien, بر ملکی پارچه‌لمق *bir mulki pārtchalamaq*.

MORDACITÉ, s. f., qualité corrosive, اشندریجیلق *āchendurídjílyq*, t.; خاصهٔ اکلیه *khāssèï eklìè*. — Au fig., médisance, دل صوقمقلغی *dil soqmaqlyghy*, دلك اصریجیلغی *diluñ yeyrídjílyghy*, عضّ اللسان *'azz ul-liçān*.

MORDANT, s. m., force, originalité d'esprit, عقل کسکینلکی *'aql keskínligui*, a.-t.; وقدهٔ الذهن *vaqdet uz-zihn*, a. — Le mordant de la voix, سس کسکینلکی *ses keskínligui*, حدّهٔ الصوت *hyddet us-savt*.

MORDANT, E, adj., qui mord, اصریجی *yeyrídji*, اصرغان *yeyrghān*, عضاض *azzāz*. — Piquant, satirique, دل ایله صوقیجی *dil ilè soqídji*, اصرغان *yeyrghān*, لدیغ اللسان *ledígh ul-liçān*. — En parlant d'un acide, دل بوران *dil bourān*.

MORDICANT, E, adj., picotant, corrosif, دل بوران *dil bourān*, یاقیجی *ïāqídji*, t.; حذّی *hazii*, a. — Sel mordicant, ملح حذّی *melhi hazïi*. — Humeurs mordicantes, اخلاط حذّیه *akhlāthy hazïiè*. — Satirique, دیلی زفیرلی *dïli zefírli*, حذّی اللسان *hazïi ul-liçān*.

MORDICUS, adv., avec tenacité, اونکولك ایله *eunegulìk ilè*, t.; عناد ایله *'ynād ilè*, a.-t. — Soutenir mordicus son opinion, کندو رأینی لجّ وعناد ایله تأییدا *guendu rééïini leddj u 'ynād ilè tééïid it*.

MORDILLER, v. a., fam., خفیفجه اصرمق *khafíf djè yeyrmaq*, دیش اوجی ایله اصرمق *dïch oudjou ilè yeyrmaq*, t.

MORDORÉ, E, adj., d'un rouge brun, اصحر اللون قزل بوز *qyzyl bouz*, t.; *ashar ul-levn*, a. — Drap mordoré, قزل بوز رنکنده چوقه *qyzyl bouz renguindè tchoqa*, اصحر اللون چوقه *ashar ul-levn tchoqa*.

MORDRE, v. a., serrer avec les dents, اصرمق *yeyrmaq*, دیشلمك *dïchlemek*, t.; عضّ ایت *'azz it*, a.-t. — En parlant des oiseaux et des insectes, اصرمق *yeyrmaq*. — En parlant de l'action de l'eau-forte sur les

métaux, يمك *iemek*, اكل ا *ekl it.* — Médire, critiquer, دل ايلمك صوقمق - اصرمق *dil ilè soqmaq, ycyrmaq*, ديللمك *dillemek*, طعن و تشنيع ا *tha'n u techni' it.* — Au fig., mordre la poussière, être tué dans un combat, جنكده اولمك *djenktè eulmek.* — Il s'en mordra les doigts, il s'en repentira, پارمقلرينى اصره جقدر *pārmaqlerīni ycyradjaqtur*, پشيمان اولمه جقدر *pechīmān oladjaqtur.* — Mordu, e, اصرلمش *ycyrilmich*, معضوض *ma'zouz.*

More, s. m. Voy. Maure. — Gris de more, couleur grise tirant sur le noir, قرامترق بوز *qarāmtraq bouz.* — Cheval cap de more, ou caveçé de more. Voy. Caveçé.

Moreau, adj. m., قره ياغز *qara ïāghyz*, t. — Cheval moreau, قره ياغز ات *qara ïāghyz āt.*

Morée, ou le Péloponnèse, مورە *mora*, مورە ولايتى *mora vilāïeti.*

Morelle, s. f., vigne de Judée, ايت اوزمى *it uzumi*, دلكى اوزومى *tilki uzumu*, t.

Moréote, s. et adj. com., habitant de la Morée, مورەلى *morali*, t.; مورەوى *moravi*, a.

Moresque, ou Mauresque, adj. com., مغربى *maghrebii*, a.; مغرب طرزنده *maghreb tharzindè*, a.-t.

Morfil, s. m., dents de l'éléphant avant d'être travaillées, ايشلنمهش اولان فيل ديشى *ichlenmemich olān fil dīchi.* — Tranchant trop fin et inégal, قلاغونك انجه سى *qylāghounuñ indjèci*, t.

Morfondre, v. act., refroidir, صوغوتمق *soutmaq*, صوغوتمق *sooutmaq*, صوغوتمق *soughoutmaq*, اوشتمك *uchutmek*, t.; تبريد ا *tebrīd it*, a.-t. — Se morfondre, au fig., اوشمك *uchumek*, صوق آلمق *sovouq ālmaq*, صوغوق آلمق *soghouq ālmaq.* — Morfondu, e, اوشومش *uchumich*, صوغوق آلمش *soghouq ātmich.*

Morgeline, ou Alsine, s. fém., plante, سچان قولاغى *sitchān qoulāghy*, t.; اذان الفار *ezān ul-fār*, a.

Morgue, s. f., غرور *ghourour*, مغرورلق *maghrourlyq*, فضولق *fuzoullyq*, vulg. *foudoullrq*, t.; كبر *kibr*, طفره *thafra*, جبروت *djebrout*, a. — Avoir de la morgue, طفره لو اول *thafralu ol.*

Morguer, v. a., brayer, طفره صاتمق *thafra sātmaq*, قورقنج كوز *qorqoundj gueuz ilè bāqmaq.*

Moribond, e, adj., اولجك *euledjek*, اولجك كمسنه *euledjèk kimesnè*, t.; مايت *māït*, a.; جان برلب *djān ber leb*, p.; اولومجل خسته *eulumdjil khasta.* — Être moribond, نيم مرده خسته اول *nīm murdè khasta ol.*

Moricaud, e, adj. fam., سياهچه *siāhtchè*, a.-t.; قره ياغز *qara ïāghyz*, اسمر چهره لو *esmer tchehrèlu.*

Morigéner, v. a. fam., ادب تاديب ا اوكرتمك *edeb eugretmek*, *tèédīb it*, تعزير ا *ta'zīr it*, تربيه ا *terbïè it*, a.-t.

Morille, s. f., بر نوع منطر *bir nev'y manthar*, t.

Moringa, s. m., arbre, بر نوع اغاج *bir nev'y aghādj.*

Morion, s. m., بر نوع طولغه *bir nev'y thoulgha*, t.

Morne, adj. com., قساوتلو *qaçāvetlu*, a.-t.; مكدّر *mukedder*, مغموم *maghmoum*, منقبض *munqabyz*, a. — Il a l'air morne, سيماسنده اثار كدر وانقباض بديداردر *símācindè açāri keder u inqybāz bedídārdur*. — Un temps morne, قپانق وصقنديلو هوا *qapānyq vè syqyntílu havā*. — Morne, s. m., t. de marine, montagne ronde élevée sur une pointe de terre en forme de cap, طاغ بورني اوزرنده اولان يوكسك ومدوّر دپه *dhāgh bournou uzerindè olān ïuksek vè mudevver tepè*.

Morose, adj. com., يكاز *ïañāz*, تتيز *titíz*, تاسه‌لو *tāçalu*, چپره‌شك خويلو *tchaprachik khouïlu*, t.; شريس *cherís*, a.

Morosité, s. f., تاسه *tāça*, يكازلق *ïañāzlyq*, چپره‌شك خويلولق *tchaprachik khouïlulyq*, t.; شراسة *cherācet*, a.

Morpion, s. m., terme bas, sorte de vermine, قاسق بتي *qācyq biti*, t. — de mer, coquillage, بر نوع قبوقلي بوجك *bir nev'y qabouqli beudjek*.

Mors, s. m., كم *guem*, اويان كمي *ouïān guemi*, t.; لجام *lidjām*, شكيمه *chekímè*, a. — Prendre le mors aux dents, en parlant d'un cheval, كمني آزي‌يه آلمق *guemini ázouïè álmaq*. — Le cheval a pris le mors aux dents, آت كمني آزي‌يه آلدي - چالدي *át guemini ázouïè áldi, tchāldi*.

Morsure, s. f., action de mordre, اصرش *ycyrich*, اصرمه *ycyrma*. — Plaie faite en mordant, اصريق نشاني *ycyríq nichāni*. — Morsure de puce, پيره اصريغي نشاني *pírè ycyríghy nichāni*, t.

Mort, s. f., cessation de la vie, اولم *eulum*, t.; وفات *vefāt*, موت *mevt*, اجل *edjel*, a.; مرك *merk*, p. — Mort naturelle, موت طبيعي *mevti thabí'y*, حلول اجل ايله اولان موت *houlouli edjel ilè olān mevt*. — subite, موت ناكهاني *mevti nāguiehāni*. — prématurée, موت بيوقت *mevti bívaqyt*. — Affronter, braver la mort, موتي استحقارا *mevti istyhqār it*. — Être entre la vie et la mort, بين الحيات والممات او *beïn el-haïāt vel-memāt ol*. — Condamner à mort, قتله حكم ا *qatlè hukm it*. — Digne de mort, قتله مستحق *qatlè mustehaqq*. — Mettre à mort, اولدرمك *euldurmek*, قتل ا *qatl it*. — Être malade à la mort, مرض موت ايله خسته او *marazy mevt ilè khasta ol*. — En vouloir à la mort à quelqu'un, بر كمسنه‌نك جاننه قصد ا *bir kimesnènuñ djāninè qast it*. — Mort civile, privation des droits de citoyen, موت من جهة الامور الدنيا *mevti min djehetil-oumour ud-dunïā*. — Mort-aux-rats, drogue pour détruire les rats, صچان اوتي *sytchān otou*.

Mort, s. m., qui est mort, اولو *eulu*, اولمش كمسنه *eulmuch kimesnè*, t.; ميت *meït*, pl. a. اموات *emvāt*. — Il est mort, اولدي *euldu*, وفات ايتدي *vefāt itti*. — Les morts, اولولر *eulular*.

Mort, e, adj., اولمش *eulmuch*, اولن *eulen*, t.; متوفی *muteveffa*, a.; مرد *murd*, مرده *murdè*, p.

Mortadelle, s. f., ارى سجوق *iri sodjouq*, t.

Mortaise, s. f., كرتك *kertik*, چندك *tchendik*, t.

Mortalité, s. f., condition de ce qui est mortel, اولمكلك *eulmeklik*, اولجكلك *euledjeklik*, موتلك *mevtlik*, a.-t.; فنا *fenā*, a. — Maladie qui emporte un grand nombre d'individus, قيرغين *qïrghïn*, موت جارف *mevti djārif*, موت عموم *mevti 'oumoum*, موتان *mevtān*.—La peste, خسته‌لق جرجاق *ioumourdjāq*, t.; *khastalyq*, p.-t.; وبا *vebā*, a.— La mortalité se mit dans les troupes, عسكر ايچنده قيرغين دوشدى *'asker itchindè qïrghïn duchtu*. — Mortalité sur les bestiaux, سواف *sevāf*, *suvāf*.

Mortel, le, adj., qui est sujet à la mort, اولجك *euledjek*, اوليجى *eulïdji*, t.; اولومه تابع *eulumè tābi'*, t.-a.; فانى *fāni*, هالك *hālik*. — Les mortels, بنى آدم *beni âdem*, آدميان *âdemïān*, t.-p. — Tous les hommes sont mortels, بنى آدمك جملەسى هالك وفانيدر *beni âdemuñ djumlèsi hālik u fānïdur*. — adj., qui cause la mort, قاتل *qātil*, مهلك *muhlik*, a.; اولدرجى *eulduridji*, t.; ميت *mumït*, p. — Maladie mortelle, مرض مهلك *marazy muhlik*. — Péché mortel, بيوك كناه *buïuk gunāh*, au pl. كبائر اوزار *kebāïri evzār*, كبائر *kebāïr*. — Haine mortelle, بغض شديد *boughzy chedïd*. — Froid mortel, برد شديد *berdi chedïd*. — Ennemi —, جان دشمنى *djān duchmeni*.

Mortellement, adv., à mort, اولەجك مرتبەده *eulèdjek mertebèdè*, مهلكا *muhliken*, a. — Il est mortellement malade, مرض مهلك ايله خستەدر *marazy muhlik ilè khastadur*. — Pécher mortellement, بيوك كناه ايشلمك *buïuk gunāh ichlemek*. — Excessivement, پك *pek*, چوق *tchoq*, بغايت *beghāïet*. — Haïr mortellement, على وجه الافراط بغض و عداوت ايتمك *'ala vedjh ul-ifrāth boughz u'adāvet it*.

* Morte-paye, s. f. Voy. Paye.

Morte-saison, s. f., كساد وقتى *keçād vaqti*, a.-t.; ايام كساد *eïāmi keçād*, a.

Mortier, s. m., vase pour piler, هاون *hāven*, vulg. هوان *havān*, ديبك - دبك *dibek*, t.—Mortier de fonte, دوكمه هوان *deukmè havān*. — de marbre, مرمر هاون *mermer hāven*. — Pièce d'artillerie à lancer les bombes, هاون *hāven*. — Batterie de mortiers, ديزلمش هاونلر صره‌سى *dïzilmich hāvenler syraci*. — Chaux détrempée avec du sable, بالچق صوى بالچغى *bāltchyq syvā bāltchyghy*, خرج *khardj*.—Mortier de terre et de paille, صمانلو بالچق *samānlu bāltchyq*, t.

Mortifère, adj. com., قتال *qattāl*.—Poison mortifère, سم قتال *summi qattāl*.

Mortifiant, e, adj., الم ويرن

elem vïren, تكديرايدن *tektïr iden,* a.-t.; اليم *elïm,* a.

Mortification, s. f., du corps, des sens, رياضة *rïazet,* كسر نفس *kesri nefs,* مشاقة *muchāddet,* pl. a. مشاقات *muchāddāt,* اماتة النفس *emātet un-nefs.* — Déplaisir, الم *elem,* pl. a. آلام *alām,* غم *gham,* تكدير *tektïr.* — Affront, تحقير *tahqïr,* pl. a. تحقيرات *tahqïrāt.* — En t. de chirurgie, mortification des chairs, موات اللحوم *mevāt ul-louhoum.*

Mortifier, v. a., de la viande, la rendre plus tendre, اتى يومشاتمق *eti ïoumchātmaq.* — Se mortifier, en parlant de la viande, يومشامق *ïoumouchāmaq,* t. — Donner du chagrin, انجيتمك *indjïtmek,* تكدير ا *tektïr it.* — Humilier, faire un affront, اوتاندرمق *outāndurmaq,* تحقير *tahqïr, tezlïl it.* — Mortifier son corps, تشديد بدن ا *techdïdi beden it,* نفسني ضبط ا *nefsini zabth it,* كسر نفس ا *kesri nefs it,* رياضة ا *rïazet it,* a.-t. — Mortifié, e, كدرلنمش *kederlenmich,* تكدير اولمش *tektïr olmuch,* متألم *mutéellim.*

Mort-ivre, adj. m., مست لا يعقل *mesti lā ïou'aql,* p.-a.

Mortuaire, adj. com., اولويه ميتة مخصوص *euluïè makhsous;* ميتي متعلق *meïtè mute'allyq,* a.-t.; ميتي *meïtïi,* a. — Maison mortuaire, ميتك اوى *meïituñ evi.* — Drap —, جنازه اورتوسى *djenāzè eurtuçu.*

Morue, s. fém., poisson, باقله *bāqla,* مورنه بالغى *morona bālyghy.*

Morve, s. f., humeur qui sort des narines, سموك - سمك *sumuk.* — Maladie contagieuse des chevaux, سموك آقمه *sumuk āqma,* t.

Morveau, s. m., سموك پارچه سى *sumuk pārtchaci,* t.

Morveux, se, adj., سموكلو *sumuklu,* t. — Enfant morveux, بورونى سموكلو بر چوجوق *bourounou sumuklu bir tchodjouq.* — Attaqué de la morve, سموك آقمه سى اولان آت *sumuk āqmaci olān āt.* — Au fig., fam., petit enfant, بغنه جق *baghanadjyq.*

Mosaïque, s. fém., رنكاميز خرده طاشلر ايله ايشلمه نسنه *renguiāmïz khourdè thāchlar ilè ichlemè nesnè.*

Mosaïque, adj. com., qui vient de Moïse, موسوى *mouçavïi,* a. — La loi mosaïque, شريعت موسويه *cherï'ati mouçavïiè.*

Moscateline, s. f., herbe au musc, ou herbe musquée, مسك اوتى *misk oti,* t.

Moscou, ville de Moscovie, موسقو شهرى *mosqov chehri.*

Moscouade, s. f., خام شكر *khām cheker,* t.

Moscovie, province de Russie, مسقو ولايتى *mosqov vilāïeti.*

Moscovite, adj. com., مسقو *mosqov,* موسقولو *mosqovlu.*

Mosquée, s. f., جامع *djāmi',* pl. a. جوامع *djeçāmi'.*

Mosul, ville d'Asie, موصل *mouçoul.*

Mot, s. m., سوز *seuz,* t.; كلمه لغة *kelimè,* pl. a. كلمات *kelimāt,*

loghat, لغط *lafz*, pl. الفاظ *elfāz*, سخن *sakhoun, soukhan*.—Un petit mot, سوزجك *seuzdjik*, سوزجكلر *seuzdjiguyz*. — Mot français, لفظ فرانساوی *lafzy frānçāvi*.—grossier, لفظ قبا سوز *qabā seuz*. — barbare, لفظ غلیظ *lafzy ghalīz*. — obscène, لفظ فاحش *lafzy fāhich*.—ambigu, لفظ مبهم *lafzy mubhem*.—qui n'est plus d'usage, لفظ مستعمل اولمیان *musta'mel olmaïān lafz*. — Ne dire mot, اغز آچمامق *aghyz âtchmāmaq*, لفظ واحد تنفوّه ایتمامك *lafzi vāhid tefevvuh itmemek*. — Lâcher un mot, بر سوز قاچرمق *bir seuz qâtchurmaq*. — Mot consacré, لفظ مخصوص *lafzi makhsous*, au pl. الفاظ مخصوصه *elfāzi makhsoucé*. — Mot pour rire, كولدره جك صحبت *guldurédjek sohbet*. — Sentence, apophthegme, قول *qavl*, pl. اقوال *aqvāl*. — Bon mot, trait vif et plaisant, مضمون نكته *mazmoun, nuktè*, pl. نكات *nukiāt*; لطیفه *latīfè*, pl. لطایف *latāïf*. — Mot fin, qui donne à penser, ایچ یوزلو كلام *ich iuzlu kelām*. — profond, درین كلام *derīn kelām*. — Le mot d'ordre, t. de guerre, شعار كلمهٔ معهوده *chi'ār, kelimèï ma'houdè*. — Donner ce mot, شعاری سپارش ا *chi'āri sipārich it*. — En un mot, bref, خلاصهٔ كلام *khoulāçèï kelām*, القصّه *el-qyssa*. — Mot à mot, لفظاً بلفظ *lafzan bi-lafzin*. — Traduire mot à mot, لفظاً بلفظ ترجمه ا *djemè it*. — Jeu de mots, جناس *djinās*, تجنیس *tedjnīs*.

Moteur, trice, s., qui met en mouvement, قملدادیجی *qymildādidji*, دپرديجي *tepredidji*, t. — محرّك *mouharrik*, تحریك بادئ *bādii tahrīk*, a. — Force motrice, قوّهٔ محرّكه *qouvveti mouharrikè*. — Au fig., cause, آلت التحریك *âlet ut-tahrīk*, سایق *sāïq*. — Le moteur principal de la sédition, فتنه‌نك سایق اصلیسی *fit-nènuñ sāïqy aslici*.

Motif, s. m., سبب *sebeb*, pl. a. اسباب *esbāb*; بادی *bādi*, pl. بوادی *bevādi*; موجب *moudjib*, وسیله *vecīlè*, pl. وسایل *veçāïl*. — Bon motif, سبب معقول *sebebi ma'qoul*. — Mauvais —, سبب نا معقول *sebebi nā ma'qoul*. — Puissant —, سبب قوی *sebebi qavi*. — Sans motif, سببسز *sebebsyz*, بلا موجب *bilā moudjib*.

Motion, s. f., proposition faite dans une assemblée, عرض *'arz*, رأی *rëi*, رأی معروض *rëi ma'rouz*, pl. a. آراء معروضه *drāï ma'rouzè*. — Faire une motion pour..., برماده ایچون بر رأی ا *bir māddè itchoun bir rëi it*. — Délibérer sur la motion, عرض اولنمش رأی اوزرینه مشورت ا *'arz olounmich rëi uzerinè mechveret it*. — Action de mouvoir, دپرنش *teprenich*, حركت *hareket*. — Voyelle dans l'écriture arabe, حركت *hareket*, pl. حركات *harekiāt*.

Motiver, v. a., سببنی سویلمك *sebebini seuïlemek*, سببی بیان

ايلمك *sebebi beïān eïlemek*, بيان سبب ا *beïāni sebeb it*, علت بيان ا *'yllet beïān it*.

Motte, s. f., de terre, كسك *kecek*, t.; سقط *syqth*, مدرة *mederet*, pl. a. مدر *meder*. — Tertre, butte, دپه *tepè*. — Terre qui tient aux racines des arbres, اغاج كوكيله چيقان طپراق *aghādj keukîlè tchîqān thoprāq*.

Motter (Se), v. pr., دپه آردندن كزلنمك *tepè ārdindan guyzlenmek*, t.

Motus! interj. fam., سوس *sous*, سوس اول *sous ol*, t.

Mou, s. m., poumon de veau ou d'agneau, قوزى - يا بوزاغيدن آق جكر *qouzou, ïā bouzāghoudan āq djïguer*. — Bouillon de mou de veau, بوزاغى جكرى چورباسى *bouzāghou djegueri tchorbāci*.

Mou, Molle, adj., يومشق ملايم *ïoumouchaq, ïoumchaq*, t.; *mulāïm*, a.; نرم *nerm*, p. — Des poires molles, يومشق ارمود *ïoumouchaq armoud*. — Sans vigueur, كوشك قوتسز *guevchek*, t.; *qouvvetsyz*, ملايم *mulāïm*. — C'est un homme mou, كوشك بر آدمدر *guevchek bir ādemdur*. — Le temps est mou, هوا كوشكدر *havā guevchektur*. — Devenir mou, يومشامق *ïoumchānmaq*.

Mouchard, s. m., et Mouche, s. f., espion, جاسوس *djāçous*, vulg. جاشد *tchāchid*, pl. a. جواسيس *djevācîs*.

Moucharder, v. neut. et act., جاسوسلق ا *djāçouslyq it*, a.-t.

Mouche, s. f., insecte, سكك قره سكك *qarā siñek*, t.; ذباب *zubāb*, pl. a. اذبه *ezibbè*; مكس *megues*, p. — Mouche à miel, آرو *árou*, آرى *árî*. — luisante, يلدز شبتاب قوردى *ïldyz qourdi*, *chebtāb*. — cantharide, قودوز بوجكى *qoudouz beudjegui*. — Au fig., prendre la mouche, se piquer, se fâcher de peu de chose, سبسز طارلمق *sebebsyz thārilmāq*. — Faire d'une mouche un éléphant, بر حبه يى قبه ا *bir habbèï qoubbè it*.

Moucher, v. a., بورنى سلمك *bourouni silmek*, t. — Mouchez cet enfant, بو چوجوغك بورننى سل *bou tchodjoughuñ bourounini sil*. — la chandelle, - آلمق موم بورننى *moum bourounini ālmaq*, كسمك *kesmek*, مومك فتيلنى آلمق *moumuñ fitîlini ālmaq*. — Mouchez cette chandelle, بو مومك فتيلنى آل *bou moumuñ fitîlini āl*. — Se moucher, v. pron., بورننى سلمك *bourounini silmek*, سومرمك - سمرمك *sumurmek*, سمكورمك *sumkurmek*, t.; تمخط - تنخم ا *tamakhkhouth*, *tenakhkhoum it*, a.-t. — Mouchez-vous, بورنكى سل *bourouniñi sil*.

Moucheron, s. m., petite mouche, سكجك *siñedjik*. — Lumignon d'une chandelle ou d'une bougie qui brûle, يانان فتيلك اوجى - بورنى *ïanān fitîluñ oudjou, bourounou*.

Moucheté, e, adj., بنكلو *beneklu*, الا *alā*, الاجه *alādja*, t.; منقط *mounaqqath*, a.

Moucheter, v. a., faire de petites marques rondes, - بكلمك

بنكلمك *beñeklemek*, بنكلر اورمق *benekler ourmaq*. — Faire de petits trous sur une étoffe, اوفاق دليكلر آچمق *oufāq delīkler âtchmaq*, t.

Mouchettes, s. f. pl., موم مقاصّى *moum maqāssy*, t.; مقراض شمع *myqrāzy chem'*, a.

Moucheture, s. f., بنكلر ايله دوناتمه *benekler ilè donātma*, t.; نقش نقط *naqchi nouqath*, a.

Moucheur, s. m., موم فتيلى آليجى *moum fitīli âlīdji*, t.

Mouchoir, s. m., pour se moucher, ياغلق *ïāghlyq*, مقرمه *maqrama*, vulg. *mahrama*, t.; منديل *mandīl*, pl. a. مناديل *menādīl*, ال مقرمه‌سى *el maqramaci*. — Pour essuyer la sueur, سلجك *siledjek*, يوز سلجك *ïuz siledjek*, دستمال *destumāl*. — de poche, جيب مقرمه‌سى *djīb marqramaci*. — des Indes, هندكارى مقرمه *hindkiāri maqrama*.

Mouchure, s. f., de chandelle, فتيل كسنتيسى *fitīl kecintīci*, t.

Moudre, v. a., اوكتمك *euïutmek*, t.; طحن ا *thahn it*, a.-t. — Moulu, e, اوكودلمش *eugudilmich*, مطحون *mathhoun*, a. — de coups, پره‌لو *berèlu*. — Or moulu, التون خرده‌سى *altoun khourdèci*. — Réduit en très-petites parties, ازلمش *ezylmich*.

Moue, s. f., اكشى يوز - چهره *ekchi ïuz*, *tchehrè*. — Faire la —, اكشى يوز ا *ekchi ïuz it*, چهره ا *tchehrè it*, t.

Mouette, s. f., بر جنس دكز قوشى *bir djins deñyz qouchi*, t.

Moufette, s. f., exhalaison pernicieuse, يرامز بوغ *ïarāmaz bogh*, t.; بخار ردىّ *boukhāri redïi*, pl. a. ابخرهٔ رديّه *abkharèï redïiè*.

Mouflard, e, ou Moufle, s. fam., شيشكين يكاقلو *chīchkīn ïañāqlu*. — Moufle, assemblage de poulies, چفته‌لو مقره *tchiftèlu maqara*, t.

Mouillage, s. m., دمراته‌جق ير *demir atadjaq ïer*, كمى يتاغى *guemi ïatāghy*, t.; مرسى *mersa*, pl. a. مراسى *merāci*.

Mouillé-bouche, s. f., صولو ارمود *soulu armoud*, t.

Mouiller, v. a., tremper, humecter, اصلامق *islāmaq*, اصلاتمق *islātmaq*, يشارتمق *ïachārtmaq*, t.; ياش - ترطيب - تبليل ا *ïāch*, *terthīb*, *teblīl it*, a.-t. — Mouiller une chose dans l'eau, بر شيئ صوده اصلتمق *bir cheïi souda islatmaq*. — v. n., jeter l'ancre, دمر - لنكر آتمق - براقمق *demir*, *lenguer âtmaq*, *brāqmaq*. — En t. de gram., mouiller le double ll, اشمام اللام المشدّدا *ichmām ul-lām el-muchedded it*. — Se mouiller, v. pron., اصلانمق *islānmaq*, ياش او *ïāch ol*, t.; نمكين او *nemguin ol*, p.-t. — Mouillé, e, adj., humecté, اصلانمش *islānmich*, ياش *ïāch*, اصلاق *islāq*. — Tout mouillé, يم ياش *ïem ïāch*. — Qui a jeté l'ancre, دمر اوزرنده طورمش *demir uzerindè dhourmich*, دمرى براقمش *demiri brāqmich*.

Mouillette, s. f., انجه اكمك پارچه‌سى - دلمى *indjè ekmek pārtchaci*, *dilimi*, t.

Mouillure, s. f., اصلايش *islāïch*,

t.; تبليل *teblīl*, a. — Mouillure du papier avant l'impression, كاغدك قبل الطبع تبليلى *kiāghydun qabl uth-thab' teblīlī*.

Moulage, s. m., action de mouler, de jeter en moule, قالبه دوكمه *qāliba deukmè*, قالبه افراغ *qāliba ifrāgh*, t. Voy. Mouler.

Moule, s. m., forme, قالب *qālib, qoloub*, pl. a. قوالب *qavālib*. — Jeter en moule, قالبه دوكمك *qāliba deukmek*. — Moule à balles, قورشون دوكه جك قالب *qourchoun dukèdjek qālib*. — Fait au moule, قالبه دوكلمش *qāliba deukulmich*. — Se former au moule de quelqu'un, كندو نفسنى ديكركمسنه‌نك قالبنه اوبدرمق *guendu nefsini dīguer kimesnènuñ qālibinè ouïdourmaq*.

Moule, s. f., coquillage de forme oblongue, مديه *midïè, midïa*, t.

Mouler, v. a., jeter en moule, قالبه دوكمك *qāliba deukmek*, قالبه افراغ *qāliba ifrāgh it*, افراغ قالب *ifrāghi qālib it*. — Mouler de la chandelle, مومى قالبه دوكمك *moumi qāliba deukmek*. — Mouler une statue, un bas-relief, etc., leur appliquer du plâtre pour en prendre la forme, قالبنى چيقارمق ـ آلمق *qālibini tchyqārmaq, ālmaq*. — Mouler, mesurer du bois, اودونى اولچمك *odouni eultchemek*, اوطونى اولچيه‌رك اورمق *odhouni eultchuïè ourmaq*. — Moulé, e, قالبه دوكلمش *qāliba deukulmich*, افراغ اولنمش *ifrāgh olounmich*. — En parlant de lettres moulées, imprimées, بصلمش *basylmich*, مطبوع *mathbou'*. — Se mouler sur quelqu'un. Voy. Moule.

Moulette, s. f., petit coquillage, اوفاجق بر صدف *oufādjyq bir sadef*, t.

Mouleur, s. masc., ouvrier qui moule des ouvrages de sculpture, قالب چيقاريجى *qālib tchïqārïdjī*. — Mouleur de bois, officier qui vérifie la mesure du bois, اوطونك اولچيسنه باقن *odhounuñ eultchucinè bāqan*.

Moulin, s. m., دكرمن *deguirmen*, t.; طاحونة *thāhounet*, pl. a. طواحين *thavāhīn*; اسياب *acïāb*, p. — à vent, يل دكرمنى *ïel deguirmeni*. — à eau, صو دكرمنى *sou deguirmeni*. — à bras, ال دكرمنى *el deguirmeni*. — Autres machines du genre des moulins, چرخ *tcharkh*. — Moulin à huile, زيتون ياغى چرخى ـ دكرمنى *zeïtoun ïāghy tcharkhi, deïrmeni*. — à papier, كاغد چرخى *kiāghyd tcharkhy*, كاغد دكرمنى *kiāghyd deïrmeni*. — à café, قهوه چرخى *qahvè tcharkhy*, قهوه دكرمنى *qahvè deïrmeni*.

Moulinage, s. m., دكرمن ايله اپك ايشلمه‌سى *deïrmen ilè ipek ichlemèci*, t.

Mouliné, e, adj., قورد يكلو *qourd ïeniklu*, t.

Mouliner, v. a., préparer la soie en la faisant passer au moulin, ايپكى دكرمندن كچورمك *ipegui deïrmenden guetchurmek*, t.

Moulinet, s. m., tourniquet appliqué à la plupart des machines pour enlever les fardeaux, بر نوع بوجورغات *bir nev'y boudjourghāt*. — Treuil, يوك قالدره‌جق آلت

ïuk qālduradjaq âlet. — Machine pour travailler la monnaie, سكه چرخی *sikkè tcharkhy*, etc.

Moulu, e, adj. et part. de Moudre. Voy. Moudre. — de coups, بره‌لو *berèlu*, t.

Moulure, s. f., هیئة بنانك بر زینتی *heïeti binānuñ bir zīneti*, a.-t.

Mourant, e, adj., qui se meurt, اولن *eulen*, اولیجی *eulīdji*, اولومجل *eulumdjil*, t.; مایت *māït*, ناسم *nācim*, مشرف الموت *muchrif ul-mevt*, a. — Languissant, ضعیف *za'īf*, زبون *zeboun*. — Yeux mourants, ou languissants et passionnés, مخمور کوز *makhmour gueuz*.

Mourir, v. n., cesser de vivre, d'exister, اولمك *eulmek*, t.; وفات ا *vefāt it*, فوت او *fevt ol*, رحلت - انتقال ا *rihlet*, *intyqāl it*, a.-t.; تسلیم روح - جان ا *teslīmi rouh*, *djān it*, مرد او *murd ol*. — Mourir de mort naturelle, اجلیله اولمك *edjelilè eulmek*, موت طبیعی ایله وفات ا *mevti thabī'y ilè vefāt it*. — de maladie, بر مرض سببیله وفات ا *bir maraz sebebilè vefāt it*, خسته‌لکدن اولمك *khastalikten eulmek*. — de vieillesse, غلبهٔ پیری و شیخوخت تقریبیله وفات ا *ghalebèï pīri vè cheïkhoukhat taqrībilè vefāt it*. — Mourir en combattant, دوشمك *duchmek*. — pour la foi, شهید او *chehīd ol*. — subitement, فجاءةً وفات ا *fedjāeten vefāt it*. — de mort violente, موت شدید ایله وفات ا *mevti chedīd ilè vefāt it*. — de faim, آجلقدن اولمك *âdjlyqtan eulmek*. — de chagrin, کدردن اولمك *kederden eulmek*. — On dit par exagération : Je meurs de soif, صوسزلقدن اولیورم *soucyzlyqten eulieurum*. — Faire mourir, اولدرمك *euldurmek*, قتل ا *qatl it*. — Mourir, en parlant des animaux, کبرمك *guebermek*, اولمك *eulmek*. — des arbres, des plantes, اولمك *eulmek*, تلف او *telef ol*. — des choses morales, یوق او *ïoq ol*, اولمك *eulmek*, انعدام - فنا بولمق *in'ydām*, *fenā boulmaq*. — en parlant du feu, سونمك *seunmek*, منطفی او *munthafi ol*. — Se mourir, اولومه یاقلشمق *eulumè ïāqlachmaq*, اولوم وقتنه چاتمق *eulum vaqtinè tchātmaq*. — Mort, e, اولمش *eulmuch*. — Il est mort, اولدی *euldu*, میّتدر *meïttur*. — Chair morte, لحم میّت *lahmi meïit*, اولو ات *eulu et*. — Eau morte, طورغون صو *dhourghoun sou*. — Saison morte. Voy. Morte-saison.

Mouron, ou Anagallis, s. m., plante, سچان قولاغی *sitchān qoulāghy*, t.; اناغالیس *anāghālīs*, a. — Sorte de lézard jaune, بر نوع صاری کلر *bir nev'y sāri keler*.

Mousquet, s. m., تفنك *tufenk*, اسکی زمان تفنکی *eski zemān tufengui*, t.

Mousquetade, s. f. On dit mieux Mousqueterie. Voy. ce mot.

Mousquetaire, s. m., تفنکجی *tufenkdji*, اسکی زمان تفنکجیسی *eski zemān tufenkdjīci*, t.

Mousqueterie, s. f., بر اوغوردن اتیلان تفنك قورشونی یایلمی *bir*

oghourdan ātīlān tufenk qourchounou ïāïlimi, t.

Mousqueton, s. m., بورو اغزلو تفنك *bourou aghyzlu tufenk*, آلای بوزان *ālāï bozān*, t.

Mousse, s. f., plante, يصول - يوصول *ïouçoul*, usité يوصن - يوصون *ïoçoun*, t. — Mousse de chêne, ميشه اغاجی يوصونی *mïchè aghādji ïoçounou*. — Écume, كوپك - كپوك *keupuk*.

Mousse, s. masc., petit matelot, مچو *mitcho*, t.

Mousseline, s. f., دلبند *dulbend*, t. — Mousseline brodée, ايشلنمش دلبند *ichlenmich dulbend*. — rayée, چيبوقلو دلبند *tchïbouqlu dulbend*.

Mousser, v. n., en parlant des liquides, كوپرمك *keupurmek*, كوپكلنمك *keupuklemek*, كوپكلنمك *keupuklenmek*, كوپك ا *keupuk it*, t.; تزبد ا *tezebbud it*. — Faire mousser, كوپكلتمك *keupukletmek*. — Au fig., faire mousser, exagérer, بيوتمك *buïutmek*, ابشی قبارتمق *ichi qabārtmaq*.

Mousseron, s. m., صاری منطر *sāri manthar*, منطرجق *manthardjyq*, t.

Mousseux, se, adj., كوپكلو *keupuklu*, كپوكلنور *keupuklenur*, كوپكليجی *keupukleïdji*, t.; كثير الزبد *kecïr uz-zubd*, a.

Mousson, s. f., موسم يلی *mevsim ïeli*, a.-t.; رياح الموسم *rïāh ul-mevsim*, a. — Les moussons, pl. t. موسم يللری *mevsim ïelleri*. — Attendre la mousson, رياحی موسمه مترقب اول *rïāhi mevsimè muteraqqyb ol*.

Moussu, e, adj., يوصونلو - يوصونلی *ïoçounlu*, t. — Pierre moussue, طاش يوصونلو *ïoçounlu thāch*.

Moustache, s. f., بيق *bïyq*, t.; شارب *chārib*, pl. a. شوارب *chavārib*.

Moustique, s. f., cousin, بر نوع سوری سك *bir nev'y sivri sïnek*, t.

Moustiquaire, s. f. Voy. Cousinière.

Mout, s. m., vin doux qui n'a point bouilli, شيره *chïrè*. — cuit, پكمز *pekmez*, vulg. *petmez*, t.

Moutard, s. m., t. pop., jeune garçon, اوغلانجق *oghlāndjyq*, t.

Moutarde, s. f., composition de graine de moutarde, خردل *khardal*, خرطال *khardhāl*. — La plante qui produit le sénevé, خردل نباتی *khardal nebāti*. — La graine de moutarde, خردل تخمی - دانه‌سی *khardal tokhoumi, dānèci*, t. — Au fig., s'amuser à la moutarde, perdre du temps, زمانی ياوقلمق *zemāni ïāvouqoulmaq*. — La moutarde lui monte au nez, il se fâche, طارلور *dhārilur*.

Moutardier, s. m., vase pour mettre la moutarde, خردللق *khardallyq*, خردلدان *khardaldān*. — Qui vend de la moutarde, خردلجی *khardaldji*, t.

Mouton, s. m., animal, قويون - غنم *ghanem*, pl. a. اغنام *aghnām*. — Troupeau de moutons, قويون سوريسی *qoïoun surusi*. — Viande de mouton, قويون اتی *qoïoun eti*. — Gigot de —, قويون بودی *qoïoun*

boudi. — Peau de mouton préparée, قيون دريسى *qoïoun derïci.* — Prov., revenons à nos moutons, reprenons notre discours, صددمزه كلهلم *sadedumuzè guelèlum*, سوزمزه دونهلم *seuzumuzè deunèlum.* — Mouton, billot pour enfoncer les pieux, طوقماق *thoqmāq.* — Moutons, vagues blanches qui s'élèvent sur la mer, بياض دكز *beïāz deñyz* دالغهلرى *dālghaleri.*

MOUTONNER, v. a., friser les cheveux comme la laine d'un mouton, قورتمق *qyvritmaq*, كورمق *guivrimaq*, قيورجقلتمق *qyvridjyqlatmaq*, t. — v. n., en parlant de la mer ou d'une rivière dont les eaux commencent à s'agiter, دالغهلنمق *dālghalanmaq*, دريا قوزيلرى *derïā qouzouleri* ديرنمكه باشلمق *teprenmeguiè bāchlamaq.*

MOUTONNIER, ÈRE, adj., قيون كبى اويوب سورينور *qoïoun guibi oïoup surïnur*, t.

MOUTURE, s. f., action de moudre du blé, اوكتمه *ugutmè.* — Salaire du meunier, دكرمن حقى *deïrmen haqqy*, t.; طحنيه *thahnïïè*, a. — Prov., tirer d'un sac deux moutures, tirer double profit d'une affaire, بر قوزيدن ايكى درى آلمق *bir qouzoudan iki deri ālmaq.*

MOUVANCE, s. f., تابعيت *tābi'ïiet*, a.

MOUVANT, E, adj., ديرديجى *tepredïdji*, قملدايجى *qymildāïdji*, t.; محرك *mouharrik*, a. — Force mouvante, قوة محركه *qouvveti mouharrikè.* — Instrument qui augmente cette force, آلت محركه *āleti mouharrikè.* — Terre mouvante, dont le fond n'est pas stable, آقيجى طپراق *āqydji thoprāq.* — Sables mouvants, آقيجى قوم *āqydji qoum.* — En parlant d'une terre qui relève d'un fief, تابع *tabi'*, pl. توابع *tevābi'*, ملحق *mulhaq*, pl. a. ملحقات *mulhaqāt.*

MOUVEMENT, s. m., transport d'un lieu dans un autre, ديرنش *teprenich*, اوينايش *oïnāïch*, t.; حركت *hareket*, pl. a. حركات *harekiāt.* — Mouvement rapide, حركت سريعه *hareketi sarï'a.* — lent, حركت بطيّه *hareketi bathïïa.* — violent, حركت شديده *hareketi chedïdè.* — circulaire, حركت دوريه *hareketi devrïïè.* — perpétuel, حركت دائمه *hareketi dāïmè*, دور مدام *devri mudām.* — progressif, حركت تدريجيه *hareketi tedrïdjïïè.* — égal, حركت مستويه *hareketi mustevïïè.* — composé, حركت مركبه *hareketi murekkebè.* — accéléré, حركت مستعجله *hareketi musta'djelè.* — Mouvement des corps célestes, حركت اجرام سما *hareketi edjrāmi semā.* — Les lois du mouvement, شروط و قواعد حركت *chourouth u qavā'ydi hareket.* — Mettre en mouvement, communiquer le mouvement, تحريك ا *tahrïk it*, حركته كتورمك *harekètè gueturmek.* — Se mettre en mouvement, حركته كلمك *harekètè guelmek.* — Les mouvements

vitaux, حركات حيوانيه *harekiāti haïvānīiè*. — Le mouvement, la marche d'une armée, عسكرك حركتى-يوريشى *'askeruñ hareketi, iurîchi*. — Mouvements, changements ou mutations dans l'administration civile ou militaire, تبدّلات *tebeddulāt*, توجيهات *tevdjîhāt*. — Mouvement, agitation de l'âme, طبيعتك دپرنيشى *thabî'atuñ tepreñîchi*, هيجان *heïdjān*. — Doué de mouvement, حركتلو *harekétlu*, ذو الحركت *zul-hareket*. — De son propre mouvement, par sa seule volonté, كندو كندودن *guendu guenduden*, حسن اختيارى - ارادتى ايله *husni ykhtiāri - irādeti ilè*. — Agitation, trouble, fermentation dans les esprits, شورش و آشوب *chourich u âchoub*. — Les ressorts d'une horloge, d'une montre, برساعتك ايچ چرخلرى *bir sā'atuñ itch tcharkhlari*, ساعتك يورومه‌سى *sā'atuñ iurumèci*.

Mouver, v. a., remuer la terre d'un pot, d'une caisse, طپراغى سلكمك *thoprāghy silkmek*, t.

Mouvoir, v. a., donner du mouvement, قملدمق *qymildamaq*, قملدتمق *qymildatmaq*, دپرتمك *tepretmek*, اويناتمق *oïnātmaq*, t.; تحريك ا *tahrîk it*. — Mettre en mouvement, حركته كتورمك *harekètè gueturmek*, a.-t. — Mouvoir une chose de sa place, بر شيئ يرندن اوناتمق - تحريك ا *bir chèïi ïerinden oïnātmaq, tahrîk it*. — Se mouvoir, v. pron., قملدانمق *qymildānmaq*, دپرنمك *teprenmek*, حركته كلمك اوينمق *oïnamaq*, t.; *harekètè guelmek*, متحرّك او *mutehharrik ol*, a.-t.; حركتلنمك *harekétlenmek*, حركت ا *hareket it*, a.-t.

Moyen, s. m., voie, manière, وجه *vedjih*, pl. a. وجوه *vudjouh*, طرز *tharz*, منوال *minvāl*, a.; يول *îol*, چاره *tchārè*. — Ce qui sert pour faire réussir, طريق *tharyq*, pl. طرق *thourouq*, واسطه *vācytha*, pl. وسايط *veçāïth*, وسيله *veçîlè*, pl. وسايل *veçāïl*, سبب *sebeb*, pl. اسباب *esbāb*. — Bon moyen, وسيلهٔ حسنه *vecîlèï hacenè*. — facile, طريق اسهل *tharîqy ishel*. — Trouver le moyen, چاره‌سنى بولمق *tchārècini boulmaq*. — Il n'y a pas moyen de faire cela, بو شيئ ايتمك طريقى يوقدر *bou chèïi itmenuñ tharîqy ïoqtur*. — Pouvoir, faculté de faire une chose, قدرت *qoudret*, اقتدار *yqtidār*. — Je n'en ai pas le moyen, بروجهله اقتدارم يوقدر *bir vedjhilè yqtidārum ïoqtur*. — Au pl., Moyens, facultés pécuniaires, وارلق *vārlyq*, قوّة ماليه *qouvvetè mālïiè*. — Moyens d'existence, اسباب معاش *esbābi me'āch*. — Moyens, capacité, اهليت *ehlïiet*, قابليت *qābilïiet*. — Facultés naturelles, بضاعهٔ قوّت *bezā'aï qouvvet*. — En t. de jurisp., raisons alléguées en faveur d'une demande, علت *'yllet*, pl. a. علل *'ylel*. — Au moyen de..., ايله *ilè*. — Par ce moyen, بو تقريب ايله *bou taqrîb ilè*. —

Au moyen de la lettre envoyée, كوندرلان مكتوب ايله *gueunderilān mektoub ilè.*

Moyen, ne, adj., de médiocre grandeur, اورته *orta*, t.; متوسط *mutevessyth*, متوسط الحال *mutevessyth ul-hāl*, معتدل *mu'tedil*, a. — De taille moyenne, اورته بويلو *orta boïlu.* — De moyen âge, اورته ياشلو متوسط السن *orta ïāchlu, mutevessyth us-sinn.*

Moyennant, prép., تقريب ايله *taqrīb ilè*, ايله *ilè*, واسطه‌سيله *vācythacīlè.* — Moyennant sa parenté, اقربالغى تقريب ايله *aqrabālyghy taqrīb ilè.* — Moyennant la somme de..., شو مقدار اقچه ايله *chou myqtār aqtchè ilè.*

Moyenner, v. a., procurer par son entremise, واسطه‌سيله تحصيل ايتدرمك - آليويرمك *vācythacīlè tahsīl itturmek, ālīvīrmek*, a.-t.

Moyeu, s. m., de roue, دولك *duvlek, dulek*, تكرلكك ايكى دليكى *tekerleguñ iki delīgui.* — Jaune d'œuf, يمرطه صاروسى *ïoumourtha sārouci*, صارمترك *sārimtrek*, t.

Mu, e, adj. et part. du v. mouvoir, قملدانمش *qymildānmich*, t.

Muable, adj. com., حالدن حاله دونر *hālden hālè deuner*, t.; متغير *muteghaïir*, بى قرار *bi qarār*, كثير الانقلاب *kecīr ul-inqylāb*, متحول *mutehavvil*, a. — La volonté de l'homme est muable, انسانك ارادەسى متحول ومتقلبدر *insānuñ īrādèci mutehavvil u muteqallibtur.*

Mucilage, s. m., لعاب *lou'āb*, نباتدن اقان يلمشك نسنه *nebātten aqān ïelmechek nesnè*, t.

Mucilagineux, se, adj., لعابى *lou'ābi*, a.; يلمشك نسنه‌يى اولان نبات *ïelmechek nesnèïi olān nebāt*, t.

Mucosité, s. f., سموكلك *sumukluk*, سموك كبى صو *sumuk gibi sou*, t.; مادّة مخاطيّة *māddeti moukhāthyïet*, a.

Mucus. Voy. Mucosité.

Mue, s. f., changement de plumes, de poils, دوكلمه *deukiulmè*, توى - صاچ دوكلمه‌سى *tuī, sātch deukiulmèci*, قرنصه *qarnaça.* — Temps où arrive la mue, توى دوكلمه‌سى وقتى *tuī deukiulmèci vaqti.* — La mue des vers à soie, ايپك قوردينك صويلمسى *ipek qourdînuñ soïoulmaci.* — Les dépouilles d'un serpent qui mue, ييلان قاوى *ïilān qāvi*, ييلان صويونتيسى *ïilān soïountouçou.* — Changement dans la voix, سسك تغيّر الصوت *seçuñ deïchmèci, teghaïir us-savt.*

Muer, v. n., changer de poil, de plumes, قرنصه‌يه كيرمك *qarnaçaïè guïrmek*, توى - صاچ دوكلمك *tui, sātch deukiulmek, deguichmek.* — En parlant des oiseaux seulement, قوش توينى آتمق *qouch tuïunu átmaq.* — En parlant des serpents, ييلان قاوينى اتمق *ïilān qāvīni átmaq.*

Muet, te, adj., qui ne peut parler, دلسز *dilsyz*, t.; اخرس *akhres*, خرسا *kharsā*, pl. a. خرسان *khour-*

sān, ابكسم *ebkem*, pl. بكمان *bukmān*, بى زبان *bi zebān*. — Muet de naissance, انادن طوغمه دلسز *anāden dhoghma dilsyz*. — Faire le muet, تباكم ا *tebākum it*. — Taciturne, silencieux, اغز آچمز *aghyz âtchmaz*, ابسم *ebsem*. — En t. de de gramm., on appelle muettes les lettres qui ne se prononcent point, حرف ساكت *harfi sākit*, حرف مهموس *harfi mehmous*, au pl. حروف مهموسه *houroufi mehmouce*.

Mufle, s. m., بورن *bouroun*, حيوانك طشره آوردى اوجى *haïvānuñ thachra âvourdi oudjou*, t.; مشفر *mechfer*, *michfer*, pl. a. مشافر *mechāfir*.

Mufle-de-veau, ou Muflier, s. m., plante, بوزاغى بورنى *bouzāghou bournou*, بوزاغى باشى *bouzāghou bāchi*.

Mufti, s. m., chef de la religion mahométane, مفتى شيخ الاسلام *mufti*, *cheïkh ul-islām*, a.

Muge, ou Mugil, s. m., poisson, كفال بالغى *kafāl bālyghy*, ياين كفچه ليز بالغى *ïāïn bālyghy*, *kefchèlïz*.

Mugir, v. n., en parlant des taureaux, des vaches, بوغرمق *boghourmaq*, بوكرمك *beuürmek*. — Crier, en parlant d'un homme dont la voix est trop bruyante, حيقرمق باغرمق *haïqarmaq*, *bāghyrmaq*. — En parlant du bruit que font les flots de la mer, دكز كورولدمك *deñyz gueuruldemck*, t.

Mugissant, e, adj., en parlant des bêtes, بوكرن *beuüuren*, بوكورجى *beugurïdji*, t. — En parlant des personnes, حيقرجى *haïqarïdji*. — Au fig., en parlant de la mer, دكز كورولدين *gueuruldeïen deñyz*.

Mugissement, s. m., cri des taureaux et vaches; بوكرش *beuürich*, بوكورمه *beugurmè*. — de l'homme, باغرمه *bāghyrma*. — des flots, de la mer, طالغه لرك كورلدمه سى *dhālghaleruñ gueuruldemèci*, t.

Muguet, s. m., مايس چيچكى *māïs tchïtchegui*, پيغمبر چيچكى *peïghamber tchïtchegui*, انجو چيچكى *indjou tchïtchegui*, t. — Fig. et fam., galantin, زنپرست *zenperest*, زنپاره *zenpārè*, *zanpāra*, زندوستلك ايدن *zendostlik iden*, p.-t.; طرافتجى *zarāfetdji*, a.-t.

Mugueter, v. n., faire le muguet, زنپارەلك ا *zenpārèlik it*, زندوستلك ا *zendostlik it*, p.-t.

Muid, s. m., mesure pour les liquides, صولو نسنەلرك اولچگى *soulu nesnèleruñ eultchegui*, t.; مدّ *mudd*, vulg. *moutt*, a.

Mulatre, esse, adj., ملس *meles*, مولد *muvelled*, a.

Mulcter, v. a., punir, جزالمق ويرمك *djezācin vïrmek*, a.-t.

Mule, s. f., femelle du mulet, ديشى قاتر *dïchi qātir*, t.; بغلة بغله *baghlè*, pl. a. بغلات *baghlāt*. — Pantoufle, پابوش *pābouch*, كفش *kefch*, p.

Mulet, s. m., animal de somme, engendré d'un cheval et d'une ânesse, قتر - قاتر - قاطر *qātir*, t.;

بغل *bagl*, pl. a. بغال *baghāl*. — Oiseau de race croisée, ایکی صویدن طوغان قوش *iki soïdan dhoghān qouch*. — Poisson, بر جنس دکز بالغی *bir djins deñyz bālyghy*.

Muletier, s. m., قاتیرجی *qātirdji*, t.

Mulon, s. m., توز یغنی *touz ïghyni*, t.

Mulot, s. m., یبان سچانی *ïabān sitchāni*, یر سچانی *ïer sitchāni*, تارلا سچانی *tārlā sitchāni*, t. — Prov., endormir le mulot, amuser un homme pour le tromper, اویدوب آلداتمق *oüïdoup âldātmaq*.

Multiple, adj. com., t. d'arithm., عدد مضروب *'adedi mazroub*, a. — Neuf est multiple de trois, طقوز عددی اوچک عدد مضروبیدر *dhoqouz 'adedi utchuñ 'adedi mazroubïdur*.

Multipliable, adj. com., ممکن الضرب *mumkin uz-zarb*, a.

Multiplicande, s. m., مضروب علیه *mazroub 'aleïhi*, مضروب *mazroub*, a.

Multiplicateur, s. m., مضروب فیه *mazroub fïhi*, مضارب به *mezārib bihi*, a.

Multiplication, s. f., augmentation en nombre, چوغلتمقلیق *tchoghaltmaqlyq*, ارتورمه *ârturma*, t.; تکثیر *teksïr*, تعدّد *te'addud*, تکثّر *tekessur*, a. — La multiplication des êtres, تکثّر موجودات *tekessuri mevdjoudāt*. — Opération d'arithmétique, ضرب *zarb*, تضریب *tazrïb*.

Multiplicité, s. f.; چوقلیق *tchoqlyq*, t.; کثرة *kesret*; وفرة *vefret*, a.

Multiplier, v. a., augmenter une quantité, un nombre, چوغلتمق *tchoghaltmaq*, ارترمق *arturmaq*, تکثیر قات قات ا *qāt qāt it*, t.; توفیر *teksïr, tevfïr it*, a.-t. — v. n., multiplier et se multiplier, augmenter en nombre par la génération, چوغلنمق *tchoghalmaq*, ارتمق *artmaq*, t.; تکثّر نسل وذریّت ا *tekessurit, tekessuri nesl u zurïiet it*. — t. d'arith., multiplier un nombre, ضرب ا *zarb it*.

Multitude, s. f., grand nombre, چوقلق *tchoqlyq*, t.; کثرت *kesret*, وفرت *vefret*, a. — Foule, قلبالق *qalabalyq*, t.; جمع کثیر *djem' kecïr*, ازدحام *yzdihām*. — Multitude innombrable d'hommes, صایسز خلقک چوقلغی *sāïcyz khalqun tchoqlyghy*. — Le peuple, le vulgaire, عوام *'avouām*, عوام الناس *'avouām un-nās*, خلق *khalq*, عامّه *'āmmè*. — L'opinion de la multitude, اعتقاد عامّه *i'tyqādi 'āmmè*.

Municipal, s. m., membre d'une municipalité, بریرك اعیانی - قوجه باشیسی *bir ïerun a'ïāni, qodja bāchïci*. — Juges et officiers municipaux, قضات وضابطان ولایت *qouzāt vè zābythāni vilāïet*, a.

Municipal, e, adj., qui appartient à une municipalité, ولایته دائر - متعلق ولایته *vilāïetè dāïr, mute'allyq, vilāïetè makhsous olān*. — Les lois municipales du pays, ولایته مخصوص اولان

قوانين واحكام *vilaïetè makhsous olān qavānīn u ahkiām.*

Municipalité, s. f., le corps des officiers municipaux, بريرك قوجه باشيلرى اعيانلرى *bir tcheruñ qodja bāchīleri a'ïānleri,* بلدك حكاملرى *beleduñ hukkiāmleri,* اعيان ولايت *a'ïāni vilaïet.* — Circonscription de terrain administrée par des officiers municipaux, ولايت *vilaïet.* — Le ressort de la municipalité, ولايتك ناحيه‌سى *vilaïetuñ nāhïèci.*

Munificence, s. fém., libéralité, جومردلك *djeumerdlik,* t.; كرم *kerem,* سخا *sakhā,* سخاوة *sakhāvet,* سماحة *semāhat,* a.

Munir, v. a., pourvoir du nécessaire, تدارك ايلمك كورمك *tedāruk it, gueurmek,* a.-t.; ويرمك *vīrmek,* t.; تدارك كندرمك *tedāruklendurmek,* تجهيز ايلمك *tedjhīz it,* تجهيز باللوازم ايلمك *tedjhīz bil-levāzym it.* — une place, بر قلعه‌نك مهماتنى كورمك *bir qal'anuñ muhimmātini gueurmek.* — La pourvoir d'artillerie, قلعه‌يى طوب ايله تجهيز ايلمك *qal'aïi thop ilè tedjhīz it.* — Munir une ville de provions de bouche, d'armes, etc., بر بلده‌يى ذخيره وآلات سائره ايله تدارك كندرمك *bir beldèïi zakhīrè vè ālāti sāïrè ilè tedāruklendurmek.* — Se munir, v. pron. — contre le froid, صوقدن صاقلنمق *sovouqtan sāqlanmaq.* — de courage, غيرتلنمك *ghaïretlenmek,* غيرته كلمك *ghaïretè guelmek.* — Prendre avec soi, آلمق *ālmaq,* برابر طوتمق *berāber thoutmaq.* — Se munir d'argent pour le voyage, سفر ايچون اقتضا ايدن اقچه‌يى تهيه وتدارك ايلمك *sefer itchoun yqtyzā iden aqtchèïi tehïiè vu tedāruk it.* — Muni, e, تدارك كلنمش *tedāruklenmich,* متدارك *mutedāruk.*

Munition, s. f., de guerre, سفر مهمّاتى *sefer muhimmāti,* a.-t.; مهمّات سفريه *muhimmāti seferïiè.* — de bouche, ذخيره *zakhyrè,* pl. a. فخاير *zakhāïr.* — Au sing., pain de munition, تعيين اتمكى *ta'ïin etmegui.*

Munitionnaire, s. m., ذخيره‌جى *zakhyrèdji,* نزل اميني *nuzoul emīni,* a.-t.

Muqueux, se, adj., سمكلو سموك وارى صويى اولان *sumuklu, sumuk vāri souïi olān,* t.

Mur, s. m., muraille, ديوار *dīvār, douvār,* t.; جدار *djidār,* pl. a. جدر *djuder.* — de pierre, طاشدن ديوار *thāchden dīvār,* et simp. طاش ديوار *thāch dīvār.* — en pierres de taille, يونمه طاش ايله ياپلمش ديوار *ïonma thāch ilè ïāpilmich dīvār.* — de briques, كرپيج ديوار *kirpīdj dīvār.* — de terre, بالچق ديوار *bāltchyq dīvār.* — de ville, ديوار شهر *dīvāri chehr.* — d'un château, d'une forteresse, سور *sour,* pl. a. اسوار *esvār,* سيران *sīrān.* — Mur qui menace ruine, خرابه يوز طوتمش ديوار *kharābè ïuz thoutmich dīvār.* — Mur mitoyen, مشترك ديوار *muchterek dīvār.* — Mur de refend, بولمه ديوار *beulmè dīvār.* — Élever un mur, ديوار ايمك *dīvār it,* ديوار رفع ايمك *ref'y dīvār it.* — Entourer de murs,

دیوارلمق *dīvārlamaq*, دیوار ایلـه *dīvār ilè qaplamaq*, قپلمق ـ سدّ ا *sedd it.* — Entouré de murs, دیوارلنمش *dīvārlanmich.*

Mur, e, adj., dans sa maturité, اولمش *olmich, olmuch*, یتشمش *ïetichmich*, ایرشمش *irichmich.* — Mûr avant le temps, وقتندن اوّل اولمش *vaqtinden evvel olmuch.* — — Fruit mûr, میوه اولمش *olmuch meïvè.* — Au fig., en parlant d'un apostème, نصابنه یتشمش *niçābinè ïetichmich.* — Homme mûr, پشکین آدم *pichkīn ādem.* — Esprit —, پشکین عقل *pichkīn 'aql*, عقل نـاضج *'aqli nāzydj.* — Age —, سنّ یتشمش یاش *ïetichmich ïāch*, کمال *sinni kemāl.*

Muraille, s. f., mur. Voy. ce mot. — Abattre une muraille, دیواری هدم ا *dīvāri hedm it.*

More, s. fém., fruit du mûrier, دوت ـ دود *dout*, طوت *thout*, t. — noire, قره دوت *qara dout.* — blanche, اق دود یمشی *aq doud ïemichi.* — sauvage, بوکرتلن یمشی *beugurtlen ïemichi.* — Sirop de mûres, دود شروبی *doud chouroubi.*

Murement, adv., پشکین رأی *pichkīn rëï ilè*, عاقلانه *'āqylānè*, رأی ناضج ایله *rëï nāzydj ilè*, a.-t. — Mûrement considéré, رأی ناضج ایلـه لدی المطالعه *rëï nāzydj ilè ledi ul-mouthāle'a.*

Murène, s. f., poisson, دکز یلان بالغی *deñyz ïilān bālyghy*, t.

Murer, v. a., fermer par un mur, دیوار ایله قپلمق ـ سدّ ا *dīvār ilè qaplamaq, sedd it*, دیوار ا *dīvār it*, دیوارلمق *dīvārlamaq*, دیوار ایلـه چویرمک *dīvār ilè tchevīrmek*, دیوار اوروب قپاتمق *dīvār ouroup qapātmaq.* — Muré, e, دیوارلنمش *dīvārlanmich*, دیوار اوریلوب قپانمش *dīvār ourīlup qapānmich.*

Murier, s. m., دود اغاجی *doud aghādji.* — sauvage, بوکرتلن اغاجی *beugurtlen aghādji*, t.

Murir, v. n., venir à maturité, اولمق *olmaq*, یتشمک *ïetichmek*, کماله کلمک ـ ارشمک *erichmek*, t.; ـ ایرمک *kemālè guelmek, irmek*, نضج بولمق *nazdj boulmaq*, کمالنی ـ نصابنی بولمق *kemālini, niçābini boulmaq*, a.-t.; رسیـده اول *recīdè ol*, p.-t. — Les raisins mûrissent en automne, اوزم موسم خریفـده اوزم نضج بولور *uzum mevsimi kharīftè nazdj boulour.* — Fruit qui mûrit de bonne heure, ارکـن یتشن یمش *erken ïetichen ïemich.* — Chaque chose mûrit en sa saison, هـر شیء موسمنده کسب نضج ایدر ـ نصابنی بولور *her cheï mevsimindè kesbi nazdj ider, niçābini boulour.* — v. a., rendre mûr, پشورمـک *pichurmek*, کمالنی بولدرمق *kemālini bouldurmaq.* — Au fig., laisser mûrir une affaire, بـر مصلحتی کسب نضج ایدنجیه قدر براقمق ـ ترک ا *bir maslahati kesbi nazdj idindjïè qadar brāqmaq, terk it.* — Mûri, e, اولمش *olmuch*, پشمش *pichmich*, کمالنی

بولمش *kemālini boulmich*, رسيده *recídè*.

Murmure, s. m., bruit sourd et confus de diverses personnes qui parlent ensemble, فسلدی *ficildi*, خرلدی *khyrildi*, شماته *chamāta*, دمدمه *demdemè*. — Bruit et plaintes de personnes mécontentes, مرلدی *miryldi*, قيل وقال *qīl u qāl*. — des eaux, صو چاغلديسی *sou tchāghyldīci*, سو صداسی *sou sedāci*, خرير *khyrīr*. — des vents, يلك فسلديسی — كورلديسی *ïeluñ ficildīci*, *gueurulduçu*.

Murmurer, v. n., se plaindre sourdement, مرلدمق *miryldamaq*, صموردامق *soumourdāmaq*, مرمرلمق *mirmirlamaq*, خرلدامق *khyrildāmaq*, فسلدامق *ficildāmaq*. — entre ses dents, خرلشمق *hhyrlachmaq*, شرلداشمق *chyrildāchmaq*.

Musaraigne, s. f., سوری سچان *sivri sitchān*, t.

Musard, e, adj. fam., اكلنيجی *eïglenīdji*, بوش كزن كمسنه *boch guezen kimesnè*, هر يرده شاشوب طوران *her ïerdè chāchup dhourān*, t.; آواره كزن *âvārè guezen*, آواره *âvārè*, p.-t.

Musarderie, s. f., اكلتمه *eïglenmè*, t.; آواره‌لك *âvārèlik*, p.-t.

Musarder, v. n. Voy. Muser.

Musc, s. m., animal gros comme un chevreuil, مسك غزالی *misk ghazāli*, مسك جيرانی *misk djeïrāni*, t.; آهوی مشك *âhouï michk*, p. — Parfum, مسك *musk*, مشك *michk*. — Musc falsifié, ساخته مسك *sākhtè misk*. — Couleur de musc, espèce de couleur brune, مسك رنكی *misk rengui*.

Muscade, s. f., جوز بوّا *djevyzy bevvā*, هند جوزی *hind djevyzy*, a.

Muscadelle, s. f., مسكت ارمودی *misket armoudi*, t.

Muscadet, s. m., sorte de gros raisin blanc, بر نوع اری و بياض اوزم *bir nev'y iri vè beïāz uzum*.

Muscadier, s. m., هند جوزی اغاجی *hind djevyzy aghādji*, جوز بوّا اغاجی *djevyzy bevvā aghādji*, t.

Muscadin, s. m., petite dragée ou pastille où il entre du musc, قرص *qours*, مسكلو تنسوخ *misklu tensoukh*, t. — Petit-maître, قوقونوز *qoqonoz*.

Muscat, e, adj., مسكی *miski*. — Raisin —, مسكت اوزمی *misket uzumu*. — Vin —, مسكت شرابی *misket charābi*, ou simpl. مسكت *misket*.

Muscle, s. m., سكرلوات *siñirlu et*, بالق اتی *bālyq eti*, t.; عضلة *'azalet*, pl. a. عضلات *'azalāt*. — Au pl. t., قره‌جه اتلر *qaradjè etler*, سكرلو اتلر *siñirlu etler*.

Musclé, e, adj., بالق اتلری بللو *bālyq etleri bellu*, t.; غليظ العصب *ghalyz ul-'açab*, معاين العضلات *mou'āïen ul-'azalāt*, a.

Muscosité, s. f., يوصونلولق *ïoçounlulyq*, t.

Musculaire, adj. com., سكره عضلته متعلق *syñirè*, *'azaletè mute'allyq*, بالق اتنه متعلق *bālyq etinè mute'allyq*, t.; عضلی *azalïi*, a. — Force musculaire, قوّت عضليه *qouvveti 'azalïiè*.

MUSCULEUX, SE, adj., اتلو *etlu*, بالق اتلری چوق *bālyq etleri tchoq*, بالق اتلری یوغون *bālyq etleri ïoghoun*, t.; کثیر العضلات *kecīr ul-'azalāt*, شدید العضل *chedīd ul-'azal*, عضل *'azyl*, a. — Bras musculeux, بازوی عضل *bāzouï 'azyl*, a.

MUSE, s. f., déesse de la poésie, الهة الشعر *ilahet ech-chy'r*, a. — Au pl., les Belles-lettres. Voy. LETTRES.

MUSEAU, s. m., بورن *bourn*, اورد *bouroun*, *ávourd*, حیوان بورنی *haïvān bourounou*.

MUSÉE, s. m., علوم مکتبی *'ouloum mektebi*, a.-t.; مدرسة العلوم والفنون *medrecet ul-'ouloum-vel-funoun*, a.

MUSELER, v. a., بورنصالغله *bourounsālyghlè* یواشلندرمق *ïavāchlandurmaq*. V. EMMUSELER.

MUSELIÈRE, s. f., بورنصالق *bourounsālyq*, اسنک *esnek*.

MUSER, v. n. fam., اکلنمک *eïglenmek*, بوش کزمک ـ یلمک *boch guezmek*, *ïelmek*, اویناشمق *oïnāchmaq*, t.

MUSEROLLE, s. f., رشمه *rechmè*, t.

MUSETTE, s. f., تولم ـ تولوم *tuloum*, قیدك *qaïdè*, t. — Joueur de musette, تولم چالیجی *touloum tchālīdji*.

MUSÉUM, s. m. Voy. MUSÉE.

MUSICAL, E, adj., موسقیه منسوب *moucyqyïè mensoub*, a.-t.; موسیقی *moucyqyi*, a. — Art musical, صنعت موسقیه *sana'ati moucyqyïè*.

MUSICALEMENT, adv., حسب قواعد موسقیه *hasbi qavā'ydi moucyqyïè*, a.

MUSICIEN, NE, s., qui sait l'art de la musique, موسیقی یی بیلن *moucyqyi bïlen*, اهل موسیقی *ehli moucyqy*. — Joueur d'instruments, ساز چالان چالیجی *tchālīdji*, ساز چالان *sāz tchālān*, ساز چالیجی *sāz tchālīdji*, t.; مطرب *mouthryb*, a.; سازنده *sāzendè*, p. — Musicien faisant partie de la musique militaire, مهتر *mehter*, *mihter*. — Musicien en chef, ou directeur de la musique militaire du prince, مهتر باشی *mehter bāchi*. — Chanteur, خانندك *khānendè*. — Troupe ou bande de musiciens qui jouent et chantent ensemble, سازنده وخاننده طاقمی *sāzendè vu khānendè thāqymi*.

MUSIQUE, s. f., علم موسقی *'ylmi moucyqy*, ou simpl. موسقی *moucyqy*, موسیقی صنعتی *moucyqy sana'ati*. — Chant, مقام *maqām*. — Art de composer des chants, des airs, فن ترتیب نغمات ومقامات *fenni tertībi naghāmāt u maqāmāt*. — Savoir la musique, فن موسیقی یه واقف اولق *fenni moucyqyïè vāqyf ol*. — Enseigner la musique, فن موسیقی یی تعلیم ایتمك *fenni moucyqyi ta'lim it*. — Mettre des vers en musique, ابیاته وضع مقام ایتمك *ebïātè vaz' maqām it*. — Maître de musique, موسیقی خواجه سی *moucyqy khodjaci*. — Musique instrumentale, ساز *sāz*. — Musique militaire, corps de musiciens, مهتر خانه *mehter khānè*. — Compagnie de musiciens qui exécutent ensemble. Voy. MUSICIEN.

Musqué, e, adj., مسكلو *misklu*, a.-t.; مسكى *miski*, مسّك *mumessek*, a,

Musquer, v. a., مسكلو ا *misklu it*, مسك ايله قوقتمق *misk ilè qoqoutmaq*, مسك ايله توتسولتمك *misk ilè tutsultmek*.

Musulman, e, adj., مسلم *muslim*, pl. a. مسلمين *mouslimîn*, vulg. مسلمان *muslumān, muslimān*, t.; اهل اسلام *ehli islām*. — La religion musulmane, دين اسلام *dîni islām*.

Mutabilité, s. f., بى قرارلق *bi qarārlyq*, قرارسزلق *qarārsyzlyq*, a.-t.; تحوّل *tehavvul*, عدم ثبات *'ademi sebāt*, a.

Mutation, s. f., دكشترش *deguichturich*, دكش *deguich*, دكشمه *deguichmè*, t.; تغيّر *teghaïïur*, pl. a. تغيّرات *teghaïïurāt*, تبدّل *tebeddul*, pl. a. تبدّلات *tebeddulāt*. — A chaque mutation, هر تبدّل وقوعنده *her tebeddul vuqou'yndè*.

Mutilation, s. f., سقطلق *saqathlyq*, عضو كسلمسى — سقطلمسى *'ouzv kecilmeci, saqathlamaci*, a.-t.; جدع *djud'*, a.

Mutiler, v. a., سقطلمق *saqathlamaq*, سقط ا *saqath it*, بر عضو كسمك *bir 'ouzvi kesmek*. — Mutiler les oreilles, قولاقلرى كسمك *qoulāqleri kesmek*. — Au fig., mutiler un ouvrage, بر تاليفى سقطلمق *bir téélîfi saqathlamaq*. — Mutilé, e, سقطلنمش *saqathlanmich*, مقطوع العضو *maqthou' ul-'ouzv*.

Mutin, e, adj., opiniâtre, têtu, عنود *'ynāddji*, a.-t.; معند *'anoud, mou'annid*. — Séditieux, زوربا *zorbā*, اطاعتسز *ithā'atsyz*, عاصى *'ācy*, pl. a. عصاة *ouçāt*.

Mutiner (Se), v. pron., زوربالق ا *zorbālyq it*, باش قالدرمق *bāch qāldurmaq*, t.; اطاعتدن چيقمق *ithā'atten tchyqmaq*, عصيان ا *'yciān it*, a.-t. — Mutiné, e, باش قالدرمش *bāch qāldurmich*, زوربا چيقمش *zorbā tchyqmich*, عاصى *'ācy*.

Mutinerie, s. f., révolte, sédition, زوربالق *zorbālyq*, باش قالدرمه *bāch qāldurma*, t.; عصيان *'acïān*, a.; اطاعتسزلق *ithā'atsyzlyq*. — État d'un enfant qui se dépite, اونكولك *eunegulik*, يكازلق *ïañāzlyq*.

Mutisme, s. m., دلسزلك *dilsyzlik*, خرس *khours*, بكامت *bekiāmet*, بكم *bukm*, a.

Mutuel, le, adj., مشاركه لو *muchārekèlu*, برى برينه اولان *biri birînè olān*, اورتاقلو *ortāqlu*, طرفيندن اولان *tharafeïnden olān*, a.-t. — Amour mutuel, عشق و محبّت طرفين *'ychq u muhabbeti tharafeïn*.

Mutuellement, adv., بر برايله *biri birîlè*, برى برينه اولەرق *biri birînè olaraq*, t.; مشاركتله *muchārekètilè*, مفاوضةً *mufāvezeten*, بالمعاوضه *bil-mou'āvezè*, a.

Myologie, s. f., بحث عن تشريح العضلات *bahs 'an techrîh ul-'azalāt*, a.

Myope, s. com., كوزى ايراق *gueuzu iräq gueurmez*, t.; كورمز قاصر البصر *qāçyr ul-baçar*, a.

Myopie, s. f., كوزايراغه كورمزلك *gueuz irägha gueurmemezlik*, t.; قصارة البصر *qaçāret ul-baçar*, a.

Myosotis, s. m., plante, سچان قولاغى *sytchān qoulāghy*, t.; اذان الفار *azān ul-fār*, a.

Myriade, s. f., اون بيك *on bīn*, اون بيك عددى *on bīn 'adedi*, اون بيكلك *on bīnlik*, t.; عشرة الاف *'acharat alāfin*, ربّى *ribbi*, pl. a. ربّيون *ribbïioun*.

Myriamètre, s. m., تخمينًا ايكى ساعتلك يول *takhmīnen iki sā'atlik ïol*, t.

Myrobolan, s. m., fruit des Indes, هليله *helīlè*, t.; اهليلج *ihlīledj*, a. — Citron, آمله صارو هليله *āmulè sārou helīlè*, اهليلج اصفر *ihlīledj asfer*. — Emblic, هليله املج *helīlèï emledj*, هليلج املج *helīledj emledj*. — Chebale, هليله كابلى *helīlèï kiābeli*.

Myrobolanier, s. m., هليله اغاجى *helīlè aghādji*, t.; شجر الاهليلج *chedjer ul-ehlīledj*, a.

Myrrhe, s. fém., مرّ *murr*, مرّ صافى *murri sāfi*.

Myrte, s. m., arbrisseau, مرسين اغاجى *mersīn aghādji*, a.-t.; مرسين آس *mersīn ās*, a.

Myrtille, s. f., مرسين اغاجى - يپراغى - يمشى *mersīn aghādji - iaprāghy - ïemïchi*, t.

Mystère, s. m., سرّ *sirr*, pl. a. اسرار *esrār*, حكمة *hykmet*, a.; راز *rāz*, p. — Mystère de la religion, سرّ خفى الدين *sirri khafi ud-dīn*, au pl. اسرار خفيّة دينيّه *esrāri khafïïeï dïnïïe*. — Mystères divins, اسرار خدا *esrāri khoudā*. — Au fig., les mystères de la politique, اسرار دولت *esrāri devlet*. — Faire mystère d'une chose, la tenir secrète, كيزلمك *guïzlemek*, كيزلو طوتمق *guïzlu thoutmaq*.

Mystérieusement, adv., سرّ ايله *sirr ilè*, a.-t.; اورتولو اولدرق *eurtulu olaraq*, كيزلو صورت ايله *guïzlu souret ilè*, t.; بالسرّ *bis-sirr*, مستورًا *mestouren*, مرموزًا *marmouzen*, a.

Mystérieux, se, adj., qui contient quelque mystère, سرّلو *sirrlu*, a.-t.; سرّى *sirri*, a.; حكمتلو *hykmetlu*, مرموز *mermouz*. — Les paroles mystérieuses de l'Écriture-Sainte, كتاب اللهك كلمات مرموزه سى *kitāb oullahuñ kelimāti mermouzèci*. — Caché, كيزلو *guïzlu*, مستتر *mustetir*. — Il y a du mystérieux dans la conduite de cet homme, بو آدمك طور و حركتنده برمستتر شى وار در *bou âdemuñ thavr u hareketindè bir mustetir chei vārdur*. — Qui fait mystère des choses qui n'en valent pas la peine, عبث يره كيزلنور *'abes ïerè guïzleneur*, كتوم *ketoum*. — C'est un homme fort mystérieux, عبثيات مقوله سى شيلرده كتوم برآدمدر *'abecïiāt maqoulèci cheïlerdè ketoum bir âdemdur*.

Mysticité, s. f., معرفة الله

ma'rifet oullah, تصوّف *teçavvuf*, a.— La science de la mysticité, علم تصوّف *'ylmi teçavvuf*.

Mystificateur, s. m., مزه‌لنیجی *mezèlenïdji*, ذوقلنیجی *zevqlenïdji*, بر تقریب مسخره‌لغه دوشورن *bir taqrïb maskharalygha duchuren*, t.

Mystification, s. f., ذوقلنمه *zevqlenmè*, t.

Mystifier, v. a., بر تقریب مسخره‌لغه دوشورمك *bir taqrïb maskharalygha duchurmek*, مسخره‌یه طوتمق *maskharaïa thoutmaq*, مزه‌لمك *mezèlemek*, مسخره‌لتمق *maskharalatmaq*, الداتمق *aldātmaq*, t.

Mystique, s. m., personne adonnée à la mysticité, اهل تصوّف *ehli teçavvuf*, a.

Mystique, adj. com., allégorique, رمزی *ramzïi*, a.; رموزلی *roumouzli*, a.-t.—Le sens mystique de l'Écriture sainte, كتاب اللهك معنای مرموزی *kitāb oullahuñ ma'nāï mermouzy*.

Mystiquement, adv., رمزایله *ramzylè*, a.-t.; رمزا *ramzen*, a.; معنای مرموزی اوزره *ma'nāï mermouzy uzrè*.—Parler mystiquement, رموز - رمزایله سویلمك *rumouz, ramzylè seūlemek*.

Mythologie, s. f., اساطیر اوّلین *eçāthïri evvelïn*, a.; عبادت اصنامك علم و تعبیری *'ybādeti esnāmuñ 'ylm u ta'bïri*, a.-t.

Mythologique, adj. com., اساطیر اوّلینه متعلق *eçāthïri evvelïnè mute'allyq*, بتپرستلك مثللرینه متعلق *poutperestlik maçallerïnè mute'allyq*, a.-t.

Mythologiste, ou Mythologue, s. m., مؤلّف الكتاب الاساطیر اوّلین *mu'ellif ul-kitāb ul-açāthïri evvelïn*, a.

N

N, s. m., quatorzième lettre de l'alphabet, حروف هجانك اون دردنجی حرفی *hourouf hedjènuñ on dordindji harfi*.

Nabonassar (Ère de), s. f., تاریخ بابلیون *tārïkhy bābilïoun*, a.

Nabot, e, adj. fam., جوجه *djoudjè*, بودور *bodour*, بجاقسز *badjāqsyz*, t.; قصه بویلو *qyssa boïlu*, a.-t.; قصیر القدّ *qacïr ul-qadd*, a.

Nabuchodonosor, n. pr., بخت النصر *bakht un-nasr*.

Nacarat, adj., de couleur nacarat, آل *āl*, پورتقالی *portuqāli*, t.; نارنجی *nārendji*, p.—s., la couleur nacarat, آل رنگی *āl rengui*, پورتقالی رنك *portuqāli renk*, لون احمر نارنجی *levni ahmeri nārendji*.

Nacelle, s. f., كوچك قایق *kutchuk qāïq*, صندل *sandal*, زورق

zevraq, t. — Nacelle de pêcheur, بالقچی قایغی *bālyqtchi qāïghy*.

Nacre, s. f., صدف *sadef*, pl. a. اصداف *asdāf*.

Nacré, e, adj., صدفلو *sadeflu*, a.-t.

Nadir, s. m., النظیر *en-nezīr*, نظیر سمت الراس *semt er-rās*, نظیر السمت *nazīr es-semt*, a.

Nage, s. f., یوزمکلك *ïuzmeklik*, t.; سباحت *sebāhat*, a.—A la nage, یوزمکله *ïuzmeguilè*, یوزه رك *ïuzèrek*, یوزه یوزه *ïuzè ïuzè*.—Être en nage, en sueur, پك ترلمك *pek terlemek*. — Je suis en nage, تره باتمش ایم *terè bātmich im*.—Cheville à laquelle s'attache l'aviron, کورك بغلیه جق چوی *keurek baghlaïadjaq tchivi*.

Nageoire, s. f., بالق قنادی *bālyq qanādi*, t.

Nager, v. n., se soutenir sur l'eau par un certain mouvement du corps, یوزمك *ïuzmek*, صوده یوزمك *soudè ïuzmek*, t.; سباحت ا *sabāhat it*, a.-t.; شناورلنك ا *chināverlik it*, p.-t.—sur le dos, ارقه اوزرنده یوزمك *ârqa uzerindè ïuzmek*. — Flotter, صویك یوزینه چیقمق *souïuñ ïuzînè tchîqmaq*, طالغش یوزمك *dhālghich ïuzmek*. — Ramer pour voguer sur l'eau, کورك چکمك *keurek tchekmek*, کورك چکوب یورتمك *keurek tchekup ïurutmek*. — Au fig. et par exagération, on dit Nager dans le sang, en être couvert, قانه بولاشمق *qānè boulāchmaq*, قانه باتشمق *qānè bātichmaq*.

Nageur, se, s., یوزیجی *ïuzîdji*, صوده یوزیجی *souda ïuzîdji*, t.; صابح *sābyh*, سبّاح *sebbāh*. — Habile nageur, اهل سباحت *ehli sebāhat*, a.—Batelier, rameur. Voy. ces mots.

Naguère ou Naguères, adverbe, بوندن اولجه *boundan evveldjè*, بوندن اقدمچه *boundan aqtemtchè*, اول اوته کونلرده *eutè gun*, اوته کون *ol eutè gunlerdè*, کچنلرده *guetchenlerdè*, t.; بوندن اقدم *boundan aqtem*, a.-t.

Naïade, s. f., nymphe des eaux, عروسة المیاه *'aroucet ul-mïāh*, a.

Naïf, ïve, adj., naturel, sans apprêt, sincère, ساده دل *sādè dil*, p.-t.; تصنعدن عاری *teçannu'den 'āri*, a.-t.; خالص القلب *khālis ul-qalb*, خالص *khālis*, صافی القلب *sāfi ul-qalb*, ذاتی *zāti*.—Qui imite bien la nature, la vérité, ساده *sādè*, ساده لکی اولان *sādèligui olān*. — Il y a quelque chose de naïf dans tout ce qu'il fait, هر ایشنك بر نوع ساده لك واردر *her ichindè bir nev'y sādèlik vārdur*. — Se dit aussi en mal, et signifie niais, ingénu, بون *boun*, ابله *ebleh*.

Nain, e, adj., جوجه *djoudjè*, قصّه بویلو *qyssa boïlu*, t.; قصیر القدّ *qacîr ul-qadd*, a. — En parlant des arbres, بودور *bodour*, داسی *dāci*. — Des arbres nains, اشجار داسیه *echdjāri dācïè*.

Naissance, s. f., action de naître, طوغوش *dhoghouch*, طوغمه *dhoghma*, t.; ولادت *vulādet*, a.— Heureuse naissance, ولادت متیمنه *vulādeti mütteïemmenè*.—Le jour de

là naissance, يوم ولادت *ïevmi vulādet*, مولود يومی - كونی *mevloud ïevmi, guni.* — d'une personne, طوغدوغی كونی *dhoghdoughou guni.* — de Jésus-Christ, ميلاد حضرت عيسی *mïlādi hazreti 'içá.* —de Mahomet, مولود *mevloud.* Voy. à ce mot le Diction. turc-français.— Extraction, race, سوی اصل *soï, asl,* نژاد *nedjād.*—Haute naissance, نسب عالی *necebi 'āli.*—Noblesse, اصلزاده‌لك *acylzādèlik,* زاده‌لك *zādèlik,* اصالت *eçālet,* نجابت *nedjābet.* — De mauvaise —, بد *bed asl, nedjād.* — Être de grande naissance, على تبار او *'ali tebār ol,* كريم النسب او *kerïm un-neceb ol.* — obscure, مجهول النسب او *medjhoul un-neceb ol.*— Origine, commencement, مبدأ *mebdéè,* اصل *asl,* ابتدا *ibtidā,* طلوع *thouloù',* چيقمه *tchïqma.* — La naissance du jour, طلوع شمس *thouloù'y chems.* — de la verdure, يشللك چيقديغی وقت *ïechilliguñ tchïqtïghy vaqyi.*—des fleurs, طلوع ازهار *thouloù'y ezhār.* — La naissance, le commencement du monde, مبدأ عالم *mebdèï 'ālem.* — d'un État, d'une ville, بر دولتك و بر بلدك ظهور و نشأتی *bir devletuñ vè bir beldènuñ zouhour u nech'eti.* — Prendre naissance, commencer, چيقمق ظهور ا نشأت ا *tchïqmaq, zouhour it, nech'et it.*

Naissant, e, adjectif, qui naît, طوغن *dhoghan,* چيقان *tchïqān,* چيقمغه باشلامش *tchïqmagha bāchlāmich,* t.; طالع *thāly',* a.; طلوع ايدن *thouloù' iden.*—Le jour naissant, شمس طالع *chemsi thāly'.* — Qui commence à naître, ظهور ايدن *zouhour iden,* يكی چيقمش *ïeñi tchïqmich.*—Fleurs naissantes, ازهار جديد الظهور *ezhāri djedïd uzzouhour.* — Amour naissant, عشق نو پيدا *'ychqy nev peïdā.*

Naître, v. n., venir au monde, دوغمق - طوغمق *doghmaq,* t.; تولد ا *tevellud it,* او متولد *mutevellid ol,* a.-t.; دنيايه كلمك *dunïāïè guelmek.* — Il m'est né un fils, بر اركك اولادم دنيايه كلدی *bir erkek evlādum dunïāïè gueldi.* — Naître Français, فرانساوی الاصل اولرق دنيايه كلمك *françāvi ul-asl olaraq dunïāïè guelmek.* — Être né pour quelque chose, خلق او *khalq ol.* — Commencer à paraître, چيقمق *tchïqmaq,* باشلمق *bāchlamaq,* ظهور ا *zouhour it,* ظهوره كلمك *zouhourè guelmek.* — Provenir, être produit, وجوده كلمك *vudjoudè guelmek,* پيدا او *peïdā ol,* قوپمق *qopmaq,* ميدانه چيقمق *meïdānè tchïqmaq,* نشأت ا *nech'et it.*— En parlant de l'herbe, pousser, اوت اورپرمك - كوكرمك - بتمك *ot eurpermek, güïermek, bitmek,* چيقمق گورنمك *gueurunmek, tchïqmaq.* — L'herbe commence à naître, اوت چيقمغه باشلادی *ot tchïqmagha bāchlādi.* — Né, e, طوغمش *dhoghmich,* متولد *mutevellid.* — Enfant nouvellement né,

يكى طوغمش چوجوق *ïeñi dhoghmich tchodjouq.*—Né aveugle, انادن طوغمه كور *anāden dhoghma kieur.* — Bien né, d'une famille honnête, آدم اولادى كشى زاده *kichi zādè, âdem evlādi.* — Un homme bien né, كشى زاده آدم *kichi zādè âdem.* — Un enfant bien né, صوى چوجوق *soï tchodjouq.* — Mal né, صويسز *soïcyz.* — Une fille mal née, صويسز بر قز *soïcyz bir qyz.* — Premier-né, le premier enfant mâle, ايلك اركك چوجوق *ilk erkek tchodjouq,* ولد كبير *veledi kebîr.*

NAÏVEMENT, adv., كوكل اچقلغله *gueuñul atchyqlyghylè,* t.; صادقانه *sādyqānè,* a.-p.; بسداجة البال *beçadādjet ul-bāl,* a. — Parler naïvement, صفوت قلب ايله سويلمك *safveti qalb ilè seuïlemek.*

NAÏVETÉ, s. f., ingénuité, candeur, ساده دللك *sādè dillik,* اچقلق *atchyqlyq,* كوكل اچقلغى *gueuñul atchyqlyghy,* t.; خلوص *khoulous,* صداقت *sadāqat,* صفوت قلب *safveti qalb,* a.; صافدرونلق *sāfderounlyq.* — Niaiserie, بونلق *beunlyq,* بلاهت *belāhet.*

NANAN, s. m., t. enfantin, طاتلو ييمك *thātlu ïemek,* t. Voy. FRIANDISE.

NANTIR, v. a., امانت ويرمك *emānet vïrmek,* بورج ايچون رهن ويرمك *bordj itchoun rehin vïrmek,* t.-a. — Se nantir de..., v. p., آلمق *âlmaq,* طوتمق *thoutmaq,* t.; ضبط ا *zabth it.* — Se nantir de l'effet d'une succession, اثبات حق وراثت ايتمك شرطيله تركه يى امانةً ضبط ا *isbāti haqqy verāçet itmek charthilè terekèïi emāneten zabth it.*

NANTISSEMENT, s. m., رهين - رهن *rihïn,* امانت *emānet,* a. — Donner des pierreries en nantissement, رهن اولهرق مجوهراتى ويرمك *rehin olaraq mudjevherāti vïrmek.*

NAPEL, s. m., plante, قپلان اوتى *qaplān oti,* قپلان بوغان *qaplān boghān,* t. Voy. ACONIT.

NAPHTE, s. m., نفط *nifth, nafth, nefth,* نفط ياغى *nafth ïāghy.*

NAPLES, ville, نابولى *nāpoli,* ناپولى شهرى *nāpoli chehri.* — Le royaume de Naples, سچليانين مملكتى *sitchilïāteïn memleketi.*

NAPOLÉON, s. m., pièce d'or de vingt francs, يكرمى فرانقدلك التون سكهسى *ïermi frānqalik altoun sikkèci.*

NAPOLI de Romanie, ou NAUPLIE, ville de la Morée, انابولى *anāboli.*

NAPOLITAIN, E, adj., ناپوليتان *nāpolïtān.*

NAPPE, s. f., linge de table, سفره بزى *sofra bezy,* سفره پشكيرى *sofra pechkïri,* t. — Filet qui sert à prendre des oiseaux, آغ *âgh.*

NAQUETER, v. n., خدمتكار كبى قپوده بكلمك *khyzmetkiār guibi qapouda beklemek,* t.

NARCISSE, s. m., plante, sa fleur, زرين قدح *zerïn qadeh,* et simpl. زرين *zerïn,* نرگس *nerguis,* p.; نرجيس *nerdjïs,* a. — Narcisse simple, يالين قات زرين *ïālïn qāt zerïn.* — double, قاتمر زرين *qātmer zerïn.*

NARCOTIQUE, adj. com. et s., اويقو

كتورجى *ouïouqou gueturïdji*, اويشترن *ouïouchturen*, t.; تخديرٍ *takhtïr iden*, a.-t.; مخدّر *moukhaddir*, pl. a. مخدّرات *moukhaddirāt*, منوّم *munevvim*.

NARCOTISME, s. m., اوپوشمقلق *ouïouchmaqlyq*, t.; تخدير *takhtïr*, a.

NARD, s. m., plante aromatique, ناردين *nārdïn*, نردين *nerdïn*, a.

NARGUE, s. f., t. de mépris, هايلك *hāïdè*, كيدر *guïder*, فى كيدر *fi guïder*, t.

NARGUER, v. a. fam., بر كمسنديه نسبت ا *bir kimesnèïè nispet it*, استحقار ا *istyhqār it*, صايمامق *sāïmāmaq*, t.—Narguer ses ennemis, اعدا سنى استحقار ا *a'dācini istyhqār it*.

NARINE, s. f., بورن دلكى *bouroun deligui*. — La narine droite, صاغ بورن دلكى *sāgh bouroun deligui*. — Les narines, بورن دلكلرى *bouroun delikleri*, بورن ككز *bouroun gueñyz*, t.; منخر *menkhyr*, *munkhyr*, pl. a. مناخر *menākhyr*.

NARQUOIS, SE, adj. fam. et pop., قلاش *qallāch*, دوباره جى *doubāradji*, دلكى *tilki*, t.; حيله كار *hïlèkiār*, a.-p.; مكّار *mekkiār*, a.

NARRATEUR, s. masc., روايت ايدجى *revāïet idïdji*, راوى *rāvi*, ناقل *nāqyl*, a.

NARRATIF, VE, adj., روايته دائر متعلق *revāïetè dāïr*, *mute'allyq*, حكايت صورتنده *hikiāïet souretindè*, حكايته دائر *hikiāïetè dāïr*, a.-t.; روايى *revāïi*, a.

NARRATION, s. f., ديوبرش *deïuvïrich*, t.; قصّه *qyssa*, نقل *naql*, روايت *revāïet*, روايات *revāïāt*, حكايت *hikiāïet*, pl. a. حكايات *hikiāïāt*. — Narration véridique, حكايهٔ صحيح الروايه *hikiāïèï sahïh ur-rivāïè*. — belle, حكايهٔ جيله *hikiāïèï djemïlè*. — Le fil de la narration, سر رشتهٔ حكايت *ser richtèï hikiāïet*.

NARRÉ, s. m., قصّه نقل *naql*, *qyssa*, pl. a. قصص *qyṣṣas*, تقرير *taqrïr*.

NARRER, v. a., نقل ا *naql it*, روايت ا *revāïet it*, a.-t.; ديو ويرمك *deïu vïrmek*, t.; حكايت ا *hikiāïet it*, تقرير كلام ا *taqrïr it*, تقرير *taqrïri kelām it*.— Narrer agréablement, صورت حسنه ايله تقرير كلام ا *soureti hacenè ilè taqrïri kelām it*.

NARVAL, s. m., poisson, كركدان بحرى *guergue'dāni bahri*, a.

NASAL, E, adj., بورنه متعلق *bourounè mute'allyq*, a.-t. — Son —, بورندن چقان صدا ـ سس *bourundan tchyqān sedā*, *ses*. — Lettres nasales, حروف غنّه *hourouf ghounnè*.

NASALEMENT, adv., خمخمجه كزدن سسلنه رك *khymkhymdjè*, *gueñyzden seslenèrek*, t.; غنّا *ghounnan*, a.

NASARDE, s. f., بورنه فسكه *bourounè fiskè*, فسكه *fiskè*, t. — Donner une nasarde, برونه فسكه اورمق *bourounè fiskè ourmaq*.

NASARDER, v. a., بورنه فسكه اورمق *bourounè fiskè ourmaq*, t.

Naseau, s. m., narine des animaux, حيوانك برونى دليكى *haïvānuñ bourouni-delïgui*, t.

Nasillard, e, adj., خمخم *khymkhym*, بورندن سويلين *bouroundan seuïleïen*, t.

Nasiller, v. n., parler du nez, بورندن سويلمك *bouroundan seuïlemek*, خمخم سويلمك *khymkhym seuïlemek*, t. — En parlant du sanglier, برون ايله قازمق *bouroun ilè qāzmaq*.

Nasillonner, v. n., جزيجه بورندن سويلمك *djuz'ïdjè bouroundan seuïlemek*, t.

Nasitort, s. m., تره اوتى *terè oti*, صو تره سى *sou terèci*, t.

Nasse, s. f., بالق سپدى *bālyq sepedi*, بالق اولیه جق سپد *bālyq ävlaïadjaq seped*.

Natal, e, adj., se dit du temps et du lieu de la naissance, مولد *mevlid*. — Pays —, وطن *vathan*, وطن اصلى *vathani asli*, a.; بر كشينك طوغدوغى يير *bir kichïnuñ dhoghdoughy ïer*, طوغش يير *dhoghouch ïer*. — L'air natal, بر كمسنه نك طوغديغى هواسى *bir kimesnènuñ dhoghdoughy ïeri havāci*. — Le jour —, بر كمسنه نك طوغديغى كون *bir kimesnènuñ dhoghdoughy gun*.

Natation, s. f., يوزمكلك *ïuzmeklik*, يوزمه *ïuzmè*, t.; سباحت *sebāhat*, a.; يوزمك صناعتى *ïuzmek sanā'ati*, a.-t.

Natif, ve, adj., طوغمه *dhoghma*, طوغمش *dhoghmich*, يرلو *ïerlu*, t.; مولود *mevloud*, اصلى *aslïi*, a. — Il est natif d'Égypte, مصرده طوغمه در *myeyrdè dhoghmadur*, مصرى *mysrïi ul-asldur*. — Or natif, يردن بتمش التون *ïerden bitmich altoun*, ذهب نابت *zehbi nābit*.

Nation, s. f., ملة *millet*, pl. a. ملل *milel*, قوم *qavm*, pl. اقوام *aqvām*; خلق *khalq*, طايفه *thāïfè*, pl. طوايف *thavāïf*; امت *ummet*, pl. امم *umem*. — chrétienne, ملة مسيحيه *milleti mecïhïiè*. — française, فرانسز ملتى *frānsyz milleti*, ملت فرانساويه *milleti frāngāvïiè*. — ottomane, ملت عثمانيه *milleti 'osmānïiè*. — musulmane, ملت اسلاميه *milleti isläāmïiè*. — Nation puissante, ملت قويه *milleti qavïiè*. — civilisée, قوم مهذب الاخلاق *qavmi muhezzeb ul-akhlāq*. — barbare, غليظ الخلق بر ملت *ghalïz ul-khoulq bir millet*. — Les droits des nations, حقوق ملل *houqouqy milel*.

National, e, adj., ملتنه دائر، منسوب *milletè dāïr, mensoub*, ملتك *milletuñ*, a.-t.; ملّى *millïi*, a. — Assemblée nationale, ملت جمعيتى *millet djem'ïieti*. — Garde nationale, رديف عسكرى *redïf 'askeri*.

Nativité, s. f., naissance, ميلاد *mïlād*, مولود *mevloud*, مولد *mevlid*, ولادت *vilādet*, a. — de Notre-Seigneur, ميلاد حضرت عيسى *mïlādi hazreti 'ïça*, مولود عيسى *mevloudi 'ïça*. — de la Sainte-Vierge, ميلاد حضرت بتول مريم *mïlādi hazreti betouli merïem*. — de Mahomet, مولود

mevloud, مولود كونى *mevloud guni*. — Terme d'astronomie, disposition des astres au moment de la naissance, طالع مولد *thāly' mevled*, طالع الولادت *thāly' ul-vulādet*.

NATOLIE, Asie-Mineure, اناطولى *anādholi*, t.

NATRIX, s. m., serpent d'eau, صو يلانى *sou ïlāni*, t.; حيّة الماء *haïïet ul-mā'*, a.

NATRON, ou NATRUM, s. m., sel alcali naturel terreux, نطرن *nythroun*, نطرون *nathroun*, a.; بورق ارمنى *bevraqy ermeni*.

NATTE, s. f., tissu de paille ou de jonc, حصير ـ حصير *hāçïr*, t.; بوريا *bouriā*, بوريه *bouriè*, p. — Coucher sur la natte, حصير اوزرنده ياتمق *hacïr uzerindè ïātmaq*. — Toutes sortes de tresses de fil, de soie, etc., اوركو *eurku*. — de cheveux, صاچ اوركوسى *sātch eurkuçu*, اوريلو صاچ *eurulu sātch*, شعر ضفيرة *zafïrèï cha'r*.

NATTER, v. a., couvrir de nattes, حصير ايله دوشمك ـ قاپلمق *hacïr ilè duchemek, qāplamaq*, t. — les murailles d'une chambre, اوطه نك ديوارلرينى حصير ايله قاپلمق *othanuñ dïvārlerïni hacïr ilè qāplamaq*. — des cheveux, اورمك *eurmek*.

NATTIER, ÈRE, s., حصيرجى *hacïrdji*, t.

NATURALIBUS (IN), adv. fam., چيپ چپلاق *tchïp tchyplāq*, چپلاق ايكن *tchyplāq iken*, t.

NATURALISATION, s. f., ملتلنمه *milletlenmè*, اهالى دفترينه قيد ايلمه سى *ehāli defterïnè qaïd eïlemèci*, a.-t.; دخول فى سلك الابناء البلد *doukhoul fi silkil-ibnāïl-beled*, امتلالى *imtilāli*, a. — Obtenir des lettres de naturalisation, امتلالى ناطق برات تحصيل ا *imtilāli nāthyq berāt tahsïl it*.

NATURALISER, v. a., donner à un étranger les droits de naturel, اهالى دفترينه قيد ا *ehāli defterïnè qaïd it*, ملتلندرمك *milletlendurmek*, سلك ابناء بلك ادخال ا *silki ibnāï bèledè idkhāl it*, a.-t. — En parlant des plantes, يرلو ايتدرمك *ïerlu itturmek*, يره آلشدرمق *ïerè ālichturmaq*. — En parlant des mots et des locutions que l'on transporte d'une langue dans une autre, لسانه ادخال ا *liçānè idkhāl it*. — Naturalisé, e, ملتلنمش *milletlenmich*, ملت دفترينه قيد اولنمش *millet defterïnè qaïd olounmich*.

NATURALISME, s. m., كيفيّت طبيعيّة *keïfïieti thabï'iiat*, a.

NATURALISTE, s. m., متتبّع الطبايع الاشيا *mutetebby' eth-thebāï' ul-achïā*, اهل علم طبايع اشيا *ehlï 'ylmi thebāï' echïā*, a.

NATURALITÉ, s. f., يرلولك *ïerlulik*, t.; ابن البلديّة *ibn el-beledïiet*, a. — Droit de naturalité, استحقاق ابن بلديّت *istyhqāqy ibni beledïiet*.

NATURE, s. f., mouvement et puissance qui règle et gouverne les choses créées, طبيعت *thabï'at*, قدرت *qoudret*, a. — Vivre selon le cours de la nature, مجراى طبيعته تبعيت ايله *medjrāï thabï'atè teb'ïiet ilè guetchinmek*. — Payer

tribut à la nature, mourir, اولمك *eulmek*. — Ordre établi dans l'existence et la succession des choses créées, يرادلشمك نظام وترتيبى *ïarādilichuñ nyzām u tertïbi*, نظام الخلقة *nyzām ul-khylqat*. — Les lois de la nature, نظام خلقتك احكامى *nyzāmi khylqatuñ ahkiāmi*. — L'universalité des choses créées, مخلوقات *makhlouqāt*, موجودات *mevdjoudāt*, كائنات *kiāïnāt*, ممكنات *mumkināt*. — La nature entière révèle l'existence de Dieu, كافة كائنات وجود رب العالمينه دليل وشاهددر *kiāffeï kiāïnāt vudjoudi rabbil-'ālemïnè delïl u chāhidtur*. — L'instinct, سوق الطبيعت *sevq uth-thabï'at*. — Suivre l'instinct de la nature, سوق طبيعته تبعيت ايله *sevqy thabï'atè teb'ïiet it*. — Complexion, مزاج *myzādj*. — D'une nature bilieuse, صفراوى المزاج *safrāvi ul-myzādj*. — Certaine disposition et inclination de l'âme, خوى *khouï*, جبلت *djibillet*, طبع *thab'*. — Nature heureuse, طبع سليم *thab'y selïm*. — Ce qui constitue tout être créé ou non créé, ذات *zāt*. — La nature divine, ذات ربانيه *zāti rabbānïïè*. — humaine, ذات بشريه *zāt becherïïè*. — L'état naturel de l'homme opposé à l'état de grâce, ناسوت *nāçout*, ناسوتيت *nāçoutïïet*. — Nature, espèce, sorte, مقوله *maqoulè*, دكلو *deñlu*, نوع *nev'*, جنس *djins*. — Une terre de cette nature, بو دكلو طپراق *bou deñlu thoprāq*. — Des affaires de cette nature, بو نوع امور *bou nev'y oumour*. — Payer en nature, عينا ادا ايتمك *'aïnen edā it*. — Contre nature, qui n'est pas naturel, خلاف طبيعت *khylāfi thabï'at*.

NATUREL (Le), s. m., خوى *khouï*, t.; طبيعت *thabï'at*, جبلت *djibillet*, خلقة *khylqat*, مشرب *mechreb*. — Bon naturel, طبع سليم - كريم *thab'y selïm - kerïm*. — méchant, طبع خبيث *thab'y khabïs*. — ardent, آتش مشرب *âtech mechreb*. — Sentiments que la nature inspire aux pères et mères pour leurs enfants, et aux enfants pour leurs parents, حنين *hanïn*, حنين جبلى *hanïni djibilli*. — Sentiments d'humanité, انسانيت *insānïïet*. — Forme naturelle de chaque chose, وضع طبيعتى *vaz'y thabï'ïi*, هيئت طبيعيه *heïeti thabï'ïiè*. — Les naturels d'un pays, ses habitants originaires, بر مملكتك طوغمه يرلولرى *bir memleketuñ dhoghma ïerluleri*, اولاد الوطن *evlād ul-vathan*.

NATUREL, LE, adj., qui appartient à la nature, دوغمش *doghmich*, اوز *euz*, t.; طبيعى - طبعى *thabï'ïi*, ذاتى *zāti*, جبلى *djibilli*, فطرى *fythrïi*, a. — Causes naturelles, اسباب طبيعيه *esbābi thabï'ïiè*. — Chaleur naturelle, حرارت طبيعيه *harāreti thabï'ïiè*. — Le cours naturel des choses, مجراى طبيعى احوال *medjrāï thabï'y ahvāl*. — C'est une chose naturelle, امر طبيعدر *emri thabï'ydur*. — Enfant naturel, ولد زنا *veledi zinā*. — Les parties natu-

relles, آلات التناسل *âlât ut-tenâçul*.—Simple, franc, en parlant des personnes, طوغرو *dhoghrou*, اچق كوكللو *atchyq gueuñullu*, ساده دللو *sâdè dillu*, ساده دل *sâdè dil*, صافی يوركی پاك *ïuregui pâk*, الباك *sâfi ul-bâl*. — Sans gêne, sans contrainte, بی تكلف *bi tekelluf*.— En parlant des choses, ساده *sâdè*, p.; ذاتی *zâti*, طبيعی *thabï'ïi*. — Ce vin est naturel, بو باده طبيعيدر *bou bâdè thabï'ïdur*.

NATURELLEMENT, adv., par une impulsion naturelle, طبيعتيله *thabï'atilè*, طبعًا بالطبع *bith-thab'*, *thab'en*, a.-t. — Cela s'explique naturellement, طبيعتيله بللو اولور *thabï'atilè bellu olour*.—Sans effort, قولايجه *qolâïdjè*, اسانلغله *açânlyghylè*, سهولت ايله *souhoulet ilè*, حضور ايله *houzour ilè*, a.-t.—Sans déguisement, صاغدن صاغه *sâghden sâgha*, بلا ريا ـ تصنّع *bilâ rïâ, teçannu'*, اشكاره *achikiârè*.

NAUFRAGE, s. masc., كمی پاره‌لنمه‌سی ـ باتمه‌سی *guemi pâralanmaci, bâtmaci*, كمينك قضايه *guemïnuñ qazâïè*, اوغرامه‌سی *oghrâmaci*, t.; غرق *gharq*, a.; غرقاب *gharqâb*, p.; كسر سفينه *kesri sefïnè*. — Faire —, كمی پاره‌لنمق ـ باتمق ـ غرق ا *guemi pâralanmaq, bâtmaq, gharq it*.

NAUFRAGÉ, E, adj., غريق *gharïq*, a.; قضايه اوغرامش *qazâïè oghrâmich*, a.-t.

NAULAGE, s. m., ناولون *nâvloun*, نولون *nevloun*, نول *nevl*, نولين *nevlïn*, t.; نول سفينه *nevli sefïnè*, سفينه اجاره‌سی *sefïnè idjârèci*, a.-t.

NAULISER, v. a., نولون ايله آلمق ـ طوتمق *navloun ilè âlmaq, thoutmaq*, t.; بر كمی يی اجاره ا *bir guemïi idjârè it*, t.-a.

NAUMACHIE, s. f., شنلك ايچون كوستريلان محاربهٔ بحريّه *chenlik itchoun gueusterïlân mouhârebèï bahrïiè*, t.

NAUSÉABONDE, adjectif commun, كوكل بقدريجی *byqturïdji*, گوكل بولندريجی *gueuñul boulandurídji*, t.

NAUSÉE, s. f., envie de vomir, يورك بولنمه‌سی *ïurek boulanmaci*, كوكل دونمه‌سی *gueuñul deunmèci*, يميه جكدن تتسنمسی ـ يقمه‌سی *ïeïèdjekten titsinmeci, byqmaci*, t.; غثيان نفس *ghycïâni nefs*, a. — Occasionner des nausées, اوصاندرمق *oçândurmaq*, بقدرمق *byqturmaq*, بزدرمك *bezdurmek*. — Avoir des nausées, اوصانمق *oçânmaq*, بقمق *byqmaq*, كوكل بولنمق *gueuñul boulanmaq*. — J'ai des nausées, يوركم بولانور *ïuregum boulâneur*.

NAUTIQUE, adj. com., كميه ـ كميجيلكه منسوب *guemïè, guemïdjïliguè mensoub*, t.-a.; دكز سفرلرينه متعلق *deñyz seferlerïnè mute'allyq*, t.; بحری *bahrïi*, a. — Cartes nautiques, بحری خريطه‌لر *bahri kharïthalar*. — Astronomie nautique, فن نجوم بحری *fenni noudjoumi bahri*.

NAUTONNIER, s. m., كميجی *guemïdji*, t.; ملاح *mellâh*, a.; كمی رئيسی *guemi rëïci*.

NAVAL, E, adj., — كميه منسوب *guemïè mensoub, mute'allyq*, متعلق دكزه متعلق *deñyzè mute'allyq*, t.-a. — Combat —, دكز جنكى *deñyz djengui*. — Bataille navale, مقاتلهٔ بحريّه *mouqātelèï bahrïïè*. — Armée —, دريا دونانمه‌سى *derïā donānmaci*, p.-t.; دكز عسكرى *deñyz 'askeri*. — Force —, قوّت بحريّه *qouvveti bahrïïè*.

NAVARIN, ville et port de la Morée, l'anc. Pylos, اناوارين *anāvārïn*.

NAVET, s. m., شلغم *chalgham*, t.

NAVETTE, s. f., espèce de navet sauvage, يبان شلغمى *ïabān chalghami*. — Instrument de tisserand, مكوك *mekiouk*, vulg. مكك *mekïk*, بز كوپريه *kuprïè, bez tharāghy*. — Sorte de vase où l'on met de l'encens, كونلك قوينه‌جق قابى *guiunlik qoïadjaq qābi*.

NAVIGABLE, adj. com., كمى ايشليين — ايشلر *guemi ichleïen, ichler*, كمى يوريه بيلمه‌جك *guemi ïuruïè bïlmèdjek*, t.; حامل المركب *hāmil ul-merkeb*, a. — Une rivière navigable, سير سفينه‌يه صالح بر نهر *seïri sefïnèïè sālyh bir nehr*, كمى ايشليين صو *guemi ichleïen sou*.

NAVIGATEUR, s. m., دكزه كزن *deñyzè guezen*, t.; دريا ده سفر ايدن *derïādè sefer iden*, p.-t.; سافر البحر *sāfir ul-bahr*, pl. a. سفار البحر *seffār ul-bahr*.

NAVIGATION, s. f., art de naviguer, كميجيلك *guemïdjïlik*, دكز سفرى *deñyz seferi sana'ati*, t.; فن سفر دريا *fenni seferi derïā*, a.-p. — Voyage sur mer, دكز سفرى *deñyz seferi*, سفر بحرى *seferi bahri*. — Exercer la navigation, كميجيلك ا *guemïdjïlik it*.

NAVIGUER, v. n., aller sur mer ou sur les rivières, كمى ايله كتمك *guemi ilè guitmek*, — دكز يوزنده روى دريا ده يوريمك *deñyz ïuzyndè, rouï derïādè ïurumek*, دكزدن سفر ا *deñyzden sefer it*, دكزه سفر ا *deñyzè sefer it*. — en pleine mer, دكز اچيغنده يوريمك *deñyz atchïghyndè ïurumek*. — à pleines voiles, يلكن دولدرمق *ïelkin doldourmaq*. — En parlant de la manœuvre que l'on fait faire à un navire, كمى قوللانمق *guemi qoullānmaq*.

NAVILLE, s. f., صو آريغى *sou ārïghy*, t.

NAVIRE, s. m., كمى *guemï*, t.; سفينه *sefïnè*, pl. a. سفن *sufun*, سفاين *sefāïn*. — marchand, بازركان تجار كميسى *bāzerguiān guemïci, tuddjār sefïnèci*. — de guerre, بكلك كميسى *beïlik guemïci*, جنك كميسى *djenk guemïci*. — Équiper un navire, كمى يى دوناتمق *guemïi donātmaq*, سفينه يى تجهيز ا *sefïnèïi tedjhïz it*. — Navire armé, يراقلو كمى *ïarāqlu guemi*, دونانمش كمى *donānmich guemi*. — Le navire Argo, constellation méridionale, سفينة النوح *sefïnet un-nouh*.

NAVRANT, E, adj., زياده سيلمه *zïādècïlè kederlu*, a.-t.

NAVRER, v. a., affliger, ياره لمق

ïāralamaq, t.; الم شديد ويرمك *elemi chedîd vîrmek*, a.-t. — J'ai le cœur navré, يوركم ياره لودر *ïuregum ïāraludur*, مجروح الفوادم *medjrouh ul-fuvādum*.

Naxie, île de l'Archipel, نقشه *naqcha*, ou نقشه اطه سی *naqcha adhaçi*.

Nazaréens, s. et adj. pl., au fém. Nazaréennes, نصارا *naçārā*, a.

Nazareth, ville de Galilée, ناصرة *nāciret*.

Ne, particule négative, se rend en turc par le م négatif. Il ne vient pas, كلميور *guelmeïeur*, كلمز *guelmez*. — Je ne fais pas cela, بونی ايتمم *bounou itmem*.

Né, e, adj., طوغمش *dhoghmich*, t.; مولود *mevloud*, a. — Nouveau-né, يكي طوغمش چوجوق *ïeñi dhoghmich tchodjouq*.

Néanmoins, adv., ييڼه ـ كنه *ïinè*, t.; لكن *lakin*, ولكن *velakin*, a.; هله *helè*, انجق *andjaq*, بو جمله ايله *bou djumlè ilè*, مع هذا *ma' hazā*.

Néant, s. m., rien, هيچ *hîtch*, هيچ بر شی *hîtch bir cheï*, t.; لا شی *lā cheï*, a.; هيچ مقوله سی شی *hîtch maqoulèci cheï*. — Le néant, يوقلق *ïoqlyq*, عدم *'adem*. — Le néant des grandeurs humaines, اعتبارات بشريه نك حال خساستی *i'tibārāti becherïiènuñ hāli khaçāceti*. — C'est un homme de néant, لا شی ء مقوله سی بر آدمدر *lā cheï maqoulèci bir ādemdur*.

Nébuleuse, s. f., étoile peu brillante, پارلاق اولميان يلدز *pārlāq olmaïān ildyz*, t.

Nébuleux, se, adj., بولوتلو *bouloutlu*, t.; مغيم *moughïim*, a. — Temps nébuleux, بولوتلو هوا *bouloutlu havā*, سنبل هوا *sumbul havā*, هوای مغيم *havāï moughïiem*.

Nécessaire, s. m., ce qui est nécessaire à l'existence, à la subsistance, كچينه جك *guetchinèdjek*, t.; ضروريات معاشی *zarourïiāti me'āchi*, كفاف نفس *kefāfi nefs*, au pl. a. حوايج ضروريه *havāïdji zarourïiè*, حوايج روز مره *havāïdji rouzi merrè*. — Boîte ou étui, پيشتخته *pîchtakhta*, قبور *qoubour*, a.

Nécessaire, adj. com., dont on ne peut se passer, لازملو *lāzymlu*, a.-t.; لازم *lāzym*, a.; كرك *guerek*; كركلو *guereklu*, مقتضی *mouqtazy*. — Être nécessaire, لازم او *lāzym ol*. — C'est nécessaire, لازملودر *lāzymludur*. — Choses nécessaires, لازم اولان نسنه لر *lāzym olān nesnèler*, مقتضيات *mouqtazïiāt*, لوازمات *levāzymāt*. — Il est nécessaire, اقتضا ايدر *yqtyzā ider*, ايجاب ايدر *idjāb ider*. — Il n'est pas nécessaire, لازم ـ حاجت دكل *lāzym, hādjet deïl*, اقتضا ايتمز *yqtyzā itmez*. — Devenir nécessaire, لازم كلمك *lāzym guelmek*. — Se servir des moyens nécessaires, اسباب لازمه يی اعمال ا *esbābi lāzymèïi i'māl it*.

Nécessairement, adv., par nécessité, البته *elbettè*, t.; ضرورتله *zarouretilè*, بالضروره *byz-zarourè*,

حسب الاقتضا *hasb ul-yqtyzā*, a. — Il faut nécessairement que je m'en aille, حسب الاقتضا كتملو ايم *hasb ul-yqtyzā guitmelu im.* — Infailliblement, البته *elbettè*, بهر حال *beher hāl*, بهمه حال *behemè hāl*, لابد *lābudd*, لاجرم *lādjerem*.

NÉCESSITANTE, adj. fém., de nécessité, حسب الاحتياج الضروری *hasb ul-yhtiādj uz-zarouri*, a.

NÉCESSITÉ, s. f., chose nécessaire, كركلك *guereklik*, لازملولق *lāzymlulyq*, t.; لزوم *luzoum*, وجوب *vudjoub*, اقتضا *yqtyzā*, احتياج *yhtiādj*, حاجت *hādjet*. — Quelle nécessité? لزومی نه *luzoumi nè*, نه حاجت *nè hādjet*. — Il n'y a pas de nécessité, حاجت دكلدر *hādjet deïldir*, حاجت ايتمز *hādjet itmez*. — Nécessité absolue, وجوب مطلق *vudjoubi mouthlaq*. — Contrainte, محتاجلق *mouhtādjlyq*, مجبوريت *medjbouriet*. — Besoin pressant, ضرورت *zarouret*, حاجت *hādjet*, زور *zor*. — Indigence, دارلق *dārlyq*, زكوردلك *zugurdlik*, احتياج *yhtiādj*, مضايقه *mouzāïaqa*. — Grande nécessité, مضايقهٔ عظيمه *mouzāïaqaï 'azīmè*. — Être réduit à la nécessité, حال مضايقه يه كرفتار او *hāli mouzāïaqaïè gueriftār ol*. — Nécessités, choses nécessaires à la vie, كچينجك *guetchinedjek*, حوايج ضروريهٔ تعيّش *havāïdji zarouriïè te'aïiuch*. — Les nécessités de la nature, comme manger, dormir, etc., حوايج نفسانيه *havāïdji nefsāniïè*. — Besoins naturels, حاجت *hādjet*, قضای حاجت *qazāï hādjet*. — De nécessité, adv., nécessairement, بالاقتضا *bil-yqtyzā*, بالضروره *byz-zarourè*. — De toute nécessité, هر وجهله *her vedjhilè*.

NÉCESSITER, v. a., زورلمق *zorlamaq*, t.; اجبارا *idjbār it*, مجبور - مضطرا *medjbour, mouzdharr it*, ناچارا *nātchār it*. — Causer, سبب - باعث او *sebeb, bā'ys ol*. — Nécessité, e, زورلنمش *zorlanmich*, مجبور *medjbour*, مضطر *mouzdharr*.

NÉCESSITEUX, EUSE, adj., زكورد *zugurd*, t.; محتاج *muhtādj*, pl. a. محتاجين *mouhtādjīn*, بيچاره *bītchārè*, p. ضيف المعاش *zaïf ul-me'āch*.

NEC-PLUS-ULTRA, s. m., le dernier degré, اوتهسی يوق *eutèci ïoq*, اعلای اعلاسی يوق *a'lāci ïoq*, t.; نهاية مرتبه *nihāïet a'lāï mertebè*, a.

NÉCROLOGE, s. m., liste, registre des morts, ميتلرك - اولمشلرك *meïtleruñ, eulumuchleruñ defteri*, a.-t.; دفتر الاموات *defter ul-emvāt*, a.

NÉCROMANCE, ou NÉCROMANCIE, s. f., magie, بوكو *beugu*, t.; سحربازلق *syhyrbāzlyq*, a.-p.; سحر *syhr*, a.

NÉCROMANCIEN, NE, s., سحرباز *syhyrbāz*, a.-p.; ساحر *sāhyr*, a.

NECTAR, s. m., breuvage des dieux et des bienheureux, كوثر شربتی *kevser chorbeti*, t.; كوثر *kevser*, a.; آب تسنيم *ābi tesnīm*, ou simpl. تسنيم *tesnīm*. — Au fig., vin excellent, رحيق *rahīq*.

NEF, s. f., en poésie, navire, سفينه *sefînè*, a. — d'une église, كليسه‌نك اوكى *kelîçanuñ euñu*, t.; رواق الكنيسة *revâq ul-kenîçat*, a.

NÉFASTE, adj. masc., اوغورسز نا مبارك *nâ mubârek*. — Au pl., néfastes (jours), اوغورسز اونلر *oghoursyz gunler*.

NÈFLE, s. f., fruit, مشمله دونكل *mouchmoula*, *dunguel*, t.

NÉFLIER, s. m., مشمله اغاجى *mouchmoula aghâdji*, t.

NÉGATIF, IVE, adj., qui exprime une négation, نفى ايديجى *nefi idîdji*, نافى *nâfi*, نفى *nefi*, منفى *menfi*, منكر *munkir*. — Proposition négative, مسئلهٔ نافيه *mecelèï nâfiïè*. Terme négatif, كلمهٔ نافيه *kelimèï nâfiïè*. — Particule négative, حرف نفى *harfi nefi*. — Réponse —, جواب رد *djevâbi redd*. — La négative, انكار *inkiâr*, نفى *nefi*, انكار طرفى *inkiâr tharafi*. — Refus, دريغ *dirîgh*.

NÉGATION, s. f., l'opposé de l'affirmation, انكار *inkiâr*, نفى *nefi*, سلب *selb*, a. — Particule qui nie, حرف نفى *harfi nefi*, a.

NÉGATIVEMENT, adv., يوق ايله *ïoq ilè*, t.; انكار ايله *inkiâr ilè*, a.-t.; يوق ديمكله *ïoq dîmeguilè*. — Répondre négativement, — يوق ايله نفى ايله جواب ويرمك *ïoq ilè*, *nefi ilè djevâb vîrmek*, لا جوابنى ويرمك *lâ djevâbini vîrmek*.

NÉGLIGÉ, s. m., دوزكونسزلك حالى *duzgunsyzlik hâli*, t.; حال تعطل *hâli te'aththul*, a.

NÉGLIGÉ, E, adj., oublié, méprisé, اونوتدلمش *onoudoulmich*, t.; اعتبارسز *i'tibârsyz*. — Dont on a peu de soin, اهتمامسز *ihtimâmsyz*, اهمال ـ ترك اولنمش *ihmâl*, *terk olounmich*, a.-t.; معطل *mou'aththal*, منسى *munsi*, a. — Sans parure, دوزكونسز *duzgunsyz*.

NÉGLIGEMENT, s. m., اهتمامسزلق *ihtimâmsyzlyq*, عدم الاهتمام *'adem ul-ihtimâm*, a. — Négligement de pinceau, نقاشك قلمنده اولان اهتمامسزلق *naqqâchuñ qalemindè olân ihtimâmsyzlyq*.

NÉGLIGEMMENT, adv., اهمال ايله *ihmâl ilè*, اهتمامسزلق ايله *ihtimâmsyzlyq ilè*, غفلتله *ghafletilè*, a.-t.; اهمالا *ihmâlen*, a.; غفلةً *ghafleten*, مسامحه ايله *muçâmeha ilè*, مهملًا *muhmelen*. — Agir négligemment, اهمال وتكاسل ايله عمل ا *ihmâl u tekiâçul ilè 'amel it*.

NÉGLIGENCE, s. f., manque de soin, d'application, اهماللق *ihmâllyq*, اهتمامسزلق *ihtimâmsyzlyq*, a.-t.; اهمال *ihmâl*, غفلة *ghaflet*, مسامحة *muçâmehat*, عدم اهتمام *'ademi ihtimâm*, a. — Grande négligence, تكاسل عظيم *tekiâçuli 'azîm*. — Négligence, faute légère de style, انشاده اولان سهو جزئ *inchâda olân sehv djuzy'*.

NÉGLIGENT, E, adj., اهمالى اهمالجى ايديجى *ihmâl idîdji*, *ihmâldji*, a.-t.; غافل *ghâfil*, مهمل *mouhmil*, a. — Il est négligent en tout, كافهٔ اموره مهملدر *kiâffèï oumourdè muhmildur*.

NÉGLIGER, v. a., n'avoir pas le soin nécessaire de..., اهمال ـ اغفال *ihmāl - yghfāl*, غفلة ا *ghaflet it*, اهتمامسزلق ا *ihtimāmsyzlyq it*, اختيارنكاسل ا *ykhtiāri tekiāçul it*. —Être négligent, غافل او *ghāfil ol*. — Être inattentif, مقيّد اولمق *mouqaïied olmamaq*, a.-t.—Négliger son devoir, خدمت لازمه سنده اهمال و نكاسل ا *khydmeti lāzemècindè ihmāl u tekiāçul it*.—Laisser, abandonner, الدن قومق ـ اتمق *elden qomaq, atmaq*, فوت ـ ترك ا *fevt, terk it*, a.-t.—Négliger l'occasion, فرصتى قاچرمق ـ فوت ا *fourçati qātchurmaq, fevt it*, فوت فرصت ا *fevti fourçat it*.— Laisser aller, صالبويرمك *sālīvīrmek*. — Ne pas négliger la moindre chose, دقيقه فوت ايتمامك *daqīqè fevt itmemek*. — Il ne faut rien négliger, هيچ بر شيئك ارتكاب اهمال ونكاسل اولنمق جائز دكلدر *hītch bir cheïdè irtikiābi ihmāl u tekiāçul olounmaq djāïz deïldur*.—Négliger quelqu'un, بر كمسنه يى كوزتمك ـ ترك ا *bir kimesnèïi gueuzetmemek, terk it*. —Le voir rarement, از كورشمك *az gueuruchmek*. — Se négliger, كندويى بوش قومق *guenduïi boch qomaq*, كندوسنه مقيّد اولمق *guenducinè mouqaïied olmamaq*, كندويى كوزتمك *guenduïi gueuzetmemek*, اوستنه باشنه اهتمامسزاو ـ چولپلق ا *ustunè bāchinè ihtimāmsyz ol, tcholpalyq it*.

NÉGOCE, s. m., آليش ويريش *ālīch vīrīch*, بازركانلق *bāzyrguiānlyq*, t.; تجارت *tidjāret*, بيع وشرا *beï' u chirā*, a.—Grand, fort négoce, كلّيتلو آليش ويرش *kullïietlu ālīch vīrich*, تجارت جسيمه *tidjāreti djecīmè*. — Faire le négoce, آليش ويريش ـ تجارت ا *ālīch vīrīch, tidjāret it*.—Au fig., faire un mauvais négoce, s'adonner à quelque chose de vil, چركين آليش ويريشلره قارشمق *tchirkīn ālīch vīrīchlerè qārichmaq*.

NÉGOCIABLE, adj. com., آلنوب صاتلور *ālinup sātilur*, t.; متداول بالبيع والشرا *mutedāvil bil-bcï vech-chirā*, a.

NÉGOCIANT, s. m., بازاركان *bāzārguiān*, vulg. بازركان *bāzyrguiān*, p.-t.; تاجر *tādjir*, pl. a. تجّار *tuddjār*.—Gros—, بيوك بازاركان *buïuk bāzārguiān*. — Riche —, متموّل بازركان *mutemevvil bāzyrguiān*.—Petit—, كوچك بازاركان *kutchuk bāzārguiān*, t.; قليل البضاعة *qalīl ul-byzā'at*, سرمايه سى از *sermāïèci az*.

NÉGOCIATEUR, s. masc., au fém. NÉGOCIATRICE, qui négocie une affaire d'État, ايش كوريجى *ich gueurīdji*, t.; مكالمه يه مامور *mukiālemèïè mèémour*, اهل مكالمه *ehli mukiālemè*, a.; مدبّر *mudebbir*, مصلحت كوريجى *maslahat gueurīdji*. — Un négociateur habile, adroit, صاحب مهارت وحذاقت بر اهل مكالمه *sāhib mehāret u hazāqat bir ehli mukiālemè*.—Celui qui négocie une affaire particulière, ايش بازارلشور آدم *ich bāzārlachur ādem*, ايش

بازارلیغی ایدن *ich bāzārlīghy iden.*

Négociation, s. f., l'art et l'action de négocier les affaires publiques, امر فن مذاکره *fenni muzākerè*, امر مکالمات *emri mukiālemāt.* — Il entend bien la négociation, امر مکالماتك ماهردر *emri mukiālemāttè māhirdur.* — La négociation pour la paix, مصالحه مکالمه‌سی *muçālaha mukiālemèci*, مذاکرهٔ صلح *muzākerèï soulh.* — Négociation, en parlant des affaires particulières, ایش بازارلیغی *ich bāzārlachma*, بازارلیق *bāzārlyq.* — Être en négociation, بازارلشمقده اولمق *bāzārlachmaqta olmaq.* — Affaire négociée, ایش *ich*, t.; امر *emr*, مصلحت *maslahat*, مذاکره اولنمش مصلحت *muzākerè olounmich maslahat.* — Trafic des billets et autres effets publics, آلنوب صاتلمه *âlinup sātilma.* — La négociation d'une lettre de change, بر قطعه پولیچه تمسکك بالبیع والشرا تداولی *bir qyth'a polîtcha temessuguinuñ bil-beï' vech-chirā tedāvuli.*

Négocier, v. n., trafiquer, آلیش ویریش ا *âlîch vîrîch it*, t.; تجارت ا *tidjāret it*, a.-t.; بازرگانلق ا *bāzyrguiānlyq it*, بیع وشرا ا *beï' u chirā it.* — v. a., traiter une affaire, بر مصلحتی بالمذاکره تنظیم ا ـ روئیت ا *bir maslahati bil-muzākerè tanzîm it, rouïet it.* — Négocier un mariage, نکاح مادّه‌سنی بالمذاکره تنظیم ا *nikiāh māddècini bil-muzākerè tanzîm it.* — Négocier la paix, مذاکرهٔ صلح ا *muzākerèï soulh it*, امر مصالحه‌یی بالمذاکره تنظیم ا *emri mouçālahaïi bil-muzākerè tanzîm it.* — un effet, une lettre de change, آلیش ویریشلك بر پولیچه کچرمك *âlîch vîrîchla bir polîtcha guetchurmek.*

Nègre, s. m., homme noir, au fém. Négresse. Voy. ce mot. عرب *'arab*, عرب کوله‌سی *'arab keulèci*, قره *qara*, t.; سیاه *siāh*, a.; زنجی *zendji*, کوله‌سی *keulèci*, مملوك سودان *memlouki soudān*, pl. a. مماليك سودان *memālîki soudān.* — La traite des nègres, مماليك سودانك بیع وشراسی ـ آلنوب صاتلمه‌سی *memālîki soudānuñ beï' u chirāci, âlinup sātilmaci.*

Négrepont, île, اغریپوز *aghrîpoz*, اغریپوز اطه‌سی ـ جزیره‌سی *aghrîpoz adhaci, djezîrèci.*

Négrerie, s. f., زنجی کوله‌سی *zindji keulèci*, زندانی *zindāni*, t.

Négresse, s. f., عرب جاریه‌سی *'arab djārîèci*, t.

Négrier (Vaisseau), adj., زنجی کوله‌سی کتورن سفینه *zindji keulèci gueturen sefînè*, t.

Négrillon, s. m., petit nègre, عرب کوچك *kutchuk 'arab*, عرب اوغلانی *'arab oghlāni.*

Négrillonne, s. f., petite négresse, کوچك عرب جاریه‌سی *kutchuk 'arab djārîèci*, t.; کوچك عرب قزی *kutchuk 'arab qyzy*, t.

Négus, s. masc., l'empereur des Abyssins, نجاشی اعظم *nedjāchi a'zem.*

Neige, s. f., قار *qār*, t.; ثلج *seldj*, a.; برف *berf*, p. — Blanc

comme la neige, قارکبی بیاض *qārguibi beïāz.*

Neiger, v. n., قاریغمق - یاغمق *qār ïaghmaq*, قارلامق *qārlamaq*, t. — Il neige, قار یاغار *qār ïāghār.*

Neigeux, se, adj., قارلو *qārlu*, t.; مثلوج *mesloudj.* — Temps neigeux, قارلو هوا *qārlu havā.*

Nemrod, nom propre, نمرود الجبّار *nemroud ul-djebbār*, a.

Nems, s. m., animal d'Afrique qui ressemble au furet, نمس *nems*, a.

Nenni, particule négative famil., یوق *ïoq*, t.; خیر *khaïr*, a.

Nénufar, s. m., plante aquatique, کول سوسنی *gueul souceni*, نینوفر *nïnevfer*, کول اوتی *gueul otï*, نیلوفر *nïnouſer*, نیلوفر *nïlouſer*, نوفر *nouſer*, a.

Néographe, s. m., یکی املا صاحبی *ïeñi imlā sâhybi*, کندیلکندن ایجاد ایلدیکی املا ایله یازان *guendïliguinden idjād eïledïgui imlā ilè ïāzān*, t.; املای عندی *imlāï 'yndi*, a.

Néographie, s. f., یکی املا *ïñi imlā*, t.-a.; املاء جدید *imlāï djedïd*, a.

Néographisme, s. m. Voy. Néographie.

Néologie, s. f., یکیدن سوز چیقارمه *ïeñïden seuz tchïqārma*, t.; ایجاد الفاظ *idjādi elfāz*, تولید الفاظ *tevlïdi elfāz*, a.

Néologique, adj. com., یکی چیقمش سوزه متعلق *ïeñi tchïqmich seuzè mute'allyq*, t.; جدید *djedïd*, غیر معتاد *ghaïri mu'tād*, a.

Néologisme, s. m., غیر معتاد استعمالی اولان کلمه نک *ghaïr mu'tād olān kelimènuñ isti'māli*, a.-t.; استعمال کلمهٔ جدیدك *isti'māli kelimèï djedïdè*, a.

Néologue, s. m., یکی چیقمش سوز قوللانان *ïeñi tchïqmich seuz qoullānān*, t.; مستعمل الالفاظ الجدیدك *musta'mil el-elfāz el-djedïdè*, a.

Néoménie, s. f., nouvelle lune, یکی آی *ïeñi āï*, t.; هلال *hilāl*, pl. a. اهلّة *ehillet.*

Néophyte, s. com., یکی ایمانه کلمش *ïeñi imānè guelmich*, t.; داخل فی الایمان *dākhyl fil-imān*, مهتدی *muhtedi*, a.

Néphalgie, s. f., colique néphrétique. Voy. Néphrétique.

Néphrétique, adj. com. Colique néphrétique, بوبرك اغریسی *beubrek aghrïci*, بل اغریسی *bel aghrïci*, t.; وجع کلا *vedja'y kelā*, a. — Être sujet aux coliques néphrétiques, وجع کلا علتنه مبتلا او *vedja'y kelā 'ylletinè mubtelā ol.* — Remède pour la colique néphrétique, وجع کلایی دافع اولان دوا *vedja'y kelāïi dāfy' olān devā.*

Népotisme, s. m., یکنه ویرلن حمایت *ïeguenè vïrilen himāïet*, i.-a.

Neptune, dieu de la mer, اله البحر *ilah ul-bahr*, a.

Néréides, s. f. pl., nymphes de la mer, بنات البحر *benāt ul-bahr*, a.

Nerf, s. m., سکر *siñir*, t.; عصبة *'açabet*, pl. عصب *'aceb*, اعصاب *a'çāb.* — Maladie des nerfs, affection nerveuse, سکر علتی *siñir 'ylleti.* —

Au fig., force, vigueur, قوّت *qouvvet.*

Néroli, s. m., چیچك صویی *tchítchek souïi*, t.

Nerprun, s. m., اق دکن *aq diken*, کیك دکنی *gueïk dikeni*, t.

Nerval, e, adj., سکرلره متعلق *sinirlerè mute'allyq*, t.-a.; عصبی *'açabïi.*

Nerveux, se, adj., plein de nerfs, سکرلو *siñirlu*, سکری چوق *siñiri tchoq*, t.; کثیر الاعصاب *kecír ul-a'çáb*, معصوب *ma'çoub.* — Le genre nerveux, tous les nerfs du corps humain, هیئة مجموعة الاعصاب *heïeti medjmou'at ul-a'çáb.* — Qui a beaucoup de force dans les muscles, سکرلری قوند شدید *siñirleri qound, chedíd ul-a'çáb.* — Bras nerveux, عضد شدید الاعصاب *'azydi chedíd ul-a'çáb.*—Style nerveux, plein de force, سبك و انشای متین *sebk u inchaï metín.* — Discours —, کلام متین *kelámi metín.*

Nervin, s. et adj., t. de méd., سکرلری قوّتلندریجی *siñirleri qouvvetlendurídji*, t.; مقوّی الاعصاب *mouqavvi ul-a'çáb*, pl. a. مقوّیات الاعصاب *mouqavviát ul-a'çáb.*

Nervure, s. f., parties élevées sur le dos d'un livre, کتاب جلدی ظهرنك اولان قبارمه یرلر *kitáb djildi zahrindè olán qabárma ïerler*, t.; شیرازه *chírázè*, p.

Nestor, s. m., باش اسکی *bách eski*, t.; شیخ *cheïkh*, a.

Nestorianisme, s. m., hérésie des Nestoriens, اعتقاد رأی نسطوریون *i'tyqádi, rëi nesthorioun*, a.

Nestorius, s. m., نسطوری *nesthouri*, pl. a. نصاطرة *neçáthyret.*

Net, te, adj., propre, تمیز *temíz*, t.; نظیف *nazíf*, طاهر *thábir*, a.; نقی *naqy*, a.; پاك *pák*, p. — Mains nettes, propres, تمیز اللر *temíz eller.* — Poli, صاف *sáf*, صافی *sáfi*, پاك *pák.*—Sans tache, لکهسز *lekècyz*, ایو کوهرلو *eïu guevherlu.* — Clair, صاف *sáf.* — Ce vin n'est pas net, بو باده صاف دکلدر *bou bádè sáf deïldur.* — Au fig., homme net, sans reproche, تمیز آدم *temíz ádem.* — Sortir net d'une affaire, بر مصالحتدن پاکه چیقمق - تمیز چیقمق *bir maslahatten pákè tchíqmaq, temíz tchíqmaq.*—Net, sain, qui n'a point d'incommodité, صاغ وسالم *ságh u sálim.*—Une expression nette, تعبیر منقح *ta'bíri munaqqah.*—On dit du revenu de quelqu'un, qu'il est clair et net, ایوادی صحیح ومنقحدر *irádi sahíh vè munaqqahtur.* — Écriture, impression nette, تمیز یازو - بصمه *temíz ïázou, basma.* — Une réponse nette, بر پاك جواب *bir pák djeváb.* — Rendre un compte net, صحیح ومنقح حساب ویرمك *sahíh vè munaqqah hyçáb vírmek.* — Mettre au net un écrit, بیاضه تبییض ا چیقرمق *beïázè tchíqarmaq, tebïiz it.* — Net, vide, بوش *boch*, خالی *khâli.* — On a trouvé maison

nette, خانه‌یی خالی بولمشلردر *khānèï khāli boulmuchlerdur.* — Faire maison nette, renvoyer tous ses domestiques, قپو خلقنی طاغتمق *qapou khalqyni dhāghytmaq.* — Net, tout d'un coup, بردن *birden,* فی الحال *fil-hāl.*

Nettement, adv., avec netteté, تمیزجه *temízdjè,* تمیز *temíz,* تمیزلکله *temízliguilè,* t.; نظافتله *nezāfetilè,* a.-t.; بالنظافة *bin-nezāfet,* a. — Se tenir nettement, proprement, دائما نظافت وطهارت اوزره او *dāïmā nezāfet u thehāret uzrè ol.* — Franchement, اچقدن اچغه *atchyqtan atchygha,* اشکاره *achikiārè,* a.; طوغرولغله *dhoghroulyghylè.* — Dire, parler nettement, اشکاره سویلمك *achikiārè seuïlemek.* — S'expliquer nettement, اچقدن اچغه افادهٔ مرام ا *atchyqtan atchygha ifādèï merām it.*

Netteté, s. f., تمیزلك *temízlik,* پاکلك *pāklik,* p.-t.; ظرافة *zerāfet,* نظافة *nezāfet,* طهارت *thahāret,* a. — Grande netteté, طهارت کامله *thahāreti kiāmilè.* — Netteté de la voix, سسك تمیزلکی *seçuñ temízligui.* — d'esprit, ذهنك اچقلغی *zihnuñ atchyqlyghy.*

Nettoiement, s. m., action de nettoyer, تمیزلمکلك *temízlemeklik,* تمیزلمه *temízlemè,* t.; تطهیر *tathhír,* تنظیف *tanzíf,* a. — Enlèvement des boues des rues, سوقاقدن چامور قالدرمسی - چیقارمسی *soqāqten tchāmour qāldurmaci, tchíqārmaci.*

Nettoyer, v. a., rendre net, تمیزلمك *temízlemek,* t.; پاکلتمك *pākletmek,* p.-t.; تنظیف - تطهیر ا *tanzíf, tathhír it,* پاك - صاف ا *pāk, sāf it,* ارتمق *aritmaq.* — Nettoyer la maison, خانه‌یی تطهیر ا *khānèïi tathhír it.* — Essuyer, سلمك *silmek.* — Nettoyer un fusil, تفنکی سلمك - تمیزلمك *tufengui silmek, temízlemek.* — un puits, قویوی ایرتلمق *qouïouï aïrtlamaq.* — une cheminée, باجه سلمك *bādja silmek.* — la tranchée, en chasser les assiégeants, مترسلری تسلط اعدادن تطهیر ا *meterisleri teçalluthy a'dāden tathhír it.* — Se nettoyer, v. p., تمیزلنمك *temízlenmek.* — Nettoyé, e, تمیزلنمش *temízlenmich,* منظف *munazzaf.*

Neuf, adj. num. card., طوقوز - طوقز *dhoqouz,* t.; تسعة *tis'at,* fém. تسع *tis'a,* a.; نه *nuh,* p.

Neuf, ve, adj., fait depuis peu, یکی *ïeñi,* جدید *djedíd,* a.; تازه *tāzè,* p.-t.; نو *nev,* p. — Qui n'a pas servi, قوللانلمامش *qoullānilmāmich.* — Habit neuf, لباس جدید *libāci djedíd.* — Maison neuve, یکی او *ïeñi ev.* — Au fig., une pensée neuve, معنای جدید *ma'nāï djedíd,* معنای نو پیدا *ma'nāï nev peïdā.* — Novice, عجمی *'adjemi,* مبتدی *mubtedi.* — Être neuf aux affaires, ادارهٔ امورده مبتدی او *idārèï oumourdè mubtedi ol.* — A neuf, adv., یکیلده‌رك *ïeñíledèrek.* — Refaire, réparer un bâtiment à neuf, بر بنایی تجدیدًا تعمیر ا *bir binäïi tedjdíden ta'mír it.* — De neuf, یکیدن *ïeñíden,* مجددًا

mudjeddeden. — Faire habiller de neuf, مجدّدًا اكسا ايلمك *mudjeddeden iksā eïlemek.*

Neutralement, adv., t. de gram., لازمًا *lāzymen*, a.

Neutralisation, s. f., ازاله *izālè*, ابطال *ibthāl*, a.

Neutraliser, v. a., rendre nul, ابطال - باطل ا *ibthāl, bāthyl it*, ازاله ا *izālè it.*—Neutraliser un sel, توزك خاصّه‌سنى كيدرمك *touzuñ khāssacini guïdermek.*—Neutraliser un acide par un alcali, حامضك خاصّه‌سنى مالح اضافه‌سيله ازاله ا *hāmyzuñ khāssacini mālyh izāfècilè izālè it.* — Tempérer, mitiger, كوشتمك *guevchetmek*, تعديل ا *ta'dīl it*, تفتير ا *teftír it*, ايراث كسر وفتار ا *irāci kesr u fetār it.*

Neutralité, s. f., بيطرفلق *bítharaflyq*, طرفسزلق *tharafsyzlyq*, a.-t.; بيطرفى *bítharafi*, a.— Garder, observer la neutralité, طرفسزلق اصولنى وقايه ا *tharafsyzlyq ouçoulini vyqāïè it*, بيطرفلق قاعده‌سنه رعايت ا *bítharaflyq qā'ydècinè ri'āïet it.* — Violer la neutralité, بيطرفلق شروطنه مخالف حركت ا *bitharaflyq chourouthynè moukhālif hareket it.*

Neutre, adject. com., qui n'est d'aucun parti, طرفسز *tharafsyz*, a.-t.; بى طرف *bi tharaf*, a. — États neutres, بى طرف اولان دولتلر *bi tharaf olān devletler.* — Ville neutre, بى طرف وسربست اولان بلده *bi tharaf vè serbest olān beldè.* — Être neutre, قارشمق *qārichmamaq*, بيطرف او *bítharaf ol.* — Rester —, بى طرف قالمق *bi tharaf qālmaq.*—Verbes neutres, ceux qui n'ont point de régime, t. de gram., فعل لازم *fi'li lāzym*, pl. a. افعال لازمه *ef'āli lāzemè.*

Neuvième, nomb. ord. et s. m., طوقوزنجى *thoqouzyndji*, t.; تاسع *tācy'*, a.-p.; نهم *nuhum*, p. — Le neuvième du mois, آيك طوقوزنجى كونى *āïuñ dhoqouzyndji guni.* — La partie d'un tout divisé en neuf portions, طوقوزده بر *dhoqouzdè bir*, طوقوز جزدن بر جز *dhoqouz djuz'den bir djuz'*, تسع *tus'.*

Neuvièmement, adv., طوقوزنجى اوله‌رق *dhoqouzyndji olaraq*, t.; تاسعًا *tāci'en*, a.

Neveu, s. masc., fils de frère, قارداش اوغلى *qārdāch oghlou*, t.; برادر زاده *burāder zādè.* — Fils de la sœur, قز قرداش اوغلى *qyz qardāch oghlou*, همشيره زاده *hemchírè zādè.* — de l'un ou de l'autre, يكن *ïeïen, ïeguen.*—Petit-neveu, يكن اوغلى *ïeguen oghlou.*—Nos neveux, يزدنصكره كله جكلر *byzdensoñra guelèdjekler*, اخلاف *akhlāf*, اعقاب *a'qāb.*

Névralgie, s. f., سكر اغريسى *siñir aghrīci*, t.; وجع الاعصاب *vedja' ul-a'çāb*, a.

Névralgique, adj. com., سكر اغريسنه متعلق *siñir aghrīcinè mute'allyq.*

Névritique, adj. et s., سكرلر ايچون علاج *siñirler itchoun 'ylādj*, دواء عصبى *devāï 'açabïi*, ادويه عصبيه *edvïièï 'açabïiè.*

Névrographie, ou Névrologie, s. f., احوال اعصابه دائر بحث *ahvāli a'çābè dāïr bahs.*

Nez, s. m., organe de l'odorat, بورن - برون *bourn, bouroun,* t.; انف *enf,* pl. a. انوف انااف *cnāf, anouf.* — Grand nez, ايرى بورن *iri bouroun,* انف كبير *enfi kebîr.* — petit, اوفاق بورن *oufāq bouroun,* انف صغير *enfi saghîr.* — pointu, اوجى سورى بورن *oudjou sivri bouroun.* — camard, يصّى بورن *ïassi bouroun.* — Qui a un grand nez, بورناز *bournāz.* — Mettre son nez partout, se mêler de tout ce qui ne nous regarde pas, هرشيئه بورننى صوقمق *her cheïè bournounou soqmaq.* — Au fig., mener quelqu'un par le bout du nez, بر كمسنه يى بورنندن چكمك *bir kimesnëïi bournoundan tchekmek.* — Parler du nez, ككزدن سويلمك *gueñyzden seuïlemek,* خمخم سويلمك *khym-khym seuïlemek.* — Nez, se dit pour le visage, يوز *ïuz.* — Donner sur le nez à quelqu'un, بر كمسنه نك يوزينه اورمق *bir kimesnènuñ ïuzïnè our-maq.* — Mettre le nez à la fenêtre, پنجره دن يوزينى كوسترمك *pen-djeréden ïuzunu gueustermek.* — Nez, pris pour le sens de l'odorat, قوخولمه *qokhoulama,* شمّ *chemm.* — Il a bon nez, il sent de loin, حدّت شمّى تقريبيله بعيددن استشمام ايدر *hyddeti chemmi taq-ribilè ba'idden istichmām ider.* — Qui a bon nez, qui prévoit les choses de loin, ايراغه كورر *irāgha gueurur,* بعيد النظر *ba'id un-nazar.* — Nez, la partie d'un navire qui se termine en pointe, كميـنك سورى اوجى *guemïnuñ sivri oudjou.*

Ni, particule conjonctive et négative, نه *nè,* t. — Ni celui-là, ni celui-ci, نه او نه بو *nè o nè bou.* — Ni grand, ni petit, نه بيوك نه كوچك *nè buïuk nè kutchuk.*

Niable, adj. com., انكار اولنور - اولنجق *inkiār olounour, olouna-djaq,* انكار اولنه بيلور *inkiār olouna bïlur,* a.-t.; ممكن الانكار *mumkin ul-inkiār,* ممكن النفى *mumkin un-nefi,* a.

Niais, e, adj., sot, sans expérience, simple, بون *beun,* لوقه *louqa,* بودالا *boudālā,* t.; ابله *ebleh,* a. — C'est un grand niais, بر ابلهه كاملدر *bir eblehi kiāmildur.* — En parlant des choses qui indiquent la sottise, اوغوزلقلى *oghouzlyqlu,* حاقت آلود *hamāqat āloud.* — Des raisonnements niais, دلايل حاقت آلود *delāïli hamāqat āloud.*

Niaisement, adv., سفاهتله *sefāhetilè,* a.-t.; بودالا كبى *boudālā guibi,* ديوانه كبى *dïvānè guibi,* ابلهانه لوقه جه *louqadjè,* t.; *eblehānè.*

Niaiser, v. n., s'amuser à des niaiseries, سفاهت ا *sefāhet it,* اكلنمك *eïglenmek,* اوبالنمق *oïālanmaq,* t.; اشتغال لغوياته *lāghvïātè ichtyghāl it,* a.-t.

Niaiserie, s. f., bagatelle, choses frivoles, هيچ مقوله سى شيلر *hïch maqoulèci cheïler,* t.; لغو *laghv,* pl. a. لغويات *laghvïāt;* عبث *'abes,*

pl. عبثيات *'abecïiāt*. — Action, caractère de celui qui est niais, بودالالق *boudālālyq*, لوقه‌لق *louqalyq*, t.; سفاهة *sefāhet*, حماقت *hamāqat*, a.

Nicaria, île de l'Archipel, فاريوط اطه‌سى *qārïoth adhaci*.

Nicée, ville d'Anatolie, ازنيك *iznïk*.

Niche, s. f., enfoncement dans un mur, ديوارده اويولمش حجره‌جك *dïvārdè oïoulmich heudjrèdjik*. — Réduit dans un appartement, dans un jardin, قولتق اوطه‌سى *qoltouq odhaci*, t. — Tour de malice, رنك *renk*, دوباره *doubāra*, اويون *oïoun*, شيطانلق *cheïthānlyq*, حيله‌كارلق *hïlèkiārlyq*, a.-t.; مخاتله *moukhātelè*, pl. a. مخاتلات *moukhātelāt*.

Nichée, s. f., nid où il y a des petits, يوالق *ïouvālyq*. — Au fig. fam. ironiq., réunion de gens méprisables, بر كروه نابكار *bir gurouhi nābekiār*, t.

Nicher, v. n., faire son nid, يوالمق *ïouvālamaq*, يوه يابمق *ïouva ïāpmaq*, يوه ايدنمك *ïouva idinmek*. — v. a. fam., placer dans un endroit, يرلشدرمك *ïerlechturmek*, بر يره قومق *bir ïerè qomaq*. — Se nicher, v. p., يرلشمك *ïerlechmek*, t.

Nichet, s. m., فوللق يمورطه *foullouq imourtha*, t.

Nichoir, s. m., قوش بصدره‌جق قفس *qouch basturadjaq qafes*, t.

Nickel, s. m., بر نوع معدن *bir nev'y ma'den*, t.

Nicodème, s. m., بودالا *boudāla*, t.

Nicomédie, s. f., ازميد *izmïd*, ازنيكميد *iznïkmïd*.

Nicopoli, ville de la Turquie d'Europe, نيكبولى *nïgueboli*.

Nicosie, capitale de l'île de Chypre, لفقوشه *lefqocha*.

Nicotiane, s. f., plante du tabac. Voy. Tabac.

Nid, s. m., d'oiseau, يووه - يوه *ïouvā*, قوش يوه‌سى يوا *qouch ïouvaci*. — de voleurs, خرسز يتاغى *khyrsyz ïatāghy*. — Faire son nid, يوه يابمق *ïouva ïāpmaq*.

Nidoreux, se, adj., qui a une odeur de pourri, چوروك قوقار *tcheuruk qoqār*, t.

Nièce, s. fém., fille de frère, قرنداش قزى *qarindāch qyzy*. — de sœur, قز قرنداش قزى *qyz qarindāch qyzy*, t.

Nielle, s. f., maladie des plantes, ارقان *araqān*, يرقان *ïaraqān*, a. — ou herbe aux épices, چوركاوتى *tcheurek oti*, يبان كيميونى *ïabān kïmïouni*. — Autre plante qui croît dans les blés, دلوجه *deludjè*, t.

Nieller, v. a., gâter par la nielle, بغداى بوزلمق *boghdāï bouzoulmaq*. — Blé niellé, يرقانلو بغداى *ïaraqānlu boghdāï*.

Niéper, ou Dniéper, grand fleuve d'Europe, le Borysthène, اوزى صويى *ozy souïi*, t.

Nier, v. a., dire qu'une chose n'est pas vraie, يوق ديمك *ïoq dïmek*, t.; انكار *inkiār it*, a.-t. — Nier une dette, un dépôt, - ديننى امانتى انكارا *deïni, emānetè inkiār it*. — Personne ne nie cela, بونى كمسه انكار ايتمز *bounou kïmsè*

inkiār itmek — Ne pas demeurer d'accord d'une proposition, تسليم ايتمامك *teslīm itmemek*, نفى ا *nefi it.*

NIGAUD, E, adj., بودالە *boudāla*, t.; احمق *ahmaq*, a.

NIGAUDER, v. n., s'amuser à des choses de rien, faire des nigauderies, بودالەلق ـ دليلك ـ ديوانەلك ا *boudālalyq, delīlik, dīvānèlik it*, t.

NIGAUDERIE, s. f., بودالەلق *boudālalyq*, احمقلق *ahmaqlyq*, دليلك *delīlik*, t.

NIL, fleuve d'Égypte, نيل *nīl*, نيل مبارك *nīli mubārek*, a.

NILOMÈTRE, s. m., مقياس *myqīās*, a.

NIMBE, s. m., نورلو اكليل *nourlu iklīl*, t.; اكليل انوار *iklīli envār*, a.

NIPPE, s. f., plus usité au pluriel, اوروبا *ouroubā*, روبا *roubā*, t. Voy. NIPPES.

NIPPER, v. a., اوروبا ويرمك *ouroubā vīrmek*, اثواب واو طاقمى ويرمك *esvāb vè ev thāqymi vīrmek*.

NIPPES, s. f. pl., روبا *roubā*, اوروبا *ouroubā*, t.; اثواب *esvāb*, a.; vulg. اسبابلر *esbāblar*, اثواب واو طاقمى *esvab vè ev thāqymi*.

NIQUE, s. f., signe de moquerie, de mépris, ذوقلنمه اثرى *zevqlenmè eceri*, t.—Faire la nique, se moquer, ذوقلنمك *zevqlenmek*. Voy. MÉPRISER.

NITRE, s. m., كوكرچله *gueuguertchilè*, كوهرچله ـ *gueuhertchilè*, بوره *beurè*, vulg. *bora*.

NITREUX, SE, adj., كوهرچلەلو *gueuhertchilèlu*.

NITRIÈRE, s. f., كوهرچله معدنى *gueuhertchilè ma'adeni*, كهرچلە چيقان ير *guhertchilè tchīqān ïer*, t.

NIVEAU, s. m., instrument pour connaître si un plan est horizontal, آلت تسويه استوا *āleti tesvïè istivā*, a.—Mesurer au niveau, آلت استوا ايلە اولچمك *āleti istivā ilè eultchmek*. — Dresser avec le niveau, مقياس استوا ايله دوزلتمك *myqïāci istivā ilè duzeltmek*.—Être de niveau, برابر او *berāber ol*, t.; متساوى او *muteçāvi ol*. — État de ce qui est horizontal, horizontalité, برابرلك *berāberlik*, دوزلك *duzlik*, سويّت *sevïiet*. — Prendre le niveau d'un terrain, يرك برابرلكنى آلمق *ïerūñ berāberliguini ālmaq*, سويّت ارضى قياس ا *sivïieti arzi qïās it*. — De niveau, au niveau, برابرلكنده *berāberliguindè*, مستويًا *mustevïien*. — Mettre de niveau, برابرلكه كتورمك *berāberliguè gueturmek*, تسويه ا *tesvïè it*.

NIVELER, v. a., mesurer avec le niveau, مقياس استوا ايله اولچمك *myqïāci istivā ilè eultchmek*, a.-t. — Égaliser, برابرلمك *berāberlemek*, t.; تسويه ا *tesvïè it*.— Rendre plat, uni, دوز ا *duz it*, دمدوز ا *dumduz it*, t.; هموار ا *hemvār it*, تسطيح ا *tasthīh it*.—Nivelé, e, مقياس استوا ايلە اولچنمش *myqïāci istivā ilè eultchunmich*.

NIVELEUR, s. m., مقياس استوا ايلە اولچيجى *myqïāci istivā ilè eultchudji*, تسويه ايديجى *tesvïè idïdji*, a.-t.

NIVELLEMENT, s. m., action de niveler, مقياس استوا ايله اولچلمسى *myqïāci istivā ilè eultchulmeci*, a.-t.; تسويه *tesvïè*, a.

NOBILIAIRE, adj. com., كشى زاده اوجاقلرينك دفترى *kichi zādè odjaklerînuñ defteri*, t.-a.

NOBLE, adj. com. et s., qui, par sa naissance ou une concession du gouvernement, est d'un rang au-dessus des autres citoyens, كشى زاده *kichi zādè*, t.; اصلزاده *acylzādè*, a.-p.; pl., peu usité en turc, اصلزادكان *acylzādeguiān*.—Être noble de père et de mère, اناذن بابادن كشى زاده او *anāden bābāden kichi zādè ol*. — Être noble par sa naissance, ارباب اصالت اولادندن او *erbābi açālet evlādinden ol*. — Élevé à la noblesse par lettres du prince, اولولنمش *oloulunmich*, رفيع القدر *refi' ul-qadr*.—Élevé au-dessus des autres du même genre, اولو *olou*, شريف *cherîf*, pl. a. شرفا *churefā*, اشراف *achrāf*, ذو الشرافة *zou uch-cherāfet*, كريم *kerîm*. —Un cœur noble, قلب شرافت آلود *qalbi cherāfet āloud*. — Avoir des sentiments nobles, افكار شرافت اثار ايله مجبول او *efkiāri cherāfet açār ilè medjboul ol*. — L'homme est le plus noble des animaux, انسان اشرف حيواناتدر *insān echrefi haïvānāttur*.—Un cheval de noble race, فرس كريم الاصل ـ نجيب الاصل *ferci kerîm ul-asl, nedjîb ul-asl*.— Les parties nobles, le cœur, l'estomac, le cerveau, اعضاء شريفه *a'zāï cherîfè*.

NOBLEMENT, adv., avec noblesse, اولولق ايله شرفله *oloulyq ilè, cherfilè*, a.-t.; كريمانه *kerîmānè*, a.-p.; بالشرف والكرم *bich-cheref vel-kerem*, a. — S'exprimer noblement, نجيبانه افادهٔ مرام ا *nedjîbānè ifādèï merām it*.—Se conduire بالكرم والنجابه عمل وحركت ا *bil-kerem vel-nedjābè 'amel u hareket it*.—Noblement, en gentilhomme, كشى زاده كبى *kichi zādè guibi*.

NOBLESSE, s. f., qualité par laquelle on est noble, كشى زادهلك *kichi zādèlik*, صوى *soï*, t.; شرف *chereſ*, اصالت *açālet*, حسب و نسب *haceb u neceb*, علو النسب *'uluvvin-neceb*, اصل *asl*.—Ancienne noblesse, اصالت قديمه *açāleti qadîmè*. — Haute —, نسب عالى *neceb 'āli*. — Les nobles, le corps de la noblesse, كشى زادهلر زمره سى *kichi zādèler zumrèci*, كروه اصلزادكان *gurouhi acylzādèguiān*, شرفاء القوم *choureſāïl-qavm*. — Élévation, اولولق شرافت *oloulyq, cherāfet*, كرم *kerem*, علو *'uluvv*, عزت *'yzzet*.—Noblesse de caractère, علو طبع *'uluvvi thab'*. — d'âme, عزت نفس *'yzzeti nefs*. — de sentiments, شرافت افكار *cherāfeti efkiār*.

NOCE, s. f., mariage, اولنمه *evlenmè*, t.; نكاح *nikiāh*, تزوج *tezevvudj*. — Le jour des noces, يوم نكاح *ïevmi nikiāh*. — Convoler en secondes noces, دفعهٔ ثانيه اولهرق تزوج ا *def'aï sānïè olaraq tezev-*

vudj it. — La nuit des noces, زفاف كيجه‌سى *zyfâf guídjèci.* — Fête qu'on fait en se mariant, — دوكون دوكـــن *dugun, duïun,* عروســـى *'arouci,* سور *sour.* — Présent de noce, دوكون هديه‌سى *dugun hedïèci.* — Repas de noce, دوكن ضيـــافـتـى *dugun zïâfeti.* — La personne invitée à la noce, دوكونجى *dugundji.* — La compagnie ou les personnes de la noce, دوكون جمعيّتى *dugun djem-'ïieti.* — Célébrer les noces, دوكون قورمق *dugun qourmaq.*

NOCHER, s. m., terme de poésie, ملّاح كمى رئسى *guemi reïci,* t.; *mellâh,* a.

NOCTAMBULE, s. com., اويوركن كيجـــه‌ده كزن *ouïourken guídjèdè guezen,* t.; سيّـــارفى الليـــل نايمًا *seïiâr fil-leïl nâïmen,* a.

NOCTAMBULISME, s. m., كيجـــه اويوقوده ايكن كزمـه *guídjè ouïou-qouda iken guezmè,* t.; سير فى الليل نايمًا *seïr fil-leïl nâïmen,* a.

NOCTILUQUE, adj. com. et subs., قراكلقك پارلايجى *qarâñlyqta pârlâïdji,* t.; لامـــع فى الظلام *lâmy' fyz-zoulâm,* a.

NOCTURLABE, s. m., اسطرلاب الليل *usthurlâb ul-leïl,* a.

NOCTURNE, adj. com., كيجه‌كى *guídjèki,* كيجه‌ده‌كى *guídjèdèki,* t.; ليلى *leïlïi,* a.; شبـى *chebi,* p. — Assemblée nocturne, كيجه جمعيّتى *guídjè djem'ïieti.*

NOEL, s. m., jour de la nativité de Notre-Seigneur, مولود حضرت عيسى *mevloudi hazreti 'îça,* a.; بـــوژق *bojouq,* t.; عيد الميـــلاد حضرت عيسـى *'îd el-mîlâdi hazreti 'îça.*

NOEUD, s. m., enlacement d'une chose pliante, دوكم - دوكوم *dugum,* باغ *bâgh,* t.; قيد *qaïd,* بند *bend,* p.; رابطـــه *râbytha,* pl. a. روابـــط *revâbyth,* عقدة *'ouqdet, 'ouqdè,* pl. a. عقود *'ouqoud.* — Nœud qui n'est pas serré, محكم اولميان عقـــك *muhkem olmaïân 'ouqdè.* — Faire un nœud, دوكم ا *dugum it,* - عقد ا *'aqdi, 'ouqdè it.* — Défaire un nœud, دوكـــم چوزمـــك *dugum tchcuzmek,* حلّ عقد ا *halli 'ouqdè it,* عقده‌يى سوكمك *'ouqdèïi seukmek.* — Au fig., nœud, difficulté d'une affaire, d'une question, عقدة الاشكال *'ouqdet ul-echkiâl.* — Trouver le nœud d'une affaire, عقـدهٔ اشكالى بولمـــق *'ouqdèï echkiâli boulmaq.* — Nœud gordien, عقـدهٔ مهتنـع الانحلال *'ouqdèï mumteny' ul-inhilâl.* — Lien, liaison entre des personnes : le nœud sacré du mariage, رابطهٔ مباركهٔ نكاح *râbythaï mubârekèï nikiâh.* — Les nœuds les plus forts et les plus étroits, روابـط قوتـــه واكيك *revâbythy qavïtè vu ekïdè.* — Nœud d'arbre, - بتـراق بوتـراق *boutrâq,* بوغـم - بوغوم *boghoum,* دوكوم *dugum.* — Jointure, articulation, بوغن *boghoun,* بوغناق *boghanâq,* اك يرى *añ ïeri.* — Les nœuds des doigts de la main, پرمقلرينك اك يرلرى *parmaqlerïnuñ añ ïerleri,* عقود الاصابـــع *'ouqoud ul-açâby'.*

NOIR, s. m., nègre, عرب *'arab,*

a.; قره *qara*. Voyez NÈGRE.

NOIR, s. m., la couleur noire, قره رنگ *qara renk*, لون اسود *levni esved*. — Teinture noire, قره بویاسی *qara boïā*. — Noir de fumée, قره ساقزی ایچون *qara sāqyzi ici*.

NOIR, E, adj., qui est de couleur noire, قرهٔ *qara*, t.; سیاه *siāh*, p.; اسود *esved*, a.; قره قب *qab qara*. — Barbe noire, قره صقال *qara saqāl*. — Une nuit noire, قراکلو کیجه *qarāñlu guïdjè*. — Cheveux noirs, سیاه ساچ *siāh sātch*. — Devenir noir, قره - سیاه او *qara, siāh ol*, قرارمق *qarārmaq*, سیاهلنمق *siāhlanmaq*. — Obscur, قراکلو *qarāñlu*, ایدنسز *āïdinsyz*, ظلمانی *zylmāni*. — Sale, کیرلو *kirlu*, مردار *mourdār*, بولاشق *boulāchyq*. — Triste, mélancolique, سوداوی المزاج *sevdāvi ul-myzādj*. — Un chagrin noir, حزن سوداوی *huzni sevdāvi*. — En parlant des crimes, des mauvaises actions, چیرکین شنیع *tchirkin, chenī'*, قبیح *qabīh*. — Trahison noire, خیانت شنیعه *khyāneti chenī'a*. — Qui a le cœur méchant, یورکی قره *iuregui qara*. — Livide, meurtri, برهلو *berèlu*, برهلنمش *berèlenmich*. — Rendre noir, diffamer, بر کمسنه یی سیاه یوزلو کوسترمک *bir kimesnèïi siāh iuzlu gueustermek*. Voy. DIFFAMER.

NOIRATRE, adj. com., سیاهجه *siāhdjè*, قره جه *qaradja*, سیاهه مائل *siāhè māïl*, قرامترق بوز *qarāmtraq bouz*, t.; اسمر *esmer*, a. — Teint noirâtre, لون اسمر *levni esmer*.

NOIRAUD, E, adj., قره جه *qaradjè*, اسمر چهره لو *esmer tchehrèlu*, t.

NOIRCEUR, s. f., qualité par laquelle les choses sont noires, قره لق *qaralyq*, t.; سیاه لق *siāhlyq*, a.-t.; سیاهی *siāhi*, p.; سواد *sevād*. — La noirceur de l'ébène, ابنوسک سیاهلغی *abanoçuñ siāhlyghy*. — Meurtrissure, بره *berè*, یاره نشانی *ïāra nichāni*. — Tache noire, سیاه لکه *siāh lekè*. — Au fig., énormité d'un crime, atrocité d'une action, یرامزلق *ïarāmazlyq*, t.; قبح *qoubh*, ردائة *ridāïet*. — La noirceur de son crime, ارتکاب ایلدیکی جرمک قبح و ردائتی *irtikiāb eïledīgui djurmuñ qoubh u ridāïeti*.

NOIRCIR, v. a., rendre noir, قرارتمق *qarārtmaq*, قره لمق *qaralamaq*, سیاهلمق *siāhlamaq*, - قره سیّاه ا *qara, siāh it*. — Teindre en noir, سیاه ایله بویامق *siāh ilè boïāmaq*. — Diffamer, ternir la réputation, تشنیع ا *technī' it*, هتک عرض ا *hetki 'yrz it*, رسوای ا *rousvāï it*, t.; تهجین ا *tehdjïin it*. — v. n., devenir noir, se noircir, v. pr., قرارمق *qarārmaq*, سیاهلنمق *siāhlanmaq*, قره - سیاه او *qara, siāh ol*. — Se diffamer par une méchante action, رسوای او *rousvāï ol*, نفسنه ایراث شین ا *nefsinè irāci chín it*. — Noircir l'esprit, faire naître des pensées sombres, ذهنی آلوده غبار ملال و کدورت ا *zyhni āloudèï ghoubāri melāl u kedouret it*.

NOIRCISSURE, s. f., tache noire, قره لکه سیاه لکه *siāh lekè*, a.-t.; قره لکه *qara lekè*, t.

Noise, s. f. fam., querelle, غوغا *ghavghā*, vulg. *qavghā*, چکش *tchekich*, t.; منازعة *nyzā'*, مجادلة *munāza'at*, مناقشة *mudjādelet*, *munāqachet*. — Chercher noise, غوغا ارامق *ghavghā arāmaq*, چکشمک *tchekichmek*.

Noisetier, s. m., arbre, فندق اغاجی *foundouq aghādji*, t.

Noisette, s. f., فندق *foundouq*, t. — Casse-noisette, فندق قران *foundouq qyrān*.—Couleur noisette, فندق رنکی *foundouq rengui*.

Noix, s. f., fruit du noyer, جوز *djevz*, vulg. *djevyz*, a.; قوز *qoz*, t. — Noix verte, cerneau, تازه جوز *tāzè djevyz*. — Écaler des noix, جوز صویمق *djevyz soïmaq*.—Huile de noix, قوز یاغی *qoz īāghy*. — Noix de galle, مازی *māzi*, مازو *māzou*. — Noix muscade, جوز بوا *djevyz bevvā*. — de coco, هندستان جوزی *hindistān djevyzi*. — vomique, جوز القیّ *djevyz el-qaïi*. — de pipe, لوله *lulè*.

Nolis, Nolisement ou Naulage, s. m., louage d'un navire. V. Naulage.

Noliser, v. a., fréter un navire, کمی یی نولین ایله کرایه ویرمک *guemïi nevlín ilè kirāïè vïrmek*. — Affréter, نول ایله طوتمق ـ استیجارا *nevl ilè thoutmaq*, *istïdjār it*, a.-t.

Nom, s. m., اد *ad*, t.; اسم *ism*, pl. a. اسامی *eçāmi*; نام *nām*, p. — Quel est votre nom? ادکز ـ اسمکز *adiñyz*, *ismiñyz nedur*.—Appeler par son nom, اد ایله اکمق *ad ilè añmaq*. — Avec nom et désignation, اسم و رسم ایله *ism u resm ilè*. —Nom propre, اسم علم *ismi'alem*. — Son nom est connu, ou, il est très-connu par son nom, اسمی معلومدر *ismi ma'loumdur*. — Décliner son nom, کندو آدینی بیلدرمک *guendü ádíni bíldurmek*. — Au nom de..., de la part de..., طرفندن *tharafyndan*, طرفندن اولهرق *tharafindan olaraq*. — En mon nom, طرفمدن اولهرق *tharafumdan olaraq*. — En considération, حقیچون *haqqyitchoun*, حرمةً *heurmeten*.—Au nom de Dieu, je vous en conjure, اللهك حقّی ایچون *allahuñ haqqy itchoun*, الله سورسکك *allah severseñ*, الله عشقنه اولسون *allah 'ychqynè olsoun*. —Réputation, اد *ad*, نام *nām*, آوازه *āvāzè*, شهرت *cheuhret*, صیت *sït*. — Acquérir un grand nom, تحصیل شهرت عظیمه ایتمك *tahsīl cheuhreti 'azïmè it*, نامدار اول *nāmdār ol*. — C'est un homme de nom, de considération, ادلو شانلو بر آدمدر *adlu chānlu bir ádemdur*. — C'est un homme sans nom, sans réputation, ادی شانی یوق بر آدمدر *adi chāni ïoq bir ádemdur*. — Le nom, en t. de gram., اسم *ism*, pl. اسامی *eçāmi*. — Nom substantif, اسم موصوف *ismi mevsouf*, ou simpl. موصوف *mevsouf*.—adjectif, اسم صفت *ismi sifat*. —masculin, اسم مذکر *ismi muzekker*.—féminin, اسم مؤنث *ismi muennes*. — Nom de guerre, sobriquet, لقب *laqab*.

Nomade, adj. com., کوچر اولی

gueutcher evli, t.; اهل الوبر *ehl ul-veber*, بدوی *bedevïi*, pl. بداوی *bedāvi*, خیمه نشین *khaïmè nichïn*, p. — Peuple nomade, قوم بدوی *qavmi bedevi*, au pl. اقوام بدویه *aqvāmi bedevïiè*.

Nombrant, adj. m., معدود به *maʿdoudun bihi*, a.

Nombre, s. m., unité, plusieurs unités, ساغش - صای - صایی *sāï*, - *sāghych*, t.; عدد *ʿaded*, pl. a. اعداد *aʿdād*; شمار *chumār*, p. — Multiplier un nombre par un autre, بر عددی آخر بر عددك اوزرینه ضرب ا *bir ʿadedi âkhar bir ʿadedūñ uzerïnè zarb it*. — Diviser un nombre par un autre, بر عددی عدد آخر ایله تقسیم ا *bir ʿadedi ʿadedi âkhar ilè taqsïmit*. — Nombre pair, چفت صایی - عددی *tchift sāïi*, *ʿadedi*; عدد شفع *ʿadedi chefʿ*, عدد زوج *ʿadedi zevdj*. — impair, تك صایی *tek sāïi*, عدد فرد *ʿadedi ferd*. — Le nombre dix, عدد عشره *ʿadedi ʿacharè*. — Un grand nombre d'hommes, عدد کثیر ناس *ʿadedi kecïrinās*. — Un nombre prodigieux, عدد کلی *ʿadedi kulli*, عدد کلیتلو *kullïietlu ʿaded*. — innombrable, عدد لا یحصی *ʿadedi lā ïouhsa*. — Être en nombre égal, متساوی العدد او *muteçāvi ul-ʿaded ol*. — Accomplir le nombre, تکمیل *tekmïli ʿaded it*. — L'augmenter, l'accroître, تکثیر عدد ا *teksïri ʿaded it*. — Nombre d'ordre, عدد المراتب *ʿaded ul-merātib*. — collectif, عدد جامع *ʿadedi djāmiʿ*. — complet, entier, عدد کامل *ʿadedi kiāmil*. — Nombre, beaucoup, چوق *tchoq*, وافر *vāfir*, متعدد *mute'addid*. — Nous avons nombre d'amis, وافر احبابمز واردر *vāfir ahbābumuz vārdur*. — Au nombre, ایچنده *itchindè*, عددنده *ʿadedindè*, جلدسی ایچنده *djumlèci itchindè*. — Du nombre, صره سنده *syracindè*, صره سنه *syracinè*. — Il l'a mis au nombre de ses amis, فلانی احبا ودوستانی صره سنه ادخال ایلدی *felāni ahybbā vu dostāni syracinè idkhāl eïlèdi*. — Sans nombre, innombrable, صایسز *sāïcyz*. — L'harmonie, انتساق کلام *intiçāqi kelām*. — En t. de gram., le nombre singulier, مفرد *mufred*, جمع *djemʿ*, *djemiʿ*.

Nombrer, v. a., صایمق *sāïmaq*, احصا ا *ihsā it*, تعداد ا *taʿdād it*.

Nombreux, se, adj., چوق *tchoq*, صاغشلو *sāghychlu*, t.; کثیر *kecïr*, عدید *ʿadïd*, کثیر العدد *kecïr ul-ʿaded*, کلیتلو *kullïietlu*. — Une assemblée très-nombreuse, بك کلیتلو بر جمعیت *pek kullïietlu bir djemʿïiet*.

Nombril, s. m., کوبك *gueubek*, t.; سرّه *sourrè*, pl. á. سرر *sourar*.

Nomenclateur, s. m., واضع المفردات الاسامی فی اجناس المخلوقات *vāzy' ul-mefredāt ul-eçāmi fi edjnās ul-makhlouqāt*, a.

Nomenclature, s. f., collection des mots propres aux différentes parties d'une science ou d'un art, علم وصنعته متعلق اجناس اسامی والفاظ *ʿylm u sanaʿatè mute'allyq edjnāçi eçāmi vu elfāz*, اسامی *eçāmi*. —

Méthode qui assigne aux divers objets de l'histoire naturelle les noms qui peuvent servir à les différencier, وضع المفردات الاسامی فی اجناس المخلوقات *vaz' ul-mufredāt ul-eçāmi fi edjnāsil-makhlouqāt.*

Nominal, e, adj., ادیله *adilè*, t.; باسمه *bi-ismihi*, a. — Faire l'appel —, ادیله اکمك - چاغرمق *adilè añmaq, tchāghyrmaq.*

Nominataire, s. m., نصب اولنمش *nasb olounmich*, a.-t.; منصوب *mansoub*, a.

Nominateur, s. masc., celui qui nomme, توجیه ایدن *tevdjīh iden*, a.-t.; موجّه *muveddjih*, صاحب التسمیه *sahyb ut-tesmiè*, a.

Nominatif, s. m., le sujet d'une proposition, et premier cas des noms déclinables, مبتدا *mubtedā*, المبتدا *el-mubtedā*, رفع *ref'*, a. — Mot au nominatif, کلمهٔ مرفوعه *kelimèï merfou'a.*

Nominatif, ive, adj., par noms, اسم ایله *ism ilè*, a.-t.; اسم باسم *ism be-ism*, a.

Nomination, s. f., action de nommer à une place, نصب *nasb*, تعیین *ta'ïin*, توجیه *tevdjīh*, pl. a. توجیهات *tevdjīhāt*, توجیه منصب *tevdjīh manseb.* — La nomination des magistrats, حکامك نصبی *hukkiāmuñ nasbi.* — Droit de nommer à un emploi, توجیه استحقاقی *tevdjīh istyhqāqy.* — Cette place est à la nomination de..., بو منصبده استحقاق توجیه فلانك یدنده در *hou mansybtè istyhqāqy tevdjīh felānuñ ïedindèdur.*

Nommé, e, adj., désigné par le nom, نام نامنده *nāminda*, تسمیه اولنمش *tesmïè olounmich*, مسمّی *moucemma*, دینمکله معروف *dínmeguilè ma'rouf.* — Une personne nommée Élie, الیاس نام کمسنه *elïās nām kimesnè.* — Nommé à une place, à un emploi, نصب اولنمش *nasb olounmich*, a.-t. — A point nommé, محلّنده *mahallindè*, وقت وقتنده *vaqt u mahallindè*, وقتنده *vaqtindè*, تمام وقتنده *tamām vaqtindè.* — Venir à point nommé, وقتنده کلمك *vaqtindè guelmek.* — A jour nommé, معیین کونده *mou'ïien gunundè*, قرار ویرلمش کونده *qarār vïrulmich gundè*, یوم موعوده *ïevmi mev'ouddè.*

Nommément, adv., avec désignation par le nom, ادیله *adilè*, اسم ورسمیله *ism u resmilè.* — Particulièrement, باخصوص *bākhouçous*, باوجود *bāvudjoud*, p.-a.; علی الخصوص *'alel-khouçous*, خصوصا *khouçouçā*, بتخصیص *bitakhsïs.*

Nommer, v. a., donner un nom, اد ویرمك *ad vïrmek*, t.; اد قومق *ad qomaq*, تسمیه ایتمك *tesmïè it*, a.-t.; ادلمق *adlamaq.* — On le nomme Constantin, اسمنی قسطنطین وضع ایلدیلر *ismini qosthanthïn vaz' eïledïler.* — Dire le nom d'une personne, d'une chose, اسمنی ادینی دیمك *adïni dïmek*, بیان ایتمك *ismini beïān it.* — Comment nommez-vous cette personne? بو کمسنه‌نك اسمنه نه دیرسکز *bou kimesnènuñ isminè nè dersiñyz.* — Elle se nomme Pierre, بتروس اسمیله

مسمّادر - معرفدر *botros ismilè mucemmādur, ma'rouftur.* — Faire mention, ذكر ا *zikr it.* — Désigner, اديله اكمق *adilè añmaq*, اشارة ا *ichāret it.* — Établir dans une place, نصب ا *nasb it*, نصب وتعيين ا *nasb u ta'ïin it.* — Nommer un ambassadeur, بر ايلچى نصب و تعيين ا *bir iltchi nasb u ta'ïin it.* — Nommer quelqu'un son héritier, بر كمسنه‌يى وارث تعيين ا *bir kimesnèïi vāris ta'ïin it.*—Se nommer, بر اد ايله ادلنمق *bir ad ilè adlanmaq.*—Comment vous nommez-vous? اسمكز ندر *ismiñyz nedur.* — Comment se nomme-t-il? ادى ندر *adi nedur.* — Comment se nomme cet arbre? بو اغاجك اسمى ندر *bou aghādjuñ ismi nedur.*

Nomocanon, s. m., كتاب القوانين والفتاوا *hitāb ul-qavanín vel-fetāvā*, a.; قانون نامه *qānoun nāmè*, a.-p.

Nomographe, s. m., مجموعهٔ قوانين مؤلّفى *medjmou'aï qavānín mu'ellifi*, a.-t.

Nomographie, s. f., قوانينه دائر تأليف - رساله *qavānínè dāïr téélíf, riçālè.*

Nompareil, le, adj., sans pareil, مثلى يوق *misli ïoq*, t.; لا نظير *lā nazír*, عديم النظير *'adím un-nazír*, a.; بيمانند *bímānend.*

Nompareille, s. f., sorte de petit ruban, بر نوع اينجه قوردله *bir nev'y indjè qordela*, t. — Petit caractère d'imprimerie, انجه باصمه خطوطى *indjè bāsma khouthouthy*, t.-a.

Non, particule négative, يوق *ïoq*, دكل *deïl*, t.; خير *khaïr*, لا *lā*, a.—Non, non, je n'en sais rien, يوق يوق هيچ بر شىء ايتمم *ïoq ïoq hítch bir cheï itmem.* — Non plus, adv., je n'en sais rien non plus, plus que vous, سزدن زياده بر شىء بيلمم *syzden zïādè bir cheï bílmem.* — Non-seulement, يالكز دكل *ïāliñyz deïl*, بشقه *bachqa*, قطع النظر *qath' un-nazar.* — Il faut non-seulement aimer ses amis, mais même ses ennemis, يالكز دوستلرينى دكل دشمنلرينى دخى سوملودر *ïāliñyz dostlaríni deïl duchmenleríni dakhy sevmeludur.* — Non plus, pareillement, دخى *dakhy.* — Vous ne le voulez pas, ni moi non plus, بو شىء استمزسكز بن دخى استمم *bou cheïi istemezsiñyz ben dakhy istemem.*

Nonagénaire, s. m., طقسان ياشنه وارمش *dhoqsān ïāchina vārmich*, t.; بالغ التسعين *bālygh ut-tis'ínè*, a.

Nonante, adj. num., طقسان - طوقسان *dhoqsān*, t.; تسعين *tis'ínè*, تسعون *tis'ounè*, a.

Nonantième, adj. num. ord., طوقساننجى *dhoqsānindji*, t.

Non-avenu, e, adj., qui est nul, باطل اولان *bāthyl olān*, a.-t.; باطل *bāthyl*, ملغا *mulghā*, a.

Nonce, s. m., ريم پاپا ايلچيسى *rím pāpā iltchíci*, t.

Nonchalamment, adv., كوشكلك ايله *guevcheklik ilè*, t.; كاهللكله *kiāhulliguilè*, a.-t.; اهمالا *ihmālen*, بالتوانى *bit-tevāni*, a.

NONCHALANCE, s. f., كوشكلك *guevcheklik*, t.; كاهللك *kiāhullik*. Voy. NÉGLIGENCE.

NONCHALANT, E, adj., négligent, اهمالجى *ihmāldji*. Voy. NÉGLIGENT. — Paresseux, تنبل *tembel*. — Mou, كوشك *guevchek*.

NONCIATURE, s. f., ريم پاپا ايلچيلكى - سفارتى *rīm pāpā iltchīligui, sefāreti*, t.

NON-CONFORMISTE, s. et adj. com., بشقه مذهبده اولان مختلف المذهب *bachqa mezhebdè olān*, a.-t.; *moukhtelif ul-mezheb*.

NON-CONFORMITÉ, subst. fém., مطابقتسزلق *muthābaqatsyzlyq*, a.-t., اويغونسزلق *ouïghounsyzlyq*, t.; عدم موافقت *'ademi muvāfaqat*, a.

NON-JOUISSANCE, s. f., محرميّت التمتّع *mahroumïiet ut-temettu'*, a.

NONNAIN ou NONNE, s. f., religieuse. Voy. ce mot.

NONNERIE, s. f., قالويره مناستری *qāloïera monāsteri*, t.

NONNETTE, s. f., كنج قالويره *guendj qāloïera*, t.

NONOBSTANT, prép., باقميه رق اوبلده اولسه *bāqmaïaraq, ūïnè, olsa*, t.; اكرچه *eïertchè*, باوجود *bāvudjoud*, p.

NON-OUVRÉ, E, adj., qui n'est pas mis en œuvre, اشلنمش *ichlenmemich*, t.; غير مصنوع *ghaïri mesnou'*, a.

NON-PAIR, E, adj. Voy. IMPAIR.

NON-PAYEMENT, subst. masc., ادا ايلمامسى *edā ëïlememeci*, a.-t.

NON-RÉSIDENCE, s. f., بر يرده بولنمامسى *bir ïerdè boulounmāmaci*, بر مكاندن غايب اولمسى *bir mekiānden ghāïb olmaci*, a.-t.; عدم اقامت *'ademi iqāmet*, a.

NON-SENS, s. m., phrase qui n'offre aucun sens, معناسز كلام *ma'nāsyz kelām*. — Absence de jugement, عقلسزلق *'aqlsyzlyq*, a.-t.

NON-SUCCÈS, s. m., نتيجه سزلك *netīdjèsyzlik*, a.-t.; نتيجهٔ رديّه *netīdjèï redïiè*, a.

NONUPLE, adj. com., طقوز قات *dhoqouz qāt*, t.; تسع مرّات *tis' marrātin*.

NONUPLER, v. a., طقوز كره ا *dhoqouz kerrè it*.

NON-USAGE, s. m., قوللانلمامه *qoullānilmāma*, t.; عدم استعمال *'ademi isti'māl*.

NON-VALEUR, s. f., se dit d'une terre qui ne rapporte pas ce qu'elle devrait rapporter, بركتسزلك *berekètsyzlik*, t.; قلّة المحصول *qyllet ul-mahsoul*, قلّة النما *qyllet unnemā*, a. — En t. de finance, deniers dont on ne peut effectuer le recouvrement, تحصيلى ممكن اولميان اقچه *tahsīli mumkin olmaïān aqtchè*.

NORD, s. m., septentrion, يلدز طرفى *ildyz tharafi*, t.; شمال *chimāl, chemāl*, a. — Les pays du nord, ممالك شماليه *memāliki chimāliïè*. — Le vent du nord, باد شمال *bādi chimāl*. — Qui est du côté du nord, شمالى *chimāli*. — Exposé au nord, qui regarde le nord, شمالـه ناظر *chimālè nāzyr*. — Le pôle du nord, ou pôle boréal, قطب شمالى

qouthbi chimāli, دمر قازيق *demir qāzyq.*

Nord-est, s. m., point entre le nord et l'est, پويراز طرفی *poïrāz tharafi,* t.; شمال و شرق اراسی *chimāl u charq arāci,* a.-t. — Vent du —, پويراز *poïrāz,* ou پويراز يلی *poïrāz ïeli.*

Nord-ouest, s. m., قره يل طرفی *qara ïel tharafi,* t.; شمال و غرب اراسی *chimāl u gharb arāci,* a.-t. — Vent du —, قره يل *qara ïel.*

Normal, e, adj., qui dirige, qui règle, كوستريجی *gueusterïdji,* t.; تنظيم ايديجی *tanzïm idïdji,* a.-t.; مرتّب *murettib,* a. — École normale, مدرّس مكتبی *muderris mektebi.*

Normand, e, adj. fig., fin, adroit, تلكو مزاجلو حيله كار *tilku myzādjlu hïlèkiār,* a.-p.

Nos, pron. poss., بزم *byzum.* Voy. Mon, Notre.

Nosographie, s. f., احوال امراضه متعلق رساله *ahvāli emrāzè mute'allyq riçālè,* a.-t.; رسالهٔ فی احوال الامراض *riçālèï fi ahvāl ul-emrāz,* a.

Nosologie, s. f., بيان الامراض *beïān ul-emrāz,* a.

Nota, s. m., اشارت نقطه سنی *ichāret noqthaci,* a.-t.; نقطهٔ اشارت *noqthaï ichāret,* م *mim,* a. — Mettez là un nota, اول محلّك بر م - بر نقطهٔ اشارت وضع ايله *ol mahalldè bir mïm, bir noqthaï ichāret vaz' eïlè.*

Notable, adj. com., considérable, بيوك *buïuk,* t.; كلّيتلو *kullïietlu,* a.-t.; عظيم *'azïm,* جسيم *djecïm,* a. — Notable dommage, كلّيتلو ضرر *kullïietlu zarar.* — Remarquable, صايلور *sāïlur,* دقّته شايان *dyqqātè chāïān,* شايان اعتداد *chāïāni i'tidād.* — Un notable personnage, زمره سنـدن صايلور بر آدم *zumrècinden sāïlur bir ādem.* — Les personnes les plus notables du gouvernement, متعيّنان دولت *mute'aïināni devlet.* — Les notables de la ville, وجوه و اعيان بلـك *vudjouh vu a'ïāni beldè.* — Les habitants les plus considérables d'un lieu, بريرك اعيانلری - قوجه باشيلری *bir ïerun a'ïānleri, qodja bāchïleri.*

Notablement, adv., كلّيتلو مرتبه ده *kullïietlu mertebèdè,* كلّيتلوجه *kullïietludjè,* غايتله *ghāïetilè,* چوق *tchoq,* t.; عظيماً *'azïmen,* بالمبالغه *bil-mubālagha,* a. — Être notablement lésé, كلّيتلو مرتبه ده متضرّر اول *kullïietlu mertebèdè mutezarrur ol.*

Notaire, s. m., كاتب *kiātib,* محكمه كاتبی *mehkemè kiātibi,* a.-t.; كاتب شرعی *kiātibi cher'y,* pl. a. كتّاب *kuttāb.*

Notamment, adv., خصوصًا *khouçouçan,* a.

Notarié, e, adj., كاتب شرعی معرفتيله عقد اولنمش *kiātibi cher'y ma'rifetilè 'aqd olounmich.*

Notariat, s. m., محكمه كاتبلكی *mehkemè kiātibligui,* a.-t.; كتابة الشرع *kitābet uch-cher',* a.

Note, s. f., marque, نشان *nichān,* اشارة *ichāret,* علامة *'alāmet.* — Liste, تذكره *tezkerè,* دفتر *defter.* — Compte, حساب *hiçāb.* — Mémoire, exposé, قايمه *qāïmè,* تقرير

taqrîr. — Note d'infamie, رسوایلق *rousvāïlyq* دامغه‌سی *dāmghaci,* بدناملق دامغه‌سی *bednāmlyq dāmghaci.* — marginale, حاشیه *hāchïè,* pl. a. حواشی *havāchi.* — Glose, explication, شرح *cherh.* — Note de musique, ازکی رقمی *ezgui raqami,* رقم اللحن *raqam ul-lahn,* pl. a. ارقام الالحان *arqām ul-elhān,* درر مفصّله *doreri moufassalè.*

NOTER, v. a., faire une marque, نشان ا ـ قومق *nichān it, qomaq,* نشانلمق *nichānlamaq,* اشارت ا *ichāret it.* — Prendre note, دفتره یازمق *defterè ïāzmaq,* یازمق *ïāzmaq,* دفتره اشارت ا *defterdè ichāret it.* — Marquer en mauvaise part, بدناملق نشانیله دامغه‌لمق *bednāmlyq nichānilè dāmghalamaq,* میملمك *mīmlemek.* — Noté, e, qui a une mauvaise réputation, بدناملق ایله دامغه‌لنمش *bednāmlyq ilè dāmghalanmich,* میملنمش *mīmlenmich,* میملو *mīmlu.* — Remarquer que..., ملاحظه ا *mulāhaza it,* دقت ا *dyqqat it.*

NOTICE, s. f., extrait raisonné d'un livre, رساله ریقاله, خلاصهٔ کتاب *khoulāceï kitāb.* — Description géographique d'un pays, تذکرهٔ الاحوال البلاد والمسالك *tezkeret ul-ahvāl ul-bilād vel-meçālik.* — Connaissance qui résulte de recherches critiques, حکایت الحال *hikiāïet ul-hāl.* — Biographie abrégée, ترجمه *terdjemè.*

NOTIFICATION, s. f., خبر *khaber,* اخبار *ykhbār,* اخباری مشعر کاغد *ykhbāri much'yr kiāghyd.*

NOTIFIER, v. a., خبر ویرمك *khaber vïrmek,* اعلام ا *i'lām it,* a.-t.; بیلدرمك *bïldurmek,* t. — Officiellement, رسمًا اوزره بیلدرمك *resm uzrè bïldurmek,* ـ رسمًا اخبار *resmen ykhbār, beïān it.* — juridiquement, شرعًا خبر ویرمك *cher'en khaber vïrmek.* — Notifié, e, اخبار بیلدرلمش *bïldurilmich,* منها اولنمش *ykhbār olounmich, munhā.*

NOTION, s. f., بلکو *bilgu,* بیلش *bïlich,* t.; خبر *khaber,* وقوف *vouqouf;* علم *'ylm,* pl. a. اخبار *akhbār,* معلومات *ma'loumāt.* — Notion certaine, خبر صحیح *khaberi sahïh.* — imparfaite, خبر ناقص *khaberi nāqys.* — Je n'en ai aucune notion, بوکا دائر بر درلو علم وخبرم یوقدر *bouñā dāïr bir turlu 'ylm u khaberum ïoqtur.*

NOTOIRE, adj. com., بللو *bellu,* بسبللو *besbellu,* t.; اشکار *āchikiār,* ظاهر *zāhir,* معلوم *ma'loum,* واضح *vāzyh,* عیان *a'ïān,* a. — Le fait est notoire, ماده‌نك وقوعی واضح و آشکاردر *māddènuñ vuqou'y vāzyh u āchikiārdur.* — Rendre notoire, آشکار قلمق *āchikiār qylmaq,* تبیین ا *tebïin it,* بللورتمك *bellurtmek.*

NOTOIREMENT, adv., بللو اولهرق *bellu olaraq,* t.; اشکاره *āchikiārè,* ظاهرًا *zāhiren,* واضحًا *vāzyhen,* علنًا *'alenen,* علانیةً *'alānïietèn,* a.

NOTORIÉTÉ, s. f., بللولك *bellulik*, آشكارەلك *âchikiârèlik*, t.; وضوح *vuzouh*, صراحت *sarâhat*, بديهيّت *bedîhïiet*, بداهت *bedâhet*, a. — Cela est de toute notoriété, بو كيفيّت صراحت تامّه ايله معلومدر *bou keïfïiet sarâhati tâmmè ilè ma'loumdur*. — Acte de notoriété, سند شرعى *senedi cher'y*.

NOTRE, adj.com.poss., بزم *byzum*, مز *muz*, t. — Notre père, بزم بابا *byzum bâbâ*, ou mieux, بابامز *bâbâmyz*. — Le nôtre, بزمكى *byzumki*. — Les nôtres, ceux de notre parti, de notre pays, etc., بزمكيلر *byzumkîler*. — Nos parents, اقرابامز *aqrabâmuz*.

NOUE, s. f., tuile faite en demi-canal pour égoutter l'eau, كنك *gunk*, t.; قنات *qanât*, pl. a. قنوات *qanevât*. — Terre grasse et humide, اوزلو وياش اولان طپراق *euzlu vè iâch olân thoprâq*.

NOUÉ, E, adj., rachitique, سود خيرەسى *sud khîrèci*. Voy. RACHITIQUE. —, participe de nouer, باغلو *bâghlu*, باغلنمش *bâghlanmich*, منعقد *mun'aqyd*, معقود *ma'qoud*.

NOUEMENT, s. m., باغلمه *bâghlama*, t.; عقد *'aqd*, a.

NOUER, v. a., lier par un nœud, attacher, باغلمق *bâghlamaq*, t.; عقد ـ بند ا *'aqd, bend it*. — Faire un nœud, دوكملمك *deuïumlemek, deugmelemek*, دوكم ا *deuïum it*. — Nouer un ruban, قوردلەيى دوكوملمك *qordelaïi dugumlemek*. — Nouer amitié, au fig., دوستلق باغلمق *dostlyq bâghlamaq*. — Envelopper dans quelque chose en faisant un nœud, باغلمق *bâghlamaq*, صارمق *sârmaq*. — Nouer de l'argent dans le coin d'un mouchoir, ياغلغك اوجنك اقچه باغلمق *îâghlyghuñ oudjïndè aqtchè bâghlamaq*. — Se nouer, v. pron., باغلنمق *bâghlanmaq*. — En parlant des fruits, ميوه باغلمق *meïvè bâghlamaq*, يمش طوتمق *ïemich thoutmaq*.

NOUET, s. m., ايچى طولمش دوكوملى باغ *itchi dholmich dugumlu bâgh*.

NOUEUX, SE, adj., دوكملو *deugumlu, deuïmlu*, بوتراقلو *boutrâqlu*, بوغوملو *boghoumlu*, t.; بوغومى چوق *boghoumu tchoq*. — Un bâton noueux, بوتراقلو صوپه *boutrâqlu sopa*.

NOUGAT, s. m., بادم حلواسى *bâdem halvâci*, بادملو حلوا *bâdemlu halvâ*, t.

NOULET, s. m., ير التنك صو يولى *ïer altindè sou ïoli*, t.

NOURRICE, s. f., سود انا *sud anâ*, دايه *dâïè*, طايه *thâïa*, t. — Mettre en nourrice, دايەيه ويرمك *dâïèïè vîrmek*.

NOURRICIER (Père), adj. m., mari d'une nourrice, دايەنك قوجەسى *dâïènuñ qodjaci*, سود انا قوجەسى *sud anâ qodjaci*. — Suc nourricier, بسليجى صو *besleïidjï sou*.

NOURRIR, v. a., sustenter, servir d'aliment, بسلمك *beslemek*, تغذيه ا *taghdïè it*, a.-t. — Pourvoir à la nourriture, entretenir d'aliments, ارزاق ا *irzâq it*, انفاق ا *infâq it*,

نفقه ویرمك *nafaqa vîrmek*. — Servir d'aliment, یمك *ïemek*, غدا او *ghydā ol*. — Allaiter, مه ویرمك *memè vîrmek*, سود ویرمك *sud vîrmek*, امزرمك *emzurmek*, ارضاع ا *irzā' it*. — Élever, تربیه ا *terbïè it*, ادب اوکرتمك *edeb eugretmek*. — Fomenter, entretenir, بسلمك *beslemek*, t.; قوت ویرمك *qouvvet vîrmek*, ادامه ا *idāmè it*. — Se nourrir, v. pr., بسلنمك *beslenmek*, تغدی ا یمك *ïemek*, *teghaddi it*. — Au fig., se nourrir de la lecture des bons livres, کتب نافعه‌نك مطالعه‌سیله نفسنی تربیه ا *kutoubi nāfi'anuñ mouthāla'acilè nefsini terbïè it*. — Nourri, e, بسلنمش *beslenmich*. — Au fig., plein, abondant. Voy. ces mots...

Nourrissage, s. m., بسلیش *besleïch*, t.; تربیه *terbïè*, a.

Nourrissant, e, adj., بسلین *besleïen*, بسلییجی *besleïïdji*, غدا کثیر الغدا ویریجی *ghydā vîrîdji*, *keçîr ul-ghydā*, غدائیتلو *ghydāïetlu*. — Aliment nourrissant, غدائیتلو طعام *ghydāïetlu tha'ām*. — Une viande bien nourrissante, کثیر الغدا بر لحم *kecîr ul-ghydā bir lahm*.

Nourrisson, s. m., بسله *beslemè*, مه چوجغی *memè tchodjoughy*, سودامن *sudāmen*, t.

Nourriture, s. f., aliment, طعام *tha'ām*, a.; ییجك ایچمك *ïeïedjek itchedjek*, ییو یمك *ïeïou ïemek*, t.; غدا *ghydā*, قوت *qout*, pl. a. اقوات *aqvāt*. — Prendre de la nourriture, manger, تناول طعام ا *tenāvuli tha'ām it*, یمك *ïemek*. — En parlant d'une partie du corps qui, après avoir souffert, commence à reprendre chair, بسلنمك *beslenmek*, کسب نما ا *kesbi numā it*. — Nourriture de l'esprit, غدای روحانی *ghydāï rouhāni*.

Nous, pron. pers. de la première pers. au pl. بز *byz*, t. — Entre-nous, ou entre nous soit dit, سوز بینمزده قالسون *seuz beïnumuzdè qālsoun*, سوز اره‌مزده قالسون *seuz aramuzdè qālsoun*.

Nouveau, Nouvel, le, adj., یکی *ïeñi*, t.; جدید *djedïd*, تازه *tāzè*, a.; نو *nev*, p. — Vin nouveau, یکی شراب *ïeñi charāb*. — Qu'y a-t-il de nouveau? حوادث روزکاردن *havādici rouzyguiārden nè vār*. — Nouvelle invention, اختراع جدید *ikhtirā'y djedïd*. — Le Nouveau-Monde, یکی دنیا *ïeñi dunïā*. — Mots nouveaux, یکی چیقمش سوزلر *ïeñi tchîqmich seuzler*. — Le nouvel an, ییل باشی *ïil bāchi*. — La saison nouvelle, le printemps, ایلك بهار *ilk bahār*. — Au fig., neuf, inexpérimenté, اعجمی *a'djemi*. — Nouveau dans les affaires, dans le monde, تجربهٔ اموری یوق *tedjrubèï oumouri ïoq*. — De nouveau, adv., یکیدن *ïeñïden*, کنه *inè*, یکیدن *guïru*, t.; مجدداً *mudjeddeden*, علی التکرار *'alettekrār*.

Nouveauté, s. f., qualité de ce qui est nouveau, یکیلك *ïeñïlik*, t.; تازه‌لك *tāzèlik*, p.-t.; جدیدلك *djedïdlik*, a.-t.; حداثت *hadācèt*,

a.—La nouveauté plaît à la plupart des hommes, اکثر ناس یکیلکه مائل وهوسکاردر *ekseri nās ïeñíliguè māïl vè haveskiārdur.*—Chose nouvelle, یکی شی *ïeñi chei*, t.; شی جدید *chei djedíd*, حادثة *hādicet.* — Nouveautés, objets de mode nouvelle, یکی چیقمه *ïeñi tchíqma*, تحف *tohaf.* — Livres nouvellement publiés, یکی چیقمش کتاب *ïeñi tchíqmich kitāb.* — Légumes et fruits dans leur primeur, طرفنده *thourfanda.*

Nouvelle, s. f., avis d'une chose arrivée récemment, خبر *khaber*, pl. a. اخبار *akhbār*, حوادث *havādis*, a. — Une bonne nouvelle, خیرلو بر حوادث *khaïrlu bir havādis*, مژده *mujdè.*—mauvaise, fâcheuse, کدرلو خبر *kederlu khaber.*—vieille, اسکی خبر *eski khaber.* — Répandre des nouvelles, نشر حوادث ا *nechri havādis it.* — Donner une bonne nouvelle, مژده ویرمک *mujdè vírmek.*—Nouvelles fausses, inventées, اراجیف *erādjíf.*— Envoyer savoir des nouvelles de quelqu'un, s'informer de l'état de sa santé, برکیمسنه نك خاطرینی سؤال ا *bir kimesnènuñ khāthyríni sou'āl it.* — Nouvelle, histoire, conte, حکایت *hikiāïet*, a.; داستان *dācitān*, p.; قصه *qyssa*, pl. a. قصص *qyças.*

Nouvellement, adv., یکیدن *ïeñíden*, یکی *ïeñi*, اقدمجه *aqdemdjè*, از وقتدنبرو *az vaqyttenberu*, کچنلرده *guetchenlerdè*, t.; مؤخرًا *mou'akhkheren*, a. — Arbre nouvellement planté, یکی دیکلمش اغاج *ïeñi díkilmich aghādj.*—Livre nouvellement imprimé, مؤخرًا طبع اولنمش کتاب *mou'akhkheren thab' olounmich kitāb.*

Nouvelliste, s. m., حوادثجی *havādisdji*, خبرجی *khaberdji*, a.-t.; متجسس الاخبار *mutedjessus ul-akhbār.*

Novale, s. f., یکی سورلمش یر *ïeñi surulmuch ïer*, یکی نطس اولمش یر *ïeñi nathas olmuch ïer*, t.

Novateur, s. m., celui qui veut innover en quelque matière que ce soit, یکیدن چیقاریجی *ïeñíden tchíqārídji*, یکیدن پیدا ایدیجی *ïeñíden peïdā idídji.* — en matière de religion, اهل بدعة *ehli bida'at*, ارباب بدعة *erbāb bida'at.* — Les novateurs, طایفهٔ مبتدعه *thāïfèi mubtedí'a*, اصحاب بدعة *ashābi bida'at.*

Novation, s. fém., t. de droit, تبدیل سند *tebdíli sened*, تبدیل مقاوله *tebdíli mouqāvelè.*

Novembre, s. m., تشرین ثانی *techríni sāni*, a.-t.

Novice, adj. com., qui a pris nouvellement l'habit de religieux dans un couvent, تلمیذ *telmíz.* — Apprenti, peu exercé, peu habile, اعجمی *a'djemi*, مبتدی *mubtedi*, a. — Être novice encore dans son métier, صنعتنك هنوز مبتدی او *sana'tinde henouz mubtedi ol.* — Se dit aussi des choses prises pour la personne; une main novice, مبتدی الی *mubtedi eli.* — Une plume novice, عجمی قلمی *'adjemi qalemi.*

Noviciat, s. masc., مبتديلك *mubtedīlik*, عجميلك *'ndjemīlik*, شاكردلك وقتي *chāguirdlik vaqti*, وقت تلمذ *vaqti telemmuz*, a. — Faire son noviciat, مبتديلكني كچورمك *mubtedīliguïni guetchurmek*. — Achever son —, شاكردلك وقتني اتمام ا *chāguirdlik vaqtini itmām it*.

Noyade, s. f., صوده بوغمه *souda boghma*, t.; تغريق *taghrīq*, a.

Noyale, s. f., toile à voile, يلكن *ïelken bezy*, t.

Noyau, s. m., چكردك *tchekirdek*, t. — Fruit à noyau, چكردكلو يمش *tchekirdeklu ïemich*. — Au fig., principe, origine, اصل *asl*, اصل مايه *asli māïè*, مادّهٔ اصليّه *mâddèï asliïè*, a.

Noyé, e, adj., qui est mort dans l'eau, صويه بوغلمش *souïa boghoulmich*, t.; غرق اولنمش *gharq olounmich*, a.-t.; غريق *gharīq*, a. — Plongé, trempé, باتمش *bātmich*, صوده اصلنمش *souda islanmich*, صوده طورمش *souda dhourmich*. — Au fig., un homme noyé de dettes, مستغرق ديون اولمش آدم *moustaghryqy duïoun olmich âdem*.

Noyer, s. m., arbre, جوز اغاجي *djevyz aghādji*, t.

Noyer, v. a., faire mourir dans l'eau, صوده بوغمق *souda boghmaq*, t.; غرق ا *gharq it*, a.-t. — Faire couler à fond, باتدورمق *bātturmaq*. — Noyer un homme, برادمي صوده غرق ا *bir ādemi souda gharq it*. — Se noyer, v. pr., بوغلمق *boghoulmaq*, صويه بوغلمق *souïa boghoulmaq*. — Couler à fond, باتمق - بتمق *bātmaq*. — En parlant de certaines choses auxquelles on se livre avec excès, se noyer dans la débauche, dans les plaisirs, عيش و عشرته طالمق *'aïch u 'ychretè dhālmaq*, مستغرق بحر ذوقيّات او *moustaghryqy bahri zevqyïāt ol*.

Nu, e, adj., qui n'est pas vêtu, چپلاق *tchyplāq*, يالك - يالن *ïālin*, يالنجق *ïālindjaq*, t.; عريان *'urïān*, a. — Être tout nu, كليًّا عريان قالمق *kullïien 'urïān qālmaq*. — Mettre tout nu, چپلاق - يالن برهنه ا *tchyplāq, ïālin, burehnè it*, اچمق *atchmaq*, صويمق *soïmaq*. — Il était nu-jambes et tête nue, يالن ايلق باشي قباق ايدي *ïālin aïāq bāchi qabāq idi*. — Nu, en chemise, ارقه سنه كوملكدن *arqacindè gueumlckten ghaïri bir cheï olmaïaraq*. — Une épée nue, صيرلمش قلج *sïrilmich qylidj*. — Une muraille nue, قپلانمامش ديوار *qaplānmāmich dïvār*. — Nu, au fig., sans déguisement, رياسزجه *rïācyzdjè*, اچيق *atchïq*, ريا و تصنّعدن عاري *rïā vu teçannu'den 'āri*. — A nu, adv., à découvert, چپلاق اولديغي حالك *tchyplāq oldoughy hāldè*. — Monter un cheval à nu, چپلاق آته بنمك *tchyplāq âtè binmek*.

Nuage, s. m., amas de vapeurs élevées en l'air, بولت - بلوت *boulout*, t.; سحاب *sehāb*, عيم

ghîm, pl. a. غيوم *ghouïoum*; ابر *ebr*, p. — Ciel couvert de nuages, بلوت ايله قاپلنمش كوك يوزى *boulout ilè qāplanmich gueuk ïuzy*. — Nuage épais, سحاب كثيف *sahābi kecîf*. — Au fig., avoir les yeux couverts d'un nuage, بصرى سحاب غفلت ايله مستور او *bir kimesnènuñ baçari sahābi ghaflet ilè mestour ol*. — Un nuage de poussière, سحاب غبار *sahābi ghoubār*. — Nuages, incertitudes de l'esprit, قوت مدركه‌يى اغما ايدن غمائم اشتباه *qouvveti madrikèïi ighmā iden ghamāïmi ichtibāh*. — Les soupçons qui s'élèvent sur la conduite de quelqu'un, سحاب شكوك و اوهام *sahābi chukiouk u evhām*.

Nuageux, se, adj., بولوتلو *bouloutlu*, t.; سحابلو *sehāblu*, a.-t.; مغيم *moughaïim*, a. — Pierreries nuageuses, dont la transparence est terne, بلوتلو طاش *bouloutlu thāch*.

Nuance, s. fém., augmentation et diminution insensible d'une même couleur, اچيقلو قويولو رنك پرده‌لرينك درلولغى *atchîqlu qouïoulu renk perdèlerînuñ turlulyghy*, t.; مراتب الوانك اختلافى *merātibi elvānuñ ikhtilāfi*. — Assortiment de plusieurs couleurs qui vont bien ou mal ensemble, امتزاج الوان *imtyzādji elvān*. — Différence légère, بلورسز فرق *belursyz farq*, فرق دقيق *farqy daqîq*.

Nuancer, v. a., assortir les couleurs, رنكلرى اويدرمق *renkleri ouïdourmaq*, چشد اويدرمق *tchechid ouïdourmaq*, t. — les caractères, خصائل متنوعه‌يى بر برى ايله اويدرمق *khaçāïli mutenevvi'aïi bir biri ilè ouïdourmaq*, a.-t.

Nubie, contrée d'Afrique, نوبة *noubet*, النوبيه *en-noubïè*.

Nubien, ne, adj. et s., نوبى *noubi*, pl. a. نوب *noub*.

Nubile, adj. com., يتشمش *ïetichmich*, t.; pour les garçons, بالغ *bālygh*; pour les filles, بالغه *bālygha*, a. — Fille nubile, اولنه‌جك قز *evlenèdjek qyz*, حدّ بلوغه ـ واصل اولمش قز *haddi bulougha, vācyl olmich qyz*. — Age nubile, اره واريله‌جق ياش *erè vārîlādjaq ïāch*, سنّ بلوغ *sinni bulough*.

Nubilité, s. f., بلوغ *bulough*, بلوغيّة *bulughïïet*, a.

Nudité, s. f., état d'une personne nue, چپلاقلق *tchyplāqlyq*, يالنلق *ïālinlyq*, t.; عريّة *'urïet*, a. — Parties que la pudeur oblige de cacher, اود يرى عورة *oud ïeri, 'avret*, a. — Couvrir sa nudité, اود يرينى اورتمك ستر عورت *oud ïerîni eurtmek, setri 'avret it*.

Nue, s. f., nuage, سحاب *sahāb*, ابر *ebrè*, p. — Nue lumineuse, سحاب بريق *sahābi berîq*. — Élever une personne aux nues, fig., بر كمسنه‌نك ثناسنى عيّوقه چيقارمق *bir kimesnènuñ senācini 'aïiouqa tchîqārmaq*.

Nuée, s. f., nuage, سحابة *sehābet*, vulg. *sehābè*, pl. a. سحب *sohoub*. Voy. Nuage. — La nuée printanière, سحاب ربيع *sahābi*

rebī'. — Multitude, سوری *suru*, چوقلق *tchoqlyq*, t.; کثرة *kesret*, فوج *fevdj*, pl. a. افواج *efvādj*, کروه *gurouh*. — Une nuée de barbares, بر کروه اقوام جهلا *bir gurouhi aqvāmi djuhelā*.

Nuement. Voy. Nument.

Nuer, v. a., رنکلری بر برلرینه قارشدروب اویدرمق *renkleri bir birlerînè qārichturup ouïdourmaq*, t.

Nuire, v. n., faire tort, porter dommage, ضرر ا *zarar it*, - زیان ضرر کتورمک - طوقندرمق *zïān, zarar gueturmek, dhoqoundourmaq*, غدر ا *ghadr it*, a.-t. — Il ne nuit à personne, ضرری کمسه یه طوقنمز *zarārī kimsèïè dhoqounmaz*. — Il cherche à vous nuire, سزه ایراث ضرر و زیان قیدنلکدر *syzè irāci zarar u zïān qaïdindèdur*. — Incommoder, empêcher, انجتمک *indjitmek*, اذیت ا *ezïiet it*. — Se nuire, v. pronom., mutuellement, ضررلشمق *zararlachmaq*.

Nuisible, adj. com., ضررلو *zararlu*, a.-t.; مضر *mōuzyrr*, a. — Nuisible à la santé, مزاجه مضر *myzādjè mouzyrr*.

Nuit, s. f., کجه - کیجه *guidjè*, t.; لیل *leïl*, pl. a. لیال *lïāl*; شب *cheb*, p. — Une nuit, بر کیجه *bir guïdjè*, t.; لیلة *leïlet*, a. — L'espace d'une nuit, بر کیجه لك *bir guïdjèlik*. — Nuit obscure, قراکلو کیجه *qarāñlu guïdjè*. — Nuit et jour, کیجه کوندز *guïdjè gunduz*. — Au commencement de la nuit, ابتدای لیلك *ibtidāï leïldè*. — Une partie de la nuit, کیجه نك بر جزیی *guïdjènuñ bir djuz'ii*. — De nuit, کیجه ایله *guïdjè ilè*, کیجه لین *guïdjèleïn*, کیجه وقتنده *guïdjè vaqtindè*. — Au milieu de la nuit, کیجه اراسنده *guïdjè arācinda*. — Partir de nuit, کیجه ایله یولـه چیقمق *guïdjè ilè ïola tchïqmaq*. — Passer la nuit, کیجه لنمك *guïdjèlenmek*. — à étudier, وقت لیلی مطالعه یه امرارا *vaqti leïli mouthāla'aïè imrār it*.

Nuitamment, adv., کیجه ایله *guïdjè ilè*, t.; لیلا *leïlen*, a.

Nul, le, adj., pas un, هیچ *hïtch*, هیچ بر *hïtch bir*, t.; لا احد *lā ahad*, a. — Pas une personne, هیچ کس *hïtch kes*. — Nul homme vivant, هیچ بر جانلو آدم *hïtch bir djānlu ādem*. — En parlant des choses, هیچ بر درلو *hïtch bir turlu*. — Je n'en ai nulle connaissance, بو بابك هیچ بر درلو خبر و اگاهم یوقدر *bou bābtè hïtch bir turlu khaber u aguiāhum ïoqtur*. — Sans valeur, sans effet, باطل *bāthyl*, بی اعتبارسز *i'tibārsyz*, ملغاعن العمل اعتبار *bi i'tibār, mulghā'an el-a'mel*. — Ce testament est nul, بو وصیتنامه صورتی باطلدر *bou vecïietnāmè soureti bāthyldur*. — Nul, en parlant du manque de crédit ou de talent d'une personne, هیچ مثابه سنك بر آدمدر ایشه یرامز *hïtch meçābècindè bir ādemdur, ïichè ïarāmaz bir ādemdur*.

Nulle, s. f., caractère qui ne signifie rien, بوش رقم *boch raqam*,

t.; رقم زايد *raqam zāïd*, pl. a. ارقام زايلد *arqāmi zāïdè*.

Nullement, adv., هيچ بر وجهله *hitch bir vedjhilè*, قطعًا *qath'en*, وجهًا من الوجوه اصلًا *aslān*, *vedjhen min el-vudjouh*, a.—Il n'est nullement capable, اصلًا و قطعًا لياقتى يوقدر *aslān vè qath'en lïāqati ïoqtur*.

Nullité, s. f., vice qui rend un acte nul, اعتبارسزلق *i'tibārsyzlik*, a.-t.; بطلان *bouthlān*, a.—Prouver la nullité d'un acte, بر سندك بطلانني اثبات ا *bir seneduñ bouthlānini isbāt it*.—Défaut absolu de talents, de moyens, بى هنرلك *bi hunerlik*, عجز *'adjz*, عدم اهليّت *'ademi ehlïiet*. — C'est un homme d'une complète nullité, كلّيًا معدوم حكمنده بر آدمدر *kullïien ma'doum hukmindè bir ādemdur*.

Nument, adj., آچيقدن آچيغه *āchïqten āchïgha*, t.; آشكاره *āchikiārè*, p.

Numéraire, s. m., argent comptant, monnayé, نقد *naqd*, pl. a. نقود *nouqoud*; اقچه *aqtchè*, t.

Numéraire, adject. com., valeur numéraire, قيمت اعتبارى *qïmet i'tibāri*, بهاى اعتبارى *behāï i'tibāri*. — La valeur numéraire de cette monnaie est de tant de piastres, بو سكه نك قيمت اعتبارى بسى شوقدر غروشدر *bou sikkènuñ qïmeti i'tibārïci chou qadar ghourouchtur*.

Numéral, e, adj., عددى *'adedïi*, a.; صايى - كستررن *sāïi*, *gueusteren*, t. — Lettres numérales, حروف عدديه *houroufi 'adedïiè*.

Numération, s. f., حساب *hiçāb*, a.; صايمه *sāïma*, صاغش *sāghych*. — Les principes de la numération, اصول حساب *ouçouli hyçāb*.

Numérique, adj. com., عدده دائر - متعلق *adedè dāïr*, *mute'allyq*, a.-t.; صايى يه متعلق *sāïi ïè mute'allyq*, عددى *'adedïi*, a.

Numériquement, adv., صايىده من جهة العدد *sāïidè*, t.; عددًا *'adeden*, a.

Numéro, s. m., chiffre, رقم *raqam*, pl. a. ارقام *arqām*, صايى نشانى *sāïi nichāni*, نومرو *noumro*, t. — Marque, نشان *nichān*. — Le numéro d'un ballot, بر دنكك رقمى - نشانى *bir denguñ raqami*, *nichāni*.

Numéroter, v. a., - رقم يازمق *raqam ïāzmaq*, قومق *qomaq*, ترقيم ا *terqïm it*, وضع رقم ا *vaz' raqam it*, a.-t. — Numéroté, e, رقملنمش *raqamlanmich*, صايى نشانيله نشانلنمش *sāïi nichānilè nichānlanmich*.

Numidie, contrée d'Afrique, درعة *der'at*, vulg. *dara*.

Numismate, ou Numismatiste, s. m., علم دراهم متقدمينه آشنا *'ylmi derāhimi mutequaddemïnè āchinā*.

Numismatique, adj. com., دراهم متقدمينه متعلق *derāhimi mutequaddemïnè mute'allyq*. — s. f., science numismatique, دراهم متقدمينه متعلق

أولان علم *derāhim muteqaddemīnè mute'allyq olān 'ylm.*

NUMISMATOGRAPHIE, s. f., وصف احوال دراهم متقدّمين *vasfi ahvāli derāhimi muteqaddemín*, a.-t.

NUMISMATOGRAPHIQUE, adj. com., وصف احوال دراهم متقدّمينه متعلّق *vasfi ahvāli derāhimi muteqaddemīnè mute'allyq*, a.-t.

NUMMULAIRE, s. f., اقچه اوتی *aqtchè oti*, t.; حشيشة المية *hachíchat ul-mïet*, a.

NUNCUPATIF (Testament), adj. m., اغزدن وصيّت *aghyzdan vacïiet*, t.-a.

NUPTIAL, E, adj., نكاحيّ *nikiāhïi*, عروسيّ *'aroucïi*, a. — Robe nuptiale, لباس عروسی *libāci 'arouci.* — Bénédiction —, دعای نكاح *dou'āï nikiāh.* — Le lit nuptial, فراش عروسی *firāchi 'arouci.*

NUQUE, s. f., اكسه *eñsè*, اكسه چقورى *eñsè tchouqourou*, t.; قفا چقورى *qafā tchouqouri*, قفا *qafā*, نقرة *nouqret*, pl. a. نقار *nouqār.*

NUTATION, s. f., balancement de l'axe de la terre, ذبذبهٔ محور ارض *zebzebèï myhveri 'arz*, a.-t. — Direction de la plante du côté du soleil, بر نباتك جانب شمسه ميل وانعطافی *bir nèbātuñ djānibi chemsè meïl u in'ythāfi.*

NUTRITIF, IVE, adj., بسلين *besleïn*, بسليجك *besleïedjek*, t.; مغدّى *moughaddi*, a. — Faculté nutritive, قوّت غاديه *qouvveti ghādiïè.*

NUTRITION, s. f., action de nourrir, بسلمكلك *beslemeklik*, بسليش *besleïch*, t.; اغتذا *ightyzā*, a. — Fonction par laquelle le suc nourricier est converti en notre propre substance, بدل ما يتحلّل *bedeli mā ïetehallul.*

NUTRITUM, s. m., onguent, مييّس اولان بر نوع مرهم *muïebbis olān bir nev'y merhem*, a.-t.

NYCTALOPE, adj. com., كيجه ايله كوندزدن ايو كورر *guïdjè ilè gunduzden eïu gueïrur*, كوندزده كوزى فرسز *gunduzdè gueuzu fersyz*, t.; اخفش *akhfech*, a.

NYCTALOPIE, s. f., كوندزده كوز فرسزلكى *gunduzdè gueuz fersyzligui*, t.; خفش *khafech*, a.

NYMPHE, s. f., divinité fabuleuse, اجنّي *edjinni*, t.; پرى *peri*, p.; جنة *djinnet*, pl. a. جنّات *djennāt.* — En poésie, jeune fille ou femme belle et bien faite, حسن پريزاد *husni perïzād.* — Nymphe du paradis de Mahomet, houri, حورى *houri*, حورا *hourā*, pl. a. حور *hour.* — Chrysalide, شرنقة *chournaqat.* — Partie des lèvres de la matrice, شفاه الرحم *chifāh ur-rahm.*

O

O, s. masc., quinzième lettre de l'alphabet français, حروف هجائك اون بشنجی حرفی *hourouf hedjè-nuñ on bechindji harfi.* — Zéro dans les chiffres, صفر زايد *syfr zāïd*, a. — On dit prov. d'un homme qui n'est propre à rien, que c'est un 0 en chiffre, صفر زايد مثابه سنك در *syfri zāïd meçābècindè dur.*

O! interj., يا ای *ïā*, ايا *eï*, ايا *eïā*, t. — O mon fils! ای بنم اوغلم *eï benum oghloum.*

Oasis, s. f., الواح *elvāh*, pl. a. الواحات *elvāhāt.*

Obédience, s. fém., obéissance, باش اكمه *bāch eïgmè*, t. — Congé par écrit donné par un supérieur à un religieux, اذن تذكره سی *izyn tezkerèci.*

Obéir, v. n., se soumettre à un ordre, اطاعت ا *ithā'at it*, انقياد *inqyād it*, مطيع او *mouthï' ol*, a.-t.; بيورق طوتمق *bouïourouq thoutmaq*, باش اكمك *bāch eïgmek*, t.; اسلمك *eslemek*, تبعيّت ا *teb'ïiet it.* — Écouter, se conformer aux paroles, دكلمك *dïnlemek*, سوز اسلمك *seuz eslemek*, سوز طوتمق *seuz thoutmaq.* — Obéir à Dieu, الله تعالينك امرينه اطاعت ا *allah te'ālanuñ emrïnè ithā'at it.* — Se conformer à la volonté, — امتثال اذعان ا *imtiçāl, iz'ān it*, a.-t. — à un ordre du prince, فرمانه امتثال ا *fermānè imtiçāl it.* — Obéir à la nécessité, ضرورت حاله تبعيّت ا *zaroureti hālè teb'ïiet it.* — Se soumettre, تابع او *tāby' ol.* — Être sujet d'un prince, برپادشاهه تابع او *bir pādichāha tāby' ol*, رعاياسی او *re'āïāci ol.* — Un cheval qui obéit à la main, à l'éperon, ديزكين آلور آت *dïzguïn āleur āt.* — Céder, plier, en parlant des choses inanimées, قولايلق ايلمه اكلمك *qolāïlyq ilè eïlmek*, سهل لانعطاف او *sehl ul-in'ythāf ol.* — Obéi, e, اطاعت *ithā'at*, اولنمش *olounmuch*, مطاع *mouthā'.*

Obéissance, s. f., اطاعة *ithā'at*, طاعة *thā'at*, انقياد *inqyād*, تبعيّت *teb'ïiet*, مطاوعة *mouthāve'at*, امتثال *imtiçāl*, اذعان *iz'ān*, a.; مطيعلق *mouthï'lyq*, a.-t. — Rendre obéissance, ايفای رسم انقياد ومطاوعت ا *ifāï resmi inqyād u muthāve'at it.* — Prêter obéissance, عرض تبعيّت ا *'arzi teb'ïiet it.* — Obéissance, disposition, habitude d'obéir, رضاجويلق *ryzādjouïlyq*, تسليميّت *teslïmïiet.*

Obéissant, e, adj., مطيع *mouthï'*, منقاد *munqād*, a.; اطاعتلو *ithā'atlu*, a.-t.; سوز طوتن *seuz thoutan*, t.; حكم بردار *hukm berdār*, a.-p. — Fils obéissant, ولد

مطيع *veledi mouthï'*.—Votre très-humble et très-obéissant serviteur, بندهٔ کمینهٔ تمام الانقیادلری *bendëï kemïnëï tāmm ul-inqyādleri*. — Au fig., en parlant des choses morales, soumis, محکوم *mahkioum*, تابع *tāby'*. — En parlant des animaux, یواش *ïavāch*, ذلول *zuloul*. — des choses inanimées qui se plient aisément, قولای اکیلور *qolāï eïleur*, سهل الانعطاف *sehl ul-in'ythāf*.

Obélisque, s. m., دیکلی طاش *dïkili thāch*, t.; نصیبة *nacïbet*, pl. a. اناصیب *anācïb*. — Dresser, ériger un obélisque, بر دیکلی طاش دیکمک *bir dïkili thāch dïkmek*, نصب نصیبه ا *nasbi nacïbè it*.

Obérer, v. a., endetter, بورج یوکلتمک *bordj ïuklet mek*, بورجلو ا *bordjlu it*, t. — S'obérer, v. pron., بورج یوکلنمک *bordj ïuklenmek*, بورجه کیرمک *bordja guïrmek*, بورجلنمق *bordjlanmaq*, t.; مدیون او *medïoun ol*. — Obéré, e, بورجلو *bordjlu*, مدیون *medïoun*. — Un État obéré, مدیون بر دولت *medïoun bir devlet*.

Obésité, s. f., سمزلك *semyzlik*, أشوری سمزلك *áchuri semyzlik*, t.; سمن *simen*, a.

Obier et Aubier, s. m., arbrisseau, صو مروری *sou murveri*, داغدغان اغاجی *dāghdaghān aghādji*, t.

Obit, s. m., میت لیتوریسی *meït lïtourïaci*, t.

Objecter, v. a., سوز قارشولمق *seuz qārchoulamaq*, t.; اعتراض ا *i'tirāz it*, a.-t.

Objectif, s. m., دوربینك مقصود طرفنه باقن شیشه‌سی *dourbïnuñ maqsoud tharafina bāqan chïchèci*, t.

Objection, s. f., قرشولق *qarchoulyq*, قرشوله سوز *qarchoulama seuz*, t.; اعتراض *i'tirāz*, pl. a. اعتراضات *i'tirāzāt*, معارضه *mou-'āryza*, تعریض *ta'rïz*, pl. تعریضات *ta'rïzāt*. — Faire une objection, بر اعتراض درمیان ا *bir i'tirāz der mïān it*. — Il n'y a pas d'objection à cela, محل اعتراض دکلدر *mahalli i'tirāz deïldur*.

Objet, s. m., tout ce qui s'offre à la vue, مادّه *māddè*, شیء *cheï*, pl. a. اشیا *echïā*, صورت *souret*, pl. a. صور *syver*.—Objet agréable, صورت مطبوعه *soureti mathbou'a*. — Un vilain objet, صورت کریهه *soureti kerïha*. — Ce qui affecte les sens, مدرك *mudrik*, pl. مدرکات *mudrikiāt*, محسوس *mahsous*, pl. محسوسات *mahsouçāt*.—Les objets des sens, مدرکات حواسّ *mudrikiāti havāss*. — Ce qui affecte les facultés de l'âme, موقوف علیه *mevqouf 'aleïh*, مطلوب *mathloub*. — Chaque science a son objet, هر علمك بر موقوف علیهی واردر *her 'ylmuñ bir mevqouf 'aleïhi vārdur*. — Tout ce qui est considéré comme la cause d'une passion, d'une action, محل *mahall*, مظهر *mazher*, موقع *mevqa'*. — Être l'objet de la calomnie, موقع غمز و افترا او *mevqa'y ghamz u iftirā ol*. — Objet de pitié, محل رحم و شفقت *mahalli rahm u chefqat*. — Ils furent l'objet de ses faveurs, لطف و عنایتلرینه مظهر

اولدیلر *louthfu'ynäïeṭlerînè mazher oldouler.* — L'objet de la colère, مظهر غضب *mazheri ghazab.* — But, fin qu'on se propose, مرام *merām,* مقصود *maqsad,* مقصود *maqsoud,* غرض *gharaz,* مراد *murād.* — Voilà mon objet, mon but, اشته مقصودم بو در *ichtè maqsoudum bou dur.*

Objurgation, s. f., تعزیر شدید *ta'zîri chedîd,* توبیخ شدید *tevbîkhy chedîd,* a.; ازارلمه *azārlama,* t.

Oblation, s. f., action d'offrir, اهدا *ihdā,* عرض *'arz,* تقدیم *taqtîm,* اهدا النسیکة *ihdā un-necîket,* a.—Chose offerte en sacrifice, نسیکة *necîket,* pl. a. نسایک *neçāïk.*

Obligation, s. f., engagement où l'on est par rapport à différents devoirs, وجوب *vudjoub,* ذمّة *zymmet,* pl. a. ذمم *zymem,* بورج *bordj,* بر کمسنه‌نك اوزرینه واجب اولان شیء *bir kimesnènuñ uzerînè vādjib olān cheï,* t.; واجبة *vādjibet,* pl. واجبات *vādjibāt,* واجبهٔ ذمّة *vādjibèï zymmet,* a.—Où est l'obligation de faire cela? وجوب ندن لازم اولدی *vudjoub neden lāzem oldou.* — Contrainte, nécessité de faire une chose, مجبوریت *medjbouriïet.* — Engagement où l'on est par rapport à la religion, فرض *farz,* فریضه *feriza,* pl. a. فرایض *ferāïz.* — Satisfaire à toutes ses obligations, عهده‌سنده اولان کافهٔ واجباتی ادا ا *'ouhdècindè olān kiāffèï vādjibāti edā it.*—Obligation des services, des bons offices reçus, مینونیّت *memnouniïet,* منّة *minnet,* pl. a. منن *minnen.*—Je vous dois des obligations, منّت سزه قالدی *minnet syzè qāldi.* — Avoir obligation, منّت کورمك *minnet gueurmek,* ممنون او *memnoun ol.* — Acte par lequel on s'oblige de payer certaine somme, تمسّك *temessuk,* pl. a. تمسّکات *temessukiāt,* دین تمسّکی *deïn temessugui.*—Une obligation de vingt mille piastres, یکرمی بیك غروشلق بر قطعه دین تمسّکی *ïermi bîñ ghourouchlyq bir qyth'a deïn temessugui.* — Acquitter une obligation, تمسّکی ادا ا *temessugui edā it.*

Obligatoire, adj. com., qui a la force d'obliger suivant la loi, مجبور ایتدریجی *medjbour itturîdji,* a.-t.; ملزم ذمّة *mulzemi zymmet,* a. — Lettres obligatoires, ایجاب کفالت ایدن مکاتیب و اوراق *idjābi kefālet iden mekiātîb u evrāq.* — Ce traité est obligatoire, بو عهد نامه ملزم ذمّتدر *bou 'ahd nāmè mulzemi zymmettur.* — De devoir religieux, فرضی *farazi,* a.; فرض اولان *farz olān.*

Obligeamment, adv., مروّتله *muruvvetilè,* a.-t.; محبّانه *muhibbānè,* دلنوازانه *dilnuvāzānè,* خاطر شناسلق ایله *khāthyr chināslyq ilè,* a.; خاطر نوازلق ایله *khāthyr nuvāzlyq ilè,* a.-p.-t.

Obligeance, s. f., خاطر شناسلق *khāthyr chināslyq,* خاطر نوازلق *khāthyr nuvāzlyq,* مروّت *muruvvet,* a.

Obligeant, e, adj., کوکلی خوش

ایدیجی *gueuñulu khoch idïdji*, t.; خاطرشناس *khāthyr chinās*, a.-p.; مروّتلو *muruvvetlu*, دلنواز *dilnuvāz*. — Parler d'une manière obligeante, ادای دلنوازانه ایله تکلم ا *edāï dilnuvāzānè ilè tekellum it.*

Obliger, v. a., lier, engager par un acte, تعهّد ایتدرمك *te'ahhud itturmek*, الزام عهد ا *ilzāmi 'ahd it*, a.-t. — Obliger par contrat, عقد مقاوله ایله بغلمق *'aqdi mouqāvelè ilè baghlamaq*, بغلمق *baghlamaq*. — Faire obliger le mari et la femme, زوج ایله زوجه‌یی تکفیل ایتدرمك *zevdj ilè zevdjèïi tekfïl itturmek*. — Contraindre, اجبار ا *idjbār it*, مجبور قلمق ـ ا *medjbour qylmaq, it*, زورلمق *zorlamaq*. — Faire faire par force, زور ـ کوچ ایله ایتدرمك *zor, gudj ilè itturmek*. — Imposer l'obligation de dire, de faire...., واجبهٔ ذمّت قلمق *vādjibèï zymmet qylmaq*, ذمّته الزام ا *zymmetè ilzām it*, ایجاب ا *idjāb it*, مضطرّ ا *mouzthyrr it*. — Mon devoir m'y oblige, وظیفهٔ حالم شونی ایجاب ایدر *vazïfèï hālum chounou idjāb ider*. — Rendre service, faire plaisir, ممنون ا ـ قلمق *memnoun it, qylmaq*, خاطر کوزتمك *khāthyr gueuzetmek*, تحمیل منت ا *tahmïli minnet it*, a.-t.; منتدار ا *minnettār it*. — Il oblige tout le monde, عامّه‌یی ممنون ایدر *'āmmèïi memnoun ider*. — S'obliger, v. pr., se lier, s'engager de parole, عهد ا *'aht it*, سوز ویرمك *seuz vïrmek*, عهده‌سنه آلمق *'ouhtècinè ālmaq*, التزام ا در عهدك *der 'ouhtè it*, *iltyzām it*, a.-t.; بوینینه آلمق *boïninè ālmaq*. — S'obliger solidairement, یکدیکره کفیل اولمرق التزام تعهّد ا *ïekdïguerè kefïl olaraq iltyzāmi te'ahhud it*. — par écrit, تمسّك ایدنمك *temessuk idinmek*. — par-devant notaire, کاتب شرع حضورنده تعهّد ا *kiātibi cher' houzourindè te'ahhud it*. — S'engager mutuellement, عهدلشمك *ahdlechmek*. — S'obliger corps et biens, مالًا و بدنًا التزام کفالت ا *mālen vè bedenen iltyzāmi kefālet it*. — Obligé, engagé, متعهّد اولمش *mute'ahhid olmuch*, متکفّل *mutekeffil*. — Contraint, مجبور *medjbour*, مضطرّ *mouzthyrr*. — Qui a reçu un service, ممنون *memnoun*, منتدار *minnettār*. — Obligé, s. masc., acte entre un apprenti et un maître, استاد ایله شاکرد اراسنده اولان مقاوله سندی *ustād ilè chāguird arācindè olān mouqāvelè senedi*.

Oblique, adj. com., de biais, incliné, اکلمش *egri, ëïri, ëïlmich*, ارقوری *arqouri*, بوکری *beugri*, t.; منحنی *munhani*, منحرف *munharif*, a. — Ligne oblique, خطّ منحرف *khaththy munharif*. — Au fig., détourné, صپسا ملتوی *sapā, multevi*. — Moyens, voies obliques, طولاشق یوللر *dholāchyq ïollar*. — Conduite oblique, صاپق یوللر *sāpaq ïollar*. — Louange —, طولایی مدح *dholāïi medh*. — Accusation —, اتهام طولایی ایما *dholāïi imā*, *ithām bil-ïmā*.

Obliquement, adv., de biais, ارقورو - ارقوری *arqourou*, بوکری *beugri olaraq*, t.; یانبکنی اولدرق *ïämbegui*, p.; منحنیًا *munhanïen*, منحرفًا *munharifen*, عارضةً *'āryzeten*. — Une ligne tirée obliquement, منحرفًا کشیلمش اولمش خطّ *munharifen kèchīdè olmuch khaththi*. — Couper obliquement, منحنیًا قطع ا *munhanïen qath' it*. — Au fig., d'une manière frauduleuse, اکری اولدرق *egri olaraq*, طوغریدن صاپسرق *dhoghroudan sāparaq*, t. — Agir obliquement, طوغریدن طوغرویه وارمیوب صاپه یوللره سلوک ا *dhoghroudan dhoghrouïa vārmaïup sāpa ïollara sulouk it*.

Obliquité, s. f., اکریلک *agrīlik*, اکلش *ëïlich*, t.; مهایلت *mumāïlet*, a. — L'obliquité d'une ligne, خطّک مهایلتی *khaththuñ mumāïleti*.

Oblitérer, v. a., چزمک *tchyzmek*, سیلمک *sïlmek*, t.; محوا *mahv it*, تطلیس ا *tathlïs it*, a.-t. Caractères oblitérés, سیلنمش یازو *sïlenmich ïāzou*, حروف منطلسه *hourouf munthelïça*.

Oblong, gue, adj., اوزنجه *ouzoundjè*, طولانی *dholāni*, t.; درازچه *dirāztchè*, p.-t.; مستطیل *moustathīl*, مطرّ *mouthyrr*, a.

Obole, s. f., منغر - منغیر *manghyr*, پول *poul*, t.; فلس احمر *fïlsi ahmer*, فلس *fels*, *fïls*, pl. a. فلوس *fulous*.

Obombrer, v. a., کولکه لندرمک *gueulguèlendurmek*, t.; تظلیل ا *tazlïl it*, a.-turc. — Obombré, e, کولکه لندرمش *gueulguèlendurmich*, مستظلّ *moustezyll*.

Obreptice, adj. com., obtenu en taisant la vérité, کتم حقیقة ایله اختلاس اولنمش برات *ketmi haqīqat ilè ikhtilās olounmich berāt*, واجب الانها بر مادّه نک ترکیله حیلةً تحصیل اولنمش برات *vādjib ul-inhā bir maddènuñ terkilè hïleten tahsïl olounmich berāt*, a.-t.

Obreption, s. f., واجب الانها بر مادّه نک مسکوت عنه ترکی حیله سی *vādjib ul-inhā bir māddènuñ meskiout 'anho terki hïlèci*, a.-t.

Obscène, adj. com., عارسز *'ārsyz*, فاحش *fāhych*, a. — Chanson obscène, عارسز ترکی *'ārsyz turku*, اغنیهٔ فاحشه *aghnïëï fāhychè*. — Parole, mot —, عارسز سوز *'ārsyz seuz*, قول فاحش *qavli fāhych*, pl. a. اقوال فاحشه *aqvāli fāhychè*, فحش *fahch*, pl. فحشیّات *fahchïïāt*.

Obscénité, s. f., عارسزلق *'ārsyzlyq*, a.-t.; فحش *fahch*, بذائت *bezāet*, a. — Dire des obscénités, فحش سویلمک *fahch seuïlemek*.

Obscur, e, adj., ténébreux, qui n'est pas éclairé, قراکلو *qarāñlu*, قراکو *qarāñou*, ایدنسز *aïdinsyz*, t.; مظلم *mouzlim*, ظلمانی *zylmāni*, a.; تاریک *tārïk*, p. — Lieu obscur, محلّ مظلم ایدنسز یر *mahalli mouzlim aïdinsyz ïer*. — Nuit obscure, قراکو کیجه *qarāñou guïdjè*. — Temps obscur, بولانق هوا *boulānyq havā*. — Il fait obscur, هوا بولانقدر

havā boulānyqtur. — Couleur obscure, قويو رنك *qouïou renk.* — Peu intelligible, اكلاشلمز *añlāchilmaz,* قپانق *qapānyq.* — Discours obscur, كلام مبهم *kelāmi mubhem.* — Caché, peu connu, بللورسز *bellursyz,* مجهول *medjhoul.* — D'une naissance obscure, مجهول النسب *medjhoul un-neceb.* — Vie obscure, خمول *khoumoul.* — Mérite obscur, اهليت خفيه *ehlïieti khafïïè.*

Obscurcir, v. a., rendre obscur, قراكلو - قراكلق ا *qarāñlu, qarāñlyq it,* بولاندرمق *boulāndurmaq,* طومانلتمق *dhoumānlatmaq,* t.; ايراث ظلمت - كدورت ا *irāci zoulmet, kudouret it.* — Obscurcir, éclipser le soleil, تكسيف - كسف ا *teksïf, kesf it.* — Les nuages obscurcissent le jour, بلوتلر هوايه ايراث غسم وكدورت ايدر *bouloutler havāïè irāci ghacem u kudouret ider.* — Obscurcir la gloire, پرتو اقبالـه ايراث كدورت ا *pertevi iqbālè irāci kudouret it.* — Rendre difficile, قپانيقلق كتورمك *qapānyqlyq gueturmek,* تعميض - اغلاق ا *taghmïz, ighlāq it.* — S'obscurcir, v. pron., قراكلو اول *qarāñlu ol,* قرارمق *qarārmaq,* قراكولنمق *qarāñoulanmaq,* بولانمق *boulānmaq,* طومانلنمق *dhoumānlanmaq.* — La vue s'obscurcit dans la vieillesse, اختيارلقله كوز طونوقلنور *ikhtïārlyqta gueuz dhonouqlaneur.*

Obscurgissement, s. m., affaiblissement de la lumière, ايدنلق *aïdinlyq* اكسكلكي *eksiklïgui,* بولانقلق *boulānyqlyq,* t. — du soleil, كونشك بولانقلغي *gunechuñ boulānyqlyghy.* — de la vue, كوز طونوقلغي *gueuz dhonouqlyghy,* حسور البصر *houçour ul-baçar.* — Au fig., قپانقلق *qapānyqlyq,* اغلاق *ighlāq,* اشتباه *ichtibāh.*

Obscurément, adv., avec obscurité, كراكلغله *qarāñlyghylè,* بولانقلق ايله *boulānyqlyq ilè.* — Au fig., en termes obscurs, قپانق اولدرق *qapānyq olaraq,* اكلشلمسي كوج صورت ايله *añlachilmaci gudj souret ilè,* t.; مبهمًا *mubhemen,* غامضًا *ghāmyzen.* — Parler obscurément, مبهمًا تكلم ا *mubhemen tekellum it.* — Vivre —, عمر بني حال خمول وكمنامليك امرار ا *'eumrïni hāli khoumoul u kemnāmidè imrār it.*

Obscurité, s. f., privation de lumière, قراكولق *qarāñulyq,* كراك *qarāñ,* قراكلق *qarāñlyq,* vulg. *qarānnyq,* قرالق *qarālyq,* t.; ظلمة *zoulmet,* a.; سياهي *siāhi,* p. — L'obscurité de la nuit, ظلام ليل *zylām leïl.* — du temps, ظلمت هوا *zoulmeti havā.* — du style, ابهام *ibhām,* بغم *bagham,* معنانك قپانقلغي *ma'nānuñ qapānyqlyghy.* — Vie cachée, retraite, حال خمول *hāli khoumoul,* عزلت *'euzlet.* — de naissance, صوبك بللورسزلغي *soïuñ bellursyzlyghy,* خساسة مجهولية النسب *khaçācet un-neceb,* الاصل *medjhoulïiet ul-asl.*

Obsécrations, s. f. pl., طلبات *thalebāt,* a.

Obséder, v. a., être assidu auprès

de quelqu'un, بر كمسنه نك يانندن آيرلمامق *bir kimesnènuñ ïāninden āïrilmāmaq*, ملازمت ا *mulāzemet it.* — Tourmenter, بى حضور ا *bi houzour it*, راحتسز ا *rāhatsyz it.* — Être obsédé du démon, شيطاندن محصور او *cheïthānden mahsour ol.*

Obsèques, s. f. pl., جنازه آلايى *djenāzè âlāïi*, ميتك جماعتى *meïtuñ djemā'ati*, a.-t.; جماعت ميت *djemā'ati meït*, جنازه *djenāzè*, a.

Obséquieux, se, adj., امر قولى *emr qouli*, يلتاق *ïaltāq*, t.; متبصبص *mutebasbous*, a.; بنده فرمان *bendèï fermān*, p.

Observable, adj. com., كورينه بيلهجك *gueurunè bîlèdjek*, كورينور *gueurunur*, t.; معاين *mou'āïen*, a.

Observance, s. f., رعايت *ri'āïet*, اعتبار *i'tibār*, a.; مرعى طوتمه *mer'y thoutma*, a.-t.

Observateur, trice, s., qui obéit aux lois, qui suit les règles, طوتيجى *thoutîdji*, t.; مرعى طوتيجى *mer'y thoutîdji*, رعايتجى *ri'āïetdji*, a.-t.; مراعى *merā'y*, a. — Observateur des commandements de Dieu, احكام الهيّه يه رعايت ايدن *ahkiāmi ilahïïcïè ri'āïet iden.* — Contemplateur, باقيجى *bāqîdji*, سيرجى *seïrdji*, t.; مطلع *mouththaly'.* — des astres, رصّاد *rassād.* — Esprit observateur, عقل دقيق النظر *'aqli daqîq un-nazar.*

Observation, s. f., action d'observer les lois, sa promesse, طوتمه *thoutma*, t.; رعايت *ri'āïet*, اعتبار *i'tibār*, a. — L'observation des lois, قوانين واحكامك رعايتى *qavānîn u ahkiāmuñ ri'āïeti.* — Action d'observer ce qu'on a promis, سوزده طورمه *seuzdè dhourma*, ايفاى عهد *ifāï 'ahd.* — de la parole donnée, ايتديكى تعهّدك ايفاسى *ittîgui te'ahhuduñ ifāci.* — Remarque, مطالعة *mouthāla'at*, pl. a. مطالعات *mouthāla'āt.* — Une nouvelle observation, مطالعهٔ جديده *mouthāla'aï djedîdè.*

Observatoire, s. m., نجومه باقيله جق قلّه *nudjoumè bāqîladjaq qoullè*, a.-t.; رصدكاه *raçadguiāh*, a.-p.; مرصد *marsad*, pl. a. مراصد *merācyd.*

Observer, v. a., accomplir ce qui est prescrit par la loi, طوتمق *thoutmaq*, رعايت - صيانت ا *ri'āïet, sïānet it*, مرعى طوتمق *mer'y thoutmaq*, تابع او *tāby' ol.* — Observer la règle, قانون ورسومه رعايت ا *qānoun u rouçoumè ri'āïet it.* — le jeûne, اوروج طوتمق *oroudj thoutmaq.* — les bienséances, مراسم حسن ادبه رعايت ا *merācimi husni edebè ri'āïet it.* — Accomplir, remplir, يرينه كتورمك *ïerînè gueturmek*, اتمام ا *itmām it.* — Remarquer, considérer, باقمق *bāqmaq*, نظر ا *nazar it.* — le changement du temps, هوانك تبدّلنه نظر ا *havānuñ tebeddulinè nazar it.* — les astres, ارصاد ا *irsād it.* — Surveiller, épier, كوزلمك *gueuzlemek*, كوزتمك *gueuzetmek*, تجسّس ا *tedjessus it.* — Porter son attention, دقّت ا *dyqqat it.* — Observez bien toutes ces

choses, بو شيلرك مجموعنه امرار نظر دقت ايله *bou cheïleruñ medjmou-'ynè imrāri nazari dyqqat eïlè.* — S'observer, كندويى كوزتمك *guenduïi gueuzetmek*, احتراز ا *ihtirāz it.*

Obsession, s. f., action de celui qui obsède, ou état de celui qui est obsédé, ملازمت *mulāzemet*, a. Voy. Obséder. — État des personnes qu'on croit obsédées du malin esprit, استيلاء الشيطان *istîlāï uch-cheïthān*, محصريّة من الشيطان *mahsouriïet min ech-cheïthān*, a.

Obstacle, s. m., مانع *māny'*, pl. a. موانع *mevāny'*, طوتق *thoutouq*, t. — Grand obstacle, مانع عظيم *māny'i 'azîm.* — Être un obstacle à quelque chose, مانع او *māny' ol.* — Mettre obstacle à..., ايراث مانع ا *irāci māny' it.*

Obstination, s. f., عناد *'ynād*, اصرار *isrār*, معاندة *mou'ānedet*, a.; لجوجلق *ludjoudjlyq*, اونكولك *eunegulik*, t.

Obstiné, e, adjectif, opiniâtre, عنادجى *'ynāddji*, a.-t.; لجوج *ludjoudj*, اونكو *eunegu*, اونكولك ايدن *eunegulik iden*, t.; معاند *mou'ānid*, مصرّ *moucyrr*, a.

Obstinément, adv., عناد ايله *'ynād ilè*, a.-t.; اونكولك ايله *eunegulik ilè*, t.; بالاصرار *bil-isrār*, a.; مصرّانه *moucyrrānè*, a.-p.

Obstiner, v. a., rendre opiniâtre, بر كمسنه نك معاندتنه سبب او *bir kimesnènuñ mou'ānedetinè sebeb ol*, t.; بر كمسنه يى عناده دوشرمك *bir kimesnèïi 'ynādè duchurmek*, a.-t. — S'obstiner, v. pron., عناد ا *'ynād it*, عناده بنمك *'ynādè binmek*, معاندت اوزره او *mou'ānedet uzrè ol*, اصرار ا *ysrar it*, a.-t.; اونكولك ا *eunegulik it*, t. — Ne vous obstinez point à cela, بو بابده اصرار ايتمه *bou bābtè ysrār itmè.*

Obstructif, ive, adj., طيقاديجى *thîqadîdji*, t.; مورث السدّة *mouris us-seddet*, a. — Aliment obstructif, سدّه يى مورث اولان غدا *seddèïi mouris olān ghydā.*

Obstruction, s. f., سدّة *seddet*, سدّ *seddè*, pl. a. سدد *seded*; طيقانقلق *thîqānyqlyq*, t. — Cela guérit les obstructions, بو شى سدّه لرى دافعدر *bou cheï seddèleri dāfi'dur.*

Obstruer, v. a., قپامق *qapāmaq*, طيقامق *thîqāmaq*, قپانمق *qapānmaq*, t.; سدّ ا *sedd it*, a.-t.; طقامق *thyqāmaq.* — Obstruer le passage, معبرى سدّ ا *ma'beri sedd it.* — Causer de l'obstruction, طيقانقلق كتورمك *thîqānyqlyq gueturmek*, احداث سدّه ا *ihdāci seddè it.* — S'obstruer, v. pron., قپانمق *qapānmaq*, طقانمق *thyqānmaq*, t.; انسداد بولمق *insidād boulmaq*, a.-t. — Obstrué, e, قپانمش *qapānmich*, طيقانمش *thîqānmich*, مسدود *mesdoud.*

Obtempérer, v. neutre, obéir, اطاعت ا *ithā'at it*, امتثال *imtiçāl it*, a.-t.

Obtenir, v. a., المق *almaq*, اله تحصيل ا كتورمك *elè gueturmek*, t.;

tahsīl it, استحصال ا *istihsāl it.* — Obtenir une permission, تحصيل رخصت ا *tahsīli roukhsat it.* — l'objet de ses désirs, مرادنه ايرشمك - نايل - واصل او *murādinè irichmek, nāïl, vācyl ol,* a.-t.

Obtention, s. f., تحصيل *tahsīl,* استحصال *istihsāl,* a.

Obtus, e, adj. Angle —, زاويهٔ منفرجه *zāvïèi munferidjè,* a. — Esprit obtus, en parlant d'une personne qui a peine à comprendre, ذهنى قپانىق سوز اكلمز *zihni qapānyq, sœuz añlamaz.*

Obtusangle, adj., منفرج الزاويه *munferidj uz-zāvïè,* a. — Triangle obtusangle, شكل مثلث ذو ذاويهٔ المنفرجة *chekli mucelles zou zāvïetil-munferidjet.*

Obus, s. m., بر نوع كوچك قمبره *bir nev'y kutchik qoumbara,* اوبوز طوپى كلّه‌سى *obouz thopi kullèci,* t.

Obusier, s. m., اوبوز طوپى *obouz thopi,* t.

Obvier, v. n., چاره بولمق *tchārè boulmaq,* ضاقنمق *sāqynmaq,* t.; احترازا ا *ihtirāz it,* مانع او *māny' ol,* منع - دفع ا *men', def' it,* a.-t. — Il faut obvier à cela, بونك دفعى چاره‌سنه باقلمق لازمهٔ حالدندر *bounuñ def'y tchārècinè bāqylmaq lāzemèï hāldendur.*

Occasion, s. f., conjoncture de temps, de lieux propre à..., فرصت *foursat,* وقت وحال *vaqyt, vaqt u hāl,* a. — Occasion favorable, وقت مناسب *vaqti munācib.* — Belle —, فرصت حسنه *foursati hacenè.* — Chercher l'occasion, فرصت ارامق *foursat arāmaq.* — L'occasion se présentant, فرصت الك ايكن *foursat eldè iken.* — Guetter l'occasion, - فرصت آولمق كوزلمك *foursat āvlamaq, gueuzlemek.* — Laisser échapper l'occasion, فرصتى فوت ا *foursati fevt it,* فوت فرصت ا *fevti foursat it.* — Dans l'occasion, quand elle se présentera, وقت مناسب ظهورنده *vaqti munācib zouhourindè.* — Ne pas perdre l'occasion, فرصتى فوت ايتمامك *foursati fevt itmemek.* — Occasion, sujet, ce qui donne lieu à quelque chose, وسيله *vecīlè,* pl. a. وسايل *veçāïl.* — Se mettre en colère pour une légère occasion, ادنا بر وسيله ايله غضبه كلمك *ednā bir vecīlè ilè ghazabè guelmek.*

Occasionnel, le, adj., باعث اولان *bā'ys-olān,* a.-t.; موجب *moudjib,* a. — Cause occasionnelle, علت موجبه *'ylleti moudjibè.*

Occasionnellement, adv., وقت فرصت ايله *foursat ilè,* فرصت ظهورنده *vaqti foursat zouhourindè,* a.-t.; بالايجاب *bil-idjāb,* a.

Occasionner, v. a. - باعث سبب او *bā'ys, sebeb ol,* وسيله ويرمك *vecīlè vïrmek,* a.-t. — Occasionner du bruit, des propos, ايراث قيل وقال ا *irāci qīl u qāl it.*

Occident, s. m., غرب *gharb,* مغرب *maghrib,* a.; باتى - باطى *bāti,* كون باتيسى *gun bātici,* t. — Se tourner vers l'Occident, سمت غربه توجّه ا *semti gharbè teveddjuh*

it. — Les régions de l'Occident, اقطار مغربیه *aqthāri maghrebiïè.*

Occidental, e, adj., مغربلو *maghriblu*, a.-t.; مغربی *maghribi*, غربی *gharbi*, a.

Occipital, e, adj., قفایه منسوب *qafāïè mensoub*, a.-t.; اکسه ده کی *eñsèdèki*, t.; قفایی *qafāïi*, قذالی *qazālïi*, a. — L'os occipital, اکسه کمیکی *eñsè guemïgui*, عظم قذالی *'azmi qazāli.*

Occiput, s. m., اکسه *eñsè*, t.; قفا *qafā*, a.

Occultation, s. f., آیک اردنلغ کیزلنمه *āïuñ ardindè guïzlenmè*, t.; تستّر فی وراء القمر *tecettur fi verāïl-qamer*, a. — Occultation des étoiles fixes par la lune, ثوابتک ورای قمرده تستری *sevābituñ verāï qamerdè tecetturi.*

Occulte, adj. com., caché, کزلو *guyzlu*, t.; خفیّ *khafïi*, a. — Cause occulte, علّت خفیّه *'ylleti khafïiè.* — Maladie —, مرض خفیّ *marazy khafïi.*

Occupant, e, adj., ضبط ایدن *zabth iden*, a.-t.; متصرّف *mutecarrif*, a. — Premier occupant, اوّل بساوّل ضبط ایدن *evvel be-evvel zabth iden*, متصرّف متقدّم *mutecarrifi muteqaddim.* — Procureur occupant, ou constitué sur un procès, وکیل منصوب *vekïli mensoub.*

Occupation, s. f., affaire qui occupe, ایش *ich*, کوچ *gutch*, t.; کار *kiār*, p.; مشغله *mechghelè*, pl. a. مشاغل *mechāghyl*, شغل *choughl*, pl. اشغال *echghāl*, مشغولیّت *mechghoulïiet.* — Occupation importante, مشغلهٔ مهمّه *mechghelèï muhimmè.* — Avoir de l'occupation, مشغول او *mechghoul ol.* — Être sans —, بی شغل وکار او *bi choughl u kiār ol.* — Donner de l'occupation à quelqu'un, بر کمسنه یه ایش ویرمك *bir kimesnèïè ich vïrmek*, اشغال ا *ichghāl it.* — de l'embarras, de la peine, ایش آچدرمق *ich âtchtur-maq*, بر کمسنه یه غائله ویرمك *bir kimesnèïè ghāïlè vïrmek.* — En t. de jurisp., occupation signifie habitation, séjour, اوتورمه *otourma*, اقامت *iqāmet.* — Terme militaire, action de s'emparer d'un pays, ضبط ـ استیلای مملکت *zabth ـ istïlāï memleket.*

Occuper, v. a., tenir, remplir une place, میدان المق *meïdān almaq*, مکان ـ یر طوتمق *mekïān, ïer thoutmaq*, صغمق *syghmaq*, t.; استیعاب ا *istï'āb it*, مکان ا *istï'ābi mekïān it*, a.-t. — Cela occupe beaucoup de place, بو شیء چوق یر طوتار *bou cheï tchoq ïer thoutār.* — Habiter, اوتورمق *otourmaq*, بر یرده اوتورمق ـ ساکن او *bir ïerdè otourmaq, sākin ol*, — تمکن ا *temekkun, iqāmet it.* — Occuper une maison, بر خانه ده اوتورمق *bir khānèdè otourmaq.* — Donner de l'occupation, ایش اشغال ا *ich ichletmek*, ایشلتمك *ichghāl it*, چالشدرمق *tchālichtur-maq*, ایش ویرمك *ich vïrmek.* — Il faut occuper les jeunes gens, گنجلری چالشدرملو *guendjleri tchā-*

lichturmalu.—Arrêter, amuser quelqu'un, اكلندرمك *eïglendurmek.* — Occuper la place de quelqu'un, بر كمسنه نك يرينه اوتورمق *bir kimesnènuñ ïerïnè otourmaq.* — En t. de guerre, se saisir, s'emparer d'un poste, آلمق *âlmaq*, ا ضبط *zabth it.*, — S'occuper, v. pron., چالشمق *tchālichmaq*, t.; مشغول او *machghoul ol*, ايشلمك *ichlemek*, اكلنمك *eïglenmek*, ا اشتغال *ichtighāl it*, a.-t. — S'occuper à lire, كتاب مطالعه سنه مشغول او *kitāb mouthāla'acinè mechghoul ol.* — Je m'occupe de votre affaire, سزك مصلحتكز ايله مشغولم *syzuñ maslahatuñyz ilè mechghoulum.* — S'occuper d'une chose, y songer, بر ايشه عقلنى ويرمك ـ صرف ذهن ا *bir ichè 'aqlini vïrmek, sarfi zyhn it.* — En parlant d'un procureur chargé d'une affaire en justice, on dit : C'est un tel qui occupe pour moi en cette cause, بو دعواده طرفمدن حامل وكالت اولان فلاندر *bou da'vādè tharafumdan hāmili vekiālet olān felāndur.*—Occupé, e, ايشى كوجى مشغول *ichi gudju tchoq, mechghoul*, آلنمش *ālinmich.* — Lieux occupés, ضبط اولنمش يرلر *zabth olounmich ïerler.*—Un homme fort occupé, بر آدم كثير الاشغال *kecïr ul-ichghāl bir âdem.*

Occurrence, s. f., ظهورات *zouhourāt*, وقوع *vouqou'*, اتفاق *ittifāq*, فرصت *foursat*, a. — Heureuse, favorable occurrence, ـ فرصت خيريه *foursati khaïrïiè, sa'ïdè.*

Occurrent, e, adj., وقوع بولان *vouqou' boulān*, حادث اولان *hādis olān*, واقع اولان *vāqy' olān*, a.-t.; اتفاقى *ittifāqïi*, a. — Les affaires occurrentes, امور اتفاقيه *oumouri ittifāqïiè.*

Océan, s. m., ديش دكز *dïch deñyz*, t.; بحر محيط *bahri mouhïth*, اقيانوس *aqïānos*, a. — Indien, بحر اخضر *bahri akhzar*, بحر محيط هندى *bahri mouhïthy hindi.*

Océanien, e, adj., بحر محيطه متعلق *bahri mouhïthè mute'allyq*, a.-t.

Ochlocratie, s. f., عموامك حكومتى *'avāmuñ hukioumeti*, a.-t.; حكومت الاسافل الناس *hukioumet il-eçāfil un-nās*, a.

Ocque, s. f., poids du Levant, اوقه *oqa*, t.; وقيه *vaqïè*, قيه *qïiè*, a. Un peu moins de quarante onces et demie, ou deux livres et demie, poids de Paris.

Ocre, s. f., اشى بويا *achi boïā*, ازنكان صارى آشى *sāri áchi, ezenguiān*, p.

Ocreux, Ochreux, se, adj., آشى بويا رنكلو *áchi boïā renklu*, t.

Octaèdre, adj. et s. m., سكز يوزلو *sekyz ïuzlu*, t.; ذو ثمان قوايد *zou samān qavāïd*, متمن الجهات *mucemmin ul-djehāt*, a.

Octant, s. m., مقياس الثمن *myqïās us-sumn*, الدائرة *uddāïret*, a.

Octave, s. f., huitaine, سكز كونلك *sekyz gunlik.* — Le huitième jour, سكزنجى كونى *sekyzyndji guni*, t.

Octavo (In-), s. m., ثمن طبقه

قطعه‌سنك *sumṭi thabaqa qyth'a-cindè*, a.-t.

Octobre, s. m., mois, تشرين اوّل *techrîn evvel*, اختبريس *akhtebrîs*, t.

Octogénaire, adj. com., سكسان ياشنده‌كي *seksān ïāchindèki*, t.; هشتاد ساله *hechtād sālè*, p.

Octogone, adj. com., سكز كوشه‌لو *sekyz keuchèlu*, t.; مثمّن *mucemmen*, مثمّن الزوايا *mucemmen uz-zevāïā*, a. — Figure octogone, شكل مثمّن الزوايا *chekli mucemmen uz-zevāïā*.

Octroi, subst. masc., concession, بغشلايش *baghychlāïch*, t.; مشاعلك *muça'adè*, انعام *in'ām*, pl. a. انعامات *in'āmāt*. — Droits sur les denrées, مأكولات ومشروبات رسمى *méékioulāt u mechroubāt resmi*, عوايد *'avāïd*, a.; شهرك ايرادى *chehruñ irādi*.

Octroyer, v. a., بغشلمق *baghychlamaq*, ويرمك *vîrmek*, t.; انعام ا *in'ām it*, احسان ا *ihsān it*, a.-t.; ارزانى قلمق *erzāni qylmaq*.

Octuple, adj. com., سكزقات *sekyz qāt*, سكز دكلو *sekyz deñlu*, سكز كرّه اوقدر *sekyz kerrè oqadar*, t.; ثمانى *semānïi*, a.

Octupler, v. a., سكز قات ا *sekyz qāt it*, t.

Oculaire, adject. com. (témoin), كندو كوز ايله كورمش شاهد *guendu gueuz ilè gueurmich chāhid*, t.; بالمعاينه شاهد *bil-mou'āïenè chāhid*, شاهد برائ ـ العين *chāhid berāï ul-'aïn*. — s. m., verre oculaire, دوربينك كوز طرفنه كلان شيشه‌سى *dourbînuñ gueuz tharafına guelān chîchèci*.

Oculairement, adv., كندو كوز ايله كورمك *guendu gueuz ilè gueurerek*, t. — Se convaincre oculairement, بالمعاينه تحقيق ا *bil-mou'āïenè tahqîq it*.

Oculiste, s. m., كحّال *kehhāl*, a.; كوز حكيمى *gueuz hekîmi*, t.

Oczacof, ville de Bessarabie, اوزى *ozi, ozou*, t.

Odalisque, ou mieux Odalique, s. f., اوطه‌لق *odhalyq*, t.

Ode, s. f., poëme lyrique, قصيدك *qaçîdè*, pl. a. قصايد *qaçāïd*, شعر مسمّط *chi'ri mucimmyth*.

Odessa, ville et port de Russie sur la mer Noire, قوجه بك *qodja beg, qodja beï*.

Odeur, s. f., قوقو *qoqou*, قوخو *qokhou*, t.; رائحه *rāïha*, pl. a. روايح *revāïh*. — Bonne —, كوزل قوقو *guzel qoqou*, رائحهٔ طيبه *rāïhaï thaïbè*. — Mauvaise —, فنا ـ مردار *fenā, mourdār qoqou*, عبث قوقو *'abes qoqou*, رائحهٔ رديّه قوقو *rāïhaï redïïè*. — forte, كسكين قوخو *keskîn qokhou*. — Odeurs, senteurs, parfums, قوخولو شيلر *qokhoulu cheïler*, اطياب وعطريّات *athïāb u'athrïïāt*, a. — Au fig., réputation, نام *nām*, p.-t.; شهرت *cheuhret*. — Bonne —, نيك ناملق *nîk nāmlyq*, نيك نامى *nîk nāmi*. — Mauvaise —, بد ناملق *bed nāmlyq*.

Odieusement, adv., وجه مكروه اوزره *vedjhi mekrouh uzrè*, a.-t.; كريها *kerîhen*. — Se comporter odieusement, كريها عمل وحركت ا *kerîhen 'amel u hareket it*.

ODIEUX, SE, adj., مكروه *mekrouh*, منفور *menfour*, مبغوض *mabghouz*, غير مقبول *ghaïr maqboul*, a.; نا مقبول *nā maqboul*, p.-a. — Un homme odieux, مكروه الاطوار بر آدم *mekrouh ul-athvār bir ādem*. — Un discours —, بر كلام مكروه *bir kelāmi mekrouh*. — Devenir odieux, موقع استكراه او *mevqa'y istikrāh ol*.

ODOMÈTRE, s. m., يول اولچيسى *ïol eultchuçu*, t.; مقياس الطريق *myqīās uth-tharīq*, a.

ODONTALGIE, s. f., ديش آغريسى *dïch āghrïci*, t.; وجع الاسنان *vedja' ul-esnān*, a.

ODONTALGIQUE, adj. com., ديش آغريسنه نافع *dïch āghrïcinè nāfy'*, t.-a.; ديش آغريسنى كيدريجى *dïch āghrïcini guïderïdji*, t.; دافع الوجع الاسنان *dāfy' ul-vedja' ul-esnān*, a.

ODONTOÏDE, adj. com., ديش صورتنده *dïch souretindè*, سنّى الشكل *sinnïi uch-chekil*, a.

ODORANT, E, adj., قوقولو *qoqoulu*, قوخولو *qokhoulu*, t.; رايحه‌لو *rāïhalu*, كوزل رايحه‌لو *guzel rāïhalu*, a.-t.; كوزل قوخولو *guzel qokhoulu*, طيّب الرايحه *thaïïb ur-rāïha*, a.

ODORAT, s. m., قوقولمه قوّتى *qoqoulama qouvveti*, t.-a.; شامّه *chāmmè*, شامّه قوّتى *qouvveti chāmmè*, a. — Avoir de l'odorat, sentir, قوقولمق *qoqoulamaq*, t.; استشمام ا قوّتى *istichmām it*, شامّه‌سى او *qouvveti chāmmèci ol*. — Il n'a point d'odorat, عديم الشامّه *'adïm uch-chāmmèdur*.

ODORIFÉRANT, E, adj., قوخو يايدريجى *qokhou ïāïdurïdji*, t. — Des aromates odoriférants, عطريّات ناشرة الروايح *'athrïiāti nāchiret ur-revāïh*, a.

OECUMÉNICITÉ, s. f., عموميّه شمول على ربع المسكون *'oumoumïiet, choumoul 'ala roub' ul-meskioun*, a.

OECUMÉNIQUE, adj. com., universel, جميع عمومى دنيانك شامل *djemï' oumoumïi dunïānuñ, chāmil 'ala rub' ul-meskioun*.

OECUMÉNIQUEMENT, adv., وجهه عمومى اوزره *vedjhi 'oumoumï uzrè*, a.-t.; عمومًا *'oumoumen*, a.

OEDÉMATEUX, SE, adj., ذو ورم الرخو *zou verem ur-rakhv*, a.

OEDÈME, s. m., سلپوك يومرى اور *sulpuk ïoumrou our*, t.; ورم الرخو *verem ur-rakhv*, a.

OEIL, s. m., pl. YEUX, كوز *gueuz*, t.; عين *'aïn*, pl. a. عيون *'ouïoun*; چشم *tchechm*, ديك *dïdè*, p. — Le coin de l'œil, كوز اوجى *gueuz oudjou*, كوز قوبروغى *gueuz qouïrroughy*. — Le blanc de l'œil, كوزك بياض العين اقى *gueuzuñ āqy, beïāz ul-'aïn*. — Le noir de l'œil, كوزك قره‌سى سواد العين *gueuzuñ qaraci, savād ul-'aïn*. — Les différentes parties de l'œil, كوزك اجزاى مختلفه‌سى *gueuzuñ edjzāï moukhtelifèci*. — Faire un clin d'œil, كوز اوينا تمق *gueuz ōïnātmaq*. — Faire signe de l'œil, كوز ايتمك

gueuz itmek. — Regarder du coin de l'œil, كوز اوجيله باقمق *gueuz oudjou ilè bāqmaq.* — Fermer les yeux, كوز يومق *gueuz ïoummaq.* — Lancer un coup d'œil, fixer les yeux sur, كوز ديكمك *gueuz dikmek,* كوز اتمق *gueuz âtmaq,* نظر صالمق *nazar sālmaq.* — Tourner les yeux, يوز چورمك *ïuz tchevirmek,* كوزلرين دوندرمك *gueuzlerïn deundurmek.* — Mettre devant les yeux, كوزينه صوقمق *gueuzïnè soqmaq.* — Voir, regarder de bon œil, حسن نظر ايله كورمك *husni nazar ilè gueurmek,* عين لطف ايله كورمك *'aïni louthf ilè gueurmek.* — de mauvais œil, كج نظر ايله كورمك *guedj nazar ilè gueurmek,* نظر عنف ايله كورمك *nazari 'unf ilè gueurmek.* — Qui a bon œil, qui a de la pénétration dans les affaires, تيز نظر *tïz nazar.* — On dit qu'une chose se voit de l'œil, qu'il suffit de la regarder pour la connaître, كوز كوره كوربنور *gueuz gueurè gueurïneur,* بللو اولور *bellu olour,* بادئ نظرده بديد وعياندر *bādïi nazardè bedïd u 'aïāndur.* — Jeter un coup d'œil en passant, كوز ايلشدرمك *gueuz ilichturmek.* — Examiner légèrement une chose, برشيئ كوزدن كچورمك *bir cheïi gueuzden guetchurmek.* — Beau coup d'œil, bel aspect, كوزل كورنش *guzel gueurunich,* نظارهٔ لطيفه *nazārèï lathïfè.* — Premier coup d'œil, ايلك باقش *ilkibāqych.* — Au premier coup d'œil, نظرهٔ اولاده *nazarèï oulāda.* — En un clin d'œil, promptement, طرفة العينك *tharfet ul-'aïndè.* — Faire les yeux doux, عشق كوزى ايله باقمق *'ychq gueuzi ilè bāqmaq.* — Au fig., ouvrir les yeux à quelqu'un, l'informer de ce qu'il ignorait, بركمسنه‌نك كوزينى آچمق *bir kimesnènuñ gueuzïni âtchmaq,* ايقاظا *iqāz it.* — Sous les yeux de quelqu'un, en sa présence, بركمسنه‌نك كوزى اوكنده *bir kimesnènuñ gueuzu euñundè.* — Aux yeux de tout le monde, خلقك كوزى اوكنده *khalquñ gueuzu euñundè,* على ملاء الناس *'ala meleen-nās.* — OEil, t. de botan., petite excroissance qui se voit sur les branches d'arbres, كوز *gueuz.* — sur la vigne, باغ كوزى *bāgh gueuzu,* باغ طمروجغى *bāgh thoumroudjyghy.* — OEil, lustre des étoffes, éclat des pierreries, جلا *djïlā,* پرلاقلق *parlāqlyq.*

OEIL-DE-BOEUF, s. m., plante, صغر كوزى *syghyr gueuzu,* صارى پاپاديه *sāri pāpādïa,* t.; عين البقر *'aïn ul-baqar.* — Fenêtre ronde, مدوّر بر پنجره جك *mudevver bir pendjerèdjik.*

OEIL-DE-BOUC, s. m., sorte de coquillage, بر نوع صدف *bir nev'y sadef,* t.

OEIL-DE-CHAT, s. m., espèce d'agate, بر نوع باباقورى طاشى *bir nev'y bābāqouri thāchi,* t.

OEIL-DE-SERPENT, ou CRAPAUDINE, s. m., pierre. Voy. CRAPAUDINE.

OEILLADE, s. fém., coup d'œil, نظرة باقش *bāqych,* كوز *gueuz,* t.; نظرة *nazaret,* لحظة *lahzat,* pl. a. لحظات *lahzāt,* غمزة *ghāmzet.* — Jeter une

œillade, كوز آتمق *gueuz âtmaq*. — OEillade amoureuse, گرشمه *guirichmè*, p.; غمزهٔ عاشقانه *ghamzèï 'āchyqānè*. — Lancer des œillades amoureuses, گرشمه ا *guirichmè it*.

OEILLÈRE, s. f., dent, يان ديش *iān dîch*, pl. ازو ديشلری *ázou díchleri*. — Petit vase dans lequel on baigne l'œil, كوز اصلاده جق كوچك *gueuz islādadjaq kutchuk* كاسه *kiācè*, t.

OEILLET, s. m., fleur, قرنفل *qurenfil*. — Petit trou pour passer un lacet, الك *ilik*.

OEILLETERIE, s. f., قرنفل باغچه‌سی *qarenfil bāghtchèci*, t.

OEILLETON, s. masc., قرنفل دالدرمه‌سی *qarenfil dāldurmaci*, t.

OENANTE, s. f., plante, بر چچك اسمی *bir tchitcheguñ ismi*.

OENAS, s. m., pigeon sauvage, يبان كوكرجنی *ïabān gueuïerdjïni*, t.

OESOPHAGE, s. m., بلعم - بلعوم *bul'oum, bel'am*, a.; قزل اويكن *qyzyl euïken*, قزل اوكلك *qyzyl euñlik*, t.; مری *meri*.

OEUF, s. m., - يومورطه - يومورطه *ïoumourtha*, t.; بيضة *beïzat*, coll. بيض *beïz*, pl. a. بيوض *bïouz*. — de poule, طاوق يومورطه‌سی *thāvouq ïoumourthaci*, قوش يومورطه‌سی *qouch ïoumourthaci*. — Coquille d'œuf, يومورطه قبوغی *ïoumourtha qaboughy*. — Blanc d'œuf, يومورطه اقی *ïoumourtha aqy*. — Jaune d'œuf, يومورطه صاريسی *ïoumourtha sārïci*. — OEuf frais, تازه يومورطه *tāzè ïoumourtha*. — gâté, قوقمش يومورطه *qoqmich ïoumourtha*. — à la coque, رفدان - رافدن يومورطه *rafadān ïoumourtha*. — brouillé, ou en omelette, قيغنه *qaïghana*. — OEufs rouges, ou de Pâques, قزل يومورطه *qyzyl ïoumourtha*, پصقاليا يومورطه‌سی *pasqālïā ïoumourthaci*. — de poisson, بالق يومورطه‌سی *bālyq ïoumourthaci*.

OEUVÉ, E, adj. (poisson), يومورطه‌لو *ïoumourthalu*.

OEUVRE, s. f., ce qui est produit par un agent, ouvrage fait, ايش *ich*, t.; كار *kiār*, p.; صنع *soun'*, فعل *fi'l*, pl. a. افعال *ef'āl*, مصنوع *masnou'*, pl. a. مصنوعات *masnou'āt*. — C'est l'œuvre de Dieu, صنع خدادر *soun'y khoudādur*. — Les œuvres de Dieu, مصنوعات جناب قادر مطلق *masnou'āti djenābi qādir mouthlaq*. — de la nature, مصنوعات يد قدرت *masnou'āti ïedi qoudret*. — L'œuvre de la création, صنع خلقت وآفرينش *soun'y khylqat u āferïnich*. — de la chair, قربان *qourbān*. — Mettre en œuvre, ايشلتمك *ichletmek*, ايشه قوللنمق *ichè qoullanmaq*, قوللنمق *qoullanmaq*, اعمال - استعمال ا *i'māl, isti'māl it*. — Mettre du bois en œuvre, اغاجی اعمال ا *aghādji i'māl it*. — Bien mis en œuvre, كوزل ايشلنمش *guzel ichlenmich*. — OEuvre, en t. de joaillier, le chaton dans lequel une pierre est enchâssée, يوزك قاشی جوهر *ïuzuk qāchi djevher* خانه‌سی *khānèci*. — Dans œuvre, hors d'œuvre, en t. d'archit., c'est-à-dire dans le corps ou en dehors

d'un bâtiment, داخل بناده يا خارج بناده *dākhyti binādè ïā khāridji binādè.* — Hors-d'œuvre, au fig., se dit des choses dont un ouvrage pourrait se passer, صدددن چيقمش *sadedden tchîqmich.* — OEuvres, en parlant des productions d'esprit, تأليف *téélîf,* pl. a. تأليفات *téélîfāt,* اثر *ecer,* pl. اثار *açār.* — OEuvres poétiques, تأليفات شعريّه *téélîfāti chi'rïiè.* — morales, اخلاقه دائر تأليفات *akhlāqè dāïr téélîfāt.* — posthumes, مؤلّفك وفاتندنصكره ظهور ايتمش تأليفات *mu'ellifuñ vefātindensoñra zouhour itmich téélîfāt.* — OEuvre, en parlant de toute action morale, ايش *ich,* عمل *'amel,* pl. a. اعمال *a'māl;* كردار *guirdār,* p. — OEuvre méritoire, ثوابلو بر عمل *savāblu bir 'amel.* — de miséricorde, عمل مرحمت اثر *'ameli merhamet ecer.* — OEuvre pie, حسنة *hacenet,* pl. a. حسنات *haçanāt.* — Le grand œuvre, la pierre philosophale, اكسير اعظم *iksîri a'zem.*

Offensant, e, adj., عرضه طوقنور *'yrzè dhoqounour,* a.-t.; شتم اميز *chetm âmîz,* p.; جفاكار *djefākiār,* a.-p. — Cela est injurieux et offensant, بو كيّفيّت مورث شتم ونقيصه‌در *bou keïïfïiet mouriçi chetm u naqîçadur.* — Paroles offensantes, شتم آميز سوزلر *chetm âmîz seuzler,* كلمات مورثت النقيصه *kelimāti mouricet un-naqîça.*

Offense, s. f., injure, ازار *azār,* t.; شتم *chetm;* ستم *sitem,* p.; نقيصه *naqîça,* تكدير *tektîr,* جفا *djefā,* a. — Grande offense, نقيصهٔ عظيمه *naqîçaï 'azîmè.* — Faire une offense à quelqu'un, بر كمسنه‌يه ايراث نقيصه ا *bir kimesnèïè irāci naqîça it.* — Péché, faute, كناه *gunāh,* صوچ *soutch,* يرامزلق *ïarāmazlyq,* تقصيرات *taqsîrāt.* — Pardonner les offenses, عفو تقصيرات ا *'afvi taqsîrāt it.*

Offenser, v. a., faire une offense, طوقنمق *dhoqounmaq,* t.; تكديرا *tektîr it,* ايراث نقيصه ا *irāci naqîça it.* — Cela m'offense, بو حالت بكا مورث نقيصه‌در *bou hālet bañā mourici naqîçadur.* — Attaquer, صتشمق - صاتشمق *satachmaq.* — Choquer, blesser, دوقنمق *doqounmaq,* انجتمك *indjitmek,* ضرر ايرشدرمك *zarar irichturmek.* — Affliger, indisposer, خاطرنه دوقنمق *khāthyrinè doqounmaq,* خاطرنى يقمق *khāthyrini ïqmaq.* — Vexer, molester, رنجيده ا *rendjîdè it.* — Offenser par des paroles, سوكمك *seugmek,* شتم ا *chetm it.* — Dieu, pécher, خطا - كناه ا *khathā, gunāh it,* رضا اللهك خلافنه حركت ا *ryzā oullahuñ khylāfinè hareket it.* — S'offenser, v. pron., انجنمك *indjinmek,* كوسمك *kusmek,* خاطرى قالمق *khāthyri qālmaq,* خاطرمانده او *khāthyrmāndè ol,* منفعل او *mounfa'yl ol.* — Ne vous offensez pas de ces paroles, بو سوزدن خاطرك قالمسون *bou seuzden khāthyruñ qālmaçoun.* — Offensé, e, عرضنه طوقنلمش *'yrzinè dhoqounilmich,* طوقنلمش *dhoqounoulmich,* خاطرى

منفعل قالمش *khāthyrī qālmich, mounfa'yl.*

Offenseer, s. m., طوقنان *dhoqounān,* انجدیجی *indjididji,* انجیدن کیسنه *indjīden kimesnè,* t.; تکدیر ایدن *tekdīr iden,* ایقاع نقیصه ایدن *iqā' naqīça īden,* a.-t.

Offensif, ve, adj.—Arme offensive, آلت حرب *āleti harb,* au pl. آلات جارحه *ālāti djārihat.* — Guerre —, ایصال تعرض اولان جنك *içāli te'arruz olān djenk.* — Ligue —, شروط تعرضی مشتمل اولان *chourouthi te'arruzi muchtemil olān ittifāq.* — Alliance —, اتفاق تعرضی *ittifāqy te'arruzi.*

Offensive, s. f., بصقون *basqoun,* t.; تعرض صورتیله جنکه مبادرت *te'arruz souretilè djenguè mubāderet,* a.-t.

Offensivement, adv., طوقنه رق *dhoqounaraq,* علی طریق التعرض *'ala thariq ut-te'arruz,* a.; تعرضکارانه *te'arruzkiārānè.*

Offert, e, adj., تقدیم اولنمش *taqdīm olounmich,* a.-t.

Office, s. m., devoir de la vie, de la société civile, ایش *ich,* t.; وظیفهٔ واجبهٔ ذمة *vādjibeï zimmet,* حال *vāzīfèï hāl,* a.; کار *kiār,* p. — Il est de l'office d'un magistrat de..., شویله ایتمك برحاکمك واجبهٔ ایشیدر کاریدر *cheuïlè itmek, bir hākimuñ vādjibeï ichīdur, kiārīdur.* — D'office, sans avoir été requis, مجرد وظیفه حالی اولمق اوزره *mudjerred vazīfeï hāli olmaq uzrè.* — Experts nommés d'office, قبل شرعدن مأمور اولان اهل خبره *qabli cher'den méémour olān ehli khybrè.* — D'office, de son propre mouvement, کندلکندن *guendulikguinden,* کندو قریحه سندن اولدرق *guendu qarīhacinden olaraq.* — Service, assistance, همت *himmet.* — Bons offices, حسن همت *husni himmet,* pl. a. همم حسنه *hememi hacenè,* مساعی جمیله *meçā'y djemīlè.* — Rendre de bons offices à quelqu'un, بر کیسنه نك حقنده مساعی جمیله صرف ا *bir kimesnènuñ haqqynè meçā'y djemīlè sarf it.* — En rendre de mauvais, مساعی نامرغوبه صرف ا *meçā'y nā merghoubè sarf it.* — L'office, le service de l'église, نماز *namāz.* — L'office divin, صلات مبارك *salāti mubārek.* — Office, charge, emploi, منصب *mansyb,* pl. a. مناصب *menācyb.* — Office de trésorier, خزینه دارلق منصبی *khazīnèdārlyq mansybi.* — Fonction, خدمت *khydmet.* — Art de préparer, de faire ce qu'on sert sur la table pour le dessert, سفره ده میوه دوزمك فنی *sofrada meïvè duzmenuñ fenni.* — subst. fém., Lieu où l'on prépare tout ce que l'on met sur la table pour le dessert, et où l'on garde le linge et la vaisselle, کیلار *kīlār.* — Offices, au fém., tous les lieux où l'on prépare et où l'on garde ce qui est nécessaire au service de la table, سفره جی کیلارلری *sofradji kīlārleri.*

Official, s. m., قاضی الکنیسة *qāzi ul-kenīçat,* a.

Officialité, s. f., قضا *qazā,* a.

Officiant, adj. m., کنیسه ده

پاپازلق خدمتی ایدن *kenïçadè pāpāzlyq khydmeti iden*, t.

Officiel, le, adj., déclaré par l'autorité, رسمی *resmi*, a.—Déclaration officielle, اعلان رسمی *i'lāni resmi*. — Nouvelle —, رسمی خبری *resmi khaberi*.

Officiellement, adv., رسمی وجهه رسمی اولهرق *resmi olaraq*, اوزره رسماً *vedjhi resmi uzre*, a.-t.; رسماً *resmen*, a.

Officier, v. n., faire l'office divin à l'église, لیتورییا اوقومق *lïtouriā oqoumaq*, نماز اوقومق *namāz oqoumaq*, t.; ادای صلاة *edāï salāt it*, a.-t.

Officier, s. m., qui a un office, une charge, منصب صاحبی *mansyb sāhybi*, a.-t.; اهل منصب *ehli mansyb*, au pl. ارباب مناصب *erbābi menācyb*.—Officier de justice, رجال شرعدن بری *ridjāli cher'den biri*. de la maison du roi, سرای همایون رجالندن بری *serāï humāoun ridjālinden biri*.—Militaire qui a un grade, عسکر ضابطی *'asker zābithy*, ضابط *zābyth*, pl. ضابطان *zābithān*, اوفیچیال *ofïtchiāl*.— civil, حاکم *hākim*, pl. a. حکام *hukkiām*.—Les officiers, ou autorités civiles et militaires, حکام وضابطان *hukkiām u zābithān*.—Qui a soin de l'office et du service de la table, کلارجی *kilārdji*, *kilerdji*.—Officiers de la bouche, خدمهٔ مطبخ خاص *khademèï maïhbakhy khāss*.— Officiers de la justice, ceux qui sont revêtus d'une charge dans les tribunaux, محکمه ضابطلری *mehkemè zābythleri*.

Officieusement, adv., دوستلق صورتیله *dostlyq souretilè*, محبانه *mouhibbānè*, دوستانه *dostānè*, سعیًا الی التطییب *sā'ien ilat-tathïib*, لطفًا وکرمًا *louthfen vè keremen*, a.

Officieux, se, adj., دوستلق ایدیجی *dostlyq idïdji*, t.; کرم ایدیجی *kerem idïdji*, مودتلو *meveddetlu*, a.-t.—Une personne officieuse, تطییب قلوبه مایل بر مرد *tathïibi qouloubè māïl bir merdi*, مروتکار *muruvvetkiār*. — Mensonge officieux, فرح کتوره جك یالان *ferah gueturedjek ïalān*, کذب مفرح *kyzbi muferryh*.

Officinal, e, adj., یاپلمش - *iāpilmich*, حاضر علاج *hāzyr 'lādj*.

Offrande, s. f., ce qu'on offre à Dieu, حق یولنه ویریلان *haqq iolina virïlān*, t.; نسیکة *necïket*, pl. a. نسایك *necāïk*. — Belle offrande, نسیکهٔ حسنه *necïkèï hacenè*. —Dans le style soutenu, tout ce que l'on offre à quelqu'un en signe de respect, پیشکش *pïchkech*, هدیه *hediïè*, pl. a. هدایا *hedāïā*, ارمغان *ermaghān*.

Offrant, s. m., celui qui offre, عرض ایدن *'arz iden*, t. — Au plus offrant, زیاده ارتورانه *ziādè ārturānè*. — Cette maison a été mise en vente à l'encan, et adjugée au plus offrant et dernier enchérisseur, بو اوصاتیلوب زیاده ارتورانه وصوك استکلوسنه ویرلمشدر *bou ev sātïlup*

ziādè āturānè vè soñ isteklucinè vi-rilmichtur.

Offre, s. f., action d'offrir, عرض *'arz itmè*, صونمه ویرمه *virmè*, *sounma*, t.; تکلیف عرض *'arz teklif*. — Ce que l'on offre, عرض اولنان شیء *'arz-olounān cheï*. — Offres par écrit, تحریرًا عرض اولنان *tahrîren 'arz-olounān teklîf-ler*. — verbales, شفاهًا عرض اولنان تکلیفات *chifāhen 'arz olounān teklîfāt*.

Offrir, v. a., présenter, صونمق *sonmaq*, t.; تقدیم *taqdîm it*. — Proposer quelque chose à quelqu'un, عرض *'arz it*, a.-t. — un présent, برهدیهٔ تقدیم *bir hadiïè taqdîm it*. — de l'argent, اقچه عرض *aqtchè 'arz it*. — Offrir aux yeux, exposer à la vue, کوسترمك *gueustermek*, بر کیمسنهنك کوزی اوکنه قومق *bir kimesnènun gueuzu euñuné qomaq*. — Offrir en sacrifice, قربان *qourbān it*. — Donner, اهدا *ihdā it*, اتحاف *ithāf it*. — S'offrir, v. pr., se présenter, نفسنی عرض - تقدیم *nefsini 'arz, taqdîm it*. — à la vue, کورنمك *gueurunmek*. — Survenir, arriver, ظهور *zouhour it*, ظهوره کلمك *zouhourè guelmek*. — Il s'est offert une occasion favorable, مناسب برفرصت ظهور ایتدی *munācib bir foursat zouhour itti*.

Offusquer, v. a., empêcher de voir ou d'être vu, قپاتمق *qapātmaq*, اورتمك *eurtmek*, t.; ستر *setr it*. — la vue, نظارتی قپاتمق - کسمك *nazāreti qapātmaq, kesmek*, نظارته حایل او *nazāretè hāïl ol*. — Troubler, بولاندرمق *boulāndurmaq*, ایراث کدورت *irāci kudouret it*. — Les passions offusquent la raison, امراض نفسانیه خیره‌ساز عقلدر *emrāzi nefsāniïè khîrèçāzy 'aqldur*. — Éblouir. Voy. ce mot. — Au fig., choquer, donner de l'ombrage, کوزه دکن او *gueuzè diken ol*. — Qu'est-ce qui vous offusque en cela? بو بابلك سزه ایراث تصدد اولان شیء ندر *bou bābtè syzè irāci teçaddud olān cheï nedur*. — Tout l'offusque, هر شیء کوزینه دکن اولور *her cheï gueuzinè diken olour*.

Ognon, s. m., plante potagère, صوغان - صغان *soghān, sovān*, t.; بصل *baçal*, a. — nouveau, تازه صوغان *tāzè soghān*. — sauvage, یبان صوغانی *ïabān soghāni*. — de mer, عنصل *'unsol*. — petit, صوغانجق *soghāndjyq*. — de fleur, چچك صوغانی *tchytchek soghāni*. — Tumeur douloureuse aux pieds, ناصور *nāçour*, سکل *siguil*, طاوق *thāvouq*, کوتی *gueutu*.

Ognonière, s. f., صوغانلق *soghānlyq*, تارلاسی صوغان *soghān tārlāci*, t.

Ogre, s. m., قره‌قونجلوس *qara-qondjolos*, t.; غول *ghoul*, p.

Oh! interj. de surprise, وای *vāï*, های *hāï*, t.

Oie, s. f., قاز *qāz*. — sauvage, یبان قازی *ïabān qāzi*. — domestique, اوده بسلنان قاز *evdè beslenān qāz*. — Plume d'oie, قازیلکی *qāz ïelegui*, t.

Oindre, v. a., یاغلمق *ïāghla-*

maq, سورمك *surmek*, ياغ ايله سورمك - اومق *iāgh ilè surmek*, *ovmaq*, t.; تدهين ا *tedhīn it*. — Se oindre, كندوى ياغله اومق *guenduïi iāghylè ovmaq*, تمريخ ا *temrīkh it*, a.-t.

Oing, s. m., طوك ياغى *dhoñ iāghy*, ايچ ياغى *itch iāghy*, t.

Oint, e, adject., qui est frotté d'huile, etc., ياغ سورلمش *iāgh surulmuch*, t.; مدهن *mudehhen*, متمرخ *mutemerrykh*, a. — Qui a reçu une sainte onction, مسيح *mecīh*. — L'oint du Seigneur, مسيح الرب *mecīh ur-rebb*.

Oiseau, s. m., animal à deux pieds, ayant des plumes et des ailes, قوش *qouch*, t.; طير *thaïr*, pl. a. طيور *thouïour*; مرغ *murgh*, p. — de proie, آوجى قوشى *āvdji qouchou*. — de mer, دكز قوشى *deñyz qouchou*. — Instrument dont les manœuvres se servent pour porter le mortier, ديوارجى تكنه‌سى *dīvārdji teknèci*. — Porter l'oiseau, تكنه‌يى كوترمك *teknèïi gueuturmek*.

Oiseler, v. a., dresser un oiseau au vol, قوشى آوه الشترمق *qouchi āva alichturmaq*, قوشه آوجيلك اوكرتمك *qouchè āvdjīlik eugretmek*. — Tendre des filets, etc., pour prendre des oiseaux, قوش آولمق *qouch āvlamaq*.

Oiselet, s. m., قوشجغز *qouchdjaghaz*, t.

Oiseleur, s. m., قوش آوجيسى *qouch āvdjīci*, قوشباز *qouchbāz*, t.

Oiselier, s. m., قوشجى *qouchdji*, t.

Oisellerie, subst. fém., قوش الشترمسى - تربيه‌سى *qouch alichturmaci*, *terbïèci*, t.

Oiseux, se, adj., qui, par goût ou par habitude, ne fait rien, ou ne fait que des riens, هيچ مقوله‌سى شيئلر ايله اوغراشان *hītch maqoulèci cheïler ilè oghrāchān*, t.; مشغول بالعبث *machghoul bil-'abes*, a. — Mener une vie oiseuse, اوقات عمرى عبثياته صرف ا *evqāti 'eumri-'abecïiātè sarf it*. — En parlant des choses, بوش *boch*, هيچ مقوله‌سى *hītch maqoulèci*, عبث *'abes*, بيهوده *bīhoudè*, بى معنى *bi ma'na*. — Des disputes oiseuses, بيمآل مباحثه‌لر *bīmeāl mubāhacèler*. — Parole oiseuse, بيهوده سوز - كلام *bīhoudè seuz*, *kelām*, بوش لاقردى *boch lāqyrdi*, pl. كلمات بيمآل *kelimāti bīmeāl*.

Oisif, ve, adj., qui ne fait rien, qui est sans occupation, ايشسز *ichsyz*, t.; كارسز *kiārsyz*, p.-t.; ايلاق *aïlāq*, اواره *avārè*, ايشسز كوجسز *ichsyz gudjsyz*, خوارده *khovārda*, اهل عطلة *chli 'athalet*. — Être oisif, ايشسز او - قالمق *ichsyz ol*, *qālmaq*. — Rester oisif, وقتنى حال عطلتده كچورمك *vaqtini hāli 'athalettè guetchurmek*, ايشسز طورمق *ichsyz dhourmaq*. — En parlant de certaines choses dont on ne fait point d'usage, طورغن *dhourghoun*, ياتقن *iātqyn*, معطل *mou'aththal*. — Laisser son argent oisif, اقچه‌سنى معطل براقمق *aqtchècini mou'aththal brāqmaq*.

Oisillon, s. m. fam., قوشجغز *qouch-ldjyghaz*, t.

Oisivement, adv., ايشسزجه *ichsyzdjè*, خواردهجه *khovārdadjè*, t.; بالعطلة *bil-'athalet*, a.

Oisiveté, s. f., ايشسزلك *ich-syzlik*, اواره لك *avārèlik*, خواردهلك *khovārdalik*, t.; كارسزلك *kiārsyz-lik*, p.-t.; بطالت *bathālet*, a. — Vivre dans l'oisiveté, وقت عمری جال بطالتله كچورمك *vaqti 'eumri hāli bathālettè guetchurmek*.

Oison, s. m., petit de l'oie, قاز ياوريسی - پلازی *qāz iavrouci, palāzi*.

Oke, ou Occue, s. f., poids turc de deux livres et demie, اوقه *oqqa*, وقيه *veqyiè*.

Oléagineux, se, adj., ياغلو *iāghlu*, دهنيتلو *duhnïietlu*, t.; دهنی *duhnïi*, a. — Matière oléagineuse, ماده دهنيه *maddèi duhnïiè*.

Oléandre, s. m., بر نوع اوفاق صو اغاجی *bir nev'y oufāq sou aghādji*, t.

Olfactif, ive, adj., قوخولمهيه متعلق *qokhoulamaïè mute'allyq*, t.; شمّی *chemmïi*, a.—Les nerfs olfac-tifs, اعصاب شميه *a'çābi chemmïiè*.

Oliban, s. masc., encens mâle, كونلك *gueunlik, guenluk*, t.

Olibrius, s. m. fam. Voy. Pédant.

Oligarchie, s. f., حكومت الخواص *hukioumet ul-khavāss*, a.

Oligarchique, adj. com., حكومت خواصه متعلق *hukioumeti khavāssè mute'allyq*, a.-t. — Gouvernement oligarchique, حكومت خواص ايله ادارہ اولنان ملك *hukioumeti khavāss ilè idārè olounān mulk*.

Olivaison, s. f., زيتون ديرمی وقتی *zeïtoun dïrimi vaqti*, t.

Olivatre, adj. com., زيتونی *zeïtouni*, زيتون رنكی *zeïtoun rengui*, t.

Olive, s. f., زيتون *zeïtoun*, زيت *zeït*, t.—Huile d'olive, زيت ياغی *zeït iāghy*.

Olivier, s. m., زيتون اغاجی *zeïtoun aghādji*, t. — Un bois d'oli-viers, زيتونلق *zeïtounlyq*.

Olographe, adj. com. Testament —, وصيت ايدنك كندو يازوسيله يازلمش وصيتنامه *veciiet idenuñ guendu iāzouci ilè iāzylmich veciiet-nāmè*.

Olympe, s. m., expression poéti-que pour exprimer le ciel, كوك *gueuk*, t.; عرش اعلا *'archi a'lā*.— Montagne de la Bithynie, كشيش طاغی *kechich dhāghy*.—de la Thes-salie, ليمبوس طاغی *limpos dhāghy*, t.

Olympiade, s. f., دورت سنه لك *dort senèlik*, دورت سنه مدتی *dort senè muddeti*, t.-a.

Olympiens, adj. m. pl., الهة العرش عند عباد الاصنام *ilahat ul-'arch 'ynd 'ybād ul-esnām*, a.

Ombilic, s. m., t. d'anat. Voy. Nombril.

Ombilical, e, adj., كوبكه متعلق *gueubeguè mute'allyq*, كوبكده كی *gueubektèki*, t. — Cordon ombilical, طناب نافی *thynābi nāfi*.

Ombrage, s. m., ombre des arbres, اغاج كولكه لك *gueulguèlik*, كولكه سی *aghādj gueulgueci*,

كولكه *gueulgue*, t.—Ombrage frais, سرين كولكه‌لك *serin gueulguelik*. — Défiance, soupçon, قورنتى *qourountou*, اشكل *ichkil*, اشكللك *ichkillik*, a.-t.; وسوسه *vesvecé*, شبهه *chubhé*. — Tout lui fait ombrage, هر شيئدن توحش ايدر *her cheïden tevahhouch, tevehhum ider*.

Ombrager, v. a., donner de l'ombrage, كولكه‌لمك *gueulguèlemek*, كولكه‌لندرمك *gueulguèlendurmek*, سايه صالمق *saïé sālmaq*, كولكه ا *gueulgué it*, t.; تظليل ا *tezlīl it*, a.-t. — Ombragé, e, كولكه‌لنمش *gueulguèlenmich*, متظلل *mutezellul*.

Ombrageux, se, adj., soupçonneux, défiant, قورقاق *qorqāq*, قورنتيلو *qourountīlu*, t.; وهّام *vehhām*, a. — C'est un homme fort ombrageux, غايت الغايه وهّام بر ادمدر *ghāïet ul-ghāïé vehhām bir ādemdur*.—En parlant d'un cheval, peureux, اوركك *eurkuk*, اوركك آت *eurkuk āt*.

Ombre, s. f., obscurité causée par l'interposition d'un corps opaque, كولكه *gueulgué*, t.; سايه *saïé*, p.; ظل *zyll*, pl. a. ظلال *zyllāl*. — L'ombre de la terre, ظل ارض *zylli arz*. —Se mettre à l'ombre, كولكه‌لنمك *gueulguèlenmek*, استظلال ا *istyzlāl it*. — Les ombres de la nuit, les ténèbres, ظلام ليل *zylām leïl*, ظلمت زوالمتى ليل *zoulmeti leïl*. — Courir après une ombre, se livrer à une vaine espérance, بر خيال باطله ذاهب او *bir khaïāli bāthylè zāhib ol*. — Ombre, au fig., faveur, protection, حمايت *himāïet*, حمايت كولكه‌سى *himāïet gueulguèsi*.—A l'ombre de sa protection, سايه‌سنده *sāïècindè*, ظل حمايتنده *zylli himāïetindè*. — Légère apparence, اثر *ecer*, نشان *nichān*. — Il n'y a pas l'ombre de doute, بو بابده اثر شك وشبهه يوقدر *bou bābdè ecer chekk u chubhè ioqtur*. — Ombre, en t. de peinture, se dit des couleurs obscures. Voy. Clair-obscur. — Sous ombre, sous prétexte, صورت ايله *souret ilè*. — Ombres des morts. Voy. Manes.

Ombrelle, s. f., كوچك شمسيه *kutchuk chemsïié*, t.

Ombrer, v. a., mettre les ombres à un tableau, اظلال ا *izlāl it*, تفريق ظل وضح ا *tefrīqy zyll u zyhh it*, a.-t.

Omelette, s. f., قيغنه — قيغانه *qaïghana*, بمورطه قيغنه‌سى *ïoumourtha qaïghanaci*, t.

Omettre, v. a., براقمق *brāqmaq*, قصور ا *qouçour it*, فوت ا *fevt it*, ترك ا *terk it*, ذهول ا *zuhoul it*. — Omettre ce qu'il y a de plus important, اهم والزم اولان ماده‌نك ذكرينى ترك ا *ehem u elzem olān māddènuñ zykrīni terk it*. — Je n'omettrai rien, هر شيئك اجراسنده تجويز ذهول وقصور ايده‌جك دكلم *her cheïuñ idjrācindè tedjvīz zuhoul u qouçour idèdjek deïlum*.

Omission, s. f., براقمه *brāqma*, t.; قصور *qouçour*, فوت *fevt*, سهو *sehv*, ذهول *zuhoul*, ترك *terk*, a.

— Faire une omission, ارتكاب ذهول *irtikiābi zuhoul it.* — Omission volontaire, ترك اختيارى *terki ikhtiāri.* — Péché d'omission, ذهول واهمال كناهى *zuhoul u ihmāl gunāhi.*

OMNIPOTENCE, s. f., قوت مطلقه *qouvveti mouthlaqa*, a.

OMNISCIENCE, s. f., t. de théol., علم عديم الانتهاء ربانى *'ilmi 'adīm ul-intihāi rebbānii*, معرفة الله الكلية *ma'rifet oullah el-kulliiet*, a.

OMNIVORE, adj. com., هر شيله بسلنور - تعيش ايدر *her cheïlè beslenur, te'aïineh ider.*

OMOPLATE, s. f., كورك كميكى *kurek guemïgui*, t.; مشط *muchth*, مشط الكتف *muchth ul-ketf*, a.

OMPHALOPTRE, adj. com. Voy. LENTICULAIRE.

ON, pron. pers. indéfini. Ce pronom se rend en turc par la troisième personne du pl. de l'indicatif, ou par le passif du verbe. Ex.: On dit, ديرلر *dïrler, derler*, ديورلر *deïeurler*, دينور *dïnur*, منقولدر *menqouldur.* — On parle, سويلنور *seuïlenur.*

ONAGRA, s. f., plante, حشيشة السواح *hachïchet us-seuvāh*, a.

ONAGRE, s. masc., âne sauvage, يبان اشكى *iabān echkgui*, t.; خر دشتى *khari dechti*, p.; حمار وحشى *himāri vahchi*, عير *'aïr*, pl. a. اعيار *a'iār.* — Ancienne machine de guerre, منجنيق *mendjenïq.*

ONANISME, s. m., ابازايه وارمه *abāzāïè vārma*, t.

ONCE, s. f., poids de huit gros, سكز درهم وزنى *sekyz dirhem vezni*, سكز درهم اغرلغنك اولان وزن *sekyz dirhem aghyrlyghynde olān vezn.* — Petite panthère, يوز *iouz*, t.

ONCLE, s. m., le frère du père, عموجه *'amoudja*, t.; عم *'amm*, pl. a., اعمام *a'mām.* — de la mère, ou maternel, طايى - دايى *dhāïi.* — Grand-oncle paternel, بيوك عموجه *buïuk 'amoudja*, عم كبير *'ammi kebïr.* — maternel, بيوك طايى *buïuk dhāïi.*

ONCTION, s. f., action d'oindre, ياغلايش *iāghlāïch*, يغلمه *iaghlama*, t.; تدهين *tedhïn*, ايين تدهين *āïini tedhïn.* — Douceur dans le discours, كلامك طاتلولكى - ملايمتى *kelāmuñ thātlulïgui, mielāïmeti*, لين كلام *lïni kelām*, a.

ONCTUEUSEMENT, adv., لين كلام ايله *leïni kelām ilè*, a.-t.

ONCTUEUX, SE, adj., huileux, oléagineux, ياغلو *iāghlu*, t.; دهنى *duhnïi*, a. — Qui a de l'onction, لين *leïn*, a.

ONCTUOSITÉ, s. f., ياغلولق *iāghlulyq*, t.; دهنيت *duhnïiet*, a.

ONDE, s. f., flot, دالغه - طالغه *dhālgha*, t.; موج *mevdj*, pl. a. امواج *emvādj.* — Poétiquement, l'eau, la mer, صو *sou*, دكز *deñyz.* — Au fig., ce qui figure des ondes: les ondes d'un camelot, صوفك امواجى *soufuñ emvādji.*

ONDÉ, E, adj., fait, façonné en onde, موجلو *mevdjelu*, t. — Camelot ondé, موجلو صوف *mevdjelu sof.*

ONDÉE, s. f., قنى يغمور *qaï iaghmour*, صاجناق *sādjanāq*,

صغانقلو يغمور *saghānaqlu iaghmour*, t.

ONDOIEMENT, s. m. Voy. BAPTÊME.

ONDOYANT, E, adj., طالغه‌لندجي *dhālghalandjdji*, t.; موج اوران *mevdj ourān*, a.-t.; متموج *mutemevvidj*, a.—Vagues ondoyantes, امواج هيّاج *emvādji heïiādj*. — Flamme ondoyante, لهيب هيّاج *lehîbi heïiādj*.

ONDOYER, v. n., flotter par ondes, موج اورمق *mevdj ourmaq*, تموّج ا دالغلنمق *dālghalanmaq*, t.; تموّج ا *temevvudj it*, a.-t.; چلقلنمق *tchalqalanmaq*.

ONDULATION, s. f., طالغه‌لنمه *dhālghalanma*, طالغالمه *dhālghālama*, t.; تموّج *temevvudj*, a. — de l'air, تموّج هوا *temevvudji havā*.

ONDULATOIRE, adj. com. Mouvement ondulatoire, طالغه واري حركت *dhālgha vāri hareket*, t.-a.; حركت متموجه *hareketi mutemevvidjé*, a.

ONDULER, v. n., دالغه‌لنمق *dālghalanmaq*, طالغه‌واري اويناتمق *dhālghavāri oïnāmaq*, تموّج ا *temevvudj it*, a.-t.; طالغلنمق *thalāghlanmaq*.

ONÉRAIRE, adj. com., comptable, حساب ويره‌جك وكيل *hiçāb vîrédjek vekîl*, a.-t. — Tuteur onéraire, وصيّ متكفّل *vecii mutekeffil*, a.

ONÉREUX, SE, adj., اغر *aghyr*, t.; حضورسز زحمتلو *houzoursyz zahmetlu*, a.-t.; ثقيل *saqîl*, a.; كران *guirān*, p.—Charges onéreuses, ثقيله تكاليف *tekālîfi saqîlè*.— Cela m'est onéreux, كندمه باركراندر *guendumè bāri guirāndur*.

ONGLE, s. masc., en parlant des hommes, طرناق - طرنق *thyrnaq*, t.; ظفر *zoufr*, pl. a. اظفار *azfār*, اظافير *azāfîr*. — Griffe des animaux féroces, پنجه *pentchè*, سرپنجه *serpentchè*, ظفر *zoufr*, *zyfr*. — des oiseaux de proie, قينق - قيناق *qaïnāq*. — Rognures, coupures d'ongles, طرنق كسنديسي *thyrnaq kecindîci*.

ONGLÉ, E, adj., طرنقلو *thyrnaqlu*, t.

ONGLE-ODORANT, s. m., coquillage, ظفر العفريت *zoufr ul-'yfrît*, a.

ONGLÉE, s. f., پرمق اوجلرينك صوغوقدن اويوشقلغي *parmaq oudjlerînuñ soghouqtan ouïouchouqlyghy*, t.

ONGLET, s. m., bande de papier reliée avec d'autres feuilles dans un livre, جلدلنمش كتابك ديكلمش اولان اينجه وبياض كاغد پارچه‌سي *djildlenmich kitābtè dikilmich olān indjè vè beïāz kiāghyd pārtchaci*, t.

ONGUENT, s. m., مرهم *merhem*, vulg. ملهم *melhem*, t.

ONIROCRATIE, s. f., تعبير رويا علمي *ta'bîri rouïā 'ylmi*, a.-t.; علم تعبير الرويا *'ylmi ta'bîr ur-rouïā*, a.

ONICROCRITIE, s. f., تعبير رويا *ta'bîri rouïā*, a.

ONKOTOMIE, s. f., — ورمي دشمه يارمه *veremi dechmè*, *ïārma*, t.; شقّ الورم *chaqq ul-verem*, a.

ONOCROTALE, s. m., oiseau, بر نوع بتاق قوشي *bir neu'y batāq qouchi*, t.; حوصل *havsal*, a.

Onomatopée, s. f., تصويغ اللفظ حكاية عن الصوت *tasvîgh ul-lafz hikâïeten 'an cs-savt*, a.

Ontologie, s. f., علم تجريد الوجود *'ylmi tedjrîd ul-vudjoud*.

Onyx, s. masc., espèce d'agathe, بياض عقيق سليمانی *beïâz 'aqîq, suleïmâni*, بلغمی يشيم *balghami ïechîm*, t.; مهره‌سنك *muhrècenk*, p.-t.; جزع *djez'*, a.

Onze, adj. num., اون بر *onbir*, t.; احد عشر *ahad 'achar*, حادی عشر *hâdi 'acherè*, a.; يازده *ïâzdè*, p.

Onzième, adj. com., اون برنجی *on birindji*, t.; حادی عشر *hâdi 'acherè*, a.; يازدهم *ïâzdehum*, p.

Onzième, s. m., onzième partie d'un tout, اونبرنجی پای *onbirindji pâï*, t.; الجزء الحادی عشر *el-djuz' el-hâdi 'acherè*, a.

Opacité, s. f., صيقلق *seuqlyq*, t.; كثافت *keçâfet*, a.

Opaque, adj. com., اوتمسی صيقی كورنمز *eutèci gueurunmez, seuqy*, t.; غير شفاف *ghaïri cheffâf*, كثيف *kecîf*, a. — Matière opaque, مادّهٔ كثيفه *mâddèï kecîfè*.

Opéra, s. m., pièce de théâtre en musique, سس وساز ايله اولان قومديا اوينسی *ses u sâz ilè olân qomedïâ oïouni*, t.

Opérateur, s. m., qui fait des opérations de chirurgie, جراحلق صنعتلری اجرا ايدن *djerâhlyq san'atleri idjrâ iden*, a.-t.; جرّاح *djerrâh*, a.—Charlatan qui vend des remèdes en place publique, علاج چرچيسی *'ylâdj tchartchîci*, t.

Opération, s. f., action de ce qui opère, ايش *ich*, t.; عمل *'amel*, pl. a. اعمال *a'mâl*; كار *kiâr*, p.—Opérations de la nature, اعمال طبيعت *a'mâli thabî'at*. — Opération de la grâce, توفيق بارينك عملی *tevfîqy bârînïn 'ameli*. — Opérations militaires, اعمال حربيه *a'mâli harbïiè*. — Effet d'une médecine, دوا عملی - ايشلمه‌سی *devâ 'ameli, ichlemèci*. — Opération chirurgicale, صنعت جرّاحيّه *san'ati djerrâhïiè*, pl. صنايع جرّاحيّه *sanâï' djerrâhïiè*.— Opérations d'arithmétique, صنايع العلم الرقم *sanâï' el-'ylm er-raqam*.

Opérer, v. a., produire un effet, ايشلمك *ichlemek*, ايتمك *itmek*, عمل - فعل ا *'amel, fy'l it*. — Mes sollicitations n'ont rien opéré, بنم التماساتم بر درلو عمل ايتمدی *benum iltimâçâtum bir turlu 'amel itmedi*. — Cette médecine n'a pas encore opéré, بو علاج هنوز ايشلمدی *bou 'ylâdj henouz ichlemedi*. — Opérer, faire des opérations chirurgicales, اجرای صنايع جرّاحيّه ا *idjrâï senâï' djerrâhïiè it*.—Calculer, حساب ا *hyçâb it*. — Travailler de la main, ايشلمك *ichlemek*, كندو ال ايله ايشلمك *guendu el ilè ichlemek*.—S'opérer, v.pr., ايشلنمك *ichlenmek*, عمل اولنمق *'amel olounmaq*.

Ophioglosse, s. m., plante, بيلان اوتی *ilân oti*, t.

Ophite, adj. Marbre ophite, يشيل مرمر *ïechîl mermer*, مصر مرمری *mycyr mermèri*, t.

Ophthalmie, s. f., كوزاغريسى *gueuz aghrîci*, t.; رمد *remed*, a. — Ophthalmie humide, رمد رطب *remedi rathyb*. — sèche, رمد يابس *remedi ïābis*.

Ophthalmique, adj. com., كوزك *gueuzuñ*, كوزه مخصوص *gueuzè makhsous*, t.; عينى *'aïnî*, a. — Remède ophthalmique, كوز علاجى *gueuz 'ylādji*, دواء العين *devāï ul-'aïn*.

Opiat, s. m., électuaire, معجون *ma'djoun*, a.

Opilatif, ive, adj., طيقاديجى *thîqādîdji*, t.; مولد سدّه *muvellidi seddè*, a.

Opilation, s. f. Voy. Obstruction.

Opiler, v. a., قپامق *qapāmaq*, طيقامق *thîqāmaq*, t.; سدّ ا *sedd it*, a.-t.

Opinant, adj. m., رأى ايدن *rèï iden*, عرض رأى ايدن *'arzi rèï iden*, a.-t. — Le premier opinant, اوّل باوّل رأى ايدن *evvel be-evvel rèï iden*.

Opiner, v. n., رأى ويرمك *rèï vîrmek*, رأى ا *rèï it*, ظنّ ـ قياس ا *zann, qïās it*, a.-t.; صانمق *sānmaq*. — Opiner du bonnet, قاوق صاللمق *qāvouq sāllamaq*.

Opiniatre, adj. com., عنادجى *'ynāddji*, a.-t.; اونكو *onegu*, t.; عنيد *'aníd*, معاند *mou'ānid*, مضرّ *moucyrr*, لجّاج *leddjādj*, a. — Au fig., un combat opiniâtre, محاربة بالمعاندة *mouhārebèï bil-mou'ānedè*. — Un mal —, مضرّ برعلّت *moucyrr bir 'yllet*.

Opiniatrément, adv., عناد ايله *'ynād ilè*, معندلك ايله *mou'annidlik ilè*, معاندت اوزره *mou'ānedet uzrè*, a.-t.; اونكولك ايله *onegulik ilè*, t.; عنادًا بالتعنّد *'ynāden, bit-te'annud*, a.; مضرّانه *moucyrrānè*, a.-p. — Soutenir opiniâtrément une chose, برامرى كمال لجّ وعناد ايله تأييد ا *bir emri kemāli leddj u 'ynād ilè téïid it*.

Opiniatrer, v. a., rendre opiniâtre, fam., عناده دوشرمك *'ynādè duchurmek*, a.-t. — S'opiniâtrer, v. pron., عناد ا *'ynād it*, عنادجيلك كوسترمك *'ynāddjîlik gueustermek*, اصرار ا *isrār it*, عاند او *'ānid ol*, معاندت اوزره او *mou'ānedet uzrè ol*, عناده دوشمك *'ynādè duchmek*. — S'opiniâtrer à une chose, برشيئه عناد ا *bir cheïè 'ynād it*. — S'opiniâtrer mutuellement, عنادلشمق *'ynādlachmaq*.

Opiniatreté, s. f., عنادلق *'ynādlyd*, عنادجيلك *'ynāddjîlyq*, معنّدلك *mou'annidlik*, a.-t.; انكولك *onegulik*, t.; تهرّد *temerrud*, معاندة *mou'ānedet*, اصرار *isrār*.

Opinion, s. f., avis de celui qui qui opine, et sentiment, jugement, رأى *rèï*, pl. a. آرا *ārā*, قياس *qyās*, a.; صنو ـ صانو *sanou*, t. — Conjecture, مظنّة *mezynnet*. — Recueillir les opinions, بيان اولنان رأيلرى يكان يكان جمع ا *beïān olounān rèïleri ïeguiān ïeguiān djem' it*. — Jugement sur une personne ou une chose, ظنّ

zann, pl. a. ظنون *zounoun*. — J'ai une bonne opinion de cet homme, بو آدمك حقنده حسن ظنم واردر *bou ademuñ haqqyna husni zannum vārdur*. — Quelle opinion avez-vous de cette affaire? بو خصوصك ظنّ واعتقادكز ندر *bou khouçoustè zann u i'tiqādañuz nedur*. — Fausse opinion, سوء ظنّ *souï zann*, فكر فاسد *fikri fācid*. — vraie, juste, رأى ثاقب *rëï sāqyb*. — Persister dans son opinion, رأيندك ـ فكرنده قوى طورمق *rëïndè, fikrindè qavi dhourmaq*, رأيندك اصرار ايتمك *rëïndè isrār itmek*. — Opinion, plus particulièrement sentiments, conviction, اعتقاد *i'tiqād*, pl. a. اعتقادات *i'tiqādāt*. — Je ne suis pas de cette opinion, بو اعتقاددە دكلم *bou i'tiqāddè deïlim*. — Suivre une opinion, بر كونه اعتقاده ذاهب اولـ تبعيّت ايت *bir guiounè i'tiqādè zāhib ol, teb'iiet it*. — L'opinion commune, اعتقاد عامّه *i'tiqādi'āmmè*. — publique, générale, خلقك اعتقادى *khalquñ i'tiqādi*, اعتقاد ناس *i'tiqādi nās*. — C'est une opinion, c'est une assertion douteuse, بر امر ظنيدر *bir emri zannídur*. — J'ai bonne opinion d'un tel, j'en augure bien, فلانك حقنه خير مأمول ايدرم *felānuñ haqqyna khaïr méémoul idcrum*.

Opium, s. m., آفيون *áfïoun*, a.-t. — Preneur d'opium, qui en fait un usage immodéré, تريا كى *teriāki*.

Opobalsamum, s. m., بلسان ياغى *beleçān ïāghy*, بلسنك صمغى *belseng samghy*, t.; بلسم ابيض *belsami ebïaz*, a.

Opopanax, s. m., بر نوع يورك سورنجى صمغ *bir nev'y ïurek surïdji samgh*, t.; جواشير *djevāchïr*, جاوشير *djāvouchïr*, a.

Opportun, e, adj., مناسب *munācib*, موافق *muvāfyq*, اوفق *evfaq*, a.; چسپان *tchespān*, p.; اويغون *ouïghoun*, t. — En temps —, وقت زمانلك *vaqt u zemānindè*. — L'occasion est opportune, فرصت موافقدر *foursat muvāfyqtur*.

Opportunité, s. f., qualité de ce qui est opportun, موافقت *muvāfaqat*, مناسبت *munācebet*, محلّ *mahall*, a. — Opportunité de circonstance, وقت و حالك موافقتى *vaqt u khāluñ muvāfaqati*. — du lieu, محلّك موافقتى *mahalluñ muvāfaqati*. — Occasion, et occasion favorable, فرصت *foursat*, فرصت مساعده لو *foursati muvāfyq*, وقت موافق *muçā'edèlu vaqyt*.

Opposant, e, adj., قرشو طوران *qarchou dhourān*, t.; معارض *mou'āryz*, pl. a. معارضين *mou'āryzïn*. — Être, se rendre opposant, معارض اول *mou'āryz ol*.

Opposé, e; adj., placé vis à vis, فرشو قونمش اوكه *qarchou qonmïch euñè tchekilmich*, t.; مقابل *mouqābil*. — Deux armées opposées l'une à l'autre, برى برينه متقابل ايكى اوردو *biri birïnè muteqābil iki ordou*. — Contraire, قرشو *qarchou*, مخالف *moukhālif*, ضدّ *zydd*,

متناقص *mutenāqys.* — Deux humeurs opposées, يكديكره مخالف ايكى مزاج *ïekdïguerè moukhālif iki myzādj.* — s. m., l'opposé, le contraire d'une proposition ou d'une personne, نقيض *naqïz.* — Cette personne est tout l'opposé de telle autre, بو كمسنه اوبر كمسنه‌نك كلّيًا نقيضيدر *bou kimesnè obir kimesnènuñ kullïien naqïzïdur.*

Opposer, v. a., placer une chose de manière qu'elle fasse obstacle à une autre, اوكه چكمك - قومق *euñè tchekmek, qomaq,* حواله قلمق *havālè qylmaq.* — En parlant aussi des personnes, قارشو قومق *qārchou qomaq,* t.; مقابله ا *mouqābelè it.* — Objecter, contredire, سوز قرشولمق *seuz qarchoulamaq,* اعتراض ا *i'tirāz it.* — Mettre une chose vis-à-vis d'une autre, قارشولقلى قومق *qārchoulyqlu qomaq,* متناظرًا و متواجهًا وضع ا *mutenāzyren vè mutevādjehen vaz' it.* — Comparer, طتبيق - تشبيه - تمثيل ا *thatbïq, techbïh, temsïl it,* a.-t.; بكزتمك *beñzetmek.* — S'opposer, v. pron., قارشوطورمق *qārchoudhourmaq,* ضدّلك كوسترمك *zyddlik gueustermek,* مخالفت ا *moukhālafet it,* اظهار ضدّيّت ا *izhāri zyddïiet it.* — En t. de jurisp., former opposition, معارض او *mou'āryz ol.* — S'opposer à l'exécution d'un arrêt, بر حكمك تنفيذ واجراسنه معارضه ا *bir hukmuñ tenfïz u idjrācinè mou'āryza it.*

Opposite, s. com., ضدّ *zydd,* pl. a. اضداد *azdād;* عكس *'aks,* خلاف *khylāf,* نقيض *naqïz,* pl. a. نقائض *naqāïz.* — Il est tout l'opposite de son frère, تمامًا قرنداشنك ضدّيدر *tamāmen qarindāchinuñ zyddïdur.* — A l'opposite, adv., vis-à-vis, قرشوده *qarchouda,* مقابله‌سنده *mouqābelècindè,* متقابلًا *muteqābilen,* متناظرًا *mutenāzyren.*

Opposition, s. f., obstacle, empêchement; قرشولق *qarchoulyq,* t.; مانع *māny',* ممانعة *mumāna'at.* — Opposition formelle, رسمًا ممانعت *resmen mumāna'at,* مخالفة *moukhālefet,* دخل *dakhl,* تعرّض *te'arruz,* a. — Mettre, apporter opposition, ممانعت ا *mumāna'at it,* مانع او *māny' ol.* — Mettre opposition juridique à une vente, بر شيئك فروختى خصوصنه معارض او *bir cheïuñ furoukhti khouçoucinè mou'āryz ol.* — Contrariété, مخالفة *moukhālefet,* معارضه *mou'āryza,* ضدّلك *zyddlik,* ضدّيّت *zyddïiet,* اختلاف *ikhtilāf.* — Il y a toujours opposition entre ces personnes, بو ايكى كمسنه‌لرك بيننده دايمى اختلاف وضدّيّت واردر *bou iki kimesnèleruñ beïnindè dāïmi ikhtilāf u zyddïiet vārdur.* — L'opposition, la partie d'une assemblée politique qui contrarie habituellement la majorité, خلاف طرفنده اولانلر *khylāf tharafinda olānlar.* — L'opposition l'emportera, sera la plus forte, طرف مخالفين اقوا اوله‌جق غالب كله‌جك *tharafi moukhālifïn aqvā oladjaq, ghālib guelèdjek.*

Oppresser, v. a., gêner la respiration, نفسی قطع ا *nefeci qath' it*, تنفسه ـ صولغه مانع او *teneffucè, solougha māny' ol*, a.-t. — Presser fortement, پک ضغط ـ باصمق *pek syqmaq, bāsmaq*, بصقلمق کتورمک *baçyqlyq gueturmek*. — Avoir la poitrine oppressée, صدر بصقلغنه اوغرامق *sadr baçyqlyghyna oghrāmaq*, صدره زحمت او *sadrè zahmet ol*.

Oppresseur, s. m., ظالم *zālim*, a.; اذیّت ـ ظلم ایدیجی *eziiet, zoulm idîdji*, t.-a.; جبّار *djebbār*, غدّار *ghaddār*.

Oppressif, ive, adj., ظلمی *zoulmi*, a.; ظلمکار *zoulmkiār*, a.-p.

Oppression, s. f., état de celui qui est oppressé, بصقلق *baçyqlyq*, صیقندی *sîqynti*. — Oppression de la poitrine, کوکس صیقندیسی ـ بصقلغی *gueugus sîqyntîci, baçyqlyghy*. — Suffocation, بوغش *boghych*, بوغلش *bogoulich*. — Violence, tyrannie, ظلم *zoulm*, جور *djevr*, تعدّی *te'addi*, a.

Oppressivement, adv., ظلم ایله *zoulm ilè*, a.-t.

Opprimé, e, adj., مغدورلغه اوغرامش *maghdourlyghа oghrāmich*, a.-t.; مظلوم *mazloum*.

Opprimer, v. a., چینمک *tcheïnemek*, بصمق *basmaq*, قیمق *qeïmaq*, ایاقلمق *aïāqlamaq*, t.; ظلم ـ اذیّت ا *zoulm, eziiet it*, a.-t.; پایمال ا *pāimāl it*, جور وتعدّی *djevr u te'addi it*. — Un prince qui opprime ses sujets, رعایاسنه جور وتعدّی ایدن پادشاه *re'āiāciinè djevr u te'addi iden pādichāh*.

Opprobre, s. m., رسوایلک *rousvāïlik*, t.; عار *'ār*, خجالة *khydjālet*, خزی *khyzy*. — Grand opprobre, عار عظیم *'āri 'azîm*. — Couvrir d'opprobre, رسوای ا *rousvāï it*. — Couvert d'opprobre, رسوا *rousvā*, رسوای *rousvāï*, رسوای اولمش *rousvāï olmuch*. — Il est devenu l'opprobre du monde entier, il est perdu de réputation, رسوای عالم اولدی *rousvāï 'ālem oldou*. — Être couvert d'opprobre, رسوای او *rousvāï ol*. — Tomber en opprobre, رسوایلکه دوشمک ـ کرفتار او *rousvāïliguè duchmek, gueriftār ol*.

Opsigone, adj. com., t. de didact., صکره دن کلان *soñradan guelān*, صکره دن یتشمش *soñradan ietichmich*, t.; متأخّر الظهور *mute'ākhkhyr uz-zouhour*, a.

Optatif, s. m., t. de gramm., صیغة التمنّی *sîghat ut-temenni*, التمنی *et-temenni*, a.

Opter, v. n., سچمک *setchmek*, ایکی شیئک بریسنی سچمک *iki cheïuñ birîcini setchmek*, اوکرتلمک *euïurtlemek*, اورندلمک *eurundilemek*, t.; اختیار ا *ikhtïār it*, a.-t.

Opticien, s. m., versé dans l'optique, علم بصره اشنا *'ylmi baçara achinā*, a.-p. — Qui fabrique et vend des lunettes, دوربینجی *dourboundji*.

Optimè, adv. fam., پک ایو *pek eïu*, کوزل *guzel*, t.; فبها *febihā*, a.

Optimisme, s. m., جمیع اشیای

eli khafîf, خفيف اليد *khafîf ul-ïed*. — lourde, الى اغر *eli agher*, ثقيل اليد *saqyl ul-ïed*. — De longue main, depuis longtemps, چوق وقتدنبرو *tchoq vaqyttenberu*. — Sous mains, en cachette, ال التنده *el altindè*, خفيًا *khafïen*. — Une main de papier de vingt-cinq feuilles pliées ensemble, كاغد دستهسى *kiāghyd destèci*, بر دسته كاغد *bir destè kiāghyd*.

Main-d'oeuvre, s. f., ايش *ich*, ايشچيلك *ichdjîlik*, عمل يد *'ameli ïed*, a. ايشك استاديهسى *ichuñ oustādïèci*.

Main-forte, s. f., ال ياردمى *el ïārdumi*, t.; امداد *imdād*, معاونت *mou'āvenet*, a.

Main-levée, s. f., قصر يد *qasri ïed*, كفّ يد *keffi ïed*, قيد ضبط وتوقيفدن اطلاق اذنى *qaïdi zabth u tevqyften ithlāq izni*. — La donner, قصر يد ا *qasri ïed it*, كفّ يد ا *qeffi ïed it*, a.-t.

Maint, e, adj., چوق *tchoq*, خيلى *khaïli*. — Maintes fois, چوق كرّه *tchoq kerrè*, كرّاة *kerrāt*, دفعات *def'āt*, دفعات عديده *def'āti 'adîdè*. — Maintes et maintes conquêtes, بيجد بيجد فتوحات *nîdjè nîdjè futouhāt*.

Maintenant, adv., شمدى *chimdi*, شمديلك *chimdîlik*, حالا *hālā*, الان *elān*, الحالة هذه *el-hāletu hazihi*.

Maintenir, v. a., tenir au même état, طوتمق *thoutmaq*, قورومق *qouroumaq*, t.; محافظه ا *mouhāfaza it*, صيانت ا *sïānet it*, وقايه ا *viqāïè it*. — les lois de l'État, قوانين ملك و دولنى وقايه ا *qavānîni mulk u devleti viqāïe it*. — Soutenir, affirmer, تصديق ا *tastyq it*, تأييد ا *téëïid it*. — Maintenir sa parole, سوزينى طوتمق *seuzîni thoutmaq*. سوزنده طورمق *seuzindè dhourmaq*. — Je maintiens cela bon, بونك ايو اولديغنى تأييد ايدهرم *bounuñ eïu oldoughyni téëïid idèrum*. — Se maintenir, دورمق طورمق *dhourmaq*, حالى اوزره طورمق *hāli uzrè dhourmaq*, وقايه اولنمق *viqāïè olounmaq*. — Se maintenir dans son emploi, منصبنده طورمق *mansybindè dhourmaq*.

Maintien, s. m., conservation, طوتمه *thoutma*, وقايه *viqāïè*, صيانت *sïānet*, محافظه *mouhāfaza*. — Le maintien de l'autorité, امر حكومتك وقايهسى *emri hukioumetuñ viqāïèci*. — Contenance, وضع *vaz'*, هيئت *heïet*, a.; اندام *endām*, p.; قورم *qoroum*, t. — Maintien grave, هيئت وقورانه *heïeti vuqourānè*. — Bon — وضع احسن *vaz'y ahsen*.

Maire, s. m., chef d'un corps municipal, بر شهرك باش اعيانى *bir chehruñ bāch a'ïāni*, اعيان *a'ïān*, كهيه *kiehïa*, ضابط *zābyth*, a.

Mairie, s. f., charge de maire, باش اعيان منصبى پايهسى *bāch ā'ïān mansebi pāïèci*, كهيهلق *kiehïalyq*. — Maison du maire, باش اعيان قوناغى - قپوسى *bāch a'ïān qonāghy*, *qapoucy*.

Mais, conj. adversat, امّا *emmā*, *ammā*, لكن *lakin*, a.; مكر *meïer*, p.; انجق *andjaq*, قالديكى *qāl-*

dîki, t. — Mais prenez garde, امّا صاقن *emmā sāqyn*.

Maïs, s. m., blé de Turquie, مصر بغداى *mycyr boghdāï*, مصر داروسى *mycyr dārouçou*, t.; درا *dourā*, a.

Maison, s. f., habitation, demeure, او *ev*, t.; بيت *beït*, pl. a. بيوت *bïout*, دار *dār*, pl. ديار *dïār*, خانه *khānè*, p. — bâtie en pierre, كاركير اوى - بنا *kiārguïr èvi*, *binā*. — d'hiver, قيش اوى *qych èvi*. — à louer, كرايه ويرلهجك او *kirāïè vïrilèdjek ev*. — Grande maison, hôtel, قوناق *qonāq*, منزل كبير *menzili kebïr*. — basse, الچق او *altchaq ev*. — haute, يوكسك او *ïuksek ev*. — Une maison avec jardin, باغچه سى اولان او *bāghtchèci olān ev*. — à un étage, بر طبقهدن عبارت خانه *bir thabaqaden 'ybāret khānè*. — à vendre, صاتيلق او *sātylyq ev*. — Garder la maison, ne pas sortir, اودن چيقمامق *evden tchyqmāmaq*. — de campagne, چفتلك *tchiftlik*. — Personnes qui composent la maison, la famille, او برق *ev barq*, t.; خانمان *khānumān*, اهل *ehl*, عيال *'aïāl*, حرم *harem*, فاميليه *fāmïlïa*. — Toutes les personnes qui habitent une maison, او خلقى *ev khalqy*, اهل بيت اولانلر *ehli beït olānlar*. — Suite, اتباع *etbā'*. — Race illustre, خاندان آل *khānedān āl*, اوجاق *odjāq*. — Maison noble, آل باهر الشرافة *āli bāhir uch-cherāfet*. — illustre, آل جليل الشان *āli djelïl uch-chān*. — Maison royale, پادشاه خاندانى - دودمانى *pādichāh khānèdāni*, *doudumāni*. — La maison ottomane, دودمان آل عثمان *doudumān āli 'osmān*. — d'Autriche, اوستريا خاندانى *ostrïā khānedāni*. — Une personne de bonne maison, اوجاق زاده *odjāq zādè*, خاندان اولادى *khānedān evlādï*. — La maison des fous, تيمار خانه *tïmār khānè*.

Maisonnée, s. f. fam., او برق *ev barq*, t.; اهل و عيال *ehl u 'aïāl*, a.

Maisonnette, s. f., اوجغز *evdjighyz*, خانهجك *khānèdjik*, t.

Maître, s. m., chef d'une maison, des serviteurs, اغا *aghā*, افندى *efendi*, چلبى *tchelebi*, مخدوم *makhdoum*, pl. a. مخاديم *makhādïm*; سيد *seïd*, pl. سادات *sādāt*. — Servir son maître, كندو مخدومنه خدمت ا *guendu makhdouminè khydmet it*. — Le maître de la maison, او صاحبى *ev sāhyby*. — du lieu où l'on demeure, قوناق صاحبى *qonāq sāhyby*. — d'une boutique, دكان صاحبى *dukkiān sāhyby*. — du ministre, en parlant de son souverain, افندى *efendi*, ولى نعمت *vely ni'met*, ولى النعام *vely unni'ām*, a. — Les ambassadeurs disent : le roi mon maître, مخدومم اولان پادشاه *makhdoumum olān pādichāh*. — Supérieur qui commande, بيورقچى *bouïourouqtchi*, t.; حكم ايدجى *hukm idjidji*, a.-t.; حاكم *hākim*, سلطان *sulthān*, a.; ضابط *zābyth*, a.; داور *dāver*, خداوند *khoudāvend*, فرمانفرما *fermān-*

ORANGEADE, s. f., پورتقال شربتی *portouqāl cherbeti*, t.

ORANGEAT, s. m., پورتقال قبوغی شکرلمه‌سی *portouqāl qaboughy chekerlemèci*, t.

ORANGER, s. m., پورتقال اغاجی *portouqāl aghādji*, t.

ORANGERIE, s. fém., لیمونلق *līmounlyq*, t.

ORANG-OUTANG, s. m., homme des bois, singe sans queue, یبان آدمی *ïabān ādemi*, یبان ادم *ïabān ādem*, قویرقسز بیوك میمون *qouïrouqsyz buïuk meïmoun*, t.

ORATEUR, s. m., qui compose des discours d'éloquence, اهل کلام *ehli kelām*, متکلم *mutekellim*, فصیح الکلام *facīh ul-kelām*, میر کلام *mīri kelām*. — Qui parle en public, خطیب *khathīb*; pl. a. خطبا *khathebā*.

ORATOIRE, adj. com., qui appartient à l'orateur, اهل کلامه منسوب *ehli kelāmè mensoub*, a.-t.; خطیبی *khathībii*, a. — L'art oratoire, خطابة *khythābet*, علم خطابة *'ylmi khythābet*.

ORATOIRE, s. m., lieu destiné à prier, نماز یری ـ اوطه‌سی *namāz ïeri, odhaci*, a.-t.; عبادتگاه *'ybādetguiāh*, a.-p.; مصلی *mouçalla*, a.

ORATOIREMENT, adv., خطابت اوزره *khythābet uzrè*, a.-t.; علی طریق الخطابة *'ala tharīq ul-khythābet*, a.

ORBE, s. m., بر کوکبك دوری *bir kevkebuñ devri*, t.-a.; دور *devr*, دوره *devrè*, a. — Le grand orbe de la terre, celui dans lequel la terre fait sa révolution, ارضك دورهٔ کبیره‌سی *arzuñ devrèï kebīrèci*.

ORBICULAIRE, adj. com., دکرمی *deguirmi*, یوارلق *ïouvārlaq*, t.; مدوّر *mudevvir*, مستدیر *mustedīr*, a.

ORBICULAIREMENT, adv., دکرمی وجه اوله‌رق *deguirmi olaraq*, t.; مستدیر اوزره *vedjhi mustedīr uzrè*, a.-t.; مستدیرًا *mustedīren*, a.

ORBITE, s. f., chemin que décrit une planète, مدار *medār*, دورهٔ کوکب *devrèï kevkeb*, دوره *devrè*, a. — Cavité dans laquelle l'œil est placé, کوز اویومی *gueuz oïoumi*, t.; چشم خانه *tchechm khānè*, p.; وقب العین *vaqb ul-'aïn*, محجر *mahdjer*, a.

ORCANÈTE, s. f., اشك ماروله‌سی *echek māroli*, t.; خس الحمار *khass ul-hymār*, a.; شنجار *chendjār*, p.

ORCHESTRE, s. masc., lieu où se tiennent les musiciens, سازنده یری *sāzendè ïeri*. — Réunion de tous les musiciens, سازنده طاقمی *sāzendè thāqymi*.

ORCHIS, ou SATYRION, s. masc., ثعلب اوتی *sa'leb oti*, t.; نبات الثعلب *nebāt us-sa'lèb*, a.

ORDINAIRE, adj. com., accoutumé, qui arrive communément, اولمه کلمش *ola guelmich*, t.; معتاد *mu'tād*, عادی *'ādi*, مألوف *méélouf*, a. — Le cours ordinaire des choses de ce monde, امور دنیانك مجرای عادیسی *oumouri dunïānuñ medjrāï 'ādïci*. — Qui arrive souvent, کثیر الوقوع *kecīr ul-vuqou'*. — Commun, mé-

diocre, peu distingué, بیاغی *baïāghy*. — Un homme ordinaire, بیاغی بر آدم *baïāghy bir ādem*. — s., ce qu'on a coutume de servir pour le repas, هر گونلك یمك *her gunluk iemek*, طعام معتاد *tha'āmi mu'tād*. — Ce qu'on a coutume de faire, عادت *'ādet*, تورہ *teurè*. — C'est son ordinaire, عادتیدر *'ādetīdur*. — Courrier qui part et qui arrive à jours fixes, ایام مخصوصه ده مرتب اولان اولاق *eïiāmi makhsoucèdè muretteb olān oulāq*. — Au pl., ordinaires, purgations menstruelles des femmes, آی باشی *āï bāchi*, حیض وقتی *haïz vaqti*. — A l'ordinaire, suivant la manière accoutumée, عادت اوزره *'ādet uzrè*, عادتجه *'ādetdjè*, حسب المعتاد *hasb el-mu'tād*. — D'ordinaire, اکثریا *ekserïā*, عادتا *'ādeten*, عادتا *'ādetā*.

Ordinairement, adv., اکثریا *ekserïā*, عادتا *'ādetā*, a.; غالب *ghālibi hāldè*, a.-t.; ایکیلك حالك *ikīdè birdè*, اکثری *ekseri*.

Orpinal, adj. m., au pl. Ordinaux, nombre qui détermine l'ordre, اسماء اعدادك مرتبی *ismāï a'dādun murettibi*, مراتب اعداد *merātibi a'dād*, a.

Ordinand, s. m., طریقت رهبانیه کیرن کمسنه *tharīqati rouhbānïïčïè guïren kimesnè*, a.-t.

Ordinant, s. m., évêque qui confère les ordres, توجیه مراتب ایدن پسقپوس *tevdjīhi merātib iden pisqopos*.

Ordination, s. f., توجیه مراتب رهبانیه *tevdjīhi merātibi rouhbānïïč*, a.

Ordonnance, s. f., disposition, arrangement, دوزن *duzen*, دوزنلك *duzenlik*, t.; نظام *nizām*, ترتیب *tertīb*, انتظام *intizām*, انتساق *intiçāq*. — Règlement, ordre, امر *emr*, pl. a. اوامر *evāmir*; حکم *hukm*, pl. a. احکام *ahkiām*. — Édit, فرمان *fermān*. — Ordonnance royale, حکم پادشاهی *hukmi pādichāhi*. — Règlement d'une autorité, d'un ministère, نظام *nizām*. — En parlant des lois et constitutions des souverains, قانون *qānoun*, pl. a. قوانین *qavānīn*. — Ce que prescrit le médecin, حکیمك تنبیهی *hekīmuñ tembīhi*. — Écrit qui contient la prescription du médecin, حکیمك ویردیکی علاجك تذکره سی *hekīmuñ virdīgui 'ylādj tezkerèci*, رچته *ritcheta*. — Mandement pour payer, ادا امری - تنبیهی *edā emri, tembīhi*, اقچه اداسنی امر *aqtchè edācini emri*, دیوان تذکره سی *divān tezkerèci*. — Habit d'ordonnance, عسکر قیافتی *'asker qyāfeti*. — Officier d'ordonnance, معین خدمتنی اجرا ایدن عسکر ضابطی *mou'īn khydmetini idjrā iden 'asker zābythi*.

Ordonnancer, v. a., اداسنه امر *edācinè emr vïrmek*, ادا امری - تنبیهی ویرمك *edā emri, tembīhi vïrmek*, a.-t.

Ordonnateur, trice, s., qui ordonne, qui dispose, دوزنجی *duzidji*, t.; مرتب *murettib*, ناظم *nāzym*, a. — Celui qui ordonne des payements, اقچه اداسی خصوصنك فرمان صاحبی *aqtchè edāci khou-*

coucindè fermān sahybi. — Intendant militaire, عسكر ناظرى *'asker nāzyri*.

ORDONNER, v. a., mettre en ordre, arranger, دوزمك *duzmek*, t.; ترتيب ـ نظام ا *tertīb, nizām it*, تنظيم ا *tanzīm it*, a.-t.; دوزن ـ نظام ويرمك *duzen, nizām vīrmek*, دوزتمك *duzetmek*. — Bien ordonner, bien disposer toutes choses, كافّه بى اشيايى بر وجه احسن تنظيم ا *kiāffeïi echïāïi ber vedjhi ahsen tanzīm it*. — Commander, prescrire, بيورمق *bouïourmaq*, t.; حكم ـ فرمان ـ تنبيه ا امرا *emr it*, *hukm, fermān, tembīh it*, a.-p.-t. — N'avez-vous rien à m'ordonner? هيچ بر امركز يوقميدر *hītch bir emriñyz īoqmîdur*. — Donner une commission, et prescrire, en parlant des ordonnances d'un médecin, اصمرلمق *ismarlamaq*, سپارش ا *sipārich it*. — Le médecin m'a ordonné une médecine, طبيب بكا بر مسهل اصمرلدى *thabīb bañā bir moushil ismarladi*. — Ordonné, e, دوزلمش *duzulmich*, منتظم *mountazem*, مرتب *muretteb*.

ORDRE, s. m., arrangement, disposition, دوزن ـ دوزنلك *duzen, duzenlik*, صره *syra*, دوزلش *duzulich*, t.; ترتيب *tertīb*, نظام *nizām*, انتظام *intizām*, انتساق *intiçāq*, نسق *naçaq*, a. — Bon ordre, حسن نظام *husni nizām*. — Mettre en ordre, دوزتمك *duzetmek*, دوزن ونظام ويرمك *duzen vīrmek*, t.; نظامه ويرمك *nizām vīrmek*, ترتيب ا *tertīb it*, قومق رابطه يه *rāboutlïïè qomaq*. — Mettre des papiers en ordre, اوراقى بر نظامه وضع ا *evrāqy bir nizāmè vaz' it*. — Par ordre, ترتيب ـ نظام اوزره *tertīb, nizām uzrè*, صرا ايله *syrā ilè*. — En ordre, نظام اوزره *nizām uzrè*, يرلو يرنده *ïerlu ïerindè*. — Sans ordre, نظامسز *nizāmsyz*, بلا ترتيب *bilā tertīb*. — Troubler l'ordre, نظامه خلل كتورمك *nizāmè khalel gueturmek*, نظامى بوزمق *nizāmi bozmaq*. — Maintenir l'ordre, نظامى وقايه ا *nizāmi viqāïè it*. — Manquer d'ordre, حسن نظام بابنده قصور ا *husni nizām bābindè qouçour it*. — Ordre, file, rang de troupes, صف *saff*, pl. صفوف *soufouf*. — Ranger l'armée en ordre de bataille, عسكرى صفّ صفّ قومق *'askeri saff saff qomaq*. — Rompre l'ordre, la ligne de bataille, صفلرى بوزمق ـ قرمق *safleri bozmaq, qyrmaq*. — Ordre, état d'une personne par rapport à sa fortune, à ses affaires, حال *hāl*, pl. احوال *ahvāl*. — Il est en bon ordre, حسن حاله در *husni hāldè dur*. — Ordre, rang, distinction, رتبه *rutbè*, pl. a. رتب *routoub*; مرتبه *mertebè*; pl. مراتب *merātib*; پايه *pāïè*. — Un dignitaire du premier ordre, مرتبهٔ اولينك بر رجال *mertebèï oladè bir ridjāl*. — Un esprit de premier ordre, مرتبهٔ اعلاده بر عقل *mertebèï a'lādè bir 'aql*. — Corps qui composent un État, طايفه *thāïfè*, pl. a. طوايف *thavāïf*. — Devoir,

règle, règlement, discipline, يول *ïol*, نظام *nizām*, قاعدہ *qā'ydè*, pl. a. قواعد *qavā'yd*, قانون *qānoun*. — Il n'est pas dans l'ordre, يولنده دكل *ïolinda deïl*, قاعده اوزره دكل *qā'ydè uzrè deïl*. — Faire toutes choses dans l'ordre, هر شيئ يوليله ايله *her cheïi ïol ilè it*. — Ordre, commandement d'un supérieur, امر *emr*, pl. a. اوامر *evāmir*; حكم *hukm*, pl. احكام *ahkiām*; تنبيه *tembïh*, pl. تنبيهات *tembïhāt*, فرموده *fermoudè*. — Donner ordre, ou des ordres, امرا *emr it*, بيورمق *bouïourmaq*, اعطاى اوامر و تنبيهات ايتمك *i'thāï evāmir u tembïhāt it*. — Ordre exprès, امر مخصوص *emri makhsous*. — Ordre verbal, امر شفاهًا *chifāhen emr*. — par écrit, امر تحريرًا *tahrïren emr*. — Par ordre du roi, امر پادشاهى ايله *emri pādichāhi ilè*. — Ordre impérial, commandement du Grand-Seigneur, فرمان سلطانى *fermāni soulthāni*, فرمان همايون *fermāni humāïoun*. — Mandement, commission, instruction, امر *emr*, مأموريت *méémourïiet*, سپارش *sipārich*, تعليمات *ta'lïmāt*. — Ordre, mot donné tous les jours aux gens de guerre, سوز *seuz*, شعار *chi'ār*, كلمهٔ معهوده *kelïmèï ma'houdè*. — Ordre religieux, طريقت رهبانيه *tharïqati rouhbānïiè*. — Ordre, en parlant des décorations dont sont revêtus ceux qui appartiennent à un ordre de chevalerie, نشان *nichān*. — Ordre de la Légion d'honneur, لژيون دونور نشانى *legïon doneur nichāni*. — du mérite ottoman, نشان افتخار *nichāni iftikhār*. — Ordre d'architecture, بنا قاعده‌سى - طرزى *binā qā'ydèci*, *tharzi*. — En sous-ordre, adv., subordonnément, امر التنده *emr altindè*, زير حكمنده *zïri hukmindè*, تابع *tāby'*.

Ordure, s. f., excréments, impuretés du corps, نجاست *nedjācet*, a.; بوق *boq*, پوخ *pokh*. — Malpropretés, saletés, immondices, مردارلق *mourdārlyq*, بوقلق *boqlyq*, وسخ *veçakh*, pl. a. اوساخ *evsākh*. — Crasse, كيرلك *kïrlik*, كير *kïr*, t.; چرك *tchirk*. — Balayures, سوپرنتى *supurentu*, كناسة *kunācet*. — Parole sale, obscénité, فحش *fahch*, pl. فحشيات *fahchïiāt*. — Turpitude dans les actions, بولاشقلق *boulāchyqlyq*, مردارلق *mourdārlyq*.

Ordurier, ère, adj., فحش سويليجى *fahch seuïleïdji*, عارسز فحّاش *'ārsyz seuzlu*, a.-t.; فحّاش *fahhāch*, a.

Oreillard, e, adj., صارقق قولاقلى *sārqyq qoulāqli*, سلپك قولاقلو *sulpuk qoulāqlu*, صالقى قولاقلى *sālqy qoulāqli*.

Oreille, s. f., organe de l'ouïe, قولاق *qoulāq*, t.; اذن *uzn*, pl. a. آذان *azān*; كوش *kiouch*, p.; سمع *sem'*. — Le trou de l'oreille, قولاق دلكى *qoulāq deligui*. — Prêter l'oreille, écouter, قولاق طوتوب دكلمك *qoulāq thoutoup dïnlemek*,

قولاق اورمق *qoulāq ourmaq*, قولاق اصمق *qoulāq asmaq*. — Ne pas prêter l'oreille, استماع - التفات ايتمامك *istimā', iltifāt itmemek*, يوز ويرممك *ïuz vírmemek*. — Rompre les oreilles, étourdir, باش اغرتمق *bāch aghyrtmaq*, صداع ويرمك *soudā' vírmek*, تصديع ا *tastí' it*. — Qui a l'oreille fine, قولاغى خفيف *qoulāghy khāfíf*. — Qui a l'oreille dure, قولاغى اغر *qoulāghy aghyr*. — Cela m'est venu aux oreilles, قولاغمه دكدى *qoulāghyma deïgdi*, سمعمه واصل اولدى *semu'mè vācyl oldi*. — Chatouiller, flatter l'oreille, قولاغه لذت ويرمك *qoulāgha lezzet vírmek*. — Faire la sourde oreille, صاغرلق كوسترمك *sāghyrlyq gueustermek*. — Avoir l'oreille d'un personnage, en être écouté favorablement, مسموع الكلام او *mesmou' ul-kelām ol*. — Frotter les oreilles à quelqu'un, le battre, قولاغنى بورمق *qoulāghyni bourmaq*. — S'enfoncer jusqu'aux oreilles dans une affaire, بر مصلحته بوغازه قدر كيرشمك *bir maslahati boghāzè qadar guírichmek*.

Oreille-d'ane, s. f., ou Consoude, اذن الحمار *uzn ul-hymār*, a.

Oreille-d'homme, s. fém. Voy. Cabaret.

Oreille-de-judas, s. f., plante, اذن يهودا *uzn ïehoudā*, a.

Oreille-de-lièvre, s. f. Voy. Buplevrum.

Oreille-d'ours, s. f. Voy. Cortuse.

Oreille-de-souris, s. f. Voy. Myosotis.

Oreiller, s. m., يوز ياصدغى *ïuz ïāstyghy*, ياصدق *ïāstyq*, t.

Oreillette, s. f., cavité du cœur, ودب القلب *vedeb ul-qalb*, a.; يورك قولاقلرى *ïurek qoulāqlari*, t.

Orémus, s. m. fam., دعا *dou'ā*, ثنا *senā*, صلاة *salāt*, a.

Orfèvre, s. masc., قويمجى *qoïoumdji*, t.; صيّاغ *saïiāgh*, pl. a. صيّاغين *saïiāghín*.

Orfévrerie, s. f., art des orfèvres, قويمجيلك *qoïoumdjílik*, t.; صياغة *sïāghat*, a. — Objets d'orfévrerie, قويمجى ايشى *qoïoumdji ichi*.

Orfraie, s. f., grand aigle de mer, بيوك دكز قارتالى *buïuk deñyz qārtāli*, لورى قوشى *lori qouchi*, t.; عقاب *'ouqqāb*, نسر البحر *nesr ul-bahr*, a.; استخوان خوار *ustukhvān khor*, p. — Oiseau de nuit, كيجه قوشى *guídjè qouchi*, بايقوش *bāïqouch*.

Orfroi, s. m., صرمه لو وقلابدانلو ايشلمه *syrmalu vè qylāboudānlu ichlemè*, t.

Organe, s. m., partie du corps servant aux sensations et aux opérations de l'animal, آلة *âlet*, pl. a. آلات *âlāt*; عضو *'yzv*, pl. a. اعضا *a'zā*. — de la vue, آلت بصر *âleti baçar*. — de l'ouïe, آلت سامعه *âleti sāmi'a*. — de la voix, آلت صوت *âleti savt*. — En particulier, la voix, آواز *âvāz*, صوت *savt*. — Il a un bel organe, صوت وضداسنده لطافت واردر *savt u sadācindè lethāfet vārdur*. — Au fig., entremise, وساطة

veçâthat, واسطه *vâçytha*, معرفت *ma'rifet*. — S'expliquer par l'organe d'un tiers, ديكر بر كمسنه‌نك وساطة و معرفتيله افاده مرام ا *dîguer bir kimesnènuñ veçâthat u ma'rifetilè ifâdèï merâm it*.

Organeau, ou Arganeau, s. m., غومنه باغليه‌جق حلقه *ghomena bâghlaïadjaq halqa*, t.

Organique, adj. com., qui agit par le moyen des organes, عامل بالآلات *'âmil bil-âlât*, عضوى *'azevïi*, a. — Corps organique, عامل بالآلات اولان جسم *'âmil bil-âlât olân djism*. — Qui concourt à l'organisation, نظامى *nizâmïi*, تركيبى *terkîbïi*.

Organisation, s. fém., manière dont un corps est organisé, قورولش *qouroulich*, t.; تركيب *terkîb*, a. — du corps humain, تركيب بدن انسان *terkîbi beden insân*, بدن انسانك رابطهٔ اجزا و آلاتى *bedeni insânuñ râbythaï edjzâ vu âlâti*. — Au fig., organisation d'un corps politique, constitution d'un État, ملكك صورت تركيبى *mulkuñ soureti terkîbi*.

Organiser, v. a., disposer, former les organes d'un corps, قورمق *qourmaq*, ياپمق *ïâpmaq*, t.; ترتيب اجزا *tertîb it*, ترتيب اجزا و آلات ا *tertîbi edjzâ vu âlât it*. — Régler, constituer en général, نظام ا - ويرمك *nizâm it*, *vîrmek*, ترتيب و تنظيم ا *tertîb u tanzîm it*. — S'organiser, - صورت بولمق *souret boulmaq*, بغلمق *baghlamaq*, كسب ترتيب و ارتباط ا *kesbi tertîb'u irtibâth it*.

Organisé, e, adj., نظام بولمش *nizâm boulmich*, ترتيب اولنمش *tertîb olounmuch*, a.-t.; مرتب *muretteb*, a.; رابطه‌لو *râbouthalu*.

Organiste, s. com., facteur d'orgues, ارغنونجى *arghanoundji*. — Qui joue de l'orgue, اورغنون چالیجى *orghanoun tchâlîdji*.

Organsin, s. m., بوكلمش ايپك *bukulmuch ipek*, t.; حرير مفتول *harîri meftoul*, a.

Orgasme, s. m., اخلاطك دپرنشى *akhlâthuñ teprenichi*, a.-t.; هيجان اخلاط *heïdjân akhlâth*, a.

Orge, s. f. et m., grain, ارپه *arpa*, t.; شعير *cha'îr*, a. — mondée, كشكك *kechkek*, كشك *kechek*, قبوغى صويلمش ارپه *qaboughy soïoulmich arpa*. — Orge perlé, فرنك ارپه‌سى *frenk arpaci*. — Fam., faire ses orges, faire bien ses affaires, منافع جسيمه تحصيل ا *menâfi'y djecîmè tahsîl it*.

Orgeat, s. m., صوبيه *subïè*, t.

Orgeolet, ou Orgelet, s. m., mal qui vient à l'œil, ارپه‌جق *arpadjyq*, t.

Orgie, s. f., Orgies, s. f. pl., débauches de table, عيش و عشرت مجلسى *'aïch u 'ychret medjlici*, a.-t.

Orgue, s. m., Orgues, s. f. pl., ارغنون *arghanoun*, ارغن *erghoun*, t. — Joueur d'orgue, ارغنون چالان *arghanoun tchâlân*.

Orgueil, s. masc., opinion trop avantageuse de soi-même, مغرورلق *maghrourlyq*, فودللق *fodoullouq*,

pour فضوللق *fozoullouq*, غرور *ghourour*, غرورلق *ghourourlyq*, t.; تكبّر *tekebbur*, كبر *kibr*, نخوة *nakhvet*, a.; طفره *thafra*.—Étrange orgueil, غرور غريب *ghourour gharîb*. — Orgueil, employé d'une manière elliptique, مغروريّت *maghrourïiet*. — L'orgueil de la naissance, عرق و نسبنه مغروريّتى *'yrq u necebinè maghrourïieti*. — Orgueil, pris en bonne part, noble orgueil, عزّت نفس *'yzzeti nefs*, افتخار *iftikhār*.

Orgueilleusement, adv., فضوللق ايله *fuzoullyq, foudoullyq ilè*, كبرلك ايله *kibrilik ilè*, غرور - طفره ايله *ghourour, thafra ilè*, a.-t. — Répondre orgueilleusement, مغرورانه جواب ويرمك *maghrourānè djevāb vîrmek*.

Orgueilleux, se, adj., مغرور *maghrour*, مغرورلو *maghrourlu*, غرورلو *ghourourlu*, طفره‌لو *thafralu*, فضول *fozoul, fodoul*, t.; متكبّر *mutekebbir*, a.

Orient, s. m., partie ou point du ciel où le soleil se lève, مشرق *mechryq*, شرق *charq*.—De l'orient à l'occident, مشرقدن مغربه *mechryqten maghrebè*.—A l'orient de tel endroit, فلان يرك جانب شرقيسنده *felān ïeruñ djānibi charqicindè*, كون طوغوسى *gun dhoghouci*, t. — Lieu ou temps du lever du soleil, مطلع *mathla'*, مطلع شمس *mathla'y chems*.—L'orient d'été, مطلع صيفى *mathla'ysāïfi*.—d'hiver, مطلع شتوى *mathla'y chitevi*. — Les contrées de l'Orient, اقطار شرقيّه *aqthari charqyïè*. — Le commerce de l'Orient, شرق تجارتى *charq tidjāreti*, تجارت شرقيّه *tidjāreti charqyïè*.

Oriental, e, adj., مشرقى *mechryqy*, شرقى *charqy*, a. — Les peuples orientaux, امم شرقيّه *ememi charqyïè*.—Les régions orientales, اقاليم شرقيّه *eqālîmi charqyïè*. — Les langues —, شرق دللرى *charq dilleri*, السنهٔ مشرقيّه *es-sinèï mechryqyïè*.

Orientaliser (S'), v. pron., اهل شرقك اداب و عادتلرينه آلشمق *ehli charquñ adāb u 'ādetlerînè âlichmaq*, a.-t.

Orientaliste, s. masc., السنهٔ مشرقيّه‌ده عالم و ماهر اولان كمسنه *es-sinèï mechryqyièdè 'ālim u māhir olān kimesnè*, a.-t.

Orientaux, adj. m. pl. Voy. Oriental. — s. m. pl., les peuples de l'Orient, اسيالو *acïālu*, t.; اهل شرق *ehli charq*, pl. a. شرقيّون *charqyïoun*. — Les coutumes des Orientaux, اهل شرقك اداب و عادتلرى *ehli charquñ 'adāb u 'ādetleri*.

Orienter, v. a., disposer une chose suivant la position qu'elle doit avoir, بر شىء موقع احسن اوزره ترتيب ا - اويدرمق *bir cheï mevqa'y ahsen uzrè tertîb it, ouïdourmaq*. — Orienter un globe, une carte, كره‌يى - خريطه‌يى جهات اربعهٔ عالمك طوغرولغنه قارشولمق *keurèïi, kharîthaïi djehāti erbe'aï 'ālemuñ dhoghroulyghynè qārchou-*

lamaq. — En t. de marine, orienter les voiles, يلكنلرى سمت مقصوده طوغرو اوبدرمق *ïelkenleri semti maqsoudè dhoghrou ouïdurmaq*. — S'orienter, v. pron., reconnaître l'orient, قبلەيى بولمق *qyblèïi boulmaq*, ارضك درت طرفنده كى سمتلرينى بولمق *arzuñ durt tharafindèki semtlerïni boulmaq*. — Au fig., reconnaître de quoi il s'agit, سمت وجهت اكلمق *semt u djehet añlamaq*.

ORIFICE, s. m., اغز *aghyz*, اغزلق *aghyzlyq*, t.; فم *fum*, فوهة *fuvvehet*, pl. a. افواه *efvāh*. — L'orifice de la vessie, فم مثانه *fumi meçānè*.

ORIFLAMME, s. fém., étendard, پادشاه علمى - سنجاغى *pādichāh 'alemi, sandjāghy*, t.

ORIGAN, s. m., plante des montagnes, كويكوتى *gueuïgu oti*, t.; فودنج *foudendj*, سعتر *sa'ter*, زعتر *za'ter*, a.

ORIGINAIRE, adj. com., qui prend son origine de..., كلمه *guelmè*, t.; اصلى *asli*, اصللو *acyllu*. — Il est originaire d'Italie, تاليانى الاصلدر *tāliāni ul-asldur*. — Originaire juif, يهوديدن كلمه *ïehoudïden guelmè*.

ORIGINAIREMENT, adv., اصلندى *aslindè*, a.-t.; فى الاصل *fil-asl*, a.

ORIGINAL, E, adj., primitif, modèle, par opposition à copie, اصلى *aslïi*, عينى *'aïni*, نسخهٔ اصليه *nuskhèï asliïè*, a. — Le manuscrit original, دست خط اولان نسخهٔ اصليه *desti khathth olān nuskhèï asliïè*. — Au substantif, on dit : l'original d'un traité, بر عهدنامه نك نسخهٔ اصليه سى *bir 'ahdnāmènuñ nuskhèï asliïèci*. — Conforme à l'original, اصلنه مطابق *aslinè mouthābyq*. — Copié sur l'original, نسخهٔ اصليه دن صورتى النمش *nuskhèï asliïèden soureti alïnmich*. — En original, اصلى - عينى اوله رق *asli, 'aïni olaraq*, جينا *'aïnen*. — Homme bizarre et singulier, عجايب اورنكى بر آدم *'adjāïb bir ādem*, يوق بر آدم *eurnegui ïoq bir ādem*, نكره بر آدم *nekrè bir ādem*. Voy. CAPRICIEUX.

ORIGINALEMENT, adv., وجهه غريب اوزره *vedjhi gharïb uzrè*, a.-t.; بديعًا *bedï'en*, a.; نكره اوله رق *nekrè olaraq*, نكره لك ايله *nekrèlik ilè*, t.

ORIGINALITÉ, s. f., caractère de ce qui est original, غرابة *gharābet*, a.; نكره لك *nekrèlik*, t. — Trait d'originalité, نكته *nuktè*. — Bizarrerie, يكازلق *ïañāzlyq*.

ORIGINE, s. f., principe, commencement, اصل *asl*, مبدأ *mebdéè*, pl. a. مبادى *mebādi*, منشأ *menchéè*. — Origine de la création, مبدأ خلقت عالم *mebdéï khylqati 'ālem*. — Extraction, race, اصل صوى *asl, soï*. — De basse —, بد اصل *bed asl*, بد نژاد *bed nejād*, سفيل الاصل *sefïl ul-asl*. — Français d'origine, فرانسوى الاصل *frānsevi ul-asl*.

ORIGINEL, LE, adj., اصلى *asli*, اصلندن اولان قديمى *qadïmïi*, a.; *aslinden olān*, a.-t. — Péché origi-

nel, زلّهٔ اصلیه ـ قدیمه *zellèï aslïiè, qadïmè.*

Originellement, adv., اصلنده *aslindè*, اصلندن *aslindan*, ابتداسنده *ibtidācindè*, a.-t.; فی الاصل *fil-asl*, عن اصل *'an asl*, من القدیم *min el-qadïm*, a.

Orillard, e, adj. Voy. Oreillard.

Orillon, s. m. Voy. Oreillon.

Orion, s. masc., constellation, النسق جبّار *djebbār en-nesk*, a.

Oripeau, s. m., پرنج تلی *pirindj teli*, قلب التون ورقی *qalb altoun varaqy*, t.

Orme, s. m., قره اغاج *qara aghādj*, t.; شجرة البق *chedjeret ul-baqq*, a.

Ormeau, s. m., کوچك قره اغاج *kutchuk qara aghādj*, t.

Ormille, s. m., کوچك قره اغاج فدانی *kutchuk qara aghādj fidāni*, t.

Ormin, s. masc., plante, خبّة *khabbet*, a.

Ormoie, s. m., قره اغاج یری *qara aghādj ïeri*, t.

Orne, s. masc., اق اغاج *aq aghādj*, یبان دیش بوداق *ïabān dïch boudāq*, t.

Ornement, s. m., بزك *bezek*, t.; زینت *zïnet*, زین *zeïn*, تزیّن *tezeïïun*, pl. a. تزیّنات *tezeïïunāt*; زیب حلیه *zïb kulïè*, p. — Servir d'ornement à une chose, بر شیٔه زینت او وسیلهٔ *bir cheïè vecïlèi zïnet ol.* — Au fig., l'ornement du siècle, حلیة العصر *hulïet ul-'asr*. — Ornements, habits sacerdotaux, تزیّنات راهبیه *tezeïïunāti rāhibïiè*.

Orner, v. a., بزمك بزه‌مك *bezemek*, دوناتمق *donātmaq*, t.; زینتلمك تزیین ا *zïnetlemek tezïin it*, a.-t. — Orner une maison, بر خانه‌یی تزیین ا *bir khānèïi tezïin it*. — Orné, e, بزنمش *bezenmich*, دونانمش *donānmich*, مزیّن *muzeïien*.

Ornière, s. f., تکرلك ایزی *tekerlek izy*, t.

Ornithogale, s. f., plante, ایت صوغانی بلبوس *it soghāni belbous*, t.; a.

Ornithologie, s. f., قوشلرك احوالنه دائر اولان علم *qouchlarun ahvālinè dāïr olān 'ylm*.

Ornithologiste, s. m., اهل علم طبایع طیور *chli 'ylmi thabā' thouïour*, a.

Ornithomance, ou Ornithomancie, s. f., قوش اوچه‌سنك فال اچمه *qouch outchmacindè fāl atchma*, t.; عیافة *'yāfet*, a.

Ornithopode, s. masc., plante, قوش آیاغی اوتی *qouch āïāghy oti*, t.; رجل العصفور *ridjl ul-'asfour*, a.

Orobanche, s. f., plante, خانق الکرسنة *khānyq ul-kersenet*, اسد العدس *aced ul-'ades*, a.

Orobe, ou Ers, s. f., قره برچاق *qara bourtchāq*, t.; کشنی *kuchni*, a.

Orographie, s. f., وصف احوال الجبال *vasfi ahvāl ul-djibāl*, a.

Orphelin, e, s. m. et f., اوکسز

…uksuz, يتيم *ïetïm*, pl. a. ايتام *itām*. — …e père et de mère, انادن بابادن *anāden bābāden euksuz*.

ORPIMENT, s. m., ou orpin minéral, صارى زرنيخ *sāri zernïkh*, زرنيخ *zernïkh*, a.

ORPIN, s. m. Voy. ORPIMENT. — plante, بر نوع قولاق اوتى *bir nev'y qoulāq oti*, t.

ORQUE, s. f., بر نوع ايرى دكز بالغى *bir nev'y iri deñyz bālyghy*, t.

ORSER, v. n., t. de mar., اورسه يه كتمك *orsaïa guitmek*, t.

ORTEIL, s. m., اياغك باش پرمغى *aïāghuñ bāch parmaghy*.

ORTHODOXE, adj. com., conforme à la sainte doctrine, ديـن حقـه موافق *dïni haqqa mouvāfyq*. — Cette croyance n'est pas orthodoxe, بو اعتقاد ايمان صحيحه موافق دكلدر *bou i'tiqād imāni ṣaḥïḥa muvāfyq deïldur*. — s. m., مؤمن *mumin*, pl. a. مؤمنين *muminïn*. — En parlant des vrais musulmans, مسلم *muslïm*, vulg. مسلمان *muslimān*, اهل اسلام *ehli islām*, اهل سنت *ehli sunnet*.

ORTHODOXIE, s. f., مسلمانليق *muçulmānlyq*, ديـن حقه موافقتى *dïn haqqè muvāfaqati*, a.; حق دينه اويغونلق *haqq dïnè ouïghounlyq*, a.-t.

ORTHOGONAL, E, adj. Voy. PERPENDICULAIRE.

ORTHOGONALEMENT, adv. Voyez PERPENDICULAIREMENT.

ORTHOGRAPHE, s. f., املا *imlā*, رسم خط *resmi khathïh*, a. — Bonne orthographe, املاى صحيح *imlāï ṣaḥïḥ*. — Mauvaise —, املاى ردى *imlāï redïi*. — Savoir bien l'orthographe, فن املايه كركى كبى واقـف او *fenni imlāïè guerègui guibi vāqyf ol*. — Il met l'orthographe, il écrit correctement, املاسى يرنده در *imlāci ïerindè dur*.

ORTHOGRAPHIE, s. f., t. d'archit., بنا صورتى رسمى *binā soureti resmi*, بر بنانك بويدن بويه رسمى *bir binānuñ boïden boïè resmi*, a.-t.

ORTHOGRAPHIER, v. a., املا ا *imlā it*, املاسى يرنـك او *imlāci ïerindè ol*, املا ايله يازمق *imlā ilè ïāzmaq*, a.-t.

ORTHOGRAPHIQUE, adject. com., املايه دائر - متعلق *imlāïè dāïr, mute'allyq*, فن املايه متعلق *fenni imlāïè mute'allyq*, a.-t.

ORTHOPÉDIE, s. f., سود خيره سى چوجقلرك تيمارى صنعتى *sud khïrèci tchodjouqlaruñ tïmāri sana'ati*, t.-a.

ORTHOPNÉE, s. f., انتصاب النفس *intiçāb un-nefes*, a.

ORTIE, s. f., plante, اصرغان اوتى *içyrghān oti*, t.

ORTOLAN, s. m., بر نوع صارى قوشى *bir nev'y sāri qouchi*, t.

ORVALE, ou TOUTE-BONNE, s. f., plante, دوه طبانى *devè thabāni*, اشترغان *uchturghān*, t.

ORVIÉTAN, s. m., بر نوع تريانى *bir nev'y teriāq*, t.

OS, s. m., كمك - كموك *guemuk*, كميك *guemïk, kemïk*, t.; عظم *'azm*, pl. a. اعظام *a'zām* et عظام *'yzām*; استخوان *ustukhān*, p. — Les os de la tête, باش كميكلرى *bāch gue-*

mïkleri. — des jointures, كميكك اك يرى *guemïguñ añ ïeri.* — En parlant des arêtes des poissons, بالق كميسى *bâlyq gŭcmïgui*, قلچق *qyltchyq.*

OSCILLATION, s. f., صالنمه *sâlinma*, صالينش *sâlïnich*, صالنتى *sâlinti*, t.; اورتجاج *irtidjâdj*, ارتجاح *irtidjâh*, نوسان *nevsân*, a.

OSCILLATOIRE, adjectif commun, صالنيجى *sâlinïdji*, t.; متنوس *mutenevvis*, مرتجح *murtedjih*, متردد *mutereddjih*, a.

OSCILLER, v. n., صالنمق *sâlinmaq*, t.; متردد اول *mutereddjih ol*, اندياللا *indïâl it*, a.-t.

OSEILLE, s. f., قوزى قولاغى *qouzou qoulâghy*, t.; حماض *hoummâz*, a.

OSER, v. n., جسارت ا *djeçâret it*, جرأت ا *djerâ'et it*, a.-t.; قورقمامق *qorqmamaq*, t.; اجتسارا *idjtiçâr it*, اجترا *idjtirâ it*, مجاسرت ا *mudjâceret it*, a.-t. — Ne pas oser dire, دیمكه قادر اولمامق *demeïè qâdir olmamaq.* — Je n'ose pas, جسارت ايدەمم *djeçâret idèmem.*

OSÉ, E, adj., qui a de l'audace, جسور *djeçour*, جاسر *djâcir*, a.; بى پروا *bi pervâ*, كستاخ *kustâkh*, p.

OSERAIE, s. f., ساز سوكتلكى *sâz seuŭutligui*, سازلق *sâzlyq*, t.

OSIER, s. m., ساز *sâz*, قندرق *qyndïryq*, قندره اوتى *qyndïra oti.*

OSSELET, s. m., petit os, اوفاق انجه كميك *oufâq guemïk*, كميك *indjè guemïk.* — Tumeur osseuse au bas de la jambe d'un cheval, مهره *muhrè.* — Osselets, petits os tirés du gigot avec lesquels jouent les enfants, آشيق - آشق *âchyq.* — Jeu d'osselets, آشق اويونى *âchyq oïouni.*

OSSEMENTS, s. m. pl., كميكلر *guimïkler*, اولولرك كميكلرى *eululerun guemïkleri*, t.; عظام الاموات *'yzâm ul-emvât*, a.

OSSEUX, SE, adj., كموكدن *guemukten*, كموكلو *guemuklu*, كميكلو *guemïklu*, t.

OSSIFICATION, s. f., كميكه دونمه *guemïguè deunmè*, كميك حالنه كمك دونمه *guemïk hâlinè deunmè*, اولنمسى *guemik olounmaci*, t.; استحالة الى صورت العظام *istihâlet ila souret ul-'yzâm*, a.

OSSIFIER, v. a., كميك حالنه دوندرمك *guemïk hâlina deundurmek*, كميكه دوندرمك *guemïguè deundurmek.* — S'ossifier, v. pron., كموك حالنه دونمك *guemuk hâlina deunmek*, كميكه دونمك *guemïguè deunmek.* — Ossifié, e, كميكه دونمش *guemïguè deunmich.*

OSSIFRAGUE, s. m., grand aigle de mer, دكز قارتلى *deñyz qârtali*, استخوان خوار *ustukhân khor*, p. Voy. ORFRAIE.

OSSU, E, adj., بيوك كموكلو *beuïuk guemuklu*, ايرى كميكلو *iri guemïklu*, t.; ثخين العظام *sakhîn ul-'yzâm*, a.

OSTENSIBLE, adj. com., كوسترلور *gueusterilŭr*, كوستريلمه بيله جك *gueusterilè bilèdjek*, t.; جايز الارائه *djâïz ul-irâè*, ظاهر *zâhir*, جلى

ajlli, ارائتی ممکن *irāeti mumkin*.

Ostensiblement, adv., ظاهرًا *zāhiren*, a.; آشکاره *āchikiārè*, p.; ارائتی ممکن ظاهرده *zāhirdè*, اوله‌جق صورت ایله *iṙā'eti mumkin oladjaq souretilè*, کوسترپله بیله‌جك وجهله *gueusterilè bilèdjek vedjhilè*, a.-t.; تجویزًا للارائة *tedjvīzen lil-irā'et*.

Ostensoir et Ostensoire, s. m., قربان مقدّس قابی *qourbāni mouqaddes qābi*, t.

Ostentation, s. f., کوستـرش *gueusterich*, فرفره‌لـق *farfaralyq*, t.; تفاخر *tefākhur*, مفاخرت *mufākhyret*, مباهـاة *mubāhāt*, عـرض کالای افتخار *'arzy kālāï iftikhār*, a. — Grande ostentation, تفاخر عظیم *tefākhur 'azīm*. — Vaine —, تفاخر باطل *tefākhuri bāthyl*.

Ostéologie, s. f., کمیکلـرك احوالی وصفی *guemīkleruñ ahvāli vasfi*, t.-a.; وصف احوال عظـام *vasfi ahvāli 'yzām*, a.

Ostracé, e, adj., صدفلو *sadeflu*, a.-t.; ذوی الاصـداف *zevi ul-asdāf*, a.

Ostrogot, s. m., خوبرات آدم *khoïrāt âdem*, عجمی *'adjemi*, شرط حسن ادبی بیلمین *chartky husni edebi bilmeïen*.

Otage, s. m., رهین - رهن *rehin*, pl. a. ارحان *erhān*; طوتو *thoutou*, t.; امانت *emānet*. — J'étais en otage chez les ennemis, رهن اولمق اوزره دشمن النك ایدم *rehin olmaq uzrè duchmen elindè idum*.

Otalgie, s. f., قولاق اغریسی *qoulāq aghrīci*, t.; وجـع الاذن *vedja' ul-uzn*, a.

Otalgique, adj. com., remède contre l'otalgie, قولاق اغریسنه نافع بر عـلاج *qoulāq aghrīcinè nāfi' bir 'yladj*, a.-t.

Oter, v. a., tirer une chose de la place où elle est, چیقارمق *tchīqārmaq*, قالدرمق *qāldurmaq*, یرندن چقرمـق *ïerinden tchyqarmaq*, t.; رفع ا *ref' it*, اخراج ا *ikhrādj it*. — Otez cela, قالدرشونی *qāldur chounou*. — Oter son chapeau, شپقه‌سنی چیقارمق *chapqacini tchīqārmaq*. — Faire cesser, کیدرمك *guïdermek*, قطـع ا *qath' it*. — Oter le mal de cœur, یورك اغریسی دفع ا *ïurek aghrīci def' it*. — Priver de...., محروم قلمـق *mahroum qylmaq*, سلب ا *selb it*. — Oter de la vue, نظارتی کسمك *nazāreti kesmek*. — Délivrer de.., قورتارمق *qourtārmaq*, تخلیص ا *takhlīs it*. — Cela lui a ôté son mal, بـو شیٔ اڭی علتـدن قورتـاردی *bou cheï ani 'ylletten qourtārdi*. — Qui de huit ôte deux, reste six, سکزدن ایکی افراز اولنسه التی قالور *sekyzden iki ifrāz olounsa alti qāleur*. — Prendre par force, par autorité, المق *almaq*, اخذ ا *akhz it*. — On m'a ôté tout mon bien, کافه اموالمی اخـذ ایتمشلـردر *kiāffëï emvālimi akhz itmichlerdur*. — S'ôter, v. pron., se retirer de...., یرندن چیقمق - چیقمق *tchīqmaq*, کیتمك *ïerinden tchīqmaq, guïtmek*. — Oté, e, قالدرلمش *qāldurilmich*, دفـع چیقارلمش *tchīqārilmich*,

اولنمش *def' olounmich*, رفع اولنمش *ref' olounmich*, مندفع *mundefy'*, منقطع *mounqathy'*.

Othonne, s. f., جوان پرچمی *djivān pertchemi*, t.

Ottoman, e, adj. et s., عثمانلو *'osmānlu*, عثمانی *'osmāni*, pl. usit. p. عثمانیان *'osmāniān*. — Empire —, عثمان مملکتی *'osmān memleketi*, ممالک عثمانیه *memāliki 'osmāniiè*. — La maison, la dynastie ottomane, آل عثمان *āli 'osmān*.

Ottomane, s. f., صفه *soffet*, vulg. *sofa*, دیوان *dīvān*, a.

Ou, conj. alt., یا *ïā*, یاخود *ïākhod*. — Il viendra aujourd'hui ou demain, بو کون یاخود یارن کلهجکدر *bou gun ïākhod ïārin guelèdjektur*. — Autrement, en d'autres termes. Son beau-frère, ou le mari de sa sœur, انشتهسی یعنی همشیرهسنک قوجهسی *enichtèci ïa'ni hemchīrèci-nuñ qodjaci*. — Sinon, یوخسه *ïokhsa*.

Ou, adv., en quel lieu, en quel endroit, قنی *qani*, قندی *qandè*, قانیه *qānïa*, نره یرده *nè ïerdè*, *nerèdè*, t.; نه محلده *nè mahalldè*, a.-t. — Où est-il? نرهدر *nerèdèdur*. — Où, à quel endroit? نره یه *nerèïè*. — Dans lequel, dans laquelle, یرده *ïerdè*. — Dans l'endroit où il fut tué, قتل اولندیغی یرده *qatl oloundoughy ïerdè*. — Où demeurez-vous? نه محلده اقامت ایدرسکز *nè mahalldè iqāmet idersyñyz*. — D'où, de quel côté? نردن *nerèden*, قنغی طرفدن *qanghy tharaften*. — D'où venez-vous? نردن کلورسکز *nerèden guelursyñyz*. — D'où a-t-il pris cela? قنغی طرفدن اخذ ایلدی *chounou qanghy tharaften akhz eïledi*.

Ouaiche, s. m., t. de mar., sillage d'un navire. Tirer un vaisseau en ouaiche, کمی یی بشقه کمی یه ربط ایلهٔ یدکه چکمك *guemïi bachqa guemïè rabth ilè ïedeguè tchekmek*. — Traîner un pavillon ennemi en ouaiche, دشمن بیراغنی دکرك یوزی برابرلکنه سورمك *duchmen baïrāghyni deñyzuñ ïuzu berāberliguinè surmek*.

Ouaille, s. f., brebis, قویون *qouïoun*, t.; غنم *ghanem*, pl. اغنام *aghnām*, a.

Ouais! interj. de surprise, وای *vāï*, یاه *ïāh*.

Ouate, s. f., پنبوق *pambouq*, پنبوق قیغی *pambouq qyghy*, t.

Ouater, v. a., پنبوقلمق *pambouqlamaq*, پنبوق طولدرمق *pambouq dholdourmaq*. — Ouater une robe, بر جامهیه پنبوق طولدرمق *bir djāmèïè pambouq dholdourmaq*. — Ouaté, e, پنبوق طولمش *pambouq dholmich*.

Oubli, s. m., اونتمقلق *ounoutmaqlyq*, اونوتمه *ounoutma*, اوندلش *oünoudoulich*, t.; نسیان *nicïān*, a. — Un long oubli, نسیان مدید *nicïān medīd*.

Oublie, s. f., اوفاق بورك *oufāq beurek*, کورك *guevrek*, t.

Oublier, v. a., اونوتمق — فراموش ا *ounoutmaq*, t.; نسیان ا *ferāmouch it*, p.-t.; *nicïān it*, a.-t. — Oublier sa leçon, درسی اونوتمق *dersi ounoutmaq*. — N'oubliez pas, اونوتمه *ounoutma*. — Mettre en oubli, خاطردن سیلمك

khāthyrden sīlmek.—Faire oublier, اونوتدرمق *ounoutturmaq.*— Négliger, اغفلت ا *ghaflet it.*—S'oublier, sortir de la mémoire, اونودلمق *ounoudoulmaq*, — خاطردن کیتمک *khāthyrden guïtmek*, چیقمق *tchíqmaq.* — Ne point songer à soi, کندویی اونتمق *guenduïi ounoutmaq*, نسیان نفس ا *niciāni nefs it.* — à ses intérêts, کندو فایده‌سنی کوزتمک *guendu fāïdècini gueuzetmemek.* — Manquer à son devoir, واجبهٔ ذمّتنی ادا ایتمامک *vādjibèï zymmetini edā itmemek.* — Dire des choses inconvenantes, ناسزا سویلمک *nācezā seuïlemek.* — Oublié, e, اونودلمش *ounoudoulmich*, منسی *mounsi.*

Oublieux, se, adj. fam., انتغن اونوتغان *ounoutghān*, اوندیجی *ounoud'dji*, t.; کثیر النسیان *kecír un-niciān*, a.; فراموشکار *ferāmouchkiār*, p.

Ouest, s. m., couchant ou occident, باطی - باتی *bāti*, کون باطی باتیسی *gun bātici*, t.; غرب *gharb*, مغرب *maghreb*, a.—Vent d'ouest, باطی یلی *bāthy ïeli.* — du sud-ouest, لدوس *lodos.*—du nord-ouest, قره یل *qara ïel.*

Ouf ! interj., اوف *ouf*, t.

Oui, adv., اوت *evvet*, اوت *evet*, بلی *beli*, آری *âri*, t.; نعم *ne'am*, a. — Répondre par oui ou par non, لا و نعم بر جواب ویرمک *lā vu ne'am bir djevāb vírmek.*

Oüi-dire, s. m., خلقك صحبتلری *khalquñ sohbetleri*, بین الناس *beïn en-nās* منقول اولان خبرلر *menqoul olān khaberler*, a.-t. — Il ne faut pas s'arrêter aux —, خلقك صحبتلرینه قولاق اورمق روا دکلدر *khalquñ sohbetlerïnè qoulāq ourmaq revā deïldur.*

Oüie, s. f., sens, اشتمکلک *ichitmeklik*, t.; سمع *sem'*, قوّت سامعه *qouvveti sāmi'a*, a. — Avoir l'ouïe bonne, بر کیمسه‌نك صحّت سامعه‌سی او *bir kimesnènuñ syhhati sāmi'aci ol.* — mauvaise, رکاکت سامعه‌سی او *rekiāketi sāmi'aci ol.* — dure, قولاغی اغر او *qoulāghy agher ol.*

Oüies, s. f. pl., des poissons, قولاق *qoulāq*, t.

Ouïr, v. a., entendre, recevoir les sons par l'oreille, اشتمک *ichitmek*, t.; استماع ا *istimā' it*, a.-t. — Ouïr une nouvelle, بر خبری ایشتمک - استماع ا *bir khaberi ichitmek, istimā' it.*—Écouter, prêter attention, دکلمک - دیکلمک *diñlemek.*— Faire ouïr, دیکلتدرمك *diñletturmek.* — Ouïr des témoins, شاهد دکلمک *chāhid diñlemek.* — Exaucer, حسن قبول ایله دکلمک *husni qaboul ilè diñlemek.*—Ouï, e, ایشدلمش *ichidilmich*, دکلنمش *diñlenmich*, مسموع *mesmou'.*

Ouragan, s. m., قتی روزکار *qati rouzguiār*, بوره *bora*, قای *qāï*, صغنق *saghanaq*, بیوك فورطنه *buïuk forthouna*, t.

Ourdir, v. a., disposer les fils pour faire la toile, دوقمق - طوقومق *doqoumaq*, t.; نسج ا *nesdj it*, a.-t. — de la toile, بز دوقمق *bez*

doqoumaq. — Ourdir la trame, ارغاجلامق *arghādjlamaq.* — la trame du drap, چوقه‌نك ارغاجنی *tchoqanuñ arghādjini nesdj it.* — Au fig., tramer une trahison, دولاب قورمق *dolāb qourmāq*, t.; مكر وحيله نسج ا *mekr u hīlè it*, a.-t. — Ourdi, e, طوقونمش *dhoqounmich*, منسوج *mensoudj.*

Ourler, v. a., كناری دیکمك *kenāri dīkmek*, كنارلمق *kenārlamek*, قورمق *qyvīrmaq*, قورندی دکمك *qyvrinti dikmek*, t. — Ourlé, e, كناری دیکلمش *kenāri dīkilmich.*

Ourlet, s. m., اویه *ouïā*, قورمه *qyverma*, قویرش *qyvīrich*, t.

Ours, s. m., ایو *āïou*, t.; دب *dubb*, a. — Ourse, s. f., la femelle de l'ours, دیشی ایو *dīchi āïou*, دبة *dubbet.* — Grande-Ourse, constellation, دب اکبر *dubbi ekber.* — La Petite —, دب اصغر *dubbi asghar.* — Ours, au fig., homme qui fuit la société, آدمدن قاچار *ādemden qātchār.*

Oursin, s. m., دکز کستانه‌سی *deñyz kestānèci*, دکز کرپیسی *deñyz kerpīci*, t.

Ourson, s. m., ایو انیکی - یاوریسی *āïou enīgui, īāvrouci*, t.

Outarde, s. f., طوی - توی *thoï*, طوی قوشی *thoï qouchou*, t.

Outil, s. m., آلت *ālet*, pl. a. آلات *ālāt*, اوادانلق *avādānlyq*, پوسات - بساط *pouçāt*, t. — Outils de labourage, اکینجی آلاتی *ekīndji ālāti.*

Outiller, v. a., اوادانلق ایله دونانمق *avādānlyq ilè donānmaq*, آلات لازمه‌سی ایله تجهیز ا *ālāti lāzemèci ilè tedjhīz it.* — Outillé, e, اقتضا ایدن اوادانلق ایله دونانمش *iqtyzā iden avādānlyq ilè donānmich.*

Outrage, s. m., injure, سوكش *seuguiuch*, سوكمه *seuïmè*, سوكمكلك *seuïmeklik*, شتم *chetm*, ازار *azār*, t.; رذالت *rezālet*, مذلت *mezellet*, a. — Grand outrage, رذالت عظیمه *rezāleti 'azīmè.* — Tort, اضرار *izrār*, ضرر *zarar*, نقصان *noqsān.* — Faire outrage à quelqu'un, بر كمسنه‌یی ترذیل ا *bir kimesnèii terzīl it.* — Recevoir un outrage, مظهر ذالت او *mazheri rezālet ol.*

Outrageant, e, adj., سوكیجی *seuïudji*, t.; شتام *chettām.* — Paroles outrageantes, ستم آمیز سوزلر *sitem āmīz seuzler.*

Outrager, v. a., de paroles, سوكمك *seuïmek, seuvmek*, الچقلتمق *altchaqlatmaq*, آزارلمق *āzārlamaq*, t.; شتم ا *chetm it*, p.-t. — Faire outrage, تذلیل - ترذیل ا *tezlīl, terzīl it*, a.-t. — Outragé, e, الچقلنمش *altchaqlanmich*, مظهر الترذیل *mazher ut-terzīl.*

Outrageusement, adverbe, الچقلادرق *altchaqladaraq*, t.; على طریق الترذیل *'ala thariq ut-terzīl*, شتما *chetmen*, a.; شتم ایله *chetm ilè*, بر وجه دشنام *ber vedjhi duchnām.*

Outrageux, se, adj., الچقلدیجی

alchaqladîdji, شوكيجى *seuïudji*, t.; شتّام *chettām*, a. — Paroles outrageuses, كلمات تذليل آميز *kelimāti tezlîl âmīz*.

Outrance (A), adv., افراطله *ifrāthilè*, غاية الغايه *ghāïet ul-ghāïè*, بالمبالغه *bil-mubālagha*, مفرطًا *mufrithen*, a. — Combattre à جان چقنجه دوكشمك - جنك ا, — *djān tchyqyndjè deuvuchmek*, *djenk it*.

Outre, s. f., peau accommodée pour mettre le vin, l'huile, etc., تلوم - تولم *touloum*, t.; قربه *qyrbè*, a.

Outre, prép., au delà, اوته *eutè*, آشورى *âchuri*, t.; ما ورا *mā verā*, a. — Outre-mer, دكزدن اوته *deñyzden eutè*, دكز آشورى *deñyz âchuri*. — Passer outre, اوته يه كچمك *eutèïè guetchemek*. — Par-dessus, بوندن زياده *boundan zïādè*, ماعدا *mā'adā*. — En outre de cela, بوندن ماعدا - بشقه *boundan mā'adā*, *bachqa*. — Outre la somme de tant, il a encore reçu tant, شو مقدار اقچه‌دن ماعدا شو مقدار دخى اخذ ايتمشدر *chou myqtār aqtchèden mā'adā chou myqtār dakhy akhz itmichtur*. — Outre que, بوندن غيرى *boundan ghaïri*. — Outre qu'il est riche, il est bienfaisant et généreux, مالدار اولديغندن غيرى بالطبع محسن و منعامدر *māldār oldoughyndān ghaïri bith-thab'y mouhsin u min'āmdur*. — Outre et par-dessus, آرتق اوله‌رق *ârtyq olaraq*, فضله اوله‌رق *fazlè olaraq*. — En plus, زياده اوله‌رق *zïādè olaraq*, زايدًا *zāïden*. — D'outre en outre, de part en part, بر طرفدن اول بر طرفه قدر *bir tharaften ol bir tharafè qadar*.

Outré, e, adj., excessif, exagéré, حدّدن بيرون - متجاوز *haddden bîroun*, *mutedjāvyz*, متزايد *mutezāïd*, فوق الحدّ *fevq ul-hadd*, مفرط *moufryth*. — Louange outrée, مديحهٔ مفرطه *medîhaï mufrytha*. — Irrité, en colère, پك طارلمش - غضبلنمش *pek dhārilmich*, *ghazablanmich*. — C'est un homme outré, exagéré, dont les idées et les actions dépassent les limites de la raison, افراط طرفنه ميّال بر آدمدر *ifrāth tharafina meïiāl bir âdemdur*.

Outre-cuidance, s. fém. (vieux mot). Voy. Présomption, Témérité.

Outrément, adverbe, آشورى *âchuri*, t.; فوق الحدّ *fevq ul-hadd*, مفرطًا *mufrithen*, a.

Outremer, s. m., لاجورد رنكى - بوياسى *lādjiverd rengui*, *boïāci*, لاجوردى *lādjiverdi*, لون لاجورد *levni lādjiverd*, a.

Outre-mesure, adv., حدّدن زياده *haddden zïādè*, a.-t. Voy. A outrance.

Outre-passer, v. a., آشمق *âchmaq*, t.; تجاوزا *tedjāvuz it*, a.-t.; اوته‌يه كچمك *eutèïè guetchmek*, حدّدن تجاوزا *haddden tedjāvuz it*, حدّدن كچمك *haddden guetchmek*. — Outre-passer ses pouvoirs, les ordres reçus, حدود مأموريّتنى تجاوزا *houdoudi méémourïietini tedjāvuz it*.

Outrer, v. a., accabler, surchar-

ger de travail, زیاده یورمق *zïādè ïormaq*, t.; زحمت ویرمک *zahmet vïrmek*, تعجیز ا *ta'djïz it*, فوق الطاقه تحمیل بارا *fevq uth-thāqa tahmïli bār it*. — Offenser quelqu'un à l'excès, pousser sa patience à bout, آشوری انجتمک *āchuri indjitmek*, فوق الحدّ تکدیرا ـ اغضاب ا *fevq ul-hadd tekdïr it, ighzāb it*. — Porter les choses au delà de la juste raison, حدّدن آشورمق *haddden āchurmaq*, حدّدن طشره *haddden thachra tchïqārmaq*, کرتهدن آشورمق *kertèden āchurmaq*. — Outrer les choses dans un récit, une narration, قبارتمق *qabārtmaq*, قبارمق *qabārmaq*, مبالغه ا *mubālagha it*. — Il ne faut jamais outrer, حدّ اعتدالدن چیقمق هیچ بروقتلا جائز دکلدر *haddi i'tidāldèn tchïqmaq hitch bir vaqyttè djāïz deïldur*.

Ouvertement, adv., franchement, sans déguisement, آچیقدن آچیغه *ātchïqten ātchïgha*, t.; آشکاره *āchikiārè*, عیانًا *'aïānen*, ظاهرًا *zāhiren*. — Publiquement, علانیّة *'ylānïieten*, علی ملاء الناس *'ala melā en-nās*, a. — Parler ouvertement, آشکاره سویلمک *āchikiārè seuïlemek*.

Ouverture, s. f., action d'ouvrir, اچمه *atchma*, اچلش *atchilich*, اچلمه *atchilma*, t.; فتح *feth*, a. — L'ouverture des portes, قپولرک اچلمهسی *qapoularuñ atchilmaci*. — d'un coffre, صندوغک فتحی *sandoughuñ fethi*. — d'une veine, طمرک یارینی *dhamaruñ ïārïghi*. — Fente, trou, کدک *gueduk*, دلك *delik*, یاریق *ïārïq*, t.; فرجه *ferdjè*. — Grande ouverture, ایری یاریق *iri ïārïq*; فرجهٔ عظیمه *ferdjèï 'azïmè*. — Bouche, اغز *aghz, aghyz*. — Commencement, ابتدا *ibtidā*, افتتاح *iftitāh*, انفتاح *infitāh*, بدایت *bedāïet*, فاتحه *fātiha*. — A l'ouverture de la campagne, ابتدای سفرده *ibtidāï seferdè*. — Faire des ouvertures, se dit des premières propositions relatives à une affaire, ایلك تکلیفلری عرض ا *ilk teklïfleri 'arz it*, مقدّمات ا *'arzi mouqaddemāt it*. — Faire des ouvertures de paix, عرض فواتح صلح ا *'arzi fevātihi south it*. — Ouverture, occasion, وسیله *vecïlè*, pl. a. وسائل *veçāïl*. — Ouverture de cœur, franchise, یورك اچلمهسی *ïurek atchilmaci*, کشف درون *kechfi deroun*. — Ouverture d'esprit, facilité de comprendre, ذهن آچیقلغی *zyhn ātchïqlyghi*, فتاحة ذهن *fetāhati zyhn*.

Ouvrable, adject. com. (jour), ایش کونی *ich gunu, guni*, خدمت کونی *khydmet gunu*, t.

Ouvrage, s. m., œuvre, travail, ایش *ich*, t.; عمل *'amel*, a.; کار *kiār*, p. — de main, ال ایشی *el ichi*. — de menuiserie, طوغرامهجی ایشی *dhoghrāmadji ichi*. — Faire un ouvrage, de l'ouvrage, ایش ایشلمک *ich ïchlemek*. — Ouvrage, en parlant des productions de l'es-

prit, تألیف *téélîff*, pl. a. تألیفات *téélîfât*; تصنیف *tasnîf*, تصنیفات *tasnîfât*.—Ouvrages, t. de fortification, travaux avancés, طابیه *thâbïa*, دیش طابیه *dîch thâbïa*, استحکامات *istihkiâmât*, استحکامات خارجیّه *istihkiâmâti khâridjïié*.

Ouvrager, v. a., زینتلمك *zînetlemek*, t.; تزیین *tezïin it*, a.-t.

Ouvrant, e, adj., آچیلور *âtchîlur*, t.—A porte ouvrante, قپو آچیلور ایکن *qapou âtchîlur iken*. — A jour ouvrant, صباح یری آچیلور ایکن *sabâh ïeri âtchîlur iken*.

Ouvré, e, adj., ایشلنمش *ichlenmich*, t.; معمول *ma'moul*, a. — Fer ouvré, ایشلنمش دمر *ichlenmich demir*.

Ouvreur, euse, s., آچیجی *âtchîdji*, t.; فتاح *fettâh*, a.

Ouvrier, ère, s., artisan, ایشجی *ichdji*, اهل صنعت *ehli sân'at*, صنعت ایشلیجی *san'at ichleïdji*. — Qui travaille à la journée, رنجبر *rendjber*, کوندلکجی *gundèlikdji*, عامل *'âmil*, pl. a. عمله *'amelè*. — Ouvrier habile, استاد ایشجی *oustâd ichdji*. — Payer les ouvriers, عمله‌نك اجرتنی ادا ا *'amelènuñ eudjretini edâ it*. — Au fig., en parlant des auteurs d'ouvrages d'esprit, تألیف یپان *téélîf ïapân*, مصنف *mouçannif*, pl. a. مصنفین *mouçannifîn*.—Ouvrier, adj. (jour). Voy. Ouvrable.

Ouvrir, v. a., آچمق *âtchmaq*, t.; فتح ا *feth it*, a.-t.; کشاده ا *kuchâdè it*. — Ouvrir la bouche, اغزنی آچمق *aghzyni âtchmaq*.— la porte, قپویی آچمق *qapouï, qapïi âtchmaq*. — une boutique, دکان آچمق *dukkiân âtchmaq*. — des routes, یول آچمق *ïol âtchmaq*, فتح طریق ا *fethi tharîq it*. — Ouvrir l'accès à une chose, فتح طریق وصول ا *fethy tharîq vuçoul it*. — Ouvrir la porte aux désordres, اختلال قپوسنی آچمق *ikhtilâl qapoucini âtchmaq*. — Ouvrir l'esprit, ذهنی آچمق *zyhni âtchmaq*. —les bras, les étendre, قوللری آچمق *qolleri âtchmaq*.— Ouvrir son cœur, یورکنی آچمق *ïureguïni âtchmaq*, کشف درون ا *kechfi deroun it*.— Ouvrir un corps, کوده‌یی آچمق *guevdeïi âtchmaq*. — Ouvrir un abcès, یاروب آچمق *ïârup âtchmaq*, ورمی آچمق *veremi âtchmaq*. — Ouvrir, au fig., commencer, باشلمق *bâchlamaq*, افتتاح ا *iftitâh it*. — la campagne, سفری آچمق - باشلمق *seferi âtchmaq, bâchlamaq*.—Ouvrir une dispute, مباحثه شروع ا *mubâhaçaïa chourou' it*. — un avis, رأی ا *rëï it*.—S'ouvrir, آچلمق *âtchilmaq*. —Se fendre, یارلمق *ïârilmaq*.—Se confier à quelqu'un, آچلمق *âtchilmaq*, کشف ما فی الضمیر ا *kechfi mâ fiz-zamîr it*. — Ouvert, e, آچلمش *âtchilmich*, آچیق *âtchîq*, آچوق *âtchuq*, t.; مفتوح *meftouh*. — Pays ouvert, مملکت آچیق *âtchîq*

memleket. — A force ouverte, سلاح الله اولەرق *silāh eldè olaraq.* — Guerre ouverte, اعلان اولنمش سفر *i'lān olounmich sefer.*

Ouvroir, s. m. Voy. Atelier, Fabrique.

Ovaire, s. m., دیشی حیوانك جسدنك اولان یومورطه یری *dīchi haïvānuñ djecedindè olān ïoumourtha ïeri,* t.

Ovale, adj. com., یومورطه شكللی *ïoumourtha chekelli,* t.; بیضاوی *beïzāvïi,* بیضاوی الشكل *beïzāvi uch-chekel,* بیضی *baïzïi.* — s. m., شكل بیضاوی *chekel beïzāvïi,* شكل بیضی *chekli baïzi,* a.

Ovipare, adj. com., یومورطەدن حاصل اولان *ïoumourthadan hāçyl olān,* t.-a.; متولد من البیض *mutevellid min el-beïz.*

Oxus, fleuve d'Asie, جیحون *djïhoun,* نهر جیحون *nehri djïhoun.*

Oxycrat, s. m., سركه لو صو *sirkèlû sou,* t.

Oxygène, s. masc., روح الحیوة *rouh ul-haïat,* اصل الحوامض *asl ul-havāmyz,* a.

Oxygone, adj. com., حاد الزوایا *hadd uz-zevāïā,* a. — Triangle oxygone, شكل مثلث حاد الزوایا *chekl mutelles hādd uz-zevāïā,* a.

Oxymel, s. m., سكنجبین *sikendjubïn,* سكنكبین *sikengubïn,* p.

Oxysaccharum, s. m., شكرلو سركه *chekerlu sirkè,* سركه سیروبی *sirkè sïrobi,* t.

Oyant, e, adj., صاحب الحساب *sāhyb ul-hyçāb,* a.

Ozène, s. m., قرحة الخیشوم *qarhat ul-khïchoum,* قرح المنخار *qarh ul-munkhār.*

P

P, s. masc., seizième lettre de l'alphabet français, حروف هجائك اون التنجی حرفی *hourouf hedjènuñ on altindji harfi.*

Pacage, s. masc., اوتلاق *otlāq,* اوتلاق یری *otlāq ïeri,* t.; چراكاه *tcherāguiāh,* p.-t.

Pacager, v. n., اوتلمق *otlamaq,* اوتلنمق *otlanmaq,* t.

Pacant, s. m. pop. Voy. Manant.

Pacha, s. m., پاشا *pāchā,* p.-t.

Pachalik, s. m., le gouvernement d'une province turque, پاشالق *pāchālyq,* t. — Le pachalik d'Adana, اداده پاشالغی *adāna pāchālyghy.*

Pacificateur, s. m., بارشدریجی *bārichturïdji,* t.; صلح ایدیجی *soulh idïdji,* صلحجی *soulhdji,* a.-t.; مصلح *mouslih,* pl. a. مصلحون *mouslihoun,* مصلح ذات البین *mouslihi zāt ul-beïn.*

Pacification, s. f., action de rétablir la paix, بارشدرمقلق *bārich-*

urmaqlyq, بارشدرمه *bārichturma*, t.; اعادهٔ صلح *i'ādèï soulh*, مصالحه *mouçālaha*, a; قرقشه‌لغی بصدرمه *qarqachalyghy basturma*. — Soins qu'on prend pour réconcilier des particuliers, اصلح ما بين الذات *islāhi mā beïn ez-zāt*.

Pacifier, v. a., rétablir la paix entre..., بارشدرمق *bārichturmaq*, اصلاح ذات البين ا *islāhi zāt ul-beïn it*, a.-t.; قرقشه‌لغی بصدرمق *qarqachalyghybasturmaq*. — Pacifier un État, طهور ايدن شورش و اختلالی دفع و تسكين ا *zouhour iden chourich u ikhtilāli def' u teskīn it*. — Pacifié, e, صلح اولنمش *soulh olounmich*.

Pacifique, adj. com., qui aime la paix, بارشی سور *bārichi sever*, t.; صلحی سويجی *soulhi sevidji*, صلحه مائل *soulhè māïl*, a.-t. — Paisible, tranquille, راحتلو *rāhatlu*, راحت *rāhat*. — Mener une vie pacifique, ايّام عمری ارام و آسايش اوزره كچورمك *eïāmi 'eumri arām u āçāïch uzrè guetchurmek*. — La mer ou l'océan Pacifique, بحر ساكن *bahri sākin*.

Pacifiquement, adv., بارشقلق ايله *bārichyqlyq ilè*, اسوده‌لك ايله *āçoudèlik ilè*, صلح طريقيله *soulh tharīqilè*, a.-t.; صلحًا *soulhen*, بالصلح *bis-soulh*, a.

Pacotille, s. f., كيمجی مالی *guemidji māli*, t.

Pacte, s. m., قوللشمه *qavllachma*, t.; قول *qavl*, عهد *'ahd*, معاهده *mou'āhedè*, a. — Faire un pacte, عقد معاهده ا *'aqdi mou'āhedè it*.

Paction, s. f., t. de palais. Voy. Pacte.

Pactiser, v. n., faire un pacte (ne se prend qu'en mauvaise part), قوللشمق *qavllachmaq*, t.

Paganisme, s. m., پتپرستلك *poutperestlik*, t.; اهل جاهليت مذهبی *ehli djāhilïiet mezhebi*, a.-t.

Page, s. fém., un des côtés d'un feuillet, يوز *ïuz*, كاغدك بر يوزی *kiāghyduñ bir ïuzu*, t.; صحيفه *sahīfè*, pl. a. صحايف *sahāïf*. — Une page blanche, اچيق بر صحيفه *atchīq bir sahīfè*.

Page, s. m., enfant de famille, ou jeune gentilhomme qui est auprès d'un prince, ايچ اوغلان *itch oghlān*, ايچ اغاسی *itch aghāci*, t. — Hors de page, hors de la dépendance d'autrui, بللو باشلو *bellu bāchlu*, قيد محكوميتدن برى *qaïidi mahkioumïietten beri*.

Paginer, v. a., صحيفه‌لره رقم يازمق *sahīfèlerè raqam ïāzmaq*, t.

Pagne, s. m., پشتمال *pechtumāl*, p.-t.; فوطه *fotha*, a.

Pagnote, s. m. fam. Voy. Poltron.

Pagnoterie, s. f. Voy. Poltronnerie.

Pagode, s. fém., temple indien, پت يری *pout ïeri*, t.; بيت الصنم *beït us-sanam*, a. — Idole, پت *pout*, صنم *sanam*, pl. اصنام *esnām*.

Païen, ne, adj., پتپرست *poutperest*, p.; اهل جاهليت *ehli djāhilïiet*, مشرك *muchrik*, a.

Paillard, adj., t. bas, شهوتلو

chehvetlu, شهوتلى *chehvetè māïl*, a.-t.; شهوت پرست *chehvet perest*, a.-p.; شهوت دوشكن *chehvetè duchkun*.

PAILLARDISE, s. f., شهوت پرستلك *chehvet perestlik*, شهوته دوشكنلك *chehvetè duchkunlik*, a.-p.-t.; شهوت غلبهٔ شهوت *ghalebèï chehvet*, a.

PAILLASSE, s. fém., lit de paille, صمان منـدری *samān minderi*, صمانلو مندر *samānlu minder*.

PAILLASSE, s. m., mauvais bouffon, مسخره *maskhara*, t.

PAILLASSON, s. m., pour essuyer les pieds, پاپوج سيلمـك ايچون فرش اولنان قبا حصير *pāpoudj sïlmek itchoun ferch olounān qabā hacïr*. — Pour garantir les espaliers, etc., de la gelée, صمـان پرده‌سی *samān perdèci*, t.

PAILLE, s. fém., tuyau et épi des grains, صمان *samān*, t.; تبن *tebn*, a.; كاه *kāh*, p. — fraîche, تازه صمان *tāzè samān*. — vieille, اسكی صمان *eski samān*. — de froment, بغدای صمانی *boghdāï samāni*. — Botte de paille, صمان دمتی *samān demeti*. — Couleur de paille, صمانی *samāni*. — Paille, certain défaut de liaison dans la fusion des métaux, صنقلق *synyqlyq*. — Défaut dans un diamant qui en diminue l'éclat, بوز *bouz*.

PAILLER, s. m., صمانلق ميدانی *samānlyq meïdāni*, t.

PAILLETTE, s. f., petite lame d'or ou d'argent, dont on parsème les broderies, پـول *poul*; قباره *qabāra*. — Paillettes, petits grains d'or qu'on trouve dans les rivières, اوفـاق التون پارچه‌لری *oufāq altoun pārtchaleri*.

PAILLEUR, SE, s., صمـانجی *samāndji*, t.

PAILLEUX, SE, adj., صنـق *synyq*, t.

PAILLON, s. m., ايری قبـاره *iri qabāra*, t.

PAIN, s. m., aliment fait de farine pétrie et cuite, اتمك *etmek*, اكمك *ekmek*, t.; خبز *khoubz*, a.; نان *nān*, p. — Pain blanc, بياض اتمك *beïāz etmek*, خاص اتمـك *khāss etmek*. — noir, سياه اتمـك *siāh etmek*. — tendre, frais, تازه اتمك *tāzè etmek*. — rassis, بـيات اتمك *beïāt etmek*. — de ménage, اواتمكی *ev etmegui*. — de seigle, چاودار اتمكی *tchāvdār etmegui*. — Manger son pain sec, قورو اتمك يمـك *qourou etmek ïemek*, قاتقسز اتمك يمك *qātyqsyz etmek ïemek*. — Pain bénit, مبارك اتمك *mubārck etmek*, خبز مبارك *khoubzy mubārek*. — Pain azyme, خميرسز اتمك *khamïrsyz etmek*, خبز فطير *khoubzy fathïr*. — Pain rond et grossier, ou pain de bazar, صمون *samoun*. — de munition, تعيين اتمكی *ta'ïin etmegui*. — Pain, au fig., nourriture, substance, قـوت *qout*, pl. a. اقوات *aqvāt*; رزق *ryzq*. — Gagner son pain, اقوات يوميـه‌سی كسب ا *aqvāti ïevmïèci kesb it*. — Notre pain quotidien, هـر كونكی اتمكيز *her gunki etmeguimuz*. — Pain de sucre, شكر كلهسی - قالبی *cheker kellèci*,

qāltōi. — Pain à cacheter, مهر *muhur,* پول *poul.*

Pain-de-pourceau, s. masc. Voy. Cyclamen.

Pair, s. m., membre de la chambre des pairs, اصلزادكان مجلسنك اعضاسي *acylzādeguiān medjlicinuñ a'zāci.*

Pair, adj., égal, pareil, اش *ech,* t.; مثـــل *misl,* pl. a. امثال *emsāl;* نظير *nazīr,* قرن *qarn.* — Il est pair et compagnon avec lui, هم اشى هم يولداشيدر *hem ïechi hem ïoldāchīdur.* — C'est un homme sans pair, نظيرى يوق - مثلى يوق بر ادمدر *nazīri ïoq, misli ïoq bir ādemdur.* — Pairs, les égaux, اقـران *aqrān,* امثال *emsāl.* — Nombre qui peut se diviser en deux parties égales, چفت *tchyft,* زوج *zevdj.* — Nombre pair, عدد شفع *'adedi chef'.* — Deux, quatre, six, sont des nombres pairs, ايكى و درت و التى اعداد زوجدر *iki vè dort vè alti a'dādi zevdjtur.* — On dit, en t. de comm., que le change est au pair, pour dire qu'il y a égalité de change dans les remises d'argent d'un pays à l'autre, تبديل نقود باش باشه‌در *tebdīli nouqoud bāch bāchadur.* — De pair, d'égal, برابر *berāber,* برابرلشه‌رك *berāberlechèrek,* اقرانجه *aqrāndjè,* متساويًا *muteçāvïen,* بالمعادله *bil-mou'ādelè.* — Aller de pair avec les grands personnages, كبار و عظما ايله اقرانجه معامله ا *kibār vè 'ouzemā ilè aqrāndjè mou'āmelè it.* — Pair ou non, sorte de jeu, تـك چفت اوينى *tek tchyft oïouni.* — Pair ou non? چفتمى تكمى *tchyftmi tekmi.*

Paire, s. f., couple, deux choses de même espèce, چفت *tchyft.* — Une paire de bottes, بر چفت چزمه *bir tchyft tchyzmè.* — de gants, بر چفت الدوان *bir tchyft eldivān.* — de pigeons, بر چفت كوكرجين *bir tchyft gueïerdjïn.*

Pairie, s. fém., اعضاى مجلس اصلزادكان رتبه‌سى *a'zāï medjlici acylzādeguiān rutbèci,* a.-t.

Paisible, adj. com., d'humeur douce et pacifique, يواش *ïavāch,* يواش خويلو *ïavāch khouïlu,* t.; حليم *halīm,* a. — Un homme paisible, سكونت طبع ايله مجبول بر آدم *sukiouneti thab' ilè medjboul bir âdem.* — Paisible, qui n'est pas troublé, كدرسز *kèdersyz,* آسوده حال *âçoudè hāl,* سزلديسز *syzyldïcyz,* راحت *rāhat.* — Lieu paisible, شماطه‌سز ير *chamāthacyz ïer.* — Un royaume paisible, آسوده حال بر دولت *âçoudè hāl bir devlet.*

Paisiblement, adv., راحت ايله *rāhat ilè,* a.-t. — Dormir paisiblement, سكونت اوزره اويومق *sukiounet uzrè oïoumaq.* — Jouir paisiblement d'un bien, بر ملكه بلا نـزاع متصرف او *bir mulkè bilā nyzā' muteçarrif ol.*

Paître, v. act., en parlant des animaux qui broutent, اوتلمق *otlamaq,* اوتلنمق *otlanmaq.* — Faire paître, رعى ا اوتلاتمق *otlātmaq,* t.; *ra'y it.* — Mener paître les moutons, قويونلرى اوتلاغه كوتورمك *qoïoun-*

leri otlāmagha gueuturmek. — les chevaux dans un pré, آتلری چایرلقده اوتارمق *átlari tchaïrlyqtè otārmaq.* — Paître un oiseau, lui donner à manger, قوشه یم یدرمك *qouchè ïem ïetlurmek.* — Se paître, se nourrir, بسلنمك *beslenmek.*

Paix, s. f., état d'un peuple qui n'est point en guerre, بارش *bārich,* بارشقلق *bārichyqlyq,* t.; صلح *soulh,* مصالحه *mouçālaha,* a. — Paix générale, صلح عمومی *soulhy 'oumoumi.* — de longue durée, صلح مدید *soulhy medīd.* — Traité de paix, مصالحه عهدنامه‌سی *mouçālahh 'ahdnāmèci.* — Faire, conclure la paix, عقد مصالحه ا *'aqdi mouçālaha it,* صلح ا *soulh it.* — Renouveler la paix, صلحی تجدید ا *soulhy tedjdīd it.* — Paix, réconciliation entre particuliers, بارشق *bārichyq,* بارشقلق *bārichyqlyq.* — Faire la paix, se réconcilier, بارشمق *bārichmaq,* بارشق ا *bārichyq it.* — En temps de paix, صلح وقتنده *soulh vaqtindè.* — En paix et en guerre, سفر و حضرده *sefer u hazerdè.* — Porter atteinte à la paix, صلحه خلل کتورمك *soulhè khalel gueturmek.* — Paix, tranquillité dans les familles, خوش کچنمه *khoch guetchinmè,* حسن وفاق *husni vefāq.* — Concorde, اتفاق *ittifāq,* برلك *birlik.* — Vivre en paix, حسن وفاق اوزره کچنمك *husni vefāq uzrè guetchinmek.* — Paix, tranquillité de l'âme, کوکل راحتلغی *gueuñul rāhatlyghy,* راحت *rāhat,* اطمینان قلب *ithmīnāni qalb.* — La paix que Dieu seul donne, سلام *selām,* سلامت بال *selāmeti bāl.* — Laisser quelqu'un en paix, بر کمسنه‌یی راحتك براقمق *bir kimesnèïi rāhattè brāqmaq.* — Paix, calme, silence, éloignement du bruit, دغدغه‌سزلق *daghdaghacyzlyq,* سکونت حال *sukiouneti hāl.* — Paix! silence! interj., سوس *sous,* سوس اول *sous ol.*

Pal, s. m., قازق *qāzyq, qāzouq,* t.; وتد *veted,* pl. a. اوتاد *evtād.*

Palais, s. m., maison de roi, de prince, سرای *sarāï,* قپو *qapou.* — Grand palais, سرای عظیم *sarāï 'azīm.* — du sultan, de l'empereur, سرای همایون *sarāï humāïoun,* پادشاه سرایی *pādichāh sarāïi.* — Palais de justice, شریعت قپوسی *cherī'at qapouçou,* محکمه *mehkemè.* — Gens de palais, محکمه خدمه‌سی ارباب شریعت *mehkemè khademèci, erbābi cherī'at.*

Palais, s. m., partie supérieure du dedans de la bouche, دماغ *dimāgh, demāgh,* p. اوست چکه *ust tcheñè,* t.; حنك *hanek,* a.

Palais-de-lièvre, s. m. Voy. Laiteron.

Palamente, s. f., t. de marine, کمینك کورکلری طاقمی *guemīnuñ keurekleri thāqymi,* t.

Palan, s. m., t. de mar., چرخلو چفته مقاره *tcherkhlu tchiftè maqāra,* t.

Palanque, s. f., پلنقه *palanqa,* t.

Palanquin, s. m., تخت روان *takhti revān,* p.-t.

PALASTRE, s. m., كليد تختەسى *kelíd tahtaci*, t.

PALATALE, adj. fém. (consonne), حروف نطعيه *hourouſi nath'ïïë*, a.

PALATIN, adj. m., au f. PALATINE (le vice-roi de Hongrie), پلاطينوس *palāthínos*.

PALE, s. f., pièce de bois qui retient les eaux d'une écluse, صاوه جق *sāvadjyq*, t.—Lever la pale du moulin, دكرمنك صاوه جغنى قالدرمق *deïrmenuñ sāvadjyghyni qāldurmaq*. — Pale, bout plat d'un aviron, كوركك اشاغى اوجى *keuregnñ achāghy oudjou*.

PALE, adj. com., blême, صارى *sāri*, صررمش *sararmich*, بكزى صونق - صررمش *beñzi sararmich, sonouq*, خاسف اللون *khācif ul-levn*. — Avoir le teint pâle, بكزى صونق اول *beñzi sonouq ol*. — Pâle, faible de couleur, رنكسز *renksyz*, صولمش *solmich*. — En parlant du soleil, de la lune, des astres, بولانق *boulānyq*, فرسز *fersyz*. — des couleurs, صونق *sonouq*, بايغن *bāïghyn*.

PALÉE, s. f., قازقلمه سدّ *qāzyqlama sedd*, t.-a.

PALEFRENIER, s. m., سيس *seïs*, t.

PALÉOGRAPHIE, s. f., اسكى زمان يازولرينك معرفتى *eski zemān ïāzoulerínuñ ma'rifeti*, معرفت خطوط قديمه *ma'rifeti khouthouthy qadïmè*.

PALERME, ville de Sicile, پاندرمه *pānderma*.

PALERON, s. m., اموز كوركسى *amouz keuregui*, يغرنى *ïghyrni*, t.

PALESTINE, contrée d'Asie, ارض فلسطين *arzy filisthïn*.—s. f., nom d'un caractère d'imprimerie, بر نوع بصمه خطنك اسمى *bir nev'y basma khathïthynuñ ismi*.

PALET, s. m., قيراق *qaïrāq*, t.

PALETTE, s. f., نقاش چناغى *naqqāch tchanāghy*.—Petite écuelle, كاسه جك *kiācèdjik*, t.

PALEUR, s. f., صاريلق *sārïlyq*, بكزك صاريلغى *beñzuñ sārïlyghy*, اصفرار *isfirār*, شحوبت *chahoubet*, a.

PALIER, s. m., نردبانك آره صحنلغى *nerdubānuñ âra sahnlyghy*, t.

PALINGÉNÉSIE, s. f., اولكى حالنه دوندرمه *evvelki hālinè deundurmè*, t.; ارجاع الى اصله *irdjā' ila aslihi*, a.

PALINODIE, s. f. Chanter la palinodie, بر كمسنه سوزندن دونمك *bir kimesnè seuzunden deunmek*, t.; رجوع عن الكلام *rudjou' 'an el-kelām it*, a.-t.

PALIR, v. neut., devenir pâle, صررمق *sararmaq*, بكز كچمك *beñz guetchmek*, بكزى بوزلمق *beñzi bozoulmaq*, صولمق *solmaq*, t. —v. a., rendre pâle, بكزى بوزمق *beñzi bozmaq*, ايراث شحوبت *irāci chahoubet it*. — En parlant d'une personne dont le crédit diminue, on dit que son étoile pâlit, يلدزى دوشمكده در *ïeldyzi duchmektèdur*.—Pâli, e, بكزى صولمش *beñzi solmich*, بكزى صررمش *beñzi sararmich*.

PALIS, s. m., pal ou pieu. Voy. ces mots.

Palissade, s. f., clôture de pieux, شرانپولو مترس *cherāmpo, شرانپولو مترس cherāmpolu meteris.* — Se dit aussi d'un pieu de la palissade, شرانپـــو قازیغی *cherāmpo qāzīghi.* — Haie d'arbrisseaux, بر صره ایله دیکلمش اغـــاجـــلر *bir syra ilè dīkilmich aghādjler.*

Palissader, v. a., entourer de palissades, شرانپـو ایلـه چویرمک *cherāmpo ilè tchevīrmek.* — Dresser des palissades autour d'un jardin, باغچـه دیواریـنی اغاج صره‌سیلـه دوناتمق *bāghtchè dīvārīni aghādj syracilè donātmaq.* — Palissadé, e, شرانپـو چویرلمش *cherāmpo tchevīrilmich,* شرانپولو *cherāmpolu.*

Palisser, v. a., اغاج داللرینی دیـواره یاپشترمق *aghādj dāllerīni dīvārè ïāpichturmaq,* t.

Palladium, s. m., حرز الامـان *hyrz ul-amān,* حارس *hāris,* a.

Palliatif, ive, adj. (remède), تسلیـت ویره‌جک معالجه *tacellïict vīrèdjek mou'āledjè,* a.-t.; دواء متسلی *devāï mutecelli,* a. — Qui allège, تخفیـــف ایدیجی *takhfīf idīdji,* مخفف *moukhaffif.*

Palliation, s. f., مدارات باطله *mudārāti bāthylè,* تخفیـــف *takhfīf,* a.

Pallier, v. a., déguiser, couvrir une chose qui est mauvaise, ستـــرا ایـو صورتـلـه کوسترمک *setr it, eïu sourettè gueustermek,* دوزمه یالدزلـه عذریله اورتمک *duzmè ïāldyzlama 'euzrilè eurtmek.* — Pallier sa faute, خطاسنی اعذار باطلـه ایلـــه ستـرا *khathācini a'zār bāthylè ilè setr it.* — Guérir temporairement, en apparence, فقـط بـر زمـان ایچون شفـا ویرمـک *faqath bir zemān itchoun chifā vīrmek,* علتی دوای تسلیتبخشا ایله تیمار ایلمک *'ylleti devāï teslïetbakhchā ilè tīmār it.*

Palma-christi, s. f. Voy. Ricin.

Palme, s. f., branche de palmier, خرمـا دالی *khormā dālì,* t.; غصن النخـــل *ghousn un-nakhl,* pl. a. اغصان النخل *aghsān un-nakhl.* — Au fig., victoire, avantage remporté, ظفر *zafer,* نصرة *nousret.* — La palme est le symbole de la victoire, غصن نخـــل علامت نصرت و ظفـــردر *ghoušni nakhl 'alāmeti nousret u zaferdür.* — s. m., mesure qui est de l'étendue de la main, قارش *qārich.*

Palmier, s. m., خرمـــا اغاجی *khormā aghādji,* t.; نخل *nakhl,* a.

Palmite, s. m., moelle des palmiers, خرما کوبکی *khormā gueubegui,* t.; جمار النخل *djummār un-nakhl,* a.

Palmyre, ville dans le désert de Syrie, تدمر *tedmur,* تدمیر *tedmīr.*

Palpable, adj. com., qui se fait sentir au toucher, ال ایله طوتلور یاپشلور *el ilè thoutoulour, ïāpichulur,* t.; محسوس باللمس *mahsous bil-lems,* ممکـن اللمس *mumkin ul-lems,* a. — Fort évident, fort clair, ظاهر زاهر, عیـان *'aïān,* ال ایلـه یاپشلور کبی بس بللو *el ilè ïāpichilur guibi bes bellu,* t. — Cela est clair et palpable, ال ایلـــه یاپشلور کبی متحقق و عیانـدر *el ilè ïāpi-*

chilur guibi mutehaqqaq u'aïändur.

PALPABLEMENT, adv., ال ایله یاپشلهش کبی بللو اولهجق وجهله *el ilè ăpichilmich guibi bellu oladjaq vedjhilè*, t.

PALPER, v. a., – ال ایله طوتمق یاپشمق – یوقلمق *el ilè thoutmaq, ïăpichmaq, ïoqlamaq*, t.; لمس ا *lems it*, a.-t.

PALPITANT, E, adj., اوینار *oïnăr*, t.; خافق *khăfyq*, مختلج *moukhtelidj*, a. — Cœur palpitant, یورك حال خفقانده اوینار اولان قلب *ïurek oïnăr, hăli khafaqăndè olăn qalb*, قلب خافق *qalbi khăfyq*. — Membres palpitants, اعضای مختلجه *a'zăï moukhtelidjè*.

PALPITATION, s. fém., یورك اوینامهسی *ïurek oïounămaci*, یورك دتره*مهسی *ïurek titrèmèci*, t.; خفقان *khafaqăn*, a. — Être sujet aux palpitations, خفقان قلبه مبتلا او *khafaqăni qalbè mubtelă ol*.

PALPITER, v. n., اوینامق *oïnămaq*, دتره*مك *titrèmek*, t. — Le cœur lui palpite, یورکی اوینار اختفاق قلبی واردر *ïuregui oïnăr, ikhtifăqy qalbi vărdur*.

PALUS, s. m., t. de géographie, marais, بطاق *bathăq*, بطاق یر *bathăq ïer*. — Les Palus-Méotides, la mer d'Azof, ازاق دکزی *azăq deñyzi*.

PAMER, v. n., et SE PAMER, v. pron., بایلمق *băïlmaq*, t.; غشیانه دوچار او *ghachïănè doutchăr ol*, a.-t. — Je me suis pâmé à force de rire, کوله کوله بایلدم *gulè gulè băïldum*.

PAMOISON, s. f., بایلمه *băïlma*, غشیان بایغنلق *băïghynlyq*, t.; *ghachïăn*, غشی *ghachi*, a. — Tomber en pâmoison, کرفتار غشیه او *gueriftări ghachïè ol*.

PAMPE, s. f., اکین بیپراغی *ekïn ïaprăghy*, t.

PAMPHLET, s. m., هجو رساله*سی *hedjv riçălèci*, a.-t.

PAMPRE, s. m., اصمه دالی *asma dăli*, باغ چیبوغی دالی *băgh tchïboughi dăli*.

PAN, s. m., partie considérable d'un vêtement, d'un mur, اتك *etek*, پارچه *părtcha*, t.; ذیل *zeïl*, a.; دامن *dămen*, p. — d'une muraille, دیوارك بر پارچه*سی – بر قطعه*سی *dïvăruñ bir părtchaci, bir qyth'aci*. — Pan de bois, اغاج پارچه*سی کراسته *aghădj partchaci, kerăstè*. — Mesure de neuf pouces, شبر *chebr*, pl. a. اشبار *echhăr*.

PANACÉE, s. f., هرشیه برار بر علاج *her cheïè ïarăr bir 'ylădj*, t.; دواء عمیم النفع *devăï 'amîm unnef'*, a.

PANACHE, s. m., سرغوچ *sorghoudj*, تل باش جغه*سی *tel, băch djeghaci*, تلی طولغه *thoulgha teli*, t.

PANACHER, v. n., سرغوجلنمق *sorghoudjlanmaq*, الاجه*لنمق *alădjalanmaq*, درلو درلو رنکلو او *turlu turlu renklŭ ol*, t. — Panaché, e, سرغوجلنمش *sorghoudjlu, sorghoudjlanmich*, الاجه *alădja*, t.

PANADE, s. f., اتمك چوربه*سی *etmek tchorbaci*, اتمك آش *etmek âch*, بولماج آشی *boulamădj âchi*, t.

Panader (Se), v. pron. fam., se carrer, صالنه‌رق يوريمك *sālinaraq ïurumek*, t.

Panais, s. m., يبان هوجى *ïabān havoudji*, پاستناى *pāstināï*, t.; جزر برّى *djezeri berrïi*, a.

Panard, adj. (cheval), ايت اللى آت *it elli ât*.

Panaris, s. m., يارمجه *ïāremdjè*, قرلغان علّتى *qourlaghān 'ylleti*, t.; داحس *dāhys*, داحوس *dāhous*, a.

Pancarte, s. f., placard, يافته *ïāfta*.—Au pl., toute sorte d'écrits, هر درلو يازولر *her turlu ïāzoular*, اوراق مختلفه *evrāqy moukhtelifè*.

Pancréas, s. m., une des glandes de l'estomac, لوز المعدة *levz ulmi'det*, a.

Pandectes, s. f. pl., فتاواء روميانك مجموعه‌سى *fetāvāï roumïānuñ medjmou'aci*, a.-t.

Pandémie, s. f. Voy. Épidémie.

Pandore, s. fém., sorte de luth, تللى عود *telli 'oud*, t.—La boîte de Pandore, origine de tous les maux, جميع بلالرك منبعى *djemî' belāleruñ memba'y*.

Panégyrique, s. m., éloge, اوكمه *eugmè*, مدح *medh*, مديح *medîh*, a. — Discours fait à la louange de quelqu'un, اوكه‌جك مقاله *euguèdjek meqālè*, مقالهٔ نعتيّه *meqālèï na'tïiè*, مقالة التقريض *meqālet ut-taqrîz*, a.

Panégyriste, s. masc., اوكيجى *euguîdji*, t.; ناعت *nā'yt*, مادح *mādyh*, نعّات *na'āt*, a.

Paner, v. a., كباب اوزرنده اتمك خرده‌سى اكمك *kebāb uzerindè etmek khourdèci ekmek*, t. — Pané, e, part. adj. Eau panée, اتمك صويى *etmek souïi*, t.

Panerée, s. f., بر سپد طولوسى *bir seped dholouçou*, بر سپدلك *bir sepedlik*, t.

Paneterie, s. f., سراى پادشاهيده اتمك تعييناتى ويره‌جك ير *sarāï pādichāhîdè etmek ta'ïināti vîrèdjek ïer*, t.

Panetier, s. m., grand panetier, خنكار سرايى اتمكجى باشيسى *khounkiār sarāïi etmekdji bāchîci*, t.

Panetière, s. f., اتمك تورباسى *etmek torbāci*, چوبان طغارجغى *tchobān dhaghārdjyghy*, t.

Panicaut, s. masc., ou chardon-roland. Voy. Érynge.

Panicum, s. m., ارناود داروسى *arnāoud dārouçou*, t.; دخن *dakhn*, a.

Panier, s. m., سپد *seped*, سپت *sepet*, t.; سلّه *sellè*, pl. a. سلال *selāl*. — Panier couvert, اوستى قپاقلو سپد *ustu qapāqlu seped*. — à anse, قلپلو سپد *qoulplu seped*. — sans anse, corbeille, زنبيل *zembîl*, t. — Au fig., panier percé, dissipateur, مسرف *musrif*.

Panification, s. fém., اتمكلنمه *etmeklenmè*, t.; تخبّز *tekhabbuz*, a. — La pomme de terre est susceptible de panification, ير الماسى اتمكلنمكه كلور *ïer elmāci etmeklenmeguè guelur*.

Panique, adj. fém. (terreur), اوركنديلك *eurkundulik*, اوچونمه *outchounmè*, t.; فزع *fez'*, خوف بلا سبب *khavfi bilā sebeb*, a. —

Concevoir une terreur panique, اورکمك *eurkmek*; — l'inspirer, اورکتمك *eurkutmek*.

Panis, ou Panie. Voy. Panicum.

Panne, s. f., sorte de velours, بر نوع قطیفه *bir nev'y qathîfè*. — Graisse dont la peau du cochon, etc., est garnie, ایچ یاغی *itch ïāghy*, t.; شحم *chahm*, a.

Panne, s. f., t. de mar. Mettre en panne, disposer les voiles d'un vaisseau de manière à ne pas continuer de faire route, کمی یی اورچه لابانه طوردرمق *guemïi ortcha alābānda dhourdurmaq*. — Se tenir en panne, être en panne, اورچه لابانه طورمق *ortcha alābānda dhourmaq*. — Rester immobile, یرندن قیلدانمیوب طورمق *ïerinden qymildānmaïup dhourmaq*. — Suspendre toute action en attendant un temps favorable, حال توقف و انتظارده طورمق *hāli tevaqqouf u intyzārdè dhourmaq*.

Panneau, s. masc., pièce de bois dans une bordure, ایچ تخته *ich takhta*. — Chacune des rembourrures des côtés d'une selle, تکلتی *tekelti*, t.; لبد *libd*, pl. a. البّاد *elbād*. — Panneau, filet pour prendre des lièvres, des lapins, etc., طاوشان دوزاغی *thāvchān douzāghy*. — Au fig., tendre un panneau à quelqu'un, حیله دوزاغنی قورمق *hîlè douzāghyni qourmaq*. — Donner dans le panneau, الدانمق *aldānmaq*, حیله دوزاغنه طوتلمق *hîlè douzāghynè thoutoulmaq*.

Panneauter, v. neut., دوزاق قورمق *douzāq qourmaq*, t.

Panneton, s. masc., انختارك دیشلو طرفی *anakhtāruñ dïchlu tharafi*, t.

Pannicule, s. f., سکرلو اتك انجه زاری *syñyrlu etuñ indjè zāri*, t.; غشاء العضلة *ghychāï ul-'azalet*, a.

Panorama, s. m., grand tableau ou vue générale dont le spectateur embrasse tout l'ensemble, صورتلری طوبدن کوسترن تصویر *souretleri thopten gueusteren tasvîr*, t.-a.

Pansage, s. m., آتك تیماری *âtuñ tïmāri*, t.

Panse, s. f. fam. Voy. Ventre. — Se dit aussi du corps de la lettre A; de là vient cette locution familière, employée au figuré : Ne pas faire une panse d'A, ne rien faire, ایچ بر شی یاپمامق *hîtch bir chei ïāpmāmaq*.

Pansement, s. masc., action de panser une plaie, une blessure, یاره یی صارمه دکشدرمه *ïāraïi sārma, deïchturmè*, t.; مداوات جرح *mudāvāti djarh*, a. — d'un cheval. Voy. Pansage.

Panser, v. a., appliquer sur une plaie les remèdes convenables, یاره یی صارمق باغلمق *ïāraïi sārmaq, bāghlamaq*, یاره یی دکشدرمك *ïāraïi deïchturmek*, یاره یه مرهم صارمق *ïāraïè merhem sārmaq*. — Panser un cheval, آتی تیمارلامق *âti tïmār it*.

Pansu, e, s. et adj. fam., بیوك قرنلو *buïuk qarnlu*, ششقو *chichqo*, t.

Pantalon, s. m., vêtement depuis la ceinture jusqu'au talon, اوزون دون پانتالون *ouzoun don, pāntālon*. — large, pour les cavaliers,

شلوار *chalvār*. — ordinaire, چاقشر *tchāqchir*. — à l'usage des femmes turques, چلتیان *tchiltïān*, t. — Pantalon, sorte de bouffon, مسخره *maskhara*, مقلد *mouqallid*.

PANTALONNADE, s. f. Voy. BOUFFONNERIE.

PANTELANT, E, adj., بایلمش *bāïlmich*, سسی ـ صولغی کسلمش *seci, soloughy kecilmich*, t.; مبهور *mebhour*, a.

PANTHÈRE, s. f., یوز *ïouz*, پارس *pārs*, t.; نمر *nemir*, a.

PANTIÈRE, s. f., قوشلری طوتمه جق اغی *qouchlari thoutadjaq aghy*, t.

PANTIN, s. m., figure de carton qui se meut avec des fils, مقوادن یاپلمش ایازل *mouqavvādan ïāpilmich eïāzyl*. — Au fig., personne qui agit comme on veut, هر کسک دیلدیکنی ایشلر *her keçuñ dïledïguini ichler*.

PANTOGRAPHE, s. m., هر درلو تصویرك صورتنی چیقاره جق آلت *her turlu tasvïruñ souretini tchïqāradjaq âlet*, t.

PANTOIMENT, s. masc., قوشلره مخصوص ضیق نفسلك *qouchlara makhsous dhïq nefeslik*, t.

PANTOMÈTRE, s. m., مقیاس الکافة المقادیر *myqïās ul-kiāffet ul-meqādïr*, a.

PANTOMIME, s. m., acteur qui ne s'exprime que par des gestes, دلسز ایوبونی اویونایان *dilsyz oïouni oïounāïān*, دلسزلك مقلدی *dilsyzlik mouqallidi*, t.

PANTOMIME, s. f., art d'imiter par le geste, دلسز اویونی *dilsyz oïouni*, دلسز مقلدلکی *dilsyz mouqallidligui*, t.; لعب الوما *lou'b ul-vemā*, ایما *imā*, رمز *ramz*, a.

PANTOUFLE, s. f., پاپوچ *pāpoutch*, پاپوش *pāpouch*, t. — Une paire de pantoufles, بر چفت پاپوچ *bir tchift pāpoutch*.

PAON, s. masc., oiseau, طاوس *thāvous*, طاوس قوشی *thāvous qouchou*, a.-t. — Plume de paon, طاوس تویی *thāvous tuïu*. — Paonne, la femelle du paon, طاوسك دیشیسی *thāvouçuñ dïchïci*. — Paon, gros papillon, ایر کلبك *iri kelebek*. — En astron., constellation méridionale, طاووس *thāvous*.

PAONNEAU, s. m., طاوس یاوریسی *thāvous ïāvrouçou*, t.

PAPA, s. m., t. enfantin, بابا *bābā*. — Grand-papa, بیوك بابا *buïuk bābā*, t.

PAPAL, E, adj., du pape, ریم پاپانك *rïm pāpānuñ*, t. — Autorité papale, ریم پاپانك حکومتی *rïm pāpānuñ hukioumeti*.

PAPAS, s. m., prêtre chrétien en Orient, پاپاس *pāpās*, پاپاز *pāpāz*, t. — Papas arménien, ارمنی پاپاسی *ermeni pāpāci*.

PAPAUTÉ, s. f., ریم پاپالغی رتبه سی *rïm pāpālyghy rutbèci*, t.

PAPE, s. m., ریم پاپا *rïm pāpā*, ریم پاپاسی *rïm pāpāci*, t.

PAPEGAI, s. m., مقوادن یاپلمش طوتی قوشی صورتی *mouqavvādan ïāpilmich thouti qouchi soureti*, t.

PAPELARD, s. m. fam., faux dévot, صوفیلق صتان *sofoulyq satān*, t. Voy. HYPOCRITE.

PAPELARDISE, s. f., یالانـدن

صوفیلق *ïālāndan sofoulyq*, t.; تعبّد بالریاء *te'abbud bir-rïā*, a.

Paperasse, s. f., ایشه یرامز کاغد *ichè ïaramaz kiāghyd*, لزومسز کاغد *luzoumsyz kiāghyd*, بطال کاغدلر *baththāl kiāghydler*.

Paperasser, v. n., لزومسز کاغدلری دوزمک *luzoumsyz kiāghydleri duzmek*, t.

Papeterie, s. f., manufacture de papier, کاغد خانه *kiāghyd khānè*. — Commerce de papier, کاغد آلیش ویرشی - تجارتی *kiāghyd âlïch vïrichi, tidjāreti*, t.

Papetier, s. m., کاغدجی *kiāghyddji*, کاغد بازرگانی *kiāghyd bāzyrguiāni*.—Boutique de papetier, کاغدجی دکانی *kiāghyddji dukkiāni*, t.

Paphos, ville de l'île de Chypre, بافه *bāfa*.

Papier, s. m., composition faite de vieux linge, sur laquelle on écrit ou imprime, کاغد *kiāghyd*, t.; قرطاس *qarthās*, a. — Papier fin, اعلا کاغد *a'lā kiāghyd*, — fort, qui a du corps, قوی کاغد *qavi kiāghyd*, قالین کاغد *qālïn kiāghyd*. — Papier à lettre, تحریرات کاغدی *tahrïrāt kiāghydi*. — de soie lissé, ابادی کاغد *abādi kiāghyd*. — pour enveloppe, ou brouillon, صارمق کاغدی *sārmaq kiāghydi*. — de tenture, de diverses couleurs et dessins, بویالو کاغد *boïālu kiāghyd*, نقشلو کاغد *naqychlu kiāghyd*.—Papier timbré, دامغه لو کاغد *dāmghalu kiāghyd*. — Livre de compte, دفتر *defter*, pl. a. دفاتر *defātir*. — Papier volant, feuille détachée, کاغد پارچه سی *kiāghyd pārtchaci*, ورقپاره *varaq-pārè*. — Papiers, titres, billets, mémoires, etc., ورقه *varaqa*, pl. a. اوراق *evrāq*; سند *sened*, pl. a. سندات *senedāt*; کاغد *kiāghyd*.— Un papier d'importance, بر لازملو کاغد *bir lāzemlu kiāghyd*.—Papier-monnaie, سکه کاغدی *sikkè kiāghydi*.—Papiers, ou inscriptions de l'État, اوراق میریّه *evrāqy mïrïïè*, اسهام *eshām*.— Papiers publics, les journaux imprimés, بصمه حوادثنامه لر *basma havādisnāmèler*.

Papilionacé, e, adj., t. de bot. Voy. Légumineux.

Papillon, s. m., insecte, کلبک *kelebek*, t.; پروانه *pervānè*, p.—On dit, au fig., C'est un papillon, en parlant d'un homme léger qui voltige d'objet en objet, پروانه کبی دالدن دالده اوچار *pervānè gubi dālden dālè outchār*.

Papillonner, v. n. fam., دالدن دالده قونمق - اوچمق *dālden dālè qonmaq, outchmaq*.

Papillotage, s. m. (des yeux), کوز اوینایشی *gueuz oïnāïchi*, t.; ارضاك العین *irzāk ul-'aïn*, a. — En t. de peinture, پارلاقلق *pārlāqlyq*.

Papillote, s. f., کاکلی باغلنان کاغد پارچه سی *kiākuli bāghlanān kiāghyd pārtchaci*, t.

Papilloter, v. n., avoir un mouvement involontaire des yeux, کوز اوینامق *gueuz oïnāmaq*, t. — Les yeux lui papillotent, ارضاك عینه

مبتلادر *irzāq 'aïnè mubtelādûr.* — En parlant d'un tableau qui pétille par la vivacité des couleurs et des lumières, رنكلر پارلدامق *renkler pārladāmaq.*—Mettre des papillotes, كاكلريني كاغد ايله باغلامق *kiākulerïni kiāghyd ilè bāghlāmaq.*

Papisme, s. m., قاطولك مذهبی *qātholik mezhebi*, t.

Papiste, s. m., قاطولك *qātholik*, ريم پاپا طرفداری *rïm pāpā tharafdāri*, t.

Papyrus, s. m., اغاج قبوغی كاغدی *aghādj qaboughy kiāghydi*, turc; ابردی *eberdi.*

Paque ou Paques, s. f., پاسقاليه *pāsqālïa*, باغوت *bāghout*, قزل يورطه *qyzyl ïoumourtha*, t. — Le jour de Pâques, پاسقاليه كونی *pāsqālïa gunu.* — OEufs de Pâques, پاسقاليه يورطه‌سی *pāsqālïa ïoumourthaci.* — Pâques fleuries, le dimanche des Rameaux, عيد الزيتون *'yd uz-zèïtoun*, عيد السعانيين *'yd us-sa'ānïn*, ou simpl. سعانيين *sa'ānïn.*

Paquebot ou Paquet-bot, s. m., مكتوب كميسی *mektoub guemïci*, مكتوب سفينه‌سی *mektoub sefïnèci*, t.

Paquerette, s. f., بر نوع اوّل بهار چيچكی *bir nev'y evvel behār tchïtchegui*, t.

Paquet, s. masc., assemblage de choses enveloppées ensemble, بوغچه *boghtcha*, دمت *demet*, t.; رزمه *rezmè*, p. — Petit paquet, اوفاق بوغچه *ouſāq boghtcha*, بوغچه جك *boghtchadjik.* — Paquet de linge, چماشير بوغچه‌سی *tchamāchïr boghtchaci.* — de hardes, رزمهٔ اثواب *rezmèï esvāb.* — de papiers, كاغد بوغچه‌سی *kiāghyd boghtchaci.* — de lettres, تحريرات بوغچه‌سی *tahrïrāt boghtchaci.* — Faire un paquet, بر بوغچه دوزمك *bir boghtcha duzmek.* — Paquet, au fig., se dit d'une personne lourde et gênante, يوك *ïuk.* — C'est un vrai paquet, بر يوكدر *bir ïuktur.* — Tromperie, malice, اويون *oïoun*, رنك *renk*, حيله *hïlè.*

Par, prép. qui exprime la cause, se place en turc à la fin des mots, et se rend par دن *den*, ايله *ilè.* — Par force, زور ايله *zor ilè.* — Par terre et par mer, قره‌دن ودكزدن *qaradan vè deñyzden.* — Par crainte, قورقودن *qorqoudan.* — Par plaisanterie, لطيفه يوزندن *lathïfè ïuzunden.* — Par le moyen, par le canal d'un tel, فلانك واسطه‌سيله ـ معرفتيله *felānuñ vāçythacilè, ma'rifetilè.* — Cette lettre est venue par la poste, بو مكتوب پوسته ايله كلمشدر *bou mektoub posta ilè guelmichtur.* — Par-ci, par-là, اوته‌يه بروبه *eutèïè beruïè.* — Par, servant à marquer l'ordre, la division, اولهرق *olaraq.* — Par tas, كومه اولهرق *gumè olaraq.* — Par parties, قطعةً قطعةً *qyth'aten qyth'aten.* — Par tous pays, هر مملكتك *her memlekettè.* — Par an, يیلده *ïildè.* — Par le beau temps, هوا كوزل ايكن *havā guzel iken.* — De par, طرفندن *tharafinden*, عن جانب *'an djānib.* — De par le roi,

امر پادشاهی ایله *emri pādichāï ilè.* — Parce que, à cause que, انـدن انك ایچونکه *anden uturu, anuñ itchounki.* — Par-dessus, اوستندن *ustunden,* اوستنك *ustundè,* فوقنك *fevqyndè.* — Par-dessous, التندن *altinden.* — Par-dessus, en plus, de plus, ارتق ـ زیاده. اوله رق *artyq, ziādè olaraq,* فضله اوله رق *fazlè oldraq,* زیادةً *ziādeten.* — Par devant, en présence de..., اوکنده *euñundè,* حضورنده *houzourindè.* — Par là, par cet endroit, اول طرفدن *ol tharaftan.* — Par ce moyen, بو وجهله بو طریق ایله *bou vedjhilè, bou thariq ilè.*

Para, s. m., quarantième partie de la piastre turque, petite pièce de monnaie, پاره *pāra,* t.

Parabole, s. f., similitude, allégorie, تمثیل *temsîl,* pl. a. تمثیلات *temsîlāt;* تشبیه *techbîh,* pl. a. تشبیهات *techbîhāt.* — En t. de géom., ligne courbe qui résulte de la section d'un cône sur un plan parallèle, خط مقوس مستطیل *khaththy mouqavveci moustethîl,* قطع مکافی *qath'y mekiāfi.*

Parabolique, adj. com., خط مقوس ایله یاپلور *khaththy mouqavves ilè iāpilur,* a.-t.

Paraboliquement, adv., par parabole, تمثیل ایله *temsîl ilè,* a.-t.; تمثیلاً *temsîlen,* a.

Paraboloïde, s. f., مجسم مکافی *mudjessimi mekiāfi,* a.

Paracentèse, s. f., t. de chir., بطن اسفلی دلمه *bathni esfeli delmè,* a.-t.

Parachèvement, s. m., اتمام *itmām,* تتمیم *tetmîm,* a.

Parachever, v. a., بتورمك *bitturmek,* t.; اتمام ا *itmām it,* تتمیم ا *tetmîm it,* a.-t. — Parachevé, e, بتمش *bitmich,* اتمام اولنمش *itmam olounmich.*

Parachronisme, s. masc., وقتی یقلشدرمه *vaqti ïaqlachturma,* t.; تقریب الوقت ـ التاریخ *taqrîb ul-vaqt, ut-tārîkh,* a.

Paraclet, s. m., روح القدس المعزی *rouh el-qoudous el-mou'azzi,* a.

Parade, s. f., montre, étalage de quelque chose, کوسترش *gueusterich,* t.; نمایش *numāïch,* p.; عرض *'arz,* a. — Faire parade, کوسترش ا *gueusterich it.* — Mettre une chose en parade, بر شیئی موقع عرضه وضع ا *bir cheïi mevqa'y 'arzè vaz' it.* — Ce qui est moins pour l'usage que pour l'ornement, زینت *zînet,* عنوان *'unvān.* — Un lit de parade, فراش زینت *firāchi zînet.* — Une chambre de —, زینت اوطه سی *zînet odhaci.* — Un carrosse de —, آلای هنطوی *âlāï hinthovi.* — Ostentation, vanité, کوسترش *gueusterich,* نمایش بیهوده *numāïchi bihoudè.* — Faire parade de son esprit, de son savoir, عقل وهنری ایله تفاخر ا *'aql u huneri ilè tefākhur it.* — Vain semblant, اصلی یوقدن کوسترش ریاء *asli ïoqtan gueusterich, rïā.* — Rassemblement de troupes, عسکرك آلای کوسترمه سی *'askeruñ ālāï gueustermèci.*

PARADIGME, s. m., t. de gram., مثـــل *mecel*, pl. a. امثال *emsāl*, ميزان *mīzān*, a.

PARADIS, s. m., جنّت *djennet*, pl. a. جنان *djenān*; فردوس *firdevs*, pl. a. فرادیس *ferādīs*.—Le paradis terrestre, جنـــت عـــدن *djenneti 'aden*, باغ ارم *bāghy irem*.

PARADOXAL, E, adj., بدعی *bed'y*, غریبی *gharībii*, a.

PARADOXE, s. m., عقلـدن طشره *'aqlden thachra*, t.; ماوراء العقـل *māverā ul-'aql*, غریب *gharīb*, a. — Avancer un paradoxe, مـــاوراء عقل بر غریبه درمیان ا *māverāï 'aql bir gharībè dermiān it*.

PARAFE, ou PARAPHE, s. m., صحّ *sahh*, a.—Signer avec son paraphe, اسمنی صحّ کشیده‌سیلـــه وضع ا *ismini sahh kechīdècilè vaz' it*.

PARAFER, ou PARAPHER, v. a., صحّلمق *sahhlamaq*, صحّ ا *sahh it*, صحّ قومق - چکمک *sahh qomaq, tchekmek*, وضع صحّ ا *vaz'y sahh it*, a.-t.—Parafé, e, صحّلو *sahhlu*, صحّ چکلمش *sahh tchekilmich*.

PARAGE, s. m., extraction, qualité, رتبه *rutbè*, نسب *neceb*, a. — Haut parage, درجهٔ اعلی *deredjèï a'la*. — Dame de haut parage, کبـــار قاریسی *kibār qārīci*. — En t. de mar., étendue de mer, دکز اچیقلغی *dèñyz atchīqlyghy*, t.; ناحیة البحر *nāhïet ul-bahr*, pl. a. نواحی البحر *nevāhi ul-bahr*, simpl. ناحیه *nāhïè*, pl. نواحی *nevāhi*.—Espace de mer parcouru par les vaisseaux, سفینه‌نك کشت و کذار ایلدیکی صولر *sefinènuñ guecht u guzār eïledīgui soular*.

PARAGOGE, s. f., زیادة فی اواخر اللفظ *zïādet fi evākhyr ul-lafz*, a.

PARAGOGIQUE, adj. com., مزیـد فی اخره *mezīd fi akhyrihi*, a.

PARAGRAPHE, s. m., petite section d'un écrit, d'un livre, etc.; بنـــد *bend*, p.-t.; فصل *fasl*, a.—Marque qui indique la section, علامت فصل *'alāmeti fasl*.—Mettre un paragraphe, بـــر علامت فصل وضع ا *bir 'alāmeti fasl vaz' it*.

PARAGUANTE, s. fém., ارمغـــان *irmaghān*, t.; هدیّه *hedïïè*, a.

PARAÎTRE, v. n., se faire voir, être exposé à la vue, کورنمک *gueurunmek*, چیقمـــق *tchīqmaq*, بـــاش کوسترمـــک *bāch gueustermek*, ظهـور ا کوزکمک *gueuzukmek*, t.; *zouhour it*, ظهوره کلمک *zouhourè guelmek*, ظاهر اول *zāhir ol*, a.-t. — Paraître en public, خلقه کورنمک *khalqa gueurunmek*. — Ne paraître nulle part, هیچ بر یرده کورنمامک *hītch bir ïerdè gueurunmemek*. — Avoir l'air, l'apparence. Voy. SEMBLER.—Cela me paraît ainsi, بوشی بکا بویلـــه کوریونور *bou chèï bañā beuïlè gueuruneur*.—Paraître, briller, se faire remarquer, کوسترش ا *gueusterich it*, کوزه اورمق *gueuzè ourmaq*, پارلدامق *pārladāmaq*.

PARALIPOMÈNES, s. m. pl., کتاب الاخبار الایّـــام *kitāb ul-akhbār ul-eïïām*, a.

PARALLAXE, s. f., arc céleste com-

pris entre le lieu apparent et le lieu véritable d'un astre, قوس بين موضع كوكب الظاهر و موضعه الحقيقي *qavs beïn mevza'y kevkeb uz-zāhir vu mevza'ho ul-haqīqy*, a.

Parallèle, s. m., comparaison, مقابله *mouqābelè*, تطبيق *tathbīq*, مقايسة *mouqāïecet*, pl. a. مقايسات *mouqāïeçāt*. — Mettre deux personnes, deux choses en parallèle, ايكى كشى يى ياخود ايكى شيى ى بالمقايسه تطبيق ا *iki kichïi ïākhod iki cheïï bil-mouqāïecè tathbīq it*.

Parallèle, adj. com., اراسى بر *arāci bir*, t.; موازى *muvāzi*, متوازى *mutevāzi*, a. — Deux lignes parallèles, بر برى ايله متوازى اولان ايكى خطوط *bir biri ilè mutevāzi olān iki khouthouth*. — Une ligne parallèle, خط متوازى *khaththy mutevāzi*. — Ce mur-ci est parallèle à celui-là, بو ديوار فلان ديوار ايله متوازيدر *bou dīvār felān dīvār ilè mutevāzīdur*. — Les cercles parallèles à l'équateur, خط استوا ايله متوازى اولان دائره لر *khaththy istivā ilè mutevāzi olān dāïreler*.

Parallèlement, adv., موازات اوزره *mouvāzāt uzrè*, بر حذاده *bir hyzādè*, a.-t.; متوازيًا *mutevāzïen*, a.

Parallélipipède, s. m., جسد متوازى السطوح *djecedi mutevāzi us-suthouh*, a.

Parallélisme, s. m., état de deux lignes ou plans parallèles, توازى *tevāzi*, موازات *mouvāzāt*. — Parallélisme d'expression, ازدواج الكلام و حسن تجانس اللفظ *izdivādj ul-kelām vè husni tedjānis ul-lafz*, a.

Parallélogramme, s. m., شكل متوازى الاضلاع المتقابله *chekli mutevāzi ul-azlā' ul-muteqābelè*, a.

Paralogisme, s. m., قياس كاذب *qïāci kiāzyb*, راى باطل *rèï bāthyl*, a.

Paralyser, v. a., rendre paralytique, كوترم ا *keuturum it*, سقطلمق *saqathlamaq*, t.; ايراث فلج ا *irāci feldj it*, a.-t. — Au fig., rendre de nul effet, sans force, بطّال قلمق *baththāl qylmaq*, تعطيل ا *ta'thīl it*. — Paralysé, e, مفلوج *mefloudj*, معطّل *mou'aththal*.

Paralysie, s. f., كوترملك *keuturumlik*, *gueuturumlik*, زمنلك *zeminlik*, t.; فلج *feldj*, a.

Paralytique, s. et adj., كوترم *keuturum*, t.; مفلوج *mefloudj*, زمن *zemin*, a.

Parant, e, adj., qui orne, qui pare, بزه‌يجى *bezèdïdji*, t.; مزيّن *muzeïïn*, a. — Une étoffe parante, موجب زيب و زينت قماش *moudjibi zīb u zīnet qoumāch*.

Paranymphe, s. m., discours solennel à la fin d'une licence, خطبهٔ توزيع *khothbaï tevzī'*. — Celui qui, chez les anciens, conduisait la mariée chez son époux, كلينى كوتورن *guelïni gueuturen*, t.; عروس بر *'arous ber*, a.-p.

Parapegmes, s. m. pl., زيجه لوحهٔ تختهسى الزيج *zaïdjè takhtaci levhat uz-zīdj*, a.

Parapet, s. m., balustrade, garde-fou qui empêche de tomber, قورقولق *qorqoulyq*. — Élévation de terre ou de pierre au-dessus d'un rempart,

قلعهٔ دیوارینک طپراق پرده‌سی *qal'aï dívārínuñ thoprāq perdèci*, t.; سترهٔ سور *setrèï sour*, a.

Paraphimosis, s. m., انتفاخ القلفة *intifākh ul-qalfet*, a.

Paraphrase, s. fém., explication plus étendue que le texte, شرح *charh*, تعبیر *ta'bír*, a.; معنایی اچمه *ma'nāïi atchma*. — Fam., interprétation maligne, کوتیلك ایله شرح *keutulik ilè cherh*, t.-a.; معنای ردئ ایله تأویل *ma'nāï redïi ilè téévíl*.

Paraphraser, v. a., développer un texte, شرح - تفسیرا *cherh*, *tefsír it*, معنایی آچمق *ma'nāïi átchmaq*, a.-t. — Fam., amplifier, augmenter par le récit, سوزی قبارتمق *seuzi qabārtmaq*, تطویل کلام ا *tathvíli kelām it*.

Paraphraseur, se, s., کوتیلك ایله شرح ویرمکه مایل *keutulik ilè cherh vírmèguiè māïl*, t.; مؤوّل کلام *muevvili kelām*, a.

Paraphraste, s. m., شرح ایدن *cherh iden*, a.-t.; شارح *chārih*, a.

Parapluie, s. m., یغمور شمسیّه‌سی *ïaghmour chemsïièci*, t.-a.; شمسیّه *chemsïiè*, a.

Parasange, s. f., فرسخ *fersakh*, pl. a. فراسخ *ferācykh*, فرسنك *fersenk*, p. Voy. le Diction. turc-français, au mot فرسخ.

Parasélène, s. f., آیك عکسی *áïuñ 'aksi*, t.; عکس القمر *'aks ul-qamer*, a.

Parasite, s. m., écornifleur, دال قاوق *dāl qāvouq*, t.; طفیل *thoufeïl*, a. — Au fig. et adj., plantes parasites, qui végètent sur une autre, نباتات مستعارة الربا *nebātāti muste'āret ur-ribā*. — Expressions parasites, چوق کرّه سویلنور سوز *tchoq kerrè seuïlenur seuz*, t.; کلمات مکرّره - مقوّله *kelimāti mukerrerè*, *mouqavvelè*, عبارات مقوّله *'ybārāti mouqavvelè*, a.

Parasitique, s. f., دال قاوقلق *dāl qāvouqlyq*, t.; فنّ طفیلیّة *fenni thoufílïiet*, a.

Parasol, s. m., شمسیّه *chemsïiè*, مظلّه *mezellè*, pl. a. مظال *mezāl*.

Paravent, s. m., روزکاردن صاقلیان پرده *rouzguiārden sāqlaïān perdè*, صوندرمه *sondurma*, تنف *tenef*, t.

Parc, s. m., enclos entouré de murs, etc., planté d'arbres, چوره‌سی دیوار ایله قپانمش قورو - صیدکاه *tchevrèci dívār ilè qapānmich qourou, saïdguiāh*, t.; حظیره *hazírè*. — Parc à moutons, اغل *aghyl*, اغیل *aghíl*. — Lieu où l'on place l'artillerie, les munitions, ساحهٔ طوب وجبه خانه *sāhaï thop vè djebè khānè*, ساحهٔ طوب ومهمّات *sāhaï thop vè muhimmāt*. — Pâturage entouré de fossés où l'on met les bœufs pour les engraisser, چوره‌سی قپانمش چایرلق *tchevrèci qapānmich tchāïrlyq*. — Lieu où on laisse grossir et verdir les huîtres, استردیا حوضی *istridïā havouzi*.

Parcage, s. m., قیونلر چایرلقده اکلندیکی وقت - مدّتی *qoïounler tchāïrlyqtè eïglendígui vaqyt, muddeti*, t.-a.

PARCELLE, s. f., پارچه‌جك *pārtchèdjik*, t.; جزء *djuz*, جزئی *djuz'i*, ذرّه *zerrè*, pl. a. ذرّات *zerrāt*.

PARCE QUE, conj., زیرا *zīrā*, زیراکه *zīrāki*, چونکه *tchunki*, t.

PARCHEMIN, s. m., ترشه *tirchè*, کودری *guderi*, t.; رقّ *raqq*, قظیم *qazīm*, a.

PARCHEMINERIE, s. f., lieu où l'on prépare le parchemin, ترشه کارخانه‌سی *tirchè kiārkhānèci*. — L'art de le préparer, ترشه‌جیلك *tirchèdjīlik*, t.

PARCHEMINIER, s. m., ترشه‌جی *tirchèdji*, t.

PARCIMONIE, s. f., امساك *imsāk*, بخل *bakhl*, a.; خسیسلك *khacīslik*, جریلك *djemrīlik*, t.

PARCOURIR, v. a., visiter rapidement, aller d'un bout à l'autre, گزمك *guezmek*, دولاشمق *dolāchmaq*, t.; سیرا سیر *seïr it*, a.-t.; گشت و گذارا *guecht u guzār it*, p.-t.; سیاحت ا *sīāhat it*, دورا *devr it*. — Parcourir des yeux, passer légèrement la vue sur quelque chose, گوزدن گچورمك *gueuzden guetchurmek*.

PARDON, s. m., rémission d'une faute, d'une offense, عفو *'afv*, *'afiv*, مغفرة *maghfiret*, صفح *safh*, - یارلیغ *ïārlygh*, صوچ بغشلمه *soutch baghychlama*, t. — Demander pardon d'une faute, عفو و مغفرة طلب ا *'afv u maghfiret thaleb it*, استغفارا *istyghfār it*. — Demander pardon, quartier, grâce, امان دیلمك *amān dīlemek*. — Je vous demande pardon, excusez, معذور بیورك *ma'zour bouïouroun*.

PARDONNABLE, adj. com., عفو اولنه بیلور *'afv olouna bīlur*, عفوی ممکن *'afvi mumkin*, a.-t.; سزاوار عفو *syzāvāri 'afv*, p.-a. — Une faute pardonnable, سزاوار عفو اولان جرم و قباحت *syzāvāri 'afv olān djurm u qabāhat*.

PARDONNER, v. a., accorder le pardon, بغشلامق - باغشلمق *baghychlamaq*, صوچ باغشلمق *soutch bāghychlamaq*, t.; عفوا *'afv it*, a.-t. — Excuser, معذور طوتمق *ma'zour thoutmaq*. — Épargner, faire grâce, امان ویرمك *amān vīrmek*. — Pardonné, e, عفو اولنمش *'afv olounmich*, معفوّ *mou'afvv*, معذور *ma'zour*.

PARÉAGE ou PARIAGE, s. masc., اورتاقلشمه *ortāqlachma*, t.; شیوع *chouïou'*, a.

PARÉGORIQUE, adjectif commun, صیزی یی یومشادیجی - بصدیجی *sīzīi ïoumouchādīdji*, *basturīdji*, t.; مسکن الوجع *mucekkin ul-vedja'*, a.

PAREIL, LE, adj., égal, semblable, مثللو *micillu*, a.-t.; اش *ech*, t.; مثل *micil*, pl. امثال *emsāl*, مماثل *memācil*, عدیل *'adīl*, معادیل *mou'ādīl*, a. — On n'a rien vu de pareil, بونك مثلی کورلمامشدر *bounuñ mislī gueurulmemichtur*. — s., le pareil, l'égal, نظیر *nazīr*. — Qui n'a pas son pareil, نظیری یوق *nazīri ïoq*. — Toutes choses pareilles, حاللری بر اولنجه *hālleri bir oloundjè*. — Les pareils, les gens du même état, de la même condition, امثال *emsāl*, اقران *aqrān*. — Rendre

la pareille, مقابله بالمثل *mouqābelè bil-misl it.*

Pareillement, adv., دخی *dakhy*, t.; کذلک *kezalik*, a. — Et moi pareillement, بندخی *bendakhy*, بنك *bendè*.

Parélie, s. m. Voy. Parhélie.

Parelle, s. f., plante purgative. Voy. Patience.

Parement, s. m., ornement, بزك *bezèk*, t.; زینت *zînet*, تزیین *tezeïiun*, حلیه *hulïè*, a. — Bande d'étoffe qui borde la manche, یکّ اوجی ـ اتکی *ïeñ oudjou, etegui.*

Parenchyme, s. masc., substance propre de chaque viscère, جوهر المعی *djevher ul-ma'y*, a.

Parénèse, s. f., اوکوتمه متعلق سوز *euïutè mute'allyq seuz*, t.; موعظة النصح *muva'azet un-noush*, a.

Parénétique, adj. com., اوکوتمه متعلق *euïutè mute'allyq*, t.-a.; وعظی *va'zïi*, a.

Parent, e, s., qui est de même famille, de même sang, خصم *khysm, khycim*, t.; قریب *qarïb*, pl. a. اقربا *aqrabā*. — Parent paternel, بابادن خصم *bābādan khycim*. — maternel, انادن خصم *anāden khycim*. — Parents éloignés, اوزاقدن اقربا *ouzāqtan aqrabā*. — proches, یقین اقربا *ïaqïn aqrabā*. — Parents, au pl., ceux de qui on descend, آتالر اجداد *ātālar, ābā, edjdād*. — Le père et la mère, انا بابا *anā bābā*, والدین ابوین *vālideïn, abouïn*.

Parenté, s. f., consanguinité, خصملق اقربالق *khycimlyq, aqrabālyq*, t.; قرابت *qarābet*, a. — Tous les parents d'une même personne, خصملر اقربا *khycimler, aqrabā*.

Parenthèse, s. f., جملهٔ اعتراضیه *djumlèï i'tirāzïiè*, a.

Parer, v. a., orner, embellir, دونانمق *donātmaq*, بزه‌مك *bezèmek*, t.; زینتلمك *zînetlemek*, تزیین ا *tezïin it.* — Parer des peaux, les passer, سپلمك *seplemek*, دبغ ـ دباغت ا *debgh, dibāghat it*, دری یی سپلمك *derïi seplemek*. — le pied d'un cheval, lui ôter la corne pour le ferrer, آتك طرناغنی یونمق *ātuñ thyrnāghyni ïonmaq*. — Se parer, v. pron., s'ajuster, faire sa toilette, کندوسنه دوزکن ویرمك *guenducinè duzgun vïrmek*, بزه‌نمك *bezènmek*, t.; تجمل ـ تحلی ا *tedjemmul, tehalli it*, a.-t. — S'orner, دونانمق *donānmaq*, زینتلنمك *zînetlenmek*, تزیّن ا *tezeïiun it.* — Paré, e, orné, دونانمش *donānmich*, بزه‌نمش *bezènmich*, مزیّن *muzeïien*.

Parer, v. a., éviter, détourner un coup, un malheur, صاوشدرمق *sāvouchturmaq*, t.; دفع ا *def' it.* — Parer le coup, ضربه‌یی دفع ا *zarbèï def' it.* — le malheur, دفع بلا ا *def'y belā it.* — Défendre contre les attaques, les incommodités, قورتمق *qouroutmaq*, صاقندرمق *sāqyndurmaq*, محافظه ا *mouhāfyza it*, حفظ ا *hyfz it.* — Se parer, se garantir, صاقنمق *sāqynmaq*, قورنمق *qourounmaq*, تحفظ ا *tehaffuz it.* — Paré, e, préservé, قورنمش *qou-*

roumich, محفوظ *mahfouz*, مندفع *mundef'y*.

Parère, s. m., بازركانلرك فتواسی *bāzerguānleruñ fetvāçi*, فتوای اهل تجارت *fetvāï ehli tidjāret*, a.

Paresse, s. f., fainéantise, تنبللك *tembellik*, t.; كسل *kesl*, تكاسل *tekiāçul*, a. — Sorte de faiblesse qui porte à se dispenser de ce qui demande un peu d'action, اوشنكلك *uchengulik*, كوشكلك *guevcheklik*, اهمال *ihmāl*.

Paresser, v. n., تنبللك ا *tembellik it*, t.; تكاسل ا *tekiāçul it*. a.-t.; اوشنمك *uchenmek*.

Paresseux, se, adj. et s., تنبل *tembel*, t.; كسلان *keslān*, كسل *kecil*, a. — En parlant de l'estomac, du ventre, qui font lentement leurs fonctions, كچ عمل ايدر *guetch 'amel ider*, t.; بطئ العمل *bathy ul-'amel*, a.

Parfaire, v. a., بتورمك *biturmek*, تمامله‌مق *temāmlamaq*, t.; اتمام - تتميم ا *itmām, tetmīm it*, a.-t.

Parfait, e, adj., تمام *tamām*, a.; قصورسز *qouçoursyz*, a.-t.; تامّ *tāmm*, كامل *kiāmil*, مكمّل *mukemmel*, a. — Beauté parfaite, حسن تامّ *husni tāmm*. — Joie —, مسرّت كامله *mecerreti kiāmilè*.

Parfaitement, adv., كمال ايله *kemāl ilè*, كمال مرتبه *kemāli mertebè*, قصورسز اولدرق *qouçoursyz olaraq*, a.-t.; بالكمال *bil-kemāl*, بلا قصور على وجه الاكمل *bilā qouçour, 'ala vedjh ul-ekmel*, a.

Parfiler, v. a., تل تل اوزمك *tel tel euzmek*, t.

Parfois, adv. fam., بعض كره *ba'zy kerrè*, a.-t.; بعضًا *ba'zen*, احيانًا *ehiānen*, a.

Parfournir, v. a., تمامیله ویرمك *temām ilè vīrmek*, كاملًا تسليم ا *kiāmilen teslīm it*, a.-t.

Parfum, s. m., senteur agréable, كوزل قوخو *guzel qokhou*, t.; رايحهٔ طيّبه *rāïhaï thaïibè*, a. — Les parfums entêtent, خوش قوخولر باشه اورر *khoch qokhoular bācha ourour*. — Chose dont il s'exhale une senteur agréable, خوش قوخولو شی *khoch qokhoulu cheï*, t.; عطر *'athr*, pl. a. عطريات *'athrïāt*; بخور *boukhour*.

Parfumer, v. a., répandre une bonne odeur, كوزل قوقو براقمق *guzel qoqou brāqmaq*, خوش قوخو ياپدرمق *khoch qokhou iāïdurmaq*, t.; تعطير ا *ta'thīr it*, a.-t. — Chasser le mauvais air en brûlant des choses d'une odeur forte; دوتسيلمك *tutsulemek*, دوتسی ويرمك *tutsu vīrmek*, تبخير ا *tebkhīr it*. — Se parfumer, بخورلنمق *boukhourlanmaq*, تبخر - تعطر ا *tebakhkhour, te'aththur it*. — Parfumé, e, بخورلنمش معطّر *boukhourlanmick, mou'aththar*.

Parfumeur, se, s., مسكجی *miskdji*, بخورجی *boukhourdji*, t.; عطّار *'aththār*, a.

Parfumoir, s. masc., دوتسی ويره‌جك آلت *tutsu vīrèdjek âlet*, t.

Pari, s. masc., gageure, بحث

bahs, t.; مراهنة *murāhenet*, a. — Tenir un pari, بحثی قبول ا *bahsi qaboul it.* — La somme exposée en pari, اوکدل *euñdul.*

Parier, v. a., بحث ا ـ قومق *bahs it, qomaq*, اوکدل قومق *euñdul qomaq*, t. — Je parie que..., بحث ایدەرمکە *bahs idèrum ki.* — Parier deux contre un, بره ایکی بحث ا *birè iki bahs it.*

Pariétaire, s. fém., یاپیشغان *iāpichghān*, یاپیشقان اوتی *iāpichqān oti*, t.; حشیشة الزجاج *hachîchet uz-zydjādj*, a.

Pariétal, e, adj., pl. m. Pariétaux. — Os —, قفا کمیکی *qafā guemīgui*, t.; جمجمه *djemdjemè*, a.

Parieur, se, s., بحث ایدن ـ *bahs iden, thoutān.*

Paris, ville capit. de la France, پارس *pāris*, پارز *pāriz*, پارس شهری *pāris chehri.*

Parisien, ne, s. et adj., پارسلو *pārislu*, t.

Parité, s. f., égalité entre deux choses, برلک *birlik*, برابرلک *berāberlik*, t.; مساوات *muçāvāt*, تساوی *teçāvi*, a. — Comparaison, similitude, بکزتمه *beñzetmè*, مماثلة *mumācelet*, مشابهة *muchābehat*, تمثیل *temsîl.*

Parjure, s. m., faux serment, یلان یمین *ïalān ïemîn*, خلاف یره اند *khylāf ïerè ánd*, t.; قسم کاذب *qasmi kiāzyb.* — Serment violé, بوزلمش یمین *bozoulmich ïemîn.* — Commettre un parjure, یمینی بوزمق *ïemîni bozmaq*, یلان یمین ا *ïalān ïemîn it.* — adj., qui fait un faux serment, یلان یمین ایدن *ïalān ïemîn iden.* — Qui viole son serment, آند بوزوجی *ánd bozoudjou*, یمینی بوزان *ïemîni bozān.*

Parjurer (Se), v. pron., violer son serment, یمینی بوزمق *ïemîni bozmaq*, t.; نقض عهد ا *naqs 'ahd it*, a.-t. — Faire un faux serment, یلان یمین ا *ïalān ïemîn it*, خلاف یره اند ایچمک *khylāf ïerè ánd itchmek.*

Parlage, s. masc., کوزەلک *guevezèlik*, t. Voy. Verbiage.

Parlant, e, adject., qui parle, سویلیجی *seuïleïdji*, t.; ناطق *nāthyq*, متکلم *mutekellim*, a. — Peu parlant, آز سویلر *āz seuïler*, قلیل الکلام *qalîl ul-kelām.* — Au fig., ressemblant, سویلر کبی *seuïler guibi.* — Ce portrait est parlant, حی ناطق کبی بر تصویردر *haïi nāthyq guibi bir tasvîrdur.*

Parlement, s. m., assemblée des pairs du royaume et des membres de la chambre des députés convoqués par le roi, اصل زادەکان وکلای ملت مجلسی *acyl zādèguiān vè vukelāï millet medjlici*, a.-t. — Anciennement, cour souveraine établie pour rendre la justice, زمان سلفده اولان محکمهٔ عالیه *zemāni selefîè olān mehkemeï 'āliïè.* — La chambre haute et la chambre basse du parlement d'Angleterre, انکلتره ده پارلامنتو تعبیر اولنور دیوان ملتک خانهٔ اعلاسی و خانهٔ اسفلی *inguilterada*

pārlāmento ta'bîr olounour dîvāni millîyuñ khānèï a'lāci vè khānèï esfeli.

Parlementaire, s. masc., خبر كستوريجى *khaber gueturîdji*, t.; موصل الخبر *mevsyl ul-khaber*, a.-t.; متكلم ما بين المبارزين *mutekellimi mā beïn ul-mubāryzeïn*, a. — Vaisseau parlementaire, خبر كميسى *khaber guemîci*.

Parlementer, v. n., faire écouter des propositions pour rendre une place, ويره شروطنى سويلشمك *vîrè chouroutkyni seuïlechmek*, مذاكره شروط استيمان ا *muzākerèï chouroutky istîmām it.* — Au fig., entrer en voie d'accommodement, اوزلاشمق قيدينه دوشمك *ouzlāchmaq qaïdînè duchmek*, t.; مصالحه مذاكره‌سنه شروع ا *mouçālaha muzākerècinè chouroû it.*

Parler, v. a., articuler des mots, سوز سويلمك *seuïlemek*, سوز سويلمك *seuz seuïlemek*, ا لاقردى *lāqyrdi it*, t.; كلام ا *kelām it*, ا تكلم *tekellum it*, a.-t. — Commencer à parler, نطقه كلمك سويلمكه *nouthqa guelmek*, سويلمكه باشلمق *seuïlemeguïè bāchlamaq*. — Parler à quelqu'un, بر كمسنه‌يه سويلمك *bir kimesnèïè seuïlemek*. — Parler à voix basse, فسلدمق صوت خفى ايله تكلم ا *ficildamaq*, *savti khafi ilè tekellum it*. — Parler haut, صوت بلند ايله سويلمك ـ تكلم ا *savti bulend ilè seuïlemek*, *tekellum it*. — Discourir, سويلشمك *seuïlechmek*, تكلم ا *tekellum it*, صحبت ا *sohbet it*, سوق كلام ا *sevqy kelām it*. — Parler familièrement ensemble, بى تكلفانه سويلشمك *bi tekellufānè seuïlechmek*. — en public, عامّه‌يه خطاب ايله بسط كلام ا *'āmmèïè khythāb ilè basthy kelām it*. — devant une grande assemblée, بر جمعيت كبرا حضورنده تقرير كلام ا *bir djem'ïieti koubrā houzourindè taqrîri kelām it*. — sur-le-champ, بالبداهه سوق كلام ا *bil-bedāha sevqy kelām it*. — sur des matières difficiles, امور مشكله‌دن بحث ا *oumouri machkilèden bahs it*. — avec éloquence, فصاحت ايله تكلم ا *feçāhat ilè tekellum it*. — Parler avec quelqu'un, بر كمسنه ايله سويلشمك *bir kimesnè ilè seuïlechmek*, مكالمه ـ محاوره ا *mukiālemè*, *muhāverè it*. — En t. de palais, parler pour quelqu'un, plaider pour lui, برينك طرفندن وكالةً دعوا ا *birînuñ tharafindan vekiāleten da'vā it*. — contre quelqu'un, بر كمسنه‌نك عليهنه سويلمك *bir kimesnènuñ 'aleïhinè seuïlemek*. — Parler haut, sans ménagement, بى پروا سويلمك *bi pervā seuïlemek*. — Parler bien d'une personne, بر كمسنه‌يى خير ايله ذكر ا *bir kimesnèï khaïr ilè zykr it*. — En parler en mal, كم بر كمسنه‌نك سويلمك *kem seuïlemek*, حقنه غيبت ا *bir kimesnènuñ haqqyna ghîbet it*. — Parler confusément, مشوش سويلمك *muchevvech seuïlemek*, مشوش كلمات ا *muchevvech kelimāt it*. — en l'air, يبانه سويلمك *ïabānè seuïlemek*. — métaphorique-

ment, كنايه ايله سويلمك *kinâïè ilè seuïlemek.* — Parler inutilement, pour ne rien dire, بيهوده سوزلر سويلمك *bîhoudè seuzler seuïlemek.* — Parler du nez, بورندن سويلمك *bouroundan seuïlemek.* — à propos, وقتنده سويلمك *vaqtindè seuïlemek.* — Parler de la pluie et du beau temps, c'est-à-dire de choses indifférentes, افاقى صحبت ايـ سويلمك *afâqy sohbet it, seuïlemek.* — Faire parler quelqu'un, سويلتمك *seuïletmek.* — Lui tirer les vers du nez, اغزدن ساقز آولامق *aghyzden sâqyz âvlâmaq.* — Parler une langue, la savoir, بر دل بيلمك *bir dil bîlmek.* — Parler le français, ou en français, فرانسزجه سويلمك *frânsyzdjè seuïlemek.* — Parler français, parler clairement, اشكاره سويلمك *achikârè seuïlemek.* — Parler, manifester ses sentiments, sa pensée, افادهٔ مرام ا *ifâdèï merâm it.* — Parler par interprète, ترجمان معرفتيله افادهٔ مرام ا *terdjumân ma'rifet ilè ifâdèï merâm it.* — Parler, manifester sa pensée, تحريرًا ذكر ا يازمق *tahrîren zykr it, îâzmaq.* — Se parler, parler ensemble, سويلشمك *seuïlechmek.* — Se parler à soi-même, كندو كندويه سويلمك *guendu guenduïè seuïlemek.* — Être parlé, سويلنمك *seuïlenmek.* — La langue française se parle par toute l'Europe, فرانسز لسانى جميع اوروپاده سويلنور *frânsyz liçâni djemî' evropâda seuïlenur.* — Parlé, e, سويلنمش *seuïlenmich,* منطوق *manthouq.*

PARLER, s. m., langage, la parole, سويليش *seuïleïch,* سوز *seuz,* t.; كلام *kelâm,* نطق *nouthq,* لسان *liçân,* a. — Il a un parler doux et gracieux, سويليشى طتلو و نازكدر *seuïleïchi thatlu vè nâzyktur.*

PARLERIE, s. f., كوزه‌لك *guevzèlik,* فارفره‌لق *fârfaralyq,* t.

PARLEUR, SE, s., qui parle beaucoup, چوق سويلر *tchoq seuïler,* لافزن چوق سوزلو *tchoq seuzlu,* t.; *lâfzen,* vulg. *lafazan,* p.; مكثار *miksâr,* a. — Grand parleur, مكثار عظيم *miksâri 'azîm.* — Qui s'énonce d'une manière agréable, ميركلام سليس اللسان *mîri kelâm, selîs ul-liçân.*

PARLOIR, s. m., سلاملك *selâmlik,* ديوان خانه *dîvân khânè,* t.

PARMI, prépos., اره ـ ارا *arâ,* t.; بين *beïn,* a.; ميان *miân,* p. — Parmi les livres, كتابلر اراسنده *kitâbler arâcindè.* — Parmi eux, بينلرنك *beïnlerindè.*

PARNASSE, s. m., au fig., la poésie, شعر *chy'r,* a. — La réunion des poëtes, شعراء *chou'arâ.* — Le Parnasse français, فرانسويه شعراى *chou'arâï frânseviïè.* — Monter sur le Parnasse, s'adonner à la poésie, فن شعره هوسكار او *fenni chy'rè haveskiâr ol.*

PARODIE, s. f., plaisanterie poétique, شعر مصروف الى الهزل *chy'ri masrouf ilal-hezl,* a. — d'une pièce de théâtre, etc., شعر متغير المعنا بتحريف العباره *chy'ri muteghaïir ul-ma'nâ betahrîf ul-'ybârè,* a.

PARODIER, v. a., faire une paro-

di... صرف الشعر الى الهزل *sarf ech-chy'r ilal-hezl it.*—Tourner en plaisanterie, هزلًا سويلمك *hezlen seuïlemek*, a.-t.

Paroi, s. f., anciennement muraille, cloison, بولمه ديوار *beulmè dïvār.*—Aujourd'hui surface latérale d'un vase, etc., ارا طرفی *arā tharafi*, يان جانبی - طرفی *ïān djānibi, tharafi.* — Paroi intérieure, ايچ يانی - طرفی *itch ïāni, tharafi.* —En t. d'anat., les clôtures ou membranes qui forment les parties creuses du corps, au pl., اغشيهٔ تجاويف *aghchïëï tedjāvïf*, a. — Les parois de l'estomac, اغشيهٔ تجاويف معده *aghchïëï tedjāvïfi mi'dè.*

Paroir, s. m., نعلبند قزاغيسی *na'lbend qazāghïci*, قزاغی *qazāghy*, t.

Paroisse, s. f., محلّه *mahallè*, pl. a. محلّات *mahallāt.*— Grande paroisse, محلّهٔ كبيره *mahallëï kebïrè*, جسيم بر محلّه *djecïm bir mahallè.* — Petite —, محلّهٔ صغيره *mahallëï saghïrè.* — Le curé de la paroisse, محلّه پاپاسی *mahallè pāpāci.* — L'imam de la paroisse, du quartier, محلّه امامی *mahallè imāmi.*

Paroissial, e, adj., محلّه يه مخصوص - متعلّق *mahallëïè makhsous, mute'allyq*, a.-t. — Église paroissiale, محلّه كليساسی *mahallè kelïçāci.*

Paroissien, ne, subst., محلّه اهاليسندن بری *mahallè ehālïcinden biri*, اهل محلّه *ehli mahallè*, pl. a. اهالئ محلّه *ehālïi mahallè.*

Parole, s. f., mot articulé, سوز *seuz*, t.; لفظ *lafz*, pl. a. الفاظ *elfāz.*; كلمه *kelimè*, pl. a. كلمات *kelimāt.*—Articuler une parole, لفظ واحد تفوّه ا *lafzy vāhid tefevvuh it.* — Discours, لاقردی *lāqyrdi*, كلام *kelām.* — Faculté de s'énoncer, سويليش *seuïleïch*, نطق *nouthq*, قوّت ناطقه *qouvveti nāthyqa.* — Retrouver la parole, commencer à parler, نطقه كلمك *nouthqa guelmek.* — Le ton ou le son de la voix, سس *ses*, صوت *savt*, pl. a. اصوات *asvāt*, اواز *avāz*, صدا *sedā.* — Reconnaître à la parole, au son de la voix, برکيسنه يی سسندن بيلمك *bir kimesnëï secinden bïlmek.* — Sentence, mot notable, سوز *seuz*, قول *qavl*, pl. a. اقوال *aqvāl.*—Une belle parole, بر قول مستحسن *bir qavli mustahsen.*—Parole, mot pris selon ce qu'il est, bon ou mauvais, سوز *seuz*, كلام *kelām.* — Paroles inciviles, désagréables, قبا سوزلر *qabā seuzler.* — douces, flatteuses, طاتلو سوزلر *thātlu seuzler.* — civiles, prévenantes, كلمات ملاطفت اميز *kelimāti mulāthafet âmïz*:—Paroles en l'air, كلمات بيهوده *kelimāti bïhoudè.*—Avoir le don de la parole, اهل كلامدن او *ehli kelāmden ol*, ارباب فصاحتدن او *erbābi feçāhatten ol.* — De fait et de parole, قولًا وفعلًا *qavlen u fy'len.*—Prendre la parole, سويلمكه - سوزه باشلامق *seuïlemeguiè, seuzè bāchlāmaq.* — Adresser la parole à quelqu'un, خطاب ا *khythāb it.* — Paroles, au

pl., discours piquants, offensants, كوجندريجى سوزلر *gudjendurïdji seuzler*. — Parole, promesse, engagement, سوز *seuz*, وعد *va'd*, وعدهٔ *va'det, va'dè*, pl. a. مواعيد *mevā'ïd*. — Donner sa parole, promettre, سوز ويرمك *seuz vïrmek*, وعد ا *va'd it*. — Tenir sa parole, سوزنك طورمق *seuzindè dhourmaq*, وعدينى طوتمق *va'dïni thoutmaq*. — Se dédire de sa parole, ويرديلان سوزى - وعدينى انكار ا *vïrïlān seuzi, va'dïni inkiār it*. — Manquer de parole, سوزنده طورمامق *seuzindè dhourmāmaq*. — Parole, proposition que l'on fait, عرض اولنان كلام *'arz olounān kelām*, تكليف *teklïf*, pl. a. تكليفات *teklïfāt*. — Parole de paix, صلحه دائر عرض اولنان كلام *soulhè dāïr 'arz olounān kelām*, مصالحه تكليفى *mouçālaha teklïfi*. — Paroles magiques, de magicien, سحر باز سوزى *sihyr bāz seuzi*. — Paroles, air d'une chanson, ازكينك سوزلرى *ezguïnuñ seuzleri*.

Paronomase, s. f., التباس الالفاظ *iltibās ul-elfāz*, تواخى الالفاظ *tevākhy ul-elfāz*, a.

Paronomasie, s. fém., السنهٔ مختلفه‌ده موجود اولان كلماتك مشابهاتى *es-sinèï moukhtelifèdè mevdjoud olān kelimātuñ muchābehāti*, a.-t.

Paros, île de l'archipel grec, باره *bāra*, باره اطه‌سى *bāra adhaci*, t.

Parotide, s. f., glande au-dessous des oreilles, قولاق ديبنده‌كى بز *qoulāq dïbindèki byz*, t.; بنت الاذن *bent el-uzn*, a. — Tumeur qui occupe cette glande, نزلهٔ فى بنات الاذن *nouzlet fi benāt el-uzn*, a.

Paroxisme, s. m., accès, redoublement d'une maladie, علتمك كسكينلنمه‌سى *'ylletuñ keskïnlenmèci*, t.; احتداد مرض *ihtidādi maraz*, شدّت مرض *chiddeti maraz*, a. — de la fièvre, تزايد حمّى *tazāïudi houmma*.

Parque, s. fém., nom des trois déesses qui président à la vie des hommes, ملكات الاجال *melekiāt ul-edjāl*. — Les Parques inexorables, ملكات بى امان اجال *melekiāti bi amāni edjāl*. — Au fig., la mort. Voy. ce mot.

Parquer, v. a., mettre dans une enceinte, چوره‌سى محفوظ برميدان ايچنه قومق *tchevrèci mahfouz bir meïdān itchinè qomaq*. — Mettre des bœufs, des moutons à l'engrais dans un herbage, حيوان قسمى اوتلاق يرينه قومق *haïvān qysmi otlāq ïerïnè qomaq*, t.

Parquet, s. m., espace d'un tribunal où se tiennent les juges, les avocats, etc., محكمه‌ده اهالئ شرعيه‌يه مخصوص اولان ير *mehkemèdè ehālïi cher'yïèïè makhsous olān ïer*, a.-t.; حلقهٔ مجلس اهل شرع *halqaï medjlici ehli cher'*, a. — Les officiers mêmes du ministère public, اهالئ شرع *ehālïi cher'*, اهالئ محكمه *ehālïi mehkemè*.

Parquet, s. m., compartiment en bois qui forme un plancher, تخته دوشمه‌سى *takhta duchemèci*, t.

Parquetage, s. m., تخته‌لمه

takhtalama, تختـه ايلـه قپلامه‌سى *takhta ilè qaplāmaci*.

PARQUETER, v. a., تختـه ايلـه قپلامق ـ دوشمك *takhta ilè qaplāmaq, duchemek*, t.

PARRAIN, s. m., celui qui tient un enfant sur les fonts de baptême, ولىٔ معمودیت *velii ma'moudiiet*, a.; وافتز باباسى *vāftyz bābāci*, t. — La personne choisie pour donner le nom à une cloche, اد قویمان *ad qoïān*, واضع الاسم *vāzy'y ul-ism*, a. — Le parrain de la cloche est M. un tel, ناقوسك واضع اسمى فلان كشیدر *naqouçuñ vāzy'y ismi felān kichídur*.

PARRICIDE, s. m., celui qui tue son père, sa mère, باباسنى اولدرن *bābācini euldurен*, t.; قاتل الاب *qātil ul-ab*, a.; پدركش *pederkuch*, p. — Crime que commet le parricide, بابايى اولدرمه *bābāï euldurmè*, قتل الاب *qatl ul-ab*. — Commettre un parricide, قتل اب جرمنى ارتكاب ا *qatli'ab djurmini irtikiāb it*.

PARSEMER, v. a., صاچمق *sātchmaq*, t.; نشر ا *nesr it*, a.-t. — Parsemé, e, صاچلمش *sātchilmich*, منثور *mensour*.

PARSI, s. m. Voy. GUÈBRE.

PART, s. f., portion d'un tout, پای *pāï*, t.; حصه *hyssè*, pl. a. حصص *hyças*; سهم *sehm*, pl. a. اسهام *ashām*; بهره *behrè*, بخش *bakhch*, p. — Grande, forte part, حصهٔ جسیمه *hyssèï djecímè*. — La plupart, چوغى *tchoghou*, اكثرى *ekseri*. — La plupart du temps, اكثریا *ekserïā*. — La plupart des gens, اكثر ناس *ekseri nās*. — Avoir part, حصه‌دار او *hyssèdār ol*, حصه‌مند او *hyssèmend ol*. — Parts, au pl., dans le sens de partage, مقاسمة *mouqāceemet*, پايلشمه *pāïlachma*. — Faire les parts, حصه لشمك *hyssèlechmek*. — Régler les parts, مقاسمه‌يى تنظيم ا *mouqāceméï tanzím it*. — Part, intérêt que l'on prend à quelque chose, ارتاقلشمه *ortāqlachma*, مشاركة *machāreket*. — Part, portion du partage, قسم *qysm*, pl. a. اقسام *aqsām*. — Avoir part, intérêt, اشتراك ا *ichtirāk it*, مشاركت ا *muchāreket it*. — Prendre part, intérêt à tout ce qui touche une personne, بر كمسنه‌يه متعلق اولان كافهٔ امورينه اتخاذ مشاركت ا *bir kimesnèïè mute'allyq olān kiāffèï oumourínè ittikhāzy muchāreket it*. — Prendre part, contribuer, مدخلى او *medkheli ol*. — Faire part, faire savoir quelque chose à quelqu'un, خبر ويرمك *bíldurmek*, خبر ويرمك *khaber vírmek*, اكاه ا *aguiāh it*, اعلام ـ انهـا ا *i'lām, inhā it*. — Billet de faire part, خبر تذكره‌سى *khaber tezkerèci*. — Part, côté, يان *ïān*, طرف *taraf*, جانب *djānib*. — De ma part, طرفمدن *tarafumden*. — De la part de quelqu'un, بر كمسنه‌نك طرفندن *bir kimesnènuñ tarafindan*. — De toutes parts, هر طرفدن *her tarafтan*. — De part et d'autre, طرفيندن *tarafeïnden*.

— A part, بشقه‌جه *bachqadjè*, بر بر طرفه *bir tharaf*, بر طرفه *bir tharafa*. — De part en part, بر بوزدن اولبر یوزه‌دك *bir ïuzden olbir ïuzèdek*, بر طرفدن اولبر طرفنه قدر *bir tharaften olbir tharafinè qadar*. — Prendre en bonne ou en mauvaise part, ایو یا کوتی طرفنه آلمق ـ معنا ویرمك *eïu ïā keutu tharafina âlmaq, ma'nā vïrmek*, خیرًا وشرًّا تأویل ا *khaïren vè cherren téévïl it*. — Il l'a pris en mauvaise part, کوتی طرفنه معنا ویردی *keutu tharafina ma'nā vïrdi*. — Part, lieu, endroit, محل یر *ïer*, محل *mahall*, طرف *tharaf*. — Je vais quelque part, بر یره ـ بر محله کیده‌رم *bir ïerè, bir mahallè guïdèrum*. — Autre part, بشقه یرده *bachqa ïerdè*, اخر طرفلر *akher tharafta*. — Nulle part, هیچ بر یرده *hïtch bir ïerdè*.

Partage, s. m., division d'une chose entre plusieurs, حصه‌لشمه *hyssèlechmè*, پایلشمه *pāïlachma*, t.; مقاسمه *mouqācemè*, تقسیم *taqsïm*. — Faire le partage d'une succession, ترکه‌نك مقاسمه‌سنی ا *terekènuñ mouqācemècini it*. — Le partage de la Pologne, مقاسمهٔ مملکت له *mouqācemèï memleketi leh*. — Portion de la chose partagée, پای قسم *pāï, qysm*, حصه *hyssè*. — Partage égal, حصهٔ متساویه *hyssèï muteçāvïè*. — inégal, حصهٔ غیر متساویه *hyssèï ghaïri muteçāvïè*. — Portion de biens ou de maux que la nature et la fortune semblent avoir donnée à chacun en partage, sort, destinée, قسمت *qysmet*, نصیب *nacïb*. — Partage, se dit aussi des votes qui sont en nombre égal, رأیلرك ایکی یه بولنمه‌سی *rèïleruñ ikïè beulunmèci*, مناصفت الارا *munācefet ul-arā*.

Partager, v. a., faire plusieurs parts d'un tout, diviser, حصه حصه ا *hyssè hyssè it*, حصه حصه آیرمق *hyssè hyssè āïrmaq*. — Faire un partage, répartir, distribuer, پای ا *pāï it*, اولشترمك *ulechturmek*, تقسیم ا *taqsïm it*, توزیع الاسهام ا *tevzï' ul-eshām it*. — Partager également, وجه تساوی اوزره تقسیم ا *vedjhi teçāvi uzrè taqsïm it*. — une succession, اموال ترکه‌یی تقسیم ا *emvāli terekèï taqsïm it*. — Simplement diviser, بولمك *beulmek*, توزیع ا *tevzï' it*. — Partager en deux, ایکی یه بولمك *ikïè beulmek*. — Donner en partage, حصه‌لندرمك *hyssèlendurmek*, حصه ویرمك *hyssè vïrmek*, احصاص ا *ihsās it*. — En parlant des dons de la nature, de la fortune, قسمتلندرمك *qysmetlendurmek*. — Séparer en partis opposés, آره‌یه آیریلق کتورمك *ārāïè āïrïlyq gueturmek*. — Se partager, پایلشمق *pāïlachmaq*, ایراث تفریقه ا *irāci tefrïqa it*. — Partagé, e, پای اولمش *pāï olmuch*, منقسم *mounqacim*.

Partance, s. f., قالقه *qālqma*, t.; عزیمت *'azïmet*, a. — Jour de partance, یوم عزیمت *ïevmi'azïmet*.

PARTANT, adv., par conséquent, بوندن بوكا مبنى *bouñā mebni, boundan uturu*, بناء عليه اوتورى *bināen 'aleïh.*

PARTENAIRE, s. m., كاغد اويونندن *kiāghyd oïouninda*, بيله اويونان *bîlè oïounān.*

PARTERRE, s. m., jardin ou partie d'un jardin orné de fleurs, چيچكلك *tchîtcheklik*, چيچك باغچەسى *tchîtchek bāghtchèci*, t. — Les compartiments d'un parterre, چيچك باغچەسنك طرحلرى *tchîtchek bāghtchècinuñ tharhleri.* — d'un théâtre, بر تياترونك قات اسفلى *bir tiātronuñ qāti esfeli.* — Le public du théâtre, تياتروده بولنان بالجمله سيرجيلر *tiātroda boulounān bildjumlè seïrdjiler.*

PARTI, s. m., union de plusieurs personnes, فرقه *firqa*, pl. a. فرق *furouq*, طرف *tharaf*, a. — Un grand parti, فرقهٔ جسيمه *firqaï djecîmè.* — puissant, فرقهٔ قويه *firqaï qavïiè.* — Être du parti de quelqu'un, بر كمسنەنك طرفنى طوتمق *bir kimesnènuñ tharafini thoutmaq*; بر كمسنەنك طرفدارى اولمق *bir kimesnènuñ tharafdāri ol, tharafindè ol.* — Prendre le parti des faibles, بيچاره كانك طرفنى التزام ايلمك *bîtchārèguiānuñ tharafini iltyzām it.* — Parti, résolution, ويرلمش قرار *vîrilmich qarār*, عزم قرار *qarār*, قطعى عزم *'azmi qath'yi*, تصميم *tasmîm*, نيت جازمه *niïeti djāzymè.* — Prendre son parti, قرار ويرمك *qarār vîrmek*, نيت جازمه اتخاذ ايلمك *niïeti djāzymè ittikhāz eïlemek.* — C'est un parti pris, تصميم اولنمش امردندر *tasmîm olounmich oumourdendur.* — Parti, expédient, تدبير *tedbîr*, pl. a. تدابير *tedābîr.* — Condition, traitement fait à quelqu'un, صورت *souret.* — C'est un bon parti pour lui, بو حال اينك حقنه بر كوزل صورتدر *bou hāl anuñ haqqyna bir guzel sourettur.* — Tirer parti, avantage de quelque chose, فايده لنمك *fāïdèlenmek*, جلب انتفاع ـ فايدا *djelbi intifā', fāïdè it*, تحصيل منفعت ا *tahsîli menfa'at it.* — Parti, profession, genre de vie, طريقت *tharîqat*, يول *îol.* — Le parti de l'épée, طريقت اهل سيف *tharîqati ehli seïf.* — de la robe, طريقت اهل قلم *tharîqati ehli qalem.* — Prendre parti, s'enrôler dans les troupes, عسكر يازلمق *'asker ïāzylmaq.* — Parti, troupe de gens de guerre détachée pour battre la campagne et reconnaître l'ennemi, انجه قراغول *indjè qarāghoul.* — Un gros parti, كليتلو انجه قراغول *kullïietlu indjè qarāghoul.*

PARTIAL, E, adj., طرفدار *tharafdār*, طرفكير *tharafgûr*, a.-p.; طرف طوتان *tharaf thoutān*, طرفدارلق ايدن *tharafdārlyq iden*, جانبدار *djānibdār.*

PARTIALEMENT, adv., طرفدارلق ايله *tharafdārlyq ilè*, طرفكيرلغله *tharafgûrlyghylè*, طرف طوتەرق *tharaf thoutaraq*, طرفدارلق ايدرك *tharafdārlyq idèrek*, a.-t.; طرفكيرانه *tharafgûrānè*, غرض ايله *gharaz ilè.*

PARTIALITÉ, s. f., طرفدارلق *tharafdārlyq*, جانبدارلق *djānibdārlyq*, a.-p.-t.; غرض *gharaz*, a. — Agir avec partialité, طرفدار كيرانه عمل وحركت ا *tharafdār, guīrānè 'amel u hareket it.*

PARTICIPANT, E, adj., حصّه‌دار *hyssèdār*, حصّه‌مند *hyssèmend*, a.-p.; پای الان *pāï olān*, پای اورتاغی *pāï ortāghy*, t.; مشارك *muchārik*, a.

PARTICIPATION, s. f., action de participer à..., حصّه‌دارلق *hyssèdārlyq*, a.-p.-t.; احراز حصّه *ihrāzy hyssè*, اشتراك *ichtirāk*, مشاركة *muchāreket*, مدخل *medkhal*, a. — Avis, connaissance qu'on a d'une affaire, بيلمكلك *bīlmeklik*. — Consentement, رضا ويرمكلك *rizā vīrmeklik*, انضمام رضا *inzymāmi rizā*. — Sans ma participation, à mon insu, علم وخبرم اولميه‌رق *'ylm u khaberum olmaïaraq*.

PARTICIPE, s. m., t. de gramm. Participe actif, اسم فاعل *ismi fā'yl*. — passif, اسم مفعول *ismi mef'oul*. — Participe, en t. de finance, celui qui a part dans une affaire financière, پای صاحبی حصّه‌دار *pāï sāhybi hyssèdār*.

PARTICIPER, v. n., avoir, prendre part à..., حصّه‌دار او *hyssèdār ol*, حصّه‌مند او *hyssèmend ol*, a.-p.-t.; پای آلمق اورتاقلشمق *pāï ālmaq ortāqlachmaq*, t.; اشتراك ا *ichtirāk it*, مشارك او *muchārik ol*. — Tenir de la nature d'une chose, علاقه‌لو او *'alāqalu ol*, تعلّقی او *te'alluqy ol*, متعلق او *mute'allyq ol*.

PARTICULARISER, v. a., وجه مفصّل اوزره بيان ا *vedjhi mufassal uzrè beïān it*, نقير وقطمير نقل ا *naqīr u qythmīr naql it*. — Particulariser un fait, بر ماده‌نك كافّه دقايقنی شرح وبيان ا *bir māddènuñ kiāffèï daqāïqyni cherh u beïān it*.

PARTICULARITÉ, s. f., كيفيّت *keïf ïiet*, خاصيّة *khācïiet*, pl. a. خواصّ *khavāss*, خصوص *khouçous*, خصوصيّة *khouçoucïiet*, pl. a. خصايص *khaçāïs*; دقيقه *daqīqa*, pl. a. دقايق *daqāïq*. — Particularité essentielle, مهمّ وسزاوار اعتنا بر دقيقه *muhimm vè sizāvāri i'tinā bir daqīqa*.

PARTICULE, s. f., t. de gramm., حرف *harf*, ادات *adāt*, حرف معنا *harfi ma'nā*, pl. a. حروف معنا *houroufi ma'nā*. — Particule conjonctive, حرف صله *harfi sylè*. — Particule, petite partie, پارچه‌جك *pārtchadjik*, اوفاق پارچه *oufāq pārtcha*, t.; جزء *djuz'*, pl. a. اجزا *edjzā*.

PARTICULIER, s. masc., personne privée, يالكز باشنك بر آدم *ïālyñyz bāchinda bir ādem*, كندو باشنه اولان كيشی *guendu bāchina olān kïchi*, t.; شخص منفرد *chakhsy munferid*. — Par opposition à une personne publique ou d'un rang élevé, بياغی آدملردن بری *baïāghy ādemlerden biri*, افراد ناسدن بری *efrādi nāsten biri*.

Particulier (En), adv., à part, بشقه جه *bachqadjè*, t.; تنهاده *tenhādè*, خلوتلك *khalvettè*, خلوت يره *khalvet ïerè*, a.-t.; منفردًا *munferiden*, a. — Voir quelqu'un en particulier, بر كمسنه يى بشقه جه كورمك *bir kimesnèï bachqadjè gueurmek*. — En général et en particulier, عمومًا و خصوصًا *'oumoumen u khouçoucen*. — Dans le particulier, dans la société particulière, مجلس خاصّه *medjlici khāsstè*. — En mon particulier, pour ce qui est de moi, بكا كوره *bañā gueurè*, بكا قالسه *bañā qālsa*, بكا قالنجه *bañā qālindjè*.

Particulier, ère, adj., مخصوص *makhsous*, خاصّ *khāss*, مختصّ *moukhtass*, a. — Considération particulière, مطالعهٔ مخصوصه *mouthāla'aï makhsoucè*. — Motif particulier, علّت مخصوصه *'yllètï makhsoucè*. — Audience particulière, ملاقات خاصّه *moulāqāti khāssè*. — Cet usage est particulier au pays, بو عادت مملكته مخصوصدر *bou 'ādet memleketè makhsoustur*. — Particulier, singulier, extraordinaire, غريب عادتدن خارج *gharïb*, *'ādetten khāridj*. — Ce cas est fort particulier, بو حال بغايت غريبدر *bou hāl beghāïet gharïbtur*. — Séparé d'autre chose de même nature, بشقه *bachqa*, منفرد *munferid*. — Maison particulière, منفرد بر خانه *munferid bir khānè*. — En parlant d'un homme, on dit qu'il a un esprit particulier, des opinions particulières, عقلى غريب اورنكسز *'aqli eurneksyz*, غريب العقل *gharïb ul-'aql*. — Particulier, secret ou connu de peu de personnes, خفى كيزلو *khafi*, *gueïzlu*. — En particulier, محرمانه *mahremānè*.

Particulièrement, adv., singulièrement, مخصوصًا *makhsoucen*, a.; مخصوص اولدرق *makhsous olaraq*, a.-t.; بالاختصاص *bil-ikhtiçās*. — Recommander particulièrement une affaire, بر مصالحتى مخصوصًا توصيه ايت *bir maslahati makhsoucen tevsïè it*. — Spécialement, خاصّةً *khāssaten*, خصوصيله *khouçous ilè*, بتخصيص *bi-takhsïs*. — Plus particulièrement, en détail, مفصّلجه *moufassaldjè*, على وجه التفصيل *'ala vedjh ut-tafsïl*, مفصّلًا *mufassalen*.

Partie, s. f., portion d'un tout en général, پارچه *pārtcha*, t.; قطعه *qyth'a*, جزء *djuz'*, pl. a. اجزاء *edjzā'*. — Grande partie, جزء كبير *djuz'i kebïr*, *a'zem*. — petite, جزء صغير *djuz'i saghïr*. — La meilleure partie, جزء احسن *djuz'i ahsen*. — Une partie, une certaine quantité, une portion, بر مقدار *bir myqtār*, بر قطعه *bir qyth'a*, بر حصّه *bir hyssè*. — Les cinq parties du monde, جهات خمسهٔ عالم *djehāti khaimseï 'ālem*. — La partie orientale, سمت شرقى *semti charqy*. — Partie, division d'un livre, etc., قسم *qysm*, pl. a. اقسام *aqsām*. — Divisé en quatre parties, اقسام اربعه يه منقسم *aqsāmi erbe'aïè mounqacim*. — La plus grande partie des hommes, آدملرك اكثريسى *ādemleruñ*

ekserîci. — Partie du corps humain, عضو *'yzv*, pl. a. اعضا *a'zā.* — Partie saine, عضو سالم *'yzvi sālim.* — malade, عضو مريض *'yzvi marîz.* — blessée, ياره‌لو عضو *ïāralu 'azou,* عضو مجروح *'yzvi medjrouh.* — Partie, côté, طرف *tharaf.* — La partie droite, صاغ طرفی *sāgh tharafi.* — gauche, صول طرفی *sol tharafi.* — Les parties nobles, les viscères, اعضاء شريفه *'azāï cherîfè.* — Les parties naturelles, celles de la génération, آلات التناسل *ālāt ut-tenāçul,* اود يری *oud ïeri,* عورت يری *'avret ïeri.* — Les parties de l'oraison, du discours, اجزای كلام *edjzāï kelām.* — Partie, projet de divertissement, اكلنجه *eïlendjè,* سير *seïr.* — de jeu, اويون *oïoun.* — Faire une partie de campagne, قير سيری ا *qyr seïri it.* — Partie, celui qui plaide contre quelqu'un, خصم *khasm.* — Les parties adverses, خصما *khoucemā.* — Les parties, les plaideurs, دعواجيلر *da'vādjîler,* دعواجی اولانلر *da'vādji olānlar.* — Faire comparaître les parties, احضار خصما ا *ihzāri khoucemā it.* — Les personnes qui contractent ensemble, طرفلر *tharaflar,* طرفين *tharafeïn,* عقد معاهك ايدنلر *'aqdi mou'āhedè idenler,* ذوات معاهدين *zavāti mou'āhidîn,* معاهدين *mou'āhidîn.* — Être partie opposante, خصم معارض او *khasmi mou'āryz ol.* — Parties belligérantes, دول محاربين *duveli mouhārebeïn.* — En partie, بعضًا بر مقداری *bir myqtāri, ba'zen.*

Partiel, le, adj., پارچه *pārtcha,* t.; جزئی *djuzïi,* a.

Partiellement, adv., جزئيًا *djuzïen,* a.; بر مقداری اولدرق *bir myqtāri olāraq,* جزء بجه *djuz'îdjè.*

Partir, v. n., se mettre en chemin, قالقمق كتمك ـ كيتمك *guitmek, qālqmaq,* يوله چيقماق *ïola tchîqmāq,* t.; عزيمت ا *'azîmet it,* a.-t. — Il est parti pour Londres, لوندره جانبنه عزيمت ايلدی *londra djānibinè 'azîmet eïledi.* — Sortir avec impétuosité, شدتله چيقماق *chiddetilè tchîqmāq,* پرتاو ا *pertāv it,* چيقوب پرتاو ا *tchîqoup pertāv it.* — Tirer son origine, provenir, en parlant des choses, چيقمق *tchîqmaq,* منشعب او *munche'yb ol.* — Toutes les artères partent du cœur, كافهٔ شرايين قلبدن منشعبدر *kiāffèï charāïin qalbten munche'ybtur.* — En parlant des choses morales, صدورا *soudour it,* نشأة ا *nech'et it.* — Cela part plus tôt que la réflexion, اول شیء قبل المطالعه *ol cheï qabl ul-mouthāla'a soudour ider.* — Émaner, صدور ـ سنوح ا *soudour, sunouh it.* — Ce conseil ne part pas de lui, بو رأی اندن سنوح ايتمش دكلدر *bou rèï anden sunouh itmich deïldur.* — Partir d'un principe, احكام چيقارمق ايچون بر شيء راس مسئله عدّ ا *ahkiām tchîqārmaq itchoun bir cheïi rééci meç'elè 'add it.* — Partir d'un point, dans une discussion, بر معنايی مركز

دائرهٔ افكار اتخاذ ا *bir ma'nāïi merkezy dāïrëï efkiār ittikhāż it.*— A partir de là, en supposant que..., بويله فرض اولنديغى تقديرده *beuïlè farz oloundoughy taqdïrdè.*

Partisan, s. m., celui qui est du parti de quelqu'un, طرفدار *tharafdār*, طرفكير *tharafguïr*, a.-p.; بر كمسنه‌نك طرفنى طوتان *bir kimesnènuñ tharafini thoutān*, t. — Il est de nos partisans, بزم طرفكيرلريمزدندر *byzum tharafguïrlerïmuzdendur.* — Attaché à quelqu'un, تابع *tābi'*.— Enclin à, مايل *māïl.*

Partisan, s. m., officier qui mène habituellement des partis à la guerre, چرقه‌جى عسكرى ضابطى *tcharqadji 'askerï zābythy*, t.

Partition; s. f., toutes les parties d'une composition musicale, بر موسيقى تأليفينك كافهٔ اجزاسى *bir mouciqy téélïfïnuñ-kiāffëï edjzāci*, t.-a.—Partage, division, تقسيم *taqsïm.*

Partout, adv., en tous lieux, هر يرده *her ïerdè*, هر قنده *her qandè*, t.; هر طرفده *her tharafta*, a.-t.; فى كل مكان *fi kulli mekiānin*, a. — Aller partout, هر يره كيتمك *her ïerè guïtmek.*—En quelque lieu que ce puisse être, هر نه محلّده اولور ايسه اولسون *her nè mahalldè olour ïça olsoun*, قنغى محلّده اولور ايسه *qanghy mahalldè olour ïça.*—C'est un homme qui se fourre partout et qui s'ingère de tout, هر يره وهر ايشه صوقيلور آدمدر *her ïerè vè her ichè soqoulour ādemdur.*

Parure, s. f., ornement qui sert à parer, زينت *zïnet*, زين *zeïn*, تزيين *tezeïïun*, pl. a. تزيينات *tezeïïunāt*, دوزكون *duzgun*, بزك *bezek*, t. — Belle parure, گوزل حلية جيله دوزكون *guzel duzgun*, *hulïeï djemïlè.* — Une parure de diamants, الماسدن مصنوع بر حلى *elmāsten masnou' bir hali.* — En t. d'art, ce qui a été retranché, كسنتى *kecinti*, قراصة *qarāzet.* — La parure du pied d'un cheval, آتك طرنغى كسنتيسى *âtuñ thyrnaghy kecintïci.* — La parure d'une peau de veau, بوزاغى جلدينك قراصه‌سى *bouzāghou djildïnuñ qarāzaci.*

Parvenir, v. n., arriver au terme, arriver, ايرشمك *irichmek*, يتشمك *ïetichmek*, ايرمك *ïrmek*, t.; وصول *vouçoul boulmaq*, a.-t.; وارمق *vārmaq.*— J'espère que cette lettre lui parviendra, بو مكتوب يدينه واصل اولدجغى مأمولمدر *bou mektoub ïedïnè vāçyl oladjaghy méémoulumdur.*—Atteindre, يتشمك *ïetichmek*, واصل او *vāçyl ol*, دسترس او *destres ol.* — Obtenir, نايل او *nāïl ol.* — Réussir, ظفر بولمق *zafer boulmaq.* — Parvenir au but de ses désirs, مرادنه نايل او *mourādinè nāïl ol.*— Parvenir à un emploi, à une dignité, بر منصبه - بر رتبه‌يه واصل او *bir mansybè, bir rutbëïè vāçyl ol.* — S'élever, faire fortune, ارتفاع بولمق *irtifā' boulmaq*, كسب رتبه و منزلة ا *kesbi rutbè vu menzelet it.*—Il est parvenu à mon oreille que..., قولاغمه دكديكه

qoulāghymè deïgdïki. — Faire parvenir, اولاشدرمق *oulāchturmaq*, تبليغ ا *teblïgh it*, ايصال ا *içāl it*. — Parvenu, e, arrivé, ايرشمش *iriçhmich*, واصل اولمش *vāçyl olmich*. — Homme né dans un état obscur, qui a fait fortune, الچقدن كلمه *altchaqten guelmè*, فرو مايه صكره‌دن ميدانه چيقمش *firou māïè soñradan meïdānè tchïqmich*.

Parvis, s. m., قپو اوكى *qapou euñu*, t.; دهليز *dehlïz*, رواق خارجى *revāqy khāridji*, a.

Pas, subs. masc., mouvement du pied en avant pour marcher, et mesure déterminée par l'espace qui se trouve d'un pied à l'autre en marchant, آدم *ādum*, آديم *ādïm*, t.; خطوة *khathvet*, *khathvè*, pl. a. خطوات *khathvāt*. — Le pas d'un homme, خطوهٔ انسان *khathvèï insān*. — d'un cheval, خطوهٔ فرس *khathvèï feres*. — Pas géométrique, خطوهٔ هندسيّه *khatvèï hendeciïè*. — Pas, la marche même, يورويش *ïuruïch*. — Espace entre les pieds en marchant, قدم *qadem*, pl. a. اقدام *aqdām*. — Marcher d'un pas léger, خطوات خفيفه ايله يورمك *khathvāti khafïfè ilè ïurumek*. — En parlant d'un lieu proche d'un autre, on dit : Il n'y a qu'un pas, بر آدم يردر *bir ādum ïerdur*. — De ce pas, tout de suite, همان بو گيدش ايله *hemān bou guïdich ilè*, همان شمدى *hemān chimdi*. — Faire un pas en arrière, بر خطوه كيرولنمك *bir khathvè guïrulenmek*. — Retourner sur ses pas, گلديكى يره دونمك *gueldïgui ïerè deunmek*. — Marcher à pas comptés, lentement, avec gravité, اغر اغر يوريمك *aghyr aghyr ïurumek*. — Pas à pas, آهسته آهسته *āhestè āhestè*. — Pas à pas on va bien loin, اغر اغر يورمكله چوق يول آلنور *aghyr aghyr ïurumeguilè tchoq ïol ālunur*. — Faire un faux pas, au propre, glisser, ايانمق قايمق - سورچمك *aïāghy qāïmaq*, *surtchmek*. — Au fig., faire une fausse démarche, faire une faute en affaires, يولسزلق ا *ïolsyzlyq it*, يولسز حركت ا *ïolsyz hareket it*, ياكلمق تخته‌يه چورك باصمق *ïāñylmaq*, *tchuruk takhtaïè basmaq*. — Faire faire un faux pas à quelqu'un, اوغراتمق - دوشورمك ورطه‌يه *varthaïè oghrātmaq*, *duchurmek*. — Avoir le pas, la préséance, ايلرو كتمك *ilerü guitmek*, بر كمسنه اوزرينه تقدّم و تصدّر ايلمك *bir kimesnè uzerïnè teqaddum u teçaddur eïlemek*. — Céder le pas, مقام تقدّمى ترك و فراغ ايلمك *maqāmi teqaddumi terk u firāghï eïlemek*. — Disputer le pas, تقدّم ادّعاسيله معارضه ا *teqaddum idd'ācïlè mou'āriza it*. — Cheval qui va le pas, اشكن - اشكين *echkin*. — Pas, au pl., démarches, ايلق اتعاب يورمه *aïāq ïorma*, قدم *it'ābi qadem*. — Pas, marque que laisse le pied en marchant, ايز *iz*, اثر *ecer*, pl. a. آثار *acār*; نقش قدم *naqchi qadem*. — Suivre les pas de quelqu'un, au fig., بر كمسنه‌نك

اثر بنه تبعیّت ـ اقتفا ا *bir kimesnènun isrînè teb'yïet, iqtifā it.* — Pas, passage étroit et difficile, défilé, دربند *derbend*, بوغاز *boghāz*. — Mauvais pas, endroit dangereux, تهلكه‌لو يـر ورطه *tehlukèlu ïer, vertha.* — Pas glissant, au fig., occasion, circonstance où il est difficile de se bien conduire, ایاق سورچه‌جك مزلقه *aïāq surtchèdjek ïer, mazlaqa.* — Le pas, le seuil de la porte, قپو أشكی عتبهٔ *qapou echigui, 'atbèï bāb*, أستان *ácitān*. — Marche d'un degré. Voy. Marche.

Pas-d'ane, s. masc., tussilage, plante, ارسلان پنچه‌سی *arslān pentchèci*, اوكسرك اوتی *euksürük oti*. — Sorte de mors de cheval, أغر كم *aghyr guem*.

Pascal, e, adj., پاسقاليالو *pāsqālïālu*, پاسقاليالق *pāsqālïālyq*, t. — L'agneau pascal, پاسقاليالق قوزی *pāsqālïālyq qouzou*.

Pasquin, s. m., bouffon, مسخره *maskhara*, t.; لطيفه‌جی *latïfèdji*, a.-t.

Pasquinade, s. fém., ذوقلنمه *zevqlenmè*, يريجيلك *ïerïdjïlik*, t.; هجويّة *hedjvïiet*, pl. a. هجويّات *hedjvïiāt*.

Passable, adj. com., ال ويرر *el vïrur*, اپ ايو كم دكل *kem dcïl, ep eïu*, t.; بين بين *beïn beïn*, a.

Passablement, adv., ال ويره‌جك اپ ايوجه قدر *el vïrèdjek qadar, ep eïudjè*, t.; خوشجه *khochdjè*, p.-t.

Passade, s. f., action de passer peu de temps dans un lieu, كلوب *guelup guetchmè*, t.; مرور بلا توقف *murouri bilā tevaqqouf*, a. — Jouissance passagère d'une chose, تمتع موقت *temettu'y muvaqqat*, تصرّف عديم البقا *teçarrufi 'adïm ul-baqā*. — Demander la passade, demander l'aumône en passant, صوقاقده ديلنجيلك *soqāqta dïlendjïlik it.* — La donner, صوقاقلق صدقه ويرمك *soqāqta sadaqa vïrmek*.

Passage, s. m., action de passer, كچمه *guetchmè*, t.; مرور *murour*, عبور *'oubour*, a. — Le passage des troupes, de l'armée, عسكرك مروری *'askerün murouri*. — Passage, au fig., transition, انتقال *intiqāl*. — Oiseaux de passage, كوچر قوشلر *gueutcher qouchlar*. — Lieu par où l'on passe, كچد *guetchid*; كچيد يری *guetchïd ïeri*, معبر *ma'ber*, ممرّ *mimerr*, رهگذار *rehguzār*. — Attendre au passage, معبرده بكلمك *ma'berdè beklemek*. — Ce lieu est un grand passage, بو مكان بر معبر جسيمدر *bou mekiān bir ma'beri djecïmdur*. — Boucher, fermer le passage, معبری سدّ ا *ma'beri sedd it*. — Droit qu'on paye pour passer une rivière, un pont, etc., كچد اقچه‌سی *guetchid aqtchèci*, كچيد حقی *guetchïd haqqy*. — Passage, endroit d'un ouvrage, d'un écrit, فقرة *fyqrat*, فقره *fyqra*, pl. a. فقرات *fouqrāt*. — Passage obscur, difficile, مغلق وغامض برفقره *moughlaq vè ghāmyz bir fyqra*.

Passager, s. m., qui s'embarque pour passer en quelque lieu, يولجى *ïoldji*. — Qui n'a point de demeure fixe dans un lieu, كچيجى *guetchidji*, مسافر *muçāfir*, pl. a. مسافرين *muçāfirīn*.

Passager, ère, adj., qui ne fait que passer, كچيجى *guetchidji*, t.; عابر *'ābir*, pl. a. عابرين *'ābirīn*; كذارنك *guzārendè*, p. — Qui est de peu de durée, تيز كچر *tiz guetcher*, سريع الزول *serī' uz-zeval*, عديم البقا *'adīm ul-baqā*, فاني *fāni*. — Ce monde passager, بو فانى جهان *bou fāni djihān*.

Passagèrement, adv., يولجى *ïoldji gūibi*, t.; مسافرةً *muçāfireten*, a. — Être, se trouver passagèrement dans un endroit, بر محلك مسافرت طريقيله اقامت ايلمك *bir mahaldè muçāfiret tharīqilè iqāmet it.*

Passant, s. m., celui qui passe par un chemin, كچيجى *guetchidji*, يولدن كچن *ïoldan guetchen*, يولك كشت وكذار ايدن *ïolda guecht u guzār iden*. — Chemin passant, rue passante, عموم يولى *'oumoum ïoli*, طريق عام *tharīqy 'āmm*. — Voyageur, يولجى *ïoldji*, ابن السبيل *ibn es-sebīl*, pl. a. ابناء السبيل *ibnāï es-sebīl*.

Passation, s. fém., t. de prat., حجت يازمه *heuddjet ïāzma*, a.-t.; ثبت حجت *sebti heuddjet*, a.

Passavant, ou Passe-avant, s. m., مرور تذكره‌سى *murour tezkerèci*, a.-t.

Passe, s. f., surplus pour compléter une somme, تمامله‌دجق مقدار *tamāmladadjaq miqtār*, t. تكملة المبلغ *tekmelet ul-meblagh*, a. — Au fig., état, position, حال *hāl*, حالة *hālet*. — Il est en belle passe, فرصت النك در *foursat elindè dur*. — Il est en passe d'obtenir ce qu'il désire, مرامك تحصيلى يولنده كيرمشدر *merāmuñ tahsīli ïolina guīrmichtur*. — Passe, en t. de mar., canal étroit entre des roches, اقندى يرى *aqynti ïeri*, بوغاز *boghāz*; قنال *qanāl*. — Passe, adv. fam., soit, اولسون *olsoun*, *ossoun*.

Passé, s. masc., temps écoulé, كچمش زمان *guetchmich zemān*, t.-a.; زمان ماضى *zemāni māzi*, زمان سابق *zemāni sābyq*. — Ce que l'on a fait ou dit autrefois, كچمش شيلر *guetchmich cheïler*, احوال ماضيه ـ سابقه *ahvāli māzïïe, sābyqa*.

Passe-carreau, s. m., au pl., des Passe-carreau, درزى اوتيسى *terzi eutuci*, t.

Passe-cheval, s. masc., آت ماعوناسى *āt mā'ounāci*, t.

Passe-debout, s. m., t. de finance, انعام تذكره‌سى *in'ām tezkerèci*, رسم مرورتيه‌نك انعامنى حاوى تذكره *resmi murourïïènuñ in'āmini hāvi tezkerè*.

Passe-droit, s. m., grâce accordée contre le droit et l'usage ordinaire, مساعدهٔ *muçā'adè*. — Espèce de tort fait à quelqu'un en ne suivant pas l'usage ordinaire, بر كمسنه‌نك

استحقاقنه کسر و نقصیه *bir kimesnènuñ istyḥqāqynè kesr u naqsïiè.*

Passée, s. f., action de passer en parlant de quelques oiseaux, بعض قوشلرك مروری وقتی *ba'zy qouchlaruñ murouri vaqti.* — Trace du pied d'une bête, بر حیوانك ایزی *bir ḥaïvānuñ izi.* — Cheveux qu'on tresse sur les soies, ایپك اوزرنده اورلمش صاچ *ipek uzerindè eurulmuch sātch.*

Passe-fleur, s. f. Voy. Anémone.

Passement, s. m., شریط - شریت *cheriṭh*, شرید *chirïd*, غیطان *ghaïthān*, t. — Passement d'or, صرمه شریط *syrma cheriṭh.* — d'argent, کومش شریط *gumuch cheriṭh.*

Passementer, v. a., شریط چکمك *cheriṭh tchekmek.* — Passementer un habit, برثوبك اوزرینه شریط چکمك *bir seybuñ uzerïnè cheriṭh tchekmek.*

Passementier, ère, s., شریتجی *cheriṭdji*, غیطانجی *ghaïthāndji.*

Passementerie, s. fém., شریط - غیطان - صچاق مقولهسی *cheriṭh, ghaïthān, satchāq maqoulèci*, t.

Passe-parole, s. m., t. milit., اغزدن اغزه عسکرك جلهسنه یتشدیرلان تنبیه *aghyzden aghyzè 'askeruñ djumlècinè ïetichturïlān tembïh.*

Passe-partout, s. m., هر کلیدی اچار انختار *her kelïdi atchār anakhtār*, میمون ایانی *maïmoun aïāghy.*

Passe-passe, s. f., حقه بازلق *hoqqabāzlyq*, حیله بازلق *hïlèbāzlyq*, a.-p.-t. — Faire des tours de passe-passe, tromper adroitement, حیله بازلق ا *hïlèbāzlyq it.*

Passe-pierre, ou Perce-pierre, subs. fém., دکز رازیانهسی *deñyz rāzïānèci*, صو رازیانهسی *sou rāzïānèci*, t.

Passe-poil, s. masc., غیطان *ghaïthān*, قیتان *qaïtān*, t.

Passeport, s. m., یول امری *ïol emri*, یول تذکرهسی *ïol tezkerèci*, پاسپورته *pāsporta*, پاسپورته کاغدی *pāsporta kïāghydi*, t.

Passer, v. n., aller d'un lieu dans un autre, کچمك *guetchmek*, عبور - مرور *'oubour, murour it*, a.-t.; گذار ا *guzār it*, p.-t. — Passer par un endroit, بر یردن کچمك *bir ïerden guetchmek.* — Passer par la porte, par la fenêtre, قپودن - پنجرهدن کچمك *qapoudan, pendjèrèden guetchmek.* — par un pont, کوپریدن مرور ا *keupruden murour it.* — Passer en avant, ایلرو کیتمك ایلروبه کچمك *ileru guïtmek, ileruïè guetchmek*, سبق و تقدم ا *sebq u teqaddum it.* — Passer, s'écouler, مرور ا *murour it.* — Les jours et les années passent, اوقات و اعوام مرور ایدر *evqāt u a'vām murour ider.* — Son temps est passé, وقتی کچدی *vaqti guetchti.* — Passer de cette vie à l'autre, اخرته کچمك ارتحال ایلمك *akhyrètè guetchmek, irtihāl cïlemek*; simplem. mourir, اولمك *eulmek.* — Passer par les charges, s'élever progressivement, وتبدن رتبهیه کچوب اولو منصبلره

چیقمق *rutbèden rutbèïè guetchup olou mansyblerè tchiqmaq.* — Passer par de rudes épreuves, نیجه نیجه بلایا و محنتلر چکمک *nidjè nidjè belaïa vu myhnetler tchekmek.* — Passer par la tête, en parlant d'une chose, y penser, خاطردن کچمک *khathyrden guetchmek.* — Passer de la tête, l'oublier, خاطردن چیقمق *khathyrden tchiqmaq.* — Passer, cesser, صاومق *savmaq.* — Être guéri, صاوشمق *savouchmaq.* — Faire passer une personne, une chose, کچورمک *guetchurmek*, امرار ا *imrar it.* — Je l'ai fait passer devant, انی ایلرویه کچوردم *ani ileruïè guetchurdum.* — Faire passer une maladie, la guérir, بر خسته لکی صاودرمق ـ دفع ا *bir khastaligui savdurmaq, def' it.* — le mal de dents, دیش آغریسنی دفع ا *dich aghrîcini def' it.* — La faim lui a passé, آجلغی صاودی *adjlyghy savdi.* — Passer par-dessus les difficultés, ne pas s'y arrêter, les surmonter, صعوبتلره باقمامق *sou'oubetlerè baqmamaq.* — Passer outre, aller en avant sans être arrêté, اوتهیه کچمک *eutèïè guetchmek.* — Passer, en parlant des transitions du discours, بشقه سوزه کچمک *bachqa seuzè guetchmek.* — Passons au second point, ایکنجی مادّه یه کچهلم *ikindji mâddèïè guetchèlum.* — Passer, être admis, être reçu, مقبوله کچمک *maqboulè guetchmek.* — Passer maître, استاد چیقارمق *oustâd tchiqârmaq.* — Passer chez quelqu'un, le visiter, اوغرامق *oghrâmaq.* — Je suis passé chez vous, اوکزه اوغرادم *eviñyzè oghrâdum.* — Passer pour, être réputé, معروف او *ma'rouf ol*, بیلنمک *bilinmek.* — Se passer, se ternir, perdre son éclat, sa beauté, صولمق *solmaq*, کسب ذبول ا *kesbi zuboul it.* — Se passer, arriver, survenir, کچمک *guetchmek*, وقوعه کلمک *vouqou'a guelmek*, واقع او *vâqy' ol.* — Ce qui s'est passé avant nous, بزدن مقدّم وقوعه کلمش احوال *byzden mouqaddem vouqou'a guelmich âhvâl.* — En passant, chemin faisant, adv., یوله کیدر ایکن *iola guîder iken.* — Au fig., légèrement, کچوب صاوشدرق *guetchup sâvoucharaq.* — Parfois, بعض کرّه *ba'zy kerrè.* — Passé, e, کچورلمش *guetchurilmich*, کچمش *guetchmich.* — Le passé, le prétérit du verbe, فعل ماضی *fi'li mâzi.* — v. a., Passer l'eau, صویی کچمک *souïi guetchmek.* — Passer à la nage, یوزه رك کچمک *iuzèrek guetchmek.* — Passer, dépasser, aller au delà, excéder, آشورمق *âchurmaq*, حدّدن کچمک *haddden guetchmek*, کچمک *guetchmek*, تجاوز ا *tedjâvuz it.* — La dépense passe la recette, مصرف ایرادی تجاوز ایدر *masraf irâdi tedjâvuz ider.* — Devancer, ایلرو کچمک *ileru guetchmek*, مسابقت ا *muçâbaqat it.* — Passer en compte, allouer, حسابه کچورمك *hyçâbè guetchurmek*, حسابه ادخال ا

hyçābè idkhāl it, محسوب ا *mahsoub it.* — Passer en revue, يوقلمق *ïoqlamaq.* — Examiner, كوزدن گچورمك *gueuzden guetchurmek*, امرار نظرا *imrāri nazar it.* — Passer au fil de l'épée, قلجدن گچورمك *qylidjden guetchurmek.* — Passer, être au-dessus de la portée de l'intelligence, ادراكدن طشره او ـ خارج او *idrākten thaçhra ol, khāridj ol.* — Cela passe l'imagination, دائره خيالدن خارج بر معنادر *dāïrèï kkaïālden khāridj bir ma'nādur.* — Passer, transporter d'un lieu dans un autre, نقل ا كوتورمك *gueuturmek naql it.* — Passer le temps, وقت گچورمك *vaqyt guetchurmek*, امرار وقت ا *imrāri vaqt it.* — Passer un liquide à travers un tamis, un linge, سوزمك *seuzmèk.* — Passer, omettre, براقمق *brāqmaq*, ترك ا *terk it.* — Passer une faute, la pardonner, كناهدن گچمك *gunāhden guetchmek*, عفو ا *'afv it.* — Passer au fer, اوتيلمك *eutulemek.* — Passer l'éponge sur un ouvrage, l'effacer, بر تأليفك اوزرندن سيلكى سوروب محو ا *bir téélifiñ uzerinden sîlgui surup mahv it.* — Passons l'éponge sur tout cela, oublions-le, بونلرك جلهسنى لوح خاطردن سيلهلم *bounlaruñ djumlèçini levh khāthyrden sîlèlum.* — Se passer, se priver, s'abstenir de..., واز گچمك *vāz guetchmek*, واز گلمك *vāz guelmek*, فراغت ا *ferāghat it.* — Se passer, se contenter de peu, آز شيء ايله اكتفا ا ـ قناعت ا *âz cheï ilè iktifā it, qanā'at it.*

* Passerage, subst. fém., plante, خروسجق *khorosdjyq*, t.

Passereau, s. m. Voy. Moineau.

Passe-temps, s. m., اكلنجه *eïglendjè*, t.; امرار وقته وسيله *imrāri vaqtè vecîlè* اولهجق مشغله *oladjaq mechghelè*, a.-t.

Passibilité, s. f., قابليت الالم *qābilïiet ul-elem*, a.

Passible, adj. com., qui peut souffrir, éprouver des sensations, صزى چكه بيلور *syzy tchekè bîlur*, t.; قابل تألم *qābili téellum*, a. — Passible de dommages-intérêts, تضمين ضرره حكم اولنه بيلور *tazmîni zararè hukm olouna bîlur.*

Passif, s. m., t. de comptabilité et de commerce, ce qui est dû par..., l'opposé du crédit, الهجق *aladjaq*, t.; مطلوب *mathloub*, pl. a. مطلوبات *mathloubāt.* — La dette passive, بورج *bordj*, ويره جك *vîrèdjek*, دين *deïn*, pl. a. ديون *duïoun.* — La voix passive, le droit d'être élu, انتخاب اولمنك استحقاقى *intikhāb olmanuñ istyhqāqy.* — La voix active, le droit d'élire, انتخاب ايلمنك استحقاقى *intikhāb eïlemenuñ istyhqāqy.* — En t. de gram., s. et adj., مفعول *mef'oul.* — Participe passif, اسم مفعول *ismi' mef'oul.* — Verbe —, مجهول *medjhoul*, ou فعل مجهول *fi'li medjhoul.*

Passif, ve, adj., qui n'agit point, بغير عمل *beghaïri 'amel*, مطاوعه *mouthāve'a*, a. — Un être passif, بر

مخلوق مطاوعه *bir makhlouqy mouthāve'a.*

Passion, s. f., agitation de l'âme excitée par l'amour, la haine, هواى *hevāï nefs*, هوا *hevā*, مرض نفس *marāzy nefsāni*, pl. a. امراض نفسانيه *emrāzy nefsānïiè*, جان ـ كوكل اصطرابى *djān, gueuñul izthyrābi.*—Une grande passion, امراض نفسانيه‌دن بر مرض عظيم *emrāzy nefsānïièden bir marazy 'azïm.*—Être maître de ses passions, امراض نفسانيه‌سنه غالب او *emrāzy nefsānïièsinè ghālib ol.* — Passion, haine, غرض *gharaz*, نفسانيت *nefsānïiet.* — Sans passion, بيغرض *bïgharaz.* — Parler sans passion, بيغرضانه سويلمك *bïgharazānè seuïlemek.*—Affection violente, goût déterminé pour une chose, سوش *sevich*, هوس *haves*, سودا *sevdā*, ابتلا *ibtilā.*—J'ai une grande passion pour les jardins, باغچه‌لره هوا وهوسم چوقدر *bāghtchèlerè havā vu haveçum tchoqtur.*— Objet même de la passion, بر كمسنه‌نك كوكل ويردیكی شيء *bir kimesnènuñ gueuñul vïrdïgui cheï*, مابه تعشق *mābihi te'achchuq.* — Aimer avec passion, جان وكوكلدن سومك *djān u gueuñulden sevmek.* — La passion de l'amour, عشق دردی *'ychq derdi*, عشق مرض *marazy 'ychq*, عشق *'ychq.* — Déclarer sa passion, درد عشقی مجبوريه‌سنه كشف وبيان ا *derdi 'ychqy mahboubïèsinè kechf u beïān it.*— Passion, en t. de philosophie, l'impression reçue dans un sujet, كيفية انفعاليه *kïaf'ïieti inf'ālïiet.* — La Passion, les souffrances de Notre-Seigneur Jésus-Christ, حضرت عيسى افنديمزك چكديكي محنت و الم *hazreti 'yça efendïmuzuñ tchekïlgui mykhnet u elem.*—En t. de médecine, affection, maladie, خسته‌لك *khastalik*, مرض *maraz*, pl. a. امراض *emrāz.* — Passion hystérique, مرض رحم *marazy rahm.*

Passionnément, adv., عشقله *'ychqylè*, شوق وغرام ايله *chevq u gharām ilè*, بالولوع والغرام *bil-vulou' vel-gharām*, a.-t., a.—Désirer passionnément, اشتياق درون ايله *ichtïāqy deroun ilè haveskiār ol.*

Passionner, v. a., donner un caractère animé et qui marque de la passion, عشق قوپاره‌جق بر حالت پيدا ا *'ychq qopāradjaq bir hālet peïdā it.* — Intéresser, émouvoir, تحريك عرق رقت ا *tahrïki 'yrqy ryqqat it.*

Passionner (Sé), v. pron., se laisser aller à sa passion, امراض نفسانيه‌يه الدانمق *emrāzy nefsānïièïè aldānmaq.* — S'emporter, غضبه كلمك *ghazabè guelmek.* — Se préoccuper par passion, بر شيه هوسكار او *bir cheïè haveskiār ol.* — Devenir amoureux, عاشق او *'āchyq ol.* — Passionné, e, adj., prévenu, rempli de passion, غرضلو *gharazlu.* — Une personne passionnée, غرضلو كيشى *gharazlu kïchi.* — Amoureux, عاشق *'āchyq*, مفتون *mefloun.* — Parler d'un ton passionné, طور

مفتونیّت ایله تکلّم ا *thavri meftounïiet ilè tekellum it.*

Passivement, adv., مفعول معناسنك *mef'oul ma'nācindè*, a.-t.; مطاوعًا *mouthāve'en*, a.

Passoire, s. f., سوزك *seuzek*, t.; کفگیر *kefguïr*, p.; کفگیر صحان *kefguïr sahān.*

Pastel, s. m., crayons de couleurs variées, رنك آمیز قورشون قلمی *rengui âmïz qourchoun qalemi*, t.— Guède. Voy. ce mot.

Pastenade, s. f. Voy. Panais.

Pastèque, s. fém., melon d'eau, قارپوز *qārpouz*, t.; بطیخ *bathïkh*, a.

Pasteur, s. m., چوبان *tchobān*, t.; راعی *rā'y*, pl. a. رعاة *ra'āt.* — Au fig., celui qui est chargé du soin des âmes; curé, جان چوبانی *djān tchobāni*, محلّه پاپاسی *mahallè pāpāci.*

Pastiche, s. m., imitation d'un tableau, بر تصویرك تقلیدی *bir tasvïruñ taqlïdi*, t.-a.—Composition mêlée, معجون *ma'djoun*, a.

Pastille, s. f., de sucre ou de miel, شکر حبّه‌سی *chèker habbèci.* — Pâte d'odeurs, de médicaments, حبّه *habbè*, قرص *qours.* — Pastilles odorantes et à brûler, dites du sérail, تنسوخ *tensoukh*, vulg. تنسوف *tensouf.*

Pastoral, e, adj., چوبانکی *tchobānuñ*, t.; مختصّ بالرعاة *moukhtass bir-ra'āt*, a. — Habit, چوبان روبه‌سی *tchobān roubaci.*— Poésies pastorales, چوبان ترکیسی *tchobān turkïci*, اشعار رعات *ach'āri ra'āt.* — Pastoral, au fig., جان چوبانینه مخصوص *djān tchobāninè makhsous.* — Bâton pastoral, جان چوبانی دکنکی *djān tchobāni dèïnegui.*

Pastoralement, adv., en bon pasteur, جان چوبانینه لایق اولدیغی وجهله اوزره *djān tchobāninè lāïq oldoughy vedjh uzrè*, t.

Pat, s. m., t. du jeu des échecs, آچمز *âtchmaz*, t.—Vous m'avez fait pat, شاهمی آچمزه قویدك *chāhimi âtchmazè qoïduñ.*

Patache, s. f., bâtiment léger pour le service des navires, منزل کمیسی *menzyl guemïci.* — Petit bâtiment pour la garde des rivières, des passages où on lève ces droits, قول قایغی *qoul qāïghy.*—Petite voiture, کوچك عربه *kutchuk 'araba*, t.

Pataraffe, s. f., قارش مورش یازو *qārich mourich ïāzou*, t.; خط مهوّش *khaïkhty mouhavvech*, a.

Patard, s. m., اوفاق اقچه‌سی *oufāq aqtchè*, t.

Patate, s. f., بر نوع یر الماسی *bir nev'y ïer elmāci*, t.

Pataud, e, adj., یوغون *ïoghoun*, t.; غلیظ الجثّه *ghalïz ul-djessè*, a.

Patauger, v. n., چامورده کزمك *tchāmourdè guezmek*, سویق چامورلی یره کزمك *sivïq tchāmourli ïerè guezmek*, t.

Pate, s. f., farine pétrie pour faire du pain ou de la pâtisserie, خمیر *khamïr*, vulg. خمور *khamour*, یوغورلمش اون *ïoughouroulmich oun*, t.; عجین *'adjïn*, a. — Mettre en pâte, خمورلمق *khamourlamaq.*

— Au fig., mettre la main à la pâte, s'occuper d'une chose, ایشه ال اورمق *ichè el ourmaq*. — Pâte, au fig. fam., complexion, naturel, طبیعت *thabī'at*, بنیة *bunïet*. — Homme de bonne pâte, طبیعتی ایو بر آدم *thabī'ati eïu bir âdem*. — C'est une bonne pâte d'homme, pour dire, C'est un homme simple, sans malice, ابله بر آدمدر *ebleh bir âdemdur*, ساده دل بر آدمدر *sādè dil bir âdemdur*.

Paté, s. m., mets fait de viande ou de poisson mis en pâte, بورك *beurek*, t. — Pâté de perdrix, کبك بوركی *keklik beuregui*. — Petits pâtés, اوفاق بورك *oufāq beurek*. — Pâté d'ermite, figue sèche dans laquelle on a enfermé une noisette ou une amande, ایچی بادملو قورو انجیر *itchi bâdemlu qourou indjïr*. — Pâté, goutte d'encre tombée sur le papier, مركب لكه‌سی *murekkeb lèkèci*, قلم طملانتیسی *qalem dhamlāntïci*.

Patelin, e, s. et adj., تلكو خویلو *tilku khouïlu*, t. — C'est un patelin, رایغ المزاج بر آدمدر *rāïgh ul-mizādj bir âdemdur*.

Patelinage, s. m., تلكولك یالتقلایش *tilkulik*, *ïāltaqlāïch*, t.; مرایلق وضع شتر کربه *murāïlyq*, *vaz'y chutur guerbè*, a.-t.

Pateliner, v. n., تلكولك ا *tilkulik it*, مرایلق ا *murāïlyq it*.

Patelineur, se, s. Voy. Patelin.

Patène, s. f., کاسه تپسیجکی *kiācè tepsïdjigui*, t.

Patenôtre, s. f., prière, دعا *dou'ā*, ورد *vird*, pl. a. اوراد *evrād*. Voy. Chapelet.

Patent, e, adj., وجه شوری اوزره مهرلنمش *vedjhi cher'y uzrè muhurlenmich*, a.-t. — Acquit patent, عطیهٔ شاهانه‌یی مشتمل برات *'athïïèi chāhānèï muchtemil berāt*. — Lettres-patentes, برات *berāt*, pl. a. برولت *berevāt*.

Patente, s. f., برات *berāt*. — royale, برات پادشاهی *berāti pādichāhi*. Voy. Patent. — de santé, donnée au capitaine d'un navire, پاتنته کاغدی *pātenta kiāghydi*.

Patenté, e, adj., برات صاحبی *berāti sāhybi*, براتلو *berātlu*, a.-t.

Patenter, v. a., توجیه بروات ا *tevdjïhi berevāt it*.

Pate-pelu, s. m. Voy. Fourbe, Patelin.

Pater, s. m., l'oraison dominicale, تسبیح *tesbīh*, a. — Grains d'un chapelet, تسبیح دانه‌سی *tesbīh dānèci*.

Paternel, le, adj., بابانك *bābānuñ*, t.; ابوی *ebevïi*, a.; پدری *pederi*, پدرانه *pederānè*, p. — Amour paternel, محبّت ابویه *mouhabbeti ebevïiè*. — Parents paternels, بابا طرفندن خصملر *bābā tharafindan khyçymler*.

Paternellement, adv., بابا کبی *bābā guibi*; باباجه *bābādjè*, t.; پدرانه *pederānè*, باباپانه *bābāïānè*, p.

Paternité, s. f., بابالق *bābālyq*, t.; ابوّت *ubuvvet*, a.; پدری *pederi*.

Pateux, se, adj., qui n'est pas assez cuit, خمور کبی *khamour guibi*, خمورسی *khamourci*, خمیرلو *khamirlu*. — Tout ce qui fait dans la bouche l'effet de la pâte, دادی خمورسی *dâdi khamourci*. — Pâteuse, en parlant de la bouche, یلمشک *ïelmechek*, متلجن *muteleddjin*. — Cela rend la langue pâteuse, بوشی دلده ایراث تلجن ایدر *bou cheï dildè irâci teleddjun ider*. — Chemin pâteux, یاپشقان چامورلی یول *ïâpichqân tchâmourli ïol*.

Pathétique, adj. com., یانق *ïânyq*, t.; مهیج الرقة *muheïidj ur-ryqqat*, a. — Voix pathétique, صوت رقت یانق سس *ïânyq ses*, *savti ryqqat khïz*.

Pathétiquement, adv., رقت کتوره جك صورتیله *ryqqat gueturè-djek souretilè*, a.-t.; یانقلق ایله *ïânyqlyq ilè*, t.; بهیجان الرقت *beheïdjân ur-ryqqat*, a.

Pathognomonique, adj. com., t. de méd., مرضه دلیل اولهجق نشان *marazè delîl oladjaq nichân*.

Pathologie, s. f., بحث عن طبایع و احوال الامراض *bahs 'an thebâï' vu ahvâl ul-emrâz*, علم احوال وطبایع الامراض *'ylmi ahvâl u thebâï' ul-emrâz*.

Pathologique, adj. com., طبایع و احوال امراضه متعلق *thebâï' vu ahvâli emrâzè mute'allyq*, a.-t.

Pathos, s. m. iron., هیجان فی الکلام *heïdjân fil-kelâm*, a.

Patibulaire, adject. com., دار اغاجنه متعلق *dâr aghâdjinè mute'allyq*, a.-t. — C'est un homme qui a la mine patibulaire, اصیله جق آدم سیماسنده بر جریفدر *acîladjaq âdem sîmâcindè bir herîftur*.

Patiemment, adv., صبر ایله *sabr ilè*, صبر و تحمل ایله *sabr u tehammul ilè*, a.-t.; صبرًا بالصبر *sabren*, *bis-sabr*, a.

Patience, s. f., vertu qui fait supporter les adversités, etc., صبر *sabr*, مصابرة *muçâberet*, a.; شکیب *chekîb*, p. — Avoir patience, صبر ا *sabr it*. — La patience m'échappe, آخر صبر و قرارم قالمدی *âkhèr sabr u qarârum qâlmadi*. — Patience! interject., ou, Ayez un peu de patience, جزئیجه صبر ایله *djuz'îdjè sabr eïlè*.

Patience, ou Parelle, s. fém., plante, اشخون اوتی *achkhoun oti*, اشخون *achkhoun*, t.

Patient, s. m., criminel condamné à mort, ترتیب جزاسی حکم اولنمش مجرم *tertîbi djezâci hukm olounmich mudjrim*. — Celui qui souffre une opération chirurgicale, جرّاح النك اولان خسته ـ مجروح *djerrâh elindè olân khasta, medjrouh*, a.-t. — En t. de philos., celui sur lequel on agit, المفعول *el-mef'oul*, منفول *menfoul*. — L'agent et le patient, فاعل ومنفول *fâ'yl u menfoul*.

Patient, e, adj., صبرلو *sabirlu*, a.-t.; صبور صابر *sâbir*, *sabour*, pl. a. صابرین *sâbirîn*.

Patienter, v. n., prendre patience, صبر ا *sabr it*. — Attendre

avec patience, صبر ايلـه بكلمك *sabr ilè beklemek.*

Patin, s. m., chaussure élevée par devant et par derrière, نعليـن *na'lín*, نالين *nālín*. — Patin pour glisser, صيرنجقلو نالين *sírindjaqlu nālín*, قياجق نالين *qīādjaq nālín*. — Patin, ais fort épais sous la charpente d'un escalier, تردبانك الت طبانى *nerdubānuñ alt thabāni.*

Patiner, v. a., t. bas, manier indiscrètement, — ال ايله طوقنمق *el ilè dhoqounmaq*, يوقلمق *ïoqlamaq*, زياده جـه ال ايلـه سورتمك *zïādèdjè el ilè surutmek*, t. — v. n., glisser avec des patins, نالين ايلـه بوز اوزرينـه قايمق *nālín ilè bouz uzerínè qāïmaq.*

Patineur, s. m., نالين ايلـه پاچلـه قايبجى *nālín ilè qāïidji*, ايله قايبجى *pātchla ilè qāïidji*, t.

Patir, v. n., souffrir, avoir du mal, اذيّـت - زحمت چكمـك *ezïiet, zahmet tchekmek.* — Souffrir du dommage, ضرر چكمك *zarar tchekmek*, خسارته اوغرامق *khaçāretè oghrāmaq.*

Patis, s. m., اوتلاق يرى *otlāq ïeri*, اوتلاق *otlāq*, t.; مرعى *mer'a*, pl. a. مراعى *merā'y.* — Mettre au pâtis, مرعايه وضع ا *mer'āïè vaz' it.*

Patisser, v. n., خمور ايشى يابمق *khamour ichi ïāpmaq*, t.

Patisserie, s. f., pâte préparée, assaisonnée et cuite, خمور ايشـى *khamour ichi*, بـورك *beurek*, t.; طعام خيرى *tha'āmi khamírí*, pl. a. اطعمهٔ خيريه *cih'ymèï khamírïiè.* — Commerce et art du pâtissier, بوركجى تجارتى وصنعتى *beurekdji tidjāreti vu sana'ati.*

Patissier, ère, s., بوركجـى *beurekdji*, خمور ايشى يپان *khamour ichi ïapān.* — Boutique de pâtissier, بوركجى دكانى *beurekdji dukkiāni.*

Patissoire, s. fém., خمورجـى تختهسى *khamourdji takhtaci*, t.

Patmos, île de l'Archipel, بطنوز *bathnoz.*

Patois, s. m., - كوبلو ديلى لسانى *keuūlu dīli, liçāni*, t.; خلق لسانى *khalq liçāni*, لغوة *laghvet*, a.

Paton, s. m., خمور پارچهسى *khamour pārtchaci*, t.

Patraque, s. f., قوراده *qovrāda*, بوزوق آلت *bozouq ālet*; t. — C'est une patraque de montre, قوراده بـر ساعتدر *qavrāda bir sā'attur.*

Patre, s. masc. Voy. Pasteur, Berger.

Patriarcal, e, adj., پطريقلغـه متعلق *pathríqlygha mute'allyq*, t.; پطريقى *pathríqy*, a. — Maison ou palais patriarcal, پطريقخانـه *pathríqkhānè.*

Patriarcat, s. m., پطريقلـق *pathríqlyq*, پطريقلـق مقامى *pathríqlyq maqāmi*, t. — Le patriarcat de Constantinople, استـانبـول پطريقلغى *istāmbol pathríqlyghy.*

Patriarche, s. m., chef de l'église grecque, پطريـق *pathríq*, روم پطريقى *roum pathríqy.* — de l'église arménienne, ارمنى پطريقى *ermeni pathríqy.* — Patriarche, nom donné à plusieurs saints personnages de l'Ancien Testament, شيخ اعـظـم *cheïkh a'zem*, pl. a. مشـايخ عظام

mechaïkhy 'yzām ; پیغمبر peïghamber. — Le patriarche Jacob, يعقوب پیغمبر *ïa'qoub peïghamber.* — Le patriarche des Turcs, شیخ الاسلام *cheïkh ul-islām*, مفتی *mufti.* — Nom des premiers instituteurs musulmans des ordres religieux, ایمام *imām*, pl. a. ائمہ *eïmè.*

PATRIE, s. f., وطن *vathan*, a.; صلة *sylet*, vulg. *syla*, يورد *ïourd*, p. — L'amour de la patrie, حبّ الوطن *hubb ul-vathan.* — Pour la patrie, pour l'amour de la patrie, وطن يولنه *vathan ïolina.* — Il est de notre patrie, بزم ديارلودر *byzum dïārludur.* — Défendre sa patrie, وطن عزيزی محافظه ا *vathan 'azïzy mouhāfaza it.*

PATRIMOINE, s. m., bien qui vient du père, بابادن قالمش ميراث *bābāden qālmich mïrās*, a.-t. — de la mère, انادن قالمش مال *anāden qālmich māl.* — de l'un et de l'autre, مال موروث *māl mevrous.* — Au fig., ce qui revient ordinairement à une personne, بر كمسنه يه راجع اولان شی *bir kimesnèïè rādji' olān cheï*, مال موروث مثابه سنك اولان شی *māli mevrous meçābècindè olān cheï.*

PATRIMONIAL, E, adj., انادن بابادن قالمش *anāden bābādan qālmich*, t.; موروث من الابوين *mevrous min el-abouïn*, a.

PATRIOTE, s. et adj., وطنی سويجی *vathani sevïdji*, وطنی وطن سون *vathanini seven*, غيرتلوسی *vathan ghaïretluci*, a.-t.; محبّ الوطن *mouhibb ul-vathan*, a.

PATRIOTIQUE, adj. com., وطن غيرتكشنه مخصوص *vathan ghaïretkechinè makhsous*, a.-t.; مختص بمحبّت الوطن *moukhtass bemouhabbet ul-vathan.*

PATRIOTIQUEMENT, adv., غيرت وطن ايله *ghaïreti vathan ilè*, وطن غيرتكشلكی مقتضاسنجه *vathan ghaïretkechligui mouqtezācindjè*, وطن غيرتكشنه ياقشه جق وجهله *vathan ghaïretkechinè ïāqychadjyq vedjhilè*, a.-t.

PATRIOTISME, s. m., غيرت وطن *ghaïreti vathan*, وطن غيرتكشلكی *vathan ghaïretkechligui*, a.-t.; حبّ الوطن *hubb ul-vathan.*

PATRON, NE, subs., protecteur, حمايتجی *hymāïetdji*, a.-t.; ارقه *arqa*, t.; حامی *hāmi*, pl. a. حماة *houmāt.* — Saint dont on porte le nom, ولی *velïi.* — Chef d'une maison, d'un établissement, او صاحبی *ev sāhybi*, صاحب *sāhyb*, صاحب البيت *sāhyb ul-beït.* — Le maître d'un esclave, صاحب *sāhyb*, اغا *aghā*, مولا *mevlā.* — Celui qui commande la manœuvre à bord d'un vaisseau, قوجه رئيس *qodja reïs.* — Patron, modèle, اورنك *eurnek*, نمونه *numounè.*

PATRONAGE, s. masc., صاحب توجيهلك *sāhyb tevdjïhlik*, a.-t.; استحقاق على التوجيه *istyhqāq 'alet-tevdjïh*, a.

PATRONYMIQUE, adj. com. Nom —, نسبی تبيين ايدن كنيه *necebi tebïin iden kunïet.*

PATROUILLE, s. f., marche d'un détachement de troupes pour la sû-

reté publique, قول *qoul*, قوللق *qoullouq*, t.; عسس *'aças*, a.; عسّاسلق *'assāslyq*. — Patrouille nocturne, كيجه قولى *guïdjè qouli*. —Faire la patrouille, قول طولاشمق *qoul dholāchmaq*. — Les hommes mêmes de la patrouille, قول نفراتى *qoul neferāti*.

Patrouiller, v. n., faire la patrouille, عسّاسلق ا *'assāslyq it*, كيجه قول كزمك *guïdjè qoul guezmek*, t. — Agiter de l'eau bourbeuse, چامورلو صويى چالقتمق *tchāmourlu souïi tchālqatmaq*.

Patrouillis, s. m., چامورلو ير *tchāmourlu ïer*, t.

Patte, s. f., pied des animaux, des oiseaux, des insectes, پنچه *pentchè*, اياق *aïāq*.—Patte de chat, كدى پنچه‌سى *hedi pentchèci*. — Griffes d'un oiseau de proie, قينق *qaïnaq*. — Patte des quadrupèdes, پاچه *pātcha*. — Patte de mouche, écriture très-fine, قرنجه اياغى كبى يازو *qarindjè aïāghy guibi ïāzou*.— Patte d'un verre, قدح اياغى *qadeh aïāghy*.—Pattes d'une ancre, دمرك چنكللرى *demiruñ tchenguielleri*, لنكر قنادلرى *lenguer qanādleri*.

Patte-d'oie, s. f., plante, پرمق بتشكى *parmaq bitichgui*.— Espace où se réunissent plusieurs allées, plusieurs chemins, بر نيجه يول اغزى *bir nïdjè ïol aghzi*, t.

Pattu, e, adj., تويلو اياقلو *tuïlu aïāqlu*. — Pigeon —, تويلو اياقلو كوكرجين *tuïlu aïāqlu guïerdjïn*. — Poule pattue, چاقشيرلو طاوق *tchāqchïrlu thāvouq*.

Paturage, s. m., اوتلاق *otlāq*, اوتلاق يرى *otlāq ïeri*, t.; چراكاه *tcherāguiāh*, p.; مرعى *mer'a*, a.

Pature, s. f., nourriture des animaux, ييه‌جك *ïeïèdjek*, يم *ïem*, t.; طعمه *theu'mè*. — L'herbe, la paille qu'on donne aux bestiaux, يم *ïem*, علف *'alef*.— Lieu où croît la pâture des animaux, اوتلاق يرى *otlāq ïeri*.—Mettre des chevaux à la pâture, آتلرى اوتلاغه قومق *âtlari otlāgha qomaq*. — Au fig., aliment, nourriture, même pour l'homme, غدا *ghydā*, غداى جسمانى *ghydāï djesmāni*. — Pâture de l'esprit, غداى روحانى *ghydāï rouhāni*.

Paturer, v. n., اوتلامق *otlāmaq*, t.

Patureur, s. m., اوتلايجى *otlāïdji*.

Paturon, s. m., بوقاغيلق *boqāghoulyq*, خرده *khorda*, آتك قيچ اياغينك ديز بوغمى *âtuñ qïtch aïāghïnuñ dïz boghoumou*.

Paume, s. f., le dedans de la main, ايه - ايا *aïa*, ال اياسى *el aïāci*, t.; كف *keff*, pl. a. كفوف *kufouf*. —Sorte de balle à jouer, طوپ *thop*. — Jeu de paume, طوب اويونى *thop oïouni*. — Jouer à la paume, طوب اوينامق *thop oïnāmaq*.

Paupière, s. f., la peau qui couvre l'œil, كوز قپاغى *gueuz qapāghy*, t.; جفن *djefn*, pl. a. اجفان *edjfān*. —Poil de la paupière, كرپك *kirpuk*, هدب *hudb*, *hudub*, pl. a. اهداب *ahdāb*; مژه *mujè*, مژكان *mujguiān*.

Pause, s. f., اكلنمه *eïglenmè*,

توقّف طورمقلیق *dhourmaqlyq*, t.; وقفة *vaqfet*, مکث *meks*. — Faire une pause, طورمق *dhourmaq*, توقّف ا *teveqqouf it*.

Pauvre, adj. com., qui n'a pas suffisamment le nécessaire, فقیر *faqîr*, فقیر الحال *faqîr ul-hâl*, a.; یوخسول *ïokhsoul*, t. — Pris substantivement, فقیر *faqîr*, pl. فقرا *fouqarâ*. — C'est un homme pauvre, فقیر بر آدمدر *faqîr bir âdemdur*. — Dit par sentiment de compassion ou de tendresse, زواللو *zavâllu*, مسکین *meskîn*, دردمند *derdimend*, بیچاره *bîtchârè*. — En parlant d'une personne sans esprit, sans moyens, عاجز *'âdjyz*, عاجز بر آدم *'âdjyz bir âdem*. — Mendiant, دلنجی *dilendji*, جرّار *djerrâr*, سایل *sâïl*. — C'est un pauvre, بر دلنجیدر *bir dilendjîdur*. — En parlant d'une femme. Voy. Pauvresse. — Pauvre, chétif, méprisable, الچق *altchaq*, کوتی *keutu*, یرامز *ïarâmaz*, خسیس *khacîs*. — Qui n'est pas abondant, برکتسز *bereketsyz*, قلیل المحصول *qalîl ul-mahsoul*. — Pauvre d'esprit, عقلی آز *'aqli âz*, قلیل العقل *qalîl ul-'aql*.

Pauvrement, adv., فقرا کبی *fouqarâ guibi*, فقراجه *fouqarâdjè*, a.-t.; فقیرانه *faqîrânè*, a.-p.; فقیرًا *faqîren*, a. — Vivre pauvrement, فقرا کبی کچنمک *fouqarâ guibi guetchinmek*.

Pauvresse, s. f., دلنجی قاری *dilendji qâri*, t.; سائلة *sâïlet*, a.

Pauvret, te, s., فقیرجق *faqîrdjyq*, زواللو *zavâllu*, t.; بیچاره *bîtchârè*, p.

Pauvreté, s. fém., indigence, فقیرلق *faqîrlyq*, a.-t.; یوخسوللق *ïokhsoullyq*, زکوردلک *zugurdlik*, t.; فقر *faqr*, فاقه *fâqa*, a. — Grande pauvreté, فقر کلی - عظیم *faqri kulli*, *'azîm*.

Pavage, s. m., قالدیرم ایشی *qâldîrim ichi*, t.

Pavaner (Se), v. pron., طاوسلنمق *thâvouslanmaq*, خروسلنمق *khoroslanmaq*, t.; فضول ایله یوریمک *fozoul ilè ïurumek*, a.-t.

Pavé, s. m., pierre dure qui sert à paver, قالدرم طاشی *qâldirim thâchi*. — Chemin, endroit pavé, قالدرم *qâldirim*, قالدرم یولی *qâldirim ïoli*, قالدرم دوشنمش یر *qâldirim duchenmich ïer*, t.; طریق مرسوف *tharîqy mersouf*, a. — Être sur le pavé, سوقاقلق قالمق *soqâqta qâlqmaq*. — Batteur de pavé, fainéant, vagabond, زوقاقلری طولاشور - خوارده *zoqâqlari dholâcheur*, *khovârda*.

Pavement, s. masc., قالدرم دوشمکلک *qâldirim duchemeklik*, قالدرم یاپمه سی *qâldirim ïâpmaci*, t.

Paver, v. a., قالدرم یاپمق *qâldirim ïâpmaq*, قالدرم دوشمک *qâldirim duchemek*, t. — Paver un chemin, یولك قالدرم دوشمک *ïolda qâldirim duchemek*. — Pavé, e, adj., قالدرم دوشنمش *qâldirim duchenmich*, قالدرم دوشملو *qâldirim duchèlu*.

Paveur, s. m., قالدرمجی *qāldirimdji*, t.

Pavie, s. f., sorte de pêche qui ne quitte pas le noyau, اات شفتالوسی *et cheftālouci*, t.; فرسك *firsik*, فرسق *firsyq*, a. — Pavie jaune, صاری پاپاز شفتالوسی *sāri pāpāz cheftālouci*. — Sorte de marronnier, بر نوع یبان کستانه اغاجی *bir nev'y ïabān kestānè aghādji*.

Pavillon, s. m., sorte de tente, چادر *tchādir*, اوبا - اوبه *obā*, اوتاق *otāq*, t.; خیمه *khaïmè*, a. — Tour de lit plissé par en haut et suspendu au plafond, زار پرده *zār perdè*. — Corps de bâtiment, دائره *dāïrè*. — Petit bâtiment carré, کوشك *keuchk*. — Pavillon, en t. de mar., étendard, bannière, بیراق *baïrāq*, سنجق - سنجاق *sandjaq*, علم *'alem*, لوا *livā*. — Pavillon de France, فرانسه بیراغی *frānsa baïrāghy*. — Pavillon turc, ottoman, عثمانلو بیراغی *'osmānlu baïrāghy*. — Baisser le pavillon, بیراغی ایندرمك *baïrāghy indurmek*. — Au fig., ادّعا بیراغنی ایندرمك *iddi'ā baïrāghyni indurmek*, طی لوای ادّعا *thaï livāï iddi'ā it*.

Pavois, s. masc., sorte de grand bouclier, بر نوع بیوك قالقان *bir nev'y buïuk qālqān*. — En t. de mar., tenture de toile le long du plat-bord d'un vaisseau, soit dans les réjouissances, soit dans un jour de combat, کمینك دونانمسی *guemïnuñ donānmaci*.

Pavoiser, v. a., کمی یی دونانمق *guemïi donātmaq*, t. — Bâtiment pavoisé, دونانمش کمی *donānmich guemi*.

Pavot, s. m., خشخاش *khachkhāch*, vulg. *hachhach*, a.; آفیون چیچکی *āfïoun tchïtchegui*. — sauvage, خشخاش پری *khachkhāchi berri*. — blanc, آق خشخاش *áq khachkhāch*. — Graine de pavot, خشخاش تخمی *khachkhāch tokhoumi*, آفیون چیچکی تخمی *áfïoun tchïtchegui tokhoumi*. — Pavot cornu. Voy. Glaucium.

Payable, adj. com., ویرلهجك *vïrilèdjek*, اودهنجك *eudènedjek*, ادا اولنهجق *edā olounadjaq*, t.; واجب الادا *vādjib ul-edā*, a.

Payant, e, adj., - أقچه ویرن *aqtchè vïren*, صایان *sāïān*, t.; معطی المبلغ *mou'thy ul-meblagh*, a.

Paye, s. f., solde, علوفه *'ouloufè*, مواجب *mevādjïb*, a. — Paye de capitaine, یوز باشی علوفهسی *ïuz bāchi 'ouloufèci*. — Donner la paye aux troupes, عسکرك علوفهسنی ویرمك *'askeruñ 'ouloufècini vïrmek*. — Morte-paye, soldat entretenu dans une garnison, ou vieux domestique qui n'est assujetti à aucun service, اوتراق متقاعد *otourāq, muteqā'yd*. — Mortes-payes, ceux qui ne peuvent payer la taxe à laquelle ils sont imposés, ادایه قدرتی اولمیان *edāïè qoudreti olmïān*.

Payement, Paiement ou Paîment, s. m., action de payer, et ce qui se donne pour acquitter une dette, اودهمه *eudèmè*, t.; ادا *edā*, تأدیه *téédïè*, a. — Faire un payement, ادا ا *edā it*, اودهمك *eudèmek*.

Payer, v. a., acquitter une dette,

اوده‌مك *eudèmek*, t.; ادا ا *edā it.* — Payer le prix d'une chose, بر شيئك بهاسنى ويرمك - ادا ا *bir cheïuñ behācini vīrmek, edā it,* ثمننى - بهاسنى تاديه ا *semenini, behācini téédïè it.*—Payer ses créanciers, الهجقلونك مطلوباتنى ادا ا *aladjaqlunuñ mathloubātini edā it.* —les appointements, وظيفه‌لرى ادا ا *vazīfèleri edā it.*—argent comptant, نقدًا ادا ا *naqden edā it.* — à vue, عقيب نظرده ادا ا *'aqībi nazardè edā it.* — à-compte, على الحساب ادا ا *'alel-hyçāb edā it.* — Payer de belles paroles, كلمات دلفريب ايله ادا ا *kelimāti dilferīb ilè edā it.*— d'ingratitude, انكار نعمت ايله ادا ا *inkiāri ni'met ilè edā it.* — de réciprocité, مقابلهٔ بالمثل ا *mouqābelèï bil-misl it.*—Au fig., payer le tribut à la nature, mourir, اولمك *eulmek.* — En parlant d'une chose excellente en son genre, on dit qu'elle ne peut se payer, بهاسى يوق *behāci ïoq,* قيمتى يوق *qîmeti ïoq.* — Se payer de raisons, se rendre aux raisons qu'on allègue, بر كمسنه‌نك سوزينه قائل او *bir kimesnènuñ seuzīnè qāïl ol,* دليل باصوابه اظهار تسليميّت ا *delīli bācevābè izhāri teslīmïiet it.* — Payé, e, اودنمش *eudenmich,* ادا اولنمش *edā olounmich,* حقّنى المش *haqqyni almich.*

Payeur, s. m., celui qui paye, اقچه ويرن *aqtchè vīren,* ادا ايدن كمسنه *edā iden kimesnè.*— Dépositaire d'une caisse, trésorier, خزينه‌دار *khāzînèdār,* vulg. *haznadār.*

Pays, s. masc., région, contrée, ولايت *vilāïet,* مملكت *memleket,* pl. a. ممالك *memālik;* ير *ïer,* t.; ديار *dïār.* — Bon, beau pays, كوزل مملكت *guzel memleket.* — Pays ouvert, اچق بر مملكت *atchyq bir memleket.* — Les pays étrangers, ممالك اجنبيّه *memāliki edjnebïiè.* — Patrie, lieu de naissance, وطن *vathan.* — Dans mon pays, ولايتمده *vilāïetumdè.* — Haut pays, مملكتك اوست طرفى *memleketuñ ust tharafi,* مملكت اعلا *memleketi a'lā.* — Bas pays, مملكتك الت طرفى *memleketuñ alt tharafi,* مملكت سفلا *memleketi sufelā.*—Pays coutumier, celui où l'on suit une coutume locale, عرف وعادت مخصوصه‌يه تابع بر مملكت *'eurf u 'ādeti makhsoucèïè tābi' bir memleket.*—Gagner du pays, avancer, يول آلمق - كسمك *ïol âlmaq, kesmek,* طىّ مسافه ا *thaïi meçāfè it.*

Pays-Bas (Les), فلمنك اولكه‌سى *filemenk eulkèci,* ندرلانده *nedirlānda.*

Paysage, s. m., étendue de pays que l'on voit d'un seul aspect, بر مملكتك قطعه‌سى *bir memleketuñ qyth'aci,* بقعة *bouqa't,* pl. a. بقاع *bouqā'.* — Tableau ou dessin d'un paysage, بلاد تصويرى *bilād tasvīri,* تصوير البقعة *tasvīr ul-bouqa't.*

Paysagiste, s. m., مصوّر بلاد *mouçavviri bilād,* a.-t.; رسّام التصويرات البقاع *rassām ut-tasvīrāt ul-bouqā',* a.

Paysan, ne, s., homme, femme de

la campagne, كويلو *keuïlu*, t.; اهل قريه *ehlî qarïè*, pl. a. اهالى قرا *ehālïi qourā*; دهقان *dihqān*. — Au fig., rustre, grossier, peu civil, خويرات *khoïrāt*. — A la paysanne, كويلوجه *keuïludjè*.

Péage, s. m., كچد رسمى *guetchid resmi*, كچد - مروريّه عوائدى *guetchid, murourïiè 'avāïdi*, t.-a.

Péager, s. m., كچد عوائدى تحصيلدارى *guetchid 'avāïdi tahsîldāri*; مروريّه تحصيلدارى *murourïiè tahsîldāri*, a.-t.

Peau, s. f., partie extérieure de l'animal, درى *deri*, t.; جلد *djild*, pl. a. جلود *djuloud*. — Épiderme, درى يوزى *deri ïuzu*, بشرة *bècheret*, a.; درينك طش يوزى *derînuñ dhich ïuzy*. — Peau considérée comme séparée du corps de l'animal, پوست *poust*, پوستكى *poustgui*, درى *deri*. — Peau de lièvre, طوشان پوستى *thavchān pousti*. — Cuir. Voy. ce mot. — Peau, enveloppe qui couvre les fruits, قبوق *qabouq*, زار *zār*, قشر *qychr*, pl. a. قشور *qouchour*.

Peausserie, s. f., درى بازركانلغى *deri bāzerguiānlyghy*, جلود تجارتى *djouloud tidjāreti*.

Peaussier, s. m. Voy. Corroyeur.

Peccable, adj. com., صوچه قابليتلو *soutchè qābilïietlu*, t.; قابل الخطا *qābil ul-khathā*, a. — Tout homme est peccable, بنى آدمك جمله‌سى مبتلاى ذنب و خطادر *beni âdemuñ djumlèci mubtelāï zemb u khathādur*.

Peccadille, s. fém., صوچجغز *soutchdjaghaz*, اوفاق صوچ *oufāq soutch*, t.; خطيئه خفيفه *khathïèï khafîfè*, pl. a. خطاياء خفيفه *khathāïāï khafîfè*.

Peccant, e, adj., t. de méd., صاغ اولميان *sāgh 'olmaïān*, t.; سقيم *saqîm*, فاسد *fācid*, a. — Humeur peccante, خلط سقيم *khylthy saqîm*.

Péché, s. m., صوچ *soutch*, t.; كناه *gunāh*, p.; خطا *khathā*, خطيّة *khathïiet*, pl. a. خطايا *khathāïā*; ذنب *zemb*, pl. a. ذنوب *zunoub*; معصية *ma'cïet*, pl. معاصى *me'ācy*; زلّه *zellè*, pl. زلات *zellāt*. — Péché mortel, كبيرة *kebîret*, pl. كباير *kebāïr*, بيوك صوچ *buïuk soutch*. — véniel, اوفاق صوچ *oufāq soutch*, ذنب صغير *zemb saghîr*. — originel, زلّهٔ اصليّه - قديمه *zellèï aslïiè, qadîmè*. — Commettre un péché, ارتكاب معصيّت ا *irtikiābi ma'cïiet it*.

Pêche, s. f., fruit, شفتالو *cheftālou*, شفتالى *cheftāli*, t.

Pêche, s. f., action de pêcher, بالق اولمه *bālyq âvlama*, بالق اولمه‌سى *bālyq âvlamaci*, t.; صيد السمك *saïd us-semek*, صيّادة السمك *seïiādet us-semek*, a.

Pécher, v. n., transgresser la loi divine, خطا - كناه ا *khathā, gunāh it*, كناه ايشلمك *gunāh ichlemek*, a.-p.-t.; صوچلو او *soutchlu ol*, صوچ ايشلمك *soutch ichlemek*. — Pécher mortellement, ارتكاب كباير ايله كناهكار او *irtikiābi kebāïr ilè gunāhkiār ol*. — légèrement, خفيفجه كناهكار او *khafîfdjè gunāhkiār ol*.

— Faillir contre quelques règles, manquer à un devoir, قصور ا *qouçour it*, خطا ا *khathā it*, ياكلمق *ïāñilmaq*. — Pécher contre l'honneur, عرض و ناموس خصوصنده ارتكاب خطا و قصور ا *'yrz u nāmous khouçoucindè irtikiābi khathā vu qouçour it*. — contre les règles de l'art, فننك قاعده‌لرنده خطا ا *fennuñ qā'ydèlerindè khathā it*. — N'avoir pas les qualités requises, ناقص او *nāqys ol*.

Pêcher, v. a., prendre du poisson à la pêche, بالق آولامق *bālyq āvlāmaq*, t.; صيد ماهى ا *saïdi māhi it*, a.-p.-t. — Tirer une chose quelconque de l'eau, صودن چيقرمق *soudān tchīqarmaq*.

Pêcher, s. m., arbre qui porte la pêche, شفتالو اغاجى *cheftālou aghādji*, t.

Pêcherie, s. f., بالق آولايه‌جق يير *bālyq āvlāïadjaq ïer*, t.; صيد كاه ماهى *saïd guiāhi māhi*, a.-p.

Pêcheur, Pécheresse, s., qui commet des péchés, صوچلو *soutchlu*, اكسكلو *eksiklu*, t.; كناهكار *gunāhkiār*, p.; مذنب *meznib*, pl. a. مذنبين *meznibīn*.

Pêcheur, se, s., qui pêche des poissons, etc., بالقچى *bālyqtchi*, t.; صيّاد السمك *seïiād us-semek*, a.

Pécore, s. f., animal, bête, حيوان *haïvān*. — Au fig., sot, homme stupide, بوداله *boudāla*.

Pecque, adj. fém., ادبسز *edebsyz*, a.-t.

Pecten, s. m., os pubis, قاسق كمكى *qācyq guemigui*. — Sorte de coquillage, بر نوع قبوقلو بوجك *bir nev'y qabouqlu beudjek*, t.

Pectoral, e, adj., كوكسه يرار فايده‌لو *gueuïucè ïarār, fāïdèlu*, t.; صدره نافع *sadrè nāfi'*, a.-t.; نافع الصدر *nāfi' us-sadr*, صدرى *sadri*, a. — Sirop pectoral, صدره نافع بر شروب *sadrè nāfi' bir chouroub*. — Le pectoral, muscle, الصدرى *es-sadri*.

Péculat, s. masc., اموال ميريّه خرسزلغى *emvāli mīrïiè khyrsyzlyghy*, اموال ميريّه‌يى چالمه *emvāli mīrïièï tchālma*, اموال بيت المال سرقتى *emvāli beït ul-māl sirqati*, a.-t.; نهب اموال ميريّه *nehbi emvāli mīrïiè*.

Pécule, s. m., بر كمسنه‌نك كندو قزنجى *bir kīmesnènuñ guendu qazandji*, t.; مكسب خاصّ *meksebi khāss*, a.; كسب خود *kesbi khod*, a.-p.

Pécuniaire, adj. com., اقچه‌يه دائر - متعلق *aqtchèïè dāïr, mute'allyq*, a.-t. — Amende pécuniaire, اقچه جريمه‌سى *aqtchè djerīmèci*. — Affaire, intérêt pécuniaire, مصلحت ديناريّه *maslahati dīnārïiè*.

Pécunieux, se, adj., موجود اقچه‌سى چوق *mevdjoud aqtchèci tchoq*, a.-t.; مالك نقود كثيره *mālīki nouqoudi kecīrè*.

Pédagogie, subs. fém., چوجق تربيه‌سى *tchodjouq terbïèci*, t.-a.; تربيهٔ اطفال *terbïèï athfāl*, a.

Pédagogique, adj. c., چوجقلرك تربيه‌سنه دائر *tchodjouqlarūñ terbïècinè dāïr*, چوجقلره ادب اوكرتمكه

متعلّق *tchodjouqlarə edeb eugret-meguiè mute'allyq*, t.-a.

Pédagogue, s. masc., چوجقلره ادب اوكرديجى *tchodjouqlara edeb eugredidji*, چوجق لالاسى *tchodjouq lālāci*, t.; مكتب خواجه‌سى *mekteb khodjaci*.

Pédané, adj. m. Juge —, اياق نائبى *aïāq nāïbi*, t.-a.

Pédant, e, s., qui se rend ridicule par l'ostentation de son savoir, عرفان صاتيجى *'yrfān sātidji*, خواجه‌لق صاتان *khodjalyq sātān*, هنر كوستريجى *huner gueusteridji*, علم و دانش ايله افتخار ايدر برآدم *'ylm u dānich ilè iftikhār ider bir ādem*, ثقيل *saqil*.—Minutieux dans les choses les moins importantes, بيلغجلق ادّعاسنده *bilghydj*, بيلغج اولان *bilghydjlyq iddi'ācindè olān*, t.-a.; متفضّل *mutəfazzil*, a.

Pédanter, v. n., عرفان صاتمق *'yrfān sātmaq*, t.

Pédanterie, s. f., vice de celui qui étale son érudition, هنر صاتيجيلق ـ كوستريشى *huner sātidjilyq*, *gueusterichi*, هنر فروشلق *huner furouchlyq*. — Caractère de ceux qui affectent trop d'exactitude dans des choses peu importantes, بيلغجلق تفضّل *bilghydjlyq*, *tefazzul*.

Pédantesque, adj. com., هنر فروشلق فوقار *huner furouchlyq qoqār*, t.

Pédantesquement, adv., هنر فروشلق ايدركن *huner furouchlyq idèrek*.

Pédantiser, v. n., هنر فروشلق ا *huner furouchlyq it*, p.-t.

Pédantisme, s. m., اطوار هنر فروش *atlvāri huner furouch*, a.-p.

Pédéraste, s. m., غلامپاره *ghoulāmpāra*, p.-t.; لوطى *louthii*, a.

Pédérastie, s. f., غلامپاره‌لق *ghoulāmpāralyq*, p.-t.; لواطه *livātha*, a.

Pédestre, adj. com. Statue —, ياپا بر پوت *ïāïā bir pout*, t.; اياق اوزرنده اولان مجسّم صورت *aïāq uzerindè olān mudjessim souret*, t.-a.

Pédestrement, adv., ياپيان *ïāïān*, ياپا اولرق *ïāïā olaraq*, t.; راجلًا *rādjilen*, a.

Pédiculaire, s. f., plante, خروس ابكى *khoros ibigui*, t.

Pédiculaire, adj. com., كهله‌لو *kehlèlu*, t. — Maladie —, داء القمل *dā' ul-qamel*, قمل *qouml*, a.

Pédicule, s. m., t. de botanique, چيچك قويروغى *tchitchek qouïroughy*, t.

Pédiluve, s. m., اياقلرى صويه قويمه *aïāqleri souïè qoïma*, t.; حمّام الرجلين *hammām ur-radjlin*, a.

Pédomètre, s. m. V. Odomètre.

Pédon, s. m., ساعى *sā'y*, t.

Pégase, s. m., cheval fabuleux, فرس موجود الاسم و معدوم الجسم *fereci mevdjoud ul-ism vè ma'doum ul-djism*. — Constellation, الفرس العظم *el-feres el-'azem*, a.

Peigne, s. m., instrument à dents pour démêler les cheveux, طراق *tharāq*, t.; مشط *muchth*, pl. a. امشاط *emchāth*. — Peigne de buis,

چمشير طواق *tchimchír tharāq*. — d'écaille, باغه طراق *bāghæ tharāq*. — de tisserand, جلاه طراغی *djulāh tharāghy*.

Peigné, e, adj., ajusté, soigné, دوزدلمش *duzedilmich*, اويدرلمش *oïdouroulmich*, طرانمش *tharānmich*, دونانمش *donānmich*, t.

Peignée, s. f., pop., دوكش *deuïuch*, t.; مضاربه *mouzārebè*, a.

Peigner, v. a., démêler les cheveux, طرامق *tharāmaq*, t.; — مشط مسح ا *mechth, mesh it.* — la barbe, صقال طرامق *saqāl tharāmaq*. — Se peigner, طرانمق *tharānmaq*. — Peigner, en parlant du chanvre, du lin, etc., طراقدن كچورمك *tharāqtan guetchurmek*, طرامق *tharāmaq*. — Peigné, e, طرانمش *tharānmich*, مهشوط *memchouth*. — Au fig., mal peigné, homme malpropre et mal vêtu, اوستی باشی مردار *ustu bāchi mourdār*.

Peignier, s. m., celui qui fait et vend des peignes, طراقچی *tharāqtchi*, t.

Peignoir, s. m., اموز پشكيری *omouz pechkíri*, t.

Peignures, s. f. pl., طرانتی *tharānti*, صاچ طرانتيسی *sāich tharāntíci*, t.

Peindre, v. a., représenter les objets par les traits et les couleurs, تصويرا *tasvír it*, نقشنی — تصويرنی *naqchini* — *tasvírini*, چيقارمق *tchīqārmaq*, نقش و تصوير ا *naqch u tasvír it*, نقش ا *naqch it*, صورت يازمق *souret īāzmaq*, a.-t. — Peindre un homme, un arbre, — بر آدم براغاج تصويرا *bir ādem, bir aghādj tasvír it*. — Peindre à l'huile, روغنلو بويا ايله نقش ا *roughanlu boïā ilè naqch it*. — Peindre, couvrir de couleurs, بويامق تلويـن ا *boïāmaq, telvín it*, رنك ويرمك *renk vírmek*. — Peindre en rouge, قرمزی يه بويامق لون *qyrmizíiè boïāmaq*, احمر ايلـه تلوين ا *levni ahmer ilè telvín it*. — Peindre, au fig., décrire et représenter par le discours, مقالده نقـل وبيان ا *meqālèdè naql u beïān it*. — Se peindre, se réfléchir sur..., منعكس او *mun'akis ol*. — Peindre, former bien l'écriture, چيزمك رسم ا *tchízmek, resm it*. — Une écriture bien peinte, كوزل رسم اولنمش بر خـط *guzel resm olounmich bir khaththh*. — Il peint mal, خطی فنا رسم ايدر *khaththy fenā resm ider*. — Peint, e, تصوير اولنمش *tasvír olounmich*, نقشی چيقارلمـش *naqchi tchīqārilmich*, مصور *mouçavvur*, منقش *mounaqqach*, بويانمش *boïānmich*, رنكلو *renklu*.

Peine, s. f., sentiment de quelque mal dans le corps ou dans l'esprit, صزی *syzy*, t.; الم *elem*, pl. a. آلام *ālām*. — Les peines du corps et de l'esprit, آلام جسمانيـه و نفسانيـه *ālāmi djïsmānīè vu nefsānīè*. — Peine, châtiment, selon la religion, عذاب *'azāb*. — de l'enfer, عذاب جهنم *'azābi djehennem*. — Punition légale, méritée, جزا *djezā*, عقوبت *'oïqoubet*, تاديب *tecdīb*. — Peine

capitale, ترتيب جزا *tertîbi djezâ*, مجازات بالقتل *mudjâzât bil-qatl*. — arbitraire, تاديب عرفي *téédîb 'eurfi*. — légale, حدّ شرعي *haddi cher'y*, pl. حدود شرعيّه *houdoudi cher'yïè*. — Exécution d'un condamné, سياست *siâcet*. — Peine du talion, قصاص *qyçâs*. — L'infliger, قصاصه حكم ا *qyçâçè hukm it*. — Travail, fatigue, زحمت *zahmet*, امك *emek*, مشقّة *mechaqqat*, pl. مشاق *mechâqq*; تعب *ta'b*, pl. متاعب *metâ'yb*. — Avoir de la peine, en prendre, زحمت چكمك *zahmet tchekmek*. — Ne prenez pas la peine, زحمت ايتمه *zahmet itmè*, زحمته كيرمه *zahmetè guirmè*, چالشمق *tchâlichmaq*. — Donner de la peine, زحمت ويرمك - چكدرمك *zahmet vîrmek, tchekturmek*, زحمته قومق *zahmetè qomaq*. — La chose en vaut la peine, زحمتنه دكر برشيدر *zahmetinè deïer bir cheïdur*. — Cela n'en vaut pas la peine, زحمتنه دكمز *zahmetinè deïmez*. — Affliction, chagrin, قصاوة *qaçâvet*, درد *derd*, كدر *keder*, انفعال *infi'âl*. — Éprouver de la peine, s'affliger, قصاوت چكمك *qaçâvet tchekmek*. — Point de plaisir sans peine, صفا جفاسز اولمز *safâ djefâcyz olmaz*. — Difficulté, obstacle, صعوبت *sou'oubet*, كوجلك *gudjlik*, عسرت *'ousret*. — Avec peine, عسرت ايله *'ousret ilè*. — Il a de la peine à parler, لسانلك عسرتي واردر *liçânindè 'ousreti vârdur*. — Répugnance d'esprit qu'on éprouve à dire ou à faire une chose, جانى صيقندرمسى *djân sîqyntîci*, ابا *ibâ'eti thab'*. — J'ai peine à lui annoncer cela, بو خبرطرفنه انها ايلمكه جانم صيقلور *bou khaber tharafina inhâ eïlemeguiè djânim sîqylur*. — Inquiétude d'esprit, كوكل راحتسزلكى *gueuñul râhatsyzligui*, اضطراب *izthyrâb*, قلب خلجان *kheledjâni qalb*. — Être en peine, inquiet, اضطرابك او عظيم *'azîmi izthyrâbdè ol*. — Tirer de peine, rassurer, قلبدن تخليص ا خلجان *kheledjâni qalbten takhlîs it*. — Être dans la peine, dans la gêne, حال مضايقده او *hâli mouzâïaqada ol*. — Peine, salaire du travail d'un artisan, ايشجى - رنجبر حقى *ichdji, rendjber haqqy*, اجر *edjr*, اجرت *eudjret*. — A peine, tout récemment, هنوز *henouz*. — Presque pas, كوچ ايله *gudj ilè*, انجق *andjaq*. — A peine sait-il lire, كوچ ايله اوقويه بيلور *gudj ilè oqouïa bîlur*.

Peiné, e, adj., fâché, affligé, كدرلو *kederlu*, كدرلنمش *kederlenmich*, كوجنمش *gudjenmich*, t.; مكدّر *mukedder*, مغموم *maghmoum*, منفعل *munfe'yl*. — Travaillé avec effort, كوچ ايله - زحمت ايله ايشلنمش *gudj ilè, zahmet ilè ichlenmich*.

Peiner, v. a., causer du chagrin, de la peine, انجتمك *indjitmek*, كدر - قصاوت ويرمك *keder, qaçâvet vîrmek*, كدرلندرمك *kederlendurmek*. — Être peiné, مكدّر او *mukedder ol*, كوجنه كلمك *gudjunè*

guelmek. — J'en suis peiné, كوجمه كلدى *gudjumè gueldi.* — Causer de la fatigue, زحمت ويرمك *zahmet vîrmek*, يورمق *ïormaq.* — Faire avec peine, v. n., كوچ ايله - زحمت ايله ايشلمك *gudj ilè, zahmet ilè ichlemek*, صيقنديلو ياپمق *sîqyntîlu ïāpmaq.* — Répugner à..., حظ ايتمامك *hazz itmemek*, اكرنمك *igrenmek.* — Avoir de la fatigue, زحمت چكمك *zahmet tchekmek*, يورلمق *ïouroulmaq.* — En parlant d'une chose très-chargée, چوق يوك چكمك *tchoq ïuk tchekmek.* — Se peiner, se donner de la peine, زحمت ا *zahmet it*, زحمته كيرمك *zahmetè guîrmek*, ارتكاب زحمت ا *irtikiābi zahmet it.*

Peint, e, adj., fait suivant les règles de la peinture, تصوير اولنمش *tasvîr olounmich*, مصوّر *mouçavver.* — Mis en couleur, بويانمش *boïānmich.* Voy. Peindre.

Peintre, s. m., celui dont la profession est de peindre, نقّاش *naqqāch*, تصويرجى *tasvîrdji*, - تصوير يازان ايدن *tasvîr ïāzān, iden*, a.-t.; مصوّر *mouçavvir*, pl. a. مصوّرين *mouçavvirîn.* — Celui qui représente vivement les choses dont il traite, مصوّر الحال *mouçavvir ul-hāl*, مصوّر احوال *mouçavviri ahvāl.* — Peintre en bâtiments, celui qui met en couleur, بوياجى *boïādji.*

Peintreau, s. m., عجمى نقّاش *'adjemi naqqāch*, a.-t.

Peinturage, s. m., بويا *boïā*, t.

Peinture, s. f., art de peindre, تصويرچيلق صنعتى *tasvîrdjîlyq san'ati*, نقّاشلق *naqqāchlyq*, a.-t.; فنّ تصوير *fenni tasvîr.* — Exceller dans la peinture, فنّ تصويرده فايق الاقران او *fenni tasvîrdè fāïq ul-aqrān ol.* — Au fig., la peinture des passions et des mœurs, امراض نفسانيه واداب واخلاقك تصويرى خصوصى *emrāzi nefsānïiè vè adāb u akhlāquñ tasvîri khouçouci.* — Ouvrage de peinture, نقشلق *naqchlyq*, نقش *naqch*, pl. a. نقوش *nouqouch*; تصوير *tasvîr*, pl. a. تصويرات *tasvîrāt.* — Peinture, couleur, بويا *boïā.* — Apparence unique des choses, جلاى ظاهرى *djilāï zāhiri.*

Peinturer, v. a., بويامق *boïāmaq*, t.; تلوين - صبغ ا *telvîn, sabgh it*, a.-t. — Se peinturer, v. pron., بويانمق *boïānmaq.*

Peintureur, s. masc., بوياجى *boïādji*, t.

Pékin, capitale de la Chine, پكين شهرى *pekîn chehri*, چين مملكتنك پايتختى *tchîn memleketinuñ pāïtakhti.* — Étoffe de soie, بر نوع ايپك قماشى *bir nev'y ipek qoumāchi.* — T. de soldat, qui n'est pas militaire, عسكرى اولميان كمسنه *'askeri olmaïān kimesnè*, t.

Pelade, s. f., داء الثعلب *dè us-sa'leb*, a.

Pelage, s. m., طون *dhon*, توى رنكى *tuï rengui*, t.; لون *levn*, a.

Pelamide, s. f., sorte de poisson de mer, پالامود بالغى *pālāmoud bālyghy*, t. — Genre de reptile, هوامّدن بر نوع بوجك *havāmmden bir nev'y beudjek.*

Pelé, e, adj., à qui on a ôté le poil, تويى چيقارلمش - يولمش *tuïu tchîqārilmich, ïolmich.* — Écorce pelée, قبوغى صويلمش - چيقارلمش *qaboughy soïoulmich, tchîqārilmich.* — Peau —, دری صويلمش - چيقارلمش *deri soïoulmich, tchîqārilmich.* — Un roc pelé, چپلاق قيا طاشى *tchîplāq qaïā thāchi.* — Montagne pelée, چپلاق طاغ *tchîplāq dhāgh.*

Pêle-mêle, adv., قارش مورش *qārich mourich,* قارمه قارشق *qārma qārichyq,* t.; هرج ومرج *herdj u merdj,* a.; تار ومار *tār u mār,* p.

Peler, v. a., ôter le poil, تويى چيقارمق *tuïu tchîqārmaq,* توى يولمق *tuï ïolmaq.* — Oter l'écorce d'un fruit, d'un arbre, etc., قبوغى صويمق - چيقارمق كيدرمك *qaboughy soïmaq, tchîqārmaq, guidermek,* t.; تقشير ا *taqchîr it,* a.-t. — Peler une poire, ارمودك قبوغنى صويمق *armouduñ qaboughyni soïmaq.*

Peler, v. n., se détacher, en parlant de la superficie de la peau, دری صويلمق - قاولمق *deri soïoulmaq, qāvlamaq,* تقشر ا *teqachchur it,* a.-t.

Pèlerin, e, s., حاجى *hādji,* t.; حاج *hāddj,* pl. a. حجاج *huddjādj;* زيارتجى *zïāretdji.*

Pèlerinage, s. m., voyage fait par dévotion, حاجيلق *hādjîlyq,* a.-t.; حج *haddj,* a. — Aller en pèlerinage, حجه كيتمك - وارمق *haddjè guïtmek. vārmaq.* — Lieu où l'on va en dévotion, حاجيلق يرى *hādjîlyq ïeri,* زيارت يرى *zïāret ïeri,* محل زيارت *mahalli zïāret,* زيارتكاه *zïāretguiāh.*

Pélican, s. m., oiseau aquatique, رخم *rakham,* a.; قاشقجى قوش *qāchyqdji qouch.* — Instrument pour arracher les dents, ديشجى كلبتانى *dîchdji kelbetāni,* t.

Pelisse, s. f., كورك *kurk,* t.; فروه *fervè,* pl. a. فروات *fervāt.*

Pelle, s. f., كورك *kurek.* — à feu, آتش كوركى *ātech kuregui,* t.

Pellée, Pellerée ou Pelletée, s. f., بر كورك طولوسى *bir kurek dholouçou,* بر كوركلك *bir kureklik.*

Pelleterie, s. f., art d'accommoder les peaux en fourrures, كوركجيلك *kurkdjîlik.* — Marchandises de pelletier, fourrures, peaux préparées en fourrures, كوركلر *kurkler,* كورك *kurk,* كورك پوستكيلر *kurk poustguîler,* t.; اجناس فروه *edjnāci fervè,* a. — Faire le commerce de pelleterie, اجناس فروه تجارتنى ا *edjnāci fervè tidjāretini it.*

Pelletier, ère, s., celui qui fait des pelisses, كوركجى *kurkdji,* t. — Marchand pelletier, كورك بازركانى *kurk bāzerguiāni.*

Pellicule, s. f., peau très-mince, دريجك *derîdjik,* انجه درى *indjè deri,* انجه زار *indjè zār,* t.; جلد رقيق *djildi raqîq,* pl. a. جلود رقيقه *djouloudi qaqîqa.* — Petite peau qui est au dedans de la coque d'un œuf, يمورطه ايچينك انجه زارى *ïoumourtha itchînuñ indjè zāri.*

Péloponnèse. Voy. Morée.

Pelote, s. f., petite balle de fil ou

de laine roulée, etc., يومق *ïoumaq*, طوب *thop*, t. — de fil, ايپلك يومغى *iplik ïoumaghy*. — Pelote de neige, قارطوپى *qār thopou*. — Mettre en pelote, يومغه صارمق *ïoumagha sārmaq*. — Petit coussinet sur lequel on fiche des épingles, des aiguilles, طوپلو واكنه يصدوجغى *thoplou vè ignè ïastoudjyghy*. — Faire sa pelote, mettre à part des profits illicites, كسب حرام ايله اقچه‌يى طوپلمق *kisbi harām ilè aqtchèïi thoplamaq*.

PELOTER, v. n., se renvoyer une balle à la paume, طوب اوينامق *thop oïnāmaq*. — v. a., maltraiter de coups, دوكمك *deuvmek*. — Se peloter, v. pron., دوكشمك *deuvuchmek*.

PELOTEUR, s. m., طوب اوينايجى *thop oïnāïdji*, t.

PELOTON, s. m., balle à jouer, طوب *thop*. — Petite pelote, طوپجغز *thopdjyghyz*, يومق *ïoumaq*. — Au fig., petit corps de gens de guerre, بلوك *beuluk*. — Nombre de personnes ramassées et jointes ensemble, فوج *fevdj*, pl. a. افواج *efvādj*; طوب *thop*. — Se tenir par pelotons, طوب طوب طورمق *thop thop dhourmaq*. — Un peloton de mouches à miel, بال آروسى طابورى *bāl ïrouçou thābouri*.

PELOTONNER, v. a., يومغه صارمق *ïoumagha sārmaq*, t. — Pelotonner du fil, ايپلكى يومغه صارمق *ipligui ïoumagha sārmaq*. — Se pelotonner, v. pron., se mettre en peloton, en parlant des troupes, طوپلنمق *thoplanmaq*.

PELOUSE, s. f., يشيللك *ïechīllik*, يشيللك يير *ïechīllik ïer*, t.; سبزه‌زار *sebzèzār*, چمن *tchemen*, p.

PELU, E, adj., garni de poil, توپلو *tuïlu*, قللو *qyllu*.

PELUCHE, s. f., خاولو - تويلو قماش *khāvlu, tuïlu qoumāch*.

PELUCHÉ, É, adj., خاولو *khāvlu*, حاولو *hāvlu*, توپلو *tuïlu*, t.

PELUCHER, v. n., پروزلنمك *puruzlenmek*, حاولنمق *hāvlanmaq*, تويلنمك *tuïlenmek*, خاولو *khāvlu ol*, t.

PELURE, s. fém., قبوق *qabouq*, صويلتى *soïuntu*, t.; قشرة *qychret*, قشر *qychr*, a. — de fruit, ميوه قبوغى *meïvè qaboughy*. — de pomme, الما قبوغى *elmā qaboughy*. — d'ognon, صوغان قبوغى *soghān qaboughy*.

PENAILLE, s. f., t. iron., رهبان جمعيتى *rouhbān djem'yieti*, t.

PÉNAILLERIE, subs. fém., رهبان صوفيلغى - تعصبى *rouhbān sofoulyghy, te'assoubi*, a.-t.

PÉNAILLON, s. m., haillon, يرتق بز پارچه‌سى *ïirtyq bez pārtchaci*. — Ironiquement, moine, كشيش *kechich*.

PÉNAL, E, adj., تأديبات شرعيّه‌يه دائر *téédïbāti cher'yièïè dāïr*, a.-t. — Code pénal, حدود شرعيّه‌يه متعلّق قانوننامه *houdoud cher'yièïè mute'allyq qānounnāmè*. — Lois pénales, احكام حدود شرعيّه *ahkiāmi houdoudi cher'yiè*.

PÉNALITÉ, s. fém., جزا *djezā*, قصاص *qyçās*, حدود شرعيّه *houdoud cher'yiè*, a.

PÉNARD, s. m., قوجه‌مان *qodjamān*, معتوه *ma'touh*, a.

PÉNATES, s. m. pl., au fig. habitation, اوتوره جق یر *otouradjaq ïer*, t.; مسکن *mesken*, pl. a. مساکن *meçākin*. *

PENAUD, E, adj., شاشمش *chāchmich*, t.; حیران *haïrān*, a.

PENCHANT, s. m., pente, انیش *enïch*, انیش یری *enïch ïeri*, یوقش *ïoqouch*, t.; نشیب *nechïb*, حدور *hadour*, a. — Le penchant d'une montagne, طاغ اتکی *dhāgh etegui*, طاغک انیش یری *dhāghuñ enïch ïeri*. — Au fig., être sur le penchant de sa ruine, مشرف اضمحلال و خرابیته او *muchrifi izmyhlāl u kharābïiet ol*.—Le penchant de l'âge, اختیارلق تقربی *ikhtïārlyq teqarroubi*, انحطاط سن *inhithāthi sinn*. —Penchant, au fig., inclination naturelle de l'âme, میل *meïl*, میل درون *meïli deroun*, رکون *rukioun*, میلان فواد و رغبت *meïl u raghbet*, میلانی *meïlāni fuwād*.—Déclin, زوال *zavāl*.

PENCHANT, E, adj., اکلمش *eïlmich*, t.; مایل *māïl*, a. — Un arbre penchant, بر طرفه اکلمش اغاج *bir tharafa eïlmich aghādj*.

PENCHEMENT, s. m., اکلش *eïlich*, اکلمه *eïlmè*, t.; حنایت *hynāïet*, میلولت *meïloulet*, میل *meïl*, a.

PENCHÉ, E, adj., اکلمش *eïlmich*, صاپوق *sāpouq*, t.; مایل *māïl*, متمایل *mutemāïl*, مهایل *mumāïl*, منحنی *munhani*, a.

PENCHER, v. a., baisser, incliner une chose de côté, اکمک *eïmek*, اکلتمک *eïltmek*, t.; تحنیه ا *tahnïe it*, اجناح ا *idjnāh it*, a.-t. — Se pencher, v. pron., اکلمک *eïlmek*. —Pencher, v. n., ایلمک *eïlmek*, t.; میل ا *meïl it*, مایل او *māïl ol*, مهایل ا *temāïl it*. — Ce mur penche un peu de ce côté, بو دیوار اول طرفه جزئیجه مایلدر *bou dïvār ol tharafa djuzïdjè māïldur*. — Pencher, avoir du penchant pour quelque chose, مایل او *māïl ol*, میل ا *meïl it*, میل ویرمک *meïl vïrmek*.—Vers lequel penchez-vous? قنغیسنه میل ایدرسک *qanghïcinè meïl iderseñ*. — Montrer, témoigner du penchant; میل کوسترمک *meïl gueustermek*.

PENDABLE, adj. com., اصلمجق مستحق الصلب *acyladjaq*, t.; *moustahyqq us-selb*, a.

PENDAISON, s. f., اصمقلق *asmaqlyq*, t.

PENDANT, prép., durant un certain temps, وقتنده *vaqtindè*, مدتنده *muddetindè*, ظرفنده *zarfindè*, t. — Pendant l'hiver, قیش وقتنده *qïch vaqtindè*, قیشده *qïchtè*, قیشین *qïchïn*. — Pendant la nuit, کیجه ایله *guïdjè ilè*. — Pendant trois mois, اوچ آی ظرفنده *utch āï zarfindè*.— Pendant votre séjour, مدت اقامتکزده *muddeti iqāmetuñyzdè*. — Pendant que, tandis que, اثناده *esnādè*, حالک *hāldè*, ایکن *iken*.— Pendant le discours, اثنای کلامده *esnāï kelāmdè*. —Pendant qu'il était là, اورادہ - بو *orāda*, *bou mahalldè iken*.—Pendant qu'ils étaient ensemble, مجتمع اولدقلری خلالده *mudjtemï' oldouqleri khylāldè*.

PENDANT, s. m., pareil, نظير *nazīr*, a.; اش *ech*, t.; همتا *hemtā*, p. — Qui n'a pas son pendant, incomparable, اشی یوق *echi ïoq*, نظیری یوق *nazīri ïoq*.

PENDANT, E, adject., qui pend, صارقق *sārqyq*, t.; معلق *mou'allaq*. — Attaché par en haut, اصلان *acylān*, اصلمش *acylmich*. — Les fruits pendant aux arbres, اغاج اوزرنده صارقق میوه‌لر *aghādj uzerindè sārqyq meïvèler*. — En t. de prat., qui n'est pas encore décidé, دخی بتامش ـ فصل اولنمامش *dakhy bitmèmich, fasl olounmāmich*, معلقلك *mou'allaqtè*.

PENDANTS D'OREILLES, s. m. pl., آصقی کوپه *kieupè*, آصقی کوپه *ásqy kieupè*, t.; قرطه *qourtha*, a. — Pendants d'oreilles en diamants, الماس کوپه *elmās kieupè*.

PENDARD, E, s. fam., یرامز *ïarāmaz*, t.; ناکس *nākes*, p.; کلخنی *kulkhani*, اصلهجق *acyladjaq*.

PENDELOQUE, s. f., آصقی *ásqy*, کوپه‌نك آصقیسی *keupènuñ ásqïci*.

PENDILLER, v. n., روزگاردن *rouzguiārden* صارصلمق *sārsylmaq*, اصیلو قالمق ـ طورمق *acílu qālmaq, dhourmaq*, t.

PENDRE, v. a., attacher en haut, اصمق *asmaq*, اصه قومق *aça qomaq*, t.; تعلیق ـ معلق ا *ta'līq, mou'allaq it*, a.-t. — Attacher au plafond, تاوانه اصمق *tāvanè asmaq*. — Attacher au gibet, اصمق *asmaq*, صلب ا *salb it*, داره چیقارمق *dāra tchïqarmaq*, تصلیب ا *taslīb it*. — Pendre au soleil, pour faire sécher, کونشه سرمك *gunechè sermek*. — au croc, چنگله اصمق *tchenguelè asmaq*, چنگللمك *tchenguellemek*. — Laisser pendre, صارقتمق *sārqytmaq*.

PENDRE, v. n., être suspendu, attaché, اصلمق *acylmaq*, اصیلوب طورمق *acylup dhourmaq*, معلق او *mou'allaq ol*. — Descendre trop bas, اشاغی یه صارقمق *sārqmaq*, آهاغیه صارقمق ـ اینمك *aghāghyïè sārqmaq, inmek*. — Pendu, e, اصلمش *acylmich*, معلق *mou'allaq*, صارقمش *sārqmich*, مصلوب *masloub*. — Un pendu, داره اصلمش مجرم *dāra acylmich mudjrim*.

PENDULE, s. m., poids dont les vibrations règlent les mouvements d'une horloge, ساعت رقاصی *sā'at raqqācy*, شاقل *chāqyl*, t.; ثقالت *seqālet*, a. — L'oscillation du pendule, نوسان شاقول *nevsāni chāqoul*.

PENDULE, s. f., horloge à pendule, اصمه ساعت *asma sā'at*, پاندول *pāndoul*, t.

PÊNE, s. m., کلید پریسی *kelīd perïci*, t.

PÉNÉTRABILITÉ, s. fém., ایچنه کچمکه قابلیّت *itchinè guetchmeguiè qābilïiet*, t.; قابلیّت النفوذ *qābilïiet un-nufouz*.

PÉNÉTRABLE, adj. com., کچیلور *guetchïlur*, اوتدیه کچیله بیلور *eutëïè guetchïlè bïlur*, t.; ممکن النفوذ *mumkin un-nufouz*, قابل التأثیر *qābil ut-téécïr*.

PÉNÉTRANT, E, adj., qui pénètre,

ایچنه کچیجی *itchinè guetchĭdji*, اوتده کچیجی *eutĕïè guetchĭdji*, t.; نافذ *nāfyz*, مؤثر *muessir*, a. — Froid pénétrant, درونه کچیجی صوغوق *derounè guetchĭdji soghouq*, کسکین صوغوق *keskĭn soghouq*, برد نافذ *berdi nāfyz*. — Odeur pénétrante, رایحهٔ نافذه *rāïhaï nāfyza*. — Pénétrant, au fig., en parlant de l'esprit, درین کورر عقل *derĭn gueureur 'aql*, کسکین عقل *keskĭn 'aql*, فراستلو *firācetlu*, فکر ثاقب *fikrî sāqyb*.

Pénétratif, ive, adj., سریع النفوذ *serî' un-nufouz*, سهل التأثیر *sehil ut-téécîr*.

Pénétration, s. f., vertu, action de pénétrer, ایچنه کچیجیلك *itchinè guetchĭdjĭlik*, اوتده کچیجیلك *eutĕïè guetchĭdjĭlik*, t.; نفوذ *nufouz*, دخول *dukhoul*, تأثیر *téécîr*, عمل *'amel*, a. — Au fig., vivacité d'esprit, sagacité, فراست *firācet*, بصیرت *bacîret*, ثقابت فکر *siqābeti fikr*.

Pénétrer, v. a., percer, passer à travers, کچمك *guetchmek*, ایچرو ـ اورتهدن کچمك *itcheru, ortaden guetchmek*, نفوذ *nufouz it*, نافذ اول *nāfyz ol*, تأثیر ا *téécîr it*, a.-t. — Entrer bien avant, ـ ایچرو کیرمك *itcheru guĭrmek*, صوقولمق *soqoulmaq*, کیرمك *guĭrmek*, ـ ایچنه کچمك *itchinè guetchmek*, ایشلمك *ichlemek*. — Le grand froid pénètre la terre, کسکین صوغوق یر ایچنه کچر *keskĭn soghouq ïer itchinè guetcher*. — Un vent qui pénètre, تأثیر ایدر بر قوی روزکار *téécîr ider bir qavi rouzyguiar*. — Au neutre, on dit : Le coup pénètre les chairs, ضربه درون لحمه حلول ایدر *zarbè derouni lahmè houloul ider*. — Pénétrer dans l'intérieur d'un pays, بر مملکتك درونه دخول ا *bir memleketuñ derouninè doukhoul it*. — S'avancer, ـ ایلرویه وارمق *ileruïè vārmaq, houloul it*. — S'étendre, se communiquer, سرایت ا *sirāïet it*. — Toucher vivement, تأثیر ا *téécîr it*, یورکه تأثیر ا *ïureguiè téécîr it*. — Parvenir à connaître, کنهنه وارمق *kunhinè vārmaq*, ـ استکناه *istiknāh*, استطلاع ا *istythlā' it*, اکتناه ا *iktināh it*. — Pénétrer la cause, اکتناه سبب ا *iktināh sebeb it*. — les secrets de la nature, اسرار قدرتی اکتناه ا *esrāri qoudreti iktināh it*. — Se pénétrer, remplir son âme, son esprit, ذهنی قپلامق *zyhnini qaplāmaq*, یورکی طولدرمق *ïuregui dholdourmaq*. — Se pénétrer d'une chose, بر شیء ذهنه قومق *bir cheïi zyhninè qomaq*. — Pénétré, e, ایچنه کچمش *itchinè guetchmich*, منفوذ *menfouz*. — Convaincu, ملزم *mulzem*. — Pénétré de joie, فرط شادمانی و سرور ایله ملان الفواد *ferthy chādumāni vè surour ilè melān ul-fuvād*.

Pénible, adj. com., qui donne de la peine, زحمتلو *zahmetlu*, امکلو *emeklu*, t.; موجب المشقة *mudjib ul-mechaqqat*, a. — Chemin pénible, زحمتلو یول *zahmetlu ïol*. — Affligeant, کدرلو *kederlu*, جان صقیجی *djān syqĭdji*.

Péniblement, adv., زحمت ایله *zahmet ilè*, a.-t.; بالتعب *bit-ta'b*, بالمشقة *bil-mechaqqat*, a.

Pénil, s. m., قاسق *qācyq*, t.

Péninsule, s. f., قره‌یه بتشق *qaraïè bitichyq adha*, قره‌دن اطه *qaradan ïoli olān adha*, قره‌یه متصل جزیره *qaraïè mouttacyl djezīrè*, t.-a.; نیم جزیره *nīm djezīrè*, p.-a.

Pénitence, s. fém., regret d'une faute commise, et vœu de ne plus y retomber, توبه *tevbè*, *teubè*, a.-t.; توبه عن الذنوب *teubè 'an uz-zunoub*.—Repentir, ندامت *nedāmet*, a. — Peine expiatoire, کفارت *kefāret*, کفارت ذنوب *kefāreti zunoub*. — imposée après la confession des péchés, حدّ کفارت *haddi kefāret*. — Faire pénitence, توبه ا *teubè it*, ندامت چکمک *nedāmet tchekmek*. — Faire pénitence du passé, جرایم گذاشته‌سنک ندامتنی چکمک *djerāïmi guzāchtècinuñ nedāmetini tchekmek*.— Retraite entreprise dans l'esprit de religion, چله *tchilè*. — Austérité qu'on s'impose volontairement, مجاهدة *mudjāhedet*, تشدّد *techeddud*.—Pour pénitence, en pénitence, en punition, تأدیب ضمننده *téédīb zymnindè*, کفارت ذنوب ایچون *kefāreti zunoub itchoun*.

Pénitent, e, adj. et s., qui se repent, توبه‌کار *teubèkiār*, توبه ایدن *teubè iden*, ندامت چکن *nedāmet tcheken*, a.-t.; نادم *nādim*, a.

Pennage, s. m., قوش قنادلرینك توبی *qouch qanādlerīnuñ tuïu*.

Penne, s. f., قوشلرك پرتیجی *qouchlaruñ iri tüïu*, قوشلرك ایری توبی *qouchlaruñ qabā ïelekleri*, t.

Pensant, e, adj., دوشونیجی *duchunīdji*, دوشنن *duchunen*, t.; فکر ایدن *fikr iden*, a.-t.; ذوی الافکار *zevi ul-efkiār*, a.—Un être pensant, ذوی الافکار بر مخلوق *zevi ul-efkiār bir makhlouq*. — Un homme bien pensant, خیر صانیجی *khaïr sānīdji*, صالح الفکر *sālyh ul-fikr*, نیك اندیش *nīk endīch*. — Mal pensant, یرامز صانیجی *ïarāmaz sānīdji*, فاسد الفکر *fācid ul-fikr*, بد اندیش *bed endīch*.

Pensée, s. f., opération de l'esprit, دوشنمه *duchunmè*, t.; فکرت *fikret*, a. — Chose pensée, فکر *fikr*, pl. a. افکار *efkiār*; دوشنمه *duchunmè*, معنا *ma'nā*, pl. معانی *me'āni*; اندیشه *endīchè*, p.—Pensée pure, saine, honnête, فکر صالح *fikri sālyh*. — agréable, سانحهٔ لطیفه *sānikaï lathīfè*. — vraie, معنای صحیح ـ صادق *ma'nāï sahīh*, *sādyq*. — fausse, معنای غیر صالح *ma'nāï ghaïri sālyh*.—neuve, معنای جدید ـ نو پیدا *ma'nāï djedīd*, *nev peïdā*.—Venir à la pensée, خاطره عقله کلمك *khāthyrè*, *'aqlè guelmek*. —Pensée, opinion, رأی صانو *sānou*, *rëi*, قیاس *qyās*, اعتقاد *i'tiqād*. — Ce n'est pas là ma pensée, رأیم بویله دکل *rëïum beuïlè deïl*. — Dessein, projet, نیّت *nïiet*, pl. نیّات *nïiāt*. —Sentence, sentiment. Voy. ces mots.

Pensée, s. fém., fleur, هرجايى منكشه *herdjāïi menekchè*, t.

Penser, v. n., avoir des pensées, réfléchir, دوشنمك *duchunmek*, t.; فكر ا *fikr it*, a.-t.; تفكر - انديشه *tefekkur, endîchè it.* — L'homme pense, انسان تفكر ايدر *insān tefekkur ider.* — Considérer, examiner, مطالعه - ملاحظه ا *muthāla'a, mulāhaza it.* — Se ressouvenir de quelque chose, خاطره كتورمك *khāthyrè gueturmek*, تذكر ا *tezekkur it.* — Pensez à moi, بنى در خاطر ايله *beni der khāthyr eïlè.* — Projeter, former un dessein, نيّت ا *nïiet it.* — Être sur le point de..., از قالمق *az qālmaq*, بررمق قالمق *bir ramaq qālmaq.* — J'ai pensé être noyé, از قالدى بوغله جغيدم *az qāldi boghouladjaghîdum.* — Avoir dans l'esprit, فكر ا *fikr it.* — v. a., croire, se figurer, صانمق *sānmaq*, اينانمق *inānmaq*, تصوّر ا *teçavvur it.* — Juger, présumer, ظنّ ا *zann it*, قياس ا *qyās it*, اعتقاد ا *i'tiqād it.*

Penseur, s. m., چوق دوشنور *tchoq duchunur*, t.; فكر ايديجى *fikr idîdji*, a.-t.; فكير *fikîr*, فكور *fekiour*, كثير الفكر - المطالعه *kecîr ul-fikr, ul-mouthāla'a*, a. — C'est un penseur, فكير بر آدمدر *fikîr bir âdemdur.*

Pensif, ive, adj., متفكّر *mutefekkir*, a.; انديشناك *endîchnāk*, p.; طالغن *dhālghyn*, t.

Pension, s. f., prix qu'on donne pour être logé et nourri, قوناق ويه‌جك كراسى - اجرتى *qonāq vè ïeïèdjek kirāci, eudjreti*, مسكن وطعامك مقطوعى *mesken vè tha'āmuñ maqthou'y*, a.-t. — Revenu annuel donné par un État, un prince, à quelqu'un, معاش *ma'āch*, علوفه *'eulufè*, يللق *ïillyq*, معيشت *ma'îchet.* — Pension de retraite, اوتوراق علوفه‌سى *otourāq 'eulufèci*, تقاعد علوفه‌سى *teqā'ud 'eulufèci.* — Lieu où l'on est en pension, اجرت مقطوعه ايله قوناجق ويه‌جك ير *eudjret maqthou'a ilè qonādjaq vè ïeïèdjek ïer.* — Pension, maison rétribuée d'instruction, اجرتلو مكتب *eudjretlu mekteb.*

Pensionnaire, s. m., celui qui paye une pension, قوناق ويمك خرجلغى ويرن *qonāq vè ïemek kharidjlyghy vîren*, بر وجه مقطوعيت قوناق ايله ييه‌جك كراجيسى *ber vedjhi maqthou'yiet qonāq ilè ïeïèdjek kirādjîci.* — Celui qui reçoit une pension, معيشت آلان *ma'îchet âlān*, a.-t.; معاشخوار *me'āchkhor*, a.-p.; علوفه‌جى *'ulufèdji.*

Pensionnat, s. m., مكتبده قوناق ويه‌جك اوجرتى ويرن طلبه‌يه مخصوص اولان ير *mektebtè qonāq vè ïeïèdjek eudjreti vîren thalebèïè makhsous olān ïer.*

Pensionné, e, adj., معاشى اولان *me'āchi olān*, معاش صاحبى *me'āch sāhybi*, a.-t.

Pensionner, v. a., معاش ويرمك *me'āch vîrmek*, تعيين معاش ا *ta'ïini me'āch it*, a.-t.

Pentadactyle, adj. com., بش پرمقلو *bech permaqlu*, t.

Pentaglotte, adj. com., بش لسانده *bech liçāndè*, بخمسة السن *bekhamsat es-sin*, a.

Pentagone, adj. com., بش كوشه‌لو *bech keuchèlu*, t.; مخمّس *moukhammes*, مخمّس الزوايا *moukhammes uz-zevāïā*. — s. m., figure pentagone, بش كوشه‌لو صورت - شكل *bech keuchèlu souret, chekil*, شكل مخمّس الزوايا والاضلاع *chekli moukhammes uz-zevāïā vel-azlā'*.

Pentaphylle, adj. com., بش يپراقلو *bech ïaprāqlu*, t.

Pentateuque, s. masc., تورات *tevrāt*, a.

Pente, s. f., endroit d'un terrain qui va en penchant, انيش *enïch*, شيو *chïv*, يوقش *ïoqouch*, يوقشلق *ïoqouchlouq*, t.; حدور *hadour*, نزلة *nezlet*, a. — Pente, penchant d'une montagne, طاغ اتكى *dhāgh etegui*. — Cours des eaux, صويك آشاغى‌يه طوغرو اقنديسى *souïuñ āchāghyïè dhoghrou aqyndïci*. — Inclination à quelque chose, ميل *meïl*, ميل درون *meïli deroun*, ميلان طبع *meïlāni thab'*, كوكل استكى *gueuñul istegui*.

Pentecôte, s. f., كل بيرامى *gul baïrāmi*, قامش بيرامى *qāmich baïrāmi*, t.; عيد الخمسين *'yd ul-khamsïn*, a.

Penture, s. f., رزه‌نك اولوقلى قنادى *rezènuñ olouqli qanādi*.

Pénultième, adj. com., اخردن اوّل اولان *akherden evvel olān*, صوك اوستى *soñ ustu*, t.; قبل الاخر *qabl ul-akher*, a.

Pénurie, s. f., disette extrême, قتلق - قطلق *qytlyq, qythlyq*, يوقلق *ïoqlyq*, t.; قحط *qahth*, مضايقه *mouzāïaqa*, a. — Pénurie d'argent, فقدان درهم و دينار *fyqtān dirhem u dïnār*. — Pénurie, embarras financier, مضايقهٔ ماليّه *mouzāïaqaï mālïïè*. — Éprouver de la pénurie, مضايقه چكمك *mouzāïaqa tchekmek*.

Péotte, s. f., بر نوع صندال *bir nev'y sandāl*, t.

Pépastique, adj. com. Voy. Pépétique.

Pépie, s. f., دلجك *dildjik*, دل التى *dil alti*, دل دوكمى *dil deuïumu*, طاوق دلجكى *thāvouq dildjigui*, t.; عقدهٔ لسان *'ouqdèï liçān*, a.

Pépier, v. n., چويلدمك *tchivïldemek*, صرچه اوتمك *syrtcha eutmek*, t.

Pepin, s. m., چكردك *tchekirdek*, تخم *tokhoum*, t. — Pepin de raisin, اوزم چكردكى *uzum tchekirdegui*, t.

Pépinière, s. f., terrain où l'on sème des graines de toutes sortes d'arbres et où on les cultive, فدان چقورى *fidān tchouqouri*, فدانلق *fidānlyq*, فدانلق ير *fidānlyq ïer*, فدان باغچه‌سى *fidān bāghtchèci*. — Une pépinière de poiriers, ارمود فدانلرى باغچه‌سى *armoud fidānleri bāghtchèci*. — Au fig., institution ou réunion de jeunes gens destinés à une profession quelconque, محل تجمّع وتربيّه *mahalli tedjemmu' vu terbïïè*, بر طريقته مخصوص اولان مدرسه *bir tharïqatè makhsous olān medrecè*.

PÉPINIÉRISTE, s. masc., فدان بسليان باغچوان *fidān besleïān bāghtchevān*, t.

PEPTIQUE, adj. com., qui aide à la digestion, سيندريجى *sīndurīdji*, t.; هاضم *hāzym*, منضج *munzydj*, a.— Remèdes peptiques, ادويهٔ منضجه *edvïëï munzydjè*.

PÉQUET, ou PECQUET, s. m., t. de méd., منصب الكيلوس *munsabb ul-kīlous*, a.

PERCALE, s. fém., همايون بزى *humāïoun bezy*, t.

PERÇANT, E, adj., qui perce, qui pénètre, دلن *delen*, ايچرو كچيجى *itcheru guetchīdji*, كسكين *keskīn*, سورى *sivri*, مؤثر *muessir*. — Froid perçant, كسكين صوغوق *keskīn soghouq*. — Au fig., esprit perçant, pénétrant, فكر ثاقب *fikri sāqyb*. — Vue perçante, ايراغه كورر كوز *irāgha gueurur gueuz*.

PERCE (En), adv. (vin, tonneau), دليكى آچق اولدرق *delīgui ātchyq olaraq*.— Mettre une pièce, un tonneau en perce, بر فوچى دلمك *bir foutchou delmek*.

PERCÉ, E, adj., دلنمش *delenmich*, دلكلو *deliklu*, t.; مثقوب *mesqoub*.

PERCE-BOIS, s. m., اغاج دلن *aghādj delen*, اغاج قوردى *aghādj qourdou*, t.

PERCÉE, s. f., ouverture, passage, كچه جك يول *guetchèdjek ïol*, t.; منفذ *menfez*, a.

PERCEMENT, s. m., دلمه *delmè*, t.; ثقب *saqab*, pl. a. ثقوب *souqoub*.

PERCE-MEULE, s. m., ديشنكى *dichengui*, t.; برطيل *berthïl*, a.

PERCE-MURAILLE, s. f. Voy. PARIÉTAIRE.

PERCE-NEIGE, s. f., اق فرنك منكشه *aq frenk menekchè*, t.

PERCE-OREILLE, s. masc., قولاغه قچان *qoulāgha qatchān*, t.

PERCE-PIERRE, s. f., plante, صو رزنه سى *sou rezenèci*, t.

PERCEPTEUR, s. masc., تحصيلدار *tahsīldār*, a.-p.-t.; محصّل *mouhassyl*, pl. a. محصّلين *mouhassylīn*.

PERCEPTIBILITÉ, s. f., qualité de ce qui est perceptible, تحصيله كلمكلك *tahsīlè guelmeklik*, a.-t.; قابليّت التحصيل ـ الجباية *qābilïïet ut-tahsīl, el-djebāïet*, a.—Qualité de ce qui peut être aperçu, كورنمكه كلمكلك *gueurunmeguiè guelmèklik*, قابليّت رويت *qābilïieti rouïet*.

PERCEPTIBLE, adj. com., qui peut être perçu, تحصيله كلور *tahsīlè guelur*, تحصيلى ممكن *tahsīli mumkin*, a.-t.; قابل تحصيل *qābili tahsīl*, ممكن التحصيل *mumkin ut-tahsīl*, a. — Qui peut être aperçu, كوزده بللو اولور ممكن *gueuzdè bellu olour*, الروية *mumkin ur-rouïet*.— En parlant des sens et des choses de l'esprit, بللو *bellu*, درك وفهم اولنور *derk u fehm olounour*, ممكن الاحساس *mumkin ul-ihsās*.

PERCEPTION, s. f., recette, recouvrement de deniers, دوشرمه *devchirmè*, t.; تحصيل جمع *tahsīl, djem'*, جبايت *djebāïet*, a.—Sentiment que produit l'impression d'un objet, احساس *ihsās*, درك *derk*.

Percer, v. a., faire une ouverture, un trou, دلمك *delmek*, دلك ا *delik it*, دلك اچمق *delik atchmaq*, t.; ثقب - تثقيب ا *saqb, tesqīb it*, نقب ا *naqb it*. — Percer un mur, ديوارى نقب ا *dīvāri naqb it*. — de part en part, بريوزندن اولبريوزينه قدر دلمك *bir ïuzunden olbir ïuzunè qadar delmek*. — avec une tarière, بورغولمق *bourghoulamaq*. — Pénétrer, كچمك *guetchmek*, ايچنه كچمك *itchinè guetchmek*, - نفوذ سرايت ا *nufouz, sirāïet it*, تأثير ا *téécīr it*. — Ouvrir un chemin, يول اچمق *ïol atchmaq*, فتح طريق ا *fethy tharīq it*. — Passer au travers, ايچندن كچمك - مرور ا *itchinden guetchmek, murour it*. — la foule, قلبه‌لق اورته‌سندن كچمك *qalabalyq ortacinden guetchmek*. — v. n., se manifester, بللو او *bellu ol*, ظاهرة چيقمق *zāhirè tchīqmaq*, ظاهر او *zāhirol*, دويلمق *doïoulmaq*, منكشف و عيان او *munkechif u 'aïān ol*. — Percer, en parlant des dents, ديش چيقمق - بتمك *dīch tchīqmaq, bitmek*, ديش باش كسترمك *dīch bāch gueustermek*. — Crever, en parlant d'abcès, دشلمك *dechlemek*. — Percer, réussir dans le monde, s'avancer dans un corps, حلول ا *houloul it*.

Percevoir, v. a., recevoir, recueillir des revenus, etc., ديوشورمك *dīvchurmek*, ديرمك *dīrmek*, t.; تحصيل ا *tahsīl it*, a.-t.; المق *ālmaq*. — Recevoir par les sens l'impression des objets, دويمق *douïmaq*, احساس ا *ihsās it*, حسّ ا *hyss it*.

Perche, s. f., poisson d'eau douce et de mer, بر نوع طتلو صو و دكز بالغى *bir nev'y thatlu sou vè deñyz bālyghy*, t. — Long bâton, سرق *siryq*. — Mesure de surface, بر نوع سطح اولچيسى *bir nev'y sathh eultchuçu*, برجنس طپراق اولچيسى *bir djins thoprāq eultchuçu*. — Bois de cerf, كيك بوينوزينك دالى *gueïk boïnouzīnuñ dāli*. — Croc de batelier, قايقچى قانجه‌سى *qāïqdji qāndjaci*.

Percher, v. n., ou Se percher, اوتورمق *otourmaq*, قونمق *qonmaq*. — Particulièrement en parlant des oiseaux, دونمك *duvenmek*, دال اوزرنده قونمق *dāl uzerindè qonmaq*, t.; تطميم ا *tathmīm it*, a.-t.

Perchoir, s. m., دونك *duvenk*, t.

Perclus, e, adj., كوترم *keuturum*, طوتقون *thoutqoun*, t.; مخبول *makhboul*, مخبول الاعضا *makhboul ul-a'zā*, a.

Perçoir, s. m., بر جنس بورغو *bir djins bourghou*.

Percussion, s. f., طوقشمه *dhoqouchma*, اورش *ourouch*, t.; ضرب *zarb*, مصادمة *muçādemet*. — Forte percussion, مصادمهٔ شديده *mouçādemeï chedīdè*, a.

Perdable, adj. com., ضايع اولنور - اوله‌جق *zāï' oladjaq, olounour*, غائب اوله بيله‌جك *ghāïb ola bīlèdjek*, غائب اولنه‌جق *ghāïb olounadjaq*, a.-t.

Perdant, e, adj., غائب ايدن

ghāïb idèn, a.-t., خاسر *khācer*, a. PERDITION, s. f., mauvais emploi de son bien, مسرفلك *mousriflik*, a.-t., تلف *telef*, اتلاف *itlāf*. — État d'un homme hors de la voie du salut, هلاكلك *hilāklik*, تباهی *tebāhi*, بوار *bevār*. — Être en voie de perdition, حال تبهکاری و بواردہ اولمق *hāli tebehkiāri vè bevārdè ol*.

PERDRE, v. a., cesser d'avoir, etc., غايب ايتمك *ghāïb itmek*, ضايع ايتمك *zāï' itmek*, a.-t., يتورمك *yeturmek*, ياوقلمق *iāvouqoulmaq*, t. — Perdre son bien, مالنی غايب ايتمك *mālini ghāïb itmek*. — son temps, تضييع وقت ايتمك *tazïi' vaqt itmek*. — Perdre la vie, وفات ايتمك *vefāt itmek*, فوت اولمق *fevt olmak*. — la mémoire, قوت حافظه‌سی غايب ايتمك *qouvveti hāfyzaï ghāïb itmek*. — la santé, حال صحت وعافيتدن محروم اولمق *hāli syhhat u āfiettèn mahroum olmak*. — l'occasion, فوت فرصت ايتمك *fevti foursat itmek*. — Perdre de vue, cesser de voir une chose, كوزدن غايب ايتمك *gueuzden ghāïb itmek*. — une affaire, ne plus s'en occuper, كوزدن براقمق *gueuzden brāqmaq*. — Perdre le sommeil et le repos, ترك خواب و راحت ايتمك *terki khāb u rāhat itmek*. — Perdre la tramontane, پوصله‌يی غايب ايتمك *pouçolāï ghāïb itmek*, شاشورمق *chāchurmaq*. — le chemin, يولی غايب ايتمك *ioli ghāïb itmek*, شاشورمق *chāchurmaq*. — la trace, ايزی غايب ايتمك *izi ghāïb itmek*. — Perdre, diminuer de valeur, de prix, قيمتی اشاغيلنمق *qimeti achāghylanmaq*. — de considération, اعتباردن دوشمك *i'tibārdèn douchmek*. — Perdre, ruiner, تلف ايتمك *tèlef itmek*, يوق ايتمك *ioq itmek*, يقمق *iiqmaq*, خراب محو ايتمك *kharāb, mahv itmek*. — Corrompre, débaucher, ازدرمق *azdurmaq*, بوزمق *bozmaq*, اضلال ايتمك *izlāl itmek*, افساد ايتمك *ifsād itmek*. — Gâter, endommager, بوزمق *bozmaq*, ضرر ايرشدرمك *zarar irichturmek*, ايصال ضرر *içāli khaçār itmek*. — Se perdre, se ruiner, يقلمق *iiqylmaq*, خرابه وارمق *kharābè vārmaq*. — Se gâter, بوزلمق *bozoulmaq*. — Éprouver une perte, ضرر چكمك *zarar tchekmek*. — Éprouver un grand malheur, un désastre, قضايه اوغرامق *qazāïè oghrāmaq*. — Se perdre d'honneur et de réputation, عرض و ناموسنی خراب ايتمك *'yrz u nāmoucini kharāb itmek*. — S'égarer de son chemin, يولی يولدن چيقمق غايب ايتمك *ioli ioldan tchiqmaq ghāïb itmek*. — Se perdre, en parlant d'une eau, d'une rivière qui se perd dans les terres, يره باتمق *iere bātmaq*, كچمك *guetchmek*, ير ايچنده غايب اولمق *ier itchindè ghāïb olmak*. — En parlant d'un chemin, d'une route, كسلمك *kecilmek*, منقطع اولمق *mounqathy' olmak*.

PERDREAU, s. m., ككلك پلازی *keklik pālāzy*, t.

PERDRIGON, s. m., برنوع قبا اريك *bir nev'y qabā erik*, t.

PERDRIX, s. f., ككلك *keklik*, t. — Une compagnie de perdrix, بر سورى ككلك *bir suru keklik*.

PERDU, E, adj., غايب اولمش *ghāïb olmich*, a.-t., غايب *ghāïb*, ضايع *zāï'*, a. — Heures perdues,

بوش وقت *boch vaqȳt*, اوقات خاليه *evqāti khālïè*.

Père, s. m., qui a un ou plusieurs enfants, بابا *bābā*, t.; والد *vālid*, a.; پدر *peder*, p. — Mon père, بابام *bābām*. — Père et mère, انا بابا *anā bābā*, والدين *vālideïn*. — Père adoptif, اخرت باباسى *akhyret bābāci*. — La personne qui nous tient lieu de père, بابالق *bābālyq*, بابا مقامنده *bābā maqāmindè*. — Père de famille, اولاد وعيال صاحبى *evlād u 'aïāl sāhybi*. — Notre premier père, Adam, ابو البشر *abou'l-becher*. — Grand-père paternel, بابا طرفندن اتا - دده *bābā tharafindan atā*, *dedè*, جدّ لاب *djedd liābin*. — Maternel, والده طرفندن اتا - دده *vālidè tharafindan atā*, *dedè*, جدّ لامّ *djedd li-oummin*. — Nos pères, nos ancêtres, اتالر *atālar*, دده‌لر *dedèler*, ابا واجداد *abā vu edjdād*. — Père, titre des religieux, des prêtres, پادرى *pāderi*, ابونا *abounā*. — Les pères de l'Église chrétienne, ابا الكنيسة *abā ul-kenïçat*. — Chez les musulmans, ائمّة الكرام *eïmmet ul-kirām*.

Pérégrinité, s. f., غريبلك *gharïblik*, بيكانه‌لك *bïguiānèlik*, t.-p.; غربة *ghourbet*, a.

Péremption, s. f., مرور زمان تقريبيله حقّ دعوانك سقوطى *murouri zemān taqrïbilè haqqy da'vānuñ souqouthy*, a.-t.

Péremptoire, adj. com., t. de prat., qui fait tomber l'opposition, جوابى كسيجى *djevābi keeïdji*, a.-t.; قاطع *qāthy'*, مسكت *muskit*, a. — Raison, moyen péremptoire, علّت مسكته *'ylleti muskitè*. — Dans le langage ordinaire, décisif, sans réplique, قطعىّ *qath'yi*, قطعىّ المفاد *qath'yi ul-mefād*. — Réponse péremptoire, جواب قطعىّ *djevābi qath'yi*.

Péremptoirement, adv., قطعيجه *qath'ïdjè*, قطعى اولەرق *qath'y olaraq*, a.-t.; قطعيًّا *qath'yien*.

Perfectibilité, s. f., كمال بولمغه قابللك *kemāl boulmagha qābillik*, a.-t.; قابليّه الكمال *qābilïiet ul-kemāl*, a.

Perfection, s. f., qualité de ce qui est parfait, كامللك *kiāmillik*, a.-t.; كمال *kemāl*, كماليّه *kemālïiet*, a. — Atteindre la perfection, مرتبهٔ كماله واصل او *mertebèï kemālè vācyl ol*. — Approcher de la perfection, حدّ كماله يقلشمق *haddi kemālè ïaqlachmaq*. — La perfection chrétienne, ديانة كامله *dïāneti kiāmilè*. — Perfection, qualité excellente, فضيله *fazïlet*, pl. a. فضايل *fezāïl*, كمالات *kemālāt*. — Achèvement, تماميّت *tamāmïiet*, تكميل *tekmïl*, ختام *khytām*, اتمام واكمال *ïtmām u ikmāl*. — En perfection, كمال اوزره *kemāl uzrè*, على وجه الكمال *'ala vedjh ul-kemāl*.

Perfectionnement, s. m., كماله كتورمكلك *kemālè gueturmeklik*, a.-t.; اكمال *ikmāl*, تصحيح *tashïh*, a.

Perfectionner, v. a., كماله كتورمك *kemālè gueturmek*, كمال ويرمك *kemāl vïrmek*, كامل ا *kiā-*

mil it, اكمال ـ تكميل ا *ikmāl*, *tekmīl it*, ا حدّ كمالـه ابلاغ *haddi kemālè iblāgh it*, a.-t. — Se perfectionner, كمال بولمق *kemāl boulmaq*, كمالـه ايرمك ـ كلمك *kemālè irmek*, *guelmek*, ا كسب كمال *kesbi kemāl it*. — Perfectionné, e, مكمّل كمال بولمش *kemāl boulmich*, *mukemmel*, كامل *kiāmil*.

Perfide, s. et adj. com., traître, خاين *khāïn*, غدّار *ghaddār*. — Qui manque à sa parole, سوزنك طورمز *seuzundè dhourmaz*, بيوفا *bivefā*. — Un perfide, خاين بر آدم *khāïn bir âdem*. — Hypocrite, مرائى *murāïi*. — Un tour perfide, خيانت آميز بر ايش *khïānet āmïz bir ich*.

Perfidement, adv., خيانت اوزره *khyānet uzrè*, غدر ايله *ghadr ilè*, خيانت ايله *khyānet ilè*, a.-t.; خيانةً *khyāneten*, a.

Perfidie, s. f., خاينلك *khāïnlik*, خيانتلك *khyānetlik*, a.-t.; خيانت *khyānet*, غدر *ghadr*, a. — User de perfidie, ا خيانت *khyānet it*.

Perforation, s. f., دلمه *delmè*, دلمكلك *delmeklik*, t.; ثقب *saqb*, تثقيب *tesqīb*, a.

Perforer, v. a., دلمك *delmek*, بورغيلامق *bourghoulamaq*, t.; ثقب ـ حكّ ا *saqb*, *hakk it*, تثقيب ا *tesqīb it*, a.-t. — Perforé, e, دلنمش *delinmich*, دلكلو *deliklu*, مثقوب *mesqoub*.

Péri, s. de deux genres, sorte de fée, de génie, پرى *peri*, p.

Péricarde, s. m., يورك اورتيسى *ïurek eurtuçu*, شغاف *chyghāf*, شغاف القلب *chyghāf ul-qalb*, حجاب القلب *hydjāb ul-qalb*, a.; پردهٔ دل *perdèï dil*, p.

Péricarpe, s. m., ميوه‌نك قبوجغى *meïvènuñ qaboudjoughy*, t.; قشر الثمر *qychr us-semer*, a.

Péricliter, v. n., مخاطره‌ده او *moukhātharada ol*, خطرده او *khatharda ol*, مشرف خطر او *muchrifi khathar ol*, خرابه يوز طوتمق *kharābè ïuz thoutmaq*, a.-t.

Péricrane, s. m., باش كيكنك انجه زارى *bāch guemïguinuñ indjè zāri*, t.; سمحاق *simhāq*, a.

Péridot, s. m., برنوع ذيقيمت طاش *bir nev'y zïqïmet thāch*, t.

Périgée, s. m., حضيض *hazïz*, a. — La lune est dans son périgée, قمر حضيضده در *qamar hazïzdè dur*.

Périhélie, s. m., t. d'ast., سمت الشمس *semt uch-chems*, a.

Péril, s. m., مخاطره *moukhāthara*, خطر *khathar*, تهلكه *tehlukè*, pl. a. تهلكات *tehlukiāt*. — Grand péril, خطر عظيم *khathar 'azïm*. — Être en péril, مخاطره‌ده او *moukhātharada ol*. — Être en péril de la vie, جان مخاطره‌سنه بولنمق *djān moukhātaracindè boulounmaq*.

Périlleusement, adv., مخاطره ايله *moukhāthara ilè*, a.-t.; بالخطر *bil-khatkar*, a.

Périlleux, se, adj., مخاطره‌لو *moukhātharalu*, تهلكه‌لو *tehlukèlu*, a.-t.; قورقولو *qorqoulu*, t.; مخوف *makkouf*, a. — Situation périlleuse, موقع خطرناك *mevqa'y khatharnāk*.

Périmer, v. n., مرور زمان ايله ابطال اولنمق *murouri zemān ilè ibthāl olounmaq*.—En parlant d'une affaire qui a périmé, مرافعه نك مدّت مديده تركى تقريبيله حقّ دعوانك سقوطى *murāfe'anuñ muddeti medīdè terki taqrībilè haqqy da'vānuñ souqouthy*, a.-t.

Périmètre, s. m., چوره *tchevrè*, t.; جرم *djirm*, دوره *devrè*, a.

Périnée, s. m., خايه ايله دبرك اره يرى *khāïè ilè dubruñ ara ïeri*, t.; عجان *'ydjān*, a.

Période, s. m., espace de temps vague, مدّت *muddet*, وقت *vaqyt*, زمان *zemān*, a. — Dans un certain période, بر مدّت ايچنده *bir muddet itchindè*. — Le plus haut point de quelque chose, اك يوكسك مرتبه *eñ ïuksek mertebè*, t.; اقصى المراتب *aqsa ul-merātib*, اوج *evdj*, a.—Être au plus haut période de la prospérité et de la gloire, اعلاى درجات شان واقبالده او *a'lāï deredjātī chān u iqbāldè ol*.

Période, s. f., cours, révolution d'un astre, دور *devr*, دوران *devrān*, pl. a. ادوار *edvār*, مدار *medār*, دائره *dāïrè*. — La période solaire, دور شمسى *devri chemsi*. — Se dit aussi du temps, du siècle, عصر *'asr*, دور *devr*. — La période attique, دور يونانى *devri ïounāni*.—Temps réglé du retour d'une fièvre, نوبت *nevbet*, pl. a. نوبات *nevbāt*.—Phrase composée de plusieurs membres, فقرة *fyqret*, pl. a. فقرات *fyqrāt*.—Longue période, فقرهٔ طويله *fyqraï thavīlè*.

Périodique, adj. com., qui a ses périodes, نوبتلو *nevbetlu*, a.-t.; متناوب *mutenāvib*, دورى *devrïi*, a.—Fièvre périodique, حمّاى متناوب *hoummāï mutenāvib*. — Révolution —, دور متناوب *devri mutenāvib*. — Qui paraît dans des temps fixes, اوقات معيّنه ده مرتبًا ظهور ايدن *evqāti mou'aïienèdè muretteben zouhour iden*. — Abondant en périodes (style), كلام مدوّر *kelāmi mudevver*, كلام كثير الفقرات *kelāmi kecīr ul-fyqrāt*.

Périodiquement, adv., نوبت ايله *nevbet ilè*, وقت معيّنه ده *vaqti mou'aïienèdè*, a.-t.; بالمناوبه *bil-munāvebè*, بالدور *bid-devr*.

Périoeciens, s. m. pl., خطّ استوا ايله متوازى اولان دائره لردن بر دائره نك تختنده ساكن اولان اهالى *khaththy istivā ilè mutevāzy olān dāïrèlerden bir dāïrènuñ takhtindè sākin olān ehāli*, a.-t.

Périoste, s. m., كميكى اورتن انجه زار *guemīgui eurten indjè zār*, t.; قشر العظام *qychr ul-'yzām*, لبس العظم *libs ul-'azm*, a.

Péripatéticien, ne, s. et adj., مشائى *mechāïi*, pl. a. مشائيون *mechāïoun*, مشّاوون *mechchāvououn*.

Péripatétisme, s. masc., مذهب المشائيين *mezheb el-mechā'ïin*, a.

Péripétie, s. fém., نتيجة الحال *netīdjet ul-hāl*, a. Voy. Dénouement.

Périphérie, s. fém., محيط شكل *mouhīthy chekel*, a. Voy. Périmètre.

Périphrase, s. fém., افادهٔ كلام *ifādeï kelām*, تعريف حال *ta'rīfi hāl*, a.

Périphraser, v. n., تعريف حال ايده‌رك افادهٔ مرام ا *ta'rīfi hāl idèrek ifādeï merām it*, a.-t.

Périple, s. m., دكز قييلرينى طولاشمه - كزمه *deñyz qyilerīni dholāchma, guezmè*, t.; سير السفينة فى حوالى السواحل *seïr us-sefīnet fi havāli us-sevāhil*, a.

Péripneumonie, s. f., اق جكر علتى *aq djiguer 'ylleti*, t.; ذات الرئة *zāt ur-rīiet*, a.

Périr, v. n., prendre fin, هلاك او *helāk ol*, تلف او *telef ol*, a.-t.; يوق او *ioq ol*, زايل او *zāïl ol*. — Être ruiné, détruit, برباد او *berbād ol*. — Faire naufrage, قضازده او *qazāzedè ol*, قضايه اوغرامق *qazāïè oghrāmaq*, تلف او *telef ol*. — Tomber en ruines, خراب او *kharāb ol*, ويران او *vīrān ol*, خرابه دوشمك *kharābè duchmek*. — Faire périr, tuer, هلاك ا *helāk it*, اولدرمك *euldurmek*, افنا ا *ifnā it*, اعدام ا *i'dām it*. — Péri, e, تلف المش *telef olmich*, منعدم *mun'adim*.

Périsciens, s. m. pl., السكنة تحت المنطقة المبرودة *es-sekenet taht el-menthaqat el-mebroudet*, a.

Périssable, adj. com., هلاك - تلف اولور *helāk, telef olour*, a.-t.; فانى *fāni*, زايل *zāïl*, a.; ناپايدار *nāpāïdār*, p. — Ce monde périssable, بو دار فنا *bou dāri fenā*, بو فانى جهان *bou fāni djihān*.

Péristaltique, adj. com., امعانك حركت دبيبيه‌سى *em'ānuñ hareketi debībīïeci*, a.-t.; حركت دبيبية الامعاء *hareketi debībīïet ul-em'ā*, a.

Péristyle, s. m., ديرك صره‌سى *dīrek syraci*, ديركلك *dīreklik*, t.; رواق *revāq*, a.; سطرستون *sathri sutoun*.

Périsystole, s. fém., قلبك وشرايينك حركت انقباضيه وانبساطيه‌لرى بيننده اولان فاصله *qalbuñ vè cherāïinuñ hareketi inqybāzïiè vè imbiçāthyïèleri beïnindè olān fācylè*.

Péritoine, s. m., صفاق *syfāq*, a.; چوز *tchevz*, t.

Perle, s. f., انجو - اينجو *indjou*, t.; لؤلؤ *loulou*, pl a, لآلى *leāli*; درّ *dourr*, pl. درر *dourer*. — Perle d'une belle eau, لؤلؤ ايدار *loulouï abdār*. — Perles fausses, ياپمه - ساختنه اينجولر *ïāpma, sākhtè indjoular*. — Une rangée de perles, اينجو ديزيسى *indjou dīzīci*. — On dit : C'est la perle des hommes, le meilleur des hommes, بين الناس بر درّ يكتادر *beïn en-nās bir dourri ïektādur*.

Perlé, e, adject., composé où il entre des perles, اينجولو *indjoulu*. — Orné de perles, اينجو ايله آراسته *indjou ilè ārāstè*. — Travaillé avec art, صنعت كامله ايله ايشلنمش *san'ati kiāmilè ilè ichlenmich*.

Permanence, s. f., دوام *devām*, بقا *baqā*, استمرار *istimrār*, a. — Être en permanence, باقى و بر قرار او *bāqy vè ber qarār ol*.

Permanent, e, adj., طوروب

قالور *dhouroup qāleur*, دكشمز *deïchmez*, طوران *dhourān*, طوره جق *dhouradjaq*, t.; باقى *bāqy*, دايم *dāïm*, مستمرّ *mustemirr*, a.; بر قرار *ber qarār*, پايدار *pāïdār*, p.

Perméabilité, s. fém., اوتەسنه كچيجيلك *eutècinè guetchídjilik*, t.; قابليّت النفوذ *qābilïiet un-nufouz*.

Perméable, adj. com., اورتەسندن كچيلور *ortacindan guetchílur*, اوتەسنه كچيلور *eutècinè guetchílur*, t.; قابل النفوذ *qābil un-nufouz*.

Permettre, v. a., donner liberté, pouvoir de..., اذن ويرمك *izn vírmek*, اجازت ويرمك *idjāzet vírmek*, رخصت - دستور ويرمك *roukhsat*, *destour vírmek*. — Juger convenable, ne pas empêcher, يوللو كورمك *ïollu gueurmek*, روا كورمك *revā gueurmek*, تجويز ا *tedjvíz ít*, جايز كورمك *djāïz gueurmek*, a.-t. — Est-il permis? روا ميدر *revā mídur*. — On lui a permis de..., اول بابده اكا اجازت ويرلدى *ol bābtè añā idjāzet vírildi*. — Il n'est pas permis, il n'est pas donné à tout le monde, هر كسه ويرلمامشدر *her kecè vírilmāmichtur*. — Donner le moyen de, le loisir de..., مساغ ويرمك *meçāgh vírmek*. — Le temps ne m'a pas permis de sortir, خانەدن چيقمغه هوا بكا مساغ ويرمدى *khānèden tchíqmagha havā bañā meçāgh vírmedi*. — Se permettre. Voy. Oser. — Permis, e, يوللو كورنمش *ïollu gueurunmich*, جائز كورلمش *djāïz gueurulmuch*, ماذون *méézoun*, مرخّص *mourakhkhas*.

Permis, s. m. Voy. Permission.

Permission, s. fém., اذن *izn*, اجازت *idjāzet*, رخصت *roukhsat*, a.; دستور *destour*, p. — Donner la permission, اذن - دستور ويرمك *izn*, *destour vírmek*. — Avec votre permission, اذنكز ايله *izniñyz ilè*, اذن شريفكز ايله *izni cherífiñyz ilè*. — La permission de Dieu, l'ordre de la Providence, ارادهٔ ربّانيّ *irādèï rebbānïi*, امر الهى *emri ilahi*.

Permutation, s. fém., échange, دكش *deïch*, t.; مبادله *mubādelè*, a. — Changement de bénéfice, زعامت مبادلەسى *zy'āmet mubādelèci*. — Transmutation, دوندرمه *deundurmè*, چويرمه *tchevírmè*, قلب *qalb*.

Permuter, v. a., دكش ا *deïch it*, t.; استبدال ا *istibdāl it*, a.-t. Voy. Substituer. — Permuté, e, دكشلمش *deïchilmich*, مبدّل *mubeddel*.

Pernicieusement, adv., يرامزلق فكر ايله *ïarāmyzlyq fikr ilè*, ضرر ايله *zarar ilè*, فساد اوزره *feçād uzrè*, a.-t.; بفكر الاضرار *befikr ul-izrār*, بفكر الاسائه *befikr ul-eçā'è*, a.

Pernicieux, se, adj., ضررلو *zararlu*, خطرلو *khatharlu*, a.-t.; مضرّ *mouzirr*, مفسد *mufsid*, موجب الافساد *moudjib ul-ifsād*, a. — Remède pernicieux, دواى مضرّ *devāï mouzirr*. — Conseil —, نصيحت فاسده *nacíhati fācidè*. — Langue pernicieuse, en parlant d'un méchant, اصريجى دل *ecyrídji dil*.

Perobitum, adv., اولومدن طولايى

eulumden dholāï, t.; من جهة الوفات *min djehet ul-vefāt*, a.

Péroné, s. m., قورى اينجك *qourou indjik*, t.; قصبهٔ صغرى *qasbaï syghra*, a.

Péroraison, subst. fém., سوزك نتيجه‌سى *seuzuñ netídjèci*, t.-a.; خاتمهٔ كلام *khātemèï kelām*, خاتمة *khātemet*, فذلكة الكلام *fezleket ul-kelām*, a.

Pérorer, v. n. fam., لاقردى ايله الزام ا *lāqyrdi ilè ilzām it*, t.

Pérou, contrée de l'Amérique méridionale, امريقهٔ جنوبيدن پرو ديدكلرى برمملكتك اسمى *amerīqaï djenoubīden perou dīdeklerī bir mèmleketuñ ismi*.

Perpendiculaire, adj. com., ديك *dīk*, t.; عمودىّ *'amoudïi*, قايم *qāïm*, a. — Ligne perpendiculaire, خط عمود *khaththy 'amoud*.

Perpendiculairement, adverbe, ديك اولەرق *dīk olaraq*, t.; عمودًا *'amoudan*, a.

Perpendicularité, s. f., ديكلك *dīklik*, t.; عموديّت *'amoudïiet*, قيام *qyām*, a.

Perpendicule, s. masc., ce qui tombe à-plomb, ديك طورش *dīk dhourouch*, t.; قامت منتصبه *qāmeti mountecebè*, a. — Fil qui tend en bas au moyen du plomb qui y est attaché, شاقولى ايپ *chāqouli ip*.

Perpétration, s. f., achèvement, اتمام *itmām*, a. — Action de perpétrer, ايشلمه *ichlemè*, t.; ارتكاب *irtikiāb*. — La perpétration du crime, ارتكاب جنايت *irtikiābi djināïet*.

Perpétrer, v. a., t. de prat., faire, commettre, ايتمك *itmek*, ايشلمك *ichlemek*, t.; ارتكاب ا *irtikiāb it*, a.-t. — Perpétrer un crime, ارتكاب جنايت ا *irtikiābi djināïet it*.

Perpétuation, s. fém., طيانقلق *dhaïānyqlyq*, t.; تأبيد *téébīd*, ادامة *idāmet*, بقا *beqā*, دوام *devām*, ديمومت *deïmoumet*.

Perpétuel, le, adj., دائم *dāïm*, ابدىّ *ebedïi*, دائمىّ *dāïmïi*, مدام *mudām*, a. — Le mouvement perpétuel, دور مدام *devri mudām*. — Bannissement —, نفى ابدىّ *nefi ebedïi*.

Perpétuellement, adv., دائمًا *dāïmen*, دائما *dāïmā*, a.; على الدوام *'aled-devām*, دائمًا ومستمرًّا *dāïmen vè mustemirren*; ابدًا *ebeden*, لا ينقطع *lā ïounqathy'*, a.; هميشه *hemīchè*, p.

Perpétuer, v. a., ابدى ـ تأبيدا *ebedi*, *téébīd it*, ادامه ا *idāmè it*, دائمى ا *dāïmi it*, ابدى قلمق *ebedi qylmaq*, تخليد ا *takhlīd it*, a.-t. — Se perpétuer, ابدى طورمق *ebedi dhourmaq*, باقى او *bāqy ol*, كسب بقا ا *kesbi beqā it*, مستديم او *mustedīm ol*. — Perpétué, e, دائم قالمش *dāïm qālmich*, مستدام *mustedām*, مستديم *mustedīm*.

Perpétuité, s. f., دائملق *dāïmlyq*, ابدى قالمقلق *ebedi qālmaqlyq*, a.-t.; دوام *devām*, ابديّة *ebedïiet*, استمرار *istimrār*, خلود *khouloud*, a. — À perpétuité, ابدى اولەرق *ebedi olaraq*, ابدى اولمق اوزره *ebedi*

almaq uzrè, الى الابد *ilal-ebed*, موبّدًا *muebbeden*.

Perplexe, adject. com., irrésolu, قرارسز *qarārsyz*, a.-t.; متردّد *mutereddid*, a. — Inquiet, tourmenté, بى حضور *bihouzour*, كوكلى پريشان *gueuñuli perîchān*, شاشمش *chāchmich*, مضطرب البال *mouztharib ul-bāl*, قلق *qalyq*. — Ce qui cause la perplexité, كوكلى پريشان ايديجى *gueuñuli perîchān idîdji*, مورث القلق *mouricil-qalaq*. — Situation perplexe, موجب قلق واضطراب اولهجق حال *moudjib qalaq u izthyrāb oladjaq hāl*.

Perplexité, s. f., irrésolution, شبهه *chubhè*, تردّد *tereddud*, a. — Embarras, incertitude pénible, كوكل پريشانلغى *gueuñul perîchānlyghy*, t.; اضطراب البال *izthyrāb ul-bāl*, اضطراب درون *izthyrābi deroun*, اضطراب *izthyrāb*, a.; تلاش *telāch*, p. — Être dans une grande perplexité, عظيم قلق واضطرابده او *'azîmi qalaq u izthyrābtè ol*.

Perquisition, s. f., اراشدرمه *arāchturma*, t.; تفتيش *teftîch*, تفحّص *tefahhous*, pl. a. تفحّصات *tefahhouçāt*.

Perron, s. m., خارج بابده اولان طاش قالدرمى *khāridji bābtè olān thāch qāldyrymi*, الت طبقه نردبانى *alt thabaqa nerdubāni*, t.

Perroquet, s. m., oiseau, پپغاى قوشى *papaghāï qouchi*, پپغاى *papaghāï*, پپغان *papaghān*, طوطى *thouthy, dhoudhou*. — En t. de mar., petit mât élevé sur les grands et sur les hunes, چناقلق وباش دركى اوزرنده ديكلمش اولان كوچك درك *tchanāqlyq ve bāch diregui uzerindè dîkilmich olān kutchuk direk*.

Perruche, s. f., femelle du perroquet, ديشى پپغان *dîchi papaghān*. — Espèce de petit perroquet, بر نوع كوچك پپغاى *bir nev'y kutchuk papaghāï*.

Perruque, s. fém., اكرتى صاچ *eïreti sātch*, et plus correctement عاريتى صاچ *'ārïeti sātch*, t.

Perruquier, ère, s., عاريتى صاچ يپان *'ārïeti sātch ïapān*, t.

Per saltum, locution adverb., صيچرايه رق *sîtchrāïaraq*, t.; عن وثبة *'an vesbetin*, a.

Persan, e, s. et adj., de Perse, qui en est originaire, عجم *'adjem*, عجمى *'adjemi*, فارسى *fārsi*. — Un Persan, بر ايرانى *bir irāni*. — La langue persane, فارسى دلى - زبانى *fārsi dili, zebāni*. — Parler persan, فارسى سويلمك *fārsi seuïlemek*.

Perse, royaume d'Asie, عجم مملكتى *'adjem memleketi*, عجمستان *'adjemistān*, ايران *irān*. — Perse, toile peinte, چيت *tchît*, بصمه *basma*, عجم الاجه سى *'adjem alādjaci*, t.

Persécutant, e, adj., صقندى ويرر *syqynti vîrur*, بزدريجى *bezdarîdji*, t.; تعجيز ايدن *ta'djîz iden*, a.-t.; معجّز *mou'addjyz*, a.

Persécuter, v. a., vexer, tourmenter injustement, انجتمك *indjitmek*, بر كمسنه نك تكديرينه سعى ا

bir kimesnènuñ tekdīrīnè sa'y it, بر كيمسنه‌نك تكديرينه سعى ايتمك *bir kimesnènuñ 'aleïhinè ïurumek*, ظلم ا *zoulm it*. — Persécuter les gens de bien, اهل خيرك عليهنه يورمك *ehli khaïruñ 'aleïhinè ïurumek*, اهل خير اولانلرى رنجيده ا *ehli khaïr olānlari rendjidè it*. — Importuner, تعجيز ا صقندى ويرمك *ta'djiz it*, تعجيز *syqynti vïrmek*. — Persécuté, e, اولنمش تسلطه *ta'djiz olounmich*, اوغرامش *teçallutha oghrāmich*, مظلوم *mazloum*.

Persécuteur, trice, s., qui persécute, بر كمسنه‌نك عليهنه يوريين *bir kimesnènuñ 'aleïhinè ïurutïen*, t.; تسلط ايدن *teçalluth iden*, a.-t.; مسلط *mouçallyth*, طارد *thārid*, ظالم *zālim*, a.; جفاكار *djefākiār*, a.-p.; جور ايديجى *djevr idïdji*. — Importun. Voy. Persécutant.

Persécution, s. fém., vexation, ظلم *zoulm*, جفا *djefā*, جور *djevr*, اذيت *ezïïet*, a. — Importunité, تعجيز *ta'djïz*, pl. a. تعجيزات *ta'djïzāt*; ثقلت *syqlet*.

Persée, s. m., constellation boréale, الفارس *el-fāris*, a.

Persègue, ou Persèque, s. f., poisson. Voy. Perche.

Persévéramment, adv., دورشوب چالشه‌رق *dourouchup tchālicharaq*, t.; مداومت ايله *mudāvemet ilè*, a.-t.; بالمداومة *bil-mudāvemet*, على الاستمرار *'alel-istimrār*, a.

Persévérance, s. f., action de celui qui persévère, دورشوب چالشمه *dourouchup tchālichma*, t.; مداومت *mudāvemet*, مواظبة *muvāzebet*, استمرار *istimrār*, مثابرة *muçāberet*, a. — Constance dans la foi, ديانت ثبات فى قوبلك *dīndè qavïlyq*, ثبات فى الايمان *sebāt fil-imān*.

Persévérant, e, adj., دورشيجى مداومت-مواظبت *dourouchidji*, t.; ايدن *mudāvemet*, *muvāzebet iden*, a.-t.; مداوم *mudāvim*, مواظب *muvāzyb*, مصرّ *moucyrr*.

Persévérer, v. n., continuer avec constance, دورشمك *duruchmek*, اظهار مداومت - اصرارا *isrār it*, مواظبت ا *izhāri mudāvemet*, *muvāzebet it*, مداوم او *mudāvim ol*. — Persévérer dans son dessein, نيتنده بر نيتك متين او *nïietindè metīn ol*, اوزرنده اظهار مواظبت ا *bir nïietuñ uzerindè izhāri muvāzebet it*. — Dans le sens absolu, persister dans le bien, اظهار قوى طورمق *qavi dhourmaq*, اظهار راسخ دم ثبات ا *izhāri sebāt it*, ثابت قدم او *rāçykh dem vè sābit qādem ol*.

Persicaire, s. fém., plante, صو اراقيطون *sou biberi*, t.; ببرى *arāqïthoun*, a.

Persicot, s. m., شفتالو چكردكى عنبريه‌سى *cheftālu tchekerdegui 'amberïïèci*, t.

Persienne, s. f., قفسلو كپنك *qafeslu kepenk*, پنجره قفسى *pendjerè qafeci*, t.

Persiflage, s. m., كسندى *kecindi*, مزه *mezè*, ذوقلنمه *zevqlenmè*, ذوقلندريجى ادمك سوزى *zevqlenduridji ādemuñ seuzu*.

PERSIFLER, v. a., مزه يه آلمق *mezèïè ālmaq*, ذوقلنمك *zevqlenmek*, كسندى يه آلمق *kecindïè ālmaq*, t.

PERSIFLEUR, s. m., ذوقلندريجى *zevqlendurïdji*, ذوقلنيجى *zevqlenïdji*, t.; مستهزى *mustehzy*, a.

PERSIL, s. m., مغدنوس *maghdanos*, معدنوس *ma'danos*, t.

PERSILLADE, s. fém., مغدنوس تربيه سى *maghdanos terbïèci*, t.

PERSILLÉ, E, adj., مغدنوسلو *maghdanoslu*, t.—Fromage persillé, بر نوع پينير *bir nev'y peïnïr*.

PERSIQUE, adj. com. Le golfe Persique, بصره كورفزى *basra keurfezy*.

PERSISTANCE, s. fém., طيانمه *dhaïānma*, t.; استمرار *istimrār*, اصرار *isrār*, a.

PERSISTER, v. n., طيانمق *dhaïānmaq*, t.; استمرارا *istimrār it*, اصرارا *isrār it*, a.-t.; طورمق *dhourmaq*, قوى طورمق *qavi dhourmaq*, ثابت قدم اول *sābit qadem ol*.

PERSONNAGE, s. m., personne, ne se dit ordin. que des hommes illustrès, ذات *zāt*, pl. a. ذوات *zevāt*; رجل *redjul*, pl. رجال *ridjāl*; شخص *chakhs*, pl. اشخاص *echkhās*. — Un grand personnage, بيوك بر كيشى *buïuk bir kïchi*. — Se croire un grand personnage, نفسنى ذوات كرامدم عدّ ا *nefsini zevāti kirāmden 'add it*.—Personnage d'une pièce de théâtre, مقلّد *mouqallid*, بر شخصك مقلّدى *bir chakhsuñ mouqallidi*. — Les personnages d'un tableau, بر تصويرده اولان انسان صورتلرى *bir tasvïrdè olān insān souretleri*.

PERSONNALISER, v. a., كسندلردن سويلمك *kimesnèlerden seuïlemek*, t.

PERSONNALITÉ, s. f., caractère de ce qui est personnel, شخصيّت *chakhsïïet*, a. — Pris en mauvaise part, trait piquant, injurieux, ذاتنه طوقنمه *zātè dhoqounma*, طعنهٔ لسان *tha'nèï liçān*.

PERSONNE, s. f., un homme, une femme, كيشى *kïchi*, كس *kes*, كمسنه *kimesnè*, t.; ذات *zāt*, pl. a. ذوات *zevāt*; نفر *nefer*, شخص *chakhs*, pl. اشخاص *echkhās*.—Une personne, بر كيشى *bir kïchi*, بر كمسنه *bir kimesnè*.— Une personne de condition, بر ذات صاحب مرتبه *bir zāt sāhib mertebè*. — Des personnes bien intentionnées, خير خواه اولان كسان *khaïr khāh olān keçān*. — En t. de théol., les trois personnes divines, اقانيم ثلثه *aqānïmi selacè*. —En personne, lui-même, كندوسى اولدرق *guenduci olaraq*, بالنفس *bin-nefs*, بنفسه *bi-nefsihi*. — En sa personne, ذاتنده *zātindè*. — Personne, t. de gramm. La première personne, المتكلم *el-mutekellim*, شخص متكلم *chakhsi mutekellim*. — La seconde, المخاطب *el-moukhāthyb*. — La troisième, الغايب *el-ghāïb*. — Personne, avec négation, كمسه *kimsè*, هيچ كس *hïtch kes*. — Personne n'est venu, كمسه كلمدى *kimsè guelmedi*.—Il n'y a personne ici, بونده هيچ بر كمسنه يوقدر

bounda kitch bir kimesnè ïoqtur. — Perşonne, pris pour quelqu'un, کیمسه *kimsè*, احد *ahad*.—Personne peut-il nier cela? بونی کیمسه انکار ایده بیلورمی *bounou kimsè inkiār idè bilurmi*.

Personnel, s. m., manière d'être, کیفیت ذاتیه *keïf ïieti zātiïè*. — Le personnel de l'armée, ذوات عسکریه *zavāti 'askeriïè*.

Personnel, le, adj., qui est propre à chaque personne, کندی *guendu*, کندونک *guendunuñ*, t.; ذاتی *zāti*, a.—Qualité personnelle, خصلت ذاتیه *khasleti zātiïè*.— En t. de prat., ce qui est attaché à la personne; ذاته مخصوص *zātè makhsous*, مختص بذات *moukhtass bezāt*. — Droit personnel, ذاته مخصوص اولان استحقاق *zātè makhsous olān istyhqāq*.— Égoïste. Voy. ce mot.

Personnellement, adv., کندو *guendu*, t.; ذاتاً *zāten*, a.—Toucher, offenser personnellement, برینه ذاتاً طوقنمق *birinè zāten dhoqounmaq*.

Personnification, s. f., وضع فی صورت الشخص *vaz' fi souret uchchakhs*, a.

Personnifier, v. a., آدم صورتنه قیافتلندرمک *ādem souretinè qyāfetlendurmek*, صورت شخصه وضع ایت *soureti chakhsè vaz' it*, a.-t.—Personnifié, e, آدم صورتی ویرلمش *ādem soureti virilmich*.

Perspectif, ve, adj., برنسنه نك کورنشنی کوسترن *bir nesnènuñ gueurunchunu gueusteren*, t. — Plan perspectif, بر شیئك نظارتنی کوسترن رسم *bir cheïuñ nazāretini gueusteren resm*. — Représentation perspective, بر شیئك نظارتنی کوسترن تصویر *bir cheïuñ nazāretini gueusteren tasvïr*.

Perspective, s. f., art de représenter les objets dans leur situation respective, فن مقایسهٔ نظارت *fenni mouqāïcèï nazāret*, علم مرایه *'ylmi muraïa*. — Aspect des objets vus de loin, اوزاقدن کورنش *ouzāqtan gueurunuch*, ایراغه کورنش *ïrāgha gueurunuch*, نظارت مدی البصر *nazāreti medi ul-baçar*.—Espérances ou craintes fondées, ترقب *teraqqoub*, pl. a. ترقبات *teraqqoubāt*.— Avoir la perspective d'une grande fortune, مال کثیره مالك اولمق ترقبنك بولنمق *māli kecïrè mālik olmaq teraqqoubindè boulounmaq*.— En perspective, en éloignement, اوزاقدن اوزاغه *ouzāqtan ouzāgha*, بعیداً *ba'īden*. — Sa richesse n'est qu'en perspective, شمدیکی حالك تمولی انجق امور بعیده‌دن عبارتدر *chimdïki hāldè temevvuli andjaq oumouri ba'īdèden 'ybārettur*.

Perspicacité, s. fém., مبصرلق *mubassarlyq*, عارفلك *'ārïflik*, زیرکلك *zïreklik*; a.-t.; فراست *firācet*, بصیرت *bacïret*, زکاوة *zekiāvet*, a.

Perspicuité, s. fém., تمیزلك *temïzlik*, اچیقلق *atchïqlyq*, t.; وضوح *vuzouh*, نقاحة *naqāhat*, a.

Perspiration, s. f., حس اولنمز

عرق غير نسر *kyss olounmuz ter*, t.; محسوس *'araqy ghaïri mahsous.*

Persuadant, e, adject., qui persuade, الزام ايديجى *ilzām idídji.* — Engageant. Voy. ce mot.

Persuader, v. a., déterminer à croire, ايناندرمق *ināndurmaq*, t.; الزام ا *ilzām it*, a.-t. — Persuader quelqu'un de la vérité d'une chose, حقيقت امرى بر كمسنه يه ايناندرمق *haqīqati emri bir kimesnèiè ināndurmaq.* — Faire comprendre, اكلتمق *añlatmaq*, عقله صغدرمق *'aqlè syghdurmaq*, القا ا *ilqā it.* — Il l'a persuadé de faire cela, انى ايتمكى ضميرينه القا ايتدى *ani itmegui zamīrinè ilqā itti.* — Persuader à quelqu'un de se marier, برينى تأهل ايتمكه الزام ا *birīni tehehhul itmeguiè ilzām it.* — Se persuader, اينانمق *inānmaq*, اكلمق *añlamaq*, اعتقاد ا *i'tiqād it.* — Persuadé, e, اينانمش *inānmich*, ملزم *mulzem*, معتقد *mou'taqyd.*

Persuasible, adj. com., الزامى الزام ـ القا ممكن *ilzāmi mumkin*, اولنه جق *ilzām, ilqā olounadjaq*, مدار الزام اولمه بيلور *medāri ilzām olabīlur*, a.-t.; اثبات ممكن *mumkin ul-isbāt*, a.

Persuasif, ve, adj., الزام ايديجى *ilzām idídji*, a.-t.; ملزم *mulzim.*

Persuasion, s. f., action de persuader, الزام *ilzām*, القا *ilqā*, a. — Ferme croyance, قوى ايناننمه *qavi inānnmia*, اعتقاد *i'tiqād*, اعتقاد كلى *i'tiqādi kulli*, اعتقاد واثق *i'tiqādi vācyq.*

Perte, s. fém., dommage, ضرر *zarar*, زيان *zīān*, مضرّت *mazarret*, pl. مضرّات *mazarrāt.* — Avec perte, ضرر ايله *zarar ilè.* — Éprouver de la perte, ضرر ـ زيان كورمك *zarar, zīān gueurmek.* — Privation, غايب اولمسى *ghāïb olmaci*, نقصان *noqsān*, اضاعه *izā'a*, فقد *faqad*, محرومية *mahroumīiet*, فوت *fevt.* — La perte de l'honneur, اضاعهٔ عرض و ناموس *izā'aï 'yrz u nāmous.* — Ruine, tort considérable, خسارت *khaçāret*, pl. a. خسارات *khaçārāt*; يقلمه *ïiqylma.* — Destruction, خراب *kharāb*, خرابيّت *kharābïiet*, تلف *telef*, اضمحلال *izmyhlāl*, هلاك *helāk.* — Perte de temps, وقتك ضايع اولمسى *vaqtuñ zāï' olmaci*, تضييع اوقات *tazïi' evqāt.* — Perte de sang, قان اقمه سى *qān aqmaci*, نزف دم *nezfi dem.* — A perte de vue, en parlant d'un point de vue très-éloigné, مداى بصردن خارج *medāï baçarden khāridj.* — Raisonner à perte de vue, صددن خارج سرد كلام ا *sadedden khāridj serdi kelām it.* — En pure perte, sans utilité, بلا فايدهٔ *belā fāïdè*, فايده سز *fāïdècyz*, نافله *nāfilè*, عبث يره *'abes ïerè.*

Pertinemment, adv., كركى كبى *guergui guibi*, يوليله *ïolilè*, t.; مناسبتله *munācebetilè*, وجه مناسب اوزره *vedjhi munācib uzrè*, a.-t.; كما ينبغى *kemā ïembaghy.* — Parler pertinemment, محلنده سويلمك *mahallindè seuïlemek.*

PERTINENT, E, adj., يوللو *iollu*, ياقشقلو *iāqychyqlu*, t.; لايق *lāïq*, مناسب *munācyb*, سزا *sezā*, a.; جسپان *djespān*, p.

PERTUIS, s. m., trou par où se perd l'eau d'un bassin, d'un réservoir, حوض دليكي ـ لولەسي *havouz dèlïgui*, *lulèci*. — En géog., détroit entre une île et la terre ferme, بوغاز *boghāz*, طار بوغاز *dhār boghāz*, t.

PERTUISANE, s. f., دل حربەسي *dil harbaci*, لوبوت *loubout*, t.; عنزة *'anezet*, a.

PERTURBATEUR, TRICE, s., فتنه قوپاريجي *fitnè qopārïdji*, قارشتريجي *qārichturïdji*, t.; ساعي بالفساد *sā'y bil-feçād*, a. — de l'ordre, du repos public, مخلّ نظام عمومي *moukhylli nizāmi 'oumoumi*.

PERTURBATION, s. fém., trouble, émotion de l'âme, جان اضطرابي *djān izthyrābi*, t.-a.; اضطراب *izthyrāb*, a.; اضطراب بال *izthyrābi bāl*. — En t. d'astron., dérangement du mouvement des planètes, اختلال السير و الحركت *ikhtilāl ès-seïr vel-hareket*.

PERVENCHE, s. f., plante, اق اصمه اوتي *aq asma oti*, t.

PERVERS, E, s. et adj., méchant, يرامز *ïarāmaz*, كوتي *keutu*. — Dépravé, ازغون *azghoun*, t.; فاسد *fācid*, a.; بد اخلاق *bed akhlāq*, p.-a. — Homme pervers, فاسد آدم *fācid ādem*, فساد طبع ايله مجبول بر آدم *feçād thab' ilè medjboul bir ādem*. — Mœurs perverses, اخلاق فاسد *akhlāqy fācidè*.

PERVERSION, s. f., كوتيلتمه *keutuletmè*, t.; فساد *feçād*, افساد اخلاق *ifsādi akhlāq*.

PERVERSITÉ, s. f., يرامزلق *ïarāmazlyq*, كوتيلك *keutulik*, ازغونلق *azghounlyq*, t. — La perversité du siècle, فساد زمانه *feçādi zemānè*.

PERVERTIR, v. a., rendre pervers, بوزمق ازدرمق *bozmaq*, *azdurmaq*, كوتيلتمك *keutuletmek*, t.; افساد ا *ifsād it*. — Pervertir, troubler l'ordre, نظامي بوزمق *nizāmi bozmaq*, نظام اموري افساد ا اخلال ا *ikhlāl it*, *nizāmi oumouri ifsād it*. — le sens d'un écrit, معنايي بوزمق *ma'nāï bozmaq*, تغيير معنا ا *taghïiri ma'nā it*. — Se pervertir, بوزلمق *bozoulmaq*, ازمق *azmaq*, فساد بولمق *feçād boulmaq*.

PESAMMENT, adv., اغرجه *aghyrdjè*, اغر اولەرق *aghyr olaraq*, اغرلغيله *aghyrlyghylè*, اغر *aghyr*, t.; ثاقلاً *sāqylen*, a. — Marcher pesamment, اغر يوريمك *aghyr ïurumek*. — Être armé pesamment, ثاقلاً مسلّح او *sāqylan mucellah ol*.

PESANT, E, adj., lourd, اغر *aghyr*, t.; ثقيل وزين *saqïl*, *vezïn*, a.; كران *guïrān*, p. — Fardeau pesant, اغر يوك *aghyr ïuk*. — Devenir pesant par l'âge, اغرلشمق *aghyrlachmaq*. — Avoir la tête pesante, باش اغرلغي او *bāch aghyrlyghy ol*. — Qui a la main pesante, qui donne de grands coups, الى اغر *eli aghyr*. — Qui a l'esprit pesant, كند عقللو *kund'aqyllu*, بطي الذهن *bathy*

uz-zihn, a.—Pesant, qui est du poids réglé, طارتیسی تمام *thārtîci temām*, تـامّ الوزن *tāmm ul-vezn*, صحیح الوزن *sahīh ul-vezn*.

Pesanteur, s. f., qualité de ce qui est pesant, اغرلـق *aghyrlyq*, t.; ثقل *saql*, ثقالة *seqālet*, ثقلة *saqlet*, وزانة *vezānet*, a.—La pesanteur de l'air, ثقالت هوا *seqāleti havā*. — Pesanteur d'estomac, معده اغرلغی *mi'dè aghyrlyghy*, ثقلة معك *saqleti mi'dè*, et simplem. ثقلة *saqlet*, *saqalet*.—d'esprit, عقلـك كندلكی *'aqluñ kundligui*, بطائة ذهن *bethā'eti zyhn*.

Pesée, s. f., l'action de peser, طارتمه *thārtma*, t.; وزن *vezn*, a.—Quantité de ce qui a été pesé, بـر میزانلق *bir mīzānlyq*.

Pèse-liqueur, s. m., سوبـق شیلـرك ترازوسی *sivîq cheïleruñ terāzouçou*, t.

Peser, v. a., juger avec des poids la pesanteur, طارتمـق *thārtmaq*, ترازویه اورمق *terāzouïè ourmaq*, t.; وزن ا *vezn it*, وزنـه چکمـك *veznè tchekmek*, ترازو ایلـه وزن ا *terāzou ilè vezn it*.—Peser le pain, اتمك طارتمق *etmek thārtmaq*. — le bois, چکیلمـك *tchekîlemek*. — Peser mûrement les choses, اموری میزان عقل ایله وزن ا *oumouri mīzāni 'aql ilè vezn it*.

Peser, v. n., avoir du poids, اغـراو *aghyr ol*, اغرکلمك *aghyr guelmek*, t.; ثقیل او *saqīl ol*, a.-t.; بـر نسنه‌نك اغرلغی او *bir nesnènuñ aghyrlyghy ol*, وزانتی او *vezāncti ol*. — Peser à quelqu'un, lui être à charge, importuner, ثقلت ویرمك *syqlet vîrmek*, ایراث ثقلت جان ا *irāci syqleti djān it*.—sur l'estomac, معده‌یه اغـر کلمك *mi'dèïè aghyr guelmek*. — Peser, appuyer, طیانمق *thaïānmaq*. — Pesé, e, طارتلمـش *thārtilmich*, موزون *mevzoun*.

Peseur, s. m., قنطـارجی *qanthārdji*, طـارتیجـی *thārtîdji*, t.; وزنه‌دار *veznèdār*.

Peson, s. m., romaine, قنطـار *qanthār*, قنطـار وزنه‌سی *qanthār veznèci*, t.

Pest, Pesth, ville de Hongrie, پشته *pechtè*.

Peste, s. f., maladie contagieuse, یومرجـق ـ یمرجاق *ïoumourdjaq*, خستهلـك *khastalik*, t.; طاعـون *thā'oun*, pl. a. طواعیـن *thavā'ín*; وبـا *vebā*, p. — En temps de peste, وقت وباده *vaqti vebādè*.—Attaqué de la peste, یمرجقلو *ïoumourdjaqlu*. — Se manifester (en parlant de la peste), یمرجق چیقارمق *ïoumourdjaq tchîqārmaq*.—Au fig., personne dont la fréquentation est pernicieuse, بغایت یرامز بـر کمسنه *beghāïet ïarāmaz bir kimesnè*.

Pester, v. n., سوکمك *seuïmek*, لعنت اوقومق *la'net oqoumaq*, سبّ ولعن ا *sibb u la'n it*.

Pestifère, adj. com., یومرجـق کتوریجی *ïoumourdjaq gueturîdji*, t.; وبائیلو *vebāïellu*, a.-t.

Pestiféré, e, s. et adj., یمورجاقلو *ïoumourdjāqlu*, t.; طاعونلـو *thā'ounlu*, a.-t.; مطعون *math'oun*, a.

Pestilence, s. fém., هوانك طاعونلغی *havānuñ thā'ounlygy*, t.; وبائیت هوا *vebāïeti havā*, a.

Pestilent, e, adj., ïoumourdjaqlu, طاعونلو *thā'ounlu*, وبائی *vebāïi*, a. — Fièvre pestilente, حمای وبائی *hoummāï vebāïi*.

Pestilentiel, ee, Pestilencieux, se, adj., pestilent. Voy. ce mot. — Maladies pestilentielles, امراض وبائیه *emrāzy vebāïiè*. — Vapeurs —, ابخرهٔ وبائیه *ebkherëi vebāïiè*.

Pet, s. m., اوصرق *ouçourouq*, قواره *qavāra*, t.; ضراط *zourāth*, vulg. زورت *zort*, ضرطه *zartha*. — Faire un pet, بر اوصرق ا - اتمق *bir ouçourouq it, âtmaq*.

Pétale, s. m., چیچك یپراغی - ورقی *tchïtchek ïaprāghy, varaqy*, t.

Pétarade, s. f., ضرطه له *zarthalama*, آت اوصورمه سی *ât ouçourmaci*, t.

Pétard, s. m., پاتلانغچ *pātlānghydj*, کستانه فشنکی *kestānè fichengui*, t.

Pétasite, s. m., plante, حشیشة القرعان *hachîchet el-qar'ān*, a.

Pétaudière, s. f., هر قفادن بر سس کلور قرقشه یری *her qafādan bir ses guelur qarqacha ïeri*, t.

Pétéchial, e, adj., پول پول قزل لکه لو *poul poul qyzyl lekèlu*, t. — Fièvre pétéchiale, حمای ذو حصبات *hammāï zou hasbāt*.

Pétéchies, s. f. pl., پول پول قزل لکه لر *poul poul qyzyl lekèler*, t.; حصبات *hasbāt*, حمر *houmar*, a.

Péter, v. neut., faire un pet, اوصرق ا اوصرمق *ouçourmaq*, قواره اورمق - چکمك *ouçourouq it, qavāra ourmaq, tchekmek*. — Éclater comme le bois qui brûle, etc., چاتلمق *tchātlamaq*, پاتلمق *pātlamaq*, چاتردامق *tchātardāmaq*, t.

Péteur, ou Péteux, se, s., t. pop., اوصورغان *ouçourghān*, اوصورنجی *ouçourïdji*, قواره زن *qavārazen*, t.; ضراط *zarrāth*, a.

Pétillant, e, adj., چاتلیوب پارلایجی *tchātlaïup pārlāïdji*, چاتیردیان پارلدایجی *tchātïrdaïān, pārladāïdji*, t.; متلالی *mutelāli*, a.

Pétillement, s. m., چاتردی *tchātirdi*, t.

Pétiller, v. n., éclater avec un bruit, comme le sel sur le feu, چاتردامق *tchātirdāmaq*, چاتردا تمق *tchātirdātmaq*. — En parlant du feu, des étincelles, قغلجم صاچمق *qyghyldjim sātchmaq*. — En parlant des liquides, قاینمق *qāïnamaq*, فوران ا *fevrān it*. — On dit d'une personne vive et pétulante, que le sang lui pétille dans les veines, قان طمرلری ایچنده قاینار *qān dhamarleri itchindè qāïnār*. — Pétiller du désir de faire une chose, بر آرزو ایله یانوب یاقلمق *bir ârzou ilè ïānup ïāqylmaq*. — Briller, پارلمق *pārlamaq*.

Petit, s. m., animal nouvellement né, یاورو *ïāvrou*, یاوری *ïāvri*, انیك - انك *enïk*, t. — Les petits d'une chienne, کوپك یاورولری - انیکلری *keupek ïāvrouleri, enïkleri*.

-Le petit d'une colombe, كوكرجين ياوروسى - پلازى *guïerdjîn ïâvrouçou, palâzi.* — Faire des petits, ياورولمق *ïâvroulamaq.*

Petit, e, adj., peu volumineux, كوچك - كوچوك *kutchuk,* t.; صغير *saghyr,* pl. a. صغار *syghâr.* — Petit logement, كوچك برخانه *kutchuk bir khânè.* — Mince, اوفاق *oufâq,* انجه *indjè.* — Court, peu considérable, قصّه *qyssa.* — Petit de taille, قصّه بويلو *qyssa boïlu.* — Petite dépense, مصرف قليل *masrafi qalîl.* — Petit vent, انجه روزكار *indjè rouzguiâr.* — Le petit monde, par opposition au grand, كوچكلر *kutchukler,* ادانىّ ناس *edânïi nâs.* —Petit esprit, عقل قصير *'aqli qacîr.* —Petite complexion, تركيب ضعيف *terkîbi za'îf.* — Petit, au fig., bas, vil, الچق *altchaq,* حقير *haqîr.* — En petit, en raccourci, اوفاق اولەرق *oufâq olaraq.*—Petit à petit, peu à peu, ازرازر *azer azer,* كيده كيده *guïdè guïdè,* يواش يواش *ïavâch ïavâch,* جسته جسته *djestè djestè,* بالتدريج *bit-tedrîdj.*

Petit-fils, s. m., طورن *thouroun,* اوغل اوغلو *oghoul oghlou,* t.; نبيره *nebîrè,* a.

Petit-gris, s. masc., سنجاب *sindjâb,* a.-p.-t.

Petit-lait, s. m., شروتقه *chouroutqa,* a.

Petit-neveu, s. m. Voy. Neveu.

Petite-vérole, s. f., چيچك *tchîtchek,* t.; جدرى *djedri,* علت جدرى *'ylleti djedri,* a.

Petitement, adv., en petite quantité, آز اولەرق *âz olaraq,* آزجه *âzdjè,* t.; قلتله *qylletilè,* a.-t.; قليلا *qalîlen,* a.—Pauvrement, avec gêne, مضايقه ايله *mouzâïaqa ilè.* — Vivre petitement, بالمضايقه كچنمك *bilmouzâïaqa guetchinmek.* — Avec parcimonie, امساك ايله *imsâk ilè.* — Étroitement, دارلغله *dârlyghylè,* طار يرده *dhâr ïerdè.*

Petitesse, s. f., qualité de ce qui est petit, كوچكلك *kutchuklik,* افاقلق *oufâqlyq,* t.; صغر *soughr,* صغارت *syghâret,* a. — Modicité, آزلق *âzlyq,* قلّت *qyllet.* — Bassesse, الچقلق *altchaqlyq,* خساست *khaçâcet,* خسيسلق *khacîslyq.* — Des petitesses. Voy. Minuties.

Pétition, s. f., requête, عرضحال *'arzouhâl,* عريضه *'arîza.*—collective, محضر *mahzar.* — Pétition de principe, t. de log., احتجاج بمسئلة منازعة فيها *ihtidjâdj bemeceletin munâza'atin fîhâ.*

Pétitionnaire, s. m., عرضحال ويرن *'arzouhâl vîren,* عرضحال صاحبى *'arzouhâl sâhybi,* a.-t.

Pétitoire, adj. f. (Action), دعواء الملكيّة *da'vâïl-mulkïiet.*

Pétrée, adj. f. (Arabie), حجاز *hydjâz,* بلاد الحجاز *bilâd ulhydjâz,* a.

Pétrifiant, e, adj., طاشه دوندريجى *thâcha deundurîdji,* t.; محجّر *mouhaddjir,* a.

Pétrification, s. f., conversion d'une substance en pierre, طاشه دونمه *thâcha deunmè,* طاشلنمه

thāchlanma, t.; تحجّر *tehaddjur*, a. — La chose même pétrifiée, طاشه دونمش شيء *thācha deunmuch chei*. متحجّر *mutehaddjur*, pl. a. متحجّرات *mutehaddjurāt*, اشياى متحجّره *echiāï mutehaddjurè*.

PÉTRIFIER, v. act., convertir en pierre, طاشه دوندرمك - چويرمك *thācha deundurmek, tchevirmek*, t.; تحجير ا *tahdjir it*. — Au fig., interdire, glacer, حيرته براقمق *haïretè brāqmaq*. — Se pétrifier, طاشه دونمك *thācha deunmek*, تحجّرا *tehaddjur it*, طاش كبى پكشمك *thāch ol, thāch gubi pekichmek*. — Pétrifié, e, طاشلنمش *thāchlanmich*, طاشه دونمش *thācha deunmuch*, متحجّر *mutehaddjur*, حيران *haïrān*.

PÉTRIN, s. m., خمير تكنه‌سى *khamīr teknéci*, تكنه *teknè*, t.

PÉTRIR, v. a., يوغرمق *ïoughourmaq*, خمير يوغرمق *khamīr ïoughourmaq*, t.; تخميرا *takhmīr it*, تعجين ا *ta'djīn it*, a.-t. — Pétri, e, تخمير يوغرلمش *takhmīr olounmich*, اولنمش معجّن *mou'addjun*.

PÉTROLE, s. m., نفط *nafth*, نفط ياغى *nafth iāghy*, t.

PETTO (In), adv., dans l'intérieur du cœur, يوركده *ïurekdè*, t.; فى الضمير *fiz-zamīr*, a.

PÉTULAMMENT, adv., تيز مشربلك ايله *tīz mechreblik ilè*, t.; حدّت مزاج ايله *hyddeti mizādj ilè*, a.-t.; بحدّت المزاج *behyddet ul-mizādj*, شرقده‌لك ايله *charqadèlik ilè*.

PÉTULANCE, s. f., تيز مزاجلك *tīz mizādjlik*, تيز مشربلك *tīz mèchreblik*, سرتلك *sertlik*, t.; حدّت مزاج *hyddeti mizādj*, حدّت طبع *hyddeti thab'*, a.; شرقده‌لك *charqadèlik*.

PÉTULANT, E, adj., تيز مزاج *tīz mizādj*, سرت مزاجلو *sert mizādjlu*, t.-a.; شوخ *chokh*, p.

PEU, adv. de quantité, از *az*, t.; قليل *qalīl*, قليلاً *qalīlen*, a. — C'est peu, ازدر *azdur*. — Dépenser peu, از مصرف ا *az masraf it*. — Vivre de peu, از شيء ايله كچنمك *az cheï ilè guetchinmek*. — Peu à peu, ازرازر *azer azer*. — Dans peu, از زمان ايچنده *az zemān itchindè*, قريبًا *qarīben*. — Un peu, براز *bir az*. — Un tant soit peu, ازاجق *azādjyq*, جزئيجه *djuz'idjè*, بر مقدار *bir myqtār*. — Attendez un peu, ازاجق بكله *azādjyq beklè*. — Donnez-m'en un peu, بوندن بكا بر مقدار ويرر *boundan bañā bir myqtār ver*. — Peu s'en est fallu, از قالدى *az qāldi*. — A peu près, همان *hemān*, تقريبًا *taqrīben*.

PEUPLADE, s. f., طائفه *thāïfè*, pl. a. طوائف *thavāïf*; قبيله *qabīlè*, pl. a. قبايل *qabāïl*; نواقل *nevāqyl*, گوچلر *gueutchler*, t.

PEUPLE, s. m., multitude d'hommes d'un même pays, قوم *qavm*, pl. a. اقوام *aqvouām*; امّت *ummet*, pl. امم *umem*. — Le peuple juif, قوم يهود *qavmi ïehoud*. — Les peuples septentrionaux, امم شماليه *umemi*

chimâlîïé. — Multitude d'une même religion, ملت *millet*, pl. a. ملل *milel.* — Habitants d'une même ville, d'un village, اهالی *ehâli*, سكان *sukkiân.* — Le peuple, la partie du public la moins instruite et de la plus basse classe, خلق *khalq*, عوام *'avouâmm*, عوام الناس *'avouâmm un-nâs.* — Le bas peuple, بياغی خلق *baïâghy khalq*, اسافل الناس *ecâfil un-nâs.* — Les sujets, رعايا *re'âïâ.*

Peupler, v. a., remplir d'habitants, شينلتمك *cheïnletmek*, شنلندرمك *chenlendurmek*, t.; اعمار *i'mâr it*, تأهيل *teéhîl it.* — Peupler un lieu, بر يری معمور و ابدان ا *bir ïeri ma'mour u âbadân it.* — Peupler un étang de poissons, بر كولی بالق ايله اعمارا *bir gueuli bâlyq ilè i'mâr it.* — Se peupler, شينلنمك *cheïnlenmek*, معمورلنمق *ma'mourlanmaq*, معمور او *ma'mour ol.* — Peuplé, e, شن *chen*, شنلنمش *chenlenmich*, معمور *ma'mour.* — Endroit peuplé, معمور ير *ma'mour ïer.* — Augmenter, multiplier. Voy. ces mots.

Peuplier, s. m., قواق *qavâq*, قواق اغاجی *qavâq aghâdji.* — Peuplier blanc, اقچه قواق *aqtchè qavâq.*

Peur, s. f., قورقو *qorqou*, t.; خوف *khavf*, هراس *hirâs*, a.; بيم *bîm*, باك *bâk*, p. — La peur de la mort, اولوم قورقوسی *eulum qorqouçou*, جان قورقوسی *djân qorqouçou.* — Avoir peur, قورقمق *qorqmaq*, خوف ا *khavf it.* — Faire peur, قورقوتمق *qorqoutmaq*, تخويف ا *takhoïf it.* — De peur.., خوفه مبنی قورقودن *qorqoudân, khavfè mebnî.* — De peur de, que, قورقوسيله *qorqoucilè.* — De peur des voleurs, حرامیلردن قورقوسيله *harâmîlerden qorqoucilè*, خوف ايله *khavf ilè.*

Peureux, se, adj., قورقاق *qorqâq*, t.; خايف *khâïf*, a.

Peut-être, adv., بلكه *belki*, t.; احتمال كه *ihtimâl ki*, اولاكه *olâki.*

Phaéthon, Phaéton, s. m., sorte de calèche, بر نوع كوچك كالشقه *bir nev'y kutchuk kâlechqa*, فيطون *fîthoun*, t. — En astron., nom de la constellation du Cocher. Voy. Cocher.

Phagédénique, adj. com., rongeant, آشندريجی *âchendirîdji*, t.; اكال *ekkiâl*, a. — Ulcères phagédéniques, قروح اكاله *qourouhi ekkiâlè.*

Phalange, s. f., t. d'antiquité, bataillon, طابور *thâbour*, t.; كتيبة *ketîbet*, pl. a. كتايب *ketâïb.* — En t. d'anat., os des doigts, پرمق كميكی *parmaq guemîgui*, پرمق قلمی *parmaq qalemi*, قصبة الاصبع *qasbat ul-asbâ'*, اعظام سلامية *i'zâmi selâmïiet*, a. — Sorte d'araignée, بر نوع اورمجك *bir nev'y curumdjek.* — Nom d'une plante, زهر العنكبوت *zehir ul-'ankebout.*

Phalangite, Phalangiste, s. m., soldat de la phalange, سلاحپوش *silâhpouch*, طابور نفری *thâbour neferi*, t. — Genre de poisson, بالق جنسی *bâlyq djinsi.*

PHALÈNE, s. f., كيجه كلبكسى *guïdjè kelebègui*, t.

PHARAON, s. m., sorte de jeu de cartes, بر نوع كاغد اويونى *bir nev'y kiāghyd oïouni*. — Nom des anciens rois d'Égypte, فرعون *fir'avn*, pl. a. فراعنة *firā'ynet*.

PHARE, s. m., grand fanal placé sur une tour, فنر *fener*, t.; منار *menār*, a. — Tour où est placé le fanal, فنر قلەسى *fener qoullèci*. — Le Phare de Messine, le détroit qui est entre l'Italie et la Sicile, مسينا بوغازى *mecïnā boghāzi*.

PHARISAÏSME, s. m., caractère des Pharisiens, فريسيّت طبيعة *ferïcïïet*, فريسيّة طبيعة *thabī'at ferïcïïet*, a. — Fig., hypocrisie.

PHARISAÏQUE, adj. com., فريسى الطبع *ferïci uth-thab'*, a.

PHARISIEN, s. m., sectaire juif, فريسى *ferïcïi*, pl. a. فريسيّون *ferïcïioun*. — Fig., hypocrite. Voy. ce mot.

PHARMACEUTIQUE, adj. com., qui appartient à la pharmacie, علم ادويه متعلق *'ylmi edvïèïè mute-'allyq*, a.-t.; متعلق بتركيب الادويه *mute'allyq beterkïb ul-edvïè*, a. — s. f., partie de la médecine qui traite de la composition des remèdes, فنّ اعمال واستعمال ادويه *fenni i'māl vè isti'māli edvïè*.

PHARMACIE, s. fém., boutique de pharmacien, ازاجى دكانى *ezādji dukkiāni*, اسپيچار دكانى *ispïtchār dukkiāni*. — L'art de préparer et de composer les remèdes, علم اجزا *'ylmi edjzā*, اسپيچارلق *ispïtchārlyq*, علاج ياپه‌نك صنعتى *'ylādj ïāpmanuñ san'ati*.

PHARMACIEN, s. masc., اجزاجى *edjzādji*, vulg. ازاجى *ezādji*, اسپيچار *ispïtchār*, t.

PHARMACOPÉE, s. f., علاج تركيبنه دائر كتاب *'ylādj terkïbinè dāïr kitāb*, a.-t.; اقرباديات *aqrabādïāt*, a.

PHARYNX, s. m., قرتلاق *qyrtlāq*, t.; حنجرة *houndjouret*, pl. a. حناجر *hounādjir*.

PHASE, s. f., apparence des planètes, صفح *safh*, pl. a. صفحات *safhāt*; وجه كوكب *vedjhi kevkeb*. — Les phases de la lune, صفحات قمر *safhāti qamer*.

PHASE, fleuve d'Asie, نهر فاش *nehri fāch*.

PHASÉOLE, s. f. Voy. FASÉOLE.

PHÉBUS, s. m., en poésie, le soleil, كونش *gunech*, t.; سراج *sirādj*, a. — Apollon, اله الشعر *ilah uch-chi'r*. — Style obscur et ampoulé, كلام مغلق *kelāmi moughlaq*.

PHÉNIGME, s. masc., t. de méd., دريْ بى قباردجى علاج *derïi qabārdïdji 'ylādj*, t.; دواء منفظ *devāï munfyz*, a.

PHÉNIX, s. m., oiseau fabuleux, عنقا قوفنوس - قفنس *qoufnous* - *qafnous*, a. — Homme rare en son espèce, يكانهٔ عصر *ïeguiānèï 'asr*, واحد دهر *vāhidi dehr*.

PHÉNOMÈNE, s. m., chose extraordinaire qui paraît dans les cieux, علامة سماويه *'alāmeti semāvïïè*, pl. a. علايم سماويه *'alāïmi semāvïïè*. —

Au fig., tous les effets qu'on observe dans la nature, عجايب شى *'adjāïb chei*, غريبة *gharībet*, pl. غرايب *gharāïb*, اعجوبة *a'djoubet*, pl. اعاجيب *e'ādjīb*.

Philanthrope, s. m., celui qui est naturellement porté à aimer ses semblables, انسانى اسركيجى *insāni ecirguïdji*, t.; انسانيتلو *insānïïetlu*, a.-t.; مشفق على الناس *muchfyq 'alen-nās*, محبّ الناس *mouhibb un-nās*.—Qui fait du bien aux hommes, انسانه ايولك ايديجى *insānè eïulik idïdji*.

Philanthropie, s. fém., انسانى محبّت اسركمه *insāni ecirgmè*, t.; محبّت الناس *mouhabbet un-nās*, a.

Philanthropique, adject. com., محبّت الناسه متعلّق *mouhabbet un-nācè mute'allyq*, a.-t.; متعلّق بشفقة على الناس *mute'allyq bechefqatin 'alen-nās*, a. — OEuvres philanthropiques, عباد اللهه نافع اولان اعمال خيريه *'ybād oullaha nāfy' olān a'māli khaïrïïè*.

Philippe, n. pr., père d'Alexandre le Grand, فيلقوس *filiqos*, t.

Philologie, s. f., علم اللغة و الادب *'ylm el-loghat vel-edeb*, معرفت ادبيّات *ma'rifeti edebïïāt*.

Philologique, adj. com., معرفت ادبيّاته متعلّق *ma'rifeti edebïïātè mute'allyq*, a.-t.; ادبى *edebïi*, a.

Philologue, s. m., اهل معارف ادبيّة *ehli me'ārifi edebïïet*, pl. a. ارباب معارف ادبيّة *erbābi me'ārifi edebïïet*.

Philomèle, s. f. En poésie, le rossignol, بلبل *bülbut*, t.-p.; عندليب *'andelīb*, a.; هزار اواز *hezār avāz*, p.

Philosophale, adj. f. (Pierre), prétendue transformation des métaux en or, et au fig., chose difficile, اكسير اعظم *eksïri a'zem*, حجر الفلاسفة *hadjer el-felācefet*, a.

Philosophe, s. m., فيلسوف *fileçouf*, pl. a. فلاسفة *felācefet*; حكيم *hakïm*, pl. a. حكما *hukemā*. — Les philosophes grecs et payens, حكماى يونان وحكماى زمان جاهليّت *hukemāï ïounān vè hukemāï zemāni djāhilïïet*.—Celui qui se conduit d'après les règles de la saine morale, فيلسوف مزاجلو *fileçouf mizādjlu*.—Libre de préjugés, بيقيد *bïqaïd*.

Philosopher, v. n., فيلسوفلقدن بحث ايت *fileçoufiyqtan bahs it*, تفلسف ايت *tefeleçuf it*, a.-t.

Philosophie, s. f., étude ou science de la nature et de la morale, حكمة *hykmet*, a.—Étudier la philosophie, حكمتى تدرّس ومطالعه ايت *hykmeti tederrus vè mouthāla'a it*.—Élévation d'esprit par laquelle on se met au-dessus des événements de la vie et des préjugés du vulgaire, doctrine des philosophes modernes, فيلسوفلق *fileçoufiyq*, فيلسفيّت *fileçoufïïet*, فلسفة *felsefet*, فيلسوفلق مشربى *filesoufiyq mechrebi*.—Doctrine des différentes sectes de philosophes, فيلسوفلرك مذاهب مختلفه سى *fileçoufleruñ mezāhibi moukhtelifèci*.

—Philosophie naturelle, عرفان ذاتی *'yrfāni zāti.*

Philosophique, adject. commun, فیلسوفك *fíleçoufuñ*, حكمته دائر *hykmetè dāïr*, a.-t.; فیلسوفی *fíleçoufïi*, حكمی *hykmïi*, a.

Philosophiquement, adv., فیلسوفجه *fíleçoufdjè*, a.-t.; بطور فیلسوف *bethavri fíleçouf*, فیلسوفانه *fíleçoufānè*, a.-p.

Philosophisme, s. masc., فلسفة كاذبة *felsefeti kiāzibet*, a.

Philosophiste, s. m., فیلسوف كاذب *fíleçoufi kiāzib*, a.

Philotechnie, s. fém., فنون و صنایعنك هوسی *funoun u sanāï'nuñ haveci*, حبّ فنون وصنایع *hubbu funoun u sanāï'*, a.

Philtre, s. masc., عشق ویرن معجون *'ychq vîren ma'djoun*, معجون للعشق *ma'djoun lil-'ychq*, a.

Phimosis, s. m., سنت دریسنك صیقشمه‌سی *sunnet derícinuñ syqychmaci*, t.; ضیق الغلفة *zíq ul-ghalfet*, a.

Phlébotomie, s. f., قان المه *qān alma*, t.; فصد *fasd*, فسادة *façādet*, a.

Phlébotomiser, v. a., قان المق *qān olmaq*, t.; فصد ا *fasd it*, a. — Phlébotomisé, e, قان المش *qān almich*, مفصود *mafsoud.*

Phlegmagogue et Phlegmatique. Voy. Flegmagogue et Flegmatique.

Phlegme, Phegmon et Phelgmoneux. Voy. Flegme, Flegmon, Flegmoneux.

Phlogistique, s. m., partie inflammable des corps, علولنه بیلور *'alevlana bílur*, t.; ممكن الالتهاب *mumkin ul-iltihāb*, a. — Feu élémentaire, calorique, نارية *nārïet.*

Phlogose, s. f., علولنمه *'alevlanma*, یانمه *ïānma*, t.; التهاب *iltihāb*, a.

Phosphore, s. masc., آتش چیقاریجی ماده *âtech tchíqārídji māddè*, t.; مادّهٔ مستوریه *māddèï mustevrïè*, a.

Phosphorique, adj. com., بالطبع مستوری اولان *bith-thab' mustevri olān*, a.-t.; مختصّ بمادّة المستورية *moukhtass bemāddet ul-mustevrïet*, a.

Phrase, s. f., عبارة *'ybāret*, عباره *'ybārè*, pl. a. عبارات *'ybārāt*; تركيب *terkíb*, pl. تركيبات *terkíbāt*; جملة *djumlet*, pl. جمل *djemel.* — Phrase ordinaire, عبارهٔ عاديّه *'ybārèï 'ādïiè.* — figurée, عبارهٔ مجازيّه *'ybārèï medjāzïiè.*

Phrasier, s. masc., اصطلاح پاره‌لییجی *isthylāh pāralaïidji*, t.; ملهع *melha'*, a.

Phrénésie. Voy. Frénésie.

Phrénétique. Voy. Frénétique.

Phtisie, s. f., ورم *verem*, a.-t.; قوری خسته‌لك *qourou khastalik*, t.; داء السل *dè us-sill*, a.

Phtisique, adj. com., ورملو *veremlu*, قوری خسته‌لكه اغرامش *qourou khastaliguè oghrāmich*, t.; مسلول *mesloul.*

Phu, s. f. Voy. Valériane.

Phylactère, s. m., حرز *hyrz*, حمایل *hamāïl*, a.

Phyllante, s. m., plante, آمله *âmlè*, p.; امج هندی *emedji hindi.*

Phyllitis, s. fém., plante, لسان الایل *liçān ul-íl*, a.

Phyllon, s. m., plante, فيلون *fîloun*, حشيشة الليـن *hachîchet ul-lîn*, a.

Physicien, ne, s., اهل علم طبيعيّات *ehli 'ylmi thabî'ïāt*, طبيعيّ *thabî'ïi*, pl. a. طبيعيّون *thabî'ïoun*.

Physico-mathématique, adj. com., علوم طبيعيّه و رياضيّه يه متعلّق *'ouloumi thabî'ïiè vè rïāzïièïè mute'allyq*, a.-t.

Physiologie, s. fém., science des principes de l'économie animale, علم تركيب الاجزاء الحيوانيّه *'ylmi terkîb ul-edjzāïl-haïvānïiè*.—Traité du corps humain en état de santé, معرفت جسم الانسان فى حال الصحّة *ma'rifeti djism ul-insān fi hāl ussyhhat*.

Physiologique, adj. com., متعلّق بتركيب الاجزاء الحيوانيّه *mute'allyq beterkîb ul-edjzāïl-haïvānïiè*, a.-t.

Physiologiste, s. m., عالم فى تركيب الاجزاء الحيوانيّة *'ālim fi terkîb ul-edjzāïl ul-haïvānïiet*, a.

Physionomie, s. f., l'air, les traits du visage, چهره *tchehrè*, t.; سيما *sîmā*, لقا *liqā*, a. — Belle physionomie, كوزل چهره *guzel tchehrè*, سيماى دلارا *sîmāï dilārā*. — Art de connaître le caractère et les inclinations d'une personne par l'inspection des traits du visage, فراسة *firācet*, علم فراسة *'ylmi firācet*, علم الفراسة من السيما *'ylm ul-firācet min es-sîmā*, علم القيافة *'ylm ul-qïāfet*.

Physionomiste, s. m., اهل علم فراسة *ehli 'ylmi firācet*, اهل علم قيافة *ehli 'ylmi qïāfet*, قايف *qāïf*, pl. a. قافة *qāfet*. — Il est physionomiste, فراست من السيما علمنه ماهردر *firācet min es-sîmā 'ylminè māhirdur*.

Physique, s. f., science des choses naturelles, علم طبيعيّات *'ylmi thabî'ïāt*.—Traité de physique, كتاب فى علم الطبيعيّات *kitāb fi 'ylmith-thabî'ïāt*.—s. m., constitution naturelle, چليم *tchelîm*, هيئة *hïet*.—Un bon physique, هيئة مرغوبه *hïeti merghoubè*.

Physique, adj. com., naturel, طبيعيّ *thabî'ï*, a.—Cause physique, علّت طبيعيّه *'ylleti thabî'ïè*.

Physiquement, adverbe, حسب الطبيعة *hasb uth-thabî'at*, طبعًا *thab'en*, a.

Piaculaire, adj. com., متعلّق بكفارة *mute'allyq bekefāret*, a.

Piaffe, s. f., pop. Voy. Ostentation.

Piaffer, v. n., en parlant des chevaux, آت طورديغى يرده اوينامق *āt dhourdoughy ïerdè oïnāmaq*, t.

Piaffeur, s. m., cheval qui piaffe, طورديغى يرده اويناين آت *dhourdoughy ïerdè oïounāïān āt*, t.

Piailler, v. n. fam., en parlant des enfants, اغليوب حيقرمق *aghlaïup haïqarmaq*. — En parlant des poussins, چول چول اوتمك *tchivil tchivil eutmek*; — de toutes les personnes qui criaillent continuellement, چاغروب باغرمق *tchāghyrup bāghyrmaq*, t.

Piaillerie, s. f. fam., چاغروب باغرمه *tchāghyrup bāghyrma*, t.; زیاط *zīāth*, a.

Piailleur, se, s. fam., چاغریجی باغرغان *tchāghyrídji*, *bāghyrghān*, t.

Piano, adv., doucement, یواش *ïavāch*, t.

Piano, s. m., forte-piano, پیانو دیدکلری چالغوآلتی *piāno dīdekleri tchālghou âleti*, t.

Piastre, s. f., pièce de monnaie turque, de quarante paras l'une, غروش *ghourouch*. — Piastre forte d'Espagne, ریال *rīāl*, t.

Pic, s. masc., instrument de fer courbé et pointu, کلنگ *kulunk*, چاپه *tchāpa*, t. — En t. de géogr., certaines montagnes très-hautes, یوکسک طاغ *ïuksek dhāgh*, t.; طود *thavd*, pl. a. اطواد *athvād*.—Le pic d'Adam, طود آدم *thavd âdem*. — A pic, perpendiculairement, صرب *sarb*, قایما *qāïmen*. — Pic, sorte d'oiseau qui se cramponne au tronc des arbres, اغاج قاقن *aghādj qāqan*, اغاج قاقن قوشی *aghādj qāqan qouchou*. — Mesure turque de vingt-cinq pouces, انداز *endāzè*, ذراع *zyrā'*.

Pica, s. m., appétit dépravé, آش یرمه *āch ïermè*, t.; وحام *vahām*, a.

Picholine, s. fém., توزلو اوفاق زیتون *touzlu outfāq zeïtoun*, خورده زیتون *khourdè zeïtoun*.

Picorée, s. f., چتمه *tchetè*, یغما *ïaghmā*, اقن *aqyn*, t. — Aller à la picorée, اقنه - چتمه وارمق *aqyna*, *tchetèlè vārmaq*, یغمالمق *ïaghmālamaq*, t.

Picorer, v. n. Voy. Butiner, Picorée.

Picot, s. m., petite pointe qui reste du bois coupé près de terre, اغاج قیمغی *aghādj qímaghy*, چوپ پاره *tcheup pārè*. — Petite engrelure qu'on fait au bout des dentelles, دیش *dich*.—Espèce de marteau, بر نوع چکیچ *bir nev'y tchekídj*.

Picoté, e, adj., marqué de petite vérole, چوپورلی *tcheupurli*, چیچک بوزمش *tchítchek bozmich*, t.

Picotement, s. masc., کجشمه *guidjichmè*, یاقوب اجشمه *ïāqoup adjichma*, دورتش *dortich*, t.; مضیض *maziz*, a.

Picoter, v. a., piquer légèrement, کجشدرمک *guidjichtirmek*, کجشمک *guidjichmek*, سانجیوب اراث *sāndjïup adjitmaq*, t.; اجتمق مضیض ا *irāci mazíz it*, a.-t. — En parlant des piqûres que les oiseaux font aux fruits, قوش بورونی ایله یارملق *qouch bourounou ilè ïāralamaq*, نقرا *naqr it*. — Au fig., attaquer par des paroles de malignité, بر کمسنه نك یورکنی دل ایله اجیدوب یاقمق *bir kimesnènuñ ïureguini dil ilè adjídup ïāqmaq*, امضاض بالنواقرا *imzāz bin-nevaqyr it*. — Voy. Tacheter.

Picoterie, s. f.; یورك یاقیجی سوزلر *ïurek ïāqídji seuzler*, t.

Picotin, s. m., یم اولچکی *ïem eultchegui*, t.—d'avoine, بر اولچك یولاف *bir eultchek ïoulāf*, بر سپد طولوسی یولاف *bir seped dholouçou ïoulāf*.

Pie, s. f., oiseau, صقصغان *saq-saghān*, قوشی صقصغان *saqsaghān qouchou*, t.; غراب البین *ghourāb ul-beïn*, a. — Pie, ou cheval pie, ابرش *ebrech*. — Fromage à la pie, چایر پینیری *tchāïr peïnïri*.

Pie, adj. fém., pieuse. — OEuvre pie, خیرات *khaïrāt*, حسنهٔ *hacenet*, pl. a. حسنات *hacenāt*.

Pie-mère, s. f., ام الدماغ *oumm ud-demāgh*, a.

Pièce, s. f., morceau, portion, پارچه *pārtcha*, پاره *pārè*, *pāra*, t.; قطعه *qyth'a*, pl. a. قطعات *qyth'āt*. — Une pièce de bois, بر قطعه خشب *bir qyth'a khacheb*, براغاج پارچه‌سی *bir aghādj pārtchaci*. — En parlant d'un tout complet, طوب *thop*, پاره *pārè*, قطعه *qyth'a*. — Une pièce de toile, بز طوب بر *bir thop bez*. — de drap, برطوب چوقه *bir thop tchoqa*. — de terre, یر پارچه‌سی *ïer pār-tchaci*, تارلا *tārlā*. — de blé, بغدای تارلاسی *boghdaï tārlāci*. — Tout d'une pièce, یکپاره *ïekpārè*, قطعهٔ واحده‌دن *qyth'aï vāhidèden*. — Colonne d'une seule pièce, بر پارچه‌دن یاپلمش دیرک *bir pār-tchaden īāpilmich dīrek*. — Armé de toutes pièces, de pied en cap, یکپاره سلاحلو *ïekpārè silāhlu*. — Mettre en pièces, tailler en pièces, پاره‌لمق *pāralamaq*. — Se mettre en pièces, se briser, پاره‌لنمق *pāralanmaq*. — Pièce, chambre, partie d'un appartement, اوطه *odha*, حجرهٔ *heudjret*, pl. a. حجرات *heudjrāt*; بیت *beït*, pl. a. بیوت *buïout*. — Pièce, morceau d'étoffe qui sert à rapiéceter, یامه *īāma*. — Mettre une pièce, یاملمق *īāmalamaq*, یامه دیکمک *īāma dīkmek*. — Pièce mise à un vase, un chaudron, etc., کناد *kenād*. — Mettre une pièce à un chaudron, قزغانه کنات اورمق *qazghāna kenāt ourmaq*. — Vendre pièce à pièce, برر برر صاتمق *birer birer sātmaq*. — Une pièce d'eau, حوض *havouz*, pl. a. حیاض *hīāz*. — En t. d'art milit., bouche à feu, canon, طوب *thop*. — Une pièce, پاره طوب *bir pārè thop*. — En parlant du bétail, رأس *réès*. — Tant de pièces de bétail, شو قدر رأس حیوانات *chou qadar réès haïvānāt*. — Trois pièces de gibier, اوچ عدد اوچ دانه آو قوشلری *utch 'aded, utch dānè āv qouchlari*. — Pièce, ouvrage d'esprit, تألیف *téélïf*, pl. a. تألیفات *téélïfāt*. — d'éloquence, فنّ بلاغته دائر بر تألیف *fenni belāghatè dāïr bir téélïf*. — de théâtre, قومدیا اویننه مخصوص اولان تألیف *qomedïa oïouninè makhsous olān téélïf*. — Pièce, papier d'administration, etc., ورقه *varaqa*, pl. a. اوراق *evrāq*. — Acte public ou judiciaire, سند *send*, pl. a. سندات *senedāt*. — Pièce, en parlant de la monnaie, سکه *sikkè*, درهم *dirhem*, pl. دراهم *dirāhim*. — Une pièce de vingt francs, یکرمی فرانقه ایدر بر سکه *ïermi frānqa ider bir sikkè*. — Une pièce d'or, بر التون *bir altoun*. — Pièces du jeu des échecs,

آلات شطرنج *âlâti chathrendj.* — Jouer une pièce, un tour à quelqu'un, lui faire pièce, برکمسنه یه ـ اویون ـ رنـک ـ دوباره ا *bir kimesnèiè, oïoun, renk, doubâra it.*

Pied, s. m., partie de l'animal qui sert à marcher, ایاق *aïâq*, t.; قدم *qadem*, pl. a. اقدام *aqdâm*; رجل *ridjl*, pl. ارجل *erdjul*; پای *pâï*, پا *pâ*, p.—Le pied droit, صاغ ایاق *sâgh aïâq.*—Le gauche, صول ایاق *sol aïâq.* — Se tenir sur pied, ایاق اوزرنـده طورمـق *aïâq uzerindè dhourmaq*, قایمًا طورمـق *qâïmen dhourmaq.* — Aller à pied, یایـان گیتمک ـ یوریمک *ïaïân guitmek, ïurumek*, یایا یوریمک *ïaïâ ïurumek*, راجلًا مشی *râdjilen mechi it.* —Le pied du trône, پایهٔ سریر *pâïèï serîr.*—Au pied du trône, پایهٔ سریر اعلایه *pâïèï serîri a'lâïè.* — Se jeter aux pieds de quelqu'un, برکمسنه نك ایاغنـه صارلمـق *bir kimesnènuñ aïâghyna sârilmaq.* — Bête à quatre pieds, درت ایاقلـو حیـوان *dort aïâqlu haïvân.*—Pied de cheval, etc., طوارك ایاغی *dhavârukh aïâghy.* — Pieds de moutons, ou autres, bons à manger, پاچه *pâtcha.* — Donner un coup de pied, دپمـه اورمـق *tepmè ourmaq.* — Avoir le pied à l'étrier, être prêt à partir, پادر رکاب اول *pâder rikiâb ol.* — Mettre une armée sur pied, عسکر قالدرمق ـ حاضرلمق *'asker qâldurmaq, hâzyrlamaq.* — Prendre, avoir pied, en parlant du fond d'une rivière, بـر نهرده ایاق دیب بولـمق *bir nehirdè aïâq dîb boulmaq.*—Perdre pied, ne pas toucher le fond, ایـاق دیب بولـامق *aïâq dîb boulmâmaq.* —Prendre pied, s'établir solidement, یرلشمك *ïerlechmek*, تمللشمـك *temellechmek.* — Le pied d'une montagne, d'un bâtiment, d'un mur, etc.; دیب *dîb*, اتـك *etek*, دیـل *zeïl.* — Au pied d'un arbre, اغاج دیبنـده *aghâdj dîbindè.* — Le pied d'un rocher, قیانـك دیبی *qaïânuñ dîbi.* — Le pied d'un lit, یتاغك اشاغی طرفی *ïatâghuñ achâghy tharafi.* — Pied, en parlant d'un arbre entier, کوك *keuk.* — Deux cents pieds d'arbres, ایکیيوز کوك اغـاج *ikî ïuz keuk aghâdj.*—Un pied d'œillet, برکوك قرنفـل چیچکی *bir keuk qaranfil tchitchegui.* — Sur le pied de...., طرزی ـ منوالی اوزره *tharzy, minvâli uzrè.* — A raison de..., قیاس قیـاس ایدهرك اوزره *qyâs idèrek, qyâsèn.* — Sur ce pied-là, بو صورتله *bou sourettè.* — D'arrache-pied, sans discontinuation, اولاشتری فاصلـهسز *oulâchturi, fâcylècyz*, بلا انقطاع *bilâ inqythâ'.*— Pied, mesure de douze pouces, قدم *qadem.* — Pied géométrique, قـدم معماری *qademi mi'mârïi.* — Quinze pieds carrés, تربیعًا اونبش قـدم *terbî'en onbech qadem.* — Pied cube, قدم معمارئ مکعّب *qademi mi'mârïi muka'ab.* — Pied, partie qui entre dans la composition des vers, جـزو *djuzu'*, pl. اجزا *edjzâ*; وزن *vezn.* — Pied à pied, adv., ازر ازر *azer azer.* Voy. Peu a peu.

Pied-bot, s. m., اكرى ايـــاق *egri aïāq*, t.

Pied-d'alouette, ou Delphinium, s. m., plante, سراى چيچكى *sarāï tchitchegui*, t.

Pied-d'ane, s. m., بر نوع استرديا *bir nev'y istridiā*, t.

Pied-de-biche, s. m., instrument de dentiste, ديشجى آلتى *dichdji āleti*, t.

Pied-de-boeuf, s. m., jeu, بـــر نـــوع چوچق اويـــونى *bir nev'y tchodjouq oïouni*, t.

Pied-de-chat, s. masc., plante, كدى ايااسى *kedi aïāci*, t.

Pied-de-lièvre, ou Lagopus, s. m., plante, رجل الارنب *ridjl ul-erneb*, a.

Pied-de-lion, ou Alchimille, s. m., plante, ارسلان پنجهسى *arslān pentchèci*, يلدز چيچكى *ildyz tchitchegui*, t.; رجل الاسـد *ridjl ul-eced*, a.

Pied-de-loup. Voy. Marrube.

Pied-de-mouche, s. masc., traits d'écriture mal formés, قرنجه ايـانى *qarindja aïāghy guibi bir ïāzou*.

Pied-de-roi, s. m., اون ايكـــى پرمقدن عبارت اولان قدم معمارى *on iki parmaqtan 'ybāret olān qademi mi'māri*.

Pied-de-veau, ou Colocasie, s. m., plante, فيل قولاغى *fil qoulāghy*, t. Voy. Colocasie.

Piédestal, s. m., de colonne, ديركـــك ايـــانى ـ ديبى *dīreguñ aïāghy, dibi*, t.; قاعدهٔ عهود *qā'ydèï 'amoud*, a.—d'une statue, بر صنمك قاعدهسى *bir sanemuñ qā'ydèci*.

Piédestaux, s. m., pl. de Piédestal, ديركلر ايانى *dīrekler aïāghy*, t.; قواعـد عهـود *qavā'ydi 'amoud*, قواعد *qavā'yd*, a.

Piédouche, s. m., كرسى *kursi*, t.

Pied-plat, s. m., واجب التحقير بـر آدم *vādjib ut-tahqīr bir âdem*. Voy. Rustre.

Piége, s. m., machine pour attraper des animaux, دوزاق ـ طوزاق *douzāq*, t.; مصيدة *moucïedet*, a. — Tendre un piége, دوزاق قورمـــق *douzāq qourmaq*, t. — Au fig., embûche, پوصى *pouçou*, كيين *kemîn*, حيله *hîlè*, حيله دوزاغى *hîlè douzāghy*, حيالهٔ مكر *hyhālèï mekr*.

Pierraille, s. f., اوفـاق طاش *oufāq thāch*, ملوز *moloz*, t.

Pierre, n. pr., بطروس *bothros*, *bouthrous*.

Pierre, s. f., corps dur et solide trouvé dans la terre, et qui sert à bâtir, طاش *thāch*, t.; حجر *hadjer*, pl. a. احجار *ahdjār*; سنـك *senk*, p. — Pierre dure, حجر صلب *hadjeri salb*, پك طاش *pek thāch*.—tendre, يومشق طـاش *ïoumouchaq thāch*, حجر ليّن *hadjeri leïin*. — de taille, يونمه طاش *ïonma thāch*.—Bâtiment de pierre, كاركير بنـا *kiārguïr binā*. — Cailloux et autres corps durs de même nature, چاقـل طاش *tchāqyl thāch*.—Pierre à chaux, كرج طاشى *kiredj thāchi*.—Pierre à fusil, چقماق طاشى *tchaqmaq thāchi*.—à aiguiser, بلكـــو طاش *bilegu thāch*. — Pierre angulaire, qui se place aux angles d'une bâtisse, كوشه طاشى

keuchè thāchi. — Pierre meulière, دكرمن طاشي *deïrmen thāchi.* — Pierre d'aigle, قرتال طاشي *qartāl thāchi,* حجر الولادة *hadjer el-vulādet.* — Pierre de touche, مهنك طاشي *mehenk thāchi,* حجر محك *hadjeri mahakk.* — Pierre-ponce, سونكر طاشي *sunguer thāchi.* — Pierre infernale, pierre d'aimant, de bézoard. Voy. INFERNAL, AIMANT, BÉZOARD. — Pierre philosophale. Voy. PHILOSOPHALE. — Pierre d'évier, صو مصلغي *sou mousloughy.* — Au fig., pierre d'achoppement, اياق سورچجك يرّ *aïāq surtchedjek ïer.* — Obstacle au succès d'une chose, انكل *enguïel,* مانع *māni'.* — Pierre, ou calcul, sable et pierre qui se forme dans les reins, طاش *thāch,* حصات *haçāt.* — Pierre précieuse, ou fine, diamant, rubis, etc., ذيقيمت طاش *zïqïmet thāch,* جوهر *djevher,* pl. a. جواهر *djevāhir.* — Pierres fausses, عهلى طاشلر - جوهرلر ياپمه *'ameli thāchlar, djevherler.* — Pierres sèches, construction sans ciment, قورى ديوار *qourou dïvār.* — Construire à pierres sèches, قورى ديوار اولهرق بنا ياپمق *qourou dïvār olaraq binā ïāpmaq.*

PIERRÉE, s. f., صو يولى *sou ïoli,* t.; كاريز *kiārïz,* p.

PIERRERIES, s. f. pl., جواهر *djevāhir,* مجوهرات *mudjevherāt,* a.

PIÉRRETTE, s. f., petite pierre, طاشجغز *thāchdjyghaz,* t.

PIERREUX, SE, adj., طاشلو *thāchlu,* طاشي چوق *thāchi tchoq,* كثير الاحجار *kecïr ul-ahdjār,* a. — Endroit pierreux, طاشلق يـر *thāchlyq ïer.* — Chemin —, كثيـر الاحجار بر يول *kecïr ul-ahdjār bir ïol.*

PIERRIER, s. m., چاقلوز طوپى *tchāqloz thopou,* كوچك طوب *kutchuk thop,* t.

PIERRIÈRE, s. fém., طاشلق *thāchlyq,* t.

PIERROT, s. m., moineau, سرچه *sertchè.* — Personnage burlesque, مسخره *maskhara.*

PIÉTÉ, s. f., dévotion, ديندارلق *dïndārlyq,* t.; ديانت *diānet,* تقوى *taqva,* تعبّد *te'abbud,* a. — Piété filiale, اوغللق علاقهسى *oghoullouq 'alāqaci,* t.; حبّ الوالديـن *hubb ul-vālideïn,* علاقهٔ بنوّت *'alāqaï bunuvvet.* — pour les morts, شفقت على الاموات *chefqat 'alel-emvāt.* — envers les malheureux, اعانت الفقرا *i'ānet ul-fouqarā,* دردمندلره يارديم *derdimendlerè ïārdum.*

PIÉTINER, v. n., اياقله يره اورمق *aïāqylè ïerè ourmaq,* اياقلرى دپرتمك *aïāqleri tepretmek,* t.

PIÉTON, s. m., homme qui va à pied, پياده *piādè,* t. — Un bon piéton, ايياغى يورك *aïāghy ïuruk.* — Messager, ساعى *sā'y.*

PIÈTRE, adj. com., كوتى *keutu,* t.; كمهايه *kemmāïè,* p.

PIEU, s. m., قازق *qāzyq,* t.; وتد *veted,* pl. a. اوتاد *evtād.*

PIEUSEMENT, adv., ديندارلق ايله *dïndārlyq ilè,* t.; بالتقوى *bit-taqva,* بالديانـة *bid-dïānet,* a. — Croire pieusement, متعبّدانه اعتماد ا *mute'abbidānè i'timād it.*

Pieux, se, adj., qui a de la piété, دیننده قوی *dînindè qavi*, t.; عبادتکار *'ybâdètkiâr*, دیندار *dîndâr*, a.-p.; اهل تقوی *ehli taqva*, متدیّن *mutedeïin*, a. — C'est un homme pieux, دیانتکار برآدمدر *diânetkiâr bir âdemdur*. — Pieux, en parlant des choses, مبرور *mebrour*, صالح *sâlyh*. — Intention pieuse, نیّت صالحه *nïieti sâlyha*. — Fondation pieuse, legs pieux, وقف *vaqf*, pl. اوقاف *evqâf*; خیرات فی سبیل الله *khaïrât fi sebîl oullah*.

Piffre, resse, s., goulu. Voy. ce mot. — Gras, replet, شیشمان *chîchmân*, t.

Pigeon, s. m., کوکرجین *gueuïerdjîn*, *gueuverdjîn*. — de colombier, او کوکرجینی *ev gueuverdjîni*. — ramier, یبان کوکرجینی *ïabân gueuverdjîni*, t.

Pigeonneau, s. m., کوکرجین یاوریسی - پلازی *guverdjîn ïâvrouçou, palâzy*, t.

Pigeonnier, s. m., کوکرجینلك *guverdjînlik*, t.

Pignerolle, s. f., بر نوع دکنلو اوت *bir nev'y dikenlu ot*, t.

Pignocher, v. n. fam., اشتهاسز یمك *ichtihâcyz iemek*, t.

Pignon, s. m., faîte d'un bâtiment, اوك چاتیسی *evuñ tchâtîci*, دیوار کوشه‌سی *dîvâr keuchèci*. — Amande de pomme de pin, چام فستغی *tchâm fistyghy*. — Petite roue d'horlogerie, ساعت چرخی *sâ'at tcherkhy*.

Pilastre, s. m., طیاق دیرکی *dhaïâq dîregui*, t.; وطیدهٔ *vethîdet*, pl. a. وطاید *vethâïd*.

Pilau, s. masc., riz cuit avec du beurre, de la graisse ou de la viande, پلاو *pilâv*, t.-p.

Pile, s. f., amas de choses entassées les unes sur les autres, یغین *ïeghyn*, استف *istif*, کومه *kumè*, t.; نصد *nazad*, pl. a. انضاد *anzâd*. — Maçonnerie qui soutient les arches d'un pont, کوپری کمرلرینك طیاق دیواری *keupru kemerlarînuñ dhaïâq dîvâri*. — Pierre pour piler, دیبك *dîbek*. — Côté de la face d'une monnaie, سکه‌نك طغرا طرفی *sikkènuñ thoughrâ tharafi*. — Jeu de croix et pile, طغرا یازو اویونی *thoughrâ ïâzou oïounou*. — Croix ou pile? طغرامی یازومی نه‌دیرسك *thoughrâmi ïâzoumi nèderseñ*.

Piler, v. a., broyer, ازمك *ezmek*, دویمك *deuïmek*, t.; سحق ا *sahq it*, a.-t. — dans un mortier, دیبکده دویمك *dîbekdè deuïmek*. — Pilé, e, ازلمش *ezilmich*, دوکلمش *deuïulmich*, مسحوق *mashouq*.

Pilier, s. m., ouvrage de maçonnerie ou de charpente pour soutenir, طیاق *dhaïâq*, دیرك *dîrek*, t.; رکن *rukn*, زافرهٔ *zâfiret*, زوافر *zavâfir*, a. — Poteau d'écurie, اخور بولمه‌لرینك دیرکلری *akhor beulmèlerînuñ dîrekleri*.

Pillage, s. m., action de piller, dégât qui en est la suite, یغما *ïaghmâ*, یغماجیلق *ïaghmâdjîlyq*, t.; غارت *ghâret*, نهب *nehb*, a.; تاراج *târâdj*, p. — Livrer une ville au pillage, بر بلده‌یی نهب ویغمایه

براقمق *bir beldëi nehb u ïāghmāïè brāqmaq.* — T. de mar., dépouille des coffres et hardes de l'ennemi capturé, صويتشى *soïountou.*

Pillard, e, s. et adj., qui aime à piller, يغماجى *ïaghmādji*, t.; غارتكر *ghāretguer*, a.-p.; ناهب *nāhib*, نهّاب *nehhāb*, a.

Piller, v. a., emporter violemment les biens d'une ville, d'une maison, etc., يغما ا *ïaghmā it*, يغمالمق *ïaghmālamaq*, نهب وغارت ا *nehb u ghāret it*, a.-t. — Piller une ville, بر بلده‌يى تاخت وتاراج ا *bir beldëi tākht u tārādj it.* — Au fig., simpl. voler. Voy. ce mot. — Pillé, e, يغمالنمش *ïaghmālanmich*, نهب وغارت اولنمش *nehb u ghāret olounmich*, منهوب *menhoub.*

Pillerie, s. f., يغمالمه *ïaghmālama*, ياغما *ïāghma*, ياغمالمق *ïāghmālyq*, t.; نهبة *nehbet*, نهب *nehb*, a.

Pilleur, s. m. Voy. Pillard.

Pilon, s. m., هاون الى *hāven eli*, هاون دسته‌سى *hāven destèci*, t.

Pilori, s. m., رسوايلق يرى *rousvāïlyq ïeri*, t.; محل تجهيره *mahalli tedjbïh*, معرض تجهير *ma'razy tedjbïh*, a. — Mettre au pilori. Voy. Pilorier.

Pilorier, v. a., رسوايلق يرينه قومق *rousvāïlyq ïerïnè qomaq*, t.; معرض تجهيره وضع ا *ma'razy tedjbïhè vaz' it*, a.-t.

Pilotage, s. m., ouvrage de pilotis, قازقلمه *qāzuqlama*, t.; نصب الاوتاد *nasb ul-evtāb*, a. — En t. de mar., art de conduire un navire, كمى قولاغوزلغى *guemi qoulāghouzlyghy*, قولاغزلق *qoulāghouzlyq*, t.; فن تربن *fenni terebbun*, a.

Pilote, s. m., قولاغوز قولاغز *qoulāghouz*, دومنجى *dūmendji*, t.

Piloter, v. n., enfoncer des pilotis pour bâtir dessus, قازق قاقمق *qāzyq qāqmaq.* — Piloté, e, قازق ايله استحكام اولمش *qāzyq ilè istyhkiām olmich.* — Piloter, en t. de mar., conduire un navire, قولاغوزلق ا *qoulāghouzlyq it.*

Pilotis, s. m., يره صوقلور ايرى *ïerè soqoulour iri qāzyq*, t.; قازق وطيدة *vethïdet*, pl. a. وطايد *vethāïd.*

Pilule, s. f., حبّ *hābb*, pl. a. حبوب *houboub.* — Pilules purgatives, منقى حبلر مسهل *mushil, munaqqy habbler.* — Avaler la pilule, au propre et au fig., حبّى يوتمق *habbi ïoutmaq.* — Dorer, et faire avaler la pilule, حبّى يالدزليه‌رق يوتدرمق *habbi ïāldyzlaïaraq, ïoutturmaq.*

Pimbêche, s. f., نازنده‌لك صاتار *nāzendèlik sātār*, t.; نازفروش *nāz furouch*, p.

Piment, ou Poivre d'Inde, s. m., قويرقلى بربر *qouïrouqlu birber*, فلفل احمر كبابيه *fulfuli ahmer kebābïïè*, t.; *fulfuli ahmer*, a.

Pin, s. m., چام اغاجى *tchām aghādji*, چام *tchām*, فستق اغاجى *fistyq aghādji*, t.

Pinacle, s. masc., partie la plus élevée d'un édifice, بنانك دپه‌سى *binānuñ tepèci, a'lāci*,

بنانك اك يوكسك يوى *binānuñ eñ ïuksek ïeri.* — Au fig., être au pinacle, رفعت واقبالده او *rif'at u iqbāldè ol.*—Il est au pinacle, il est parvenu à une grande élévation, ذروهٔ عزّ واقبالده در *zervèï 'yzz u iqbāldèdur.* — Élever au pinacle, عيّوقه چيقارمق *'aïiouqa tchïqārmaq.*

Pinasse, s. fém., sorte de navire, چكلوه *tchekleva*, usit. *sacoleve*, t.

Pince, s. f., levier de fer, كلنك *kulunk.* — Grosses tenailles, قصاج *qouçādj*, ماشه *mācha.* — Bout du pied de certains animaux, حيوانك طرنغى اوجى *haïvānuñ thyrnaghy oudjou.* — La partie antérieure du fer d'un cheval, نعالك بورنى *na'āluñ bournou*, انف النعل *unf un-na'l.* — Pinces, s. f. pl., les deux dents supérieures et inférieures de devant chez certains animaux, اوك ديشلرى *euñ dïchleri.*

Pincé, e, adj., affecté, maniéré, متصنّع *muteçannu'*, a. — Piqué, aiguillonné, چمدكلنمش *tchimdiklenmich.*

Pinceau, s. m., قيل قلمى *qïl qalemi*, نوى قلم *tuï qalem*, t.; قلم *qalem*, منقشة *minqachet*, a.

Pincée, s. fém., ايكى پرمق *iki parmaq myqtāri*, بر مقدارى پرمق اوجيله النان مقدار *bir parmaq oudjoulè alinān myqtār*, t.; قبضه *qabza*, a.

Pince-maille, s. masc., خسيس *khacïs*, a.-t.

Pincer, v. a., serrer la superficie de la peau, چمدكلمك *tchimdiklemek*, t.; مرزا *merz it.* — Serrer fortement, قصمق *qysmaq.* — Saisir quelqu'un, طوتمق *thoutmaq*, الله اخذ ا كچورمك *elè guetchurmek*, *akhz it.* — Causer de la douleur, صيزدرمق *syzdurmaq.* — En t. de mar., pincer le vent, aller au plus près du vent, روزكاره ياقلشمق *rouzguiārè ïāqlachmaq.*—Pincer, au fig., lancer à quelqu'un un trait piquant, طوقنمق *dhoqounmaq*, امترازا *imtirāz it:* Voy. Railler.

Pincettes, s. f. pl., à feu, ماشه *mācha.* — Petit instrument pour arracher le poil, جنبستره *djimbistra.* — Petit instrument à deux branches servant à divers usages, ماشه *mācha.*

Pinçon, s. m., چمدك يرى ـ اثرى *tchimdik ïeri, eceri*, t.; قرصة *qourçat*, a.

Pindariser, v. n., آورد چتلتمق *âvourd tchatlatmaq*, t.; تفصّح ا *tefassuh it*, a.-t.

Pindariseur, s. masc., آورد چتلادیجى *âvourd tchatlādidji*, t.; متفصّح سخن فروش *mutefassyh sakhoun furouch*, p.

Pineau, s. m., sorte de raisin noir, بر نوع سياه اوزوم *bir nev'y sïāh uzum*, t.

Pinnothère, s. m., بر جنس صدف *bir djins sadef*, t.

Pinque, s. f., ديبى يصّى اولان كمى *bïbi ïassy olān guemi*, t.

Pinson, s. m., oiseau, اسپنو *ispino*, چالق قوشو *tchālyq qouchou.*

Pintade, ou Poule de Guinée, s. f., مصر طاوغى *mycyr thāvoughy*, t.; حبيش غرغرة *houbeïch, ghyrghyre*

a. — Sorte de serpent, بر نوع يلان *bir nev'y ïlān.*

Pintadeau, s. m., مصر طاوغی *mycyr thāvoughy* ياورپسی *ïāvrouçou*, t.

Pinte, s. f., mesure de boissons, مشروبات اولچکی *mechroubāt eultchegui.* — Pinte de vin, شراب اولچکی *charāb eultchegui.*

Pioche, s. f., قازمه *qāzma*, چاپه *tchāpa*, t. — Creuser à coups de pioche, قازمه ایله یری آچمق *qāzma ilè ïeri âtchmaq.*

Piocher, v. a., fouir avec la pioche, قازمق *qāzmaq*, چاپه لمق *tchāpalamaq*, چاپه ایله قازمق *tchāpa ilè qāzmaq*, t. — Piocher la terre, یری حفر ایتمک *ïeri hafr it.* — Piocher, travailler rudement, پک چالشمق *pek tchālichmaq*, لا ینقطع سعی ایتمک *lā ïounqathy' sa'y it.*

Piocheur, se, subst., qui pioche, قازیجی *qāzïdji.* — Fort travailleur, چالشقان *tchālichqān*, t.

Piochon, s. m., کوچک چپه *kutchuk tchapa*, t.

Pion, s. m., petite pièce du jeu des échecs, پیاده *pïādè.* — Pièce du damier, طوله ـ دامه طاشی *thavla, dāma thāchi.* — Avancer un pion, بر پیاده سورمک *bir pïādè surmek.*

Pionnier, s. masc., قازمه جی *qazmadji*, t.

Pipe, s. f., pour fumer du tabac, چیبوق ـ چبوق *tchïbouq, tchoubouq*, دوتون چیبوغی *tutun tchïboughy*, t. — Une pipe de tabac, بر لوله دوتون *bir lulè tutun.* — Pipe persane, ناركیله *nārgulè*, قلیون *qalïoun.* — Fumer la pipe, چیبوق ایچمک *tchïbouq itchmek.* — Pipe, futaille, بیوک فوچی *buïuk foutchou.*

Pipeau, s. m., چوبان دودکی *tchobān dudugui*, قوال *qavāl*, چوبان قوالی *tchobān qavāli*, t.

Pipeaux, s. m. pl., branches enduites de glu pour prendre les petits oiseaux, اوکسه چیبوغی *euksè tchïboughy.* — Petits artifices pour tromper, حیله جك *hïlèdjik*, مکریات *mekrïāt.*

Pipée, s. f., اوکسه ایله اولمه *euksè ilè avlama*, t.

Piper, v. a., contrefaire le cri des oiseaux pour les attirer et les prendre, قوش سسنی تقلید ایدوب قوشلری اوکسه ایله اولمق *qouch secini taqlïd idup qouchlari euksè ilè avlamaq*, t. — Au fig., tromper, الداتمق *aldātmaq*, حیله دوزاغنه دوشورمك *hïlè dhouzāghyna duchurmek.* — Piper au jeu, قماردہ بر کیمسنه یی الداتمق *qoumārda bir kimesnëïi aldātmaq.*

Piperie, s. f., قماردہ حیله *qoumārda hïlè*, t.

Pipeur, s. m., حیله کار قمارباز *hïlèkiār qoumārbāz*, t.

Piquant, s. m., دکن *diken*; t.; شوك *chevk*, a.

Piquant, e, adject., qui pique, صوری *sivri*, دکنلو *dikenlu*, دورتن *deurten*, سانجیجی *sāndjïdji*, t.; مشوك *muchvik*, a. — au goût, دل بوران *dil bourān.* — Mordant, offensant, اصرغان *icyrghān*, دل ایله صوقیجی *dil ilè soqoudji.*

Pique, s. f., arme, حربه *harba*,

کوندور *gunder*, t. — Brouillerie, دلکیرلك *dilguîrlik*, بوزشقلق *bozouchouqlyq*.

Pique-nique, s. m., حریفانه ضیافت *herîfâne ziâfet*, حریفانه ایله دوزیلان طعام *herîfâne ilè duzîlân tha'âm*.

Piquer, v. a., percer légèrement avec une pointe, صوقمق *soqmaq*, سانجمق *sândjmaq*. — Mordre, اصیرمق *icyrmaq*, دورتمك *deurtmek*. — Faire des petits trous, دلمك *delmek*, اوفاق دلیکلر آچمق *oufâq delikler âtchmaq*. — Piquer avec la lancette, نیشتر اورمق - طوقندرمق *nîchter ourmaq*, *dhoqoundurmaq*, t. وخز ا *vakhz it*. — Piquer un cheval. Voy. Éperonner. — Piquer, faire à une étoffe des points qui la traversent, نکندهلمك *niguendèlemek*. — Faire à une étoffe de petits trous par compartiments, کوزهمك *gueuzèmek*. — Piquer la langue, دیلی اصیرمق *dîli icyrmaq*. — Piquer, offenser, irriter, کوجندرمك *gudjendurmek*, خاطرنه طوقنمق *khâthyrinè dhoqounmaq*. — Dire des paroles piquantes, دل ایله صوقمق *dil ilè soqmaq*. — Se piquer, se fâcher, کوجنمك *gudjenmek*, بر کمسهنك خاطری قالمق *bir kimesnenuñ khâthyri qâlmaq*. — Se glorifier de quelque chose, en faire profession, ادعا ا *iddi'â it*. — Se piquer d'honneur, بر شیئی عرض غیرتیله ا *bir cheïi 'yrz ghaïretilè it*. — Piquer l'assiette, au fig., faire le parasite, دال قاوقلق ا *dâl qâvouqlyq it*. — Piqué, e, دورتلمش سانجلمش *sândjilmich*, *deurtulmich*, کوجنمش *gudjenmich*, خاطری قالمش *khâthyri qâlmich*.

Piquet, s. m., petit pieu fiché en terre, قازق *qâzyq*, t. — Les piquets d'une tente, چادر قازقلری *tchâdir qâzyqleri*. — Un piquet de cavalerie, آتلو بلوکی *âtlu beulugui*. — d'infanterie, یایا بلوکی *iaïâ beulugui*. — Piquet, sorte de jeu de cartes, بر جنس کاغد اویونی *bir djins kiâghyd oïouni*.

Piquette, s. f., لانکر *lânguer*, فنا شراب *fenâ charâb*, t.

Piqueur, s. m., زغر سوریجی *zaghar suridji*, t.

Piquier, s. m., حربهجی *harbadji*, t.

Piqûre, s. f., blessure que fait ce qui pique, صوقش *soqouch*, سانجی *sândji*, صوقمه *soqma*. — Piqûre d'aiguille, اکنه یارهسی *ignè iâraci*. — d'une abeille, آرو یارهسی *arou iâraci*. — de scorpion, عقرب اصیریغی *'aqreb icyrighy*. — Piqûre faite par une lancette, نیشتر یارهسی *nîchter iâraci*. — Piqûre, ouvrage de fil de soie, etc., نکنده *niguendè*. — Trous que font les insectes sur les fruits, le bois, etc., قورد ینکی *qourd ieniguì*.

Pirate, s. m., ازباندید *izbândîd*, دکز خرسزی *deñyz khyrsyzy*, قورصان *qoursân*, t.

Pirater, v. n., ازباندیدلق ا *izbândîdlyq it*, قورصانلق ا *qoursânlyq it*.

Piraterie, s. f., métier de pirate, ازباندیدلق *izbândîdlyq*, t. — Exaction commise dans les emplois, تعدی *te'addi*, pl. a. تعدیات *te'addiât*.

Pire, adj. com., دخی کوتو *dakhy keutu*, کوتورک *keuturek*, t.; بدتر *bedter*, p.; اشرّ *echerr*, اشنع *achna'*, a. — De deux maux il faut éviter le pire, اهون شرّینی اختیار ایتمک لازمدر *ahveni cherreïni ikhtïār itmek lāzemdur*.

Piriforme, adj. com., ارمود شکلی *armoud chikeli*, ارمود شکلنده *armoud cheklindè*, t.

Pirogue, s. f., ایچی قازلمش اغاجدن یاپلمش قایق *itchi qāzylmich aghādjden ïāpilmich qāïq*, t.

Pirouette, s. f., jouet de bois ou de métal traversé par un pivot sur lequel on le fait tourner, فرلاق *firlāq*, t. — Jouer à la pirouette, فرلاق اوینامق *firlāq oïounāmaq*. — Tour qu'on fait sur soi-même en tournant, دونش *deunuch*, طولاشمه *dholāchma*, دور *devr*.

Pirouetter, v. n., دونمك *deunmek*, ایاقده دونمك *aïāqta deunmek*, ایاق اوزرنده دونمك *aïāq uzerindè deunmek*, t.

Pis, s. m., tétine de la vache, de la brebis, etc., حیوانك مهسی *haïvānuñ memèci*. — Particul. de la vache, اینکك مهسی *inèguñ memèci*, t.

Pis, adj. com., plus mal, دخی فنا *dakhy fenā*, t.; اسواء *asvā'*, اردا *erdā*, اضرّ *azarr*, a.; بدترین *bedterïn*, p. — Il n'y a rien de pis que cela, بوندن فنا بر شیء یوقدر *boundan fenā bir cheï ïoqtur*. — Mettre les choses au pis, بر ایشك اك فنا طرفنی فرض ا *bir ichuñ eñ fenā tharafini farz it*. — Au pis aller, اك فنا اوله جغی *eñ fenā oladjaghy*, علی طریق فرض اشرّ *'ala tharīqy farzy echerr*. — Qui pis est, ce qu'il y a de plus fâcheux, اك فناسی بودرکه *eñ fenāci boudurkï*. — De mal en pis, فنادن فنایه *fenāden fenāïè*.

Piscine, s. fém., réservoir d'eau, حوض *havouz*, برکه *birkè*, a.; صو خزینه‌سی *sou khazīnèci*, t. — Réservoir pour les poissons, بالقلوا *bālyqlevā*, بالق حوضی *bālyq havouzy*.

Pissat, s. m., سدك *sidik*, t.; بول *bevl*, pl. a. ابوال *ebvāl*.

Pissement, s. m. (de sang), قان ایشه‌مه‌سی *qān ichèmèci*, t.

Pissenlit, s. m., enfant qui pisse au lit, دوشکنده ایشر *ducheguindè icher*. — Pissenlit, ou dent-de-lion, plante, یبان هندباسی *ïabān hindibāci*, t.; هندباء برّی *hindibāï berri*, a.

Pisser, v. a. et n., uriner, صو دوکمك *sou deukmek*, اشمك ایشمك ـ ایشه‌مك *ichèmek*, t.; تبوّل ا *tebevvul it*, a. — En parlant des chevaux, قاشنمق *qāchanmaq*. — J'ai envie de pisser, ایشه‌جکم وار *ichèdjeguim vār*.

Pisseur, se, s., چوق ایشر *tchoq icher*, t.; کثیر البول *kecïr ul-bevl*, شخّاخ *chakhkhākh*, a.

Pissoir, s. m., صو دوکه‌جك یر *sou devkèdjek ïer*, t.; منصع *mensa'*, pl. a. مناصع *menācy'*.

Pissoter, v. n., صق صق وازر ازر ایشه‌مك *syq syq vè azer azer ichèmek*, t.

Pistache, s. f., شام فستغی

chām fistyghy, t.; فستق *fistyq*, a.

Pistachier, s. m., فستق اغاجی *fistyq aghādji*, شام فستغی اغاجی *chām fistyghy aghādji*, t.; شجر الفستق *chedjer ul-fistyq*.

Piste, s. f., ایز *iz*, t.; اثر *ecer*, pl. a, اثار *açār*. — Suivre à la piste, ایزلمك *izlemek*, ایزلرنجه - ایزلریله *izlerindjè*, *izlerilè guitmek*, کتمك اثرینه اقتفا ا *isrīnè iqtifā it*.

Pistil, s. m., چیچکك کوبکی *tchītcheguñ gueubegui*, t.; سرّة الزهر *sourret uz-zaher*, a.; ناف شکوفه *nāfi chukioufè*, p.

Pistole, s. f., monnaie d'or d'Italie et d'Espagne, etc., برنوع التون سکه‌سی *bir nev'y altoun sikkèci*, t.

Pistolet, s. m., پشتو *pichtov*, طبانجه *thabāndja*, t. — Pistolet d'arçon, قبور پشتوی *qoubour pichtovi*. — de poche, جیب پشتوی *djeïb pichtovi*.

Piston, s. m., طلومبه صاپی - صریغی *thouloumba sāpy*, *syryghy*, طلومبه‌نك طوقاجی *thouloumbanuñ thoqādji*, t.

Pitance, s. f., portion de vivres pour le repas d'un religieux, هرکون رهبانه ویرلان طعام مقداری *her gun rouhbānè vīrilān tha'ām myqtāri*. — Fam., ce qu'on mange avec le pain, اکمك ایله ینلان قاتق *ekmek ilè ïenilān qātyq*.

Pitaud, e, s., خویرات برکویلو *khoïrāt bir keuïlu*, t.

Piteusement, adverbe, کوکل صزدره‌جق وجهیله *gueuñul syzduradjaq vedjhilè*, t.; مسکین کبی *meskīn guibi*, a.-t.; مرحمت انکیزانه *merhamet enguīzānè*.

Piteux, se, adj., digne de pitié, شایان مرحمت اولان *chāïān merhamet olān*, p.-a.-t.; مستحق مرحمت *moustahyqqy merhamet*, مسکین *meskīn*. — Rechigné, mauvais, اکشی یوزلو *ekchi ïuzlu*.

Pitié, s. f., compassion, مرحمت *merhamet*, ترحّم *terahhoum*, شفقت *chefqat*, a. — Avoir pitié, مرحمت ا *merhamet it*, ترحّم ا *terahhoum it*, a.-t.; اسیرکمك *ecīrguemek*, t. — Avoir pitié des pauvres, فقرایه مرحمت ا *fouqarāïè merhamet it*. — Sans pitié, شفقتسز *chefqatsyz*. — Pitié, dans le sens qui marque du mépris, اجیمه *adjīma*, t.; اسافة *açāfet*, تفجّع *tefaddju'*. — Dédain, استحقار *istyhqār*. — Regarder en pitié, استحقار کوزیله باقمق *istyhqār gueuzilè bāqmaq*.

Piton, s. m., باشی دلیکلو اکسر *bāchi delīklu ekser*, t.

Pitoyable, adj. com., qui excite la pitié, اجینه‌جق *adjīnadjaq*, اغلنه‌جق *aghlanadjaq*, t.; مرحمت کتوریجی *merhamet gueturīdji*, شایان مرحمت *chāïāni merhamet*, موجب المرحمت *moudjib ul-merhamet*, a.; مرحمت انکیز *merhamet enguīz*. — En parlant des personnes, qui est enclin à la pitié, مرحمتلو *merhametlu*, کثیر المرحمت *kecīr ul-merhamet*. — Pitoyable, méprisable, fort mauvais, غایتله کوتی *ghāïetilè keutu*, پك فنا *pek fenā*, الچق *altchaq*, شنیع *chenī'*, ردیّ *redïi*.

Pitoyablement, adverbe, d'une manière qui excite la compassion,

مرحمت کوره جك وجهله *merhamet gueurèdjek vedjhilè.* — D'une manière qui excite le mépris, پك كوتى *pek keutu,* كمال ردائت ايله *kemāli redāiet ilè.*

Pittoresque, adj. com., تصويرى اولنمغه لايق *tasvîr olounmagha lāïq,* a.-t.; سزاوار نقش وتصوير *sizāvāri naqch u tasvîr,* p.-a.

Pittoresquement, adv., نقش ونكاره سزا اولدجق وجهله *naqch u nikiārè sezā oladjaq vedjhilè,* a.-t.

Pituitaire, adj. com., بلغمك *balghamuñ,* t.; بلغمى *balghamïi,* a.—La membrane —, بلغمك زارى *balghamuñ zāri.*

Pituiteux, se, adj., بلغملو *balghamlu,* بلغمى چوق *balghami tchoq,* t.; بلغمى *balghamïi,* a.

Pivert, s. m., oiseau, اغاج قاقان *aghādj qāqān,* قوشى ورق *varaq qouchou,* t.

Pivette, ou Pivoine, s. f., plante vivace, آيو قولاغى *āïou goulāghy,* t.; فاونيه *fāvonïa,* p. — Petit oiseau à gorge rouge, چرتلايق قوشى *tchirtlāïq qouchou.*

Pivot, s. m., fer arrondi qui supporte en faisant tourner, ايك *ik,* t.; قطب *gouthb,* pl. a. اقطاب *aqthāb;* مدار *medār.* — Au fig., principal agent, مدار *medār,* مدار عليه *medār 'aleïh,* اساس *açās.* — Il est le pivot sur lequel toute l'affaire tourne, قطب مصلحت فلان *qouthbi maslahat felān kichídur.* — Pivot, grosse racine de certains arbres qui s'enfonce perpendiculairement en terre, ديكنه اوزانن اغاج اويومى *dikenè ouzānan aghādj oïoumi.*

Pivoter, v. n., tourner, se mouvoir circulairement, دونمك *deunmek,* t.; دور ا *devr it.* — Jeter ses racines perpendiculairement en terre, اغاجك اويومى ديكنه اوزانوب سورمك *aghādjuñ oïoumi dikenè ouzānup surmek.*

Placage, s. m., صفايح اخشاب ايله قاپلمه تختەلر *safāïhi akhchāb ilè qāplama takhtalar,* t.

Placard, s. masc., écriteau, écrit injurieux, يافته *iāfta.*—Affiche pour informer le public de quelque chose, سوقاق اغزنده ياپشدرلمش خبر نذكره‌سى *soqāq aghzindè iāpichturilmich khaber tezkerèci.* — Afficher des placards, يافته‌لر ياپشدرمق *iāftalar iāpichturmaq.*—Assemblage de menuiserie en forme de panneaux, صچاق *satchāq.*

Placarder, v. a., afficher un placard, ديواره يافته ياپشدرمق *dīvārè iāfta iāpichturmaq.* — Placarder quelqu'un, بر كمسنه‌نك عليهنه لوم وهجوى حاوى برقطعه يافته ياپشدرمق *bir kimesnènuñ 'aleïhinè levm u hedjvi hāvi bir qyth'a iāfta iāpichturmaq.*

Place, s. f., lieu, endroit, espace occupé par une personne ou une chose, يير *ïer,* t.; محل *mahall,* pl. a. محال *mahāll;* مكان *mekiān,* pl. امكنة *emkinet;* مقام *maqām,* a. — Mettre chaque chose à sa place, هر شيئى يرلو يرينه قومق *ber cheïï ïerlu ïerinè qomaq.* — Changer de place, تبديل مكان ا *tebdīli mekiān*

it.—Ne pas bouger de place, يرندن قپلدانمامق *ïerinden qymildānmāmaq.* — Place, emplacement, موقع *mevqa'.*—Une belle place pour bâtir, بنایه صالح بر موقع *bināïè sālyh bir mevqa'.*—Ce mot n'est pas à sa place, بو لفظ يرنده دكلدر ـ موقعنده دكلدر *bou lafz ïerindè deïldur, mevqa'yndè deïldur.*—Sur place, par terre, يرده *ïerdè,* ميدانده *meïdāndè.* — Place, rang, charge, emploi, منصب *mansyb, mansoub,* pl. a. مناصب *menācyb;* مسند *mesned,* pl. مسانـد *meçānid;* پوست *post,* t.; جاه *djāh,* p.—Place publique, ميدان *meïdān,* pl. a. مدايـن *medāïn;* اچق يـر *atchyq ïer,* ساحـة *sāhat,* pl. a. ساحات *sāhāt.* — Place marchande, ville de commerce, اليش ويرش يرى *alïch vïrich ïeri,* تجارتكاه *tidjāretguiāh.* — Lieu où se règle le change, se traitent les affaires de commerce, تجّارك جمعيتكاهـى *tuddjāruñ djem'yietguiāhi,* بازركان چارشوسى *bāzyrguiān tchārchouci.* — Négocier un billet sur la place, برقطعه تحويلى صرّافلر چارشوسنده دور ايتدرمك *bir qyth'a tahvïli sarraflar tchārchoucindè devr itturmek.*—Le corps des négociants, بازركان اصنافى *bāzyrguiān esnāfi,* تجّار طايفهسى *tuddjār thāïfèci.* — Place, ville de guerre, forteresse, قلعه *qal'a,* pl. a. قلاع *qylā';* حصن *hysn,* pl. a. حصون *houçoun.* — Place frontière, راس حدوده اولان قلعه *rèèci houdoudè olān qal'a.*—maritime, قلعهٔ ساحليه *qal'aï sāhyliïè.*— La place d'armes, عسكر جمعيّتنه مخصوص ميدان *'asker djem'yietinè makhsous meïdān.*—La place du marché, بازار ميدانى *bāzār meïdāni.* — Place, service d'un domestique, خدمت *khyzmet.*

Placement, s. masc., d'argent, اقچه يرلشدرمه *aqtchè ïerlechturmè,* t.; وضع مال ـ مبلـغ *vazy' māl, meblagh,* a.

Placenta, s. m., masse charnue, partie de l'enveloppe du fœtus, مشيمهنك بر قطعهسى *mechïmènuñ bir qyth'aci,* a.-t.

Placer, v. a., mettre dans un lieu, قومق *qomaq,* t.; وضع *vaz' it.* — Ranger, mettre à sa place, يرينـه قومـق *ïerïnè qomaq,* يرلشدرمك *ïerlechturmek.*—Établir, تمكيـن ا *temkïn it.* — Placer un bâtiment, بنايى تمكين ا *bināïi temkïn it.* — Placer de l'argent à intérêt, فائـض المق ايچون اقچه يرلشدرمك *fāïz almaq itchoun aqtchè ïerlechturmek.* — Placer une personne, lui trouver de l'emploi, بر كمسنهيه ايش بولمق *bir kimesnèyè ich boulmaq.* — Procurer une place, منصبه تمكين ا *mansybè temkïn it.* — Indiquer une place dans une assemblée, dans une cérémonie publique, يـر كوسترمك *ïer gueustermek,* اوتورتمق *otourtmaq.* — Se placer, اوتورمـق *otourmaq,* يرلشمك *ïerlechmek.*

Placet, s. m., sorte de siége qui n'a ni dos, ni bras, قولسز اسكملـه *qolsyz iskemlè.*—Requête, supplique, عرضحال *'arzouhāl.* — Présenter un placet, بر قطعه عرضحال تقديم ا *bir qyth'a 'arzouhāl taqdïm it.*

Plafond, s. m., طوان *thavān*, تاوان *tāvān*, t.; سقف *saqf*, pl. a. سقوف *souqouf*. — Plafond doré, يالدزلو تاوان *ïāldyzlu tāvān*.

Plafonner, v. a., تاوانلتمق *tāvānlatmaq*, تاوان قاپلمق *tāvān qāplamaq*, تاوانی یاپمق *tāvāni ïāpmaq*, t.; تسقيف ا *tasqīf it*, a.-t.

Plage, s. f., rivage de mer, يالی *ïāli*, دكز كناری - ياليسی *deñyz kenāri*, *ïālīci*, t.; ساحل *sāhyl*, pl. a. سواحل *sevāhyl*. — Contrée, climat, ير *ïer*, قطر *qouthr*, pl. a. اقطار *aqthār*; كشور *kichver*.

Plagiaire, s. m., اخرك تأليفنی بنمدر ديو ادّعا ايدن *akheruñ téélīfini benumdur deïu iddi'ā iden*, t.; منتحل *muntahyl*.

Plagiat, s. m., انتحال *intihāl*, تنحّل *tenahhul*, a.

Plaidant, e, adj., دعوا ايدن *da'vā iden*, a.-t.; مخاصم *mekhācym*, a. — Les parties plaidantes, دعوا ايدنلر *da'vā idenler*, طرفين مخاصمين *tharafeïni moukhācymeïn*.

Plaider, v. n., contester quelque chose en justice, دعوا ا *da'vā it*, a.-t. — Plaider contre quelqu'un, lui faire un procès, بر كمسنه نك اوزرينه دعوا ا *bir kimesnenuñ uzerīnè da'vā it*. — Défendre de vive voix une cause en justice, دعوا سورمك *da'vā surmek*, بسط مدّعا ا *basthy mudde'ā it*.

Plaideur, euse, s., qui plaide, دعواجی *da'vādji*, شرعًا دعواسی اولان كمسنه *cher'en da'vāci olān kimesnè*. — Qui aime à plaider, à chicaner, مزوّر *muzevvir*, شرّت *chirret*, a.

Plaidoirie, s. f., مرافعه صناعتی *murāfe'a sanā'ati*, a.-t.; فنّ مرافعات *fenni murāfe'āt*, a.

Plaidoyable, adj. m. (Jour), où l'on peut plaider, مرافعه كونی *murāfe'a gunu*, ديوان كونی *dīvān dīvān gunu*, a.-t.

Plaidoyer, s. m., تقرير دعوا *taqrīri da'vā*, محاميّة *mehāmïiet*, pl. a. محاميّات *mehāmïiāt*.

Plaie, s. f., blessure, ياره *ïāra*, t.; قرحة *qarhat*, pl. a. قروح *qourouh*. — Grande plaie, قرحهٔ كبيره *qarhaï kebīrè*. — Plaie, au fig., malheur, affliction, بليّة *belïiet*, بلا *belā*, مصيبة *moucībet*, pl. مصايب *meçāïb*. — Cicatrice. Voy. ce mot. — Plaie d'argent, dépense imprévue et fâcheuse, اقچه يارهسی *aqtchè ïāraci*.

Plaignant, e, adj. et s., t. de palais, دعواجی *da'vādji*, شكايتجی *chikiāïetdji*, a.-t.; مدّعی *mudde'y*, شاكی *chāki*, متشكّی *mutechekki*, a.

Plain, e, adj., uni, plat, دوز *duz*, t.; مستوی *mustevi*, املس *emles*, fém. a. ملسا *melsā*. — En plaine campagne, دوز اوه ده *duz ovada*, صحرای ملساده *sahrāï melsāda*. — Chambres de plain-pied, دوز طبان اوطه لر *duz thabān odhalar*. — Étoffe plaine, ساده قماش *sādè qoumāch*.

Plaindre, v. a., avoir compassion, اجيمق *adjīmaq*, t.; ترحّم ا *terahhoum it*, تفجّع ا *tefeddju' it*, a.-t. — Je vous plains beaucoup, سزی غايت اجيورم *sizy ghāïet adjïeurum*. — Plaindre sa peine, ses

soins, اجيمق *adjîmaq*, اسركمك *ecirguemek*, تأسّف ا *téessuf it.* — Ne pas plaindre l'argent, la dépense, اقچه‌يي ـ مصرفي اصلا اجيمامق *aqtchèïi, masrafi aslā adjîmāmaq.* — Se plaindre, gémir, se lamenter, اغلاشمق *aghlāchmaq*, اكلمك *iñlemek*, اكلشمك *iñlechmek.*—Témoigner du mécontentement, élever des plaintes, شكايت ا *chikiāïet it*, تشكّي ا *techekki it.* — Se plaindre fortement de quelqu'un, بر كمسنه‌دن بغايت تشكّي ا *bir kimesnèden beghāïet techekki it.*—d'une injustice, تظلّم ا *tezallum it.*

Plaine, s. f., اوه *ova*, t.; صحرا *sahrā*, pl. a. صحاري *sahāri*; دشت *decht*, p.—Au fig., la plaine liquide, روي دريا *rouï derïā.*

Plainte, s. f., gémissement, lamentation, اكليش *iñleïch*, اكلدي *iñledi*, t.; انين *enīn*, a.; زاري *zāri*, فغان *fighān.* — Exposé d'un grief, شكايت *chikiāïet*, pl. a. شكايات *chikiāïāt*; شكوا *chekvā*, اغلشمه *aghlāchma*, t. — Exposition faite en justice du sujet qu'on a de se plaindre, شكايتي محتوي عريضه *chikiāïeti mouhtevi 'ariza.*

Plaintif, ive, adj., qui se lamente, اكليجي *iñleïdji*, انّان *ennān*, a.; نالان *nālān.*—Triste, qui a l'accent de la plainte, حزين *hazīn*, فاجع *fādji'.* — Voix plaintive, صداي حزين *sadāï hazīn.*—Homme qui est plaintif, qui se plaint à tous propos, چوق اغلاشور برآدم *tchoq aghlāchur bir ādem.*

Plaintivement, adv., اكليه‌رك *iñleïèrek*, t.; حزينًا *hazīnen*, a.

Plaire, v. n., être au gré de..., بكنمك *beïenmek*, بكنلمك *beïenilmek*, t.; مقبول او *maqboul ol*, مقبوله كچمك *maqboulè guetchmek*, a.-t. —Cela me plaît, m'a plu, بوني بكندم *bouni beïndum*, خوشمه كلدي *khochouma gueldi.* — Vouloir avoir, ايستمك *istemek*, مراد ا *murād it.* — Que vous plaît-il? que voulez-vous? نه ايسترسك *nè isterseñ.* — Vous plaît-il de vous arrêter? توقّف ايتمك استرميسكز *tevaqqouf itmek istermîcyñyz.* — S'il vous plaît, t. de civilité, كرم ايله *kerem eïlè.* — Plût à Dieu! الله ويره *allah vîrè.* — Plût à Dieu qu'il fût ainsi! كاشكي بويله اوله *kiāchki beuïlè ola*, الله ويره بويله اولسون *allah vîrè beuïlè olsoun.* — A Dieu ne plaise, الله كوسترمسون ـ كوسترميه *allah gueustermeçoun, gueustermeïè*, معاذ الله *ma'āz allah*, حاشا *hāchā.* — Se plaire, v. pron., حظّ ا *hazz it*, حظلنمق *hazzlanmaq.*—Je me plais à la campagne, كويده اقامتدن حظّ ايدرم *keuïdè iqāmetten hazz iderum.* — Se plaire dans un lieu, aimer à y être, بر محلّدن حظّ ا *bir mahallden hazz it.*—En parlant des plantes: La vigne se plaît dans les terres pierreuses, اوزم اصمه‌سي طاشلق يري سور ـ طاشلق يردن حظّ ايدر *uzum asmaci thāchlyq ïeri sever, thāchlyq ïerden hazz idèr.*

Plaisamment, adv., d'une ma-

nière agréable, خوشلق ايله *khochlyq ilè*, t.; باللطف *bil-louthf*, باللطافة *bil-lethāfet*, مطبوعًا *mathbou'ān*. — En parlant ironiquement, نه كوزل *nè guzel*. — C'est agir plaisamment, نه كوزل حركت ايتمكدر *nè guzel hareket itmektur*. — Ridiculement, مسخره جه *maskharadjè*, كولدره جك صورت ايله *guldurèdjek souret ilè*, مضحكًا *mazhakan*.

Plaisance, s. f. (Lieu de), سيران اوى *seïrān evi*, t.; تفرّج يرى *teferrudj ïeri*, a.-t.; بيت النزهة *beït un-nuzhet*, مكان تفرّج *mekiāni teferrudj*.

Plaisant, e, adj., agréable, qui récrée, حظ اولنه جق شيء *hazz olounadjaq chei*, ايو *eïu*, t.; مقبول *maqboul*, محظوظ *mahzouz*, مطبوع *mathbou'*, مستحسن *moustahsen*. — Risible, كولدريجى *guldurïdji*, كولدريجى شيء *guldurïdji chei*. — Faire un conte plaisant à quelqu'un, بر مضحكك حكايه بر كمسنه يه نقل ا *bir mazhak hikiāïè bir kimsenèïè naql it*. — Impertinent, ادبسز *èdebsyz*, كستاخ *kustākh*. — Ridicule, مسخره *maskhara*. — Ce sont de plaisantes gens, بونلر مسخره آدملر *bounlar maskhara ādemler*. — Un plaisant habit, مسخره بر لباس *maskhara bir libās*. — Plaisant, s. m., celui qui fait rire par ses propos, ses actions, خوراتهجى *khorātadji*.

Plaisanter, v. n., badiner, لطيفه ا *latïfè it*, خوراته ا *khorāta it*, هزل ا *hezl it*, a.-t. — v. a., railler. Voy. ce mot.

Plaisanterie, s. fém., badinerie, لطيفه *latïfè*, pl. a. لطايف *latāïf*; ممازحة *mumāzahat*, pl. ممازحات *mumāzahāt*; مزاح *mizāh*, خوراته *khorāta*, t. — Plaisanterie à part, لطيفه بر طرف *latïfè ber tharaf*. — Sans plaisanterie, لطيفه سز *latïfècyz*. — Dire une chose en plaisanterie, لطيفه طريقيله سويلمك *latïfè thariqilè seuïlemek*. — Plaisanterie, dérision, ذوقلنمه *zevqlenmè*, استهزا *istihzā*.

Plaisir, s. m., joie, contentement, كوكل خوشلغى *gueuñul khochloughy*, t.; حظ *hazz*, pl. a. حظوظ *houzouz*; صفا *safā*, محظوظيّت *mahzouzïiet*; تلذّذ *telezzuz*, pl. a. تلذّذات *telezzuzāt*. — Faire plaisir, خوشنه كلمك *khochouna guelmek*. — Prendre plaisir, حظ ا *hazz it*, كسب فرح ا *kesbi farh it*, صفا بولمق *safā boulmaq*. — Divertissement, اكلنجه *eïglendjè*, ذوق *zevq*, pl. a. ذوقيات *zevqïāt*, ذوق وصفا *zevq u safā*, تفرّج *teferrudj*, pl. تفرّجات *teferrudjāt*. — Aimer, chercher le plaisir, ذوق وصفايه هوسكار او *zevq u safāïè haveskiār ol*. — Par plaisir, par pur divertissement, ذوق ايچون *zevq itchoun*. — Menus-plaisirs, petites dépenses pour divertissements, جيب خرجلغى *djeïb khardjlyghy*. — Les menus-plaisirs du roi, جيب همايون مالى *djeïbi humāïoun māli*. — Plaisir, volonté, consentement, رضا *rizā*, مراد *murād*. — Si c'est votre plaisir, مرادك ايسه *murādıñ iça*. — Avec son bon plaisir, حسن

رضاصیله *husni rizăcilè.* — Grâce, faveur, کرم *kerem*, ایولك *eïulik*, لطف *louthf*, همّت *himmet*.—Vous m'avez fait un grand plaisir, بکا عظیم همّت ایلدکز *bañā 'azïmi himmet eïlediñyz.* — Faites-moi le plaisir..., کرم ایله *kerem eïlè*, لطف ایله *louthf eïlè.* — Avec plaisir, avec soin, صرف همّت ایدهرك *sarfi himmet idèrek.*—Avec plaisir, volontiers, پك ایو *pek eïu*, باش اوستنه *bāch ustunè.*—Fort à l'aise, راحت ایله *rāhat ilè.*—Conte fait à plaisir, حکایهٔ دوزمه *duzmè hikiāïè*, حکایهٔ موضوعه *hikiāïèi mevzou'a.*

Plan, s. m., surface plate, سطح *sath*, pl. a. سطوح *southouh*; صفحة *safhat*, pl. صفحات *safhāt.*—Plan horizontal, سطح مستوی *sathhy mustevi*, صفحهٔ متساوی بالافق *safhaï muteçāvi bil-ufq.*— Délinéation, dessin d'un bâtiment, رسم *resm*, a.; بنا رسمی *binā resmi*, a.-t. — Tracer un plan, بر رسم چیزمك *bir resm tchïzmek.* — Prendre, lever un plan, بر شیئك رسمنی المق *bir cheïuñ resmini almaq*, چیقارمق *tchïqārmaq.* — Projet que l'on fait d'une chose quelconque, بر شیئك ترتیبی صورتی *bir cheïuñ tertïbi soureti.* — Le plan de la campagne, سفرك صورت ترتیبی *seferuñ soureti tertïbi.*—Disposition, mesure, تدبیر *tedbïr*, pl. a. تدبیرات *tedbïrāt.*

Plan, e, adj., plat, uni, بصی *iassy*, t.; متسوی *mutecevvi*, a. — Surface plane, سطح متسوی *sathhy mutecevvi.*

Planche, s. f., morceau de bois scié en long, etc., تخته *takhta*, t.; لوح *levh*, pl. a. الواح *elvāh.* — Planche de chêne, میشه تختهسی *mïchè takhtaci.*—S'appuyer sur une planche pourrie, compter sur l'appui d'une personne faible, چورك تختهیه بصمق *tchuruk takhtaïè basmaq.* — Planche gravée, et gravure; لوحه *levha.*—Planches de cuivre gravées, الواح نحاسیه *elvāhi nahāciïè.* — L'estampe tirée sur la planche même, بصمه تصویر *basma tasvïr.*—Faire la planche, être le premier à faire ce qui semble difficile, سائرلره اوك ایاق او *sāïrlerè euñ aïāq ol*, سائرینه بدرقهٔ طریق او *sāïrïnè bedraqaï thariq ol.* — Nager sur le dos, ارقه اوزرنده یوزمك *arqa uzerindè ïuzmek.* — Forme de bois ou de métal, قالب *qālib*, pl. a. قوالب *qavālib.*—Planche de jardin potager, سبزوات تختهسی *sebzevāt takhtaci*, et simpl. تخته *takhta*; اولك *evlek*, t.

Planchéier, v. a., تخته دوشهمك *takhta duchèmek*, t. — Planchéié, e, تخته دوشهلو *takhta duchèlu.*

Plancher, s. m., partie haute d'un appartement, تاوان *tāvān*, t.; سقف *saqf*, a. — Partie basse, دوشهمه *duchemè*, فرش *ferch*, زمین *zemïn.* — Un plancher uni, دمدوز بر دوشهمه *dumduz bir duchemè.*

Planchette, s. f., petite planche, اوفاق تخته *takhtadjyq*, تخته جق

oufāq takhta. — En géom., instrument d'arpentage, دونم اولچه جك آلت *deunum eultchèdjek âlet*, t.

PLANÇON, ou PLANTARD, s. masc., ديكلمك ايچون اغاجدن ايرلمش دال *dīkilmek itchoun aghādjden aïrilmich dāl.*

PLANE, s. m. Voy. PLATANE.

PLANE, s. f., outil, برنوع رنده *bir nev'y rendè*, t.

PLANER, v. n., se soutenir, les ailes tendues, immobiles, قوش قنادلرينى يايه رق هواده طورمق *qouch qanādlerini iāïaraq havāda dhourmaq.* — Au fig., considérer de haut, يوكسكدن كورمك *iuksekten gueurmek*, t.

PLANER, v. a., unir, polir, دوزلتمك *duzeltmek*, رنده ايله دوز ا *rendè ilè duz it*, t.; تملس ا *temlīs it*, a.-t.

PLANÉTAIRE, s. m., رسم منظومهٔ سيّارات *resmi manzoumeï seïiārāt*, a.-t.

PLANÉTAIRE, adj. com., كزن يلدزلره متعلّق *guezen ïelduzlerè mute'allyq*, سيّاراته دائر — متعلّق *seïiārātè dāïr, mute'allyq*, a.-t.

PLANÈTE, s. f., كزن يلدز *guezen ïeldyz*, t.; سيّاره *seïiārè*, pl. a. سيّارات *seïiārāt.* — Le mouvement des planètes, حركت سيّارات *hareketi seïiārāt.* — Le cours des planètes, دور سيّارات *devri seïiārāt.* — La planète de mars, سيّارهٔ مرّيخ *seïiārèï merrīkh.*

PLANIMÉTRIE, s. f., فنّ مساحت سطوح *fenni meçāhati southouh*, a.

PLANISPHÈRE, s. m. — céleste, رسم مصفح كرهٔ فلك *resmi mouçaffahy keurèï felek.* — terrestre, رسم مصفح كرهٔ ارض *resmi mouçaffahy keurèï arz.*

PLANT, s. m., ديكلمه جك دال *dīkilèdjek dāl* چبوغى *tchiboughy*, فدان *fidān*, t. — Plant de vigne, اوزم اصمه سى فدانى *uzum asmaci fidāni.* — Jeune plant, verger de jeunes arbres, فدان باغچه سى *fidān bāghtchèci.*

PLANTAGE, s. m., action de planter, ديكمكلك *dīkmeklik*, ديكش *dīkich*, t.; غرس *ghars*, a. — Plantes de cannes à sucre, de tabac, etc., مغروس *maghrous*, pl. a. مغروسات *maghrouçāt.*

PLANTAIN, s. m., plante, سكرلو اوت *siñyrlu ot*, سكرلو يپراق *siñyrlu ïaprāq*, t.; لسان الحمل *liçān ul-hamel*, a.

PLANTARD, s. m. Voy. PLANÇON.

PLANTATION, s. f., action de planter, ديكش *dīkich*, ديكمكلك *dīkmeklik*, t.; غرس *ghars*, a. — Le temps de la plantation, اغاج ديكمى وقتى *aghādj dīkimi vaqti.* — Le plant même, فدان *fidān.* — Établissement pour la culture, زراعت يرى *zirā'at ïeri*, مزرع *mezra'*, pl. a. مزارع *mezārī'.*

PLANTE, s. f., corps organique qui a des racines, نبات *nebāt*, pl. a. نباتات *nebātāt.* — Plante indigène, يرلو نبات *ïerlu nebāt.* — exotique, اجنبى نبات *edjnebi nebāt.* — Plante qui ne pousse point de bois, اوت *ot*, نبات *nebāt.* — Jeune plante, فدان ديكك *fidān, dīkik.* — Une plante rare, بر نبات نادر الوجود *bir nebāti*

nâdir ul-vudjoud. — Plante médicinale, نبات دوایی *nebât-devâïi*, pl. نباتات دوائیه *nebâtat devâïiè*. — Élever, cultiver les plantes, نباتات تربیه ا *nebâtât terbïè it.* — Au fig., jeune plante, jeune homme ou jeune fille, یکی بر فدان *ïeñi bir fidân*; بر نهال نورسته *bir nihâli nevrestè*. — Plante des pieds, le dessous des pieds, طبان *thabân*. — Plus partic., l'endroit du dessous des pieds entre les doigts et le talon, طبانك چقور یری *thabânuñ tchouqour ïeri*.

Planter, v. a., mettre en terre une plante, un arbre, دکمك - دیکمك *dikmek*, t.; غرس ا *ghars it.* — Planter un arbre, اغاج دیکمك *aghâdj dïkmek*, غرس شجر ا *ghars chedjer it.* — Faire planter, دکدرمك *dikturmèk*, اغراس ا *ighrâs it.* — Enfoncer en terre, - یره دیکمك *ïerè dïkmek*, نصب ا صوقمق *nasb it, soqmaq*, رکز ا *rekz it.* — Planter un étendard, بیراق دیکمك *baïrâq dïkmek*, نصب لوا ا *nasbi livâ it.* — des échelles à une muraille, دیوارك اوزرنده نردبان نصب ا *dïvâruñ uzerindè nerdubân nasb it.* — Planter la foi dans un pays, نصب شعایر دین مبین ا *nasbi cha'âïri dïni mubîn it.* — Planter quelque chose au nez de quelqu'un, lui en faire un reproche, بر کمسنه‌نك یوزینه اورمق *bir kimesnènuñ ïuzunè ourmaq.* — Planté, e, دیکلمش *dïkilmich*, دیکلو *dïkilu*, مغروس *maghrous*.

Planteur, s. m., دیکیجی *dïkïdji*, t.; غارس *ghâris*, a.

Plantoir, s. masc., باغچه‌وان دورپوسی *bâghtchevân dourpouçou*, t.

Planton, s. m., ضابط امرینه بکلین عسکری نفری *zâbith emrïnè bekleïen 'askeri neferi*, t.

Plantule, s. f. Voy. Embryon.

Planure, s. f., bois retranché des pièces qu'on plane, اغاج یونقه‌سی *aghâdj ïonqaci*. — Planure, ou plature, veine de charbon qui s'étend en superficie, یر کومری طمری *ïer keumuri dhamari*.

Plaque, s. fém., table de métal, تخته *takhta*, t.; لوح *levh*, pl. a. الواح *elvâh*. — Plaque de fer, دمر تخته‌سی *demir takhtaci*. — de cuivre, لوح نحاس *levhi nahâs*. — Marque des différents ordres brodés sur l'habit, نشان افتخار حمایلی *nichâni iftikhâr hamâïli*.

Plaquer, v. a., appliquer une chose sur une autre, قپلامق *qaplâmaq*, t.; تغطیه ا *taghthïè it.* — Plaquer quelque chose au nez de quelqu'un, lui faire un reproche en face, یوزه اورمق *ïuzè ourmaq*. — Pop., plaquer un soufflet sur la joue, بر سله اورمق *bir sillè ourmaq*. — Plaqué, e, قاپلنمش *qâplanmich*, قاپلو *qâplu*.

Plasme, s. f., زمرد توزی *zumrud tozi*, t.; غبار الزمرد *ghoubâr uzzumrud*, a.

Plastique, adj. com., مصور *muçavvir*, a.; قوت مصوره‌سی اولان *qouvveti muçavvirèci olân*, a.-t.

Plastron, s. m., pièce de devant d'une cuirasse, جبه اوکی *djebè*

euñu, قبورغه *qabourgha,* كوكس *gueuïus djebèci,* t.; جبه‌سی صدریه *sadrïïè,* a.

Plastronner (Se), v. pronom., كوكس جبه‌سی كيمك *gueuïus djebèci gueïmek,* قابورغه طاقنمق *qābourgha thāqynmaq.* — Plastronné, e, قبورغه‌لو *qabourghalu,* قبورغه كينمش *qabourgha gueïnmich,* ملبّس بالجوشن *mulebbes bil-djevchen.*

Plat, s. m., vaisselle à l'usage de la table, ce que contient le plat, طبق *thabaq,* دپسی *tepsi,* t.; صحن *sahn,* pl. a. صحون *souhoun.* — Un plat d'argent, كمش طبغی *gumuch thabaghy.* — Un plat de fruits, بر طبق ميوه *bir thabaq meïvè.* — Plat d'une balance, كوز *gueuz,* طرازو كوزی *terāzou gueuzu.* — Les deux plats de la balance, ترازونك ايكی چناقلغی *terāzounuñ iki tchanāqlyghy.*

Plat, e, adj., uni, sans inégalité, دوز *duz,* يصّی *ïassy,* t.; مستوی *mustevi,* بسيط *becïth,* a.; همـوار *hemvār.* — Tout plat, دمدوز *dumduz,* يام يصّی *ïām ïassy.* — Nez plat, يصّی بورن *ïassy bouroun.* — Rendre plat, يصّيلمق *ïassïlamaq.* — Plat pays, par opposition aux villes, اوه *ova,* اچق يـر *atchyq ïer,* بادیه *bādïè.* — Pays plat, par opposition aux montagnes, دوز يـر *duz ïer.* — Cheveux plats, دوز صاچ *duz sātch.* — Cheval plat, dont les côtes sont serrées et plates, يانلر بصيق اولان آت *ïānlari bacïq olān āt.* — Plat, dénué de saveur, دادسـز *dādsyz,* بی نمك *bi nemek.* — Calme plat, état de la mer lorsqu'il ne souffle pas le moindre vent, سود ليمانلق *sud limānlyq.* — Le plat du sabre, de l'épée, قلج ناملیسی *qylidj nāmlïci.* — Un coup de plat de sabre, قلج يصتميله اورش *qylidj ïastumilè ourouch.* — Un coup du plat de la main, ال ایاسیله اورمه *el aïācilè ourma.* — Tout à plat, tout à fait, بسبتون *busbutun,* بالكلّيه *bil-kullïïè.*

Platane, s. m., چنار اغاج *tchinār aghādji,* چنار *tchinār,* t.; دلب *dulb.*

Plat-bord, subs. masc., كمی كوپشته‌سنك ديواره‌سی *guemi kupuchtècinuñ dïvārèci,* t.

Plate, s. f., espèce de grand bateau plat, دبی يصّی اولان بر نوع بيوك قايـق *dïbi ïassy olān bir nev'y buïuk qāïq,* t.

Plateau, s. m., petit plat, طبقچه *thabaqtchè,* طبله *thabla,* t. — Fond de bois des grosses balances, بيوك ترازو چناقلغی *buïuk terāzu tchanāqlyghy.* — Terrain élevé, mais uni, où l'on place des batteries, دوز دپه *duz tepè,* دپه‌سی دوز اوبوك *tepèci duz oïouk.* — Terrain élevé qui s'étend en plaine, بایر اوزرنده دوز يـر *bāïr uzerindè duz ïer,* t.

Plate-bande, s. f., چيچكلـك كناری ـ تخته‌سی *tchïtcheklik kenāri, takhtaci.*

Platée, s. f., massif de fondement, بنـا التنده يكپاره دوشمش ريخـتم تمـل *binā altindè ïekpārè duchen-*

mich rïkhtum temel. — Pop., plat chargé de nourriture, یمك طلوسی *ïemek dholouçou bir thabaq.*

Plate-forme, s. f., couverture d'une maison sans comble, qui est unie et plate, طام *dhām*, یصّی اولان طام *ïassy olān dhām*, بر خانه‌نك سطحی *bir khānènuñ sathhy*, t.; سطح *sathh*, pl. a. سطوح *southouh*. — Tertre, ou terrasse. Voy. ces mots. — Plancher de solives sur lequel on met du canon en batterie, طوب قوغوشی *thop qoghouchi.*

Plate-longe, s. fém., چكین كوستكی *tchekïn keustegui*, t.

Platement, adv., دادسزلق ایله *dādsyzlyq ilè*, t.

Platine, s. f., d'une arme à feu, بر پشتویا بر تفنكك بیوك چقماق دمری *bir pichtov ïā bir tufenguñ buïuk tchaqmāq demiri.*—d'une serrure, كلید اغزلغی *kelïd aghyzlyghy*, t.

Platine, ou Or blanc, s. m., اق ذهب ابیض التون *aq altoun*, t.; *zehebi ebïaz*, a.

Platitude, s. f., qualité de ce qui est plat, ne se dit qu'au figuré, en parlant des écrits, du style, de la conversation, دادسزلق *dādsyzlyq*, t.; سماجة *semādjet*, سلاخت *selākhet*, a.

Platon, n. pr., افلاطون *eflāthoun.* — Le divin Platon, افلاطون الهی *eflāthouni ilahi.*

Platonicien, ne, adj., اهل مذهب افلاطون *ehli mezhebi eflāthoun*, t.; افلاطونی *eflāthounïi*, pl. a. افلاطونیون *eflāthounïioun.*

Platonique, adj. com., افلاطونی *eflāthounïi.* — Amour platonique, عشق پر صلاح افلاطونی *'ychqy pur salāhi eflāthouni*, a.-t.

Platonisme, s. masc., مذهب افلاطون *mezhebi eflāthoun*, a.

Platrage, s. m., آلچی ایشی *āltchi ichi*, t.

Platras, s. m., دیوار دوكنتیسی *dïvār tukentïci*, t.

Platre, s. m., الچو *altchu*, آلچی *āltchi*, t.; جبس *djibs*, صاروج *sāroudj.* — Pierre à plâtre, الچی طاشی *altchi thāchi.* — Carrière à plâtre, حجر كلس معدنی *hadjeri kils ma'deni.*

Platrer, v. a., enduire de plâtre, الچی ایله الچیلمق *altchïlamaq*, الچی ایله صوامق *altchi ilè sivāmaq.* — Au fig., plâtrer, cacher le mal sous de fausses apparences, بادنامق *bādanāmaq*, بادانلق *bādānalamaq.* — En parlant d'une femme qui se farde, چهره‌سنه بادنا اورمق *tchehrècinè bādanā ourmaq*, چهره‌سنی صوامق *tchehrècini syvāmaq.* — Paix plâtrée, بادنا ایله صوانمش بر مصالحه *bādanā ilè syvānmich bir mouçālaha.*

Platrerie, s. f., الچی طاشی معدنی *altchi thāchi ma'deni*, t.

Platreux, se, adj., الچیلو *altchïlu*, t.; جبسی *djibsïi*, a.

Platrier, s. m., ouvrier qui fait le plâtre, الچیجی *altchïdji.*—Marchand qui vend le plâtre, الچی بازرگانی *altchi bāzerguiāni*, الچیجی *altchïdji*, t.

PLATRIÈRE, s. f., الچی معدنی *altchi ma'denï*, الچی اوجاغی *altchi odjāghy*, t.

PLAUSIBILITÉ, s. f., یوللیلق *ïollulyq*, t.; مناسبلـک *munāciblik*, مناسبت *munācebet*, معقولیّت *ma'qoulïiet*, a.

PLAUSIBLE, adj. com., یوللو *ïollu*, t.; معقول *ma'qoul*, صواب *savāb*, موجّه *muveddjeh*, a. — Une raison plausible, بر علّة معقوله *bir 'ylleti ma'qoulè*. — Un prétexte plausible, بر عذر موجّه *bir 'euzri muveddjeh*.

PLAUSIBLEMENT, adv., یوللو *ïollu olaraq*, t.; معقولًا *ma'qoulen*, بالصواب *biṣ'savāb*, موجّهًا *muveddjehen*, a.

PLÉBÉIEN, NE, adj., بیاغی خلقدن اولان *baïāghy khalqtan olān*, t.; عوامّ ناسدن اولان *'avāmmi nāsten olān*, a.-t. — Être plébéien, عوامّ ناسدن او *'avāmmi nāsten ol*.

PLÉIADES, s. f. pl., اولکر *eulker*, t.; ثریّا *sureïiā*, a.; پروین *pervïn*, p.

PLEIN, E, adj., rempli, دولو - طولو *dolou*, t.; مملو *memlu*, مشحون *mechhoun*, ملآن *mel'an*, a.; پر *pur*, p. — Un verre plein d'eau, صو ایله مملو بر قدح *sou ilè memlou bir qadeh*. — La bouche pleine, طولو اغز ایله *dholou aghyz ilè*. — Un homme plein de bonté, پر لطف وجودت بر آدم *pur louthf u djevdet bir ādem*. — Tout plein, طوپطولو *thopdholou*, مشحون *mechhoun*, مالامال *mālāmāl*. — Plein de taches, لکه لر ایله مالامال *lekèler ilè mālāmāl*. — Plein un panier, بر سپد طلوسی *bir seped dholouçou*. — Plein, serré, en parlant d'une étoffe soyeuse, d'une toile, etc., قوند *qound*, تفه لو *tefèlu*. — Une étoffe pleine de soie, کثرت حریری ایله غایت قوند بر قماش *kesreti harïri ilè ghāïet qound bir qoumāch*. — En parlant d'une chose à laquelle il ne manque rien, بی نقصان *bi noqsān*, مکمّل *mukemmel*. — Plein, entier, absolu, تمام *temām*, کامل *kiāmil*, تامّ *tāmm*. — Pleine connaissance, وقوف تامّ *vouqoufi tāmm*. — Pleins pouvoirs, رخصت کامله *roukhsati kiāmilè*. — Pleine autorité, حکومت کامله *hukioumeti kiāmilè*. — La pleine lune, آیک اون دوردی تمام آی *āïuñ on dordi tamām āï*; بدر *bedr*, pl. a. بدور *boudour*. — La pleine mer, انکین *enguïn*. — En pleine mer, انکینده *enguïnè*. — Pleine, en parlant de la femelle des animaux qui porte des petits, کبه *gùebè*. — Une jument pleine, کبه یونلق *guebè ïonda*. — En plein, au milieu, اورتهسنده *ortacindè*. — En pleine rue, سوقاق اورتهسنده *soqāq ortacindè*. — En plein hiver, قیش اورتهسنده *qïch ortacindè*. — En plein été, وسط صیفلق *vasthy saïftè*. — En plein, absolument, بسبتون *busbutun*, کلّیًا *kulliïen*. — De plein droit, استحقاق تامّ ایله *istyhqāqy tāmm ilè*. — Perdre en plein son procès, دعوسنی کلّیًا غایب ا *da'vācini kulliïen ghāïb it*. — A pleines mains, طولوال - آوج ایله

dholou el, âvoudj ilè. — Voguer à pleines voiles, طولو يلكن ايله دكزده يوزمك *dholou ïelken ilè deñyzdè ïurumek.*

Pleinement, adv., تماميله *temâmilè*, a.-t.; بالتمام *bit-temâm*, t.; تماما *temâmen*, a.; كليتله اوزره *kullïiet uzrè*, بالكليه *bil-kullïiè*.

Plénière, adj. f., عمومى *'oumoumïi*, a. — Cour plénière, ديوان عمومى *dïvâni 'oumoumïi*.

Plénipotentiaire, s. m., مرخص *mourakhkhas*, a. — Les plénipotentiaires français, فرانسه دولتى مرخصلرى *frânsa devleti mourakhkhasleri*. — Ministre plénipotentiaire, مرخص ايلچى *mourakhkhas ïltchi*.

Plénitude, s. f., abondance excessive, طولولق *dholoulyq*, طاشقنلق *thâchqynlyq*, t.; افراط *ifrâth*, غلبة *ghalebet*, طغيان *thoughïân*, a. — Plénitude d'humeurs, طغيان اخلاط *thoughïâni akhlâth*, — de sang, غلبهٔ دم *ghalebeï dem*. — Au fig., du pouvoir, حكومت كامله *hukioumeti kiâmilè*, قوت بالغهٔ سلطنت *qouveti bâlyghaï salthanet*. — Dans la plénitude des temps, لدى الانقضاء المدّة *ledi ul-inqyzâïl-muddet*.

Pléonasme, s. m., كلام زايد *kelâmi zâïd*, لفظ زايد *lafzy zâïd*, pl. a. الفاظ زايله *elfâzy zâïdè*, ارتق سوز *artyq seuz*, t.

Pléthore, s. f., امتلا *imtilâ*, a. Voy. Plénitude.

Pleurant, e, adj., اغلايان *aghlâïân*, اغليجى *aghlaïdji*, t.; باكى *bâki*, a.; كريان *guerïân*, p.

Pleurer, v. n., répandre des larmes, اغلامق — اغلمق *aghlamaq*, كوز ياشى دوكمك *gueuz ïâchi deukmek*, ياش دوكمك *ïâch deukmek*, t.; بكا ايتمك *bukiâ it*, a.-t.; — كريه نالش ايتمك *guerïè, nâlich it*. — Pleurer comme un enfant, چوجق كبى اغلمق *tchodjouq guibi aghlamaq*. — Pleurer amèrement, زار زار اغلمق *zâr zâr aghlamaq*. — Pleurer ensemble, اغلاشمق *aghlâchmaq*. — Faire pleurer, اغلتمق *aghlatmaq*. — En parlant d'un avare, on dit qu'il pleure le pain qu'il mange, يديكى اتمكه اجيور *ïedïgui etméguiè adjïeur*. — Pleurer, en parlant des choses qui jettent de l'eau goutte à goutte, صويى اقمق *souï aqmaq*. — La vigne pleure, اصمه‌دن صو اقار *asmadan sou aqar*. — v. a., regretter. Voy. ce mot.

Pleurésie, s. f., يان اغريسى *ïân aghrïci*, t.; ذات الجنب *zât ul-djemb*, برسام *birsâm*, a.

Pleurétique, adj. com., برسامى *birsâmïi*, a.

Pleureur, se, s., qui est sujet à pleurer, اغليجى *aghlaïdji*, t.; بكاى *bekkiâï*, a.

Pleureuse, s. f., femme payée pour pleurer aux funérailles, صاغوجى *sâghoudji*, اغنجى *âghyndji*, t.; نايحة *nâïhat*, pl. a. نايحات *nâïhât*. — Pleureuses, manchettes de deuil, ياس نشانى *ïâs nichâni*.

Pleureux, se, adj., qui pleure facilement, pour peu de chose, ايكيلك *ikïdè birdè aghlar*, t.; سريع البكا *serï' ul-bukiâ*, a.; هردم كريان *herdem guïrïân*, p.

Pleurnicher, v. n., ساخته اغلمه كوسترمك *sākhtè aghlama gueustermek*, t.; تباكى ا *tebāki it.*

Pleurs, s. m. pl., larmes, اغلايش *aghlāïch*, اغلمه *aghlama*, كوز ياشى *gueuz ïāchi*, t.; دمع *dem'*, pl. a. دموع *dumou'*; اشك *echk*, سرشك *sirichk*, كريه *guirïè*, p.— Répandre des pleurs, كوز ياشى دوكمك *gueuz ïāchi deukmek*, سرشك افشان او *sirichk efchān ol.* — Les pleurs de la terre, les eaux de pluie qui distillent entre les terres, يرك صيزنديلر *ïeruñ syzintïler.* — Les pleurs de la vigne, l'eau qui s'échappe de ses bourgeons, اصمه نك صويى *asmanuñ souïi.*

Pleuvoir, v. n., en parlant de la pluie, يغمق *ïaghmaq*, ياغمق *ïāghmaq*, يغمور يغمق *ïaghmour ïaghmaq.* — Pleuvoir légèrement, يغمور سرپمك - چسمك *ïaghmour serpmek, tchismek*, t. — Il pleut, يغمور يغار *ïaghmour ïaghār.* — Il pleut fortement, شدّتلوجه يغمور يغار *chiddetludjè ïaghmour ïaghār.* — Il ne pleut plus, يغمور كسلدى *ïaghmour kecildi*, باران منقطع اولدى *bārān mounqathy' oldou.* — Au fig., se dit des choses qui semblent tomber à l'improviste ou abondamment du ciel; ex.: Il pleut une grêle de balles, تفنكك قورشونى يغار *tufenguñ qourchouni ïaghār.* — Les biens pleuvent sur lui, اوزرينه باران نعام يغار *uzerïnè barāni ni'ām ïaghār.*

Plèvre, s. f., t. d'anat., غشاء الجنب *ghychā el-djemb*, a.

Plexus, s. m., t. d'anat., شبكة الاعصاب *chebeket ul-a'çāb*, شبكة الاوعية *chebeket ul-av'ïet*, a.

Pli, s. masc., double fait à une étoffe, à du linge, etc., sa marque, بوكلم *beuklum*, بوكلم يرى *beuklum ïeri*, قيورم *qïvrim*, قات *qāt*, t.; مطوى *mathva*, pl. a. مطاوى *mathāva.* — Plis, rides qui viennent au front, بوروشقلق *bourouchouqlyq.*— Pli, enveloppe d'une lettre, ظرف *zarf*, مكتوبك ظرفى *mektoubuñ zarfi.* — Pli, au fig., coutume. Voy. ce mot.

Pliable, adj. com., بوكلور *beukulur*, اكلور *eïlur*, t.—Bois qui n'est pas pliable, بوكلمز اغاج *beukulmez aghādj*, t. — Au fig., en parlant de l'esprit, de l'humeur, سهل العطف *sehl ul-'athf*, نرمخو *nermkhou.*

Pliage, s. m., بوكلمه *beukulmè*, t.; طىّ *thaïi*, انطوا *inthyvā*, a.

Pliant, s. masc., بوكلور بر نوع اسكمله *beukulur bir nev'y iskemlè*, t.

Pliant, e, adj., facile à plier, بوكلمه سى آسان *beukulmèci âçān.* — Au fig., docile, ليّن الجانب *leïin ul-djānib.*

Plica, s. f. Voy. Plique.

Plicatile, adj. com., t. de bot., بوكلمه سى ممكن *beukulmèci mumkiñ*, t.-a.

Plie, s. f., poisson, پسّى بالغى *pissi bālyghy*, اسمارت بالغى *ismārt bālyghy*, t.

Plié, e, adj., mis en pli, بوكلمش *beukulmich*, t.; مطوىّ *mathvïi*, a. —Incliné, اكلمش *eïlmich*, منحنى *munhani.*

PLIER, v. a., mettre en un ou plusieurs doubles, بوكمك *beukmek*, دورمك *durmek*, t.; طتى ا *thaïi it.* —Plier une lettre, مكتوبى بوكمك *mektoubi beukmek.*—Plier en quatre, درده بوكمك *dordè beukmek.* — le côté d'un papier, قرمق *qyrmaq.*— Envelopper, صارمق *sārmaq*, ـ دزج *derdj*, *thaïi it.* — Ramasser, دیوشرمك *dïvchurmek.* —Froisser, chiffonner, اورسلمك *curselemek.* — Rouler en pièce, قالبلمق *qālib-lamaq.* — Plier bagage, اوربایی *ouroubāï dïvchurmek.* — Plier les genoux, دیز چوكمك *dïz tcheukmek.* — les voiles, یلكن *ïelken dïvchurmek.*—Plier, assujettir, accoutumer, اویدرمق *ouïdourmaq*, الشدرمق *alichtur-maq*, تابع قلمق *tābi' qylmaq.* — Courber, اكمك *eïgmek*, اكلتمك *eïltmek.*

PLIER, v. n., devenir courbé, اكلمك *eguilmek*, اكرلمك *egrilmek*, تمایل ا *temaïl it.* — Un roseau qui plie, اكلور برقامش *eïlur bir qāmich.* — Plier, au fig., reculer, céder, كروبه چكلمك *guiruïè tchekilmek*, یوز چویرمك *ïuz tchevïrmek.*— En parlant d'une armée qui décampe, فراره یوز طوتمق *firārè ïuz thoutmaq.*

PLIEUR, SE, s., بوكیجی *beukïdji*, t.; طاوی *thāvi*, a.

PLIOIR, s. m., كاغد بوكه جك آلت *kiāghyd beukèdjek ālet*, t.

PLIQUE, ou PLICA, s. f., بر نوع صاچ علتی *bir nev'y sātch 'ylleti.*

PLISSER, v. a., قاتلمق *qā!lamaq*, قات قات بوكمك *qāt qāt beuk-mek*, قات قات قورمق *qāt qāt qy-vïrmaq*, قورم قورم بوكمك *qyvrim qyvrim beukmek*, t. — Plisser une chemise, بر كوملكی قات قات *bir gueumlegui qāt qat qy-vïrmaq.*—Se plisser, en parlant d'une étoffe où il se fait des plis, قورلمق *qyvrilmaq.*

PLISSURE, s. f., قورلش *qyvrilich*, t.; ثنیة *'senïet*, a.

PLOMB, s. m., métal d'un blanc bleuâtre, mou et très-pesant, قرشون ـ *qourchoun*, t.; اسرب *is-rub*, رصاص *raçās*, a. — Balles de plomb pour les armes à feu, قورشون *qourchoun*, قورشوندن مصنوع یوالقلر *qourchoundan masnou' ïouvālaqlar.* —Menu plomb pour la chasse, صاچمه *sātchma.* — Plomb, ou fil à plomb, instrument des ouvriers en bâtiment, etc., شاقول ـ *chāqoul*, شاهول *chāhoul*, چرپی ایپی *tchirpi ipi*, مطمار *mythmār.*—Voir si une chose est droite, avec le fil à plomb, طوغرلغنی چرپی ایله یوقلمق *dhoghroulyghnï tchirpi ilè ïoqla-maq.*—Plomb, sceau ou marque qui sert dans les manufactures, la douane, etc., قورشون دامغه *qourchoun dāmgha.* — Jeter son plomb sur quelque chose, former un dessein pour parvenir à une chose, كوز دیكمك *gueuz dïkmek*, اطماح نظر ا *ithmāhi nazar it.* — Plomb, maladie des vidangeurs, causée par l'odeur des privés, كنف عفونتندن نفس بوكلمسی *kenef 'oufounetinden nefes buñal-*

maci. — Blanc de plomb, استبج *ustubedj*, اسفيداج *isfidadj*.

Plomb (A), adv., perpendiculairement, طوغرو *dhoghrou*, ديك اولەرق *dik olaraq*, t.; عمودیًا *'amoudiien*. — Aplomb, s. m., situation fixe de l'esprit, عقل متينلكى *'aql metinligui*, ثبات *sebat*, رسوخ العقل *rucoukh ul-'aql*. Voy. Aplomb.

Plombagine, s. f., mine de plomb, قورشون معدنى *qourchoun ma'deni*, t.

Plombé, s. m., sorte de composition métallique, بر نوع اجزای معدنیه ترکیبی *bir nev'y edjzaï ma'deniié terkibi*. — Sorte de poisson, بر جنس بالق *bir djins balyq*.

Plomber, v. a., garnir de plomb, قورشون سورمك *qourchoun surmek*, t.; ترصيص *tersis it*, a.-t. — Attacher un plomb, ou du plomb, قورشون باغلمق - ياپشدرمق *qourchoun baghlamaq, iapichturmaq*. — Appliquer le sceau de la douane aux marchandises, ballots, etc., گمرگك قورشون مهرينى اورمق *gumrugun qourchoun muhurini ourmaq*. — Plomber la marchandise dans les manufactures, قورشون دامغه اورمق *qourchoun damgha ourmaq*. — Fouler les terres avec les pieds pour les affermir, طپراغى - ترابى چينمك اياق ايله بصمق *thoprāghy, turābi tcheïnemek, aiāq ilè basmaq*. — Plomber une dent, بر چوركٔ ديشى قورشون ايله طولدرمق *bir tcheuruk dichi qourchoun ilè dholdourmaq*. — Plombé, e, قورشونلو *qourchounlu, qourchoun surulmich*, چينانمش مرصوص *mersous, tcheïnānmich*. — Qui a le teint plombé, اسربى اللون *usrubi ul-leon*.

Plomberie, s. f., art de fondre et de travailler le plomb, قورشونجيلق صنعتى *qourchoundjilyq san'ati*. — Ouvrage du plombier, قورشونجى ايشى *qourchoundji ichi*, قورشون ايشى *qourchoun ichi*, t.

Plombeur, s. masc., قورشون مهرينى اوران *qourchoun muhurini ouran*, t.

Plombier, s. masc., قورشونجى *qourchoundji*, t.; رصاص *rassas*, a.

Plombière, adj. f. Pierre plombière, قورشون طاشى *qourchoun thachi*, t.; حجر الرصاص *hadjer ur-rassas*, a.

Plongeant, e, adj., يوقاريدن اشاغى يه طوغرى بلور *ioqāruden achāghyè dhoghroulur*, t.; هابط *hābyth*, منهبط *munhebyth*, a.

Plongée, s. f., t. de fortif., شيو *chiv*, t.; هبطة *hebthet*, a. — La plongée du parapet, قلعه نك طپراق پرده سى شيوى *qal'anun thoprāq perdèci chivi*.

Plongeon, s. m., oiseau aquatique, قره بطق *qara bathaq*, t. — Au fig. fam., faire le plongeon, se soustraire au danger, à la discussion, etc., قاچنمق *qātchinmaq*, كروچكلمك *guiru tchekilmek*, خلاص بولمق *khalas boulmiaq*.

Plonger, v. a., enfoncer dans un liquide ou dans un fluide, - دالدرمق باتدرمق *dāldurmaq*, طالدرمق *bātturmaq*, t.; اغماس ا *ighmās it*,

a.-t. — Plonger la main dans l'eau, الی صویه طالدرمق *eli souïè dhāldurmaq*.—une personne dans la mer, بر کیمسنه‌یی دریایه اغماس ا *bir kimesnëïi derïāïè ighmās it*.—un poignard dans le sein, برینك کوکسنه قلیج باتدرمق *birïnuñ gueugucinè qylidj bātturmaq*.—Au fig., plonger, réduire à un état affligeant, غرق ا *gharq it*. — C'est lui qui m'a plongé dans ce malheur, بنی بو حال پر ملاله غرق ایدن اودر *beni bou hāli pur melālè gharq iden odur*.

Plonger, v. n., s'enfoncer entièrement dans l'eau, etc., طالمق *dhālmaq*, t.; غوص ا *ghavs it*, a.-t. — Se plonger dans l'eau de mer, دکزصویینه طالمق *deñyz souïnè dhālmaq*. — Nager sous l'eau, دکزصویی التندن یوزمك *deñyz souïi altinden ïuzmek*. —Au fig., se plonger dans les plaisirs de la vie sensuelle, غریق بحر عیش وعشرت او *gharïqy bahri 'aïch u 'ychret ol*.—Plongé, e, طالمش *dhālmich*, باتمش *bātmich*, غریق *gharïq*, مستغرق *mustaghryq*.

Plongeur, s. m., طالغیج *dhālghydj*, t.; غوّاص *ghavvās*, a.

Ployable, adj. com., بوکلور *beukulur*. Voy. Pliable.

Ployer, v. a. et n., بوکمك *beukmek*, بوکلمك *beukulmek*, اکلمك *ëïlmek*. Voy. Plier.

Ployer (Se), v. pron. Voy. Céder, Se conformer.

Pluche, s. f. Voy. Peluche.

Pluie, s. f., یغمور *ïaghmour*, t.; مطر *mathar*, pl. a. امطار *emthār*; باران *bārān*, p. — Grosse pluie, ایری یغمور *iri ïaghmour*, قتی یغمور *qati ïaghmour*. — Petite, menue —, اوفاق یغمور *oufāq ïaghmour*. — douce, یواش یغمور *ïavāch ïaghmour*. —d'orage, صغنقلو یغمور *saghanaqlu ïaghmour*. — Il tombe de la pluie, مطر یغمور یغار *mathar nuzoul ider*. —Un temps de pluie, یغمور هواسی *ïaghmour havāci*.

Plumage, s. m., توی *tuï*, قوش توی *qouch tuïu*, t.; ریش *rïch*, a. — Plumage bigarré, الهجه توییی *aladja tuïu*. — duveté, پوپلولو توی *pouplalu tuï*.

Plumail, s. m., اوفاق توییی سپرکه‌سی *oufāq tuïu supurguïèci*, t.

Plumasseau, s. masc., تفتیك یصدیغی *teftïk ïastïghy*, t.

Plumasserie, s. f., توی تجارتی *tuï tidjāreti*, t.

Plumassier, ère, s., قوش توییی صتان *qouch tuïu satān*, سرغوججی *serghoudjdji*, t.

Plume, s. f., tuyau garni de duvet qui couvre le corps des oiseaux, توی *tuï*, قوشك قوش توییی *qouch tuïu*, یلکی *qouchuñ ïclegui*, t.; ریش *rïch*, pl. a. ارياش *erïāch*. — Les petites plumes de l'oiseau, ou duvet, پوپله *poupla*, قوش یوکی *qouch ïuñu*. — Lit de plumes, پوپله دوشکی *poupla dushegui*, پوپله *poupla*. — Plume d'autruche, دوه قوشی توییی *devè qouchou tuïu*. — Les mêmes, préparées pour la parure, قوش تلی *qouch teli*, تل *tel*. — Plume blanche, بیاض قوش تلی *beïāz qouch teli*.— Plume pour écrire, قلم *qalem*. —

Tailler une plume, قلم يونمق *qalem ïonmaq*, قلم كسمك *qalem kesmek*. — Prendre la plume, mettre la main à la plume, commencer à écrire, قلمی الـه آلمق *qalemi elè âlmaq*, تحريك قلم ا *tahrïki qalem it*. — Plume, manière d'écrire, style, قلم *qalem*, خامـه *khâmè*. — C'est une bonne plume, c'est un bon écrivain, قلمی بينظير بر كاتبدر *qalemi bïnazïr bir kiâtibtur*. — Vivre de sa plume, قلميله كچنمك *qalemi ilè guetchinmek*. — Gens de plume, اهل قلم *ehli qalem*.

Plumeau, s. masc., اوزون توبی سپورگه‌سی *ouzoun tuïu supurguèci*, t.

Plumer, v. a., arracher les plumes d'un oiseau, توی يولمق *tuï ïolmaq*, يولق *ïolmaq*, t. — Plumer une poule, طاوغك توينی يلمق *thâvoughuñ tuïunu ïolmaq*. — Plumer, au fig., tirer de l'argent de quelqu'un, بر كمسنه‌يی اقچه‌دن صويمق *bir kimesnèï aqtchèden soïmaq*. — En t. de mégisserie, ôter la laine de dessus une peau, بر دری اوزرندن يوكی چيقارمق *bir deri uzerinden ïuñu tchïqârmaq*. — Se plumer, توينی يولق *tuïunu ïolmaq*.

Plumet, s. m., plume autour du chapeau, etc., تل *tel*. — Aigrette, panache, سرغوج *serghoudj*, t.

Plumetis, s. m., brouillon d'une écriture, قرمله *qaralama*, t.; مسوده *mucevvedè*. — Sorte de broderie, بر نوع نقش ايشی *bir nev'y naqch ichi*, t.

Plumette, s. fém., بر نوع انجه يپاق قماشی *bir nev'y indjè ïapâq qoumâchi*, t.

Plumeux, se, adj., توبلو *tuïlu*, خاولو *khâvlu*, t.

Plumitif, s. m., بر حكم شرعنك مسوده‌سی *bir hukmi cher'ynuñ mucevvedèci*, t.-a.

Plupart (La), s. f., چوغی *tchoghou*, اك چوغی *eñ tchoghy*, t.; اكثر *ekser*, اكثری *ekseri*, a. — La plupart du temps, اكثری زمان *ekseri zemân*, اكثريا *ekseriâ*.

Pluralité, s. f., le plus grand nombre, زيادەلك *ziâdèlik*, a.-t.; زيادت *ziâdet*, زيادة العدد *ziâdet ul-'aded*, a. — La pluralité des suffrages, زيادت كلم وآرا *ziâdèt kelim u ârâ*. — La pluralité relative, بالنسبة متحقق اولان زيادكی آرا *bin-nisbet mutehaqqaq olân ziâdèguïi ârâ*. — Pluralité, multiplicité, چوقلق *tchoqlouq*, كثرت *kesret*, تعدد *te'addud*.

Pluriel, s. m., جمع *djemi'*, a.

Pluriel, le, adj., exprime la pluralité, جمعی *djem'yi*.

Plus, adv., davantage, زياده *ziâdè*, a.; ارتق - ارتوق *artouq*, افزون دخی چوق *dakhy tchoq*; افزون *efzoun*, p.; ازيد *ezïed*. — Plus de trois cents, اوچيوزدن زياده *utchïuzden ziâdè*. — Plus grand que lui, اندن بيوك *anden buïuk*. — Le plus grand, اك بيوك *eñ buïuk*. — Le plus mauvais, اك كوتی *eñ keutu*, اك يرامزی *eñ ïarâmazy*. — Donner plus, زياده ويرمك *ziâdè vïrmek*. — Aller plus loin, زياده بعيد بريره كتمك *ziâdè ba'ïd bir ïerè guitmek*. — Tant et plus, abondamment,

زیاده‌سیله *zïādècïlè*, مع زیادهٔ *ma' zïādetin*. — J'ai mangé tant et plus, زیاده‌سیله یدم *zïādècïlè ïedum*. — Il y a plus, en outre, بوندن ماعدا *boundan mā'dā*. — Outre cela, بوندن بشقه *boundān bachqa*, دخی *dakhy*. — Plus, soixante piastres, التمش غروش دخی *altmich ghourouch dakhy*. — Plus, marquant cessation d'action, ارتق *artyq*, بر دخی *bir dakhy*. — Je ne le ferai plus, بر دخی ایتمم *bir dakhy itmem*. — Je n'y pense plus, بر دخی بوکا فکر ایتمم *bir dakhy bouñā fikr itmem*. — Il ne reste plus rien, ارتق برشیء قالمدی *artyq bir cheï qālmadi*. — Plus, indiquant un rapport entre deux membres d'une proposition, بر اول قدر *bir ol qadar*, بر قات دخی *bir qāt dakhy*. — Plus on est élevé en dignité, plus on doit..., زیاده کسب رفعت ایتدکچه بر قات دخی شویله ایتمک اقتضا ایدر کسبی *zïādè kesbi rif'at ittiktchè bir qāt dakhy cheuïlè itmek iqtizā ider ki*. — Au plus, tout au plus, اك زیاده *eñ zïādè*, اولسه اولسه *olsa olsa*. — Il n'a que vingt ans au plus, اك چوغی یکرمی یاشنده‌در *eñ tchoghou ïermi ïāchindèdur*. — D'autant plus, à plus forte raison, بر قات زیاده دخی *bir qāt dakhy zïādè*. — De plus en plus, کتدکچه *guittiktchè*, کتدکچه زیاده *guittiktchè zïādè*. — Il se rend habile de plus en plus, کتدکچه زیاده کسب مهارت ایدر *guittiktchè zïādè keshi mehāret ider*. — Ni plus ni moins, نه ارتق و نه اکسك *nè artyq vè nè eksik*, لا زیادهٔ ولا نقصان *bilā zïādetin vè lā naqsānin*. — Plus ou moins, à peu près, تقریبًا *taqrïben*, کاه چوق کاه *kāh tchoq guiāh az*. — Plus loin, ایراقچه *irāqtchè*, بعیدًا *ba'ïden*. — Plus près, یقین دخی *dakhy ïaqïn*, یقینجه *ïaqïndjè*, اقرب *aqrab*. — Plus tard, بوندن کیچمه *boundan guetchdjè*, بوندن صکره *boundan soñra*, بعد مدّة *ba'd muddetin*. — Un peu plus tard, بر مقدار کیچمه *bir miqdār guetchdjè*, بعد مدّهٔ قلیلة *ba'd muddetin qalïletin*.

Plusage, s. m., یپاق آیرتلمه‌سی *ïapāq āïrtlamaci*, t.

Pluser, v. a., یپاغی آیرتلمق *ïapāghy āïrtlamaq*, تمیزلمك *temïzlemek*, t.

Plusieurs, adj. pl. com., en parlant d'un nombre indéfini, چوق *tchoq*, t.; متعدّد *mute'addid*, عدید *'adïd*. — Plusieurs personnes, چوق کمسنه‌لر *tchoq kemesnèler*, اشخاص عدیده *echkhāci 'adïdè*. — En parlant d'un nombre faisant partie d'un autre plus grand que lui, بر قاچ *bir qātch*, نیجه *nïdjè*. — Plusieurs d'entre eux, بر نیجه‌سی *bir nïdjèci*. — Plusieurs fois, نیجه دفعه *nïdjè def'a*, بر قاچ کره *bir qātch kerrè*.

Plusque-parfait, s. masc., t. de gram., ماضیء اتمّ *māzïi etemm*, a.

Plus tôt, adv., marque antériorité, اوّل *evvel*, اوّلجه *evveldjè*, t.; معجّلًا *mou'addjelen*, a. — Il est venu

plus tôt que nous, بزدن اوّل كلدى *byzden evvel gueldi.* — Une heure plus tôt, بر ساعت اوّل *bir sā'at evvel.* — De meilleure heure, اركن *erken.* — Plus tôt (Au), vîte, promptement, چاپك *tchāpouk,* تيز *tīz,* تيزجه *tīzdjè.*

Plutôt, adv., de préférence, يك *ïeg,* ايسه *iça,* t.; اولا *oulā, evlā,* a. — Plutôt mourir que de faire cela, بونى ايتمكدن ايسه اولمك يكدر - اولادر *bouni itmekten iça eulmek ïegdur, oulādur.* — Plutôt la mort que l'esclavage, اسيرلكدن اولم يكدر *ecīrlikten eulum ïegdur.*

Pluviale, adj. f., يغمورك *ïaghmouruñ,* t.; مطرى *matharïi,* a. — Eau pluviale, يغمور صوى *ïaghmour souïi,* ماء مطر *māïi mathar.*

Pluvier, s. m., oiseau, بر جنس قوش *bir bjins qouch,* t.

Pluvieux, se, adj., abondant en pluie, يغمورلو *ïaghmourlu,* t.; ماطر *māthyr,* a. — Temps pluvieux, يغمورلو هوا *ïaghmour havā.* — Été pluvieux, صيف كثير المطر *saïfi kecīr ul-mathar.* — Pluvieux, qui amène la pluie, يغمور كتوريجى *ïaghmour gueturīdji,* ممطر *moumthyr.* — Vent pluvieux, ريح ممطر *rīhy moumthyr.*

Pneumatique, adj. com. (machine), برشيشه التندن هوا چيقره جق آلت *bir chīchè altinden havā tchīqaradjaq âlet,* t.; منزحة الهوا *munzahat ul-havā,* a.

Pneumatocèle, s. f., دبّه لك *debbèlik,* دبّه *debbè,* t.; ادرة *edret,* a.

Pneumatologie, s. f., بحث عن طبايع الارواح *bahs 'an thebaï' ul-ervāh,* a.

Pneumatomphale, s. f., كوبك دبّه لكى *gueubek debbèligui,* ادرة السرّة *edret us-sourret,* a,

Pneumatose, subs. fém., معده شيشكينلكى *mi'dè chīchkīnligui,* t.; انتفاخ معده *intifākhy mi'dè,* a.

Pneumonie, s. f., اق جكر علتى *aq djiguer 'ylleti,* t.; ذات الرية *zāt ur-rïet,* a.

Pneumonique, adj. com. (remède), اق جكر علاجى *aq djiguer 'ylādji,* دواء نافع للرية *devāï nāfi' lir-rïet,* a.

Poche, s. f., sac qui tient au vêtement, جيب *djeïb,* vulg. *djeb,* pl. a. جيوب *djuïoub;* قيون *qoïoun,* t. — Fourrer quelque chose dans sa poche, بر شيئى جيبنه صوقمق *bir cheï djebinè soqmaq.* — Mettre en poche, serrer de l'argent pour son usage, sans en faire part à personne, در جيب ا *der djeïb it.* — Argent de poche, جيب اقچه سى - خرجلغى *djeïb aqtchèci, khardjlyghy.* — Poche, grand sac à blé, چوال *tchuvāl.* — Une poche de blé, بر چوال بغداى *bir tchuvāl boghdāï.* — Jabot des oiseaux, قورساق *qoursāq,* حوصله *havsalè.* — Sac qui se fait à un abcès, كيسه *kīcè,* كسه *kecè.* — Poches, faux plis dans les habits mal taillés, صارقلق *sārqyqlyq.* — Rondeur que les maîtres d'écriture donnent à certaines lettres, قويرق *qouïrouq,* t.; ذنب *zemb,* a.

Pocher, v. a., les yeux, كوزى

بـــر برەلتمك *gueuzu berèletmek*, كيسنەنك كوزينه دوكمك ـ اورمق *bir kimesnènuñ gueuzunè deugmek, ourmaq.* — Charger une écriture de trop d'encre; يازويى قرەلمق *ïazouñï qaralamaq.* — Faire une rondeur avec la plume au bout d'une lettre, حرفك اوجنده قويرق چكمك *harfuñ oudjoundè qouïrouq tchekmek*, t. — Poché, e (œil), برەلنمش كوز *berèlenmich gueuz.* — OEufs pochés, چلبر يمورطه *tchilbir ïoumourtha*, بسبتون اولەرق تاوەده پشمش يمورطه *busbutun olaraq tâvada pichmich ïoumourtha.*

Pocheter, v. a., جيبك صاقلمق *djeïbdè sâqlamaq*, قيونمك صاقلمق *qoïoundè sâqlamaq*, t.

Podagre, s. m., نقرسلو *nyqrislu*, اياغنك نقرسى اولان *aïâghynda nyqrïci olân*, t.

Poêle, s. f., تاوه *tâva*, تابه *tâbè*, t.

Poêle, s. m., sorte de fourneau, صوبه *soba*, تندور *tandour*, اوجاق *odjâq*, t. — Sorte de drap mortuaire, تابوت اورتوسى *tâbout eurtuçu.*

Poêlée, s. f., بر تاوه طولوسى *bir tâva dholouçou*, t.

Poêlier, s. m., اوجاقجى *odjâqdji*, صوبه جى *sobadji*, t.

Poêlon, s. masc., تاوه جق *tâvadjyq*, t.

Poême, s. m., قصيدك *qacïdè*, pl. a. قصايد *qaçâïd*; منظومه *manzoumè*, pl. منظومات *manzoumât.* — Poème épique. Voy. Épique.

Poésie, s. f., art de faire des ouvrages en vers, فن شعر *fenni chi'r*, علم شعر *'ylmi chi'r.* — Ouvrage de poésie, vers, شعر *chi'r*, pl. a. اشعار *ech'âr*; چغامه *tchaghâmè*, p. — Poésie didactique, منظومهٔ علميه *manzoumèï 'ylmïiè.* — Poésies, recueil de poésies, ديوان *dïvân.*

Poète, s. m., شاعر *châ'yr*, pl. a. شعرا *chou'arâ.* — Poète célèbre, شاعر نامدار *châ'yri nâmdâr.* — Les poètes grecs, شعراى يونان *chou'arâï ïounân.*

Poétereau, s. m., متشاعر *matechâ'yr*, a.

Poétique, s. f., traité sur l'art de la poésie, علم شعره دائر اولان رساله *'ylmi chi'rè dâïr olân riçâlè.*

Poétique, adj. com., qui concerne la poésie, شعرى *chi'rïi.* — Ouvrages, compositions poétiques, تاليفات شعريه *téélïfâti chi'rïiè.* — OEuvres poétiques, ديوان *dïvân.* — Licence poétique, ضرورت شعريه يه مبنى اولان رخصت *zaroureti chi'rïièïè mebni olân roukhsat.*

Poétiquement, adv., شاعرجه *châ'yrdjè*, a.-t.; شاعرانه *châ'yrânè*, a.-p.

Poétiser, v. n. Voy. Versifier.

Poge, s. m., t. de mar. du Levant, le côté droit du vaisseau, كمينك صاغ ديوارەسى *guemïnuñ sâgh dïvârèci*, پوجه *podja*, t.; ميمنة السفينة *meïmenet us-sefïnet.*

Poids, s. m., pesanteur, اغرلق *aghyrlyq*, t.; وزانت *vezânet*, رزانت *rezânet*, ثقالت *saqâlet*, a. — Un grand poids, اغر يوك *aghyr ïuk.* — Coque pèse une chose, طارتى *thârty*, طارتو *thârtu.* — Poids requis et juste, وزن *vezn, vezin.* — Cela

n'a pas le poids, طارتوسی اکسک *thārtuçu eksik*. — Qui a le poids, qui est de juste poids, تامّ الوزن *tāmm ul-vezn*, صحیح العیار *sahīh ul-'yīār*. — Au fig., le poids des affaires, بار کران امور *bāri guirāni oumour*. — Poids, morceau de métal dont on se sert pour peser les objets, وزن *vezn*, pl. a. اوزان *evzār*; درهم *dirhem*. — Une monnaie qui est de poids, تامّ الوزن بر سکه *tāmm ul-vezn bir sikkè*. — Au fig., faire tout avec poids et mesure, هر شیئ میزان عقله وزن ا *her cheïi mīzāni 'aqlè vezn it*. — Poids, morceau de métal attaché aux cordes d'une horloge, d'un tourne-broche, etc., شاقولك طوپی *chāqouluk thopi*. — d'une horloge, اصبه ساعتك شاقولی طوپی *asma sā'atuñ chāqouli thopi*. — Poids, au fig., importance, considération, جسامت *djeçāmet*. — C'est une affaire de poids, امور جسیمه دندر *oumouri djecīmè-dendur*. — C'est un homme de poids, قدر و اعتباری چوق بر آدمدر *qadr ui' tibāri tchoq bir ādemdur*. — Poids, force, solidité, قوّت *qouvvet*. — Exemple d'un grand poids, مثال قوی *miçāli qavi*.

Poignant, e, adj., کسکین *keskīn*, دورتن *deurten*, t.; حادّ *hādd*, ناخس *nākhys*, موجع *moudji'*, a. — Une douleur vive et poignante, بر وجع حادّ قوی التأثیر *bir vedja'y hādd qavi ut-téécīr*.

Poignard, s. m., خنجر *khandjer*, pl. a. خناجر *khanādjir*. — Se battre au poignard, خنجر ایله اورشمق *khandjar ilè ourouchmaq*. — Un coup de poignard, ضربهٔ خنجر *zarbèï khandjar*.

Poignarder, v. a., frapper à coups de poignard, خنجر ایله اورمق *khandjor ilè ourmaq*. — Tuer avec un poignard, خنجر ایله اولدرمك *khandjer ilè euldurmek*.

Poignée, s. f., contenu de la main, آوچ *âvoudj*, آوچ طولوسی *âvoudj dholouçou*, دونام *toutām*, t.; قبضه *qabza*, a. — Une poignée d'argent, بر آوچ اقچه *bir âvoudj aqtchè*. — Une poignée de blé, بر آوچ طولوسی بغدای *bir âvoudj dholouçou boghdāï*. — Répandre l'argent à poignée, آوچ آوچ اقچه صاچمق *âvoudj âvoudj aqtchè sātchmaq*. — Une poignée d'hommes, بر آوچ آدملر *bir âvoudj ādemler*. — Partie par laquelle on prend une épée, un sabre, etc., ال *el*, صاپ *sāp*, قبضه *qabza*. — La poignée d'un sabre, بر قلیچ قبضه سی *bir qylidj qabzaci*.

Poignet, s. m., jonction du bras et de la main, بلك *bilek*, بیلکچه *bīlektchè*, بیلزك یری *bīlèzyk ïeri*, t.; مفصل الید *mafzal ul-ïed*, a. — Le bord de la manche d'une chemise, کوملك یکی اوجی *guemlek ïeñi oudjou*.

Poil, s. m., filets très-déliés qui croissent sur la peau de l'homme et de l'animal, قیل - قل *qyl*, قلجق *qyldjyq*, توی *tuï*, t.; شعر *cha'r*, pl. a. شعور *che'our*. — de l'animal, وبر *veber*, pl. a. اوبار *evbār*. — Poil blanc, اق قیل *aq qīl*. — châtain, کستانه رنکی توی *kestānè rengui*

tüï. — roux, قمرال توی *qoumrāl tuï*. — de chameau, دوه توبی *devè tuïu*. — de chèvre, کچی قیلی *ketchi qyli*, صوف *sof*. — Poil, chevelure, صاچ *sātch*, شعر *cha'r*. — Le poil commence à lui blanchir, صاچی اغرمغه یوز طوتدی *sātchi agharmagha ïuz thoutti*. — La barbe de l'homme, صقال لحیة *saqāl, lihïet*. — Poil follet, توبجکز *tuïdjiguyz*, نو خط *nev khaththi*. — Poil d'un cheval, sa robe, sa couleur, دون - طون *don, dhoñ*. — De quel poil est votre cheval? آتکز نه طوکده در *ātuñuz nè dhoñdadur*. — Monter un cheval à poil, sans selle, چپلاق آته بنمک *tchiplāq āta binmek*.

Poilu, e, adj., توبلو *tüïlu*, قیللی *qylli*, صاچلو *sātchlu*, t.; کثیر الشعر *kecïr uch-cha'r*, a.

Poinçon, s. masc., outil de métal dont on se sert pour percer, بز - بیز *bïz*, دلمجک آلت *delèdjek ālèt*. — de graveur, قلم *qalem*. — Graver au poinçon, قلم ایله یونمق *qalem ilè ïonmaq*. — Poinçon pour marquer la vaisselle d'argent, etc., دامغه *dhāmgha*, کومش دامغه لیه جق داغلغی *gumuch dāmghalaïadjaq dāghlyghy*. — Coin pour marquer les monnaies, سکه *sikkè*. — Espèce d'aiguille de tête, à l'usage des femmes, باش اکنه سی *bāch ignèci*, مجوهر طوپلق *mudjevher thoplouq*. — Sorte de tonneau, کوچک وارولجق *vārouldjyq*, کوچک فوچی *kutchuk foutchou*, t.

Poinçonner, v. a., se servir du poinçon, دلمك *delmek*. — Marquer de l'orfévrerie, دامغه لمق *dāmghalamaq*. — Poinçonné, e, دامغه لنمش *dāmghalanmich*.

Poindre, v. n., commencer à paraître, چیقمق *tchïqmaq*, t.; ظهور ا *zouhour it*. — En parlant du jour, صباح اغرمق *sabāh agharmaq*, صباح یری اچلمق *sabāh ïeri atchilmaq*, کون طوغمق *gun dhoghmaq*. — En parlant de l'herbe qui commence à percer la terre, باش اوچ *bāch gueustermek*, کوسترمك *oudj gueustermek*.

Poindre, v. a., piquer, offenser (peu usité), صنجمق *sandjmaq*, t. Voy. Piquer.

Poing, s. masc., la main fermée, یومرق - یمرق *ïoumrouq*, t.; مشت *mucht*, p.; جمع *djum'*, جمع الکف *djum' ul-keff*, a. — Donner un coup de poing, یومرق اورمق *ïoumrouq ourmaq*. — Se battre à coups de poing, یومرق ایله دوکشمك *ïoumrouq ilè devuchmek*. — Flambeau de poing, مشعله *mech'alè*. — Poing se dit aussi de toute la main, ال *el*, ید *ïed*, دست *dest*. — L'épée au poing, قلیج الده ایکن *qylidj eldè iken*.

Point, s. masc., piqûre faite avec l'aiguille enfilée, دیکش *dïkich*, اکنه صوقمی *ignè soqoumou*, t. — Faire un point d'aiguille, بر اکنه صوقمی ا *bir ignè soqoumou it*. — Ouvrage de point, fait à l'aiguille, اکنه ایشی *ignè ichi*. — Point d'Angleterre, انکلتره سوزنیسی *inguiltera seuzenïci*. — Point en géométrie, ce qui est sans étendue, نقطه *noqtha*, pl. a. نقط *nouqath*, نقاط *niqāth*. — Point,

en t. de gram., نقطه *noqtha*.—Mettre un ou plusieurs points, نقطه قومق *noqtha qomaq*, وضع نقطه ا *vaz'y noqtha it*. — Point d'interrogation, علامت استفهام *'alāmeti istifhām*. — Petit trou qu'on fait à des courroies, etc., دليك *delīk*. — Point, douleur piquante, سانجى *sāndji*, كسكين صرى *keskīn syzy*, وجع حاد *vedja'y hādd*.—Douleur de côté, يان اغريسى *ïān aghrïcï*. — Point fixe et déterminé, محل ير *ïer*, *mahall*; مركز *merkez*. — Point fixe, مركز ثابت *merkezy sābit*. — Point d'équilibre, مركز موازنه و اعتدال *merkezy muvāzenè vu i'tidāl*. — Point d'appui, مركز اتكا و اسناد *merkezy ittikiā vu isnād*.—Question sur un objet quelconque, مسئله *mes'elè*, pl. a. نكته *nuktè*, نكات *nukiāt*; دقيقه *daqïqa*.—Ne négliger aucun point, دقيقه فوت ايتمامك *daqïqa fevt itmemek*.—Sujet de débat, de discussion, بحث *bahs*. — Le principal d'une affaire, نفس الامر *nefs ul-emr*, ما فى نفس الامر *mā fi nefsil-emr*, فصّ الامر *fass ul-emr*. — C'est le point de l'affaire, نفس الامر بودر *nefs ul-emr boudur*.—Le point de la difficulté, عقدهٔ اشكال *'ouqdèï echkiāl*.— Le point capital, دقيقهٔ اصليه *daqïqaï aslïïè*. — Le point important d'une affaire, مصلحتك دقيقهٔ مهمّه سى *maslahatuñ daqïqaï muhimmèci*. — État, situation, حال *hāl*. — Les affaires sont en bon point, امورى خوش *oumouri khoch hāldè dur*. — Degré, période, مرتبه *mertebè*, pl. a. مراتب *merātib*; درجه *deredjè*, pl. درجات *deredjāt*.— Être au plus haut point de la gloire, اعلاى مراتب اقبالده او *a'lāï merātibi iqbāldè ol*.—Au dernier point, extrêmement, غايت الغايه *ghāïet ul-ghāïè*.— Instant, moment, وقت *vaqyt*, ساعت *sā'at*, آن *ān*. — Venir à point, وقتنده كلمك ـ ظهورا *vaqtindè guelmek*, *zouhour it*. — Juste à point, تمام وقتنده *tamām vaqtindè*. — A point nommé, وقت موعوددە *vaqti mev'ouddè*. — Sur le point, اوزره *uzrè*. — Il est sur le point de partir, كتمك اوزره در *guitmek uzrèdur*. — Objet, matière, particularité, باب *bāb*, خصوص *khouçous*. — Sur ce point, à cet égard, بو بابك *bou bābtè*, بو خصوصك *bou khouçoustè*. — Article, مادّه *māddè*. — Point du jour, كون اغرمسى *gun agharmaci*, هنكام سحر *henguiāmi sahar*, فجر *fedjr*. — Au point du jour, على السحر *'ales-sahar*.—Point de vue, lieu où la vue peut se porter, كورونش *gueurunuch*, نظارت *nazāret*.—Lieu d'où l'on peut bien voir un objet, كورمك ايچون طوره جق *gueurmek itchoun dhoradjaq ïer*, ير موقف النظارة *mevqafin-nazāret*.— Lieu où un objet doit être placé pour être bien vu, كوز اوره جق ير *gueuz ouradjaq ïer*, مهبط النظر *mehbyth un-nazar*. — Point d'honneur, امر عرض و ناموس *emri 'yrz u nāmous*. — De point en point, نقير و قطمير

nàqîr u qrthmîr. — De tout point, هر وجهله *her vedjhilè.*

Point, adv. de négation, nullement, هیچ *hîtch*, t.; اصلا *aslā*, قطعا *qath'ā.* — Point du tout, jamais, اصلا و قطعا *aslā vu qath'ā*, a. — Point, pas, یوق *ïoq*, یوقدر *ïoqtur*, دکل *deïl*, t. — Je ne veux point venir, کلمکه اصلا رغبتم یوقدر *guelmèïè aslā raghbetum ïoqtur.* — Il n'y a point de doute, شبهه یوقدر *chubhè ïoqtur.* — Il n'a point d'argent, اقچه‌سی - پاره‌سی یوقدر *aqtchèci, pāraci ïoqtur.* — De même que *pas*, la particule *point* se rend en turc par le verbe négatif : Je ne parle point, سویلهمم *seuïlèmem.*

Pointage, s. m., désignation sur la carte du lieu où se trouve un vaisseau, دریاده کمینك بولندیغی محل بیلنمك ایچون خریطه اوزرنده نشان وضعی *derïādè gùemînuñ bouloundoughy mahall bîlinmek itchoun kharîtha uzerindè nichān vaz'y*, a.-t.; تحریر محل *tahrîri mahall.*

Pointe, s. f., bout piquant et aigu, اوج *oudj*, سوری یر *sivri ïer*, سوریلك *sivrîlik*, t.; انف *unf*, pl. a. انوف *unouf.* — La pointe d'un couteau, بچاغك اوجی *bîtchāghuñ oudjou.* — d'une aiguille, بر اکندنك اوجی *bir ignènuñ oudjou.* — des pieds, ایاغك پرمغی اوجی *aïāghuñ parmaghy oudjou.* — En parlant d'un édifice élevé, d'une montagne, etc., باش *bāch*, اوج *oudj*, دپه *tepè*, رأس *rées*, pl. a. روس *rous.* — La pointe d'un clocher, بر چاناغك اوجی *bir tchāñlyghuñ oudjou.* — d'une montagne, - طاغك اوجی دپه‌سی *dhāghuñ oudjou, tepèci*, رأس جبل *rééci djebel.* — d'une île, اطه‌نك اوجی *adhanuñ oudjou.* — Pointe de terre, بورن *bouroun*, دیل *dîl.* — Pointe, saveur piquante et agréable, یاقیجیلق *ïāqîdjîlyq*, داد *dād*, t.; حذی *hazy*, لذت *lezzet.* — Être en pointe de vin, de gaieté, کیفی او *keïfi ol.* — Pointe d'esprit, نکته *nuktè*, pl. a. نکات *nukiāt*; مضمون *mazmoun.* — Faire des pointes, مضمون یاپمق *mazmoun ïāpmaq.* — La pointe du jour. Voy. point du jour. — Pointe, aiguillon d'un insecte, دکن *diken*, دورتی *deurti*, نیش *nîch*, ناوك *nāvek.* — Pointe, petit clou, اوفاق اکسر *oufāq ekser*, کوچك اکسر *kutchuk ekser.* — Pointe, coin, angle. Voy. ces mots. — Pointe de graveur, instrument dont il se sert pour graver à l'eau forte, اویمه‌جی قلمی *oïmadjî qalemi*, حکاك قلمی *hakkiāk qalemi.* — En pointe, en forme de pointe, اوجی اوله‌رق سوری *oudjou sivri olaraq.* — Se terminer en pointe, اوجی سوری او *oudjou sivri ol.*

Pointer, v. a., diriger vers un point, بر طرفه طوغرلتمق *bir tharafa dhoghroultmaq*, t. — Pointer le canon, طوب ایله نشان المق *thop ilè nichān almaq.* — contre un bastion, طوپی چیقمه طابیه‌نك اوزرینه طوغرلتمق *thopi tchîqma thābianuñ uzerînè dhoghroultmaq.* — Pointer une lunette, دوربینی بر طرفه طوغرلتمق *dourbunu bir tharafa*

dhoghroultmaq. — Pointer, porter des coups de la pointe d'une épée, قلج اوجی ایله اورمق - سانجمق *qylidj oudjou ilè ourmaq, sāndjmaq.* — v. n., en parlant des oiseaux qui s'élèvent en l'air, قوش هوالنوب یوکسلمک *qouch havālunup iukselmek.* — En parlant de la verdure qui commence à paraître, باش - اوج کوسترمک *bāch, oudj gueustermek.*

Pointeur, s. m., طوپی نشانه طوغریلیان طوپجی - ضابط *thopī nichānè dhoghroulaïān thopdji, zābyth,* t.

Pointillage, s. m., نقطهلمه *noqthalama,* t.; تنقط *tenaqqouth,* a.

Pointille, s. f., نکتهٔ باطله *nuktèï bāthylè,* a.

Pointillé, s. m., manière de graver en petits points, نقطهلمه فنی *noqthalama fenni.* — Ouvrage au pointillé, نقطهلمه ایشی *noqthalama ichi,* t.

Pointiller, v. a., faire des points avec le crayon, le burin, etc., نقطهلمق *noqthalamaq.* — v. n., contester sur des riens, عبث یره چکشمک *'abes ïerè tchekichmek,* مداق انجهلشمک *indjèlechmek,* امورده معارضه ایتمک *medāqqy oumourdè mou'āriza it.* — Dire des choses désobligeantes, دیل ایله کوکل قیرمق *dīl ilè gueuñul qīrmaq,* سوز آتمق *seuz ātmaq.*

Pointillerie, s. f., اوفاق تفک شیلر ایچون دیدی قودی *oufāq tufek cheïler itchoun dedi qodou,* t.; مجادلهٔ باطله *mudjādelèï bāthylè,* a.

Pointilleux, se, adj., چکشکن انجهلشوب نزاع ایدن *tchekichguen,* t.; *indjèlechup nizā' iden,* a.-t.

Pointu, e, adj., اوجلو *oudjlu,* اوجی سوری *sivri,* اوجی سوری *oudjou sivri,* t.; حاد *hādd,* مؤنف *muennif,* a.

Poire, s. f., fruit, ارمود *armoud,* t. — Poire de bon chrétien, بوزدغان ارمودی *bozdyghān armoudi.* — Poire fondante, juteuse, صولو ارمود *soulu armoud.* — molle, یومشق ارمود *ïoumouchaq armoud.* — Poire muscadelle, مسکت ارمودی *miskat armoudi.* — d'été, یاز ارمودی *ïāz armoudi.* — d'hiver, قیش ارمودی *qīch armoudi.* — Perle en poire, ارمودی انجو *armoudi indjou,* درکمثری الشکل *dourri kummesru uch-chekil.*

Poiré, s. m., ارمود صویی *armoud souïi,* ارمود شربتی *armoud cherbeti,* t.

Poireau ou Porreau, s. masc., plante potagère, پراسه *prāça,* t. — Verrue. Voy. ce mot.

Poirée, s. f., plante, پازی *pāzy,* t. Voy. Bette.

Poirier, s. m., ارمود اغاجی *armoud aghādji,* t.

Pois, s. m., légume. Pois chiches, نخود *noukhoud,* vulg. *nohoud.* — Petits pois, پزلیه *pizelïa,* t.

Poison, s. m., venin, زهر *zehr, zehir,* p.-t.; اغو *aghou,* t.; سم *semm,* pl. a. سموم *sumoum.* — Poison mortel, زهر قاتل *zehri qātil.* — Donner du poison, زهر ایچورمک *zehir itchurmek.*

Poissard, e, adj., بالدری چپلاق *bāldiri tchiplāq tharzindè*, t.

Poissarde, s. f., بالق صاتان قاری *bālyq sātān qāri*, t.

Poisser, v. a., enduire de poix, زفت سورمك *zift surmek*. — Salir avec quelque chose de gluant, بولاشدرمق *boulāchturmaq*, تلطیخ ا *telthīkh it*. — Je me suis poissé les mains, المی بولاشدردم *elimi boulāchturdum*. — Poissé, e, زفتلنمش *ziftlenmich*, بولاشمش *boulāchmich*.

Poisson, s. m., animal qui naît et vit dans l'eau, بالق *bālyq, bālouq*, t.; سمك *semek*, pl. a. اسماك *esmāk*, سموك *sumouk*. — Poisson de mer, دکز بالغی *deñyz bālyghy*. — d'eau douce, طاتلو صو بالغی *thātlu sou bālyghy*. — Prendre du poisson, بالق اولامق *bālyq âolāmaq*.—Les poissons, signe du zodiaque, حوت *hout*, حوت برجی *hout burdji*.

Poissonnaille, s. f. fam., اوفاق بالق *oufāq bālyq*, — خرده سی بالق اوفاغی *bālyq khourdèci, oufāghy*, t.

Poissonnerie, s. f., بالق بازاری *bālyq bāzāri*, بالق پازار *bālouq pāzār*, t.; سوق السمك *souq us-semek*, a.

Poissonneux, se, adj., بالغی چوق *bālyghy tchoq*, بالقلو *bālyqlu*, t.; کثیر السمك *kecīr us-semek*, a.

Poissonnier, ère, s., بالقچی *bālyqtchi*, t.

Poitrail, s. masc., le devant des épaules du cheval, آتك کوکسی *âtuñ gueuïuçu*, t. —Cheval qui a un beau poitrail, کوکسی دلبر بر آت *gueuïuçu dilber bir āt*. — Partie du harnais qui couvre le poitrail, کوکسلك *gueuïuslik*.

Poitrinaire, adj. com. et subst., کوکسی علتلی *gueuïuçu 'ylletli*, کوکسی اغرر *gueuïuçu âghyrir*, t.; مصدور *mastour*, a.

Poitrine, s. f., کوکس *gueuïus*, t.; صدر *sadr*, pl. a. صدور *soudour*; سینه *sīnè*, p. — La cavité de la poitrine, جوف صدر *djevfi sadr*. — Bonne poitrine, صدر قوی *sadri qavi*. — faible, صدر ضعیف *sadri za'īf*. — J'ai mal à la poitrine, وجع صدرم واردر *vedja'y sadrum vārdur*.

Poivrade, s. f., ببرلو طعام *biberlu tha'ām terbïèci*, t.

Poivre, s. m., ببر *biber*, t.; فلفل *fulful*, a. —Poivre long, اوزون ببر *ouzoun biber*.— Poivre d'Inde. Voy. Piment.

Poivrer, v. a., ببرلمك *biberlemek*, ببر قومق *biber qomaq*, t.— Poivré, e, ببرلو *biberlu*, ببرلنمش *biberlenmich*.

Poivrette, s. f., plante, ببر اوتی *biber oti*, چورك اوتی *tcheurek oti*.

Poivrier, s. masc., arbrisseau qui produit le poivre, ببر اغاجی *biber aghādji*, شجر الفلفل *chedjer el-fulful*, a. — Petite boîte où l'on met le poivre, ببر حقه سی *biber hoqqaci*.

Poivrière, s. f., ببر قوطوسی *biber qouthouçou*, ببر قابی *biber qābi*, t.

Poix, s. f., زفت *zift*, قره صاقز *qara sāqyz*, t. — Poix bouillante,

قینار زفت *qaïnār zift*. — Enduire de poix, زفتلمك *ziftlemek*, زفت سورمك *zift surmek*.

Poix-résine, s. f., چام ساقزی *tchām sāqyzy*, t.; زفت رطب *zift rathb*, a.

Polacre, ou Polaque, s. f., sorte de navire, پولاقه *polaqa*, بر جنس شختور *bir djins chāïqa*, *chakhtour*, t.

Polaire, adj. com., قطبی *qouthbïi*, a.—Étoile polaire, قطب شمالی *qouthbi chimāli üldyzy*, کوکب الشمال *kevkeb uch-chimāl*.

Pôle, s. m., l'une et l'autre extrémité d'un axe immobile, قطب *qouthb*, a. — Le pôle du monde, قطب عالم *qouthbi 'ālem*.—Le pole arctique, قطب شمالی *qouthbi chimāli*.— antarctique, قطب جنوبی *qouthbi djenoubi*.

Polémarque, s. m., سرعسکر *ser-'asker*, t.; رئس الجیش *reïs ul-djeïch*, a.

Polémique, adj. com., جدالی *djedāli*, مباحثی *mubāhici*, متضمن المطارحه *mutezammin ul-mouthāraha*, a. — Ouvrage polémique, مطارحه یی متضمن برتالیف *mouthārahaïi moutezammin bir téélif*.

Poli, s. m., lustre, جلا *djilā*, a.-t ; پرداه *perdāh*, p.—Donner le poli, جلا ویرمك *djilā vïrmek*, صیقل ویرمك *saïqal vïrmek*.

Poli, e, adject., luisant et uni, سلنمش *silenmich*, جلالو *djilālu*, t.; پرداهلو *perdāhlu*, پرداهلنمش *perdāhlenmich*, p.-t.; مصقول *masqoul*, دلیص *delïs*. — Acier poli, جلالو چلیك *djilālu tchélik*. — Civil, honnête, ادبلو *edeblu*, تربیه لو *terbïèlu*, طاتلو خویلو *thātlu khouïlu*, چلبی *tchelebi*, t.; مکرم *moukrim*, مؤدب *mueddeb*, کریم النفس *kerïm un-nefs*.

Police, s. f., ordre établi pour la sûreté, la tranquillité d'une ville, ضابطلك نظامی *zābythlik nizāmi*, نظام بلدیه *nizāmi beldè*, عناسة *'açācet*, a.—Faire observer la police, ضابطلك نظامی اجرا ایتدرمك *zābythlik nizāmi idjrā itturmek*. — Administration qui exerce la police, ضابط *zābŷth*, احتساب *ihtiçāb*. — Chef de la police à Constantinople, احتساب اغاسی *ihtiçāb aghāci*.— Officier, agent de police, احتساب مأموری *ihtiçāb méémouri*.—Police, ordre, règlement, en général, نظام *nizām*, ضابطه *zābytha*.—La police d'une armée, بر عسکرك ضابطه و نظامی *bir 'askeruñ zābytha vu nizāmi*.— Police d'assurance, کفالت سندی *kefālet senedi*, سقورطه سندی *siqourtha senedi*.

Policer, v. a., mettre, établir la police dans un pays, بر مملکته نظام ویرمك - قومق *bir memleketè nizām vermek, qomāq*. — Soumettre à des lois sages et raisonnables, نظام تحته قومق *nizām tahtinè qomaq*, حسن نظامه الشدرمق *husni nizāmè alichturmaq*. — Civiliser, تربیه ا *terbïè it*, ادب اوکرتمك *edeb eugretmek*, a.-t. — Policé, e, حسن ادبه الشمش *husni edebè alickmich*,

مؤدّب *mu'eddeb*.—Se policer, حسن ادبه الشمق *husni edebè alichmaq*, ادب اوكرنمك *edeb eugrenmek*.

Poliment, s. m., action de polir, جلالة *djilālama*, جلا *djilā*, صقل *saql*, a.—Le poliment d'un diamant, الماسی جلالة *elmāci djilālama*. — État de ce qui est poli, جلا *djilā*.

Poliment, adv., d'une manière polie, ادبله *edebilè*, چلبيلكله ايله *tchelebīlik ilè*, t.; ادبانه *edebānè*, ملاطفت ايله *mulāthefet ilè*, a.-t.; اكرام وملاطفت ايله *ikrām u mulāthefet ilè*, مكرمانه *mukremānè*.

Polir, v. a., rendre uni et luisant, جلا ويرمك *djilā vīrmek*, پرداهلمك *perdāhlemek*, پرداخلمق *perdākhlamaq*, t.; پرداه ا *perdāh it*, p.-t.; صيقل ويرمك *saïqal vīrmek*, تصقيل ـ تدليص ا *tasqīl, tedlīs it*. —Polir le fer, دمره جلا ويرمك *demirè djilā virmek*.—Au fig., polir l'esprit, les mœurs, تربيه ا *terbīè it*, تهذيب اخلاق ا *tehzībi akhlāq it*. — L'étude des lettres polit les esprits, مطالعهٔ كتب وسيلهٔ جلای ذهندر *mouthāla'aï koutoub vecīlèï djilāï zihndur*.—Rendre le style plus correct, تصحيح ا *tashīh it*.—Polir un ouvrage d'esprit, بر تاليفی تنقيح ا *bir téélīfi tenqīh it*.—Se polir, پرداهلنمق *perdāhlanmaq*, مجلی او *mudjelli ol*.—Se former à la politesse, ادب اوكرنمك *edeb eugrenmek*.

Polisseur, se, s., صيقلجی *saïqaldji*, a.-t.; صقال *saqqāl*, a.

Polissoir, s. m., مصقل *mysqal*, مصقله *mysqalè*, *mısqala*, a.-t.

Polisson, ne, adj. et s., petit garçon malpropre et vagabond, سورتك *surtuk*, سورتك چوجق *surtuk tchodjouq*, سوقاق اوغلانی *soqāq oghlāni*. — Impertinent, effronté, عارسز *'ārsyz*, حوارده *hovārda*.—Homme sans considération, un vaurien, نكبتی *nekbeti*, روسپی قحبه اوغلو *rouspou oghlou*, قحبه اوغلو *qahpè oghlou, qahp oghlou*, يرامز *ïārāmaz*. — Qui dit des obscénités, ادبسز *edebsyz*, فحش سويليجی *fahch seuïleïdji*.

Polissonner, v. n., faire des polissonneries, ادبسزلك ا *edebsyzlik it*, حواردهلق ا *hovārdalyq it*, مسخره‌لق ا *maskharalyq it*.—Dire des polissonneries, ادبسزلك سويلمك *edebsyzlik seuïlemek*, a.-t.

Polissonnerie, s. f., action, parole de polisson, حواردهلق *hovārdalyq*, t.; مسخره‌لق *maskharalyq*. — Obscénité, ادبسزلك *edebsyzlik*, a.-t.; فحش *fahch*, a.

Polissure, s. f. Voy. Poliment.

Politesse, s. f., manière honnête d'agir, de parler, چلبيلك *tchelebīlik*, t.; كرم النفس *kerem un-nefs*, حسن اطوار *husni athvār*, ظرافت *zarāfet*, a. — Procédés, attentions conformes à la politesse, اكرام *ikrām*.

Politique, s. f., art de gouverner un État, ادارهٔ ملك *idārèï mulk*, علم تدبير مدبّرلك *mudebbirlik*, تدبير علم *'ylmi tedbīri oumouri memleket*, علم تدبير ملك *'ylmi*

tedbîri mulk, a.-t.—Système général résultant des rapports de toutes les puissances entre elles, اصول معاملات دول *ouçouli mou'âmelâti duvel*, مصالح پوليتيقيه *polîtîqa*, پوليتيقه *meçâlihi polîtîqyïè*, t. — Étudier la politique, علم تدبير ملكى مطالعه ا *'ylmi tedbîri mulki mouthâla'a it*.— Politique, conduite adroite pour parvenir à ses fins, تدبير *tedbîr*, صنعت *san'at*.

Politique, adj. com., qui concerne le gouvernement d'un État, ملكى *mulki*, a.—Gouvernement politique, حكومت ملكيه *hukioumeti mulkiïè*, سياست ملكيه *siâceti mulkiïè*. — Maxime politique, اصول ملكيه *ouçouli mulkiïè*. — Qui s'applique, s'adonne à la politique, دولت امورينى كورن *devlet oumourîni gueuren*, مدبّر امور دولت *mudebbiri oumouri devlet*.—Versé, instruit dans la politique, مصالح ملكيه يه آشنا *meçâlihi milkiïèïè âchinâ*.—Adroit, qui s'accommode à l'humeur des personnes qu'il a intérêt à ménager, مماسى *mumâcyh*, مزاجگير *mizâdjgîr*.—Qui dissimule adroitement ce qu'il pense, مماذق *mumâzyq*, مدارا ايديجى *mudârâ idîdji*. — Un rusé politique, بر مماذق حيله باز *bir mumâzyqy hîlè bâz*.

Politiquement, adv., مصلحت ملكيه يه نظرًا *maslahati milkiïèïè nazaren*, حسب مصلحت ملكيه *hasbi maslahati mulkiïè*, a.-t.; پوليتيقه جه *polîtîqadjè*, t.

Politiquer, v. n. fam. iron., امور ملكيه يه دائر لاقردى ا *oumouri milkiïèïè dâïr lâqyrdi it*, a.-t.

Pollicitation, s. f., t. de droit, تعهّد *te'ahhud*, a.

Polluer, v. a., souiller un temple, des choses saintes, هيكل شريفى مردارلمق *heïkeli cherîfi mourdârlamaq*, اشياى مباركه يى تنجيس ا *echïâï mubârekèï tendjîs it*, a.-t. — Se polluer, v. réf., جلق چالمق *djalq tchâlmaq*, دوش ازمق *duch azmaq*, احتلام او *ihtilâm ol*, احتلام واقع او *ihtilâm vâqy' ol*, جنابت او *djenâbet ol*.

Pollution, s. fém., profanation, مردارلمه *mourdârlama*. — d'un temple, تنجيس هيكل *tendjîs heïkel*. — Péché d'impureté sur soi-même, احتلام *ihtilâm*, جنابت *djenâbet*, a.; دوش ازمقلق *duch azmaqlyq*, t.

Pologne, pays, له *leh*, له مملكتى *leh memleketi*.

Polonais, e, s. et adj., لهلو *lehlu*, له *leh*.

Poltron, ne, s., قورقاق *qorqâq*, يوركسز *îureksyz*, كوشك *guevchek*, t.; غيرتسز *ghaïretsyz*, a.-t.; مخنث *moukhannes*, a.

Poltronnerie, s. f., قورقاقلق *qorqâqlyq*, يوركسزلك *îureksyzlik*, t.; جبانت *djebânet*, a.

Polyacanthe, adj. com., دكنى چوق *dikeni tchoq*, t.; كثير الاشواك *keetr ul-echvâk*, a.

Polyamatyper, v. a., بصمه خطوطى قالبه دوكمك *basma khouthouthy qâliba deukmek*, t.

Polyanthé, e, adj., چيچكسى

چوق *tchîtchegui tchoq*, t.; كثير الازهار *kecîr ul-ezhār*, a.

Polyanthéa, s. masc., مجموعة المنتخبات *medjmou'at ul-muntekhabāt*, a.

Polycratie, s. f., حكومت كلاغنيا *hukioumet ul-aghniā*, a.

Polychreste, adj. com., درلو درلو ايشلره يرار *turlu turlu ïchlerè ïarār*, t.; صالح لاعمال المتعدده *sālyh li-a'mālil-mute'addidè*, a.

Polyèdre, s. m., كثير القواعد *kecîr ul-qavā'yd*, كثير الصفحات *kecîr us-safhāt*.

Polygame, s. m. et f. Homme marié à plusieurs femmes, نيجه قاريلره اولنمش آدم *nîdjè qārîlerè evlenmich âdem*, چوق قاريسى اولان كشى *tchoq qārîci olān kichi*, t.; نكاح *nekkiāh*, نكح *noukh*, كثير الزوجات *kecîr uz-zevdjāt*.—Femme mariée à plusieurs hommes à la fois, قوجه‌سى چوق اولان عورت *qodjaci tchoq olān 'avret*, كثيرة الازواج *kecîret ul-ezvādj*.

Polygamie, s. fém., كثرة النكاح *kesret un-nikiāh*, تعدد نكاح *te-'addudi nikiāh*, a.

Polygarchie, s. fém., باشلرك چوقلغى *bāchlaruñ tchoqloughy*, t.; اشخاص كثيره نك حكومتى *echkhās kecîrènuñ hukioumeti*, a.-t.

Polyglotte, adj. com., درلو درلو ديلده اولان *turlu turlu dîldè olān*, t.; مختلف الالسنة *moukhtelif ul-luçunet*, a.—Dictionnaire polyglotte, السنهٔ مختلفه‌يى حاوى لغة *es-sinèï moukhtelifèï hāvi loughat*.

Polygone, adj. com. et s. m., كوشه‌سى وياخود چوق كثير الاضلاع *keuchèci vè ïānlari tchoq*, t.; كثير الزوايا والاضلاع *kecîr ul-azlā'*, كثير الزوايا والاضلاع *kecîr uz-zevāïā vel-azlā'*, a.—Polygone régulier, منتظم اولان شكل كثير الزوايا والاضلاع *mountazem olān chekli kecîr uz-zevāïā vel-azlā'*.

Polygraphe, s. masc., تصنيفات كثيره نك مؤلفى *tasnîfāti kecîrènuñ mu'ellifi*, a.-t.

Polygraphie, s. f., علم تحريرات مختلفه *'ylmi tahrîrāti moukhtelifè*, a.

Polymathe, s. masc., معارف مختلفه‌يه آشنا *me'ārifi moukhtelifèïè âchinā*, a.-p.

Polymathie, s. f., معارف مختلفه علمى *me'ārifi moukhtelifè 'ylmi*.

Polynésie, s. f., كثرة الجزاير *kesret ul-djezāïr*.

Polyonyme, adj. com., اسمى ذو چوق اولان اسماء كثيره *ismi tchoq olān*, t.; *zouï esmāï kecîrè*, a.

Polype, s. m., animal qui ressemble à une plante, نباته بكزر بر حيوان *nebātè beñzer bir haïvān*.—Animal marin qui a plusieurs pieds, اختاپوت بالغى *akhtāpout bālyghy*, t.; اخطبوط *akhthabouth*.—T. de chir., sorte d'excroissance de chair. Voy. Excroissance, Loupe.

Polypeux, se, adj., لحم زايده متعلق *lahmi zāïdè mute'allyq*, a.-t.; لحم زايدى *lahmi zāïdii*, a.

Polypharmacie, s. f., علاجك كثرتى *'ylādjuñ kesreti*, a.-t.

Polypode, s. m., plante, بسفايج

besfāïdj, اضراض الكلب *azrāz ul-kelb*, a.

Polysperme, adj. com., تخمی چوق *tokhoumi tchoq*, t.; كثير البزر *kecīr ul-bezr*, a.

Polysyllabe, adj. com. et s. Mot —, كلمة كثيرة الاجزا *kelimeti kecīret ul-edjzā*, a.

Polysynodie, s. f., كثيرة المجالس و المشاورة *kecīret ul-medjālis vel-muchāveret*, a.

Polytechnique, adj. com., كثير العلوم و لفنون *kecīr ul-'ouloum vel-funoun*. — École polytechnique, علوم رياضيه وفنون مختلفه مكتبی *'ouloumi-rïāzïïè vè funouni moukhtèlifè mektebi*.

Polythéisme, s. m., شرك *chirk*, مذهب الاشراك بالله *mezheb ul-echrāk billāh*, a.

Polythéiste, s. m., اهل شرك *ehli chirk*, مشرك *muchrik*, pl. a. مشركين *muchrikīn*.

Pommade, s. f., ياغ *ïāgh*, t.; مرهم *merhem*, a. — pour les cheveux, صاچلری ياغليه‌جق مرهم *sātchlari ïāghlaïadjaq merhem*. — pour les lèvres, طوداق مرهمی *dhoudāq merhemi*.

Pommader, v. a., ياغلمق *ïāghlamaq*, t. — Pommader les cheveux, صاچه ياغ سورمك *sātcha ïāgh surmek*.

Pomme, s. f., fruit, الما *elmā*, t.; تفاح *tuffāh*, a. — Au fig., pomme de discorde, sujet de division, بوزشقلق سببی *bozouchouqlyq sebebi*, باعث منافسه *bā'yci munāfeça*. — Pomme de terre, ير الماسی *ïer elmāci*. — Pomme de pin, چام اغاجينك قوزاغی *tchām aghādjïnuñ qozāghy*, چام فستغی *tchām fustughy*. — Pomme d'amour, tomate, فرنك بادلجانی *frenk pātlidjāni*. — Pomme épineuse, fruit du stramonium, تاتولا *tātoula*. — Pomme, le dedans compacte et ramassé des choux, des laitues, etc., كوبك *gueubek*. — Une pomme de choux, لحنه كوبی *lahana gueubegui*. — Pomme d'Adam, éminence au devant de la gorge, جوز الحلق *djevyz ul-halq*. — Pomme, ornement de bois, de métal, etc., fait en forme de pomme, يوالق طپوز *ïouvālaq, thopouz*.

Pommé, s. m., cidre fait avec des pommes, الما صويی *elmā souïi*, الما نارنكی *elmā nārengui*, t.

Pommé, e, adj., formé en manière de pomme, الما شكلنك *elmā chèklindè*, t.; ملفوف *melfouf*, a.

Pommeau, s. m., d'une épée, قلج قبضه‌سنك دوكمه‌سی *qylidj qabzaçinuñ deuïmèci*. — d'une selle, ايير قاشی يوالغی *eïer qāchi ïouvālaghy*.

Pommelé, e, adj., اخرج اوليش *akhredj olmuch*. — Cheval pommelé, پلنك رنكی اخرج آت *akhredj āt, pelenk rengui*.

Pommeler (Se), v. pron., پارچه پارچه بلوتلر او *pāricha pārtcha bouloutler ol*. — En parlant des marques mêlées de gris et de blanc qui se forment sur certains chevaux, اخرج او *akhredj ol*.

Pommer, v. n., كوبكلنمك *gueubeklenmek*, كوبك باغلمق *gueubek bāghlamaq*, t. — Pommé, e, كوبكلو

gueubeklu. — Choux pommé, كوبكلو لحنه *gueubeklu lahana.* — Au fig. et fam., un fou pommé, صرف دلى *syrf deli.* — Une sottise pommée, صرف بودالەلق *syrf boudālalyq.*

Pommeraie, s. f., المالق باغچەسى *elmālyq bāghtchèci,* المالق *elmālyq.*

Pommette, s. fém., ornement en forme de petite pomme. Voy. Pomme. — Partie haute, éminente de la joue, يكاق كميكي *ïañāq guemīgui,* t.; عير الوجنة *'yr ul-vedjnet,* a.

Pommier, s. m., الما اغاجى *elmā aghādji,* t.; شجر التفاح *chedjer et-tuffāh,* a.

Pompe, s. fém., machine à élever l'eau, طلومبه - تلومبه *thouloumba,* t.

Pompe, s. fém., appareil superbe, somptuosité, آلاى *âlāï,* دارات *dārāt,* طنطنه *thanthana,* t.-p.; احتشام *ihtichām,* حشمت *hachmet,* موكب *mevkeb,* عنوان *'unvān,* a. — La pompe d'une entrée solennelle, دخول آلايى *dukhoul âlāïi.* — Pompe royale, حشمت پادشاهى *hachmeti pādichāhi.* — funèbre, جنازه آلايى *djenāzè âlāïi.* — La pompe du discours, du style, طمطراق الفاظ *thamtharāqy el-fāz.* — Pompes, vanités mondaines, زخارف دنيويّه *zakhārifi dunïèvïiè.*

Pomper, v. a., épuiser avec la pompe, طلومبه ايله چكمك *thouloumba ilè tchekmek,* تلومبه چكمك *touloumba tchekmek,* t.; نزف - استنزاف ا *nezf, istinzāf it.* — Au neut., faire jouer une pompe, la mettre en mouvement, طولومبەيى اويناتمق *thoulombaïi ouïnātmaq.* — Pomper l'eau d'un vaisseau, كمينك صوينى چكمك *guemīnuñ souïni tchekmek.* — Pomper, boire, fam. et pop., ايچمك *itchmek.*

Pompeusement, adverbe, آلاى - طنطنه ايله *âlāï, thanthana ilè,* داراتله *dārātilè,* t.; عظمتله *'azametilè,* دبدبهٔ عظيمه ايله *debdebèï 'azīmè ilè.* — S'exprimer pompeusement, طمطراق الفاظ ايله افادهٔ مرام ا *thoumthourāqy elfāz ilè ifādèï merām it.*

Pompeux, se, adj., طنطنەلو *thanthanalu,* دبدبەلو *debdebèlu,* طمطراقلو *thoumthourāqlu,* داراتلو *dārātlu,* a.-t.; مطنطن *mouthanthan,* a. — Un cortége pompeux, طنطنەلو بر آلاى *thanthanalu bir âlāï.*

Pompier, s. m., qui fait les pompes, et soldat qui les fait agir, تلومبەجى - طلومبەجى *touloumbadji,* t.

Pompon, s. m., ornement de peu de valeur, بزك *bezek,* دوزكن *duzgun,* قارى زينتى *qāri zīneti.* — Touffe de laine, پسكل *puskul,* t.

Pomponner, v. a., بزەمك *bezèmek,* دوزكنلتمك *duzgunletmek,* جيجى بيجى ايله دوناتمق *djīdji bīdji ilè donātmaq.* — Se pomponner, بزەنمك *bezènmek,* t.; تزيّن ا *tezeïiun it.*

Ponant, s. m., غرب *gharb,* مغرب *maghreb,* a.

Ponçage, s. m., سونكر طاشى سلمەسى *sunguer thāchi silmèci,* سونكر طاشى ايله سلمه *sunguer thāchi ilè silmè,* t.

Ponce, adj. (Pierre), سونكر طاشی *sunguer thâchi*, t.

Ponceau, s. m., sorte de pavot sauvage, برنوع یبان افیون چیچکی *bir nev'y ïabân afïoun tchîtchègui*. Voy. Coquelicot.—Petit pont d'une arche pour passer un ruisseau, کوپرجك *keuprudjik*, کمرجك *kemerdjik*.

Ponceau, adj. com., rouge très-vif, آل *âl*.—Un ruban ponceau, آل رنکی بر شریت *âl rengui bir chirît*.

Poncer, v. a., frotter avec du charbon réduit en poudre, کمور توزی ایله سلمك *keumur tuzou ilè silmek*, t.

Ponche, ou Punch, s. m., پونچ *pountch*, عرقلو لیمونته *'araqlu limounata*, t.

Poncire, s. m., بغایت اری لیمون *beghâïet iri limoun*, کباد لیمونی *kubâd limouni*, t.

Ponction, s. f., ouverture faite au ventre d'un hydropique, قارنی دلمه *qârni delmè*, t.; ابزال بطن *ebzâli batn*, a.

Ponctualité, s. f., دقت *dyqqat*, تقیّد *teqaïïud*, a. —Vous êtes d'une grande ponctualité, امر انجازده دقتکز درجهٔ کمالده در *emri indjâzdè dyqqatyñuz deredjeï kemâldèdur*.

Ponctuation, s. f., l'art de ponctuer et action de ponctuer, نقطه‌لمه *noqthalama*, t.; تنقیط *tenqîth*, a.; ترتیب نقط واشارتك معرفتی *tertîbi nouqouth u ichâretuñ ma'rifeti*. — Ponctuation, dans les langues orientales, se dit des points dont on se sert pour suppléer aux voyelles, حرکت *hareket*, pl. a. حرکات *harekiât*.

Ponctuel, le, adj., مقیّد *mouqaïïed*, a.; دقتلی *dyqqatli*, a.-t.; ایشی دقتلو ایشلیان *ichi dyqqatlu ichleïân*, سوزنده طورر *seuzindè dhourour*.

Ponctuellement, adv., دقتلوجه *dyqqatludjè*, تقیّد اوزره *teqaïïud uzrè*, دقت ایله *dyqqat ilè*, a.-t.; بلا تخلف *bilâ tekhalluf*, وقتی شاشورمیه رق *vaqti châchurmaïa-râq*, وقتنده *vaqtindè*, دقیقه فوت ایتمیه رك *daqîqa fevt itmeïèrek*.

Ponctuer, v. a. et n., نقطه‌لمق *noqthalamaq*, نقطه قومق *noqtha qomaq*, تنقیط ا *tenqîth it*, a.-t.; وضع نقط واشارات ا *vaz'y nouqouth u ichârât it*.

Pondérable, adj. com., طارتلمسی مکن وزنه *thârtilmaci mumkin*, چکلور *vèznè tchekilur*, a.-t.

Pondération, s. f., موزانة الاشکال *mevâzenet ul-echkiâl*, a.

Pondeuse, adj. fém., qui pond, یومورطلییجی *ïoumourthlaïidji*.

Pondre, v. a. et n., یومورطلمق *ïoumourthalamaq*, یومورتلمق *ïoumourtha it*, t.

Pont, s. m., construction sur une rivière pour en faciliter le passage, کپری - کوپری *keupri*, *keupru*, t.; جسر *djisr*, pl. جسور *djuçour*. — Pont en pierre ou en bois, طاش یا اغاج کوپری *thâch ïâ aghâdj keupri*. — Pont de bateaux, قایق طومباز کوپریسی *qâïq keupruçu*,

كوپريسى *thoumbāz keupruçu.* — Pont-levis, قالقر كوپرى *qālqar keupru.* — dormant, يرلو كوپرى *ïerlu keupru.* — tournant, قره‌يه چكلور كوپرى *qaraïè tchekilur keupru.* — volant, صال *sāl.* — Pont, t. de mar., tillac, كمى اوستى *guemi ustu,* قپاق *qapāq,* انبار *ambār.* — Un vaisseau à trois ponts, اوچ انبارلو بر كمى *utch ambārlu bir guemi.* — Ponts et chaussées, tout ce qui concerne les grands chemins et les voiries, كوپريلر و قالدرم دوشه‌لو يوللر *keupruler vè qāldirim duchelu ïollar.*

Ponte, s. f., action de pondre, يومورطلمه *ïoumourthlama.* — Temps de pondre, يومورطلمه وقتى *ïoumourthlama vaqti.* — OEufs pondus, يومورطلنمش يومورطه *ïoumourthlanmich ïoumourtha,* يومورطلايش *ïoumourthlāïch,* t.

Ponté, e, adj., انبارلو *ambārlu,* t.

Pont-Euxin, la mer Noire, قره دكز *qara deñyz,* t.; بحر سياه *bahri sïāh,* a.

Pontife, s. m., personne sacrée qui a juridiction et autorité sur les choses de la religion, باش پاپاز *bāch pāpāz,* پطريق *pathrïq,* t.; امام اعظم *imāmi a'zem,* a.; جاثليق *djācelyq.* — Le souverain pontife, le pape, ريم پاپا *rïm pāpā.*

Pontifical, e, adj., امام عظمه دائر *imāmi 'azemè dāïr,* a.-t.; جاثليقى *djācelïqyi,* a.

Pontificalement, adv., پطريقجه *pathrïqdjè,* t.; رسوم جاثليقيه ايله *rouçoumi djācelyqïiè ilè,* امام اعظم طرزنده *imāmi a'zem tharzindè,* a.-t.

Pontificat, s. m., dignité de grand pontife, پطريقلق رتبه‌سى *pathrïqlyq rutbèci.* — de pape, پاپالق پايه‌سى - مسندى *pāpālyq pāïèci, mesnedi,* t.

Ponton, s. m., sorte de barque, طومباز - تومباز *thoumbāz,* t. — Bateau de cuivre transporté à l'armée sur chariot pour le passage des rivières, عسكرك معيتنه كوتريلان باقردن كچيد *'askeruñ me'ïietinè gueuturïlān bāqyrdan guetchïd,* t.

Pontonnage, s. masc., كچيد اقچه‌سى كوپرى عوايدى *guetchïd aqtchèci, keupru 'avāïdi,* t.

Pontonnier, s. m., كچيد عوايدى تحصيلدارى *guetchïd 'avāïdi tahsïldāri,* t.

Pope, s. m., prêtre du rit grec ou russe, پاپاز *pāpāz,* t.

Poplitaire, ou Poplité, e, adj., t. d'anat., ديزك ايچ يوزينه متعلق *dïzuñ ïtch ïuzïnè mute'allyq,* a.-t.; خنبى *khymbïi,* a.

Populace, s. f., بياغى خلق *baïāghy khalq,* اشاغى خلقى *achāghy khalqy,* t.; اسافل الناس *eçāfil un-nās,* a.

Populaire, adj. com., du peuple, qui le concerne, خلقك *khalquñ,* t.; مختص باسافل الناس *moukhtass be-eçāfil un-nās,* a. — Expression populaire, عوام ناس تعبيرى *'avāmmi nās ta'bïri.* — Populaire, qui se fait aimer du peuple, كندويى خلقه سودرر *guenduïi khalqa sevdurur,* خلقدن سونمش *khalqtan se-*

vinmich, محبوب قلوب عامّة *mahboubi qouloubi 'āmmè*, a.; عوامّ پسند *'avāmm pecend.* — Très-répandu, خلق اراسنده مشهور *k'ialq arācindè mechhour.*

Populairement, adv., اشاغی خلقی کبی *aṣḥāghy khalqy guibi*, عوامّ ناس کبی *'avāmmi nās guibi*, عوامّ ناس مزاجی اوزره *'avāmmi nās mizādji uzrè.*

Populariser, v. a., خلق بینده نشر و اعلان ا *khalq beïnindè nechr u i'lān it*, a.-t.

Populariser (Se), v. pron., خلقك محبّتی کندویه جلب ا *khalquñ mouhabbeti guenduïè djelb it*, خلقك کوکلنی قاپمق *khalquñ gueuñuluni qāpmaq*, a.-t.

Popularité, s. f., conduite propre à gagner la faveur du peuple, خلقك کوکلنی قاپمه *khalquñ gueuñuluni qāpma*, a.-t.; جلب قلوب عامّه *djelbi qouloubi 'āmmè*, a. — Crédit près du peuple, خلقك محبّتی *khalquñ mouhabbeti*, حسن ظنّ عامّه *husni zanni 'āmmè*, عوامّ پسندی *'avāmm pecendi.*

Population, s. f., quantité d'habitants que renferme un pays, بر مملکتك عدد اهالیسی *bir memleketuñ 'adedi ehālīci*, a.-t.; اهالی *ehāli*, a.; شینلك *chenlik*, t.; معموریت *ma'mouriiet*, a.

Populeux, se, adj., شینلکلی چوق *chenligui tchoq*, t.; معمور *ma'mour*, a.; اهالیسی کثیر *ehālīci kecīr.*

Poracé, e, adj., t. de méd., پراسه رنکنك *prāça renklu*, رنکلو *prāça renguindè*, t.

Porc, s. m., طوکز *dhoñouz*, vulg. *dhomouz*, t.; خنزیر *khynzyr*, pl. a. خنازیر *khynāzīr.*

• Porc-épic, s. m., کرپی *kirpi*, اوقلی کرپی *oqli kirpi*, t.

Porc-marin, s. m., بر نوع طوکز بالغی *bir nev'y dhoñouz bālyghy*, t.

Porcelaine, s. f., فغفور *faghfour*, t. — Porcelaine de la Chine ou du Japon, فغفور چینیسی *faghfour tchīnīci.* — Vases de porcelaine, اوانی فغفور *avānīi faghfour.* — En porcelaine, qui est de porcelaine, فغفوری *faghfourīi.* — Tasse de porcelaine, فغفوری فنجان *faghfouri findjān.* — Porcelaine de Saxe, ساقسونیا *sāqsonïā.*

Porche, s. m., کلیسانك قپوسی ارهسی *kelīçānuñ qapouçou araci*, کمر التی *kemer alti*, t.; دهلیز *dehlīz*, pl. a. دهالیز *dehālīz.*

Porcher, s. m., طوکز چوبانی *dhoñouz tchobāni*, t.

Pore, s. masc., petit trou dans la peau par où l'on transpire, تردلیکی *terdelīgui*, t.; مسامّ *meçāmm*, a. Ce mot ne se dit guère qu'au pluriel, تردلیکلری *terdelikleri*, مساماّت *meçāmmāt.* — Petites ouvertures de toute sorte de corps, انجه دلیکلر *indjè delīkler*, منفذ خفی *menfezy khafi*, pl. a. منافذ خفیه *menāfyzy khafiïè.*

Poreux, se, adj., مساملو *meçāmmlu*, a.-t.; ذو مساماّت *zou meçāmmāt*, ذو منافذ *zou menāfyz*, a.

Porosité, s. f., كيفيّت مساميّة *keïf ïieti meçāmïiet*, a.

Porphyre, s. m., سماق طاشی *sumāq thāchi*, سماقی مرمر *samāqy mermer*, t.

Porphyriser, v. a., سماق طاشی اوزرینه ازمك *sumāq thāchi uzerínè ezmek*, t.

Porreau, s. m. Voy. Poireau.

Port, s. m., lieu propre à recevoir des vaisseaux, لیمان *līmān*, t.; مرسا *mersā*, pl. مراسی *merāci*. — Port franc, کمرکدن معاف اولان لیمان *gueumrukten mou'āf olān līmān*.—Port de mer, دکز لیمانی *deñyz līmāni*, اسکله *iskelè*. — Le quai sur le bord de la mer, دکز یالیسی *dèñyz ïālïci*.—Au fig., lieu de repos, de tranquillité, محل استراحت *māhalli istïrāhat*, عزلتکاه *'euzletguiāh*. — Port de salut, دار الامان سلامت یری *selāmet ïeri*, *dār ul-amān*. — Port, t. de mar., capacité pour contenir et porter, یوك *ïuk alma*, استیعاب *istï'āb*. — Le port de ce navire est de deux cents tonneaux, بو کمی ایکیوز قدر فوچی الور *bou guemi iki ïuz qadar foutchou aleur*. — Salaire pour le transport, نقل اجرتی *naql eudjreti*, نقلیه *naqliïè*. — Payer le port de lettre, مکتوب نقلی اجرتی ویرمك *mektoub naqli eudjreti vïrmek*. — Port d'armes, سلاح طاشیمه ـ کتورمه *silāh thāchíma*, *gueturmè*, حمل سلاح *hamli silāh*.— Port, maintien, contenance, وضع *vaz'*, ادا *edā*, هیئة *hïïet*.—Un port noble et majestueux, هیئت نجابت و عظمت *hïïeti nedjābet u 'azamet*.

Portable, adj. com., کتورلور *gueturilur*, کتورلمه‌سی ممکن *gueturilmèci mumkin*, t.

Portage, s. m., کوتورمه *gueuturmè*, یوکلنمه *ïuklenmè*, t.; نقل *naql*, حمل *haml*, a.

Portail, s. m., بیوك قپو *büïuk qapou*, t.; دروازه *dervāzè*, p.; باب کبیر *bābi kebïr*, a.

Portant, e, adj. (Bien), صاغ *sāgh*, صاغ و سالم *sāgh ü sālim*, a. — Mal portant, مزاجسز *mizādjsyz*, ناخوش *nākhoch*, p.

Portatif, ive, adj., کوتورلمسی قولای *gueuturulmèci qolāï*, t.; سهل النقل *sehl un-naql*, خفیف الحمل *khafïf ul-hamel*, a.

Porte, s. f., ouverture pour entrer ou sortir, قپو *qapou*, قپی *qapi*, t.; باب *bāb*, pl. a. ابواب *ebvāb*. — Grande porte, بیوك قپو *büïuk qapou*. — Petite —, کوچك قپو *kutchek qapou*. — cochère, قوناغك بیوك قپوسی *qonāghuñ büïuk qapouçou*. — entr'ouverte, یاری اچلمش قپو *ïāri atchilmich qapou*. — Fausse porte, ساخته قپو *sākhtè qapou*. — Porte à deux battants, ایکی قنادلو قپو *iki qanādlu qapou*. — de derrière, ارد قپو *ard qaqou*. — Mettre à la porte, chasser, قوغمق *qoghmaq*; قپودن دیشاری ا *qapoudan díchāri it*.— Aller de porte en porte, قپودن قپویه وارمق *qapoudan qapouïè vārmaq*. — A porte close, en secret, تنهالقده *tenhālyqtè*, تنها یرده *tenhā*

ïerdè. — La Porte ottomane, ou la Sublime-Porte, دولت علیه *devleti 'alïïè*, باب عالی *bābi 'āli*, در سعادت *deri se'ādet.* — Porte, au fig., faux-fuyant, عذر *'euzr*, عذر باطل *'euzr bāthyl*, بهانه *behānè.*

Porte-aiguille, s. m., ایکنه نك ـ ایکنه یه کچوریلان صاب ـ قلیبی *ignènuñ, ignëïè guetchurïlān sāp, qalibi*, t.

Porte-arquebuse, s. m., خنکار تفنکچی باشیسی *khounkiār tufenkdji bāchïci*, t.

Porte-baguette, s. m., تفنك یا پشتوك چبوق حلقسی *tufenk ïā pichtouvuñ tchybouq halqaci*, t.

Porte-balle, s. m., بوغچه جی *boghtchadji*, t.

Porte-choux, s. m., سبزواتجی باركیری *sebzevātdji bārgutri*, t.

Porte-clefs, s. m., اناختاری کتورن زندانجی خلفسی *anākhtāri gueturen zindāndji khalfaci*, t.

Porte-drapeau, s. m., بیراقدار *baïrāqtār.*

Porté, e, adj., enclin, مایل *māïl*, a..

Portée, s. f., ventrée, بر طوغش پاورپلری *bir dhoghouch ïāvrouleri*, t.; نتاج واحد *netādj vāhid*, حمل *haml*, a. — Distance qu'on peut atteindre avec une arme à feu ou de trait, ایرم *aïrum*, الم *alum*, منزل *menzyl.* — La portée du canon, طوب منزلی *thop menzyli.* — A la portée de la main, ال یتشوریرده *el ïetichur ïerdè*, ال التنده *el altindè.* — Portée de la voix, de la vue, سس یاخود کوز ایرشه جك یر قدر *sès ïākhod gueuz irichedjek ïer qadar.* — Portée, étendue, capacité de l'esprit, طاقة *thāqat*, استطاعة *istithā'at.* — Entreprendre au delà de sa portée, فوق الطاقت اولان ایشلره تصدی ا *fevq uth-thāqat olān ichlerè teçaddi it.* — Ce que peut faire une personne en raison de ses talents ou de sa fortune, اقتدار *iqtidār*, لیاقت *liāqat.* — Étendue d'une pièce de bois mise en place, اوزونلق *ouzounlyq*, بوی *boï*, قد *qadd*, طول *thoul.*

Porte-enseigne, s. masc. Voy. Porte-drapeau.

Porte-épée, s. m., قلج باغی *qylidj bāghy*, t.

Porte-étendard, s. m., سنجقدار *sandjaqtār*, t.; حامل لوا *hāmili livā*, a.; میر علم *mïri 'alem*, a.

Porte-étrier, s. m., اوزنکسی قایشی *uzengui qāïchi*, t.

Porte-faix, s. m., حمّال *hammāl*, a.; یوك کوتوریجی *ïuk gueturïdji*, t.

Porte-feuille, s. masc., جزدان *djuzdān*, t.

Porte-malheur, s. m., قدمسز *qademsyz*, اوغورسز *oghoursyz*, t.; مشؤم *mechoum*, a.

Porte-manteau, s. m., جامه دان *djāmèdān*, هکبه *heïbè*, t.

Porte-masse, s. m., طوپوزدار *thopouzdār*, t.

Porte-montre, s. m., ساعت یصدیغی *sā'at ïastïghy*, t.

Porte-mors, s. m., کم قایشی ـ باغی *guem qāïchi, bāghy*, t.

Porte-mouchettes, s. m., موم مقصی طبلهسی *moum maqaci thablaci*, t.

PORTER, v. a., soutenir en l'air, être chargé du poids de..., كوتورمك *gueuturmek*, يوكلنوب كوتورمك *ïuklenup gueuturmek*, يوكلنمك *ïuklenmek*, t.; حامل او *hāmil ol*, حمل ا *haml it*, استحمال ا *istihmāl it*, a.-t. — Porter sur la tête, باش اوزرنده كوتورمك *bāch uzerindè gueuturmek*. — dans la main, الده كوتورمك *eldè gueuturmek*. — sur le dos, ارقده كوتورمك *arqada gueuturmek*. — L'un portant l'autre, برى برى اوستنه حساب اولنه رق *biri biri ustunè hyçāb olounaraq*. — Transporter, طاشيمق - طاشمق *thāchïmaq*, كوتورمك *gueuturmek*, نقل ا *naql it*, التمك *iletmek*. — Supporter, چكمك *tchekmek*. — Porter du fardeau, - يوك چكمك *ïuk tchekmek*, كوتورمك *gueuturmek*. — Porter, avoir sur soi, اوزرنده كوتورمك - طاشيمق *uzerindè gueuturmek*, *thāchïmaq*, اوزرنه المق - طوتمق *uzerinè almaq*, *thoutmaq*, بيله المق *bïlè almaq*. — En parlant de ce qui sert à l'habillement, à la parure, كيمك *gueïmek*, طاقنمق *thāqynmaq*, اكتسا ا *iktiçā it*. — Porter le deuil, سياه كيمك *sïāh gueïmek*, ماتم الباسيله كينمك *mātem elbācilè gueïnmek*. — une bague au doigt, پرمقده يوزك طاقمق *parmaqta ïuzuk thāqmaq*. — Porter la barbe, صقالى او *saqāli ol*, صقاللو او *saqāllu ol*. — Porter la tête haute, باشى يوقارى طوتمق *bāchi ïoqāru thoutmaq*. — Porter, causer, پيدا ايتدرمك *peïdā itturmek*, ايراث - ايقاع ا كتورمك *gueturmek*, *irās*, *iqā' it*. — Porter bonheur, اوغور كتورمك *oughour gueturmek*. — malheur, اوغورسزلق كتورمك *oughoursyzlyq gueturmek*. — Porter un coup, frapper, اورمق *ourmaq*. — Porter coup, atteinte, خلل كتورمك *khalel gueturmek*, ايراث سكته ا *irāci sekte it*. — Porter la main, toucher, يوقلمق *ïoqlamaq*, - ال اورمق *el ourmaq*, اوزاتمق *ouzātmaq*. — Porter ses regards, sa vue sur..., باقمق *bāqmaq*, كوز ديكمك *gueuz dïkmek*, نظر ا - صالمق *nazar it*, *sālmaq*. — Porter, produire, donner, محصول ويرمك *mahsoul vïrmek*. — Porter des fruits, يمش كوتورمك *ïemich gueuturmek*. — Arbre qui porte de beaux fruits, كوزل ميوه ويرر براغاج *guzel meïvè vïrur bir aghādj*. — Argent qui porte intérêt, فايض ويرر اقچه *fāïz vïrur aqtchè*. — Porter secours, امداد امداده كلمك *imdād vïrmek*, امداده كلمك *imdādè guelmek*. — Porter, souffrir, endurer, چكمك *tchekmek*. — Porter la peine, جزاسنى چكمك *djezācïni tchekmek*. — Porter la santé, boire à la santé, عشقنه ايچمك *'ychqynè itchmek*. — Appuyer, soutenir, طايانمق *dhāïānmaq*, طورمق *dhourmaq*. — Inciter, exciter à quelque chose, قندرمق *qyndurmaq*, - سوق *sevq*, ترغيب ا *terghïb it*. — Porter amitié à quelqu'un, بر كمسنه يه محبت ا *bir kimesnèïè mouhabbet it*. — Porter honneur, respect, بر كمسنه يى توقير و تعظيم ا *bir kimes-*

nèïi tevqîr u ta'zîm it. — Porter la parole, بسط كلام ا *basthy kelām it.* — témoignage, شهادت ا *chehādet it.* — attention, دقّت ا *dyqqat it,* اظهار دقّت ا *izhārī dyqqat it.* — Porter, contenir, متضمّن او *mutezammin ol.*

Porter, v. n., en t. de mar., faire route vers un point, طوغريلمق *dhoghroulamaq,* دونمك *deunmek.* — Se diriger, aller vers..., عزيمت ا *'azîmet it.* — Atteindre, ايرشمك *irichmek,* واصل او وارمق *vārmaq, vāçyl ol.* — Toucher au but, نشانه اصابت ا اورمق *nichānè ourmaq, içābet it.* — Porter à faux, بوشلك طورمق *bochta dhourmaq.* — Tendre, en parlant d'un discours, منتهى او منجرّ او وارمق *muntehi ol, vārmaq, mundjirr ol.* — Tirer à bout portant, سلاحى بركمسنه‌نك اوزرينه طيادرق اتمق *silāhi bir kimesnènuñ uzerînè dhaïādaraq atmaq.*

Porter (Se), v. pronom. (bien), صحّت وعافيت اوزره او *syhhat u 'āfiet uzrè ol,* حال صحّتده او *hāli syhhattè ol.* — Comment vous portez-vous? مزاجكز نيجه‌در *mizādjiñyz nèdjèdur,* نصل سكز *nacyl syñyz.* — S'appliquer avec ardeur à une chose, دوروشوب چالشمق *douroucheoup tchālichmaq,* هر ايشده غيرت ايله سعى واقدام ا *her ichtè ghaïret ilè sa'y u iqtām it.* — Avoir du penchant, de l'inclination pour une chose, كوكل چكمك *gueuñu'l tchekmek,* مائل او ميل ا *meïl it, māïl ol.* Se porter au bien, خيره مائل او *khaïrè māïl ol.* — En t. de prat., se porter partie contre quelqu'un, بر كمسنه‌نك اوزرينه دعواجى او *bir kimesnènuñ uzerînè da'vādji ol.* — Se porter appelant, دعوايى اخر محكمه‌يه نقل ا *da'vāïi akher mehkemèïè naql it.* — Se porter pour héritier, وارثلك دعواسنه مبادرت ا *vārislik da'vācinè mubāderet it.*

Porteur, se, s., dont le métier est de porter des fardeaux, كوتوريجى *gueuturîdji,* يوك كوتوريجى *iuk gueuturîdji,* t.; حمّال *hammāl,* a. — Porteur d'eau, سقا *saqqā.* — Qui est chargé de remettre un objet quelconque, كتورن حامل *gueturen, hāmil.* — Le porteur d'une lettre, حامل مكتوب *hāmili mektoub.* — Porteur de lettres, facteur, پوستچه مكتوبلرى كوتوريجى *posta mektoubleri gueuturîdji.* — Le cheval sur lequel monte le postillon, سوريجى باركيرى *surîdji bārguïri.*

Porte-voix, s. m., بورو *borou,* t.

Portier, ère, s., personne commise à la garde d'une porte, قپوجى *qapoudji,* t.; بوّاب *bevvāb,* a.

Portière, s. f., porte de carosse, هنطوك قپوسى *hinthovuñ qapouçou.* — Espèce de rideau devant une porte, قپو پرده‌سى *qapou perdèci.*

Portion, s. f., partie d'un tout, پارچه *pārtcha,* پاى *pāï,* t.; حصّه *hyssè,* pl. a. حصص *hyças,* قطعه *qyth'a,* pl. قطعات *qyth'āt;* قسم *qysm,* pl. اقسام *aqsām;* سهم *sehm, sehim,* pl. اسهام *eshām.* — Une forte portion, قطعهٔ كبيره *qyth'aï kebîrè.*

— Portions égales, اقسام متساویه *aqsāmi mutecāvïe*. — Portion, certaine quantité de pain, de viande, etc., تعیین *ta'yin*, pl. a. تعیینات *ta'yināt*.

Portique, s. m., دهلیز *dehlïz*, *dihlïz*, pl. a. دهالیز *dehālïz*; رواق *revāq*, pl. ارواق *ervāq*; ایوان *eïvān*, pl. ایاوین *eïāvïn*.

Portor, s. m., برنوع سیاه مرمر *bir nev'y sïāh mermer*, t.

Portrait, s. m., image d'une personne en peinture, etc., تصویر *tasvïr*, صورت *souret*, a. — Portrait en grand, قدّ تامّ اوزره نقش اولنمش تصویر *qaddi tāmm uzrè naqch olounmich tasvïr*. — en petit, قدّ مصغر اوزره نقش اولنمش صورت *qaddi mouçaghgyr uzrè naqch olounmich souret*. — en émail, میناکاری صورت *mïnākiāri souret*. — Portrait tout craché, ressemblance parfaite d'une personne, برکیمسنه نك عینی صورتی *bir kimesnènuñ 'aïni soureti*. — Portrait, description, تصویر حال *tasvïri hāl*, تصویر *tasvïr*, تصویر و حکایه *tasvïri u hikiāïè*.

Portraiture, s. fém., فنّ اعمال صورت *fenni i'māli souret*, a.

Portugais, e, s. et adj., پورتکیز *portuguïz*.

Portugal, s. masc., پورتکیز ولایتی - مملکتی *portuguïz vilāïeti*, *memleketi*, پورتقال *portouqāl*, پورتقال ولایتی *portouqāl vilāïeti*, t.

Portulan, s. m., پورتولان *portoulān*, لیمان ودکز قیلری خریطه‌سنی حاوی اطلس *līmān vè deñyz qaïileri kharïtacïni hāvi athlas*, t.

Posage, s. m., یرلشدرمه ایرلشدرمه *ïerlechturmè*, یرینه قومه *ïerïnè qoma*, t.; وضع *vaz'*, وضع فی محلّه *vaz' fi mahalli*, a.; یرلشدرمه مصرافی *ïerlechturmè masrāfi*.

Pose, s. f., travail pour poser les pierres, طاشی یرینه قومه *thāchi ïerïnè qoma*, t.; وضع احجار *vaz'y ahdjār*, طرح الحجر *tharh ul-hadjer*, a. — Attitude, طورش *dhourouch*, وضع *vaz'*. — Belle pose, وضع احسن *vaz'y ahsen*.

Posé, e, adj., grave, اوصلو *ouslou*, عقلی یرلشمش *'aqli ïerlechmich*, عقلی لنگرلو *'aqli lenguerlu*, t.; اهل وقار *ehli veqār*, رزین *rezïn*, راسخ الذهن *rāçykh uz-zihn*, a.

Posément, adv., doucement, lentement, یواش یواش *ïavāch ïavāch*, اغر اغر *aghyr aghyr*, t.; بالتمکین *bil-temkïn*, a. — Parler posément, تأنّی ایله تکلّم ا *téenni ilè tekellum it*. — Marcher —, تمکین ایله یوریمك *temkïn ilè ïurumek*.

Poser, v. a., placer, mettre, قومق *qomaq*, t.; وضع ا *vaz' it*, a.-t. — Mettre en place, - یرینه قومق *ïerïnè qomaq*, یرلشدرمك *ïerlechturmek*. — Mettre dans une situation convenable, موقع مناسبده تمکین ا *mevqa'y munācibtè temkïn it*. — Établir, fixer, قراریني ویرمك *qarārïni vïrmek*, نصب ا *nasb it*. — Poser les fondements, - تمل اورمق براقمق *temel ourmaq*, *brāqmaq*, وضع اساس ا *vaz'y eçās it*. — Poser

les armes, سلاحی براقمق *silāhi brāqmaq*.—Poser les gardes, les sentinelles, قراغول ـ قوللوق نصب ا *qarāghoul, qoullouq nasb it.* — En matière de doctrine, établir pour constant, طوتمق *thoutmaq*, ا اتخاذ *ittikhāz it.* — Supposer, فرض ا *farz it*, ضایمق *sāïmaq*.—Poser un principe, بر نوع اصول اتخاذ ا *bir nev'y ouçoul ittikhāz it.*

Poser, v. n., être posé, soutenu par, طورمق *dhourmaq*, طیانمق *dhaïānmaq*, t.; اتکا ا *ittikiā it.* — Poser à faux, بوشده طورمق *bochta dhourmaq.* — Poser, demeurer un certain temps dans la même attitude, بر وضع اوزره طورمق ـ قیام ا *bir vaz' uzrè dhourmaq, qyām it.* — Posé, e, placé, قونلمش *qonoulmich*, وضع اولنمش *vaz' olounmich*, موضوع *mevzou'*. — Supposé, فرض اولنمش *farz olounmich.*

Poseur, s. m., celui qui pose ou dirige la pose des pierres, بنانکث طاشلرینی دوزن *binānuñ thāchlerīni duzen.* — Poseur de sonnettes, چکرغویی دوزن چلنکر *tchañraghouïi duzen tchilinguir.*

Positif, ive, adj., certain, constant, کرچک *guertchek*, بللو *bellu*, t.; ثابت *sābit*, متحقق *mutehaqqaq*, مثبت *musbit*, a. — Preuves positives, مثبت دلیللر *musbit delīller.*—Réponse positive, جواب شافی *djevābi chāfi.*—Positif, contraire de négatif, اثباتی متضمن *isbāti mutezammin*, حقیقی *haqīqy.*—Le droit positif, احکام موضوعه *ahkiāmi mevzou'a.*

Position, s. f., circonstance où l'on se trouve, حال *hāl*, a. — Je connais votre position, بولندیغکز حال معلومدر *boulondoughouñyz hāl ma'loumumdur.* — Situation, site, endroit, یر *ïer*, موقع *mevqa'*, pl. a. مواقع *mevāqy'*; موضع *mevza'*, pl. مواضع *mevāzy'*. — Position riante, agréable, موقع مفرح *mevqa'y mufferryh.* — Position, en t. de guerre, طوره جق یر *dhouradjaq ïer*, مکان *mekiān*, مقام *maqām.* — Forte position, محل متین *mahall metīn.* — Changer de position, تبدیل مکان ا *tebdīli mekiān it.*

Positivement, adv., assurément, حقیقت کرچکدن *guertchekten*, t.; حقا اوزره *haqīqat uzrè*, a.-t.; حقا *haqqen*, محققا *mouhaqqaqan*, علی وجه التحقیق *'ala vedj ut-tahqīq.* — Précisément, عینیله *'aïnīlè*, بعینه *be'aïnihi.*

Pospolite, s. f., لمه مپلکتنکث کروه اصلزادکانی *leh memleketinuñ gurouhi acylzādeguiāni.*

Possédé, e, adj. et subs., جن *djinn* چارپمش *tchārpmich*, t.; مسوس *memsous*, a.

Posséder, v. a., avoir à soi, en son pouvoir, مالک او *mālik ol*, صاحب او *sāhyb ol*, متصرف او *muteçarrif ol*, ا تصرف ـ ضبط *zabth, teçarruf it*, a.-t. — Posséder justement, عدل وحقله اوزره *'adl u haqq uzrè mutecarruf ol.* — de grands biens, اموال کثیره یه مالک او *emvāli kecīrèïè mālik ol.* — une maison, بر خانه یه

مالك او *bir khānèïè mālik ol.* — la paix du cœur, آرام دیلی او *ārāmi dili ol.*—Posséder à fond, avoir une connaissance parfaite des choses, تمل ایله بیلمك ـ واقف او *temel ilè bilmek, vāqyf ol.* — Posséder les sciences et les arts libéraux, علوم وفنونه كماليله مالك او *'ouloum u funounè kemālilè mālik ol.* — les langues étrangères, السنهٔ اجنبیه‌یه متصرّف او *es-sinèï edjnebïèïè muteçarrif ol.* — les bonnes grâces, la faveur de quelqu'un, بر كمسه‌نك مظهر حسن توجّهی او *bir kimsenènuñ mazheri husni teveddjuhi ol.* — Posséder, en parlant des passions, طوتمق *thoutmaq.* — L'avarice le possède, حرص وطمع ذاتنه مستولیدر *hyrs u thama' zātinè mustevlidur.*

Posséder (Se), v. pron., نفسنی ضبط ایتمك *nefsini zabth it*, كندویی ضبط ایتمك *guenduïi zabth it*, كندویه ضبط ایتمك *guenduïè mālik ol*, ضبط مالك او *zabthi nefs it.*—Possédé, e, نفس ضبط اولنمش *zabth olounmich*, متصرّف *muteçarruf*, متملّك *mutemelluk.*

Possesseur, s. m., مالك *mālik*, صاحب *sāhyb*, pl. a. اصحاب *ashāb*; متصرّف *muteçarrif.*—Possesseur de richesses, مال صاحبی *māl sāhybi.*—Il est possesseur de ce champ, بو تارلایه مالكدر *bou tārlāïè māliktur.*

Possessif, ive, adj. (Pronom), اسم ضمیر الملك *ismi zamīr el-mulk*, ضمیر منسوب *zamīri mensoub*, t.

Possession, s. f., action et pouvoir de posséder, jouissance d'un bien quelconque, تملّك *temelluk*, ملك *milk*, تصرّف *teçarruf*, ملكیّت *mulkïiet*, a.; صاحبلك *sāhyblik*, ملك صاحبلكی *mulk sāhybligui*, a.-t.—Être en possession, متصرّف او *muteçarruf ol.*—Possession légitime, ملكیّت شرعیّه *milkïieti cher'yiè.*—La chose possédée, propriété, domaine, ملك *mulk*, pl. a. املاك *emlāk.* — Jouissance, تمتّع *temettu'*, تصرّف *teçarruf.* — Acquisition d'une chose désirée, recherchée, تحصیل *tahsīl*, تحصیل مرام *tahsīli merām*, حصول المطلوب *houçoul ul-mathloub.*

Possibilité, s. f., قابللق *qābillyq*, ممكنلك *mumkinlik*, a.-t.; امكان *imkiān*, قابلیّت *qābilïiet*, a.

Possible, adj. com., ممكن *mumkin*, قابل *qābil*, a.; اولاغن *olāghyn*, t. — C'est possible, ممكندر *mumkindur.* — C'est une chose possible, بر امر ممكندر *bir emri mumkindur.* — Est-ce possible? est-il possible? ممكنیدر *mumkinmīdur.*—Cela n'est pas possible, ممكن دكلدر *mumkin deïldur.* — Autant que possible, امكانی مرتبه *imkiāni mertebè*, الدن كلدیكی قدر *elden gueldīgui qadar.*

Poste, s. m., charge, emploi, منصب *mansyb*, pl. a. مناصب *menācyb*; مسند *mesned*, pl. a. مساند *meçānid*; پوست *post*, t. — Occuper un poste élevé, مسندی عالیده او *mesnedi 'ālïdè ol.*—Poste militaire, عسكره تعیین اولنان

يـر - محلّ *'askerè ta'ïin olounān mahall, ïer,* موقف عسكر *mevqyf 'asker,* pl. a. مواقف عسكر *mevāqyfi 'asker.*

Poste, s. fém., relai de chevaux pour les voyageurs, منزل *menzil,* pl. a. منازل *menāzil.* — Chevaux de poste, منزل باركيرلرى *menzil bārguïrleri.* — La maison de poste, le relai, منزل خانه *menzil khānè.* — Voiture de poste, منزل عربه‌سى *menzil 'arabaci.* — Aller en poste, منزل ايله كيتمك *menzil ilè guïtmek.* — La poste aux lettres, پوسته *posta,* پشته *pochta,* مكتوب پوسته‌سى *mektoub postaci.* — Le courrier qui porte les lettres, اولاق *oulāq.* — La maison où l'on distribue les lettres et d'où on les expédie, پوسته قپوسى *posta qapouçou,* اولاقلر قپوسى *oulāqlar qapouçou.* — Poste, petite balle de plomb dont on charge un fusil, un pistolet, اوفاق تفنك ياخود پشتو قورشونى *oufāq tufenk ïākhod pichtov qourchouni.*

Poster, v. a., placer en quelque endroit, بر يره قومق *bir ïerè qomaq,* طوردرمق *dhourdurmaq,* محل تعيين ا *mahall ta'ïin it,* وضع ا *vaz' it,* — En t. de guerre, اوتورتمق *otourtmaq,* قوندرمق *qondourmaq.* — Poster des troupes sur une éminence, عسكرى بر محل مرتفعده نصب و تعبيه ا *'askeri bir mahalli murtefi'dè nasb u ta'bïè it.* — Posté, e, قونمش *qonmich,* موضوع *mevzou'.*

Postérieur, e, adj., qui suit dans l'ordre du temps, صكره كى *soñraki,* t.; مؤخّر *mou'akhkher,* لاحق *lāhyq,* a. — Date postérieure, تاريخ مؤخّر *tārïkhy mou'akhkher.* — Postérieur, qui est derrière, ارد *ard,* اكسه *eñsè.* — La partie postérieure du corps humain, بدن انسانك ارد طرفى - طرف مؤخّرى - اكسه‌سى *bedeni insānuñ ard tharafi, tharafi mou'akhkheri, eñsèci.* — de la tête, باشك ارد طرفى *bachuñ ard tharafi,* مؤخّر الرأس *mou'akhkher ur-rées.*

Postérieurement, adv., صكره *soñra,* صكره‌دن *soñradan,* t.; مؤخّرًا *mou'akhkheren,* a.

Postériorité, s. f., صكره‌لق *soñralyq,* t.; تأخّر *te'akhkhur,* a. — Postériorité de date, تأخّر تاريخ *te'akhkhuri tārïkh,* تاريخك مؤخّر اولمسى *tārïkhuñ mou'akhkher olmaci.* — de temps, تأخّر وقت *te'akhkhuri vaqt.*

Postérité, s. f., lignée, آل *āl,* نسل *nesl,* pl. a. انسال *ensāl;* ذرّيّت *zourrïiet.* — Les peuples à venir, اخلاف *akhlāf,* اعقاب *a'qāb,* a.; صكره‌دن كله‌جكلر *soñraden gueledjekler.* — Postérité masculine, انسال ذكورى *ensāli zekouri.* — féminine, انسال اناث *ensāli enās.*

Posthume, adj. com., né après la mort de son père, باباسى وفاتندنصكره طوغمش *bābāci vefātindensoñra dhoghmich,* t. — Ouvrage, œuvre posthume, مؤلّفى وفاتندنصكره ظهور ايتمش تأليف *mu'ellifi vefātindensoñra zouhour itmich téélïf.*

Postiche, adj. com., faux, d'emprunt, عاريتى *'ārïeti*, vulg. اكرتى *eïreti*, ياپه *ïāpma*, t.; عملى *'ameli*, مستعار *muste'ār*, a.— Cheveux postiches, عاريتى صاچ *'ārïeti sātch*. — Postiche, fait et ajouté après coup, صكره‌دن عـلاوه اولنمش *soñradan 'ylāvè olounmich*.

Postillon, s. masc., سوريجى *surïdji*, t.

Post-scriptum, s. m., كنار *kenār*, p.; مكتوبك كنارنده‌كى يازو *mektoubuñ kenārindèki ïāzou*, a.-t.; لاحقة فى حاشية المكتوب *lahaqat fi hāchïet el-mektoub*, a.

Postulant, e, adj., استكلـو *isteklu*, t.; التماس ايدبجى *iltimās idïdji*, a.-t.; طلبكار *thalebkiār*, a.-p.; طالب *thālib*, pl. a. طلّاب *thallāb*.

Postuler, v. a., استمك *istemek*, استمكده دورشمق *istemekdè dourouchmaq*, t.; طلب ا *thaleb it*, a.-t. — Postuler un emploi, بر منصبك طلبنده جدّ و اقدام ا *bir mansybuñ thalebindè djidd u iqtām it*.

Posture, s. fém., situation où se tient le corps, طورش *dhourouch*, قورلش *qorouluch*, t.; وضع *vaz'*, هيئت *hïet*, a. — Posture inconvenante, ياقشمقسز بروضع وهيئت *ïāqychyqsyz bir vaz' u hïet*. — Au fig., état, situation, حالت *hālet*, حال *hāl*. — Être en bonne posture, وضع احسن اوزره او *vaz'y ahsen uzrè ol*.

Pot, s. m., vase de terre ou de métal, چوملك *tcheumlek*, قاب *qāb*. — Écuelle, چناق *tchanāq*. — de terre, pour boire, برداق - بردق *bardāq*. — Jarre pour l'eau, كوز *kiouz*. — Marmite, تنجره *tendjerè*. — Mettre le pot au feu, تنجره‌يى آتش اوزرينه قومق *tendjerèïi ātech uzerïnè qomaq*. — Pot d'argent, كومش قاب *gumuch qāb*. — au lait, سود قابى *sud qābi*. — en terre cuite, ساقسى چيچك *sāqsi*. — Pot à fleur, ساقسيسى صاقسيسى *tchïtchek sāqsïci*. — Pot de chambre, حوروز *havroz*, اوردك *eurdek*, بولدان *bevildān*. — Pot-pourri, ragoût de diverses sortes de viandes, درلو درلوات قاورمه‌سى *turlu turlu et qāvourmaci*. — Pot de vin, présent au delà du prix convenu, قهوه پاره‌سى عطيّه *qahvè pāraci, 'athïïè*.

Potable, adj. com., ايچيلـور *itchïleur*, ايچيله بيلور *itchïlè bïlur*, t. — Eau qui n'est pas potable, قابل شرب اوليان صو *qābili churb olmaïān sou*.

Potage, s. m., چوربا *tchorbā*, تريد *tirïd*, اش *āch*, t. — Potage gras, ياغلو چوربا *ïāghlu tchorbā*. — aux herbes, پرهيز چوربا سى *perhïz tchorbāci*.

Potager, s. m., fourneau pour faire les potages, چوربا اوجاغى *tchorbā odjāghy*.

Potager, ère, adj., سبزه‌لو *sebzèlu*, t. — s. m., jardin potager, سبزوات باغچه‌سى *sebzevāt bāghtchèci*, بوستان *bostān*. — Planche ou couche d'un potager, بوستان تختەسى *bostān takhtaci*.

Potasse, s. fém., قليه طاشى -

طپراغی *qalïa thāchi, thoprāghy*, قالیه *qālïa*, t.; قلی *qali*, ملح قلی *melhi qali*, a.

Pote, s. f. Main pote, شیشمش ال *chïchmich el*, t.

Poteau, s. m., قازق *qāzyq*, دیرک *dïrek*, دیکیلی اغاج *dïkïli aghādj*, دیکیلی دیرک *dïkïli dïrek*, t.

Potée, s. f., بر قاب - بر چناق *bir qāb, bir tchanāq dholouçou*, t.

Potelé, e, adj., طقناز *thoqnāz*, اتنه طولغن *etinè dholghoun*, t.; مرتوی *murtevïi*, a. — Des joues potelées, طولغن یکاقلر *dholghoun ïañāqlar*.

Potence, s. f., gibet, دار اغاجی *dār aghādji*, دار *dār*, t. — Mettre à la potence, اصمق *asmaq*, بر دار ا *ber dār it*, داره چقارمق *dāra tchyqārmaq*. — Gibier de potence, voleur, scélérat, اصیلهجق *acïladjaq*, اصیلهجق آدم *acïladjaq ādem*. — Potence, mesure qui sert à juger de la taille des hommes et des chevaux, بوی اولچیسی *boï eulïchuçu*.

Potentat, s. masc., اولو پادشاه *olou pādichāh*, t.; سلطان *soulthān*, pl. a. سلاطین *selāthïn*; خداوندگار *khodavendiguiār*, p.

Potentiel, le, adj., عامل بالقوّة *'āmil bil-qouvvet*, a. — La pierre infernale est un caustique potentiel, جهنم طاشی عامل بالقوّه بر کونه محروقدر *djehennem thāchi 'āmil bil-qouvvè bir guiounè mahrouqtur*.

Poterie, s. f., vaisselle de terre, چناق چوملکلک *tcheumlekdjilik, tchanāq*, ساقسی *sāqsi*, t.; خزف *khazef*, a. — Profession du potier, چوملکجیلک *tcheumlekdjilik*. — Lieu où l'on fait la poterie, چوملك اوجاغی - کارخانهسی *tcheumlek odjāghy, kiārkhānèci*.

Poterne, s. f., کیزلو قپو *guïzlu qapou*, t.; باب خفی *bābi khafïi*, a.

Potier, s. m., چوملکجی *tchemlekdji*, t.; فخاری *fykhkhārïi*.

Potin, s. m., پرنج *pirindj*, t.; نحاس اصفر *nahāci asfer*, a.

Potion, s. fém., شربت *cherbet*, مشروب *mechroub*, pl. a. مشروبات *mechroubāt*.

Potiron, s. m., sorte de citrouille, بال قباغی *bāl qabāghy*, قیش قباغی *qïch qabāghy*. — Sorte de champignon, بر نوع منتار *bir nev'y mantār*.

Pou, s. m., بت *bït*, کهله *kehlè*, t.; قمل *qaml*, قملة *qamlet*, a. — Chercher ses pous, بتلنمك *bitlenmek*. — Avoir des pous, بتلو *bitlu ol*.

Pouacre, adj. et s., مردار *mourdār*, بتلو *bitlu*, t.

Pouah ! interj., پوف *puf*, t.

Pouce, s. masc., le plus gros des doigts de la main et du pied, باش پرمق *bāch parmaq*, t.; ابهام *ebhām*, pl. a. اباهیم *ebāhïm*. — Mesure de douze lignes, پرمق *parmāq*, اصبع *aṣba'*, pl. a. اصابع *ecābi'*.

Poucier, s. masc., باش پرمق یوکسکی *bāch parmaq ïuksugu*, t.

Poudre, s. f., poussière, توز *toz*, t.; غبار *ghoubār*, a. — Poudre fine, غبار دقیق انجه توز *indjè toz*,

ghoubāri daqīq. — épaisse, قبا توز *qabā toz*, غبار كثيف *ghoubāri kecīf.* — Réduire en poudre, piler, ازمك *ezmek*, سحق ا *sahq it.* — Renverser, ruiner, ديبندن يقمق *dibindeh iiqmaq.* — Poudre, composition médicinale, توز *toz*, سفوف *sufouf*, pl. a. سفوفات *soufoufāt.* — Poudre purgative, سفوف منقى *soufoufi munaqqy.* — Poudre de charbon, كومر توزى *keumur tozy.* — impalpable, انجه انجه دن *indjèden indjè toz.* — Poudre d'or, التون توزى *altoun tozou.* — qui se met sur l'écriture, ريك *rīk.* — Poudre pour les cheveux, توز *toz*, صاچ توزى *sātch tozou.* — Poudre à canon, باروت *bārout.* — grosse, قبا باروت *qabā bārout.* — fine, انجه باروت *indjè bārout.* — de chasse, آوجى باروتى *āvdji bārouti.*

Poudrer, v. a., توزلندرمق *tozlandurmaq*, توزلمق *tozlamaq*, توز سرپمك *toz serpmek*, t. — Poudrer les cheveux, صاچ اوزرينه توز سرپمك *sātch uzerīnè toz serpmek.* — Poudré, e, توزلنمش *tozlanmich.*

Poudrette, subst. fém., engrais, نجاستدن كوبره *nedjāceten gubrè*, بوق توزى *boq tozou*, t.

Poudreux, se, adj., توزلو *tozlu*, توز طپراغه بولاشمش *toz thoprāgha boulāchmich*, t.; كثير الغبار *kecīr ul-ghoubār*, a.

Poudrier, s. m., celui qui fait la poudre à canon, باروتجى *bāroutdji*, t. —, ou Poudrière, s. f., boîte qui contient la poudre pour mettre sur l'écriture fraîche, ريكدان *rīkdān*, p.-t.; ريك حقدسى *rīk hoqqaci*, t.

Pouf, adv., طاپ *thāp*, پات *pāt*, t.

Pouffer, v. n. fam. (de rire), پك كولمك *pek gulmek*, t.

Pouillé, s. m., تيمار وزعامت دفترى *tīmār vè zy'āmet defteri*, a.-t.

Pouille, province du royaume de Naples, پوليه *poulïa*, t.

Pouiller, Se pouiller, v. a. et pron., pop., se dire des injures, سوكمك *seugmek*, t.

Pouilles, s. f. pl., injures grossières, سوكش سوز *seuguch*, فنا سوز *fenā seuz.* — Chanter pouilles, سوكمك *seugmek*, مشاتمه يه كلمك *muchātemèïè guelmek*, t.

Pouillier, ou Pouillis, s. m., فنا خان كوشه سى *khān keuchèci*, فنا بر لوستاريه *fenā bir lostārïa*, t.

Pouillot, ou Chanteur, s. m., بر نوع كوچك اوتر قوشى *bir nev'y kutchuk euter qouchou*, t.

Poulaille, s. f. Voy. Volaille.

Poulailler, s. m., lieu où couchent les poules, كومس *kumes*, طاوق كومسى *thāvouq kumeci.* — Celui qui élève et vend de la volaille, طاوقچى *thāvouqtchi*, t.

Poulain, s. masc., jeune cheval, طاى تاى *thāï*, t.; كره *kurrè*, p. — Sorte de mal vénérien, tumeur dans l'aîne, اويلق قيصيغنده كى اور *oïlouq qïcïghyndèki our*, t.; ورم الاريبة *verem ul-erbïct*, a.

Poularde, s. f., سميز طاوق *semiz thāvouq*, بسلنمش كنج طاوق *beslenmich guendj thāvouq*, t. *

Poule, s. fém., femelle du coq, طاوق *thāvouq*, t.; دجاجة *dedjādjet*, pl. a. دجاج *dedjādj*. — Poule qui pond, يومورطليجى طاوق *ïoumourthlaïidji thāvouq*. — qui couve, يومورطه بصان طاوق *ïoumourtha baçān thāvouq*. — Poule d'Inde, مصر طاوغى *myeyr thāvoughy*. — d'eau, انگيت *anguït*. — Au fig., poule mouillée, homme poltron, mou, قورقاق آدم - كوشك *guevchek, qorqāq âdem*.

Poulet, s. m., petit de la poule, پليج *pilïdj*. — engraissé, بسلنمش پليج *beslenmich pilïdj*, t. — Billet de galanterie, عشق مكتوبى *'ychq mektoubi*, a.-t. — Mon poulet, ma poulette, t. de caresse en parlant à un enfant, ياورم *ïāvroum*.

Poulette, s. f., jeune poule, كنج طاوق *guendj thāvouq*, ديشى طاوق *dïchi thāvouq*, t. — Ma poulette. Voy. Poulet.

Poulevrin, s. m., فاليه باروتى *fālïa bārouti*, t.

Pouliche, s. f., قسراق طاى *qysrāq thāï*, t.

Poulie, s. f., مقره *maqara*, t. — Passer la corde à une poulie, مقره يه ايپ كچورمك *maqaraïè ip guetchurmek*.

Pouliner, v. n., طوغورمق *dhoghourmaq*, t.; انفاض ا *infāz it*, a.-t. — La cavale qui a pouliné, انفاض ايتمش قسراق *infāz itmich qysrāq*.

Poulinière, s. f. et adj., طاى طوغوره جق قسراق *thāï dhöghouradjaq qysrāq*.

Pouliot, s. m., plante, بودنك *boudenk*, پودنج *poudendj*, p.-t.; ياربوز *ïārpouz*, t.; حبق *habaq*, a.

Poulpe, s. f., كميكسزات *guemïksyz at*, قره إت *qara at*, t.; صلب الربلة *salb ur-rèblat*, a. Voy. Pulpe.

Pouls, s. m., نبض *nabz, nabez*, a. — Pouls élevé, fort, نبض قوى *nabzy qavi*. — faible, نبض ضعيف *nabzy za'ïf*. — égal, نبض متساوى *nabzy muteçāvi*. — inégal, نبض غير متساوى *nabzy ghaïri muteçāvi*. — déréglé, نبض غير منظم *nabzy ghaïri mountazem*. — Tâter, consulter le pouls, نبضى طوتمق - يوقلمق *nabzy thoutmaq, ïoqlamaq*, مس نبض ا *messi nabz it*; — et au fig., sonder les intentions de quelqu'un, نبض طوتمق - يوقلمق *nabz thoutmaq, ïoqlamaq*, بر كمسه نك نبضنى يوقلمق *bir kimesnènuñ nabzyny ïoqlamaq*.

Poumon, s. m., اق جكر *aq djiguer*, اويكن *euïken, euïguñ*, t.; ريه *rïet, rïe*, pl. a. رياة *rïāt*.

Poupard, s. m., قونداق چوجغى *qoundāq tchodjoughy*, باغرداقده كى *bāghyrdāqtaki tchodjouq*, t.

Poupe, s. fém., قيچ - قچ *qytch*, كمينك كمى قيچى *guemi qïtchi*, پوپه سى *guemïnuñ poupaci*, t. — Aller vent en poupe, au propre et au fig., پوپه روزكارياله - هواسيله كيتمك *poupa rouzguiārïilè, havācilè gïtmek*.

Poupée, s. fém., petite figure de femme pour servir de jouet d'enfant,

قوقله *qouqla.* — En t. de filature, paquet d'étoupe ou de filasse dont on garnit le fuseau, بدرك *bederek*, t.; دسته *testè*, سليله *selîlè*, a.

Poupon, s. m., يوزى طولغن اوغلانجق *ïuzu dholghoun oghlāndjyq*, t.

Pouponne, s. f., يوزى طولغن قز *ïuzu dholghoun qyz*, t.

Pour, prép. marquant la cause, la destination, ايچون *itchoun*, اوترى *euturu*, t. — Pour moi, بنم ايچون *benum itchoun.* — Pour vous, سزك ايچون *sizuñ itchoun.* — Pour lui, انك ايچون *anuñ itchoun.* — Pour cela, اندن اوترى *anden euturu.* — Faire de l'exercice pour la santé, حفظ صحّت ايچون حركت ا *hyfzy syhhat itchoun hareket it.* — En échange de, moyennant un certain prix, مقابلهسنده *mouqābelècindè*, بدل *bedel*, بدل اولهرق *bedel olaraq.* — J'ai donné ma montre pour un sabre, ساعتمى بر قليجه بدل اولهرق ويردم *sā'atemi bir qylîdjè bedel olaraq vîrdum.* — Il lui a donné ce livre pour six piastres, شو كتابى التى غروشه ويردى *chou kitābi alti ghourouchè vîrdi.* — Pour, à cause de..., نته كيم *netè kîm*, زيراكه *zîrāki.* — Il a été chassé pour avoir trop parlé, چوق سويلديكيچون - چوق سويلديكندن طرد اولندى *tchoq seuïledîgui itchoun, tchoq seuïledîguinden thard oloundou.* — En considération, par égard, ايچون *itchoun*, رعايتا *ri'āïeten.* — Je ferai cela pour vous, بونى سزك ايچون ايدهرم *bounou sizuñ itchoun idèrum.* — Eu égard à, ضمننده *zimnindè.* — Pour le faire connaître, تعريفى ضمننده *ta'rîfi zimnindè.* — Par rapport à..., كوره *gueurè*, نظرًا *nazaren.* — Pour la saison, موسمه كوره *mevsimè gueurè.* — A la place de..., يرينه *ïerînè*, مقامنه *maqāminè.* — Il est venu pour son père, پدرى يرينه كلدى *pederi ïerînè gueldi.* — Pour lors, alors, اولحالده *olhāldè.* — Pour peu que..., جزيجه *djuz'îdjè.* — Le pour et le contre, نفع و ضرر طرفلرى *nef' u zarar tharaflari.*

Pourboire, s. m., بخشش *bakhchich*, p.-t.; قهوه پارهسى *qahvè pāraci*, شراب پارهسى *charāb pāraci*, t.

Pourceau, s. m. Voy. Porc, Cochon.

Pourchasser, v. a., پك ارشدرمق *pek arachturmaq*, t.; دقت ايله تفتيش و تفحّص ا *dyqqat ilè teftîch u tefahhous it*, a.-t.

Pourfendre, v. a., اوزونلغنه يارمق *ouzounlyghyna ïārmaq*, t.; مستطيلًا شق ا *moustathîlen chaqq it*, a.-t.

Pourparler, s. m., مكالمه *mukiālemè*, محاوره *mouhāverè*, pl. a. محاورات *mouhāverāt*; سويلشمه *seuïlechmè*, صحبت *sohbet*, t.

Pourpier, s. m., سميز اوتى *semîz oti*, سمز اوت *semyz ot*, t.; بقلة الحمقا *baqlet ul-hamaqa*, a.

Pourpoint, s. m., زبون *zuboun*, t.

Pourpre, s. masc., maladie de la peau, حصبه *hasba*, a.; حصباتلو حمّا *hasbātlu hoummā.*

Pourpre, s. m., couleur foncée tirant sur le violet, ارجوان *erdjuvān*, vulg. ارغوان *erghouvān*. — Au fém., teinture précieuse qui se tire du coquillage nommé pourpre, فرفير *firfīr*. — Vêtement de l'étoffe teinte en pourpre, خلعت فرفيرى اللون *khyl'ati firfīri ul-levn*. — Pourpre, poisson, اسكرلت بوجكى *iskerlet beudjégui*.

Pourpré, e, adj., منوّش *munevvich*, t.; فرفيرى *firfīrii*, ارجوانى *erdjuvānii*, فرفيرى اللون *firfīri ul-levn*.

Pourpris, s. m., چوره *tchevrè*, t.; حظار *hazār*, a.

Pourquoi, conj. causative, انك اندن اوتورى انچون *anuñ itchoun, anden uturu*, t.; لهذا *lihazā*, a.; بنا برين *benā berīn*. — C'est pourquoi, زيرا بو اجلدن *zīrā bou edjilden*. — Pourquoi? adv. d'interrog., نيچون *nītchoun*, ندن *neden*, نه سبدن *nè sebebten*. — Le pourquoi, s. m., موجب *moudjib*, سبب *sebeb*, a.; سببى *sebebi*, السبب *es-sebeb*. — Dire le pourquoi, سببى سويلمك *ṣebebi seuïlemek*.

Pourri, e, adj., چورك *tchuruk*, چورمش *tchurumich*, t.; متعفن *mute'affun*, a. — Poire pourrie, چورك ارمود *tchuruk armoud*. — Au fig., en parlant des personnes, فاسد درونى فاسد *fācid ul-qalb, derouni fācid*.

Pourrir, v. a., چوريتمك *tchurutmek*, بوزمق *bozmaq*, t. — v. n., pourrir, se pourrir, چورمك *tchurumek*, بوزلمق *bozoulmaq*, چوردلمك *tchurudilmek*, تعفن *te'affun it*.

Pourriture, s. f., چوركلك *tchuruklik*, ييزلق *iïzlyq*, مردارلق *mourdārlyq*, t.; عفونت *'oufounet*, a.

Poursuite, s. f., action de poursuivre quelqu'un, قوولمه *qovlama*, قوغلمه *qoghlama*, قوالمه *qovālama*, t.; تعقيب *ta'qīb*, pl. a. تعقيبات *ta'qībāt*. — Poursuite vigoureuse, تعقيب شديد *ta'qībi chedīd*. — Poursuite, soin pour le succès, سعى واقدام *sa'y u iqtām*. — Poursuites, au pl.; procédures, action en justice, مطالبات *mouthālebāt*. — Faire des poursuites, عرض مطالبات *'arzy mouthālebāt it*.

Poursuivant, s, m., qui brigue pour obtenir une chose, استكلو *istekłu*, t.; طالب *thālib*, pl. a. طلاب *thallāb*, طلبكار *thalebkiār*, a.-p. — En t. de prat., celui qui poursuit un décret, une sentence, بر شيئك اردينه دوشن *bir cheïuñ ardīna duchen*, مجدّ فى التحصيل *moudjidd fit-tahsīl*.

Poursuivre, v. a., courir après pour atteindre, قوالمق *qovālamaq*, قوغلمق *qoghalamaq*, اردينه دوشمك — قوشمق *ardīna duchmek, qochmaq*, پسنه دوشمك *pecinè duchmek*, t.; تعقيب *ta'qīb it*, a.-t. — Poursuivre sans relâche, صالديرميه رك اردينه دوشمك *sālīdirmeïerek ardīna duchmek*. — Poursuivre en justice, دعوا *da'vā it*, بر كمسنه نك اوزرينه دعوا *bir kimesnènuñ uzerinè da'vā it*. — cri-

minellement, مجرم اولمق اوزره بر كمسنه‌نك ازرينه دعوا ا *mudjrim olmaq uzrè bir kimesnènüñ uzerînè da'vā it.* — Poursuivre, briguer, tâcher d'obtenir, بر شيئك تحصيلنه چالشمق *bir cheïuñ tahsîlinè tchālichmaq.* — Poursuivre un emploi, بر منصبك تحصيلى خصوصنده بذل مجهود ا *bir mansybuñ tahsîli khouçoucindè bezli medjhoud it.* — Poursuivre, continuer ce qu'on a commencé, دورشمك *duruchmek,* بوشلامامق *bochlāmāmaq,* مباشرت اولنان ايشه مداومت ا *mubācheret olounān ichè mudāvemet it,* مداومتدن منفك اولمامق *mudāvemetten munfekk olmāmaq.* — Poursuivre son chemin, يولنه كتمك مداومت ا *ïolina guitmek, mudāvemet it.* — le discours, كلامه مداومت ا *kelāmè mudāvemet it.*

Pourtant, conj., لكن *lakin,* a.; بو جمله ايله *bou djumlè ilè,* بو بويله ايكن *bou beuïlè iken,* t.; مع هذا *ma' hazā,* مع ذلك *ma' zalik,* a.

Pourtour, s. m., چوره *tchevrè,* طولايى *dholāïi,* t.; دائره *dāïrè,* a. — Ce bassin a tant de pourtour, بو حوضك شوقدر دورى واردر *bou havouzuñ chouqadar devri vārdur.*

Pourvoir, v. a., donner ordre à quelque chose, نظام ويرمك *nizām vîrmek,* a.-t.; كورمك *gueurmek,* t.; كوريويرمك *gueurîvermek,* تهيئه ـ تدارك ا *tehïiè, tedāruk it,* بر شيئك نظامنه باقمق ـ تدبيرينى كورمك *bir cheïuñ nizāminè bāqmaq, tedbîrîni gueurmek.* — Pourvoir, munir, garnir, حاضرلمق *hāzyrlamaq,* تداركلندرمك *tedāruklendurmek.* — Pourvoir une place de vivres, بر قلعنك ذخايرينى تدارك ا *bir qal'anuñ zakhāïrîni tedāruk it.* — une maison des choses nécessaires, خانه‌يى اشياى لازمه‌سيله تجهيز ا *khānèïi echïāï lāzemècîlè tedjhîz it.* — Pourvoir ses enfants, par un mariage, un emploi, etc., اولادينى بر وجه انفع قايرمق *evlādîni ber vedjhi enfa' qāïrmaq.* — Pourvoir, conférer, توجيه ا *tevdjîh it.* — Se pourvoir, se munir, المق *almaq,* طوتمق *thoutmaq,* برابر طوتمق *berāber thoutmaq.* — Se pourvoir en justice, دعوا ا *da'vā it.*

Pourvoirie, s. fém., lieu où se trouvent les provisions que les pourvoyeurs fournissent, ذخيره يرى ـ مخزنى *zakhyrè ïeri, makhzeni.* — Le corps des pourvoyeurs, ذخيره جيلر *zakhyrèdjîler.*

Pourvoyeur, s. m., ذخيره‌جى *zakhyrèdji,* قوناغك ذخيره‌جيسى *qonāghuñ zakhyrèdjîci,* t.

Pourvu que, conj., تك *tek,* همان *hemān,* اكر *eïer,* بو شرطيله كه *bou charthilè ki.*

Pousse, s. f., jet, petite branche, فلز ـ فليز *filiz,* تازه فليز *tāzè filîz,* t. — Maladie des chevaux, اتلره مخصوص بر نوع علت *atlara makhsous bir nev'y 'yllet,* آيقيلمه *āïqîlma,* t.

Poussée, s. f., ايتيويرش *itîvîrich,* دپش *tepich,* t.

Pousser, v. a., faire effort contre quelque chose, ايتيويرمك *itîvîr-*

mek, ایتمک *itmek*, اوته قاقمق *eutè qāqmaq*, اوته‌یه دپمک *eutèïè tepmek*, t.; دفع ا *def' it*, a.-t. — Pousser quelqu'un hors de sa place, بر کمسنه‌یی یرندن دفع ا *bir kimesnèï ïerinden def' it*. — avec le pied, ایاق ایله دپمک *aïāq ilè tepmek*. — Pousser les ennemis, les faire reculer, دشمنی کرویه دفع ا *duchmeni guiruïè def' it*. — Pousser du coude, دیرسک ایله طوقنمق *dîrsek ilè dhoqounmaq*. — Enfoncer, صوقمق *soqmaq*. — Faire avancer, یورتمک *ïurutmek*, سورمک *surmek*, ایلرولتمک *ileruletmek*, ایلرو سورمک *ileru surmek*, سوق ا *sevq it*. — Aiguillonner, دورتمک *deurtmek*. — Exciter, stimuler, تحریک ا *tahrîq it*. — Pousser une botte, un coup d'épée, اورمق *ourmaq*, سانجمق *sāndjmaq*. — Étendre, اوزاتمق *ouzātmaq*, توسیع ا *tevsî' it*. — Pousser trop loin, dépasser les limites, حدّ اعتدالدن تجاوز ا *haddi i'tidālden tedjāvuz it*. — Pousser à bout, faire perdre patience, صبری دوکتمک *sabri teuketmek*. — Pousser la voix, سسی زیاده چیقارمق - یوکسلتمک *seci zïādè tchîqārmaq*, *ïukseltmek*. — Pousser des cris, چاغرمق *tchāghyrmaq*, حیقرمق *haïqarmaq*. — des plaintes, فریاد ا *ferïād it*. — des gémissements, آه - واه ا *āh*, *vāh it*. — Avancer, ایلرو کتمک - وارمق *ileru guitmek*, *vārmaq*, قطع مسافه ا *qathy' meçāfè it*. — Pousser, offenser, انجتمک *indjitmek*, تعرّض ا *te'arruz it*. — Importuner, تعجیز - تضییق ا *ta'djîz*, *tazyiq it*. — Se pousser, avancer, ایلرو وارمق *ileru vārmaq*. — Pousser, v. n., en parlant de la crue des plantes, بتمک *bitmek*, فلزلنمک *filyzlenmek*, نبت ا *nebt it*. — L'herbe pousse, اوت بتر *ot biter*. — Poussé, e, قاقلمش *qāqylmich*, دفع اولنمش *def' olounmich*, مندفع *mundefy'*.

Poussier, s. m., کمور توزی *keumur tozy*, t.

Poussière, s. f., توز *toz*, t.; غبار *ghoubār*, a.; کرد *guerd*, p. — Faire élever la poussière, توزی قالدرمق *tozy qāldurmaq*, توز قوپرمق *toz qoparmaq*. — Secouer la poussière d'un habit, توزی لباس اوزرندن سلکمک *tozy libās uzerinden silkmek*. — Réduire en poussière, بر شیء غباره دوندرمک *bir cheïi ghoubārè deundurmek*.

Poussif, ve, adj., au propre, en parlant des chevaux, آیقیلور *āïqîlur*; — et par extension, d'une personne qui a peine à respirer, صولغان *soloughān*, ضیق نفسلو *zîq nefeslu*.

Poussin, s. m., پلیج یاوریسی *pilîdj ïāvrouçou*, t.

Poussinière, s. fém.; nom donné aux Pléïades. Voy. ce mot.

Poussoir, s. m., instrument de dentiste, دیشجی آلتی *dîchdji âleti*, t.

Poutre, s. f., مرتک *mertek*, دیرک *dîrek*, طبان دیرکی *thabān dîregui*. — Poutre de chêne, میشه طبان *mîchè thabān*, t.

Poutrelle, s. f., مرتجک *mertedjik*, کریش *kirîch*, t.

Pouvoir, v. a. et n., avoir la faculté de..., être en état de..., ايلك بيلمك *idè bīlmek*, t.; قادر او *qādir ol*, مقتدر او *mouqtedir ol*, a.-t.; بيلمك *bīlmek*. — Pouvoir sortir, چيقه بيلمك *tchīqa bīlmek*. — N'en pouvoir plus, طاقتى قالمامق *thāqati qālmāmaq*. — Cela se peut, بو اولور *bou olour*, بو شىء اولە بيلور *bou cheï ola bīlur*. — Cela ne se peut pas, بو اولماز *bou olmāz*. — Pouvoir, avoir de l'autorité, du crédit, قوّت صاحبى او *qouvvet sahybi ol*, قوّتى او *qouvveti ol*, كوچ يتمك *gudj ïetmek*. — Il peut beaucoup, كلّى قوّتى واردر *kulli qouvveti vārdur*.

Pouvoir, s. m., puissance, autorité, force, قوّت *qouvvet*, قدرت *qoudret*, اقتدار *iqtidār*; a. — Grand pouvoir, قوّت كامله *qouvveti kiāmilè*. — absolu, قوّت مطلقه *qouvveti mouthlaqa*. — indépendant, قوّت مستقله *qouvveti moustaqylè*. — Cela n'est pas en mon pouvoir, بو شىء المدن كلمز *bou cheï elumden guelmez*, اقتدارمدن خارجدر *iqtidārumden khāridjtur*. — Pouvoir politique, législatif, حكومت *hukioumet*. — Exercer le pouvoir, l'autorité, حكم و حكومت ايت *hukm u hukioumet it*. — Possession, تصرّف *teçarruf*, تملّك *temelluk*. — Être au pouvoir, en la possession, يد تصرّفده او *ïedi teçarrufè ol*, مالك او *mālik ol*. — Pouvoir, droit, faculté d'agir pour un autre, رخصت *roukhsat*, دستور *destour*. — Avoir pouvoir de quelqu'un, بر كيسنه نسنك طرفندن رخصتى او *bir kimesnènuñ tharafindan roukhsati ol*. — Être autorisé, مرخّص او *mourakhkhas ol*. — Pleins pouvoirs, رخصت كامله *roukhsati kiāmilè*. — Pouvoir très-étendu, رخصت واسعه *roukhsati vāci'a*. — Les pouvoirs des ambassadeurs, etc., رخصتنامه لر *roukhsatnāmèler*.

Pragmatique, ou Pragmatique-sanction, s. f., امور مذهبه دائر قانونناميه *oumouri mezhebè dāïr qānounnāmè*, a.-p.-t.

Prairie, s. fém., چاير *tchāïr*, چايرلق *tchāïrlyq*, t.; مرج *merdj*, pl. a. مروج *muroudj*; چمنزار *tchèmenzār*, چراگاه *therāguiāh*, p. — Une vaste prairie, چمنزار وسيع الاطراف *tchemenzāri veci' ul-ethrāf*.

Praline, s. f., شكرايله قاورلمش بادم *cheker ilè qāvouroulmich bādem*, t.

Praliner, v. a., شكرايله قاورمق *chekerilè qāvourmaq*, t.

Prame, s. f., ديبى يصّى اولان كوچك كمى *dībi ïassy olān kutchuk guemi*, چكلوه *tchekleva*, t.

Prase, s. f., بر نوع يشيل زمرد *bir nev'y ïechīl zumrud*, t.

Praticable, adj. com., qui peut être pratiqué, اولنه بيلەجك *ola bilèdjek*; اولە بيلور *ola bilur*, t.; اجرا اولنه جق *idjrā olounadjaq*, ممكن الاعمال ـ الاجرا *mumkin ul-i'māl*; *ul-idjrā*, a.-t. — Cela n'est pas praticable, ممكن اجرا اولەجق شىء دكلدر *mumkini idjrā oladjaq cheï deïldur*. — Sociable, abordable, ممكن المعامله قوللانلور *qoullānilur*,

mumkin ul-mu'āmelè, ممكن الالفة *mumkin ul-ulfet*. — Chemin praticable, ايشلك يول *ichlek ïol*.

Praticien, s. m.; celui qui est versé dans la pratique judiciaire, شريعتك اوسته *cherī'attè ousta*, t.; متشرّع *mutecherri'*, pl. a. متشرّعين *mutecherri'īn*. — Médecin plein d'expérience, تجربه‌سى چوق بر حكيم *tedjrubèci tchoq bir hekīm*, a.-t.; طبيب كثير التجربه *thabībi kecīr ut-tedjrubè*, a.

Pratique, s. f., ce qui se réduit en acte en fait de science, d'art, etc., عمل *'amel*, a. — En pratique, عملده *'ameldè*, عند العمل *'ynd el-'amel*. — Mettre en pratique, فعله - عمله كتورمك *fi'lè, 'amelè gueturmek*, ايشلمك *ichlemek*. — Exécution, اجرا *idjrā*. — Expérience, تجربه *tedjrubè*. — C'est un jeune homme qui n'a pas la pratique des affaires, امور ومصالحده تجربه‌سى يوق بر كنچدر *oumour u meçālihtè tedjrubèci ïoq bir guentchtur*. — Les pratiques religieuses ou de dévotion, اعمال مسنونهٔ دينيه *a'māli mesnounèï dīnïiè*, مناسك *menācik*. — Coutume, usage, عادت *'ādet*, pl. a. عادات *'ādāt*. — Pratiques, intelligences secrètes, كيزلو دانشقلق *guīzlu dānichyqlyq*, معاملات - مخابرات خفيه *mou'āmelāt, moukhāberāti khafïiè*. — Pratique, chaland, مشترى *muchteri*. Voy. ce mot. — Pratiques, en parlant de la clientèle d'un médecin, بر طبيبك خسته‌لرى *bir thabībuñ khastaleri*. — Ce médecin a beaucoup de pratiques, بو طبيبك خسته‌سى چوقدر *bou thabībuñ khastaci tchoqdur*. — Pratique, besogne, خدمت *khydmet*, ايش *ich*. — En t. de mar. et de quarantaine, permission de débarquer, كميدن چيقمغه رخصت *guemīden tchīqmagha roukhsat*, پراتيقه *prātīqa*. — Pratique, procédure et style des actes pour la poursuite des procès, علم صك *'ylmi sakk*.

Pratique, adj. com., عملى *'amelïi*, a. — Instruction pratique, تعليم عملى *ta'līmi 'ameli*. — Morale pratique, اوصول عمليهٔ اخلاق *ouçouli 'amelïièï akhlāq*.

Pratiquement, adv., عملاً *'ameleu*, فى العمل *fil-'amel*, من جهة العمل *min djehet ul-'amel*, a.

Pratiquer, v. a., mettre en pratique, ايشلمك *ichlemek*, t.; اجرا *idjrā*, عمله كتورمك *'amelè gueturmek*, a.-t. — Fréquenter, قونشمق *qonouchmaq*, كورشمك *gueuruchmek*, مخالطة - معاشرت ا *moukhālathat, mou'ācheret it*. — Suborner, ايارتمق *aïārtmaq*. — Pratiquer des témoins, شاهدلر ايارتمق *chāhidler aïārtmaq*. — Pratiquer des intelligences, se les ménager, كيزلو دانشقلق پيدا ا *guīzlu dānichyqlyq peïdā it*, عقد معاملات خفيه ا *'aqdi mou'āmelāti khafïiè it*. — En t. d'archit., ménager adroitement de petites commodités dans un bâtiment, صيغدرمق *sīghdurmaq*.

Pré, s. m., چاير *tchāïr*, چايرلق *tchāïrlyq*, t.; سبزه‌زار *sebzèzār*, p.; مخضره *makhzarè*, a.

Préalable, adj. com., اوّل *evvel*,

مقدّم *mouqâddem*, اوّل الامر *evvel ul-emr*, اقدم امور *aqdemi oumour*, a.; ايشك ابتداسى *ichuñ iptidâci*, t.-a.—C'est un point préalable, اقدم اموردن بر مادّه در *aqdemi oumourden bir mâddèdur*. — Au préalable. Voy. PRÉALABLEMENT.

PRÉALABLEMENT, adv., تيز الدن *tîz elden*, t.; هر شيدن اوّل *her cheïden evvel*, a.-t.; اوّل باوّل *evvel be-evvel*, قبل كل شيء *qabl kulli cheï*, a.; اوّل امرده *evvel emrdè*.

PRÉAMBULE, s. m., مقدّمه *mouqaddemè*, pl. a. مقدّمات *mouqaddemât*.—Sans préambule, بلا مقدّمه *bilâ mouqaddemè*.

PRÉAU, s. m., cour d'une prison, زندان حوليسى *zindân havlîci*, t.

PRÉBENDE, s. f., كليسا وقفندن حاصل اولان ايراد *kelîçâ vaqfindan hâcyl olân irâd*, t.; ارپه لق *arpalyq*.

PRÉBENDÉ, E, adj., كليسا ايرادى ارپه لق صاحبى *kelîça irâdi sâhybi arpalyq sahybi*, t.

PRÉCAIRE, adject. com., qui ne s'exerce que par tolérance, avec incertitude, قرارسز مستقرّ *qarârsyz, moustaqyrr*, اولميان *olmaïân*, a.-t.; غير مستقرّ *ghaïri moustaqyrr*, بى ثبات *bi sebât*, a. — En t. de prat., chose dont on ne jouit que par concession, مستعار عاريتى *'ârieti, muste'âr*.

PRÉCAIREMENT, adverbe, تمللو اوليه رق *temellu olmaïaraq*, t.; من غير ثباتة *min ghaïri sebâtin*, عاريتى اوله رق *'ârietî olaraq*, a.; بالعاريه *bil-'ârîè*.

PRÉCAUTION, s. f., ce qu'on fait par prévoyance, احتياط *ihtiâth*, حزم *hazm*, حذر *hazer*, a.; كوزى اچلق *gueuzy atchyqlyq*, t. — Précaution inutile, احتياط بى فايدە *ihtiâthy bi fâïdè*.—User de précaution, احتياط ا *ihtiâth it*.—Par précaution, احتياط ايله *ihtiâth ilè*, احتياطًا *ihtiâthen*.—Circonspection, ménagement, صاقنمه *sâqynma*, احتراز *ihtirâz*.

PRÉCAUTIONNER, v. a., صقلمق *saqlamaq*, قورتمق *qorroutmaq*, صاقندرمق *sâqyndurmaq*, t.; ايقاظ ا *iqâz it*, وقايه ا *viqâïè it*, a.-t.—Précautionner contre l'erreur, ضلالدن محافظه ا *zalâlden mouhâfaza it*.

PRÉCAUTIONNER (Se), v. pronom., صاقنمق قورنمق *sâqynmaq, qorounmaq*, t.; احتياط اوزره او *ihtiâth uzrè ol*, تحرّز وقايه ا *viqâïè it*, تحفّظ ا *teharruz, tehaffuz it*. — Précautionné, e, صاقنمش قورنمش *sâqynmich, qorounmich*, محفوظ *mahfouz*.—Prudent, avisé, محترز *mouhteryz*, حازم *hâzym*, صاقنيجى *sâqynîdji*.

PRÉCÉDEMMENT, adv., بوندن اوّل *boundan evvel*, بوندن اقدم *boundan aqdem*, a.-t.; مقدّما *mouqaddemâ*, مقدّمًا *mouqaddemen*, سابقا *sâbiqan*, سابقًا *sâbiqâ*, a.

PRÉCÉDENT, E, adj., سابق *sâbyq*, مقدّم *mouqaddem*, a.; سبقت ايدن *sebqat iden*, مقدّمكى *mouqaddemki*, اوّلكى *evvelki*, a.-t. — Le jour précédent, اوّلكنى كون

evvelki gun. — L'année précédente, سنهٔ سابقه *senèï sābiqa.* — Précédent, s. m., امثال *emsāl.* — Cela est sans précédent, بو كيفيّت بلا امثالدر *bou keïfïiet bilā emsāldur.*

PRÉCÉDER, v. a., aller, marcher devant, ايلرودن كتمك *ileruden guitmek*, ايلرو يورمك *ileru ïurumek*, t. — Passer devant, avoir le pas sur..., تقدّم ا *teqaddum it.* — Être, avoir lieu auparavant, سبقت ا *sebqat it.*

PRÉCEINTE, s. f., كمينك چورەسى *guemïnuñ tchevrèci*, t.

PRÉCENTEUR, ou PRÉCHANTRE, s. m., مؤذن باشى *muezzin bāchi*, a.-t.

PRÉCEPTE, s. m., règle, enseignement, درس *ders*, تعليم *ta'lïm*, pl. a. تعليمات *ta'lïmāt*; قاعدك *qā'ydè*, قواعد *qavā'yd.* — Commandement, حكم *hukm*, pl. a. احكام *ahkïām*; بيورق *bouïourouq*, t.

PRÉCEPTEUR, s. masc., خواجه *khodja*, t.; معلّم *mou'allim*, pl. a. معلّمين *mou'allimïn.*

PRÉCEPTORAL, E, adj., خواجه‌يه مخصوص - متعلّق *khodjaïa makhsous, mute'allyq*, t.; معلّمى *mou'allimïi*, a.

PRÉCEPTORAT, s. m., خواجه‌لق *khodjalyq*, t.; معلّم حرفتى *mou'allim hyrfeti*, a.-t.

PRÉCESSION, s. f. (des équinoxes), وجعة النقط الاستوا *ridj'at un-nouqouth ul-istivā*, a.

PRÉCHANTRE, s. m. Voy. PRÉCENTEUR.

PRÊCHE, s. m., sermon, وعظ *va'z*, a.

PRÊCHER, v. a., annoncer, instruire par des sermons, وعظ ا *va'z it*, a.-t. — Prêcher dans le désert, en vain, روزكاره وعظ ا *rouzguiārè va'z it.* — Prêcher quelqu'un, اوكشت نصيحت ا ويرمك *euïut vïrmek*, ا *nacïhat it.* — Exhorter à la morale, تلقين - تعليم ا *telqïn, ta'lïm it.* — Prêcher malheur, دائما مصيبتدن خبر ويرمك *dāïmā moucïbetten khaber vïrmek.*

PRÊCHEUR, s. m., واعظ *vā'yz*, pl. وعّاظ *va'āz.*

PRÉCIEUSE, s. f., نزاكت صاتر *nezāket sātar*, نازونياز طورينى *nāz u nīāz thavïnï iden*, t.

PRÉCIEUSEMENT, adverbe, پك كوزه‌درك *pek gueuzèderek*, t.; اهتمام تمام ايله *ihtimāmi tāmm ilè*, كمال تقيّد ايله *kemāli teqaïïud ilè*, a.-t.

PRÉCIEUX, SE, adj., de grand prix, بهالو اغر بهالو *behālu, aghyr behālu*, قيمتلو ذى قيمت *qïmetlu, zi qïmet*, a.-t.; ثمين *semïn*, a. — Cher, rare, qui ne saurait être trop apprécié, عزيز *'azïz*, كمياب *kemïāb.* — Rien n'est plus précieux que le temps, وقت قدر عزيز برشى *vaqyt qadar 'azïz bir cheï ïoqtur.* — Béni, sacré, مبارك *mubārek*, شريف *cherïf*, عزيز *'azïz.* — Précieux, affecté, تكلفلو *tekelluflu*, متصنع *mutecanna'.*

PRÉCIPICE, s. m., gouffre, اوچرم *outchouroum*, اوچرم ير *outchouroum ïer*, t.; ورطه *vartha*, pl. a. وراط *varāth.* — Un affreux précipice,

قورقنج بر اچرم یری *qorqoundj bir outchourum ïeri*, ورطهٔ هایله *varthaï hāïlè*.—Tomber dans un précipice, ورطهیه دوشمك *varthaïa duchmek*.—Précipice, au fig., grand malheur, مصیبت عظیمه *moucïbeti 'azïmè*.

Précipitamment, adv., عجله ایله *'adjelè ilè*, a.-t.; عجالةً *'ydjāleten*, بالاستعجال *bil-isti'djāl*, a.; سرعت وشتاب ایله *sür'at u chitāb ilè*.

Précipitant, s. m., چوکدریجی *tcheukturïdji*, ایندرن *induren*, t.; مهبّط *muhebbyth*, مرسّب *muressib*, a.

Précipitation, s. f., extrême vitesse, عجله *'adjèlè*, a.; شتاب *chitāb*, p.; ایوه جیلك *ivèdjïlik*. — Au fig., le trop d'empressement, استعجال *isti'djāl*, تهالك *tèhālik*. —Action d'un corps qui se sépare du milieu d'un liquide, چوکمه *tcheukmè*, رسوب *ruçoub*.

Précipité, subs. masc., sédiment, دردی - دوردی *durdi*, طورتی *thourti*, چوکنتی *tcheukuntï*, t.; ثفل *sefl*, a.

Précipité, e, adj., پك عجله ایله ایشلین *pek 'adjelè ilè ichleïen*, t.; مستعجل *musta'djil*, a.

Précipiter, v. a., jeter de haut en bas et dans un lieu profond, اوچورمق *outchourmaq*, یوقاریدن اشاغی اوچورمق *ïoqāríden achāghy outchourmaq*, - یوکسکدن آتمق *ïuksekten atmaq*, دوشورمك *duchurmek*. — Se précipiter, se jeter, اتلمق *atilmaq*. — dans la mer, دریایه اتلمق *deríāïè atilmaq*. — Tomber de haut en bas, یوقاریدن اشاغی یه دوشمك *ïoqāríden achāghyïè duchmek*. — Se jeter sur.., هجوم ا *hudjoum it*. — Se répandre, en parlant d'une eau, d'un torrent, etc., دوکلمك *deukulmek*, یوقاریدن اشاغی یه دوکلمك *ïoqāríden achāghyïè deukulmek*. — Précipiter, accélérer, presser, چاپکلندرمك *tchāpouklendurmek*, تیز یورتدرمك *tïz ïurutturmek*, عجله ایله یاپدرمق *'adjelè ilè ïāpturmaq*, استعجال ا *isti'djāl it*. — Précipiter, faire trop vite, پك عجله ایشلمك *pek 'adjelè ilè ichlemek*, عجله ا *'adjelè it*, تعجیل ا *ta'djïl it*.—Précipiter le mouvement, تعجیل حرکت ا *ta'djïli hareket it*.—le moment, تعجیل وقت ا *ta'djïli vaqt it*.—Précipiter, en t. de chimie, چوکدرمك *tcheukturmek*, ترسیب ا *tersïb it*.

Préciput, s. m., don mutuel des époux, وهبة الازواج *vehbet ul-ezvādj*, a.—Prélèvement avant le partage de la communauté, حصّهٔ مفروضه دن فضله *hyssèï mefrouzaden fazlè*. — Par préciput, حصّهٔ مفروضه دن زیاده اولهرق *hyssèï mefrouzaden zïādè olaraq*.

Précis, s. masc., abrégé, اجمال *idjmāl*, خلاصه *khoulācè*, مجمل *mudjmel*, مختصر *moukhtaçar*, ملخّص *moulakhkhas*, a. — d'un discours, کلام موجز *kelāmi moudjyz*.

Précis, e, adj., fixe, déterminé, معیّن *mou'aïïen*, مخصّص *moukhassis*, a. — Temps précis, وقت

معيّن *vaqti mou'aïien.* — A l'heure précise, تخصيص اولنان ساعتله *takhsîs olounân sâ'atlè,* تمام وقتنده *tamâm vaqtindè.* — Arrêté, fixé, conclu, مقرّر *mouqarrer,* مضبوط *mazbouth.* — Exact, صحيح *sahîh.*

Précisément, adv., exactement, تمام *tèmâm, tamâm,* بالصحّة *bis-sihhat.* — Dire précisément ce qu'il faut, تمام لازم اولانی سويلمك *tamâm lâzym olâni seülemek.* — A l'heure marquée, وقتنده *vaqtindè,* همان وقتنده *hemân vaqytlè.* — Absolument, البته *elbettè,* البت *elbet,* لابدّ *lâbudd.*

Précision, s. fém., exactitude, تكميللك *tekmîllik,* a.-t.; دقّت *dyqqat,* تدقيق *tadqîq,* a. — Exclusion du superflu dans le discours, صحّت ـ نقاحت كلام *syhhat, naqâhati kelâm,* ايجاز *idjâz.* — Distinction exacte et subtile par laquelle on fait abstraction d'une chose d'avec une autre, تمييز دقيق *tèmîiz daqîq,* pl.-a. تمييزات دقيقه *temîizâti daqîqa.*

Précité, e, adj., بالاده ذكر اولنان *bâlâdè zikr olounân,* p.-a.-t.

Précoce, adj. com., mûr avant le temps, la saison, وقتندن اوّل يتشمش *vaqtinden èvvel ïetichmich,* موسمسز *mevsimsyz,* a.-t. — Fruit précoce, طرفانده *thourfândа,* طرفانده يمش *thourfândа ïemich.* — Arbre qui porte des fruits précoces, ازكن يمش ويرر اغاج *erken ïemich vîrur âghâdj.* — Précoce, hors de propos, وقتسز *vaqtsyz,* بيوقت *bivaqyt,* نابهوسم *nâbèmevsim.* — Esprit précoce, قبل الوقت يتشمش بر عقل *qabl el-vaqt ïetichmich bir 'aql.*

Précocité, s. f., اركن يتشمه *erken ïetichmè,* t.; ابتكار *ibtikâr,* a. — Au fig., وقتندن اوّل يتشمه *vaqtinden èvvel ïetichmè.*

Précompter, v. a., حسابدن ايندرمك ـ تنزيل ا *hyçâbden indurmek, tenzîl it,* a.-t.

Préconisation, s. f., تصديق اهليّت *tastîqy ehlïiet,* a. — d'un prélat, بر پسقوپوسك تصديق اهليتى *bir pisqopoçun tastîqy ehlïieti resmi.*

Préconiser, v. a., déclarer en conclave qu'un prélat a les qualités requises, اهليّت تصديق ا *tastîqy ehlïiet it.* — Préconiser, louer excessivement, افراط ايله مدح ا *ifrâth ilè medh it,* افراط اوكمك *ifrâth eugmek,* a.-t.

Préconiseur, se, s., افراط اوزره مدح ايديجى *ifrâth uzrè medh idïdji,* a.-t.

Précop, ou Pérékop, fort et isthme en Crimée, اور قپوسى *eur qapouçou.*

Précurseur, s. masc., qui vient avant un autre pour annoncer sa venue, ايلرويه كلان خبرجى *ileruïè guelen khaberdji,* ايلرويه كلان مژده جى *ileruïè guelen mujdèdji,* t.; مبشّر قدوم *mubechchiri qoudoum,* a. — Au fig., en parlant des choses, des événements, ايلرو كلان *ileru guelen,* مقدّمه *mouqaddemè,* pl. a. مقدّمات *mouqaddemât.*

Prédécédé, e, adj., اوّل اولن

evvel eulen, t.; مقدّمًا هالك *mouqaddemen hālik*. — Le prédécédé, اوّل اولن كمسنه *evvel eulen kimesnè*.

Prédécéder, v. n., اوّل اولمك *evvel eulmek*, t.; موت تقدّم ا *mevti teqaddum it*, a.-t.

Prédécès, s. m., اوّل اولمه *evvel eulmè*, t.; موت مقدّم *mevti mouqaddem*, a.

Prédécesseur, s. m., qui a précédé quelqu'un dans une place, سلف *selef*, pl. a. اسلاف *eslāf*. — Marcher sur les traces de ses prédécesseurs, اسلافى اثرينه اقتفا ا *eslāfi ecerīnè iqtifā it*. — Au pl., prédécesseurs, ceux qui ont vécu avant dans le même état, كچمشلر *guetchmichler*, اسلاف *eslāf*.

Prédestination, s. f., décret de Dieu, arrangement immuable des événements futurs et nécessaires, قدر *qader*, قضا و قدر *qazā vu 'qader*, تقدير *taqtīr*, a.; يازيلو *ïāzīlu*. — Dessein formé de toute éternité par Dieu pour conduire quelqu'un au salut éternel, فلاح مقدّر من الازل *felāhy mouqadder min el-ezel*.

Prédestiné, e, subs. et adj., que Dieu a destiné à la gloire éternelle, مختار *moukhtar*, مفلح من الازل *muflih min el-ezel*. — Destiné à tel sort, مقدّر *mouqadder*, آلنه يازيلو *âlinè ïāzīlu*.

Prédestiner, v. a., t. de théol., destiner de toute éternité, تقدير مقدّر ا *taqtīr, mouqadder it*, ازلدن تقدير ا *ezelden taqtīr it*, قسمت ا *qysmet it*, من الازل تقدير ا *min el-ezel taqtīr it*. — Destiner de toute éternité au salut, من الازل تقدير فلاح ا *min el-ezel taqtīri felāh it*.

Prédétermination, s. f., الهام وهدايت ربّانى *ilhām u hidāïeti rebbāni*, a.

Prédéterminer, v. a., الهام وهدايت ا *ilhām u hidāïet it*, a.-t.

Prédicable, adj. com., t. de logique, مصروف *masrouf*, a.

Prédicament, s. m., ordre et rang des êtres, رتبهٔ مخلوقات *rutbèï makhlouqāt*, a. — Réputation, renommée, نام *nām*, p.; شهرت *cheuhret*.

Prédicateur, s. m., واعظ *vā'yz*, pl. a. وعّاظ *va'āz*. — Prédicateur évangélique, انجيل شريف واعظى *indjīli cherīf vā'yzy*.

Prédication, s. fém., action de prêcher et sermon, وعظ *va'z*, a. — Entendre la prédication, وعظى استماع ا *vā'zy istimā it*.

Prédiction, s. f., art de prédire, فنّ اخبار مغيّبات *fenni ikhbāri moughaïibāt*, a.; پيشين سويلمه *pīchīn seuïlemè*. — La chose prédite, غيبدن ويرلن خبر *ghaïbten vīrilen khaber*, خبر الغيب *khaber ul-ghaïb*, pl. a. اخبار الغيب *akhbār ul-ghaïb*.

Prédilection, s. fém., سوش زياده لكى *sevich zïādèligui*, t.; مزيّت ميل *mezïieti meïl*, زيادة الرغبة *zïādet ur-raghbet*, تفضّل رغبة *tefazzuli raghbet*, ترجيح *terdjīh*, a. — Avoir de la prédilection, زياده سومك *zïādè sevmek*. — pour une personne, بر كمسنه حقّنه زيادهٔ

رغبت اظهارا *bir kimesnè haqqyna ziādèï raghbet izhār it.*

PRÉDIRE, v. a., annoncer par inspiration divine ce qui doit arriver, پیشین سویلمك *pïchïn seuïlemek*, t.; غیبدن خبر ویرمك *ghaïbden khaber vïrmek*, مقدّم خبر ویرمك *mouqaddem khaber vïrmek*, قبل الوقوع انبا و اخبارا *qabl el-vouqou' imbā vu ikhbār it.* — Annoncer par règles certaines une chose qui doit arriver, استخراج ا *istykhrādj it*, بالاستخراج اخبارا *bil-istykhrādj ikhbār it.* — par prétendue divination, فالجیلق ایله خبر ویرمك *fāldjïlyq ilè khaber vïrmek*, فالجیلق ا *fāldjïlyq it.* — par raisonnement, par conjecture, استدلال عقلی ایله قبل الوقوع اخبارا *istidlāli 'aqli ilè qabl el-vouqou' ikhbār it.* — Prédit, e, ظهورندن اول خبر ویرلمش *zouhourinden evvel khaber vïrilmich*, مخبر قبل الظهور *makhberi qabl ez-zouhour.*

PRÉDOMINANT, E, adj., غالب *ghālib*, a.; برتر یکین *ïeñen berter*, t.; p.; غالب کلن *ghālib guelen.* — Vice prédominant, مثلبهٔ غالبه *meslibèï ghālibè.*

PRÉDOMINATION, s. fém., تغلّب *teghallub*, استیلا *istïlā*, غلبهٔ *ghalebet*, a.; اوست کلمکلك *ust guelmeklik*, t.

PRÉDOMINER, v. n., غالب اول *ghālib ol, guelmek*, a.-t.; غلبه ا *ghalebè it*, اوست کلمك *ust guelmek.*

PRÉÉMINENCE, s. f., تقدّم *teqaddum*, تفوّق *tefavvuq*, امتیاز *imtïāz*, اوستك اولمقلق *usstè olmaqlyq*, t.; افضلیّت *efzalïiet.* — Avoir la prééminence, اوست کلمك *ust guelmek*, غالب کلمك *ghālib guelmek.*

PRÉÉMINENT, E, adj., اوست *ust*, t.; اقدم *aqtem*, فائق *fāïq*, افضل *efzāl*, اعلا *a'lā*, a.

PRÉÉTABLIR, v. a., اوّل قومق — نصب ا *evvel qomaq, nasb it*, مقدّمًا تمهید ا *mouqaddemen temhïd it*, a.-t.

PRÉEXISTANT, E, adj., اولدن موجود — درکار اولان *evvelden mevdjoud, derkiār olān*, مقدّمًا موجود اولان *mouqaddemen mevdjoud olān*, a.-t.

PRÉEXISTENCE, s. fém., اولدن ایلرودن اولمقلق *evvelden olmaqlyq, ileruden vārlyq*, a.-t.; وجود سابق *vudjoudi mutequaddem*, a.

PRÉEXISTER, v. n., ایلرودن وار اولمق *ileruden vār olmaq*, t.; اولدن موجود — درکار او *evvelden mevdjoud, derkiār ol*, مقدّمًا موجود او *mouqaddemen mevdjoud ol*, a.-t.

PRÉFACE, s. f., دیباجه *dïbādjè*, p.; مقدّمه *mouqaddemè.* — Fam., préambule. Voy. ce mot.

PRÉFECTURE, s. f., juridiction d'un préfet, سنجاق *sandjāq*, ایالت *ïālet.* — Endroit où il exerce ses fonctions, l'hôtel qu'il habite, والی قپوسی *vāli qapouçou.* — Fonctions du préfet, والیلك وکیالت *vālïlik vekïālet.* — La durée de son administration, والیلك ایامی *vālïlik eïāmi*, وقت وکالت *vaqti vekïālet.*

Préférable, adj. com., يك *ïek*, t.; اولى *oula*, واجب الترجيح *vādjib ut-terdjīh*, ارجح *erdjeh*, a.; سزاوار رجحان *sizāvāri redjhān*, ترجيح اوله جق *terdjīh oladjaq*.

Préférablement, adv., رجحان اوزره *redjhān uzrè*, a.-t.; على وجه الترجيح *'ala vedjh ut-terdjīh*, a.; اولويّت طريقيله *uluvïiet tharīqīlè*.

Préférence, s. fém., choix fait d'un être plutôt que d'un autre, ترجيح *terdjīh*, رجحان *redjhān*, رجحانيّت *redjhānïiet*, اولويّت *uluvïiet*, a. — Demander la préférence, ادّعاى رجحانيّت ا *iddi'āï redjhānïiet it*.—Obtenir, être l'objet de la —, مظهر رجحان او *mazheri redjhān ol*.—Préférence, droit d'être préféré, استحقاق رجحانيّت *istyhqāqy redjhānïiet*. — Préférences, au pl., marques d'affection ou d'honneur plus particulières accordées à quelqu'un, التفاتلر *iltifātler*, اثار التفات *açāri iltifāt*.

Préférer, v. a., مقدّم طوتمق *mouqaddem thoutmaq*, تقديم ا *taqtīm it*, ترجيح ا *terdjīh it*, تفضيل ا *tefzīl it*, a.-t. — Préféré, e, مرجّح *mureddjeh*.

Préfet, s. m., والى *vāli*, حاكم *hākim*, a.

Préfinir, v. a., t. de jurisp., وعده كسمك *va'ydè kesmek*, تعيين مدّت ا *ta'ïini muddet it*.

Préfix, e, adj., كسلمش *kecilmich*, t.; معيّن *mou'aïien*, مقرّر *mouqarrer*.

Préfixion, s. fém., t. de jurisp., وعده ويرمه *va'ydè vīrmè*, تعيين مهلت - وعده *ta'ïini muhlet*, *va'ydè*, a.-t.

Préjudice, s. m., غدر *ghadr*, ضرر *zarar*, زيان *zïān*, a. — Préjudice considérable, ضرر كلّى *zarari kulli*, خسار جسيم *khaçāri djecīm*. — Porter préjudice à quelqu'un, بر كمسنه يه ايراث ضرر ا *bir kimesnèïè irāci zarar it*.—Au préjudice de son honneur, عرض وناموسنه ايراث كسر ونقيصه ايدرك *'yrz u nāmoucinè irāci kesr u naqīça iderek*. — Sans préjudice, ضرر كتورميه رك *zarar gueturmeïèrek*, بلا ضرر *bilā zarar*. — Sans préjudice des droits, حقوقه ضرر كتورمكسزين *houqouqè zarār gueturmeksizīn*.

Préjudiciable, adj. com., ضرر كتوريجى *zarar gueturīdji*, ضررلو *zararlu*, a.-t.; مضرّ *mouzyrr*, مخل *moukhyll*, مورث ضرر *mourici zarar*.

Préjudiciel, le, adj., اوّلى *evveli*, قبلى *qabeli*, a. —Question préjudicielle, اساس منازعه اولان مادّه دن اوّل فصلى اقتضا ايدن مطلب *eçāci munāze'ā olān mūddèden evvel fasli iqtizā iden mathlab*.

Préjudicier, v. n., ضرر كتورمك *zarar gueturmek*, خلل كتورمك *khalel gueturmek*, اضرار ا *izrār it*, ايراث مضرّت ا *irāci mazarret it*.

Préjugé, s. m., ce qui a été jugé auparavant et dont on tire quelque induction, حكم قياسى *hukmi qïāci*, a.; امثال اوله جق حكم *emsāl ola-*

djaq hukm. — Circonstances ou apparences qui préparent à un jugement définitif, قرينة *qarînet*, pl. a. قراين *qarâïn.* — Marque, signe de ce qui doit arriver, علامة *'alâmet*, pl. علايم *'alâïm*; نشان *nichân*; امارت *emâret*, امارات *emârât.* — Préjugé, opinion adoptée sans examen, اعتقاد باطل *i'tiqâd bâthyl*, pl. a. اعتقادات باطلة *i'tiqâdâti bâthylè*, فنا صانى *fenâ sâni.*

Préjuger, v. a., prévoir par conjecture, تخمين ا صانمق *sânmaq*, *takhmîn it*, عقل كسمك *'aql kesmek*, تخمينا بولمق *takhmînen boulmaq*, قياس ا *qyâs it.*

Prélasser (Se), v. pron., اغرلق كوسترمك *aghyrlyq gueustermek*, مولالق صاتمق *mollâlyq sâtmaq*, تكبر لنمك *tekebburlenmek*, a.-t.

Prélat, s. m., پاپاز - كشيش رئيس باشى *pâpâz, kechîch bâchi*, اسقف الرهبان *reïs ur-rouhbân*, *usquf*, pl. a. اساقفة *eçâqyfet*; امام *imâm.*

Prélation, s. f., منصب پدرينه استحقاقى *mansybi pederînè istyhqâqy*, a.-t.

Prélature, s. f., كشيش باشى پاپازلق *kechîch bâchi pâpâzlyq*, t.; امامليق *imâmlyq*, a.-t.; مرتبة الاسقفية *mertebet ul-usquf iiet*, a.

Prêle, ou Queue de cheval, s. f., plante, آت قويروغى اوت *ât qouïroughy ot*, اولامه يونجه *avlama ïondjè*, t.; ذنب الخيل *zeneb ul-khaïl*, a.

Prélever, v. a., طوپلندن *thopoundan âïrmaq*, آيرمق - آلمق *âlmaq*, t.; افراز ا *ifrâz it*, a.-t.

Prélèvement, s. m., طوپلندن آيرلمه *thopoundan âïrilma*, t.; افراز اخذ *ifrâz akhz*, a.

Préliminaire, s. m., ce qui doit être réglé avant tout arrangement définitif, مقدمه *mouqaddemè*, pl. a. مقدمات *mouqaddemât*; اساس شروطى *eçâs chouroutliy.* — Les préliminaires de la paix, مقدمات صلح *mouqaddemâti soulh*, صلحك مقدماتنده دائر اولان مواد *soulhun mouqaddemâtinè dâïr olân mevâdd.*

Préliminaire, adj. com., qui précède la matière principale, اولى evvelli, مقدمه صورتنده سرد اولنان *mouqaddemè sourettndè serd olounân.* — Discours préliminaire, على طريق المقدمه بر مقاله *'ala tharîq ul-mouqaddemè bir maqâlè*, مقدمه *mouqaddemè.*

Préliminairement, adv., اولدن *evvelden*, اولا *evvelen*, *evvelâ*, فى الاول *fil-evvel*, a.

Prélude, s. m., morceau qui sert d'introduction à une pièce de musique, de chant, تقسيم *taqsîm*, مقدمة الحن *mouqaddemet ul-lahn.* — Ce qui précède une chose, ou lui sert de commencement, مقدمه *mouqaddemè.* — En manière de prélude, مقدمه مقامنده *mouqaddemè maqâmindè.*

Préluder, v. n., t. de musique, jouer des préludes, essayer sa voix, تقسيم چالمق - ا *taqsîm tchâlmaq, it.* — Au fig., commencer par ce qu'il

y a de moins important, شروع – بدء *churou', bed' eïlemek.* إيلمك

Prématuré, e, adj., en parlant des fruits, etc., وقتندن اوّل يتشمش *vaqtinden evvel ietichmich*, موسمسز *mevsimsyz*, a.-t.; ناضج قبل الوقت *nāzydji qabl el-vaqt*, a. — Fruits prématurés, وقتندن اوّل يتشمش ميوه *vaqtinten evvel ietichmich meïvè.* — Esprit prématuré, وقتندن اوّل يتشمش عقل *vaqtinden evvel ietichmich 'aql.* — Cette affaire est prématurée, بو مسلحت نا بموسمدر *bou maslahat nā bemevsimdur.* — Mort prématurée, موت بيوقت *mevti bīvaqyt.*

Prématurément, adv., وقتسز *vaqytsyz*, à.-t.; قبل الوقت *qabl el-vaqt*, وقتندن اوّل *vaqtinden evvel.*

Prématurité, s. f., وقتندن اوّل يتشمه *vaqtinden evvel ietichmè*, t.; بلوغ قبل الوقت *bulough qabl el-vaqt*, نضج معجل *nezdji mou'adjil*, a. — Prématurité d'esprit, عقلك قبل الوقت ادراكى *'aqluñ qabl el-vaqt idrāki.*

Préméditation, s. fém., اوّلجه دوشنمه *evveldjè duchunmè*, t.; تقدّم مطالعه *teqaddumi mouthāle'a*, a. — Avec préméditation, اوّلدن مطالعه ايدرك *evvelden mouthāle'a idèrek*, اوّلدن دوشنه رك *evvelden duchunèrek.*

Préméditer, v. a., اوّل دوشنمك *evvel duchunmek*, – اوّلدن فكر مطالعه ا *evvelden fikr, mouthāle'a it.* — Préméditer une action, بر كونه عمل و حركتى اوّلدن مطالعه ا *bir guiounè 'amel u hareketi evvelden mouthāle'a it*, a.-t. — Prémédité, e, اوّلدن دوشنلمش *evvelden duchunulmuch.* — Une action préméditée, اوّلدن مطالعه اولمش بر حركت *evvelden mouthāle'a olmuch bir hareket.* — un dessein, مقدّم مطالعه اولمش بر نيّت *mouqaddem mouthāle'a olmich bir nïiet.*

Prémices, s. f., les premiers fruits de la terre, ايلك يتشن يمش *ilk ietichen iemich*, طرفانلك *thourfānda*, t.; باكورة *bākiouret*, a.; نوباوه *nevbāvè*, p. — Les premiers nés du bétail, ايلك طوغمش حيوان *ilk dhoghmich haïvān.* — Au fig., les premières productions de l'esprit, ابكار *ebkiar*, ابكار اثارى *ebkiāri açāri.*

Premier, ère, adj., qui précède par rapport au temps et au lieu, برنجى – الك ايلك *ilk*, *birindji*, t.; اوّلكى *evvelki*, ابتداكى *ibtidāki*, a.-t.; اوّل *evvel*, pl. a. اوّلين *evvelïn.* — Le premier jour, اوّلكى كون *evvelki gun.* — La première fois, الك كرّه *ilki kerrè.* — Le premier chapitre, باب اوّل *bābi evvel.* — Le premier de tous, اك اوّل *eñ evvel*, جلهدن اوّل *djumlèden evvel.* — En premier lieu, اوّلا *evvelen.* — Le premier rang, مرتبهٔ اولى *mertebèï oula.* — Le premier-né, الك طوغمش چوجوق *ilk dhoghmich tchodjouq.* — La cause première,

Dieu, مبداء اوّل *mebdeï evvel*.— Le premier, le plus excellent, اك ايو *eñ eïu*, اعلا *a'lā*, افضل *efzal*. — Premier en titre, باش *bāch*, رئيس *reïs*, pl. a. روسا *rou'eçā*; سر *ser*, p. —Le premier drogman, باش ترجمان *bāch terdjumān*.—Premier médecin, سر اطبّا حكيم باشي *hekïm bāchi*, *seri ethybbā*.—Qui était auparavant, le plus ancien, مقدّمكى *mouqaddemki*, سابق *sābyq*, اقدم *aqtem*.

Premièrement, adv., en premier lieu, اوّلا *evvelā*, اوّلا *evvelen*, ابتدا *ibtidā*. — Avant toutes choses, اوّلا وهر شيدن مقدّم *evvelā vè her cheïden mouqaddem*.

Prémisses, s. f. pl., مقدّمات *mouqaddemāt el-burhān*, قضيتين القياس *qazïieteïn el-qyās*, a.

Prémotion, s. f., القاء الهى *ilqāï ilahi*, a.

Prémunir, v. a., بر شيدن قورومق ـ محافظه ا *bir cheïden qouroumaq*, *mouhāfyza it*, تنبيهٔ اسباب *tenbïeï esbābi tehaffuz it*. Voy. Aviser, Prévenir.— Se prémunir, بر شيدن قورونمق ـ محافظه ايدنمك تحفظ اولاجق اسبابى تدارك ا *bir cheïden qorounmaq*, *mouhāfaza idenmek*, *tehaffuz oladjaq esbābi tedāruk it*, قورينه جق اسباب ايله تداركلنمك *qorounadjaq esbāb ilè tedāruklenmek*.

Prenable, adj. com., qui peut être pris, conquis, آلنور *ālineur*, ـ ضبطى فتحى ممكن *zabthi*, *fethi mumkin*. — Une place prenable, ممكن الفتح بر قلعه *mumkin ul-feth bir qal'a*. — Prenable, qui peut être gagné, séduit, رشوت آلور ايارديلنور *aïārdïlur*, *rïchvet ālеur*, ممكن الجلب *mumkin ul-djelb*.—Qui peut être censuré, attaqué, مسك لوم وتغييب *memseki levm u ta'ïib*.

Prenant, e, adj., qui prend, آلجى *ālidji*, t.; آخذ *ākhyz*, a.— Partie prenante, قابض المال *qābyz ul-māl*, حصّه كير *hyssèguïr*.

Prendre, v. a., saisir avec la main, طوتمق *thoutmaq*, الله آلمق *elè ālmaq*, t.; اخذ ا *akhz it*, قبض ا *qabz it*, a.-t. — Prendre un livre, الله كتاب آلمق *elinè kitāb ālmaq*. — les armes, سلاحلنمق *silāhlanmaq*, اخذ سلاح ا *akhzi silāh it*. — Prendre sur soi, se charger de..., اوزرينه آلمق التزام ا *uzerïnè ālmaq*, *iltizām it*.— Prendre le parti de quelqu'un, استصحاب ا *istyshāb it*, بر كمسنه نك طرفنى طوتمق *bir kimesnènuñ tharafini thoutmaq*.—Prendre sous sa protection, حايت ا *himāïet it*, زير حايته آلمق *zïri himāïetè ālmaq*.— Prendre fait et cause pour quelqu'un, اعانهٔ مداخله ا *i'āneten mudākhelè it*.—Prendre parti contre quelqu'un, بر كمسنه نك خلافى طرفنى طوتمق *bir kimesnènuñ khylāfi tharafini thoutmaq*.— Prendre parti, s'enrôler dans les troupes, عسكر يازلمق *'asker ïāzylmaq*. — Prendre son parti, se décider, قرار

ويرمك *qarar vîrmek*, تصميم نيّت ا *tasmîmi nïiet it*, تقرير ذهن ا *taqrîri zihn it*. — Prendre, revêtir, en parlant des habits qu'on met sur soi, كيمك *gueïmek*. — Prendre son manteau, قپودينى كيمك *qapoudîni gueïmek*. — le deuil, ماتم كيمك *mātem gueïmek*. — Prendre, s'emparer, طوتمق *thoutmaq*, ضبط ا *zabth it*, قاپمق *qāpmaq*. — Saisir, طوتمق *thoutmaq*, قاورەمق *qāvramaq*. — Prendre au collet, يقەدن طوتمق - قاورەمق *ïaqaden thoutmaq, qāvramaq*. — Dérober, چالمق *tchālmaq*, استراق ا *istirāq it*. — Prendre possession, تصرّفه آلمق *teçarrufè âlmaq*, وضع يد تملك ا *vaz'yïedi temelluk it*. — Conquérir, فتح - تسخير ا *feth, teskhîr it*. — Prendre d'assaut, يوروبش ايله آلمق *ïuruïch ilè âlmaq*. — Prendre à la pêche, à la chasse, طوتمق - آولمق *thoutmaq, âvlamaq*, صيد ا *saïd it*. — des oiseaux, قوش آولمق - طوتمق *qouch âvlamaq, thoutmaq*. — Au fig., prendre quelqu'un au trébuchet, l'engager adroitement à une chose désavantageuse, ياكلتمق *ïāñyltmaq*, اغفال ا *ighfāl it*. — Prendre pour dupe. Voy. Duper. — Prendre à cœur, كوكل ويرمك *gueuñul vîrmek*, كوكل باغلمق *gueuñul bāghlamaq*. — à tâche, chercher tous les moyens de faire une chose, ايش ايدنمك *ïch idinmek*. — Prendre pour bon, croire, اينانمق *inānmaq*. — Prendre en considération, اعتبار ا *i'tibār it*, رعايت *ri'āïet it*, شايان ملاحظه ودقّت عدّ ا *chaïāni moulāhaza vù dyqqat 'add it*. — Prendre, attaquer par derrière, ورادن هجوم ا *verāden hudjoum it*. — Prendre, entendre, اكلمق *añlamaq*, فهم ا *fehm it*. — Prendre bien le sens d'un passage, برفقره نك معناسنى كركى كبى فهم ا *bir fyqranuñ ma'nācini guereï guibi fehm it*. — Prendre mal, ou à rebours, une affaire, برمعناى - برمصلحتى عكسنه فهم ا *bir ma'nāïi, bir maslahati 'aksinè fehm it*. — Prendre une chose en bonne part, برشيئى حسن طرفنه حمل ا *bir cheïi husni tharafina haml it*. — en riant, برشيئى كولەرك ديكلمك *bir cheïi gulèrek dîñlemek*. — sérieusement, برشيئى مهم اولمق اوزره ديكلمك *bir cheïi muhim olmaq uzrè dîñlemek*. — Prendre, recevoir, accepter, آلمق *âlmaq*, اخذ ا *akhz it*, قبول ا *qaboul it*. — Prenez ceci, شونى آل - قبول ايله *chounou âl, qaboul eïlè*. — Prendre à intérêt, فايض ايله اودنج آلمق *fāïz ilè eudundj âlmaq*. — Prendre, avaler, humer, manger, يمك *ïemek*, ايچمك *itchmek*. — quelque chose, en fait d'aliment, برلقمه يمك *bir loqma ïemek*, تناول ا *tenāvul it*. — du café, قهوه ايچمك *qahvè itchmek*. — des médicaments, علاج آلمق - يمك *y'lādj âlmaq, ïemek*. — du tabac, انفيّه چكمك *enfïiè tchekmek*. — un lavement, احتقان آلمق - ا *ihtiqān âlmaq, it*. — Prendre, suivre tel chemin, فلان يولى طوتمق *felān*

îoli thoutmaq. — les devants, partir avant quelqu'un, مقدّم عزيمت ا *mouqaddem 'azîmet it.* — Passer devant, ايلرويه كچمك *ileruïè guetchmek.* — Prendre congé de quelqu'un, رسم وداعى وداعلشمق *vidâ'lachmaq, vidâ'yi idjrâ it.* — Prendre à part, خلوته طوتمق *khalvetè thoutmaq,* بر كمسنه ايله خلوته كيرمك *bir kimesnè ilè khalvetè guïrmek.* — Prendre la fuite. Voy. s'Enfuir. — Prendre le change, ياڭلمق *îâñylmaq.* — Prendre exemple, عبرت آلمق *'ybret âlmaq.* — conseil, اوكت آلمق *eüüt âlmaq,* استشاره ا *istichârè it.* — Prendre feu, s'allumer, طوتشمق *thoutouchmaq,* آتش آلمق *âtech âlmaq,* آتشلنمك *âtechlenmek.* — Au fig., s'échauffer, s'enflammer, علولنمك *'alevlenmek,* آتشلنمك *âtechlenmek.* — Prendre plaisir, خشلنمق *khochlanmaq,* حظ ا *hazz it.* — patience, صبر ا *sabr it.* — forme, صورتلنمك *souretlenmek,* كسب صورت ا *kesbi souret it.* — pitié, مرحمت ا *merhamet it.* — soin, گوزتمك *gueuzetmek.* — garde, se garder, صاقنمق *sâqynmaq.* — prétexte, وسيله بولمق *vecîlè boulmaq.* — mesure, اولچمك *eultchmek,* اندازه سنى آلمق *endâzècini âlmaq.* — la parole, سوزه باشلمق *seuzè bâchlamaq.* — une habitude, عادت ايدنمك *'âdet idinmek.* — à témoin, شاهد لكه كتورمك *châhidligue gueturmek,* استشهاد ا *istichhâd it.* — Prendre, en parlant des maladies qui se gagnent, آلمق *âlmaq,* قزانمق *qazânmaq.* — Prendre racine, كوكلنمك *keuklenmek.* — Prendre, se geler, طوكمق *dhoñmaq,* بوز باغلمق *bouz bâghlamaq,* انجماد ا *indjimâd it.* — Prendre, faire son effet, تأثير ا *téécîr it.* — Surprendre, اكسز طوتمق *añsyz thoutmaq.* — Prendre la peine, زحمت چكمك *zahmet tchekmek,* غيرت ا *ghaïret it,* غيرتله كلمك *ghaïretè guelmek.*

Prendre (Se), v. pron., s'attacher, تشبّث ا *techebbus it.* — S'accrocher, ايلشمك *ilichmek,* طوتلمق *thoutoulmaq.* — Commencer à..., باشلمق *bâchlamaq,* شروع ـ بدء ا *chourou', bed' it.* — Se prendre de paroles avec quelqu'un, سوز آتشمق *seuz âtichmaq.* — S'en prendre à quelqu'un, lui imputer une faute, بر كمسنه يه صاتشمق *bir kimesnèïè sâtachmaq.* — Se prendre d'amitié pour..., محبتلشمك *mouhabbetlechmek.* — Savoir s'y prendre, يول ايله ايشلمك *îol ilè ichlemek.* — Se prendre de vin. Voy. s'Enivrer. — Pris, e, آلنمش *âlinmich,* ماخوذ *méékhouz,* ضبط اولنمش *zabtlè olounmich.* — Bien pris dans sa taille, موزون القامة *mevzoun ul-qâmet.*

Preneur, se, s., آليجى *âlîdji,* طوتيجى *thoutîdji,* t.; اخذ *âkhyz,* a. — Preneur d'oiseaux, قوش آولايجى *qouch âvlâïdji.* — de tabac, انفيه چكن *enfïïè tcheken.* — de café, قهوه ايچن *qahvè itchen.* —

Preneur, en t. de prat., celui qui prend une chose à loyer, كرا ايله آلان *kirā ilè ālān*, مستأجر *mustéédjir*.

Prénom, s. m., لقب *laqab*, pl. a. القاب *elqāb*.

Prénotion, s. f., connaissance antérieure, معرفة سابقة *ma'rifeti sābiqat*. — Connaissance obscure et superficielle, علم اجمالى *'ylmi idjmālïi*, a.; سطحيجه وقوف *sathhîdjè vouqouf*, t.-a.

Préoccupation, s. f., prévention d'esprit, préjugé, اعتقاد باطل *i'tiqādi bāthyl*, غرض *gharaz*, a. — Attention exclusive de l'esprit à un seul objet, عقل صاپلنمه *'aql sāplanma*, استغلاق ذهن *istyghlāqy zihn*, انشغال *inchyghāl*.

Préoccuper, v. a., prévenir l'esprit de quelqu'un en lui donnant une impression, بر كمسنه نك عقلنى قاپمق - صاپلندرمق *bir kimesnènuñ 'aqlini qāpmaq*, *sāplandurmaq*, بر كمسنه نك عقلنى اشغال ا *bir kimesnènuñ 'aqlini ichghāl it*. — Se préoccuper, v. pron., متفكر او *mutèfekkir ol*, دائما بر شيئه دوشنمك *dāïmā bir cheïè duchunmek*. — Préoccupé, e, prévenu, عقلى صاپلنمش *'aqli sāplanmich*, مغلق الذهن *moughlaq uz-zihn*. — Très-occupé, پك مشغول *pek mechghoul*.

Préopinant, s. m., مقدّم رأى ايدن *mouqaddem rèï iden*, a.-t.

Préopiner, v. n., مقدّم رأى ا *mouqaddem rèï it*, فكرينى اوّل سوبلمك *fikrîni evvel seuïlemek*, a.-t.

Préparatif, s. m., تدارك *tedāruk*, plus usité au pl. تداركات *tedārukiāt*, a. — De grands préparatifs, عظيم تداركات *'azîmi tedārukiāt*. — Préparatifs de guerre, تداركات سفريّه *tedārukiāti seferïiè*.

Préparation, s. f., action de préparer ou de se préparer, حاضرلمه *hāzyrlama*, حاضرلنمه *hāzyrlanma*, a.-t.; تهيّه *tehïiè*, pl. a. تهيّات *tehïiāt*. — Préparation, composition, تركيب *terkîb*. — de remèdes, تركيبات ادويه *terkîbāti edevïiè*.

Préparatoire, adj. com., qui prépare, حاضرليجى *hāzyrlaïdji*, a.-t.; مهيّى *muheïi*, a.; مصلحتى حاضرليجى *maslahati hāzyrlaïdji*. — Qui précède, مقدّم *mouqaddim*, متقدّم *mutequaddim*.

Préparer, v. act., apprêter, حاضرلمق *hāzyrlamaq*, حاضر - آماده ا *hāzyr*, *âmādè it*, تهيّه ا *tehïiè it*, اعداد ا *i'dād it*, احضار ا *ihzār it*, مهيّا قلمق *muheïiā qylmaq*, a.-t. — Préparer une maison, بر خانه يى حاضرلمق *bir khānèïi hāzyrlamaq*. — Disposer, ترتيب ا *tertîb it*, قورمق *qourmaq*, دوزمك *duzmek*. — Mettre en ordre, تنظيم ا *tanzîm it*. — Faire des préparatifs, تدارك ا - كورمك *tedāruk it*, *gueurmek*. — Préparer une composition, un remède, تركيب ا *terkîb it*. — quelqu'un, le disposer à une chose, مستعدّ - استعدادلو قلمق *mousta'ydd*, *isti'dādlu qylmaq*. — Se préparer, حاضرلنمق *hāzyrlanmaq*,

حاضر او *hāzyr ol*, تدارکلنمک *tedārukllenmek*, تدارکنی کورمک *tedārukini gueurmek*. — Être préparé, disposé à..., مستعدّ او *musta'ydd ol*. — Préparé, e, حاضرلنش *hāzyrlanmich*, تدارکلنمش *tedārukllenmich*, مهیّا *muheïiā*, آماده *āmādè*, مستعدّ *musta'ydd*.

PRÉPONDÉRANCE, s. fém., غلبه *ghalèbè*, استیلا *istîlā*, تغلّب *teghallub*, قوّت *qouvvet*, نفوذ *nufouz*, غلبهٔ نفوذ *ghalebèï nufouz*, a.; یکینلک *yeñynlik*, t.

PRÉPONDÉRANT, E, adj., غالب *ghālib*; اغلب *aghleb*, فایق *fāïq*, راجح *rādjyh*, a.; سائر اوزرینه یکین *sāïr uzerinè ïeñen*, t. — Voix prépondérante, رأی غالب *rëï ghālib*.

PRÉPOSÉ, E, adj., مأمور *méémour*, مأمور اولمش *méémour olmich*, تعیین اولنمش *ta'ïin olounmich*, a.-t.

PRÉPOSER, v. a., مأمورا *méémour it*, نصب - تعیین ا *nasb* - *ta'ïin it*, a.-t.

PRÉPOSITION, s. f., حرف *harf*, حرف الجرّ *harf ul-djirr*, pl. a. حروف *hourouf*.

PRÉPUCE, s. m., سنّت دریسی *sunnet derïci*, t.; غلفة *ghoulfet*, a.

PRÉROGATIVE, s. f., امتیاز *imtïāz*, pl. a. امتیازات *imtïāzāt*. — Jouir des prérogatives d'une charge, بر منصبک امتیازلرینه متمتّع او *bir mansybuñ imtïāzlerinè mutemettu' ol*.

PRÈS, prép. marquant la proximité, یقین *ïaqyn*, قریب *qarïb*, a.; نزدیک *nezdïk*, p.; یانلنده *ïānlninda*, قربنده *qourbindè*. — Près du palais, سرایه یقین *sarāïè ïaqyn*. — S'asseoir près de quelqu'un, بر کمسنه نک یانلنده اوتورمق *bir kimesnènuñ ïānlninda otourmaq*. — De près et de loin, قریب و بعید *qarïb u ba'ïd*. — Regarder de très-près, پک یقیندن نظر ا *pek ïaqyndan nazar it*. — Près, imminent, مشرف *muchrif*. — Être près de sa ruine, مشرف خراب او *muchrïf kharāb ol*. — Environ, à peu près, تقریبًا *taqrïben*, قدر *qadar*, تخمینًا *takhmïnen*. — Près de mille piastres, تقریبًا بیک غروش *taqrïben bïñ ghourouch*. — Il y a près d'un an, بر سنه یه وارر *bir sènèïè vārur*. — Près de trois à quatre cents hommes, اوچ دورت یوز قدر آدم *utch dort ïuz qadar ādem*. — A cela près, بوندن بشقه اولهرق *boundan bachqa olaraq*.

PRÉSAGE, s. m., augure, اغور *oghour*, اغورلق *oghourlyq*, t.; فال *fāl*, دلیل *delïl*, علامة *'alāmet*, احکام *ahkïām*, a. — Bon, heureux présage, فال علامت خیر *fāli 'alāmeti khaïr*, — mauvais, فال میمون *fāli meïmoun*. — اغورسزلق *oghoursyzlyq*. — Tirer présage, فال استخراج ا *fāl istykhrādj it*.

PRÉSAGER, v. a., marquer une chose à venir, اولدن خبر ویرمک *evvelden khaber vïrmek*, تفاءل ا *tefā'oul it*, فال استخراج ا *fāl istykhrādj it*. — Conjecturer, تخمین ا *takhmïn it*, a.-t.

Presbyte, s. com., كوزى ايراغه *gueuzy irāgha gueuren*, t.; كورن طويل نظار *thaoüli nazār*, قاصى النظار *qācy un-nazār*, a.

Presbytéral, e, adj., پاپاسلغه متعلق *pāpāslygha mute'allyq*, قسيسى *qacīcīi*, a.

Presbytère, s. m., كوى پاپاسى اوى *keuï pāpāci evi*, t.

Prescience, s. f., معرفة الغيب *ma'rifet ul-ghaïb*, a.

Prescriptible, adj. com., مرور زمان ايله استحقاقى ابطال اولنه بيلور *murouri zemān ilè istyhqāqy ibthāl olouna bilur*, a.-t. — Droits prescriptibles, مكن الابطال اولان حقوق *mumkin ul-ibthāl olān houqouq*.

Prescription, s. f., manière d'acquérir la propriété en la possédant le temps que la loi requiert à cet effet, استحقاق على التصرف بمرور الوقت المعين *istyhqāqy 'alet-teçarruf be-murouril-vaqtil-mou'aïien*. — Affranchissement des droits et obligations après une époque déterminée, استحقاقك مرور زمان ايله ابطال اولنمسى *istyhqāquñ murouri zemān ilè ibthāl olounmaci*, منسوخيت الاستحقاق بمرور وقت المعين *mensoukhïiet ul-istyhqāq be-murouri vaqtil-mou'aïien*, a.

Prescrire, v. act., ordonner, بيورمق *bouïourmaq*, t.; امر ا. *çmr it*, امر و تنبيه ا *emr u-tembïh it*, a.-t. — Marquer précisément, تحديد ا *tahdïd it*. — Prescrire des limites, تحديد حدود ا *tahdïdi houdoud it*. — des lois, تعيين قوانين ا. *ta'ïini qavānïn it*. — Acquérir par prescription, استحقاق كسب ا *kesbi istyhqāq it*, مرور وقت معين ايله استحقاق تصرفى كسب ا *murouri vaqti mou'aïien ilè istyhqāq teçarrufi kesb it*. — Se prescrire, s'imposer une obligation, نفسنه حكم ا *nefsinè hukm it*. — Se perdre par prescription, مرور وقت معين ايله منسوخ او *murouri vaqti mou'aïien ilè mensoukh ol*.

Préséance, s. f., droit de précéder, de prendre place au-dessus de quelqu'un, تقدم *teqaddum*, تصدر *teçaddur*, a. — Prendre, s'arroger la préséance, تصدر ـ تقدم ا *teçaddur, teqaddum it*, صدرده اوتورمق *sadrdè otourmaq*, ايلرده اوتورمق *ilerudè otourmaq*. — Disputer la préséance, تصدر بابنده معارضه ا *teçaddur bābindè mou'ariza it*. — Accorder la préséance, صدره كچورمك *sadrè guetchurmek*.

Présence, s. f., existence dans un lieu marqué, حضور *houzour*, وجود *vudjoud*. — En votre présence, حضوركزده *houzouriñyzdè*. — Présence, confrontation, rencontre, مواجهة *mevādjehet*. — Les deux armées sont en présence, طرفين عسكرى برى برينه متقابلدر *tharafeïn 'askeri biri birïnè muteqābildur*. — Présence d'esprit, بولش چاپكلكى *boulouch tchāpoukligui*, حاضر جوابلق *hāzyr djevāblyq*, t.; بداهت فكرى *bedāhati fikri*, a.

Présent, s. m., don, هديه *hedïïè*, pl. a. هدايا *hedāïā*; ارمغان *ermaghān*, پشكش *pechkech*, بركدار

ber guzār; p.-t. — Faire présent, donner en présent, هديّه ا *hedïiè it.* —En présent, en manière de présent, هديّه رسمى اوزره *hedïiè resmi uzrè.* — Un beau présent, un présent magnifique, هديّهٔ جليله *hedïièï djelïlè.* — De grands présents, كليّتلو هديّه‌لر *kullïietlu hedïièler.*

Présent, e, adj., qui est dans le lieu dont on parle, حاضر *hāzyr*, pl. a. حضّار *houzzār*; موجود *mevdjoud*, pl. موجودين *mevdjoudīn*; بولنان *boulounān*, t.; موجود اولان *mevdjoud olān*, a.-t. — Être présent, حاضر او *hāzyr ol*, بولنمق *boulounmaq.* — Présent, qui existe actuellement, شمديكى *chimdīki.* — L'état présent, حال *hāl.* — Le temps présent, زمان حاضر *zemāni hāzyr*, شمديكى زمان *chimdīki zemān.* — Dans l'état présent, شمديكى حالده *chimdīki hāldè.*—A présent, شمدى *chimdi*, الان *el-ān*, حالا *hālā*, الحالة هذه *el-hāletu hazihi.* — Jusqu'à présent, بو انه كلنجه *bou anè guelindjè*, الى الان *ilal-ān.* — Les affaires présentes, امور حاليّه *oumouri hālïiè.*—Le présent, temps du verbe, فعل حاضر *fi'li hāzyr*, حال *hāl.*

Présentable, adj. com., كوستريله بيلور *gueusterilè bīlur*, عرض وتقديمه لايق *'arz u taqdīmè lāïq*, a.-t.

Présentateur, trice, s., عرض صاحبى *'arz sāhybi*, a.-t.; صاحب العرض *sāhyb ul-'arz*, a.

Présentation, s. f., عرض *'arz*, تقديم *taqdīm*, a. — Présentation de lettres, عرض تحريرات *'arzy tahrīrāt.* — Cérémonie d'une présentation au roi, à la cour, حضور همايونه عرض رسمى *houzouri humāïounè 'arz resmi.*

Présentement, adv., شمديلك *chimdīlik*, t.; الآن *el-ān*, a. Voy. A présent.

Présenter, v. a., offrir, عرض ا *'arz it*, تقديم ا *taqdīm it*, عرض وتقديم ا *'arz u taqdīm it.*—Présenter, tendre avec la main, صونمق *sonmaq.* — Présenter une requête, عرضحال صونمق - تقديم ا *'arzuhāl sonmaq, taqdīm it*, تقديم عرضحال ا *taqdīmi 'arzouhāl it.* — à quelqu'un ses respects, ses hommages, بر كمسنه‌نك طرفنه مراسم تعظيم وتوقيرا *bir kimesnènuñ tharafina merācimi ta'zīm u tevqyr it.* — Présenter, conduire en présence du souverain; پادشاهك حضورينه چيقارمق - تقديم ا *pādichāhuñ houzourīnè tchīqārmaq, taqdīm it.* — Présenter, montrer, exposer, كوسترمك *gueustermek*, اظهارا *izhār it.* — Présenter les armes, le fusil, تفنك وصلاح عرض ا *tufenk u sylāh 'arz it*, ديوان طورمق *dīvān dhourmaq.*—Se présenter, v. pron., paraître devant quelqu'un, بر كمسنه‌نك حضورينه چيقمق *bir kimesnènuñ houzourīnè tchīqmaq.* — Si l'occasion favorable se présente, مناسبت دوشرسه *munācibet ducherça.* — L'occasion se présentant, فرصت ظهور ايلدكده *foursat zou-*

hour eïlediklè.—Se montrer, se faire voir, faire une impression à la première vue, كورنمك *gueurunmek*. — Se présenter bien, d'une manière agréable à la vue, كوزه ياقشقلـــو كورنمك *gueuzè ïāqychyqlu gheurunmek*.—Se bien présenter dans une assemblée, حسن طور و ادا ايلـــه مجلسه دخول ا *husni thavr u edā ilè medjlicè dukhoul it*. — Se présenter chez quelqu'un, lui rendre visite, بر كمسنه‌نك زيارتنه وارمق *bir kimesnènuñ zïāretinè vārmaq*. — Se présenter à l'esprit, venir à la mémoire, خاطره كلمك *khāthyrè guelmek*. — Se présenter pour une place, بـــر خدمت ـ بر منصب ايچون عرض طلبيت ا *bir khyzmet, bir mansyb itchoun 'arzy thalebïiet it*.

* Préservatif, ive, adj. Remède préservatif, مدار حفـــظ صحت اولدجق علاج *medāri hyfzy syhhat oladjaq 'ylādj*, a.-t.; دواء حافـــظ الصحّة *devāï hāfyz us-syhhat*, pl. a. ادويهٔ حافظهٔ الصحّة *edvïèï hāfyzat us-syhhat*. — Au fig., دواى تحفّظ *devāï tekhaffuz*.

Préserver, v. a., garantir de mal, صاقلمق ـ صقلمق *sāqlamaq*, صاقندرمق *sāqyndurmaq*, t.; ـ حفظ صيانت ا *hyfz, siānet it*.— Que Dieu vous préserve de malheur! حـــق تعالى سزى بلادن حفظ ايليه *haqq te'āla sizy belāden hyfz eïleïè*. — Préservé, e, صاقنمش *sāqynmich*, مصون *maçoun*, محفوظ *mahfouz*.

Présidence, s. fém., fonction du président, رياست *rïācet*, صدارت *sadāret*.— Place, siége de président, مسند رياست *mesnedi rïācet*.

Président, e, s., رئيس *reïs*, pl. a. رؤسا *ru'eça*; باش *bāch*, t.; رئيس مجلس *reïci medjlis*.—Le président du conseil de justice, احكام عدليّـــه مجلسنـــك رئيسى *ahkiāmi 'adlïiè medjlicinuñ reïci*.

Présider, v. a. et n., occuper la première place dans une assemblée, باشك اوتورمق *bāchtè otourmaq*, t.; صدر نشين او تصدّر ا *teçāddur it*, صدر نشين او *sadr nichïn ol*, a.-p.-t. — Présider une compagnie, une société, بـــر جماعت مجلسنـــك تصدّر ا *bir djemā'at medjlicindè teçaddur it*. — Présider quelqu'un, بـــر كمسنه‌يـــه تقـــدّم ا *bir kimesnèïè teqaddum it*, بر كمسنه‌دن ايلرو او *bir kimesnèdèn ileru ol*.— Présider, avoir le soin, la direction, كوزتمـــك *gueuzetmek*, ناظرلـــق ا *nāzyrlyq it*, نظارت ا *nazāret it*, نظارتى او *nazāreti ol*. — L'intelligence qui préside aux choses humaines, احوال بشره نظارت ايدن عقل كلّ *ahvāli becherè nezāret iden 'aqli kulli*. — Présider, en parlant des divinités des païens, موكّل او *muvekkel ol*.—Le dieu Mars est celui qui préside aux combats, امور حربه موكّل اولان مريخـــدر *oumouri harbè muvekkel olān mèrykhtur*. — Présidé, e, بـــاشـــده اوتورمش متصدّر *bāchtè otourmich, mutecaddur*.

Présomptif, ive, adj., ولىّ عهد *velïi 'ahd*, a.

Présomption, s. f., conjecture,

jugement fondé sur des apparences, صانی *sāni*, ظنّ *zann*, pl. a. ظنون *zunoun*; مظنّه *mezennè*.—Forte présomption, مظنّهٔ قویّه *mezennèi qavïïè*. — faible, ظنّ ضعیف *zanni za'ïf*. — Présomption, t. de jurisp., ce qui est supposé vrai tant que le contraire n'est pas prouvé, ظنّ غالب *zanni ghālib*. — Opinion trop avantageuse de soi-même, غرور *ghourour*, عجب *'oudjb*, عجب نفس *'oudjbi nefs*, خود پسندلک *khod pecendlik*.

Présomptueusement, adverbe, کندویی بکندرك *guenduïi bïenerek*, t.; خود بینلك ایله *khod bïnlik ilè*, p.-t.; عجب ایله *'oudjb ilè*, a.-t.; غرور ایله *ghourour ilè*.

Présomptueux, se, adj., اوزلو کندویی بکنمش *euzlu, guenduïi bèïenmich*, t.; خود بین *khod bïn*, خود پسند *khod pecend*, مغرور *maghrour*.

Presque, adv., همان *hemān*, کبی *guibi*, کیبجه *guibidjè*, t.; متقاربًا *mateqāriben*, a. — Presque fini, بتمش کبی *bitmich guibi*.

Presqu'île, s. f. Voy. Péninsule.

Pressant, e, adj., qui presse, insiste sans relâche, صیقشدربجی *sïqrchturïdji*, t.; مبرم *mubrim*, مضیق *mouzaïiq*, مجبر *mudjbir*, a. — Recommandation pressante, شفاعت مجبره *chifā'ati mudjbirè*.—En parlant de la douleur, کسکین *keskïn*, شدید *chedïd*. — Pressant; urgent, بجد *bedjid*, ضروری *zarouri*, تنك *tenk*, مستعجل *musta'djil*. — C'est une affaire pressante, بجد ایشیدر *bedjid ichïdur*, مصاحت مستعجلدر *maslahati musta'djilèdur*.

Presse, s. f., foule, multitude qui se presse, قلبالق *qalabālyq*, خلق قلبالغی *khalq qalabālyghy*, t.; زحام ناس *zihāmi nās*, ازدحام *izdihām*. — Machine pour presser le linge, etc., منکنه *menguenè*, جندره *djenderè*. — Presse typographique, ملزمه *melzemè*. — lithographique, طاش ملزمه‌سی *thāch melzemèci*.— La presse, l'imprimerie en général, بصمه جیلق امر طباعة *basmadjïlyq, emri thebā'at*. — La liberté de la presse, سربستیت امر طباعت *serbestïïeti emri thebā'at*.—Enrôlement forcé pour la marine, جبرًا وکرهًا *djebren vè kehren*, ملّاح تحریری *mellāh tahrïri*.—Sorte de pêche qui ne quitte pas le noyau. Voy. Pavie.

Pressé, e, adj., qui a hâte, عجلهلو *'adjelèlu*, a.-t.; مستعجل *musta'djil*, a.; تاخیر قبول ایتمز *téékhïr qaboul ïtmez*. — Vous êtes bien pressé, پك عجلهلو سك *pek 'adjelèlu señ*. — Pressé, serré. Voy. ce mot.

Pressentiment, s. m., اوللدن کوکل طویمه *evvelden dhoüma*, شاهدلکی *chāhidligui*, t.; شهادت قلب *chehādeti qalb*. — Avoir un, ou des pressentiments, قلبك خفی شهادتیله بیلمك *qalbuñ khafï chehādetilè bïlmek*. — Avoir un pressentiment de fièvre, حمّانك ظهور ایده جکنی مقدّمجه بیلمك *hummānuñ zouhour idèdjeguïni mouqaddemdjè bïlmek*.

Pressentir, v. a., prévoir par

un mouvement intérieur, اوّلـدن طويمق - حسّ ا *evvelden dhouïmaq, hyss-it,* كوكل شاهدلكيلـه طويمق *gueuñul chāhidliguilè dhouïmaq,* t.; مقدّم احساس ا *mouqaddem ihsās it.* — Sonder, chercher à deviner les dispositions de quelqu'un, اكلمـق *añlamaq,* سزمك *sezmek,* - تفرّس استكشاف ا *teferrus, istikchāf it.*

Presser, v. a., serrer, étreindre avec force, صيقمق - صقمق *syqmaq,* t.; تعصيرا *ta'cīr it,* عصـرا *'asr it,* a.-t. — Presser une éponge, سونكرى صيقمق *sungueri syqmaq.* —Fouler, بصمق *basmaq.*—Mettre en presse, منكنه يه قومق *menguénèïè qomaq,* منكنه لمك *menguenèlemek.* — Approcher une chose contre une autre, صقشدرمق *syqychturmaq.*— Au fig., poursuivre avec ardeur, sans relâche, تضييـق ا *tazïiq it,* صقشدرمق *syqychturmaq.*—Presser vivement son adversaire, خصمنى پك تضييق ا *khasmini pek tazïiq it.* — Presser, hâter, diligenter, تعجيل ا *ta'djīl it,* عجله ايتدرمك *'adjelè itturmek,* ايودرمك *ivdurmek,* اولتدرمـك *evletturmek.* — Presser le départ, عزيمتى تعجيل ا *'azīmeti ta'djīl it.* — Presser la mesure, la marche d'une affaire, بـر ايشك تمشيّتنى تعجيل ا *bir ichuñ temchïietini ta'djīl it.* — Se presser les uns contre les autres, برى بريله صيقشمـق *biri birilè syqychmaq,* صقشمـق *syqychmaq.* — Se hâter, عجله ا *'adjelè it,* اوتلمك *evetlemek.* — Ne vous pressez pas tant, بو قدر عجله ايتمه *bou qadar 'adjelè itmè.*

Presseur, se, subs., منكنه يـى ايشلدان عمله *menguenèï ichledān 'amelè,* منكنه جى *menguenèdji,* t.

Pressier, s. m., بصمه جى *basmadji,* t.

Pression, s. f.; بصقلق *bacyqlyq,* صقشدرمه *syqychturma,* t.; مزاحمة *muzāhemet,* a.—La pression de l'air, هوانك بصقلغـى *havānuñ bacyqlyghy,* مزاحمهٔ هوا *muzāhemèï havā.*

Pressis, s. m., صيقلمـش ات صويى *syqylmich et souïi,* t.; عصارهٔ لحم *'ouçārèï lahm,* a.

Pressoir, s. m., جندره *djenderè,* t.; معصره *ma'cerè,* a.

Pressurage, s. masc., action de pressurer, بصمه *basma,* صقمقلـق *seuqmaqlyq,* t.; تعصير *ta'cīr,* a. — Vin tiré du marc à force de le pressurer, شيـره *chīrè,* اوزم شيره سـى *uzum chīrèci.*

Pressurer, v. a., exprimer, tirer par le moyen du pressoir, صقمـق *seuqmaq,* شيره صقمق *chīrè seuqmaq,* t.; تعصيرا *ta'cīr it,* a.-t.—Pressurer la vendange, بوزيلان باغك اوزمنى تعصيـرا *bozoulān bāghuñ uzumini ta'cīr it.* — Au fig., épuiser par les impôts, تضييق ا *tazïiq it.*

Pressureur, se, s., صيقيجـى *sīqīdji,* t.; معصّر *mou'assyr,* a.

Prestance, s. f., كوسترش *gueusterich,* وجاهة *vedjāhet,* وقارة *vaqāret,* حسن سيمـا *husni sīmā,* هيبة *heïbet,* جهارت سيما *djehāreti sīmā,* حسن جهارة *husni djehāret,* a. — C'est un homme de belle prestance, كوسترشلو آدمدر *guesterichlu ādemdur.*

PRESTATION, s. f., de serment, ادا يمين ايتمكلك *iemîn itmeklik*, ادا القسم *edâil-qacem*.—de foi et hommage, تعهّد صداقت و عبوديت رسمى ادا سى *te'ahhudi sadâqat u 'ouboudiiet resmî edâci*.—Prestation en nature, حاصلات عوائدى *hâcylât 'avâidi*, حاصلاتدن سنوى ويرلسى متعاد اولان عوائد *hâcylâtten senevi vîrilmeci mut'âd olân 'avâid*.

PRESTE, adj. com., چابك *tchâpouq*, تيز *tîz*, t.; سريع الحركت *serî' ul-hareket*, خفيف الحركت *khafîf ul-hareket*. — Avoir la main preste, الى چابك او *eli tchâpouk ol*.—Réponse preste, حاضر جوابلق *hâzyr djevâblyq*.

PRESTEMENT, adv., چابكلك ايله *tchâpouklik ilè*, تيز *tîz*, تيزجه *tîzdjè*, t.; عجله ايله *'adjelè ilè*, a.-t.; بخفت الحركت *bekhyffet ul-hareket*, بالسرعة *bis-sur'at*, a.

PRESTESSE, s. f., چابكلك *tchâpouklik*, t.; خفت *khyffet*, خفت الحركت *khyffet ul-hareket*, سرعت *sur'at*, a. — Agir avec prestesse, چابكلك ايله ايشلمك *tchâpouklik ilè ichlemek*.—Prestesse de réponses, جوابلرك چابكلكى *djevâblerun tchâpoukligui*.—de l'esprit, بداهت عقل *bedâhati 'aql*.

PRESTIDIGITATEUR, s. m.; حقّه باز *hoqqabâz*, p.

PRESTIDIGITATION, s. f., حقّه بازلق *hoqqabâzlyq*, p.-t.

PRESTIGE, s. m., illusion par sortilége, سحر *sihyr*, a.; بايجيلك *bâîdjîlik*, كوز باغيجيلك *gueuz bâghîdjîlik*. — Au fig., par sortilége et art, حقه بازلق *hoqqabâzlyq*, سحركارلق *sihyrkiârlyq*, شعبده *cha'bedè*. — Prestiges de l'imagination, تخيّلات *tekhaïiulât*.

PRESTIGIEUX, SE, adj., بادى مفتونيّت اولهجق *bâdîi meftounîiet oladjaq*, a.-t.; سحركار *sihyrkiâr*, a.-p.

PRESTO, adv., چابك *tchâpouk*, تيزجه بالعجله *tîzdjè*, t.; *bil-'adjelè*, a.

PRÉSUMABLE, adj. com., محتمل *mouhtemil*, قابل *qâbil*, a.

PRÉSUMER, v. a., conjecturer, ظنّ ا *zann it*, تخمين ا *takhmîn it*, قرينه ايله بيلمك قياس *qyâs it*, *qarînè ilè bîlmek*, a.-t.; اكلمق *añlamaq*, t. — Que présumez-vous de ceci? بو خصوصدن نه اكلارسك *bou khouçoustan nè añlârseñ*. — Avoir trop bonne opinion, ايو صانمق مبالغه ايله ظنّ خير ا *eïu sânmaq*, *mubâlagha ilè zanni khaïr it*. — Présumé, e, ظنّ اولنمش *zann olounmuch*, مظنون *maznoun*.

PRÉSUPPOSER, v. a., اوّل فرض ا *evvel farz it*, مقدّم فرض ا *mouqaddem farz it*, a.-t.; طوتمق *thoutmaq*. —Présupposé, e, مقدّم فرض اولنمش *mouqaddem farz olounmich*.—Cela présupposé, الفرض بويله اولديغى احالك *el-farz beuïlè oldoughou ahâldè*.

PRÉSUPPOSITION, s. f., فرض اوّل *farzi evvel*, فرض مقدّمى *mouqad-*

demki farz, زعـم اقـدم *zu'umi aqdem*, a.

PRÉSURE, s. f., مايه *mäïè*, سود مايه‌سى *sud mäïèci*, يوغرد مايه‌سى *ïoghourd mäïèci*, t.

PRÊT, s. m., action de prêter, et chose prêtée, اودنبـج *eudundj*, t.; قرض *qarz*, عارية *'ārïiet*, ā. — Prêt sans intérêt, قرض بلا مرابحه *qarzy bilā murābaha*. — à intérêt, قرض بالربا *qarzy bir-rabā*. — Ce qui est payé aux soldats pour la solde ordinaire, عسكر نفراتنه ويرلان علوفه *'asker neferātinè virïlān 'eulufè*, مواجب *mevādjib*.

PRÊT, E, adj., préparé, en état de..., حاضر *hāzyr*, مهيّا *muheïïā*, a.; آماده *āmādè*, p. — Être prêt, حاضر اول *hāzyr ol*. — Le dîner est prêt, طعام حاضردر *tha'ām hāzyrdur*.

PRÉTANTAINE, s. f. Courir la prétentaine, سورتكلكه كزمك *surtukliguè guezmek*, t.

PRÊTE-JEAN, s. m., l'empereur des Abyssins. Voy. NÉGUS.

PRÉTENDANT, E, s., طالب *thālib*, pl. a. طلّاب *thallāb*; استكلو *isteklu*, t.; طلبكار *thalebkiār*, p.

PRÉTENDRE, v. n., aspirer, طلب ا *thaleb it*, a.-t.; استكلو او *isteklu ol*, t.; ادّعاسى او *iddi'āci ol*. — Soutenir qu'on a droit à une chose, ادّعا ا *iddi'ā it*. — Que prétendez-vous à cela? بو بابده ادّعكز ندر *bou bābtè iddi'añyz nedur*. — Être dans l'intention, avoir dessein, استمك *istemek*, نيّتده او *nïiettè ol*. — Je prétends faire un voyage en tel temps, برسفرى فلان وقتده ايتمك نيّتنده ايم *bir seferi felān vaqyttè itmek nïiettindè im*.

PRÉTENDU, s. m. fam., le futur époux, كويكو *gueuïeguu*, *guvèï*. — E, s. f., la future épouse, كلين *guelín*, اولنه‌جك قيز *evlenèdjek qyz*.

PRÉTENDU, E, adj., faux, supposé, كاذب *kiāzyb*, يلان *ïalān*, t.; زعم خودنجه ادّعا ايدن *zu'mi khodindjè iddi'ā iden*. — Soi-disant, ديناـلان *dínilān*, ديمكله معروف *dímeïlè ma'rouf*.

PRÊTE-NOM, s. m.; اخركمسنه طرفندن مأذونًا متصرّف *akher kimesnè tharafindan méézounen muteçarruf*, اخركك اسميله متصرّف *akheruñ ismilè muteçarruf*, a.-t.; وكيل *vekïl*, a.

PRÉTENTION, s. f., droit réel ou imaginaire de prétendre, ادّعا *iddi'ā*, مطلوب *mathloub*, pl. a. مطلوبات *mathloubāt*; مدّعا *mudde'ā*; مطلب *mathleb*, pl. مطالب *methālib*. — Un homme plein de prétentions, ادّعاسى چوق بر آدم *iddi'āci tchoq bir âdem*. — Prétention, action, créance, ذمّت *zimmet*, علاقه *'alāqa*.

PRÊTER, v. a., donner à condition qu'on rendra, عاريته ويرمك *'ārïetè vïrmek*, vulg. اكرتى ويرمك *eïretï vïrmek*, اعاره ا *ï'ārè it*, عاريةً ويرمك *'ārïeten vïrmek*, قرض ويرمك *qarz vïrmek*. — En terme général et plus particulièrement, prêter de l'argent, اودنج ويرمك *eudundj vïrmek*. — Prêter des meubles, اثـات بيت

اعاره ا *açâti beït i'ârè it.*—Prêter à intérêt, معامله ایله ویرمك *mou'âmelè ilè vîrmek,* مرابحه ایله ادانه ا *murâbeha ilè idânè it.* — à usure, ربح ایله ادانه ا *ribh ilè idânè it.* — sur gage, امانت ایله اودنج ویرمك *emânet ilè eudundj vîrmek.*—Prêter secours, aide, یاردم ا *iârdum it,* اعانت ا *i'ânet it.*—faveur, همّت ا *himmet it.*—la main, aider à soulever un fardeau, ال یاردمی ا *el iârdumu it.* — l'oreille, قولاق ویرمك - اصمق *qoulâq vîrmek, asmaq,* دکلمك *dînlemek.* — attention, دقت ا *diqqat it.*—silence, سکوت ا *sukiout it.* — serment, یمین ا *iemîn it.* — foi et hommage, ادای رسم *adâï resmi* صداقت وعبودیت ا *sadâqat u 'uboudiiet it.* — Prêter le flanc, دوشمنه یان آچمق *duchmenè iân âtchmaq.*—sa voix à quelqu'un, فلان حقنه سوق کلام ا *felân haqqyna sevqy kelâm it.* — des discours à quelqu'un, بر قولی بر کمسنه یه عزو واسناد ا *bir qavli bir kimesnèiè 'azv u isnâd it.*

Prêter (Se), v. pron., consentir par complaisance à...., اویمق *ouïmaq,* t.; رضا ویرمك *rizâ vîrmek,* مماشات ا *mumâchât it,* قایل او *qâïl ol.*

Prêter, v. n., s'étendre en le tirant, اوزانمق *ouzânmaq,* اچلمق *atchylmaq,* t.; تهدّد ا *temeddud it,* تمطّی ا *temaththy it.* — Pouvoir fournir une ample matière, اوزانه بیلور *ouzâna bîlur,* t.; ممکن التطویل *mumkin ut-tathvîl.*

Prétérit, s. masc., t. de gram., فعل ماضی *fi'li mâzy,* a.

Prétérition, s. f., fig. de rhét., اضراب عن شیء *izrâb 'an cheï,* a. — t. de jurisp., ذهول عن ذکر *zuhoul 'an zikr ul-vâris.*

Prêteur, se, s., اودنجی ویرن *eudundj vîren,* t. — sur gage, رهن ایله اقراض ایدن *rehin ilè iqrâz iden.*

Prétexte, s. m., بهانه *behânè,* p.-t.; عذر *'euzr,* pl. a. اعذار *a'zâr;* علّة *'yllet,* pl. علل *'ylel.* — Faux prétexte, عذر کاذب *'euzri kiâzib.*— plausible, دیکلنور بر عذر *dînleneur bir 'euzr,* عذر مقبول *'euzri maqboul.* —léger, عذر خفیف *'euzri khafîf.* — vain, عذر باطل *'euzri bâthyl,* عذر واهی *'euzri vâhi.* — Servir de prétexte, عذر وعلّت مثابه سنده او *'euzr u 'yllet meçâbècindè ol.*

Prétexter, v. a., prendre, alléguer un prétexte, عذر بولمق *'euzr boulmaq,* a.-t.; بهانه ا *behânè it.*— Chercher un prétexte, - بهانه ارامق استمك *behânè arâmaq, istemek.*

Prêtre, s. m., chrétien, پاپاس *pâpâs,* پاپاز *pâpâz,* کشیش *kechîch,* t.; قسیس *qacîs,* pl. a. قسیسین *qacîcîn.* — musulman, امام *imâm.*

Prêtrise, s. f., پاپاسلق *pâpâslyq,* کشیشلك *kechîchlik,* t.; قسیسیّت *qacîcîiet,* a.

Preuve, s. f., ce qui établit la vérité d'un fait, دلیل *delîl,* pl. a. دلایل *delâïl;* ادلّة *edillet,* برهان *burhân,* pl. براهین *berâhîn.* — Preuve évidente, convaincante, دلیل

واضح *delîli vâzyh.* — juridique, حجت *heuddjet*, pl. حجج *hudjedj.* — Preuves judiciaires, ادلّهٔ شرعیّه *edillèï cher'iïè*, بیّنه *beïinè*, بیّنات *beïinet.*—Produire des preuves, بیّنه اقامت ا *beïinè iqâmet it.*— Preuve écrite, acte, سند *sened*, pl. سندات *senedât.* — Preuve sans réplique, جواب قبول ایتمز بر دلیل *djevâb qaboul itmez bir delîl.* — Preuve, démonstration, اثبات *isbât.* — Expérience, تجربه *tedjribè.* — Après la preuve, بعد الثبوت *ba'd es-subout.* — En venir à la preuve, vérifier, تحقیق حاله مبادرت ا *tahqîqy hâlè mubâderet it.*—Faire preuve de noblesse, اثبات اصالت ا *isbâti eçâlet it.* — de mérite et de savoir, اثبات هنر و معرفت ا *isbâti huner u ma'rifet it.*—Preuve, en t. d'arith., vérification d'une opération de calcul, اثبات صحت حساب *isbâti syhhati hyçâb*, میزان *mîzân.*

Prévaloir, v. n., اوست کلمک *ust guelmek*, t.; غالب او *ghâlib ol*, غلبه ا *ghalebè it*, a.-t.

Prévaloir (Se), v. pron., tirer avantage de..., فایده لنمک *fâïdè-lenmek*, جلب فایده ا *djelbi fâïdè it*, انتفاع ا *intifâ' it*, استفاده ا *istifâdè it*, a.-t. — Se prévaloir de la faiblesse de son ennemi, خصمک ضعف حالندن فایده لنمک *khasmuñ za'fi hâlinden fâïdèlenmek.* — S'énorgueillir. Voy. Énorgueillir.

Prévaricateur, s. m., خیانتلك ایدن *khïânetlik iden*, a.-t.; خاین *khâïn*, pl. a. خونة *khounet*; خیانتکار *khyânetkiâr.*— C'est un prévaricateur dans son emploi, مأموریتنك خیانت ایدر بر آدمدر *méémouriïetindè khyânet ider bir âdemdur.*

Prévarication, s. f., خیانتلك *khyânetlik*, خاینلق *khâïnlyq*, a.-t.; خیانت *khyânet*, a. — Être accusé de prévarication, خیانت تهمتیله متّهم او *khyânet teuhmetilè mutte-him ol.*

Prévariquer, v. n., خیانتلك ا *khyânetlik it*, ارتکاب خیانت ا *irtikiâbi khyânet it*, a.-t.

Prévenance, s. f., همّت بی نیاز *hymmeti bi nïâz*, همّت بلا نیاز *hymmeti bilâ nïâz*, غایتله التفات *ghâïetilè iltifât*, a.-t.; اکرام *ikrâm*, a.

Prévenant, e, adj., obligeant, qui va au-devant de tout ce qui peut faire plaisir, غایتله ملتفت *ghâïetilè mûltefit*, غایتله ایله التفات ایدیجی *ghâïetilè ilè iltifât idîdji*, امتناسز *imtinâcyz* همّت ایدن *himmet iden*, عرض حاجت اولنمقسزین همّت ایدن *'arzy hâdjet olounmaqsyzîn himmet iden.*—Prévenant, agréable, qui dispose en sa faveur, طاتلو *thâtlu*, طاتلو خویلو *thâtlu khouïlu*, t.; لطیف *lathîf*, لطیف مشرب *lathîf mechreb*, a.

Prévenir, v. a., devancer, venir le premier, اوّل کلمک *evvel guel-mek*, ایلرو کلمک *ileru guelmek*, t.; مسابقت ا *muçâbaqat it*, تسابق ا *teçâbuq it*, a.-t. — Prévenir, aller au-devant de ce qui peut faire plaisir, عرض حاجت اولنمزدن همّت ا *'arzy hâdjet olounmazdèn hymmet it*,

كندیلكندن همّت ا *guendùliguinden himmet it*, بذل هم بیمنّت ا *bezli hememi bèminnet it*. — Avoir lieu avant, وقتندن ایلرو كلمك *vaqtinden ileru guelmek*, استقدام ا *istiqdām it*. — Prendre d'avance des mesures pour empêcher quelque chose de fâcheux, آفت ظهور ایتمزدن اوّل چاره سنه باقمق *âfet zouhour itmezden evvel tchārècinè bāqmaq*. — le danger, مخاطره یی قبل الوقوع دفعی چاره سنه باقمق *moukhātharaïi qabl el-vuqou' def'y tchārècinè bāqmaq*. — Préoccuper l'esprit de quelqu'un. Voy. PRÉOCCUPER. — Prévenir quelqu'un de quelque chose, l'en avertir d'avance, اوّلدن خبر ویرمك *evvelden khaber vîrmek*, مقدّم خبر ویرمك *mouqaddem khaber vîrmek*, اوّلجه بیلدرمك *evveldjè bildurmek*. — Prévenu, e, اوّل كلمش *evvel guelmich*, مسابق *muteqābyq*. — Informé, خبر المش *khaber olmich*.

PRÉVENTION, s. f., غرض *gharaz*, pl. a. اغراض *aghrāz*, غرضیات *gharazïāt*; ذهاب باطل *zyhābi bāthyl*, اعتقاد زایغ *i'tiqādi zāïgh*, a.; تفتیشسز اولان قیاس *tefitchsyz olān qyās*, t. اوكردن قیاس *euñurden qyās*, t.

PRÉVENU, E, s., en t. de palais, accusé, اتهام تهمتلو *teuhmetlu*, اولنمش *ithām olounmich*, a.-t.; متّهم *muttehim*, a.

PRÉVISION, subs. fém., معرفت مستقبلات *ma'rifeti moustaqbilāt*.

PRÉVOIR, v. a., اوّلدن دویمق *evvelden douïmaq*, بر شیی ظهورندن اوّل بیلمك *bir cheïi zouhourinden evvel bilmek*, قبل الوقوع فهم ا *qabl el-vuqou' fehm it*, قبل الوقوع تفرّس و استدلال ا *qabl el-vuqou' teferrus u istidlāl it*, a.-t. — Prévu, e, وقوعندن اوّل بیلنمش *vuqou'ynden evvel bilinmich*.

PRÉVÔT, s. m., délégué de l'autorité supérieure, حاكم *hākim*, كهیه *kiahïa*. — des marchands, شهر كحیاسی *chehir kiahïāci*. — des monnaies, زیوف مفتشی *zuïouf mufettichi*. — de l'armée, اردو قاضیسی *ordou qāzïci*.

PRÉVÔTAL, E, adject., حكمی *hukmi*, a.

PRÉVÔTALEMENT, adverbe, بلا مراجعت *bilā murādje'at*, a.

PRÉVÔTÉ, s. f., dignité de prévôt, كحیالق *kiahïālyq*. — Hôtel du prévôt, كحیا قوناغی - قپوسی *kiahïā qonāghy, qapouci*.

PRÉVOYANCE, s. f., پشین كورمكلك *pechín gueurmeklik*, ایراق كورمه صوكی صایمه *soñi sāïma*, t.; بصیرت *bacïret*, احتیاط *ihtïāth*, بعد نظری *bu'd nazari*, a.; عاقبت اندیشی *'āqybet endïchi*, a.-p.; عاقبت اندیشلك *'āqybet endïchlik*.

PRÉVOYANT, E, adj., صوكه باقیجی *soña bāqïdji*, t.; بصیرتلو *bacïretlu*, عاقبت اهل بصیرت *ehli bacïret*, a.; عاقبت اندیش *'āqybet endïch*, متبصّر *mutebassyr*.

PRIAPÉE, s. f., عارسز تركی *'ārsyz turku*, t.

PRIAPISME, s. m., علّة النوط *'yllet un-nouz*, a.

PRIER, v. a., demander par grâce, يالوارمق *ïalvārmaq*, يالوارمق *ïalvārmaq*, t.; رجا ا *ridjā it*, التماس ا *iltimās it*, a.-t.—Prier instamment, پك يالوارمق *pek ïalvārmaq*. — Supplier, نياز ا *nīāz it*.—Prier quelqu'un de quelque chose, بر شيء ايچون رجا ا *bir cheï itchoun ridjā it*.—pour quelqu'un, intercéder pour lui, شفاعت ا *chifā'at it*. —Inviter, convier, دعوت ا *da'vet it*. — Prier à dîner, طعامه دعوت ا *tha'āmè da'vet it*. — Prier Dieu, اللهه دعا ا *allahè dou'ā it*. — L'implorer, اللهدن ديلمك *allahten dilemek*, اللهه يالوارمق *allahè ïalvārmaq*. — Faire sa prière, نماز قلمق *namāz qylmaq*, دعا اوقومق *dou'ā oqoumaq*. — Prié, e, يالوارلمش *ïalvārilmich*, مرجو *merdjou*. — Convié, invité, دعوت اولنمش *da'vetlu*, دعونلو *da'vet olounmich*.

PRIÈRE, s. f., demande à titre de grâce, يالوارمه *ïalvārma*, t.; رجا *ridjā*, نياز *nïāz*, التماس *iltimās*, pl. التماسات *iltimāçāt*. — Simple demande, ملتمس *multemes*, pl. ملتمسات *multemeçāt*.—Objet de la demande, دلك *dilek*.—Action d'implorer, تمنا *temennā*.—Mon humble prière, نياز عجزاندم *nïāzy 'adjizānèm*.—Faire une prière à quelqu'un, بر كمسنه يه رجا ا *bir kimesnèïè ridjā it*, بر كمسنه دن نياز ا *bir kimesnèden nïāz it*. — Prière, acte par lequel on prie Dieu, دعا *dou'ā*, pl. ادعيه *ed'ïè*; صلاة *salāt*, pl. صلوات *salavāt*.—Prières des musulmans à heures réglées, نماز *namāz*. Voy. le mot نماز dans le Dictionnaire turc-français. —Appel canonique à la prière, اذان *ezān*. — Faire cet appel à la manière des muezzins, du haut des minarets, اذان اوقومق *ezān oqoumaq*.

PRIEUR, s. masc., supérieur d'un couvent, غومنوس *ghomenos*, t.

PRIEURÉ, s. m., communauté de religieux, كشيشلر جماعتی *kechïchler djemā'ati*, t.—Prieuré de religieuses, كشيشلك ايدن قزلر جماعتی *kechïchlik iden qyzler djemā'ati*.

PRIMAIRE, adj. com., اولی *evveli*, a.—Instruction primaire, تربيهٔ اوليه *terbïeï evvelïè*. — École primaire, چوجوق مكتبی *tchodjouq mektebi*.

PRIMAT, s. m., prélat supérieur aux évêques, باش پسقپوس *bāch pisqopos*. — Chef de communauté dans le Levant, قوجه باشی *qodja bāchi*.

PRIMAUTÉ, s. f., باش اولمه *bāch olma*, t.; تقدم *teqaddum*, رياست *rïācet*, a.; سروری *serveri*, برتری *berteri*.—La primauté du pape, ريم پاپانك رياستی *rïm pāpānuñ rïāceti*.

PRIME, s. f., prix de l'assurance des marchandises exposées à la perte, etc., سقورطه ايچون ويرلان اقچه *syqourtha itchoun vïrilān aqtchè*.— Prime d'assurance maritime, دكز خساراتی تضمينني متعهد اولانه ويرلان اجرت *deñyz khaçārāti tazmïnini mute'ahhid olāna vïrilān eudjret*. — Prime, prix, encourage-

ment, لاجل التشويق ويرلان عطيّه *li-edjlit-techvîq vîrilān 'athïiè.* — t. d'astron., prime de lune, la nouvelle lune, يكى اى *ïeñi âï,* هلال *hilāl.*—De prime-abord, adv., بردن بره *birden birè,* اوّل باوّل *evvel be-evvel.*

Primer, v. a. et n., باش اولمق *bāch olmaq,* اوست اولمق *ust olmaq,* t.; تفوّق ا *tefevvouq it,* تفوّق بولمق *tefevvouq boulmaq.*

Primeur, s. f., première saison des fruits et des légumes, طرفنده‌لق موسمى - وقتى *thourfandalyq mevsimi, vaqti.*—Primeurs, au pl., fruits précoces, طرفانده - ترفنده *thourfānda.*

Primevère, s. fém., plante, اوّل بهار چچكى *evvel bahār tchitchegui,* t.

Primitif, ve, adj., ايلك *ilk,* t.; اوّلكى *evvelki,* مقدّمكى *mouqaddemki,* a.-t.; اصلى *asli,* قديم *qadîm,* a.—Mot primitif, كلمهٔ اصليه *kelimèï aslïiè.*— En t. de physique, les couleurs primitives, الوان اصليّة سبعة *elvāni aslïieti seb'at,* a.; انا اولان يدى رنكلر *anā olān ïedi renkler.*

Primitivement, adv., اصلندن *aslindan,* a.-t.; اوته‌دنبرو *eutèdenberu,* t.; عن اصل *'an asl,* فى الاصل *fil-asl,* a.

Primo, adv., اوّلا *evvelen,* ابتدا *ibtidā,* a.

Primogéniture, s. f., نخستزاده‌لك *nukhustzādèlik,* p.-t.; باش اسكيلكى حقى *ïāch eskïligui haqqy,* t.; بكوريّة *bekiourïiet,* a.

Primordial, e, adj., اوّلى *evveli,* اصلى *asli,* a.

Primordialement, adv., اصليًا *aslïen,* a. Voy. Primitivement.

Prince, s. m., titre de dignité ou de souveraineté, بك *beg, beï,* پرنج *prindj,* t.; امير *emîr,* pl. a. امراء *umerā.*— Prince du sang, ou prince royal, شهزاده *chehzādè.* — Prince, ou vaïvode de Valachie, افلاق ويوده‌سى *iflāq voïvodaci.* — de Moldavie, بغدان ويوده‌سى *boghdān voïvodaci.* — Prince, en parlant du monarque, پادشاه *pādichāh.*—Avoir la faveur du prince, مظهر حسن توجّه شاهانه او *mazheri husni teveddjuhi chāhānè ol.*— Prince, en parlant du premier, du plus excellent, etc., باش *bāch,* رئيس *reïs,* pl. a. رؤسا *ru'eçā;* سرور *server.* — Le prince des poëtes, رئيس الشعرا *reïs uch-chou'arā.* —des prophètes, سرور انبيا *serveri embïā.*

Princesse, s. f., femme de prince, بك قاريسى *beï qārîci.* — Fille de prince, بك قزى *beï qyzy.*—Femme souveraine d'un État, پادشاهلق - حكومت ايدن قارى *pādichāhlyq, hukioumet iden qāri.*

Principal, s. m., ce qu'il y a de plus important, de plus considérable, باش *bāch,* t.; اصل *asl,* رأس *rèès,* a. — Le principal de l'affaire, رأس مصلحت *rèèci maslahat,* مادّه‌نك اصلى *māddènuñ asli,* نفس الامر *nefsil-emr.* — Qui est le premier, le plus considérable en son genre, باش *bāch,* باشلو *bāchlu,* اعظم *a'zem,*

أقدم *aqdem*. — Mon but principal, أقدم اغراضم *aqdemi aghrāzum*. — Principal, supérieur d'un collége, باش *bāch*, رئيس *reïs*. — Les principaux d'une troupe, d'une assemblée, باشلر *bāchler*, رؤسا *ru'eçā*. — Les principaux, les notables de la ville, شهرك قوجه باشيلرى - سوز صاحبلرى *chehruñ qodja bāchïleri, seuz sāhybleri*. — Principal, somme capitale, اصل مال سرمايه *ser māïè, asl māl*. — Tant en principal qu'en arrérages, اصل مال وبقايا اولدرق *asli māl u beqāïā olaruq*.

Principalement, adv., surtout, هر شيدن اول *her cheïden evvel*, a.-t.; قبل كل شيء *qabli kulli cheïin*. — Particulièrement, خصوصا *khouçouçā*, على الخصوص *'alel-khouçous*.

Principalité, s. f., باشلق *bāchlyq*, t.; رياست *rïāset*, a.

Principauté, s. fém., dignité de prince, et domaine d'un prince, بكلك - بيكلك *beïlik*, t.; امارة *imāret*, a.

Principe, s. m., première cause, اصل *asl*, pl. à. اصول *ouçoul*; ايلك اول سبب *ilk sebeb*, t.; سبب *sebeb*. — Origine, مبدأ *mebdè*. — Le principe de toutes choses, مبدأ جملة كائنات *mebdè djumlèï kiāïnāt*. — Principe en physique, اصل *asl*, ايلك مادّه *ilk māddè*, مادّة اصليه *māddèï aslïïè*. — En chimie, les corps simples, اجرام بسطيه *edjrāmi bacitlyïè*. — Principes actifs, مواد فاعليه *mevāddi fā'ylïïè*. — Principes, premières règles d'un art, d'un science, قواعد اوّلكى فاعللر اصليه *qavā'ydi aslïïè, evvelki qā'ydèler*, قاعده لر ايلك اصول *ilk qā'ydèler, ouçoul*. — Principes de géométrie, اصول هندسه *ouçouli hendecè*. — Remonter aux principes, مبادى واصوله مراجعت ايلمك *mebādi vu ouçoulè murādja'at it*. — Principes universels, axiomes ou maximes, قواعد مطلقه *qavā'ydi mouthlaqa*, اصول مطلقه *ouçouli mouthlaqa*. — Principes particuliers, اصول مخصوصه *ouçouli makhçoucè*. — Principes, règles de conduite et de pratique, doctrine, اصول *ouçoul*, حكمة *hykmet*, قول صحيح *qavl sahïh*. — de religion, اصول دين *ouçouli dïn*. — de morale, اصول اخلاق *ouçouli akhlāq*.

Printanier, ère, adj., اوّلبهاركى *evvelbahāruñ*, a.-t.; بهارى *behārïi*, ربيعى *rebï'yi*, a. — Fleurs printanières, ايلك بهار چچكلرى *ilk behār tchitchekleri*. — La saison printanière, فصل بهار *fasli behār*.

Printemps, s. m., la première saison de l'année, ايلك بهار *ilk behār*, t.; اوّل بهار *evvel behār*, فصل ربيع *fasli rebï'*, a. — Au fig., le temps de la jeunesse, كنجلك وقتى *guendjlik vaqti*, كنجلكك تازه لكى وقتى *guendjliguñ tāzèligui vaqti*, جنفوان شباب *'unfuvāni chebāb*, a. — Au printemps de la vie, ريعان عهد شبابك *rei'āni 'ahdi chebābdè*.

Priorité, s. f., اوّل اولمه *evvel olma*, اسكيلك اوّليّة *eskïlik*, t.;

evvelïiet, تقدّم الزمان *teqaddum uz-zemān*, قدم *qadm*, قدم زمان *qadmi zemān*. — Priorité d'hypothèque, رهنك تقدّم زمانی *rehinuñ teqaddumi zemāni*.

Pris, e, adj. et part. de Prendre, النمش *alinmich*, طوتلمش *thoutoulmich*, t. Voy. Prendre.

Prisable, adj. com., قیمتلو *qymetlu*, a.-t.; سزاوار قیمت *sizāvāri qymet*.

Prise, s. f., action de prendre, آلش *ālich*, طوتمه *thoutma*, t.; اخذ *akhz*, ضبط *zabth*. — Conquête, فتح *feth*, تسخیر *teskhyr*. — La prise d'une place forte, برقلعه نك ضبط وتسخیری *bir qal'anuñ zabth u teskhyri*. — En prise, exposé à être pris, ال ایریشور *el iríchur*, اخذی ممکن *akhzi mumkin*. — Hors de prise, ممتنع الاخذ *mumteni' ul-akhz*. — Qui est de bonne prise, حقّا وقانونا اخذ اولنور *haqqen vè qānounen akhz olounour*. — Prise, vaisseau, marchandises prises, اخذ اولنان اشیا *akhz olounān echïā*. — d'un navire seulement, پرزه *preza*. — Moyen, facilité de prendre, طوتیله جق یر *thoutouladjaq ïer*, طوتامق یری *thoutāmaq ïeri*, طوتامق *thoutāmaq*. — Avoir prise, طوتامق یری او *thoutāmaq ïeri ol*, بر نسنه نك طوتیله جق یری او *bir nesnènuñ thoutïladjaq ïeri ol*. — Lâcher prise, بوشلامق *bochlāmaq*, کفّ ید او *keffi ïed it*. — Prise de possession, ضبط *zabth*, تسخیر *teskhyr*, تصرّفنه المه *teçarrufinè alma*. — Prise de corps, اخذ *akhz*, طوتمه *thoutma*. — Prise, querelle, قاوغه *qāvgha*, نزاع *nizā'*. — En venir aux prises, ال اله کلمك *el elè guelmek*, دوکشمکه باشلامق *deuïuchmeguè bāchlāmaq*. — Être aux prises, دوکشمك *deuïuchmek*, محاربه یه قیام اوزره او *mouhārebèïè qyām uzrè ol*. — Prise, dose de médicaments, حصّه *hyssè*, قبضه *qabza*, مقدار *myqtār*. — Une prise de tabac, بر چکم انفیّه *bir tchekum enfïiè*, بر انفیّه *bir enfïiè*. — Prendre une prise de tabac, بر انفیّه چکمك *bir enfïiè tchekmek*.

Prisée, s. f., بها کسمه - بچمه *behā kèsmè*, *bitchmè*, مقوّم طرفندن قونیلان بها *mouqavvim tharafindan qonïlān behā*. — Faire la prisée, مزاد اوله جق شیلره وضع قیمت ا *mezād oladjaq cheïlerè vaz'y qymet it*.

Priser, v. a., mettre le prix à une chose, بها قومق *behā qomaq*, t.; وضع قیمت ا *vaz'y qymet it*, تقدیر بها ا *taqtïri behā it*, تسعیر ا *tas'ïr it*, نرخ ویرمك *narkh vïrmek*. — Estimer, قیمتلو طوتمق *qymetlu thoutmaq*, اعتبار ا *i'tibār it*, صایمق *sāïmaq*. — Prendre du tabac par le nez, انفیّه چکمك *enfïiè tchekmek*.

Priseur, s. m., officier qui fait la prisée, بها کسیجی *behā kecïdji*, بها قویان *behā qoïān*, a.-t.; مخمّن *moukhammin*, مقوّم *mouqavvim*, a. — Qui prend du tabac, انفیّه چکن *enfïiè tcheken*.

Prisme, s. m., instrument de verre

ou de cristal triangulaire, موشور *mevchour*, pl. a. مواشير *mevâchîr*. — Au fig., illusions qui égarent l'imagination, خيالات باطله *khaïâlâti bâthylè*.

Prison, s. f., حبس *habs*, محبس *mahbes*, pl. a. محابس *mehâbes*; زندان *zindân*. — Mettre en prison, حبس ا *habs it*, در زندان ا *der zindân it*.

Prisonnier, s. m.; qui est en prison, حبسلك اولان *habslè olân*, a.-t.; محبوس *mahbous*, pl. a. محبوسين *mahboucîn*; حبس *habs*. — Prisonnier d'État, دولت محبوسی *devlet mahbouci*. — de guerre, اسير *ecîr*, vulg. يسير *iecîr*, pl. اسرا *ucerâ*; طوتساق *thoutsâq*.

Privatif, ve, adj., t. de gram., حرف النفی *harf un-nefi*, a.

Privation, s. f., يوقلق *ioqlyq*, t.; محرومیت *mahroumiïet*, حرمان *hyrmân*, a. — Vivre de privations, حوايج لازمه دن محرومیت ايله كچنمك *havâïdji lâzemèden mahroumiïet ilè guetchinmek*.

Privativement, adv., سايره سرايت ايتمامك شرطيله *sâïrè sirâïet itmemek charthilè*, a.-t.; دون غيره *douni ghaïrihi*, a.

Privauté, s. f., آشوری تكليفسزلك *âchuri teklîfsyzlik*, عارسزلك *'ârsyzlik*. — Prendre des privautés, بی ادبانه عمل و حركت ا *bi edebânè 'amel u hareket it*.

Privé, e, adj., qui est simple particulier, qui n'a aucun emploi public, افراد ناسدن اولان *efrâdi nâsden olân*, a.-t. — Vivre en homme privé, احاد ناس كبی تعيش ا *ahâdi nâs guibi te'aïuch it*. — La vie privée, افراد ناسك تعيشی صورتی *efrâdi nâçuñ te'aïuchi soureti*. — D'autorité privée, حكم خودنجه *hukmi khodindjè*, حكم عندی ايله *hukmi 'yndi ilè*. — En son nom privé, كندو اسمنك اولرق *guendu ismindè olaraq*, باسمه *bi-ismihi*. — Conseil d'État privé, ou conseil privé, مجلس مشورت خاصه *medjlici khâss*, خاص *mechvereti khâssè*. — Privé, apprivoisé, اليشق *alîchyq*, اهلی *ehli*. — Familier, پرواسز *pervâcyz*. — Privé, s. m., lieu d'aisances, كنيف *kenîf*, vulg. *kenef*, ميشا *memchâ*.

Privément, adv., familièrement. Voy. ce mot.

Priver, v. a., ôter à quelqu'un ce qu'il a, l'empêcher de jouir d'un avantage, محروم ا - قلمق *mahroum it, qylmaq*, اخذ - نزع ا *akhz, nez' it*, سلب - رفع ا *selb, ref' it*. — Priver de la vie, اولدرمك *euldùrmek*. — d'un emploi, d'une dignité, عزل معزول ا *'azl, ma'zoul it*. — Se priver, s'abstenir, كسلمك *kecilmek*, امتناع ا *imtinâ' it*, اختيار محرومیت ا *ikhtiâri mahroumiïet it*, پرهيز ا *perhîz it*. — Privé, e, محروم *mahroum*, بی بهره *bi behrè*. — d'un emploi, معزول *ma'zoul*. — Priver, apprivoiser. Voy. ce mot.

Privilége, s. m., prérogative, faculté de jouir d'un avantage à l'exclusion des autres, امتياز *imtiâz*, pl. a. امتيازات *imtiâzât*. — Obtenir un

privilége, بر امتياز تحصيل ا *bir imtiāz tahsīl it.* — L'acte même qui contient la concession, امتياز براتی *imtiāz berāti.* — Privilége, en t. de jurisp., avantage accordé à un créancier sur les autres, اولويت *uluvïiet*, ايرولك *ilerulik*, رجحان *redjhān*, امتياز *imtiāz.*—Avantage naturel du corps ou de l'esprit, مزيت *mezïiet*, pl. a. مزايا *mezāïā.*— Liberté particulière, usurpée ou légitime, سربستلك *serbestlik*, رخصت *roukhsat.*

Privilégié, e, adj., qui jouit d'un privilége, امتيازلو *imtiāzlu*, امتياز صاحبی *imtiāz sāhybi*, صاحب امتياز *sāhybi imtiāz*, pl. اصحاب امتياز *ashābi imtiāz.* — Marchand privilégié, صاحب امتيازدن بر بازركان *sāhybi imtiāzden bir bāzerguiān.* — Qui est en droit de faire ce qui est interdit à d'autres, رخصتلو *roukhsatlu*, مرخص *mourakhkhas.* — Lieu privilégié, امتيازلو ير *imtiāzlu ïer*, مكان مقطوع القدم *mekiāni maqthou' el-qademi.*

Privilégier, v. a., امتياز ويرمك *imtiāz vïrmek*, بر امتياز اعطا ا *bir imtiāz i'thā it*, a.-t.

Prix, s. m., valeur d'une chose, ce qu'on en paye, دكر *deïer*, t.; بها *behā*, قيمت *qymet*, a. — Chaque chose a son prix, هر شيئك قيمتی واردر *her chëïun qymeti vārdur.* — Ce qu'une chose se vend, بها *behā*, ثمن *semen*, pl. اثمان *esmān*; سعر *si'r*, pl. اسعار *es'ār.*—Au juste prix, دكر ايله *deïer behācilè*, دكر بهاسيله *deïer ilè.* — Bas prix, اوجوز بها *oudjouz behā*, ثمن رخيص *semeni rakhïs.* — haut, يوكسك بها *ïuksek behā*, بهای غالی *behāï ghāli.*—Vil prix, الچق بها *alichaq behā.* — Prix fixe, كسلمش بها *kecilmich behā*, ثمن مقطوع *semeni maqthou'.* — A quel prix? نه بهاده *nè behādè.* — A ce prix, بو بهاده *bou behādè.* — Fixer le prix, بها بچمك *behā bitchmek.* — Hausser le prix, بهايی ازالتمق *behāï azāltmaq.*—Le baisser, بهايی اكسلتمك ـ ايندرمك *behāï eksiltmek, indurmek*, تقليل بها *taqlïli behā it.*—Qui n'a point de prix, qui est d'une grande valeur, بهاسی يوق *behāci ïoq*, بی بها *bi behā.* — Prix, estime que l'on fait d'une chose, قدر *qadr*, اعتبار *i'tibār*, قيمت *qymet.* — Au prix, en comparaison, قياس ايله *qyās ilè*, نظرًا *nazaren*, قياسًا *qyācen.* — Prix, récompense, اجر *edjr*, a.; اوكدل *euñdul*, اوكلدی *euñuldu*, قصب السبق *qaçab us-sebq.*

Probabilisme, s. m., doctrine de la probabilité. Voy. Probabilité.

Probabilité, s. f., vraisemblance, احتمال *ihtimāl*, pl. a. احتمالات *ihtimālāt*; احتمال غالب *ihtimāli ghālib*, غلبهٔ احتمال *ghalebëï ihtimāl.* — La doctrine, ou l'opinion de la probabilité, مذهب الجواز العقلی *mezheb el-djevāz el-'aqli.*

Probable, adj. com., محتمل *mouhtemil*, قابل *qābil*, a.; عقله صغار *'aqlè syghār*, اولاغن *olāghyn*, t. — Arguments probables, محتملات *mouhtemilāt*, عقليه محتملات *mouhtemilāt 'aqlïiè.*

PROBABLEMENT, adv., غالبا *ghālibā*, حسب الاحتمال *hasb ul-ihtimāl*, a.

PROBANTE, adj. fém. En forme probante, على وجه المعتبر *'alà vedjh ul-mu'teber*, a.

PROBATIF, IVE, adj., اثبات ايدجى *isbāt ididji*, a.-t.; مثبت *musbit*, a.

PROBATION, s. f., ضنامه *ẓynāma*, t.; امتحان *imtihān*, امتحان مدتى *imtihān muddeti*, a.-t.

PROBATOIRE, adj. com. Acte probatoire, امتحان اولمش شاكرده ويريلان رؤس *imtihān olmuch chāguirdè virilān rou's*, a.-t.

PROBE, adj. com., طوغرى *dhoghrou*, t.; صالح *sālyh*, a.; اهل عرض وصداقة صادق *ehli 'yrz u sadāqat, sādyq*. — Un homme probe, طوغرى آدم *dhoghrou ādem*.

PROBITÉ, s. f., طوغريلق *dhoghroulyq*, t.; اهل عرضلك *ehli 'yrzlik*, a.-t.; استقامت *istiqāmet*, صلاح *salāh*, صالحلق *sālyhlyq*, صلاحيت *salāhiiet*.

PROBLÉMATIQUE, adj. com., qui tient du problème, douteux, شبهه لو *chubhèlu*, a.-t.; مشكوك *mechkiouk*. — C'est une nouvelle très-problématique, بغايت مشكوك بر خبردر *beghāiet mechkiouk bir khaber dur*. — Problématique, qui peut se soutenir dans l'affirmative et la négative, ممكن النفى والاثبات *mumkin unnefi vel-isbāt*.

PROBLÉMATIQUEMENT, adv., نفى واثبات صورتيله *nefi vu isbāt souretilè*, a.-t.

PROBLÈME, s. m., question à résoudre, مسئله *mes'èlè*, pl. a. مسائل *meçāil*. — Un problème de géométrie, علم هندسه يه دائر بر مسئله *'ylmi hendeciiè dāir bir mes'elè*. — Proposition dont le pour et le contre peuvent également se soutenir, نفى واثباتى ممكن بر قضيه *nefi vu isbāti mumkin bir qaziiè*. — Homme dont la conduite est difficile à expliquer, طور وحركتى اكلاشلمز بر آدم *thavr u hareketi añlāchilmaz bir ādem*.

PROBOSCIDE, s. f., trompe d'un éléphant. Voy. TROMPE.

PROCÉDÉ, s. m., manière d'agir, طور *thavr*, pl. a. اطوار *athvār*; حركت *hareket*, pl. حركات *harekiāt*; طور وحركت *thavr u hareket*; معامله *mou'āmelè*, pl. معاملات *mou'āmelāt*; سلوك *suloūk*, a.; ايشليش *ichlèïch*, طاورانش *dhāvrānich*, t. — Avoir de bons procédés, حسن معامله ا *husni mou'āmelè it*. — Par de beaux procédés, حسن سلوك ايله *husni suloūk ilè*. — Procédé, méthode pour faire une chose, عمل *'amel*, pl. a. اعمال *a'māl*; صنعت *san'at*.

PROCÉDER, v. n., provenir, tirer son origine de..., چيقمق *tchiqmaq*, t.; نشأت ا *nech'et it*, صادر اول *sādir ol*. — Procéder de l'intempérance des humeurs, اخلاطك عدم اعتدالندن نشأت ا *akhlāthuñ 'ademi i'tidālinden nech'et it*. — Procéder, en parlant des choses divines, صدور ا *soudour it*. — Procéder, en t. de jurisp., agir en justice,

معرفت شرع ایله عمل ا ـ مبادرت ا *ma'rifeti cher' ilè 'amel it, mubāderet it.* — Procéder, agir en quelque chose que ce soit, حرکت ا *hareket it,* عمل وحرکت ا *'amel u hareket it.* — Entreprendre, procéder à..., مبادرت ا *mubāderet it.* — Manière de se conduire à l'égard des autres, معامله ا *mou'āmelè it.* — Manière de procéder, صورت معامله *soureti mou'āmelè.*

Procédure, s. f., instruction judiciaire d'un procès, مرافعة *murāfe'at, murāfa'a,* pl. مرافعات *murāfa'āt.* — Entendre bien la procédure, فنّ مرافعه‌یه وقوف او *fenni murāfe'aïè vuqoufi ol.* — Tous les actes de justice faits pour l'instruction d'un procès, دعوایه متعلق اولان بالجمله اوراق و سندات *da'vāïè mute'allyq olān bil-djumlè evrāq u senedāt.*

Procès, s. m., instance devant un juge sur un différend, دعوا *da'vā,* pl. a. دعاوی *de'āvi.* — Intenter un procès, دعوا ا *da'vā it,* دعوایه ا *da'vāïè mubāderet it.* — Juger un procès, دعوایی فصل ـ حکم ا *da'vāïi fasl, hukm it.* — Gagner un procès, دعوایی قزانمق *da'vāïi qazānmaq.* — Le perdre, دعواسنی غایب ا *da'vācini ghāïb it.* — Être en procès avec quelqu'un, بر کمسنه ایله دعواده او *bir kimesnè ilè da'vādè ol,* دعواسی او *da'vāci ol.* — Au fig., faire le procès à quelqu'un, le condamner sur quelque chose, بر کمسنه‌نك علیهنه حکم ا *bir kimesnènuñ 'aleïhinè hukm it.* — Procès, toutes les pièces produites par les parties pour l'instruction du procès, طرفین مخاصمینك اوراق و سندانی *tharafeïn moukhācimeïnuñ evrāq u senedāti.*

Processif, ive, adj., دعوالره هوسکار *da'vālarè haveskiār,* a.-p.-t.; دعواجی *da'vādji,* a.-t.

Procession, s. f., marche religieuse, الای *alaï,* t.; موکب *mevkeb,* pl. a. مواکب *mevākib.* — Grande procession, بیوك الای *buïuk alaï.* — Au fig., multitude de peuple qui marche dans une rue, الای *alaï.* — C'est une procession continuelle, دائمی بر الایدر *dāïmi bir alaïdur.*

Processionnellement, adv., الای ایله *alaï ilè,* t.

Procès-verbal, s. m., کشف اعلامی حکایت حالی متضمن تقریر *kechf i'lāmi, hykiāïeti hāli mutezammin taqrīr,* a.-t. — Dresser un procès-verbal, بر قطعه کشف اعلامی قلمه المق *bir qyth'a kechf i'lāmi qalemè ālmaq.*

Prochain, s. m., son semblable, قرین *qarīn,* ابن جنس *ibni djins,* pl. a. ابناء جنس *ibnāï djins.* — L'amour du prochain, محبت الی القریـن *mouhabbet ilal-qarīn.* — Autrui, ال *il, ël.* — Le bien du prochain, ou d'autrui, ال مالی *il māli.*

Prochain, e, adj., qui est proche, قریب *qarīb,* a.; نزدیك *nezdīk,* p.; جوارده اولان *djivārdè olān,* یقین *ïaqīn.* — Le prochain village, یقینده کی کوی *ïaqīndèki keuï.* — En parlant du temps et des choses qui sont près d'arriver,

كله‌جك *guelèdjek*, قريب *qarîb*. — Le mois prochain, كله‌جك اى *guelèdjek âï*. — La semaine prochaine, كله‌جك هفته *guelèdjek hafta*. — L'année prochaine, كله‌جك سنه *guelèdjek senè*, آتيه سنهٔ *senèï âtïè*. — Dans l'assemblée prochaine, آتيه‌ده مجلس *medjlici âtïèdè*.

Prochainement, adv., يقين *ïaqîn*, يقينلك *ïaqînlè*, a.-t.; عن قريب *'an qarîb*, قريبًا *qarîben*, a.

Proche, adj. com., qui est près ou auprès, يقين اولان *ïaqîn olân*, a.-t.; قريب *qarîb*. — Voisin, قوكشو *qoñchou*, مجاور *mudjâvir*, همجوار *hemdjivâr*. — Les maisons proches de la rivière, نهرك قرب و جوارنده اولان خانه‌لر *nehruñ qourb u djivârindè olân khânèler*. — Son plus proche voisin; اك يقين قوكشوسى *eñ ïaqîn qoñchouçou*.

Proche, prépos., près, auprès, يقين *ïaqîn*, يانلنده *ïânlninda*, قربنده *qourbindè*. — Proche de la ville, شهرك قربنده *chehruñ qourbindè*.

Proche, adv., يقينده *ïaqîndè*, قرب وجوارده *qourb u djivârdè*. — Je demeure ici proche, يقين برده يقين اقامت ايدرم *ïaqîn ïerdè iqâmet iderum*. — De proche en proche, de l'un à l'autre, بری بری اردنجه *biri biri ardindjè*. — Peu à peu, par degré, از از *azer azer*, بالتدريج *bit-tedrîdj*, تدريجًا *tedrîdjen*.

Proches, s. masc. pl., parents, خصملر *khycimler*, t.; اقربا *aqrebâ*, a.

Proclamation, s. f., publication solennelle, اعلاننامه *i'lân-nâmè*, a.-p.; صلا *salâ*, a. — Proclamation d'une loi, وضع اولنان قانونك جهرًا بيانى *vaz' olounân qânounuñ djehren beïâni*.

Proclamer, v. a., جاغروب بيلدرمك *tchâghyrup bildurmek*. t.; جهرًا اعلان ا *djehren i'lân it*, علنًا بيان ا *'alenen beïân it*, صلا ا *salâ it*, a.-t.

Procréation, s. f., طوغرتمقلق *dhoghourtmaqlyq*, طوغش *dhoghouch*, t.; توليد *tevlîd*, تكوين *tekvîn*, ولودة *vuloudet*, a.

Procréer, v. a., طوغرتمق *dhoghourtmaq*, طوغرمق *dhoghourmaq*, t.; توليد ا *tevlîd it*, اولاد طوغرمق *evlâd dhoghourmaq*. — Procréé, e, طوغمش *dhoghmich*, مولود *mevloud*.

Procuration, s. f., délégation, وكالت *vekiâlet*. — L'acte écrit de la procuration, وكالت نامه *vekiâlet nâmè*, وكالت حجتى *vekiâlet heudjeti*. — Agir par procuration, بر موجب وكالت وكالة عمل ا *ber moudjibi vekiâlet, vekiâleten 'amel it*. — Donner procuration, اعطاى وكالت ا *i'thâï vekiâlet it*.

Procurer, v. a., faire obtenir, آليويرمك *âlîvîrmek*, t.; تحصيل ايتدرمك *tahsîl itturmek*, a.-t. — Causer, motiver, سبب او *sebeb ol*. — Se procurer, v. pron., obtenir, acquérir, آلمق *âlmaq*, تحصيل ا *tahsîl it*, پيدا ا *peïdâ it*.

Procureur, s. m., وكيل *vekîl*, pl. a. وكلا *vukelâ*. — Procureur fondé, وكيل شرعى *vekîli cher'y*. — général, ayant plein pouvoir, وكيل

مطلق *vekîli mouthlaq*. — Nommer un procureur, charger de sa procuration, وكيل ايدنمك *vekîl it*, وكيل ايدنمك *vekîl idinmek*, وكيل نصب *nasbi vekîl it*.

PROCYON, s. m., étoile du Petit-Chien, شعرى الشاميّة *chy'ra ech-châmiiet*, a.

PRODIGALEMENT, adv., مسرفلك *musriflik ilè*, مبذرلك ايله *mubezzirlik ilè*, مال طاغيدرق *mâl dhâghîdaraq*, اسراف ايله *isrâf ilè*, بالاسراف *bil-isrâf*, a.; مسرفانه *musrifânè*.

PRODIGALITÉ, s. fém., profusion vaine, مسرفلك *musriflik*, مبذرلك *mubezzirlik*, a.-t.; مال طاغتمه *mâl dhâghytma*, t.; اسراف *isrâf*. — Extrême libéralité, ال اچقلغى *el atchyqlyghy*, اشورى جومردلك *âchuri djeumerdlik*, بساطة يد *beçâthati îed*.

PRODIGE, s. m., عجايب شى *'adjâïb cheï*, a.-t.; اعجوبه *u'djoubè*, عجيبة *'adjîbet*, pl. a. عجايب *'adjâïb*; غريبة *gharîbet*, pl. غرايب *gharâïb*; اعجوبة الدهر *u'djoubet ud-dehr*, هيبتلو علامت *heîbetlu 'alâmet*. — Grand prodige, اعجوبهٔ عظيمه *u'djoubeï 'azîmè*. — C'est un prodige de l'art, غرايب صناعتدندر *gharâïbi sanâ'attendur*.

PRODIGIEUSEMENT, adv., qui tient du prodige, وجه عجايب اوزره *vedjhi 'adjâïb uzrè*, a.-t.; عجيبًا *'adjîben*. — Excessivement, افراط ايله *ifrâth ilè*, فوق الغايه *fevq ul-ghâïè*, مفرطًا *mufrithen*, a. — Prodigieusement riche, افراط ايله مالدار *ifrâth ilè mâldâr*.

PRODIGIEUX, SE, adj., عجايب *'adjâïb*, عجيب *'adjîb*, خارق عاده *khâriqy 'âdè*, اعجب *a'djob*, اغرب *aghreb*, a.; كورلمامش *gueurulmemich*, t. — C'est une chose prodigieuse, عجايب برشيدر *'adjâïb bir cheïdur*.

PRODIGUE, adj. com., qui dissipe son bien, عبث يره خرج ايدنجى *'abes îerè khardj idîdji*, t.; مسرف *mousrif*, مبذر *mubezzir*, متلف *mutlif*, a. — Prodigue, pris en bonne part, الى آچق جومرد *eli âtchyq, djeumerd*. — Un homme prodigue de sa vie, de son sang, بذل جان ايدر *bezli djân ider bir âdem*. — Prodigue de promesses, بول بول وعد ايدر *bol bol va'd ider*. — de louanges, مبالغه ايله مدح ايدر *mubâlagha ilè medh ider*.

PRODIGUER, v. a., dépenser avec excès, donner avec profusion, طاغتمق *dhâghytmaq*, عبث يره ـ اندازه‌سز خرج ا *'abes îerè, endâzèsyz khardj it*, t.; اسراف ـ اتلاف ـ تلف ا *isrâf, itlâf, telef it*, a.-t. — Prodiguer l'argent, اقچه طاغتمق *aqtchè dhâghytmaq*. — son bien, مالنى اتلاف ا *mâlini itlâf it*. — sa vie, جان فدا ا *djân fidâ it*. — Prodigué, e, طاغلمش *dhâghylmich*, بيهوده يره صرف اولنمش *bihoudè îerè sarf olounmich*.

PRODITOIREMENT, adv., t. de palais, غيلةً *ghîleten*, a. — Tuer proditoirement, غيلةً قتل ا *ghîleten qatl it*.

PRODUCTEUR, ICE, s., qui produit, مولد طوغريجى *dhoghourîdji*, t.; مولد

muvellid, a.—Acte producteur, فعل مولد *fi'li muvellid*.— Cause productrice, علت مولده *'ylleti muvellidè*. — Producteur, cultivateur, اکنجی *ekindji*, اکار *ekkiār*, pl. a. اکرة *ekret*.

PRODUCTIF, IVE, adj., محصوللو *mahsoullu*, فایده‌لو *fāïdèlu*, برکتلو *bereketlu*, a.-t.; مثمر *musmirr*, a.

PRODUCTION, s. f., ce qui est produit, محصول *mahsoul*, pl. a. محصولات *mahsoulāt*. — Les productions de l'art, اثار صناعة *açāri sanā'at*.—Production de l'esprit, اثر *ecer*, pl. a. اثار *açār*; تالیف *téélīf*, pl. تالیفات *téélīfāt*. — de la terre, یرك محصولاتی *ïeruñ mahsoulāti*. — Production, produit, fruit, ثمره *semerè*.—Résultat, نتیجه *netīdjè*.— En t. de palais, titres et écritures qu'on produit dans un procès, بر دعوانك اوراق وسنداتی *bir da'vānuñ evrāq u senedāti*. — En t. d'anatomie, production, prolongement, اوزانتی *ouzānti*, استطالة *istithālet*.

PRODUIRE, v. a., donner naissance, engendrer, طوغرمق *dhoghourmaq*, یاراتمق *ïarātmaq*, وارا *vār it*, t.; تولید *tevlīd it*. — Mettre au jour, ظهوره کتورمك *zouhourè gueturmek*, حصوله کتورمك *houçoulè gueturmek*, وجوده کتورمك *vudjoudè gueturmek*, a.-t.; ویرمك *vīrmek*, t. —Exposer à la vue, – میدانه قومق کتورمك *meïdānè qomaq, gueturmek*. — Montrer, کوسترمك *gueustermek*, ابراز *ibrāz it*. — Faire comparaître, احضار *ihzār it*. — Produire des témoins, شاهد کتورمك *chāhid gueturmek*, اقامت شهود *iqāmeti chouhoud it*. — des titres, ابراز سندات *ibrāzy senedāt it*. — Présenter, عرض – تقدیم *'arz, taqdīm it*.—par écrit, تحریرًا عرض و تقدیم *tahrīren 'arz u taqdīm it*. — Produire, donner de l'avantage, فایده کتورمك *fāïdè gueturmek*, فایده‌لو *fāïdèlu ol*. — intérêt, فایض – ربح ویرمك *fāïz, ribh vīrmek*. — Produire, causer, – سبب باعث او *sebeb, bā'ys ol*.—Produire beaucoup de maladies, امراض کثیره‌یه باعث او *emrāzy kecīrèïè bā'ys ol*. — du bien, موجب خیر او *moudjibi khaïr ol*. — Produire, introduire, faire connaître, کتورمك *gueturmek*, سوق *sevq it*. — Produire à la cour, سرای همایونه سوق *sarāï humāïounè sevq it*. — Se produire, se montrer de sa personne, کورنمك باش کوسترمك *gueurunmek, bāch gueustermek*, اثبات وجود *isbāti vudjoud it*, ظهور *zouhour it*, ظاهر وعیان *zāhir u 'aïān ol*. — Produit, e, طوغمش *dhoghmich*, متولد *mutevellid*, حصوله کلمش *houçoulè guelmich*.

PRODUIT, s. m., rapport, محصول *mahsoul*, pl. a. محصولات *mahsoulāt*; حاصل *hācyl*.—Les produits du sol et de l'industrie, حاصلات ارضیه و صناعیه *hācylāti ārzïïè vu ṣanā'yiè*. — Revenu, عائد *'āïdè*, ایراد *irād*, اجرة *eudjret*.—Produit, en terme d'arith., حاصل العدد

المضروب *hāçyl ul-'aded ul-mazroub.*

Proéminence, s. f., يوكسكلك *lukseklik*, چيقمه *tchîqma*, دپه‌لك *tepèlik*, شيش *chîch*, تومسكلك *tumsuklik*, t.; نتوّ *netuv*, نتوة *netvet*, a.

Proéminent, e, adj., شيشن *chîchen*, تومسك *tumsuk*, t.; ناتى *nāti.*

Profanateur, s. masc., مبارك شيئلرى مردارليجى *mubārek cheïleri mourdārlaïdji*, مدنس مقدسات *mudennici mouqaddeçāt*, a.; عدم حرمت كوستريجى *'ademi heurmet gueusteridji.* — Profanateurs des choses saintes, مدنس اشياى مباركه اولانلر *mudennici echiāï mubārekè olānlar.*

Profanation, s. f., حرمتسزلك *heurmetsyzlik*, a.-t.; عدم حرمت *'ademi heurmet*, تنجيس *tendjîs*, تدنيس *tedniṣ*, a. — Profanation des temples, معابد شريفه‌نك تدنيسى *me'ābidi cherîfènuñ tedniçi.*

Profane, adj. com., contre le respect dû aux choses sacrées, مخالف شرط ديانت *moukhālifi charthy dïānet.* — Profane, opposé de sacré, qui ne concerne pas la religion, امور دينيه‌يه متعلق اولميان *oumouri dïnïèïè mute'allyq olmaïān.* — Mondain, مجازى *medjāzy.* — Profane, s., qui manque de respect pour les choses sacrées, دينسى الچقلايجى *dîni altchaqlaïdji*, مهين الدين *muhîn ed-dîn.* — Iron., ignorant, جاهل *djāhil*, pl. a. جهلا *djuhelā.* — Au fig., personne qu'on ne peut ou ne veut admettre dans une société, اجنبى يبانجى *ïabāndji*, اجنبى *edjenebïi*, بيكانه *bïguiānè.*

Profaner, v. act., traiter avec irrévérence les choses sacrées, عدم حرمتسزلك ايت *heurmetsyzlik it*, حرمت كوسترمك *'ademi heurmet gueusterмek*, مباركٔ شيئلرى الچقلمق *mubārek cheïleri altchaqmaq.* — Souiller, بوزمق *bozmaq*, تنجيس ايت *tendjîs it.* — Faire un mauvais usage des choses précieuses, اشياى عزيزه‌يى تدنيس ايت *echiāïi 'azîzèïi tedniṣ it.*

Profectif, ive, adj., t. de palais, اتا وددەدن قالمش موروث من الاب والاجداد *atā vè dedèden qālmich*, t.; *mevrous min el-abā vel-edjdād.*

Proférer, v. a., سويلمك *seuïlemek*, سوز سويلمك *seuz seuïlemek*, اغزدن چيقارمق *aghyzden tchîqārmaq*, t.; تلفظ ـ تفوّه ايت *teleffuz, tefevvuh it*, a.-t.

Profès, esse, adj. et subs., نذر نادر ايدبجى *nezr idîdji*, a.-t.; *nāzyr bir-rouhbanet*, a. بالرهبنة

Professer, v. a., faire profession, avouer publiquement, اقرار ايت *iqrār it*, اشكاره سويلمك *āchikiārè seuïlemek*, اقراره كلمك *iqrārè guelmek*, مقرّ اول *mouqyrr ol*, a.-t. — Exercer, pratiquer, ايشلمك *ichlemek*, ايش ايدنمك *ich idinmek.* — Professer un art, بر صنعت ايشلمك *bir sana'at ichlemek.* — Professer la médecine, علم طبابتى اتخاذ حرفت ايت

'ylmi thebābeti ittikhāzy hyrfet it.— Professer une doctrine, برمذهبدن او *bir mezhebden ol.* — Enseigner publiquement, درس ویرمك *ders vírmek,* تعليم ا *ta'lím it.*

Professeur, s. masc., خواجه *khodja,* t.; معلم *mou'allim,* مدرّس *muderris,* a.—Professeur de mathématiques, علوم رياضيه مدرّسی *'ouloumi rïāzïïè muderrisi.*

Profession, s. f., déclaration publique, اقرار *iqrār.*—Faire profession d'une religion, d'une doctrine, بر اقرار مذهبك او دين ا *bir mezhebdè ol, iqrāri dīn it.* — Genre d'état auquel on se livre, ايش *ich,* صنعت *sana'at,* حرفت *hyrfet,* pl. a. حرف *hyref.* — La profession de médecin, طبابت حرفتی *thebābet hyrfeti.*—Profession de foi, تشهّد ايمان *techehhudi imān.* — Celle des musulmans, شهادت *chehādet.* Voy. ce mot dans le Dictionnaire turc-français.—Profession, acte solennel des vœux, نذر *nezr.*

Profil, s. m., délinéation d'une tête vue par un côté, بر ياندن كورنن صورت ـ شكل *bir īānden gueurunen souret, chekil,* ياری يوز رسمی نيمرخ *īāri īuz resmi, nīmroukh,* p. — Peindre de profil, صورت نيمرخ تصوير ا *soureti nīmroukh tasvīr it.* — En t. d'archit., coupe perpendiculaire d'un bâtiment, بنا يوزينك بويندن بويه كسيمی *binā īuzunuñ boïndan boïa kecímí.*

Profiler, v. a., ياری يوز چيزمك *īārī īuzchízmek,* t.

Profit, s. m., gain, avantage, utilité, فائده *fāïdè,* pl. a. فوائد *fevāïd;* نفع *nef',* منفعة *menfa'at,* pl. منافع *menāfi';* كار *kiār,* t.; حاصل *hācyl.* — Tirer profit, فائده ا كورمك *fāïdè it, gueurmek,* فائده لنمك *fāïdèlenmek,* جلب منفعت ا *djelbi menfa'at it.*—Mettre une chose à profit, برشيء فائده لو صورت ايله قوللنمق *bir cheï fāïdèlu souret ilè qoullanmaq.* — Sans profit, فائده سز *fāïdècyz,* بلا فائده *bilā fāïdè.*—Profit, progrès dans les études, تحصيل *tahsīl,* pl. a. تحصيلات *tahsīlāt.*—Faire des profits de ce genre, استفاده ا *istifādè it.*

Profitable, adj. com., كارلو *kiārlu,* t.; فائده لو *fāïdèlu,* a.-t.; نافع *nāfi',* كثير الفوايد *kecír ul-fevāïd,* a.

Profiter, v. n., faire un gain, كار ا *kiār it,* قزانمق *qazānmaq,* t.; كسب ا *kesb it,* a.-t. — Tirer de l'utilité, de l'avantage, فائده ا *fāïdè it,* فائده لنمك *fāïdèlenmek,* ـ جلب كسب فائده ا *djelbi, kesbi fāïdè it,* تحصيل فائده ا *tahsīli fāïdè it.* — Jouir, انتفاع ا *intifā' it,* تمتّع ا *temettu' it.* — Profiter de l'occasion, فرصتی فوت ايتمامك *foursati fevt itmemek,* فرصتدن اغتنام ا *fourçatten ightinām it.* — des conjonctures, ظهور ايدن حالاتدن انتفاع ا *zouhour iden hālātten intifā' it.* — Profiter, être utile, خير ا *khaïr it,* موجب فائده او *moudjibi fāïdè ol.* — Croître, كسب نشو

kesbi necho u numā it.

PROFOND, E, adj., dont le fond est éloigné de la superficie, درین *derīn*, t.; عمیق *'amīq*, قعیر *qa'īr*, a. — Puits profond, بئر عمیق *biri 'amīq*. — Profond, difficile à comprendre, غامض *ghāmyz*. — Grand, fort, excessif en son genre, عظیم *'azīm*, عمیق *'amīq*. — Profond sommeil, درین اویقو *dirīn ouïouqou*, نوم عمیق *nevmi 'amīq*. — Profond silence, سکوت عظیم *sükiouti 'azīm*. — Profond, qui a approfondi toutes les parties du savoir et de la science, متبحر *mutebahhyr*.

PROFONDÉMENT, adv., درین *derīn*, t.; عمیقًا *'amīqan*, a. — Creuser profondément la terre, ارضی عمیقًا حفرا *arzy 'amīqan hafr it.* — Méditer profondément, بالتعمق مطالعه ا *bit-te'ammuq mouthāle'a it.*

PROFONDEUR, s. f., étendue d'une chose depuis la superficie jusqu'au fond, درینلک *derīnlik*, t.; عمق *'oumq*, عماقت *'amāqat*, a. — Profondeur d'une rivière, نهرک درینلکی *nehruñ dirīnligui*. — Impénétrabilité des mystères, des desseins, etc., غور *ghavr*. — Profondeur, en t. de géom., dimension d'un corps considéré de haut en bas, عمق *'oumq*, درینلک *derīnlik*. — Étendue en longueur, اوزونلق *ouzounlyq*, طول *thoul*.

PROFUSÉMENT, adv., بول بول *bol bol*, t.; افراط ایله *ifrāth ilè*, کثرت ایله *kesret ilè*, a.-t.; کثیرًا و بذیرًا *kecīren u bezīren*, استفاضة *istifāzaten*, a.

PROFUSION, s. f., بوللق *bollouq* t.; مسرفلک *musriflik*, کثرت *kesret*, بذارت *bezāret*, بذل مفرط *bezli mufryth*, استفاضه *istifāza*, اسراف *isrāf*, a.

PROGRAMME, s. m., اخبار قایمه‌سی *ikhbār qāïmèci*, دعوت تذکره‌سی *da'vet tezkerèci*, a.-t.

PROGRÈS, s. m., mouvement en avant, avancement, ایلرولنمه *ilerulenmè*, الرولمه *ilerulemè*, سورش *suruch*, t.; اقبال *iqbāl*, استقدام *istyqdām*. — Avantages remportés à la guerre, ایلرولنمه *ilerulenmè*, سبق و تجاوز *sebq u tedjāvuz*. — Progrès, en fait de connaissances, d'études, استفاده *istifādè*. — Faire des progrès, الرولنمک *ilerulenmek*, استفاده ا *istifādè it*. — Progrès, augmentation en bien ou en mal, ازدیاد *izdiād*, ترقی *teraqqy*, تزاید *tezāïud*, a.; ارتمه *artma*, زیاده‌لک *ziādèlik*. — Faire des progrès, augmenter, کسب ترقی و تزاید ا *kesbi teraqqy vu tezāïud it*. — Faire de grands progrès, s'accroître considérablement, عظیم مرتبه کسب فزونی و زیادت ا *'azīmi mertebè kesbi fuzouni vu ziādet it*. — Faire des progrès en avant, gagner du terrain, میدان آلمق *meïdān ālmaq*.

PROGRESSIF, IVE, adj., متقدم *muteqaddim*, a.; تدریج ایله متزاید *tedrīdj ilè mutezāïd*, a.-t.; حرکت مقبله *hareketi mouqbilè*.

PROGRESSION, s. f., mouvement en avant, ایلرولنمه *ilerulenmè*; t.; تدرج *tederrudj*, تدریج *tedrīdj*,

حركت اقباليه *hareketi iqbāliïè*, حركت استقداميه *hareketi istyqdāmiïè*, a. — Progression, suite non interrompue, تتابع *tetābou'*, توالى *tevāli*. — La progression des causes, des effets, توالى العلل والاسباب *tevāli ul-'ylel vel-esbāb*.

Progressivement, adv., تدريجيله *tedrīdjilè*, استدراجاً ايله *istidrādj ilè*, a.-t.; بالتدريج *bit-tedrīdj*, تدريجاً *tedrīdjen*, مقبلاً *mouqbilen*, a.; ايلرولنه‌رك *ilerulenèrek*, t.

Prohiber, v. a., يساق ا *ïaçāq it*, t.; منع ا *men' it*, نهى ا *nehi it*, منع و نهى ا *men' u nehi it*, a.-t.— Prohibé, e, ممنوع *memnou'*, يساق اولمش *ïaçāq olmuch*. — Marchandises prohibées, ممنوعاتدن اولان امـوال *memnou'ātten olān emvāl*. — Commerce prohibé, ممنوع اولان تجارت *memnou' olān tidjāret*.

Prohibitif, ive, adj., يساق *ïaçāq idīdji*, t.; منع ايديجى *men' idīdji*, a.-t.; مانع *māny'*, ناهى *nāhi*, a.— Lois prohibitives, منع و نهى متضمن قانونلر *men' u nehi mutezammin qānounler*. — Degré prohibé, degré de parenté où la loi défend de se marier, مانع نكاح اولان درجهٔ قرابت *māni'y nikiāh olān deredjèï qarābet*.

Prohibition, s. f., يساق *ïaçāq*, t.; منع *men'*, ممنوعيّت *memnou'-nïiet*, a.

Proie, s. f., ce que les animaux carnassiers ravissent pour le dévorer, شكار *chikiār*, شكارلق *chikiārlyq*, t.; صيد *saïd*, a.— La proie du lion, ارسلانك شكارى *arslānuñ chikiāri*. — Oiseau de proie, آوجى قوشى *āvdji qouchou*.— Proie, butin, دويم *doïoum*, دويملق *doïoumlouq*, غنيمت *ghānīmet*, pl. a. غنايم *ghanāïm*. — La proie des flammes, طعمهٔ آتش *theu'mèï âtech*. — Devenir la proie du glaive, طعمهٔ شمشير اولمق *theu'mèï chimchīr ol*.—Au fig., être en proie, livré à..., مبتلا كرفتار اولمق *mubtelā, gueriftār ol*. — Être en proie aux chagrins, حزن وكدورته مبتلا اولمق *huzn u kedouretè mubtelā ol*.—à ses passions, امراض نفسانيه‌نك شكار پنجهٔ قهرى اولمق *emrāzy nefsānïïènuñ chikiāri pentchèï qahri ol*.

Projectile, s. m., corps lancé, هوايه اتلان جرم *havāïè atilān djirm*, t.; قذيفة *qazīfet*, pl. a. قذيفات *qazīfāt*.

Projection, s. f., action de jeter, اتمه *atma*, t.; حذف *hazf*, رمى *remi*, a. — Action d'imprimer un mouvement à un projectile, تحريق *tahrīqy* قذيفه. — Force de projection, قوّة التحريك القذيفه *qouvvet ut-tahrīk ul-qazīfè*.—Mouvement de projection, حركة القذيفة *hareket ul-qazīfet*. — Projection de la sphère, رسم بسيط الكرة *resmi bacīth ul-kuret*.

Projet, s. m., dessein, intention, نيّت *nïiet*, قصد *qasd*, مرام *merām*, a. — Arrangement pour l'exécution d'un dessein, ترتيب *tertīb*, تدبير *tedbīr*, pl. a. تدابير *tedābīr*. — Projet, première pensée de quelque chose mise par écrit, لايحه *lāïha*,

pl. a. لوايح *levāïh.* — Plan, رسم *resm.*

Projeter, v. a., former le projet, نيّت ا *nïiet it,* قصد ا *qasd it,* عقد نيّتنده او *'aqdi nïiet it,* نيّت ا *nïietindè ol.* — Projeter une chose, بر شيئه نيّت ا *bir cheïè nïiet it.* — Projeter, tracer un plan, un projet, رسم - ترسيم ا *resm, tersïm it.* — Se projeter, paraître en avant, ايلروبه چيقمق *ileruïè tchïqmaq,* ايلروبه چيقق او *ileruïè tchïqyq ol.*

Prolégomènes, subs. masc. pl., مقدّمات مقالات *mouqaddemāt,* متقدّمه *meqālāti mouteqaddemè,* a.

Prolepse, s. f., استجواب لسوال المقدّر *istidjvāb lisouāl el-mouqaddder,* a.

Prolifique, adj. com., چوق طوغريجى *tchoq dhoghourïdji,* t.; محصوللو *mahsoullu,* a.-t.; تناسلى *tenāçuli,* ينفع للتناسل *ïenfa' lit-tenāçul,* مولد السلاله *muvellid us-sulālè.*

Prolixe, adj. com., چوق سوزلو *tchoq seuzlu,* اوزون سوزلو *ouzoun seuzlu,* دورودراز *douroudirāz,* t.; كثير الكلام مفصّل *kecïr ul-kelām, mufassyl,* مكثار *miksār,* a. — C'est un homme prolixe, كلام طويل بر آدمدر *kelāmi thavïl bir ādemdur.*

Prolixement, adv., چوق سوز ايله *tchoq seuz ilè,* t.; كثرت كلام ايله *kesreti kelām ilè,* تفصيل اوزره *tafsïl uzrè,* على التفصيل *'alet-tafsïl,* تطويلًا *tathvïlen,* a.

Prolixité, s. f., سوز چوقلغى *seuz tchoqlyghy,* اوزونلق *ouzoun-lyq,* t.; كثرت كلام *kesreti kelām,* تطويل كلام *tathvïli kelām,* تفصيل *tafsïl,* a.

Prologue, s. m., مقدمه *mouqaddemè,* فاتحه *fātiha,* a.

Prolongation, s. f., prolongation de temps, اوزاتمه *ouzātma,* t.; تطويل *tathvïl,* تمديد *temdïd,* مدّ *medd.* — Délai, مهلت *muhlet.*

Prolongement, s. m., extension, اوزادلش امتداد *ouzādilich,* t.; امتداد استطاله *imtidād, istithālè.* — Prolongement de certaines parties du corps, بعض اعضاى بدنك امتدادى *ba'zy a'zāï bedenuñ imtidādi.*

Prolonger, v. a., faire durer plus longtemps, اوزاتمق *ouzātmaq,* t.; تطويل - تمديد ا *tathvïl, temdïd it,* مدّ ا *medd it.* — Prolonger le discours, تطويل كلام ا *tathvïli kelām it.* — une affaire, مصلحتى تطويل ا *maslahati tathvïl it.* — la vie, زمان عمرى تمديد ا *zemāni 'eumri temdïd it.* — Prolonger le terme, donner un délai, مهلت ويرمك *muhlet vïrmek.* — En t. de mar., prolonger un vaisseau, le faire prendre rang avec un autre, كمى يى ايلروبه سوروب بشقه بركمى يه يان يانه يناشدرمق *guemïi ileruïè surup bachqa bir guemïiè ïān ïāna ïanāchturmaq.* — Prolongé, e, اوزانمش *ouzānmich,* اوزادلمش *ouzādilmich,* امتداد بولمش *imtidād boulmich,* ممدود *memdoud.*

Promenade, s. f., action de se promener, كزمه *guezmè,* كزنمه *guezinmè,* كزمكلك *guezmeklik,* كزنمكلك *guezinmeklik,* t.; سير *seïr,* تماشا

temāchā, a. — Faire une promenade, aller à la promenade, سیره کتمک *seïrè guitmek*. — Lieu de promenade, سیر یری *seïr ïeri*, کزه جك یر *guezidjek ïr*, مسیره *mecïrè*.

Promener, v. a., mener çà et là, کزدرمك *guezdurmek*, t. — Promener un enfant, چوجوغی کزدرمك *tchodjughy guezdurmek*. — Au fig., promener son esprit sur divers objets, امور مختلفه اوزرینه ادارهٔ افکارا *oumouri moukhtelifè uzerïnè idārèï efkiār it*. — Promener ses regards, امرار نظر ا *imrāri nazar it*. — Se promener, کزمك *guezmek*, کزنمك *guezinmek*, سیرا *seïr it*, سیر وتماشا ا *seïr u temāchā it*, سیره کتمك *seïrè guitmek*. — En se promenant, کزرك *guezèrek*.

Promenoir, s. m., کزنه جك یر *guezinèdjek ïer*, t. Voy. Promenade.

Promesse, s. f., action de promettre, assurance donnée de faire ou dire une chose, سوز *seuz*, p.; وعد *va'd*, وعدلك *va'dè*, موعد *mev'yd*, موعدة *mev'ydet*, pl. مواعد *mevā'yd*. — Remplir sa promesse, وعدینه وفا ا *va'dïnè vefā it*. — La violer, اخلاف وعد ا *ikhlāfi va'd it*. — Promesse, obligation par écrit, تحویل *tahvïl*, pl. a. تحویلات *tahvïlāt*.

Prometteur, se, s., وعد ایدیجی *va'd idïdji*, a.-t.; کثیر الوعد *kecïr ul-va'd*, نول کیسه دن وعد ایدن *bol kïcèden va'd iden*.

Promettre, v. a., donner parole de..., s'engager à..., سوز ویرمك *seuz vïrmek*, t.; وعد ا *va'd it*, تعهد ا *te'ahhud it*, a.-t. — Faire espérer, امید ویرمك *umïd vïrmek*. — Annoncer, خبر ویرمك *khaber vïrmek*. — Se promettre, espérer, اومهق مأمول ا *oummaq, méémoul it*, امید وار او *umïd vār ol*. — Promis, e, وعد اولنمش *va'd olounmich*, موعود *mev'oud*.

Prominence, s. fém., یوکسلمه *ïukselmè*, t.; علو *'uluw*, ارتفاع *irtifā'*, a.

Prominent, e, adj., یوکسلمش *ïukselmich*, t.; مرتفع *murtefi'*, a.

Prominer, v. n., یوکسلمك *ïukselmek*, اوزرندن چیقمق - کچمك *uzerinden tchïqmaq, guetchmek*, t.; مرتفع او *murtefi' ol*, مستعلی او *musta'li ol*, a.-t.

Promission, s. fém. Terre de —, ارض المیعاد *arz ul-mï'ād*, a.

Promontoire, s. m., cap. Voy. ce mot.

Promoteur, s. m., qui prend le soin principal d'une affaire, ایش کوریجی *ich gueurïdji*, دوزلدیجی *duzeldïdji*, t.; ناظم *nāzym*, مرتب *murettib*, a. — Promoteur d'une querelle, celui qui l'excite, باعث النزاع *bā'ys un-nizā'*.

Promotion, s. f., action d'élever à une dignité, پایه ویرمه *pāïè vïrmè*, t.; توجیه منصب *tevdjïhi mansyb*, pl. توجیهات مناصب *tevdjïhāti menācyb*, توجیه الرتبة *tevdjïh ur-rutbet*, pl. توجیهات الرتب *tevdjïhāt ur-rutub*, ترفیع الرتبه *terfï' ur-rutbè*, نصب *nasb*.

Promouvoir, v. a., پایه ویرمك *pāïè vïrmek*, t.; توجیه منصب ا *tevdjïhi mansyb it*, ترفیع ا *terfï' it*,

نصب ا *nasb it*, a.-t. — Promu, e, پایه ویرلمش *pāïè vīrilmich*.

PROMPT, E, adj., rapide, diligent, چاپك *tchāpouk*, تیز *tīz*, t.; سریع *serī'*. — Un prompt succès, سریع الظهور بر نتیجه *serī' uz-zouhour bir netīdjè*. — Un esprit prompt, qui comprend aisément, تیز اکلر *tīz aŭlar*, سریع الفهم *serī' ul-fehm*. — Prompt, colère, تیز مزاج طارغون *tīz mizādj dhārghoun*, سریع الغضب *serī' ul-ghazab*. — Violent, emporté, کسکین *keskīn*. — Prompt, qui passe vite, تیز کچر *tīz guetcher*, سریع الزوال *serī' uz-zavāl*.

PROMPTEMENT, adv., تیز *tīz*, چاپك *tchāpouk*, t.; عجله ایله *'adjlè ilè*, سرعتله *sur'atilè*, a.-t.; سریعًا *serī'en*.

PROMPTITUDE, s. fém., diligence, چاپكلك *tchāpouklik*, تیزلك *tīzlik*, t.; عجله *'adjelè*, سرعت *sur'at*, a. — Emportement, violence, کسکینلك *keskīnlik*, تیزلك *tīzlik*, t.; حدّت مزاج *hyddeti mizādj*.

PROMULGATION, s. f., احکاملری عامّه یه بیلدرمه *ahkiāmleri 'āmmèïè bildurmè*, t.; انتشار قوانین *intichāri qavānīn*, شیوع الاحکام *chuïou' ul-ahkiām*, اشهار شرایع *ichhāri cherāï'*.

PROMULGUER, v. a., اعلان شریعت ا *i'lāni cherī'at it*, اعلان حکمی ا *i'lāni hukm it*, a.-t.; یایوب فاش ا *hûkmi īāïup fāch it*. — Promulgué, e, یایلوب فاش اولمش *īāïlup fāch olmich*, منتشر *muntechir*.

PRÔNE, s. m., وعظ *va'z*, مواعظة *mevā'yzāt*, خطبه *khothba*.

PRÔNER, v. a., faire le prône, وعظ ا *va'z it*. — Vanter avec exagération, مبالغه ایله مدح ا *mubālagha ilè medh it*, a.-t.

PRÔNEUR, SE, s., qui fait un prône, وعظ ایدن *va'z idèn*. — Qui loue avec exagération, اوکیجی *euguïdji*, مبالغه ایله مدح ایدیجی *mubālagha ilè medh idïdji*, مدّاح *meddāh*, a.

PRONOM, s. m., ضمیر *zamīr*, pl. a. ضمایر *zamāïr*. — Pronom personnel, ضمیر متکلم *zamīri mutekellim*. — démonstratif, اسم اشارت *ismi ichāret*, a.

PRONOMINAL, E, adj., ضمیری *zamīri*, a.

PRONONCÉ, s. m., d'un jugement, بر حکمك صدوری *bir hukmuñ soudouri*, اعلامك حکمی *i'lāmuñ hukmi*.

PRONONCÉ, E, adj., bien marqué, مبیّن *mubeïïen*, باین *bāïn*, a.

PRONONCER, v. a., proférer, articuler, سویلمك *seuïlemek*, t.; تلفظ ا *teleffuz it*, تفوّه ا *tefevvuh it*, a.-t. — Réciter, اغزدن سویلمك *aghyzden seuïlemek*, تقریر کلام ا *taqrīri kelām it*. — Prononcer un discours, بر مقاله تقریر ا *bir meqālè taqrīr it*. — Prononcer avec feu, حرارت ایله تقریر کلام ا *harāret ilè taqrīri kelām it*. — Prononcer, décider, ordonner, حکم ا *hukm it*. — Prononcer un arrêt, امرك صدوریني حکم ا *emruñ soudourīni hukm it*. — Se prononcer, faire connaître son in-

tention, كندو مرامنى بيلدرمك *guendu merāmini bīldurmek*, افادهٔ مرام ا *ifādèï merām it*, كشف مرام ا *kechfi merām it*. — Prononcé, e, articulé, سويلنمش *seuïlenmich*, تلفظ اولنمش *teleffuz olounmich*, ملفوظ *melfouz*. — Traits prononcés, fortement marqué, ملامح كاشفه *melāmihi kiachiie*.

Prononciation, s. f., action de prononcer, تلفظ *teleffuz*, نطق *nouthq*, a. — La prononciation des lettres, حروفك تلفظى *houroufuñ teleffuzi*. — Manière de prononcer, تلفظ *teleffuz*, تجويد الحروف *tedjvīd ul-hourouf*. — Prononciation vicieuse, تجويد سقيم *tedjvīdi saqīm*. — Prononciation, manière de réciter, تقرير كلام *taqrīri kelām*.

Pronostic, s. m., jugement et conjecture, استخراج مستقبلات *istikhrādji moustaqbilāt*, استدلال عقلى *istidlāli'aqli*, استدلالات عقليّه *istidlālāti 'aqlïiè*, كشف مستقبلات *kechfi moustaqbilāt*. — Pronostic, présage, اوغور *oghour*, علامت *'alāmet*, pl. a. علامات *'alāmāt*.

Pronostiquer, v. a., پيشين سويلمك *pīchīn seuïlemek*, احكام چيقارمق *ahkiām tchīqārmaq*, اخبار بالاستخراج ا *ikhbār bil-istikhrādj it*, قبل الظهور كشف ا *qabl uz-zouhour kechf it*, فال طوتمق *fāl thoutmaq*, a.-t.

Pronostiqueur, s. m., پيشين سويليجى *pīchīn seuïleïdji*, فال طوتيجى *fāl thoutīdji*, فالجى *fāldji*, a.-t.

Propagande, s. f., société établie pour la propagation de la foi, نشر انوار دينيّه يه مأمور اولان جماعت *nechri envāri dīnïièïè méémour olān djemā'at*.

Propagation, s. f., multiplication par la génération, تكثّر كاينات *tekessuri kiāïnāt*. — La propagation du genre humain, بنى نوع ادمك تكثّر نسل وذريّتى *beni nev'y ādemuñ tekessuri nesl u zurïieti*. — Propagation, extension, progrès, développement, يايلمه *ïāïlma*, انتشار *intichār*. — Propagation de la lumière, انتشار نور وضيا *intichāri nour u zīā*. — de la foi, نور دينك انتشارى *nouri dīnuñ intichāri*.

Propager, v. a., چوغالتمق *tchoghāltmaq*, يايمق *ïāïmaq*, t.; نشر ا *nechr it*, تنشير ا *tenchīr it*, a.-t. — Propager la foi, انوار دينى نشر ا *envāri dīni nechr it*. — Se propager, يايلمق *ïāïlmaq*, t.; منتشر او *muntechir ol*, انتشار بولمق *intichār boulmaq*.

Propension, s. f., pente naturelle des corps pesants vers le centre de la terre, اشاغى يه طوغرو ميل *achāghyïè dhoghrou meïl*, t.-a.; ميل الى جانب الاسفل *meïl ila djānib ul-esfel*. — Propension, penchant, tendance naturelle, ميل *meïl*. — Propension au bien, ميل الى الخير *meïl ilal-khaïr*. — Montrer de la propension, ميل كوسترمك *meïl gueustermek*, مايل او *māïl ol*.

Prophète, s. m., پيغمبر *peïghamber*, p.-t.; نبى *nebi*, pl. a. انبياء *embïā*.

Prophétesse, s. fém., نبيّة *nebïïet*, a.

Prophétie, s. f., prédiction des choses futures par inspiration divine, پيغمبرلك *peïghamberlik*, p.-t.; نبوّت *nubuvvet*, a.; پيغمبری *peïghamberi*, p.—Mission de prophète, رسالة *reçälet*. — Prophétie, toute prédiction bonne ou mauvaise, خبر الغيب *khaber ul-ghaïb*, pl. a. اخبار الغيب *akhbār ul-ghaïb*.

Prophétique, adj. com., پيغمبرك *peïghamberuñ*, t.; نبوی *nebevi*, a.; پيغمبری *peïghamberi*, p.

Prophétiquement, adv., پيغمبر كبی *peïghamber guibi*, t.; نبويًا *nebevïen*, a.

Prophétiser, v. a., prédire par inspiration divine, پيغمبر كبی غيب سويلمك *peïghamber guibi ghaïb seuïlemek*, پيغمبرلك ايتمك *peïghamberlik it*, مقدّم خبر ويرمك *mouqaddem khaber vïrmek*, انباء ايتمك *imbā it*, a.-t.— Annoncer une chose quelconque à l'avance, برايشی اولمزدن اوّل سويلمك *bir ichi olmazden evvel seuïlemek*, قبل الوقوع اخبارا *qabl el-vuqou' ikhbār it*.

Prophétisme, s. m., پيغمبرلك *peïghamberlik*, پيغمبرك رای و اعتقادی *peïghamberuñ reï u i'tiqādi*, a.-t.

Prophylactice, s. f. Voy. Antidote, Contre-poison.

Prophylactique, s. f., partie de la médecine qui traite de la manière de conserver la santé, بحث عن حفظ الصحّة *bahs 'an hyfz us-syhhat*. —adj. com., remède prophylactique, دواء حافظ الصحّة *devāï hāfyz us-syhhat*.

Propice, adj. com., favorable, en parlant de Dieu, موفّق *muweffyq*, ميسّر *müïesser*. — Par Dieu propice et qui nous vient en aide, والله الموفّق المعين *vallahil-muveffyq ul-mou'ïn*. — Propice, en parlant de personnes favorables et d'un rang élevé, عنايتلو *'ynäietlu*, مساعد *muçā'yd*.— Soyez-moi propice, طرفيه امالهٔ نظر لطف وعاطفت ايله *tharafumè imālèï nazari louthf u 'āthyfet eïlè*. — Propice, en parlant des choses, موافق *muvāfyq*, مساعد *muçā'yd*.— Par un vent propice, موافق بر روزگار ايله *muvāfyq bir rouzguiār ilè*.

Propitiatoire, adjectif commun, لاستعطاف الربّ *li-isti'thāf ur-rabb*, a.

Propontide, mer de Marmara. Voy. Marmara.

Proportion, s. f., convenance, rapport des parties entre elles et avec leur tout, ياقشقلق *ïāqychqlyq*, t.; تناسب *tenāçub*, مناسبة *munācebet*, قياس *qyās*, pl. a. قياسات *qyāçāt*; مقايسة *mouqāïecet*. — En fait de stature, اندام *endām*, p.—Symétrie, اندازه *endāzè*. — Juste proportion, قياس صحيح *qyāci sahïh*. — Proportion arithmétique, قياس رقمی *qyāci raqami*, معادلة *mou'ādelet*.— géométrique, قياس هندسی *qyāci hendeci*. — Compas de proportion, مقياس *miqyās*.—A proportion, par rapport à..., adv., نسبتله *nisbetilè*, گوره *gueurè*, قياس ايله *qyās ilè*.— Dépenser à proportion de son revenu,

ايرادينه كوره مصرف ا *irādînè gueurè masraf it.*

Proportionnalité, s. f., حال [illegible] *hāl ul-yqtiās,* تناسب *tenāçub,* مناسبة *munācebet,* a.

Proportionné, e, adj., اويدرلمش *ouïdouroulmich,* اورانلو *oränlu,* t.; اندملو *endāmlu,* t.; مقيس *moqaïs,* مناسب *munācib,* a.

Proportionnel, le, adj., متناسب *mutenācib,* مقيس *mouqaïs,* a.

Proportionnellement, adverbe, مناسبتنه كوره *munācibetinè gueurè,* a.-t.; بطريق المقايسة *betharïq el-mouqāïecet,* بالمقايسة *bil-mouqāïecet,* a.; سائرهٔ قياسًا *sāïrè qyācen,* a.-t.

Proportionnément, adv., اندامنه كوره *endāminè gueurè.* Voy. A proportion.

Proportionner, v. act., régler, établir de justes rapports, اويدرمق *ouïdourmaq,* يقشدرمق *ïaqychturmaq,* t.; تقييس ا *taqyis it,* توفيق ا *tevfiq it,* قياس ا *qyās it.*—Conformer à..., تطبيق ا *tathbïq it,* a.-t.

Propos, s. m., discours dans la conversation, سوز *seuz,* t.; كلام *kelām,* pl. a. كلم *kelim ;* قول *qavl,* pl. اقوال *aqvāl ;* صحبت *sohbet.*— Propos étranges, اقوال غريبه *aqvāli gharïbè.* — Tenir d'étranges propos, اقوال غريبه لسانه كتورمك *aqvāli gharïbè lïçānè gueturmek.*—Propos, vain discours, خلط كلام *khalthi kelām,* خلطيات *khalthiāt,* ترهات *turrehāt.* — Résolution, نيّت *nïiet,* عزم *'azm,* قصد *qasd.* — De propos délibéré, قصدًا *qasden.*—A propos, convenablement, وقتنده *vaqtindè,* محلنده *mahallindè,* وقت مناسبنده *vaqti munācibtè.* — Venir à propos, تمام وقتنده كلمك *tamām vaqtindè guelmek.*—A propos, adj., convenable, يوللو *ïollu,* مناسب *munācib.* — Hors de propos, mal à propos, مناسبتسز *munācibetsyz,* وقتسز *vaqtsyz.* — Parler hors de propos, مناسبتسز يره سويلمك *munācibetsyz ïerè seuïlemek.*—Juger à propos, مناسب كورمك *munācib gueurmek.*

Proposable, adj. com., تكليفى اولنه بيلور *teklïf olouna bïlur,* عرض اولنه جق *'arz olounadjaq,* a.-t.; ممكن العرض *mumkin ul-'arz.*

Proposer, v. a., عرض - تكليف ا *'arz, teklïf it,* ايراد ا *irād it,* a.-t. — Proposer une question, بر مسئله سرد وايراد ا *bir mecelè serd u irād it.*—une place, بر منصب تكليف ا *bir mansyb teklïf it.* — Se proposer de..., former le dessein, نيّت ا *nïiet it,* قصد - تصميم ا *qasd, tasmïm it.* — Se proposer de faire une chose, بر شيئى اتمك نيّتنده - فكرنده او *bir cheï itmek nïietindè, fikrindè ol.* — Proposé, e, تكليفى اولنمش *teklïf olounmich,* معروض *ma'rouz.*

Proposition, s. f., discours qui affirme ou nie, قضيّه *qazïiè,* قضايا *qazāïā.* — Proposition particulière, قضيّهٔ مخصوصه *qazïiëï makhsoucè.* — Avancer une proposition, بسط وايراد ا - قضيّه درميان *bir qazïiè dermiān it, basth u irād it.* — Proposition, chose proposée, تكليف

teklîf, pl. تكليفات *teklîfât*. — Accepter une proposition, تكليفى قبول ا *teklîfi qaboul it*.—La rejeter, تكليفى ردّ ا *teklîfi redd it*. — Proposition, ce qu'on avance, مدّعا *mudde'ā*.—Propositions, conditions, شروط *chourouth*. — Proposition, t. de mathém., مطلب *mathlab*, pl. a. مطالب *methālib*.

Propre, s. m., qualité particulière à..., خاصّة *khāsset*.—Le propre de l'oiseau est de voler, قوشك خاصّه‌سى اوچمقدر *qouchuñ khāssèci outchmaqtur*. — Propre, les biens immeubles appartenant à une personne par succession, ميراث قالمش *mīrās qālmich mulkler*, املاك موروثه *emlāki mevrouce*. — Avoir, posséder en propre, ملكيّت اوزره متصرّف اولمق *milkiïet uzrè mutecarryf ol*. — Donner en propre, تمليك طريقيله ويرمك *temlîk thariqilè vîrmek*.

Propre, adj. com., qui appartient exclusivement, كندو *guendu*, t.; مخصوص *makhsous*, خاصّ *khāss*, a. — C'est mon propre fils, كندو اوغلمدر *guendu oghloumdur*.—Ses propres affaires, امور مخصوصه‌سى *oumouri makhsoucèci*. — Voir de ses propres yeux, كندو كوزى ايله كورمك *guendu gueuzu ilè gueurmek*.—Amour-propre, pris en bonne part, اعتزاز نفس *i'tizāzy nefs*.—en mauvaise part, عجب نفس *'udjbi nefs*, خود پسندلك *khod pecindlik*. — Propre, même, en nature, en original, عينى *'aïni*. — Rapporter les propres paroles, les mêmes termes, سوزلرى عينيله نقل ا *seuzleri 'aïni ilè naql it*. — Propre, en parlant de la signification qui convient à chaque mot, opposé à figuré, موضوع *mevzoù'*, مخصوص *makhsous*, حقيقى *haqîqy*.— Le sens propre d'un mot, بر لغتك معناى موضوعى *bir loghatuñ ma'nāï mevzoù'y*. —Le sens propre et le sens figuré, معناى موضوعى و معناى مجازى *ma'nāï mevzou'y vè ma'nāï medjāzy*.— Nom propre, اد *ad*, اسم *ism*, نام *nām*.—Propre, convenable, لايق *lāïq*, شايان *chāïān*, سزا *sezā*, جسپان *djespān*, ياقشق *iāqychyq*.—Propre, qui peut servir, qui est d'usage à certaines choses, يرار *ïarār*, صالح *sālyh*. — Cette pierre est propre à la bâtisse, بو طاش بنايه صالحدر *bou thāch bināïè sālyhtur*.—Ceci n'est propre à rien, بوهيچ برشيه يرامز *bou hîtch bir cheïè ïarāmaz*. — Propre de..., réservé à..., مخصوص *makhsous*. — Le sable est le terrain propre de cette plante, بو نباتك تراب مخصوصى قومدر *bou nebātuñ turābi makhsoucy qoumdur*.—Propre, net, تميز *temîz*, نظيف *nazîf*, پاك *pāk*.

Proprement, adv., précisément, exactement, تمام *tamām*, خاصّة *khassaten*, حقيقة *haqîqaten*, فى الحقيقة *fil-haqîqat*, a. — Ce mot signifie proprement cela, سوزك اصل معناسى بودر *seuzuñ acyl ma'nāci bou dur*, لغتك خاصّة معناسى بودر *loghatuñ ma'nāci khāssaten bou dur*. — La Morée proprement dite, اصل

مورہ دیدکلری یر *acyl mora dedikleri ïer.* — A proprement parler, حقّ تعبیری اوزره *haqqy ta'bïri uzrè,* فی الواقع *fil-vāqy'.* — Proprement, avec propriété, تمیزلک ایله *temïzlik ilè,* پاکلک ایله *pāklik ilè,* تمیزجه پاکجه *temïzdjè pākdjè,* t.; بالنظافة نظافتله *nezāfetlè,* a.-t.; *bin-nezāfet,* t. — D'une manière agréable, avec élégance, کوزل *guzel,* ظرافتله بالحسن واللطافة *zerāfetilè, bil-husn vel-lethāfet.*

Propret, te, adj. fam., طهارت و نظافتی چوق اولان کمسنه *thehāret u nezāfeti tchoq olān kimesnè,* t.

Propreté, s. f., تمیزلك *temïzlik,* t.; نظافت *nezāfet,* طهارت *thehāret,* a. — La propreté du corps, طهارت بدن *thehāreti beden.*

Propriétaire, s. m., qui possède en propre, صاحب *sāhyb,* pl. a. اصحاب *ashāb;* مالك *mālik,* pl. مالکین *mālikïn.* — Propriétaire d'une maison, خانه صاحبی *khānè sāhybi.* — d'un immeuble, ملك صاحبی *mulk sāhybi.*

Propriété, s. f., droit par lequel une chose appartient en propre, ملکیّت *mulkïiet.* — Chose possédée en propre, ملك *mulk,* pl. a. املاك *emlāk.* — Qualité particulière des corps, خاصیّت *khācïiet,* pl. a. خصایص *khaçāïs;* خاصّة *khāsset.* — La propriété de l'aimant, مقناطیسك خاصیّتی *myqnāthïçuñ khācïieti.* — Sens propre d'un mot, معناء موضوع *ma'nāï mevzou'.*

Prorata (Au), adv., مقدارنجه *myqtārindjè,* a.-t.; علی قدر *'ala qadr,* a.

Prorogation, s. f., délai, remise, تأخیر *téékhïr,* مهلة *muhlet,* a. — Temps accordé au delà du terme convenu, وعده یی اوزاتمه *va'dèï ouzātma,* t.; مدّ الوعدة *medd ul-va'det,* مدّ المهلة *medd ul-muhlet.*

Proroger, v. act., prolonger, اوزاتمق *ouzātmaq,* t.; تمدید ا *temdïd it,* وعده یی اوزاتمق *va'dèï ouzātmaq.* — Différer, عوق وتأخیر ا *'avq u téékhïr it,* a.-t.

Prosaïque, adj. com., نثری *nesri,* a.

Prosateur, s. m., مؤلّف کلام منثور *mu'ellifi kelāmi mensour,* a.

Proscription, s. f., condamnation à mort sans formes judiciaires, قتله دائر عرفی حکم *qatlè dāïr 'eurfi hukm.* — Au fig., abolition, destruction, ابطال *ibthāl,* منسوخیّت *mensoukhyiet,* مردودیّت *merdoudïiet.*

Proscrire, v. a., condamner à mort sans formes judiciaires, بغیر معرفت شرعی قتله حکم ا *beghaïri ma'rifeti cher'y qatlè hukm it,* عرفاً اصدار حکم قتل ا *'eurfen isdāri hukm qatl it.* — Chasser, éloigner, طرد ا *tard it,* نفی ا *nefi it,* قومق *qovmaq,* قالدرمق *qāldurmaq,* چیقارمق *tchïqārmaq,* ابطال ا *ibthāl it.*

Proscrit, e, s., qui a été proscrit, عرفاً قتله حکم اولنمش *'eurfen qatlè hukm olounmich,* a.-t.; فرمانلو *fermānlu.* — Exilé, سورکون *surgun,* t.

—Chassé, قوولش *qovoulmuch*, مطرود *mathroud*.—Défendu, ممنوع *memnou'*.—Hors d'usage, مردود *merdoud*.

Prose, s. f., نثر *nesr*, كلام منثور *kelāmi mensour*, a.

Prosélyte, s. m., nouveau converti, يكى ايمانه كلمش *ïeñi imānè guelmich*, t.; مهتدى *mouhtedi*, pl.a. مهتديون *mouhtedïoun*; علج *'yldj*. — Partisan, تابع *tābi'*, pl. تبعه *teb'a*; قفادار *qafādār*, t.; طرفدار *tharafdār*.

Prosélytisme, s. masc., هدايته جلب ايتمك بابنده غيرت *hidāïtè djelb itmek bābindè ghaïret*, a.-t.

Prosodie, s. f., فن ترتيل الكلام *fenni tertïl ul-kelām*, عروض *'arouz*, علم عروض *'ylmi 'arouz*, a.

Prosodique, adj. com., عروضى *'arouzy*, a.

Prospectus, s. m., تأليف جديده دائر علم وخبر قائمه‌سى *téélïfi djedïdè dāïr 'ylm u khaber qāïmèci*, بيان قائمه‌سى - تذكره‌سى اعلانناميه *beïān qāïmèci, tezkerèci*, a.-t.; *i'lan-nāmè*.

Prospère, adj. com., مساعد *muçā'yd*, مقبل *mouqbil*, معين *mou'ïn*, موافق *muvāfyq*, a.; ياور *ïāver*, p.; اويغون *ouïghoun*, t.; بختلو *bakhtlu*.

Prospérer, v. n., avoir la fortune favorable, مساعد اولمق *muçā'yd ol*, مقبل اولمق *mouqbil ol*, a.-t.; بختى اولمق *bakhti ol*, برخوردار اولمق *ber khordār ol*, p.-t.; اوكمق *oñmaq*, t.—Réussir, راست كلمك *rāst guelmek*.—Avoir un heureux succès, بركتلنمك *bereketlenmek*, كسب يسر وسهولت ايلمك *kesbi ïusr u souhoulet it*.

Prospérité, s. f., دولت *devlet*, سعادت *se'ādet*, اقبال *iqbāl*, a.; بختيارى *bakhtïāri*, p.— Grande prospérité, اقبال عظيم *iqbāli*

Prosternation, [illegible] *sedjdè*, pl. a. [illegible] برابر اكلمه *ïerè berā[illegible]e*, t.

Prosternement, s. m., ركوع *rukiou'*, سجود *sudjoud*, تمنا *temennā*, a.; يره برابر تمنا *ïerè berāber temennā*.

Prosterner (Se), v. pron., يره برابر اكلمك *ïerè berāber eïlmek*, يره برابر يره اوپمك *ïer èupmek*, باش اكمك *bāch eïgmek*, t.; سجده ايتمك *sedjdè it*, سجود ايتمك *sudjoud it*, تمنا ايتمك *temennā it*. — Se prosterner aux pieds de quelqu'un, بر كمسنه‌نك ايا غنه دوشمك *bir kimesnènuñ aïāghyna duchmek*.

Prostituée, s. f., روسپى *rospi*, روسپو *rospou*, t.; فاحشه *fāhychè*, a.

Prostituer, v. a., livrer à l'impudicité d'autrui, چكمك *tchekmek*, ازدروب زنايه دوشرمك *azdurup zināïè duchurmek*, t.; عهارت وزنايه القا ايتمك *'yhāret u zināïè ilqā it*. — Avilir, déshonorer, رسواى ايتمك *rousvāï it*.—Se prostituer, كندينى رسواى ايتمك *guendïni rousvāï it*, رسواى اولمق *rousvāï ol*. — Prostituer son honneur, كندو عرض وشانى پايمال ايتمك *guendu 'yrz u chānini pāïmāl it*, رسواى ايتمك *rousvāï it*, عرضنى رسواى ايتمك *'yrzyni rousvāï it*, عرضنى صاتمق *'yrzyni sātmaq*.—Prostitué, e, زنايه

زنایه دوشمش *zinâïè duchmuch*, رسوای اولمش *rousvâï olmich*.

PROSTITUTION, s. f., abandonnement à l'impudicité, زنایه دوشکونلك *zinâïè duchkunluk*, t.; روسپیلق *rospolouq*, قهپه‌لك *qahpèlik*, فحش *fahch*, عهارة *'ahâret*, a.

PROSTRATION, s. f., ازالهٔ قوّت *izâlèï qouvvet*, a.; قوّتسزلك *qouvvetsyzlik*, a.-t.

PROTE, s. m., مدبّر المطبعة *mudebbir ul-mathba'at*, a.

PROTECTEUR, TRICE, s., حایتجی *hymâïetdji*, صاحبلك ایدن *sâhyblik iden*, صاحب چیقان *sâhyb tchîqân*, a.-t.; ارقه *arqa*, t.; حامی *hâmi*, pl. a. حماة *houmât*; معین *mou'în*.

PROTECTION, s. f., action de protéger, حمایت *hymâïet*, صیانت *siânet*, a.; صاحبلك *sâhyblik*, ارقه‌لق *arqalyq*, t.—Prendre quelqu'un sous sa protection, برکیسنه‌یی زیر حمایتنه آلمق *bir kimesnèïi zîri hymâïetinè âlmaq*.—Appui, secours, personne qui protége, طیانه جق یر *dhaïânadjaq ïer*, یاردمجی *ïârdumdji*, ارقه *arqa*, معین *mu'în*, ظهیر *zahîr*, a.

PROTÉGÉ, E, adj. et subs., qui est sous la protection, حایتنده اولان *hymâïetindè olân*, حمایت التنده اولمش *hymâïet altindè olmich*, a.-t.; ارقه‌لو *arqalu*, t.; محمی *mahmïi*, a. —Préservé, قورنمش *qorounmich*, صیانت اولنمش *siânet olounmich*, a.—Client, créature, مصون *maçoun*, a.—چراغ *tcherâgh*.

PROTÉGER, verbe act., défendre, حایت ا *hymâïet it*, صیانت ا *siânet it*, a.-t.; صاحب چیقمق *sâhyb tchîqmaq*, قورومق *qoroumaq*, قورتمق *qoroutmaq*, صاحبلك ا *sâhyblik it*, t.; معین او *mu'în ol*.—Protéger la religion, دینی حایت ا *dîni hymâïet it*.—Protéger, au fig., préserver, صاقلمق *sâqlamaq*, حفظ ا *hyfz it*.—Protégé, e, قورنمش *qorounmich*, محفوظ *mahfouz*.

PROTESTANT, E, s. et adj., luthérien, etc., لوطرانت *louthrânt*, لوتران *louterân*, اهل مذهب پروتستان *ehli mezhebi protestân*, t.

PROTESTANTISME, s. m., پروتستان مذهبی *protestân mezhebi*, اعتقاد پروتستانی *i'tiqâdi protestâni*, t.

PROTESTATION, s. f., déclaration par laquelle on proteste contre quelque chose, خلافنه اشهاد *khylâfinè ichhâd*, عرض مدّعا *'arzy mudde'â*. —Promesse, assurance positive, اقرار *iqrâr*, تصدیق *tastyq*, عرض مواعید *'arzy mevâ'îd*.

PROTESTER, v. a., assurer fortement, promettre positivement, وعد ا *va'd it*, تعهّد ا *te'ahhud it*.—Protester publiquement, علنًا تعهّد ا *'alenen te'ahhud it*, رسمًا تعهّد ا *resmen te'ahhud it*.—Faire une déclaration juridique contre, مقبولم دکلدر دیمك *maqboulum deïldur dîmek*, بیان عدم قبول ا *beïâni 'adèmi qaboul it*, قبولدن عرض استنکاف ا *qaboulden 'arzy istinkâf it*, عرض امتناع ا *'arzy imtinâ' it*.—Faire un protêt, پولیچه قبول

أولنمديغنى مشعركاغد الق *polîtcha qaboul olounmadughyni much'yr kiāghyd almaq*, پروتستو چيقارمق *protesto tchîqārmaq*.

PROTÊT, s. masc., پوليچه قبول أولنمديغنى مشعركاغد ـ سند *polîtcha qaboul olounmadughyni much'yr kiāghyd, sened*, پروتستو كاغدى *protesto kiāghydi*.

PROTOCOLE, s. m., formulaire de lettres particulières, انشا كتابى *inchā kitābi*, انشا *inchā*. — d'actes publics, اساليب سندات دفترى *eçālîbi senedāt defteri*, اساليب تحريرات مضبطه سى *eçālîbi tahrîrāt mazbathaci*, a.-t.; سجل *sidjill*, a. — Le protocole des cérémonies, تشريفات دفترى *techrîfāt defteri*.

PROTONOTAIRE, s. m., باش كاتب *bāch kiātib*, t.-a.

PROTOTYPE, s. m., اصل *asl*, نسخهٔ اصليه *nuskhèï aslîiè*, a.; باش نسخه *bāch nuskhè*.

PROTUBÉRANCE, s. f., تومسكلك *tumseklik*, t.; نتو *netv*, نتوة *netvet*, پر *'yr*, pl. a. اعيار *a'îār*.

PROUE, s. f., كمينك اوكى *guemînuñ euñi*, كمينك باشى *guemînuñ bāchi*, سفينه نك باش طرفى *sefînènuñ bāch tharafi*, t.; مرنجة *mernedjet*, صدر المركب *sadr ul-merkeb*.

PROUESSE, s. f., بهادرلك *behādirlik*, t.; غيرت اثرى *ghaïret eceri*, a.-t.; اثر شجاعت *eceri chedjā'at*, pl. a. آثار شجاعت *açāri chedjā'at*.

PROUVER, v. a., établir la vérité, اثبات ا *isbāt it*, a.-t.; بللمق *bellu it*, t. — Prouver la vérité d'un fait, وقعه نك حقيقتنى اثبات ا *vaqa'nuñ haqîqatini isbāt it*. — Prouvé, e, اثبات اولمش *isbāt olmuch*, رهين ثبوت اولمش *rehîni subout olmuch*.

PROVENANCE, s. fém., [illegible] *memāliki edjnebiïèden [illegible]guelān emvāli moukhtelifè*, a.-t.

PROVENANT, E, adj., [illegible] *guelān*, t.; حاصل اولان *hācyl olān*, حصوله كلمش *houçoulè guelmich*, a.-t. — Les biens provenant de succession, ميراثدن حاصل اولمش اموال *mîrāsden hācyl olmuch emvāl*.

PROVENIR, v. n., procéder, émaner de..., كلمك *guelmek*, چيقمق *tchîqmaq*, t.; حاصل او *hācyl ol*, حصوله كلمك *houçoulè guelmek*, طوغمق *dhoghmaq*, ا ترتب *teret-tub it*, ا نشأت *nech'et it*. — Provenu, e, حاصل اولمش *hācyl olmuch*, طوغمش *dhoghmuch*, منبعث *mumbe'ys*.

PROVENU, s. m., محصول *mahsoul*, a.

PROVERBE, s. m., ضرب مثل *zarbi mecel*, pl. a. ضروب امثال *zouroubi emsāl*, مثل *mecel*, vulg. *maçal*, pl. امثال *emsāl*.

PROVERBIAL, E, adj., مثلى *mecelîi*, pl. a. امثالى *emsālîi*, a.

PROVERBIALEMENT, adv., مثل اوزره *mecel uzre*, a.-t.; على صورة المثل *'ala sourèt ul-mecel*.

PROVIDENCE, s. f., قدرت الهيه *qoudreti ilahiïè*, قدرت *qoudret*, حكمة الله *hykmet oullah*, حكمة ربانيه *hykmeti rabbānïè*, a.

PROVIGNER, v. a., coucher en terre

les brins d'un cep de vigne, اصمه چيبوقلرينى دالدرمق *asma tchibouqlerïni dāldurmaq*.—Multiplier, v. n., چوغلمق *tchoghalmaq*, برکتلنمک *bereketlenmek*, t.; تکثرا *tekessur it*; a.-t.

Provin, s. m., طالدرمه *dhāldurma*, t.

Province, s. f., ايالت *eïālet*, pl. a. ايالات *eïālāt*; مملکت *memleket*, pl. ممالک *memālik*; ولايت *vilāïet*.—Air, manières de province, طشره‌لق طورى *thachralyq thavri*.—Langage de province, طشره لسانى *thachra lïçāni*, بدوى لسانى *bedevi lïçāni*.

Provincial, e, adj., ايالتلو *eïāletlu*, a.-t.; اهل ايالت *ehli eïālet*.

Proviseur, s. m., مدرسه ناظرى *medrecè nāzyri*, a.-t.

Provision, s. f., choses nécessaires à la subsistance d'une ville, etc., ذخيره *zakhyrè*, pl. a. ذخاير *zakhāïr*; ازق *azyq*, t.—Faire des provisions, ذخيره ا *zakhyrè it*.—Aller à la provision, ذخيره تدارکنه کتمک *zakhyrè tedārukinè guitmek*.—Provision de blé, حنطه ذخيره‌سى *hyntha zakhyrècï*.—Provisions de guerre et de bouche, مهمّات وذخاير مقولدسى *muhimmāt u zahhāïr maqoulècï*.—Par provision, en attendant préalablement, شمديلك ايچون *chimdïlik itchoun*.—Provisions, lettres par lesquelles un office est conféré à quelqu'un, توجيه - برائى - امرى - فرمانى *tevdjïh berāti, emri, fermāui*.

Provisionnel, le, adj., شمديلك ايچون اولان *chimdïlik itchounolān*, t.; جارى لمدّة ما *djāri li-muddetin mā*, a.

Provisionnellement, adv., par provision. Voy. Provision.

Provisoire, adj. com., شمديلك ايچون اولان *chimdïlik itchounolān*, t.; موقت *mouvaqqat*, وقتى *vaqtïi*, a.

Provisoirement, adv., شمديلك بر وقت ايچون *chimdïlik itchoun*, *bir vaqyt itchoun*, موقتة ايچون *muvaqqaten*, a.

Provocation, s. f., قندرمه *qyndurma*, t.; تحريک *tahrïk*, دعوت *da'vet*.

Provoquer, v. a., exciter à...., تحريک ا قندرمق *qyndurmaq*, t.; تحريک ا *tahrïk it*, دعوت ا *da'vet it*.—Provoquer au combat, défier, ميدانه دعوت ا - اوقومق *meïdānè da'vet it*, *oqoumaq*.—la colère, تحريک غضب ا *tahrïki ghazab it*, اغضاب ا *ighzāb it*.

Proxénète, s. m., entremetteur (pris en mauvaise part), ميانجى *miāndji*, پوزونک *puzevenk*, t.

Proximité, s. fém., voisinage, يقينلق *ïaqïnlyq*, t.; قرب *qourb*, قربيّت *qourbïïet*.—Parenté, قرابت *qarābet*, a.; خصملق *khycymlyq*.

Prude, s. et adj. com., عفّت فروش *'yffet furouch*, a.-p.—Une prude, عفت فروش بر قارى *'yffet furouch bir qāri*.

Prudemment, adv., avec prudence, عقللوجه *'aqylludjè*, a.-t.; اوصليلق ايله *ousloulyq ilè*, t.; عاقلانه *'āqylānè*, a.-p.—Avec précaution, احتياط ايله *ihtïāth ilè*.

PRUDENCE, s. f., discernement de ce qui convient dans la conduite, عقللولق *'aqyllulyq*, a.-t.; عقل *'aql*, a.; هشيارلق *houchiārlyq*, p.-t.; هشيارى *houchiāri*, بصيرة *bacíret*, درايت *dirāïet*, a.; كوزاچقلغى *gueuz atchyqlyghy*. — Précaution, circonspection, احتياط *ihtiāth*.

PRUDENT, E, adj., عقللو *'aqyllu*, اوصلو *ouslou*, t.; عاقل *'āqyl*, pl. عقلا *'ouqalā*. — Un homme très-prudent, پك عقللو بر آدم *pek 'aqyllu bir âdem*. — Tenir une conduite prudente, عاقلانه حركت ا *'āqylānè hareket it*.

PRUDERIE, s. f., عفّت فروشلق *'yffet furouchlyq*, a.-p.-t.; عفت فروشى *'yffet furouchi*, a.-p.

PRUD'HOMME, s. m., اهل خبره *ehli khybrè*, a.

PRUNE, s. f., ارك - اريك *erik*, t.; برقوق *berqouq*, a.; الو *álou*, p.

PRUNEAU, s. m., قورو اريك *qourou erîk*, t.

PRUNELAIE, s. f., اريك باغچه‌سى *erîk bāghtchèci*, t.

PRUNELLE, s. f., prune sauvage, بر نوع يبان اريكى *bir nev'y ïabān erîgui*, طاغ اريكى *dhāgh erîgui*, t.

PRUNELLE, s. fém., ou PUPILLE, partie de l'œil, au milieu, كوز بيكى *gueuz bebegui*, t.; حدقة العين *hadaqat ul-'aïn*, pl. a. حدق *hadaq*; مردمك *merdumek*, p. — Jouer de la prunelle, كوز بيكى اوينانمق *gueuz bebegui oïnātmaq*.

PRUNELLIER, s. m., arbrisseau, طاغ بيكى اغاجى *dhāgh bebegui aghādji*, t.

PRUNIER, s. m., اريك اغاجى *erîk aghādji*.

PRURIT, s. m., كجشمه *guedjichmè*, t.; حكة *hykket*, a.

PRUSSE, royaume en Europe, پروسيا مملكتى *prouçiā memleketi*, t.

PRUSSIEN, NE, adj. et s., پروسيالو *prouçiālu*, t.

PRYTANÉE, s. m., مدرسه *medrecè*, a.

PSALLETTE, subs. fém., مؤذن تعليمخانه‌سى *muezzin ta'līmkhānèci*, a.-t.

PSALMISTE, s. m., nom donné à David, l'auteur des psaumes, داود پيغمبرى *dāvoud peïghamberi*.

PSALMODIE, s. f., تزمير *tezmîr*, اذان الصلاة *ezān us-salāt*, ترتيل *tertîl*, a.

PSALMODIER, v. a., تزمير ا *tezmîr it*, ترتيل ا *tertîl it*, ترتيل صلات *tertîli salāt it*, ترنم ا *terennum it*, a.-t.

PSALTÉRION, s. m., سنطور *santhour*, صانطور *sānthour*, t.

PSAUME, s. m., زبور *zebour*, مزمور *mezmour*, pl. a. مزامير *mezāmîr*. — Les psaumes de David, زبور داود *zebouri dāvoud*.

PSAUTIER, s. m., زبور داود كتابى *zebouri dāvoud kitābi*, زبور شريف *zebouri chérîf*, كتاب مزامير داود *kitābi mezāmîri dāvoud*.

PSEUDONYME, s. m., qui a un nom supposé, ادى يلان *ādi ïalān*, t.; مؤلف باسم الموضوع *muellif bi-ism ul-mevzou'*, a. — Les ouvrages mêmes sous un nom supposé, كتاب موضوع *kitābi mevzou'*, a.

PSORA, s. m., gale. Voy. ce mot.

Psorique, adj. com., جربی *djerbii*, a.

Psorophtalmie, s. f., كوز اوبوزی *gueuz ouïouzy*, t.; جرب العين *djereb ul-'aïn*, a.

Psyché, s. f., glace ou miroir mobile, قپلدانور بر نوع بيوك آينه *qypyldāneur bir neu'y buïuk āïnā*.

Psychologie, s. fém., معرفت النفس *ma'rifet un-nefs*, علم احوال النفس *'ylmi ahvāl un-nefs*, a.

Ptarmique, s. masc., t. de méd., اقسرديجی علاج *aqsyrdïdji 'ylādj*, t.; دواء معطس *devāï mou'aththys*, a.

Ptolémée, n. pr., بطلميوس *bethlemïous*, pl. a. بطلسا *bathlaçā*.

Ptyalagogue, adj. com., ساليار اقدرجی علاج *sālïār aqturïdji 'ylādj*, t.; دواء مسيل الريق *devāï mucïl ur-rïq*, a.

Ptyalisme, s. m., t. de méd., salivation. Voy. ce mot.

Puamment, adv., avec puanteur, مردار قوقو ايله *mourdār qoqou ilè*, t.; بالنتانة *bin-netānet*, a.—Au fig., effrontément. Voy. ce mot.

Puant, e, adj., qui sent mauvais, فنا ـ مردار قوقولو *fenā, mourdār qoqoulu*, قوقمش *qoqmich*, t.; منتن *muntin*, a.—Au fig. iron., vaniteux. Voy. ce mot.

Puanteur, s. f., فنا قوقو *fenā qoqou*, مردار قوقو *mourdār qoqou*, t.; نتانت *netānet*, a.

Pubère, adj. com., يتشمش *ïetichmich*, t.; بالغ *bālygh*, a.

Puberté, s. f., يكتلك *iguitlik*, يتشمشلك *ïetichmichlik*, t.; حد بلوغيت *haddi bulough*, بلوغ *bulughyiet*, a. — Les signes de la puberté, امارات سنّ بلوغ *amārāti sinni bulough*. — Atteindre la puberté, بلوغيته يتشمك ـ يتمك رسيد او *bulughyietè ïetichmek, ïetmek, recïdè ol*.

Pubis, s. m., قاسق *qāçyq*, t.; عانة *'ānet*, a.

Public, s. m., le peuple en général, خلق *khalq*, ناس *nās*, عامة *'āmmeï nās*, جمهور الناس *djumhour un-nās*, عباد الله *'ybād oullah*. — Servir le public, عباد الله خدمت ا *'ybād oullaha khydmet it*.—En public, خلقك كوزی اوكنده *khalquñ gueuzu euñundè*, على ملاء الناس آشكاره *āchikiārè, 'ala mèle'en-nās*.

Public, ique, adj., qui concerne tout un peuple, qui appartient à tous, عامّنك *'āmmènuñ*, a.-t.; عمومی *'oumoumïi*, a.; عامّه دائر *'āmmètè dāïr*. — L'utilité publique, منفعت عامّه *menfa'ati 'āmmè*. — Une personne publique, منصب صاحبی *mānsyb sāhybi*, au pl. ارباب مناصب *erbābi menācyb*. — Les édifices publics, بكلك بنالری *beïlik bināleri*. — Les charges publiques, تكاليف ميريّه *tekālïfi mïrïïè*. — Femme ou fille publique, prostituée, اوروسپی *orouspou*. — Public, généralement connu, مشهور *mechhour*, شايع *chāï'*, مشتهر *muchtehir*, متواتر *mutevātir*, a.; شهرت بولمش *cheuhret boulmich*, تواتر اولمش *tevātur olmuch*, جمله يه معلوم *djumlèïè ma'loum*.—Rendre une chose publi-

que, بر شيئ اشاعه ا *bir cheïi ichā'a it.*—Chose de notoriété publique; عمومًا معلوم و مشهور بر شيء *'oumoumen ma'loum u mechhour bir cheï.*

Publicain, s. m. (fam. et en mauvaise part), fermier des droits publics, عشّار *'uchchār*, a.

Publication, s. f., action de publier une chose, اعلان *i'lān*, اشاعه *ichā'a*, انتشار *intichār*, a.—La publication de la paix, خبر صلحك اعلانی *khaberi soulhuñ i'lāni.*

Publiciste, s. m., معرفت حقوق عمومیه به آشنا *ma'rīfeti houqouqy 'oumoumïïeïè âchinā*, متشرّع *mutecherry'.*

Publicité, s. f., آشکاره لق *âchikiārèlyq*, p.-t.; علانیّت *'ylānïiet*, وضوح *vuzouh*, شهرت *cheuhret*, a.

Publier, v. a., جلده یه بیلدرمك *djumlèïè bïldurmek*, اچیغه چیقارمق *atchïgha tchïqārmaq*, t.; آشکاره ا *âchikiārè it*, اعلان ا *i'lān it*, نشر ا *nechr it*, اشاعه ا *ichā'a it.*—Publier une ordonnance, بر نظامی نشر و اعلان ا *bir nizāmi nechr u i'lān it.*

Publiquement, adv., آشکاره *âchikiārè*, p.; اچیقدن اچیغه *atchïqtan atchïgha*, t.; علنًا *'alenen*, علی ملاء الناس *'ala mele' en-nās*, a.

Puce, s. f., پره - پیره *pïrè*, t.; برغوث *berghous*, a.

Puceau, s. m., قاری بیلمهمش آدم *qāri bïlmemich âdem*, t.; بکر *bikr, bekir*, a.

Pucelage, s. m., mot libre, virginité, قزلق *qyzlyq*, t.; بکارة *bekiāret*, a.—Sorte de coquillage, بر نوع صدف *bir nev'y sadef.*

Pucelle, adj. et s. f., قز *qyz*, قز اوغلان *qyz oghlān qyz*, t.; باکره *bākirè*, بکر *bikr*, a.

Puceron, s. m., تخل بتی *takhyl biti*, t.

Pudendum, s. m., اود یری *oud ïeri*, t.; آلات التناسل *âlāt ut-tenāçul*, a.

Pudeur, s. fém., honte honnête, اوتانقلق *outānyqlyq*, عار *'ār*, حیا *haïā*, a.—Timidité, مجوبلق *mahdjoublyq*, حجاب *hydjāb*, مجوبیّت *mahdjoubïiet*, شرم *cherm.*

Pudibond, e, adj., اوتانور *outāneur*, اوتانغن *outānghyn*, مستحیی *moustahïï*, خجل *khādjil*, a.

Pudicité, s. f., پاکلك *pāklik*, t.; عفت *'yffet*, عصمت *'ysmet*, a.

Pudique, adj. com., پاك *pāk*, p.; ادبلو *edeblu*, a.-t.; عفیف *'afïf*, اهل عفت *ehli 'yffet*, ادیب *edïb.*—Discours pudique, ادیبانه کلام *edïbāné kelām.*

Pudiquement, adv., پاکلکله *pāklïguilè*, p.-t.; عفت ایله *'yffet ilè*, a.-t.; بالعفت *bil-'yffet*, a.; ادبلوجه *edebludjè*, ادب ایله *edeb ilè*, عفیفانه *'afïfānè.*

Puer, v. n., sentir mauvais, فنا قوقمق *fenā qoqmaq*, قوقمق *qoqmaq*, t.; نتن ا *netn it*, a.-t.—En parlant des viandes, قوخو باغلمق *qokhou bāghlamaq.*—En parlant de l'haleine, اغز قوقمق *aghyz qoqmaq.*

Puéril, e, adj., qui appartient à l'enfance, اوغلانجغلره محصوص

oghlāndjyqlerè makhsous, چوجوغك *tchodjoughuñ*, t.; طفلى *thyflii*, a. — Age puéril, سنّ طفوليّت *sinni thoufoulīiet*. — Puéril, frivole, باطل *bāthyl*.

Puérilement, adv., چوجوقچه *tchodjouqtchè*, t.; چوجوق كبى *tchodjouq ghibi*, t.

Puérilité, s. f., چوجوقلق *tchodjouqlyq*, t.; طفوليّت *thoufoulīiet*, a.

Puerpérale, adj. f. Fièvre —, حمّاى ولادة *hoummāi vulādet*, a.

Pugilat, s. masc., يومرق ايله دوكشمه *ioumrouq ilè deuüchmè*, t.; ملاكمة *mulākemet*, a.

Puîné, e, adj., صكره دن طوغمش *soñradan dhoghmich*, t.; سوغ *sevgh*, a.; پس زاد *pes zād*, p.

Puis, adv., اندن صكره *andensoñra*, t.; بعد *ba'd*, بعدهو *ba'dehou*; ثمّ *summè*, a.; پس *pès*, p.

Puisard, s. m., صو لغمى *sou laghoumi*, t.; كاريز *guiārīz*, p.

Puiser, v. a., prendre de l'eau avec un vase, صو چكمك *sou tchekmek*, صو المق *sou almaq*, t. — à la source, منبعدن چيقارمق — اخذ *memba'yndan tchiqārmaq*, *akhz it*. — Puiser, au fig., prendre, extraire, اخذ *akhz it*, استنباط *istimbāth it*.

Puisque, conj., چونكه *tchunki*, نتكم *netekim*, t.

Puissamment, adv., d'une manière puissante, قوتلوجه *qouvvetlüdjè*, a.-t.; قويًا *qavīien*. — Beaucoup, extrêmement, پك چوق *pek tchoq*, بغايت *beghāiet*. — Puissamment riche, بغايت مالدار *beghāiet māldār*.

Puissance, s. f., autorité, pouvoir, قدرت *qoudret*, قوّت *qouvvet*, اقتدار *iqtidār*, a. — Puissance absolue, قوّت مطلقه *qouvveti mouthlaqa*. — Domination, empire, حكومت *hukioumet*, سلطنت *salthanet*. — La puissance souveraine, حكومت سلطانيه *hukioumeti soulthānīiè*. — État souverain, دولت *devlet*, pl. a. دول *duvel*. — Les puissances étrangères, دول اجنبيه *duveli edjnebīiè*. — Force, قوّت *qouvvet*, كوچ *güdj*, زور *zor*. — La puissance du bras, قوّت بازو *qouvveti bāzou*. — La puissance de l'habitude, اعتيادك قوّتى *i'tiāduñ qouvveti*. — La puissance, l'efficacité d'un remède, دوانك قوّتى *devānuñ qouvveti*. — Faculté, قوّت *qouvvet*, pl. a. قوله *qavā*. — Toute-puissance, s. f., قدرة كليه *qoudreti kulliiè*.

Puissant, e, adj., qui a beaucoup de pouvoir, قدرتلو *qoudretlu*, a.-t.; قوى *qavī*, ذيقدرت *zīqoudret*, قوى الاقتدار *qavi ul-yqtidār*, a. — Avoir de puissants amis, قوى دوستلره مالك او *qavi dostlarè mālik ol*. — De puissantes raisons, علل و اسباب قويه *'ylel u esbābi qaviiè*. — Puissant remède, دواى قوى *devāï qavi*. — Une puissante armée, عسكر قوى *'askeri qavi*. — Puissant, robuste, قوتلو *qouvvetlu*, قوند قوى البنيه *qavi ul-bunīè*, *qound*. — Puissant, riche, مالدار *māldār*, زنكين *zenguīn*, مقتدر *mouqtedir*. — Tout-puissant, ...

قادر شیئه *her cheïé qādir*, قادر مطلق *qādiri mouthlaq*. — En parlant de Dieu, جناب قادر علی الاطلاق *djenābi qādir 'alel-ythlāq*. — Très-haut et très-puissant prince, شوکتلو قدرتلو *chevketlu qoudretlu*.

Puits, s. m., قویو-قوبی *qouïou*, t.; بئر *bîr*, pl. a. ابار *abār*.

Pulluler, v. n., multiplier en abondance, چوغالمق *tchoghālmaq*, برکتلنمک *bereketlenmek*, بوللنمق *bollanmaq*, کورلنمک *kevrlenmek*, t.; کسب نما ا *kesbi nemā it*, ریعان ا *ri'ān it*, a.-t. — Multiplier, au fig., en parlant des opinions, des idées, des sectes, یایلمق *ïāïlmaq*, انتشار ا *intichār it*, شیوع بولمق *chouïou' boulmaq*.

Pulmonaire, s. f., plante propre aux maladies du poumon, اق جکر اوتی *aq djiguer oti*, t.; حشیشة الرئة *hachîchet ur-rïet*, a. — Espèce de mousse ou lichen. Voy. ce mot.

Pulmonaire, adj. com., qui appartient au poumon, اق جکرک *aq djigueruñ*, t.; رئوی *rivïi*, a. — Artère pulmonaire, اق جکر طمری *aq djiguer dhamari*, شریان الرئة *cherïān ur-rïet*, a.

Pulmonie, s. f., اق جکر مرضی *aq djiguer marazi*, t.; سلال *sulāl*, داء الرئة *dè ur-rïet*, a.

Pulmonique, adj. com., اق جکر مرضنه مبتلا *aq djiguer marazynè mubtelā*, t.-a.; مسلول *mesloul*.

Pulpe, s. f., substance médullaire et charnue des fruits, اوز *euz*, t.; لب *lubb*, لبوب *luboub*, شحمة *chahmet*, a. — La pulpe cérébrale, شحمة الدماغ *chahmet ud-damāgh*. — Pulpe, dans les animaux, la partie la plus charnue, la chair la meilleure à manger, قره ات *qara ét*, کیکسز ات *guemïksyz et*.

Pulpeux, se, adj., charnu, اتلو *etlu*, t.

Pulsatif, ive, adj., نابض *nābyz*, ضارب *zārib*, a. — Douleur pulsative, وجع نابض *vedja'y nābyz*.

Pulsation, s. f., نبض اتمسی *nabz atmaci*, a.-t.; نبضان *nabzān*, ضربة العرق *zarbet ul-'yrq*, a. — Pulsation inégale, نبضان غیر منتظم *nabzāni ghaïri mountazem*.

Pulvérin, s. m., poudre à canon très-fine pour amorcer, بغایت انجه اغز باروت *beghāïet indjè bārout aghyz oti*, t.

Pulvérisation, s. f., توزایتمه سی *toz itmèci*, t.; سحق *sahq*.

Pulvériser, v. a., réduire en poudre, توز ا *toz it*, ازمک *ezmek*, t.; سحق ا *sahq it*, a.-t.; دوکوب توز ا *deuüp toz it*. — Au fig., détruire entièrement, بالکلیه هدم وخراب ا *bil-kulliïé hedm u kharāb it*, نابود و نا پیدا ا *nāboud u nā peïdā it*. — Pulvérisé, e, دوکیلوب توز اولمش *deuïlup toz olmich*, کبی اولمش *toz guibi olmich*.

Punais, e, adj., qui rend par le nez une odeur infecte, بورنی قوقار *bourounou qoqār*, ککزی قوقار *gueñyzy qoqār*, t.; منتن الانف *muntin ul-unf*, a. — Qui est presque privé du sentiment de l'odorat, ککزی

طوتقون *gueñyzy thoutqoun*, ككزى طوتق *gueñyzy thoutouq*, t.; قوّت شامّه‌سى عاطل اولان *qouvveti chāmmèci 'āthyl olān*, عاطل الشمّ *'āthyl uch-chemm*, اخشم *akh-chem*, a.

Punaise, s. f., تخته بتى *takhta biti*, t.

Punaisie, s. f., ككز طوتقونلغى *gueñyz thoutqounlyghy*, t.; داء الخشام *dè ul-khachām*, a.

Punch, s. m., mieux que Ponche, پونچ *pountch*, t. Voy. Ponche.

Puni, e, adj., تأديب اولنمش *téédíb olounmich*, t.; معاقب *mou-'āqab*, a.

Punique, adj. com. fig. Foi punique, mauvaise foi, غدر *ghadr*, a.

Punir, v. a., châtier, تأديب ا *téédíb it*, جزاسن ويرمك *djezācin vírmek*, حقندن كلمك *haqqyndan guelmek*, a.-t. — un criminel, — تنكيل سياست ا *tenkíl, sïācet it*. — Punir sévèrement, شديدًا تأديب وكوشمال ا *chedíden téédíb u kiouchmāl it*.

Punissable, adj. com., حقندن كلنه‌جك *haqqyndan guelinèdjek*, تأديبه لايق *téédíbè lāïq*, تأديب وتنكيله مستحق *téédíb u tenkilè mustehyqq*, سزاوار تأديب *sezāvāri téédíb*. — Crime punissable de mort, قتله مستحق برجرم *qatlè mustahyqq bir djurm*.

Punition, s. f., تأديب *téédíb*, عقوبت *'ouqoubet*, pl. a. عقوبات *'ouqoubāt*; جزا *djezā*. — Une grave punition, عذاب شديد *'azābi che-díd*. — d'un criminel, سياست *sïācet*.

Pupillaire, adj. com., تحت حكومت ولى اولان يتيمه مخصوص *tahti hukioumeti veli olān ïetíme makhsous*, a.-t.

Pupillarité, s. f., تحت حكومت وليده اولان يتيمك حالى *tahti hukioumeti velídè olān ïetímuñ hāli*, a.-t.

Pupille, s. com., enfant sous la conduite d'un tuteur, صبى *sabi*, يتيم *ïetím*, pl. a. ايتام *itām*; صغير *saghír*, يتيم تحت الولايت *ïetími taht ul-vilāïet*, a. — Enfant sous la direction d'un gouverneur, برلالانك بسلديكى چوجوق *bir lālānuñ besledígui tchodjouq*.

Pupille, s. f., la prunelle de l'œil, كوزك ببكى *gueüzuñ bebegui*, t. Voy. Prunelle.

Pupître, s. m., پيشتخته *píchtakhta*, t.

Pur, e, adj., sans mélange, صافى *sāfi*, خالص *khālys*, a.; پاك *pāk*, p.; صاف *sāf*. — Or pur, خالص التون *khālys altoun*. — Vin pur, صافى شراب *sāfi charāb*. — Sans mélange d'eau, صوسز شراب *soucyz charāb*. — Sans défaut, en parlant des choses morales, خالص *khālys*. — Une foi pure, ايمان خالص *imāni khālys*. — En parlant du style, correct, قصورسز *qouçoursyz*, بيقصور *bíqouçour*, منقح *munaqqah*, ياكلشسز *ïāñlichsyz*, تصحيح اولنمش *tashyh olounmich*. — Pur, en parlant de l'air, تميز *temíz*, پاك *pāk*, لطيف *lathyf*. — Un air très-pur, بغايت لطيف بر

هوا *beghāïet lathyf bir havā.* — Net, purifié, تميز *temīz,* طاهر *thāhir.* — Sans tâche, chaste, لكه‌سز *lekècyz,* پاك *pāk.* — Innocent, بيكناه *bīgunāh,* پاك دامن *pāk dāmèn,* منزّه *munezzeh.* — Pur, en parlant de la vraie nature des choses, صرف *syrf,* محض *mahz.* — Pure calomnie, صرف افترا *syrfi iftirā.* — libéralité, سخاى محض *sakhāï mahz.* — C'est du poison tout pur, سمّ محضدر *summi mahzdur.* — L'esprit pur, sans mélange de la matière, روح مجرّد *rouhi mudjerred.* — En pure perte, بوش يره *boch ïerè,* عبث يره *'abes ïerè,* بيهوده *bïhoudè,* نافله *nāfilè.* — Pure et simple, sans restriction ni réserve, شرطسز *charthsyz,* بلا قيد و شرط *bilā qaïd u charth.* — A pur et à plein, بسبتون *busbutun,* تمامًا و كاملًا *temāmen u kiāmilen.*

Purée, s. f., ازمه *ezmè,* t. — Purée de lentilles, مرجمك ازمه‌سى *merdjimek ezmèci.*

Purement, adv., d'une manière pure, خالصًا *khālicen,* a. — Vivre purement, طهارت نفس اوزره كچتمك *thehāreti nefs uzrè guetchinmek,* نقاحت عباره ايله يازمق *naqāhat 'ybārè ilè ïāzmaq.* — Faire une chose purement par plaisir, بر شىء محضًا - انجق كندو ذوق ايچون ايتمك *bir cheï mahzen, andjaq guendu zevq ïtchoun itmek.* — Purement, exactement, تمامًا *tamāmen,* بلا قصور *bilā qouçour,* قصورسز *qouçoursyz.* — Purement, simplement, ساده‌جه *sādèdjè.*

Pureté, s. f., qualité de ce qui est pur, تميزلك *temīzlik,* t.; پاكلك *pāklik,* p.-t.; صفوت *safvet,* طهارت *thehāret.* — La pureté de l'air, هوانك تميزلكى *havānuñ temīzligui.* — Pureté, sincérité, خلوص *khoulous.* — Pureté d'intention, خلوص نيّت *khoulouci nïiet.* — Pureté, exemption de fautes, قصورسزلك *qouçoursyzlik,* نقاحت *neqāhat.* — Pureté du langage, صفوة كلام *safveti kelām.* — Pureté, chasteté. Voy. ce mot.

Purette, s. f., پارلادايجى ريك - توز *pārlādāïdji rīk, toz,* t.

Purgatif, ive, adj., qui purge, يورك سوريجى *ïurek surīdji,* سورر *surer,* t.; مسهل *moushil,* a. — Remède purgatif, مسهل علاج *moushil 'ylādj,* دواء منقى *devāï mounaqqy.*

Purgation, s. f., évacuation procurée par un purgatif, يورك سورمه‌سى *ïurek surmèci,* t.; اسهال *ishāl,* تنقيه *tenqyè,* عمل *'amel,* a. — Remède qui purge, شربت *cherbet.* Voy. Purgatif. — Purgations, évacuations menstruelles des femmes, عورتلرك ايلغى *'avretleruñ aïlyghy,* حايضات *hāïzāt.*

Purgatoire, s. masc., اعراف *a'rāf,* a.

Purger, v. a., purifier, nettoyer les humeurs avec une purgation, تميزلمك *temīzlemek,* t.; اسهال ا *ishāl it,* تنقيه ا *tenqyè it,* تطهير بدن ا *tathhīri beden it,* a.-t. — Purger un malade, خسته‌يى تنقيه ايتدرمك *khastaïi tenqyè itturmek.*

— Purger les chemins, en chasser les voleurs, يوللرى خرسزشرّندن تطهير ا *iollari khyrsyz cherrinden tathhîr it.* — Purger son bien de toutes dettes, مالنى كافّهٔ ديوندن تخليص ا *mâlini kiâffeï diounden takhlîs it.* — Se purger d'une accusation, صوچسزلغنى كوسترمك تبرية ا *soutchsyzlyghyni gueustermek, beïân it,* كندوبى پاكه چيقارمق *guenduï pâkè tchîqârmaq,* تبرئهٔ نفس ا *tebrïeï nefs it.* — Se purger par serment, ادای قسم ايله تبريهٔ نفس ا *edâï qacem ilè tebrïeï nefs it.* — Se purger, prendre médecine, شربت ايچمك ـ المق *cherbet itchmek, almaq.* — Purgé, e, تميزلنمش *temîzlenmich,* پاكلنمش *pâklenmich,* منزّه *munezzeh,* تطهير اولنمش *tathhîr olounmich,* مطهّر *mouthahher.*

Purification, s. f., action de purifier, تميزلتمه *temîzletmè,* پاكلتمه *pâklatma,* t.; تطهير *tathhîr,* تصفيه *tasfïè.* — En parlant des métaux, قال *qâl,* تصفيه *tasfïè.* — Purification légale, طهارة *thahâret,* pl. a. طهرات *thahârât;* طهرات شرعيه *theharrâti cher'yiè.*

Purifier, v. a., تميزلك *temîzlemek,* تميزلتمك *temîzletmek,* ارتمق *aritmaq,* پاكلمق *pâklamaq,* پاكلتمق *pâklatmaq,* t.; تصفيه ـ تنقيه ا *tasfïè, tenqyiè it,* تطهيرا *tathhîr it.* — Purifier l'air, تصفيهٔ هوا ا *tasfïeï havâ it.* — le cœur, يوركى پاكلتمق *iuregui pâklatmaq.* — En parlant des métaux, قال ا *qâl it.* — Se purifier, تميزلنمك *temîzlenmek,* ارنمق *arinmaq,* پاكلنمق *pâklanmaq,* پاك اول *pâk ol,* t.; كسب تطهر ا *kesbi savvet it,* تطهر ا *tethahhur it,* a.-t. — Purifié, e, تميزلنمش *temîzlenmich,* پاكلنمش *pâklanmich,* مطهّر *mouthahhar,* مصفّا *mouçaffâ,* قال اولمش *qâl olmich.*

Purisme, s. m., سوزده تكلّف *seuzdè tekelluf,* a.-t.; تصنّع فى الكلام *teçannu' fil-kelâm,* تدقيق فى اللغة *tadqîq fil-loghat,* a.

Puriste, s. m., سوزده تكلّف ايدن *seuzdè tekelluf iden,* t.; متصنّع فى الكلام *muteçanni' fil-kelâm,* مدقّق فى اللغة *moudaqqyq fil-loghat,* a.

Purpurin, e, adj., فرفيرى *firfîri,* ارجوانى *erdjuvâni,* منوّش *munevvich,* a.; كوه‌زى *guevèzy.*

Purulence, s. f., ايريكلولك *irîñlulik,* ايرك *iriñ,* قيح *qaïh,* احتلاط بالقيح *ihtilâth bil-qaïh,* a.

Purulent, e, adj., ايريكلو *irîñlu,* t.; مخلوط بالقيح *mouqaïih,* مقيّح *makhlouth bil-qaïh,* a.

Pus, s. m., ايرك ـ ارك *iriñ,* t.; قيح *qaïh,* a.

Pusillanime, adj. com., قورقاق *qorqâq,* t.; غيرتسز *ghaïretsyz,* a.-t.; مخنّث *moukhannes,* بى همّت *bi himmet,* جبان *djebân.*

Pusillanimité, s. f., قورقاقلق *qorqâqlyq,* يوركسزلك *iureksyzlik,* t.; غيرتسزلك *ghaïretsyzlik,* a.-t.; جبن *djubn,* جبانت *djebânet,* a.

Pustule, s. f., چيبان *tchîbân,*

قبارجق - قبرجق *qabārdjyq*; t.; دمّل *dummel*, pl. a. دماميل *demāmīl*; بثر *basr*; pl. بثور *buçour*.

Putain, s. f. fam., قحپه *qahpè*, pl. a. قحاب *qahāb*; اورسپی *orospi*, *orospou*, روسپو *rospou*, t.

Putanisme, s. m., t. bas, قحپه‌لك *qahpèlik*; t.; قحبة *qahbenet*, a.

Putasserie, s. f., زنپاره‌لك *zempārèlik*, *zempāralyq*, روسپیلره *rospoulerè duchkunlik*, دوشکنلك *fisq*, فسق *fudjour*, فجور a.

Putassier, s. m., t. bas, زنپاره *zempārè*, *zampāra*, روسپیلره دوشکون *rospoulara duchgun*, t.; فاجر *fādjir*, زانی *zāni*, a.

Putatif, ive, adj., صانلان *sānilān*, t.; وهمی *vehemmi*, موهوم *mevhoum*, a. — Père putatif, پدر موهوم *pederi mevhoum*.

Putréfaction, s. f., چورکلك *tchuruklik*, چوریمه *tchurumè*, t.; تعفن *te'affun*, a.

Putréfait, e, adj., t. de méd., corrompu, infect. Voy. ces mots.

Putréfié, e, adj., چوریمش *tchurumich*, t.; متعفن *mute'affun*, a.

Putréfier, v. a., چورتمك *tchurutmek*, بوزمق *bozmaq*, t.; تعفین ا *ta'fīn it*, افساد ا *ifsād it*, a.-t. — Se putréfier, چوریمك *tchurumek*, بوزلمق *bozoulmaq*, تعفن ا *te'affun it*.

Putride, adj. com., چورك *tchuruk*, قوقمش *qoqmich*, بوزق *bozouq*, t.; عفنی *'afnii*, a. — Fièvre putride, حمای عفنیه *hoummāi afniie*.

Putridité, s. f., چورکلك *tchuruklik*, ییزلق *iyzlyq*, t.; عفونة *'oufounet*, a.

Pygmée, s. m., nain. Voy. ce mot.

Pygnotique, adj. com., t. de méd., اخلاطی قوبولدیجی *'akhlāthy qouïouledīdji*, t.; مکثف الاخلاط *mukessif ul-akhlāth*, a.

Pylore, s. m., فم المعدة *femm ul-mi'det*, بوّاب *buvvāb*, a.

Pyralé, s. fém., espèce d'insecte, الاجه کلبك *alādja kelebek*, t.; خرطیط *kharthīth*, a.

Pyramidal, e, adj., اهرامی الشکل *ahrāmii uch-chekel*, a.

Pyramide, s. fém., corps solide à plusieurs angles, دیکلی طاش *dikili thāch*, t.; هرم *herem*, pl. a. اهرام *ahrām*. — Les deux grandes pyramides d'Égypte situées sur la rive occidentale du Nil, الهرمان *el-heremān*.

Pyrèthre, s. m., plante, نزله اوتی *nouzla oti*, t.; عود القرح *'oud ul-qarh*, a.

Pyrite, s. f., combinaison du soufre avec un métal, کوکرد ایله بر معدنك ترکیبی *kukurd ilè bir ma'denuñ terkībi*, t. — Nom d'un minéral, حجر النور *hadjer un-nour*, مرقشیثا *marqachīçā*, a.

Pyrotechnie, s. f., فشنکجیلك *fichenkdjīlik*, t.; آتش بازلق *âtech bāzlyq*, فشنك اندازلق *fichenk endāzlyq*, p.-t.; صنعت ناریه *san'ati nārīie*, pl. a. صنایع ناریه *sanāï' nārīie*.

Pyrotechnique, adjectif com., آتشبازلغه متعلق *âtechbāzlyghа mu-*

te'allyq, p. t.; متعلّق بصنايع ناريّه *mūte'allyq be-sanāï' nārïïe*, a.

Pyrotique, adj. com., t. de méd., ياقيجى *ïāqïdji*, t.; محرّق *mouharryq*, a.

Pyrrhonien, ne, s., اهل مذهب الشك *ehli mezheb uch-chekk*, a.

Pyrrhonisme, s. m., مذهب اهل الشكوك *mezhebi ehli uch-chukiouk*, a.; اصحاب شكوك مذهبى *ashābi chukiouk mezhebi*.

Pythagore, n. pr., فيتاغورس *fītāghorous*.

Pythagorisme, s. m., فيتاغورس مذهبى *fītāghorous mezhebi*.

Pythonisse, s. f., عرّافة *'arrāfet*, a.

Pyxacanthe, s. m., lycium. Voy. ce mot.

Q

Q, s. m., dix-septième lettre de l'alphabet français, حروف هجانك اون يدنجى حرفى *houroufi hedjenuñ on ïedindji harfi*.

Quadragénaire, adj. com., قرق ياشنده *qyrq ïāchinda*, t.; بالغ الاربعين *bālygh ul-erba'īn*, a. — Un quadragénaire, قرق ياشنده بر آدم *qyrq ïāchinda bir ādem*.

Quadrangulaire, adjectif com., دورت كوشه‌لو *dort keuchelu*, t.; ذو اربع زوايا *zou erba' zevāïā*, a.

Quadrature, s. f., réduction géométrique d'une courbe à un carré, تربيع *terbī'*, a. — Quadrature du cercle, دائره‌نك تربيعى *dāïrenuñ terbī'y*.

Quadrifolium, s. masc., دورت يپراقلو نبات *dort ïaprāqlu nebāt*, t.

Quadriennal, e, adject., دورت سنه‌لو *dort senelu*, دورت سنه‌لك *dort senelik*, t.

Quadrilatère, adj. com., دورت يانلو *dort ïānlu*, t.; ذو اربعة ضلوع *zou erba'at zulou'*, a. — Un quadrilatère, دورت يانلو بر شكل *dort ïānlu bir chekel*, شكل مربّع الاضلاع *chekeli murebba' ul-azlā'*.

Quadrupède, subs. et adj. com., دورت اياقلو *dort aïāqlu*, t.; چارپا *tchārpā*, ماشية *māchïet*, pl. a. مواشى *mevāchi*. — Un quadrupède, دورت اياقلو بر حيوان *dort aïāqlu bir haïvān*.

Quadruple, adj. com., دورت قات *dort qāt*, دورت اولقدر *dort olqadar*, t. — Payer le quadruple, دورت قاتنى ادا ا *dort qātini edā it*.

Quadrupler, v. a., دورت قات ا *dort qāt it*, t. — Au n., دورت قات او *dort qāt ol*, دورت كرّه اولقدر او *dort kerre olqadar ol*, t.

Quai, s. m., levée en pierres le long de l'eau pour la contenir, يالى كنارنده قالدرم يول *ïāli kenārinde qāldirim ïol*, t.; رصيف *racif*, a. —

Rivage d'un port de mer qui sert à la décharge des marchandises, دكز يالیسی *deñyz ïālïçi.*

Quaiche, s. m., برنوع كوچك كمی *bir nev'y kutchuk guemi,* t.

Qualificatif, ive, adj., وصفی *vasfïi,* a.

Qualification, s. f., اد *ad,* t.; صفت *syfet,* pl. a. صفات *syfāt;* اوصاف *evsāf,* اتصاف *ittisāf,* f.

Qualifier, v. a., اد قومق *ad qomaq,* t.; صفتلمك *syfetlemek,* توصيف ا *tevsïf it,* a.-t.—Qualifier de fourbe, حيله كار صفتله توصيف ا *hïlèkiār syfetilè tevsïf it.* — Se qualifier, صفتلنمك *syfetlenmek,* اتصاف ا *ittisāf it.* — Qualifié, e, ادی قونمش *adi qonmich,* موصوف *mevsouf.*

Qualité, s. f., ce qui fait qu'une chose est telle ou telle, كيفيت *keïfïiet,* pl. a. كيفيات *keïfïiāt.* — Qualité du cœur ou de l'esprit, صفت *syfet,* pl. اوصاف *evsāf;* خصلة *khaslet,* pl. خصايل *khaçāïl;* شيمة *chemïlet,* pl. شمايل *chamāïl;* خوی *khouï,* t. — Qualités naturelles, خصايل ذاتيه *khaçāïli zātïiè.* — louables, اوصاف حميده *evsāfi hamïdè.* — Qualité, mérite, talent, هنر *huner,* معرفت *ma'rifet.*—Noblesse, distinction, شرف *cheref,* شرف ذات *cherefi zāt,* حيثيت *haïciiet.* — C'est une personne de qualité, كيشی زاده در شرف ذات صاحبی بر ادمدر *kïchi zādè dur, cherefi zāt sāhybi bir ādemdur.*—Qualité, titre d'honneur, لقب *laqab,* pl. القاب *elqāb;* عنوان *'unvān.* — Titre qui rend habile à exercer un droit quelconque, صلاحيت *sabāhïiet.* — Prendre qualité dans une succession, واقعه كسب صلاحيت ا *veräcetè kesbi salāhïiet it.*

Quand, adv., lorsque, قچان *qatchān,* t.; وقتلك *vaqytlyq,* a. — Quand il vint, كلدیكی وقتلك *gueldïgui vaqytlè.* — Quand? dans quel temps? قنغی وقت *qanghy vaqyt,* نه وقت *nè vaqyt,* نه زمان *nè zemān.* — Quand irez-vous? نه زمان كيدجكسكز *nè zemān guïdedjeksyñyz.* — Quand, conj., quoique, encore que, bien que, كرچه *guertchi,* اكرچه *eïertchi,* بيله *bïlè,* حالده بيله *hāldè bïlè.*—Quand cela serait ainsi? بويله اولسه بيله *beuïlè olsa bïlè,* بويله اولديغی حالده دخی *beuïlè oldoughy hāldè dakhy.* — Quand, si, اكر *eïer,* ایسه *iça.*— Quand même j'aurais parlé, اكر سويلمش ایسم دخی *eïer seuïlemich icèm dakhy.*

Quanquan, s. m., شماطه *chamātha,* t. Voy. Cancan.

Quanquaner, v. n., mieux Cancaner, كوزه لك ا *guevezèlik it,* لافزنلق ا *lāfazanlyq it,* t.

Quanquanier, ère, s., كوزه *guevezè,* لافزن *lāfazan,* t.

Quant a, adv., pour ce qui est de..., قالنجه ایسه *qālindjè iça,* كلنجه *guelindjè,* هله *helè,* t. — Quant à moi, بن ایسه *ben iça,* بكا قالسه *banā qālsa,* هله بن *helè ben.*

Quantième, s. m. et adj., désigne l'ordre numérique, قاچنجی *qā-*

tchindji. — Le quantième, le jour du mois, آيك قاچى *âïuñ qātchi*, قاچنجى كون *qātchindji gun.* — Quel quantième de la lune avons-nous? بو كون آيك قاچى *bou gun âïuñ qātchi*, بو كون آيك قاچنجى كوننده ايز- قاچنده ايز *bou gun âïuñ qātchindji gunundè iz*, *qātchindè iz.*

Quantité, s. f., tout ce qui peut être mesuré ou nombré, مقدار *myqtār*, pl. a. مقادير *meqādír*; كميّت *kemïiet*, قدر *qadr*, a. — Multitude, abondance, چوقلق *tchoqlouq*, كلّيتلو مقدار *kullïietlu myqtār*, كثرت *kesret*, وفرت *vefret*, مقدار كثير *myqtāri kecír.* — Quantité, mesure des syllabes, وزن *vezn.*

Quarantaine, s. f., nombre de quarante, قرق قدر *qyrq qadar*, قرق مقدارى *qyrq myqtāri*; t.; عدد الاربعين *'aded ul-erba'ín.* — Fam., âge de quarante ans, قرق ياشى *qyrq ïāchi*, سنّ اربعين *sinni erba'ín.* — Quarantaine, séjour pour quelque temps hors de la ville où l'on arrive en venant d'un pays où est la peste, et lieu où se fait ce séjour, قرنتينه *qarantína.* — Faire quarantaine, قرنتينه ا *qarantína it.*

Quarante, adj. num., قرق *qyrq*, t.; اربعون *erba'oun*, اربعين *erba'ín*, a.; چهل *tchihil*, p.

Quarantième, adj. com., nombre ord., قرقنجى *qyrqyndji*, t.; اربعين *erba'ín*, a.; چهلم *tchihilum*, p. — Partie aliquote de quarante, قرقده بر *qyrqdè bir.* — La quarantième partie d'un tout, بر شيئك كلّيسندن قرقده بر جزءى *bir cheïuñ kullícinden qyrqtè bir djuz'y.*

Quart, s. m., ربع *roub'*, pl. a. ارباع *erbā'*; چيرك *tcheïrek*, t. — Rabattre un quart, ربعى تنزيل ا *roub'y tenzíl it.* — Un quart d'heure, بر چيرك *bir tcheïrek*; بر چيرك ساعت *bir tcheïrek sā'at.* — Quart de cercle, instrument de mathématiques, ربع دائره *roub'y dāïrè.* — Fièvre quarte, حمّاء ربع *hoummāï roub'.*

Quartaut, s. m., كوچك فوچى *kutchuk foutchou*, t.

Quarteron, s. masc., poids de la quatrième partie d'une livre, رطل چيركى وزنى *rathl tcheïregui vezni.* — La quatrième partie d'une livre dans les choses qui se vendent au poids, بر رطل چيركى *bir rathl tcheïregui*, ربع رطل *roub' rathl.* — Demi-quarteron, رطلك يارم چيركى *rathluñ ïārim tcheïregui*, نصف الربع الرطل *nysf ur-roub' ur-rathl.* — Quarteron, le quart d'un cent, ربع المية *roub' ul-mïet.*

Quartier, s. m., quatrième partie d'une chose, ربع *roub'*, پرشيئك ربعى *bir cheïuñ roub'y*, a.; چيرك *tcheïrek*, t. — Un quartier de terre, تارلانك بر ربعى *tārlānuñ bir roub'y.* — Un quartier de veau, بر بوزاغى چيركى *bir bouzāghou tcheïregui.* — Quartier de la lune, قمرك ربعى *qameruñ roub'y.* — Le premier quartier de la lune, ماهك ربع اوّلى *māhuñ roub'y evveli*, هلال *hilāl.* — Le dernier, قمرك ربع اخرى *qa-*

meruñ roub'y akhyri. — Quartier, partie d'un tout qui n'est pas exactement divisé en quatre, پارچه *pārtcha,* قطعة *qyth'at.* — Quartier, partie d'une ville, محلّه *mahallè,* pl. a. محلّات *mahallāt.* — Quartier, lieu où un corps de troupe est campé, اوردو يرى *ordou ïeri,* معسكر *mou'asker.* — Le quartier général, اوردوی كبير *ordoui kebîr,* معسكر *mou'asker.* — Quartier d'hiver, intervalle de temps entre deux campagnes, قشلا وقتی *qychlā vaqti.* — Lieu où logent les troupes pendant l'hiver, قشلا *qychlā,* مشتا *michtā.* — Quartier, espace de trois mois, اوچ اى مدّتى - وقتى *utch aï muddeti, vaqti.* — Payé de trois mois, قسط *qyst,* pl. a. اقساط *aqsāth;* اوچ ايده ادا اولنان تقسيط *utch āïdè edā olounān taqsîth.* — Quartier, vie sauve accordée aux vaincus, امان *amān.* — Demander quartier, امان دلمك - استمك *amān dilemek, istemek,* استيمان ا *istimān it.* — Faire quartier, امان ويرمك *amān vîrmek.* — Quartier, en t. de généal., les différents chefs desquels on descend, قارن *qārn,* بطن *bathn.* — Quartier-maître, ou contre-maître sur un vaisseau, كهى خواجه‌سى ملازمى *guemi khodjaci mulāzimi.* — Dans les troupes, خزنه‌دار *khaznedār.* — A quartier, à part, adv., بشقه‌جه *bachqadjè,* تنهايه *tènhāïè,* بخلوت *bekhalvet.*

Quartinier, s. m., محلّه ضابطى *mahallè zābythi,* a.-t.

Quartz, s. m., چاقمق طاشى *tchāqmaq thāchi,* t.; صوّانة *savvānet,* a.

Quartzeux, se, adj., چاقمقى طاشلو *tchāqmaq thāchlu,* t.; صوّانى *savvānïi,* a.

Quasi, adv. fam., presque, كبى *guibi,* همان *hemān,* t. — Quasi mort, اولمش كبى *eulmich guibi.*

Quasi-contrat, s. m., t. de jur., قوللشمه كبى *qavllachma guibi,* t.; قريب المعاهدة *qarîb ul-mu'ahedet,* a.

Quasi-délit, s. m., صوچه يقين *soutchè ïaqîn,* صوچ كبى *soutch guibi,* t.; قريب الجنحة *qarîb ul-djunhat,* a.

Quaternaire, adj. com., درتلو *dortlu,* t.; رباعى *roubā'yi,* a.

Quaternaire, adject. num., اون درت *on dort,* t.; اربعة عشر *arba'at 'achar,* a.; چهارده *tchehār dèh,* p.

Quatorzième, adject. ord., اون دردنجى *on dordindji,* t.; رابع عشر *rābi' 'achar,* a. — Une quatorzième part, اون دردده بر *on dorttè bir,* اون دردده بر حصّه *on dorttè bir hyssè.*

Quatrain, s. m., رباعى *roubā'yi,* pl. رباعيّات *roubā'yiāt.*

Quatre, adj. num., درت - دورت *deurt, dort,* t.; اربعه *erba'a,* a.; چهار *tchehār,* p. — Quatre cents, درتيوز *dortïuz,* اربع مائة *erba' mietin.* — Se mettre en quatre, employer tous ses moyens, پارچه پارچه او سعى *pārtcha pārtcha ol, sa'y belîgh it.* — Faire le diable à quatre, دنيايى الت اوست ا

dunïāïi at ust it. — Quatre, s. m., le chiffre quatre, درت رقمی *dort raqami.*

Quatre-vingts, adjectif num., سکسان *seksān*, t.; ثمانون *semānounè*, ثمانین *semānīn*, a.; هشتاد *hechtād*, p. — Quatre-vingt-dix, طقسان *dhoqsān*, t.; تسعون *tis'ounè*, a.; نود *nevved*, p.

Quatrième, adj. com., دردنجی *dordindji*, t.; رابع *rābi'*, a.; چهارم *tchehārum*, p.

Quatrièmement, adv., دردنجیده *deurdundjîdè*, دردنجیسی *deurdundjuçu*, t.; رابعًا *rābi'en*, a.

Quatriennal, e, adj., هر درت سنه‌ده بر اولان *her dort sènèdè bir olān*, t.

Quatuor, s. m., morceau de musique, درت فصلی اولان موسقی تألیفی *dort fasli olān moucyqi téélîfi.*

Que, pron. rel., اول *ol*, اول که *ol ki*, که *ki*, t. Ce pronom se rend aussi par la forme suivante du verbe: L'homme que j'ai vu, کوردیکم آدم *gueurdugum âdem.* — Que, pour quelle chose? نه *nè.* — Que fait-il? نه یپار *nè ïapār.* — Pourquoi? نیچون *nîtçhoun.* — Que ne vient-il pas? نیچون کلمز *nîtchoun guelmez.*

Quel? Quelle? adj. interrog., نه *nè*, نصل *nacyl*, نشکل *nechekil*, قنغی *qanghy.* — Quel homme est-ce? نصل آدمدر *nacyl âdemdur*, نه مقرله آدمدر *nè maqoulè âdemdur.* — En quel lieu? نره‌ده *nerèdè.* — Quel, par exclamation, نه *nè.* — Quelle hardiesse! نه جسارت *nè djeçāret.* — Quel qu'il soit, quel que soit, هر نه ایسه *her nè iça*, نه اولورسه اولسون *nè olourça olsoun.*

Quelconque, adj. com., quel que ce soit, هر قنغی *her qanghy*, هر بر کونه *her bir guiounè*, نه اولورسه اولسون *nè oloursa olsoun.* — D'une manière quelconque, هر نه طریق هر نه صورت ایله اولورسه اولسون *her nè tharîq*, *her nè souret ilè oloursa olsoun.* — Avec négation, هیچ بر کونه *hîtch bir guiounè.* — Il n'y a mal quelconque, هیچ بر کونه ضرر یوقدر *hîtch bir guiounè zarar ïoqtur.*

Quelque, adj. com., un ou une entre plusieurs, بر *bir*, t.; احد من *ahad min.* — Parlez à quelque autre, اخر بر کمسنه ایله سویله *akher bir kimesnè ilè seuïlè.* — Quelques, plusieurs entre un plus grand nombre, بر قاچ *bir qātch*, بر نیجه *bir nîdjè*, بعض *ba'zy.* — Quelques personnes, بر قاچ کمسنه *bir qātch kimesnè.* — Quelques jours, بر نیجه ایام *bir nîdjè eïiām.* — Quelques-uns, بعضیلری *ba'zîleri.* — Il y a quelques années, بر قاچ سنه واردر *bir qātch senè vārdur.* — Un peu, بر مقدار *bir myqtār.* — Quelque peu d'argent, بر مقدار اقچه *bir myqtār aqtchè.* — Quelque raison qu'on donne, هر نه کونه سبب ویرلور ایسه *her nè guiounè sebeb vîrilur iça.* — En quelque façon que ce soit, بأیّ وجه کان *bi-aïi vedjhin kiān*, بأیّ حال *bi-aïi hāl.* — En quelque sorte, نوعمًا *nev'umen.* — Quelque sage qu'il soit,

هر نقدر عاقل اولسه بیله *her neqadar 'āqyl olsa bīlè.*

QUELQUEFOIS, adv., بر قاچ کره *bir qātch kerrè*, t.; بعض کره *ba'azy kerrè*, a.-t.; بعضًا *ba'zen*, احیانًا *ehǰānen*.—Quelque part, بر یرده *bir ïerdè.*

QUELQU'UN, UNE, adj., une personne entre plusieurs, انلردن بری *anlarden biri.*—Au subst., une personne, بر کمسنه *bir kimesnè*, بریسی *birïci.* — Quelques-uns, بعضیسی *ba'zïci.*

QUÉMANDER, v. n., کیزلوجه دلنجیلك ایتمك *guïzludjè dilendjïlik it.*

QUÉMANDEUR, SE, s., کیزلوجه دلنجیلك ایدن *guïzludjè dilendjïlik iden*, t.

QU'EN DIRA-T-ON, s. m., خلقك دییه جکی *khalquñ deïïèdjegui*, t.

QUENOUILLE, s. f., اورکه *eurekè*, t. — Au fig., tomber en quenouille, se dit d'un héritage ou d'un trône qui passe aux femmes, انثایه اصابت ـ انتقال ایتمك *ensāïè içābet, intiqāl it.*

QUERELLE, s. f., غوغا *ghavghā*, چکش *tchekich*, چکشمه *tchekichmè*, t.; نزاع *niza'*, منازعه *munāze'a*, pl. a. منازعات *munāze'āt*; مجادله *mudjādelè.* — Grande, grosse querelle, مجادلهٔ عظیمه *mudjādelèï 'aẓïmè.*—Être en querelle avec quelqu'un, بر کمسنه ایله منازعه اوزره اولمق *bir kimesnè ilè munāze'a uzrè ol.* — Embrasser, épouser la querelle de quelqu'un, بر کمسنه نك دعواسنی التزام ایتمك *bir kimesnènuñ da'vācini iltizām it.*

QUERELLER, v. a., غوغا ایتمك *ghavghā it*, دارلمق *dārilmaq*, t. — Quereller quelqu'un, بر کمسنه ایله طارلمق *bir kimesnèïlè dhārilmaq*, نزاع وخصومت ایتمك *niza' vu khoṣoumet it*, a.-t.—Se quereller, چکشمك *tchekichmek*, نزاعلشمق *niza'lachmaq*. — Quereller, gronder. Voy. ce mot.

QUERELLEUR, SE, s., غوغاجی *ghavghādji*, t.; نزاعجی *niza'dji*, a.

QUÉRIR, v. a., ارایوب کتورمك *arāïup gueturmek*, استمك *istemek*, t.; جلب ایتمك *djelb it*, a.-t.—Allez me quérir un tel, وار فلانی ارایوب بکا کتور *vār fulāni arāïup bañā guetur.*

QUESTEUR, s. m., خرج ومصرف وکیلی *khardj u masraf vekīli.*

QUESTION, s. fém., interrogation, سؤال *sou'āl*, pl. a. سوالات *souālāt*; سورش *sorich*, صورمه *sorma.* — Point, proposition à discuter, مسئله *mes'elè*, pl. a. مسائل *meçāïl.* — Question difficile, مسئلهٔ مشکله *mes'èlèï muchkilè.* — Traiter une question, بر مسئله دن بحث ایتمك *bir mes'elèden bahs it.*—Il n'est pas question de cela, صدد بوکا دائر دکلدر *sadeḏ bouñā dāïr deïldur.* — Question, torture, اشکنجه *echkendjè*, شکنجه *chikendjè*, t.; اذیت *eẕïet*, a. — Donner, mettre à la question, شکنجه ویرمك *chikendjè vïrmek*, شکنجه لمك *chikendjèlemek.* — Être mis à la question, شکنجه چکمك *chikendjè tchekmek.*

QUESTIONNAIRE, s. m., اشکنجه ایدن جلاد *ichkendjè iden djellād.*

Questionner, v. actif, faire des questions, سؤال ا *sou'āl it*, a.-t.; صورمق *sormaq*, t.; استنطاق ا *istinthāq it*.

Questionneur, se, subs., چوق صوريجى *tchoq sorudju*, t.; دائمى سيوال ايديجى *dāïmi sou'āl idídji*, a.-t.; كثير السؤالى *kecír us-sou'āl*, a.

Quête, s. f., action de chercher, تفتيش *teftích*, طلب *thaleb*, تفحّص *tefahhus*, a.; جستجو *djustudjou*, p.—Quête, collecte pour les pauvres, ديوشرمه *dívchurmè*, صدقه ديوشورمه‌سى *sadaqa dívchurmèci*, a.-t.; جمع صدقه *djem'y sadaqa*, a.

Quêter, v. a., demander et recueillir des aumônes, صدقه ديوشورمك *sadaqa dívchurmek*. — Quêter pour les pauvres, فقرا ايچون جمع صدقه ا *fouqarā itchoun djem'y sadaqa it*.—Quêter, chercher. Voy. ce mot.

Quêteur, se, s., ديوشوريجى *dívchurídji*, t.; صدقه ديوشوريجى *sadaqa dívchurídji*, a.-t.; جامع الصدقة *djāmi' us-sadaqat*, صدقه جوى *sadaqa djouï*, a.-p.

Queue, s. f., prolongement de la colonne vertébrale chez les quadrupèdes, قيروق - قويرق *qouïrouq*, t.; ذنب *zeneb*, pl. a. اذناب *eznāb*; دنباله *dumbelè*, p. — Le bout de la queue, قويرغك ديبى *qouïroughuñ díbi*. — Queue d'un cheval, آتك قويرغى *ātuñ qouïroughou*.— Queue de martre-zibeline, سمّور قويرغى *semmour qouïroughou*.—La queue d'une comète, يلدزك قويرغى *ildizuñ qouïroughou*. — Queue de cheval qu'on porte devant les pachas, توغ *tough*. — Vizir ou pacha à trois queues, اوچ توغلو بر وزير *utch toughlu bir vezír*.— Queue, dernière partie de quelque chose, dernier rang d'une troupe en marche, صوك *soñ*, اوج *oudj*, ارد *ard*, اخر *akher*, نهايت *nihāïet*. — Pan, extrémité d'une robe, اتك *etek*; ذيل *zeïl*, pl. اذيال *ezïāl*; دامن *dāmen*. — Queue traînante d'une robe, يره صارقمش اتك *ïerè sārqmich etek*. — A la queue, en queue, à la suite, immédiatement après, آردى صره *ārdi syra*, آردنده *ārdindè*, عقيبنده *'aqībindè*, عقيبًا *'aqíben*. — A la poursuite, قفاسنده *qafācindè*, پسنده *pecendè*.—Queue à queue, à la file, برى برى اردنجه *biri biri ardindjè*, متعاقبًا *mute'āqyben*.

Queue-de-cheval, s. f., plante. Voy. Prêle.

Queue-de-pourceau, s. f., plante, شمرة الخنازير *chemret ul-khynāzír*, a.

Queue-de-renard, s. f., plante, تلكى قويروغى *tilki qouïouroughy*, t.; زنب الثعلب *zeneb us-sa'leb*, a.

Qui, pron. relat., lequel, laquelle, كه *ki*, اول كه *ol ki*, t.—La personne qui vient, اول كمسنه كه كليور *ol kimesnè ki guelïeur*. On emploie de préférence le participe du verbe, et l'on dit : كلان كمسنه *guelen kimesnè*.—L'arbre qui porte des fruits, اول اغاج كه يمش ويرر *ol aghādj ki ïemich vírer*, يمش ويرن اغاج

iemich wïren aghādj. — Qui? pron. interrog., quel homme, quelle personne? كيم *kïm.* — Qui est venu? كيم كلدى *kïm gueldi.* — Qui que ce soit, هر كيم ايسه *her kïm iça.* — Quiconque, هر كيم كه *her kïm ki.* — Qui, avec la négation, signifie Nul, aucun. Il n'y a qui que ce soit, كيمسه يوقدر *kimsè ïoqtur*, هيچ كيمسنه يوقدر *hïtch kimesnè ïoqtur.*

Quia (A), adv., hors d'état, بى مجال *bi medjāl.* — Il est à quia, بى مجالدر *bi medjāl dur.*

Quidam, s. m., فلان *fulān*, a.-t. — Un certain quidam, فلان كمسنه *fulān kimesnè.*

Quiet, te., adj., راحتلو *rāhatlu*, a.-t.; اسوده حال *āsoudè hāl*, p.-a.

Quiétude, s. f., tranquillité, repos, راحت *rāhat*, حضور *houzour*, a.; اسوده لك *āsoudèlik.* — Paix du cœur, كوكل راحتلغى *gueuñul rāhatlyghy*, فراغ بال *firāghy bāl.* — En t. de dévotion, repos de l'esprit, كوكل حضورى *gueuñul houzouri*, سلوة البال *selvèi ul-bāl.*

Quille, s. f., longue pièce de bois au-dessous d'un navire, كمى صوتى *guemi sirti*, كمى اوكرغه سى *guemi oñourghaci*, قرينه نك ديب اغاجى *qarïnanuñ dïb āghādji.* — Morceau de bois long et rond servant à un jeu, رومباله *roumbāla*, چليك *tchilïk*, چوماق *tchomāq*, t. — Jeu de quilles, رومباله اويونى *roumbāla oïouni*, چليك - چوماق اويونى *tchilïk - tchomāq oïouni.*

Quiller, v. n., چليك اتمق *tchilïk atmāq*, t.

Quincaille, s. f., toute sorte d'instruments, couteaux, ciseaux, etc., چاقى بچاق مقوله سى شيلر *tchāqy bitchāq maqoulèci cheïler.* — Par mépris, monnaie de cuivre, منغر *manghyr*, t.

Quincaillerie, s. f., marchandise de quincaille, چاقى بچاق مقوله سى مال *tchāqy bitchāq maqoulèci māl*, خردوات *khourdevāt.* — Commerce de quincaille, خردوات تجارتى *khourdevāt tidjāreti*, چاقى بچاق مقوله سى تجارتى *tchāqy bitchāq maqoulèci tidjāreti.*

Quincaillier, s. m., خردواتجى *khourdevātdji*, خرده جى *khourdèdji*, چاقى بچاق مقوله سى چرچيسى *tchāqy bitchāq maqoulèci tchirtchïci*, t.

Quindécagone, s. m., اون بش يانلو بر شكل *on bech ïānlu bir chekil*, t.; شكل ذو خمسة عشر صلعًا *chekli zou khamset 'achèrè zyl'an*, a.

Quinquagénaire, adj. com. et s., اللى ياشنده *elli ïāchinda*, t.; بالغ الخمسين *bālygh ul-khamsïn*, a.

Quinquennal, e, adj., بش يبل سورن *bech ïil suren*, بش يللق *bech ïllyq*, بش يبل مدتى اولان *bech ïil muddeti olān*, t. — Office quinquennal, بش يللق منصب *bech ïllyq mansyb.* — Qui a lieu ou se fait de cinq ans en cinq ans, هر بش يبلده بر اولان *her bech ïtildè bir olān*, خمس *khyms*, a.

Quinquet, s. m., بر نوع بيوك قنديل *bir nev'e büïuk qandïl*, t.

Quinquina, s. m., قينا قينا *qïnā qïnā*, t.-a.

Quint, s. m., la cinquième partie d'un tout, بشده بر *bechdè bir*, t.; خمس *khoums*, a. — Quint, adj., بشنجی *bechindji*, خامس *khāmis*.

Quintal, s. m., قنطار *qanthār*, pl. a. قناطير *qynāthîr*.

Quinte, s. fém., toux violente, قتی اوکسوك *qati euksuruk*, t.; سعال شديد *sou'āli chedîd*, a. — Quinte, mauvaise humeur, يكازلق *ïañazlyq*, چالغلق *tchālyqlyq*. — Quinte, fièvre qui revient tous les cinq jours, حمّاء خمس *hoummāï khoums*.

Quintefeuille, s. fém., plante, بش پرمق اوتی *bechparmaq oti*, t.

Quintessence, s. f., ce qu'il y a de principal, de plus fin, de plus caché, قيمق *qaïmaq*, هر نسنه‌نك اعلاسی *her nesnènuñ o'lāci*, t.; زبدة *zubdet*, خلاصه *khoulāvè*, a. — Tirer toute la quintessence d'une chose, بر شيئك بتون قيمغنی زبده‌سنی المق *bir cheïun butun qaïmaghyni, zubdècini almaq*.

Quintessencier, v. a., انجه‌دن *indjèden*, انجه‌يه ارامق *indjèïè arāmaq*, t.; تدقيق ا *tadqîq it*.

Quinteux, se, adj., يكاز *ïañāz*, چالق *tchālyq*, t. Voy. Morose.

Quintuple, adj. com., بش قات *bech qāt*, t.; خمسة اضعاف *khamsat ez'āf*, a.

Quintupler, v. a., بش قات ا *bech qāt it*, تضعيف خمس مرار *taz'îfi khamsè merārin*.

Quinzaine, s. f., اون بش مقداری *on bech myqtāri*, t. — Une quinzaine de piastres, اون بش غروش مقداری *on bech ghourouch myqtāri*. — Dans un sens absolu, une quinzaine ou une quinzaine de jours, اون بش كون *on bech gun*.

Quinze, adj. num., اون بش *on bech*, t.; خمسه عشر *khamsè 'acherè*, a.; پانزده *pānzdè*, p.

Quinzième, adj. com., nomb. ord., اون بشنجی *on bechindji*, خامس عشر *khāmis 'acherè*, a.; پانزدهم *pānzdèhum*, p. — s., le quinzième, اون بشده بر *on bechtè bir*, جزء من خمسة عشره *djuz' min khamsat 'acherè*.

Quiproquo, s. m., méprise. Voy. ce mot.

Quittance, s. f., ابراء كاغدی سندی *ibrā kiāghydi, senedi*, قطع علاقه سندی *qath'y 'alāqa senedi*, a.-t.

Quittancer, v. a., donner quittance, ابراء كاغدی ويرمك *ibrā kiāghydi vîrmek*. — Quittancer un mémoire, une pièce quelconque, سندك اوزرنده تمامًا ادا اولنمشدر ديو شرح وبيان ا *seneduñ uzerindè tamāmen edā olounmichtur deïu charh u beïān it*.

Quitte, adj. com., libéré de ce qu'il devait, بورجندن قورتلمش *bordjîndan qourtoulmich*, t.; بری الذمّت *beri uz-zimmet*. — Être quitte envers quelqu'un, lui avoir rendu la pareille, باش باشه كلمك *bāch bācha guelmek*. — Nous voilà quitte à quitte, اشته بری بریمز ايله برابرلشدك *ichtè biri birimuz ilè berābèrlechtuk*. — Quitte, délivré d'une chose quelconque, قورتلمش

gourtoulmich, خلاص بولمش *khalās boulmich*.

Quittement, adv., t. de prat., بورجدن تميز اولهرق *bordjdan temiz olaraq*, ديونـدن برى و ازاده اولـهرق *duïounden beri vu âzādè olaraq*.

Quitter, v. a., laisser, abandonner, براقمق *brāqmaq*, t.; تـرك ا *terk it*, a.-t. — Se séparer de quelqu'un, ايرلمق *aïrilmaq*, مفارقت ا *mufāraqat it*. — Quitter sa famille, ses enfants, ترك اولاد و عيال ا *terki evlād u 'aïāl it*. — sa patrie, وطن عزيزيني تـرك ا *vathani 'azïzïni terk it*.—le service, ترك خدمت ا *terki khydmet it*.—le grand chemin, اولو يولى براقمق *olou ïolou brāqmaq*, اولو يولدن صاپمـق *olou ïoldān sāpmaq*. — Quitter, renoncer, واز كچمك *vāz guetchmek*, فراغت ا *ferāghat it*, ترك ا *terk it*.—Quitter l'épée, la profession des armes, طريقت عسكريدن فراغت ا *tharïqati 'askerïïeden ferāghat it*. — Quitter sa charge, منصبنى براقمق *mansybini brāqmaq*; منصبـدن فارغ اول *mansybinden fārygh ol*. — Quitter le commerce du monde, ترك دنيا ا *terki dunïā it*. — Quitter sa femme, la répudier, عورتنى بوشاتمق *'avretini bochātmaq*.—Se dépouiller, ôter quelque chose de dessus soi, چيقارمـق *tchïqārmaq*, براقمـق *brāqmaq*. — Quitter ses habits, صويندمق *soïounmaq*.—Quitter, lâcher, laisser aller, صاليويرمك *sālïvïrmek*, قويويرمـك *qoïvïrmek*, الدن براقمق *elden brāqmaq*. — Quitter prise, abandonner un dessein, ترك نيّت ا *terki nïiet it*.—Se désister d'une chose, واز كلمـك *vāz guelmek*, كـف يد ا *kefi ïed it*. — Quitter, exempter, décharger, بغشلمق *baghychlamaq*, عفو ا *'afv it*, معاف ا *mou'āf it*, تبريه ا *tebrïïe it*.—Quitté, e, براقلمش *brāqylmich*, تـرك اولنمـش *terk olounmich*, متروك *metrouk*.

Quitus, s. m., t. de finance, décharge. Voy. ce mot.

Qui va là? Qui vive? s. masc., كيم او كيمدر او *kïm dur o*, كيم او *kïm o*, t.

Qui vive? s. m., qui va là? Voy. ce mot. — Être sur le qui vive, être inquiet, بى حضور و راحتسـز او *bi houzour, rāhatsyz ol*.

Quoi, pron. relat., de la chose, نه *nè*. — De quoi parlez-vous? نه دن سويلرسكز *nèden seuïlersyñyz*. — A quoi pensez-vous? نه دوشنورسكز *nè duchunursyñyz*.—Interrog., de quoi? sur quoi? نه دن اوتورى *nèden uturu*. A quoi? نه يه ـ نيـه *nèïè*. — A quoi bon? نيـه لازم *nèïè lāzem*. — Quoi? qu'est-ce à dire? نه ديمكدر *nè demektur*. — Que signifie cela? يا ندر بو *ïā nedur bou*. — Un je ne sais quoi, بيلمم نه نسنه *bïlmem nè nesnè*.—Quoi que ce soit, هرنه ايسه *hernè ïça*. — Quoi? plaît-il? نه استرسكز *nè istersyñyz*.

Quoique, conj., كرچه *guertchi*, اكرچـه *ïiertchi*, ايسه ده *ïçada*. — Quoi qu'il en soit, هر نه ايسه *her nè ïça*, هله *helè*.

Quolibet, s. m., مناسبتسز لطيفه

munācebetsiz lathyfe, a.-t.; يياوه *ïāvè*, t.; نكتهٔ بى مزه *nuktëï bi mezè*, p.

Quote-part, s. f., پاى *pāï*, t.; حصّه *hyssè*, a.; بهره *behrè*, p.

Quotidien, ne, adj., هركونكى *her gunki*, t.; يومى *ïevmïi*, a.; روزه *her rouzè*, p. — Notre pain quotidien, هركونكى اتمكمز *her gunki etmeïumuz*. — Fièvre quotidienne, حمّاى يومى *hoummāï ïevmïi*.

Quotité, s. f., كسلمش پاى *kecilmich pāï*, t.; حصّهٔ معيّنه ـ مقطوعه *hyssëï mou'aïienè, maqthou'a*.

R

R, s. m., dix-huitième lettre de l'alphabet, حروف هجانك اون سكزنجى حرفى *houroufi hedjenun sekizindji harfi*.

Raab, ville de Hongrie, يانق *ïānyq*. — Rivière de ce nom, رابه *rāba*, t.

Rab, s. m., صنطور عبرانى *santhouri 'ybrānïi*, a.

Rabachage, s. m., سوزى تكرارله *seuzy tekrārlama*, كوزه لك *guevezèlik*, ياوه *ïāvè*, t.; تكرّر كلام *tekerruri kelām*, ثرثرة *serseret*.

Rabacher, v. a. etn. fam., كوزه لك ا *gueuvezèlik it*, صحبتى تكرار ا *sohbeti tekrār it*, بيك كره سويلمك *bïn kerrè seuïlemek*, a.-t.

Rabacheur, se, s., كوزه *guevezè*, بيك كره سويليجى *bïn kerrè seuïleïdji*, a.-t.; ثرثار *sersār*.

Rabais, s. m., بها ازالتمسى *behā azāltmaci*, بهانك اكسكلكى *behānuñ eksikligui*, a.-t.; نقصان ثمن *noqsāni semen*, a. — Au rabais, اك اشاغى بهايه *eñ achāghy behāïè*. — Livrer au rabais, دون بها ايلمه *doun behā ilè vïrmek*. — Vendre au rabais, مالى بهاسندن برمقدار اشاغى صاتمق *māli behācinden bir myqtār achāghy sātmaq*.

Rabaissement, s. m., اينمه *inmè*, اندرلمه *indurilmè*, اشاغيلنمه *achāghylanma*, t.; تنزيل *tenzïl*, تنزّل *tenezzul*, a. — Le rabaissement des monnaies, سكه فياتنك اشاغيلنه سى *sikkè fïātïnuñ achāghylanmaci*.

Rabaisser, v. a., mettre au plus bas, ايندرمك ـ اندرمك *indurmek*, اشاغيلتمك *achāghyltmaq*, t.; تنزيل ا *tenzïl it*. — Rabaisser, diminuer, ازالتمق *azāltmaq*, ايندرمك *indurmek*, تقليل ا *taqlïl it*, a.-t. — Rabaisser le taux des monnaies, سكه نك اسعارينى تنزيل ا *sikkènuñ as'ārïni tenzïl it*. — Au fig., rabaisser, humilier, الچقلتمق *altchaqlatmaq*, خورلق *khorlamaq*. — l'orgueil de quelqu'un, بركمسه نك كبر وغرورينى توضيع ا *bir kimesnènuñ*

kibr u ghourourîni tevzî' it. — Rabaisser, déprécier une chose, بر شیئك قدرینی اشاغیلتمق *bir cheïuñ qadrîni achāghylatmaq.* — une personne, برکمسنه‌یی اعتبارندن دوشرمك *bir kimesnèïi i'tibārinden duchurmek.* — une personne ou une chose, برکمسنه‌نك یا بر شیئك اعتباریني قیرمق *bir kimesnènuñ ïā bir cheïuñ i'tibārîni qyrmaq.* — Rabaisser le caquet, سوسدرمق *sousturmaq*, اسکات ا *iskiāt it.* — Se rabaisser, s'humilier, الچقلنمق *altchaqlanmaq*, کندو اعتباریني قیرمق *guendu i'tibārîni qyrmaq.*

Rabat, s. m., بزیقه‌سی *bez ïaqaci*, بویون باغلامه‌سی *boïoun bāghlamaci*, t.

Rabat-joie, s. m. fam., sujet de chagrin qui vient troubler la joie où l'on était, صفایی بوزان *safāïi bozān*, کیف قیرپجی *keïf qyrpdji*, t. — Homme triste, ennemi de la joie, یوزی کولمز *ïuzu gulmez.*

Rabattre, v. a., faire descendre, ایندرمك *indurmek*, اشاغی ایندرمك *achāghy indurmek.* — Diminuer, défalquer, اکسلتمك *eksiltmek*, t.; تنزیل ا *tenzîl it.* — Diminuer le prix, اشاغی ویرمك *achāghy vîrmek.* — Je n'en puis rabattre un liard, بر پاره اشاغی ویرەمم *bir pāra achāghy vîrèmem.* — Rabattre de l'estime qu'on a pour quelqu'un, برکمسنه‌نك حقنده اولان حرمت و اعتباری تنقیص ا *bir kimesnènuñ haqqyna olān heurmet u i'tibāri tenqys it.* — Rabattre la moitié, ou de moitié, نصفنی تنزیل ا *nysfini tenzîl it.* — Rabattre un coup, le détourner, صاپتمق *sāpitmaq.* — Aplatir les plis, les coutures, بصدرمق *basturmaq*, بصدروب دوزلتمك *basturup duzeltmek.* — Au fig., abaisser, توضیع ـ الچقلتمق *altchaqlatmaq*, تذلیل ا *tevzî', tezlîl it.* — Rabattre le caquet, سوسدرمق *sousturmaq*, اسکات ا *iskiāt it.* — Rabattre, au n., quitter un chemin et se détourner tout d'un coup par un autre, صاپمق *sāpmaq*, انصراف ا *insyrāf it.* — Se rabattre, changer subitement de propos, لاقردی یی دیکر طرفه چویرمك *lāqyrdïi dïguer tharafa tchevîrmek.*

Rabbin, s. m., خخم ـ خاخام *khakham.* — Grand rabbin, خاخام باشی *khākhām bāchi.*

Rabbinique, adj. com., ربّانی *rabbānïi.*

Rabbinisme, s. masc., مذهب الربّانیّة *mezheb ur-rabbānïiet*, a.

Rabbiniste, s. m. et f., مذهب ربّانیتی تبعیّت ایدن *mezhebi rabbānïieti teb'ïiat iden*, a.-t.

Rabêtir, v. a., حیوانلق حالنه قومق ـ دوندرمك *haïvānlyq hālinè qomaq, deundurmek.* — Au n., se rabêtir, حیوان کبی او *haïvān guibi ol*, حیوانلق حالنه کیرمك *haïvānlyq hālinè guîrmek.* — Rabêti, e, حیوان کبی اولمش *haïvān guibi olmuch*, حیوانلق حالنه کیرمش *haïvānlyq hālinè guîrmich.*

Rabiole, s. f. Voy. Rave.

Rable, s. m., lombes des animaux, بل ـ بیل *bel*; بوکسر *beughr*, t., صلب *soulb*, a. — Rable d'un lièvre, طوشانك بوش بوکرسی *thavchā-*

nuñ boch beugrîci.—Rable, barre ou crochet pour remuer les substances que l'on calcine, كرج كوركى *kiredj keuregui.*—Instrument pour tirer la braise du four, فرون كلبريسى *fouroun kielberîci.*

Rablu, e, adj., ارقه‌لو *arqalu,* ايرى بيللو *iri bellu,* t.

Rabonnir, v. a., rendre meilleur, ايولتمك *eïuletmek,* t.; اصلاح ا *islāh it,* a.-t.—v. n., devenir meilleur, ايولنمك *eïulenmek,* كسب اصلاح ا *kesbi islāh it.*

Rabot, s. m., رنده *rendè,* t.; منحت *minhat,* a.—Passer le rabot sur une planche, بر تخته‌يى رنده‌لمك *bir takhtaïi rendèlemek,* بر اغاج تخته‌سى اوزرينه امرار منحت ا *bir aghādj takhtaci uzerînè imrāri minhat it.*

Raboter, v. a., unir avec le rabot, رنده‌لمك *rendèlemek,* رنده‌ليوب دوزلتمك *rendèleïup duzeltmek.*—Au fig., passer le rabot sur un ouvrage d'esprit, le perfectionner, بر تأليفى تنقيح واصلاح ا *bir téélîfi tenqyh u islāh it.* — Raboté, e, رنده‌لنمش *rendèlenmich.*

Raboteux, se, adj., noueux, inégal, en parlant du bois, بوغوملى *boughoumlu.* — En parlant de toute superficie inégale, صرب *sarp.* — Endroit raboteux, انيشلو يوقشلو ير *enîchlu ïoqouchlu ïer,* صرب ير *sarp ïer,* چاقر چقور ير *tchāqyr tchoqour ïer,* پر نشيب وفراز بر ير *pur nechîb u firāz bir ïer.*—Grossier, mal poli, en parlant des ouvrages d'esprit, قبا صپا *qabā sapā.*

Rabougri, e, adj., اكرى بوكرى *egri beugri,* صينمش *sînmich.* — Arbre rabougri, بوينه يتشمامش اغاج *boïnè ïetichmemich aghādj,* t. —Au fig., en parlant d'une personne de mauvaise conformation, اندامسز *endāmsyz,* a.-t.; خيره چوره *khyrè tchevrè.*

Rabougrir, v. n., ne pas devenir au degré présumable de croissance, بيومامك *buïumemek,* اكرى بوكرى او *egri beugri ol,* سينمك *sînmek,* t.

Rabouillère, s. f., اطه طاوشان اينى - يتاغى *adha thāvchān ini, ïatāghy,* t. Voy. Terrier.

Raboutir, v. a., اويدرمق *ouïdourmaq,* t.

Rabrouer, v. a., قبول ايتميوب ردّ ا - اتمق *qaboul itmeïup redd it, atmaq,* قوومق *qovmaq,* t.

Racaille, s. f., la lie, le rebut du peuple, خلقك الچغى - تلوه‌سى *khalquñ altchaghy, telvèci,* t.; حذله *hazelè,* اراذل ناس *erāzyli nās,* a. — La racaille toute pure, عين تلوه *'aïni telèvè.*—Choses de rebut, بياغى شيلر *baïāghy cheïler,* خساله *khouçālè,* شىء خسيس *cheï khacîs,* a.

Raccommodage, s. m., réparation, مرمّت *meremmet.* — Prix de la réparation, travail de celui qui a raccommodé quelque chose, مرمّت خرجى - اجرتى *meremmet khardji, eudjreti.* — Le raccommodage d'un habit, بر ثوبك مرمّتى اجرتى *bir sevbuñ meremmeti eudjreti.*

Raccommodement, s. m., بارشق

bārichyq, بارشدرمه *bārichturma*, t. Voy. RÉCONCILIATION.

RACCOMMODER, v. a., remettre en bon état, réparer, مرمّت ا *meremmet it*, ترميم - تعمير ا *termīm*, *ta'mīr it*, a.-t.—Rapiécer, يمه‌لمق *ïamalamaq*. — Rajuster, اويدرمق *ouïdourmaq*. — Remettre dans une situation convenable, دوزمك *duzmek*, تنظيم ا *tanzīm it*. — Raccommoder, en parlant des ouvrages d'esprit ou des affaires, تصحيح - اصلاح ا *tashīh*, *islāk it*. — Raccommoder, réconcilier, بارشدرمق *bārichturmaq*, اوزلاشدرمق *ouzlāchturmaq*, اصلاح ذات البين ا *islāh it*, اصلاح ا *islāhi zāt ul-beïn it*.—Se raccommoder, se réconcilier, بارشمق *bārichmaq*, اوزلاشمق *ouzlāchmaq*, مصالحه ا *moutçālaha it*.

RACCOMMODEUR, SE, s., celui qui raccommode, مرمّت ايديجى *meremmet idïdji*, a.-t.; دوزديجى *duzedïdji*, دوزلديجى *düzeldïdji*, t.; مرمّم *muremmim*, a. — Qui rapièce, يمه‌جى *ïamadji*, يمه‌ليجى *ïamalaïdji*.

RACCORDEMENT, s. masc., ايكى سطحك اويدرمسى *iki sathhuñ ouïdourmaci*.

RACCORDER, v. a., réunir deux corps, deux surfaces au même niveau, برى برينه دومدوز اولمق اويدرمق *biri birïnè dumduz olaraq ouïdourmaq*. — Réunir du vieux à du neuf, اسكى قماشى يكى ايله اويدرمق *eski qoumāchi ïeñi ilè ouïdourmaq*. — Accorder de nouveau un instrument de musique, يكيدن ساز *ïeñïden sāzy duzeltmek*, برساز دوزن ويرمك *bir sāzè duzen vïrmek*.—Raccorder des personnes. Voy. RÉCONCILIER.

RACCOUPLER, v. act., يكيدن چفت ا - بر برينه اويدرمق *ïeñïden tchift it*, *bir birïnè ouïdourmaq*, تكرار بتشدرمك *tekrār bitichturmek*. —Se raccoupler, يكيدن چفتلشمك *ïeñïden tchiftlechmek*.

RACCOURCIR, v. a., rendre plus court, قصّه‌لتمق *qyssaltmaq*, قصّتمق *qyssatmaq*, كوچلتمك *kutchultmek*. — Abréger, قصّه ا *qyssa it*, مختصرا *moukhtaçar it*.—Diminuer, اكسلتمك *eksiltmek*. — Raccourcir le discours, كلامى قصّه‌لتمق *kelāmi qyssaltmaq*, اختصار كلام ا *ikhtiçāri kelām it*.— Raccourcir les étriers, اوزنكيلرى قصّه‌لتمق *uzenguïleri qyssaltmaq*. —Se raccourcir, v. pron., قصّه‌لنمق *qyssalanmaq*, قصّه او *qyssa ol*. — Raccourci, e, قصّه‌لنمش *qyssalanmich*, مقصّر *mouqassar*. — Trop court, قصّه *qyssa*, قصير *qaçïr*. — Taille raccourcie, قصه بوى *qyssa boï*, قد قصير *qaddi qaçyr*. — En raccourci, adv., قصّه جه *qyssadjè*, مختصرًا *moukhtaçaren*, اجمالًا *idjmālen*, على طريق الاختصار *'ala tharyq ul-ykhtiçār*.

RACCOURCISSEMENT, s. m., قصّه‌لتمه *qyssaltma*, t.; قصر *qasr*, قصارة *qaçāret*, a.; قصّه‌لق *qyssalyq*.

RACCOUTRER, v. a., raccommoder, recoudre. Voy. ces mots.

Raccoûtumer (Se), v. pronom., يكيدن الشمق ـ عادت ايدنمك *ïeñïden ılichmaq, 'ādet idinmek*, t.

Raccroc, s. m., اوينـــك اپاكسز كلان بخت *oïouda 'apāñsyz guelān bakht.*

Raccrocher, v. a., accrocher de nouveau, يكيدن ايلشدرمك *ïeñïden ilichturmek*, تكرار اصمق *tekrār asmaq*. — Se raccrocher, regagner les avantages perdus, ضرر بنى چيقارمق *zararïnı tchïqārmaq*. — S'aider de quelque chose pour se sauver d'une chute, d'un inconvénient, ياپشمـق تشبث ا *ïāpichmaq, techebbus it.* — Raccrocher, arrêter les passants, en parlant des femmes publiques, اوروسپى ارككلره صالمـق سوقاقلرده روسپيلك ا *orospou erkeklerè sālmaq, soqāqlardа rospoulik it.*

Raccrocheuse, s. fém., سوقاق اوروسپيسى اركگه صالان اوروسپى *soqāq orospouçou, erkegnè sālān orospou*, t.

Race, s. f., lignée, سوى ـ صوى *soï, āl*, t.; نسل *nesl*, pl. a. اتسال *ensāl*. — Race illustre et ancienne, نسل قديم وكريم *nesli qadïm u kerïm*.—La race d'Osman, آل اثمان *āli osmān*.—Famille, خاندان *khānedān*, دودمان *doudumān*. — Suite généalogique, سلسله *silsilè*.—Race, genre, espèce, en parlant des animaux, صوى *soï*, جنس *djïns*, عرق *'yrq*. —C'est un cheval de race, صوى آتدر فرس كريم العرقدر *ferecì kerïm ul-'yrqtur*.

Rachalander, v. a., يكيدن مشترىلرى چوغلتمق *ïeñïden muchterïleri tchoghaltmaq*, t.—Se rachalander, يكيدن مشترىلرى چوغلمق *ïeñïden muchterïleri tchoghalmaq*.

Rachat, s. m., action de racheter, تكرار صاتون المه *tekrār sātoun alma*, تكرار الش *tekrār alich*, t. — Délivrance, rédemption, قورتارش *qourtārich*, خلاص *khalās*. — Prix du rachat, خلاص بهاسى *khalās behāci*.

Rachel, n. pr., راخيل *rākhyl*, a.

Rachetable, adj. com., qui peut être racheté, يكيدن صاتون النـــه *ïeñïden sātoun alïna bilèdjek*, بايعى طرفندن ينه صاتون الله بيله جك *bāï'y tharafindan inè sātoun alina bilèdjek*. — Qui peut être délivré, استخلاصى ممكن *istikhlāci mumkin*.

Racheter, v. a., acheter ce qu'on a vendu, تكرار صاتون المق *tekrār sātoun almaq*, صاتلمش مالى ينه صاتون المق *sātilmich māli inè sātoun ālmaq*. — Acheter une chose à la place d'une autre, برشيك يرينه بشقه برشيى اشترا ا *bir cheïun ïerïnè bachqa bir cheïi ichtirā it*. — Racheter, délivrer un captif à prix d'argent, قورتارمـق تخليص ـ ازاد ا *qourtārmaq, takhlïs, azād it*, ثمن وعوض اعطاسيله اسير قورتارمق *semen u 'avz i'thācilè ecïr qourtārmaq*.—Se racheter, اداى ثمن معلوم ايلـه تخليص نفس ا *edāï semeni ma'loum ilè takhlïci nefs it*. — Être compensé par..., تعويض اولنمـق *ta'vïz olounmaq*.—Être puni par..., جزاى لايقنى بولمق *djezāï lāïqyni*

boulmaq, مجازات او *mudjāzāt ol.*

Rachitique, adject. com., سود خیره‌سی *sud khyrèci*, سود اورغونی *sud ourghouni*, t.; مکسح *mukesseh*, جحن *djehin*, محثل *mouhsil*, a.

Rachitis, s. m., سود اورغونلغی *sud ourghounlyghy*, t.; حثل *hisl*, کساح *kuçāh*, قرقمة *qarqamet*, سوء الرضاع *souïr-rizā'*.

Rachitisme, s. m., اکینک خیره‌لکی *ekînuñ khyrèligui*, t.; سقط القمح *saqath el-qamh*, a.

Racinal, s. m., طبان *thabān*, t. — Les racinaux d'un pont, کوپری طبانلری *keupru thabānleri*.

Racine, s. fém., des arbres, des plantes, کوک *keuk*, t.; اصل *asl*, pl. a. اصول *ouçoul*; عرق *'yrq*, pl. عروق *'ourouq*. — La racine d'un arbre, بر اغاجک کوکی *bir aghādjuñ keuku*. — Prendre racine, کوکلنمک *keuklenmek*, کوک صالمق *keuk sālmaq*. — Au fig., s'établir solidement dans un lieu, یرلشمک *ïerlechmek*. — La racine des ongles, طرناغک دیبی *thyrnāghuñ dîbi*. — Racine de chiendent, ایریق کوکی *aïryq keuku*. — Racines, légumes, سبزوات *sebzevāt*. — Racine d'or, plante, fébrifuge stomachique, عرق الذهب *'yrq uz-zeheb*. — Enlever la racine, کوکنی قوپرمق *keukuni qoparmaq*. — Couper, arracher jusqu'à la racine, déraciner, کوکندن قوپرمق *keukunden qoparmaq*, استیصال ا *istîçāl it*, عرقنی کسمک *'yrqyni kesmek*. — En t. de prat., fruits pendants par les racines, qui ne sont pas coupés ou cueillis, هنوز یرده اولان غلات *henouz ïerdè olān ghallāt*. — En t. de gram., tout mot dont un autre est formé, اصل اللغة *asl el-loghat*, اصل *asl*, pl. a. اصول لغات *ouçouli loghāt*. — Racine, en t. d'arith., جذر *djezr*, pl. a. جذور *djezour*.

Racler, v. a., enlever la superficie, قازیمق *qāzîmaq*, قازوب صیرمق *qāzup syrmaq*, t.; ابشار ا *ebchār it*, a.-t. — Jouer mal du violon, کمانچه فنا چالمق *kemāntchè fenā tchālmaq*.

Racleur, s. masc., عجمی کمان چالغیجی *'adjemi kemān tchālghydji*, t.

Racloir, s. m., instrument avec lequel on racle, رنده *rendè*, بچقی *bitchqy*, درپی *turpi*, t.; محلا *myhlā*, a.

Racloire, s. f., سلمه اغاجی *silmè aghādji*, t.

Raclure, s. f., قازنتی *qāzynti*, t. — Raclure d'ongles, طرنق قازنتیسی *thyrnaq qāzyntîci*.

Racoler, v. a., ایارتمق *aïārtmaq*, حیله ایله عسکر یازمق *hîlè ilè 'asker ïāzmaq*, دیوشرمک *dîvchurmek*, t.

Racoleur, s. m., حیله ایله عسکر دیوشریجی *hîlè ilè 'asker dîvchurîdji*, t.

Raconter, v. a., نقل ا *naql it*, حکایت ا *hykiāïet it*, روایت ا *revāïet it*, a.-t.; دیوبرمک *deïuvîrmek*, t. — Raconter une histoire, بر حکایتی نقل ا *bir hykiāïeti naql it*. — Raconté, e., نقل اولنمش *naql olounmich*, منقول *menqoul*.

Raconteur, se, subst., روايت ايديجى *revāïet idídji*, حكايه نقلنه مبتلا *hykiāïè naqlinè mubtelā*, a.-t.; مكثر حكايات *muksiri hykiāïāt*, a.

Racornir, v. a., پكلتمك *pekletmek*, پكشدرمك *pekichturmek*. — Se racornir, پكلنمك *peklenmek*, پكشمك *pekichmek*, قاتيلنمق *qātílanmaq*, t.; كسب صلابت ا *kesbi salābet it*. — Racorni, e, قاتيلنمش *qātílanmich*, پكلنمش *peklenmich*. — Rapetissé, qui ne peut plus se développer et s'étendre, بوزلمش *bozoulmich*, بوزيلوب قاصقاتى قالمش *bozoulup qāsqāti qālmich*.

Racornissement, s. m., پكلنمه *peklenmè*, قاتيلنمه *qātílanma*, پكشمه *pekichmè*, پكلك *peklik*, t.; تجليد *edjlíd*, صلابت *salābet*, a.

Racquitter, v. a., تضمين ضرر ا *tazmíni zarar it*, تضمين ا *tazmín it*, a.-t. — Se racquitter, ضررينى چيقارمق *zararíni tchyqārmaq*.

Rade, s. f., كمى يتاغى - يرى *guemi ïatāghy, ïeri*, t.; مرسى *mersa, mursa*, pl. a. مراسى *merāci*; محط سفاين *mahaththy sefāïn*, a. — Se mettre en rade, يتاق يرينه داخل او *ïatāq ïerínè dākhyl ol*.

Radeau, s. m., صال *sāl*, سال *sāll*, t.

Rader, v. a., t. de mar., mettre en rade, كمى يى يتاق يرينه يناشدرمق *guemïi ïatāq ïerínè ïanāchlurmaq*, t.

Radiation, s. f., action de rayer, چيزمه *tchízmè*, t.; محو *mahv*, ترقين *terqín*, رسيد *recíd*, a. — Obtenir sa radiation d'une taxe, كندو اسمنى دفتر تكاليفدن ترقين ايتدرمك *guendu ismini defteri tekiālíften terqín itturmek*.

Radiation, s. f., effet des rayons de la lumière envoyée par un corps, پارلدرمه *pārladurma*, t.; تشعشع *techa'cha'a*, شعشعة *cha'cha'at*, a.

Radical, e, adj., qui est la racine, le principe de quelque chose, اصلى *aslïi*. — Terme radical, لغت اصليه *loghati aslïiè*. — Les lettres radicales, حروف اصليه *hourousi aslïiè*. — Vice radical, عيب اصلى *'aïbi asli*. — Humeur radicale, principe de la vie dans le corps humain, رطوبة غريزية *routhoubeti gharízïiet*. — Guérison radicale, complète, شفاى تام *chifāï tāmm*.

Radicalement, adv., essentiellement, dans le principe, اصلا *aslen*, من الاصل *min el-asl*, a. — Jusque dans le principe, dans la racine, دپبندن *díbinden*, بسبتون *busbutun*, كوكندن *keukinden*, t.; تماما *temāmen*, بالاستيصال *bil-istíçāl*. — Guérir radicalement une maladie, مرضى تماما دفع ا *marazi tamāmen def' it*.

Radicule, s. f., كوكجك *keukdjik*, كوك صچاغى *keuk satchāghy*, t.; شرش *cherch*, pl. a. شروش *chourouch*; هدب العرق *hedb ul-'yrq*, a.

Radié, e, adj., t. de bot., مشعشع *mecha'cha'a*, a.

Radieux, se, adj., rayonnant, brillant, پارلايجى *pārlāïdji*, t.; متشعشع *mutecha'cha'*, ساطع النور

sāthy' un-nour, شعشعه لی *cha'cha'ali*, شعله دار *cheu'lèdār*. — D'une figure radieuse, مسرور الوجه *mesrour ul-vedjh*, بسیم *becím*.

Radiomètre, s. m., میزان الارتفاع *mīzān ul-irtifā'*, a.

Radis, s. m., طورب - تورب - ترب *tourp*, vulg. *troup*, t.; فجل *fedjl*, pl. a. فجول *fudjoul*.

Radius, s. m., زند اعلی *zendi a'la*, کرسوع *kersou'*, a.

Radotage, s. masc., یکشاقلق *ïañchāqlyq*, t.; معتوهلق *ma'touhlyq*, a.-t.; هذو *hezv*, هذیان *hezïān*, خلط کلام *khalthy kelām*, a.

Radoter, v. n., صایقلمق *sāïqlamaq*, یکشاقلق ا *ïañchāqlyq it*, t.; خلط کلام ا *khalthy kelām it*, خلط ا *khalth it*, هذیان سویلمک *hezïān seuïlemek*, a.-t.

Radoterie, s. f., radotage. Voy. ce mot.

Radoteur, se, s., یکشاق *ïañchāq*, صاچمه سویلیان *sātchma seuïleïān*, t.; خلط کو *khalth guiou*, a.-p.; معتوه *ma'touh*, a.

Radoub, s. m., کمی مرمّتی *guemi meremmeti*, کمینك مرمّاتی *guemínuñ meremmāti*, قلفات *qalfāt*, t.; تعمیر سفینه *ta'mīri sefínè*, مرمّت سفینه *meremmeti sefínè*, a.

Radouber, v. a., مرمّت ا *meremmet it*, کمی یی مرمّات ا *guemïi meremmāt it*, قلفات ا *qalfāt it*, t.; سفینه یی تعمیر ا *sefínèïi ta'mīr it*, تعمیر ا *ta'mīr it*. — Radoubé, e, مرمّت اولمش *meremmet olmuch*.

Radoubeur, s. m., قلفات *qalfāt*, کمی قلفتلیجی *guemiqalfatlaïdji*, t.

Radoucir, v. a., rendre plus doux, یموشاتمق *ïoumchātmaq*, t.; تلیین ا *telïin it*, ایراث ملایمت ا *irāci mulāïmet it*, a.-t. — Au fig., apaiser, یواشترمق *ïavāchturmaq*, یواشلندرمق *ïavāchlandurmaq*, دکدرمک *diñdurmek*, t.; تسکین ا *teskín it*, ساکن ا *sākin it*, ایراث سکونت ا *irāci sukiounet it*, a.-t. — Se radoucir, یواشلنمق *ïavāchlanmaq*, یواشلمق *ïavāchlamaq*, تسکین بولمق *teskín boulmaq*, کسب سکونت ا *kesbi sukiounet it*, کسب ملایمت ا *kesbi mulāïemet it*. — Radouci, e, یواشلنمش *ïavāchlanmich*, ملایم *mulāïm*.

Radoucissement, s. m., diminution du froid ou du chaud, صوغوق یا اسّیجقلغك اکسلمه سی *soghouq ïā issídjaqlyghuñ eksilmèci*, یومشاقلق *ïoumchāqlyq*, t.; ملایمت *mulāïemet*, a. — Le radoucissement du temps, هوانك ملایمتی *havānuñ mulāïemeti*. — Diminution dans les maux, یواشلق *ïavāchlyq*, t.; سکونت *sukiounet*, تسکین *teskín*.

Rafale, s. fém., اپ اکسز اسن روزکار *ap añsyz ecen rouziguiār*, صاورنتی *sāvrānti*, t.

Raffermir, v. a., قوّتلندرمک *qouvvetlendurmek*, برکتمک *berkitmek*, t.; برقات دخی قوّت ویرمك *bir qāt dakhy qouvvet vírmek*, تقویه ا *taqvïè it*, زیاده متانت و استحکام ویرمک *zïādè metānet u istihkiām vírmek*, a.-t. — Se raffermir, قوّتلنمك *qouvvetlenmek*, زیاده قوّت بولمق

ziādè qouvvet boulmaq, برقات دخي قويلشمك *bir qāt dakhi qavīlechmek*, كسب متانت ا *kesbi metānet it*. — Raffermi, e, قوّت بولش *qouvvet boulmich*, برقات دخي قويلشمش *bir qāt dakhy qavīlechmich*.

Raffermissement, s. m., قويلشمه *qavīlechmè*, t.; استحكام *istyhkiām*, استقرار *istyqrār*, تمكين *temkīn*.

Raffinage, s. m., affinage, قال *qāl*, t. — Épuration, صافيلتمه *sāfīlatma*, a.-t.; تطهير *tathhīr*, تصفيه *tasfiè*, a.

Raffinement, s. masc., انجه‌لمه *indjèlemè*, انجه‌دن انجه ارادرمه *indjèden indjè arāchturma*, t.; استدقاق *istidqāq*, مداقه *mudāqqat*, a.

Raffiner, v. a., purifier, صافيلتمك *sāfīletmek*, ا قال *qāl it*, t.; ا تصفيه *tasfiè it*, ا تطهير *tathhīr it*, a.-t. — Raffiner le sucre, — شكرى تصفيه *chekeri tasfiè*, مكرّر ا *mukerrer it*. — Rendre plus fin, انجه‌لتمك *indjèletmek*. — Au n., subtiliser, انجه‌دن انجه‌يه ارادرمق *indjèden indjèiè arāchturmaq*, ا استدقاق احوال *istidqāqy ahvāl it*. — Raffiner sur tout, ا كافه امورده تدقيق احوال *kiāffèi oumourdè tadqīqy ahvāl it*. — Se raffiner, devenir plus fin, moins simple, ا انجه‌لمك پيدا *indjèlik pèidā it*, ا كسب دها *kesbī dehā it*. Raffiné, e, قال اولش *qāl olmuch*, تصفيه اولنمش *tasfiè olounmuch*, مصفا *mouçaffā*. — Sucre raffiné, مكرّر اولش شكر *mukerrer olmuch cheker*.

Raffinerie, s. f., شكرى مكرّر ايده‌جك كاخانه *chekeri mukerrer idèdjek kiārkhānè*, شكرى تصفيه ايده‌جك محلّ *chekeri tasfiè idèdjek mahall*.

Raffineur, se, s., celui ou celle qui raffine, مدقق *moudaqqyq*. — Raffineur de sucre, de salpêtre, etc., تطهير ايدجي قالجي *tathhīr idīdji qāldji*, t.; صافيلديجي *sāfīledīdji*, مصفي *mouçaffi*. — De sucre seulement, شكرى مكرّر بيان *chekeri mukerrer ïapān*.

Raffoler, v. n. fam., دلي او *deli ol*, مفتوني او *meftouni ol*, a.-t. — Raffoler de quelqu'un, بر كمسنه‌نك دليسي ـ مفتوني او *bir kimesnènuñ delīci*, *meftouni ol*.

Raffolir, v. n. fam., دلورمك *delurmek*, t.; ا تجنّن *tedjennun it*, a.-t.

Rafle, s. f., grappe de raisin qui n'a plus de grains, اوزم صالقمنك چوپي *uzum sālqyminuñ tchèupu*, t. — Faire rafle. Voy. Rafler.

Rafler, v. a. fam., emporter tout, هپسني المق ـ چالمق *hepīcini almaq*, *tchālmaq*, سيلوب سپورمك *sīlup supurmek*.

Rafraîchir, v. a., rendre frais, ا سرين *serīn it*, سرينلتمك *serīnletmek*, صوغتمق *soghoutmaq*, t.; ا تبريد *tebrīd it*. — Rafraîchir l'eau, صويي صوغتمق *souïi soghoutmaq*. — l'air, هوايي سرينلتمك *havāï serīnletmek*. — Rafraîchir le sang, بصدروب دكلتدرمك *basturup dïñletturmek*, ا ايراث سكونت *irāci sukiounet it*,

قانی تنقیه ا *qāni tenqyè it.* — Au fig., rafraîchir le sang, l'âme, faire plaisir, تفریح جان ا *tefrīhi djān it.* — Rafraîchir, réparer, rétablir, تازه لندرمك *tāzèlendurmek.* — Rafraîchir des troupes, les rétablir par le repos, قوّتی تازه لتمك *qouvveti tāzèletmek.* — On dit aussi, dans ce sens, se rafraîchir, قوّت تازه لنمك *qouvvet tāzèlenmek*, كسب قوّت جديد ا *kesbi qouvveti djedīdè it.* — Rafraîchir, renouveler, يكيلتمك *ïeñïletmek*, تازه لمك *tāzèlemek*, تجديد ا *tedjdīd it.* — Rafraîchir la mémoire, اخطارا *ikhthārit*, تذكير ا *tezkīr it.* — Rogner, couper, قرقمق *qyrqmaq*; — les cheveux, صاچی قرقمق *sātchi qyrqmaq.* — Se rafraîchir, devenir frais, سرينلنمك *serīnlenmek.* — Le temps se rafraîchit, هوا سرينلنور *havā serīnleneur.*

Rafraîchissant, e, adj., ce qui rafraîchit, سرينلديجی *serīnledīdji*, t.; مبرّد *muberrid*, a. — Remède rafraîchissant, دواء مبرّد *dèvāï muberrid.* — Plantes et drogues rafraîchissantes, مبرّدات *muberridāt.* — En t. de méd., rafraîchissant, calmant, بصديجی مسكن *basturīdji, mucekkin*, pl. مسكنات *mucekkināt.*

Rafraîchissement, s. m., effet de ce qui rafraîchit, سرينلك *serīnlik*, صوغوقلق *soghouqlyq*, t.; تبريد *tebrīd*, تبرّد *teberrud*, برودت *beroudet.* — Ce qui rafraîchit, مبرّد *muberrid*, مبرّد شيلر *muberrid cheïler.* — Au pl., rafraîchissements, vins, liqueurs, etc., مشروبات *mechroubāt.* — Rafraîchissement, au fig., recouvrement des forces par le repos, قوّت تازه لنمه سی *qouvvet tāzèlenmèci*, تجدّد قوّت *tedjeddudi qouvvet.* — Quartier de rafraîchissement, lieu où les troupes fatiguées se rafraîchissent, راحتلنه جك ير *rāhatlenèdjek ïer*, محل استراحت *mahalli istirāhat*, جای ارام *djāï ārām.* — Rafraîchissements, en t. de marine, aliments frais que l'on donne dans un vaisseau, ييه جك تازه شيلر *ïeïèdjek tāzè cheïler*, ماكولات طريه *mākoulāti thyrïè.* — Vivres et munitions dont on rafraîchit une place, une armée, ذخيره *zakhyrè*, pl. a. ذخاير *zakhāïr.*

Ragaillardir, v. a., كيف ويرمك *keïf vīrmek*, t.; تقويه ا *taqvïè it*, يكيدن شطارتلندرمك *ïeñïden chathāretlendurmek*, مجدّدًا تنشيط ا *mudjeddeden tenchīth it.* — Se ragaillardir, كيفی او *keïfi ol*, سونمك *sevinmek.*

Rage, subs. fém., hydrophobie, قودوزلق *qoudouzlyq*, قودوز علتی *qoudouz 'illeti*, t.; داء الكلب *dè ul-keleb*, a. — Au fig., excès de certaines passions, مجنونلق *medjnounlyq*, جنون *djunoun.* — Aimer à la rage, مجنونانه هوسی او *medjnounānè haveci ol.* — Il a la rage d'écrire, كتابتك مجنونيدر *kitābetuñ medjnounïdur.* — Rage, violent transport de dépit, de colère, غضب شديد *ghazābi chedīd*, غيظ *ghaïz*, تهوّر *tehavvur.* — Cruauté excessive,

سرتلك *sertlik*, ياوزلق *ïāvouzlyq*, عنف *'ounf*, شدّت *chiddet*.

Ragot, e, adj. et s., court, petit, بودور *boudour*. Voy. Courtaud. — Ragots, au pl., bavardages insignifiants, ياوه *ïāvè*, بوش لاقردی *boch lāqŷrdi*, صبيات *'abecïāt*. — Faire des ragots; ياوه سويلمك *ïāvè seuïlemek*, كوه زه لك *guevèzèlik it*.

Ragoter, v. n. pop. Voy. Murmurer.

Ragout, s. masc., mets composé d'ingrédients, تربيه لو طعام *terbïèlu tha'ām*, قاورمه *qâvourma*, يخنی *ïakhni*, t.; طعام متبل *tha'āmi. mutebbil*, a. — Ragoût, au fig., ce qui excite les désirs, لذّت ويريجی ـ ارتوريجی *lezzet vīrīdji*, *arturīdji*, لذّت *lezzet*, مهيّج اللذّة *maheïidj ul-lezzet*.

Ragoutant, e, adj., qui ragoûte, اشتها ارتوريجی *ichtihā arturīdji*, a.-t.; مهيّج الاشتها *muheïidj ul-ichtihā*, لذيذ *lezīz*, a. — Au fig., qui flatte, qui est agréable, كوكله *gueuñulè khoch guelur*, خوش كلور مرغوب *merghoub*, a.; دلارا *dilārā*, دلپسند *dilpecend*, p. — Une figure ragoûtante, چهرهٔ دلارا ـ مرغوب *tchehrèï dilārā*, *merghoub*.

Ragouter, v. a., remettre en appétit; اشتها ويرمك ـ كتورمك *ichtihā vīrmek*, *gueturmek*. — Fig. et fam., exciter le désir, استكی قندرمق *istegui qyndurmaq*. — Se ragoûter, retrouver le goût, l'appétit, اشتها بولمق *ichtihā boulmaq*, كسب اشتها *kesbi ichtihā it*. — Réveiller le désir, استك قندرمق *istek qyndurmaq*, تهييج اشتياق *tehïïdji ichtïāq it*.

Ragrandir, v. a., بيوتمك *buïutmek*, t.; توسيع ا *tevsï' it*, a.-t.

Ragréer, v. a., unir les parements d'un mur en y repassant le marteau, پرداخلمق *perdākhlamaq*, t.; تملیس ـ تملیق *temlïs*, *temlyq it*, a.-t. — Rajuster, réparer, دوزلتمك *duzeltmek*, اويدروب يرلشدرمك *ouïdouroup ïerlechturmek*. — Suppléer à ce qui manque, allonger une chose en y attachant une autre, اكلمك *eklemek*, الحاق ا *ilhāq it*.

Ragrément, s. m., پرداخلمه *perdākhlama*, t.; تملیس *temlïs*, تملیق *temlyq*, a. Voy. Ragréer.

Raguse, ville et ancienne république de ce nom, l'ancienne Épidaure, دوبره وندیك *dobra venedïk*.

Ragusais, e, s., دوبره وندیكلو *dobra venedïklu*.

Raidir, v. a. Voy. Roidir.

Raie, s. f., trait tiré du long avec une plume, چيزكی ـ چزی *tchïzgui*, چيزی *tchïzy*, t.; خط *khathth*, pl. a. خطوط *khouthouth*, سطر *sathr*. — Ligne sur les étoffes, چبوق *tchybouq*. — Étoffe à raies, چبوقلو قماش *tchybouqlu qoumāch*. — Tirer une raie, بر خط چكمك *bir khathth tchekmek*. — Sillon, اولك *eylek*. — Séparation des cheveux qui se fait sur le haut de la tête, مفرق الشعر *mefraq uch-cha'r*, مفرق *mifraq*.

Raie, s. f., poisson de mer plat, كدی بالغی *kedi bālyghy*, t.

Raifort, s. m., تورب ـ ترب

tourp, vulg. *troup*, يابان تورپی *ïabān tourpou*, t.

Railler, v. a., plaisanter quelqu'un, le tourner en ridicule, ذوقلنمك *zevqlenmek*, مسخره لغه المق *maskharalygha almaq*, t.; استهزا ا *istihzā it*. — Railler, et Se railler, badiner, شقه ا *chaqa it*, خوراطه ا *khorātha it*, لطيفه ا *lathîfè it*, a.-t.

Raillerie, subs. fém., moquerie, استهزا ذوقلنمه *zevqlenmè*, t.; *istihzā*, a. — Plaisanterie, شقه *chaqa*, خوراطه *khorātha*, لطيفه *lathyfè*, هزل *hezl*, pl. a. هزليات *hezlïiāt*; مزاح *mezāh*, ممازحة *mumāzahat*, pl. ممازحات *mumāzehāt*.

Railleur, se, s., ذوقلنيجی *zevqlenïdji*, t.; مستهزی *mustehzi*, a.

Raine, Rainette, s. f., espèce de grenouille dite la verte, يشيل قربغه *ïechïl qyrbagha*, t.

Rainette, s. f., sorte de pomme, بر نوع الما *bir nev'y elmā*, فرّخ الما *ferrukh elmā*, et vulg. فريك *ferïk*.

Rainure, s. f., كرتك *kertik*, قازيش *qāzïch*, t.; حزّة *huzzet*, a.

Raiponce, s. f., plante potagère, قاز اياق كوكی *qāz aïāq keuku*, t.; قمع القاق *qama' ul-qāq*, a.

Rais, s. m., تكرلك پرمغی *tekerlek parmaghy*, تكرلكك ديشی *tekerleguñ dïchi*, t.

Raisin, s. m., اوزم *uzum*, اوزوم *ouzoum*, vulg. *ïuzum*, t.; عنب *'ynęb*, pl. a. عناب *'anāb*; انكور *enguiour*, p. — Une grappe de raisin, اوزم صالقمی *uzum sālqymi*. — Un grain de raisin, اوزم دانه‌سی *uzum dānèci*. — Raisin muscat, مسكت اوزمی *miskct uzumi*. — sec, قورو اوزم *qourou uzum*. — de Corinthe, كشمش *kechmich*. — Raisin de renard, plante, ايت اوزمی *it uzumu*.

Raisiné, s. m., پكمز *pekmez*, اوزم رچلی *uzum retcheli*, t.

Raison, s. f., faculté intellectuelle qui distingue l'homme de la bête, عقل *'aql*, *'aqyl*, a.; اوص *ous*, t.; هوش *houch*, p.; ادراك *idrāk*. — La raison humaine, عقل بشر *'aqli becher*. — Parler raison, عاقلانه سويلمك *'āqylānè seuïlemek*. — Raison, bon sens, bon usage de la raison, عاقللولق *'āqyllulyq*, درايت *dirāïet*. — En t. de métaphysique, être de raison, ce qui est impossible, خيال محال *khaïāli mouhāll*. — Ce qui n'existe que dans l'imagination, صورت وهميه *soureti vehmïiè*. — Raison, droit, équité, justice, حق *haqq*, عدل *'adl*, صواب *sevāb*. — Il a raison, حقی وار *haqqy vār*, حق انكدر *haqq anuñdur*. — Hors de raison, en parlant du prix excessif d'une marchandise, بهاسی انصافدن خارج *behāci insafien khāridj*. — Raison, satisfaction sur quelque chose qu'on demande, احقاق حق *ihqāqy haqq*, حق ترضيه *haqqy terzïiè*. — Tirer raison, استيفای حق ترضيه ا *istîfāï haqqy terzïiè it*. — Demander raison, demander compte, حساب استمك *hyçāb istemek*. — Rendre raison, rendre compte, حساب ويرمك *hyçāb vïrmek*. — En t. de mar., mison, ration, تعيينات *ta'ïi-*

nāt. — Raison, preuve par discours, par argument, دليل *delīl*, pl. a. دلايل *delāïl*; برهان *burhān*, pl. براهين *berāhīn*. — Forte, puissante raison, دليل قوى *delīli qavi*. — Raison, sujet, cause, motif, سبب *sebeb*, pl. a. اسباب *esbāb*; موجب *moudjib*; علت *'yllet*, pl. علل *'ylet*. — Pour quelle raison? نه سببدن *nè sebebten*. — Sans raison, بلا موجب *bilā moudjib*. — Raison, en t. de mathém., rapport d'une quantité à une autre, قياس *qyās*. — Raison double, composée, قياس مكرّر يا مركب *qyāci mukerrer ïā murekkeb*. — A plus forte raison, دبلك *dibelik*, برقات دخى *bir qāt dakhy*, بطريق الاولى *betharīq ul-oula*. — A raison, en raison de..., à proportion, كوره *gueurè*, قياس ايله *qyās ilè*, قياسًا *qyācen*.

Raisonnable, adj. com., doué de la raison, اوص صاحبى *ous sāhybi*, t.-a.; ذو عقل *zou 'aql*, عاقل *'āqyl*, ناطق *nāthyq*. — Animal raisonnable, حيوان ناطق *haïvāni nāthyq*. — Raisonnable, juste, équitable, حقّانيتلو *haqqānïietlu*, منصف *mounsyf*. — Des prétentions raisonnables, مطلوبات منصفانه *mathloubāti mounsyfānè*. — Convenable, يوللو *ïollu*, مناسب *munācib*. — Au-dessus du médiocre, خيليجه *khaïlidjè*, هب ايو *hep eïu*, كافى *kiāfi*.

Raisonnablement, adv., conformément à la raison, عاقللولق ايله *'āqyllulyq ilè*, a.-t.; اوضلوجه *ousloudjè*, اوصلولق ايله *ousloulyq ilè*, t.; عاقلانه *'āqylānè*. — Parler raisonnablement, عاقلانه سويلمك *'āqylānè seuïlemek*. — Raisonnablement, convenablement, يوللو وجهله *ïollu vedjhilè*, مناسبى اوزره *munācibi uzrè*, وجه لايق اوزره *vedjhi lāïq uzrè*, كما هو اللايق *kemā huvellāïq*. — D'une manière au-dessus du médiocre, passablement, خيليجه *khaïlidjè*, هب ايوجه *hep eïudjè*, خيلى *khaïli*, وافيًا *vāfïen*.

Raisonné, e, adj., دوشنلمش *duchunulmuch*, t.; مدلّل *mudellil*, مبرهن *muberhen*, a.

Raisonnement, s. masc., faculté, action de raisonner, فكر *fikr*, قوّت متفكره *qouvveti mutefekkirè*, a. — Raisonnement profond, فكر عميق *fikri 'amīq*. — Considération, ملاحظه *mulāhaza*, pl. a. ملاحظات *mulāhazāt*; مطالعة *muthāla'at*, pl. مطالعات *mouthāla'āt*. — Argument, قياس *qyās*, دليل *delīl*, برهان *burhān*. — Un raisonnement juste, مطالعهٔ صحيحه *mouthāla'aï sahīha*. — faux, مطالعهٔ باطله *mouthāla'aï bāthylè*.

Raisonner, v. n., faire usage de sa raison, دوشونمك *duchunmek*, فكر - تفكّرا *fikr, tefekkur it*, اعمال فكرا *i'māli fikr it*, صرف ذهن ا *sarfi zihn it*; a.-t. — Raisonner juste, صحيحًا تفكّرا *sahīhen tefekkur it*. — Juger d'une chose, قياس ا *qyās it*. — Alléguer des raisons pour appuyer une opinion, سرد دلايل ايله مباحثه ا *serdi delāïl ilè mubāhacè it*, اعتقادينى تأييد ا *i'tiqādiini tééïïd*

it, مجادله *mudjādelè it.* — Discourir de bon sens, عاقلانه سويلمك ـ تكلم *'aqylānè seuïlemek, tekellum it.* — Alléguer des excuses, بهانه بولمق *behānè boulmaq.*

Raisonneur, se, s., مناسبتسزيره سويليجي *munācibetsyz ïerè seuïleïdji*, بهانه ارايجي *behānè arāïdji*, a.-t.

Rajeunir, v. a., rendre la jeunesse, la fraîcheur, يكيدن كنجلك ويرمك *ïeñïden guendjlik vïrmek*, كنجلك حالنه دوندرمك *guendjlik hālina deundurmek*, t.; تجديد *tedjdïdi chebāb it*, اعاده شباب *i'ādeï chebāb it*, ايراث شباب *irāci therāveti djedïdè it.* — Cette bonne nouvelle l'a rajeuni, بو خبر مسرّت اثر كندويه موجب حيات تازه اولمشدر *bou khaberi mecerret ecer guenduïè moudjib haïāti tāzè olmuchtur.*

Rajeunir, v. n., redevenir jeune, reprendre l'air et la vigueur de la jeunesse, كنجلنمك *guendjlenmek*, كنج اول *guendj ol*, تازه لنمك *tāzèlenmek*, t.; حال شبابه رجوع *hāli chebābè rudjou' it*, كسب طراوت جديد *kesbi therāveti djedïdè it*, كسب حيات تازه *kesbi haïāti tāzè it.*

Rajeunissement, s. m., تازه لنمه *tāzèlenmè*, يكيدن تازه لنمه *ïeñïden tāzèlenmè*, كنجلك *guendjlik*, t.; شباب جديد *chebābi djedïd*, طراوت جديد *therāveti djedïdè*, a.; نو جوانى *nev djuvāni*, p.

Rajuster, v. a., raccommoder, rajuster de nouveau, يكيدن دوزلتمك ـ اوبدرمق *ïeñïden duzeltmek, ouïdourmaq*, يكيدن دوزمك *ïeñïden duzmek*, t.; تكرار رابطه يه قومق *tekrār rābïthaïè qomaq*, تظيم *tanzïmi kemā kiān it*, كما كان مجددًا اصلاح *mudjeddeden yslāh it.*

Rale, ou Ralement, subs. masc., خرلدى *khyrildi*, خورلدامه *khorouldāma*, t.; حشرج *hachradj*, حشوجة *hachradjat*, a. — Le râle de la mort, حشرجه موت *hachradjaï mevt*, a.

Ralentir, v. a., rendre plus lent, اكلندرمك *eïglendurmek*, كجكدرمك *guedjikturmek*, كوشتمك *guevchetmek*, اغرلشدرمق *aghyrlachturmaq*, t.; عوق وتاخيرا *'avq u téékhyr it*, فتور كتورمك *futour gïeturmek.* — Ralentir sa marche, مشى وحركتنى اغرلشدرمق *mechi vu hareketini aghyrlachturmaq.* — Au fig., ايراث كسر ـ فتورا *irāci kesr, futour it.* — Ralentir le zèle, بر كمسنه نك غيرتنه موجب كسر وفتور او *bir kimesnènuñ ghaïretinè moudjibi kesr u futour ol.* — Se ralentir, كوشنمك *guevchenmek*, كجكمك *guedjikmek*, اغرلشمق *aghyrlachmaq*, ـ كسب فتور انكسارا *kesbi futour, inkiçār it.* — Au fig., s'apaiser, s'affaisser, اشاغيلنمق *achāghylanmaq*, قرلمق *qyrilmaq*, كسب فتور ـ تنزل *kesbi futour, tenezzul it.* — Ce mouvement s'est ralenti, شو حركت كسب بطائت ايتمشدر *chou harcket kesbi bethā'et itmichtur.*

RALENTISSEMENT, s. m., diminution de mouvement, كجكه *guedjikmè*, اغرلشمه *aghyrlachma*, t.; بطائت *bethā'et*, a. — Au fig., relâchement, كوشكلك *guevcheklik*, فتور *futour*, قيرلمه *qyrilma*, تنزّل *tenezzul*, تراخي *terākhy*.

RALER, v. n., خرلمق *khyrlamaq*, خورلامق *khorladāmaq*, خورتلامق *khortlāmaq*, t.

RALLIEMENT, s. m., بركدرمه *birikturmè*, t.; جمع *djem'*, تجمّع *tedjemmu'*, a. — Le ralliement des troupes, پريشان اولمش عسكرك برکمسی *perîchān olmuch 'askeruñ birikmeci*, اجتماع جيوش منهزمه *idjtimā'y djuïouchi munhezimè*. — Le mot de ralliement, عسكرك اجتماعی ايچون ويرلان لفظهٔ معهوده *'askeruñ idjtimā'y itchoun vîrilān lafzèï ma'houdè*. — Point de ralliement, ميعاد الاجتماع *mî'ād ul-idjtimā'*.

RALLIER, v. actif, rassembler, بركدرمك *birikturmek*, t. — des troupes, پريشان اولمش عسكری تكرار جمع ا *perîchān olmuch 'askeri tekrār djem' it*. — En t. de mar., rallier un navire au vent, le mettre au vent, كمی يی روزگار طرفنه اويدرمق *guemïi rouzguiār tharafına ouïdourmaq*. — Se rallier à la terre, s'en rapprocher, قره يه ياقلشمق *qaraïè īāqlachmaq*, قره يه تقرّب ا *qaraïè teqarroub it*. — Se rallier, — جمع او اولنمق *djem' ol, olounmaq*. — Rallié, e, جمع اولنمش برکمش *birkmich, djem' olounmich*, مجتمع *mudjtemi'*.

RALLONGEMENT, s. m., اوزاتمه *ouzātma*, t.; تطويل *tathvîl*, a.

RALLONGER, v. a., اوزاتمق *ouzātmaq*, t.; تطويل ا *tathvîl it*, a.-t.

RALLUMER, v. a., — يكيدن ياقمق طوتشدرمق *ïeñîden īāqmaq, thoutouchturmaq*, t.; — مجدّدًا اشعال ايقاد ا *mudjeddeden ich'āl, iqād it*, a.-t. — Au fig., rallumer le feu de la guerre, مجدّدًا اشعال نائرهٔ حرب وقتال ا *mudjeddeden ich'āli nāïrèï harb u qytāl it*. — Se rallumer, يكيدن ياقمق — طوتشمق *ïeñîden īāqmaq, thoutouchmaq*, مجدّدًا اشتعال او *mudjeddeden ichti'āl ol*. — Rallumé, e, يكيدن طوتشمش *ïeñîden thoutouchmuch*, مجدّدًا مشتعل — متوقد *mudjeddeden muchte'al, muteveqqyd*.

RAMADAN, ou RAMAZAN, s. masc., mois arabe consacré au jeûne, رمضان ماه رمضان *ramazān, māhi ramazān*, a.

RAMADOUER, v. actif, تكرار يموشاتمق *tekrār ïoumouchātmaq*, تكرار داداندرمق *tekrār dādāndurmaq*, t. — On dit mieux Amadouer, تعليل — تهدين اوتمق *āvoutmaq*, تعليل *ta'lîl, tehdîn it*. — Se ramadouer, تكرار يموشانمق *tekrār ïoumouchānmaq*, يكيدن داداندمق *ïeñîden dādānmaq*.

RAMAGE, s. m., chant des oiseaux, قوش اوتمه‌سی *qouch eutmèci*, چيولدی *tchîvildi*. — Rameaux, branchages, اغاج داللری *aghādj dālleri*, دال *dāl*, t.; اغصان *aghsān*, a.

RAMAGER, v. n., chanter, en par-

lant des oiseaux, قوش اوتمك *qouch eutmek*, قوش چويلدامق *qouch tchivildāmaq*, t.

Ramaigrir, v. a., rendre plus maigre de nouveau, يكيدن اريقلتمق *ïeñïden arïqlatmaq*, يكيدن زبونلتمق *ïeñïden zabounlatmaq*, t.; مجددا اهزال ـ اضمارا *mudjeddeden ihzāl, izmār it*, تكرار تعجيف ا *tekrār ta'djïf it*.—v. n., redevenir maigre, يكيدن اريقلنمق *ïeñïden arïqlanmaq*, يكيدن زبونلنمق *ïeñïden zabounlanmaq*, كسب هزال ا *kesbi huzāl it*.

Ramas, s. m., assemblage de choses de peu de valeur, يغين *ïighyn*, كومه *gumè*, t.—En parlant des personnes et des choses, بركنتي *birkinti*, ديرنتي *dïrinti*, اجتماع *idjtimā'*, هباشة *hubāchet*.

Ramasse, s. f., sorte de traîneau. Voy. Traîneau.

Ramassé, e, adj., trapu, vigoureux, بودر ـ بوطر *bodour*, دنج *dindj*, طنقاز بودور *thynqāz boudour*, كوجلو قوتلو *gudjlu qouvvetlu*, t.

Ramasser, v. a., faire un assemblage, يغمق *ïighmaq*, ديرمك *dïrmek*, ديوشورمك *dïvchurmek*, t.; جمع وتحصيل ا *djem' it, u tahsïl it*, a. — Ramasser avec la pelle, كورومك *keurumek*.—Relever, prendre ce qui est à terre, قالدرمق *qāldarmaq*, يردن قالدروب المق *ïerden qāldurup almaq*, التقاط ا *iltiqāth it*. — Réunir, assembler ce qui est épars, پراكنده اولمش شيلرى جمع ا *perākendè olmich chëïleri djem' it*. — Ramassé, e, rassemblé, ديوشرلمش *dïvchurïlmich*, جمع اولنمش *djem' olounmuch*, مجتمع *mudjtemi'*.—Se ramasser, se réunir, بريره برركمك *birikmek*, بر يره كلمك *bir ïerè guelmek*, جمع او *djem' ol*. — Se relever, قالقمق *qālqmaq*. — Se replier, اكلمك *eïlmek*, چوملمك *tcheumelmek*.

Ramasseur, s. m., ديوشربجى *dïvchurïdji*, t.; جمع ايديجى *djem' idïdji*, a.-t.

Ramassis, s. m., ديرنتى *dïrintï*, يغين *ïighyn*, t.; اجتماع *idjtimā'*, مجمع *medjma'*, a.

Ramazan, s. m. Voy. Ramadan.

Rambour, s. m., برنوع ايرى الما *bir nev'y iri elmā*, t.

Rame, s. f., aviron, كورك *kurek*, t.; مقداف *myqdāf*, pl. a. مقاديف *maqādïf*. — Tirer la rame, كورك چكمك *keurek tchekmek*.—Manier la rame, اعمال مقداف ا *i'māli myqdāf it*.—Rame, branchage que l'on plante en terre, دالجغز *dāldjaghaz*, بوداجق *boudādjyq*, هرك *herek*. — Rame de papier, vingt mains, بر طوپ كاغد *bir thop kiāghyd*, كاغد طوپى *kiāghyd thopi*.

Rameau, s. m., branche d'arbre, دال *dāl*.—Petite branche, انجه دال *indjè dāl*, چبوق *tchybouq*, t.; غصنة *ghousnet*, pl. a. غصون *ghouçoun*. — Le dimanche ou la fête des Rameaux, قامش بيرامى *qāmich baïrāmi*, عيد الشعانين *'yd ech-cha'ānïn*.—Au fig., rameau, branche, شعبة *cha'bet*, pl. a. شعاب *chy'āb*. — Cette artère se divise en plusieurs

rameaux, بو شرباق شعب كثيره يه منقسمدر *bou cherïān chou'ab kecirëïë munqacimdur.*

Ramée, s. f., assemblage de rameaux, بر برلرينه كيرشمش داللر *bir birlerïnè guïrichmich dāllar.* — Branches coupées avec leurs feuilles, تازه بيراغى ايله كسلمش اغاج داللرى *tāzè ïaprāghy ilè kecilmich aghādj dālleri.*

Ramender, v. a., retoucher un ouvrage pour le remettre en bon état, بر دخى دوزلتمك *bir dakhy duzeltmek,* مجدّدًا اصلاح ا *mudjedden yslāh it.*

Ramener, v. a., amener de nouveau, اينه - بر دخى كتورمك *inè, bir dakhy gueturmek,* t. — Faire comparaître de nouveau, مجددًا احضارا *mudjeddeden yhzār it,* a.-t. —Faire revenir avec soi, برابر الوب كتورمك *berāber alup gueturmek.* —Remettre à l'endroit d'où l'on était parti, كيرو كتورمك *guïru gueturmek,* اعاده - ارجاع ا *i'ādè, irdjā' it.*—Au fig., ramener à la vraie foi, طريق حقه اعاده ايتدرمك *tharïqy haqqa i'ādè itturmek.* — Ramener quelqu'un, le faire revenir de son emportement, calmer, adoucir, بر كيمسنه نك طارغنلغنى ياوشلندرمق *bir kimesnènuñ dhārghynlighyni ïavachlandurmaq,* تسكين غضب ا *teskïn ghazab it.*

Ramequin, s. m., sorte de pâtisserie au fromage, پينيرلو بورك *peïnïrlu beurek,* t.

Ramer, v. n., tirer la rame, كورك چكمك *keurek tchekmek.*

Ramer, v. a., soutenir des pois avec des rames, هرك ايله طياندرمق *herek ilè dhaïāndurmaq,* t.—Ramé, e, طياندرلمش *dhaïāndirilmich.*—Boulet ramé, مقصّ كله *maqass' kullè.*

Ramereau, s. m., بيانى كوكرجين *ïabāni gueuïerdjïn palāzy,* t.

Rameur, s. masc., كوركجى *keurekdji,* t.

Rameux, se, adj., داللو *dāllu,* بوداقلو *boudāqlu,* t.

Ramier, s. m., تختنه كوكرجينى *takhta gueuïerdjïni,* اوكيك *euguecïk,* t.

Ramification, s. f., division en plusieurs rameaux, داللمه *dāllama,* t.; شعبه لنمه *cha'bèlenmè,* تشعيب *tech'ïb,* تشعّب *techa'ab,* a. — La ramification des artères, شرايينك شعبه لنمسى *charāïïnuñ cha'bèlenmeci.* — En parlant d'une science, فرع *fer',* pl. a. فروع *furou',* فروعات *furou'āt.*

Ramifier (Se), v. pron., دال - بوداق صالمق *dāl, boudāq sālmaq,* t.; شعبه لنمك *cha'bèlenmek,* a.-t.; تشعّب ا *techa'ub it,* تفرّع ا *teferru' it.*

Ramilles, s. f. pl., چالى چرپى اوفاق چالى دمتسى *tchāli tchirpi, oufāq tchāli demati,* t.

Ramingue, adj. com. Cheval —, هارين *hārïn.*

Ramoindrir, v. a., اكسلتمك *eksiltmek,* t.; تقليل ا *taqlïl it,* تنقيص ا *tenqys it,* a.— Se ramoindrir, اكسلمك *eksilmek,* كوچكلنمك *kutchuklenmek.* — Ramoindri, e, اكسلمش *eksilmich,* كوچكلنمش *kutchuklenmich,* تقليل اولمش

taqlīl olmich, ناقص *nāqys*.

Ramoitir, v. a., بردخی *bir dakhy yslātmaq*, اصلاتمق - یاش ا *īach it*, t.; تبلیل ا *teblīl it*, a.-t.; بر دخی نملتمك *bir dakhy nemletmek*.—Ramoiti, e, یاش *īach*, بر دخی اصلانمش *bir dakhy yslānmich*, مبلل *mubellil*, مبلول *mebloul*.

Ramollir, v. a., یومـوشاتمـق *ïoumouchātmaq*, یمشتمق *ïoumchatmaq*, t.; تلیین ا *telïin it*, ایراث *irāci mulāïemet it*, a. — Ramollir le courage, گوشتمك *guevchetmek*, غیرتـی کسمك *ghaïreti kesmek*, فتور کتورمك *futour gueturmek*. — Se ramollir, یومشانمق *ïoumchānmaq*, نمکین اول *nemguïn ol*. — Au fig., faiblir, گوشنمك *guevchenmek*, غیرتی غایب ا *ghaïreti ghāïb it*.

Ramoner, v. a., اوجاق سپورمك *odjāq supurmek*, باجا سلمك *bādjā silmek*, t.

Ramoneur, s. masc., اوجـاق سپوریجی *odjāq supurïdji*, t.

Rampant, e, adj., qui rampe, سورتن *surtunen*, t.; دبّاب *debbāb*, a. — Animal rampant, یـر یوزنده سورتنن حیوان *ïer ïuzundè surtunen haïvān*.—Rampant, en parlant des plantes, یـر اوزرنده یاییلان *ïer uzerindè ïāïilān*. — Au fig., bas, vil, méprisable, الچـق *altchaq*, ذلیل *zelīl*, خور *khor*.

Rampe, s. f., suite des marches d'un escalier d'un palier à l'autre, نردبان بولمسی *nerdubān beulmèci*. — Balustrade à hauteur d'appui le long d'un escalier, نردبان طربزانی *nerdubān thrabezāni*. — Balustrade en général, پرمقلق *parmaqlyq*. — Pente douce dans les jardins, les places fortes, etc., یوقوش - یوقیـش *ïouquouch*, شیو *chïv*. — Au fig., rampe d'une colline, انیش یولی *enïch ïoli*, یوقوش *ïouquouch*, نشیب *nechïb*.

Rampement, s. m., سورتنش *surtunich*, یر اوزرنده سورتنمه *ïer uzerindè surtunmè*, t.; دبیب *debïb*, a.

Ramper, v. n., se traîner sur le ventre, سـورتنمـك *surtunmek*, سورکلنمك *suruklenmek*.—Au fig., être dans un état abject et humiliant, فـقر و فاقده اول *faqr u fāqada ol*. — Ramper, s'abaisser excessivement devant les grands, الچقلنمـق *al-tchaqlanmaq*, ندما وعظما یاندـده ارتکاب ذل و حقارت ا *nudemā vu 'ouzemā ïānindа irtikiābi zill u haqāret it*. — Ramper, en parlant des plantes qui s'étendent sur terre, یـر یوزنده یایلمق *ïer uzundè ïāïlmaq*.

Ramure, s. fém., bois d'un cerf, گیك بوینوزی *gueïk boïnouzy*. — Les branches d'un arbre, بر اغاجك دالری *bir aghādjuñ dālleri*.

Rance, adj. com., اجمـترك *adjimtrek*, قوقمش *qoqmich*, t.; زنخ *zinykh*, a.—Odeur de ce qui se corrompt, چورکلك قوقوسی *tchuruklik qoqouçou*, زهومت *zuhoumet*.

Rancir, v. n., اجترك اول *adjimtrek ol*, قوقمق *qoqmaq*, t.; کسب زهومت ا *kesbi zuhoumet it*, a.-t.

Rancissure, Rancidité, s. fém., اجترکلك *adjimtreklik*, قـوقمـه *qoqma*, چـورکلك *tchuruklik*, t.; زهومة *zuhoumet*, زناخة *zinākhat*, a.

Rançon, s. f., prix que l'on donne pour la délivrance d'un captif, اسير *eçîr*, بهاسی *behâci*, فديه *fidiè*, a. — Payer rançon, اسيرك ثهنني ادا ا *eçîruñ semenini edâ it.* — Rançon pour la relâche d'un navire capturé, اسير اولمش كمينك اطلاقنه بدل النان ثمن معلوم *eçîr olmuch guemînuñ ythlâqynè bedel alinân sèmeni ma'loum.*

Rançonnement, s. m., exaction, ظلم *zoulm*, سلب اموال *selbi emvâl*, a.; اقچه ديوشرمه‌سي *aqtchè devchirmèci*, t.

Rançonner, v. a., mettre à rançon, اقچه ايله تخليص ا *aqtchè ilè takhlîs it.* — En parlant d'un bâtiment de guerre ou d'un corsaire qui relâche un navire qu'il a pris moyennant une certaine somme, اسير اولمش بازركان سفينه‌سنى فديه اخذ ايله ازاد ا *eçîr olmuch bâzyrgnân sefînècini fidiè akhz ilè azâd it.* — Au fig., exiger plus qu'il ne faut et au-delà du prix, دكر بهاسندن زياده استمك *dèer behâcinden ziâdè istemek.*

Rançonneur, se, s., زور ايله پاره اليجى *zor ilè pâra alîdji*, سلاب *sellâb*, a.

Rancune, s. f., كين *kîn*, p.; غرض *gharaz*, حقد *hyqd*, عداوت *'adâvet*, a.; دوه كينليلك *devè kînlîlik*. — Garder rancune, كين غرض طوتمق *kîn thoutmaq*, *gharaz thoutmaq*, درونده كين باغلمق *derounindè kîn bâghlamaq*.

Rancunier, ère, adj., كينلو *kînlu*, t.; غرضلو *gharazlu*, a.-t.; دوه كينلو *devè kînlu*, كين طوتيجى *kîn thoutoudjou*, حقود *haqoud*, كينه‌دار *kînèdâr*.

Rang, s. m., ordre de choses sur une même ligne, صره *syra*, t.; صف *saff*, pl. a. صفوف *soufouf*; سطر *sathr*, pl. سطور *southour*. — Un rang de soldats, بر صف عسكر *bir saff 'asker*. — Mettre en rang des soldats, عسكرى صف صف باغلمق *'askeri saff saff bâghlamaq*. — Se mettre en rang, صف صفلر باغلمق *saff saffler baghlamaq*. — Rang, rangée, ديزى *dîzy*. — de perles, انجو ديزيسى *indjou dîzîci*. — Ordre, distribution entre les choses, مرتبه *mertebè*, pl. مراتب *merâtib*. — Rang d'ancienneté, قدم زمان مرتبه‌سى *qydmi zemân mertebèci*. — Rang, dignité, grade, پايه *pâiè*, رتبه *rutbè*, pl. رتب *rutub*. — Rang élevé, éminent, رتبه عاليه *rutbèi 'âliè*. — Rang, nombre, عداد *'ydâd*. — Au rang des saints, اولياى كرام عداديته *evliâi kirâm 'ydâdînè*. — Rang, classe, étage, degré, طبقه *thabaqat*, pl. طبقات *thabqât*. — Des gens du plus bas rang, de bas étage, طبقهٔ سفلا آدملر *thabaqaï sufelâ âdemler*.

Rangée, s. f., صره *syra*, ديزى *dîzy*, t.; صف *saff*, pl. a. صفوف *soufouf*; سطر *sathr*, pl. سطور *southour*. — Une rangée de maisons, بر صره خانه‌لر *bir syra khânèler*.

Ranger, v. a., mettre dans un certain ordre, ديزمك *dîzmek*, دوزمك *duzmek*, t.; ترتيب ا *tertîb*

it, ترتيب اوزره قومق *tertîb uzrè qomaq*, نظاملمق *nizâmlamaq*, تنظيم ا *tanzîm it*, a.-t. — Mettre chaque chose à sa place, يرلو يرينه قومق *îerlu îerînè qomaq*, يرلشترمك *îerlechturmek*.—Ranger une armée, une troupe, عسكر صفّ صفّ قومق *'askeri saff saff qomaq*, تصفيف ا *tasfîf it*.—Mettre au rang, صره سنه قومق *syracinè qomaq*.—au nombre, صايمق *sâïmaq*, عدّ ا *'add it*.— En t. de mar., ranger la côte, la terre, قيى صره كتمك *qaïi syra guitmek*. — Au fig., ranger une ville sous sa domination, برشهرى تحت اطاعتنه ادخال ا *bir chehri tahti ithâ'atinè idkhâl it*.—Ranger, mettre de côté, بر طرف ا *ber tharaf it*. — Faire faire place, crier gare, صاولتمق *sâvoultmaq*. — Se ranger, s'écarter pour faire place, چكلمك *tchekilmek*, صاولق *sâvoulmaq*.—Se ranger autour de..., اطرافنه ديزلمك *etrâfinè dîzylmek*.—Se ranger sous les étendards d'un prince, d'un parti, بيراغى التنه كيرمك *baïrâghy altina guîrmek*. — Se ranger du parti de quelqu'un, بر كمسنه نك طرفندن او - طرفداری او *bir kimesnènuñ tharafindan ol, tharafdâri ol*.—Se ranger à l'avis, à l'opinion de quelqu'un, بر كمسنه نك رأينه تبعيت ا *bir kimesnènuñ rèïnè teb'îiat it*. — Rangé, e, ديزلمش *dîzylmich*, نظاملو *nizâmlu*, منتظم *mountazem*, مرتب *murctteb*.

Ranimer, v. a., rendre la vie, ديرلتمك *dîriltmek*, يكيدن جان ويرمك *îeñîden djân vîrmek*, t.; حيات تازه ويرمك *haïâti tâzè vîrmek*, احيا ا *ihiâ it*, a.-t. — Rendre l'activité, جان ويرمك *djân vîrmek*. — Au fig., réveiller les sens assoupis, اويانديرمق *ouïândurmaq*, ايقاظ ا *iqâz it*.—Redonner du courage, يكيدن يوركلندرمك *îeñîden îureklendurmek*, تقوية قلب ا *taqvîèi qalb it*. — Ranimer la colère, تجديد غضب ا *tedjdîdi ghazab it*. — la conversation, صحبتى تازه لندرمك *sohbeti tâzèlendurmek*. —Donner au teint des couleurs plus vives, تازه لك كتورمك *tâzèlik gueturmek*, جلا ويرمك *djilâ vîrmek*. — Se ranimer, ديرلمك *dîrilmek*, حيات تازه ايلمق *aïlmaq*, حيات تازه بولمق *haïâti tâzè boulmaq*. — Reprendre courage, يكيدن غيرتلنمك *îeñîden ghaïretlenmek*.

Ranine, ou Ranulaire, adj. com., t. d'anat., se dit des veines et des artères qui sont sous la langue, دل التنده اولان عروق وشرايين *dil altindè olân'ourouq u cherâïin*, t.-a.

Rapace, adj. com., ardent à la proie, en parlant des oiseaux, يرتيجى *irtîdji*, شكاره صالديجى *chikiârè sâldidji*, حرص ايله قاورايجى *kyrs ilè qâvrâïidji*, حريص الخطف *harîs ul-khatf*, a.—Au fig., un homme rapace, enclin à la rapine, چاقر قاورايوب *tchâqyr pentchèlu*, پنچه لو خبوس قاپيجى *qâvrâïup qâpidji*, *khabous*.

Rapacité, s. f., avidité de l'oiseau qui se jette sur sa proie, يرتيجيلك

irtûdjîlik, t.; خطف *khathf*, حرص على الاختطاف *hyrs 'alel-ykhtithâf*, a. — Au figuré, avidité de ceux qui enlèvent le bien d'autrui, قاپيجيلق *qâpîdjîlyq*, اختباس *ykhtibâs*, اغتصاب *yghtiçâb*, غارتكرى *ghâretgueri*.

Raparier, v. a., بركدرمك *birikturmek*, t. Voy. Réunir. — Se raparier, v. pron. Voy. Se réunir.

Raparîment, s. m., بركدرمه *birikturmè*, اويدرمه *ouïdourma*, t.

Rapatelle, s. f., آت قيلى بزى *ât qyli bezy*, حرار *harâr*, t.

Rapatriage, ou Rapatriement, s. m., اوزلاشمه *ouzlâchma*, t. Voy. Réconciliation.

Rapatrier, v. a., بارشدرمق *bârichturmaq*, اوزلاشدرمق *ouzlâchturmaq*, t. Voy. Réconcilier. —Se rapatrier, بارشق *bârichyq it*.

Rape, s. f., ustensile de ménage pour râper, رنك *rendè*, t. — Râpe à tabac, انفيه رنده‌سى *enfïè rendèci*. — Sorte de lime, بر نوع درپى *bir nev'y turpu*. — Grappe de raisin de laquelle tous les grains sont ôtés, اوزم صالقمى چوپى *uzum sâlqymi tcheupu*.

Raper, v. a., رنده‌لمك *rendèlemek*, t. — Râpé, e, رنده‌لنمش *rendèlenmich*. — Un habit râpé, اسكيمش بر لباس *eskîmich bir libâs*.

Rapetasser, v. a., يمه‌لمق *ïamalamaq*, يمالمق *ïamâlamaq*, يما اورمق *ïamâ ourmaq*, t. — Rapetassé, e, يمالو *ïamâlu*.

Rapetisser, v. a., كوچكلتمك *kutchukletmek*, كوچك ايت *kutchuk it*, t. — v. n. et pron., se rapetisser, كوچك اول *kutchuk ol*.

Rapide, adj. com., qui se ment avec vitesse, چابك *tchâpouk*, تيز *tîz*, t.; سريع *serî'*. — Un mouvement très-rapide, بغايت سريع بر حركت *beghâïet serî' bir hareket*. — En parlant des eaux, زورلى اقان *zorlu aqân*, سريع الجريان *serî' ul-djerïân*. — Un fleuve rapide, سريع الجريان بر نهر *serî' ul-djerïân bir nehir*.

Rapidement, adv., avec rapidité, تيز *tîz*, t.; سرعتله *sur'atilè*, a.-t.; سريعًا *serî'an*, a.

Rapidité, s. f., تيزلك *tîzlik*, چابكلك *tchâpouklik*, t.; سرعت *sur'at*, a. — Rapidité du mouvement, سرعت حركت *sur'ati hareket*.

Rapiécer, et Rapiéceter, v. a., پارچه قومق *pârtcha qomaq*, پارچه يناشدرمق - ياپشدرمق *pârtcha ïanâchturmaq, ïâpichturmaq*, t. — Rapiécer un habit, لباسه تلفيق ايتمك *libâcè telfîqy chyqqa it*. — Rapiécé, e, پارچه ياپشدرلمش *pârtcha ïâpichturilmich*, ملفق *mulaffaq*.

Rapière, s. fém., اويون قلجى *oïoun qylydji*, t.; شيش قلجى *chîch qylydji*, t.

Rapine, s. fém., action de ravir, قاپمه *qâpma*, قاپش *qâpich*, t.; خطف *khathf*, *khathaf*, a. — Pillage, يغما *ïaghmâ*, غارت *ghâret*, غصب *ghash*, نهب *nehb*.

Rapiner, v. a. fam., چالمق

tchâlmaq, يغمالاق قاپمق *qâpmaq*, ا *ïaghmâlamaq*, t.; ا خطف *khathf it*, ا سرقت *sirqat it*, a.-t.

Rappel, s. m., action par laquelle on rappelle ceux qu'on avait envoyés en quelque lieu, اعاده معزولًا *i'âdè, ma'zoulen* اعاده لولنمق رخصتي *i'âdè olounmaq roukhsati*. — Action d'appeler de nouveau, كروبه دعوت *guiruïè da'vet*, استعاده *isti'âdè*. — Lettres de rappel accordées aux personnes qui ont été disgraciées ou exilées, اطلاق فرمانی *ythlâq fermâni*, اطلاقی حاوی امر نامه *ythlâqy hâvi emr nâmè*. — Rappel militaire, manière de battre le tambour, دعوت طاولنی چالمه‌سی *da'vet dhâvoulini tchâlmaci*.

Rappeler, v. a., appeler de nouveau, ينه چاغرمق *ine tchâghyrmaq*. — Faire revenir, دوندرمك *deundurmek*, كرو دوندرمك *guïru deundurmek*, كرو كتورتمك *guïru gueturtmek*, t.; ارجاع - اعاده ا *irdjâ'*, *i'âdè it*, a.-t.; كرو چويرمك *gaïru tchévirmek*. — Faire revenir ou rentrer en grâce ceux qui ont été disgraciés ou exilés, عفو ا *'afv it*, اطلاق ا *ythlâq it*. — Faire revenir quelqu'un d'un lieu où on l'avait envoyé pour remplir certaines fonctions, معزولًا اعاده ا *ma'zoulân i'âdè it*. — Au fig., rappeler à la vie, ديرلتمك *dirîltmek*, احيا ا *ihiâ it*, جان ويرمك *djân vîrmek*. — Rappeler à la mémoire, خاطره كتورمك *khâthyrè gueturmek*, اخطار ا *ykhthâr it*, اكدرمق *andurmaq*, تذكير ا *tezkîr it*. — Se rappeler, اكرق *anmaq*, در خاطر ا *der khâthyr it*, خاطره كلمك *khâthyrè guelmek*, تذكرا *tezekkur it*. — Je me le rappelle, خاطرمه كلور *khâthyrimè guelur*, خاطر نشانمدر *khâthyr nichânumdur*.

Rapport, s. m., revenu, produit, كار *kiâr*, كلور *guelur*, t.; ايراد *irâd*, محصول *mahsoul*, pl. a. محصولات *mahsoulât*; حاصل *hâcyl*, pl. حاصلات *hâcylât*; عائده *'âïdè*, pl. عوائد *'avâïd*; نما *nemâ*. — Rapport, récit, témoignage, تقرير *taqrîr*, اخبار *ykhbâr*, انها *inhâ*, نقل *naql*, ديوزش *deïuzîrich*, شهادت *chehâdet*, شاهدلك *châhidlik*. — Rapport écrit au souverain, aux magistrats, etc., تقرير تلخيص *telkhys*, تقرير *taqrîr*, عرض *'arz*. — Faire un rapport, تلخيص ا *telkhys it*. — Rapport, délation, accusation, غمازلق *ghammâzlyq*, غمز *ghamz*, نقل *naqal*, نقل كلام *naqli kelâm*. — Faire de faux rapports, خلاف انها ا *khylâfi inhâ it*, كاذبًا نقل كلام ا *kiâziben naqli kelâm it*. — Exposition d'un procès, دعوا تقريرى - بيانى *da'vâ taqrîri, beïâni*. — Rapport, plainte, شكايت *chikiâïet*. — Selon le rapport des médecins, اطبانك تقريرينه كوره *ethibbânuñ taqrîrînè gueuré*. — Rapport, compte-rendu d'une chose dont on est chargé, اعلام حال *i'lâmi hâl*, افادهٔ حال *ifâdei hâl*. — Rapport, convenance, conformité, ياقشقلق اويغونلق *ouïghounlouq*, موافقت *muvâfaqat*, مطابقة *mouthâbaqat*. — Rapport, liaison des

choses entre elles, analogie, مناسبت *munācebet*, علاقه *'alāqa*, جهت *djeheti munācebet*. — Rapport d'amitié, relation sociale, اشنالق *achinālyq*, الفت *ulfet*. — Rapport, relation des choses à leur fin, نسبت *nisbet*. — Par rapport, selon le rapport, نسبت ايله *nisbet ilè*, نسبةً *nisbeten*. — La terre est petite par rapport au soleil, ارض شمسه نسبت ايله اصغر در *arz chemsè nisbet ilè asghardur*. — Par rapport à lui, انك حقنه *anuñ haqqyna*. — Il ne fait rien que par rapport à lui, هر نه ايشلر ايسه نفسنه نسبت ايله ايشلر *her nè ichler içа nefsinè nisbet ilè ichler*. — Par rapport, par comparaison, نظراً *nazaren*. — Sous plusieurs rapports, وجوهله *vudjouh ilè*. — Sous tous les rapports, من كل الوجوه *min kullil-vudjouh*. — Rapport, en t. de mathém., قياس *qyās*. — Rapports d'estomac, ventosités, اروغ *arough*, ارغ *ourough*. — Rapport, en parlant des choses rapportées, ajoutées, صكره دن كتورلمش ـ نقل اولنمش *soñradan gueturilmich*, *naql olounmich*. — Terres de rapport, صكره دن كتورلمش طپراق *soñradan gueturulmich thoprāq*.

Rapportable, adj. com., ميراثه متعلق ـ مخصوص *mīrācè mute'alliq*, *makhsous*, a.-t.

Rapporter, v. a., reporter une chose au lieu où elle était, كيرو كوتورمك *guīru guturmek*, كيرو محلنه قومق *guīru mahallinè qomaq*, كرو محلنه وضع ا *guiru mahallinè vaz' it*, رد و اعاده ا *redd u i'ādè it*, a.-t. — Apporter avec soi d'un endroit dont on revient, برابر الوب كتورمك *berāber alup gueturmek*. — Rapporter des terres, طپراق نقل ايتدرمك *thoprāq naql itturmek*. — Rapporter, joindre, ajouter une chose à une autre, ضمّ ـ علاوه ا *zamm*, *'ylāvè it*, الحاق ا *ilhāq it*, اضافه ا *izāfè it*, اكلمك *eklemek*. — Rapporter beaucoup de gloire d'une action, شهرت عظيمه كسب ا ـ تحصيل ا *cheuhreti 'azīmè kesb it*, *tahsīl it*. — Rapporter, dire, raconter ce qu'on a vu, entendu, بيلدرمك *bildurmek*, نقل ا *naql it*, اخبار ـ افاده ا *ykhbār*, *ifādè it*, تقرير ا *taqrīr it*, بيان ا *beïān it*. — Rapporter fidèlement, بالصدق و الحقيقت افاده ا *bis-sydq vel-haqyqat ifādè it*. — Témoigner, rapporter comme témoin, شهادت و اخبار ا *chehādet u ykhbār it*. — Citer, mentionner, نقل ا *naql it*, نقل و ايراد ا *naql u irād it*. — Mentionner, ذكر ا *zikr it*. — Alléguer, سرد و ايراد ا *serd u īrād it*, سرد ا *serd it*. — Faire des rapports, accuser, dénoncer, قولامق *qovlāmaq*, قومضلمق *qoumzoulamaq*, غمازلمق *ghammāzlamaq*, نقل كلام ا *naqli kelām it*. — Exposer, اكلاتمق *añlātmaq*, افاده ا *ifādè it*. — On vous a rapporté une fausseté, خلاف اكلاتديلر *khylāf añlātīler*. — Rapporter, diriger vers un but, طوغرلتمق *dhoghroultmaq*, چويرمك *tchevīrmek*. — Rapporter toutes ses actions

à Dieu, كافّهٔ اعمالنی جانب حقّه *kiaffei a'mālini djānibi haqqa'athf u tevdjīh it.* — Rapporter tout à son profit, هر شیئی منفعت مخصوصه‌سنه چویرمك *her cheïi menfa'ati makhsoucècinè tchevīrmek.* — Attribuer, faire remonter à une origine, اسناد ا *isnād it.* — Rapporter l'effet à la cause, اثری علّت اصلیه‌سنه اسناد ا *eceri 'ylleti asliècinè isnād it.* — Rapporter, produire, محصول ویرمك *mahsoul vīrmek.* — Des arbres qui rapportent de beaux fruits, ایو میوه ویرر اغاجلر *eïu mīvè vīrur aghādjlar.* — Produire un revenu, ایراد اولمق *irād vīrmek*, ایرادی او *irādi ol.* — Cette terre rapporte cinquante mille piastres, بو یرك الّی بیك غروش ایرادی واردر *bou ïeruñ ellì bīñ ghourouch irādi vārdur.* — Rapporter, en parlant de l'argent, فایض ویرمك *fāïz vīrmek*, ربح ویرمك *ribh vīrmek.* — Son argent lui rapporte cinq pour cent, اقچه‌سی یوزده بش فایض ویرر *aqtchècì ïuzde bech fāïz vīrur.* — Rapporter de l'avantage, du profit, فایده ویرمك ـ کتورمك *fāïdè vīrmek, gueturmek.* — Rapporter, exposer l'état d'un procès, دعوایی قلمه آلمق *da'vāïi qalemè ālmaq.* — Se rapporter, avoir de la conformité, de la convenance, اویمق *ouïmaq*, موافق او *muvāfyq ol*, توافق ا *tevāfuq it.* — Se rapporter, avoir rapport, راجع او *rādjì' ol.* — S'en rapporter à quelqu'un, s'en remettre à sa décision, le prendre pour arbitre, برکمسنه‌نك رأیینه مراجعت ا *bir kimesnènuñ rèïinè murādja'at it*, حواله ا *havālè it.* — S'en rapporter, ne pas compter sans être toutefois bien persuadé, تسلیم ا *teslīm it.* — Je m'en rapporte, je ne conteste pas, je me rends, بونی تسلیم ایدرم *bounou teslīm iderum*, تسلیمم واردر *teslīmum vārdur.* — Consentir, croire au dire de quelqu'un, قایل او *qāïl ol*, اینانمق *inānmaq.*

Rapporteur, s. m., juge qui fait le rapport d'un procès, کاتب شرع *kiātibi cher'*; a. — Rapporteur d'une commission, تقریر ویرن *taqrīr vīren*, تقریر ایدیجی *taqrīr ididji.* — Rapporteur du divan, secrétaire des conférences, آمدجی *āmeddji.* — Rapporteur, délateur, celui qui fait des rapports faux ou indiscrets, غمّاز *ghammāz*, نمّام *nemmām*, سوز دلّالی *seuz dellāli.* — Rapporteur, instrument de mathématiques, منقله *minqalè.*

Rapprendre, v. a., یکیدن اوکرنمك *ïeñìden eugrenmek*, یکیدن بیلمك *ïeñìden bīlmek*, t.; مجدّدًا تحصیل وقوف ا *mudjeddeden tahsīli vaquf it*, a. t.

Rapprochement, s. m., action de rapprocher, یقلشدرمه ـ یقلشترمه *ïaqlachturma*, یقلشمه *ïaqlachma*, بر بریله یقلشدرمه *bir birīnè ïqlachturma*, t.; تقریب *taqrīb.* — Effet de cette action, یقلشمه *ïaqlachma*, بر بریله یقلشمه *bir birīlè ïaqlachma*, بر بریله یقینلق *bir birīlè ïaqrulyq.*

مقاربة *mouqārebet*. — Rapprochement, au fig., réconciliation, بارشق *bārichyq*, ایکی کشینک اره‌سنی اوزلاشدرمه *iki kichīnuñ aracini ouzlāchturma*, التیام *iltiām*, مصالحه *mouçālaha*. — Rapprochement, mise en regard, مقارنة *mouqārenet*. — Action de comparer, مقابله *mouqābelè*, تطبیق *tathbyq*.

Rapprocher, v. a., approcher de nouveau, یقلاشدرمق *ïaqlāchturmaq*, ینه یقلاشدرمق *ïnè ïaqlāchturmaq*, t.; ا ینه تقریب *ïnè taqrīb it*. — Approcher de plus près, دخی یقین کتورمک *dakhy ïaqyn gueturmek*, زیاده یقلاشدرمق *zïādè ïaqlāchturmaq*. — Au fig., mettre des objets en regard dans un voisinage et une opposition qui les éclaire, بر بریله قارشولشدرمق *bir birīlè qārchoulatmaq*, ا بالمقابله تطبیق *bil-mouqābelè tathbyq it*. — Rapprocher des personnes, les réconcilier, بارشدرمق *bārichturmaq*, ایکی کشینك بینني اوزلاشدرمق *iki kichīnuñ beïnini ouzlāchturmaq*, ا اصلاح ما بین *yslāhy mā beïn it*. — Se rapprocher, venir plus près, یقلشمق *ïaqlachmaq*, دخی یقین کلمك *dakhy ïaqyn guelmek*, ا تقرّب *teqarrub it*. — Au fig. Voy. Se réconcilier.

Rapsodie, s. f., méchant ramas, قرش مرش *qarich mourich*, t. — Mauvais ramas de vers, de prose, ضغث الکلام *zaghs ul-kelām*, pl. a. اضغاث الکلام *azghās ul-kelām*.

Rapt, s. m., قاپمه *qāpma*, t.; غصب *ghasb*, غصب النفوس *ghasb un-nufous*, a.

Rapure, s. f., اکنتی *ïenti*, قازنتی *qāzynti*, t.; برادة *burādet*, a. — Râpure d'ivoire, فیل دیشی قازنتیسی *fīl dïchi qāzyntïci*.

Raquette, s. f., instrument pour jouer à la paume, au volant, چوکان *tchevguiān*, p.; مجن *myhdjen*, a. — Figue de Barbarie, صبّیرة *soubbïret*.

Rare, adj. com., qui se trouve, qui arrive rarement, آز بولنور *āz boulounour*, قت *qyt*, t.; نادر *nādir*, نادر الوجود *nādir ul-vudjoud*, a. — Un livre rare, نادر بر کتاب *nādir bir kitāb*. — Rare, singulier, excellent, عزیز *'azīz*, غریب *gharīb*. — Rare, peu dense, peu serré, سیرك *seïrek*, غیر کثیف *ghaïri kecīf*, یوقه *ïouf'a*, رقیق *raqyq*, لطیف *lathyf*. — L'air est plus rare que l'eau, هوا مادن الطفدر *havā māden elthaftur*. — Rare, en parlant des battements du pouls, lorsqu'ils sont peu fréquents, اغر یورر *aghyr ïurur*, بطئ الحرکه *bathy ul-harekè*.

Raréfactif, ive, adj., سیرکلتك کتوریجی *seïreklik gueturïdji*, سیرکلدیجی *seïrekledïdji*, t.; مرخّی *mourakhkha*, باسط *bācyth*, موجب التخاخل *moudjib ut-tekhalkhul*, a.

Raréfaction, s. f., سیرکلتمه *seïrekletmè*, سیرکلك *seïreklik*, t.; ارتخا *irtikhā*, تخاخل *tekhalkhul*, a. — La raréfaction de l'air, هوانك تخاخلی *havānuñ tekhalkhuli*.

Raréfiant, e, adj., t. de médec., باسط *bācyth*, a. Voy. Raréfactif.

— Remède raréfiant, دواى موجب التخلخل *devāï moudjib ut-tekhalkhul.*

Raréfier, v. a., يايمق *ïāïmaq*, سيركلتمك *seïrekletmek*, سيركلمك *seïreklemek*, سيرك ا *seïrek it*, t.; تبسيط ا *tebsīth it*, ايراث تخلخل ا *irāci tekhalkhul it.* — La chaleur raréfie l'air, حرارت هوانك تخلخلنه بادى اولور *harāret havānuñ tekhalkhulinè bādi olour.* — Raréfié, e, سيركلنمش *seïreklenmich*, متخلخل *mutekhalkhul.*

Rarement, adv., آز *āz*, سيرك *seïrek*, كاهده بر *guiāhtè bir*, t.; نادرًا *nādiren*, a.

Rareté, s. f., qualité de ce qui arrive rarement, singularité, نادرلك *nādirlik*, a.-t.; ندرت *nedret.* — La rareté des diamants, الماسك ندرتى *elmāçuñ nedreti.* — Rareté, disette, ازلق *azlyq*, t.; قحت *qaht*, قلت *qyllet*, قلت الوجود *qyllet ul-vudjoud.* — Chose rare, نادرة *nādiret*, نادره *nādirè*, pl. نوادر *nevādir*; غرايب *gharāïb*, كورنمامش شيلر *gueurunmemich cheïler.*

Rarissime, adj. com. fam., پك نادر *pek nādir*, t.

Ras, e, adj., rasé, تويى تراش اولمش *tuïu trāch olmuch*, t.; محلوق *mahlouq*, a. — Qui a le poil court, تويى قصه *tuïu qyssa.* — Sans poil, تويسز *tuïcyz.* — Du velours ras, تويى قصه قطيفه *tuïu qyssa qathīfè.* — Rase campagne, campagne plate et unie, دوز اوه *duz ova*, صحراى ملسا *sahrāï melsā.* — Table rase, دوز تخته *duz takhta.* — Boisseau ras, mesure rase, اغزى صيرلمش اولچى *aghzy sīrilmich eultehi.*

Rasade, s. f., طولو قدح *dholou qadeh.*

Rasé, e, adj., qui a le poil coupé près de la peau, تراش اولمش *trāch olmuch*, t.; محلوق *mahlouq*, a. — Démoli de fond en comble, ديبى دوز ييقلمش *dībi duz ïiqylmich*, منهدم *munhedim.*

Rasement, s. f. — d'une place, ييقمه *ïiqma*, t.; هدم *hadm*, انهدام *inhidām*, a.

Raser, v. a., couper le poil près de la peau, تراش ا *trāch it.* — Se raser, تراش او *trāch ol.* — la barbe, صقال تراش ا *saqāl trāch it*, t.; احتلاق لحيه ا *yhtilāqy lahïè it*, a.-t. — Se raser soi-même, كندو كندينى تراش ا *guendu guenduni trāch it*, خود بخود تراش او *khod bekhod trāch ol.* — Raser, démolir de fond en comble, تملدن ييقمق *temelden ïiqmaq*, يره برابر ا *ïerè berāber it*, ديبى دوز ييقمق *dībi duz ïiqmaq.* — Raser une place, بر قلعه يى هدم ا *bir qal'aïi hedm it.* — Raser, passer fort près avec rapidité, صييررق كچمك *syiraraq guetchmek*, صييررق كچيويرمك *syiraraq gueichivīrmek.* — En parlant d'un navire qui rase la côte, كمى يالى كنارينى صييررق كتمك *guemi ïāli kenārini syiraraq guitmek.*

Rasoir, s. m., اوسترا - استره *oustoura*, t.

Rassasiant, e, adj., طوقلندريجى

thoqlanduridji, طوقلق كتوريجى *thoqlouq gueturîdji*, t.; مشبع *muchba'*, a.

Rassasiement, s. m., état d'une personne rassasiée, طوقلق *thoqlouq*, t.; شبع *chib'a*, a.—Au fig., le rassasiement des plaisirs, لذتلردن بيقمه *lezzetlerden bîqma*, شبع من اللذات *chiba' min êl-lezzāt*.

Rassasier, v. a., apaiser la faim, طويورمق - طويرمق *dhoïourmaq*, دويدرمق *doïdourmaq*, اطوق *thoq it*, t.; اشباع ا *iehbā' it*, a.-t.; قارن طويورمق *qārn dhoïourmaq*. — Se rassasier, طويمق *dhoïmaq*, دويلمق *doïoulmaq*, او طوق *thoq ol*.— Rassasier, au fig., satisfaire jusqu'à satiété, بيقدرمق *bîqturmaq*. — Se rassasier, se blaser, بيقمق *bîqmaq*. — Rassasié, e, طوق *thoq*, شبعان *cheb'ān*, بيقمش *bîqmich*.

Rassemblement, s. m., action de rassembler ce qui est épars, بر يره كتورمه *bir ïerè gueturmè*, t.; جمع ايتمكلك *djem' itmeklik*, a.-t.; جمع *djem'*, a. — Le rassemblement des pièces nécessaires, اوراق لازمه‌نك جمعى *evrāqy lāzemènuñ djem'y*. — Rassemblement, attroupement, خلقك جمعيتى *khalquñ djem'ïieti*, جمعيتى *djem'ïiet*, جمعيت ناس *djem'ïieti nās*, a.—Il se fit un rassemblement, بر جمعيت اولدى *bir djem'ïiet oldou*.

Rassembler, v. a., mettre ensemble, faire amas, جمع ا *djem' it*, a.-t.; ديوشرمك *devchurmek*, بركدرمك *birikdurmek*, t.—Assembler des troupes, جمع عسكر ا *djem'y 'asker it*. — Rassembler, mettre en ordre, نظامه قومق *nizāmè qomaq*, دوزمك *duzmek*, ترتيبه قومق *tertîbè qomaq*.— Se rassembler, جمع او - اولنمق *djem' ol, olounmaq*, تجمّع ا *tedjemmu' it*, بر يره كلمك *bir ïerè guelmek*, بركمك *birikmek*. — Rassemblé, e, جمع اولمش - اولنمش *djem' olmuch, olounmuch*, مجتمع *mudjtemi'*, بركمش *birikmich*.

Rasseoir, v. a., remettre, replacer ce qui s'est détaché, ينه يرلشدرمك *ïnè ïerlechturmek*, t.; ينه يرلو يرينه قومق - وضع ا *ïnè ïerlu ïerïnè qomaq, vaz' it*, t.-a. — Rasseoir une colonne sur sa base, بر ديركى قاعده‌سى اوزرينه كما كان تمكين و اقعاد ا *bir dîregui qā'ydèsi uzerïnè kemā kiān temkîn u yq'ād it*. — un fer au pied d'un cheval, آت اياغنه مجدّدًا بر نعل يرلشدرمك *āt aïāghynda mudjeddeden bir na'l ïerlechturmek*.— Se rasseoir, v. pron., s'asseoir une deuxième fois, بر دخى اوتورمق *bir dakhy otourmaq*. — Se rasseoir, en parlant d'une liqueur, s'épurer en se reposant, ارنمق *ārinmaq*, طورمق *dhourmaq*. — Il faut laisser rasseoir ce vin, بو شرابى حال ركود اوزره ترك ايتملودر *bou charābi hāli rukioud uzrè terk itmeludur*.—En parlant des humeurs, du sang, qui ont été échauffés, émus, طورلق *dhouroulmaq*.—Se rasseoir, se remettre de son trouble, se calmer, دكمك *diñmek*, سكون بولمق *sukioun boulmaq*, كسب سكونت ا *kesbi sukiounet it*.

Rassséréner, v. a., rendre serein, ایازلندرمق *aïāzlandurmaq*, t.; اصحا *yshā it*, a.-t. — Le soleil parut et rassséréna le temps, کونش چقدقده کوک یوزینی ایازلندردی *gunech tchykdykda gueuk iuzunu aïāzlandirdi*. — Se rassséréner, ایازلنمق *aïāzlanmaq*, کسب صحو *kesbi sahv it*. — Le temps s'est rassséréné, هوا منجلی اولدی - کشایش بولدی *havā mundjeli oldou, kuchāïch bouldou*. — Au fig., rassséréner le visage de quelqu'un, یوزی کولدرمک *iuzu guldurmek*.

Rassis, e, part. de Rasseoir, ینه یرلشمش *inè ierlechmich*. — adj., en parlant des personnes, calme, posé, mûri par la réflexion, پشمش *pichmich*, اغر باشلو *aghyr bāchlu*. — Un homme d'un esprit rassis, عقلی یرلشمش بر آدم *'aqli ierlechmich bir ādem*. — Esprit rassis, یرلشمش عقل *ierlechmich 'aql*, راسب عقل *'aqli rācib*. — Rassis, en parlant du pain, etc., qui n'est plus tendre, بیات *baïāt*. — Pain rassis, بیات اتمک خبز *baïāt etmek*, بایت *khoubzy bāït*.

Rassorti, e, adj., ینه بر برینه اویدرمش - اویدزلمش *inè bir birînè ouïoudourmich, ouïdourolmich*, t.

Rassortir, v. a., assortir de nouveau, ینه بر برینه اویدرمق - یاقشدرمق *inè bir birînè ouïdourmaq, ïāqychturmaq*. — Rassortir, fournir de nouveau de toutes sortes de choses convenables, دونانمق *dunātmaq*, ینه طاقم ویرمک *inè thāqum vīrmek*. — Se rassortir, مجدّدًا بر برینه اویغون کلمک *mudjeddeden bir birînè ouïghoun guelmek*. — S'accorder de nouveau, ینه برلشمک *inè birlechmek*, بر بربله امتزاج ا *bir biri ilè imtizādj it*.

Rassoté, e, adj., infatué de...., دلی *deli*, t.; مجنون *medjnoun*, a.

Rassurer, v. a., mettre en état de sûreté, raffermir, برکتمک *berkitmek*, برک - قوی ا *berk, qavi it*, قویلشدرمک *qavīlechturmek*, t.; استحکام ویرمک *istyhkiām vīrmek*, متانت ویرمک *metānet vīrmek*. — Redonner de l'assurance, قوت قلب ویرمک *qouvveti qalb vīrmek*, غیرت ویرمک *ghaïret vīrmek*, تقویهٔ قلب ا *taqvïèi qalb it*. — Calmer, تسکین ا *teskîn it*, a.-t.; راحتلندرمق *rāhatlandurmaq*. — Se rassurer, reprendre cœur, غیرتلنمک *ghaïretlenmek*. غیرتنه کلمک *ghaïretè guelmek*. مستریح اول *mousteryh ol*. — Se rassurer, en parlant du temps, se remettre entièrement au beau, صاغلنمق *sāghlanmaq*. — Rassuré, e, قویلشمش *qavīlechmich*, استحکام بولمش *istyhkiām boulmich*, مستحکم *moustahkem*, مطمین البال *mouthmîn ul-bāl*, مستریح *mousteryh*.

Rat, s. m., سچان *sitchān*, کمه *kiemè*. — Gros rat, بیوک سچان *buïuk sitchān*, کمه سچانی *kiemè sitchāni*, ایری سچان *iri sitchān*, t.; فار *fār*, pl. a. فیران *fîrān*, فیرون *fîroun*. — Rat d'eau, rat qui nage et qui se retire dans des trous aux bords des rivières, صو سچانی - کهه سی

sou sitchāni, kieméci.—Rat femelle, فاره *fārè.*—Mort aux rats, composition pour faire mourir les rats, سچان اوتی *sitchān oti.*—Rat de Pharaon. Voy. Ichneumon.

Ratafia, s. m., عنبریه *'amberiiè,* راطافیه عنبریه‌سی *rātlafia 'amberiièci,* t.

Ratatiné, e, adj., بورشمش *bourouchmich,* بوزیلوب بورشمش *bozouloup bourouchmich,* t.

Ratatiner (Se), v. pron., بوزیلوب بورشمق *bozouloup bourouchmaq,* t.

Rate, s. f., طلاق ـ طلق ـ دلاق *dhalāq,* طحال *thyhāl,* a.—Avoir la rate gonflée, طلاق شیشکین او *dhalāq chīchkín ol.*—Avoir mal à la rate, وجع طحاله مبتلا او *vedja'y thyhālè mubtelā ol.*—S'épanouir la rate, rire beaucoup, کولمکدن بایلمق *gulmekten bāïlmaq.*

Rateau, s. m., طراق *tharāq.*—de jardin, باغچوان طراغی *bāghtchevān tharāghy,* t.

Rateler, v. a., طراق ایله دیوشرمک *tharāqilè dīvchurmek,* t.

Ateleur, se, s., طراق سورن *tharāq surèn,* قوروات دیوشرنجی *qourou ot dīvchurīdji,* t.

Ratelеux, se, adj., وجع طحاله مبتلا *vedja'y thyhālè mubtelā.*

Ratelier, s. m., endroit où l'on met le fourrage que l'on donne aux animaux, یملک *iemlik,* t.—Au fig., les deux rangées de dents, دیش دیزیسی *dich dīzīci,* t.; نظم اسنان *nazmi esnān.*—Un râtelier de fausses dents, ساخته دیش دیزیسی *sākhtè dich dīzīci,* نظم اسنان عملی *nazmi esnāni 'qmeli.*

Rater, v. n., en parlant d'une arme à feu qui manque à tirer, اتش الدمامق *ātech alamāmaq,* طوتشمامق *thoutouchmāmaq,* t.—Ne pas toucher au but, طوقونمامق *dhoqounmāmaq,* اصابت ایتمامک *içābet itmemek.*—Au fig. fam., ne pas réussir, راست کلمامک *rāst guelmemek,* باشه چیقارمامق *bācha tchyqārmāmaq.*

Ratière, s. fém., سچان قپانی *sitchān qapāni.*—Métier de rubanier pour faire la ganse, شیریتجی دزگاهی *chīrītdji dizguiāhi,* غیطان یپاجق آلت *ghaïthān ïapādjaq âlet,* t.

Ratificatif, ive, adj., تصدیق ایدن *tastyq-iden,* a.-t.; مصدق *mouçaddyq,* a.

Ratification, s. f., confirmation authentique de ce qui a été fait ou promis, تصدیق *tastyq,* a.—Ratification par acte public, سند معمول به ایله اولان تصدیق *senedi me'moulun bih ilè olān tastyq.*—Ratification par écrit ou verbale, تحریرًا یا شفاهًا تصدیق *tahrīren ïā chifāhen tastyq.*—Ratification, l'instrument même dans lequel la ratification est contenue, تصدیق نامه *tastyq-nāmè,* تصدیق سندی *tastyq senedi.*—Échanger les ratifications, تصدیقنامه لری مبادله ا *tastyq-nāmèleri mubādelè it.*

Ratifier, v. a., تصدیق ا *tastyq it,* قرار ویرمک *qarār vīrmek,* قبول ا *qaboul it,* a.-t.—Ratifier un traité, عهدنامه یی تصدیق ا *'ahd-nāmèi tastyq it.*—Ratifié, e, تصدیق

اولنمش *tastyq olounmich*, مصدّق *mouçaddaq*.

Ration, s. f., portion de vivres, etc., تعيين *ta'ïïn*, pl. a. تعيينات *ta'ïïnāt*. — Rations journalières, تعيينات يوميه *ta'ïïnāti ïevmïïe*. — Double ration, ايكى قات تعيين *iki qāt ta'ïïn*. — Demi-ration, نصف تعيين *nysfi ta'ïïn*.

Rationnel, le, adj., logique, conforme à la raison, عقلى *'aqlïi*, a.; عقله مبنى *'aqlè mebni*. — Horizon rationnel ou vrai, grand cercle qui coupe le ciel et la terre en deux hémisphères, منطقة الكره *minthaqat ul-kuret*, a.

Ratisser, v. a., emporter en raclant la superficie de quelque chose, قازيمق *qāzïmaq*, قاوشيوب قازيمق *qāvouchïup qāzïmaq*, t. — Ratisser un cuir, حلاه جلد ا *halāï djild it*, a.-t. — Ratisser les allées d'un jardin, باغچه‌نك يوللرينى تميزلمك ـ قاوشيوب قازيمق ـ طرامق *bāghtchènuñ ïollarïnï temïzlemek, qāvouchïup qāzïmaq, tharāmaq*.

Ratissoire, s. f., قازاغى *qāzāghy*, طراق *tharāq*, t. Voy. Racloir.

Ratissure, s. f., قازنتى *qāzynti*, t.

Rattacher, v. a., ينه ياپشدرمق *ïnè ïāpichturmaq*, ياپشدرمق *ïāpichturmaq*, باغلمق *bāghlamaq*, t.; مجدّدًا ربط ا *mudjeddeden rabth it*, مربوط ا *merbouth it*, a.-t.

Ratteindre, v. a., يتشمك *ïetïchmek*, اردن يتشمك *ardden ïetichmek*, t. — Je le ratteindrai bientôt; قريبا اردندن يتشه‌جكم *qarïbā ardinden ïetichèdjeguim*.

Rattraper, v. a., ratteindre, reprendre, طوتمق *thoutmaq*, اردن اردن يتشوب طوتمق *ardden ïetichup thoutmaq*, اردن يتشوب يقه‌لمق *ardden ïetichup ïaqalamaq*. — Attraper une seconde fois, بر دخى طوتمق *bir dakhy thoutmaq*, ينه طوتمق *ïnè thoutmaq*. — Recouvrer ce qu'on avait perdu, غايب اولمش نسنه‌يى بولمق *ghāïb olmuch nesnèï boulmaq*, بر دخى الده كتورمك *bir dakhy elè gueturmek*, t.; مجدّدًا كسب تحصيل ا *mudjeddeden kesbi, tahsïl it*.

Rature, s. f., effaçure, چزكى *tchyzgui*, چزك *tchyzek*, t.; ترقين *terqyn*, pl. a. ترقينات *terqynāt*. — Action d'effacer, محو *mahv*, رسيد *recïd*.

Raturer, v. a., چيزمك *tchïzmek*, بوزمق *bozmaq*, محو ـ ترقين ا *mahv* ـ *terqyn it*, a.-t.; رسيد ا *recïd it*. — Raturé, e, چيزلمش *tchïzïlmich*, بوزلمش *bozoulmich*, محو اولنمش *mahv olounmich*, a.-t.; مرقن *muraqqen*, منسوخ *mensoukh*.

Rauque, adj. com., اوازى طونقن *avāzy thoutqoun*, طونقن *thoutqoun*, بوغق *boghouq*, بوغق اوازلو *boghouq avāzlu*, t.; ابحّ *abahh*, a.

Ravage, s. m., dégât, خراب *kharāb*, غارت *ghāret*. — Dévastation, تخريب *takhrïb*, تخريبات *takhrïbāt*. — Dommage que causent les pluies, les tempêtes, etc., ضرر *zarar*, خسار *khaçār*, pl. a. خسارات *khaçārāt*; مضرّت *mazarret*, pl. مضرّات *mazarrāt*. — Désordre causé

par les passions, آفت *âfet*, pl. a. آفات *âfât*. — Faire ravage dans une maison, y faire du bruit, بر خانه ایچنده شماته ا *bir khânè itchindè chamâta it*.

Ravager, v. a., خسارت ا *khaçâret it*, تخریب ا *takhrîb it*, خراب ا *kharâb it*, ضرر کتورمک *zarar gueturmek*, غارت ا *ghâret it*, a.-t.; ییقمق *ïyqmaq*, t.; برباد ا *berbâd it*. — Ravager un pays, بر مملکتی خراب ویباب ا *bir memleketi kharâb u ïebâb it*. — Ravagé, e, ییقلمش *ïyqylmich*, خراب اولمش *kharâb olmuch*.

Ravalement, s. m., crépi ou enduit par dehors à un mur, صوامه *syvâma*, صوا ایشی *syvâ ichi*, دیوارک صوامه‌سی *dîvâruñ syvâmaci*. — Ravalement, au fig., abaissement, اشاغیلنمه *achâghylanma*, انحطاط *inhythâth*.

Ravaler, v. a., retirer en dedans du gosier, یوتمق *ïoutmaq*, t.; بلع ا *bal' it*, ابتلاع ا *ibtilâ' it*. — Rabaisser, mettre au plus bas, ایندرمک *indurmek*, تنزیل ا *tenzîl it*. — Au fig., avilir, déprimer, الچقلمق *altchaqlamaq*, تحقیر - تذلیل ا *tahqyr*, *tezlîl it*. — Se ravaler, s'avilir, الچقلنمق *altchaqlanmaq*, کندویی الچقلمق *guenduïi altchaqlamaq*, استحقار نفس ا *istyhqâri nefs it*, تذلل ا *tezellul it*. — Ravaler, en t. de maçonnerie, crépir un mur de haut en bas, صوامق *syvâmaq*, صوا سورمک *syvâ surmek*.

Ravaudage, s. m., یمه‌لمه *ïamalama*, دوزلتمه *duzeltmè*, t.

Ravauder, v. a., raccommoder à l'aiguille de méchantes hardes, یمه‌لمق *ïamalamaq*, دوزلتمک *duzeltmek*. — Maltraiter de paroles, سوکمک *seuïmek*, — Importuner par des discours hors de propos, تعجیز ا *ta'djîz it*, بزدرمک *bezdurmek*, انجتمک *indjitmek*.

Ravauderie, s. fém., discours de niaiseries, de bagatelles, بوش لاقردی *boch lâqyrdi*, بیهوده سوز *bîhoudè seuz*, t.

Ravaudeur, se, s., celui ou celle qui raccommode des bas, de vieux habits, etc., یمه‌لایجی *ïamalâïdji*. — Au fig. et fam., importun, diseur de balivernes, ثقلت ویریجی *syqlet vîrîdji*, بیهوده سوز سویلین *bîhoudè seuz seuïleïen*.

Rave, s. f., ترب *turb*, *turub*, vulg. *troup*, t.

Ravelin, s. masc., t. de fortif., demi-lune. Voy. ce mot.

Ravenelle, s. f., fleur, بر نوع فرنک منکشه *bir nev'y frenk menekchè*, t.

Ravi, e, adj., transporté de joie, بغایت مسرور *beghâïet mesrour*, فرط سروردن عقلی کتمش *ferthy sourden 'aqli guitmich*, a.-t.

Ravigoter, v. actif familier, طوراندرمق *dhavrândurmaq*, t.; قوت ویرمک *qouvvet vîrmek*, a.-t.

Ravilir, v. actif, rendre vil, الچقلمق *altchaqlamaq*, t.; ترذیل - اهانت ا *terzîl*, *ihânet it*, تحقیر ا *tahqyr it*, a.-t.; الچقلنمش *altchaqlanmich*, مرذول *merzoul*.

Ravin, s. m., lieu cavé par une ravine, سیلک اقه‌جق یر *seïluñ*

aqadjaq ïer, t.; مجراى سيل *medjrāï seïl*, a.; جرف *djerf*, pl. a. جروف *djourouf*. — Ravin, chemin creux, چقور يو *tchouqour ïer*, چوقورلو يو *tchouqourlu ïer*, دره *dèrè*, چاقر چقور يول *tchāqyr tchouqour ïol*.

Ravine, s. f., طاغدن اقان سيل *dhāghdan aqān seïl souïou*, صويى يوكسكدن اقان چاى *ïuksekten aqān tchāï*, يوكسكدن كلن سيل *ïuksekten guelen seïl*.—Ravine, pris pour ravin. Voy. ce mot.

Ravir, v. a., enlever par force, زور ايله المق - قاپمق *qāpmaq* - *zor ilè almaq*, طوتمق *thoutmaq*, t.; غصب ا *ghasb it*, نزع ا *nez' it*, اختلاس - اختطاف ا *ykhtilās*, *ykhtithāf it*, a.-t. — Ravir le bien d'autrui, اخرك مالنى قاپمق *akheruñ mālini qāpmaq*.—l'honneur d'une fille, بر قيزك عرضنى سلب ا *bir qyzuñ 'yrzini selb it*. — Ravir, au fig., charmer l'esprit ou le cœur, كوكلى قاپمق *gueuñulu qāpmaq*, جلب فواد ا *djelbi fuvād it*.—Causer un transport d'admiration, d'étonnement, حيرته براقمق *haïretè brāqmaq*.—Être ravi d'étonnement, فرط استغراب ايله منزوع القلب او *ferthy istyghrāb ilè menzou' ul-qalb ol*. — A ravir, adv., admirablement bien, پك كوزل *pek guzel*, پك اعلا *pek a'lā*, وجه حيرت انكيز ايله *vedjhi haïret enguïz ilè*.

Raviser (Se), v. pronom. fam., فكرينى دكشدرمك *fikrīni dëïchturmek*, تبديل نيت ا *tebdīli nïiet it*.

Ravissant, e, adj., qui ravit, emporte, قاپيجى *qāpïdji*, قاوره يجى *qāvraïïdji*, i.; خاطف *khāthyf*. — Qui charme l'esprit et les sens, كوكل قاپيجى *gueuñul qāpïdji*, جاذب الفواد *djāzyb ul-fuvād*, دلربا *dilroubā*, دلكش *dilkech*.—Une beauté ravissante, حسن جاذب القلوب *husni djāzyb ul-qouloub*.—En parlant d'une personne agréable, طاتلو خويلو *thātlu khouïlu*, دلبر *dil-ber*, محبوب القلوب *mahboub 'ul-qouloub*.

Ravissement, s. m., enlèvement fait avec violence, قاپمه *qāpma*, t.; اغتصاب *yghtiçāb*, خطف *khathf*, اختلاس *ykhtilās*.—Transport d'admiration, de joie, كوكل قاپلمسى *gueuñul qāpïlmaci*, انجذاب قلب *indjizābi qalb*, فرط تعجب *ferthy te'addjub*, غلبهٔ سرور و بهجت *ghalebèï surour u behdjet*.

Ravisseur, s. m., قاپيجى *qāpïdji*, t.; نهاب *nehhāb*, خاطف *khāthyf*, خطاف *khathtiāf*, غصب نفوس ايدن *ghasbi nufous iden*. — Les ravisseurs du bien d'autrui, اخرك مالنى غصب ايدنلر *akheruñ mālini ghasb idenler*.

Ravitaillement, s. masc., ذخيرلندرمه *zakhyrelendurmè*, t.; وضع ذخاير *vaz'y zakhāïr*, تزويد *tezvïd*, a.

Ravitailler, v. a., pourvoir de vivres, ذخيره ويرمك *zakhyrè vïrmek*, ذخيره لندرمك *zakhyrèlendurmek*.—une place forte, برقلعه نك ذخايرينى تجديد ا *bir qal'anuñ zakhāïrïni tedjdïd it*.— Ravitaillé, e,

ذخیره‌لنمش *zakhyrèlenmich*, مزود *muzèvvud*.

Raviver, v. a., rendre plus vif le feu, آتشی یکیدن طوتشدرمق *âtechi ïeñïden thoutouchturmaq*. — Raviver les esprits, روحی تازه‌لندرمك *rouhi tâzèlendurmek*, تجدید ارواحی ا *tedjdïdi ervâhy it*. — Raviver un tableau, des couleurs, etc., تازه‌لندرمك *tâzèlendurmek*.

Ravoir, v. a., avoir de nouveau, یکیدن تحصیل ا *ïeñïden tahsyl it*, t.-a. — Retirer des mains de quelqu'un, کیرو المق *guïru almaq*, مجدّدًا تحصیل ا *mudjeddeden tahsyl it*. — Plaider pour ravoir son bien, مالنی استرداد ایچون دعوا ا *mâlini istirdâd itchoun da'vâ it*. — Se ravoir, v. pronom., reprendre ses forces, طورانمق *dhavrânmaq*, قوّتی یکیلتمك ـ تازه‌لتمك *qouvveti ïeñïletmek*, *tâzèletmek*, تجدید قوّت ا *tedjdïdi qouvvet it*.

Raya, s. m., sujet non mahométan du Grand-Seigneur, رعایا *re'âïâ*, ذمّی *zimmi*, a.

Rayer, v. a., faire des raies, خط چیزمك *khaththh tchïzmek*, چیزی چیزمك *tchïzy tchïzmek*, چیزگیلتمك *tchïzguïletmek*. — Raturer, biffer, چیزمك ـ چزمك *tchyzmek*, بوزمق *bozmaq*, امرار خط تسنخ ا *imrâri khaththy neskh it*, ترقین ا *terqïn it*, رسید ا *recïd it*. — Rayé, e, چیزیلو *tchïzïlu*, چیزگیلو *tchïzguïlu*, چیزگیلنمش *tchïzguïlenmich*. — Étoffe rayée, چیبوقلی قماش *tchïbouqli qoumâch*.

Rayon, s. masc., trait de lumière, شعاع *chou'â*, pl. a. اشعه *ech'a*; پرتو *pertev*, p. — Un rayon du soleil, شعاع شمس *chou'âï chems*. — Lancer des rayons, پرتو صالمق *pertev sâlmaq*. — Rayon, en t. de géométrie, demi-diamètre d'un cercle, نصف قطر *nysfi qoutr*. — Les rayons d'une roue, تکرلکك پرمغی ـ پرمقلری *tekerlegun parmaghy*, *parmaqleri*, تکرلك پرمغی *tekerlek parmaghy*. — Rayon de miel, کومج *gumedj*. — Rayon, tablette d'une armoire, d'une bibliothèque, طولاب رافی *dholâb râfi*.

Rayonnant, e, adj., qui rayonne, پرتو صالیجی ـ صالان *pertev sâlïdji*, *sâlân*, p.-t.; پرتوافشان *pertev efchân*, p. — Au fig., éclatant, brillant, پارلایجی *pârlâïdji*, یلدرایجی *ïldirâïdji*, ضیالو *ziâlu*, ایدنلو *âïdinlu*, شعله‌دار *cheu'lèdâr*. — En parlant d'un visage qui exprime la joie, یوزی ایشق *ïuzu ïchyq*, بهیج *behïdj*, بشوش *bechouch*, خندان *khandân*.

Rayonnement, s. m., پارلایش *pârlâïch*, یلدرامه *ïldirâma*, t., تشعشع *techa'cha'*, لمعان *lem'ân*, a.; پرتو ریزی *hertev rïzy*, p.; شعله‌دارلق *cheu'lèdârlyq*.

Rayonner, v. n., پرتو صالمق *pertev sâlmaq*, پرتو اندازاو *pertev endâz ol*, p.-t.; یلدرامق *ïldirâmaq*, نشر شعاع ا *nechri chou'â' it*, شعله ویرمك *cheu'lè vïrmek*.

Rayure, s. f., چیبوق رسمی *tchïbouq resmi*, t. — La rayure d'une

étoffe, بر قماشك خطّلری رسمی *bir qoumāchuñ khaththleri resmi.*

Réaction, s. f., action d'un corps sur un autre qui vient d'agir sur lui, عكس العمل *'aks ul-'amel*, مدفعة *mudeff'at*, a.—Vengeance d'un parti opprimé sur un autre, انتقام المه *intiqām alma*, اخذ انتقام *akhzy intiqām.*

Réagir, v. n., منعكس او *mun'akis ol*, عكس العمل ا *'aks ul-'amel it*, a.-t.

Réajournement, s. m., تأخير جديد - ثانی *téékhyri djedīd, sāni*, a.

Réajourner, v. a., احضاری مجدّدًا تأخير ا *ihzāri mudjeddeden téékhyr it.*

Réal, e, adj. Galère réale, رياله چكدريسی *rïāla tchektirīci.* — Pavillon réal, رياله بيراغی *rïāla baïrāghy.* — Médecin réal, ou médecin de la galère réale, رياله چكديرسی طبيبی *rïāla tchektīrici thabībi.*

Réal, s. m., pl. Réaux, piastre forte d'Espagne, ريال *rïāl*, pl. a. ريالات *rïālāt.*

Réalgal, ou Réalgar, s. m., t. de chimie, chaux ou oxide d'arsenic sulfuré rouge, قرمزی زرنيق *qyrmizy zernyq*, t.; زرنيخ احمر *zernīkhy ahmer*, a.

Réalisation, s. f., فعله كتورمه *fi'lè gueturmè*, اجرا ايتمكلك *idjrā itmeklik*, a.-t.; اجرا *idjrā*, حقيقةً اجرا *haqyqaten idjrā*, تحقيق *tahqyq*, a.

Réaliser, v. a., rendre réel et effectif, فعله كتورمك *fi'lè gueturmek*, وجوده كتورمك *vudjoudè gueturmek*, فعلًا اجرا ا *fi'len idjrā it*, a.-t.—Échanger ses propriétés contre de l'argent comptant, املاك وعقاراتنی نقده تبديل ا *emlāk u'aqārātini naqdè tebdīl it.*—Se réaliser, تحقيق اولنمق *tahqyq olounmaq*, تحقق ا *tahaqquq it*, حصول بولمق *houçoul boulmaq.*—Réalisé, e, حقيقةً اجرا اولنمش *haqyqaten idjrā olounmich*, فعله كتورلمش *fi'lè gueturilmich*, تحقيق اولنمش *tahqyq olounmich.*

Réalisme, s. m. Voy. Matérialisme.

Réaliste, s. m., فيلسوف محقّق *fīliçoufi mouhaqqyq*, a.

Réalité, s. f., existence effective, حقيقة *haqyqat*, a. — Chose réelle, حقيقی *haqyqy*, pl. a. حقيقيّات *haqyqyïāt*; امور حقيقيّه *oumouri haqyqyïè.*

Réappel, s. m., action de rappeler, بر دخی چاغرمه *bir dakhy tchāghyrma*, t.; دعوت جديده *da'veti djedīdè*, a.

Réappeler, v. a., بر دخی چاغرمق *bir dakhy tchāghyrmaq*, كرو چاغرمق *guiru tchāghyrmaq*, t.; مجدّدًا دعوت ا *mudjeddeden da'vet it.*

Réassignation, s. f., seconde assignation devant un juge, ايكنجی احضار مراسلهسی *ikindji ihzār murācelèci.* — Assignation sur un autre fonds, اخر ماله حواله *akher mālè havālè.*

Réassigner, v. a., assigner une seconde fois, بر دخی احضار مراسلهسيله امر ا *bir dakhy ihzār*

murācelècilè emr it. — Assigner sur un autre fond, اخر مالـه حوالـه ا *akher mālè havālè it*, ادایه قالدرمق *edāiè qāldurmaq*.

Reatu (In), adv., loc. lat., متهم *muttehim*, a. — Être in reatu, متهم او *muttehim ol*.

Réaux, s. m. pl. Voy. Réal.

Rebaisser, v. a., abaisser de nouveau, بر دخی ایندرمك ـ اشاغیلتمق *bir dakhy indurmek, achāghylatmaq*. — Se rebaisser, بر دخی اینمك *bir dakhy inmek*.

Rébarbatif, ive, adj. fam., سرت *sert*, اکشی یوزلو *ekchi iuzlu*, t. — Visage rébarbatif, اکشی یوز *ekchi iuz*.

Rebatir, v. a., یکیدن بنا ا *ieñiden binā it*, ینه بنا ا *inè binā it*, مجدّدًا بنا ا *mudjeddeden binā it*.

Rebattre, v. a., remettre certaines choses en meilleur état en les battant, دوکوب دوزلتمك *deuïup duzeltmek*, اورمق *ourmaq*. — Rebattre un matelas, مندری دوکوب دوزلتمك *minderi deuïup duzeltmek*, t. — Répéter inutilement, تکرار تکریر سویلمك *tekrār tekrīr seuïlemek*, t. — Rebattu, e: Un matelas rebattu, دوکیلوب دوزلتمش مندر *deuïlup duzeltmich minder*. — Un discours, un conte rebattu, هزار کرّه سویلنمش کلام *hezār kerrè seuïlenmich kelām*. — Chose, parole dont on a les oreilles rebattues, قولاغی بیقدرمش بر صحبت *qoulāghy byqdurmich bir sohbet*.

Rebelle, adj. et s. com., زوربا *zorbā*, ازغون *azghoun*, t.; عاصی *'ācy*, pl. a. عصاة *'ouçāt*; باغی *bāghy*, pl. a. بغاة *boughāt*; سرکش *serkech*, p. — Rebelle au prince, پادشاهه عاصی *pādichāhè 'ācy* — à son maître, افندیسنده اطاعتسز *efendīcinè ithā'atsyzlyq*. — Rebelle, au fig., opiniâtre, عنادجی معنّد *'ynādji, mou'annid*. — Une fièvre rebelle, برحمّا معنّد *mou'annid bir hoummā*.

Rebeller (Se), v. pron., باش قالدرمق *bāch qāldurmaq*, زوربا او *zorbā ol*, زوربالق ا *zorbālyq it*, t.; عصیان ـ طغیان *'ycīān, thoughyān*, باغی ـ عاصی او *bāghy, 'ācy ol*, اطاعتسزلق ا *ithā'atsyzlyq it*.

Rébellion, s. f., زوربالق *zorbālyq*, t.; عاصیلق *'ācylyq*, a.-t.; عصیان *'ycīān*, بغی *baghy*, طغیان *thoughyān*, a.; اطاعتسزلق *ithā'atsyzlyq*. — Grande rébellion, بیوك زوربالق عصیان *buïuk zorbālyq 'ycīāni'azīm*. — Faire rébellion à la justice, احکام شرعیه‌یه اوزرینه مخالفت ا *ahkiāmi cher'iienuñ uzerinè moukhālefet it*.

Rebéquer (Se), v. pron. fam., کستاخانه جواب ویرمك *kustākhānè djevāb vīrmek*, دل اوزاتمق *dil ouzātmaq*.

Reblanchir, v. a., blanchir une seconde fois, برکرّه دخی اغارتمق *bir kerrè dakhy aghārtmaq*, اغارتمق *inè aghārtmaq*. — une muraille, دیواری تکرار بادنامق *dīvāri tekrār bādanāmaq*. — le linge, چماشیری بر دخی بیقمق *tchamāchīri bir dakhy iaïqamaq*.

Rèble, ou Riéble. Voy. Graterон.

Reboire, v. a., بردخی ایچمك *bir dakhy itchmek.*

Rebondi, e, adj., شیشهان *chïchmān*, اتنه طولغون *etinè dholghoun*, کوده‌لو *guevdèlu*, t.; سمین *semïn*, مرتوی *murtevi*, a. — Des joues rebondies, طولغون یکاقلر *dholghoun ïañāqlar.*

Rebondir, v. n., سکمك *sekmek*, سیمك *seïmek*, تکرار صچرامق *tekrār sytchrāmaq*, t.; بردخی قالغیمق *bir dakhy qālghymaq.*

Rebondissement, s. m., سکمه *seïmè*, تکرار قالغش *qālghych*, صچرامه *tekrār sytchrāma*, t.; پرتاب *pertāb*, p.

Rebord, s. masc., bord élevé et ajouté, کنار *kenār*, پروار *pervāz*, t. — Partie rebordée d'un vêtement, سنجف *sindjef*, vulg. زنجف *zindjef*, t.; طراز *thyrāz*, p.

Reborder, v. a., یکی سنجف قومق - دیکمك *ïeñi sindjef qomaq, dïkmek*, t. — Reborder une robe, لباسهٔ طراز جدید قومق *libācè thyrāzy djedïd qomaq.*

Reboucher, v. a., یکیدن بردخی قپاتمق *ïeñïden qapātmaq*, طیقامق *bir dakhy thyqāmaq*, t. — Reboucher une bouteille, شیشه‌نك اغزینی یکیدن طیقامق *chïchènuñ aghzïnï ïeñïden thyqāmaq.* — Se reboucher, se boucher, se remplir de nouveau, یکیدن قپانمق *ïeñïden qapānmaq.* — Se fausser, se replier sur soi-même, اکلمك *ëïlmek*, اکیلوب بوکلمك *ëïlup beukulmek*, اکریلمك *egrïlmek.*

Rebours, s. masc., le contre-poil d'une étoffe, - برقماشك ترسی *bir qoumāchuñ tersi*, عکسی *'aksi*, پروزك ترسی *purouzuñ tersi.* — Prendre le rebours d'une étoffe pour la mieux nettoyer, ترسی طرفندن سپورمك - سلمك *tersi tharafundan supurmek, silmek.* — Le rebours, le contraire de ce qu'il faut faire, ترس *ters*, عکس *'aks.* — C'est tout le rebours, عکسیدر *'aksïdur.* — A rebours, et au rebours, adv., ترسنه *tersinè*, عکسنه *'aksinè*, بالعکس *bil-'aks.* — Au fig., prendre toutes choses à rebours, هر شیئك ترسنه معنا ویرمك *her chéïdè tersinè ma'nā vïrmek.*

Rebours, e, adj., peu traitable, revêche, ترس عقللو *tersi 'aqyllu*, t. Voy. Revêche.

Rebouteur, s. m., قرق کیمکلری یرینه قویان کمسنه *qyrq guemïkleri ïerïnè qoïān kimesnè*, t.; مجبر *mudjtebir*, مجبر *mudjbir*, a.

Reboutonner, v. a., تکرار ایلکمك - دوکمه‌لمك *tekrār ilïklemek, deuïmèlemek*, t.

Rebrider, v. a., یکیدن آتمه اوبان اورمق *ïeñïden ātè ouïān ourmaq*, t.

Rebrouiller, v. act., remêler, یکیدن قرشترمق *ïeñïden qarichturmaq.* — Rebrouiller des personnes, تکرار بوزشترمق *tekrār bozouchturmaq.* — Se rebrouiller, یکیدن قرشمق *ïeñïden qarichmaq*, تکرار بوزشمق *tekrār bozouchmaq.*

Rebrousse, s. f., چوقه‌یی ترسی طرفندن سله‌جك آلت *tchoqaï tersi tharafïndan silèdjek ālet*, t.

REBROUSSE-POIL (A), adv., à contre-poil. Voy. A REBOURS.

REBROUSSER, v. a., relever dans un sens contraire, en parlant des cheveux ou du poil, ترسنه چويرمك - قالدرمق - طرامق *tersinè tchevîrmek, qāldurmaq, tharāmaq.* — la moustache, بيغى ترسنه چويرمك *biïghy tersinè tchevîrmek.* — Rebrousser chemin, retourner subitement en arrière, اكسزين كرودونمك *añsizîn guiru deunmek.*

REBROYER, v. a., بردخى ازمك *bir dakhy ezmek,* t.

REBRUNIR, v. a., rendre le poli, يكيدن جلا ويرمك *ïeñïden djilā vîrmek.* — Au n., reprendre la couleur brune, مجدّدًا اسمر اللون او *mudjeddeden esmer ul-levn ol,* a.-t.

REBUFFADE, s. f., ازارله *azārlama,* t.; سوء تلقى *sui teleqqy.*

RÉBUS, s. m., بر نوع معمّى *bir nev'y mou'amma,* t.-a.

REBUT, s. m., action de rebuter, دفع - طرد ايتمكلك *def', thard itmeklik,* a.-t.; عدم قبول *'ademi qaboul,* ردّ *redd,* a. — Ce qui a été rebuté, اتلان براغندى *brāghyndi,* شى ء ايشه يرامز *ichè ïarāmaz,* قصور *qouçour,* اموال *emvāli asqāth,* اسقاط اموال هادره *emvāli hādirè.*

REBUTANT, E, adj., qui rebute, décourage, بزدريجى *bezdurîdji,* اوصاندريجى *oçāndurîdji,* t.; موجب الفتور *moudjib ul-futour,* a. — Choquant, déplaisant, نا مرضى نا مقبول *nā merzy, nā maqboul.*

REBUTER, v. a., rejeter, رد - قبول ايتمامك *qaboul itmemek,* دفع ا *redd, def' it,* a.-t. — Dégoûter, décourager par des obstacles, بزدرمك اوصاندرمق *bezdurmek, oçāndurmaq,* بقدرمق *byqturmaq,* استئقال ا *istisqāl it,* ايراث فتورا *irāci futour it.* — Se rebuter, اوشنمك بقمق *uchenmek, byqmaq,* اوصانمق *oçānmaq,* كسب بزمك *bezmek, kesbi futour it.*

RECACHER, v. a., بردخى صقلمق - كزلمك *bir dakhy saqlamaq, guizlemek.* — Se recacher, بردخى صقلنمق - كزلنمك *bir dakhy saqlanmaq, guizlenmek,* t.

RECACHETER, v. a., بردخى مهرلمك *bir dakhy muhurlemek,* t.

RÉCALCITRANT, E, adj., اونكو عناد ايله قرشو طوران *eunegu,* t.; *'ynād ilè qarchou dhourān,* مخالفت ايديجى *moukhālefet idîdji,* عنادجى *'ynāddji,* a.-t.; سركش *serkech,* p.; متمرّد *mutemerrid.*

RÉCALCITRER, v. n., اونكولك ا عناد ايله قرشو طورمق *èunegulik it, 'ynād ilè qarchou dhourmaq,* مخالفت ا *moukhālefet it,* تمرّد ايتمك اوزره او *temerrud uzrè ol.*

RÉCAPITULATION, s. f., سوزك محصّلى *seuzuñ mouhassali,* t.-a.; محصّل كلام *mouhassali kelām,* a.; سوق اولنان كلامك اجمالى *sevq olounān kelāmuñ idjmāli,* a.-t.; اجمال *idjmāl,* a.

RÉCAPITULER, v. a., مقدّما تفوّه اولنان كلامى ملخصًا تكريرا *mouqaddemā tefevvuh olounān kelāmi*

moulakhkhaçan tekrîr it, خلاصه ا *khoulâça it,* محصّل كلام ا *mouhassali kelâm it,* محصّلن سويلمك *mouhassalin seuïlemek.*

Recélé, s. masc., t. de jurisp., action de céler une chose. Voy. Recélement.

Recélement, s. m., صاقلامه *sâqlama,* كزلمه *guizlemè,* t.; اخفا *ikhfâ,* كتم *ketm,* a. — Recélement d'une personne accusée, متّهم اولان كمسه نك اخفاسی *muttehim olân kimesnènuñ ikhfâci.* — d'objets volés, اشياى مسروقه نك صقلهمسی *echïâï mesrouqanuñ saqlamaci.*

Recéler, v. a., garder et cacher, صقلمق *saqlamaq,* كزلمك *guizlemek;* t.; اخفا ـ كتم ا *ikhfâ, ketm it.* — le vol de quelqu'un, ا يتاقلق *ïatâqlyq it,* خرسز يتاغی او *khyrsyz ïatâghy ol,* مسروق اولان شيئی *mesrouq olân cheïï saqlamaq.* — Cacher un voleur, خرسز كيزلمك *khyrsyz guïzlemek.* — un meurtrier, بر قاتلی اخفا ا *bir qâtili ikhfâ it.* — Cacher les effets d'une succession, تركه مالنی كزلمك *tereke mâlini guizlemek.*

Recéleur, se, s., يتاق *ïataq,* خرسز يتاغی *khyrsyz ïatâghy,* خرسزی صقلايان *khyrsyzy saqlâïân,* t.; لغيف *laghyf,* pl. a. لغفا *loughafâ.*

Récemment, adv., يكيدن *ïeñïden,* t.; قريبًا يقينلك *qarïben guetchmich zemândè,* a.-t.; مؤخّرًا *mou'akhkharen,* a.

Recensement, s. m., dénombrement, صايی *sâïi,* t.; تعداد *te'adâd.* — Recensement de la population d'un pays, اهالئ مملكتك تعدادی *ehâlïi memleketuñ te'adâdi.* — Lors du recensement, لدی التعداد *ledi ut-te'adâd.* — Faire le recensement des revenus, وارداتی تعداد وشمارا *vâridâti te'adâd u chumâr it.* — Nouvelle vérification de marchandises, de leur qualité, etc., تحقيق الحال الامول مكرّرًا *tahqyq ul-hâl ul-emvâl mukerreren.*

Recenser, v. a., faire un recensement, صايمق *sâïmaq,* t.; تعداد ا *te'adâd it,* احصا ا *yhsâ it,* a.-t. — Vérifier, examiner. Voy. ces mots.

Récent, e, adj., يكی *ïeñi,* تازه *tâzè,* يقينلك اولش *ïaqyndè olmuch,* a.-t.; جديد *djedïd.* — Une affaire toute récente, عهد قريبده واقع اولش بر مادّه *'ahdi qarîbtè vâqy' olmich bir mâddè.* — C'est une chose récente, امر جديددر *emri djedïdtur.*

Recepage, s. masc., اصمه يی ديبندن كسمه *asmaïi dîbinden kesmè,* t.

Receper, v. a., tailler la vigne jusqu'au pied, اصمه يی ديبندن كسمك *asmaïi dîbiñden kesmek.* — En parlant des bois taillis qu'on coupe par le pied, اغاجی ديبندن كسمك *aghâdji dîbinden kesmek.*

Récépissé, s. m., مقبوض سندی *maqboûz senedî,* a.-t.; رجعة *ridj'at,* مقبوضی مشعر سند *maqbouzy much'yr sened.*

Réceptacle, s. masc., lieu où se rassemblent plusieurs choses de divers

endroits, et où se réunissent les personnes, مجمع *medjma'*, محل *mahall*, a.; جمعيتگاه *djem'ïietguiāh*, a.-p.; بركنتى يرى *birkenti ïeri*, طوره‌جق ير *thouradjaq ïer*, ير *ïer*, t. — Réceptacle de voleurs, خرسز يتاغى *khyrsyz ïatāghy*. — pour les eaux, اكرك *eguierk*, حوض *havouz*, صو محلى *sou mahalli*, صو خزينه‌سى *sou khazînèci*, مشربه *mechrebè*.

Réception, s. f., action par laquelle on reçoit, آلمه *âlma*, اله وصول بولمه *elè vuçoul boulma*, t.; اخذ *akhz*, وصول *vuçoul*, a. — La réception d'une lettre, بر مكتوبك اخذى - وصولى *bir mektoubuñ akhzy*, *vuçouli*. — Réception, accueil, manière de recevoir, قبول *qaboul*, التفات *iltifāt*, تلقى *telaqqy*. — Faire une bonne réception, حسن معامله ايله تلقى ا *husni mu'āmelè ilè telaqqy it*. — Admission, cérémonie d'entrée dans un corps, رسم قبول *resmi qaboul*, ادخال *idkhāl*. — Audience. Voy. ce mot.

Recette, s. f., recouvrement de ce qui est dû en argent ou autrement, قبض *qabz*, تحصيل *tahsyl*, قبض حاصلات *qabzy hācylāt*, تحصيل واردات *tahsyli vāridāt*. — Faire la recette d'une ferme, بر چفتلكك حاصلاتنى قبض ا *bir tchiftliguñ hācylātini qabz it*. — Deniers ou denrées dont on fait le recouvrement, ايراد *irād*, دخل *dakhl*, مقبوض *maqbouz*, pl. a. مقبوضات *maqbouzāt*. — La recette et la dépense, دخل و خرج *dakhl u khardj*, ايراد و مصرف *irād u masraf*. — Le registre des recettes, مقبوضات دفترى *maqbouzāt defteri*. — Recette, composition de certaines drogues, تركيب *terkîb*, علاج تركيبى *'ylādj terkîbi*. — Écrit qui spécifie cette composition, رچته *ritcheta*, علاج تركيبى رچته‌سى *'ylādj terkîbi ritchetaci*.

Recevable, adj. com., قبول اولنه‌جق *qaboul olounadjaq*, قبوله كلور *qaboulè guelur*, a.-t.; ممكن القبول *mumkin ul-qaboul*, مقبول *maqboul*. — Excuse recevable, سزاوار قبول اوله‌جق عذر *sizāvāri qaboul oladjaq 'euzr*.

Receveur, se, adj., chargé d'une recette, محصّل *mouhassyl*, a.; ايراد ديوشريجى *irād dîvchurîdji*, a.-t. — de la capitation en Turquie, خراججى *kharādjdji*. — des dîmes, اعشار تحصيلدارى *a'chār tahsîldāri*.

Recevoir, v. a., accepter, prendre ce qui est offert, آلمق *âlmaq*, طوتمق *thoutmaq*, t.; اخذ ا *akhz it*, اتخاذ ا *ittikhāz it*, a.-t. — Recevoir une lettre de son pays, مملكتندن بر مكتوب آلمق *memleketinden bir mektoub âlmaq*. — Recevoir, toucher ce qui est dû, en être payé, اخذ - قبض ا *akhz*, *qabz it*. — Recevoir de l'argent, اقچه‌يى اخذ ا *aqtchèïi akhz it*. — des nouvelles, اخبار و حوادث اخذ ا *akhbār u havādis akhz it*. — La lune reçoit la lumière du soleil, قمر شمسدن اخذ ضيا ايدر *qamer chemsden akhzy ziā ider*. — Recevoir,

accepter ce qui est offert, sans qu'il soit dû, قبول ا *qaboul it.* — Recevoir un présent, بر هديه‌يى قبول ا *bir hedïèï qaboul it.* — Je reçois ses offres, تبليغاتى مقبولمدر *teblïghāti maqboulumdur.* — Recevoir, en parlant des impressions en bien ou en mal auxquelles on est soumis, مظهر او *mazher ol,* اوغرامق *oghrāmaq,* دوچار او *doutchār ol.* — Recevoir une blessure, بر يارەيه دوچار او *bir ïāraïè doutchār ol.* — une récompense, مظهر مكافات او *mazheri mukiāfāt ol.* — Recevoir, tirer de..., آلمق *âlmaq,* اخذ - جلب ا *akhz, djelb it.* — Bien recevoir, approuver, بكنمك *beïeñmek,* استحسان ا *istyhsān it.* — Mal recevoir, désapprouver, بكنمامك *beïeñmemek,* مستحسن طوتمامق *moustahsen thoutmāmaq.* — Recevoir, accepter, اجابت ا *idjābet it.* — Recevoir, se rendre à une invitation, دعوتى اجابت ا *da'veti idjābet it.* — Recevoir une invitation, دعوتلو او *da'vetlu ol,* مدعوّ او *med'uvv ol.* — Recevoir, agréer, مقبول طوتمق *maqboul thoutmaq,* قبول ا *qaboul it.* — Recevoir, accueillir, en parlant des personnes, تلقى ا *telaqqy it,* قبول ا *qaboul it,* التفات ا *iltifāt it.* — Recevoir un ambassadeur avec magnificence, ايلچى‌يى كمال دبدبه واحتشام ايله تلقى ا *iltchïi kemāli debdebè vu yhtichām ilè telaqqy it.* — Bien recevoir, غايت التفات ايله تلقى ا *ghāïet iltifāt ilè telaqqy it.* — froidement, معاملهٔ بارده ايله تلقى ا *mou'āmelèï bāridè ilè telaqqy it.* — Recevoir, admettre en visite, accueillir du monde chez soi, مسافر قبول ا *muçāfir qaboul it,* كورشمك *gueuruchmek.* — Recevoir, se soumettre, déférer à quelque chose, رضا كوسترمك *rizā gueustermek,* اظهار رضا ا *izhāri rizā it,* قبول ا *qaboul it.* — Recevoir un décret, بر حكمه مطاوعت ا *bir hukmè muthāve'at it.* — Reçu, e, قبول - اجابت اولنمش *qaboul, idjābet olounmich,* قبوللنمش *qaboullanmich,* مقبول *maqboul.*

Rechange, s. m., objet tenu en réserve pour s'en servir au besoin, يدكلك *ïedeklik,* t.; لوازمات مكرّره *levāzimāti mukerrerè.* — Armes de rechange, يدكلك اسلحه *ïedeklik esliha.* — Droit d'un nouveau change qu'on fait payer par celui qui a tiré une lettre de change lorsqu'elle a été protestée, ادا اولنمامش پوليچه تمسّكنك دلاليّه‌سى مكرّرى *edā olounmāmich polïtcha temessukinuñ dellālïièci mukerreri,* پوليچه باشنك مكرّرى *polïtcha bāchinuñ mukerreri.*

Rechanger, v. a., بر دخى دكشترمك *bir dakhy deïchturmek,* تكرار دكشترمك *tekrār deïchturmek.* — Se rechanger, بر دخى لباسنى دكشترمك *bir dakhy libācini deïchturmek,* t.

Réchapper, v. n., être délivré de..., قورتلمق *qourtoulmaq,* خلاص بولمق *khalās boulmaq.* — Se guérir d'une maladie, صاغلق - افاقات بولمق *sāghlyq, ifāqāt boulmaq,* t.

Recharger, v. act., charger de

nouveau des bêtes de somme, ينه يوكلتمك *inè ïukletmek*, t.; تجميل ا *mudjeddeden, tahmîl it*, a.-t.—Charger de nouveau une arme à feu, سلاحی تکرار طولدرمق *silâhy tekrâr dholdourmaq*. — Faire une nouvelle attaque, retourner au combat, بر دخی یورییش ا *bir dakhy ïurîch it*, مجددًا دشمن اوزرینه هجوم ا *mudjeddeden duchmen uzerînè hudjoum it*.

Rechasser, v. a., repousser d'un lieu dans un autre, یردن یره قوغمق ـ طرد ا *ïerden ïerè qoghmaq*, *thard it*, t. — Chasser de nouveau dans un endroit, ینه اولامق *inè âvlâmaq*, علی التکرار صید ا *'alet-tekrâr saïd it*.

Réchaud, s. m., منقل *manqal*, منغال *manghâl*, قوردانلق *qordânlyq*, t.; آتشدان *âtechdân*, p. — Réchaud de cuivre, باقر منغال *bâqyr manghâl*.

Réchauffer, v. a., اسّتمق *issitmaq*, t.—Faire réchauffer le potage, چوربایی اسّتمق *tchorbâïi issitmaq*. — Se réchauffer, اسّنمق *issinmaq*, t.; کسب حرارت ا *kesbi harâret it*. — Au fig. et en parlant du zèle, کرمیّت بولمق *ghuermïïet boulmaq*. — Réchauffé, e, اسّنمش *issinmich*, محرور *mahrour*.—s., mets réchauffé, اسّنمش طعام *issinmich tha'âm*.

Réchauffoir, s. m., بر نوع آتشدان *bir nev'y âtechdân*. Voy. Fourneau.

Rechausser, v. a., chausser de nouveau, یکیدن ایاق قابی *ïekïden aïâq qâbi gueïdurmek*. — En parlant des arbres, remettre de la terre ou du fumier au pied, اغاجلرك دیبنه یکیدن طپراق یا کوبره قومق *aghâdjlaruñ dîbindè ïeñîden thoprâq ïâ gubrè qomaq*, t.

Rêche, adj. com., âpre, rude au toucher, صرب *sarp*, طوقنمه‌سی صرب ـ قتنی *dhoqounmaci sarb*, *qati*, سخت *sakht*.—En parlant des personnes, سرت *sert*.

Recherche, s. f., action de rechercher, ارامه *arâma*, اراشدرمه *arâchturma*, t.; تفحص *tefahhous*, pl. a. تفحصات *tefahhouçât*; تطلب *tethallub*, pl. a. تطلبات *tethallubât*; جست وجو *djust u djou*, p. — Information, enquête, تفتیش *tefîtch*, تفقد *tefaqqoud*, تجسّس *tedjessus*. — Faire des recherches, جست وجو و تفقد ا *djust u djou vu tefaqqoud it*.—En parlant de choses relatives à un sujet, objet de recherches dans les auteurs anciens, تحرّی *teharrî*, pl. a. تحرّیات *teharrîât*.—Soin extraordinaire, raffinement, تکلف *tekelluf*.—Affectation dans le style, etc., تصنّع *teçannu'*.— Perquisition de la vie et des actions de quelqu'un, بر کمسنه‌نك حالنی اراشدرمه *bir kimesnènuñ hâlini arâchturma*, تزکیه *tezkïeï hâl*. — Faire la recherche de la vie de quelqu'un, بر کمسنه‌نك حالنی تزکیه ا *bir kimesnènuñ hâlini tezkïe it*.—Recherche, réparation que l'on fait en remettant des tuiles ou des pavés aux endroits où il en manque, تعمیر مرمّت *meremmet*,

ta'mîr, ترميم *termîm*. — Faire cette réparation, مرمّت ا *meremmet it*.

Rechercher, v. a., chercher de nouveau, ينه ارامق *ïnè arāmaq*, بر دخی ارامق *bir dakhy arāmaq*. — Chercher avec soin, اراشدرمق *arāchturmaq*, t.; تحرّی واستقصا ا *teharri vu istyqsā it*, تتبّع ا *tetebbou' it*, a.-t. — Faire une enquête exacte, تفتيش - تفحّص ا *teftîch*, *tefahhous it*. — Prendre des informations, تفقّد ا *tefaqqoud it*, استخبار ا *istykhbār it*. — Faire une enquête sur la vie et les actions de quelqu'un, بر كمسنه‌نك حالنی اراشدرمق *bir kimesnènuñ hālini arāchturmaq*, تفتيش حال ا *teftîchi hāl it*. — Rechercher, tâcher d'avoir, d'obtenir, استمك *istemek*, طلب ا *thaleb it*, طالب او *thālib ol*. — Rechercher la faveur des grands personnages, رجالك حسن توجّهنه طالب او *ridjāluñ husni teveddjuhinè thālib ol*. — Rechercher une fille en mariage, دوكورلك ا *deugurlik it*. — Rechercher, en parlant des ouvrages de peinture, sculpture, gravure, etc., en réparer les moindres défauts, پرداخت ا *perdākht it*. — Recherché, e, ارانمش *arānmich*, مطلوب *mathloub*. — En t. de peinture, sculpture, etc., اهتماملو پرداخت اولنمش *ihtimāmlu perdākht olounmich*. — Recherché, opposé à naturel, تكلّفلی *tekellufli*, مصنّع *mouçanna'*.

Rechigner, v. n. fam., اكشی يوز ا *ekchi ïuz it*, چهره ا *tchehrè it*, يوز - چهره اكشتمك *ïuz*, *tchehrè ekchitmek*, t.; تعبّس ا *te'abbus it*, a.-t.; اوشنمك *uchenmek*. — Rechigné, e, يوزی اكشی *ïuzu ekchi*.

Rechinser, v. a., t. de manuf. Rechinser la laine, يپاغی تميز صوده ييقمق *ïapāghy temîz souda ïaïqamaq*, t.

Réchoir, v. n., retomber, بر دخی دوشمك *bir dakhy duchmek*. — Au fig., retomber dans une même maladie. Voy. Rechute.

Rechute, s. f., بر علّته يكيدن دوشمه *bir 'ylletè ïeñîden duchmè*, t.; نكس *nuks*, a. — Faire ou avoir une rechûte, نكس ا *nuks it*, a.-t.; اوزلمك *uzelmek*; t.

Récidive, s. f., صوچی تكرارلمه *soutchou tekrārlama*, t.; تكرّر الخطاء *tekerrur ul-khathā*, a.; اعادهٔ كناه *i'ādèï gunāh*, a.-p.

Récidiver, v. n., بر دخی ايتمك *bir dakhy itmek*, t.; صوچی تكرارلمق *soutchou tekrārlamaq*, t.-a.; تكرير خطا ا *tekrîri khathā it*, a.-t.

Récif, ou Ressif, s. m., ياليده صو يوزنده كورنن قيالر *ïālîda sou ïuzundè gueurunen qaïālar*, t.; رصيف *racyf*, a.

Récipe, s. m., ordonnance de médecin, recette. Voy. ces mots.

Récipiangle, s. masc., مقياس الزواياء *myqyās uz-zevāïā*, a.

Récipiendaire, s. m., طالب *thālib*, pl. a. طلّاب *thyllāb*; بر جماعته كيرمك استين *bir djemā'atè guîrmek isteïen*, استكلو *isteklu*, طالب الدخول *thālib ud-doukhoul*.

Récipient, s. m., انبيق كاسه‌سی *embyq kiācèci*, t.

Réciprocation, s. f., action par

laquelle on reçoit ou rend la pareille, مكافات *mukiāfāt*, a.

Réciprocité, s. f., طرفيندن مقابله *tharafeïnden mouqābelè*, a.-t.; مشاركت *muchāreket*, مقابله بالمثل *mouqābelè bil-misl*, معاوضة بالمقابله *mou'āvazat bil-mouqābelè*. — La réciprocité de bons procédés, حسن معامله ده طرفيندن مقابله سی *husni mou'āmelènuñ tharafeïnden mouqābelèci*.

Réciproque, s. m., la pareille, مقابله *mouqābelè*, مقابله بالمثل *mouqābelè bil-misl*, a.; مثل مقابلنی *misl mouqābilini*, a.-t.; قارشولقلق *qārchoulyqlyq*, t. — Rendre le réciproque, مقابله بالمثل ا *mouqābelè bil-misl it*.

Réciproque, adj. com., mutuel, مشاركتلو طرفيندن *muchāreketlu, tharafeïnden*, اولان مابينلرنده *olān, mābeïnindè*, اولان بربرينده *olān, birbirinè*, اولان بر برلری بينلرنده *olān, bir birleri beïnindè*, اولان بالمقابله *olān, bil-mouqābelè*, a.-t.; مشارك *muchārek*, a. — Promesse réciproque, طرفيندن ويرلان وعد *tharafeïnden vīrilān va'd*. — Verbes réciproques, افعال مشاركه *ef'āli muchārekè*.

Réciproquement, adv., بری برلرينه *biri birlerilè*, t.; طرفيندن *tharafeïnden*, حقنده بری برلری *bir birleri haqqyna*, اولدرق *olaraq*, a.-t.; بالمقابله *bil-mouqābelè*, معاوضة *mou'āvazatan*. — S'aimer réciproquement, بالمقابله سوشمك *bil-mouqābelè sevichmek*, ou simpl. سوشمك *sevichmek*.

Récit, s. m., نقل *naql*, حكايت *hikiāïet*, a. — Récit exact, حكايت صحيحه *hikiāïeti sahīha*. — Un long récit, اوزون حكايه *ouzoun hikiāïè*. — Faire un grand récit de quelqu'un, en parler avantageusement, بر كيمسنه نسك چوق وصفنی ا *bir kimesnènuñ tchoq vasfini it*.

Récitateur, s. masc., ازبردن سويليان *ezberden seuïleïān*, t.

Récitatif, s. m., غنای غير موزون *ghynāï ghaïri mevzoun*, a.

Récitation, s. f., ديويرش *deïvīrich*, t. Voy. Réciter.

Réciter, v. a., ازبردن سويلمك *ezberden seuïlemek*, اوقومق *oqoumaq*, ازبردن ديويرمك *ezberden deïvīrmek*, t.; تقرير كلام ا *taqrīri kelām it*, a.-t. — Réciter sa leçon, درسنی ازبردن سويلمك *dersini ezberden seuïlemek*.

Réclamation, s. f., action de revendiquer, ادّعا *iddi'ā*, استدعا *istid'ā*. — Action de s'élever contre, مخالفت *moukhālefet*, اعتراض *i'tirāz*, a.

Réclame, s. fém., t. d'imprim., تعقيبة *ta'qybet*, رابطه *rābitha*, a.

Réclamer, v. a., implorer avec instance, ديلمك *dīlemek*, استمك *istemek*, يالوارمق *ïālvārmaq*; ابرام ايله استمك *ibrām ilè istemek*, t.; استدعا ا *istid'ā it*, التماس ا *iltimās it*, نياز ا *niāz it*, a.-t. — Réclamer l'assistance divine, عون باری يی استدعا ا *'avni bārïi istid'ā it*. — Revendiquer, طلب ا *thaleb it*. — Réclamer la restitution d'un objet, بر شيئك كرو ويرمسنی استمك *bir cheïuñ guiru vīrmecini istemek*,

استردادینی طلب ا *istirdādīni thaleb it.* — Réclamer, contredire, s'opposer à une résolution, مخالفت ا *moukhālefet it,* اعتراض ا *i'tirāz it.* — Se réclamer de quelqu'un, بر کمسنه نك حمایتنه یا انتسابنه مراجعت ا *bir kimesnènuñ himāïetinè iā intiçābinè murādja'at it.*

Reclamper, v. n., t. de marine, سقطلنمش دیرکی یا سرنی اویدرمق *saqathlanmich dīregui iā sereni ouïdourmaq,* t.

Réclinant, adj. masc., اکلمش *eïlmich,* t.; متمایل *mutemāïl,* a. — Cadran réclinant, بسیطهٔ متمایله *bacīthaï mutemāïlè,* a.

Réclîner, v. n., اکلمك *eïlmek,* t.; تمایل ا *temāïl it,* a.-t.

Reclouer, v. a., بر دخی میخلمق *bir dakhy mykhlamaq,* t.

Reclure, v. a., قپاتمق *qapātmaq,* t.; حبس ا *habs it.* — Se reclure, قپانمق *qapānmaq,* احتباس ا *ihtibās it.*

Reclus, e, adj., renfermé, قپانمش *qapānmich,* محبوس *mahbous.* — Qui ne sort pas de chez lui, کندو خانه‌سندن چیقماز *guendu khānècinden tchyqmāz.*

Reclus, e, s., qui a fait vœu de réclusion, زاهد منزوی *munzevi zāhid,* a.

Réclusion, s. f., détention, حبس *habs,* محبوسیت *mahboucïiet,* a. — Cellule, demeure d'un reclus, تنهالق کوشهٔ انزوا *tenhālyq ïer,* t.; *keuchèï inzyvā.*

Recogner, v. a., بر دخی قاقمق - اورمق *bir dakhy qāqmaq, ourmaq,* t.

Recognitif, ive, adj., تصدیق سندی متضمن *tasdīqy senedi mutezummin,* a.-t.

Recoin, s. m., بوجاق *boudjāq,* t.; کوشه‌جق *keuchèdjyq,* کوشه *keuchè,* کیزلو کوشه *guïzlu keuchè,* t.; زاویه *zāvïè,* p. — Les recoins du cœur, ce qu'il y a de plus caché, خفایای مزایای فواد *khafāïāï mezāïāï fuvād.*

Recoiffer, v. a., تکرار صاچلره دوزن ویرمك *tekrār sātchlara dūzen vīrmek,* t.

Recolement, s. m., شاهدلرك تقریرینی حضورلرنده اوقونمسی *chāhidleruñ taqrīrīni houzourlerindè oqounmaci,* شهادت مضبطه‌سی *chehādet mazbathaci.* — Faire le recolement d'un inventaire, vérifier les papiers et les effets qu'il contient, دفتر ده مذکور کافه اموال و اوراقی بالمقابله تصدیق ا *defterdè mezkour kiāffèï emvāl u evrāqy bil-muqābelè tastyq it.*

Recoler, v. a., lire aux témoins leurs dépositions pour savoir s'ils y persistent, شاهدلرك تقریرینی مواجهلرنده اوقومق - قرائت ا *chāhidleruñ taqrīrīni mevādjehlerindè oqoumaq, qyrā'et it.* — Recoler un inventaire, en vérifier les effets et les papiers, faire le recolement. Voy. Recolement.

Recollecteur, s. et adj. masc., قوانینی جمع و تدوین ایدیجی *qavānīni djem' u tedvīn idīdji,* a.-t.

Recollection, s. f., en style de dévotion, recueillement. Voy. ce mot.

Recoller, v. a., بر دخی طوتقال

ایله یاپشترمق *bir dakhy thoutqāl ilè ïāpichturmaq*, t.

Récoltant, e, s., دیوشـــرجی *dïvchurïdji*, t.

Récolte, s. f., action de recueillir les biens de la terre, دیوشرمـه *dïvchurmè*, بچـــم *bitchum*, t.; حصاد *haçād*, a. — La récolte des blés, حبوبات حصادی *houboubāt haçādi*. — Celle des fruits, مـیـــوه دیوشرمه‌سی *meïvè dïvchurmèci*. — Le temps de la récolte, بچـــم وقتی *bitchum vaqti*, وقت حـــصاد *vaqti haçād*. — Récolte, fruits de la terre, produits récoltés, محصول *mahsoul*, pl. a. محـــصـــولات *mahsoulāt*, محصولات ارض *mahsoulāti arz*.

Récolter, v. a., بچمك *bitchmek*, دیوشرمك *dïvchurmek*, t.—Récolter du blé, حنطه بچمك *hyntha bitchmek*. — Récolté, e, بچلمش *bitchilmich*, محصود *mahsoud*.

Recommandable, adj. com., معتبر *mu'tebèr*, a.; اعتبارلو *i'tibārlu*, a.-t.; سزاوار احـــترام *sizāvāri ihtirām*, واجب الاعتبار *vādjib ul-i'tibār*.

Recommandation, s. f., action de recommander, اصمارلمه *ismārlama*, t.; توصیه *tevsïè*, a.; سپارش *sipārich*. — Une forte recommandation, قوی بر توصیه *qavi bir tevsïè*.—Lettre de recommandation, توصیه نامه *tevsïè nāmè*, توصیـه مکتوبی *tevsïè mektoubi*. — Action de commettre aux soins de quelqu'un, تـفویض *tefvïz*. — Recommandation, estime qu'on a pour le mérite, اعتبار *i'tibār*, حرمت *heurmet*.

Recommander, v. a., charger, ordonner de faire, enjoindre, بیورمق *bouïourmaq*, t.; امر ا *emr it*, تنبیه ا *tembïh it*, a.-t. — Exhorter à faire une chose, اصمارلـمق *ismārlamaq*, سپارش ا *sipārich it*. — Prier d'être favorable, توصیهٔ ا *tevsïè it*. — Recommander une personne à ses amis, بر کمسنه‌یی دوستلرینه توصیه ا *bir kimesnèïi dostlarïna tevsïè it*. — Se recommander à Dieu, نفسنی اللهك کرمنـه حواله ا *nefsini allahuñ kereminè havālè it*.

Recommencement, s. m., یکیدن ایکیدن باشلمه *ïeñïden bāchlama*, t.; تجدّد *tedjeddud*, a.

Recommencer, v. a. et n., commencer de nouveau, یکیدن باشلمق *ïeñïden bāchlamaq*, تکرار باشلمق *tekrār bāchlamaq*, یکی باشدن *ïeñï bāchden bāchlamaq*, t.; علی التکرار بدء ا ـ شروع ا *'alet-tekrār bed'i it, churou' it*.—Recommencer à parler, تکرار بـــدهٔ کلام ا *tekrār bedïi kelām it*. — à bâtir, تـکرار بنایـــه شروع ا *tekrār binaïè churou' it*. — Recommencer, v. n., se renouveler, یکیلنمك *ïeñïlenmek*; تجدّد ا *tedjeddud it*.

Récompense, s. f., traitement en compensation, مکافـــات *mukiāfāt*, اجر *edjr*, a. — Belle récompense, مکافات جیلـــه *mukiāfāti djemïlè*. — Mériter récompense, ســـــزاوار مکافات او *sizāvāri mukiāfāt ol*. — Prix d'un service, salaire, اجرت *eudjret*. — Récompense, compensation ou dédommagement, عـــوض *'yvaz*, بدل *bedel*.—En récompense des pertes, des dommages, بدل ضرر اولـه‌رق *bedeli zarar olaraq*. — Au

fig., récompense, châtiment, peine due à une mauvaise action, جزا *djezā*, مجازات *mudjāzāt*. — Il a eu la récompense qu'il méritait, جزاسنی جزالندی بولدی *djezācini bouldou*, جزای مـا یلیقنه مظهر اولمشدر *djezāi mā ïelïqynè mazhèr olmuchtur*. — En récompense, en réciprocité, قارشولق اولـق ایچون *qārchoulyq olmaq itchoun*, مکافـاةً *mukiāfāten*, مقابلةً *muqābeleten*.

Récompenser, v. a., donner une récompense, مکافات ا *mukiāfāt it*, ایفای مکافات ا *ïfāï mukiāfāt it*, عوضلندرمق *'yvazlandurmaq*, a-t.; ایولک ایلـه اودهمک *ïïulik ilè eudèmek*. — Être mal récompensé, لایقی اوزره مکافات اولمامق *lāïqy uzrè mukiāfāt olmāmaq*. — Récompenser, punir, جزاسـن ویرمـک *djezācin vïrmek*, تادیـب ایلـه *tèédïb ilè qārchoulamaq*. — Récompenser, dédommager, ضرری تضمیـن اودهمک *zararï eudèmèk*, ضرر ا *tazmïn zarar it*. — Récompenser le temps perdu, ضایع اولش وقـتـک ضررینی چیقارمق *zāï' olmuch vaqtūn zararïnï tchyqārmaq*. — Être récompensé, ou puni, جزالنمق *djezālanmaq*.

Recomposer, v. a., یکیدن یاپمق *ïeñïden ïāpmaq*, ینه یاپمق *ïnè ïāpmaq*, t.; مجدّدًا ترکیب ا *mudjeddeden terkïb it*, a.-t.

Recomposition, s. f., یکیدن یاپمـه *ïeñïden ïāpma*, t.; ترکیب جدید *terkïbi djedïd*, a.

Récompter, v. a., بـر دخـی یکیدن صایمق *bir dakhy sāïmaq*, مجدّدًا صایمق *ïeñïden sāïmaq*, t.; تعداد ا *mudjeddeden te'addād it*, a.-t.

Réconciliable, adj. com., بارشلور بارشدرلمسی ممکن - قابل *bārichilur, bārichturilmaci mumkin, qābil*, t.; قابل اصلاح *qābili yslāh*, a.

Réconciliateur, trice, subst., بارشدریجی *bārichturïdji*, t.; مصلح *mouslyh*, a.

Réconciliation, s. f., بارشـق *bārichyq*, t.; اصلاح *yslāh*, مصالحه *mouçālaha*, a. — Une réconciliation sincère, صدق و حقیقته مقرون بر مصالحه *sydq u haqyqatè maqroūn bir mouçālaha*.

Réconcilier, v. a., بارشدرمق *bārichturmaq*, t.; اصلاح ا *yslāh it*, اصـلاح ذات البـین ا *yslāhi zāt ul-beïn it*, a.-t.; اوزلاشدرمق *ouzlāchturmaq*. — Il les a réconciliés, بینلرینی اصلاح ایلدی *beïnlerïnï yslāh eïledi*. — Se réconcilier, بارشمق *bārichmaq*, مصالحه ا *mouçālaha it*, تصالح ا *teçālouh it*.

Reconduction, s. f. Tacite reconduction, مدّ المهلت الاستیجار بلا تجدید السنـد *meddil-muhlet ul-istïdjār bilā tedjdïd us-sened*, a.

Reconduire, v. a., accompagner par civilité quelqu'un dont on a reçu la visite, تشییـع ا *techïï' it*, a.-t.; کوندری یـه کوتورمک *gueuturmek*, چیقمق - وارمق *gueunderïè tchyqmaq, vārmaq*. — Reconduire, faire sortir quelqu'un de chez soi en le maltraitant, قوغمق *qoghmaq*, دفـع و طرد ا *def' u thard it*.

RECONDUITE, s. f., رسم تشييع *resmi techiï*, a.; كوندريمه چيقمه *gueunderiè tchyqma*, t. — Faire la reconduite, تشييع ا *techiï it*, رسم تشييع اجرا *resmi techiï idjrā it*.

RECONFIRMER, v. a., assurer de nouveau, تصديق ـ تحقيق ا مجدّدًا *mudjeddeden tastyq, tahqyq it*.

RECONFORT, s. m., consolation. Voy. ce mot.

RECONPORTATION, s. f., قوّتلندرمه *qouvvetlendurmè*, t.; تقويه *taqvïè*, a.

RECONFORTER, v. a., قوّتلندرمك *qouvvetlendurmek*, a.-t.; تقويه ا *taqvïè it*, قوّت ويرمك *qouvvet vïrmek*, a.-t.

RECONNAISSABLE, adjectif com., طانيلور *thānïlur*, بيلنور *bïlïneur*, t.; بيلمسى قابل *bïlmeci qābil*, a.-t.; مكن التشخيص *mumkin ut-techkhyz*, مكن التعرّف *mumkin ut-te'arruf*, a.

RECONNAISSANCE, s. f., action par laquelle on reconnaît une personne ou une chose pour ce qu'elle est, بيلش *bïlich*, طانيمه *thānïma*, t.; تعرّف *te'arruf*, تشخيص *techkhys*, معرفت *ma'rifet*, a. — Reconnaissance, gratitude, souvenir du bien reçu, ايولكك بيلمه *eïulik bïlmè*, t.; شكران نعمت *chukrāni ni'met*, تشكر *techekkur*, شكر *chukr*, ممنونيّت *memnounïiet*, a. — Avoir de la reconnaissance, شكر نعمتى بيلمك *chukri ni'meti bïlmek*, تشكر ا *techekkur it*. — Témoigner de la reconnaissance, عرض ممنونيّت *'arzy memnounïiet it*, اظهار تشكر ا *izhāri techekkur it*. — Aveu, confession d'une faute, قباحتك اقرارى *qabāhatuñ yqrāri*, اعتراف جرم *i'tirāfi djurm*. — Récompense d'un service, مكافات *mukiāfāt*. — Examen détaillé, تفتيش *teftïch*, تفتيش بالتحرّى *teftïch bit-teharri*. — La reconnaissance des papiers, اوراقك بالتحرّى تفتيشى *evrāquñ bit-teharri teftïchi*. — Action d'observer, يوقلمه *ïoqlama*, يوقلايش *ïoqlāïch*, تجسّس *tedjessus*. — Reconnaissance militaire, celle par laquelle on examine la nature du terrain et la position de l'ennemi, دشمنك احوالنى بيلمك ايچون اطراف واكنافه نظر صالمه *duchmenuñ ahvālini bïlmek itchoun ètrāf u eknāfè nazar sālma*. — En parlant de la reconnaissance d'une côte, d'une île, etc., كشف *kechf*. — Reconnaissance, acte par lequel on se reconnaît redevable ou dépositaire, سند *sened*, تمسّك *temessuk*, مقبوض سندى *maqbouz senedi*. — Reconnaissance de promesse ou d'écriture, تصديق وعدى ياخود ـ تصديق خطّى حاوى سندى *tastyqy va'di iākhod, tastyqy khathïhy hāvi senedi*.

RECONNAISSANT, E, adj., ايولكك *eïulik bïlur*, ايولكك بيلن بيلور *eïulik bïlen*, t.; شكرى بيليجى *chukri bïlïdji*, شاكر *chākir*, متشكر *mutechekkir*, شاكر النعمه *chākir unni'mè*, ممنون *memnoun*.

RECONNAÎTRE, v. a., se remettre dans l'esprit l'image d'une chose, d'une personne, طانيمق *thānïmaq*, بيلمك *bïlmek*, t.; تشخيص ا *techkhys it*, تعرّف ا *te'arruf it*. —

Je ne vous ai pas reconnu, سزی طانیمدم *sizy thānïmadum.* — En parlant d'une chose qu'on reconnaît sans l'avoir jamais vue, بیلمک *bïlmek,* تفرس *teferrus it.* — Parvenir à la vérité d'une chose, اکلامق *añlāmaq,* تحصیل وقوف *tahsïli vouqouf it,* تحقیق *tahqyq it.* — On a reconnu mon innocence, بیکناه اولدیغمی اکلاشلدی *bïgunāh oldoughoumou añlāchildi.*—Reconnaître, découvrir, s'apercevoir, دویمق *douïmaq,* بیلمک *bïlmĕk.* — Rechercher, s'informer, تجسس *tedjessus it.*—Reconnaître, observer, examiner avec attention la position de l'ennemi, دشمنک احوالنی بیلمک ایچون اطراف و حوالیسنه نظر صالمق *duchmenuñ ahvālini bïlmek itchoun ethrāf u havālïcinè nazar sālmaq.* — le terrain, مواقع ومواضعی ارسال نفیضه ایله کشف *mevāqy' vu mevāzi'y irsāli nefïza ilè kechf it.*—En t. de mar., reconnaître un navire, une île, etc., کشف *kechf it.*—Reconnaître, avouer, confesser, اعتراف *i'tirāf it.*—Reconnaître pour..., avouer pour..., بیلمک *bïlmek,* قبول *qaboul it.* — Reconnaître un prince pour roi, فلان بکی پادشاه اولق اوزره قبول *felān bĕïi pādichāh olmaq uzrè qaboul it.* — Reconnaître, être reconnaissant, avoir de la gratitude, ایولك بیلمک *ĕïulik bïlmek,* شاکر النعمه او *chākir un-ni'mè ol,* شکری بیلمک *chukri bïlmek,* تشکر *techekkur it.* — Reconnaître les bienfaits, les grâces reçues, مظهر اولدیغی نعم و الطافک شکرینی بیلمک *mazher oldoughy na'm u elthāfuñ chukrïnï bïlmek.* — Se reconnaître, revenir à soi, ایلمق *ăïlmaq,* کندوبه کلمک *guenduïè guelmek.*—Se rappeler, خاطره کلمك *khāthyrè guelmek.*— Se reconnaître, rentrer en soi, se repentir, کندوسنی بیلمک *guenducini bïlmek,* توبه *teubè it,* پشیمان او *pechïmān ol.* — Reconnu, e, connu, بللو *bellu,* بیلنمش *bïlmich,* بیلنمش *bïlenmich,* معلوم *ma'loum.* — Certifié, محقق *mouhaqqaq.* — Avoué, مسلم *mucellem.*—Choses reconnues, امور معلومه *oumouri ma'loumè.*—C'est une chose reconnue, امر مسلمدر *emri mucellemdur.*

Reconquérir, v. a., ینه آلمق *ïnè ālmaq;* t.; یکیدن ضبط *ïeñïden zabth,* تسخیر *teskhyr it,* مجدداً فتح و تسخیر *mudjeddeden feth u teskhyr it.* — Reconquis, e, یکیدن ضبط اولنمش *ïeñïden zabth olounmich,* ینه النمش *ïnè alïnmich,* مجدداً فتح اولنمش *mudjeddeden feth olounmich.*

Reconstruction, s. f., ینه یاپمه *ïnè ïāpma,* t.; بناء علی التکرار *binaï 'alet-tekrār,* بناء جدید *binaï djedïd.*

Reconstruire, v. a., ینه یاپمق *ïnè ïāpmaq,* t.; مجدداً بنا ایت *mudjeddeden binā it,* a.-t.

Reconvention, s. fém., احداث الدعواء علی المدعی *ihdās ud-da'vā 'alel-mudde'y,* a.

Recopier, v. a., بردنجی صورتنی

ألمق - چيقرمق *bir dakhy sourətini almaq, tchyqarmaq,* بر دخی نسخه‌سنی چكمك *bir dakhy nuskhəciti tchekmek,* مجدّدًا استنساخ ا *mudjeddeden istinsākh it.*

Recoquiller, v. a., بورشترمق. بورشدرمق *bourouchturmaq,* قيورمق *qyvirmaq,* t.

Recorder, v. a., بر قاچ كره اوقومق *bir qātch kerrè oqoumaq,* ازبرلمك *ezberlemek,* t.—Recorder sa leçon, درسي كرارًا ومرارًا قرائت ا *dersi kerāren vè merāren qyrā'at it,* a.-t.

Recorriger, v.a., بر دخی اصلاح ا *bir dakhy tashyh it,* تصحيح ا على التكرار *yslāh 'alet-tekrār it,* a.-t.—Recorrigé, e, بردخی تصحيح اولنمش *bir dakhy tashyh olounmich,* مكررًا مصحّح *mukerren mouçahhah,* a.

Recors, s. m., محضر ملازمی *muhzur mulāzymi,* چاوش معاونی *tchāouch mou'āvini,* t.

Recoucher, v. a., remettre au lit, تكرار ياتدرمق *tekrār ïātturmaq.*— Terrasser de nouveau, بر دخی يره اورمق *bir dakhy ïerè ourmaq,* يره يقمق - چالمق *ïerè ïyqmaq, tchālmaq.* — Se recoucher, تكرار ياتمق *tekrār ïātmaq.*

Recoudre, v. a., ينه ديكمك *ïnè dīkmek,* يكيدن ديكمك *ïeñïden dīkmek,* دكمك - ديكمك *dikmek,* t.; مجدّدًا ربط - خياطت ا *mudjeddeden rabth, khyāthet it,* a.-t. — Recousu, e, ينه ديكلمش *ïnè dīkilmich,* مجدّدًا مخيوط *mudjeddeden makhïouth,* a.

Recouler, v. a., يكيدن اقمق *ïeñïden aqmaq,* t.; مجدّدًا جريان ا *mudjeddeden djerïān it,* a.-t.

Recoupe, s. f., éclat des pierres que l'on taille, طاش قيرنتيسی *thāch qyrintïci.*—Farine grossière de son, قبا كپك *qabā kepek,* t.

Recouper, v. a., couper de nouveau, بر دخی كسمك *bir dakhy kesmek,* يكيدن كسمك *ïeñïden kesmek,* t.; مجدّدًا قطع ا *mudjeddeden qath' it,* a.-t.

Recourber, v. a., بوكمك *beukmek,* اكمك *eïgmek,* t.; تحنيه ا *tahnïè it,* a.-t.—Recourber un clou, ميخ اوجين قمامق *mykh oudjoun qamāmaq,* پرچينلمك *pertchînlemek,* پرچين *pertchïn it.*—Se recourber, بوكلمك *beukulmek,* اكلمك *eïlmek.* —Recourbé, e, بوكلمش *beukulmich,* منحنی *munhani.*

Recourir, v. a., courir de nouveau, بر دخی قوشمق *bir dakhy qochmaq,* t.—Demander du secours, يارديم استمداد ا *istimdād it,* a.-t.; يارديم ايستمك *ïārdum istemek.*—Se réfugier, صغنمق *syghynmaq.* — Avoir recours à..., مراجعت ا *murādje'at it.*

Recours, s. m., action par laquelle on cherche du secours, refuge, استمداد *istimdād,* التجا *iltidjā,* a. —Action de recourir, مراجعت *murādje'at.* — Avoir recours à Dieu, الله تعالی يه صغنمق *allah te'ālaïè syghynmaq.* — aux bons offices de quelqu'un, بر كسنه‌نك حسن همّتنه مراجعت ا *bir kimesnènuñ husni*

himmetinè murādje'at it.—Recours, refuge, ضغنه‌جق يـر *syghynadjaq ïer*, ملجاء *meldjā'*.

Recouvrable, adj. com., تحصيل اولنـه بيلور *tahsyl olouna bïlur*, ممكن التحصيل *mumkin ut-tahsyl*, a. — Biens recouvrables, ممكن التحصيل اولان اموال *mumkin ut-tahsyl olān emvāl*.—Non recouvrable, ممتنع الحصول *mumteni' ul-houçoul*.

Recouvrement, s. m., action de recouvrer, de rentrer en possession, كرو بولمه *guiru boulma*, t.; تحصيل *tahsyl*, a.—Recouvrement des choses perdues, ضايـع اولمش نسنه‌لرك استحصالى *zāï' olmuch nesnèleruñ istyhsāli*. — Le recouvrement de la santé, استحصال صحّت و عافيت *istyhsāli syhhat u 'āfïet*. — Recouvrement, perception des deniers, les deniers mêmes, تحصيل *tahsïl*, جمع *djem'*.—Le recouvrement des deniers publics, - اموال ميريّه‌نك تحصيلى قبضـى *emvāli mïrïènuñ tahsyli, qabzy*.

Recouvrer, v. a., acquérir de nouveau, rentrer en possession d'une chose qu'on avait perdue, - كرو المق بولـمق *guiru almaq, boulmaq*, t.; غايب اولمش نسنه‌يى بولمق *ghāïb olmuch nesnèïi boulmaq*, مفقود اولان شيئى مجدّدًا تحصيل - استحصال ا *mefqoud olān cheïi mudjeddeden tahsyl, istyhsāl it*, a.-t.—Recouvrer la santé, تحصيل صحّت وعافيت ا *tahsyli syhhat u 'āfïet it*.—Recouvrer, faire la levée des deniers publics, اموال ميريّه‌يى جمع وتحصيل ا *emvāli mïrïïèi djem' u tahsyl it*.

Recouvrir, v. a., couvrir de nouveau ce qui était découvert, كيرو يكيـدن اورتمك *guïru eurtmek*, قپاتمق - اورتمك يكيدن اورتمك *ïeñïden eurtmek, qapātmaq*.—Masquer sous des apparences, etc., اورتمك *eurtmek*, ستر ا *setr it*, اخفـا ا *ykhfā it*.—Recouvert, e, اورتولى *eurtulu*, اورتلمش *eurtulmich*, مستور *mestour*.

Recréance, s. f., jouissance provisionnelle, تمتّع موقّت *temettu'y muvaqqat*, متعة *muta't*. — Lettre de recréance, ايلچينـك تكميـل خدمتنى حاوى نامهٔ همايون *ilтchïnuñ tekmïli khydmetini hāvi nāmèï humāïoun*.

Récréatif, ive, adj., كـوكل اكلندوريجى *gueunul eïglendurïdji*, t.; مفرّح *muferryh*, a. — Homme récréatif, مفرّح برآدم *muferryh bir ādem*.

Récréation, s. f., اكلنجه *eïglendjè*, كوكل اكلنمـه‌سى *gueunul eïglenmèci*, t.; تـفـرّج *teferrudj*, استراحت *istirāhat*; تنزّه *tenezzuh*, a. — Prendre un peu de récréation, بـر مقدار تنفّس و استراحت ا *bir myqtār teneffus u istirāhat it*.

Recréer, v. a., remettre sur pied, créer de nouveau, يكيدن يراتمق *ïeñïden ïarātmaq*, يكيدن ياپمـق *ïeñïden ïāpmaq*, يكيـدن وجوده كتورمك *ïeñïden vudjoudè gueturmek*, t.; مجدّدًا ايجاد ا *mudjeddeden idjād it*, a.-t.—Recréé, e, يكيدن يـارادلـمش *ïeñïden ïārādilmich*, يكيدن وجوده كتورلمش *ïeñïden vu-*

djoudè gueturilmich, تكرار خلق و ايجاد اولنمش *tekrār khalq u idjād olounmich.*

Récréer, v. a., divertir, réjouir, اكلندرمك *eïglendurmek,* كوكل اكلندرمك *gueuñul eïglendurmek,* سوندرمك *sevindurmek,* t.; صفا ايتدرمك *safā itturmek,* صفا ويرمك *safā vïrmek,* تفريح ا *tefrïh it.* — Se récréer, اكلنمك *eïglenmek,* سونمك *sevinmek,* حظلنمق *hazzlanmaq,* تفرّج ا *teferrudj it,* صفا ا *safā it,* a.-t.

Récrément, s. m., t. de méd., صاليار وصفرا كبى برنوع خلط دموى *sālïār vè safrā guibi bir nev'y khylthy demevi,* a.-t.; نفاة *nefāt,* a.

Recrépiment, s. masc., صوامه *syvāma,* t.; تسييع *teciï',* a.

Recrépir, v. a., يكيدن صوامق *ïeñïden syvāmaq,* صوامق *syvāmaq,* t.; مجدّدًا تسييع ا *mudjeddeden teciï' it.* — Recrépi, e, يكيدن صوانمش *ïeñïden syvānmich,* صوانمش *syvānmich,* مسيّع *muceïï'.*

Recreuser, v. a., يكيدن قازمق *ïeñïden qāzmaq,* t.; مجدّدًا حفر ا *mudjeddeden hafr it,* a.-t.

Récrier (Se), v. pron., چاغرمق *tchāghyrmaq,* حيقرمق *haïqarmaq,* t.; تعجّب ايدوب چاغرمق *te'addjub idup tchāghyrmaq,* a.-t.; فريادا *feriād it,* p.-t.

Récrimination, s. f., مقابلهٔ بالمعاتبه *mouqābelèï bil-mou'ātebè,* مقالهٔ بالملاومه *maqālèï bil-mulāvemè,* معاتبه *mou'ātebè,* تكرار جرملو ايتمه *tekrār djurmlu itmè,* t.

Récriminer, v. n., مقابله ا بالمعاتبه *mouqābelè bil-mou'ātebè it,* بالملاومه مقابله ا *bil-mulāvemè mouqābelè it,* a.-t.; قنامق ايله قارشولق *qynāmaq ilè qārchoulamaq,* تكرار جرملمك *tekrār djurmlemek,* t.; مقابله‌سنى ا *mouqābelècini it.*

Récrire, v. a., écrire de nouveau, يكيدن يازمق *ïeñïden ïāzmaq,* t.; مجدّدًا تحرير - كتب ا *mudjeddeden tahrïr, ketb it,* a.-t. — Écrire une seconde, une troisième fois, etc., بر دخى يازمق *bir dakhy ïāzmaq,* على التكرار تحريرا *'alel-tekrār tahrïr it.* — Faire une réponse par lettres, جواب يازمق *djevāb ïāzmaq.*

Recroître, v. n., ارتمق *artmaq,* يكيدن سوروب ارتمق *ïeñïden surup artmaq,* تكرار بتمك *tekrār bitmek,* t.; مجدّدًا كسب نشو ونما ا *mudjeddeden kesbi nechv u nemā it.*

Recroqueviller (Se), v. pron., بوكلمك *beukulmek,* بوزبلوب بورشمق *buzulup bourouchmaq,* بوزلمك *buzulmek,* t. — Recroquevillé, e, بوزلمش *buzulmuch,* مكزوز *mekzouz,* a.

Recrotter, v. a., يكيدن چاموره بولاشترمق *ïeñïden tchāmoura boulāchturmaq.* — Se recrotter, يكيدن چاموره بولاشمق *ïeñïden tchāmoura boulāchmaq.*

Recru, s. m., bois qui a cru après avoir été coupé, كسلدكدن صكره يكيدن بتمش اودن - اغاج *kecildiktensoñra ïeñïden bitmich odoun, aghādj,* t.

Recru, e, adj., harassé, excédé

de fatigue, پك يورغون *pek ïorghoun*, t.; ناضل *nāzyl*, تعبان *ta'bān*, a.

Recrudescence, s. f., بر مرضك حالنده اثار بهتری واصلاحیتدنصکره بدتر اولمسی *bir marazuñ hālindè açāri bihteri vu yslāhïiettensoñra bedter olmaci*, a.-t.; ازدیاد شدّت مرض *izdïādi chiddeti maraz*, a.

Recrue, s. f., nouvelle levée de gens de guerre, یکی عسکر دیوشرمسی *ïeñi 'asker dïvchurmèci*, تحریر عساکر جدیده *tahrïri 'açākiri djedïdè*, a.-t.; تحریر نفرات *tahrïri neferāt*. — Faire les recrues, عسکر جدید تحریر ا *'askeri djedïd tahrïr it*.—Soldats nouvellement levés, یکی تحریر اولنمش عسکر - نفرات *ïeñi tahrïr olounmich 'asker, neferāt*. — Fig. et fam., gens qui surviennent dans une assemblée, یکی کلانلر *ïeñi guelānler*. — Nous avons une nouvelle recrue, یکی مسافرلریمز واردر *ïeñi muçāfirlerïmuz vārdur*.

Recrutement, s. m., عسکر دیوشرمسی *'asker dïvchurmeci*, a.-t.; تحریر عساکر *tahrïri 'açākir*, a.

Recruter, v. a., عسکر یازمق *'asker ïāzmaq*, عسکر تحریر ا *'asker tahrïr it*, نقصانی تکمیل ایچون عسکر جدید تحریر ا *noqsāni tekmïl itchoun 'askeri djedïd tahrïr it*, a.-t.

Recruteur, s. masc., عسکر دیوشریجی *'asker dïvchurïdji*, عسکر جدید تحریرینه مامور اولان *'askeri djedïd tahrïrïnè méémour olān*, a.-t.

Recta, adv. fam., تمام *temām*, بلا تخلف *bilā tekhallufin*, a.

Rectangle, s. masc., parallélogramme à quatre angles droits, مستطیل *mustathyl*, a.

Rectangle, adj. com., قایم الزاویه *qāïm uz-zāvïè*, a.—Triangle rectangle, مثلث قایم الزوایا *mucelleci qāïm uz-zevāïā*.

Rectangulaire, adj. com., قایم الزوایا *qāïm uz-zevāïā*, a.

Recteur, s. m., مدرسه کتخداسی *medrecè ketkhoudāci*, مدرّس باشی *muderris bāchi*, a.-t.

Rectification, s. f., action de rectifier, طوغریلتمه *dhoghroultma*, دوزلتمه *duzeltmè*, t.; تصحیح *tashyh*, اصلاح *yslāh*, تعدیل *ta'dïl*, a. — Seconde distillation des liqueurs, تصعید مکرّر *tas'ydi mukerrer*, تقطیر ثانی *taqthyri sāni*.

Rectifier, v. a., redresser, remettre dans l'ordre, طوغرلتمق - طوغریلتمق *dhoghroultmaq*, طوغرتمق *dhoghroutmaq*, دوزلتمك *duzeltmek*, t.; رابطه‌سنه قومق *rābouthacinè qomaq*, رابطه‌یه وضع ا *rābouthaïè vaz' it*, تصحیح ا *tashyh it*, تقویم ا *taqvïm it*.—Rectifier une affaire, مصلحتی طوغریلتمق *maslahati dhoghroultmaq*.—un compte, حسابی تقویم ا *hyçābi taqvïm it*.— En t. de chimie, rectifier des liqueurs, مکرّرًا تصعید ا *mukerreren tas'yd it*. —Rectifié, e, طوغریلنمش *dhoghroulanmich*, تصحیح اولنمش *tashyh olounmich*, رابطه‌سنه قونمش *rābouthacinè qonmich*.

Rectiligne, adj. com., مستقیم الخطوط *moustaqym ul-khouthouth*,

a. — Figure rectiligne, شكل مستقيم الخطوط *chekli moustaqyni ul-khouthouth.*

Rectitude, s. f., طوغريلق *dhoghroulouq*, t.; استقامت *istiqāmet*, سداد *sedād*, a.

Recto, s. m., صحيفه نك يوزى *sahīfènuñ iuzu*, t.; وجه صحيفه *vedjhi sahīfè*, a.

Rectorat, s. masc., مدرسه كتخدالغى *medrecè ketkhoudālyghy*, باش مدرسلك *bāch muderrislik*, t.

Rectum, s. m., t. d'anat., طوغرو بغرسق *dhoghrou baghyrsaq*, t.; معاء مستقيم *mi'āï moustaqym*, a.

Reçu, s. m., quittance sous seing privé, قبضى مشعر سند *qabzy much'yr sened*, مقبوض سندى *maqbouz senedi*, a.-t.; رجعة *ridj'at*, a.

Recueil, s. m., réunion d'écrits, de pièces, مجموعه *medjmou'a*, a. — Recueil de vers, شعر مجموعه سى *chy'r medjmou'aci*, مجموعهٔ اشعار *medjmou'aï ech'ār*. — Les œuvres réunies d'un poëte, ديوان *dīvān*, pl. a. دواوين *devāvīn*.

Recueillement, s. m., action de se recueillir, جمعيّت خاطر *djem'iieti khāthyr*, a. — Le recueillement des sens et de l'esprit, جمعيّت حواسّ و جمعيّت خاطر *djem'iieti havāss vè djem'iieti khāthyr*. — Méditation, تفكر *tefekkur*, تأمّل *teemmul*.

Recueillir, v. act., ramasser, ديوشرمك *dīvchurmek*, ديرمك *dīrmek*, t.; جمع *djem' it*, تحصيل ا *tahsyl it*. — Recueillir des fruits, اقتطاف ا *yqtithāf it*, قوپارمق *qopārmaq*. — Recueillir une succession, اخذ وارث او *vāris ol*, ميراث ا *akhzy mīrās it*, ميراث خور او *mīrās khor ol*, بر ميراث تحصيل ا *bir mīrās tahsyl it*. — Recueillir du profit, de l'avantage, فائك ا *fāïdè it*, فائده لنمك *fāïdèlenmek*, نفع و فائده تحصيل ا *nef' u fāïdè tahsyl it*. — Compiler, جمع ا *djem' it*, تدوين ا *tedvīn it*, جمع و تدوين ا *djem' u tedvīn it*. — Recueillir ses esprits, كندينه كلمك *guendīnè guelmek*, جمع خاطر ا *djem'y khāthyr it*. — Recueillir, inférer, استدلال ا *istidlāl it*, استنتاج ا *istintādj it*. — Recueillir, recevoir avec humanité les voyageurs, etc., كلانلرى خانه سنده قوندروب اكرام ا *guelenleri khānècindè qondurup ikrām it*. — Recueillir chez soi, خانه سنه قبول ا *khānècinè qaboul it*. — Recueillir, ou accueillir avec bienveillance, اكرام و التفات ا *ikrām u iltifāt it*. — Se recueillir en soi-même, méditer, دوشنمك *duchunmek*, تفكر ا *tefekkur it*, حصر افكار ا *hasri efkiār it*. — Rappeler ses sens, جمع حواسّ ا *djem'y havāss it*. — Recueilli, e, ديوشرلمش *dīvchurilmich*, برکمش *birikmich*, جمع اولنمش *djem' olounmich*, مجتمع *mudjtemi'*.

Recuire, v. a., cuire de nouveau, بر دخى پشورمك *bir dakhy pichurmek*, يڭه پشورمك *ïnè pichurmek*, t.; مجدّدًا طبخ ا *mudjeddeden thabkh it*, a.-t. — Recuire du pain,

اتمكي بر دخی پشورمك *etmegui bir dakhy pichurmek.* — Remettre l'ouvrage au feu pour sa perfection, بر قات دخی یاقمق *bir qāt dakhy ïāqmaq,* مكرّرًا احراق ا *mukerreren yhrāq it.* — Recuit, e, soumis à une double cuisson, بر دخی پشمش *bir dakhy pichmich.* — Trop cuit, یانمش *ïānmich.* — Les humeurs recuites, اخلاط محروقه *akhlāthy mahrouqa.* — De la bile recuite, صفرای محروق *safrāï mahrouq.*

Recuit, s. m., بر قات دخی یاقمه *bir qāt dakhy ïāqma,* t.; اختراق مكرّر *ykhtirāqy mukerrer,* a.

Recul, s. m., mouvement en arrière d'une arme à feu, كيرولنمه *guïrulenmè,* كيرويه دپش *guïruïè tepich,* دپمه *tepmè,* t. — du canon, طوپك اتلديغی وقتده كيرويه دپشی *thopuñ atildéghy vaqyttè guïruïè tepichi.* — En t. d'horlog., échappement à recul, celui qui fait reculer la roue de rencontre, ساعت چرخنك كيرويه قاچلغی *sā'at tcherkhynuñ guïruïè qāïchaqlyghy.*

Reculade, s. f., action d'une ou de plusieurs voitures qui reculent, عربه نك اردين اردين يوريمسی *'arabanuñ ardïn ardïn ïurumeci,* t. — Reculade, au pr. et au fig., en parlant de ceux qui se sont trop avancés, et font ensuite des pas rétrogrades, كرولنمه *guirulenmè,* رجعت قهقريه *ridj'ati qahqarïiè,* رجوع قهقری *rudjou'y qahqara.*

Reculé, e, adj., éloigné, lointain, اوزاق *ouzāq,* ايراقدهكی *irāqtaki,* t.; بعيد *ba'ïd,* a.

Reculement, s. m., action de reculer, كرولنمه *guirulenmè,* t. Voy. Reculade. — Reculement d'une voiture, هنطوك حركت مدبرهسی *hinthouuñ hareketi mudbirèci.*

Reculer, v. a., pousser, retirer en arrière, كرو چكمك *guiru tchekmek,* اوتديه چكمك *eutèïè tchekmek,* t.; تنحيه ا *tenhïè it.* — Éloigner, اوزاتمق *ouzātmaq.* — Retarder, تأخيرا *téékhyr it.* — Étendre, porter au loin, تمديد ـ توسيع ا *temdïd, tevsï' it.* — Reculer, aller en arrière, كرو گتمك *guiru guitmek,* كرولنمك دونمك *guiru deunmek, guirulenmek,* t.; كرويه رجعت ا *guiruïè ridj'at it,* a.-t.; اردين اردين كيتمك *ardïn ardïn guïtmek,* مقهقرًا ارجا ا *mouqahqaren irdjā it,* مدبرًا حركت ا *mudbiren hareket it.* — Le canon recule en tirant, طوب اتيلور ايكن كيرولنور ـ كيرويه دپر *thop atïlur iken guïrulenur, guïruïè·teper.* — Au fig., les affaires reculent au lieu d'avancer, امور وخصوصات ايلرو واره جغنه كيرولنور *oumour u khouçouçāt ileru vāradjaghyna guïrulenur.* — Reculer, éviter de faire une chose, قاچنمق *qātchinmaq,* اجتناب ا *idjtināb it.* — Reculer devant l'ennemi, دشمن اوكندن يوز چويرمك *duchmen euñunden ïuz tchevïrmek.* — Se reculer, كيرو چكلمك *guïru tchekilmek.* — Reculé, e, كيرولنمش *guïrulenmich,* كيرو دونمش *guïru deunmich,* كيرو قالمش *guïru qālmich,* متأخر *mute'akhkhyr.*

Reculons (A), adv., كيرولنه رك

guïrulenèrek, اردين اردين يوريه‌رك *ardín ardín ïuruïèrek,* t.; مدبرًا *mudbiren,* a.— Aller à reculons, قچين قچين يوريمك *qytchín qytchín ïurumek,* مقهقرًا مشى ا *mouqahqaren mechi it.* — L'affaire va à reculons, مصلحت كيرولنور - كيروقالور - تأخّر ايدر *maslahat guïrulenur, guïru qālur, té'akhkhur ider.*

Récupérer (Se), v. pron. fam., ضررى چيقارمق *zarari tchíqārmaq,* تضمين ايدنمك *tazmín idinmek.*

Récurer, v. a. Voy. Écurer.

Récusable, adj. com., قبول اولنمز *qaboul olounmaz,* قبوله سزا اولميان *qaboulè sezā olmaïān,* a.-t.; مستحقّ ردّ *mustahyqqy redd.*

Récusation, s. f., قبول ايتمامكلك *qaboul itmemeklik,* t.; ردّ *redd,* رفض *rafz,* a.

Récuser, v. a., rejeter un juge, des témoins, etc., قبول ايتمامك *qaboul itmemek,* t.; ردّ ا *redd it,* عدم قبول ا *'ademi qaboul it,* a.-t.— Récusé, e, قبول اولنمامش *qaboul olounmāmich,* نا مقبول *nā maqboul,* مردود *merdoud.*

Rédacteur, trice, s., يازان *ïāzān,* قلمه الان *qalemè alān,* t.; مؤلّف *mu'ellif.* — Le rédacteur du Moniteur ottoman à Constantinople, تقويم وقايعك مؤلّفى *taqvími viqāï'uñ mu'ellifi.*

Rédaction, s. f., انشا *inchā,* تأليف *téélíf,* تحرير *tahrír.*

Redan, s. m., t. d'archit. milit., ديش ديش چيقمه‌لو مترس صره‌سى *dích dích tchyqmalu meteris syraci,* t.

Redanser, v. n., يكيدن رقص ا *ïeñíden raqs it,* a.-t.

Rédarguer, v. a., عيبلمق *'aïblamaq,* a.-t.

Reddition, s. f. — d'une place à ceux qui l'assiégent, ويره *vírè,* t.; تسليم *teslím,* تسليم حصار *teslími hyçār,* استيمانًا تسليم *istímānen teslím,* a.-t.—Reddition de compte, تسليم حساب *teslími hyçāb.*

Redemander, v. a., demander de nouveau, يكيدن صورمق - استمك *ïeñíden sormaq, istemek,* t.; مجدّدًا طلب ا - سؤال ا *mudjeddeden thaleb it, sou'āl it,* a.-t. — Vouloir reprendre ce qu'on a donné, كيرو استمك *guïru istemek,* استرداد ا *istirdād it.*—Redemandé, e, بردخى استنمش *bir dakhy istenmich,* كيرو استنمش *guïru istenmich,* مطلوب على التكرار *mathloub 'alet-tekrār.*

Redémolir, v. a., بردخى ييقمق *bir dakhy ïiqmaq.*

Rédempteur, s. m., قورتاريجى *qourtārídji,* t.; فديهٔ نفس ايله قورتاريجى *fidïèï nefs ilè qourtārídji,* a.-t.; ناجى *nādji,* a. — Le Rédempteur du genre humain, بنى نوع ادمك افتداى نفس ايله ناجيسى *beni nev'y ādemuñ iftidāï nefs ilè nādjíci.*

Rédemption, s. f., فديهٔ نفس ايله قورتارمه *fidïèï nefs ilè qourtārma,* a.-t.; خلاص *khalās,* a. — La rédemption des captifs, اقچه ايله اسير قورتارمه *aqtchè ilè ecír qourtārma.*

Redevable, adj. com., débiteur après un compte rendu, بورجلو *bordjlu*, ویره جکلو *vīrèdjeklu*, t.; مدیون *mediōun*, a.; ذمّتنده *zimmetindè vīrèdjek, qālmich*. — Je suis redevable de tant, ذمّتمده شوقدر دین واردر *zimmetimdè chou qadar deïn vārdur*. — Redevable, au fig., qui a de l'obligation à..., منّت التنده اولان *minnet altindè olān*, ممنون *memnoun*, منّتدار *minnettār*.

Redevance, s. f., بهر سنه ویرلو جائزه کلان ایراد *beher senè vīrīlu guelen īrād*, a.-t.; جائزه *djāïzè*, pl. a. جوائز *djevāïz*. — Redevance annuelle, سنوی جائزه *senevi djāïzè*, معلوم سنوی *ma'loumi senevi*.

Redevancier, ère, s., جائزه ویرن *djāïzè vīren*.

Redevenir, v. n., ینه اولمق *inè olmaq*, t.

Redevoir, v. a., یکیدن بورجلو اول *ïeñïden bordjlu ol*, بر کمسنه نک ذمّتنده بورج قالمق *bir kimesnènuñ zimmetindè bordj qālmaq*. — Redu, e, ذمّتنده بورج قالمش *zimmetindè bordj qālmich*. — Substantivement, بقیّه قالمش بورج *baqyïè qālmich bordj*.

Rédhibition, s. f., ابطال بیع بدعوی المشتری لردّ المبیع المعیوب *ibthāli bei', da'vaïl-muchteri li-redd el-mubī'il-ma'ïoub*, a.

Rédhibitoire, adj. com., مفسد موجب الردّ البیع المبیع المعیوب *mufsid ul-bei', moudjib ur-reddil-mubī' ul-ma'ïoub*, a.

Rédiger, v. a., mettre en ordre et par écrit, قلمه المق *qalemè almaq*, t.; تحریرا *tahrīr it*, انشا ا *inchā it*, ثبت وتحریرا *sebt u tahrīr it*, a.-t. — Réduire en peu de paroles un discours, un ouvrage, خلاصه ا *khoulāça it*, مجملًا تحریرا *medjmelen tahrīr it*. — Composer des ouvrages qui ne sont que des compilations, تألیف ا - تصنیف *téélīf, tasnīf it*. — Rédiger un projet, برلایحه قلمه المق *bir lāïha qalemè almaq*.

Rédimer (Se), v. pron., اقچه ویررک قورتلمق *aqtchè vīrerek qourtoulmaq*, t.

Redingote, s. f., ستر *setr*, a.-t.

Redire, v. a., répéter, تکرار سویلمک - دیمک *tekrār seuïlemek, dīmek*, تکرارلمق *tekrārlamaq*, تکریرا *tekrīr it*, a.-t. — Révéler ce qu'on savait par confidence, سرّی اچمق *sirri atchmaq*, تواترا *tevātur it*, افشاء ا *ifchā it*. — Blâmer, censurer, دییه جک بولمق *dcïèdjek boulmaq*, لوم - تعریض *levm, ta'rīz it*, اعتراض ا *y'tirāz it*. — Redit, e, چوق کرّه سویلنمش *tchoq kerrè seuïlenmich*.

Rediseur, s. m., چوق کرّه تکرار سویلیان *tchoq kerrè seuïleïān*, سویلیان *tekrār seuïleïān*.

Redite, s. f., سوزی تکرارلمه تکرّر الکلام *seuzy tekrārlama*, t.; *tekerrur ul-kelām*, pl. a. تکرّر اقوال *tekerruri aqvāl*. — User de redites, تکرّرات کلام استعمال ا *tekerrurāti kelām isti'māl it*.

Redondance, s. f., سوز ارتقلغی

seuz artyqlyghy, t.; كثرت كلام *kesreti kelām*, استفاضه *istifāza*, زوايد كلام *zavāïdi kelām*, a.

Redondant, e, adj., ارتق *artyq*, t.; زايد *zāïd*, pl. a. زوايد *zavāïd*. — Terme redondant, لفظ زايد *lafzy zāïd*.

Redonder, v. n., سوز ارتق او *seuz artyq ol*, t.; زايد او *zāïd ol*, a.-t. — Cette épithète redonde, بو صفت زايددر *bou syfat zāïttur*.

Redonner, v. a., donner une seconde fois, ينه ويرمك *ïnè vīrmek*, t.; تكرار ويرمك *tekrār vīrmek*, يكيدن ويرمك *ïeñīden vīrmek*, مجدّدًا اعطا ا *mudjeddeden i'thā it*. —Rendre, كيرو ويرمك *guīru vīrmek*.—Redonner du courage, يكيدن غيرت ويرمك *ïeñīden ghaïret vīrmek*.—Redonner, revenir à ce qu'on avait abandonné, دونمك *deunmek*, رجوع ا *rudjou' it*. — Charger une seconde fois l'ennemi, تكرار يوريش - هجوم ا *tekrār ïurīch*, *hudjoum it*.

Redorer, v. a., بردخى يالدزلمق *bir dakhy ïāldyzlamaq*, t.; مجدّدًا تذهيب ا *mudjeddeden tezhīb it*, a.-t. — Redoré, e, برقات دخى يالدزلنمش *bir qāt dakhy ïāldyzlanmich*, مجدّدًا مذهّب *mudjeddeden muzehheb*.

Redoublement, s. masc., ارتمه *artma*, ارتقلق *artyqlyq*, t.; تضاعف *tezā'ouf*, تزايد *tezāïud*, ازدياد *izdïād*, زياده لك *zïādèlik*. — Redoublement de joie, ازدياد سرور و شادمانى *izdïādi surour u chādumāni*. — Redoublement de la fièvre, de la maladie, زياده لنمه *zïādèlenmè*, شدّتلنمه *chiddetlenmè*, اشتداد *ichtidād*.—Être dans l'état de redoublement, حال اشتدادده او *hāli ichtidāddè ol*.

Redoubler, v. a., augmenter du double, renouveler avec augmentation, برقات دخى ارترمق *bir qāt dakhy arturmaq*, ايكى قات ا *iki qāt it*, t.; تزييد - تضعيف ا *tezïid*, *taz'īf it*, a.-t. — Redoubler ses instances, ابرام والحاحى تزييد ا *ibrām u ilhāhy tezïid it*.— Réitérer, بردخى ايتمك *bir dakhy itmek*.— Augmenter simplement, ارترمق *arturmaq*, زياده لندرمك *zïādèlendurmek*, زياده ا *zïādè it*, تزييد ا *tezïid it*. — Redoubler ses soins, همّتى ارترمق *himmeti arturmaq*.— Redoubler, remettre une doublure, بردخى قاپلمق *bir dakhy qāplamaq*.—Redoubler un navire en cuivre, يكيدن سفينه يه باقر قاپلمق *ïeñīden sefīnèïè bāqyr qāplamaq*. —Redoubler un vêtement, بردخى استارلمق *bir dakhy astārlamaq*. — Redoublé, e, برقات زياده اولمش *bir qāt zïādè olmuch*, متزايد *mutezāïid*.

Redoutable, adj. com., پك قورقولو *pek qorqoulu*, قورقنج *qorqoundj*, t.; مهيب *mehīb*, هايل *hāïl*, مخوف *makhouf*, a.; هيبتلو *heïbetlu*, هولناك *hevilnāk*. — Un homme redoutable, قورقيله جق آدم *qorqouladjaq âdem*.

Redoute, s. f., طابيه *thābïa*, پلنقه *palanqa*, شانس - شنس *chans*, t.

Redouter, v. a., قورقمق *qorqmaq*, t.; خوف ا *khavf it*, a.-t. — Redouter la colère du prince, غضب پادشاهیدن خوف ا *ghazabi pādichāhīden khavf it.*

Redressement, s. m., action de redresser, طوغرلتمه *dhoghroultma*, t. — Action de redresser des torts, des griefs, حق عدالتك اخراسی *haqqy 'adāletuñ idjrāci*, a.-t.; احقاق حق *yhqāqy haqq*, a.

Redresser, v. a., rendre droit, طوغرلتمق *dhoghroultmaq*, دوزلتمك *duzeltmek*, t.; تسديد ـ تقويم ا *tesdīd, taqvīm it*, تسويه ا *tesvïe it*, a.-t. — Redresser des torts, des griefs, حق عدالتی اجرا ا *haqqy 'adāleti idjrā it*, احقاق حق ا *yhqāqy haqq it.* — Châtier, حقندن كلمك *haqqindan guelmek*, تاديب ا *téédīb it.* — Remettre dans le droit chemin, يول كوسترمك *iol gueustermek*, ارائهٔ طريق ا *irāïeï tharyq it.* — Au fig., remettre dans la bonne voie, celle du salut, طوغرو يولی كوسترمك *dhoghrou ioli gueustermek*, ارشاد ا *irchād it.* — Se redresser, se tenir droit, طوغرو طورمق *dhoghrou dhourmaq*, دیم دك طورمق *dīm dik dhourmaq.* — sur ses pieds, اياق اوزره قالقمق *aïāq uzrè qālqmaq.*

Redresseur, s. masc., de torts, حق عدالتی اجرا ايدیجی *haqqy 'adāleti idjrā idïdji*, a.-t.; حامی مظلومين *hāmïi mazloumīn*, a.

Réductible, adj. com., qui peut être diminué, ازالتمسی ممكن *azāltmaci mumkin*, t.-a.; ممكن التقليل *mumkin ut-taqlīl*, ممكن التنزيل *mumkin ut-tenzīl*, a.-t. — Qu'on peut réduire en..., faire devenir, چويرلور ممكن التحويل *tchevïrilur, mumkin ut-tahvīl*, تحويل اولنه بيلور *tahvīl olouna bïlur.*

Réductif, ive, adj., موجب التحويل *moudjib ut-tahvīl*, a. — Sels réductifs, ايجاب استحاله ايدر املوح *idjābi istihālè ider mulouh.*

Réduction, s. f., action de réduire une ville, un pays, etc., قهر *qahr*, فتح *feth*, تسخير *teskhïr*, a. — Action de réduire, ou l'effet de cette action, تحويل چويرلمه *tchevïrilmè*, t.; تحويل *tahvīl.* — Réduction, diminution, ازالمه *azālma*, تقليل *taqlīl*, تنزيل *tenzīl.* — Réduction, abaissement du prix, de la valeur, تنزيل قيمت *tenzïli qymet.* — La réduction des rentes, واردانك تنزلی *vāridātuñ tenezzuli.* — Réduction, action par laquelle une certaine quantité de liqueur mise au feu se trouve diminuée, اكسلمه *eksilmè*, انتقاص *intiqās.* — Opération de chirurgie pour remettre un os, etc., à sa place, تجبير *tedjbïr*, رد *redd.* — Action de diviser, تقسيم *taqsīm*, توزيع *tevzï'.* — Opération qui rend un métal à sa forme, etc., برمعدنك اوّلكی صورتنه اعادتی *bïrma'denuñ evvelki souretinè i'ādeti.*

Réduire, v. a., restreindre, حصرا *hasr it*, a.-t. — Diminuer, faire diminuer, ازالتمق *azāltmaq*, اكسلتمك *eksiltmek*, t.; تنقيص ا تقليل ـ *taqlīl, tenqys it.* — Réduire, abréger son avis, رأيني خلاصه ـ اجمال ا *rëïni*

khoulācè, idjmāl it. — Contraindre, obliger, زور ایتدرمك *itturmek*, زور ایله ـ کوجله ایتدرمك *zor ilè, gudjilè itturmek*, جبرا *djebr it*, محتاج مضطرّا *moutharr it*, محتاج ا *mouhtādj it.* — A quoi le réduisez-vous? انی نه حاله مضطرّ ایدرسکز *ani nè hālè moutharr idersiñyz.* — Soumettre, ضبط ا *zabth it.*—Réduire à l'obéissance, اطاعت ایتدرمك *ithā'at itturmek.* — Soumettre, قهر و تدمیرا *qahr u tedmīr it*, تحت حکمنه ادخال ا *tahti hukminè idkhāl it.* — une place à l'obéissance envers le prince, بر قلعه یی پادشاهنك حکومتی التنه ادخال ا *bir qal'aï pādichāhinuñ hukioumeti altinè idkhāl it.* — Réduire quelqu'un à la raison, انصافه کتورمك *insāfè gueturmek*, یولنه قومق *ïolyna qomaq.* — à son devoir, واجبهٔ حالنی بیلدرمك *vādjibèï hālini bïldurmek.* — au silence, سوسدرمق *sousturmaq*, اسکات ا *iskiāt it.* — Réduire, dompter des animaux, یواشترمق *ïavāchturmaq*, رام ا *rām it.* — Réduire en..., changer en..., résoudre une chose en une autre, دوندرمك *deundurmek*, تحویل ا *tahvīl it.*—Réduire le blé en farine, حنطه یی دقیقه دوندرمك *hrnthaïi daqyqa deundurmek.* — Réduire une ville en poudre, la détruire entièrement, بر بلده یی یقمق ـ خراب ا *bir beldèïi ïyqmaq, kharāb it.*—Réduire les piastres (turques) en paras, et les paras en piastres, غروشی پاره یه و پاره یی غروشه تحویل ا *ghourouchi pāraïè vè pāraïi ghourouchè tahvīl it.* — Réduire, rédiger dans un certain ordre, d'une certaine manière, بر صورته قومق *bir souretè qomaq*, صورت ویرمك *souret vïrmek.* — Réduire en art, صنعت *sana'at*, صورتنه قومق ـ وضع ا *souretinè qomaq, vaz' it.* — Réduire en meilleure forme, هیئت احسنه وضع ا *heïeti ahsenè vaz' it.* — En t. de chimie, réduire un métal, le ramener à son état primitif, معدنی اوّلکی صورتنه دوندرمك *ma'deni evvelki souretinè deundurmek.* — Réduire, limiter, تحدید ا *tahdīd it.*—Se réduire, se terminer, وارمق *vārmaq*, منتج او *muntidj ol*, منجرّ او *mundjerr ol*, منتهی او *muntehi ol.* — A quoi cela se réduit-il? عاقبت نیه منجرّ اولور *'āqybet neïè mundjerr olour.*—Tous ces discours se réduisent à rien, بو مقالاتك مجموعی هیچه نتیجه ویرمشدر *bou meqālātuñ medjmou'y hïtchè netïdjè vïrmichtir.* — Se réduire, diminuer, اکسلمك *eksilmek*, نقصان بولمق *noqsān boulmaq.* — Cela se réduit à moitié, نصفی مرتبه سی نقصان بولدی *nysfi mertebèci noqsān bouldy.* — Se réduire à ses principes, اصول اصلیه لرینه ارجا اولنمق *ouçouli aslïièlerïnè irdjā olounour.* — Réduit, e, دونمش *deunmich*, دوندرلمش *deundurulmich*, تحویل اولنمش *tahvīl olounmich*, منحصر *mounhacyr*, مضطرّ *moutharr.*

RÉDUIT, s. m., retraite, تنها یری *tenhā ïeri*, t.; عزلتگاه *'euzletguiāh*, a.-p.; عزلت مکانی *'euzlet mekiāni*,

واحد تخانه *vāhdetkhānè*. — Réduit agréable, عزلتگاه دلارا *'euzletguiāhi dilārā*. — Galetas. Voy. ce mot. — Réduit, en t. de fortification, petite demi-lune ménagée dans une grande, ایچ آی طابیه‌سی *itch āï thābïaci*.

RÉDUPLICATIF, IVE, adj., t. de gram., تکریری *tekrīrïi*, a.— Particule réduplicative, حرف التضعیف *harf ut-taz'īf*. —Verbe réduplicatif, فعل مضاعف *fi'li muzā'yf*, a.-

RÉDUPLICATION, s. f., répétition, تکریر *tekrīr*, مضاعفة *muzā'afet*, a. —Réduplication d'une lettre en arabe, تشدید حرف *techdīdi harf*.

RÉÉDIFICATION, s. f., یکیدن یاپه *ïeñïden ïāpma*, t.; عمارت جدیده *'ymāreti djedïdè*, تجدید عمارت *tedjdïdi 'ymāret*.

RÉÉDIFIER, v. a., یکیدن یاپمق *ïeñïden ïāpmaq*, t.; مجدّدًا بنا ا *mudjeddeden binā it*.—Réédifier un palais, بر سرایی یکیدن بنا ا *bir sarāïi ïeñïden binā it*.

RÉEL, LE, adj., کرچک *guertchek*, کرچک اولان *guertchek olān*, t.; حقیقتلو *haqyqatlu*, a.-t.; صحیح *sahyh*, حقیقی *haqyqy*, a.— Existence réelle, وجود حقیقی *vudjoudi haqyqy*. — Choses réelles, امور حقیقیه *oumouri haqyqyïè*. — En t. de jurisp., actions réelles, celles qui s'exercent sur les immeubles, املاك وحقارنه متعلّق اولان دعوالر *emlāk u haqāretè mute'allyq olān da'vālar*.

RÉÉLECTION, s. f., انتخاب ثانی جدید *intikhābi sāni, djedïd*, a.

RÉÉLIGIBLE, adj. com., مجدّدًا انتخاب اولنه بیلور *mudjeddeden intikhāb olouna bïlur*, a.-t.

RÉÉLIRE, v. a., مجدّدًا انتخاب ا *mudjeddeden intikhāb it*.

RÉELLEMENT, adv., کرچکدن *guertchekten*, t.; فی الحقیقة *fil-haqyqa*, حقیقةً *haqyqatan*, a.

RÉENGENDRER, v. a., یکیدن طوغرمق *ïeñïden dhoghourmaq*, t.; مجدّدًا تولید ا *mudjeddeden tevlïd it*, a.-t.

RÉEXAMINER, v. a., یکیدن دقتلوجه باقمق *ïeñïden dyqqatludjè bāqmaq*, مجدّدًا امعان نظر ا *mudjeddeden im'āni nazar it*, a.-t.

RÉEXPORTATION, s. f., یکیدن چیقارمه *ïeñïden tchyqārma*, t.; اخراج جدید *ykhrādji djedïd*, a.

RÉEXPORTER, v. a., یکیدن چیقارمق *ïeñïden tchyqārmaq*, t.— Réexporter des marchandises, مجدّدًا اخراج اموال تجارت ا *mudjeddeden ykhrādji emvāli tidjāret it*, a.-t.

REFACHER, v. a., یکیدن طارلتمق *ïeñïden dhārïltmaq*, t.; مجدّدًا تکدیر اغضاب ا *mudjeddeden tekdïr, yghzāb it*, a.-t.

REFAIRE, v. a., faire une seconde fois ce qu'on a déjà fait, ینه یاپمق *ïnè ïāpmaq*, ینه ایتمك *ïnè itmek*, بر کرّه دخی ایتمك *bir kerrè dakhy itmek*, تکرار ایتمك *tekrār itmek*. — Refaire un voyage, سفری تکرار ا *seferi tekrār it*. — Refaire, réparer, raccommoder, یکیلتمك *ïeñïletmek*, تجدید ا *tedjdïd it*, تعمیر ا *ta'mïr it*. — Refaire un mur, دیواری تجدید ا *dïvāri tedjdïd it*.

— Recommencer, يكيندن باشلمق *ïeñïden bāchlamaq*, تكرار باشلمق *tekrār bāchlamaq*, بردخى باشلمق *bir dakhy bāchlamaq*. — Remettre en bon état, ايوليتمك ياپمق *ïāpmaq*, *eïuletmek*, دوزلتمك *duzeltmek*, اصلاح حال ا *yslāh it*, اصلاح ا *yslāhy hāl it*. — Se refaire, se rétablir, طورانمق ـ داورانمق *dāvrānmaq*, صاغلنمق *sāghlanmaq*, كسب صحت ا *kesbi syhhat it*, تصحيح مزاج ا *tashïhy mizādj it*.

Refaucher, v. a., تكرار بچمك *tekrār bitchmek*, t.

Réfection, s. f., réparation d'un bâtiment, مرمّات *meremmāt*, t.; تعمير *ta'mïr*, pl. a. تعميرات *ta'mïrāt*.

Réfectoire, s. m., يمه جك *ïeïedjek odhaci*, سماط اوطه سى *soumāth odhaci*, طعام اوطه سى *tha'ām odhaci*, a.-t.

Refend, s. masc. Mur de refend, بوله ديوار ايچ ديوارى *itch dïvāri*, *beulmè dïvār*. — Bois de refend, اوزونلغنه يارلمش اغاج *ouzounlyghyna ïārilmich aghādj*, اوزونلغنه بچلمش كراسته *ouzounlyghyna bitchilmich kerāstè*, t.

Refendre, v. a., fendre de nouveau, بردخى يارمق *bir dakhy ïārmaq*, يكيدن بچمك *ïeñïden bitchmek*, t.; مجدّدًا شق ا *mudjeddeden chaqq it*, a.-t. — En t. d'art, scier en long, اوزونلغنه دسترمك ـ اوزونلغنه دستره ايله بچمك *ouzounlyghyna destrè ilè bitchmek*, *testerèlemek*, *testerè ilè bitchmek*. — Refendu, e, ينه يارلمش *inè ïārilmich*, مكرّرًا مشقوق *mukerreren mechqouq*.

Référé, s. m., اعلام *i'lām*, تقرير *taqrïr*, تقرير قاضى الى جاعت القضاة *taqrïri qāzy ila djemā'at ul-qouzāt*, a.

Référendaire, s. m., تلخيصجى *telkhysdji*, a.-t.

Référer, v. a., rapporter une chose à une autre, اسناد ا *isnād it*, نسبتلندرمك *nisbetlendurmek*, نسبت ا *nisbet it*, a.-t. — Référer le serment, يمينى قبول ا *ïemïni qaboul it*, يمينى خصمنه حواله ايتمك *ïemïni khasminè havālè itmeïè rāzy ol*. — Référer le choix à quelqu'un, اختيارى بر كمسنه يه حواله ا *ykhtïāri bir kimesnèïè havālè it*. — Se référer, avoir rapport, متعلق او *mute'allyq ol*, معطوف او *ma'thouf ol*, منسوب او *mensoub ol*. — Se référer à quelqu'un, s'en rapporter à son avis, بر كمسنه نك رأينه راضى او *bir kimesnènuñ rèïnè rāzy ol*, حواله ا *havālè it*. — Référer, faire un rapport, تقرير ا *taqrïr it*, اعلام حال ا *i'lām hāl it*. — Référé, e, نسبتلنمش *nisbetlenmich*, متعلق *mute'allyq*, معطوف *ma'thouf*, حواله اولنمش *havālè olounmich*.

Refermer, v. a., بردخى قپامق *bir dakhy qapāmaq*, يكيدن قپامق *ïeñïden qapāmaq*, تكرار باغلمق *tekrār bāghlamaq*. — Se refermer, يكيدن قپانمق *ïeñïden qapānmaq*. — En parlant d'une plaie, قبوقلنمق *qabouqlanmaq*, قپانمق *qapānmaq*, t.

Réfléchi, e, adj., fait ou dit avec

réflexion, دوشونلمش *duchunulmuch*, t. — Action réfléchie, مطالعه اولمش کار *muthāla'a olmuch kiār*. — Crime réfléchi, بالمطالعه ایشلنمش جرم *bil-muthāla'a ichlenmich djurm*. — Un homme réfléchi, رزین الفکر بر آدم *rezīn ul-fikr bir âdem*, فکیر *fekīr*, اندیشه کار *endîchè kiār*. — Pronom réfléchi, ضمیر غایب *zamīri ghāïb*.

Réfléchir, v. a., action d'un corps qui renvoie loin de lui un autre corps qui vient le frapper, گیرو اورمق *guīru ourmaq*, t.; ردّ ا *redd it*. — Réverbérer, عکس ا *'aks it*. — Réfléchir la lumière, ضیایی ردّ ا *zïāïi redd it*. — la voix, صدایی عکس ا *sedāïi 'aks it*. — La lumière qui réfléchit de la muraille, دیواردن عکس ایدن ضیا *dīvārden 'aks iden zïā*. — Au fig., la honte d'une action réfléchit sur toute la famille, بر فعلک عار و خجالتی خاندانک مجموعنه منعکس اولور - راجعدر *bir fy'luñ 'ār u khydjāleti khānedānuñ medjmou'ynè mun'akes olour, rādji'-dur*. — Réfléchi, e, منعکس *mun'akes*, انعکاس بولمش *in'ykiās boulmich*.

Réfléchir, v. n., penser mûrement, دوشنمک *duchunmek*, t.; تفکر ا *tefekkur it*, صرف ذهن ا *sarfi zihn it*, a.-t. — Considérer, méditer, تأمّل ا *te'emmul it*, مطالعه ا *muthāla'a it*.

Réfléchissant, e, adj., qui est cause d'une réflexion, qui fait rejaillir un corps, عکس ایدن *'aks iden*, a.-t.; دافع *dāfi'*. — Qui fait des réflexions, دوشنیجی *duchunïdjï*, متفکر *mutefekkir*.

Réfléchissement, s. m., rejaillissement, réverbération, انعکاس *in'ykiās*, a. — Le réfléchissement de la lumière, انعکاس ضیا *in'ykiāci zïā*. — de la voix, انعکاس صدا *in'ykiāci sedā*.

Reflet, s. m., عکس *'aks*, pl. a. عکوس *'oukious*.

Refléter, v. a., عکس ا *'aks it*, عکس نورا *'aksi nour it*, a.-t.

Refleurir, v. n., fleurir de nouveau, یکیدن چیچکلنمک *ïeñïden tchïtcheklenmek*, چیقارمق *tchïqārmaq*, بر دخی چیچک ویرمک *bir dakhy tchïtchek vïrmek*, تکرار چیچک ویرمک *tekrār tchïtchek vïrmek*. — S'ouvrir, s'épanouir, اچلمق *atchilmaq*, t. — Au fig., rentrer de nouveau en estime, en vogue, یکیدن شهرت و اعتبار بولمق *ïeñïden cheuhret u i'tibār boulmaq*. — En parlant d'une ville, d'une contrée, یکیدن معمور و ابادان اولمق *ïeñïden ma'mour u abādān ol*, a.-t. — Refleuri, e, یکیدن چیچکلنمش *ïeñïden tchïtcheklenmich*, مجدّدا مزهر *mudjeddeden muzher*.

Réflexibilité, s. f., قابلیت انعکاس *qābilïieti in'ykiās*, a.

Réflexible, adj. com., عکس ایلک بیلور *'aks idè bïlur*, a.-t.; ممکن الانعکاس *mumkin ul-in'ykiās*, a.

Réflexion, s. f., réverbération, انعکاس نور - ضیا *in'ykiāci nour, zïā*, عکس نور *'aksi nour*, a. — Réflexion, méditation, دوشنمه *duchunmè*, t.; فکر *fikr*, تفکر *tefekkur*, ملاحظه *mulāhaza*, pl. a. ملاحظات *mulāhazāt*; مطالعه *muthāla'a*, pl.

مطالعات *muthāla'āt*; تأمّل *téemmul*, pl. تأمّلات *téemmulāt*. — Sans réflexion, بی تأمّل *bi téemmul*. — Agir sans réflexion, بلا ملاحظه عمل وحركت ا *bilā mulāhaza 'amel u hareket it*. — Homme de réflexion, مطالعه‌لو بر آدم *muthāla'alu bir ādem*, اندیشه کار *endîchè kiār*.

Refluer, v. n., عکسنه اقمق *'aksinè aqmaq*, a.-t.; کرو اقمق *guiru aqmaq*, t.

Reflux, s. m., mouvement de la mer, زجر *zedjr*, a. — Le flux et le reflux, دریانك ارتوب اکسلمسی *deriānuñ artup eksilmeci*, جزر و مدّ *djezr u medd*. — Reflux, au fig., les vicissitudes humaines, تقلبات و تبدّلات احوال دنیا *teqallubāt u tebeddulāti ahvāli dunïā*.

Refondre, v. a., mettre à la fonte une seconde fois, بر دخی دوکمك *bir dakhy deukmek*, t. — Au fig., refaire un ouvrage, یکیدن قالبه دوکمك *ïeñïden qāliba deukmek*, مجدّدًا قالبه افراغ ا *mudjeddeden qāliba ifrāgh it*. — Refondu, e, بر دخی دوکلمش *bir dakhy deukulmich*, مکرّرًا مسبوك *mukerreren mesbouk*.

Refonte, s. f., یکیدن دوکمه *ïeñïden deukmè*, t.; سبك جدید *sebki djedïd*, a.

Réformable, adj. com., qui peut être réformé, دوزیله بیلور *duzilè bïlur*, دوزلمسی قابل *duzulmeci qābil*, t.; ممکن التصحیح *mumkin üt-tashïh*, a. — Qui doit être réformé, دوزلمسی لازم *duzulmeci lāzem*, واجب التصحیح *vādjib ut-tashïh*, a.

Réformateur, trice, s., یکیدن دوزه‌دیجی *ïeñïden duzèdïdji*, t.; مجدّد نظام *mudjeddidi nizām*, مصحّح نظام *mouçahhïhy nizām*.

Réformation, s. f., دوزلش *duzulich*, t.; تجدید نظام *tedjdïdi nizām*, تصحیح نظام *tashïh nizām*, a. — La réformation des mœurs, اصلاح اداب و اخلاق *yslāhy adāb u akhlāq*.

Réforme, s. fém., rétablissement dans l'ordre, rétablissement d'un meilleur ordre, یکی نظام *ïeñi nizām*, یکیدن نظام *ïeñïden nizām*, t.-a.; نظام جدید *nizām djedïd*, pl. a. نظامات جدیده *nizāmāti djedïdè*. — Ces choses ont besoin de réforme, بو شیلر نظام جدیده محتاجدر *bou cheïler nizāmi djedïdè mouhtādjtur*. — Une réforme générale, نظام جدید عمومی *nizāmi djedïdi 'oumoumi*. — Réforme, en parlant des changements qui s'opèrent depuis quelque temps dans l'empire ottoman, تنظیمات خیریّه *tanzïmāti khaïrïïè*. — Réforme, régularité dans les mœurs, تهذیب اخلاق *tehzïbi akhlāq*, صلاح حال *salāhy hāl*. — Réduction de troupes, تقلیل عسکر *taqlïli 'asker*. — Faire une grande réforme, diminuer de beaucoup sa dépense, مصرفنی کلّی مرتبه تقلیل ا *masrafini kulli mertebè taqlïl it*. — Réforme, congé donné aux soldats en passant la revue, عسکر نفراتنه ویرلان اجازت *'asker neferātinè vïrilān idjāzet*,

تصحيح النفوات *tashih un-neferāt.* — Réforme, changement fait par les protestants au culte et aux dogmes de l'Église. Voy. PROTESTANTISME.

REFORMER, v. a., former de nouveau, يكيدن ياپمق *ïeñïden ïāpmaq*, دكشدرمك *deïchturmek*, t.; يكيدن صورت ويرمك *ïeñïden souret vïrmek*, تجديد ا *tedjdïd it*, هيئة ا *tedjdïd hïet it.* — Se reformer, يكيدن ياپلمق *ïeñïden ïāpilmaq*, يكيدن صورت بولق *ïeñïden souret boulmaq*, يكيدن دوزلمك *ïeñïden duzulmek*, كسب صورت جديده ا *kesbi soureti djedïdè it*, a.-t.

RÉFORMER, v. a., rétablir dans l'ancienne forme, en donner une meilleure, يكيدن دوزمك *ïeñïden duzmek*, t.; يكيدن نظام ويرمك *ïeñïden nizām vïrmek*, مجددا اصلاح ا *mudjeddeden yslāh it.* — Rectifier, تصحيح ا *tastïh it.* — Réformer, retrancher ce qui est nuisible ou de trop, كيدرمك *guïdermek*, دفع ا *def' it*, رفع ا *ref' it.* — Réformer les superfluités, دفع زوايد ا *def'y zavāïd it.* — les troupes, تقليل عسكر ا *taqlïl 'asker it.*

REFOULER, v. a., fouler une seconde fois, بر دخى بصمق *bir dakhy basmaq*, تكرار بصمق *tekrār basmaq*, بر دخى چينمك *bir dakhy tcheïnemek.* — Refouler une étoffe, قماشى تكرار بصمق *qoumāchi tekrār basmaq.* — Repousser, يكيدن كوريه دفع ا *ïeñïden def' it*, گوريه دفع ا *guïrüe def' it.* — Bourrer une pièce de canon, طوپه طاپه اورمق *thopè thāpa ourmaq.* — Refouler la marée, aller contre son cours, جزر ومدّ دريانك عكسنه يوريمك *djezr u meddi deriānuñ 'aksinè ïurumek.* — Refouler, retourner vers l'endroit d'où l'on était parti, كيرو دونمك *guiru deunmek*, رجعت ا *ridj'at it.* — Faire refouler, ارجاع ايتدرمك *irdjā' ïttïrmek.*

REFOULOIR, s. masc., خرتوج طاپه‌سنى قاقه‌جق دوكمج *khartoudj thāpacini qāqadjaq teukudj*, t.

RÉFRACTAIRE, adj. com., rebelle, désobéissant, اطاعتسز *ïthā'atsyz*, a.-t.; سركش *serkech*, p.; عاصى *'ācy*, a. — Réfractaire aux ordres de l'autorité, اوامر حكامه اطاعت ايتميان *evāmiri hukkiāmè ithā'at itmeïān.* — En t. de chimie, peu fusible, اريدلمه‌سى كوچ *irïdilmèci gudj*, سرت *sert*, پك *pek*, عسير الذوب *'acïr uz-zevb.*

RÉFRACTER, v. a., تقطيع الشعاع ا *taqthy' uch-chou'ā' it*, a.-t.

RÉFRACTION, s. f., تقاطع الشعاع *teqāthy' uch-chou'ā'*, انكسار الشعاع *inkiçār uch-chou'ā'*, a.

REFRAIN, s. m., mots qu'on répète à chaque couplet, ترنم *terennum*, pl. a. ترنمات *terennumāt.* — Au fig., chose qu'une personne ramène dans le discours, ورد زبان *virdi zebān.* — Refrain, en t. de mar., le retour des vagues qui se brisent contre les rochers, دكزكنارنده اولان دالغه‌لرك اورشمه‌سى *deñyz kenārindè olān dālghalaruñ aurouchmaci*, تلاطم *telāthumi*, امواج *emvādj.*

Refranger, v. a., عكس *'aks it*, a.-t.

Réfrangibilité, s. f., اشعه‌نك قابليّت تقاطعى *ach'anuñ qābiliïeti teqāthu'y*, انكسار الشعاع *inkiçār uch-chou'ā'*, a.

Réfrangible, adj. com., قابل الانكسار *qābil ul-inkiçār*, قابل التقاطع الاشعّة *qābil ut-teqāthy' uch-chou'at*, a.

Refrapper, v. act., frapper de nouveau, بردخى اورمق *bir dakhy ourmaq*. — Refrapper des monnaies, سكّه‌يى تكرار ضرب ا *sikkëïi tekrār zarb it*. — Refrappé, e, بردخى اورلمش تكرارًا مضروب *bir dakhy ouroulmich, tekrāren mazroub*.

Refréner, v. a., اليقومق *alī-qomaq*, t.; ضبط ا *zabth it*, a.-t. — Refréner la convoitise, حرص وطمعى ضبط ا *hyrs u tham'aï zabth it*. — Se refréner, كندويى ضبط ا *guenduïi zabth it*.

Réfrigérant, e, adj., صوغودیجی *soghoudïdji*, t.; مبرّد *muberrid*, a. — Remède réfrigérant, ادويهٔ مبرّده *edvïëï muberridè*. — En t. de chimie, vaisseau dans lequel on met refroidir, صوغوده‌جق قاب *soghoudadjaq qāb*.

Réfrigératif, ive, adj., مبرّد *muberrid*, a.

Réfrigération, s. f., صوغوتمه *soghoutma*, t.; تبريد *tebrïd*, a.

Réfringent, e, adj., محرّف ذو الشعاع *mouharrif uch-chou'ā'*, خاصّة التقاطع الشعاع *zou khāsset et-teqāthu' ech-chou'ā'*, a.

Refrire, v. a., بردخى تاوده *bir dakhy tāvada pichurmek*, t.

Refrognement, ou Renfrognement, s. m., بورشمه *bourouchma*, ايوز اكشيلكى *ïuz ekchïligui*, t.; عبوس *'oubous*, a.

Refrogner (Se), ou Renfrogner (Se), v. pron., بورشمق *bourouchmaq*, يوز اكشتمك *ïuz ekchitmek*, اكشى يوز ا *ekchi ïuz it*, t.; تعبّس ا *te'abbus it*, a.-t. — Refrogné, e, اكشى يوزلو عبوس الوجه *ekchi ïuzlu, 'abous ul-vedjh*, متعبّس *mute'abbus*, a.

Refroidir, v. a., rendre froid, au propre et au fig., صوغتمق *soghoutmaq*, صوتمق *sovoutmaq*, t.; تبريد ا *tebrïd it*.

Refroidir, v. n., et Se refroidir, v. pron., devenir froid, صوق او *sovouq ol*, صوغوق او *soghouq ol*, صوغومق *soghoumaq*, صوقلنمق *sovouqlanmaq*, صوومق *sovoumaq*, t.; كسب برودت ا *kesbi beroudet it*, a.-t. — Prendre froid, صوغوق المق *soghouq almaq*. — Faire refroidir, صوغوتمق *soghoutmaq*. — Se refroidir, au fig., se ralentir, كسب برودت ا *kesbi beroudet it*. — Refroidi, e, صوغومش *soghoumich*, صوقلنمش *sovouqlanmich*, مبرود *mebroud*.

Refroidissement, s. m., diminution de chaleur, au propre et au fig., صوغوقلق *sovouqlyq*, صوغوقلق *soghouqlyq*, t.; برودت *beroudet*, تبرّد *teberrud*, a. — Le refroidissement du temps, هوانك برودتى *havānuñ beroudeti*. — Refroidisse-

ment, action de se refroidir, صوقلنمه *sovouqlanma.*

Refrotter, v. a., بر دخی سلمك *bir dakhy silmek,* t.

Refuge, s. masc., asile, retraite, صغنه جق يـر *syghynádjaq ïer,* t.; ملجاء *meldjè,* vulg. *meldja,* ملاذ *melāz,* a.; پناه *penāh,* جای کریز *djāï guerïz,* p.; دار الامان *dār ul-amān.*—Refuge assuré, ملجاء امين *meldjëï emïn.* — Refuge, au fig., excuse, prétexte, قچامق يرى *qatchāmaq ïer,* مهرب *mehreb,* pl. a. مهارب *mehārib.*

Réfugier (Se), v. pron., صغنمق *syghynmaq,* t.; التجا ا *iltidjā it,* a.-t.—Réfugié, e, صغنمش *syghynmich,* ملتجی *multedji.* — Réfugié, s. m., مهاجر *muhādjir.*

Refuite, s. f., t. de vénerie, endroit où une bête a coutume de passer lorsqu'on la chasse, آوك كزلنديكی *āvūñ guizlendïgui ïer.*—Au fig., retardements affectés d'une personne qui ne veut pas conclure en affaires, تسويف *tesvïf,* pl. a. تسويفات *tesvïfāt;* ليت و لعل *leït u la'allè,* عسى و لعل *'aça vu la'allè.*

Refus, s. m., انكار *inkiār,* رد *redd,* امتناع *imtinā',* a.; دريغ *dirïgh,* p.; قبول ايتمامزلك *qaboul itmemezlik,* عدم قبول *'ademi qaboul,* رد مطلوب *reddi mathloub.* — Essuyer un refus, رد مطلوبه دوچار اولمق *reddi mathloubè doutchār ol.*

Refuser, v. a., ne pas vouloir, ne pas accepter, استمامك *istememek,* t.; قبول ايتمامك *qaboul itmemek,* امتناع ا قبولدن *qabouldan imtinā' it,* a.-t.—Refuser un présent, هديه يي قبول ايتمامك *hedïïèï qaboul itmemek.*— Refuser une chose demandée, faire essuyer un refus, دريغ ا *dirïgh it,* انكار ا *inkiār it.*— Refuser un service, un bon office, مطلوب اولان حسن همتی دريغ ا *mathloub olān husni himmeti dirïgh it.* — Refuser de..., éviter, قاچنمق *qātchinmaq.* — Refuser de faire une chose, بر ايشی ايشلمكدن امتناع ا *bir ichi ichlemekten imtinā' it.*—Se refuser, ne pas se procurer une chose, نفسی حقنه بر شی ء دريغ ا *nefsi haqqyna bir cheïi dirïgh it.*— Ne se rien refuser, نفسی حقنه هيچ بر شی ء دريغ ايتمامك *nefsi haqqyna hïtch bir cheï dirïgh itmemek.* — Le temps se refuse à cela, le temps ne le permet pas, وقت و حال بوكا مخالفدر *vaqt u hāl bouñā moukhāliftur.* — En t. de mar., on dit : Le vent refuse, pour dire, le vent est contraire, هوا مخالفدر ـ مساعد دكلدر *havā moukhāliftur, mouçā'yd deïldur.*— Refusé, e, قبول اولنمامش ـ *qaboul olounmāmich,* دريغ اولنمش *dirïgh olounmich,* غير مقبول *ghaïri maqboul,* مردود *merdoud.*

Réfusion, s. fém., t. de palais, ادای مصارف *edāï meçārif,* a.

Réfutable, adj. com., جرح اولنه بيلور *djerh olouna bïlur,* a.-t.; ممكن الردّ *mumkin ur-redd,* a.

Réfutation, s. f., ردّ *redd,* ردّ كلام *reddi kelām,* جرح *djerh,* a.; جرحی حاوی برمقاله *djerhy hāvi bir meqālè.*— La réfutation d'un li-

vre, بر كتابك جرحنى متضمّن مقاله *bir kitābuñ djerhyni mutezammin meqālè.*

Réfuter, v. a., ردّ ا *redd it,* ردّ كلام ا *reddi kelām it,* جرح ا *djerh it,* a:-t.—Réfuter une opinion, بر رأيى جرح ا *bir rëïi djerh it.* — Réfuté, e, جرح اولنمش *djerh olounmich.*

Regagner, v. a., gagner ce qu'on avait perdu, تكرار قزانمق *tekrār qazānmaq,* يكيدن قزانمق *ïeñïden qazānmaq,* يكيدن ايدنمك *ïeñïden idinmek,* t.; مجدّدًا كسب ا *mudjeddeden kesb it,* a. — J'ai regagné l'argent que j'avais perdu, غايب ايلديكم اقچه‌يى يكيدن قزاندم *ghāïb ëïlèdïguim aqtchëïi ïeñïden qazāndum.* — Regagner l'amitié de quelqu'un, بر كمسنه‌نك محبّتنى يكيدن جلب وتحصيل ا *bir kimesnènuñ mouhabbetini ïeñïden djelb u tahsyl it.* — Regagner quelqu'un, se remettre bien avec lui, بر كمسنه‌يى يكيدن جلب ا *bir kimesnëïi ïeñïden djelb it.* — Regagner, reprendre le dessus, يكيدن اوست كلمك *ïeñïden ust guelmek,* مجدّدًا كسب تفوّق ا *mudjeddeden kesbi tefevvuq it.* — Regagner, en t. de guerre, reprendre sur l'ennemi, ينه الق *ïnè almaq,* مجدّدًا ضبط ا *mudjeddeden zabth it.* — Regagner du terrain, يكيدن ميدان الق *ïeñïden meïdān almaq.*—Regagner le vent, روزكارك اوستنه چيقمق *rouzguiārūñ ustunè tchyqmaq.*—Regagner le port, تكراو ليمانه كيرمك *tekrār līmānè guïrmek.*—Regagné, e, يكيدن قزانلمش *ïeñïden qazānilmich,* — ينه النمش *ïnè alinmich,* ضبط اولنمش *zabth olounmich,* مجدّدًا كسب اولنمش *mudjeddeden kesb olounmich,* مجدّدًا مكسوب *mudjeddeden meksoub.*

Regain, s. masc., second foin, بوزاقلق *bouzāqlyq,* صوك اوتلق *soñ otlouq,* t.

Régal, s. m., festin, grand repas, ضيافت زيافت *zïāfet,* وليمه *velïmè.* — Grand plaisir, ذوق عظيم *zevq 'azïm,* a.

Régale, adj. fém. (eau régale), تيزآب *tïz āb,* p.

Régalement, s. m., répartition d'une taxe faite avec égalité, رسوم خراجيّه‌نك على السويّه توزيعى *rouçoumi kharādjïïènuñ 'ales-sevïïè tevzï'y.* — En t. d'archit., travail pour mettre un terrain de niveau, دوزلمه *duzulmè,* برابرلشدومه *berāberlechturmè,* t.; تسويه *tesvïè,* a.— Le régalement du terrain, ارضك تسويه‌سى *arzuñ tesvïèci.*

Régaler, v. a., faire ou donner un régal, ضيافت زيافت ا *zïāfet it.* — Donner un divertissement, اكلندرمك *ëïglendurmek,* تنشيط ا *tenchïth it.* —Faire un présent, پيشكش ويرمك *pechkech vïrmek,* هديّه ويرمك *hedïïè vïrmek.* — Distribuer avec égalité, توزيع ا *tevzï' it,* على السويّه توزيع ا *'ales-sevïïè tevzï' it,* a.-t. —En t. d'archit., mettre un terrain de niveau, برابرلشدرمك *berāberlechturmek,* دوزلتمك *duzeltmek,* تسويه ا *tesvïïè it.*

Régalien, ne, adj., ملوكيّ *muloukïi*, سلطانيّ *soulthānïi*, a. — Droits régaliens, حقوق سلطانيّه *houqouqy soulthānïiè*.

Regard, s. m., action de regarder, باقش *bāqych*, t.; نظر *nazar*, pl. a. انظار *enzār*; نگاه *niguiāh*, p. — Regard favorable, حسن نظر *husni nazar*. — Jeter un regard, كوز اتمق *gueuz atmaq*. — Promener ses regards, امالهٔ نظرا *imālèï nazar it*. — Détourner ses regards d'un objet, بر شيئك اوزرندن صرف انظارا *bir cheïuñ uzerinden sarfi enzār it*. — Regard, coup d'œil, نظره *nazarè*, لحظه *lahza*. — En regard, اوكنده *euñundè*, مقابلهسنده *mouqābelècindè*. — Regard, ouverture pour visiter un aqueduc, باجه *bādja*, صو ترازوسى *sou terāzouci*.

Regardant, e, adj., qui regarde, باقيجى *bāqydji*, باقان *bāqān*, t.; ناظر *nāzyr*, سيرجى *seïrdji*, t. — Aux yeux des regardants, سيرجيلرك كوزى اوكنده *seïrdjïleruñ gueuzu euñundè*. — Regardant, qui regarde de trop près, trop ménager, ممسك *mumsik*, خسيس *khacïs*.

Regarder, v. act., jeter la vue sur..., باقمق *bāqmaq*, t.; نظرا *nazar it*, a.-t. — Regarder attentivement, دقّت ايله باقمق *dyqqat ilè bāqmaq*. — Regarder une chose, بر شيئه باقمق - نظرا *bir cheïè bāqmaq, nazar it*. — Regarder en face, يوزه باقمق *ïuzè bāqmaq*. — Regarder aux apparences, ظاهره باقمق *zāhirè bāqmaq*, ظاهر بين او *zāhir bïn ol*. — Regarder avec envie, jalousie, عين حسد ايله نظرا *'aïni haced ilè nazar it*. — Regarder favorablement, نظر التفات ايله باقمق *nazari iltifāt ilè bāqmaq*. — Regarder de près, يقيندن باقمق *ïaqyndan bāqmaq*. — Avoir la vue basse, كوزى ايراغه كورمامك *gueuzu irāgha gueurmemek*, قصير البصر او *qacïr ul-baçar ol*. — Regarder, au fig., être vis-à-vis, باقمق *bāqmaq*, ناظر او *nāzyr ol*. — Cette maison regarde la mer, بو خانه دكزه باقر - دكزه ناظردر *bou khānè deñyzè bāqar, deñyzè nāzyrdur*. — L'aiguille aimantée regarde toujours le nord, ابرهٔ مقناطيس دايما سمت شماله توجّه ايدر - متقابلدر *ibrèï myqnāthys dāïmā semti chimālè teveddjuh ider, muteqābildur*. — On dit de deux armées ennemies, qu'elles se regardent, qu'elles sont en présence, طرفين اردولرى بر برلرينه متقابل و متناظردر *tharafeïn ordoulari bir birlerïnè muteqābil u mutenāzyrdur*. — Regarder, prendre garde, باقمق *bāqmaq*, دوشنمك *duchunmek*, ملاحظه ا *malāhaza it*, صرف ذهن ا *sarfi zihn it*. — Avoir égard à...., كوزتمك *gueuzetmek*, رعايت ا *ri'āïet it*. — Considérer, examiner attentivement, دقّت ا *dyqqat it*, امعان نظرا *im'ān nazar it*. — Regarder, concerner, طوقنمق *dhoqounmaq*, راجع - عائد او *rādji', 'āïd ol*, متعلّق او *mute'allyq ol*. — Cela me regarde, بو بكا طوقنور *bou bañā dhoqounour*. — Cela ne me regarde pas, بو بكا طوقنمز *bou bañā dhoqounmaz*,

اومرم دكلدر *oumourum deïldur.* — Cela vous regarde, بو سزه راجعدر *bou sizè rādjï dur.* — Se regarder les uns les autres, باقشمق *bāqychmaq.* — Se regarder dans un miroir. Voy. SE MIRER. — Se complaire à soi-même, كندوبى بكنمك *guenduï beïenmek,* مغرورلنمق *maghrourlanmaq.* — Regardé, e, باقلمش *bāqylmich,* منظور *manzour.*

RÉGENCE, s. fém., gouvernement d'un état pendant la minorité ou l'absence d'un souverain, ولايت السلطنت *velāïet us-salthanet,* توليت السلطنت *tevliet us-salthanet.* — Conseil préposé au gouvernement, ديوان مدبرين *dïvāni mudebbirïn,* a. — Les régences de Barbarie, غرب اوجاقلرى *gharb odjāqlari.*

RÉGÉNÉRATEUR, TRICE, s. et adj., مجدّد *mudjeddid,* معيد *mou'ïd,* a.; يكيدن پيدا ايتدرىجى *ïeñïden peïdā itturïdji,* احيا ايديجى *ihïā idïdji,* t. — Régénérateur des mœurs, مجدّد اخلاق *mudjeddidi akhlāq.*

RÉGÉNÉRATION, s. f., يكيدن يكيدن طوغمه *ïeñïden dhoghma,* يكيدن پيدا اولمه *ïeñïden peïdā olma,* t.; تجديد *tedjdïd,* تجدّد *tedjeddud,* نشأت جديده *nech'eti djedïdè,* احيا *ihïā.* — Régénération des mœurs, تجديد لخلاق *tedjdïdi akhlāq.* — La régénération des métaux, معادنك نشأت جديده سى *me'ādinuñ nech'eti djedïdèsi.*

RÉGÉNÉRER, v. act., تكرار طوغرمق *tekrār dhoghourmaq,* يكيدن پيدا ايتدرمك *ïeñïden peïdā itturmek,* t.; تجديد ايتمك *tedjdïd itmek,* تجديد حال ايتمك *tedjdïdi hāl itmek,* تجديد نشأت ايتمك *tedjdïdi nech'et itmek,* مجدّدًا توليد ايتمك *mudjeddeden tevlïd itmek,* احيا ايتمك *ihïā itmek,* a.-t. — Se régénérer, يكيدن طوغمق *ïeñïden dhoghmaq,* تكرار طوغمق *tekrār dhoghmaq,* مجدّدًا تولد ايتمك *mudjeddeden tevellud itmek,* مجدّدًا نشأت ايتمك *mudjeddeden nech'et itmek.*

RÉGENT, s. m., celui qui gouverne pendant la minorité d'un souverain, ou en son absence, نايب سلطنت *nāïbi salthanet,* ولى سلطنت *velïi salthanet,* ناظر سلطنت *nāzyri salthanet,* a. — Professeur qui enseigne dans un collége, درس ويرىجى *ders vïrïdji,* t.; مدرّس *muderris,* pl. a. مدرّسين *muderricïn.*

RÉGENTER, v. n., professer, enseigner publiquement dans un collége, درس ويرمك *ders vïrmek,* a.-t. — Au fig., dominer, aimer à faire prévaloir son avis, حكم ايتمك *hukm itmek,* امر ايتمك *emr itmek,* درس ويرمك *ders vïrmek.*

RÉGICIDE, s. m., assassinat d'un roi, پادشاهى اولدرمه *pādichāhi euldurmè,* t.; قتل ملك *qatli melïk,* قتل سلطان *qatli soulthān,* a. — Celui qui commet cet assassinat, پادشاه اولدرىجى *pādichāh euldurïdji,* قاتل ملك *qātili melïk,* قاتل سلطان *qātili soulthān.*

RÉGIE, s. f., امانت صورتيله اولان اداره *emānet souretilè olān idārè,* a.-t.; اداره *idārè,* a.

REGIMBER, v. n., ruer, دپمه اورمق *tepmè ourmaq,* دپمك *tep-*

mek, t.—Au fig., résister, s'opposer, قارشو طورمق *qārchou dhourmaq*, سركشلك ا *serkechlik it*.

Régime, s. m., règle qu'on observe dans la manière de vivre par rapport à la santé, diète, پرهيز *perhīz*, p.; قورنمه *qorounma*, t.; حيمت *hymïet*, a. — Observer un régime, بر نوع حيميه رعايت ا *bir nev'y hymïetè ri'āïet it*. — la diète, پرهيز ا *perhīz it*, يمكدن صاقنمق *īemekten sāqynmaq*. — Régime, gouvernement, administration, اداره *idārè*, تصرّف *teçarruf*, ادارهٔ مملكت *idārèï memleket*. — Manière de gouverner, حكومت *hukioumet*, صورت حكومت *soureti hukioumet*, صورت اداره *soureti idārè*.— Le nouveau régime, le nouveau gouvernement, نظام جديد حكومت *nizāmi djedīdi hukioumet*.— L'ancien régime, نظام قديم حكومت *nizāmi qadīmi hukioumet*. — Régime, en parlant de celui d'une maison religieuse, يول ارکان *ïal erkiān*, رسم وقانون *resm u qānoun*. — Régime, rameau de palmier chargé de ses fruits, خرما صالقمی *khormā sālqymi*.

Régiment, s. m., corps de guerre, composé de plusieurs compagnies, رجمند آلای *redjmend âlāï*, t.—Un régiment d'infanterie, پياده عسكری آلايی *piādè 'askeri âlāïi*.—Au fig., régiment, en parlant d'un grand nombre, كروه آلای *gurouh âlāï*.

Région, s. f., grande étendue à l'égard de la terre, قطر *qathr*, pl. a. اقطار *aqthār*; اقليم *iqlīm*, pl. اقاليم *eqālīm*. — Les régions septentrionales, اقطار شماليّه *aqthāri chimālïïè*. — Les régions méridionales, اقطار جنوبيّه *aqthāri djenoubïïè*. — Les régions tempérées, اقاليم معتدله *eqālimi mu'tedilè*. — En parlant des régions de l'air, de l'atmosphère, طبقة *thabaqat*, pl. a. طبقات *thabaqāt*. — La haute région, طبقهٔ اعلا *thabaqaï a'lā*. — Région, partie du corps ou d'un organe, طرف *tharaf*, pl. a. اطراف *ethrāf*. — La région épigastrique, ou supérieure, du bas-ventre, قارنك اوشت طرفی *qārnuñ ust tharafi*.— hypogastrique, ou inférieure, قارنك الت طرفی *qārnuñ alt tharafi*. — ombilicale, قارنك اورته يری *qārnuñ orta ïeri*.

Régir, v. a., gouverner, حكومت ا *hukioumet it*, سياست ا *siācet it*.— Administrer, conduire, diriger, اداره ا *idārè it*, ضبط وربط ا *zabth u rabth it*. — Régir une affaire, بر مصلحتی اداره ا *bir maslahati idārè it*. — Régir les finances, ادارهٔ امور ميريّه ا *idārèï oumourï mīrïïè it*. — Régir habilement, مهارت ايله اداره ا *mehāret ilè idārè it*. — En t. de jurisp., administrer sous l'autorité de la justice, امانةً اداره ا *emāneten idārè it*, معرفت شرعله امانةً اداره ا *ma'rifeti cher'ylè emāneten idārè it*. — Régir, en t. de gram., اسمی نصب يا جرّا *ismi nasb ïā djirr it*, ضلدلنمق *zylalanmaq*.

Régisseur, s. m., امين *emīn*, pl. a. امناء *umenā'*; وكيل *vekīl*.

Registre, s. m., دفتر *defter*, pl.

a. دفاتر *defātir*; سجل *sidjill*, pl. سجلات *sidjillāt*; جريدة *djeridè*. —Tenir registre, دفترطوتمق *defter thoutmaq*. — Inscrire sur le registre, سجله ـ دفتره قيد ا *sidjilè, defterè qaïd it*, ثبت سجل ا *sebti sidjill it*.—Extraire des registres, قيوداتدن اخراج ا *qouïoudātten ykhrādj it*.— Au fig., tenir bon et fidèle registre de tout, retenir exactement tout ce qu'on voit et entend, هر شيئ صحيفهٔ ضميرده قيد ا *her cheïi sahyfèi zamirdè qaïd it*.

Registrer, v. a., enregistrer. Voy. ce mot.

Règle, s. f., instrument qui sert à régler, جدول *djedvel*, pl. a. جداول *djedāvil*; مسطر *masthar*, مسطره *masthara, mysthara*. — Règle, au fig., principe, loi, اصول *ouçoul*, قاعدة *qā'ydè*, pl. قواعد *qavā'yd*; قانون *qānoun*, pl. قوانين *qavānin*. —Règle sûre, certaine, اصول صحيحه *ouçouli sahyha*. — Règles générales, قواعد كليّه *qavā'ydi kulliïè*, قواعد مطلقه *qavā'ydi mouthlaqa*.—Suivre la règle, اصوله ـ قاعده يه تبعيت ا *ouçoulè, qā'ydèïè teb'yat it*. — Bon ordre, نظام *nizām*, يول *ïol*, رابطه *rāboutha*. — Vivre sans règle, بلا رابطه و نظام كچنمك *bilā rāboutha vu nizām guetchinmek*. — Règle, coutume, عادت *'ādet*, pl. عادات *'ādāt*. — Règle de conduite, دستور العمل *destour ul-'amel*. — Règles, menstrues, purgations naturelles que les femmes éprouvent tous les mois, عورتلرك ايلغنى *'avretlerun aïlighy*, حيض *haïz*. Voy. Menstrues.

Règlement, s. m., نظام *nizām*, pl. a. نظامات *nizāmāt*; قانوننامه *qānoun-nāmè*, امر *emr*, pl. اوامر *evāmir*.

Réglément, adv., نظام ايله *nizām ilè*, ترتيب اوزره *tertīb uzrè*, a.-t.; مرتبًا *muretteben*, منتظمًا *muntezemen*, a.

Réglementaire, adj. com., نظامى *nizāmïi*, a. — Lois réglementaires, قوانين نظاميه *qavānīni nizāmïiè*.

Régler, v. a., tirer des lignes sur le papier, خط چكمك ـ چيزمك *khathth tchekmek, tchizmek*, ترسيم *tersīmi khouthouth it*, a.-t. خطوط ا — Diriger suivant certaines règles, assujettir aux règles, تنظيم ا *tanzīm it*, رابطه يه قومق ـ وضع ا *rābouthaïè qomaq, vaz' it*, اداره ا *idārè it*. — Mettre en ordre, نظامه قومق *nizāmè qomaq*.—Régler ses affaires, اموريني حسن نظام و رابطه يه وضع ا *oumouri-ni husni nizām u rābouthaïè vaz' it*. — sa maison, اموز بيتيه سنى تنظيم ا *oumouri beïtïècini tanzīm it*. —Régler sa dépense sur son revenu, مصرفنى ايراديه اويدرمق ـ تنظيم ا *masrafini irādīnè ouïdourmaq, tanzīm it*. — Régler une pendule, une montre, بر ساعتى عيار ا ـ تنظيم ا *bir sā'ati 'aïār it, tanzīm it*.—Régler un différend, le terminer, دعوايى مواد كسمك ا *da'vāïi kesmek it*, منازع فيهايه رابطه ويرمك *mevāddi menāzi' fīhāïè rāboutha vīrmek*. — Régler sa table, طعامنى ترتيبه قومق *tha'āmini tertībè qomaq*. — Régler,

déterminer, arrêter, قرار ويرمك *qarār vīrmek*, ترتيبه قومق *tertībè qomaq*, تعيين *ta'īin it.* — Régler les séances, مجلسلرك وقتلربنى تعيين ا *medjlisleruñ vaqytlerīni ta'īin it.* — Régler un compte, l'arrêter, حسابى كسمك *hyçābi kesmek.* — Se régler, se conformer à..., اويمق *ouïmaq*, اقتدا ا *yqtidā it.* — Se régler sur quelqu'un, بر كيسنه يه اويمق *bir kimesnèïè ouïmaq.* — Se régler sur une chose, la prendre pour exemple, اورنك - عبرت المق *eurnek*, *'ybret ālmaq*, اتخاذ امثال ا *ittikhāzy emsāl it.* — Réglé, e, چيزكيلو *tchīzguïlu*, منتظم *mountazem*, نظام ترتيبه ويرلمش *nizām vīrilmich*, *tertībè qonmuch.* — Papier réglé, چيزكيلو كاغد *tchīzguïlu kiāghyt.* — Troupe réglée, منتظم عسكر *mountazem 'asker*, au pl. عساكر منتظمه *'açākiri mountazemè.* — Une maison bien réglée, مضبوط ومنتظم بر خانه *mazbouth u mountazem bir khānè.* — Mouvement réglé, حركت منتظمه *hareketi mountazemè.* — Heure réglée, ساعت معيّنه *sā'ati mou'aïinè.* — Pendule réglée, تام العيار اصمه ساعتى *tāmm ul-'aïār asma sā'ati.*

Réglette, s. f., t. d'imprimerie, بصمه جى مسطره سى *basmadji mastharaci*, t.

Réglisse, s. f., plante, ميان كوكى *mïān keuku*, t.; سوس *sous*, عرق السوس *'yrq us-sous*, a. — Jus de réglisse, ميان كوكى صويى *mïān keuku souïu.*

Régnant, e, adj., qui règne, حالا پادشاه اولان *hālā pādichāh olān*, حالا پادشاهلق ايدن *hālā pādichāhlyq iden*, حالا تخته نشين اولان *hālā takhta nichīn olān*, a.-t. — Le roi régnant, حالا جالس تخت سلطنت اولان پادشاه *hālā djālici takhti salthanet olān pādichāh.* — Régnant, dominant, en possession du pouvoir, حالا حكومت ايدن *hālā hukioumet iden.* — Régnant, au fig., en parlant des choses, غالب *ghālib*, اغلب *aghlab.* — L'opinion régnante, غالب اولان اعتقاد *ghālib olān i'tiqād.* — La maladie régnante, حالا موجود اولان خسته لك *hālā mevdjoud olān khastalik.*

Règne, s. m., gouvernement d'un royaume par un roi, un souverain, سلطنت *salthanet*, a.; پادشاهلق *pādichāhlyq*, p.-t. — Un long règne, سلطنت مديده *salthaneti medīdè.* — Un règne court, سلطنت قليلة المدة *salthaneti qalīlet ul-muddè.* — Le temps, la durée du règne, ايام سلطنت *eïiāmi salthanet*, دور سلطنت *devri salthanet.* — Sous le règne de tel prince, فلان پادشاهك ايّام - زمان سلطنتنده *felān pādichāhuñ eïiāmi, zemāni salthanetindè.* — Règne, en parlant de celui d'un prince souverain, حكومت *hukioumet*, حكمدارلق *hukumdārlyq*, حكم *hukm.* — Règne, genre, جنس *djins.* — Le règne animal, جنس حيوانات *djinsi haïvānāt.* — Les trois règnes, موالید ثلثه *mevālīdi selecè*, ou le règne animal, végétal et minéral; les animaux, les végétaux, les minéraux,

حیوانات و نباتات ومعدنیات *haïvānāt u nebātāt u ma'denïiāt.*

Régner, v. n., gouverner un état comme roi, سلطنت ا *salthanet it,* سلطنت سورمك *salthanet surmek,* a.-t.; پادشاهلق ا *pādichāhlyq it,* p.-t.—Régner heureusement, بالیمن و السعاده سلطنت ا *bil-ïumn ves-se'ādè salthānet it.*—L'art de régner, فنّ ادارهٔ سلطنت *fenni idārèï salthanet.*—Régner, au fig., dominer, غالب کلمك *ghālib guelmek,* اوست کلمك *ust guelmek,* اوست او *ust ol,* مستولی او *mustevli ol,* تحکم ا *tehākkum it.*—Être en crédit, en vogue, اعتباردہ او *i'tibārdè ol.* — Cette opinion a régné longtemps, بو اعتقاد وافر زمان اشتهاردہ ایدی *bou i'tiqād vāfir zemān ichtihārdè idi.*—Le vent qui règne, اسن روزکار *ecen rouziguiār.* — La maladie qui règne, مستولی اولان علّت *mustevli olān 'yllet.* — Régner, s'étendre, se propager, یایلمق *ïāïlmaq.* — Régner, commander sur soi-même, نفسنی ضبط ا *nefsini zabth it.*—sur ses passions, امراض نفسانیه سی اوزرینه تحکم ا *emrāzy nefsānïiècі uzerïnè tehakkum it.*

Régnicole, s. m., یرلو *ïerlu,* t.; اهل *ehl,* pl. a. اهالی *ehāli;* اهالیّ مملکت *ehālïi memleket.*

Regonflement, s. m., صویمك قبارمسی *souïuñ qabārmaci,* صویمك یوقاری قالقمسی *souïuñ ïoqāru qālqmaci,* طغیان ما *thoughïāni mā,* طمو *thumuvv,* ارتفاع ما *irtifā'y mā.*

Regonfler, v. n., صو قبارمق *sou qabārmaq,* طاشمق *thāchmaq,* t.; طغیان ا *thoughïān it,* a.-t.

Regorgement, s. m., طاشقنلق *thāchqynlyq,* t.—Le regorgement de la rivière, طغیان نهر *thoughïāni nehr.* — Le regorgement de la bile et des humeurs, طغیان صفرا واخلاط *thoughïāni safrā vu akhlāth.*

Regorger, v. neut., déborder, طاشمق *thāchmaq,* طاشوب اقمق *thāchup aqmaq,* بوشانمق *bochānmaq,* t.; فیضان ا *feïzān it,* a.-t. — Faire regorger, au fig., obliger de rendre, قوصدرمق *qousturmaq.* — Regorger, abonder, بوللقده او *bolloulqta ol,* مالامال او *mālāmāl ol.* — Les greniers regorgent de blé, انبارلر حنطه ایله مالامالدر *ambārlar hyntha ilè mālāmāldur.*

Regratter, v. a., gratter de nouveau, بردخی قاشیمق *bir dakhy qāchïmaq.* — Racler, قازیمق *qāzïmaq,* t.; حکّ ا *hakk it,* a.-t.

Regrattier, s. m., بقال *baqqāl,* پارچه پارچه صاتیجی *pārtcha pârtcha sātïdji,* t.

Regret, s. m., déplaisir que cause une perte ou le défaut de succès, حسرت *hasret,* تأسّف *téessuf,* pl. تأسّفات *téessufāt;* تحسّر *tehassur,* pl. تحسّرات *tehassurāt;* جان صیزلسی *djān syzylmaci,* t. —Avoir regret, تأسّف ا *téessuf it.* — Regret, repentir, پشیمانلق *pechïmānlyq,* ندامت *nedāmet.* — Éprouver ce regret, نادم-پشیمان او *nādim, pechïmān ol.*—Regrets, lamentations, plaintes, اغلشمه *agh-*

lachma, انين *enîn*, فغان *fighān*, تظلمات *tezallumāt*. — A regret, كوكلسز *gueuñulsyz*, استميه‌رك *istemeïèrek*, جان صيزليه‌رق *djān syzylaïaraq*. — Faire une chose à regret, تأسّف بال ايله ايشلمك *téessufi bāl ilè ichlemek*.

Regrettable, adj. com., واجب التأسّف *vādjib ut-téessuf*, a.; الم چكله‌جك *elem tchekilèdjek*, t. — Un bien regrettable, مستحقّ تأسّف اولان مال *mustehaqqy téessuf olān māl*.

Regretter, v. a., être affligé d'une perte, d'un manque de succès, حسرت چكمك *hasret tchekmek*, حسرت ا *hasret it*, اجيمق *adjīmaq*, t.; تأسّف ا *téessuf it*, تحسّر ا *tchassur it*, a.-t. — Regretter le temps passé, كچمش وقت ايچون تأسّف ا *guetchmich vaqyt itchoun téessuf it*, اوقات ماضيه‌نك تأسّفنى چكمك *evqāti māzïènuñ téessufini tchekmek*. — une occasion qu'on a laissé échapper, بر كمسنه فوت ايلديكى فرصتك حسرتنى چكمك *bir kimesnè fèvt eïledīgui foursatuñ hasretini tchekmek*. — Regretté, e, مظهر تأسّف *mazheri téessuf*, اجينمش *adjīnmich*.

Régulariser, v. a., نظام ويرمك *nizām vīrmek*, نظامه وضع ا *nizāmè vaz' it*, رابطه‌يه قومق *rābouthaïè qomaq*, ترتيب وتنظيم ا *tertīb u tanzīm it*, a.-t. — Se régulariser, كسب حسن نظام ا *kesbi husni nizām it*, تنظيم اولنمق *tanzīm olounmaq*, منتظم او *mountazym ol*, انتظام بولمق *intizām boulmaq*, دوزلمك *duzulmek*.

Régularité, s. f., conformité aux règles, نظام *nizām*, قانونه موافقت تطابق *qānounè muvāfaqat, tethābouq*, حسن ترتيب *husni tertīb*. — Ordre invariable, نظام *nizām*, نظام معيّن *nizāmi mou'aïien*. — Au physique et au moral, حسن انتظام *husni intizām*, حسن رابطه *husni rāboutha*. — Exactitude, دقت *diqqat*. — Régularité, bonne conduite, حسن سلوك *husni sulouk*. — Cette personne a de la régularité dans sa conduite, بو كمسنه‌نك سلوك وحركتى منتظمدر *bou kimesnènuñ sulouk u hareketi mountazymdur*. — Observation des règles et des préceptes de la religion, عدم تخلّف *'ademi tekhalluf*. — Observer les jeûnes avec régularité, ايّام صيامه بلا تخلّف رعايت ا *eïiāmi sïāmè bilā tekhalluf ri'āïet it*. — Régularité, observation des règles dans les arts, قواعد حسن انتظام *qavā'ydi husni intizām*. — Régularité des traits du visage, leur juste proportion, تناصب الملامح الوجه *tenāçub ul-melāmyh ul-vedjh*.

Régulateur, s. m., balancier en spirale, verge à pendule, ميزان *mīzān*, a.

Régulateur, trice, s., au fig., qui règle, dirige, مدبّر *mudebbir*, a.

Régule, s. m., معدن غير كاملك صحيح وخالص جزء معدنيسى *ma'deni ghaïri kiāmiluñ sahyh vè khālis djuz'i ma'denīci*.

Régulier, ère, adj., réglé, معيّن *mou'aïien*, مرتب *murettib*, a.;

ترتيب اوزره اولان *tertîb uzrè olān*, a.-t. — Le mouvement régulier des corps célestes, اجرام فلكيه نك حركت مرتبه سى *edjrāmi felekîtènuñ hareketi murettebèci*. — Conforme aux lois, au règlement, قانونه ـ نظامه موافق *qānounè, nizāmè muvāfyq*, قانونى *qānouni*. — Conforme aux mœurs, à la religion, رابطه لو *rābouthalu*, مضبوط *mazbouth*. — Exact, ponctuel, دقت صاحبى *dyqqat sāhybi*, اهل دقت *ehli dyqqat*, عديم تخلف *'adîmi tekhalluf*. — Fait avec régularité, avec art, منتظم *mountazym*. — Un bâtiment régulier, منتظم بربنا *mountazym bir binā*. — Troupes régulières, عساكر منتظمه *'açākiri mountazymè*. — En t. de gram., verbe régulier, فعل قياسى *fy'li qyācii*, فعل سالم *fy'li sālim*.

Régulièrement, adv., avec régularité, نظام اوزره *nizām uzrè*, a.-t.; منتظما *muntezymen*, a. — Vivre régulièrement, نظام اوزره كچنمك *nizām uzrè guetchinmek*. — Régulièrement, selon les règles, قانون ـ قاعده اوزره *qānoun, qā'ydè uzrè*, حسب القوانين *hasb ul-qavānîn*. — Ponctuellement, دقتله *dyqqatilè*, بلا تخلف *bilā tekhalluf*. — Constamment, قرار اوزره *qarār uzrè*, على الدوام *'aled-devām*. — Pour l'ordinaire, اكثريا *ekserïā*, عادتا *'ādeten*.

Réguline, adj. f., t. de chimie. Voy. Régule.

Réhabilitation, s. f., اوّلكى حاله دونمه *evvelki hālè deunmè*, t.; رجعت الى حال السابق *ridj'at ila hāl es-sābyq*. — Lettres de réhabilitation, حال سابقنه رجعتى متضمن امرنامه *hāl sābiqynè ridj'ati mutezammin emr nāmè*.

Réhabiliter, v. a., rétablir dans le premier état, اوّلكى حالنه قومق ـ كتورمك *evvelki hālinè qomaq, gueturmek*, مقدمكى حالنه دوندرمك *mouqaddemki hālinè deundermek*, حال سابقنه كتورمك *hāli sābiqynè gueturmek*, a.-t.; ارجاع الى حال السابق *irdjā' ila hālis-sābyq*. — Réhabiliter un fonctionnaire dans sa charge, اوّلكى منصبنه كتورمك ـ نصب ا *evvelki mansybinè gueturmek, nasb it*. — Réhabiliter la mémoire d'un condamné, شرعا حكم اولنمش كمسنه نك حسن صيت وشهرتنى كما فى سابق تجديد ا *cher'en hukm olounmich kimesnènuñ husni syt u cheuhretini kęmā fis-sābyq tedjdîd it*.

Rehaussement, s. m., action d'élever plus haut, قالدرمه *qāldurma*, يوقارو قالدرمه *ïoqāru qāldurma*, يوكسلتمه *ïukseltmè*, t.; ترفيع *terfî'*, a. — Le rehaussement d'une muraille, ديوارك ترفيعى *dîvāruñ terfî'y*. — Rehaussement des monnaies, سكه بهاسنك ارتمسى *sikkè behācinuñ artmaci*. — des tailles, des impositions, تكليفلرك ارتمسى *teklîfleruñ artmaci*, تزايد تكاليف *tezāïudi tekiālîf*.

Rehausser, v. a., hausser davantage, يوقارو قالدرمق *ïoqāru qāldur-*

maq, يوكسلتمك *iukseltmek*, t.; ترفيع ا *tekṣīf it.* — Augmenter, accroître, ارترمق *arturmaq.* — Rehausser le mérite, le prix d'une chose, بر شيئك قدرينى ارترمق *bir cheïuñ qadrini arturmaq.* — Rehausser le courage, بر كمسنه نك غيرتنى مجددًا تأييد ا *bir kimesnènuñ ghaïretini mudjeddeden tééïid it.* — Le prix du blé est rehaussé, حنطه نك بهاسى ارتدى - ترقى بولدى *hynthanuñ behāci artti, teraqqy bouldi.* — Rehausser, au fig., faire paraître davantage, كوسترمك *gueustermek*, اچمق *átchmaq*, اظهار ا *izhār it.* — Grossir, exagérer, بيوتمك *büiütmek*, مبالغه ا *mubālagha it.*

RÉIMPOSER, v. a., بر دخى ويركو صالمق *bir dakhy vīrgu sālmaq*, t.; مجددًا طرح تكاليف ا *mudjeddeden tharhy tekiālīf it*, a.-t.

RÉIMPOSITION, s. f., بر دخى صالدرلمش سالياته *bir dakhy sāldurilmich sālïānè*, t.; طرح جديد *tharhy djedīd*, a.

RÉIMPRESSION, s. f., يكى بصمه *ïeñi basma*, بر دخى بصمه *bir dakhy basma*, t.; طبع مكرر *thab'y mukerrer*, a. — La réimpression d'un ouvrage, بر كتابك طبع مكررى *bir kitābuñ thab'y mukerreri.*

RÉIMPRIMER, v. a., بر دخى بصمق يكيدن *bir dakhy basmaq*, - *ïeñiden*, تكرار بصمق *tekrār basmaq*, مجددًا طبع وتمثيل ا *mudjeddeden thab' u temsīl it*, a.-t. — Réimprimé, e, يكه بصلمش *ïnè bacylmich*, مكررًا مطبوع *mukerreren mathbou'.* — Ouvrage réimprimé plusieurs fois, بالدفعات طبع وتمثيل اولنمش كتاب *bid-def'āt thab' u temsīl olounmich kitāb.*

REIN, s. m., rognon, viscère de l'animal où se fait la séparation de l'urine, pour s'écouler de là dans la vessie, بوكرك *beugrek*, بوبرك *beubrek*, t.; كلية *kulïet*, pl. a. كلى *kulā*, et كلاوى *kulāvi.* — Reins, au pl., le bas de l'épine du dos, les hanches, بل *bel*, بوكر *beukr*, *beugur*, t.; صلب *soulb*, a. — Mal de reins, بل اغريسى *bel aghrīci.* — Avoir les reins forts, au fig. fam., être en état de soutenir une dépense, ارقه سى قالين او زنكين او *arqaci qālïn ol, zenguïn ol*, ارقه لو او *arqalu ol.*

REINE, s. f., femme de roi, femme qui possède un royaume, قرالیچه *qrālïtcha*, t.; ملكه *melikè*, a. — La reine d'Angleterre, انكلتره قرالیچه سى *inguiltera qrālïtchaci.* — Reine-régente, ولیّهٔ سلطنت *velïïeï salthanet.* — Reine-mère, والدهٔ سلطان *vālidè soulthān.* — Reine, pièce du jeu des échecs, فرز *ferz*, فرزى *ferzy*, فرزين *ferzin.* — Reine du jeu de cartes, بنت *bint.*

REINE-CLAUDE, s. f., برنوع ارك *bir nev'y erik*, t.

REINE-DES-PRÉS, s. fém., plante, ارکيج صقالى *erkiedj saqāli*, t. Voy. ULMAIRE.

REINETTE, s. f., برنوع المما *bir nev'y elmā*, t.

RÉINFECTER, v. a., بر دخى فنا قوقوتمق - چورتمك *bir dakhy fenā qoqoutmaq, tcheurutmek.* — Se réin-

fetter, بر دخي فنا قوقمق *bir dakhy fenâ qoqmaq*.

Réinstallation, s. fém., يكي نصب جديد *ïeñi otourtma, nasbi djedîd*, نصب مكرّر *nasbi mukerrer*, a.

Réinstaller, v. a., تكرار مقامنه اوتورتمق *tekrâr maqâminé otourtmaq*, مجدّدًا نصب ا *mudjeddeden nasb it*, a.-t.

Reinté, e, adj., ارقه لو *arqalu*, اری ارقه لو شديد الصلب *iri arqalu, chedîd us-soulb*, a.

Réintégration, s. f., action de réintégrer, تمليك مكرّر ابقا *ibqâ, temlîki mukerrer*, a.

Réintégrer, v. a., rétablir dans la possession de..., ابقا ا *ibqâ it*, كما فی السابق ابقا علی التصرّف ا *kemâ fis-sâbyq ibqâ 'alet-teçarruf it*, مجدّدًا تمليك ا *mudjeddeden temlîk it*.—Réintégrer dans les prisons, مجدّدًا حبس ا *mudjeddeden hâbs it*, ïnè habs it.

Réinterrogation, s. f., سؤال مكرّر *sou'âli mukerrer*, استنطاق جديد *istinthâqy djedîd*, a.

Réinterroger, v. a., interroger de nouveau, ïnè sormaq, t.; مجدّدًا سؤال ا *mudjeddeden sou'âl it*. — un prévenu, un accusé, مجدّدًا استنطاق ا *mudjeddeden istinthâq it*.

Réinviter, v. a., يكيدن دعوت ا *ïeñiden da'vet it*, تكرار دعوت ا *tekrâr da'vet it*, a.-t.

Réis-effendi, s. m., archi-chancelier de l'empire ottoman, رئس افندی *réïs efendi*. Voy. ce mot dans le Dictionnaire turc-français.

Réitératif, ive, adj., تكرار تكرير ايدن ايدجي *tekrâr iden, tekrîr idîdji*, a.-t.; مكرّر *mukerrer*, a.

Réitération, s. f., تكرير *tekrîr*, اعاده تكرّر *t'âdè, tekerrur*, a.; تكرارلمه *tekrârlama*, t.

Réitérer, v. a., تكرارلمق *tekrârlamaq*, تكرار ا *tekrâr it*, تكرير ا *tekrîr it*, a.-t. — Réitérer une promesse, تكرير عهد ا *tekrîri 'ahd it*. — Réitéré, e, تكرارلنمش *tekrârlanmich*, مكرّر *mukerrer*.

Rejaillir, v. n., jaillir d'un point à un autre, صچرامق *sytchrâmaq*, فشقرمق *fichqyrmaq*, اتلمق *atilmaq*, t.; فوران ا *feverân*, تفوّر ا *tefevvur it*, a.-t.—Faire rejaillir de l'eau, صو صچراتمق ـ فشقرتمق *sou sytchrâtmaq, fichqyrtmaq*. — Rejaillir, réfléchir, en parlant de la lumière, عكس ا انعكاس ا *'aks it, in'ykiâs it*. — Rejaillir, être repoussé d'un corps sur un autre, دونمك *deunmek*, رجعت ا *ridj'at it*, رجعت ايله طوقنمق *ridj'at ilè dhoqounmaq*. —Rejaillir, au fig., retomber sur..., revenir à..., طوقنمق *dhoqounmaq*, رجوع ا راجع او *rudjou' it, râdji' ol*, منعكس او *mun'akis ol*. — La gloire en a rejailli sur vous, بو شيئدن حاصل اولان شان واعتبار طرفكزه راجع اولدی *bou cheïden hâcyl olân chân u i'tibâr tharafuñyzè râdji' oldou*.

Rejaillissement, s. m., صچرايش فشقرمه *sytchraïch, fichqyrma*, t.; فوران انعكاس *feverân, in'ykiâs*.—

Le rejaillissement de l'eau, صويك فشقرمه‌سی *souïuñ fichqyrmaci*, فوران مای *feverāni mā*. — du sang, قانك صچرایشی *qānuñ sytchrāïchi*.—de la lumière, ضیانك انعکاسی *zïānuñ in'ykiāci*.

Rejet, s. m., action d'exclure, de rejeter, مقبول طوتلمامه *maqboul thoutoulmāma*, t.; عدم قبول *'ademi qaboul*, رد *redd*, a.— Le rejet d'une pièce, بر ورقه‌نك ردی *bir varaqanuñ reddi*.—Rejet, en t. d'agric., nouvelle pousse, یکی فدان *ïeñi fidān*. Voy. Pousse. — Rejet, t. de finance, réimposition de ceux qui payent les non-valeurs, نقصانی تکمیل ایچون یکیدن سالیانه صالمه *noqsāni tekmïl itchoun ïeñiden sālïanè sālma*, طرح جدید لتکمیل النقصان *tharh djedïd litekmïl unnoqsān*.

Rejetable, adj. com., اتیلمه‌جق *atïladjaq*, t.; قبول اولنمیه‌جق *qaboul olounamaïadjaq*, a.-t.; غیر واجب الردّ مقبول *ghaïri maqboul, vādjïd ur-redd*, a.; نا مقبول *nā maqboul*, p.-a.; شایان قبول اولیان *chāïāni qaboul olmaïān*. — Excuse rejetable, عذر نا مقبول *'euzri nā maqboul*.

Rejeter, v. a., jeter de nouveau, بر دخی آتمق *bir dakhy âtmaq*, ینه آتمق *ïnè âtmaq*. — Jeter une chose dans l'endroit d'où on l'avait tirée, ینه یرینه آتمق *ïnè ïerïnè âtmaq*, مجدّدًا القا *mudjeddeden ilqā it*. — Rejeter, jeter dehors, طشره آتمق *tchyqārmaq*, چیقارمق *tchykhrādj, def' it*.— Laisser, براقمق *brāqmaq*, ترك *terk it*.—Repousser, کروبه آتمق *guiruïè âtmaq*, رد *redd it*.—Rejeter, transporter, نقل *naql it*. — Rejeter la faute sur quelqu'un, قباحتی بر کمسه‌نك اوزرینه آتمق - یوکلتمك *qabāhati bir kimesnenuñ uzerinè âtmaq, ïukletmek*. — Rejeter, rebuter, n'agréer pas, قبول ایتمامك *qaboul itmemek*, رد *redd it*, آتمق *âtmaq*. — Rejeter, en parlant des arbres qui produisent plus de branches après avoir été coupés, فلیز سورمك *filïz surmek*.

Rejeton, s. m., nouveau jet d'un végétal, فلس *filis*, فلیز *filïz*. — des branches, فدان *fidān*, یکی فدان *ïeñi fidān*, بوداق *boudāq*, t. — Un tendre rejeton, encore vert, تازه فلیز *tāzè filïz*. — Pousser des rejetons, فلیز سورمك *filïz surmek*, بوداقلنمق *boudāqlanmaq*. — Rejeton, descendant, خلف *khalef*, pl. a. اخلاف *akhlāf*; اولاد *evlād*, ابنا و اعقاب *ibnā vu a'qāb*.

Rejoindre, v. a., réunir les parties séparées, قاوشدرمق *qāvourchturmaq*, یاپشدرمق *ïāpichturmaq*, بتشدرمك *bitichturmek*, چاتدرمق *tchātturmaq*, اولاشدرمق *oulāchturmaq*, جمع - وصل ا *djem', vasl it*, الحاق *ilhāq it*. — Ratteindre, retrouver des personnes dont on avait été séparé, قاوشمق *qāvouchmaq*, بولشمق *boulouchmaq*, یتشمك *ïetichmek*, تلاقی ا *telāqy it*, مجتمع اول *mudjtemi' ol*.—Se rejoindre, یاپشمق

ïāpichmaq, ملحق او *mulhaq ol.* — Se rejoindre en chemin, يولك بولشمق *ïolda boulouchmaq*. Voy. Se réunir. — Rejoint, e, قاوشمش *qāvouchmich*, ملاقى *mulāqy*, مجتمع *mudjtemi'*, جمع اولنمش *djem' olounmich*.

Réjouir, v. a., donner de la joie, du plaisir, سوندرمك *sevindurmek*, شنلتمك *chenletmek*, t.; شن - شاد - مسرور ا *chen, chād, mesrour it*, p.-a.-t.; كوكل اچمق *guenñul atchmaq*, فرحلندرمك *ferahlendurmek*, فرح ويرمك *ferah vîrmek*, كيف ويرمك *keïf vîrmek*, تفريح ا *tefrîh it*, تنشيط ا *tenchîth it*. — Cela réjouit tout le monde, بو كيفيّت تنشيط قلوب عامّهٔ موجبدر *bou keïfïiet tenchîthy qouloubi 'āmmëï moudjibtur*. — Réjouir la vue, تفريح بصر ا *tefrîhy baçar it*. — Réjouir, divertir, اكلندرمك *eïglendurmek*. — Se réjouir, éprouver de la joie, سونمك *sevinmek*, فرحلنمق *ferahlanmaq*, مسرور او *mesrour ol*, شينلك ا *chenlik it*. — Éprouver du contentement, حظّ ا *hazz it*. — Se divertir, اكلنمك *eïglenmek*, تفرّج ا *teferrudj it*.

Réjouissance, s. f., démonstration de joie, شنلك *chenlik*, t.; سرور *surour*, تفرّج *teferrudj*, pl. a. تفرّجات *teferrudjāt*; شادمانى *chādumāni*, p. — Grande réjouissance, سرور عظيم *surouri 'azîm*, تفرّج عظيم *teferrudji 'azîm*. — Réjouissances publiques, شنلك *chenlik*, دونانمه *donānma*. — En signe de réjouissance, علامت سرور اولمق اوزره *'alāmeti surour olmaq uzrè*. — Faire de grandes réjouissances, عظيم شنلكلر ا *'azîmi chenlikler it*. — Réjouissance, basse viande vendue avec les os, قصّابلرده كميكلر ايله صاتلان اعلا وقبا ات *qassāblarda guemîkler ilè sātilān a'lā vu qabā et*.

Réjouissant, e, adj., شين - شن *chen*, t.; شاذلق ويرن *chāzlyq vîren*, p.-t.; مفرّح *muferryh*, نشيط *nechîth*, a. — Une nouvelle réjouissante, خبر مسرّت اثر *khaberi mecerret ecer*. — Un conte très-réjouissant, غايت ايله مفرّح بر قصّه *ghāïet ilè muferryh bir qyssa*.

Relache, s. fém., interruption, ارالق *arālyq*, t.; انقطاع *inqythā'*, فاصله *fācylè*, a. — Sans relâche, بلا انقطاع *bilā inqythā'*, فاصلهسز *fācylècyz*, لا ينقطع *lā ïunqathy'*. — Repos, délassement, دكلمه *diñlemè*, استراحت *istirāhat*. — Prendre un peu de relâche, بر مقدار استراحت ا *bir myqtār istirāhat it*. — Relâche, en t. de marine, lieu où l'on peut relâcher, كمى يتاغى يرى *guemi ïatāghy ïeri*, كمى يناشهجق يير *guemi ïanāchadjaq ïer*, t.; موقف سفينه *mevqyfi sefînè*, a.

Relaché, e, adj., lâché, بوشانمش *bochānmich*, صاليويرلمش *sālivîrilmich*, براقلمش *brāqylmich*, اطلاق اولنمش *ythlāq olounmich*. — Détendu, كوشك *guevchek*, كوشنمش *guevchenmich*, t.; مرخا *murkhā*, a. — Dissolu, relâché dans ses mœurs, ازغون *azghoun*, فاحش الاخلاق

fâkyeh ul-akhlâq. — Relâché du corps, اسهالی اولان *ishâli olân*.

Relâchement, s. m., diminution de tension, كوشكلك *guevcheklik*, t.; ارتخا *irtikhâ*, رخاوت *rekhâvet*, استرخا *istirkhâ*. — de force, d'énergie, فتور *futour*. — Négligence, اهمال *ihmâl*, a. — Dépravation, ازغونلق *azghounlyq*, فساد *feçâd*. — Disposition du temps à s'adoucir, ملايمت هوا *mulâïemeti havâ*. — Relâchement du corps, اسهال *ishâl*. — Relâchement, délassement. Voy. ce mot.

Relâcher, v. act., faire qu'une chose soit moins tendue, كوشتمك *guevchetmek*, كوشلتمك *guevcheltmek*, بوللمق *bollamaq*. — Défaire, dénouer, چوزمك *tcheuzmek*. — Laisser aller, remettre en liberté, صاليويرمك *sâlîvîrmek*, براقمق *brâqmaq*, t.; اطلاق *ythlâq it*, ازاد *azâd it*. — Relâcher un prisonnier, اسيرك سبيلنى تخليه ا *ecîrun sebîlini takhlîè it*. — Céder de ses droits, de ses prétentions, etc., وازكلمك *vâz guelmek*, فراغت ا *ferâghat it*, ترك ا *terk it*. — Il ne veut rien relâcher, حبهٔ واحده ترك ايلمكه راضى دكلدر *habbèï vâhydè terk eïlemèïè râzy deïldur*. — Relâcher, ralentir, diminuer, affaiblir, ازالتمق *azâltmaq*, خفيفلتمك *khafîfletmek*, تعديل ا *ta'dîl it*. — Se relâcher, se détendre, كوشنمك *guevchenmek*, بوشانمق *bochânmaq*. — Agir avec moins d'ardeur et d'activité, فتور كتورمك *futour gueturmek*, كسب فتور ا *kesbi futour it*. — Se modérer, كسب اعتدال ا *kesbi i'tidâl it*. — Se relâcher l'esprit, se délasser l'esprit, ترويح ذهن ا *tervîhy zihn it*. — Relâcher, en t. de marine, entrer éventuellement dans un port, دكز سفرى اثناسنده بر ليمانه كيرمك *deñyz seferi esnâcindè bir limâné guirmek*, ليمانه يناشمق *limâné ïanâchmaq*, ليمانه توقف ا *limâné tevaqqouf it*.

Relais, s. m. pl., chevaux qui doivent en remplacer d'autres, chevaux de poste, منزل آتلرى *menzyl âtleri*, منزل باركيرلرى *menzyl bârguîrleri*, محل بمحل توقيف اولنمش يدكلك باركيرلر *mahall bemahall tevqyf olounmich ïedeklik bârguîrler*. — Des carrosses de relais, يدكلك هنطولر *ïedeklik hinthovler*. — Lieu où l'on met les relais, منزلخانه يدكلك باركيرلرى يرى *menzylkhânè, ïedeklik bârguîrleri ïeri*. — Habit de relais, de rechange, يدكلك لباسى *ïedeklik libâci*. — Au fig., être de relais, être de loisir, بوش طورمق *boch dhourmaq*, ايشسز طورمق *ichsyz dhourmaq*. — Relais, en t. de fortific., espace entre le rempart et l'escarpe du fossé, قلعه ديوار ايله خندق اراسنده كى مسافه *qal'a dîvâri ilè khandaq ârâcindèki meçâfè*.

Relancer, v. a., lancer de nouveau une bête fauve, بر دخى صالدرمق *bir dakhy sâlmaq*, صالدرمق *sâldurmaq*, t. — On relança deux fois le cerf, آهويى ايكى كره صالدرديلر *âhouïi iki kerrè sâldurdîler*. — Repousser, دفع ا *def' it*, قاچرمق *qâtchurmaq*, تكرار ردّ ا *tekrâr redd it*. — Gour-

mander, ازارلمق *azārlamaq*. — Importuner, tourmenter, تعجيز ا *ta'djīz it*.

Relaps, e, adj., بر دخی رافضلغه دوشمش *bir dakhy rāfyzlygha duchmuch*, على التكرار ارتكاب رفض ايدن *'alet-tekrār irtikiābi rafz iden*.

Relater, v. a., اكمق *añmaq*, t.; ذكر ا *zikr it*, نقل ا *naql it*. — Relaté, e, ذكر اولنمش *zikr olounmich*, نقل اولنمش *naql olounmich*, مذكور *mezkiour*.

Relatif, ive, adj., qui a quelque rapport à..., داير *dāïr*, متعلق *mute'allyq*, منسوب *mensoub*, a.; باغلو *bāghlu*, t. — Cet article est relatif au premier, بو مادّه اوّلكی مادّه‌يه متعلقدر *bou māddè evvelki māddèïè mute'allyqtur*. — Qualités relatives, برى برينه منسوب كيفيّتلر *biri birīnè mensoub keïfïietler*. — T. de gram., موصول *mevsoul*, ضمير معطوف اليه *zamīri ma'thouf ileïh*.

Relation, s. fém., rapport d'une chose à une autre, مناسبت *munācebet*, عالاقة *'ālāqat*, علاقة *'alāqa*. — Dépendance, parenté, تعلق *te'allouq*, pl. a. تعلقات *te'allouqāt*. — Commerce, liaison, accointance, correspondance, موالفت *muālefet*, مناسبت *munācebet*, رابطهٔ الفت *rābithaï ulfet*, pl. a. روابط الفت *revābithy ulfet*. — Être en relation avec quelqu'un, بر كمسنه ايله رابطهٔ الفتی او *bir kimesnè ilè rābithaï ulfeti ol*. — Relation, récit, narration; rapport, تقرير *taqrīr*, نقل *naql*, حكايه *hikiāïè*, روايت *revāïet*. — Une relation fidèle, حكايهٔ صحيحه *hikiāïèï sahyha*.

Relativement, adv., دائر *dāïr*, نسبة *nisbeten*, a. — Relativement à cela, بوكا داير *bouñā dāïr*.

Relaver, v. a., بر دخی ييقامق *bir dakhy ïaïqāmaq*, بر دخی يومق *bir dakhy ïoumaq*, t.; مجدّدًا غسل ا *mudjeddeden ghousl it*, a.-t.

Relaxation, s. fém., t. de méd., سكر سولپكلكی *siñyr sulpukligui*, t.; ارتخا الاعصاب *irtikhā ul-a'çāb*, a.

Relaxé, e, adj., t. de chirurgie; كوشنمش *guevchenmich*, سولپكلنمش *sulpuklenmich*, سولپك *sulpuk*, t.; مرخا *murkhā*, a.

Relaxer, v. act., t. de pratique, صاليويرمك *sālīvīrmek*, اسيرلكدن آزاد ا *ecīrlikten âzād it*, اطلاق ا *ythlāq it*, a.-t.

Relayer, v. a., occuper des ouvriers les uns après les autres, نوبت ايله ايشلتمك *nevbet ilè ichletmek*, نوبت ايله ايشلتدرمك *nevbet ilè ichletturmek*, t.; بالمناوبه استخدام ا *bil-munāvebè istykhdām it*. — Se relayer, نوبتله ايشلمك *nevbetilè ichlemek*.

Relayer, v. n., prendre des relais de chevaux frais, منزل باركيری دكشترمك *menzyl bārguīri deïchturmek*, آت دكشترمك *ât deïchturmek*.

Relégation, s. f., t. de jurisp., exil. Voy. ce mot.

Reléguer, v. a., exiler dans un lieu désigné, سوركون ا *surgun it*, t.; نفی ا *nefi it*, a.-t.; سورمك *surmek*.

RELENT, s. m., كوفلواتمك بوزلمش ذايقمسى *kuflu etuñ zāïqaci, bozoulmich et qoqouçou*, t.—Viande qui sent le relent, بوزوق قوقارات *bozouq qoqār et.*

RELEVAILLES, s. f. pl., برقارينك عدّهٔ نفاسى ختامنك دعاسى رسمى *bir qārïnuñ 'yddëi nefāci khytāmïnuñ dou'āci resmi*, t.; قيام نفسا *qyāmi nefsā*, a.

RELEVÉ, s. m., ouvrage que fait le maréchal en levant un fer et en le rattachant, نعلبندك ايشى *na'lbendüñ ichi*, t. — Relevé de compte. بر حسابك اجمالى *bir hyçābuñ idjmāli*, t.; اجمال محاسبه *idjmāli mouhācebè*, a.

RELEVÉ, E, adj., qui s'est levé ou qu'on a relevé après une chute, قالدرلمش *qāldurilmich*, t.; مرفوع *merfou'*, a. — Élevé, يوكسلمش *ïukselmich*, مرتفع *murtefi'*. — Au fig., noble, de condition, de condition élevée, مرتبه‌سى اولو *mertebèci olou*, رفيع القدر جليل *djelïl ul-qadr*, رفيع القدر *reft' ul-qadr*. — Des pensées élevées, des sentiments nobles, افكار جليله *efkiāri djelïlè*.

RELEVÉE, s. f., le temps de l'après-midi, ايكندى وقتى *ïkindi vaqti*, t.; وقت العصر *vaqt ul-'asr*, a.

RELÈVEMENT, s. masc., action de relever, قالدرمه *qāldurma*, t.; رفع *ref'*, a. — Relèvement d'un mur, ديوارك رفعى *dïvārüñ ref'ï*. — Relèvement, relevé de compte. Voy. RELEVÉ. — Énumération exacte, طوغرو حساب *dhoghrou hyçāb*. — Relèvement, en t. de mar., relèvement du pont, كمى انبارينك يوكسكلكى - ارتفاعى *guemi ambārïnuñ ïukseklïgui, irtifā'ï*.

RELEVER, v. a., remettre debout ce qui était tombé, قالدرمق *qāldurmaq*, t.; رفع *ref' it*, a.-t.—Relever de terre, soulever, ramasser, يردن قالدرمق *ïerden qāldurmaq*. — Se relever, se lever du lit, يتاقدن قالقمق *ïatāqtan qālqmaq*. — de maladie, خسته‌لكدن قالقمق *khastalïkten qālqmaq*. — Relever un navire, le remettre à flot, اوتورمش سفينه‌يى قالدرمق - رفع ا *otourmich seffnèï qāldurmaq, ref' it*.—Relever l'ancre, la changer de place, دمرى يرندن اوينا تمق *demiri ïerinden oïnātmaq*. — Relever, rétablir ce qui était tombé en ruine, يكيلتمك *ïeñïletmek*, تجديد ا *tedjdïd it*. — Relever une muraille, يقلمش ديوارى تجديد ا *ïqylmich dïvāri tedjdïd it*. — Au fig., relever le courage, يكيدن غيرت ويرمك *ïeñïden ghaïret vïrmek*.— les espérances, بر كمسه‌نك امالنى تجديد واحيا ا *bir kimesnènuñ amālini tedjdïd u yhïā it*. —Relever une maison, une famille, خاكدن رفع ا *khālkten ref' it*. — Relever, hausser, يوكسلتمك *ïukseltmek*, ترفيع - رفع ا *terfï', ref' it*.— Il faut relever cette chaussée de deux pieds, بو قالدرم ايكى قدم مقدارى ترفيع اولنمق اقتضا ايدر *bou qāldïrïm iki kadem myqtārï terfï' olounmaq iqtïzā ider*. —Au fig., relever sa fortune, sa position, كندو ثروت ويسارينى ترفيع ا *guendu servet u ïeçārïnï terfï' it*. — Relever, faire valoir, اعظام ا *i'zām it*. — Re-

lever une bonne action, بر اثر جميلك مدحنى ـ قدرينى اعظام ا *bir eceri djemîlañ medhyni, qadrîni i'zâm it.* — Relever, donner plus d'éclat, پارلايشى ارتورمق *pārlāïchi arturmaq.* — Relever la bonne mine, les apparences d'une chose, بر شيئك حسن وجمالى تزييد ا *bir cheïuñ husn u djemāli tezïid it.* — Relever un mot, بر سوزى ميملمك *bir seuzu mîmlemek.* — les fautes d'un auteur, بر مؤلفك خطالرينه حرفكيرلك ا *bir mu'ellifuñ khathālerînè harfgutîrlik it.* — Relever quelqu'un, lui répondre vivement et convenablement, لايقى اوزره جواب ويرمك *lāïqy uzrè djevāb vîrmek.* — Relever, en t. de guerre, changer une troupe, تبديل ا دكشترمك *deïchturmek, tebdîl it.* — Relever la garde, le poste, قوللق نفرينى دكشترمك *qoullouq neferîni deïchturmek.* — la sentinelle, نوبتجى دكشترمك *nevbetdji deïchturmek.* — Relever, en t. de jurisp., délier des obligations contractées, قورتارمق ا تخليص *qourtārmaq, takhlîs it,* عفو ا *'afv it.* — Relever un religieux de ses vœux, بر زاهدى ايتديكى نذرلردن عفو ا *bir zāhidi ittîgui nezrlerden 'afv it.* — Relever de..., v. n., être dans la dépendance de..., تابع او *tābi' ol,* توابعدن او *tevābi'den ol.* — Relever du roi, en parlant d'une terre, پادشاهه تابع او *pādichāhè tābi' ol.*

Relief, s. m., ouvrage relevé en bosse, قبارمه *qabārma,* قبارتمه *qabārtma,* قبارمه ايشى *qabārma ichi,* t.; مسنم *mucennem,* تجسيم *tedjsîm,* a. — Haut relief, ou relief entier, بتون قبارمه *butun qabārma,* مسنم تام *mucennemi tāmm.* — Demi-relief, نيم قبارمه *nîm qabārma.* — Bas-relief, يصسى قبارمه *ïassy qabārma.* — En relief, قبارمه اولدرق *qabārma olaraq,* مجسم *mudjessim.* — Relief, au fig., éclat qu'une chose reçoit d'une autre, پارلاقلق *pārlāqlyq,* پارلاقلق ارتقلغى *pārlāqlyq ârtyqlyghy,* t.; رونق *revnaq,* تزايد جلا *tezāïudi djilā,* تزايد رونق *tezāïudi revnaq.*

Relier, v. a., lier de nouveau, ينه باغلمق *înè bāghlamaq,* بر دخى باغلمق *bir dakhy bāghlamaq,* تكرار باغلمق *tekrār bāghlamaq,* برقات دخى باغلمق *bir qāt dakhy bāghlamaq,* t.; مكررًا ربط ا *mukerreren rabth it,* على التكرار عقد ـ شدّ ا *'alet-tekrār 'aqd, chedd it,* a.-t. — Relier, coudre et couvrir les feuillets d'un livre, جلدلمك *djildlemek,* بر كتابه جلد ياپمق *bir kitābè djild îāpmaq,* تجليد ا *tedjlîd it.* — Faire relier, جلدلتمك *djildletmek,* تجليد ايتدرمك *tedjlîd ittirmek.* — Des livres très-bien reliés, پك كوزل جلدلنمش كتابلر *pek guzel djildlenmich kitābler.* — Relier, mettre des cercles aux tonneaux, چنبر باغلمق *tchember bāghlamaq,* قصناق باغلمق *qysnāq bāghlamaq,* فوچيلره چنبر باغلتمق *foutchoulara tchember bāghlatmaq.* — Relié, e, ينه باغلنمش *înè bāghlanmich,* مكررًا مربوط *mukerreren merbouth,*

جلدلنمش *djildlenmich*, مجلّد *mudjelled*.

Relieur, se, s., مجلّد *mudjellid*, pl. a. مجلدين *mudjellidîn*.—L'art du relieur, فنّ تجليد كتاب *fenni tedjlîdi kitâb*.

Religieusement, adverbe, d'une manière religieuse, ديانت ايله *diânet ilè*, a.-t.; بالديانة *bid-diânet*, a.; ديندارانه *dîndârânè*, a.-p. — Vivre religieusement, ديندارانه كچنمك *dîndârânè guetchinmek*. — Exactement, scrupuleusement, دقتله *dyqqatilè*, دقتلوجه *dyqqatludjè*, بلا تخلف *bilâ tekhalluf*, بى تخلف *bi tekhalluf*, صادقانه *sâdyqânè*.—Observer religieusement les traités, عهود و شروطه بلا تخلف رعايت ا *'ouhoud u chouroutè bilâ tekhalluf ri'âïet it*.

Religieux, se, adj., qui a rapport à la religion, دينه متعلق اولان *dînè mute'allyq olân*, a.-t.; دينى *dînî*, a. —Culte religieux, عبادت دينيه *'ybâdeti dînïè*. — Croyances religieuses, اعتقادات دينيه *i'tiqâdâti dînïè*. — Pieux, صوفى *sofou*, متديّن *mutedeïin*, اهل ديانت *ehli diânet*, ديندار *dîndâr*, دينده قوى *dînindè qavi*.—Un homme dévot et religieux, متعبّد و متديّن بر آدم *mute'abbid u mutedeïin bir âdem*.— Religieux, exact, ponctuel, پك دقتلو *pek dyqqatlu*, عديم التخلّف *'adîm ut-tekhalluf*, مدقّق *moudaqqyq*, دقتكار *dyqqatkiâr*. — Religieux observateur de sa parole, وعدنده عديم تخلّف *va'dindè 'adîmi tekhalluf*, وفادار *vefâdâr*. — Qui appartient à un ordre religieux, رهبانى *rouhbânî*.—La vie religieuse, عيش رهبانى *'aïchi rouhbânî*.

Religieux, se, s. soumis par des vœux à la profession religieuse, راهب *râhib*, pl. a. et sing. t. رهبان *rouhbân*; كشيش *kechîch*, p.

Religion, s. f., culte rendu à la divinité, croyance, دين *dîn*, pl. a. اديان *edîân*; مذهب *mezheb*, pl. مذاهب *mezâhib*. — La religion chrétienne, دين عيسوى *dîni'ycevi*. — mahométane, دين محمدى *dîni mohammedi*, اسلام *islâm*. — juive, دين يهود *dîni ïehoud*. — Religion, la foi, la croyance, ايمان *imân*. — Piété, ديانت *diânet*, تقوى *taqva*, تعبّد *te'abbud*, ديندارلق *dîndârlyq*. —Avoir de la religion, ديانت ايله موصوف او *diânet ilè mevsouf ol*.— Fidélité à ses vœux, à son serment, وفا *vefâ*.—Obligation indispensable, فرض *farz*. — Se faire une religion d'une chose, برشيئ عين فرض عدّ ا *bir cheïi 'aïni farz 'add it*. — Religion, état religieux, راهبلك *râhiblik*, طريقت رهبانيّة *tharîqâti rouhbânïiet*.

Religionnaire, s. com., réformé, protestant. Voy. ces mots.

Relimer, v. a., بردخى اكملك *bir dakhy eïèlemek*, t. Voy. Retoucher, Polir.

Reliquaire, s. m., بقيّهٔ مباركه صندوغى *baqyïèï mubârekè sandou-*

ghy, بقایای شریفه دولابی *beqāïāï cherîfè dolābi,* a.-t.

Reliquat, s. m., reste de compte, حساب بقیه‌سی *hyçāb baqyièci,* حسابدن قالمش بقیه بقیة الحساب *hyçābten qālmich baqyiè, baqyiet ul-hyçāb,* pl. a. بقایاء الحساب *beqāïāï ul-hyçāb.* — Un vieux reliquat, اسکیدن قالمش بر حساب بقیه‌سی *eskîden qālmich bir hyçāb baqyièci.*—Reliquats, suites d'une maladie mal guérie, علتك بقیه‌لری بقایاء العلة *'ylletuñ baqyièleri, beqāïāï ul-'yllet.*—Les reliquats d'un dîner, صفره ارتوغی *sofra artughy,* بقایاء المائدة *beqāïāïl-mā'ydet,* a.

Reliquataire, s. et adj. com., ذمتنده باقی قالان کمسنه *zimmetindè bāqy qālān kimesnè,* حساب بقیه‌سندن ذمتنده قالمش اقچه ایچون بورجلو اولان *hyçāb baqyiècinden zimmetindè qālmich aqtchè itchoun bordjlu olān.*

Relique, s. f., اولیای کرامدن بر یسنك بقیة بدن مبارکی *evlïāï kirāmden birîcinuñ baqyiè bedeni mubāreki,* قدید *qadîd,* au pl. بقایای ابدان اولیا *beqāïāï ebdāni evlïā,* a.

Relire, v. a., بردخی اوقومق *bir dakhy oqoumaq,* t.; مکررًا قرائت ا *mukerreren qyrā'et it,* a.-t. —Relu, e, بردخی اوقنمش *bir dakhy oqounmich.*

Reliure, s. m., قاب جلدلمه *qāb, djildlèmè,* t.; جلد تجلید *djild, tedjlîd,* a.—Une reliure en maroquin, سختیاندن بر جلد *sakhtïānden bir djild.*

Reloger, v. a., loger de nouveau, بردخی قوناق ویرمك *bir dakhy qonāq vîrmek,* یکیدن اتورتمق *ïeñîden ôtourtmaq,* t.; مجدّدًا اسکان ا *mudjeddeden iskiān it.*—Se reloger, یکیدن قوناق طوتمق *ïeñîden qonāq thoutmaq.*

Relouer, v. a., louer de nouveau, یکیدن کرایه ویرمك *ïeñîden kirāïè vîrmek.*—Louer à quelqu'un ce qu'on loue d'un autre, کرالنمش شیئی تکرار سائر کیمسنه یه کرالمق *kirālanmich cheïi tekrār sāïr kimesnèïè kirālamaq.* — Louer à d'autres une partie de ce qu'on habite, کرالنمش شیئك بر قطعه‌سنی کرایه ویرمك *kirālanmich cheïuñ bir qyth'acini kirāïè vîrmek.* Dans ce sens, on dit plus souvent et mieux Sous-louer.

Reluire, v. n., پارلق *pārlamaq,* یلدرامق *ïldirāmāq,* ایدنلق ویرمك *aïdinlyq vîrmek,* t.; نشر ضیا ا *nechri zïā it,* ضیا ویرمك *zïā vîrmek,* a.-t.

Reluisant, e, adj., پارلاق *pārlāq,* یلدرایجی *pārlāïdji, ïldirāïdji,* پلابق *ïalābyq,* t.; متلالی *mutelāli,* لامع *lāmi',* ناشر الضیا *nāchir uz-zïā,* a.; درخشان *dirakhchān,* p.

Reluquer, v. a. fam. Voy. Lorgner.

Reluqueur, se, subs. fam. Voy. Lorgneur.

Relustrer, v. a., بردخی جلا ویرمك *bir dakhy djilā vîrmek,* t.

Remacher, v. a., mâcher une seconde fois, بردخی چینمك *bir*

dakhy tchelnemek, t. — Repasser plusieurs fois dans son esprit, مكرّرًا يكيدن *mukerreren fikr it*, فكرا دوشنمك *ieñiden duchunmek*.

Remaçonner, v. a., ينه ديوارجى ايشى ياپمق *inè dïvārdji ichi iāpmaq*, t.

Remailler, v. a., درينك طشن يوزى چيقارمق *derïnuñ dhich iuzu tchyqārmaq*, t.

Rémailler, v. a., يكيدن مينالق *ieñiden mïnālamaq*, t.

Remander, v. a., appeler de nouveau, faire revenir, بر دخى چاغرتمق *bir dakhy tchāghyrtmaq*, t.; مجدّدًا احضارا *mudjeddeden yhzār it*.—Faire savoir de nouveau, بر دخى بيلدرمك *bir dakhy bïldurmek*, مجدّدًا خبر ويرمك *mudjeddeden khaber vïrmek*.

Remanger, v. a., يكيدن يمك *ieñiden iemek*, t.; مجدّدًا اكل ا *mudjeddeden ekl it*, a.-t.

Remaniement, ou Remanîment, s. m., يكيدن دوزلتمه *ieñiden duzeltmè*, t.; تنظيم مكرّر - جديد *tanzïmi mukerrer, djedïd*.

Remanier, v. a., manier de nouveau, تكرار الى ايله يوقلمق *tekrār el ilè ïoqlamaq*. — Refaire, raccommoder, بر دخى ياپمق *bir dakhy iāpmaq*, يكيدن دوزلتمك *ieñiden duzeltmek*, مجدّدًا تنظيم ا *mudjeddeden tanzïm it*.

Remarchander, v. a., تكرار بازارلشمق *tekrār bāzārlachmaq*, t.

Remarcher, v. n., يكيدن يورومك *ieñiden iurumek*, t.

Remarié, e, adj., بر دخى اولنمش *bir dakhy evlenmich*, t.; على التكرار متزوّج *'alet-tekrār mutezevvidj*, a.

Remarier, v. a., بر دخى اولندرمك *bir dakhy evlendurmek*, t.; تكرار اولندرمك *tekrār evlendurmek*, a.-t.—Se remarier, بر دخى اولنمك *bir dakhy evlenmek*, على التكرار عقد نكاح ا *'alet-tekrār 'aqdi nikiāh it*, a.-t.

Remarquable, adj. com., qui se fait remarquer, بللو باشلو *bellu bāchlu*, بللو *bellu*, t.; مشهور *mechrour*, متعيّن *mute'aïin*, a. — Digne d'être remarqué, دقت اولنه جق *dyqqat olounadjaq*, دقته شايان *dyqqatè chāïān*, شايان دقت *chāïāni dyqqat*, واجب النظر *vādjib un-nazar*.—Une nouvelle remarquable, سزاوار دقت اوله جق بر خبر *sizāvāri dyqqat oladjaq bir khaber*.

Remarque, s. fém., observation; ملاحظه *moulāhaza*, pl. a. ملاحظات *moulāhazāt*; مطالعة *mouthāla'at*, pl. مطالعات *mouthāla'āt*.—Une chose digne de remarque, شايان مطالعه *chāïāni mouthāla'a* اوله جق بر شيء *oladjaq bir chei*. — Remarque, signe d'attention, دقت *dyqqat*. — Note, اشارت *ichāret*, علامت *'alāmet*.— Avertissement, تنبيه *tembïh*.

Remarquer, v. a., marquer une seconde fois, - بر دخى نشانلمق *bir dakhy nichānlamaq*, نشان ا - نشان قومق *nichān it, nichān qomāq*. — Pomçonner de nouveau, بر دخى دامغه لمق *bir dakhy dāmghalamaq*, t. — Observer, دقت ايله باقمق - كورمك *dyqqat ilè bāqmaq*,

gueurmek.—Faire attention, دقّت ا *dyqqat it*, a.-t.; كوزڭمك *gueuzetmek*; كوزلتمك *gueuzletmek*, نظرا *nazar it*. — Distinguer, سزمك *sezmek*, فرق ا *farq it*, تمييز ا *temïiz it*.—Se faire remarquer, se distinguer, كسب تعيّن و امتياز ا *kesbi te'aïiun u imtïāz it*. — Remarqué, ée, دقّت ايله باقلمش *dyqqat ilè bāqylmich*, دامغه لنمش *dāmghalanmich*, سزلمش *sezylmich*, منظور *manzour*, متميّز *mutemeïiz*.—Se remarquer, كورنمك *gueurunmek*, نظر اولنمق *nazar olounmaq*.

Remballer, v. a., بر دخی دنكلمك *bir dakhy denklemek*, بر دخی صندوغه قومق *bir dakhy sandougha qomaq*, t.

Rembarquement, s. m., يكيدن كمی يه بندرمه ـ يوكلنمه اركاب *ïeñïden guemïè bindurmè, ïukletmè*, t.; مجدّد *irkiābi mudjeddèd*, a.

Rembarquer, v. a., يكيدن كمی يه بندرمك ـ يوكلتمك ـ تحميل ا *ïeñïden guemïè bindurmek, ïukletmek, tahmïl it*, t.-a. — Embarquer des troupes, عسكری يكيدن كمی يه بندرمك *'askeri ïeñïden guemïè bindurmek*. — des marchandises, اموال تجارتی تكرار كمی يه يوكلتمك ـ تحميل ا *emvāli tidjāreti tekrār guemïè ïukletmek; tahmïl it*.—Se rembarquer, se mettre de nouveau sur mer, يڭه كمی يه بنمك *ïnè guemïè binmek*, تكرار سفينه يه راكب اولمق *tekrār sefïnèïè rākib ol*.— S'engager de nouveau dans une affaire, une entreprise, تكرار صوقلمق ـ طالمق *tekrār soqoulmaq, dhālmaq*, بر مصاحته صوقلمق *bir maslahatè soqoulmaq*.

Rembarrer, v. a., repousser vigoureusement, شدّت ايله قوغمق ـ دفع ا *chiddet ilè qoghmaq, def' it*. — Repousser avec fermeté, refuser avec indignation, ثبات ايله ردّ ا *sebāt ilè redd it*, طارغنلق ايله ردّ ا *dhārghynlyq ilè redd it*.

Remblai, s. m., طولدرمه طپراق *dholdurma thoprāq*, t.; كبس *kibs*, a.

Remblayer, v. a., طپراق طولدرمق *thoprāq dholdourmaq*, طپراق ايله طولدرمق *thoprāq ilè dholdourmaq*, t. — Remblayer un fossé, خندق ايچنه طپراق طولدرمق *khandaq itchinè thoprāq dholdurmaq*, خندغی كبس ا *khandaghy kibs it*.

Remboîtement, s. m., يكيدن چاتدرمه *ïeñïden tchātturma*, t.

Remboîter, verbe actif, ينه يرلشدرمك *ïnè ïerlechturmek*, يكيدن صوقشدرمق *ïeñïden soqouchturmaq*, ينه يرلو يرينه قومق *ïnè ïerlu ïerïnè qomaq*, t. — Remboîter un os, كموكی ينه يرلو يرينه يرلشدرمك *guemigui ïnè ïerlu ïerïnè ïerlechturmek*.

Rembourrement, s. m., قتيقلنمه *qytyqlanma*, t.

Rembourrer, v. a., قتيقلمق يوك يا غير نسنه ايله طولدرمق *qytyqlamaq, ïeuñ ïā ghaïri nesnè ilè dholdourmaq*.—Rembourrer de crins une selle, ايرى قل ايله طولدرمق *eïcri qyl ilè dholdurmaq*.

Remboursable, adject. com., ادا

اولنه جق *edā olounadjaq*, اداسی ممکن *edāci mumkin*, a.-t.

Remboursement, s. m., اوده مه *eudèmè*, t.; ادا *edā*, تأدیه *téédïè*, a.

Rembourser, v. a., اوده مك *eudèmek*, t.; ادا ا *edā it*, تأدیه ا *téédïè it*, a.-t. — Rembourser quelqu'un de ses frais, بر کمسنه نك مصرفنی ادا ا *bir kimesnènuñ masrafini edā it*, مصارفی ویرمك *meçārifi vîrmek*. — Rembourser une rente, en acquitter le principal, اصل مالی ادا ا *acyl māli edā it*.

Rembrunir, v. a., rendre brun, plus brun, اسمرلتمك *esmerletmek*, دومانلمق *doumānlamaq*, قاررتمق *qārartmaq*, دومانلو ا *doumānlu it*, t. —Rembrunir, au fig., attrister, کدر ویرمك *keder vîrmek*, تحزین ا *tahzîn it*, a.-t. — Rembruni, e, اسمرلنمش *esmerlenmich*, اسمر *esmer*.— Couleurs rembrunies, اسمر رنکلر *esmer renkler*.—Attristé, کدرلو *kederlu*, محزون *mahzoun*.

Rembrunissement, s. m., اسمرلك *esmerlik*, a.-t.; اسمرار *ismirār*.

Remède, s. m., tout ce qui sert à guérir, à prévenir le mal, علاج *'ylādj*, دواء *devā*, pl. a. ادویه *edvïè*; چاره *tchārè*, t.; درمان *dermān*, p. — Remède doux, دواء ملایم *devāï mulāïm*.— violent, دواء شدید *devāï chedîd*. — Appliquer un remède, بر علاج وضع ا *bir 'ylādj vaz' it*. — User d'un remède, استعمال دواء ا *isti'māli devā it*. — Quel remède? que faire? چاره نه *tchārè nè*. — Trouver un remède, چاره بولمق *tchārè boulmaq*.—un remède contre l'ennui, اوصانقلغك بر علاجی *oçānyqlyghuñ bir 'ylādji*. — Il n'y a point de remède, چاره یوقدر *tchārè ïoqtur*. — Remède, lavement, حقنه *hoqna*, احتقان *yhtiqān*. — Prendre un remède, احتقان ا *yhtiqān it*.

Remédier, v. n., apporter remède à..., اعلاج ا *'ylādj it*, چاره بولمق *tchārè boulmaq*, چاره سنه باقمق *tchārècinè bāqmaq*, تدبیر ا *tedbîr it*. — Il faut tâcher d'y remédier, بر چاره بولملو *bir tchārè boulmalu*.

Remêler, v. a., بر دخی قارشترمق *bir dakhy qārichturmaq*, t.

Remémoratif, ive, adject., اکدریجی *añdurîdji*, t.; خاطره کتوریجی *khāthyrè gueturîdji*, تذکیر ایدیجی *tezkîr idîdji*, a.-t.; مذکر *muzekkir*, a.

Remémorer, v. a., اکدرمق *añdurmaq*, t.; اخطار ا *ykhthār it*, تذکیر ا *tezkîr it*. — Se remémorer, اکمق *añmaq*, خاطرینه کتورمك *khāthyrînè gueturmek*, خاطرده طوتمق *khāthyrdè thoutmaq*.

Remener, v. a., کرو کوتورمك *guiru gueuturmek*, t.; ارجاع ا *irdjā' it*, اعاده ا *i'ādè it*.

Remercier, v. a., rendre grâces, شکر ا *chukr it*, تشکر ا *techekkur it*, الله راضی اولسون دیمك *allah rāzy olsoun dîmek*, a.-t.—Je remercie Dieu, je rends grâces à Dieu, اللهه شکر *allahè chukur*, شکر اللهه *chukur allahè*. — Je vous remercie, الله راضی اولسون - اوله *allah rāzy olsoun, ola*, ایوالله *eïvallah*. — Je vous remercie très-humblement de la bonté que vous avez eue, حقمه

عنايت بيورديغكز لطف وكرمك لازمهٔ تشكرينى كمال تواضع واستكانت ايله ايفا ايدرم *haqqumè 'ynāïet bouïourdughyñyz louthf u keremuñ lāzymèï techekkurīni kemāli tevāzou' vu istikiānet ilè ifā iderum.* — Remercier, refuser honnêtement, حسن تعبير ايله ردّ ا *husni ta'bīr ilè redd it.* — Remercié, e, شكر اولنمش *chukr olounmich,* مشكور *mechkiour.* — Congédié, disgracié. Voy. ces mots.

Remercîment, s. m., تشكّر *techekkur,* pl. a. تشكّرات *techekkurāt;* شكر *chukr,* شكران *chukrān.* — Faire un remercîment, عرض تشكر ا *'arzi techekkur it.*

Réméré, s. m., استرداد مبيع *istirdādi mebī',* a.

Remettre, v. a., remettre une chose où elle était, ينه يرينه قومق *ïnè ïerīnè qomaq,* يرينه قومق *ïerīnè qomaq.* — Remettre une chose à sa place, مجدّدًا بر شيء محلّنه وضع ا *mudjeddeden bir cheïi mahallinè vaz' it.* — Mettre encore, de nouveau, بر دخى قومق - وضع ا *bir dakhy qomaq, vaz' it.* — Remettre les voiles au vent, يلكنلرى تكرار روزكار طرفنه چويرمك *ïelkenleri tekrār rouzguiār tharafina tchevīrmek.* — Remettre en vente, تكرار صاتيلق ا *tekrār sātīlyq it.* — Remettre une chose sur le tapis, en question, برمادّهٔيى تكرار درميان ا *bir māddèï tekrār dermïān it,* بر دخى اورتهيه قومق *bir dakhy ortaïa qomaq.* — Remettre devant les yeux, représenter, بر كمسنهيه كوسترمك *bir kimesnèïè gueustermek,* اكلاتمق *añlātmaq.* — Remettre, au fig., rétablir les personnes, les choses dans l'état où elles étaient auparavant, اوّلكى حاله كتورمك - قومق *evvelki hālè gueturmek, qomaq.* — Remettre des personnes bien ensemble, les réconcilier, بارشدرمق *bārichturmaq,* - ارالرينى بارشدرمق اوزلاشدرمق *arālerīni bārichturmaq, ouzlāchturmaq.* — Remettre, rétablir la santé, داوراندرمق *dāvrāndurmaq,* صاغلق كتورمك *sāghlyq gueturmek,* تجديد صحّت وعافيت ا *tedjdīdi syhhat u 'āfïet it.* — Apaiser le trouble, راحتلندرمق *rāhatlandurmaq,* تسكين ا *teskīn it,* تطمين قلب ا *tathmīni qalb it.* — Rendre, consigner une chose, ويرمك *vīrmek,* تسليم ا *teslīm it.* — Remettre une lettre en main propre, بر كمسنهنك كندو يدينه برمكتوبى تسليم ا *bir kimesnènuñ guendu ïedīni bir mektoubi teslīm it.* — Remettre des fonds sur une place, y envoyer de l'argent par lettre de change, بر بلدهيه بطريق الحواله اقچه تسليم ا *bir beldèïè betharyqy ul-havālè aqtchè teslīm it.* — Remettre, différer à un autre temps, صكرهيه براقمق *soñraïa brāqmaq,* سائر وقته تأخير ا *sāïr vaqtè téékhīr it,* وقت اخره تعليق ا *vaqti akherè ta'lyq it,* تأخير ا *téékhīr it.* — Remettre au lendemain, ايرتهيه - يارينه براقمق *ïrtèïè, ïarīnè brāqmaq.* — Remettre du jour au lendemain, كوندن كونه تأخير ا *gunden gunè*

téékhîr it. — Remettre, pardonner, بغشلمق *baghychlamaq*, عفو *'afv it.* — Faire grâce à quelqu'un d'une chose qu'on pouvait exiger de lui, انعام *in'âm it*, احسان *yhsân it.* — Remettre, mettre en dépôt, confier aux soins, à la prudence de quelqu'un, امانت *emânet it*, تفویض *tefvîz it.* — Remettre entre les mains de quelqu'un tout ce qu'on possède, جمیع اموالنی برکمسنه‌نك ید امانتنه تودیع *djemî' emvâlini bir kimesnènuñ ïedi emânetinè tevdî' it.* — Remettre tous ses intérêts entre les mains d'une personne, کافه اموریني بر کمسنه‌یه حواله *kiâffèï oumourîni bir kimesnèiè havâlè it.* — Je remets cela à votre discrétion, بو مادّه‌یی انصافکزه حواله ایدرم *bou mâddèï insâfyñyzè havâlè idèrum.* — Remettre quelqu'un, le reconnaître, طانیمق *thânîmaq*, بیلمك *bîlmek.* — Me remettez-vous? بنی طانرمیسکز *beni thânurmîcyñyz.* — Remettre une charge, un emploi, s'en dessaisir, استعفا *isti'fâ it.* — Il a remis son emploi, منصبندن استعفا ایلدی *mansybinden isti'fâ ëïledi.* — Se remettre d'une chose, d'une personne, se la rappeler, اکمق *añmaq*, خاطرینه کتورمك *khâthyrînè gueturmek*, تذکر *tezekkur it.* — Je ne saurais me remettre son nom, اسمنی در خاطر ایده‌مم *ismini der khâthyr idèmem.* — Se remettre, s'en remettre, s'en rapporter à l'avis de quelqu'un, برکمسنه‌نك رأینه راضی اولمق *bir kimesnènuñ rèïnè râzy olmaq.* — Se remettre entre les mains de quelqu'un, se mettre à sa disposition, برکمسنه‌نك ید اختیارنیه تسلیم اولنمق *bir kimesnènuñ ïedi ykhtîârînè teslîm olounmaq.* — S'en remettre à la volonté divine, اللهك امر و ارادتنه توسّل *allahuñ emr u irâdetinè tevessul it.* — Se remettre, se rétablir, recouvrer la santé, داورنمق - شفا بولمق *dâvrânmaq*, تحصیل شفا *chifâ boulmaq*, تحصیل وعافیت *tahsyli chifâ vu 'âfïet it.* — Se remettre d'une perte, d'un désastre, etc., ینه تحصیل حسن حاله ظفر یاب اولمق *ïnè tahsyli husni hâlè zafer îâb ol.* — Se remettre de son trouble, se rassurer, se calmer, تحصیل اطمینان بال *tahsyli ithmînâni bâl it*, راحتلنمق *râhatlanmaq.* — Reprendre des forces, مجدّدًا تحصیل قوّت *mudjeddeden tahsyli qouvvet it.* — Reprendre ses sens, revenir à soi, آیلمق *âilmaq*, کندویه کلمك *guenduïè guelmek.* — Se remettre, en t. de chasse et en parlant d'une perdrix qui, après avoir fait son vol, s'abat de nouveau, قونمق *qonmaq*, نزول *nuzoul it.* — La perdrix s'est remise, ککلك قوشی قوندی *keklik qouchou qondou.*

Remeublé, e, adj., یکیدن دوشنمش *ïeñïden duchenmich*, ینه دونانمش *ïnè donânmich*, t.

Remeubler, v. a., اوی تکرار دونانمق - دوشمك - دوشمك *evi tekrâr donâtmaq, duchetmek, duchemek*, اوك یات یراغنی تکرار دوزمك *evuñ îât îarâghyni tekrâr duzmek.*

Réminiscence, s. f., خاطرده

قالمه *khāthyrdè qālma*, خاطره *khāthyrè*, pl. a. خاطرات *khāthyrāt*. — Former, avoir réminiscence, خاطره ایدنمك *khāthyrè it, idinmek*. — J'ai quelque réminiscence de ces événements, بو احوالك بر خاطره‌سی ذهنمده قالدی *bou ahvāluñ bir khāthyrèci zyhnumdè qāldi*.

Remise, s. f., abri pour une voiture, هنطوری *hinthov ïeri*. — Pour les bateaux, قایقخانه *qāïqkhānè*. — Remise, délai, retard, مهل *mehl*, مهلت *mihlet*, تعویق *ta'vyq*, pl. تعویقات *ta'vyqāt*. — Je pars aujourd'hui sans remise, بو کون بلا مهل عزیمتم مقرّر در *bou gun bilā mehlin 'azïmetum mouqarrer dur*. — Remise, argent remis, envoyé, پاره تسلیمی — حوالهٔ ارسالی *pāra teslïmi, irsāli*, تسلیم *havāleten teslïm*. — Remise par lettre de change, پولیچه طریقیله اقچه ارسالی *polïtcha tharyqilè aqtchè irsāli*. — Faire des remises de place en place, محل بمحل حوالهٔ اقچه تسلیم ایت *mahall be-mahall havāleten aqtchè teslïm it*. — Remise, somme qu'on abandonne à un débiteur sur un payement à faire, بغشلمه *baghychlama*, انعام *in'ām*, pl. a. انعامات *in'āmāt*; عفو *'afv*. — Somme donnée à la personne chargée d'un recouvrement, et qui lui tient lieu d'appointements, خدمت مباشریه *khydmeti mubāchirïiè*, تحصیلداریه *tahsyldārïiè*.

Remiser, v. a., هنطوری ایچنه قومق *hinthov ïeri itchinè qomaq*.

Rémissible, adj. com., بغشلنور *baghychlanur*, t.; عفو اولنه جق *'afv olounadjaq*, عفو اولنور *'afv olounour*, a.-t.; ممکن العفو *mumkin ul-'afv*, a. — Faute rémissible, ممکن العفو اولان خطا *mumkin ul-'afv olān khathā*.

Rémission, s. f., pardon, grâce, بغشلمه *baghychlama*, t.; عفو *'afv*, مغفرت *maghfiret*, a. — La rémission des péchés, عفو ذنوب و اثام *'afvi zunoub u eçām*. — Rémission, indulgence, مساعده *muçā'edè*. — En t. de médec., diminution, relâchement, سکونت *sukiounet*.

Rémissionnaire, s. com., عفو فرمانی المش کیمسنه حامل منشور *'afv fermāni almich kimesnè*, t.; *hāmili menchouri maghfiret*.

Remmailloter, v. a., تکرار باغرداغه باغلمق *tekrār bāghyrdāgha bāghlamaq*, t.

Remmancher, v. a., تکرار صاپ قومق - کچورمك *tekrār sāp qomaq, guetchurmek*, t.

Remmener, v. a., آلوب کوتورمك *ālup gueutürmek*, برابر کتورمك *berāber gueturmek*, t. — Remmenez cet homme, شو آدمی آل کوتور *chou ādemi āl gueutur*.

Remole, s. m., کرداب *guirdāb*, p.-t.

Remonte, s. f., مراکب ایله تدارکلندرمه *merākib ilè tedāruklendurmè*, عسکره ویرلان بنك بارکیری *'askerè vïrilen benek bārguïri*, t.

Remonter, v. a. et n., monter de nouveau, تکرار یوقاروچیقمق *tekrār ïoqāru tchyqmaq*, t.; - تکرار صعود عروج ایت *tekrār sou'oud, 'ouroudj it*,

a.-t. — Remonter sur le toit, تكرار باما عروج ا *tekrār bāma 'ouroudj it.* — la montagne, تكرار بالاى جبله عروج ا *tekrār bālāï djebelè 'ouroudj it.* — sur son cheval, تكرار آتنه سوار او *tekrār ātinè souār ol.* — Remonter, donner de nouveaux chevaux aux troupes, عسكره تازه بنك باركيرى ويرمك *'askerè tāzè binek bārguīrī vīrmek.* — Remonter une rivière, aller contre le courant, اقتدينك عكسنه كتمك - يوريمك *aqyntīnuñ'aksinè guitmek, ūrumek.* — le cours d'un fleuve, بر نهرك منبعى طرفنه كتمك - يوريمك *bir nehruñ memba'y tharafina guitmek, ūrumek.* — Remonter, au fig., tirer son origine, en parlant d'une famille, d'une maison, متصاعد او *mutteçā'yd ol.* — Son origine, sa généalogie remonte à tel siècle, فلان عصره قدر متصاعد اولور اصل و نسبى *asl u necebi felān 'asrè qadar mutteçā'yd olour.* — On dit que le soleil remonte, lorsque, après le solstice d'hiver, les jours commencent à croître, كونش يوكسلمكه باشلادى *gunech ūkselmeïè bāchlādi.* — En parlant de la goutte, on dit qu'elle remonte, qu'elle s'arrête dans l'intérieur du corps, نقرس ايچروبه عكس ايتمكده در *nyqris ūcheruïè 'aks itmektè dur.* — Remonter, reprendre les choses du plus loin dans une narration, اولندن طوتمق *evvelinden thoutmaq,* باشندن طوتمق *bāchinden thoutmaq.* — Remonter à la source, à l'origine d'un fait, بر ايشك اصلنه قدر واصل او *bir ichuñ aslinè qadar vāçyl ol,* علتك اصليه سنه قدر وارمق *'yllleti asliïcciuè qadar vārmaq.* — Remettre en état, دوزمك *duzmek,* دوزلتمك *duzeltmek.* — Remettre à neuf, يكيلمك *ïeñīlemek,* تجديد ا *tedjdīd it.* — Remonter un magasin, le regarnir de marchandises, دكانى امتعه و اموال ايله تجهيز ا *dukkiāni emti'a vu emvāl ilè tedjhīz it.* — Remonter une montre, la mettre en état d'aller, ساعتى قورمق *sā'ati qourmaq.* — la tête de quelqu'un, بر كمسنه نك عقلنى قورمق *bir kimesnènuñ 'aqlini qourmaq.*

Remontrance, s. f., représentation des inconvénients d'une action, محاذير *mehāzīr,* نصيحت *nacyhat,* pl. a. نصايح *neçāïh.* — d'un supérieur, تنبيه *tembīh,* pl. تنبيهات *tembīhāt;* اصمارلمه *ismārlama,* t.; سپارش *sipārich,* p. — paternelle, تنبيه پدرانه *tembīhi pederānè.* — sévère, تنبيه شديد *tembīhi chedīd.* — Remontrances, pl., représentations adressées aux rois par les cours souveraines, شكايت *chikiāïet,* pl. a. شكايات *chikiāīāt.*

Remontrer, v. a., représenter les inconvénients d'une chose, بر شيئك محذوراتنى بيان ا - كوسترمك *bir cheïuñ mahzourātīni beïān it, gueustermek,* محذور كوسترمك *mahzour gueustermek,* سرد محاذير ا *serdi mehāzīr it.* — Faire connaître, représenter, بيلدرمك *bīldurmek,* عرض ا *'arz it.* — Donner à quelqu'un des avertissements relatifs à une faute commise par lui, بر كمسنه يه ايتديكى خطايى اشعار و بيان ا

bir kimesnëïè ïttïgui khathāïi ich'ār u beïān it.

Remordre, v. a., mordre de nouveau, ينه اصرمق *ïnè icyrmaq*, t. — v. n., attaquer de nouveau, تكرار صالمق *tekrār sālmaq*, تكرار هجوم ا *tekrār hudjoum it.*

Remords, s. m., نفس لوّامه *nefsi levvāmè*, a.; حسرت درون *hasreti deroun*, a.-p.; ندامت *nedāmet*, اضطراب درون *izthyrābi deroun.*

Remorque, s. f., يدك *ïedek*, كمی يی يدكه چكمه *guemïi ïedeguè tchekmè*, t. — Prendre à la remorque, يدكه آلمق - چكمك *ïedeguè âlmaq, tchekmek.*

Remorquer, v. a., يدك چكمك *ïedek tchekmek*, كمی يی يدمك *guemïi ïedemek*, كمی يی يدكه چكمك *guemïi ïedeguè tchekmek.*

Remorqueur, s. et adj. m., qui remorque, يدكه الان - چكن *ïedeguè alan, tcheken.* — Bateau remorqueur, سائر سفينه يی يدكه آلان كمی *sāïr sefïnèïi ïedeguè âlān guemi.* — Remorqueur d'un wagon, ou de plusieurs, sur un chemin de fer, ديكر هنطوی يدكه الان واپور عربه سی - التی *dïguer hinthqvi' ïedeguè alān vāpor 'arabaci, âleti*, t.

Remors, ou Mors-du-diable, s. m., sorte de plante, بر نوع نباتك اسمی *bir nev'y nebātuñ ismi*, t.

Remoucher, v. a., تكرار بورنی سلمك *tekrār bourounou sïlmek.* — Se remoucher, تكرار بورننی سلمك *tekrār bourounini sïlmek*, t.

Remoudre, v. a., بر دخی اوكتمك *bir dakhy euütmek*, t.; مجددًا طحن ا *mudjeddeden thahn it*, a.-t.

Remouiller, v. a., mouiller de nouveau, بر دخی اصلاتمق *bir dakhy ıslātmaq.* — Se remouiller, بر دخی اصلانمق *bir dakhy ıslānmaq.* — En t. de mar., remouiller, laisser tomber l'ancre une seconde fois, بر دخی دمر اتمق - براقمق *bir dakhy demir atmaq, brāqmaq*, t.

Remoulade, s. f., بر نوع خردلو طعام تربيه سی *bir nev'y khordallu tha'ām terbïèci*, t.

Remoulage, s. m., بولاف اونی كپكی *ïolāf ouni kepegui*, t.

Remouleur, s. m., بيلديجی *bïlïdji*, t.

Remous, s. m., f. de mar., صويك چورلنمسی *souïuñ tcheviriklenmeci*, t.; حوبة الماء *havïïet ul-mā*, a.

Rempailler, v. a., ينه صمان ايله طولدرمق - دوزمك *ïnè samān ilè dholdourmaq, duzmek*, t.

Rempaqueter, v. a., ينه بوغچه لمق تكرار بوغچه ايچنه قويوب باغلمق *ïnè boghtchalamaq*, تكرار استفلنمك *tekrār ıstïflenmek.* Voy. Empaqueter.

Remparer, v. a., برقلعه يی ديوار وخندق ايله تحصين ا *bir qal'aïi dïvār vè khandaq ilè tahsïn it.*

Remparer (Se), v. pron., se faire un rempart, سپرلنمك *sïperlenmek*, متريسلنمك *meterislenmek*, t.; تحصن ا *tehassun it*, a.-t. — S'emparer de nouveau, ينه آلمق - ضبط ا *ïnè âlmaq, zabth it*, مجددًا ضبط ا *mudjeddeden zabth it.*

Rempart, s. m., levée qui défend,

قلعه دیواری طبیه - طابیه *thabïa*, *qal'a dïvāri*, t.; سور *sour*, pl. a. اسوار *esvār*; سور قلعه *souri qal'a*. — Faire le tour du rempart, سور قلعه‌یی دورا *souri qal'aï devr it*. — Rempart, au fig., tout ce qui sert de défense, سدّ *sedd*, سدّ سدید *seddi sedïd*.

Remplaçant, s. m., qui remplace, بر کمسنه‌نك یرینه کلان *bir kimesnènuñ ïerïnè guelen*, بر کمسنه‌نك یرینی طوتان *bir kimesnènuñ ïerïni thoutān*, t. — Successeur, خلف *khalef*. — Substitut, وکیل *vekïl*, a.

Remplacement, s. m., action de remplacer, یرینه ویرمه - کتورمه *ïerïnè vïrmè*, *gueturmè*, t.; عوض *'yvaz*, تعویض *ta'vïz*, a. — En remplacement de...., en échange de...., یرینه بدل *ïerïnè bedel*. — Remplacement d'argent, nouveau placement, بر مبلغك یرلشدرلمسی *bir meblaghuñ ïerlechturilmeci*.

Remplacer, v. a., quelqu'un, lui succéder, بر کمسنه‌نك یرینه کلمك - کیرمك *bir kimesnènuñ ïerïnè guelmek*, *guïrmek*, t.; خلف او *khalef ol*, استخلاف ا *istykhlāf it*, a.-t. — Occuper la place de quelqu'un, بر کمسنه‌نك یرینی طوتمق *bir kimesnènuñ ïerïni thoutmaq*. — Cette personne remplace telle autre, فلان کشی فلانه بدل اولور *felān kichi felānè bedel olour*, یرینی طوتار *ïerïni thoutār*. — Remplacer, fournir une chose à la place d'une autre, یرینه ویرمك *ïerïnè vïrmek*, عوض ا *'yvaz it*, بدل ویرمك *bedel vïrmek*, بدلنه ویرمك *bedelinè vïrmek*. — Faire remplacer, یرینه کتورمك *ïerïnè gueturmek*. — Trouver l'équivalent, بدل بولمق *bedel boulmaq*. — Remplacer, faire un remplacement, un emploi utile de deniers, اقچه‌یی یرلشدرمك *aqtchèïi ïerlechturmek*.

Remplage, s. m., action de remplir un tonneau qui n'est pas plein, تماملمه *tamāmlama*, t.; تکمیل النقصان *tekmïl un-noqsān*, a. — Remplage de muraille, دیوار طولدره‌جق مولوز *dïvār dholdouradjaq moloz*.

Rempli, s. masc., pli fait à une étoffe, etc., pour la rétrécir, la raccourcir, قاصنتی *qācynti*, t.

Rempli, e, adj., plein, طلو - طولو *dholou*, طولمش *dholmich*, t.; مملو *memlou*, مشحون *mechhoun*, a.

Remplier, v. a., قاصمق *qācymaq*, t. — Remplié, e, قاصلمش *qācylmich*.

Remplir, v. a., emplir de nouveau, یکیدن طولدرمق *ïeñïden dholdourmaq*, t.; مجدّدًا تشحین ا *mudjeddeden techhïn it*, a.-t. — Rendre plein, emplir, طولدرمق - دولدرمق *dholdourmaq*, t.; مملو ا *memlou it*, املا ا *imlā it*, a.-t. — Remplir un verre de vin, قدحی شراب ایله املا ا *qadehi charāb ilè imlā it*. — Remplir ses coffres d'or et d'argent, صندوقلری سیم وزر ایله طولدرمق - تشحین ا *sandouqleri sïm u zer ilè dholdourmaq*, *techhïn it*. — Remplir les blancs, ou les parties laissées en blanc d'un acte, d'un écrit, برسندك بوش یرینی طولدرمق *bir seneduñ boch ïerïni dholdourmaq*. — Remplir,

combler, طورقلمق *dhourouqlamaq*, مالامال ا *mālāmāl it.* — Remplir, combler un fossé, خندغی طولدرمق *khandaghy dholdourmaq.* — Remplir, fam., rassasier, دویورمق *doïourmaq.* — Se remplir, s'emplir, طولمق *dholmaq*, طولدرلمق *dholdouroulmaq.* — Se gorger, چوق ییمکدن قارننی طولدرمق *tchoq ïemekten qārnini dholdourmaq.* — Au fig., remplir la terre du bruit de son nom, اوازهٔ صیت ونامیله اقطار عالمی مالامال ا *avāzeï syt u nāmiïlè aqthāri 'ālemi mālāmāl it.* — Se remplir de vaines espérances, ذهنی امال باطله ایله طولدرمق *zihnini amāli bāthylè ilè dholdourmaq.* — Remplir, rendre complet, تمامله *temāmlamaq*, اکمال ا *ikmāl it.* — Remplir, exécuter, accomplir, یرینه اجرا ا کتورمک *ïerinè gueturmek*, ایفا ا *ifā it.* — Remplir son devoir, واجبهٔ ذمتی ایفا ا *vādjibeï zimmeti ifā it.* — sa promesse, وعدینه وفا ا *va'dinè vefā it*, ایفای وعد ا *ifāï va'd it.* — son service, اتمام خدمتی ا *itmāmi khydmeti it.* — Remplir l'attente, l'espoir conçu, مامول ناسی تصدیق ا *mèémouli nāci tasdyq it.* — Remplir bien son temps, وقتنی وجه لایق اوزره صرف ا *vaqtini vedjhi lāïq uzrè sarf it.* — Remplir une place, un emploi, منصب سورمک - طوتمق *mansyb surmek, thoutmaq*, منصبی ضبط ا *mansybi zabth it*, تصرف منصب ا *teçarruf mansyb it.*

Remplissage, s. masc., action de remplir, طولدرمه *dholdourma*, t.; تشحین *techhïn*, a. — La chose dont on remplit, طولمه حشو *dholma, hachw*, pl. a. حشویات *hachwïāt.*

Remploi, s. m., remplacement de deniers. Voy. Remplacer.

Remployer, v. a., یکیدن قوللنمق *ïeñïden qoullanmaq*, t.; مجدّدًا استعمال ا *mudjeddeden isti'māl it*, یکیدن استخدام ا *ïeñïden istykhdām it.*

Remplumer, v. a., یکیدن یکیدن یلکمک *ïeñïden ïeteklemek*, یلک کچورمک *ïeñïden ïelek guetchurmek.* — Se remplumer, en parlant des oiseaux, یکیدن تویلنمک *ïeñïden tuïlenmek.* — Au fig., rétablir ses affaires, اموریني مجدّدًا حسن حاله وضع ا *oumourïni mudjeddeden husni hālè vaz' it.* — Se refaire, se rétablir, طاورنمق *thāvranmaq.*

Remporter, v. a., emporter ce que l'on avait apporté, کیرو کوتورمک *guïru gueuturmek*, آلوب کیرو کوتورمک *ālup guïru gueuturmek.* — Enlever d'un lieu, emporter, قالدرمق *qāldurmaq*, رفع ا *ref' it.* — Gagner, obtenir, قزانمق *qazānmaq*, تحصیل ا *tahsyl it*, احراز ا *yhrāz it*, غالب کلمک *ghālib guelmek.* — Remporter la victoire, ظفر بولمق *zafer boulmaq.*

Remuage, s. m., اویناتمه *oïounātma*, t.; تحریک *tahrīk*, a. — Le remuage du blé, حنطهٔ یرندن اویناتمه *hynthaï ïarinden oïounātma.* — des liquides, چالقمه *tchālqatma.*

Remuant, e, adj., qui remue, qui

s'agite sans cesse, قملدايجى *qymil-dāïdji*, اوينار *oïounār*, دپرنيجى *teprenïdji*, بر يره طورمز *bir ïerè dhourmaz*, راحت طورمز *rāhat dhourmaz*, دائمى الحركه *dāïmi ïl-harekè*, a. — Au fig., Brouillon, قارشدريجى *qārichturïdji*, t.; فتنه انكيز *fitnè enguïz*, a.-p.; فساد قوپاريجى *feçād qopārïdji*, محرّك *mouharrik*.

Remue-ménage, s. m., dérangement de meubles, etc., او اوادانلغنك يا اشياء ديكرك طاغنلغى *ev avādānlyghynuñ ïā echiāï dïgueruñ dhāghynyqlyghy*, شيشلرك پرپشانلغى *cheïleruñ perïchānlyghy*, t. — Trouble, désordre. Voy. ces mots.

Remuement, s. m., action de ce qui remue, mouvement, اوينايش *oïounāïch*, دپرنش *teprenich*, t.; حركت *hareket*, اهتزاز *ihtizāz*, a.— Remuement d'humeurs, حركت اخلاط *hareketi akhlāth*. — Mouvement, trouble excité dans un État, اختلال *ykhtilāl*, فتنه *fitnè*. — Remuement de terres, transport de beaucoup de terres d'un lieu dans un autre, طپراغك نقلى *thoprāghuñ naqli*, نقل تراب *naqli turāb*.

Remuer, v. a., mouvoir quelque chose, قملداتمق *qymildātmaq*, قملدمق *qymildamaq*, دپرتمك *tepretmek*, اوينانمق *oïounātmaq*, t.; تحريك ا *tahrïk it*. — Remuer une chose de sa place, برشى يرندن قملدانمق *bir cheïi ïerinden qymildātmaq*. — Remuer de la terre, la transporter d'un lieu dans un autre, طپراق نقل ايتدرمك *thoprāq naql itturmek*. — Remuer la terre, la creuser, طپراغى قازمق *thoprāghy qāzmaq*. — Remuer un liquide, چالقمق *tchālqatmaq*, چالقمق *tchālqamaq*. — Remuer, troubler, قارشدرمق *qārichturmaq*. — Remuer ciel et terre, faire agir toute sorte de ressorts, دنيايى الت اوست ا *dunïāï alt ust it*. — Remuer une affaire, la poursuivre, بر مصلحته طوقنمق *bir maslahatè dhoqounmaq*. — Remuer, émouvoir, تحريك عرق رقت ا *tahrïki 'yrqy ryqqat it*.

Remuer, v. n., et Se remuer, v. pron., se mouvoir, قملدانمق *qymildānmaq*, دپرنمك *teprenmek*, يرندن دپرنمك *ïerinden teprenmek*, t.; حركت ا *hareket it*. — Ne remuez pas, قملدانمه *qymildānma*. — Remuer, en parlant d'un enfant dans le ventre de sa mère, چوجوق اناسى قارنده اوينامق *tchodjouq anāci qārnindè oïounāmaq*. — Se remuer pour réussir, pour une affaire, چابه لمق *tchābalamaq*.

Remueur, se, s., celui ou celle qui remue, قملدادجى *qymildādïdji*. — Celui qui remue le blé, بغدايى كورين *boghdāï keureïen*. — Au fém., celle qui remue un enfant, قوندا قلايجى قارى *qondāqlaïdji qāri*, زنه قوندا قلين *qondāqlaïan zenné*, t.

Rémunérateur, s. m., celui qui récompense avec justice, جزا ويريجى *djezā vïrïdji*, مكافات ايدجى *mukiāfāt ïdïdji*, a.-t.; مجازى *mudjāzy*, a.; اجر ويريجى *edjr vïrïdji*. — Rémunérateur, en parlant

plus particulièrement de Dieu, رب المجازات *rabb ul-medjāzāt.*

Rémunération, s. f., مجازات *mudjāzāt,* مكافات *mukiāfāt,* a.

Rémunératoire, adj. com., بدل مكافات *bedeli mukiāfāt,* جزايى *djezāïi,* a. — Donation rémunératoire, هبه بدل مكافات اولان *bedeli mukiāfāt olān hibè.*

Rémunérer, v, a., جزا ويرمك *djezā vîrmek,* — مجازات ا — ويرمك *mudjāzāt it, vîrmek,* قلمق مكافات ا *qylmaq, mukiāfāt it.*

Renaissance, s. f., تجدد حيات *tedjeddudi haïāt,* تجدد نشأت *tedjeddudi nech'et,* احيا *yhiā,* a. — La renaissance des lettres, احياء العلوم والمعارف *yhiāïl-'ouloum vèl-me'ārif.* — Depuis la renaissance des lettres, علوم ومعارفك تجدد نشأتلرندنبرو *'ouloum u me'ārifuñ tedjeddudi nech'etlerindenberu.*

Renaissant, e, adj., كسب حيات تازه ايدن *kesbi haïāti tāzè iden,* a.-t.; يكيدن جانلنمش *ïeñïden djānlanmich,* t. — La nature renaissante, كسب حيات جديده ايدن موجودات *kesbi haïāti djedîdè iden mevdjoudāt.*

Renaître, v. n., naître de nouveau, يكيدن طوغمق *ïeñïden dhoghmaq,* t.; كسب حيات تازه ا *kesbi haïāti tāzè it,* يكيدن وجوده گلمك *ïeñïden vudjoudè guelmek,* يكيدن تولد ا *ïeñïden tevellud it,* احيا اولنمق *yhiā olounmaq.* — Renaître au bien-être, كوكل آچلمق *gueuñul âtchilmaq,* آچلمق *âtchilmaq.* — Renaître, se reproduire de nouveau, مجددًا تكوّن ا *mudjeddeden tekevvun it,* يكيدن نشأت ا *ïeñïden nech'et it.* — Renaître, repousser, en parlant des végétaux, يكيدن بتمك *ïeñïden bitmek,* يكيلنمك *ïeñïlenmek,* كسب حيات جديده ا *kesbi haïāti djedîdè it.*

Rénal, e, adj., صلبه يقين — دائر *soulbè ïaqyn, dāïr,* t.-a.; كلايتى *kilāïi,* a.

Renard, s. m., animal, — دلكى ثعلب *tilki,* دلكو *tilku,* t.; ثلكى *sa'leb,* pl. a. ثعالب *se'ālib;* روباه *roubāh,* p. — Queue de renard, fourrure, دلكو قويروغى *tilku qouïrough.* — Renard, au fig., fin, rusé, تلكى رايغ المزاج *tilki mizādjlu, rāïgh ul-mizādj.* — Agir en renard, user de finesse, دلكيلنمك *tilkîlenmek,* تلكولك ا *tilkulik it.* — Renard, petit pertuis par où l'eau se perd dans un réservoir, مصلق دلكى *mouslouq deligui.*

Renarde, s. fém., ديشى دلكى *dîchi tilki,* t.; ثعلبه *sa'lebè,* a.

Renardeau, s. m., دلكى ياويسى *tilki ïāvrîci,* دلكى انيكى *tilki cnïgui,* t.

Renarderie, s. f., astuce, finesse, دلكيجيلك *tilkîdjîlik,* t.; حيله *hîlè,* a.

Renardier, s. m., دلكى آولايان *tilki âvlāïān,* دلكى اوجيسى *tilki âvdjîci.*

Renardière, s. f., دلكى اينى *tilki ini.*

Rencaisser, v. a., بر دخى صندوغه قومق *bir dakhy sandougha*

qomaq, يكيدن صندوقلمق *ïeñïden sandouqlamaq*, t.

Renchaîner, v. a., بر دخی زنجيره قومق - اورمق *bir dakhy zindjïrè qomaq, ourmaq*, يكيدن زنجيرلمك *ïeñïden zindjïrlemek*, t.

Renchérir, v. a., mettre de nouveau l'enchère, بر دخی بها ارترمق *bir dakhy behā arturmaq*, t.—Augmenter de nouveau, amplifier, يكيدن ارترمق - مبالغه ا *ïeñïden arturmaq, mubālagha 'it*, a.-t.; بيوتمك *buïutmek*.

Renchérissement, s. masc. Voy. Enchérissement.

Renclouer, v. a., يكيدن ميخلمق - چويلمك *ïeñïden mykhlamaq, tchivïlemek*, t.

Rencogner, v. a., بوجاغه صوقمق *boudjāgha soqmaq*, t.

Rencontre, s. f., hasard qui réunit deux personnes, deux choses, راست كلمه *rāst guelmè*, قاوشمه *qāvouchma*, بولشمه *boulouchma*, t.; تصادف *teçāduf*, مصادفة *muçādefet*, a. — Bonne rencontre, مصادفهٔ ميمونه *muçādefeï meïmounè*, نعم التصادف *ni'ām ut-teçāduf*. — Mauvaise —, مصادفهٔ ردیهٔ *muçādefeï redïiè*.—Faire rencontre de quelqu'un, بر كمسنه يه راست كلمك *bir kimesnèïè rāst guelmek*.—Action d'aller au-devant de quelqu'un, استقبال *istyqbāl*. — Aller à la rencontre, استقبال ا *istyqbāl it*, استقباله چيقمق *istyqbālè tchyqmaq*, قارشولغه وارمق *qārchoulamāgha vārmaq*.— Aller à la rencontre d'un ami, بر دوستك استقباله چيقمق *bir dostuñ istyqbālinè tchyqmaq*.— Rencontre, choc, contact, attouchement des corps, قاوشمه *qāvouchma*, مقارنت *mouqārenet*, اقتران *yqtirān*. — La rencontre des astres, اقتران كواكب *yqtirāni kevākib*. — Rencontre, entrevue, ملاقات *mulāqāt*.—Rencontre des voyelles, اجتماع الحروف العلة *idjtimā'yl-hourouf ul-'yllet*.— Rencontre, trait d'esprit, bon mot, مضمون *mazmoun*, بديهه *bedïha*, pl. a. بدايهه *bedāïha*; حاضر جوابلق *hāzyr djevāblyq*. — Rencontre entre deux personnes, duel, ايكى آدمك دوكشى *iki ādemuñ deuïuchu*. — Choc de deux corps de troupes, مقارعه *mouqāra'a*. — Hasard, cas fortuit, اتفاق *ittifāq*. — Marchandise de rencontre, اتفاقا ظهور ايتمش صاتيلق مال *ittifāqan zouhour itmich sātïlyq māl*.—Rencontre, occasion, فرصت *fourṣat*.— Conjoncture, حال *hāl*.

Rencontrer, v. a., trouver sans chercher ou en cherchant, راست كلمك *rāst guelmek*, t.; تصادف ا *teçāduf it*, اوغرامق *oghrāmaq*. — Trouver simplement, بولمق *boulmaq*. — Rencontrer en chemin, يولده راست كلمك *ïolda rāst guelmek*, قاوشمق *qāvouchmaq*.—Il a rencontré un homme sur son chemin, كنديكى يولده برآدمه راست كلدى *guïtïgui ïolda bir ādemè rāst gueldi*. —Se rencontrer, se heurter, چاتمق *tchātmaq*.—Se rencontrer, se battre, اوغراشمق *oghrāchmaq*. — Se rencontrer, avoir les mêmes pensées qu'un autre sur un sujet, ايكى

كشينك فكرى بر برينه چاتشمق *iki kichînuñ fikri bir birînè tchâtich-maq*, افكارى توافق ا *efkiâri tevâfuq it.* — Rencontrer, dire un trait heureux et à propos, حاضر جوابلق ا *hâzyr djevâblyq it*, موقعنده جواب ويرمك *mevqa'yndè djevâb vîrmek.*

Rendez-vous, s. m., assignation qu'on se donne pour se trouver en tel lieu convenu, قاوشمق ايچون تعيين اولنمش يير *qâvouchmaq itchoun ta'yin olounmich ïer*, t.; ميعاد ملاقات *mî'âdi mulâqât.* — Lieu de rendez-vous, موعد اجتماع *mev'ydi idjtimâ'*, موعد *mev'yd*, pl. a. مواعد *mevâ'yd.* — L'heure du rendez-vous, ساعت موعودهٔ اجتماع *sâ'ati mev'oudèï idjtimâ'.* — Le rendez-vous général des troupes, بالجمله عسكرك موعد اجتماعى *bil-djumlè 'askeruñ mev'ydi idjtimâ'y.* — Assigner, donner un rendez-vous, بر ميعاد ملاقات تخصيص ا *bir mî'âdi mulâqât takhsîs it.*

Rendormir, v. a., بر دخى اويوتمق *bir dakhy ouïoutmaq*, t.; مجدّدًا انامه ـ تنويم ا *mudjeddeden inâmè, tenvîm it.* — Se rendormir, بر دخى اويومق *bir dakhy ouïoumaq*, تكرار اويقويه وارمق *tekrâr ouïouqouïè vârmaq*, مجدّدًا تنوّم ا *mudjeddeden tenevvum it.* — Rendormi, e, بر دخى اويومش *bir dakhy ouïoumich*, مجدّدًا نايم *mudjeddeden nâïm.*

Rendoubler, v. a., ايكى يه بوكمك *ikiïè beukmek*, t. Voy. Remplier.

Rendre, v. a., restituer, remettre au propriétaire, redonner, كيرو چويرمك ويرمك *guîru vîrmek*, *tchevîrmek*, t.; رد ا *redd it*, a.-t. — Rendre un dépôt, امانتى كرو ويرمك *emâneti guîru vîrmek.* — Rendre, remettre une lettre, un paquet à son adresse, تسليم ا *vîrmek*, *teslîm it*, بر مكتوبى ـ بر بوغچه يى بر محلّنه ويرمك *bir mektoubi, bir boghtchaïi mahallinè vîrmek.* — Rendre, en parlant des marchandises, les porter, les conduire dans un endroit convenu, كوتورمك *gueuturmek*, نقل ا *naql it.* — Rendre la marchandise à sa destination, اموال تجارتى محلّنه نقل و تسيير ايتدرمك *emvâli tidjâreti mahallinè naql u teciïr itturmek.* — Se dit aussi en parlant des personnes, rendre, faire arriver, ايرشدرمك *irichturmek*, ايصال ا *içâl it.* — Ils nous rendirent en deux heures chez nous, بزى ايكى ساعت ايچنده خانه مزه ايرشدردیلر *bizy iki sâ'at itchindè khânèmuzè irichturdîler.* — Rendre grâces, شكراً *chukr it.* — Remercier, عرض تشكر ا *'arzy techekkur it.* — Rendre, en parlant des devoirs, des obligations dont on doit s'acquitter, ايفاى يرينه كتورمك *ïerînè gueturmek*, اوده مك *eudèmek*, ادا ـ ايفا ا *edâ, ifâ it*, تأديه ا *téédiè it.* — Rendre hommage, ايفاى رسم عبوديت ا *ifâï resmi 'ouboudiiet it.* — Rendre compte, ادای حساب ا *edâï hyçâb it.* — Rendre le salut, سلام ويرمك *selâm vîrmek*, ردّ سلام ا *reddi selâm it*, ادای رسم سلام ا *edâï resmi selâm it.* — Rendre à chacun ce qui lui est dû, هر كسك حقنى ادا ا *her*

keçuñ naqqyni edā it.—Rendre visite, بر کمسنه نك زیارتنه وارمق *bir kimesnènuñ zïāretinè vārmaq.*—Rendre les visites reçues, مقابلهٔ زیارت ا *mouqābelèï zïāret it.* — Rendre, exercer la justice, اجرای عدالت ا *idjrāï'adālet it.*—Rendre justice à quelqu'un, reconnaître son mérite, ses droits, إقرار حق ا *yqrāri haqq it.* — Rendre service à quelqu'un, بر کمسنه یه بر نوع خدمت ا *bir kimesnèyè bir nev'y khydmet it.*—de bons offices à quelqu'un, همم جیله بذل ا *himemi djemïlè bezl it.*—Rendre la pareille, مقابله بالمثل ا *mouqābelè bil-misl it:* — Rendre, faire recouvrer ce qui a été perdu, یکیدن الیویرمك *ïcnïden alïvïrmek,* مجدداً تحصیل ایتدرمك *mudjeddeden tahsïl itturmek.* — Rendre la santé, مجدداً تحصیل صحت وعافیت ایتدرمك *mudjeddeden tahsyli sÿhhat u'āfïïet itturmek.*—Rendre, faire devenir, ایتمك *itmek,* ایلمك *eïlemek;* قلمق *qylmaq,* سبب اولمق *sebeb ol,* وسیله اولمق *vecïlè ol.*—Rendre habile, قابلیتلو ا *qābilïïetlu it.*—La parure l'a rendue plus belle, زیب و زینت وسیلهٔ تزاید حسنی اولمشدر *zïb u zïnet vecïlèï tezāïudi husni olmuchtur.* — Rendre, rapporter, produire, ویرمك *vïrmek,* محصول ویرمك *mahsoul vïrmek.* — Un grain de blé en rend quelquefois plus de cinquante, بعضا بر حبه بغدای اللی حبه دن زیاده ویرر *ba'zen bir habbè boghdāï elli habbèden zïādè vïrur.*—Rendre, en parlant d'une plaie qui jette de la matière, اریك چیقارمق - دوکمك *irïñ tchyqārmaq, deukmek.* — Rendre, en parlant d'une fleur, exhaler une odeur, قوقو ویرمك *qoqou vïrmek,* قوخو یایمق *qokhou ïāïmaq,* نشر رایحه ا *nechri rāïha it.*—Rendre, livrer, ویرمك *vïrmek,* تسلیم ا *teslïm it.*—Rendre la place, قلعه یی تسلیم ا *qal'aïi teslïm it.* — Rendre, représenter, کوسترمك *gueustermek,* ادا ا *edā it,* عرض ا *'arz it.*—Rendre, traduire, ترجمه ا *terdjemè it.*—Rendre un passage mot à mot, کتابك برفقره سنی لفظاً بلفظ ترجمه ا *kitābuñ bir fyqracini lafzan bi-lafzin terdjemè it.* — Rendre des sons, صدا ویرمك *sedā vïrmek.*—L'écho rend les sons, les paroles, یانقو سسی و لفظی ردّ ایدر *ïānqo seci vè lafzi redd ider.* — Rendre, rejeter par les voies naturelles, چیقارمق *tchyqārmaq,* دفع ا *def'it,* اخراج ا *ykhrādj it.* — Rendre de la bile, دفع صفرا ا *def'y safrā it.* — un lavement, حقنه یی دفع و اخراج ا *hoqnaïi def' u ykhrādj it.* — Rendre, vomir, قوصمق *qousmaq,* استفراغ ا *istifrāgh it.* — Au fig., rendre gorge, restituer par force, قوصمق *qousmaq.* —On lui a fait rendre gorge, الدیغنی قوصدردیلر *aldïghyni qousturdïler.* — Rendre l'âme, l'esprit, mourir, جان تسلیم ا *djān teslïm it,* تسلیم جان ا *teslïmi djān it,* اولمك *eulmek.* — Rendre raison, expliquer le motif de ce qu'on a fait, سبب بیان ا سبب ویرمك *sebeb vïrmek,*

sebeb beïān it. — Rendre un arrêt, اصدار حكم ا *isdāri hukm it.* — Rendre témoignage, شاهدلك ا *chāhidlik it,* شهادت ا *chehādet it.* — Rendre à quelqu'un sa parole, le dégager de sa promesse, بر كمسنه يى ايتديكى وعددن تخليص ا *bir kimesnëi ittïgui va'dden takhlys it.* — Rendre, v. n., aboutir, وارمق *vārmaq,* چيقمق *tchyqmaq,* واصل او *vācyl ol.* — Ce chemin rend à la ville, بو يول شهره وارر *bou ïol chehrè vārur.* — Les fleuves se rendent à la mer, انهار دريايه منتهى اولور - منصب اولور *enhār derïāïè muntehi olour, munsabb olour.* — Où se rend cette route? بو يول نه طرفه چيقار *bou ïol nè tharafa tchyqār.* — Se rendre, se transporter, aller à...., وارمق *vārmaq,* كتمك *guitmek,* روانه او *revānè ol,* عزيمت ا *'azïmet it,* واصل او *vācyl ol.* — Il se rendit à Paris, پارس شهرينه عزيمت ايلدى *pāris chehrïnè 'azïmet ëïledi.* — Se rendre à son poste, محل مأموريتنه وارمق *mahalli méémouriïetinè vārmaq.* — Se rendre, se mettre au pouvoir, se soumettre, céder, تسليم او *teslïm ol,* تسليم اولنمق *teslïm olounmaq,* اطاعت ا *ithā'at it.* — Se rendre à discrétion, بلا شرط وقيد تسليم نفس ا *bilā charth u qaïd teslïmi nefs it.* — Se rendre à la raison, حكم عقله اظهار تسليميت ا *hukmi 'āqlè izhāri teslïmïet it.* — Se rendre, devenir, اولق *olmaq.* — Se rendre familier, تكليفسز او *teklïfsyz ol.* — Se rendre nécessaire, لازملو بر آدم او *lāzemlu bir ādem ol.* — En t. de palais, se rendre partie contre quelqu'un, بر كمسنه نك اوزرينه دعواجى او *bir kimesnënuñ uzerïnè da'ŷādji ol.* — Rendu, e, كيرو ويرلش *guïru vïrilmich,* مردود *merdoud,* وارمش *vārmich,* واصل *vācyl.* — Rendu, fatigué, يورلمش يورغون *ïorghoun, ïouroulmouch.* — Être rendu, يورغونلقدن قالمق *ïoghounlyqten qālmaq.*

Renduire, v. a., بر دخى سورمك - صوامق *bir dakhy surmek, syvāmaq,* t.

Rendurcir, v. a., پكشدرمك *pekichturmek,* قاتى ا *qāti it,* t.; تشديد - تصليب ا *techdïd, taslïb it,* a.-t. — Rendurci, e, پكشمش *pekichmich,* قاتى *qāti,* متصلب *muteçallab.*

Rêne, s. f., دزكن *dizgïn,* t.; عنان *'ynān,* pl. a. عنن *'onun;* اعنّة *a'ynnet,* زمام *zimām,* ازمّة *ezimmet.* — Au fig., les rênes de l'État, عنان سلطنت *'ynāni salthanet.*

Renégat, s. m., دونمه *deunmè,* t.; مرتدّ *murtedd, mourtadd,* a.

Renegger, v. n., يكيدن قار *ïeñïden qār ïaghmaq,* t.

Renette, s. f., instrument pour couper l'ongle du cheval par sillons, سونتراج معضاد البيطار *sontrādj, my'zād ul-baïthār,* a.

Renetter, v. a., آتنك طرنغنى *âtuñ thyrnaghyni ïonmaq,* t.

Renettoyer, v. a., بر دخى تميزلمك *bir dakhy temïzlemek,* t.; مجدّدًا تطهيرا *mudjeddeden tathhïr*

it, a.-t. — Se renettoyer, يكيدن تميرلنمك *ïeñîden temîzlenmek*.

Renfaîter, v. a., طامى مرمّت ا *dhāmi meremmet it*, t.

Renfermer, v. a., enfermer de nouveau, يكيدن قپاتمق *ïeñîden qapātmaq*, يكيدن ايچرو قويوپ قپامق *ïeñîden itcheru qoïup qapāmaq*. — Comprendre, contenir, ايچنه آلمق *itchinè âlmaq*, قپلامق *qaplāmaq*, t.; احاطه ا *ihātha it*, شامل او *chāmil ol*, اشتمال ا *ichtimāl it*, a.-t. — Le genre renferme les espèces, جنس انواعى مشتملدر *djins envā'y muchtemildur*. — Renfermer, au fig., restreindre, حصرا *hasr it*. — Renfermer le sujet, la matière, en deux points, مادّه‌يى ايكى بحثه حصر ايلمك *māddèï iki bahsè hasr eïlemek*. — Renfermer, enfermer, mettre en prison, حبس ا *habs it*, حبسه قومق *habsè qomaq*. — Se renfermer, se tenir clos, قپانمق *qapānmaq*. — Se renfermer en soi-même, se recueillir, تفكّر ا *tefekkur it*, حصر افكارا *hasri efkiār it*. — Renfermé, e, ايچنه النمش *itchinè alinmich*, حبسه قونمش *habsè qonmich*, محبوس *mahbous*, مشتمل *muchtemil*, منحصر *munhacyr*.

Renflement, s. masc., action de renfler, قبارمه *qabārma*, شيش *chîch*, t.; نفخ *nafkh*, a. — d'une colonne, دركك اينلوسى *direguñ inluci*, غلظ عامود *ghalzy 'āmoud*.

Renfler, v. n., قبارمق *qabārmaq*, شيشمك *chîchmek*, t.; انتفاخ ا *intifākh it*, منتفخ او *muntefykh ol*, نفتان ا *neftān it*, a.-t. — Des haricots bien renflés, كركى كبى منتفخ اولمش فصوليه *gueregui guibi muntefykh olmich façoulïa*.

Renfoncement, s. m., profondeur, دريكلك *dirîñlik*, t.; عمق *'oumq*, a. — En t. de perspective, effet par lequel un lieu paraît renfoncé, كوزده كورينن خيالى بر دريكلك *gueuzdè gueurunen khaïāli bir dirîñlik*, عماقة وهميّه *'amāqati vchimïiè*.

Renfoncer, v. a., enfoncer de nouveau, يكيدن صوقمق *ïeñîden soqmaq*. — Mettre un fond à un tonneau, قوچينك ديبنى يكيلتمك *foutchounuñ dîbini ïeñîletmek*. — Repousser vers le fond, ديبنه صوقمق *dîbinè soqmaq*.

Renforcé, e, adj., قويلشمش *qavîlechmich*, t.; تقويه اولنمش *taqvïè olounmich*, a.-t.; محكم *muhkem*, مقوّا *mouqavvā*, a. — En parlant des étoffes, صيقى *syqy*, تفه‌لو *tefelu*, محكم النسج *muhkem un-nesdj*. — Satin renforcé, محكم النسج اطلس *muhkem un-nesdj athlas*.

Renforcement, s. m., قويلشمه *qavîlechmè*, قوّتلندرمه *qouvvetlendurmè*, t.; تقويه *taqvïè*, استحكام *istyhkiām*, a.

Renforcer, v. a., rendre plus fort, قوّتلندرمك *qouvvetlendurmek*, قوّت ويرمك *qouvvet vîrmek*, قوّتى ارتورمق *qouvveti arturmaq*, تقويه ا *taqvïè it*, استحكام ا *istyhkiām it*, استحكام ويرمك *istyhkiām vîrmek*. — Envoyer des renforts, امداد

كوندرمك - ويرمك *imdād gueundermek, vīrmek.* — Renforcer des troupes, ارسال امداد ايله عسكره استحكام ويرمك *irsāli imdād ilè 'askerè istyhkiām vīrmek.* — Renforcer la dépense d'une maison, l'augmenter, مصرفى ارتورمق *masrafi arturmaq,* تكثير مصرف ا *teksīri masraf it,* a.-t. — Se renforcer, se fortifier, قوّت بولمق *qouvvet boulmaq,* قوّتلنمك *qouvvetlenmek,* كسب قوّت ا *kesbi qouvvet it.*

Renformir, v. a., اسكى ديوارى صوامق ومرمّت ا *eski dīvāri ṣvāmaq vè meremmet it,* a.-t.

Renformis, s. m., بدانه *badāna,* t.

Renfort, s. m., augmentation de force, تزايد قوّت *tezāïudi qouvvet.* — Troupes envoyées en renfort, امداد *imdād,* امداد عسكرى *imdād 'askeri.* — Un grand renfort, un renfort considérable, كلّيتلو امداد *kullïietlu imdād.*

Renfrogner, ou Se renfrogner, v. pron. Voy. Refrogner.

Rengager, v. a., mettre de nouveau en gage, ينه امانت قومق *ïnè emānet qomaq,* t. Voy., pour les autres dérivés, Engager, dont ce verbe est le réduplicatif.

Rengaîner, v. a., remettre dans sa gaine, ينه قيننه قويمق - صوقمق *ïnè qyninè qoïmaq, soqmaq,* t. — une épée, قلجى - مجى قيننه قويمق *qylidji, metchi qyninè qoïmaq.*

Rengorger (Se), verbe pronom., كبرلنمك *kibrlenmek,* طاوسلنمق *thāvouslanmaq,* t.; مهارت صاتمق *mehāret sātmaq,* a.-t.

Rengraisser, v. a., faire redevenir gras, يكيدن طاولندرمق *ïeñīden thāvlandurmaq,* t.; مجدّدًا تسمين ا *mudjeddeden tesmīn it,* a.-t. — Rengraisser, v. n., ou Se rengraisser, redevenir gras, يكيدن سمرلنمك - طولنمق *ïeñīden semirlenmek, thāvlanmaq,* مجدّدًا كسب سمن ا *mudjeddeden kisbi simen it.*

Renhardir, v. a., يكيدن غيرت ويرمك *ïeñīden ghaïret vīrmek,* تكرار يوركلندرمك *tekrār ïureklendurmek.* — Se renhardir, يكيدن غيرته كلمك *ïeñīden ghaïretè guelmek,* a.-t.

Reniable, adj. com., انكار اولنور - اولنه جق *inkiār olounour, olounadjaq,* انكارى لازم *inkiāri lāzem,* a.-t.; واجب الانكار *vādjib ul-inkiār,* a.

Renié, e, adj., انكار اولنمش *inkiār olounmich,* منكر *munker,* a. — Apostat, qui renie, ناكر *nākir,* جاحد *djāhid.* — Chrétien renié, منكر الدين *munkir ud-dīn.*

Reniement, s. m., انكار *inkiār,* جحد *djehd,* a. — Reniement de saint Pierre, انكار المسيح *inkiār ul-mecyh.*

Renier, v. a., déclarer contre la vérité qu'on ne connaît point une personne, une chose, انكار ا *inkiār it,* a.-t. — Renier son maître, comme le fit saint Pierre, مخدومنى انكار ا *makhdoumini inkiār it.* — Renier sa religion, y renoncer, دينني انكار ا *dīnini inkiār it,* منكر دين او *munkiri dīn ol,* ارتداد ا *irtidād it.* — Renier ses parents, اقرباسنى انكار ا *aqrabācini inkiār it.* — Renier quelqu'un pour son parent, بركمسنه نك

اقربالغني انسكارا *bir kimesnènuñ aqrabālyghyni inkiār it.*

Renieur, se, s., انكار ايديجي *inkiār idïdji*, كفر ايديجي *kufr idïdji*, a.-t.; منكر *munkir*, a.

Reniflement, s. m., سموكنمي تشخير *sumugunu tchekmè*, t.; *techkhyr*, a.

Renifleur, se, s., سموكني چكن *sumugunu tcheken*, شخار *chakhkhār*, a.

Renifler, v. n., retirer en respirant l'humeur qui remplit les narines, سموكن چكمك *sumugun tchekmek*, سموكي برونه چكمك *sumugui bourounè tchekmek*, t. — Fam., répugner. Voy. ce mot.

Reniveler, v. a., تكرار تسويه ا *tekrār tesvïe it*, مجددا تسطيح ا *mudjeddeden testhïh it*, a.-t.

Renne, s. m., كيك نوعندن اولان حيوان *gueïk new'ynden olān haïvān*, t.

Renoircir, v. a., يكيدن سياهلمق *ïeñïden siāhlamaq*, يكيدن سياهلنمق *ïeñïden siāhlanmaq*, t.

Renom, s. m., réputation, نام *nām*, p.; شهرت *cheuhret*, صيت *syt*, a.; نيك نام *nïk-nām*.

Renommé, e, adj., مشهور *mechhour*, pl. a. مشاهير *mechāhïr*; نامدار *nāmdār*, p.; نامللو *nāmlu*, p.-t.; ادلو *adlu*, شهرتلو *cheuhretlu*, شهرت بولمش *cheuhret boulmich*, شعار شهرت *cheuretchi'ār*.

Renommée, s. f., renom, réputation, اد *ad*, t.; نام *nām*, p.; صيت *syt*, a. — Bonne renommée, نيكناملق *nïknāmlyq*, نيكنامي *nïknāmi*. — Mauvaise —, بدناملق *bednāmlyq*. — Belle, grande —, شهرت جليله *cheuhreti djelïlè*. — Renommée, bruit public, تواتر *tevātur*, خلقك تواتري *khalquñ tevāturi*, لسان الناس *liçān un-nās*. — J'ai appris cela par la renommée, بو كيفيتي خلقك تواترندن مسموعم اولمشدر *bou keïfiïet khalquñ tevāturinden mesmou'um olmuchtur*.

Renommer, v. act., nommer de nouveau, يكيدن اد قومق ـ تسميه ا *ïeñïden ad qomaq*, *tesmïè it*. — Rétablir dans une place, un emploi, يكيدن نصب ا *ïeñïden nasb it*, مجددا نصب وتعيين ا *mudjeddeden nasb u ta'ïin it*. — Renommer, nommer avec éloge, ذكر جميل ايله تذكير *zikri djemïl ilè añmaq*, اكمق بالحسن ا *tezkïri bil-husn it*. — Se faire renommer partout, نفسني هر طرفده تذكير بالحسن ايتدرمك *nefsini her tharafta tezkïri bil-husn ittirmek*.

Renoncement, s. m., واز كلمه *vāz guelmè*, واز كچمكلك *vāz guetchmeklik*, t.; ترك *terk*, فراغت *ferāghat*, قطع رغبت *qath'y raghbet*, قطع علاقه *qath'y'alāqa*. — Le renoncement aux honneurs et aux vanités de ce monde, اعتبارات جهان وافكار باطلدن قطع علاقه *i'tibārāti djehān u efkiāri bāthylèden qath' 'alāqa*.

Renoncer, v. n., se désister, se déporter de quelque chose, واز كلمك *vāz guelmek*, واز كچمك *vāz guetchmek*, t.; فراغت ا *ferāghat it*, كف يد ا *keffi ïed it*, فارغ او

ſārygh ol. — Renoncer à une succession, بر میراثدن کچ ید ا *bir mīrāsten kecſi ïed it.* — Abandonner la possession, la prétention de quelque chose, براقمق *brāqmaq*, ا ترک *terk it.* — Renoncer à l'empire, ترک سلطنت ا *terki salthanet it*, تاج و تختی ترک ا *tādj u takhti terk it.* — aux honneurs et aux dignités, مناصب و مراتبدن فراغت ا *menācyb u merātibden ferāghat it.* — Renoncer, désavouer, انکار ا *inkiār it.* — Renoncer, renier son maître, افندیسنی ـ اغاسنی انکار ا *efendicini, aghācini inkiār it.*

Renonciation, s. f., واز کلمه *vāz guelmè*, t.; فراغت *ſirāghat*, فراغ *ſirāgh*, قطع علاقه *qath' 'alāqa*, a. — Acte de renonciation, فراغ مشعر سندی *ſirāghy much'yr senedi.*

Renoncule, s. f., plante, دوکن چچکی *dugun tchitchegui*, t.

Renoué, e, adj., تکرار بغلنمش *tekrâr baghlanmich*, t.; مجددا عقد اولنمش *mudjeddeden 'aqd olounmich*, a.-t.

Renouée, s. f., ou Centinode, s. f., plante. Voy. Centinode.

Renouement, s. m., renouvellement, ne s'emploie qu'au fig.: Renouement d'amitié, تجدد حب و موالات *tedjeddudi hubb u muvalāt.*

Renouer, v. a., nouer ce qui était dénoué, تکرار باغلمق *tekrār bāghlamaq.* — Simplement nouer, باغلمق *bāghlamaq*, t.; ربط ـ عقد ا *rabth, 'aqd it*, a.-t. — Renouer un nœud, دوکمی باغلمق *dugumi bāghlamaq.* — Au fig., renouer la conversation, صحبتی تازه لمک *sohbeti tāzèlemek*, ا ربط شیرازهٔ کلام *rabthy chīrāzèi kelām it.* — Renouer, renouveler, یکیدن یاغلمق *ïenïden bāghlamaq*, یکیلمک *ïenïlemek*, تجدید ا *tedjdïd it.* — Renouer une convention, مجددا عقد مقاوله ا *mudjeddeden 'aqdi mouqāvelè it.* — l'amitié, تجدید محبت ا *tedjdïdi mouhabbet it.* — un traité, تجدید عهد نامه ا *tedjdïdi 'ahd nāmè it.*

Renoueur, s. masc., چچقچی *tchyqyqdji*, چقرقچی *tchyqryqdji*, t.; مجبر *mudjebbir*, a.

Renouveler, v. a., rendre nouveau, faire de nouveau, یکیلمک *ïenïlemek*, یکیلتمک *ïenïletmek*, تازه لمک *tāzèlemek*, t.; تجدید ا *tedjdïd it*, a.-t. — Renouveler un traité d'alliance, معاهدهٔ اتفاقی تجدید ا *mou'āhedèi ittifāqy tedjdïd it.* — Renouveler, commencer de nouveau, یکیدن باشلمق *ïenïden bāchlamaq*, ـ مجددا شروع ا *mudjeddeden churou' it*, مباشرت ا *mubācheret it.* — Renouveler une querelle, نزاعی تجدید ا *nizā'y tedjdïd it.* — le souvenir d'une chose, برشیئک ذکرینی تجدید ا *bir cheïun zikrïni tedjdïd it.* — Renouveler, remettre à neuf son appartement, داره سنی تجدید ا *dāïrecini tedjdïd it.* — Renouveler, accroître, ارتورمق *arturmaq*, زیاده لندرمک *ziādèlendurmek*, تزیید ا *tezïïd it.* — Renouveler l'ap-

petit, تزييد اشتها *tezīīdi ichtihā it.*—Se renouveler, v. pron., يكيلنمك *ïeñïlenmek*, تازه لنمك *tāzèlenmek*, تجدّد ا *tedjeddud it.*— Le froid se renouvelle, برودت تجدّد ايدر *buroudet tedjeddud ider.* — Se renouveler, se reproduire, arriver de nouveau, يكيدن ظهورا واقع او *ïeñïden zouhour it, vāqy' ol*, بر دخی او *bir dakhy ol.*—Renouvelé, e, يكيلنمش *ïeñïlenmich*, تازه لنمش *tāzèlenmich*, متجدّد *mutedjeddid.*

Renouvellement, s. m., rénovation, réitération et action de renouveler, يكيلنمه *ïeñïlenmè*, t.; تجديد *tedjdīd*, تجدّد *tedjeddud.*—Renouvellement de l'amitié, تجديد محبّت *tedjdīdi mouhabbet.* — de l'année, تجدّد سنه *tedjeddudi senè.* — de la lune, تجدّد قمر *tedjeddudi qamer.* — Renouvellement, accroissement, ازدياد *izdīād*, تزايد *tezāïud.*—Renouvellement de zèle, de ferveur, ازدياد كرميّت *izdīādi guermïïet.* —Renouvellement, mutation, تحويل *tahvīl*, pl. a. تحويلات *tahvīlāt.*

Rénovation, s. f., تجديد *tedjdīd*, تحويل *tahvīl*, a.

Renseignement, s. m., خبر *khaber*, دلالت *delālet*, استعلام *isti'lām*, a.; كاشف حال اولدجق خبر *kiāchif hāl oladjdq khaber*, a.-t.

Renseigner, v. a., يكيدن اوكرتمك *ïeñïden eugretmek*, t.; مجدّداً تعليم ا *mudjeddeden ta'līm it*, a.-t.

Rente, s. fém., revenu annuel, كلور *guelur*, t.; ايراد *irād*, pl. a. ارادات *irādāt*; عايد *'āïdè*, pl. a. عوايد *'avāïd.* — Avoir une rente de vingt mille piastres, يكرمی بيك غروش ايراده مالك او *ïermi bīn ghourouch irādè mālik ol.* —Vivre de ses rentes, وارداتيله كچنمك *vārīdātilè guetchinmek.*—Rente, ce qui est dû tous les ans sur un fonds aliéné ou placé, حاصل *hācyl*, pl. a. حاصلات *hācylāt.* — Produit, محصول *mahsoul*, pl. محصولات *mahsoulāt.*—Rente foncière, املاك و عقارات حاصلاتی *emlāk ve 'aqārāt hācylātī.*—Donner de l'argent à rente, فائض مقابلنه وقف مال ا *fāïz mouqābilinè vaqfi māl it.*

Renter, v. a., ايراد باغلمق *irād bāghlamaq*, تعيين عوايد ا *ta'ïïni 'avāïd it.*

Rentier, ère, s., ايراد صاحبی *irād sāhybi*, عوايد صاحبی *'avāïd sāhybi*, a.-t.

Rentraire, v. a., انجه ديكمك *indjè dīkmek*, اورمك *eurmek*, اوروملك *eurumek*, t.; تلفيق ا *telfīq it*, a.-t.

Rentraiture, s. f., ديكش *dīkich*, يرى كورنمز ديكش *ïeri gueurunmez dīkich*, اورمه يرى *eurmè ïeri*, t.

Rentrant, adj. m., داخل *dākhyl*, a. —Angle rentrant, زاويهٔ داخله *zāvïeï dākhylè.*

Rentrayeur, se, s., انجه ديكيجی *indjè dīkidji*, اوريجی *eurīdji*, t.

Rentrée, s. f., action de rentrer, retour, بر دخی كيرمه *bir dakhy*

guïrmè, عودت *'avdet*, a.—Rentrée des cours de justice, etc., après les vacances, يكيدن مجلس قورمه *ïeñïden medjlis qourma*, مجدّدًا انعقاد مجلس *mudjeddeden in'yqādi medjlis*. — Arrivée des fonds, الـه كيرمه *elè guïrmè*, ورود *vuroud*, ايراد *irād*, وصول *vuçoul*.

Rentrer, v. n., entrer de nouveau, مجدّدًا ينه كيرمك *ïnè guïrmek*, t.; داخل او دخول ا *mudjeddeden dukhoul it, dākhyl ol*, a.-t.; تكرار دونوب كيرمك *tekrār deunup guïrmek*.—Rentrer, revenir chez soi, اوينه كيرمك *evïnè guïrmek*. — Rentrer, en parlant d'une humeur qui cesse de se porter à la peau et se jette dans l'intérieur du corps, ايچرو داخله اورمق *itcheru ourmaq*, عكس ا *dākhylè 'aks it*. — Rentrer dans les bonnes grâces de quelqu'un, مجدّدًا بر كمسنه‌نك حسن نظرينه مظهر او *mudjeddeden bir kimesnènuñ husni nazarïnè mazher ol*.—Rentrer dans son bien, على التكرار اموالنى تصرّف ا *'alet-tekrār emvālini tecarruf it*. — Rentrer en charge, en service, تكرار منصبه - خدمته كيرمك *tekrār mansybè, khydmetè guïrmek*. — en fureur, en folie, تكرار جنونه كرفتار او *tekrār djunounè guerïftār ol*. — en soi, faire réflexion, تفكرا ا *tefekkur it*, نفسنى مطالعه ا *nefsini muthāla'a it*.—Rentré, e, ينه كيرمش *ïnè guïrmich*, داخل على التكرار *dākhyli 'alet-tekrār*, ايچروبه اورمش *itcheruïè ourmich*. — Humeur rentrée, ايچروبه عكس ايتمش خلط *itcheruïè 'aks itmich khylth*. — Au moral, rentré, concentré, كيزلو *guïzlu*, مصمر *mouzmerr*. — Mourir d'un chagrin rentré, مصمر بر كدردن اولمك *mouzmerr bir kederden eulmek*.

Renvahir, v. a., occuper de nouveau par force, - يكيدن بصمق *ïeñïden basmaq; basghou it*. — Se propager de nouveau, en parlant d'une maladie, d'un incendie, etc., يكيدن ياپلمق *ïeñïden ïāïlmaq*, t.; مجدّدًا سرايت ا *mudjeddeden sirāïet it*, a.-t.

Renvelopper, v. a., يكيدن مجدّدًا طى ا *ïeñïden sārmaq, mudjeddeden thaïi it*.

Renveñimer, v. a., يكيدن اغولمق - زهرلمك *ïeñïden āghoulamaq, zehirlemek*, t.

Renverse (à la), loc. adv., ارقه اوزرينه *arqa uzerïnè*, t.; على الظهر *'alez-zahr*, a.

Renversement, s. m., action de renverser, ou état d'une chose renversée, چورمه بيقلمه *ïqylma, tchevirmè*, دوبرمك *devïrmek*, اندراس *indirās*, انقلاب *inqylāb*, انهدام *inhidām*, a.; برگشتدلك *berguechtèlik*, p.-t.; برگشتكى *berguechtegui*, p. — Le renversement d'un mur, بر ديوارك بيقلمسى - انهدامى *bir dïvāruñ ïïqylmaci, inhidāmi*. — Le renversement d'un État, احوال ملك و دولتك اندراسى *ahvāli mulk u devletuñ indirāci*. — Renversement, dérangement, پريشانلق *perïchānlyq*, اختلال نظام *ykhtilāli nizām*.— Renversement d'esprit, folie entière,

دلولك *delulik*. — En t. de mar., transport de la charge d'un navire dans un autre, بر كميدن بشقه كمي يه يوك اقدارمه *bir guemïden bachqa guemïe ïuk aqtārma*.

Renverser, v. a., jeter par terre, faire tomber, يره اورمق - چارپمق *ïerè ourmaq, tchārpmaq*, چالمق *tchālmaq*, دوشرمك *duchurmek*, يره اتمق *ïerè ïyqmaq*, يره يقمق *ïerè atmaq*, يقمق *ïyqmaq*, t.; هدم ا *hedm it*. — Renverser un arbre, بر اغاجي يقمق *bir aghādji ïyqmaq*. — Renverser, retourner, mettre sens dessus dessous, bouleverser, الت اوست ا *alt ust it*, زير و زبر ا *zïr u ziber it*, التني اوستنه چويرمك *altini ustunè tchevïrmek*. — Retourner un vase, etc., دوندرمك *deundurmek*, دورمك *devirmek*, دورلتمك *devriltmek*, اقدرمق - اقترمق *aqtarmaq*. — Renverser, détruire, بوزمق *bozmaq*, برباد ا *berbād it*. — Détruire les ouvrages élevés par l'ennemi, دشمنك استحكاماتني هدم و تخريب ا *duchmenuñ istyhkiāmātini hedm u takhrīb it*. — Renverser la charge d'un navire dans un autre, بر كميدن بشقه كمي يه يوك اقترمق *bir guemïden bachqa guemïe ïuk aqtarmaq*. — Renverser, troubler, embrouiller, قارشدرمق *qārichturmaq*, قمارش مورش ا *qārich mourich it*. — Renverser entièrement des papiers, les mettre en désordre, اوراقي بسبتون پراكنده و پريشان ايلمك *evrāqy busbutun perākendè vu perïchān eïtemek*. — Renverser un État, نظام ملكي تشويش و اخلال ا *nizāmi mulki techvïch u ykhlāl it*. — un système, اصول و ترتيبي تار و مار ا *ouçoul u tertïbi tār u mār it*. — Renverser la cervelle, rendre fou, شاشورمق *chāchurmaq*, بركهسنه نك عقل و دماغنه خلل كتورمك *bir kimesnènuñ 'aql u dimāghynè khalel guetürmek*. — Se renverser, tomber sur le dos, ارقه اوزرينه اوزمك *arqa uzerïnè duchmek*. — Se retourner, چورلمك *tchevirilmek*. — S'épancher, en parlant d'un liquide, دوكلمك *deukulmek*, اقمق *aqmaq*. — Renversé, e, - يره اتلمش *ïerè atilmich, ïiqylmich*, يقلمش *tchevirilmich*, چورلمش يقلمش *ïiqylmich*, منهدم *munhedim*, برباد *berbād olmuch*, مختل اولمش *moukhtill*.

Renvi, s. m., داو *dāv*, t.

Renvoi, s. m., envoi d'une chose à la personne qui l'a envoyée, كيرو كوندرمه *guïru gueundermè*, رد *redd*, اعاده *i'ādè*. — Renvoi de marchandises, كلان امتعه واموالك كيرو كوندرلمسي *guclen emti'a vu emvāluñ guïru gueunderilmeci*. — Renvoi, signe qui renvoie à une citation, une note, اشارة *ichāret*, اشارة الارسال *ichāret ul-irsāl*. — Note marginale, حاشيه *hāchïè*, pl. a. حواشي *havāchi*; چيقمه *tchyqma*, اشارتي چيقمه *tchyqma ichāreti*. — Renvoi, répercussion, رد *redd*, انعكاس *in'ykiās*, كيرو چورلمه *guïru tchivirilmè*. — Renvoi, congé, اذن *izn*; اجازت *idjāzet*. — T. de pratique, jugement qui renvoie, دعوايي محكمهٔ اخره

حواله ایدر حکم شرعی *da'vāïi mehkemèï akherè havālè ider hukmi cher'y.* — Action de renvoyer, de chasser, قوغمه *qoghma,* دفع *def',* طرد *thard.*

Renvoyer, v. a., envoyer de nouveau, بر دخی کوندرمک *bir dakhy gueundermek,* ینه ارسال ا *ïnè irsāl it,* ینه کوندرمک *ïnè gueundermek.* —Faire-reporter à quelqu'un ce qu'il avait envoyé, کیرو کوندرمک *guïru gueundermek,* اعاده ا *i'ādè it.* — Faire retourner une personne au lieu d'où elle était venue, کیرو دوندرمک *guïru deundermek,* کیرو چویرمک *guïru tchevïrmek,* ارجاع - اعاده ا *irdjā', i'ādè it.*— Renvoyer un domestique, بر خدمتکاری قوغمق - طرد ا *bir khydmetkiāri qoghmaq, thard it.*—Adresser à une autre personne pour des renseignements, etc., حواله ا *havālè it.* — Remettre à un autre temps, وقت اخره براقمق - تعلیق ا *vaqti akharè brāqmaq, ta'lyq it.* — Renvoyer au lendemain, ایرته یه براقمق *irtèïè brāqmaq,* فردایه تعلیق ا *ferdāïè ta'lyq it,* ایرته یه تاخیر ا *irtèïè téékhïr it.* — Renvoyer, remettre une cause à la décision d'un autre juge, دعوایی بشقه حاکمک حکمنه حواله ا *da'vāïi bachqa hākimuñ hukminè havālè it.*—Renvoyer, réfléchir, répercuter, ردّ ا *redd it,* عکس ا *'aks it.*—L'écho renvoie les sons, یانقو ردّ صدا ایدر *ïānqo reddi sedā ider.* — La plaque de la cheminée renvoie de la chaleur, اوجاغک دمر تختهسی ردّ حرارت ایدر *odjaghuñ demir takhtaci reddi harāret ider.*

Repaire, s. m., retraite des animaux malfaisants, یرتیجی جانور یتاغی *ïrtïdji djānver ïatāghy,* این *ïn,* t.; عرین *'arïn,* عرینة *'arïnet,* pl. a. عرن *'eren.*— Le repaire du lion, ارسلان یتاغی *arslān ïatāghy.* — de serpents, ییلان اینی *ïilān ini.* — de voleurs, خرسز یتاغی *khyrsyz ïatāghy.* — de scélérats, یرامز یتاغی *ïarāmaz ïatāghy.*

Répaissi, e, adject., یکیدن قویولنمش *ïeñïden qouïoulanmich,* t.

Répaissir, v. n., بر دخی قویولتمق *bir dakhy qouïoulatmaq.*— Se répaissir, v. pr., بر دخی قویولنمق *bir dakhy qouïoulanmaq,* t.

Repaître, v. n., یمک *ïemek,* t.; طعام ا *tha'ām it,* اکل ا *ekl it,* a.-t. — Se repaître, v. pron., بسلنمک *beslenmek,* غدا ایدنمک *ghydā idinmek.* — Se repaître de vaines espérances, امال بیهوده ایله بسلنمک *amāli bïhoudè ilè beslenmek.* — Repaître, v. a., nourrir, بسلمک *beslemek.* — Repu, e, بسلنمش *beslenmich,* متغدّی *muteghaddi.*

Répandre, v. a., épancher, verser, دوکمک *deukmek,* اقتمق *aqytmaq.* —par terre, یره دوکمک *ïerè deukmek.* — du sang, قان دوکمک *qān deukmek,* t.; سفک دم ا *sefki dem it,* اراقهٔ دم ا *irāqaï dem it.* — Répandre des larmes, کوز یاشی دوکمک - اقتمق *gueuz ïāchi deukmek, aqytmaq.*—Répandre, arroser, asperger, سرپمک *serpmek.*—Étendre au loin, یایمق *ïāïmaq,* طاغتمق *dhāghytmaq,* یایوب طاغتمق *ïāïup dhāghytmaq,* نشر ا *nechr it.* — Ré-

pandre la lumière, نشر ضيا *nechri zïā it.* — une odeur agréable, كوزل قوخو ويرمك *guzel qokhou vïrmek*, بر رايحهٔ طيبه نشر ا *bir rāïhaï thaïbè nechr it.* — Répandre, départir, distribuer, صاچمق *sātchmaq*, طاغتمق *dhāghytmaq*, نشر ا *nechr it.* — Répandre de l'argent, اقچه طاغتمق *aqtchè dhāghytmaq.* — de la graine, تخم صاچمق *tokhoum sātchmaq.* — Répandre des bienfaits, نشر نعم ا *nechri ni'am it.* — Répandre, faire courir un bruit, چناو براقمق *tchāv brāqmaq.* — Se répandre, s'étendre, se propager, يايلمق *ïāïlmaq*, نشر اولنمق *nechr olounmaq*, شيوع بولمق *chouïou' boulmaq*, انتشار بولمق *intichār boulmaq*, منتشر او *muntechir ol.* — Une nouvelle se répandit dans la ville, شهر ايچنده بر خبر نشر اولندی *chehr itchindè bir khaber nechr oloundou.* — Se répandre, s'épancher, en parlant d'un liquide, دوكلمك *deukulmek*, اقمق *aqmaq.* — Déborder, طاشمق *thāchmaq.* — Se répandre en longs discours, tenir de longs discours, لاقردی يی اوزاتمق *lāqyrdïï ouzātmaq*, تطويل كلام ا *tathvïli kelām it.* — Répandu, e, دوكلمش *deukulmuch*, يايلمش *ïāïlmich*, صاچلمش *sātchylmich*, سرپلمش *serpilmich*, منتشر *muntechir*, نشر اولنمش *nechr olounmich.* — En parlant d'une personne, on dit qu'elle est fort répandue dans le monde, qu'elle voit beaucoup de monde, خلق ايله قونشهسی چوق بر كمسنه *khalq ilè qonouchmaci tchoq bir kimesnè*, كثير الاختلاط بر كمسنه *kecïr ul-ykhtilāth bir kimesnè.*

Réparable, adj. com., raccommodable, مرمّت اولنه بيلور *meremmet olouna bïleur*, a.-t. — Pris dans tous les temps du verbe Réparer, ممكن التضمين *mumkin ut-tazmïn*, ممكن التلافی *mumkin ut-telāfi*, a.

Reparaître, v. n., بر دخی كورنمك *bir dakhy gueurunmek*, بر دخی باش كوستر مك *bir dakhy bāch gueustermek*, t.; مجدّدًا ظهور ا *mudjeddeden zouhour it*, a.-t. — Il ne reparaîtra plus, بر دخی باش كوسترهجكی يوقدر *bir dakhy bāch gueusterèdjigui ioqtur.*

Réparateur, trice, s. et adj., دوزديجی *duzedïdji*, حال دوزديجی *hāl duzedïdji*, t.; اصلاح ايديجی *yslāh idïdji*, مرمّت ايديجی *meremmet idïdji*, مصلح الحال *mouçahhyh ul-hāl*, مصلح *mouslyh*, a.

Réparation, s. f., ouvrage fait ou à faire pour réparer, مرمّت *meremmet*, pl. a. مرمّات *meremmāt*; تعمير *ta'mïr*, pl. a. تعميرات *ta'mïrāt.* — Réparation nécessaire, لازملو مرمّت *lāzemlu meremmet.* — Faire des réparations, تعميرات ا *ta'mïrāt it.* — Réparation d'une offense, d'une injure, ترضيه *terzïè*, تطييب خاطر *tathïïbi khāthyr.* — Expiation, كفارت *kefāret.* — Réparation d'honneur, تكميل عرض *tekmïli 'yrz.* — Faire réparation à quelqu'un, بر كمسنه نك حقنه ايفای لازمهٔ ترضيه ا *bir kimesnènuñ haqqynè ifāï lāzemèï*

terzïè it.—Réparation civile, تضمين ضرر *tazmïni zarar.*

Réparer, v. a., remettre en son premier état ce qui a reçu quelque dommage, مرمّت ا *meremmet it,* تعمير ا *ta'mïr it,* ترميم ا *termïm it,* a.-t.; دوزلتمك *duzeltmek.* — Réparer un édifice, بر بنايى تعمير و ترميم ا *bir binaï ta'mïr u termïm it.* — Réparer, effacer, faire disparaître une faute, ازاله ا *izalè it,* امحا ا *imhā it.*— Réparer sa faute, تلافئ تقصير ا *telafïi taqsïr it,* جرم و خطاسنى ازاله ا *djurm u khathācini izalè it.*—Réparer son honneur, تكميل عرض ا *tekmïli 'yrz it.*—Réparer une injure, faire des satisfactions, ترضيه ا *terzïè it,* بر كمسنه يه ترضيه ادای رسم ا *bir kimesnèïè edaï resmi terzïè it.* — Réparer le dommage qu'on a causé à quelqu'un, le dédommager, تضمين ضرر ا *tazmïni zarar it,* ضررى اوده مك *zarari eudèmek.*—Réparer le temps perdu, ضايع اولمش وقتك ضررينى چيقارمق *zaï' olmich vaqtuñ zararïni tchyqārmaq.*—Réparer ses pertes, ضررينى چيقارمق *zararïni tchyqārmaq,* تلافئ ما فات ا *telafïi mā fāt it.* — Réparer ses forces, les rétablir, طاورنمق *dhāvranmaq,* قوّتى تازه لمك ـ يكيلمك *qouvveti tāzèlemek, ïeñïlemek,* مرمّت اولمش *meremmet olmuch,* دوزدلمش *duzedilmich,* تعمير اولنمش *ta'mïr olounmich,* زائل اولمش *zāïl olmuch.*

Reparler, v. n., يڭه سويلمك *ïnè seuïlemek,* بر دخى سويلمك *bir dakhy seuïlemek,* t.; مجدّدًا تكلم ا *mudjeddeden tekellum it.*

Repartie, s. f., réplique, جواب *djevāb,* pl. a. اجوبه *edjvebè,* — Qui a la repartie prompte, حاضر جواب *hāzyr djevāb.*—Être prompt à la repartie, حاضر جواب او *hāzyr djevāb ol.*

Repartir, v. n., partir de nouveau, ينه يوله چيقمق *ïnè ïola tchyqmaq,* t.; مجدّدًا عزيمت ا *mudjeddeden 'azïmet it,* على التكرار عزيمت ا *'alet-tekrār 'azïmet it.* — Retourner de nouveau, كيرو دونمك *guïru deunmek,* عودت ا *'avdet it.* — v. a., répondre sur-le-champ, چابك جواب ويرمك *tchābouk djevāb vïrmek,* حاضر جواب او *hāzyr djevāb ol.*—Répondre simplement, جواب ويرمك *djevāb vïrmek.*—Repartir brusquement, عنف وشدّت ايله جواب ويرمك *'unfu chiddet ilè djevāb vïrmek.*

Répartir, v. a., partager, distribuer, حصّه حصّه بولمك پاى ا *pāï it,* تقسيم ا *hyssè hyssè beulmek,* t.; توضيع ا *taqsïm it, tevzï' it,* a.-t.— Réparti, e, پاى اولمش *pāï olmuch,* تقسيم اولنمش *taqsïm olounmuch,* مقسم *mouqaqïm.*

Répartition, s. f., پايلمه *pāïlama,* t.; تقسيم *taqsïm,* pl. a. تقسيمات *taqsïmāt;* مقاسمه *mouqācemè,* a.

Repas, s. m., يمك *ïemek,* t.; طعام *tha'ām,* a.—L'heure, le temps du repas, طعام وقتى *tha'ām vaqti.* — Repas prié, ضيافت *ziāfet.* — Repas de noce, دوكن ضيافتى *du-*

gun ziāfeti, ولیمه *velîmè.*—Donner un grand repas à ses amis, دوستلرینه مکمّل بر ضیافت ایلمك *dostlarînè mukemmel bir ziāfet eïlemek.*— Inviter à un repas, طعامه دعوت ا *tha'āmè da'vet it.*

Repassage, s. m., action d'aiguiser, بیلمه *bîlèmè,* بیلتمه *bîletmè,* بیلمه‌مكلك *bîlèmeklik,* t.

Repasser, v. a., aiguiser, بیلمك *bîlèmek,* بیلتمك *bîletmek,* كسكینلتمك *keskînletmek.*—Repasser du linge, اوتولمك ـ اوتیلمك *eutulemek.* — Repasser, retoucher, revoir un ouvrage, برتالیفی تكرار كوزدن كچورمك *bir téélîfi tekrār gueuzden guetchurmek,* امعان نظر ا *im'āni nazar it,* برتالیفه امرار قلم اصلاح و تصحیح ا *bir téélîfè imrāri qalemi yslāh u tashyh it,* مجدّدًا تصحیح ا *mudjeddeden tashyh it,* a.-t. — Repasser la lime sur..., بر دخی اكدلمك *bir dakhy eïguièlemek.* — Repasser, relire, بر دخی اوقومق *bir dakhy oqoumaq.* — Repasser sa leçon, درسنی یكیدن ازبرلمك *dersini ieñiden ezberlemek.* —Repasser une chose dans son esprit, dans sa mémoire, خاطره كتورمك *khāthyrè gueturmek,* در خاطر ا *der khāthyr it,* تذكر ا *tezekkur it,* تصوّر ا *teçavvur it.*

Repasser, v. a. et n., passer une autre fois, بر دخی كچمك *bir dakhy guetchmek,* تكرار كچمك *tekrār guetchmek,* مجدّدًا مرور ا *mudjeddeden murour it.* — Repasser, traverser de nouveau une rivière, نهری تكرار عبور ا *nehri tekrār 'ubour it.*

Repasseur, s. m., de couteaux, de ciseaux, etc. Voy. Remouleur. — Repasseuse, *s.* fém., چماشیری اوتولیان قاری *tchamāchîri eutuleïān qāri,* t.

Repaver, v. a., تكرار قالدرم دوشمك *tekrār qāldirim duchemek.* — Repavé, e, یكیدن قالدرم دوشنمش *ieñiden qāldirim duchenmich.*

Repayer, v. a., یكیدن بهاسنی ویرمك ـ ادا ا *ieñiden behācini vîrmek, edā it,* t.

Repêcher, v. a., صودن چیقارمق *soudan tchyqārmaq,* صو دیبندن چیقارمق ـ اخراج ا *sou dîbinden tchyqārmaq, ykhrādj it.*

Repeigner, v. a., بردخی طرامق *bir dakhy tharāmaq,* t.

Repeindre, v. a., بردخی مكرّرًا تصویر ا *bir dakhy tasvîr it,* تصویر ا *mukerreren tasvîr it,* t.-a.-t. — Repeint, e, بردخی تصویر اولنمش *bir dakhy tasvîr olounmich,* مصوّر علی التكرار *muçavvur 'alet-tekrār.*

Rependre, v. act., suspendre de nouveau, بردخی اصمق *bir dakhy asmaq,* یكیدن اصه قومق *ieñiden aça qomaq.* — Attacher de nouveau au gibet, تكرار داره چیقارمق ـ صلب ا *tekrār dāra tchyqārmaq, salb it.*

Repentance, s. f., پشیمانلق *pechîmānlyq, pichmānlyq,* t.; ندامت *nedāmet,* سدم قلب *sedemi qalb,* a.

Repentant, e, adj., پشیمان *pe-*

chîmān, pichmān, p.-t.; نادم *nādim*, سادم *sādim*, a. — Être repentant, پشیمان او *pechîmān ol*.

Repentir, s. m., پشیمانلق *pechîmānlyq*, t.; ندامت *nedāmet*, a.; پشیمانی *pechîmānī*, p. — Repentir sincère, ندامت صادقه *nedāmeti sādyqa*.

Repentir (Se), v. pronom., پشیمان او *pechîmān ol*, t.; ندامت چکمک *nedāmet tchekmek*, نادم او *nādim ol*, a.-t. — Repenti, e, پشیمان *pichmān*, نادم *nādim*.

Repercer, v. a., بردخی دلمک *bir dakhy delmek*, t.; تکرار نقب ا *tekrār naqb it*, a.-t.

Répercussif, ive, adj., t. de méd., موجب العکس الی الداخل *moudjib ul-'aks ilad-dākhyl*, a. — Remède répercussif, اخلاط داخله عکسنی موجب اولان دوا *akhlāthuñ dākhylè 'aksini moudjib olān devā*.

Répercussion, s. f., ایچرو اورمه *itcheru ourma*, t.; انعکاس الی الداخل *in'ykiās ilad-dākhyl*, a. — Produire une répercussion, انعکاس ا *in'ykiās it*.

Répercuter, v. a., en parlant des humeurs, ایچرویه اورمق - اوردرمق *itcheruïè ourmaq*, *ourdurmaq*, t.; انعکاس ا *in'ykiās it*, عکس ا *'aks it*. — Cela répercute les humeurs, بو شی انعکاس اخلاطی موجبدر *bou cheï in'ykiāci akhlāthy moudjibtur*. — Répercuté, e, ایچرویه اورمش *itcheruïè ourmich*, منعکس الی الداخل *mun'akis ilad-dākhyl*.

Reperdre, v. a., بردخی غایب ا *bir dakhy ghāïb it*.

Repère, s. m., نشان *nichān*, t.; علامت *'alāmet*, pl. a. علامات *'alāmāt*.

Répertoire, s. m., دفتر *defter*, فهرست *fihrist*, مجموعه *medjmou'a*.

*Répétailler, v. a. fam., چوق کره سویلمک *tchoq kerrè seuïlemek*, t.

Répéter, v. a., redire, تکرار سویلمک *tekrār seuïlemek*, تکرار دیمک *tekrār dîmek*, تکرارلمق سوزی *tekrārlamaq seuzu*, تکریرا *tekrīr it*, تکریر کلام ا *tekrīri kelām it*, اعاده ا *i'ādè it*, اعادهٔ کلام ا *i'ādèï kelām it*. — Répéter dix fois la même chose, بر کلامی اون کره تکرار ا *bir kelāmi on kerrè tekrār it*. — Réitérer, dire ou faire plusieurs fois la même chose, تکرار ا *tekrār it*, تکرارلق *tekrārlamaq*, تکریر ا *tekrīr it*. — Répéter un essai, une expérience, تجربه یی تکرارلمق *tedjrubèï tekrārlamaq*. — Répéter sa leçon, درسی ازبرلمك ایچون تکرار بتکرار اوقومق *dersi ezberlemek itchoun tekrār be-tekrār oqoumaq*. — Se répéter, تکرارلنمق *tekrārlanmaq*. — Répéter les signaux en mer, نشانك عینی کوستر مک *nichānuñ 'aïnini gueustermek*. — Répéter, en parlant d'une montre, d'une pendule qui sonne les heures, چالمق *tchālmaq*. — Répéter, représenter, doubler à la vue, بر قاچ کره کوستر مک *bir qātch kerrè gueustermek*, متضایفا اظهار ا *mutezāïfen izhār it*. — Répéter, reproduire symétriquement, - قارشولقلی یاپمق *qārchoulyqli ïāpmaq*, قومق *qomaq*,

بر وجه تناسب تنظیم اولنمق *bir vedjhi tenāçub tanzim olounmaq.*— Répéter, rapporter ce que l'on a entendu, ایشتدیکنی سویلمک *ichittiguini seuïlemek,* نقل مجلس ا *naqli medjlis it.* — Répéter, redemander, کرو استمک *guiru istemek,* استرداد ا *istirdād it.*—En t. de prat., répéter des témoins, entendre leurs dépositions, شاهدلری سویلتمک *chāhidleri seuïletmek,* استنطاق شهود ا *istinthāqy chouhoud it.*—Répéter des écoliers, leur expliquer les leçons des professeurs, آلنان درسی تکرار ایدهرك بشقهجه اوقوتمق *ālinān dersi tekrār idèrek bachqadjè oqoutmaq.* — Répété, e, تکرارلنمش *tekrārlanmich,* مکرّر *mukerrer.*

Répétiteur, s. m., t. de collége, آلنان درسی طلبهیه بشقهجه مکرّرًا اوقودان *ālinān dersi thalebèïè bachqadjè mukerreren oqoudān.*

Répétition, s. f., redite, سوزی تکرارله *seuzy tekrārlama,* t.; تکرّر *tekerruri kèlām,* تکرّر *tekerrur,* تکرار *tekrār,* a. — Éviter les répétitions, تکرّر کلامدن اجتناب ا *tekerruri kelāmden idjtināb it.* — Répétition, fig. de rhétor. où l'on emploie plusieurs fois les mêmes mots, le même tour, اعادهٔ کلام *i'ādèï kelām.* — Répétition, réclamation en justice, کیرو استمه *guiru istemè,* استرداد *istirdād,* طلب *thaleb.* — Montre à répétition, چالار ساعت *tchālār sā'at.*

Repétrir, v. a., بردخی یوغرمق *bir dakhy ïoughourmaq,* t.; یکیدن تخمیر ا *ïeñïden takhmïr it,* a.-t.

Repeuplé, e, adj., یکیدن معمور *ïeñïden ma'mour,* a.-t.

Repeuplement, s. masc., اعمار جدید یکیدن *i'māri djedïd,* a.; شنلتمه *ïeñïden chenletmè,* t.

Repeupler, v. act., یکیدن شنلتمك *ïeñïden chenletmek,* t.; مجدّدًا اعمارا *mudjeddeden i'mār it,* a.-t.; یکیدن معمور وابادان ا *ïeñïden ma'mour u abādān it.* — Repeupler un pays, برمملکتی مجدّدًا اعمارا *bir memleketi mudjeddeden i'mār it.* — Repeupler une forêt de gibier, بر اورمانی آو ایله معمور قلمق *bir ormāni āv ilè ma'mour qylmaq.* — Se repeupler, یکیدن شنلنمك *ïeñïden chenlenmek,* تکرار معمورلنمق *tekrār ma'mourlanmaq,* مجدّدًا معمور او *mudjeddeden ma'mour ol.* — Repeuplé, e, یکیدن شنلنمش *ïeñïden chenlenmich,* یکیدن معمورلنمش *ïeñïden ma'mourlanmich,* مجدّدًا معمور *mudjeddeden ma'mour.*

Répit, s. m., délai, surséance, مهلت *mihlet,* مهل *mehl,* تمهیل *temhïl,* میدان *meïdān,* a.—Donner du répit, مهلت ویرمك *mihlet vïrmek,*—Répit, relâche, استراحت *istirāhat,* تنفس *teneffus.*

Replacer, v. a., یینه یرینه قومق *ïnè ïerïnè qomaq,* t.; مجدّدًا محلّنه وضع ا *mudjeddeden mahallinè vaz' it,* a.-t. — Replacé, e, یینه یرینه قونمش *ïnè ïerïnè qonmich,* تکرار محلّنه وضع اولنمش *tekrār mahallinè vaz' olounmich,* مجدّدًا محلّنه موضوع *mudjeddeden mahallinè mevzou'.*

Replanter, v. a., يكيدن ديكمك *ïeñïden dïkmek*, t.; مجدّدًا غرس ا *mudjeddeden ghars it*, a.-t.

Replâtrage, s. m., réparation légère et superficielle avec du plâtre, آلچى صواسى *âltchi syvâci*, بدانه *badâna*, t.; مرمّت جزئيّه *meremmeti djuzïïè*, a.

Replâtrer, v. a., enduire de plâtre, تكرار آلچيلمق *tekrâr âltchïlamaq*, بر دخى آلچى صوامق *bir dakhy âltchi syvâmaq*, بر دخى بدانه اورمق *bir dakhy badâna ourmaq*, t. — Replâtrer, au fig. fam., chercher à couvrir mal une faute, ستر خطا ا *setri khathâ it*, خطانك اوستنى صوايوب اورتمه سنه چالشمق *khathânuñ ustunisyvâïup eurtmècinè tchâlïchmaq*.

Replet, ète, adject., شيشمان *chïchmân*, شيشقو *chïchqo*, t.; ملحم *mulahham*, a. — Devenir replet, كسب لحامت ا *kesbi lehâmet it*.

Réplétion, s. fém., طولغونلق *dholghounlyq*, طولولق *dholoulyq*, t.; امتلا *imtilâ*, a. — Trop grande abondance d'humeurs, خطلرك طولغونلغى *khythleruñ dholghounlyghy*, a.-t.; امتلاء الاخلاط *imtilâï ul-akhlâth*, طغيان الاخلاط *thoughïân ul-akhlâth*.

Repli, s. m., بوكلم *beukulum*, بوكندى يرى *beukuntu ïeri*, t.; مطوى *mathva*, مطاوى *mathâvi*, ثنى *sini*, pl. a. اثنا *esnâ*.—Replis, au pl., manière dont les reptiles se meuvent, چوركلنمه لر *tchevreklenmèler*, مطاوى *methâvi*.—Se traîner en longs replis, comme un serpent, يلان كبى مطاوى طويله ايلـه سورتنمك *ïlân guibi methâvïï thavïlè ilè surtunmek*. — Les replis du cœur, قلبـك درونى *qalbuñ derouni*, قلبك ايچ يوزى *qalbuñ itch ïuzu*, قلبك بواطن و دواخلى *qalbuñ bevâthyn u devâkhyli*, ضمايرى *zamâïr*.

Replier, v. a., تكرار بوكمك *tekrâr beukmek*, t.; مجدّدًا طى ا *mudjeddeden thaïi it*, a.-t.—Se replier, v. pron., se plier, بوكلمك *beukulmek*, چوركلنمك *tchevreklenmek*. —Se replier, au fig., بر درلو هيئته دونمك *bir turlu hèïetè deunmek*. — Se replier sur soi-même, se recueillir, réfléchir sur soi-même, جمع خاطر ا *djem'y khâthyr it*. — Se replier, t. milit., se mouvoir en arrière, گيرو چكلمك *guïru tchekilmek*, گيرويه دونمك ـ چكلمك *guïruïè deunmek*, *tchekilmek*, انصراف ا *insyrâf it*, منعطف او *mun'athyf ol*. — Replié, e, بوكلمش *beukulmuch*, گيرو چكلمش ـ دونمش *guïru tchekilmich*, *deunmich*.

Réplique, s. f., réponse, جواب *djevâb*, pl. a. اجوبه *edjvebè*.—Bonne réplique, جواب معقول *djevâbi ma'qoul*, جواب باصواب *djevâbi bâsevâb*.—Réplique, réponse à ce qui a été répondu, جوابه جواب *djevâbè djevâb*, جواب رجيع *djevâbi redjï'*, ردّ كلام *reddi kelâm*.—Être fort sur la réplique, حاضر جواب او *hâzyr djevâb ol*.

Répliquer, v. a. et n., faire une réplique, جوابه جواب ويرمك *djevâbè djevâb vïrmek*, ردّ جواب ا *reddi*

djevāb it, جوابه جواب ايله مقابله ا *djevābè djevāb ilè mouqābelè it.* — Répliquer, répondre. Voy. ce mot.

Replonger, v. a., enfoncer de nouveau dans un liquide, بر دخی طالدرمق *bir dakhy dhāldurmaq,* يكيدن باتدرمق *ïeñïden bātturmaq,* مجددًا اغياس ا *mudjeddeden yghmās it.*—Replonger, v. n., s'enfoncer de nouveau dans l'eau, etc., يكيدن طالمق *ïeñïden dhālmaq.*

Répondant, s. m., caution, garant, كفيل *kefïl,* ضامن *zāmin,* a.

Répondre, v. a. et n., faire une réponse, جواب ويرمك *djevāb vïrmek,* جواب ا *djevāb it,* a.-t. — Répondre à une lettre, جواب يازمق *djevāb ïāzmaq,* مكتوبك جوابنى يازمق *mektoubuñ djèvābini ïāzmaq.* — Répondre verbalement, ou par écrit, شفاهًا يا تحريرًا جواب ويرمك *chifāhen ïā tahrïren djèvāb vïrmek.* — Répondre, avoir proportion, conformité avec..., - اويغون اولمق *ouïghoun olmaq, guelmek,* موافق - مطابق او *muvāfyq, muthābyq ol,* موافق كلمك *muvāfyq guelmek,* متناسب او *mutenācib ol,* a.-t.—Tout répond à vos vœux, tout réussit selon vos désirs, هر شى مأرب دلخواه و مطالبكزه موافق كلور *her chei méérebi dilkhāh u methālibïñyzè muvāfyq guelur.*— Répondre à..., être égal à..., مساوى او *mecāvï ol.* — Aboutir, وارمق *vārmaq,* چيقمق *tchyqmaq,* منتهى او *muntchi ol.* — Cette rue répond à la grande place, بو سوقاق بيوك ميدانه منتهى اولور *bou soqāq buïuk meïdānè muntchi olour.*—Être contigu, بتشق او *bitichyq ol,* متصل او *mouttacyl ol.*—Répondre, en parlant d'allées qui sont en symétrie l'une avec l'autre, قارشولقلى كلمك *qārchoulyqli guelmek,* متقابل او *mutecābil ol.*—Répondre, agir avec réciprocité, قارشولغنى ا *qārchoulyghyni it,* مقابله ا *mouqābelè it.* — Ne pas répondre à l'attente publique, خلقك مأمولنه مقابله ايتمامك *khalquñ méémoulinè mouqābelè itmemek;* مأمولنه موافق حركت ايتمامك *méémoulinè muvāfyq hareket itmemek.*—Répondre, rendre la pareille, مقابله بالمثل ا *mouqābelè bil-misl it.* —Répondre, égaler, معادل او *mou'ādil ol.* — Le revenu ne répond pas à la dépense, حاصلى مصرفنه معادل اولمز *hācyli masrafïnè mou'ādil olmaz.* — Répondre, être caution, كفيل او *kefïl ol,* ضامن او *zāmin ol,* تكفل ا *tekefful it.* — Être garant de quelqu'un, prendre une chose sous sa responsabilité, جواب ويرمك *djevāb vïrmek,* مسؤل او *mes'oul ol.* — Répondre d'un prisonnier, بر اسير ايچون جواب ويرمك *bir ecïr itchoun djevāb vïrmek.*

Réponse, s. f., ce qu'on répond, réplique, جواب *djevāb,* pl. a. اجوبه *edjvebè.*—Réponse positive, جواب قطعى *djevāb qath'y.* — négative, نفيى متضمن جواب *nefïi mutezammin djevāb.*— Lettre qu'on écrit pour répondre à une lettre reçue, جوابنامه جواب *djevāb,* جوابنامه *djevābnāmè,* جوابى حاوى كاغد *djevābi hāvi kiāghyd.*—Réponse, réfutation,

جزحی حاوی جواب *djerhi hāvi djevāb.*

Reporter, v. a., porter la chose où elle était, گیرو کتورمك *gutru gueturmek*, — تکرار محلنه کوتورمك *tekrār mahallinè guturmek, gueturmek*, اعاده ا *i'ādè it.* — Porter de nouveau, une autre fois, بر دخی کوتورمك *bir dakhy guturmek.* — Rejeter sur..., transférer, حواله ا *havālè it.* — Reporter, redire ce qu'on a entendu, صحبتی - کلامی نقل ا *sohbeti, kelāmi naql it*, نقل کلام ا *naqli kelām it.* — Il a reporté tout ce qui avait été dit, مجلسده سویلنان صحبتلرك مجموعنی نقل ایلدی *medjlistè seuïlenān sohbetlerun medjmou'yni naql eïlèdi.* — Se reporter, v. pron., se transporter en idée, اکمك تذکرا *tezekkur it*, a.-t.

Repos, s. m., privation, cessation de mouvement, سکون *sukioun*, سکونت *sukiounet*, a.; طورغنلق *dhourghounlyq.* — Se tenir en repos, حال سکونت اوزره طورمق *hāli sukiounet uzrè dhourmaq.* — Repos, cessation de travail, tranquillité, راحتلق *rāhatlyq*, راحت *rāhat*, استراحت *istirāhat*, دکلمه *diïlemè.* — Jour de repos, استراحت کونی *istirāhat gunu*, یوم استراحت *ïevmi istirāhat.* — Prendre du repos, راحت ا *rāhat it*, راحتلنمق *rāhatlanmaq*, استراحت ا *istirāhat it.* — En repos, راحتلو *rāhatlu.* — Repos, tranquillité d'esprit, یورك اطمینان *ïurek rāhatlyghy*, راحتلغی اطمینان بال *ithmīnāni qalb*, *ithmīnāni bāl*, فراغ بال *firāghy bāl.* — Douce quiétude, حضور *houzour.* — Le repos, la tranquillité publique, امن راحت عامه *emnu rāhati 'āmmè.* — Repos, lieu propre à se reposer, dans un jardin, etc., محل استراحت آرامگاه *mahalli istirāhat, ārāmguiāh.* — Repos, sommeil, خواب اویقو *khavāb*, نوم *nevm*, اویقو *ouïouqou.* — Repos, césure dans les vers, point, période d'une phrase, محط *mahathth.*

Reposer, v. a., poser dans une situation tranquille, قومق *qomaq*, t.; وضع ا *vaz' it*, a.-t.; طیاندرمق *dhaïāndurmaq*, تمکین ا *temkīn it*, a.-t. — Reposer son pied sur un coussin, ایاغنی بر یصدیق اوزرینه طیاندرمق - وضع ا *aïāghyni bir ïastyq uzerīnè dhaïāndurmaq, vaz' it.* — Reposer, calmer, دکلندرمك *diïlenturmek*, راحتلندرمق *rāhatlandurmaq*, تسکین ا *teskīn it.* — On dit d'une chose, qu'elle repose les humeurs, تسکین اخلاط ایدر *teskīni akhlāth ider.* — Au fig., reposer l'esprit, le calmer, ارحة ذهن ا *irahaï zihn it.* — l'âme, تطمین بال ا *tathmīni bāl it.* — Parler d'une chose à tête reposée, رسوب ذهن ایله بر شیدن بحث ا *ruçoubi zihn ilè bir cheïden bahs it.* — Reposer, être placé, v. n., طورمق *dhourmaq*, اوتورمق *otourmaq*, موضوع او *mevzou' ol.* — Reposer, être dans un état de repos, دکلنمك *diïlenmek.* — Prendre haleine, تنفس ا *teneffus it.* — Reposer sur son lit, دوشکلك *duchegueindè istirāhat*, استراحت ا

it. — Reposer, dormir, اويومق *ouïoumaq,* تنوّم ا *tenevvum it.* — Ici repose, ci-gît, فلانك ياتديغى يردر *felānuñ ïāttīghy ïerdur.* — Reposer, en parlant d'une liqueur qui dépose, طورو ا *dhourou it,* طوزديلنمق *dhourdoulanmaq,* ديبه چوكمك *dībè tcheukmek.* — Se reposer, prendre du repos, v. pron., راحتلنمق *rāhatlanmaq,* راحت ا *rāhat it,* استراحت ا *istirāhat it.* — S'asseoir, اوتورمق *otourmaq.* — Se reposer après le travail, ايش ايشلدكدنصكره استراحت ا *ich ichleduktensoñra istirāhat it.* — Se reposer sur quelqu'un, se fier à lui, اعتماد ا *i'timād it,* طيانمق *dhaïānmaq,* استناد ا *istinād it,* اتّكا ا *ittikiā it.*

Repoussant, e, adj., ايكرندريجى *ikrendurīdji,* t.; واجب الاستكراه *vādjib ul-istikrāh,* كريه *kerīh,* a. — Manières repoussantes, اطوار كريهه *athvāri kirīha.*

Repoussement, s. m., كيرو دپمه *guīru tepmè,* t.; دفع *def',* عكس ضرب *'aksi zarb,* مدافعه *mudāfe'a.*

Repousser, v. a., rejeter, renvoyer, كرو آتمق - قومق *guiru âtmaq, qovmaq,* t.; ردّ ا *redd it,* a.-t.; قاقمق *qāqmaq.* — Repousser du pied, اياق ايله قاقمق *aïāq ilè qāqmaq.* — Faire reculer en poussant, ايتيويرمك *itīvermek,* كرو ايتيويرمك *guiru itīvermek,* كرويه دفع ا *guiruïè def' it,* دفع ا *def' it,* مدافعه ا *mudāfe'a it.* — Repousser l'ennemi, دشمنى يكيدن دفع ا *duchmeni ïeñīden def' it.* — Repousser la force par la force, قوّته قوّت ايله مقابله ا *qouvvetè qouvvet ilè mouqābelè it.* — l'injure par l'injure, شتمه شتم ايله مقابله ا *chetmè chetm ilè mouqābelè it.* — Repousser, en parlant d'une arme à feu, كرويه دپمك *guiruïè tepmek.* — Repousser, v. n., croître de nouveau, en parlant des végétaux, يكيدن بتمك *ïeñīden bitmek,* يكيدن سورمك *ïeñīden surmek,* t.; مجدّدًا نبت ا *mudjeddeden nebt it.*

Répréhensible, adj. com., qui mérite répréhension, عيبلنه جق *'aïblanadjaq,* تعزير اولنه جق *ta'zīr olounadjaq,* a.-t.; واجب المؤاخذه *vādjib ul-mouākhazè,* a. — Qui est digne de blâme, واجب الملامت *vādjib ul-melāmet,* a.

Répréhension, s. f., réprimande, ازارلمه *azārlama,* t.; تعزير *ta'zīr,* مؤاخذه *mouākhazè,* عتاب *'ytāb,* a. — Une répréhension sévère, عتاب شديد *'ytābi chedīd.* — Répréhension, blâme, قنامه *qynāma,* لوم *levm,* ملامت *melāmet.*

Reprendre, v. act., prendre de nouveau, كيرو آلمق *guīru âlmaq,* ينه طوتمق - آلمق *ïnè thoutmaq, âlmaq,* t.; مجدّدًا اخذ ا *mudjeddeden akhz it,* على التكرار ضبط ا *'alet-tekrār zabth it,* a.-t. — Reprendre un domestique à son service, بر خدمتكارى تكرار خدمتنه آلمق *bir khydmetkiāri tekrār khydmetinè âlmaq.* — L'oiseau a été repris, قوش ينه طوتلدى *qouch ïnè thoutouldou.* — Reprendre une chose du plus haut, اوّلندن طوتمق *evvelinden thoutmaq.*

— Reprendre, continuer une chose qu'on avait interrompue, ينه باشلمق *ïnè bāchlamaq*, ا تكرار مباشرت *tekrār mubācheret it.* — Reprenons le discours, صحبتی ینه باشلیه لم *sohbeti ïnè bāchlaïalum.* — En t. de palais, reprendre une instance, continuer un procès, تكرار دعوایه مباشرت ا *tekrār da'vāïè mubācheret it.* — Reprendre le dessus, se remettre, rétablir sa santé, داورانمق - طورانمق *dhāvrānmaq.* — Reprendre des forces, دنجلنمك *dindjlenmek*, تجديد قوّت ا *tedjdīdi qouvvet it.* — Reprendre courage, تكرار غیرته كلمك *tekrār ghaïretè guelmek.* — Reprendre ses esprits, كندینه كلمك *guendïnè guelmek.* — Reprendre son haleine, respirer, یكیدن صولوق آلمق *ïeñïdèn solouq ālmaq.* — Au fig., reprendre haleine, se reposer, تنفس ا *teneffus it.* — Reprendre, faire une reprise à une étoffe, un bas, etc., یكیدن بتشدرمك *ïeñïden bitichturmek*, مجدّدًا ربط ا *mudjeddeden rabth it*, اورمك *curmek.* — Reprendre, blâmer, censurer, آزارلمق *āzārlamaq*, قنامق *qynāmaq*, مؤاخذه ا *mouākhazè it*, تعزیرا *ta'zīr it*, طعن ا *tha'n it*, تعییب ا *ta'ïïb it.* — Reprendre, trouver à redire à un ouvrage, critiquer, خلافنه سوز بولمق *khylāfïnè seuz boulmaq*, اعتراض ا *i'tirāz it.* — Trouver à reprendre à tout, هر شیئك خلافنه سوز بولمق *her cheïuñ khylāfïnè seuz boulmaq.* — Reprendre, v. n., en parlant des végétaux, pousser de nouvelles racines, یكیدن طوتمق *ïenïden thoutmaq*, یكیدن كوكلنمك *ïeñïden keuklenmek.* — Reprendre, se reproduire, se renouveler, تازه لنمك *tāzèlenmek*, تجدّد ا *tedjeddud it.* — Le froid a repris, هوانك برودتی تجدّد ایلدی *havānuñ buredeti tedjeddud eïledi.* — Se reprendre, v. pron., se reformer, se rejoindre, en parlant des chairs, des blessures, اوكلمق *oñoulmaq*, اوكلوب بتشمك *oñouloup bitichmek*, التیام ا *iltïām it.* — Se reprendre, se corriger soi-même après avoir mal dit, یاكلشی طوغریلمق *ïāñlichi dhoghroulamaq*, خطاسنی تصحیح ا *khathācini tashyh it.* — Repris, e, ینه آلنمش *ïnè ālinmich*, مجدّدًا مأخوذ *mudjeddeden méékhouz.* — Repris de justice, قبل شرعدن مؤاخذه وعتاب اولنمش *qabli cher'den mouākhazè vu 'ytāb olounmich.*

Représaille, s. f., mauvais traitement fait à l'ennemi pour s'indemniser du mal qu'il a causé, كملكه كملك ایله قارشولمه *kemligué kemlik ilè qārchoulama*, اسائته اسائت ایله مقابله ا *eçāetè eçāct ilè mouqābelè it.* — Vengeance exercée sur l'ennemi qui a violé les droits de la guerre, et action d'user de réciprocité pour le bien comme pour le mal, مقابلهٔ بالمثل *mouqābelèï bil-misl.* — User de représailles, مقابلهٔ بالمثل ا *mouqābelèï bil-misl it.*

Représentant, s. m., celui qui en représente un autre, qui en tient la *place*, وكیل *vekīl*, pl. a. وكلا *vukelā.* — Les représentants d'une nation ou

d'un pays, ملت یا مملکت وکیللری *millet ïā memleket vekïlleri.* — Représentant, celui ou ceux qui sont appelés à une succession du chef d'une personne décédée, خلف الوارث *khalef ul-vāris.*

Représentatif, ive, adj., qui représente, متضمن الصفت الوکالة *mutezammin es-syfet ul-vekiālet*, وکیلی *vekïlïi*, نایبی *nāïbi*, a. — Les ambassadeurs ont le caractère représentatif, ایلچیلرده وکالت نفس سلطان واردر *iltchïlerdè vekiāleti nefsi soulthān vārdur.* — Gouvernement représentatif, ملت وکالتنه مبنی اولان حکومت *millet vekiāletinè mebni olān hukioumet.* — Représentatif, en terme de théologie, مفسر کوستریجی *gueusterïdjï*, *mufessir.*

Représentation, s. f., exhibition, exposition devant les yeux, کوسترمه *gueustermè*, t.; عرض *'arz*, انهـا *inhā*, تقدیم *taqdïm*, pl. a. تقدیمات *taqdïmāt*; ابراز *ibrāz.* — Représentation, image, peinture d'une chose qui en rappelle l'idée, صورت *souret*, pl. a. صور *syver*; هیکل *heïkel.* — Remontrance faite avec égard, اخطار *ykhthār*, pl. a. اخطارات *ykhthārāt*; معروضات *ma'rouzāt.* — Faire des représentations, تبلیغ اخطارات ا *teblyghy ykhthārāt it.* — Ajouter foi entière aux représentations d'une personne, بر کمسنه نك معروضات وافاداتنه اعتماد تام ا *bir kimesnènïn ma'rouzāt u ifādātinè i'timādi tāmm it.* — Personne qui a de la représentation, de la mine, کوسترشلو *gueusterichlu*, وجاهتلو *vedjāhetlu*, صاحب جهارت و وجاهت *sāhyb djehāret u vedjāhet.* — Représentation, belle apparence, extérieur avantageux d'une personne, حسن صورت *husni souret*, وجاهت *vedjāhet.* — Pompe, luxe jugé nécessaire, کوسترش *gueusterich*, دارات *dārāt*, عنوان *'unvān*, حشمت *hachmet.* — Représentation, imitation, تقلید *taqlïd.* — théâtrale, تقلید اویونی *taqlïd oïouni*, قومدیا *qomedïā.* — Droit de succéder, نیابة *nïābet.*

Représenter, v. a., présenter de nouveau, بردخی اوکه چیقارمق *bir dakhy cuñè tchyqārmaq*, کتورمك *gueturmek*, یکیدن کوسترمك *ïeñïden gueustermek.* — Exposer devant les yeux, کوسترمك *gueustermek*, کوزی اوکنه قومق *gueuzu euñunè qomaq*, عرض ا *'arz it*, ابراز ا *ibrāz it.* — En t. de justice, représenter, produire, faire comparaître de nouveau, یکیدن احضار ا *ïeñïden yhzār it.* — Se représenter, comparaître en personne en justice, حضور شرعیه اثبات وجود ا *houzouri cher'ydè isbāti vudjoud it.* — Représenter, rappeler le souvenir, l'image, اکدرمق *añdurmaq*, خاطره کتورمك *khāthyrè gueturmek*, تذکیر ا *tezkïr it*, اخطار ا *ykhthār it.* — Se représenter, se rappeler, اکمق *añmaq*, خاطرلامق *khāthyrlamaq*, خاطره خطور ا *khāthyrè khouthour it.* — Représenter, exprimer par le récit, par le discours, مقاله ده نقل و بیان ا *meqālèdè naql u beïān it.* — Imiter par l'action et par la parole, تقلید ا

taqlîd it.—Représenter, tenir la place de quelqu'un, برکمسنه نك یرنده او ـ وکیلی او *bir kimesnènuñ ïerindè ol; vekîli ol.* — Être chargé de la procuration de quelqu'un, وکیللك ا *vekîllik it,* بر کمسنه یه وکالت ا *bir kimesnèïè vekiālet it,* بر کمسنه نك وکالتنامه سنی حامل او *bir kimesnènuñ vekiāletnāmècini hāmil ol.* — Représenter, remontrer, کوسترمك *gueustermek,* افاده ا *ifādè it,* بیان ا *beïān it,* عرض ا *'arz it,* انها و اعلام ا *inhā vu y'lām it,* تقریر کلام ا *taqrîr kelām it.*

RÉPRESSIF, IVE, adject., منع ایدیجی *men' idîdjï,* a.-t.; مانع *mānï',* زاجر *zādjir,* منعی *men'yi,* a. — Lois répressives, احکام زاجره *ahkiāmi zādjirè.*

RÉPRESSION, s. f., منع *men',* زجر *zedjr,* a.

RÉPRIMABLE, adj. com., منعی لازم *men'y lāzem,* منع اولنه حق *men' olounadjaq,* a.-t.; واجب المنع *vādjib ul-men',* واجب الزجر *vādjib uz-zedjr,* a. — Un abus réprimable, واجب المنع بر فساد *vādjib ul-men' bir feçād.*

RÉPRIMANDE, s. f., آزارلمه *āzārlama,* t.; تعزیر *ta'zîr,* pl. a. تعزیرات *ta'zîrāt;* مؤاخذه *mouākhazè,* pl. عتاب مؤاخذات *mouākhazāt; 'ytāb.* — Forte réprimande, تعزیر شدید *ta'zîri chedîd.*

RÉPRIMANDER, v. a., آزارلمق *āzārlamaq,* t.; تعزیر ا *ta'zîr it,* ملامت ا *melāmet it,* a.-t.; باشه قاقمق *bāchè qāqmaq,* قاقمق *qāqmaq,* توبیخ ا *tevbykh it,* عتاب ا *'ytāb it.*—Réprimandé, e, آزارلنمش *āzārlanmich,* معاتب *mou'āteb.*

RÉPRIMER, v. a., arrêter les progrès ou l'effet du mal, منع ا *men' it,* کیرو طوردرمق زجرا *zedjr it,* a.-t.; *guîru dhourdourmaq,* t.—Réprimer, contenir, ضبط ا *zabth it.* — Réprimé, e, منع اولنمش *men' olounmich,* کیرو طوردرلمش ممنوع *memnou' guîru dhourdouroulmich,* ضبط اولنمش *zabth olounmich,* مضبوط *mazbouth.*

REPRISE, s. f., action de reprendre, ینه آله *ïnè ālma,* t.; مکرراً اخذ *mukerreren akhz,* اخذ جدید *akhzy djedîd,* a. — La reprise d'une ville, d'une place forte, بر شهرك ـ بر قلعه نك تکرار ضبطی ـ تسخیری *bir chehruñ, bir qal'anuñ tekrār zabthy, teskhyri.* — Reprise, continuation après l'interruption, یکیدن ایشلمه *ïeñîden ichlemè,* یکیدن باشلمه *ïeñîden bāchlama.* — La reprise des travaux, ایشلرك یکیدن باشلمسی *ichlerùñ ïeñîden bāchlamaci.* — Reprise, fois, دفعة *def'at,* pl. a. دفعات *def'āt.*— A plusieurs reprises, بر قاچ کره دفعاتیله *bir qātch kerrè,* بالدفعات *bid-def'āt.* — Ce livre a été imprimé à plusieurs reprises, بو کتاب بر قاچ دفعه ده طبع اولنمشدر *bou kitāb bir qātch def'ada thab' olounmuchtur.* —La reprise d'un procès, دعوانك اعاده سی *da'vānuñ i'ādèci.*

RÉPROBATION, s. f., action de réprouver, رد *redd.* — Malédiction,

لعنة *la'net*, a.—Réprobation ne se dit guère qu'en t. de théologie, de ceux qui ont été réprouvés de Dieu, بوار مقدّر من الازل *bevāri mouqadderi min el-ezel*.

Reprochable, adj. com., qui mérite reproche, قنانه جق *qynānadjaq*, آزارلنه جق *āzārlanadjaq*, t.; مستحق لوم *moustahyqqy levm*, a. — Ce n'est point là une faute reprochable, مستحقّ لوم اولمه جق خطالردن دكلدر *moustahyqqy levm oladjaq khathālardan deïldur*.

Reproche, s. m., آزار *āzār*, يوزه اورمه *ïuzè ourma*, t.; طعن *tha'n*, ملامت *melāmet*, تعييب *ta'ïib*, pl. a. تعييبات *ta'ïibāt*; تعيير *ta'ïir*, a.; سرزنش *serzenich*, p. — Être l'objet de reproches, en recevoir, مظهر طعن و تعييب اولمق *mazheri tha'n u ta'ïib ol*. — Reproche, motif de récusation, عيب *'aïb*, هجنة *hudjnet*.—Sans reproche, adv., sans prétendre faire de reproches, يوزينه اورمق اولمسون *ïuzïnè ourmaq olmaçoun*, يوزينه اورمق ايچون دكل *ïuzïnè ourmaq itchoun deïl*. — Sans reproche, à qui l'on ne peut rien reprocher, sans défaut, عيبسز *'aïbsyz*, لكه سز *lekkècyz*, قصورسز *qouçoursyz*. — En manière de reproche, توبيخا *tevbïkhen*.

Reprocher, v. a., faire des reproches, آزارلمق *āzārlamaq*, يوزينه باشه قاقمق *ïuzunè ourmaq*, اورمق *bācha qāqmaq*, t.; لوم ا *levm it*, ملامت ا *melāmet it*, - توبيخ ا *tevbykh*, *'ytāb it*, عتاب ا سرزنش ا *serzenich it*, p.-t. — Faire honte, عارلندرمق *'āïblamaq*, عيبلمق *'ārlandurmaq*, تعيير ا *ta'ïir it*, تعييب ا *ta'ïib it*.—Reprocher à une personne les fautes qu'elle a commises, بر كمسنه يى ارتكاب ايلديكى قباحتلر ايچون عيبلمق *bir kimesnèïi irtikiāb ciledïgui qabāhatlar itchoun 'aïblamaq*. — l'ingratitude, كفران نعمتيچون طعن و تعييرا *kufrāni ni'met itchoun tha'n u ta'ïir it*. — Reprocher un bienfait, ايولكى يوزه اورمق *eïuligui ïuzè ourmaq*, امتنان ا *imtinān it*.—Il lui reproche ses bienfaits, ايتديكى لطف واحسان ايچون اكا امتنان ايدر *ittighi louthf u yhsān itchoun aña imtinān ider*. — Reprocher des témoins, les récuser, terme de prat., شاهدلره عيب بولمق *chāhidlerè 'aïb boulmaq*, هجنت بولمق *hudjnet boulmaq*, شاهدلرى ردّ ا - ضرح ا *chāhidleri redd it, zarh it*.—Se reprocher, se repentir d'avoir fait telle ou telle chose, كندى كندينه سرزنش ا *guendu guendïnè serzenich it*, پشيمان اولمق *pechïmān ol*, تأسّف ا *técessuf it*. — Que je me reproche de n'avoir pas fait cette chose! بو ايشى ايشلمديكيه نقدر پشيمانم *bou ichi ichlemedïguimè neqadur pechïmānum*.

Reproche, se, s., آزارليجى *āzārlïdjï*, t.; ملامت ايديجى *melāmet idïdjï*, a.-t.

Reproductibilité, s. fém., t. de phys., يكيدن حصوله كلمكه قابليّت *ïeñïden houçoulè guelmeguiè qābilïiet*, t.-a.; قابلية الحصول مجدّدا *qābilïiet ul-houçoul mudjeddeden*, a.

REPRODUCTIBLE, adj. com., يكيدن ïeñïden hâcyl ola bïlur, t.-a.; ممكن الحصول مجدّداً mumkin ul-houçoul mudjeddeden, a.

REPRODUCTION, s. f., action par laquelle une chose est produite de nouveau, يكيدن حصوله كلمه ïeñïden houçoulè guelmè, t.-a.; حصول جديد houçouli djedïd. — Renouvellement des plantes, تجدّد نبوت tedjeddudi nubout. — Reproduction, action d'engendrer, توليد tevlïd. — La reproduction des êtres, توليد كائنات tevlïdi kiaïnât.

REPRODUIRE, v. a., produire de nouveau, يكيدن وجوده ـ حصوله ïeñïden vudjoudè, houçoulè guetürmek. — Repousser, croître de nouveau, en parlant des végétaux, يكيدن بتمك ـ سورمك ïeñïden bitmek, surmek, يكيدن نسبت ا ïeñïden nebt it, يكي فليس چيقارمق ïeñi filïs tchyqârmaq. — Reproduire, en t. de jurisp., exposer de nouveau à la vue, à la connaissance, بردخى كوسترمك bir dakhy gueustermek, بردخى ميدانه چيقارمق bir dakhy meïdânè tchyqârmaq, على التكرار مجدّداً عرض ا 'alet-tekrâr 'arz it, مجدّداً ابراز ا mudjeddeden ibrâz it. — Se reproduire, v. pron., يكيدن ظهور ا ïeñïden zouhour it, تكرار ميدانه چيقمق tekrâr meïdânè tchyqmaq, بردخى ظهور ا bir dakhy zouhour it.

REPROMETTRE, v. a., يكيدن وعد ا ïeñïden va'd it, t.-a.; بردخى سوزويرمك bir dakhy seuzvermek, t.

RÉPROUVÉ, E, adj. et s., damné, جهنملو djehennemlu, a.-t.; اهل جهنم ehlï djehennem, ملعون mel-'oun, a.; من الازل مظهر بوار اولان min el-ezel mazheri buvâr olân.

REPROUVER, v. act., مجدّداً اثبات ا mudjeddeden isbât it, على التكرار اثبات ا 'alet-tekrâr isbât it, a.-t.

RÉPROUVER, v. a., rejeter, condamner, قبول ايتمامك qaboul itmiemek, قبثول ايتميوب آتمق qaboul itmeïup âtmaq, ردّ ا redd it, a.-t. — Réprouvé, rejeté, قبول اولنمامش qaboul olounmâmich, مردود merdoud, a.; نا مقبول nâ maqboul, p.-a.

REPS, s. m., sorte d'étoffe, بر نوع قماش bir nev'y qoumâch, t.

REPTILE, s. m. et adj., animal qui rampe, سورتنن حيوان surtunen haïvân, قارن اوزرينه سورتنوب قارن اوزرينه سورتنوب qârn uzerïnè surtunup ïuruïïen, t. — Animal reptile, حيوان خزنده haïvâni khazindè, a.-p. — Insecte reptile, هوامدن بر بوجك hevâmmden bir beudjek, a.-t. — Les animaux qui ont les pieds tellement courts, qu'ils semblent se traîner sur le ventre, بوجك beudjek, حشرة حشرات hacheret, pl. a. hacherât.

REPU, E, adj., en parlant des hommes, قارنى طولو qârni dholou, طوق thoq, t.; شبعان chab'ân, a.

RÉPUBLICAIN, E, adj., qui appartient à la république, جمهورى djumhourïi, a. — Gouvernement républicain, حكومت جمهوريه hukioumet djumhouriïè. — s. m., partisan du gouvernement républicain, جمهورى

djumhourïi, pl. a. جمهوريون *djumhourïioun*. — C'est un vrai républicain, جمهوری محضر *djumhourïi mahzdur*.

RÉPUBLIQUE, s. fém., État gouverné par plusieurs, جمهور *djumhour*, pl. a. جماهير *djemāhïr*. — La république de Venise, وندیك جمهوری *venedïk djumhouri*. — La république des lettres, les gens de lettres en général, جمهور علما *djumhouri 'eulemā*.

RÉPUDIATION, s. fém., قاری یی بوشاتمه *qārïi bochātma*, t.; طلاق *thalāq*, a.

RÉPUDIER, v. act., renvoyer sa femme avec les formes légales, بوشامق *bochāmaq*, t.; تطليق ا *tathlyq it*, عورتنه طلاق ویرمك *'avretinè thalāq vïrmek*, a.-t. — Répudier, rejeter, ردّ ا *redd it*. — Répudier une succession, y renoncer, میراثدن واز کچمك *mïrāsten vāz guetchmek*.

RÉPUGNANCE, s. f., کوکلسزلك *gueuñulsyzlik*, اکرنمه *igrenmè*, t.; کراهة *kerāhet*, نفرت *nefret*, ابائت *ibā'et*, a. — Avec répugnance, کوکلسزلکله *gueuñulsyzliguilè*, کراهةً *kerāheten*.

RÉPUGNANT, E, adj., contraire, ضدّ *zydd*, مخالف *moukhālif*, منافی *munāfi*, a.

RÉPUGNER, v. n., être plus ou moins opposé, contraire, مخالف او *moukhālif ol*, منافی او *munāfi ol*, ضدّ او *zydd ol*, a.-t. — Cela répugne, il y a là quelque chose qui répugne, بوندہ تناقض واردر *bounda tenāqyz vārdur*. — Répugner, avoir de la répugnance, اکرنمك *igrenmek*, نفرت ا *nefret it*, ابا ا *ibā it*, تنفر ا *teneffur it*, حظ ایتمامك *hazz itmemek*.

REPELLULER, v. n., یکیدن چوغالمق *ïeñïden tchoghālmaq*, چوقلق ایله طوغمق *tchoqlouq ilè dhoghmaq*, t.; مجددًا ریعان ا *mudjeddeden rï'ān it*, a.-t.

RÉPULSIF, IVE, adj., دفع ایدیجی *def' idïdji*, a.-t.; کرو دپیجی *guiru tepïdji*, t.; دافع *dāfi'*, رادع *rādi'*, a.

RÉPULSION, s. f., دفع *def'*, ردع *red'*, a.; کرو دپرمنش *guiru tepïnich*, کرو دپمه *guiru tepmè*. — L'attraction et la répulsion, جذب وردع *hāli djezb u red'*.

RÉPUTATION, s. f., renom, estime, آد *ād*, t.; نام *nām*, p.; شهرت *cheuhret*, a. — Bonne réputation, نیك ناملق شهرت *nïk nāmlyq cheuhreti djemïlè*. — Grande —, جیله *syt*. — Belle —, ذکر جیل *zikri djemïl*. — douteuse, équivoque, شهرت مظنونه ـ مشکوکه *cheuhreti maznounè, mechkioukè*. — Mauvaise, méchante —, بد نامی *bed nāmi*, شهرت قبیحه *cheuhreti qabïha*. — Réputation, employé sans épithète, est toujours pris en bonne part, ایو آد *eïu ād*, حسن صیت *husni syt*. — Acquérir de la réputation, کسب نیکنام ا *kesbi nïknām it*. — Réputation, honneur, عرض *'yrz*. — Soigner sa réputation, عرضنی کوزتمك *'yrzyni gueuzetmek*, صقلمق *saqlamaq*. — Porter atteinte à la réputation,

عرضنه نقصان کتورمك *'yrzynè noqsān gueturmek.* — Être en réputation, اشتهارده او *ichtihārdè ol.*

Réputer, v. a., صایمق *sāïmaq*, طوتمق *thoutmaq*, یرینه قومق *ïerïnè qomaq*, t. — Être réputé, عدّ اولنمق - او *'add olounmaq, ol*, صایلمق *sāïlmaq.* — Être réputé pour homme de bien, ارباب خیر اعدادندن معدود او *erbābi khaïr a'dādinden ma'doud ol.*

Requérable, adj. com., استنه بیلور *istenè bïlur*, استنور *ïsteneur*, t.; واجب الطلب *vādjib uth-thaleb*, مطلوب *mathloub.*

Requérant, e, subst., استیجی *isteïdji*, t.; طالب *thālib*, طلّاب *thallāb*, a.

Requérir, v. a., prier de quelque chose, یالوارمق *ïālvārmaq*, t.; رجا *ridjā it*, التماس ا *iltimās it.* — Requérir, en t. de palais, طلب ا *thaleb it*, شرعًا طلب ا *cher'en thaleb it*, استدعا ا *istid'ā it*, a.-t. — Requérir, devenir nécessaire, اقتضا ایجاب ا *iqtizā, idjāb it.* — Cela requiert célérité, بوکا عجله اقتضا ایدر *bouñā 'adjelè iqtizā ider.* — Requis, e, استنمش *istenmich*, مطلوب *mathloub.* — Atteindre l'âge requis, سنّ مطلوبه بالغ او *sinni mathloubè bālygh ol.*

Requête, s. f., demande par écrit, en justice, etc., عرضحال *'arzouhāl*, a. — Présenter requête, عرضحال تقدیم ا *'arzouhāl taqdïm it.* — Requête, demande verbale, prière, رجا *ridjā*, نیاز *nïāz*, التماس *iltimās*, استدعا *istid'ā.*

Requin, s. m., کوپك بالغی *keupek bālyghy*, t.; کلب بحری *kelbi bahri*, a.

Requinquée, s. f., بزنمش قوجه قاری *bezenmich qodja qāri*, t.

Requinquer (Se), v. pron., بزنمك زینتلنمك *bezenmek, zïnetlenmek*, t.

Réquiper, v. a., یکیدن دونانمق تکرار تجهیز ا *ïeñïden donātmaq*, t.; *tekrār tedjhïz it*, a.-t.

Requis, e, adj., استنمش *istenmich*, t.; مطلوب *mathloub*, a. — On dit d'une chose, qu'elle sera de requise, qu'on en aura besoin, استنه جك *istenèdjek*, ارانه جق *ārānadjaq*, مطلوب اوله جق *mathloub oladjaq.*

Réquisition, s. f., action de requérir, استیش *isteïch*, t.; طلب *thaleb.* — A la réquisition d'un tel, فلان کیسه نك طلبیله *felān kimesnènuñ thalebilè.* — Demande faite par autorité publique, qui met une chose à sa disposition, جانب میریدن اولان مطالبه *djānibi mïrïden olān muthālebè*, مطالبهٔ میریه *muthālebèï mïrïïè*, pl. a. مطالبات میریه *muthālebāti mïrïïè.* — Réquisition militaire en vivres, ou transport exigé à titre de corvée, سورسات *sursāt.*

Resaluer, v. a., رد سلام ا *reddi selām it.* — Saluer plusieurs fois, بر قاچ کره سلام ویرمك *bir qātch kerrè selām vïrmek.* — Se resaluer, تکرار سلاملشمق *tekrār selāmlachmaq.*

Resceller, v. a., تکرار مهرلمك *tekrār muhurlemek.*

Rescindant, e, adj., t. de jurisp., ابطال سند طلبی *ibthāli sened tha-*

lebi, دعوای ابطال *da'vaï ibthāl*.

Rescinder, v. a., ابطال ا *ibthāl it*, نسخ ا *neskh it*, a.-t.

Rescision, s. f., ابطال *ibthāl*, نسخ *neskh*, a.—Lettre de rescision, نسخ و ابطالی حاوی فرمان *neskh u ibthāli hāvi fermān*.

Rescription, s. f., حواله کاغدی *havālè kiāghydi*, a.-t.

Rescrit, s. m., réponse écrite d'un souverain, خط شریف *khaththy cherïf*, خط همایون *khaththy humāïoun*, a.-t.; خط *khaththy*. — Bulle, monitoire du pape, ریم پاپاسی طرفندن ویریلان فتوا *rïm pāpāci tharafindan vïrïlān fetvā*.

Réseau, s. m., petit rets, کوچك اغ *kutchuk agh*, t.; شبیکه *chebïkè*, a.—Ouvrage de fil, de soie, etc., fait par petites mailles, اورکو *eurku*. — Coiffe de réseau, اورکولی باش اورتیسی *eurkulu bāch eurtuçu*. — Réseau, en t. d'anat., entrelacement de vaisseaux sanguins, شبکة الشرایین *chebeket uch-cherāïin*, شبکة العروق *chebeket ul-'ourouq*.

Reséda, s. m., فاغیة *faghv*, فاغیة *fāghïïet*, a.

Reseller, v. a., تکرار ایرلمك *tekrār eïerlemek*, t.

Ressemeler, v. a., پاپوجلره چزمه‌لره یکی طبان دیکمك *pāpoudjlerè, tchyzmèlerè ïeñi thabān dïkmek*.

Resemer, v. a., بر دخی اکمك *bir dakhy ekmek*, t.

Réservation, s. f., action par laquelle on réserve, قید *qaïd*, pl. a. قیود *qouïoud*; شرط *charth*, pl. شروط *chourouth*.— En t. de jurisp., stipulation de certains droits en certains cas présumables, قید احترازی *qaïdi yhtirāzïi*, قیود احترازیه *qouïoudi yhtirāzïïè*.

Réserve, s. f., action de réserver, احتراز *yhtirāz*.—Troupes de réserve, corps de réserve, احتیاط عسکری *yhtïāth'askeri*, موقوفا لوقت الحاجة ترتیب اولنمش عسکر *mevqoufen li-vaqtil-hādjet tertïb olounmich'asker*. —Réserve, en t. de marine, vaisseaux destinés à secourir ceux qui en ont besoin, احتیاطا وراده توقیف اولنان سفاین *yhtïāthen verādè tevqyf olounān sefāïn*. — A la réserve, à l'exception, غیری *ghaïri*, ماعدا *mā'dā*. — A la réserve de cela, بو شیدن ماعدا *bou cheïden mā'dā*. — Sans réserve, sans exception, بلا استثنا *bilā istisnā*, برشیء براقیه رق *bir cheï brāqmaïaraq*.—En réserve, à part, à quartier, محفوظ اولهرق *mahfouz olaraq*, محفوظا *mahfouzen*. — Mettre en réserve, محل محفوظده واضع ا *mahalli mahfouzdè vāz' it*. — Réserve, discrétion, retenue, ساقنمه *sāqynma*, احتراز *yhtirāz*, احتیاط *yhtïāth*. — Parler avec beaucoup de réserve, کمال احتراز اوزره تکلم ا *kemāli yhtirāz uzrè takellum it*. — User de discrétion, احترازا *yhtirāz it*.

Réservé, e, adj., retenu, circonspect, محترز *mouhteryz*, احتراز اوزره اولان *yhtirāz uzrè olān*. — Modeste, اوصلو *ouslou*, ادبلو *edeblu*.

Réserver, v. a., garder, صقلمق *saqlamaq*, t.; حفظ ا *hyfz it*, a.-t.— Garder pour un autre temps, بشقه

وقت ایچون صقلق *bachqa vaqyt itchoun saqlamaq.* — Réserver pour les cas de besoin, وقت حاجت ایچون حفظ ا *vaqti hādjet itchoun hyfz it.* — Réserver, ou se réserver, v. pron., retenir quelque chose d'un total, الیقومق ا, توقیف *alīqomaq, tevqyf it.* — Se réserver à faire...., remettre à faire... en temps convenable, différer, بر ایشی وقت آخره قومق ـ تعلیق ا *bir ichi vaqti ākharè qomaq, ta'lyq it.*—Je me réserve pour faire cela une autre occasion, بو شیئک ایتمه‌سنی بشقه بر فرصتک ظهورینه قدر الیقوم *bou cheïuñ itmècini bachqa bir foursatuñ zouhourīnè qadar alīqodum.* — Réservé, e, صقلنمش *saqlanmich,* محفوظ *mahfouz,* الیقونمش *alīqonmich,* موقوف *mevqouf.*

Réservoir, s. m., d'eau, حوض *havouz,* pl. a. حیاض *haïāz;* صو محلّی *sou mahalli,* صو خزینه‌سی *sou khazīnèci,* t.—Le réservoir de la bile, la vésicule du fiel, اود کیسه‌سی *eud kīcècī.*

Résidant, e, adj., اوتوران *otourān,* t.; مقیم *mouqym,* ساکن *sākin,* a.

Résidence, s. f., demeure ordinaire, اوتوریلان یر *otourīlān ïer,* t.; محلّ اقامت *mahalli iqāmet,* مقرّ اقامت *maqarri iqāmet.*—Il fait sa résidence à Marseille, محلّ اقامتی مارسیلیا شهریدر *mahalli iqāmeti mārsilïā chehrīdur.* — Lieu de résidence d'un prince, etc., بر حکمدارك اوتوردیغی یر *bir hukumdārūñ otourdighy ïer,* مقرّ حکومت *maqarri hukioumet.* — La ville de Bucharest est la résidence du prince de Valachie, افلاق ویوده‌سنك مقرّ حکومتی افلاق ویوده‌سنك بکرش شهریدر *iflāq vōïvodacinuñ maqarri hukioumeti boukrech chehrīdur.* — Résidence, séjour actuel et continuel d'un officier dans le lieu de de sa charge, اوتورمه *otourma,* اقامت *iqāmet,* قرار و اقامت *qarār u iqāmet.* —Résidence, en t. de diplom., emploi d'un résident auprès d'un prince, رتبهٔ ثالثه ایاچیلکی خدمتی *rutbeï sālecè iltchīligui khydmeti.*— Résidence, en t. de chimie, dépôt au fond d'un vase, پوصه *pouça,* دردی *durdi,* vulg. *torti,* ثافل *sāfil.*

Résident, s. m., agent diplomatique envoyé pour résider auprès d'un gouvernement étranger, رتبهٔ ثلثه ایاچیسی *rutbeï selecè iltchīci.*

Résider, v. n., اوتورمق *otourmaq,* t.; ساکن او *sākin ol,* مقیم او *maqym ol,* اقامت ا *iqāmet it,* تمکن ا *temekkun it,* a.-t.—Il réside habituellement à Constantinople, عادتا استانبولده اقامت ایدر *'ādetā istāmbolda iqāmet ider.*—On dit, au fig., toute l'autorité réside dans la personne d'un tel, امر حکومت جلّه فلانکده تصرّفنده‌در *emri hukioumet djumleten felānuñ ïedi teçarrufindèdur.*—La question réside en ceci, فصّ الامر بوندن عبارتدر *fess ul-emr boundan 'ybāretdur.*

Résidu, s. m., t. de commerce, le restant, باقی قالان *bāqy qālān,* باقی قالمش *bāqy qālmich,* t.; صحّ الباقی *sahh ul-bāqy,* a. — Il s'est trouvé un faible résidu,

جزئيى برمقدار باقى قالمشدر *djuz'ïi bir myqtār bāqy qālmichdur.* — Résidu, en t. de chimie, دردى *dorti.*

Résignant, s. m., فراغت ايدن *ferāghat iden,* a.-t.; فارغ *fārygh,* a.

Résignataire, s. m., اوزرينه فراغت اولنان *uzerīnè ferāghat olounān,* مفروغ له *mefrough lehou,* a.

Résignation; s. f., soumission à son sort, رضا *rizā,* تسليميّت *teslīmïiet,* a. — Subir, supporter avec résignation, رضا وتسليميّت ايله قبول ا *rizā vu teslīmïiet ilè qaboul it.* — Résignation, soumission à la volonté de Dieu, توكّل *tevekkul,* تسليميّت الى ارادة الله *teslīmïiet ila arādet oullah.* — Patience, صبر *sabr,* تحمّل *tehammul.* — Résignation, action de résigner, abandon, فراغت *ferāghat,* ترك *terk,* قصر يد *qasri ïed.* — Démission, استعفا *isti'fā.*

Résigner, v. a., se démettre d'un office, etc., en faveur de quelqu'un, منصبى بر كمسنه يه فراغت ا *mansybi bir kimesnèïè ferāghat it.* — Résigner son âme à Dieu, بارى تعالى يه تسليم نفس ا *bāri te'ālaïè teslīmi nefs it.* — Se résigner, v. pron., se soumettre, رضا ويرمك *rizā vīrmek,* اظهار تسليميّت ا *izhāri teslīmïiet it,* توكّل ا *tevekkul it,* تسليم او *teslīm ol.* — Je me résigne, تسليمم واردر *teslīmum vārdur.* — Se résigner à la volonté de Dieu, رضاء اللهه تسليم اولنمق *rizāï oullaha teslīm olounmaq,* الله تعالى نك ارادتنه ايفاى لازمهٔ توكّل ومطاوعت ا *allah te'ālanuñ irādetinè ifāï lāzemèï tevekkul u muthāve'at it.* — Résigné, e, فراغت اولنمش *ferāghat olounmich,* متوكّل *mutevekkil,* متوكّل على الله *mutevekkil 'alallah.*

Résiliation, s. f., بوزلمه *bozoulma,* t.; ابطال *ibthāl,* تبطيل *tebthyl,* انفساخ *infisākh.* — Résiliation d'un acte, بر سندك انفساخى *bir senedun infisākhy.* — d'un marché, بازارلغك بوزلمه سى *bāzārlyghuñ bozoulmaci.* — d'une vente, اقالهٔ بيع *iqālèï beï'.*

Résilier, v. a., casser, annuler, بوزمق *bozmaq,* t.; فسخ ا *feskh it,* ابطال ا *ibthāl it,* الغا ا *ilghā it,* اقاله ا *iqālè it,* a.-t. — Résilier une vente, اقالهٔ بيع ا *iqālèï beï' it.* — Résilié, e, بوزلمش *bozoulmuch,* ابطال اولنمش *ibthāl olounmuch,* منفسخ *munfacykh,* ملغا *mulghā.*

Résine, s. f., چام ساقزى *tchām sāqyzy,* رچنه *retchina,* t.; علك *'ylk,* pl. a. علوك *'oulouk.*

Résineux, se, adj., رچنه لو *retchinalu,* ساقزلو *sāqyzlu,* t.; ذو علك *zou 'ylk,* a.

Résipiscence, s. f., توبه *tevbè, teubè,* a.; توبه كارى *teubè kiāri,* a.-p. — Venir à résipiscence, توبه ا *teubè it.*

Résistance, s. f., qualité par laquelle un corps résiste au choc, au frottement, مقاومة *mouqāvemet,* a.; طيانقلق *dhaïānyqlyq.* — Résistance, au figuré, défense contre l'attaque, قارشو طورمه *qārchou dhourma,* مدافعة *mudāfa'at,* مقاومة *mouqāvemet.* — Une forte, vigoureuse résistance, مقاومت شديده *mouqāvemeti*

chedîdè. — Faire beaucoup, ou peu de résistance, كلى يا جزئى مقاومت ا *kulli ïā djuz'ï mouqāvemet it.* — Résistance, opposition aux desseins, aux volontés, مخالفة *moukhālefet*, مقابله *mouqābelè.* — Trouver, rencontrer beaucoup de résistance, خيلى مخالفته دوچار او *khaïli moukhālefetè douchār ol.* — Obéir sans résistance, بلا مخالفة اطاعت ا *bilā moukhālefetin ithā'at it.*

Résister, v. n., se défendre, opposer la force à la force, قارشو طورمق *qārchou dhourmaq*, طيانمق *dhaïānmaq*, t.; دايانمق *dāïānmaq*, t.; مقاومت ا *mouqāvemet it*, مدافعت ا *mudāfe'at it*, a.-t. — L'ennemi résista longtemps, دشمن وافر زمان مقاومت ايلدى *duchmen vāfir zemān mouqāvemet eïledi.* — Qui peut vous résister? سزه كيم طيانه بيلور *sizè kim dhaïānā bilur.* — Résister, ne pas céder au choc, à l'impression d'un autre corps, طيانمق *dhaïānmaq*, مقاومت ا *mouqāvemet it.* — Le marbre résiste plus que la pierre ordinaire, مرمر طاشى بياغى طاشدن زياده مقاومت ايدر *mermer thāchi baïāghy thāchden ziādè mouqāvemet ider.* — Résister, en parlant d'un cheval rétif, هارونلق ا *hārounlyq it*, سركشلك ا *serkechlik it.* — Résister, s'opposer aux desseins, aux volontés, قارشو طورمق *qārchou dhourmaq*, مخالفت ا *moukhālefet it.* — Résister fortement à quelqu'un, بر كمسنه يه شدتلو جه مخالفت ا *bir kimesnèïè chiddetludjè moukhālefet it.* — Résister, persister, مداومت ا *mudāvemet it*, اظهار ثبات ا *izhāri sebāt it.* — Supporter, endurer la peine, le travail, چكمك *tchekmek*, تحمل ا *tehæmmul it*, طاقت كتورمك *thāqat gueturmek.* — Résister à toutes les fatigues, هر درلو تعب و مشقته تحمل ا *her turlu ta'b u mechaqqatè tehammul it.*

Résistible, adj. com., طيانلور *dhaïānilur*, t.; مقاومتى ممكن ـ قابل *mouqāvemeti mumkin, qābil*, a.-t.

Résolu, e, adj., arrêté, décidé, قرار ويرلمش *qarār virilmich*, مصمم *mouçammem*, a. — En parlant des personnes, hardi, déterminé, جسور *djeçour*, مستعد *mustebsil*, a.

Résoluble, adj. com., حلى ممكن *halli mumkin*, a.-t.; ممكن الحل *mumkin ul-hall.*

Résolument, adv., avec résolution fixe et déterminée, البته *el-bettè*, t.; عزم قطعى ايله *'azmi qath'y ilè*, a.-t.; بهمه حال *bchemè hāl.* — Résolument, avec courage, جسارت ايله *djeçāret ilè*, a.-t., جسورانه *djeçourānè*, بى باك و پروا *bi bāk u pervā*, بى محابا *bi mehābā.* — Répondre résolument, جسورانه جواب ويرمك *djeçourānè djevāb virmek.*

Résolutif, ive, adj., اريديجى *erididjï*, t.; محلل *mouhallil*, a. — s. m., remède résolutif, دواء محلل *devāï mouhallil.*

Résolution, s. f., cessation totale de consistance, سوكلمه *seukulmè*, انحلال طاغلمه *dhāghylma*, t., *inhylāl*, a. — La résolution d'une tumeur, ورمك انحلالى *veremun inhylāli.* — La résolution des corps

en leurs principes, اجرامك انحلاليله اجزاى اصليّه‌لرينه رجوعى *edjrāmuñ inhylālilè edjzāï aslïièlerînè rudjou'y.*—Résolution, en t. de jurisp., dissolution, rescision, انفساخ *infiçākh.* — Résolution d'un bail, التزام تمسّكنك انفساخى *iltizām temessuguinuñ infiçākhy.* — Résolution d'une difficulté, بر مشكلّك حلّى *bir muchkilluñ halli.* — Résolution, fermeté, courage, متانت *metānet,* متانت قلب *metāneti qalb,* يورك *ïurek,* t. — Homme de résolution, متين الرأى بر آدم *metîn ur-rèï bir ādem.* — Résolution, intention, dessein, parti pris, نيّت *nïiet,* عزم *'azm,* جزم *djezm,* عزيمت *'azîmet,* تصميم *tasmîm,* pl. a. تصميمات *tasmîmāt;* عزم و قرار *'azm u qarār.* — Grande résolution, عزيمت جليله و جسورانه *'azîmeti djelîlè vu djeçourānè.* — ferme, عزم جازم *'azmi djāzim.* — Prendre une résolution, تصميم ا *tasmîm it,* قرار ويرمك *qarār vîrmek.* — Prendre la résolution de faire un voyage, بر سفرى تصميم ا *bir seferi tasmîm it.* — Changer de résolution, تبديل نيّت ا *tebdîli nïiet it,* تبديل عزم و قرار ا *tebdîli 'azm u qarār it.*

Résolutoire, adj. com., t. de jurisp., بوزيجى *bozoudji,* t.; ناسخ *nācykh,* مبطل *moubthyl,* a.

Résolvant, e, adj., سوكيجى *seukîdji,* t.; حلّ ايديجى *hall idîdji,* a.-t.; محلّل *mouhallil,* a.

Résonnance, s. f., چكردى *tchiñirdi,* سس *ses,* t.; طنين *thanîn,* طنين اصوات *thanîni esvāt,* صدمت صدا *sadameti sedā,* a.; نوا *nevā,* p.

Résonnant, e, adj., صدا ويريجى *sedā vîrîdji,* t.; مصوّت *muçavvit,* طنّان *thannān,* a.; طنين انداز *thanîn endāz.* — Une voix claire et résonnante, صاف وطنّان اولان بر صوت *sāf u thannān olān bir savt.*

Résonnement, s. masc., چكلمه *tchyñlemè,* t.; طنين *thanîn,* صدمت صدا *sadameti sedā,* عكس صوت *'aksi savt,* طنطنه *thanthanè.*

Résonner, v. n., retentir, چكرمق *tchyñirmaq,* چكلمك *tchyñlemek,* t.; عكس صدا ا *'aksi sedā it,* صدا ويرمك *sedā vîrmek,* a.-t.; كم كم ا *kum kum it,* اوتمك *eutmek,* اطنان صوت ا *ythnāni savt it.*

Résoudre, v. a., faire cesser la consistance, l'union entre les parties d'un tout, dissoudre, طاغتمق *dhāghytmaq,* t.; حلّ ا *hall it,* a.-t.; چوزمك *tcheuzmek,* ارتمك *eritmek.* — Résoudre un corps en poussière, بر جرمى غباره حلّ ا *bir djirmi ghoubārè hall it.* — Résoudre, annuler, بوزمق *bozmaq,* ابطال ا *ibthāl it,* فسخ ا *feskh it.* — Résoudre un contrat, فسخ عقد ا *feskhy 'aqd it.* — un marché, بازارلغى بوزمق *bāzārlyghy bozmaq.* — une vente, اقالهٔ بيع ا *iqālèï beï' it.* — Résoudre, déterminer, arrêter, décider, قرار ويرمك *qarār vîrmek,* تصميم ا *tasmîm it,* تقرير ذهن ا *taqrîri zihn it.* — Résoudre la perte d'une per-

sonne, بر کیسنه نک اعدامنی تصمیم ا *bir kimesnènuñ i'dāmini tasmīm it.* — Se résoudre, se déterminer, قرار ویرمک تصمیم ا *tasmīm it, qarār vīrmek.* — Se résoudre à une chose, بر شیئه قرار ویرمک *bir cheïè qarār vīrmek,* جزم ا *djezm it.* — Se résoudre à rester, قالمغه جزم ا *qālmagha djezm it.* — Consentir, رضا ویرمک قائل او *rizā vīrmek, qāïl ol.* — Se résoudre, se dissoudre, چوزلمک *tcheuzulmek,* اریمک *erīmek,* طاغلمق *dhāghylmaq.* — Se transformer, دونمک *deunmek.* — Le bois qu'on brûle se résout en cendre, یانان اوطون کوله دونر *ïānān odhoun kulè deuner.* — Résoudre quelqu'un, le déterminer à quelque chose, بر کیسنه نک کوکلنی یاپمق *bir kimesnènuñ gueuñulunu ïāpmaq,* الزام ا *ilzām it.* — Résoudre, décider un cas douteux, une question, حل ا *hall it,* بر مسئله یی حل ا *bir mecè-lèïi hall it.* — une difficulté, حل مشکل ا *halli muchkil it.* — Résolu, e, arrêté, قرار ویرلمش *qarār vīrilmich,* مصمم *mouçammem.* — Dissous, منحل طغلمش *munhall, dhaghylmich.* — Annulé, منفسخ *munfacykh,* ابطال اولنمش *ibthāl olounmich.* — Résous, دونمش *deunmich,* منقلب *mounqalib.*

Respect, s. m., vénération, حرمت *heurmet,* احترام *yhtirām,* pl. a. احترامات *yhtirāmāt ;* توقیر *tevqyr,* pl. توقیرات *tevqyrāt ;* تعظیم *ta'zīm,* pl. تعظیمات *ta'zīmāt.* — Grand respect, توقیر عظیم *tevqyri 'azīm.* — Profond —, احترام تمام *yhtirāmi tāmm.* — Avec le plus profond respect, کمال تواضع و احترام ایله *kemāli tevāzou' vu yhtirām ilè.* — Respect filial, حرمت ولدیه *heurmeti velediïè.* — Respect, égards, considération, اعتبار رعایت *i'tibār, ri'āïet.* — Avoir du respect pour les personnes, کیسنه لر حقنه ایفای فریضه کیسنه لره تعظیم ا *kimesnèler haqqyna ifāï fe-rīzaï ta'zīm it.* — Porter du respect, رعایت ا *ri'āïet it,* خاطرینی کوزتمک *khāthyrīni gueuzetmek.* — Passer les bornes du respect, حدود تأدبی تجاوز ا *houdoudi téeddubi tedjāvuz it.* — Sauf le respect dû à la compagnie, حرمت مجلسه خلل کتورمیه رک *heurmeti medjlicè khalel gueturmeïè-rek,* حاشا من السامعین *hāchā min es-sāmi'īn.* — Sauf votre respect, حاشا حرمتکزه *hāchā heurmetuñyzè.* — Rendre ses respects à quelqu'un, رسوم تعظیم و احترامی ادا ا *rouçoumi ta'zīm u yhtirāmi edā it.* — Par respect, تعظیمًا *ta'zīmen,* حرمةً *heurmeten,* تأدبًا *téeddüben.*

Respectable, adj. com., اعتبارلو *i'tibārlu,* حرمتلو *heurmetlu,* a.-t. ; واجب الاحترام *vādjib ul-yhtirām,* ذو الاحترام *zevi ul-yhtirām,* محترم *muhterem,* معتبر *mu'teber,* a. ; سزاوار حرمت *sizāvāri heurmet.* — C'est une personne respectable, واجب الاحترام بر کیسنه در *vādjib ul-yhti-rām bir kimesnèdur.*

Respecter, v. a., porter respect,

حرمت ا *heurmet it*, اعتبار ا *i'tibār it*, توقیر ـ تعظیم ـ تبجیل ا *tevqyr, ta'zym, tebdjīl it*, a.-t.— Respecter la vieillesse, سن شیخوخته حرمت ا *sinni cheïkhoukhetè heurmet it*. — Respecter, épargner, ne point porter atteinte, دوقنمامق *doqounmāmaq*, بوزمامق *bozmāmaq*, خلل کتورمامك *khalel gueturmemek*, حرمت ا *heurmet it*. — Se respecter, garder avec soin la décence, sa réputation, حسن ادبه مغایر حرکت ایتمامك *husni edebè mougháïr hareket itmemek*, عرضنی کوزتمك *'yrzini gueuzetmek*, عرض وشانی وقایه ا *'yrz u chānini viqāïè it*. — Respecté, e, اعتبارلو *i'tibārlu*, حرمتلو *heurmetlu*, محترم *mouhterem*, موقر *muvaqqar*.

Respectif, ive, adj., هر برلرینه مخصوص *bir birlerīnè makhsous*, هر برینه مخصوص *her birīnè makhsous*, طرفینه متعلق *tharafeïnè mute'allyq*, a.-t.—Les droits respectifs, هر برینه مخصوص اولان حقوق *her birīnè makhsous olān houqouq*, حقوق طرفین *houqouqy tharafeïn*. — Demandes respectives, مطلوبات طرفین *mathloubāti tharafeïn*.— Les plénipotentiaires respectifs, طرفین مرخصلری *tharafeïn mourakhkhaslari*.

Respectivement, adv., طرفیندن *tharafeïnden*, a.-t.; برلرینه بر بر *bir birlerīnè olaraq*, برلرینه بر بر *bir birlerīnè*, t.; احدهما آخره *āhadehouma âkherè*. — Après s'être respectivement communiqué leurs pleins pouvoirs, برلرینه بر برلرینه رخصت نامه لرینی بعد الاراءت *bir birlerīnè roukhsat nāmèlerīni ba'd el-irā'et*.

Respectueusement, adv., توقیر و احترام ایله *tevqyr u yhtirām ilè*, حرمت و تادب ایله *heurmet u té'ddub ilè*, ادب ایله *edeb ilè*, a.-t.; ادیبانه *edībānè*; a.-p. — Parler et écrire respectueusement, بالتوقیر و التعظیم تکلم و تحریرا *bittevqyr vet-ta'zīm tekellum u tahrīr it*.

Respectueux, se, adj., qui porte du respect, ادبلو *edeblu*, a.-t.; مؤدب *mu'eddeb*, a. — Un homme respectueux, مؤدب بر آدم *mu'eddeb bir ādem*. — Respectueux, qui indique le respect, ادبانه *edebānè*, ادیبانه *edībānè*, ادیب *edīb*, ادبه موافق *edebè muvāfyq*. — Manières respectueuses, اطوار ادبانه *athvāri edebānè*.

Respirable, adj. com., تنفس اوله بیلور *teneffus ola bīlur*, a.-t.; ممکن التنفس *mumkin ut-tenèffus*, a. —Un air respirable, تنفسه صالح برهوا *teneffucè sālyh bir havā*.

Respiration, s. f., تنفس *teneffus*, نفس *nefes*, a.; صولق *solouq*, t. — Prendre sa respiration, صولق آلمق *solouq âlmaq*.

Respirer, v. n., attirer et repousser l'air par le mouvement des poumons, صولق آلمق *solouq âlmaq*, نفس صولومق *solouniaq*, t.; نفس المق *nefes almaq*, تنفس ا *teneffus it*, نفس ویرمك *nefes vīrmèk*, a.-t.— Difficulté de respirer, عسرت تنفس *'ousreti teneffus*. — Respirer facilement, سهولت ایله تنفس ا *souhoulet ilè teneffus it*. — Respirer, vivre,

نفس ویرمك, ياشامق *ïāchāmaq*, *nefes vîrmek*. — Respirer, au fig., prendre haleine, avoir quelque relâche, راحتلنمق *rāhatlanmaq*, تنفّس ا *tenefus it*. — Respirer un peu, جزئيجه استراحت ا *djuz'ïdjè istirāhat it*. — Respirer, marquer, témoigner, كوسترمك *gueustermek*, ارائت ا *irā'et it*. — Désirer ardemment, جاندن اوزلمك *djānden euzlemek*, اشتياق ا *ichtïāq it*. — Désirer avec passion, ذكر وفكرى او *zikr u fikri ol*. — Je ne respire qu'après cela, ذكر وفكرم انجق بو ماده‌در - بوندن عبارتدر *zikr u fikrum andjaq bou māddèdur, boundan 'ybārettur*.

Resplendir, v. n., يلدرمق *ïyldiramaq*, ايدنلو ويرمك *aïdinlu vîrmek*, t.; ضيا ويرمك *zïā vîrmek*, شعله‌لنمك *cheu'lèlenmek*, شعله ويرمك *cheu'lè vîrmek*, متلالى ودرخشان او *mutelâli vu dirakhchān ol*, ملتمع او *multemi' ol*.

Resplendissant, e, adj., ايدنلو *aïdinlu*, يلدرايجى *ildirāïdji*, يلدراغن *ildirāghan*, t.; ضيالو *zïālu*, a.-t.; لامع *lāmi'*, ملتمع *multemi'*, a.; درخشان *dirakhchān*, p.

Resplendissement, s. m., پارلايش *pārlāïch*, t.; ضيا *zïā*, لمعان *lem'ān*, شعله *cheu'lè*, شعشعة *cha'cha'at*, a.

Responsabilité, s. f., مسئوليّت *mes'oulïiet*, a. — Grande responsabilité, مسئوليّت عظيمه *mes'oulïieti 'azīmè*.

Responsable, adj. com., qui doit répondre, garant, مسئول *mes'oul*, a., جواب ويرمكه متكفّل *djevāb vîrmeguiè mutekeffil*, ضامن *zāmin*. — Tenu à rendre compte, comptable, comptable, حساب ويره‌جك *hyçāb vîrèdjek*.

Responsif, ive, adj., t. de palais, جوابى حاوى *djevābi hāvi*, t.-a.; متضمّن جواب *mutezammini djevāb*, a.

Ressac, s. m., طالغه‌لرك قره‌يه چارپمه‌سى *dhālghaleruñ qaraïè tchārpmaci*, t.; تلاطم امواج *telāthumi emvādj*, a.

Ressaigner, v. a., بردخى قان المق *bir dakhy qān almaq*, t.; تكرار فصد ا *tekrār fasd it*.

Ressaisir, v. a., et Se ressaisir, v. pron., ينه آلمق *ïnè âlmaq*, بر دخى آلمق *bir dakhy âlmaq*, t.; تكرار ضبط - اخذ ا *tekrār zabth, akhz it*, a.-t. — Je me suis ressaisi de mes effets, اشيامى مجدّدا ضبط ايلدم *echïāmi mudjeddeden zabth eïledum*.

Ressasser, v. a., sasser de nouveau, بردخى الكدن كچورمك *bir dakhy elekten guetcharmek*. — Au fig. et fam., ressasser une affaire, un compte, les examiner de nouveau, بر مصلحتى - برحسابى يكيدن دقّتلوجه باقمق *bir maslahati, bir hyçābi ïeñïden dyqqatludjè bāqmaq*.

Ressaut, s. m., چيقمه *tchyqma*, t. Voy. Saillie.

Ressemblance, s. f., بكزش *beñzeich*, بكزمه *beñzemè*, t.; مماثلة *moumācelet*, مشابهت *muchābehat*, a. — Ressemblance parfaite, مشابهت تامّه *muchābehati tāmmè*. — Il y a entre eux une grande ressemblance

de tempérament, بـينلرنده كلّـى مشابهت مـزاج واردر *beïnlerindè kulli muchābchati mizādj vārdur.* — En parlant d'un fils, on dit qu'il est la vraie ressemblance de son père, بابانك طبقى اورنكيدر *bābāçinuñ thybqy eurneguídur.*

Ressemblant, e, adj., بكـــزر *beñzer*, بكزيان *beñzeïān*, t.; مشابـه *mechābih*, مماثـــل *mumācil*, a. — Deux personnes ressemblantes, برى برينه مشابه ايكى كشى *biri birînè muchābih iki kichi.*

Ressembler, v. n., avoir de la ressemblance avec..., بكزمك *beñzemek*, t.; مشابـــه اولمق *muchābih ol*, مشابهت اولمق *muchābehat ol*, a.-t. — Ressembler à son père, بابـاسنـــه بكزمك *bābāçina beñzemek.* — Cela ne ressemble à rien, بوهيچ برشيئه بكزمز *bou hîtch bir cheïè beñzemèz.* — Ressembler, représenter une chose, en donner une idée, نشان ويرمك *nichān vîrmek.* — Chacune de ses coupoles ressemble à la voûte du ciel, هر طاقى فلكدن نشان ويـرر *her thāqy felekten nichān vîrir.* — Se ressembler, v. pron., بر برينه بكزمك *bir birînè beñzemek*, تشابـه ايتمك *techābouh it.*

Ressemeler, v. a., يكى طبان ديكمك ـ قومق *ieñi thabān dîkmek, qomaq*, t.

Ressemer, v. a., يكيدن اكيـن اكمك ـ تخم صاچمق *ieñiden ekîn ekmek, tokhoum sātchmaq.*

Ressentiment, s. m., léger renouvellement d'un mal, d'une douleur, اثرى صزى *syzy eceri*, t.; اثر علّت *eceri 'yllet*, a. — Sensation, حسّ احساس *hyss, yhsās.* — Éprouver quelques ressentiments de goutte, نقرس علّتنك بعض اثارينى حسّ ايت *nyqris 'ylletinuñ ba'zy āçārîni hyss it.* — Ressentiment, souvenir des injures, et désir de vengeance, كين *kîn*, كينه *kînè*, غيظ *ghaïz.* — Garder un ressentiment, كين طوتمق *kîn thoutmaq*, كينه طوتمق *kînè thoutmaq.*

Ressentir, v. a., sentir, éprouver, دويمق *douïmaq*, t.; حسّ ايت *hyss it*, a.-t. — Ressentir une vive douleur, وجع شديدى حسّ ايت *vedj'aï chedîdi hyss it.* — Ressentir vivement, être profondément affligé, درونندن كدر عظيم حسّ ايت *derounindè kederi 'azîm hyss it*, غايت الغايه متأثر البال او *ghāïet ul-ghāïè mute'essir ul-bāl ol.* — Se ressentir, sentir encore quelque mal qu'on a eu, اثرينى حسّ ايت *ecerîni hyss it*, يكيدن حسّ ايت *ieñîden hyss it.* — Avoir part à..., participer, اثرى طوقنمق *eceri dhoqounmaq*, حصّه دار او اصابت ايت *içābet it*, حصّه دار *hyssèdār ol*, حصّه كير او *hyssèguîr ol.* — Se ressentir, avoir du ressentiment, garder rancune, كين طوتمق *kîn thoutmaq*, كين باغلمـــق *kîn bāghlamaq.*

Resserré, e, adj., t. de méd., constipé, منقبض *mounqābyz*, a. — Resserré, étroit, طـــار *dhār*, ضيّق *zyyq.*

Resserrement, s. m., action par laquelle une chose est resserrée, قپانمه *qapānma*, t.; انـقبـــاض *inqybāz*,

انسداد *insidād*, احتباس *yhtibās*, a. — Resserrement de cœur, tristesse qui accable le cœur et le ferme à la joie, كوكل طارلغی *gueuñul dhārlyghy*, ملالت *melālet*, حزن *huzn*. — Le resserrement des pores, انسداد — انقباض مسامات *insidādi, inqybāzy meçāmāt*. — Au fig., le resserrement de l'argent, احتباس نقود *yhtibāci noûqoud*.

Resserrer, v. a., serrer davantage ce qui s'est lâché, قصمق *qysmaq*, قصترمق *qysturmaq*, صقمق *syqmaq*, طارا *dhār it*, دارالتمق *dārāltmaq*, صیقشدرمق *syqychturmaq*, t.; زیاده محکم بغلمق *ziādè muhkem baghlamaq*, ربط ا *rabth it*, a.-t., چکمک *tchekmek*. — Rétrécir, طارلمق *dhārlamaq*. — Presser, réduire à l'étroit, تضییق ا طارلق ویرمک *tazyyq it, dhārlyq vîrmek*. — Resserrer, abréger, قصلتمق *qyçaltmaq*, اختصار ا *yhtiçār it*, مختصار ا *moukhtaçār it*. — Restreindre, حصرا *hasr it*, منحصر *mounhacyr qylmaq*. — Resserrer la matière, le sujet, ماده یی حصرا *māddèi hasr it*. — Serrer de nouveau, تکرار بغلمق - یکیدن *ieñiden, tekrār baghlamaq*. — Resserrer, remettre une chose dans le lieu où elle était, تکرار یرینه قومق *tekrār ierînè qomaq*, یرینه محللنده - یرینك صاقلمق *ierînè mahallindè, ierindè sāqlamaq*, حفظ ا *hyfz it*. — Resserrer un prisonnier, le garder plus à l'étroit, صیقیك طوتمق *syqyda thoutmaq*. — En parlant d'une place forte assiégée de près, on dit qu'elle est très-resserrée, بو قلعه غایت ایله صیقیلمشدر *bou qal'a ghāïet ilè syqydèdur*. — Resserrer le ventre, le rendre moins libre, انقباض کتورمک *inqybāz gueturmek*, قبضلق کتورمک *qabyzlyq gueturmek*, موجب انقباض اولمق *moudjibi inqybāz ol*. — Les coings resserrent, ایوا قبضی موجب اولور *aïvā qabzi moudjib olour*. — Le froid resserre les pores, برودت انقباض مساماتی موجبدر *buroudet inqybāzy meçāmāti moudjidur*.

Ressif, ou Récif, s. masc. Voy. Récif.

Ressort, s. m., élasticité, بر شیئك هیئت اولیسنه رجوعی قوتی *bir cheïuñ hïeti evvelîcinè rudjou'y qouvveti*, t.-a.; قوت تحولیه *qouvveti tehavvulïè*, a. — Le ressort de l'air, هوانك هیئت اولیسنه رجوعی قوتی *havānuñ hïeti evvelîcinè rudjou'y qouvveti*. — Faire ressort, se remettre au premier état, en cessant d'être contraint, هیئت اولیسنه رجوع ا *hïeti evvelîcinè rudjou' it*. — Ressort, morceau de métal qui réagit contre la pression, زنبرك *zemberek*. — Le ressort d'une montre, ساعتك زنبرکی *sā'atuñ zemberegui*. — d'une machine, چرخ *tcherkh*. — Au fig., le ressort de l'âme, جان قوتی *djān qouvveti*. — Donner du ressort à l'estomac, معده یه قوت ویرمک *mi'dèïè qouvvet vîrmek*. — Ressort, moyen de réussite, de succès, وسیله *vecîlè*, pl. a. وسایل *veçāïl*; سبب *sebeb*, pl. اسباب *esbāb*. — Le grand ressort d'une affaire, بر مصلحتك اعظم اسبابی *bir maslahatuñ a'zemi esbābi*. — Ressort, étendue, juridic-

tion, compétence, حكومت *hukioumet*, قلمرو *qalemrev*, ناحيه *nāhiè*, pl. نواحی *nevāhy*. — Dans l'étendue de son ressort, حوضهٔ حكومتنده *haozèï hukioumetindè*. — Cela n'est pas de mon ressort, il ne m'appartient pas d'en juger, بكا متعلق شی دكلدر *bañā mute'allyq cheï deïldur*. — En dernier ressort, finalement, عاقبت الامر صوكنده *'āqybet ul-emr, soñinda*.—Sans appel, اخر محكمه يه مراجعت ايتمكسزين *akher mehkemèïè murādje'at itmeksyzín*.

Ressortir, v. n., être du ressort, de la juridiction, متعلق او *mute'allyq ol*, تعلقی او *te'alluqy ol*, تابع او *tābi' ol*, a.-t. — Ce canton ressortit à tel tribunal, بو ناحيه فلان محكمه نك توابعندندر *bou nāhiè felān mehkemènuñ tevābi'yndendur*.—Ressortir, sortir de nouveau, يكيدن چيقماق *ïeñïden tchyqmāq*, ينه چيقماق *ïnè tchyqmāq*, تكرار خروج ا *tekrār khouroudj it*.

Ressortissant, e, adj., تابع *tābi'*, pl. a. توابع *tevābi'*; تابع اولان *tābi' olān*, a.-t.

Ressouder, v. a., تكرار لهملمك *tekrār lehimlemek*, t.

Ressource, s. f., ce à quoi on a recours pour se tirer d'embarras, چاره *tchārè*, t.; درمان *dermān*, مدار استعانت يناردم *īārdum*, مدار استعانت اولهجق نسنه *medāri isti'ānet oladjaq nesnè*.—Sans ressource, infortuné, بيچاره *bïtchārè*.—Je n'ai point de ressource, مدار استعانتم يوقدر *medāri isti'ānetum ïoqtur*. — J'ai plusieurs ressources, نيجه نيجه اسباب استعانتم واردر *nïdjè nïdjè esbābi isti'ānetum vārdur*.

Ressouvenir, s. m., ياد *īād*, p.; ذكر *zikr*, تذكّر *tezekkur*, a.; اكمه *añma*, t. — Il m'en reste un léger ressouvenir, فكرمك جزئيجه برذكری قالمشدر *fikrumdè djuz'ïdjè bir zikri qālmèchtur*.—Ressouvenir, ressentiment. Voy. ce mot.

Ressouvenir (Se), v. pron., se rappeler, se remettre dans la mémoire, خاطرينه ـ فكرينه كتورمك *khāthyrinè ـ fikrinè gueturmek*, a.-t.; در خاطرا *der khāthyr it*, p.-a.-t.; خاطرده طوتمق *khāthyrdè thoutmaq*, تذكرا *tezekkur it*. — Maintenant il m'en ressouvient, بوشی شمدی خاطرمه خطور ايدر *bou cheï chimdi khāthyrimè khouthour ider*. — Se ressouvenir, considérer, réfléchir, دوشنمك *duchunmek*, تفكرا *tefekkur it*, ملاحظه ا *mulāhaza it*.

Ressuage, s. masc., état, action d'un corps qui ressue, ترلمه *terlemè*; صزمه *syzma*, t.; حال تعرّق *hāli te'arrouq*, حال ترشّح *hāli terachchuh*, تعريق *ta'ryq*, a.—Ressuage, opération de métallurgie, تنقيهٔ معدن *tenqyèï ma'den*. Voy. Liquation.

Ressuer, v. n., rendre l'humidité intérieure, ترلمك *terlemek*, صزمق *syzmaq*, t.; ترشّح ا *terechchuh it*, تعرّق ا *te'arruq it*.—En t. de monnaie, séparer l'argent du cuivre, باقری آيروب كمشی معدنندن چيقارمق *bāqyri āïrup gumuchi ma'denինden tchyqārmaq*.

Ressusciter, v. a., ramener de la

mort à la vie, ديرلتمك *dîriltmek*, حيات ديركورمك *dîrgueurmek*, t.; حيات ويرمك *haïāt vîrmek*, احيا *yhïā it*, حيات تازه ويرمك *haïāti tāzè vîrmek*, a.-t.—Ressusciter les morts, احياى اموات *yhïāï emvāt it*. — un malade, مريضى احيا *marîzy yhïā it*. — Ressusciter, au fig. fam., renouveler, faire revivre, يكيلمك *ïeñîlemek*, تجديد *tedjdîd it*.

Ressusciter, v. neutre, revivre, ديرلمك *dîrilmek*, t.; كسب حيات *kesbi haïāt it*, احيا اولنمق *yhïā olounmaq*, تازه حياته كلمك *tāzè haïātè guelmek*, حشراولمق *hachr ol*, a.-t.; بعثت *ba'st it*.

Ressuyer, v. n., Se ressuyer, v. pron., sécher, قورومق *qouroumaq*, t.; كسب جفاف *kesbi djefāf it*, a.-t.

Restant, e, adj., qui reste, قالان *qālāni*, t.; باقى *bāqy*, a.—De quatre héritiers, c'est le seul restant, درت نفر وارثدن قالان يالكز بودر *dort nefer vāristan qālān ïālyñyz boudur*.—Ce qui reste, le restant, باقى قالانى *bāqy qālāni*. — Cent écus restant, باقى يوز غروش *bāqy ïuz ghourouch*.

Restarage, s. m., ديكش *dîkich*, t.

Restaurant, s. m., aliment ou remède qui a la vertu de restaurer, غداى مقوّى *ghydāï mouqavvi*, قوّت ويريجى علاج *qouvvet vîrîdji 'ylādj*, دوای مقوّى *devāï mouqavvi*.—Restaurant, qui répare les forces, قوّت تازه لديجى *qouvvet tāzèledîdji*, مجدّد قوّت *mudjeddidi qouvvet*.—Restaurant, consommé. Voy. ce mot. — Restaurant, établissement de restaurateur, آشجى خانه *āchdji khānè*, لوستاريه ميخانه *meïkhānè*. *lostārïa*,

Restaurateur, s. m., traiteur, aubergiste, لوستاريه جى *lostārïadji*, مسافرخانه طوتان *muçāfir khānè thoutān*.

Restaurateur, trice, s., qui refait, rétablit, répare, يكيلديجى *ïeñîledîdji*, t.; مجدّد *mudjeddid*, محيّى *mouhaïi*, a.—Le restaurateur des lettres, مجدّد علوم ومعارف *mudjeddidi 'ouloum u me'ārif*.

Restauration, s. f., réparation, rétablissement, تعمير *ta'mîr*, ترميم *termîm*, اصلاح *yslāh*, a.; تجديد *tedjdîd*, يكيلمه *ïeñîlemè*, t. — La restauration d'un édifice, بر بنانك تعميرى *bir binānuñ ta'mîri*. — Restauration, au fig., احيا *yhïā*, تجديد *tedjdîd*.—La restauration de l'État, نظام ملكك ودولتك تجديدى *nizāmi mulk u devletuñ tedjdîdi*. — des lettres, علوم وادبيه نك احياسى *'ouloum u edebïïènuñ yhïāci*.

Restaurer, v. a., réparer, rétablir, remettre en bon état, دوزلتمك *duzeltmek*, t.; تعمير *ta'mîr it*, ترميم *termîm it*, تجديد *tedjdîd it*, مرمّت *meremmet it*, اصلاح *yslāh it*, a.-t.; تازه لمك *tāzèlemek*, ياپمق *ïāpmaq*, يكيدن ياپمق *ïeñîden ïāpmaq*, t.—Restaurer sa santé, تجديد صحّت *tedjdîdi syhhāt it*, تصحيح مزاج *tashyhy mizādj it*. — Restaurer, au fig., احيا *yhïā it*, مجدّدا احيا *mudjeddeden yhïā it*,

يكيدن حيات ويرمك *ieñïden haïāt vïrmek*.—Restaurer l'État, les arts, les sciences, le commerce, ملك ودولتى وعلوم ومعارفى وامر تجارتى مجدداً احيا ا *mulk u devleti vè 'ouloum u me'ārifi vè emri tidjāreti mudjeddeden yhïā it.* — Restaurer, faire reprendre des forces, قوّتلندرمك *qouvvetlendurmek.* — par des aliments, fam., إطعام ا *yth'ām it*, غدالندرمق *ghydālandurmaq.* — Se restaurer, reprendre des forces, دنجلنمك *dindjlenmek*, قوّته كلمك *qouvvetè guelmek*, يمكلنمك *iemeklenmek.*

Rèste, s. m., ce qui reste d'un tout, باقى اولان *bāqy olān*, باقى قالان *bāqy qālān*, بر نسنه‌دن ارته قالان *bir nesnèden arta qālān*, ارتان *artān*, قصور اولان *qouçour olān*, قصور *qouçour*, t.; باقى *bāqy*, بقيه *baqyïè*, pl. a. بقايا *baqāïā*.—Voilà le reste de mon bien, اشته بقيهٔ مالم بودر *ichtè baqyïèï mālum boudur.*—Le reste du dîner, بقيهٔ طعام *baqyïèï tha'ām.*—de la vie, بقيهٔ عمر *baqyïèï 'eumr.* — Au reste, قالديكه *qāldïki*, باقى *bāqy*, انجق *andjaq.* — Le reste, l'excédant, فضله *fazlè.* — Les restes, au pl., les cendres, تراب *turāb.*

Rester, v. n., être de reste, قالمق *qālmaq*, باقى قالمق *bāqy qālmaq*, ارته قالمق *arta qālmaq*, t. — Que nous reste-t-il à faire? ايده جكمز نه قالدى *idèdjegumuz nè qāldi.* — Rester, demeurer malgré certaines raisons qu'on aurait de se retirer, اكلنمك *eïglenmek*, طورمق *dhourmaq*, قالمق *qālmaq*, اوتورمق *otourmaq.* — Demeurer après les autres, كيرو قالمق *guïru qālmaq.* — Tarder, كچ قالمق *guetch qālmaq.* — S'arrêter, demeurer, séjourner, قرار ا *qarār it.* — Habiter, demeurer; اوتورمق *otourmaq*, اقامت ا *iqāmet it*; ساكن اول *sākin ol.* — En rester à, se borner, se contenter de, قناعت ا *qanā'at it*, اكتفا ا *iktifā it.* — En rester là, en faisant une lecture, etc., قالمق *qālmaq*, توقّف ا *tevaqqouf it.*

Restituable, adj. com., qui peut être remis dans son premier état, حال اوّلنه وضع اولنه بيلور رجوع *hāli evvelinè vaz' olouna bïlur, rudjou'* ايلمكه استحقاقى اولان *eilemèè istyhqāqy olān*, a.-t. — Restituable, qui doit être restitué, كيرو ويرلمكجك كيرو ويرلمسى لازم *guïru vïrilmèdjek, guïru vïrilmeci lāzym*, t.-a.

Restituer, v. a., كيرو ويرمك *guïru vïrmek*, t., ردّ ا *redd it*, a.-t. — Restituer une somme, بر مبلغى ردّ ا *bir meblaghy redd it.* — Restituer, remettre en l'état précédent ou comme il doit être, un monument, etc., تكرار يرينه قومق وضع ا *tekrār yerïnè qomaq vaz' it.* — Restituer, rétablir un texte, un passage, طوغرلق *dhoghroulmaq*, تصحيح ا *tashyh it*, اصلاح ا *yslāh it.* — Restituer, réparer l'honneur de quelqu'un, بر كمسه‌نك عرضنى تصحيح ا *bir kimesnènuñ 'yrzyni tashyh it.* — En terme de palais,

restituer une personne, la remettre dans l'état où elle était, حال سابقنه كتورمك *hāli sābyqynè gueturmek.*

Restitution, s. f., action de rendre, گیرو ویرمه *guïru vïrmè*, t.; ردّ *redd*, a. — Être tenu à restitution, ردّ ایلمکه متعهّد اولمق *redd ëilemeïè mute'ahhid ol, medjbour ol.* — Faire restitution, گیرو ویرمک *guïru vïrmek*, t. ردّ ایلمک *redd it.* — Restitution d'un texte, d'un passage, اصلاح *yslāh*, تصحیح *tashyh.*

Restreindre, v. a., resserrer (en parlant d'un médicament), قبض ایتمک *qabz it.* — Au figuré, diminuer, réduire, limiter, ازالتمق *azāltmaq*, t.; تقلیل ایتمک *taqlïl it*, حصر ایتمک *hasr it*, تحدید ایتمک *tahdïd it.* — Restreindre ses demandes à telle chose, مطلوباتنی فلان شیئه حصر و تحدید ایتمک *mathloubātini felān cheïè hasr u tahdïd it.* — Se restreindre, منحصر اولمق *mounhacyr ol*, حصر مطلب ایتمک *hasri mathlab it.* — Restreint, e, منحصر *mounhacyr*, محدود *mahdoud.*

Restrictif, ive, adj., حصر ایدیجی *hasr idïdji*, a.-t.; محدّد *mouhaddid*, مقیّد *mouqaïïd*, a.

Restriction, s. f., قید *qaïd*, pl. a. قیود *qaïoud.* — Sans restriction, بلا قید *bilā qaïd.* — Mettre, apporter quelque restriction, بر کونه قید درج ایتمک *bir guiounè qaïd, derdj it.* — Restriction mentale, قید وجدانی *qaïdi vedjdānïi.*

Restringent, e, adj., قابض *qābyz*, a. — Remède astringent, دواء قابض *devāï qābyz.*

Résultant, e, adj., حاصل اولان *hācyl olān*, لازم کلمش *lāzem guelmich*, ظهور ایدن *zouhour iden*, a.-t.; مستلزم *mustelzem*, a. — Les cas résultant d'un procès, بر دعوادن مستلزم اولان احوال *bir da'vādan mustelzem olān ahwāl.* — Les preuves résultantes, ترتّب ایدن دلیللر *terettub iden delïller*, دلایل مستلزمه *delāïli mustelzemè.*

Résultat, s. m., نتیجه *netïdjè*, pl. a. نتایج *netāïdj*; حاصل *hācyl*, pl. حاصلات *hacylāt*; قرار *qarār*, a.; صوک *soñ*, t. — Le résultat de la conférence, مذاکره نک نتیجه سی *muzākerènïeñ netïdjèci.* — Le résultat de la consultation des médecins, اطبّا مشورتنده ویرلان قراری *ethybbā mechveratindè vïrilān qarāri.*

Résulter, v. n., s'ensuivre, حاصل اولمق *hācyl ol*, ترتّب ایتمک *teretteb it*, لازم کلمک *lāzym guelmek*, نشأت ایتمک *nech'et it*, a.-t.; چیقمق *tchyqmāq*, t. — De la division et de la mésintelligence est résultée la guerre civile, ظهور ایدن شقاق و اختلاف مجارنهٔ داخلیه سی مستلزم اولمشدر *zouhour iden chiqāq u ykhtilāf mouhārchèï dākhylïèï mustelzem olmuchtur.*

Résumé, s. m., précis d'un discours, اجمال *idjmāl*, خلاصه *khoulācè*, خلاصهٔ کلام *khoulācèï kelām*, مختصر کلام *moukhtaçar kelām*, a.

Résumer, v. a., اجمال ایتمک *idjmāl it*, خلاصه ایتمک *khoulāça it*, خلاصه سنی

آلمق *khoulāṣacini ālmaq*, a.-t.—Résumer un argument, دليلى اجمال *delīli idjmāl it.* — Se résumer, سوزينى خلاصه *seuzunu khoulāṣa it*, اجمال كلام *idjmāli kelām it.* — Résumé, e, خلاصه اولنميش *khoulāṣa olounmich*, ملخص *moulakhkhas.*

Résumption, s. fém. Voy. Récapitulation.

Résurrection, s. f., ديرلمه *dirilmè*, t.; احيا *yhiā*, نشور *nuchour*, بعث *ba's.* — Résurrection des morts, بعث اموات *ba'ci emvāt.* — Au jugement dernier, قيامت *qyāmet.* — Le jour de la résurrection, قيامت كونى يوم *qyāmet gunu*, يوم قيامت *ïevmi qyāmet.*

Retable, s. m., محراب اوكى *myhrāb euñu*, a.-t.

Rétablir, v. a., remettre au premier état, en bon état, اولكى حالنه كتورمك *evvelki hālinè gueturmek*, يكيلمك *ïeñïlemek*, ايولتمك *eïuletmek*, t.; تجديد ا *tedjdīd it.* — Remettre en ordre, مجدداً تنظيم ا *mudjeddeden tanzīm it.* — Rétablir sa santé, تصحيح مزاج ا *tashyhy mizādj it.* — ses forces, تجديد قوت ا *tedjdīdi qouvvet it*, طاورنمق *dhāvranmaq.* — ses affaires, امورينى مجدداً حسن حاله وضع ا *oumourīni mudjeddeden husni hālè vaz' it.* — sa réputation, son crédit, اعتبارينى ونام وشهرتنى كما كان تصحيح ا *i'tibārīni vè nām u cheuhretini kemā kiān tashyh it.* — Rétablir un passage d'un auteur, تأليفك بر فقره‌سنى كما كان تصحيح واصلاح ا *téélīfuñ bir fyqracini kemā kiān tashyh u yslāh it.* — une personne dans sa charge, بركمسنه‌يى يكيدن منصبنه نصب وابقا ا *bir kimesnèïi ïeñïden mansybinè nasb u ibqā it.* — Rétablir, réparer. Voy. ce mot.

Rétablissement, s. m., action de rétablir, اولكى حالنه كتورمه *evvelki hālinè gueturmè*, يكيلنمه *ïeñïlenmè*, t.; تجديد *tedjdīd*, a.—Le rétablissement d'un édifice, بنانك تجديدى - يكيلتمه‌سى *binānuñ tedjdīdi, ïeñïlenmèci.* — de la santé, guérison, تصحيح مزاج *tashyhy mizādj*, مزاجك كما كان تصحيحى *mizādjuñ kemā kiān tashyhy*, شفا *chifā.* — Rétablissement d'un fonctionnaire dans sa charge, برمأمورك منصبنده مجدداً نصب وابقاسى *bir méémouruñ mansybindè mudjeddeden nasb u ibqāci.* — Rétablissement, réparation. Voy. ce mot.

Retaille, s. f., پارچه *pārtcha*, t.; قطعه *qyth'a*, pl. a. قطعات *qyth'āt.* — Retaille d'étoffe, شقه قپاش *chyqqaï qoumāch.*

Retaper, v. a., retrousser les bords d'un chapeau, اوجى - كنارى قيورمق - قالدرمق *oudjou, kenāri qyvirmaq, qāldurmaq.* — Remettre à neuf, يكيلمك *ïeñïlemek.* — Retaper, peigner à rebours, صناچى ترسنه طرامق *sātchy tersinè tharāmaq.*

Retard, s. m., délai, retardement, اكلنمه *eïg'lenmè*, عوق *'avq*,

تأخير *téékhyr*, مكث *meks, mekis*, تراخی *terākhy*, a. — Sans retard, بلا تأخير *bilā téékhyr*, بلا توقف *bilā tevaqqouf*.

Retardataire, s. m., كيرو قالان *guïru qālān, dhourān*, طوران اكلنيجی *eïglenidji*, t.

Retardement, s. m., délai, remise, گيرولنمه *guïrulenmè*, كيرو قالمه *guïru qālma*, كجكمه *guedjikmè*, t.; تاخر *téékhkhur*. — Lenteur, بطائت *bethā'et*, a. — Causer du retardement, ايراث بطائت ا *irāci bethā'et it*.

Retarder, verbe actif, différer, اكلندرمك *eïglendurmek*, كجكدرمك *guedjikturmek*, صكرديه براقمق *soñraïœbrāqmaq*, t.; تأخيرا *téékhyr it*, a.-t. — Retarder son départ, عزيمتنی تأخيرا *'azïmetini téékhyr it*. — Retarder, retenir, empêcher d'aller, d'avancer, آليقومق *ālyqomaq*, كيرولمك *guïrulemek*, تعويقنه سبب او توقيف ا *tevqyf it, ta'vyqyna sebeb ol*.

Retarder, v. n., aller plus lentement, اكلنمك *eïglenmek*, طورمق *dhourmaq*, كيرو قالمق *guïru qālmaq*, گچ قالمق *guetch qālmaq*. — Demeurer, طورمق *dhourmaq*, اغر يورمك *aghyr ïurumek*. — Cette horloge retarde beaucoup, بو ساعت پك كيرو قالور *bou sā'at pek guïru qāleur*. — Retardé, e, كيرو قالمش *guïru qālmich*, كجكمش *guedjikmich*, متأخر *mute'akhkhyr*.

Retéindre, v. a., بر دخی بويامق *bir dakhy boïāmaq*, t.; مجددا صبغ ا *mudjeddeden sabgh it*, a.-t. — Faire reteindre, يكيدن بويانمق *ïeñïden boïātmaq*.

Retendre, v. a., tendre de nouveau, يكيدن چكمك - قورمق *ïeñïden tchekmek - qourmaq*.

Rétendre, v. a, étendre de nouveau, بر دخی سرمك - يصمق *bir dakhy sermek - ïasmaq*, t.

Retenir, v. a., ravoir, tenir encore une fois, الله قويمق *elè qoïmaq*, بر دخی آلمق - طوتمق *bir dakhy ālmaq, thoutmaq*, كيرو آلمق - ضبطا *guïru ālmaq - zabth it*. — Retenir, garder par devers soi ce qui est à un autre, ne pas lâcher, آليقومق *ālyqomaq*, يانده آليقومق *ïānina ālyqomaq*, t.; يانينه توقيف ا *ïānina tevqyf it*, a.-t. — Retenir le bien d'autrui, لخرك مالنی آليقومق *akherun mālini ālyqomaq*. — Retenir, garder, conserver ce que l'on a, صاقلمق حفظ ا *sāqlamaq - hyfz it*, وقايه *viqāïè it*. — Ne pas perdre, ne pas quitter, براقمامق *brāqmāmaq*, ترك ايتمامك *terk itmemek*. — Retenir ses vieilles habitudes, عادات قديمه‌سنی وقايه ا - ترك ايتمامك *'ādāti qadïmècini viqāïè it, terk itmemek*. — On m'a retenu plus longtemps que je ne pensais, مأمولدن وافر زمان زياده بنی اليقوديلر *méémoulumden vāfir zemān ziādè beni ālyqodïler*. — Retenir quelqu'un en prison, بر كمسنه‌يی حبسده توقيف ا *bir kimesnèïi hapistè tevqyf it*. — Retenir, contenir, empêcher l'effet d'une action, باغلمق *bāghlamaq*, طوتمق

thoutmaq, طوردرمق ا ضبط *zabth it*, *dhourdurmaq*, ا منع *men' it*. — Retenir l'eau avec des digues, صويي سدلر ايله ضبط ا *souï seddler ilè zabth it*. — Retenir son haleine, نفسی ضبط ا *nefsi zabth it*. — sa colère, غضبنی يوتمق *ghazabini ïoutmaq*, غضبی ضبط ا *ghazabi zabth it*. — Retenir, en t. d'arith., réserver un nombre pour le reporter à la colonne qu'on doit calculer après, الده طوتمق *eldè thoutmaq*, — Retenir, garder dans sa mémoire, خاطرده اکمق *khāthyrdè thoutmaq*, ا حفظ *hyfz it*. — Retenir par cœur, ازبرلمك *ezberlemek*. — sa leçon, درسی ازبرلمك - حفظ ا *dersi ezberlemek*, *hyfz it*. — Retenir, concevoir, en parlant des animaux, كبه قالمق *guebè qālmaq*, ا تمخض - لقلح *laqāh*, *temakhkhoïz it*. — Se retenir, se contenir, se modérer, كندوسنی ضبط ا *guenducini zabth it*. — Je ne puis me retenir, كندومی ضبط ايده مم *guendumu zabth idèmem*. — Se retenir, s'empêcher de tomber, ياپشمق *tāpichmaq*, طوتلمق *thoutoulmaq*, ا تشبث *techebbus it*. — Je me suis retenu aux branches, داللره تشبث ايلدم *dāllara techebbus eïledum*. — Retenu, e, part. du verbe précédent, اليقونمش *ālyqonmich*, طوتلمش *thoutoulmich*, توقيف اولنمش *tevqyf olounmich*, موقف *mouvaqqaf*, صاقلنمش *sāqlanmich*, مضبوط *mazbouth*.

Rétention, s. f., t. de méd., rétention d'urine, سدك طوتلمسی *sidik thoutoulmaci*, t.; احتباس البول *yhtibās el-buvel*, a. — Rétention, t. de palais, réserve. Voy. ce mot.

Rétentionnaire, s. com., t. de palais, اخرك مالی طوتان *akherun māli thoutān*, مختلس *moukhtelis*, a.

Retentir, v. n., résonner, rendre un son, صدا ويرمك *sedā virmek*, كورلدمك *gueuruldemek*, ولوله عكس صدا او *'aksi sedā ol*, *velvelè endāz ol*, طنين انداز او *thanin endāz ol*. — En parlant de l'écho, يانقولنمق *ïānqolanmaq*. — On dit au fig.: Ses louanges retentissent partout, اوازهٔ مدح وستايشی زمزمه انداز افاق اولشدر *avāzèï medh u sitāïchi zemzemè endāzy afāq olmuchtur*.

Retentissant, e, adj., صدا كورلديجی ويريجی *sedā vīrīdji*, *gueuruldidji*, يانقوليجی *ïānqolaïidji*, t.; مترنن *muterennin*, a.

Retentissement, s. m., كورلتی *gueuruttu*, كورلدی *gueuruldu*, t.; ولوله *velvelè*, صدا *sedā*, a. — Produire du retentissement, ولوله براقمق *velvelè brāqmaq*.

Retentum, s. m., t. de prat., article que les juges n'expriment pas dans un article qu'ils rendent, شرط ضمنی *charthy zimnïi*. — Ce qu'on retient, qu'on réserve en soi-même par duplicité, en traitant d'affaires, مرام خفی *merāmi khafi*, a.

Retenu, e, adject., sage, modéré, اوصلو *ouslou*, t.; محترز *mouhteryz*, a.

Retenue, s. f., modération, dis-

crétion, انصاف *insāf*, احتراز *yhtirāz*, اعتدال *i'tidāl*, تحرّم *teharrum*, حزامت *hazāmet*, a. — Retenue, t. de finance, ce qu'on retient en vertu de la loi ou d'une stipulation convenue, افراز مقنّن *ifrāzy mouqannin*.

Réticence, s. f., قصداً سكوت *qasten sukiout*, سكوت *sukiout*, كتم *ketm*, *ketim*, طيّ *thaïi*, مسكوت عنه *meskiout 'anhou*, a.

Réticulaire, adj. com., qui a la forme d'un réseau, مشبّك *muchebbek*, a. — Tissu réticulaire, نسيج مشبّك *necidji muchebbek*. — Réticulaire, s. m., genre de champignon, بر نوع منتار *bir nev'y mantār*.

Rétif, ive, adj. (cheval), — حرون حارون *haroun*, خويلو *khoïlu*, t. — En parlant des personnes, opiniâtre, difficile à conduire, سركش *serkech*, p.; خرچين *khertchīn*, تتز *tityz*. — Faire le rétif, سركشلك ا *serkechlik it*.

Retimo, ville de l'île de Candie, رتمو *retmo*.

Rétine, s. f., كوزك طبقهٔ شبكيه‌سی *gueuzuñ thabaqaï chebkiïèci*; t.-a.; طبقة شبكيّة *thabaqati chebkiïet*, a.

Retirade, s. f., t. de fortif., ايچ مترس *itch meteris*, t.-a.; مترس داخلی *meterici dākhylïi*, a.

Retiré, e, adj., lieu retiré, solitaire, تنها ير *tenhā ïer*. — Homme retiré, qui vit retiré, دنيادن چكلمش حالی *dunïāden tchekilmich hāli*, واحدنده كچنان *vāhdettè guetchinān*. — Retiré du service, en retraite, اوتوراق *otourāq*, متقاعد *mouteqā'yd*.

Retirement, s. m., t. de chirurgie, contraction, raccourcissement, بوزيلوب چكلمه *beuzïlup tchekilmè*, t.; تقلّص *teqallas*, a. — Retirement des nerfs, سكرلرك يوزيلوب چكلمه‌سی *syāyrlerun beuzïlup tchekilmèci*, t.; تقلّص الاعصاب *teqallas ul-a'çāb*, a.

Retirer, v. a., tirer à soi, en arrière, چكمك كرو چكمك *tchekmek*, *guiru tchekmek*, t.; جذب ا *djezb it*, a.-t. — Retirer une personne, une chose du lieu où elle avait été mise, اخراج ا چيقارمق *tchyqārmaq*, *ykhrādj it*. — de sa place, يرندن ايرندن چيقارمق *ïerinden tchyqārmaq*. — un seau du puits, قوغه‌يی قويودن اخراج ا *qoghaïi quoïoudan ykhrādj it*. — quelqu'un du pouvoir, بر كمسنه‌يی موقع خطردن اخراج ا *bir kimesnëi mevqa'y khatharden ykhrādj it*. — Au fig., retirer sa parole, dégager sa promesse, سوزينی كيرو آلمق *seuzunugnūru ālmaq*, وعدی قورتارمق *va'di qourtārmaq*, تخليص وعد ا *takhlïcy va'd it*. — Retirer, dégager, reprendre ce qui était en gage, رهيندن قورتارمق *rehïnden qourtārmaq*. — Retirer, percevoir, recueillir, تحصيل ا آلمق *ālmaq*, *tahsyl it*, محصول آلمق *mahsoul ālmaq*, ايرادی او *irādi ol*. — Il retire beaucoup de cet immeuble, بو ملكدن كليتلو نها جلب و تحصيل ايدر *bou mulkden kullïetlu nemā djelb u tahsyl ider*. — Je retire tant

de ma maison, اومدن بو قدر ایرادم واردر - بو قدر الورم *evemden bou qadar irādum vārdur, bou qadar âlurum.* — Retirer avantage, profit, فایده ا *fāïdè it,* فایده لنمک *fāïdè-lenmek.* — Retirer, donner asile, صغنه جق یر ویرمک *syghynadjaq ïer vïrmek,* یاننه الوب اعطای *ïānina âlup i'thāï meldjā it.* — Se retirer, s'éloigner, se tenir en arrière, چکلمک *tchekilmek,* کیرو چکلمک *guïru tchekilmek,* مفارقت ا *mufāraqat it.* — Se retirer, se garer, صاولق *sāvoulmaq.* — Retirez-vous, garez-vous, gare, صاول *sāvoul,* صاوله *sāvoula.* — Faire retirer, faire faire place, صاولتمق *sāvoultmaq, sāoultmaq,* دفع ا *def' it.* — Se retirer, quitter sa profession, le genre de vie qu'on mendit, براقمق *brāqmaq,* فراغت - ترک ا *ferāghat, terk it,* چکلمک *tchekilmek.* — Se retirer du service, ترک خدمت ا *terki khydmet it,* خدمتدن چکلمک *khydmetten tchekilmek.* — du monde, دنیادن چکلمک *dunïādèn tchekilmek.* — Se retirer dans son pays, ولایتنه چکلمک *vilāïetinè tchekilmek.* — Se retirer en lieu de sûreté, بر امین محله التجا *bir emïn mahalle iltidjā it.* — Se retirer avec refus, essuyer un refus, محروم چیقمق *mahroum tchyqmaq.* — Se retirer, en parlant des choses, se raccourcir, se racornir, بوزیلوب چکلمک *beuzïlup tchekilmek,* تقلص ا *teqallas it.* — Se retirer, en parlant de la mer, des rivières qui rentrent dans leur lit, کیرویه چکلمک *guïruïè tchekilmek,* انجزار ا *indjizār it,* جزر ا *djezr it.* — La mer se retire, دریا کرویه چکلور - جزر ایدر *derïā guiruïè tchekilur, djezr ider.* — Retiré, e, چکلمش *tchekilmich,* منجذب *mundjezeb,* صغنمش *syghynmich,* متقلص *mutequallas,* بوزیلوب چکلمش *beuzïlup tchekilmich.*

Retomber, v. n., tomber une seconde fois, بر دخی دوشمک *bir dakhy duchmek.* — Retomber, au fig.; être de nouveau attaqué d'une maladie, بر دخی اوغرامق *bir dakhy oghrāmaq,* t.; تکرار خسته لغه اوغرامق *tekrār khastalyghа oghrāmaq,* نکس ا *nakes it,* a.-t. — Retomber dans une faute, خطایه تکرار کرفتار او *khathāïa tekrār gueriftār ol.* — Retomber dans une faute, خطایه تکرار کرفتار او *khathāïa tekrār gueriftār ol.* — Retomber, tomber sur, دوشمک *duchmek,* هبوط ا *hubouth it.* — Retomber, en parlant d'un blâme, d'une perte, etc., qui retombe sur quelqu'un, طوقنمق *dhoqounmaq,* دوشمک *duchmek,* اصابت ا *içābet it,* راجع او *rādji' ol.* — La honte en retombe sur lui, بونک عار وخجالتی اکا طوقنور *bounun 'ār u khadjāleti anā dhoqounour.*

Retondre, v. a., بر دخی قرقمق *bir dakhy qyrqmaq,* تکرار یوکی کسمک *tekrār ïeuñu kesmek,* t.

Retordement, s. m., بر قات دخی بوکمه *bir qāt dakhy beukmè,* t.; فتل مکرر *fetli mukerrer,* a.

Retordeur, se, adj., ابوشیم -

اپك بوكن *ibrichîm*, *ipek beuken*, t.

Retordre, v. a., برقات دخی بوكمك *bir qāt dakhy beukmek*, بوكمك *beukmek*. — du fil, اپلكی بوكمك *ipligui beukmek*. — Prov., donner du fil à retordre à quelqu'un, lui causer de la peine, lui susciter de l'embarras, بر كمسنه‌یی انجتمك *bir kimesnëï indjitmek*, غایله ویرمك *ghāïlè vîrmek*.

Retorquer, v. a., علیهنه چویرمك *'aleïhinè tchevîrmek*, a.-t.; قرشو سویلمك *qarchou seuïlemek*, t.; علیهنه صرف ا *'aleïhinè sarf it*. — Retorqué, e, علیهنه چورلمش *'aleïhinè tchevirilmich*, مصروف علیه *masroufun 'aleïh*.

Retors, e, adj., qui a été tordu, بوكلمش *beukulmich*, قات قات بوكلمش *qāt qāt beukulmich*, t.; مكرّرا مفتول *mukerreren meftoul*. — Fil retors, بوكلمش اپلك *beukulmich iplik*. — Retors, au fig., rusé, artificieux, حیله‌كار *hîlèkiār*. — C'est un retors, حیله‌كار بر آدمدر *hîlèkiār bir âdemdur*.

Retorsion, s. f., علیهنه چویرمه *'aleïhinè tchevîrmè*, برینك علیهنه صرف و ارجاع اولنان كلمه *birînuñ 'aleïhinè sarf u irdjā' olounān kelimè*, a.-t.

Retouche, s. f., دوزلتمه *duzeltmè*, t.; تصحیح *tashyh*, pl. a. تصحیحات *tashyhāt*.

Retoucher, v. a., toucher de nouveau, ینه طوقنمق *ïnè dhoqounmaq*, t.; مجدّدا مسّ ا *mudjeddeden mess it*, a.-t. — Retoucher, corriger, reformer, دوزلتمك *duzeltmek*, تصحیح ا *tashyh it*. — Retoucher une planche, repasser le burin sur une planche gravée, بر لوحه اوزرینه یكیدن قلم كزدرمك *bir levha uzerînè ïeñîden qalem guezdurmek*.

Retour, s. m., action de revenir, de retourner, دونش *deunuch*, t.; عودت *'avdet*, رجعت *ridj'at*, رجوع *rudjou'*, انصراف *insyrāf*, معاودت *mou'āvedet*, a. — Heureux retour, heureuse arrivée dans le lieu d'où l'on était parti, بالیمن والسعاده اولان عودت *bil-ïumn ves-se'ādè olān 'avdet*. — Attendre le retour de quelqu'un, بر كمسنه‌نك عودتنه منتظر او *bir kimesnènuñ 'avdetinè mountazyr ol*. — Au fig., le retour de la paix, اعادهٔ صلح و صلاح *i'ādèï soulh u salāh*. — du printemps, عودت فصل بهار *'avdeti fasli bahār*. — Être sur son retour, sur le point de retourner, عودت اوزره او *'avdet uzrè ol*. — Avancer en âge, اختیارلنمق *ykhtiārlanmaq*. — Le retour d'une âme à Dieu; la conversion, توبه *teubè*. — Faire un retour à Dieu, توبهٔ الی الله ا *teubèï ilallah it*. — Retour, ce qu'on ajoute à la chose pour rendre le troc égal, اوشته ویریلان اقچه *ustè vîrîlān aqtchè*, فضله *fazlè*. — Que me donnerez-vous en retour? فضله اولەرق بكا نه ویررسكز *fazlè olaraq bañā nè vîrursyñyz*. — Retour, reconnaissance, équivalent d'un bienfait reçu, مقابله *mouqābelè*, عوض *'yvaz*, قارشولق *qārchoulouq*. — En retour, en réciprocité, مقابله‌سنده *mouqābelècindè*,

عوض *'ivaz*. — Retour, vicissitude, انقلاب *inqylāb*. — Les retours de la fortune, انقلابات دوران *inqylābāti devrān*. — Retour, en t. de jurisp., droit de reprendre, رجوع المال الموهوب الى واهبه *rudjou' el-māl el-mevhoub ila vāhibho*.

Retourne, s. f., اويونده چويرلان, اويون كاغدى *oïounda tchevirilān oïoun kiāghydi*, t.

Retourner, v. a., tourner d'un autre sens, چويرمك *tchevirmek*, دوندرمك *deundurmek*, قلب *qalb* it, تقليب *taqlīb* it, a.-t.

Retourner, v. n., aller de nouveau dans un lieu où l'on a été, كيرو دونمك *deunmek*, كيرو دونمك *guïru deunmek*, — يكيدن كيتمك *ïeñïden guïtmek*, وارمق *vārmaq*, t.; عودت ا *'avdet it*, رجوع ا *rudjou' it*, رجعت ا *ridj'at it*, انصراف ا *insyrāf it*, a.-t.; كيرو كلمك *guïru guelmek*. — Retourner dans son pays, ولايتنه عودت ا *vilāïetinè 'avdet it*. — Retourner sur ses pas, ايزى اوزرينه دونمك *izy uzerinè deunmek*. — Retourner en arrière, كيرويه دونمك *guïruïè deunmek*. — Abandonner une entreprise dont on est rebuté, بر شيدن رجوع ا *bir cheïden rudjou' it*. — Retourner, recommencer à faire les mêmes choses, يكيدن باشلمق *ïeñïden bāchlamaq*, اينه باشلمق *inè bāchlamaq*. — Retourner à l'ouvrage, ايشه مجدداً مباشرت ا *iché mudjeddeden moubācheret it*. — au combat, تكرار محاربه يه كيتمك *tekrār mouhārebèïè guïtmek*. — Retourner à Dieu, se convertir, توبه ا *teubè it*. — Retourner quelqu'un, le faire changer d'avis, بر كمسنه نك عقلنى چويرمك *bir kimesnènuñ 'aqlini tchevirmek*. — Se retourner, se tourner dans un autre sens, دونمك *deunmek*. — Trouver un autre expédient, prendre d'autres mesures, ديكر برچاره بولمق *diguer bir tchāre boulmaq*. — S'en retourner, s'en aller, partir, گيتمك *guïtmek*, عزيمت ا *'azīmet it*.

Retracer, v. a., tracer de nouveau, يكيدن چيزمك *ïeñïden tchizmek*, t.; مجدداً رسم ـه ترسيم ا *mudjeddeden resm*, *tersim it*. — — Retracer, au fig., rappeler à la mémoire, تذكير ا *tezkīr it*, a.-t.; اكدرمق اكمق *añmaq*, *añdurmaq*. — Mentionner de nouveau, تكرار ذكر ا *tekrār zikr it*. — Raconter, نقل ا *naql it*. — Se retracer, se rappeler, در خاطر ا *der khāthyr it*, تذكر ا *tezekkur it*, ياد ا *iād it*. — Retracé, e, بر دخى چيزلمش *bir dakhy tchīzylmich*, مجدداً مرسوم اولان *mudjeddeden mersoum olān*, تكرار ذكر اولنمش *tekrār zikr olounmich*.

Rétractation, s. f., سوزندن دونمه *seuzunden deunmè*, t.; رجوع عن الكلام *rudjou' 'an el-kelām*, رجوع *rudjou'*, نكول *nukioul*, a.— Rétractation publique, علنا نكول *'alenen nukioul*. — sincère, نكول صادق *nukiouli sādyq*. — volontaire, نكول اختيارى *nukioul ykhtiāri*. — forcée, نكول جبرى *nukiouli djebri*.

Rétracter, v. a., سوزنمك دونمك *seuzunden deunmek*, دونمك *deunmek*, t.; نكول ا *nukioul it.* — Se rétracter, se dédire, رجوع ا *rudjou' it*, a.-t. — Il s'est rétracté publiquement, سوزندن علنًا و متواتراً رجوع ايلدى *seuzunden 'alenen vë mutevâturen rudjou' eïledi.* — Rétracter, déclarer la fausseté, يلان اولدوغنى بيلدرمك *ïalān bldoughounou bildurmek*, تكذيب ا *tekzīb it.*

Rétraction, s. f., t. de médec., بوزلوپ چكلمه *beuzulup tchekilmè*; بورشقاق *bourouchoqlouq*, t.; تقبّض *teqabbouz*, a.

Retraire, v. a., terme de prat., صاتلمش مالى كيرو آلمق *sātilmich mālï guïru âlmaq*, t.; استرداد المبيع ا *istirdād ul-mubï' it*, a.-t.

Retrait, s. m., action de retraire, صاتلمش مالك كيرو آلمه *sātilmich mālun guïru âlma*, t.; بيع اولنمش مال موروثك استخلاصى *beï' olounmich mālï mevrouçun istykhlāci.* — Retrait, t. de com., envoi en retour, عواضًا ارسال اولنان مال *'ivâzen irsāl olounān māl.* — Retrait vicinal, شفعة *chouf'at.*

Retraite, s. f., action de se retirer, de s'en aller, چكلمه *tchekilmè*, گيتمه *guïtmè*, t.; عودت *'avdet*, مفارقت *mufāraqat.* — Le temps de la retraite, چكلمه‌نك وقتى *tchekilmènuñ vaqti.* — La retraite dans les places fortes; قلعه‌لرده عسكرك چكلديكى وقتى *qal'alarda 'askeruñ tchekildïgui vaqti*; دونك *deunuk.* — Battre la retraite, طبل عودت چالمق *thabli 'avdet tchâlmaq*, دونك چاغرمق *deunuk tchāghyrmaq.* — Marche des troupes pour se retirer, كرويه چكلمه *guiruïè tchekilmè*, رجعت *ridj'at.* — Retraite, éloignement, séparation du monde, دنيادن چكلمه *dunïāden tchekilmè*, عزلت *'euzlet*, انزوا *inzyvā.* — Retraite des religieux, چله *tchillè.* — Lieu de retraite, solitude, خلوت *khalvet*, عزلتگاه *'euzletguiāh.* — Asile, refuge, صغنه‌جق ير *syghynadjaq ïer*, ملجا *meldjā.* — Vivre dans une entière retraite, حال كمال عزلت و انزوا اوزره كچنمك *hāli kemāli 'euzlet u inzyvā uzrè guetchinmek.* — Donner retraite à quelqu'un, بر كمسنه‌يه صغنه‌جق ير ويرمك - محلّ التجا ويرمك *bir kimesnèiè syghynadjaq ïer vïrmek, mahalli iltidjā vïrmek.* — Retraite de voleurs, de brigands, lieu où ils se retirent, خرسز يتاغى *khyrsyz ïatāghy.* — Retraite militaire ou civile, تقاعد *teqā'oud.* — Pension de retraite, تقاعد علوفه‌سى *teqā'oud 'eulufèci.* — Il a obtenu, il a pris sa retraite, تقاعد ايتدى *teqā'oud itti*, اوتوراق اولدى *otourāq oldou.* — Retraite, pension que l'on fait à un domestique à la fin de ses services, تكميل خدمت عطيه‌سى *tekmïl khydmet 'athyïèci.*

Retraité, e, adj., علوفه‌لو *'eulufèlu*, a.-t.; متقاعد *muteqā'yd*, a.

Retranchement, s. m., suppression, diminution, كسلمه *kecilmè*, t.; قطع *qath'*, انقطاع *inqythā'*, a. — Le retranchement des abus, فساداتك

قطعی *feçādātuñ qath'y.* — Retranchement, diminution, ازالتمه *āzāltma*, تقلیل *taqlīl.* — Le retranchement des dépenses, تقلیل مصارف *taqlīli meçārif.* — Retranchement, espace retranché d'un plus grand, بولمه *beulmè*, بولنمش یر *beulunmich ier*, مکان منفصل *mekiāni munfaçal.* — Retranchement, t. de fortif., متارس *meteris*, pl. a. متارس *metāris.* — Élever de forts retranchements, جسیم متارس احداث ا *djecīm meterisler yhdās it.*

Retrancher, v. a., ôter, enlever, کسمک *kesmek*, t.; قطع ا *qath' it*, افراز ا *ifrāz it*, a.-t.; ایرمق *āirmaq*, چیقارمق *tchyqārmaq*, حذف *hazf it*, جدا ا *djdā it.* — Retrancher plusieurs branches d'un arbre, اغاجك برقاچ دالری قطع ا *aghādjuñ bir qātch dālleri qath' it.* — Retrancher, diminuer, ازالتمق *azāltmaq*, t.; تقلیل ا *taqlīl it.* — Retrancher sa dépense, تقلیل مصرف ا *taqlīl masraf it.* — Retrancher, défendre l'usage, منع ا *men' it.* — Supprimer, قالدرمق *qāldurmaq*, اخراج ا *ykhrādj it*, رفع ا *ref' it.* — Retrancher, t. de guerre, fortifier, élever des retranchements, متارس ا - یاپمق *meteris it, ïāpmaq*, اطرافی متارسلمك - متارس چویرمك *ethrāfi meterislemek, meteris tchevīrmek*, متارس ایله احاطه ا *meteris ilè ihātha it.* — Retrancher un camp, اردونك اطرافنه متارس چویرمك *ordounuñ ethrāfinè meteris tchevīrmek.* — Se retrancher, se restreindre, se réduire, منحصر او *mounhacyr ol.* — Se retrancher à la moitié de sa dépense, نصف مصرفه منحصر او *noucfi masrafè mounhacyr ol.* — Se retrancher, diminuer sa dépense, خرجلغی اکسلتمك *khardjlyghy eksiltmek*, مصرفنی ازالتمق *masrafini azāltmaq.* — Se retrancher, chercher un prétexte, بهانه ارامق *behānè arāmaq.* — Se retrancher, se fortifier, élever des travaux pour se mettre à couvert des attaques de l'ennemi, کندویه متارسلنمك *meterislenmek*, متارس ایله استحکام ویرمك *guenduïè meteris ilè istyhkiām vīrmek* تحصن ا *tehassun it.* — Retranché, e, متارسلرایله استحکام ویرلمش *meterislerilè istyhkiām vīrilmich*, متحصن *mutehassun.* — Camp retranché, متارسلرایله استحکام ویرلمش اردو *meterislerilè istyhkiām vīrilmich ordou.*

Retravailler, v. a., بردخی ایشلمك - چالشمق *bir dakhy ichlemek, tchālichmaq*, t.

Retrayant, e, adj., صاتلمش مالی کیرو طلب ایدن *sātilmich māli guīru thaleb iden*, t.; طالب الردّ المبیع *thālib ur-redd ul-mebī'.*

Rétrécir, v. a., rendre plus étroit, دار - طارا *dār it*, - طارالتمق *dhārāltmaq*, t.; اضاقه ا *izāqa it*, a.-t. — Rétrécir un chemin, یولی طارالتمق *iolu dhārāltmaq.* — le lit d'une rivière, مجرای نهری اضاقه ا *medjrāi nehrī izāqa it.* — Resserrer, صقمق *syqmaq.* — Serrer, طارلمق *dhārlamaq.* — Réduire à l'étroit, presser, تضییق ا *tazīyq it.* — On dit, au fig., la servitude rétrécit

l'âme, حال رقيّت موجب اضاقة نفسدر *hāli ryqyiat moudjibi izāqaï néfestur.* — Rétrécir, v. n., et se rétrécir, v. pron., طار او *dhār ol*, دار او *dār ol*, تضيّق ا *tezaïiuq it.* — Se rétrécir, se raccourcir par l'action du feu ou de l'eau, بوزلمك *buzulmek*, بوزيلوب چكلمك *buzulup tchekilmek.* — Rétréci, e, طار اولمش *dhār olmuch*, بوزيلوب چكلمش *buzulup tchekilmich*, بوزلمش *buzulmich.* — Au fig., قصّه *qyssa*, قاصر *qācyr.* — Esprit rétréci, عقل قصّه *'aqli qyssa.*

Rétrécissement, s. m., چكلش *tchekilich*, بوزيلوب چكلمه *buzulup tchekilmè*, بوزيلوب قصّه‌لمه *buzulup qyssalma*, تضييق *tazïyq*, قصارة *qaçāret.* — Le rétrécissement d'une étoffe, بر قماشك بوزيلوب چكلمه‌سى *bir qoumāchuñ buzulup tchekilmèci.* — de l'esprit, عقلك قصّه‌لغى *'aqluñ qyssalyghy.*

Retremper, v. a., tremper de nouveau, بر دخى اصلاتمق *bir dakhy yslātmaq*, يكيدن صويه باتّدرمق *ïeñïden souïè bātturmaq*, t. — le fer, l'acier, etc., دمرى صوارمق *demiri souvārmaq.* — Retremper, au fig., donner une nouvelle vigueur, تقويه ا *taqvïè it*, a.-t., يكيدن قوّت ويرمك *ïeñïden qouvvet vïrmek.*

Rétribution, s. f., اجر *edjr*, اجرة *eudjret*, a. — Rétribution légitime, اجرت حلال *eudjreti halāl.*

Rétroactif, ive, adj., كچمش زمانه ايشليان *guetchmich zemānè ichleïān*, t.; عامل على الماضى *'āmil 'alel-māzy.* — Opérer un effet rétroactif, ماضى يه عمل ا *māzïiè 'amel it.*

Rétroaction, s. f., عمل على الماضى *'amel alel-māzy*, فاعليت فى السابق *fā'ylïet fis-sābyq*, t.

Rétroagir, v. n., كچمش زمانه ايشلمك *guetchmich zemānè ichlemek*, t.; ماضى يه عمل ا *māzïiè 'amel it*, a.-t.

Rétrocéder, v. a., سابقا ويرلمش شيئ يكيدن ردّ ا *sābiqā vïrilmich chèïi ïeñïden redd it.* — Rétrocéder une dette, فراغ اولنان ذمّتى قبول ايتمامك - ردّ ا *firāgh olounān zimmeti qaboul itmemek, redd it.*

Rétrocession, s. f., فراغ اولنان شيئ قبول ايتمامه *firāgh olounān chèïi qaboul itmemè*, a.-t.

Rétrogradation, s. f., t. d'astr., كرو كتمكلك *guiru guitmeklik*, t.; رجعت *ridj'at*, t.

Rétrograde, adj. com., كرو دونيجى - چكلان *guiru deunïdji, tchekilen*, t.; راجع *rādji'*, a. — Marche rétrograde, سير راجع *seïri rādji'.* — Mouvement rétrograde d'une armée, retraite forcée et honteuse, رجوع قهقرى *rudjou'y qahqara.*

Rétrograder, v. n., كرو كتمك - دنمك *guiru guitmek, deunmek*, كرويه طوغرى يوريمك *guiruïè dhoghrou ïurumek*, ايزى اوزرينه دونمك *izy uzerïnè deunmek*, t.; رجعت ا *ridj'at it.*

Retroussement, s. m., يوقارو قالدرمه *ïoqāru qāldurma*, قورمه *qyvirma*, t.; تشمير *techmïr*, a.

Retrousser, v. a., relever en haut, يوقارو قالدرمق *ïoqāru qāl-*

durmaq. — Trousser, صيغمق *syghamaq*, قورمق *qyvirmaq*, t.; تشمير ا *techmīr it.* a.-t. — le pan de sa robe, اتكنى قورمق *eteguini qyvirmaq*, تشمير ساق ا *techmīri sāq it.* — ses cheveux, sa moustache, صاچى - بيغى قورمق *sātchi, byïghy qyvirmaq.* — Retroussé, e, يوقارو قالدرلمش *ioqāru qāldirilmich*, قورلمش *qyvirilmich*, صيغانمش *syghānmich*, مشمر *muchemmer.* — Retroussé, en parlant d'un cheval qui a les flancs creux, باتقن يانلو *bātqyn ïānlu.*

Retroussis, s. m., partie du bord d'un chapeau, شاپقه‌نك قورق يرى *chāpqanun qyvirq ïeri.* — d'une feuille, etc., يپراغك يا بشقه شيئك قورق يرى *ïaprāghun ïā bachqa cheïun qyvirq ïeri*, t.

Retrouver, v. a., trouver une seconde fois, بر دخى بولمق *bir dakhy boulmaq*, t. — Trouver une chose perdue, بولمق *boulmaq.* — J'ai retrouvé ce que je voulais dire, ديه‌جكمى بولدم *deïèdjegumu bouldum.*

Rets, s. m., filet, اغ *agh*, اغجغز *aghdjighaz*, t.; شبكه *chebekè*, حبالة *hibālet*, pl. a. حبايل *habāïl*, شرك *cherek*, a. — Tendre des rets, مد حبايل ا *meddi habāïl it.* — Tomber dans des rets, y être pris, اغه دوشمك *agha duchmek*, كرفتار او *guerïftār ol.* — Au fig., les rets du diable, حبايل شيطان *habāïli cheïtkān.* — Faire tomber dans les rets, prendre aux piéges de la ruse, دام حيله‌يه دوشرمك *dāmi kyleïè duchurmek.*

Rétudier, v. a., يكيدن اوقومق *ïeñïden oqoumaq*, مطالعه ا *mouthāle'a it*, t.

Réuni, e, adj., جمع اولنمش *djem' olounmich*, بتشمش *bitichmich*, قاوشمش *qāvouchmich.*

Réunion, s. f., action de réunir, état d'être réuni, جمع *djem'*, التيام *iltïām.* — Jonction, اتصال *ittiçāl*, a.; بتشمه *bitichmè*, قاوشمه *qāvouchma*, t. — Rassemblement, société, جمعيت *djem'ïet*, جماعت *djemā'at*, مجلس *medjlis*, اجتماع *idjtimā'.* — Accord, conciliation, الك *birlik*, برلشمه *birlechmè*, اتحاد *ittihad*, اتفاق *ittifāq*, موافقت *muvāfaqat.* — La réunion des esprits, موافقت افكار *muvāfakati efkiār.* — Adjonction, انضمام *inzymām*, التحاق *iltihāq*, قاتلمه *qātlama.*

Réunir, v. a., rassembler ce qui était épars, بركدرمك *birikturmek*, بر يره بركدرمك *bir ïerè birikturmek*, t.; جمع ا *djem' it*, a.-t.; درمك *dermek, dirmek.* — Rejoindre ce qui était désuni, séparé, بتشدرمك *bitichturmek*, قاوشدرمق *qāvouchturmaq.* — Faire tenir l'un à l'autre, emboîter, souder, چاتدرمق *tchāturmaq*, ياپشدرمق *ïāpichturmaq.* — Réunir, réconcilier, بارشدرمق *bārichturmaq*, اوزلاشدرمق *ouzlāchturmaq*, اصلاح مابين ا *yslāhy mābeïn it.* — Joindre à..., قاتمق *qātmaq*, ضم ا *zamm it*, الحاق ا *ilhāq it.* — Unir, rattacher, باغلمق *bāghlamaq*, ربط ا *rabth it.* — Se réunir, se rassembler dans un lieu,

بر يره كلمك *bir ïerè guelmek*, بركمك *birikmek*, جمع او *djem' ol.* — Se joindre, بتشمك *bitichmek*, ياپشمق *ïāpichmaq*, چاتشمق *tchātichmaq*, قاوشمق *qāvouchmaq*. — en parlant des chairs, التار ا *ilti'ām it.* — Au fig., se réunir d'intention, de volonté, convenir, s'accorder, برلشمك *birlechmek*, سوزى بر ا *sevzu bir it*, اتفاق ا *ittifāq it*, عقد اتفاق ا *aqdi ittifāq it.* — Ils se sont réunis sur ce point-là, اول ماده نك اوزرينه اتفاق ايلديلر *ol māddènuñ uzerînè ittifāq eïledîler.* — Se réunir, se réconcilier, بارشمق *bārichmaq*, تصالح ا *teçālouh it.*

Réussir, v. n., avoir un heureux succès (se dit des personnes et des choses), باشه چيقارمق *bācha tchyqārmaq*, بجرمك *bedjermek*, t.; حصوله كتورمك *houçoulè gueturmek*, موفق او *muveffyq ol*, a.-t.; ظفرياب او *zafer ïāb ol.* — Il a réussi dans son dessein, مرامنه ظفرياب اولدى *merāminè zafer ïāb oldou.* — Il a peu réussi, چندان موفق اولهمدى *tchendān muveffyq olamadi.* — Réussir, particulièrement en parlant des choses, باشه چيقمق *bācha tchyqmaq*, راسب كلمك *rāst guelmek*, ميسر او *muïesser ol*, حسن نتيجه بولمق *husni netîdjè boulmaq.* — Ce projet a réussi, بو ترتيب حسن نتيجه يه مقرون اولمشدر - ميسر اولدى *bou tertîb husni netidjèïè maqroun olmuchtur, muïesser oldou.* — Tout lui réussit, هر ايشى راست كلور *her ichi rāst guelur.*

Réussite, s. fém., bon succès, راست كلمكلك *rāst guelmeklik*, t.; حسن نتيجه *husni netîdjè*, a. — La réussite d'une affaire, بر مصلحتك حسن نتيجه سى *bir maslahatuñ husni netîdjèci.* — Avoir, obtenir de la réussite, يسر و توفيقه مقارن او *ïusr u'tevfyqè mouqārin ol.* — Simple succès, issue, صوك *soñ*, نتيجه *netîdjè.*

Revaloir, v. a., قارشولغنى ا *qārchoulyghyni it*, مقابله سنى ا *mouqābelècini it*, مقابله بالمثل ا *mouqābelè bil-misl it*, a.-t.

Revanche, s. f., action par laquelle on se revanche, بر كمسنه نك حقندن كلمه *bir kimesnènuñ haqqyndan guelmè*, t.; اخذ انتقام *akhzy intiqām*, اخذ ثار *akhzy sār*, a. — Prendre sa revanche d'un mauvais procédé, سوء معامله نك مقابله سنى ا - انتقامنى آلمق *souï mou'āmelènuñ mouqābelècini it, intiqāmini ālmaq.* — Revanche, se dit aussi en bonne part, مكافات *mukïāfāt*, جزا *djezā.* — Seconde partie au jeu, اويونك ايكنجى نوبتى *oïounuñ ikindji nevbeti*, اويون نوبتى دورى *oïoun nevbeti, devri.* — En revanche, بالمقابله *bil-mouqābelè*, مقابلة *mouqābeleten.*

Revancher, v. a., صاحب چيقمق *sāhyb tchyqmaq*, صاحبلك ا *sāhyblik it*, t.; حمايت ا *hymāïet it*, a.-t. — Se revancher, v. pron., se défendre, كندويى قوريمق *guenduïi qouroumaq*, مقاومت ا *mouqāvemet it*, احتما ا *yhtimā it.* — Ren-

dre la pareille, مقابلهٔ بالمثل ا *mou-qābelèï bil-misl it.*

Rêvasser, v. n. fam., قارشق دوش كورمك *qārichyq duch gueur-mek* راحتسز دوش كورمك *rāhatsyz duch gueurmek*, t.

Rêve, s. m., songe qu'on fait en dormant, دوش *douch*, t.; رويا *rouïā*, حلم *houlm, houlum*, pl. a. احلام *ahlām*. — Au fig., projets sans fondements, خيال *khaïāl*, pl. خيالات *khaïālāt*, خيال باطل *khaïāli bāthyl*, pl. خيالات باطله *khaïālāti bāthylè*.

* Revêche, adj., com., âpre au goût, ككره *kekrè*, اكشى *ekchi*. — Au fig., rude, peu traitable, چتين خويلو *tchetīn khouïlu*, قونشلمز *qo-nouchoulmaz*, t.; سركش *serkech*, p.; معاند *mou'ānid*, a.

* Réveil, s. m., اويانمه *ouïānma*, اويانقلق *ouïānyqlyq*, اويقودن قالقمه *ouïouqoudan qālqma*, t.; يقظة *ïaqazet*, a. — A mon réveil, اويانديغم وقتده *ouïāndyghum vaqyttè*.

Réveille-matin, ou simpl. Réveil, s. m., sorte d'horloge destinée pour réveiller à certaine heure منبّه ساعت *munebbih sā'at*, a. — Sorte de plante, بر نوع نبات *bir nev'y nebāt*.

Réveiller, v. a., tirer du sommeil, اويانديرمق *ouïāndurmaq*, اويقودن اويانديرمق *ouïouqoudan ouïāndurmaq*, اويارمق *ouïārmaq*, t.; ايقاظ ا *iqāz it*. — Express. proverb., il ne faut pas réveiller le chat qui dort, il ne faut pas renouveler une méchante affaire, فتنه نائمه‌يى ايقاظ ايتمك جائز دكلدر *fitnèï nāïmèï iqāz ïtmek djāïz deïl-dur*. — Réveiller, au fig., exciter de nouveau, renouveler, يكيلمك *ïeñī-lemek*, مجدّداً ايقاظ ا ـ تجديد ا *mudjeddeden iqāz it, tedjdid it*. — Réveiller le courage, تجديد غيرت ا *tedjdīdi ghaïret it*. — un procès, تسكين اولنمش دعوايى ايقاظ ا *teskīn olounmich da'vāïi iqāz it*. — Se réveiller, s'éveiller, اويانمق *ouïānmaq*, اويانو كلمك *ouïānou guelmek*, تيقّظ ا *teïaqqouz it*, خوابدن بيدار او *khābden bīdar ol*. — Je me suis réveillé trois fois cette nuit, بو كيجه اوچ دفعه اويانديم *bou guïdjè utch def'a ouïāndum*. — Au fig., se réveiller, sortir de l'inaction, de l'indolence, خواب غفلتدن بيدار او *khābi ghafletten bīdār ol*. — Se renouveler, يكيلنمك *ïeñī-lenmek*, متجدّد او *mutedjeddid ol*. — Réveillé, e, اويانمش *ouïānmich*, اويانق *ouïānyq*, t.; متيقّظ *muteïaq-qyz*, a.

Révélation, s. f., action de révéler, آشكاره‌يه چيقارمه *āchikiārèïè tchyqārma*, t.; كشف *kechf*, a. — d'un secret, كشف راز *kechfi rāz*. — Inspiration divine, الهام *ilhām*, pl. a. الهامات *ilhāmāt*, وحى *vahi*, وحى ربّانى *vahïi rabbāni*. — Chose révélée, مكاشفة بالوحى *mu-kiāchefet bil-vahi*.

Révéler, v. a., découvrir, faire savoir une chose secrète, آچمق *âtchmaq*, آشكاره‌يه چيقارمق *āchi-kiārèïè tchyqārmaq*, t.; كشف ا

kechf it, افشا ا *ifchā it*, اعلان ا *i'lān it*, a.-t. — Révéler le secret de l'État, دولتك سرّينى كشف اعلان ا *devletuñ sirrīni kechf i'lān it*. — Révélé, e, آچلمش *âtchilmich*, آشكاره يه چيقارلمش *âchikiārèïè tchiqārilmich*, منكشف *munkechif*.

Revenant, s. m., prétendu esprit qui revient de l'autre monde, فرضا اخرتدن كيرو كلان انسان روحى *farazan akhyretten guīru guelān insān rouhy*, قره قونجلوس *qara qondjolos*.

Revenant, e, adj., qui plaît, بكنلان *beïenilān*, كوكل سودريجى *gueuñul sevdurīdji*, t.; مطبوع *mathbou'*, a.; دلپسند *dilpecend*, p.

Revenant-bon, s. m., les deniers qui restent en caisse, entre les mains d'un comptable, صندوقده باقى قالان اقچه *sandouqta bāqy qālān aqtchè*, t.; فضله *fazlè*, a. — Profit, émolument, فائده *fāïdè*, pl. a. فوائد *fevāïd*. — Casuel, مكسب عارضى *meksebi 'ārizy*, عوائد طيّارات *'avāïdi thaïiārāt*. — Le revenant-bon d'une charge, بر منصبك عوائد طيّاراتى *bir mansybuñ 'avāïdi thaïiārāti*.

Revendeur, se, s., مطره باز *mathrabāz*, t. — Revendeur de livres, كتاب مطره بازى *kitāb mathrabāzy*.

Revendication, s. f., طلب *thaleb*, دعواى استرداد *da'vāï istirdād*, a.

Revendiquer, v. a., طلب ا *thaleb it*, طلب و ادّعا ا *thaleb u iddi'ā it*, كرو ويرلمسنى دعوا ا *guiru virilmecini da'vā it*. — Revendiquer un immeuble, برملكك ردّينى دعوا ا *bir mulkuñ reddīni da'vā it*. — une cause, دعوانك طرفنه ردّ اولنمسنى ادّعا ا *da'vānuñ tharafina redd olounmacini iddi'ā it*.

Revendre, v. a., vendre de nouveau, vendre ce qu'on a acheté, ينه صاتمق *inè sātmaq*, آلوب صاتمق *âlup sātmaq*, بشقه سنه صاتمق *bachqacinè sātmaq*, مطربازلق ا *mathrabāzlyq it*, t.; تكرار بيع ا *tekrār beï' it*, a.-t. — Acheter pour revendre, بشقه سنه صاتمق ايچون آلمق *bachqacinè sātmaq itchoun âlmaq*, تجارت ايچون آلمق *tidjāret itchoun âlmaq*. — Fig. et fam., avoir d'une chose à revendre, en avoir en abondance, بر شيئك كثرتنه مالك او *bir cheïuñ kesretinè mālik ol*. — Il vous en revendrait, il est plus fin que vous, سزدن زياده حيله كاردر *syzden zïādè hylèkiārdur*.

Revenir, v. n., venir une seconde fois, ينه كلمك *inè guelmek*, بر دخى كلمك *bir dakhy guelmek*, t.; تكرار كلمك *tekrār guelmek*, a.-t. — Je suis revenu pour vous parler, سزه سويلمك ايچون تكرار كلدم *syzè seuïlemek itchoun tekrār gueldum*. — Revenir, retourner au lieu d'où l'on était parti, كيرو كلمك *guīru guelmek*, عودت ا *'avdet it*, رجوع ا رجعت ا *rudjou'*, *ridj'at it*, عود و انصراف ا *'avd u insyrāf it*. — Je reviens dans l'instant, همان شمدى عودت ايده جكم *hamān chimdi 'avdet idèdjeguim*. — Le soleil revient sur l'horizon, شمس افق

اوزرینه رجعت ایدر *chems ufq uzerinè ridj'at ider.* — Revenir sur ce qu'on a dit, changer d'opinion, se dédire, دونمك *deunmek*, سوزندن نكول ایت *seuzunden ntkioul it*, سوزندن دونمك *seuzunden deunmek.* — Revenons à ce que nous disions, بنه صحبتمزه كلهلم *inè sohbetumuzè guelèlum.* — Revenir, se rétablir, se remettre dans l'état où l'on était auparavant, اوّلكی حاله دونمك *evvelki hālè deunmek*, اوّلكی حاله رجعت ایت *evvelki hālinè ridj'at it.* — Revenir à la santé, à la vie, se remettre, طاورنمق *dhāvranmaq*, حیات و صحته رجعت ایت *haïāt u syhatè ridj'at it*, شفا بولمق *chifā boulmaq*, افاقت بولمق *ifāqat boulmaq.* — Il revient à vue d'œil, طرفة العینده تحصیل شفا ایتمکده در *tharfet'ul-'aïndè tahsyli chifā itmekte dur.* — Revenir à soi, reprendre ses esprits après un évanouissement, آیلمق *āïlmaq*, بنه كندیه كلمك *inè kenduïè guelmek.* Cette dernière phrase signifie aussi reprendre de meilleurs sentiments. — Revenir à l'opinion de quelqu'un, بركمسه نك رأینه كلمك - رجوع ایت *bir kimesnènuñ rèïinè guelmek, rudjou' it.* — Revenir de ses erreurs, de ses fausses opinions, les abandonner, اعتقادات باطلهدن رجوع ایت *i'tiqādāti bāthylèden rudjou' it.* — Au fig., revenir, se réconcilier, s'apaiser, رجوع ایت *rudjou' it*, صلح و ایتلافه رجوع ایت *soulh u ïtlāfè rudjou' it.* — Revenir, en parlant des plantes ou des bois coupés, des cheveux, etc., pour dire qu'ils repoussent, یكیدن سورمك - بتمك *ïeñïden surmek, bitmek*, مجدّدًا نشو ونما بولمق *mudjeddeden nechu u numā boulmaq, it.* — Revenir dans l'esprit, se ressouvenir, خاطره كلمك *khāthyrè guelmek.* — Le nom de cette personne ne me revient point, بو كمسنه نك اسمی اصلا خاطرمه كلمز *bou kimesnènuñ ismi aslā khāthyrumè guelmez.* — Revenir sur un compte, le rectifier, اعادهٔ حساب ایت *i'ādèï hyçāb it.* — Revenir, recommencer à dire ou à faire les mêmes choses, یكیدن تكرار باشلمق *ïeñïden bāchlamaq* تكرار مبادرت ایت *tekrār mubāderet it.* — Revenir à la charge, en parlant des troupes, تكرار صولت و هجومه مبادرت ایت *tekrār savlet u hudjoumè mubāderet it.* — Revenir à la charge, revenir sur ses motifs, ses instances, etc., تكرارلمق *tekrārlamaq*, تكرار ایت *tekrār it*, تكرار دیمك *tekrār dimek.* — En revenir à ses moutons, reparler d'une chose à laquelle on tient beaucoup, كندو مصلحتنی سویلمكدن غیری صحبت ایتمامك *guendu maslahatini seuïlemekten ghaïri sohbet itmemek.* — Revenir, résulter, être à l'avantage de quelqu'un, كلمك *guelmek*, راجع او *rādji' ol*, حاصل - عائد او *hācyl, 'āïd ol.* — Que vous en revient-il? بوندن سزه نه فائده حاصل اولور *boundan sizè nè fāïdè hācyl olour.* — Le profit qui m'en revient est peu de chose, بكا راجع اولان فائده جزئیدر *bañā rādji' olān fāïdè djuzïdur.* — Il ne m'en revient rien, بوندن بر بوندن كارم یوق *bounda bir kiārum ïoq.*

— Revenir à..., coûter, valoir, بهاسی او *behāci ol*, دکمك *deïmek*. — A combien revient cela? بونك بهاسی ندر *bounuñ behāci nedur*. — A combien cela vous revient-il? قاچه آلدکز *qātcha āldyñyz*. — On dit d'une chose, qu'elle revient à l'autre, qu'elle est égale, بر برینه مساویدر *bir birīnè muçāvīdur*. — Revenir, plaire, être agréé. Voy. ces mots. — Son humeur me revient fort, مزاجی طبیعتمه خوش کلور *mizādji thabī'atumè khoch guelur*. — Revenir, convenir, en parlant des couleurs, اویغون کلمك *ouïghoun guelmek*, یاراشمق *ïarāchmaq*, اویمق *ouïmaq*. — Cette couleur ne revient pas à cette autre, بو رنك او بر رنکه موافق کلمز *bou renk o bir renguè muvāfyq guelmez*. — Revenir, parvenir à la connaissance, توارد ایتمك *tevārud it*, متوارد او *mutevārid ol*. — Cette nouvelle nous revient de toute part, بو خبر طرفمزه هر جانبدن متوارد اولور *bou khaber tharafumuzè her djānibden mutevārid olour*. — Revenir, en t. de prat., exercer contre quelqu'un une action en garantie, کفیل اوزرینه دعوا ایتمك *kefīl uzerīnè da'vā it*.

Revente, s. f., بر دخی صاتمه *bir dakhy sātma*, t.; بیع مکرّر *beï' mukerrer*, a. — Marchandise de revente, مطره باز الندن مبایعه اولمش مال *mathrabāz elinden moubāï'a olmuch māl*.

Revenu, s. m., produit annuel, rente, کلور *guelur*, t.; ایراد *īrād*, pl. a. ایرادات *īrādāt*. — Les revenus de l'État, واردات میریّه *vāridāti mīrïiè*.

Revenue, s. f., یکی سورمش اورمان *ïeñi surmuch ormān*, یکی بتمش اغاجلر *ïeñi bitmich aghādjlar*, t.

Rêver, v. n., faire quelque songe, دوش کورمك *duch gueurmek*, رؤیا کورمك *rouïā gueurmek*, t.; عالم منامده کورمك *'ālemi menāmdè gueurmek*, عالم مثالده کورمك *'ālemi meçāldè gueurmek*. — J'ai rêvé que, دوشمده کوردمکه *duchumdè gueurdumki*, رؤیاده شونی کوردمکه *rouïādè chounou gueurdumki*. — Rêver de fleurs, عالم منامده چچکلر کورمك *'ālemi menāmdè tchītchekler gueurmek*. — Rêver, être en délire dans une maladie, صایقلمق *sāïqlamaq*, هذیانه مبتلا او *hezïānè mubtelā ol*. — Rêver, dire des choses déraisonnables, هذیان ایتمك *hezïān it*, هذیان سویلمك *hezïān seuïlemek*. — Être distrait, عقلی پریشان او *'aqli perïchān ol*. ذهنی طالمق *zihni dhālmaq*, ذهنه مبتلا او استغراق *istyghrāqy zihnè mubtelā ol*. — Méditer profondément, دوشونمکه طالمق *duchunmèïè dhālmaq*, افکارا تقلیب *taqlībi efkiār it*. — Il a rêvé longtemps sur cette affaire, بو خصوصده خیلی زمان اهمال فکر عمیق ایلدی *bou khouçousdè khaïli zemān i'māli fikri 'amyq eïledi*.

Réverbération, s. f., عکس نور *'aksi nour*, انعکاس *in'ykiās*, انعکاس ضیا *in'ykiāci zīā*, a.

Réverbère, s. m., miroir de métal

qu'on adapte à une lampe, à un flambeau, pour en augmenter la lumière, آیدنلق ویررلوحه *äïdinlyq vïrur levhā*. — Lanterne, فنر *fener*, سوقاق فنری *soqāq feneri*. — Feu de réverbère, علوی دونر اتش *'alevi deuner âtech*.

RÉVERBÉRER, v. a., دوندرمك *deundurmek*, كروبه اورمق *guiruïè ourmaq*, t.; عكس ا *'aks it*, a.-t. — Réverbérer la chaleur, حرارتی اعكس طریقیله نشر ا *harāreti 'aks tharyqylè nechr it*.

REVERDIR, v. a., peindre en vert une autre fois, یشللتمك *ïnè ïechilletmek*, بر دخی یشل بویا اورمق *bir dakhy ïechil boïā ourmaq*, t.

REVERDIR, v. n., redevenir vert, یشللنمك *iechillenmek*, t. — Les arbres reverdissent, اشجار یشللنور *echdjār 'iechilleneur*. — Au fig., reprendre des forces, rajeunir, تازه لنمك *tāzèlenmek*. — Reverdir, se dit aussi des dartres, de la gale, etc., qui reparaissent, یكیلنمك *ïeñïlenmek*, تازه لنمك *tāzèlenmek*.

RÉVÉRÉMMENT, adv., حرمت ایله *heurmet ilè*, تعظیم و توقیر ایله *ta'zïm u tevqyr ilè*, a.-t., بالحرمت *bil-heurmet*, بالاحترام *bil-yhtirām*, a. — Parler, mentionner révéremment, بالتعظیم والاحترام ذكر ا *bit-ta'zïm vel-yhtirām zikr it*.

RÉVÉRENCE, s. f., respect, vénération, حرمت *heurmet*, احترام *yhtirām*. — Titre d'honneur, جناب فضیلت مآب *djenābi fazïlet me'āb*. — Mouvement en se baissant pour saluer, سلام *selām*, تمنا *temennā*, a. — Humble révérence, تمنای متواضعانه *temennāï mutevāzy'ânè*. — profonde, یره برابر تمنا *ïerè berāber temennā*.

RÉVÉRENCIELLE, s. f., t. de palais, تادب ایدرك صاقنمه *tèeddub iderek sāqynma*, a.-t.; اهتیاب *ihtïāb*, a.

RÉVÉREND, E, adj., حرمتلو *heurmetlu*, فضیلتلو *fazïletlu*, a.-t.; محترم *mouhterem*, واجب الاحترام *vādjib ul-yhtirām*.

RÉVÉRENDISSIME, adject. com., اولو فضیلتلو *olou fazïletlu*, t.-a.; جلیل الاحترام *djelïl ul-yhtirām*, a.

RÉVÉRENDISSIME, s. m., général d'ordre religieux, رئیس عام *reïci 'āmm*.

RÉVÉRER, v. a., honorer, حرمت ا *heurmet it*, تعظیم ا *ta'zïm it*, تبجیل وتعظیم ا *tebdjïl u ta'zïm it*, a.-t. — Révérer les lois, احكام موضوعه یه حرمت ا *ahkiāmi mevzou'āïè heurmet it*. — Révéré, e, محترم *mouhterem*, مبجل *mubeddjel*.

RÊVERIE, s. f., pensée où se laisse aller l'imagination, ذهن طالغنلغی *zihn dhālghynlyghy*, t.; استغراق ذهن *istyghrāqy zihn*, فكر *fikr*, pl. a. افكار *efkiār*. — Idée extravagante, خیال *khaïāl*, pl. a. خیالات *khaïālāt*, خیال باطل *khaïāli bāthyl*, pl. خیالات باطله *khaïālāti bāthylè*; فكر باطل *fikri bāthyl*, pl. افكار باطله *efkiāri bāthylè*. — Délire, صایقلمه *sāïqlama*, هذیان *hezïān*.

REVERS, s. m., coup d'arrière-main, ال ارقه سیله اورش *el arqacïlè ourouch*. — Le dessus de la main,

ال ارقه‌سی *el arqaci.*—Le côté opposé à la tête dans une médaille, سكّه‌نك اكسه طرفی - ارقه‌سی *sikkènuñ eñsè tharafi, arqaci,* ظهر سكّه *zahri sikkè,* قفا *qafā.*— La seconde page d'un feuillet, le verso, ظهر صحيفه *zahri sahyfè.* — Sens contraire, ترس *ters,* ترسی *tersi.* — Revers, au fig., disgrâce, accident fâcheux, بلا *belā,* فلاكة فلك *felāketi felek,* بخت ترسلكی *bakht tersligui,* فلك سلّه‌سی *felek sillèci,* طالع دونمه‌سی *thāli' deunmèci,* t.; صدمهٔ فلك *sadmeti felek.* — Éprouver un revers de fortune, صدمهٔ فلكيّه مظهر اولمق *sadmèi felekiiè mazher ol.* — Prendre, battre à revers, - يان طرفندن طوتمق اورمق *iān tharafinden thoutmaq, ourmaq.* — Prendre l'ennemi de revers, à dos, دشمنی ورادن تضييق ا *duchmeni ѵerāden tazïyq it.* — Le revers d'un fossé, le côté qui est tourné vers la campagne, خندغك ديش طرفی *khandaghuñ dïch tharafi.*

Reversal, e, adj., تأكيدی مؤكد حاوی *téékïdi hāvi,* t.-a.; مؤكد مؤيّد *muekked, mueïied,* a. — Diplôme reversal, تأكيدی حاوی بر قطعه برات *téékïdi hāvi bir qyth'a berāt.*

Reversible, adj. com., برکسه‌نه‌یه رجوع ايدر *bir kimesnèiè rudjou' ider,* عايد - راجع اولان *'āïd, rādji' olān,* a.-t. راجع *rādji', a.* — Reversible à l'État, جانب ميرى يه رجوع ايدر *djānibi mïriïè rudjou' ider.*

Reversion, s. f., t. de jurisp., دونش *deunuch,* t.; صاحب اوّله اولان رجوع *sāhybi evvelè olān rudjou',* a.-t.; رجوع الی صاحب الاول *rudjou' ila sāhyb ul-evvel,* a.

Revestiaire, subst. m., پاپازلر كينه‌جك يرى *pāpāzlar gueïnèdjek ïer,* t.

Revêtement, subst. m., طاش ديوار قاپلمه‌سی *thāch qāplamaci, dïvār,* t. — Le revêtement d'un fossé, - خندغك طاش قاپلمه‌سی ديوارى *khandaghuñ thāch qāplamaci, dïvāri.*

Revêtir, v. a., habiller, donner des habits, كيدرمك *gueïdirmek,* روبا كيدرمك *roubā gueïdirmek,* روبا ويرمك *roubā vïrmek,* t.; اكسا ا *iksā it,* a.-t. — Revêtir les pauvres, اكساى فقرا ا *iksāï fouqarā it.* — Revêtir ou se revêtir, mettre un vêtement, كيمك *gueïmek,* كينمك *gueïnmek,* روبا كيمك *roubā gueïmek,* تلبّس ا *telebbus it.* — Mettre des habits de dignité, de cérémonie, البسهٔ رسميّه كيمك *el-becèï resmïiè gueïmek.* — Revêtir un caractère, faire connaître la qualité, l'autorité qu'on possédait sans la montrer, بيلدرمك *bïldurmek* اشعارا *ich'ār it.* — Au fig., revêtir d'un emploi, توجيه ا *tevdjïh it,* توجيه منصب ا *tevdjïhi mansyb it.* — Revêtir le sabre, cérémonie qui, pour le souverain, répond en Turquie au couronnement, تقليد سيف ا *taqlïdi scïf it.* — La charge dont ils l'ont revêtu, عهده‌سنه تقليد ايلدكلرى منصب *'ouhtècinè taqlïd eïledikleri mansyb.* — Être revêtu

de pouvoir, avoir faculté d'agir pour un autre, رخصتی حامل اول *roukhsati hāmil ol.* — Commissaire muni de pleins pouvoirs, رخصت کامله ایله معنون مرخص *roukhsati kiāmilè ilè mou'anven mourakhkhas.* — Un acte revêtu des formes requises, رسوم معتاده ایله معنون بر سند *rouçoumi mu'tādè ilè mou'anven bir sened.* — Revêtir, garnir d'un revêtement, قاپلمق *qāplamaq.* — Revêtir en pierre, طاش ایله قاپلمق *thāch ilè qāplamaq.* — Revêtu, e, habillé, کینمش *gueinmich,* ملبس *mulebbes.* — Garni d'un revêtement, قاپلنمش *qāplanmich.* — Au fig., orné, دونانمش *donānmich,* بزنمش *bezenmich,* مزین *muzeïien.*

Rêveur, se, s., qui rêve, qui pense, دوشنیجی *duchunidji* t.; متفکر *mutefekkir,* a. — Qui s'abandonne à de folles rêveries, خیالجی *khoulïādji,* بالطبع خیالیه تابع اولان *bith-thab' khoulïāiè tābi' olān.*

Revirement, s. m., action de revirer, چویرمه *tchevïrmè,* t.; عدول *'oudoul,* a. — Terme de banque, virement, تحویل *tahvïl.*

Revirer, v. n., t. de mer, changer de route, چویرمک *tchevïrmek.* یولدن صاپمق *ïoldan sāpmaq.* — Virer de bord, کمی یی چویرمک *guemïi tchevïrmek.*

Reviser, v. a., تکرار کوزدن *tekrār gueuzden* کچورمک *guetchurmek,* t.; اعادهٔ نظر ا *i'ādèï nazar it,* a.-t.

Reviseur, se, s., یوقلایجی *ïoqlaïdji,* t.; ممیز *mumeïiz,* a.

Révision, s. f., action de revoir, بر دخی کورمه *bir dakhy gueurmè,* t.; اعادهٔ نظر *i'ādèï nazar,* a. — Révision de compte, حسابک تکرار رؤیتی *hyçābuñ tekrār rouïetï,* تمییز حساب *temïizy liyçāb.* — Demander la révision d'un procès, بر دعوانک تکرار رؤیتنی استدعا ا *bir da'vānuñ tekrār rouïetini istid'ā it.*

Revivification, s. f., réduction d'un métal, برمعدنک اولکی صورتنه اعادتی *bir ma'denuñ evvelki souretinè i'ādeti,* t.

Revivifier, v. a., rendre la vie, vivifier, یکیدن جان ویرمک *ïeñiden djān vïrmek,* دیرلتمک *dïriltmek* حیات تازه ویرمک *haïāti tāzè vïrmek,* t.; مجددًا احیا ا *mudjeddeden yhïā it.* — Revivifier, en t. de chimie, remettre le mercure en son état naturel, جوه یی تصفیه ا *djevèï tasfiè it.*

Revisiter, v. a., بر دخی زیارت ا *bir dakhy zïāret it,* t.

Revivre, v. n., revenir à la vie, یکیدن جان بولق *ïeñiden djān boulmaq,* دیرلمک *dïrilmek,* t.; احیا اولنمق *yhïā olounmaq,* حیاته رجوع ا *haïātè rudjou' it,* a.-t. — Revivre, se renouveler, تازه لنمک *tāzèlenmek.* — Revivre, au fig., reparaître, بر دخی باش کوسترمک *bir dakhy bāch gueustermek,* مجددًا ظهورا *mudjeddeden zouhour it.* — Faire revivre, rendre à la vie, دیرلتمک *dïriltmek,* حیات تازه ویرمک *haïāti tāzè vïrmek.* — Faire recouvrer de nouvelles forces, redonner de la consolation, de la joie, احیا ا *yhïā it.* — Faire revivre, renouveler, یکیلمک *ïeñïle-*

mek, تازه‌لندرمك *tāzèlendurmek*, تجديد ا *tedjdīd it.* — Faire revivre un vieux procès, بر عتيق دعوايى تجديد ا *bir 'atyq da'vāïi tedjdīd it.* — Faire revivre l'amour, la haine, pour dire les rallumer, آتش عشق وغضبى يكيدن اشعال ا *ātechi 'ychq u ghazabi ïeñīden ich'āl it.*

Révocable, adj. com., sujet à révocation, بوزيله بيلور *bozoula bīlur*, t.; ابطالى ممكن - قابل *ibthāli mumkin, qābil*, a.-t.; ممكن النسخ والابطال *mumkin un-neskh vel-ibthāl*, ممكن الالغا *mumkin ul-ilghā*, a. — Qui peut être destitué, عزل اولنه بيلور *'azl olouna bīlur*, ممكن العزل *mumkin ul-'azl.*

Révocation, s. f., action de révoquer, d'annuler, بوزمه *bozma*, t.; نسخ *neskh*, ترقين *terqyn*, ابطال *ibthāl*, رفع *ref'*, الغا *ilghā.* — Destitution, عزل *'azl*, a.

Révocatoire, adj. com., بطّال ايديجى *baththāl idīdji*, بطّالليجى *baththāllaïidji*, a.-t.; مبطل *mubthyl*, ناسخ *nācykh*, a. — Acte révocatoire, سند مبطل *señedi mubthyl.*

Revoir, v. a., voir de nouveau, بر دخى كورمك *bir dakhy gueurmek*, ينه كورمك *ïnè gueurmek.* — Examiner de nouveau, ينه باقمق *ïnè bāqmaq*, تكرار كوزدن كچورمك *tekrār gueuzden guetchurmek*, t.; كوز كچورمك *gueuz guetchurmek*, اعادهٔ نظر ا *i'ādèï nazar it.* — Revoir pour corriger, لاجل التصحيح امرار نظر ا *li-edjl ut-tashyh imrāri nazar it.* — Retoucher, يكيدن دوزلتمك *ïeñīden duzeltmek*, مجدّدًا تصحيح ا *mudjeddeden tashyh it.* — Se revoir, بر دخى كورشمك *bir dakhy gueuruchmek.*

Révoltant, e, adj., خاطره طوقنن *khāthyrè dhoqounan*, t.; اغضاب ايدن *ighzāb iden*, نفس قبول ايتمز *nefs qaboul itmez*, a.-t.; مكروه *mekrouh*, عنيف *'anīf*, a. — Procédé révoltant, حركت عنيفه *hareketi 'anīfè.* — Une idée révoltante, ازعاج نفسى موجب اولور بر معنا *iz'ādji nefsi moudjib olour bir ma'nā.*

Révolte, s. f., زوربالق *zorbālyq*, اياغه قالقمه *aïāgha qālqma*, t.; عاصيلق *'ācylyq*, a.-t.; عصيان *'ycïān*, a. — Révolte générale, عصيان عمومى *'ycïāni 'oumoumi.* — Au fig., la révolte des passions, امراض نفسانيّه‌نك عتوّ وطغيانى *emrāzy nefsānïïenuñ 'outouvv u dhaghyāni.*

Révolté, e, s., زوربا *zorbā*, t.; عاصى *'ācy*, pl. a. عصاة *'ouçāt.*

Révolter, v. a., porter à la révolte contre l'autorité, اياغه قالدرمق *aïāgha qāldurmaq*, زوربالغه قشقرتمق *zorbālygha qychqyrtmaq*, t.; عصيانه تحريك ا *'ycïānè tahrīk it*, تحريك عصيان ا *tahrīki 'ycïān it*, فتنه قوپارمق *fitnè qopārmaq*, a.-t. — Révolter une province, un pays, بر مملكتى اياغه قالدرمق *bir memleketi aïāgha qāldurmaq.* — Révolter, choquer, indigner, طارلتمق *dhāriltmaq*, كوجندرمك *gudjendurmek*,

قاقتمق *qāqytmaq*, اغضاب *yghzāb it*, تعنيف *ta'nīf it*. — Se révolter, v. pron., s'insurger, ياغه قالقمق *aïāgha qālqmaq*, باش قالدرمق *bāch qāldurmaq*, ايا قلنمق *aïāqlanmaq*, زوربا چيقمق *zorbā tchyqmaq*, زوربالق *zorbālyq it*, عصيان ا *'yciān it*.—Lever l'étendard de la révolte, رفع لواى عصيان ا *ref'y livāï 'yciān it*. — Se révolter contre le souverain, پادشاهه عاصى او *pādichāhè 'āci ol*, خروج على السلطان ا *khouroudj 'ales-soulthān it*. — Se révolter, s'indigner, s'emporter, طارلق *dhārilmaq*, كوجنمك *gudjenmek*, غضبه كلمك *ghazabè guelmek*. — Révolté, e, adj., زوربا معاصى *zorbā qālqmich*, *mou'āci*.

Révolu, e, adj., achevé, accompli (temps), تمام اولمش *tamāni olmuch*, كامل *kiāmil*, منقضى *mounqazy*, a.; تمام اولمش دور *tamām olmuch devr*, a.-t.; دور كامل *devri kiāmil*.— L'année n'était pas encore révolue, هنوز كامل دورى سنه نك *senènuñ devri henouz kiāmil deïl idi*. — Une année révolue, بر سنهٔ كامله *bir senèï kiāmilè*.

Révolution, s. f., retour d'un astre au point de son départ, دور *devr*, دوران *devrān*, a., بر يلدزك دور تمامى *bir ïldyzuñ devri tamāmi*, دورهٔ كامله *devrèï kiāmilè*. — Révolution périodique, دورهٔ مناوبه *devrèï munāvebè*. — des planètes, سيارانك دورهٔ كامله سى *seïiārātuñ devrèï kiāmilèci*. — du temps, انقلاب زمان *inqylābi zemān*, plus usit. au pl. a. انقلابات زمان *inqylābāti zemān*, تبدلات دوران *tebeddulāti devrān*. — Changement dans l'ordre des choses, تغيّر حال *teghaïiuri hāl*, تقلّب احوال *teqalloubi ahvāl*, pl. تقلبات احوال *teqalloubāti ahvāl*. — Révolution des saisons, دوران فصول و اوقات *devrāni fuçoul u evqāt*. — d'humeurs, هيجان اخلاط *heïdjāni akhlāth*. — Trouble et changement politique, اختلال *ykhtilāl*. — dans un État, ملك و دولت ايچنده ظهوره كلان تبدلات *mulk u devlet itchindè zouhourè guelān tebeddulāt*. — La Révolution française de 1789, فرانسه ده ظهوره كلان بيك يديوز سكسان طقوز سنهٔ عيسويه نك اختلالى *frānsada zouhourè guelān bīñ ïedi-ïuz seksān dhoqouz senèï 'yceviïcnuñ ykhtilāli*.— Révolution dans les arts et les sciences, حرف و صنايع وفنون و علومده ظهور ايدن تبدّل احوال *hiref u sanāï' vè funoun u 'ouloumdè zouhour iden tebedduli ahvāl*.

Révolutionnaire, s. com., conforme aux principes d'une révolution, تغيّر احوال دولته مبنى *teghaïiuri ahvāli devletè mebni*.—Partisan de révolution, تبدّل احوال دولت طرفدارى *tebedduli ahvāli devlet tharafdāri*, a.-t.

Révolutionner, v. a., صورت و احوال دولتى تبديل ا *souret u ahvāli devleti tebdīl it*; اختلاله كتورمك *ykhtilālè gueturmek*, a.-t.

Revomir, v. a., بردخى قوصمق *bir dakhy qousmaq*, t.; تكرار

إستفراغ ا *tekrār istifrāgh it*, a.-t.

RÉVOQUER, v. a., rappeler, destituer, عزل ا *'azl it*, منصبدن عزل *mansybden 'azl it*, a.-t. — un agent, بر مأموری عزل ا *bir méémouri 'azl it*. — Annuler, بوزمق *bozmaq*, ابطال ا *ibthāl it*, نسخ ا *neskh it*, الغا ا *ilghā it*, رفع ا *ref' it*, ترقین ا *terqyn it*. — Révoquer un testament وصیّتنامه یی نسخ و الغا ا *vecïietnāmëïi neskh u ilghā it*. — Révoquer en doute, شبهه یه براقمق *chubhèïe bräqmaq*, شبهه لنمك *chubhèlenmek*, محلّ شكّ و اشتباه عدّ ا *mahalli chekk u ichtibāh 'add it*. — Révoqué, e, عزل اولنمش *'azl oloünmich*, معزول *ma'zoul*, ابطال اولنمش *ibthāl oloünmich*, بطاللنمش *baththāllanmich*, منسوخ *mensoukh*, ملغا *mulghā*.

REVU, E, adj., corrigé, retouché, دوزلمش *duzedilmich*, دوزلتمش *duzeltmich*, t.; تصحیح اولنمش *tashyh olounmich*, a.

REVUE, s. f., rècherche, inspection exacte, یوقلمه *ïoqlama*, t.; تفتیش *teftïch*, اعادهٔ نظر *i'ādëï nazar*, a. — Inspection des troupes, یوقلمه *ïoqlama*, عسکر یوقلمه سی *'asker ïoqlamaci*. — La revue d'un régiment, بر آلایك یوقلمه سی *bir ālāïñ ïoqlamaci*. — Faire, passer la revue, یوقلمق *ïoqlamaq*, عسکری کوزدن کچورمك *'askeri gueuzden gueïchurmek*.

RÉVULSIF, IVE, adj., بشقه طرفه دوندریجی - صاپدریجی *bachqa tharafa deundurïdji*, *sāpdurïdji*, t.; صارف *sārif*, محوّل *mouhavvil*, a.

RÉVULSION, s. f., retour des humeurs dont le cours est changé, صاپمه *sāpma*, انصراف *insyrāf*, تحویل المواد *tahvïl ul-mevādd*. — Révulsion de la goutte, نقرس ماده سنك انصرافی *nyqris māddë cinuñ insyrāfi*.

REZ, prép., tout contre, joignant, ne se dit que dans cette expression : rez-pied, rez-terre, à fleur de terre, ایره برابر *ïerè berāber*.

REZ-DE-CHAUSSÉE, s. m., niveau du terrein, یر یوزی *ïer ïuzy*, وجه ارض *vedjhi arz*. — Les pièces ou appartements du rez-de-chaussée, قوغوش *qoughouch*, اشاغیکی قات *achāghykiqāt*, خانه نك یر یوزنده *khānènuñ ïer ïuzindè olān thabaqaï sufelāci*, t.

RHABILLAGE, s. m., travail de celui qui rhabille, یکیدن کیدرمه *ïeñïden gueïdurmè*; de celui qui raccommode quelque chose, دوزلتمه *duzeltmè*, مرمّت *meremmet*, t.

RHABILLER, v. a., habiller de nouveau, بر دخی کیدرمك *bir dakhy gueïdurmek*, ینه کیدرمك *ïnè gueïdurmek*. — Fournir de nouveaux habits, یکی روبا کیدرمك *ïeñi roubā gueïdurmek*. — Rhabiller, diminuer, rectifier ce qu'il y a de défectueux, دوزلتمك *duzeltmek*, عیبی اورتمك - ستر ا *'aïbi eurtmek*, *setr it*, t. — Se rhabiller, reprendre ses habits, یکیدن کینمك *ïeñïden gueïnmek*. — Se remettre en habits neufs, یکی روبایی کینمك *ïeñi roubāïi gueïnmek*.

RHAGADES, s. f. pl., t. de méd., fentes sur les lèvres, دوداق چتلاغی -

تبسريشي *doudāq tchatlāghy tepsiríchi*, t.

Rhaghoïde, adj. et s. f., uvée. Voy. ce mot.

Rhapontic, s. m. (plante), rhubarbe des moines, راوند ذكر *rāvend zeker*, اخليج *akhlîdj*, a.

Rhéteur, s. m., celui qui enseigne l'art de bien dire, علم بيان معلمى *'ylmi beïān mou'allimi*, a.-t.; معلم العلم البيان *mou'allim ul-'ylm ul-beïān*. — Orateur, اهل كلام *ehli kelām*, a.

Rhétoricien, s. m., qui sait la rhétorique, اهل بيان *ehli beïān*, pl. a. ارباب علم بيان *erbābi 'ylmi beïān*. — Celui qui étudie la rhétorique, علم بيانى اوكرنن *'ylmi beïāni eugrenen*, طالب العلم البيان *thālib ul-'ylm ul-beïān*, pl. a. طلبة العلم البيان *thalebet ul-'ylm ul-beïān*.

Rhétorique, s. f., art de bien dire, علم كلام *'ylmi kelām*, علم خطابة *'ylmi khythābet*. — Exposition, partie de la rhétorique, علم بيان *'ylmi beïān*, علم معانى *'ylmi me'āni*. — Figure de rhétorique, façon de parler pour donner de la force ou de la grâce au discours, صنايع بيانيه *sanāï' beïānïiè*. — Emploi de moyens de persuasion dans le discours قوّت ناطقه *qouvveti nāthyqa*, a. — Affectation d'éloquence, دوزمه سوز *duzmè seuz*, صلصلة الكلام *salsalet ul-kelām*.

Rhinocéros, s. m., كركدان *guierguedān*, t.; قاتل الفيل *qātil ul-fîl*, a.

Rhodes, s. f., île de l'Archipel, رودس *rodos*, رودس اطه‌سى *rodos adhaci*. — La ville de ce nom, رودس شهرى *rodos chehri*. — Rhodes, ou bois de rose, برنوع بقم اغاجى - اودونى *bir nev'y baqam aghādji, odouni*.

Rhodium, s. m., برنوع معدن *bir nev'y ma'den*, t.

Rhododendron, s. m., برنوع كل دفنه‌سى اغاجى *bir nev'y gul defnèci aghādji*, t.

Rhodomel, s. m., كل بالى *gul bāli*.

Rhombe, s. m., معين *mou'în*, a.

Rhomboïde, s. m., شبيه معين *chebîh mou'în*, a.

Rhubarbe, s. f., racine médicinale, راوند *rāvend*, a.-t. — Rhubarbe des moines ou rhapontic, plante. Voy. Rhapontic.

Rhum, s. m., شكر قاميشى رقى *cheker qāmachi raqy*, روم *roum*, t.

Rhumatisme, s. m., يل *ïel*, t.; وجع مفاصل *vedja'y mefâcyl*, ريح طيّار *rîhy thaïïār*, a.

Rhume, s. m., fluxion causée par une humeur âcre qui fait tousser, زكام *zukiām*, نزله *nuzlè*, vulg. *nouzla*. اوكسرك *euksuruk*. — Rhume de cerveau, دوماغو *doumāghou*, دوماغو زكام دماغى *doumāghou 'ylleti*, *zukiāmi dimāghy*.

Rhus, s. m., sumac. Voy. ce mot.

Rhythme, s. m., وزن *vezn*, pl. a. اوزان *evzān*.

Rhythmique, adj. com., وزنى *veznïi*, a.

Riant, e, adj., gracieux, qui marque de la gaîté, كولر يوزلو *güler*

iuzlu, كولر *guler*, t.; بشوش *bechouch*, بسيم *becïm*, a.; خندان *khandān*, p.—Visage riant, كولر يوز *guler iuz*. — Riant, agréable à la vue, كوزل *guzel*, دلبر *dilber*, لطيف المنظر *lathyf ul-manzar*, خوشنما *khochnumā*.

RIBAMBELLE, s. f., الاى *alāï*, صره *syra*, t.

RIBAUD, E, adj. et s., terme bas, نفساني *nefsāni*, زنپاره *zempārè*; au fém., قحبه *qahpè*.

RIBAUDERIE, s. f., زنپاره لك *zempārèlik*, t.

RIBOTE, s. f., چوق ييوب ايچمكلك *tchoq ïeïup itchmeklik*, t.; عيش و عشرت *'aïch u 'ychret*, a.

RIBOTER, v. n., بياغى خلق كبى *baïāghy khalq guibi eïglenmek*, ايچمك - ييوب اكلنمك *ïeïup itchmek*, t.

RIC-A-RIC, adv., البته *elbettè*, t.; اكيدا و شديدا *ekïden u chedïden*, طبقى طبقنه *thybqy thybqynè*.

RICANEMENT, s. m., ذوقلنمك *zevqlenèrek gulmè*, ذوقلنمه كولمه *zevqlenmè*, فرسز كولمه *fersyz gulmè*, t.; مهانفة *mehānefet*, a.

RICANER, v. n., fam., ذوقلنه رك *zevqlenèrek gulmek*, ذوقلنمك كولمك *zevqlenmek*, فرسز فرسز كولمك *fersyz fersyz gulmek*, t.; اهناف *ihnāf it*, a.-t.

RICANEUR, SE, s., ذوقلنه رك فرسز كولجى *zevqlenèrek guludju*, كولر *fersyz guler*, t.; مهانف *mehānif*, a.

RICHARD, E, adj., پك زنكين *pek zenguïn*, t.; بغايت متمول اولان *beghāïet, mutemevvil olān*, a.-turc.

RICHE, s. com., opulent, qui a beaucoup de biens, زنكين *zenguïn*, t.; مالى چوق *māli tchoq*, غنى *ghanïi*, pl. a. اغنيا *aghnïā*, متمول *mutemevvil*, a.; مالدار *māldār*, p. — Un homme fort riche, غايت متمول برآدم *ghāïet mutemevvil bir ādem*. — Le riche et le pauvre, غنى و فقير *ghanïi vu faqyr*, باى و كدا *bāï u kedā*.— Un pays riche, dans un état prospère, معمور الحال بر مملكت *ma'mour ul-hāl bir memleket*. — Une langue riche, وسعتى چوق - واسع بر لسان *vus'ati tchoq, vacy' bir liçān*. — Riche, abondant, fertile, بول *bol*, بركتلو *bereketlu*, كثير البركت *kecïr ul-bereket*, محصولدار *mahsoullu*, محصولدار *mahsouldār*. — Riche en vertus, en mérite, كثير الفضايل *kecïr ul-fezāïl*. — Riche, de grand prix, قيمتلو *qymetlu*, ذيقيمت *zïqymet*. — De riches vêtements, فاخره البسهٔ *elbecèï fākhyrè*, ذيقيمت اثواب *zïqymet esvāb*.

RICHEMENT, adv., magnifiquement, احتشاملو *yhtichāmlu*, a.-t.; مفتخرا *mufiekhyren*. — Richement vêtu, البسهٔ فاخره ايله ملبس *elbecèï fākhyrè ilè mulebbes*. — Richement, abondamment, بول بول *bol bol*, بوللغله *bollyghylè*, غايتله *ghāïetilè*.

RICHESSE, subst. fém., opulence, زنكينلك *zenguïnlik*, بايلق *bāïlyq*, t.; غنيلق *ghanïlyq*, a.-t.; كثرت مال *kesreti māl*, غنا *ghanā*, *ghynā*, ثروت *servet*, a. — État prospère,

معمورییت حال *ma'mourïeti hāl*, معمورلق *ma'mourlyq*. — Abondance, بوللق *bollyq*, برکت *bereket*. — Richesse, grands biens, مال *māl*, pl. a. اموال *emvāl*; رزق *ryzq*, pl. a. ارزاق *erzāq*; مالدارلق *māldārlyq*, اموال کثیره *emvāli kecïrè*, اموال عظیمه *emvāli 'azïmè*.—Avoir, وارلق *vārlyq*. — Éclat, prix des choses, اغرلق *aghyrlyq*, قدر *qadr*, قدر و قیمت *qadr u qymet*, علو قیمت *'uluvi qymet*. — La richesse d'une langue, بر لسانک وسعتی *bir liçānuñ vus'ati*.

Ricin, s. m., ou Palma-Christi, plante, خروع *khyrva'*, *kharva'*, a. —Huile de ricin, خروع یاغی *khyrva' ïāghy*. — Genre d'insecte, کنه *kenè*, t.; قراد *qyrād*, pl. a. قردان *qyrdān*.

Ricochet, s. m., سکدرمه *sekturmè*, t. — Battre, tirer à ricochet, سکدرمه کله آتمق *sekturmè gullè ātmaq*.

Ride, s. f., pli qui se fait sur la peau du visage, des mains, etc., بورشق *bourouchouq*, بورش *bourouch*, بوریشقلق *bourouchouqlyq*, t.; غضن *ghyzn*, pl. a. غضون *ghouzoun*. — Plus particulièrement du visage et du front, یوز و الن بورشغی *ïuz vè alin bourouchyghy*.

Rideau, s. m., étoffe suspendue pour couvrir, entourer, پرده *perdè*, t.; ستر *sitr*, pl. a. استار *astār*. — Rideau de fenêtre, پنجره پرده‌سی *pendjerè perdèci*. — Lever le rideau, پردهٔ قالدرمق *perdèï qāldurmaq*; le tirer, پرده چکمک *perdè tchekmek*. — Au fig.: c'est une chose sur laquelle il faut tirer le rideau, dont il ne faut pas parler, مستور پردهٔ خفا اولهجق امور دندر *mestouri perdèï khyfā olatldjaq oumourdendur*. — Rideau, ce qui arrête la vue, voile, ستر *setr*, حجاب *hydjāb*. — Petite élévation de terre derrière laquelle on peut se cacher, دپه‌جک *tepèdjik*, یصتم دپه *ïastum tepè*.

Rider, v. a., بورشدرمق - بورشترمق *bourouchturmaq*, بورترمق *bourtarmaq*, t.; ایراث *irāci ghouzoun it*. — Se rider, v. pron., بورشمق *bourouchmaq*, t.; انتخاص ا *intikhās i*, تقبض ا *teqabbouz it*. — Ridé, e, بورش *bourouchmich*, بورشمش *bourouch olmich*, اولش بورشقلو *bourouchouqlu*, متقبض *muteqabbouz*.

Ridicule, s. m., ذوقلنله جك شی *zevqlenilèdjek chei*, مسخره‌لق *maskharalyq*, کوله‌جک شی *gulèdjek chei*. — Un grand ridicule, سخریهٔ عظیمه *soukhrïèï 'azïmè*. — Manières ridicules, شایان استهزا اولهجق اوضاع و اطوار *chāïāni istihzā oladjaq evzā' vu athvār*. — Sorte de défaut, عیب *'aïb*. — Tourner en ridicule. Voy. Ridiculiser.

Ridicule, adj. com., ذوقلنله جك *zevqlenilèdjek*, کوله‌جک *gulèdjek*, t.; واجب الاستهزا *vādjib ul-istihzā*, سزاوار استهزا *sizāvāri istihzā*, a.-t.

Ridiculement, adv., مسخره‌جه *maskharadjè*, مظهر استهزا اولهجق *mazheri istihzā oladjaq* وجه اوزره *vedjh uzrè*, a.-t. — Parler ridiculement, مسخره‌جه سویلمک *maskharadjè seülemèk*.

RIDICULISER, v. a., مسخره لغه المق *maskharalygha almaq*, مسخره لغه چيقارمق - چويرمك *maskharalygha tchyqārmaq, tchevirmek*, كسندى يه المق *kecindiie almaq*, ذوقلنمك *zevqlenmek*.

RIDICULITÉ, s. f., مسخره اولمه *maskhara olma*, مسخره لق *maskharalyq*, t.; سخريّة *soukhrüiet*, a.

RIEN, s. m., néant, nulle chose, هيچ *hitch*, هيچ بر شيء *hitch bir cheï*, t.; لا شيء *lā cheï*, عدم *'adem*, — Ce n'est rien, دكل بر شيء *bir cheï deïl*. — Il n'y a rien, بر نسنه يوقدر *bir nesnè ïoqtur*, بر شيء يوقدر *bir cheï ïoqtur*. — Je ne dis rien, هيچ بر شيء سويلمم *hitch bir cheï seülemem*. — Rien du tout, هيچ *hitch*. — Peu de chose, از بر جزئى شيء *az bir djuz'i cheï*. — Vivre de rien, جزئى شيء ايله كچنمك *djuz'i cheï ilè guetchinmek*. — Rien, quelque chose, بر شيء *bir cheï*. — Y a-t-il rien de plus joli que cela? بوندن كوزل بر شيء وارميدر *boundan guzel bïr cheï vārmïdur*. — Riens, au plur., des choses peu importantes, هيچ مقوله سى *hitch maqoulèci*, عبثيّات *'abeciiāt*.

RIEUR, SE, s. qui rit, aime à rire, كولجى *gulïdji*, كوله كن *gulèguen*, ضحّاك *zahhāk*, a. — Qui raille, qui se moque, ذوقلنيجى *zevqlenïdji*.

RIGIDE, adj. com., sévère, austère, سرت *sert*, كسكين *keskïn*, t.; عنيف *'anïf*, شديد المزاج *chedïd ul-mizādj*, متصلّب *mouteçallib*, a. — Un censeur rigide, بر عيبجوى متصلّب *bir 'aïbdjouïi mouteçallib*. — Rigide, exact, مدقّق *moudaqqyq*.

RIGIDEMENT, adv., سرتلكله *sertlik ilè*, t.; عنفاً ايله *'ounf ilè* a.-t., بالصلابت *bis-salābet*, a.; متصلّبانه *mouteçallibānè*.

RIGIDITÉ, s. f., grande sévérité, austérité, سرتلك *sertlik*, كسكينلك *keskïnlik*, t.; عنف *'ounf*, صلابت *salābet*, تصلّب *teçalloub*. — La rigidité des mœurs, اداب و اخلاقك فرط صلابتى *adāb u akhlāquñ ferthy salābeti*.

RIGOLE, s. f., اولوق *olouq*, آريق *āryq*, صو آريغى *sou āryghy*, صو يولى *sou ïoli*, t.

RIGORISME, s. m., اصول صلابت *oçouli salābeti akhlāq*, اخلاق صلابة دينيّة *salābeti dïniïe*.

RIGORISTE, subs. com., sévère, سرت *sert*, t. — En matière de religion, متصلّب فى الدين *mouteçalloub fid-dïn*.

RIGOUREUSEMENT, adv., avec rigueur, sévérité, dureté, سرتلكله *sertlik ilè*, t.; شدّت ايله *chiddet ilè*, a.-t.; شديداً *chedïden*, a. — Punir rigoureusement, شديداً تأديب ايتمك *chedïden téédïb it*. — Rigoureusement, exactement, حقيقتله *hāqyqat ilè*, قويّاً *qavïien*. — Rigoureusement prouvé, démontré, قويّاً اثبات اولنمش *qavïien isbāt olounmich*.

RIGOUREUX, SE, adj., très-sévère, سرت *sert*, سرت خويلو *sert khoülu*,

شديد المزاج *chedîd ul-mizadj*, a.; تند خو *tund khou*, p.— Rigoureux, en parlant des choses, سرت *sert*, كسكين *keskîn*, شدّتلو *chiddetlu*; شديد *chedîd*, اكيد *ekîd*.—Un froid rigoureux, كسكين برصوغوق *keskîn bir soghouq*. — Un hiver rigoureux, شدّتلو برقيش *chiddetlu bir qych*. — Des preuves rigoureuses, incontestables, براهين قويّه *berâhîn qavïïe*.

Rigueur, s. f., sévérité, dureté, سرتلك *sertlik*, t.; شدّت *chiddet*, عنف *'ounf*, a. — Grande rigueur, شدّت عظيمه *chiddeti 'azîmè*. — La rigueur de l'hiver, قيشك شدّتى *qychuñ chiddeti*, شدّت شتاء *chiddeti chitâ'*.— Rigueur, grande exactitude, مقتضا *mouqtazâ*. — La rigueur de la loi, مقتضاى شريعت *mouqtazâï cheri'at*. — Qui est de rigueur, واجب *vâdjib*, لابدّ *lâbudd*. — A la rigueur, absolument, avec une extrême sévérité, مطلقاً *mouthlaqan*. — Observer les lois à toute rigueur, قوانين و احكامه اكيداً و شديداً وعايت ا *qavânîn u ahkiâmè ekîden vè chedîden' ri'âïet it*. — A la rigueur, à la lettre, بعينه *be'aïnihi*, طبقى طبقنه *thybqy thybqynè*. — Expliquer une loi à la rigueur, قانونه بعينه معنى ويرمك *qânounè be'aïnihi ma'na vîrmek*. — Expliquer en rigueur, قويّا اثبات ا *qâvïïen isbât it*.

Rimailler ou Rimasser, v. n., قبا صاپه شعر ياپمق *qabâ sâpa chi'r ïâpmaq*, شاعرلك صاتمق *châ'yrlik sâtmaq*, طبيعتسز شعر ياپمق *thabî'atsyz chi'r ïâpmaq*, a.-t.

Rimailleur, se, s., قبا صاپه شعر ياپان *qabâ sâpa chi'r ïâpân*, شاعرلك صتان *châ'yrlik satañ*, طبيعتسز شاعر *thabî'atsyz châ'yr*, a.-t.

Rime, s. f., uniformité des sons dans la terminaison de deux mots, قافيه *qâfiè*, pl. a. قوافى *qavâfi*. — Rime dans la prose, سجع *sedj'*, pl. a. اسجاع *esdjâ'*, اساجيع *eçâdjî'*.— Sans rime ni raison, اصلى فصلى يوق *asli fasli ïoq*. — Parler sans rime ni raison, ايپى صاپى يوق سوز سويلمك *ipi sâpi ïoq seuz seïlemek*.

Rimer, v. n., se terminer de même ou par un même son, نظمه كلمك *nazmè guelmek*, نظم او *nazm-ol*, مقفا او *mouqaffâ ol*, a.-t; قافيه اويغون كلمك *qafiè ouïghoun guelmek*, t.; متوافق الاسجاع او *mutevâfyq ul-esdjâ' ol*. — Ces deux mots riment bien, بو ايكى سوزك قافيه‌سى اويغون كلور *bou iki seuzuñ qâfièci ouïghoun guelur*. — Rimer, au fig., avoir du rapport, s'accorder avec, اويغون كلمك *ouïghoun guelmek* توافق ا *tevâfuq it*. — Cela ne rime à rien, بوهيچ برشيه اويغون كلمز - توافق ايتمز *bou hîtch bir cheïè ouïghoun guelmez, tevâfyq itmez*. — Rimer, v. a., faire des vers, نظم ا شعر ياپمق *chi'r ïâpmaq*, نظم ا *nazm it*. — Faire rimer, trouver la rime, قافيه اويدرمق *qâfiè ouïdourmaq*. — Rimé, e, قافيه‌لو *qâfièlu*, مقفّى - مقفا *mouqaffa*, منظوم *manzoum*.

Rimeur, s. m., sans épithète, mauvais poète. Voy. Rimailleur. — Avec épithète, peut être pris dans un bon sens, poëte, شاعر *châ'yr*.

Rincer, v. a., تمیزلمك *temïzlemek*, چالقمق *tchâlqatmaq*, صو ایله چالقیوب ییقمق *sou ilè tchâlqaïup ïaïqamaq*, ییقمق - یایقامق *ïaïqamaq*. — Se rincer la bouche, اغزی صو ایله چالقیوب یایقامق *aghzy sou ilè tchâlqaïup ïaïqâmaq*, اغزینی مضمضه ایدرك یایقامق *aghzïnï mazmaza iderek ïaïqâmaq*.

Rinçure, s. f., یایقندی *ïaïqyntï*, مردار صوی *mourdâr sou*, t.; چرکاب *tchirkiâb*, p.

Riposte, s. f., حاضر جوابلق *hâzyr djevâblyq*, قارشولق جواب *qârchoulyq djevâb*, بالبداهه ویرلش جواب *bil-bedâha vïrilmich djevâb*.

Riposter, v. n., répondre, répartir vivement, جواب ویرمك *djevâb vïrmek*, حاضر جوابلق ا *hâzyr djevâblyq it*, بداهةً ردّ جواب ا *bedâhaten reddi djevâb it*, a.-t. — Riposter, repousser vivement un coup, une injure, قارشولمق *qârchoulamaq*, مقابله ا *mouqâbelè it*.

Rire, v. n., éprouver dans les muscles du visage un mouvement involontaire qui annonce la satisfaction, کولمك *gulmek*, t.; ضحك ا *zyhk, zahk it*, a.-t. — Se pâmer de rire, mourir de rire, کولکدن بایلمق *gulmekten bâïlmaq*. — Éclater de rire, چوق کولمك *tchoq gulmek*. — Éclat de rire, قهقهه *qahqaha*. — Rire aux éclats, قهقهه ایله کولمك *qahqaha ilè gulmek*. — Rire, être agréable, خندان او *khandân ol*, مقبوله کلمك *maqboulè guelmek*. — Être favorable, موافق او *muvâfyq ol*. — La fortune lui rit, بختی خنداندر *bakhti khandândur*. — Faire rire, کولدرمك *guldurmek*. — Rire, badiner, plaisanter, خوراته ا *khorâta it*, شقا ا *chaqâ it*, لطیفه ا *lathyfè it*. — Dire une chose pour rire, بر شیئی انجق لطیفه یوزندن سویلمك *bir cheïi andjaq lathyfè ïuzünden seuïlemek*. — Rire, ne pas se soucier, غایه‌سز او *ghâïlèçyz ol*, قیرمامق *qaïrmâmaq*. — Se rire de quelqu'un, s'en moquer, بر کمسنه‌یی ذوقلنمك *bir kimesnèï zevqlenmek*, بر کمسنه‌نك صقالنه کولمك *bir kimesnènuñ soqâlina gulmek*. — Rire au nez d'une personne, بر کمسنه‌نك یوزینه کولمك *bir kimesnènuñ ïuzïnè gulmek*.

Rire, Ris, s. m., action de rire, کوله *gulmè*, کولش *guluch*, t.; ضحك *zyhk, zahk*, a. — Rire agréable, طاتلو کولش *thâtlu guluch*, خندهٔ شیرین *khandèï chïrïn*. — moqueur, ذوقلنمه طرزنده کولش *zevqlenmè tharzindè guluch*. — Rire ou ris sardonique, convulsif, ضحك اختلاجی *zyhki ykhtilâdji*, ضحك صفراوی *zyhki safrâvi*.

Ris, s. m., ou Ris de veau, glande sous la gorge du veau, بوزاغی بیزی *bouzâghou bïzy*, t.

Ris, s. m. pl., t. de mar., œillets à une voile, یلکن ایلکی - بوکلمی *ïelken iligui, buklumu*.

Risée, s. f., grand éclat de rire, قهقهه *qahqaha*. — Moquerie, ذوقلنمه *zevqlenmè*. — Objet dont on se rit, مسخره *maskhara*, t. — Devenir la

risée du monde, خلقك مسخره‌سی اول *khalquñ maskharaci ol.*

Risibilité, s. f., كوله قوّتی *gulmè qouvveti*, t.; قوّت ضاحكة *qouvveti zāhykāt*, a.

Risible, adj., com., en style didactique, qui a la faculté de rire; كولر *guler*, كوليجی *gulīdji*, t.; ضاحك *zāhyk*, a. — Qui est propre à faire rire, en parlant des choses, كولدوريجی *guldurīdji*, كولدوره‌جك *guldurèdjek cheï*, t.; مضحك شیء *mouzhyk*. — Digne de moquerie, شايان تمسخر واستهزا *chāiāni temaskhur u istihzā*, واجب الاستهزا *vādjib ūl-istihzā*.

Risquable, adj. com., que l'on peut hasarder, مخاطره‌يه القا اولنه *moukhātharaïè ilqā olouna bīlur*, اويون يرينه وضع اولنور *oïoun ïerīnè vaz' olounour*. — Risquable, périlleux, مخاطره‌لو *moukhātharalu*, تهلكه‌لو *tehlukèlu*.

Risque, s. m., péril, danger, خطر *khathar*, مخاطره *moukhāthara*, احتمال مخاطره *yhtimāli moukhāthara*, a. — Courir le risque, اختيار مخاطره ا *ykhtïāri moukhāthara it*. — A tout risque, هرنه اولورسه اولسون *hernè oloursa olsoun*.

Risquer, v. a., hasarder, mettre en danger, مخاطره‌يه قومق *moukhātharaïa qomaq*, — تهلكه‌يه قومق *tehlukèïè qomaq*, القا ا *ilqā it*, a.-t. — Risquer sa vie, son honneur, جانی وعرض و ناموسنی تهلكه‌يه قومق *djānini ve'yrz u nāmoucini thelukèïè qomaq*. — Se risquer, v. pron., مخاطره‌يه كيرمك *moukhātharaïè guïrmek*, نفسنی مخاطره‌يه القا ا *nefsini moukhātharaïè ilqā it*. — Risquer le combat, جنگ مخاطره‌سنه صالمق *djenk moukhātharacinè sālmaq*.

Rissole, s. f., برئوع اتّ بوركی *bir neo'y et beuregui*, t.

Rissolé, s. m., قزارتمه *qyzārtma*, آتشده قزارمش اتّ *âtechtè qyzārmich et*.

Rissolé, e, adj., hâlé. Voy. ce mot.

Rissoler, v. a., آتش اوزرنده قزارتمق *âtech uzerindè qyzārtmaq*, قزارتمق *qyzārtmaq*, t.

Rit, ou Rite, s. m., آيين *āïïn*, منسك *mensek*, pl. a., مناسك *menācik*. — Le rit de l'Église romaine, قاطولك مذهبينك مناسكی *qātholik mezhebīnuñ menāciki*.

Ritualiste, s. m., مؤلّف كتاب مناسك *mu'ellifi kitābi menācik*.

Rituel, s. m., كتاب مناسك *kitābi menācik*, a.

Rivage, s. m., ياقی *qyi*, يالی *ïāly*, كنار *kenār*, t.; ساحل *sāhyl*, pl. a. سواحل *sevāhyl*. — Sur le bord de la mer, دكزكنارنده *deñyz kenārindè*. — Sur le rivage du fleuve, نهرك ساحلنده *nehruñ sāhylindè*.

Rival, e, s. et adj.; pl. Rivaux, انكل *enguiel*, اونكو *eunegu*, t.; رقيب *raqyb*, pl. a. رقبا *rouqebā*. — Les nations rivales, بر برلرينه رقيب اولان ملل *bir birlerīnè raqyb olān milel*.

Rivaliser, v. n., disputer de talent, de mérite, etc., avec quelqu'un, اونكولشمك *eunegulichmek*, اونكولك ا *eunegulik it*, t.; دعوای تفوّق ا رقيب او *raqyb ol*,

da'vāï teſevvuq it, a.-t. هنر بابنده طارتشمق *huner bābindè thārtich-maq*.

Rivalité, s. f., اونكولك *eunegulik*, رقيبلك *raqyblik*, t.; رقابت *reqābet*, a.

Rive, s. f., rivage. Voy. ce mot. Rive d'une rivière, برنهرك ساحلى *bir nehruñ sāhyli*. — La rive droite de la rivière, چايك ساحل يمينى *tchāïuñ sahyli iemīni*. — Rives lointaines, سواحل بعيده *sevāhyli ba'ydè*.

River, v. a., rabattre la pointe d'un clou, اكسرك سوريسنى *ekseruñ sivrīcini bozmaq*, اكسرك اوجنى بوزمق *ekseruñ oudjounou berkitmek*, t. — Clou rivé, اوجى بركتلنمش اكسر *oudjou berkitlanmich ekser*. — River le clou à quelqu'un. Voy. Riposter. River les fers, au fig., affermir l'esclavage, ربقهٔ رقيتى تقويه ايلمك *ribqaï rouqīeti taqvīè it*.

Riverain, s. m., نهرك ساحلنده ساكن *nehruñ sāhylindè sākin*, نهر ياليسنده اوتوران اهل ساحل النهر *nehr īālīcindè otourān*, t.; اهالئ ساحل النهر *ehli sāhyl un-nehr*, pl. a. اهالئ سواحل النهر *chālīi sevāhyl un-nehr*.

Rivière, subst. f., چاى *tchāï*, ارماق - ايرمق *irmāq*, t.; نهر *nehr*, pl. a. انهار *enhār*.

Rixe, s. f., querelle, غوغا *ghavghā* چكش *tchekich*, t.; نزاع *nizā*, منازعه *manāza'a*, a. — Débat, discussion, چكشمه *tchekichmè*, مجادله *mudjādelè*.

Rixer, v. a. Voy. Quereller.

Riz, s. m., پرنج *pirindj*, برنج *birindj*, t.; رز *rouzz*, ارز *ourzz*, a. — Riz cuit dans l'eau ou le bouillon, à la manière des Orientaux, پلاو *pilāv* ou *pilau*. Voy. le Diction. turc-français, au mot پلاو.

Rizière, s. f., پرنج تارلاسى *pirindji tārlāci*, t.

Rob, s. m., suc dépuré et épais de fruits cuits, روب *roub*, t.; ربّ *robb*, pl. a. ربوب *roboub*.

Robe, s. f., long vêtement à manche pour homme et pour femme, اوزون كيسى *ouzoun gueïci*, قفطان *qaftān*, روبا *roubā*, t.; لباس *libās*, كسوه *kisvè*, ثوب *sevb*, pl. a. ثياب *sīāb*, اثواب *esvāb*. — Robe à manches pendantes, يكلرى صاقق روبا *ïeñleri sārqyq roubā*. — Robe de femme non ouverte par le milieu, فستان *fustān*. — de chambre, گوندجلك كيسى *gundjèlik gueïci*. — des jours de fête, عيد كسوسى *'yd kisvèci*. — Robe d'honneur donnée en Turquie par le sultan ou les pachas, خلعت *khyl'at*, خلعت فاخره *khyl'ati fākhyrè*, قفطان *qaftān*. — La robe d'un cheval, son poil, دون *don*, اتك دونى *ātun doni*. — La robe, les gens de judicature, اهالئ شرع *chālīi cher'*. — La profession de gens de judicature, طريقت اهالئ شرع *tharīqati chālīi cher'*. — Les gens de plume, ارباب قلم *erbābi qalem*.

Robinet, s. m., pièce d'un tuyau de fontaine qui sert à donner ou à retenir l'eau, لوله *lulè*. — de tonneau ou canelle, فوچى لوله‌سى

foutchou lulèci. — de tout genre de vase contenant un liquide, — مصلق *mouslouq*, موصلق *mouslouq*.

Roboratif, ive, adj., قوّت قوّتلندريجى *qouvvet vïrïdji*, قوّتلندريجى *qouvvetlendurïdji*, a.-t.; مقوّى *mouqavvi*, a.

Robuste, adj. com., قوند *qound*, دنج *dindj*, كوجلو *gudjulu*, t.; قوّتلو *qouvvetlu*, a.-t.; قوى *qavi*, a.; تندرست *tendurust*, p.; قوى الخلقيت ـ البنيه *qavi ul-khylqat*, *ul-bunïè*.

Roc, s. m., masse de pierre enracinée, قيا *qaïā*, t.; صخرة *sakhret*, *sakharet*, pl. a. صخرات *sakhrāt*.

Rocaille, subst. f., اوفاق چاقل *oufāq tchaqyl thāchi*, چاى طاشى *tchāï thāchi*, قيا پارچه‌لرى *qaïā pārtchalari*.

Rocailleur, s. m., چاى طاشى ايشى بيان *tchāï thāchi ichïïapān*, t.

Rocailleux, se, adj., طاشلو *thāchlu*, قيالو *qaïālu*, t. — Terrain rocailleux, قيالق *qaïālyq*.

Rocambole, subst. fém., بر نوع صارمساق *bir nev'y sārïmsāq*, t.; ثوم حلو *sumi halv*, a.

Roche, s. f., rocher. Voy. Roc. — Pierre de roche, قيا طاش *qaïā thāch*, قيا طاشى *qaïā thāchi*. — Eau de roche, قيا صويى *qaïā souïi*. — Cristal de roche, بلور طاشى *bulour thāchi*, قيا بلورى *qaïā balouri*. — Clair comme eau de roche, قيا صويى كبى صاف و برّاق *qaïā souïi guibi sāf u berrāq*. — Un cœur de roche, طاش كبى قاتى بر يورك *thāch guibi qāti bir ïurek*.

Rocher, s. m., قيا ـ قايه *qaïā*, t. Voy. Roc, Roche.

Rochet, s. m., surplis d'évêque, پسقپوسك اوست كيسى *piscopoçuñ ust gueïci*, t.

Rocheux, se, adj., قيالو *qaïālu*, t.

Rôder, v. n., كزمك *guezmek*, اوته‌يه برويه كزمك *eutèïè beruïè guezmek*, دولاشمق *dolāchmaq*, يلمك *ïelmek*, t.; كشت و كذارا *guetcht u guzār it*.

Rôdeur, se, s., كزيجى *guezïdji*, دولاشيجى *dolāchïdji*, t.; طوّاف *thavvāf*, a.; دربدر *derbeder*, p. — Rôdeur de nuit, كيجه دولاشيجى *guidjè dolāchïdji*, طوّاف الليل *thavvāf ul-leïl*, a.

Rodomont, s. m., فورته‌جى *fortadji*, اورد صاتيجى *àvard sātïdji*, t.; فياش *feïïāch*, لافزان *lāfazān*, p.

Rodomontade, s. f., فورته *forta*, فورطه *fortha*, لافزانلق *lāfazānlyq*, t.; فياش *fïāch*, a.; لاف و كذاف *lāf u guzāf*.

Rodosto, ville de la Turquie d'Europe, تكفور طاغى *tekfour dhāghy*, vulg. *tekir dhāghy*, t.

Rogations, s. f. pl., سنه‌نك خصب و بركتى ايچون اوقونان دعالر *senènuñ khasb u bereketi itchoun oqounān dou'ālar*, t.; صلوات الربيع *salevāt ur-rebï'*, a.

Rogatoire, adj. com. (commission), كشف احوال ايچون حاكمك طرفندن اخر بر حاكمه ويرلان حكم و تنبيه *kechf ahvāl itchoun hākimuñ tharafïndan akher bir hākimè vïrilān hukm u tembïh*, t.

Rogaton, s. m., papier ou écrit de nulle importance, بياغى

واقتضاسی یوق برکاغد *baïāghy vè yqtizāci ïoq bir kiāghyd.* — Rogatons, au pl., mets communs ou réchauffés, آرتوقلری قارشق یمک *qārichyq ïemek ârtuqleri.*

Rogne, s. fém., gale invétérée, اسکیلنمش اویوز *eskïlenmich ouïouz*, t.; جرب مزمن *djerbi muzmin*, a.

Rogne-pied, s. m., سونتراج *sontrādj*, t.; مقص البیطار *maqass ul-baïthār*, a.

Rogner, v. a., retrancher, ôter des extrémités d'une étoffe, etc., کنماری کسمک - قرقمق *kenāri kesmek, qyrqmaq*, کسمک *kesmèk*, t.: قص *qass it*, a.-t. — Rogner du papier, کاغدك کناربنی قص ا *kiaghyduñ kenārïni qass it.* — les monnaies, سکه لرك کناربنی سلمك *sikkèleruñ kenārïni silmek.* — Se rogner les ongles, طرنغنی کسمك *thyrnaghyni kesmek.* — Rogner la corne du pied d'un cheval, آتك طرنغنی یونمق *âtuñ thyrnaghyni ïonmaq.* — Au fig., rogner, ou rogner les ongles, retrancher des profits, اکسلتمك *eksiltmek*, تنقیص ا *tenqys it*, بر پارچه سنی کسمك *bir pārtchacini kesmek.* — les gages, علوفه لری تنقیص ا *'oulufèleri tenqys it.* — Rogné, e, کناری کسلمش *kenāri kecilmich*, اکسلمش *eksilmich*.

Rogneur, se, s., سکه قرقیجی - کسیجی *sikkè qyrqydji, kecïdji*, t.

Rogneux, se, adj., اسکیلنمش اویوزی اولان *eskïlenmich ouïouzy olān*, t.

Rognon, s. m., بوبرك *beubrek*, t.; کلیه *kulvet*, pl. a. کلی *kula*.

Rognoner, v. n.; pop., مرلدانمق *mirildānmaq*, شرلدمق *chirildamaq*, شرلداشمق *chirildāchmaq*, t.

Rognure, s. f., کسنتی *kecinti*, کسم *kecim*, قرقنتی *qyrqynti*, t.; قراضة *qourāzat*, pl. a. قراضات *qourāzāt*. — Rognure de papier, کاغد قرقنتیسی *kiāghyd qyrqyntïci*. — de monnaies, قراضات سکه *qourāzāti sikkè*. — d'ongles, طرنق کسنتیسی *thyrnaq kecintïci*.

Rogomme, s. m., pop., eau-de-vie, عرقی *'araqy*, رقی *raqy*, t.

Rogue, adj. com. fam., غرورلو *ghourourlu*, t.; مغرور *maghrour*, متکبر *mutekebbir*, a.

Roi, s. m., monarque, شاه *chāh*, پادشاه *pādichāh*, p.; ملك *melik*, pl. a. ملوك *mulouk*; سلطان *soulthān*, pl. a. سلاطین *selāthïn*; قرال *qrāl, qyrāl*, mot esclavon qui comporte une idée d'autorité inférieure aux précédents, et qui n'a été employé par les Turcs que pour désigner les souverains européens. Aujourd'hui les mots *chāh* et *pādichāh* ont généralement prévalu. Voy. le Diction. turc-français au mot قرال. — Les rois chrétiens, ملوك نصارا *mulouki naçārā*. — Le roi de France ou des Français, فرانسه پادشاهی *frānsa pādichāhi*. — Le roi, pièce du jeu des échecs, شاه *chāh*. — Le livre des Rois, les quatre livres de l'Écriture sainte, سفر الملوك *sifr ul-mulouk*. — Vive le roi! acclamation publique, پادشاهه بیك ياشه *pādichāhè bïñ ïācha*. — Un morceau de roi, un mets exquis, پادشاه لقمه سی *pādichāh loqmaci*. — La maison du roi,

tous les officiers de sa maison, خدمهٔ خصّهٔ پادشاهی *khademèï khassaï pādichāhi*, سرای همایون *sarāï humāïoun khalqy*.

Roide, ou Raide, adj. com., fort tendu, قاتی *qāti*, قاز قاتی *qāz qāti*, کرکی *guerki*, اکلمز *eïlmez*, پک *pek tchekilmich*, t.; چکلمش جاسی *djāci*, صامل *sāmil*, a. — Roide de froid, صوغوقدن قاز قاتی *soghouqtan qāz qāti*. — Tomber roide mort, میداندہ اولو قالمق *meïdāndè oulu qālmaq*. — Roide, droit, escarpé, en parlant d'une montagne, d'une montée, دک ـ دیک *dik*, صرب *sarp*, صعب الصعود *sa'b us-sou'oud*, a. — Escalier roide, دیک نردبان *dīk nerdubān*. — Roide, au fig., inflexible, سرت *sert*, چتین خویلو *tchetīn khouïlu*, کسکین *keskīn*. — Rapide, سریع الجریان *serī' ul-djerïān*, کسکین اقار *keskīn aqār*. — Qui a le vol roide, چاپک اوچار *tchāpouk ouchār*, شدید الطیران *chedīd ul-thaïrān*. — Vite, prompt, چاپک *tchāpouk*, تیز *tīz*, سریعاً *serī'en*. — Mener roidement une affaire, بر مصلحتی سریعًا یورتمک *bir maslahatī serī'en ïurutmek*. — Se tenir roide, très-droit, دیم دک طورمق *dīm dik dhourmaq*. — Au fig., ne pas fléchir, persister dans sa résolution, مقام اصراردہ اظہار رشدت ا *maqāmi isrārdè izhāri chiddet it*.

Roideur, ou Raideur, s. f., qualité de ce qui est roide, قاتیلق *qātīlyq*, t.; قصاصة *qaçācet*, a. — La roideur d'un bras, بر قولک قاتیلغی *bir qolun qātīlyghy*. — Impétuosité de mouvement, سرتلک *sertlik*, حدّت *hyddet*. — Roideur d'une montagne, طاغک دیکلکی *dhāghun dīklīgui*. — Sévérité excessive, inflexibilité, سرتلک *sertlik*, کسکینلک *keskīnlik*, شدّت المزاج *chiddet ul-mizādj*, مرحمتسزلک *merhametsyzlik*, عنف *'ounf*, مقاسحهٔ مزاج *mouqāçahaï mizādj*.

Roidillon, ou Raidillon, s. m., یوکسک دپه *ïuksek tepè*, یوکسک بایر *ïuksek bāïr*, t.; مصاد *maçād*, pl. a. امصدهٔ *emsydet*.

Roidir, ou Raidir, v. a., rendre roide, tendu, چکوب اوزاتمق *tchekup ouzātmaq*, کرمک *guermek*, قاتیلتمق *qātīlatmaq*, قاز قاتی ا *qāz qāti it*, t.; ایراث ثمول ا *īrāci sumoul it*. — Rendre dur, inflexible, سرت ا *sert it*, a.-t.

Roidir, v. n., et Se Roidir, v. pronom., قاتیلنمق *qātīlanmaq*, قتیلنمك *qatīlenmek*, قاز قاتی قالمق *qāz qāti qālmaq*, t.; کسب جسوا *kesbi djeçuvv it*, a.-t. — Devenir dur, inflexible, سرت او *sert ol*. — Se roidir, au fig., tenir ferme, قوی اظهار طورمق *qavi dhourmaq*, شدّت ـ متانت ا *izhāri chiddet, metānet it*. — Se roidir contre l'adversité, وقت نکبت وادبارده اظهار متانت ا *vaqti nekbet u idbārdè izhāri metānet it*. — Roidi, e, قاتیلنمش *qātīlenmich*, کزلمش *guerīlmich*, صامت *sāmit*, جاسی *djāci*, سرت اولمش *sert olmich*.

Roitelet, s. m., oiseau, چالی قوشی *tchāli qouchi*. — Petit roi, style fam., t. méprisant, لفظی مراد

لفظی مراد بر پادشاه *lafzy mourād bir pādichāh*.

Rôle, s. m., liste, catalogue, دفتر *defter*, t.-a.; جریده *djerīdè*, pl. a. جراید *djerāīd*. — Le rôle des soldats d'une compagnie, بر بلوکده اولان نفراتك جریده‌سی *bir beuluktè olān neferātuñ djerīdèci*. — A tour de rôle, نوبت ایله *nevbet ilè*, بالمناوبه *bil-munāvebè*, ترتیب مناوبه اوزره *tertībi munāvebè uzrè*. — Rôle, feuillet d'écriture, ورقه *varaqa*, pl. a. اوراق *evrāq*. — Partie qui doit être récitée par un acteur dans une pièce de théâtre, تقلید اولهرق سویلنه‌جك صحبتك درسی *taqlīd olaraq seuïlenèdjek sohbetuñ dersi*. — Le personnage qui doit être représenté par un acteur, تقلید اولنان کشی *taqlīd olounān kichi*. — Au fig., jouer bien son rôle, s'acquitter bien de son emploi, استادلق ا *ustādlyq it*, ابراز اثبات حذاقت ا *ibrāzy hazāqat it*, هنر ا *isbāti huner it*. — Agir comme il convient à ses intérêts, امورنده اظهار صنعت ا *oumourindè izhāri sana'at it*, اجرای صنعت ا *idjrāï sana'at it*.

Romain, e, adj., de Rome, des Romains, رومالو *roumālu*, رومایی *roumāïi*. — Empereur romain, رومایی چاسار *roumāïi tchāçār*. — Les anciens Romains, قدیمی روما هالیسی *qadīmi roumā ehālīci*, رومیان *roumīān*. — L'Église romaine ou catholique, قاطولك ایینی *qātholik āïini*. — Le calendrier romain, قاطولکلرك تقویمی *qātholiklerun taqvīmi*.

Romaine, subst. f., peson, قنطار وزنه‌سی *qanthār veznèci*, قنطار *qanthār*. — Romaine, ou laitue romaine, فرنك ماروللی *frenk māroli*.

Roman, s. m., récit fictif, وجودی یوق بر حکایه *vudjoudi ioq bir hikiāïè*, مثالدن عبارت حکایه *maçāldèn 'ybāret hikiāïè*, t.; افسانه *efsānè*, حمزه نامه *hamzè nāmè*, p.; کتاب خرافة *kitābi khourāfet*.

Romance, s. f., داستان *dācitān*, بسته *bestè*, p.; قصیده *qacīdè*, a.; ترکی *turku*, t.

Romancier, s. m., مثال یازان *maçāl iāzān*, t.; افسانه نویس *efsānè nuvīs*, p.; مصنف حکایات *mòuçannifi hikiāïāt*, a.; مسئولف خرافات *mu'ellifi khourāfāt*.

Romanesque, adj. com., مثال کونه *maçāl guiounè*, مثال واری *maçāl vāri*, افسانه کونه *efsānè guiounè*, p.

Romanesquement, adv., مثالجه *maçāldjè*, صورت خرافت اوزره *soureti khourāfet uzrè*, a.-t.

Romanie ou Roumélie, grande province de la Turquie européenne, l'ancienne Thrace, روم ایلی *roum ili*, t.

Romarin, s. m., arbrisseau, بیبریه *biberīïè*, t.; اکلیل الجبل *eklīl uldjebel*, a.

Rome, grande ville d'Italie, روما *roumā*, *romā*, روم *roum*., قزل اله *qyzyl elma*.

Rompement, s. m. fig., fatigue causée par un grand bruit, une forte application, etc., باش اغریسی *bāch aghrīci*, t.; تصدیع *tasdī'*, a.

Rompre, v. a., briser, mettre en

pièces, قرمق *qyrmaq*, t.; كسرا *kesr it*, a.-t.; شكست *chikest it*, p.-t; پارچه پارچه ا *pārtcha pārtcha it*. — Rompre une porte, قپویی قرمق *qapouïi qyrmaq*. — Au fig., rompre le cou à quelqu'un, briser sa position, renverser sa fortune, بر کیمسنه نك قولی قنادینی کسمك *bir kimesnènuñ qoli qanādíni kesmek*. — Rompre ses chaînes, se mettre en liberté, قورتلمق *qourtoulmaq*, سبیلنی تخلیه ا *sibilini takhlïè it*, کسر زنجیر مطاوعت و محکومیت ا *kesri zindjïri muthāve'at u mahkioumïiet it*. — Rompre, détruire, faire cesser, annuler, بوزمق *bozmaq*, کسمك *kesmek*, قطع ا *qath it*, فسخ ا *feskh it*. — Rompre l'amitié, قطع مودّت ا *qath'y meveddet it*. — un traité, نقض عهدا *naqzy 'ahd it*. — une alliance, فسخ اتفاق ا *feskhy ittifāq it*. — une assemblée, la lever, مجلسی بوزمق - طاغتمق *medjlici bozmaq, dhāghytmaq*. — Rompre la paix, فسخ صلح ا *feskhy soulh it*. — les mesures de quelqu'un, déranger ses desseins, بر کیمسنه نك تدبیرینی بوزمق *bir kimesnènuñ tedbïrïni bozmaq*. — Rompre son serment, یمینی بوزمق *ïemïni bozmaq*. — Rompre, v. n., cesser d'être amis, علاقه یی بوزشمق *bozouchmaq*, علاقه کسمك *'alāqa kesmek*, قطع علاقه ا *qath'y 'alāqa it*. — Rompre la tête, les oreilles à quelqu'un, l'importuner, باش اغرتمق *bāch aghyrtmaq*, تصدیع ا *tasdy' it*, تعجیز ا *ta'djïz it*. — Rompre le sommeil à quelqu'un, le troubler, بر کیمسنه نك اویقوسنی کسمك *bir kimesnènuñ ouïqoucini kesmek*, اخلال نوم ا *ykhlāli neom it*. — Rompre, exercer, dresser, الشدرمق - الشترمق *alichturmaq*. — Rompre aux affaires, ایشه الشدرمق *ichè alichturmaq*, اموره الشدرمق *oumourè alichturmaq*. — sa main à l'écriture, النی یازویه الشدرمق *elini ïāzouïè alichturmaq*. — Se rompre, se briser, قرلق *qyrilmaq*, کسلمك *kecilmek*, قطع اولنمق *qath' olounmaq*, منکسر اول *munkecir ol*. — A tout rompre, adv., tout au plus, اکثر ما یکون چوغی *cñ tchoghou*, اکثر ما یکون *ekseri mā ïekioun*. — A toute extrémité, صوکنده صوکك *soñ soñounda*, نهایة النهایه *nihāïet un-nihāïè*. — Rompu, e, brisé, قرلمش *qyrilmich*, قریق *qyryq*, بوزلمش *bozoulmich*, منکسر *munkecir*. — Très-fatigué, پك یورلمش *pek ïoroulmich*. — Rompu, habitué, fait à, exercé, الشمش *alichmich*. — aux calculs, حسابده مجرّب الاطوار *hyçābdè mudjerreb ul-athvār*. — Nombre rompu, une fraction, عدد ذو کسر *'adedi zou kesr*. — A bâtons rompus, adv., avec de fréquentes interruptions, اره سنی کسه رك *aracini kecèrek*, بالفاضله *bil-fācylè*.

RONCE, s. f., چالی *tchāli*, یبانی *ïabāni*, بوکورتلن *beugurtlen*, t.; علیق الجبل *'alyq ul-djebel*, a. — — Au fig., chemin ou endroit semé de ronces, خارزار *khārzār*.

ROND, s. m., figure circulaire, cercle, دکرمی *deïrmi*, t.; شکل مستدیر *chekli mustedïr*, حلقه *halqa*,

دائره *dāïrè*, pl. a. دوائر *devāïr*. — Tracer un rond, بر دائره رسم ا *bir dāïrè resm it*. — Au milieu d'un rond, وسط دائره ده *vasthy dāïrèdè*. — En rond, دائره اولهرق *dāïrè olaraq*, دائره شكلنده *dāïrè cheklindè*, حلقه اولهرق *halqa olaraq*.

Rond, e, adj., terminé par un cercle, دكرمى *deguirmi*, يوارلق *iouvārlaq*, t.; مدوّر *mudevver*, مستدير *mustedīr*, كرتى الشكل *kurtī ich-chekil*, a. — Corps rond, جرم مدوّر *djirmi mudevver*. — Rond, au fig., franc, sincère, خالص *khālys*. — Un nombre, un compte rond, عدد تامّ *'adedi tāmm*. — Fil rond, un peu gros, طوق ايپلك *thoq iplik*.

Rondache, s. f., دكرمى بر قلقان *deïrmi bir qalqān*, t.

Ronde, s. f., t. milit., visite de nuit, گيجه طولاشمه‌سى *guïdjè dholāchmaci*, قول *qol*, قولجيلق *qoldjīlyq*, t.; عسّاسلق *'assāslyq*, a.-t. — Faire la ronde, طولاشمق *dholāchmaq*, قول طولاشمق *qol dholāchmaq*, قولجيلق ا *qoldjīlyq it*, قوله گزمك *goula' guezīmek*. — L'heure de la ronde, قول وقتى *qol vaqti*. — Ronde, ceux qui font la ronde, قولجى *qouldji*, عسّاس نفراتى *'assās neferāti*. — A la ronde, à l'entour, دورا چپ چوره *tcheb tchevrè*, دورا *devren*. — Boire à la ronde, صره ايله ايچمك *syra ilè itchmek*.

Rondeau, s. m., petit poëme, كوچك قصيده *kutchuk qacīdè*, t.-a.; قصيد *qacīd*, a.

Rondelet, te, adj. fam., سمزجه *semizdjè*, طوپاج *thopādj*, طقناز *thyqnāz*, t.

Rondelle, s. f., petit bouclier rond, كوچك قلقان *kutchuk qalqān*. — Sorte de poisson, بر نوع بالق *bir nev'y bālyq*, t.

Rondement, adv., uniment, بر دوزه يه *bir duzïïè*, بر دوزيه *bir duzèïè*, t.; على السويّه *'ales-sevïïè*, a. — Travailler rondement, بر دوزه يه ايش ايشلمك *bir duzèïè ich ichlemek*. — Rondement, franchement, sincèrement, طوغريدن طوغرى يه *dhoghrouden dhoghrouïè*, طوغرولق ايله *dhoghroulyq ilè*, خلوص واستقامت ايله *khoulous u istiqāmet uzrè*.

Rondeur, s. f., figure de ce qui est rond, دكرميلك *deïrmïlik*, t.; مدوّرلك *mudevvirlik*, a.-t.; استدارة *istidāret*, كرتيت *kurtïet*. — La rondeur de la terre, ارضك كرتى - شكل مستديرى *arzuñ kurtïeti, chekli mustedīri*.

Rondin, s. m., gros bâton, صوپه *sopa*. — Bois rond, sorte de cylindre, دكرمى اغاج *deïrmi aghādj*, t.

Rondiner, v. a., صوپه ايله اورمق *sopa ilè ourmaq*, t.

Rondon, s. m., oiseau, بر نوع طغان *bir nev'y dhoghān*, t.

Rond-point, s. m., دكرمى ير *deïrmi ïer*, t.; محل مستدير *mahalli mustedīr*, a.

Ronflant, e, adject., sonore, bruyant, طنطنه لو *thanthanalu*, طمطراقلو *thamtharaqlu*, a.-t.; مطنطن *mouthanthan*, a.-t. — Mots ron-

flants, طمطراقلو تعبيرات *thamtharāqlu ta'bīrāt.*

Ronflement, s. m., خرلدی *khyrildi*, خورلدی *khorildi*, خورلدامه *khorildāma*, t.; غطيط *ghathyth*, a.

Ronfler, v. n., faire, en dormant, un bruit de la gorge et des narines, خرلدامق *khyrildāmaq*, خورلمق *khorlamaq*, خرلامق *khyrlāmaq*, t.; فخّ ا *fakhkh it*, غط ا *ghathth it*, a.-t. — Ronfler, au fig. fam., faire un grand bruit, صدای شديد ويرمك *sadāi chèdīd vīrmek*, كورلده‌مك *gueuruldèmek*.

Ronfleur, s. m., خرلدايجی *khyrildāïdji*, t.; فخاخ *fakhkhākh*, غطاط *ghaththāth*, a.

Ronger, v. a., couper avec les dents peu à peu, كمرمك *guiemirmek*, كومك *guevmek*, *guivmek*, ديش ايله كسمك *dīch ilè kesmek*, t.; قضم ا *qazm it*, a.-t. — Ronger, en parlant des vers qui rongent les étoffes, كوه‌لمك *guvèlemek*, يمك *ïemek*, اكل ا *ekl it*, لحس ا *lahs it*. — Ronger le frein, en parlant des chevaux, كمی كومك *guimi guivmek*. — Au fig., ronger son frein, كظم غيظ ا *kezmi ghaïz it*. — Donner un os à ronger à quelqu'un, l'occuper, بر كمسنه‌نك اغزينه بر كميك اتمق *bir kimesnènuñ aghzīnè bir guemīk âtmaq*. — Ronger, en parlant de l'action de la rouille et des acides sur les métaux, يمك *ïemek*, اكل ا *ekl it*, آشندرمق *âchendurmaq*. — La rouille ronge le fer, پاس دمری اكل ايدر *pās demiri ekl ider*. — Ronger, en parlant de l'effet des affections morales, يوركی تحزين ا *ïuregui tahzīn it*, ايراث دغدغهٔ درون ا *irāçi daghdaghaï deroun it*. — Le remords ronge le cœur, نفس لوّامه موجب حز حزهٔ دروندر *nefs levvāmè moudjibi haz hāzèi deroundur*. — Se ronger, être rongé, كمرنمك *guemrinmek*, *gumrunmek*. — Rongé, e, كمرنمش *guemrenmich*, ديش ايله كسلمش *dīch ilè kecilmich*, ينمش *ïenmich*, اكل اولنمش *ekl olounmich*, ملحوس *melhous*. — Rongé de vermine, بتدن ينمش *bitten ïenmich*.

Rongeur, adj. m., qui ronge, كمرجی *guemirdji*, ييجی *ïeïdji*, t.; اكال *ekkiāl*, a. — Ver rongeur, au fig., remords. Voy. ce mot.

Roquet, s. m., كوچك كوپك *kutchuk keupek*, t.; كلب صغير *kelbi saghyr*, a.

Roquette, s. f., plante, جرجر *djerdjer*, t.; كيكيز *kīkīz*, p.; روقه سلاطه‌سی *roqa salāthaci*.

Rosace, s. f., ou Roson, s. m., ايشلمه كل رسمی *ichlemè gul resmi*, كل شكلی *gul chekili*, t.

Rosage, ou Rosagine, ou Oléandre, s. m., زقوم سمّ *zaqoumi summ*. Voy. Laurier-rose.

Rosaire, s. m., تسبيح *tesbīh*, a.

Rosat, adj. com., كللو *gullu*, t.; مورّد *muverred*, a. — Vinaigre rosat, كل سركه‌سی *gul sirkèci*.

Rosatre, adj. com., كل رنكی *gul rengui*, t.; وردیّ *verdīi*, a.

Rosbif, s. m., صغر اتی كبابی *syghyr eti kebābi*, t.

Rose, s. f., fleur de rosier, كل *gul*, p.-t.; ورد *verd*, pl. a. وراد *verād*, اوراد *evrād*. — Rose double, قطمر كل *qatmer gul*, كل قطمر *guli qathimer*, ورد مضاعف *verdi mouzā'af*, كل صد برك *güli sad berk*. — Bouton de rose, كل غنچه‌سی *gul ghontchèci*, غنچه *ghontchè*, كل طومروغی *gul thoumroughy*. — Un bouquet de roses, كلدسته *guldestè*. — La saison des roses, كل موسمی *gul mevsimi*. — Eau de rose, كل صويی *gul souïi*. — Essence ou huile de rose, كل ياغی *gul ïāghy*. — Rose jaune, ورد اصفر صاری كل *sāri gul*, *verdi asfer*. — Une beauté au teint de rose, بر حسنای كل چهره *bir housnāï gul tchehrè*. — On dit, en prov., qu'il n'est point de roses sans épines, دكنسز كل اولمز *dikensyz gul olmaz*. — Rose, diamant taillé en facettes par-dessus, et dont le dessous est plat, روزهٔ الماس *roza elmās*.

Rose, s. m., la couleur de rose, كل رنكی *gul rengui*, t.; لون الورد *levn ul-verd*, a. — J'aime le rose, كل رنكندن حظ ايدرم *gul renguinden hazz iderim*.

Rose, adj. com., qui est de la couleur de rose, كل رنكلو *gul renklu*, t.; كلكلی *gulguli*, كلگونه *gulguiounè*, p.; وردی *verdii*, a.

Rosé, e, adj., لعلگون *la'lguioun*, a.-p. Voy. Rose.

Roseau, s. m., ou Canne, قامش *qāmich*, قمش *qāmich*, ساز *sāz*, t.; قصبة *qasbat*, pl. a. قصب *qaçab*, نای *nāï*, p.

Rosée, s. f., چه *tchih*, *tchii*, t.; ندی *neda*, a.; شبنم *chebnem*, p.

Roseraie, s. f., كل باغچه‌سی *gul bāghtchèci*, t.; حديقة الورد *hadīqat ul-verd*, a.; گلستان *gulistān*, p.

Rosette, ou mieux Rachid, ville de la Basse-Égypte, رشيد *rachīd*.

Rosette, s. f., petite rose, كلجغز *guldjaghaz*. — Ornement en forme de rose, زينت ايچون كل تقليدی *zīnet itchoun gul taqlīdi*. — Nœud de ruban, شريت باغی *chirīt bāghy*. — Sorte d'encre rouge, بر نوع قرمزی مركب *bir nev'y qyrmizy murekkeb*, لعل *la'l*. — Rosette, cuivre rougi, ou cuivre de rosette, قرمزی باقر *qyrmizy bāqyr*, نحاس احمر *nahāci ahmer*.

Rosier, s. m., كل اغاجی *gul aghādji*, t.; شجر الورد *chedjer ul-verd*, a.

Rosse, s. f., قوتسز آت *qouvetsyz ât*, چوروك بكير *tchuruk beguīr*, t.

Rosser, v. act., popul., battre, دوكمك دپلمك *tepèlemek*, *deuvmek*, t.; ضرب شديداً *chedīden zarb it*.

Rossignol, s. m., petit oiseau dont le chant est agréable, بلبل *bulbul*, pl. a. بلابل *belābil*, بلبل قوشی *bulbul qouchou*, t.; عندليب *'andelīb*, pl. a. عنادل *'anādil*. — Rossignol, instrument de serrurier pour ouvrir toutes sortes de serrures, هر كليدی اچار چلنكيرالتی *her kelīdi atchār tchilinguīr āleti*, خرسزلی كليد *khyrsyzli kilīd*.

Rossolis, s. m., sorte de liqueur, عنبريه *'anberïïe*, t. — Sorte de plante, بر جنس نبات *bir djins nebāt*.

Rôt, s. m., viande rôtie, كباب *kebāb*. Voy. Rôti.

Rot, s. m., ventosité, t. pop. et bas, ككرمه *gueïrmè*, t.; آروغ *ârough*, p. — Faire un rot, ككرمك *gueïrmek*.

Rot ou Ros, s. m., peigne de tisserand,, مكك *mekik*.

Rotation, s. f., دونه‌رك دپرنش *deunèrek teprenich*, دوران *devrān*. — Mouvement de rotation, حركت دوريّه *hareketi devrïiè*, a.

Roter, v. n., t. bas, ككرمك *gueïrmek*, t.

Rôti, s. m., كباب *kebāb*, a.-t. — Rôti à la broche, شيش كبابى *chîch kebābi*. — Tourner le rôti, كبابى چويرمك *kebābi tchevîrmek*.

Rôtie, s. f., tranche de pain qu'on fait rôtir, كل بصدى اتمك *kul basti itmek*, تريد *tirîd*, t. — Rôtie au beurre, ياغلو تريد *ïāghlu tirîd*.

Rotin, s. m., plante, هند قامشى *hind qāmichi*, t.

Rôtir, v. a., faire cuire la viande à la broche, كباب ا *kebāb it*, كباب پيشورمك *kebāb pîchurmek*, t. — Faire rôtir, بريان ا *birïān it*. — Rôtir à grand feu, قزغين آتشده كباب ا *qyzghyn âtechtè kebāb it*. — sur le gril, قزارتمق *qyzārtmaq*, قاورمق *qāvourmaq*.

Rôtir, v. n., et Se rôtir, v. pron., se cuire, پشمك *pichmek*. — Se brûler, يانمق *ïānmaq*, آتشده اسّنمق *âtechtè issinmaq*. — Rôtir, brûler, ياقمق *ïāqmaq*, احراق ا *yhrāq it*.

Rôtisserie, s. f., كبابجى دكّانى *kebābdji dukkiāni*, t.

Rôtisseur, se, subst., كبابجى *kebābdji*, t.; خمّاط *khammath*, a.

Rôtissoire, s. f., تاوه - طاوه *tāvè*, t.

Rotonde, s. f., مدوّر بنا *mudevver binā*, a.

Rotondité, subst. fém., rondeur, مدوّرلك *mudevvirlik*, a. — Masse d'une personne fort grasse, سمزلق *semyzlyq*, ششمانلق *chichmānlyq*, t.; لحامت *lehāmet*, جسامت *djeçāmet*, a.

Rotule, s. f., ديز قباغى *dîz qapāghy*, ديز الماسى *dîz elmāci*, t.; كرمة *kermet*.

Roture, s. f., état d'une personne qui n'est pas noble, صوى الچقلغى *soï altchaqlyghy*, t.; دنائت نسب *denā'eti neceb*, سفالت نسب *sefāleti neceb*, a. — La roture, les roturiers, دنى النسب اولانلر *deni un-neceb olānlar*. — Héritage qui n'est pas noble, عوامّ ناس ملكى *'avammi nās mulki*.

Roturier, ère, adj., qui n'est pas noble, صويى الچق *soïi altchaq*, t.; دنىّ النسب *denïi un-neceb*, a.; فزومايه *furoumāïè*. — Homme roturier, دنىّ النسب برآدم *denïi-un-neceb bir âdem*. — Roturier, grossier, قبا *qabā*, غليظ *ghalîz*.

Roturièrement, adv., à la manière des roturiers, صويى الچق اولانلرك عادتنجه *soïu altchaq olānlaruñ 'ādetindjè*, ادانىٔ ناس عادتنجه *edānïi nās 'ādetindjè*, a.-t. — D'une manière basse et ignoble, الچقجه *altchaqdjè*, t.; دنيًّا *denïien*, سفيلاً *sefîlen*, a.

ROUAGE, s. m., چرخلر طاقمی *tcharkhlar thāqymi*, t. — Bois de rouage, تکرلک کراستەسی *tekerlek kerāstèci*.

ROUAN, s. et adj. m., دمرقیری *demir qyri*. — Cheval rouan, قیرات *qyr ât*, ابرش آت *abrach ât*.

ROUANNE, s. f., فوچیلره دامغه *foutchoulara dāmgha ouradjaq âlet*, فوچی دامغەسی *foutchou dāmghaci*, t.

ROUANNER, v. a., فوچی یه دامغه اورمق *foutchouïe dāmgha ourmaq*, t. — Rouanné, e, دامغەلو *dāmghalu*. — Tonneau rouanné, دامغەلنمش فوچی *dāmghalanmich foutchou*.

ROUBLE, s. m., monnaie d'argent en Russie, روبله *roubla*, t.

ROUCK, ou ROCK, s. m., oiseau qu'on suppose être le condor, رخ *roukhkh*.

ROUCOU, ou ROCOU, s. m., بر نوع قرمزی بویا *bir nev'y qyrmizy boïā*, ترابة حمرا *turābet houmrā*, a.

ROUCOULEMENT, s. m., کوکرجین اوتمەسی *güerdjin outmèci outmchi*, t.

ROUCOULER, v. n., کوکرجین اوتمک *güerdjin outmek*, t.

ROUE, s. f., machine ronde, tournant sur un essieu, تکرلک *tekerlek*, t.; عجلة *'adjelet*, pl. a. عجل *'adjel*. — Roue de voiture, عرابه تکرلکی *'arabè tekerlegui*, t. — d'une machine, چرخ *tcharkh*, p. — d'une horloge, d'une montre, ساعتلك چرخی *sā'atuñ tcharkhy*. — d'un moulin, دکرمن چرخی *dèrmen tcharkhy*. — Au fig., la roue de fortune, les vicissitudes des choses humaines, چرخ کردون *tcharkhy guerdoun*, چرخ دوار فلك *tcharkhy devvāri felek*. — Roue, supplice que l'on fait souffrir aux criminels, اشکنجه چرخی *ichkendjè tcharkhy*. — Roue hydraulique, دولاب *dolāb*, ساقیه *sāqyiè*, a.

ROUÉ, s. m., criminel qui a été roué, اشکنجه چرخنده مظهر نکال اولمش مجرم *ichkendjè tcharkhyndè mazheri nikiāl olmuch moudjrimè*. — Homme du monde sans principes et sans mœurs, بد اخلاق اولان کمسنه *bed akhlāq olān kimesnè*.

ROUÉ, E, adj. fam., très-fatigué; roué de fatigue, پك یورغون *pek ïorghoun*, t.

ROUELLE, s. f., دکرمی دلم *dèrmi dilim*, تکرلک دیلم *tekerlek dilim*, t.

ROUER, v. a., infliger le supplice de la roue, اشکنجه چوخیله ترتیب ایتمك *ichkendjè tcharkh ilè tertībi djezā it*. — Rouer de coups, دپەلمك *tepèlemek*. — Au fig., être roué de fatigue, پك یورولمق *pek ïoroulmaq*, t.

ROUET, s. m., machine à roue qui sert à filer, چقرق *tchyqryq*, t. — Petite roue de fer de certaines armes à feu, زنبرك *zemberek*, t. — Arquebuse à rouet, زنبرکلو تفنك *zemberèklu tufenk*.

ROUGE, s. m., la couleur rouge, قرمزی رنك *qyrmizy renk*, قرمزی لون احمر *levni-ahmer*, a. — Beau rouge, دلبر قرمزی *dilber qyrmizy*; احمر لطیف *ahmèri latyf*. — éclatant, پارلاق قرمزی

pārlāq qyrmizy. — foncé, قويو قرمزى *qouïou qyrmizy*. — pâle, صوئق قرمزى *sonouq qyrmizy*. — de sang, sanguin, قان قرمزى *qān qyrmizy*. — Rouge, fard, قزلجه *qyzyldjè*, دوزكون *duzgun*. — Sorte d'oiseau de rivière, انغت *anghyt*, انغت قوشى *anghyt qouchou*.

Rouge, adj. com., de couleur de feu, de sang, etc., قزل *qyzyl*, قرمزى *qyrmizy*, t.; احمر *ahmer*, a.; سرخ *sourkh*, p. — Tout rouge, قب قرمزى *qyb qyrmizy*. — Devenir rouge, قزل او *qyzyl'ol*. — de honte, de pudeur, قزارمق *qyzārmaq*, اوتانمق *outānmaq*, حجيات ا چكمك *hydjāb it, tchekmek*. — Fer rouge, rougi au feu, قزغين دمر *qyzghyn demir*. — Boulet rouge, قزغين كله *qyzghyn guiullè*. — Encre rouge, قرمزى مركب *qyrmizy murekkeb*. Rouge, en parlant de la couleur des cheveux, قزل *qyzyl*, اصهب *asheb*. — Cheveux rouges, قزل صاچ *qyzyl sâtch*. — Rouge, vermeil. Voy. ce mot.

Rougeatre, adject. com., قزلجه *qyzyldja*, قرمزى يه مائل *qyrmizyïè māïl*, قرمزى يه چكر *qyrmizyïè tcheker*, قزلسى *qyzylsy*.

Rouge-bord, s. m., rasade. Voy. ce mot.

Rouge-gorge, subst. m., اسكنه قوشى *iskenè qouchou*, t.

Rougeaud, e, subst. et adj., قزل چهره لو *qyzyl tchehrèlu*, قرمزى يوزلو *qyrmizy ïuzlu*, t.

Rougeole, s. f., قزامق *qyzāmouq*, t.; حصبه *hasba*, a.

Rouget, s. m., تكر بالغى *tekir bālyghy*, t.

Rouge-trogne, subst. m., بكرى چهره لو بر كمسنه *bekri tchehrèlu bir kimesnè*, t.

Rougette, s. f., برنوع بيبرك *bir nav'y bïïuk ïārāça*, t.

Rougeur, s. f., couleur rouge, قرمزيلق *qyrmizylyq*, قزللق *qyzyllyq*, t.; حمرة *houmret*, a. — Taches rouges qui viennent au visage, قرمزى لكه *qyrmizy lekè*.

Rougir, v. a., rendre rouge, قرمزى يه بويامق *qyrmizyè boïāmaq*, t.

Rougir, v. n., devenir rouge, قزارمق *qyzārmaq*, t.; حمرت يوزه *ïuzè houmret 'ārȳz ol*, a.-t. — Avoir honte, اوتانمق *outānmaq*, خجالت چكمك *khydjālet tchekmek*, خجل او *khadjil ol*. — Rougir de honte, شرم وخجالتدن قزارمق *cherm u khydjāletten qyzārmaq*. — Rougir de colère, طارغلقدن يوز قزارمق *dhārghlyndyqtan ïuz qyzārmaq*. — Faire rougir au feu, قزدرمق *qyzdurmaq*. — Faire rougir de honte, etc., اوتاندرمق *outāndurmaq*, تخجيل ا *takhdjīl it*. — Rougi, e, قيزمش *qyzmich*, قيزغين *qyzghyn*, يوزى قيزارمش *ïuzu qyzārmich*, اوتانمش *outānmich*, خجل *khadjil*.

Rouille, s. f., پاس *pās*, t.; صدا *sadā*, a.; زنك *jenk*, p.

Rouillé, e, adj., attaqué de la rouille, پاسلنمش *pāslanmich*, پاسلو *pāslu*. Au fig., qui a perdu l'usage, استعمالى اونتمش *isti'māli onoutmich*; t.

Rouiller, verbe a., پاسلتمق

پاسلاتمق *pāslatmaq*, t. — Rouiller le fer, دمری پاسلاتمق *demiri pāslātmaq*. — Se rouiller, se couvrir de rouille, پاسلنمق *pāslanmaq*, پاس طوتمق *pās thoutmaq*. — Au fig., l'oisiveté rouille l'esprit, اواره‌لك آدمك ذهننی پاسلدر *avārèlik ādemuñ zihnini pāsladur*.

Rouillure, s. f., پاسلیلق *pāslīlyq*, صدائة *sadāïet*, a.

Rouir, verbe a., كنویری صویه بصدرمق *kenvīri souïè basturmaq*, t.

Roulade, s. f., action de rouler, یوارلمه *ïouvārlama*. — Dégringolade, تكرلنمه *tekerlenmè*, t. — Roulade, en t. de musique, inflexions de la voix en chantant, سس دوندررك سویلنان ازكی *ses deundurerek seuïlenen ezgui*, تردید نغمه *terdīdi naghamè*.

Roulage, s. m., facilité de rouler, یوارلنمه *ïouvārlanma*, t.; دهدهة *dehdehet*, a. — Le roulage des voitures, عربه تكرلكلرینك یوارلنمسی *'araba tekerleklerīnuñ ïouvārlanmaci*. — Transport des marchandises par voitures, عربه ایله اموالك نقلی - كوتورلمسی *'araba ilè emvāluñ noqli, gueuturulmeci*.

Roulant, e, adj., qui roule aisément, چاپك یوارلنور *tchāpouk ïouvārlaneur*, چاپك دونر *tchāpouk deuner*, t.; سریع الجولان *serī uldjevelān*, دوّار *devvār*, a. — Veine roulante, عرق جائل *'yrqy djāïl*.

Rouleau, s. m., paquet de papier, etc., roulé, طومار *thoumār*. — Un rouleau de papier, طومار اوزاق كاغد *thoumāri evrāqy kiāghyd*. — Rouleau de tabac, طومار طوخان *thoumāri dhoukhān*. — Rouleau pour étendre la pâte, اوقلاغو *oqlāghou*. — pour corroyer les peaux et les rendre unies, دبّاغ طوقماغی *debbāgh thoqmāghy*. — pour lisser le linge, بز مهره‌سی *bez muhrèci*. — pour aplanir les allées d'un jardin, سوركو *surgu*, t.

Roulement, s. m.; mouvement de ce qui roule, یوارلنمه *ïouvārlanma*, تكرلنمه *tekerlenmè*, t.; دخرجة *dakhradjat*, a. — Terme de musique, bruit uniforme et continu, ازكی *ezgui*, نغمة *naghmet*; نغمه *naghmè*, pl. a. نغمات *naghamāt*. — Le roulement du tambour, داول چالمه‌سی *dāvoul tchālmaci*. — Roulement d'yeux, كوزك چرخ كبی دونمسی *gueuzuñ tcharkh guibi deunmeci*, تدویم عین *tedvīmi 'aïn*.

Rouler, v. a., faire avancer en tournant, یوارلمق *ïouvārlamaq*, یوالامق - یوالمق *ïouvālamaq*, t. — Rouler une boule, طوپی یوارلمق *thopi ïouvārlamaq*. — une chose de haut en bas, یوكسكدن یوارلمق *ïuksekten ïouvārlamaq*. — Rouler les yeux, كوزی چرخ كبی دوندرمك *gueuzu tcharkh guibi deundurmek*, تدویم عیون ا *tedvīm 'oïoun it*. — Plier en rond, en rouleau, دورمك *durmek*, دوروب بوكمك *durup beukmek*, لفّ و ادراج ا *leff u idrādj it*, تطمیر ا *tathmīr it*. — du fil en peloton, et aussi envelopper, صارمق *sārmaq*.

Rouler, v. n., avancer en tournant sur soi-même, یوارلنمق *ïouvārlanmaq*, یوالنمق *ïouvālanmaq*, تكرلنمك *tekerlenmek*, t., تدحرج ا

tedahrudj it, a.-t. — du haut en bas, يوقاردن اشغى يه يوالنمق *ïoqāru-dan achaghyïè ïouvalanmaq*. — Rouler, en parlant du mouvement circulaire du ciel et des astres, دونمك *deunmek*, دور - دوران ا *deor, devrān it*. — En parlant de l'argent, pour dire qu'il abonde, اقمق *aqmaq*, صو كبى اقوب دوكلمك *sou guibi aqup deukulmek*. — L'argent roule dans cette maison, بو خانه ده اقچه صوكبى اقر *bou hhānèdè aqtchè sou guibi aqar*. — Rouler, errer sans s'arrêter, parcourir, كزمك *guez-mek*, طولاشمق *dholāchtmaq*, دورا *deor it*. — Rouler sur..., avoir du rapport à..., دائر - متعلق او *dāïr, mute'allyq ol*. — Rouler, t. de mar., être agité par les vagues, كمى اوته برو صارصلوب دپرنمك *guemi eutè beru sārsylup teprenmek*.

Roulette, s. fém., petite roue, كوچك تكرلك *kutchuk tekerlek*, تكرلكجغز *tekerlekdjyghyz*, t. — Roulette, ou charriot d'enfant, چوجوق عربه سى *tchodjauq 'arabaci*. — Petite chaise à deux roues, dans laquelle on se fait traîner par un homme, ال عربه سى *el 'arabaci*. — Jeu de hasard, برنوع قمار اويني *bir nev'y qoumār oïouni*. — Instrument de relieur, مجلد بچقيسى *mudjellid bitchqyci*. — Cycloïde, Voy. ce mot.

Rouleur, s. m., charançon de la vigne, اصمه قوردى *asma qourdi*, t.

Roulette, s. f., طرتل *thyrtil*, t.

Roulier, s. m., يوك عربه جيسى *iuk 'arabadjici*, عربه كراجيسى *'arabu kirādjici*, t.

Roulis, s. m., كمى صالنتيسى *guemi sālintici*, كمينك اوته برو صارصلوب دپرنشى *guemīnuñ eutè beru sārsylup teprenichi*, t.; قلقلة السفينه *qalqalat us-sefīnè*, a.

Roupie, s. f., بورندن سموك *bouroundan sumuk dhamlamaci*, t.; تقطر مخاط *teqaththuri moukhāth*, a.

Roupiller, v. n., sommeiller à demi, امزغنمق *imyzghanmaq*, t.; انتعاس ا *inti'ās it*, a.-t. — Avoir la roupie au nez, بورندن سموك طملمق *bouroundan sumuk dhamlatmaq*.

Roupilleur, se, s., امزغنجى *imyzghanādji*, t.; ناعس *nā'ys*, a.

Roussatre, adj. com., qui tire sur le roux, قرمزى يه چالار *qyrmizyè tchalār*, صارمترك *sārymtrek*, قزلسى *qyzylsi*, t., امغر *amghar*, a. — en parlant du poil, صارى *sāry*, اصفر الشعر *asfar uch-cha'r*, a. — Il a le poil roussâtre, قيللرى صاريدر *qyllèri sārydur*.

Rousseau, s. m., قزل صاچلو *qyzyl sātchlu*, قرمزى صاچلو كمسنه *qyzmizy sātchlukīmesnè*, t.; اشقر *achqar*, a.

Roussélet, s. m., مسكت ارمودى *misket armoudi*, t.

Rousseur, s. f., qualité de ce qui est roux, صارىلق *sārylyq*, قزللق *qyzyllyq*, t.; صفرت *soufret*, a. — Taches rousses au visage ou aux mains, يوزده يا الده اولان لكه *iuzdè iā eldè olān lekè*, قزل لكه *qyzyl lekè*, t.; كلف *kelf*, a.

Roussi, s. m., cuir teint en rouge qui vient de Russie, قرمزى سخطيان *qyrmizy sakhtiān*, تلاتين *talātin*. — Odeur de ce qui brûle, يانق

قوقوسی *ïānyq qoqouçou*, توتسی قوقوسی *tutsu qoqouçou*, t.

Roussiller, v. a., جزئیجه یاقمق *djuz'ïdjè ïāqmaq*, v. n., et Se roussiller, v. pron., خفیفجه یانمق *khafïfdjè ïānmaq*, t.

Roussin, s. m., آیغرآت *āïghyr āt*, t.

Roussir, v. a., rendre roux, صاررتمق *sārartmaq*, تصفیرا *tasfïr it*, a.-t. — Brûler légèrement, قزارتمق *qyzārtmaq*. — Roussir, v. n., صاررمق *sārarmaq*, اصفرارا *isfïrār it*, a.-t.

Route, s. f., chemin, یول *ïol*, t.; طریق *tharyq*, pl. a. طرق *thourouq*, مسلک *meslek*, pl. a. مسالک *meçālik*. — Route facile, aisée à parcourir, قولایلقلی یول *qolāïlyqli ïol*. — suivie, ایشلک یول *ichlek ïol*. — Grande route, اولو یول *olou ïol*, شاهراه *chāhrāh*, جاده *djāddè*, طریق عام *tharyqy 'āmm*. — Se mettre en route, یوله چیقمق کیرمک *ïola tchyqmaq*, *gūïrmek*. — Route, conduite, سلوک *sulouk*. — Expédition qui marque les logements des troupes et l'itinéraire qu'elles doivent suivre, قوناق دفتری *qonāq defteri*, دفتر منازل *defteri menāzyl*.

Routier, s. m., livre de route maritime, راهنامهٔ دریا *rāhnāmèï derïā*. Voy. Portulan. — Routier, homme expérimenté, ایش کورمش *ich gueurmich*, تجربه صاحبی *tedjrubè sahybi*.

Routine, s. f., ملکه *melekè*, تدرب بالممارسة *tederrab bil-memārecet*, استعمال قدیم *isti'māli qadïm*, a. — Faire une chose par routine, بر فعلی بالملکه ایشلمک *bir fi'li bil-melekè ichlemek*. — Une vieille routine, ملکهٔ عتیقه *melekèï 'atyqa*, ملکهٔ مزمنه *melekèï muzminè*.

Routiner, v. act., الشدرمق *alichturmaq*, t.; ممارست ایله الشدرمق *mumārecet ilè alichturmaq*, a.-t. — Se routiner, v. pron., الشمق *alichmaq*.

Routinier, ère, s., ممارست ایله الشمش *mumārecet ilè alichmich*, t.; عامل بالملکة *'āmil bil-meleket*. — Un vieux routinier, بالملکه عامل بر قوجامان *bil-melekè 'āmil bir qodjāmān*, t.

Rouverin, adj. m., fer rouverin, rempli de gerçures, یاریغی چتلاغی چوق دمر *ïāryghy, tchatlāghy tchoq demir*.

Rouvre, subst. m., بر نوع میشه اغاجی *bir nev'y mïchè aghādji*, t.

Rouvrir, v. a., ouvrir de nouveau, یکیدن آچمق *ïeñïden âtchmaq*, ینه آچمق *ïnè âtchmaq*, t.; مجددا فتح ا *mudjeddeden feth it*. — Se rouvrir, تکرار آچلمق *tekrār âtchylmaq*. — Au fig., rouvrir la plaie de quelqu'un, lui renouveler un chagrin, بر کمسنه نک یازه سنی تازه لندرمک *bir kimesnenuñ 'ïāracini tāzèlendurmek*.

Roux, subst. m., couleur rousse, صاری رنک *sāry renk*, t.; لون اصفر *levni asfar*, شقرة *chouqrat*, a.

Roux, se, adj., de couleur rousse, صاروشن *sārouchen*, قزل *qyzyl*, صاری *sāry*, صارمترک *sārymtrek*;

t.; اشقر *achqar*, a. — Barbe rousse, صارى صقال *sāry saqāl*. — Un homme roux. Voy. ROUSSEAU. — Beurre roux, ou fondu à la poêle, اردیلوب قزاردلمش روغن سادہ *iridilup qyzārdilmich roughani sādè*.

ROYAL, E, adj., qui appartient à un roi, خونکارك *khounkiāruñ*, قرالہ مخصوص *qrālè makhsous*, t.; همايون *humāïoun*, پادشاهی *pādichāhi*, p.; سلطانی *soulthānii*. — Maison, ou palais royal, سرای *sarāïi pādichāhi*, پادشاه سرای *pādichāh sarāïi*, همايون سرای *sarāï humāïoun*. — Le trésor royal, خزینهٔ همايون *khazínèï humāïoun*. — Prince royal, شهزاده *chahzādè*. — Royal, grand, magnifique. Voy. ces mots. — La maison royale, les personnes du sang royal, پادشاهك خاندانی *pādichāhuñ khānedāni*. — Famille royale, پادشاه اولادی *pādichāh evlādi*. — Altesse royale, titre donné aux princes et aux princesses du sang, جناب انبهت *djenābi ubhet niçābi chahrīārīleri*.

ROYALEMENT, adv., پادشاه کبی *pādichāh gibi*, پادشاهانه *pādichāhānè*, t.-p.; ملوکانه *mulouki ānè*, a.-p.

ROYALISME, s. m., حق پادشاهه اولان طرفدارلق — عبودیت *haqqy pādichāhè olān tharafdārlyq, oubudiiet*.

ROYALISTE, adject. com., قرال طرفداری *qrāl tharafdāri*, پادشاه طرفداری — طرفلیسی *pādichāh tharafdāri, tharaflici*, طرفدار پادشاه *tharafdāri pādichāh*, p.-t.; سلطانی *soulthānii*, pl. a. سلطانیون *soulthāniioun*.

ROYAUME, s. m., مملکت *memleket*, ملك *mulk*, دولت *devlèt*, a.; قلمرو شاهی *qalemrevi chāhi*, قلمرو سلطنت *qalemrevi salthanet*. — Grand royaume, مملکت معظمه *memleketi mou'azzemè*. — Le royaume de France, فرانسه مملکتی *frānsa memleketi*. — Le royaume des cieux, ملکوت السموات *melkiout us-semevāt*, عالم ملکوت *'ālemi melkiout*.

ROYAUTÉ, s. f., پادشاهلق *pādichāhlyq*, قراللق *qrāllyq*, t.; سلطنت *salthanet*, a.; تاجداری *tādjdārlyq*, p.

RU, s. m., ارغ *argh*, اریق *āryq*, t.; جعفر *dja'fer*, a.

RUADE, s. f., دپمه *tepmè*, دپش *tepich*, t. — Donner des ruades, دپمه اورمق *tepmè ourmaq*.

RUBACE, ou RUBACELLE, subst. f., پنبه یاقوت *pembè yāqout*, t.

RUBAN, s. m., شریت — شرید *chirit*, قوردله *qordela*, t. — Ruban de soie, ایپك قوردلهسی *ipek qordèlaci*. — de fil, ایپلك قوردلهسی *iplik qordelaci*.

RUBANERIE, s. f., profession de rubanier, شریتجیلك *chirītdjilik*, قوردلهجیلك *qordeladjilik*. — Commerce de rubans, شریت تجارتی *chirīt tidjāreti*. — Marchandises de rubanier, شریت مالی *chirīt māli*, قوردله مالی *qordela māli*.

RUBANIER, ÈRE, s., شریتجی *chirītdji*, قوردلهجی *qordeladji*, t.

RUBANTÉ, E, adject., شریتلو *chirītlu*, t.

RUBICAN, adj. m. (cheval), اق بنکلوات *aq benekluāt*, چیل *tekil*, t.

Rubicond, e, adj., rouge, fam., قب قرمزی *qyp qyrmizy*, t.; لعل رنگین *la'li renguín*, t. — Visage rubicond, چهره قرمزی *qyrmizy tchehrè*.

Rubigineux, se, adj., پاسلو *pāslu*. Voy. Rouillé.

Rubis, s. m., pierre précieuse, یاقوت *iāqout*, pl. a. یواقیت *iavāqyt*, یاقوت احمر *iāqôuti ahmer*, لعل *la'l*. — Fig. et pop., boutons, élevures rouges au visage. Voy. Bouton.

Rubrique, s. f., espèce de terre et de craie rouge, بر نوع قرمزی تراب *bir nev'y qyrmizy turāb*, t.; اشی *āchi*, t.; مغرة *maghret*, *magharet*, a. — Rubrique, ruse, finesse, حیله *hylè*, pl. حیل *hyl*. — Connaître toutes les vieilles rubriques, اسکی حیله لرکی مجموعنی بیلمک *eski hylèlerun medjmou'yni bilmek*. — Rubriques, règles contenues dans le bréviaire ou missel, قواعد صلات *qavā'y'di salāt*.

Ruche, s. f., panier où l'on met les abeilles, ou son contenu, قوان *qovān*, آری قوانی *ārou qovāni*, t. — Châtrer une ruche, en enlever la cire et le miel, بال صاغمق *bāl sāghmaq*. — Ruche, ornement de collerette, etc., قریله مخصوص یقه زینتی *qaryletè makhsous iaqa zineti*.

Rude, adj. com., âpre au toucher, سرت *sert*, خشونتلو *khouchounetlu*, t.; احرش *ahreck*, a.; سخت *sakht*, p. — Âpre au goût, دادی سرت *dādi sert*, t.; ککره *kekrè*, t.; خشن *khachin*, خشن الطعام *khachin uththa'ām*. — Raboteux, صرب *sarb*, صعب *sa'b*, ناهموار *nāhemvār*, درشت *diricht*. — Pénible, difficile, fatigant, کوج *gudj*, چتین *tchetin*, زحمتلو *zahmetlu*. — Une rude entreprise, کوج بر خدمت *gudj bir khydmet*. — En parlant d'un cheval qui a le train rude, آیاغی آغر *āiāghy aghyr*, قابران *qābarān*. — Grossier, یوغون *ioghoun*. — Rude, d'une vue pénible, désagréable, en parlant des choses, قبا *qabā*, غلیظ *ghalīz*. — Avoir le visage rude, غلیظ الوجه اولمق *ghalīz ul-vedjh ol*; la voix, سسی قبا اولمق *secy qabā ol*. — Regard rude, چتین باقش *tchetin bāqych*. — D'un caractère rude et fâcheux, چتین خویلو *tchetin khouilu*. — Qui a la main rude, en parlant d'un barbier, الی اغر دکر *āli aghyr dur*. — Rude violent, impétueux, کسکین *keskin*; سرت *sert*, شدید *chedīd*. — Un vent rude et violent, کسکین بر روزکار *keskin bir rouziguiār*. — Une rude tempête, شدید بر فورتنه *chedīd bir fortuna*.

Rudement, adv., سرتلک ایله *sertlik ilè*, t.; صعبت ایله *sa'bet ilè*, عنف وشدّت ایله *'unf u chiddet ilè*, a.-t.; بالشدّت *bich-chiddet*, شدیداً *chedīden*, a. — Aller rudement en besogne, چوق چالشمق *tchoq tchālichmaq*.

Rudesse, s. f., qualité de ce qui est rude, سرتلک *sertlik*, قاتیلک *qātīlik*; t.; خشونت *khouchounet*, a. — La rudesse de la grosse toile, قبا بزک شرتلکی *qabā bezun sertligui*. — de la voix, سسک قبالغی *secun qabālyghy*, سسلطت صوت

ghalżati sayt. — Rudesse, au fig., شدّت *chiddet*, عنف *'ounf.* — Avec rudesse, عنف ايله *'ounf ilè.*

Rudiment, s. m., principes d'une science ou d'un art quelconque, اصول *ouçoul*, قواعد *qavā'yd*, مبادئ علم *mebādii 'ylm.* — Livre qui contient les premiers principes, كتاب الامثله *kitāb ul-emselè*, امثله كتابى *emselè kitābi.* — Au pl., premiers ligaments des organes, تركيب اعضا واجزانك ملامح اصليه‌سى *terkibi a'zā vè èdjzānuñ melāmihy aslïièci*, اصول الاعضا *ouçoul ul-a'zā.*

Rudoyer, v. a., سرتلك ا *sertlik it*, سرتلك كوسترمك *sertlik gueustermek*, سرتلك ايله معامله ا *sertlik ilè mou'āmelè it*, t.; اظهار عنف وشدّت ا *izhāri 'ounf u chiddet it*, a.-t. — Il ne faut pas rudoyer les domestiques, خدمتكارلر حقنده شدّت ايله معامله جائز دكلدر *khydmetkiārlar haqqyna chiddet ilè mou'āmelè djāïz deïldur.*

Rue, s. f., plante, صدف اوتى *sadef oti*, t.; حرمل *harmal*, a. — Rue sauvage, مخمور چيچكى *makhmour ichitchegui.*

Rue, s. f., chemin dans les villes, les bourgs, les villages, سوقاق *soqāq*, زقاق *zoqāq*, يول *ïol*, t.; حارة *hāret*, سكة *sekket*, pl. a. سكك *sèkek.* grande, اولو - بيوك سوقاق *olou, buïuk soqāq.* — petite, كوچك سوقاق *kutchuk soqāq.* — fréquentée, ايشلك سوقاق *ichlèk soqāq.* — de traverse, يان سوقاغى *ïān soqāghy.*

Ruelle, s. f., petite rue, كوچك زقاق *kutchuk zoqaq*, زقاقجغز *zoqāqdjyghaz.* — Ruelle, espace entre le lit et la muraille, يتاق ايله ديوارك ارا يرى *ïatāq ilè dïvāruñ arā ïeri*, دوشك ايله ديوارك اراسى *duchèk ilè dïvāruñ arāci.*

Rueller, v. a., اصمه‌لر اراسنده يول اچمق *asmalar arācindè ïol atchmaq.*

Ruer, v. a., jeter avec impétuosité, آتمق *âtmaq*; قوّت ايله آتمق *qouvvet ilè âtmaq*, t.; قذف ا *qazf it*, a.-turc. — Se ruer sur quelqu'un, اوزرينه دوشمك - آتلمق *uzerïnè duchmek, âtilmaq*, هجوم ا *hudjoum it.*

* Ruer, v. n., lancer les pieds de derrière, en l'air, دپمك *tepmek*, دپمه اورمق *tepmè ourmaq*, قيج آتمق *qydj âtmaq*, t.

Rufien, s. m., fam., peu honnête, entremetteur, پوزونك *puzevènk*, t.

Rugine, s. f., برفوع جزّاح كزلكى *bir nev'y djerrāh guezlegui*, t.

Ruginer, v. a., كمكى كزلك ايله قازيمق *guemigui guezlek ilè qāzïmaq*, t.

Rugir, v. n., en parlant du lion, كومردنمك *gumurdenmek*, كومورده‌مك *gumurdèmek*, t.; تكهكه ا *tekehkè it*, a.-t. — Le lion rugit, ارسلان كوموردر *arslān gumurdur.* — Au fig., rugir, faire beaucoup de bruit, s'emporter, كورلمك *gurlemek*, دتريوب چاغرمق *titreïup tchāghyrmaq*, قاقمق *qāqymaq.*

Rugissant, e, adj., كومورديجى *gumurdeïdji*, t.

RUGISSEMENT, s. m., كومـوردى *gumurdi.* — du lion, ارسـلان صداسى *arslān sadāci*, t.; كهكهة *kehkehet*, a.

RUINE, s. f., dépérissement, destruction d'un bâtiment, يىقيقلق *ïiqyqlyq*, turc; خـراب *kharāb*, خرابيّت *kharābïiet*. — Endroit en ruine, ويرانه *vïrānè*, p. — État de ce qui est ruiné, حال خرابيّت *hāli kharābïiet*. — Dévastation, خراب *kharāb*. — Menacer ruine, tomber en ruine, مشرف خراب اولمق *muchrifi kharāb ol.* — Ruine, perte des biens, des richesses, حالـك يىقيقلغى *hāluñ ïiqyqlyghy*, خرابيّت حال *kharābïieti hāl*. — Ruine de l'honneur, de la réputation, شان واعتبارك زوالى *chān u i'tibāruñ zavāli*. — Ruines, au pl., débris, يىقيقلر *ïiqyqler*, يىقندىلر *ïiqyndïler*, خرابات *kharābāt*, اطلال *ythlāl*.

RUINER, v. a., abattre, démolir, خراب يقمق - يىقمق *yqmaq*, t.; خراب ا *kharāb it*, هدم ا *hedm it*, تخريب ا *takhrïb it*, a.-t.; ويران ا *vïrān it*, p.-t. — Ruiner un édifice, برعمارتى هدم و تخريب ا *bir 'ymāreti hedm u takhrïb it*. — Ruiner de fond en comble, تملـندن هدم و تخريب ا *temelinden hedm u takhrïb it*. — Ruiner, ravager, غارت ا *ghāret it*, خراب ا *kharāb it*, برباد ا *berbād it*, خراب ويباب ا *kharāb u ïebāb it*. — Ruiner entièrement une personne, برکمسنه يى بالكلّيه خراب ا *bir kimesnèï bil-kullïïè kharāb it*. — Ruiner sa maison, sa propriété, خانه‌سنى - ملكنى خراب ا *khānècini, mulkini kharāb it*. — son honneur, عرضـنى بوزمق - خراب ا *'yrzyni bozmaq, kharāb it*. — Se ruiner, v. pron., se détruire, يقلمق *ïqylmaq*, خـراب اولمق *kharāb ol*. — Dissiper son bien, son avoir, مالنى - رزقنى طاغتمق - اسراف ا *mālini, rizqyni dhāghytmaq, isrāf it*. — Ruiné, e, يقلمش *yqylmich*, يىقيق *yqyq*, خراب *kharāb*, يباب *ïebāb*, ويران *vïrān*, منهدم *munhedim*.

RUINEUX, SE, adj., qui menace ruine, خرابه يوز طوتان *kharābè ïuz thoutān*, يقلمغه يوز طوتمش *yqylmagha ïuz thoutmich*, t.; خرابه مشرف *kharābè muchrif*, a.-t.; مشـرف خراب *muchrifi kharāb*, مشـرف هلاك *muchrifi helāk*. — Ruineux, qui cause la ruine, la perte, موجب خـراب - تلف اولور *moudjibi kharāb, telef olour*, متلف *mutlif*. — Dommageable. Voy. ce mot.

RUISSEAU, s. m., petit courant d'eau, كوچك اقار صو *kutchuk aqār sou*, صو آريغى *sou āryghy*, آرغ *ārgh*, t.; مجراى ما *medjrāï mā*, a. — Petit ruisseau, صغير برمجراى ما *saghyr bir medjrāï mā*. — Un clair ruisseau, صويى صاف برمجراى ما *souï sāf bir medjrāï mā*. — Le ruisseau de la rue, سوقاق آراسندن اقان چامورلو صو *soqāq arācindan aqān tchāmourlu sou*. — L'endroit par où cette eau s'écoule, صـو اقندىسى *sou aqyntici*. — Ruisseau, canal par où passe l'eau d'une rivière, جدول ارماق - ايرماق *irmāq, djedvil*, pl. a. جداول *djedāvel*. —

Des ruisseaux de sang, سيول دما *suïouli demā.*

Ruisselant, e, adj., اقيجى *aqydji*, اقان *aqān*, t.; جارى *djāri*, a.

Ruisseler, v. n., اقمق *aqmaq*, دوكلمك *deukulmek*, t.; جارى او *djāri ol*, a.-t., هارل هارل اقمق *hāril hāril aqmaq*, سيلان ا *seïlān it.*

Rum, s. m., شكر قامشى روحى *cheker qāmichi rouhy*, روم *rum*, t.

Rumb, s. m., aire de vent, partie de la boussole, روزكارك جهتى *rouzguiāruñ djeheti*, t.; مهبّ ريح *mehebbi rīh*, a. — Ligne de rumb, مهبّ ريح علامتى *mehebbi rīh 'alāmeti.*

Rumeur, s. f., grand bruit tendant à querelle, غوغايه منتج اولان شماطه *ghavghāïè muntidj olān chamātha.* — Bruit public, چاو *tchāv*, ديدى قودى *dedi qodi*, t.; قيل وقال *qyl u qāl*, a.; كفت وكو *guft u guiou*, p. — Une grande rumeur, قيل وقال عظيم *qyl u qāli 'azīm.* — Rumeur, bruit, tapage, كورلتى *gurultu*, ولوله *velvelè*, شماطه *chamātha.* — Occasionner, provoquer de la rumeur, چاو براقمق *tchāv brāqmaq*, ولوله براقمق *velvelè brāqmaq.* — Bruit subit, causé par l'étonnement, غريو *ghyrīv*, فرياد *ferïād*, چيغلدى *tchyghyldi.* — Bruit qui court dans le monde contre quelqu'un, خلقك تواترى *khalquñ tevāturi*, تواتر اخبار عامّه *tevāturi ykhbāri 'āmmè.*

Ruminant, e, adj., كوشين *guevicheïen*, كويش كتورن *guevich gueturen*, t.; مجترّ *mudjtirr*, a. — Animaux ruminants, كويش كتورن حيوانلر *guevīch gueturen haïvānlar.*

Rumination, s. f., كوش-كويش *guievich*, كويشت *guievīcht*, جرّة *djérret*, اجترار *idjtirār*, a.; نشخوار *nichkhār*, p.

Ruminer, v. a., remâcher, كومك *guievmek*, *guivmek*, كوشمك *guievichemek*, تكرار چينمك *tekrār tcheïnemek*, كويش كتورمك *guevīch gueturmek*, t.; اجترار ا *idjtirār it*, a.-t. — Ruminer, au fig. fam., penser et repenser à une chose, يكيدن دوشنمك *ïeñīden duchunmek*, مجدّدا فكر ا *mudjeddeden fikr it.*

Rupture, s. f., fracture, قرش *qyrich*, قرلش *qyrilich*, قرلمه *qyrilma*, كسلمه *kecilmè*, قرقلق *qyryqlyq*, t.; كسر *kesr*, انكسار *inkiçār*, انقطاع *inqythā'*, a.; شكست *chikest*, p. — Rupture d'un os, بر كميكك قرلمه‌سى *bir guemīguñ qyrilmaci*, كسر عظم *kesri 'azm.* — Rupture, action de rompre, cessation, interruption, بوزلمه *bozoulma*, فسخ *feskh*, نقض *naqz*, a.; شكست *chikest.* — La rupture de la paix, فسخ صلح *feskhy soulh.* — des traités, نقض عهود و شروط *naqzy 'ouhoud u chourouth.* — Division entre des personnes qui étaient unies, brouille, بوزش *bozouch*, بوزشق *bozouchouq*, بسبتون كسشمه *busbutun kecichmè*, قطع علاقه *qath'y 'alāqa*, نقض رشتهٔ الفت *naqzy richtèï ulfet.* — Rupture entre deux gouvernements, deux États, ايكى دولت بيننده اولان نقض رابطهٔ محبّت *iki devlet beïnindè olān*

naqzy rābithaï mouhabbet. — Rupture d'une société, فسخ شركت *feskhy chirket.*

Rural, e, adject., des champs, صحرايه ـ قيره متعلّق *sahrāïè, qyrè mute'allyq*, a.-t., بدوى *bedevī*, a. — Fonds ruraux, املاك بدوى *emlāki bedevi.* — Code rural, اهل بادیه متعلّق اولان قانوننامه *ehli bādïèïè mute'allyq olān qānounnāmè.* — Économie rurale, علم تدبير قرا وضياع *'ylmi tedbīri qourā vu zyā'.* — Vie rurale, عيش بدوى *'aïchi bedevi.*

Ruse, s. f., حيله *hylè*, pl. a. حيل *hyel*, فنّ *fenn*, vulg. *fend*, دولات *dolāb*, ال *āl*, t.; مكر *mekr*, خدعة *khoud'at.* — User de ruses, مكر و حيله ايه دولاب قورمق *mekr u hylè it, dolāb qourmaq.*

Rusé, e, adj., حيله كار *hylèkiār*, حيله باز *hylèbāz*, a.-p.; مكّار *mekkiār*, محتال *mouhtāl.* — C'est un homme rusé, حيله كار بر آدمدر *hylèkiār bir ādemdur.* — C'est une femme rusée, محتاله بر قاريدر *mouhtālè bir qārīdur.*

Ruser, v. n., حيله ايه *hylè it*, حيله قوللنمق *hylè qoullanmaq*, اعمال حيله ايه *i'māli hylè it.*

Russe, adj. et s. com., qui est de Russie, اوروس ـ اروس *ourous*, روس *rous*, مسقو *mosqov*, مسقولو *mosqovlu*, روسيالو *rousïālu.*

Russie, grand empire d'Europe et d'Asie, اوروس مملكتى *ourous memleketi.* — L'ambassadeur de Russie, مسقو ايلچيسى *mosqov iltchici.*

Rustaud, e, adj. et s., قبا *qabā*, خويرات *khoïrāt*, كويلو طورلو *keuïlu thavrlu*, t.; بدوى الاخلاق *bedevi ul-akhlāq*, a.. — C'est un gros rustaud, قبا بر روستايى مزاجدر *qabā bir roustāïi mizādjtur.*

Rusticité, s. f., خويراتلق *khoïrātlyq*, قبالق *qabālyq*, يوغونلق *ïoghounlouq*, t.; غلاظة *ghalāzet*, فظاظة *fazāzet*, a.

Rustique, adj. com., champêtre, كويلو قير طرزنده اولان *keuïlu qyr tharzyndè olān*, t.; بدوىّ *bedevī*, a.; دشتى *dechti*, p. — Vie rustique, عيش بدوى *'aïchi bedevi.* — Rustique, grossier, peu poli, خويرات *khoïrāt*, قبا *qabā*, غليظ *ghalīz*, جافى الخلق *djāfi ul-khoulq.*

Rustiquement, adv., قبالق ايله *qabālyq ilè*, خويراتجه *khoïrātdjè*, بالفظاظة اوغزلغله *bil-fazāzet, oghouzlyghylè*, t., a.

Rustre, adj. et s. com., پك خويرات *pek khoïrāt*, پك قبا *pek qabā*, يوغون *ïoghoun*, t. — C'est un rustre, پك خويزات بر ادمدر *pek khoïrāt bir ādemdur.*

Rut, s. m., temps où les bêtes fauves sont en chaleur, حيوانلرك قيزدقلرى وقت *haïvānlarun qyzdyqlari vaqyt*, قزغنلق وقتى *qyzghynlyq vaqti*, t.; موسم ضراب *mevsimi zyrāb*, a. — Entrer en rut, قيزشمق *qyzychmaq.* — En rut, قيزمش *qyzmich.*

Rythme. Voy. Rhythme.

Rythmique. Voy. Rhythmique

S

S, s. m., dix-neuvième lettre de l'alphabet, حروف هجانڭ اون طوقوزنجی حرفی *hourouf hedjenuñ on dhoqouzindji harfi.*

Sa, pron. possessif fém., s'exprime en turc par les terminaisons ی *i* ou سی *si*, sa maison, اوی *evi*; sa mère, اناسی *anāci.*

Sabbat, s. m., chez les juifs, le septième jour de la semaine, سبت کونی *sebt gunu*, t.; سبت *sebt*, a. — Prétendue assemblée de sorciers, فرض اولنان ساحرلر جمعیتی *farz olounān sāhyrler djem'yïeti.* — Fig. et fam., bruit, tumulte, شماته *chamāta*, گورلتی *gueurultu.*

Sabbatique, adj. fém. (année), سنهٔ سابعه *senëï sābi'a.*

Sabéisme ou Sabaisme, subst. m., آتشپرستلڭ *âtechperestlik*, p.-t.; مجوسیت *medjoucïiet*, مذهب مجوسی *mezhebi medjoucïi*, a.

Sabine, subst. f., plante, ابهل *ebhel*, a.

Sable, s. m., terre légère, menue, قوم *qoum*, t.; رمل *reml*, pl. a. رمال *roumāl.* — Sable de rivière, چای قومی *tchāï qoumou.* — de mer, دکز قومی *denyz qoumy.* — Sable ou gravier qui s'engendre dans les reins, قوم *qoum*, رمل *reml.*

Sabler, v. a., couvrir de sable, قوم دوشمك *qoum duchemek*, قوم صاچمق ـ دوکمك *qoum sātchmaq, deukmek.* — Sabler les allées d'un jardin, باغچه‌نڭ یوللرنده قوم دوشمك *bāghtchènuñ iollarinda qoum duchemek.* — Sablé, e, قوم دوشنمش *qoum duchenmich*, قوم دوشه‌لو *qoum duchèlu.* — Sabler, avaler tout d'un trait, بر ایچمدن یوتمق *bir itchumden ioutmaq.*

Sableux, se, adj., قوملو *qoumlu*, t.; مرمول *mermoul*, a. — Farine sableuse, قوملو اون *qoumlu oun*, قوم ایله قارشق اون *qoum ilè qārichyq oun.*

Sablier, s. m., sorte d'horloge, قوم ساعتی *qoum sā'ati.* — Vase au sable pour mettre sur l'écriture, ریك حقه‌سی *rïk hoqqaci*, t. ریکدان *rïkdān*, p.;

Sablière, s. f., قوملق *qoumlyq*, قوم باجه‌سی *qoum bādjaci*, قویوسی *qoum qouïouçou.*

*Sablon, s. m., اینجه قوم *indjè qoum*, t.

Sablonner, v. act., قوم ایله تمیزلمك ـ سلمك *qoum ilè temïzlemek, silmek*, t. — Sablonner la vaisselle, قوم ایله تنقیهٔ اوانی ا *qoum ilè tenqyïi avāni it*, a.-t. — Sablonné, e, ـ قوم ایله تمیزلنمش سلنمش *qoum ilè temïzlenmich, silenmich.*

Sablonneux, se, adj., قومسال *qoumsāl*, قوملو *qoumlu*, t.; کثیر الرمال *kecïr ur-roumāl*, a. — Endroit sablonneux, قومسال یر *qoumsāl ïer.* — Terre sablonneuse, ـ قوملو

قومسال طپراق *qoumla, qoumsāl thaprāq.*

Sablonnier, s. m., قوم صاتیجی *qoum sātidji*, t.

Sablonnière, s. f., اینجه قوم چیقان یر *indjè qoum tchyqān ïer*, قوم اوچاغی *qoum odjāghy*, t.

Sabord, s. masc., لونبار *lonbār*, کمیده اولان طوب مازغلی *guemīdè olān thop māzghali*, t.

Sabot, s. m., chaussure de bois, چارق *tchāryq*. — Sabots de bois, اغاجدن چارق *aghādjtan tchāryq*. — Porter des sabots, چارق کیمک *tchāryq gueïmek*. — Sabot, corne du pied d'un cheval, آت طرناغی *āt thyrnāghy*, طرناق *thyrnāq*. — Jouet d'enfants, espèce de toupie, فرلاق *firlāq*, پرلنغیچ *pirlanghytch*, t.

Saboter, v. n., faire du bruit en marchant avec des sabots, چارق ایله کزرایکن چاترمق *tchāryq ilè guezeriken tchātirdamaq*. — Jouer au sabot, faire aller un sabot, فرلاغی قمچیلامق *firlāghy qamtchīlamaq*, پرلنغیجی دوندرمک *pirlanghydji deundurmek*.

Sabotier, s. m., ouvrier qui fait des sabots, چارقجی *tchāryqtchi*. — Celui qui porte des sabots, چارق ایله کزن *tchāryq ilè guezen*, اياغی چارقلی *āïāghy tchāryqli*, چارقلی *tchāryqli*.

Sabre, s. masc., قلج *qylidj*, t.; سیف *seïf*, pl. a. سیوف *suïouf*, شمشیر *chimchīr*, تیغ *tïgh*, p. — Un coup de sabre, بر ضربهٔ شمشیر *bir zarbeï chimchīr*.

Sabrer, v. a., frapper à coups de sabre, قلج ایله اورمق *qylidj ilè ourmaq*, t.; ضرب بالسیف ا *zarb bis-seïf it*. — Sabrer, au fig., expédier précipitamment une affaire, بر مصلحتی سوکوب بتورمک *maslahati seukup biturmek*, عجله ایله بتورمک *'adjelè ilè biturmek*, کسمک *kesmek*, قطع ا *qath it*. — Sabrer tous les abus, فسادات کک جملهسنی قطع ا *feçādātuñ djumlèsini qath' it*. — Se sabrer, قلج ایله اورشمق *qylidj ilè ourouchmaq*.

Sabretache, s. f., قلج قایشی - باغی *qylidj qāïchi, bāghy*, t.

Sabreur, se, adj., قلج اوربجی *qylidj ourtdji*, t.

Sabure, s. f., t. de mar., gravier pour lester, صابوره *sāboura*, t.

Sac, subst. m., sorte de poche en toile, etc., چوال *tchouvāl*, t. — Sac à charbon, کمور چوالی *keumur tchouvāli*. — Petit sac, besace, - توبره *tobra*. — Sac à mettre de l'argent, اقچه کیسهسی *aqtchè kïsèsi*. — Sac de nuit, de voyage, حرار *harār*. — Sac à terre, sac plein de terre, dont les soldats garnissent les fortifications, طپراق ایله طولو چوال *thopràq ilè dholou tchouvāl*. — Sac, dépôt d'humeurs, de matières, qui se forme dans le corps, کیسه *kïsè*. — Cul-de-sac, چیقماز سوقاق *tchyqmāz soqāq*, ایلروسی قپالو یول *ileruci qapālu ïol*. — Sac, pillage d'une ville, یغما *ïaghmā*, غارت *ghāret*. — Livrer une ville au sac, au pillage, یغما و غارته وقتل عامه ویرمک *ïaghmā vu ghāretè vè qatli 'āmmè vïrmek*.

Saccade, s. f., secousse prompte et violente, سلکمه *silkmé*. — Secousse qu'on donne à un cheval en lui tirant la bride, دیزکنی زورلو *dïzguini zorlu oïnâtma*. — Poussée, ایتیورش *itïvïrich*, قاقمه *qâqma*, دورتمه *deurtmé*. — Rude réprimande, تعزیر شدید *ta'zïri chedïd*.

Saccader, v. a., donner des saccades, سلکمک *silkmek*, اوستندن سلکمک *ustunden silkmek*. — un cheval, دیزکنی زورلو اویناتمق *dïzguini zorlu oïnâtmaq*.

Saccage, s. m. pop., peu usité, bouleversement, confusion, التنی اوستنه چویرمه *altini ustuné tchevïrmé*, باش اشاغی یقلمه *bâch achâghyr ïqylma*. — Confusion, قارشقلق *qârichyqlyq*.

Saccagement, s. m., یغمالمه *ïaghmâla*, t. Voy. Sac.

Saccager, v. a., mettre à sac, au pillage, یغمالامق *ïaghmâlamaq*, یغما ایتمک *ïaghmâ it*, تالان و ویران ایتمک *tâlân u vïrân it*, غارت ایتمک *ghâret it*. — Saccager une ville, شهری نهب و غارت ایتمک *chehri nehb u ghâret it*. — une maison, برخانه‌ده تاراج و تالان و قتل انسان ایتمک *bir khânédè târâdj u tâlân vè qatli insân it*. — Saccager, bouleverser, التی اوست ایتمک *alt ust it*, یقمق *yqmaq*, طارطغان ایتمک *dhârdhaghân it*. — Se saccager, v. pr., یغمالانمق *ïaghmâlanmaq*. — Saccagé, e, یغمالانمش *ïaghmâlanmich*, نهب و غارت اولنمش *nehb u ghâret olounmich*.

Saccageur, se, s., یغماجی *ïaghmâdji*, غارت ایدیجی *ghâret idïdji*, a.-t.; غارت گر *ghâret guer*, a.-p.; ناهب *nâhib*, a.

Saccharifère, adj. com., شکر ویرن *cheker vïren*, t. — Plante saccharifère, شکر ویریجی نبات *cheker vïrïdji nebât*.

Saccharin, adj. m. — Acide saccharin, شکر حامضی *cheker hâmizy*, t.; حامضی سکری *hamizy soukarïï*, a.

Saccharum, s. m., شکر قامشی نوعندن اولان نبات *cheker qâmichi nev'ynden olân nebât*, t.

Sacerdoce, subst. m., prêtrise, پاپاسلق *pâpâslyq*, رهبانلق *rouhbânlyq*, t.; رهبانیت *rouhbâniiet*, کهانت *kehânet*, امامت *imâmet*, a. — La sainteté du sacerdoce, شرافت رهبانیت *cherâfeti rouhbâniiet*. — Le corps ecclésiastique, رهبان طایفسی *rouhbân thâïfèci*, طایفهٔ رهبان *thâïfèï rouhbân*.

Sacerdotal, e, adject., پاپاسلغه مخصوص دائر *pâpâslygha dâïr, makhsous*, راهبلکه مخصوص *râhibliguè makhsous*, رهبانی *rouhbânïi*, کاهنی *kâhinïi*, a.

Sachée, subst. f., بر چوالق *bir tchovâllyq*, بر طوبره‌لق *bir thobralyq*, t.

Sachet, s. m., petit sac, کیسه جك *kïcèdjik*, طوبره‌جق *thobradjyq*. — Sachet d'herbes médicinales, اجزالو کیسه جك *edjzâlu kïcèdjik*. — Sachet odorant ou rempli de parfums, قوخولو شیلر ایله طولو کیسه جك *qokhoulu cheïler ilè dholou kïcèdjik*, t.; کیس عطریات *kïci 'athrïïât*, a.

Sacoche, s. f., هکیه *heïbè*, یانجوق

iāndjouq, t.; خرج *khourdj*, pl. a. خرجة *khyrdjat*.

Sacramental, e, et Sacramentel, le, adj., qui appartient au sacrement, تقديسى *taqdīcii*, مقدّس *mouqaddes*, a.; كلمة التقديس *kelimet ut-taqdīs*.

Sacramentalement, Sacramentellement, adv., وجه تقديس اوزره *vedjhi taqdīs uzrè*, على وجه التقديس *'ala vedjh ut-taqdīs*.

Sacre, s. m., sorte de faucon, بر نوع شاهين *bir nev'y chāhīn*, t.; صقر *saqr*, pl. a. صقور *soqour*

Sacre, s. m., action de sacrer un souverain, un évêque, تقديس *taqtīs*, a. — La cérémonie du sacre, تقديس رسمى *taqtīs resmi*, رسم التقديس *resm ut-taqtīs*. — Le sacre du roi, پادشاهك تقديسى رسمى *pādichāhun taqtīci resmi*.

Sacré, e, adj., qui a reçu l'onction sainte, تقديس اولنمش *taqtīs olounmuch*, a.-t.; مسوح *memsouh*, a. — Saint, respectable, مبارك *mubārek*, مقدّس *mouqaddes*. — Auquel il est défendu de toucher, حرام *harām*, ممنوع *memnou'*.

Sacrement, s. m., signe visible d'une grâce invisible, سرّ *sirr*, pl. a. اسرار *esrār*; حكمة *hykmet*, شعيرة الله *cha'yret oullah*, pl. a. شعاير الله *che'āir oullah*. — Les sept sacrements, مناسك سبعه مقدّسه *menāciki seb'aï mouqaddecè*. — Le sacrement du baptême, du mariage, مناسك مقدّس تعميد ونكاح *menāciki mouqaddes ta'mīd u nikiāh*. — Le Saint-Sacrement, l'Eucharistie, ذبيحهٔ مقدّسه *zebīhaï mouqaddecè*.

Sacrer, v. a., consacrer, conférer un caractère de sainteté, تقديس ا *taqtīs it*, مقدّس قلمق *mouqaddes qylmaq*, a.-t. — Sacrer, v. n., blasphémer, كفر سويلمك *kufr seuïlemek*.

Sacrificateur, subst. m., ذبح قربان ايتمكه ايديجى *zebh idīdji*, مأمور *qourbān itmeguiè méémour*, a.-t.; ذابح *zābyh*, a.

Sacrificature, subst. f., اماملق *imāmlyq*, t.; ذابح رتبهسى *zābyh rutbèci*, a.-t.; كهنوت *kehnout*, a. Voy. Sacerdoce.

Sacrifice, s. m., offrande à Dieu avec des cérémonies, قربان *qourbān*, pl. a. قرابين *qourābīn*. — Immolation, ذبح *zebh*. — Animal ou victime destinée au sacrifice, نسيكة *neçīket*, pl. نسايك *neçāïk*. — Le sacrifice d'Isaac, ذبح الاسحاق *zebh ul-ishāq*. — de la messe, قدّاس *qyddās*, vulg. قداس *qoudās*. — Tout sacrifice fait à la Mecque ou dans le territoire sacré, le jour du Baïram, هدى *hedī*, pl. a. هديات *hedīāt*. — Sacrifice, action de se sacrifier, privation qu'on s'impose فداء *fidā*, فداى نفس *fidāï nefs*. — Faire le sacrifice de sa vie, فداى جان ا *fidāï djān it*. — Sacrifice, abandon, renoncement, ترك *terk*, فراغة *ferāghat*.

Sacrifier, v. a., offrir un sacrifice à Dieu, قربان *qourbān it*, تقديم قربان ا *taqtīmi qourbān it*. — Immoler, ذبح ا *zebh it*, قربان

qourbān kesmek. — Sacrifier une personne, بر کیمسنه یی قربان ا *bir kimesnèï qourbān it.* — Sacrifier, au fig., se priver de quelque chose pour l'amour ou en faveur de quelqu'un, فدا ا *fidā it.* — Se sacrifier, کندویی فدای نفس ا *fidāï nefs it,* فدا ا *guenduïi fidā it.* — Sacrifier sa fortune à son honneur, عرضی ایچون مالنی فدا ا *'yrzy itchoun mālini fidā it.* — Sacrifier tout son temps à une chose, بر نقد وقتنی شیئه صرف ا *naqdi vaqtini bir cheïè sarf it.*

Sacrilége, s. m., action impie, profanation, حرمتسزلک *heurmetsyzlik,* a.-t.; یرامزلق *ïarāmazlyq,* t.; فعل واجب الاستکراه *fi'li vādjib ul-istikrāh.* — Sacrilége, profanation des choses sacrées, اشیای مبارکه یه طوقنمه ـ تعرّض *echïāï mubārekèïè dhoqounma, te'arrouz.* — Sacrilége, celui qui commet une action impie, profanateur, مبارک شیئلره طوقنیجی *mubārek cheïlerè dhoqounādji,* مدنّس مقدّسات *mudennici mouqaddeçāt,* کافر *kiāfir.* — Pensée, dessein sacrilége, معنا ونیّت کفرامیز *ma'nā vu nïietï kufr āmïz.* — Main sacrilége, ید کفرآلود *ïedi kufr āloud.*

Sacristain, s. m., کلیسا اشیاسی خزینه سنک حافظی *kelïça echïāci khazïnèçinuñ hāfïzy,* t.; کلیسا قایمی *kelïçā qāïmi,* قایم *qāïm.*

Sacristie, s. f., کلیسا اشیاسی خزینه سی *kelïçā echïāci khazïnèci,* t.

Sacrum, s. m., قویرق صوقمه‌ی *qouïrouq soqoumou guiemigui,* t.; عصعص *'ous'ous,* a.

Saducéens, s. m. pl., anciens hérétiques juifs qui niaient la résurrection des corps, la providence, etc., الصدوقیین *es-sadouqyïn,* زنادقة *zinādyqat,* sing. زندیق *zendyq.*

Saducéisme, s. m., doctrine des Saducéens, مذهب الصدوقیین *mezheb us-sadouqyïn,* مذهب الزنادقة *mezheb uz-zenādiqat,* a.; زندیقلق *zendyqlyq,* t.

Safar ou Saphar, s. m. (chron.), second mois des Arabes et des Turcs, صفر *safer,* صفر الخیر *safer ul-khaïr.*

Safran, s. m., plante, زعفران *za'ferān,* pl. a. زعافر *ze'āfir,* a. — Safran de l'Inde ou curcuma, کرکم *kurkum.* — Safran de mars, préparation chimique, زعفران الحدید *za'ferān ul-hadïd.* — Safran bâtard ou carthame. Voy. ce mot.

Safrané, e, adj., où il y a du safran, زعفرانلو *za'ferānlu.* — Couleur de safran, زعفرانی *za'ferāni,* زعفران ایله بویانمش *za'ferān ilè boïānmich.* — Du riz safrané, زعفرانلو پلاو *za'ferānlu pilāv.*

Safraner, v. a., apprêter et jaunir avec du safran, زعفران ایله تربیه ا *za'ferān ilè terbiè it,* زعفران ایله بویامق *za'ferān ilè boïāmaq,* t.

Safre, subst. m., minéral bleuâtre avec lequel on fait le bleu d'émail et le bleu d'empois, بر نوع ماوی بویا *bir nev'y māvi boïā.*

Safre, adj. com. pop., goulu, glouton, اچ کوزلو *adj gueuzlu,* t.

Safrement, adv., avec pétulance, حدّت مزاج ایله *hyddeti mizādj ilè,*

ture. — Goulument. Voy. ce mot.

Sagace, adj. com., فراستلو *firāsetlu*, فراست صاحبی *firāset sāhybi*, بصیرتلو *bacyretlu*, t.; اهل بصیرت *ehli bacyret*, زیرک *zīrek*, زیرک *zeïrek*, فطین *fathyn*, a.

Sagacité, s. f., فراست *firāset*, a.; زیرکلک *zeïreklik*, بصیرت *bacyret*, فطنة *fythnet*, فطانة *fethānet*, a. — Homme doué de sagacité, اهل فطنة *ehli fythnet*. — D'une grande sagacité, غایت اصالت رای ایله موصوف بر آدم *ghāïet eçāleti rëï ilè mevsouf bir âdem*.

Sage, adj. com., prudent, circonspect, modéré, اوصلو *ouslou*, t.; عقللو *'aqyllu*, a.-t.; عاقل *'āqyl*, pl. a. عقلا *'ouqelā*; هوشیار *houchïār*, خردمند *khyredmend*, p. — En parlant des femmes, اوصلو *ouslou*, ادبلو *edeblu*, صالحه *sālyha*, ادبیه *edebïè*. — C'est une femme sage, ادبلو برقاریدر *edeblu bir qārïdur*. — Agir en homme sage, عاقل آدم کبی حرکت ایلمک *'āqyl âdem guibi hareket eïlemek*. — Devenir sage, اوصلنمق *ouslanmaq*. — Soyez sage, restez tranquille, اوصلوجه اوتور *ousloudjè otour*. — Pensez et agissez sagement, عقلکی باشنه چویر *'aqlïnï bāchina tchevïr*. — Sage, en parlant des animaux, doux, obéissant, یواش *ïavāch*, منقاد *munqād*, رام *rām*. — Un cheval sage, یواش بر بکیر *bir ïavāch bir beguïr*.

Sage, s. m., homme profond dans la morale et les sciences, philosophe, حکیم *hakïm*, pl. a. حکما *hukemā*. — Salomon le sage, حکیم سلیمان *hekïmi suleïmān*. — Les sept sages de la Grèce, یونان سبعهٔ حکمای *kukemāï seb'aï ïounān*.

Sage-femme, s. f., ابه *ebè*, قادن ابه *ebè qādyn*, t.; قابله *qābilè*, a. — Habile sage-femme, قابلهٔ ماهره *qābilèï māhirè*. — Faire le métier de sage-femme, ابه لک ا *ebèlik it*.

Sagement, adv., اوصولوق ایله *ousloulyq ilè*, عقللولق ایله *'aqyllulyq ilè*, t.; عاقلانه *'āqylānè*, a.-p.; بالعقل *bil-'aql*, a. — Agir sagement, عاقلانه حرکت ا *'āqylānè hareket it*.

Sagesse, s. f., prudence, عقللولق *'aqyllulyq*, a.-t.; عقل *'aql*, درایت *dirāïet*. — Modération, retenue, اوصولوق *ousloulyq*, حزم *hazm*, حزامة *hazāmet*. — Modestie, pudeur, ادبلولق *edeblulyq*, ادب *edeb*, عفت *'yffet*, صلاح *salāh*. — Sagesse, lumières de l'esprit, philosophie, حکمه *hykmet*. — L'étude de la sagesse, مطالعهٔ حکمت *mouthāla'aï hykmet*. — Connaissance des choses, soit naturelle, soit acquise, بیلش *bïlich*, معرفت *ma'rifet*, علم *'ylm*, وقوف *vouqouf*. — Le Verbe ou la Sagesse éternelle, la Sagesse incréée, عقل ازلی و عقل غیر مخلوق *'aqli ezeli vè 'aqli ghaïri makhlouq*. — La Sagesse incarnée, عقل مجسّد *'aqli mudjessed*.

Sagittaire, s. m., archer, l'un des signes du zodiaque, قوس برجی *qavs burdji*, t.; برج القوس *burdj ul-qavs*, a. — Au fém., nom d'une plante, بر نباتک اسمی *bir nebātuñ ismi*. — Sorte d'oiseau aquatique, بر نوع صو قوشی *bir nev'y sou qouchou*.

Sagouin, subst. m., petit singe, میمونجق *maïmoundjyq*. — Fig. et fam., une personne malpropre, مردار کیرلو بر کیمسنه *mourdār bir kimesnè, kirlu pāslu*, t. پاسلو

Saï, s. m., sorte de sapajou, بر نوع کوچک میمون *bir nev'y kutchuk maïmoun*, t.

Saignant, e, adj., قان طاملایجی *qān dhāmlāïdji*, قانه یان *qānaïān*, t. دامی *dāmi*, a. — Avoir la bouche saignante, اغزی قانه مش اولمق *aghzy qānamich olmaq*. — On dit, au fig., qu'une plaie est encore saignante, pour dire que le malheur est tout récent, یاره نک هنوز قانی اقار *ïāranuñ henouz qāni aqār*.

Saigné, e, adj., قان آلمش *qān ālmich*, t.; مفصود *mesfoud*, a.

Saignée, s. fém., ouverture de la veine pour tirer du sang, قان آلمه *qān ālma*; قان آلمسی *qān ālmaci*, t.; فصد *fasd*, فصاد *façād*. — Le sang qu'on tire par l'ouverture de la veine, قان طمردن آلنان قان *dhamardan ālinān qān*, فصید *facîd*, a. — Rigole, اولوق *olouq*, صو صواغی *sou savāghy*.

Saignement, s. m., épanchement de sang, قان آقمه *qān āqma*, t.; سیلان دم *seïlāni dem*, نزف دم *nezfi dem*, a.

Saigner, v. a., tirer du sang en ouvrant la veine, قان آلمق *qān ālmaq*. — Ouvrir la veine, طمری یارمق *dhamari ïārmaq*, t.; فصد ا *fasd it*, a.-t. — Apprendre à saigner, فن فصدی اوکرنمک *fenni fasdi augrenmek*. — Saigner, faire des rigoles, اولوق یاپمق *olouq ïāpmaq*, یارمق *ïārmaq*. — Saigner un fossé pour l'écoulement des eaux, صویني اقمق ایچون خندغک بر طرفنی یارمق *souïni aqytmaq itchoun khandaghuñ bir tharafini ïārmaq*. — Saigner, tirer de l'argent de quelqu'un, بر کیمسنه نک الندن یا کیسه سندن پاره چیقارمق *bir kimesnènuñ elinden iā kîcècinden pāra tchyqārmaq*. — Se saigner, verbe pron., s'ouvrir la veine soi-même, کندو سندن قان آلمق *guenducinden qān ālmaq*. — Saigner, v. n., perdre, jeter du sang, قان اقمق *qān aqmaq*. — Saigner du nez, بورندن قان اقمق *bouroundan qān aqmaq*. — Le doigt me saigne, پرمغمدن قان اقار *parmaghumdan qān aqār*. — On dit, au propre et au fig., qu'une plaie saigne encore, pour dire que le mal est récent, حالا قانی اقار بر یاره در *hāla qāni aqār bir ïāradur*. — On dit aussi : le cœur m'en saigne, جکرم خون اولور *djeguerum khoun olour*.

Saigneur, s. m., قان آلیجی *qān ālîdji*, t.

Saigneux, se, adj., قانه بولشمش *qāna boulachmich* قانلو *qānlu*, t.; مدمی *mudemmi*, a. — Qui a le nez saigneux, بورنی قانلو *bourouni qānlu*.

Saillant, e, adj., qui sort en dehors, دیشاری چیقان *dîchāru tchyqān*, ایلرویه چیقمش *ileruïè tchyqmich*, t. — Angle saillant, ایلرویه چیقان کوشه *ileruïè tchyqān keuchè*, زاویهٔ خارجه *zāvïèï khāridjè*. — Saillant, au fig., en parlant d'un ouvrage d'esprit, brillant, پرلاق

parlāq, لامع *lāmi'*. — Il n'y a rien de saillant dans cet ouvrage, بو تاليفك دروننده پرلاق بر يريوقدر *bou téélīfuñ derounindè parlāq bir ïer ïoqtur*.

Saillie, s. f., sortie impétueuse avec interruption, آتيلەرق چيقمه *âtîlaraq tchyqma*, فشقرمه *fichqyrma*, حدّت ايله چيقمه *hyddet ilè tchyqma*, t.; فوران *fevrān*, a. — Au fig., boutade, trait d'esprit, لطيفه *lathyfè*, نكته *nuktè*, pl. a. نكت *nukat*; بديهة *bedîhat*, pl. بدايه *bedāïeh*. — Emportement, تيز مزاجلق *tîz mïzādjlyq*, بادره *bādara*, pl. a. بوادر *bevādir*. — Une saillie dangereuse, تهلكەلو بر بادره *tehlukèlu bir bādara*. — Saillie, avance en dehors, چيقمه *tchyqma*. — Un mur en saillie, چيقمه بر ديوار *tchyqma bir dîvār*.

Saillir, v. n., sortir avec impétuosité, صچرامق *sytchrāmaq*, قوّت ايله چيقمق-اقمق *qouvvet ilè tchyqmaq*, *aqmaq*, فشقرمق *fichqyrmaq*, t.; فوران ا *fevrān it*. — Avancer en dehors, déborder, چيقمق *tchyqmaq*, طشره چيقمق *thachra tchyqmaq*.

Saillir, v. a., couvrir sa femelle (cheval, taureau, etc.), اركك حيوان ديشي يه آشمق *erkek haïvān dîchïiè âchmaq*. — Faire saillir une jument, آيغرى قصراغه آشدرمق *âïghyri qysrāgha âchturmaq*.

Sain, e, adj., de bonne constitution, qui n'est pas sujet à être malade, صاغ *sāgh*, اسن *ecen*, دنج *dindj*, t.; تندرست *tendurust*, p.; سالم *sālim*, صحيح المزاج *sahîh ul-mizādj*, قوى البنية *qavi ul-bunïet*, صحيح البنية *sahyh ul-bunïet*, a. — Sain et sauf, en bon état, صاغ وسالم *sāghy u sālim*. — Qui n'est pas gâté, intact, entier, بوزلمامش *bozoulmāmich*, بتون *butun*, تمام *tamām*. — En toute sûreté et bon état, بالامن والسلامه *bil-emn ves-selāmè*. — Sain, en parlant du jugement de l'esprit, طوغرى *dhoghrou*, صاغلم *sāghlum*, سديد *sedîd*, سليم *selîm*. — La saine raison, عقل سليم *'aqli selîm*. — Sain, exempt de défauts, de mauvais goût, en parlant du style, قصورسز *qouçoursyz*, بيقصور *bîqouçour*, سالم من السقامة *sālim min es-seqāmet*. — Saine doctrine, مذهب حقّ *mezhebi haqq*. — Opinions saines, حقّه مقارن افكار و آرا *haqqa mouqārin efkiār u ârā*.

Saindoux, s. m., طوكز ياغى *dhoñouz ïāghy*, t.; شحم خنزير *chahmi khynzyr*, a.

Sainement, adv., d'une manière saine, صاغلق ايله *sāghlyq ilè*, t.; بالصحّة ولعافية *bis-syhhat vel-'āfïet*, a. — Sainement, avec justesse, selon la droite raison, طوغرولق ايله *dhoghroulyq ilè*, عقل سليم ايله *'aqli selîm ilè*. — Juger sainement, عقل سليم ايله حكم ا *'aqli selîm ilè hukm it*.

Saineté, s. f., صاغلق *sāghlyq*, t.; صحّة *syhhat*, a. — Fig., la saineté du jugement, طوغريلق *dhoghroulouq*, سداد عقل *sedādi 'aql*.

Sainfoin, s. m., herbe, سفست *isfest*, *usfust*, سفست *sufust*, t.

Saint, e, adj., essentiellement pur et parfait, پاك *pāk*, p ; طاهر *thāhir*, a. — Consacré à la religion, à un usage sacré, sanctifié, مقدّس *mouqaddes*. — La Sainte-Trinité, اقانيم ثلثهٔ مقدّسه *eqānīmi celecēï mouqaddecè*. — Le Saint-Esprit, روح القدس *rouh ul-qoudous*. — Saint, béni, مبارك *mubārek*, عزيز *'azīz*. — Un saint homme, مبارك برادم *mubārek bir ādem*. — Une âme sainte, نفس مبارك *nefsi mubārek*. — De saintes œuvres, اعمال مباركه *a'māli mubārekè*. — Les lieux saints, امكنهٔ مباركه *emkenèï mubārekè*, اراضی مباركه *erāzïi mubārekè*. — Les livres saints, كتب شريفه *koutoubi chérîfè*. — Les saints canons, احكام شريفه *ahkiāmi chérîfè*. — Saint, adj. et s., qui mène une vie sainte, bienheureux, ولی *veli*, ولی الله *veli oullah*, pl. اولیا *evliā*. Les Turcs emploient quelquefois le pl. a. pour le sing. et disent : C'est un saint, اولیادر *evliādur*. On dit aussi dans ce sens, اولیاندر *evliādendur*. — La sainte Vierge, حضرت مریم *hazreti merïem*. — Les saints Apôtres, حواریون حضراتی *havārïioun hazrāti*. — Les saints Pères, ائمّهٔ کرام *eïmmèï kirām*. — Les saints Martyrs, شهدای کرام *chahedāï kirām*. — Saint Pierre, حضرت بطروس *hazreti bothros*.

Sainte-barbe, s. f., t. de m., endroit où l'on sert la poudre à bord des vaisseaux, کپیده اولان باروتخانه *gucmidè olān bāroutkhānè*, صانته باربه *sānta bārba*.

Saintement, adv., عزيزكبی *'azīz guibi*, a.-t.; عزيزا *'azïzen*, مباركا *mubārekan*, a.; مباركانه *mubārekiānè*, a.-p. — Vivre saintement, عزيز كبی كچنمك *'azīz guibi guetchinmek*.

Sainteté, s. f., qualité de ce qui est saint, مباركلك *mubāreklik*, پاكلك *pāklik*, t.; شرافت *cherāfet*. — La sainteté des apôtres, حواريّون حضراتنك شرافتی *havārïioun hazrātinuñ cherāfeti*. — d'un lieu, شرافت مكان *cherāfeti mekiān*. — La sainteté du mariage, رابطهٔ نكاحك شرافتی *rābitthaï nikiāhuñ cherāfeti*. — Se dit aussi par excellence de Dieu, قدس *qouds*, قدسيّت *qoudsïiet*. — Sa Sainteté, titre d'honneur du pape, جناب شرافت مآبلری *djenābi cherāfet meābleri*.

Saint-germain, s. m., sorte de poire, بر نوع ايری ارمود *bir nev'y iri armoud*, t.

Saïque, s. fém., sorte de navire; شايقه *chāïqa*, t.

Saisi, e, adj., dont on s'est emparé, طوتولمش *thoutoulmich*, t.; ضبط اولنمش *zabth olounmich*, a.-t.; مقبوض *maqbouz*. — Séquestré, اليقونمش *alyqonoulmich*, *alyqonmich*. — Emprisonné, محبوس *mahbous*. — Saisi, étonné, pénétré d'une sensation vive, شاشمش *chāchmich*, حيران *haïrān*. — Effrayé, قورقمش *qorqmich*, قورقودلمش *qorqoudilmich*. — Saisi, muni, حامل *hāmil*.

Saisie, s. f., معرفت شرع ايلهٔ

اليقومه *ma'rifeti cher' ilè alyqoma*, a.-t. — La saisie des biens, اموالك معرفت شرع ايله ضبطى *emvāluñ ma'rifeti cher' ilè zabthy*.

Saisir, v. a., prendre tout d'un coup avecvigueur, طوتمق *thoutmaq*, قاپمق *qāpmaq*, قاورەمق *qāvramaq*, t.; ضبط ا *zabth it*, قبض ا *qabz it*, اخذ ا *akhz it*. — Saisir quelqu'un au collet, بركمسنەيى يقەدن طوتمق *bir kimesnèïi ïaqadan thoutmaq*, يقەلمق *ïaqalamaq*. — Bien saisir une parole, en comprendre le sens, بر كلامك معناسنى لايقى اوزره اخذا *bir kelāmuñ ma'nācini lāïqy uzrè akhz it*. — Saisir l'occasion, فرصت فرصتى بولمق *foursat boulmaq*, فرصتى اغتنام يقەلمق *foursati ïaqalamaq*, فرصت ا *yghïnāmi foursat it*. — Saisir, arrêter, retenir par autorité de justice, معرفت شرع ايله اليقوتمق *ma'rifeti cher' ilè alyqoumaq*, توقيف ا *tevqyf it*. — Saisir des biens, ضبط اموال ا *zabthy emvāl it*. — Saisir, au fig., attaqner, en parlant des maladies, طوتمق *thoutmaq*. — La fièvre m'a saisi, استها بنى طوتدى *icitmā beni thoutti*. — Le froid l'a saisi, صوغوق آلدى *soghouq âldi*, وجودينه برودت مستولى اولدى *vudjoudinè buroudet mustevli oldou*, — Se saisir de quelqu'un, le prendre, l'arrêter, بركمسنەيى طوتوب اليقومق *bir kimesnèïi thoutup ālyqomaq*, اخذ وحبس ا *akhz u habs it*. — Se saisir d'une chose, s'en emparer, بر نسنەيى آلمق - ضبط ا *bir nesnèïi ālmaq*, *zabth it*. — Être saisi, être frappé subitement, étonné, شاشمق *chāchmaq*, متحيّر او *mutehaïir ol*.— Saisir, effrayer. Voy. ce mot. Saisir, comprendre aisément, قولايلق ايله اكلمق *qolāïlyq ilè añlamaq*, تيز اكلمق - فهم ا *tīz añlamaq*, *fehm it*.

Saisissable, adj. com., t. de prat., ضبطى ممكن - قابل *zabthy mumkin*, *qābil*, a.-t.

Saisissant, e, adj., violent, intense, en parlant du froid, قاورايجى *qāvrāïdji*, كسكين *keskïn*, t.; شديد *chedïd*, a. — Un froid saisissant, قاورايجى صوغوق *qāvrāïdji soghouq*, كسكين صوغوق *keskïn soghouq*. — Étonnant, شاشريجى *chāchurïdji*. — Frappant, شديد التأثير *chedïd ut-téécïr*. — Subst. m., t. de prat., celui ou celle à la requête de qui on fait une saisie, معرفت شرع ايله حبس مال ايتدرن *ma'rifeti cher' ilè habsi māl itturen*.

Saisissement, s. m.; دهشت *dehchet*, حيرت *haïret*, a. — Éprouver un saisissement, حيرتە دوشمك *haïretè duchmek*; l'occasionner, حيرتە براقمق *haïretè brāqmaq*.

Saison, s. f., quatrième partie de l'année, فصل *fasl*, pl. a. فصول *fouçoul*. — Les quatre saisons, فصول اربعه *fouçouli erba'a*. — La saison nouvelle, اوّلبهار *evvelbehār*. — L'arrière-saison, كهنه بهار *kuhnè behār*. — Saison, au fig., temps propre à chaque chose, وقت *vaqyt*, موسم *mevsim*. — La saison des semailles, تخم اكمه جك وقت *takhoum ekèdjek vaqyt*. — des fruits, ميوه موسمى *meïvè mevsimi*. — En temps et sai-

son, وقت و موسمنده *vaqt u mevsimindè.* — Hors de saison, de propos, نابموسم *nābemevsim.* — Ce n'est pas de saison, موسمی دکل *mevsimi deïl.* — Ce que vous dites est hors de saison, دیدیککز شیء موسمسزدر *dīdīguiñyz cheï mevsimsyzdur.*

Salade, s. f., mélange d'herbes, صلاته *salāta,* t. — Salade de laitue, مارول صلاتهسی *mārol salātaci.*

Saladier, s. m., صلاته قابی - طباغی *salāta qābi, thabāghy,* t.

Salage, s. m., توزلمه *touzlama,* t.; املاح *imlāh,* a.

Salaire, s. m., payement, récompense, اجرت *eudjret,* pl. اجور *oudjour;* اجر *edjr,* علوقه *'ouloufè.* — Salaire pour le travail de l'ouvrier, ایشجیلك پارهسی *ichdjīlik pāraci,* ال کراسی *el kirāci.* — pour un service quelconque, خدمت اجرتی *khydmet eudjreti,* حق *haqq.* — Toute peine mérite salaire, هر زحمت اجره سزا در *her zahmet edjrè sezā dur.* — Payer le salaire, اجر - اجرت ویرمك *edjr, eudjret vīrmek.* — Salaire, au fig., châtiment, punition, جزا *djezā,* مجازات *mudjāzāt.* — Le salaire ou la punition d'une mauvaise action, سوء عملك جزاسی *suï 'ameluñ djezāci.*

Salaison, s. f., action de saler, توزلمه *touzlama,* t.; تملیح *temlīh.* — Le temps de la salaison, توزلمه وقتی *touzlamā vaqti.* — Salaisons, choses salées, توزلو *touzlu,* توزلو شیلر *touzlu cheïler.* — Viandes salées, توزلو اتلر *touzlu etler,* پصترمه *pasturma,* لحوم مملوحه *louhoumi memlouha.* — Salaisons de poisson, بالق پصترمهسی *bālyq pasturmaci,* توزلو بالق *touzlu bālyq;* صلاموره بالغی *sālamora bālyghy.*

Salamalec, s. m., salutation, révérence, salut en arabe, سلام علیك *selāmun 'aleïk,* a.

Salamandre, s. f., animal qu'on croyait vivre dans le feu, سمندر *semender,* a. — Sorte de lézard, برنوع کرتنکله *bir nev'y kertenkelè,* t.

Salant, adj. m., d'où l'on tire le sel. — Marais salant, saline, یوزله *touzlu,* توز چیقار بطاقلق یرلر *touz tchyqār bathāqlyq'ierler,* t.; ملاحة *mellāhat,* a. — Puits salant, توز چیقار قویولر *touz tchyqār qouïoular.*

Salarié, e, adj. et s., qui reçoit un salaire, علوفهلو *'ouloufèlu,* علوفهجی *'ouloufèdji,* a.-t. — Mercenaire, اجیر *edjīr,* a.

Salarier, v. a., اجرت ویرمك *eudjret vīrmek,* حق ویرمك *haqq vīrmek,* اجرت اودهمك *eudjret eudèmek,* علوفه ویرمك *'ouloufè vīrmek,* a.-t.

Salaud, e, s. et adj., fam., sale, مردار *mourdār,* t. — Enfant malpropre, مردار چوجق *moudār tchodjouq.*

Sale, adj. com., malpropre, مردار *mourdār,* کیرلو *kīrlu,* پاسلو *pāslu,* t.; نجس *nedjis,* متوسخ *mutevassykh,* مقذر *mouqazzyr.* — Des mains sales, مردار اللر *mourdār eller.* — Gris sale, ou gris terne, بوز قیر *bouz qyr.* — Sale, au fig., déshonnête, obscène, عارسز *'ārsyz,* فاحش *fāhych.* — Paroles sales, عارسز سوز *'ārsyz*

seuz, مردار سوزلر *mourdār seuzler*. — Actions sales, اقوال فاحشه *aqvāli fāhychè*, مردار ایشلر *mourdār ichler*. — Un sale intérêt, un intérêt sordide, مردار بر غرض *mourdār bir gharaz*.

Salé, s. m., chair salée de porc, توزلو طوکز اتی *touzlu dhoñouz eti*, t.

Salé, e, adj., توزلو *touzlu*, t.; مملوح *memlouh*, a.; توزلنمش *touzlanmich*. — Viande salée, توزلوات *touzlu et*, لحم مملوح *lahmi memlouh*. — Eaux salées, توزلو صو *touzlu sou*, مياه مالحة *miāhi mālihat*. — Source salée, توزلو صو بیکاری *touzlu sou bouñāri*. — Beurre salé, توزلنمش یاغ *touzlanmich iāgh*. — Salé, au fig., piquant, malin, ingénieux, دادی چوق *dādi tchoq*, توزلو *touzlu*, ملیح *melîh*, نمکین *nemeguïn*.

Salement, adv., مردارجه *mourdārdjè*, مردارلق ایله *mourdārlyq ilè*, t.; مقذراً *mouqazziren*, a.; مدنساً *mudennicen*, a.; نجاستله *nedjācetilè*.

Salep, ou Salap, s. m., boisson faite d'une racine bulbeuse, سحلب *sahlep*, a., صالب *sāleb*, t. — La plante dont on fait le salep, ثعلب *sa'leb*.

Saler, v. a., توزلامق - توزلق *touzlāmaq*, توز قومق *touz qomaq*. — Saler la soupe, چوربایه توز قومق *tchorbāiā touz qomaq*. — Saler des viandes, اتی توزلق *eti touzlamaq*.

Saleté, s. f., qualité de ce qui est sale, مردارلق *mourdārlyq*, کیرلولك *kirlulik*, t.; قذارت *qazāret*, a. — La saleté des rues, سوقاقلرك مردارلغی *soqāqlarun mourdārlyghy*. — Ordure, au sing. et au pl., مردارلق *mourdārlyq*, بوقلق *boqlyq*, وسخ *vaçakh*, pl. a. اوساخ *evsākh*, نجاست *nedjācet*. — Balayures, سوپرندی *supuruntu*. — Saletés, paroles obcènes, مردار فحشیات سوزلر *mourdār seuzler*, *fahchiiāt*. — Dire des saletés, فحشیات سویلمك *fahchiiāt seuïlemek*.

Saleur, subst. m., توزلیجی *touzlaïdji*, t. — Saleur de poisson, بالق توزلیجی *balyq touzlaïdji*, t.

Salicaire, s. f., plante, lysimachie. Voy. ce mot.

Salicot, s. m., ou Bacile, plante, صو رازیانه سی *sou rāziānèci*, t.; شمار البحر *chemār ul-bahr*, a.

Salière, s. f., pièce de vaisselle pour mettre le sel, توز قابی *touz qābi*, توزلق *touzlyq*, t. — Salières, creux qui paraissent au-dessous des yeux des chevaux, آتك کوزی اوستنده کی چقور *âtuñ gueuzu ustundèki tchouqour*. — Creux que les femmes maigres ont au-dessus de la poitrine, ارق عورتك کوکسی اوستنده کی چقور *aryq 'avretuñ gueuïuçu ustundèki tchouqour*.

Saligaud, e, adj. et s. pop., مردار *mourdār*, مردار بر کمسنه *mourdār bir kimesnè*, t.

Salignon, s. m., توز قالبی *touz qālebi*, t.

Salin, e, adj., توزلو *touzlu*, t.; مالح *mālyh*, a.

Saline, s. f., salaison, chair salée,

توزلو ات *touzlu et.* — Poisson salé, توزلو بالق *touzlu bālyq.* — Saline, lieu où se fabrique le sel, توزله *touzla*, مملحة *memlahat*, *memleha*, ملّاحة *mellāhat*, a.

Salir, v. a., rendre sale, مردارلمق *mourdārlamaq*, مردار ا *mourdār it*, بولاشترمق *boulāchturmaq*, كيرلتمك *kīrletmek*, t.; تلويث ا *telvīs it*, تلطيخ ا *telthykh it*, a.-t. — Salir ses mains, اللريني مردارلمق *ellerīni mourdārlamaq.* — son habit, لباسني تلويث ا *libācini telvīs it.* — Salir, souiller, au pr. et au fig., تدنيس ا *tedniś it.* — Salir l'imagination, تدنيس ذهن ا *tedniśi zihn it.* — Salir, tacher, entacher, لكه لمك *leke-lemek.* — Salir la réputation de quelqu'un, بركيمسنه نك نام و شهرتنه ايراث شين ا *bir kimesnènuñ nām u cheuhretinè irāci chèīn it.* — Se salir, مردارلنمق *mourdārlanmaq*, بولاشمق *boulāchmaq*, كيرلنمك *kīrlenmek.* — Se ternir, devenir sale, en parlant des couleurs, des étoffes, كيرطوتمق *kīrthoutmaq*, اخذ وسخ ا *akhzy vaçakh it.*

Salissant, e, adject., qui salit, كيرلديجي *kīrledīdji.* — Qui se salit aisément, چابوك كيرلنور *tchāpouk kīrleneur*, كيرطوتار *kīr thoutār.* t. — Couleur salissante, كير طوتار رنك *kīr thoutār renk.*

Salissure, s. f., ordure, Voy. Saleté.

Salivaire, adj. com., t. d'anat., glandes salivaires, سالياز لو بز *sālīārlu biz*, غدد رضابيّه *ghaledi rizābīyè.* — Conduits salivaires, سالیار يولی *sālīār ïolou*, مجرای رضاب *medjrāï rizāb.*

Salivation, s. f., سالیار اقمه سی *sālīār aqmaci*, t.; تلعيب *tel'yb*, ضبّ الريق *zabb ur-ryq*, a.

Salive, s. f., سالیار *sālīār*, أغز صويی *aghyz souïi*, توكرك *tukruk*, t.; بساق - بصاق *bouçāq*, ريق *ryq*, رضاب *rizāb*, a.

Saliver, v. n., سالیار اقتمق *sālīār aqytmaq*, توكرمك *tukurmek*, t.; اسالهٔ رضاب ا *içālèï rizāb it.*

Salle, s. f., grande pièce d'un appartement, ديوانخانه *dīvānkhānè*, بيوك اوطه *buïuk odhà:* — Salle d'audience, عرض اوطه سی *'arz odhaci.* — Salle à manger, طعام اوطه سی *tha'ām odhaci.* — Salle des festins, ضيافت اوطه سی *zïāfet odhaci.* — Salle du commun, où mangent les domestiques, قوغوش اوطه سی *qoghouch odhaci.* — Salle d'armes, سلاح تعليمی اوطه سی - يری *silāh ta'līmi odhāci*, *ïeri.* — Salle d'hôpital, où sont les lits des malades, خسته لر اوطه سی - قوغوشی *khastalar odhaci*, *qoughouchi.*

Salmigondis, subst. m., ragoût de plusieurs sortes de viandes, درلو درلو اتلرك قاورمه سی *turlu turlu etleruñ qāvourmaci*, قيمه لق *qymalyq.* — Ouvrage composé de choses sans rapport entre elles, رابطه سز و اجناس مختلفه دن عبارت برتاليف *rābouthacyz vè edjnāci moukhtelifèden ybāret bir téélïf.*

Salmis, subst. m., برجنس ات قاورمه سی *bir djins et qāvourmaci*, t.

SALOIR, s. m., توز فوچیسی *touz foutchouçou*, t.

SALOMON, s. m., n. pr., سلیمان *suleïmān*. — Le prophète, سلیمان پیغمبری *suleïmān peïghamberi*.

SALON, s. m., مسافر اوطه‌سی *muçāfir odhaci*, جمعیّت اوطه‌سی *djem'iyïet odhaci*, a.-t.

SALONIQUE, ou THESSALONIQUE, ancienne et grande ville de Turquie, سلانیک *selānīk*.

SALOPE, s. fém., sale, malpropre, مردار *mourdār*, مردار برقاری *mourdār bir qāry*. — Femme de mauvaise vie. Voy. PROSTITUÉE.

SALOPEMENT, adv., d'une manière sale, مردارجه *mourdārdjè*, t. Voy. SALEMENT.

SALOPERIE, s. f.; chose vilaine et malpropre, فنا و مردار برشی *fenā vè mourdār bir cheï*. — Fam., discours ordurier, مردار سوز *mourdār seuz*, t.; فحش *fahch*, pl. a. فحشیّات *fahchïāt*.

SALORGE, subst. m., طاش یغنی *thāch ïghyni*, t.

SALPÊTRE, s. m., کهرجله *guherdjilè*, t.; ملح البارود *melh ul-bārout*, بورق *bevraq*, a.; شوره *chourè*, p.

SALPÉTRÉ, E, adj., کهرجله‌لو *guherdjilèlu*, t.

SALPÉTRIER, s. m., کهرجله‌جی *guherdjilèdji*, t.

SALPÉTRIÈRE, s. f., کهرجله کارخانه‌سی *guherdjilè kiārkhānèci*, t.

SALSEPAREILLE, s. f., plante médicinale, سبارینه *sabārina*, سالساپرینه *sālsāperina*, t.; فشاغ *fachāgh*, a.

SALSIFIS, s. m., اسقورچنه *usqurtchina*, t.

SALTIMBANQUE, subst. m., جانبار *djāmbāz*, مسخره *maskhara*, t.

SALUBRE, adj. com., qui contribue à la santé, صحّته نافع *syhhatè nāfi'*, مزاجه یرار *mizādjè ïarār*, a.-t.; هنی موجب الصحّة *heni moudjib us-syhhat*, a. — En parlant de l'air, ایو *eïu*, صاغ *sāgh*, سالم *sālim*, سلیم *selīm*. — C'est un endroit dont l'air est salubre, اسی صاغلم بر یردر *havāci sāghlum bir ïerdur*.

SALUBRITÉ, s. f., qualité de ce qui est salubre, مزاجه یرارلق *mizādjè ïarārlyq*, وجوده یرایجیلق *vudjoudè ïarāïdjilyq*, هنائت *henāïet*. — En parlant de l'air, ایولك *eïulik*, صاغلملق *sāghloumlyq*, هوا خوشلغی *havā khochlyghy*, اعتدال هوا *i'tidāli havā*, لطافت هوا *lethāfeti havā*, هوانك جودت وظافتی *havānuñ djevdet u lethāfeti*.

SALUER, v. a., donner une marque extérieure de civilité, سلام ویرمك *selām vïrmek*, سلاملمق *selāmlamaq*, ادا رسم سلام *edāï resmi selām it*. — Saluer en ôtant son chapeau, شبقه‌یی چیقارق سلام ویرمك *chapqaïi tchyqāraraq selām vïrmek*. — Saluer sous les armes avec l'épée, قلج اشارتیله سلاملمق *qylydj ichāretilè selāmlamaq*. — En tirant le canon, طوب اندا خت ایله سلام ویرمك *thop endākht ilè selām vïrmek*. — Saluer par lettre, مکتوب

ایله سلام ا ـ کوندرمك *mektoub ilè selām it, gueundermek.* — Saluez, je vous prie, monsieur l'ambassadeur de ma part, ایلچی جنابلرینه طرفمدن تبلیغ سلام ایلمکز مرجودر *iltchi djenāblerinè tharafumden teblyghy selām eïlemeñyz merdjoudur.* — Aller saluer quelqu'un, lui faire visite, برکمسنه‌نك زیارتنه وارمق *bir kimesnènuñ ziāretinè vārmaq.* — Saluer, proclamer un souverain, بر پادشاهك حقنه ادای رسم بیعت ایتمك *bir pādichāhuñ haqqyna edāï resmi beï'at it.* — Se saluer mutuellement, سلاملشمق *selāmlachmaq.*

Salure, s. f., توزلولق *touzlulyq*, t.; ملحیت *melhyiet*, a.

Salut, s. m., action de saluer, سلاملمه *selāmlama*, t.; سلام *selām*, a. — Salut de mer, دکزده سلاملمه *deñyzdè selāmlama*, سلام بحری *selāmi bahrïi.* — Salut, conservation, rétablissement dans un état heureux, convenable, قورتلمه *qourtoulma*, سلامت *selāmet.* — Le salut de l'État, ملك ودولتك سلامت حالی *mulk u devletuñ selāmeti hāli.* — Un lieu de salut, محل سلامت *mahalli selāmet.* — Délivrance, action de se sauver, خلاص *khalās*, نجات *nedjāt.* — La félicité éternelle, فلاح *felāh*, سعادت ابدیه *se'ādeti ebedïie.* — Le salut éternel, فلاح ابدی *felāhi ebedi.* — Salut, retour à la santé, یکیدن شفا بولمسی *ïeñīden chifā boulmaci.*

Salutaire, adject. com., خیرلو *khaïrlu*, فایده‌لو *fāïdèlu*, a.-t.; نافع *nāfi'*, a. — Avis salutaire, خیرلو بر رأی *khaïrlu bir rëi.* — Remède salutaire, دوای نافع *devāï nāfi'.* — Des lois salutaires, قوانین نافعه *qavānïni nāfi'a.*

Salutairement, adverbe, خیرلو خیرلو وجهله *khaïrlu olaraq*, اوله‌رق *khaïrlu vedjhilè*, a.-t.; نافعاً *nāfi'en*, a.; خیرلو صورت ایله *khaïrlu souret ilè*, بر وجه انفع *bir vedjhi enfa'.*

Salutation, s. f., سلام *selām*, سلاملمه *selāmlama*, a.-t. Voy. Salut.

Sauvage, subst. m., سلامت اقچه‌سی - رسمی *selāmet aqtchèci, resmi*, a.

Salve, s. fém., طوپ آتلمه‌سی *thop âtilmaci.* — Décharge de canon, یایلم *ïāïlum*, t. — de mousqueterie, تفنك یایلمی *tufenk ïāïlumu.* — Salve tirée en signe de réjouissance, طوپ شنلکی *thop-chenligui.*

Samarcande, s. f., grande et anc. ville d'Asie, سمرقند *semerqand.*

Samaritain, e, adj., سامری *sāmari*, a.

Samedi, s. m., جمعه ایرتسی *djuma' irteci*, سبت کونی *sebt gunu*, a.-t.; سبت *sebt*, a.

Samestre, s. m., sorte de corail rouge, برنوع قرمزی مرجان *bir nev'y qyrmizy merdjān*, t.

Sampa, s. m., sorte de palmier, برنوع خرما اغاجی *bir nev'y khormā aghādji*, t.

Samos, île de l'Archipel, صوصام *souçām adhaci*, سیسام اطه‌سی *siçām adhaci*, t.

Samothrace, île de l'Archipel, سمندرك *semendrek.*

Sancir, v. n., t. de mar., couler

bas, باتمق *bâtmaq*. — Sancir sous ses amarres, دمر اوزرنده ایکن باتمق — *demir uzerindè iken bâtmaq, gharq ol*, t.

Sanctifiant, e, adjectif, مبارکلندریجی *mubâreklendurîdji*, تقدیس ایدیجی *taqtîs idîdji*, a.-t.; مقدّس *mouqaddis*, a. — L'esprit sanctifiant, روح موجب التقدیس *rouhy moudjib ut-taqtîs*. — La grâce sanctifiante, موجب التقدیس اولان فیض باری *moudjib ut-taqtîs olân feïzy bâri*.

Sanctification, s. f., effet de la grâce qui sanctifie, مبارکلنمه *mubâreklenmè*, a.-t.; تقدیس *taqtîs*, تزکیه *tezkïè*, تقدّس *teqaddus*, تطهیر *tathhîr*, a. — Sanctification d'une fête, یورتو طوتمه *ïortou thoutma*.

Sanctifier, v. a., rendre saint, مبارکلندرمک *mubâreklendurmek*, تقدیس ا *taqtîs it*, تزکیه ا *tezkïè it*, اولیادن صایمق *evlïâden sâïmaq*. — Se sanctifier, تقدّس ا *teqaddus it*, تطهّر ا *tethahhur it*. — Sanctifié, e, مبارکلنمش *mubâreklenmich*, مقدّس *mouqaddes*.

Sanction, s. f., confirmation donnée par une loi, par un souverain, تصدیق *tastyq*, قبول *qaboul*, a. — En parlant de l'usage, du public, قبول عامّه *qaboulî 'âmmè*.

Sanctionner, v. act., تصدیق ا *tastyq it*, قبول ا *qaboul it*, a.-t.; — Sanctionné, e, تصدیق اولنمش *tastyq olounmich*.

Sanctuaire, s. m., le lieu le plus saint et le plus sacré d'un temple, حرم *harem*, حرم شریف *harèmi cherîf*, حریم *harîm*. — Dans les églises chrétiennes, lieu où est le maître-autel, محلّ محراب *mahallî mihrâb*, محراب *mihrâb*, محراب شریف *mihrâbi cherîf*.

Sandal, s. m., bois des Indes, صندل *sandel* et *sandal*, a.; صندال اغاجی *sandâl aghâdji*, چیندن صندل اغاجی *tchînden sandal aghâdji*, t.

Sandale, s. f., پاشمق *pâchmaq*, بشمق *bachmaq*.

Sandalier, s. m., باشمقجی *bâchmaqdji*, t.

Sandaraque, subst. f., سندروس *senderous*, سندلوس *sendelous*, قرمزی زرنیخ *qyrmizy zernykh*, زرنیخ احمر *zernykh ahmer*.

Sandjiak, s. m. Voy. Sangiac.

Sang, s. m., liqueur rouge qui circule dans les veines, قان *qân*, t.; دم *dem* et دما *demâ*, pl. a. دما *dimâ*, خون *khoun*, p. — Sang brûlé, یانمش قان *ïânmich qân*, دم محترق *demi mouhteryq*. — bilieux, صفرالو قان *safrâlu qân*, دم صفراوی *demi safrâvi*. — Corrompu, vicié, بوزوق قان *bozouq qân*, دم فاسد *demi fâcid*. — Le sang des martyrs, دمای شهدای کرام *demâï chuhedâï kirâm*. — Suer sang et eau, faire de grands efforts, قان تره باترق چالشمق *qân terè bâtaraq tchâlichmaq*. — Des remèdes qui purifient le sang, تصفیهٔ دم ایدن ادویه *tasfiïè dem iden edvïè*. — Cracher le sang, قان توکرمک *qân teukermek*. — Répandre, verser le sang, قان دوکمک *qân deukmek*, دم سفک ا *sefki*

dem it. — Arrêter le sang, قانسی دکدرمك *qāni dindurmek.* — Sang, meurtre, carnage, قان قتل *qān, qatl.* — Effusion de sang, قان دوکمه‌سی *qān deukmèci,* سفك دم *sefki dem.* — Sang, race, extraction, صوی *soï,* خاندان *khānedān,* آل *āl,* ذریّت *zurïiet,* نسل *nesl.* — C'était mon fils, c'était mon sang, بنم اولادم *benum evlādum idi.* — Le sang ou la race d'Osman, آل عثمان *āli 'osmān.* — Les princes du sang, les princes de la maison royale, پادشاه اولادی *pādichāh evlādi.* — Le droit du sang, de la naissance, حقّ نسل و نسب *hāqqy nesl u neceb.*

Sang-froid, s. m., tranquillité, présence d'esprit, اطمینان قلب *ythmīnāni qalb,* طمانینت قلب *thoumānīneti qalb,* a.; یورك صوغوقلغی *ïurek soghouqlyghy,* t.; ثلوج نفس *suloudji nefs.* — Qui est de sang-froid, عقلی یرنده ایکن *'aqli ïerindè iken,* کمال نفسی حالنده ایکن *kemāli nefsi hālindè iken.* — De sang-froid, avec tranquillité, adv., اطمینان قلب ایله *ythmīnāni qalb ilè,* طمانینت قلب ایله *thoumānīneti qalb ilè,* ثلوج نفس ایله *suloudj nefs ilè.* — Avec réflexion, دوشونه‌رك *duchunèrek,* فکر و ملاحظه ایله *fikr u mulāhaza ilè.* — Sans se troubler, شاشمیه‌رق *chāchmaïaraq,* شاشمزدن *chāchmazdan.*

Sang-de-dragon, s. m., liqueur, substance résineuse, ایکی قرنداش قانی *iki qarindāch qāni,* t.; دم الاخوین *dem el-akhouïn.* — Plante, espèce de patience, برنوع اشخون *bir nev'y achkhoun oti,* اوتی عرق الحمرة *'yrq ul-houmret.*

Sangiac, s. masc., gouvernement d'une province en Turquie, سنجق - سنجاق *sandjāq,* t.; لوا *livā,* a. Voy. ce mot au Dict. turc-français.

Sanglant, e, adj., ensanglanté, souillé de sang, قانلو *qānlu,* قانه بولاشمش *qāna boulāchmich,* t.; مدمّی *mudemmi,* ملوّث بالدم *mulevves bid-dem,* a.; آلود خون *khoun āloud,* p. — Sanglant, offensant, outrageant, سوکیجی *seugudji,* یورکی یاقیجی *ïuregui ïāqydji.* — Affront sanglant, تحقیر شدید *tahqyri chedīd.*

Sangle, s. fém., de cheval, etc., قولاك *qoulāñ, qolāñ,* ایر قولاکی *eïer qoulāñi.* — Bande large, قایش *qaïch,* t. — Lâcher la sangle, قولاکی چوزمك *qoulāñi tcheuzmek.*

Sangler, v. a., ceindre, serrer avec des sangles, قولاکلمق *qoulāñlamaq,* قولاکی چکمك *qoulāñi tchekmek,* قولاك طاقمق *qoulāñ thāqmaq.* — Sangler, au fig., fam., appliquer avec force des coups, etc., قوّنله اورمق *qouvvetilè ourmaq.* — Donner des coups de fouet, قمچی اورمق - چالمق *qamtchi ourmaq, tchālmaq.* — Se sangler, بلنه قولاك طاقمق - باغلمق *belinè qoulāñ thāqmaq, bāghlamaq.*

Sanglier, s. m., یبان طوکزی خنزیر وحشی *ïabān dhoñouzy,* t.; *khynzïri vāhchi,* a.

Sanglot, s. m., انچقرق *intchqyrq,* اشقرق *ichqyrq,* t.; فواق *fevāq,* a.

SANGLOTER, v. neutre, انچقرق چكمك *intchqyrq tchekmek*, انچقرمق *intchqyrmaq*, t.

SANGSUE, s. f., animal aquatique qui suce le sang, سولك ـ سلوك *suluk*, t.; علقة *'alaqat*, coll. علق *'alaq*, a. — Poser, appliquer des sangsues, سلوك ياپشدرمق ـ قومق *suluk ïāpichturmaq, qomaq*.

SANGUIFICATION, s. f., t. de méd., قانه دونمه *qāna deunmè*, t.; تكوين دم *tekvïni dem*, a.

SANGUIN, E, adj., en qui domine le sang, قانی چوق *qāni choq*, t.; دموی *demevi*, a. — Qui est d'un tempérament sanguin, دموی المزاج *demeyi ul-mizādj*. — Sanguin, couleur de sang, قان قرمزی *qān qyrmizy*, دمتی *demïi*.

SANGUINAIRE, adject. com., قان دوكيجی *qān deukudju*, قانی سور *qāni sever*, قان دوكمدن حظ ايدر *qān deukmeden hazz ider*, t.; سفّاك *seffāk*, a.

SANGUINE, s. f., sorte de pierre dont on fait les crayons rouges, قرمزی قورشون قلم طاشی *qyrmizy qourchoun qalem thāchi*, t.; سنبادج *sunbādedj*, a. — Hématite. Voy. ce mot.

SANGUINOLENT, E, adj., t. de méd., قانلو *qānlu*, قان ايله قاريشق *qān ilè qārïchyq*, t.; مخلوط بالدم *mākhlouth bid-dem*, a.

SANICLE, s. f., plante, آيو قولاغی *āïou qoulāghy ot*, t.

SANIE, s. f., صاری ايركك *sāry iriñ*, صاری صو اقان ياره دن *ïāradan aqān sāry sou*, t.; صديد *sadïd*.

SANIEUX, SE, adj., صاری ايرکلو *sāry iriñlu*, صولو ايرکلو *soulu iriñlu*, t.; صديدی *sadïdïi*, a. — Ulcère sanieux, صولو ايرکلو ياره *soulu iriñlu ïāra*.

SANS, prép. *exclusive*, بلا *bilā*, بغير *bighaïr*, a.; بی *bi*, p. — Sans pareil, بی نظير *bi nazïr*. Cette proposition se rend aussi en turc par la terminaison سز *syz*; ex. : Sans espoir, شبهه سز *chubhèsyz*.

SANS-COEUR, s. m. et f., qui n'a pas de cœur, يوركسز *ïureksyz*. — Sans honneur, عرضی يوق *'yrzy ïoq*. — Sans pudeur, ادبسز *edebsyz*. — Paresseux. Voy. ce mot.

SANSONNET, subst. m., étourneau. Voy. ce mot. — Poisson de mer, espèce de petit maquereau, اوفاق *oufāq*, اسقومری *isqoumri*, t.

SANS-PEAU, s. f., sorte de poire d'été, بر نوع ياز وقتی ارمودی *bir nev'y ïāz vaqti armoudi*, t.

SANTÉ, s. f., état de celui qui est sain, qui se porte bien, صاغلق *sāghlyq*, خوشلق *khochlyq*, صحّت *syhhat*, عافيت *'āfiet*, مزاج *mizādj*, a. — Bonne santé, حسن صحّت و عافيت *husni syhhat u 'āfiet*. — parfaite, صحّت كامله *syhhati kiāmilè*. — mauvaise, ناخوشلق *nākhochlyq*, ضعف مزاج *za'fi mizādj*. Être en santé, صاغ اول *sāgh ol*, صحّت و عافيتده اول *hāli syhhat u 'āfiettè ol*. — Comment va la santé? مزاجكز نصلدر *mizādjñyz nacyldur*, مزاج شريفكز نيجه در *mizādji cherïfiñyz nīdjèdur*, كيفكز نصلدر *keïfiñyz nacyldur*. — Je suis venu pour m'informer de votre santé, خاطركزی

صورمغه كلدم *kkāthyrïñyzy sormagha gueldum.* — A votre santé ! façon de parler lorsqu'on boit à quelqu'un, عشقكزه *'achqyñyzè.*

Santoline, subst. fém., plante, خراسانی *khorāçāni*, t.; خريسانية *kharïçānet*, a.

Santon, s. m., moine mahométan, ولی *veli*, pl. a. اولیا *evliā*, شيخ *cheïkh.*

Santorin, une des îles de l'Archipel, صانطورن اطه‌سی *sānthoroun adhaci.*

Sapa, s. m., moût, پكمز *pekmez*, t.; خمر مثلث *khamri mucellis*, a.

Sapajou, s. m., بر نوع كوچك ميمون *bir nev'y kutchuk meïmoun*, t.

Sape, s. f., action de saper, تمل بيقمه *temel ïyqma*, تملدن بيقمه *temelden ïyqma*, t.; هدم اساس *hedmi eçās*, a.

Saper, v. a., travailler, creuser sous les fondements d'un édifice, تمل التنده قازمق *temel altindè qāzmaq*, صاپلمق *sāpalamaq*, t. — Au fig., détruire, renverser les fondements, تملدن بيقمق *temelden ïyqmaq*, تمل بيقمغه چالشمق *temel ïyqmagha tchālichmaq*, هدم اساس ا *hedmi eçās it.* — Saper les fondements d'un État, بر دولتك اساسنی هدم ايتمكه چالشمق *bir devletuñ eçāçini hedm itmeguiè tchālichmaq.*

Sapeur, s. m., قازمه‌جی *qāzmadji*, بالتهجی *bāltadji*, t.

Saphène, s. f., veine du pied, طوپوق طمری *thopouq dhamari*, t.; صافن *sāfen*, a.

Saphir, s. masc., كوك ياقوت *gueuk ïāqout*, ياقوت صاری *sāri ïāqout*, t.; لاجوردی ياقوت *lādjuverdi ïāqout*, t.; صفير *safir*, a.

Sapin, s. m., چام *tchām*, چام اغاجی *tchām aghādji*, چرا اغاجی *tchirā aghādji*, قطران اغاجی *qathrān aghādji*, t.; تنوب *tennub*, a.

Sapinière, s. f., قطران اغاجی ارمانی *qathrān aghādji ormāni*, چام اغاجی يری *tchām aghādji ïeri.*

Saponaire, s. f., چوغان *tchoughān*, چوكن *tcheuïen*, t.; صابونيه *sābounïiè*, اشنان *uchnān*, a.

Saponifier, verbe act., صابونه دوندرمك *sābouna deundurmek*, t.

Saporifique, adj. com., داد ويرن *dād vïren*, t.; مولد المذاق *muvellid ul-mezāq*, a.

Sarbacane, s. f., اغزتفنكی *aghyz tufenguiçi* t.

Sascasme, s. masc., ذوقلنمه *zevqlenmè*, كسندی *kecindi*, *kecinti*, t.; استهزا *istihzā*, مندية *mendïet*, pl. a. مندیات *mendïāt*, a.

Sarcelle, s. f., ou Cercelle, oiseau aquatique, يل قوان *ïel qovān*, t.; بغرتلاق *baghyrtlāq.*

Sarcler, v. act., يرامز اوتلری *ïarāmaz otlari tchyqārmaq*, چيقارمق آيرتلمق *āïrtlamaq*, يرامز اوتلری قوپاروب يری آيرتلمق *ïarāmaz otlari qopārup ïeri āïrtlamaq*, t. — Sarclé, e, آيرتلنمش *āïrtlanmich.*

Sarcleur, se, s., آيرتلايجی *āïrtlāïdji*, يرامز اوتلری قوپاروب يری آيرتليان كوندلكجی *ïarāmaz otlari qopārup ïeri āïrtlaïān guendelikdji*, t.

Sarcloir, s. m., بيل *bîl*, com. بل *bel*, قازمه *qāzma*, چپا *tchapā*, يرامز اوتلرى قوپاره‌جق بل *ïarāmaz otlari qopāradjaq bel*, t.

Sarclure, subst. fém., يرامز اوتلر دوكنديلرى *ïarāmaz otlar tukentïleri*, t.

Sarcocèle, s. m., t. de chirurgie, طشاق بزى *thachāq bizy*, t.; غدّة الخصية *ghouddet ul-khoucïet*, a.

Sarcocolle, s. f., انزروت *anzerout*, t. p.; عنزروت *'anzerout*, a.

Sarcocolier, s. masc., انزروت اغاجى *anzerout aghādji*, t.

Sarco-épiplocèle, s. m., t. de chir., hernie complète, كويك دبّه‌لكى *gueubek debbèligui*, t.; ادرة السرّة *edret us-serret*, a.

Sarco-hydrocèle, s. m., صولو دبّه‌لك *soulu debbèlik*, t.

Sarcologie, s. f., احوال لحومى حاوى مقاله *ahvāli louhoumi hāvi meqālè*, صارقولوجيا يعنى مبحث اجزاء رخوه *sārqolodjïā ïa'ni mebhaci edjzāï rakhou*, t.

Sarcome, s. m., t. de chirurgie, tumeur qui a la consistance de la chair, آصلق *âslaq*, t.; عفلة *'aflet*, a.

Sarcophage, s. m., tombeau vide, بوشانمش قبر *bochānmich qabr*, t.; قبرخالى *qabri khāli*, ضريح *zarîh*, a.

Sarcophage, adj. com., t. de méd., qui brûle les chairs, اتى ياقيجى *eti ïāqydji*, t.; محرق اللحوم *mouhryq ul-louhoum*, a.

Sardanapale, s. m., هوا و هوسنه دوشكن *hevā vu havecinè duchkun*, t.; منهمك فى لذايذ النفسانيّه *munhemik fi lezāïz en-nefsānïiè*, a., هوا پرست *hevā perest*, p.

Sardaigne, s. f., île de la Méditerranée, ساردينيا اطه‌سى *sārdînïā adhaci*.

Sardine, s. fém., سردل *serdel*, ساردلا *sārdelā*, ساردليه *sārdelïa*, ساردله بالغى *sārdela bālyghy*, t.

Sardoine, s. fém., sorte d'agate, بر نوع بابا قورى *bir nev'y bābā qouri*, t.; بر نوع بياض عقيق *bir nev'y beïāz 'aqyq*, t.

Sardonien, ou Sardonique, adj. (ris) forcé, convulsif, زور ايله اولان كولمه *zor ilè olān gulmè*, t.; ضحك صفراوى *zyhk sāfravi*, a.

Sarment, s. m., باغ بوداغى *bāgh boudāghy*, اصمه چبوغى *asma tchouboughy*, كسك اصمه چبوقلرى *kecik asma tchibouqleri*, فونده *founda*, t.

Sarmenteux, se, adj., qui pousse beaucoup de sarments, بوداغى چوق *boudāghy tchoq*, بوداقلو *boudāqlu*, چوق بوداق ويرن *tchoq boudāq vîren*, t. — Dont la tige est longue et flexible, اوزون بوداقلو *ouzoun boudāqlu*, t.

Sarrazin, s. m., nom de peuple, شرقى *charqïi*, pl. a. شرقيّين *charqïin*. — Sarrasin, ou blé sarrasin, قره بغداى *qara boghdāï*, ترك بغداى *turk boghdāï*, t.; هلده *heldè*, p.

Sarrasine, s. f., herse, t. de fort., اصمه قپو *asma qapou*, t.

Sarrau, s. m., اوست كيسى *ust gueïci*, كپنك *kepenek*, t.

Sarriette, s. fém., اپار *ipār*, t.; سعتر *sa'ter*, a.; كويكو اوتى *gueuïegu oti*.

Sas, s. m., grand tamis de crin, الك *elek*, قيل الك *qyl elek*, t.; منخل *munkhal*, pl. a. مناخل *munākhiyl*. — Gros sas, قبا الك *qabā elek*. — délié, اينجه الك *indjè elek*. — Sas, t. d'archit. hydraul., bassin pour retenir les eaux, مصلق *mouslouq*.

Sassafras, s. m., sorte d'arbre, بر نوع اغاج *bir nev'y aghādj*, t. — Bois sudorifique, ساسفراس *sāsfrās*.

Sasse, s. f., t. de mar., كميدن صو چيقاره جق بر نوع كورك *guemīden sou tchyqāradjaq bir nev'y keurek*, t.

Sasser, v. a., passer au sas, الكدن *elekten guetchurmek*, كچورمك اللمك *ellemek*. — Au fig. fam., discuter, examiner, ressasser. Voy. ces mots.

Satan, s. m., شيطان *cheïthān*, pl. a. شياطين *cheïāthīn*, ابليس *iblīs*, pl. ابالیس *ebālīs*.

Satanique, adj. com., شيطانك *cheïthānuñ*, t.; شيطانى *cheïthanïi*, ابليسى *iblīcïi*, a. — Esprit satanique, عقل شيطانى *'aqli cheïthānïi*. — Ruses, méchancetés sataniques, خيانت شيطانيه *khyāneti cheïthānïiè*.

Satellite, s. m., homme armé, ministre des violences de celui qu'il accompagne, معاون *mou'āvin*, تابع *tābi'*, pl. a., تبعه *teb'a*, همپا *hempā*, p. — Satellite, t. d'astron., petite planète qui se meut autour d'une grande, كوچك سيّاره كه بيوكنك چورەسنده دوران ايدر *kutchuk seïïārè ki buïuguinuñ tchevrècindè devrān ider*, t.; رديف *redīf*, pl. a. ردائف *redāïf*. — Les satellites de Jupiter, رديف مشترى *redīfi muchteri*.

Satiété, s. f., réplétion, طوقلق *thoqlouq*, دويمقلق *doïmaqlyq*, t.; سيرى *sīri*, شبع *cheb'*, a. — Jusqu'à satiété, دويندجه *doïndjè*. — Réplétion jusqu'au dégoût, بيقمه *bīqma*. — Manger jusqu'à satiété, بيقنجيه قدر يمك *bīqindjïè qadar ïemek*. — La satiété des richesses, كلان غنا *kelāni ghanā*.

Satin, s. m., اطلس *athlas*, t.

Satinade, s. f., دميت *demīt*, دميت صندلى *demīt sandali*, t.

Satinage, s. m., مهره له *muhrèlemè*, t.

Satiner, v. a., مهره لمك *muhrèlemek*, t. — Satiné, e, مهره لو *muhrèlu*, مهره لى *muhrèli*. — Papier satiné, مهره لو كاغد *muhrèlu kiāghyd*. — Du ruban satiné, مهره لو شريت *muhrèlu chirīt*.

Satire, s. f., ouvrage critique, هجو *hedjv*, هجويّة *hedjvïiet*, pl. a. هجويّات *hedjvïiāt*; هجو نامه *hedjv nāmè*, يرمه *ïermè*, t. — Une forte satire, une satire sanglante, هجويّهٔ شديده *hedjvïieï chedīdè*. — Composer une satire, بر هجو نامه انشا ا *bir hedjv nāmè-inchā it*.

Satirique, adj. com., qui appartient à la satire, هجوى *hedjvïi*, a.; هجو اميز يرلجى *ïerīdji*, t.; هجو اميز *hedjv āmīz*, a.-p. — Ouvrage satirique, رسالهٔ هجويّه *riçālèï hedjvïiè*. — Satirique, porté à la médisance, فصّال *fassāl*, لوّام *levvām*, بد زبان *bed zebān*, دلى زفيرلى *dili zefirli*.

SATIRIQUEMENT, adv., هجو ايله *hedjv ilè*, a.-t.; هجوًا *hedjven*, a.; يرمه صورتيله *ïermè souretilè*.

SATIRISER, v. a., هجو ا *hedjv it*, a.-t.; يرمكٓ *ïermek*, t.

SATISFACTION, s. f., contentement, خشنودلق ـ خوشنودلق *khochnoudlyq*, p.-t.; خشنودى *khochnoudi*, خشنودیّت *khochnoudïiet*, كوكل خوشلغى *gueuñul khochlyghy*, محظوظیّت *mahzouzïiet*, رضا *rizā*. — A la satisfaction des deux parties, رضاى طرفين ايله *rizāï tharafeïn ilè*. — Plaisir, صفا *safā*, صفاى خاطر *safāï khāthyr*. — Consentement, satisfaction, action par laquelle on répare une offense, ترضيه *terzïè*, خاطرى خوش ايتمه *khāthyri khoch itmè*. — Être tenu à satisfaction, ايفاى رسم ترضيه‌يه مجبور او *ifāï resmi terzïèïè medjbour ol*. — Satisfaction, expiation, كفارت *kefāret*, كفارت ذنوب *kefāreti zunoub*, استغفار *istyghfār*. — Payement, acquittement, ادا *edā*. — Vengeance, انتقام *intiqām*. — Donner satisfaction, جواب ويرمكٓ *djevāb vïrmek*.

SATISFACTOIRE, adj. com., كفارتلو *kefāretlu*, a.-t.; مستلزم الغفران *mustelzim ul-ghoufrān*, a.

SATISFAIRE, v. a., contenter, donner de la satisfaction, خشنود ا *khochnoud it*, خشنودلق كتورمكٓ *khochnoudlyq gueturmek*, p.-turc; راضى ا *rāzy it*, ارضا ا *irzā it*, اقناع ا *yqnā' it*. — Un enfant qui satisfait son père, پدرينى خشنود ايدن چوجوق *pederïni khochnoud iden tchodjouq*. — Satisfaire des créanciers, الهٔ جقلويى اسكات ا ـ ارضا ا *aladjaqlui iskiāt it, irzā it*. — Satisfaire ses passions, هوا و هوسنه تابع او *hevā vu havecinè tābi' ol*. — ses désirs, استدوكنى ياپمق *istedouguini iāpmaq*, استيفاى حظ ا *istïfāï hazz it*, حظوظات نفسى استيفا ا *houzouzāti nefsi istïfā it*. — son ambition, sa vanité, حرص نام وشان بابنده استيفاى حظ ا *hyrsy nām u chān bābindè istïfāï hazz it*. — à sa promesse, وعده‌سن مرعى ا *va'dè-cin mer'y it*, وعده‌يه وفا ا *va'dèïè vefā it*. — sa vengeance, انتقام المق *intiqām ālmaq*, اخذ ثار ا *akhzy sār it*. — Plaire, بكنمكٓ *beïenmek*, مقبوله كچمكٓ *maqboulè guetchmek*, خوشلندرمق *khochlandurmaq*. — Satisfaire le goût, la vue, l'oreille, تفريح ذايقه و بصر و سامعه ا *tefrïhy zāïqa vu baçar vu sāmi'a it*. — Satisfaire l'espoir, تصديق مأمول ا *tastyqy méémoul it*. — l'attente publique, مأمول ناسى تصديق ا *méémouli nāci tastyq it*. — Satisfaire à son service, ادائ ـ اتمام خدمت ا *edāï, itmāmi khydmet it*. — à son devoir, واجبهٔ ذمّتنى ـ حالنى ادا ا *vādjibèï zimmetini, hālini edā it*, وظيفهٔ ذمّتنى ادا ا *vazïfèï zimmetini edā it*. — Satisfaire de sa bourse, كندو مالندن اسكات ا *guendu mālinden iskiāt it*. — Satisfaire, réparer au moyen de, apaiser, خاطرى خوش ا *khāthyri khoch it*, اسكات ا *iskiāt it*. — Se satisfaire. Voy. plus haut, satisfaire ses désirs. — Se con-

tenter, راضـــی - خشنود او *rāzy*, *khochnoud ol*, قناعت ا *qanā'at it*.

Satisfait, e, part., خشنود *khochnoud*, ممنون *memnoun*, خوشو کوکللو *khoch gueuñullu*, راضی *rāzy*, قانع *qāni'*, کـوکلـی خـوش *gueuñulu khoch*.

Satisfaisant, e, adj., خسنودلق کتوریجی *khochnoudlyq gueturīdji*, t.; مقنـــع *maqna'*, شافـی *chāfi*, مرضی *merzīi*, a. — Réponse satisfaisante, جواب شافی *djevābi chāfi*.

Satrape, s. m., اولو بـک *oulou beg*, t.; والی *vāli*, pl. a. ولاة *vulāt*, خان *khān*, مرزبان *merzubān*, p.

Satrapie, s. f., ایالت *eïālet*, a.; مرزبوم *merzubum*, p.

Saturation, subst. fém., طویورمه *dhoïourma*, طویورمقلق *dhoïourmaqlyq*, t.; اشباع *ichbā'*, a.

Saturer, v. a., طویورمق *dhoïourmaq*, t.; اشباع ا *ichbā' it*, a.-t. — Saturé, e, طویورلمش *dhoïouroulmich*, مشبّع *muchebba'*.

Saturne, s. m., la planète la plus haute, زحل *zouhal*, زحل *zoukhal*, a.; کیوان *keïvān*, p. — L'anneau de Saturne, خـــاتم زحل *khātemi zouhal*. — Les satellites de Saturne, رداف زحل *redāfi zouhal*. — Saturne, en t. de chimie, le plomb, قورشون توزی *qourchoun touzou*. — Combinaison de l'acide du vinaigre avec l'oxide de plomb, قـــورشـون سرکه‌سی *qourchoun sirkèci*.

Satyre, s. m., monstre fabuleux, نسناس *nesnās*, a.; یبان آدمی *ïabān ādemi*, t.; دیو مردم *dīvi merdum*, p.

Satyriasis, s. m., priapisme. Voy. ce mot.

Satyrion, s. m., testicule de chien, plante, خصا الثعلب *khaçā us-sa'leb*, خصا الکلب *khaçā ul-kelb*, سطریون *sathyrïoun*, a. Voy. Orchis.

Sauce, s. f., تربیـه *terbïè*, طعام تربیه‌سی *tha'ām terbïèci*, سالســه *sālsa*.

Saucer, v. act., tremper dans la sauce, طعام تربیه‌سنـــه باتدرمـــق *tha'ām terbïècinè bātturmaq*. — Au fig., pop., saucer, réprimander fortement, تعزیر شدید ا *ta'zīri*, *chedīd it*.

Saucière, s. f., طعام تربیه‌سی قابی *tha'ām terbïèci qābi*, t.

Saucisse, s. f., اوفاق سجوق *oufāq soudjouq*, سجـــوق *soudjouq*, بومبار *boumbār*, vulg.; منبار *mounbār*, t. — de viandes fumées, پاسطرمه *pāsthourma*.

Saucisson, s. m., sorte de grosse saucisse, سجـــوق *soudjouq*, کودن *gueuden*, t. — Saucisson, t. d'artil., long rouleau de toile rempli de poudre pour porter le feu à un fourneau de mine, فشنک سجوغی *fichenk soudjoughy*, فـــشنک فتیلی *fichenk fitīli*.

Sauf, prép., حاشا *hāchā*, a. — Sauf votre respect, حاشا حرمتکزه *hāchā heurmetuñyzè*. — Sauf, sans porter atteinte, خلل کتورمکسزیـن *khalel gueturmeksyzīn*, نـقـصیـه کتورمکسزین *naqsïè gueturmeksyzīn*, طوقنمقسزین *dhoqounmaqsyzīn*. — Sans que cela empêche, sans préjudice, مانع اولمیه‌رق *māni' olmaïaraq*. — Sauf votre meilleur avis,

سزك رجحانيت رأيكزه مانع اولمامق شرطيله *syzuñ redjhāniieti reïñyzè māni' olmāmaq charthilè*. — Sauf, excepté, si ce n'est, مكر *meïer*, يوقسه *ïoqsa*, يوخسه *ïokhsa*, الا *illā*. — A condition que, بو شرط ايله كه *bou charth ilè ki*. — Hormis, ماعدا *mā'dā*, غيرى *ghaïri*.

Sauf, ve, adj., qui n'est pas endommagé, hors de péril, صاغ *sāgh*, t. — Sain, سالم *sālim*, a. — Sain et sauf, صاغ وسالم *sāgh u sālim*, صاغ سالما وغانما واسن *sāgh u ecen, sālimen u ghānimen*. — La vie sauve, جانى صاغ اولەرق *djāni sāgh olaraq*.

Sauf-conduit, s. m., ويره كاغدى *vïrè kiāghydi*, t.

Sauge, s. f., plante, ديش اوتى *dïch oti*, يلان كوكى *ïlān keukü*, t.; سالبيه *sālbïè*, a.

Saugrenu, e, adj., يولسز *ïolsyz*, غير معقول *ghaïri ma'qoul*, a.; ياقشقسز *ïāqychyqsyz*, t.; ناصواب *nāçavāb*, pers. — Réponse saugrenue, جواب ناصواب *djevābi nāçavāb*.

Saule, s. masc., arbre, سوكت *seugut*, سوكد *seuüt*, سوكت اغاجى *seugut aghādji*, t.; صفصاف *syfsāf*, a.

Saumatre, adj. com., اجى *adji*, توزلو *touzlu*, t.; مالح *mālyh*, a. — Eau saumâtre, اجى صو *adji sou*, ماء اجاج *māi edjādj*, ماء خفيف *māï khafïdj*. — Goût saumâtre, توزلو داد *touzlu dād*.

Saumon, s. m., poisson, سالمون بالغى *sālmoun bālyghy*, t. — Saumon frais, تازه سالمون بالغى *tāzè sālmoun bālyghy*. — Salé, توزلسر سالمون بالغى *touzlu sālmoun bālyghy*. — Saumon, masse de plomb ou d'étain, telle qu'elle est sortie de la fonte, قورشون يا قلاى قالبى *qourchoun ïā qalāï qālebi*, كلچه *kulchè*.

Saumoné, e, adject., poisson saumoné, dont la chair est rouge, قيرمزى انلو بالق *qyrmizy-etlu bālyq*, t.

Saumoneau, s. m., اوفاق سالمون بالغى *oufāq sālmoun bālyghy*, t.

Saumure, s. f., صلامورە *salāmora*, توزلو صو *touzlu sou*, t.

Saunage, s. m., débit, trafic de sel, توز آليش ويريشى *touz âlich vïrïchi*. — Faux saunage, vente du sel en contrebande, قاچرمه توز آليش ويريشى *qātchurma touz âlich-vïrïchi*, t.

Sauner, v. n., توز ياپمق *touz ïāpmaq*, t.

Saunerie, s. f., توز كارخانەسى *touz kiārkhānèci*, t.

Saunier, s. m., ouvrier qui travaille à faire le sel, توزجى *touzdji*, توز ياپان *touz ïāpān*. — Celui qui vend du sel, توز صاتان *touz sātān*, t.; بائع الملح *bāï' ul-melh*, a. — Celui qui vend du sel en fraude, قاچرمه توز صاتان *qātchurma touz sātān*.

Saunière, s. fém., توز صندوغى فوچسى *touz sandoughy, foutchouçou*, t.

Saupoudrer, v. act., poudrer de sel, توز توز اكمك *touz ekmek*, توز صاچمق *touz sātchmaq*, توزلامق *touzlamaq*, t. — Saupoudrer de la viande, اتى توزلامق *eti touzlamaq*.

— En parlant de ce qu'on poudre d'autre chose que de sel, سرپمك *serpmek*, صاچمق *sātchmaq*, اكمك *ekmek*. — Saupoudrer le poisson avec de la farine, بالغی اوزرینه اون اكمك *bālyghy uzerinè oun ekmek*. — Saupoudré, توزلنمش *touzlanmich*, سرپلمش *serpilmich*, صاچلمش *sātchilmich*.

Saur, adj., com., توزلو توتونلو *touzlu tutunlu*, t. — Hareng saur, توتنلنمش رنغا بالغی *tutunlenmich ringhā bālyghy*, t.

Saurage, s. m., قوشلرك ابتدا توبلندكلری سنه *qouchlaruñ ibtidā tuïlendukleri senè*, t.

Saure, adj. com., de couleur jaune qui tire sur le brun, اسمر صارى *esmer sāri*. — En parlant d'un cheval brun qui tire sur le jaune, ياغز قولا *ïāghyz qoulā*. — En parlant d'un oiseau qui porte encore son premier pennage, هنوز یكی تویندہ اولان قوش یاوریسی *henouz ïeñi tuïundè olān qouch ïāvrouçou*, t.

Saurer, v. a., توتسیده قورتمق *tutsudè qouroutmaq*, t. — Saurer du poisson, بالغی توتسیده قورتمق *bālyghy tutsudè qouroutmaq*, t.

Saussaie, s. f., سوكتلك *sugutlik*, t.; بیدستان *bīdistan*, p.

Saut, s. m., mouvement par lequel on saute, صچرایش *sytchrāïch*, صچرامه *sytchrāma*, قالغش *qālghych*, پرتاو *pertāv*, t.; وثبة *vesbet*, pl. a. وثبات *vesbāt*. — En parlant d'un cheval, نقیل *naqyl*, a.; نقیللمه *naqyllama*. — Saut, chute, دوشش *duchuch*, سقوط *souqouth*. — Chute d'eau, دپه‌دن اقان صو *tepèden aqān sou*. — Action d'un cheval qui saillit une jument, ایغری قصراغه آشمه *aïghyri qysrāgha āchma*.

Sautelle, s. fém., كوكی ایله دیكلان اصمه فدانی *keuku ilè dīkilān asma fidāni*, t.

Sauter, v. act., s'élever de terre avec effort et s'élancer d'un lieu à un autre, صچرامق ـ سچرامق *sytchrāmaq*, پرتاو ا *pertāv it*, t.; وثب ا *vesb*, وثبان ا *vesbān it*, طفور ا *thoufour it*. — Sauter en avant, ایلرویه طوغرو صچرامق *ileruïè dhoghrou sytchrāmaq*. — Sauter sur un pied et rebondir, سكمك *sekmek*, *seïmek*. — Sauter, franchir, اتلامق ـ اتلمق *atlāmaq*. — Sauter un fossé, une muraille, دیواری ـ خندغی اتلامق *dīvāri, khandaghy atlāmaq*. — Le vent a sauté tout d'un coup du nord au sud, روزگار بردن بره شمالدن جنوبه صچرادی *rouzgiār birden birè chimālden djenoubè sytchrādi*. — Faire sauter, صچراتمق *sytchrātmaq*. — Faire sauter en l'air, renverser en faisant jouer la mine, etc., هوایه اوچورمق *havāïè outchourmaq*. — Ce bastion a sauté, بو طابیه هوایه اوچدی *bou thābïa havāïè outchtou*. — Sauter, éclater, پاتلمق *pātlamaq*. — Faire sauter la tête à quelqu'un, بر كمسنه نسك كله‌سنی اوچورمق ـ قوپارمق *bir kimesnènuñ kelècini outchourmaq, qopārmaq*. — Faire sauter la cervelle, casser la tête d'un coup d'arme à feu, باش یارمق *bāch ïārmaq*. — Sauter, danser, خوره دپمك *khora tepmek*, اویناماق *oïnāmaq*, رقص ا *raqs it*. —

Sauter de branche en branche, au propre, en parlant des oiseaux, et au fig., pour dire : passer d'un sujet à l'autre, دالدن دالـه قونمق *dālden dālè qonmaq*.—Cela saute aux yeux, cela se voit du premier abord, كوزه اورر *gueuzè ourour*, بس بللودر *bes belludur*, بادئ نظرده ظاهر اولور *bādii nazardè zāhir olour*.— Sauter, au fig., omettre, passer en écrivant ou en lisant, براقمق *brāqmaq*, ا ترك *terk it*, ا اسطار *isthār it*.

Sauterelle, s. f., چكركه *tchekirguè*, t.; جراد *djerād*, a. — Une nuée de sauterelles, چكركه سوريسى *tchekirguè suruçu*.

Sauteur, se, s., qui fait des sauts, صچرايجى *sytchrāïdji*. — Celui dont la profession est de faire des sauts et des tours de force, bateleur, جانباز *djānbāz*, حقه باز *hoqqabāz*. — Sorte de bavard ridicule, لافزان *lāfazān*.

Sauteuse, s. f., sorte de danse, بر نوع خوره دپمه *bir nev'y khora tepmè*, t.

Sautillant, te, adj., صچرايان *sytchrāïān*, t.

Sautillement, s. masc., صچرامه *sytchrāma*, سكمه *sekmè*, t.

Sautiller, v. n., سكمك *sekmek*, *seïmek*, t.

Sautoir, s. m., حاچ شكلى *hātch chekeli*, t. — Passer en sautoir, حاچ شكلى اوزرينه قومق *kātch chekeli uzerinè qomaq*, t.

Sauvage, adj. com., qui vit dans les bois, sans lois, بيان *ïebān*, *ïabān*, t.; وحشى *vahchi*, a. — Homme sauvage, بيان آدمى *ïabān âdemi*, وحشى برآدم بيان آدم *ïabān âdem*, *vahchi bir âdem*. — Les peuples ou peuplades sauvages, بيان آدملرى *ïabān âdemleri*, اقوام وحشيّه *aqvāmi vahchïïè*. — Sauvage, au fig., qui se plaît à vivre seul, خلقدن قاچر *khalqtan qātchar*, وحشى المزاج *vahchi ul-mizādj*. — Air sauvage, سيماى وحشى *sïmāï vahchi*. — Des mœurs sauvages, اخلاق و اداب وحشيّه *akhlāq u adābi vahchïïè*. — Lieu sauvage, inculte, désert, بيابان *ïabān ïeri*, مكان وحشى يرى *mekāni vahchi*, pl. a. امكنهٔ وحشيّه *emkenèï vahchïïè*. — Sauvage, qui vient sans culture, بيان *ïabān*, برّى *berrïi*. — Vigne sauvage, بيان اصمه *ïabān asma*. — Goût sauvage, ككره سى *kekrèci*, خشن الطعام *khychn uth-tha'ām*.

Sauvageon, s. m., بيان اغاجى *ïabān aghādjï*, t.

Sauvagerie, s. f., fam., خويراتلق *khoïrātlyq*, t.; وحشيّت *vahchïïet*, a.

Sauvagin, e, adject. (goût), او آتنه مخصوص اولان داد *âv etinè makhsous olān dād*, او آتى دادى *âv eti dādi*, t.

Sauvegarde, s. fém., protection accordée par celui qui en a le droit, حمايت *himāïet*, a. — Sous la sauvegarde du roi, پادشاهك صون و حمايتنده *pādichāhuñ savn u hymāïetindè*. — Sauvegarde, lettres qui exemptent du logement des gens de guerre, عسكرى قوناغندن معافيتى حاوى امر نامه *'askeri qonāghyndan mou'āfïieti hāvi emr nāmè*.— Garde envoyée dans une maison pour la préserver du pillage, بكچى *bektchi*.

— Sauvegarde, moyen de préservation contre un inconvénient, مدار وسيلة تحفظ الاحتما *medāri tehaffuz, vecîlet ul-yhtimā.*

Sauvement, s. m., محلّ سلامته وصول بولمسی *mehalli selāmetè vuçoul boulmaci,* a.-t.

Sauver, v. a., garantir, tirer du péril, قورتارمق *qourtārmaq,* t.; تخليص ا *takhlīs it,* خلاص ا *khalās it,* a.-t. — Sauver la vie à quelqu'un. بر كمسنه‌نك جاننی تخليص ا *bir kimesnènuñ djānini takhlīs it.* — Sauver, procurer la délivrance, نجات ويرمك *nedjāt vīrmek.* — Le salut éternel, فلاح ابديّه وسيله او *felāhy ebedīiè vecîlè ol,* فلاح كتورمك *felāh gueturmek.* — Sauver, excuser, justifier, پاكه چيقارمق *pākè tchyqārmaq,* تهمتدن تبريه ا *teuhmetten tebrīè it.* — Se sauver, se tirer du péril, قورتلمق *qourtoulmaq,* خلاص بولمق *khalās boulmaq.* — Trouver son salut, نجات بولمق *nedjāt boulmaq.* — Fuir, قاچمق *qātchmaq.* — S'esquiver, قاچنمق *qātchinmaq.* — S'échapper, se sauver de prison, حبسدن قورتلمق *habsten qourtoulmaq.* — Sauve qui peut, هر كس طريق سلامتنی تحصيله باقسون *her kes tharyqy selāmetini tahsīlè bāqsoun.* — Se sauver, aller dans un lieu pour y chercher un asile, قورنلهجق يره بولمق *qourtoulādjaq ïer boulmaq,* اتّخاذ مامن ا *ittikhāzy méémen it.* — Sauvé, e, قورتلمش *qourtoulmich,* خلاص بولمش *khalās boulmich,* مستخلص *moustakhlys.*

Sauveur, s. m., قورتاريجی *qourtārïdji,* t.; ناجی *nādji,* خلاص *khallās,* مخلص *moukhallys,* a. — Le sauveur du monde, ناجیٔ عالم *nādjiï 'ālem,* حضرت عيسی *hazreti 'îça.*

Savamment, adv., d'une manière savante, علم ايله *'ylm ilè,* علم و معرفت ايله *'ylm u ma'rifet ilè,* a.-t.; عالمانه *'ālimānè,* a.-p.; عالمجه *'ālimdjè.* — Avec connaissance de choses, بيلركك *bïlèrek,* بالعلم والوقوف *bil-'ylm vel-vouqouf.*

Savant, e, adj. et s., érudit, عالم *'ālim,* عليم *'ālïm,* pl. a. علما *'oulemā;* علم صاحبی *'ylm sāhybi,* a.-t.; بيلشی چوق اوقومش *oqoumich, bïlichi tchoq,* t. — Il est savant en mathématiques, علوم رياضيّه‌ده عالمدر *'ouloumi rïāzïièdè 'ālimdur.* — Savant bien informé, بيلمش *bïlmich,* واقف *vaqyf,* خبير *khabïr,* آگاه *āguiāh,* خبردار *khaberdār.* — Un livre savant, rempli d'érudition, علوم كثيره‌يی مشتمل بر كتاب *'ouloumi kecïrèïi muchtemil bir kitāb.* — Trop savante, en parlant d'une personne qui sait des choses qu'elle devrait ignorer, بيلغچ *bïlghydj.* — Fille trop savante, غايتله عارفه اولان قيز *ghāïetilè 'ārifè olān qyz.*

Savantasse, s. masc., بيلغجلك صاتان *bïlghydjlik sātān,* t. Voy. Pédant.

Savate, s. fém., vieux soulier, اسكی پاپوچ *eski pāpoudj,* t. — En t. de poste aux lettres, piéton qui porte les lettres, ساعی *sā'y.*

Savaterie, s. fém., اسكی پاپوچ

بازاری *eski pāpoudj bāzāri*, t.

Save, rivière qui se jette dans le Danube, près de Belgrade, صاوه *sāva* نهری *nehri*.

Saveter, v. a., بوزمق *bozmaq*, ایشی بوزمق *ichi bozmaq*, t.

Savetier, s. m., ouvrier qui raccommode les vieux souliers, اسکیجی *eskidji*, اسکی پاپوجی یاماجیسی *eski pāpoudji ïamādjïci*, t. — Fig., t. pop., mauvais ouvrier en quelque métier que ce soit, صنعتی بیلمیان ایشجی *san'ati bilmeïān ichdji*.

Saveur, s. f., داد *dād*, طاد *dhād*, t.; لذت *lezzet*, a.; چاشنی *tchāchni*, مزه *mezè*, p.; طعم *tha'um*.

Savoir, v. a., connaître, être instruit de, بیلمك *bilmek*, t.; معلومی *ma'loumi*, علمی او *'ylmi ol*, خبیر او *khabīr ol*, واقف او *vāqyf ol*, عارف او *'ārif ol*, وقوفی او *vouqoufi ol*, a.-t.; آگاه او *āguiāh ol*, خبردار او *khaberdār ol*, p.-t. — Savoir pour sûr, avec certitude, تحقیق بیلمك *tahqyq bilmek*, علم الیقین بیلمك *'ylm el-ïaqyn bilmek*. — Je sais le chemin, یولی بیلورم *ïoli bilurum*. — Je ne sais pas, بیلمم *bilmem*. — Sachez que..., معلومکز اوله که *ma'loumiñyz ola ki*. — Savoir par cœur, ازبردن بیلمك *ezberden bilmek*. — Savoir gré à quelqu'un, بر کمسنه یه ممنون ـ متشکر او *bir kimesnèïè memnoun, mutechekkir ol*. — Savoir mauvais gré, کوجنمك *gudjenmek*, خشنود اولامق *khochnoud olmāmaq*. — Savoir, pouvoir, avoir le moyen, طریقنی بیلمك *thāryqyni bilmek*, قادر او *qādir ol*. — Faire savoir, signifier, بیلدرمك *bildurmek*, خبر ویرمك *khaber vèrmek*, اخبار ایتمك *ykhbār it*, انها ایتمك *inhā it*. — Annoncer publiquement, اعلان ایتمك *i'lān it*. — Savoir, c'est à savoir, c'est-à-dire, adv., یعنی *ïa'ni*. — Peut-être, بلکی *belki*. — Su, e, بیلنمش *bilinmich*, معلوم *ma'loum*.

Savoir, s. m., érudition, connaissance acquise par l'étude et l'expérience, بیلش *bilich*, بیلکو *bilgou*, t.; علم *'ylm*, معرفت *ma'rifet*, وقوف *vouqouf*, دانش *dānich*, معلومات *ma'loumāt*.

Savoir-faire, s. m., مهارت *mehāret*, حذاقت *hazāqat*, a.; چیره دستی *tchirè desti*, p.

Savoir-vivre, s. m., قونشمنك یولنی بیلمکلك *qonouchmanuñ ïolini bilmeklik*, t. — Il a du savoir-vivre, قونشمنك یولنی بیلور *qonouchmanuñ ïolini bilur*.

Savon, s. m., صابون *sāboun*, t. — Une brique de savon, بر صابون قالبی *bir sāboun qālebi*. — Eau de savon, صابون صویی *sāboun soui*. — Fig. et pop., donner un savon à quelqu'un, le réprimander, تعزیر ایتمك *ta'zīr it*.

Savonnage, s. m., صابونلامه *sābounlama*, چماشیر یقمه‌سی *tchamāchīr ïaïqamaci*, صابون ایله یایقامه *sāboun ilè ïaïqāma*, t. — Eau de savonnage, صابون صو *sābouni sou*.

Savonner, v. a., nettoyer avec du savon, صابونلمق *sābounlamaq*, صابون ایله یایقامق *sāboun ilè ïaïqāmaq*, صابون سورمك *sābon sourmek*

sāboun surmek. — Savonner le linge, چاماشیری یایقامق *tchāmāchîri ïaïqāmaq*, t. — Savonné, صابونلنمش *sābounlanmich.*

Savonnerie, subst. f., صابون کارخانه‌سی *saboun kiārkhānèci*, صابونخانه *sābounkhānè*, t.

Savonnette, s. f., فنجان صابونی *findjān sābouni.* — Savonnette parfumée, مسك صابونی *misk sabouni.* — Petite boule ou tablettes pour ôter les taches, لکه صابونی *lekè sābouni.*

Savonneux, se, adj., صابونلو *sābounlu*, t.; صابونی *sābounïi*, a.

Savonnier, s. f., fabricant de savon, صابونجی *sāboundji.* — Nom d'un arbre, بر اغاجك اسمی *bir aghādjuñ ismi.*

Savourer, v. a., goûter avec attention et plaisir, بر شیئك ذوقنی المق *bir cheïuñ zevqyni ālmaq*, بر شیئك لذتنی اکلمق *bir cheïuñ lezzetini añlamaq*, صوره‌رق طاتمق *soraraq thātmaq*, تمطق ا *temaththouq it.* — Déguster, صوره صوره ایچمك *sora sora itchmek*, t.; رشف ا *rechf it*, ترشیف ا *terchîf it.* — Savourez bien ce vin, شو بادەیی بر ایوجه رشف ایله *chou bādèïi bir ïïudjè rechf eïlè.* — Savourer les plaisirs de ce monde, لذایذ دنیایی ذوق و صفا ایله تمتع ا *lezāïzy dunïāïi zevq u sefā ilè temettu' it.*

Savoureusement, adv., صوره صوره بیه‌رك *sora sora tcherek*, t.; بالتمطق *bit-temaththouq*, a.

Savoureux, se, دادی خوش *dādi khoch*, t.; لذتلو *lezzetlu*, a.-t.; لذیذ *lezîz*, لطیف المذاق *lathyf ul-mazāq.* — Des fruits savoureux, فواکه لذیذه *fevākèï lezîzè.*

Saxatile, adj. com., طاشلقده بتن *thāchlyqta biten*, t. — Plante saxatile, طاشلقده بتن نبات *tchāchlyqta biten nebāt.*

Saxe, grand pays d'Allemagne, ساقسونیا *sāqsonïā*, ساقسونیا مملکتی *sāqsonïā memleketi*, t.

Saxifrage, adj. com., qui brise la pierre, médicament, طاشی اوفادیجی علاج *thāchi ousādidji 'ylādj*, t.; دو امفتت الحصاة *devāï mufettit ul-haçāt.* — Plante, کاسر حجر *kiācir*, کاسر الحجر *kiācir ul-hadjer.*

Saxon, e, adj. et s., habitant de la Saxe, ساقسونیالو *sāqsonïālu*, t.

Sbire, s. m., حربه جی *harbadji*, t.; عسس *'aças*, a.

Scabieuse, s. fém., plante, اویوز اوتی *ouïouz oty*, t.; کتلة *ketlet*, t.

Scabieux, se; adj., t. de méd., qui ressemble à la gale, اویوز واری *ouïouz vāri*, t.; جربی *djerbïi*, a. — Éruption scabieuse, اویوز واری بثور *ouïouz vāri bôuçour.*

Scabreux, se, adj., rude, raboteux, صرب *sarp*, سرت *sert*, t. — Chemin scabreux, صرب یول *sarp îol.* — Au fig. et plus usité, difficile, dangereux, مشکل *muchkil*, چتین *tchetîn*, چپره‌شك *tchaprachik*, تهلکه‌لو *tehlukèlu.* — C'est une chose scabreuse, امر مشکلدر *emri muchkildur.* — Une personne scabreuse, تهلکه‌لو برکمسنه *tehlukèlu bir kimesnè.*

Scalène, adject. com. (triangle),

مختلف الاصلاع مثلّث *mucelleci moukhtelif ul-azlā'*, a.

SCALPEL, s. m., كزلك *kiezlek*, جرّاح بچقیسی *djerrāh bitchqyci*, جرّاح اوستوره‌سی *djerrāh oustouraci*, t.

SCAMMONÉE, s. f., سقمونیا *saqmounīā*, محمودة اوتی *mahmoudè oty*, t.; محمودة *mahmoudet*, a.

SCANDALE, s. m., ce qui est une occasion de chute, de péché, گناهه دوشوره جك شی *gunāhè duchurèdjek cheï*, t. موقع زلّه *mevqa'y zellè*, ریب *rīb*, ریبه *rībè*, a. — Grand scandale, وسیلهٔ عظیمهٔ ریبه *vecīlèï a'zīmèï rībè*. — public, عامّه یه وسیلهٔ ریبه اولهجق شی *'āmmèïè vecīlèï rībè oladjaq cheï*. — Éviter le scandale, موجب ایشام اولهجق اموردن حذر *moudjibi içām oladjaq oumourden hazer it*. — Trouble, فتنه یه باعث نسنه *fitnèïè bā'ys nesnè*. — Scandale, mauvais exemple, فنا عبرت *fenā 'ybret*. — Éclat que fait une chose honteuse à quelqu'un, سبب عیب وعار عظیمی *sebcbi 'aïb u 'āri 'azīmi*, موجب رسوایی عظیم *moudjibi rousvāï 'azīm*. — Indignation d'une mauvaise action, نفرت *nefret*, تنفر قلب *tenefsuri qalb*.

SCANDALEUSEMENT, adv., گناهه دوشوره جك وجهله *gunāhè duchurèdjek vedjhilè*, موجب ریبه اولهجق وجهله *moudjibi rībè oladjaq vedjhilè*, a.-t.

SCANDALEUX, SE, adj.; qui cause du scandale, گناهه صوقیجی *gunāhè soqydji*, t.; موجب الریبه *moudjib ur-rībè*, موجب الایشام *moudjib ul-içām*, ریّاب *rïïāb*, عیبلو *'aïblu*. — C'est scandaleux, عیبدر *'aïptur*. — Scandaleux, de mauvais exemple, فنا عبرت ویریجی *fenā 'ybret vīrīdji*.

SCANDALISER, v. a., donner du scandale, گناهه صوقمق ـ دوشورمك *gunāhè soqmaq*, *duchurmek*. — Donner un mauvais exemple, فنا عبرت ویرمك *fenā 'ybret vīrmek*. — Se scandaliser, گناهه دوشمك ـ کیرمك *gunāhè duchmek*, *gūirmek*. — S'offenser, کوجنمك *gudjenmek*, خاطری قالمق *khāthyrri qālmaq*. — Scandalisé, e, offensé, کوجنمش *gudjenmich*, خاطری قالمش *khāthyri qālmich*, منفعل *munfa'yl*.

SCANDER, v. a., تقطیع شعر *taqthy'y chi'r it*, a.-t. — Scandé, e, شعر مقطع *chi'rè mouqaththa'*.

SCAPULAIRE, s. m., partie de l'habit de divers religieux, رهبان کیسی *rouhbān gueïci*, t. — Morceau d'étoffe bénite, حمایل *hamāïl*, a.

SCARABÉE, s. m., بوق بوجکی *boq beudjegui*, بوینوزلو بوجك *boïnouzlu beudjek*, طوکزلان *dhoñouzlān*, t.; جعال *djou'āl*, pl. a. جعلان *djou'lān*, خنفسا *khanfeçā*, pl. a. خنافس *khounāfses*.

SCARE, s. m., poisson, بر جنس دکز بالغی *bir djins deñyz bālyghy*, t.

SCARIFICATION, s. f., یارمه *ïārma*, t.; تبضیع *tebzī'*, pl. a. تبضیعات *tebzī'āt*.

SCARIFIER, v. a., یارمق *ïārmaq*, تبضیع ایتمك دری یارمق *deri ïārmaq*, t.; *tebzī' it*, a.-t.

Scarlatine, s. f., قزل خسته لك *qyzyl khastalik*, t.; حمّای اسکرلت *hoummāï iskerlet*, a.

Scarpanto, île de l'Archipel, كوپه آطه سی *keupè adhaci*, t.

Sceau, s. m., grand cachet, مهر *muhur*, t.; خاتم *khātem*, pl. a. خواتم *khavātim*. — Le grand sceau, خاتم كبير *khātemi kebīr*. — Le petit sceau, خاتم صغير *khātemi saghyr*. — Le sceau royal, مهر همايون *muhurihumāïoun*. — Le sceau de l'État, دولت مهری *devlet muhuri*. — Sceau, l'empreinte faite sur la cire par le sceau même, مهر نقشی *muhur naqchi*, نقش خاتم *naqchi khātem*. — Mettre le sceau à une chose, la consommer, بر شيئه وضع خاتم اتمام ا *bir cheïè vaz'y khātemi itmām it*.

Scélérat, e, adj., méchant, pervers, يرامز *ïarāmaz*, t.; شریر *cherīr*, pl. a. اشرار *echrār*; شقی *chaqyii*, pl. اشقياء *echqyā*; اهل شر *ehli cherr*, اهل فساد *ehli feçād*. — Un scélérat, برامز بر آدم *ïarāmaz bir ādem*. — C'est le plus scélérat des hommes, اشرّ ناسدر *echerri nāstur*. — Scélérat, en parlant des choses, كوتو *keuty*, يرامز *ïarāmaz*, شنيع *chenī'*, فظيع *fazy'*. — Conduite, action scélérate, حركت فظيعه *hareketi fazy'a*.

Scélératesse, s. f., يرامزلق *ïarāmazlyq*, كوتولك *keutulik*, t.; شرّ *cherr*, شرّت *chirret*, فساد *feçād*, شقاوت *chaqāvet*, شناعت *chinā'at*, خباثت *khabācet*, a. — Insigne scélératesse, شقاوت باهره *chaqāveti bāhirè*.

Scellé, s. m., sceau apposé, مهر *muhur*. — Les scellés, مهرلر *muhurler*, t. — Mettre, apposer le scellé, les scellés, مهر اورمق *muhur ourmaq*, وضع مهر ا *vaz'y muhur it*. — Lever le scellé, فسك مهر ا *fekki muhur it*.

Scellement, s. m., ياپشدرمه *ïāpichturma*, t.; الصاق *ilsāq*, a.

Sceller, v. a., appliquer le sceau, مهرلمك *muhurlemek*, مهر اورمق *muhur ourmaq*, وضع مهر لی *vaz'y muhur it*, مهر بصمق *muhur basmaq*, تمهير ا *temhīr it*, a.-t. — Sceller, fixer dans un mur avec du plâtre, etc., ياپشدرمق *ïāpichturmaq*, الصاق ا *ilsāq it*. — Sceller un crochet dans une muraille, بر چنكلی ديوار ايچنه ياپشدرمق *bir tchengueli dīvār itchinè ïāpichturmaq*. — Sceller en plomb, قورشون ايله ياپشدرمق *qourchoun ilè ïāpichturmaq*. — Sceller, boucher avec du mastic, معجون ايله طيقامق *ma'djoun ilè thyqāmaq*. — Sceller, au fig., affermir, corroborer, توثيق ا *tevsyq it*, تأكيد ا *teékīd it*. — Scellé, e, مهرلو *muhurlu*, مختوم *makhtoum*, مهرلنمش *muhurlenmich*.

Scelleur, s. m., مهرليجی *muhurleïdji*, مهر اوران *muhur ourān*, t.; ممهر *mumekhir*.

Scène, s. f., partie du théâtre où les acteurs jouent, اويونجی يری *ouïoundji ïeri*, t.; ايوان *eïvān*, a.-p., ميدان *meïdān*. — Au fig., être en scène, en vue du monde par sa position, مطمح انظار ده اولمق *mathmahy*

enzärdè ol. — Se mettre en scène, en évidence, ميدانه چيقمق *meïdāna tchyqmaq.* — Scène, assemblage d'objets étalés à la vue, كورونش *gueurunuch*, منظره *manzarè.* — Spectacle, تماشا *temāchā*, قومديا اويونى *qomedïā oïouni.* — Scène, division d'une pièce de théâtre, فصل *fasl*, pl. a. فصول *fuçoul.* — Scène, querelle, غوغا *ghavghā*, نزاع *nizā'.* — Faire une scène, غوغا *ghavghāit.*

Scénique, adject. com., قومديا اويونه متعلق *qomedïā oïouninè mute'allyq*, t.; لعبى *la'bi*, a.

Scénographie, s. f., يصّى رسم *ïassy resm*, t.; رسم مصفح *resmi mouçaffah*, a.

Scénographique, adject. com., يصّى رسمه متعلق *ïassy resmè mute'allyq*, t.-a.

Scénopégie, s. f., fête des tabernacles. Voy. Tabernacle.

Scepticisme, s. m., مذهب اهل الشكسوك *mezhebi ehli uch-chukiouk*, a.

Sceptique, adj. et s. com., اهل الشكّ *ehli uch-chekk*, pl. a. ارباب الشكّ *erbāb uch-chekk*, a.

Sceptre, s. m., bâton, marque de la royauté, طپوز - طوپوز *thopouz*, t.; دبّوس *debbous*, pl. a. دبابيس *debābïs*; عصا *'açā*, اشتلحونا *ich-telhounā*, p. — Sceptre, au fig., le pouvoir souverain, پادشاهلق *pādi-chāhlyq.*

Schah, s. m., titre du souverain de la Perse, شاه *chāh*, p.

Schako, s. m. Voy. Shako.

Schall, s. m. Voy. Chale.

Scheik, s. m. Voy. Cheik.

Scheliang, s. m., monnaie d'argent en Angleterre, بر نوع انكليز كومش سكه‌سى تخمينا دورت غروش *bir nev'y inglïz gumuch sikkèci takhmïnen dort ghourouch*, t.

Schérif, s. m. Voy. Chérif.

Schismatique, adject. com., اهل اعتزال *ehli i'tizāl*, شيعىّ *chī'y*, a.

Schisme, s. m., اعتزال *i'tizāl*, شيعة *chī'āt*, a. — Le schisme des Luthériens, طائفه لوترانك اعتزالى *thāïfèï louterānuñ i'tizāli.*

Schiste, s. masc., پيراق ايريلور طاش *ïaprāq ïaprāq āïrïlur thāch*, برنوع قايغان طاشى *bir nev'y qāïghān thāchi*, t.

Schnapan, s. m. Voy. Chenapan.

Sciage, s. m., بچقيجى ايشى *bitchqydji ichi*, t. — Bois de sciage, بچلهجك اغاج - اودون *bitchylèdjek aghādji, odoun*, t.

Sciatique, adject. com. (goutte), وجع عرق النسا *vedj'aï 'yrq un-niçā*, عرق النسا *'yrq un-niçā*, a.; بود طمرى اغريسى *boud dhamari āghrïci*, t. — Le nerf sciatique, عصبة النسا *'açabet un-niçā.* — Être sujet à la sciatique, عرق النسا علّتنه مبتلا اول *'yrq un-niçā 'yllетinè mubtelā ol.*

Scie, s. f., دستره *testerè*, بچقى *bitchqy*, t.; منشار *minchār*, a.; اره *erè.*

Sciemment, adv., بيلدرك *bïlèrek*, t.; بعلم عن علم *be'ylm, 'an 'ylmin*, a. — Faire une chose sciemment, برايشى عن رويّة ايشلمك *bir ichi 'an rouïetin ichlemek.*

Science, s. f., connaissance d'une

chose, علم *'ylm*, a.; بيلش *bilich*, t. — Savoir de science certaine, علم اليقين بيلمك *'ylm el-iaqyn bilmek*. — Connaissance sur un sujet quelconque, علم *'ylm*, pl. a. علوم *'ouloum*. — Savoir, علم و معرفت *'ylm u ma'rifet*, دانش *dānich*. — Acquérir de la science, تحصيل علم ا *tahsīli 'ylm it*. — La science du monde, وقوف احوال عالم *vouqoufi ahvāli 'ālem*. Voy., pour les divers genres de sciences, le mot علم dans le Diet. turc-français.

Scientifique, adj. com., علومه دائر *'ouloumè dāir*, a.-t.; علمى *'ylmiī*, a. — Matières scientifiques; مواد علميه *mevāddi ylmiiè*.

Scientifiquement, adv., علمجه *'ylmdjè*, علمى اوزره *'ylmi uzrè*, a.-t.; علميا *'ylmien*, a.

Scier, v. a., couper avec la scie, دسترلمك *testerèlemek*, دستره ايله بچمك *testerè ilè bitchmek*, دستره ايله كسمك *testerè ilè kesmek*, t. — Scier des planches, des pierres, تخته ـ طاش بچمك *takhta, thāch bitchmek*. — le blé, اكين بچمك *ekīn bitchmek*. — Scier, t. de mar., ramer à rebours, revenir sur son sillage, باشدن قره كورك چكمك *bāchten qara keurek tchekmek*. — Scié, e, بچلمش *bitchilmich*, منشور *menchour*.

Scieur, s. m., celui dont le métier est de scier, بچقجى *bitchqydji*, t.; نشار *nechchār*, a. — Scieur de long, qui scie le bois en long pour faire des planches, كراسته بچقجيسى *kerāstè bitchqydjīci*. — Celui ou ceux qui sient le blé, اوراقجى *ourāqtchi*.

Scille, s. fém., plante bulbeuse, اطه صوغانى *adha soghāni*, t.; عنصل *'ounsoul*, a.

Scillitique, adject. com., اطه صوغانيله ياپلمش *'adha soghānilè iāpilmich*, t.; عنصلى *'ounsoulii*, a.

Scinder, v. a., بولمك *beulmek*, t.; تقسيم ـ توضيع ا *taqsīm* ـ *tevzī' it*.

Scinque, s. m., espèce de lézard, ساقنقور *sāqanqour*, t.; اسقنقور *ousqounqour*, a.

Scintillation, s. f., يلدرامه *ïldirāma*, t.; لمعان *lem'ān*, زخيخ *zakhykh*, a.

Scintiller, v. n., يلدرامق *ïldirāmaq*, پارلق *pārlamaq*, ـ التماع *iltimā*, ازدهار ا *izdihār it*, a.-t. Voy. Étinceler.

Scio, Chios, île de l'Archipel, ساقز اطه‌سى *sāqyz adhaci*, ساقز *sāqyz*.

Sciographie, s. fém., ايچ يوزك رسمى *itch ïuzuñ resmi*, t.; رسم داخلى *resmi dākhylii*, a.

Scion, s. m., brin, rejeton, فدان *fidān*, فلز *filyz*, t.

Sikios, île de l'Archipel, اشكيروز اطه‌سى *ichkīroz adhaci*.

Scissile, adj. com., ياريلور *ïārïleur*, ياريله بيلور *ïārïla bïlur*, t.; ممكن الشق *mumkin uch-chaqq*, a.

Scission, s. f., division dans un État, dans une assemblée, شقاق *chyqāq*, تفرقه *tefriqa*, a.; ايرلمه *ïrilma*, t. — Scission, partage des voix dans une assemblée, اختلاف *ykhtilāf*, ا اختلاف *ykhtilāfi arā*,

a.; رأيلرك اويغونسزلغى *rëïleruñ ouïghounsyzlyghy*, رأى اختلافى *rëï ykhtilāfi*, t.

Scissionnaire, adj. c., اختلاف اوزره اولان *ykhtilāf uzrè olān*, مخالفت ايدن *moukhālefet iden*, a.-t.; مخالف *moukhālif*, a. — Les membres scissionnaires, ارباب شقاق *erbābi chyqāq*.

Scissure, s. fém., t. d'anatomie, كميكلرك بعضيسنده كورنن يارقلر *guemïkleruñ ba'zïcindè gueurunen ïāryqler*.

Sciure, s. f., تلاش *talāch*, بچقى تلاشى *bitchqy talāchi*. — Sciure de buis, چمشير تلاشى *tchimchïr talāchi*, t.

Sclérophthalmie, s. fém., t. de méd., maladie des yeux, كوز قپاغى قاتيلغى *gueuz qapāghy qātïlyghy*, t.; صلابة الاجفان *salābet ul-edjfān*, a.

Sclérotique, s. fém., t. d'anat., membrane dure qui enveloppe l'œil entier, غشاء المقلة *ghychā el-mouqlet*.

Scolaire, adject. com., مكتبه دائر *mektebè dāïr*, a.-t., مكتبى *mektebïi*, a.

Scolastique, adj. com., de l'école, مكتبى *mektebïi*, a.; قاعدهٔ مدارسه‌يه موافق *qā'ydèï medāricèïè muvāfyq*. — La scolastique, ou la théologie scolastique, s. fém., قاعدهٔ مدارسه‌يه موافق علم الهى *qā'ydèï medāricèïè muvāfyq 'ylmi ilahi*.

Scolastiquement, adv., قاعدهٔ مدارسه‌يه موافق وجه اوزره *qā'ydèï medāricèïè muvāfyq vedjh uzrè*, a.-t.; على طريق الفن المدارسة *'ala tharyq ul-fenn ul-mudārecet*, a.

Scoliaste, s. m., شرح ايدن *cherh iden*, a.-t.; شارح *chāryh*, pl. a. شاريحين *chārïhïn*.

Scolie, s. f., شرح *cherh*, حاشيه *hāchïè*, a.

Scolopendre, s. f., plante, التون اوتى *oltoun oty*, سقلوفندريون *syqolofenderïoun*, t. — Petit insecte à plusieurs pieds, قرق اياقلو بوجك *qyrq aïāqlu beudjek*, تسبيح بوجكى *tesbïh beudjegui*, t.

Scombre, s. m., برنوع اسقومرى بالغى *bir nev'y isqoumri bālyghy*, t.

Scorbut, s. m., اسقوربت *isqorbit*, اسقوربوط *isqorbouth*, اسقوربت علتى *isqorbit 'ylleti*, t.; افساد دم *ifsādi dem*, a.

Scorbutique, adj. com., de la nature du scorbut, اسقوربتلو *isqorbutlu*, t. — Humeur scorbutique, اسقوربتلو خلط *isqorbutlu khylth*. — Scorbutique, s. masc., qui a le scorbut, اسقوربت علتنه مبتلا اولان كمسنه *iscorbut 'ylletinè mubtelā olān kimesnè*, اسقوربتلو برادم *isqorbutlu bir ādem*, اسقوربتلو *isqorbutlu*.

Scordium, subst. masc., plante, اسقوردیون *isqordïoun*, t.

Scorie, s. f., معدن بوقى *ma'den boqy*, معدن كپوكى *ma'den keupugui*; t. — Scorie de fer, دمر بوقى *demir boqou*, تونال *toubāl*, توال *tuāl*.

Scorification, s. f., معدنى كپوكلندرمه *ma'deni keupuklendurmè*, معدنى كپوكه دوندرمه *ma'deni keupuguè dcundurmè*, ترغية المعادن *terghyet ul-me'ādin*.

Scorifier, v. a., معدنك كپوكنى

المق *ma'dénuñ keupuguini almaq.* — Scorifié, e, كپوكى النمش *keupugui alinmich.*

Scorpioïde, s. m., chenille, plante, عقرب قويروغى اوت *'aqreb qouïroughy ot,* ذنب العقرب *zeneb ul-'aqreb.*

Scorpiojelle, s. f., عقرب ياغى *'aqreb ïāghy,* t.

Scorpion, s. m., insecte venimeux, عقرب *'aqreb,* pl. a. عقارب *'aqarib.* — Signe du zodiaque, عقرب برجى *'aqreb burdji,* برج العقرب *burdj ul-'aqreb.*

Scorsonère, subst. fém., plante, اسقورچنه *isqortchina, sqortchina,* t.

Scribe, s. m., interprète de la loi judaïque, كاتب *kiātib,* pl. a. كتبة *ketebet.* — Écrivain public, يازيجى *ïāzïdji,* عرضحالجى *'arzouhāldji,* a.-t.; نسّاخ *nessākh,* a.

Scrofulaire, s. f., صراجه اوتى *syrādjè oty,* t.; حشيشة الشوكى *hachïchet uch-chouki,* a.

Scrofules, s. f. pl., صراجه *syrādjè,* t. Voy. Écrouelles.

Scrofuleux, se. adj., صراجه‌لو *syrādjèlu,* t.; خنازيرى *khounāzïrïi,* a. — Humeur scrofuleuse, خلط خنازيرى *khylthy khounāzïrïi.*

Scrotum, s. m., طشاق كيسه‌سى - دريسى *thachāq kïcèci, derïci,* t.; صفن *safn, safen,* pl. a. اصفان *esfān.*

Scrupule, s. masc., trouble de la conscience, كوكل اضطرابى *gueuñul yzthyrābi,* اشكل *ichkil,* a.; پروا *pervā,* خراش درون *khyrāchi deroun,* خراش جان *khyrāchi djān,* p. — Grand scrupule, حزازت عظيمهٔ درون *hyzāzeti 'azïmèï deroun.* — léger, احتكاك قلب خفيف *yhtikiāk qalbi khafïf.* — Avoir des scrupules, احتكاك قلبه كرفتار او *yhtikiāki qalbè gueriftār ol.* — Scrupule, grande exactitude à observer les règles, تقيّد *teqaïïud,* دقّت كامله *dyqqati kiāmilè.* — Sévérité dans la correction d'un ouvrage, تحرّى دقيق *teharrïi daqyq.* — Grande délicatesse en matière de procédés, de mœurs, قررنتى *qourounti,* تخشّى *tekhachchi.* — Restes de doute, de difficulté après la discussion, l'explication, شبهه *chubhè,* شكّ *chekk,* شكوك *chukiouk,* وسوسه *vesvecè.* — Il me reste quelques scrupules dans l'esprit, ذهنمده بعض شكوك دخى واردر *zihnumdè ba'zy chukiouk dakhy vārdur.* — Faire un scrupule de quelque chose à quelqu'un, ايراث خدشه ا *irāci khadichè it.*

Scrupuleusement, adv., وجه تدقيق اوزره *vedjhi tedqyq uzrè,* كمال دقّت ايله *kemāli dyqqat ilè,* a.-t.; مدقّقانه *moudaqqyqānè,* a.-p.

Scrupuleux, se, adj., qui a des scrupules, قورنتيلو *qourountïlu,* t.; متخشّى *mutekhachchi,* موسوس *muvesvis,* a. — Minutieux, مدقّق *moudaqqyq,* a.

Scrutateur, s. m., qui sonde les cœurs, فاحص القلوب *fāhys ul-qouloub,* كشّاف قلوب وضماير *kechchāfi qouloub u zamāïr.* — Membre d'une assemblée appelé à la vérification d'un scrutin, مفتّش *mufettich,* كشّاف *kechchāf,* مميّز الصحّة

القرعة *mumeïiz us-syhhat ul-qour'at.*

Scruter, v. a., دقت ايله كورمك *dyqqat ilè gueurmek*, ارامق *arāmaq*, اراشدرمق *arāchturmaq*, t.; استكشاف ا *istikchāf it*, تفتيش ا *teftïch it*, دقت ايله تفحص ا *dyqqat ilè tefahhus it.*

Scrutin, s. m., مخفيجه ويرىلان رأى *makhfïdjè vïrïlān rèï*, رأيني مخفيجه ويرمك - يازمق *rèïni makhfïdjè vïrmek*, *īāzmaq.*

Sculpter, v. a., اويمق *oïmaq*, اويمالمق *oïmālamaq*, يونمق *ïonmaq*, قازمق *qāzmaq*, t.; نقش ا *naqch it*, نقرا *naqr it*, a.-t. — Sculpté, e, يونلمش *ïonilmich*, اويمه‌لنمش *oïmalanmich*, قازلمش *qāzylmich*, نقش اولنمش *naqch olounmich*, منقوش *menqouch.*

Sculpteur, s. m., اويمه‌جى *oïmadji*, يونيجى *ïonïdji*, نقاش *naqqāch*, نقار *naqqār*, a.

Sculpture, s. f., l'art du sculpteur, اويماجيلك *oïmādjïlik*, قلمكارلق *qalemkiārlyq*, t.; فن نقر *fenni naqr*, فن نقاش *fenni naqqāch.* — Sculpture, ouvrage, objets sculptés, اويمه ايشى *oïma ichi*, قلم ايشى *qalem ichi*, اويمه‌جى ايشى *oïmadji ichi*, نقش *naqch.*

Scutari d'Anatolie, grande ville de Turquie, l'ancienne Chrysopolis, اسكدار *uskudar.* — Scutari d'Albanie, اسقودره *isqodra.*

Scylla, gouffre opposé à Carybde. On dit prov., tomber de Carybde en Scylla, ياغموردن قاچوب طولويه اوغرامق *ïāghmourdan qātchup dholouïa oghrāmaq.*

Se, pron. com. de la troisième pers., كندى - كندويى *guenduï*, t.; نفسى *nefsi*, نفسيني *nefsïni.* — Se faire du mal, كندو كندويه كملك ا *guendu guenduïè kemlik it.* — Se tuer, كندويى اولدرمك *guenduïï euldurmek.* — Se, pronom, se rend aussi dans les verbes turcs par un ن placé devant les terminaisons مك *mek* ou مق de l'infinitif, exemple : Se réjouir, فرحلنمق *ferahlanmaq*, سونمك *sevinmek.*

Séance, s. f., droit de prendre place dans une assemblée, مجلسه دخول *medjlicè dukhoul*, اوتورمغه استحقاق - يرى *otourmagha istyhqāq*, *ïer*, t.; استحقاق مجالست *istyhqāqy medjālecet*, جلوس *djulous.* — Séance, assemblée, sa durée, مجلس *medjlis*, pl. a. مجالس *medjālis*; محفل *mahfil*, pl. a. محافل *mehāfit*; انجمن *endjumen.* — La séance a été longue, مجلس چوق زمان اوزادى *medjïls tchoq zemān ouzādi.* — Tenir séance, مجلس ا عقد *'aqdi medjlis it.* — Lever la séance, مجلس رفع ا *ref'y medjlïs it.*

Séant, s. m., situation, posture d'une personne assise, اوتورش *otourich*, هيئت قعود *heïeti qou'oud.* — Se mettre sur son séant, اوتورمق *otourmaq.* — On l'a mis sur son séant, ياتمشيكن اوتورتديلر - هيئت قعوده وضع اولندى *ïātmichïken otouritïler*, *heïeti qou'ouddè vaz' olounduou.*

Séant, e, adj., qui siége, qui réside actuellement, اوتوران *otourān*, t.; مقيم *mouqym*, جالس *djālis*, a.

— Le parlement séant à Paris, پارس شهرنك مقيم اولان پارلامنتو مجلسی *pāris chehrindè mouqym olān pārlamento medjlici.* — Séant, décent, convenable, ياقشور *ïāqychur*, ياقشق *ïāqychyq*, لايق *lāïq*, جسپان *djespān*, جدير *djedir*. — Il n'est pas séant de parler en criant, باغيره رق سويلمك ياقشق شی دكلدر *bāghyraraq seuïlemek ïāqychyq cheï deïldur.* — Une femme fort séante, très-décente, ادبلو بر قاری *edeblu bir qāry.*

Seau, s. m., قوغه *qogha, qougha*, vulg. *qouva, qova*, t. — Plein un seau, بر قوغه طولوسی *bir qogha dholouçou.* — Un seau d'eau, بر صو قوغه *bir qogha sou.* — Il pleut à seaux, قوغه طولوسی يغمور يغار *qougha dholouçou ïaghmour ïaghār.* — Seau, toute sorte de vase propre à contenir de l'eau, صو قابی - چناغی *sou qābi, tchanāghy.* — Seau de la ville, ou à incendie, قربه *qyrba.*

Sébacé, e, adj., t. d'anat., ياغلو *ïāghlu*, t.; شحمی *chahmïi*, a. — Humeur sébacée, خلط شحمی *khyltky chahmïi.* — Matière sébacée, ماده شحميه *māddeï chahmïiè.*

Séreste, s. m., fruit, كوپك ممدسی يمشی *keupek memèci ïemichi*, t.; ثمر المخيط *semer el-moukhaïth*, a.

Sébestier, s. m., arbre, كوپك ممدسی اغاجی *keupek memèci aghādji*, t.; مخيطة *moukhaïïthat*, a.

Sebile, s. fém., اغاجدن چناق *aghādjden tchanāq*, چناق *tchanāq*, t.

Sec, èche, adject., qui a peu ou point d'humidité, قورو - قوری *qourou*, t.; يابس *ïābis*, a.; خشك *khouchk*, p. — Du bois sec, قورو اودون اغاج *qourou, odoun aghādj.* — Des branches sèches, قورو دالار *qourou dāllar.* — Froid sec, قورو برد يابس صوغوق *qourou soghouq, berdi ïābis.* — Chaleur sèche, ardeur de la peau sans transpiration, قورو حرّ يابس سجاقلق *qourou sydjālyq, hourri ïābis.* — A sec, قوروسقده *qouroulyqta*, قورو اولدرق *qourou olaraq.* — Être à sec, او قوروده *qourouda ol.* — Au fig., rester sans argent, پاره سز قالمق *pāracyz qālmaq.* — Passer une rivière à pied sec, اياق اصلتميه رق چايدن اوته يه قدر سنه كچمك *aïāq islatmaïaraq tchāïun outé ïaqacina guetchmek.* — — Fossé sec, sans eau, قورو خندق *qourou khandaq.* — Toux sèche, قورو اوكسورك *qourou euksuruk.* — Muraille sèche, faite sans chaux, sans mortier, قورو ديوار *qourou dïvār.* — D'un œil sec, sans répandre de larmes, كوز يشارمقسزين *gueuz ïachārmaqsyzïa*, بلا تبليل العين *bilā teblïl ul-'aïn.* — Sec, qu'on a fait sécher, قوروديلمش *qouroudilmich*, كورو *qourou.* — Fruits secs, قورو يمش *qourou ïemich.* — Des poissons secs, قورو بالقلر *qourou bālyqler.* — Fourrage sec, قورو اوتلق *qourou otlouq.* — — Du linge sec ou bien séché, قوريمش چاماشير *qouroumich tchamāchïr.* — Manger du pain sec, sans autre aliment, قورو اتمك يمك *qourou etmek ïemek*, قاتقسز اتمك يمك *qātyqsyz etmek ïemek.* — Sec,

dur, sévère, سرت *sert*. — Procédé sec, sévère, سرت معاملـه *sert mou'āmelè*. — Sec, d'une humeur dure et sévère, چپره‌شك خويلو *tchaprachik khouïlu*. — Réponse sèche, قورو جواب *qourou djevāb*, صوغوق بر جوات *soghouq bir djevāb*, جواب يابس *djevābi iābis*. — Mine sèche, rechignée, اكشي يوز - چهره *ekchi iuz, tchehrè*. — Au fig., sec, sans agrément ni grâce, en parlant d'un auteur, d'un écrit, du style, etc., دادسز *dādsyz*, بى حسن و لطافت *bi husn u lethāfet*. — Un habit sec, usé, râpé, پيرانمش اوروبا *ïaprānmich ouroubā*. — Argent sec, argent comptant, نقد اقچه *naqd aqtchè*. — Le sec et l'humide, قورو و ياش *qourou vè ïāch*. — Sec, sèchement, au fig. Voy. ce mot. — Tout sec, uniquement, absolument, adv., فقط *faqath*, هب هب *hep hep*, جميعًا *djemi'en*.

Sécable, adj. com., كسلمسى ممكن *kecilmeci mumkin*, بولنه بيلور *beuluna bilur*, t.; قابل كسر *qābili kesr*, a.

Sécante, s. f., t. de géomét., خط قاطع *khaththy qāthy'*, a.

Sèche, ou Seiche, s. f., poisson, سپيا *sipïā*, سپيا بالغى *sipïā bālyghy*, سپيا مركب بالغى *sïbā murekkeb bālyghy*, t.

Sèchement, adv., en lieu sec, قورو يرده *qourou ïerdè*. — D'une manière sèche, froide, قورولغله *qouroulyghylè*, قورو اولهرق *qourou olaraq*, t.; يابسًا *ïābicen*, a. — Répondre sèchement, جواب يابس ويرمك *djevābi ïābis vïrmek*. — Sèchement, d'une manière incivile, rebutante, خويراتلق ايله *khoïrātlyq ilè*. — Sévèrement, سرتلك ايله *sertlik ilè*.

Sécher, v. a., rendre sec, mettre à sec, قورتمق *qouroutmaq*, t.; تجفيف - تيبيس *tedjfif, teïbïs it*, a.-t. — Sécher ses larmes, كوز ياشنى قورتمق *gueuz ïāchini qouroutmaq*. — Sécher, faire dessécher, au soleil ou au feu, des viandes, etc., قديد ا *qadïd it*.

Sécher, v. neutre, devenir sec, قورومق - قوريمق *qouroumaq*, t.; كسب يبوست *kesbi ïeboucet it*. — Sécher, se dessécher, v. pron. (en parlant des viandes, etc.), قورومق *qouroumaq*, قديد او *qadïd ol*, دپنمك *tepinmek*. — Sécher sur pied, se consumer d'ennui, de tristesse, اريپوب قوريمق *eriup qouroumaq*, تقحل ا *teqahhul it*. — Séché, e, قوريمش *qouroumich*, مجفف *mudjeffef*, متقحل *mutequahhul*.

Sécheresse, s. f., état, qualité de ce qui est sec, قورولق - قوريلق *qouroulyq*, t.; يبوست *ïeboucet*, a. — Disposition du temps, de l'air, quand il fait trop sec, قوراقلق *qourāqlyq*, جدوبت *djedoubet*, انقطاع المطر *inqytha' ul-mathar*. — Sécheresse, au fig., manière de répondre sèche, sévère, سرتلك *sertlik*, قوريلق *qouroulyq*, يبوست *ïeboucet*, خشونت *khouchounet*, عنف *'ounf*. — Manque de douceur, de grâce, دادسزلق *dādsyzlyq*, عدم لطافت *'ademi lethāfet*, حسنسزلق *huçunsyzlyq*.

Séchoir, s. m., lieu où l'on fait

sécher le linge, etc., چماشیری یا اشیایی دیکری قوریده جق یر *tchamāchīri ïā echïāïi dïgueri qouroudadjaq ïer.* — Séchoir de parfumeur, pour faire sécher les pastilles, تنسوخ قوریده جق طبله *tensoukh qouroudadjaq thabla*, t.

Second, e, adject., deuxième, ایکنجی *ikindji*, t.; ثانی *sāni*, a.; دوم *devum*, p. — Le tome second, جلد ثانی *djildi sāni.* — Le second jour du mois, آیک ایکنجی کونی *āïūn ikindji gunu.* — Seconde fois, ایکنجی کرّه *ikindji kerrè.* — Second, celui qui sert sous un autre, lieutenant, ایکنجی *ikindji*, ثانی *sāni*, عاقب *'āqyb*, ملازم *mulāzym.* — Président en second, ou vice-président, رئیس ثانی *reïci sāni.* — Aide, یاردمجی *ïārdumdji*, معین *mou'īn.* — Témoin, شاهد *chāhid.*

Secondaire, adj. com., accessoire, ایکنجی درجده اولان *ikindji dereddjèdè olān*, t.-a.; متلاحق *mutelāhyq*, a. — Causes secondaires, درجه ثانیده اولان سببلر *dereddjèï sānièdè olān sebebler.* — Secondaires, en parlant des planètes qui tournent autour d'une autre, تابع *tabi'*, a.; آردی صره کیدن *ārdi syra guïden*, t. — La lune est une planète secondaire, قمر سیارات تابعه‌دندر *qamer seïārāti tābi'adendur.*

Seconde, s. f., soixantième partie d'une minute, ثانیه *sānïè*, pl. ة. ثوانی *sawāni.* — Pendule à seconde, ثانیه‌لو اصمه ساعتی *sānïèlu asma sā'ati.*

Secondement, adv., ثانیًا *sānïen*, ایکنجیده *ikindjïdè*, ایکنجی اولهرق *ikindji olaraq*, t.

Seconder, v. a., یاردم ایتمك *ïārdum it*, t.; اعانت ایتمك *y'ānet, y'ānè it*, معاونت ایتمك *mou'āvenet it*, a.-t. — Secondé, e, یاردم اولنمش *ïārdum olounmuch*, مظهر اعانت اولمش *mazkeri y'ānet olmuch.*

Secondines, s. f. pl., t. de méd., l'arrière-faix, مشیمه *mechīmè*, a.

Secouement, s. m. Voy. Secoument.

Secouer, v. a., remuer fortement, سلکمك *silkmek*, صرصمق *sarsamaq*, صرصتمق *sarsatmaq*, t.; نفض - رجف ایتمك *nafz, redjf it*, a.-t.; دپرتمك *tepretmek.* — Secouer un tapis, کلیمی سلکمك *kilīmi silkmek.* — la poussière, توزی سلکمك *tozou silkmek.* — Ébranler, نتق ایتمك *natq it.* — Remuer, ébranler une dent, قجردانتمق *qydjirdātmaq.* — Secouer la tête, باش صاللمق *bāch sāllamaq*, باش صالمق *bāch sālmaq*, تحریك رأس ایتمك *tahrīki rées it.* — Secouer, agiter, brouiller, چالقمق *tchālqamaq.* — Secouer les oreilles, ne pas tenir compte de quelque chose, قولاق سلکوب عدم التفات *qoulāq silkup 'ademi iltifāt sourmak.* — Secouer, se défaire de quelque chose, اوزرندن سلکمك - اتمق *uzerinden silkmek, atmaq*, سلکوب اتمق *silkup atmaq.* — Au fig., secouer le joug, ربقهٔ اطاعتدن خروج ایتمك *ribqaï ithā'atten khouroudj it*, ربقهٔ تبعیتی قرمق *ribqaï teb'yïati qyrmaq*, فکّ ربقهٔ اطاعت ایتمك *fekki ribqaï*

ithā'at it. — Se secouer, v. pron., سلكنمك *silkinmek*, قملدانمق *qymildānmaq*, دپرنمك *teprenmek*, چبالنمق *tchabālanmaq*, t. — Secoué, e, سلكنمش *silkinmich*.

SECOUMENT, s. m., باش صاللمه *bāch sāllama*, t.; تحريك رأس *tahrīki rées*, a.

SECOURABLE, adj. com., qui secourt volontiers les autres, ياردم ايديجى *īārdum idīdji*, ياردمجى *īārdumdji*, t.; معين *mou'īn*, عميم *amīm ul-y'ānè*, معاون الاعانه *mou'āvin*, نصير *nacyr*, a. — Être secourable aux pauvres, معين فقرا او *mou'īn fouqarā ol.* — Secourable, qui peut être secouru, ياردم اولنه *īārdum olouna bīlèdjek*, بيلدجك t.; قابل امداد اولان *qābili imdād olān.* — Cette place est secourable par mer, بو قلعه جانب دريادن ممكن الامداددر *bou qal'a djānibi derīādèn mumkin ul-imdādtur.*

SECOURIR, v. a., ياردم ايتمك *īārdum it*, t.; امداد ايتمك *imdād it*, امداده كلمك *imdādè guelmek*, امداد ويرمك *indād vīrmek*, امداده يتشمك *imdādè ïetichmek*, اعانت ايتمك *y'ānet it.* — Secourir les pauvres de sa bourse, فقرالره كندو كيسه سندن اعانت ايتمك *fouqarālara guendu kīcècinden y'ānet it.*

SECOURS, s. m., aide, assistance dans le besoin, ياردم *īārdum*, t.; امداد *imdād*, اعانت *y'ānet*, اعانه *y'ānè*, عنايت *'ynāïet*, عون *'avn*, a. — Un puissant et prompt secours, اعانت قويه ومستعجله *y'āneti qavīiè vu musta'djelè.* — Faible, léger secours, اعانت جزئيه *y'āneti djuzīiè.* — Secours divin, عون باری *'avni bāri.* — d'argent, اعانت ماليه *y'āneti mālīè.* — Secours qu'on se prête mutuellement, بر برينه ويرلان امداد *bir birīnè vīrilān imdād*, معاونت *mou'āvenet.* — Secours, renfort, امداد عسكری *imdād-'askeri.* — Demander du secours, ياردم ايلمك ـ امداد استمك ـ ديلمك *īārdum, imdād istemek, dilemek*, استعانت ا *isti'ānet it*, استمداد ا *istimdād it.* — Implorer le secours d'une personne, بر كمسنه دن استدعای معاونت ا *bir kimesnèden istid'āï mou'āvenet it.* — Appeler au secours, مدد چاغرمق *meded tchāghyrmaq.* — Venir au secours, امداده كلمك ـ يتشمك *imdādè guelmek, ïetichmek*, مددرس او *mededres ol.* — Se prêter secours mutuellement, بر برينه معاونت ا *bir birīnè mou'āvenet it.* — Refuser du secours, امدادی دريغ ا *imdādi dirygh it.*

SECOUSSE, s. f., ébranlement de ce qui est secoué, صارصلمه *sārsalma*, صارصمه *sārsama*, صارصمقلق *sārsamaqlyq*, صارصلش *sārsylich*, t.; رجفة *redjfet*, pl. a. رجفات *redjfāt*, تزلزل *tezelzul*, a. — Violente secousse, رجفهٔ شديده *redjfeï chedīdè.* — Secousse que donne un cheval, سلكمه *silkmè.* — Coup, choc, atteinte qui ébranle la santé, le moral, صدمة *sadmet*, *sademet*, pl. a. صدمات *sademāt*, سكته *sektè*, t. — Les secousses terribles du sort, de la fortune, صدمات هائلهٔ فلك *sademāti haïlèï felek.* — Donner, occasionner une rude secousse, عظيم

بر سکته یه باعث او *'azîm bir sektèïè bâ'ys ol*, صدمهٔ عظیمه موجب او *sademèï 'azîmè moudjib ol*. — Secousse, perte, malheur, مصیبة *moucybet*, pl. a. مصایب *meçâïb*.

Secret, s. m., ce qui doit être caché, tenu secret, سرّ *sirr*, pl. a. اسرار *esrâr*, کزلو بشی *guïzlu cheï*, t.; راز *râz*, p. — Garder le secret, سرّی صاقلمق *sirri sâqlamaq*, حفظ ا *hyfz it*. — Le secret de l'État, دولتك سرّی *devletuñ sirri*. — En secret, sous le secret, سرًّا *sirren*. — D'une manière cachée, مخفیجه *makhfîdjè*, کیزلوجه *guïzludjè*. — En particulier, تنهالقده *tenhâlyqtè*, خلوتده *khalvettè*. — Secret, moyen, procédé, سرّ *sirr*. — Un secret utile, سرّ کثیر الفواید *sirri kecîr ul-fevâïd*. — Secret, dans les arts mécaniques, certains ressorts qui servent à divers usages, صنعة خفیّه *san'ati khafïïè*, pl. a. صنایع خفیّه *sanâï' khafïïè*.

Secret, e, adj., caché, peu connu, کزلو کیزلو *guizlu*, سرّلی *sirrly*, اورتیلو *eurtulu*, t.; سرّی *sirri*, خفیّ *khafïï*, مخفیّ *makhfïï*, a. — Ennemi secret, کیزلو دشمن *guïzlu duchmen*, خصم خفیّ *khusmi khâfïï*. — Orgueil secret, کبر مکنون *kibri meknoun*. — Article secret d'un traité, شرط خفی *charthy khafi*, pl. a. شروط خفیّه *chouruthy khafïïè*. — Négociations, conférences secrètes, مذاکرهٔ خفیّه *muzâkerèï khafïïè*. — Escalier secret, dérobé, کیزلو نردبان *guïzlu nerdubân*. — Secret, en parlant des personnes, qui sait garder un secret, سرّ صاقلر *sirr sâqlar*, t.; محفظ اللسان *mahfyz ul-liçân*, حافظ الاسرار *hâfyz ul-esrâr*. — Secret, qui ne laisse pas pénétrer ce qu'il pense, boutonné, کتوم *kutoum*.

Secrétaire, s. m., qui écrit les lettres d'un supérieur, سرّ کاتب *sirr kiâtib*, a.; یازیجی *iâzîdji*, t.; کاتب *kiâtib*, pl. کتّاب *kuttâb*. — Secrétaire d'ambassade, سفارت سرّ کاتبی *sefâreï sirr kiâtibi*. — du conseil, مشورت کاتبی *mechveret kiâtibi*. — Secrétaire, bureau sur lequel on écrit et où l'on renferme des papiers, ایچنده اوراقی صاقلیه جق واوزرنده مکتوبلری یازه جق پشتخته *itchindè evrâqy sâqlaïadjaq vè uzerindè mektoubleri iâzadjaq pîchtakhta*.

Secrétairerie, s. f., سرّ کاتبی قلمی *sirr kiâtibi qalemi*, a.-t.

Secrétariat, s. m., emploi, fonction de secrétaire, سرّ کاتبلکی *sirr kiâtibligui*, سرّ کتابتی *sirr kitâbeti*, a.-t. — Lieu où le secretaire d'une administration fait et délivre ses expéditions. Voy. Secrétairerie.

Secrètement, adv., کیزلوجه *guïzludjè*, مخفیجه *makhfîdjè*, a.-t.; سرًّا *sirren*, خفیًّا *khafïïen*, مخفیًا *makhfïïen*.

Sécrétion, s. f., filtration et séparation des humeurs, ترشّح *terechchouh*, رشح *rechh*, ترشّح اخلاط *terechchouhy akhlâth*, تمیّز *temeïïuz*, استمازه *istimâzè*, a. — Sécrétion du

lait dans les mamelles, سودك ممه‌لر *suduñ memèler itchindè temeïïuzy*.— Sécrétion, matières qui sortent du corps, بدن انساندن چيقان مواد مختلفه *bedeni insānden tchyqān mevāddi moukhtelifè*, انـدفـاع فضلات *indifā'y fuzulāt*.

Secrétoire, adj. com., t. de méd., رشاح *rechchāh*, a. — Vaisseaux secrétoires, اوعيهٔ مميّزه *ev'yèï mumeïizè*.

Sectaire, s. com., اهل فرقة *ehli firqat*, رافضی *rāfizy*, pl. a. رافضيون *rāfiziïoun*.

Sectateur, s. m., تابع *tābi'*, pl. a. توابع *tevābi'*, تابعين *tābi'yn*, هم مذهب *hąm mezheb*. — Les sectateurs de Platon, تابعين مذهب افلاطون *tābi'yni mezhebi iflāthoun*.

Secte, s. f., réunion de personnes qui suivent les mêmes opinions, فرقه *firqā*, pl. a. فـرق *furuq*, اهـل المذهب *ehli ul-mezheb*, ارباب مذهب *erbābi mezheb*. — La secte des stoïciens, اهل مذهب رواقيون *ehli mezhebi revāqyïoun*. — Secte, opinion que suit une secte, مذهب *mezheb*, pl. a. مذاهب *mezāhib*. — Suivre une secte, en être, بر مذهبه تابع او *bir mezhebè tābi' ol*.— Faire secte à part, se distinguer par des opinions singulières, اعتقادات غريبه ايله كسب امتياز *i'tiqādāti gharībè ilè kesbi ïmtiāz it*.

Secteur, s. m., partie d'un cercle comprise entre deux rayons quelconques et l'arc qu'il renferme, جزء فاصل *djuz'y fācyl*, a. — Le secteur d'un cercle, دائره نك جزء فاصلی *dāïrènuñ djuz'y fācyli*, قطّاع دائره *qaththā'y dāïrè*. — d'une sphère, قطّاع كره *qaththā'y kurè*.

Section, s. fém., division d'un livre, etc., فصل *fasl*, pl. a. فـصول *fuçoul*:— Chapitre premier, seconde section, باب اوّلك فصل ثانيسی *bābi evveluñ fasli sānïci*. — Section, t. de géomét., endroit où une chose est coupée, tranchée, قطع *qath'*, pl. a. قطوع *qouthou'*.— Sections linéaires, قطع الخطوط *qath' ul-khoutouth*, مقطع الخطوط *maqtha' ul-khouthouth*. — Point de section ou d'intersection, نقطهٔ تقاطع *naqthaï teqāthy'*. — Les trois sections coniques, قطوع المخروطات الثلاثة *qouthou' ul-makhrouthāt us-seläcet*. — Section, division d'une ville, quartier, محلّه *mahallè*, pl. a. محلّات *mahallāt*.— Section, la moitié d'un peloton ou d'une compagnie d'infanterie, پياده بلوكنك بر نصفی *pïādè buluguinuñ bir nysfi*.

Séculaire, adj. com., qui se fait de siècle en siècle, هر يوز يللده بر اولان متناوب *her ïuz ïildè bir olān*, قرنًا بعد قرن *mutenāvib qarnen ba'dè qarnin*. — Année séculaire, qui termine un siècle, يوز سنه‌لك وقتك صوك يللی *ïuz senèlik vaqtuñ soñ ïili*, عام اخر من القرن *'ām akhyr min el-qarn*. — Agé d'un siècle, يوز ياشنده كمسه *ïuz ïächindèki*, يوز يللق *ïuz ïillyq*.

Séculariser, v. a., دنيوی ا *dunïevi it*, a.-t.

Séculier, ère, adject., mondain, عوامدن دنيوی *dunïevïi*.— Laïque,

بر کمسنه *'avāmmden bir kimesnè*, کشیش اولیان *kechich olmaïān*, t.

Sécurité, s. f., امینلك *eminlik*, قورقوسزلك *qorqouçyzlik*, t.; اطمینان امنیت *emnïiet*, امنیت قلب *ythmīnāni qalb*, امنیت بال *emnïieti bāl*. — En toute sécurité, امن وامان اوزره *emn u amān uzrè*.

Sédatif, ive, adj., t. de méd., calmant. Voy. ce mot.

Sédentaire, adj. com., qui demeure ordinairement assis, qui sort peu, اوتورغان *btourghān*, اوتوراق *otourāq*, هر دائم اوتوراق *her dāïm otourāq*, t.; متقاعد *muteqā'yd*, ساکن *sākin*, a. — Une personne trop sédentaire, غایت الغایه سکونت ایله مألوف اولان برکمسنه *ghāïet ulghāïè sukiounet ilè méélouf olān bir kimesnè*. — Sédentaire, se dit aussi de celui qui se tient presque toujours chez lui, خانه‌نشین مداومت اوزره ساکن اولان *khānèchindè mudāïemet uzrè sākin olān*. — Fixe, attaché à un lieu, یرلو *ïerlu*, مستقر *moustaqyrr*. — Vie sédentaire, عیش دائمی السکون *'aïchi dāïmi us-sukioun*.

Sédiment, s. m., چوکك *tcheukuk*, دردی *durdi*, vulg. *torti*, پوصه *pouça*, چوکندی *tcheukundu*, ثفل *sufl*, رسوب *ruçoub*, a.

Séditieusement, adv., زورباليق اوزره *zorbālyq uzrè*, زورباجه *zorbādjè*, t.; فساد صورتیله *feçād souretilè*, عصیان فتنه ایله *fitnè ilè*, عصیان اوزره *'ycïān uzrè*, a.-t.; بالفساد *bil-feçād*, بالبغی *bil-baghy*, a.

Séditieux, se, adj. et s., qui a part à la sédition; زوربا *zorbā*, t.; اهل فساد *ehli feçād*, اهل بغی *ehli baghy*, عاصی *'ācy*, pl. a. عصاة *'ouçāt*. — Enclin à faire sédition, فتنه قوپاریجی *fitnè qopārïdji*, فتنه‌جی *fitnèdji*, اورتالغه فساد براغان *ortālyghа feçād brāghān*, فتنه انکیز *fitnè enguïz*, مایل الی العصیان *māïl ilal-ycïān*, بالطبع فساد و فتنه‌یه مایل *bith-thab' feçād u fitnèïè māïl*, ساعی بالفساد *sā'y bil-feçād*. — Qui a rapport à la sédition, زوربالغه متعلق *zorbālyghа mute'allyq*. — Des discours séditieux, فتنه انکیز کلمات *kelimāti fitnè enguïz*.

Sédition, s. f., زوربالیق *zorbālyq*, t.; فتنة *fitnet*, usité فتنه *fitnè*, a.; فتنه‌لك *fitnèlik*, طغیان *thoughyān*, بغی *baghy*, فساد *feçād*, عصیان *'ycïān*. — Grande, violente sédition, فتنهٔ عظیمه و شدیده *fitnèï 'azïmè vu chedïdè*. — Exciter la sédition, فتنهٔ قوپارمق ـ قالدرمق *fitnè qopārmaq*, *qāldurmaq*. — Arrêter, empêcher la sédition, دفع فتنه ایتمك *def'y fitnè it*. — L'étouffer, فتنه‌یی بصدرمق *fitnèïi basturmaq*.

Séducteur, trice, s., ازدریجی *azdurïdji*, ازغونلق کتوریجی *azghounlyq gueturïdji*, t.; اضلال مضل *yzlāl idïdji*, a.-t.; مضل *mouzyll*, a. — Séducteur de femmes, مضل نسوان *mouzylli nisvān*. — Un discours séducteur, کلام موجب الاضلال *kelāmi moudjib ul-yzlāl*. L'esprit séducteur, le démon, فتان *fetiān*.

Séduction, s. fém., action par la-

quelle on séduit, ازدرمه *azdurma*, t.; اضلال *yzlāl*, اغوا *yghvā*, a. — Séduction de l'esprit, عقلك اغوا *'aqluñ yghvā vu yzlāli*. — de témoins, افساد شهود *ifsādi chouhoud*. — Séduction, en parlant de la propriété de certaines choses pour séduire, الداتمه *aldātma*, تسويل *tesvīl*, pl. a. تسويلات *tesvīlāt*. — La séduction des richesses, تسويل غنا و ثروت *tesvīli ghanā vu servet*. — Séduction, attrait, agrément, كوكل قاپمه *gueuñul qāpma*, جاذبه *djāzybè*.

SÉDUIRE, v. a., faire tomber en faute, corrompre, débaucher, ازدرمق *azdurmaq*, ايارتمق *aïārtmaq*, t.; اضلال ا *yzlāl it*, افساد ا *ifsād it*, اغوا ا *yghvā it*. — Séduire des témoins, شاهدلرى افساد ا *chāhidleri ifsād it*. — une jeune fille, قيزى ايارتمق ـ اغوا ا *qyzy aïārtmaq*, *yghvā it*. — Séduire, tromper, faire tomber dans l'erreur par ses écrits, ses exemples, الداتمق *aldātmaq*, تغليط ـ تغرير ا *taghlyth*, *taghrīr it*. — Toucher, plaire, كوكل قاپمق *gueuñul qāpmaq*, كوكل اوغريلمق *gueuñul oghroulamaq*, مفتون ا *meftoun it*. — Séduit, e, ازغون *azghoun*, ازدرلمش *azdurilmich*, ضال *zāll*, الدانمش *aldānmich*, مغرور *maghrour*.

SÉDUISANT, E, adject., طتلو سوزلو *thatlu seuzlu*, t.; جاذب القلوب *djāzyb ul-qouloub*, نازع القلوب *nāzy' ul-qouloub*, a.; دلبر *dilber*, p. — Parole, conversation séduisante, سخن دلروبا *soukhani dilroubā*.

SEGMENT, s. m., de cercle, قطعهٔ دائره *qyth'aï dāïrè*, a.

SÉGRAIRIE, s. fém., اورناقلسى اورمان *ortāqlici ormān*, t.

SÉGRAIS, s. m., آيرلمش اورمان *āïrilmich ormān*, t.

SÉGRÉGATION, s. f., آيرمه *āïrma*, t.; افراز *ifrāz*, تفريق *tefryq*, a.

SEÏDE, ou SEYDE, ville de la Syrie, صيدا *saïdā*.

SEIGLE, s. m., چاودار *tchāvdār*, t.

SEIGNEUR, s. m., maître, possesseur d'un pays, d'une terre, اغا *aghā*, افندى *efendi*, بك *beg*, t.; سيّد *seïd*, pl. a. سادات *sadāt*; صاحب *sāhyb*, pl. اصحاب *ashāb*. — Seigneur, titre donné à quelques personnes élevées en dignité, امير *emīr*, pl. امرا *umerā*; اغا *aghā*, داور *dāver*. — Haut et puissant seigneur, اغاى عالى منزلت قوى الاقتدار *aghāï 'āli menzelet qavi ul-yqtidār*. — Une assemblée de seigneurs, مجلس سادات كرام *medjlici sādāti kirām*. — Seigneur, en parlant de Dieu, ربّ *rebb*. — Le seigneur des seigneurs, ربّ الارباب *rebb ul-erbāb*. — Le maître des serviteurs, ربّ العباد *rebb ul-'ybād*. — Mon Seigneur, mon Dieu, ربّ *rebbi*, pour ربّى *rebbi*. — Le Grand-Seigneur, l'empereur des Ottomans, پادشاه آل عثمان حضرتلرى *pādichāhi āli 'osmān hazretleri*.

SEIGNEURIAL, E, adject., اغايه مخصوص *aghāïè makhsous*, t.; اميرى *emīrii*, ميرى *mīri*, داورى *dāveri*. — Titre seigneurial, عنوان امبرى *'unvāni emīri*. — Droits seigneuriaux, حقوق اميريه *houqouqy*

emīrïïè. — Maison seigneuriale, اغا قوناغی *aghā qonāghy*.

Seigneurialement, adv., اغـــا كبی *aghā guibi*, t.

Seigneurie, s. f., droit, autorité du seigneur sur la terre qu'il possède, اغالق *aghālyq*, t.; امارت *imäret*. — Seigneurie, terre seigneuriale, اغا ملكی *aghā mulki*. — Seigneurie, titre de politesse, سيادة *siādet*. — Votre seigneurie, جنـابكز *djenābñyz*.

*Seime, s. f., آت طرنغی چتلاغی *ät thyrnaghy tchatlāghy*, t.

Sein, s. m., partie du corps depuis le cou jusqu'au creux de l'estomac, كوكس *gueugus*, قوين *qoïun*, t.; صدر *sadr*, سينه *sïnè*, p. — Les mamelles, مده *memè*, ثدی *sedi*, pl. a. اثدی *esdā*. — Ventre, entrailles, قارن *qārn*, بطن *bathn*. — L'endroit où les femmes conçoivent et portent leur fruit, رحم *rahm*. — Le fruit qu'une femme porte dans son sein, ثمرهٔ بطنی *semerèï bathni*. — Le sein de la terre, يرك ايچی ـ بطنی *ieruñ itchi, bathni*, بطـــن ارض *bathni arz*. — de la mer, دكزك بطن دريا ايچـــی *deñyzuñ itchi, bathni derïā*, جوف دريـــا *djevfi derïā*. — Sein, milieu, اورته *orta*, ميان *mïān*. — Intérieur, درون *deroun*. — Au sein de l'assemblée, مجلـــس اورته‌سنده *medjelis ortacindè*. — de sa famille, حـــضـــن خويشان و اقرباسی ايچنده *hazni khychān vè aqrābāci itchindè*. — Au sein du royaume, وسط ملكه *vasthy mulkè*. — Le sein de l'Église, la communion de l'Église, حـــوزهٔ ديـــن *havzèï dïn*. — Le sein d'Abraham, le lieu de repos où étaient les âmes avant la venue de Jésus-Christ, حضرت ابراهيمك قوجاغی *hazreti ibrāhïmuñ qodjāghy*, اغوش حضرت ابـــراهيم *âghouchi hazreti ibrāhïm*. — Sein, au fig., l'esprit, le cœur de l'homme, يـــورك *ïurek*, ايـــچ *itch*, ضمير *zamïr*, قلب *qalb*, صدر *sadr*. — Concevoir une idée de trahison dans son sein, نيّت خيانتی ضميرنده تصويـــر ايتمك *nïieti khyāneti zamïrindè tasvïr it*.

Seine, s. f., sorte de filet pour pêcher, بيوك قنادلو اغی *buïuk qanādlu aghy*, صاچمه اغی *sātchma aghy*, t.

Seing, subst. m., signature, امضا *imzā*, a. — Le seing des témoins, شهودك امضاسی *chouhouduñ imzāci*. — Seing privé, ضابط معرفتی منضمّ اولميه‌رق وضع اولنان امضای عندی *zābyth ma'rifeti mounzymm olmaïaraq vaz' olounān imzāï 'yndi*. — Blanc-seing, امضالـــو بر قطعـــه يـــازلمامش كاغد *imzālu bir qyth'a ïāzylmāmich kiāghyd*.

Seizé, adj. num., اون التی *on alti*, t.; ستّة عشر *sittet 'acherè*, fém. a. ستّ عشرة *sitt 'acheret*, شانزده *chānzdè*, p.

Seizième, adj. com., qui suit immédiatement le quinzième, اون التنجی *on altindji*, t.; سادس عشر *sādis acherè*, a.; شانزدهم *chānzdèhum*. — Subst., le seizième, اون التنده بر *on altindè bir*, اون التنجی ـ حصّه پای *on altindji pāï, hyssè*.

Séjour, s. m., temps pendant lequel on demeure dans un lieu, اوتورمه

otourma, اكلنمه *eiglenmè*, t.; اقامت *iqāmet*, مكث *meks*, a. — Pendant son séjour, اثنای اقامتنده *esnāï iqāmetindè*. — Faire un long séjour dans un pays, طول زمان بر مملكتده اقامت ا *thouli zemān bir memlekettè iqāmet it.* — Lieu où l'on séjourne, بر كمسنه نك اوتوردیغی یر *bir kimesnènuñ otourdyghy ïer*, یر كمسنه نك اكلندیكی یر *bir kimesnènuñ ëiglendygui ïer*, محل اقامت *mahalli iqāmet*, اقامتگاه *iqāmetguiāh*, قرارگاه *qarārguiāh*, مكان *mekiān*, مأوا *mèévā*. — Beau séjour, مأوای لطیف *mèévāï lathyf*.

Séjourner, v. n., faire un séjour dans un lieu, اوتورمق *otourmaq*, طورمق *dhourmaq*, اكلنمك *eïglenmek*, t.; اقامت ا *iqāmet it*, a.-t. — Séjourner dans un endroit, بر محلده مكث واقامت ا *bir mahalldè meks u iqāmet it.* — Qui séjourne, en parlant d'une masse d'eau, طورغون صو *dhourghoun sou*, ماء راكد *māï rākid*.

Sel, s. m., substance friable, soluble et piquante, توز *touz*, t.; ملح *milh*, pl. a. ملوح *mulouh*; نمك *nemek*, p. — Un grain de sel, بر توز حبه سی *bir touz habbèci*. — Sel marin, دكز توزی *deñyz touzou*, ملح البحر *milh ul-bahr*. — Sel minéral, ملح معدنی *milhy ma'denïi*. — Ce qu'il y a de vif, de piquant dans un bon mot, ملح *milh*. — Sans sel, fade, en parlant d'un ouvrage, d'un discours, etc., دادسز *dādsyz*, عديم اللذة *'adīm ul-lezzet*, بيمزه *bimezè*.

Sélénite, s. f., sorte de pierre, آی كپوكی حجر *ăï kèupugui*, t.; حجر القمر *hadjer ul-qamer*, a.

Sélénographie, s. f., description de la lune, آی وصفی *ăï vasfi*, t.; وصف الاحوال القمر *vasf ul-ahvāl ul-qamer*, a.

Selle, s. f., siége pour mettre sur le dos d'un cheval, etc., ایر *ëier*, t.; سرج *serdj*, pl. a. سروج *suroudj*, a. — Selle de velours, قطیفه دن مصنوع ایر *qadhyfèden masnoù ëier*. — Cheval de selle, بینك *bînek*. — Être bien en selle, se tenir bien à cheval, ایر اوزرنده یرلشمش او *ïer uzerindè ïerlechmich ol*. — Au fig., être bien dans son poste, منصبنده یرلشمش او *mansybindè ïerlechmich ol*. — Selle, évacuation faite en une fois, عمل *'amel*. — Garder les selles d'un malade, مریضك ایتدیكی عملی حفظ ا *marïzuñ ittïgui 'ameli hyfz it*. — Aller à la selle, كنفه وارمق *kenefè vārmaq*, چیقمق *tchyqmaq*. — Combien de selles avez-vous eues? قاچ عمل ایتدكز *qātch 'amel ittiñyz*.

Seller, v. a., ایرلمك ـ اكرلمك *ëierlemek*, ایر اورمق *ëier ourmāq*, t. — Seller un cheval, آته ایر اورمق *áta ëier ourmaq*, آتی ایرلمك *áti ëierlemek*. — Sellez mon cheval, آتمه ایر اور *átima ëier our*, آتمی ایرله *átimi ëierlè*. — Sellé, e, ایرلنمش *ëierlenmich*, ایرلو *ëierlu*.

Seller (Se), v. pron., t. d'agric., s'endurcir, se tasser, پكشمك *pekichmek*, برككشلمك *berkichlemek*, t.; كسب صلابت ا *kisbi selābet it*, a.

Sellerie, s. f., lieu où l'on serre

les selles, les harnais, ايير انبارى *eïer ambāri*. — Ouvrages qui se font pour l'équipement et le harnachement des chevaux, آت طاقمى ايشى *āt thāqymi ichi*, t.

Sellette, s. f., petit siége en bois, اسكمله *iskemlè*. — Siége d'un accusé, حضور شرعده تهمتلو كمسنه نك اوتوردیغی یر *houzouri cher'ydè teuhmetlu kimesnènuñ otourdyghy ïer*. — Tenir quelqu'un sur la sellette, au fig., fam., le questionner, استنطاق ا *istinthāq it*.

Sellier, s. m., سرّاج *sarrādj*, a.; ايرجى *eïerdji*, t.

Selon, prépos., suivant, كوره *gueurè*, اوزره *uzrè*, t.; حسب *hasb*, *haceb*, a.; بر وفق *ber vefq*, p.-a. — Selon le temps, زمانه كوره *zemānè gueurè*, وقته كوره *vaqtè gueurè*. — Selon ses forces, قادر اولديغى اوزره *qādir oldhoughou uzrè*, قوّتنه كوره *qouvvetinè gueurè*. — Selon mon sentiment, اعتقادمجه *y'tiqādumdjè*. — Selon moi, بكا كوره *bañā gueurè*. — Selon vous, سزه كوره *sizè gueurè*. — Selon la volonté, حسب الاراده *hasb ul-irādè*. — Selon les occurrences, حالك اقتضاسنه كوره *kāluñ yqtizācinè gueurè*, اقتضاى حاله كوره *yqtizāï hālè gueurè*.

Semaille, s. f., temps de semer, اكين وقتى *ekïn vaqti*, t.; موسم زراعت *mevsimi zirā'at*, a. — Semailles, grains semés, اكين *ekïn*, اكلمش *ekilmich*, تخم *tokhoum*, t.; مزروعات *mezrou'āt*. — Faire les semailles, اكين اكمك *ekïn ekmek*. — Action de semer, اكمه *ekmè*, تخم اكمه *tokhoum ekmè*, زرع *zer'*.

Semaine, s. f., suite de sept jours, à commencer par le dimanche jusqu'au samedi inclusivement, هفته *hefte*, vulg. *hafta*, t.; اسبوع *usbu'*, pl. a. اسابيع *eçābï'*. — Une semaine entière, تمام بر هفته *temām bir hafta*. — La semaine prochaine, كله جك هفته *guelèdjek hafta*. — La semaine de Pâques, پاسقاليه هفته سى *pāsqālïa haftaci*. — Semaine, travail que les ouvriers font pendant une semaine, بر هفتهلق ايش *bir haftalyq ich*. — Payement aux ouvriers pour le travail de la semaine, هفتهلق *haftalyq*, هفتهلق اجرتى *haftalyq eudjreti*.

Semblable, adj. com., de même nature ou qualité, qui ressemble, بكرز *beñzer*, اويغون *ouïghoun*, t.; مثللو *micillu*, a.-t., شبيه *chebïh*, مشابه *muchābih*, مماثل *mumācil*, نظير *nazyr*, مثل *misl*, pl. a. امثال *emsāl*. — Tout à fait semblable, طبقى *thybqy*, a. — Cette chose n'est pas semblable à l'autre, بو شى ء ديكرينه مشابه دكلدر *bou cheï dïguerïnè muchābih deïldur*. — Qui n'a pas son semblable, مثلى يوق *misli ïoq*. — C'est un homme qui n'a pas son semblable, مثلى يوق بر آدمدر *misli ïoq bir âdemdur*. — Semblable à un torrent, سيل روان كبى *seïli revān guibi*. — Et autres semblables, وبونك امثالى *vè bounuñ emsāli*. — Semblable, pris substantivement, بنى نوع ابناء جنس *beni nev'*, *ibnāï djins*. — Notre semblable, بنى نوعمز *beni nev'ymyz*, au pl. ابناء جنسمز *ibnāï djinsimyz*.

SEMBLABLEMENT, adv., انك كبى *anuñ guibi*, بويله *beuïlé*, t.; كذلك *kezalik*, هكذا *hakazā*, a.

SEMBLANT, s. masc., apparence, كوستريش *gueusterich*, t.; صورت ظاهره *soureti zāhirè*, ظاهر حال *zāhiri hāl*, a.; نمايش *numāïch*, p. — Faux semblant, ظاهر بى اصل *zāhiri bi asl*. — Par un semblant, sous un semblant d'amitié, صورت ظاهره دوستلق *soureti zāhirèdè dostlyq* كوسترركك *gueustererek*. — Faire semblant, كوسترمك *gueustermek*, صورتنى كوسترمك *souretini gueustermek*, صورتنى اظهار ا *souretini izhār it*, ارائهٔ صورت ا *irāïeï souret it*. — Faire semblant de ne pas savoir, بيلمزلكدن كلمك *bïlmezlikten guelmek*, بيلمزلك ا *bïlmezlik it*, تجاهل ا *tedjāhul it*; de ne pas voir, كوزمزلكدن كلمك *gueurmezlikten guelmek*; de ne pas entendre, ايشيدمامزلك ياپمق - كوسترمك *ichïtmemezlik ïāpmaq*, *gueustermek*. — Faire semblant de dormir, اويقوده اولمق صورتنى كوسترمك *ouïqouda olmaq souretini gueustermek*, تناوم ا *tenāvum it*; d'être fâché, d'être en colère, صورتًا طارغنلق كوسترمك *soureten dhārghynlyq gueustermek*, تغاضب ا *teghāzoub it*; d'être satisfait, صورتًا اظهار پسند ا *soureten izhāri pecend it*. — Ne faire semblant de rien, هيچ بر شيء اظهار ايتمامك *hïtch bir cheï izhār itmemek*.

SEMBLER, v. n., paraître, كورنمك *gueurunmek*, على ما هو الظاهر ظنّ *'ala mā hou ez-zāhir zann* اولنمق *olounmaq*, a.-t. — Ce vin me semble amer, بو شراب بكا اجى كبى كورينور *bou charāb bañā adji guibi gueurünur*. — Il me semblait que cela fut ainsi, بويله اولديغنى ظنّ ايدر ايدم *beuïlè oldoughounou zann ider idum*. — Que vous semble de cette affaire? بو خصوصده ظنّ و تخمينكز ندر *bou khouçoustè zann u tahmïnïñyz nèdur*. — Ce me semble, je crois, selon moi, ظنّمه كوره *zannumè gueurè*, ظنّ ايدرمكه *zann iderumki*. — Ce semble, ظنّ اولنوركه *zann olounour ki*. — Si bon vous semble, اكر مناسب كورورسكز *eïer munācib gueurursïñyz*, اكر استر ايسهكز *eïer ister iseñ*.

SÉMÉIOLOGIE, ou SÉMÉIOTIQUE, s. f., t. de méd., بحث عن علامات الامراض و الصحّة *bahs 'an 'alāmāt ul-emrāz ves-syhhat*, a.

SEMELLE, s. fém., طبان *thabān*, الت كوسله *alt keuccelè*, t. — de soulier, پابوج طبانى *pāboudj thabāni*. — de bas, چوراب طبانى *tchorāb thabāni*. — Battre la semelle, طبان اورمق *thabān ourmaq*.

SEMENCE, s. f.; grain que l'on sème, تخم *tokhm*, *tokhoum*, t.; بزر *bezr*, pl. a. بزور *bezour*. — Semence, ou graine de pavot, خشخاش تخمى *khachkhāch tokhoumou*. — de melon, قاون چكردكى *qāvoun tchekerdegui*. — Les quatre semences froides, بزورات الاربعة المبرّدة *bezourāt ul-erba'at el-muberridet*. — Semence, matière dont les animaux sont engendrés, منى *meni*, a. — Celle de

l'homme plus particulièrement, ارلك *erlik soui*, t.; منی *meni*. — Au fig., une cause éloignée, اصل *asl*, pl. a. اصول *ouçoul*. — Les instructions données à l'enfance, چوجقلره ویرلان وصایا و تعلیمات *tchodjouqlara vérilân veçâyâ vu ta'lîmât*. — On dit également au fig., une semence, pour une cause de procès, تخم دعوا *tokhoumi da'vâ*. — En parlant d'un article de traité, on dit qu'il est, ou peut être une semence de guerre, عهد نامه‌نك بو ماده‌سی تخم سفردر *'ahd nâmènuñ bou mâddèci tokhoumi seferdur*.

Semencine, s. f., Semen-contra, plante vermifuge, صوغلجانی اولدرن بر نوع نبات *soghouldjâni euldurèn bir nev'y nebât*, t.; خریسانة *khériçânet*, a.

Semer, v. a., épandre de la graine sur une terre préparée, اکمك *ekmek*, اکین اکمك *ekín ekmek*, تخم اتمق *tokhoum atmaq*, t.; زرع ا *zer'it*, a.-t. — Semer du blé, بغدای اکمك *boghdâï ekmek*. — Semer un champ, تارلایی اکمك *târlâï ekmek*. — Semer, au fig., répandre, distribuer, صاچمق ساچمق، اتمق *sâtchmaq*, *âtmaq*, نشرا *nechr it*. — Semer de l'argent, اقچه طاغتمق *aqtchè dhâghytmaq*, نشر دراهم ا *nechri dirâhim it*. — Semer la discorde, la zizanie, القای تخم شقاق و نفاق ا *ilqâï tokhmi chiqâq u nifâq it*. — de faux bruits, des mensonges, نشر اراجیف و اکاذیب ا *nechri erâdjîf u ekiâzîb it*. — de fausses nouvelles, اخبار کاذبه نشرا *akhbâri kiâzibè nechr it*. — Semé, e, اکلمش *ekilmich*, مزروع *mezrou'*. — Un champ semé de blé, حنطه ایله مزروع بر تارلا *hyntha ilè mezrou' bir târlâ*.

Semestre, s. m., espace de six mois, التی آیلق *alti âïlyq*, *alt âïlyq*, التی آی *alti âï*, *alt âï*, یاری یللق *iâry îllyq*, نصف سنه *nyṣfi senè*. — Congé de semestre, التی آیلق خدمتدن عفو ایچون ویرلان اذن *alti âïlyq khydmetten 'afv itchoun vérilân izyn*.

Semestre, adj. com., qui dure six mois, التی آی سورر *alti âï surer*, یاری یيل سورر *iâry îil surer*, t. — On rendit tel parlement semestre, فلان پارلامنتونك مجلسی یاری یيل سورمك اوزره ترتیب اولندی *felân pârlâmentonuñ medjlici iâry îil surmek uzrè tertîb oloundou*.

Semestrier, s. m., موقتا خدمتدن معاف اولان عسکری *mouvaqqaten khydmetten mou'âf olân 'askeri*, t.

Semeur, s. m., qui sème du grain, تخم اکیجی اکیندجی *ekîndji*, *tokhoum ekîdji*, t.; زارع *zâri'*, pl. a. زرّاعین *zerrâ'yn*. — Au fig., semeur de discorde, de zizanie, نزاع و شقاق تخمی صاچیجی *nizâ' vu chiqâq tokhoumi sâtchîdji*, مبذر *mubezziri chiqâq u nifâq*. — Semeur de faux bruits, ناشر اراجیف و اکاذیب *nâchiri erâdjîf u ekiâzîb*.

Semi, pour demi, یاری *iâry*, یارم *iârym*, t.; نصف *nyṣf*, a.; نیم *nîm*, p. — Semi-preuve, نصف دلیل *nyṣfi delîl*.

Sémillant, e, adj. fam., دلی قانلو *deli qānlu*, قینار قانلو *qaïnār qānlu*, جیوه لك *djīvèlik*, نشاطلو *nichāthlu*, t. — Enfant sémillant, جسست و چالاك بر طفل *djust u tchālāk bir thyfl*.

Séminaire, subst. masc., کشیش مدرسه‌سی *kechīch medrecèci*, رهبان مدرسه‌سی *rouhbān medrecèci*, t.

Séminal, e, adj., منی‌یه متعلق *menïïè mute'allyq*, a.-t.; نطفی *nathfïi*, a. — Les vésicules séminales, اوعیهٔ منی *ev'yèï meni*, اوعیهٔ نطفیه *ev'yèï nathfïiè*.

Séminariste, s. masc., کشیش مدرسه‌سی شاکردی *kechīch medrecèci chāguirdi*, t.

Semis, s. m., نبات یا چیچك یا اغاج فدانلری تارلاسی *nebāt ïā tchītchek ïā aghādj fidānleri tārlāci*, t.

Semoir, s. m., sac où le semeur met le grain qu'il répand sur la terre, تخم توبره‌سی *tokhoum tobraci*. — Machine qui sert à répandre la semence, تخم قفسی *tokhoum qafeci*.

Semonce, s. f., invitation dans les formes à certaines cérémonies, دعوت *da'vet*, دعوت رسمیه *da'veti resmïiè*, a. — Avertissement mêlé de reproches, تنبیه *tembīh*, pl. تنبیهات *tembīhāt*; تنبیه ملامت آمیز *tembīhi melāmet āmïz*. — Au fig., réprimande, تعزیر *ta'zīr*, pl. تعزیرات *ta'zīrāt*.

Semoncer, v. a., faire une semonce, تنبیه ا *tembīh it*. — Faire une réprimande, تعزیر ا *ta'zīr it*, a.-t.

Semoule, s. f., خاص اونلو خمیر *khāss ounlu khamīr*, t.

Semper virens, s. m., express. latine, fleur, دائم یشیل *dāïm ïechīl*, t.; هردم تازه *herdem tāzè*, p.

Sempiternel, le, adj., qui dure toujours, دائم *dāïm*, a. — Une vieille sempiternelle, قوجه قاری *qodja qāry*, t.; عجوز *'adjouz*, عجوزه *'adjouzè*, pl. a. عجوزات *'adjouzāt*.

Sénat, s. m., assemblée de personnes considérables dans laquelle réside une partie de l'autorité suprême, سناتو تعبیر اولنور دیوان *senāto ta'bīr olounour dīvān*, اعیان مملکت دیوانی *a'ïāni memleket dīvāni*. — Lieu où le sénat s'assemble, سناتو دیوانی قپوسی - سرایی *senāto dīvāni qapoucy, sarāïi*. — Et par extension, dans quelques pays, assemblée des personnes dont est composé un tribunal de justice qui juge en dernier ressort, قاضیعسکرلر مجلسی *qāzy'askerler medjlici*.

Sénateur, s. m., membre d'un sénat, اعیان مملکت دیوانی اعضاسی *a'ïāni memleket dīvāni a'zāci*, a.-t.; اهل الدیوان الاعیان *ehl ud-dīvān ul-a'ïān*, pl. a. ارباب الدیوان الاعیان *erbāb ud-dīvān ul-a'ïān*. — Membre d'un sénat qui juge en dernier ressort, قاضی عسکر *qāzy 'asker*.

Sénatorial, e, ou Sénatorien, ne, adj., دیوان اعیان اربابنه مخصوص *dīvāni a'ïān erbābinè makhsous*, a.-t.; اعیان دیوانه متعلق *a'ïāni dīvānè mute'allyq*.

Seneçon, s. m., plante, قیللوجه اوت *qylludjè ot*, t.; شیخ الربیع *cheïkh ur-rebī'*, a.

Séné, s. m., plante purgative,

سنا *senā*. — Le meilleur, qui vient de la Mecque, سنامکی *senāmeki*, a.-t.

Sénevé, s. m., la menue graine dont on fait la moutarde, خردل دانه‌سی ـ تخمی *khardal dānèei, tokhoumi*, t. — La plante même qui produit cette graine, خردل نباتی ـ اوتی *khardal nèbāti, oty*, t.

Sénile, adj. com., t. de méd., شیخوخته دائر ـ مخصوص *cheïkhoukhatè dāïr, makhsous*, a.-t.

Sens, s. m., faculté de l'animal par laquelle il reçoit l'impression des corps, حس *hass, hyss*, حاسّه *hāssè*, pl. a. حواس *havāss*. — Les cinq sens, حواس خمسه *kavāssi khamsè*. — Sens extérieur, حس ظاهر *hyssi zāhir*, au pl. حواس برانی *havāssi berrāni*. — intérieur, حواس درونی *havāssi deróuni*. — Sens, action de sentir, احساس *yhsās*. — Reprendre ses sens, revenir à soi après un évanouissement, آیلمق *āïlmaq*. — Les sens, les plaisirs que les sens réclament, نفس امّاره *nefsi emmārè*, هوای نفس *havāï nefs*. — Dompter les sens, هوای نفسی ضبط ا *havāï nefsi zabth it*. — Sens, faculté de comprendre et de juger, اکلایش *añlāïch*, عقل *'aql*, ادراك *idrāk*, درایت *dirāïet*, شعور *chou'our*. — Homme de sens, عقل وادراك صاحبی *'aql u idrāk sāhybi*. — C'est une personne de sens, درایتلو بر کیمسنه‌در *dirāïetlu bir kimesnèdur*. — Sens commun, حس مشترك *hyssi muchterek*, عقل عادی بشر *'aqli 'ādü becher*. — Bon sens, حس سلیم *hyssi selîm*, عقل *'aql*. — Sens, signification, معنا ـ معنی *ma'nā*, pl. a. معانی *me'āni*, مفهوم *mefhoum*, مآل *méāl*. — Le sens d'une phrase, d'un passage, عبارەنك بر معناسی *'ybārènuñ bir ma'nāci*. — Le sens propre, معنای موضوع *ma'nāï mevzou'*. — figuré, معنای مجازی *ma'nāï medjāzy*. — Sens, opinion, avis, رأی *rèï*, فکر *fikr*, قیاس *qyās*. — A mon sens, رأیمه کوره *rèïumè gueurè*, قیاسمجه رأیمه *qyāçunmdjè*, قالسه رأیمه *rèïumè qālsa*. — Sens, côté d'une chose, d'un corps; face, یوز *ïuz*, طرف *tharaf*, جهت *djehet*, pl. a. جهات *djehāt*. — Prendre une affaire dans tous les sens, بر ماده‌یی هر طرفدن طوتمق *bir mādèïi her tharaftan thoutmaq*. — Tourner une personne dans tous les sens, بر کمسنه‌یی هر جهتدن چویرمك *bir kimesnèïi her djehetten tchevîrmek*. — Sens dessus dessous, الت اوست زیر و زبر *alt ust, zîr u ziber*.

Sensation, s. f., حس *hyss*, اثر *ecer*, a.; دویمه *douïma*, t. — Sensation agréable, حس لطیف *hyssi lathyf*. — douloureuse, حس موجب الالم *hyssi moudjib ul-elem*. — Faire sensation, تأثیر ا *téécîr it*.

Sensé, e, adj., qui a du bon sens, عقللو *'aqyllu*, اوصلو *ouslou*, t., عاقل *'āqyl*, pl. a. عقلا *'ouqalā*. — C'est un homme sensé, عاقل آدمدر *'āqyl ādemdur*, ارباب درایتدندر *erbābi dirāïettendur*. — Sensé, conforme à la raison, au bon sens, عقل و درایته

موافق ـ مقارن *'aql u dirāïetè muvāfyq, mouqārin,* معقول *ma'qoul.* — Réponse sensée, جواب معقول *djevābi ma'qoul,* جواب با صواب *devābi bā savāb.*

Sensément, adv., عقللوجه *'aqylludjè,* عقللولق ايله *'aqyllulyq ilè,* عقل و درايته موافق صورت ايله *'aql u dirāïètè muvāfyq souret ilè,* a.-t.; بالعقل والدراية *bil-'aql ved-dirāïet,* a. — Parler sensément, عاقلانه سويلمك *'āqylānè seuïlemek.*

Sensibilité, s. f., disposition du corps ou de l'esprit à recevoir l'impression des objets, حسّاسك ـ استعدادى ـ تيزلكى *hyssuñ, isti'dādi, tyzlygui,* a.-t.; سرعت حس *sur'ati hyss,* حاسّيّة *hāssïet,* a.; طوبجيلق *dhoïdjoulouq,* t. — Sentiment d'humanité, émotion, رقّة قلب *ryqqati qalb,* تأثر بال *téessuri bāl.* — Compassion, مرحمت *merhamet,* شفقة *cheſqat.* — Sentiment de tendresse, ملاينت قلب *mulāïèneti qalb.*

Sensible, adj. com., qui a du sentiment, حسّلو *hysslu,* a.-t.; دويجى *doïoûdjòu,* دويار *doïār,* t.; ذو حاصّه *zou hāssè,* حسّاس *hassās.* — Qui se fait aisément sentir, قولاى دويلور *qolāï douïoulour,* سريع التأثير *serï' ut-téécïr,* شديد الاحساس *chedïd ul-yhsās,* شديد التأثير *chedïd ut-téécïr,* قابل التأثر *qābil, ut-téessur.* — Qui est aisément ému, impressionnable, رقيق القلب *raqyq ul-qalb,* متأثر البال *mutéessir ul-bāl.* — Sensible, compatissant, مرحمتلو *merhametlu.* — Qui tombe sous les sens, se fait sentir, se fait voir aisément, بللو *bellu,* كوزه كورينور *gueuzè gueurunur,* ظاهر *zāhir,* محسوس *mahsous,* مدرك *mudrek.*

Sensiblement, adv., d'une manière sensible et perceptible, بللو كوز كوره *bellu olaraq, gueuz gueurè,* t.; اشكاره *achikiārè,* عيانًا *'aïānen,* محسوسًا *mahsoucen,* a. — D'une manière qui affecte le cœur, عن صميم القلب *'an samīm ul-qalb,* متأثر البال اولدرق *mutéessir ul-bāl olaraq.* — Beaucoup, درجه سز *deredjècyz.* — Je vous suis sensiblement obligé, درجه سز ممنون لطفكز اولدم *deredjècyz memnoun louthfiñyz olmuchum.*

Sensitif, ive, adj., qui a la faculté de sentir, دويار *doïār,* t.; حسّلو *hysslu,* a.-t.; حسّاس *hassās,* a.

Sensitive, s. f., plante, بر نباتك اسمى *bir nebātuñ ismi,* t.; مستحيّة *moustahyïet,* a.

Sensorium, s. m., le point, la partie du cerveau que l'on suppose être le centre commun de toutes les sensations, مجمع الحواس *medjmi' ul-havās,* a.

Sensualité, s. f., شهوتپرستلك *chehvetperestlik,* a.-p.-t.; شهوت آزغونلغى *chehvet āzghounlyghy,* t.; غلبهٔ شهوت *ghalebèï chehvet,* حبّ اللذات والشهوات *hubb ul-lezzāt vech-chehvāt.* — Être plongé dans la sensualité, غريق درياى شهوانيّت اول *gharïqy dèrïāï chehvānïiet ol.* — S'abandonner à la sensualité, نفسنه

تابع او - اویمق *nefsinè tābi' ol, ouïmaq.*

Sensuel, le, adj., - نفسه تابع اویان *nefsè tābi', ouïān*, a.-t.; شهوتپرست *chehvetperest*, a.-p.; نفسانی *nefsāni*, شهوتلو *chehvetlu*, شهوانی *chehvānïi*, اسیر نفس *ecïri nefs*, عبید الشهوة *'abïd uch-chehvet.*

Sensuellement, adv., شهوت پرستلك ایله *chehvet perestliguilè*, a.-p.-t.; شهوات نفسانیه یه تبعیت ایله *chehvāti nefsānïèïè teb'yïat ilè.* تلذذ ایله *telezzuz ilè*, a.-t.

Sentence, s. f., dit mémorable, apophthegme, معتبر سوز *mu'teber seuz*, t.; دیش *deïch*, قول *qavl*, pl. a. اقوال *aqvāl*; قول معتبر *qavli mu'teber*, pl. اقوال معتبره *aqvāli mu'teberè*, حکمة *hykmet.* — Sentence, jugement rendu par des juges, par un tribunal, حکم *hukm*, pl. a. احکام *ahkïām*, اعلام شرعی *i'lām*, اعلام *i'lāmi cher'y.*

Sentencié, e, adj., اوزرینه حکم اولنمش *uzerïnè hukm olounmich*, علیهنه حکم جریان ایتمش *'aleïhinè hukmi djerïān itmich*, a.-t.; محکوم علیه *mahkoum 'aleïh*, a.

Sentencier, v. a., بر کمسنه نك اوزرینه حکم ا *bir kimesnènuñ uzerïnè hukm it*, علیهنه حکم ا *'aleïhinè hukm it*, a.-t.

Sentencieusement, adv., افادهٔ احکام صورتنك *ifādèï ahkïām souretindè*, حکم ایله *hukm ilè*, a.-t.

Sentencieux, se, adj. qui contient des sentences, des maximes, متضمن الاحکام *mutezammin ul-ahkïām*, حکمی *hukmïi*, a. — Discours sententieux, اقوال معتبره یی مشتمل بر مقاله *aqvāli mu'teberèïi muchtemil bir maqālè.* — Sentencieux, qui parle par sentences, افادهٔ احکام صورتنك تکلم ایدر *ifādèï ahkïām souretindè tekellum ider.*

Senteur, s. f., odeur, قوقو *qoqou*, قوخو *qokhou*, t.; رایحه *rāïha*, pl. a. روایح *revāïh.* — Parfum, کوزل قوخو *guzel qokhou*, رایحهٔ طیبه *rāïhaï thaïbè.* — Eau de senteur, کوزل قوخولو صو *guzel qokhoulu sou*, ماء معطّر *māï mou'aththar.*

Sentier, s. masc., chemin étroit, دار یول *dār ïol*, یایا یولی *ïāïïā ïolou*, اوغری یول *oghrou ïol*, چوبان یولی *tchobān ïolou*, چیغر *tchyghyr.* — Un sentier qui abrége le chemin, یولی قصه لدر بر چیغر *ïoly qyssaldur bir tchyghyr.* — Sentier, au fig., voie, یول *ïol*, مسلك *mesleh*, منهج *menhedj*, طریقة *tharïqat.* — Suivre le sentier de la vertu, منهج مستقیم صلاحه سالك او *menhedj moustaqymi salāha sālik ol.*

Sentiment, s. m., faculté de sentir, حسّ *hyss*, حاسّه *hassè*, قوّت حاسّه *qouvveti hāssè*, a. — Sentiment agréable, حسّ مطبوع *hyssi mathbou'.* — désagréable, حاسّهٔ فاجعه *hāssèï fādji'a.* — Avoir perdu le sentiment, حسّی زائل اول *hyssi zāïl ol*, بایلمق *bāïlmaq.* — Sentiment, affection des mouvements de l'âme, pensée, dessein, فکر *fikr*, pl. افکار *efkiār*; خاطره *khāthyrè.* — Senti-

ment noble et élevé, خاطرهٔ کریمه وجلیله *khāthyrëi kerîmè vu djelîlè.* — d'amour et d'affection, خاطرهٔ عشق و محبّت *khāthyrëi 'ychq u mouhabbet.* — de tendresse, فکر حنین و رقّت *fikri hanîn u ryqqat.* — Affection, amitié, محبّت *mouhabbet*, عطوفة *'outhoufet.* — Sentiment paternel, عطوفت پدریّه *'outhoufeti pederïiè.* — Un homme qui a des sentiments d'honneur et de probité, ou simplement des sentiments, إفکار کریمه وعرض و ناموس ایله مجبول بر آدم *eſkiāri kerîmè vè 'yrz u nāmous ilè medjboul bir âdem.* — Sentiment, sensibilité physique, حاسّیّت *hāciiet*; — morale, رقّت قلب *ryqqat qalb*, حسّیّت *hounniet.* — Avoir ce sentiment, رقیق القلب او *raqyq ul-qalb ol.* — Sentiments naturels, mouvements, penchants inspirés par la nature, میل جبلّی *meïli djibilli*, میل طبیعی رغبة *meïli thabï'y, raghbeti fithrïiè*, pl. a. رغبات فطریّه *raghbāti fithrïiè.* — Sentiment, intention, disposition, طویّة *thaviiet.* — Avec le sentiment le plus pur et la meilleure intention, خلوص نیّت و صفای طویّت ایله *khoulouci niiet vè safāï thaviiet ilè.* — Sentiment, opinion qu'on a des choses, رأی *rëi*, اعتقاد *y'tiqād*, pl. a. اعتقادات *y'tiqādāt.* — Bon sentiment, حسن اعتقاد *husni i'tiqād.* — Mauvais —, سوء اعتقاد *souï y'tiqād.* — Être dans de bons sentiments, اعتقادات خیرهسی او *y'tiqādāti khaïrèci ol.* — Selon mon sentiment, بنم اعتقادمه کوره *benum y'tiqādumè gueurè.* — Juger par sentiment, par la seule impression des choses, نظرهٔ اولیده حکم ا *nazarëi oladè hukm it.* — Sentiments, au pl., probité, عرض *'yrz.* — Honneur, عرض و ناموس *'yrz u nāmous.* — Générosité, humanité, مروّت *muruvvet.* — Sentiment, odorat des chiens, قوخولمه کلاب قسمنگ قوّتی *qokhoulama*, شامّهسی *kilâb qysminuñ qouvveti chāmmèci.*

SENTIMENTAL, E, adj., qui a beaucoup de sensibilité, رقّت قلب ایله مجبول *ryqqati qalb ilè medjboul*, a.-t.; رقیق القلب *raqyq ul-qalb*, a.

SENTINE, s. fém., partie basse de l'intérieur d'un navire où les eaux s'arrêtent et croupissent, سنتینه *sintina*, کمی سنتینهسی *guemi sintinaci*, t. — Au fig., sentine de tous les vices, rassemblement de gens de mauvaise conduite, جمع اشقیا *djem'y echqyā.*

SENTINELLE, s. f., soldat qui fait le guet, بکچی *bektchi*, نوبتجی *nevbetdji*, قراول *qarāghoul*, قراوول *qarāvoul*, t. — Poser la sentinelle, قراغول نفرینی نصب ا *qarāghoul neferîni nasb it.* — La relever, قراغولی دکشدرمک ـ تبدیل ا *qarāghouli deïchturmek, tebdîl it.* — Visiter les sentinelles, قراغوللری یوقلمق *qarāghoulleri ïoqlamaq.* — Fonction, service de sentinelle, بکچیلك *bektchîlik*, قراغوللق *qarāghoullyq.* — Faire sentinelle, être de faction, قراغوللق ـ بکچیلك ا *qarāghoullyq, bektchîlik it.* — aux portes, قپولرده

قراغوللق ا *qapoulevdè qarāghoullyq it.* — Être de sentinelle, قراغوللق *qarāghoullyq klyzmetindè ol.* — Au fig., faire sentinelle, attendre, guetter, بكلمك *beklemek*, كوزتمك *gueuzetmek*, ا ديدبانلق *dīdebānlyq it.*

SENTIR, v. a., recevoir une impression quelconque par les sens, دويمق *douïmaq*, t.; حسّ ا *hyss it*, احساس ا *yhsās it.* — Sentir une grande joie, سرور عظيم حسّ ا *surouri 'azīm hyss it.* — une grande douleur, وجع شديد احساس ا *vedj'aï chedīd yhsās it.* — Sentir, flairer, قوقلمق *qoqlamaq*, استشمام ا *istichmām it*, تشمّم ا *techemmum it.* — Sentir des parfums, استشناى مطريات ا *istichnāï 'athrïiāt it.* — Faire, donner à sentir, قوقوتمق *qoqoutmaq.* — Sentir, s'apercevoir, connaître, اكلامق طويمق ـ دويمق *thouïmaq*, *añlāmaq*, بيلمك *bïlmek*, ـ فهم *fehm*, ادراك ـ احساس ـ درك ا *idrāk, yhsās, derk it.* — Sentir sa force, قوّتى درجه‌سنى بيلمك ـ حسّ ا *qouvveti dereudjecini bïlmek*, *hyss it.* — sa faiblesse, ضعفنى اكلامق *za'fini añlāmaq.* — Sentir de loin, prévoir les choses de loin, ايراق كورمك *irāq gueurmek.* — Sentir, v. n., répandre, exhaler de l'odeur, قوقمق *qoqmaq*, قوقوسى او *qoqouçou ol*, قوخو يايمق *qokhou īāïmaq*, ا نشر رايحه *nechri rāïha it.* — Sentir bon, كوزل قوقمق *guzel qoqmaq*, كوزل قوقوسى او *guzel qoqouçou ol*, ا نشر رايحهٔ طيبه *nechri rāïhaï thaïibè it.* — mauvais, فنا قوقمق *fenā qoqmaq*, et simplement قوقمق *qoqmaq*, بد قوقمق *bed qoqmaq*, ا نشر رايحهٔ كريهه *nechri rāïhaï kerïha it.* — Exhaler une odeur forte, پك قوقمق *pek qoqmaq.* — Cela sent fort, بو شيئك كسكين قوقوسى واردر *bou cheïuñ keskïn qoqouçi vārdur.* — Sentir de la bouche, اغز قوقمق *aghyz qoqmaq.* — des pieds, ايّاق قوقمق *aïāq qoqmaq.* — le brûlé, يانق قوقمق *īānyq qoqmaq.* — On sent, ou cela sent le brûlé, يانق قوقار يانق *īānyq qoqār*, قوقوسى كليور *īānyq qoqouçou guelïeur.* — Sentir, avoir le goût, la saveur d'une chose, او برشيئك دادى *bir cheïuñ dādi ol*, داد ويرمك *dād vïrmek.* — Ce mets ne sent rien, بو يمكك هيچ بر درلو دادى يوقدر *bou ïemeguñ hïtch bir turlu dādi ïoqtur.* — Cette eau sent la terre, بو صوده طپراق طعمى واردر *bou souda thopräq thon'mi vārdur.* — Sentir, au fig., avoir les qualités, l'air, les manières de telle chose, de telle personne, ressembler à....., فلانده برشيئك قوقوسى او *felāndè bir cheïuñ qoqouçou ol*, بكزمك *beñzemek.* — Il sent l'homme de qualité, انده ارباب حيثيت قوقوسى واردر *anda erbābi haïcïiet qoqouçou vārdur.* — Il sent le rustre, خويراده بكزر *khoïrātè beñzer.* — Se sentir, en quel état on est, v. pron., حسّ ا نفس *hyssi nefs it.* — Se sentir, éprouver, دويمق *douïmaq*, دويلمق *douïoulmaq*, ا حسّ *hyss it.* — Se sentir de la goutte, نقرس علتنى حسّ ا

nyqris 'ylletini hyss it. — Se sentir de quelque mal ou de quelque bien, en avoir quelque reste, بر شيئك اثريني دويمق *bir cheïuñ ecerini douïmaq.* — Ne pas se sentir, être engourdi, حسّى قالمامق *hyssi qālmāmaq*, مسلوب الحواسّ او *mesloub ul-havāss ol.* — Se sentir, connaître ses qualités, ses moyens, كندوسنى بيلمك *guenducini bīlmek.* — Se sentir, avoir part au bien ou au mal, پاى آلمق *pāï ālmāq*, حصّه كير او *hyssè guīr ol*, بهره دار او *behrèdār ol.* — Senti, e, دويلمش *douïoulmich*, محسوس *mahsous.*

Seoir, v. n.; ياقشمق *ïāqychmaq*, ياقشق كلمك *ïāqychyq guelmek*, يراشمق *ïarāchmaq*, يراشق او *ïarāchyq ol*, t.; لايق او *lāïq ol*, a.-t.; لايق و جسپان او *lāïq u djespān ol.* — Cela ne vous sied pas, بو شيء سزه ياقشمز *bou cheï sizè ïāqychmaz.*

Séparable, adj. com., آيريلور *āïrīleur*, آيريله بيلور *āïrīlabilur*, t.; ممكن التفريق *mumkin ut-tefryq*, قابل التفريق *qābil ut-tefryq*, ممكن الانفصال *mumkin ul-infiçāl.*

Séparatif, ive, adject., تفريق ايديجى *tefryq idīdji*, a.-t.; مفرّق *muferryq*, a.

Séparation, s. f., action de séparer, آيرمه *āïrma*, t.; فراق *firāq*, تفريق *tefryq*, فصل *fasl.* — Action de se séparer, آيرلمه *āïrilma*, مفارقة *moufāraqat*, انفصال *infiçāl*, افتراق *iftirāq.* — Entière séparation, مفارقت كامله *mufāraqati kiāmilè.* — Rupture, cessation d'amitié, de rapports, بوزشمه *bozouchma*, بوزشق *bozouchouq*, فسخ رابطهٔ الفت *feskhy rābithaï ulfet*, قطع علاقهٔ محبّت *qath'y 'alāqaï mouhabbet.* — Séparation de communion, de secte, اعتزال *y'tizāl.* — Séparation de corps entre mari et femme, قارى ايله قوجه تك آيرلشمسى *qāry ilè qodjanuñ āïrilichmaci*, مباينت الزوجين *mubāïnet uz-zevdjeïn.* — Séparation de biens entre époux, فسخ مشاركت اموال بين الزوجين *feskhy muchāreketi emvāl beïn uz-zevdjeïn.* — Faire séparation, rompre une association de commerce, اورتاقلغى بوزمق *ortāqlyghy bozmaq*, فسخ شركت ا *feskhy chirket it.* — Séparation, chose qui sépare, بولمه *beulmè*, فاصله *fācylè*, pl. a. فواصل *fevācyl.* — Mur de séparation, بولمه ديوار *beulmè dīvār.* — Au fig., division, sujet d'inimitié, سدّ حائل ودّ و الفت *seddi hāïli vidd u ulfet.* — Séparation, intervalle. Voy. ce mot.

Séparément, adv., بشقه بشقه *bachqa bachqa*, آيرو اولهرق *āïru olaraq*, t.; منفرداً *munferiden*, على الانفراد *'alel-infirād*, منفارقاً *munfāriqan*, a.

Séparer, v. a., désunir les parties jointes d'un tout, ce qui était uni, آيرمق *āïrmaq*, t.; تفريق ا *tefryq it*, جدا ا *djudā it*, a.-t. — Séparer la tête du tronc, انسانك كلّه سى بدنندن آيرمق *insānuñ kellèci bedeninden āïrmaq.* — Faire que des choses ne soient plus ensemble, آيرو

بر برندن آیرمق *āïrouqomaq*, قومق بیشقه *bir birinden āïrmaq*, قومق بشقه *bachqa qomaq*. — Séparer les chevaux, les mettre séparément, آتلری بشقه بشقه قومق - تفریق ا *âtlari bachqa bachqa qomaq, tefryq it.* — Séparer la monnaie d'or de la monnaie d'argent, التون سکه لری کومش سکه لرندن آیرمق *altoun sikkèleri gumuch sikkèlerinden āïrmaq.* — Séparer, servir de bornes communes, آره سنی آیرمق *aracini āïrmaq*, فصل و تفریق ا حدّ *haddi fāçyl ol.* — Les Alpes séparent la France de l'Italie, الپس تسمیه اولنان طاغلر فرانسه مملکتی ایتالیه مملکتندن فصل و تفریق ایدر *alpes tesmiè olounān dhāghlar frānsa memleketi itālia memleketinden fasl u tefryq ider.* — Séparer, partager, diviser, پای ا *pāï it*, بولمک *beulmek*, تقسیم ا *taqsīm it.* — Séparer un jardin en deux par un mur, باغچه یی بر دیوار ایله ایکی یه تقسیم ا *bāghtcheïi bir dīvār ilè ikiïe taqsīm it.* — Se séparer, v. pron., se détacher, آیرلق منفصل او *āïrilmaq, mounfacyl ol.* — L'écorce de cet arbre s'est séparée, بو اغاجک قبوغی آیرلشدر *bou aghādjun qaboughy āïrilmichtur.* — S'éloigner l'un de l'autre, en parlant des personnes, des animaux, آیرلق مفارقة ا *āïrilmaq, mufāraçat it.* — Ces deux personnes se séparèrent, بو ایکی کمسنه بری برندن مفارقت ایتمشلردر *bou iki kimesnè biri birinden mufāraqat itmichlerdur.* — L'armée se sépara en deux corps, عسکر ایکی طابوره منفصل اولمشدر - تفریق اولندی *'asker iki thāboura munfaçal olmuchtur, tefryq oloundou.* — Se séparer, cesser d'avoir des rapports, des relations, علاقه یی کسمک *'alāqaïi kesmek.* — Séparé, e, آیرلمش *āïrilmich*, آیریلو *āïrilu*, منفصل *munfacyl*, مفارق *mufāryq*, بولنمش *beulunmich*, تقسیم اولنمش *taqsīm olounmich*, منقسم *mounqacim.*

Sept, adj. num., یدی *ïedi*, t.; سبع *seb', seb'a*, a.; هفت *heft*, p.

Septante, adj. num., soixante-dix, یتمش *ïetmich*, t.; سبعون *seb'ounè*, a.; سبعین *seb'ynè*, a.; هفتاد *heftād*, p. — Les septante, ou la version des septante, c.-à.-d. les soixante-dix traducteurs de l'Ancien Testament, المصحف السبعونی *el-moushyf us-seb'ouni.*

Septembre, s. m., ایلول *eïloul*, a.; ایلول آیی *eïloul āïi*, ستورس *sitevris*, t.; ماه ایلول *māhi eïloul.*

Septenaire, adj. com., nombre septenaire, le nombre sept, العدد السبعة *el-'aded us-seb'at.* — Septenaire, s. m., chacune des parties de la vie de l'homme, divisée en sept ans, à partir du jour de la naissance, مدّة سبع سنین *muddeti seb'a senīn.* — Celui qui pendant sept années consécutives a professé dans une université, مداوم فی التدریس سبع سنین *mudāvim fit-tedrīs seb'a senīn.*

Septennal, e, adject., هر یدی *her ïedi*, یلده بر اولان *ïildè bir olān*, t.

Septentrion, s. m., nord, شمال *chimāl*, a.

SEPTENTRIONAL, E, adj., شمالی *chimālïi*, a. — Les contrées septentrionales, اقطار شماليه *aqthāri chimālïiè*. — Les septentrionaux, ou les peuples septentrionaux, اهالی شمال *ehālïi chimāl*, اقوام شماليه *aqvāmi chimālïiè*.

SEPTIÈME, adj. com., nomb. ord., يدنجی *ïedindji*, t.; سابع *sābi'*, a.; هفتم *heftum*, p. — La septième génération, بطن سابع *bathni sābi'*, نسل سابع *nesli sābi'*. — Septième, s. m., partie d'un tout, يديده بر *ïedïdè bir*, سبع *sub'*. — Le septième du mois, آيك يدنجی كونی *āïuñ ïedindji gunu*.

SEPTIÈMEMENT, adv., يدنجيده *ïedindjïdè*, يدنجی اولدرق *ïedindji olaraq*, t.; سابعًا *sābi'en*, a.

SEPTIQUE, adj. com., t. de méd., اتی چوريديجی *eti tchurudïdji*, t.; مبلی اللحوم *mubli ellouhoum*, a.

SEPTUAGÉNAIRE, adj. et s. com., يتمش ياشنده اولان *ïetmichïāchinda olān*, t.; بالغ السبعين *bālygh us-sab'ïn*, a.

SEPTUPLE, adject. com., يدی كرّه *ïedi kerrè olqadar*, t.; سبعة اضعاف *seb'at az'āf*, a.

SEPTUPLER, v. a., يدی كرّه ا *ïedi kerrè ït*, t.; تضعيف سبع *taz'yfi seb'è marrātin*, a. — Septuplé, e, يدی كرّه اولان *ïedi kerrè olān*, يدی قات اولان *ïedi qāt olān*, مضاعف سبع مرّات *mouzā'yfi seb'è marrātin*.

SÉPULCRAL, E, adj., مزارلو *mezārlu*, مزاردهكی *mezārdèki*, t.; قبری *qabrïi*, لحدی *lahadïi*, a. — Pierre sépulcrale, مزار طاشی *mezār thāchi*. — Inscription —, مزار كتابتی *mezār kïtābeti*, يازوسی *ïāzoucy*.

SÉPULCRE, s. m., مزار *mezār*, t.; قبر *qabr*, pl. a. قبور *qoubour*; لحد *lahad*, pl. a. لحود *louhoud*. — Le Saint-Sépulcre, le sépulcre de Jésus-Christ, قبر عيسی *qabri 'yça*, مرقد مبارك *merqadi mubārek*.

SÉPULTURE, s. f., lieu où l'on enterre, مزار يری *mezār ïeri*, مزارلق *mezārlyq*, t.; مدفن *medfen*, pl. a. مدافن *medāfin*. — Inhumation, گوممه *gueummè*, t.; دفن *defn*, تدفين *tedfïn*. — Donner la sépulture, گوممك *gueummek*, دفن ا *defn it*.

SEQUELLE, s. f., طرفدار اولانلر *tharafdār olānlar*, a.-t.; توابع *tevābi'*, a.

SÉQUESTRATION, s. f., اليقومه *alyqoma*, t.; توقيف *tevqyf*, حبس *habs*, a.

SÉQUESTRE, s. masc., état d'une chose litigieuse mise en main tierce, اليقومه *alyqoma*, t.; توقيف *tevqyf*, احتباس مال *yhtibāci māl*, توقيف مال *tevqyfi māl*. — Se dit de même en parlant des personnes : Les parents demeurèrent d'accord de mettre cette fille en séquestre, رضای والديدن ايله بو قيزك محبوسيتی خصوصنه قرار ويرلدی *rizāï vālideïn ilè bou qyzuñ mahbouciïeti khouçoucinè qarār vïrildy*. — Celui entre les mains de qui les choses sont mises en séquestre, مال محبوس امانتكاری *māli mahbous emānetkiāri*. — Un sé-

questre solvable, مال محبوسی *māli mahbouci eudèmeguè mouqtedir bir emānetkiar.* — Séquestre, la chose séquestrée, اليقونلمش مال *alyqonoulmich māl*, مال محبوس *māli mahbous.* — Dépôt, امانت *emānet.* — Confiscation, ضبط *zabth.*

Séquestrer, v. a., mettre en séquestre, اليقومق *alyqomaq*, t.; توقيف ا *tevqyf it*, حبس ا *habs it*, a.-t. — Séparer, écarter des personnes d'avec d'autres, ايرمق *āïrmaq*, دفع ا *def' it*, ابعاد ا *ib'ād it.* — Mettre en dépôt, امانت قومق *emānet qomaq.* — Se séquestrer, v. pron., تنهايه كتمك *tenhāïè guitmek*, دنيادن چكلمك *dunïāden tchekilmek*, t. — Séquestré, e, اليقونمش *alyqonmich.*

Sequin, s. masc., monnaie d'or, التون *altoun*, t.; دينار *dīnār*, pl. a. دنانير *denānīr*; سكهٔ زر *sikkèï zer*, p. — Sequin de Venise, يالدز التونی *ïāldyz altouni.* — de Constantinople, استانبول زر محبوبی *istāmbol zer mahboubi.* — d'Égypte, مصر زر محبوبی *myçyr zer mahboubi.*

Sérail, s. m., nom particulièrement affecté aux palais du sultan et des grands personnages à Constantinople, سراى *sarāï.* — Celui du sultan même, سراى پادشاهی *sarāï pādichāhi*, سراى همايون *sarāï humāïoun.* — Sérail, se dit aussi communément, mais improprement, de la partie du palais où les femmes sont renfermées, et dont le véritable nom est حرم *harem*, حرم همايون *harem humāïoun.*

Séraphin, s. m., اسرافيل *isrāfīl*, اسرافين *isrāfīn*, a. — Les séraphins et les chérûbins, اسرافيليون و كروبيون *isrāfīlïioun u keroubïioun.*

Séraphique, adj. com., اسرافيلی *israfīlïi*, a.

Séraskier, s. m., titre qui répond en Turquie à celui de général en chef et de maréchal de France, سرعسكر *ser'asker.* Voy. سرعسكر dans le Dictionnaire turc-français.

Serein, s. m., vapeur froide qui tombe le soir, چهٔ *tchih*, اخشامك دوشن چه *akhchāmda duchen tchih*, t.; شبنم *chebnem*, p.; نم *nem.*

Serein, eine, adj., qui est clair, doux et calme, اچق *atchyq*, t.; صاف *sāf*, a.; روشن *rouchen*, p. — Temps serein, اچق هوا *atchyq havā.* — Pendant une nuit claire et sereine, بر شب روشن اثناسنده *bir chebi rouchen esnācindè*, كيجه اياز اولديغی حالده *guïdjè aïāz oldoughy hāldè.* — Un climat serein, دائما ايازلق مملكت *dāïmā aïāzlyq memleket.* — Qui a un visage serein, اچق يوزلو *atchyq ïuzlu.* — Serein, paisible, calme, en parlant du cœur, de l'esprit, راحت *rāhat*, آسوده حال *āçoudè hāl.* — Goutte sereine, قره صو اينمه *qara sou inmè*, طموس البصر *thoumous ul-baçar.*

Sérénade, s. f., كيجه چالغوسی *guïdjè tchālghouçon*, سوقاقلر ساز و آهنك ايله شنلك *soqāqta sāz u āhenk ilè chenlik.*

Sérénissime, adject. com., titre d'honneur, جليل الشان *djelīl uchchān*, عظيم الشان *'azīm uch-chān.*

— Son altesse sérénissime, حضرت جليل المنزلتلرى *hazreti djelil ul-menzeletleri.*

Sérénité, s. f., اچقلق *atchyqlyq*, صفوت *safvet*, a. — de l'air, du temps, هوا اچقلغى *havā atchyqlyghy*, صفوت هوا *safveti havā*, صحو *sahv*. — du ciel, صفوت سما *safveti semā*. — du visage, يوز اچقلغـــى *iuz atchyqlyghy*. — des jours, le bonheur de la vie, عمرك خوشلغى *'eumruñ khochlyghy*. — de l'esprit, de l'âme, كوكل راحتلكى *gueuñul rāhatligui*, فراغ بال *firāghy bāl*.

Séreux, se, adj., صولو *soulu*, t.; مائى *māii*, a. — La partie séreuse du sang, دمك جزء مائيسى *demuñ djuz'i māiei*.

Serf, ve, adj., esclave, قول *qoul*, كوله *keulè*, t.; اسير *ecir*, pl. a. اسرا *uceră*.

Serfouette, s. f., چاپه *tchāpa*, چتال قازمه *tchatāl qāzma*, t.

Serfouir, v. a., طپراغى خفيفجه *thopräghy khafifdjè qāzmaq*, t.

Serge, s. f., صوف *sof*, a.; سايه *saiā*, t.

Sergent, s. m., officier de justice dont la fonction est de donner des exploits, des assignations, etc. Dans ce sens, le mot Sergent est vieux; on se sert maintenant en France du mot Huissier, چاوش *tchāvouch*, محكمه چاوشى *mehkemè tchāvouchou*. — Sergent, sous-officier d'infanterie, بلوك چاوشى *beuluk tchāvouchou*, چاوش *tchāvouch*. — Sergent-major, باش چاوش *bāch tchāvouch*.

Sergenter, v. a., presser par le moyen des sergents, چاوش معرفيله بر كمسنه يـــى تضييق ايتمك *tchāvouch ma'rifetilè bir kimesnèii tazïyq itmek*. — Sergenter, au fig., presser, importuner, fatiguer, pour obtenir quelque chose, تعجيز ايتمك *ta'djiz itmek*, ثقلت ويرمك *syqlet vïrmek*.

Sergenterie, s. f., چاوشلق *tchāvouchlouq*, t.

Serger ou Sergier, s. m., صوف طوقويجى *sof dhoqouïdjï*, t.

Série, s. f., suite, succession, صره *syra*, t.; سلسله *silsilè*, صف *saff*, pl. a. صفوف *sonfouf*. — Terme de mathém., suite de grandeurs qui croissent et décroissent suivant une certaine loi, سلسلة المقادير *silsilet ul-meqādïr*. — Série d'idées, سلسلهٔ معانى *silsilèi me'āni*. — Une série de questions, سلسلهٔ مسائل و مطالب *silsilèi meçāïl u methālib*.

Sérieusement, adv., d'une manière grave et sérieuse, اغرلغله *aghyrlyghylè*, t.; بالوقار *bil-veqār*, a.; وزانت عقل ايله *vezāneti 'aql ilè*. — Froidement, صوغوقلمق ايله *soghouqlyq ilè*, طور بارد ايله *thavri bārid ilè*, بالبرودة *bil-beroudet*. — Sans plaisanterie, لطيفه سز *lathyfèsyz*, كرچكدن *guertchekten*, جدًّا *djidden*. — Je vous parle sérieusement, سزه جدًّا سويلرم *sizè djidden seuïlerim*. — Tout de bon, avec ardeur, بالجد وار قوتيله *bil-djidd vel-yqtām*.

Sérieux, s. m., gravité dans l'air, les manières, اغرلق *aghyrlyq*, وقار *vaqār*, وزانت الطبع *rezānet uth-thab'*, مكينت *mekïnet*. — Prendre

son sérieux, اظهار صورت وقار و مکینت ا *yzhâri soureti veqâr u mekînet it.*

Sérieux, se, adject., grave, اغر *aghyr*, تمکینلو *temkînlu*, a.-t.; وقور *vouqour*, رزین *rezîn*, a. — Visage sérieux, سیمای با وقار *sîmâi bâ veqâr.* — Prendre un air sérieux, اتخاذ صورت تمکین و وقار ا *ittikhâzy soureti temkîn u veqâr it.* — Important, مهم *muhimm*, واجب الاعتنا *vâdjib ul-y'tinâ*, بجد شایان اعتنا *bedjidd châiâni y'tinâ*, معتنا به *mu'tenâ bih.* — C'est une affaire sérieuse, بجد مصلحتدر *bedjidd maslahattur.* — Considérable, et qui peut avoir des suites graves, بیوك عظیم *buiuk 'azîm*, جسیم *djecîm.* — Maladie sérieuse, بیوك خستهلك *buiuk khastalik*, اغر خستهلك *aghyr khastalik*, مرض جسیم *marazy djecîm.* — Sérieux, vrai, sincère, کرچك *guertchek*, صحیح *sahyh*, حقیقی *haqyqy*, طوغرو *dhoghrou.*

Serin, ine, subst., petit oiseau, قناریه قوشی *qanâria qouchou*, قناریه *qanâria*, حکیك قوشی *hakîk qouchou*, t.

Serinette, s. f., قوشی اوکرده جك الت ـ دولاب *qouchou eugredèdjek âlet, dolâb*, قناریه صندوغی *qanâria sandoughy*, t.

Seringat ou Syringa, s. m., arbrisseau, یاسمین یبانسی *iabâni iâsmîn*, t.

Seringue, s. f., شرنقه *chyrinqa*, شرنغه *chyringha*, حقنه *hoqna*, t.

Seringuer, v. act., شرنقه ایله سرپمك *chyrinqa ilè serpmek*, t. — Seringuer une plaie, حقنه ایله رش ما ایدرك ـ جراحتی غسل ا *hoqna ilè rechchi mâ iderek, djerâhati ghousl it.*

Serment, s. m., affirmation en prenant Dieu à témoin, یمین *iemîn*, pl. a. ایمان *imân*; قسم *qacem*, a.; اند *ând*, t.; حلف *half, halif.* — Prestation de serment, ادای یمین *edâi iemîn.* — Prêter serment, ادای یمین ا *edâi iemîn it.* — Faire serment, آند ایچمك *iemîn it*, یمین ا *ând itchmek.* — Faux serment, یلان یمین *ialân iemîn*, یمین کاذب *iemîni kiâzib.* — Prêter serment en justice, حضور شرعده یمین ا *houzouri cher'dè iemîn it.* — Affirmer par serment, یمین ایله تصدیق ا *iemîn ilè tasdyq it.* — Faire prêter serment à quelqu'un, بر کمسنه یه یمین ویرمك *bir kimesnèiè iemîn vîrmek.* — Serment, promesse solennelle, یمین ایله اولان تعهد ـ وعد *iemîn ilè olân te'ahhud, va'd*, عهد *'ahd bil-iemîn*, بالیمین حلف *hilf.*

Sermentaire, s. f., ou Livèche, plante, سلام اوتی *selâm oty*, خروس کاشم رومی *khoros gueuzu*, t.; کوزی انجدان رومی *kiâchemi roumi*, انجدان رومی *endjdâni roumi*, a.

Sermenté, e, adj., qui a prêté le serment requis pour l'exercice de sa charge; on dit mieux Assermenté, یمینلو *iemînlu*, t.; محلوف *mahlouf*, a.

Sermon, subst. masc., وعظ *va'z*, مواعظ *muvâ'azat*, a.

Sermonnaire, s. m., recueil de sermons, وعظ مجموعهسی *va'z medj-*

mou'aci. — Auteur de sermons, وعظ مؤلّفی *va'z mu'elliſi.*

Sermonnaire, adj. com., qui convient au sermon, وعظه یاقشور *va'zè ïāqychur*, وعظه جسپان اولان *va'zè djespān olān.*

Sermonner, v. a., fam., عبث وعظ ایره *'abes ïerè va'z it*, وعظ ایدر کبی سویلمک *va'z ider guibi seuïlemek*, علی طریق الوعظ سوق کلام ا *'ala tharyq ul-va'z sevqy kelām it.*

Sérosité, s. f., صولیلق *soululyq*, t.; مائیّة *māïiet*, a. — Sang plein de sérosités, دم کثیر المائیّة *demi kecïr ul-māïiet.*

Serpe, s. f., باغچوان بچقیسی *bāghtchevān bitchqyci*, دهره *dehrè*, اشلمه بچاغی *achlama bitchāghy*, باغ داسی *bāgh dāci*, t.

Serpent, s. m., reptile venimeux, یلان ـ یبلان *ïlān*, t.; حیّة *haïïet*, pl. a. حیّات *haïïāt*, مار *mār*, p. — Peau de serpent, یلانک دریسی *ïlānuñ derïci.* — Serpent, au fig., en parlant d'une personne médisante, دلی زفیرلی *dili zifirli.*

Serpentaire, ou Serpentine, s. f., plante, یلان یصدوغی *ïlān ïasdughy*, t.; نشک *nechk*, *nechik*, p.; لوف *louf*, a. — Vipérine de Virginie, racine diurétique, etc., جدر بنفسج *djedri benefsedj.* — Constellation, الحوّا *el-havvā*, حیّة *hyïet.*

Serpenteau, s. m., petit serpent, یلاندجق *ïlāndjyq.* — Sorte de fusée volante, بر نوع هوا فشنکی *bir nev'y havā fichengui*, t.

Serpenter, v. n., se mouvoir d'une manière tortueuse, à la manière du serpent, یلان کبی سورتنمک ـ یورییمک *ïlān guibi surtunmek*, *ïurumek*, یلان قاوی کتمک *ïlān qāvi guitmek*, یلان قاویلی یوریمک *ïlān qāvïli ïurumek.* — En parlant d'une rivière, d'un ruisseau qui serpente, یلان قاویلی اقمق ـ جریان ا *ïlān qāvïli aqmaq*, *djerïān it*, t.; متلوّیًا اقمق *mutelevvïan aqmaq*, a.-t.

Serpentin, adj. m., marbre serpentin, بر نوع بیاض و قیرمزی لکه لی مرمر *bir nev'y beïāz vè qyrmizy lekèli mermer.* — s. m., tuyau qui va en spirale depuis le chapiteau d'un alambic jusqu'au bas, انبیقک مار پیچلو بوریسی *embïquñ mār pitchlu bouroucou.*

Serpentine, s. f., pierre fine, tachetée comme la peau d'un serpent, یلان یشیل سماقی *ïechíl samāqy*, حجر الحیّة طاشی *ïlān thāchi*, t.; *hadjer ul-haïïet*, a. — Serpentine, plante. Voy. Serpentaire. — Serpentine, se dit de la langue du cheval lorsqu'elle remue sans cesse au dehors ou au dedans de la bouche, دایم اویناین آت دلی *dāïm oïounāïan āt dili.*

Serper, v. n., t. de mar., lever l'ancre, لنکری قالدرمق *lengueri qāldurmaq*, t.

Serpette, s. f., باغچوان چاقیسی *bāghtchevān tchāqyci*, باغ بچاغی *bāgh bitchāghy*, t.

Serpillière, s. fém., grosse toile pour emballer, etc., چوال بزی *tchouwāl bezy*, قبا بز *qabā bez.* — Toile qu'on met en auvents des bou-

tiques pour se garantir du soleil, تنف *tenf, tenef.* — Nom d'un insecte, بر بوجك اسمی *bir beudjegyñ ismi*, t.

Serpolet, s. m., كويكو اوتی *gueïgu oty*, نمام اوتی *nemām oty*, t.; خلندر *khalender*, a.

Serre, s. f., lieu où l'on serre les plantes et les arbustes en hiver, كرم خانه *guerm khānè*, p.; موسم شتاده اشجار و نباتاتی صاقلیه جق یر *mevsimi chitādè èchjār u nebātāti sāqlaïadjaq ïer.* — Serre, pied des oiseaux de proie, پنچه *pentchè*, قوش پنچه سی *qouch pentchèci*, چیناق *tchïnāq*, t.; مخلب *mykhleb*, pl. a. مخالب *makhālib* et مخاليب *makhālīb*. — Qui a les serres fortes, قوی المخالب *qavi ul-mekhālib*. — En parlant d'une personne qui a la main forte, قاورایشی زورلو *qāvrāïchi zorlu*, چاقر پنچه لو *tchāqyr pentchèlu*. — Serre, action de serrer, de presser les fruits, صیقمه *syqma*, تعصیر *ta'cïr*.

Serre-file, s. m., officier, sous-officier ou soldat qui se tient derrière une troupe en bataille, بلوك صوكی *beuluguñ soñy*, بلوككك اردنده كيدن ضابط يا عسكر نفری *beuluguñ ardindè guïden zābith ïā 'asker neferi*. — En t. de mar., vaisseau qui marche le dernier de tous, دونانمه نك اردینه یورین صوك كمیسی *donānmanuñ ardïnè ïuruïen soñ guemïci*.

Serrement, s. m., action par laquelle on serre, serrement de main, بری بریتك اللرینی طوتشمه *biri birïnuñ ellerïni thoutouchma*, t.; مصافحه *muçāfaha*, a. — Serrement de cœur, كوكل طارلغی صیقندیسی *gueuñul thārlyghy syqyntïci*, انقباض قلب *inqybāzy qalb*, انقباض درون *inqybāzy deroun*.

Serre-papier, s. m., arrière-cabinet où l'on serre des papiers, تحریرات اوطه سی *tahrïrāt odhaci*. — Tablette divisée en plusieurs compartiments où l'on arrange des papiers, بوله تحریرات رافی *beulmè tahrïrāt rāfi*. — Petit meuble à cartons, où l'on serre les papiers, كوچك تحریرات دولابی *kutchuk tahrïrāt dolābi*.

Serrer, v. a., étreindre, presser, صیقمق - صقمق *syqmaq*, قصمق *qysmaq*, صیقی طوتمق *syqy thoutmaq*, t.; تضییق ا *tazïyq it*, a.-t. — Au fig., serrer le bouton à quelqu'un, le presser vivement sur quelque chose, بر كمسنه یی تضییق ا *bir kimesnèïi tazïyq it*. — Contraindre, زورلمق *zorlamaq*. — Lier fortement, صیقی باغلمق *syqy bāghlamaq*, محكم باغلمق *muhkem bāghlamaq*, شدّ ا *chedd it*, محكم شدّ ا *muhkem chedd it*. — Serrer un nœud, دوكمی محكم باغلمق *deugumu mukhem bāghlamaq*. — Au fig., serrer les liens de l'amitié, روابط حبّ و موالاتی شدّ ا *revābithy habb u muvālāti chedd it*. — Serrer l'éperon à un cheval, آتی مهموزلمق *âti mehmouzlamaq*. — Serrer, joindre, mettre près à près, صقشدرمق *syqychturmaq*. — Se serrer les uns contre les autres, صیقشمق *syqychmaq*, تزاحم ا *tezāhum it*. — Serrez-

vous l'un contre l'autre, صيقشمك *syqychmaq*. — Au fig., serrer son style, en retrancher le superflu, زايد سوزلرى دفع ايت *zaïd seuzleri def' it*. — Écrire d'une manière serrée, مختصر وجه يازمق *moukhtaçardjè ïazmaq*. — En t. de mar., serrer les voiles, les plier, يلكن - يلكنى *ïelken, ïelkeni dïvchurmek*. — Serrer, mettre à couvert, en sûreté, enfermer, صاقلمق *sâqlamaq*, حفظ ايت *hyfz it*, قپاتمق *qapâtmaq*. — Serrez votre argent, اقچه كزى حفظ ايله *aqtchèñyzy hyfz eïlè*. — Serrer les grains, les fourrages, etc., انباره قومق *ambârdè qomaq*, در انبارا *der ambâr it*. — Serré, e, part., pressé, صيقشمش *syqychmich*. — Préservé, en sûreté, صاقلنمش *sâqlanmich*, حفظ اولنمش *hyfz olounmich*, محفوظ *mahfouz*. — Serré, en parlant des étoffes, صيقى *syqy*. — Serré, étroit, طار *dhâr*. — Qui a le cœur serré, منقبض القلب *mounqabyz ul-qalb*. — Serré, adv., پك *pek*, شدتلوجه *chiddetludjè*, شديداً *chedîden*. — Avec réserve, avec précaution, احترازاً *yhtirâzen*.

Serre-tête, s. m., باغلامه *bâghlama*, باش ياغلغى *bâch ïâghlyghy*, باش باغلامه سى *bâch bâghlamaci*, t.

Serrure, s. fém., كليد *kilîd*, t.; قفل *qoufl*, pl. a. اقفال *aqfâl*.

Serrurerie, s. f., art du serrurier, چلنكرلك *tchilinguirlik*, چلنكر صنعتى *tchilinguer san'ati*. — Ouvrage de serrurerie, چلنكر ايشى *tchilinguer ichi*.

Serrurier, s. m., چلنكر *tchelinguer, tchilinguir*, t.; قفال *qaffâl*, a.

Sertir, v. a., طاشى يوزك قاشى ايچنده برلشدرمك - ياپشدرمق *thâchi ïuzuk qâchi itchindè ïerlechturmek, ïâpichturmaq*, t.

Sertissure, subst. fém., طاشك ياپشدرلسى صورتى *thâchañ ïâpichturilmaci soureti*, t.

Serum, s. m., مائيتلو مادّه *mâïietlu mâddè*, t.; مادّه مائيّه *mâddè mâïiet*, مصل *masl*, a.

Servage, s. m., قوللق *qoullouq*, t.; رقيّت *rqqyïat*, حال رقيّت *hâli rqqyïat*.

Servant, adject. masc., qui sert, جدمت ايدن *khydmet iden*. — Gentilshommes servants, officiers de la table chez le roi, پادشاه سفره سنده خدمت ايدن ركاب اغالرى *pâdichâh sofracindè khydmet iden rikiâb âghâlari*. — Servants de droite ou de gauche, artilleurs qui se tiennent à droite et à gauche d'une pièce pour la servir, صاغ وصول طرفنك طوران وطوپى ايشلدان طوپجيلر *sâgh vè sol tharafinda dhourân vè thopou ichledân thopdjîler*.

Servante, s. fém., domestique, femme ou fille, بسلمه *beslemè*, t.; خادمة *khâdemet*, pl. a. خادمات *khâdemât*. — Terme de civilité dont se servent les femmes soit en parlant, soit en écrivant, جاريه *djârïe*. — Je suis votre très-humble et très-obéissante servante, جاريه فرمانبر وكميندلرى ايم *djârïeï fermânber ve kemînèleri im*.

Serviable, adj. com., خدمتدن خلقك قاچمز *khydmetten qâtchmaz*,

خدمتنی کورمکه استکلو *khalqun khydmetini gueurmeguiè isteklu*, t.; خاطر پرور *khāthyr perver*, a.-p.; خیر خواه *khaïr khāh*, p.; معین *mou'ïn*. — C'est un homme serviable, نجیح الحاجات برآدمدر *nedjïhul-hādjāt bir âdemdur*.

Service, s. m., état, fonction de ceux qui servent en général, خدمت *khydmet*, vulg. خذمت *khyzmet*. — Au service du roi, du monarque, خدمت پادشاهیده *khydmeti pādichahïdè*. — Être au service, خدمتده او *khydmettè ol*. — Entrer au service, خدمته کیرمک *khydmetè guïrmek*. — Le service militaire, خدمت عسکریه *khydmeti 'askerïiè*. — Être de service, نوبتجی او *nevbetdji ol*. — Service de la maison du roi, les personnes attachées à sa maison, خدمهٔ خاصهٔ پادشاهی *khademëï khāssaï pādichāhi*. — Se consacrer au service de Dieu, embrasser l'état ecclésiastique, عبادة اللهه وقف نفس ا *'ybādet oullahè vaqfi nefs it*. — Service, usage que l'on tire des choses, ایشه یرارلیق *ichè ïarārlyq*. — Une étoffe de bon service, ایشه یاور بر قماش *ichè ïarār bir qoumāch*, استعماله صالح بر قماش *isti'mālè sālyh bir qoumāch*. — Service, assistance, bons offices, همّت *himmet*, pl. a. هم *himem*; خدمت *khydmet*, pl. خدمات *khydemāt*; اعانت *y'ānet*. — Un grand service, بیوك خدمت *buïuk khydmet*, خدمت عظیمه *khydmeti a'zïmè*. — Bon service, حسن همّت *husni himmet*, au pl. خدمات مشکوره *khydemāti mechkiourè*. — Rendre un bon service, ایلك ا *eïlik it*. — un mauvais service à quelqu'un, کوتیلك ا *kevtuluk it*, چیرکین ایش ا *tchïrkïn ich it*. — Service, condition d'une personne au service d'un autre, domesticité, خدمتکارلق *khydmetkiārlyq*, خدمتکاری *khydmetkiāri*, خدمت وصافت *khydmet, veçāfet*. — Être au service de quelqu'un, بر کمسنه نك خدمتنده او *bir kimesnènuñ khydmetindè ol*. — Service, célébration du culte religieux, صلات و عبادت *salāt u 'ybādet*. — Service de table, vaisselle, linge, etc., سفره طاقمی *sofra thāqymy*.

Servie, principauté tributaire de la Turquie, صرب حکومتی *syrb hukioumeti*.

Serviette, s. f., مقرمه سی *el maqramaci*, پیشکیر *pïchkïr*, vulg. *pechkïr*, t.

Servile, adj. com., qui appartient à l'état d'esclave, de valet, قوللغه *qoulloughuñ*, t.; رقیته مقارن *ryqyïatè mouqārin*, a.-t.; عبیدی *'abïdïi*. — Au fig., bas, rampant, الچق *altchaq*, دنی *dènïi*, لئیم *le'ïm*. — Littéral, حرف بحرف *harf beharf*. — Lettre servile, qui n'est pas radicale dans un mot arabe, حرف زاید *harfi zāïd*.

Servilement, adv., d'une manière basse, servile, الچقلق ایله *altchaqlyq ilè*, الچقچه *altchāqtchè*, t.; دنائت ایله *denā'et ilè*, a.-t.; سفیلاً و لئیماً *sefïlen u le'ïmen*, a. — Littéralement, mot à mot, تبعیّت لفظًا ایله *teb'ïiet ilè*, تبعیّتًا *teb'ïieten*, بلفظ *lafzan belafzin*.

Servilité, s. f., esprit de servitude, bassesse d'âme, الچقاق *altchaqlyq*, t.; دنائت *dena'et*, لئامت طبع *li'āmeti thab'*, سفالت طبع *sefāleti thab'*. — Exactitude servile, تبعیّت *teb'ïiat*, تبعیّت عبدانه *teb'ïieti 'abīdānè*.

Servir, v. a., être à un maître comme domestique, خدمت ا *khydmet it*, a.; خدمتکارلق ا *khydmetkiarlyq it*, خدمتکار او *khydmetkiār ol*. — Servir un maître, بر مخدومك یانندن خدمتکار او *bir makhdoumuñ ïānında khydmetkiār ol*. — Servir l'État, la patrie, دولته ـ وطنه خدمت ا *devletè, vathaninè khydmet it*. — Servir, être dans l'état militaire, خدمت عسکریّده او *khydmeti 'askerïiedè ol*. — Servir Dieu, اعبادت ا *y'bādet it*. — une table et sur table, یمك کتورمك *ïemek gueturmek*, سفره یی دوزمك *sofraïi duzmek*, طعام چیقارمق *tha'ām tchyqārmaq*. — Offrir d'un mets, بر یمکدن ویرمك ـ صونمق *bir ïemekten vïrmek, sonmaq*. — Servir du rôti, کباب صونمق ـ تبلیغ ا *kebāb sonmaq, teblygh it*. — Servir, rendre de bons offices à quelqu'un; l'aider, بر کمسنه یه خدمت ا *bir kimesnèïè khydmet it*. — Servir ses amis, دوستلره خدمت ا *dostlara khydmet it*, دوستان حقنه بذل همّت ا *dostān haqqyna bezli himmet it*. — les pauvres, فقرایه اعانت ا *fouqarāïè 'yānet it*. — Servir de...., tenir lieu de...., بر کمسنه نك مقامنه او ـ یرینی طوتمق *bir kimesnènuñ maqāmindè ol, ïerïni thoutmaq*. — Servir de père, پدری مقامنده او *pederi maqāmindè ol*. — Servir de médecine, علاج یرینی طوتمق *'yladj ïerïni thoutmaq*. — Servir de prétexte, عذر و بهانه مقامنده او *'euzr u behānè maqāmindè ol*. — Servir, mettre en mouvement, faire fonctionner une machine, ایشلتمك *ïtchletmek*, اعمال ا *y'māl it*. — Servir l'artillerie, طوپلری ایشلتمك *thoplari ichletmek*.

Servir à, v. n., être utile, bon pour, یرامق *ïarāmaq*, ایشه یرامق *ichè ïarāmaq*, t.; صالح او *sālyh ol*, a.-t. — Cela ne sert à rien, بوهیچ بر ایشه یرامز ـ صالح دکلدر *bou hïtch bir ichè ïarāmaz, sālyh deïldur*. — A quoi sert? نیه یرار *nïè ïarār*. — Être d'usage, قوللانلمق *qoullānilmaq*, استعمال اولنمق *isti'māl olounmaq*. — Se servir de...., قوللنمق استعمال ا *qoullanmaq, isti'māl it*. — Employer, استخدام ا *istykhdām it*. — Servez-vous, donnez-vous la peine de prendre ou de faire telle chose, بیورك *bouïourouñ*.

Serviteur, s. masc., domestique, خدمتکار *khydmetkiār*, vulg. خذمتکار *khyzmetkiār*, اوشاق *ouchāq*, t.; خادم *khādim*, pl. a. خدمه *khademè*. — Vieux serviteur, اسکی خدمتکار *eski khydmetkiār*, امکدار *emektār*, اسکی امکدار *eski emektār*. — Serviteur, en parlant d'un officier public, d'un fonctionnaire, خدمتکذار *khydmetgüzār*. — Les serviteurs de l'État,

خدمتكاران دولت *khydmetguzārāni devlet.* — Serviteur, en terme de politesse, بنده *bendè.* — Votre serviteur affectionné, بندهٔ مخلص *bendèï moukhlys.* — En terme épistolaire, votre très-humble et très-obéissant serviteur, بندهٔ بی مقدارلری *bendèï bi myqtārleri,* بندهٔ کمینهٔ فرمانبرلری *bendèï kemīnèï fermānberleri.* — Serviteur des serviteurs de Dieu, qualification du pape dans ses bulles, عبد العباد جناب ربّ العالمين *'abd ul-'ybādi djenābi rabb ul-'ālemīn.*

Servitude, s. f., esclavage, قوللق *qoullyq,* t.; عبوديّت *'ouboudīiet,* a. — Captivité, اسيرلك *ecīrlik,* t.; اسر *usr.* — Le joug de la servitude, ربقهٔ رقّيت *ribqaï ryqīiat.* — Servitude, contrainte, assujettissement, محكوميّت *mahkioumīiet,* مجبوريّت *medjbourīiet.* — Assujettissement imposé sur un immeuble, تكليف *teklīf,* pl. a. تكاليف *tekiālīf.*

Ses, pl. de l'adject. poss. son, sa. Voy. ces mots.

Sésame, s. m., plante, چورك اوتی *tcheurek oty,* شرلغان *chirlyghān,* سمسم *semsem, simsim,* a. — Huile de sésame, شرلغان ياغی *chirlyghān īāghy.*

Session, s. f., séance d'un corps délibérant, مجلس *medjlis,* pl. a. مجالس *medjālis;* وقت مجلس *vaqti medjlis,* جمعيّت *djem'yīet.* — Durant la session du parlement, پارلامنتو ديوانك اثنای جمعيّتنده *pārlāmento dīvāninun esnāï djem'yīetindè.*

Sesban, s. m., arbrisseau d'Égypte, سيسبان *sīsbān,* a.

Seseli, s. m., espèce de fenouil, بر نوع رازيانه *bir nev'y rāzīānè,* t.; سيساليوس *sīçālīos,* كاشم *kiāchim,* a.

Setier, s. m., mesure de grains, كيله *kīlè,* t.; كيل *kīl,* pl. a. اكيال *ekiāl.* — Un setier de blé, بر كيل حنطه *bir kīl hyntha.* — Setier, mesure pour les liquides, اولچك *eultchek.* — Un setier de vin, بر اولچك شراب *bir eultchek charāb.* — Setier de terre, autant de terre labourable qu'il en faut pour semer un setier de blé, ايچنده بر كيله بغداى مقدارى اكلهجك طپراق *itchindè bir kīlè boghdāïi myqtāri ekilèdjek thoprāq.* — Setier, mesure de terrain approchant de l'acre, قفيز *qafiz,* pl. a. اقفزة *aqfezet.*

Seuil, s. m., اشك ـ اشيك *ichik,* vulg. *echik,* قپو اشيكی *qapou echīgui,* t.; عتبة *'atebet,* vulg. *'atabè,* a. — Se tenir sur le seuil de la porte, عتبهٔ بابده طورمق *'atabèï bābdè dhourmaq.*

Seul, e, adj., sans compagnie, يالكز *īālyñyz,* t.; منفرد *munferid,* a.; تنها *tenhā,* p. — Trouver quelqu'un seul, ـ بركمسنه يی يالكز بولمق تنها بولمق *bir kimesnèïi īālyñyz boulmaq, tenhā boulmaq.* — Seul, unique, بر *bir,* تك *tek,* يالكز *īālyñyz,* يالكز بر *īālyñyz bir,* اوّل و اخر *evvel u akher,* واحد *vāhid.* — Une seule personne, يالكز بر كمسنه شخص واحد *īālyñyz bir kimesnè, chakhsy vāhid.*

Seulement, adv., rien de plus,

pas davantage, du moins, یالکز *ïälyñyz*, بیله *bïlè*, انجق *andjaq*, همان *hamān*, p.-t.; فقط *faqath*, a. — Dites seulement un mot, یالکز بر سوز سویله *ïälyñyz bir seuz seuïlè*. — Je n'ai pas seulement été malade, خسته بیله اولمدم *khasta bïlè olmadum*. — Non-seulement, loc. adv., یالکز دکل *ïälyñyz dcïl*. Voy. Non.

Sève, s. fém., humeur nutritive des arbres, des plantes, صو *sou*, اغاج و نباتلرك صویی *aghādj u nebātlaruñ souï*, t.; ماء النباتات *māï un-nebātāt*, بللة *bullet*, ابلال *iblāl*, a. — La sève du printemps, اوّل بهارده نباتاته یوریین صو *evvèl bèhārdè nebātātè ïuruïen sou*. — La première sève d'un arbre, اغاجك ابلال اوّلی *aghādjuñ iblāli evveli*. — Sève, force du vin et des liqueurs spiritueuses, کسکینلك *keskïnlik*, سورت *sevret*. — Force de la jeunesse, یکتلك *ïiguitlik*.

Sévère, adj. com., rigide, rigoureux, سرت *sert*, کسکین *keskïn*, t.; عنفی *'unfi*, شدید المزاج *chedïd ul-mizādj*, a.; تند *tund*, p. — Un magistrat sévère, شدید المزاج برحاکم *chedïd ul-mizādj bir hākim*. — Sévère, en parlant des choses, برك *berk*, سرت *sert*, شدید *chedïd*, قوی *qavi*, سخت *sakht*. — Une sévère réprimande, بر تعزیر شدید *bir ta'zïri chedïd*.

Sévèrement, adv., سرتلك ایله *sertlik ilè*, سرتلکله *sertliguilè*, t.; تأکید ایله *téékïd ilè*, a.-t.; شدیداً *chedïden*, a. — Punir sévèrement, شدیداً تأدیب *chedïden téédïb it*.

Sévérité, s. f., سرتلك *sertlik*, کسکینلك *keskïnlik*, t.; شدّت *chiddet*, عنف *'ounf*, صلابت *salābet*, a. — User de sévérité, سرتلك قوللنمق *sertlik qoullanmaq*, شدّت ایله معامله ا *chiddet ilè mou'āmelè it*.

Sévices, s. m. pl., mauvais traitements, سرت ـ بد معامله *sert, bed mou'āmelè*. — d'un mari envers sa femme, قاریسنك حقنه قوجه نك سرتلکی ـ چتینلك ایله معامله سی *qāryciniuñ haqqyna qodjanuñ sertligui, tchetïnlik ilè mou'āmelèci*.

Sévir, v. n., traiter avec rigueur, سرتلك ایلمه *sertlik it*, شدّت ایله معامله ا *chiddet ilè mou'āmelè it*, اعمال شدّت ا *y'māli chiddet it*. — Sévir contre, punir, حقندن کلمك *haqqyndan guelmek*, تأدیب ا *téédïb it*, a.-t. — Sévir contre les abus, دفع فسادات ا *def'y feçādāt it*.

Sevrage, s. masc., سددن کسمه *sudden kesmè*, مممدن کسمه *memèden kesmè*, t.; فطم *fethm*, فطام *fithām it*.

Sevrer, v. a., ôter à un enfant l'usage du lait de sa nourrice, مممدن کسمك *memèden kesmek*, سوددن کسترمك *sudden kesturmek*, t.; فطام ا *fithām it*, فطم ا *fathm it*, a.-t. — Enfant sevré, مممدن کسلمش چوجوق *memèden kecilmich tchodjouq*. — Sevrer, au fig., priver, frustrer de..., محروم قلمق *mahroum qylmaq*, محروم ا *mahroum it*. — Sevré, e, سددن کسلمش *sudden kecilmich*, مممدن کسلمش *memèden*

kecilmich, مفطوم *mesthoum*, محروم *mahroum olmich*, محروم *mahroum*.

Sexagénaire, adj. com., التمش يا شنده *altmich iāchinda*, t.; بالغ الستين *bālygh us-settīn*, a. — Un sexagénaire, التمش ياشنده بر آدم *altmich iāchinda bir âdem*. — Une sexagénaire, التمش ياشنك اولان قاری *altmich iāchinda olān qāry*.

Sex-digitaire, s. com., التی پرمغی اولان *alti parmaghy olān*, t.; ذو ستّ اصابع *zou sittè eçābi'*, a.

Sex-digital, e, adj., التی پرمقلو *alti parmaqlu*, t.; سديس الاصابع *sedīs ul-eçābi'*, a.

Sexe, s. m., différence physique et constitutive du mâle et de la femelle, جنس *djins*. — Les deux sexes, جنسين *djinseïn*. — Le sexe masculin, جنس مذكر *djinsi mezekker*. — Le sexe féminin, جنس مونّث *djinsi muennes*. — Le sexe, les femmes en général, طايفهٔ نسا *thāïfeï niçā*, نسوان *niçā*, نسا طايفهسی *nisvān thāïfèci*. — Le beau sexe, نسوان نسا قسمی *niçā qysmi*.

Sextant, s. m., t. d'astr., سدس الدائره *sudus ud-dāïrè*, a.

Sextil, e, adj., terme d'astron., التمش درجهلك مسافه *altmich deredjèlik meçāfè*, t.

Sextuple, adj. com., qui contient six fois, التی قات *alti qāt*, t.

Sextupler, v. a., التی قات ا *alti qāt it*.,

Sexuel, le, adj., جنسی تميز ايدن *djinsi temïiz iden*, a.-t.; ممتاز الجنس *mumeïiz ul-djins*, جنسی *djinsïi*, a. — Les parties sexuelles, ممیّز جنس اولان عضا *mumeïiz djins olān 'azā*.

Si, conj. condition., en cas que, اگر *eïer*, كر *guier*, ايسه *içа*, حالده *hāldè*. — Si vous voulez, اگر استر ايسك *eïek ister içañ*. — J'irai si le temps est beau, هوا كوزل ايسه گيده جكم *havā guzel içа guidèdjeïm*. — S'il en est ainsi, اويله اولديغی حالده اويله ايسه *euïlè oldoughy hāldè*, اويله ايسه *euïlè içа*. — Si, particule dubitative, ايسه *içа*. — Je ne sais si cette nouvelle est vraie, بو خبر صحيح ايسه بيلمم *bou khaber sahyh içа bïlmem*. — Si, quel que soit, نقدر هر نقدر *neqadar*, هر نقدر *her neqadar*. — — Si petit qu'il soit, هر نقدر كوچك ايسه دخی *her neqadar kutchuk içа dakhy*. — Si, autant, à tel point, اولقدر *olqadar*, اول درجده *ol deredjèdè*. — Je ne suis pas si riche que vous, سزك قدر زنگين دكلم *sizuñ qadar zenguïn deïlïm*. — Si bien que, tellement que, شويله كه اول وجهله *cheuïlè ki*, *ol vedjhilè*. — Si, particule affirmative opposée à non, اوت *evvet*, نعم *ne'am*. — Vous dites que non, et je dis que si, سن لا و بن نعم ديرم *sen lā vè ben ne'am derum*.

Sibarite. Voy. Sybarite.

Sibérie, contrée septentrionale de la Russie asiatique et de l'Asie, سيبر *sïbir*.

Sicaire, s. masc., assassin, آدم اولدريجی *âdem euldurïdji*, t.; قاتل *qātil*, a.

SICCATIF, IVE, adj., قوريديجى *qouroudïdji*, t.; مجفّف *mudjeffif*, a.

SICCITÉ, s. f., قوريلق *qouroulyq*, قوراقلق *qouroulyq hāli*, قوريلق حالى *qourāqlyq*, t.; حفاف حال *hāli djefāf*, حال يبوسة *hāli ïeboucet*, a.

SICILE, grande île de la Méditerranée, سچيليا ـ سچيليا *sitchïlïā*, سچيليا اطه‌سى *sitchïlïā adhaci*. — Le royaume des Deux-Siciles, سچيليا تين مملكتى *sitchilïātein memleketi*.

SICILIEN, NE, adj. et s., سچيليالو *sitchilïālu*.

SIDÉRAL, E, adj., qui concerne les astres, نجومه دائر ـ متعلّق *nudjoumè dāïr, mute'allyq*, a.-t.; نجومىّ *nudjoumïi*, a.

SIDÉRITIS, subst. fém., plante, سيدريتيس *sideritis*, a.

SIÈCLE, s. m., espace de cent ans, يوز يللق *ïuz ïillyq*, يوز ييل *ïuz ïil* t.; قرن *qarn*, pl. a. قرون *qouroun*, مايه *mïè*. — Dans le second siècle de l'hégire, هجرت نبويه‌نك مايهٔ ثانيه‌ده *hidjreti nebevïïènuñ mïïèï sānïïèdè*. — Espace de temps indéterminé, et temps où l'on vit, وقت *vaqyt*, دهر *dehr*, pl. a. دهور *douhour*; زمانه *zemānè*, عصر *'asr*, pl. عصار *'açār*. — Les mœurs du siècle, des temps où nous vivons, بو عصرمزك اداب و اخلاقى *bou 'asrmuzuñ adāb u akhlāqy*, زمانه اخلاقى *zemānè akhlāqy*. — Siècle, temps où florissait un grand homme, دور *devr*, زمان *zemān*. — Le siècle d'Alexandre, دور اسكندرى *devri iskenderi*, عصر اسكندر ذو القرنين *'asri iskenderi zoul-qarneïn*. — Le siècle de la barbarie, ايام جهالت *eïïāmi djehālet*. — La corruption du siècle, زمانه‌نك فسادى *zemānènuñ feçādi*. — Le siècle futur, la vie future, اخرت *akhyret*, دار البقا *dār ul-baqā*. — Les siècles futurs, la postérité, كله‌جك زمانلر *guelèdjek zemānler*, ازمان آتيه *ezmāni atïè*. — Siècle, l'état de la vie mondaine, عيش دنيوى *'aïchi dunïevïi*. — Les gens du siècle, اهل دنيا *ehli dunïā*, اهل عيش دنيوى *ehli 'aïchi dunïèvi*.

SIÉGE, s. masc., ce sur quoi l'on s'assied, اسكمله *iskemlè*, اوتراق *otourāq*, صندال *sandāl*, t.; كرسى *kursi*, pl. a. كراسى *kerācï*. — Donnez un siége, بر اسكمه‌ويرر *bir iskemlè ver*. — Banc de pierre, de gazon, etc., نشيمن *nechïmen*. — Siége d'un cocher, عربه‌جى يرى *'arabadji ïeri*. — L'endroit où le magistrat se place pour rendre justice, حكومت يرى *hukioumet ïeri*, كرسى ـ حكومت *kursïi hukioumet*. — L'endroit, ou la chambre où se rend la justice, محكمه *mehkemè*. — Ville capitale d'un État, دار السلطنة *dār us-salthanet*, مقرّ حكومت *maqarri hukioumet*, پاى تخت *pāï takht*. — Paris est le siége du gouvernement de la France, بلدهٔ پارس فرانسه دولتنك دار السلطنتيدر *beldèï pāris frānsa devletinuñ dār us-salthanetïdur*. — Résidence d'un prince, d'un évêque, etc., مقرّ قرارگاه اقامت *maqarri iqāmet*,

qarārguiāh. — La ville de Bucharest est le siége ou la résidence du prince de Valachie, بكرش شهرى افلاق ويودەسنك مقرّ اقامتيدر *boukrech chehri iflāq voïvodacinuñ maqarri iqāmetīdur.* — Au fig., on dit : le cerveau est le siége de la pensée, دماغ مقرّ قوّت متفكّرەدر *dimāgh maqarri qouvveti mutefekkirèdur.* — Le Saint-Siége, le gouvernement papal, ريم پاپا دولتى ـ مسندى *rīm pāpā devleti, mesnedi.* — Siége, établissement et opérations d'une armée devant une place pour l'attaquer, la prendre, محاصره *mouhācerè,* pl. a. محاصرات *mouhācerāt.* — Mettre le siége devant une place, قلعه يى محاصره ا *qal'aïi mouhācerè it.* — Lever le siége, محاصرەدن واز كچمك *mouhācerèden vāz guetchmek.*

Siéger, v. n., tenir le siége pontifical ou épiscopal, مسندده اوتورمق *mesneddè otourmaq,* مسند نشين اول *mesned nichīn ol,* a.-p.-t. — Résider d'habitude, اوتورمق *otourmaq,* تمكّن ا *temekkun it,* اقامت ا *iqāmet it,* اتّخاذ قرار ا *ittikhāzi qarār it.* — Ce n'est pas là que siége le mal, مأواى علّت اورەسى دكلدر *méévāï 'yllet oraci deïldur.*

Sien, ne, adj. possessif, relatif, انك *anuñ,* انككى *anuñki,* كندونك *guenduniuñ.* — Ce n'est pas mon livre, c'est le sien, كتابم دكل انكدر *kitābum deïl onuñdur.* — Sien, s. m., son bien, كندو مالى *guendu mālī.* — Il ne demande que le sien, انجق كندو مالنى استر *andjaq guendu mālini ister.* — Les siens, ses parents, خصملر *khyçymler,* اقربا *aqrabā,* اقرباسى *aqrabāci.* — Ceux du même parti ou du même pays, انكيلر *anuñkīler.* — Les domestiques, les partisans, متعلّقلر *mute'allyqler,* اعوان و انصار *a'vān u ansār.* — Faire des siennes, fam., faire des folies, دليلك ا *delīlik it.*

Sieste, s. f., méridienne. Voy. ce mot.

Sieur, s. m., اغا *aghā,* افندى *efendi,* خواجه *khodja,* t.

Sifflant, e, adj., qui siffle, سقلق ويرن *siqlyq vīren,* t.; صافر *sāfir,* a. — Lettres sifflantes, حروف الصفير *hourouf us-safīr.*

Sifflement, s. m., bruit aigu fait en sifflant, سقلق *siklyq,* t.; صفير *safīr,* a. — Le sifflement des serpents, ييلانك فسلديسى ـ قريرى *ïïlānuñ ficildïci, qarīri;* — des oies, قازك باغرسى *qazuñ bāghyrmaci;* — du vent, يلك صزليەرق اسمسى *ïïluñ syzlaïaraq esmeci,* ـ يلك وزرديسى خشلديسى *ïïluñ vizyrdïci, khychildïci,* فخيخ *fakhykh;* — d'une balle à l'oreille, قورشونك وزرديسى *qourchounuñ vizyrdïci.*

Siffler, v. n. et a., produire un sifflement, سقلق چالمق *siqlyq tchālmaq,* سقلق ويرمك *siqlyq vīrmek,* صيصلق چالمق *syslyq tchālmaq,* سزغرمق *syzghyrmaq.* — Siffler pour appeler quelqu'un, بركمسنەيى چاغرمق ايچون سقلق چالمق *birkimesnèïi tchāghyrmaq itchoun siqlyq tchālmaq.* — Siffler, en parlant des serpents, يلان فسلدامق *ïïlān ficildāmaq;* — du vent, يل صزليەرق

اسمك *il syzlaïaraq esmek*; — d'une balle qui siffle aux oreilles, اتلان قورشون كبى قولاق يانندە بسّ ا *atilān qourchoun guibi qoulaq ïāninda biss it*; — du bruit que fait en respirant une personne malade, موشلدامق *mouchouldāmaq*. — Siffler, chanter un air en sifflant, اسلق چالەرق ايرلامق *islyq tchālaraq irlāmaq*. — Siffler, chanter, en parlant des oiseaux, اوتمك *eutmek*. — Siffler, fam., instruire quelqu'un de ce qu'il aura à faire, اوكرتمك *eugretmek*, تلقين ا *telqyn it*. — Désapprouver avec dérision, بر كمسنەنك اردنده سقلق چالمق *bir kimesnènuñ ardindè siqlyq tchālmaq*, اسلق چالمغله مسخرلغه المق *islyq tchālmaghylè maskharalygha almaq*.

Sifflet, s. m., instrument pour siffler, اسلق *islyq*, سقلق *siqlyq*, سپسى *sipsi*, دودك *duduk*, سقلق چالاجق دودك *siqlyq tchālādjaq duduk*. — Sifflet avec lequel le patron ou le contre-maître d'un bâtiment de guerre donne des ordres aux matelots, سلستره *silistrè*, *silisterè*. — Sifflet, t. d'anat., la trachée-artère, بوغاز *boghāz*, بوغورتلاق *boghourtlāq*, خرتلاق *khyrtlāq*, قصبة الرئة *qasbat ur-rïat*. — Sifflets, au pl., improbation publique avec mépris, بكنميوب الچقلتمه *beïenmeïup altchaqlatma*, تقبيح بالاستحقار *taqbîhy bil-istyhqār*.

Siffleur, se, adject., qui siffle, سقلقچى *siqlyqtchi*, اسلق چاليجى *islyq tchālīdji*, t.; صفار *suffār*, a. — Oiseau, اوتر *euter*, صافر *sāfir*.

Sigillé, e, adj. (terre sigillée), طين مختوم *thîni makhtoum*, a.

Sigmoïde, adject. com. (cartilages sigmoïdes), بوروشق كمرتلك *bourouchouq guemirtlek*, t.; غضروف ملتوى *ghazroufi multevi*, a.

Signal, s. m., نشان *nichān*, p.-t.; اشارت *ichāret*, pl. a. اشارات *ichārāt*. — Donner le signal, faire un signal, نشان كوسترمك *nichān guestermek*, اشارت ا *ichāret it*, اظهار اشارت ا *izhāri ichāret it*. — Tirer des coups de canon en ou pour signal, اشارت اولمق اوزره طوپ آتمق *ichāret olmaq uzrè thop âtmaq*. — Le signal du départ, نشان رحلت و عزيمت *nichāni ryhlet u 'azîmet*.

Signalement, s. m., اسم و رسمك اشارتى *ism u resmuñ ichāreti*, وصف شكل و سيما *vasfi chekl u sîmā*, a.-t.; قيافت *qyāfet*, a.

Signaler, v. a., faire ou donner le signalement, بر كمسنەنك اسم و رسمنى بيلدرمك - ويرمك *bir kimesnènuñ ism u resmini bîldurmek*, *vîrmek*, تحرير شكل و سيما ا *tahrîri chekl u sîmā it*. — Faire le signalement d'un soldat, عسكرى نفرينك شكل و سماسى ضبط ا *'askeri neferînuñ chekl u simāci zabth it*. — Signaler, rendre remarquable, شهرتلندرمك *cheuhretlendurmek*, شهرت ويرمك *cheuhret vîrmek*, مشهورا *mechhour it*, تشهير ا *techhîr it*, ايراث شان و شهرت ا *irāci chān u cheuhret it*. — Annoncer par des signaux, نشان كوسترمكله خبر ويرمك *nichān guestermeguilè khaber vîrmek*, اخبار بالاشارت ا

ykhbār bil-ichāret it. — Se signaler, v. pron., شهرت بولمق *cheuhret boulmaq*, كسب شان و شهرت ا *kesbi chān u cheuhret it*, كسب امتياز ا *kesbi imtiāz it.* — Se signaler, se dit aussi en mauvaise part : il s'est signalé par son inconduite, سوء حركتي تقريبله بنام اولمشدر *souï hareketi taqrībīlè benām olmuchtur.* — Signalé, e, شهرتلو *cheuhretlu*, مشهور *mechhour.* — Remarquable, شهرت بولمش *cheuhret boulmich.* — Un service signalé, برخدمت جليله *bir khydmeti djelīlè.* — Un crime signalé, برجنايت مشهوره *bir djināïeti mechhourè.*

Signature, s. f., امضا *imzā*, a. — Fausse signature, ساخته امضا *sākhtè imzā*, امضای كاذب *imzāï kiāzib.*

Signe, s. masc., indice, marque, نشان *nichān*, p.-t.; علامة *'alāmet*, plur. علامات *'alāmāt*; دليل *delīl*, plur. a. دلايل *delāïl.* — Bon signe, خير علامت *khaïr 'alāmet.* — Ce n'est pas bon signe, خير *khaïr* علامت دكل *'alāmet deïl.* — C'est mauvais signe, فنا علامتدر *fenā 'alāmettur.* — Signe évident, دليل واضح *delīli vāzyh.* — Signe, démonstration extérieure de ce qu'on pense, de ce qu'on veut, اشارت *ichāret*, pl. a. اشارات *ichārāt*; رمز *ramz*, pl. رموز *roumouz*; نشان *nichān.* — Faire signe de la tête, de la main, des yeux, باش و كوز و ال ايله اشارت ا *bāch vè gueuz vè el ilè ichāret it.* — Signe de la tête seulement, ايما *imā.* — Faire ce signe, ايما ا *imā it.* — Par signes, ايما و اشارت ايله *imā vu ichāret ilè.* — Signe, tache naturelle sur la peau, خال بنك *benek*, بك *beñ*, *khāl.* — Avoir un signe au visage, چهره سنده بر بك *tchehrècindè bir beñ ol.* — Le signe de la croix, celui des chrétiens, خاچ نشانی *khādj nichāni.* — Faire le signe de la croix, علامت صليب ا *'alāmeti salīb it.* — Signe du zodiaque, برج *burdj*, pl. a. بروج *bouroudj.* — Signes, phénomènes célestes, علايم سما *'alāïmi semā.* — Signe de l'écriture sainte, et verset du Coran, آيت *āïet*, pl. آيات *āïāt.*

Signer, v. a., امضالمق *imzālamaq*, امضا قومق *imzā qomaq*, امضا ا *imzā it*, a.-t. — Signer un acte, بر سنده وضع امضا ا *bir senedè vaz'y imzā it.* — Signé, امضالو *imzālu*, امضالنمش *imzālanmich*, ممضی *moumzy*, *moumza.*

Signet, s. masc., كتابك نشان اپلكی *kitābuñ nichān ipligui*, t.

Signifiant, e, adj., t. de théol., qui signifie, بللو ايديجی *bellu idīdji*, t.; مفسّر *mufessir*, a. — Signes signifiants, آيات مفسّره *āïāti mufessirè.* — Signifiant, qui veut dire beaucoup, معنالو *ma'nālu*, مفيد *mufīd ul-ma'nā*, معنيدار *ma'nadār.*

Significatif, ive, adj., معناسی اولان *ma'nāci olān*, اندن معنا چيقار *anden ma'nā tchyqār*, t.; معنوی *ma'nevi*, مفسّر الحال *mufessir ul-hāl.* — Un mot fort significatif, غايت الغايه مفسّر الحال اولان بر كلمه *ghāïet ul-ghāïè mufessir ul-hāl olān bir kelimè.*

SIGNIFICATION, s. f., ce que signifie une chose, معنی ـ معنا *ma'nā*, pl. a. معانی *me'āni*. — Dites-moi la signification de ce mot, بکا شو لفظك معناسنی ویر *bañā chou lafzuñ ma'nācini ver*. — Signification, notification, اخبار *ykhbār*, اشعار *ich'ār*, اعلام *y'lām*. — juridique, معرفت شرع ایله اولان اخبار *ma'rifeti cher' ilè olān ykhbār*, اعلام شرعی *y'lāmi cher'y*. — Faire une signification par huissier, چاوش معرفتیله افادهٔ حال ا *tchāvouch ma'rifet ilè ifādèï hāl it*.

SIGNIFIER, v. a., exprimer, vouloir dire, avoir tel ou tel sens, en parlant des mots, معناسی او *ma'nāci ol*. — Ce mot français signifie cela en turc, بو لفظ فرانسزك ترك لسانده شو معناسی واردر *bou lafzy frānsyzuñ turk liçānindè chou ma'nāci vārdur*. — Que signifie ce mot? بو لفظك معناسی ندر *bou lafzuñ ma'nāci nèdur*. — Signifier, être signe de..., dénoter, exprimer, indiquer, گوستر مك *gueustermek*, دلالت ا *delālet it*. — Cela ne signifie rien de bon, بو شی ٔ بر درلو خیره دلالت ایتمز *bou chei bir turlu khaïrè delālet itmez*. — Vouloir dire, دیمك او *dīmek ol*. — Que signifie cela? بو ندیمکدر *bou nedemektur*. — Cela ne signifie rien, بو بر شی ٔ دیمه دکل *bou bir chei dīmè deïl*. — Signifier, notifier, déclarer, بیلدرمك *bildurmek*, اخبار ـ اشعار ا *ykhbār, ich'ār it*, افاده و بیان ا *ifādè vu beïān it*, اعلان ا *y'lān it*. — Signifier par autorité de justice, معرفت شرعله بیلدرمك *ma'rifeti cher'ylè bildurmek*. — Signifier une sentence, بر حکمی معرفت شرعله افاده ا *bir hukmi ma'rifeti cher'ylè ifādè it*. — Signifié, e, بیلدرلش *bildurilmich*, اخبار اولنمش *ykhbār olounmich*, منها *munhā*.

SILENCE, s. m., cessation de bruit, état d'une personne qui se tait, سکوت *sukiout*, a.; ساکتلك *sakitlik*, a.-t.; صمت *ṣamt*, خاموشی *khāmouchi*, p. — Faire silence, سکوت ا *sukiout it*, سوسمق *sousmaq*, ساکت ـ سوس او *sākit, sous ol*. — Demeurer dans le silence, سکوتده دورمق *sukioutdè dourmaq*. — Faire faire silence, سوسدرمق *sousturmaq*, اسکات ا *iskiāt it*, ابسم ا *ebsem it*.

SILENCE! interj. pour faire taire, سوس اول *sous ol*. — Faisons silence, paix! سوس *sous*.

SILENCIEUX, SE, adject., سکوتی *sukiouti*, ساکت *sākit*, ابسم *ebsem*, ساکوت *sākiout*, a.; از سویلر *az seuïler*. — Une personne silencieuse, قلیل الکلام بر کمسنه *qalīl ul-kelām bir kimesnè*.

SILEX, s. masc., چاقمق طاشی *tchāqmaq thāchi*, t.

SILIQUE, s. fém., قبوق *qabouq*, قبوجق *qaboudjaq*, t., خرّوب *kharroub*, a. — Silique de fève, بقله قبوغی *baqla qaboughy*.

SILIQUEUX, SE, adj., قبوقلی *qabouqli*, t.

SILISTRIE, gr. ville de la Bulgarie, سلستره *silistrè*.

SILIVRI, ou SILIVRÉE, ville de la Turquie d'Europe, سلورك *silivry*.

SILLAGE, s. m., کمینك کیدر ایکن

آچدیغی یول *guemînuñ guîder iken âtchtughy ïol*, t.; ممخر سفینه *memkharî sefînè*, a. — Mesurer le sillage d'un navire, la vitesse de sa marche, کمینک یولنی اولچمک *guemînuñ ïolyni eultchmek*.

Siller, v. n., دریایی یاروب کتمک *derïāï ïārup guitmek*, t.

Sillet, s. masc., petit morceau d'ivoire appliqué au manche d'un instrument à corde, تللرک دوکمه‌جکی *telleruñ deuïmèdjyghy*, t.

Sillon, s. m., raie que fait la charrue dans la terre, اولك *evlek*, تارلا یاریغی *tārlā ïāryghy*, t.; نطس *nadhas*, a.; شیار *chïār*, p. — Au fig., ligne tracée, چیزکی *tchyzgui*.

Sillonner, v. a., faire des sillons, اولك آچمق *evlek âtchmaq*, یری یارمق *ïeri ïārmaq*, نطس ا *nadhas it*, a.-t. — Au fig., sillonner les mers, قطع صحاری بحارا *qath'y sahārïi bahār it*. — Rider, بورشدرمق *bourouchturmaq*. — Sillonné, e, یارلمش *ïārilmich*, نطس اولمش *nadhas olmich*, بورشمش *bourouchmich*.

Silo, s. m., cavité pratiquée dans la terre où l'on conserve les grains, مطمورة *mathmouret*, vulg. *mathmoura*.

Simagrée, s. f., se dit de certaines manières affectées, minauderies, نازلنمه *nāzlanma*, t.; نازو شیوه *nāzu chïvè*, p. — Faux-semblant, یاپمه *ïāpma*, مواضعه *muvāza'a*, ریا *rïā*.

Simarre, s. f., اوزون فراجه *ouzoun ferādjè*, t.; لباس طویل *libāci thavïl*.

Similaire, adj. com., صویی بر *soïu bir*, t.; مماثل الجنس *mumācyl ul-djins*, a.; همجنس *hemdjins*, p.-a.

Similitude, s. f., fig. de rhét., comparaison, بکزتمه *beñzetmè*, t.; تمثیل *temsîl*, pl. a. تمثیلات *temsîlāt*. — Ressemblance, بکزمه *beñzemè*, اویغونلق *ouïghounlouq*, مشابهة *muchābehet*, مماثلة *mumācelet*.

Similor, s. m., آلتونه بکزر ساخته آلتون *âltounè beñzer sakhtè âltoun*, t.; بهرجان *behredjān*, تنباك *tenbāk*, a.

Simon, n. pr., شمعون *chem'oun*.

Simoniaque, adj. com., où il y a de la simonie, کسب حرامی متضمّن *kisbi harāmi mutezammin*. — Qui commet de la simonie, کسّاب حرام *kessābi harām*, a.

Simonie, s. f., حرام قزانج *harām qazāndj*, a.-t.; کسب حرام *kisbi harām*, مکسب حرام *meksebi harām*, a. — Commettre la simonie, اشیای مقدّسه فروختیله حرام قزانجی ارتکاب ا *echïāï mouqaddeeè furoukhtilè harām qazāndji irtikiāb it*.

Simple, adj. com., non compliqué, ساده *sādè*, p.-t.; ترکیبسز *terkîbsyz*, a.-t.; غیر مرکّب *ghaïri murekkeb*. — Seul, unique, تك *tek*, بر *bir*, یالکز بر *ïālyñyz bir*, واحد *vāhyd*, فرد *ferd*. — Il n'y a qu'une simple couverture, بر تك یورغانی واردر *bir tek ïorghāni vārdur*. — Croire sur simple parole, بر کمسنه‌نك کلام واحدینه اعتماد ا *bir kimesnènuñ kelāmi vāhydînè y'timād it*. — Simple, ordinaire, commun, obs-

cur, بياغی *baïāghy*.— Un habit, un ajustement simple, بياغی برلباس *baïāghy bir libās*.— Un simple soldat, بياغی برنفر *baïāghy bir nefer*. — Simple, sans ornement, زينتسز *zïnetsyz*, سادهجه *sādèdjè*, زينت و تكلفدن عاری *zïnet u tekellufden ʿāri*. — Simple, qui est sans malice, candide, سادهدل *sādè dil*, خالص الفواد *khālys ul-fuvād*. — Niais, بون *beun*, لوقه *louqa*, ابله *ebleh*. — Simple, opposé à double, en parlant des fleurs, بر قاتلو *bïr qātlu*, بر قات *bir qāt*. — Simple, facile à faire comprendre, قولای *qolāï*. — Simple, s. m., le simple et le composé, مركب و غير مركب *murekkeb vè ghāïri murekkeb*.

Simple, subst. masc., nom générique et vulgaire des plantes médicinales, مفردة *mufredet*, pl. a. مفردات *mufredāt*, مفردات نباتات *mufredāti nebātāt*, ou مفردات الطب *mufredāt uth-thybb*.

Simplement, adv., d'une manière simple, sans ornement, سادهجه *sādèdjè*, بس بياغی *bas baïāghy*. — Sans cérémonie, تكليفسز اولرق *teklïfsyz olaraq*, تكليفسز *teklïfsyz*. — Seulement, uniquement, يالكز *ïālyñyz*, فقط *faqath*.— Je dis simplement que...., فقط شونی سويلرم *faqath chounou seuïlerum*. — Simplement, uniquement. Voy. ce mot.

Simplicité, s. f., qualité de ce qui est simple, سادهلك *sādèlik*, زينتسزلك *zïnetsyzlik*, t.; سذاجة *sadādjet*, a. — Niaiserie, bêtise, بونلق *beunlyq*, حماقت *hamāqat*, بلاهت *belāhat*.

Simplification, s. f., action de simplifier, سادهلندرمه *sādèlendurmè*, t.; تجريد من الاختلاط *tedjrïd min el-ykhtilāth*. — Action de faciliter, d'abréger, قولايلتمه *qolāïlatma*, قولايلمه *qolāïlama*, تسهيل *teshïl*, اقتصار *yqtiçār*.— État d'une chose simplifiée, قارشقسزلق *qārychyqsyzlyq*, سادهلك *sādèlik*, تجرّد من الالتباس *tedjerrud min el-iltibās*.

Simplifier, v. a., rendre simple, moins composé, سادهلندرمك *sādèlendurmek*, t.; التباسدن ازاده قلمق *iltibāsden āzādè qylmaq*, تجريد من الاختلاط *tedjrïd min el-ykhtilāth it*, a.-turc. — Faciliter, قولايلامق *qolāïlāmaq*, تسهيل ا *teshïl it*. — Abréger, اقتصار ا *yqtiçār it*.

Simulacre, s. m., image, statue, صورت *souret*, a. — Idole, پت *pout*, p.-t.; نصبة *nesmet*, pl. a. نصمات *nesmāt*. — Les simulacres des faux dieux, نصمات معبودين زور *nesmāti ma'boudïni zour*. —Spectre, fantôme, خيال *khaïāl*. — De vains simulacres, خيالات باطله *khaïālati bāthylè*. — Vaine représentation, ombre d'une chose, كولكه *gulgnè*, ظل *zyll*, pl. اظلال *izlāl*.— Un vain simulacre de royauté, سلطنتك انجق بركولكهسی - بر ظل زايلی *salthanetuñ andjaq bir gueulgnèci, bir zylli zāïli*. — Vaine démonstration, اصلی يوقدن كوسترش *asly ïoqtan gueusterich*, نمايش بی اصل *numāïchi bi asl*.

SIMULATION, s. fém., گوسترش *gueustenich*, t.; صورت معامله *soureti mou'āmelè*, مواضعة *muvāza'at*, a.

SIMULER, v. a., صورت كوسترمك *souret gueustermek*, اصلی یوقدن *asly ïoqtan ïāpmaq*, مواضعه یاپمق *muvāze'a tharyqilè duzmek*, a.-t. — Simuler une vente, مواضعهٔ فروخت ا *muvāze'aten furoukht it*. — une donation, مواضعه طریقیله هبه ا *muvāze'a tharyqilè hibè it*. — Simulé, e, صورت ظاهره ده اولان *soureti zāhirèdè olān*, مواضعه طریقیله اولان *muvāze'a tharyqilè olān*. — Donation simulée, بالمواضعه اولان هبه *bil-muvāze'a olān hibè*.

SIMULTANÉ, E, adject., بر وقتده اولان *bir vaqyttè olān*, بر وقتلو *bir vaqytlu*, t.-a. — Mouvement simultané, بر وقتده اولان حرکت *bir vaqyttè olān hareket*. — Action simultanée, وقت واحددده واقع اولش بر فعل *vaqti vāhiddè vāqy' olmich bir fi'l*.

SIMULTANÉITÉ, s. f., بر وقتلولك *bir vaqytlulik*, t.; موافقت الوقت *muwāfaqat ul-vaqt*, t.

SIMULTANÉMENT, adv., بر وقتده *bir vaqyttè*, همان بردن *birden*, وقت همان *heman vaqyt*, t.; دفعةً *def'aten*. — Partir spontanément, ên parlant du coup d'une arme à feu, دفعة چیقمق *def'atan tchyqmaq*.

SINAÏ, s. masc., ou MONT-SINAÏ, montagne célèbre de l'Arabie, طور سینا *thouri sïnā*, جبل سینا *djebeli sïnā*, جبل موسی *djebeli mouça*.

SINAPISME, s. m., مایه لاپه سی *māïè lāpaci*, - خردل اونی لاپه سی *khardal ouni lāpaci*, ملحمی *melhemi*, خردل اونی یاقیسی *khardal ouni ïāqyci*, t. — Mettre un sinapisme aux pieds, ایاقلره مایه لاپه سی اورمق *aïāqlara māïè lāpaci ourmaq*.

SINCÈRE, adject. com., - دوغری طوغرو *doghrou*, کرچک *guertchek*, t.; خلوصلو صداقتلو *khoulouslu, sadāqatlu*, a.-t.; خالص صادق *sādyq, khālys*, بی ریا بی *bi rïā*, a.; صداقتکار *sadāqatkiār*, a.-p. — Un récit, une relation sincère, بر روایت صادقه *bir revāïeti sādiqā*. — Un homme sincère, طوغرو آدم *dhoghrou âdem*, خلوصکار بر آدم *khoulouskiār bir âdem*.

SINCÈREMENT, adv., دوغرولغله *doghroulyghylè*, t.; خلوص ایله *khoulous ilè*, خلوص اوزره *khoulous uzrè*, مخالصت ایله *moukhālaçat ilè*, a.-t.; بالصدق و الخلوص *bis-sydq vel-khoulous*, a. — Agir sincèrement, صدق و خلوص اوزره حرکت ا *sydq u khoulous uzrè hareket it*.

SINCÉRITÉ, s. fém., دوغرولق *doghroulyq*, t.; صداقه *sadāqat*, استقامت *istiqāmet*, خلوص *khoulous*, صدق *sydq*, اخلاص *ykhlās*, مخالصة *moukhālaçat*, a.

SINCIPUT, s. m., le sommet de la tête, باش دپه سی *bāch tepèci*, t.; قمة الرأس *qymmet ur-rās*, یافوخ *ïāfoukh*, a.

SINDON, s. masc., t. de chirurg., petit morceau de toile, ou petit plumasseau qu'on introduit dans l'ou-

verture faite avec le trépan, بز تفتیکندن یصدق *bez teftīguinden ïastyq*. — Sindon, le linceul dans lequel Jésus-Christ fut enseveli, حضرت عیسی نك کفنی *hazreti 'yçanuñ keſeni*.

Singe, s. m., animal, میمون *maïmoun*, t.; قرد *qyrd*, pl. a. قرود *qouroud*, پوزینه *pouzīnè*, p. — Laid comme un singe, qui ressemble à un singe, میمون صورتلو - چهره لو *maïmoun souretlu tchehrèlu*. — Singe, au fig., qui contrefait, qui imite les actions des autres, مقلد *mouqallid*. — Singe, ou pantographe, instrument qui sert à copier des dessins, des estampes, sans savoir dessiner, میمون پرکاری *maïmoun perkiāri*.

Singer, v. a., fam., imiter, contrefaire, تقلید ا *taqlīd it*, a.-t. — Singer les manières de quelqu'un, برکمسنه نك اوضاع و اطوارینی تقلید ا *bir kimesnènuñ 'evzā' vu athvārīni taqlīd it*.

Singerie, s. f., grimaces, gestes de singe, میمون اویونی *maïmoun oïouni*, مسخره لق *maskharalyq*. — Imitation gauche ou ridicule, یاقشقسز تقلید *ïāqychyqsyz taqlīd*.

Singulariser (se), v. pronom., کمسه یه اویمامق *kimsèïè ouïmāmaq*, نکره لك کوسترمك *nekrèlik gueustermek*, t.; غرابت طور اتخاذ ا *gharābeti thavr ittikhāz it*, a.-t.

Singularité, s. f., ce qui rend une chose singulière, عجایبلك *'adjāïblik*, a.-t.; غرابت *gharābet*, a. — Manière extraordinaire d'agir, غرابت طور *kharābeti thavr*. — Chose singulière, عجایب شیء *'adjāïb cheï*, غریب شیء *cheï gharīb*.

Singulier, e, adj., particulier, qui ne ressemble point aux autres, دیکره بکزمز مثلی یوق *mislī ïoq dīguerè beñzemez*, کمسه یه اویماز *kimsèïè ouïmāz*, t.; بیمثل *bīmecel*, فرید *ferīd*, a. — لا نظیر *lā nazyr*, Façon singulière, طور بیعدیل *thavri bī'adīl*. — Singulier, bizarre, عجایب *'adjāïb*, عجیب *'adjīb*, غریب *gharīb*. — C'est un homme très-singulier, پك عجایب بر آدمدر *pek 'adjāïb bir ādemdir*. — Étonnant, واجب الاستغراب *vādjib ul-istyghrāb*, عجایب *'adjāïb*. — C'est une chose singulière, عجایب برشیدر *'adjāïb bir cheïdur*. — Un propos singulier, عجیب و غریب بر کلام *'adjīb u gharīb bir kelām*. — Singulier, d'homme à homme, برر *birer*, فردًا فردًا *ferden ferden*. — Combat singulier, برر برر طوقشمه *birer birer dhoqouchma*. — Singulier, rare, نادر *nādir*.

Singulier, s. m. et adject., t. de gram., qui marque l'unité, مفرد *mufred*.

Singulièrement, adv., particulièrement, خصوصیله *khouçoucīlè*, خصوصًا *khouçouçan*, خاصّةً *khāssatan*, a. — Être singulièrement affecté d'une nouvelle, برخبردن *bir khaberden khāssatan mute'essir ol*. — Singulièrement, bizarrement, عجبله *'adjebilè*, عجایب صورت ایله *'adjāïb souret ilè*, غریبًا *gharīben*, عجیبًا *'adjīben*. — Parler singulièrement طرز اغرب

أبله سويلمك *tharzy aghreb ilè seuïlemek*. — Singulièrement, beaucoup, زیاده سیله *zïādècilè*.

Sinistre, adj. com., malheureux, funeste, اوغورسز *oghoursouz*, t.; مشؤم *mech'oum*, منحوس *menhous*, a. — Présage sinistre, علامت مشؤمه *'alāmeti mech'oumè*. — Qui a le regard sinistre, كوزی اوغورسز *gueuzu oghoursouz*. — Sinistre, méchant, pernicieux, فنا *fenā*, يرامز *ïarāmaz*, ضرارلو *zarārlu*, مضرتلو *mazarretlu*, مضر *mouzyrr*.

Sinistrement, adv., اغورسزلغله *oghoursouzlyghylè*, اوغورسزجه *oghoursouzdjè*, فنالق ايله *fenālyq ilè*, فال شوم ايله *fāli choum ilè*.

Sinon, conjonct., autrement, sans quoi, يوغيسه *ïoghyça*, t.; والا *vè illā*, فالا *feillā*, a. — Sinon, particule exceptive, غيری *ghaïri*, بشقه *bachqa*.

Sinueux, se, adj., اكری *egri*, طولاشقلی *dholāchyq*, طولاشقلق *dholāchyqly*, اكری بوكری *egry bougry*, t.; ملتوی *multevi*, معوج *mu'avvedj*, a. — Le cours sinueux d'une rivière, نهرك متحوّيا جريانی *nehruñ mutèhavvïan djerïāni*.

Sinuosité, s. f., طولاشقلق *dholāchyqlyq*, اكريلك *egrïlik*, t.; التوا *iltivā*, انحنا *inhynā*, حنو *hanou*, pl. a. احنا *ahnā*.

Sinus, s. m., t. de math., جيب *djeïb*. — T. de chirurg., espèce de sac qui se fait aux plaies, et où s'amasse le pus, كيسه *kïcè*. — T. d'anat., sinus de la veine-porte, le tronc de la veine-porte, ساق النياط *sāq unniāth*. — Sinus laiteux, la réunion des canaux excrétoires des glandes qui forment les mamelles, موصل البنات اللبن *mevsyl el-benāt ul-lebn*. — Sinus frontaux, ou sourcilliers, les deux cavités de l'os frontal, au-dessus du nez et des sourcils, قاش چاتيسی كميكنك چقورلری *qāch tchātïci guemïguinuñ tchouqourleri*. — Sinus, les plis des membranes, مطاوی الاغشية *muthāvi ul-'aghchïet*. — Le sinus de la dure-mère. مطاوئ ام الرأس *muthāvïi oumm ur-ra's*.

Sion, montagne de Jérusalem, قدس شريف طاغی *qoudsi chérïf dhāghy*.

Siphilis, s. f. Voy. Syphilis.

Siphon, s. m., اوجی اكری لوله اولوق *oudjou egri lulè, olouq*, t.; قصبة عقفا *qasbat 'aqfā*, a. — Siphon, trombe. Voy. ce mot.

Sire, s. m., titre qu'on donne aux rois en leur parlant, ou en leur écrivant, پادشاهم *pādichāhum*, شوكتلو پادشاه افندیمز حضرتلری *chevketlu pādichāh efendímuz hazretleri*.

Sirène, s. f., monstre fabuleux moitié femme et moitié poisson, صو ملكه‌سی *sou melekèci*, au pl. دكز اجنّيسی *deñyz melāïki*, دكز اجنّيسی *deñyz edjinnïci*. — En parlant d'une personne qui chante bien, on dit qu'elle chante comme une sirène, پری مثالی خوش الحان و دلكش اواز ايدر *peri miçāli khoch ilhān vè dilkech âvāz ider*. — En parlant d'une femme séduisante, on dit qu'elle est une sirène, پری پيكر دلروبادر *peri peïkeri dilroubādur*.

Sirius, s. m., étoile de la constel-

lation du Grand-Chien, يالدق يلدز *ïäldyq ïldyz*, t.; شعرى *chi'ra*, a.

Sirocco, s. m., vent du sud-est, sur la Méditerranée, كششلمه *kechichlemè*, طوغوسى كون *gun dhoughouçou*, t.

Sirop, s. masc., شروب *chouroub*, سيروب *siroub*, t. — Sirop de pavot blanc, اق خشخاش شروبى *aq khachkhāch chouroubi*.

Siroter, v. a., صوره صوره ايچمك *sora sora itchmek*, t.

Sirtes, s. fém. pl., اقيجى قوملر *aqydji qoumler*, t.; رمال منهالة *ramāli menhālet*, a.

Sis, e, adj., situé, واقع *vāqy'*, t.; اولان *olān*, t.; كائن *kiāin*. — Sis en telle rue, فلان سوقاقده كائن *felān soqāqta kiāin*.

Sison, s. m., sorte de plante, بر نوع نبات *bir nev'y nebāt*, t.; نوع قرة العين *nev'y qourat ul-'aïn*, a.

Sistre, s. m., ancien instrum. de musique, دائره *dāïre*, t.; دف *deff*, pl. a. دفوف *dufouf*.

Site, s. m., موقع *mevqy'*, pl. a. مواقع *mevāqy'*, موقع نظارة *mevqy'i nazāret*, وضع *vaz'*, a.

Situation, s. f., position, assiette d'une ville, etc., يـر *ïer*, t.; موقع *mevqy'*, pl. مواقع *mevāqy'*, مواضع *mevāzy'*. — Situation belle, agréable, موقع دلكشا *mevqy'i dilkuchā*. — avantageuse et commode, موقع كثير الفوائد و موجب الاستراحت *mevqy'i kecïr ul-fevāïd vè moudjib ul-istirāhat*. — Posture des hommes, des animaux, موقع *mevqy'*. — Changer de situation, تبديل موقع ا *teb-dïli mevqy' it*. — Situation, au fig., état, disposition de l'âme, des affaires, حال *hāl*, pl. a. احوال *ahvāl*. — Les affaires sont dans une heureuse situation, امور و مصالح كمال حسال اقسبالده در *oumour u meçālyh kemāli hāli yqbāldè dur*. — Un vers de situation, celui qui tire de sa situation sa force et son mérite, مسوقعنده سويلنمش بر بيت *mevqy'yndè seuïlenmich bir beït*, حاله موافق بر شعر *hālè muvāfyq bir chi'r*.

Situer, v. a., placer, poser en certain endroit, وضع ا *vaz' it*, a.-t.; قومق *qomaq*, اوتورتمق *otourtmaq*, يرلشدرمك *ïerlechturmek*, t.; وضع و تمكين ا *vaz' u temkïn it*. — Le camp était bien situé, اردو موقع مناسبده وضع اولنمشيدى *ordou mevqy' munācibtè vaz' olounmichïdi*. — Situé, e, وضع اولنمش *vaz'olounmich*, موضوع *mevzou'*, يرلشدرلمش *ïerlechturilmich*, واقع *vāqy'*.

Six, adject. num., التى *alti*, t.; ستّه — ست *sittè*, a.; شش *chech*, p.

Sixain, s. m., petite pièce de poésie composée de six vers, شعر مسدّس *chi'ri muceddes*, a.

Sixième, adj. com., nomb. ord., et s. m., التنجى *altindji*, t.; سادس *sādis*, a.; ششم *chechum*, p. — Le sixième du mois, ايك التنجيسى *äïuñ altindjïci*. — La partie d'un tout divisé en six, التيده بر *altïdè bir*, سدس *suds*, a.

Sixièmement, adv., التنجيده *altindjïdè*, التنجيسى *altindjïci*, t.; سادسًا *sādicen*, a.

SIZETTE, s. f., بر نوع كاغد اويونى *bir nev'y kiâgheyd oïouni*, t.

SLOOP, s. m., t. de mar., بر دركلو كوچك بكلك كميسى *bir dïreklu kutchuk beïlik guemïci*, t.

SMARAGDIN, INE, adject., زمردى *zumroudi*, زمردين *zumroudïn*, t.

SMILLE, s. f., كلنك *kulunk*, t.

SMILLER, v. a., كلنك ايله دلمك *kulunk ilè delmek*, t.

SMYRNE, grande ville de l'Asie-Mineure, ازمير *izmïr*. — Le golfe de Smyrne, ازمير كورفزى *izmïr keurfezy*.

SOBRE, adj. com., tempérant dans le boire et le manger, آز بر آيق *âz ïer, âïq*. t.; پرهيزكار *perhïzkiâr*, p.; قليل الاكل *qalïl ul-ekil*, قتين *qatïn*, اهل رياضت *ehli rïâzet*, a. — Sobre, modéré, qui se contente de peu, اهل قناعت *ehli qanâ'at*, از شيء آز سويلر *âz seuïler*, قليل الكلام *qalïl ul-kelâm*. — Sobre, en fait d'ornements d'architecture et de style, مقتصد *mouqtacyd*.

SOBREMENT, adv., پرهيزكارلغله *perhïzkiârlyghylè*, p.-t.; از طعام قناعت ايله *âz tha'âm iderek, qanâ'at ilè*, a.-t.; بالقناعة *bil-qanâ'net*, a. — Parler sobrement, قلّت كلام ايله تكلم ايتمك *qylleti kelâm ilè tekellum it*. — User sobrement d'une chose, بر شيء على وجه الاقتصاد قوللنمق *bir cheï 'ala vedjhul-yqtiçâd qoullanmaq*.

SOBRIÉTÉ, s. f., پرهيزكارلق *perhïzkiârlyq*, قناعت ايقلق *âïqlyq*, t.; رياضت *qanâ'at, rïâzet*, a.

SOBRIQUET, s. m., لقب *laqab*, a.; بد لقب *bad laqab*, p.-a. — Donner un sobriquet, لقب قومق - ويرمك *laqab qomaq, vïrmek*.

SOC, s. m., صپان دميرى - قلجى *sapân demïri, qylydji*, t.

SOCIABILITÉ, s. f., استعداد تمدّن *isti'dâdi temeddoun*, انسيّت *unsïïet*, استعداد مصاحبت *isti'dâdi mouçâhabet*, a.; برابر كچنمكه استك *berâber, guetchinmeguiè istek*, t.

SOCIABLE, adj. com., قونشلور *qonouchoulour*, t.; قابل انسيّت *qâbili unsïïet*, تمدّن و اجتماعه ميّال *temeddoun u idjtimâ'a meïïâl*, انيس *enïs*, a.; الفته كلور *ulfetè guelur*, a.-t.; برابر كچنمكه استكلو *berâber, guetchinmeguiè isteklu*, t.

SOCIABLEMENT, adv., كوزل قونشه رق *guzèl qonoucharaq*, t.; حسن معاشرت اوزره - ايله *husni mou'âcheret uzrè, ilè*, a.-t.

SOCIAL, E, adject., جماعت ناسه مخصوص *djemâ'ati nâcè makhsous*, اجتماعه متعلق *idjtimâ'a mute'allyq*, a.-t.. — Les qualités et vertus sociales, تمدّن و اجتماعه مخصوص اوصاف و فضايل *temeddoun u idjtimâ'a makhsous evsâf u fazâïl*.

SOCIÉTÉ, s. f., assemblage d'hommes unis par la nature et les lois, اجتماع *idjtimâ'*, جماعت *djemâ'at*, تمدّن *temeddoun*, a. — La société naturelle, اجتماع طبيعى *idjtimâ'y thabï'y*. — civile, اجتماع اهل بلد *idjtimâ'y ehli beled*. — Vie en commun, union des hommes, leur commerce, معاشرت *mou'âcheret*, الفت

ulfet. — Société de commerce, تجارت اورتاقلغی *tidjāret ortāqlyghy*, تجار شرکتی *tudjār chirketi*, — Société littéraire, مشارکت علمیه *muchāreketi'ylmïïe*. — Faire une société, s'associer, اورتاقلق باغلمق *ortāqlyq bāghlamaq*, عقد شرکت ا *'aqdi chirket it*. — Association de personnes qui se réunissent pour vivre selon les règles d'une institution ou d'un ordre religieux, طایفه *thāïfe*, pl. طوایف *thavāïf*, زمره *zumrè*, pl. زمرات *zumrāt*, کروه *gurouh*. — Société religieuse, confrérie, رهبان طایفسی *rouhbān thāïfèci*. — Société de médecine, زمرهٔ اطبا *zumrèï ethybbā*. — Corporation, اصناف *esnāf*. — Société, compagnie, réunion, assemblée, مجلس *medjlis*, جمعیت *djem'yïet*, بزم *bezm*. — Une société d'amis, احباب جمعیتی *ahbāb djem'yïeti*. — Société agréable, مجلس دلارا *medjlici dilārā*. — Société, les personnes avec qui l'on vit, ارقداش *arqadāch*, یولداش *ïoldāch*; احباب *ahbāb*, مصاحب *mouçāhyb*, pl. a. مصاحبین *mouçāhybīn*; ندیم *nedīm*, ندما *nudemā*. — Société, action d'accompagner, compagnie, یولداشلق *ïoldāchlyq*, رفیقلق *refyqlyq*, مرافقت *murāfaqat*. — Faire société à quelqu'un, lui tenir compagnie, یولداشلق ا *ïoldāchlyq it*.

Socle, s. m., طبان *thabān*, ایاق *aïāq*, دبلک *diblik*, t.; کرسی *kursi*, a.

Socque, s. m., sorte de chaussure, اغاجدن بر نوع ایاق قابی *aghādjden bir nev'y aïāq qābi*, t.

Socrate, nom pr. d'un célèbre philosophe grec, سقراط *soqrāth*, سقراط الحکیم *soqrāth ul-hakīm*, مزین الحکمة *muzeïïen ul-hykmet*.

Socratique, adj. com., سقراطک *soqrāthuā*, سقراطی *soqrāthyi*.

Sodome, ville de Palestine, لوط شهری *louth chehri*, سدوم *sedoum*. — Au fig., grande ville où il règne beaucoup de corruption, فسادی چوق اولان بر بلد عظیم *feçādi tchoq olān bir beledi 'azīm*.

Sodomie, s. f., péché contre nature, غلامپارهلق *ghoulāmpāralyq*, t.; لواطة *livāthat*, a. — Commettre ce péché, لواطه ا *livātha it*.

Sodomite, s. m., غلامپاره *ghoulāmpāra*, vulg. *qoulāmbāra*, turc; لوطی *louthyi*, a.; پوشت *poucht*, p.-turc.

Sœur, s. fém., fille née de même mère qu'une autre personne, قز قرنداش *qyz qarindāch*, قزقردش *qyz qardāch*, t.; اخت *oukht*, pl. a. اخوات *akhvāt*; همشیره *hemchīrè*, خواهر *khāher*, p. — Sœur aînée, بیوک قزقرنداش *buïuk qyz qarindāch*, اخت کبیره *oukhti kebīrè*. — Sœur germaine, اوز قزقرنداش *euz qyz qarindāch*, اناسی باباسی بر ایلان قزقرنداش *anāci bābāci bir olān qyz qarindāch*. — Belle-sœur, sœur du mari, کورمجه *gueurumdjè*. — Sœur de l'épouse, بالدز *bāldyz*.

Sofa, ou Sopha, s. m., صفه *soffa*, a.-t.

Soi, pron. de la troisième per-

sonne com., كندو *guendu*, كندى *guendi*, t.; نفس *nefs*, a. — Chacun travaille pour soi, هركس كندو ايچون ايشلر *her kes guendu itchoun ichler*, هركس نفسيچون سعى ايدر *her kes nefsi itchoun sa'y ider*. — Être à soi, ne dépendre de personne, كمسه يه تابع اولمامق *kimsèïè tābi' olmāmaq*, كندو باشنده او *guendu bāchindè ol*. — N'être pas à soi, avoir perdu connaissance, كندويه مالك اولمامق *guenduïè mālik olmāmaq*, بايلمق *bāïlmaq*. — En soi, de soi, de sa nature, ذاتنده *zātindè*, نفسنده *nefsindè*, فى حدّ ذاته *fi haddi zātihi*. — A part soi, كندو كندينه *guendu guendinè*, فى نفسه *fi nefsihi*. — De soi-même, كندو كندودن *guendu guenduden*. — Rentrer en soi, faire des réflexions, دوشنمك *duchunmek*. — Revenir à soi, reprendre ses esprits, كندويه كلمك *guenduïè guelmek*, آيلمق *āïlmaq*. — Soi-même, كندوسى *guenduci*, بالنفس *bin-nefs*. — Il faut faire ses affaires soi-même, مصالح و امورينى كندوسى چويرملو در - اداره ايتملودر *meçālyh u oumourini guenduci tchevirmelu dur, idārè itmelu dur*. — Sur soi, sur sa personne, اوستنه *ustunè*. — Chez soi, dans sa maison, كندو اونده *guendu evindè*. — Vivre chez soi, كندو خانه سنده كچتمك *guendu khānècindè guetchinmek*. — Prendre sur soi. Voy. Prendre. — Soi-disant, قول خودنجه *qavli khodindjè*, t.; على قوله *'ala qavlihi*, a.

Soie, s. f., fil de ver ou de chenille, ايپك *ipek*, حرير *harīr*, a. — Soie écrue, خام ايپك *khām ipek*. — Soie apprêtée, ايشلنمش ايپك *ichlenmich ipek*. — Fil de soie, soie torse, ابرشيم *ibrichīm*. — Soie, poil de porc, etc., قيل *qyl*, طوكز قيلى *dhoñouz qyli*. — Soie, queue d'une lame, la partie qui entre dans le manche d'une épée ou d'un sabre, قويرق *qouïrouq*, قلچك قويرغى *qylydjuñ qouïroughou*.

Soierie, s. f., marchandise de soie, ايپك ايشى *ipek ichi*, ايپكلو امتعه *ipeklu emte'a*, ايپك قماشلرى *ipek qoumāchleri*, اقمشهٔ حرير *aqmichèï harīr*. — Commerce de la soie, حرير تجارتى *harīr tidjāreti*. — Soierie, fabrique de soie, ايپك كارخانه سى *ipek kiārkhānèci*.

Soif, s. f., altération, envie de boire, صوسزلق *souçouzlyq*, t.; عطش *'athch*, a.; تشنه لك *technèlik*, p.-t. — Grande soif, كسكين صوسزلق *keskīn souçouzlouq*, عطش شديد *'athchi chedīd*; — ardente, حرارت *harāret*. — Avoir soif, صوصامق *souçāmaq*, صوسز او *souçouz ol*. — Souffrir de la soif, صوسزلق چكمك *souçouzlyq tchekmek*. — Étancher la soif, صوسزلغى كيدرمك - دفع ا *souçouzlyghy guīdermek, def' it*, قاندرمق *qāndurmaq*. — Exciter la soif, صوستمق *souçatmaq*. — Soif, au fig., désir immodéré, هوس *haves*, حرص *hyrs*. — Soif des richesses, حرص مال و منال *hyrsy māl u menāl*; — de vengeance, حرص انتقام *hyrsy intiqām*.

Soigner, v. a., avoir soin, traiter

avec beaucoup de soins, كوزتمك *gueuzetmek*, باقمق *bāqmaq*, تقيّدا *teqaïïud it*, تقيّد ايله كوزتمك *teqaïïud ilè gueuzetmek*. — J'ai été bien soigné durant ma maladie, مدّت مرضمده كمال اهتمام ايله باقلدم *muddeti marazümdè kemāli ihtimām ilè bāqyldum*. — Donner ses soins, s'occuper d'une chose avec sollicitude, همّت ا *himmet it*. — Soigner, traiter un malade, معالجه ا *mou'āledjè it*, تيمار ا *tīmār it*.

Soigneusement, adv., دقّت ايله *dyqqat ilé*, تقيّد ايله *teqaïïud ilè*, اهتماملوجه *ihtimāmludjè*, a.-t.; بالاهتمام *bil-ihtimām*, a.

Soigneux, se, adj., مقيّد *mouqaïïed*, a.; دقتلو *dyqqatlu*, اهتمامي چوق *ihtimāmi tchoq*, اهتاملو *ihtimāmlu*, a.-t.; كثير الاهتمام *kecīr ul-ihtimām*. — Être soigneux, مقيّد او *mouqaïïed ol*.

Soin, s. m., application d'esprit à faire une chose, تقيّد *teqaïïud*, دقت *dyqqat*, اهتمام *ihtimām*, pl. a. اهتمامات *ihtimāmāt*, اقدام *iqdām*, همّة *himmet*, a.; باقمه *bāqma*, كوزتمه *gueuzelmè*, t. — Grand soin, اهتمام عظيم - تامّ *ihtimāmi 'azīm*, *tāmm*, همّت كامله *himmeti kiāmilè*. — Avoir soin, كوزتمك *gueuzetmek*, قايرمق *qāïrmaq*. — Avoir soin de quelqu'un, pourvoir à ses besoins, بر كمسنه يي كوزتمك *bir kimesnèï gueuzetmek*. — Employer ses soins à..., بذل سعي و اقدام ا *bezli sa'y u yqtām it*. — Donner ses soins aux affaires de quelqu'un, بر كمسنه نك اموريني صرف اهتمام ا *bir kimesnènuñ oumourīnè sarfi ihtimām it*. — Rendre des soins à quelqu'un, lui faire sa cour avec assiduité, بر كمسنه نك يانينه مداومت ا *bir kimesnènuñ ïānina mudāvemet it*. — Soin, inquiétude, peine d'esprit, souci, غائله *ghāïlè*, pl. a. غوائل *ghavāïl*, هم *hemm*, pl. هموم *humoum*.

Soir, s. masc., اخشام *akhchām*, اخشام وقتي *akhchām vaqti*, t.; مساء *meçā'*, a. — Ce soir, بو اخشام *bou akhchām*, اخشام *akhchām*. — Sur le soir, vers le soir, اخشام اوستي *akhchām ustu*, اخشامين *akhchāmīn*. — Bon soir, je vous souhaite le bon soir, اخشامكز خير اوله *akhchāmīnyz khaïr ola*.

Soirée, s. f., l'espace de temps depuis le déclin du jour jusqu'à ce qu'on se couche, ياتسو وقتي *ïātsu vaqty*, t.; عشا وقت العشا *'achā*, *vaqt ul-'achā*, قبل العشا *qabl ul-'achā*. — Assemblée, réunion d'agrément qui a lieu le soir, اخشام جمعيتي *akhchām djem'yieti*, اكلنجه مجلسي *eiglendjè medjlici*, t.

Soit, conj. altern., كرك *guerek*. — Soit qu'il parle, soit qu'il ne parle pas, كرك سويلسون كرك سويلمسون *guerek seuïleçoun guerek seuïlemeçoun*. — Soit, adv., que cela soit, je consens, اولسون *olsoun*.

Soixantaine, s. fém., nombre de soixante ou environ, التمش قدر *altmich qadar*. — Une soixantaine de personnes, التمش قدر كشي *alt-*

mich qadar kichi. — Absol. et fam., soixante ans accomplis, التمش سنهٔ كامله *altmich senëï kiāmilè.*

Soixante, adject. num., التمش *altmich*, t.; ستّون *sittounè*, a.; ششت *chechi*, p.

Soixante-dix, adj. num., يتمش *ïetmich*, t.; سبعون *seb'ounè*, سبعين *seb'în*, a.; هفتاد *heftād*, p.

Soixantième, adj. com., nombre ordin., التمشنجى *altmichindji*, t.; ستّون *sittounè*, ستّين *sittînè*, a. — La soixantième partie d'un tout, التمشده بر *altmichtè bir*, ستّين *sittîn.*

Sol, s. m., monnaie. Voy. Sou.

Sol, s. m., terrain, terroir considéré quant à sa nature ou à ses qualités productives, طپراق يير *ïer, thoprāq.* — La nature même du sol, طپراغك صويى *thoprāghuñ soïu*, كيفيّت ارض *keïfïïeti arz.* — Sol, fonds, ارض *arz.* — Le maître du sol, ارض صاحبى *arz sāhybi.*

Solaire, adj. com., كونشك *gunechuñ*, t.; شمسى *chemsïi*, a. — Année solaire, سنهٔ شمسيّه *senëï chemsïiè*, سال شمسى *sāli chemsi.* — Cadran solaire, بسيطهٔ شمسيّه *bacîthaï chemsïiè.*

Solandre, s. f., maladie qui survient au genou du cheval, آتك ديزينه ظهور ايدن علّت *âtuñ dîzînè zouhour idèn 'yllet*, t.

Solanum, s. masc., douce-amère, plante, ايت اوزمى *it uzumu*, t.; عنب الذيب *'aneb uz-zîb*, a.

Solbatu, adj., cheval dont la sole a été comprimée, فرس طالع *fersi zāli'.*

Solbature, ou Sole-battue, s. fém., maladie du cheval solbatu, طلاع *zoulā'*, a.

Soldat, s. m., عسكرى *'askeri*, a.; عسكرى نفرى *'askeri neferi*, pl. نفرات عسكريه *neferāti 'askerïïè*, سولدات *soldāt.* — Soldat du train, طوپ عربه جى *thop 'arabadji.* — Anciens soldats de marine en Turquie, قاليونجى *qālïoundji.* — Lever, enrôler des soldats, عسكر يازمق *'asker ïāzmaq*, عسكرى نفراتى تحرير ا *'askeri neferāti tahrîr it.*

Soldatesque, s. fém., les simples soldats, نفرات عسكريهٔ *neferāti 'askerïïè*, a.

Soldatesque, adj. com., عسكرى *'askerïi*, a. — Mœurs soldatesques, اخلاق عسكريه *akhlāqy 'askerïïè.*

Solde, s. f., paye donnée aux gens de guerre, علوفه *'ouloufè*, مواجب *mevādjib*, a. — Payer la solde, علوفه ويرمك *'ouloufè vîrmek*, اعطاى مواجب ا *i'thāï mevādjib it.* — Solde, complément d'un payement, بورج بقيّه سنك اوده مه سى *bordj baqyïèsinuñ eudèmèci*, قطع حساب ايچون ويرلان اقچه *qath'y hyçāb itchoun vîrilān aqtchè*, اداى بقيّهٔ دين *edāï baqyïèï deïn*, قصور *qouçour.* — Pour solde, بقيّهٔ دينى اوده مك ايچون *baqyïèï deïni eudèmek itchoun.*

Solder, v. a., حسابك قصورينى ويرمك ـ اوده مك *hyçābuñ qouçourïnu vîrmek, eudèmek*, حسابى قطع حساب ا كسمك *hyçābi kesmek*, قالانى حسابدن *qath'y hyçāb it*,

اودەمك *hyçābten qālāni eudèmek*, a.-t. — Soldé, e, اودنمش حساب *eudenmich hyçāb*.

Sole, s. f., t. d'agricult., certaine étendue de champs, sur laquelle on sème successivement par année des blés, puis des menus grains, et qu'on laisse en jachère la troisième année, نوبت ایله اکیلور تارلالر *nevbet ilè ekīleur tārlāler*, تحویل *tahvīl*, pl. a. تحاویل *tehāvīl*. — Sole, le dessous du pied d'un cheval, d'un mulet, طبان *thabān*. — Sole, poisson de mer, دل بالغی *dil bālyghy*.

Solécisme, s. m., faute grossière contre la syntaxe, ترکیبده یاکلشلق *terkībdè ïāñlïchlyq*, t.; غلط فی ترکیب الکلام *ghalath fi terkīb ul-kelām*, خطای ترکیب *khathāï terkīb*.

Soleil, s. m., l'astre qui produit la lumière du jour, کونش - کنش *gunech*, t.; شمس *chems*, pl. a. شموس *chumous*, آفتاب *āfitāb*, خورشید *khourchīd*, p. — La lumière du soleil, کونش آیدینلغی *gunech āïdïnlyghy*, ضیای شمس *zïāï chems*. — Exposer au soleil, کونشه سرمك - قومق *gunechè sermek*, *qomaq*. — Sécher au soleil, کونشده قورتمق *gunechtè qourout-maq*. — Se tenir au soleil, s'y réchauffer, کونشه چونمق *gunechè tchonmaq*. — Soleil, ou tournesol, fleur, کون چیچکی *gun tchītchegui*, دوه طبانی *devè thabāni*.

Solennel, le, adj., avec appareil et cérémonie, رسوم و تشریفات ایله معنون *rouçoum u techrīfāt ilè mou'anven*, a.-t.; آلایلو *ālāïlu*, طنطنه لو *thanthanalu*, t.; رسمی *resmi*, a. — Audience solennelle, رسمی برملاقات *resmi bir mulāqāt*, — Solennel, en t. de jurisp., authentique, صحیح *sahyh*, شرعی *cher'y*. — Une déclaration solennelle, رسوم مرعیّه ایله معنون برقطعه اعلاننامه *rouçoumi mer'yïè ilè mou'anven bir qyth'a y'lānnāmè*.

Solennellement, adverbe, avec pompe, آلای ایله *alāï ilè*, طنطنه ایله *thanthana ilè*. — Publiquement, علنًا *'alenen*, آشکاره *āchikiārè*. — Officiellement, dans les formes, رسمی رسوم مرعیّه اولدرق *resmi olaraq*, رسوم مرعیّه اوزره *rouçoumi mer'yïè uzrè*.

Solennisation, s. f., تبجیل *tebdjīl*, رسوم و تشریف *rouçoum u techrīf*, a. — La solennisation d'une fête, یورتی طوتمسی *ïortou thoutmaci*, برعید مبارك رسوم تشریفی *bir'ydi mubārekuñ rouçoumi techrīfi*.

Solenniser, v. a., célébrer avec solennité, اجرای رسوم تشریف و تبجیل ایتمك *idjrāï rouçoumi techrīf u tebjīl it*, اجرای رسوم تفخیم ایتمك *idjrāï rouçoumi tefkhym it*. — Solenniser une fête, بر یورتینك مراسمنی اجرا ایتمك *bir ïortounuñ merācimini idjrā it*, برعید مبارکك رسوم و تشریفنی اجرا ایتمك *bir 'ydi mubārekuñ rouçoum u techrīfini idjrā it*.

Solennité, s. fém., cérémonie, pompe, آلای *alāï*, طنطنه *thanthana*, t. — Cérémonie qui rend une chose solennelle, رسوم تعظیم و تفخیم *rouçoumi ta'zīm u tefkhym*. — Recevoir quelqu'un avec solennité, بر کمسنه یی رسوم تفخیم و تعظیم

اجراسیله استقبال ا *bir kimesnèïi rouçoumi tefkhym u ta'zîm idjrâcîlè istyqbâl it.*—Solennité, jour de fête, یورتی *ïortou*, یورتی کونی *ïortou gunu*, عید *'yd.* — Réjouissance publique, شینلك *chenlik*, دونانما *donânmâ.*

Solfège, s. masc., اصول علم موسیقی یی متضمن کتاب *ouçouli 'ylmi moucîqyï moutezammin kitâb*, الحان و نغمات مجموعه سی *ilhân u naghamât medjmou'aci.*

Solfier, v. a., الحان رقملری اوکرنمك *ilhân raqamleri ugrenmek*, ترنم الحان و نغمات ا *terennumi ilhân u naghamât it.*

Solidaire, adject. com., qui rend plusieurs co-obligés cautions les uns des autres, بر برینه کفیل ایتدرن *bir birînè kefîl itturen.* — Solidaire, obligé solidairement, ماله کفیل *mâlè kefîl*, کفیل بالمال *kefîl bil-mâl*, a.-t.; ضامن *zâmin*, a.

Solidairement, adv., بر برینه کفیل اولهرق *bir birînè kefîl olaraq*, بر برلرینه متکفل *bir birlerînè mutekeffil*, a.-t.

Solidarité, s. f., بر برلرینه تکفل *bir birlerînè tekefful*, t.-a.; ضمانة *zamânet*, a.

Solide, adj. com., qui a de la consistance, qui n'est pas fluide, پك *pek*, قتی *qaty*, t.; صلب *soulb*, a. — Les corps solides, اجرام صلبه *edjrâm soulbè.* — Solide, fort, qui offre de la résistance, qui résiste à l'action du temps, قوی *qavïi*, محکم *muhkem*, متین *metîn*, مستحکم *mustahkem*, *mustahkim*, طیانقلو *dhaïânyqlu.* — Un bâtiment solide, بر بنای متین *bir blnaï metîn.* — Aliment solide, qui a de la consistance, قتی یمك *qaty ïemek*, غدای ثابت *ghydâï sâbit*, pl. اغدیهٔ ثابته *aghdïèï sâbita.* — Solide, réel, effectif, صاغ *sâgh*, کرچك *guertchek*, صحیح *sahyh*, حقیقی *haqyqyi.* — Les immeubles et les biens-fonds sont des biens solides, املاك و عقارات اموال حقیقیه در *emlâk u 'aqârât emvâli haqyqyïè dur.* — Solide de caractère, sur qui on peut compter, متین الطبع *metîn uth-thab'.* — C'est un homme solide, ثبات طبع ایله مجبول بر آدمدر *sebâti thab' ilè medjboul bir âdemdur.* — Un esprit solide, عقل رزین *'aqli rezîn*, عقل متین *'aqli metîn.* — Solide, s. m., le solide, محکم *muhkem*, محکم یر *mukhkem ïer*, استوار اولان یر *ustuvâr olân ïer.* — Bâtir sur le solide, محل محکم اوزرنك بنا ا *mahalli muhkem uzerindè binâ it.* — Solide, s. m. et adj., t. de mathématiques, مجسم *mudjessem.* — Solide, parallélipipède, مجسم متوازی السطوح *mudjessemi mutevâzy us-southouh.*

Solidement, adv., قوی اولهرق *qavi olaraq*, متانت ایله *metânetilè*, a.-t.; محکم *muhkem*, بالمتانة *bil-metânet*, a. — Bâtir solidement, بر وجه متانت بنا ا *ber vedjhi metânet binâ it.* — Poser —, محکم وضع ا *muhkem vaz' it.*

Solidité, s. f., qualité de ce qui est solide, قویلق *qavîlyq*, برکلك *berklik*, طیانقلق *dhaïânyqlyq*, t.;

متانت *metānet*, رصانت *reçānet*, رسوخ *ruçoukh*. — Dureté, force, صلابت *salābet*, قوت *qouvvet*. — Consolidation, استحكام *istyhkiām*, a. — La solidité des corps, متانت اجرام *metāneti edjrām*; — d'un discours, متانت كلام *metāneti kelām*; — d'esprit, رسوخ العقل *ruçoukh ul-'aql*, رزانت العقل *rezānet ul-'aql*. — Solidité, solidarité, بر برلرينه ماله كفالت *bir birlerînè mālè kefālet*.

Soliloque, s. m., كندو كندويه سويليانك سوزى *guendu guenduïè seuileïānuñ seuzy*, t.; كلام المتكلم بنفسه *kelām el-mutekellim bi-nefsihi*, a.

Solipède, adj. com., بر طرناقلو *bir thyrnāqlu*, بتون طرنقلى *butun thyrnaqli*, t.; ذو الحافر *zoul-hāfir*, a.

Solitaire, adj. com., qui est seul, qui aime à être seul, يالكز ياليكزلقدن حظ ايدر *ïālyñyz*, يالكزلقدن حظ ايدر *ïālyñyzlyqten hazz ider*, t.; طالب وحدت *thālibi vāhdet*, منزوى *munzevi*, منفرد *munferid*, a.; عزلت كزين *'uzlet guzîn*, a.-p. — Il a l'humeur solitaire, بالطبع هوسكار وحدت وعزلتدر *biththab' haveskiāri vahdet u 'euzlettur*. — Vie solitaire, انزوا عزلت *inzyvā, 'euzlet*. — Lieu solitaire, تنها يير محل وحدت *tenhā ïer, mahalli vahdet*, مكان خالى *mekiāni khāli*, pl. a. امكنهٔ خاليه *emkenèï khālïiè*. — Ver solitaire, تك صوغلجان *tek soghouldjān*. — Solitaire, subst., qui a renoncé au monde et vit dans la solitude, ترك دنيا ايله يالكزلقده كچنان *terki dunïā ilè ïālynyzlyqta guetchinān*, اهل عزلت *ehli 'euzlet*. — Anachorète, derviche, درويش *dervîch*, زاهد *zāhid*. — Solitaire, gros diamant monté seul, sans entourage, تك طاش *tek thāch*, تك طاشلو الماس يوزك *tek thāchlu elmās ïuzuk*.

Solitairement, adv., يالكزاوله رق *ïālyñyz olaraq*, يالكزلقده *ïālyñyzlyqta*, t.; خلوتده *khalvettè*, منزويًا *munzevïan*, منفردًا *munferiden*, a. — Vivre solitairement, حال انزوا و وحدتده كچنمك *hāli inzyvā vu vahettè guetchinmek*.

Solitude, s. f., état d'un homme seul, تنهالق يالكزلق *ïālyñyzlyq*, t.; تنهالق *tenhālyq*, t.; وحدة *vahdet*, عزلت *'euzlet*, انزوا *inzyvā*, a. — Aimer la solitude, حال عزلت وانزوادن حظ الا *hāli 'euzlet u inzyvāden hazz it*. — Solitude, lieu solitaire, lieu éloigné de la fréquentation des hommes, تنها يير *tenhā ïer*, عزلتكاه *'euzletguiāh*.

Solive, s. f., طوان كرشى *thavān kirichi*, كرشلمه كوش *kirich*, ديركى *kirichlemè dïregui*.

Soliveau, s. m., كوچك كرش كرشلمه دانسى *kutchuk kirich, kirichlemè dānèci*, t.

Sollicitation, s. f., action d'exciter, قندرمه *qyndurma*, t.; تحريك *tahrîk*, ترغيب *terghyb*, pl. a. ترغيبات *terghybāt*. — Demande avec instance, ابرام *ibrām*, الحاح *ilhāh*, pl. الحاحات *ilhāhāt*. — Faire

une chose à la sollicitation de quelqu'un, برایشی بر کمسنه‌نك الحاح و ابرامنه مبنی ایشلمك *bir ichi bir kimesnènuñ ilhāh u ibrāminè mebni ichlemek.* — Sollicitation, soin qu'on prend, démarche qu'on fait pour le succès d'une affaire, چالشمه *tchālichma*, اقدام *iqtām*, سعی *sa'y*. — La recommandation qu'on fait à des juges, رجا *ridjā*, نیاز *nīāz*, استدعا *istid'ā*. — Puissante sollicitation, استدعای ـ مبرم *istid'āï qavi, mubrem.*

Solliciter, v. a., inciter, exciter, قندرمق *qyndurmaq*, t.; تحریك ا *tahrīk it*, تشویق ا *techvyq it*, ترغیب ا *terghyb it*. — Solliciter, agir pour le succès d'une affaire, چالشمق *tchālichmaq*, اقدام ا *yqtām it*, سعی ا *sa'y it*, سعی و اقدام ا *sa'y u yqtām it*. — Demander avec instance, ابرام ا *ibrām it*, ابرام ایله استمك الحاح ا *ilhāh it*, ابرام ایله استمك *ibrām ilè istemek*, الحاح و ابرام ایله التماس ا ـ طلب ا *ilhāh u ibrām ilè iltimās it*, *ilè thaleb it*. — Solliciter une faveur, une grâce de quelqu'un, بر کمسنه‌دن بردولو لطف و کرم التماس ا *bir kimesnèden bir turlu louthf u kerem iltimās it*. — Solliciter, prier, یالوارمق *ïalvārmaq*, رجا ا *ridjā it*; — auprès des juges ou des autorités, استدعا ا *istid'ā it*.

Solliciteur, se, s., employé à solliciter les affaires d'autrui, اخر کمسنه‌لرك امورینی اوزرینه اولان *akher kimesnèleruñ oumourīni uzerīnè olān*, a.-t. — Un solliciteur diligent, مقدم و کارکذار بر مکافل امور *mouqtim vè kiārguzār bir mukiāfili oumour*. — Qui sollicite pour lui ou les autres, ایشه چالشقان *ichè tchālichqān*. — Celui qui demande, طلب ـ رجا راجی *rādji*, *thaleb*, *ridjā idīdji*, ایدیجی مستدعی *musted'a*. — Solliciteur d'emploi, منصب ارایجی *mansyb arāïdji*.

Sollicitude, s. f., همّه *himmet*, pl. a. هم *hemem*, اهتمام *ihtimām*, سعی جمیل *sa'y djemīl*, a.; کوزتمه *gueuzetmè*, t. — La sollicitude maternelle, همّت مادرانه *himmeti māderānè*. — Faire preuve d'une grande sollicitude envers quelqu'un, بر کمسنه‌نك حقنه بذل اهتمام تامّ ا *bir kimesnènuñ haqqyna bezli ihtimāmi tāmm it*.

Solstice, s. masc., le plus grand éloignement du soleil stationnaire de l'équateur, توقّف شمس *tevaqqoufi chems*, وقت انقلاب شمس *vaqti inqylābi chems*, a. — Solstice d'été, اك اوزون کون راس السرطان *eñ ouzoun gun, rées us-serethān*. — Solstice d'hiver, اك اوزون کیجه راس الجدا *eñ ouzoun guīdjè, rées uldjedā*. — Entre les deux solstices, بین تحویلین الشمس *beïn tahvīleïn uch-chems*.

Solsticial, e, adj., وقت تحویل شمسه متعلق *vaqti tahvīli chemsè mute'allyq*, a.-t. — Hauteur solsticiale, تحویلك وقتنه متعلق اولان ارتفاع شمس *tahvīluñ vaqtinè mute'allyq olān irtifā'y chems*.

Solubilité, s. fém., انحلال *inhylāl*, a.

Soluble, adj. com., qui peut être résolu, حلّ اولنه بیلور *hall olouna bilur*, حلّی ممکن *halli mumkin*, a.-t.; ممکن الحلّ *mumkin ul-hall*, a. — Ce problème n'est pas soluble, بو مسئله ممکن الحلّ دکلدر *bou mecelè mumkin ul-hall deïldur*. — Soluble, qui peut se résoudre, se fondre, اریلور *erïlur*, اریه بیلور *erïè bilur*, ممکن الذوب *mumkin uz-zevb*.

Solution, s. f., dénouement d'une difficulté, حلّ *hall*, a. — La solution d'une difficulté, d'un problème, بر مشکلك - بر مسئله نك حلّی *bir muchkiluñ, bir mecelènuñ halli*. — Dénouement, fin, résultat, عاقبت *'āqybet*, نتیجه *netïdjè*. — Solution, t. de prat., payement, ادا *edā*, اوده مه *eudèmè*. — Solution de continuité, en t. de chirurgie, séparation des parties continues, تفرّق الاتصال *teferruq ul-ittiçāl*. — Solution, t. de chimie, action de se joindre à un liquide, de se fondre, اریمه *erïmè*, تذویب *tezvïb*, ذوبان *zevbān*.

Solvabilité, s. f., اوده مکه قدرت *eudèmeguiè qoudret*, t.; ادای مبلغ خصوصنده اقتدار *edāï meblagh khouçoucindè yqtidār*, a.-t.; مقدرة *maqderet*, a.

Solvable, adject. com., اوده مکه مقتدر *eudèmeguiè mouqtedir*, ادای دینه قادر *edāï dïnè qādir*, ایفای دینه مقتدر *ifāï dïnè mouqtedir*, a.-t.

Somatologie, s. f., گوده نك احوالی وصفی *guevdènuñ ahvāli vasfi*, t.; بحث عن احوال البدن *bahs 'an ahvāl ul-beden*, a.

Sombre, adj. com., peu éclairé, آیدینلغی از *āïdïnlyghy az*, t.; قلیل الضیا *qalïl uzziā*. — Obscur, قراکو *qarāñou*, مظلم *mouzlim*, a. — Nuit sombre, قراکو کیجه *qarāñou guïdjè*. — Temps —, بولانق هوا *boulānyq havā*. — Couleur —, قویو رنك *qouïou renk*, بوز رنك *bouz renk*. — Au fig., sombre, morne, taciturne, mélancolique, مراقلو *merāqlu*, تاسه لو *tāçalu*, مغموم *maghmoum*, سوداوی *sevdāvï*, سوداوی المزاج *sevdāvï ul-mizādj*. — Humeur sombre, تاسه لو مزاج *tāçalu mizādj*.

Sombrer, v. n., t. de mar., couler sous voile, کمی یلکن اوزرنده ایکن *gueumi ïelken uzerindè iken* صویه باتمق *souïè bātmaq*, سفینه باش اشاغی ییقلوب بوغلمق *sefïnè bāch achāghy ïïqylup boghoulmaq*, t.

Sommaire, s. m., extrait, précis, اجمال *idjmāl*, خلاصه *khoulāça*, مجمل *mudjmel*, a. — Le sommaire d'un livre, d'un discours, - بر تألیفك بر کلامك مجملی - خلاصه سی *bir téélïfuñ, bir kelāmuñ mudjmeli, khoulāçeci*.

Sommaire, adj. com., قصّه *qyssa*, t.; مختصر *moukhtaçar*, موجز *moudjez*, مجمل *mudjmel*, a. — Réponse sommaire, جواب مختصر *djevābi mouhktaçar*, قصّه جواب *qyssa djevāb*. — Une affaire sommaire, qui doit être jugée promptement, دعواء مستعجل الرؤیت - مستعجل الفصل *da'vāï muste'djil ur-rouïet, muste'djil ul-fasl*.

SOMMAIREMENT, adv., مختصرجه *moukhtaçardjè*, قصه جه *qyssadjè*, a.-t.; اجمالًا *idjmâlen*, مختصرًا *moukhtaçaren*, على طريق الاختصار *'ala tharyq ul-ykhtiçâr*.

SOMMATION, s. f., action de sommer, انذار صورتيله تنبيه ايلمه *inzâr souretilè tembih eïlemè*, a.-t.; امر شرعى *emri cher'y*. — Sommation verbale, par écrit, انذار صورتيله لسانًا يا تحريرًا تنبيه *enzâr souretilè liçânen iâ tahrîren tembîh*. — Acte par écrit, contenant la sommation faite en justice, طرف محكمه دن تنبيهى حاوى ويرلان مراسله *tharafi mehkemèden tembîhi hâvi vîrilen murâcelè*.

SOMME, s. fém., charge d'un cheval, etc., يوك *iuk*, t.; حمل *haml*, pl. احمال *ahmâl*, a. — Somme de blé, حنطه حمولهسى *hyntha hamoulèci*. — Bête de somme, يوك حيوانى *iuk haïvâni*. — Cheval de somme, يوك بارگيرى *iuk bârguïri*. — Somme, quantité d'argent, اقچه مقدارى *aqtchè myqtâri*, مبلغ *meblagh*, pl. مبالغ *mebâlygh*. — Une somme de cinq mille piastres, بش بيك غروشدن عبارت اولان مبلغ *bech bîn ghourouchtan 'ybâret olân meblagh*. — Somme, total, résultat des sommes ajoutées, يكون *iekioun*, جمعيًا يكون *djem'yen iekioun*, صاييناك طوپى *sâïinuñ thopou*. — A combien monte la somme? يكونى نقدر *iekiouni neqadar*. — La somme monte à tant, جمعيًا يكونى شوقدره بالغ اولور *djem'yen iekiouni chouqadarè bâlygh olour*. — Somme toute, en somme, enfin, adv., حاصلى *hâcyli*, الحاصل *el-hâcyl*. — En somme, c'est un honnête homme, حاصلى براهل عرض آدمدر *hâcyli bir ehli 'yrz âdèmdur*. — Somme toute, qu'en sera-t-il? حاصلى اولهجغى ندر *hâcyli oladjaghy nèdur*.

SOMME, s. m., sommeil. Voy. ce mot. — J'ai fait un bon somme, برايو اويقو چالدم *bir eïu ouïouqou tchâldum*.

SOMMEIL, s. m., état de l'animal pendant l'assoupissement naturel de tous les sens, اويوقو - اويقو *ouïouqou*, اويخو *ouïoukhou*, t.; نوم *nevm*, a.; خواب *khâb*, p. — Sommeil profond, اغر اويقو *aghyr ouïouqou*, نوم عميق *nevmi 'amyq*; — tranquille, راحتلو اويقو *râhatlu ouïouqou*; — doux, طاتلو اويقو *thâtlu ouïouqou*; — inquiet, troublé, راحتسز اويقو *râhatsyz ouïouqou*. — Sommeil, grande envie de dormir, اويقو بصقنلغى *ouïouqou basqynlyghy*, نعاس اويقو *nou'âs*. — Avoir sommeil, اويقوسى او *ouïouqouçou ol*. — J'ai sommeil, اويقوم وار *ouqouïoum vâr*.

SOMMEILLER, v. n., dormir d'un sommeil léger, امزغنمق *imyzghanmaq*, اويقلمق *ouïouqlamaq*, شكر خواب ا *cheker khâb it*. — Sommeiller, au fig., tomber dans quelques négligences, غفلت ا *ghaflet it*, دوچار خواب غفلت او *doutchâri khâbi ghaflet ol*.

SOMMELIER, ÈRE, s., كلارجى - سفره جى كيلارجى *ktlârdji*, *sofradji*, t.

SOMMELLERIE, s. f., lieu où l'on

garde la vaisselle, le linge, etc., كلار — *kilār*. — Charge, fonction de sommelier, كلارجيلق *kilārdjīlyq*, *t.*

Sommer, v. a., حكم ايله تنبيه ا *hukm ilè tembīh it*, قورقتمه صورت *qorqoutma souret ilè teklīf it*, انذار صورت ايله امر *inzār souret ilè emr u tembih it*, رسمًا بيلدرمك - اعلان ا *resmen bīldurmek, y'lān it*. — Sommer quelqu'un de payer, اقچه‌نك اداسنى بر كمسنه‌يه تنبيه ا *aqtchènuñ edācini bir kimesnèïè tembīh it*.

Sommet, s. m., le haut, la partie la plus élevée d'une chose, دپه *tepè*, باش *bāch*, اوج *oudj*, *t.*; رأس *rées*, pl. a. رؤس *rou's*; قمة *qymmet*, pl. قمم *qymem*; ذروه *zervè*, a. — Le sommet de la montagne, طاغك دپه‌سى *dhāghuñ tepèci*, رأس جبل *rééci djebel*. — Le sommet de la tête, باش دپه‌سى *bāch tepeci*, مفرق *mefraq*, *mifraq*. — Le sommet d'un angle, رأس الزاويه *rées uz-zāvïè*.

Sommier, s. m., cheval de charge, يوك باركيرى *ïuk bārguīri*. — Matelas de crin, آت قيلى مندرى *āt qyli minderi*, آت قيليله طولمش مندر *āt qylilè dholmich minder*.

Sommité, s. f., extrémité, باش *bāch*, اوج *oudj*, *t.* — La sommité des branches, داللرك اوجلرى *dāllaruñ oudjlari*. — La partie la plus élevée, le sommet, دپه *tepè*, يوقارى *ïoqāry*, رأس *rées*, pl. رؤس *rou's*; اعلا *a'lā*, ذروه *zervè*. — Le sommet d'une tour, قلّه‌نك يوقاريسى *qoullènuñ ïoqāryci*.

Somnambule, s. com., كيجه اويور *guīdjè ouïour iken guezen vè ichleïen*, *t.*; سيّار بالليل نايمًا *seïiār bil-leïl nāïmen*, a.

Somnambulisme, s. masc., كيجه اويور ايكن كزن كمسنه‌نك حالى *guīdjè ouïour iken guezen kimesnènuñ hāli*, *t.* — Voy. Noctambulisme.

Somnifère, adject. et s. masc., اويوقو اويودوجى *ouïoudūdji*, *t.*; منوّم *munevvim*, pl. a. منوّمات *munevvimāt*. — Le pavot est somnifère, آفيون چچكى منوّمدر *āfïoun tchitchegui munevvimdur*.

Somptuaire, adj. com. Loi —, قانون دائر وضع اولنان قسوه وقيافته *qysvè vu qyāfetè dāïr vaz' olounān qānoun*. — Règlement somptuaire, منع اسرافاتى حاوى بر قطعه نظامنامه *men'y esrāfāti hāvi bir qyth'a nizām-nāmè*.

Somptueusement, adv., دارات *dārāt ilè*, ايله عنوان ايله *'unvān ilè*, احتشام ايله *yhtichām ilè*, a.-t.; بالاحتشام *bil-yhtichām*, a.

Somptueux, se, adj., كوسترشلو *gueusterichlu*, *t.*; عنوانلو *'unvānlu*, احتشاملو *yhtichāmlu*, a.-*t.*; كثير الاحتشام *kecīr ul-yhtichām*, a. — Vêtement somptueux, لباس فاخر *libāci fākhyr*, بهاسى اغر بر لباس *behāci aghyr bir libās*. — Festin —, حشمت وعنوانى چوق بر ضيافت *hachmet u 'unvāni tchoq bir zīāfet*.

Somptuosité, s. f., عنوان *'unvān*, دارات *dārāt*, احتشام *yhtichām*, حشمت *hachmet*.

Son, pron. poss. m.; fém. Sa; pl. Ses, انكـ *anuñ*, s'exprime également en turc par ى *i* ou سى *si*.— Son livre, انكـ كتابى *anuñ kitābi*. — Son père, انكـ باباسى *anuñ bābāci*, ou simplem., باباسى *bābāci*. — Ses amis, انك دوستلرى *anuñ dostlari*.

Son, s. m., la partie la plus grossière du blé, etc., كپك *kepek*, t.; نخالة *noukhālei*, a. — Gros son, قبا كپك *qabā kepek*.

Son, s. m., ce qui frappe l'ouïe, سس *ses*, t.; صدا *sadā*, vulg. *sedā*; صوت *savt*, pl. اصوات *asvāt*, a.— Un son aigu, كسكين بر سس *keskīn bir ses*, قولاغى دلر برسس *qoulāghy deler bir ses*, صوت نافذ *savti nāfyz*. — Le son des cloches, چاك صداسى *tchān sadāci*; — du tambour, طاول سسى *thāvoul seci*; — de la voix, اواز *avāz*, صوت *savt*.—Son, chant, harmonie, نغمة *naghmet*, pl. a. نغمات *naghamāt*.

Sondage, s. m., - اسقندیل آتمه براقمه *iskendīl ātma, brāqma*, t.; اسقندیلك آتلمه سى *iskendīluñ ātilmaci*, t.; القاى بلد *ilqāï beled*, a.

Sonde, instrument pour connaître la profondeur de l'eau, - اسقندیل اسقندل *isqandīl*, t.; بلد *beled*, a. — Jeter la sonde, - اسقندیلى آتمق براقمق *isqandīli ātmaq, brāqmaq*, القاى بلد *ilqāï beled it*. — Sonde, espèce de tarière qu'on enfonce dans la terre pour en reconnaître les différentes couches, شيش *chīch*. — Instrument pour sonder les plaies, etc., ميل *mīl*, مسبار *misbār*.

Sonder, v. a., chercher à connaître la profondeur de l'eau avec la sonde, اسقندیل ایله یوقلمق *isqandīl ilè ïoqlamaq*; — une rivière, نهرى اسقندیل ایله یوقلمق *nehri isqandīl ilè ïoqlamaq*. — Sonder un passage, un gué, كچيد یوقلمق *guetchīd ïoqlamaq*. — Au fig., sonder quelqu'un, tâcher de découvrir sa pensée, بر كمسنه نكـ ضميرينى یوقلمق *bir kimesnènuñ zamīrīni ïoqlamaq*. — Faire parler une personne, lui tirer les vers du nez, اغزدن ساقز آولامق *aghyzdan sāqyz āvlāmaq*.— Chercher à approfondir, استكناه ا *istiknāh it*. — Sonder une plaie, ميل صالمق *mīl sālmaq*, ميل ایله یوقلمق *mīl ilè ïoqlamaq*.

Sondeur, s. masc., qui mesure la profondeur de l'eau avec la sonde, اسقندیل ایله یوقلیجى *iskendīl ilè ïoqlaïidji*. — Qui se sert de la sonde de chirurgien, ميل ایله یوقلیجى *mīl ilè ïoqlaïidji*, t.

Songe, s. m., rêve d'une personne qui dort, دوش *duch, douch*, واقعه *vāqy'a*, vulg. *vāqa'a*, t.; رؤیا *rouïā*, pl. a. روى *ruva*; حلم *houlm*, pl. احلام *ahlām*. — Un songe agréable, رؤیاى لطيف *rouïāï lathyf*; — fâcheux, رؤیاى موحش *rouïāï mouhych*. — Voir en songe, دوشنلك كورمك *duchundè gueurmek*, عالم مناميده كورمك *'ālemi menāmdè gueurmek*. — J'ai vu en songe, دوشمده كوردم *duchumdè gueurdum*. — Expliquer, interpréter les songes, تعبير رؤیا ا *ta'bīri rouïā it*.—Songe, au fig., projet sans fondement, écart

d'imagination, خيال باطل *khaïāli bāthyl*, au pl. خيالات باطله *khaïālāti bāthylè*. — Se repaître de vains songes, اوقات عمری خيالات باطله ايله امرارا *evqāti 'eumri khaïālāti bāthylè ilè imrār it*.

Songe-creux, s. m., بوش خياللره طالغن *boch khaïāllarè dhālghyn*, اوهام باطله يه مستغرق اولان كمسنه *evhāmi bāthylèïè moustaghryq olān kimesnè*.

Songe-malice, s. m., يرامز صانيجی *ïarāmaz sānîdji*, يرامز فكرلو *ïarāmaz fikirlu*, t.; فاسد الفكر *fācid ul-fikr*, a.

Songer, v. n., faire un songe, دوش كورمك *duch gueurmek*, دوشده كورمك *duchtè gueurmek*, t.; عالم منامده - عالم مثالده كورمك *'ālemi menāmdè*, *'ālemi miçāldè gueurmek*, رؤيا كورمك *rouïā gueurmek*, a.-t. — Je dormais et je songeais que..., نائم اولوب عالم مثالده كورر ايدمكه *nāïm oloup 'ālemi miçāldè gueurur idumki*. — Songer, penser, considérer, faire attention, دوشنمك - دوشونمك *duchunmek*, t.; فكرا *fikr it*, ملاحظه ا *moulāhaza it*. — Songer, avoir quelque vue, quelque dessein, نيّت ا *nïiet it*, بر نيّتده او *bir nïiettè ol*, فكرده او *fikirdè ol*. — Je ne songe pas à me marier, اولنمك نيّتنده دكلم *evlenmek nïietindè deïlim*, تزوّج فكرنده دكلم *tezevvudj fikrindè deïlim*. — Songer creux, rêver à des choses chimériques, اوهام وخيالات باطله يه ذاهب او *evhām u khaïālāti bathylèïè zāhib ol*.

Songeur, s. m., دوش نقل ايدر *duch naql ider*, t.; ناقل الرؤيا *nāqyl ur-rouïā*, a.

Sonna, s. f., recueil des traditions religieuses, chez les Musulmans, السنّة *es-sunnet*.

Sonnaille, s. f., چكرق *tchiñraq*, چكغراق *tchiñghyrāq*, t.; جرس *djeres*, a.

Sonnailler, s. m., l'animal qui porte la sonnette, چكرقلو طوار - مركب *tchiñraqlu dhavār*, *merkeb*, t.

Sonnailler, v. n., fam., ارالقسز چاك چالمق *arālyqsyz tchañ tchālmaq*, t.

Sonnant, e, adj., qui rend un son clair, سس ويرن *ses vîren*, سسليجی *sesleïdji*, طاقردايجی *thāqyrdāïdji*, t.; طنّان *thynnān*. — Qui sonne, چالار *tchālār*. — Horloge, montre sonnante, چالار ساعت *tchālār sā'at*. — Espèces sonnantes, argent comptant, نقد اقچه *naqd aqtchè*, pl. نقود *nouqoud*. — Proposition mal sonnante, peu orthodoxe, ايمان صحيحه موافق اولميان مسئله *imāni sahyha muvāfyq olmaïān mes'elè*.

Sonner, v. n., rendre un son, سس ويرمك *ses vîrmek*, صدا ويرمك *sedā vîrmek*, اوتمك *eutmek*, سسلنمك *seslenmek*, سس چيقارمق *ses tchyqārmaq*, t.; تصويت ا *tasvît it*, a.-t. — Rendre un son clair, aigu comme les métaux, چكرمق *tchiñirmaq*. — Sonner, en parlant des cloches, mises en mouvement, چالنمق *tchālynmaq*. — La cloche a sonné, چاك چالندی *tchāñ tchālyndy*. — Midi sonne,

اویله ساعتی چالنور *euïlè sā'ati tchālyneur.*

Sonner, v. a., faire rendre du son. — les cloches, چالمق *tchālmaq*, چاك چالمق *tchāñ tchālmaq*, چاکی چالمق *tchāñi tchālmaq*. — Sonner, pour avertir, pour appeler, چالمق *tchālmaq*, چاغرمق *tchāghyrmaq*. — Sonnez la sonnette, چاکجغزی چکرغی چال *tchāñdjyghazy, tchiñraghy tchāl*. — Sonner de la trompette, de la trompe, بورو چالمق *bouroutchālmaq*. — Sonner la charge, یوریشی بوروسنی طرامپتهسنی چالمق *iuruchy bouroucini, thrāmpetacini tchālmaq*. — Sonner la retraite, طبل عودت چالمق *thabli 'avdet tchālmaq*, دونك چاغرمق چالمق *deunuk tchāghyrmaq, tchālmaq*. — Bien sonner à l'oreille, en parlant d'un mot, pour dire que le son en est agréable, قولاغه خوش کلمك *qoulāgha khoch guelmek*. — En parlant d'une action, on dit qu'elle sonne bien ou mal dans le monde, بر عملك آوازهسی خلقك قولاغنده خوش کلور یاخود خوش کلمیور *bir 'ameluñ āvāzèci khalquñ qoulāghyna khoch guelur iākhod khoch guelmeïeur*. — Au fig., on dit faire sonner bien haut une action, etc., l'exagérer, عیوقه چیقارمق *'aïiouqa tchyqārmaq*.

Sonnerie, s. f., son de plusieurs cloches, چاکلر صداسی *tchāñlar sadāci*. — La totalité des cloches d'une église, برکلیسانك بالجمله چاکلری *bir kelïçānuñ bil-djumlè tchāñleri*. — Sonnerie de montre, de pendule, ساعتك چاکی *bir sā'atuñ tchāñi*.

Sonnet, s. m., غزل *ghazel*, pl. a. غزلیات *ghazelïiāt*.

Sonnette, s. fém., petite cloche, چاکجغز *tchāñdjyghaz*, چکغراق *tchiñghyrāq*, چکرق *tchiñraq*, چینغردلاق *tchïngyrdāq*; t.; جرس *djeres*, pl. a. اجراس *edjrās*. — Grelot. Voy. ce mot.

Sonneur, s. m., چال چالیجی *tchāñ tchālïdji*, t.

Sonore, adj. com., qui a un beau son, éclatant, favorable à la voix, خوب سسی آکوزل *seci guzel*, t.; بلند آوازلو *khob āvāzlu*, اوازلو *bulend āvāzlu*, کورلده یجی *gueuruldèïdji*, t.; طنّان *thynnān*, مطنطن *mouthanthan*, a. — Sonore, en parlant des lieux qui rendent bien la voix, یانقولو بر محلّ *iānqolu bir mahall*, محلّ مردّ الصدا *mahalli mouridd us-sadā*.

Sopeur, s. f., سبات *sabāt*, a.

Sopha, s. m. Voy. Sofa.

Sophi, s. m. Voy. Sofi.

Sophie, ou Sophia, ville de la Turquie d'Europe, صوفیا *sofïā*. — Sainte-Sophie, grande et célèbre mosquée de Constantinople, ایا صوفیه *aïā sofïa*, ایا صوفیه جامعسی *aïā sofïa djāmi'ci*.

Sophisme, s. m., مغلطهلو سوز *maghlathalu seuz*, a.-t.; قیاس باطل *qyāci bāthyl*, مغالطة *moughālathat*, مغلطة *maghlathat*, a. — Cet argument est un pur sophisme, بو سوز اولنان دلیل محض مغلطهدر *bou serd olounān delïl mahzy maghlathadur*.

Sophiste, s. m., مغلطهلو سوریپان *maghlathalu seuz ïapān*, a.-turc; موجد مغالطات *moudjidi moughā-*

lathāl, سفسطـــی *soufisthy*, pl. a. سفسطية *soufisthïet*.

Sophistique, adj. com., مغلطه‌لو *maghlathalu*, a.-t.; مغلط *moughallath*, a. — Argument sophistique, برهان مغلط *bourhāni moughallath*.

Sophistication, s. f., اعمال مغلطه *y'māli maghlatha*, تغيش *taghych*, غش *ghachch*.

Sophistiquer, v. a., subtiliser avec excès, مغلطه‌لو سوز سويلمك *maghlathalu seuz seuïlemek*, اعمال مغالطات ا *y'māli moughālathāt it*, a.-t. — Sophistiquer, frelater, falsifier une liqueur, une drogue, حيله قاتمق *hylè qātmaq*, تغشيش ا *taghchïch'it*, a.-t. — Sophistiquer du vin, باده‌يه حيله قاتمق *bādèïè hylè qātmaq*, خمرى تغشيش ا *khamri taghchïch it*.

Sophistiquerie, s. fém., excessive subtilité dans le discours, سوزده مغلطه جيلق *seuzdè maghlathadjïlyq*, a.-t.; مغالطة فى الكلام *moughālathat fil-kelām*, a. — Frelaterie, altération dans les drogues, etc., قاتلمش حيله *qātilmich hylè*, غش *ghychch*, مغشوشيت *maghchouchïïet*.

Sophistiqueur, s. m., celui qui falsifie, qui altère les drogues, حيله قاتيجى *hylè qātïdji*, مغشش *moughachchich*. — Familièrement, qui subtilise avec excès, مغلطه‌لغو سوز سويليجى *maghlathalu seuz seuïleïdji*.

Sopor, s. m., t. de méd., sommeil lourd et pesant, اغر بر اويقو *aghyr bir ouïouqou*, t.; نوم ثقيل *neumi saqyl*, a.

Soporatif, ive, adj., qui fait dormir, اويقو كتوريجى *ouïouqou gueturïdji*, a.; منوم *munevvim*, a. — L'opium est très-soporatif, افيون منوم شديدر *afïoun munevvimi chedïdtur*. — Soporatif est quelquefois substant. au masc.: un soporatif, اويقو كتوريجى بر علاج *ouïouqou gueturïdji bir 'ylādj*, دواء منوم *devāï munevvim*. — Le laudanum est un grand soporatif, افيون خلاصه‌سى اعظم منوماتدندر *afïoun khoulācècï a'zemi munevvimāttendur*.

Soporeux, se, adj., t. de méd., تهلكه‌لو اويقو كتوريجى *tehlikèlu ouïouqou gueturïdji*, a.-t.; مسبت *mousbit*, a.

Soporifère et Soporifique, adj. com., t. de méd., même signification que *soporatif*. - Aujourd'hui *soporifique* est le plus usité des trois; il se prend aussi substantivement.

Sor, adj. m. Voy. Saure.

Sorbe, s. f. fruit du sorbier. Voy. Corme.

Sorbet, s. m., breuvage, composition de citron, de sucre et d'ambre, شربت *cherbet*. — Certaine préparation à demi glacée, برنوع طوكدرمه *bir nev'y dhoñdurma*.

Sorbetière, s. f., طوكدرمه قابى *dhoñdurma qābi*, t.

Sorbier, s. masc., cormier, اوس اغاجى *uves aghādji*, t.

Sorbonne, s. f., école célèbre de théologie, پارسده موجود اولان مشهور بر مكتبك اسمى *pārisda mevdjoud olān mechhour bir mektebiñ ismi*.

Sorcellerie, s. f., opération de

sorcier, سحربازلق *syhyrbāzlyq*, a.-p.-t.; جادولق *djādoulyq*, جادیلق *djādilyq*, گوز باغیجیلق *gueuz bāghydjilyq*, بوکو *beugou*, بوکی *beugui*, بوکیجیلك *beugudjilik*, t.; سحر *syhr, syhyr*, a.; افسون *efsoun*, p. — Sorcellerie, au fig. et par plaisanterie, en parlant de certains tours d'adresse qui paraissent extraordinaires, حقه بازلق *hoqqabāzlyq*.

Sorcier, ère, s., celui ou celle qui a un pacte supposé avec le diable, جادو *djādou*, جادی *djādi*, p.-t.; گوز باغیجی *gueuz bāghydji*, سحرباز *syhyrbāz*, a.-p.; ساحر *sāhyr*, pl. a. ساحرین *sāhyrīn*, fém. sing., ساحره *sāhyrè*. — Fig. et pop., un vieux sorcier, un homme vieux et méchant, یرامز بر اختیار آدم *ïarāmaz bir ykhtiār âdem*. — Une vieille sorcière, une femme méchante et vieille, یرامز بر قوجه قاری *ïarāmàz bir qodja qāry*, بر عجوزهٔ ملعونه *bir 'adjouzèï, mel'ounè*. — N'être pas grand sorcier, au fig. fam., n'être pas fort habile, قابل و ماهر اولمامق *qābil u māhir olmāmaq*.

Sordide, adj. com., sale, vilain, الچق *altchaq*, مردار *mourdār*, t.; دنی *deni*, a. — Misérable, جمری *djemri*. — Vil, avare, خسیس *khacīs*. — Sordide avarice, خسیسلق *khacīslyq*.

Sordidement, adv., خسیسلغله *khacīslyghylè*, جمریلك ایله *djemrīlikilè*, t.; بالخساسة *bil-khaçācet*, a.

Sordidité, s. f., خسیسلق *khacīslyq*, a.-t.; جمریلك *djemrīlik*, t.

Sornette, s. fém., بوش لاقردی *boch lāqŷrdi*, t., یاوه *iāvè*, p. — Au pl. بیهوده سوزلر *bihoudè seuzler*, خلطیات *khalthīiāt*, ترهات *turrehāt*.

Sororial, e, adj. (didact.), qui appartient à des sœurs, à une sœur, قزقرنداشك *qyz qaryndāchuñ*, t.; اختی *oukhtii*, a.

Sort, s. m., destinée considérée comme cause des événements de la vie, فلك *felek*, طالع *thāly'*, a.; اختر *akhtèr*, p. — Ainsi l'a voulu le sort, فلك بویله ایجاب ایلدی *felek beuïlè idjāb eïlèdi*, حکم طالع *hukmi thāly'*, حکم قضا بویله ایمش *hukmi qazā beuïlè imich*. — Se soumettre au sort, قضایه رضا ویرمك *qazāïè rizā vīrmek*. — Sort, effet de la destinée, قسمت *qysmet*, نصیب *nacyb*. — Sort heureux, مقارن یمن و سعادت اولان قسمت *mouqārini ïumn u se'ādet olān qysmet*, بخت *bakht*; — malheureux, مقارن ادبار و نکبت اولان قسمت *mouqārini idbār u nekbet olān qysmet*. — Le sort des armes, نصیب حرب و جدال *nacybi harb u djedāl*. — Sort, manière de décider une chose par le hasard, قرعه *qour'a*. — Tirer au sort, قرعه آتمق - براقمق *qour'a átmaq, brāqmaq*. — Se partager quelque chose en tirant au sort, قرعه ایله بولمك *qour'a ilè beulmek*. — Le sort est tombé sur un tel, قرعه فلانك اسمنه دوشدی *qour'a felānuñ ismině duchtui*. — Sort, état, situation, حال *hāl*; pl. احوال *alvāl*. — Sort principal, capital d'une rente qui produit des intérêts, اصل مال

asli māl, رأس المال *rées ul-māl*.— Sort, maléfices, paroles, caractères, etc., qu'on suppose produire des effets extraordinaires, سحرلو شی *syhyrlu cheï*, افسون *efsoun*, نظر *nazar*.

Sortable, adj. com., convenable, یاقشق *ïāqychyq*, t.; لایق *lāïq*, موافق *muvāfyq*, a.; جسپان *djespān*, p.— Un mariage sortable, الیق و اوفق بر نکاح *el-ïaq u eufaq bir nikiāh*.

Sorte, s. f., espèce, genre, نوع *nev'*, pl. انواع *envā'*; جنس *djins*, pl. اجناس *edjnās*; مقوله *maqoulè*, a.; درلو *turlu*, t.; گونه *guiounè*, p. — Toute sorte, هر درلو *her turlu*. — Un homme de cette sorte, بو مقوله آدم *bou maqoulè âdem*. — Sorte, manière, façon, شکل *chekil*, وجه *vedjh*, اسلوب *usloub*, طرز *tharz*. — Une sorte de vêtement, بر طرز لباس *bir tharz lībās*. — En sorte que, شویله که *cheuïlè ki*.— Faire en sorte que, طریقنی بولمق *tharyqyni boulmaq*.

Sortie, s. fém., action de sortir, چقیش *tchyqych*, چیقمه *tchyqma*, طشره یه چیقمه *tchachraïè tchyqma*, t.; خروج *khouroudj*, a. — C'est aujourd'hui ma première sortie, بوگون ابتدای خروجمدر *bou gun ibtidāï khouroudjumdur*. — Sortie, attaque faite par les assiégés contre les assiégeants, قلعه دن خروج - یوریش *qal'adèn khouroudj ïuruch*. — Au fig., faire une sortie à quelqu'un, lui faire une forte réprimande, بر کمسنه یه برایو چیقش *bir kimsènè bir eïu tchyqych it*. — Sortie, transport au dehors, طشره یه کوتورمه *tachraïè gueuturmè*. — La sortie des marchandises, اخراج امتعه *ykhrādji emti'a*. — Les droits d'entrée et de sortie, ادخال و اخراج رسوماتی عوائدی *idkhāl u ykhrādj rouçoumāti, 'avāïdi*. — Sortie, issue, endroit par où l'on sort, چیقه جق یر *tchyqadjaq ier*, مخرج *makhredj*, pl. a. مخارج *mekhāridj*. — A la sortie, au moment où l'on sort, چیقدیغی وقتده *tchyqtyghy vaqyttè*. — A la sortie du dîner, اویله طعامنك اخرنده - ختامنده *euïlè tha'āminiuñ akhyrindè, khÿtāmindè*.

Sortilége, s. m., جادولق *djādoulyq*, t.; فالجیلك *fāldjïlik*, a.-t.; سحر *syhr, syhyr*, فال *féel*.

Sortir, v. n., passer du dedans au dehors, چیقمق *tchyqmaq*, دیشارو چیقمق *dïchāru tchyqmaq*, طشره چیقمق *thachra tchyqmaq*, طشره یه چیقمق *tachraïa tchyqmaq*, t.; خروج ا *khouroudj it*, a.-t. — Sortir de la maison, اودن - خاندن چیقمق *evden, khānèdèn tchyqmaq*; — de sa chambre, اوطه سندن چیقمق *odhacinden tchyqmaq*; — du port, لیمان ایچندن خروج ا *līmān itchinden khouroudj it*. — Sortir au-devant de quelqu'un, بر کمسنه نك اوکنه - استقبالنه چیقمق *bir kimesnènuñ euñunè, istyqbālinè tchyqmaq*.— Sortir de maladie, حال مرضدن چیقمق *hāli marazden tchyqmaq*; — des bornes de la bienséance, حدود حسن ادبدن چیقمق *houdoudi husni edebden tchyqmaq*, حدود حسن ادبی

تجاوز ا *houdoudi husni edebi tedjâvuz it.* — Sortir du sujet, dire des choses qui n'y appartiennent pas, صددن چیقمق *sadedden tchyqmaq*, صددن خارج کلام سویلمك *sadedden khâridji kelâm seuïlemek.* —Sortir de prison, جبسدن چیقمق *hapistan tchyqmaq*, قورتلمق *qourtoulmaq.* — Sortir de terre, pousser, یردن چیقمق *ïerden tchyqmaq*, باش کوسترمك *bâch gueustermek*, بتمك *bitmek.* — Pousser au dehors, saillir, چیقمق *tchyqmaq*, اوج کوسترمك *oudj gueustermek.* — Il m'est sorti un bouton, بدنمدن بر چبان چیقدی *bedenumden bir tchibân tchyqti.* — Se manifester, paraître, ظهور ا چیقمق *tchyqmaq*, ظهوره کلمك *zouhour it*, *zouhouré guelmek.* — Se montrer, کورنمك *gœurunmek*, باش کوسترمك *bâch gueustermek.* — Sortir, se répandre, s'en aller au dehors, چیقمق *tchyqmaq*, یایلمق *ïâïlmaq*, منتشر او *muntechir ol.* — Il sort une grande chaleur de cette cheminée, بو اوجاق ایچندن شدید بر سجاق چیقار *bou odjâq itchinden chedîd bir sidjâq tchyqâr.* — Sortir, être issu, چیقمق *tchyqmaq*, طوغمق *dhoghmaq*, نشأت ا *nech'et it*, نشأت بولمق *nech'et boulmaq.* — Sortir de bonne race, عرق کریمدن نشأت *'yrqy kerîmden nech'et it.* — Au sortir, au moment où l'on sort, چیقلدیغی وقتده *tchyqyldyghy vaqytte*, چیقدقده *tchyqtyqtè.* — Au sortir de la ville, شهردن خروجنده *chehirden khouroudjindè.* — Au sortir de l'enfance, حال طفولیتدن خروجنده *hâli thoufoulïietten khouroudjindè.* —Sortir, v. a., retirer, faire sortir, اخراج ا چیقارمق *tchyqârmaq*, *ykhrâdj it.* —Mettre dehors, دیشاری قومق *dîchâry qomaq*, طشره قومق *thachra qomaq.* — Sorti, e, چیقمش *tchyqmich*, خروج ایتمش *khouroudj itmich*, باش کوسترمش *bâch gueustermich.*

Sot, te, adj. et s., sans esprit, sans jugement, احمق *ahmaq*, a.; عقلسز *'aqylsyz*, a.-t. — Un sot personnage, احمق برکمسنه *ahmaq bir kimesnè.* — Bête, imbécille, insensé, بوداله *boudâla*, سفیه *sefîh.* — Hébété, شاشقون *châchqoun.* — Sot, en parlant des choses, باهر الحماقة *bâhir ul-hamâqat*, بوداله کونه *boudâla guiounè.* — Un sot dessein, قصد باهر الحماقة *qasdi bâhir ul-hamâqat.* — Un sot discours, بوداله کونه لاقردی کلام حماقت آلود *boudâla guiounè lâqyrdy*, *kelâmi hamâqat âlotud.*

Sottement, adv., احمقلغله *ahmaqlyghylè*, عقلسزلغله *'aqylsyzlyghylè*, احمق کبی *ahmaq gûbi*, بوداله کبی *boudâlâ guibi*, دلیلکله *delîliguilè*, t.; سفاهةً *sefâhaten*, a.

Sottise, s. f., qualité de ce qui est sot, احمقلق *ahmaqlyq*, شاشقنلق بوداله *châchqynlyq*, *boudâlâlyq*, t.; حماقت *hamâqat*, a. — Sottises, actions empreintes de folie, حماقتدن عبارت اولان افعال *hamâqatten 'ybâret olân ef'âl*, دلیلك *delîlik.* — Sottise, en parlant des discours, خلط کلام *khalthy kelâm.*

خلطيات *khâlthyïât*, تره *turrè*, pl. a. ترّهات *turrèhât*, عبث سوز *'abes seuz*. — Paroles ou actions obscènes, عارسزلق *'ârsyzlyq*, فحش *fahch*, pl. a. فحشيّات *fahchïïât*. — Injure. — Voy. ce mot.

Sou, s. m., پول *poul*, منقر *manqyr*, *manghyr*, t. — On dit qu'un homme n'a pas un sou, pour dire qu'il n'a rien, پول احمره مالك دكلدر *poul ahmerè mâlik deïldur*. — Mettre sous sur sous, amasser de l'argent, اقچه اوزرينه اقچه يغمق *aqtchè uzerînè aqtchè ïyghmaq*.

Soubassement, s. m., espèce de pente que l'on met au bas du lit, انكلك *eteklik*, t.; سديل *sedïl*, a.; ايـاق *aïâq*, t. — T. d'architect., partie inférieure d'une construction sur laquelle semble porter tout l'édifice, قاعده *qâ'ydè*, pl. a. قواعد *qavâ'yd*, ديبلك *dïblik*; — d'une colonne, ديركـك اوتوراغی *dïreguñ otourâghy*, قاعـدهٔ عـمود *qâ'ydèï 'amoud*, بن ستون *buni sutoun*.

Soubresaut, s. m., saut subit et à contre-temps, سلكنمه *silkinmè*, تقلبه *taqla*, t.; دپره نوب اتلمه *teprènup atilma*, t.; قهـزة *qahzat*, pl. a. قهزات *qahzât*. — Faire des soubresauts, سلكنمـك *silkinmek*. — Un cheval qui fait des soubresauts, سلكنـورآت *silkineur ât*. — Soubresauts, mouvements convulsifs dans les tendons, قطرداق اوجلرينك دپرنشی *qathyrdâq oudjlerïnuñ teprenichi*. — Secousse morale, violente émotion, خلجـان درون *khaledjâni deroun*, خلجـان عـظيـم *khaledjâni 'azïm*. — Donner un fort soubresaut, عظيم قلق و اضطراب ويرمـك *'azïm qalaq u yzthyrâb vïrmek*.

Soubreveste, s. f., بر نوع يكسز كيسی *bir nev'y ïeñsyz gueïci*, t.

Souche, s. f., le bas du tronc et les racines d'un arbre, كوتك *keutuk*, اغاج كوتكی *aghâdj keutugui*, اغاج اومچهسی *aghâdj eumtchèci*. — Souche, au fig. fam., sot, stupide, بودالە *boudâla*. — C'est une vraie souche, كوتك كبی بر آدمدر *keutuk guibi bir âdemdur*. — Souche, premier aïeul connu, اصل *asl*, اصـل النسب *asl un-neceb*, اصل شجرهٔ نسب *asli chedjerèï neceb*, اروميهٔ شجرهٔ نسل *aroumèï chedjerèï necel*.

Souchet, s. m., t. de bot., plante, طوپالق *thopaldq*, t.; سعد *sou'd*. Voy. Curcuma.

Souci, s. m., soin avec inquiétude, غائله *ghâïlè*, pl. a. غوائل *ghavâïl*; هم *hemm*, pl. هـمـوم *humoum*. — Vivre sans souci, وقت عمری بلا همّ واندیشه امرارا *vaqti 'eumri bilâ hemm u endïchè imrâr it*. — Souci, peine accompagnée de chagrin, قساوة *qaçâvet*, غمّ *ghamm*, pl. غموم *ghoumoum*, تاسه *tâça*, قيغو *qaïghou*. — Avoir des soucis, du chagrin, قساوت چكمك *qaçâvet tchekmek*.

Souci, s. m., fleur, كون چيچكی *gun tchïtchegui*, t.; عين صفا *'aïn safâ*, a.

Soucier (se), v. pron., se mettre en peine, s'inquiéter de quelque chose, قيد ا *qaïd it*, a.-t.; قيرمـق

qaïrmaq, قيغو چكمك *qaïghou tchekmek*, قيغولنمق *qaïghoulanmaq*, a.; قساوت چكمك *qaçāvet tchekmek*, استهمام *istihmām it.* — Je ne m'en soucie pas, قيدم يوق *qaïdum ïoq.* — Faites tout ce qu'il vous plaira, je ne m'en soucie guère, همان ديلديككى ايشلـه هيچ قيد ايتمم *hemān dïledïguiñi ichlè hïtch qaïd itmem.* — Il ne se soucie guère, قيرمز *qaïrmaz.* — Il se soucie peu de conserver ses amis, دوستلرينك وقايدسى خصوصنده اولقدر قيد ايتمز *dostlarïnuñ viqāïèci khouçoucindè olqadar qaïd itmez.*

Soucieux, se, adj., قيغولو *qaïghoulou*, t., قساونلو *qaçāvetlu*, a.-t.; متفكر *mutefekkir*, مغموم *maghmoum*, a.; انديشناك *endïchnāk*, p. — Air soucieux, سماى مغموم و متفكر *simāï maghmoum u mutefekkir.*

Soucoupé, s. fém., petite assiette, برداق تپسيسى *bardāq tepsïci.* — Soucoupe de tasse, قهوه فنجانـى طباغى *qahvè findjāni thabāghy.* — Soucoupe de tasse à café turque, ظرف *zarf.*

Soudain, adv., dans le même instant, aussitôt, اپاچكسز *apañsyz*, فى الحال اول ساعتده *ol sā'attè fil-hāl*, t.; على الفور *'alel-fevr*, a.; در حال *der hāl*, همانـدم *hemāndem*, p.

Soudain, e, adject., subit, اكسز *āñsyz*, تيز *tïz*, vulg., *tez*, t.; فجئى *fedjïi*, a., ناكهانى *nāguiehāni*, p. — Mort soudaine, مرك ناكهانى *merki nāguiehāni.*

Soudainement, adv., اكسـزين *āñsyzïn*, t.; عاجلًا *'ādjelan*, بغتـةً *baghteten*, فجئـةً *fudj'etan*, a.

Soudaineté, s. f., اكسزلك *añsyzlik*, t.; عجلة *'adjelè*, a.

Soudan, s. m., nom qu'on donnait jadis aux sultans d'Égypte, اسم قديم سلاطين مصر *ismi qadïmi selāthïni mysr.* — Division géographique de l'Afrique, qui répond à la Nigritie centrale, سودان *soudān*, بلاد سودان *bilādi soudān.* Voy. le Diction. turc-français, au mot سودان.

Soudard, ou Soudart, s. masc. (vieux mots), se dit d'un homme qui a longtemps servi à la guerre, خدمتلى اسكيمش عسكرى *khydmettè eskïmich 'askeri*, t.

Soude, s. f., plante, قاليه ـ قلیه *qālïa*, t.; قلى *qali*, اشنام *achnām.* — Soude, sel que l'on en tire, قلیه توزى *qalïa touzou*, ملح القلى *milh ul-qali.*

Souder, v. a., لهملمك *lehimlemek*, ياپشدرمق *iāpichturmaq*, t.; لحم ـ تلخيم *lehm, telhïm it.* — Soudé, e, لهيملنمش *lehïmlenmich.*

Soudiviser, ou Sous-diviser, v. a. Voy. Subdiviser.

Soudoyer, v. a., entretenir des gens de guerre, عسلوفه ويرمك *'ouloufè vïrmek*, عسلوفه ايلـه طوتمق *'ouloufè ilè thoutmaq*, موظف عسكر بسلمك *mouvezzef 'asker beslemek*, توظيف ا *tevzyf it.* — Soudoyer, au fig., s'assurer le secours de quelqu'un à prix d'argent, اجرت ايله طوتمق *eudjret ilè thoutmaq*, استيجارا *istïdjār it.* — Soudoyé, e, عسلوفه لو *'ouloufèlu*, موظف *mouvazzef.*

Soudure, s. f., composition qui sert à souder, لهم *lehim*, t.; لحم *lehm*, a. — Travail de celui qui soude, لهم ايشى *lehim ichi*. — Endroit où deux pièces de métal sont soudées, لهم ايله *lehim ïeri*; لهم يرى بتشدريلان اك يرى *lehim ilè bitichturilān añ ïeri*.

Souffle, s. m., vent fait en poussant l'air avec la bouche, haleine, اوفرش *eufurich*, اوفورك *eufuruk*, t.; نفخ *nafkh*, نفخة *nafkhat*, pl. a. نفخات *nafakhāt*, a.; دم *dem*, p. — Souffle, respiration, صولوق *solouq*, نفس *nefes*, pl. a. انفاس *enfās*. — — Un souffle de vie, بر نفسلك عمرى *bir nefeslik 'eumri*. — Le souffle du vent, اسش *ecich*, اسمه *esmè*, يلك اسمه‌سى *ïeluñ esmèci*; — des vents, هبوب *houboub*, هبوب رياح *houboubi rïāh*. — Un léger souffle, خفيف بر اسمه *khafif bir esmè*, نسيم *necim*. — Le souffle embaumé du zéphyr, نفح نسيم عنبر شميم *nefhy necimi 'amber chemim*.

Souffler, v. n., faire du vent, اوفرمك - اوفورمك *eufurmek*, اوفلمك *euflemek*, t.; نفخ ا *nafkh it*, a.-t. — Souffler dans l'œil de quelqu'un, بر كمسنه‌نك كوزينه اوفلمك *bir kimesnènuñ gueuzinè euflemek*. — Souffler, en parlant du vent, اسمك *esmek*, هبوب ا *houboub it*, وزان او *vezān ol*. — Le vent souffle, روزكار اسر *rouzguiār ecer*. — Le vent du nord souffle rudement, ريح شمال شدتلو هبوب ايدر *rihy chimāl chiddetlu houboub ider*. — Il souffle un vent frais, سرين بر روزكار اسر *serīn bir rouziguiār ecer*. — Souffler, respirer avec effort, خشلمق *khychlamaq*, هارل هارل صولومق *hārel hārel soloumaq*, هار هار صولومق *hār hār soloumaq*, ريو ا *rebou it*. — Laisser souffler un cheval, آتى صولوقلندرمق *āty solouqlundurmaq*. — Souffler, parler, ouvrir la bouche, اغز اچمق *aghyz atchmaq*, تفوه ا *tefevvuh it*. — Souffler aux oreilles, parler bas à l'oreille, suggérer quelque chose à quelqu'un, فسلدمق *fycyldamaq*, بر كمسنه‌نك قولاغنه فسلدمق *bir kimesnènuñ qoulāghyna fycyldamaq*. —, v. a. Souffler une chandelle, l'éteindre, مومى پوفلمك - سوندرمك *moumy puflemek, seundurmek*. — Souffler le feu, آتش اوفورمك *ātech eufurmek*, آتش اوزرينه اوفلمك *ātech uzerīnè euflemek*; — la poussière pour l'ôter, توزى اوفوروب كيدرمك *tozy eufurup guīdermek*. — Souffler à l'aide d'un soufflet, كورك ايله اوفورمك *keuruk ilè eufurmek*. — Au fig., souffler, allumer le feu de la discorde, اشعال نائرهٔ فتنه و شقاق ا *ich'āli nāïrei fitnè vu chiqāq it*. — Souffler quelqu'un, aider sa mémoire, lui rappeler tout bas ce qu'il doit dire, كيزلوجه اكدرمق *guīzludjè añdurmaq*, مهامسة اخطار ا *muhāmeceten ykhthār it*. — Souffler, au fig. fam., enlever, ôter, چيقارمق *tchyqārmaq*, قاپمق *qāpmaq*, t.

Soufflet, s. m., instrument pour souffler, كوروك - كورك *keuruk*,

t. — Soufflet de forge, دمرجی کورکی *demirdji keurugui*; — d'orfèvre, قویومجی کورکی *qoïoumdji keurugui*. — Soufflet, coup du plat de la main, سلّه *sille*, شمار *chamār*, طیانجه *thabāndja*, t.; لطمة *lathmet*, pl. a. لطمات *lathmāt*. — Donner un soufflet, سلّه اورمق *sillè ourmaq*, شمار اورمق *chamār ourmaq*. — Recevoir un soufflet, شمار یمک *chamār ïemek*.

Souffleter, v. a., سلّه اورمق *sillè ourmaq*, t.

Souffleur, se, s., qui souffle à quelqu'un ce qu'il doit dire, کیزلو سس ایله سوز اکدریجی *guïzlu ses ilè seuz añdurîdji* t.; مخطر الکلام مهامسة *moukhthyr ul-kelām muhāmiceten*, a. — Qui souffle avec la bouche, اوفوریجی *eufurîdji*, نفاخ *neffākh*. — Celui qui souffle en respirant avec peine, هار هار صولوبان *hār hār solouïān*, بهیر *behir*. — Cheval souffleur, qui souffle extraordinairement, آیقییجی آت *āïqyidji āt*, فرس بهیر *fereci behîr*. — Souffleur, poisson du genre des dauphins, بر نوع طوکز بالغی *bir nev'y dhoñouz bālyghy*.

Souffrance, s. f., peine, douleur, état de celui qui souffre, اغری *aghry*, اجی *adji*, t.; اذیّت *ezïiet*, الم *elem*, pl. a. الام *alām*; محنت *myhnet*, pl. a. محن *mihen*; زحمت *zahmet*, رنج *rendj*, درد *derd*, p. — Souffrance cruelle, الم شدید *elemi chedîd*; — extrême, الم مفرط *elemi mufryth*. — Être en proie à la souffrance, کرفتار الام و محن او *gueriftāri alām u mihen ol*. — Éprouver de la souffrance, محنت چکمک *myhnet tchekmek*. — Après de longues souffrances, الام مدیدهدنصکره *alāmi medîdèdensoñra*. — Souffrance de cœur et d'esprit, کوکل طارلغی *gueuñul dhārlyghy*. — Souffrance, t. de prat., tolérance, مسامحه *muçāmeha*, مساعده *muçā'adè*. — Souffrance, t. de compte, suspension par laquelle on diffère d'allouer ou de rejeter un article passé en compte, صکره یه براقمه *soñraïa brāqma*, موقوفا ترک *mevqoufen terk*. — Cet article est en souffrance, حسابك فلان اسامه سی ترک اولندی - موقوفا تأخیر اولندی *hyçābuñ felān eçāmèci terk oloundou*, *mevqoufen téékhyr oloundou*. — En parlant d'une chose commencée et suspendue, on dit qu'elle est en souffrance, صکره یه براقلمش - تعلیق اولنمش *soñraïa brāqylmich*, *ta'lyq olounmich*.

Souffrant, e, adj., qui souffre, دردلو *derdlu*, محنت چکن *myhnet tcheken*, اذیّت - زحمت چکن *ezïiet*, *zahmet tcheken*, a.-t.; متألم *mutéellim*, a.; دردناك *derdnāk*. — Souffrant, incommodé, indisposé, کیفسز *keïfsyz*, ناخوش *nākhoch*. — Souffrant, patient, endurant. Voy. ces mots.

Souffre-douleur, s. masc. fam., اذیّت - زحمت چکیجی *ezïiet*, *zahmet tchekîdji*, چوق زحمته اوغرامش *tchoq zahmetè oghrāmich*,

مستحمل العناء والمشقة *mustehamil ul-'anā vel-mechaqqat.*

Souffreteux, se, adj., qui souffre de la misère, de la pauvreté, فقير الحال *faqyr ul-hāl*, مضايقه چكن *mouzāïaqa tcheken*, حالى يمان *hāli ïmān*, a.-t.; بيچاره *bītchārè.* — Souffreteux, se dit aussi d'une personne qui éprouve momentanément quelque chose, quelque malaise, راحتسز *rāhatsyz*, ناخوش *nākhoch.*

Souffrir, v. n., pâtir, چكمك *tchekmek*, زحمت چكمك *zahmet tchekmek*, اذيت چكمك *ezïiet tchekmek*, a.-t.; ناخوشلغه اوغرامق *nākhochlygha oghrāmaq*, المزده و دردناك او *elemzedè vu derdnāk ol*, كرفتار رنج وعنا او *gueriftāri rendj u'anā ol.* — Il a beaucoup souffert, چوق زحمت چكمشدر *tchoq zahmet tchekmichtur.* — Souffrir, sentir de la douleur, اغرمق *aghyrmaq*, اجيمق *adjimaq*, اغريسى او *aghryci ol.* — Souffrir beaucoup, sentir une vive douleur, وجع اشدّ حسّ وادراك ا *vedja'y echedd hyss u idrāk it.* — Souffrir dans toutes les jointures, جميع مفاصلده رنج ووجع طويمق *djemī' mefācyldè rendj u vedja' dhouïmaq.* — Souffrir, en parlant des choses trop chargées, اغر يوك چكمك *aghyr ïuk tchekmek.* — Cette muraille souffre beaucoup, بو ديوار اغر يوك چكر *bou dīvār aghyr ïuk tcheker.* — Souffrir, en parlant des arbres, des vignes, des blés, etc., maltraités par l'intempérie des saisons, آفته اوغرامق *āfetè oghrāmaq*, زده لنمك *zedēlenmek.* — Souffrir, être blessé dans sa modestie, dans ses affections, etc., انجنمك *indjinmek*, آزرده دل او *āzurdè dil ol*; — en son corps, en ses biens, مالا وبدنا آفتزده او *mālen u bedenen āfetzedè ol*; — dans sa réputation, حسن صيت واعتبارنده مظهر كسر و نقيصة او *husni syt u y'tibārindè mazheri kesr u naqyçat ol*; — dans son commerce, امر تجارتنده دوچار ضرر وزيان او *emri tidjāretindè doutchāri zarar u zïān ol.* — Faire souffrir, occasionner de la douleur, اغرتمق *aghyrtmaq*, اجيتمق *adjītmaq.* — Tourmenter, انجتمك *indjitmek*, الم اذيت ويرمك *elem ezïiet vīrmek.* — Souffrir, v. a., endurer, چكمك *tchekmek*, مقاسات ا *mouqāçāt it*, صبر ايله چكمك *sabr ilè tchekmek.* — Souffrir le mal, وجعى صبر ايله چكمك *vedja'y sabr ilè tchekmek*; — les peines, les tourments, اذيتلرى چكمك *ezïietleri tchekmek*, اذيتلره مقاسات ا *ezïietlerè meqāçāt it*; — la faim, la soif, جوع و عطشه مقاسات ا *djou' vu 'athchè mouqāçāt it*; — un dommage, ضرر و زيان چكمك *zarar u zïān tchekmek*; — la pauvreté, حال فقر و فاقه يه تاب آور او *hāli faqr u fāqaïè tāb āver ol*; — la mort, الم موته تاب آور او *elemi mevte tāb āver ol.* — Souffrir, supporter, تحمّل ا *tchammul it*, طاقت كتورمك *thāqat gueturmek.* — Je ne saurais souffrir l'ardeur du soleil, حرارت شمسه صبر و تحمّل ايده مم *harāreti chemsè*

sabr u tehammul idèmem. — C'est un homme qui souffre la fatigue et la peine, تعب و مشقّته تحمّل ايدر بر آدمدر *ta'b u mechaqqatè tehammul ider bir âdemdur.* — C'est un homme qu'on ne saurait souffrir, چكيله جك آدم دكلدر *tchekïlèdjek âdem deïldur.* — Souffrir, soutenir, طيانمق *dhaïânmaq,* مقاومت ا *mouqâvemet it.* — Souffrir un assaut, يوريشه طيانمق *ïurïchè dhaïânmaq;* — un siége, محاصره نك شدّتنه مقاومت ا *mouhâcerènuñ chiddetinè mouqâvemet it.* — Souffrir, tolérer, ne pas empêcher, جواز ويرمك *djevâz vïrmek,* تجويز ا *tedjvïz it,* اغماضًا تجويز ا *yghmâzen tedjvïz it.* — Permettre, اذن ويرمك *ïzyn vïrmek,* رخصت ويرمك *roukhsat vïrmek.* — Souffrez que je vous dise, شونى سويلمكه بكا رخصت ويرك *chounou seuïlemeguïè bañâ roukhsat vïruñ.* — Souffrir, admettre, être susceptible, قبول ا *qaboul it,* قابل او *qâbil ol.* — Cela ne souffre pas de doute, بو مادّه شبهه قبول ايتمز *bou mâddè chubhè qâboul itmez.* — Cette affaire ne souffre pas de délai, بو مصلحت قابل تأخير دكلدر *bou maslahat qâbili téékhyr deïldur.* — Cet argument ne souffre pas de réplique, بو دليل هيچ بر وجهله جواب قبول ايتمز *bou delïl hïtch bir vedjhilè djevâb qaboul itmez.*

Soufre, s. m., كوكرد *kukurd,* t.; كبريت *kibrït,* a. — Fleur de soufre, كوكرد توزى *kukurd tozy.* — Vapeur de soufre, كوكرد دوتسوسى *kukurd tutsuçu.*

Soufrer, v. a., enduire, frotter de soufre, كبريتلمك *kibrïtlemek,* كبريت سورمك *kibrït surmek,* a.-t. — Soufrer de la toile, la passer sur la vapeur du soufre, كوكرد ايله دوتسيلمك *kukurd ilè tutsulemek,* كوكرد دوتسيسى ويرمك *kukurd tutsucy vïrmek.* — Soufrer du vin, donner l'odeur du soufre au tonneau où on le met, شراب فوچيسنى كوكرد ايله دوتسيلمك *charâb foutchoucini kukurd ilè tutsïlemek.* — Soufré, e, كبريتلو *kibrïtlu,* كوكردلو *kukurdlu.*

Sougarde, s. f. Voy. Sous-garde.

Souhait, s. m., désir, ارزو *arzou,* اوزلمه *euzlemè,* دلك - ديلك *dilek,* استك *istek,* t.; تمنّى *temenna,* pl. a. تمنّيات *temennïât;* مراد *murâd,* pl. a. مرادات *murâdât;* منيّة *munïiet, minïiet,* pl. منايا *menâïâ;* مراد دل *murâdi dil,* a.-p.; دلخواه *dil-khâh,* خواهش *khâhich,* p. — Faire des souhaits, تمنّى ا *temenna it,* عرض تمنّيات ا *'arzy temennïât it.* — Les souhaits de nouvelle année, سنهٔ جديده ايچون عرض اولنان تمنّيات خيريّه *senèï djedïdè itchoun 'arz olounân temennïâti khaïrïiè.* — A souhait, adv., selon ses désirs, ديلديكى كبى *dïledïgui guïbi,* ديلديكى وجهله *dïledïgui vedjhilè,* مرادى اوزره *murâdi uzrè.* — Tout lui vient à souhait, اكا هر شى مرادنجه ظهور ايدر *añâ her cheï mourâdindjè zouhour ider.* — Souhait, vœu fait pour quelqu'un, دعا *dou'â.* — Souhait favorable, خير دعا *khaïr dou'â.* — Faire des souhaits,

souhaiter du bien à quelqu'un, دعا ا *doʿā it*, خير دعا ا *khaïr doʿā it*.

Souhaitable, adjectif commun, ارزولنه جق *arzoulanadjaq*, t.; مطلوب *mathloub*, a. — Avoir des qualités souhaitables, خصايل مرغوبه يه مالك اولمق *khaçāïli merghoubèïè mālik ol*.

Souhaiter, v. a., désirer, ديلمك *dïlemek*, ارزولمق *arzoulamaq*, ارزو ا *arzou it*, اوزلمك *euzlemek*, استمك *istemek*, t.; تمنّى ا *temenna it*. — Souhaiter avec passion, جان و دلدن مشتاق اول *djān u dildèn muchtāq ol*. — Souhaiter la santé, les richesses, صحّت بدنى و كثرت مالى تمنّا ا *syhhati bedeni vè kesreti māli temennā it*. — Souhaiter du bien à quelqu'un, بر كمسنه حقّنه خير دعا ا *bir kimesnè haqqyna khaïr doʿā it*. — Souhaiter la fête à quelqu'un, تبريك عيد ايچون بر كمسنه يه وارمق *tebriki ʿyd itchoun bir kimesnèïè vārmaq*. — Je vous souhaite le bonjour, صباحكز خير اولسون *sabāhyñyz khaïr olsoun*.

Souille, s. f., چامور يتاغى *tchāmour ïatāghy*, t.; وحلزار *vahalzār*, a.-p.

Souiller, v. a., salir, بولاشدرمق *boulāchturmaq*, مردارلمق *mourdārlamaq*, t.; تلويث ا *telvïs it*, تدنيس ا *tednïs it*, a.-t. — Souiller ses mains de sang, الله قان بولاشدرمق *ellerè qān boulāchturmaq*, الله قان ايله تلويث ا *ellerï qān ilè telvïs it*. — On dit, au fig., que le péché souille l'âme, گناه موجب تدنيس نفسدر *gunāh moudjibi tednïsi nefstur*. — Souiller, au fig., tacher, ternir, لكه لمك *lekèlemek*, لكه كتورمك *lekè gueturmek*. — Souiller son honneur, عرض و ناموسنه ايراث شين ا *ʿyrz u nāmoucinè irāci cheïn it*. — Souiller le lit nuptial, commettre un adultère, فراش زوجيتى ارتكاب زنا ايله لكه دار خيانت ا *firāchi zevdjïeti irtikāb zinā ilè lekèdāri khyānet it*. — Souillé, e, بولاشمش *boulāchmich*, مردارلنمش *mourdārlanmich*, ملوّث *mulevves*, لكه لو *lekèlü*, لكه لنمش *lekèlenmich*. — Souillé de sang, couvert de sang, قانه بولاشمش *qāna boulāchmich*.

Souiller (Se), v. pron., se salir, مردارلنمق *mourdārlanmaq*, كيرلنمك *kïrlenmek*, مردار اول *mourdār ol*, ملوّث اول *mulevves ol*. — Se souiller de boue, de sang, چامورله قانه بولشمق *tchāmourè, qāna boulachmaq*. — Se souiller, au fig., commettre un crime, بر گناه ايشلمك *bir gunāh ichlemek*.

Souillon, subst. com., qui tache, qui salit ses habits, اوستى باشى مردار *ustu bāchi mourdār*. — Fille malpropre, كيرلو - مردار اولان قز *kïrlu, mourdār olān qyz*, t.

Souillure, s. f., tache, saleté, لكه *lekè*, مردارلق *mourdārlyq*, t.; لوث *levs*, a. — Au fig., honte, flétrissure, شين *cheïn*. — La souillure du péché et de l'iniquité, لوث ذنوب و معاصى *levsi zunoub u meʿācy*. — Souillure à l'honneur, à la réputation, عرض و ناموسه وصمت

يرز و نامه طوقونان شين *yrz u nāmouce vè syt u nāmè dhoqounān cheïn.*

Soul, e, adj., pleinement repu, rassasié, طوق *thoq*, قارنی طولو *qārni dholou*, — طوقلقدن شیشمش *thoqlouqtan chichmich*, چیچکین *chichkin*, شبعان *chab'ān*. — Ivre, سرخوش *serkhoch*, vulg. *sarkhoch*; کچکین *ketchkin*, *guetchkin*, سرخوش کچکین *ketchkin sarkhoch*, سکران *sekrān*. — Être soûl, ivre, سرخوش او *sarkhoch ol*, سکران لا یعقل او *sekrān lā ïou'aql ol*. — Soûl, fig. et fam., rebuté, ennuyé, بیقمش *byqmich*. — Soûl, s'emploie comme substantif avec les pronoms possessifs mon, ton, son, etc., pour dire autant qu'il faut, autant qu'on veut, یتدجك *ïetèdjek qadar*, کفایت مقداری *kefāïet myqtāri*. — J'en ai tout mon soûl, بنده کفایت ایده جك قدر وارد *bendè kefāïet idèdjek qadar vārdur*. — J'ai mangé et bu tout mon soûl, یتدجك قدر یدم - ایچدم *ïetèdjek qadar ïedum*, *itchtum*. — Tout son soûl, autant qu'il veut, qu'il lui en faut, استدیکی قدر *istedīgui qadar*.

Soulagement, s. m., diminution de mal, de peine, خفیفلك *khafīflik*, t.; خفت *khyffet*, تخفیف *takhfīf*, تسکین *teskīn*, تخفیف الم *takhfīfi elem*. — Un grand soulagement, کلی خفیفلك *kulli khafīflik*. — Donner, apporter du soulagement, ایراث خفت *irāci khyffet it*. — Éprouver du soulagement, خفت بولق *khyffet boulmaq*, دردینه خفت بولق *derdīnè khyffet boulmaq*. — Soulagement d'esprit, تخفیف ذهن *takhfīfi zihn*, استراحت ذهن *istirāhati zihn*.

Soulager, v. a., alléger la charge, خفیفلتمك *ïenïletmek*, t.; خفیفلتمك *khafīfletmek*, تخفیف *takhfīf it*, a.-t. — Soulager une poutre, بر دیرکی خفیفلتمك *bir dïregui khafīfletmek*. — Soulager le mal, la douleur de quelqu'un, بر کمسنه نك اغریسنی تسکین ا - دکدرمك *bir kimesnènuñ aghrīcini teskīn it, diñdurmek*, سزی تسکین ا *syzy teskīn it*. — Soulager quelqu'un dans sa douleur, le consoler, تسلیت ویرمك *teslïet vïrmek*, تسلیه ا *teslïè it*. — Soulager la misère de quelqu'un, بر کمسنه نك حال فقر و مسکنتنه وسیلهٔ خفت او *bir kimesnènuñ hāli fuqr u meskenetinè vecīlèi khyffet ol*. — Se soulager, یینیلنمك *ïenïlenmek*, خفیفلنمك *khafīflenmek*. — Se soulager d'une partie de son travail, ایشنك بر مقدارنك کسب خفت ا *ichinuñ bir myqtārindè kesbi khyffet it*. — Soulagé, e, خفیفلنمش *khafīflenmich*, یینیلنمش *ïenïlenmich*, مخفف *moukhaffaf*, تخفیف اولنمش *takhfīf olounmich*.

Soulant, e, adj., طوق ایدیجی *thoq idïdji*; t.; مشبع *muchba'*, a. — Qui enivre, سرخوش ایدیجی *sarkhoch idjïdji*, مسکر *muskir*.

Soulard, e, s., t. pop., ivrogne, بکری *bekri*, سرخوش *sarkhoch*, t.

Souler, v. a., rassasier à l'excès, طویورمق *dhoïourmaq*, دویدرمق *doïdourmaq*, طوقلقدن شیشورمك *thoqlouqtan chichurmek*, بوغازیندك

طويورمق ـ ايچورمك ـ اشباع ا *boghāzīnèdek dhoïourmaq, itchurmek, ichbā' it.* — Soûler, enivrer, سرخوش ـ اسكار ا *sarkhoch it, iskiār it.* — Se soûler, jouir avec excès, se gorger, طويلمق *dhouïoulmaq*, غريق بحر عيش و عشرت اول *gharīqy bahri 'aïch u 'ychret ol.* — S'enivrer, سرخوش اول *sarkhoch ol.*

Soulеur, s. f., اكسز كلان قورقو *añsyz guelen qorqou*, t.; دهشت *dehchet*, a.

Soulèvement, s. m. — de cœur, كوكل دونمسى *gueñul deunmeci*, t.; جيشان نفس *djeïchāni nefs*, a. — Soulèvement, au fig., révolte, خلقان ايا غه قالقمه سى *khalquñ aïāgha qālqmaci*, عصيان *'ycïān*, غلو ناس *ghoulouvi nās.* — Mouvement d'indignation, طارغنلق *dhārghynlyq*, طارغنلغك عاولنمه سى *dhārghynlyghūñ 'alevlenmèci*, هيجان عرق *heïdjāni 'yrqy ghazab.* — Le soulèvement des flots, دكز طالغلنمسى *deñyz dhālghalanmaci*, طالغه لرك قبارتمه سى *dhālghalaruñ qabārtmaci*, طمو امواج *thumuvvi emvādj.*

Soulever, v. a., élever un peu quelque chose de lourd, قالدرمق *qāldurmaq*, يوقارى قالدرمق *ioqāry qāldurmaq*, t.; رفع ا *ref' it*, ترفيع ا *terfī' it*, a.-t. — Levez la tête, باشكى قالدر *bāchiñi qāldur.* — Soulever les flots, se dit de la tempête, طالغه لرى قبارتمق *dhālghaleri qabārtmaq.* — En parlant des flots mêmes qui se soulèvent, طالغه لر قبارو ب قالقمق *dhālghalar qabārup qālqmaq*, تموج ا *temevvudj it.* — Soulever, au fig., exciter à la rébellion, خلقى ايا غه قالدرمق *khalqy aïāgha qāldurmaq*, زور بالغه قندرمق *zorbālygha qyndurmaq*, عصيانه سوق ا *'ycïānè sevq it.* — Soulever, exciter l'indignation, اغضاب ا *dhārilmaq*, طارلتمق *yghzāb it.* — Se soulever, se lever un peu, دادجق ايرندن قالقمق *dādjyq ïerinden qālqmaq.* — Se révolter, ايا غه قالقمق *aïāgha qālqmaq*, عصيان ا *aïāqlanmaq*, ايا قلنمق *'ycïān it*, رفع لواى عصيان *ref'y livāï 'ycïān it.* — Se mettre en colère, طارلمق *dhārilmaq*, غضبه كلمك *ghazabè guelmek.* — Se soulever, en parlant du cœur qui se soulève, pour dire qu'on y a mal, كوكل دونمك *gueñul deunmek.* — On dit qu'une chose fait soulever le cœur, pour dire qu'elle cause du dégoût, كوكل بولاندرر *gueñul boulāndurur.* — Soulevé, e, قالدرلمش *qāldurilmich*, مرفوع *merfou'*, ايا غه قالقمش *aïāgha qālqmich*, عاصى *'āçy*, كوكلى بولانمش *gueñüli boulānmich.*

Soulier, s. m., پاپوش *pāpouch*, پاپوج *pāpoudj*, ايا ق قابى *aïāq qābi.* — Une paire de souliers, بر چفت پاپوج *bir tchift pāpoudj.* — Chausser des souliers à quelqu'un, پاپوج كيدرمك *pāpoudj gueïdurmek.* — Se mettre des souliers, پاپوج كيمك *pāpoudj gueïmek*, ايا غنه پاپوج كيمك *aïāghyna pāpoudj gueïmek.*

Souligner, v. a., كلمه نك التنده

چیزکی چیزمك *kellmènuñ altindè tchïzgui tchïzmek*, t.; تحت اللفظ تـرسیم خـط ا *taht ül-lafz tersïmi khaththi it*, a.-t. — Mot souligné, التنك خـط كشیده سیله اشارت اولنمش كلمه *altindè khaththi kechidèïlè ichâret olounmich kelimè*.

Soumettre, v. a., réduire sous la puissance, la dépendance, التنه آلمق *altinè âlmaq*, t.; تابع قلمق ـ ا *tâbi' qylmaq, it*, حكمنه كچرمك *hukminè guetchurmek*, ضبطنه آلمق *zabthynè âlmaq*, محكوم ا *mahkioum it*, اطاعته كـتورمك *ithâ'atè gueturmek*. — Soumettre à l'obéissance d'un souverain, بر پادشاهك تحت حكومتنه ادخال ا *bir pâdïchâhuñ tahti hukioumetinè idkhâl it*. — Soumettre des rebelles, طائفهٔ عصاتی دائرهٔ اطاعته ادخـال ا *thâïfèï 'ouçâti dâïrèï ithâ'atè idkhâl it*. — Soumettre une chose au jugement de quelqu'un, بر شیء بر كمسنه نك رأینه حـواله ا *bir cheï bir kimesnènuñ rèïnè, hukminè havâlè it*. — Se soumettre, v. pron., se ranger sous l'autorité de..., obéir, اطاعت ا *ithâ'at it*; — aux ordres des magistrats, حكمانك اوامرینه اطاعـت ا ـ مـطیع او *hukemâïruñ evâmirïnè ithâ'at it, mouthy' ol*. — Se conformer à...; امتثال ا *imtiçâl it*; — à un ordre supérieur, امر عالی یه امتـثال ا *emri 'âlïïè imtiçâl it*. — Se soumettre à une chose, s'engager, consentir à la subir, اظهار طوع ورضا راضی او *yzhâri thav' u rizâ it*. — Je me soumets à payer le prix convenu, معهود اولان بهایی ادا ایلمكه راضی ایم *ma'houd olân behâïi edâ ïlemeguiè râzy im*. — Soumis, e, اطاعتلو *ithâ'atlu*, منقـاد *munqâd*, محكوم *mahkioum*, راضی *râzy*.

Soumission, s. f., disposition à obéir, déférence, obéissance, اطاعت *ithâ'at*, انقیـاد *inqy'âd*, تبعیـت *tab'yïat*, متابعت *mutâbe'at*, a. — Avoir toujours une grande soumission pour ses supérieurs, رؤساسنـه دائما اطاعت تامه سی او *rueçâcinè dâïmâ ithâ'ati tâmmèci ol*. — Demeurer dans la soumission, مقـام اطاعت وانقیاددده او *maqâmi ithâ'at u inqy'âddè ol*. — Soumissions, au pl., démonstrations respectueuses envers les supérieurs, متواضعانـه یلوارمه *mutevâzy'ânè ïalvârma*, استرحـام متواضعانـه *istirhâmi mutevâzy'ânè*. — En t. de prat., faire sa soumission au greffe, déclarer que l'on entre dans les engagements prescrits par le jugement, كاتب شرع محضرنده اقرار طوع ورضا ا *kiâtibi cher' mahzarindè iqrâri thav' u rizâ it*. — Soumission, offre, عرض *'arz*.

Soumissionnaire, s. com., اوزرینه المش اولش *uzerînè almich*, قـائل اولمش *qâïl olmuch*, ویرمكه یا اداسنه راضی اولان كمسنه *vïrmeïè ïâ edâcinè râzy olân kimesnè*, متعهّد *mute'ahhïd*.

Soumissionner, v. a., faire sa soumission pour payer, fournir, etc., قائل او اوزرینه آلمق *uzerînè âlmaq*, قائل او *qâïl ol*, اداسنـه یا معهود اولان بهاسیله تسلیم ایلمكه قائل او *edâcinè ïâ ma'houd olân behâcilè teslïm ïlemeguiè qâïl ol*. — Soumissionner

un marché, بر بازارلغی در عهدهٔ ا *bir bāzārlyghy der 'ouhtè it, te'ahhud it.*

Soupape, s. f., languette mobile d'une pompe, تلومبه‌نك طاپه‌سی *thouloumbanuñ thāpaci, thyqadji, qapāghy,* قپاغی - قپاچی *qapāq.* — Tampon qui sert dans un réservoir à boucher le trou par où l'eau peut aller dans les conduits, حوضك طاپه‌سی *havouzuñ thāpaci.*

Soupçon, s. m., opinion, croyance désavantageuse avec doute, فنا صانی *fenā sāni,* اشكل *ichkil,* سوء ظن *souï zann,* شبهه *chubhè.* — J'ai un soupçon que..., بر سوء ظنم واردر كه *bir souï zannum vārdur ki...* — Prendre du soupçon, سوء ظنّه ذاهب اولمق *souï zannè zāhib ol.* — Donner du soupçon, سوء ظنّه سبب ويرمك *souï zannè sebeb vîrmek.* — Soupçon, simple conjecture, صانی *sāni,* وسوسه *vesvecè,* pl. a. وساوس *veçāvis;* وهم *vehm,* pl. a. اوهام *evhām;* احتمال *yhtimāl.* — C'est un simple soupçon, انجق بر وهمدر *andjaq bir vehimdur.* — Soupçon, très-petite quantité, un tant soit peu, ازاجق *azādjyq.* — Apparence légère, وسوسه *vesvecè.* — Il y a quelque soupçon de peste, وبا وسوسه‌سی واردر *vebā vesvecèci vārdur.*

Soupçonner, v. a., former une opinion désavantageuse, سوء ظن ا *souï zann it,* - سوء ظنه دوشمك *souï zannè duchmek, vārmaq.* — Douter, شبهه ا *chubhè it,* شبهه‌لنمك *chubhèlenmek.* — Je le soupçonne de..., اكا شبهه‌م واردر كه *añā chubhèm vārdur ki....* — On le soupçonne d'hérésie, فلانك حقّنده رفض سوء ظنی واردر *felānuñ haqqyna rafz souï zānni vārdur,* فلان كشی رفض ايله مظنوندر *felān kichi rafz ilè maznoundur.* — Soupçonner, conjecturer, صانمق *sānmaq,* ظنّ ا *zann it.* — Je soupçonne que cela peut être, بويله اولمق احتمالی اولديغنی ظنّ ايدرم *beuīlè olmaq yhtimāli oldoughounou zann iderum.* — Soupçonné, e, حقّنده سوء ظنّ اولنمش *haqqyna souï zann olounmich,* مظنون *maznoun.*

Soupçonneux, se, adj., وسوسه‌سی چوق *vesvecèci tchoq,* وسوسه‌سی غالب *vesvecèci ghālib,* a.-t.; وهّام *vehhām,* id.

Soupe, s. f., potage, sorte d'aliment, de mets ordinairement fait de bouillon et de tranches de pain, شوربا *chorbā,* vulg. چوربا *tchorbā.* — Soupe au riz, پرنج چوربا‌سی *pirindj tchorbāci.* — Soupe, une tranche de pain coupée fort mince, ترید - تریت *tirît,* t. — Soupe épaisse, اش *āch.*

Soupente, s. f., espèce d'entresol, de faux plancher, بر نوع قوغوش اوطه‌سی *bir nev'y qoghouch odhāci.* — Larges courroies cousues l'une sur l'autre et servant à soutenir le corps d'une voiture, عربه‌نك قايش باغلری *'arabanuñ qāïch bāghlari.*

Souper, v. n., اخشام طعامنی يمك *akhchām tha'āmini ïemek,* اخشام طعامی ا *akhchām tha'āmi it,* t.

Souper, ou Soupé, s. m., le repas ordinaire du soir, اخشام طعامی *akhchām tha'āmi*, t.; عشا *'achā*, pl. a. اعشیة *a'chïet*. — Souper d'apparat à la suite d'un bal, d'une soirée, گیجه ضیافتی *guïdjè zyāfeti*. — Après souper, ou mieux après-soupée, le temps qui s'écoule depuis le souper jusqu'à ce qu'on aille se coucher, اخشامدنصکره *akhchāmdansoñra*, بعد العشا *ba'd el-'achā:*

Soupes[illegible] v. a., soulever avec la main par dessous pour connaître le poids, ال ایله طارتمق *el ilè thārtmaq*, ال طارتیسیله یوقلمق *el thārtïci ilè ïoqlamaq*.

Soupeur, s. m., اخشام طعامی ایدن *akhchām tha'āmi iden*, t.; عشا *'achchā*, a.

Soupière, s. f., چوربالق *tchorbālyq*, چوربا کاسهسی *tchorbā kiācèci*, چوربا طاسی *tchorbā thācy*, t.

Soupir, s. m., aspiration forte et prolongée par la douleur ou le plaisir, آه *āh*, آخ *âkh*. — Long soupir, آه مدید *āhi medïd*. — ardent, آه جکر سوز *āhi djeguer souz*, آه عاشقانه *āhi 'āchiqānè*. — Expression d'un désir passionné, d'un regret, حسرت *hasret*. — Dernier soupir, le dernier moment de la vie, صوک نفس *soñ nefes*. — Rendre le dernier soupir, صوک نفسی تسلیم ا *soñ nefeci teslïm it*.

Soupirail, s. m., یل باجهسی *ïel bādjaci*, t.; منفس *menfes*, pl. a. منافس *menāfis*. — Ouvrir, faire un soupirail, برمنفس اچمق *bir menfes atchmaq*.

Soupirant, s. masc., amant, آه ایدیجی عاشق *āh idïdji 'āchyq*, a.-t.; عاشق آهزن *'āchyqy āhzen*, a.-p.; عاشق *'āchyq*, pl. عشاق *'ouchchāq*.

Soupirer, v. n., pousser des soupirs, آه چکمک *āh it, tchekmek*, t.; تأوه ا *téevvouh it*, a.-t. — Soupirer d'amour, غلبهٔ عشق و هوا تقریبیله آه ا *ghalebèï 'ychq u hevā taqrïbïilè āh it*. — du fond du cœur, درون دلدن آه ا *derouni dilden āh it*. — sans cesse, لا ینقطع آه ا *lā ïounqathy' āh it*. — Soupirer pour une femme, en être amoureux, بر قاری یه عاشق اول *bir qārïïè 'āchyq ol*, بر محبوبه نك آشفته سی اول *bir mahboubènuñ āchaftèci ol*. — Soupirer après, désirer ardemment, حسرت چکمک *hasret tchekmek*, حسرت ا *hasret it*, یرنمک ïerinmek, بر شیئك حسرتنی چکمک *bir cheïuñ hasretini tchekmek*. — Il soupirait depuis longtemps après cette place, چوقدنبرو بو منصبك حسرتنی چکر ایدی *tchoqtanberu bou mansybuñ hasretini tcheker idi*. — Soupirer, gémir, ایکلمك *iñlemek*.

Souple, adj. com., qui se plie aisément, flexible, یموشاق *ïmouchāq*, بوکیلور *beukïleur*, اکلمهسی قولای *eïlmèci qolāï*, چاپك اکلور *tchāpouk eïlur*, a.; لیّن *leïin*, a. — Souple de corps, سریع العطف *seri' ul-'athf*, خفیف البدن *khafïf ulbeden*. — Souple, au fig., docile, soumis, complaisant, یواش خویلو *ïavāch khouïlu*, یواش *ïavāch*, ملایم

mulāïm, ملايم مشرب *mulāïm mechreb*, سهل العطف *sehl ul-'athf*, ليّن الجانب *leïin ul-djānib*.

Souplement, adv., چاپك اكلوب بوكلەرك *tchāpouk eïlup beukulèrek*, t.; خفّت بدن ايله *khyffeti beden ile*, a.-t.; بخفّة البدن *bekhyffet ul-beden*, a.

Souplesse, s. fém., flexibilité de corps, agilité, چاپكلك *tchāpouklik*, خفيفلك *khafïflik*, اكلوب بوكلمكه چاپكلك *eïlup beukulmeïè tchāpouklik*, t.; خفّت بدن *khyffeti beden*, سرعة الانعطاف *sur'at ul-in'ythāf*. — Docilité, complaisance, يواشلق *ïavāchlyq*, يواش خويلولق *ïavāch khouïlulyq*, t.; ملاينت طبع *mulāïneti thab'*, سهولة الانعطاف *suhoulet ul-in'ythāf*. — Tour de souplesse, finesse, قلّاشلق *qallāchlyq*, زيركلك *zïreklik*, au pl. لطايف الحيل *lethāïf ul-hyel*.

Source, s. f., l'eau qui commence à sortir de terre en certain endroit, بيكاردن چقان صو *bïñārden tchyqān sou*, t.; ماء نابع *māï nābi'*, pl. a. مياه نابعة *mïāhi nābi'at*, a.—Endroit d'où sort l'eau et source d'eau, بيكار *bïñār*, *bouñār* et *pouñār*, بيكار باشى *bouñār bāchi*, رأس العين *rées ul-'aïn*, منبع *menba'*, pl. a. منابع *menābi'*; عين *'aïn*, pl. عيون *'ouïoun*; ينبع *ïemba'*, pl. ينبوع *ïembou'*; چشمه *tchechmè*, p. — Les sources du Nil, ينابيع نهر نيل *ïenābï'y nehri nïl*.— Source, au fig., l'endroit d'où les choses proviennent et où elles se trouvent en abondance, منبع *menba'*. — Telle province est la source des bons vins, فلان ايالت اعلا بادەنك منبعيدر *felān eïālet a'lā bādènuñ menba'ydur*.— Source, origine, cause principale, اصل *ast*, منشاء *menchèè*, مبداء *mebdè*. — La source de tous les biens, منشاء كافّة الحسنات *menchèèï kiāffet ul-haçanāt*. — Sources, au pl., en parlant d'étude, اصول *ouçoul*, مبادى *mebādi*. — Étudier aux sources, dans les sources, مبادى و اصولى مطالعه ا *mebādi vu ouçouli mouthāla'a it*.

Sourcier, s. m., يرى قازييوب بيكار بوليجى *ïeri qāzïïup bïñār bouloudjou*, t.; مستنبط الينابيع *mustembyth ul-ïenābi'*, a.

Sourcil, s. m., قاش *qāch*, t.; حاجب *hādjib*, pl. a. حواجب *havādjib*; ابرو *ebrou*, p. — Se faire les sourcils, les arranger, les ajuster, قاشى دوزلمك *qāchi duzlemek*. — Froncer le sourcil, قاش چاتمق *qāch tchātmaq*, اكشى يوز ا *ekchi ïuz it*.

Sourciller, v. n., remuer le sourcil, قاش اويناتمق *qāch oïnātmaq*. — Écouter un sermon, une admonition sans sourciller, موعظه يى قاش چاتميەرق دكلمك *mev'yzaïi qāch tchātmaïaraq diñlemek*.—Sans sourciller, au fig., sans montrer aucune altération ou mauvaise humeur sur son visage, يوز اكشتميەرك *ïuz ekchitmeïèrek*, اظهار تعبّس ايتميەرك *izhāri te'abbus itmeïèrek*.

Sourcilleux, se, adject., au fig., haut, élevé, se dit en parlant des monts, des montagnes, يوكسك

ïuksek, t.; شامخ *chāhyq*, شاهق *chāmykh*, a.—Des monts sourcilleux, جبال شاهقه *djibāli chāhyqa*.

Sourd, e, adj., qui ne peut entendre par défaut de l'organe de l'ouïe, صاغر *sāghyr*, قولاغی اشتمز *qoulāghy ichitmez*, t.: اصمّ *açamm*, fém. a. صمّا *semmā*, pl. a. صمّ *summ*; اطرش *athrach*, pl. طرش *thourouch*. —Un peu sourd, صاغرجه *sāghyrdjè*. — Sourd de naissance, انادن طوغمه صاغر *anāden dhoghma sāghyr*. — Rendre sourd, صاغرا *sāghyr it*, ايراث صمم ا *îrāci sumum it*. — Devenir sourd, صاغرلنمق *sāghyrlanmaq*. — Il est sourd et muet, هم صاغر هم دلسزدر *hem sāghyr hem dilsyzdur*, اصمّ وابكمدر *açamm u ebkemdur*. — Au fig., on dit qu'une personne est sourde aux prières, etc., pour dire qu'elle est inexorable, مسدود السامعه در *mesdoud us-sāmi-'adur*. — Faire la sourde oreille, ne vouloir pas entendre à quelque proposition, صاغرلق صاتمق - كوسترمك *sāghyrlyq sātmaq*, *gueustermek*, تصامم ا *teçāmum it*. — Sourd, peu sonore, ناقص الصدا *nāqys us-sadā*. — Bruit sourd, qui n'est pas éclatant, كيزلو سس صوت *guïzlu ses*, صوت خفی *savti khafi*. — Bruit sourd, nouvelle qui se dit à l'oreille sans être publique, فسلدی *fyçyldy*, مهامسة *muhāmecet*. — Douleur sourde, interne, sans être aiguë, وجع خفی كيزلو صيزی *guïzlusyzy*, *vadja'y khafii*.—Sourdes pratiques, sourdes menées, pratiques cachées, secrètes, حيلدلر التنده *el altindè hylèler*, حيل مكنونه *hyeli meknounè*, تصنعات خفيّه *teçannu'āti khafiïè*. — Lanterne sourde, خرسز فنری *khyrsyz feneri*. — En t. de joaillier, pierre sourde, celle qui a quelque chose d'obscur, de sombre, de brouillé, طومانلو طاش *dhoumānlu thāch*.

Sourdaud, e, adj. fam., قولاغی اغر *qoulāghy aghyr*, t.; ثقيل الاذن *saqyl ul-uzn*, ثقيل السمع *saqyl us-sem'*, a.

Sourdement, adv., d'une manière sourde, peu retentissante, كيزلو سس صوت خفی ايله *guïzlu ses ilè*, t.; ايله *savti khafi ilè*, a.-t. — Au fig., d'une manière secrète, كيزلوجه *guïzludjè*, خفيّاً *khafiïen*, خفية *khafieten*. — Négocier sourdement une affaire, بر مصلحتی بر وجه خفی مذاكره ا *bir maslahati ber vedjhi khafi muzākerè it*.

Sourdine, s. f., ce qui sert à affaiblir le son, صدايی تنزيل ايدر آلت *sadāïi tenzīl ider ālet*, سوندرمه *seundurmè*. — Dans une montre à répétition, le ressort qui, étant poussé, retient le marteau et l'empêche de frapper, ساعتك طوقماغنی آليقويجق آلت *sā'atuñ thoqmāghyni älyqoïadjaq ālet*.—A la sourdine, adv. fam., secrètement, sans bruit, كيزلوجه *guïzludjè*, سسسزجه *sesçyzdjè*, يواش *ïavāch ïavāch*, بسلا صيمت *bilā syt u sedā*.

Sourdre, v. n., يردن چيقمق *ïerden tchyqmaq*, t.; نبع ا *neb' it*, تنبّع ا *tenebbu' it*, a.-t.

Souriceau, s. m., سچان ياورسی *sitchān ïāvrouçou*, t.

Souricière, s. f., سچان قپان *sitchān qapān*, سچان قپانی *sitchān qapāni*, سچان قپاغی *sitchān qapāghy*, t.

Souriquois, e, adject., سچانلو *sitchānlu*, t.; فیرانی *fīrānī*, a.

Sourire, ou Souris, s. m., action de sourire, تبسّم *tebessum*, a., خند *khand*, نیم خند *nīm khand*, خنده *khandè*, p.; آهسته جه کولمه *āhestèdjè gulmè*, t. — Sourire agréable, تبسّم لطیف *tebessumi lathyf*; — gracieux, تبسّم نزاکت آمیز *tebessumi nezāket āmīz*.

Sourire, v. n., rire sans éclater, کولمسمک *gulumsimek*, t.; تبسّم ا *tebessum it*, a.-t. — Sourire obligeamment, تبسّم ا بالملاطفه *bil-mulāthefè tebessum it*. — Se sourire mutuellement, échanger un sourire, کولمسنمک *gulumsinmek*. — Sourire à quelqu'un, lui marquer de l'estime, de la complaisance, lui faire bon accueil, سونج چهره سی کوسترمک *sevindj tchehrèci gueustermek*, اظهار بشر و بشارت ا *izhāri bechr u bechāret it*, حسن التفات ا *husni iltifāt it*. — Sourire, présenter un aspect agréable, خیرلو کورنمک *khaïrlu gueurinmek*, تبشیر یسر و خیرا *tebchīri ïusr u khaïr it*. — Ce jardin me sourit, بو باغچه بکا خیرلو بریر کورینور *bou bāghtchè bañā khaïrlu bir ïer gueurunur*.

Souris, s. f., petit animal du genre du rat, سچان *sitchān*, فندق *findyq sitchāni*, t.; فاره *fārè*, pl. a. فیران *fīrān*. — Couleur gris de souris, سچان تویی رنکی *sitchān tuïu rengui*.

Souris, s. m., sourire, تبسّم *tebessum*. Voy. Sourire.

Sournois, e, adj. et subst., ایکی ایچ یوزینی کیزلر یوزلو *iki ïuzlu, itch ïuzunu guïzler*, دلکی *tilki*, صمان التندن صو یوریدان *samān altindan sou ïurudān*, t.; مرائی *murāï*, a.

Sous, prép. qui marque la situation au-dessous, la subordination, الت *alt*, التنده *altindè*, t.; تحت *taht*, a.; زیر *zīr*, p. — Sous l'eau, صو التنده *sou altindè*. — Sous votre autorité, تحت حکومتکزده *tahti hukioumetiñyzdè*. — Sous lui, sous ses ordres, زیر حکمنده *zīri hukmindè*. — Sous, du temps de, وقتنده *vaqtindè*, ایامنده *eïāmindè*. — Sous l'empereur Napoléon, پادشاه ناپولیون وقتنده *pādichāh nāpolïoun vaqtindè*. — Combattre sous les drapeaux de la France, فرانسه مملکتنك بیراغی التنده جنك ا *frānsa memleketïnuñ baïrāghy altindè djenk it*. — Sous le ministère d'un tel, فلان وکیل دولتك ایام اداره سنده *felān vekīli devletuñ eïām idārècindè*. — Sous peu, sous peu de temps, یقینده *ïaqyndè*, عن قریب *'an qarīb*, قریبًا *qarïben*. — Je ferai cela sous peu, بونی قریبًا ایده جکم *bounou qarïben idèdjeguim*. — Sous quelques jours, بر قاچ کون ظرفنده *bir qātch gun zarfindè*. — Sous prétexte, بهانه سیله *behānècilè*. — Par forme de dévotion, صورت تعبّد و دیانتده *soureti te'ab-*

bud u dïānettè. — Sous main, secrètement, ال التنده *el altindè*, خفيًّا *khafïien.* — Faire une chose sous silence, sans en parler, بر شيء ال التنده ياپمق ـ ا *bir chèï el altindè ïāpmaq, it.* — Sous telle condition, moyennant, ايله *ilè*, شرط ايله *chārth ilè.* — Sous la condition de..., بو شرط ايله كه *bou charth ilè ki.* — Défendu sous peine de mort ou de bannissement perpétuel, قتل و ياخود نفى مؤبّد انذار ايله ممنوع اولمش *qatl u ïākhod nefi muebbed inzār ilè memnou' olmich.*

*Sous-affermer, et quelquefois Sous-fermer, v. a., donner à sous-ferme, الزام بعد الالتزام ا *ilzām ba'd el-iltizām it.* — Prendre à sous-ferme, التزام عن يد الملتزم ا *iltizām 'an ïed el-multezim it.*

Sous-bail, s. m., باش ملتزم الندن مستأجر اولانلره ويرلان التزام تمسّكى *bāch multezim elinden mustéédjir olañlarè vîrilān iltizām temessugui*, a.-t.

Souscripteur, s. masc., وضع امضاى تعهّد ايتمش اولان كمسنه *vaz'y imzāï te'ahhud itmich olān kimesnè*, a.-t.; واضع امضاء التعهّد *vāzy'y imzāï ut-te'ahhud.*

Souscription, s. fém., signature qu'on met au-dessous d'un acte pour l'approuver, امضا *imzā*, a. — Soumission par écrit de fournir une certaine somme pour quelque entreprise, برامرك حصولنه اعانةً وضع اولنان امضاى تعهّد *bir emruñ houçoulinè y'āneten vaz' olounān imzāï te'ahhud.*

Souscrire, v. a. et n., écrire son nom au bas d'un acte pour l'approuver, امضا قومق *imzā qomaq*, وضع امضا ا *vaz'y imzā it*, امضاسنى قومق *imzācini qomaq.* — Souscrire à..., consentir, approuver, راضى او *rāzy ol*, قبول ا *qaboul it.* — Je souscris à tout ce que vous dites, هر ديديكزك كلامى قبول ايدرم *her dedîguiñyzuñ kelāmi qaboul iderum.* — En t. de librairie, s'engager par sa signature à l'achat d'un livre, بر كتابك بصلمسنه و اشتراسنه وضع امضاى تعهّد ا *bir kitābuñ bacylmacinè vè ichtirācinè vaz'y imzāï te'ahhud it*, a.-t. — Souscrit, e, امضالو *imzālu*, ممضى *memzy, moumza.*

Sous-costal, e, adject., ايكو كميكى التنده كى *eïgu guemîgui altindèki*, t.; تحت الضلوع *taht uz-zylou'*, a.

Sous-cutané, e, adjectif, درى التنده كى *deri altindèki*, درى التندن چيقان *deri altindan tchyqān*, t.; تحت الجلد *taht ul-djild*, a.

Sous-déléguer, v. a. Voy. Subdéléguer.

Sous-diaconat, s. m., ملازمة الطريقة الشمّاسيّة *mulāzemet uth-tharyqat uch-chemmācïiet*, a.

Sous-diacre, s. m., شمّاس ملازمى *chemmās mulāzimi*, a.-t.; ملازم الشمّاس *mulāzim uch-chemmās*, a.

Sous-entendre, v. act., retenir dans l'esprit, donner à entendre quelque chose qu'on n'exprime point, ضمنى اوله رق بيلدرمك *zimni olaraq bîldurmek*, ضمنًا اشعار ـ

افاده ا *zimnen ich'ār, ifādè it.* — On dit qu'une chose se sous-entend, ضمنًا منفهم اولور *zimnen munfehim olour.* — Sous-entendre, se dit aussi en t. de gramm., de certains mots qu'on n'exprime pas et qui peuvent être aisément suppléés, لفظ مقدّر *lafzy mouqadder.* — Sous-entendu, e, ضمنًا مستفاد ـ منفهم *zimnen mustefād, munfehim.*

Sous-entente, s. f., كيزلو مراد *guïzlu mourād*, t.-a.; مراد ضمنی *mourādi zimnïi*, مرام ضمنی *merāmi zimnïi*, a. — Il y a quelque sous-entente à cela, بونده بر مرام ضمنی واردر *bounda bir merāmi zimni vārdur.*

Sous-ferme, s. f. Voy. Sous-bail.

Sous-fermer, v. a. Voy. Sous-affermer.

Sous-fermier, e, s., ملتزم التزام الان *multezim elinden iltizām alān*; a.-t.; ملتزم عن يد الملتزم *multezim 'an ïed ul-multezim*, a.

Sous-freter, v. a., نول ايله طوتلمش كميی يی ديكر بر كمسنه يه كرايه ويرمك *nevl ilè thoutoulmich guemïi dïguer bir kimesnèïè kirāïè vïrmek*, t.

Sous-garde, subst. fém., تفنگك يا پشتوك تتكنی حفظ ايدن دمر *tufenguñ ïā pichtouñ teteguïni hyfz iden demir*, t.

Sous-gorge, s. f., بوغاز التی كه اويانده اولور *boghāz alti ki ouïānda olour*, t.

Sous-gouverneur, s. m., محافظ وكيلی *mouhāfyz vekïli*, a.-t.

Sous-intendant, s. m., administrateur en second, ـ ناظر وكيلی *nāzyr vekïli*, ملازمی *mulāzimi*, a.-t. — Sous-intendant militaire, عسكر يوقلمه جيسی *'asker ïoqlama-madjïci*, t.

Sous-lieutenance, s. f., charge de sous-lieutenant, قائممقاملق وكالتی *qāïmmaqāmlyq vekiāleti.* — Grade d'un sous-lieutenant dans l'armée, ملازم ثانی رتبه سی ـ پايه سی *mulāzimi sāni rutbèei, pāïèci.*

Sous-lieutenant, s. m., lieutenant en second, ملازم ثانی *mulāzimi sāni*, a.

Sous-locataire, s. m., كراجينك كراجيسی *kirādjïnuñ kirādjïci*, t.; مستأجر عن يد المستأجر *mustéédjïr 'an ïed el-mustéédjïr*, a.

Sous-louer, v. a., donner à loyer une partie d'une maison ou d'une terre dont on est locataire ou fermier, كرالنمش خانه نك يا چفتلكنك بر قطعه سنی كرايه ويرمك *kirālenmich khānènuñ ïā tchiftliguñ bir qyth'acini kirāïè vïrmek*, كراجی ايكن كرايه ويرمك *kirādji iken kirāïè vïrmek.* — Prendre à loyer une portion de maison, non du propriétaire, mais du locataire principal, اوك بر قطعه سنی باش مستأجردن كرايه المق *evuñ bir qyth'acini bāch mustéédjirden kirāïè âlmaq.*

Soussigné, e, adj., امضا قومش *imzā qomich*, a.-t.; ممضی *mumzy*, a. — Le soussigné, امضاسنی وضع ايتمش كمسنه *imzācini vaz' itmich kimesnè*, واضع الامضا *vāzi' ul-imzā.* — Je soussigné reconnais..., بنكه ذيل صحيفه ده واضع الامضا ايم

اقرار ايدرمكه *benkī zeïli sahyfèdè vāzi' ul-imzā im yqrār iderumki.*

Soussigner, v. act., امضا قومق *imzā qomaq*, ذيل تحريرده اسمنى يازمق *zeïli tahrīrdè ismini ïāzmaq*, امضاسنى قومق *imzācini qomaq*, ادينى قومق *adīni qomaq*.

Soustraction, s. fém., action de soustraire, چالمه *tchālma*, t.; سرقت *sirqat*, a. — Soustraction de papiers, سرقت اوراق *sirqati evrāq*. — Soustraction, règle et opération d'arithmét., افراز *ifrāz*, فنّ الافراز *fenn ul-ifrāz*. — Défalcation, تچيقارمه *tchyqārma*, تنزيل *tenzīl*.

Soustraire, v. a., ôter quelque chose à quelqu'un, le priver de certaines choses par adresse ou par fraude, چالمق *tchālmaq*, اوغرلايين قاپمق *oghrylaïen qāpmaq*, استراق ا *istïrāq it*, رفع ا *ref' it*, a.-t. — Soustraire les aliments à un malade, يديه جكى اكسلتمك *ïeïèdjegui ekssiltmek*, تقليل غذا ا *taqlīli ghydā it*. — Soustraire des sujets à l'obéissance de leur prince, les faire révolter, اطاعتدن چيقارمق *ithā'atten tchyqārmaq*. — Se soustraire, se délivrer, s'exempter, قورتلمق *qourtoulmaq*, خلاص بولمق *khalās boulmaq*. — Se soustraire de la puissance paternelle, ou mieux, à la puissance paternelle, پدر حكومتندن چيقمق *pederi hukioumetinden tchyqmaq*. — Se soustraire à la tyrannie, ربقهٔ ظلمدن و تعدّيدن خلاص بولمق *ribqaï zoulm u te'addïden khalās boulmaq*. — Se soustraire au châtiment, كرفتار عقوبت اولمقدن خلاص بولمق *guerïftāri 'ouqoubet olmaqtan khalās boulmaq*. — Se soustraire, se dérober, صيريلوب قورتلمق *syrylup qourtoulmaq*, قاچمق *qātchmaq*. — Soustraire, t. d'arithm., ôter un nombre d'un autre, چيقارمق *tchyqārmaq*, تنزيل ا *tenzīl it*, افراز ا *ifrāz it*.

Soutane, s. fém., برنوع پاپاس كيسى *bir nev'y pāpās gueïci*, t.

Soute, ou Soulte, s. f., somme que doit payer l'un des co-partageants pour rendre les lots égaux, پايك آرتوغى *pāïuñ artughy*, t.; حصّهٔ مفروضه سنك فضله سى *hyssëi mefrouzacinuñ fazlèci*. — Payement fait pour acquitter un reste de compte soldé, بقيّهٔ حسابك اداسى *baqyïèï hyçābuñ edāci*. — Soute, t. de marine, كمى انبارى *guemi ambāri*, كمينك الت طرفنده اولان ذخيره مخزنى *guemïnuñ alt tharafında olān zakhyrè makhzeni*. — La soute aux poudres, كميده اولان بارود مخزنى *guemïdè olān bārout makhzeni*.

Soutenable, adj. com., qui se peut soutenir par de bonnes raisons, اثباتى ممكن *isbāti mumkin*, ممكن اثبات *mumkin ul-isbāt*, اثباته اولنه بيله جك *isbāt olouna bïlèdjek*, a.-t. — Cette opinion n'est pas soutenable, بو رأى ممكن التأييد دكلدر *bou rèï mumkin ut-tèïïd deïldur*. — Soutenable, supportable, تحمّل اولنور *tehammul olounour*, چكيلور *tchekïlur*, چكيله بيله جك *tchekïlè bïlèdjek*. — En parlant d'un poste militaire, on dit qu'il n'est pas soutenable,

طیانمز *dhaïānmaz*, ممکن محافظه اولهجق یر دکلدر *mumkini mouhāfaza oladjaq ïer deïldur.*

SOUTENANT, s. m., مؤيّد مسئلهٔ علميّه *mu'ïïdi mecelèï 'ylmïïè*, a.

SOUTÈNEMENT, s. masc., terme de maçonn., appui, soutien, طیاق *dhaïāq*, دیواره مدار استحکام اولهجق بر دیرک *dïvārè medāri istihkiām oladjaq bir dïrek.* — En t. de prat., les raisons que l'on donne par écrit pour soutenir les articles d'un compte, صحّت حسابک تأییدینه وسیله اولهجق علل واسباب *syhhati hyçābuñ téeïïdinè vecïlè oladjaq 'ylel u esbāb.*

SOUTENIR, v. a., porter, supporter une chose, طیاندرمق - دایاندرمق *dhaïāndurmaq*, طیاتمق *dhaïātmaq*, t.; اعماد ا *y'mād it.* — Au fig., یوکنی چکمک *tchekmek*, - چکمک *ïukunu tchekmek*, قالدرمق *qāldurmaq.* — Soutenir le faix des affaires, امورک یوکنی قالدرمق *oumouruñ ïukunu qāldurmaq.* — Soutenir une famille, pourvoir à ses besoins, درلک ویرمک *dirlik vïrmek*, بسلمک *beslemek*, مصارفنی کورمک *meçārifini gueurmek.* — Soutenir une dépense, - مصرفی چکمک یتشدرمک *masrafi tchekmek, ïetichturmek.* — Soutenir par des aliments, sustenter, غذالندرمق *ghydālandurmaq*, اطعام ا *yth'ām it.* — Soutenir la conversation, صحبتک اردینی کسمیوب سوز یتشدرمک *sohbetuñ ardïni kesmeïup seuz ïetichturmek.* — Soutenir, secourir, یاردم ا *ïārdum it*, امداده کلمک *imdādè guelmek*, اعانت - معاونت ا *y'ānet, mou'āvenet it.* — Soutenir au besoin, en cas de besoin, وقت حاجتده امداد ا *vaqti hādjettè imdād it.* — Appuyer du crédit, همّت ا *himmet it.* — Protéger, حمایت ا *hymāïet it*, ارقه او *arqa ol*, همّت و اعانت ا *himmet u y'ānèt it.* — Soutenir, défendre, قورومق *qouroumaq*, حفظ ا *hyfz it.* — Soutenir une personne, prendre son parti, استصحاب ا *istyshāb it.* — Soutenir, donner de la force, en parlant des aliments ou des remèdes fortifiants, قوّت ویرمک *qouvvet vïrmek*, تقویه ا *taqvïè it.* — Soutenir, assurer que, affirmer, تصدیق ا *tastyq it*, اقرار ا *yqrār it*, تأیید ا *téeïïd it.* — Persister, اصرار ا *ysrār it.* — Soutenir son droit, کندو ستحقاقنی تأیید ا *guendu istyhqāqyni téeïïd it.* — Soutenir son rang, sa dignité, برکمسنه رتبهسنك شاننی وقایه ا *bir kimesnè rutbècinuñ chānini viqāïè it.* — Soutenir, résister, طیانمق - دایانمق *dhaïānmaq*, طیانوب قارشو طورمق *dhaïānup qārchou dhourmaq*, مقاومت ا *mouqāvemet it.* — Soutenir l'assaut, یوریشه طیانمق *ïurïchè dhaïānmaq*; — un siége, محاصره یه مقاومت ا *mouhācerèïè mouqāvemet it.* — Soutenir avec fermeté, طاقة کتورمک *thāqat gueturmek.* — Supporter, endurer, تحمّل ا *tehammul it.* — Se soutenir, se tenir debout, ایاقده ایاق طورمق *'aïāqta dhourmaq*, ایاق اوستنده طورمق *aïāq ustunè dhour-*

maq, قيام *qyām it*, آياغى يره ديكمك *āïāghy ïerè dïkmek*. — Je ne saurais me soutenir, قيامه اقتدارم يوقدر *qyāmè yqtidārum ïoqtur*. — Bien se soutenir, conserver sa santé, sa vigueur, قواى بدنيه‌سنى حسن حال اوزره وقايه ا *qavāï bedenïècini husni hāl uzrè viqāïè it*. — On dit aussi qu'une personne se soutient, pour dire qu'elle conserve son crédit, son influence, نفوذى - اعتبارى يرنده در *nufouzy - y'tibāri ïerindè dur*. — Se soutenir, en parlant des étoffes qui ont de la consistance, طيانمق *dhaïānmaq*, طيانمقلو او *dhaïānyqlu ol*, قوتلو او *qouvvetlu ol*, محكم او *muhkem ol*. — Soutenu, e, طيانلمش *dhaïānlmïch*, منعمد *mun'emed*, محكم *muhkem*, قوى *qavïi*.

SOUTERRAIN, s. masc., lieu voûté sous terre, يراوى *ïer evi*, t.; زير زمين *zïri zemïn*, p.; بودروم *boudroum*, t.; سرداب *sirdāb*, pl. a. سراديب *serādïb*. — Souterrains, au fig. et au pl., voies, pratiques secrètes pour parvenir à quelque fin, ال التنده حيله‌لر *el altindè hylèler*, دسايس مكنونه *deçāïci meknounè*.

SOUTERRAIN, E, adj., qui est sous terre, ير التنده كى *ïer altindèki*, ير التى *ïer alti*, ير التنده اولان *ïer altindè olān*, t.; تحت الارض *taht ul-arz*, a. — Chemin souterrain, يرالتى يول *ïer alti ïol*. — Souterrain, qui vient de dessous terre, يرالتندن چيقان *ïer altindan tchyqān*, يرايچندن چيقان *ïer ïtchinden tchyqān*. — Eaux souterraines, جوف ارضدن چيقان مياه *djevfi arzden tchyqān mïāh*.

SOUTIEN, s. m., ce qui soutient, ce qui appuie, طيانق - دايانق *dhaïāq*, دستك *destek*, t.; عمدة *'oumdet*, عمود *'amoud*, عماد *'ymad*, pl. a. اعمدة *a'midet*. — C'est le soutien de tout l'édifice, مجموع بنانك طياغيدر - عموديدر *medjmou'y binānuñ dhaïāghydur, 'amoudïdur*. — Soutien, au fig., appui, protection, défense et protecteur, ارقه *arqa*, ظهر *zahr*, ركن *rukn*. — Le soutien de l'État, ركن ملك و دولت *rukni mulk u devlet*. — En t. de prat., les pièces au soutien, les pièces justificatives, تأييد مدّعايى حاوى اقتضا ايدن اوراقى *téeïïidi mudde'äii hāvi yqtizā iden evrāqy*.

SOUTIRAGE, s. m., اقلمه *aqlama*, بوشالتمه *bochāltma*, t.

SOUTIRER, v. a., transvaser une liqueur d'un tonneau dans un autre, برفوچيدن بشقه فوچويه بوشالتمق *bir foutchoudan bachqa foutchouïè bochāltmaq*, اقلمق *aqlamaq*, t. — Soutirer, au fig. fam., enlever petit à petit, - ازر ازر چيقارمق - قاپمق چالمق *azer azer tchyqārmaq, qāpmaq, tchālmaq*. — Soutirer le secret de quelqu'un, اغزدن ساقز آولامق *aghyzden sāqyz āvlāmaq*.

SOUVENANCE, s. f., souvenir, mémoire, ياد *ïād*, p.; ذكر *zikr*, a.

SOUVENIR, s. m., impression, idée que la mémoire conserve de quelque chose, ياد *ïād*, p.; ذكر *zikr*, pl. a. اذكار *ezkiār*, خاطر نشان *khāthyr nichān*. — Souvenir, la faculté de

la mémoire, خاطرده طوتمه *khāthyrdè thoutma*, حافظه *hāfyza*, قوّة حافظه *qouvveti hāfyza*. — Pensée par laquelle on se souvient, خاطره *khāthyrè*; pl. a. خاطرات *khāthyrāt*. — Agréable souvenir, خاطرهٔ جميله *khāthyrèi djemîlè*. — Perdre le souvenir d'une chose, بر شيئك خاطرمدن غايب ا *bir cheïuñ khāthyrècini ghāïb it*. — Rappeler le souvenir de..., بر شيئك خاطرمدن استذكارا *bir cheïuñ khāthyrècini istyzkiār it*. — Souvenir, ce qui rappelle la mémoire de quelque chose, présent donné en souvenir, يادكار *ïādiguiār*, اكدرمجق شيء *añdurmadjaq cheï*, اثر مذكر *ecer i muzekkir*, pl. a. آثار مذكره *açāri muzekkirè*. — En souvenir d'amitié, et souvenir d'amitié, يادكار دوستانه *ïādiguiāri dostānè*. — Souvenir, tablettes où l'on écrit les choses que l'on veut se rappeler, مذكره صحيفه‌سي - دفترى *muzekkirè sahyfèci defteri*.

Souvenir (Se), v. pron., avoir mémoire de..., اكسمق *añmaq*, t.; خاطرينه خاطرده او *khāthyrdè ol, khāthyrînè guelmek*, تذكرا كلمك *tezekkur it*, a.-t. — Je m'en souviens, خاطرمده در *khāthyrumdè dur*, خاطرنشانمدر *khāthyr nichānumdur*. — Faire souvenir quelqu'un de quelque chose, خاطره كتورمك *khāthyrè gueturmek*, تذكار *tezkiār* - تذكير *tezkîr, ykhthār it*, اخطارا اكدرمق *añdurmaq*. — Se souvenir, garder la mémoire d'un bienfait, d'une injure, etc., خاطرده طوتمق *khāthyrdè thoutmaq*, صاقلمق *lamaq*, خاطرده حفظ ا *khāthyrdè hyfz it*.

Souvent, adv., چوق كره *tchoq kerrè*, صقچه صق صق *seuq seuq seuqtchè*, t.; كراتيله *kerrātilè*, دفعاتيله *def'ātilè*. — Le plus souvent, غالب حالده *ghālibi hāldè*, اكثر اوقاتده *ekseri evqāttè*, a.-t.; اكثريا *ekseri*, اكثرى *ekserïā*, a.

Souverain, e, s., celui ou celle en qui réside l'autorité souveraine, monarque, پادشاه *pādichāh*, p.-t.; شاه *chāh*, p.; ملك *melik*, pl. a. ملوك *mulouk*; سلطان *soulthān*, pl. سلاطين *selāthîn*. — Puissant souverain, سلطان اعظم قوى الاقتدار *soulthāni a'zemi qavi ul-yqtidār*. — Petit souverain, بك *beïg*, مير *mîr*, امير صغير *emîri saghyr*, pl. a. امراء صغار *umerāï syghār*. — Les petits souverains d'Allemagne, الامان حكمدارانى *ālāmān hukumdārāni*, امراى الامان *umerāï ālāmān*.

Souverain, e, adj., suprême, très-excellent, qui est au plus haut point en son genre, اك بيوك *en buïuk*, t.; اعلا الاعلا *a'lā ul-a'lā*, اعلا *a'lā*, اعظم *a'zem*. — Le souverain bien, خير اعظم *khaïri a'lā*. — La souveraine félicité, سعادت عليا *se'ādeti 'oulïā*. — Souverain, qui a rapport à l'autorité suprême, سلطانى *soulthānïi*. — L'autorité souveraine, پادشاه حكومتى *pādichāh hukioumeti*, حكومت سلطانيه *hukioumeti soulthānïiè*. — Prince souverain, حكومت سلطانيه اولان بك - پرنج *hukioumeti soulthānïiè olān beïg, prindj*

Souverainement, adv., excellemment, parfaitement, غايتده *ghāïettè*, كمالده *kemāldè*, مرتبهٔ كمالده *mertebèï kemāldè*, غايت الغايهٔ *ghāïet ul-ghāïè*. — Souverainement, d'une manière souveraine, پاشلو پاشنه *bāchlu bāchena*, استقلال صورتيله *istyqlāl souretilè*, بالاستقلال *bil-istyqlāl*. — Juger, décider souverainement, sans appel, بر وجه استقلال حكم ا *ber vedjhi istyqlāl hukm it*.

Souveraineté, s. f., autorité suprême, حكومت *hukioumet*, قوّت حكومت *qouvveti hukioumet*, سلطنت *salthanet*. — La souveraineté absolue, استقلال *istyqlāl*, حكومت مطلقه *hukioumeti mouthlaqa*. — Souveraineté héréditaire, حكومت موروثه *hukioumeti mevrouceè*; — élective, حكومت بالانتخاب *hukioumeti bil-intikhāb*. — Souveraineté, la qualité et l'autorité d'un prince, پادشاهلق *pādichāhlyq*, سلطنت *salthanet*, حكمدارلق *hukmdārlyq*, حكومت سلطانيه *hukioumeti soulthānïïè*. — Souveraineté, étendue de pays où un prince exerce la souveraineté, بر پادشاهك يا بر حكمدارك يوردیغی یر *bir pādichāhuñ ïā bir hukmdāruñ bouïourdyghy ïer*, قلمرو حكومت *qalemrevi hukioumet*, ملك *moulk*, وسعت الملك *vus'at ul-moulk*.

Soyeux, se, adj., plein de soie, bien garni de soie, ايپكلو *ipeklu*, ايپكی چوق *ipegui tchoq*, t., شبيع الحرير *chebï ul-harïr*, — Fin et doux au toucher, comme la soie, ايپك كبی يومشق *ipek guibi ïoumouchaq*. — De la laine soyeuse, ايپك كبی يومشق پياغی *ipek guibi ïoumouchaq ïapāghy*.

Spacieusement, adv., وسعتلوجه *vus'atludjè*, كيكشلكله *gueïñichliktè*, وسيعاً كيكلك ايله *gueïñlik ilè*, t., فسيحاً *vacï'en*, a. — Loger spacieusement, كيكشلكده اوتورمق *gueïñichliktè otourmaq*, مكان وسيعده اقامت ا *mekiāni vacï'dè yqāmet it*.

Spacieux, se, adj., وسعتلو *vus'atlu*, a.-t.; كيكش *gueïñ*, كيكيش *gueïñich*, t.; واسع *vāci'*, فسيح *fecïh*, رحيب *rahïb*, a. — Une maison fort spacieuse, بغايت وسعتلو بر خانه *beghāïet vus'atlu bir khānè*.

Spadassin, s. m., قلج اوينايجی *qylydj oïnāïdji*, مطرقجی *mathraqtchi*, بچاق چكيجی *bitchāq tchekïdji*, t.; مسايف *meçāïf*, a.; تيغزن *tïghzen*, p.

Spahi, s. m., cavalier turc ou algérien-français, سپاهی *sipāhi*.

Spalme, s. m., t. de mar., برنوعی كمی قلفتی *bir nev'y guemi qalfatï*, t.

Spalmer, v. actif, t. de marine, قلفتلمق *qalfatlamaq*, t.

Saradrap, s. m., بر نوع مرهم *bir nev'y merhem*, t.

Spare, s. m., بالق جنسی *bālyq djinsi*, t.

Sparsile, adj. com., t. d'astron., étoiles sparsiles ou sporades, ou informes, se dit de celles qui ne sont pas comprises dans les constellations formées par les astronomes, طاغينق يلدزلر *dhāghynyq ïildyzler*, t.; نجوم متفرّقه *nudjoumi mutefarriqa*, a.

SPARTE, ville de la Grèce. Voy. LACÉDÉMONE.

SPARTE, s. m., plante dont on fait des nattes, etc., بر نوع حصير اوتى *bir nev'y hacyr oty*.

SPASME, s. m., سكر چكلمه‌سى *syñyr tchekilmèci*, t.; تشنج *techennudj*, اخـتـلاج *ykhtilādj*, pl. a. اختلاجات *ykhtilādjāt*, a.—Spasme d'estomac, تشنج معده *techennudji mī'dè*.

SPASMODIQUE, adject. com., qui a rapport aux spasmes, سكر چكلمه‌سنه دائر *syñyr tchekilmècinè dāïr*, t.; تشنجى *techennudjii*, اختلاجى *ykhtilādjii*, a. — Remède spasmodique, employé contre les spasmes, سكر چكلمه‌سنه نافع علاج *syñyr tchekilmècinè nāfi' 'ylādj*, تشنجى دفع *techennudji def' iden 'ylādj*.

SPASMOLOGIE, s. f., تعـريـف احوال تشنجات *ta'rīfi ahvāli techennudjāt*, a.

SPATULE, s. f., instrument de pharmacie, مبلق *miblaq*, مبلغ *miblagh*, t.; ملهم كش *melhem kech*, a.-p.; اسپنچار اسپاتولەسى *ispintchār ispātoulaci*.—Nom d'un oiseau de rivage, قرب ساحلده بولنان بر قوشك اسمى *qourbi sāhyldè boulounān bir qouchuñ ismi*.

SPÉCIAL, E, adj., خـاص *khāss*, مخصوص *makhsous*, a. — Pouvoir spécial, رخصت مخصوصه *roukhsati makhsoucè*. — Procuration spéciale, وكالت مخصوصه *vekiāleti makhsoucè*. — Expliqué par une clause spéciale, شرط مخصوص ايله افاده ويبان اولنمش *charthy makhsous ilè ifādè vu bciān olounmich*.

SPÉCIALEMENT, adv., خصوصيله *khouçoucilè*, a.-t.; خصوصًا *khouçoucen*, على الخصوص *'alel-khouçous*, خاصّة *khāsseten*, بتخصيص *bi-takhsys*, a.

SPÉCIALITÉ, s. f., désignation d'une chose spéciale, خصوصيّة *khouçoucïiet*, خصوص *khouçous*. — En t. de finance, application exclusive d'un certain fonds à une nature particulière de dépenses, حواله *havālè*, حوالهٔ مخـصـوصـه *havālèï makhsoucè*, تخصيص *takhsys*.

SPÉCIEUSEMENT, adv., صورت حق ايله *soureti haqq ilè*, صورت حقدن *soureti haqqtan*, a.-t.—Exposer spécieusement un fait, كيفيت حالى صورت حقدن عرض و تقديرا *keïfiieti hāli soureti haqqtan 'arz u taqtīr it*.

SPÉCIEUX, SE, adj., qui a l'apparence de vérité, de justice, صورت حقله اولان *soureti haqqtè olān*, صورت حقده كورينان *soureti haqqtè gueurunen*, a.-t.; متوارى تحـت صورت الحق *mutevārii tahti souret ul-haqq*, مموّه *muneveh*.—Prétexte spécieux, صورت حقدن اولان بر عذر *soureti haqqtan olān bir 'euzr*. —Raison spécieuse, صورت حقله بر علت *soureti haqqtè bir 'yllet*, مموّه علت *mumeovèh 'yllet*.—Spécieux, opposé à réel, بوش *boch*, واهى *vāhi*.

SPÉCIFICATION, s. f., تخـصـيص *takhsys*, تعيين *ta'iin*, تبيين *tebiin*, a.

Spécifier, v. a., تخصيص ا *takhsys it*, تعيين ا *ta'ïin it*, a.-t.; نوعنى بيان ا *nev'yni beïān it*, a.-t. — Spécifié, e, تخصيص اولنمش *takhsys olounmich*.

Spécifique, s. m.; remède propre à quelque maladie, دواى مخصوص *devāï makhsous*, دواى خاص *devāï khāss*; au fig., disposition salutaire, efficace, تدبير صايب *tedbïri sāïb*.

Spécifique, adj. com., propre spécialement à quelque chose, مخصوص *makhsous*, مخصّص *moukhtass*, خاص *khāss*. — Différence spécifique, تفاوت مخصوصه *tefāvuti makhsoucè*. — Pesanteur spécifique, وزانت خاصه *vezāneti khāssa*.

Spécifiquement, adv., خاصةً *khāssaten*, على وجه الخصوص *'ala vedjh ul-khouçous*, a.

Spécimen, s. m., نمونه *numounè*, p.; بصلهجق كتابك نموندسى *bacyladjaq kitābuñ numounèci claraq bir sahyfè*, t.

Spectacle, s. m., tout ce qui attire les regards, سير *seïr*, سيران *seïrān*, t.; منظره *manzarè*, منظر *manzar*, تماشا *temāchā*, a. — Beau spectacle, منظرهٔ لطيفه *manzarèï latyfè*. — Chose qui mérite d'être vue, سيرايدهجك شى *seïr idèdjek chèï*. — Ce cortége formait un beau spectacle, بو آلاى بر تماشاى دلارا ايدى *bou álāï bir temāchāï dilārā idi*. — Être en spectacle, être exposé à l'attention publique, مطمح انظار عالم او *mouthmaky enzāri 'ālem ol*. — Être exposé à la risée publique, دللرده داستان او *dillerdè dāçitān ol*. — Spectacle, représentation théâtrale, قومديا *qomedïā*, قومديا اويونى *qomedïā oïoneni*. — Salle de spectacle, تياترو *tïātro*. — Aller au spectacle, تياترويه وارمق-كتمك *tïātroïè vārmaq, guitmek*.

Spectateur, trice, s., كوريجى *gueurïdji*, سيرجى *seïrdji*, كورن *gueuren*, گمسنه كورن *gueuren kimesnè*, t.; ناظر *nāzyr*, pl. a., نظار *nouzzār*. — Dans cet événement, je n'ai été que simple spectateur, بو وقعده همان ساده سيرجى اولدم *bou vaqa'dè hemān sādè seïrdji oldum*.

Spectre, s. m., fantôme, figure fantastique que l'on croit voir, خيال *khaïāl*, pl. a. خيالات *khaïālāt*; طيف *theïf*, ظل *zyll*, pl. ظلال *zylāl*.

Spéculateur, s. m., qui spécule en matière de finance, de commerce, تدبيرلر قوران *tedbïrler qourān*, t.; متدبّر الامور ميريه *mutedebbir el-oumouri mïrïïè*, متدبّر الامور التجارة *mutedebbir el-oumour ut-tidjāret*, a. — Un profond spéculateur, تدبيرى اموردهٔ عميق الفكر برآدم *tedbïri oumourdè 'amïq ul-fikr bir ādem*. — Spéculateur, celui qui observe les astres et les phénomènes du ciel (cette acception a vieilli; on dit mieux Observateur), كوك احوالنى كوزديجى *gueuk ahvālini gueuzedïdji*, رصّاد *rassād*, راصد *rācyd*. — Spectateur des corps célestes, اجرام فلكيه نك مترصّدى *edjrāni felekïïènuñ muterassadi*.

Spéculatif, s. m., celui qui rai-

sonne profondément sur les matières politiques, دولت اموری مطالعه‌سیله اوغراشان *devlet oumouri mouthâla'acîlè oghrâchân*, مجتهد فی مطالعة الامور الدول *moudjtehid fi mouthâla'at èl-oumour ud-duvel*.

Spéculatif, ive, adj., qui a coutume de spéculer, مطالعه ایلـه اوغراشان *mouthâla'a ilè oghrâchân*, t.; متجهد فی المطالعه *mutedjehid fil-mouthâla'a*, متأمل *mute'ammil*. — Un esprit spéculatif, اجتهاد فی المطالعه ایله مجبول برعقل *idjtihâd fil-mouthâla'a ilè medjboul bir 'aql*. — Qui s'attache à la spéculation, sans avoir la pratique pour objet, نظری *nazarîi*. — Sciences spéculatives, علوم نظریه *'ouloumi nazarîiè*. — Connaissances —, معارف معنویه *me'ârifi ma'neviiè*.

Spéculation, subst. f., action de spéculer, de méditer attentivement, مطالعة *mouthâla'at*, pl. a. مطالعات *mouthâla'ât*, تأمل *téemmul*. — Spéculation des astres, ترصد نجوم *terassudi nudjoum*. — Projet qu'on fait en matière de finance, de commerce, etc., تدبیر *tedbîr*, pl. a. تدابیر *tedâbîr*. — Théorie, نظر *nazar*, علم *'ylm*.

Spéculer, v. n., méditer attentivement sur une matière, دوشنمك *duchanmek*, t.; مطالعه ا *mouthâla'a it*, ملاحظه ا *mulâhaza it*, تفکر ا *tefekkur it*, تأمل ا *téemmul it*, a.-t. — Faire des projets de politique, de finance, de commerce, etc., تدبیرلر قورمق *tedbîrler qourmaq*. — Spéculer beaucoup sur les affaires de commerce, امور تجارتده قتی چوق تدبیرلر قورمق *oumouri tidjârettè qati tchoq tedbîrler qourmaq*. — Spéculer, regarder, observer, soit à la vue simple, soit avec des lunettes, les corps célestes (cette acception a vieilli; on dit mieux maintenant Observer), نجومه کوك باقمق *nudjoumè bâqmaq*, احوالنه باقمق *gueuk ahvâlinè bâqmaq*.

Sperma-ceti, s. m., منی الحوت *meni ul-hout*, a.

Spermatique, adj. com., t. d'anat., نطفی *nathfii*, a. — Vaisseaux spermatiques, تخم صوینك ظرفلری *tokhoum souïnuñ zarfleri*, مجاری المنی *medjâri ul-meni*, مجاری النطفة *medjâri un-nouthfet*.

Spermatologie, s. fém., بحث عن احوال المنی *bahs 'an ahvâl ul-meni*, a.

Sperme, s. m., ارلك صویی *erlik souïi*, t.; تخم صویی *tokhoum souïi*, t.; منی *meni*, نطفة *nouthfet*, a. — Sperme de baleine. Voy. Blanc-de-baleine, Sperma-ceti.

Sphacèle, s. m., t. de chirurg., سکته *sektè*, t.; عظیم اولان لحم میت *'azîm olân lahmi meït*, a.-t.

Sphacélé, e, adj., t. de chir., سکته‌لو *sektèlu*, t. — Membre sphacélé, عضو سکته زده *'yzvi sektè zedè*.

Sphère, s. f., t. de géom., globe, corps solide, dans lequel toutes les lignes tirées du centre à la surface sont égales, کرة *kuret*, کره *kurè*, pl. کرات *kurât*, جرم تام الاستداره *djirmi tâmm ul-istidârè*, طوب *thop*. — Sphère armillaire, ایچی بوش کره *itchi boch kurè*, کرهٔ عالم *kurèï 'âlem*,

كوره سواری *kurèï siwrāï.* — La sphère artificielle, هیئت فلك عملی *heïeti felegui 'ameli.* — La sphère, ou globe terrestre, كرهٔ ارض *kurèï arz*, كرهٔ زمین *kurèï zemīn.* — Sphère, disposition du ciel, suivant les cercles imaginés par les astronomes, هیئت فلك *heïeti felek.* — Sphère, connaissance des principes de l'astronomie, qu'on apprend par le moyen d'une sphère, علم فلکیات *'ylmī felekïiāt*, مبادئ علم فلك *mebādïi 'ylmi felek.* — Sphère, espace dans lequel les astronomes conçoivent qu'une planète fait son cours, مدار *medār*, فلك *felek.*—La sphère de Jupiter, مدار مشتری *medāri muchteri*, فلك مشتری *felegui muchteri.* — Sphère, au fig., étendue de pouvoir, de connaissance, d'état, de condition, دائرهٔ وسع واقتدار *dāïrèï vas' u yqtidār*, حد *hadd.*—Cela est hors de ma sphère, cela dépasse mon autorité, mes moyens, بو دائرهٔ وسع واقتدارمدن خارج برماده در *bou dāïrèï vas' u yqtidārumden khāridj bir mādde dur.*—Sortir de sa sphère, بر کمسنه حددندن چیقمق-حدّینی تجاوز ا *bir kimesnè haddinden tchyqmaq*, *haddīni tedjāvuz it.*

Sphéricité, s. f., كرویّت *kurïiet*, استداره *istidārè*, a.; یوالقلق *ïouvālaqlyq*, t.—La sphéricité de la terre, ارضك كرویتی *arzuñ kurïieti.*

Sphérique, adj. com., كرویّ *kurevï*, كروی الشكل *kurevi uch-chekil*, كری الشكل *kuri uch-chekil*, كرّی *kurïi*, مدوّر *mudevver*, مستدیر *mustedïr*, a.; یوالق *ïouvālaq*, t. — Figure sphérique, شكل مستدیر *chekli mustedïr.*

Sphériquement, adv., كرّیًا *kurïïen*, مستدیرًا *mustedïren*, a.; كروی الشكل اولهرق *kurevi uch-chekil olaraq*, a.-t.; یوالق اولهرق *ïouvālaq olaraq*, یوالق شكلنده *ïouvālaq cheklindè.*

Sphéristère, s. masc., طوپ اویونی میدانی *thop oïouni meïdāni*, t.; معلب الكرات *ma'leb ul-kurāt*, a.

Sphéroïde, s. m., جرم قریب الاستداره *djirmi qarïb ul-istidārè*, a.

Sphincter, s. m., t. d'anatomie, صیقشدریجی سكرلواتی *syqychturïdji syñyrlu et*, t.; عضلهٔ مضیّقه *'azalèï mouzaïïqa.* — Le sphincter de la vessie, عضلهٔ مضیّقهٔ مثانه *'azalèï mouzaïïqaï meçānè*;— de l'anus, عضلهٔ مضیّقهٔ سرم *'azalèï muzaïïqaï surm*, a.

Sphinx, s. m., monstre imaginaire, انسنّی میمون *ensenni mèïmoun*, t.; ابو الهول *ebul-houla*, ابو الهول *eboul-houl*, a. — Genre de papillon, بر نوع كلبك *bir nev'y kelebek.*

Spicilége, s. m., مجموعه *medjmou'a*, مجموعهٔ سنداتی *medjmou'aï senedāt*, a.

Spinal, e, adj., t. d'anatomie, اوكورغه كیمیكی *oñourgha guemïgun*, t.; صلبیّ *soulbïï*, a. — Le nerf spinal, عصب صلبیّ *'açabi soulbïï.*

Spina-ventose, s. m., كیمیك ماتیه سی *guemïgun mātïaci*, كیمیك

ایچ چورکلکی *guemīguñ itch tchurukligui*, t.

Spinelle, adj. et subst. m.; لعل *la'l*, a.-t.

Spiral, e, adjective., qui a la figure d'une spirale, دکرمی *deïrmi*, بورمه شکلنده *bourma cheklindè*, t.; حلزونی الشکل *halzouni uch-chekil*, ملتف *multiff*. — Forme spirale, شکل حلزونی *chekli halzouni*.

Spirale, s. f., خط ملتف *khaththy multiff*, خط حلزونی الشکل *khaththy halzouni uch-chekil*, a.

Spire, s. f., دورهٔ خط ملتف *devrèï khaththy multiff*, دورهٔ خط حلزونی *devrèï khaththy halzounïi*.

Spiritualisation, s. fém., روحه دونمکلك *rouha deunmeklik*, a.-t.; استحاله الی الروح *istihālè ilar-rouh*, a.

Spiritualiser, v. a., t. de chim., réduire en esprit, روحه دوندرمك *rouha deundurmek*, تحویل الی الروح ا *tahvīl ilar-rouh it*, a.-t. —Raffiner, subtiliser. Voy. ces mots.

Spiritualité, s. f., روحانیت *rouhānïiet*, a.

Spirituel, le, adj., incorporel, l'opposé de Sensuel, de temporel, روحانی *rouhānïi*, روحی *rouhy*. — Qui a de l'esprit, ذکی *zekïi*, ذکی کیاست الذهن *zekïi uz-zihn*, a.; آچیق صاحبی کوز *āchyq gueuz*, t.; زیرك *zeïrek*, p. — C'est un homme fort spirituel, پك ذکی آدمدر *pek zeki ādemdur*. — Une réponse spirituelle, جواب پر رشد و ذکا *djevābi pur ruchd u zekiā*. — Spirituel, en matière de dévotion, opposé à Charnel, sensuel, روحانی معنوی *ma'nevïi*, روحانی *rouhānïi*. — L'homme spirituel, بشر معنوی *bccheri ma'nevi*. — La vie spirituelle, عیش معنوی *'aïchi ma'nevi*. — Pensées spirituelles, افکار معنویه *efkiāri ma'nevïiè*. — Spirituel, allégorique, par opposition à littéral, ذو الکنایه *zoul-kinäïè*, مجازی *medjāzi*.

Spirituellement, adv., avec esprit, ذکا ایله *zekiāvet ilè*, ذکا ایله رشد و کیاست ایله *ruchd u kiācet ilè*, a.-t.; کیاستلو اولهرق *kiācetlu olaraq*. — En esprit, بالروح *bir-rouh*.

Spirituex, se, adject., روحلو *rouhlu*, a.-t.; کثیر الروح *kecīr ur-rouh*, مسکر *muskir*, a.; کسکین *keskïn*, t. — Ce mot s'emploie aussi substantivement : les spirituex, les boissons spirituenses, کثیر الروح اولان مشروبات *kecīr ur-rouh olān mechroubāt*, مسکرات *muskirāt*.

Splanchnique, adject. commun, بغرساغك *baghyrsāghuñ*, t.; احشایی *ahchāïi*, a.

Splanchnologie, s. f., احشایه متعلق اولان بحث *ahchāïè mute'allyq olān bahs*, a.-t.; تعریف الاحوال الجوائف النفس *ta'rīf ul-ahvāl ul-djevāïf un-nefs*, a.

Spleen, s. m. (on prononce *spline*), dégoût de la vie, قره سودا *qara sevdā*, a.-t.; سودا *sevdā*, a. — Avoir le spleen, قره سودایه مبتلا او *qara sevdāïè mubtelā ol*, سودازده او *sevdāzedè ol*.

Splendeur, s. f., grand éclat de lumière, پارلايش *pārlāïch*, - آيدين *āïdīn*, يلدرامه *ïaldirāma*, t.; ايدن روشنلق *rouchenlyq*, p.-t.; ضيا *zïā*, a. — Beauté, éclat, رونق *revnaq*, فروغ *furough*. — Pompe, magnificence, عنوان *'unvān*, دارات *darāt*, احتشام *yhtichām*, شكوه *chukiouh*.

Splendide, adj. com., عنوانلو *'unvānlu*, a.-t.; كوسترشلو *gueusterichlu*, t.; كثير الاحتشام *kecīr ul-yhtichām*, محتشم *mouhtechim*, a.— Une personne splendide, كثير الاحتشام بر كمسنه *kecīrul-yhtichām bir kimesnè*. —Un repas—, احتشاملو بر ضيافت *yhtichāmlu bir zïāfet*.

Splendidement, adv., عنوان ايله *'unvān ilè*, دارات ايله *dārāt ilè*, دبدبه ايله *debdebè ilè*, a.-t.; بالاحتشام *bil-yhtichām*, a.— Vivre splendidement, احتشام عظيم ايله كچينمك *yhtichāmi 'azīm ilè guetchinmek*.

Splénique, adj. com., t. d'anat., طلاغنك *dhalāghuñ*, t.; طحالی *thyhālïi*, a. — Artère splénique, شريان طحال *cherïāni thyhāl*.

Spode, ou Tutie, s. f., t. de chim., توتيا *toutïā*, t.-a.

Spoliateur, trice, s., صويجی *soïdji*, اوغريليان *oghroulaïān*, t.; غاصب يغماكر *ïaghmāguer*, a.-p.; غاصب *ghācyb*, سارق *sāryq*, نهاب *nehhāb*, a.

Spoliation, s. f., صويش *soïuch*, صويغون *soïghoun*, چالمه *tchālma*, قاپش *qāpich*, t.; غصب *ghasb*, سرقت *sirqat*, نهب *nehb*.

Spolier, v. a., صويمق *soïmaq*, قاپمق *qāpmaq*, چالمق *tchālmaq*, غصب ايت اوغريلمق *oghroulamaq*, t.; *ghasb, it*, استراق ايت *istirāq it*, a.-t.

Spondée, s. m., بر نوع بيت وزنی *bir nev'y beït vezni*, t.

Spondyle, s. m., vertèbre. Voy. ce mot.

Spongieux, se, adject., سونكرلو *sunguerlu*, سونكر كبی *sunguer guibi*, t.; اسفنجی *isfendjïi*, a. — Substance spongieuse, مادهٔ اسفنجيه *māddèï isfendjïiè*.

Spongite, s. fém., دليكلی طاش بر نوع سونكر طاشی *delïkli thāch, bir nev'y sunguer thāchi*, t.

Spontané, e, adj., que l'on fait volontairement, كوكللو *gueñullu*, كندولكندن ياپلان - قوپان *guenduliguinden ïāpilān, qopān*, turc: اختياری *ykhtīārïi*, مرادی *murādïi*, a. — Mouvement spontané, حركت اختياريه *hareketi ykhtīārïiè*.— Action spontanée, فعل اختياری *fy'li ykhtïāri*. — En t. de méd., se dit des mouvements qui s'exécutent d'eux-mêmes sans la participation de la volonté, كندليكندن اولان *guenduliguinden olān*, صادر بنفسه *sādir binefsihi*, واقع بنفسه *vāqy' binefsihi*.

Spontanéité, s. fém., اختيار *ykhtïār*, a.

Spontanément, adv., en parlant des personnes, كوكل ايله *gueñul ilè*, كندو ارادتيله *guendu irādeti ilè*, a.-t.; بالاختيار *bil-ykhtïār*, a. — En parlant des choses, كنديلكندن قوپارق *guenduliguinden qopāraq*. — Mouvement qui s'exécute sponta-

nément, كندیلکندن قوپارق ظهور ایدن حرکت *guenduliguinden qopāraq zouhour iden hareket.*

Sponton, s. m. Voy. Esponton.

Sporade, s. f. Voy. Sparsile.

Sporadique, adj. com., maladies sporadiques, بر مملکتده مخصوص اولیان و هر زمانده ظهور ایدن امراض *bir memleketè makhsous olmaïān vè her zemāndè zouhour iden emrāz*, a.-t.

Sputation, s. f., t. de méd., action de cracher, توکورمه *tukurmè*, t.

Squale, s. m., poisson, کوپک بالغی *keupek bālyghy*, t.

Squelette, s. m., os décharnés joints ensemble dans leur situation naturelle, انسز وکندو طبیعی ریاطلریله بر برینه مربوط اولان کیمکلر *etsyz vè guendu thabī'y ribāthlerilè bir birīnè merbouth olān guemīkler*, اسکلت *iskelet*, قفسه دونمش میت کوده‌سی *qafecè deunmich meït guevdèci*, جسم قفسی *djismi qafeci*, اتی صیرلمش مرده کوده‌سی *etį syrilmich murdè guevdèci*. — Squelette d'homme, قفسه دونمش اولمش انسانک جسدی *qafecè deunmich eulmich insānuñ djecedi*; — de cheval, اتی صیرلمش مرده بارکیر کوده‌سی *eti syrilmich murdè bārguïr guevdèci*. — Au fig., un squelette, une personne d'une extrême maigreur, قدیده دونمش ضعیف ولاغر بر کمسنه *qadīdè deunmich za'yf u lāgher bir kimesnè*.

Squinancie, s. f. Voy. Esquinancie.

Squine, Esquine ou China, s. f., plante médicinale, چوب چینی *tcheup tchīni*, t.

Squirre, s. m., ورم قاتی *qātį verem*, ورم اسقیروس *isqyros*, t.; ورم صلب *veremi salb*, ورم مجحر *veremi mouhadjdjer*, صلابتی لحم *salābeti lahm*, a. — Squirre au foie, قره جکر شیشی - شیشمسی *qara djiguer chīchi, chichmeci*.

Squirreux, se, adj., قاتی *qātį*, t.; ذو صلابة *zou salābet*, a. — Tumeur squirreuse, ورم ذو صلابة *veremi zou salābet*.

Stabilité, s. f., qualité de ce qui est stable, طیانقلق *dhaïānyqlyq*, t.; قوبلق *qavīlyq*, a.-t.; متانت *metānet*, استحکام *istyhkiām*, a. — La stabilité d'un édifice, بر بنانک استحکام ومتانتی *bir binānuñ istyhkiām u metāneti*. — Stabilité, au fig., durée, permanence, پایدارلق *pāïdārlyq*, قرار *qarār*, دوام *devām*, بقا *baqā*. — La stabilité de l'État, دوام ملک ودولت *devāmi mulk u devlet*. — État de permanence dans un lieu, بر یرده مداومت *mudāvemet*, بر یرده یرلشوب قالمه *bir ïerdè ïerlechup qālma*.

Stable, adj. com., qui est dans un état, dans une assiette, dans une situation ferme, طیانور *dhaïāneur*, طیانقلو *dhaïānyqlu*, t.; متین *metīn*, محکم *muhkem*; مستحکم *mustahkem*, a.; پایدار *pāïdār*. — Au fig., durable, permanent, برقراردہ طورر *birqarārdè dourour*, دائم *dāïm*, ثابت *sābit*, باقی *bāqy*, دائمی البقا *dāïmi ul-baqā*, دائمی القرار *dāïmi ul-qarār*, مستقر *moustaqyrr*, پایدار *pāïdār*.

Stade, s. m., carrière où les Grecs

s'exerçaient à la course, سیکردم میدانی *seguirdum meïdāni*, میدان السباق *meïdān us-sebāq*. — Mesure ou étendue de 125 pas géométriques, یوز یکرمی بش خطوهٔ هندسیه‌دن عبارت اولان مسافه *iuz ïguermi bech khathvèï hendecïèden 'ybāret olān meçāfe*.

STAGNANT, E, adj., en parlant des eaux qui ne coulent point, طورغون *dhourghoun*, t.; راکد *rakid*, نائم *nāïm*, a. — Se dit aussi du sang et des humeurs du corps humain qui ne coulent pas, طورشمش *dhourouchmich*, طوزغون *dhourghoun*, راکد *rākid*, واقف *vāqyf*, ساکن *sākin*.

STAGNATION, s. f., état des eaux stagnantes, طورغونلق *dhourghounlyq*, t.; رکود *rukioud*. — En parlant du sang et des humeurs du corps humain qui ne coulent pas, et au fig., des affaires, وقوف *vuqouf*, سکون *sukioun*, رکود *rukioud*.

STALACTITE, s. f., مغاره‌ده صو صزندیسندن اولان برنوع حجر *meghārada sou syzintycindan olān bir nev'y hadjer*, t.

STALIMÈNE, ou LEMNOS, île et ville de l'Archipel grec, لمنی *limny*.

STALLE, s. f., اسکمله *iskemlè*, t.; کرسی *kursi*, a.

STAMBOUL, mieux STAMBOL, ou ISTAMBOL, nom que les Turcs donnent à Constantinople, استانبول *istāmbol*.

STANCE, s. f., ouvrage de poésie composé de plusieurs couplets, انشودهٔ *anchoudet*, pl. a. اناشید *anāchïd*. Voy. STROPHE.

STANCHO, île de l'Archipel grec (l'ancienne Cos), استانکوی *istānkeuï*.

STAPHISAIGRE, s. f., plante appelée également Herbe-aux-poux, بت اوتی *bit otÿ*, t.; موبزج *mevïzedj*, a.

STAPHYLIN, s. m., اکین بتی *ekïn biti*, t.; قمّل *qoummel*, a.

STAPHYLOME, s. m., اوزم دانه‌سی شکلنده کوز چبانی *uzum dānèci cheklindè gueuz tchibāni*, t.; ورم علی قرنیة العین *verem 'ala qarnïet ul-'aïn*, عنبة *'ynebet*, a.

STASE, s. f., احتباس *yhtibās*, a. — La stase du sang, احتباس دم *yhtibāci dem*, وقوف الدم *vouqouf ud-dem*.

STATION, s. fém., pause de peu de durée en un lieu, اکلنمه *eïglenmè*, t.; مکث *meks*, وقفة *vaqfet*. — Lieu où l'on s'arrête pour peu de temps, اکلنه‌جك یر *eglenèdjek ïer*, قوناق *qonāq*, t.; موقف *mevqyf*, ارامگاه *ārāmguiāh*. — Lieu où l'on s'arrête pour changer de chevaux quand on voyage en poste, منزلخانه *menzylkhānè*, منزل *menzyl*, pl. a. منازل *menāzyl*. — Ces mots désignent aussi les stations de la lune. — Station, état d'une planète lorsqu'elle paraît n'avancer ni reculer, طورمه *dhourma*, حال قرار *hāli qarār*, حال وقوف *hāli vouqouf*. — Station, lieu de croisière pour des vaisseaux, کیلرك محل محدود و معیّنده کزدکلری یر *guemïleriñ mahalli mahdoud u mou'aïiendè guezdikleri ïer*. — Faire des stations aux lieux saints, طواف *thavāf it*. — Visiter les églises, کلیسالر زیارتنه وارمق *kelïçāler zïāretinè vārmaq*.

STATIONNAIRE, adj. com., qui semble n'avancer ni reculer, سریده

طوران *bir ïerdè dhouràn*, t.; واقف *vāqrf*, متوقف *mutevaqqrf*, a. — La planète de Jupiter était alors stationnaire, اول وقتلك مشترى متوقف ايدى *ol vaqyttè muchteri mutevaqqyf idi*. — Fièvre stationnaire, continue, حمّای دائم ـ مطبّقه *hoummāï dāïm, moutḥabbyqa*.

Statique, s. f., موازنة الاجسام علمی *muwāzenet ul-edjsām 'ylmi*, a.-t.; علم موازنة الاجرام *'ylmi muvāzenet ul-edjrām*, علم معادلة الاجرام *'ylmi mou'ādelet ul-edjrām*.

Statistique, s. f., science qui apprend à connaître l'état d'un pays dans toutes ses parties et son ensemble, علم احوال مملكت *'ylmi ahvāli memleket*. — Description détaillée d'un pays, وصف احوال مملكت *vasfi ahvāli memleket*.

Statuaire, s. m., sculpteur qui fait des statues, صنم ياپان نقّاش *sanem ïāpān naqqāch*, a.-t.; نقّاش *naqqāch*, a.

Statuaire, s. f., art de faire des statues, فنّ اعمال اصنام *fenni y'māli asnām*, فنّ نقّاش *fenni naqqāch*, a.; نقّاش صناعتی *naqqāch sanā'aty*, a.-turc.

Statue, s. fém., مرمردن ياخود طاشدن مصنوع بر قطعه صنم *mermerden ïākhod thāchtan masnou' bir qyth'a sanem*, اويمه صورت *oïma souret*, مجسّم صورت *mudjessim souret*, صنم *sanem*, pl. a. اصنام *asnām*. — Statue de grandeur naturelle, قامتٔ طبيعيّده بر صنم *qāmeti thabï'yïèdè bir sanem*. — Statue, au fig., se dit d'une personne qui est sans action, sans mouvement, پت كبی بر آدم *pout gubi bir ādem*.

Statuer, v. a., ordonner, régler, بيورمق *bouïourmaq*, امر ا *emr it*, حكم ا *hukm it*, قرار ويرمك *qarār vïrmek*, a.-t. — Statué, e, بيورلمش *bouïouroulmich*, محكوم *mahkioum*, قرار داده اولمش *qarār dādè olmuch*.

Statu-quo (in), adv., dans l'état actuel des choses, امورك صورت حاليه‌سی اوزره *oumouruñ soureti hālïèci uzrè*. — Le statu-quo, s. m., امورك شمديكی صورتی *oumouruñ chimdïki soureti*, احوال حاليه *ahvāli hālïè*, امور حاليه *oumouri hālïè*.

Stature, s. fém., بوی *boï*, t.; قامت *qāmet*, قدّ *qadd*, a.; اندام *endām*, p. — Être d'une grande, d'une haute stature, اوزون بويلو او *ouzoun boïlu o*. — Il est d'une haute stature, طويل القامه در *thavïl ul-qāmè dur*.

Statut, s. m., نظام *nizām*, pl. a. نظامات *nizāmāt*; قانون *qānoun*, pl. قوانين *qavānïn*. — Établir des statuts, وضع قوانين و نظامات ا *vaz'y qavānïn u nizāmāt it*.

Stéatocèle, s. f., t. de chirurgie, خايه توبره‌سی قبارمسی *khāïè tobraci qabārmaci*, t.; انتفاخ الصفن *intifākhy us-safn*, a.

Stéatome, s. f., دبيلة شحميّة *debïleti chahmïiet*, a.

Stéganographie, s. f., حروف معهوده ايله يازو يازمنك فنّی *hourouf ma'houdè ilè ïāzou ïāzmanïñ fenni*, a.-t.; فنّ كتابة بحروف معهوده *fenni kitābet behouroufi ma'houdè*.

STÉGANOGRAPHIQUE, adject. com., حروف معهوده كتابتنه متعلق *hourouf-i ma'houdè kitābetinè mute'allyq*, a.-t. — Écriture stéganographique, حروف معهوده يازوسى - كتابتى *hourouf-i ma'houdè ïāzouci, kitābeti.*

STELLAIRE, adj. com., يلدزلره دائر *ïildyzlerè dāïr*, t.; نجومى *nudjoumïi*, a. — La lumière stellaire, ضياى نجومى *zyāï nudjoumïi.*

STELLION, s. m., آغولى كلر *āghouly keler*, t.; سامّ ابرص *sāmmi abras*, a.

STELLIONAT, s. m., بيع فاسد *beï' fācid*, بيع غرر *beï' gharer*, a.; هواده قوش صاتمه نوعندن اولان بيع *havāda qouch sātma nev'ynden olān beï'*. — Crime de stellionat, بيع غرر تهمتى *beï' gharer tehmeti.*

STELLIONATAIRE, s. com., الداتمه ايله ايلك مالنى صتان *aldātma ilè ilk-ilun mālini satān*, t.; بيّاع الغرر *beïïā' ul-gharar*, a.

STÉNOGRAPHE, s. m., خطّ مختصر ايله يازيجى *khaththmoukhtaçar ilè ïāzïdji*, t.-a.; كاتب بالخطوط المختصره *kiātib bil-khouthouthil-moukhtaçarè*, a.

STÉNOGRAPHIE, s. f., خطّ مختصر ايله يازمنك فنّى *khaththy moukhtaçar ilè ïāzmanuñ fenni*, t.; علم كتابة بخطوط المختصره *'ylmi kitābet bekhouthouth el-moukhtaçarè.*

STÉNOGRAPHIQUE, adj. com., كتابة خطوط مختصره يه متعلق *kitābeti khouthouthy moukhtaçarèïè mute'allyq.*

STENTOR, nom appellat., voix de Stentor, voix forte, صوت شديد *savti chedïd.*

STEPPE, s. f., بيوك اوه *büük ova*, t.; دشت *decht*, p.; صحراى واسع صحارئ واسعة *sahrāï vācy'*, pl. a. *sahārïï vācy'a.*

STÉRÉOGRAPHIE, s. f., فنّ رسم مجسّمات *fenni resmi mudjessimāt*, a.

STÉRÉOMÉTRIE, s. f., فنّ تقطيع مجسّمات *fenni taqthy'y mudjessimāt*, a.

STÉRILE, adj. com., qui ne produit point de fruits, يمشن كتورمين *ïemich güeturmeïn*, محصول ويرمز *mahsoul vïrmez*; ميوه سز *meïvèsyz*, a.-t.; غير مثمر *ghaïri musmir*, a. — Arbre stérile, يمش كتورمين اغاج *ïemich gueturmeïn āghādj.* — Terre stérile, غير ممبت ير *ghaïri mumbit ïer.* — Stérile, sans résultat, حاصلسز *hācylsyz.* — En parlant d'un sujet qui ne fournit pas beaucoup de matière à l'écrivain, بركتسز *bereketsyz*, قليل النما *qalïl un-nemā.* — Louanges stériles, qui ne sont accompagnées d'aucune récompense, قورى افرين *qourou āferïn*, تحسينات غير مثمره *tahsïnāti ghaïri musmirè.* — Stérile, en parlant d'une femme qui n'a point d'enfants, قصر *qycyr*, عقيم *'aqym*, چوجوق طوغرمز عورت *tchodjouq dhoghourmaz 'avret.* — Un esprit, un naturel stérile, طبع عقيم *thab'y 'aqym.* — Année stérile, قتلق ييل *qytlyq ïïl*, قحط سنه سى *qahth senèci.*

STÉRILITÉ, s. f., qualité de ce qui est stérile, قصرلق *qycyrlyq*, يمشسزلك *ïemichsyzlik*, قتلق

qytlyq, t.; عقر *'ouqr*, جدوبة *djedoubet*, a. — La stérilité d'un champ, بر تارلانك جدوبتی *bir tārlānuñ djedoubeti*; — d'une femme, عقر *'ouqr*, عقم *'ouqm*, عقارة *'ouqāret*; — d'une année, قتلق *qytlyq*, قحط *qahth*. — Stérilité, sécheresse, قوراقلق *qouraqlyq*. — Défaut, manque de résultats, حاصلسزلق *hāçylsyzlyq*.

Sterling, subst. m., monnaie de compte en Angleterre. Livre sterling, environ vingt-cinq francs, تخمیناً یوز غروش دکر انکلیز سکه سی *takhmīnen īuz ghourouch deïer inglīz sikkèci*.

Sternum, s. m., کوکس تختهسی *gueugus takhtaci*, t.; عظام صدر *'yzāmi sadr*, رهابة *rouhābet*, a.

Sternutatoire, adj. et s. com., اقسردیجی *aqsirdidji*, t.; معطس *mou'aththys*, a. — Le tabac est un sternutatoire, انفیه مهیج عطسه در *enfīïè muheïidji 'athsadur*.

Stibié, e, adj., se dit des remèdes où il entre de l'antimoine, کحللو *keuhullu*, کحللو عـلاج *keuhullu 'ylādj*, a.

Stigmate, s. m., marque que laisse une plaie, یاره نشانی *īāra nichāni*, برد *berè*. — Marque en général, نشان *nichān*, اثـر *ecer*, pl. a. آثـار *açār*. — Un stigmate flétrissant, honteux, روسوایلق دامغهسی - علامتی *rousvāïlyq dāmghaci 'alāmeti*.

Stigmatiser, v. a., marquer avec un fer rouge ou autrement, قزغین دمر ایله دامغه اورمق *qyzghyn demir ilè dāmgha ourmaq*, دامغلمق *dāmghalamaq*, t. — Stigmatiser, au fig., blâmer, critiquer. Voy. ces mots. — Stigmatisé, e, qui porte des stigmates, یاره یرلری اولان *īāra ïerleri olān*, موسوم باثار الجرح *mevsoum beaçār ul-djerh*. — Marqué d'infamie, رسوای اولمش *rousvāï olmich*.

Stimulant, e, adj., t. de méd., qui est propre à éveiller, à exciter, اویاندریجی *ouïāndurīdji*, t.; محرك *mouharrik*. — Il s'emploie aussi substantivement : un stimulant ou remède stimulant, دوای محرك *devāï mouharrik*; au pl., des stimulants, ادویهٔ محرکه *edvïïèï mouharrikè*. — Stimulant, au fig., qui excite, aiguillonne l'esprit, l'émulation, تشویق ایدیجی *techvyq ididji*, سایق *sāïq*.

Stimuler, v. a., aiguillonner, exciter, قندرمق *qyndurmaq*, دورتمك *deurtmek*, تحریك ا *tahrīk it*, تحریض ا *tahrīz it*, اغرا ا *yghrā it*, t. — En t. de méd., animer, exciter, اویاندرمق *ouïāndurmaq*, ایقاظ ا *iqāz it*, تحریك *tahrīk it*.

Stimulus, s. m., t. de méd., دوای محرك *devāï mouharrik*. Voy. Stimulant.

Stipendiaire, adj. com., علوفهلو *'ouloufèlu*, اجرتلو *eudjretlu*, a.-t.; موظف *muvazzaf*.

Stipendier, v. a., علوفه ایله طوتمق *'ouloufè ilè thoutmaq*, اجرت توظیف ا *eudjret ilè âlmaq*, ایله المق *tevzīf it*, a.-t. — Stipendier des troupes, علوفه ایله عسکر طوتمق *'ouloufè ilè 'asker thoutmaq*, توظیف عسکر ا *tevzīfi 'asker it*. — Stipendié, e. Voy. Stipendiaire.

Stipulant, e, adj., قول ایدیجی

qavl idâdji, شرطلشان *charthlachân*, a.-t.; معاهد *mou'âhid*, pl. a. معاهدين *mou'âhidîn*, مشارط *mucharyth*, مشارطين *mucharythîn*, عاقد الشروط *'âqyd uch-chourouth*, a. — Les parties stipulantes dans ce contrat, اشبو مقاوله سندنك عهد و شرط ايدن كيسنه‌لر *ichbou mouqâvelè senedindè 'ahd u charth iden kimesnèler*.

Stipulation, s. f. قول *qavl*, شرط *charth*, pl. a. شروط *chourouth*; عهد *'ahd*, pl. عهود *'ouhoud*. — Stipulation précise, expresse, شرط صريح *charthy saryh*.

Stipuler, v. a., شرط ا *charth it*, قول ا *qavl it*, شرطلشمق *charthlachmaq*, عهد و شرطه بغلمق *'ahd u charthè baghlamaq*, a.-t. — Stipuler une garantie dans le contrat, درون سندده بر كفالت شرط ا *derouni seneddè bir kefâlet charth it*. — J'ai stipulé cela, شونى شرط ايتدم *chounou charth ittum*. — Stipulé, e, شرط اولنمش *charth olounmich*, مشروط *mechrouth*.

Stockfisch, s. m., toute sorte de poisson salé et séché, هر درلو توزلو و قورو بالق *her turlu touzlu vè qourou bâlyq*. — Se dit particulièrement d'une espèce de morue séchée au soleil, برنوع قوريمش مورنه بالغى *bir nev'y qouroumich morona bâlyghy*.

Stockholm, ville capitale de la Suède, اوستوقهولم *ustoqhoulm*, اسوج مملكتنك پايتختى *isvedj memleketinuñ pâïtakhti*.

Stoïcien, e, adj. et s., qui suit la doctrine de Zénon, مذهب رواقيونه تابع اولان *mezhebi revâqyiounè tâbi' olân*, a.-t.; تابع مذهب رواقيون *tâby'i mezhebi revâqyioun*, اهل الاسطوانه *ehli ul-usthouvânè*, زنونى *zenounïi*. — Il est aussi substantif et signifie un philosophe de la secte de Zénon, رواقى *revâqy'i*, pl. a. رواقيون *revâqyioun*. — Homme ferme, vertueux, اهل ثبات *ehli sebât*, رواقى المزاج *revâqyi ul-mizâdj*.

Stoïcisme, s. m., doctrine philosophique de Zénon, مذهب حكمائى رواقيون *mezhebi hukemâï revâqyioun*, مذهب اهل الاسطوانه فلسفة زنون *mezhebi ehl ul-usthouvânè, filsefeti zenoun*. — Fermeté, austérité, ثبات *sebât*, متانة قلب *metâneti qalb*, صلابت طبع رواقيون *salâbeti thab'y revâqyioun*.

Stoïque, adj. com., مقارن حال رواقيون *mouqârini hâli revâqyioun*, رواقيونى *revâqyiounïi*, متين *metîn*, شديد الطبع *chedîd uth-thab'*, a.-t. — Cœur, âme stoïque, طبيعت رواقيونيه *thabî'ati revâqyiouniïè*.

Stoïquement, adv., en stoïcien, كالرواقى *ker-revâqyi*, a. — Avec fermeté, متانت ايله *metânet ilè*, a.

Stoïsme, s. m., حال رواقيت *hâli revâqyïet*, a.

Stomacal, e, adject., معده‌يى قوتلندريجى *my'dèïi qouvvetlenduryïdji*, معده يه يرار - نافع *my'dèïè ïarâr, nâfy'*, a.-t.; مقوى المعده *mouqavvi ul-my'dè*, a.

Stomachique, adj. com., qui appartient à l'estomac, معده‌يه متعلّق *my'dèïè mute'allyq*, صدرى *sadrii*, a. — Bon à l'estomac, معده‌يه يرار *my'dèïè ïarār*, معده‌يه نافع *my'dèïè nāfy'*, a.-t. — Élixir stomachique, مصلح معدهٔ اولان اكسير *mouslyhy my'dè olān iksīr*. — Stomachique, s'emploie substantivement au masculin dans le même sens, معدوى *my'devi*, pl. a. معدويّات *my'devïiāt*. — C'est un bon stomachique, اعلا بر معدويدر *a'lā bir my'dèvidur*.

Storax, ou Styrax, s. m., قره بخور *qara boukhour*, قره كونلك *qara guiunlik*; — sec, ميعت يابسه *mī'at ïābicè*; — liquide, ميعت سايله *mī'ati sāïlè*, لبنى *lubni*. — L'arbre qui le produit, لبنى *lubna*.

Store, s. m., پرده *perdè*, مقره‌لو پرده *maqarèlu perdè*, t.; ستر *sitr*, pl. ستور *sutour*; سدل *sudl*, pl. a. اسدال *asdāl*.

Strabisme, s. m., احولال *yhvilāl*, حول المقلة *haval el-maqlat*, a.; كوز يمورطه‌سنك صاپلغى *gueuz ïoumourthacinuñ sāplyghy*, t. — Le strabisme rend louche, كوز يمورطه‌سنك صاپلغى كوزى شاشى ايدر *gueuz ïoumourthacinuñ sāplyghy gueuzu châchi ider*.

Stramonium, s. m., plante nommée aussi Pomme épineuse, ou noix mételle, تاتوله *tātoula*, t.; جوز ماثل *djevizi mācil*, a.

Strangulation, s. f., étranglement. Voy. ce mot.

Strangurie, subst. fém., سدك طمامه‌سى *sidik dhamlamaci*, سدك زورى *sidik zori*, t.; تقطير بول *taqthyri buvel*, a.

Strapontin, s. m., كوچك اسكمله *kutchuk iskemlè*, t.; كرسئ صغير *kursii saghyr*, عربه‌نك كوچك اسكمله‌سى *'arabanuñ kutchuk iskemlèci*, t.

Stras, s. m., ياپمه الماس *ïāpma elmās*, ساخته الماس *sākhtè elmās*, t.; الماس مصنع - عملى *elmāci mouçanna, 'ameli*, a.

Strasse, s. fém., ايپك تفتيكى *ipek tefṭīgui*, ايپك خرده‌سى *ipek khourdèci*, ايپك يوبغه‌سى *ipek ïouğhaci*, t.

Stratagème, s. m., ruse de guerre, محاربه حيله‌سى *mouhārebè hylèci*, حيلهٔ جنك حيله‌سى *djenk hylèci*, خدعهٔ حربيّه *hylèï harbïiè*, حربيه *khoud'aï harbïiè*. — Stratagème, au fig., finesse, اويون *oïoun*; — tromperie, حيله *hylè*, pl. a. حيل *hyel*; خدعة *khoud'at, khad'at*, pl. خدعات *khouda'āt*, فند *fend*.

Stratégie, s. f., فنّ محاربه *fenni mouhārebè*, علم حركات عسكريّه *'ylmi harekiāti 'askerïiè*, a.

Stratégique, adjeet. com., فنّ محاربه‌يه دائر - متعلّق *fenni mouhārebèïè dāïr, mute'allyq*, حركات و تدابير عسكريّه‌يه متعلّق *harekiāt u tedābīri 'askerïièïè mute'allyq*. — Mouvements stratégiques, حركات و تدابيرات عسكريّه *harekiāt u tedābīrāti 'askerïiè*.

Stratégite, s. m., فنّ تدابير و حركات عسكريّه‌يه واقف و آشنا

اولان كمسنه *fenni tedâvîr u hare-kiâti 'askeritièlè vâqyf u âchinâ olân kimesnè*, a.-t.

Stratègue, ou Stratège, s. m., قديم يونانيانك سرعسكرى *qadîmi îounânîânuñ ser'askeri*, t.

Stratification, s. fém., اجزايى مختلفه نك قات قات استف و تنظيمى *edjzâïi moukhtelifènuñ qât qât istif u tanzîmi*, a.-t.

Stratifier, v. a., t. de chimie, اجزايى مختلفه يى بر قاب ايچنده قات قات استف ايلمك *edjzâïi moukhteliféïi bir qâb itchindè qât qât istif eïlemek*, t.

Stribord, s. m., t. de marine. On dit mieux Tribord. Voy. ce mot.

Strict, e, adj., صقى - ضيقى *senqy* - صيق *seuq*, t.; اكيد *ekîd*, مطلق *mouthlaq*, متحتم الايفا *mutehattim ul-îfâ*, a. — Stricte obligation, تعهد متحتم الايفا *te'ahhudi mutehattim ul-îfâ*. — Le strict nécessaire, قوت لايموت *qouti lâïemout*.

Strictement, adv., پك صقى اولهرق *pek syqy olaraq*, البته *elbettè*, t.; مطلقاً *mouthlaqan*, *mouthlaqa*, اكيداً *ekîden*, a.

Strié, e, adject., اويمه اولوقلى *oïma olouqly*, t.; ذو سطور منقورة *zou southouri manqouret*, a.

Stries, s. fém. pl., filets, lignes, خطوط *khouthouth*. — Cannelures. Voy. Cannelure.

Striures, s. f. pl. Voy. Stries.

Strophe, s. f., قطعه *qyth'a*, pl. a. قطعات *qythâ't*.

Structure, s. f., manière dont un édifice est bâti, ياپى *îâpy*, ياپو *îâpou*, t.; ياپو صورتى *îâpou sourety*, t.-a.; هيئة *hîïet*, بنا *binâ*, هيئة بنا *hîïeti binâ*, وضع انشا *vaz'y inchâ*. — Arrangement, disposition des parties du corps humain, تركيب *terkîb*, تركيب بدن انسان *terkîbi bedeni insân*, كوده نك قورولشى *guevdènuñ qouroulichi*. — Structure du discours, arrangement de ses parties, انتظام كلام *intizâmi kelâm*. — Structure, au fig., ordre, نظام *nizâm*.

Stuc, s. masc., مرمر صوا *syvâ*, مرمر كرجى *mermer, kiredji*, t. — Ouvrage en stuc, مرمر كرجى ايله ايشلنمش ايش *mermer kiredji ilè ichlenmich ich*, t.

Stucateur, s. m., مرمر كرجى صواجيسى *mermer kiredji syvâdjîci*, t.

Studieusement, adv., دقت ايله *dyqqat ilè*, تقيد ايله *teqaïiud ilè*, a.-t.; دوشنرك *duchunerek*, t.; صرف ذهن ايله *sarfi zihn ilè*, بالتأمل والاهتمام *bit-téemmul vel-ihtimâm*.

Studieux, se, adject., چالشقان *tchâlichqân*, t.; اوقومغه هوسلو *oqoumagha haveslu*, - علمه هوسكار *'ylmè haveskiâr*, طالب علمه *thâlib, 'ylmè thâlib*, a.-t.

Stupéfactif, ive, adj., qui engourdit; on dit mieux Stupéfiant, اويوشدريجى *ouïouchturidji*, t.; مخدر *moukhaddir*, a.

Stupéfaction, s. fém., engourdissement d'une partie du corps, اويوشقلق *ouïouchouqlouq*, t.; خدر *khadr*, a. — Abattement d'esprit,

ولہ *veleh*, بی هوشی *bi houchi*. — — Au fig., étonnement extraordinaire, تحیّر *tehaïïur*, حیرت *haïret*.

Stupéfait, e, adject., شاشمش *châchmich*, t.; حیران *haïrân*; متحیّر *mutehaïïr*, والہ *vâlih*, مبہوت *mebhout*, a.; دمبستہ *dembestè*, بی هوش *bi houch*, p.

Stupéfiant, e, adj., اویوشدریجی *ouïouchturidji*, t.; مخدّر *moukhaddir*, a.

Stupéfier, v. act., engourdir, اویوشدرمق *ouïouchturmaq*, t.; ایراث خدرا *irâci khader it*. — Causer une grande surprise, شاشرمق *châchurmaq*, حیرت ویرمک *haïret vîrmek*, حیرتہ براقمق *haïretè brâqmaq*, ولہ کتورمک *veleh guetturmek*, ایراث بہت وحیرت ا *irâci buht u haïret it*. — Stupélié, e, اویوشمش *ouïouchmich*, اویوشق *ouïouchouq*, منخدر *munkhader*, شاشمش *châchmich*, حیران *haïrân*, بی هوش *bi houch*.

Stupeur, s. f., engourdissement, اویوشقلق *ouïouchouqlyq*, t.; خدر *khader*, a. — Abattement d'esprit, ولہ *veleh*, بی هوش *bi houch*. — Immobilité causée par une douleur subite, انسلاب الحواس *insilâb ul-havâss*. — Grande surprise, consternation, شاشقنلق *châchqynlyq*, شاشمہ *châchma*, تحیّر *tehaïïur*, حیرت *haïret*.

Stupide, adject. com., hébété, شاشقن *châchqyn*, بودالہ *boudâla*, طوی *thoï*, بون *beun*, ابلہ *eblch*, کوردل *kiordîl*, کند عقللو *kund'aqllu*, t.; احمق *ahmaq*, بلید *belîd*, a. — Se dit aussi des choses : silence stupide, سکوت باهر البلادت *sukiouti bâhir ul-beladet*, سکوت بلیدانہ *sukiout belîdânè*.

Stupidement, adv., شاشقنلق ایلہ *châchqynlyq ilè*, کند عقللوق ایلہ *kund'aqyllulyq ilè*, t.; بالبلادت *bil-beladet*, a.; بلیدانہ *belîdânè*, a.-p. — Répondre stupidement, بلیدانہ جواب ویرمک *belîdâne djevâb vîrmek*.

Stupidité, s. f., شاشقنلق *châchqynlyq*, بونلک *beunlik*, اشکلک *echeklik*, t.; عقلسزلق *'aqlsyzlyq*, a.-t.; حماقت *hamâqat*, بلادت *beladet*; حمق *houmq*, a. — Grande stupéfaction, بلادت عظیمہ *beladeti 'azîmè*.

Stygmate, s. m. Voy. Stigmate.

Stygmatiser, v. a. Voy. Stigmatiser.

Style, s. m., sorte de poinçon, grosse aiguille pour écrire, دمر قلمی *demir qalemi*, t. مرقم *mirqam*. — Aiguille d'un cadran solaire, بسیطہ نک اکندسی *bacythanuñ ignèci*, میل البسیطہ *mîl ul-bacytha*. — Style, au fig., manière d'exprimer par écrit les pensées, de composer, de parler, وجہ *vedjh*, طرز *tharz*, انشا *inchâ*, نسق *neçaq*, کلام *kelâm*, اصطلاح *ysthylâh*, سبک *sebek*, کلام *kelâm*. — Style, manière de compter le temps, حساب *hyçâb*, تاریخ حسابی *târykh hyçâbi*, تقویم حسابی *taqvîm hyçâbi*, تاریخ *târykh*. — Vieux style, تقویم عتیق حسابی *taqvîmi 'atyq hyçâbi*. — Nouveau style,

حساب تقويم جديد *hyçābi taqvīm djedīd.*

STYLER, v. a., former, dresser, habituer, الشدرمق *alichturmaq*, اوكرتمك *eugretmek*, t.; تعليم ا *ta'lim it*, تدريب ا *tedrīb it*, a.-t. — Stylé, e, الشدرلش *alichturilmich*, الشمش *alichmich*, الشق *alychyq*.

STYLET, s. masc., شيشلو بچاق *chīchlu bitchāq*, شيش *chīch*, اوفاق خنجر *ouſāq khandjer*, فرنك خنجرى *frenk khandjeri*.

STYPTIQUE, adj. et s. com., قابض *qābyz*, a.

STYRAX, s. m. Voy. STORAX.

SUAIRE, s. m., كفن *keſn*, pl. a. اكفان *ekſān*.

SUANT, E, adject., ترلو *terlu*, t.; متعرّق *mute'arryq*, عرقان *'yrqān*.

SUAVE, adj. com., طاتلو *thātlu*, t.; دادى خوش *dādy khoch*, t.-p.; لذيذ *leziz*, حلو المذاق *halv ul-mezāq*, نفيس *neſis*, a.; خوشمزه *khoch-mezè*, p. — Un mêts d'un goût suave, دادى خوش بر طعام *dādy khoch bir tha'ām*. — Une mélodie suave, لحن حلو ولذيذ *lahni halv u leziz*.

SUAVITÉ, s. f., طاتلولق *thāthlulyq*, t.; حلاوت *halāvet*, لذت *lezzet*, عذوبت *'ouzoubet*, a. — La suavité d'une odeur, بر رايحه نك حلاوتى *bir rāihanuñ halāveti*.

SUBALTERNE, adject. com., qui est subordonné à quelqu'un, آخركى *āḳharuñ hukmi altindè olān*, اخره تابع *ākharè tāby'*, تابع *tāby'*, تحت الحكم *taht el-hukm*, a: — Juge subalterne, آخره تابع اولان قاضى *ākharè tāb'y olān qāḍy*. — Qui est d'un rang inférieur, مرتبه سى اشاغى اولان *mertebèci achāghy olān*, مرتبه دون *doun mertebè*, پش پايه *pes pāïè*. — Emploi subalterne, مرتبه سى ادنا بر منصب *mertebèci ednā bir mansyb*.

SUBDÉLÉGATION, s. f., action de subdéléguer, توكيل ايتمكلك *tevkīl itmeklik*, a.-t.; توكيل *tevkīl*, a. — Commission par laquelle une personne est autorisée à agir à la place d'une autre, وكيللك *vekīllik*, وكالت *vekiālet*, نيابت *nīābet*. — District assigné au subdélégué, قلمرو نيابت *qalemrevi nīābet*.

SUBDÉLÉGUER, v. a., توكيل ا *tevkīl it*, وكيل ا *vekīl it*, نايب قومق *nāīb qomaq*, نصب وكيل ا *nasbi vekīl it*, a.-t. — Subdélégué, e, adj., وكيل قرلنمش *vekīl qrlinmich*, موكل *muvekkel*. — s. m., وكيل *vekīl*, pl. a. وكلا *vukelā*; نائب *nāīb*, pl. نوّاب *nuvvāb*.

SUBDIVISER, v. a., بولنمش نسنه يى بردخى بولمك *beulunmich nesnèïi bir dakhy beulmek*, جزء مقسّمى بردخى تقسيم ا *djuz'y mouqassemi bir dakhy taqsīm it*, a.-t. — Subdivisé, e, بردخى بولنمش *bir dakhy beulunmich*, مكرّرًا تقسيم اولنمش *mukerreren taqsīm olounmich*.

SUBDIVISION, s. fém., بولنمش نسنه نك بردخى بولنمسى *beulunmich nesnènuñ bir dakhy beulunmeci*, t.; انقسام الجزء المقسوم *inqyçām el-*

djuz' el-maqsoum, قسم *qysm*, pl. a. اقسام *aqsām*.

Subhastation, s. f., vente publique au plus offrant et dernier enchérisseur; mot vieilli, on dit mieux Encan. Voy. ce mot.

Subintrante, adj. f., t. de méd., fièvre subintrante, celle dont un accès commence avant que le précédent ne soit fini, نوبتلری بر برینه اولاشقلو حمّا *nevbetleri bir birinè oulāchyqlu hoummā*, t.; حمّاء متصلة النوبات *hoummāï mouttacylet un-nevbāt*, a,

Subir, v. a., être assujetti à..., چکمك *tchekmek*, اوغرامق *oghrāmaq*, t.; مظهر او *mazher ol*, تابع او *tābi' ol*, a.-t. — Subir la peine à laquelle on est condamné, حكم اولنمش عقوبته مظهر او *hukm olounmich 'ouqoubetè mazher ol*; — le châtiment mérité, جزاسنی بولمق *djezācini boulmaq*; — la loi du destin, حكم قضا و قدره متابعت ا *hukmi qazā vu qaderè mutābe'at it*; — le joug, ربقهٔ عبودیّت التنه كچمك *ribqaï 'ouboudiiet altinè guetchmek*; — la loi du vainqueur, غالبك حكم و ارادهسنه متابعت ا *ghālibuñ hukm u irādècinè mutābe'at it*; — un examen, مظهر امتحان او *mazheri imtihān ol*; — la question, être mis à la question, اشكنجه چكمك *ichkendjè tchekmek*, مظهر شكنجه او *mazheri chikendjè ol*; — un interrogatoire en justice, حضور محكمهده استنطاق او *houzouri mehkemèdè istinthāq ol*.

Subit, e, adj., اكسز اپ *añsyz*, اكسز *ap añsyz*, t.; سريع *seri'*, فجئی *fedjï*, ناكهانی *nāguiehāni*, p. — Mort subite, موت ناكهانی *mevti nāguiehāni*, موت ذعاف *mevti zou'āf*.

Subitement, adv., اكسزين *añsizīn*, اولدم *oldem*, t.; فی الحال *fil-hāl*, علی الفور *'alel-fevr*, بغتة *baghteten*, فجئة *fedj'eten*. — Mourir subitement, فجئة وفات ا *fedj'eten vefāt it*.

Subjectif, ive, adj., t. de gramm., qui appartient au sujet de la phrase, ابتدایی *ibtidāïï*, يخص الفاعل *ïekhass el-fā'yl*. — La voix subjective, l'actif, صيغة المعلوم *syghat el-ma'loum*.

Subjection, subst. fém., مخاطبة الانسان نفسه *moukhāthebet ul-insān nefsihi*.

Subjonctif, s. m., نصب *nasb*, بنا الفعل للنصب *binā el-fy'l lin-nasb*, a.

Subjuguer, v. a., réduire en sujétion par la force des armes, يكمك *ïeñmek*, t.; مقهور قلمق *maqhour qylmaq*, قهرا *qahr it*. — Soumettre, حكمنه كچرمك *hukminè guetchurmek*, تحت حكمنه ادخال ا *tahti hukminè idkhāl it*, ضبطنه آلمق *zabthynè ālmaq*, ضبط ا *zabth it*. — Il est subjugué par sa femme, زوجهسنك مغلوبيدر - محكوميدر *zevdjècinuñ maghloubidur, mahkioumidur*. — Subjuguer une province, une nation, بر مملكتی - بر قومی تحت حكومتنه ادخال ا *bir memleketi, bir qavmi tahti hukioumetinè idkhāl it*. — Vaincre, avoir le dessus, prévaloir, يكمك *ïeñmek*, غالب

او *ghālib ol*, مستولى او *mustevli ol*, استيلا ا *istīlā it*. — Conquérir, فتح ا *feth it*. — Subjugué, e, حكم التنه قونمش *hukm altinè qonmich*, محكوم *mahkioum*, تابع *tābi'*.

Sublimation, s. f., t. de chimie, تصعيد *tas'yd*, a.

Sublime, s. m., ce qu'il y a de plus élevé dans les sentiments, les actions, يوجه‌لك *iudjèlik*, t.; علو *'uluvv*, رفعة *rif'at*, جلالت *djelālet*. — Élévation du style, اطناب *ythnāb*.

Sublime, adj. com., grand, élevé, excellent, يوجه *iudjè*, t.; عالى *'āli*, سامى *sāmi*, جليل *djelīl*, سنى *senīi*, رفيع *refī'*, a. — Ame sublime, عقل سامى *'aql sāmi*. — Pensée, sublime, معناى جليل *ma'nāī djelīl*. — La Sublime-Porte, la Porte Ottomane, در عليّه *deri 'alīiè*.

Sublimé, s. m., doux, سلمن *salumen*, t.; زيبق مصعّد حلو *zībaqy mouça'yid hulv*. — corrosif, زيبق مصعّد اكال *zībaqy mouça'yidi ekkiāl*.

Sublimer, v. a., t. de chimie, تصعيد ا *tas'yd it*, a.-t.

Sublimité, s. f., يوجه‌لك *iudjèlik*, t.; علوّ *'uluvv*, علو *'ulv*, رفعت *rif'at*, a. — La sublimité des pensées, معنالرك علوّ و جلالتى *ma'nāleruñ 'uluvv u djelāleti*.

Sublingual, e, adject., دل التى *dil alti*, t.; تحت اللسان *taht ul-liçān*, a. — Artère sublinguale, دل التى طمرى *dil alti dhamārī*, عرق تحت اللسان *'yrqy taht ul-liçān*.

Sublunaire, adj. com., يرايله قمر آراسنده كى *ier ilè qamer ārācindèki*, t.; بين الارض والقمر *beïn el-arz vel-qamer*, a. — Tous les êtres sublunaires, ارض ايله فلك قمر بيننده اولان كافّهٔ موجودات *arz ilè felegui qamer beïnindè olān kiāffèï mevdjoudāt*.

Submerger, v. act., صو ايله بصدرمق - قاپلامق *sou ilè basturmaq*, *qāplāmaq*, دالدرمق *dāldurmaq*, صويه بصدرمق *souïè basturmaq*, t.; غرق ا *gharq it*, اغراق ا *yghrāq it*, a.-t. — Enfoncer entièrement dans l'eau, en parlant d'un navire qui coule bas, بوغلمق *boghoulmaq*, غرق او - اولنمق *gharq ol*, *olounmaq*. — Submergé, e, باتدرلمش *bātturilmich*, صو ايله بصلمش *sou ilè bacylmich*, غرق اولمش *gharq olmich*.

Submersion, s. f., grande inondation, صو طاشمسى *sou thāchmaci*, صو ايله بصلمه *sou ilè bacylma*, طموّ مياه *thoumouvvi mīāh*, اغراق *yghrāq*, طموم *thoumoum*. — Submersion se dit aussi d'un navire ou autre objet qui est entièrement enfoncé dans l'eau, بوغلش *boghoulouch*, غرق *gharq*.

Subordination, s. f., ordre entre les personnes dépendantes les unes des autres, بر برلرينه تابعلك سلسله‌سى مناسبتى *bir birlerīnè tābi'lik silsilèci*, *munācibeti*, سلسلهٔ مراتب اطاعت *silsilèï merātibi ithā'at*. — Dépendance des personnes les unes des autres, اطاعت *ithā'at*, تبعيّت *teb'yiat*, a. — Observer toujours la subordination envers quelqu'un, بر كمسنه‌يه دائما تبعيّت

اوزره مداومت ا *bir kimesnèïè dāïmā teb'yiat uzrè mudāvemet it.* — Tenir en subordination, ضبط ا *zabth it.*

Subordonnément, adv., تابعاً تابعاً اولەرق *tābi' olaraq*, a.-t.; *tābi'en*, a.

Subordonner, v. a., établir un ordre de dépendance de l'inférieur au supérieur, اطاعت ايتدرمك *ithā'at itturmek*, تابعلك يولنه قومق *tābi'lik ïolyna qomaq*. — Subordonner à..., en parlant des choses, تابع او متعلق ـ منوط او *tābi' ol, mute'allyq, menouth ol.* — Subordonné, e, en sous-ordre, حكم التنك *hukm altindè.* — Dépendant, soumis à..., تابع *tābi'*.

Subornation, s. f., آيارتمه *āïārtma*, ازدرمه *azdurma*, t.; اضلال *yzlāl*, افساد *ifsād*, a. — Subornation de témoins, شاهدلرك افسادي *chāhidlerun ifsādi.*

Suborner, v. a., séduire, porter à une action illégitime, آيارتمق *āïārtmaq*, ازدرمق *āzdurmaq*, t.; اضلال ا *yzlāl it*, اغوا ا *yghvā it*, a.-t. — Suborner des domestiques, خدمتكار ايارتمق ـ اضلال ا *khydmetkiār āïartmaq, yzlāl it.* — Suborner, séduire avec de l'argent, corrompre, اطماع ا *ythmā' it*, رشوت الدرمق *richvet āldurmaq*, افساد ا *ifsād it.* — Suborner une fille, بر قزى اغوا ا ـ ايارتمق *bir qyzy yghvā it, āïārtmaq.* — Suborné, e, ازدرلمش ايارلمش *āïārdilmich, āzdurilmich*, ضال *zāll.*

Suborneur, se, s., آيارديجى *āïārdidji*, ازدريجى *āzdurudji*, t.; مضل *mouzyll*, مفسد *mufsid.*

Subrécargue, s. masc., گمى صاحبى وكيلى *guemi sāhybi vekili*, صاحب سرمايه وكيلى *sāhyb sermāïè vekili*, t.

Subrécot, subst. masc., رفنه يى طولدرمق ايچون ويرلان اقچه *refenèï dholdourmaq itchoun virilān aqtchè*, رفنه تتمه سى *refenè tetummèci*, t.

Subreptice, adj. com., t. de jurisp., se dit des lettres de grâce, provisions, concessions, etc., obtenues sur un faux exposé, خلافى انها ايله تحصيل اولنمش *khylāfi inhā ilè tahsyl olounmich*, p.-t.; مخصل بخلافى الانها *mouhassali bekhylāf ul-inhā*, a.

Subrepticement, adv., خلافى انها ايله *khylāfi inhā ilè*, a.-t.; بخلافى الانها *bekhylāf ul-inhā*, بالكذب *bil-kizb*, a.

Subrogation, s. f., بر كمسنه يك يرينه قومه *bir kimesnènun ïerinè qoma*, توكيل ايتمكلك *tevkīl itmeklik*, t.; توكيل *tevkīl*, نصب وكيل *nasbi vekil*, a.

Subroger, v. a., substituer, mettre à la place de quelqu'un, وكيل ا *vekīl it*, توكيل ا *tevkīl it*, تعيين وكيل ا *ta'ïini vekīl it*, نصب وكيل ا *nasbi vekīl it*, a.-t.; بر كمسنه نك يرينه قومق *bir kimesnènun ïerinè qomaq.* — Subroger une personne en ses droits, مستحق اولديغى حقوقه بر كمسنه يى نصب وكيل ا *mustehyqq oldoughou houqouqè bir kimesnèïi nasbi vekīl it.* — Subrogé, e, وكيل نصب اولنمش *vekīl nasb*

olounmich, موكّل *muvekkel*. — Subrogé tuteur, وصيّ اوزرينه ناظر *vacyi uzerínè nāzyr*, ناظر الوصيّ *nāzyr ul-vacyi*.

Subséquemment, adv., اندنصكره *andansoñra*, t.; بعده *ba'dehou*, a.

Subséquent, e, adj., صكره كي *soñraki*, صكره كلان *soñraguelen*, صكره دن اولمش *soñraden olmuch*, t.; آتيده كلان *ātīdèguelān*, a.-t.; مؤخّر *mouakhkhar*, لاحق *lāhyq*, a. — Par un acte subséquent, بر قطعه سند مؤخّر ايله *bir qyth'a senedi mouakhkhar ilè*.

Subside, s. m., impôt, levée de deniers qu'on fait sur le peuple pour les nécessités de l'État, ويركو *vírgu*, t.; تكليف *teklíf*, pl. a. تكاليف *tekiālíf*. — Imposer des subsides, طرح تكاليف ا *tharhy tekiālíf it*. — Subside, secours d'argent qu'un prince donne à un autre prince, son allié, en vertu de traités faits entre eux, et généralement tout secours d'argent, اعانهٔ نقديّه *y'ānèï naqdïiè*, امداديّه ناميله ويرلان اقچه *imdādïiè nāmilè vírilān aqtchè*, نقداً امداد *naqden imdād*, امداديّه *imdādïiè*.

Subsidiaire, adj. com., t. de prat., تأييد حال ايدن *téeïidi hāl iden*, a.-t.; مساعد *muçā'yd*, a. — Des moyens subsidiaires, مؤيّد حال اوله جق علل واسباب لاحقه *mu'ïidi hāl oladjaq 'ylel u esbābi lāhyqa*. — Hypothèque subsidiaire, منضمّا الى اصل الرهن ويرلان امانت لاحقه *munzimmen ila asl ur-rehn vírilān emāneti lāhyqa*. — Caution subsidiaire, منضمّا الى كفالة الاصليّه ويرلان كفالت لاحقه *munzimmen ila kefālet ul-aslïiè vírilān kefāleti lāhyqa*.

Subsidiairement, adv., ايكنجي درجه ده *ikindji deredjèdè*, درجهٔ ثانيّه ده *deredjèï sānïièdè*, a.-t.

Subsistance, s. fém., nourriture, entretien, كچنه جك *guetchinèdjek*, كچنمه *guetchinmè*, t.; مؤنة *muunet*, *mounet*, نفقة *nafaqat*, pl. نفقات *nafaqāt*; رزق *ryzq*, pl. ارزاق *erzāq*. — Cela suffit à ma subsistance, مؤنتمه كافي *mounetumè kiāfi*. — Je travaille pour la subsistance de ma famille, اولاد وعيالمك كچنه جكي تداركه سعي ايدرم *eylād u 'āïālumuñ guetchinèdjegui tedāruguè sa'y iderum*. — Subsistance, imposition jointe à la taille, et affectée à la subsistance des troupes dans certains pays, عسكر تعييناتي بدليّه سي *'asker ta'ïināti bedelïièci*. — Subsistances, au pl., vivres, ييه جك *ïeïèdjek*, ازق *azyq*, t.; ذخيره *zakhyrè*, pl. a. ذخاير *zakhāïr*, اقوات *aqvāt*, زاد وزواد *zād u zavād*.

Subsister, v. n., exister encore, continuer d'être, موجود او *mevdjoud ol*, a.-t.; طورمق - دورمق *dhourmaq*, t.; باقي وموجود او *bāqy vu mevdjoud ol*. — Subsister, demeurer en force et en vigueur, se dit particulièrement des lois, des coutumes, des traités, etc., حكمي اشلمك *hukmi ichlemek*, حكمي جاري او *hukmi djāri ol*, حكمي باقي وبر قرار او *hukmi bāqy vu ber qarār ol*. — Cette loi subsiste encore, بو قانونك حكمي هنوز جاريدر *bou qānounuñ hukmi*

kenouz djārīdur. — Pendant que les traités subsistent, عهدنامه‌لر باقی ایکن *'ahdnāmèler bāqy iken.* — Subsister, vivre et s'entretenir, کچنمك *guetchinmek*, بسلنمك *beslenmek*, تعیّش ا *te'aïïuch it*, امر معاشنی اداره ا *emri me'āchini idārè it.* — Subsister honnêtement, امر معاشنی عرض ایله اداره ا *emri me'āchini 'yrz ilè idārè it*; — pauvrement, misérablement, فقیرانه کچنمك ـ تعیّش ا *faqyrānè guetchinmek, te'aïïuch it.* — Faire subsister une armée, بر اردویی کچندرمك *bir ordouïi guetchindurmek.*

Substance, s. f., t. de philosophie, être qui subsiste par lui-même, جوهر *djevher*, a. — Substance spirituelle, جوهر روحانی *djevheri rouhāni*; — corporelle, جوهر جسمانی *djevheri djismāni.* — Substance, toute sorte de matière, مادّه *māddè*, pl. a. موادّ *mevādd.* — Substance compacte, مادّهٔ کثیفه *māddèï kecīfè*; — aqueuse, مادّهٔ مائیه *māddèï māïïè*; — pierreuse, مادّهٔ حجریه *māddèï hadjerïïè.* — Substances minérales, موادّ معدنیه *mevāddi ma'denïïè*, mieux اجزای معدنیه *edjzāï ma'denïïè.* — Substance, ce qu'il y a de meilleur, de plus succulent, de plus nourrissant en quelque chose, اوز *euz*, t.; مادّهٔ غذائیه *māddèï ghydāïïè*, لبّ *lubb*, زبده *zubdè.* — Substance, ce qui est absolument nécessaire à...,.. کچنه‌جك شی *guetchinèdjek cheï*, قوت *qout*, pl. a. اقوات *aqvāt*; مایهٔ قوت *māïèï qout.* — L'extrait d'une chose; le résumé, le précis d'un discours, خلاصه *khoulāça*, خلاصهٔ کلام *khoulāçaï kelām.* — En substance, adv., sommairement, en abrégé, خلاصه اولرق *khoulāça olaraq*, علی طریق الخلاصه *'ala tharyq ul-khoulāça.*

Substantiel, le, adj., où il y a beaucoup de substance, nourrissant, اوزلو *euzlu*, بسلیجی *besleïdji*, t.; غذائیتلو *ghydāïïetlu*, ذولبّ *zou lubb*, لبّی *lubbi.* — Une nourriture substantielle, غذائیتلو بر طعام *ghydāïïetlu bir tha'ām.* — On a tiré de cette viande ce qu'elle avait de plus substantiel, بو اتك مادّهٔ غذائیه‌سی کلّیًا جذب اولندی *bou etuñ māddèï ghydāïïècï kullïïen djezb oloundou.* — Substantiel, essentiel, جوهری *djevheri.*

Substantiellement, adv., من حیث الجوهر *min haïs ul-djevher*, جوهریًا *djevherïen*, a.

Substantif, subs. m., t. de gram., اسم موصوف *ismi mevsouf*, موصوف *mevsouf*, a.

Substantivement, adv., اسم موصوف کبی *ismi mevsouf guibi*, a.-t.; کاسم الموصوف *kè-ismil-mevsouf*, a.

Substituer, v. a., mettre une chose à la place d'une autre, یرینه بشقه‌سنی قومق *ïerïnè bachqacini qomaq*, یرینه قومق *ïerïnè qomaq*, t.; بدل قلمق *bedel qylmaq*, بدلًا وضع ا *bedelen vaz' it*, a.-t. — Substituer, t. de jurisp., appeler quelqu'un à une succession, après un autre

héritier, خلف وارث نصب ا *khalefi vāris nasb it*, ا توكيل *tevkīl it*.

Substitut, s. m., officier de judicature suppléant, adjoint, نائب *nāïb*, pl. a. نوّاب *nevvāb*. — Délégué, وكيل *vekīl*, a.

Substitution, s. fém., action de mettre une chose, une personne à la place d'une autre, بدل قلمه *bedel qylma*, a.-t.; تبديل *tebdīl*, a. — Une substitution d'enfant, بر ولدى ولد اخر يرينه بدل قلمه *bir veledi veledi akher ïerïnè bedel qylma*. — Substitution, action par laquelle on substitue ses biens, استخلاف الوارث *istykhlāf ul-vāris*, تحويل *tahvīl*, a.

Subterfuge, s. m., قچامق يول *qatchāmaq ïol*, قاچمق *qātchamaq*, t.; مهرب *mehreb*, pl. a. مهارب *mehārib*; حيله *hylè*, pl. a. حيل *hyel*, a. — Trouver des subterfuges, قچامق بولمق *qatchāmaq boulmaq*.

Subtil, e, adj., fin, délié, انجه *indjè*, يوفقه *ïoufqa*, t.; دقيق *daqyq*, a.; باريك *bārïk*, p. — Une question subtile, سؤال دقيق *sou'āl daqyq*. — Subtil, qui pénètre promptement, aisément, قولاى ايچنه كچر *qolāï itchinè guetcher*, سريع النفوذ التأثير *serï' un-nufouz ut-téécïr*. — Poison subtil, سمّ سريع النفوذ *semmi serï' un-nufouz*. — Air subtil, هواى دقيق - لطيف *havāï daqyq, lathyf*. — Avoir la vue subtile, دقيق النظر او *daqyq un-nazar ol*. — Il a l'ouïe, l'oreille subtile, دقيق السامعه در *daqyq us-sāmi' adur*. — Subtil, au fig., adroit de la main, الى خفيف چابك *eli tchāpouk, khafïf ul-ïed*, چابكدست *tchāpouk-dest*. — Esprit subtil, انجه عقل *indjè 'aql*, عقل دقيق *'aqli daqyq*, — Pensée subtile, معناى دقيق *ma'nāï daqyq*.

Subtilement, adv., avec subtilité, انجه لك ايله *indjèlik ilè*, t.; بالتدقيق دقيقاً *bit-tedqyq, daqyqan*, a.; مدقّقانه *moudaqqyqānè*, a.-p. — Subtilement, d'une manière adroite et rusée, انجه بر حيله ايله *indjè bir hylè ilè*, حيله ايله *hylè ilè*, بر حيلهٔ دقيقه ايله *bir hylèï daqyqa ilè*.

Subtilisation, s. fém., انبيقدن كچروب انجه لتمه *embyqten guetchurup indjeletmè*, t.; تصعيد طريقيله تدقيقى *tas'yd tharyq ilè tadqyqy*, a.-turc.

Subtiliser, v. a., rendre subtil, délié, انجه لتمك *indjèletmek*, انجه لمك *indjèlemek*, t.; - تدقيق ترقيق ا *taqdyq, terqyq it*, دقيق ا *daqyq it*, a.-t. — Examiner minutieusement, تدقيق ا *tadqyq it*. — Voy. Raffiner. — Subtiliser, fam., attraper, tromper subtilement, الداتمق *aldātmaq*, حيله ا *hylè it*, قوفه كتورمك *qoufa gueturmek*.

Subtilité, s. f., qualité de ce qui est subtil, انجه لك *indjèlik*, اوفاقلق *oufāqlyq*, t.; نازكلك *nāziklik*, p.-t.; رقاقة *raqāqat*, a. — Qualité de celui qui est subtil; adresse, ال چابكلكى *el tchāpoukligui*, خفّت يد *khyffeti ïed*. — La subtilité d'un escamoteur,

حقّه بازك چاپكدستلكی *hoqqabāzuñ tchāpoukdestligui.* — Subtilité, raffinement, تدقيق *tadqyq*, دقّت *dyqqat.* — Finesses recherchées, دقايق *daqāïq.* — Subtilité, ruse, dans un sens odieux, حيلهٔ دقيقه *hylèï daqyqa*, انجه انجه دن *indjèden indjè hylè.* — Finesse d'esprit, زيركلك *zïreklik.*

Subvenir, v. n., secourir, soulager, يارديم ا *ïārdum it*, يتشدرمك *ïetichturmek*, t.; امداده كلمك *imdādè guelmek*, اعانت ا *y'ānet it*, a.-t. — Pourvoir, suffire à..., يتشمك *ïetichmek*, يتشدرمك *ïetichturmek*, كفايت ا *kefāïet it*, a.-t. — Subvenir aux dépenses, مصارفه كفايت ا *meçārifè kefāïet it.*

Subvention, subst. fém., اقچه امداديه سی *aqtchè imdādiïèci*, t.-a.; اعانت ماليه *y'āneti mālïïè*, a.

Subversif, ive, adject., خراب ايدن *kharāb iden*, a.-t.; هادم *hādim*, a.

Subversion, s. f., يقيلق *ïyqylyq*, t.; انقلاب *inqylāb*, انهدام *inhidām*, انتكاس حال *intikāci hāl*, a.

Subvertir, v. act., renverser, التنی اوستنه چويرمك *altini ustunè tchevïrmek*, يقمق *ïyqmaq*, باش اشاغی يقمق *bāch achāghy ïyqmaq*, السّت اوست ا *alt ust it*, بوزمق *bozmaq*, t.; هدم ا *hedem it*, a.-t.; زير و زبر ا *zir u ziber it*, p.-t.; تنكيس ا *tenkïs it.* — Subverti, e, التی اوستنه يقلمش *ïyqylmich*, چويرلش *alti ustunè tchevïrilmich*, باش اشاغی چويرلش *bāch achāghy tchevïrilmich*, منكوس *menkious*, منقلب *mounqalib.*

Suc, s. m., liqueur qui s'exprime de la viande, des plantes, des légumes, des fleurs, etc., صو *sou*, صقندی *syqyndi*, t.; ما *mā*, عصاره *'ouçārè*, a. — Le suc de l'orange, ترنج صويی *turundj souïi.* — Sucs, certaines liqueurs qui se trouvent dans les corps, صو صزنديلری *sou syzyntïleri*, t.; لعاب *lou'āb*, مياه *mïāh*, مياه نضيده *mïāhi nazyzè.* — Suc, au fig., ce qu'il y a de bon, de substantiel dans un livre, قيمق *qaïmaq*, زبدهٔ *zubdet*, لبّ *lubb.* — Prendre tout le suc d'un livre, bien profiter de sa lecture, برکتابك بتون قيمغنی الق *bir kitāburi butun qaïmaghyni ālmaq.*

Succéder, v. n., venir après, prendre la place de..., صكره كلمك *soñra guelmek*, يرينی طوتمق *ïerïni thoutmaq*, بر بری آردنجه كلمك *bir biri ārdindjè guelmek*, turc; تعاقب ا *te'āqoub it*, تتابع ا *tetābou' it*, توالی ا *tevāli it.* — La nuit succède au jour, ليل نهاره تعاقب ايدر *lèïl nehārè te'āqoub ider.* — Succéder à quelqu'un, posséder après lui une place, برکمسنه نك يرينه كچمك *bir kimesnènuñ ïerinè guetchmek*, برکمسنه يه خلف او استخلاف ا *bir kimesnèyè khalef ol*, *istykhlāf it.* — Recueillir l'héritage d'une personne par droit de parenté, ميراثنی آلمق وارث او *vāris ol*, ميراث الق *mïrāçini ālmaq*,

mīrās ālmaq. — Être habile à succéder, مستحق وراثت او *mustehaqqy verācet ol.* — Succéder à l'empire, à la couronne, وارث تخت و تاج او *vārici takht u tādj ol.* — Succéder, réussir, avoir une heureuse issue, ظفریاب او *zafer ïāb ol,* راست کلمك *rāst guelmek,* میسّر او *muïesser ol.* — Tout ce qu'il entreprend lui succède, هر قنغی مصلحته مباشرت ایتسه ظفریاب اولور *her qanghy maslahatè mubācheret itsa zafer ïāb olour.*

Succès, s. masc., résultat bon ou mauvais d'une affaire, d'une entreprise, نتیجه *netīdjè,* pl. a. نتایج *netāïdj.* — Heureuse issue d'une affaire, d'une entreprise, حسن نتیجه *husni netīdjè,* نتیجهٔ خیریّه *netīdjèï khaïrïiè.* — De glorieux succès, نتایج عظیمه و جلیله *netāïdji 'azïmè vu djelïlè.* — Mauvais succès, سوء نتیجه *souï netīdjè,* نتیجهٔ ردیّه *netīdjèï redïiè.* — Succès, dans le sens absolu, se prend en bonne part, فوز *fevz,* مقارنة بالتوفیق *mouqārenet bit-tevfīq.* — Prêcher avec succès, توفیقه مقارن اولهجق صورت ایله وعظ ا *tevfīqè mouqārin oladjaq souret ilè va'z it.*

Successeur, s. m., celui qui succède et entre à la place d'un autre dans une dignité, un emploi, خلف *khalef,* pl. a. اخلاف *akhlāf;* بر کمسنه‌نك یرینه کلان - کچن *bir kimesnènuñ ïerïnè guelen, guetchen.* — Nommer un successeur à l'empire, بسلطنتده خلفی نصب و تعیین ا *salthanettè khalefi nasb u ta'ïin it.* — Successeur, celui qui succède à un autre dans ses biens; dans ce sens, on dit mieux Héritier, میراث یه‌جی *mīrās ïedji,* وارث *vāris,* pl. a. ورثه *verecè.* — Successeur légitime, وارث شرعی *vārici cher'y.*

Successif, ive, adj., بری بری اردینه - اوسته کلان *biri biri ardïnè, ustunè guelen,* t.; متعاقب *mute'āqyb,* متتابع *mutetābi',* متوالی *mutevāli,* a. — Mouvement successif, حرکت متعاقبه *hareketi mute'āqybè.* — L'ordre successif des jours et des nuits, تعاقب لیالی و انهر *te'āqoubi lïāli vu enhur.* — En t. de jurisp., droits successifs, droits qu'on a à une succession, حقوق الوراثه *houqouq ul-verācet.*

Succession, s. f., suite, série de personnes ou de choses qui se succèdent les unes aux autres, بر بری اردنجه کلمه *bir biri ardindjè guelmè,* t.; تعاقب *te'āqoub,* تتابع *tetābou',* توالی *tevāli.* — Une succession, une continuité de gens de mérite, تتابع ارباب استحقاق و اهلیّت *tetābou'y erbābi istyhqāq u ehlïiet.* — Succession, en parlant du temps, مرور زمان *murouri zemān,* تکرّر الازمان والاعصار *tekerrur uz-zemān vel-a'çār.* — Par succession de temps, مرور زمان ایله *murouri zemān ilè.* — Succession, hérédité, bien d'un défunt, میراث *mīrās,* میراث مالی *mīrās māli,* ترکه *terekè,* متروکات *metroukiāt,* مخلّفات *moukhallefāt.* — Grande, riche succession, میراث جسیم *mīrāci djecīm,* کلّیتلو میراث *kulliietlu mīrās.*

Successivement, adv., بر برینك اردنجه *bir birinuñ ardindjè*, بر بری اردنجه *bir biri ardindjè*, اولاشتری *oulāchturi*, كيدرك *guiderek*, t.; بر برینی متعاقبًا *bir birini mute'āqyben*, على التوالی *'alet-tevāli*, متعاقبًا *mute'āqyben*, a.; پیاپی *peïāpeï*, پی در پی *peï der peï*, p. — Arriver successivement, متتابعًا ومتواليًا واقع او *mutetābi'en vè mutevālïen vāqy' ol.*

Succin, s. m., arbre jaune, كاهربا *kiāhroubā*, p.; كهربا *kehroubā*, vulg. *kehribār*, t.

Succinct, e, adj., court, bref, قصه *qyssā*, موجز *moudjez*, *moudjïz*, مجمل *mudjmel*, مختصر *moukhtaçar*. — Succinct, en parlant des personnes, قصه سوزلو *qyssa seuzlu*, ميجاز *mūdjāz*.

Succinctement, adv., مختصرجه *moukhtaçardjè*, a.-t.; مختصرًا *moukhtaçaren*, مجملًا *mudjmelèn*, على وجه الاجمال *'ala vedjh ul-idjmāl*, ايجازًا *idjāzen*, a. — Raconter succinctement, مختصرجه نقل وبيان ا *moukhtaçardjè naql u beïān it.* — Dîner succinctement, مختصر طعام ا *moukhtaçar tha'ām it.*

Succion, s. f., امش *emich*, امزوب صورمه *emzup sorma*, t.; مص *mass*, a.

Succomber, v. n., fléchir sous le fardeau que l'on porte, يوك التنده *ïuk altindè qālmaq*, *bacylmaq*, *duchmek*, t.; قالمق - بصلمق - دوشمك طاقتی عاجز *'ādjiz qālmaq*, طاقتی قالمامق *thāqati qālmāmaq*, طاقتی كتورمامك *thāqati gueturmemek*, طيانمامق *dhaïānmāmaq*, بی تاب او *bi tāb ol*, a.-t. — Succomber à la tentation, شيطانك اغوالرينه طيانمامق *cheïthānuñ yghvālerinè dhaïānmāmaq*, اغرای نفسه مقاومت ايتمامك *yghrāi nefsè muqāvemet itmemek*. — Succomber sous le faix des affaires, sous le travail, امور و مشاغل التنك درمانك و بيمجال قالمق *oumour u mechāghyl altindè dermāndè vu bïmedjāl qālmaq*. — Succomber, au fig., avoir du désavantage, ne pas réussir, باشا چيقارمامق دوچار خسران او *bāchā tchyqārmāmaq*, *doutchāri khousrān ol*. — Mourir, اولمك وفات ا *eulmek*, *vefāt it.*

Succulent, e, adj., صولو *soulu*, t.; غدائيتلو *ghydāïetlu*, a.-t.; كثير الغدا خاصل *kecïr ul-ghydā khāzyl*, a.; ابدار *âbdār*, مغزناك *maghznāk*, p. — Nourriture succulente, ابدار و مغزناك برغدا *âbdār vè maghznāk bir ghydā*. — Potage succulent, كثير الغدا بر چوربا *kecïr ul-ghydā bir tchorbā*.

Sucement, s. m., action de sucer. Voy. Succion.

Sucer, v. act., attirer une liqueur, etc., avec les lèvres, امك *emmek*, امزمك *emzemek*, t.; مص ا *mass it*, امتلاج ا *imtilādj it*, a.-t. — Sucer le lait, سود امك *sud emmek*. — Faire sucer, امدرمك *emdurmek*. — Au fig., sucer, tirer peu à peu l'argent, le bien d'une personne, بر كسمنك مالنی ازجه چكوب المق *bir kimesnènuñ mālini azdjè tchekup âlmaq*. — Sucé, e,

امليش *emilmich*, ممصوص *memsous*.

Sucreur, s. m., qui suce les plaies pour les guérir, يارە امیجی *ïāra emïdji*, t.; مصّاص الجراحة *messās ul-djerāhat*, a.

Suçoir, s. m., امه جك دوداق *emèdjek doudāq*, t.; ممصّ *muimass*, a.

Suçon, s. m., دری یی امملکه چیقان قبارجق *derïi emmeguilè tchyqān qabārdjyq*, t.; موضع مصّ *mevza'y mass*, a.

Suçoter, v. a., fam., ازجه ازجه امك *azdjè azdjè emmek*, t.

Sucre, s. m., sec, cristallisé, de canne, شكر *cheker*, t.; سكّر *sukker*, a. — Canne à sucre, شكر قامشی *cheker qāmichi*. — Sucre raffiné, مكرّر اولمش شكر *mukerrer olmuch cheker*, شكرك صافيسی *chekerun sāfïci*, نبات شكر *nebāt cheker*, نباتی شكر *nebāti cheker*, نبات شكری *nebāt chekeri*. — Sucre candi, قند *qand*. — Sucre de betterave, پانجار شكری *pāndjār chekeri*. — Sucre brut, خام شكر *khām cheker*. — Sucre en poudre, شكر توزی *cheker tozy*.

Sucrer, v. a., mettre du sucre, شكر قومق - قاتمق *cheker qomaq, qātmaq*, شكرلمك *chekerlemek*, شكرلو *chekerlu it*. — En répandre en poudre, شكر سرپمك *cheker serpmek*. — Sucré, e, شكرلو *chekerlu*, شكرلمش *chekerlemich*. — Prov. et fig., faire la sucrée, se dit d'une femme qui affecte des manières modestes, innocentes, مستوره لق صاتمق *mestourèlyq sātmaq*.

Sucrerie, s. f., lieu où l'on recueille, prépare, raffine le sucre, شكر كارخانه سی *cheker kiārkhānèci*. — Sucrerie, se dit de certaines choses où il entre beaucoup de sucre, comme dragées, confitures, etc., شكرايشی *cheker ïchi*, شكرلمه *chekerlemè*.

Sucrier, s. m., شر قابی *cheker qābi*, t.; شكردان *chekerdān*, p.

Sucrin, adj. m., شكر كبی طاتلو *cheker guibi thātlu*.

Sud, s. m., le midi, قبله *qyblè*, جنوب *djenoub*, a. — Vent du sud, ou sud-ouest, لدوس قبله يلی *lodos qyblè ïeli*, ريح جنوبی *rïhy djenoubi*, ريح جنوب *rïhy djenoub*.

Sud-est, s. m., la partie du monde qui est entre le sud et l'est, كشيشلمه بين الشرق و الجنوب *kechichlemè, beïn ech-charq vel-djenoub*. — Le vent du sud-est, كشيشلمه يلی *kechïchlemè ïeli*.

Sudorifère, et plus communément Sudorifique, adj. com., qui provoque la sueur, تولديجی معرّق *terledïdji*, t.; *mou'arryq*, a. — Subst. masc., تولديجی علاج *terledïdji 'ylādj*, دواء معرّق *devāï mou'arryq*.

Sud-quest, s. m., la partie du monde qui est entre le sud et l'ouest, باطی لدوس *bāthy lodos*, t.; بين الجنوب و الغرب *beïd el-djenoub vel-gharb*. — Le vent du sud-ouest, باطی لدوس يلی *bāthy lodos ïeli*, قبلی غربی *qybli gharbi*.

Suède, contrée d'Europe au nord, اسوج *isvedj*, اسوج مملكتی *isvedj memleketi*, t.

Suédois, e, adject. s., اسوجلو *isvedjlu*, t.

Suée, s. f., pop., اكسزين قوپمش *añsizīn qopmich* - حصورسزلق قورقو *houzoursyzlyq, qorqou*, t.; دهشت *dehecht*, a.

Suer, v. n., rendre par les pores une humeur aqueuse, ترلمك - درلمك *terlemek*, t.; رشح ا *rechh it*, a.-t.; عرقناك او *'araqnāk ol*. — Suer à grosses gouttes, قطرات كبيرهٔ عرق ايله تعرّق ا *qathrāt kebīrèï 'arq ilè te'arruq it*. — Les mains me suent, اللرم ترلر *ellerum terler*. — Suer du sang, قان تره باتمق *qān terè bātmaq*. — Suer, travailler, se donner de la peine, چالشمغله زحمت چكمك *tchālichmaghylè zahmet tchekmek*, آلن تری دوكمك *ālin teri deukmek*, اصالهٔ عرق جبين ا *içālèï 'arqy djebīn it*. — Fig. et fam., c'est un homme qui fait suer, se dit d'un homme dont la conversation est pesante, importune, ثقيل بر آدمدر *saqyl bir ādemdur*. — Suer, se dit par extension de l'humidité qui sort de certaines choses, صو صيزمق *sou syzmaq*, ترشح ا *terechchouh it*.

Sueur, s. f., تر - در *ter*, t.; عرق *'arq*, a. — Sueur abondante, عرق سيّال *'arqy seïiāl*. — Gagner son pain à la sueur de son front, اتمكنى آلنى تريله قزانمق *etmeguini ālini terīlè qazānmaq*, اقوات يوميّه سنى كدّ يمين وعرق جبينلر ايله كسب ا *aqvāti ïevmïiècini keddi ïemīn vè 'arqy djebīnler ilè kesb it*.

Suez, ou Soueys, ville et port de la basse Égypte, سويس *suveïs*.

Suffire, v. n., يتمك *ïetmek*, t.; كفايت ا *kefāïet it*, كافى او *kiāfi ol*, a.-t. — Cet argent suffit, بو مقدار اقچه كفايت ايدر *bou myqtār aqtchè kefāïet ider*. — Cela suffit, يتر *ïeter*. — Cela ne suffit pas, يتمز *ïetmez*, كفايت ايتمز *kefāïet itmez*. — Cela me suffit, بو بكا يتر *bou bañā ïeter*, بو بكا كافيدر *bou bañā kiāfīdur*. — Se suffire, v. pr., اكتفا ا *iktifā it*.

Suffisamment, adv., يتهجك قدر *ïetèdjek qadar*, كفايه مقدارى *kifāïè myqtāri*, قدر كفايه *qadri kifāïè*, على قدر الكفايه *'ala qadr ul-kefāïè*.

Suffisance, s. f., ce qui suffit, ce qui est assez, يتهجك مقدارى *ïetèdjek myqtāri*, t.; كفايت مقدارى *kifāïet myqtāri*, كفايت *kifāïet*, a. — Avoir suffisance de vivres, قدر كافى ذخيرهٔ يه مالك او *qadri kiāfi zakhyrèïè mālik ol*. — Suffisance, capacité, aptitude, يرارلق *ïarārlyq*, قابليّت *qābilïiet*, اهليّت *ehlïiet*, كفايت *kefāïet*, لياقت *līāqat*. — Suffisance, vanité, présomption, غرور *ghourour*, فضوللق *fouzoullyq*, vulg. *fodoullouq*, استغنا *istyghnā*, عجب و نفسى *'udjb u nefsi*.

Suffisance, adv. Voy. Suffisamment.

Suffisant, e, adj., qui suffit, يتر *ïeter*, t.; كافى *kiāfi*, وافى *vāfi*, a. — Cette quantité est suffisante, بو مقدار كافيدر *bou myqtār kiāfīdur*. — Une bonne et suffisante caution, يرار وكافى بر كفالت *ïarār vè kiāfi bir kefālet*. — En t. de théol., la grâce suffisante, فيض بالغ صمدانى *feïzy bālyghy samedānïi*. — Suffisant, présomptueux, vain, مغرور *maghrour*, فضول

fouzoul, vulg. *fodoul*, مستغنی *moustaghni*.

SUFFOCANT, E, adj., qui suffoque, بوغدریجی *boghdurīdji*, بوغیجی *boghydji*, نفس بوکالدیجی *nefes bouñāldīdji*, t.; خانق *khānyq*, a.

SUFFOCATION, s. fém., بوغش *boghouch*, بوغلش *boghoulouch*, بوغلمه *boghoulma*, بوکالمه *bouñālma*, t.; نفس بوکالمه طوتلمه *nefes bouñālma thoutoulma*, a.-t.; اختناق *ykhtināq*.

SUFFOQUER, v. a., faire perdre la respiration, بوغمق *boghmaq*, t.; تخنیق ا *takhnyq it*, a.-t. — Suffoquer, v. n., étouffer, perdre la respiration, بوغلمق *boghlamaq*, نفسی طوتلمق *nefeci thoutoulmaq* او مخنوق *makhnouq ol*. — Suffoqué, e, بوغلمش *boghoulmich*, مخنوق *makhnouq*.

SUFFRAGANT, s. m., تابع *tābi'*, a.

SUFFRAGE, s. m., déclaration de sa volonté, de son choix dans une délibération, رأی *rèï*, pl. a. آرا *ārā*. — Être élu à la pluralité des suffrages, کثرت آرای ارباب مجلس ایله انتخاب او *kesret ārāï erbābi medjlis ilè intikhāb ol*. — A l'unanimité des suffrages, اتفاق آرا ایله *ittifāq ārā ilè*. — Suffrage, approbation, قبوللمه *qaboullama*, استصواب *istisvāb*, استحسان *istyhsān*, رضا *rizā*, حسن رضا *husni rizā*.

SUFFUMIGATION, s. f., fumigation. Voy. ce mot.

SUFFUSION, s. f., دوکلمه *deukulmè*, یایلمه *ïāïlma*, t.; انتشار *intichār*, a. — Suffusion de la bile, صفرا *safrā* دوکلمه‌سی - یایلمه‌سی *deukulmèci, ïāïlmaci*.

SUGGÉRER, v. a., بر کمسنه نک عقلنه قویمق *bir kimesnènuñ 'aqlinè qoïmaq*, ذهنه القا ا *zihnè ilqā it*, تلقین ا *telqyn it*, a.-t.; قولاغنه یلتمک *qolāghyna qoïmaq*, قویمق *ïltemek*, قندرمق *qyndurmaq*, قسلدمق *fyqyldamaq*, اغوا ا *yghvā it*. — Suggérer un bon expédient, بر تدبیر صایب القا ا *bir tedbīri sāïb ilqā it*; — un mauvais dessein, بر کمسنه نک خاطرینه بر نیّت فاسد القا ا *bir kimesnènuñ khāthyrinè bir nïieti fācidè ilqā it*.

SUGGESTION, s. f., یلتمه *ïeltemè*, t.; القا *ilqā*, اغوا *yghvā*, تلقین *telqyn*, تحریک *tehrīk*, a. — Suggestion dangereuse, اغوای منتج الخطر *yghvāï muntidj ul-khathar*. — Suggestion diabolique, تحریک شیطانی *tahrīki cheïthāni*.

SUICIDE, s. m., action de se tuer, کندو کندینی اولدرمه *guendu guendini euldurmè*, t.; قتل نفس *qatli nefs*, قتل النفس *qatl un-nefs*, a. — Suicide, celui qui se tue lui-même, کندو کندینی اولدرن *guendu guendini eulduren*, قاتل نفس *qātili nefs*, قاتل النفس *qātil un-nefs*.

SUIE, s. f., قوروم - قورم *qouroum*, اوجاق قورمی *odjāq qoroumi*, t.; سناج *sinādj*, ایس *ïs*, a.

SUIF, s. m., طوک یاغی *dhoñ ïāghy*, t.; شحم *chahm*, a. — Donner le suif à un navire, کمی یی یاغلمق *guemïi ïāghlamaq*.

SUINT, s. m., دری یاغی *deri ïāghy*, حیوانک کوده‌سی صیزندیسی *haïvānuñ guevdèci syzyntïci*, t.; وذح *vezeh*, رشیح البدن الحیوانات *rechīh ul-beden ul-haïvānāt*, a.

Suintement, s. m., صزندی *syzynti*, ضیزمه *syzmè*, t.; ترشّح *terechchuh*, a.

Suinter, v. n., صزمق *syzmaq*, داملمق *dāmlamaq*, t.; ترشّح ا *terechchuh it*, تعرّق ا *te'arruq it*, a.-t.

Suisse, république fédérative de l'Europe centrale, اسویچر مملکتی جمهوری *isvuitcher memleketi*, *djumhouri*, هلوچیه *helvetchïa*. — Habitant de la Suisse, اسویچرلو *isvuitcherlu*. — Portier d'une grande maison, بیوك بر قوناغك قپوجیسی *buïuk bir qonāghuñ qapoudjíci*, قپوجی *qapoudji*, t.; بوّاب *bevvāb*, pl. a. بوّابین *bevvābín*.

Suite, s. f., ceux qui accompagnent par honneur, اتباع *etbā'*, pl. a. توابع *tevāby'*; حشم *hachem*, a.; قپو خلقی *qapou khalqy*. — Train de domestiques, خدم و حشم *khadem u hachem*. — Une suite nombreuse, کلّیتلو اتباع و حشم *kullïietlu etbā' vu hachem*. — Suite, ceux qui viennent après, کیرودن کلانلر *guïruden guelenler*, اردی صره کلانلر *ardi syra guelenler*, پس ایندکان *pes âïendeguiān*, معاقبین *mou'āqybín*. — Fam., n'avoir point de suite, n'avoir point d'enfants, ni de proches parents, اولاد و اعقابی اولمامق *evlād u a'qābi olmāmaq*. — Il n'a point de suite, ذرّیتی یوقدر *zurïieti ïoqtur*. — Suite, ce qui suit, ce qui vient après, صکره کلان *soñra guelān*, صکره‌سی *soñraci*, اشاغیسی *achāghyci*, آتیده کلان *ātídè guelān*, ما بعد *mā ba'd*. — Suite, continuation d'un ouvrage, ذیل *zeïl*, تتمّه *tetummè*, صکردن یازیلان *soñradan ïāzylān*. — Enchaînement de choses arrivées l'une après l'autre, ou rangées par ordre, سلسله *silsilè*, تسلسل *tecelsul*, تلاحق *telāhuq*. — Rangée, série, دیزی *dīzy*, صره *syra*, سلك *silk*. — Une suite de livres d'histoire, تاریخ کتابلری صره‌سی *tārykh kitāblari syraci*. — Une suite, une série de perles, سلك جواهر *silki djevāhir*. — Suite, enchaînement, ordre, liaison, ربط *rabth*, رابطه *rābitha*. — Il n'y a aucune suite dans ce discours, بو مقاله‌ده اصلا رابطه یوقدر *bou maqālèdè aslā rābitha ïoqtur*. — Suite, effet d'un événement, résultat, نتیجه *netídjè*, عاقبت *'āqybet*, pl. a. عواقب *'avāqyb*. — Cela peut avoir des suites fâcheuses, بوندن عواقب ردیئه ظهوری احتمالی واردر *boundan 'avāqybi redïiè zouhouri yhtimāli vārdur*. — A la suite, adv., معیّتنده *me'yietindè*. — Être à la suite d'un ambassadeur, c'est-à-dire l'accompagner, بر ایلچینك معیّتنده او *bir iltchínuñ me'yietindè ol*. — A la suite, après, صکره *soñra*. — Venir, marcher à la suite de quelqu'un, بر کمسنه‌دن صکره کلمك - مشی ا *bir kimesnèden soñra guelmek, mechi it*. — De suite, l'un après l'autre, بر بری اردنجه *bir biri ardindjè*, بر برینی اولاشه‌رق *bir birini oulācharaq*, متعاقبًا *mute'āqyben*, متوالیًا *mutevālïen*. — Dans l'ordre où les choses doivent être rangées, ترتیب اوزره

tertîb uzrè, مرتّبًا *muretteben*. — Tout de suite, aussitôt, آنيده *ânîdè*, در حال *der hāl*, فى الحال *fil-hāl*. — Immédiatement après une personne, عقبنده *'aqabindè*, عقبنجه *'aqabindjè*. — De suite, sans interruption, اره‌لق ويرمكسزين *aralyq vîrmeksizîn*, بلا فاصله *bilā fācylè*, بلا انقطاع *bilā inqythā'*.

Suivant, prépos., selon, à proportion, كوره *gueurè*, موجبنجه *moudjebindjè*, t.; حسب *hasb*, a.; بر موجب *ber moudjib*, p.-a. — Suivant l'opinion d'un tel, فلان كمسنه‌نك رأينه كوره *felān kimesnènuñ rèïnè gueurè*. — Suivant que, كوره *gueurè*, حسبما *hasbemā*.

Suivant, e, adj., qui suit, qui va après, صكره‌كى *soñraki*, صكره كله‌جك *soñra guelèdjek*, كله‌جك *guelèdjek*, t.; آتى *âti*, ما بعد *mā ba'd*, — Le jour suivant, صكره كى كون *soñraki guñ*. — Suivant, qui accompagne, تابع *tābi'*, pl. اتباع *etbā'*, a.

Suiver, v. a., enduire de suif, ياغلمق *ïāghlamaq*. — Suiver un navire, كمى يى ياغلمق *guemïi ïāghlamaq*, t.

Suivre, v. a., aller, venir après, اردنجه كتمك *ardindjè guitmek*, صكره كلمك *soñra guelmek*, ارددن كتمك *ardden guitmek*, t.; تبعيّت ا *teb'yïet it*, a.-t.; پيرولك ا *peïrevlik it*, p.-t. — Suivre, être après, par rapport au temps, au lieu, au rang, اردى صره او *ârdi syra ol*, اردى صره كلمك *ârdi syra guelmek*, تعاقب ا *te'āqoub it*, تلاحق ا *telāhouq it*. — L'été suit le printemps, فصل صيف فصل ربيعى تعاقب ايدر *fasli saïf fasli rebî'y te'āqoub ider*. — Suivre, aller après pour prendre, pour attraper, اردينه دوشمك *ardînè duchmek*, پسنه دوشمك *pecinè duchmek*, تعقيب ا *ta'qyb it*. — Suivre les traces, ايزلمك - ازلمك *izlemek*. — Suivre à la piste. Voy. Piste. — Suivre son chemin, يولنه كتمك *ïolyna guitmek*, يوله طوغريلوب كتمك *ïola dhoghrylup guitmek*. — Suivre, observer, épier, كوزتمك *gueuzetmek*, تجسّس ا *tedjessus it*. — Accompagner, aller avec, معيّتنه كتمك *me'yïetinè guitmek*, معيّتنده او *me'yïetindè ol*, برابر كتمك *berāber guitmek*, رفاقت ا *refāqat it*. — Je l'ai suivi dans tous ses voyages, جميع اسفارنده معيّتنه كتدم *djemî' esfārindè me'yietinè guittum*. — Suivre, se conformer, obéir, اويمق *ouïmaq*, تابع او *tābî' ol*, تبعيّت ا *teb'yïet it*. — Imiter, تقليد ا *taqlîd it*. — Suivre une opinion, بر رأيه تبعيّت ا *bir rèïè teb'yïet it*; — une doctrine, une croyance, بر مذهبه - بر اعتقاده متابعت ا *bir mezhebè, bir y'tiqādè mutābe'at it*. — Suivre sa pensée, son idée, كندو فكر و ملاحظه‌سنه تبعيّت ا *guendu fikr u moulāhazacinè teb'yïet it*; — ses penchants, نفسنه - هواسنه اويمق *nefsinè, havācinè ouïmaq*; — ses passions, امراض نفسانيّه‌سنه تبعيّت ا *emrāzy nefsānïièçinè teb'yïet it*. — Suivre une affaire, بر مصلحته مداومت ا *bir maslahatè mudāvemet it*. — Au

fig., suivre les traces de ses ancêtres, les imiter, آبا و اجدادينك اثرلرينه اقتفا ا ـ مسلكنه سلوك ا *ābā vu edjdādīnuñ ecerlerīnè yqtifā it, meslekinè sulouk it.* — Se suivre, v. pron., marcher l'un après l'autre, بر برينك اردينه كتمك *bir birīnuñ ardīnè guitmek.* — Arriver, se manifester successivement, متعاقبًا ظهورا *mute'āqyben zouhour it,* تعاقب ا *te'āqoub it.* — Suivi, e, adj., où il y a beaucoup de monde. Voy. Fréquenté. — Où il y a de l'ordre, de la liaison, رابطه‌لو *rābithalu,* منتظم *mountazem.*

Sujet, te, s., soumis à une autorité, à un souverain, رعايا *re'āïā,* رعيّة *ra'yïet,* pl. a. رعايا *ri'āïā.* — Sujet, personne, individu, شخص *chakhs,* كمسنه *kimesnè.* — Chercher un sujet pour une place, بر منصب ايچون بر شخص ارامق *bir mansyb itchoun bir chakhs arāmaq.* — Sujet, cause, motif, سبب *sebeb,* pl. a. اسباب *esbāb;* وسيله *vecīlè,* pl. a. وسائل *veçāïl.* — Quereller sans sujet, بلا سبب منازعه ا *bilā sebeb munāza'a it.* — Sujet, matière, chose sur laquelle on parle, on écrit, مادّه *māddè,* صدد *saded,* مبحث *mebhas.* — Traiter un sujet, بر مادّه‌نك اوزرينه بحث ا *bir maddènuñ uzerīnè bahs it.* — Sortir du sujet qu'on traite, s'en écarter, صدددن چيقمق *sadedden tchyqmaq.* — Sujet d'un tableau, d'une peinture, مادّه *māddè,* بر تصويرك مادّه‌سى *bir tasvīruñ māddèci.* — Sujet, objet d'une science, موضوع له *mevzou' lehou,* موقوف عليه *mouqoufun 'aleïh.* — Sujet, t. de logique, terme de toute proposition, مسند اليه *mesnèdun ileïh.* — Sujet, se dit aussi d'une personne par rapport à sa capacité, à ses moyens, ses qualités, ses défauts, آدم *ādem,* كمسنه *kimesnè,* ذات *zāt,* pl. a. ذوات *zavāt.* — Un bon sujet, خوش بر آدم *khoch bir ādem.* — Un mauvais sujet, يرامز آدم *ïarāmaz ādem.*

Sujet, te, adj., soumis, subordonné, qui est dans la dépendance, تابع *tābi',* a.; حكمى التنده *hukmi altindè,* زير حكمنده *zīri hukmindè,* a.-t.; محكوم *mahkioum.* — Le fils est sujet à son père, ولد والده تابعدر ـ والدك محكوميدر *veled vālidè tābī'dur, vāliduñ mahkioumīdur.* — Sujet, astreint, اوغرار *oghrār,* تابع *tābi'.* — La nature humaine est sujette à beaucoup d'infirmités, طبعيت بشر اسقام كثيره‌يه تابعدر *thab'yati becher esqāmi kecīrèïè tābī'dur.* — Sujet par habitude, par penchant, par nature, مبتلا *mubtelā,* دوشكون *duchkun.* — Être sujet à une faute, à un défaut, بر خطايه مبتلا او *bir khathāïè mubtelā ol.* — Tout le monde est sujet à se tromper, هر كس الدانه بيلور *her kes aldāna bīlur.* — Être sujet à de fréquentes maladies, امراض كثيره‌يه مبتلا او *emrāzy kecīrèïè mubtelā ol.* — Cela est sujet à bien des inconvénients, بو مادّه محذورات كثيره‌يه مستتبعدر *bou māddè mahzourāti kecīrèïè mustetbi'dur.* — Sujet, tenu en sujétion, en soumission, قوللقده

qoullouqta, تحت محكوميتنده *tahti mahkioumiiettè*. — Sujet, assujetti à des charges, à des droits, مكلف *mukellef*.

Sujétion, s. f., assujettissement, état de celui qui est astreint à quelque chose, à quelque nécessité, محكوملق *mahkioumlik*, a.-t.; محكوميت *mahkioumiiet*, مجبوريت *medjbouriiet*, تبعيت *teb'yiet*, a. — S'affranchir de la sujétion, قيد محكوميتدن خلاص بولمق *qaïdi mahkioumiietten khalās boulmaq*. — Sujétion, assiduité gênante, تابعلك *tābi'lik*, ملازمت *mulāzemet*. — Grande sujétion, ملازمت تامه *mulāzemeti tāmmè*.

Sulfate, s. m., توتيا *toutiā*, زاج *zādj*, a.

Sulfureux, se, adj., كوكردلو *kukurdlu*, كبريتلو *kibritlu*, t.; كبريتى *kibritii*, a. — Matière sulfureuse, مادهٔ كبريتيه *maddèï kibritiiè*. — Exhalaisons sulfureuses, ابخرهٔ كبريتيه *ebkhyrèï kibritiiè*.

Sulfurique, adj. com., t. de chimie, acide sulfurique, زاج ياغى *zādj iāghy*, t.

Sultan, s. m., titre qu'on donne à l'empereur des Ottomans, سلطان *soulthān*, pl. a. سلاطين *selāthin*. — Le sultan Abdul-Medjid, سلطان عبد المجيد حضرتلرى *soulthān 'abed ul-medjīd hazretleri*. — Le titre de sultan se donne également à l'empereur de Maroc et à plusieurs autres princes mahométans.

Sultane, s. f., titre qu'on donne aux femmes, aux sœurs et aux filles du Grand-Seigneur, سلطان *soulthān*. — La sultane mère, ou sultane *validè*, والده سلطان *vālidè soulthān*. Voy. le mot سلطان dans le *Diction. turc-français*.

Sumac, *, m., genre d'arbre et d'arbrisseau, سماق *summāq*, t.

Super, v. n., t. de mar., se boucher, قپانمق *qapānmaq*, طيقانمق *thyqānmaq*, t.; منسدّ اول *munsedd ol*, a.-t.

Superbe, s. fém., orgueil, vaine gloire, présomption, غرورلق *ghourourlyq*, فضوللق *fozoullyq*, vulg. *fodoullouq*, a.-t.; غرور *ghourour*, تكبّر *tekebbur*, كبر *kibr*, عجب *'oudjb*, a.

Superbe, adj. com., orgueilleux, فضول *fozoul*, vulg. *fodoul*, a.; كبرلو *kibrlu*, a.-t.; تفرعلو *tafralu*, متكبّر *mutekebbir*. — Superbe, très-beau, magnifique, پك كوزل *pek guzel*, قطى كوزل *qaty guzel*, اعلا *a'lā*, فوق الاعلا *fevq ul-a'lā*. — Un superbe cheval, اعلا بر فارس *a'lā-bir fāris*. — Un local superbe, اعلا بر موقع *a'lā bir mevqa'*. — Un superbe discours, اعلا بر مقاله *a'lā bir meqālè*.

Superbement, adv., orgueilleusement, فضوللق ايله *fozoullyq ilè*, فضول ايله *fodoullyq ilè*, غرور ايله *ghourour ilè*. تكبّرله *tekebbürilè*, a.-t.; متكبّرانه *mutekebbirānè*. — Magnifiquement, پك اعلا اولدرق *pek a'lā olaraq*, على وجه الاعلا *'ala vedjh ul-a'lā*. Voy. Magnifiquement, Splendidement.

Supercherie, s. f., حيله *hylè*, pl. a. حيل *hyel*; الداتمه *aldātma*, آل *āl*, دكك *dekk*, t.

SUPERFÉTATION, s. f., conception d'un fœtus lorsqu'il y en a déjà un dans la matrice, كبدلك اوزريته *guebèlik uzerinè guebèlik*, t.; علق فوق علق *'alaq fevq ul-'alaq*, علق مكرّر *'alaqy mukerrer*, a. — Superfétation, au fig., rédondance. Voy. ce mot. Voy. SUPERFLUITÉ.

SUPERFICIE, s. f., t. de géom., surface, longueur et largeur sans profondeur, سطح *sathh*, pl. a. سطوح *suthouh*, اوست *ust*, بسيطة *becîthat*. — Superficie, dans le langage ordinaire, simple surface, يوز *ïuz*, وجه *vedjh*. — Surface des corps considérée comme ayant quelque épaisseur, صفحهٔ خارجيّه *safhaï khâridjïè*, اوست يوزى *ust ïuzu*.

SUPERFICIEL, LE, adj., سطحى *sathhyi*, ظاهرى *zâhirïi*, a.; اوستنكوى *ustunguï*, ديش يوزه كى *dîch ïuzdèki*, t. — Connaissance superficielle, سطحيجه وقوف *sathhîdjè vouqouf*.

SUPERFICIELLEMENT, adverbe, سطحيجه *sathhîdjè*, خفيفجه *khafîfdjè*, a.-t.; خفّةً *khyffeten*, سطحيًا *sathhyïen*, a. — Traiter superficiellement, سطحيجه ذكر ايتمك *sathhîdjè zikr it*.

SUPERFIN, E, adj., un degré supérieur de finesse dans les choses de même nature, پك ايو *pek eïu*, پك انجه *pek indjè*, t.; پك اعلا *pek a'lâ*, a.-t., فوق الاعلا *fevq ul-a'lâ*. — Du drap superfin, فوق الاعلا بر چوقه *fevq ul-a'la bir tchoqa*. — Le superfin, s. m., la qualité la plus recherchée dans une chose, انجه‌سى *indjèci*, اعلاسى *a'lâci*.

SUPERFLU, E, adj., qui est de trop, زايد *zâïd*, pl. a. زوايد *zavâïd*; لازم اوليان *lâzym olmaïân*, a.-t. — Cela est superflu, بو زايددر *bou zâïdtur*. — Dépense superflue, مصرف زايد *masrâfi zâïd*. — Superflu, inutile, لزومسز *luzoumsyz*, لزومى يوق *luzoumi ïoq*, فايده‌سز *fâïdèsyz*, بيهوده *bîhoudè* بى طايل *bi thâïl*. — Superflu, s. ce qui est de trop, لزومدن زياده‌لك *luzoumden ziâdèlik*, قدر حاجتدن زياده‌لك *qadri hâdjetten ziâdèlik*, فضله *fazlè*. — Donner le superflu de son bien aux pauvres, فضلهٔ مالى فقرايه ويرمك *fazlèi mâlî fouqarâïè vîrmek*.

SUPERFLUITÉ, s. f., زياده‌لك *ziâdèlik*, زايدلك *zâïdlik*, a.-t. — Les choses superflues, زوايد *zavâïd*. — Surabondance, كثرت *kesret*.

SUPÉRIEUR, E, adj., qui est situé au-dessus, اوست *ust*, يوقرده كى *ïoqardaki*, t.; فوقانى *fevqâni*, a.-t.; اعلا ـ اعلى *a'lâ*, a. — La partie supérieure, اوست يانى ـ طرفى *ust ïâni tharafi*. — L'orifice supérieur de l'estomac, معده نك اوست اغزى ـ فمّ اعلاسى *mi'dènuñ ust aghzy*, *femmi a'lâci*. — La Pannonie supérieure et inférieure, اوست والت پانونيا *ust vè alt pânounïâ*. — Supérieur, au propre et au moral, élevé, qui est au-dessus des autres en rang, en dignité, فايق *fâïq*, رفيع *refi'*, عالى *'âli*, اوستون *ustun*. — Esprit supérieur, عقل رفيع *'aql refi'*. — Autorité, puissance supérieure, حكومت عليه *hukioumèti*

'alïïè. — Un officier supérieur, رؤسادن برضابط *rueçāden bir zābyth*. — Être supérieur en nombre, عدد جهتیله سائرلردن فایق و اغلب او *'aded djehetilè sāïrlerden fāyq u aghleb ol*. — Cours supérieures, celles qui jugent en dernier ressort, اولسو محاکملر *olou mehkemèler*, محاکم عالیه *mehākìmi 'āliïè*. — Supérieur, qui est le premier, qui a l'autorité, باش *bāch*, رئیس *reïs*, pl. رؤسا *rueçā*, سرکرده *serkerdè*. — Le supérieur d'un couvent chrétien, رهبان باشی *rouhbān bāchi*, غومنوس *ghomenos*; — d'un couvent musulman, شیخ تکیه *cheïkh tekïè*, شیخی *cheïkhy*.

Supérieurement, adv., d'une manière supérieure, اوست اولدرق *ust olaraq*, t.; — على طريق التفوّق *'ala tharyq ut-tefevvuq*, الافضل *ul-efzal*, a. — Supérieurement, parfaitement, très-bien, پك اعلا *pek a'lā*, كمال مرتبه *kemāli mertebè*. — Écrire supérieurement, برروجه اعلا كتابت ايت *ber vedjhi a'lā kitābet it*.

Supériorité, s. f., prééminence, اوستلق *ustlyq*, تفوّق *tefevvuq*, تفضّل *tefazzul*, تقدّم *teqaddum*, a.; برترى *berteri*, p. — Autorité, رياست *rïācet*. — Excellence au-dessus des autres en science, etc., اوستلق *ustlyq*, زيادهلك *zïādèlik*, مزيّت *mezïïèt*, زيادت *zïādet*, براعت *berā'at*. — Supériorité de génie, مزيّت عقل وذكا *mezïïeti 'aql u zekiā*.

Supérlatif, ive, adject., t. de gramm., qui exprime la supériorité, اسم تفضيل *ismi tafsyl*. Adv. fam., marquant l'excès d'un défaut, بغايت زياده سيلـه *beghāïet zāïdècilè*. — Laid au superlatif, بغايت چركين *beghāïet tchirkin*.

Superpurgation, s. f., مبالغه ايله يورك سورمه‌سى *mubālagha ilè ïurek sarmèci*, t.; تنقيهٔ مفرطه *tenqyèï mufritha*, a.

Superstitieusement, adverbe, تعصّب ايله *te'assoub ilè*, ايمان باطل ايله *imān bāthyl ilè*, a.-t.; بالتعصّب *bit-te'assub*, a.; متعصّبانه *mute'assybānè*, a.-p.

Superstitieux, se, adj., qui a de la superstition, متعصّب *mute'assyb*, a.; اعتقاد باطلديه ذاهب *y'tiqādi bāthylèïè zāhib*, a.-t. — Un dévot superstitieux, عابد متعصّب *'ābidi mute'assyb*. — Superstitieux; où il y a de la superstition, تعصّبه مقارن باطل اولان *te'assubè mouqārin olān, bāthyl*.

Superstition, s. f., تعصّب *te'assub*, pl. a. تعصّبات *te'assubāt*, اعتقاد باطل *y'tiqādi bāthyl*, pl. اعتقادات باطله *y'tiqādāti bāthylè*.

Supplanter, v. a., بر كمسنه‌نك يرينى آلمق *bir kimesnènuñ ïerini ālmaq*, بر كمسنه‌يى دفع ايدوب يرينه كچمك *bir kimesnèïi def' idup ïerinè guetchmek*. — Supplanter un rival, رقيب قايدروب يرينه كچمك *raqybi qāïdurup ïerinè guetchmek*.

Suppléant, s. m., وكيل *vekil*, a.; يرينه كچمك اوزره نصب اولنمش *ïerinè guetchmek uzrè nasb*

olounmich khalef, t.-a.; خلافسز *khalefsiz* منصوب *khalefi mansoub*.

Suppléer, v. a., ajouter ce qui manque, fournir ce qu'il faut de surplus, اکسکنی ویرمک *eksiguini virmek*, نقصانسنی تکمیل ا *noqsānini tekmīl it*, اکسکنی تمامله‌مق *eksiguini tamāmlamaq*, a.-t. — Suppléer à ce qui manque dans un compte, برحسابده اولان نقصانی تکمیل ا *bir hyçābdè olān noqsāni tekmīl it*. — Ajouter à une phrase ce qui y est sous-entendu, معنای ترکیبده اکسك اولانی تکمیل ا *ma'nāi terkībdè eksik olāni tekmīl it*, مقدر اولان سوزی اچیغه قومق *mouqadder olān seuzy àtchygha qomaq*, لفظ مقدری اظهار ا *lafzy mouqadderi yzhār it*. — Suppléer quelqu'un, tenir sa place, le représenter, بر کمسنه‌نك وکیلی او *bir kimesnènuñ vekīli ol*, وکیل او *vekīl ol*, بریسنك یرینه قائم‌مقاملق ا *birīcinuñ ïerīnè qāïmmaqāmlyq it*. — Suppléer, v. n., réparer le manque, le défaut de quelque chose, یرینی یرینه بدل او *ïerīnè bedel ol*, یرینی طوتمق *ïerīni thoutmaq*, بدلا وضع ا *bedelen vaz' it*, تلافی نقصان ا *telāfīi noqsān it*. — Suppléez à mon défaut, à mon absence, حال غیابمده بکا بدل او *hāli ghyābumdè bañā bedel ol*. — Suppléé, e, تمامله‌نمش *tamāmlanmich*, اتمام اولنمش *itmām olounmich*, مکمل *mukemmel*, بدله ویرلمش *bedelè virilmich*.

Supplément, s. m., ce qu'on donne pour suppléer et quelquefois en sus, تتمه *tetimmè*, تکمله *tekmelè*, a. — Supplément d'un auteur, d'un livre, ذیل *zeïl*.

Supplémentaire, adj. com., ضمیمه اولارق *zamīmè olaraq*, a.-t.

Suppliant, e, adj., qui supplie, یالوارجی *ïālvārīdji*, t.; متضرع *mutezarri'*, a.; نیازمند *nīāzmend*, p. — Suppliant, s. se dit des personnes qui supplient ou présentent des requêtes, دیلیجی *dīleïdji*, حاجتمند *hādjetmend*, مستدعی *musted'a*.

Supplication, s. f., یالوارمه *ïālvārma*, t.; تضرع *tezarrou'*, رجا *ridjā*, ضراعة *zarā'at*, نیاز *nīāz*, p.

Supplice, s. masc., punition corporelle ordonnée par la justice, سیاست *siācet*, عقوبت *'ouqoubet*, pl. a. عقوبات *'ouqoubāt*; نکال *nekiāl*, نکالة *nekiālet*. — Condamner un criminel au supplice, بر مجرمك ترتیب جزاسنی حکم ا *bir mudjrimuñ tertībi djezācini hukm it*. — Supplice, par extension, tout ce qui cause une vive douleur de corps, درد *derd*, الم *elem*, وجع الم شدید *vedja'*, *elemi chedīd*. — Affliction violente, کوکل صقندیسی *gueuñul syqyntīci*, اذیت *ezüet*, عذاب قلب *'azābi qalb*, عذاب درون *'azābi deroun*.

Supplicier, v. a., سیاست ا *siācet it*, ترتیب جزا ا *tertībi djezā it*, شرعا قتل ا *cher'en qatl it*, تنکیل ا *tenkīl it*, a.-t. — On a supplicié un voleur, برحرامینك ترتیب جزاسی اولندی *bir harāmīnuñ djezāci tertīb olounndou*.

Supplier, v. a., یالوارمق *ïalvārmaq*, t.; تضرع ا *tezarru' it*, رجا ا *ridjā it*,

tezarrou' it, نيازا *nïāz it*. — Supplié, e, يلوارلمش *ialvārilmich*, متضرّع *mutezarrou'*.

Supplique, s. f., عرضحال *'arzouhāl*, a.

Support, s. m., ce qui soutient quelque chose, ce sur quoi elle porte, طياق *dhaïāq*, t.; مستند *mustenid*, a. — Support, au fig., aide, appui, soutien, ارقه *arqa*, طياق *dhaïāq*, ظهر قوّة الظهر *qouvvet uz-zahr*, ظهر *zahr*, a.

Supportable, adject. com., qu'on peut supporter, souffrir, چكيلور *tchekïlur*, t.; تحمّلى قابل *tehammuli qābil*, a.-t. — Une douleur supportable, قابل تحمّل بر وجع *qābili tehammul bir vedja'*. — Supportable, permis, qu'on peut tolérer, excuser, ممكن التجويز *mumkin ut-tedjvïz*, جايز *djāïz*, روا *revā*, معذور *ma'zour*, اولمجق *oladjaq*.

Supportablement, adverbe, ال ويره جك صورت ايله *el virèdjek souret ilè*, طاقت كتوره بيله جك وجهيله *thāqat gueturè bïlèdjek vedjhilè*, على قدر التحمّل *'ala qadr ut-tehammul*.

Supporter, v. a., porter, soutenir, قالدرمق *qāldurmaq*, طياتمق *dhaïātmaq*, چكمك *tchekmèk*, t.; تحمّل ا *tehammul it*, a.-t. — Supporter un poids, le poids, يوك قالدرمق ـ چكمك ـ كتورمك *ïuk qāldurmaq*, *tchekmek*, *gueturmek*. — Supporter, souffrir, endurer, طاقت كتورمك *thāqat gueturmek*, تحمّل ا *tehammul it*, تحامل ا *tehāmul it*, مقاسات ا *moukāsāt it*. — Supporter avec patience, صبر ايله تحمّل ا *sabr ilè tehammul it*, چكمك *tchekmek*. — Faire supporter, چكدرمك *tchekturmek*; — un dommage, ضررينى چكدرمك *zararïni tchekturmek*.

Supposer, v. a., poser une chose pour établie, faire une hypothèse, afin d'en tirer quelque induction, فرض ا *farz it*, فرض طوتمق *farz thoutmaq* a.-t.; طوتمق *thoutmaq*. — Supposons que cela soit ainsi, بو بويله اولديغينى فرض ايدهلم *bou beuïlè oldoughyni farz idèlum*. — Supposons que, طوتالم كه *thoutālumki*, بويله اولديغى فرض اولنسه *beuïlè oldoughou farz olounsa*. — Supposé qu'il l'eût fait, ايتديكى تقديرده *ittïgui taqtïrdè*. — Alléguer, ou produire pour vrai quelque chose de faux, يلان شيئى كرچك كبى كوسترمك *ialān cheïi guertchek guibi gueustermek*. — Produire pour vraie une pièce fausse, ساخته سند كوسترمك *sākhtè sened gueustermek*, سند كاذب ابراز ا *senedi kiāzyb ibrāz it*. — Supposer un enfant, le faire passer pour enfant de ceux dont il n'est pas né, مواضعةً بر ولد عزو ا *muvāze'aten bir veled 'azv it*.

Supposition, s. fém., proposition que l'on suppose comme vraie ou comme possible, afin d'en tirer quelque induction, فرض *farz*, تقدير *taqtïr*, زعم *zu'm*. — Par supposition, فرضا *farazā*. — Supposition, fausse allégation, زعم باطل *zu'mi bāthyl*. — Supposition d'acte, تقديم سند

كاذب *taqtîmi sencdi kiāzib*. — Supposition d'enfant. Voy. SUPPOSER.

SUPPOSITOIRE, s. m., خسته نك مقعدنه قودقلرى ذوا *khastanuñ maq'adinè qodouqleri devā*, t.; شاف *chāf*, p.; فرزجه *ferzedjè*.

SUPPÔT, s. m., celui qui est membre d'un corps et qui y remplit certaines fonctions, معين *mou'în*, pl. a. معينين *mou'înîn*. — Fauteur et partisan, agent pour le mal, عاون *'āvin*, pl. a. عونة *'avnet*; هوادار *havādār*, p.; تابع *tābi'*, pl. اتباع *etbā'*. — Ç'est un suppôt de Satan, ابليس لعين عوندسندندر *iblîei la'în 'avnè-cindendur*.

SUPPRESSION, s. f., action de supprimer, annulation, قالدرمه *qāldurma*, t.; رفع *ref'*, ابطال *ibthāl*, منع *men'*. — Action de passer sous silence, كتم *ketm*. — Suppression de part ou d'enfant, t. de jurisp., crime de celui ou de celle qui fait disparaître un enfant ou les traces de sa naissance, كتم مولود *ketmi mevloud*. — Suppression, t. de méd., suspension d'une évacuation accoutumée, طوتلمه *thoutoulma*, انقطاع *inqythā'*. — Suppression d'urine, انقطاع بول *inqythā'y buwel*; — de règles, انقطاع حيض *inqythā'y haïz*.

SUPPRIMER, v. act., empêcher de paraître, ou faire cesser de paraître, يساق ا *ïaçāq it*, t.; منع ا *men' it*, a.-t. — Supprimer un livre, بر كتابى يساق ا *bir kitābi ïaçāq it*. — Supprimer, dérober à la connaissance, كيزلمك *guïzlemek*, صاقلمق *sāqlamaq*, كتم ا *ketm it*, اخفا ا *ykhfā it*. — Taire, passer sous silence, ne pas exprimer, سكوت ا *sukiout it*, سكوت ايله كچورمك - براقمق *sukiout ilè guetchurmek*, *brāqmaq*, مسكوت عنه ترك ا *meskiout 'anhou terk it*. — Supprimer, retrancher, چيقارمق *tchyqārmaq*, حذف ا *hazf it*, قطع ا *qath' it*. — Abolir, annuler, قالدرمق *qāldurmaq*, ابطال - الغا - نسخ ا *ibthāl, ilghā, neskh it*. — Supprimé, يساق اولمش *ïaçāq olmuch*, ممنوع *memnou'*, مسكوت عنه *meskiout 'anhou*, بوزلمش *bozoulmich*, قالدرلمش *qāldurilmich*, منسوخ *mensoukh*, ملغا *mulghā*.

SUPPURATIF, IVE, adj., ايركلديجى *iriñledidji*, ايركلدن *iriñleden*, ايرن باغلديجى *iriñ bāghladidji*, t.; مقيح *mouqaïih*, a.

SUPPURATION, s. f., ايركلمه *iriñlemè*, ايركلنمه *iriñlenmè*, t.; تقرح *teqarrouh*, تقيح *teqaïiuh*, a.

SUPPURER, v. n., ايركلمك *iriñlemek*, ايركلنمك *iriñlenmek*, ايرك دوكمك *iriñ deukmek*, ايرك بغلمق *iriñ baghlamaq*, t.; تقرح ا *teqarrouh it*, تقيح ا *teqaïiuh it*, a.-t.

SUPPUTATION, s. f., حساب *hyçab*, a.; صايى *sāïi*, t. — La supputation des temps, حساب سنين وازمان *hyçābi senin u ezmān*.

SUPPUTER, v. a., صايمق *sāïmaq*, t.; حساب ا *hyçāb it*, يكون عدد وحساب ا *ïekioun it*, تعداد وحساب ا *ta'adād u hyçāb it*, a.-turc. — Supputé, e, صايلمش يكون اولمش *sāïlmich*, *ekioun olmich*, محسوب *mahsoub*.

SUPRÉMATIE, s. f., supériorité, excellence au-dessus de tous les autres, اوستلق *ustluq*, t.; وافركسان اوزريسنه اولان تفوق *vāfir keçān uzerīnè olān tefevvouq*, a.-t. — Suprématie, droit d'être chef d'une religion, امامت *imāmet*, رياسة *riācet*.

SUPRÊME, adj. com., qui est au-dessus de tout en son genre, en son espèce, اك يوقاروغى *eñ ïoqāroughy*, اك اوست اولان *eñ ust olān*, t.; اعلى *a'la*, اعلا *a'lā*, عالى *'āli*, سامى *sāmi*, اعظم *a'zem*. — Ordre suprême, امر عالى *emri 'āli*. — Qui termine tout, dernier, اك صوك *eñ soñ*, اك بيوك *eñ buïuk*, اقصى الغايات *aqsa ul-ghāiāt*, اقصا - اقصى *aqsa*, منتها *muntehā*, بالاترين *bālātarīn*. — Tel est mon vœu suprême, اشته منتهاى مطلوبم *ichtè muntehāī mathloubum boudur*. — L'instant suprême, l'heure de la mort, صوك ساعت *soñ sā'at*, اخر الساعت *akher us-sā'at*. — Les volontés suprêmes, les dernières dispositions d'un mourant, صوك وصيتلر *soñ vaciietler*. — Au suprême degré, كمال مرتبه ده *kemāli mertebèdè*.

SUR, E, adj., qui a un goût acide et aigret, اكشى *ekchi*, اكشجه *ekchidjè*, اكشرك *ekchīrek*, t.; حامض *hāmyz*, مز *muzz*, مز المذاق *muzz ul-mizāq*. — Sûr, certain, vrai, كرچك *guertchek*, صحيح *sahyh*, محقق *mouhaqqaq*, اصح *ecahh*. — C'est une chose sûre, برامر محققدر *bir emri mouhaqqaqtur*. — Indubitable, qui doit arriver infailliblement, شبهه سز *chubhècyz*, مقرر *mouqarrer*, غير مشكوك *ghaïri mechkiouk*, بى اشتباه *bi ichtibāh*. — Un profit sûr, مقرر ومحقق برفائده *mouqarrer u mouhaqqaq bir fāïdè*. — Être sûr, savoir certainement, صحيحا بيلمك *sahyhen bilmek*, شبهه سز بيلمك *chubhècyz bīlmek*. — Je suis sûr que cela est, بويله اولديغى علم اليقين بيلورم - يقينًا معلومدر *beuïlè oldoughou 'ylm el-ïaqyn bīlurum, ïaqynen ma'loumumdur*. — Un remède sûr, صحيح التاثير بردوا *sahyh ut-tèècīr bir devā*. — Qui a la main sûre, الى محكم *eli muhkem*, يدنده متانتى اولان *iedindè metāneti olān*. — Qui a le pied sûr, اياغى قوتلو *āïāghy qouvvetlu*. — Sûr, en qui ou sur quoi on peut se fier, امين *emīn*, معتمد *mu'temed*, شايان امنيت *chāïāni emnïet*. — Une personne sûre, بر اينانلدجق آدم *inānīladjaq bir âdem*, امين بركمسنه *emīn bir kimesnè*. — Un ami sûr, شايان امنيت بر دوست *chāïāni emnïet bir dost*, صاغ دوست *sāgh dost*. — Chemin sûr, امين يول *emīn ïol*. — Les chemins sont sûrs, يوللر امين در *ïollar emīndur*. — Une planche sûre, forte, قوى بر تخته *qavi bir takhta*. — Une échelle sûre, متين بر نردبان *metīn bir nerdubān*. — A coup sûr, infailliblement, البت *elbet*, البته *elbettè*.

SUR, prépos. de lieu, اوزره *uzrè*,

اوزرنده *uzerindè*, اوستنده *ustundè*, t.; على *'ala*, a.; بر *ber*, p. — Sur la terre, يراوزرنده *ïer uzerindè*, على الارض *'alel-'arz*. — Donner sur, avoir vue sur, اوزرينه ناظر او *uzerînè nāzir ol*. — Sur, tout proche, قربنده *qourbindè*, قريبا *qarîben*. — Les villes qui sont sur le fleuve, نهرك قربنده اولان شهرلر *nehruñ qourbindè olān chehrler*. — Prendre sur soi, sous sa responsabilité, اوزرينه المق *uzerînè almaq*, التزام ا *iltizām it*. — Sur, vers, durant, اوزرنده *uzerîndè*, اثناسنده *esnācindè*. — Sur l'heure de midi, اويله وقتى اوزرينه *cuïlè vaqti uzerînè*. — Sur ces entrefaites, بو اثناده *bou esnādè*.

Surabondamment, adv., زياده سيله *zïādècilè*, a.-t.; بالغا ما بلغ *bālyghan mā balagh*, مع زيادة *ma' zïādetin*, a.; بول بول *bol bol*, t.

Surabondance, s. f., بوللق *bollouq*, چوقلق *tchoqlouq*, t.; زياده لك *zïādèlik*, a.-t.; كثرت *kesret*, استفاضه *istifāza*, سبوغ *subough*, غزارت *ghazāret*, a.

Surabondant, e, adj., qui surabonde, بول *bol*, چوق *tchoq*, t.; متزايد *mutezāïd*, كثير *kecîr*, متكاثر *mutekiācir*, غزير *ghazîr*, a.; فراوان *firāvān*, p. — Superflu, زايد *zāïd*, زياده *zïādè*.

Surabonder, v. n., بول او *bol ol*, اشرى او *achuri ol*, ارتق او *artuq ol*, t.; متزايد او *mutezāïd ol*, a.-t.; فراوان او *firāvān ol*, p.-t.

Suracheter, v. a., زياده يه المق *zïādèïè almaq*, دكربهاسندن زياده صاتون المق *deïer behācinden zïādè sātoun almaq*.

Surannation, s. f., lettre de surannation, براتك تجديدينى حاوى امر عالى *berātuñ tedjdîdîñi hāvi emri 'āli*, t.-a.

Suranner, v. n., avoir plus d'un an de date, ييللنمق *ïillanmaq*, t.; مزمن التاريخ او *muzmin ut-tārykh ol*, a.-t. — Suranné, e, ييللنمش *ïillanmich*, ييللنوب حكمى كچمش *ïillanup hukmi guetchmich*, مزمن *muzmin*, a. — En parlant de choses qu'on regarde comme déjà vieilles, اسكيمش *eskîmich*, كهنه لنمش *keuhnèlenmich*. — Cela est un peu suranné, بو نوعمًا عتيقدر *bou nev'amen 'atyqtur*. — Manière de parler surannée, تعبير عتيق *ta'bîri 'atyq*.

Sur-arbitre, s. m., حكم منصوب على الحكم *hakemi mansoub 'alel-hakem*, حكم على الحكم *hakem 'alel-hakem*.

Surbaissé, e, adj., يصتم *ïastum*, t.; مصفح *musaffah*, منخفض *munkhafaz*, a. — Une voûte surbaissée, مصفح بر قبه *muçaffah bir qoubbè*.

Surbaissement, s. m., يصتملق *ïastumlyq*, t.; تصفح *teçaffuh*, انخفاض *inkhyfāz*, a.

Surcharge, s. fém., surcroît de charge, يوك ارتغى *ïuk ārtyghy*, ارتق يوك *artyq ïuk*, علاوهٔ حمل *'ylāvèï haml*, فضله حمل *fazlèï haml*, علاوهٔ بار *'ylāvèï bār*. — Surcharge. Voy. Rature.

Surcharger, v. a., charger trop,

پک یوکلتمک *pek ïukletmek*; چوق یوکلتمک *tchoq ïukletmek*, یوک اوزرینه یوک ییغمق *ïuk ïuk uzerïnè ïyghmaq*, t.; زیاده یوکلتمک *ziādè ïukletmek*, تزیید حمل ا *tezïïdi haml it*. — Surcharger, en parlant d'une excessive imposition, اغر یوك ایله یوکلتمک *aghyr ïuk ilè ïukletmek*. — Surcharger une province, بر ایالتی اغر یوکلر ایله یوکلتمک *bir eïāleti aghyr ïukler ilè ïukletmek*. — Être surchargé de travail, d'affaires, بار اشغال کثیره ایله محمول او *bār echghāli kecïrè ilè mahmoul ol*. — Se surcharger l'estomac, معده‌سنی پک یوکلتمک *my'dècini pek ïuklemek*. — Surchargé, e, پک یوکلتمش *pek ïuklenmich*, پک یوکلو *pek ïuklu*, محمول بالزیاده *mahmoul biz-ziādè*. — Surcharger, faire une surcharge dans l'écriture, یازویی چیزوب تصحیح ا *ïāzouï tchïzup tesḥyh it*.

Surchauffer, v. a., t. de forge, اتشده دمری زیاده‌سیله اسّتمق *ātechtè demiri ziādècilè ïssitmaq*, t.

Surchauffure, s. f., t. de forge, صنقلق *synyqlyq*, t.; وقرة *vaqret*, pl. a. وقرات *vaqrāt*.

Surcroissance, s. f., ارتق ات قبارغی *artyq et qabāryghy*, t.; لحم زاید *lahmi zāïd*, pl. لحوم زایدة *louhoumï zāïdet*.

Surcroît, s. m., قاتمه *qātma*, قاتش *qātich*, ارتمقلق *artmaqlyq*, ارتقلق *artyqlyq*, t.; زیاده‌لك *ziādèlik*, a.-t.; ترقی *teraqqy*, ازدیاد *izdiād*, ضمیمه *zamïmè*, فضله *fazlè*, علاوه *'ylāvè*, a. — Grand surcroît, ضمیمهٔ جسیمه *zamïmèï djecïmè*. — Par surcroît de bonheur, علاوهٔ بختیاری واقبال اولرق *'ylāvèï bakhtïāri vu ikbāl olaraq*.

Surcroître, v. n., ne se dit guère que de la chair qui croît en trop grande abondance dans les plaies, ارتق اولرق بتمک *artyq olaraq bitmek*, t.; زایدًا نبوت ا *zāïden nubout it*, جراحده زاید اولرق *djehrahtè zāïd olaraq nābit ol*. — Surcroître, v. a., accroître au delà des bornes, زیاده‌لندرمک *ziādèlenturmek*, ارتورمق *ārturmaq*, تزیید ا *tezïïd it*.

Surdent, s. f., ارتق دیش *artyq dich*, t.; سن زاید *sinni zāïd*, pl. a. اسنان زایده *esnāni zāïdè*.

Surdité, s. f., perte totale de l'ouïe, صاغرلق *sāghyrlyq*, t.; صمم *samem*, a. — Grande diminution de l'ouïe, قولاق اغرلغی *qoulāq aghyrlyghy* ثقل الاذن *syql ul-uzn*. — Surdité légère, طرش *tharech*.

Surdorer, v. a., برقات دخی یالدزلق *bir qāt dakhy ïāldyzlamaq*, t.; مکرّرًا تذهیب ا *mukerreren tezïhb it*, a.-t. — Surdoré, e, بردخی یالدزلنمش *bir dakhy ïāldyzlanmich*, مکرّرًا مذهّب *mukerreren muzehheb*.

Sureau, s. m., arbrisseau, مرور اغاجی *murver aghādji*, مرور *murver*, t.

Surement, adverbe, avec sûreté, امینلك ایله *eminlik ilè*, امین امنیّت ایله *emïn olaraq emnïïet ilè*, a.-t.; امنًا *amanèn*, بالامن *bil-emn*, a. — Sûrement.

certainement, كرچكدن *guertchekten*, حقيقتده *haqyqattè*, فى الواقع *fil-vāqy'*, صحيحًا *sahyhen*.

Surenchère, s. f., آرتورمه *ârturma* اوزرينه آرتورمه *uzerînè ârturma*, t.; مزاد اوزرينه اولان مزاد *mezād uzerînè olān mezād*, a.-t.; مزايدة على المزايدة *mezāïdet 'alel-mezāïdet*.

Surenchérir, v. n., مزاددە آرتورمق *mezāddè ârturmaq*, a.-t.; ايتدكلرى آرتورمه اوزرينه آرتورمق *ittikleri ârturma uzerînè ârturmaq*, t.; تزييد على المزايدة *tezïïd 'alel-mezāïdet it*.—Surenchéri, e, اوزرينه آرتورلمش *uzerînè ârturilmich*, مزاد على المزايدة *mezdād 'alel-mezāïdet*.

Surérogation, s. f., ce qu'on fait de bien au delà de ce qu'on est obligé de faire, ce qui n'est pas précisément d'obligation, نفل *nefl*, pl. a. انفال *enfāl*; نافله *nāfilè*, pl. a. نوافل *nevāfil*. — Les préceptes sont d'obligation étroite, les autres choses sont de surérogation, احكام شريفه فرايضدن وماعداسى نوافلدندر *ahkiāmi cherîfè ferāïzden vè mā'dāci nevāfildendur*. — Surérogation, ce qu'on fait au delà de ce qu'on avait promis, ارتق *artyq*, فضله *fazlè*.

Surérogatoire, adj.-com., واجبه دمتدن زياده اولان *vādjibèï zimmetten zïādè olān*, a.-t.; زايد عن الواجب *zāïd 'an el-vādjib*, نافله *nāfilè*, a. — OEuvres surérogatoires, نوافلدن اولان اعمال *nevāfilden olān a'māl*.

Suret, te, adj., اكشيجه *ekchidjè*, t.; ميخوشجه *maïkhochdjè*, p.-t.

Sureté, s. f., éloignement de tout péril, état de celui qui n'a rien à craindre pour sa personne ou pour sa fortune, امينلك *emïnlik*, a.-t.; قورقوسزلق *qorqoucyzlyq*, t.; امنيت *emnïïet*, a. — Sûreté pleine et entière, امنيت كامله *emnïïeti kiāmilè*. — Lieu de sûreté, endroit où il n'y a rien à craindre, امين بر *emïn ïer*, امنيتلى يرى *emnïïetlï ïeri*, دار الامان *dār ul-amān*. — Lieu de sûreté, prison, حبس *habs*. — Mettre une personne en lieu de sûreté, la mettre en prison, s'assurer d'elle, حبس ايمين يرده *habs it*, اليقومق *emïn ïerdè alyqomaq*. — Sûreté, caution, garantie, كفيلك *kefïlik*, كفالت *kefālet*. — Précaution que l'on prend, et qui met à l'abri de la tromperie, وسيلهٔ امنيت *vecïlèï emnïïet*, pl. وسايل امنيت *veçāïli emnïïet*, مدار وثوق و امنيت اولهجق اسباب *medāri vuçouq u emnïïet oladjaq esbāb*. — Places de sûreté, places qu'un prince, qu'un État donne ou retient pour la sûreté de l'exécution d'un traité, اجراى شروط معاهده ايچون امانةً ويريلان ياخود اليقونلان قلعه‌لر *idjrāï chourouthy mou'āhedè itchoun emāneten vïrïlān ïākhod alyqonilān qal'aler*. — Sûreté, fermeté de pied pour marcher, اياق قوتوسى *aïāq qouvveti*, پايدارلق *pāïdārlyq*.

Surface, s. f., superficie, يوز *ïuz*, وجه *vedjh*, سطح *sath*, pl. a. سطوح *southouh*, رو *rou*, p.—Surface plane,

يصّى يوز *ïassy ïuz*, سطح مستوى *sathhy mustevi*. — La surface de la terre, يرّ يوزى *ïer ïuzu*, وجه الارض *vedjh ul-arz*, روى زمين *rouï zemín*. — La surface extérieure, l'extérieur même d'une chose, طيش يوز *dhích ïuz*, ظاهر *zāhir*, لوح ظاهرى *levhy zāhiri*.

SURFAIRE, v. a., دكرندن زياده بها استمك *deïerinden zïādè behā istemek*, t.

SURFAIX, s. m., طابقور *thābqour*, استنده‌كى طابقور قولاكى *ustündèki thābqour qolāñi*, t.

SURGEON, s. m., rejeton qui sort du pied de l'arbre, فليس *filís*, اغاج فليسى *aghādj filíci*. — Surgeon d'eau, بر فشقرق صو *bir fichqyrryq sou*, قينق *qaïnaq*, يرالتندن چيقان صو *ïer altïndan tchyqān sou*, t.

SURGIR, v. n., arriver, ايرشمك *ïrichmek*, واصل او *vācyl ol*, a.-t. — Au fig. et plus usité, aborder, surgir au port, ليمانه يناشمق *límānè ïānachmaq*. — Surgir à bon port, سلامت ايله ليمانه يناشمق *selāmet ilè límānè ïanāchmaq*. — Surgir, sortir de, s'élever de, چيقماق *tchyqmāq*, طهور ا *zouhoür it*, تحدّث ا *tehaddus it*.

SURHAUSSEMENT, s. m., action de surhausser, يوكسلتمه *ïukseltmè*, t.; ترفيع *terfí'*, a. — État de ce qui est surhaussé, بهايه چيقمه *behāïè tchyqma*, ترقّى اسعار *teraqqyi us'ār*.

SURHAUSSER, v. a., t. d'archit., élever plus haut, يوكسلتمك *ïukseltmek*, t.; ترفيع ا *terfí' it*, a.-t. — Surhausser, mettre à un plus haut prix ce qui est déjà assez cher, بهايى ارتورمق *behāïi ârturmaq*, بهايى زياده يه چيقارمق *behāïi zïādèïè tchyqārmaq*, تزييد ثمن ا *tezïïdi semen it*. — Surhaussé, e, يوكسك اولمش *ïuksek olmich*, يوكسلنمش *ïukselenmich*, بهايه چيقمش *behāïè tchyqmich*.

SURHUMAIN, E, adj., حدّ بشردن خارج *haddi becherden khāridj*, a.-t.; فوق حدّ البشر *fevky hadd ul-becher*, a.

SURINTENDANCE, s. f., باش ناظرلق *bāch nāzyrlyq*, نظارت *bāch nazāret*, t.-a.; نظارت مطلقه *nazāreti mouthlaqa*.

SURINTENDANT, E, s., باش ناظر *bāch nāzïr*, t.-a.; ناظر مطلق *nāzyri mouthlaq*, a. — Surintendante, femme du surintendant, باش ناظرك زوجه‌سى *bāch nāziruñ zevdjèci*. — La surintendante des femmes du Grand-Seigneur, باش قادن *bāch qādin*.

SURJET, s. m., بر نوع دكش *bir nev'y dikich*, تيل *tïel*, t.

SURJETER, v. a., ايكى بزك كنارلرى بربرينك اوزرينه ديكمك *iki bezuñ kenārlerì birbirínuñ uzerínè dīkmek*, تيللمك *tïellemek*, t.

SURLENDEMAIN, s. m., ايرته‌نك ايرته‌سى كونى *irtènuñ irtèci gunu*, ايرته‌نك صكره‌سى كونى *irtènuñ soñraci gunu*, t.; اليوم بعد الغد *el-ïevmu ba'd el-ghad*, a.

SURMENER, v. a., بر بنكى - بر طوارى يورلتمق *bir binegui, bir*

dhavāri ïouroultmaq, t.—Surmener un cheval, آتی پك يورمق *âty pek ïourmaq*. —Surmené, e, پك يورلمش *pek ïouroulmich*, پك يورغون *pek ïorghoun*.

SURMONTER, v. a., monter au-dessus, اوستنه چيقمق *ustunè tchyqmaq*, يوقارو چيقمق *ïoqārou tchyqmaq*, دپه‌سندن يوقارو چيقمق *tepècinden ïoqārou tchyqmaq*, t. — Dépasser, آشمق *âchmaq*. — Surmonter, au fig., vaincre, dompter, اوست كلمك *ust guelmek*, يكمك *ïeñmek*. — Surmonter ses ennemis, دشمنه غالب كلمك ـ اوست كلمك *duchmenè ghālib guelmek, ust guelmek*; — tous les obstacles, toutes les difficultés, بالجمله موانعه و جميع صعوبتلره غلبه ايله *bil-djumlè mevāni'a vè djemi' sou'oubetlerè ghalebè it*. — Se surmonter soi-même, نفسنه غلبه ايله *nefsinè ghalebè it*.—Surmonter, surpasser, l'emporter en fait de concurrence, ايلروكچمك *ileru guetchmek*, مسابقت ايله *muçābaqat it*.—Surmonté, e, participe des précédents, يوقارو چيقمش *ïoqarou tchyqmich*, يكلمش *ïeñilmich*, مغلوب *maghloub*, ايلروكچمش *ileru guetchmich*, مسابق *muteçābiq*. — Surmonté, en parlant d'une chose au-dessus de laquelle il y en a une autre qui la touche immédiatement, باشنده ـ اوجنده اولان *bāchindè, oudjindè olān*. — Une coupole surmontée d'un croissant, دپه‌سنده بر هلالی اولان قبه *tepècindè bir hilāli olān qoubbè*.

SURMOUT, s. m., قينامامش شيره *qaïnāmāmich chīrè*, t.

SURMULET, s. m., poisson, بر نوع بالق *bir nev'y deñyz bālyq*, t. Voy. ROUGET.

SURMULOT, s. m., بر نوع تارلا صچانی *bir nev'y tārlā'sytchāni*, t.

SURNAGER, v. n., nager dessus, صو يوزينه چيقمق *sou ïuzīnè tchyqmaq*, صويك يوزنده طورمق *souïuñ ïuzindè dhourmaq*, t. — Le liége surnage à la surface de l'eau, منتار صويك اوزرنده طورور *mantār souïun uzerindè dhourour*. — Surnager, au fig., subsister après un désastre, etc., بر مصيبت عظيمه دنصكره طورمق ـ موجود او *bir moucybeti 'uzīmèdensoñra dhourmaq, mevdjoud ol*.

SURNATUREL, LE, adject., qui est au-dessus des forces de la nature, حدّ طبيعتدن خارج *haddi thabī'atten khāridj*, حدّ طبيعيدن اوستون *haddi thabī'den ustun*, a.-t.; فوق الطبيعة *fevq uth-thabī'at*, a. — Effet surnaturel, فوق الطبيعه بر اثر *fevq uth-thabī'a bir ecer*. — Surnaturel, extraordinaire, فوق العاده *fevq ul-'ādè*, عقلی كچر *'aqli guetcher*, عجيب *'adjīb*, عجايب *'adjāïb*, ما وراء عقل *mā verāï 'aql*.

SURNATURELLEMENT, adv., حدّ طبيعدن خارج صورت ايله *haddi thabī'den khāridji souret ilè*, a.-t.

SURNOM, s. m., لقب *laqab*, pl. a. القاب *elqāb*. — Avoir tel surnom, فلان اسميله ملقب او *felān ismilè, moulaqqab ol*.

SURNOMMER, v. a., لقب قومق *laqab qomaq*, لقب ويرمك *laqab vīrmek*, تلقيب ايله *telqīb it*. — Surnommé, e, لقبلو *laqablu*, لقبلنمش *laqablanmich*, ملقب *mulaqqab*.

Surnuméraire, adj. com., عدد محدود و معيّندن زايد *'adedi mahdoud u mou'yienden zāïd*, a.-t.; فوق العدد المحدود *fevq ul-'aded ul-mahdoud*, a.

Surpasser, v. a., être plus haut, plus élevé, يوكسكلكده كچمك *ïuksekliktè guetchmek*, t.; تفوّق ا *tefevvuq it*, ترفّع ا *tereffu' it*, a.-t. — Excéder, dépasser, كچمك *guetchmek*, تجاوز ا *tedjāvuz it*. — Au fig., être au-dessus de quelqu'un, فائق او *fāïq ol*, كچمك *guetchmek*. — Surpasser les autres en savoir et en science, علم و معرفت خصوصنده سايرلره فائق او *'ylm u ma'rifet khouçoucindè sāïerlerè fāïq ol*. — Se surpasser soi-même, عادت مألوفه‌سندن بر قاچ قات زياده فائق او *'ādeti mééloufècinden bir qātch qāt zïādè fāïq ol*. — Surpasser les forces, دائرهٔ طاقتدن خارج او *dāïrèï thāqatten khāridji ol*. — Supasser, causer un étonnement qui confond les idées, شاشرمق *chāchurmaq*, حيرته براقمق *haïretè brāqmaq*, ايراث بهت و حيرات ا *irāci baht u haïrāt it*. — Surpassé, e, كچمش *guetchmich*, متجاوز *mutedjāvuz*.

Surpayer, v. a., payer au delà de la juste valeur, دكرندن زياده اوده‌مك - ويرمك *deïerinden zïādè eudèmek, vîrmek*. — Payer une personne au delà de ce qui lui est dû, حقّندن زياده اقچه ويرمك *haqqyndan zïādè aqtchè vîrmek*, a.-t. — Surpayé, e, حقّندن زياده اقچه المش *haqqyndan zïādè aqtchè almich*.

Surpeau, s. f., épiderme. Voy. ce mot.

Surplis, s. m., پاپازك اوست كيسى *pāpāzuñ ust gueïci*, t.

Surplomb, s. m., چرپيدن قاچقلق *tchirpïden qātchyqlyq*, طوغريلقدن صاپلق *dhoghroulyqtan sāplyq*, t.; ميل عن المطمار *meïl'an el-mythmār*, a.

Surplomber, v. n., چرپيدن صاپمق *tchirpïden sāpmaq*, t.

Surplus, s. m., le reste, l'excédant, آرتان *ârtān*, t.; زياده *zïādè*, a. — Payer le surplus, فضله‌سنى ادا ا *fazlècinè edā*. — Au surplus, adv., au reste, ارتق *artyq*, بوندن ماعدا *boundan mā'dā*, باقى *bāqy*, هله *helè*.

Surprenant, e, adj., عجيب *'adjîb*, غريب *gharîb*, عجايب *'adjāïb*, اغرب *'aghreb*, ar.; شاشريجى *chāchurîdji*, t.; حيرت كتورر *haïret gueturur*. — Discours surprenant, واجب التعجّب بركلام *vādjib ut-te'adjdjub bir kelām*.

Surprendre, v. a., prendre quelqu'un sur le fait, اكسزين بصوب طوتمق *añsyzîn baçup thoutmaq*, على الغفله بصمق *'alel-ghaflè basmaq*, مغافصةً اخذ ا *moughāfaçaten akhz it*. — Prendre au dépourvu, اكسزين طوتمق *añsyzîn thoutmaq*, على الغفله اخذ ا *'alel-ghaflè akhz it*, بغتةً اخذ ا *baghteten akhz it*, a.-t. — Surpendre une ville, s'en emparer par surprise, بلده‌يى على الغفله ضبط ا *beldèïi alel-ghaflè zabth it*. — Surprendre, abuser, tromper, الداتمق *aldātmaq*, تغلط

اغفال *taghlyth, yghfāl it.* — Obtenir par ruse, par artifice, حيله ايله تحصيل ا *hylè ilè tahsyl it.* — Surprendre le secret de quelqu'un, بر كمسنه‌نك سرّيني اكلامق *bir kimesnènuñ sirrini añlāmaq.* — Surprendre, étonner, شاشرمق *chāchurmaq,* حيرته براقمق *haïretè brāqmaq.* — Arriver inopinément, اپاكسز كلمك *apāñsyz guelmek, zouhour it,* ظهور ا بردن بره بصمق *birden birè basmaq,* بغتةً ظهور ا *baghteten zouhour it.* — La nuit nous surprit en chemin, كيجه بزى يولده بصدى *guïdjè bizy ïolda basty.* — Surprendre, en parlant d'un mal qui arrive subitement, اكسزين اوغرامق *añsyzïn oghrāmaq.* — Être surpris d'une attaque de goutte, بغتةً نقرسه دوچار او *baghteten nyqricè doutchār ol.* — Se laisser surprendre à..., ou par..., الدانمق *aldānmaq.* — Se laisser surprendre aux promesses d'une personne, بر كمسنه‌نك ايتديكي وعدلره الدانمق *bir kimesnènuñ ittïgui va'dlerè aldānmaq.* — Surpris, e, adj., étonné, شاشمش *chāchmich,* شاشرلمش *chāchurilmich,* حيران *haïrān,* متعجّب *mute'adjdjib,* متحيّر *mutehaïir.* — Trompé, الدانمش *aldānmich.*

Surprise, s. f., action par laquelle on surprend au dépourvu, اكسزين چيقه كلمه *añsyzïn tchyqa guelmè,* t.; مفاجأة *mufādje'a,* a. — Attaque, بصقين *basqyn,* دون بصقينى *dun basqyni.* — Surprise, étonnement, trouble, شاشمه *chāchma,* حيرت *haïret.* — Une grande surprise, حيرت عظيمه *haïreti 'azïmè.* — Surprise, erreur, غلط *ghalath.* — Tromperie, حيله *hylè,* خيانت *khyānet.*

Sursaut, s. m., بلكليوب اويانمه *belïñleïup ouïānma,* t.; مفزعًا تيقظ *mufazy'an teïaqqouz,* a. — S'éveiller en sursaut, بلكليوب اويانمق *belïñleïup ouïānmaq.*

Surséance, s. f., مهلة *mihlet,* مهل *mehl,* a. — Une lettre de surséance, مهلى حاوى برقطعه امر عالى *mehli hāvi bir qrth'a emri 'āli.*

Sursemer, v. a., برقات دخى تخم اكمك *bir qāt dakhy ekmek,* اوزرينه بر تخم دخى اكمك *tokhoum uzerïnè bir tokhoum dakhy ekmek,* t.; مكرّرًا زرع ا *mukerreren zer' it,* a.-t. — Sursemé, e, بردخى مكرّرًا اكلمش *bir dakhy ekilmich, mukerreren mezrou'.*

Surseoir, v. a., صكره‌يه براقمق *soñraïè brāqmaq,* t.; تأخيرا *téékhyr it,* تعويق ا *ta'vïq it,* تمهيل ا *temhïl it,* a.-t. — On a sursis toutes les affaires, مصلحتلرك جملسى تأخير اولندى *maslahatlarun djumlèci téékhyr oloundou.* — Faire surseoir le jugement d'une cause, دعوانك حكمنى صكره‌يه براقدرمق - تأخير ايتدرمك *da'vānuñ hukmuni soñraïa brāqturmaq, téékhyr itturmek.* — Sursis, e, adj., différé, صكره‌يه قالمش *soñraïa qālmich,* ممهّل *mumehhel.* — Sursis, s. m., délai, مهلة *mihlet,* تأخير *téékhyr.*

Surtaux, s. m., اغر كسيم - ويركو

aghyr kecīm, vīrgu, تكليف فوق الطاقة *teklīfi fevq uth-thāqat,* a.

Surtaxe, subst. fém., ويركونك صميمه سى *vīrgunuñ zamīmèci,* t.-a.; علاوه تكليف *'ylāvèï teklīf,* a.

Surtaxer, v. a., اغر بر ويركو طرح ا *aghyr bir vīrgu tharh it,* طرح تكليف فوق الطاقه ا *tharhy teklīfi fevq uth-thāqa it,* a.-t. — Surtaxé, e, اغر ويركو ايله يوكلو محمول فوق الطاقه *aghyr vīrgu ilè ïuklu, mahmouli fevq uth-thāqa.*

Surtout, adv., principalement, خصوصا *khouçouçā,* a.; خصوصيله *khouçoucilè,* جمله دن زياده *djumleden zïādè,* a.-t.; على الخصوص *'alel-khouçous,* خاصّةً *khāssaten,* a.

Surtout, s. m., habit de dessus, اوست كيسى *ust gueïci,* استلك لباس *ustlik libās,* قاپوت *qāpout,* t. — Surtout, grande pièce de vaisselle, qu'on place au milieu des grandes tables, بيوك سفره لر اوزرنده قونلان يالدزلو سفره طاقمى *buïuk sofralar uzerindè qonilān ïāldyzlu sofra thāqymi.* — Surtout, espèce de petite charrette fort légère, بر نوع كوچك يوك عربه سى *bir nev'y kutchuk ïuk 'arabaci.*

Surveillance, s. f., كوزتمه *gueuzetmè,* t.; نظارت *nazāret,* a.; نكهبانلق *niguiehbānlyq,* p.-t.; نكهبانى *niguehbāni,* p.

Surveillant, e, adject. et s., كوزجى *gueuzdji,* كوزدیجى *gueuzedīdji,* t.; ناظر *nāzyr,* a.; نكهبان *niguiehbān,* p.

Surveille, s. f., دونكى كونك اوّلكيسى *dunkï gunuñ evvelkïci,* t.; قبل امس *qabli ems.*

Surveiller, v. a., veiller particulièrement et, avec autorité sur quelque chose, كوزتمك *gueuzetmek,* t.; نظارت ا اوزرينه ناظر او *nazāret it, uzerīnè nāzyr ol,* a.-t. — Surveiller attentivement, veiller, avoir l'œil à...; تيقظ اوزره او احالهٔ *teïaqquz uzrè ol,* نظر انتباه ا *ihālèï nazāri intibāh it.*

Survenance, s. f., صكره دن كلمه *soñradan guelmè,* t.; ظهور غير متوقب *zouhouri ghaïri muteraqqyb,* لاحقًا ظهور *lāhyqen zouhour,* a.

Survenant, e, adj., صكره دن كلان حادث *soñradan guelān,* t.; تحدّث ايدن اولان *hādis olān, tehaddus iden,* a.-t. — Survenant, subst., وارد لاحق *vāridi lāhyq.* — Il y a place pour les survenants, مجلسه واردين لاحقه ايچون يرواردر *medjlicè vāridīn lāhyqa itchoun ïer vārdur.*

Survendre, v. a., دكوندن زياده بها ايله صاتمق *deïerinden zïādè behā ilè sātmaq,* بهاى فاحش ايله صاتمق *behāï fāhych ilè sātmaq,* t. — Survendu, e, اشورى بها ايله صاتلمش *āchuri behā ilè sātilmich.*

Survenir, v. n., arriver inopinément, اپاكسز كلمك - ظهورا *apāñsyz guelmek, zouhour it,* t.-a.; اكسزين چيقه كلمك *añsyzīn tchyqa guelmek,* t.; بغتةً ظهورا *baghteten zouhour it,* فوق الملحوظ ظهورا *fevq ul-melhouz zouhour it,* تحدّث ا *tehaddus it,* عارض او *'āryz ol.* — Survenir, arriver de surcroît, بر شيئك اوزرينه بشقه برشى - ظهورا *bir cheïuñ uzerīnè bachqa - bir cheï*

zouhour it. — S'il survient le moindre accident, بونك اوزرينه ادنا بر عارضه ظهور ايدر ايسه *bounuñ uzerînè ednā bir 'āryza zouhour ider iça.* — Survenu, e, اپاكسز كلمش *apāñsyz guelmich,* اكسزين چيقه كلمش *añsyzîn tchyqa guelmich,* بغتةً عارض اولمش *baghteten 'āryz olmich;* بر شيئك اوزرينه ظهور ايتمش *bir cheïuñ uzerînè zouhour itmich.*

Survente, s. f., دكرندن زياده بها ايله صاتمه *deïerinden zïādè behā ilè sātma,* t.; بيع بالغلا *beï' bilghalā,* a.

Survider, v. a., ôter une partie de ce qui est dans un vase, قاب يچنده بولنان شيئك برمقدارينى چيقارمق *qāb itchindè boulounān cheïuñ bir myqtārîni tchyqārmaq.* — Oter une portion de ce qui est dans un navire, يوكى اكسلتمك *ïuku eksiltmek,* تنقيص حموله ا *tenqyci hamoulè il.*

Survie, s. f., ديرلكده اخردن زياده‌لك *dîrliktè akherden zïādèlik,* t.; زيادة العمر احدهما على الاخر *zïādet el-'eumr ahadehouma 'alel-akher.*

Survivance, subst. fém., حق الاستخلاف على منصب لهالك *haqq ul-istykhlāf 'ala mansyb ul-hālik,* a.

Survivancier, s. m., ذو حق الاستخلاف على منصب الهالك *zouï haqq ul-isthykhlāf 'ala mansyb ul-hālik.*

Survivant, e, adj. et s., ديكر كمسنه‌دنصكره حياتده قالان *diguer kimesnèden soñra haïāttè qālān,* صاغ قالان كمسنه *sāgh qālān kimesnè,* t.; معمّر بعد موت الاخر *mou'ammer ba'd mevt ul-akher,* a.

Survivre, v. n., زياده ياشامق *zïādè ïāchāmaq,* turc; سائر كمسنه‌دنصكره ياشامق *sāïr kimesnèdensoñra ïāchāmaq,* ديكر كمسنه‌دن زياده معمّر او *diguer kimesnèden zïādè mou'ammer ol,* a.-t. — Survivre à ses enfants, اولادينك وفاتندنصكره حياتده قالمق *evlādînuñ vefātindensoñra haïāttè qālmaq.* — Se survivre à soi-même, tomber en décrépitude, en enfance, حالت قحومتده ياشامق *hāleti qouhoumettè ïāchāmaq.*

Sus, prépos., sur; اوزرينه *uzerînè,* t.; على *'ala,* a.; بر *ber,* p. — Courir sus à quelqu'un, بر كمسنه‌نك اوزرينه وارمق *bir kimesnènuñ uzerînè vārmaq.* — En sus, adv., par dessus, اندن فضله *anden fazlè,* فضله اوله‌رق *fazlè olaraq,* a.-t.

Susceptibilité, s. f., disposition à se choquer trop aisément, كوجنمكه قولايلق *gudjenmeïè qolāïlyq,* t.; سرعت الانفعال *sur'at ul-infi'āl,* سهولت الانفعال *suhoulet ul-infi'āl,* a. — C'est une personne d'une extrême susceptibilité, بغايت سريع الانفعال بر كمسنه‌در *beghāïet serî' ul-infi'āl bir kimesnèdur.*

Susceptible, adj. com., capable de recevoir certaine qualité, certaine modification, قابل *qābil,* ممكن القبول *mumkin ul-qaboul,* مستعدّ *mousta-'ydd,* a.; آله بيلور *āla bîlur,* t.; قابليّتلو *qābilïietlu,* a.-t. — La ma-

tière est susceptible de toutes sortes de formes, مادّه كونا كون صورتلر قبول ايده بيلور *mâddè gounâ goun souretler qaboul idè bîlur.* — Susceptible, qui s'offense trop aisément, تيز كوجنور *tîz gudjeneur,* قولاى كوجنور *qolâï gudjeneur,* سهل الانفعال *sehl ul-infi'âl,* سريع الانفعال *serî' ul-infi'âl.*

Suscitation, s. f., تحريك *tahrîk,* اغوا *yghvâ,* a.

Susciter, v. a., faire naître, faire paraître dans un certain temps ; se dit particulièrement des hommes extraordinaires que Dieu inspire et qu'il conduit à exécuter ses volontés, كوندرمك *guendermek,* t.; بعث ا *ba's it,* a. — Dieu a suscité des prophètes, بارى تعالى بعث انبيا ايلدى *bâri te'âla ba'ci embiâ eïledi.* — Susciter lignée à son frère, احياء نسل ا *yhiâï necel it.* — Susciter, se prend le plus ordinairement en mauvaise part, faire naître des embarras à quelqu'un pour lui nuire, پيدا ايتدرمك *peïdâ itturmek,* بر كمسنه نك اوزرينه ـ عليهنه احداث ايتدرمك *bir kimesnènuñ uzerînè, 'aleïhinè yhdâs itturmek,* قالدرمق *qâldurmaq,* قوپارمق *qopârmaq.* — Susciter un procès, بر دعوا پيدا ايتدرمك *bir da'vâ peïdâ itturmek,* دعواى قالدرمق *da'vâï qâldurmaq;* — des ennemis à quelqu'un, بر كمسنه نك عليهنه دوشمنلر تسليط ا *bir kimesnènuñ 'aleïhinè duchmenler taslîth it.*

Suscription, s. f., adresse écrite sur le pli extérieur d'une lettre missive, مكتوب اوستى *mektoub ustu,* مكتوب اوزرى *mektoub uzeri,* t.; ظرفك اوزرى *zarfuñ uzeri,* عنوان *'unvân,* عنوان مكتوب *'unvâni mektoub.*

Susdit, e, adj., مذكور *mezkiour,* مرقوم *merqoum,* مومى اليه *mouma ileïh,* a. — La personne susdite, ذكر اولنان كمسنه *zikr olounân kimesnè.*

Suspect, e, adj., شبهه لو *chubhèlu,* امين دكل *emîn deïl,* a.-t.; مظنون *maznoun,* a.; اعتماد اولنمز *y'timâd olounmaz.* — Une personne suspecte, صدق و استقامتى مظنون اولان بر كمسنه *sydq u istiqâmeti maznoun olân bir kimesnè.* — Lieu suspect, مظنون بر ير *maznoun bir ïer.*

Suspecter, v. a., شبهه لمك *chubhèlemek,* سوء ظنّ ا *souï zann it,* a.-t. — Suspecté, e, شبهه لو *chubhèlu,* شبهه لنمش *chubhèlenmich,* مظنون *maznoun.*

Suspendre, v. a., élever quelque corps en l'air, l'y soutenir avec un lien, اصمق *asmaq,* اصه قومق *aça qomaq,* t.; تعليق ا *ta'lyq it,* a.-t. — Suspendre des lustres, آويزه لر اصمق *âvîzèler asmaq.* — Être suspendu en l'air, هواده معلّق اولەرق طورمق *havâdè mou'allaq olaraq dhourmaq.* — Suspendre, surseoir, différer pour quelque temps, صكره يه براقمق *soñraïa brâqmaq,* وقت آخره موقوفا ترك ا *vaqti âkharè mevqoufen terk it,* تأخير ا *téékhyr it,* تعويق ا *ta'vîq it.* — Suspendre un jugement, حكمى معلّق براقمق *hukmi mou'allaq brâqmaq.* — Suspendre, interrompre les fonctions d'un employé,

خدمتندن الیقومق *khydmetinden alyqomaq*. — Interdire, منع *men' it*. — Suspendu, e, اصلمش *acylmich*, اصیلو *acylu*, معلّق *mou'allaq*, خدمتندن الیقونمش *khydmetinden alyqonmich*, معطّل *mou'aththal*.

Suspens, adj., interdit (ecclésiastique), خدمتندن معطّل اولمش بر پاپاس *khydmetinden mou'aththal olmich bir pāpās*. — En suspens, indécis, حال تردّد اوزره *hāli tereddud uzrè*, متــردّد *mutereddid*, رأیده قرارسزلق اوزره *rèïdè qarārsyzlyq uzrè*. — Rester en suspens, حــال تردّدده قالمق *hāli tereddudḍè qālmaq*. — En suspens, différé, وقت اخره براقلمش *vaqti akharè brāqylmich*.

Suspense, s. f., t. de théol., منع *men'*, تعطیــل مأموریّــت *ta'thtli méémouriïet*, a.

Suspensif, ive, adj., الیقیجــی *alyqoïdji*, t.; مــوجــب التاخیــر *moudjib ut-téékhyr*, مــوجــب التوقیف *moudjib ut-tevqyf*, موقف *mouvaqqyf*, معوّق *mou'avvyq*, a.

Suspension, s. f., surséance, cessation d'opérations, الیقونمه *alyqonma*, t.; تعطّل *te'aththul*, تأخیــر *téékhyr*, تعویق *ta'vïq*. — Suspension d'armes, armistice, متارکه *mutārekè*. — Suspension, interdiction pour un temps, منع موقّت *meni' muvaqqat*, عزل موقّت *'azli mouvaqqat*.

Suspensoir, s. m., قاسق باغی *qācyq bāghy*, طشاق باغی *thachāq bāghy*, t.

Suspicion, s. f., اشــکل *ichkil*, اشکللك *ichkillik*, t.; شبهه *chubhè*, وسوسه *vesvecè*, سوء ظنّ *souï zann*, a. — Entrer en suspicion, اشکللنمك *ichkillenmek*, وسوسه یه وارمق *vesvecèïè vārmaq*.

Sustenter, v. a., بسلمك *beslemek*, قارن طویورمق *qārn dhoïourmaq*, t.; تغدیه ا *taghdïè it*, a.-t. — Sustenter les pauvres, فقــرایی بسلمك *fouqarāïi beslemek*. — Se sustenter, بسلنمك *beslenmek*.

Suture, s. f., jointure des os du crâne dont les inégalités s'engrènent, باش کمیکلرینك چاتیسی *bāch guemiklèrînuñ tchātici*, turc; درز الجمجمه *derz ul-djemdjemè*, a. — Couture d'une plaie, یارهنــك بر یــاره دیکشی *bir īāranuñ dikichi*, یارهنك اتلرینی بتشدروب اولاشدرمه *īāranuñ etlerîni bitichturup oulāchturma*.

Suzerain, e, adject., se dit d'un seigneur qui possède un fief dont un autre relève, التزام صاحبی *iltizām sāhybi*, a.-t.; ملتزم *multezym*, a. — Seigneur suzerain, اغا *aghā*, متبوع *matbou'*, a.

Suzeraineté, s. f., اغالق *aghālyq*, t.; سیــادة *siādet*, متبوعیّــة *matbou'yiet*, a.

Svelte, adj. com., t. de peinture, de sculpture et d'architecture, léger, délié, اینجه *indjè*, t.; خفیف *khafîf*, a.; نزاکــتلو *nezāketlu*, لطیف الاسلوب *lathyf ul-usloub*. — De taille svelte, اینجه بویلو *indjè boïlu*. — Une taille svelte, اینجه بوی *indjè boï*, نازك بوی *nāzyk boï*, قدّ رشیق *qaddi rachyq*. — Une colonne svelte, نازك دیرك *nāzyk dîrek*.

Sycomore, s. m., arbre, يبان انجيرى اغاجى *ïabān indjïri aghādji*, يبان انجيرى *ïabān indjïri*, عربستان انجيرى *'arabistān indjïri*, t.; جميز شجرة جميز *djemïz*, *chedjeret djemmeïz*.

Sycophante, s. m., fourbe, menteur, يالانجى نابكار *ïalāndji*, *nābekiār*. — Délateur, قوجى *qovdji*, قوغيجى غماز *qoghydji*, t.; *ghammāz*, a.

Syène, ville d'Égypte, اسوان *isvān*.

Syllabaire, s. m., هجأ كتابى *hedjè kitābi*, هجا سپارەسى *hedjè sepārèci*, a.-t.; كتاب الهجا *kitāb ul-hedjā*, a.

Syllabe, s. fém., une voyelle ou seule, ou jointe à d'autres lettres qui se prononcent par une seule émission de voix, هجا ـ هجه *hedjè*. — Syllabe, partie d'un mot, كلمه نك بر جزى *kelimènuñ bir djuz'i*, جزء كلمه *djuz'i kelimè*, pl. a. اجزاء كلمه *edjzāï kelimè*. — Un mot d'une, de deux syllabes, جزء واحددن ياخود ايكى اجزادن عبارت بر كلمه *djuz'i vāhydden ïākhod iki èdjzāden 'ybārèt bir kelimè*.

Syllabique, adj. com., اجزاى كلماته متعلق *edjzāï kelimātè mutè'allyq*, a.-t.; متعلق باجزاء الكلمات *mute'allyq be-edjzāï il-kelimāt*, a.

Syllogisme, s. masc., argument, قياس *qyās*, a. — Règles du syllogisme, قواعد قياس *qavā'ydi qyās*.

Syllogistique, adj. com., قياسى *qyāsïi*, a..

Sylphe, s. m., اجنى *edjinni*, t.; جن *djinn*, a.

Symbole, s. m., image qui sert à désigner quelque chose, par le moyen de la peinture ou de la sculpture, اشارة *ichāret*, علامة *'alāmet*, صورة مثاليّة *soureti miçālïïet*, a.; اورنك *eurnek*, t.; نمونه *numounè*, p. — Symboles sacrés, les signes extérieurs des sacrements, آيات المناسك المقدّسة *āïāt el-munācik el-mouqaddecet*. — Formulaire qui contient les principaux articles de la foi, كلمة الشهادت الدين *kelimet uch-chehādet ud-dïn*.

Symbolique, adj. com., بر شيئك اورنكنى كوسترن *bir cheïuñ eurneguini gueusteren*, t.; مثالى *miçālïi*, مبيّن الصورت المثاليّة رمزى *remzïi*, *mubeïïen es-souret ul-meçālïïet*, a.

Symboliser, v. n., بر شيئك اورنكنى كوسترمك *bir cheïuñ eurneguini gueustermek*, بر شيئدن صورت كوسترمك *bir cheïden souret gueustermek*, t., نسبت مثاليه ايله منسوب او *nisbeti meçālïïè ilè mensoub ol*, a.-t.

Symétrie, s. fém., proportion et rapport de grandeur et de figure entre elles et avec leur tout, اندازه *endāzè*, t.-p.; تناسب *tenāçub*, هندام *hendām*. — Ordre régulier, arrangement suivant une certaine proportion, حسن ترتيب *husni tertïb*, حسن نظام *husni nizām*. — Observer la symétrie, قاعدهٔ تناسبه رعايت ا *qā'ydèï tenāçubè re'āïet it*. — Des choses rangées symétrique-

ment, حسن انتظام اوزره ترتيب اولنمش شيلر *husni intizām uzrè tertīb olounmich cheïler.*

Symétrique, adj. com., اويغون *ouïghoun*, t.; متناسب *mutenācib*, a. — Arrangement symétrique, انتظام متناسب *intizāmi mutenācib.*

Symétriquement, adv., وجهه تناسب اوزره *vedjhi tenāçub uzrè*, a.-t.; بالتناسب *bit-tenāçub*, a.

Symétriser, v. n., اويغون كلمك *ouïghoun guelmek*, t.; متناسب او *mutenācib ol*, متقابل او *muteqābil ol*, a.-t.

Sympathie, s. f., correspondance entre les qualités de certains corps, aptitude qu'ils ont à s'unir, à se pénétrer, امتزاج طبيعى *imtizādji thabī'yi.* — En t. de méd., correspondance de sensations entre certaines parties du corps, سرايۀ من جهۀ العلاقة *sirāïet min djehet ul-'alāqat*, امتزاج اجزاى بدنيه *imtizādji edjzāï bedenïiè.* — Convenance d'affection et d'inclination, علاقه *'alāqa*, علاقۀ طبيعيه *'alāqaï thabī'yiè*, تحابّ طبيعى *tehābbi thabī'yi.* — Penchant, affection, ميل و رغبت *meïl u raghbet*, انجذاب *indjizāb.* — Convenance réciproque, توافق *tevāfuq*, a. — La sympathie des couleurs, مناسبت الالوان *munācebet ul-elvān.*

Sympathique, adj. com., جاذبى *djāzibi*, متحدّث بالعلاقه *mutehaddis bil-'alāqa*, a. — Vertu sympathique, بالعلاقه متحدّث اولان خاصّه *bil-'alāqa mutehaddis olān khāssè.* — Qualités, mouvements sympathiques, بالعلاقه تحدّث ايدن كيفيّات و حركات *bil-'alaqā tehaddus iden keïfïiāt u harekiāt.*

Sympathiser, v. n., امتزاج ا *imtizādj it*; بر برلرى بينلرنده توافق طباع او *bir birleri beïninde tevāfuqy thebā' ol.*

Symphonie, s. f., سازلرك بر برلريله اويغونلغى سازلرك بر برلريله موافقت اصواتى سازلر آهنكى آهنك، توافق نغمات *sāzlaruñ bir birlerilè ouïghounlyghy*, *sāzlaruñ bir birlerilè muvāfaqati esvāti*, *sāzlar āhengui*, *āhenk*, *tevāfuqy naghamāt.*

Symphoniste, s. m., چالغيجى *tchālqydji*, t.; سازنده *sāzendè*, p.

Symphyse, s. f., t. d'anat., ايكى كميك اك يرى - اويناق يرى *iki guemïguñ añ ïeri, oïnāq ïeri*, t.; معقد كلا العظمين *ma'qydi kilā ul-'azmeïn*, a.

Symptomatique, adj. com., دليلى *delīlïi*, عارضى *'ārizïi*, a. — Fièvre symptomatique, حمّاى عارضى *hoummāï 'ārizïi.*

Symptôme, s. m., signe qui indique une maladie, خستهلك علامتى *khastalik 'alāmeti*, عارضه *'āriza*, pl. a. عوارض *'avāryz.* — Au fig., indice, présage, علامة *'alāmet*, pl. a. علامات *'alāmāt*; اشارة *ichāret*, pl. a. اشارات *ichārāt*; امارة *emāret*, pl. a. امارات *emārāt.*

Synagogue, s. f., l'assemblée des fidèles sous l'ancienne loi, بنى اسرائيل جماعتى *beni isrāïil djemā'ati*, محراب بنى اسرائيل *myhrābi beni isrāïi l* a. — Lieu où les juifs

s'assemblent pour l'exercice public de leur religion, خاورا - خاوره *khāvrā*, يهودى خاوراسى *iehoudi khāvrāci*, t.; فهر *fouhr*, a. — Prov. et fig., enterrer la synagogue, finir une entreprise par quelque chose de remarquable, بر ايشى معاملهٔ جليله ايله تكميل ا *bir ichi mou'āmelëï djelîlè ilè tèkmîl it.*

Synalèphe, s. f., t. de gramm., اجتماع كلمتين *idjtimā'y kelimeteïn*, a.

Synallagmatique, adj. com., se dit des contrats qui contiennent obligation réciproque entre les parties, بر برينه تعهّدى حاوى متضمّن التعاهد *bir birînè te'ahhudi hāvi*, a.-t.; *mutezammin ut-te'āhud.* — Contrat synallagmatique, تعهّد طرفينى متضمّن اولان مقاوله *te'ahhuddi tharafeïni mutezammin olān mouqāvelè.*

Synarthrose, s. fém., t. d'anat.; ايكى كميكلرك قاوشديغى ير *iki guemîkleruñ qāvouchtoughou ïer*, t., وصل العظمين *vasl ul-'azmeïn*, pl. a. اوصال العظمين *evsāl ul-'azmeïn.*

Synchondrose, s. f., t. d'anat., symphyse cartilagineuse, ايكى كمرتلكك اك يرى ملتقى الغضروفين *iki guemirtleguñ añ ïeri*, t., *multeqa ul-ghazroufeïn*, a.

Synchrone, adj. com.; on dit plus ordinairement Isochrone, بر وقتده اولان *bir vaqyttè olān*, وقت واحدده واقع اولان *vaqti vāhyddè vūqy' olān*, a.-t.; همموقت *hemvaqyt*, p.-a.

Synchronisme, s. m., rapport de deux choses qui se font dans un même temps, بر وقتلى راست كلمه وقوع *bir vaqyttè rāst guelmè*, t.; وقوع فى وقت واحد *vuqou' fi vaqti vāhyd*, مصادفة فى زمان واحد *muçadefet fi zemāni vāhyd.* — Le synchronisme de deux événements, ايكى حادثهنك وقت واحدده وقوعى *iki hādicènuñ vaqti vāhyddè vouqou'y.*

Syncope, s. f., défaillance, pamoison, يوركْ بايلمسى *ïurek bāïlmāci*, بايلش *bāïlich*, بايلمه *bāïlma*, t.; غشية القلب *ghachïet ul-qalb*, غشية *ghachïet*, a. — Tomber en syncope, بايلمق *bāïlmaq.* — Syncope, t. de gram., retranchement d'une lettre au milieu d'un mot, حذف *hazf*, حذف حرف فى وسط الكلمه *hazfi harf fi vasth ul-kelimè.*

Syncopé, e, adj., حذف اولنمش *hazf olounmich*, a.-t. — Mot syncopé, حذف اولنمش كلمه *hazf olounmich kelimè.*

Syncrétisme, s. m., توافق مذاهب مختلفه *tevāfuqy mezāhibi moukhtelifè*, a.

Syndérèse, s. f., نفس لوّامه *nefs levvāmè*, a.

Syndic, s. m., qui est chargé des affaires d'une communauté dont il est membre, وكيل *vekîl*, a.; كحيا *kiahïā*, t.; بر جماعتك وكيلى *bir djemā'atuñ vekîli*, جماعت باشى *djemā'at bāchi*, نقيب *naqyb*, pl. a. نقبا *nouqabā.* — Syndic des créanciers, scrutateur, مفتّش *mufettich.*

Syndical, e, adj., وكيلىّ *vekîlïi*, نقابته متعلق *naqābetè mute'allyq*, a.; نقيبىّ *naqybïi*, a.-t.

Syndicat, s. m., كحيالق *kiahïālyq*, t.; وكيللك *vekïllik*, a.-t.; نقابت *naqābet*, a.

Synecdoche, ou Synecdoque, s. f., t. de rhét., كناية *kinäïet*, a.

Synevrose, s. f., t. d'anat., معقد الربط *ma'qyd ur-roubth*, a.

Synodal, e, adj., رهبان جماعتنه متعلق *rouhbān djemā'atinè mute'alyq*, ميتروپوليتان جماعتنه داثر *mïtrèpolïtān djemā'atinè dāïr*, t.

Synodalement, adv., راهبلر شورا صورتنده مجتمع اولدرق *rāhibler chourā souretindè mudjtemi' olaraq*, ar.-turc.

Synode, s. m., assemblée de curés et autres ecclésiastiques, راهبلر جماعتی *rāhibler djemā'ati*. — Assemblée des membres du synode, sous la présidence du patriarche grec de Constantinople, ميتروپوليتان جماعتی *mïtrèpolïtān djemā'ati*.

Synonyme, adj. com., معناسی بر *ma'nāci bir*, t.; مترادف المعنا *muterādif ul-ma'nā*, مشترك المعنی *muchterik ul-ma'na*, a.; هممعنا *hemma'nā*, يكمعنا *iekma'nā*, p.-t. — Synonyme, s. m., mot qui a la même signification qu'un autre ou à peu près, لفظ مترادف *lafzy muterādif*, pl. a. الفاظ مترادفه *elfāzy muterādifè*, pl. t. معنالری بر اولان سوزلر *ma'nāleri bir olān seuzler*.

Synonymie, s. f., سوزلرك معنالری برلكی *seuzleruñ ma'nāleri birligui*, t.; مرادفة معنی *murādefeti ma'na*, مرادفة الالفاظ *murādefet ul-elfāz*, a.

Synoptique, adject. com., بر لحضده كورنن *bir lahzada gueurunen*, t.-a.; مجملاً جامع *medjmelen djāmi'*, a. — Tableau synoptique, بر شيئك تفصيلاتنی مجملاً جامع اولان فهرست *bir cheïuñ tafsylātini medjmelen djāmi' olān fihrist*.

Synoque, adj. et s. com., t. de méd., حمّاء لازمه من غير اشتداد *hoummāï lāzemè min ghaïri ichtidād*, a.

Synovie, s. f., t. de méd., دبقلو صو - مادّه دبقلو *dibyqlu sou, māddè*, رطوبة ياشلق *dibyqlu ïāchlyq* t.; لزجة *routhoubeti lezdjet*, a.

Syntaxe, s. f., arrangement, construction des mots et des phrases selon les règles de la grammaire, تركيب كلام *terkïbi kelām*, نحو النحو *nahv*, *en-nahv*. — Les règles mêmes de la construction des mots et des phrases, علم نحو *'ylm nahv*, قاعدهٔ نحويه *qā'ydèi nahvïiè*. — Apprendre la syntaxe, قواعد نحويه يی تحصيل *qavā'ydi nahvïièïi tahsyl it*. — Syntaxe, le livre qui comprend les règles de la syntaxe, نحو كتابی كتاب النحو *nahv kitābi*, *kitāb un-nahv*.

Synthèse, s. f., méthode de composition qui descend des principes aux conséquences, des causes aux effets, تأليف صنعة المعانی *san'ati téélïf ul-me'āni*, تأليف اصول *téélïf*, تأليف *ouçouli téélïf*, a. — Synthèse, en t. de chirur., opération par laquelle on réunit les parties divisées comme les lèvres d'une plaie, etc., بر برينه اولاشدرمه *bir birïnè oulāchturma*, الساق *ïlsāq*. — En t. de pharmacie, composition des remèdes

ترکیب دوا *terkîbi devâ*, ترکیب *terkîb*.

SYNTHÉTIQUE, adj. com., تألیفی *teélîfîi*, ترکیبی *terkîbîi*, a. — Méthode synthétique, صنعة ترکیبیّه *san'ati terkîbiïè*.

SYNTHÉTIQUEMENT, adv., وجهه ترکیب اوزره *vedjhi terkîb uzrè*, a.-t.; علی وجه الترکیب *'ala vedjh ut-terkîb*, تألیفیًّا *teélîfîien*, a.

SYPHILIS, s. f., t. de médec., la maladie vénérienne, فرنك علتی *frenk 'ylleti*, علت فرنکی *'ylleti frengui*, t.

SYPHILITIQUE, adj. com., فرنك علّتنه متعلّق *frenk 'ylletinè mute'allyq*. — Maladie syphilitique. Voy. SYPHILIS.

SYPHON, s. m. Voy. SIPHON.

SYRA, île de l'Archipel grec, سیره اطه‌سی *sîra adhaci*.

SYRIAC, AQUE, adj. (langue syriaque), سریانیّ *sourîânîi*, a. — En langue syriaque, سریان دلنجه *sourîân dilindjè*.

SYRIE, contrée d'Asie, شام *châm*, شام ایالتی *châm eîâleti*, a.-t.

SYRIEN, NE, adj. et subst., habitant de la Syrie, شاملو *châmlu*, a.-t.; شامیّ *châmîi*, pl. a. شوام *chuvâm*. — Les anciens Syriens, قدمای سریان *qoudemâï sourîân*.

SYRINGA, s. m. Voy. SERINGAT.

SYROP, s. m. Voy. SIROP.

SYRTE, s. m. Voy. SIRTES.

SYSTÉMATIQUE, adj. com., qui appartient au système, ترتیبلو *tertîblu*, اصول مرتبه اوزره اولان *ouçouli murettebè uzrè olân*, ترتیبی *tertîbîi*, قیاسیّ *qyâcîi*. — Ordre systématique, اصول مرتبه اولان نظام *ouçouli murettebè olân nizâm*. — Esprit systématique, اصول موافق مرتبه اولان عقل *muvâfiqy ouçouli murettebè olân 'aql*. — Systématique, pris en mauvaise part, imaginaire, خیالی *khaïâlî*, خیاللو فکر *khaïâllu fikr*, باطله مبنی *bâthylè mebni*.

SYSTÉMATIQUEMENT, adv., اصول ترتیب اوزره *ouçoul uzrè*, اوزره *tertîb uzrè*, قاعده اوزره *qâ'ydè uzrè*, اصول مرتبه اوزره *ouçouli murettebè uzrè*, a.-t.; حسب الاصول المرتّبه *hasb el-ouçoul el-murettebè*, a.

SYSTÈME, s. m., assemblage de principes, vrais ou faux, et des conséquences qu'on en tire, et sur lesquelles on établit une opinion, une doctrine, اصول *ouçoul*, اصول مذهب *ouçouli mezheb*. — Réunion de principes d'après lesquels une chose s'exécute, اصول قاعده *ouçoul qâ'ydè*, pl. قواعد *qavâ'yd*. — Système de conduite, اصول سلوك و حرکت *ouçouli sulouk u hareket*. — Suivre un système, بر اصوله اتّباع ا *bir ouçoulè ittibâ 'it*. — Système, hypothèse, opinion, قیاس *qyâs*. — Assemblage de corps, جلة *djumlet*, منظومه *menzoumè*. — Système planétaire, منظومهٔ سیّارات *menzoumèï seïârât*.

SYSTOLE, s. f., t. d'anat., mouvement du cœur lorsqu'il se resserre, حرکت انقباضیّه *hareketi inqybâzîiè*, a. — La systole et la diastole, حرکت انقباضیّه و انبساطیّه *hareketi inqybazîiè vu inbiçâthîiè*.

Syzygie, s. f., t. d'astron., وقت الاقتران او وقت التقابل *vaqt ul-yqtirān ev vaqt ut-teqābul*, a. — La lune est dans les syzygies, قمر شمس ايله اقترانی ویاخود تقابلی وقتنده در *qamer chems ilè yqtirāni vè ïākhod teqābuli vaqtindè dur.*

T

T, s. m., vingtième lettre de l'alphabet, حروف هجائيك يكرمنجى حرفی *houroufi hedjenuñ ïermindji harfi.*

Ta, pron. poss. f., سنك *senuñ*. Ce pronom se place devant le substantif, mais il se rend aussi par la simple terminaison كن *uñ* ajoutée au nom : Ta maison, سنك اوك *senuñ evuñ*, ou اوك *evuñ*; ta fille, قزك *qyzuñ*.

Tabac, s. masc., plante originaire d'Amérique, nommée Nicotiane par les botanistes, توتون - دوتون *tutun*, تـوتـون اوتـی *tutun oty*, t.; حشيشة الدخان *hachîchet ud-doukhān*, a. — Tabac en feuille, توتون يپراغی *tutun ïaprāghy*; — en rouleau, طومار اولمش توتون دستدسی *thoumār olmuch tutun testèci*; — à fumer, توتون *tutun*, ايچه جك توتون *itchèdjek tutun*, دخان *doukhān*. — Fumer du tabac, توتون ايچمك *tutun itchmek*. — Tabac à priser, انفيه *enfiïè*. — Prendre du tabac par le nez, priser, انفيه چكمك *enfiïè tchekmek*. — Marchand de tabac, توتونجی *tutundji*.

Tabagie, s. f., lieu public destiné pour fumer, توتون ايچه جك ير *tutun itchèdjek ïer*. — Sorte de petite cassette dans laquelle on serre le tabac, توتون صندوغی *tutun sandoughy*.

Tabarin, s. m., farceur, bouffon, مسخره *maskhara*, t.

Tabarinage, s. m., مسخره لق *maskharalyq*, t.

Tabatière, s. f., انفيه قوتيسی *enfiïè qoutouçou*, قوتو *qoutou*, t. — Tabatière d'or, قوتو التون *altoun qoutou*; — enrichie de diamants, بر قطعه مجوهر انفيه قوتوسی *bir qyth'a mudjevher enfiïè qoutouçou*.

Tabellion, s. m., كاتب *kiātib*, a.; كاتب نايبی *kiātib nāïbi*, a.-t.; صكاك *sakkiāk*, a.

Tabellionage, s. m., كاتبلك *kiātiblik*, صكاكلك *sakkiāklik*, a.-t.

Tabernacle, s. m., tente, pavillon (n'est usité dans ce sens qu'en parlant des pavillons des Hébreux), اوبه *oba*, چركه *tcherkè*, اوتاق *otāq*, t. — Le tabernacle du Seigneur, la tente où reposait l'arche d'alliance, خباء الصندوقة الميثاق *khybāï es-sandouqat el-mīçāq*. — La fête des tabernacles, une des grandes solennités des Hébreux, عيد الاخبئة *'yd ul-akhybïat*. — Le tabernacle d'un temple, d'une église, خلوتخانهٔ قبه

khalvet khānèï qoubbè, مظلّة *mezellet*.

TABIDE, adj. com., t. de méd., qui est d'une maigreur excessive, قوری *qourou*, t.; نحیل *nahyl*, a.

TABIS, s. m., gros taffetas ondé, حاره *hārè*, موجلو جانفس *mevdjlu djānfes*. — Tabis double, plein, ایکی قاتلو یا تفه‌لو جانفس *iki qātlu ïā tefèlu djānfes*. — Tabis à fleurs, چیچکلو جانفس *tchitcheklu djānfes*.

TABLATURE, s. fém., arrangement de lettres, de marques pour le chant, نغمه رقملری *naghmè raqamleri*, t.; ارقام الالحان *erqām ul-elhān*, a. — Chanter, jouer sur la tablature, ارقام الحانه باقه‌رق تغنّی ایـ یاخود ساز چالمق *erqāmi elhānè bāqaraq teghanni it, ïākhod sāz tchālmaq*. — Au fig., il entend la tablature, se dit d'une personne rusée, et capable de réussir en intrigues, حیله‌کار در *hylèkiārdur*, دسیسه‌کار در *decïcèkiārdur*. — Donner de la tablature à quelqu'un, lui donner de l'embarras, lui susciter quelque affaire fâcheuse, انجتمك *indjitmek*, شاشرمق *chāchurmaq*, غایله ویرمك *ghāïlè vïrmek*.

TABLE, s. f., planche, etc., sur des pieds et qui sert à divers usages, ایاقلو سفره *aïāqlu sofra*, سفره *sofra*. — Table de bois, de marbre, اغاجدن یا مرمردن مصنوع ایاقلو سفره *aghādjden ïā mermerden masnou'ou aïāqlu sofra*. — Table à manger, سفره *sofra*, طعام سفره‌سی *tha'ām sofraci*. — Dresser, mettre la table, سفره‌یی قورمق *sofraïi qourmaq*. — Se mettre à table, سفره ده اوتورمق *sofrada otourmaq*. — Sortir de table, se lever de table, سفره‌دن قالقمق *sofradan qālqmaq*. — Oter, lever la table, سفره‌یی قالدرمق *sofraïi qāldurmaq*. — Bonne table, table bien servie, علا سفره *a'lā sofra*; — splendide, عنوانلو سفره *'unvānlu sofra*. — Table délicate, bonne chère, طعام نفیس *tha'āmi nefïs*. — Les plaisirs de la table, لذایذ اکل طعام *lezāïzy ekli tha'ām*. — Tenir table, donner ordinairement à manger, مسافره یمك یدرمك *muçāfirè ïemek ïedurmek*. — Augmenter sa table, تکثیر طعام *teksïri tha'ām it*. — Table, lame de métal, de pierre, etc., sur laquelle on grave, تخته *takhta*, لوح *levh*, pl. a. الواح *elvāh*. — Tables, les deux lames osseuses qui composent le crâne, باش چناغنك یان کمیکلری *bāch tchanāghynuñ ïān guemïkleri*, جدران القحف *djudrān ul-qahf*. — Table d'un livre, index pour trouver les matières qu'il contient, فهرس *fihris*, فهرست *fihrist*, فهرست کتاب *fihristi kitāb*. — Table des matières, فهرست مواد *fihristi mevādd*. — Table alphabétique, ترتیب هجاء اوزره مرتّب اولان فهرست *tertïbi hedjè uzrè muretteb olān fihrist*. — Tables de nombres, جدول *djedvel*. — Tables astronomiques, زیج *zïdj*, pl. زایجه *zāïdjè*. — Les tables astronomiques d'Olough-Bey, زیج اولوغ بك *zïdji olough beï*. — Tables chronologiques, تقویم التواریخ *taqvïm ul-tavārykh*. — Tables, les pièces avec lesquelles on joue au jeu de tric-

trac, طاوله پوللرى *thāvla poullari*. — Table, la partie supérieure de certains instruments de musique, تخته *takhta*. — Table de violon, كمان تختهسى *kemān takhtaci*. — Table, en parlant de pierreries taillées de manière que la surface en est plate, تخته *takhta*. — Diamant en table, تخته الماس مصفّحًا *takhta elmās, mouçaffahen*. تراش اولنمش الماس *trāch olounmich elmās*.

Tableau, s. m., ouvrage de peinture sur une table de bois, de cuivre, etc., ou sur toile, تصوير *tasvīr*; pl. a. تصويرات *tasvīrāt*. — Dessein, رسم *resm*, صورت *souret*. — Tableau, au fig., représentation vive et naturelle d'une chose, وصف *vasf*, pl. a. اوصاف *evsāf*, بيان *beïān*. — Ouvrage contenant la description d'un art, d'une science, d'un pays, بيان *beïān*, وصف *vasf*. — Tableau, feuille sur laquelle on écrit les noms des personnes qui composent une compagnie, etc., اسامى قايمهسى *eçāmi qāïmèci*.

Tabler, v. n., arranger les tables ou dames du jeu de tric-trac; on dit mieux aujourd'hui Caser, طاوله پوللرى ديزمك *thāvla poullari dizmek*. — Tabler, au fig. et fam., compter sur..., croire à un chose, طاينمق بر نسنهيه *dhāïanmaq, bir nesnèiè*. اينانمق ـ اعتماد ايتكا *inānmaq, y'timād it, ittikiā it*.

Tabletier, s. m., طاولهجى *thāvladji*, چقرقچى *tchyqrytchi*, t.; خرّاط *kharrāth*, a.

Tablette, s. fém., planche posée pour mettre quelque chose dessus, راف *rāf*, pl. a. رفوف *roufouf*, تخته *takhta*, t. — Tablettes de livres, à mettre des livres, كتاب رافلرى *kitāb rāfleri*. — Tablettes d'armoire, دولاب تختهلرى *dolāb takhtaleri*. — Tablette, pièce de marbre, de pierre ou de bois, posée à plat sur le chambranle d'une cheminée, l'appui d'une fenêtre, etc.; قپاقلق تخته طاش *qapāqlyq takhta thāch*, سقيفة *saqyfet*, pl. a. سقايف *saqāïf*. — Plusieurs feuilles d'ivoire, de parchemin, de papier préparé, etc., qu'on porte dans la poche pour écrire avec un crayon les choses dont on veut se souvenir, يازار بوزار ـ يازر بوزر *ïāzār bozār*, مذكره *muzekkerè*.

Tabletterie, s. f.; métier de tabletier, طاولهجى صنعتى *thāvladji san'ati*. — Ouvrage du tabletier, طاولهجى ايشى *thāvladji ichi*, t.

Tablier, s. m., échiquier ou damier. Voy. ces mots. — Tablier, morceau d'étoffe qu'on met devant soi, پشتمال فوطه ـ فوته *fota*, *pechtumāl, pichtumāl*, t. — Tablier de cuisine, آشجى پشتمالى *āchdji pechtumāli*. — Tablier d'enfant, معصوم كوكسلكى *ma'çoum gueugusligui*.

Tabloin, s. m., طوب اوتوراغى *thop otourāghy*, t.

Thabor, mont de la Syrie, جبل طابور *djebeli thābor*.

Tabouret, s. m., petit siége qui n'a ni bras, ni dos, اسكمله *iskemlè*, صرتسز اسكمله *syrtsyz iskemlè*. — Petit tabouret pour mettre les pieds, ايقلرى طيانه‌جق الچق اسكمله

aïāqlari dhaïānadjaq altchaq iskemlè, t.

Tabouret, s. m., plante, چوبان داغرجكی اوت *tchobān dāghardjigui ot*, t.; حبق الراعی *habaq ur-rā'y*, a.

Tac, s. m., maladie des moutons, قویونلره مخصوص بر خستهلق *qoïounlara makhsous bir khastalyq*, t.; امهیة *emhïet*, فصل غنم *fasli ghanem*, a.

Tacet, s. m., garder le tacet, se taire, سوسمق *sousmaq*, t.; ساکت اول *sākit ol*, a.-t.

Tache, s. f., souillure sur quelque chose, marque qui salit, لکه *lekè*, t.; شایبة *chāïbet*, pl. a. شوایب *chevāïb*; لوث *levs*. — Tache d'huile, زیتون یاغی لکهسی *zeïtoun ïāghy lekèci*. — Marque naturelle sur la peau, بنك - بكك *benek*, خال *khāl*. — Tache de rousseur, یوزده اولان قزل لکه *ïuzdè olān qyzyl lekè*. — Tache à l'œil, کوزده کی لکه *gueuzdèki lekè*, زار *zār*. — Tache indélébile, چیقماز لکه *tchyqmāz lekè*. — Défaut dans un ouvrage, عیب *'aïb*, pl. a. عیوب *'ouïoub*. — Tache du péché, لوث ذنب *levsi zemb*. — Tache, au fig., tout ce qui blesse l'honneur, la réputation, لکه *lekè*, شین *cheïn*, نقیصة *naqyçat*.

Tache, s. f., ouvrage qu'on donne à faire ou qu'on entreprend de faire dans un temps limité, قبال *qabāl*, گونلك *gunluk*, ایشلنه جك ایش *ichlenèdjek ich*, ایش *ich*, یومیّه *ïevmïïè*, عمل *'amel*, a. — Donner une tâche à un écolier, طلبه یه ایش ویرمك *thalebèïè ich virmek*. — Vous êtes-vous acquitté de votre tâche? قبالکی کتوردکمی *qobāliñy gueturduñmi*. — Travailler à la tâche, être à la tâche, se dit des ouvriers qui travaillent à un ouvrage qu'ils ont entrepris en gros, کوتری بازار ایله ایشلمك *kuturu bāzār ilè ichlemek*. — Entreprendre une besogne à la tâche, بر ایشی کوتری بازار ایله ایشلمك *bir ichi kuturu bāzār ilè ichlemek*, بر ایشی علی وجه المقطوع التزام ایتمك *bir ichi 'ala vedjh ul-maqthou' iltizām it*. — Donner un ouvrage à la tâche, بر ایشی کوتری بازار ویرمك *bir ichi kuturu bāzār virmek*. — Au fig., prendre à tâche de faire une chose, s'attacher à la faire, بر شیئه چالشمق *bir cheïè tchālichmaq*, دوروشمك *duruchmek*, سعی و اقدام ایتمك *sa'y u yqtām it*, اوزرینه واجب قلمق *uzerinè vādjib qylmaq*, نفسه نصب ایتمك *nefsi nasbi it*. — Prendre quelqu'un à tâche, s'attacher à le molester, بر کمسنهیی انجتمکه چالشمق *bir kimesnèïi indjitmeïè tchālichmaq*, بر کمسنهنك حقنه التزام سوء قصد ایتمك *bir kimesnènuñ haqqyna iltizāmi soüï qasd it*. — En bloc et en tâche en gros, et sans entrer en discussion du détail, طوپدن اولهرق *thoptan olaraq*, مجازفة *mudjāzefeten*. — Marchander des ouvrages en bloc et en tâche, برقاچ ایشی طوپدن اولهرق بازار ایتمك *bir qātch ichi thoptan olaraq bāzār it*. — Entreprendre un ouvrage en bloc et en tâche, بر شیئك

اعماليّه‌سنى مجازفةً التزام ا *bir cheïuñ y'mālïièçini mudjāzefeten iltizām it.*

Tachéographie, s. f. Voy. Tachygraphie.

Tacher, v. a., souiller, salir, faire une tache, لكه‌لمك *lekèlemek*, لكه‌لندرمك *lekèlendurmek*, لكه‌لتمك *lekèletmek*, t.; تلويث ا *telvīs it*, مردار ا *mourdār it*, توسيخ ا *tevsykh it*, تدنيس ا *tednīs it*. — Taché, e, لكه‌لو *lekèlu*, لكه‌لنمش *lekèlenmich*, ملوّث *mulevves*, مدنّس *mudennes*. — Tacher, au fig., blesser l'honneur, la réputation, بر كمسنه‌نك عرضنى بوزمق - يقمق - هتك ا *bir kimesnènuñ 'yrzyni bozmaq, yqmaq, hetk it*, هتك عرض ا *hetki 'yrz it*. — Se tacher, se souiller, لكه‌لنمك *lekèlenmek*.

Tacher, v. n., s'efforcer de..., چالشمق *tchālichmaq*, t.; سعى ا *sa'y it*, سعى واقدام ا *sa'y u yqtām it*, جدّ وجهد ا *djidd u djehd it*, a.-t. — Je tâcherai de le satisfaire, تطييب خاطرينه بذل سعى واقدام ايده‌جكم *tathyibi khāthyrīnè bezli sa'y u yqtām idèdjeguim*. — Tâcher, viser à..., بر نسنه‌نك قيدنده او *bir nesnènuñ qaïdindè ol*, قصد ا *qasd it*. — Il tâche de me nuire, اضرارمه قصد ايدر *yzrārumè qasd ider*.

Tacheter, v. a., بككلمك *beñeklemek*, بككلو ا *beñeklu it*. — Tacheté, e, بككلو ا *beñeklu it*, منقّط *munaqqath*.

Tachygraphe, s. m., چاپك يازان *tchāpouk ïāzān*, t.; سريع الكتابة *serī' ul-kitābet*, a.

Tachygraphie, s. f., تيز يازانك علمى *tīz ïāzānuñ 'ylmi*, t.; فنّ سرعت الكتابة *fenni sur'at ul-kitābet*, a.

Tacite, adj. com., ضمنىّ *zimnïi*, a. — Condition tacite, شرط ضمنى *charthy zymni*. — Consentement, رضاى ضمنى *rizāï zymni*.

Tacitement, adv., ضمناً *zymnen*, a.

Taciturne, adj. com., از سويلر *āz seuïler*, از سوزلو *āz seuzlu*, t.; ساكت *sākit*, سكيت *sikkīt*, a.

Taciturnité, s. f., ساكتلك *sākitlik*, a.-t.; سكوت *sukiout*, a.

Tact, s. masc., sens du toucher, طوقنش *dhoqounich*, ال دكمه *el deïgmè*, t.; لمس *lems*, قوّة لامسه *qouvveti lāmiça*, a. — Cela se connaît au tact, عند اللمس معلوم اولور *'ynd el-lems ma'loum olour*. — Tact, au fig., jugement fin, délicat, مذاق *mezāq*, طبيعت *thabī'at*, a. — Avoir le tact sûr, exercé, نزاكت مذاقى قوى او *nezāketi mezāqy qavi ol*.

Tacticien, s. m., فنّ تصفيف عساكرده ماهر *fenni tasfīfi 'açākirdè māhir*, a.-t.

Tactile, adject. com., ال ايله طوقونلور *el ilè dhoqounilur*, t.; ممكن اللمس *mumkin ul-lems*, a.

Tactique, s. f., art de ranger les troupes en bataille et de faire des évolutions militaires, طابورلر باغلمق علمى *thābourler bāghlamaq 'ylmi*, t.; فنّ تصفيف عسكر *fenni tasfīfi 'asker*, تعليم عسكر *ta'līmi 'asker*.

TAFFETAS, s. m., جانفس *djānfes*, دراء *darā*, صندل *sandal*, a.

TAFIA, s. m., شكر عرقيسى *cheker 'araqyci*; t.

TAIE, s. f., linge en forme de sac qui sert à envelopper un oreiller, une taie d'oreiller, يوزيصديغى اورتيسى *ïuz ïastyghy eurtuçu*, t. — Certaine tache blanche et opaque qui se forme quelquefois sur l'œil, لكه *lekè*, كوزه لكه *gueuzè lekè*, كوزه دوشن اق *gueuzè duchen aq*, كوزه دوشن بياض لكه *gueuzè duchen beïāz lekè*, t.; غشاة *ghoufāt*. — Taie, enveloppe du fœtus, صوك *soñ*, سلا *selā*.

TAILLABLE, adj. com., sujet à la taille, ويركو ويرن *vïrgu vïren*, t.; خراج كذار *kharādj guzār*, a.-p. — Taillable, en parlant des biens sur lesquels on impose la taille, خراج ارض ايله مكلّف *kharādji arz ilè mukellef*.

TAILLADE, s. f., coupure, balafre, ياره *ïāra*, t.; جرح *djurh*, pl. a. جروح *djurouh*. — Coupure en long qu'on fait dans une étoffe, dans les vêtements, اوزونلغنه يرتمه *euzounlyghyna ïrtma*, شق *chaqq*, قطع *qath'*, a.

TAILLADER, v. a., faire des taillades, كسمك *kesmek*, ياره‌لمق *ïāralamaq*, t.; قطع ا *qath it*, a.-t. — Faire des coupures dans une étoffe, اوزونلغنه يرتمق *ouzounlyghyna ïrtmaq*, شق ا *chaqq it*. — Taillade, e, ياره‌لمش *ïāralanmich*, مجروح *medjrouh*, يرتلمش *ïrtilmich*, مشقوق *mechqouq*.

TAILLANDERIE, s. f., métier, art, commerce du taillandier, دمرجيلك *demirdjilik*, t.; حدّاد صنعتى *haddād san'aty*, a.-t. — Ferrements, outils de fer, دمر آلاتى *demir ālāti*, آلات حديديه *ālāti hadīdiïè*. — Ouvrages que fait un taillandier, دمرجى ايشى *demirdji ichi*.

TAILLANDIER, s. m., دمرجى *demirdji*, t.; حدّاد *haddād*, a.

TAILLANT, s. m., اغز *aghyz*, كسكينلك *keskïnlik*; قلاغو *qylāghou*, t. — Aiguiser le taillant d'un couteau, بچاغك اغزينى بيلمك *bitchāghuñ aghzïni bilèmek*.

TAILLE, s. f., le tranchant d'une épée, كسكينلك *keskïnlik*, t. Voy. TAILLANT. — Taille, coupe, la manière dont on coupe certaines choses, taille des arbres, بودامه *boudāma*, t.; تشذيب *techzīb*, تشذيب اشجار *techzïbi echdjār*. — Taille, ou coupe d'un habit, بچم *bitchum*, بچمه *bitchmè*, كسيم *kecïm*. — La taille des pierres, طاش يونمه *thāch ïonma*, ايشلمه *ichlemè*, فنّ نحت احجار *fenni nahti ahdjār*. — Pierre de taille, يونمه طاش *ïonma thāch*. — La taille des pierreries, ذيقمت طاشلرك تراشى *zyqymet thāchlaruñ trāchi*. — La taille d'une plume, قلم كسمه‌سى *qalem kesmèci*, قلم يونمه *qalem ïonma*, قطع *qath'*. — Taille, t. de chir., opération par laquelle on tire la pierre de la vessie, قاوغى يارمه *qāvoughy ïārma*, سدك قاوغندن حصات استخراجى *sidik qāvoughynden haçāt istykhrādji*, خرق مثانه *kharqy meçānè*. — Taille,

stature du corps, بوی *boï*, t.; قامت *qāmet*, قد *qadd*, a.; اندام *endām*, p. — Grande, haute taille, اوزون بوی *ouzoun boï*, قامت طویله *qāmeti thavïlè*. — Qui a de la taille, grand, élancé, بویلو *boïlu*. — Qui est de taille moyenne, اورته بویلو *orta boïlu*; — de petite taille, قصه بویلو *qyssa boïlu*. — Taille, en parlant du corps, de la stature des animaux, چلیم *tchelïm*, جثه *djusset*, اندام *endām*. — Taille, le milieu du corps, بل *bel*, قد *qadd*. — Taille svelte, انجه بل *indjè bel*. — Taille de boulanger, petit bâton pour marquer par des entailles ce que l'on fournit ou reçoit, چتله *tchetlè*. — Taille, en t. de finances, imposition, ویرکو *vïrgu*, خراج *kharādj*. — Taille personnelle; جزیة الرأس *djezïet ur-rées*; — sur les terres et les possessions, خراج الارض *kharādj ul-arz*.

Tailler, v. a., couper, retrancher d'une matière, کسمك *kesmek*, t.; قطع ا *qath' it*, a.-t.; قلم کسمك - *qalem kesmek*, یونمق *ïonmaq*; — des pierres, یونمق *ïonmaq*, نحت ا *naht it*; — des pierres précieuses, ایشلمك *ichlemek*, یونمق *ïonmaq*, تراش ا *trāch it*; — un diamant, بر الماس طاشی تراش ا *bir elmās thāchi trāch it*; — un habit, لباس بچمك - کسمك *libās bitchmek, kesmek*; — des arbres, بودامق *boudāmaq*, تشذیب ا *techzïb it*. — Tailler en plusieurs morceaux avec le couteau ou avec les ciseaux, طوغرامق *dhoghrāmaq*; — en tranches, دلم دلم کسمك *delim delim kesmek*. — Tailler et rogner, disposer des choses à sa fantaisie, کسوپ بچمك *keçup bitchmek*, یرتوپ سوکمك *ïrtup seukmek*, فتق و رتق ا *fataq u ratq it*. — Tailler, faire une incision à la vessie pour en retirer la pierre, قاوغی یارمق *qāvoughy ïārmaq*. — Tailler en pièces, défaire entièrement, پارهلق *pāralamaq*, بوزمق *bozmaq*, قرمق *qyrmaq*. — Tailler, faire une entaille, کرتمك *kertmek*. — Tailler, des croupières, de la besogne à quelqu'un, lui susciter des embarras, بر کمسنه یه غایله پیدا ایتدرمك *bir kimesnèiè ghāïlè peïdā itturmek*. — Taillé, e, کسلمش *kecilmich*, مقطوع *maqthou'*, قطع اولنمش *qath' olounmich*, بچلمش *bitchilmich*, یونلمش *ïonilmich*, بودانمش *boudānmich*. — Bien taillé, bien fait, چلیمی کوزل *tchilïmi guzel*, خوش اندام *khoch endām*.

Tailleur, s. m., qui fait des habits, خیاط ترزی - درزی *terzy*, t.; *khaïïāth*, a. — Tailleur de pierres, طاشجی *thāchdji*, t.

Taillis, subst. masc., bois taillis, کسله جك اورمان *kecilèdjek ormān*, اشجاری نوبت ایله کسلن اورمان *echdjāri nevbet ilè kecilen ormān*, t.

Tailloir, s. m., bois sur lequel on coupe la viande, ات تخته سی *et takhtaci*, اوزرینه ات کسه جك تخته *uzerïnè et kecèdjek takhta*, قیمه تخته سی *qyma takhtaci*. — Tailloir, la partie supérieure du chapiteau des colonnes, دیرکلك دپه سنك اوستی *dïreklik tepècinïn ustu*, t.

Taillon, s. m., بر نوع ویرکو *bir nev'y vïrgu*, t.

Tain, s. m., قلای یپراغی *qalaï ïaprāghy*, t.

Taire, v. a., ne pas dire, ne pas révéler, سویلمامك *seuïlememek*, t.; كتم ا *ketm it*, a.-t.; كیزلمك *guïzlemek*, صاقلمق *sāqlamaq*. — Faire taire, imposer silence, سوسدرمق *sousturmaq*, اسكات ا *iskiāt it*. — Faire taire, faire cesser, en parlant du canon de l'ennemi, دشمن طوپلرینك سسنی كسدرمك *duchmen thoplarïnuñ seçini kesturmek*. — Se taire, garder le silence, سوسمق *sousmaq*, سوس اولق *sous olmaq*, سكوت ا *sukiout it*.—Taisez-vous, سوس اول *sous ol*. — Se taire, ne pas faire de bruit, شماته ایتمامك *chamāta itmemek*, سس كسلمك *ses kecilmek*. — Tu, e, سوسمش *sousmich*, ساكت *sākit*.

Taisson, s. m., blaireau, بورسوق *boursouq*, قیاوار *qaïāvār*, شغور *choughour*, p.-t.; عناب الارض *'anāb ul-erz*, a. — Nom d'un poisson sans arêtes, كمیكسز بر نوع بالغك اسمی *guemïksyz bir nev'y bālyghuñ ismi*.

Talc, s. m., طلق *thylq*, *thoulq*, كوكب الارض *kevkeb ul-erz*, a.

Talent, s. m., certain poids d'or ou d'argent, dont on se servait anciennement, بر یوك *ïuk*, بر یوك اقچه *bir ïuk aqtchè*, قنطار *qynthār*, a. — Le talent romain, رومالونك قنطاری *roumālunuñ qynthāri*. — Un talent d'or, بر یوك التون *bir ïuk altoun*.

Talent, s. m., don de la nature, disposition et aptitude naturelle pour certaines choses, هنر *huner*, استعداد *isti'dād*, اهلیت *ehlïiet*, قریحة *qarïhat*.— Capacité, habileté, معرفة *ma'rifet*, pl. a. معارف *me'ārif*; هنر *huner*, قابلیة *qābilïiet*.— Un talent particulier, معرفت مخصوصه *ma'rifeti makhsoucè*. — Faire preuve de talent, هنر كوسترمك *huner gueustermek*.

Taler, s. m. Voy. Thaler.

Talion, s. m., قصاص *qyçās*, a. — Appliquer la peine du talion, قصاص ا *qyçās it*. — Condamné à la peine du talion, قصاصه حكم اولنمش *qyçācè hukm olounmich*.

Talisman, s. m., طلسم *thylism*, *thylsem*, pl. a. طلاسم *thalācim* et طلسمات *thylsemāt*.

Talismanique, adj. com., طلسمی *thylismïi*, a.

Talle, s. f., اناسندن آیرلمش اغاج فدانی *anācinden āïrilmich aghādj fidāni*, t.

Taller, v. n., اناسندن آیرلوب كوك سورمك *anācinden āïrilup keuk sürmek*, t.

Talmud, s. m., تلمود *selmud*, a.; تلمود *telmud*, تلمود كتابی *telmud kitābi*, t.

Taloche, s. f., pop., سلّه *sillè*, t.—Donner une taloche, سلّه اورمق *sillè ourmaq*.

Talon, s. m., la partie postérieure du pied, ایساق اوكچه *euktchè*, اوكچه *aïāq euktchèci*, t.; عقب *'aqab*, pl. a. اعقاب *a'qāb*. — Serrer les talons, appuyer deux coups d'éperon à un cheval, ایكی ایاق ایله آتی مهمیزلق *iki aïāq ilè âty*

mahmouzlamaq. — Le talon d'une chaussure, ایاق قابی اوکچه‌سی *aïāq qābi euktchèci*. — Être sur les talons de quelqu'un, le suivre de près, بر کمسنه‌نك ایزندن آیرلمامق - ایزینی صالیویرمامك *bir kimesnènuñ izynden āïrilmāmaq, izyni sālyvirmemek*, ایزی اوزرینه یوریمك *izy uzerinè ïurumek*. — Au fig., tourner les talons, fuir, قاچوپ اوکچه‌لری کوشترمك *qātchup euktchèleri gueustermek*. — Talon, se dit aussi de la partie inférieure de certaines choses, دیب *dïb*, الت طرفی *alt tharafi*.

Talonner, v. a., fam., poursuivre de près, اودینه - پسنه دوشمك *ardínè, pecinè duchmek*, قوالمق *qovālamaq*, تعقیب ا *ta'qyb it*, استذناب ا *istiznāb it*, a.-t. — Talonner, au fig., presser vivement jusqu'à l'importunité, تضییق ا *tazyyq it*, ثقلت ویرمك *syqlet vïrmek*, تصدیع ا *tastï' it*.

Talus, ou Talut, s. m., شیو *chïv*, شیب *chïb*, p.-t.; انش *enich*, یوقش *ïouqouch*, t.; حدور *hadour*, a.

Taluter, v. a., شیولندرمك *chïvlendurmek*, یوقش یاپمق *ïouqouch ïāpmaq*, t.

Tamarin, s. m., fruit du tamarinier, تمر هندی *temri hindi*, هند خرماسی *hind khormāci*, t.; حمر *houmer*, صبّار *sabbār*, a.

Tamarinier, s. m., تمرهندی اغاجی *temerhindi aghādji*, t.; شجر الصبّار *chedjer us-sebbār*, a.

Tamaris, Tamarisc ou Tamarix, s. m., arbrisseau, الغن - الغون اغاجی *ilghyn, ilghoun aghādji*, t.

Tambour, s. m., caisse cylindrique dont les deux fonds sont des peaux tendues, داول - طاول *dāvoul, dhāoul*, t.; طبل *thabl*, pl. a. طبول *thouboul*; اطبال *athbāl*. — Battre le tambour, طاول چالمق *dhāvoul tchālmaq*. — Tambour, celui qui bat le tambour, طاولجی *dhāvouldji*, طبلزن *thablzen*. — Un tambour, بر نفر طبلزن *bir nefer thablzen*. — Tambour de basque, دائره *dāïrè*, دق *duff*, pl. a. دفوف *dufouf*. — Tambour, instrument de forme circulaire sur lequel est tendue une toile pour y exécuter à l'aiguille différents dessins de broderie, نقشجی دزکاهی *naqychdji dizguiāhi*, سوزنیجی قلبوری *souzenïdji qalbouri*. Tambour, en t. d'anat., le tympan. Voy. ce mot. — Tambour, la caisse qui enveloppe les roues d'un bateau à vapeur, بر واپور کمیسنك تکرلك دولابی *bir vāpor guemïcinuñ tekerlek dolābi*.

Tambourin, s. m., داولجق *dāvouldjyq*, دنبلك *dumbelek*, t.

Tambouriner, v. a., داول چالمق *dāvoul tchālmaq*, t.

Tambourineur, s. masc., داول چالیجی *dāvoul tchālïdji*, t.

Tamerlan, nom que les Français donnent au conquérant tartare Timour-Lenk, تیمور تیمورلنك *tïmour, tïmourlenk*, تیمور اعرج *tïmouri a'redj*, ou Timour le Boiteux.

Tamis, s. m., الك *elek*. — Tamis fin, délié, انجه الك *indjè ilek*. — Gros tamis, قبا الك *qabā elek*, t. — Fig. et fam., passer par le tamis,

être examiné sévèrement dans sa conduite, etc., مظهر تجسس اولنمق *mazheri tedjessus olounmiaq.*

Tamiser, v. a., اللیمك - اللدمك *ellemek*, الكدن كچورمك *elekten guetchurmek*, t. — Tamiser de la farine, اون اللدمك *oun ellèmek.*

Tampon, s. m., bouchon, - تاپه طپه - طاپه *tāpa*, طقاج *thyqādj*, قپاق *qapāq*, t.

Tamponner, v. a., طاپدلمق *thāpalamaq*, طقامق *thyqāmaq*, طاپه اورمق *thāpa ourmaq*, t. — Tamponné, طاپه لو *thāpalu.*

Tan, s. m., میشه قبوغی توزی *mīchè qaboughou tozou*, پلامـوط توزی *palāmouth tozou*, t.

Tanaisie, s. f., herbe aux vers, صوغلجان اوتی *soghouldjān oty*, t.; حشیشة الدود *hachīchet ud-doud*, a.

Tanaïs, grand fleuve d'Europe, تن صویی *ten souï*, t.

Tancer, v. a., fam., آزارلمق *āzārlamaq*, t.; تعزیرا *ta'zīr it*, a.-t. — Être vertement tancé, تعزیر شدیده مظهرا او *ta'zīri chedīdè mazher ol.* — Tancé, e, آزارلنمش *āzārlanmich*, معاتب *mou'ātab.*

Tanche, s. f., چامور بالغی *tchāmour bālyghy*, t.

Tandisque, coujonct., pendant le temps que, قچانکه *qatchānki*, t.; مادام که *mādāmki*, a.-t.; ایکن *iken*, بینما *beïnemā*, اثناده *esnādè*. — Tandis que vous êtes ici, سز بونده ایکن *syz bounda iken.*

Tandour, s. m., nom que les Arméniens, les Grecs et les Turcs donnent à une table ronde ou carrée, couverte d'un tapis qui descend jusqu'à terre, et sous lequel on met un réchaud rempli de braise, تندور *tandour*. Mot corrompu de l'arabe تنور *tennour*, fournaise, brasier. Voy. le mot تندور dans le Dict. turc-français.

Tangage, s. m., کمینك نبری اوته چالقنمسی *guemīniñ beri eutè tchālqanmaci*, t.

Tangente, s. fém., خط مماس *khaththy memāss*, خط ملاقی *khaththy mulāqy*, a.

Tanguer, v. n., کمی بری اوته چالقنمق - صالنمق *guemi beri eutè tchālqanmaq, sālinmaq*, t.

Tangueur, s. masc., بری اوته چالقنان - صالنان کمی *beri eutè tchālqanān, sālinān guemi*, t.

Tanière, s. f., cavité servant de repaire aux bêtes sauvages, این *în*, یتاق *ïatāq*, t.; جحر *djahr*, pl. a. اجحار *adjhār*. — La tanière d'un lion, ارسلان یتاغی *arslān ïatāghy.*

Tanner, v. a., préparer le cuir avec le tan, سپلمك *seplemek*, t.; دباغت ا *dibāghat it*, دبغ ا *dibgh it*, a.-t. — Tanné, e, سپلنمش *seplenmich*, سپلو *seplu*, مدبوغ *medbough*. — Tanner, fig. et pop., fatiguer, ennuyer, molester, اوصاندرمق *oçāndurmaq*, ثقلت ویرمك *syqlet vīrmek*, تعجیزا *ta'djīz it.*

Tannerie, s. f., دباغ خانه *debbāgh khānè*, طابه خانه *thābè khānè*, vulg. طاپجانه *thāpkhānè*, طباقخانه *thabāqkhānè*, t.

Tanneur, s. m., دباغ *debbāgh*, vulg. طباق *thabbāq*, pl. a. دباغین *debbāghyn.*

Tant, adv. de quantité indéfinie et de comparaison, اولقدر *olqadar*, اوقدر *oqadar*, شوقدر *chou qadar*, بو قدر *bou qadar*, نیجه *nidjè*, t.— Il a tant d'amis que..., اوقدر دوستلری واردر که *oqadar dostlari vārdur ki*...—Il y a tant pour vous, سزک ایچون اولقدر واردر *syzuñ itchoun olqadar vārdur*. — Tant, part. alternat., soit l'un soit l'autre, کرک *guerek*, اکر *eïer*. — Tant hommes que femmes, اکر آدم اکر عورت *eïer ādem eïer 'avret*. — Tant bon que mauvais, ایو کوتو *eïu keutu*, کرک ایو وکرک فنا *guerek eïu vè guerek fenā*. — Autant, tellement, à tel point, بوندجه *boundjè*, اول دکلو *ol deñlu*, اولمرتبه *olmertebè*, اول درجه‌ده *ol deredjèdè*. — Tant, trop, چوقلق *tchoqlouq*. — Ne vous ouvrez pas tant, pas trop à lui, چوقلق اکا اچلمه *tchoqlouq añā atchilma*. — Tant, quelque, نقدر *neqadar*. — Tant petit qu'il soit, نقدر کوچک ایسه *neqadar kutchuk iça*. — Tant que, durant, aussi longtemps que..., اولدقچه *oldouqtchè*, مادامکه *mādāmki*. — Tant que je vivrai, عمرم اولدقچه *'oumrum oldouqtchè*. — Tant qu'il occupera cet emploi, مادامکه اول منصبك مستقر اوله *mādāmki ol mansybtè moustaqyrr ola*. — Tant s'en faut, قندك قالدی *qandè qāldy*, قندك که *qandè ki*. — Tant par mois, ایلك اوقدر *āïdè oqadar*. — Tant seulement, همان اوقدر *hemān oqadar*, فقط *faqath*. — Tant que ce soit, هر چندکه *her tchendki*, هر نقدرکه *her neqadarki*. — Tant que je pourrai, قادر اولدیغم قدر *qādir oldoughoum qadar*, مرتبه‌ده *mertebèdè*. — Si tant est que..., اکر بویله ایسه *eïer beuïlè iça*, بویله اولدیغی تقدیرده *beuïlè oldoughou taqtirtè*. — Tant soit peu, ازاجق *azādjyq*, جزوبجه *djuzvidjè*. — Tant plus que moins, à peu près, قدر *qadar*, مقداری *myqtāri*. — Tant mieux, دخی ایو *dakhy eïu*, دخی کوزل *dakhy guzel*, نه اعلا *nè a'lā*, فهو احسن *fehouè ahsen*. — Tant pis, دخی فنا *dakhy fenā*, یازق ایازیق *ïāzyq*, دخی بتر *dakhy beter*. — Sur et tant moins, علی الحساب محسوبًا *'alel-hyçāb, mahsouben*.

Tante, s. f., sœur du père, خاله *kāhlè*, vulg: *hāla*, t.; عمّة *'ammet*, pl. a. عمّات *'ammāt*. — Sœur de la mère, تیزه *teïzè*.

Tantet, Tantinet, s. m., fam., une très-petite quantité, ازاجق *azādjyq*, t.

Tantôt, adv., dans peu de temps, bientôt, بر ازدنصکره *bir azdensoñra*, شمدی *chimdi*, t.; یقینك *ïaqyndè*, عن قریب *'an qarib*. — Il n'y a pas longtemps, دمین *demïn*, اولجه *évveldjè*, یوندن مقدّمجه *boundan mouqaddemdjè*. — Tantôt, ce soir, اخشام *akhchām*. — Tantôt, conj. alternative, کاه *guiāh*, بعض کره *ba'zy kerrè*, بعضًا *ba'zen*. — Il est tantôt d'un avis, tantôt d'un autre, کاه برکونه کاه دیکر کونه رأی ایدر *guiāh bir gutiounè guiāh diguer gutiounè rèï ider*.

Taon, s. m., آت - اشك سككى *ât, echek siñegui,* اشك آريسى *echek âroucy,* t.

Tapage, s. m., شماتة *chamātet,* vulg., شماته *chamāta,* كورلتى *güeurulty,* t. — Faire du tapage, شماته ا *chamāta it.*

Tapageur, s. m., fam., شماته جى *chamātadji,* غوغاجى *ghavghādji,* t.

Tape, s. f., fam., coup de la main, ال اورشى *el ourouchou,* سلّه *sillè,* t. — Ce avec quoi on bouche, طاپه *thāpa.*

Tapecu, s. m., bascule, بر نوع صالنجق *bir nev'y sālyndjaq,* t.

Taper, v. a., frapper, donner un ou plusieurs coups, اورمق *ourmaq,* دوكمك *deuvmek.* — Enfoncer en frappant, ficher, قاقمق *qāqmaq.* — Taper sur la tête, باشنه قاقمق *bāchina qāqmaq.* — Taper du pied, دتمك *tepmek,* دپه اورمق *tepè ourmaq,* t.; ضرب ا *zarb it,* a.-t. — Taper les cheveux, les arranger et les relever avec le peigne, صاچى طراق ايله دوزمك - قبارتمق *sātchi tharāq ilè duzmek, qabārtmaq.* — Tapé, e, اورلمش *ouroulmich.* — Fruits aplatis et séchés au four, يصّيلنمش وفرون ايچنده قورودلمش ميوه *ïassylanmich vè fouroun itchindè qouroudilmich meïvè.*

Tapinois (en), loc. adv., sourdement, en cachette, كيزلوجه *guïzludjè,* t.; مخفيجه *makhfïdjè,* a.-t.; سرّا *sirren.* — En sous-main, ال التنده *el altindè.*

Tapir (se), v. prou., كيزلنمك *guïzlenmek,* چوملیوب كيزلنمك *tcheumeleïup guïzlenmek,* چوملیوب سكمك *tcheumeleïup siñmek.* — Tapi, e, كيزلنمش *guïzlenmich,* چوملیوب سكمش *tcheumeleïup siñmich.*

Tapis, s. m., étoffe dont on couvre un plancher, grand tapis, خالى *khāli,* vulg., حالى *hāli;* قالى *qāli.* — Petit tapis, خاليجه *khālidjè,* vulg. قاليجه *qālidjè;* سجاده *sedjādè.* — Tapis ras, كليم *kïlim;* — de feutre, كچه *ketchè.* — Tapis de Perse, عجم قاليجه سى *'adjem qālïdjaci.* — Tapis de verdure, pelouse de gazon, چمنلك *tchemenlik,* يشيللك *iechïllik.* — Mettre sur le tapis, au fig. fam., proposer à l'examen, اورته يه قومق *ortaïa qomaq,* درميان ا *dermïān it.*

Tapisser, v. a., orner de tapisserie, دوشتمك *duchetmek,* دوشمه قومق *duchemè qomaq,* زار قومق *zār qomaq,* ديواره قماش قپلامق *dïvārè qoumāch, qaplāmaq.* — Mettre des tapis, خالى دوشه مك *khāli duchèmek.* — Tapissé, e, دوشنمش *duchenmich.* — Mur tapissé, قماش قاپلو ديوار *qoumāch qāplu dïvār.*

Tapisserie, s. f., ouvrage fait à l'aiguille, sur du canevas, avec de la laine, de l'ouate, servant à couvrir les murs d'une chambre, ديواره اصلان قماش *dïvārè acylān qoumāch,* زار *zār,* ديواره قاپلنه جق قماش *dïvārè qāplanadjaq qoumāch,* t.; پوشش ديوار *pouchichi dïvār.* — Tapisserie, tapis en général, خاليلر *khālïler.* — Tapisserie relevée d'or d'or et de soie, صرمه وايپك ايله ايشلنمش پوشش ديوار *syrma vè*

ipek ilè ichlenmich pouchichi dívār.

Tapissier, ère, s., qui vend, confectionne et arrange des objets de tapisserie, يتاق و دوشمه ايشليان *ïatāq vè duchemè ichleïān vè sātān kimesnè*, ديواره و صاتان كمسنه *dívārè qoumāch qāplāïdji*, قماش قاپلايجى *ïorghāndji*, يورغانجى t. — Ouvrier qui tisse de la tapisserie, كليم باف *kilím bāf*, p.

Tapissière, s. fém., voiture pour transporter des meubles, des tapis, etc., دوشمه و او طاقمى *duchemè vè ev thāqymi gueturèdjek 'araba*, كتوره جك عربه t.

Tapon, s. m., اورسلمش قماش *eurselmich qoumāch ïighyni*, يغينى چول *tchoul*, t.

Tapoter, v. a., صق صق اورمق *seuq seuq ourmaq*, t.

Taquet, s. m., اغاجدن بر نوع اوفاق چنكل *aghādjden bir nev'y oufāq tchenguel*, t.

Taquin, ine, adj., mutin, querelleur, contrariant, لكس *lekis*, a.; چكشكن *tchekichguen*, اونكو *eunegu*, t.; لجوج *ludjoudj*, a. — Vilain, avare, qui chicane sur la dépense (dans ce sens le mot a vieilli), خسيس *khacís*. — Taquin, s. m., se dit d'un enfant, d'une personne, اونكو بر چوجق - بر كمسنه *eunegu bir tchodjouq, bir kimesnè*.

Taquiner, v. n. et a., contrarier, ضديه كتمك *zyddínè guitmek*, ضدلك كوسترمك - ا *zyddlik gueustermek, it*, اونكولك ا *eunègulik it*, لكسلك ا *lekislik it*, t.; مخالفت ا *moukhālefet it*, a.-t.

Taquinerie, s. fém., caractère de celui qui est taquin, لكسلك *lekislik*, اونكولك *eunègulik*, t.; ضدلك *zyddlik*, a.-t.; لجاجت *ledjādjet*, a.

Tarabuster, v. act., fam., باش اغرتمق *bāch aghyrtmaq*, t.; تصديع ا *tasty' it*, a.-t.

Tarare, adv. interj., bon! bon! ايو *eïu*. — Je m'en moque, بكا هيچسى بر اولسه دخى نه وظيفهم *bāñā hepíci bir, olsa dakhy nè vazïfem*, t.

Taraud, s. m., بر نوع جيوك بورغو *bir nev'y buïuk bourghou*, t.

Tarauder, v. a., بيوك بورغو ايله دلمك *buïuk bourghou ilè delmek*, t.

Tard, adv., après le temps nécessaire, convenable, كيچ - كيچ *guetch*, t.; بطيا *bathyen*, دير *dír*, p. — Arriver, venir tard, كيچ كلمك *guetch guelmek*. — Se lever tard, يتاقدن كيچ قالقمق *ïatāqtan guetch qālqmaq*. — C'est déjà trop tard, ايش ايشدن كچدى *ich ichten guetchti*. — Tard, vers la fin de la journée, كيچ وقتلى *guetch vaqytlè*, اخر نهار وقتلى *akhyri nihār vaqtindè*. — Vers le soir, اخشام اوستى *akhchām ustu*. — Un peu tard, كيچه *guetchdjè*. — Très-tard, قتى كيچ *qaty guetch*.

Tarder, v. n., différer à faire quelque chose, كجيكمك *guedjikmek*, كيچ قالمق *guetch qālmaq*, اويالمق *oïālamaq, oüïālamaq*, t.; تبطى و تراخى ا *tebaththy vu terākhy it*, a.-t. — Tarder, s'arrêter,

aller lentement, en sorte que l'on vient tard, اكلنمك *eïglenmek*, كجيكمك *guedjikmek*, اويالنمق *oïālanmaq*, مكث *meks it*, تروقى *tevaqqouf it*. — Ne tardez pas trop, چوق اكلنمه *tchoq eïlenmè*. — Il a tardé en chemin, يولده كجكدى *iolda guedjikti*. — Tarder, à la troisième personne, pour marquer le désir ou l'impatience qu'une chose s'accomplisse : il me tarde, ارزولرم *arzoularum*, جانم استر *djānum ister*, حسرت چكرم *hasret tchekerum*, كيجكسنوب صبرم دوكنور *guedjiksinup sabrum tukenur*. — Il me tarde que ma maison soit bâtie, خانه‌مك بناسى تكميلنه قدر كجيكسنوب صبرم دوكنور *khānèmuñ bināci tekmīlinè qadar guedjiksinup sabrum tcukenur*.

Tardif, ive, adj., qui tarde, qui vient tard, كچ كلان *guetch guelān*, وقتى كچدكدنصكره كلان *vaqti guetchtiktensoñra guelen*, t.; بطّى الظهور *bathyi uz-zouhour*, a. — Repentir tardif, ندامت بطى الظهور *nédāmeti bathy uz-zouhour*. — Tardif, lent, اغر *aghyr*, اغر دپرنيجى *aghyr teprenīdji*, بطّى *bathyi*, بطّى الحركه *bathyi ul-harekè*, متأخّر *mute'akhkhyr*. — Tardif, en parlant des fruits qui ne mûrissent qu'après les autres, صوك كلان ميوه *soñ guelen meïvè*.

Tardivement, adv., كچ *guetch*, كجلك ايله *guetchlik ilè*, t.; بطيًّا *bathyien*, متاخّرًا *mute'akhkhyren*, a.

Tardiveté, s. f., چيچك و ميوه و اوتلرك كچ بتمسى *tchitchek vè meïvè vè otlarun guetch bitmeci*, t.

Tare, s. f., déchet, diminution soit pour la quantité, soit pour la qualité, اكسكلك *eksiklik*, t.; نقصان *noqsān*, نقص *naqs*, a. — Au fig., vice, défaut, défectuosité, عيب *'aïb*, pl. a. عيوب *'oïoub*; قصور *qouçour*. — Poids des barils, des caisses, etc., qui contiennent les marchandises, طره *thara*, داره *dāra*, قاب طره‌سى *qāb tharaci*.

Taré, e, adj., vicié, corrompu, بوزوق *bozouq*, t.; عيبلو *'aïplu*, قصورلو *qouçourlu*, a.-t. — En parlant des personnes qui ont une mauvaise réputation, ديللنمش *dīllenmich*, رسوا *rousvā*, بدنام *bed nām*, مذموم *mezmoum*.

Tarentule, s. fém., بر نوع زهرلو اورمجك *bir nev'y zehirlu eurumdjek*, t.; رتيلا *retīlā*, a.; بوى *boï*.

Tarer, v. a., causer du déchet, اكسلتمك *eksiltmek*, اكسكلك كتورمك *eksiklik gueturmek*, t.; ايراث نقصان ايتراى *irāci noqsān it*, بر شيئك اغرلغنه اكسكلك كتورمك *bir cheïuñ aghyrlyghyna eksiklik gueturmek*. — Peser un vase avant d'y mettre quelque chose, بر قابك طره‌سنى آلمق *bir qābuñ tharacini ālmaq*.

Targe, s. f., بر جنس قلقان *bir djins qalqān*, t.

Targette, s. fém., بر نوع قپو سورگوسى - سورمه‌سى *bir nev'y qapou surguçu, sourmèci*, قپو قللابى *qapou qoullābi*, t.

Targuer (se), v. pronom., fam., اوكنمك *eïuunmek, euguunmek*.

دم اورمق *dem ourmaq*, لاف وگزاف ا *lāf u guzāf it*, t.; افتخار ا *iftikhār it*, a.-t.

Tarière, s. f., برنوع بیوك بورغو *bir nev'y buïuk bourghou*, بورغو *bourghou*, t.

Tarif, s. m., تعریفه *ta'rîfe*, a.; تعرفه تعریفه دفتری *ta'rîfe defteri*, تعرفه *ta'rîfe*. — Tarif de la douane, گمرك تعریفه‌سی *gumruk ta'rîfèci*. — Tarif des monnaies, اجناس سكه‌نك فیاتنی مشتمل تعریفه دفتری *edjnâci sikkènuñ fiâtini muchtemil ta'rîfe defteri*.

Tarifer, v. act., تعریفه دفتری دوزمك *ta'rîfa defteri duzmek*, تعریفه‌سنی قومق *ta'rîfacini qomaq*, a.-t.

Tarin, s. m., oiseau, بر كوچك قوشك اسمی *bir kutchuk qouchuñ ismi*, لوقره قوشی *loqoura qouchou*, t.

Tarir, v. a., mettre à sec, دوكتمك *teuketmek*, صویی دوكتمك *souïi teuketmek*, قورتمق *qouroutmaq*, بوشالتمق *bochâtmaq*, t.; انفاد ا *infâd it*, اغتراف ا *yghtirâf it*, a.-t. — V. n., Être à sec, cesser de couler, دوكنمك *teukenmek*, قوریمق *qouroumaq*, صویی قوریمق *souïi qouroumaq*, انتزاف ـ استنفاد ا *intizâf*, *istinfâd it*. — En parlant particul. d'une source, صو صوغلمق *sou soghoulmaq*, — Tarir, au fig., tant à l'actif qu'au neutre, faire cesser, arrêter ou s'arrêter. Voy. ces mots. — Tari, e, دوكنمش *teukenmich*, قوریمش *qouroumich*, منزوخ *menzoûkh*.

Tarissable, adj. com., دوكنور *teukneur*, دوكنه‌جك *teukenèdjek*, t.; ممكن النفاد *mumkin un-nefâd*, a.-t. — En parlant d'une source, قورر صویی دوكنور *souï teukenur*, *qourour*.

Tarissement, s. m., دوكنمه *teukenmè*, قوریمه *qourouma*, t.; نزح *nezh*, منزوخ *muzoukh*, a.

Taroupe, s. f., قاش چاتمه‌سی تویی - قیلی *qâch tchâtmaci tuïu*, *qyli*, t.; شعر بین الحاجبین *cha'r beïn ul-hâdjibeïn*, a.

Tarse, s. m., t. d'anat., le coude-pied. Voy. ce mot.

Tartan, s. m., sorte d'étoffe, برنوع الاجه قماش *bir nev'y alâdja qoumâch*, t. — Vêtement, برنوع كیسی *bir nev'y gueïci*.

Tartane, s. fém., petit navire en usage sur la Méditerranée, طراته *thrâta*, t.

Tartare, s. m., enfer des poëtes, سقر *saqar*. — Habitant de la Tartarie et ancien courrier du gouvernement turc, تاتار *tâtâr*.

Tartareux, se, adj., طورتیلی *thortouli*, t.; عكری *'akerîi*.

Tartarie, contrée d'Asie, تاتارستان *tâtâristân*.

Tarte, s. f., میوه‌یا قیمق بوركی *meïvèiâ qaïmaq beuregui*, t.

Tartelette, s. fém., بورجك *beuredjik*, t.

Tartre, s. m., dépôt terreux et salin du vin, طورتی *thortou*, دردی *durdy*, vulg. *tourty*; شراب طورتیسی *charâb thortouçou*, t.; عكر الخمر *'aker el-khamr*, a. — Crème de tartre, شراب طورتیسی ملحی *charâb thortouçou melhy*,

قریم طرطر *qrîm tharthar*. — Huile de tartre, شراب طورتیسی یاغی *charāb thortouçou ïāghy*.

Tartufe, s. masc., faux dévot, یالاندن صوفی *ïalānden sofou*, t.; مرایی *murāïi*, منافق *munāfyq*, a.

Tartuferie, s. f. fam., caractère, et action de tartufe, یالاندن صوفیلق *ïalāndan sofoulouq*, t.; ریا *rïā*, a.; منافقلق *munāfyqlyq*.

Tas, s. masc., monceau, amas de quelque chose, یغن - یغین *yghyn*, کومه *kumè*, t.; کومة *kumet*, pl. a. اکوام *ekvām*. — Un tas de bois, اودون یغینی *odoun yghyni*; — de foin, اوتلق کومه‌سی *otlouq kumèci*. — Mettre en tas, faire un tas, یغمق *yghmaq*. — Tas, au fig. iron., multitude, الای *alaï*, کروه *gurouh*, شرذمه *chirzimè*, pl. a., شرازم *cherāzim*.

Tasse, s. f., vase qui sert à boire et dont les bords ne sont pas fort élevés, برداق *bardāq*; t.; طاس *thās*, کاسه *kiācè*, مشربه *machraba*, a. — Tasse à café, فنجان *findjān*. — Liqueur qui est contenue dans une tasse; prendre une tasse de café, بر فنجان قهوه ایچمک *bir findjān qahvè itchmek*.

Tasseau, s. m., طیاق *dhaïāq*, تخته طیاغی *takhta dhaïāghy*, t.

Tasser, v. act., mettre en tas, یغمق *yghmaq*, یغین ا *yghyn it*, t. — Tasser du blé, حنطه یغمق *hyntha yghmaq*. — Se tasser, ou tasser, en parlant des constructions qui s'affaissent sur elles-mêmes, اینمک *inmek*, آشاغیلنمق *âchāghylanmaq*, آشاغی یه اینمک *âchāghyïè inmek*. — Tasser, v. n., croître, multiplier, s'élargir, بیوکلنمک *buïuklenmek*, چوغلمق *tchogalmaq*, ارتمق *artmaq*, یایلمق *ïāïlmaq*.

Tater, v. act., toucher, manier doucement une chose, ال ایله یوقلمق - دوقنمق *el ilè ïoqlamaq, doqounmaq*. — Palper, - یوقلمق یوقلامق *ïoqlāmaq*, دکمک *deïgmek*, t.; مس - لمس ا *mess, lems it*, a.-t. — Tâtez cela, بونی الك ایله یوقله *bounou eluñ ilè ïoqla*. — Tâter le pouls, نبض طوتمق - یوقلمق *nabz thoutmaq, ïoqlamaq*. — Sonder quelqu'un sur ses intentions, بر کمسنه نك نبضنی یوقلامق *bir kimesnènuñ nabzyni ïoqlāmaq*, استمزاج ا *istimzādj it*. — Tâter le terrain, appuyer fortement en marchant, یری یوقلیه‌رق اغر اغر یورییمک *ïeri ïoqlaïaraq aghyr aghyr ïurumek*. — Tâter le terrain, aller doucement, agir avec précaution, صورت احوالی یوقلیه‌رق یاواش یاواش کیتمک *soureti ahvāli ïoqlaïaraq ïāvāch ïāvāch guítmek*. — Tâter, goûter à quelque chose, goûter de quelque chose, طاتمق *thātmaq*, دادینی المق *dādíni almaq*, چاشنی المق *tchāchni almaq*, تذوق ا *tezevvuq it*. — Tâter, au fig. fam., essayer, éprouver, تجربه ا *tedjrubè it*, امتحان ا *imtihān it*, دکمک *deñèmek*. — Tâter l'ennemi, دشمنی تجربه ا *duchmeni tedjrubè it*. — Se tâter, se sonder, s'examiner sur quelque chose, کندویی یوقلامق - امتحان ا *guenduïi ïoqlāmaq, imtihān it*, اختبار نفس ا *ykhtibāri nefs it*.

Tateur, se, s., au fig. fam., irré-

solu, رأيندە قرارسز *qarārsyz*, متردّد قراوسز *rëïndè qarārsyz*, a.-t.; الافكار *mutereddid ul-eſkiār*, a.

TATILLON, s. m., اوفاق تفكك شيشلر ايله قرشدريجى *oufāq tufek cheïler ilè qarichturídji*, هيچ مقولەسى شيشلرى ارشدريجى *hítch maqoulèci cheïleri arāchturídji*, t.; هرزه جو *herzè djou*, p.

TATILLONNAGE, s. m. pop., عبثيات ايله قرشدرمه *'abecïiāt ilè qarichturma*, هيچ مقولەسى شيشلرى ارشدرمه *hítch maqoulèci cheïleri arachturma*, t.; هرزه جويى *herzè djouïï*.

TATILLONNER, v. n., اوفاق تفك شيشلره قرشمق *oufāq tufek cheïlerè qarichmaq*, هيچ مقولەسى شيشلرى ايله اوغراشمق *hítch maqoulèci cheïlerilè oghrāchmaq*, t.

TATONNEMENT, s. m., ياپشا ياپشا كتمه *ïāpichā ïāpichā guitmè*, ال يوردامیله ارشدرمه *el ïordāmilè arāchturma*, t.; تحسيس *tahsïs*, تعييث *ta'ïïs*, a.

TATONNER, v. a., chercher dans l'obscurité en tâtonnant, قراكلقلق ارامق *qarāñlyqta arāmaq*, قراكلقلق ال ايله يوقلمق *qarāñlyqta el ilè ïoqlamaq*, ال يوردامیله ارشدرمق *el ïordāmilè arāchturmaq*, t. — Marcher en tâtonnant, يوقلايو يوريمك - وارمق *ïoqlāïou ïurumek - vārmaq*, مشى بالتعييث ا *mechi bit-te'ïïs it*. — Tâtonner, être irrésolu sur le parti qu'on doit prendre, ا شبهه *chubhè it*, ا تردّد *tereddud it*, ا تذبذب *tezebzub it*, رأيده قرارسزلق ا *rëïdè qarārsyzlyq it*.

TATONNEUR, SE, s., qui tâtonne, ال يوردامیله كيديجى *el ïordāmi ilè guïdïdji*, ا. — Irrésolu, رأيندە متردّد قرارسز *rëïndè qarārsyz*, a.-t.; الرأى *mutereddid ur-rëï*, a.

TATONS (A), loc. adv., tâtonnant dans l'obscurité, قراكلقده ارايەرق ال يوردامیله *qarāñlyqta arāïarāq el ïordāmi ilè*, t. — Au fig., sans connaissances certaines, avec doute, بيلميەرك شبهه ايله *bïlmeïèrek chubhè ilè*.

TATOUAGE, s. m., action de tatouer, بنكلمه *beneklemè*, دامغەلمه *dāmghalama*, t.; توشيم *tevchïm*. — Résultat, ou marque du tatouage, وشم *vechm*, pl. a. وشام *vichām*, وشوم *vuehoum*.

TATOUER, v. a., دريسى قازوب دامغەلمق *derïï qāzup dāmghalamaq*, دڑى اوزرينه نشان ياپمق *deri uzerïnè nichān ïāpmaq*, نعل كسمك *na'l kesmek*, t.; ا توشيم *tevchïm it*, a.-t. — Tatoué, e, موشّم *muvechchem*.

TAUDIS, s. m., چوردن چوپدن اولان او *tchordan tchioptan olān ev*, ايزبه *izbè*, طام *thām*, صمانلق *samānlyq*, چركه *tcherguïè*, t.

TAUPE, s. f., كوستبك *keustebek*, كورشبك *keurchebek*, t.; كورموش *keurmouch*, p.-t.

TAUPIER, s. m., كوستبك آوجيسى *keustebek âvdjïci*, t.

TAUPIÈRE, s. f., كوستبك قپانى *keustebek qapāni*, t.

TAUPINIÈRE, ou TAUPINÉE, subst. fém., monceau de terre qu'une taupe

soulève, كوستبك دپه‌جكى *keustebek tepèdjigui*, كوستبك يوه‌سندن طشره چيقوب ييغديغى طپراق دپه‌سى *keustebek ïouvacinden thachra tchyqup yghtyghy thoprāq tepèci*. — Taupinière, fam. et en plaisantant, se dit d'une petite élévation de terre, monticule, دپه‌جك *tepèdjik*. — Petite maison de campagne sans apparence, كويده اولان بياغى اوجغز *keuïdè olān baïāghy evdjyghyz*.

Taure, s. f., ديشى بوزاغى *dïchi bouzāghy*, t.; عجلة *'ydjlet*, pl. a. عجل *'ydjel*.

Taureau, s. m., mâle de la vache, بوغا *boughā*, t.; ثور *sevr*, pl. a. ثيران *sīrān*. — Le Taureau, signe du zodiaque, ثور برجى *sevr burdji*, برج الثور *burdj es-sevr*, a.

Tauris, ville d'Asie, capitale de l'Azerbaïdjan, تبريز *tebrīz*.

Taurus, grande chaîne de montagnes d'Asie, الا طاغ *alā dhāgh*.

Tautologie, s. fém., t. didact., تكرير معنى *tekrīri ma'na*, تكثير الكلام بلفظ المترادفة *teksīr ul-kelām belafz el-muterādefet*, a.

Taux, s. m., prix établi pour la vente des denrées, نرخ *narkh*, vulg. *nargh*, فيئات *fïāt*, سعر *sy'r*, pl. اسعار *es'ār*; فىء مقطوع *fïï maqthou'*, pl. فيئات مقطوعه *fïāti maqthou'a*. — Taux réglé par les ordonnances pour l'intérêt de l'argent, مرابحه حقّنه برموجب نظام تعيين اولنان سعر معلوم *murābeha haqqyna ber moudjibi nizām ta'ïin olounān sy'ri ma'loum*. — Somme à laquelle une personne est taxée pour ses impositions, بركمسنه ادا ايده‌جك ويركو حصّه‌سى *bir kimesnè edā idèdjek vïrgu hyssèci*, كسيم *kecīm*.

Taveler, v. act., moucheter, بنكلمك - بككلمك *beneklemek*, t. — Se taveler, بنكلنمك *beneklenmek*. — Tavelé, e, بنكلو *beneklu*, بنكلنمش *beneklenmich*, ارقش *arqach*.

Tavelure, s. f., بنكلولك *beneklulik*, بنك *benek*, t. Voy. Moucheture.

Taverne, s. f., ميخانه *meïkhānè*, t.; خمخانه *khoumkhānè*, ميكده *meïguedè*, p.; خرابات *kharābāt*, a. — Coureur de tavernes, خراباتى *kharābāti*.

Tavernier, s. m., ميخانه‌جى *meïkhānèdji*, t.

Taxateur, s. m., qui taxe les lettres à la poste, مكتوبلرك نقليّه‌سى فيئاتنى قويان *mektoubleruñ naqlïièci fïātini qoïān*, t. — En procédure, celui qui taxe les dépens, خرج محكمه‌يى تعيين ايدن كمسنه *khardji mehkemèïi ta'ïin iden kimesnè*.

Taxation, s. f., نرخ ايتمه‌سى - كسمه‌سى *narkh itmèci, kesmèci*, a.-t.; تحديد اسعار *tahdīdi as'ār*, a. — Taxations, certains avantages pécuniaires alloués à des employés d'administrations, عوائد *'avāïd*.

Taxe, s. fém., prix réglé pour le débit des denrées, نرخ *narkh*. Voy. Taux. — Faire la taxe des vivres, des denrées, ذخايره نرخ قومق *zakhāïrè narkh qomaq*. — Le prix même des denrées, فيئات *fïāt*, سعر *sa'r*. — Opération de taxer, بها

بچمه‌سی ـ کسمه‌سی *behā bitchmèci, kesmèci*, وضع نرخ *vaz'y narkh.* — Taxe, importation en argent, ویرکو *vïrgu*, تکلیف *teklïf*, pl. a. تکالیف *tekiālïf*. — Taxe de dépens, règlement, fait par autorité de justice, de frais pour la poursuite d'un procès, دعوا مصارفیچون تعیین اولنان مبلغ *da'vā meçārifi itchoun ta'ïin olounān meblagh.*

Taxer, v. a., régler, limiter le prix des denrées, des marchandises, etc., نرخ قومق *narkh qomaq*, نرخ ا *narkh it*, بها بچمك ـ کسمك *bchā bitchmek, kesmek*, a.-t. — Taxer à un prix élevé, اغر بهایه کسمك *aghyr behāïè kesmek.* — Taxer, imposer une taxe, ویرکو اتمق ـ صالمق *vïrgu atmaq, sālmaq*, طرح تکالیف ا *tharkhy tekiālïf.* — Déterminer, régler la taxe, l'imposition, تعیین ویرکوا *ta'ïini vïrgu it.* — Taxer quelqu'un de...., l'accuser de...., صوچ اتمق *soutch atmaq*, القاء بر تهمت ا *ilqāï teuhmet it*, بر کمسنه‌یی تهمتلو قیلمق *bir kimesnèïi teuhmetlu qylmāq.* — Taxer de négligence, بر کمسنه‌نك اوزرینه اسناد قباحت تکاسل ا *bir kimesnènuñ uzerïnè isnādi qabāhati tekiāçul it.* — Se taxer, s'engager à donner pour un certain objet, التزام غرامت ا *iltizāmi gharāmet it.* — Taxé, e, نرخلو *narkhlu*, فیاتلو *fiātlu.*

Technique, adj. com., اصطلاحی *ysthylāhyi*, a. — Mot technique, صنعت لفظی *san'at lafzy* ـ لغت *loghati*, تعبیر اصطلاحی *ta'bïri ysthylāhyi.*

Te Deum, s. m., تشکر دعاسی *techekkur dou'āçi*, a.-t. — Chanter un Te Deum, تشکر دعاسنی قرائت ا *techekkur dou'ācini qyrāet it.*

Tégument, s. masc., t. d'anat., اورتی *eurty, eurtu*, غشا *ghychā*, pl. a. اغشیه *aghchïè*, غشاوه *ghychāvè.*

Teigne, s. f., sorte de gale à la tête, کللك *kiellik*, کل *kiel*, برت *bert*, t.; کللك علتی *kiellik 'ylleti*, قراع *qarā'a.* — Espèce de gale qui vient à l'écorce des arbres, اغاج اویوزی *aghādj euïouzou.* — Espèce d'insecte qui ronge les étoffes, کووه ـ کوه *guvè.*

Teignerie, s. f., endroit où l'on panse les teigneux, کللر خسته‌خانه‌سی *kieller khasta khānèci*, t.

Teigneux, se, adj., کل *kiel*, کللو *kiellu*, کل باشلو *kiel bāchlu*, t.; اقرع *aqra'*, a.

Teindre, v. a., بویامق *boïāmaq*, رنك ویرمك *renk vïrmek*, t.; بویاتمق *boïātmaq*, صبغ ا *sabgh it*, a.-t. — Teindre en rouge, قرمزی یه بویامق *qyrmizïè boïāmaq.*

Teint, s. m., manière de teindre, بویامه *boïāma*, بویاتمه *boïātma*, بویانش *boïānich*, t.; صبغة *sybghat*, a. — Le grand teint, صبغهٔ شبیعه *sybghaï chebï'a.* — Le petit teint, صبغهٔ خفیفه *sybghaï khafyfè.* — Teint, le coloris du visage, بکر *beñz*, چهره *tchehrè*, لون *levn*, لون الوجه *levn ul-vedjh.*

Teinte, s. f., degré de force donné aux couleurs, رنك *renk*, t.; لون *levn.* — Mélange de plusieurs cou-

leurs, مشیج الالوان *mechídj ul-elvān*, a. — Au fig., apparence légère, صورت *souret*, رنك *renk*.

Teinture, s. f., liqueur préparée pour teindre, بویا *boïā*, بویامه *boïāma*, t.; صبغ *sybgh*, صباغ *sybāgh*, a. — Teinture rouge, قزل بویا *qyzyl boïā*. — Préparer, faire de la teinture, بویا یاپمق *boïā īāpmaq*. — Teinture, t. de chimie, اصلادلش نسنه‌نك صویی *islādilmich nesnènuñ souïi*, نقاعه *naqā'a*. — Préparation médicale, infusion, نقوع *nouqou'*, تینکتوره *tīnktoura*. — Teinture de roses, کل اصلانتیسی *gul yslāntíci*. — Teinture, impression que la bonne ou la mauvaise éducation laisse dans l'âme, اثر *ecer*, pl. a. آثار *açār*. — Connaissance superficielle, علم جزویتی *'ylmi djuz-'ïi*, علم سطحی *'ylmi sathhyí*. — Il n'a pas la moindre teinture de cette science, بو علمدن ادنا اثری بیله یوقدر *bou 'ylmden ednā ecerī bīlè īoqtur*.

Teinturerie, s. fém., métier de teinturier, بویاجیلك *boïādjílik*, t. — Métier de teinturier, بویاجی کارخانه‌سی *boïādjí kiārkhānèci*, مصبغة *masbaghat*, a.

Teinturier, ère, s., بویاجی *boïādjí*, t.; صبّاغ *sabbāgh*, a.

Tel, le, adject., pareil, semblable, etc., بویله *beuïlè*, بو مقوله *bou maqoulè*, بو دکلو *bou deñlu*, t.; بو مثللو *bou micillu*, t.-a.; بو کونه *bou guiounè*, t.-p. — De telles coutumes, بو مقوله عادتلر *bou maqoulè 'ādetler*. — Un tel homme, بویله بر ادم *beuïlè bir ādem*. — Je n'ai jamais rien vu de tel, بو مثللو شیء هیچ کوردیکم یوقدر *bou micillu cheï hítch gueurdugum ïoqtur*. — Tel que, marquant le rapport de la ressemblance, la comparaison de choses que l'on compare entre elles, کبی *guibi*, عینی *'aïni*. — C'est un homme tel qu'il vous faut, استدیکگز کبی بر آدمدر *istedíguiñyz guibi bir ādemdur*. — Il est tel que son frère, برادرینك عینیدر *burāderínuñ 'aïnídur*. — C'est une maison telle que vous la voulez, مطلوبك کبی بر خانه‌در *mathloubuñ guibi bir khānèdur*. — Un homme tel que lui, انك کبی بر آدم *anuñ guibi bir ādem*. — Il est tel qu'un lion, ارسلان کبیدر *arslān guibídur*, کالاسددر *kel-ecedtur*. — Prov., tel maître, tel valet, بویله اغانك بویله خدمتکاری اولور *beuïlè aghānuñ beuïlè khyzmetkiāri olour*. — Tel que, adj., marquant le degré de grandeur, de force, etc., اولقدر *olqadar*, vulg. اوقدر *oqadar*, اول دکلو *ol deñlu*. — Son crédit est tel que..., عتباری اولقدر درکه *y'tibāri olqadar dur ki*. — Il a une telle mémoire que..., اولقدر قوّت حافظه‌سی واردرکه *olqadar qouvveti hāfizaci vārdur ki*. — Tel, en parlant des choses, des personnes, des lieux, etc., qu'on désigne indéterminément, فلان *felān*. — Telle chose, فلان شیء *felān cheï*. — Telle personne, فلان کمسنه *felān kimesnè*. — Tel, quelqu'un, کشی *kichi*, کمسنه *kimesnè*. — Tel qui ne paye pas ses dettes, بورجنی

اوده میان کشی *bordjounou eudè-meïān kïchi.* — Tel est maintenant l'état des affaires, شمدیکی حالك *chimdïki hāldè keïfïïeti ahvāl bou minvāl uzrè dur.* — Tel quel, aussi mauvais que bon, de peu de valeur, اشته بویله *ichtè beuïlè.* — C'est une chambre telle quelle, اشته بویله بر اوطه در *ichtè beuïlè bir odhadur.* — — Tel quel, sans changement, de la même valeur, عینیله *'aïnïïlè*, طبقی *thybqy*, بطبقه *bethybqyhi*, بعینه *bi'aïnihi.* — De telle sorte que..., شویله که *cheuïlè ki.*

Télégraphe, s. masc., بر نوع اشارت قلبه سی *bir nev'y ichāret qoullèci*, تلغراف یعنی دور نویس آلاتی *teleghrāf ïa'ni dour nuvïs ālāti*, t.

Télescope, s. m., یلدزلره باقمق ایچون بغایت بیوك دوربین *ïïldyzlarè bāqmaq itchoun beghāïet buïuk dourbun*, رصاد دوربینی *rassād dourbïni*, دوربین *dourbïn*, vulg. *dourbun*, t.

Télescopique, adj. com., دوربین ایله کورنن *dourbïn ilè gueurunen*, t. — Étoiles télescopiques, انجق دوربین ایله کورنن یلدزلر *andjaq dourbun ilè gueurunen ïïldyzler.*

Tellement, adv., de telle sorte, شویله *cheuïlè*, اول وجهله *ol vedj ilè*, t.; هکذا *hekezè*, a.; بوکونه *beugunè.* — Tellement que, اول وجهله که *ol vedjh ilè ki*, حتی *hatta.* — Autant, si, اولقدر *olqadar.*

Téméraire, adj. com., hardi avec imprudence, صالدریجی *sāldurïdji*, هیچ بر شیدن قورقماز *hïtch bir cheïden qorqmāz*, t.; پرواسز *pervācyz.* — Audacieux, جسور *djeçour.* — Violent, imposteur, متهور *mutehevvir.* — Une action téméraire, پرواسز بر حرکت *pervācyz bir hareket.* — Proposition —, مسئله فاحشه *meceleï fāhychè.* — Jugement —, حکم فاحش *hukmi fāhych.* — Téméraire, éhonté, insolent, ادبسز *edebsyz*, کستاخ *kustākh.*

Témérairement, adv., audacieusement, پرواسزلق ایله *pervācyzlyq ilè*, جسارت ایله *djeçāret ilè*, بی پروا *bi pervā.* — Avec témérité, تهور ایله *tehavvur ilè.* — Avec imprudence, imprudemment, عقلسزلکله *'aqylsyzliguilè.*

Témérité, s. f., hardiesse imprudente, پرواسزلق *pervācyzlyq*, t. — Imprudence. Voy. ce mot. — Noble témérité, courage, audace, جسارت *djeçāret*, جرائت *djurā'et*, یکتلك *ïigïtlik.*

Témoignage, s. m., rapport d'un ou de plusieurs témoins sur un fait, شاهدلك *chāhidlik*, a.-t.; شهادت *chehādet*, a. — Témoignage juridique, بروجه شرعی ادا اولنان شهادت *ber vedjhi cher'y edā olounān chehādet*, شهادت شرعیه *chehādeti cher'ïïè*; — faux, یالان شاهدلکی شهادت کاذبه *ïalān chāhidligui chehādeti kiāzibè.* — Bon témoignage, حسن شهادت *husni chehādet.* — Témoignage de vive voix, لسانا شفاها شهادت *liçānen, chifāhen chehādet*; — par écrit, تحریرا

شهادت *tahrîren chehādet.* — Aller en témoignage, شهادت ایچون وارمق *chehādet itchoun vārmaq.* — Être ouï en témoignage, بر کیمسنه نك شهادتنی مسموع اولمق *bir kimesnènuñ chehādetini mesmou' ol.* — Recevoir le témoignage de quelqu'un, شهادتنی اخذ ایتمك *chehādetini akhz it.* — Le témoignage de la conscience, کوکل شاهدلکی *gueuñul chāhidligui,* شهادت قلب *chehādeti qalb.* — Témoignage, preuve, marque de quelque chose, نشان *nichān,* نشانه *nichānè,* p.-t.; دلیل *delîl,* pl. a. دلایل *delāïl.* — C'est un témoignage suffisant de la pureté de ses intentions, خلوص نیتنه دلیل وافیدر *khoulouci nïïetinè delîli vāfîdur.* — Donner des témoignages d'amitié, عرض دلایل دوستی و محبّت ایتمك *'arzy delāïli dosti vè mouhabbet it.* — Témoignage, manifestation, اظهار *izhār,* ابراز *ibrāz.*

Témoigner, v. a., servir de témoin, porter témoignage, شاهدلك ایتمك *chāhidlik it,* شهادت ایتمك *chehādet it, gueturmek,* شاهد اولمق *chāhid ol,* a.-t. — Témoigner contre quelqu'un, بر کیمسنه نك علیهنه شهادت ایتمك *bir kimesnènuñ 'aleïhinè chehādet it.* — Témoigner, marquer, faire connaître ce qu'on sent, ce qu'on pense, کوسترمك *gueustermek,* اظهار ایتمك *izhār it,* عرض ایتمك *'arz it,* بیان ایتمك *beïān 'it.* — Témoigner de la joie, اظهار شادمانی و مسرّت ایتمك *izhāri chādumāni vu mecerret it;* — du chagrin, اظهار کدر و اندوه ایتمك *izhāri keder u endouh it;* — de l'impatience, صبرسزلق کوسترمك *sabrsyzlyq gueustermek;* — de l'amitié, عرض محبّت ایتمك *'arzy mouhabbet it;* — de l'estime, عرض اثار جرمت و تعظیم ایتمك *'arzy açāri heurmet u ta'zîm it.* — Témoigner ouvertement, اچقدن اظهار و بیان ایتمك *atchyqtan izhār u beïān it.* — Témoigné, e, کوسترلمش *guesterilmich,* اظهار اولنمش *izhār olounmich,* معروض *ma'rouz,* مبیّن *mubeïïen.*

Témoin, s. m., celui, celle qui dépose ce qu'il a vu ou entendu, شاهد *chāhid,* pl. a. شهود *chouhoud.* — Témoin oculaire, شاهد بالمعاینه *chāhid bil-mou'āïenè;* — auriculaire, شاهد بالاستماع *chāhid bil-istimā';* — véridique, کرچك سویلر شاهد *guertchek seuïler chāhid;* — sans reproche, شاهد عادل *chāhidi' ādil;* — faux, یالان شاهدی *ïalān chāhidi,* شاهد زور *chāhidi zor.* — Produire des témoins, شاهد کتورمك *chāhid gueturmek,* اقامهٔ شهود ایتمك *iqāmèï chouhoud it.* — Entendre des témoins, شاهدلری دنلمك ـ استماع ایتمك *chāhidleri dinlemek, 'istimā' it.* — Les faire entendre, شاهد دنلتمك *chāhid dinletmek.* — Les interroger, شاهدلری استنطاق ایتمك *chāhidleri istinthāq it.* — Prendre à témoin, شاهد طوتمق *chāhid thoutmaq,* شاهدلکه دعوت ایتمك *chāhidliguè da'vet it,* استشهاد ایتمك *istïchhād it.* — Récuser les témoins, شاهدلری ردّ ایتمك ـ دکه مامك *chāhidleri redd it, dinlememek.* — Témoin muet, chose qui peut servir d'indice ou d'une

sorte de preuve, pièce de conviction, لسان حال ایله شاهد *liçāni hāl ilè châhid.* — Servir de témoin muet contre quelqu'un, لسان حال ایله بر کمسنه‌نك علیهنه شاهد اول *liçāni hāl ilè bir kimesnènuñ 'aleïhinè châhid ol.* — En témoin de quoi, t. de prat., en foi de quoi, تصدیقًا ـ تأییدًا *tasdīqen, téeïiden 'alel-hāl.* — Témoin, spectateur, كوريجى *gueurīdji*, سيرجى *seïrdji*, كورن كمسنه *gueuren kimesnè.* — Les témoins, les personnes présentes dans une assemblée, une réunion, حاضر بالمجلس اولان كمسنه‌لر *hāzyr bil-medjlis olān kimesnèler.*

Tempe, s. f., دولك ـ طولوك *duluk*, قولاق توزى *qoulāq tozou*; شقاق *chaqāq*, صقال باغى *saqāl bāghy*, pl. t. تولوبلر *tuloubler*; صدغ *soudgh*, pl. a. اصداغ *astāgh*; au duel, les deux tempes, صدغان *soudghān.*

Tempérament, s. m., complexion, constitution du corps, ne se dit guère qu'en parlant des personnes, مزاج *mizādj*, pl. a. امزجة *emzidjet*; بنية *bunïet*, بنيه *bunïè.* — Bon tempérament, مزاج جيد *mizādji djīd.* — Qui est d'un bon tempérament, صحيح البنية *sahīh ul-bunïet.* — Être d'un tempérament fort et robuste, بالطبع قوىّ المزاج او *bil-thab' qavïi ul-mizādj ol.* — Tempérament, caractère, le naturel, خوى *khouï*, مشرب *mechreb*, طبيعة *thabī'at*, مزاج *mizādj.* — Tempérament violent, سرت مزاج *sert mizādj.* — Avoir du tempérament, être porté au plaisir physique de l'amour, شهوانلى اولمق *chehvetlu ol*, شهوانى المزاج او *chehvānïi ul-mizādji ol.* — Tempérament, au fig., adoucissement, accommodement, قولايلق *qolāïlyq*, t.; سهولت *souhoulet*, تعديل اعتدال *ta'dīl y'tidāl*, صورت تعديل و تسويه *soureti ta'dīl u tesvïè.* — Tâcher de trouver un tempérament à..., بر تعديل و تسويه صورتى بولمق چاره‌سنه *bir ta'dīl u tesvïè soureti boulmanuñ tchārècinè bāqmaq.*

Température, s. f., اعتدال *y'tidāl*, ضبط نفس *zabthy nefs*, پرهيز *perhīz*, پرهيز كارلك *perhīz kiārlik*, اقتصاد *yqtyçād.* — Les règles de la température, قواعد اقتصاد *qavā'ydi yqtyçād.*

Température, s. f., طبيعة هوا *thabī'ati havā*, كيفيت هوا *keïfïeti havā*, مزاج هوا *mizādji havā.* — Une température douce et modérée, ملايم و معتدل بر هوا *mulāïm vè mou'tedil bir havā.*

Tempérer, v. a., modérer, diminuer l'excès de..., يومشتمق *ïoumouchatmaq*, t.; تعديل ا *ta'dīl it*, اعتدال ا *y'tidāl it*, a.-t.; كوشتمك *guevchetmek.* — Modérer la colère, تسكين غضب ا *teskīni ghazab it.* — Tempéré, e; modéré, e, اعتدال معتدل *y'tidāl boulmuch*, معتدل *mou'tedil.* — Un air tempéré, بر هوا معتدل *mu'tedil bir havā.* — Tempéré, au fig., posé, sage, اوصلو *ouslou*, t.; ساكن المزاج *sākin ul-mizādj.* — Un homme tempéré, سكونت طبع ايله مجبول بر آدم *sukiouneti thab'*

ilè medjboul bir âdem. — Être tempéré, اعتدال اوزره او *y'tidâl uzrè ol.*

Tempête, s. f., orage, violente agitation de l'air, فورتنه - فورطنه *fortouna.* — Tempête en mer, grain sur mer, espèce d'ouragan, بوره *bora,* دكز فورتنه‌سي *denyz fortounaci.* — Violente tempête, كسكين بر فورطنه *keskïn bir forthouna.* — Tempête, au fig., trouble, dissention, sédition. Voy. ces mots.

Tempêter, v. n., faire du bruit, شماتة ا *chamâta it,* غوغا ا *ghavghâ it,* باغرمق *bâghyrmaq,* t.; كوراتمك *guruldemek,* t.; هنكامه ا - قوپرمق *henguiâmè it, qoparmaq,* p.-t.

Temple, s. m., édifice consacré à Dieu, عبادت يري *'ybâdet ïeri,* a.-t.; عبادتگاه *'ybâdetguiâh,* a.-p.; معبد *ma'bid,* pl. a. معابد *me'âbid;* بيت الله *beït oullah.* — Temple, édifice consacré à ce qu'on révère comme Dieu, پت يري *pout ïeri,* هيكل *heïkel,* pl. a. هياكل *heïâkil.* — Le temple de Jupiter, هيكل مشترى *heïkeli muchteri.* — Les temples des faux dieux, معبود زور اولانلره مخصوص اولان هياكل *ma'boudi zor olânlara makhsous olân heïâkil.* — Temple des païens, پتخانه *poutkhânè,* اتشكده *âtechkedè.* — Temple mahométan, mosquée, جامع *djâmi',* مسجد *mesdjid.* Voy. Mosquée. — Temple chrétien. Voy. Église. — Le temple de Sainte-Sophie à Constantinople, ايا صوفيه *aïâ sofia,* ايا صوفيه جامعسى *aïâ sofia djâmi'ci.* — Le temple du Saint-Sépulcre à Jérusalem, قمامة *qoumâmet,* كليسة القمامة *kelîçat ul-qoumâmet.* — Le temple de Salomon à Jérusalem, مسجد الاقصى *mesdjid ul-aqsa.* — Le temple de la Mecque, مسجد الحرام *mesdjid ul-harâm,* بيت الحرام *beït ul-harâm.* — Les deux temples de la Mecque et Médine, المسجدان *el-mesdjidân.* — Temple, église des protestants ou réformés, پروتستان مذهبى كليساسى *protestân mezhebi kelîçâci.*

Temporaire, adj. com., بر وقيت ايچون *bir vaqyt itchoun,* موقت *mouvaqqat,* وقتى *vaqtïi,* a.

Temporairement, adv., موقتًا *muvâqqaten,* a.

Temporal, e, adj., دولكك *dulugun,* t.; صدغى *sadghyi,* a.

Temporel, le, adj., qui passe avec le temps, وقت ايله كچر *vaqt ilè guetcher,* كچر *guetcher,* كچيجى *guetchïdji,* دايمى دكل *dâïmi deïl,* t.; وقتى *vaqtïi,* فانى *fâni,* دهرى *dehri,* a.; ناپايدار *nâpâïdâr,* p. — Temporel, séculier, l'opposé de spirituel, دنيوى *dunïevïi,* عالمى *'âlemi.* — Les biens temporels, اموال دنيويه *emvâli dunïevïiè.*

Temporellement, adverbe, بر الى وقت *birvaqtè dek,* t.; وقته دك *ila vaqt,* a.; فنايه مقارن *fenâïè mouqârin,* مقارنًا بالفناء *mouqârenen bil-fenâ.*

Temporisation, s. f., ايرتمله *irtèlemè,* t.; وقتِ اخره تعليق *vaqti akhèrè ta'lyq,* a.-t.; تاخير *téékhyr,* تانى *téenni,* تسويف *tesvïf,* a.

Temporiser, v. a., ايرتملك *irtè-*

lemek, اوزاتمق *ouzātmaq*, فردايه اوزاغه صالمق *ferdāïè, ouzāgha sālmaq*, t.; عوق و تأخير ا *'avq u téékhyr it*, تسويف ا *tesvîf it*, a.-t.; كيجكدروب وقت قزانمق *guedjikturup vaqyt qazānmaq*.

Temporiseur, s. m., اوزاديجى *ouzādîdji*, وقتى اوزاديجى *vaqti ouzādîdji*, t.; تأخيرجى *téékhyrdji*, a.-t.; ممهّل *mumehhil*, a.

Temps, s. m., succession des moments, mesure de la durée des êtres marquée par certaines périodes ou mesures, et principalement par le mouvement et la révolution apparente du soleil, وقت *vaqt, vaqyt*, pl. a. اوقات *evqāt*, زمان *zemān*; pl. ازمان *ezmān*; ازمنه *ezmenè*, حين *haïn*, pl. احيان *ahïān*; زمانه *zemānè*, هنكام *henguiām*, چاغ *tchāgh*, t. — Un long temps, زمان مديد *zemāni medid*. — Un temps court, وقت قليل *vaqti qalîl*. — Le temps présent, شمديكى وقت *chimdîki vaqyt*, وقت حاضر *vaqti hāzyr*; — passé, كچن زمان *guetchen zemān*, زمان ماضى *zemāni māzy*. — Au temps passé, كچن زمانده *guetchen zemāndè*. — Le temps futur, كله جك وقت *guelèdjek vaqyt*, زمان مستقبل *zemāni moustaqbil*. — En peu de temps, ازوقت ايچنده *az vaqyt itchindè*, مدّت قليلده *muddeti qalîlèdè*. — Avec le temps, وقتيله *vaqtilè*, مرور زمان ايله *murouri zemānilè*, واره رق *vāraraq*, كتكچه *guittiktchè*. — De temps en temps, بعضا *ba'zen*, احيانا *ehïānen* وقت بوقت *vaqyt bevaqyt*. — Perdre le temps, son temps, faire des choses inutiles, وقتى ضايع ا *vaqty zāï' it*, وقتى عبث يره صرف ا *vaqty 'abes ïerè sarf it*. — Temps, loisir, وقت *vaqt*. — Je n'ai pas le temps, وقتم يوقدر *vaqtum ïoqtur*. — Temps, occasion convenable, propre, وقت *vaqt*, فرصت *foursat*. — Le temps est favorable, وقت مساعددر *vaqty muçā'yttur*. — Prendre bien son temps, وقتنى بولمق *vaqtini boulmaq*. — Laisser passer le temps, l'occasion, فرصتى فوت ا *foursati fevt it*. — Temps, saison, موسم *mevsim*, زمان *zemān*. — Le temps des semailles, اكين زمانى *ekîn zemāni*; — de la moisson, موسم حصاد *mevsimi haçād*; — de la vendange, باغ بوزمى وقتى *bāgh bozoumou vaqty*, موسم قطاف *mevsimi qythāf*. — Temps, rapport à l'état des choses dans un pays, à la manière de vivre, etc., وقت *vaqt*, زمان *zemān*. — S'accommoder au temps, زمانه اويمق *zemānè ouïmaq*. — Il faut se conformer au temps, وقت و حاله موافقت لازمدر اويمالودر *vaqt u hālè muvāfaqat lāzymdur, ouïmāludur*. — Dans les temps difficiles, كوچ وقتلرده *gutch vaqytlerdè*. — En temps de guerre, وقت سفرده *vaqti seferdè*; — de guerre et de paix, سفرو حضرده *sefer u hazyrdè*. — En temps de paix, صلح اثناسنده *soulh esnācindè*. — Se gouverner selon le temps, وقت و حاله كوره حركت ا *vaqt u hālè gueurè hareket it*. — Ce n'est plus le temps,

وقتی کچدی *vaqti guetchli.* — Temps, siècle, âge, عصر *'asr*, pl. a. اعصار *a'çār*; عهد *'ahd*, pl. عهود *o'houd*; دور *devr*, pl. ادوار *edvār*; زمان *zemān.* — Du temps du Prophète, رسول عصرنده *rouçoul'asrindè*; — de Salomon, دور سلیمانده *devr suleïmāndè*; — d'Abraham, عهد حضرت ابراهیمده *'ahdi hazreti ibrāhīmdè.* — Temps; terme préfix, échéance, وقت موعود *vaqti mev'oud*, وعده *va'det, va'dè.* — Marquer précisément le temps, بالصحة تعیین وعدك ایله *bis-syhhat ta'iini va'dè ilè.* — Temps, délai, مهلة *muhlet*, مهل *mehl.* — Demander du temps pour payer, اقچه یی ادا ایتمك ایچون بر مقدار مهلة استمك *aqtchèïi edā itmek itchoun bir myqtār muhlet istemek.* — Temps, disposition de l'air, هوا *havā.* — Beau temps, کوزل هوا *guzel havā*; — mauvais, فنا هوا *fenā havā*; — froid, صوغوق هوا *soghouq havā*; — chaud, اسیجاق هوا *issidjāq havā.* — Temps des verbes, t. de grammaire, زمان *zemān*, فعل *fi'l.* — Le temps présent ou le présent, زمان حال *zemāni hāl.* — Le temps passé, le passé, زمان ماضی فعل *zemāni māzy*, ماضی *fi'li māzy*; — futur, زمان مستقبل *zemāni moustaqbil.* — A temps, adv., assez tôt, وقتنده *vaqtindè*, وقتله *vaqtilè.* — Arriver à temps, تمام وقتنده کلمك ـ واصل او *tamām vaqtindè guelmek, vācyl ol.* — A temps, pour un temps déterminé, بر وقت ایچون *bir vaqyt itchoun.* — Bannissement à temps, نفی موقت *nefi muvaqqat.* — En même temps, au même temps, بر وقتده *bir vaqyttè.* — De tout temps, toujours, هر وقتده *her vaqyttè*; دائما *dāïmā*, دایم الاوقات *dāïm ul-evqāt.* — De temps en temps, de temps à autre, ارالق ارالق *arālyq arālyq*, وقتا بعد وقت *vaqten ba'dè vaqtin.* — En temps et lieu, وقت و محلنده *vaqt u mahallindè.* — Suivant le temps et la circonstance, وقت و حاله کوره *vaqt u hālè gueurè*, وقت و حالك اقتضاسنه کوره *vaqt u hāluñ yqtizācinè gueurè.*

Tenable, adj. com., en terme de guerre, se dit d'un endroit, d'une place où l'on peut se défendre, ممکن المحافظه *mumkin ul-mouhāfaza*, محافظه اولهبیلور *mouhāfaza ola bilur*, a.-t. — Cette place n'est pas tenable, بو قلعه ممکن المحافظه دکلدر *bou qal'a mumkin ul-mouhāfaza deïldur.* — Tenable, en parlant d'un lieu, d'un endroit où l'on peut rester, demeurer commodément, طوره جق یر ممکن *dhouradjaq ïer*, الاقامت ـ القرار *mumkin ul-yqāmet, ul-qarār.*

Tenace, adject. com., visqueux, adhérent, اوکسه لو *euksèlu*, یاپشقان *ïāpichqān*, t.; لازق *lāzyq*, a. — Humeurs tenaces et gluantes, اخلاط لازقه و لزجه *akhlāthy lāzyqa wu lezdjè.* — Plante tenace, qui s'accroche, qui s'attache, یاپشقان اوت *ïāpichqān ot.* — Tenace, au fig. et fam., avare, خسیس *khacīs.* — Qui tient ferme, qui ne lâche pas prise, الی پك ممسك *eli pek, mumsi*

— Opiniâtre, معاند *mou'ānid*, مصرّ *mouçyrr*. — Une personne tenace, qui tient à ses idées, رأینه متمسّك *rèïnè mutemessik bir kimesnè*. — Qui a la mémoire tenace, قوّت حافظه سی پك *qouvveti hāfyzaci pek*.

Ténacité, s. f., qualité de ce qui est tenace, یاپشقلق *ïāpychyqlyq*, یاپشقانلق *ïāpychqānlyq*, t.; لزوق *luzouq*. — Avarice, خسیسلق *khacislyq*, خساسة *khaçācet*, a. — Opiniâtreté, عناد *'ynād*. — L'opiniâtreté de la mémoire, قوّت حافظه نك پكلكی *qouvveti hāfyzanuñ pekligui*, متانت الحفظ *metānet ul-hyfz*.

Tenaille, s. f., ou Tenailles, au pl., instrument de fer pour saisir, arracher, قصاج *qouçādj*, t.; كلبتان *kelbetān*, a. — Ouvrage de fortification composé de deux faces et formant un angle rentrant vers la campagne, مقص طابیه *maqas thābïa*.

Tenailler, v. a., قصاجلمق *qouçādjlamaq*, كلبتان ایله اذیّت ا *kelbetân ilè eziïet it*.

Tenaillon, s. m., ouvrage de fortification. Voy. Lunettes.

Tenancier, ère, s., celui ou celle qui tenait des terres en roture dépendantes d'un fief, طاپو ایله متصرّف ارض اولان *thāpou ilè muteçarrifi arz olān*, t.; ملتزم *multezim*, a. — Propriétaire, ملك صاحبی *mulk sāhybi*, صاحب الملك *sāhyb ul-mulk*, pl. a. اصحاب املاك *ashābi emlāk*; اصحاب الاملاك *ashāb-ul-emlāk*.

Tenant, s. m., combattant envers et contre tous, طیانیجی *dhaïānidji*, t.; مدافع *mudāfy'*, pl. a. مدافعین *mudāfy'ïn*. — Au fig., celui qui défend une personne dans une conversation, صاحب چیقان *sāhyb tchyqān*, حامی *hāmi*. — Tenants et aboutissants, héritages adjacents à une pièce de terre, مضافات *muzāfāt*, ملحقات *mulhaqāt*, تعلّقات *te'allouqāt*. — Connaître les tenants et aboutissants d'une affaire, بر مصلحتك بالجمله كیرش و چیقشلریتی بیلمك *bir maslahatuñ bil-djumlè guïrich u tchyqychlerïni bïlmek*, كافه دقایق و مزایاسنه واقف او *kiāffèi daqāyq u mezāïācinè vāqyf ol*. — Tout en un tenant, tout d'un tenant, صره متواصلاً وارد *syra vārdi*, متواصلاً و متلاحقًا *mutevācylen u mutelāhyqān*.

Ténare, s. m., t. poétique, سقر *saqar*, a.; جهنّم *djehennem*, t.

Tendance, s. f., t. de physique, efforts que fait un corps pour se mouvoir vers un point quelconque, اغمه *aghma*, t.; ارتجاح *irtidjāh*, a. — Simple direction du mouvement, طوغریلمه *dhoghroulma*, توجّه *tevedjdjuh*. — Disposition de l'âme vers un certain objet, كوكل چكلمه سی *gueuñul tchekilmèci*, میل *meïl*, میلان *meïlān*. — Tendance continuelle, میل دائمی *meïli dāïmi*.

Tendant, e, adject., qui tend à quelque fin, qui va à quelque fin, كوتوریجی *gueuturïdji*, t.; منتج *muntidj*, منجرّ *mundjirr*, موصل *mouçyl*, سالك *sālik*. — Incliné

vers, مائل *māïl*. — Une proposition tendante à l'hérésie, رفضه موصل بر مسئله *rafzè moucyl bir mec'elè*.

Tendineux, euse, adj., سكرلو *syñyrlu*, t.; ذو وشيظة *zou vachîzet*, a.

Tendon, s. masc., سكر *syñyr*, كميككك اوجنده كى كمرتلك *guemîguñ oudjoundèki guemirtlek*, t.; عصبة *'açabet*, a.

Tendre, adj., com., qui peut être aisément coupé, divisé; opposé à Dur, يمشاق - يومشق - يومشاق *ïoumchāq*, *ïoumouchaq*, t.; ليّن *leïin*, a. — Bâtir en pierres tendres, احجار ليّنه ايله بنا ا *ahdjāri leïinè ilè binā it*. — Du pain tendre, تازه اتمك *tāzè etmek*. — Tendre, au propre ou au fig., ملايم *mulāïm*. — Tendre, friable, كورك *guevrek*. — Délicat, نازك *nāzik*, نحيف *nahîf*. — Jeune, frais, كنج *guendj*, تازه *tāzè*. — Dans la tendre jeunesse, عنفوان شبابده *'unfuvāni chebābtè*, تازه كنجلكده *tāzè guendjliktè*. — Sensible, يوركى يموشاق *ïuregui ïoumchāq*, رقيق القلب *raqyq ul-qalb*. — Compatissant, humain, شفقتلو *chefqatlu*, شفيق *chefîq*. — Avoir l'âme tendre, حنين القلب او *hanîn ul-qalb ol*. — Tendre, propre à émouvoir, à inspirer de l'amour, رقت كتوريجى *ryqqat gueturîdji*. — Un discours tendre, كلام رقت انكيز *kelāmi ryqqat enguîz*. — Tendre, porté à la mélancolie, حزين *hazîn*. — Une voix tendre, صوت لطيف و حزين *sâvti lathyf u hazîn*. — Tendre, impressionnable, سريع الحسّ *serî ul-hyss*.

Tendre, v. a., bander, tirer, raidir, چكمك *tchekmek*, چكوب اوزاتمق *tchekup ouzātmaq*, كرمك *guermek*. — Tendre une corde, ايپى چكمك *ipi tchekmek*, مطو حبل ا *mathvi habl it*; — un arc, ياى چكمك - قورمق *ïāï tchekmek*, *qourmaq*. — Tendre, allonger, اوزاتمق *ouzātmaq*. — Tendre, allonger la main, ال اوزاتمق *el ouzātmaq*, ال صونمق *el sonmaq*, مدّ ايادى ا *meddi eïādi it*. — Mendier, ال اوزادوب ديلنمك *el ouzādup dîlenmek*, طلب صدقه ا *thalebi sadaqa it*. — Tendre, étendre, tapisser, سرمك *sermek*, دوشه‌مك *duchèmek*, بسط ا *basth it*. — Tendre, dresser, قورمق *qourmaq*. — Tendre un piége, دوزاق قورمق *douzāq qourmaq*. — Tendre, aller, aboutir vers, v. n., وارمق *vārmaq*, منجرّ او *mundjirr ol*, منتج او *muntedj ol*, توجّه ا *tevedjdjuh it*. — Où tend ce chemin? نره‌يه وارر بو يول *nerèïè vārur bou ïol*, بو يول نه طرفه متوجّهدر *bou ïol nè tharafa mutevedjdjihtur*. — A quoi cela peut-il tendre? بو شىء نيه منجرّ اولور *bou chèï neïè mundjirr olour*. — A quoi tendez-vous? مقصدك ندر *maqsaduñ nedur*. — Tendu, e, اوزانمش *ouzānmich*, ممدود *memdoud*, چكلمش *tchekilmich*, قورلمش *qouroulmich*.

Tendrement, adv., فرط محبّت ايله *ferthy mouhabbet ilè*, a.-t.;

جان و كوكلدن *djān u gueuñulden*, درون دلدن *derouni dilden*, p.-t.; مشفقانه *muchfyqānè*. — Aimer tendrement, جان و دلدن سومك *djān u dilden sevmek*, بالحنين والرقت *bil-hanīn ver-ryqqat mouhabbet it*.

TENDRESSE, s. fém., sensibilité à l'amitié, à l'amour, يورك يمشاقلغى *ïurek ïoumchāqlyghy*, t.; رقّت قلب *ryqqati qalb*, شفقت *chefqat*, حنين *hanïn*. — Amour tendre et passionné, سوكى سوكو *sevgui, sevgu*, محبّت *mouhabbet*, فرط محبّت *ferthy mouhabbet*, عشق *'ychq*. — Tendresse maternelle, عطوفت مادرانه *'athoufeti māderānè*. — Tendresses, au pl., témoignages d'affection. Voy. CARESSE.

TENDRETÉ, s. f., qualité de ce qui est tendre, en parlant des viandes, يومشاقلق *ïoumchaqlyq*, t.; ملايمت *mulāïemet*, نعومت *nou'oumet*, a.; — En parlant des fruits, des légumes, etc., تازه لك *tāzèlik*, طراوت *tharāvet*.

TENDRON, s. m., bourgeon, rejeton tendre de quelques arbres, de quelques plantes, فلز ـ فليز *filïz*, فرخ *farkh*, pl. a. افراخ *afrākh*; نهال تازه *nihāli tāzè*, p. — Fig. et fam., une jeune fille, كنج بر قيز *guendj bir qyz*. — C'est un jeune tendron, بو قيز بر نهال نو رسيده در *bou qyz bir nihāli nev recïdè dur*. — Tendron, se dit des cartilages qui sont à l'extrémité des os de la poitrine des animaux, بعض حيوانلرك صاروسكرلرى *ba'zy haïvānlarïñ sārou syñyrleri*.

TÉNÈBRES, s. f. pl., privation de lumière, obscurité, ظلمت *zoulmet*, pl. a. ظلمات *zoulmāt*. — Les ténèbres de la nuit, قراكلغى كيجه *guïdjè garāñlyghy*, ظلمات ليل *zoulmāti leïl*. — Dissiper les ténèbres, ازالهٔ ظلمات ايتمك *izālèï zoulmāt it*. — Ténèbres, la nuit même, كيجه *guïdjè*, كيجه وقتى *guïdjè vaqty*, ليل وقتى *leïl vaqty*. — Les ténèbres de l'ignorance, ظلمات جهل و نادانى *zoulmāti djehl u nādāni*. — Les ténèbres des anciens temps, ظلمات ازمان قديمه *zoulmāti ezmāni qadïmè*.

TÉNÉBREUX, SE, adject., sombre, obscur, قراكلو *qarāñlu*, قراكلقلو *qarāñlyqlu*, t.; مظلم *mouzlim*, a.; تاريك *tārïk*, p. — Nuit ténébreuse, قراكلق كيجه سى *qarānlyq guïdjèci*. — Ténébreux, au fig., sombre, mélancolique, قساوتلو *qaçāvetlu*, سوداوى المزاج *sevdāvi ul-mizādj*. — Ténébreux, qui cache des intentions criminelles, ايچى قره *itchi qara*, بد قصدلو *bed qasdlu*.

TÉNÉDOS, île de l'Archipel grec, بوزجه اطه سى *bozdja adhaci*.

TENESME, s. m., ايچ اغريسى *itch aghryci*, نيق *nyq*, t.; حزق زحير *hazyq, zahyr*, a.

TENEUR, s. f., le contenu d'un écrit, مضمون *mazmoun*, مسطوق *manthouq*, مآل *meāl*, a.

TENEUR, s. m., celui qui tient les livres, les écritures; teneur de livres, دفتر كاتبى يازيجى *ïāzïdji*, t.; *defter kiātibi*, a.-t.

TÉNIA, s. m., vers solitaire, تكه

صوغلجان *tek soghouldjān*, t.; صفر *safur*, الدودة المتواحدة *ed-doudet ul-mutevahhydet*, a.

Tenir, v. a., avoir à la main, entre les mains, طوتمق *thoutmaq*, t.; اخذ ا *akhz it*, قبض ا *qabz it*, a.-t. — Tenez bien cela, شونی بر ایوجه طوت ـ محکم قبض ایله *chounou bir eïudjè thout, muhkem qabz eïlè*. — Tenir fort, پک طوتمق *pek thoutmaq*; — ferme, محکم طوتمق *muhkem thoutmaq*; — la bride, les rênes des chevaux, دزکین طوتمق *dizguïn thoutmaq*; — le gouvernail d'un navire, کمینك دومننی طوتمق ـ دومن طوتمق *guemïnuñ dumenini thoutmaq, dumen thoutmaq*. — Tenir en main, الده طوتمق *eldè thoutmaq*. — Tenir, avoir en sa puissance, posséder, مالك او *mālik ol*, متصرّف او *muteçarrif ol*, تصرّف ا *teçarruf it*. — Tenir une maison à loyer, بر خانه یه کرا ایله متصرّف او *bir khānèïè kirā ilè muteçarrif ol*. — Tenir quelque chose de quelqu'un, l'avoir appris de lui, المق *ālmaq*, اخذ ا *akhz it*, برکمسنه دن بیلمك *bir kimesnèden bīlmek*. — De qui tenez-vous cette nouvelle? بو خبری کیمدن آلدك *bou khaberi kimden āldun*. — Tenir de son père, de sa mère, leur ressembler, چکمك *tchekmek*, بکزمك *benzemek*. — Il tient cela de son père, بو بابك باباسنه چکر *bou bābik bābācinè tcheker*. — Tenir, en parlant des maux, des sensations qu'éprouve le corps ou l'âme, طوتمق *thoutmaq*, مستولی او *mustevli ol*. — Quand la fièvre le tient, حمّا نوبتی انسی طوتنجه *houmma nevbeti ani thoutindjè*. — Quand la colère le tient, غضب مستولی اولنجه *ghazab mustevli oloundjè*. — Tenir, occuper, en parlant de l'espace, یر احاطه ا طوتمق *ïer thoutmaq*, t.; *yhātha it*. — Vous tenez beaucoup de place, وافر یر طوتارسز *vāfir ïer thoutārsyz*. — Une forêt qui tient trois lieues d'étendue, اوچ ساعتلك مسافه طوتار بر اورمان *utch sā'atlik meçāfè thoutār bir ormān*. — Tenir une boutique, دکان طوتمق *dukkiān thoutmaq*. — Tenir, occuper une maison, un appartement, اوتورمق *otourmaq*, اقامت ا تمکن ـ *temekkun, yqāmet it*. — Je tiens la maison tout entière, خانه نك مجموعنده اقامت ایدرم *khānènuñ medjmou'yndè yqāmet iderum*. — Il ne tient qu'un petit appartement, یالکز بر کوچك دائره ده اقامت ایدر *ïālyñyz bir kutchuk dāïrèdè yqāmet ider*. — Tenir auberge, مسافر قوناغی ـ لوستاریه طوتمق *muçāfir qonāghy, lostārïa thoutmaq*; — école, مکتب طوتمق *mekteb thoutmaq*. — Tenir une assemblée, مجلس طوتمق *medjlis thoutmaq*, عقد مجلس ا *'aqdi medjlis it*; — conseil, délibérer, عقد مجلس مشورت ا *mechveret it*, مشورت ا *'aqdi medjlici mechveret it*. — Tenir la campagne, en parlant d'une armée, صحراده طورمق *sahrādè dhourmaq*. — La flotte ennemie tient la mer, دشمن دونمماسی دریاده طورر *duchmen donanmāci*

derïādè dhourour. — Tenir prison, demeurer en prison, حبسك طورمق *hapistè dhourmaq*, او محبوس *mahbous ol*, او در زندان *der zindān ol.* — Tenir, garder le lit, صاحب فراش او *sāhyb firāch ol*; — la chambre, n'en pas sortir, اوطه سندن چیقمامق *odhacindan tchyqmāmaq*, — Tenir le milieu dans une affaire, وسط حالی اختیار ا *vasthy hāli ykhtiār it.* — Tenir, garder, صاقلمق *sāqlamaq*, حفظ ا *hyfz it.* — Tenir son argent enfermé, اقچه سنی قپالو پرده صاقلمق - حفظ ا *aqtchècini qapālu ïerdè sāqlamaq, hyfz it.* — Tenir, maintenir, conserver, طوتمق *thoutmaq*, کوزتمک *gueuzetmek*, کوزدوب صاقلمق *gueuzedup sāqlamaq.* — Tenir en bon état, حسن حال اوزره وقایه ا *husni hāl uzrè viqāïè it.* — Tenir, contenir, renfermer, آلمق *ālmaq*, استیعاب ا *istī'āb it*, احتوا - اشتمال ا *yhtivā, ichtimāl it.* — Ce tonneau tient tant de bouteilles, بوفوجی شو قدر بوقال آلور *bou foutchou chou qadar boqāl ālour.* — Tenir, maintenir, retenir dans le devoir, ضبط ا *zabth it*, الیقومق *ālyqomaq.* — On ne saurait le tenir, ضبطی ممکن دکلدر *zabthy mumkin deïldir.* — Tenir dans l'obéissance, حدود اطاعتك ضبط ا *houdoudi ythā'attè zabth it.* — Tenir sa langue, se retenir de parler, لساننی ضبط ا *liçānini zabth it.* — Tenir toutes choses en échec, جمیع اموری حال توقفده طوتمق *djemī' oumouri hāli tevaqqoufdè thoutmaq.* — Tenir occupé, donner de la besogne, ایش ویرمک *ich vïrmek*, اشغال ا *ichghāl it.* — Tenir une place assiégée, بر قلعه یی حال محاصره ده طوتمق *bir qal'aï hāli mouhācerèdè thoutmaq*; — les fenêtres ouvertes, پنجره لری آچق براقمق - طوتمق *pendjerèleri ātchyq brāqmaq, thoutmaq.* — Tenir, retenir, faire attendre, آلیقومق *ālyqomaq*, بکلتمک *bekletmek.* — Il m'a tenu deux heures, بنی ایکی ساعت آلیقودی - بکلتدی *beni iki sā'at ālyqody, bekletti.* — Tenir, réputer, estimer, croire, صانمق *sātmaq*, عدّ ا *'add it.* — Je tiens ce discours pour vrai, بو کلامی کرچک عدّ ایدرم *bou kelāmi guertchek 'add iderim.* — Je tiens l'affaire presque faite à l'heure qu'il est, الان مصلحتی بتمش کبی عدّ ایدرم *elān maslahati bitmich guibi 'add iderim.* — Tenir, suivre, طوتمق *thoutmaq*, اتخاذ ا *ittikhāz it*, متمسّك *mutemessik ol.* — Selon la loi qu'ils tiennent, طوتدقلری شریعت موجبنجه *thoutouqleri cherī'at moudjebindjè.* — Tenir, suivre un chemin, بر یولی طوتمق *bir ïoly thoutmaq*, بر یوله کتمک *bir ïola guitmek.* — Quel chemin tiendrez-vous? قنغی یولی طوتنه جقسك *qanghy ïoly thoutadjaqseñ.* — Et au fig., tenir une bonne conduite, حسن سلوك ایله حرکت ا *husni sulouk ilè hareket it.* — Tenir le parti de quelqu'un, برکمسه نك طرفداری او - طرفنی طوتمق *bir kimesnènuñ tharafdari ol, tharafini thoutmaq.*

— Tenir, accomplir, exécuter, طوتمق *thoutmaq*, ايفا ـ اجرا ا *ifā, idjrā it.* — Tenir sa parole, سوز طوتمق *seuz thoutmaq*, سوزيني طوتمق *seuzunu thoutmaq*, سوزنك طوتمق *seuzundè dhourmaq*; — sa promesse, وعديني يرينه كتورمك *va'dīni ïerīnè gueturmek.* — Tenir des discours, سوز سويلمك *seuz seuïlemek*, بسط كلام ا *basthy kelām it.* — Tenir table ouverte, بر كمسه نك اتمكي ميدانده او *bir kimesnènuñ etmegui meïdāndè ol.* — Tenir compte d'une somme à quelqu'un, حسابنه محسوب ا *hyçābinè mahsoub it.* — Au fig., ne point tenir compte de, ne faire point cas de..., صايمامق *sāïmāmaq*, اعتبار ايتمامك *y'tibār itmemek.* — Il ne tient pas compte de mes conseils, نصيحتلرمه اعتبار ايتمز *nacyhatlarumè y'tibār itmez.* — Tenir tête à quelqu'un, lui résister, قرشو طورمق *qarchou dhourmaq*, مخالفت ا *moukhālefet it.* — C'est un homme à vous tenir tête, سزه مخالفت ايده جك بر آدمدر *sizè moukhālefet idedjek bir âdemdur.* — Faire tenir une chose à quelqu'un, la lui faire parvenir, ايركورمك *irgueurmek*, ايرشدرمك *irichturmek*, يتشدرمك *ïetichturmek*, ايصال ا *içāl it.* — Tenir à une chose, la désirer ardemment, جان و دلدن استمك ـ آرزو ا *djān u dilden istemek, ārzou it*, آرزولامق *ārzoulamaq.* — Tenir, v. n., au propre, être lié, باغلو او *bāghlu*, مربوط او *merbouth ol.* — Au fig., être attaché par un lien d'intérêt, d'amitié, باغلو او *bāghlu ol*, متعلق او *mute'allyq ol*, علاقه سي او تعلقي او *te'allouqy ol*, علاقاجي او *'alāqaci ol*, كوكل باغلمق *gueuñul bāghlamaq.* — Tenir fort à l'argent, اقچه يه بغايت ربط قلب ا *aqtchèïè beghāïet rabthy qalb it.* — Tenir, être joint, contigu, بتشك او *bitichik ol*, ملاصق او *mulācyq ol.* — Tenir pour quelqu'un, طرفني طوتمق *tharafini thoutmaq*, غيرتني چكمك *ghaïretini tchekmek.* — Tenir, résister, دايانمق ـ طيانمق *dāïānmaq*, مقاومت ا *muqāvemet it.* — Ce navire tient bien à la mer, بو كمي دريا ده ايو طيانور *bou guemi dérïādè eïu dhaïānur.* — Tenir lieu de..., يرينه طوتمق *ïerīni thoutmaq*, يرنده ـ مقامنده او *ïerindè, maqāmindè ol.* — Tenir lieu de fils, اولاد يرينه طوتمق ـ يرنده او *evlād ïerīni thoutmaq, ïerindè ol*; — de père, پدر مقامنده او *peder maqāmindè ol.* — Tenir bon, se défendre, صيقيجه قويا طيانمق *syqydjè dhaïānmaq*, مقاومت ا *qavïien mouqāvemet it.* — Persister, continuer, tenir ferme, دورشمك *duruchmek*, اظهار ثبات *izhāri cebāt*, متانت ا *metānet it.* — Tenir compagnie, faire la société de quelqu'un, يولداشلق ا *ïoldāchlyq it*, مصاحبت ا *mouçāhebet it.* — Tenir, subsister sans aucun changement, طورمق *dhourmaq*, اولديغي كبي طورمق *oldoughy guibi dhourmaq*, باقي او *bāqy ol.* — Il faut que le marché tienne, عقد اولنان بازار على حاله باقي و برقرار اولملدر *'aqd olounān bāzār 'ala hālihi bāqy vu ber qarār olmaludur.* — Tenir,

v. n., être compris dans un certain espace, كنجايش صيغمق *syghmaq*, پذير او *kundjäïch pezīr ol.* — Quel lieu peut contenir tout ce monde? بو خلقك جملهسنى قنك صيغر *bou khalquñ djumlèci qandè syghar.* — Se tenir, v. pron., s'attacher à quelque chose pour s'empêcher de tomber, يا پشمق *ïäpichmaq*, تسبّث ا *techebbus it.* — Se tenir à une branche d'arbre, بر اغاج دالنه تشبّث ا *bir aghādj dālinè techebbus it.* — Se tenir à..., s'en tenir à..., se fixer à quelque chose, ne vouloir rien de plus, اوزرنك طورمق *uzerindè dhourmaq*, تمكين نفس ا *temkīni nefs it.* — S'en tenir à son dernier mot, ديديكى كلام اوزرنك طورمق *dedīgui kelām uzerinde dhourmaq.* — Être, demeurer dans un certain lieu, اوتورمق *otourmaq*, طورمق *dhourmaq*, بر يرده او - ساكن او *bir ïerdè ol, sākin ol.* — Se tenir, demeurer dans un certain état, طورمق *dhourmaq*, اولق *olmaq.* — Se tenir à rien faire, ايشسز طورمق - اولق *ichsyz dhourmaq, olmaq;* — caché, مخفى او *makhfi ol;* — les bras croisés, الى باغلو طورمق *eli bāghlu dhourmaq.* — Se tenir, avoir lieu, en parlant d'une convocation, d'une réunion, etc., عقد اولنمق *'aqd olounmaq*, قورولمق *qouroulmaq.* — Il se tint une assemblée, بر مجلس عقد اولندى *bir medjlis 'aqd oloundou.* — Se tenir de..., s'empêcher de..., كندى كندينى ضبط ا *guendi guendini zabth it*, كندويى اليقومق *guedüi alyqomaq*, كف نفس ا *kefi nefs it.* — Se tenir, s'estimer, se croire, كندينى صايمق *guenducini sāïmaq*, كندويى عدّ ا *guenduïi 'add it.* — Je ne me tiens pas encore pour battu, حالا نفسمى مغلوب عدّ ايتمم *hālā nefsimi maghloub 'add itmem.* — Tenu, e, طوتولمش *thoutoulmich*, مضبوط *mazbouth*, مقبوض *maqbouz.* — Un jardin bien tenu, مضبوط الحال بر باغچه *mazbouth ul-hāl bir bāghtchè.* — Une maison bien tenue, مضبوط الحال و نظام اوزره اولان بر خانه *mazbouth ul-hāl vè nizām uzrè olān bir khānè.* — Tenu, obligé, contraint à..., مجبور *medjbour.* — Je ne suis pas tenu à cela, بوكا مجبور دكلم *boùnā medjbour deïlum.*

Tension, s. f., état de ce qui est tendu, كرله *guierilmè*, كرنمه *guierinmè*, كركى *guiergui*, t.; تمدّد *temeddud*, توتر *tevettur*, a. — Tension des nerfs, سكرمه سى - كرنمه سى *syñyr guierinmèci, tchekilmèci.* — Tension, grande application d'esprit, فرط تقيّد *ferthy teqaïïud*, اتعاب ذهن *it'āb zihn.*

Tentant, e, adj., qui donne envie, هوس كتوريجى *heves gueturïdji*, اغوا ايدن *yghvā iden*, نفسى *nefsi qyndurïdji*, نفسى قندريجى *nefsi qyndurur*, a.-t.; مغرى قندرر *moughri un-nefs*, مشوّق النفس *muchevvyq.*

Tentateur, trice, subst., اغوا ايدجى *yghvā idïdji*, ازدريجى *azdurïdji*, نفسى ازدوريجى *nefsi azdurïdji*, a.-t.; فاتن *fātin*, a.; مسوّل النفس *mucevvil un-nefs.* —

En parlant du démon, ازدريجى *azdurīdjī cheïthān.* شيطان

Tentation, s. f., mouvement intérieur qui excite au mal, اغوا *yghvā,* وسوسه *vesvecè,* اغراء نفس *yghrāï nefs,* تسويل *tesvīl.* — Tentation du démon, شيطان اغـواسى *cheïthān yghvāci,* au pl. شيطانك تسويلاتى *cheïthānuñ tesvīlāti.* — Désir passager, آرزو *ārzou,* امرنمه *emrinmè,* سوق طبيعت *sevqy thabī'at.*

Tentative, s. fém., essai, تجربه *tedjrubè,* pl. a. تجارب *tedjārib;* دنمه *denèmè,* t. — Effort, سعى *sa'y,* اقدام *yqtām.* — Faire une tentative, بر شيئك تجربه سنى ا *bir cheïuñ tedjrubècini it.*

Tente, s. f., espèce de pavillon dont on se sert à la guerre, à la campagne, etc., pour se mettre à couvert, چادر *tchādir,* اوتاق *otāq,* t.; خيمه *khaïmè,* pl. a. خيم *khyem,* خيام *khyām.* — Dresser une tente, چادر قورمق *tchādir qourmaq.* — Tente, en t. de chirurg., petit rouleau de charpie qu'on met dans les plaies, فتيل *fitīl,* تفتك فتيلى *teftik fitīli.*

Tenter, v. a., essayer, éprouver, تجربه ا *tedjrubè ït,* a.-t.; باقمق *bāqmaq,* دكدمك ـ دنه مك *denèmek,* صنامق *synāmaq.* — Tenter la fortune, كندو بختنى ـ قسمتنى *guendu bakhtini qysmetini, tedjrubè it.* — Tenter, solliciter au mal, اغـوا ا *yghvā it.* — Tenter, éprouver la fidélité, امتحان ا *imtihān it,* ابتلا ا *ibtilā it.* — Tenter, donner envie, استـكلك ـ هـوس *isteklik, haves gueturmek,* كتورمك *istegui qyndurmaq,* استكى قندرمق *tahrīki ichtiāq it,* تحريك اشتياق ا *techvyq it,* تشويق ا ازدرمق *āzdurmaq.* — Être tenté, اغـوا اولنمق *yghvā olounmaq.* — On l'a tenté avec de l'argent, اقچـه ايله اغوا اولندى *aqtchè ilè yghvā oloundou.* — Être tenté, avoir envie, استكلك ـ هوس ا *isteklik, haves it.*

Tenture, s. f., دوشمه *duchemè,* t.; بساط *biçāth,* a.; زار پـرده *zār perdè,* قالى *qāly.*

Ténu, e, adj., menu, délié, انجه *indjè,* يوفقه *ïoufqa,* t.; رقيق *raqyq,* — Les parties ténues, اجزاى رقيقه *edjzāï raqyqa.*

Tenue, s. f., durée d'une assemblée, séance, اكلنمه *eïglenmè,* مدت مجلس *muddeti medjlis,* جميعتك طوردیغى وقت *djemïi'etuñ dhourdoughy vaqyt,* مدت قيام مجلس *muddeti qyāmi medjlis.* — Tenue, assiette d'une personne à cheval, طورش *dhourouch.* — Il a une belle tenue à cheval, آت اوزرنده طورشى كوزلدر *āt uzerindè dhourouchi guzeldur.* — Tenue, manière d'être vêtu, قيافت *qyāfet,* هندام *hendām,* قيللق *qyllyq.* — Qui a une belle tenue, قيافتى كوزل *qyāfeti guzel,* خوش اندام *khoch endām.* — Qui n'a pas de tenue, variable, en parlant du temps, des personnes, قرارسز *qarārsyz,* دوامسز *devāmsyz,* ثباتى يوق *sebāti ïoq.*

Ténuité, s. f., انجه لك *indjèlik,* اوفاقلق *oufāqlyq,* يوفقه لق *ïoufqalyq,* t.; رقاقة *reqāqat,* رقة *ryqqat.*—

La ténuité des parties, اجزانك يوقفدلغى *edjzānuñ ïoufqalyghy*.

TENURE, s. f., t. de matière féodale, حوزهٔ حكومت *hawzèï hukioumet*, a.

TÉRÉBENTHINE, s. fém., طرمنتين *thyrmentïn*, ترمنتى *thrementïn*, ترمنتيسى *tirementi*, ساقز ترمنتيسى *sāqyz tirementïci*, t.; صمغ بطم *samghy bouthm*, a.

TÉRÉBINTHE, s. m., arbre résineux, طرمنتين اغاجى *thyrmentïn aghādji*, t.; شجر البطم *chedjer el-bouthm*, a.

TÉRÉBRATION, s. f., بورغولمه *bourghoulama*, دلمه *delmè*, اغاج دلمسى *aghādj delmeci*, t.

TÉRÉNIABIN, s. m., sorte de manne, اصفهانى قدرت حلواسى *isfahāni qoudret halvāci*, t.; ترنجبين *terendjubïn*, a.

TERGIVERSATION, s. fém., تعلّل *te'allul*, تردّد *tereddud*, عوق *'avq u téékhyr*, a.; دولاشمه و تأخير *dolāchma*, t.; اشتقاق *ichtiqāq*.

TERGIVERSER, v. a., دولاشمق *dolāchmaq*, t.; عوق و تأخيرا *'avq u téékhyr it*, a.-t.; برى اوته صاپمق *beri outè sāpmaq*, تردّد ا *tereddud it*.

TERME, s. m., fin, borne des actions et des choses qui ont quelque étendue de lieu ou de temps, صوك *soñ*, t.; نهايت *nihāïet*, pl. a. نهايات *nihāïāt*; غايت *ghāïet*, pl. غايات *ghāïāt*. — Le terme de la vie, عمرك صوكى *'eumruñ soñy*, نهايت عمر *nihāïeti 'eumr*. — Être au terme de la vie, اخر عمرنك او *akheri 'eumrindè ol*. — Terme, temps préfixe, وعده وقت مسعود *va'dè*, ميعاد *mī'ād*. — La somme due au bout du terme, قسط *qyst*, تقسيط *taqsyth*, pl. a. تقاسيط *teqācyth*. — Un terme de loyer, اوى كراسنك بر قسطى *ev kirācinuñ bir qysthy*, اوچ آيلق او كراسى *utch āïlyq ev kirāci*. — Temps, moment, وقت *vaqt*. — Avant terme, وقتندن اول *vaqtinden evvel*. — Après terme, وقتندن صكره *vaqtindensoñra*. — Terme, époque à laquelle une femme doit accoucher, طوغورمه‌نك آيى *doghourmanuñ āïi*, وعدهٔ كونى *gunu*, وضع حمل *va'dèï vaz'*. — Accoucher avant terme, اتمام وعده‌دن وضع حمل ا *itmāmi va'dèden vaz'y hamł it*. — Terme, mot, diction, لفظ *lafz*, pl. a. الفاظ *elfāz*; لغت *loughet*, pl. لغات *loughāt*; سوز *seuz*. — Termes, façons de parler particulières à quelque art, à quelque science, اصطلاح *ysthylāh*, pl. اصطلاحات *ysthylāhāt*. — Termes, au pl., état où est une affaire, ou une personne par rapport à une affaire, حال *hāl*. — A quel terme en est l'affaire? مصلحت نه حالده‌در *maslahat nè hāldèdur*. — Le mariage est en termes de se conclure, نكاه ماده‌سى عقد اولنمق اوزره‌در *nikiāh māddèci 'aqd olounmaq uzrè dur*.

TERMINAISON, s. f., سوزك صوكى *seuzuñ soñy*, t.; اخر كلمه *ākhyri kelimè*, اخر الكلمه *ākhyr ul-kelimè*, pl. a. اواخر الكلمات *avākhyr ul-kelimāt*.

TERMINER, v. a., borner, limiter, سنور كسمك *sinor kesmek*, سنورلمك

sinorlemek, t.; حدود قومق *houdoud qomaq*, وضع حدود ا *vaz'y houdoud it.* — Terminer agréablement la vue, مدای نظره بر حدّ لطیف او *medāï nazarè bir haddi lathyf ol.* — Terminer, achever, finir, ـ بتورمك *bitturmek*, بتدرمك *bittirmek*, دوكتمك *duketmek*, *tuketmek*, تكميل ـ اتمام ا خـتم *khatm it*, *tekmīl*, *itmām it.* — Terminer le discours, ختم كلام ا *khatmi kelām it.* — Se terminer, se finir, s'achever, بتمك *bitmek*, دوكنمك *tukenmek*, تمام او ختام بولق *khytām boulmaq*, *temām ol*, ختام پذيرو او *khytām pezīr ol.* — Cet entretien ne se terminera pas sans dispute, بو مكالمه بلا منازعه ختام پذير اوليه جق *bou mukiālemè bilā munāza'a khytām pezīr olmaïadjaq.* — Terminé, e, achevé, بتمش *bitmich*, تمام اولش *temām olmuch.* — C'est une affaire terminée, بتمش ماده در *bitmich māddè dur.*

Ternaire, adj. com., de trois, ثلاثی *salācii.* — Le nombre ternaire, اوچ عددی *utch 'adedi*, عدد ثلاثی *'adedi salācii.*

Terne, adj. com., جلاسز *djilācyz*, جلاسی بوق *djilāci ïoq*, صونوق *sonouq*, t.; كدر *kedir*, a.; تيره *tīrè*, p.

Terne, s. m., لوتاريه دن يعنی پيانقودن چيقان اوچ نمرو *lotārïaden ïa'ni pïānqodan tchyqān utch numro*, t.

Ternir, v. a., rendre terne, obscur, بولاندرمق *boulāndurmaq*, قراكلو ا *qarāñlu it*, طومانلتمق *dhoumānlatmaq.* — Oter le lustre, l'éclat, جلايی چيقارمق *djilāïi tchyqārmaq*, صونقلق كتورمك *sonouqlouq gueturmek*, بورمق *bozmaq*, ايراث كدورت ا *irāci kudouret it.* — Au fig., ôter de l'éclat, رونقی كيدرمك *revnaqy guïdermek.* — Ternir la réputation, بر كمسنه نك پرتو صيت و شهـرتـنـه ايراث كدورت ا *bir kimesnènuñ pertevi syt u cheuhretinè irāci kudouret it.* — Se ternir, بوزلمق *bozoulmaq*, صولمق *solmaq.* — Terni, e, صولمش *solmich*, بوزق *bozouq.*

Ternissure, s. f., طونقلق *dhonouqlyq*, صولقلق *solouqlouq*, صولش *solouch*, صونقلـق *sonouqlouq*, t.; كدورت *kudouret*, a.

Terrage, s. m., ير حقّـی *ïer haqqy*, t.; حقّ الارض *haqq ul-arz*, a.

Terrain, s. m., espace de terre, ير پارچـه سـی *ïer pārtchaci*, t.; قطعهٔ ارض *qyth'aï arz*, a. — Terrain, terre considérée sous le rapport des productions et de l'agriculture, يـر *ïer*, ارض *arz*, pl. a. اراض *erāzy*; زمين *zemīn.* — Un terrain gras et fertile, ياغلو و منبت بر ارض *ïāghlu vè membit bir arz.* — Terrain, terre sous le rapport de certaines qualités, طپراق *thoprāq*, ير *ïer*, تراب *turāb*, ارض *arz.* — Un terrain dur, قتی ارض بر طپراق *qaty bir thoprāp.* — Au fig., ménager le terrain, employer les moyens de succès avec prudence, درد ست اولان اسبابنی حسن اداره ايله اعمال ا *der dest olān esbābini husni idārè ilè y'māl it.* — Terrain, espace, emplacement, champ clos, en t. de guerre, مـيـدان *mei-*

dān, عرصه *'arṣa*. — Gagner du terrain, avancer, میدان آلمق *meïdān ālmaq*. — Au fig., avancer dans ses affaires, ایلرولنمك *ilerulenmek*. — Reconnaître le terrain, کیفیّت ارضك کشفنده مبادرت ا *keïfïieti arzuñ kechfinè mubāderet it*. — Disputer le terrain, défendre ses avantages dans une affaire, dans une discussion, معارضده ثبات قدم ایله مقاومت ا *mou'ārizada sebāti qadem ilè mouqāvemet it*. — Connaître le terrain, c'est-à-dire le caractère et les inclinations des personnes avec lesquelles on traite d'affaires d'intérêts, etc., مزاجی - طبیعتی اکلامق *mizādji, thabī'ati añlāmaq*. — Et dans le même sens, reconnaître, tâter le terrain, استمزاج ا *istimzādj it*.

Terral, s. m., t. de mar., vent de terre, قره روزگاری *qara rouzguiāri*, t.

Terrasse, s. f., levée de terre, سدّ *sedd*, vulg. *set*, a.-t. — Toit en plate-forme, دوز دام *duz dām*, t.; سطح مستوی *sathhy mustevī*, سطح مسطح *sathhy muçaththah*.

Terrasser, v. a., mettre de la terre derrière un mur pour le fortifier, دیوار ارقه‌سنده طپراق طولدرمق *dīvār arqacindè thoprāq dholdurmaq*, سدّ یاپمق *sedd īāpmaq*, t.

Terrasser, v. a., jeter de force par terre, یره اورمق - چالمق - یقمق *ierè ourmaq, tchālmaq, ïyqmaq*. — Au fig., consterner, faire perdre courage, شاشدرمق *chāchurmaq*, حیرتده براقمق *haïretè brāqmaq*, سراسمه ا *serāçemè it*. — Être consterné, حیرتده دوشمك *haïretè duchmek*. — Terrasser, convaincre, ایناندرمق *ināndurmaq*, الزام ا *ïlzām it*. — Être terrassé, consterné, شاشمق *chāchmaq*, مبهوت او *mebhout ol*. — Terrassé, e, renversé, یره چالنمش *ierè tchālinmich*. — Consterné, e, شاشمش *chāchmich*, مبهوت *mebhout*.

Terrassier, s. m., طپراق طپراقچی *thoprāq tchāchidji*, اقداریجی *thoprāq aqtārïdji*, t.

Terre, s. f., le sol sur lequel nous marchons, l'élément qui produit et nourrit les végétaux, یر *ïer*, طپراق *thoprāq*, t.; ارض *arz*, pl. a. اراضی *erāzy*. — Sous terre, یر التنده *ïer altindè*, تحت الارض *taht ul-arz*. — Se coucher à terre, یره یاتمق *ierè īātmaq*. — Terre, en parlant des diverses natures de terre, طپراق *thoprāq*, ارض *arz*, تراب *turāb*, pl. a. اتربه *etrebè*; یر *ïer*. — Terre stérile, غیر منبت یر *ghaïri mumbit ïer*, ارض عاقره *arzy 'āqyrè*. — Terre sèche, قوری طپراق *qourou thoprāq*, تراب یابس *turābi īābis*. — Terre, à potier, terre cuite dont on fait des vases, چوملك طپراغی *tcheumlek thoprāghy*, صلصال *salsāl*. — Ouvrages faits de cette terre, طپراقدن فخّار چوملك *thoprāqtan tcheumlek, fakhkhār*. — Travailler en terre cuite, چوملك ایشلمك *tcheumlek ichlemek*, اعمال فخّار ا *y'māli fakhkhār it*. — Terre, le globe terrestre ou de la terre, کرهٔ ارض *kurèï arz*. — Terre, contrée, ارض *arz*, pl. اراضی *erāzy*. — Terres inconnues,

أراضی مجهوله *erāzy medjhoulè*; — inhabitées, أراضی ء غیر مسکونه *erāzyi ghaïri meskiounè*. — Les terres de France, فرانسه ازاضیسی *frānsa erāzyci*. — Terre, domaine, ملك *mulk*, pl. a. املاك *emlāk*. — Terre seigneuriale, اغا ملکی *aghā mulki*. — Métairie, ferme, bien de campagne, چفتلك *tchiftlik*. — Terre ferme, continent, قره *qara*, بر *berr*. — Par terre et par mer, قره‌دن و دکزدن *qaradan vè deñyzden*. — Mettre à terre, قره‌یه ایندرمك *qaraïè indurmek*. — Débarquer, descendre à terre, قره‌یه اینمك *qaraïè inmek*. — Terre, le bord de la mer, le rivage, قی *qyï*, ساحل *sāhyl*, دکز کناری *deñyz kenāri*. — Côtoyer la terre, le rivage, قی صره یوریمك *qyï syra ïurumek*. — Approcher de terre, قیه وارمق *qya vārmaq*. — Terre, au fig., le monde, دنیا *dunïā*, عالم *'ālem*. — Soumettre toute la terre, جمیع عالمی تحت حکومتنه ادخال ا *djemï' 'ālemi tahti hukioumetinè idkhāl it*. — En terme de morale, les biens de la terre, les plaisirs de la vie présente, دنیانك ذوقیاتی *dunïānuñ zevqyāti*, نعیم الدنیا *ne'ym ed-dunïā*. — Toute la terre, tous les hommes, جمیع الناس *djemy' un-nās*. — Terre, sépulture, تراب *turāb*, ثری *serè*. — Que la terre lui soit légère! طاب ثراه *thābè serāh*.

Terreau, s. m., اسکی فشقی *eski fichqy*, یانق فشکی *ïāñyq fichqy*, فشقیلی طپراق *fichqyli thoprāq*.

Terre-noix, s. f., یبان صارمسغی *ïabān sārimsaghy*, t.

Terre-plein, s. m., surface plate et unie d'un amas de terre, طپراق ایله طولمش سدّ *thoprāq ilè dholmich sedd*. — Plateau, terrain élevé. Voy. Plateau.

Terrer (se), v. pron., se cacher sous terre, en parlant de certains animaux, یر التنده کیرمك ـ کوملمك *ïer altindè guïrmek, gueumulmek*. — Se terrer, en t. de guerre, متریس وراسنده تستّرا *meteris vèrācindè tecettur it*.

Terre-sainte. Voy. Palestine, Jérusalem.

Terrestre, adj. com., de la terre, de sa nature, طپراغك *thoprāghuñ*, یرکی *ïeruñ*, t.; ارضی *arzyi*, ترابی *turābïi*, a. — Animaux terrestres, حیوانات ارضیّه *haïvānāti arzyiè*, — Le paradis terrestre, روضهٔ جنّة *revzèï djennet*, عدن *'aden*, عدن اوچمغی *'aden outchmaghy*. — Au fig., on dit en parlant d'un lieu délicieux, que c'est un vrai paradis terrestre, محض باغ ارمدر *mahzy bāghy iremdur*. — Terrestre, l'opposé de spirituel, d'éternel, دنیوی *dunïevïi*. — Les biens terrestres, اموال دنیویّه *emvāli dunïeviïè*. — Pensées terrestres, افکار دنیویّه *efkiāri dunïeviïè*.

Terrestréités, s. f. pl., les parties les plus grossières des substances, اجزاء ترابیّه *edjzāï turābïiè*, a.

Terreur, s. fém., قورقو *qorqou*, بلکلمه *belïñlèmè*, اورکندی *urkundu*, یورك بلکلمه‌سی *ïurek belïñlemèci*,

t.; خوف *khavf*, هول *hevl*, هراس *hirās*. — Frapper de terreur, قورقوتمق *qorqoutmaq*, اورکتمک *eurkutmek*. — Jeter la terreur, قلوب ناسه القای هراس ا *qouloubi nācè ilqāï hirās*. — Terreur panique, اکسزین قوپمش قورقو *añsyzïn qopmuch qorqou*, اورکندیلك *eurkundulik*. — Causer cette terreur, اورکتمک *eurkutmek*, بلکلمك *beliñlemek*, بلکلتمك *beliñletmek*. — Éprouver une terreur panique, بلکلنمك *beliñlenmek*. — Par terreur panique, بلکلیو *beliñleïu*.

Terreux, se, adj., طپراقلو *thoprāqlu*, t.; ترابی *turābïi*, a. — Sable terreux, طپراقلو قوم *thoprāqlu qoum*, تراب ایله مخلوط قوم *turāb ilè makhlouth qoum*. — Goût terreux, طپراق دادی *thoprāq dādi*. — Terreux, qui est sali de terre, de poussière, توز طپراغه بولاشمش *toz thoprāgha boulāchmich*, توزه بولاشمش *toza boulāchmich*. — Terreux, en t. de joaillier, sombre, couleur de terre, بولانیق *boulānyq*, بوزلو *bouzlu*.

Terrible, adj. com., qui est propre à donner de la terreur, قورقولو *qorqoulu*, قورقجق *qorqadjaq*, t.; هیبتلو *heïbetlu*, هایل *hāïl*, a.; هولناك *hevilnāk*, p. — Terrible, au fig., fam., étonnant, étrange, عجایت *'adjāïb*, غریب *gharïb*. — C'est un terrible homme, غریب بر آدمدر *gharïb bir âdemdur*. — Faire une terrible dépense, غریب بر مصرف ا *gharïb bir masraf it*.

Terriblement, adv., d'une manière à inspirer de la terreur, صورت هیبتله هایله ایله *soureti hāïlè ilè, heïbetilè*, a.-t.; هایلاً بالدهشة *hāïlen, bid-dehchet*, a. — Extrêmement, افراط ایله *ifrāth ilè*, قتی چوق *qaty tchoq*, قاتی کلی *qāty kulli*. — Parler terriblement, قتی چوق سویلمك *qaty tchoq seuïlemek*.

Terrien, ne, adj., املاك صاحبی *emlāk sāhybi*, ملك صاحبی *mulk sāhybi*. — Grand terrien, کلیتللو املاك صاحبی *kullïietlu emlāk sāhybi*, a.-t.

Terrier, s. m., cavité dans la terre, retraite de certains animaux, طپراق یتاق *thoprāq ïatāq*, طپراق دلکی *thoprāq deligui*. — Terrier de lapins, اطه طوشانی یتاغی - دلکی *adha thavchāni ïatāghy, deligui*; — de renard, تلکی یتاغی *tilki ïatāghy*.

Terrifier, v. a., convertir en terre, طپراغه دوندرمك *thoprāgha deundurmek*. — Terrifier, consterner, frapper d'épouvante, شاشورمق *chāchurmaq*, مدهوش ا *medhouch it*, قورقتمق *qorqoutmaq*. — Terrifié, e, شاشمش *chāchmich*, مدهوش *medhouch*, قورقمش *qorqmich*.

Terrine, s. fém., کوچ *guvedj*, تغار *taghār*, طپراق کاسه‌سی *thoprāq kiacèci*, بادیه *bādïè*, t.

Terrinée, s. f., کوچ طولوسی *guvedji dholouçou*, t.

Territoire, s. m., ناحیه *nāhïè*, قلمرو حکومت *qalemrevi hukioumet*, حوزهٔ حکومت *havzèï hukioumet*, قضا *qazā*.

Territorial, e, adj., قلمرو حکومته متعلق *qalemrevi hukioumetè*

mute'allyq, a.-t.; ارضىّ *arzyi*, a.

Terroir, s. m., ير *ïer*, طپراق *thoprāq*, t.; ارض *arz*, تراب *turāb*, a. — Terroir fertile, منبت ير *mumbit ïer*; — sec, قورى طپراق *qourou thoprāq*; — sablonneux, قوملى طپراق *qoumlu thoprāq*.

Terrorisme, s. m., ظلم حكومتى *zoulm hukioumeti*, a.-t.

Tertre, s. m., دپه *tepè*, دپه‌جك *tepèdjik*, t.; تلّ *tell*, pl. a. تلال *tilāl*.

Tesson, s. m., ساقسى *sāqsy*, چوملك قيرنتيسى *tcheumlek qyrintíci*, t.

Testacé, e, adject., ايرى وقتى قبوقلى *iri veqati qabouqli*, صدفلو *sadeflu*, t. — Testacé, s. m., les huîtres et les escargots sont du genre des testacés, استريديا وسموكلو بوجك قسمى قتى قبوقلو نوعندندر *istrídïā vè sumuklu beudjek qysmi qati qabouqlu nev'yndendur*.

Testament, s. m., acte qui contient les dernières volontés, وصيّة *vacïiet*, pl. a. وصايا *vaçāïā*. — L'acte écrit du testament, وصيّت نامه *vacïiet nāmè*, وصيّت كاغدى *vacïiet kiāghydi*. — Faire un testament, وصيّت ا *vacïiet it*; — son testament, وصيّت نامه‌سنى ا - يازمق *vacïiet nāmècini it, ïāzmaq*. — Donner, léguer par testament, بالوصيّه ترك ا *bil-vacïiè terk it*. — Le Nouveau-Testament, l'Évangile, عهد جديد كتابى *'ahdi djedíd kitābi*, انجيل كتابى *indjíl kitābi*. — L'Ancien Testament, la Bible, عهد قديم كتابى *'ahdi qadím kitābi*.

Testamentaire, adject. com., واصيّته مخصوص *vacïietè makhsous*, a.-t. — Dispositions testamentaires, درون وصيّتنامه‌ده مندرج اولان وصايا *derouni veçāïietnāmèdè munderidj olān veçāïā*. — Exécuteur testamentaire, انفاذ وصيّته مأمور اولان وكيل *infāzy vacïietè méémour olān vekíl*.

Testateur, trice, s., وصيّت ايديجى *vacïiet idídji*, وصيّت ايدن *vacïiet iden*, a.-t.; موصّى *muvassi*, a.

Tester, v. a., وصيّت ا *vacïiet it*, a.-t. — Mourir sans tester, بلا وصيّت وفات ا *bilā vacïiet vefāt it*.

Testicule, s. m., طشاق - طشق *thachāq*, t.; خصية *khycïet*, pl. a. خصى *khouça*. — Les deux testicules, خصيتان *kkycïetān*.

Testimonial, e, adj., شاهدلك ايدن *chāhidlik iden*, a.-t. — Preuves testimoniales, شهادتى متضمّن دليللر *chehādeti mutezammin delíller*, شاهدلو - اثباتلو دليللر *chāhidlu, isbātlu delíller*.

Têt, s. m., ou Tesson. Voy. ce mot.

Tétanos, s. m., convulsion qui roidit le corps, عضوك بوزيلوب چكلمه‌سى *'yzvuñ beuzílup tchekilmèci*, t.; كزاز *kuzāz*. — Tétanos des mâchoires ou du visage, يوز - اغز اكلمه‌سى *ïuz, aghyz eïlmèci*, لقوة *laqvet*.

Tétard, s. m., قوربغه ياوريسى *qourbagha ïāvrouçou*, t.

Tête, s. f., chef, la partie qui est

le siége du cerveau et des principaux organes des sens, et qui, dans l'homme et dans la plupart des animaux, tient au reste du corps, باش *bāch*, كلّه *kellè*, t.; رأس *rées*, pl. a. رؤس *rouous*; سر *ser*, p. — Le haut de la tête, باشك يوقاريسى *bāchuñ ïoqārïci*. — Le sommet —, باش دپەسى *bāch tepèci*. — Couper la tête, باشى كسمك *bāchi kesmek*, قطع سرا *qathy' ser it*. — La tête me tourne, je suis étourdi, باشم دونر *bāchum deuner*. — La tête lui tourne, il n'a pas toute sa présence d'esprit, باشى سرسم اولور *bāchi sersem olour*. — Pesanteur, embarras de la tête, باش اغرلغى *bāch aghyrlyghy*, ثقلة الرأس *saqlet ur-rées*. — Mal de tête, باش اغريسى *bāch aghryci*, صداع *soudā'*. — Donner le mal de tête, rompre la tête, importuner, باش اغرتمق *bāch aghyrtmaq*, تصديع ا *tasty' it*. — Causer le mal de tête, صداع ويرمك *soudā' vïrmek*. — Porter à la tête, incommoder par une odeur trop forte, باشه اورمق *bācha ourmaq*. — Se rompre, se casser la tête à faire quelque chose de difficile ou qui exige une grande tension d'esprit, باش يارمق *bāch ïārmaq*, باشنى يارمق *bāchini ïārmaq*. — Hocher la tête, باش صالمق *bāch sālmaq*. — Lever la tête, et au fig., se révolter, باش قالدرمق *bāch qāldurmaq*. — Pouvoir marcher partout la tête levée, se dit en parlant d'une personne à qui on ne peut faire aucun reproche, هر طرفه آلنى آچق اولەرق واره بيلمك *her tharafa âlini âtchyq olaraq vāra bïlmek*. — Mettre sa tête à couper, parier sa tête qu'une chose est de telle ou telle manière, بر مادّه بويله اولديغنه باش وجاننى بحث ا *bir māddè beuïlè oldoughyna bāch vè djānini bahs it*. — Tête couronnée, monarque, تاجلو پادشاه *tādjlu pādichāh*, تاجدار *tādjdār*. — Les têtes couronnées de l'Europe, تاجداران ممالك اوروپا *tādjdārāni memāliki evropā*. — Tête nue, découverte, باشى اچيق *bāchi atchyq*. — Tête, esprit, entendement, عقل *'aql*, ذهن *zihn*, هوش *houch*. — Il n'a pas autre chose en tête, il n'a que cela en tête, عقلنده بوندن غيرى شيء يوقدر *'aqlindè boundan ghaïri cheï ïoqtur*. — Avoir la tête dure, l'entendement difficile, عقلى كند او *'aqli kund ol*, غليظ العقل *ghalyz ul-'aql ol*. — Se mettre une chose en tête, بر شى عقلنه ـ ذهنه قورمق *bir cheï 'aqlynè*, *zihninè qourmaq*. — C'est une bonne tête, une personne de jugement et d'intelligence, عقل سليم صاحبى بر كسنەدر *'aqli selïm sāhybi bir kimesnèdur*. — Tête légère, عقل خفيف *'aqli khafïf*. — Qui a la tête légère, léger de caractère, خفيف العقل *khafïf ul-'aql*, يينى ياشلو *ïeïni bāchlu*. — Une tête faible, faible d'esprit, عقلى كوشك *'aqli guevchek*. — Faire un coup de tête, faire étourdiment une chose hardie, بر شيئه خفّت عقل ايله جسارت ا *bir cheïè khyffeti 'aql ilè djesāret it*. — Faire un coup de tête, se déterminer sans prendre conseil, كندو باشندن ايش كورمك *guendu*

bāchinden ich gueurmek. — Perdre la tête, se troubler, ne savoir plus que faire, باشدن چیقماق *bāchden tchyqmāq*, شاشمق *chāchmaq.* — La faire perdre à quelqu'un, le troubler, le désespérer, شرشورمق *chāchurmaq.* — Personne de tête, qui a du sens, du jugement, عقللو *'aqyllu*, عاقل *'āqyl.* — Qui a de la tête, opiniâtre, باشی پک *bāchi pek.* — Tenir tête, faire tête à quelqu'un, lui résister, ne point lui céder, قارشو طورمق *qārchou dhourmaq*; مخالفت ا *moukhālefet it.* — Tête, personne, individu, آدم *âdem*, نفر *nefer*, رأس *rées*, pl. رؤس *rou'ous*; فرد *ferd*, pl. افراد *efrād.* — Une taxe qui porte sur toutes les têtes, جمیع افراده شامل بر ویرکو *djemī' efrādè chāmil bir vīrgu.* — Tant par tête, آدم باشنه بو قدر *âdem bāchinè bou qadar.* — On dîne à tant par tête, بهر نفره شو قدر اقچه حسابیله طعام ویریلور *beher neferè chou qadār aqtchè hyçābilè tha'ām vīrīlur.* — Succéder par tête, رؤس اعتبار ایله میراث آلمق *rou'ous y'tibār ilè mīrās âlmaq.* — Tête, au fig., la première place, celle du chef, باش *bāch*, رأس *rées*, سر *ser.* — Être à la tête, باشده او *bāchdè ol.* — Être à la tête des affaires, ایش باشنده او *ich bāchindè ol*, رئیس الامور او *rèïs ul-oumour ol.* — La tête d'une armée, les premières troupes, عسکر باشی *'askeruñ bāchi.* — La tête du pont, l'extrémité du côté de l'ennemi, کوپری باشی *keuprù bāchi.* — La tête d'un livre, کتابك باشی ابتداسی *kitābuñ bāchi, ibtidāci.* — Tête d'un clou, اکسر دپه سی *ekser tepèci.* — Tête à tête, adv., seul à seul, en particulier, تنهاده *tenhādè*, خلوتلك *khalvetlè.* — Tête-à-tête, s. m., entretien de deux personnes, entrevue de seul à seul, خلوت مجلسی ـ ملاقاتی *khalvet medjlici, mulāqāti.* — Tête pour tête, l'un devant l'autre, یوز یوزه *ïuz ïuzè*, رو برو *rou berou.*

Téter, v. a., امك ـ امك *emmek*, امزمك *emzemek*, ممه امك *memè emmek*, t.; مص ثدی ا *massi sedi it*, a.-t. — Donner à téter, ممه ویرمك *memè vīrmek*, ارضاع ا *irzā' it.*

Tétière, s. f., partie de la bride, باشلق *bāchlyq*, آت باشلغی *āt bāchlyghy*, t. — Mettre la tétière, باشلق اورمق *bāchlyq ourmaq.*

Tétin, s. m., امجك *emdjek*, امجك باشی *emdjek bāchi*, t.

Tétine, s. f., pis de la vache, de la truie. Voy. Pis.

Téton, s. m., ممه *memè*, t.; ثدی *sedi*, pl. a. اثدی *esdi.*

Tétraèdre, s. m., ذو اربع قواعد *zou erba' qavā'yd*, a.

Tétragone, adject. com., دورت شکل کوشه لو *dort keuchèlu*, t.; ترسیع *chekli terbī'*, a.

Tette, s. fém., حیوان ممه سی *haïvān memèci emzegui*, امزکی امجك باشی *emdjek bāchi*, t.

Tette-chèvre, s. m., oiseau de nuit, کچی صغان *ketchi saghān*, t.

Têtu, s. m., poisson, کفال بالغی *kefāl bālyghy*, t.

Têtu, e, adj., obstiné, پك باشلو *pek bāchlu*, عناجی *'ynādji*, a.-t.; معاند *mou'ānid*, a.

TETUAN, ville d'Afrique, تتوان *tetuvān*, t.

TEXTE, s. m., les propres paroles d'un auteur, متن *metn*, pl. a. متون *moutoun*. — Le texte d'un livre, متن كتاب *metni kitāb*; — de l'Évangile, متن انجيل شريف *metni indjīli cherīf*. — Le texte du Coran et celui du Hadis, نصّ كريم *nassi kerīm*. — Revenir sur son texte, revenir à son sujet, مبحث اصلى يه رجعت ا *mebhaci asliïè ridj'at it*.

TEXTILE, adj. com., چكيله بيلور *tchekilè bīlur*, اوزيله بيلور *euzulè bilur*, تل اوزيله بيلور *tel euzulè bīlur*, t.; ممكن الانتكات *mumkin ul-īntikiāt*, a.

TEXTUEL, LE, adj., نصّى *nassïi*, منصوص *mensous*.

TEXTUELLEMENT, adv., بعبارته *bi-'ybāretihi*, لفظاً بلفظ *lafzen bi-lafzin*.

TEXTURE, s. f., ياپلمه *ïāpilma*, طوقويش *dhoqouïch*, t.; نسج *nesdj*, سبك *sebk*, انستاج *intiçādj*, a.

THALER, ou DALER, ou DALLER, s. m., نمچه ريالى *nemtchè riāli*, t.

THAUMATURGE, adject. et s. m., كرامت صاحبى *kerāmet sāhybi*, a.-t.; صاحب المعجزات *sāhyb el-mu'djizāt*, a.

THÉ, s. m., arbrisseau qui croît à la Chine et au Japon, ses feuilles, چاى *tchāï*, t. — Thé de la Chine, چاى چينى *tchāï tchīni*. — Prendre du thé, چاى ايچمك ـ تناول ا *tchāï itchmek, tenāvul it*.

THÉATRAL, E, adj., qui appartient au théâtre, اويون يرينه مخصوص *oïoun ïerīnè makhsous*, تياترويه متعلّق *tïātroïè mute'allyq*, t. — Manières théâtrales, ملعبه مخصوص اوضاع و اطوار *mel'abè makhsous evzā' vu athvār*.

THÉATRE, s. m., lieu où l'on représente les pièces dramatiques, etc., تماشاكاه سيرانكاه *temāchāguiāh, seïrānguiāh*, اويونجقلر يرى *oïoundjyqler ïeri*, تياترو *tïātro*, t.; ملعب *mel'ab*, pl. a. ملاعب *melā'yb*. — Théâtre, au fig., lieu où une personne peut développer ses grands talents, ses belles qualités, ميدان *meïdān*, عرصه *'arça*, ساحه *sāha*. — Au fig., être sur un grand théâtre, dans un emploi élevé, مطرح انظار عالم اولان مقامك او *mathrahy enzāri 'ālem olān maqāmdè ol*. — Le théâtre de la guerre, l'endroit où elle se fait, عرصه كاه حرب و قتال اولان محلّ *'arsaguiāhi harb u qytāl olān mahall*.

THÉÏÈRE, s. fém., چاى ابريغى *tchāï ibryghy*, t.

THÉBAÏDE, province d'Égypte, la haute Égypte, صعيد *sa'yd*, صعيد مصر *sa'ydi mysr*.

THÉISME, s. m., يالكز اولان اللّهه ايمانمه *ïalyñyz olañ allahè inānma*, t.; ايمان بالله واحد *imān billahi vāhīd*, a.

THÉISTE, s. m., اللّهه اينانيجى *allaha inānīdji*, t.; مؤمن بالله الواحد *moumin billahil-vāhyd*, موحّد بالله *mouvahhyd billah*, a.

THÈME, s. m., sujet, matière, proposition que l'on entreprend de prouver ou d'éclaircir, كلام موضوع له *kelāmi mevzoū' lehou*. — Ce qu'on

donne aux écoliers à traduire dans la langue qu'on leur enseigne, ترجمه درسی *terdjemè dersi.* — La traduction même de l'écolier, ترجمه اولنمش درس *terdjemè olounmich ders.* — Thème, en t. de gram., le radical primitif d'où un verbe a été tiré, اصل الفعل *asl ul-fy'l.* — Thème, ou thème céleste, la position où se trouvent les astres par rapport au moment de la naissance de quelqu'un, ولادت زایجه‌سی *vulādet zāïdjaci*, زیج الولادة *zîdj el-vulādet.*

Théocratie, s. f., حکومت ظلّ الٰهیّه *hukioumeti zillillahïïè*, حکومت السلطنة والإمامة فی نفس شخص *hukioumet es-salthanet vel-imāmet fi nefsi chakhs*, a.

Théocratique, adj. com., مختصّ بحکومة ظلّ اللهیّه *moukhtass be-hukioumeti zillillahïïè*, a.

Théodicée, s. f., عدالة الله *'adālet oullah*, a.

Théologal, s. m., qui enseigne la théologie, مدرّس العلم الهیّ *muderris el-'ylm ilahïï.*

Théologal, e, adj., qui a Dieu pour objet, لاهوتیّ *lāhoutïï*, a.

Théologale, s. f., qualité, dignité de théologal, مقام التدریس العلم الهیّ *maqām ut-tedrïs el-'ylm ilahïï*, a.

Théologie, s. fém., علم الهیّ *'ylmi ilahïï*, علم اللاهوت *'ylmil-lāhout*, a.

Théologien, s. m., qui sait la théologie, اهل علم الهیّ *ehli 'ylmi ilahïï*, ارباب علم الهیّ *erbābi 'ylmi ilahïï*, الهیّون *ilahïïoun.* — Étudiants en théologie, طلبة العلم الهیّ *thalebet el-'ylm ilahïï.*

Théologique, adject. com., علم الهیّ یه متعلّق ـ دائر *'ylmi ilahïè mute'allyq, dāïr*, a.-t.; متعلّق بعلم الهیّ *mute'allyq be-'ylm ilahïï*, a.

Théologiquement, adv., حسب القواعد العلم الهیّ *hasb ul-qavā'yd el-'ylm ilahïï*, a.

Théorème, s. m., قضیّة *qazïïet*, pl. a. قضایا *qazāïā*; قضیة ممکن الاثبات *qazïïet mumkin us-isbāt*, a.

Théoricien, s. m., اهل العلم النظری *ehlil-'ylm un-nazari*, ارباب العلم النظری *erbābil 'ylm un-nazari*, a.

Théorie, s. f., connaissance qui s'arrête à la simple spéculation sans passer à la pratique, علم نظری *'ylmi nazari*, علم *'ylm*, علم بلا عمل *'ylmi bilā 'amel*, a. — Théorie des planètes, la science qui apprend à connaître leur mouvement, leur distance, etc., علم نظر الکواکب السیّاره *'ylmi nazar el-kevākib es-seïïārè.* — Théorie, en t. d'art militaire, les principes de la manœuvre, اصول تعلیم عساکر *ouçouli ta'lïmi açākir*, a.-t.; مانوره اصولی *mānovra ouçouli.*

Théorique, adj. com., علمیّ *'ylmïï*, نظریّ *nazarïï*, a.; علم نظری یه مخصوص *'ylmi nazarïïè makhsous.*

Théoriquement, adv., علم نظری وجه اوزره *'ylmi nazari vedjhi uzrè*, a.-t.; علی وجه العلم النظری *'ala vedjh ul-'ylm un-nazari*, a.

THÉRAPEUTIQUE, s. f., خستەلره *khastalarė bāqmanuñ fenni*, t.; معالجة الامراض علمی *mou'āledjet ul-emrāz 'ylmi*, فن مداوات *fenni mudāvāt*, a.

THÉRIACAL, E, adj., تریاقك *teriāquñ*, تریاق خصه‌لو *teriāq khassalu*, t.; تریاقی *teriāqyi*, a. — Essence thériacale, تریاق خلاصه‌سی *teriāq khoulāçaci*.—Eau thériacale, تریاق صویی *teriāq souïi*.

THÉRIAQUE, s. f., تریاق *teriāq, tiriāq*, t.

THERMAL, E, adj., ایلیجه *ilidja*, معدن صویی *ma'den souïi*, t.

THERMANTIQUE, adject. et s. m., ایسیدیجی *issīdidji*, قزدریجی *qyzdurīdji*, t.; مسخن *mouçakhkhyn*, a.

THERMES, s. m. pl., ایلیجه‌لر *ilidjalar*, قپلوجه *qaploudjā*, t.; حمامات *hammāmāt*, a.

THERMOMÈTRE, s. m., حرارت ترازوسی *harāret terāzouci*, t.; میزان الحراره *mīzān ul-harārė*, میزان الحر والبرد *mīzān el-hourr vel-berd*, a.

THERMOPYLES, s. m. pl., défilé du mont OEta, روم ایلی دربندلری *roumili derbendleri*, ایلیجه دربندی *ilidja derbendi*, t.

THÉSAURISER, v. n., مال یيغمق *māl iyghmaq*, مال - اقچه طوپلمق *māl, aqtchė thoplamaq*, t.; جمع مال ا *djemy' māl it*, اد خنار مال ا *iddikhari māl it*, a.-t.

THÉSAURISEUR, s. masc., مال يیغدریجی *māl iyghdurīdji*, t.; مدخر جامع الاموال *djāmi' ul-emvāl*, کتاز الاموال *mudakhkhyr ul-emvāl*, *kennāz*, a.

THÈSE, s. f., proposition, question à discuter, مسئله *mecèlè*, pl. a. مسائل *meçāïl*; مطلب *mathlab*, pl. مالطب *methālib*.—Poser une thèse, صورت مسئله وضع ا *soureti mecelè vaz' it*. — Thèse, proposition scientifique que l'on soutient publiquement dans les écoles, مسئلهٔ علميه *mecelèi 'ylmiïè*. — La dispute des thèses, مطارحهٔ مسئلهٔ علميه *mouthārahāï mecelèi 'ylmiïè*.

THESSALIE, province de la Turquie d'Europe, لیوادیا *livādia*, قارلی ایلی *qārli ili*.

THÉURGIE, s. f., ورد *vird*, a.

THIBET, s. m., contrée d'Asie, تبت *tibet*, t.

THIBAUDE, s. f., بر نوع کچه *bir nev'y ketchè*, t.

THLASPI, s. m., plante, قوش يبانی خردال اتمکی *qouch etmegui, iabāni khardāl*, t.

THON, s. m., poisson, تن *tunn, tounn*, تنه *tunnè*; مورنه بالغی *mourouna bālyghy*, t.

THORACHIQUE, ou THORACIQUE, adj. com., کوکسه یرار *gueugucè ïarār*, t.; صدری *sadrii*, a. — Remèdes thorachiques, ادویه صدریه *edviïet sadriïè*. — Le canal thoracchique, vaisseau qui, des intestins, porte le chyle dans la veine sous-clavière gauche, مجراء الکیلوس *medjrāïl kelous*.

THORAX, s. m., کوکس *gueugus, gueuks*, t.; صدر *sadr*, a.

THRACE, province de la Turquie

d'Europe, روم ايلى *roumili*, t.

Thrumbus, s. m., قان آلنمش يرك قباريغى *qān ālinmich ïeruñ qabāryghy*, t.

Thuya, s. m., arbre, شجر الحياة *chedjer ul-haïāt*, a.

Thym, s. m., plante, ككيك ـ ككك *kekïk*, ككيك اوتى *kekïk oty*, t.; سعتر *sa'ter*, a.

Tiare, s. f., bonnet orné de trois couronnes que porte le pape dans certaines cérémonies, ريم پاپا تاجى *rïm pāpā tādji*. — Ornement de tête autrefois en usage chez les Perses, les Arméniens, etc., كلاه *kulāh*.

Tibia, s. m., انجوك *indjuk*, انجك *indjik*, قورى انجك *qourou indjik*, t.; عظم الساق *'azm es-sāq*, ظنبوب *zoumboub*, a.

Tibial, e, adj., qui regarde le tibia, قورى انجكه متعلّق *qourou indjiguè mute'allyq*, t. — Le muscle tibial, l'un des muscles extenseurs de la jambe, عضلهٔ ظنبوبيّه *'azalèï zoumboubïïè*.

Tic, s. m., habitude vicieuse que contractent les chevaux et les bêtes à cornes, خوى *khouï*. — Sorte de mouvement convulsif auquel plusieurs personnes sont sujettes, حركت تشنّجيّه *hareketi techennudjïïè*. — Habitude mauvaise, ridicule, عادت ردّيه *'adeti redïïè*.

Tiède, adj. com., qui est entre le chaud et le froid, en parlant des choses liquides, ايليجق *ilïdjaq*, vulg. الجق *eledjaq*, t.; فاتر *fātir*, a. — Eau tiède, صو ايليجق *ilïdjaq sou*. — Tiède, au fig., qui manque de zèle, d'ardeur, صوغوق *soghouq*, كوشك *guevchek*, بارد *bārid*. — Ami tiède, دوست فاتر *dosti fātir*.

Tièdement, adv., avec tiédeur, avec nonchalance, كوشكلك ايله *guevcheklik ilè*, صوغوقلق ايله *soghouqlyq ilè*, t.; بارودت اوزره *buroudet uzrè*.

Tiédeur, s. f., qualité de ce qui est tiède, ايليجقلق *ilïdjaqlyq*, t.; فتور *futour*. — Tiédeur, au fig., manque d'ardeur, كوشكلك *gueucheklik*, صوغوقلق *soghouqlyq*, بارودت *buroudet*, فتور *futour*.

Tiédir, v. n., devenir tiède, ايليجق اول *ilïdjaq ol*. — Faire tiédir l'eau, صويى ايليجق ا ـ تفتيرا *souïi ilïdjaq it, tefïr it*. — Tiédi, e, ايليجق اولمش *ilïdjaq olmuch*, ايليجه لنمش *ilïdjalanmich*.

Tien, ne, pron. possessif relatif à la deuxième personne du singulier, سنك *senuñ*, سنكى *senuñki*. — Tien, s. m., le bien qui t'appartient, سنك مالك *senuñ māluñ*, مالك *māluñ*. — Les tiens, tes parents, tes proches, ceux qui t'appartiennent, خصملرك *khyçymleruñ*, تعلّقاتك *te'alluqātuñ*.

Tierce, s. f., en t. de math. et d'astron., la soixantième partie d'une seconde, جزء من الستّين ثانيه *djuz' min es-sittïn sānïïè*, a.

Tiercelet, s. m., آلچى قوشلرك ارككى *ālidji qouchlaruñ èrkegui*, تولك *tulek, dulek*, چاقر *tchāqyr*, اركك شاهين *erkek chāhïn*, t.

Tiercement, s. m., surenchère du prix principal pour lequel une adju-

dication a été faite, كسلمش بهانك اوچك بر ارتورلسی *kecilmich behānuñ utchtè bir arturilmaci*, تزايد ثلث الثمن بعد قيام القيمة *tezāïudi suls us-semen ba'dè qyām el-qymet.* — Faire un tiercement, قيام قيمتدن صكره بر ثلث ثمن ارتورمق *qyāmi qymettensoñra bir sulsi semen arturmaq.*

Tiercer, v. a., hausser d'un tiers le prix d'une chose après que l'adjudication en a été faite, كسلمش بهانك اوچك برينی ارتورمق *kecilmich behānuñ utchtè birïni arturmaq.* — Donner aux terres un troisième labour, طپراغی اوچ كرّه سورمك ـ نطس ! *thoprāghy utch kerrè surmek, nathas it.*

Tierçon, s. m., اولچك ثلثی *eultchek sulsu*, t.; ثلث الكيل *suls ul-kïl*, a.

Tiers, s. m., troisième partie d'un tout, اوچك بر *utchtè bir*, ثلث *suls*; — une troisième personne, اوچنجی كسنه *utchundju kimesnè*, شخص ثالث *chakhsy sālïs*, طرفينه علاقه‌سی اولميان شخص ثالث *tharafeïnè 'alāqaci olmaïān chakhsy sālis.* — Tiers, en parlant des choses, une des parties d'un tout qui est divisée en trois portions égales, اوچ پايك اوچلك بر برى *utch pāïuñ biri, utchtè bir.* — Diviser par tiers, اوچلمك تقسيم ايله بولمك *utchtè taqsïm it, beulmek.* — Le tiers de douze est de quatre, اون ايكينك ثلثی دورتدر *on ikïnuñ sulsi dorttur.* — Le tiers et le quart, toutes sortes de personnes indifférentes, زيد و عمرو *zeïd u 'amrou.* — Prier le tiers et le quart, زيد وعمرويه نيازا *zeïd u 'amrouïa niāz it.*

Tiers, erce, adject., troisième, اوچنجی *utchundji*, t.; ثالث *sālis*, a.; سوم *sioum*, p. — Un tiers parti, بر اوچنجی فرقه *bir utchundju firqa.* — Fièvre tierce, بركون آشوری *bir gun āchuri* كلان استمه *guelān icitma*, اوچ كونك بر طوتان استمه *utch gundè bir thoutān icitma.* — Tiers-état, la partie des habitants d'un état qui n'est comprise ni dans le clergé ni dans la noblesse, اوچنجی طبقهٔ ثالثه *utchundju thabaqa*, *thabaqaï sālicè.*

Tige, s. f., partie de l'arbre, de la plante qui soutient les branches, les feuilles, les fleurs, صاپ *sāp*, ساق *sāq*, انا *anā*, اغاج كوده‌سی *aghādj guevdèci*, t.; بدن الشجر *beden uch-chedjer*, ساق الشجر *sāq uch-chedjer*, a. — Arbre à haute tige, ساقی اوزون اغاج *sāqy ouzoun aghādj*; — à basse tige, ساقی قصه. اغاج *sāqy qyssa aghādj.* — Hautes tiges, en parlant des arbres élevés, يوكسك ـ ايری اغاج *ïuksek, iri aghādj*, اشجار عظيمه *echdjāri 'azïmè.* — Tiges fruitières, arbres portant fruit, يمشلو اغاجلر *ïemichlu aghādjlar*, اشجار مثمره *echdjāri musmirè.* — Partie des plantes qui porte les feuilles et les fruits, بجاق *badjāq*, ساق *sāq*, pl. a. سيقان *sïqān.* — Tige de pavot, ساق خشخاش *sāqy khachkhāch.* — Tige, en t. de généalogie, le premier père duquel sont sorties toutes les branches

d'une famille, صويك كوكى *soïuñ keuku*, اصل *asl*, نسبك اصلى *necebuñ asly*, ارومهٔ نسل *ouroumèï nesl*.

Tigre, sse, s., bête féroce, قپلان *qaplān*, نمر *nemir*, a.; يلنك *pelenk*, p.— Peau de tigre, قپلان پوستكيسى *qaplān poustguïci*. — Au fig., on dit d'un homme cruel, que c'est un tigre, قپلان خويلو *qaplān khouïlu*. — Cheval tigre, moucheté comme un tigre, قپلان الهجهسى آت *qaplān aladjaci ât*.

Tigre, grand fleuve d'Asie, دجلة *dedjlet*, دجله *dedjlè*, *didjlè*. — Le Tigre et l'Euphrate, coulant ensemble depuis Korna jusqu'au golfe Persique, se nomment, شطّ العرب *chathth ul-'arab*.

Tigré, e, adject., بنكلو *beneklu*, قپلان الهجهسى *qaplān aladjaci*, قپلان دريسى كبى بنكلو *qaplān derïci guibi beneklu*.

Tillac, s. m., كورته *kiuverta*, قج اوستى *qydj ustu*, كمينك كوپشتهسى *guemïnuñ kupuchtèci*, t.

Tille, s. f., petite peau qui est entre l'écorce et le bois du tilleul, احلامور تلى *ehlāmour teli*.— Tille, l'écorce du brin de chanvre qu'on appelle aussi teille, كندر تلى *kendir teli* — Tille, instrument qui sert à la fois de hache et de marteau, هم بالته هم چكيج كبى قوللنلور برآلت *hem bālta hem tchekïdj guïbi qoullanileur bir âlet*, t.

Tiller, ou Teiller, v. a., كندر تلنى ديتمك - چوزمك *kendir telini dïtmek*, *tcheuzmek*, t.

Tilleul, s. m., arbre, فلامور *filāmour*, فلامور اغاجى *filāmour aghādji*, vulg. اخلامور *akhlāmour*, احلامور *ohlāmour*, *ehlāmour*. — Fleurs de tilleul, احلامور چيچكى *ohlāmour tchïtchegui*. — Infusion de fleurs de tilleul, احلامور چيچكنك منقوعى *ohlāmour tchïtcheguinuñ menqou'y*.

Timar, s. m., bénéfice d'un timariot, تيمار *tïmār*, تيمارلك *tïmārlik*, t. Voy. le mot تيمار dans le Dictionnaire turc-français.

Timariot, s. m., soldat turc qui jouissait d'un bénéfice militaire, تيمار صاحبى *tïmār sāhybi*, اهل تيمار *ehli tïmār*, t.

Timbale, s. f., espèce de tambour à l'usage de la cavalerie, دنبلك *dumbelek*, نقاره *naqārè*, vulg. *nagāra*, p.-t.— Gobelet qui a la forme d'une timbale, كاسه *kiācè*. — Timballe d'argent, كومش كاسهسى *gumuch kiācèci*.

Timbalier, s. m., دنبلكچى *dumbelektchi*, t.; نقارهزن *naqārazen*, p.

Timbre, s. m., cloche frappée par un marteau, چاك *tchāñ*, t.; جرس *djeres*, a. — Le timbre d'une horloge, ساعتك چاكى *sā'atuñ tchāñi*. — Timbre, le son même du timbre, چاك صداسى *tchāñ sadāci*. — Timbre, au fig., le son de la voix, آواز *avāz*, صدا *sadā*. — Le retentissement de la voix, سس كورلديسى ولولهسى *ses gurultuçu*, *velvelèci*. — Timbre, au fig. fam., la tête de l'homme, son intelligence, انسانك عقلى - رأسى - دماغى *insānuñ 'aqli*, *rééci*, *dimāghy*. — Timbre, marque

imprimée au papier, دامغه *dāmgha*, میری دامغه سی *mīri dhāmghaci*. — Droit de timbre, دامغه رسمی *dāmgha resmi*.

Timbrer, v. a., imprimer sur du papier la marque ordonnée par la loi, میری دامغه سی اورمق *mīri dāmghaci ourmaq*, کاغذده میری دامغه سنی یصمق *kiāghydè mīri dāmghacini basmaq*. — Timbrer, en général, marquer d'un timbre, دامغه لمق *dāmghalamaq*, نشان قومق *nichān qomaq*. — Timbrer, en t. de procédure et d'administration, écrire en tête d'un acte la nature de cet acte, sa date et le sommaire de ce qu'il contient, بالای سنده تاریخنی وخلاصه سنی تحریر ا *bālāï seneddè tārykhyni vè khoulāçacini tahrīr it*. — Timbré, e, دامغه لو *dāmghalu*, دامغه لنمش *dāmghalanmich*. — Papier timbré, دامغه لو کاغد میری *dāmghalu kiāghyd*, دامغه سیله دامغه لنمش کاغد *mīri dāmghaciilè dāmghalanmich kiāghyd*. — Timbré, atteint de folie, چالك *tchālik*.

Timbreur, s. m., دامغه جی *dāmghadji*, وسّام *wessām*, a.

Timide, adject. com., peureux, قورقق *qorqaq*, t.; خایف *khāïf*, جبان *djebān*, a. — Honteux, qui manque d'assurance, اوتانغن *outānghan*, جسارتسز *djeçāretsyz*, محجوب *mahdjoub*.

Timidement, adv., محجوبلق ایله *mahdjoublyq ilè*, a.-t.; قورقوایله *qorqou ilè*, قورقاقلغله *qorqāqlyghylè*, t.; بالحیاء *bil-haïā*, a.

Timidité, s. f., قورقاقلق *qorqāqlyq*, t.; محجوبلق *mahdjoublyq*, a.-t.; حیا *haïā*, حجاب *hydjāb*, a. — Montrer, éprouver de la timidité, محجوب او جاب ا *mahdjoub ol, hydjāb it*.

Timon, s. m., pièce d'une voiture, عربه نك اوقی *'arabanuñ oqy*, عربه نك سهمی *'arabanuñ sehmi*. — Timon, t. de mer, barre du gouvernail, دومن صاپی - اغاجی - الی *dumen sāpy, aghādji, eli*. — Tenir le timon, دومن صاپنی - الی طوتمق *dumen sāpyni, elini thoutmaq*. — Au fig., prendre le timon des affaires, la direction des affaires, ادارهٔ اموری *idārèï oumouri*, ید تصرّفنه قبض ا *èdi tèçarrufindè qabz it*.

Timonnier, s. m., celui qui gouverne le timon, دومنجی *dumendji*. — Timonnier, se dit aussi des chevaux attelés au timon d'une voiture, عربه اوقنه باغلو اولان بیکیرلر *'araba oqyna bāghlu olān beïgūrler*, t.

Timoré, e, adj., qui craint d'offenser Dieu, اللهدن قورقوسی اولان *allahtan qorqouçou olān*, a.-t.; اهل تقوا *ehli taqvā*, a. — Une âme timorée, وراعت ایله مجبول بر نفس *verā'at ilè medjboul bir nefes*.

Tine, s. f., île de l'Archipel grec, استندیل *istindīl*.

Tine, s. f., espèce de tonneau qui sert à transporter de l'eau, صو فوچیسی *sou fouitchouçou*, t.

Tinette, s. f., تکنه پوطنه *teknè, pouthna*, t.; دبّه *debbè*.

Tintamarre, s. m., شماته *chamāta*, کورلتی *gurultu*, غوغا *ghavghā*, t.; ولوله *velvelè*, a.

Tintement, s. m., prolongement du son d'une cloche, صدا *sedā*, طنين *thynïn*, a.-p.; اوتش *eutich*, چاك صداسى *tchāñ sadāci*. — Tintement d'oreille, قولاق چكرمه‌سى - چكلمه‌سى - چفلنمه‌سى *qoùlāq tchiñyrmèci*, *tchiñlemèci*, *tchiuflenmèci*, طنين الاذن *thinïn ul-uzn*.

Tinter, v. a., faire sonner lentement une cloche, چاكى يواش يواش *tchāñi ïavāch ïavāch tchāldurmaq*, چاكى آغرچالمق *tchāñi āghyr tchālmaq*, t.; ناقس *naqsi*, ناقوس *nāqous ït*. — Faire tinter un verre, شيشه يى سسلندرمك *chïchèïi seslendurmek*. — Tinter, au fig., en parlant de l'oreille qui éprouve une sensation semblable à un bourdonnement, چكرمق *tchiñyrmaq*, چكلمك *tchiñlemek*.

Tintoin, s. m., inquiétude, embarras, راحتسزلق *rāhatsyzlyq*, a.-t.; قيغو *qaïghou*, t.; غايله *ghāïlè*, اضطراب بال *yzthyrābi bāl*.

Tique, s. f., insecte, كنه *kenè*, p.-t.; قراد *qyrād*, pl. a. قردان *qyrdān*, a.

Tiquer, v. n., خويى او *khouïi ol*, خويلو او *khouïlu ol*, t.

Tiqueté, e, بنكلو *beneklu*, t.; منقط *mounaqqath*, a.

Tir, s. m., l'action ou l'art de tirer une arme à feu, آتمه *ātma*, آتم *ātum*. — Ligne suivant laquelle on tire une arme à feu, آتش *ātich*, رمى *remi*. — Tir perpendiculaire, oblique, عموداً يا منحرفاً رمى *'amoudan ïā munharifen rami*.

Tirade, s. f., قطعه *qyth'a*, pl. a. قطعات *qyth'āt*. — Tout d'une tirade, بر نفسده *bir nefestè*. — Lire une centaine de vers tout d'une tirade, بر نفسده يوز قدر ابيات اوقومق *bir nefestè ïuz qadar ebïāt oqoumaq*.

Tirage, s. m., action de tirer, چكمه *tchekmè*, t.; جرّ *djirr*, a. — Le tirage des métaux, معدنلرى حدّه‌دن چكمه *ma'denlerï haddèden tchekmè*. — Faire le tirage d'un loterie, - قرعه سهملرينى چكمك *qour'a sehmlerïni tchekmek*, چيقارمق *tchyqārmaq*. — Tirage, sur le bord des rivières, l'espace qu'on laisse libre pour le passage des chevaux qui tirent les bateaux, يدك يولى *ïedek ïolou*.

Tiraillement, s. m., action de tirailler, l'effet de cette action, چكلمه *tchekilmè*, t.; تقبّض *teqabbuz*, a. — Tiraillement d'entrailles, d'estomac, تقبّض امعا و معده *teqabbuzy em'ā vu my'dè*. — Tiraillement d'esprit, perplexité continuelle, تذبذب عقل *tezebzubi 'aql*.

Tirailler, v. a., tirer une personne à diverses reprises avec violence, چكه چكه سورمك *tchekè tchekè surmek*, كشان كشان سورمك *kechān kechān surmek*, چكشدرمك *tchekichturmek*. — Tirailler, tirer d'une arme à feu mal et souvent, اره‌سى اوليه‌رق قارش مورش آتمق *aracy olmaïaraq qārich mourich ātmaq*.

Tiraillerie, s. f., en t. de guerre, action de tirer sans ordre et sans but, مناسبتسز قورشون آتمه *munācebetsyz qourchoun ātma*, t.; رمايت بالعبث *ramāïeti bil-'abes*.

Tirailleur, s. m., celui qui tiraille, چكه چكه سوريجى *tchekè tchekè surîdji.* — Chasseur qui tire mal, مناسبتسز تفنك آتيجى *munācebetsyz tufenk âtîdji.* — Soldat qui tiraille en avant ou sur les flancs d'une colonne, بولك بوزان *beuluk bozān.*

Tirant, s. m., cordon servant à ouvrir et à fermer une bourse, كيسه باغى *kîcè bāghy.* — Tirant, ou tirants, morceaux de cuir placés des deux côtés du soulier et qui servent à l'attacher, پاپوجك باغلنه جغى قايشلر *pāpoudjuñ bāghlanadjaghy qāïchler,* توقه‌لمه *toqalama.* — Tirant, certaines portions de nerfs jaunâtres qui se trouvent dans la viande de boucherie, ينه‌جك اتك ايچنده بولنان صارى سكرلر *ïenèdjek etuñ itchindè boulounān sāry siñyrler.*

Tirasse, s. f., قوش اغى *qouch aghy,* t. — Prendre des cailles à la tirasse, اغ ايله بلدرجن طوتمق *agh ilè bildurdjin thoutmaq.*

Tirasser, v. a., اغ ايله قوش آولامق *agh ilè qouch âvlāmaq,* t.

Tire, s. f., n'est usité que dans l'expression tire-d'aile. Voy. plus bas. — Voler à tire-d'aile, روزكار كبى اوچمق *rouzguiār guibi outchmaq.* — Tout d'une tire, بردن *birden,* بردن بره *birden birè,* بر اوغوردن *bir oghourden,* t.; بلا انقطاع *bilā inqythā',* a.

Tire-balle, s. masc., instrument dont les chirurgiens se servent pour retirer une balle d'une blessure faite par un arme à feu, جرّاح كلبتانى *djerrāh kelbetāni.* — Instrument qui sert à tirer d'un fusil la balle qui y est entrée, قورشونى تفنك ايچندن چكه‌جك چنكل *qourchounou tufenk itchinden tchekèdjek tchenguiel,* t.

Tire-botte, s. masc., instrument qui sert à se débotter seul, چزمه‌يى اياغندن چيقاره‌جق آلت *tchyzmèïi aïāghyndan tchyqāradjaq âlet.* — Crochets de fer pour chausser les bottes, چزمه‌يى اياغه كيدره‌جك دمر چنكلى *tchyzmèïi aïāgha gueïdurèdjek demir tchenguieli.* — Tirants de la botte, چزمه‌نك قولاغى *tchyzmènuñ qoulāghy.* — Gros galons de fil dont les tapissiers se servent pour broder les étoffes, بر نوع قالن ايپلك غيطانى *bir nev'y qālin iplik ghaïthāni.*

Tire-bouchon, s. m., بورغو *bourghou,* شيشه‌دن طاپه چيقره‌جق بورغو *chîchèden thāpa tchyqaradjaq bourghou,* t. — Cheveux frisés en tire-bouchon, حلقه كبى قوريجق صاچ *halqa guibi qyvrîdjyq sātch,* t.

Tire-bourre, s. m., تفنك بورغوسى *tufenk bourghouçou,* طوكز اياغى *dhoñouz aïāghy,* t.

Tire-d'aile, s. masc., battement d'aile prompt et vigoureux que fait un oiseau quand il vole vite, اوچان قوش قنادينك حركتى - قاقشى *outchān qouch qanādînuñ hareketi, qāqychy.* — Voler à tire-d'aile, اخفاق جناح ايله طيران ا *ykhfāqy djenāh ilè theïrān it.*

Tire-ligne, s. m., چيزكى چكه‌جك آلت *tchyzgui tchekèdjek âlet,* t.

Tire-lire, s. f., قومباره *qoumbāra,* t.

TIRER, v. a., amener à soi ou après soi, چكمك *tchekmek*, t.; جرّ ا *djerr it*, a.-t. — Tirer avec force, زور ايله چكمك *zor ilè tchekmek*. — Tirer en haut, يوقاروية چكمك *ioqāruïè tchekmek*; — en bas, اشاغي يه چكمك *achāghyïè tchekmek*. — Tirer, attirer à soi, يانينه چكمك *ïānina tchekmek*, - جلب *djelb*, جذب ا *djezb it*. — Tirer quelqu'un par le bras, بركمسنه يي قولدن طوتوب چكمك *bir kimesnèïi qolden thoutup tchekmek*. — Tirer l'épée contre quelqu'un, بر كمسنه نك اوزرينه قلج چكمك *bir kimesnènuñ uzerïnè qylidj tchekmek*. — Au fig., tirer le diable par la queue, avoir beaucoup de peine à subsister, مضايقه ايله كچنمك *mouzāïaqa ilè guetchinmek*. — Tirer, ôter, faire sortir, چيقارمق *tchyqārmaq*, اخراج ا *ykhrādj it*. — Tirer de l'or d'une mine, معدندن التون چيقارمق *ma'denden altoun tchyqārmaq*. — Tirer les bottes à quelqu'un, بر كمسنه نك چزمه سني چيقارمق *bir kimesnènuñ tchyzmècini tchyqārmaq*. — Tirer de l'eau d'un puits, قويودن صو چيقارمق *qouïoudan sou tchyqārmaq*, ou simpl. صو چكمك *sou tchekmek*. — On dit d'un navire qu'il tire tant d'eau, pour dire qu'il s'enfonce à telle ou telle profondeur, كمي شو قدر صو چكر *guemi chou qadar sou tcheker*. — Tirer de l'eau, en parlant des choses qui s'imbibent, صويي جذب ا ايچمك *itchemek*, - صوئي جذب ا چكمك *souï djezb it, tchekmek*. — Tirer une vache, la traire, صاغمق *sāghmaq*, — Tirer au clair un fait, l'éclaircir, برشيك حقيقتني بيلمك *bir cheïuñ haqyqatini bïlmek*. — Tirer la langue, avancer la langue hors de la bouche, كوستر مك ايچون دلي اوزاتمق *gueustermek itchoun dili ouzātmaq*. — Tirer des larmes des yeux de quelqu'un, le faire pleurer, كوزدن ياش اقتمق *gueuzden ïāch aqytmaq*, اغلتمق *aghlatmaq*. — Prov. et fig., tirer à quelqu'un les vers du nez, lui faire dire tout ce qu'on veut savoir, بر كمسنه نك اغزندن ساقز آولامق *bir kimesnènuñ aghzinden sāqyz āvlāmaq*. — Tirer, délivrer, قورتارمق *qourtārmaq*, تخليص ا *takhlys it*. — Tirer du danger, مخاطره دن تخليص ا *moukhātharaden, takhlys it*; — de misère, حال فقر و مسكنتدن تخليص ا *hāli faqr u meskenetten takhlys it*; — d'un mauvais pas, عقبه دن تخليص ا *'aqabaden takhlys it*; — d'embarras, بلادن قورتارمق *belāden qourtārmaq*. — Tirer, au fig., percevoir, recevoir, آلمق *ālmaq*, تحصيل ا *tahsyl it*, جلب *djelb it*, الهكچورمك *elè guetchurmek*, vulg. et pop., قاپمق *qāpmaq*. — Tirer du profit, فايده ا - كورمك *fāïdè it, gueurmek*, جلب منفعت ا *djelbi menfa'āt it*. — Tirer vengeance de quelqu'un, بركمسنه دن انتقام آلمق - انتقام ا اخذ *bir kimesnèden intiqām ālmaq, akhzy intiqām it*; — vanité d'une chose, برشيء ايله افتخار ا *bir cheï ilè iftikhār it*, برشيء وسيلهٔ افتخار عدّ ا *bir cheïi vecïlèï*

ifâkhâr 'add it. — Tirer parti de quelqu'un, de quelque chose, انتفاع ا *fâïdèlenmek*, فايده لنمك *intifâ' it*, استفاده ا *istifâdè it.* — Tirer son origine, être issu de...., فلانك صويندن چيقمق *felânuñ soïndan tchyqmaq.* — Tirer son origine de telle maison, اصلى فلان خاندانلدن منشعب او *asly felân khânedlânden munche'yb ol.* — Cette rivière tire sa source de telle montagne, بو نهرك منبعى فلان طاغدن چيقار - نبع ايدر *bou nehruñ memba'y felân dhâghden tchyqâr, neb' ider.* — Tirer une lettre de change, پوليچه چكمك *politcha tchekmek*; — sur quelqu'un, بركسنه اوزرينه پوليچه چكمك *bir kimesnè uzerînè bir qyth'a politcha tchekmek.* — Tirer, recueillir, extraire, آلمق *âlmaq*, اخراج ا *akhz it*, اخذ ا *ykhrâdj it.* — Tirer ses connaissances, ce qu'on sait d'un ouvrage, d'un auteur, معلوماتنى برتاليفدن اخذ ا *ma'loumâtini bir tèélîfden akhz it.* — Tirer une conclusion, inférer, استخراج حكم ا *istykhrâdji hukm it*; — une conséquence, نتيجه چيقارمق *netîdjè tchyqârmaq.* — En t. de mathém., tirer la racine d'un nombre, عددك جذرينى استخراج ا *'adedun djezrîni istykhrâdj it.* — Tirer à sa fin, en parlant de la vie, عمرك اخرينه چاتمق *'eumruñ akherînè tchâtmaq.* — Tirer, étendre, allonger, اوزاتمق *ouzâtmaq*, مدّ ا *medd it*, تطويل ا *tathoïl it.* — Tirer une courroie, قايشى چكمك - اوزاتمق *qâïchi tchekmek, ouzâtmaq.* — Tirer les rideaux pour les ouvrir ou les fermer, پرده يى چكمك *perdèï tchekmek*; — une affaire en longueur, اوزاتمق *ouzâtmaq*, اوزاديه صالمق *ouzâdiè sâlmaq*, اوزاغه صالمق *ouzâgha sâlmaq*, ايرتلمك *irtèlemek.* — Se prolonger, متمادى او *mutemâdi ol.* — Tirer, tracer une ligne, چيزكى چيزمك *tchîzgâï tchîzmek*, بر خط ترسيم ا *bir khaththh tersîm it*; — une allée au cordeau, بر يولى چرپى ايله چيزكيلمك *bir îoly tchyrpi ilè tchyzguîlemek.* — Tirer au sort, قرعه آتمق *qour'a âtmaq.* — Tirer l'horoscope, فال طوتمق *fâl thoutmaq*, بركسنه نك ولادتى زايچه سنى چيقارمق *bir kimesnènuñ wulâdeti zâïdjacini tchyqârmaq.* — Tirer, faire le portrait de quelqu'un, بر كسنه نك صورتنى چيقارمق - تصوير ا *bir kimesnènuñ souretini tchyqârmaq, tasvîr it.* — Se faire tirer, faire faire son portrait par un bon peintre, كندو صورتنى اعلا بر مصوّره چقارتمق *guendu souretini a'lâ bir muçavvurè tchyqârtmaq.* — Tirer, imprimer, بصمق *basmaq*, طبع - تمثيل ا *thab', temsîl it.* — Tirer le canon, des coups de fusil, طوب - تفنك آتمق *thop, tufenk âtmaq*; — des flèches, de l'arc, اوق آتمق *oq âtmaq.* — Tirer en l'air, بوشه - هوايه آتمق *bocha, havâïè âtmaq*; — à plomb, à balle, صاچمه قورشون آتمق *sâtchma, qourchoun âtmaq*; — à poudre, ساده باروت ايله آتمق *sâdè bârout ilè âtmaq.* — Tirer vers, aller, s'acheminer vers,

بر طرفه کتمك - توجّه - عزیمت ا *bir tharafa guitmek, tevedjdjuh, 'azîmet it.* — Tirer sur:.., en parlant du rapport des couleurs, چکمك *tchekmek.* — Cette étoffe tire sur le vert, بو قماش یشیله چکر *bou qoumâch ïechilè tcheker.* — Tirer, faire des armes, escrimer, قلیچ اویناتمق *qylydj oïnâtmaq,* مسایفت ا *mouçâïefet it.* — Se tirer, se dégager d'un lieu, بر یردن چیقمق *bir ïerden tchyqmaq.* — Se soustraire, سویشمك *sivîchmek.* — Se tirer d'affaire, d'embarras, قورتلمق *qourtoulmaq,* خلاص بولمق *khalâs boulmaq.* — Tiré, e, جرّ اولنمش *tchekilmich,* مجرور *djirr olounmich, medjrour.* — Visage tiré, abattu, صولمش بکز *solmich beñz,* خیره یوز *khyrè ïuz.*

Tiret, s. m., petit morceau de parchemin coupé en long, servant à attacher des papiers ensemble, صریم *syrîm,* t. — Tiret, trait d'union, خطّ الوصل *khaththu l-vasl.*

Tiretaine, s. f., بر نوع قبا قماش *bir nev'y qabâ qoumâch,* t.

Tireur, s. m., celui qui tire des armes à feu, آتیجی *âtîdji,* تفنك آتیجی *tufenk âtîdji,* تفنکجی *tufenkdji,* t.; تفنك اندار *tufenk endâz.* — Tireur d'or, ouvrier dont le métier est de tirer l'or en fils déliés, صرمه کش *syrma kech.* — Tireur, celui qui tire une lettre de change sur quelqu'un, پولیچه چکن *polîtcha tcheken.* — Tireur, habile à tirer des armes, spadassin. Voy. ce mot.

Tiroir, s. m., چکمجه *tchekmedjè,* کوز *guieuz,* سورمه *surmè,* t.

Tisane, s. fém., قینامش اوت قاوت صویی *qaïnâmich ot souïi, qâvout,* t.; ماء دوائی *mâï devâï,* a.; دوائی صو *devâï ïou.* — Tisane d'orge, ارپه صویی *arpa souïi.*

Tison, s. m., اکسی *iksi,* اکسو *eksu, euksu,* کوسکی *keuski, keusku,* t. — Tison éteint, سوینمش اودون *soïunmich odoun.*

Tisonné, adj. m., ne se dit que dans cette locution : gris tisonné ou charbonné, pour désigner le poil d'un cheval sur lequel on observe des taches irrégulièrement éparses, comme si le poil eût été noirci en certains endroits avec un tison, بوز طونلی *bouz dhonly,* t.; اغبس *aghbes,* a. — Cheval gris tisonné, طونی بوز آت *dhony bouz ât,* فرس اغبس *ferèci aghbes.*

Tisonner, verbe neutre, آتش قارشدرمق *âtech qârichturmaq,* آتشی کوکرتمك *âtechi kukretmek,* آتشی اولچورمك *âtechi eultchurmek,* اکسیلری سورشدرمك *iksîleri syruchturmek,* t.

Tisonneur, euse, subst., آتش قارشدریجی *âtech qârichturîdji,* t.

Tisonnier, s. m., instrument de fer pour attiser le feu d'une forge, دمرجی ماشاسی *demirdji mâchâci,* t.

Tissage, s. m., طوقومه *dhoqouma,* t.; نسج *nesdj,* a.

Tisser, v. a., طوقومق - دوقومق *dhoqoumaq,* t.; نسج ا *nesdj it,* a.-t. — Tisser du coton, پنبه طوقومق *pembè dhoqoumaq.*

Tisserand, s. m., ouvrier qui fait

de la toile, بز طوقوبجی *bez dhoqouïdji*, چلاّه ـ چولاه *tchioullāh*, vulg. *tchioulha*, t. — Machine, métier de tisserand, چلاّه دزگاهی *tchullāh dizguiāhi*. — Tisserand, ouvrier qui fait les étoffes de laine ou de soie, طوقوبجی *dhoqouïdji*, t.; نسّاج *nessādj*, a. — Tisserand en drap, چوقه طوقوبجیسی ـ نسّاجی *tchoq dhoqouïdjïci*, *nessādji*.

Tisserandérie, s. f., چلاّهلق *tchullāhlyq*, t.; نساجة *neçādjet*, حياكة *hyāket*, فنّ حياكة *fenni hyāket*, a.

Tissu, s. m., se dit de certains petits ouvrages tissus au métier, ايشلمه *ichlemè*, t.; نسيج *necïdj*, a. — Un tissu de soie, بر نسيج حرير *bir necïdji harïr*. — Le tissu d'un discours, كلامك رابطه‌سی ـ ديزيسی *kelāmuñ rābouthaci dïzïci*, سلك كلام *silki kelām*. — Tissu, ordre, suite, سلك *silk*, انتظام *intizām*. — Un tissu de grandes et belles actions, بر سلك مآثر جليله *bir silki meāciri djelïlè*.

Tissu, e, part. du vieux v. Tistre, qui n'est plus en usage que dans les temps formés de tissu, طوقونمش *dhoqounmich*, t.; منسوج *mensoudj*, a. — Il a tissu une intrigue, نسيج تارو پود فساد ايلدی *nesdji tāru poudi fesād eïledi*.

Tissure, s. f., liaison de ce qui est tissu, طوقويش *dhoqouïch*, t.; نسج *nesdj*, غزل *ghazl*, a.; بافت *bāft*, p. — Tissure d'un discours, d'un poëme, etc., دوزلش *duzelich*, ربط *rabth*, رابطه *rābytha*, انتساق *intiçāq*, تلافق *telāfuq*.

Tithymale, s. m., plante, سدلكن *sudleïen*, t.; شبرم *chebrem*, a.

Titillant, e, adj., qui cause une légère agitation et produit ce qu'on appelle la titillation, فشقروب دپرنيجی *fichqyrup tepreniïdji*, t.; هيّاج *heïiādj*, a. — Qui chatouille, قجقلايجی *qydjyqlaïdji*, t.

Titillation, s. f., légère agitation qui se remarque dans certains corps, فشقروب دپرنمه *fychqyrup tepren-mè*, t.; هيجان *heïdjān*, a. — Sensation de chatouillement. Voy. Chatouillement.

Titiller, v. a. et n., éprouver un mouvement de titillation, فشقروب دپرنمك *fichqyrub teprenmek*, t. — Chatouiller. Voy. ce mot.

Titre, s. m., inscription qui fait connaître la matière d'un livre, كتاب باشنك يازيلان القاب *kitāb bāchindè ïāzïlān elqāb*, a.-t.; عنوان *'ounvān*, عنوان كتاب *'ounvāni kitāb*, اسم *ism*, a. — Qualité, nom de dignité, لقب *laqab*, عنوان *'ounvān*, عنوان و لقب *'ounvān u laqab*. — On donne au pape le titre de Sainteté, ريم پاپايه شرافتمآب لقبی ويريلور *rïm pāpāïa cherāfetme'āb laqabi vïrïleur*. — Titre, qualification pour désigner certaines relations, صفت *syfet*, pl. a. صفات *syfāt*. — Le titre de père, والد صفاتی *vālid syfāti*. — Titre, acte qui établit un droit, حجّت *hendjdjet*, pl. حجج *hudjedj*; سند *sened*, pl. a. سندات *senedāt*. — Titres valables, سندات معتبره *senedāti mu'teberè*. — Titre,

droit, privilége de posséder, de faire, etc., استحقاق *istyhqāq*, حق *haqq*. — A titre, adv., en qualité de..., ادیله *ādilè*, نامیله *nāmilè*, باسم *be-ism*. — A titre de grâce, comme une grâce, کرم نامیله *kerem nāmilè*. — A titre d'office, en vertu de sa qualité, de sa charge, رتبه یا منصب مقتضاسنجه حسب الرتبه *rutbè iā mansyb mouqtezācindjè*, *hasb ul-rutbè*. — Titre, en fait de monnaie, le degré de fin de l'or ou de l'argent, عیار *'yār*.

Titrer, v. a., donner un titre à une personne, لقب ویرمك *laqāb vīrmek*, عنوان ویرمك *'ounvān vīrmek*, a.-t.; پایه ویرمك *pāïè vīrmek*, p.-t.; تلقیب ا *telqyb it*.— Autoriser, رخصت ویرمك *roukhsat vīrmek*.—Titré, e, پایه‌لو *pāïèlu*. — Une personne titrée, بر لقب تشریف ایله مشرّف اولان کشی *bir laqabi techrīf ilè mucherref olān kichi*.

Titubation, s. f., action de chanceler, سندرش *senderech*, t.; ارتجاج *irtidjādj*, a. — Titubation ne se dit guère que du mouvement de mutation de l'axe de la terre. Voy. Nutation.

Titulaire, adj. com., qui a un titre sans possession, پایه‌لو *pāïèlu*, p.-t.; باپایه *bāpāïè*, p. —, s. m., صاحب الرتبه بالاعتبار *sāhyb er-rutbè bil-y'tibār*. — Possesseur d'une place, soit qu'il en remplisse, soit qu'il n'en remplisse pas les fonctions, منصب صاحبی *mansyb sāhybi*.

Tocsin, s. m., مصیبت چاکی اورکونتی چاکی *moucybet tchāñi*, *eurkuntu tchāñi*, پوتره چاکی *potira tchāñi*, t.; ناقوس ویل وفزع *nāqouci veïl u fez'*. — Sonner le tocsin, اورکونتی چاکی چالمق *eurkuntu tchāñi tchālmaq*, نقس ناقوس ویل وفزع ا *naqsi nāqouci veïl u fez' it*.

Toi, pron. poss. Voy. Tu.

Toile, s. f., tissu de fil de lin, de chanvre, de coton, بز *bez*. — Toile écrue et fine, خام بز کرپاس *kirpās, khām bez*. — Toile fine, انجه بز *indjè bez*; — de lin, کتن بزی *keten bezy*; — de coton, پنبوق بزی *pambouq bezy*, بوخاسی *bouhāci*, بوغاسی *boughāci*. — Toile cirée, مشمّع *muchemma'*. — Toile peinte, indienne, الاجه بز *alādja, alādja bez*. — Toile imprimée, چیت *tchīt*. — Toile d'un moulin à vent, یل دکرمنی یلکنی *ïel deïrmeni ïelkeni*. — Toile d'or, d'argent, تللی قماش *telli qoumāch*. — Toile d'araignée, اورمجك آغی *eurumdjek āghy*. — Toile, le rideau qui cache le théâtre, پرده *perdè*, ستاره *setārè*. — Lever la toile, پرده یی قالدرمق *perdèï qāldurmaq*; — la baisser, پرده یی ایندرمك صارقتمق *perdèïi indurmek sārqytmaq*. — Toile, tente, چادر *tchādir*. — Toiles, au pl., grands filets pour prendre des cerfs, des biches, etc., کیك آغی *gueïk āghy*.

Toilerie, s. f., marchandise de toile, بز متای *bez metā'y*. — Le commerce de toilerie, بز تجارتی *bez tidjāreti*, a.-t.

Toilette, s. f., les flambeaux, les boîtes, les flacons, etc. de la toilette

d'une femme, زنه بزكلرينك اوادانلغی *zennè bezekleriñuñ avādānlyghy*. — Tout ce qui couvre et qui garnit le meuble devant lequel une femme se place lorsqu'elle veut se parer, زنه بزكلری طاقمی *zennè bezekleri thāqymi*. — Toile garnie étendue sur une table, محرمه *mahrama*. — Les détails de l'ajustement, بزنمه *bezinmè*, كينمه *gueïnmè*, تزيين *tezeïiun*, تزيغ *tezeïiugh*, زينة *zïnet*.

Toilier, ière, s., celui ou celle qui vend de la toile, marchand toilier, بزجی *bezdji*, t.; بزّاز *bezzāz*, a. — Ouvrier qui fabrique la toile, بز طوقويجی نسّاج *bez dhoqouïdji*, *nessādj ul-bez*.

Toise, s. f., mesure de six pieds, التی ایاقدن عبارت اولنان ارشين *alti aïāqten 'ybāret olounān archïn*, ارشون *archoun*, قولاج *qoulādj*, t. — Mesurer à la toise, ارشون ایله اولچمك *archoun ilè eultchmek*. — Mesurer les autres à sa toise, سائر كمسنه لری نفسنه قياس ا *sāïr kimesnèleri nefsinè qyās it*.

Toisé, s. m., mesurage à la toise, ارشون ایله اولچمه *archoun ilè eultchmè*, t.; مساحه *meçāha*, a. — Toisé, en mathém., la science ou l'art de mesurer les surfaces et les solides, فنّ مساحة السطوح والاجرام الثابتة *fenn meçāhat es-suthouh vel-edjrām es-sābitat*.

Toiser, v. a., mesurer à la toise, ارشون ایله اولچمك *archoun ilè eultchmek*, t. — Mesurer un bâtiment, بر بنایی ارشون ایله مساحه ا *bir bināïi archoun ilè meçāha it*, قولاجلمق *qoulādjlamaq*. — Toiser quelqu'un, l'examiner avec attention, pour apprécier son mérite, بر كمسنه نك علم و معرفتنی مقياس دقت ایله تقييس ا *bir kimesnèñuñ 'ylm u ma'rifetini myqyās dyqqat ilè taqïis it*. — Examiner quelqu'un dédaigneusement, بر كمسنه يی نظر استحقار ایله باقمق *bir kimesnèïi nazarï istyhqār ilè bāqmaq*.

Toiseur, s. m., ارشون ایله اولچجی *archoun ilè eultchudji*, t.; مسّاح *messāh*, a.

Toison, s. f., قويون يوكی *qoïoun ïeuñi*, قويون دريسی *qoïoun derïsi*, t.; صوف الغنم *sof ul-ghanem*, a.

Toit, s. m., طام دام *dhām*, *dām*, t.; سطح *sath*, pl. a. سطوح *suthouh*; سقف *saqf*. — Habiter sous le même toit, بر طام التنده اقامت ا *bir dhām altïndè yqāmet it*.

Tôle, s. f., دمر تختهسی *demïr takhtaci*, دمر تخته *demïr takhta*, t.; صفيح الحديد *safïh ul-hadïd*, a.

Tolérable, adj. com., قابل تحمّل *qābili tehammul*, تحمّل اوله بيلور *tehammul ola bïlur*, ممكن المسامحه *mumkin el-muçāmeha*, ممكن الاغماض *mumkin ul-yghmāz*.

Tolérablement, adv., تحمّل اولنه جق وجه اوزره *tehammul olounadjaq vedjh uzrè*, a.-t.

Tolérance, s. f., condescendance, indulgence pour ce qu'on ne peut empêcher, تحمّل *tehammul*, مسامحه *muçāmaha*, مساعدة *muçā'adè*. —

Tolérance religieuse, eu matière de religion, بشقه مذهبك اجراسنده مساعلك *bachqa mezhebuñ idjrācinè muçā'adè*, رخصت الاجراء دين الاخر *roukhsat ul-idjraï dïn ul-akher*. — Tolérance de la loi, tolérance théologique, مساغ شرعی *meçāghy cher'y*.

Tolérant, e, adj., qui tolère, ne se dit guère qu'en matière de religion, بشقه مذهبك اجراسنده مساعلك ايدن *bachqa mezhebuñ idjrācinè muçā'adè iden*, t.; مسامح فی اجراء دين الاخر *meçāmyh fi idjrāï dïn ul-akher*. — Tolérant, indulgent, facile dans le commerce de la vie, مساهل *muçāhil*.

Tolérantisme, s. m., هر مذهبك اجراسنه مساعلك *her mezhebuñ idjrācinè muçā'adè*, a.-t.; جواز الاجراء كافة الاديان *djivāz ul-idjrāï kiāffet ul-ediān*, a.

Tolérer, v. a., supporter des choses répréhensibles, avoir tolérance, تحمّل ا *tehammul it*, مساعلك ا *muçā'adè it*, تجويز بالمسامحه ا *tedjoïz bil-meçāmeha it*, a.-t. — Permettre, رخصت ويرمك *roukhsat vïrmek*, a.-t.

Toman, s. m., monnaie de Perse qui vaut 20 fr., تمن *tumen, touman*, p.

Tomate, s. f., فرنك بادلجانی *frènk bādlidjāni*, t.

Tombac, s. m., sorte de métal factice, طنباق - تومباق *thoumbāc*, t.

Tombe, s. f., مزار طاشی *mezār thāchi*, t.; حجر القبر *hadjer ul-qabr*, a.

Tombeau, s. m., sépulcre, monument élevé à la mémoire d'un mort, مزار *mezār*, سين *sïn*, t.; قبر *qabr*, pl. a. قبور *qoubour*. — Cette famille a son tombeau en tel endroit, بو خاندانك مزارلغی فلان يرده در *bou khānedānuñ mezārlyghy felān ïerdèdar*. — Tombeau, au fig., la mort, اولم *eulum*. — Jusqu'au tombeau, jusqu'à la mort, صوك نفسه الی اخر دكين *soñ nefecè deguïn, ila akher el-'eumr*. — Mettre au tombeau, mener au tombeau, مزاره كتورمك *mezārè gueturmek*.

Tombée, s. f., ne s'emploie guère que dans cette locution : à la tombée de la nuit, اخشام اوستی *akhchām ustu*, ياتسی وقتنده *ïātsi vaqtindè*, گيجه ايله *guïdjè ilè*, t.

Tombelier, s. m., چوپلق عربه جيسی *tcheuplyq'arabadjïci*, t.

Tomber, v. n., être entraîné de haut en bas par son poids, دوشمك *duchmek*, t.; سقوط ا *suqouth it*, هابط او *hābith ol*, a.-t. — Tomber par terre, يره دوشمك *ïerè duchmek*; — en bas, اشاغی دوشمك *āchāghy duchmek*; — de cheval, آتدن دوشمك *âtten duchmek*. — Tomber d'en haut, يوقاريدن دوشمك *ïoqāridèn duchmek*. — Tomber en ruine, menacer ruine, مشرف خراب او *muchrifi kharāb ol*, يقلمق *ïyqylmaq*. — Tomber, en parlant des cheveux, قيل - صاچ دوكلمك - دوشمك *qyl, sātch deukulmek, duchmek*; — des dents, ديش دوشمك *dïch duchmek*, ديشلر دوكلمك *dïchler deukulmek*. — Faire tomber, دوشورمك *duchurmek*, يره اورمق *ïerè ourmaq*. — Tomber, en parlant des larmes,

كوز ياشى دوكلمك *gueuz ïāchi deukulmek.* — Les larmes lui tombaient des yeux, كوز ياشى دوكلور *gueuz ïāchi deukuleur idi.* — Il tombe de la pluie, يغمور يغار *ïaghmour ïaghār;* — de la neige, قار دوشر *qār ducher;* — de la grêle, طولو يغار *dholou ïaghār.* — La foudre tombe, يلدرم - اينر دوشر *ïldirim, iner ducher.* — Tomber malade, خسته لغه اوغرامق *khastalygha oghrāmaq,* او خسته دوشمك - *khasta duchmek, ol.* — Tomber en défaillance, en syncope, بايلمق *bāïlmaq;* — en délire, صايقلمه يه اوغرامق *sāïqlamaïè oghrāmaq;* — en apoplexie, طمله يه اوغرامق *dhamlaïè oghrāmaq.* — Tomber dans le péché, كناهه كيرمك *guanāha guïrmek.* — Tomber, dans le langage de l'Écriture, pécher, كناه ايشلمك *gunāh ichlemek;* — dans un piége, دوزاغه دوشمك *douzāgha duchmek.* Tomber, vieillir, s'affaiblir. Voy. ces mots. — Tomber aux pieds de quelqu'un, بر كمسنه نك ايا غنه صارلمق *bir kimesnènuñ aïāghyna sārilmaq.* — Tomber dans un malheur, بلايه دوشمك - اوغرامق *belāïè duchmek oghrāmaq;* — dans la pauvreté, يوخسوللغه اوغرامق *ïoukhsoullygha oghrāmaq.* — Tomber dans le ridicule, مسخره او *maskhara ol.* — En t. de guerre, tomber sur l'ennemi, fondre sur lui, دشمن اوزرينه دوشمك *duchmen uzerinè duchmek.* — Tomber sur quelqu'un, l'assaillir, اوزرينه دوشمك *uzerinè duchmek,* بصمق *basmaq,* هجوم ا *hudjoum it.* — Tomber dans le sens de quelqu'un, être de son avis, بر كمسنه نك سوزينه - رائنه اويمق *bir kimesnènuñ seuzinè, rèïnè ouïmaq.* — Tomber, déchoir de sa réputation, اعتباردن دوشمك *y' tibārden duchmek.* — Faire tomber, diminuer, اكسلتمك *eksiltmek.* — Faire tomber la poussière, توزي بصمق *tozy basmaq.* — La pluie a fait tomber la poussière, يغمور توزى بصدى *ïaghmour tozou basty.* — Tomber, échoir, arriver par l'effet du sort ou du hasard, دوشمك *duchmek,* اصابت ا *yçābet it.* — Cela est tombé dans son lot, بو شيء حصّه سنه اصابت ايلدى *bou cheï hyssècinè yçābet eïledi.* — Tomber entre les mains, اله كيرمك *elè guïrmek.* — Il leur est tombé en main beaucoup de choses, اللرينه چوق شيء كيردى *ellerinè tçhoq cheï guïrdi.* — Cela est tombé en bonnes mains, ايو اله - *eïu elè, ehli elinè duchtu.* — Tomber entre les mains de ses ennemis, بر كمسنه دشمنى النه دوشمك *bir kimesnè duchmeni elinè duchmek.* — Tomber dans l'esprit, venir tout d'un coup dans la pensée, خاطره دوشمك *khāthyrè duchmek.* — Tomber, en parlant d'une rivière qui tombe ou se décharge dans une autre ou dans la mer, منصب او دوكلمك *deukulmek, munsab ol.* — Tomber, cesser, discontinuer, دوكنمك *tukenmek,* ايتمك *inmek,* يواشلنمق *ïavāchlanmaq,* سكونت بولمق *sukiounet boulmaq,* كسب سكونت ا *kesbi sukiounet it.* — Le vent est tombé, روزكار ايندى *rouzguiār indi.* — Au fig.,

la conversation tombe, محاوره كسب سكونت وركاوت ايتمكك در *mouhāverè kesbi sukiounet u rekhāvet itmetktè dur.* — Tombé, e, دوشمش *duchmuck*, ساقط اولمش *sāqyth olmich*, مسقوط *mesqouth*, افتاده *uftādè.*

Tombereau, subst. m., طپراق عربه‌سی *thoprāq 'arabaci*, چوپلق عربه‌سی *tcheuplyq 'arabaci*, t.

Tome, s. m., جلد *djild*, pl. a. جلود *djuloud.* — Un dictionnaire en deux tomes, ایکی جلددن عبارت بر لغت کتابی *iki djildden 'ybāret bir loghat kitābi.* — Le tome premier, جلد اوّل *djildi evvel.* — Le tome second, جلد ثانی *djildi sāni.*

Ton, adj. possessif masc., سنك *senuñ, senin.* — Se rend aussi par l'affixe, ك *uñ, añ.* — Ton livre, سنك كتابك *senuñ kitābuñ*, ou simplem. كتابك *kitābuñ.* — Ton père, سنك بابك *senuñ bābāñ*, ou بابك *bābāñ.* — Au pl., tes livres, سنك كتابلرك *senuñ kitābleruñ*, ou كتابلرك *kitābleruñ.*

Ton, s. m., degré d'élévation ou d'abaissement de la voix, سسك كرتسی *seçuñ kertèci*, t.; مرتبة الاصوات *mertebet ul-asvāt*; a.; پردهٔ آواز *perdèï āvāz.* — La voix même, ou le son, آواز *āvāz*, صوت *savt*, سس *ses.* — Ton haut, élevé, صوتك مرتبهٔ رفعتسی *savtuñ mertebèi refy'aci*, صوت بلند *savti bulend*; — bas, سسك الچق پرده‌سی *seçuñ altchaq perdèci.* — Hausser le ton, سسك پرده‌سنی یوکسلتمك *seçuñ perdècini ïukseltmek*; — le baisser, سسك پرده‌سنی ایندرمك *seçuñ perdècini indurmek.* — Ton plaintif, صدای حزین *sadāï hazín.* — Être ou se mettre au ton de quelqu'un, se prêter à ses idées, à ses goûts, بر کمسنه‌نك مزاجنه اویمق ـ اویغون کلمك *bir kimesnènuñ mizādjinè ouïmaq, ouïghoun guelmek.* — Ton, manière de parler, نوع کلام *nev'y kelām.* — Ton, manière, procédé, طور *thavr*, pl. اطوار *athvār.* — Le prendre sur un certain ton, prendre de certaines manières, فلانی طوری ـ اصولی طوتمق *felāñ thavri, ouçouli thoutmaq.* — Prendre, ou le prendre (avec quelqu'un) sur le ton de la fierté, بر کمسنه ایله مغرورانه معامله‌دا *bir kimesnè ilè maghrourānè mou'āmelè it.* — Affecter une sorte de supériorité, اولولق طورینی طوتمق *oloulyq thavrini thoutmaq*, طور تحکّم اتّخاذ ا *thavri tehakkum ittikhāz it.* — Changer de ton, اصول دکشدرمك *ouçoul deïchturmek.* — Faire changer de ton, abaisser l'arrogance, la fatuité, تبدیل اصول ایتدرمك *tebdīli ouçoul itturmek.* — Ton amical, طور دوستانه *thavri dostānè.* — Bon ton, bonnes manières, حسن اطوار *husni athvār.* — Mauvais ton, mauvaises manières, اطوار قبیحه *athvāri qabīha.* — Ton familier, طور بی تکلّفانه *thavri bi tekellufānè.* — Ton, mode sur lequel on chante, مقام *maqām*, پرده *perdè.* — Degré d'élévation du son des instruments, پرده *perdè.* — Mode sur lequel une pièce de musique est composée, نغمة *naghamet, nagh-*

mè, pl. نغمات *nāghamāt*; هوا *hevā*. — En t. de musique, demi-ton ou semi-ton, نصف نغمه *nysfi naghamè*, نيم نغمه *nïm naghamè*. — Ton de couleur, رنگك كسكينلكى *renguñ keskïnligui*, شدّت اللون *chiddet ul-levn*. — Ton, harmonie ou accord général des couleurs, رنكلرك اويغونلكى *renkleruñ ouïghounligui*, توافق الالوان *tewāfuq ul-elvān*. — Ton, en t. de méd., degré de force, tension, قوّت *qouvvet*. — Donner du ton, de la force à l'estomac, معده يه قوّت ويرمك *my'dèïè qouvvet vïrmek*, تقوية معده *taqvïèï my'dè it*.

Tondeur, euse, subst., qui tond, قرقيجى *qyrqydji*, يوك قرقيجى *ïeuñ qyrqydji*, قصّاص *qassās*, جزّاز *djezzāz*, a. — Tondeur de draps, چوقه قرقيجيسى *tchoqa qyrqydjïci*.

Tondre, v. a., couper la laine, قرقمق *qyrqmaq*, يوك قرقمق *ïeuñ qyrqmaq*, يوكى كسمك *ïeuñu kesmek*, t.; جزّا *djezz it*, a.-t. — Tondre les brebis, قيون يوكى كسمك - قرقمق *qouïoun ïeuñu kesmek, qyrqmaq*. — Au fig., tondre la brebis de trop près, mettre des impôts trop lourds sur le peuple, خلقى اغر يوكلر ايله يوكلتمك *khalqy agher ïukler ilè ïukletmek*. — Tondre les draps, les étoffes, etc., چوقه يى قرقمق - يونمق *tchoqaïï qyrqmaq, ïonmaq*, مقصلق *maqaslamaq*; — les cheveux, صاچلرى كسمك *sātchlari kesmek*. — Tondre une prairie; en couper, pour la rendre unie, les feuilles et les branches, اغاج صره سنى قرقوب دوزلتمك *aghādj syracini qyrqup duzeltmek*. — Tondu, e, قرقلمش *qyrqylmich*, صاچى كسلمش *sātchy kecilmich*, مجزوز *medjzouz*. — Rasé, تراش اولمش *trāch olmuch*.

Tonique, adject. et s. com., qui fortifie, قوّتلندريجى *qouvvetlendurïdji*, قوّت ويريجى *qouvvet vïrïdji*, a.-t.; مقوّى *mouqavvïi*, pl. a. مقوّيات *mouqavvïiāt*.

Tonlieu, s. m., بازار قوريلان محلّ ايچون ويرلان يرحقّى *bāzār qourïlān mahall-itchoun vïrilān ïer hāqqy*, t.

Tonnage, s. m., بر كمينى استعابى - صغشى *bir gueminuñ isti'ābi, syghychi*, t.

Tonnant, e, adject., qui tonne, كورلديلو *gueruldëïdji*, كورلده يجى *guïuruldulu*, t.; راعد *rā'yd*, a. — Au figuré, une voix tonnante, كورلده يجى سس *gueuruldëïdji ses*, صوت طنّان *savti thinnān*, a.

Tonne, s. f., بيوك فوچى *büïuk foutchi*, t. — Tonne reliée en fer, دمر چنبرلو ايرى فوچى *demir tchemberlu iri foutchi*.

Tonneau, s. m., فوچى *foutchi*, *foutchou*, t. — Tonneau de vin, شراب فوچيسى *charāb foutchouçou*. — Tonneau vide, بوش فوچى *boch foutchou*.

Tonneler, v. a., prendre à la la tonnelle, آغ ايله آولامق *āgh ilè āvlāmaq*, t. — Tonneler les perdrix, آغ ايله ككلك آولامق *āgh ilè keklik āvlāmaq*. — Au fig. et fam., faire tomber dans un piége, دوزاغه دوشورمك *douzāgha dülchurmek*,

كرفتار دام حيله ا *gueriftâri dâmi hylè it.*

Tonneleur, s. m., آغ ايله آولايان *âgh ilè âvlâïân*, t.

Tonnelier, s. m., فوچيجى *foutchîdji*, t.

Tonnelle, s. f., berceau de feuillage, اصمه ايله اورتيلو چارداق - قمريه *asma ilè eurtulu tchârdâq, qameriè*, a. — Une construction en voûte, بر نوع كمرلو بنا - كچيد *bir nev'y kemerlubinâ, ketchîd.* — Espèce de filet à prendre des perdrix, ككلك طوتهجق آغ *keklik thoutadjaq âgh.*

Tonnellerie, s. f., profession de tonnelier, فوچيجيلك *foutchîdjîlik.* — Endroit où l'on fabrique des tonneaux, فوچى كار خانهسى *foutchî kiâr khânèci*, t.

Tonner, v. n., se dit du bruit causé par le tonnerre, كورلمك *gueurlemek*, كوك كورلمك *gueuk gueurlemek*, كورلدمك - كورلدهمك *guruldemek.* — Il tonne, كوك كورليور *gueuk gueurleïur*, t. — Au fig., l'artillerie a commencé à tonner, طوب كورلمكه باشلادى *thop gueurulmeguiè bâchlâdi.* — Tonner, parler avec force, شدّت ايله سويلمك *chiddet ilè seuïlemek.*

Tonnerre, s. m., bruit éclatant causée par l'explosion des nuées électriques, كوك كورلمهسى *gueuk gueurlemèci*, كورلدى *guïuruldu*, كوك كورلديسى *gueuk gueurulddîci*, t.; رعد *ra'd*, pl. à. رعود *ru'oud.* — En parlant d'une voix éclatante, on dit, au fig., que c'est une voix de tonnerre, كورلدهيجى سس *gueuruldèïdji' ses.* — Tonnerre, la foudre, يلدرم *ïildirim*, صاعقه *sâ'yqa.* — Le tonnerre est tombé sur tel édifice, صاعقه فلان بنانك اوزرينه دوشدى *sâ'yqa feltân binânuñ uzerînè duchtu.* — Tonnerre, l'endroit d'une arme à feu où se met la poudre, خزينه *khazînè.* — Coup de tonnerre, au fig., événement fâcheux et imprévu, اكسزين ظهور ايدن مصيبت عظيمه *añsyzîn zouhour iden moucybeti 'azîmè.*

Tonsure, s. f., قرقش *qyrqych*, صاچ قرقمه *sâtch qyrqma*, t.

Tonsurer, v. a., صاچ قرقمق *sâtch qyrqmaq*, t. — Tonsuré, e, صاچى قرقلمش *sâtchi qyrqylmich*, قرقلمش *qyrqylmich*, t.

Tonte, s. f., action de tondre les bêtes, قرقمه *qyrqma*, يوك قرقمه *ïeuñ qyrqmâ*, t.; جزّة *djezzet*, a. — Faire la tonte, يوك قرقمق *ïeuñ qyrqmaq.* — Laine qu'on tire de la tonte, قرقندى *qyrqyndi*, قرقنتى *qyrqynty*, جزازة *djezâzet.* — La tonte des moutons, جزازهٔ اغنام *djezâzeï aghnâm.* — La tonte, le temps où l'on tond les troupeaux, قيون يوكى قرقله جق موسم - وقت *qoïoun ïeuñu qyrqyladjaq mevsim, vaqyt*, موسم جزاز *mevsimi djezâz.*

Tonture, s. f., poil que l'on tond sur le drap, چوقه يوكى قرقنتيسى *tchoqa ïuñu qyrqyntîci.* — Branches ou feuilles que l'on coupe, etc., اغاجدن بودانتسى *boudânti*, كسلمش بوداقلر *aghâdjdân kecilmich boudâqlar*, [illegible]

Topaze, s. f., [illegible] *thopâz*, طوپاچ صارى ياقوت *thopâtch sâry*

ïāqout, t.; زبرجد *zeberdjed*, a. — Topaze d'Inde, زبرجد هندی *zeberdjedi hindïi*.

Toper, v. n., consentir, راضی - قایل او *rāzy, qāïl ol*, a.-t.

Topinambour, s. m., plante, بر نوع یر الماسی *bir nev'y ïer elmāci*, t.

Topique, s. m., remède appliqué extérieurement sur une partie malade, اغری اوزرینه یاپشدریلان علاج *aghry uzerînè ïāpichturîlān 'ylādj*, t.; فردیات *ferdïāt*. — Topiques, s. m. pl., traité de lieux communs d'où l'on tire des arguments, رساله فی موارد الکلام *riçālè fi mevārid ul-kelām*, a.

Topographie, s. f., description détaillée d'un lieu, d'un canton, etc., وصف احوال مکان - ناحیه *vasfi ahvāli mekiān, nāhïè*; وصف الامکنة المنفردة *vasf ul-emkinet ul-munferidet*.

Topographique, adj. com., وصف مکانه متعلق *vasfi mekiānè mute-'allyq*, a.-t.; مختص برسم الامکنة المنفردة *moukhtass be-resm ul-emkinet ul-munferidet*, a. — Carte topographique, بر مکان منفردك رسمنی محتوی خریطهٔ مخصوصه *bir mekiāni munferiduñ resmini muhtevi kharîthaï makhsoucè*.

Toque, s. f., sorte de petit chapeau, تاقیه *tāqïa*, t. — Toque de velours, قطیفه‌دن تاقیه *qadhyfèden tāqïè*. — Toque, sorte de plante qu'on nomme aussi Centaurée, بر نوع کنتاریون *bir nev'y kentā-*

چوجق تاقیه

tchodjouq tāqïèci, اسکوفه *uskioufè*, t.

Torche, s. f., sorte de flambeau grossier de cire, de résine, مشعله *mech'alè*, pl. a. مشاعل *mechā'yl*. — Torches funéraires, جنازه آلاینه کتوریلان مشعله‌لر *djenāzè âlāïnè gueturîlān mech'alèler*.

Torche-cul, s. m., linge, papier ou autre chose dont on s'essuie après qu'on a été à la garde-robe. Il est bas. کوت سلکی *gueut silegui*, t. — Fig. et très-familièrement, se dit d'un écrit méprisable, واجب التحقیر بر تألیق - بر تحریر *vādjib ut-tahqyr bir téélîf, bir tahrîr*, a.-t.

Torche-nez, s. m., t. de manége, یواشه *ïavācha*, t. Voy. Caveçon, Muselière.

Torcher, v. a., essuyer, frotter, سلمك *silmek*, t.; مسح ا *mesh it*, a.-t. — Les nourrices torchent leurs enfants, سود انالر بسلندکلری چوجوقلری سلرلر *sud anāler beslendikleri tchodjouqlari silerler*. — Torcher, au fig. et pop., mal faire, فنا یاپمق *fenā ïāpmaq*, یاکلش ایشلمك *ïañlich ichlemek*. — Torcher quelqu'un, le battre, بر کسمنه‌یی دوکمك *bir kimesnèï deuvmek*.

Torchère, s. f., بیوك و قبا بر شمعدان *buïuk vè qabā bir chem'dān*, موم اوتراغی *moum otourāghy*, t.; قاعدة الشموع *qā'ydet ech-chumou'*, a.

Torchis, s. m., صمانلو بالچق *samānlu bāltchy*, t.; سیاع *sïā'*, a.

Torchon, s. m., سلکی *silgui*, پاچاوره *pātchāvoura, pātchāvra*, سلجك *siledjek*, سلکج *silguidj*, t.

Tordre, v. a., tourner en serrant, بوكمك *beukmek*, بورمق *bourmaq*, t.; مسد *mesd it*, a. — Tordre des cordes, ايپ بوكمك *ip beukmek*, مسد حبل *mesdi habl it*. — Tordre la filasse, filer, ايپلك *iplik ichlemek*, ايشلمك *eguirmek*. — Tordre, tresser, اورمك *eurmek*. — Tordre la bouche, la tourner de travers, آغزی بوكريلمك *âghzy beugrîlemek*. — Tordre le bras, قول بورمق *qol bourmaq*. — Tordre le cou, étrangler, بوغدرمق *boghdurmaq*. — Tordre un passage, au fig., le mal interpréter, lui donner un sens faux, معنايی دكشدرمك *ma'nâïi deïchturmek*, اخر معنايه چويرمك *akher ma'nâïè tchevîrmek*. — Tordre le sens d'un auteur, مؤلفك مرادی اولان معنايی تاويل ا *muellifuñ murâdi olân ma'nâïi tâvîl it*. — Tordu, e, بوكلمش *beukulmich*, بورلمش *bouroulmich*, مسود *memsoud*, بوكريلنمش *beugrîlenmich*.

Tormentille, s. f., plante, يدی يپراق اوتی *ïedi ïaprâq oty*, t.; طورمنتيلا *thoùrmentîlâ*, عرق الانجبار *'yrq ul-endjbâr*, a.

Toron, s. m., assemblage de plusieurs fils de caret tournés ensemble, اورغان قاتی *urghân qâty*, t.

Torpeur, s. f., engourdissement profond, اويوشمقلق *ouïouckmaqlyq*, اويوشقلق *ouïouchouqlyq*, t.; خدر *khader*, ختر *khater*, a. — Tomber dans la torpeur, كزفتار خدر او *gueriftâri khader ol*, اعضا اويوشمق *a'zâ ouïouchmaq*. — Torpeur, au fig., état de l'âme qui cause son inaction, جمود القلب *djumoud ul-qalb*. — Tirer de la torpeur, جمود تخليص قلبدن *djumoudi qalbten takhlys it*. — État de torpeur des esprits, حال جمود اذهان *hâli djumoudi izhân*.

Torpille, s. f., poisson électrique, برجنس بالق *bir djins bâlyq*, t.; رعّاد *ra'âd*, a.

Torréfaction, s. f., قاورلمه *qâvouroulma*, t.; قلو *qalv*, تحميص *tahmîs*, a.

Torréfier, v. a., قاورمق-قورمق *qâvourmaq*, قورتمق *qavourtmaq*, t.; تقليه ا *taqlïè it*, a.-t. — Torréfié, e, قاورلمش *qâvouroulmich*, مقلّا *mouqallâ*.

Torrent, s. m., courant impétueux et rapide, سيل *seïl*, pl. a. سيول *suïoul*; سيلاب *sîlâb*, p. — Torrent rapide, impétueux, سيل شديد الجريان *seïli chedîd uldjerîân*. — Un torrent de sang, سيل دم *seïli dem*. — Au fig., un torrent de paroles, سيل اقوال وكلمات *seïli aqvâl u kelimât*.

Torride, adj. com., n'est usité que dans cette locution : zone torride, la portion du ciel et de la terre qui est entre les deux tropiques, منطقهٔ محروقه *minthaqaï mahrouqè*, منطقهٔ حارّه *minthaqaï hârrè*, a.

Tors, e, adject., qui est tordu, بوكلمش *beukulmich*, بوكلو *beukulu*, كری *egri*, t.; ملتوی *multevî*, a.

Torsade, s. f. چاق *bir nev'y satch*

Tort, s.

raison, la justice, حقّه مغایر اولان *haqqa moughāïr olān*, حقّ اولمیان *haqq olmaïān*, a.-t.; ناحق *nāhaqq*, p.-a. — Il a tort, حقّی یوق *haqqy ïoq*. — Vous avez tort, حقّك یوقدر *haqquñ ïoqtur*. — Ils ont tort tous les deux, ایکیسنك دخی دعواسی ناحقّدر *ikïcinuñ dakhy da'vâci nāhaqqtur*. — Tort, faute, قباحت *qabāhat*. — Mettre quelqu'un dans son tort, تهمتلو قلمق *teuhmetlu qylmaq*, قباحته دوشرمك *qabāhatè düchurmek*. — Tort, lésion, dommage, ضرر *zarar*, غدر *ghadr*, مضرّت *mazarret*, خسارت *khaçāret*, جور و ظلم *djevr u zoulm*, نقصان *noqsān*, زیان *zïān*. — Faire tort, ضرر کتورمك - ا *zarar gueturmek*, *it*, ضررلمق *zararlamaq*, زیان نقصان کتورمك و یرمك *zïān vïrmek*, *noqsān gueturmek*. — Éprouver des torts, des pertes, - ضرر کورمك چکمك *zarar gueurmek*, *tchekmek*. — Se faire du tort réciproquement, ضررلشمق *zararlàchmaq*. — Il ne faut pas faire tort à son prochain, کندو قرینه ضرر ایتمك روا دکلدر *guendu qarïninè zarar itmek revā deïldur*. — Quel tort cela vous fait-il? بو شیئك سزه ضرری ندر *bou cheïuñ sizè zarari nedur*. — A tort, injustement, sans raison, ناحق یره *nahaqq ïèrè*, بغیر حقّ *bi-ghaïri haqqin*. — A tort et à travers, - مناسبتلو *munācebetlu*, *munācebetsyz* من غیر مناسبتلو *min ghaïri munācebetin*.

Tortelle, s. fém., plante. Voy. Érysime.

Torticolis, s. m., sorte de rhumatisme, ordinairement passager, qui fait qu'on ne peut tourner le cou sans douleur, بوین اغریسی *boïoun aghryci*, t.

Torticolis, adj., qui a le cou de travers, بوینی اکری *boïouni egri*, اکری بوینلو *egri boïounlu*, t.; منحنی العنق *munhani ul-'ounq*, a.

Tortillage, s. m., قرشق کلام *qarichyq kelām*, t.-a.; دغدغه *daghdagha*, a.

Tortille, ou Tortillère, s. f., petites allées étroites et tortueuses, pratiquées dans un jardin, dans un parc, باغچه یا قورو ایچنك اولان طارو اکری یوللر *bāghtchè ïā qourou ïtchindè olān dhār vè eghri ïollar*, ییلان قاویلی یول *ïïlān qāvïli ïol*, t.

Tortillement, s. m., action de tortiller, de tordre à plusieurs tours, اورش *eurich*, بوکمه *beukmè*, t. — Action de chercher des détours, قچامق یوللری ارامه *qatchāmaq ïollari arāma*, تعلل *te'allul*.

Tortiller, v. a., tordre à plusieurs tours, بوکمك *beukmek*, اورمك *eurmek*, قورتمق *qyvïrtmaq*, بورمق *bourmaq*, t. — Tortiller une corde, ایپ اورمك *ip eurmek*; — des cheveux, صاچ قورتمق *sātch qyvïrtmaq*; — du papier, کاغدی بوکمك *kiāghydi beukmek*. — Tortiller, au fig. fam., chercher des subterfuges, تعلل ا *te'allul it*, قچامق یوللری ارامق *qatchāmaq ïollari arāmaq*, صمان التندن صو

يورتمك *samān oltindan sou ïurutmek.*

Tortillère, s. f. Voy. Tortille.

Tortionnaire, subst. masc., t. de prat., inique, violent, فضولى *fuzoulïi*, جبرى *djebrïi*, a.; غدرلو *ghadrlu*, a.-t.

Tortis, s. m., قنقال *qanqāl*, t.; مريرة *merîret*, pl. a. مراير *merāïr*.

Tortu, e, adj., contrefait, de travers, كرى *egri*, بوكرى *beugri*, t.; اعوج *a'vedj*, معوّج *mou'avvedj*, a. — Tout tortu, اكرى بوكرى *egri beugri*. — Chemin tortu, اكرى يول *egri ïol*. — Au fig., avoir l'esprit tortu, كج راى او *guedj rèï ol*.

Tortue, s. f., animal amphibie, قپلوبغه *qaploubagha*, vulg., *qaploumbagha*, t.; سلحفا *sulahfā*, pl. a. سلاحف *selāhyf*. — Tortue de mer, دكز قپلوبغه‌سى *deñyz qaploubaghaci*. — Bouillon de tortue, قپلوبغه اتى صويى *qaploubagha eti souïu*. — Au fig., à pas de tortue, lentement, قپلوبغه يوريشى كبى *qaploubagha ïurîchi guibi*.

Tortuer, v. act., rendre tortu, اكريلتمك *egrîltmek*, اكرى بوكرى ا *egri beugri it*, t.; تعويج ا *ta'vîdj it*, تحنيه ا *tahnïè it*, a.-t. — Se tortuer, اكريلنمك *egrîlenmek*, بوكريلنمك *beugrîlenmek*. — Tortué, e, اكريلنمش *egrîlenmich*, بوكريلنمش *beugrîlenmich*, معوّج *mu'avvedj*, منحنى *munhani*.

Tortueusement, adv., اكريلكله *egrîliguilè*, اكريجه *egrîdjè*, t.; معوّجا *mu'avvedjen*, a.

Tortueux, se, adj., اكرى *egri*, اكرى بوكرى *egri beugri*, طولاشق *dholāchyq*, بورغاجلو *bourghādjlu*, t.; متلوّى *mutelevvi*, a.

Tortuosité, s. f., اكريلك *egrîlik*, بوكريلك *beugrîlik*, t.; حنو *hynv*, حويّت *havïiet*, a.

Torture, s. f., gêne, tourment qu'on fait souffrir, اذيّت *ezïiet*, عقوبت *'ouqoubet*, pl. a. عقوبات *'ouqoubāt*, ثقلت *syqlet*, a. — Tourment qu'on fait souffrir à quelqu'un par ordre de justice, اشكنجه *ichkendjè*, شكنجه *chikendjè*. — Appliquer à la torture, mettre à la torture, اشكنجه ويرمك *ichkendjè vîrmek*, اشكنجه‌يه قومق *ichkendjèïè qomaq*, تنكيل ا *tenkîl it*. — Être mis à la torture, souffrir la torture, اشكنجه چكمك *ichkendjè tchekmek*.

Torturer, v. a., faire éprouver la torture, اشكنجه‌لمك *ickendjèlemek*, t. — Tourmenter, انجتمك *indjitmek*. — Au fig., torturer le sens d'un mot, d'un texte, لفظه يا متن عباره‌يه جبرايله معنا ويرمك *lafzè ïā metni 'ybārèïè djebr ilè ma'nā vîrmek*, a.-t. — Torturé, e, اذيّت اولمش *ezïiet olmuch*, اشكنجه اولمش *ichkendjè olmuch*.

Toscane, contrée d'Italie, توسقانه *tosqāna*, توسقانه مملكتى *tosqāna memleketi*. — Le grand-duché de Toscane, توسقانه بيوك دوقه‌لغى *tosqāna buïuk douqalyghy*.

Toste, Toast, s. m., طولو *dholou*. — Porter un toste, طولو [illegible]مك *dholou itchmek*, t.; شرب نخب ا *churbi nakheb it*, a.-t.

Toster, v. a., عشقنه ایچمك *'achqouna itchmek*, بر كمسنه‌نك عشقنه ـ اوغورینه طولو ایچمك *bir kimesnènuñ 'achqouna, oghourína dholou itchmek.*

Tôt, adv., vite, promptement, چاپك *tchāpouk*, تیز *tīz*, t.; عجالةً *'ydjāleten.* — Tôt, de bonne heure, اركن *erken*, اركنجه *erkendjè.* — Bientôt, شمدی *chimdi*, عنقریب *'anqarîb.* — Tôt ou tard, آز چوق وقت ایچنده *āz tchoq vaqyt itchindè*, قریبًا وبعیدًا *qarîben vu ba'yden.* — Sitôt que, aussitôt que, فی الحال *fil-hāl*, در حال *der hāl*, همان *hemān*, هماندمكه *hemāndemki.* — Aussitôt que j'en eus reçu la nouvelle, همان خبرینی آلدیغم كبی *hemān khaberíni âldughum guibi.*

Total, s. m., le tout, la totalité, هپسی *hepsi, hepici*, t.; جمله *djumlè*, مجموع *medjmou'*, a.; طوب *thop.* — Prenez le total, هپسنی آل *hepicini âl*, جمله‌سنی اخد ایله *djumlècini akhz eïlè.* — Le total d'une somme, فیأة *fiat.* — Le total de la somme s'est élevé à tant, مبلغك جمله‌سی ـ فیأتی فلان مقداره بالغ اولمشدر *meblaghuñ djumlèci, fiati felān myqtārè bālygh olmuchtur.* — La somme des totaux, جمله یكونلرك مبلغی *djumlè ïekiounleruñ meblaghy.* — Au total, tout bien examiné, هیئت مجموعه‌سنه نظر اولنسه *heïeti medjmou'aqè nazar olounsa*, طوپنه باقلسه *[illegible]pinè [illegible]qylsa.* — Somme totale, جمعًا یكون *djemi'en ïekioun.*

Total, e, adj., complet, entier, بتون *butun*, t.; تمام *temām*, تامّ *tāmm*, كامل *kiāmil*, كلّی *kullïi.* — La somme totale, مبلغ تامّ *meblaghy tāmm.* — Nombre total, عدد كامل *'adedi kiāmil.* — Abandonnement total, ترك كلّی *terki kullïi.*

Totalement, adv., بسبتون *busbutun*, بتونجه *butundjè*, t.; بالكلّیه *bil-kullïiè*, كلّیًا *kullïien*, بالتمام *bit-temān*, جملةً *djumleten*, a.

Totalité, s. f., le total, هپسی *hepici*, طوب *thop*, t.; مجموع *medjmou'*, كل *kull*, كلّیت *kullïiet*, t. — La totalité d'une succession, بر میراثك مجموعی *bir mîrāçuñ medjmou'y.*

Toton, s. m., زار اویونی *zār oïouni*, t.

Touage, s. masc., t. de marine, كمی‌یی یدك ایله چكمه *guemïi ïedek ilè tchekmè*, t.

Touaille, s. f., ـ ال مقرمه‌سی سلجكی *el maqramaci, siledjegui*, t.

Touchant, prép., sur, concernant, طولایی *dholāïi*, t.; دائر *dāïr*, متدائر *mutedāïr*, a. — Nous nous sommes entretenus touchant vos affaires, سنك امورینه دائر سویلشدك *senuñ oumourînè dāïr seuïlechtuk.*

Touchant, e, adj., qui touche le cœur, qui émeut, طوقونیجی *dhoqounoudjou*, یوركه تأثیر ایدیجی *ïureguè téécîr idîdji*, t.; مهیّج الرقّت *muheïidj ur-ryqqat*, a. — Un discours touchant, مقالهٔ رقّت انكیز *meqālèï ryqqat enguîz.* — En

t. de géomét., Point touchant, le point où une courbe est touchée par une ligne droite, نقطة الالتقا *noqthat ul-iltiqā.*

Touche, s. f., chacune des pièces d'ébène, d'ivoire, etc., qui composent le clavier d'un orgue, d'un piano, d'un clavecin, etc., پرده *perdè,* دستان *destān,* pl. a. دساتين *deçātīn.* — Touche, épreuve qu'on fait de l'or ou de l'argent par le moyen de la pierre de touche, محكّه اورمه - چالمه - چكمه *mehakkè (mehenkè) ourma, tchālma, tchekmè,* امتحان على المحكّ *imtihān 'alal-mehakk.* — Pierre de touche, مهنك طاشى *mehenk tchāchi,* محكّ *mehakk.* — Au fig., on dit que l'adversité est la pierre de touche de l'amitié, حال ادبار ونكبت محكّ خلوص ومحبّتدر *hāli idbār u nekbet mahakki khoulous u mouhabbettur.* — Touche, manière de faire, ايشلمه *ichlemè,* وجه *vèdjh,* صنعة *san'at.*

Toucher, v. a., mettre la main sur quelque chose, à quelque chose, طوقنمق - دوقنمق *dhoqounmaq, dhoqanmaq,* دكمك *deïgmek* t.; مسّ ا *mess it,* لمس ا *lems it,* مماسّت ا *memāsset it,* a.-t. — Ne me touchez pas, بني طوقنمه *beni dhoqounma.* — Toucher à une chose, بر شيئه طوقنمق - ال اورمق *bir cheïè dhoqounmaq, el ourmaq.* — Toucher légèrement, tâter, يوقلمق *ïoqlamaq;* ال ايله يوقلمق *el ilè ïoqlamaq.* — Toucher du pied, du bras, اياق ايله يا قول ايله طوقنمق *aïāq ilè ïā qol ilè dhoqounmaq.* — Toucher, en atteignant, en saisissant, ياپشمق *ïāpichmaq,* يتشمك *ietichmek,* ايرمك *irmek.* — Toucher dans la main, mettre sa main dans celle d'un autre, en signe d'amitié ou de conclusion d'un marché, etc., ال طوتشمق *el thoutouchmaq,* مصافحه ا *muçāfaha it.* — Toucher, être en contact avec, اولاشمق *oulāchmaq.* — Toucher, en parlant d'un navire qui, faute d'eau, touche le fond, ديب بولمق *dib boulmaq;* ou lorsque, par événement, il touche la roche ou un banc de sable, etc., كمى اوتورمق *guemi otourmaq.* — Toucher les côtes, atteindre le rivage, يناشمق *ïanāchmaq.* — Toucher un instrument, en jouer, چالمق *tchālmaq,* ساز - چالغو چالمق *sāz, tchālghou tchālmaq.* — Toucher de l'orgue, ارغنون چالمق *arghanoun tchālmaq.* — Au fig., toucher la grosse corde, parler du point principal d'une affaire, مصلحتك تمام بام تلنه بصمق *maslahatuñ temām bām telinè basmaq.* — Il ne faut pas toucher cette corde, بو تله طوقنمق - بصمق جائز دكلدر *bou telè dhoqounmaq, basmaq djāïz deïldur.* — Toucher une pièce d'or, l'éprouver sur la pierre de touche, مهنكه اورمق *mehenguè ourmaq.* — Toucher, en parlant de l'argent, en recevoir, آلمق *âlmaq,* اخذ - قبض ا *akhz, qabz it,* پاره آلمق - طوتمق *pāra âlmaq, thoutmaq.* — Toucher ses appointements, عاوفينى اخذ ا *'ouloufècini akhz it.* — Toucher, atteindre à quelque chose, arriver à...., دكمك *deïgmek.* — Je touche

de la tête le plafond, باشم طوانه *bāchum thavānè qadar ietichur.* — Toucher les bêtes, les pousser devant soi, les aiguillonner, سورمك *surmek*, قوغمق *qoghmaq*, سوق ا *sevq it.* — Toucher un troupeau, سوق اغنام ا *sevqy aghnām it.* — Toucher quelqu'un pour lui demander ou fixer son attention, دورتمك *deurtmek.* — Toucher, en parlant du temps, d'une époque, en être proche, يقلشمق *ïaqlachmaq*, تقرّب ا *teqarrub it.* — Nous touchons aux derniers jours de l'hiver, قيشك اخر وقتنه تقرّب ايتمكده ايز *qyçhuñ akher vaqtinè teqarrub itmektè ïz.* — Toucher à une chose, en prendre ou en ôter, ال قومق *el qomaq*, طوقنمق *dhoqounmaq*, وضع يد ا *vaz'y ïed it.* — Toucher une chose, en parler légèrement, جزئجه طوقنمق *djuzïdjè dhoqounmaq*, نوعًا طوقنمق *nev'ymen dhoqounmaq.* — Toucher adroitement un point, بر مادّه يه كمال نزاكت ايله طوقنمق *bir māddèïè kemāli nèzāket ilè dhoqounmaq.* — Toucher, au fig., émouvoir, يوركه طوقنمق *ïureguiè dhoqounmaq*, تحريكك رقت ا *tahrïki ryqqat it*, تهييج رقت ا *tehïidji ryqqat it.* — Être touché, être ému, متأثر البال او *mutéessir ul-bāl ol.* — Toucher, concerner, regarder, طوقنمق *dhoqounmaq*, متعلّق او *te'allyq ol*, متعلّق او *mute'allyq ol*, علاقه سى او *'alāqaci ol.* — Cela ne me touche en rien, وجهًا من الوجوه بكا متعلّق شى دكلدر *vedjhen min el-vudjouh bañā mute'allyq cheï deïldur.* — Toucher, appartenir par le sang, خصم او *khysm ol*, علاقهٔ رحم او *'alāqaï rahm ol.* — Se toucher, être voisin, قوكشو او *qouñchou ol.* — Être contigu, بتشك ـ متصل او *bitichmek*, بتشمك *bitichik*, *mouttacyl ol.* — Ces deux maisons se touchent, بو ايكى خانه بر برينه بتشكدر *bou iki khānè bir birïnè bitichiktur.* — Cette ligne droite touche une courbe, بوخط مستقيم بر خط مقوّس ايله ملاقى اولور *bou khaththy moustaqym bir khaththy mouqavves ilè mulāqy olour.* — Touché, e, طوقنمش *dhoqounmich*, رقّته كلمش *ryqqatè guelmich*, مماس *mumāss*, متأثر *mutéessir*, متأثر البال *mutéessir ul-bāl.*

Toucher, s. m., le tact, طوقنش *dhoqounouch*, ال ايله يوقلمه *el ilè ïoqlama*, t. لمس *lems*, a. — Le sens du toucher, قوّت لامسه *qouvveti lāmiça.*

Toue, s. f., بر نوع كچيد صندالى *bir nev'y guetchïd sandāli*, t.

Touer, v. a., t. de marine, faire avancer un navire en tirant un cable d'un point fixe, قوّت بازو ايله غومنه چكه‌رك بر كمى يى الرويه سورمك *qouvveti bāzou ilè ghomena tchekèrek bir gueniï ileriïè surmek*, قلومه ا *qalouma it*, t.

Touffe, s. f., assemblage de plantes, de branches, طوب *thop*, t.; جئيل *djecïl*, a. — Touffe d'arbres, طوب اولمش اغاجلر *thop olmuch aghādjlar*; — d'herbes, طوپلنمش

اوتلق *thoplanmich otlouq.* — Touffe d'arbrisseau sauvage, buisson, چالی *tchāly;* — de cheveux, طوب اولمش صاچ *thop olmuch sātch,* پرچم *pertchem,* p.-t.

Touffeur, s. m., هوانك آتشلو اسیلکی *havānuñ ātechlu icīligui,* t.; سهام هوا *sehāmi havā,* a.

Touffu, e, adj., épais, bien garni, qui est en touffe, صیق - صق *syq, seuq,* کور *guiur,* طوپلنمش *thoplanmich,* t.; کثیف *kecīf,* جثیل *djecīl,* a. — Bois touffu, کثیر الاشجار بر اورمان *kecīr ul-echdjār bir ormān.* — Arbre touffu, داللری بر برینه صارمشمش اغاج *dāllari bir birīnè sārmachmich aghādj,* شجرهٔ ملتفة الافنان *chedjerèï multefit ul-efnān.* — Barbe touffue, کور صقال *guiur saqāl.*

Toug ou Touc, s. m., demi-pique au bout de laquelle est suspendue une queue de cheval, qu'on porte en manière d'étendard devant les vizirs, les pachas, etc., توغ *tough.* Voy. le mot توغ dans le Dictionnaire turc-français.

Toujours, adv. de temps, continuellement, sans interruption, دایما *dāïmā,* a.; هر زمان *her zemān,* هر وقت *her vaqyt,* p.-a.; علی الدوام *'aled-devām,* a.; هر بار *her bār,* p. — Le plus souvent, ordinairement, اکثریا *ekserïa,* دایما *dāïmā.* — Il ment toujours, دائما یلان سویلر *dāïmā ïalān seuïler.* — Toujours, sans discontinuer, اولاشتری *oulāchturi,* لا ینقطع *lā ïounqathy'.* — En toute rencontre, en toute occasion, هر حالده *her hāldè,* هر دایم *her dāïm.* — Toujours, en attendant, بو جمله ایله *bou djumlè ilè,* ایسه‌ده *içada,* مع هذا *ma' hazā.*

Toulon, ville et port de France, طولون شهری *thouloun chehri,* طولون لیمانی *thouloun līmāni.*

Toupet, s. m., touffe de cheveux au haut du front, پرچم *pertchem,* کاکل *kiākul,* p. — Se prendre au toupet, صاچدن قاورشوب چکشمك *sātchtan qāvrachup tchekichmek.* — Au fig. et fam., avoir de la hardiesse, جسارتی او *djeçāreti ol.*

Toupie, s. f., cône de bois, jouet d'enfant, پرلنغچ *pirlanghytch,* فرفر *ferfer.* — Le jeu de la toupie, فرلاق *firlāq.* — Tourner comme une toupie, فرفر دونمك *ferfer deunmek.* — Jouer à la toupie, فرلاغی دوندرمك *firlāghy deundurmek,* فرلاغی قمچیلمق *firlāghy qamtchīlamaq.*

Toupiller, v. n., پرلنغچ کبی دونمك *pirlānghydj guibi deunmek,* t.

Toupillon, s. m., petit toupet, کوچك پرچم *kutchuk pertchem,* t.

Tour, s. f., sorte de bâtiment élevé, rond ou carré, dont on fortifiait l'enceinte des villes, des châteaux, etc., ou qui sert de prison, de phare, de clocher, etc., قلّه *qoullè,* pl. a. قلل *qoulel;* برج *burdj,* pl. a. بروج *bouroudj.* — La tour du clocher, ou le clocher, چاك قلّه‌سی *tchāñ qoullèci.* — Tour de Babel, au propre, برج نمرود *burdji nemroud;* au fig., grande confusion

d'opinions et de discours, سوز قارشقلغی *seuz qārichyqlyghy*, بلبلة الافكار والاقوال *belbelet ul-efkiār vel-aqvāl*. — La tour, au jeu des échecs, روخ *roukh*.

Tour, s. m., mouvement en rond ou autrement, طولاشمه *dholāchma*, دونمه *deunmè*, t.; دور *devr*, a.; كردش *guirdich*, p. — Le tour du soleil, دور شمس *devri chems*; — des planètes, دور سيارات *devri seïārāt*. — Tour de boule, de roue, طوپك وچرخك دونمه‌سی - دوری *thopuñ vè tcherkhuñ deunmèci, devri*. — A tour de bras, de toute la force du bras, وار قوتيله *vār qouvvetilè*, اعمال زور بازوايله *y'māli zori bāzou ilè*. — Faire un tour, aller et venir, طولاشمق *dholāchmaq*. — Aller se promener, كزمكه كتمك *gueuzmeïè guitmek*, كزنمك *guezinmek*, اولته چالمق *olta tchālmaq*, اولته اورمق *olta ourmaq*. — Tour, circuit, circonférence, چوره *tchevrè*, دائره *dāïrè*, دوره *devrè*. — Le tour de la ville, شهرك دوره‌سی *chehruñ devrèci*. — Faire le tour de..., aller autour de..., دورينی ا - چوره‌سنه طولاشمق *devrīni it, tchevrècinè dholāchmaq*. — Tour, trait de subtilité, d'adresse, ال چاپكلكی *el tchāpoukligui*, خفّت يد *khyffeti ïed*. — Tour d'escamoteur, de gobelets, حقّه بازلق *hoqqabāzlyq*; — de force, qui exige de la force, زوربازلق *zorbāzlyq*. — Au fig., action de vigueur, de courage, زور ايشی *zor ichi*, اثر جلادت *eceri djelādet*. — Tour, trait de ruse, de finesse, رنك *renk*, اويون *oïoun*, دوباره *doubāra*, حيله *hylè*, طولاب *dholāb*, مكر *mekr*. — Jouer un tour, رنك ا *renk it*, طولاب قورمق *dholāb qourmaq*. — Il m'a joué un bon tour, بكا برايورنك ايتدی - كچوردی *banā bir eïu renk itti, guetchurdi*. — Tour, en général; procédé, manière d'agir, ايش *ich*, كار *kiār*, صنعت *san'at*. — Tour d'habile homme, استاد ايشی *ustād ichi*. — Tour de filou, يان كسيجی ايشی *ïān kecīdji ichi*. — Donner un tour à une affaire, صورت ويرمك *souret vīrmek*. — Tour, en parlant de poésie, d'éloquence, de style; la manière dont on exprime ses pensées, صورت *souret*, طور *thavr*, شيوه *chīvè*. — Donner un tour agréable au discours, كلامه بر شيوهٔ حسن ولطافت ويرمك *kelāmè bir chīvèï husn u lethāfet vīrmek*. — Tour figuré, صورت مجاز *soureti medjāz*. — Tour, rang successif, alternatif, نوبت *nevbet*, صره *syra*. — Ce n'est pas son tour, انك نوبتی دكلدر *anuñ nevbeti deïldur*. — A mon tour, صره‌م كلدكده *syram guelduktà*. — Tour à tour, نوبتله *nevbetilè*, بالمناوبه *bil-menāvebè*. — Tour, machine pour façonner en rond le bois, les métaux, etc., چقرق *tchyqryq*, چرخ *tcherkh*. — Ouvrage fait au tour, چقرق ايشی *tchyqryq ichi*. — Tour à graver, اويمه‌جی چرخی *oïmadji tcherkhy*. — Tour, espèce d'armoire ronde et tournante, pratiquée dans l'épaisseur d'un mur, دونر طولاب *deuner dholāb*. — Tour de reins, بوكور ازلمسی *beugur ezilmeci*,

انحلال الظهر *inhylāl uz-zahr*, هزمة الاحقاء *hezmet el-ahqā*. — Tour du bâton, profit illicite, - كسب حرام نا شرعی *kesbi harām, nā cher'y*.

TOURBE, s. f., substance combustible, spongieuse, légère, formée par l'accumulation des débris de végétaux, قورى يوصون *qourou ïoçoun*, ياغلو كرپيج *ïāghlu kerpïdj*, بر نوع طپراق كومرى *bir nev'y thoprāq keumuri*, t. — Brûler de la tourbe, قورى يوصون ياقمق *qorou ïoçoun ïāqmaq*.

TOURBE, s. f., multitude confuse, composée de menu peuple, بياغى خلقك قلبه لغى *baïāghy khalquñ qalabalyghy*, ديرنتى خلق *dïrinti khalq*, t.; عوام الناس *'avām un-nās*, اخلاط الناس *akhlāth un-nās*, a.

TOURBILLON, s. m., vent impétueux qui va en tournoyant, قصرغه *qacyrgha*, t.; كردباد *guirdibād*, p. — Masse d'eau qui tournoie en forme d'entonnoir, چورك *tchevrek*, چولك *tchevlek*, كرداب *guirdāb*.

TOURD, s. m., sorte de poisson de mer, بر نوع دكز بالغى *bir nev'y deñyz bālyghy*.

TOURDE, ou TOURDELLE, s. f., nom d'une espèce de grive, بر نوع اردج قوشى *bir nev'y erdedj qouchou*, t.

TOURDILLE, adj. com.; ne s'emploie que pour désigner la couleur gris sale d'un cheval : gris tourdille, قرامتق بوز *qarāmtaq bouz*, t.; ادكن *edken*, a.; تيره فام *tïrè fām*, p.

TOURELLE, s. f., قله جك *qoullèdjik*, t.; برج صغير *burdji saghyr*, a.

TOURMENT, s. m., grande et violente douleur corporelle, كسكين اغرى - صيزى *keskïn aghry - syzy*, t.; اوجاع *evdjā'*; — supplice, عقوبة *'ouqoubet*, عزاب *'azāb*, اشكنجه *echkendjè*. — Mauvais traitement, اذيّت *ezïïet*. — Grande peine de l'âme, صيقندى *syqyntï*, الم *elem*, pl. a. الام *ālām*; عذاب بال *'azābi bāl*, مشقّت *mechaqqat*.

TOURMENTANT, E, adj., qui tourmente, يوركى صيزلديجى *ïuregui syzyldaïdji*, t.; تعجيز ايدن *ta'djïz iden*, a.-t.; مولم *moulim*, a. — Ennuyeux, fatigant, اوصاندريجى *oçāndurïdji*, باش اغريديجى *bāch aghyrdïdji*, ثقيل *saqyl*.

TOURMENTE, s. f., orage, tempête sur mer, بوره *bora*, دكز فورطنه سى *dèñyz forthounaci*. — Au fig., révolution, troubles politiques, اختلال وقتى *ykhtïlāl vaqty*.

TOURMENTER, v. a., faire souffrir quelque tourment, اذيّت ا *ezïïet it*, اذيّت ويرمك *ezïïet vïrmek*. — Tourmenter cruellement, شدّتله اذيّت ا *chiddetilè ezïïet it*. — Maltraiter, vexer, molester, irriter, انجتمك جفا ا *indjïtmek djefā it*, جفا ويرمك *djefā vïrmek*. — Tracasser, اورسلمك *eurselemek*. — Torturer, اشكنجه ا *ichkendjè it*, اشكنجه لمك *ichkendjèlemek*. — Tourmenter, occasionner de la douleur, اغرتمق *aghyrtmaq*, اجيتمق *adjïtmaq*. — Être tourmenté de la goutte, نقرس وجعلرينه مبتلا اول *nyqris vedja'lerïnè mubtelā ol*. —

Tourmenter, importuner, harceler, راحتسزلا *rāhatsyz it,* تعجيزلا *ta'djiz it,* ثقلت ويرمك *syqlet vïrmek.* — Excéder, ennuyer, اوصاندرمق *oçāndurmaq,* باش اغرتمق *bāch aghyrtmaq.* — Causer de l'affliction, صيقندى ويرمك *syqynty vïrmek,* تكديرلا *tekdïr it,* كدر ويرمك *keder vïrmek,* تعذيبلا *ta'zïb it.* — Agiter violemment et mettre en peine, صرصمق *sarsamaq,* اضطرابه قومق *izthyrābè qomaq.* — Se tourmenter, se remuer, s'agiter, چبالنمق *tchabālanmaq,* برى اوته دپرنمك *beri eutè teprenmek.* — Se donner de la peine, زحمت چكمك *zahmet tchekmek.* — S'inquiéter, راحتسزلاو *rāhatsyz ol.* — S'affliger, غم يمك *gham ïemek,* الم چكمك *elem tchekmek,* قساوت چكمك *qaçāvet tchekmek.*

Tournailler, v. n., faire beaucoup de tours et de détours sans s'éloigner du même lieu, طولاشمق *dholāchmaq,* t. — Fam., rôder autour. Voy. Rôder.

Tournant, s. m., le coin des rues, le coin des chemins, يولك صپه جق *ïoluñ sapadjaq ïeri,* t.; يولك انحرافى *ïoluñ inhyrāfi,* a.-t. — Lieu où l'eau tourne toujours, كرداب *guirdāb,* p.

Tournant, e, adject., qui tourne, دونر *deuner,* دونجى *deunïdji,* t.; دوّار *devvār,* دائر *dāïr,* a.; كردان *guirdān,* p. — Pont tournant, دونر كوپرى *deuner keupru.*

Tourne-broche, s. m., machine pour tourner la broche, كباب شيشى طولابى *kebāb dholābi,* چرخى چيچ *chïch tcherkhy,* شيشى دوندرن چرخ *chïchi deunduren tcherkh.* — Petit garçon qui tourne la broche, كبابجى اوشاغى *kebābdji ouchāghy.* — Chien qu'on met dans une roue pour faire tourner la broche, كبابجى كوپك *kebābdji keupek.*

Tournée, s. f., voyage qu'on fait en divers endroits, طولاشمه *dholāchma,* t.; دور *devr,* a.; كزمه *guezmè.* — Voyage annuel et périodique, سفر *sefer.*

Tourner, v. a., mouvoir en rond, دوندرمك *deundurmek,* چويرمك *tchevïrmek,* چويرتمك *tchevïrtmek,* t.; ادارهلا *idārè it,* a.-t. — Tourner une roue, تكرلكى دوندرمك *tekerlegui deundurmek.* — Ce verbe se dit aussi de plusieurs autres mouvements, pour peu qu'ils tiennent du mouvement en rond : tourner la tête, باش چويرمك *bāch tchevïrmek.* — Se tourner vers quelqu'un, توجّه لا *tevedjdjuh it.* — Faire promener en rond, طولاشدرمق *dholāchturmaq,* دوران لا *devrān it.* — Se tourner sur le côté, يانى اوزره دونمك *ïāni uzrè deunmek.* — Tourner le dos à quelqu'un, بر كمسنه يه آرقه چويرمك *bir kimesnèïè ârqa tchevïrmek;* — le visage, يوز چويرمك *ïuz tchevïrmek,* اعراض لا *y'rāz it.* — Tourner le dos, prendre la fuite, قاچمق *qātchmaq.* — Tourner bride, كرو دونمك *guiru deunmek.* — Tourner, au fig., en parlant des choses qui changent de face, بشقه صورت بولق *bachqa souret boulmaq,* صورت دكشمك *souret deïch-*

mek. — Tourner la tête à quelqu'un, l'étourdir, l'importuner, بر کمسنه‌نك باشنی اغرتمق *bir kimesnènuñ bāchini aghyrtmaq*, ا تصديع *tasdy' it.* — Tourner, interpréter une chose en bien ou en mal, بر شیئ خیرًا یاخود شرًّا معنا ویرمك *bir cheïè khaïren ïākhod chirren ma'nā vïrmek.* — Tourner quelqu'un en ridicule, مسخره یه آلمق ـ طوتمق *maskharaïè ālmaq, thoutmaq.* — Tourner, façonner au tour, چرخك ایشلمك *tcherkhtè ichlemek*, ا خرط *kharth it.* — Tourner, arranger d'une certaine manière les pensées, les paroles d'un ouvrage d'esprit, دوزمك *duzmek*, ا تلفیق *telfyq it.* — Tourner, v. n., se mouvoir en rond, دونمك *deunmek*, ا دوز ـ دوران *devr, devrān it.* — Le moulin tourne, ذکرمن دونر *deïrmen deuner.* — La terre tourne autour du soleil, ارض حول شمسده دونر *arz havli chemstè deuner.* — Se mouvoir de quelque côté, صاپمق *sāpmaq*, دونمك *deunmek.* — Tourner à gauche, صول طرفه صاپمق *sol tharafa sāpmaq.* — Tourner de côté et d'autre, بری اوته دونمك *beri eutè deunmek.* — Tourner du côté de quelqu'un, se ranger de son parti, بر کمسنه‌نك طرفنه دونمك طرفداری او *bir kimèsnènuñ tharafina deunmek, tharafdāri ol.* — Tourner, commencer à mûrir, یتشمك *ïetichmek.* — Se gâter, se décomposer, بوزلمق *bozoulmaq*, بوزلغه باشلامق *bozoulmagha bāchlāmaq.* — Aigrir, tourner à l'aigre, اکشیمك *ekchïmek*, اکشیلنمك *ekchïlenmek.* — Se tourner, se changer, passer d'un état à un autre, دونمك *deunmek*, تحوّل ا *tehavvul it*, تحویل *tehvïl*, اولنمق *tahvïl olounmaq.* — Tourné, e, دونمش *deunmich*, چویرلمش *tchevïrilmich*, مقلوب *maqloub*, صاپمش *sāpmich.* — Décomposé, بوزلمش *bozoulmich.* — Vin tourné, شراب بوزلمش *bozoulmich charāb*; aigri, اکشیمش *ekchïmich.* — Bien tourné, bien fait, خوش اندام *khoch endām*, چلیمی کوزل *tchelïmi guzel.*

Tournesol, s. m., plante, کون چیچکی دوه طبانی *gun tchïtchegui, devè thabāni*, t.

Tourneur, s. m., چقرقچی *tchyqryqtchi*, t.; خرّاط *kharrāth*, a.

Tournevis, s. m., بورمه سوکه‌جك یا طاقه‌جق آلت *bourma seukèdjek ïā thāqadjaq ālet*, t.

Tourniquet, s. m., croix de bois mobile et posée horizontalement, دونر چرخ *deuner tcharkh*, t.

Tournoi, s. m., sorte de fête publique et militaire, شینلك و دوننماده اولان جرید اویونی *chenlik vè donanmāda olān djirïd oïouni*, t.

Tournoiement, ou Tournoiment, s. m., action de ce qui tournoie, دونمه *deunmè*, چویرمه *tchevïrmè*, چورکلنمه *tchevreklenmè.* — Le tournoiement de l'eau, صویك چورکلنمه‌سی *souïuñ tchevreklenmèsi.* — Tournoiement de tête, vertige, باش دونمه‌سی *bāch deunmèsi*, t.; دوار *duvār*, a.

Tournoyer, v. n., tourner en faisant plusieurs tours, دونمك *deunmek*, چورکلنمك *tchèvreklenmek*, t.

— Aller et venir, كزمك *guezmek*. — Au fig., biaiser, chercher des détours, قچاماق يوللره صاپمق *qatchāmaq ïollara sāpmaq*, تعلّل ا *te'allul it*.

TOURNURE, s. f., tour, صورت *souret*, شكل *chekil*, a. — La tournure des choses, des affaires, صورت احوال *soureti ahvāl*; — d'une phrase, عباره‌نك شكل و صورتى *'ybārènuñ chekl u soureti*. — Tournure, manière, بچم *bitchum*, ادا *edā*, طور *thavr*. — C'est une personne qui a une jolie tournure, ملیح الشكل بر كمسنه در *melïh uch-chekil bir kimesnè dur*.

TOURTE, s. f., pâtisserie, بورك *beurek*, t. — Tourte aux fruits, ميوه بوركى *meïvè beuregui*. — Tourte aux pigeonnaux, كوكرجين پلازلو بورك *gueuïerdjïn palāzlu beurek*.

TOURTEREAU, s. m., قمرى ياوريسى *qoumry ïāvrouçou*, t.

TOURTERELLE, s. f., قمرى - قومرى *qoumry*, t.

TOURTIÈRE, s. f., بورك تپسيسى *beuruk tepsïci*, بورك تاوه‌سى *beurek tāvaci*, t.

TOUSSAINT, s. f., fête de tous les saints chez les chrétiens, جمله اولیا قونى - يورتيسى *djumlè evlïā gunu, ïortouçou*, t.; عيد القدّيسين *'yd ul-qouddïcïn*, a.

TOUSSER, v. n., اوكسرمك *euksurmek*, t.; تنحنح *tenahnuh it*, a.-t.

TOUSSERIE, s. f., اوكسرك *euksuruk*, t.

TOUSSEUR, EUSE, s., اوكسركن *euksurguen*.

TOUT, E, adj., qui comprend l'intégrité d'une chose considérée par rapport au nombre, à l'étendue ou à l'intensité d'action, بتون *butun*, هب *hep*, t.; جميع *djemï'*, مجموع *medjmou'*, جمله *djumlè*, كافه *kiāffè*, a.; همه *hemè*, p. — Tout l'univers, جميع عالم *djemï' 'ālem*. — Tout le monde, بتون خلق *butun khalq*, كافّهٔ ناس *kiaffèï nās*. — Tout le jour, بتون كون *butun gun*. — Toutes les nations, كافّهٔ ملل واقوام *kiāffèï milel u aqvām*. — Tous les habitants du pays, بالجمله اهالئ مملكت *bil-djumlè ehālïi memleket*. — Tout, chaque, هر *her*, هر بر *her bir*, كل *kull*. — Tout homme, هر آدم *her 'ādem*. — Tous les trois jours, هر اوچ كونده *her utch gundè*. — Toute espèce, هر جنس *her djins*. — Tout doux, doucement, يواش *ïavāch*. — Tout de bon, sérieusement, كرچكدن *guertchekten*, جدًّا *djidden*. — Tout à coup, soudainement, بردن بره *birden birè*, اكسزين *añsyzïn*, بغتةً *baghteten*. — Tout d'un coup, tout en une fois, بر اوغوردن *bir oghourdan*, دفعةً *def-'aten*. — Tout à fait, entièrement, بتوٌن بتون *busbutun*, بتون *butun butun*, كلّيًا *kullïïen*. — Être tout malade, بالكلّيه خسته اول *bil-kullïïè khasta ol*. — Tout à l'heure, شمدى الان *chimdi*, *clān*. — Tout de suite, درحال اول ساعت *ol sā'at*,

der hāl, فى الحال *fil-hāl.* — A tout hasard, هرشى ء كوزينه آلدرق *her cheï gueuzînè ālaraq.* — Le tout, la chose considérée en son entier, طوب *thop,* كلّ *kull.* — Le tout est plus grand que la partie, الكلّ اعظم من الجزء *el-kull a'zem min el-djuz'.* — Tout, sans l'article, هپيسى *hepîci,* هپ *hep.* — Tout est bon, هپيسى ايودر *hepîci eïudur.* — Toutes choses, هر شى ء *her cheï,* جميع اشيا *djemî' echiā.* — Se mettre à tout, se mêler de tout, هر شيئه قارشمق *her cheïè qārichmaq.* — Tout compté, tout rabattu, بعد كلّ الحساب *ba'd kull el-hyçāb.* — Ce n'est pas tout, ce n'est pas assez de.., يتمز *ietmez,* كافى دكل *kiāfi deïl.* — Le tout, ce qu'il y a de plus important dans une chose, اصل ماده *asli māddè.* — Tout, se joignant aux mots pour leur donner plus de force, پك *pek,* غايت ايله *ghāïet ilè,* بغايت *beghāïet,* غاية *ghāïeten.* — Tout doucement, پك يواش اولدرق *pek ïavāch olaraq,* يواش يواش *ïavāch, ïavāch.* — Parler tout haut, غايت قتى اواز ايله سويلمك *ghāïet qaty avāz ilè seuïlemek.* — Tout au moins, هپچ اولمزايسه *hîtch olmaz içа.* — Tout autant, بر اولقدر دخى *bir olqadar dakhy.* — Tout au plus, اك چوغى *eñ tchoghy,* اولسه اولسه *olsa olsa,* نهاية النهاية *nihāïet ün-nihāïet.* — C'est tout un, هپ بردر *hep bir dur.* — Tout, encore que, quelque, هر نقدر *her neqadar,* مع ان *ma' an.* — Tout riche qu'il est, هر نقدر زنكين ايسه دخى *her neqadar zenguîn içа dakhy.* — Tout mon ami qu'il était, هر نقدر دوستم اولش ايسه ده *her neqadar dostum olmich içа da.* — Point du tout, du tout, absolument rien, هپچ *hîtch,* اصلا *aslān, aslā,* قطعًا *qath'an, qath'ā.* — Je n'en veux point du tout, بونى هپچ استم *bounou hîtch istemem.* — Je ne veux rien du tout, هپچ بر شى ء استم *hîtch bir cheï istemem.* — En tout, tout compris, هپ هپ *hep hep,* جمعًا *djemi'an.* — Cela fait mille piastres en tout, جمعًا بيك غروش ايدر *djemi'en bîñ ghourouch ider.* — En tout, et partout, هر حالدە *her hāldè,* من كلّ الوجوه *min ḳull el-vudjouh.* — Après tout, tout bien considéré, بو جمله ايله *bou djumlè ilè.* — Surtout, principalement. Voy. SURTOUT.

TOUTE-BONNE, s. f., plante. Voy. ORVALE.

TOUTE-ÉPICE, ou HERBE-AUX-ÉPICES. Voy. NIELLE.

TOUTEFOIS, adv., néanmoins, cependant, mais, pourtant, بو بويله ايكن *bou beuïlè iken,* ينه *inè,* t.; مع ذلك *ma' zalik,* لكن *lakin,* t.

TOUTENAGUE, s. f., substance métallique, توتيا معدنى *toutïā ma'deni,* خارصينى *khārsyni,* a.

TOUTE-PUISSANCE, s. f., puissance absolue, قدرت مطلقه *qoudreti mouthlaqa,* a. Voy. PUISSANCE.

TOUTE-SAINE, s. fém., arbrisseau, رمان الانهار *roummān ul-enhār,* a.

TOUTE-SCIENCE, s. f., science in-

finie, qui embrasse toute chose, علم كلّى *'ylmi kullïi*, a.

Tout-puissant, adj. et s. Voy. Puissant.

Toux, s. f., اوكسرك - اوكسورك *euksuruk*, t.; سعال *sou'āl*, a. — Toux sèche, قورى اوكسرك *qourou euksuruk*, سعال يابس *sou'āl ïābis*; — violente, سعال شديد *sou'āli chedíd*; — continuelle, سعال دائمى *sou'āli dāïmi*.

Toxique, s. m., اغو *aghou*, زهر *zehr, zehir*, t.; سمّ *semm*, pl. a. سموم *sumoum*.

Tracas, s. m., mouvement accompagné de trouble et d'embarras, شماته *chamāta*, غلبه‌لق *ghalabalyq*, t.; دغدغه *daghdagha*, a.; آشوب *âchoub*, p. — Au fig., le tracas des affaires, دغدغهٔ امور و اشغال *daghdaghaï oumour u echghāl*. — Se retirer du tracas des affaires, دنيانك شماطه‌سى ايچندن چكلمك *dunïānuñ chamāthaci itchinden tchekilmek*.

Tracasser, v. n., aller et venir, s'agiter, se tourmenter pour peu de choses, عبث يره كلوب كتمك - راحتسزاو *'abes ïerè guelup guitmek, rāhatsyz ol*. — Tracasser, se dit des manières d'agir d'un esprit inquiet et brouillon qui fait des tracasseries, فتنه قوپارمق *fitnè qopārmaq*, القاء فتنه ا *ilqāï fitnè it*. —, v. a., tourmenter, inquiéter quelqu'un, انجتمك *indjitmek*, راحتسزا *rāhatsyz it*, ثقلت ويرمك *syqlet vírmek*.

Tracasserie, s. f., chicane, mauvais incident, mauvaise difficulté, شرّتلك *chirretlik*, مزوّرلك *muzevvirlik*, تلبيسلك *telbíslik*, a.-t.; اذيّت *ezïiet*, تزوير *tezvír*, pl. a. تزويرات *tezvírāt*. — Tracasserie, rapport qui tend à brouiller, منافقلق *munāfyqlyq*, نفاق *nifāq*. — Effet des mauvais propos, بوزشقلق *bozouchouqlyq*, شقاق *chiqāq*.

Tracassier, ère, s., qui tracasse, qui chicane sur rien, شرّت *chirret*, a.; چكشكن *tchekichguen*, t.; نزاعجى *nizā'dji*, a.-t.; مؤذى *muezzi*, a. — Brouillon indiscret, qui excite des brouilleries, قرشدريجى *qarichturídji*, منافق *munāfyq*, pl. a. منافقين *munāfyqín*; اهل النفاق *ehli un-nifāq*.

Trace, s. f., vestige qu'un homme ou quelque animal laisse à l'endroit où il a passé, ايز - از *iz*, t.; اثر *ecer, isr*, pl. a. اثار *açār*. — La trace des pas, اثار خطوات *açāri khathvāt*. —Suivre à la trace, ايزلمك *ízlemek*. ايزلرنجه - ايزلريله كتمك *ízlerindjè, ízlerilè guitmek*. — Suivre la trace de ses pères, de ses ancêtres, les imiter, ابا و اجدادينك اثرينه اقتفا ا *abā vu edjdādínuñ ecerínè yqtifā it*. — Marque que laisse une voiture, تكرلك ايزلرى *tekerlek ízleri*. — La trace d'un lièvre, طوشان ايزى *thavchān ízi*. — Trace; marque ou impression qui reste d'une chose quelconque, نشان *nichān*, اثر *ecer*, pl. a. اثار *açār*. — La trace d'une bonne éducation, حسن تربيه‌نك بر اثرى *husni terbïènuñ bir eceri*. — Trace, lignes que l'on fait sur le terrain pour marquer le dessin d'un jardin, چيزكى *tchízgui*, رسم *resm*. —Faire

la trace d'un parterre, چیچکلك باغچه‌سنك رسمنی چیزمك *tchitcheklik bāghtchècinuñ resmini tchizmek.*

Tracé, s. masc., trait d'un plan, d'un ouvrage, etc., t. d'art., رسم *resm*, a. — Le tracé d'un chemin de fer, بر دمر یولك رسمی *bir demir ïoluñ resmi.*

Tracement, s. m., ترسیم *tersim*, رسم *resm*, a.

Tracer, v. a., tirer les lignes d'un dessin, چیزمك - چزمك *tchizmek*, t.; رسم ا *resm it*, ترسیم ا *tersim it.* — Tracer des lignes, خطّ چیزمك *khaththtchizmek.*; — des caractères d'écriture, یازمق *ïazmaq.* — Tracer le plan d'une ville, بر شهرك رسمنی چیزمك *bir chehruñ resmini tchizmek.* — Au fig., tracer le chemin à quelqu'un, lui indiquer la route qu'il doit suivre, یول کوسترمك *ïol guesturmek*, ارایهٔ طریق ا *irāïèï tharyq it.* — Suivre le chemin tracé par ses ancêtres, ابا واجدادینك ارائه ایتدکلری مسلکه سالك اول *abā vu edjdādinuñ irāïè ittukleri meslekè sālik ol.* — Tracer l'image d'une chose, la représenter par le discours, بر شیئك تصویرینی ا *bir cheïuñ tasvirini it.* — Tracer l'image de ses malheurs, کرفتار اولدیغی مصایب و اکدارك صورتنی کشیدهٔ سلك تقریر ا *guerïftar oldoughy mecāïb u ekdāruñ souretini kechidèï silki taqrir it.* — Tracer, ouvrir un chemin, بر یول اچمق *bir ïol atchmaq*; — des limites, سنور کسمك *sinor kesmek.* — Tracé, e, چیزلمش *tchizilmich*, رسم اولنمش *resm olounmich*, مرتسم *murtecim.*

Trachée-artère, s. f., t. d'anat., canal qui porte l'air aux poumons, بغرتلاق *boghourtlāq*, t., عرق الریه *'yrq our-rïïè*, قصبة الریّة *qasbat ur-rïïet*, a.

Traçoir, s. m., poinçon d'acier dont se servent les orfèvres et les graveurs pour tracer et dessiner, دمر قلمی *demir qalemi*, t.

Traction, s. f., جذب *djezb*, جلب *djelb*, a.

Tradition, s. f., t. de jurisp., action par laquelle on livre une chose à quelqu'un, ویرمه *virmè*, t.; تسلیم *teslim*, اعطا *y'thā*, a. — La vente se consomme par la tradition de la chose vendue, بیع ماده‌سی مبیعك تسلیمله تکمیل اولنور *beï' māddèci mubeï'uñ teslimilè tekmil olounour.* — Tradition, voie par laquelle les faits et les doctrines se transmettent d'âge en âge, en passant de bouche en bouche, اغزدن اغزه کچمه *aghyzden aghzè guetchmè*, نقل *naql*, روایت *rivāïet*, روایت عنعنهٔ *'an'anèï rivāïet*, نقلاً عن نقلٍ *naqlen 'an naqlin.* — Par tradition, روایت ایله *rivāïet ilè*, عنعنهٔ روایت ایله *'an'anèï rivāïet ilè.* — Faits transmis par voie de tradition, اغزدن اغزه شویلنمکله ایشیدلمش *aghyzden aghzè seuïlenmeguilè ichidilmich*, روایة *rivāïet.* — Paroles ou faits de Mahomet conservés par tradition, حدیث *hadis.*

Traditionnel, le, adject., fondé

sur la tradition, روایته مبنی *rivāïetè mebni*, a.-t.; نقلی *naqlīï*. — Opposé à Rationnel, منقول *menqoul*, a.

Traditionnellement, adverbe, روایت اوزره *rivāïet uzrè*, a.-t.; علی الروایت *'aler-rivāïet*, a.

Traducteur, s. m., ترجمه ایدن *terdjemè iden*, a.-t.; مترجم *muteredjim*, pl. a. مترجمین *muteredjimīn*. — Bon, fidèle traducteur, مترجم صحیح البیان *muteredjimi sahyh ul-beïān*.

Traduction, s. f., action de traduire d'une langue dans une autre, ترجمه *terdjemè*, a.; ترجمه مادهسی *terdjemè māddèci*. — Ouvrage traduit, ترجمه اولنمش تحریر *terdjemè olounmich tahrīr*, ترجمه *terdjemè*. — Traduction littérale, لفظاً بلفظ ترجمه *lafzen belafzin terdjemè*.

Traduire, v. act., t. de palais, transférer d'un lieu à un autre, بر یردن دیکر بر یره کوتورمك *bir ïerden dïguer bir ïerè gueturmek*, کوتورمك *gueuturmek*, t.; نقل ایتدرمك *naql itturmek*, a.-t. — Traduire devant un juge, un tribunal; citer, faire comparaître, احضار ا *yhzār it*. — Traduire en justice, محکمه یه دعوت ا *mehkemèïè da'vet it*. — Traduire, faire passer un ouvrage d'une langue dans une autre, ترجمه ا *terdjemè it*. — Traduire du français en turc, لسان فرانساویدن لسان ترکی یه نقل و ترجمه ا *liçāni frānsāvïden liçāni turkïïè naql u terdjemè it*. — Traduit, e, d'une langue dans une autre, ترجمه اولنمش *terdjemè olounmich*, مترجم *muterdjem*.

Traduisible, adj. com., qui peut être traduit, ترجمه سی ممکن - قابل *terdjemèci mumkin, qābil*, ترجمه یه ممکن کلور *terdjemèïè guelur*, a.-t.; ممکن الترجمه *mumkin ut-terdjemè*, a. — Cette phrase n'est pas traduisible, بو عباره ممکن الترجمه دکلدر *bou 'ybārè mumkin ut-terdjemè dèïldur*.

Trafic, s. m., commerce, négoce, آلیش ویرش *ālïch vïrich*, t.; تجارت *tidjāret*, بیع و شرا *beï' u chirā*, a. — Le trafic des grains, حبوبات تجارتی - آلیش ویرشی *houboubāt tidjāreti, ālïch vïrichi*. — Trafic, au fig. et en mauvaise part, commerce de choses honteuses ou illicites, رذیل آلیش ویرش *rezïl ālïch vïrich*. — Trafic illicite, معاملهٔ رذیله *mou'āmelèï rezïlè*. — Faire le trafic des choses saintes, اشیای مبارکه یی معاملات شنیعه یه اعمال ا *echïāï mubārekèï mu'āmelāti chenï'aïè y'māl it*.

Trafiquant, s. m., commerçant, négociant, بازرکان *bāzerguiān*, t.; تاجر *tādjir*, pl. a. تجار *tudjdjār*.

Trafiquer, v. n., faire trafic, آلیش ویرش ا *ālïch vïrich it*, بازرکانلق ا *bāzerguiānlyq it*, t.; تجارت ا *tidjāret it*. — Trafiquer en laine, یپاغی آلیش ویرشنی ا *ïapāghy ālïch vïrichini it*. — Trafiquer de son honneur, عرضنی صاتمق *'yrzyni sātmaq*. — Trafiquer une lettre de change, v. a., بر پولیچه تمسکنی آلوب صاتمق *bir polïtcha temessuguini ālup sātmaq*; — sur les fonds publics, میری

اوراقنی صرّاف چارشوسنده آلوب صاتمق *mīri evrāqyni sarrāf tchārchoucindè âlup sātmaq.* — Trafiqué, e, آلوب صاتلمش *âlup sātilmich.*

Tragacanthe, s. f., plante qui donne la gomme adragant, صمغ کتیره اغاجی *samghx ketīrè aghādji*, t.; شجر القتاد *chedjer ulqatād*, a.

Tragédie, s. f., poème dramatique, مصیبت حکایه‌سی *moucybet hikiāïèci*, a.-t.; طراکیدیا *thyrāguïdiā*, سخت انجاملو قومدیا اویونی *sakht endjāmlu qomediā oïouni*, حکایهٔ فاجعه *hykiāïèï fādji'a.* — Tragédie, au fig., événement funeste, مصیبت *moucybet*, pl. a. مصایب *mouçāïb*, حادثهٔ فاجعه *hādicèï fādji'a.*

Tragi-comédie, s. fém., حکایهٔ مخلوطة بالمصایب والهزلیات *hykiāïet makhlouthat bil-meçāïb velhezelïiāt.*

Tragique, adj. com., qui appartient à la tragédie, حکایهٔ فاجعه‌یه *hykiāïèï fādji'aïè*, متعلّق *mute'allyq*, متعلّق بحکایات الفاجعة *mute'allyq behykiāïet ul-fādji'at.* — Tragique, au fig., funeste, malheureux, سخت انجاملو *sakht endjāmlu*, مصیبتلو مصیبتة مقارن *moucybetlu moucībetè mouqārin*, کدرلو *kederlu*, a.-t.; مقارن بالمصیبت *mouqārin bilmoucībet*, a. — Événement tragique, حادثهٔ فاجعه *hādicèï fādji'a.* — Mort tragique, موت مولم *mevti moulim.*

Tragiquement, adv., مصیبتلو صورت ایله *moucybetlu souret ilè*, a.-t.; مصحوبًا بالمصیبت *mashouben bil-moucybet*, a. — Mourir tragiquement, مقرونًا بالفجیعة وفات ا *maqrounen bil-fadji'at vefāt it.*

Trahir, v. a., faire une perfidie à quelqu'un, lui manquer de foi, خیانت ا *khyānet it*, خاینلق ا *khāïnlyq it*, غدر ا *ghadr it*, خیانتلك ا *khyānetlik it*, a.-t. — Trahir sa patrie, کندو وطننه خیانت ا *guendu vathaninè khyānet it.* — Trahir ses sentiments, sa promesse, بی وفا او *bi vefā ol*, بیوفالك ا *bīvefālik it*, وفاسزلك ا *vefācyzlik it*; — sa foi, ses serments, نقض عهد وایمان ا *naqz 'ahd u imān it*; — un secret, le révéler, دویورمق *doïourmaq*, سرّی اچمق ـ افشا ا *sirri âtchmaq, ifchā it*, کشف راز ا *kechfi rāz it*; — le secret d'une personne, برکمسه‌نك سرّینی کشف واعلان ا *bir kimesnènuñ sirrini kechf u y'lān it.* — Se trahir, trahir son secret, سرّینی بیلدرمك ـ اعلان ا *sirrini bildurmek, y'lān it.* — Se déceler par indiscrétion, کندو حقنده غمّازلق ا *guendu haqqyna ghammāzlyq it.*

Trahison, s. f., perfidie, خیانت *khyānet*, a.; خاینلق *khāïnlyq*, خیانتلك *khyānetlik*, a.-t.; غدر *ghadr.* — Faire une trahison, خیانت ا *khyānet it.* — Haute trahison, attentat contre l'État ou contre la personne d'un prince, خیانت عظما خیانة عظما *khyāneti 'ouzmā.* — Crime de haute trahison, خیانت عظما جرمی *khyāneti 'ouzmā djurmi.*

Traille, s. f., ou Pont volant,

sorte de bateau, تومباز *toumbāz*, t.

Train, *s. m.*, allure des chevaux ou des autres bêtes de voiture, كيدش *guïdich*, كتمه *guïtmè*, يورش *iurich*, t.; رفتار *reftār*, p.; عدو *'oudouv*, a, — Aller bon train, en parlant d'une monture, اشكنلك ايله كتمك *echkinlik ilè guïtmek*. — Se dit aussi d'une personne qui va fort vite, soit à pied, soit à cheval ou en voiture, عجله ايله كتمك - يوريمك *'adjelè ilè guïtmek, ïurumek*. — Train, charronage qui porte le carrosse, تكركلر ايله بر عربه نك الت طاقمى *tekerlekler ilè bir 'arabānuñ alt thāqymi*, عربه التندكى كروت طاقمى *'araba altindèki kerevet thāqymi*. — Train d'artillerie, طوپ وجبه خانه طاقمى *thop vedjebè khānè thāqymi*. — En parlant de la partie antérieure ou postérieure d'un quadrupède, on dit : le train de devant, بر آتك - بر طوارك اوكى *bir âtuñ, bir dhavāruñ euñu*. — Le train de derrière, بر آتك اردى *bir âtuñ ardi*. — Train, suite de valets, de chevaux, de mulets, etc., قلبه لق خيل و حشم *qalabalyq, etbā', khaïl u hachem*, خدم و حشم *khadem u haçhem*. — Suite de bêtes destinées soit à la subsistance, soit au transport, حيوان سوريسى *haïvān suruçu*. — Train, long assemblage de bois assujetti avec des perches et des liens en forme de radeau, صال *sāl*. — Train de bois de chauffage ou à brûler, يقه جق اودون صالى *ïaqadjaq odoun sāly*; — de bois de charpente, كراسته صالى *kerāstè sāly*. — Train, par extension, bruit, tapage, شماته *chamāta*. — Faire du train, شماته ا *chamāta it*. — Train, au fig., cours, état des choses, يول *ïol*, سياق *siāq*, مجرا *medjrā*, حال *hāl*, pl. a. احوال *ahvāl*. — L'affaire est en bon train, مصلحت مجراى مناسبده در *maslahāt medjrāï munācibtè dur*. — Les affaires sont en bon train, مصالح ايو حاله در *meçālyh eïu hāldè dur*. — Train de vie, كچنمه *guetchinmè*. — Aller son train, prospérer, ايو حالك او *eïu hāldè ol*. — Continuer, دوام و استمرار ا *devām u istimrār it*, بر كسنه طوتديغى يولدن شاشماق *bir kimesnè thouttoughy ïoldan chāchmāmaq*. — Être en train, en action, en mouvement, عمل و حركت اوزره او *'amel u hareket uzrè ol*. — Train, disposition à..., هوس *haves*, غيرت *ghaïret*. — Je ne suis pas en train, هوسم يوقدر *haveçum ïoqtur*. — Je ne suis pas en gaîté, كيفم يوقدر *keïfum ïoqtur*.

Traînant, e, adj., يره سورينور *ïerè surïnur*, سوركلين *surukleïen*, t.; منسحب *munsahyb*, a. — Une robe traînante, يره سورينور اتك *ïerè surïnur etek*. — Discours traînant, اوزون ومعناسز اولان بر كلام *ouzoun vè ma'nācyz olān bir kelām*. — Voix traînante, كوشك سس *guevchek ses*. — Traînant, au fig., languissant, كوشك *guevchek*, ضعيف *za'yf*.

Traîneau, *s. m.*, sorte de voiture sans roues, تكركسز بر نوع عربه *tekerleksyz bir nev'y 'araba*, قزاق *qyzāq*, t. — Sorte de grand filet pour

la chasse ou pour la pêche, بر نوع آوجی یا بالقجی آغی *bir nev'y âvdji ïa bālyqtchi âghy.*

Traînée, s. f., petite quantité de certaines choses répandues en longueur, ایز *ïz*, یره دوکلمش بر شیك ایزی *ïerè deukulmuch bir cheïuñ ïzy.* — Traînée de poudre, یره دوکلمش باروتك ایزی *ïerè deukulmich bārouteuñ ïzy*, قویرق طرزنده باروت یولی *qouïrouq tharzyndè bārout ïoleu.*

Traîner, v. a., tirer après soi, چکمك *tchekmek*, چکوب کوتورمك *tchekup gueuturmek*, سورکلمك *suruklemek*, t.; جرّا *djerr it.* — Traîner un coffre, بر صندوق چکمك *bir sandouq tchekmek.* — Traîner par terre, سورکلمك *suruklemek*, سورتمك *surtmek, surutmek*; — une corde, ایپی سورکلمك *ipi suruklemek*; — une voiture, عربه چکمك *'araba tchekmek.* — Traîner une personne en prison, برکمسنه یی چکدرك حبسه کوتورمك *bir kimesnèïi tchekèrek hapsè gueuturmek*; — au supplice, محل سیاسته کوتورمك *mahalli siācetè gueturmek.* — Traîner, mener après soi, avec soi, برابر کوتورمك *berāber gueuturmek*, بیله کوتورمك *bilè gueuturmek*, معیّتنه استصحاب ا *me'eïïtinè istyshāb it.* — Traîner, allonger, différer, traîner en longueur, اوزاتمق *ouzātmaq*, بو کون یارن دیه‌رك اوزاتمق *bou gun ïārin dèïèrek ouzātmaq*, سورکلتمك *surukletmek*, تطویل ا *tathoïl it*, تمدید ا *temdïd it.* — Traîner, v. n., pendre jusqu'à terre, سورنمك *surunmek*, سورکلنمك *suruklenmek.* — Un manteau qui traîne, یر اوزرنده سورینور بر قپود *ïer uzerindè surïnur bir qapout.* — Descendre très-bas, صارقمق *sāryqmaq*, اشاغی یه اینمك *achāghyïè inmek.* — Se prolonger, durer trop, اوزامق *ouzāmaq*, سورکلنمك *suruklenmek.* — L'affaire traîne, مادّه سورکلنور - پك اوزادی *māddè sururuklenur, pek ouzādy*, مادّه سورکلنمکده در *māddè suruklenmekte dur.* — Traîner, se dit aussi d'un malade qui languit sans pouvoir se rétablir, سورکلنمك *suruklenmek.* — Il traînera encore quelque temps, بر مدّت دخی سورکلنه جك *bir muddet dakhy suruklenèdjek.* — Traîner, se dit également de papiers qui ne sont pas à leur place : ces papiers traînent, بو کاغدلر سورکلنور *bou kiāghydler suruklenur.* — Laisser traîner, négliger, بری اوته براقمق *beri eutè brāqmaq.* — Laisser tout traîner, هرشیی مهملاً ترك ا *her cheïi muhmelen terk it.* — Traîner, rester en arrière, après les autres, کیرو قالمق *gutru qālmaq.* — Se traîner, v. pron., marcher en rampant, avancer avec peine, سورتنه‌رك وارمق *surtunèrèk vārmaq*, سورکلنمك *suruklenmek*, ایمکلمك *imeklemek.* — Marcher avec beaucoup de peine, ایاق سورینه‌رك کتمك *aïāq surunèrek guitmek.* — Traîné, e, چکلمش *tchekilmich*, منجرّ *mundjerr.*

Traîneur, s. m., celui qui traîne, اردینه چکن *ardînè tcheken.* — Sol-

dat qui reste en arrière, كيرو قالان *guïru qālān*, متأخر *mutéakhkhyr*, پسماندك *pesmāndè*, pl. p. پسماندكان *pesmāndèguiān*. — Vaisseaux traîneurs, دونمانك كيرو قالمش كميلرى *donanmānuñ guïru qālmich guemïleri*.

Traire, v. a., صاغمق *sāghmaq*, صاغى صاغمق *sāghou sāghmaq*, سود صاغمق *sud sāghmaq*, t.; احلاب ا *yhlāb it*, a.-t. — Traire les vaches, اينكلرى صاغمق *inekleri sāghmaq*. — Trait, e, participe, صاغلمش *sāghylmich*, محلوب *mahloub*.

Trait, s. m., or ou argent trait, صرمه *syrma*. — Or trait, التون تلى *altoun teli*, t. — Argent trait, كومش تلى *gumüch teli*, t.

Trait, s. m., terme générique qui signifie également les flèches qu'on tire avec l'arc ou l'arbalète, dards, اوق *oq*, سكو *suñu*, جدا *djidā*, t.; سهم *sehm*, pl. a. سهام *sehām*; تير *tïr*. — Sorte de javelot qu'on lance avec la main à pied ou à cheval, جريد *djïrïd*. Voy. le mot جريد dans le Dict. turc-français. — La portée d'un trait d'une flèche, بر اوق آتمى *bir oq âtumu*; — d'arbalète, زنبرك آتمى *zemberek âtumi*. — Lancer un trait, une flèche, etc., اوق آتمق *oq âtmaq*, جريد آتمق *djïrïd âtmaq*. — Vite comme un trait, اوق كبى *oq guibi*. — Au fig., trait de médisance, de satire, طعنة *tha'neï*, طعن *tha'n*; — de perfidie, خيانت *khyānet*. — Trait, longe de corde ou de cuir avec laquelle les chevaux tirent, قايش *qāïch*, عربه يى چكر قايش *'arabāïi tcheker qāïch*. — Les traits d'une voiture, بر عربه نك قوشوم قايشلرى *bir 'arabanuñ qochoum qāïchleri*. — Cheval de trait, عربه يى چكر آت *'arabaïi tcheker ât*. — Trait, ce qui emporte l'équilibre de la balance et la fait trébucher, ترازو چكمى *terāzou tchekimi*, اغرلغك زياده اغمسى *aghyrlyghuñ zïādè aghmaci*, t.; رجوح *rudjouh*. — Trait, ce qu'on avale d'une liqueur, ou l'action d'avaler quelque liqueur tout d'une haleine, يوتم *ïoutoum*, ايچم *itchum*, بر يوتم *bir ïoutum*, بر ايچم *bir itchum*, بر نفس *bir nefes*; — d'un trait, بر دن *bir den*. — Vider sa coupe d'un trait, قدحنى بر يوتمك *bir ïoutoumdè qadehyni*, بوشالتمق *bochāltmaq*. — Boire à longs traits, lentement, يوتم يوتم ايچمك *ïoutoum ïoutoum itchmek*. — Trait, ligne tracée avec la plume, چيزكى *tchïzgui*, خط *khaththi*, pl. a. خطوط *khouthouth*. — Trait de plume, قلم چيزكيسى *qalem tchïzguïci*. — Trait, linéament du visage, بكز *beñz*, t.; سيما *sïmā*, اثار سيما *açāri sïma*. — Trait, au fig., action, acte, ايش *ich*, عمل *'amel*, pl. a. اعمال *a'māl*; طور *thavr*, pl. a. اطوار *athvār*. — Ce n'est pas un trait d'ami, دوست ايشى دكلدر *dost ichi deïldur*. — Traits, beaux endroits, beaux passages d'un écrit, بر تاليفك كوزل يرلرى - فقره لرى *bir téélïfuñ guzel ïerleri*, *fyqraleri*, محاسن *mehāciu*.

— Trait, saillie, trait d'esprit, نكته *nukte*, pl. a. نكات *nukiāt*; لطيفه *lathyfè*, pl. a. لطايف *lethāïf*. — Trait, rapport d'une chose à une autre, مناسبة *munācebet*, علاقه *'alāqa*. — Avoir trait à..., مناسبتی اولمق *munācebeti ol*, متعلق اولمق *mute'allyq ol*.

Traitable, adj. com., قولشلمسی قولای *qoñouchoulmāci qolāï*, قوكشلور سهل *qoñouchoulour*, t.; سهل الجانب *sehl ul-djānib*, a. — C'est une personne traitable, لطف ومساهلت ايله مجبول بر كمسنه در *louthf u muçāhelet ilè medjboul bir kimesnèdur*.

Traitant, s. m., ملتزم *multezim*, pl. a. ملتزمين *multezimīn*.

Traite, s. f., étendue de chemin qu'un voyageur fait d'un lieu dans un autre, sans s'arrêter, sans se reposer, منزل *menzil*, مرحله *merhalè*, a. — Aller tout d'une traite, بك منزل اولدرق بر يردن ديكر بر يره كتمك *ïek menzil olaraq bir ïerden dïguer bir ïerè guitmek*. — Traite, transport de marchandises d'un pays à un autre, نقل امتعه نقل *naql emti'a*. — La traite des blés, حبوبات نقلی *houboubāt naqly*; — des nègres, زنجی كولهسی تجارتی *zendji keulèci tidjāreti*. — Traite, commerce des banquiers, صرّافلق صرّاف تجازتی *sarrāflyq*, *sarrāf tidjāreti*. — Traite, lettre de change, پوليچه *polïtchè*. — Traite, droit sur les marchandises qui entrent et sortent, رسومات داخليه و اخراجيه *rouçoumāti dākhylïïè vu ykhrādjïïè*.

Traité, s. m., ouvrage où l'on traite d'une science, d'une matière, رساله *riçālè*, تاليف *téélïf*, pl. a. تاليفات *téélïfāt*. — Traité de géométrie, هندسه رساله‌سی *hendecè riçālèci*, رساله فی الهندسة *riçālet fil-hendecet*. — Traité de la sphère, احوال كره يه متعلق بر تاليف *ahvāli kurèïè mute'allyq bir téélïf*.

Traité, s. m., convention faite entre des souverains, des États, معاهده *mou'āhedè*, عهدنامه *'ahd-nāmè*. — Traité de paix, صلح معاهده‌سی *soulh mou'āhedèci*, عهد مصالحه *'ahdi mouçāleha*. — Instrument écrit, صلح عهدنامه‌سی *soulh' ahd-nāmèci*; — de commerce, تجارت معاهده‌سی *tidjāret mou'āhedèci*. — Traité, ou capitulation des puissances européennes avec la Sublime Porte, عهدنامه *'ahd-nāmè*, ou عهدنامهٔ همايون *'ahd-nāmèï humāïoun*. Voy. le Diction. turc-français, au mot عهد *'ahd*. — Traité d'alliance, اتّفاق معاهده‌سی - عهدنامه‌سی *ittifāq mou'āhedèci*, *'ahd-nāmèci*. — Conclure un traité, عقد معاهده ايتمك *'aqdi mou'āhedè it*; — le rompre, نقض عهد ايتمك *naqzy 'ahd it*. — Traité, convention entre particuliers, مقاوله *mouqāvelè*, pl. a. مقاولات *mouqavelāt*; قول *qavl*. — L'acte écrit de ce traité, مقاوله سندی *mouqāvelè senedi*. — Faire un traité, مقاوله ايتمك *mouqāvelè it*.

Traitement, s. m., accueil, manière d'agir avec quelqu'un, معامله *mou'āmelè*, pl. a. معاملات *mou'ā-*

melāt. — Bon traitement, حسن معامله *husni mou'āmelè*; — gracieux, flatteur, معاملهٔ التفات آميز *mou'āmelèï iltifāt āmīz*; — mauvais, بد معامله *bed mou'āmelè*, سوء معامله *souï mou'āmelè.* — Traitement, certains honneurs qu'on rend, dans les cours, à des personnes de distinction, اكرام *ikrām*, رسم اكرام *resmi ikrām*, رسوم اكرام *rouçoumi ikrām.* — Il y a certains traitements attachés au caractère d'ambassadeur, ايلچيلك رتبه‌سنه مخصوص بعض كونه رسوم اكرام وتعظيم واردر *iltchīlik rutbècinè makhsous ba'zy guiounè rouçoumi ikhrām u ta'zīm vārdur.* — Traitement, appointements attachés à une place, à un emploi, علوفه *'ouloufè*, وظيفه *vazīfè*, pl. a. وظايف *vazāïf*; مواجب *mevādjib.* — Traitement, manière de traiter et de conduire une maladie, خسته‌يه باقمه *khastaïa bāqma*, t., معالجه *mou'āledjè*, pl. a. معالجات *mou'āledjāt*; مداوا *mudāvāt*, مداوا *mudāvā*, a.; تيمار *tīmār*, p.

Traiter, v. a. et n., discuter, agiter, discourir, raisonner sur, بحث ا *bahs it*, ادارهٔ كلام ا *idārèï kelām it*, a.-t. — Traiter un sujet, بر ماده‌دن بحث ا *bir māddèden bahs it.* — Traiter, être en pourparler, en négociation, سويلشمك *seuïlechmek*, مذاكره ا *muzākerè it.* — Traiter de la paix, مذاكرهٔ صلح ا *muzākerèï soulh it.* — Traiter un mariage, نكاح ماده‌سنى مذاكره ا *nikiāh māddècini muzākerè it*; — une réconciliation, اصلاح ذات البين صورتنى مذاكره ا *yslāhy zāt ul-beïn souretini muzākerè it.* — Traiter d'une chose, entrer en négociation pour la vendre ou l'acheter, بازارلشمق *bāzārlachmaq.* — Avoir passé les actes nécessaires pour la conclusion d'une affaire, سندلشمك *senedlechmek.* — Traiter, agir avec quelqu'un; en user avec lui de telle ou de telle manière, معامله ا *mou'āmelè it.* — Bien traiter une personne, بر كمسنه‌نك حقنه حسن معامله ا *bir kimesnènuñ haqqyna husni mou'āmelè it*; — la traiter rudement, بر كمسنه‌يه شدت ايله معامله ا *bir kimesnèïè chiddet ilè mou'āmelè it*; — honorablement, اكرام ا *ikrām it.* — Traiter de...., qualifier de...., عد ا *'add it*, يرينه قومق *ïerīnè qomaq*, القاب ويرمك *elqāb vīrmek.* — Traiter un prince de majesté, lui en donner le titre, برحكمداره جناب شوكتمآب القابنى ويرمك *bir hukumdārè djenābi chevketmeāb ilqābini vīrmek*; — quelqu'un de voleur, بر كمسنه‌يي خرسز عد ا *bir kimesnèïi khyrsyz 'add it.* — Traiter, régaler, donner à manger, يمك اطعام ا *ïemek vīrmek*, *yth'ām it.* — Traiter ses amis, دوستلره ضيافت ا *dostlarè zïāfet it.* — Traiter, médicamenter un malade, خسته‌يه عملاج ا *khastaïè bāqmaq*, *'ylādj it*, علاجلمق *'ylādjlamaq*, معالجه ا *mou'āledjè it.*

Traiteur, s. m., لوستاريه‌جى *lostārïadji*, بهاى مقطوع ايله يمك

ويرن *behāï maqthou' ilè ïemek vîren*, t.

Traître, esse, adj., qui trahit, خيانتلك ايدن *khyānetlik iden*, خيانت ايديجى *khyānet idídji*, a.-t.; خاين *khāïn*, pl. a. خيّان *khyiān*; خوّان *khavvān*, خونة *khounet*, خيانتكار *khyānetkiār*, a.-p. — Un traître, خاين بر آدم *khāïn bir âdem*. — Traître, en parlant des actions de trahison, خيانتلو *khyānetlu*, خيانت آميز *khyānet âmîz*. — Un procédé bien traître, حركت خيانت آميز *hareketi khyānet âmîz*. — Traître, malfaisant, شرير *cherîr*. — Nuisible, ضررلو *zararlu*. — Perfide, qui fait le mal à l'improviste, غدّار *ghaddār*. — En traître, adv. Voy. Traitreusement.

Traîtreusement, adv., خيانت ايله *khyānet ilè*, خيانت اوزره *khyānet uzrè*, غدر ايله *ghadr ilè*, خيانتلك ايله *khyānetlik ilè*, a.-t.; خيانةً *khyāneten*, a.

Trajet, s. m., espace à traverser, كچيد - كچد *guetchíd*, t.; معبر *ma'ber*, a. — Le trajet de Calais à Douvres, قالس اسكله‌سنك دوور ليماننه معبرى *qāles eskelècinuñ douver lîmāninè ma'beri*. — Un long trajet, معبر مديد *ma'beri medíd*. — Action de traverser l'espace d'un lieu à un autre, كچمه *guetchmè*, عبور *oubour*.

Tramail, s. m., بر نوع بالقچى آغى *bir nev'y bālyqtchi âghy*, t.

Trame, s. f., fil passé, conduit par la navette entre les fils qu'on nomme chaîne, ارغاج - ارغج *arghādj*, *arghydj*. — Trame, fig. et poétique, la trame de sa vie, la trame de ses jours, le cours de sa vie, la durée de sa vie, رشتهٔ حياتى *richtèï haïāti*. — Trame, au fig., complot, يرامز قصد *ïarāmaz qasd*, دولاب *dolāb*, سوء قصد *souï qasd*, تار و پود فتنه و فساد *tār u poudi fitnè vu feçād*.

Tramer, v. a., passer la trame entre les fils qui sont tendus sur le métier, ارغاجلمق *arghādjlamaq*, ارغاج اتمق *arghādj atmaq*, t. — Au fig., tramer un complot, نسج حيل ا *nesdji hyel it*, دولاب قورمق *dolāb qourmaq*, نسج تار و پود فساد ا *nesdji tar u poudi feçād it*.

Tramontane, s. f., vent du nord, يلدز پويرازى *ïyldyz poïrāzy*, يلدز روزكارى *ïyldyz rouzguiāri*, يلدز *ïyldyz*, t.; ريح شمال *rîhy chimāl*, a.; باد شمال *bādi chimāl*. — Le côté du Nord, يلدز طرفى *ïyldyz tharafi*. — L'étoile du Nord, شمال يلدزى *chimāl ïyldyzy*. — Fig. et fam., perdre la tramontane, se troubler, شاشمق *chāchmaq*, پوصله‌يى شاشرمق *pouçalaïi chāchurmaq*.

Tranchant, s. m., قلاغو *qylāghou*, اغز *aghyz*, يوز *ïuz*, t. — Émousser le tranchant, قلاغو كيدرمك *qylāghou guïdermek*. — Aiguiser le tranchant d'une épée, قلجك اغزينى بيله‌مك *qylidjuñ aghzîni bîlèmek*. — Épée à deux tranchants, ايكى اغزلو قلج *iki aghyzlu qylidj*.

Tranchant, e, adj., qui tranche, كسكين *keskîn*, كسيجى *kecídji*, t.;

قاطع *qāthy'*, a. — Couteau tranchant, كسكين بچاق *keskín bitchāq*. — Écuyer tranchant, officier qui coupait les viandes à la table du roi, اتلرى كسن چاشنيكير باشى *etleri kecen tchāchnïguïr bāchi*. — Tranchant, au fig., décisif, péremptoire, قاطع *qāthy'*. — Argument tranchant, برهان قاطع *burhāni qāthy'*. — Tranchant, qui décide hardiment, مجذام *mudjzām*, محتم *mouhtim*, مخراق *makhrāq*, a. — Un esprit tranchant, رأى قاطع صاحبى برآدم *rèï qāthy' sāhybi bir âdem*.

Tranche, s. f., morceau coupé mince, دلم - دليم *dilim*, پارچه *pārtcha*, t.; شرحه *cherhè*, شريحه *cherïha*, pl. a. شرايح *cherāïh*. — Une tranche de pain, بر دليم اتمك *bir delím etmek*. — Couper par tranches, دلم دلم كسمك *delim delim kesmek*. — Tranche, la surface unie que présente l'épaisseur de tous les feuillets d'un livre du côté où on les a rognés, كتاب يپراقلرينك كناري *kitāb ïaprāqlarïnuñ kenāri*, حافات اوراق *hāfāti evrāq*, a. — Un livre doré sur tranches, حافات اوراقى مذهّب بر كتاب *hāfāti evrāqy muzchheb bir kitāb*.

Tranchée, s. f., excavation pratiquée dans la terre pour asseoir les fondations d'une maison, d'un mur, etc., خندق *khandaq*, pl. a. خنادق *khanādyq*, تمل خندقلرى *temel khandaqlari*. — Tranchée pour l'écoulement des eaux, خرق *kharq*, خورق *khourouq*. — Tranchée, en t. de guerre, fossé qu'on creuse pour se mettre à couvert du feu, en approchant d'une place qu'on assiége, خندق *khandaq*, مترس *meteris*. — Ouvrir, faire la tranchée, مترس قازمق - ا *meteris qāzmaq, it.* — Ouvrir la tranchée, مترس اچمق *meteris atchmaq*. — Entrer dans la tranchée, مترسه كيرمك *meterice guïrmek*. — Tranchées, certaines douleurs très-aiguës que l'on ressent dans le ventre, les entrailles, صانجى *sāndji*, بورك بورمه لرى *ïurek bourmaleri*, بورش *bourich*, بورو *bourou*, t.; تقضيع *taqzy'*, pl. a. تقضيعات *taqzy'āt*.

Tranche-file, s. f., t. de relieur, شيرازه باغى *chïrāzè bāghy*, t.

Tranchelard, s. m., آشجى بچاغى *âchdji bitchāghy*, t.

Tranche-montagne, s. m., fam. Voy. Fanfaron.

Trancher, v. a., couper, séparer en coupant, كسمك *kesmek*, t.; قطع ا *qath' it*, a.-t. — Trancher la tête, باشى كسمك *bāchi kesmek*; — une difficulté, la lever, حل مشكل ا *halli muchkil it*. — Trancher le mot, décider hardiment, لاقردى يى كسمك *lāqyrdïi kesmek*, جوابى كسمك *djevābi kesmek*, خرق ا *kharq it*. — Trancher, décider avec présomption, غرور ايله فصل و حكم ا *ghourour ilè fasl u hukm it*. — Trancher sur tout, faire le docteur, ادّعاى علم ايدرك هر مسئله يى خرق و حكم ا *iddi'āï 'ylm iderek ker mecelèïi kharq u hukm it*. — Trancher court, terminer en peu de mots, لاقردى يى قصه ا *lāqyrdïi*

qyssa it. — Trancher du..., contrefaire, imiter, تقليد ا *taqlîd it.* — Il tranche du grand seigneur, ذوات كرامی تقليد ايدر *zavâti kirâmi taqlîd ider.* — Trancher, ressortir, en parlant des couleurs, رنكلر *renkler pârladâmaq.* — Le rouge tranche fort auprès du vert, قرميزی رنكی يشلك يانندە پك پارلدار *qyrmîzy rengui ïechillik ïâninda pek pârladâr.* — Tranché, e, كسلمش *kecilmich,* مقطوع *maqthou'.*

Tranchet, s. masc., قوندره جی بچقيسی *qoundouradji bitchqyci,* t.

Tranchoir, s. m. Voy. Tailloir.

Tranquille, adj. com., paisible, calme, sans émotion, اوصلو *ouslou,* يواش *ïavâch,* كندو حالنده *guendu hâlindè,* t.; سكونتلو *sukiounetlu,* حال سكونت اوزره *hâl sukiounet uzrè,* a.-t.; ساكن *sâkin.* — C'est un enfant tranquille, اوصلو بر چوجقدر *ouslou bir tchodjouqtur.* — La mer était tranquille, دريا ساكن ايدی *derïâ sâkin idi.* — Dormir d'un sommeil tranquille, نوم ساكن ايله نايم اول *nevmi sâkin ilè nâïm ol.* — Il ne reste pas tranquille, تك طورماز *tek dhourmâz.* — Laissez-moi tranquille, قويور بنی *qoïver beni.* — Tranquille, qui est en repos, qui jouit du repos, qui procure le repos, راحتلو *râhatlu,* مطمئين *mouthmeïn,* مستريح *moustaryh,* آسوده حال *âçoudè hâl.* — Mener une vie tranquille, عيش مطمئن ايله تعيش ا *'aïch mouthmeïn ilè te'aïïuch it.* — Soyez tranquille là-dessus, اولبابك مستريح اول *olbâbtè moustaryh ol.*

Tranquillement, adv., راحت ايله *râhat ilè,* حضور ايله *houzour ilè,* فراغ بال ايله *firâghy bâl ilè,* رفاهيت اوزره *refâhïet uzrè,* اطمينان بال ايله *ythmînân bâl ilè,* a.-t.; مستريحًا *moustaryhan,* بالاستراحت *bil-istirâhat.*

Tranquillisant, e, adj., راحت تسكين ويره جك *râhat vîrèdjek,* ايده جك *teskîn idèdjek.*

Tranquilliser, v. act., calmer l'agitation, راحتلندرمق *râhatlandurmaq,* a.-t.; دكلندرمك *diñlendurmek,* يواشترمق *ïavâchturmaq,* t.; تسكين ا *teskîn it.* — Rendre exempt de trouble, de souci, راحت ويرمك *râhat vîrmek,* ترفيه ا *terfîh it.* — Tranquilliser l'esprit, اطمينان خاطرا *ythmînâni khâthyr it;* — le cœur, les sens, تطمين قلب ـ حواس ا *tathmîni qalb, havâss it.* — Se tranquilliser, v. pron., se reposer, se tenir tranquille, راحتلنمق *râhatlanmaq,* استراحت ا *istirâhat it,* دكلنمك *diñlenmek.* — Se calmer, يواشلنمق *ïavâchlanmaq,* سكون كسب بولمق *sukioun boulmaq,* اطمينان ا *kesbi ythmînân it.* — Tranquillisé, e, راحتلنمش *râhatlanmich,* دكلنمش *diñlenmich,* ساكن *sâkin,* سكون بولمش *sukioun boulmich,* آسوده حال *âçoudè hâl,* مرفه البال *mureffeh ul-bâl.* — Être tranquillisé, آسوده حال و امين او *âçoudè hâl u emîn ol.*

Tranquillité, s. fém., état de ce qui est tranquille, راحت *rāhat*, سكون *sukioun*, سكونة *sukiounet*, a.; دكلنمه *diñlenmè*, آرام *ârām*, اسايش *âçâïch*, p. — La tranquillité de l'air, de la mer, سكونت هوا و بحر *sukiouneti havā vu bahr*. — État de tranquillité de l'âme, de l'esprit, راحتلق *rāhatlyq*, كوكل خوشلغى *gueuñul khochlyghy*, اطمينان خاطر *ythmīnāni khāthyr*, اطمينان قلب *ythmīnāni qalb*. — Tranquillité, repos, vie agréable et commode, حضور *houzour*. — Jouir du repos et de la tranquillité, حضور واستراحت اوزره او *houzour u istirāhat uzrè ol*.

Transaction, s. f., acte par lequel on transige sur un différend, sur un procès, etc., اوزلاشمه سندى *ouzlāchma senedi*; صلح سندى *soulh senedi*, a.-t. — Passer une transaction, عقد سند صلح ا *'aqdi senedi soulh it*. — Transaction se dit, dans un sens plus étendu, des conventions, des accords, des relations d'intérêt entre les hommes, soit dans le commerce, soit dans la vie ordinaire, مقاوله *mouqāvelè*, pl. a. مقاولات *mouqavelāt*. — Faire une transaction, مقاوله ا *mouqāvelè it*.

Transborder, v. a., گمى حموله سى برسفينه دن ديكر برسفينه يه نقل ا *guemi hamoulèci bir sefinèden diguer bir sefinèyè naql it*, t.

Transcendance, s. f., اوستلق *ustlyq*, t.; تفوق *tefevvouq*, مزيّت *mezïiet*, فضيلت *fazîlet*, فضل *fazl*, a.; برترى *berteri*, p.

Transcendant, e, adj., اعلا *a'lā*, فايق *fāïq*, افضل *efzel*. — Esprit transcendant, عقل فايق *'aqli fāïq*. — Mérite —, هنر و اهليّت فايقه *huner u ehlïieti fāïqa*.

Transcription, s. f., action de transcrire, صورت - نسخه چيقارمه *souret - nuskhè tchyqārma*, a.-turc; استنساخ *istinsākh*, a. — Résultat de cette action, copie, صورت *souret*, نقل *naql*.

Transcrire, v. act., صورتنه سى آلمق - چيقارمق *souretini âlmaq*, *tchyqārmaq*, نسخه سنى چيقارمق *nuskhècini tchyqārmaq*, استنساخ ا *istinsākh it*, a.-t. — Transcrit, e, نسخه سى چيقارلمش *nuskhèci tchyqārilmich*, صورتى آلنمش *soureti âlinmich*, مستنسخ *mustensakh*.

Transe, s. f., بلكلنمه *belïñlenmè*, t.; هول *hevl*, pl. a. اهوال *ehvāl*; اضطراب *yztyrāb*. — Être dans de grandes transes, اهوال شديده يه گرفتار او *ehvāli chedídèïè guerïftār ol*.

Transférer, v. a., transporter, نقل ا كوتورمك *guturmek*, t.; *naql it*, a.-t. — Porter ou faire passer d'un lieu à un autre, بر محلدن محلّ اخره كوتورمك *bir mahallden mahalli akhèrè guturmek*. — Transférer, au fig., transporter une chose à quelqu'un avec les formalités requises, حواله ا *havālè it*. — Transféré, e, كوتورلمش *guturulmuch*, منقول *menqoul*.

Transfert, s. m., نقل *naql*, حواله *havālè*, a.

Transfiguration, s. f., change-

ment d'une figure en une autre, n'est usité que dans cette phrase : La transfiguration de Jésus-Christ, تجلّی حضرت عیسی *tedjellii hazreti 'yça.*

Transfigurer (se), v. pron., n'est usité qu'en parlant de Jésus-Christ. Voy. Transfiguration.

Transformation, s. f., métamorphose, دکشمه بشقه صورته *deïchmè, bachqa souretè guïrmè,* t.; تبدیل صورت *tebdïli souret,* تشکّل *techekkul,* استحاله *istihälè,* تمثّل *temessul,* a.

Transformer, v. a., donner une autre forme, غیر شکله قومق *ghaïri chekilè qomaq,* بشقه صورته قومق *bachqa souretè qomaq,* شکلنی *cheklini deïchturmek,* دکشدرمک *deïchturmek.* — Se transformer, v. pron., غیر صورت بغلمق *ghaïri souret baghlamaq,* غیر صورته کیرمک دکشمک *deïchmek, ghaïri souretè guïrmek,* تبدیل صورت ا *tebdïli souret it.* — Se transformer de diverses manières, prendre divers caractères, تشکّل ا *techekkul it,* نوعلنمک *nev'ylenmek,* متشکّل او *mutechekkil ol.* — Se transformer en mille façons, اشکال عدیده ایله متشکّل او *echkiäl 'adidè ilè mutechekkil ol.* — Le démon se transforme quelquefois en ange, شیطان بعضًا ملك صورتنه کیرر *cheïthän ba'zen melek souretinè guïrer.* — Transformé, e, بشقه صورته کیرمش متشکّل *bachqa souretè guïrmich, mutechekkil.*

Transfuge, s. m., celui qui à la guerre abandonne le parti dont il est pour passer dans celui des ennemis, قاچقون قاچغن *qätchqoun, qätchghyn,* t.; فراری *firäri,* a. — Celui qui quitte son parti pour passer dans le parti contraire, طرف دکشدرن *tharaf deïchturen.*

Transfuser, v. a., transvaser. Voy. ce mot. — T. didactique, faire la transfusion du sang, دمی بر جسمدن جسم اخره دوکدرمک *demi bir djismden djismi akherè deukturmek,* t.

Transfusion, s. fém., دمك بر جسمدن جسم اخره افراغی *demuñ bir djismden djismi akherè ifräghy.*

Transgresser, v. a., خلافنه حرکت ا *khylāfinè hareket it,* تجاوز ا *tedjāvuz it;* a.-t. — L'ambassadeur a transgressé les ordres qu'il avait, ایلچی حامل اولدیغی اوامرك خلافنه حرکت ایلدی *iltchi hāmil oldoughy evāmiruñ khylāfinè hareket eïledi.* — Transgresser les commandements de Dieu, la loi divine, اوامر الهیه نك وشریعت اللهك خلافنه حرکت ا *evāmiri ilahiïènuñ vè cheri'at oullahuñ khylāfinè hareket it.*

Transgresseur, s. m., خلافنه حرکت ایدن *khylāfinè hareket iden,* a.-t.; متجاوز *mutedjāviz,* a.

Transgression, s. f., خلاف قانون حرکت *khylāfi qānoun hareket,* تجاوز *tedjāvuz,* a.; مخالف ایش *moukhālif ich,* مخالفة حرکت *hareketi moukhālefet,* pl. a. حرکات مخالفة *harekiāti moukhālefet.* — Une transgression manifeste de la loi, شریعة اللهه علنًا مخالف بر حرکت *cheri'at oullahè 'alenen moukhālif bir hareket.*

TRANSIGER, v. n., s'accommoder, اوزلشمق *ouzlachmaq*, t. — Passer un acte pour accommoder un différend, un procès, صلح ايدرك *sulh iderek senedlechmek*. — Transiger pardevant notaire, كاتب شرع حضورنده مصالحه يي حاوي سند عقد ا *kiātibi cher' houzourindè mouçālahaïi hāvi senet 'aqd it.*

TRANSILVANIE, ou TRANSYLVANIE, principauté d'Europe dans l'empire d'Autriche, اردل *erdel*, اردل ولايتي مملكتي *erdel velāïiti, memleketi.*

TRANSIR, v. a., pénétrer et engourdir de froid, طوكدرمق *dhoñdurmaq*, اوشتمك *uchutmek*, ايچني صوغوق قپلايوب دترتمك *itchini soghouq qaplāïup titretmek*. — Au fig., saisir de peur, d'effroi, يوركي دترتمك *ïuregui titretmek*. — Transir, v. n., avoir un grand froid, اوشمك *uchumek*, طوكمق *dhoñmaq*, ايچي صوغوق قپلايوب دترمك *itchi soghouq qaplāïup titremek*. — Transir de peur, قورقودن دترمك *qorqoudan titremek*. — Transi, e, اوشمش *uchumuch*, طوكمش *dhoñmich*, صوغوق قپلايوب دتره ين *soghouq qaplāïup titrèïen*, يوركي دترر مرتعد *ïuregui titrer*, مرتعد القلب *murta'yd ul-qalb*.

TRANSISSEMENT, s. m. (peu usité), état où est un homme transi, بر كمسه نك ايچنه صوغوق كچمه *bir kimesnènuñ itchinè soghouq guetchmè*, t. — Au fig., يورك دترمه *ïurek titremè*. — Transissement de peur, رعب وهراسدن يورك دتره مسي *rou'b u hirāsten ïurek titrèmeci*.

TRANSIT, s. m., passavant, مرور اموال *murouri emvāl*. — Droit de transit, مروريه *murouriè*, مروريه رسمي *murouriè resmi*.

TRANSITIF, IVE, adj., t. de gram., se dit du verbe qui exprime l'action d'un sujet sur un autre, متعدّي *mute'addi*. — Verbe transitif, فعل متعدّي *fy'li mute'addi*.

TRANSITION, s. f., manière de passer d'un raisonnement à un autre, صحبتك ارەسنى اولاشدرمه *sohbetuñ aracini oulāchturma*, t.; وصل ما بين الكلام *vasl mā beïn ul-kelām*, a. — Au fig., passage d'un état de chose à un autre, تبدّل صورت احوال *tebedduli soureti ahvāl*; — d'un régime politique à un autre, صورت حكومتك تبدّلي *soureti hukioumetuñ tebeddüli*.

TRANSITOIRE, adj. com., passager, كچر كچر كيدر *guetcher guïder*, تيز كچر *tïz guetcher*, t.; سريع المرور *seri' ul-murour*. — Ce qui remplit l'intervalle d'un état de choses à un autre, موقّت *muvaqqat*, وقتي *vaqtïi*.

TRANSLATEUR, s. m., traducteur. Dans ce sens ce mot a vieilli. Voy. TRADUCTEUR.

TRANSLATION, s. f., كوترمه *gueuturmè*, كوچرمه *gueutchurmè*, t.; نقل *naql*, a.

TRANSMETTRE, v. a., céder, faire passer sa possession, ses droits à un autre, كچورمك *guetchurmek*, بشقه سنه كچورمك *bachqacinè*

guetchurmek, ويرمك *vîrmek*, t.; فراغت ا *ferāghat it*, a.-t. — Faire passer, faire tenir, envoyer, ايصال ا كوندرمك *gueundermek, îçāl it.* — Au fig., transmettre son nom, sa gloire, jusqu'à la postérité, نام و صيتنى اخلاف و اعقاب لاحقه‌يه قدر نقل ايتدرمك *nām u sytini akhlāf u a'qābi lāhyqaïè qadar naql itturmek.* — Transmis, e, بشقه‌سنه كچورلمش *bachqacinè guetchurilmich*, فراغ اولنمش *firāgh olounmich*, مفروغ *mefrough*, نقل اولنمس *naql olounmich*, منقول *menqoul*, منتقل *mountaqyl.*

Transmigration, s. fém., action d'un peuple, d'une nation, d'une troupe d'hommes qui abandonnent leur pays pour aller en habiter un autre, كوچ *gueutch*, كوچمه *gueutchmè*, t.; تبديل مقام *tebdîli maqām*, انتقال *intiqāl*, رحلة *ryhlet.* — Transmigration des âmes, métempsycose. Voy. ce mot.

Transmissible, adjectif com., بشقه‌سنه كچورله بيلور *bachqacinè guetchurilè bilur*, t.; ممكن الفراغ *mumkin ul-firāgh*, ممكن الانتقال *mumkin ul-intiqāl*, a.

Transmission, s. f., بشقه‌سنه كچورمه *bachqacinè guetchurmè*, t.; انتقال *intiqāl*, فراغت *ferāghat*, نقل *naql*, a. — La transmission d'un droit, بر حقك فراغتى *bir haqquñ ferāghati.*

Transmuable, adj. com., دكشترله بيلور ممكن الاستحاله *deïchturilè bilur*, t.; *mumkin ul-istihālè*, a.

Transmuer, v. a., دوندرمك *deundurmek*, دكشترمك *deïchturmek*, t.; تحويل ا *tahvîl it*, تبديل ا *tebdîl it*, تغيير ا *taghïr it*, a.-t. — Transmué, e, دوندرلمش *deundurilmich*, متحوّل *mutechavvil.*

Transmutabilité, s. f., بشقه حاله دوندرمكلك ـ دونمكلك *bachqa hālè deundurmeklik, deunmeklik*, قابليّة التحوّل *qābilïïet ut-tehavvul*, a.

Transmutation, s. f., دكشترمه *deïchturmè*, دوندرمه *deundurmè*, t.; استحاله *istihālè*, a. — Transmutation métallique, استحالهٔ معدنيّات *istihālèï ma'denïïāt.*

Transoxiane, contrée d'Asie, ما وراء النهر *mā verā un-nahr*, a.

Transparence, s. f., اوتدسى كورنمه *eutèci gueurunmè*, t.; شفوف *chufouf*, شفافة *chefāfet*, شفق *chufuf*, a.

Transparent, s. m., papier où sont tracées des lignes noires pour accoutumer à écrire droit, التلق *altlyq.* — Papier huilé, ياغلو كاغد *iāghlu kiāghyd.*

Transparent, e, اوتدسى كورنن *eutèci gueurunen*, اوتده كورنور *eutè gueuruneur*, شفّاف *cheffāf*, a. — Le verre est transparent, زجاج شفّافدر *zidjādj cheffāfur.* — Les corps transparents, اجرام شفّافه *edjrāmi cheffafè.*

Transpercer, v. a., percer de part en part, كچرمك *guetchurmek*, *guetchirmek*, بر ياندن اولبر يانه دلمك *bir iānden olbir iānā delmek*, دلوب كچورمك *delup guetchurmek*, t. — Transpercé, e, بر ياندن اولبر يانه قدر دلنمش *bir iānden*

olbir ïâna qadar delenmich. — Embrocher, صاپلامق *sāplāmaq*, صانجلمق *sāndjlamaq*.

Transpirable, adj. com., ممكن الانفضاج *mumkin ul-infizādj*, a.

Transpiration, s. f., exhalation qui s'opère habituellement à la surface de la peau, تر *ter*, وجود ترلەمەسی *vudjoud terlemèci*, وجود نفسلنمەسی *vudjoud nefeslenmèci*, t.; عرق *'araq*, انفضاج *infizādj*.

Transpirer, v. n., sortir par la transpiration, مساماتدن چيقماق *meçāmātten tchyqmāq*, وجود نفسلنمك - بوغلنمق *vudjoud nefeslenmek, boughlanmaq*. — Suer, ترلمك *terlemek*. — Suinter, ا ترشح *terechchuh it*, سزمق *syzmaq*, سزلمك *syzylmek*. — Transpirer, au fig., se dit de ce qu'on s'efforce de tenir secret, mais dont quelque chose commence à être connu, divulgué, révélé, طويلمق *dhoïoulmaq*, شيوع بولمق *chouïou' boulmaq*.

Transplantation, s. f., action de transplanter, بشقه يره ديكمه *bochqa ïerè dïkmè*, اشجارك تبديل مكانی *echdjāruñ tebdïli mekiāni*. — Changement de position, de demeure, تبديل مكان *tebdïli mekiān*.

Transplanter, v. a., planter dans un autre endroit, بشقه يره ديكمك *bachqa ïerè dïkmek*. — Transplanter des arbres, اغاجك يرينی دكشترمك *aghādjuñ ïerïni deïchturmek*; — des laitues, ماروللك يرينی دكشترمك *māroluñ ïerïni deïchturmek*. — Transporter des personnes ou certaines choses d'un pays dans un autre pour les y établir, برمملكتدن ديكر برمملكته كوتورمك - نقل ا *bir memleketten dïguer bir memleketè guturmek, naql it*, كوچرمك *gueutchurmek*. — Se transplanter, v. pron., passer d'un lieu dans un autre pour s'établir dans ce dernier, كوچمك *gueutchmek*, ا كوچ *gueutch it*, ا انتقال *intiqāl it*, ا رحلت *ryhlet it*.

Transport, s. m., action par laquelle on transporte, كوتورمه *guturmè*, t.; نقل *naql*, a. — Le transport des terres, طپراغك نقلی *thoprāghuñ naqli*. — Transport, cession juridique, فراغ *firāgh*, تحويل *tahvïl*, حواله *havālè*. — Faire un transport juridique, ا حواله *havālè it*. — Accepter un transport, فراغی قبول ا *firāghy qaboul it*. — Transport, au fig., mouvement passionné, impétueux, دپرنمه *teprenmè*, دپرنش *teprenich*, t.; هيجان *heïdjān*, هزهز *hezhezè*, a. — Transport de joie, هزهزهٔ سرور و نشاط *hezhezèï surour u nechāth*; — de colère, de jalousie, هيجان غضب و حسد *heïdjānu ghazab u haced*. — Transport, enthousiasme, حالت وجد *hāleti vedjd*. — Transport, délire, égarement d'esprit causé par la maladie, صايقلمه *sāïqlama*, هذيان *hezïān*. — Transport au cerveau, باشه اورمه *bācha ourma*, عكس على الدماغ *'aks 'aled-dimāgh*.

Transporter, v. a., porter d'un lieu à un autre, كوتورمك - كوتوزمك *guiuturmek*, t.; ا نقل *naql it*, a.-t.

— Transporter des marchandises d'un pays dans un autre, برمملكتدن مملكت اخره نقل اموال *bir memleketten memleketi akhere naqli emvāl it.* — Porter dehors, déménager, طاشمق *thāchimaq*, كوچرمك *gueutchurmek*, براوك اوادانلغنى طاشمق *bir evuñ avādanlyghyni thāchimaq.* — Se transporter, se rendre sur les lieux, محلّنه وارمق *mahallinè vārmaq.* — Se transporter, passer dans une autre maison, changer de demeure, de pays, كوچمك *gueutchmek*, كوچ ا *gueutch it*, انتقال ا *intiqāl it.* — Transporter, céder juridiquement son droit à un autre, بر كمسنه اوزرينه نقل ا *bir kimesnè uzerinè naql it*, فراغة ا *ferāghat it*, حواله ا *havālè it.* — Transporter, au fig., mettre quelqu'un hors de lui-même, le mettre en colère, طارلتمق *dhārilmaq*, اغضاب ا *yghzāb it.* — Être transporté de colère, پك طارلمق *pek dhārilmaq*, شدّت غضب ايله مسلوب العقل او *chiddeti ghazab ilè mesloub ul-'aql ol;* — de joie, فرط سرور ايله مسلوب الشعور او *ferthy surour ilè mesloub uch-chou-'our ol.* — Transporté, e, كوتورلمش *guturilmich*, منقول *menqoul*, كوچرلمش *gueutchurulmich*, نقل اولنمش *naql olounmich.*

Transposer, v. a., يرينى ديكشدرمك *ïerïni deïchturmek*, يرندن ديكشدرمك *ïerinden deïchturmek*, لشقه قومق *ïerinden bachqa qomaq*, t.; تبديل موقع ا *tebdïli mevqa' it*, تبديل محل ا *tebdïli mahall it*, t. — Transposer des mots, des phrases, موقع الفاظ و فقراتنى تبديل ا *mevqa'y elfāz u fyqrāti tebdïl it.*

Transposition, s. f., action de transposer, تبديل محلّ - موقع *tebdïli mahall, mevqa'a*, a.; يرندن بشقه قومه *ïerinden bachqa qoma*, t. Renversement de l'ordre dans l'arrangement des mots, سوزلرك يرلربنى شاشرمه *seuzlaruñ ïerlerïni chāchurma*, اختلال نظام الفاظ *ykhtilāli nizāmi elfāz*, تقديم و تأخير الفاظ *taqtïm u téékhyri el-fāz.*

Transsubstantiation, subst. fém., استحالهٔ جوهر *istihālèï djevher*, a.

Transsubstantier, v. a., تحويل جوهرا *tahvïli djevher it*, a.-t. — Les paroles sacramentelles transsubstantient le pain et le vin au corps et au sang de Jésus-Christ dans le sacrifice de la messe, قربان مباركك قرائت اولنان كلمات تقديس خبز و خمرك جوهرينى دم وجسد حضرت عيسى يه تحويل ايدر *qourbāni mubārekté qyrāet olounān kelimāti taqtïs khoubz u khamruñ djevherïni dem u djecedi hazreti 'yçaïè tahvïl ider.*

Transsudation, s. f., صيزمه *syzma*, t.; ترشّح *terechchuh*, a. — La transsudation de l'eau, صويك ترشّحى *souïuñ terechchuhy.*

Transsuder, v. n., تركبى كچمك *ter guïbi guietchmek*, صيزمق *syzmaq*, t.; ترشّح ا *terechchuh it*, a.-t.

Transvaser, v. a., بوشالتمق برقابدن بشقه قابه *bochāltmaq*, بوشالتمق *bir qābten bachqa qābè*

bochāltmaq, قابنى دكشدرمك *qābini deïchturmek*, t.

Transversal, e, adject., آرقورى *ârqouri*, اكرى *egri*, t.; معترض *mu'teryz*, منحرف *munharif*. — Ligne transversale, معترضًا قاطع بر خط *mu'teryzen qāthy' bir khaththi*.

Transversalement, adv., آرقورى اولەرق *ârqouri olaraq*, t.; معترضًا *mu'teryzen*, منحرفًا *munharifen*, a. — Ligne qui coupe transversalement, منحرفًا قطع ايدن خطّ *muharifen qath' iden khaththi*.

Transverse, adj. com., oblique. Voy. ce mot. — Transverse, en t. d'anat., transversal. Voy. ce mot.

Trapèze, s. m., figure de géom., dont deux côtés sont inégaux et parallèles, شبيه بالمنحرف *chebîh bil-munharif*. — En t. d'anat., os qui a à peu près la forme d'un trapèze, شبيه بالمنحرف الشكلى اولان كميك *chebîh bil-munharif uchchekeli olān guemîk*.

Trappe, s. f., espèce de porte posée horizontalement, qui se hausse et se baisse à volonté, كپنك *kepenk*. — Piége, طوزاق *thouzāq*, قپان *qapān*. — Trébuchet, قپانجه *qapāndjè*. — Pour prendre les oiseaux, قوش قپان *qouch qapān*.

Trapu, e, adj., gros et court, ramassé, بودر-بوطر *bodour*, طقناز *thyqnāz*, طقناس *thyqnās*.

Traque, s. f., قپاتمه *qapātma*, t.; اطرافى قوشاتمه *ethrāfi qouchātma*, t.; حصر *hasr*, a.

Traquenard, s. m., espèce d'amble ou d'entre-pas, آتك بر نوع *âtuñ bir nev'y echkinligui*, اشكنلكى ايله يورغه بينمك تقلامه *echkinlik ilè ïorgha beïnindè naqallama*, t. — Sorte de danse, رقس جنسى *raqs djinsi*. — Sorte de piége dont on se sert pour prendre divers animaux, طوزاق *dhouzāq*, قپان *qapān*.

Traquer, v. a., t. de chasse, fouler un bois pour en faire sortir le gibier, سوركون آوى ا *surgun âvi it*, آوى سورمك ايچون اورمانك اطرافنى چويرمك *âvi surmek itchoun ormānuñ ethrāfini, tchevîrmek*. — Traquer se dit, par extension, de tout ce qu'on resserre dans une enceinte pour le prendre, اطرافى قوشاتمق *ethrāfi qouchātmaq*, t.; محاصره ا *mouhācerè it*, a.-t. — Traquer des voleurs, قطّاع طريقك اطرافنى قوشاتمق *qaththā'y tharyquñ ethrāfini qouchātmaq*. — Traqué, e, اطرافى قوشادلمش *ethrāfi qouchādilmich*, محصور *mahsour*.

Traquet, s. m., piége, دوزاق *douzāq*, t. — Au fig., donner dans le traquet, se laisser tromper par quelque artifice, كرفتار دام مكر وحيله او *gueriftāri dāmi mekr u hylè ol*. — Traquet, claquet. Voy. ce mot. — Traquet, petit oiseau au bec fin, بر كوچك قوشك اسمى *bir kutchuk qouchuñ ismi*.

Traqueur, s. m., t. de chasse, سوركون آوجيسى *surgun âvdjîci*, t.

Travade, s. f., t. de mar., vent accompagné de pluie, قصرغه لويل *qacyrghalu ïel*, t.

Travail, s. m., Travaux au pl., labeur, fatigue, peine que l'on prend pour faire quelque chose, زحمت *zahmet*, a.; امك *emek*, t.; كوشش *kiouchich*, p.; سعى *sa'y*, pl. a. مساعى *meçā'y*. — Grand travail, سعى عظيم *sa'y 'azym*; — long, سعى مديد *sa'y medīd*. — Homme de travail, celui qui gagne sa vie par un métier pénible, رنجبر *rendjber*. — Homme de grand travail, ايشدن بورلمز *ichten ïoroulmaz*, عمول *'amoul*. — Travail, ouvrage fait, quel'on fait, ou qui est à faire, ايش *ich*, ايشلنجك *ichlenedjek ich*, عمل *'amel*, خدمت *khydmet*. شغل *choughl*, — Un beau travail, كوزل ايش *guzel ich*, عمل لطيف *'ameli lathyf*. — Travail d'esprit, composition, تأليف *téélïf*, pl. a. تأليفات *téélïfāt*. — Travail, en t. de guerre, remuemens de terres que font les troupes, soit pour l'attaque, soit pour la défense, طپراق بنالرى *thoprāq bināleri*, ابنيهٔ ترابيّه *ebnïiëï turābïiè*. — Travaux militaires, ouvrages mêmes faits pour la défense ou pour l'attaque, ابنيّه حربيّه *ebnïiëï harbïiè*. — Grands travaux de ce genre, كلّيتلو ابنيهٔ حربيّه *kullïietlu ebnïiëï harbïiè*. — Travail d'enfant, ou simplement Travail, se dit des opérations de la nature pour l'accouchement, بورى *borou*, اوغلان بوريسى *oghlān boroucy*, طوغرمق اغريسى *dhoghourmaq aghrïcy*, وجع طلق *vedja'y thalaq*, وجع الولادة *vedja'yl-vulādet*. — Être en travail d'enfant, او وجع طلقده *vedja'y thalaqtè ol*, طوغرمق اغريسن چكمك *dhoghourmaq aghrïcin tchekmek*. — Travail, compte que chaque ministre rend au roi des affaires de son département et du rapport que les commis font au ministre de celles qui leur ont été envoyées, مصلحت كورمه *maslahat gueurmè*, رؤيت مصلحت *rouïeti maslahat*. — Le ministre a eu plusieurs travaux cette semaine avec le roi, وكيل دولت بو هفته نك ايچنده پادشاه ايله برقاچ دفعه رؤيت مصلحت ايلدى *vekïli devlet bou haftanuñ itchindè pādichāh ilè bir qātch def'a rouïeti maslahat eïledi*. — Travaux, au pl., entreprise. Voy. ce mot. — Travaux forcés, peines afflictives et infamantes, برانقا *brānqā*, كورك *keurek*. — Condamner aux travaux forcés, كوركه صالمق *keureguiè sālmaq*.

Travailler, v. n., faire un ouvrage, faire de l'ouvrage, se donner de la peine pour faire, pour exécuter quelque chose, ايشلمك *ichlemek*, ايش ايشلمك *ich ichlemek*, t.; چالشمق *tchālichmaq*, - جهد - سعى *djehd*, *sa'y*, *djidd it*. — Travailler sans relâche, لا ينقطع سعى ايت *lā ïounqathy' sa'y it*; — jour et nuit, كيجه كوندز ايشلمك *guïdjè gunduz ichlemek*. — Travailler pour soi, كندو ايچون ايشلمك *guendu itchoun ichlemek*; — à un ouvrage d'esprit, بر تأليفه بذل سعى و كوشش ايت *bir téélïfè bezli sa'y u kiouchich it*. — Travailler en or, التون ايشى ايشلمك *altoun ichi ichlemek*; — en boutique, دكانده

ایشلمك *dukkiāndè ichlemek*. — Travailler en vain, inutilement, نافله چالشمق *nāfilè tchālichmaq*. — Travailler, prendre de la peine, زحمت ا ـ چكمك *zahmet it, tchekmek*, امك چكمك *emek tchekmek*. — On dit que l'estomac travaille, pour dire qu'il a de la peine à digérer, معده زحمت چكر *my'dè zahmet tcheker*; — que le bois travaille, pour dire qu'il se déjette, اغاج بوريشوب چكلور *aghādj bourītchup tchekileur*; — qu'un mur travaille, c'est-à-dire qu'il se crevasse, qu'il s'entr'ouvre, ديوار چاتلر *dīvār tchātlar*; — que des liqueurs travaillent, qu'elles fermentent, مايه لنمك *māïalenmek*, اختمار ا *ykhtimār it*. — Travailler, soigner, exécuter avec soin, دقت ايله ايشلمك *dyqqat ilè ichlemek*, اهتمامله ياپمق ـ اعمال ا *ihtimāmlu ïāpmaq, y'māl it*. — Travailler, en parlant de l'argent, l'employer avec profit, اقچه يي فايده ايله قوللنمق *aqtchèïi fāïdè ilè qoullanmaq*. — Travailler, tourmenter, causer de la peine, زحمت ويرمك *zahmet vīrmek*, ايراث رنج و زحمت ا *irāci rendj u zahmet it*, تعذيب ا *ta'zīb it*. — Façonner, ايشلمك *ichlemek*, اعمل ا *y'māl it*. — Travailler la terre. Voy. LABOURER. — Travailler bien le fer, دمرى ايو اعمال ا *demiri ïiu y'māl it*. — Se travailler, se façonner, ايشلنمك *ichlenmek*, اعمال اولنمق *y'māl olounmaq*. — Se travailler, se tourmenter, s'inquiéter, زحمت چكمك *zahmet tchekmek*, يورلمق *ïoroulmaq*, ارتكاب زحمت ا *irtikiābi zahmet*, انجنمك *indjinmek*, بى حضور او *bi houzour ol*. — Se travailler l'esprit, عقلى يورمق *'aqly ïormaq*. — Travaillé, e, ايشلنمش *ichlenmich*, معمول *me'moul*, مصنوع *masnou'*.

TRAVAILLEUR, EUSE, s. com., personne adonnée au travail, چالشقان *tchālichqān*, چوق ايشليان *tchoq ichleïān*, t.; مجدّ *mudjidd*, مقدم *muqdim*. — Ouvrier, ايشجى *ichdji*. — Travailleurs, se dit absolument et au pl. des soldats qu'on emploie à remuer la terre, soit pour l'attaque d'une place, soit pour le retranchement d'un poste, etc., عمله *'amelè*.

TRAVÉE, s. f., rang de solives posées entre deux poutres dans un plancher, كيرشلمه ديركلرى صره سى *kīrichlemè dirékleri syracy*, t.

TRAVERS, s. m., l'étendue d'un corps considéré dans sa largeur, اينلوك *inlulik*, اينلك *inlik*, اين *īn*, t.; عرض *'arz*, a. — Biais, irrégularité d'un lieu, اكريلك *egrīlik*, قاچقلق *qātchyqlyq*, جونبه *djunbè*. — Travers, au fig., bizarrerie, irrégularité d'esprit, ترسلك *terslik*, اعوجاج *y'vidjādj*. — Il a des travers d'esprit, اعوجاج عقلى وارذر *y'vidjādji 'aqli vārdur*. — Caprice, يكازلق *ïañāzlyq*. — En travers; d'un côté à l'autre dans la largeur, بر ياندن اول بر ياندكى *bir ïānden ol bir ïānèdek*. — En travers, obliquement, اكرى *egri*, منحرفًا *munharifen*. — De travers, à contresens, ترسنه معكوسًا *tersinè, ma'kiousen*. — Entendre tout de tra-

vers, هر شیئی ترسنه اکلمق *her cheï tersinè añlamaq.* — Il a l'esprit de travers, عقلی ترسدر *'aqly terstur.* — Regarder de travers, اکری باقمق *agri bāqmaq.* — A travers, au travers, par le milieu, اورتاسندن *ortacinden*, اره سندن *aracinden*, ایچندن *itchinden.* — Passer au travers un champ, بر تارلا ایچندن کچمک - مرور ا *bir tārlā itchinden guetchmek, murour it.* — Un coup d'épée passé au travers du corps, بدنك بر یانندن اول بر یانه کچمش بر ضربهٔ شمشیر *bedenuñ bir ïāninden ol bir ïānina guetchmich bir zarbèï chimchīr.* — En t. de mar., se mettre en travers, mettre en panne, اورچه لابانك طورمق *ortcha lābānda dhourmaq.* — Par le travers, loc. prépositive, t. de mar., à la hauteur, vis-à-vis, آچیغنك *âtchyghyndè.* — La flotte était par le travers de tel cap, دونانمه فلان بورنك آچیغنك ایدی *donānma felān bourounuñ âtchyghyndè idi.*

Traverse, s. fém., pièce de bois qu'on met en travers à certains ouvrages de menuiserie et de charpente pour les affermir, طبان *thabān*, آرقوری طبان *árqouri thabān.* — Les traverses d'une grille, آرقوری دمر چیبوقلر *árqouri demir tchybouqler.* — Traverse, en t. de fortification, élévation de terre ou de maçonnerie qui se fait dans le fossé d'une place assiégée, خندق ایچنده پرده *khandaq itchindè perdè.* — Traverse, ou chemin de traverse, plus court que le chemin ordinaire, کسدرمه یول *kestirmè ïol*, آرقوری یول *árqouri ïol.* — Traverse, au fig., obstacle, affliction, revers, مانع *māni'*, pl. a. موانع *mevāni'*; عائقه *'āïqa*, pl. عوائق *'avāïq.* — A la traverse, qui survient inopinément et apporte quelque obstacle, آرقوریدن *árqouríden*, معترضًا *mu'terizen.*

Traversée, s. f., trajet qu'on fait par mer d'un lieu à un autre, کچید *ketchīd*, t.; معبر *ma'ber*, a. — Voyage par mer, دکزسفری *deñyz seferi.*

Traverser, v. a., passer à travers, d'un côté à l'autre, کچمك *guetchmek*, بر یاندن اول بر یانه کتمك *bir ïānden ol bis ïāna guitmek*, اوتدن کچمك *eutèden guetchmek*, t.; عبور ا *'oubour it*, مرور ا *murour it*, قطع ا *qath' it*, خرق ا *kharq it.* — Traverser une rivière à la nage, نهری یوزرك عبور ا - کچمك *nehri ïuzerek 'oubour it, guetchmek.* — Traverser, être au travers de quelque chose, ایچندن کچمك *itchinden guetchmek.* — La route qui traverse la forêt, اورمانك اراسندن کچن یول *ormānuñ arācindan guetchen ïol.* — Traverser, percer de part en part, کچمك *guetchmek*, نفوذ ا *nufouz it*, تاثیر ا *téécīr it.* — La pluie a traversé mon manteau, باران قپودیمه نفوذ ایلدی *bārān qapoudumè nufouz ïiledi.* — Traverser, au fig., susciter des obstacles, منع ا *men' it*, ممانعت ا *mumāne'at it*, ایراث موانع ا *irāci mevāni' it*, مخالفت ا

moukhāleſet it, ايقاع حوايل ا *iqā'y havāïl it.* — Se traverser, en t. de manége, se dit d'un cheval dont les hanches et les épaules ne sont point exactement sur la même ligne qu'il doit décrire, آتك الماجقلرى بريسى يوكسك و بزيسى بصق او *âtuñ elmādjyqleri biriçi ïuksek vè biriçi bacyq ol.* — Ce cheval se traverse des hanches, يو آت افرقدر *bou ât afraqtur.*

Traversier, ère, adj., qui traverse ; vent traversier, قارشو كلان يل *qārchou guelen ïel*, مخالف روزكار *moukhālif rouziguiār*, t.; ريح معترض *rīhy mou'teryz.* — Le vent traversier de ce port est le nord-est, بو ليمانك ريح مخالفى پويرازدر *bou līmānuñ rīhy moukhālifi poïrāzdur.* — Barque traversière, qui sert à traverser d'un lieu à un autre, كچيد قايغى *ketchīd qāïghy.*

Traversin, s. m., chevet, oreiller long, دوشكك اوزون يصديغى *ducheguñ ouzoun ïastyghy*, اوزون يوز يصديغى *ouzoun ïuz ïastyghy.* — Traversin, en t. de mar., pièce de bois posée en travers d'une charpente, كمى ارقورى مرتكى *guemi arqouri mertegui.*

Travestir, v. a., déguiser en faisant prendre un habit différent de celui de son sexe ou de son état, قيافت دكشدرمك *qyāfet deïchturmek*, بشقه قيافت كيدرمك *bachqa qyāfet gueïdurmek*, t.; تبديل كسوه ايتدرمك *tebdīli kisvè itturmek.* — Travestir une pensée, la déguiser, la présenter sous une autre forme, معنايى بشقه كونه كوسترمك *ma'nāïi bachqa guiounè gueustermek*, تغييـر معنا ا *taghïïri ma'nā it.* — Se travestir, بشقه قيافته كيرمك *bachqa qyāfetè guïrmek*, بشقـه قيافت كيمك *bachqa qyāfet gueïmek*, قيافت دكشمك *qyāfet deïchmek*, تبديل او *tebdīl ol*, تبديله كيرمك *tebdīlè guïrmek.* — Changer sa manière, déguiser son caractère, طورينى دكشدرمك *thavrīni deïchturmek*, تبديل طـورا *tebdīli thavr it.* — Travesti, e, تبديل قـيافت *tebdīli qyāfet itmich*, قيافتنى تبديله ايتمش *qyāfetini deïchmïch*, دكشمش *tebdīlè guïrmich.*

Travestissement, s. m., déguisement, اسباب دكشدرمه *esbāb deïchturmè*, تبديل جامه *tebdīli djāmè*, تبديل قيافت *tebdīl qyāfet*, a.-t.

Trayon, s. m., tette, امجك *emdjek* ; — d'une vache, اينك امجكى *ineck emdjegui* ; — d'une chèvre, كچى امجكى *ketchi emdjegui*, t.

Trébisonde, ville de la Turquie d'Asie, طربزون *tharabezoun.*

Trébuchant, e, qui est de poids, اغر *aghyr*; اغر طارتيلو *aghyr thārtīlu*, t.; راجح *rādjyh*, a.— Ces pièces de monnaie sont trébuchantes, بوسكه لر اغردر *bousikkèler aghyrdur.*

Trébucher, v. n., faire un faux pas, سورچمك *surtchmek*, سندرمك *senderemek*, ايا غنى قايدرمق *aïāghyni qāïdurmaq*, t.; زله ا *zellè it.* — Il ne peut faire un pas sans trébucher, ايا غى سورچميدرك بر خطوه

يزه كيدەمز *aïāghy surtchmeïèrek bir khathvè ïerè guïdèmez.* — Au fig., Trébucher dans une affaire, broncher, بر مصلحتك ارتكاب زللا *bir maslahattè irtikiābi zellè it.* — Trébucher, tomber, دوشمك *duchmek*, هبوط ـ سقوط *houbouth, souqouth it.* — Trébucher, se dit d'une chose qui emporte par sa pesanteur celle contre laquelle elle est pesée, اغر كلمك *aghyr guelmek*, t.; راجح او *radjyh ol.* — Ce n'est pas assez qu'une pièce de monnaie soit entre deux fers, il faut qu'elle trébuche, بر التون تامّ الوزن اولمق كافى دكل راجح اولمق شرطدر *bir altoun tāmm ulvezn olmaq kiāfi deïl rādjyh olmaq charthtur.*

Trébuchet, s. m., piége en forme de cage dont on se sert pour attraper des oiseaux, قوش طوزاغى *qouch thouzāghy*, قپان *qapān.* — Petite balance pour peser les monnaies, وزنه وزنەسى التون *veznè, veznèci altoun*, t.; ميزان الدراهم *mīzān ud-derāhim*, a.

Trèfle, s. m., plante, يونجه *ïondjè*, t.; طرفيل *thyrfil*, a. — Une des couleurs du jeu de cartes, حاچ *hātch.* — Trèfle d'eau, plante médicinale, اطريغل *ythryfil.*

Treillage, s. m., قفس *qafes*, تختەسى چاتى *tchāti takhtaci qafeci*, t.

Treillageur, subst. masc., قفس ياپيجيسى *qafes ïāpidjïci*, t.

Treille, s. f., berceau couvert fait de ceps de vigne entrelacés, اصمه چارطاغى *asma tchārdhāghy*, t.; عريشه *'arïchè*, a. — Cep de vigne, كوتك *keutuk*, اصمه كوتكى *asma keutugui*, اوزم اصمەسى *uzum asmaci.* — Au fig., le jus de la treille, le vin, شراب *charāb.*

Treillis, s. m., ouvrage de métal ou de bois qui imite les mailles en losange d'un filet, قفس *qafes*, مشبّك *mouchebbek.* — Treillis, fil d'archal, تلدن قفس *telden qafes.* — Treillis, espèce de grosse toile dont on fait des sacs, چوال بزى *tchouvāl bezy*, t.

Treillisser, v. act., قفس كچورمك *qafes guetchurmek*, قفسلمك *qafeslemek*, t. — Treillissé, e, قفسلو *qafeslu*, قفسلنمش *qafeslenmich*, مقفّس *mouqaffes.*

Treize, adj. num., اون اوچ *on utch*, t.; ثلاثة عشر *salācet 'acherè*, a.; سزده *syzdeh*, p.

Treizième, adj. com., nombre d'ordre qui suit le douzième, اون اوچنجى *on utchundju*, t.; ثالث عشر *sālis 'acherè*, a.; سزدهم *syzdehum*, p. — Treizième, s. m., la treizième partie, اون اوچنجى پاى *on utchundju pāï*, اون اوچده بر *on utchtè bir.*

Tremblaie, s. f., قواقلق *qavāqlyq*, t.

Tremblant, e, adj., qui tremble, دتريجى ـ دتره يجى *titrëïdji*, دترين *titrëïen*, t.; مرتعد *murte'yd*, مرتعش *murte'ych*, a.; لرزان *lerzān.* — En tremblant, دتريەرك *titrëïèrek*, t.

Tremble, s. m., arbre, آق توز

اقچه قواق اغاجی *âq toz aghādji*, بیاض قواق اغاجی *aqtchè qavāq aghādji*, t.

Tremblement, s. m., agitation de ce qui tremble, دترمه *titremè*, دتریش *titreïch*, t.; ارتعاش *irti'āch*, رعدة *ra'det*, رعش *ra'ch*, رعشه *ra'chè*, a.; لرزه *lerzè*, p. — Tremblement de main, رعشهٔ ید *ra'chèï ïed*; — de nerfs, ارتعاش اعصاب *irti'āchi a'çāb*. — Tremblement de terre, زلزله *zelzelè*, pl. a. زلازل *zelāzul*; حرکت ارض *hareketi arz*, یر دترمه‌سی *ïer titremèci*.—Grande crainte, خوف عظیم *khavfi 'azīm*, رعشة *ra'chet*.

Trembler, v. n., être agité, être mu par différentes secousses, دترمك *titremek*, t.; ارتعاش ا *irti'āch it*, ارتعاد ا *irti'ād it*, مرتعد *murte'yd ol*, a.-t.; لرزه ناك او *lerzènāk ol*, a.-t. — Trembler de froid, صوغوقدن دترمك *soghouqten titremek*. — v. a. et pop., trembler la fièvre, ستمه‌دن دترمك *sitmaden titremek*. — La tête, la main lui tremble, باشی ـ الی دترر *bāchi, eli titrer*.— Faire trembler, دترتمك *titretmek*. — Trembler, en parlant des choses qui s'ébranlent, دپرنمك *teprenmek*, صارصلمق *sārsalmaq*, اوینمق *oïnamaq*, سلکنمك *silkinmek*. — En parlant de la terre, یر دپرنمك *ïer teprenmek*, تزلزل ا *tezelzul it*, متزلزل او *mutezelzul ol*.— Trembler, craindre, avoir grand'peur, قورقمق *qorqmaq*, اورکمك *eurkmek*, خوف عظیمه دوچار او *khavfi 'azīmè doutchār ol*.

Trembleur, se, s., هر شیدن دتره‌یجی *her cheïden titrèïdji*, قورقاق *qorqāq*, چوق قورقوجی *tchoq qorqoudjou*, قورقوسندن دترر *qorqoucindan titrer*, یورکسز *ïurek-syz*, t.; خوّیف *khavvīf*, ماهی القلب ـ الفؤاد *māhi ul-qalb, ul-fuvād*.

Tremblotant, e, adj., جزئی دترین *djuz'i titreïen*, t.

Trembloter, v. n., جزئی دترمك *djuz'i titremek*, بر از دترمك *bir az titremek*, t.

Trémie, s. f., grande auge large du haut, très-étroite du bas, faisant partie d'un moulin, دکرمن سپدی *deïrmen sepedi*, اون دکرمنی تکنه‌سی *oun deïrmeni teknèci*.

Trémoussement, s. m., قملدانمه *qymildānma*, دپره‌نش *teprènich*, صرصمه *sarsama*, t.; قلقله *qalqala*, a.

Trémousser (se), v. pron., s'agiter, se remuer d'un mouvement vif et irrégulier, قملدانمق *qymildānmaq*, چبالنمق *tchabālanmaq*, دپرنمك *teprenmek*, صارصلمق *sārsalmaq*, t.; تقلقل ا *teqalqal it*, a.-t. —Au fig., se donner beaucoup de mouvement pour faire réussir une affaire, چالشمق *tchālichmaq*, قوشوب چالشمق *qochup tchālichmaq*, خیلی زحمت چکمك *khaïli zahmet tchekmek*. — Trémousser de l'aile, en parlant de quelques mouvements des oiseaux, قناد اویناتمق *qanād oïnātmaq*.

Trempe, s. f., action, manière de tremper le fer, صو ویرمه *sou vīrmè*, دمره صو ویرلمه‌سی *demirè sou vīril-*

mèci, اصلادیش *yslādîch,* t.—Donner la trempe, دمری صوارمق *demiri souvārmaq.* — Trempe, qualité que le fer contracte quand on le trempe, صو *sou,* شطبه *chythbè,* pl. a. شطوب *chouthoub.* — La trempe de cet acier est excellente, بو چلیکك صویی اعلادر *bou tchiliguñ souïi a'lādur.* — Trempe, caractère, humeur, nature, خوی *khouï,* طبیعت *thabî'at.* — Espèce, صوی *soï,* مقوله *maqoulè.* — Qui est d'une bonne trempe, bien constitué, قوی البنیه *qavi ul-bunïè.* — Un esprit d'une bonne trempe, ferme et solide, عقل رزین *'aqli rezîn.*

Tremper, v. act., mouiller une chose en la mettant dans quelque liquide, اصلاتمق - اصلاتمق *yslatmaq,* اصلامق *yslāmaq,* تبلیل ا *teblîl it,* تودین ا *tevdîn it.* — Tremper dans l'eau, صویه اصلاتمق - قومق *souïè yslatmaq, qomaq,* صو ایچنه بصدرمق - اصلاتمق *sou itchindè basturmaq, yslatmaq.* — Tremper le fer, l'acier, le plonger tout rouge dans l'eau pour le durcir, - دمرهٔ چلکه صو ویرمك *demirè, tcheliguè sou vîrmek.* — On dit que la pluie a trempé la terre, pour dire qu'elle l'a pénétrée, یری صویه قاندردی *ïeri souïè qāndurdi.* — Tremper ses mains dans le sang, commettre un meurtre ou le conseiller, النی قانه بولاشدرمق *elini qāna boulāchturmaq,* قانه بولاشمق - قانه کیرمك *qāna boulāchmaq, qāna guîrmek.* — Tremper le papier, t. d'imprim., کاغدی صویه اصلاتمق *kiāghydi souïè yslatmaq.* — Tremper son vin, y mettre de l'eau, شرابه صوقاتمق *charābè sou qātmaq.* — Au fig., tremper dans un crime, en être complice, قباحته بولاشمق *qabāhatè boulāchmaq.* — Tremper, v. n., demeurer quelque temps dans l'eau, etc., صوده طورمق *souda dhourmaq,* اصلانمق *yslānmaq,* استنقاع ا *istinqā' it.* — Trempé, e, mouillé, صوده اصلانمش *yslānmîch,* اصلنمش *souda dhourmich.* — Trempé de sueur, تره باتمش *terè bātmich.*

Trentaine, s. f., nombre collectif de trente, اوتوز دانه *otouz tānè,* اوتوزلق *otouzlyq,* t. — L'âge de trente ans, اوتوز یاشی *otouz īāchi.* — Il est dans sa trentaine, اوتوز یاشنده در *otouz īāchinda dur.*

Trente, adj. num., اوتوز *otouz,* t.; ثلاثون *selāçounè,* a.; سی *si,* p. Se prend aussi pour Trentième.

Trentième, adj. com., nombre ordin. de trente, اوتوزنجی *otouzundju,* t.; ثلاثین *selāçounè,* ثلاثی *selācînè,* ثالثون *sāliçounè,* a.; سیوم *sïum,* p. — Subst., la trentième partie, اوتوزده بر *otouzdè bir.*

Trépan, s. m., instrument de chirurgie qui sert à percer les os et spécialement ceux du crâne, منکنه *menguienè,* جرّاح دورپوسی *djerrāh tourpouçou,* جرّاح مثقبی *djerrāh misqabi,* a.-t. — Opération qui se fait avec le trépan, قفا کمیکی دلمسی - اویمه‌سی *qafā guemîgui delmeci, oïmaci,* مبرات جرّاحك عملی *mibrāti djerrāhuñ 'ameli.*

TRÉPANER, v. a., قفا كميكن دلمك - اويمق *qafā guemīguin delmek, oïmaq,* منكنه‌لمك *menguienèlemek,* دوربنولمك *tourpoulemek,* باشی مثقبلمق *bāchi misqablamaq.*

TRÉPAS, s. m., décès, mort, اولم *eulum,* t.; موت *meut,* وفات *vefāt,* اجل *edjel,* a.. مرك *merk,* p.

TRÉPASSER; v. n. fam., mourir, اولمك *eulmek,* t.; وفات ا *vefāt it,* a.-turc. — Trépassé, e, اولمش *eulmuch,* متوفی *muteveffa;* s., اولو *eulu,* ميّت *meïit,* a.

TRÉPIDATION, s. f., دترمه *titremè,* t.; ارتعاد *irti'ād,* ارتجاح *irtidjāh,* a.

TRÉPIED, s. m., ustensile de cuisine, ساج اياق *sātch aïāq.* — Support, siége à trois pieds, اوچ اياقلو اسكمله - كرسی *utch aïāqlu iskemlè, kursi,* t.

TRÉPIGNEMENT, s. masc., اياق طاپردامه پاتوردیسی *aïāq pāturdïcy, thāpirdāma,* ایاقلری یره اورمه *aïāqlari ïerè ourma,* t.

TRÉPIGNER, v. a., طاپردامق *thāpirdāmaq,* ا پاطردی *pāthyrdi it,* ياقلری یره اورمق *aïāqlari ïerè ourmaq,* t.; یری دپمك *ïeri tepmek,* t.

TRÈS, particule qui marque le superlatif, پك *pek,* قتی *qaty,* خیلی *khaïli,* t.; بغایت *beghāïet,* زیاده‌سیله *ziādècilè,* a.-t. — Très-riche, پك زنكين *pek zenguïn.* — Très-bien, پك ايو *pek eïu.* — Très-difficile, قتی مشكل *qaty muchkil.* — Le Très-Haut, Dieu, حق تعالی *haqq te'āla.*

TRÉSOR, s. m., amas d'argent ou d'autres choses précieuses mises en réserve, خزينه *khazīnè,* vulg. خزنه *khaznè,* pl. a. خزاين *khazāïn.* — Trésor inépuisable, دوكنمز خزينه *tukenmez khazīnè.* — Trésor enfoui sous terre, يرايچنده كوملمش خزينه *ïer itchindè gumulmuch khazīnè,* دفينه *defīnè,* pl. a. دفاين *defāïn.* — Le trésor royal, خزينه اوطه‌سی *khazīnè odhaci.* — Le trésor impérial du Sultan, خزينهٔ عامره *khazīnèï 'āmirè,* خزينهٔ همايون *khazīnèï humāïoun.* — Le trésor public ou de l'État, بيت المال *beït ul-māl,* خزينهٔ ميريّه *khazīnèï mīrïiè.* — Trésor, au pl., grandes richesses, كلّيتلو مال *kulliïetlu māl,* اموال كثيره *emvāli kecīrè,* اموال بی پايان *emvāli bi pāïān.* — Trésor, lieu où l'on garde les archives, دفتر خانه *defter khānè,* قيودات دفتری *qouïoudāt defteri.*

TRÉSORERIE, subs. fém., ميری بيت خزينه‌سی *mīri khazīnèci,* خزينهٔ دولت *beït ul-māl,* مال ميری خزينه‌سی *khazīnèï devlet, māli mīri khazīnèci,* a.-t.

TRÉSORIER, s. m., خزينه دار *khazīnèdār,* t.-p.; vulg. *haznadār,* t. — Trésorier de la maison du Roi, خزينه دار خاص شهرياری *khazīnèdāri khāssy chehrïāri.*

TRESSAILLEMENT, s. m., agitation subite d'une personne qui tressaille, يورك اوينامسی - دتره‌مه‌سی *ïurek oïnāmaci, titrèmèci,* t.; خلجان قلب *khaledjāni qalb,* اهتزاز *ihtizāz,* a. —

Mouvement convulsif des nerfs, سكر *syñyr*, اختلاج چكلمه‌سى *tchekilmèci*, اختلاج الاعصاب *ykhtilādj ul-a'çāb*. — Tressaillement d'un nerf, son déplacement, - سكرك يرندن چيقماسى - اوينه‌مسى *synyruñ ïerinden tchyqmāci, oïnamaci*, انزعاج العصب *inzy'ādj ul-'açab*.

Tressaillir, v. n., être subitement ému, éprouver une agitation vive et passagère, - يورك اوينامق *ïurek oïnāmaq, titremek*, دترمك طلابيمق *thalābïmaq*, t.; اهتزازا *ihtizāz it*, a.-t. — Tressaillir de crainte, اوركمك *eurkmek*; — de joie, بغايت سونمك *beghāïet sevinmek*.

Tresse, s. fém., tissu plat fait de petits cordons de fils, de cheveux, etc., entrelacés, اوركى *eurgui*, اوركو *eurgu*, t. — Tresse de soie, ايپك اوركوسى *ipek eurkuçu*; — de cheveux, اوريلمو صاچ *eurïlu sātch*, اورلمش صاچ *eurulmich sātch*, ضفيره *zafïrè*. — Tresse, sorte de cordonnet, غيطان - غيتان *ghaïtān*.

Tresser, v. a., اورمك *eurmek*, t.; ضفرا *zafr it*, a.-t. — Tresser des cheveux, صاچ اورمك *sātch eurmek*. — Tressé, e, اوريلمو *eurïlu*, اورلمش *eurulmuch*, مضفور *mazfour*.

Tresseur, se, s. صاچ اوريجى *sātch eurïdji*, t.

Tréteau, s. m., كروت *kerevet*, كروت صپلسى *kerevet sypācy*, طپاق *dhaïāq*, t. — Tréteaux de table, سفره طپاغى - ايا قلرى *sofra dhaïāghy, aïāqlari*.

Treuil, s. m., يوك قالدره‌جق آلت *ïuk qālduradjaq álet*, t.; مربعة *mirba'at*, a.

Trêve, s. f., suspension d'hostilités par convention, متاركه *mutārekè*, مهادنة *muhādenet*, a. — Trêve de tant de jours, شو قدر كون متاركه *chou qadar gun mutārekè*. — Longue trêve, متاركهٔ مديده *mutārekèï medïdè*. — Trêve générale, عمومى متاركه *'oumoumi mutārekè*. — Conclure une trêve, عقد متاركه ا *'aqdi mutārekè it*; — la rompre, نقض شروط متاركه ا *naqzy chouroutht mutārekè it*. — La trêve étant sur le point d'expirer, مدّت متاركه منقضى اولدقلرى *muddeti mutārekè munqazy oldouqtà*. — Trêve, au fig., relâche, سكون *sukioun*, راحة *râhat*, آرام *ārām*. — Mon mal ne me donne point de trêve, مبتلا اولديغم وجعه كنديمه بر دراو آرام ويرمز *mubtelā oldoughoum vedja' guendumè bir turlu ārām vïrmez*. — Trêve de cérémonies, تكليفسز *teklïfsyz*, تركى تكلّف ايلم *terki tekelluf idèlum*.

Triage, s. m., آيتلمه *āïtlama*, اوكرتلمه *eugurtlemè*, اورندلمه *eurunditlemè*, t.; انتخاب *intikhāb*, a. — Faire le triage, انتخاب ا *intikhāb it*.

Triangle, s. m., figure qui a trois côtés et trois angles, اوچ كوشه *eutch keuchè*, اوچ كوشه‌لو شكل *utch heuchèlu chekil*, t.; مثلث *mucelles*. شكل مثلث الزوايا *chekli mucelles*

uz-zevāïā, a. — Triangle, nom d'une constellation, المثلث *el-mucelles*.

Triangulaire, adject. com., اوچ كوشه‌لو *utch keuchèlu*, اوچ بوجاقلو *utch boudjāqlu*, t.; ذو ثلاث الزوايا *zou salās uz-zevāïā*.

Tribade, s. f., سورتشجى *sur-tuchdji*, زبيقجى *zebīqdjī*, t.; سحاقة *sahhāqat*, سحيقة *sahyqat*, a.

Tribord, s. m., كمينك صاغ *gucmīnuñ sāgh ïāni - dīvārèci*, t.; ميمنة السفينة *meïmenet us-sefinet*, a.

Tribu, s. f., nom donné chez quelques nations, à certaines divisions qui formaient ensemble la totalité du peuple, قبيله *qabīlè*, pl. a. قبائل *qabāïl*. — Tribu, chez les juifs, comprenait tous ceux qui étaient sortis d'un des douze patriarches, سبط *sybth*, pl. a. اسباط *esbāth*. — Les douze tribus d'Israël, اسباط اثنا عشره بنى اسرائيل *esbāth esnā 'acharè beni israïl*. — Tribu, peuplade, horde, relativement à une grande nation dont elle fait partie, قوم *qavm*, pl. a. اقوام *aqvām*; عشيرة *'achīret*, pl. عشاير *'achāïr*. — Une tribu de Tartares, تاتار عشيرتى *tātār 'achīreti*.

Tribulation, s. f., محنت *myhnet*, pl. a. محن *mihen*; شدّت *chiddet*, pl. شدايد *chedāïd*; كدر *keder*, pl. اكدار *ekdār*; مصيبة *moucybet*, بلا *belā*, بليّت *belïiet*, pl. بلايا *belāïā*.

Tribule, s. fém., plante, كول كستانه‌سى *gueul kestānèci*, t.

Tribun, s. m., قبيله باشى *qabīlè bāchi*, t.; نقيب الناس *naqyb un-nās*, pl. a. نقباء الناس *noqebā un-nās*.

Tribunal, s. m., siége du juge, du magistrat, محكمه *mehkemè*, pl. a. محاكم *mehākim*; دعوا يرى *da'vā ïeri*, a.-t, — Le tribunal de Dieu, ديوان مقدّس الاركان *dīvāni mouqaddes ul-erkiān*, حضور جناب احكم الحاكمين *houzouri djenābi ahkem ul-hākimīn*. — Le tribunal de la conscience, محكمهٔ نفس مخطره *mehkemèï nefsi moukhatherè*.

Tribunat, s. f., نقابة الناس *naqābet un-nās*, a.

Tribune, s. f., lieu élevé d'où les orateurs se font entendre, منبر *member*, pl. a. منابر *menābir*; واعظ كرسيسى *vā'yz kursīcy*, a.-t.—Monter à la tribune, منبره چيقماق *membere tchyqmāq*. — Lieu plus ou moins élevé où se mettent certaines personnes dans les églises ou quelques lieux d'assemblée, محفل *mahfil*. — La tribune des musiciens, خواننده‌لرك يرى *khānendèleruñ ïeri*.

Tribut, s. m., ce qu'un état paye à un autre pour marque de dépendance et impôts que les princes lèvent dans leurs États, ويركو *vīrgu*, خراج *kharādj*, جزيه *djezïè*, تكليف *teklīf*, pl. a. تكاليف *tekālīf*. — Tribut, au fig., ce qu'on est obligé d'accorder, de souffrir, de faire, دين واجب القضا *deïni vādjib ul-qazā*. — Payer le tribut à la nature, mourir, اولمك *calmek*, قضاء النحب *qazā un-nahb*.

Tributaire, adject. com., ویرکو خراجگذار *vïrgu vïren*, t.; ویرن *kharādj guzār*, جزیه کذار *djezïè guzār*, a.-p.

Tricher, v. a. et n., fam., tromper au jeu, قماردہ حیلہ ا *qoumārda hylè it*, اویندق چالمق *oïounda tchālmaq*. — Au fig., tromper en général, الداتمق *aldātmaq*, طولاندرمق دوباره ا *dholāndurmaq*, *doubāra it*, t.

Tricherie, s. f. fam., tromperie au jeu, قماردہ حیلہ *qoumārda hylè*, t.-a. — Au fig., tromperie, حیلہ *hylè*, a.

Tricheur, se, s. قماردہ حیلہ اویونك ایدن *qoumārda hylè iden*, حیله ایدن *oïounda hylè iden*, t.

Tricoises, subst. fém. pl., نعلبند قصاجی *na'lbend qouçādji*, t.

Tricolore, s. m., plante, sorte d'amarante à grandes feuilles, اوچ رنکلو چیچك *utch renklu tchïtchek*, بر نوع قطیفه چیچکی *bir nev'y qadhyfè tchïtchegui*, t.

Tricolore, adj. com., de trois couleurs, اوچ رنکلو *utch renklu*, t. — Pavillon, drapeau tricolore, اوچ رنکلو بیراق *utch renklu baïrāq*.

Tricot, s. m., sorte de tissu fait en mailles soit au métier, soit à la main, اورکو *curku*, اورمہ ایش *eurmè ich*, اوریش *eurich*, t.; جدل *djedl*, a. — Tricot, bâton gros et court, صوپہ *sopa*.

Tricotage, s. m., اورمہ *eurmè*, اوروجیلك *eurudjulik*, t.

Tricoter, v. a., اورمك *eurmek*, شیش ایله اورمك *chïch ilè curmek*, t. — Tricoter des bas, چوراب اورمك ـ ایشلمك *tchorāb eurmek, ichlemek*. — Tricoté, e, اورلش *eurulmuch*.

Tricotets, s. m. pl., رقص جنسی *raqs djinsi*, t.

Tricoteur, euse, s. اوریجی *curïdji*, چورابجی *tchorābdji*, t.

Trictrac, s. m., espèce de jeu, طوله ـ طاوله *thavla*, طاوله اویونی *thāvla oïounou*. — Le tablier même, le meuble sur lequel on joue ce jeu, طوله بزی تختەسی *thavlabezy takhtaci*, t.

Tride, adj. com., t. de manége, اویناق *ouïnāq*, t.; جیّاش *djïïāch*, a.

Trident, s. m., اوچ دیشلو یبا *utch dïchlu ïabā*, زبقن *zebqen*, t.

Triennal, e, adj., qui dure trois ans, اوچ ییل اوچ ییللق *utch ïillyq*, اوچ سنەلك سورر *utch ïil surer*, اوچ سنەلك *utch senèlik*, اوچ ییل مدّتی اولان *utch ïil muddeti olān*, t.; متمادی ثلاث سنین *mutemādi selās senïn*, a. — Triennal, qui revient tous les trois ans, اوچ ییللەدہ بر کلور *utch ïildè bir guelur*, هراوچ سنەدہ اولان *her utch senèdè olān*.

Triennalité, s. fém., اوچ سنه سورمکلك *utch senè surmeklik*, اوچ ییللق امتداد ثلاثه *utch ïillyq*, t.; *imtidādi selācè senïn*.

Triennat, s. m., اوچ سنەلك *utch senèlik*, t.; اوچ سنەلك مدّت *utch senèlik muddet*, t.; مدّت ثلاثه سنین *muddeti selācè senïn*, a.

Trier, v. a., choisir, سچمك *setchmek*, آیتلمق *äïtlamaq*, t.;

انتخاب ا *intikhāb it*, اختيارا *ykhtiār it*, a.-t. — Trié, c, سچلمش *setchilmich*, منتخب *muntakhab*.

Trieste, ville et port sur le golfe de Venise, تريسته *triesta*, تريستـه ليمانى *triesta līmāni*.

Trifolium, s. m., arbuste, صارى يونجه *sāry ïundjè*, t.

Trigaud, e, adject., حيله كار *hylèkiār*, a.-p.; دكّاك *dekkiār*, a.; حيله باز *hylèbāz*.

Trigauder, v. n. f., دكّ ا *dekk it*, حيله ا *hylè it*, حيله كارلق ا *hylèkiārlyq it*, طولاب قورمق *dholāb qourmaq*, t.

Trigauderie, s. f., حيله *hylè*, a.; حيله كارلق *hylèkiārlyq*, دكّ *dekk*, دكاكلك *dekkiāklik*, t.

Trigonométrie, s. f., مساحت المثلثات *meçāhat ul-mucelleçāt*, t.

Trigonométrique, adj. com., فنّ مساحت مثلثاته متعلق *fenni meçāhati mucelleçātè mute'allyq*, a.-t.

Trigonométriquement, adverbe, قواعد فنّ مساحت مثلثات اوزره *qavā'ydi fenni meçāhati mucelleçāt uzrè*, a.-t.

Trilatéral, e, adj., اوچ يانلو *utch ïānlu*, اوچ طرفلو *utch tharaflu*, t.; مثلث *mucellis*, مثلث الاضلاع *mucellis ul-azlā'*, ذو ثلاثة اضلاع *zou selāceè azlā'*, a.

Trillion, s. m., mille fois mille millions, بيك كره بيك ميليون *biñ kerrè biñ mīlïoun*, t.

Trimbaler, v. a., pop., هر يره برابر چكوب كوترمك *her ïerè berāber tchekup gutturmek*, t.

Trimer, v. n. pop., عجله و يورغونلق ايله يوريمك *'adjelè vè ïorghounlyq ilè ïurukmek*, t.

Trimestre, s. m., اوچ ايلق *utch āïlyq*, اوچ آى *utch āï*, اوچ آى مدّتى *utch āï muddeti*, t.; مدّة ثلاثة شهور *muddet selācet chouhour*, a. — Trimestre, solde ou paye de trois mois, قسط *qysth*, pl. a. اقساط *aqsāth*.

Trimestriel, le, adj., اوچ آى هر اوچ ايلق سورر *utch āï surer*, مدّتى تكميلنده اولان *her utch āïlyq muddeti tekmīlindè olān*, t.

Tringle, s. f., verge de fer, menue, ronde et longue, servant à soutenir un rideau, une draperie, پرده دمرى - چبوغى *perdè demiri, tchyboughy*, پرده نك قول دمرى *perdènuñ qol demiri*. — Petite baguette de bois longue, équarrie et étroite, دورت كوشه لو اوزون تخته جق *dort keuchèlu ouzoun takhtadjyq*, تخته چنكل *takhta tchenguiel*.

Tringler, v. a., چرپى ايله تخته اوزرينه چيزكى چيزمك *tchirpi ilè takhta uzerïnè tchïzgui tchïzmek*, t.

Trinité, s. f., un seul Dieu en trois personnes, تثليث *tesliṡ*, الثالوث الاقدس *es-sālous ul-aqdes*, a.; عزيز اوچلق *'azïz utchluq*, t.

Trinquer, v. n. fam., قدح طوقشدرمق *qadeh dhoqouchturmaq*, قدح طوقشدررق طلو ايچمك *qadeh dhoqouchturaraq dholou itchmek*, برابر ايچمك *berāber itchmek*, t.

Trinquet, s. m., t. de mar., le mât de misaine des bâtiments gréés en voiles triangulaires ou latines, ترنكته - درنكته *trinketa*, t.

Trinquette, s. fém., t. de mar., voile triangulaire, ترنكته يلكنى *trinketa ïelkeni*, t.

Trio, s. m., accord de trois voix, اوچ كشى صداسنك آهنكى - برلكى *utch kichi sadācinuñ âhengui, birligui.* — Accord de trois personnes, اوچ كشينك برلكى - اتّفاقى *utch kichínuñ birligui, ittifāqy.*

Triolet, s. m., شعر مثمّن *chi'ri mucemmen*, a.

Triomphal, e, adj., du triomphe, نصرىّ *nasrïi*, فوزىّ *fevzïi*, a.; غازيلكه متعلق *ghazíliguè mute'allyq*, t.-a.; متعلّق بالغزا *mute'allyq bil-ghazā.* — Couronne triomphale, غازيلك تاجى *ghāzílik tādji*, اكليل الغزا *iklíl ul-ghazā.* — Pompe triomphale, غزا آلايى *ghazā âlāïi.*

Triomphalement, adv., مظفّر اولەرق *mouzaffer olaraq*, غازيلك صورتنده *ghāzílik souretindè*, a.-t.; مظفّرًا *mouzafferen*, a.; مظفّرانه *mouzafferānè*, a.-p.

Triomphant, e, adj., qui triomphe, victorieux, مظفّر *mouzaffer*, منصور *mansour*, غالب *ghālib*, غالب اولان *ghālib olān*, منصور و مظفّر كلان - اولان *mansour u mouzaffer guelān, olān*, a.-t.; فيروزمند *fírouzmend.* — Être triomphant, منصور و مظفّر او *mansour u mouzaffer ol.* — Armes triomphantes, اسلحهٔ نصرت قرين *eslihaï nousret qarîn.* — Bras triomphant, ساعد نصرت مساعد *sā'di nousret meçā'yd.* — Triomphant, superbe, pompeux, تفره لو *tafralu*, طنطنه لو *thanthanalu.* — Enflé de ses succès, مغرور *maghrour*, فاخر *fākhyr.* — L'Église triomphante, les bienheureux qui sont dans le ciel, امّة ناجية *oummeti nādjïet.*

Triomphateur, s. m., celui qui revient triomphant, منصور و مظفّر كلان - عودت ايدن *mansour u mouzaffer guelān, 'avdet iden*, غازى *ghāzy*, pl. a. غزات *ghouzāt.* — Par extension, celui qui a remporté une victoire, ظفر بوليجى *zafer bouloudjou*, غالب اولان كمسنه *ghālib olān kimesnè*, ظافر *zāfir*, ابو المفتوحات والمغازى *ebul-meftouhāti vel-meghāzy.*

Triomphe, s. m., honneur accordé chez les Romains, et ensuite chez d'autres peuples, aux généraux d'armée après de grandes victoires, غزا آلايى *ghazā âlāïi*, موكب الغزا *mevkeb ul-ghazā.* — Arc de triomphe, غزا آلاينك كچه جكى كمر *ghazā âlāïnuñ guetchèdjegui kemer.* — La pompe d'un triomphe, غزا آلاينك فرّ و احتشامى *ghazā âlāïnuñ ferr u yhtichāmi.* — Triomphe, victoire, grand succès, ظفر *zafer*, نصرت *nousret*, فلج *feldj*, فتح *feth*, pl. a. فتوح *futouh*, فتوحات *futouhāt*; غزا *ghazā*, pl. غزوات *ghazavāt.* — Triomphe, simple action de prévaloir, de dominer, غلبه *ghalebè.*

— Jour de triomphe, jour marqué par quelque grand avantage remporté sur l'ennemi, عيد الغزا *'yd ul-ghazā*. — Fête publique en l'honneur ou en réjouissance d'un triomphe, شينلك *chenlik*, دونانمه *donānma*, شهر دونانمه‌سی *cheher donānmaci*.

Triompue, s. f., certain jeu de cartes, بر نوع كاغد اويونی *bir nev'y kiāghyd oïouni*, t.

Triompher, v. n., vaincre par la voie des armes, غالب كلمك *ghālib guelmek*, او غالب *ghālib ol*, ظفر بولمق *zafer boulmaq*, او مظفر *mouzaffer ol*. — Remporter un avantage sur quelqu'un, prévaloir, غلبه ا *ghalebè it*, غالب كلمك *ghālib guelmek*. — Triompher de ses rivaux, رقباسنه غلبه ا *rouqebācinè ghalebè it*; — de ses passions, امراض نفسانيه‌سنه غالب كلمك *emrāzy nefsānïècinè ghālib guelmek*: — Exceller en traitant quelque chose, اوست كلمك *ust guelmek*, اثبات مزيّت ا *isbāti mezïiet it*. — L'emporter, surpasser, exceller en quelque chose préférablement à d'autres, تفوّق ا *tefevvouq it*, امتياز بولمق *imtïāz boulmaq*. — Tirer vanité de quelque chose, اوكنمك *eugunmek*, افتخار ا *iftikhār it*.

Tripaille, s. f. coll., ne se dit que des entrailles des animaux, حيوان اشكنبه‌سی *haïvān ichkenbèci*, t.; حيوانلرك ايچ عضولری *haïvānlarun itch 'yzvleri*, t.; احشاء الحيوانات *ahchāïl-haïvānāt*.

Tripe, s. f., boyaux des animaux et certaines parties de leurs intestins lorsqu'on les a retirés du ventre, اشكنبه *ichkembè*, شكنبه *chikembè*, t. — Cela sent la tripe, بو شيء اشكنبه قوقار *bou cheï ichkembè qoqār*. — Manger de la tripe, اشكنبه يمك *ichkembè ïemek*. — OEufs à la tripe, sorte de fricassée d'œufs durs, بر نوع يمورطه قاورمه‌سی *bir nev'y ïoumourtha qāvourmaci*. — Tripe, étoffe de laine ou de fil, بر نوع پياق قماشی *bir nev'y ïapāq qoumāchi*.

Tripe-madame, s. f. Voy. Triquemadame.

Triperie, s. f., اشكنبه بازاری *ichkembè bāzāri*, چارشوسی *tchārchouçou*, t.

Tripier, ère, s., اشكنبه صاتان *ichkembè sātān*, صاتيجی *sātïdji*, اشكنبه‌جی *ichkembèdji*, t.

Triple, adj. com., qui contient trois fois une chose, une grandeur, un nombre, اوچ قات *utch qāt*, t. — Un bâtiment à triple étage, اوچ قات بر بنا *utch qāt bir binā*. — Triple, s. m., le triple, trois fois autant, اوچ كره اوقدر *utch kerrè oqadar*, اوچ كره‌سی *utch kerrèci*. — Donner le triple, اوچ كره‌سنی ويرمك *utch kerrècini vïrmek*. — Rendre au triple, اوچ قاتنی ويرمك *utch qātini vïrmek*. — Augmenté du triple, اوچ قات ارتمش *utch qāt artmich*.

Triplement, adv., augmentation jusqu'au triple, اوچ قات ايتمه *utch qāt itmè*, اوچ قات ايدرك *utch qāt iderek*, t.; مثلوث *meslous*, a. — En trois façons, اوچ جهت

ايله *utch djehet ilè.* — Il est triplement coupable, جهات ثلثه ايله تهمتلو در *djehāti selecè ilè tcahmetlu dur.*

Tripler, v. a., rendre triple, اوچ قات ا *utch qāt it,* t.; اوچ قات تضعيف ا *utch qāt taz'yf it,* a.-t. — J'ai triplé la somme, مبلغی اوچ قات ايلدم *meblaghy utch qāt eïledum.*

Tripler, v. n., devenir triple, اوچ قات اول *utch qāt ol.* — Triplé, e, اوچ قات اولمش *utch qāt olmuch,* t.; مضعاف ثلاثه مرات *muz'āf selācè marrātin,* a.

Triplicité, s. f., اوچ قاتلولق *utch qātlulyq,* t.; تثليث *teslís,* اثلاث *eslās,* a.

Tripoli, s. m., pierre tendre d'un jaune rougeâtre dont on se sert pour polir, طريپولی *thrípoli,* جلا طپراغی *djilā thoprāghy,* t.

Tripoli, ville et port d'Afrique, ou Tripoli de Barbarie, طرابلس غرب *tharāboulouci gharb,* ou *thyrāboulouci gharb.* — Tripoli de Syrie, طرابلس شام *tharāboulouci chām.*

Tripolir, v. a., طريپولی ترابی ايله سلمك *trípoli turābi ilè silmek,* t.

Tripolitain, e, adject. et subst., طرابلسلو *tharāboulouslу,* t.

Tripot, s. m. (vieux mot), jeu de paume, طوپ اويونی *thop oïoumi,* — Tripot, maison de jeu, اوبون اوی *oïoun evi,* قمار اوی *qoumār evi,* t.

Tripotage, s. m., mélange désagréable au goût, malpropre, مردار شيلر ديرنتيسی *mourdār cheïler dīrintícy.* — Au fig., mélange de choses incohérentes, قارش مورش *qārich mourich cheïler,* t.; قارشقلق *qārichyqlyq,* t.; احوال مخلوطه *ahvāli makhloutha,* a.

Tripoter, v. n., brouiller, mélanger différentes choses ensemble et en faire quelque chose de mauvais ou de malpropre, قارش مورش ا *qārich mourich it,* قارشدرمق *qārichturmaq,* قارمقارش ا *qārmaqārich it,* t.; خلط ا *khalth it,* تخليط ا *takhlyth it,* a.-t. — Intriguer, brouiller. Voy. ces mots.

Tripotier, ère, s. fam., qui fait des tripotages, قارشدريجی *qārichturādji,* قارش مورش ايدن *qārich mourich iden,* t.

Trique, s. f., صوپا *sopā,* t.

Trique-bale, s. fém., طوپی قالدروب كوتوره جك نسنه *thopou qāldurup guturèdjek nesnè,* t.

Trirème, s. f., چكترمه *tchekturmè,* قادرغه *qādirgha,* t.

Trisaïeul, s. m., le père du bisaïeul, دده نك دده سی *dedènuñ dedèci,* t.; جدّ ثالث *djeddi sālis.* — Trisaïeule, la mère du bisaïeul, دده نك بيوك اناسی *dedènuñ buïuk anāci,* بيوك ولده نك اناسی *buïuk vālidènuñ anāci,* جدّهٔ ثالثه *djiddèï sālicè.*

Trisection, s. f., اوچه كسمه *utchè kesmè,* t.; قطع علی الثلاثه *qath' 'ales-selācè,* a.— La trisection de l'angle, زاويه نك اوچه قطعی *zāvïènuñ utchè qath'y.*

Trissyllabe, adj. com., اوچ هجالو *utch hedjèlu*, t.; ذو ثلاثة الاجزا *zou selācet ul-edjzā*. — Mot trissyllabe, كلمهٔ ذو ثلاثة الاجزا *kelimèï zou selācet ul-edjzā*.

Triste, adj. com., affligé, abattu de chagrin, de déplaisir, تاسه لو *tāçalu*, t.; كدرلی *kederli*, قساوتلو *qaçāvetlu*, a.-t.; محزون *mahzoun*, مكدّر *mukedder*. — Mélancolique, تاسه لو *tāçalu*, مراقلو *merāqlu*, سوداوی المزاج *sevdāvïi ul-mizādj*, منقبض الفواد *munqabyz el-fuvād*. — Être triste, كدرلی او *kederli ol*, مكدّر او *mukedder ol*, قساوتلنمك *qaçāvetlenmek*, قساوت چكمك *qaçāvet tchekmek*, ملول او *meloul ol*. — Triste, affligeant, chagrinant, pénible, كدرلو *kederlu*, محزن *mouhzyn*. — Triste nouvelle, كدرلو خبر *kederlu khaber*, خبر موحش *khaberi mevhyh*. — Triste, ennuyeux, اوصاندريجی *oçändurïdji*, موجب ملال *moudjibi melāl*. — Lieux tristes, موجب ملال اولدجق امكنه *moudjibi melāl oladjaq emkinè*. — Triste, difficile à supporter, pénible, چكلمز *tchekilmez*, اغر *aghyr*, نفسه كران كلور *nefsè guirān guelur*. — C'est une triste chose, بر امر ملال انكيز در *bir emri melāl enguïz dur*. — Triste, obscur, sombre, آيدينلغی از *āïdínlyghy az*, قليل الضيا *qalïl uz-zyā*. — Temps triste, obscur, بولانق هوا *boulänyq havā*. — Qui est de couleur triste, qui n'est pas éclatant, بوز رنكلو *bouz renklu*.

Tristement, adv., كدرلو اولدرق *kederlu olaraq*, t.; ملالت ايله *melālet ilè*, a.-t.; محزونًا *mahzounen*, a.

Tristesse, s. f., affliction, déplaisir, abattement de l'âme, تاسه *tāça*, t.; كدر *keder*, حزن *huzn*, قساوت *qaçāvet*, ترح *terah*, a. — Tomber dans une grande tristesse, حزن عظيمه مبتلا او *huzni 'azïmè mubtelā ol*. — Tristesse, mélancolie, سودا *sevdā*, قيغو *qaïghou*.

Triturable, adject. com., ازيلور *ezïlur*, اوكتلنور *eugutlenour*, t.; ممكن السحق *mumkin us-sahq*, ممكن الاقتماح *mumkin ul-yqtimāh*, a.

Trituration, s. fém., اوفاقلايش *oufāqlāïch*, اوفاقلمه *oufāqlama*, اوكتمه *eugutmè*, t.; سحق *sahq*, a.

Triturer, v. a., توزا *toz it*, اوكتمك *eugutmek*, ازمك *ezmek*, اوفاقلمق *oufāqlamaq*, t.; سحق ا *sahq it*, a.-t.

Triumvir, s. m., un des trois magistrats, اوچ حاكمك بری *utch hākimuñ biri*, t.

Triumvirat, s. m., association de trois personnes revêtues de l'autorité, اوچ حاكمك اتّحادی - برلكی *utch hākimuñ ittihādi*, *birligui*, t. — Par extension, union de trois personnes qui exercent en commun une grande influence, نفوذلو اولان اوچ كشينك اتّفاقی *nufouzlu olān utch kichínuñ ittifāqy*, a.-t.

Triviaire, adj. com., carrefour, اوچ اغزلو يول *utch aghyzlu ïol*, t.

Trivial, e, adj., بيانی *baïāghy*,

قبا *qabā*, خلق ایچنده چوق قوللانلمش *khalq itchindè tchoq qoullānilmich*, t.; مبتذل *mubtezel*, عامّی *'āmmi*. — Paroles triviales, سوقاق لاقردیسی *soqāq laqyrdîci*. — Usé, rebattu, اسکیمش *eskîmich*, اسکی *eski*, مطرّد *moutharred*. — Expressions triviales, تعبیرات مطرّده *ta'bîrāti moutharredè*.

Trivialement, adv., بیغی قبالق ایله اولهرق *baïāghy olaraq*, *qabālyq ilè*, خلق ایچنده قوللانیله کلدیکی وجه اوزره *khalq itchindè qoullānîla gueldîgui vedjh uzrè*, t.; مبتذلاً *mubtezîlen*, مطرّداً *moutharreden*.

Trivialité, s. f., قبالق *qabālyq*, بیاغیلق *baïāghylyq*, t.; عامّیّة *'āmmîiet*, ابتذال *ibtizāl*, a.

Troc, s. m., دکش *deïch*, ترامپه *terāmpa*, t.; مبادله *mubādelè*, a. — Faire un troc avec quelqu'un, بر کمسنه ایله مبادله ایتمك *bir kimesnè ilè mubādelè it*. — Donner une chose en troc pour une autre, برشیء دیکر برشئ ایله مبادله ایتمك *bir cheïi dîguer bir cheïi ilè mubādelè it*. — Troc pour troc, échange fait sans donner de supplément, باش باشه دکش *bāch bācha deïch*.

Trocart, ou Trois-quarts, s. m., instrument de chirurgie, تلومبه *toulloumba*, t.; مبطّة *mubaththat*, a.

Trochanter, s. m., t. d'anatom., se dit des deux apophyses du fémur, où s'attachent les muscles qui font tourner la cuisse, اویلوق باشنده کی سیوری کمیك *oüilouq bāchindèki sîvri guemîk*, t.; حرککة *harkeket*, pl. a. حراکیك *harākîk*.

Trochet, s. m., صالقم *sālqym*, t. — Un trochet de fleurs, بر صالقم چیچك *bir sālqym tchîtchek*. — Gros billot de bois sur lequel on coupe les viandes, etc., اوزرنده اتی یا غیر نسنه یی کسلور کوتك *uzerindè eti ïā ghaïrî nesnèïi kecilur keutuk*. — Gros billot qui sert de base à l'enclume, اورس کونکی *eurs keutugui*, t.

Trochisques, s. m. pl., قرص معجون *qours*, *qorsa*, قرصه *ma'djoun*, a..

Troene, s. m., قینا اغاجی *qynā aghādji*, t.

Troglodites, s. m. pl., مغاره لرده اوتورانلر *maghāralarda otourānler*, قرچان *qyrtchān*, t.; سکّان کهوف *sukkiān el-kuhouf*, a.; تز *tez*, *tuz*, p.

Trogne, s. f. fam., visage plein, qui a quelque chose de facétieux, طباق چهره *thabāq tchehrè*. — Rouge trogne, visage d'ivrogne, بکری چهره سی *bekri tchehrèci*, t.

Trognon, s. m., le cœur, le milieu d'un fruit, طومروجق *dhoumroudjouq*, چکردك قبوغی *tchekerdek qaboughy*. — Trognon de choux, لحنه قوچانی *lahana qotchāni*, قوچان *qotchān*, t.

Troie, ville capit. de l'ancienne Troade, قدیم تروییا شهری *qadîmi troïā chehri*, اسکی استانبول *eski istāmbol*. Ce dernier mot désigne plus particulièrement Alexandria-Troas, autre ancienne ville de l'Asie-Mineure.

Trois, adj. num., اوچ *utch*, t.;

ثلاثه *selâcè*, ثلثه *selecè*, a.; سه *sè*, *si*, p. — Trois personnes, اوچ كشی *utch kichi*. — Trois cents, اوچ يوز *utch ïouz*. — Trois, troisième. Voy. ce mot. — Trois en trois, de trois en trois, اوچر اوچر *utcher utcher*.

Troisième, nomb. ord., اوچنجی *utchundju*, t.; ثالث *sâlis*, a.; سيوم - سوم *sïvim*, p. — Le troisième jour, اوچنجی كونی *utchundju gunu*. — Troisième, s. m., le tiers, اوچنجی پای *utchundju pâï*, ثلث *sulsi*.

Troisièmement, adverbe, اوچنجيجه *utchundjuçu*, اوچنجيلك *utchundjudè*, t.; ثالثًا *sâlicen*, a.

Trois-mats, s. m., t. de marine, navire du commerce à trois mâts, اوچ ديركلو تجار كميسی *utch dïreklu tudjdjâr guemïci*, t.

Trôler, v. a. t. pop., mener, promener de tous côtés indiscrètement et hors de propos, عبث پره اوته بری كزدرمك *'abes ïerè eutè beri guezdurmek*, بوش - نافله كزدرمك *boch, nâfilè gueuzdurmek*. — Trôler, v. n., courir çà et là, اوته بری كزمك *eutè beri guezmek*, t. يلمك *ïelmek*,

Trombe, ou Siphon, ou Tyhon, s. f., قاصرغه بولث *qâcyrgha*, خرطومی *boulout kharthoumi*, t.; كردباد *guirdbâd*, p.; ام زوبعة *oummi zoub'et*, a.

Tromblon, s. m., بورو اغزلو تفنكك نوعی *borou aghyzlu tufenguñ nev'y*, t.

Trombone, s. f., بر نوع عسكر بوروسی *bir nev'y 'asker borouçou*, t.

Trompe, s. f., tuyau d'airain recourbé dont on se sert à la chasse pour sonner, بورو بوری *borou*, زرنا *zournâ*. — Sonner de la trompe, بوری چالمق *borou tchâlmaq*. — Trompe, partie du museau de l'éléphant qui s'allonge et se retire pour divers usages, خورطم - خرطوم *khorthoum*, فيل خورطمی *fîl khorthoumi*. — Partie de la bouche des insectes avec laquelle ils sucent ce qui est propre à leur nourriture, خورطم *khorthoum*, pl. a. خراطيم *kharâthym*.

Tromper, v. act., user d'artifice pour induire en erreur, décevoir, الداتمق - الدتمق *âldâtmaq*, الدمق *âldamaq*, t.; تخديع ا *takhdî'it*, غدر - حيله - غبن ا *ghadr, hylè, ghubn it*. — Circonvenir, دولاندرمق *dolândurmaq*. — Jouer, - اويون *oïoun*, دوباره ا *doubâra it*. — Tromper son ami, دوستی الداتمق *dosti âldâtmaq*, دوسته مكر ا *dosta mekr it*. — Tromper, en parlant des choses, donner lieu à erreur, ياكلتمق *ïâñyltmaq*, تغليط ا *taghlyth it*. — Tromper la vigilance de quelqu'un, اغفال ا *yghfâl it*. — Tromper, faire ou dire quelque chose contre l'attente de quelqu'un, خلافه چيقارمق *khylâfè tchyqârmaq*, اخلاق ا *ykhlâf it*. — Il a trompé notre attente, مأمولمزی خلافه چيقاردی *méémoulumizy khylâfè tchyqârdy*. — Se tromper, v. pronom., s'abuser et être trompé, الدانمق *âldânmaq*, فريفته وا *firîftè ol*. — Vous vous trompez, la chose n'est pas ainsi, الدانورسكز ماده

بويله دكلدر *aldānurseñ māddè beuïlè deïldur.* — Se tromper, errer, ياكلمق *ïāñylmaq*, ياكلش ا *ïāñlich it*, غلط ا *ghalath it*, سهو - خطا ا *sehv, khathā it.* — Je me suis trompé dans mon calcul, حسابمده ياكلش ايتدم - ياكلدم *hyçābumdè ïāñlich ittum, ïāñyldum.* — Se laisser tromper, الدانمق *âldānmaq.* — Ne vous laissez pas tromper à ses paroles, ne le croyez pas, سوزينه آلدانمه *seuzînè âldānma.* — Trompé, e, آلدانمش *âldānmich*, فريفته *ferîftè*, مغبون *maghboun*, ياكلمش *ïāñylmich.*

Tromperie, s. f., fraude, الدانمه *aldānma*, الدايش *aldāïch*, آل *âl*, آلدنج *âldandj*, اويون *oïoun*, فن *fen*, vulg. *fend*, t.; حيله *hylè*, غدر *ghadr*, مكر *mekr*, تلبيس *telbîs*, خديعة *khadî'at*, a.; تلبيسلك *telbîslik*, a.-t. — Tromperie manifeste, مكر واضح و آشكار *mekri vāzyh u âchikiār.*

Trompéter, v. a., publier, crier à son de trompe, بورو چالمغله اعلان ا - بيلدرمك *borou tchālmaghylè y'lān it, bîldurmek.* — Crier à son de trompe, pour faire comparaître quelqu'un, بورو چالدره‌رق تنبيه ا *borou tchālduraraq tembîh it.* — Trompéter, au fig., divulguer une chose qu'on devait tenir cachée, سرّى نشر و اشاعه ا *sirri nechr u ichā'a it.* — Trompéter, se dit aussi du cri de l'aigle, قارتال سسى ويرمك *qārtāl secy vîrmek.*

Trompéteur, s. m., t. d'anatom., buccinateur, muscle qui occupe latéralement l'espace qui est entre les deux mâchoires, غضروف الفنيك *ghazrouf el-feneïk*, a.

Trompette, s. fém., instrument à vent, tuyau d'airain ou d'autre métal dont on sonne à la guerre et dans les réjouissances publiques, clairon, سورنا *sournā*, زورنا *zournā*, ترامپته *trāmpeta*, بورو *borou*, بورى *bouri*, t. — Sonner de la trompette, ترامپته چالمق *trāmpeta tchālmaq.* — Trompette parlante, on dit plus communément Porte-voix, بورو *borou*, سپسى *sipsi.*

Trompette, s. m., celui dont la fonction est de sonner de la trompette, ترامپته‌جى *trāmpetadji*, t.; بوروزن *borouzen*, سورنازن *sournāzen*, t.-p.

Trompeur, se, adject. et s., qui trompe, آلداديجى *âldādîdji*, آلدايجى *âldāïdji*, t.; مكّار *mekkiār*, a. —. حيله‌كار *hylèkiār*, a.-p. — Homme trompeur, مكّار بر آدم *mekkiār bir âdem.* — Fourbe, يلانجى *ïalāndji*, حيله‌باز *hylèbāz.* — Faux, يلان *ïalān*, كاذب *kiāzyb.*

Tronc, s. m., la tige d'un arbre sans les branches, كوتك *keutuk*, t.; جذل *djezl*, جذل شجر *djezli chedjer*, a., شجرك بدنى *chedjeruñ bedeni*, اغاجك اومچه‌سى *aghādjuñ eumtchèci.* — Corps principal d'une tige, ازدك - اوزدك *euzdek*, طومرق *thoumrouq.* — Tronc, t. d'anat., la partie principale du corps, à laquelle les membres sont attachés, qui comprend la tête, le thorax et le bassin, كوده *guevdè*, بدن *beden*, pl. a. ابدان *ebdān*;

تن *ten*, p. — Tronc, t. de généal., ligne directe des ascendants et des descendants d'où partent les branches ou lignes collatérales, شجرهٔ نسبك ساقی *chedjerëi necebiñ sāqy*. — Tronc, boîte posée ordinairement dans les églises, etc., pour recevoir l'argent des aumônes, صدقه قوتیسی *sadaqa qourtouçou*, چراق *tcherāq*, t.

Tronçon, s. m., morceau coupé ou rompu de quelque objet plus long que large, پارچه *pārtcha*, قرق پارچه‌سی *qyrq pārtchaci*, t. — Tronçon de lance, مزراق پارچه‌سی *myzrāq pārtchaci*. — Tronçons, se dit particulièrement des tranches que l'on coupe de certains poissons, de certains reptiles, دلم - دیلم *dilim*, t.

Tronçonner, v. act., دلم دلم کسمك - یارمق *delim delim kesmek, ïārmaq*, دلملمك *delimlemek*; پارچه‌لامق *pārtchalamaq*, t. — Tronçonné, e, پارچه‌لنمش *pārtchalanmich*, دلم دلم کسلمش - یارلمش *delim delïm kecilmich, ïārïlmich*.

Trône, s. m., siége élevé où les rois, les empereurs, etc., sont assis dans les fonctions solennelles de la souveraineté, تخت *takht*, p.-t.; سریر *serïr*, pl. a. اسرّة *ecerret*; اریکه *erïkè*, pl. a. ارایك *aräïk*; اورنك *evrenk*, p. — Le trône royal, تخت پادشاهی *takhti pādichāhi*. — Le trône de Salomon, تخت سلیمان *takhti suleïmān*. — Le trône, la puissance souveraine, سلطنت *salthanet*, ملك *mulk*. — S'élever au trône, parvenir à la puissance, سریر سلطنته صعود ا *serïri salthanetè sou-'oud it*. — Chasser du trône, renverser du pouvoir, تختدن سلطنتدن طرد و دفع ا *takhti salthanetten thard u def' it*.

Tronquer, v. act., retrancher, couper une partie de quelque chose, کسمك *kesmek*, t.; قطع ا *qath it*, a.-t. — Tronquer, mutiler, en parlant des statues, سقطلمق *saqathlamaq*, جدع ا *djed' it*. — Tronquer, en parlant des retranchements ou des suppressions qu'on fait subir aux ouvrages d'esprit, چیقارمق *tchyqārmaq*, رفع ا *ref' it*, جزئی چیقارمق *djuz'ini tchyqārmaq*. — Tronqué, e, مقطوع *maqthou'*, کسلمش *kecilmich*, مجدوع *medjdou'*. — Cône tronqué, مخروطهٔ مقطوعه *makhrouthaï maqthou'a*.

Trop, adv., plus qu'il ne faut, چوق *tchoq*, پك *pek*, پك چوق *pek tchoq*, قتی چوق *qaty tchoq*, t.; زیاده‌سیله *zïādècïlè*, بغایت *beghāïet*, بزیادة *bezïādetïn*, a. — Ce pain est trop cuit, بو اتمك زیاده پشمشدر *bou etmek zïādè pichmich-tur*. — J'ai trop mangé, چوق یدم *tchoq ïedum*. — Être de trop, چوق او *tchoq ol*. — C'est trop, چوقدر *tchoqtur*. — Ce n'est pas trop, چوق دکل *tchoq deïl*. — Le trop, s. m., چوقلق *tchoqlouq*, زیاده *zïādè*. — Otez le trop, زیاده‌یی چیقار *zïādèïï tchyqār*.

Trope, s. f., t. de rhét., emploi d'une expression dans un sens figuré, مجاز *medjāz*, صورت مجاز *soureti*

medjāz, على وجه المجاز استعمال *'ala vedjh ul-medjāz isti'māl olounmich bir ta'bīr*, a.-t. — Cent voiles, pour dire cent vaisseaux, c'est une trope, يوز قطعه سفينه يرينه يوز يلكن ديمك بر صورت مجازدر *iuz qyth'a sefīnè ierīnè iuz ielken dīmek bir soureti medjāzdur*.

Trophée, s. m., la dépouille d'un ennemi vaincu, دويملق *doïoumlyq*, t.; غنايم *ghanīmet*, اموال غنايم *emvāli ghanāïm*, شعار الغزا *chi'ār ul-ghazā*, pl. a. شعاير الغزا *che'āïr ul-ghazā*. — Trophée, assemblage d'armes disposées avec art pour servir de monument d'une victoire, فتوحات يادكارى ـ علامتى مأثرهٔ فتح وغزا *futouhāt iādiguiāri, 'alāmeti, méécerèt feth u ghazā*. — Trophée, victoire, غلبه *ghalebè*, فتح *feth*, pl. a. فتوح *futouh*; فتوحات *futouhāt*. — Au fig., faire trophée d'une chose, en tirer vanité, en faire gloire, اوكنمك *eugunmek*, افتخارا *iftikhār it*.

Tropique, s. masc., cercle de la sphère parallèle à l'équateur, دايرهٔ انقلاب *daïrèi inqylāb*, pl. a. دوائر انقلاب *devāïri inqylāb*. — Tropique du Cancer, مدار سرطان *medāri serethān*. — Tropique du Capricorne, مدار جدى *medāri djedi*.

Troquer, v. a., دكش *deïch it*, دكشترمك ـ دكشدرمك *deïchturmek*, t.; مبادله *mubādelè it*; استبدال *istibdāl it*, a.-t. — Troquer son cheval contre un sabre, آتنى بر قلج ايله دكش *ātini bir qylydj ilè deïch it*.

Troqueur, se, s., دكشدرجى *deïchturidji*, دكشيجى *deïchidji*, t.; مستبدل *mustebdil*, a.

Trot, s. m., allure entre le trot et le galop, لنك *lenk*, لنكلمه *lenklemè*, لنك ايله يوريمه *lenk ilè ïurïmè*, t. — Aller au trot, لنك چالمق *lenk tchālmaq*, لنك ايله يوريمك *lenk ilè ïurumek*. — Au fig., mener une affaire au grand trot, l'expédier promptement, مصلحتى سريعًا يورتمك *maslahati seri'en ïurutmek*.

Trotte, s. f., pop., يول *ïol*, طبان *thabān*, اوزاقلق *ouzāqlyq*, t. — Il y a une bonne trotte, ميجه يول واردر *hepeïdjè ïol vārdur*. — J'ai fait une bonne trotte, برايو طبان چالدم *bir ïiu thabān tchāldum*.

Trotter, v. n., aller le trot, لنك چالمق *lenk tchālmaq*, لنكلمك *lenklemek*, يورتمق *ïortmaq*. — Trotter, courir çà et là, يلمك *ïelmek*, سكرتمك *seguirtmek*, اوته برى يوريمك *eutè beri ïurumek*. — Marcher beaucoup, چوق يوريمك *tchoq ïurumek*.

Trotteur, s. m., cheval dressé à n'aller que le trot, لنك چالار آت *lenk tchālār āt*, چاپقون *tchāpqoun*, t.

Trottoir, s. m., قالدرم *qāldyrym*, ياياقالدرمى *ïāïā qāldyrymi*, قالدرم باشى *qāldyrym bāchi*, t.

Trou, s. masc., ouverture d'une longueur et d'une largeur à peu près

égales, دلك ـ دليك *delik*, دلوك *deluk*, t.; ثقب *sabq*, ثقبة *souqbet*, pl. a. ثقوب *souqoub*; سوراخ *sourākh*, p. — Grand trou, بيوك دلك *buïuk delik*, ثقب عظيم *saqbi 'azīm*. — Petit trou, اوفاق دلك *oufāq delik*, ثقب صغير *saqbi saghyr*. — Faire un trou à la muraille, ديواره دلك آچمق *dīvārè delik ātchmaq*. — Trou d'une aiguille, يورد *ïurd*, يوردو *ïurdu*, اكنه يوردیسی *ignè ïurduçu*. — Trou à un vêtement, déchirure, يرتق *irtyq*, دلك *delik*. — Percer de trous, دلك دلك ا *delik delik it*, دلمك *delmek*. — Agrandir un trou, دلكی بولالتمق ـ توسيع ا *deligui bolāltmaq*, *tevsī' it*. — Boucher un trou, دلكی قپامق ـ طيقامق *deligui qapāmaq*, *thyqāmaq*. — Trou, endroit où se retirent les bêtes, اين *ín*, يتاق *ïatāq*. — Trou de serpent, ييلان اينی *ïilān ini*.

Troubadour, s. masc., قالدرم شاعری *qāldyrym chā'yri*, t.

Trouble, adj. com., qui n'est pas clair, بولانق *boulānyq*, بولاشق *boulāchyq*, t.; كدر *kedir*, a.; تيره *tīrè*, p. — Eau trouble, صو بولانق *boulānyq sou*. — En parlant de l'air ou du temps, بولوتلو *bouloutlu*, مغيم *moughaïim*. — Qui a la vue trouble, qui ne voit pas clairement, كوزی طومانلو *gueuzu dhoumānlu*, طونق كوزلو *dhonouq gueuzlu*.

Trouble, s. m., confusion, désordre, قرشقلق *qarychyqlyq*, نظامسزلق *nizāmsyzlyq*, a.-t.; اختلال *ykhtilāl*, a.; اشوب *áchoub*, فساد *feçād*, فتنه *fitnè*. — Trouble, altération, décomposition dans les liquides, soulèvement du cœur, dérangement des humeurs, etc., بولانقلق *boulānyqlyq*. — Trouble, brouillerie, tumulte, dispute, بوزغنلق *bozghounlyq*, غوغا *ghavghā*. — Troubles, au pl., soulèvements populaires, اختلالات *ykhtilālāt*. — Trouble, inquiétude d'esprit, agitation, قلق *qalaq*, كوكل اضطرابی *gueuñul yzthyrābi*. — Le trouble des sens, de la voix, اختلال حواس يا صدا *ykhtilāli havāss ïā sedā*.

Trouble-fête, s. m., شنلكسی *chenligui bozān*, اويونسی بوزان *oïounȳ bozān*, t.; ثقيل *saqyl*, a.

Troubler, v. a., rendre trouble, بولاندرمق *boulāndurmaq*, بولاشدرمق *boulāchturmaq*, t.; تكدير ا *tekdīr it*, a.-t. — Troubler le vin, شرابی بولاندرمق *charābi boulāndurmaq*. — Brouiller, mêler, apporter du trouble, du désordre, قارشدرمق *qārichturmaq*, قارشقلق كتورمك *qārichyqlyq gueturmek*, خلل كتورمك *khalel gueturmek*, خلل ويرمك *khalel vīrmek*, اختلال ويرمك *ykhtilāl vīrmek*. — Troubler la paix, صلحه خلل كتورمك *soulha khalel gueturmek*; — le repos public, امن و راحت عامّه يه خلل كتورمك *emn u rāhati 'ammèïè khalel gueturmek*; — l'ordre, حسن نظامی بوزمق *husni nizāmi bozmaq*. — Causer des troubles, فتنه

قوپارمق *fitnè qopārmaq*. — Troubler, déconcerter, شاشرمق *chāchurmaq*. — Inquiéter, tourmenter, راحتسزا *rāhatsyz it*, بیحضورا *bī-houzour it*, انجتمك *indjitmek*, رنجیده ا *rendjīdè it*. — Interrompre, انقطاع ویرمك *inqythā' vīrmek*, خلل ویرمك *khalel vīrmek*. — Se troubler, v. pron., devenir trouble, بولانمق *boulānmaq*, كسب كدورت ا *kesbi kudouret it*. — Se gâter, s'altérer, بوزلمق *bozoulmaq*, — Se couvrir, en parlant du temps, بولوتلنمق *bouloutlanmaq*, قپانمق *qapānmaq*. — S'intimider, se déconcerter, شاشمق *chāchmaq*. — Troublé, e, بولانمش *boulānmich*, بولانق *boulānyq*, مكدّر *mukeddir*, قارشمش *qārichmich*, مشوّش *muchevvich*, مختل *moukhtill*, شاشمش *chāchmich*, مضطرب *mouztharib*.

Trouée, s. f., espace vide, abattis au travers d'un bois, اورمانك ایچنده آچلمش ممرّ *ormānuñ itchindè âtchylmich mimerr*. — Ouverture faite dans toute la hauteur d'une haie, كدوك ـ كدوك *gueduk*, فرجه *ferdjè*. — Passage que fait une troupe à travers une ligne ennemie, یاریق *ïāryq*, خرق *kharq*. — Faire une trouée, كدوك ا *gueduk it*, یول آچمق *ïol âtchmaq*. — Faire une grande trouée à travers les lignes ennemies, صفوف اعدایه برخرق عظیم پیدا ا *soufoufi a'dāïè bir kharqy 'azīm peïdā it*.

Trouer, v. act., faire un trou, دلمك *delmek*, دلك ا *delik it*, ثقب ا *saqb it*, a.-t. — Trouer un vêtement ثوبی دلمك *sevbi delmek*. — Troué, e, دلنمش *delinmich*, دلكلو *delikli*, مثقوب *mesqoub*.

Troupe, s. f., nombre plus ou moins considérable de gens assemblés, غلبه لق *ghalabalyq*, vulg. قلبالق *qalabālyq*; الای *alāï*, سوری *suru*, بولك ـ بلوك *beuluk*, t.; جماعت *djemā'at*, جمع *djem'*, فوج *fevdj*, pl. افواج *efvādj*; كروه *gurouh*, p. — Une troupe de voleurs, بر الای خرسز *bir alāï khyrsyz*. — Par troupes, فوج فوج وكروه كروه *fevdj fevdj vè gurouh gurouh*. — Troupe, gens de guerre, عسكر *'asker*, pl. a. عساكر *'açākir*. — Troupes réglées, disciplinées, متعلّم عسكر *mute'allim 'asker*. — Troupes d'élite, منتخب عسكر *muntakhab 'asker*, كزیده عسكر *guzīdè 'asker*. — Cet officier tient bien sa troupe, بو ضابط زیر حكمنده اولان عسكری حسن حال اوزره وقایه ایدر *bou zābyth zīri hukmindè olān 'askeri husni hāl uzrè viqāïè ider*.

Troupeau, s. m., troupe d'animaux qui paissent ensemble, سوری *suru*, *souri*, t.; قطیع *qathy'*, pl. a. اقاطع *eqāthy'*. — Un troupeau de moutons, قویون سوریسی *qoïoun suruçu*; — de vaches, اینك سوریسی *inek suruçu*. — Par extension, troupeau de dindons, d'oies, que l'on mène paître aux champs, هند طاوغی سوریسی *hind thāvoughou suruçu*, قاز سوریسی *qāz suruçu*. — Troupeau, pris absolument,

se dit pour un troupeau de moutons ou de brebis, قيون سوريسى *qoïoun suruçu.* — Au fig., le troupeau de Jésus-Christ, l'Église, رعيّت حضرت عيسى *ra'yieti hazreti 'yça.* — Troupeau, sujets, peuple, réunion soumise à la direction d'un pasteur spirituel, رعيّت *ra'yiet.*

Trousse, s. f., faisceau de plusieurs choses liées ensemble, باغ *bāgh,* دمت *demet,* t.; دسته *destè,* p.; حزمة *houzmet,* pl. a. حزم *houzm.* — Une trousse d'herbes, اوتلق باغى *otlouq bāghy.* — Trousse, carquois. Voy. ce mot. — Trousse, sorte d'étui où les barbiers mettent tout ce qui est nécessaire à la pratique de leur art, بربر قوتيسى *berber qoutouçou.* — Trousse de chirurgien, جرّاح آلاتى طاقمى - جزدانى *djerrāh âlāti thāqymi, djuzdāni.* — Aux trousses, loc. prépositive et fam., à la poursuite, پسنه *pecinè,* اردنده *ardindè,* t.; تعقيبًا *ta'qyben,* a. — Être aux trousses, à la poursuite, ايزلمك *izlemek,* پسنه دوشمك *pecinè duchmek,* برينك اردينه دوشمك *birínuñ ardínè duchmek,* بر كمسنه نك اردندن - ايزندن آيرلمامق *bir kimesnènuñ ardindan, izinden äïrilmāmaq.* — En trousse, se dit d'une personne qui est sur la croupe d'un cheval derrière un cavalier qui est en selle, صاغريلك *sāghrylè,* راكبًا اكسدسنه بنمش اولدرق *rākiben eñsècinè binmich olaraq,* مرتكبًا *murtekiben.*

Trousseau, s. m., petite trousse, n'est guère usité en ce sens que dans cette locution : Un trousseau de clefs, بر دسته اناختار *bir demet anākhtār.* — Trousseau, nippes et hardes qu'on donne à une fille en l'établissant, à une personne en la mettant en pension, جهاز *djihāz;* pl. a. اجهزه *edjhezè.* — Un trousseau prêt et complet, حاضر و مكمّل بر جهاز *hāzyr vè mukemmel bir djihāz.*

Trousse-étrier, s. masc. Voy. Porte-étrier.

Trousse-galant, s. masc. fam., sorte de maladie grave qu'on appelle plus ordinairement aujourd'hui Choléra-Morbus. Voy. ce mot.

Trousse-queue, s. m., قوسغون *qousghoun,* t.

Trousse-quin, s. m., ايرك آرد قاشى *ïeruñ ârd qāchi,* t.

Trousser, v. a., replier, relever ce qui pend, un vêtement, etc., صيغه‌ق - صغامق *syghamaq,* قالدرمق *qāldurmaq,* ديوشرمك *dïvchurmek,* طوپلمق *thoplamaq,* چمرمك *tchemrèmek,* قورمق *qyvirmaq,* t.; تشميرا *techmïr it,* a.-t. — Troussez ou retroussez le bas de votre vêtement, le pan de votre robe, انككى قوره *èteguiñi qyvirà.* — Trousser une femme, lui lever les jupes, fam., فستاننى قالدرمق *fistānini qāldurmaq.* — Trousser bagage, ou plier bagage, partir brusquement, آلوب يورويى ويرمك *álup ïuruïi vïrmek,* رفع رحل قرارا *ref'y rahli qarār'it,* روبايى ديوشروب عجله ايله كتمك - رحلة ا *roubāïi dïvchirup 'adjelè ilè guitmek, ryhlet it.* — Trousser, au fig. fam., aller vite, چاپمك اولدرمك *tchāpouk eldur-*

mek. — Trousser, expédier précipitamment, تیز بتورمك *tïz biturmek.* — Trousser, enlever, voler, چالمق *tchālmaq.* — Se trousser, v. pron., relever ses vêtements, اتكلری قالدرمق *eteguiñi qāldurmaq.* — Troussé, e, relevé, قالدرلمش *qāldurilmich.* — Bien troussé, bien fait, fam., كوزل یاپلمش *guzel ïāpilmich.* — En parlant d'une personne bien tournée, خوش اندام *khoch endām.*

Troussis, s. m., قصلتمه *qyçaltma,* قسمه *qasma,* بوكم *beugum,* t. — Faire un troussis à une jupe, فستانه بر بوكم ا *fistānè bir beugum it.*

Trouvaille, s. f., بولش *boulouch,* بولنتی *boulinty,* t.; لقط *laqath,* لقطه *laqatha,* a. — Faire une trouvaille, ایو بر شیء بولمق *eïu bir cheï boulmaq.* — Une bonne trouvaille, بر لاقطهٔ مرغوبه *bir lāqathaï merghoubè.*

Trouver, v. a., rencontrer quelqu'un ou quelque chose, soit qu'on le cherche, soit qu'on ne le cherche pas, بولمق *boulmaq,* t.; ایجاد ا *idjād it,* a.-t. — Je l'ai trouvé en chemin, انی یولده بولدم *ani ïolda bouldoum.* — Trouver un secret, le moyen de faire une chose, بر سرّ بولمق *bir sirr boulmaq;* — le secret de faire ce qu'on veut, اجرای مرام ایلمنك سرّینی بولمق *idjrāï merām eïlemenuñ sirrïni boulmaq.* — Trouver, inventer, ایجاد ا *idjād it,* اختراع ا *ikhtirā' it.* — Aller trouver, venir trouver quelqu'un, l'aller voir, venir lui parler, بر كمسنه نك یانه كتمك - وارمق *bir kimesnènuñ ïānina guitmek, vārmaq.* — Trouver, estimer, juger; صانمق *sānmaq,* ظنّ ا *zann it,* عدّ ا *'add it.* — Je trouve que cela est bien, بو شیء ایو اولدیغنی ظنّ ایدرم *bou cheï eïu oldoughounou zann iderum.* — Trouver bon, approuver, مناسب كورمك *munācib gueurmek,* استصواب ا *istisvāb it.* — Trouver mauvais, désapprouver, مناسب كورمامك *munācib gueurmemek.* — Se trouver en quelque lieu, بولنمق *boulounmaq,* موجود بولنمق *mevdjoud boulounmaq.* — Se trouver, se rencontrer, s'aboucher, بولشمق *boulouchmaq,* قاوشمق *qāvouchmaq.* — Se trouver bien de quelqu'un, en être content, خشنود او *khochnoud ol,* ممنون او *memnoun ol.* — Se trouver mal, ressentir quelque incommodité, كیفسز او *keïfsyz ol,* ناخوش او *nākhoch ol.* — Défaillir, perdre connaissance, بایلمق *bāïlmaq.* — Il se trouva que..., شویله اولدیكه *cheuïlè oldouki,* ظاهر اولدیكه *zāhir oldouki.* — Trouvé, e, بولنمش *boulounmich,* موجود *mevdjoud.* — Enfant trouvé, براغلمش چوجوق *brāghylmich tchodjouq,* پیچ *pïtch.*

Truand, e, s., vaurien, vagabond. Voy. ces mots.

Truanderie, s. f., دلنجیلك *dilendjïlik,* t.

Truble, s. f., بالق كپچه سی *bālyq keptchèci,* t.

Truchman, ou Truchement, s. m., interprète, ترجمان *terdjimān,* t.-a.

TRUCHER, v. n., دلنجيلك ا *dilindjîlik it*, t.

TRUCHEUR, SE, s., دلنجى *dilindji*, t.

TRUELLE, s. f., ماله *māla, mālè*, t.

TRUELLÉE, s. f., برماله‌لق *bir mālalyq*, t.

TRUFFE, s. f., طوكز الماسى *dhoñouz elmāci*, طپراق منتارى *thopräq mantāri*, t.

TRUFFER, v. a., طوكز الماسى ايله حاضرلق - طبخ ا *dhoñouz elmāci ilè hāzyrlamaq, thabkh it*, t. — Truffé, e, طوكز الماسى ايله حاضرلنمش - مطبوخ *dhoñouz elmāci ilè hāzyrlanmich, mathboukh.*

TRUFFIÈRE, s. f., طوكز الماسى يرى *dhoñouz elmāci ïeri*, t.

TRUIE, s. f., ديشى طوكز *dîchi dhoñouz*, t.

TRUITE, s. f., poisson, الابالق *alā bālyq*, الا بالغى *alā bālyghy*, t.

TRUITÉ, E, adj., بنكلو *beneklu*, t. — Cheval truité, بنكلو آت *beneklu ât*, ابرش *ebrech*, vulg. *abrach*.

TRUMEAU, s. m., espace d'un mur entre deux fenêtres, ايكى پنجره‌نك ارەسى *iki pendjerènuñ araci*. — Parquet de glace entre deux fenêtres, ايكى پنجره‌نك ارەسنك كى آينه يرى *iki pendjerènuñ aracindèki āïna ïeri*. — Le jarret d'un bœuf, صغر ديزينك ايچ طرفى *syghyr dizînuñ itch tharafi*.

TSAR, s. m., nom qu'on donnait autrefois au souverain de la Russie. Voy. CZAR.

TU, TOI, TE, pron. de la seconde personne, des deux genres au sing., سن *sen*.

TUABLE, adject. com., qu'on peut tuer, قتل اولنه بيلور *qatl olouna bîlur*, a.-t.; اولدرمه‌سى ممكن - قابل *euldurmèci mumkin, qābil*, بوغازلنه بيلور *boghāzlana bîlur*. — Digne de mort, قتله مستحق *qatlè mustehaqq*, t.

TUANT, E, adj., fatigant, qui cause beaucoup de peine, چوق زحمت ويريجى *tchoq zahmet vîrîdji*, پك زحمتلو *pek zahmetlu*. — Ennuyeux, importun, اوصاندريجى *oçānduridji*, اغر *aghyr*, ثقيل *saqyl*, t. — C'est un homme tuant, غايت ثقيل بر آدمدر *ghāïet saqyl bir ādemdur*.

TUBE, s. m., بورى *bourou, borou*, لوله *lulè*, قامش *qāmich*, t.; قصب *qaçab*, قصبة *qasbat*, a. — Le tube d'une lunette d'approche, دوربينك بوريسى *dourbînuñ bourouçou*.

TUBERCULE, s. m., t. de jardinage, excroissance en forme de bosse, qui survient à une feuille, à une racine, à une plante, دوكم *dugum*, شيش *chîch*, يومرو *ïoumrou*, يرالماسى *ïer elmāci*, نوعندن اولان نسنه *nev'ynden olān nesnè*. — Tubercule, en t. de méd., se dit des élevures qui surviennent à la peau, دوكم كبى *dugum guibi*, قبارجق *qabārdjyq*.

TUBÉREUSE, s. f., plante venant d'un oignon, تبر *teber*, t.; ياسمين بحرى *īāsmîni bahri*, a.

TUBÉROSITÉ, s. f., petite tumeur, شيش *chîch*, t.; ورم *verem*, pl. a. اورام *evrām*. — Éminence, inégalité qui se trouve sur un os, كميك يمرولغى *guemîguñ ïoumrulyghy*.

TUBULÉ, E, adj., garni d'un ou de plusieurs tubes, بوريلى *bouroulу*, t.; ذو قصبة *zou qasbat*, a.

TUBULURE, s. f., ouverture de certains vaisseaux de chimie, بورو اغزى *bourou aghzy*. — Petits tubes ou tuyaux de certaines productions naturelles, بوروجق *boroudjyq*.

TUDESQUE, adj. com., synonyme de Germanique, نمچه‌لو *nemtchèlu*, جرمانى *djermānii*; mais il ne s'emploie guère qu'en parlant de la langue des Germains : la langue tudesque, لسان جرمانى *liçāni djermānii*.

TUE-CHIEN, s. m., plante. Voy. COLCHIQUE.

TUER, v. a., ôter la vie d'une manière violente, اولدرمك *euldurmek*, t.; قتل ا *qatl it*, اعدام ا *y'dām it*, a.-t. — Tuer d'un coup d'épée, بر ضربهٔ شمشير ايله قتل ا *bir zarbèï chimchīr ilè qatl it*. — Tuer, se dit de toutes les morts violentes qui arrivent par accident, par cause naturelle ou par maladie, اولدرمك *euldurmek*, اهلاك ا *ihlāk it*, هلاك ا *helāk it*. — La médecine, le médicament l'a tué, آلديغى دوا كندويى اهلاك ايلدى *āldughy devā guendaïi ihlāk eïledi*. — Tuer, égorger, en parlant des animaux qu'on tue, بوغازلق *boghāzlamaq*, ذبح ا *zebh it*. — Tuer des bœufs, اوكوز بوغازلق *eukuz boghāzlamaq*. — Tuer, au fig., détruire la santé, صحّت وعافيتى بوزمق - هلاك ا *syhhat u 'āfïeti bozmaq, hlāk it*. — Fatiguer excessivement le corps, وجودى خراب ا *vudjoudi kharāb it*. — Fatiguer, ennuyer, اوصاندرمق *oçāndurmaq*. — Il me tue avec ses discours, اوصاندريجى صحبتلر ايله بنى اولدرر *oçāndurídji sohbetler ilè beni euldurur*. — Tuer le temps, s'amuser pour passer le temps sans ennui, وقت كچورمك *vaqyt gueutchurmek*, امرار وقت ا *imrāri vaqt it*. — Se tuer, v. pron., se donner la mort, كندويى اولدرمك *guenduïi euldurmek*, قتل نفس ا *qatli nefs it*. — Fatiguer excessivement son corps, وجودينى افنا ا *vudjoudíni ifnā it*. — Se tuer le corps et l'âme, se donner beaucoup de peine, بذل جان و وجود ا *bezli djān u vudjoud it*. — Tué, e, اولدرلمش *euldurílmich*, قتل اولنمش *qatl olounmich*, مقتول *maqtoul*, كشته *kuchtè*, بوغازلنمش *boghāzlanmich*.

A TUE-TÊTE, loc. adv., crier à tue-tête, پك باغرمق - چاغرمق *pek bāghyrmaq, tchāghyrmaq*, t.

TUERIE, s. f., carnage, massacre, قرغن - قيرغين *qyrghyn*, t.; مقاتله *mouqātelè*, مقاتلهٔ عظيمه *mouqātelèï 'azímè*, ذباح *zebāh*, a. — Lieu où l'on tue les animaux pour en vendre la chair, قنّاره *qannārè, qynnārè*, a.-t.; صالخانه *sālkhānè, sālakhānè*, p.; مذبحه *mazbaha*.

TUEUR, s. m., اولدريجى *euldurídji*, t.; قاتل *qātil*, قتّال *qattāl*, a. — C'est un tueur de gens, آدم اولدريجيدر *ádem euldurídjídur*.

TUF, s. m., اياق طاشى *aïāq thāchi*, t.

TUILE, s. f., كرميد *keremíd*, كرمت

kiremit, t. — Une maison couverte en tuiles, كرميد ايله پوشيده بر خانه *keremīd ilè pouchīdè bir khānè*. — C'est une tuile qui lui est tombée, qui m'est tombée sur la tête, كورنمز يردن ظهور ايتمش برقضای ناكهانيدر *gueurunmez ïerden zouhour itmich bir qazāï nāguiehānīdur*.

Tuileau, s. m., كرميد پارچه‌سی قرنتيسی *keremīd pārtchaci, qyrintïci*, t.

Tuilerie, s. f., lieu où l'on fait la tuile, كرميد خانه *keremīd khānè*, كرمت خانه *keremit khānè*. — Les Tuileries, jardin public à Paris, پارسده پادشاهك بيوك و مشهور باغچه‌سی *pārista pādichāhuñ buïuk vè mechhour bāghtchèci*.

Tuilier, s. m., كرميدجی *keremīddji*, t.

Tulipe, s. f., fleur, لاله *lālè*, t.

Tulipier, s. masc., grand arbre d'Amérique, امريقه‌ده بتن بر بيوك اغاجك اسمی *ameriqada biten bir buïuk aghādjuñ ismi*, t.

Tuméfaction, s. f., قبارمه *qabārma*, شيش *chïch*, t.; انتفاخ *intifākh*, a.

Tuméfier, v. a., شيشورمك *chïchurmek*, قبارتمق *qabārtmaq*, t.; تورپم ا *teverrum it*, a.-t. — Se tuméfier, شيشمك *chïchmek*, قبارمق *qabārmaq*, t.; تورّم ا *teverrum it*. — Tuméfié, e, شيشمش *chïchmich*, منتفخ *muntefykh*.

Tumeur, s. fém., شيش *chïch*, قبارجق *qabārdjyq*, قبرق *qabaraq*, يومرو - ييمرو *ïoumrou*, t.; ورم *verem*, pl. a. اورام *evrām*. — Il m'est venu une tumeur au genou, ديزمك بر ورم ظهور ايلدی *dïzumdè bir verem zouhour ëïledi*.

Tumulaire, adject. com., مزاره متعلّق *mezārè mute'allyq*, a.-t. — Pierre tumulaire, مزار طاشی *mezār thāchi*. — Inscription tumulaire, مزار كتابتی *mezār kitābeti*.

Tumulte, s. m., grand mouvement accompagné de bruit et de désordre, شماته *chamāta*, t.; عربده *'arbedè*, دغدغه *daghdagha*, a.; غلغله *ghoulghoulè*, p. — Le tumulte du monde, des affaires, دنيانك و اموركِ دغدغه‌سی *dunïānuñ vè oumouruñ daghdaghaci*. — Au fig., le tumulte des passions, امراز نفسانيه‌نك هيجانندن نشأت ايدن دغدغهٔ درون *emrāzy nefsānïènuñ heïdjāninden neche'et iden daghdaghaï deroun*. — En tumulte, loc. adv., قارش مورش *qārich mourich*, هرج و مرج اولرق *herdj u merdj olaraq*.

Tumultuaire, adj. com., كورلتيلو شماته‌لو *gueurultïlu, chamātalu*, t.; مقارن بالزجلة *mouqārin biz-zedjlet*, a. — Une assemblée tumultuaire, شماته‌لو بر مجلس *chamātalu bir medjlis*.

Tumultuairement, adv., شماته ايله *chamāta ilè*, كورلتی ايله *gueurultu ilè*, t.; بالزجلة *biz-zedjlet*, a.

Tumultueusement, adv., قارش مورش *qārich mourich*, t. Voy. Tumulte.

Tumultueux, se, adj. Voy. Tumultuaire.

Tunique, s. f., sorte de vêtement

de dessous, ايچ قفتان *itch qaftān*, الت كيسى *alt gueïci*, قباچه *qabātchè*, قبا *qabā*, كورته ـ كرته *kurtè*, زبون *zuboun*, t.; جبّة *djubbet*, *djubbè*, a. — Tunique, pellicule, membrane, زار *zār*, انجه زار *indjè zār*, اورتى *eurtu*, t.; غشا *ghychā*, pl. اغشية *aghchïet*. — La tunique de l'œil, كوز طومانى *gueuz thoumāni*, غشاى عين *ghychāï 'aïn*.

Tunis, ville et régence d'Afrique, تونس *tunis*; la ville même, تونس شهرى *tunis chehri*.

Tuorbe, s. m., sorte de luth à long manche, طنبوره *thamboura*, t.; طنبور *thambour*, pl. a. طنابير *thenābīr*. — Jouer du tuorbe, طنبور چالمق *thambour tchālmaq*.

Turban, s. m., صارق *sāryq*, قاووق *qāvouq*, t.; عمامة *'ymāmet*, *'ymāmè*, pl. a. عمائم *'amāïm*. — Mettre, ou arranger un turban, صارق صارمق *sāryq sārmaq*. — Prendre le turban, se faire mahométan, اسلامه كلمك *islāmè guelmek*.

Turbe, s. f., enquête faite en prenant le témoignage de plusieurs habitants pour constater les usages, تواترًا اثبات *tevāturen isbāt*, a. — Les témoins entendus dans les enquêtes par turbes, se nommaient Turbières, تواتر تربيه‌سى *tevātur terbiïcci*.

Turbith, s. m., plante purgative, ماوى پاپاديه تربد ـ *māvi pāpādïa*, تربوت *turbut*. — Turbith minéral, sulfate jaune de mercure, جيوه‌لو زاج *djīvèlu zādj*, t.

Turbot, s. m., poisson de mer du genre des poissons plats, قلقان بالغى *qalqān bālyghy*, t.

Turbotin, s. m., كوچك قلقان بالغى *kutchuk qalqān bālyghy*, t.

Turbulemment, adv., فتنه قارشدررق *fitnè qārichturaraq*, a.-t.; فتنه جويانه *fitnè djouïānè*, a.-p.

Turbulence, s. f., زوربالق *zorbālyq*, فتنه قارشديجيلغى *fitnè qārichturīdjīlyghy*, يرامزلق *ïarāmazlyq*, t.; سعى بالفتنه *sa'y bil-fitnè*, مفسدت *mefsidet*.

Turbulent, e, adject., فتنه قوپاريجى *fitnè qopārīdji*, a.-t.; فتنه شماتاجى *chamātadji*, t.; فتنه انكيز *fitnè enguïz*, a.-p.; سائى بالفتنه *sā'y bil-fitnè*, a. — Un homme très-turbulent, بغايت فتنه‌جو بر آدم *beghāïet fitnèdjou bir ādem*.

Turc, s. m., nom d'une nation, تركّ *turk*, pl. a. اتراك *etrāk*. — Pour désigner les personnes entre Turcs, ou en leur parlant, on se sert de préférence du mot عثمانلو *'osmānlu*, عثمانلى *'osmānli*. — Les Turcs, les Ottomans, عثمانلولر *'osmānluler*. — Femme turque, عثمانلو قرى *'osmānlu qary*. — Une dame turque, عثمانلو قادن *'osmānlu qādyn*, ou simplement, بر قادن *bir qādyn*. — Le Grand-Turc, le sultan des Ottomans, آل عثمان پادشاهى *āli 'osmān pādichāhi*.

Turc, que, adj., تركّى *turkïi*. — La langue turque ou le turc, تركّ لسانى *turk liçāni*, تركّى لسان *liçāni turkïi*. — Parler le turc, تركچه سويلمك *turktchè seuïlemek*. — A la turque, à la façon des Turcs,

عثمانلو كبى *'osmānlu guibi*, عثمانلوجه *'osmānludjè*. — Traiter quelqu'un à la turque, le traiter sans ménagement, شدّت ايله معامله ا *chiddet ilè mou'āmelè it*, رعايت كوسترمامك *ri'āïet gueustermek*. — Se faire Turc, اسلامه كلمك *islāmè guelmek*. — Turc, t. d'hist. nat., petit ver qui s'engendre sous l'écorce des arbres, اغاج قوردى *aghādj qourdy*.

Turcie, s. f., سدّ *sedd*, t.-a.

Turcoman, ou Turcman, تركمن *turkmen*, pl. a. تراكمه *terākemè*. — Le pays des Turcomans, تركمن ولايتى *turkmen vilāïeti*.

Turgescence, s. f., t. didact., gonflement, شيشن *chĭch*, t.; تنفيخ *tenfĭkh*, a.

Turgescent, e, adj., t. didact., qui gonfle, شيشن *chĭchen*, t.; نفخ ايدن *nafakh iden*, a.-t.

Turlupinade, s. f., مسخره لق *maskharalyq*, - چيركين مضمون *tchĭrkĭn mazmoun*, خوراطه *khorātha*, t. — Faire des turlupinades, چيركين مضمونلر ياپمق *tchĭrkĭn mazmounler ïāpmaq*.

Turlupiner, v. a., مسخره لتمق *maskharalatmaq*, مسخره ا *maskhara it*, مسخره يه طوتمق *maskharaïè thoutmaq*, چركين مزه لمك *mezèlemek*, مضمون سويلمك *tchĭrkĭn mazmoun seuïlemek*.

Turneps, s. m., بر نوع ايرى شلغم *bir nev'y iri chalgham*, t.

Turpitude, s. f., رسوايلق *rusvāïlyq*, رذيللك *rezïllik*, t.; عيب *'aïb*, عار *'ār*, a.

Turquestan, contrée de la grande Tartarie, تركستان *turkistān*, t.

Turquie, grand empire d'Europe, d'Asie et d'Afrique, عثمانلو مملكتى *'osmānlu memleketi*, عثمانلو طپراغى *'osmānlu thoprāghy*, ممالك عثمانيه *memāliki 'osmānïïè*. — La Turquie d'Europe, ممالك عثمانيهٔ اوروپا *memāliki 'osmānïèïi evropā*. — La Turquie d'Asie, ممالك عثمانيهٔ آسيا *memāliki 'osmānïïèï ăciă*; — d'Afrique, ممالك عثمانيهٔ افريقا *memāliki 'osmānïïèï afrĭqā*.

Turquoise, s. f., pierre précieuse de couleur bleue, پيروزه *pïrouzè*, t.; فيروزه *fĭrouzè*, p.; فيروزج *fĭrouzedj*, a.

Tussilage, s. m., plante. Voy. Pas-d'ane.

Tutélaire, adj. com., قوردیجی *qoroudĭdji*, t.; حفظ ايديجى *hyfz idĭdji*, a.-t.; حامى *hāmi*, pl. a. حماة *houmāt*; حافظ *hāfyz*, pl. حافظون *hāfezoun*; نكهبان *niguehbān*, p. — Le génie tutélaire d'un empire, بر دولتك حفظ وحمايتنه موكل اولان ملك *bir devletuñ hyfz u himāïetinè muvekkel olān melek*. — Bannière tutélaire, لواى معاونت التوا *livāï mou'āvenet iltivā*.

Tutelle, s. f., autorité, fonction de tuteur, وصيلق *vācylyq*, a.-t.; وصايت ولايت *viçāïet*, *vilāïet*, a. — Accepter une tutelle, امر وصايتى قبول ا *emri viçāïti qaboul it*. — Rendre compte d'une tutelle, ولايتك حسابنى ويرمك *vilāïetiñ hyçābini vĭrmek*. — Être en tutelle, قيد

وصايتلك اولمق *qaïdi viçāïettè ol, boulounmaq.* — Tutelle, protection, حمايت *hymāïet,* وقاية *viqāïet.*

Tuteur, trice, s., celui, celle à qui la tutelle est confiée, déférée, وصى *vacyi,* ولى *velïi,* a. — Tuteur testamentaire, با وصيتنامه نصب اولنمش وصى *bā vacïietnāmè nasb olounmich vācy.* — Subrogé tuteur, ناظر وصى *nāzyr vacy.* — Créer un tuteur pour des mineurs, صبيانه نصب وصى ا *soubiānè nasbi vacy it.* — La mère est tutrice naturelle de ses enfants, والده كندو اولادينه طبيعتيله وصيه در *vālidè guendu evlādînè thabï'atilè vaciïè dur.* — Tuteur, en t. de jardinage, sorte de perche ou de petit bâton qu'on met en terre pour soutenir ou redresser un jeune arbre ou une fleur, هرك *herek,* طياق *dhaïāq.*

Tutie, s. f., chaux ou oxyde de zinc, توتيا *toutïā,* t.; حجر التوتيا *hadjer ut-toutïā,* a. — Collyre, كوز طاشى *gueuz thāchi.*

Tutoiement, ou Tutoiment, s. m., سن ديمه‌رك سويلشمه *sen deïïèrek seuïlechmè,* t.; خطاب بلفظ انت *khythāb belafz entè,* a.

Tutoyer, v. a., سن ديمك *sen dïmek,* سن ديمه‌رك سويلشمك *sen deïïèrek seuïlechmek,* t.

Tuyau, s. m., tube ou canal de fer, de plomb, de fer blanc, de cuivre, de bois, de terre cuite, etc., بورو *borou,* لوله *lulè.* — Tuyau de lunette à longue vue, دوربين بورسى *dourbun borouçou.* — Conduit, كونك *kunk,* قبور *qoubour.* — Tuyau de fontaine, چشمه بوروسى - اولوغى *tchechmè borouçou, oloughy,* چشمه لولەسى *tchechmè lulèci.* — Tuyau de pompe, تلومبه خورطمى *toulomba khorthoumi.* — Tuyau, ouverture d'une cheminée depuis le manteau jusqu'en haut, اوجاق كونكى - قبورى *odjāq kunku, qouboury,* توتنلك *tutunlyq.* — Canal d'un privé, كاريز اولوغى *kiārïz olughy.* — Bout creux de la plume des oiseaux, قوش يلكى قامشى *qouch ïelegui qāmichi.* — Tige du blé ou des autres plantes qui ont la tige creuse, قامش *qāmich.* — Chalumeau, مصره *masrè,* ماسوره *māçourè.* — Tuyau de pipe, چيبوق *tchïbouq,* دوتون چيبوغى *dutun tchïboughy.*

Tympan, s. m., membrane qui sépare l'oreille externe de l'oreille interne, قولاق پرده‌سى *qoulāq perdèci,* قولاغك ايچ يوزينك ديبى *qoulāghuñ itch ïuzïnuñ dïbi,* t.; صحناء *sahnā,* a.

Tympaniser, v. a., اشكاره ازارلمق *achikiārè azārlamaq* علانية رسواى ا *'ylānïieten rousvāï it,* t.; جارس ا *djāris it,* تجريس ا *tedjrïs it,* a.-t. — Tympanisé, e, رسواى اولمش *rousvāï olmich.*

Tympanite, s. f., استسقاء يابس *istisqāï ïābis,* استسقاء ريحى *istisqāï ryhïi,* استسقاء طبلى *istisqāï thyblïi,* a.

Tympanon, s. m., صنطور *santhour,* زنتور *zentour,* t. — Jouer du tympanon, صنطور چالمق *santhour tchālmaq.*

Type, s. m., modèle, figure ori-

ginale, أصل صورتی *asl soureti*, a.-t.; صورت أصليّه *soureti asliïè*, مثال أصلی امثلة اصليّة *miçâli asli*, pl. a. *emsileti asliïet*. — En parlant de l'Ancien Testament par rapport au Nouveau, se dit de ce qui est regardé comme la figure, le symbole des mystères de la loi nouvelle, صورت مثاليّه *soureti miçâliïè*.

Typhon, s. m. Voy. Trombe.

Typhus, s. m. La peste ou typhus d'Orient. Voy. Peste. — Typhus d'Amérique ou fièvre jaune, صاری استما *sâry icitmâ*. — Typhus d'Europe, ou fièvre des hôpitaux et des prisons, اوسپيتاليه وزندان استماسی *ospîtâlia vè zindân icitmâci*, t.

Typique, adj. com. Voy. Symbolique, Allégorique.

Typographe, s. m., باصمه جی بصمه جيلق فنّنی بيلن *bâsmadji basmadjîlyq fennini bîlen*, t.; اهل فنّ طباعة *chli fenni thebâ'at*, a.

Typographie, s. f., l'art de l'imprimerie, بصمه جيلق *basmadjîlyq*, t.; فنّ طباعة *fenni thebâ'at*, a. — Établissement d'imprimerie, بصمه خانه *basma khânè*, طبعخانه *thab'khânè*.

Typographique, adj. com., بصمه يه مخصوص *basmaïè makhsous*, t.; فنّ طباعته متعلّق *fenni thebâ'atè mute'allyq*, a. — Caractères typographiques, بصمه يه مخصوص اولان حروف *basmaïè makhsous olân hourouf*.

Tyr, ancienne capitale de la Phénicie, مدينهٔ صور *medînèï sour*, صور الصّور *sour, es-sour*.

Tyran, s. m., celui qui a envahi la puissance souveraine dans un État, زوربا باشی *zorbâ bâchi*, حكومتی زور ايله قاپمش *hukioumeti zor ilè qâpmich*, t.; متغلّب *muteghallib*, a.—Celui qui gouverne avec cruauté, avec injustice, ظالم *zâlim*, pl. a. ظلمة *zalemet*; ظلم ايديجی *zoulm idîdji*, غدّار *ghaddâr*, ظلمكار *zoulmkiâr*. — Tous ceux qui abusent de leur autorité contre le droit et la raison, جبّار *djebbâr*, pl. a. جبابرة *djebâbiret*.

Tyrannie, s. f., domination usurpée et illégale, تغلّب *teghallub*. — Action d'un gouvernement légitime, mais injuste et cruel, ظلم *zoulm*, جور *djevr*, ستم *sitem*. — Tyrannie, au fig., pouvoir que certaines choses ont ordinairement sur les hommes, جبر *djebr*.

Tyrannique, adj. com., ظلملو *zolmlu*, a.-t.; ظلمی *zoulmîi*, كثير الظلم *kecîr uz-zoulm*, a. — Gouvernement tyrannique, جبر و ظلمه مقارن حكومت *djebr u zoulmè mouqârin hukioumet*.

Tyranniquement, adv., ظلم ايله *zoulm ilè*, a.-t.; ظلمًا *zoulmen*, جبرًا *djebren*, جورًا *djevren*, a.; جبّارانه *djebbârânè*, a.-p.

Tyranniser, v. a., traiter tyranniquement, ظلم ا *zoulm it*, ظلم و جور ايله معامله ا *zoulm u djevr ilè mou'âmelè it*, ظلم و تعدّی ا *zoulm u te'addi it*, ظالم او *zâlim ol*. — Molester, vexer, متغلّبانه حركت ا *mutteghallibânè hareket it*. — Ty-

ranniser, se dit aussi des choses morales, جبرا *djebr it*, اجبارا *idjbār it*, استیلا ا *istilā it*, قهرا *qahr it*.— Les passions tyrannisent l'âme, امراض نفسانیّه اجبار نفس ایدر *emrāzy nefsānïïè idjbāri nefs ider*. — Tyrannisé, e, مغدورلغه اوغرامش *maghdourlygha oghrāmich*, مظلوم *mazloum*.

Tzar, s. m. Voy. Czar.

U

U, s. m., vingt et unième lettre de l'alphabet, حروف هجائك یكرمی برنجی حرفی *hourouf hedjenuñ ïermi birindji harfi*.

Ubiquité, s. f., هر یرده موجود بولنمه *her ïerdè mevdjoud boulounma*, حیثیّت *haïcïiet*, a.

Ukase, s. m., édit de l'empereur de Russie, روسیه ایمپراطوریتك برحكمی - برفرمانی *roucïa imperāthorïnuñ bir hukmi, bir fermāni*, t.

Ukraine, contrée d'Europe, اوقرانیا ولایتی *ukrāniā vilāïeti*, قزاق ولایتی *qazāq vilāïeti*.

Ulcération, s. f., یاره اولمه *ïāra olma*, یاره لنمه *ïāralanma*, یاره حالی *ïāra hāli* t.; تقرّح *teqarrouh*, a.; قرحه تكوّنی *qarha tekevvuni*. — Il y a ulcération à la vessie, مثانه ده برقرحه تكوّن ایلدی *meçānèdè bir qarha tekevvun ïiledi*.

Ulcère, s. m., یاره *ïāra*, چبان *tchibān*, t.; قرحة *qarhat*, pl. a. قروح *qourouh*. — Vieil ulcère, قرحهٔ مزمنه *qourhaï muzminè*, قرحهٔ عتیقه *qourhaï atyqa*, ییلنمش یاره *ïïlenmich ïāra*.

Ulcérer, v. a., یاره لمق *ïāralamaq*, فنا یاره حاصل - پیدا ا *fenā ïāra hācyl, peïdā it*, اریكلتمك *iriñletmek*, تقریح ا *taqrïh it*. — S'ulcérer, یاره لنمق *ïāralanmaq*, اریكلنمك *iriñlenmek*, تقرّح ا *teqarrouh it*. — Au fig., faire naître dans le cœur de quelqu'un un ressentiment profond et durable, كوجندرمك *gudjendurmek*, یورکی تجریح یاره لمق *ïuregui ïāralamaq*, فواد ا *tedjrïhy fuvād it*. — Ulcéré, e, یاره لو *ïāralu*, مقروح *maqrouh*, یورکی كوجنمش *gudjenmich*, یاره لنمش *ïuregui ïāralanmich*, مجروح الفواد *medjrouh ul-fuvād*.

Ulcéreux, se, adj., یاره لو *ïāralu*, چبانلو *tchibānlu*, قرّیح *qxrrïh*, a.

Uléma, Ouléma, s. m., membre du clergé, ou mieux des gens de loi en Turquie, علمنا *'oulemā*. — Ce nom est aussi collectif et désigne le corps des gens de loi.

Uligineux, se, adj. Voy. Marécageux, Putride.

Ultérieur, e, adj., qui est au delà, par opposition à Citérieur,

اوتەدەكي *eutèdèki*, ديش *dîch*, t.; خارجي *khārïdjïi*, ماورا *māverā*, a. — La Calabre ultérieure, قالابرياى خارجي *qālābriāï khārîdji*. — Ultérieur, qui se fait après, qui vient après, صكرەكي *soñraki*, مؤخّر *mouakhkhar*, لاحق *lāhyq*. — Demandes ultérieures, مطلوبات مؤخّره *mathloubāti mouakhkharè*.

Ultérieurement, adv., اندن بشقه اولەرق *andan bachqa olaraq*, صكرەدن *soñradan*, بوندن بويله *boundan beuïlè*, t.; من بعد *min ba'd*.

Ultimatum, s. m., صوك لاقردى *soñ lāqyrdi*, t.; اخر الكلام *akher ul-kelām*, a.; نتيجة النتايج *netîdjet un-netāïdj*. — C'est mon ultimatum, مطلوبمه دائر اخر كلام بودر *mathloubumè dāïr akheri kelām bou dur*.

Ultramontain, e, adj., طاغلرك اوته طرفى *dhāghlaruñ eutè tharafi*, طاغلرك اوته يقەلو *dhāghlaruñ eutè ïaqalu*, t. — Pays ultramontain, ماوراء جبالده كاين مملكت *māverāï djibāldè kiāïn memleket*.

Un, Une, s. num., le premier de tous les nombres, بر *bir*, t.; احد *ahad*, واحد *vāhyd*, fém. واحدة *vāhdet*, احدا *ihdā*, يك *ïek*, p. — Dieu est un, الله بر در *allah bir dur*. — Un, simple, بر دوزيه *bir duzeïè*, سوى *suva*, يكسان *ïeksān*. — C'est tout un, cela est égal, هب بر در *hep bir dur*. — Que cela arrive ou n'arrive pas, c'est tout un, اولسەده اولمسەده هب بر در *olsada olmasada hep bir dur*. — L'un et l'autre, برينى و اول برينى *birîni vè ol birîni*. — Je ne veux ni l'un ni l'autre, نه برينى نه ديكرينى استرم *nè birîni nè dîguerîni isterum*. — Un à un, l'un après l'autre, برر برر *birer birer*, بر برى اردنجه *bir biri ardindjè*, واحدًا واحدًا *vāhyden vāhyden*. — L'un l'autre, بر برى *bir biri*. — Ils se gâtent l'un l'autre, بر برينى بوزارلر *bir birîni bozārlar*. — Les uns et les autres, مجموعى *medjmou'y*, جملەسى *djumlèci*. — L'un portant l'autre, بر برى اوزرينه حساب اولنەرق *bir biri uzerînè hyçāb olounaraq*. — Un, unique, يالكز بر *ïālyñyz bir*, بر *bir*. — Une personne seule, يالكز بر كمسنه *ïālyñyz bir kimesnè*, شخص واحد *chakhsy vāhyd*.

Unanime, adj. com., بر *bir*, t.; يكدل *ïekdil*, p.; سوز برلكيله اولان *seuz birliguîlè olān*, t.; متّفق عليه *muttéfyqun 'aleïh*, متّفق الكلام *muttefyq ul-kelām*, a. — Consentement unanime, متّفق عليه اولان رضا *muttefyqun 'aleïh olān rizā*.

Unanimement, adv., برلكيله *birliguîlè*, سوز برلكيله *seuz birliguîlè*, بر اغزدن *bir aghyzden*, t.; بالاتفاق *bil-ittifāq*, اتّفاق آرا ايله *ittifāq ārā ilè*, a.-t.; يكزبان اولەرق *ïekzebān olaraq*.

Unanimité, s. f., برلك *birlik*, سوز برلكى *seuz birligui*, t.; اتّفاق *ittifāq*, اتّحاد *ittihād*, اتّفاق آرا *ittifāq ārā*, a.; يكجهتلك *ïekdjehetlik*, p.

Uni, e, adj., égal, qui n'est point raboteux, دوز *duz*, t.; مستوی *mustevi*, a., هموار *hemvār*, p. — Une étoffe unie, دوز بر قماش *duz bir qoumāch*. — Du fil uni, دوز ایپلك *duz iplik*. — Uni, simple, sans ornement, ساده *sādè*, تكلّفدن عاری *tekellufsten 'āri*. — Du velours uni, ساده قطیفه *sadè qadhîfe*. — Un homme tout uni, qui n'est point maniéré, ساده بر آدم *sādè bir âdem*. — Uni, lié, باغلو *bāghlu*.

Unième, adj. com., ne s'emploie qu'avec les noms de nombre, vingt, trente, quarante, etc., vingt-unième, یکرمی برنجی *ïermi birindji*.

Uniforme, adj. com., semblable, égal, qui a la même forme, بر شکلده *bir chekildè*, بر شکللو *bir chekillu*, بر شکلی *bir chekeli*, بر *bir*, t.; مساوی *muçāvi*, متساوی *muteçāvi*, متساوی الشکل *muteçāvi uch-chekil*, a. — Mouvement uniforme, حرکت متساویه *hareketi muteçāvïiè*. — Des bâtiments uniformes, ابنیهٔ متساویهٔ الصور *ebnïièï muteçāvïiet us-syver*. — Des sentiments uniformes, افکار متساویه *efkiāri muteçāvïiè*.

Uniforme, ou Habit uniforme, s. m., habit fait suivant le modèle prescrit à un corps militaire, عسکری قیافتی - لباسی *'askeri qyāfeti, libāci*, عسکری اثوابی *'askeri esvābi*.

Uniformément, adv., بر صورت *bir souret uzrè*, بر درلو اوله رق *bir turlu olaraq*, t.; نوع واحد اوزره *nev'y vāhyd uzrè*, سیاق واحد اوزره *siāqy vāhyd uzrè*, نهج واحد اوزره *nehdji vāhyd uzrè*, a.-t.; علی السویّه *'ales-sevïiè*.

Uniformité, s. f., ressemblance d'une chose avec elle-même, برلوه *bir olma*, بر درلولق *bir turlulyq*, t.; یکسانلق *ïeksānlyq*, t.; مساوات *muçāvāt*. — Ressemblance de plusieurs choses entre elles, بکزرلك *beñzerlik*, مشابهة *muchābehat*, مطابقة *muthābeqat*.

Uniment, adv., بر دوزیه *bir duzïè*, دوز اوله رق *duz olaraq*, t.; سویّا *sevïien*, a. — Ce fil est filé uniment, بو ایپلك دوز اوله رق غزل اولنمشدر *bou iplik duz olaraq ghazl olounmuchtur*. — Simplement, sans façon, ساده جه *sādèdjè*, بلا تکلّف *bilā tekelluf*. — Il est habillé uniment, ساده جه کینمشدر *sādèdjè gueïnmichtur*. — Il m'a dit cela uniment, شونی ساده جه بکا سویلدی *chounou sādèdjè bañā seüledi*. — Parler uniment, ساده جه سویلمك *sādèdjè seülemek*.

Union, s. f., jonction de deux ou de plusieurs choses ensemble, برلشمه *birlechmè*, برلك *birlik*, t.; اتّحاد *ittihād*, اجتماع *idjtimā'*, التحاق *iltihāq*, a.; یکجهتی *ïekdjeheti*, p. — L'union de l'âme avec le corps, اتّحاد جان و بدن *ittihādi djān u beden*; — des parties d'un même tout, اجزای شیء واحدك اجتماعی *edjzāï cheï vāhyduñ idjtimā'y*. — Trait d'union, Voy. Trait et Tiret. — Union, au fig., concorde, liaison étroite, bonne intelligence, اتّفاق *ittifāq*, اتّحاد

ittihād.— L'union conjugàle, le mariage, مزاوجة *muzāvedjat*.

UNIQUE, adj. com., seul, یالکز *ïālyñyz*, بر *bir*, t.; وحید *vahyd*, واحد *vāhyd*, a.; یکانه *ïeguiānè*, p. — Fils unique, ولد یکانه *veledi ïeguiānè*. — Mon unique occupation, اوّل و آخر شغل و کارم *evvel u âkher choghl u kiārum*. — Unique, au fig., et par exagération, qui excelle en quelque chose, qui est au-dessus des autres, وحید *vahyd*, فرید *ferïd*, یکتا *ïektā*, بیهمتا *bïhemtā*. — L'unique de son temps, le phénix de son siècle, وحید دهر *vahydi dehr*, وقتك یکانهسی *vaqtuñ ïeguiānèci*. — C'est un homme unique, عجایب برآدم در *'adjāïb bir âdem dur*.

UNIQUEMENT, adv., exclusivement à tout autre chose, یالکز *ïālèñyz*, انجق *andjaq*, t.; فقط *faqath*, مجرّد *mudjerred*, a. — Je suis venu uniquement pour vous, انجق سنك ایچون کلدم *andjaq senuñ itchoun gueldum*. — Uniquement, au-dessus de tout, هرشیدن زیاده *her cheïden zïādè*.

UNIR, v. a., joindre deux ou plusieurs choses ensemble, برا *bir it*, برکمك *birikmek*, برلشدرمك *birlechturmek*, بر برینه قاتشدرمق *bir birïnè qātichturmaq*, t.; الحاق ا *ilhāq it*, بر برینه جمع و الحاق ا *bir birïnè djem' u ilhāq it*. — Approcher deux choses en sorte qu'elles se touchent, یاپشدرمق *ïāpichturmaq*, چاتدرمق *tchātturmaq*. — Unir, au fig., lier par les sentiments du cœur, de l'intérêt, باغلمق *bāghlamaq*, ربط ا *rabth it*. — S'unir, s'associer, بر او *bir ol*, برلك ا *birlik it*, برلشمك *birlechmek*, اتّحاد - اتّفاق ا *ittihād, ittifāq it*.— S'unir, s'attacher par amitié, کوکل بر او *gueuñul bir ol*, برلنمك *birlenmek*, انس طوتمق *uns thoutmaq*. — Se joindre ensemble, بتشمك *bitichmek*, چاتشمق *tchātichmaq*.— Unir, rendre égal, ôter les inégalités, دوز ا *duz it*, دوزتمك *duzetmek*, دوزلتمك *duzeltmek*, تسویه ا *tesvïe it*, تملیس *temlïs it*. — Polir, جلا ویرمك *djilā vïrmek*. — Uni, e, برلشمش *birlechmich*, مجتمع *mudjtemi'*, ملحق *mulhaq*, دوزلنمش *duzlenmich*, دوز *duz*, مستوی *mustevï*, املس *emles*. — Tout uni, دوبدوز *dubduz*. — A l'uni, loc. adv., de niveau, دوز اولهرق *duz olaraq*, برابرلشمه صورتنده *berāberlechmè sourètindè*, هرطرفی تسویه اولنهرق *her tharafi tesvïè olounaraq*.

UNISSON, s. m., accord de plusieurs voix, de plusieurs instruments, سسلرك برلشمهسی *sesleruñ birlechmèci*, t.; وحدت اصوات *vahdeti esvāt*, a.; اهنك *ahenk*, اهنكلك *ahenklik*, p.-t. — Monter deux instruments à l'unisson, ایکی سازی وحدت اصوات اوزره قورمق - *iki sāzy vāhdeti esvāt uzrè qourmaq, ahenklemek*.— Unisson, au sens moral, commun accord, اتّفاق *ittifāq*. — A l'unisson, بالاتّفاق *bil-ittifāq*.

UNITAIRE, s. et adj. com., موحّد

muvahhyd, pl. a. موحّدين *muvahhydîn*.

Unité, s. f., qualité de ce qui est un, par opposition à Pluralité, برلك *birlik*, t.; وحدانيّة *vahdânïïet*, احديّة *ahadïïet*, a. — L'unité de l'Église, وحدانيّت دين *vahdânïïeti dîn*. — Unité, principe des nombres, nombre un, بر *bir*, تك *tek*, احد *ahad*, pl. a. احاد *ahâd*. — Le nombre est composé d'unités, عدد احاددن مركّبدر *'aded ahâdden murekkebdur*. — Unité, identité, uniformité, برلك *birlik*, يكسانلق *ïeksânlyq*, مساوات *muçâvât*.

Unitif, ive, adj., t. de dévotion mystique; la vie unitive, عيش الاهل السلوك *'aïch ul-ehl us-sulouk*, a.

Univalve, adj. com., se dit des mollusques dont la coquille n'est composée que d'une pièce, بر قبوقلو *bir qabouqlu*, t. — s. m., un univalve, بر قبوقلو بوجك *bir qabouqlu beudjek*. — Les univalves et les bivalves, بر قبوقلو و چفته لو قبوقلو بوجكلر *bir qabouqlu vè tchiftèlu qabouqlu beudjekler*.

Univers, s. m., le monde entier, دنيا *dunïâ*, عالم *'âlem*, a.; جهان *djihân*, p. — Les parties de l'univers, اقطار عالم *aqthâri 'âlem*. — L'univers, dans un sens particulier, la terre, يربوزى *ïer ïuzu*, ربع مسكون *rub'y meskioun*, روى زمين *rouï zemîn*, روى ارض *rouï arz*.

Universalité, s. f., généralité, عمومّيت *'oumoumïïet*, عموم *'oumoum*, a. — L'universalité des êtres, عمومّيت موجودات *'oumoumïïeti mevdjoudât*; — des sciences, des arts, عمومّيت علوم و فنون *'oumoumïïeti 'ouloum u funoun*. — Universalité, totalité, جمله *djumlè*, كلّيّة *kullïïet*, مجموعة *medjmou'at*, طوب *thop*. — L'universalité des biens, اموالك مجموعه سى ـ طوپى *emvâluñ medjmou'aci, thopou*. — Universalité, en t. de logique, qualité d'une proposition universelle, شمول على العموم *chumoul 'alel-'oumoum*. — L'universalité de cette proposition, بو مسئلهنك عمومه شمولى *bou mecelènuñ 'oumoumè chumouli*.

Universaux, s. pl. Voy. Universel, subst.

Universel, e, adj., qui s'étend à tout, عمومى *'oumoumïï*, عامّ *'âmm*, عمومى الشمول *'oumoumïï uch-chumoul*, a. — Déluge universel, طوفان عمومى *thoufâni 'oumoumi*. — Famine universelle, قحط عامّ *qahthy 'âmm*. — Un remède universel, جميع امراضده استعمالى شامل بردوا *djemî' emrâzdè istî'mâli châmil bir devâ*. — Avoir l'approbation universelle, مظهر تحسين عامّه او *mazheri tahsîni 'âmmè ol*. — Homme universel, جامع الكمالات *djâmi' ul-kemâlât*. — C'est un homme universel, دانش و عقلى عالم محيط بر آدمدر *dânich u 'aqli 'âlem mouhyth bir âdemdur*. — Universel, qui embrasse, qui renferme tout, كلّ *kull*. — Science universelle, علم كلّ *'ylmi kull*. — Esprit universel, عقل كلّ *'aqli kull*. — Universel, s. m., en t.

de logique, ce qu'il y a de commun dans les individus d'un même genre, d'une même espèce. En ce sens, son pl. est Universaux, كلّيّات *kulliiāt.*

Universellement, adv., généralement, عمومًا *'oumoumen,* على العموم *'alel-'oumoum,* a., بروجه عمومی *ber vedjhi 'oumoumi,* p.-a.; عمومجه *'oumoumdjè,* a.-t.—Cela est universellement reçu, approuvé, عمومًا مقبول ومستحسندر *'oumoumen maqboul vè mustahsendur.*

Universitaire, adj. com., مدرسهٔ علومه دائر ـ متعلّق *medrecèï 'ouloumè dāïr, mute'allyq,* a.-t.

Université, s. f., corps de professeurs établi par autorité publique pour enseigner les langues, les belles-lettres, la philosophie et les sciences, مدرسهٔ علوم *medrecèï 'ouloum,* دار العلوم *dār el-'ouloum,* a. — L'université de Paris, پارس شهرنك كائن مدرسهٔ علوم *pāris chehrindè kiāïn medrecèï 'ouloum.*

Univocation, s. f., t. de scolast., عمومیّت الاسم *'oumoumiiet ul-ism,* a.

Univoque, adj. com., t. de scolast., اسم عامّ *ismi 'āmm,* a. — Animal est un terme univoque à l'homme et au lion, لفظ حیوان انسان وارسلان حقّنده اسم عامّدر *lafzy haïvān insān u arslān haqqyna ismi 'āmmdur.*

Urane, ou Uranium, s. m., métal nouvellement découvert, یکی بولش معدن جنسی *ïeñi boulmich ma'den djinsi,* a.-t.; معدن جدید *ma'deni djedīd,* a.

Uranographie, s. fém., وصف الاحوال الفلكيّة *vasf ul-ahvāl ul-felekiïet,* وصف الفلكيات *vasf ul-felekiïāt,* وصف السما *vasf us-semā,* a.

Uranus, subst. masc., planète, بر سیّاره نك اسمی *bir seïārènuñ ismi.*

Urate, s. m., ملح بولی *milhy bevlii.*

Urbain, e, adj., شهرك *chehruñ,* شهرلو *cheherlu,* t.; بلدتی *beledïī,* a.

Urbanité, s. f., چلبيلك *tchelebīlik,* شهريلك *chehrīlik,* t.; ظريفلك *zarīflik,* a.-t.; ظرافت *zarāfet,* نزاكت طبع *nezāketi thab',* a.

Ure, s. m., يبان بوغه‌سی *ïabān boughaci,* t.; ثور جبلیّ *sevri djebelii,* a.

Uretère, s. m., سدك يولی *sidik ïoly,* t.; مجرای بول *medjrāï buvel,* a. — L'uretère droit, بولك صاغ يولی *bevluñ sāgh ïolou.* — L'uretère gauche, بولك صول يولی *bevluñ sol ïolou.*

Urètre, ou Urèthre, s. masc., مخرج بول *makhredji bevl,* a.

Urgence, s. f., زورلولق *zorlulyq,* t.; ضرورة لزوم *zarouret, luzoum,* a. — Attendu l'urgence du cas, ضرورت حاله نظرا *zaroureti hālè nazaren.* — L'urgence du besoin, ضرورت حاجت *zaroureti hādjet.*

Urgent, e, adj., بجد *bedjid,* p.-t.; زورلو *zorlu,* t.; ضروری *zarourii,* a.; ناچار *nātchār,* p. — Affaire urgente, بجد ايشی *bedjid ïchi,* au pl. امور ضروريّه *oumouri zarouriïe.* —

Besoin urgent, حاجت ضروريّه *hādjeti zarouriïè.*

Urinaire, adject. com., بولـه مخصوص ـ متعلق *bevlè makhsous, mute'allyq*, a.-t., بولی *bevlïi*, a. — Conduit urinaire, سدک یولی *sidik iolou.* — Voies urinaires, مجاریّ بولیّه *medjärïi bevlïè.*

Urinal, s. m., خسته خوروزی *khasta khavrouzy*, قارووره *qārourè*, خسته اوردکی *khasta eurdegui*, t. Voy. Pot.

Urine, s. f., سدک *sidik*, t.; بـول *bevl*, pl. a. ابـوال *ebvāl.* — Urine trouble, بولانق سدک *boulānyq sidik;* — claire, بول صاف *bevli sāf.* — Rétention d'urine, احتباس بول *yhtibāci bevl.*

Uriner, v. n., ایشمك ـ ایشه‌مك *ichmek*, صو دوکمك *sou deukmek*, t.; تبوّل ا *tebevvul it*, a.-t.

Urineux, se, adj., سدکلو *sidiklu*, t.; بولیّ *bevlïi*, a.

Urique, adj. com., بولیّ *bevlïi*, a. — Acide urique, حامض بولی *hāmizy bevli*, a.

Urne, s. f., vase antique, قاب *qāb*, p.-a.; قوانوس *qovānos*, کوپ *kioup*, t.-a. — Urne en pierre, طاش کوپی *thāch kioupy.*

Us, s. m. pl., t. de prat., usages, معتاد *mu'tād*, ایین *āïin*, عرف *'eurf.* — Les us et coutumes d'un lieu, عرف وعادات مملکت *'ourf u 'ādāti memleket.* — Garder les us et coutumes, عرف وعادته رعایت ا *eurf u 'ādetè ri'āïet it.*

Usage, s. m., coutume, pratique, عادت *'ādet*, pl. a. عادات *'ādāt;* تـوره *teurè*, t.-p. — Ancien usage, عادت اسکی *eski 'ādet*, عادت قدیمه *'ādeti qadímè.* — Long usage, عادت مدیده *'ādeti medídè;* — constant, عادت مستمرّه *'ādeti mustemirrè.* — C'est l'usage, عادتدر *'ādettur*, عادت بودر *'ādet bou dur.* — Cela est reçu, consacré par l'usage, اولـه کلمش *ola guelmich*, عادت مدیده جهتیله معتبردر *'ādeti medídè djehetilè mu'teberdur.* — Cela est contraire à l'usage, عادته مغایردر *'ādetè moughāïr dur.* — Cela est hors d'usage, عادتدن خارجـدر *'ādetten khāridjtur.* — Suivre l'usage, عادته تبعیت ا ـ تابع او *'ādetè teb'ïat it, tābi' ol.* — Usage, emploi d'une chose, قوللنمـه *qoullanma*, قوللانش *qoullānich*, استعمال *isti'māl.* — Le bon usage des choses, اشیانك حسن استعمالی *echïānuñ husni isti'māli;* — le mauvais, سوء استعمالی *souï isti'māli.* — L'usage d'une expression, برتعبیرك استعمالی *bir ta'bïruñ isti'māli.* — Ce mot est d'usage, بو لفظ مستعملدر *bou lafz musta'mel dur.* — Usage, droit de se servir d'une chose dont la propriété est à un autre, حقّ استعمال *haqqy isti'māl.* — Usage, droit qu'ont les voisins d'une forêt ou d'un pacage, d'y couper du bois ou d'y mener paître leur bétail, حقّ تمتّع *haqqy temettu'.* — Usage, expérience, habitude, الیشقلق *alychyqlyq*, اعتیاد *y'tïād.* — Usage, expérience de la société, habitude d'en pratiquer les devoirs, خـلـق ایله قونشمه‌نك *khalq ilè qonouchmanuñ* قاعده‌لری

qā'ydèleri, دأب معاشرت dèébi mou'ācheret, pl. اداب معاشرت adābi mou'ācheret. — L'usage du monde, دأب معاشرت ناس dèébi mou'āchereti nās.

Usager, s. m., حق استعمال صاحبی haqqy isti'māl sāhybi, a.-t.

Usance, s. f., اوتوزکون وعلاسنی otouz gun va'dèci, t.

User, v. n., faire usage de quelque chose, قوللنمق qoullanmaq, t.; استعمال ا isti'māl it, a.-t. — User de remèdes, استعمال ادویه ا isti'māli edvïè it. — User d'un mot, بر لفظ استعمال ا bir lafz isti'māl it. — User de violence, اعمال شدّت ا y'māli chiddet it. — En user bien, en user mal avec quelqu'un, بر کمسنه یه حسن یاخود سوء معامله ا bir kimesnëïè husn ïākhod soū mou'āmelè it. — En user librement, familièrement, بی تکلّف معامله ا bi tekelluf mou'āmelè it.

User, v. a., consommer les choses dont on se sert, صرف ا sarf it, استهلاك ا istihlāk it, افنا ا ifnā it, بذل و استهلاك ا bezl u istihlāk it, a.-t. — J'ai usé beaucoup de bois cette année, بو سنه ده خیلی اودون صرف ایلدم bou senèdè khaïli odoun sarf eïledum. — User, détériorer imperceptiblement les choses à force de s'en servir, اسکتمك eskitmek, قوللنمغله اسکتمك qoullanmaghylè eskitmek. — Les enfants usent beaucoup de souliers, چوجوق قسمی چوق پاپوش اسکدر tchodjouq qysmi tchoq pāpouch eskider. — User, diminuer en frottant, et en t. de chirurg., consumer, اشندرمق achendurmaq, اکل ا ekl it, — User, déchirer, اپرامق iprāmaq, اپراتمق iprātmaq. — S'user, se détériorer par l'usage, اسکیمك eskïmek, بوزولمق bozoulmaq. — Diminuer par le frottement, اشنمق achenmaq. — Être déchiré, اپرامق iprāmaq, اپرانمق iprānmaq. — Le marbre et les pierres s'usent, مرمر و سائر طاشلر اشنور mermer vè sāïr thāchlar acheneur. — Usé, e, قوللنلمش qoullanilmich, مستعمل musta'mel, مبتذل mubtezel, اسکیمش eskïmich, اشنمش achinmich, اپرانمش iprānmich. — Un habit usé, اسکیمش بر روبا eskïmich bir roubā. — Une pensée usée, qui a été employée souvent et à laquelle on ne fait plus attention, مبتذل بر معنا mubtezel bir ma'nā. — Qui a le goût usé, émoussé, دادی بوزق dādi bozouq.

User, s. m., usage, emploi, قوللنمه qoullanma, t.; استعمال isti'māl, a.

Usine, s. f., اعمال آلات ایله ایشلنن کارخانه y'māli ālāt ilè ichlenen kiārkhānè, t.

Usité, e, adj., قوللنلور qoullanilur, t.; استعمال اولنان isti'māl olounān, a.-t.; مستعمل musta'mel, a. — C'est une chose fort usitée, پك مستعمل بر شیدر pek musta'mel bir cheïdur.

Ustensile, s. m., toutes sortes de petits meubles de maison, اوآلاتی ev ālāti, خانه نك اوفاق تفك khānènuñ oufāq tufek اوادانلغی avādānlyghy. — Ustensiles de cuisine, مطبخ اوادانلغی ـ طاقمی

mathbākh avādānlyghy, thāqymi; — de jardinage, باغچوان آلاتی - *bāghtchevān ālāti, thāqymi;* — aratoire, ادوات فلاحیّة *adevāti felāhyiet,* آلات فلاحت *ālāti felāhat.* — Ce que l'hôte est obligé de fournir aux soldats qui logent chez lui par étape, عسکری قوناغی حوایجی *'askeri qonāghy havāidji.*

USTION, s. f., یاقمه *ïāqma,* t.; حرق *harq,* کیّ *keïi,* a.

USUEL, LE, adj., قوللنلور *qoullanilur,* t.; استعمال اولنان *isti'māl olounān,* قللنلمسی عادت اولمش *qoullanilmaci 'ādet olmich,* t.-a.; عادی *'ādïi,* مستعمل *musta'mel,* a. — Langage usuel, لسان عادی *licāni 'ādi.*

USUELLEMENT, adverbe, عادت اولرق *'ādet olaraq,* t.; عادتًا *'ādeten,* a. — Cela se dit usuellement, عادتًا سویلنور بزکلامدر *'ādeten seülenur bir kelāmdur.*

USUFRUCTUAIRE, adj. com., اخذ حاصلاته مشروط اولان *akhzy hācylātè mechrouth olān,* a.-t. — Le douaire des femmes est un droit usufructuaire, ارامله تخصیص اولنان مهر اخذ حاصلاته مشروط اولان استحقاقلرندندر *erāmilè takhsys olounān mihr akhzy hācylātè mechrouth olān istyhqāqlerindendur.*

USUFRUIT, s. m., حق تمتّع *haqqy temettu',* محصولات تصرّف *teçarrouf mahsoulāt,* a.; ایرادات تصرّفی *irādāt teçarrufi,* a.-t. — Il n'a que l'usufruit de ce bien, ملك متصرّفی اولیوب فقط تعاسیله متمتّعدر *mulk muteçarroufi olmaïup faqath nemācilè mutemettu'dur.*

USUFRUITIER, ÈRE, s., celui, celle qui a l'usufruit, محصولات متصرّفی *mahsoulāt muteçarroufi,* a.-t.

USURAIRE, adj. com., où il y a de l'usure, معاملهلی *mou'āmèlèli;* ربایی *ribāïi,* متضمّن *mutezammin,* فاحش مرابحهلو *fāhych murābahalu,* a.-t. — Contrat usuraire, ربایی متضمّن بر مقاوله سندی *ribāïi mutezammin mouqāvelè senedi.*

USURE, s. f., intérêt illégal tiré de l'argent, des marchandises prêtées, معامله *mou'āmelè,* ربا *ribā,* ربح *ryhh,* فاحش مرابحه *fāhych murābaha,* a. — Prêter à usure, معاملهیه ویرمك ربا *mou'āmelèïè vïrmek,* ایله قرض ویرمك *ribā ilè qarz vïrmek.* — Au fig., rendre, payer avec usure, rendre au double le bien ou le mal qu'on a reçu, برقات زیاده سیله اوده مك *bir qāt zïādècilè eudèmek,* مع زیادة ادا ا *ma' zïādetin edā it.* — Usure, détérioration par l'usage, بوزلمه *bozoulma,* اشنمه *achinma.*

USURIER, ÈRE, s., celui ou celle qui prête avec usure, معاملهجی *mou'āmelèdji,* a.-t.; معامل بالربا *mou'āmil bir-ribā,* a. — Se dit aussi de ceux qui font des profits illégitimes, کسب حرام ایدیجی *kisbi harām idïdji;* حرام یییجی *harām ïeïidji.*

USURPATEUR, TRICE, s., زور ایله آلیجی - قاپیجی *zor ilè ālïdji, qāpïdji,* غاصب *ghācyb,* pl. غاصبون *ghācyboun,* غصب حکومت ایدن

ghasbi hukioumet iden. — L'usurpateur du trône, غاصب تخت سلطنت *ghācybi takhti salthanet.*

Usurpation, s. f., زور ایله قاپمه *zor ilè qāpma,* ناحق یره قاپمه *nā haqq ïerè qāpma,* t.; غصب *ghasb,* اغتصاب *yghtiçāb,* a.

Usurper, v. a., s'emparer, par violence ou par ruse, d'un bien, d'une dignité, d'un titre qui appartient à un autre, زور ایله المق - قاپمق *zor ilè ālmaq, qāpmaq,* ناحق یره قاپمق *nā haqq ïerè qāpmaq,* t.; جبرًا *djebren zabth it,* ضبط ا فضولی *fuzouli zabth it,* غصب ا *ghasb it,* اغتصاب ا *yghtiçāb it,* a.-t. — Usurper la gloire, شان و شهرتی *chān u cheuhreti ghasb it.* — Usurper, se dit aussi absolument, تعدّی ا *te'addi it,* تعرّض ا *te'arruz it.* — Il usurpe sur mes droits, استحقاقلرمه تعدّی ایدر *istyhqāqlerumè te'addi ider.* — Usurpé, e, زور ایله قاپلمش *zor ilè qāpilmich,* جبرًا ضبط اولنمش *djebren zabth olounmich,* مغصوب *maghsoub.*

Utérin, e, adj., né de même mère, mais non pas de même père, اناسی بر باباسی ایری *anāci bir bābāci āïry,* بر انادن طوغمه *bir anāden dhoghma.* — Frère utérin, اناسی بر باباسی ایرو قرنداش *anāci bir bābāci āïru qarindāch,* pl. اخوان اخ لام *akh lé-ummin,* لامّ *ykhvān lé-ummin.* — Sœur utérine, انادن قز قرنداشی *anāden qyz qarindāchi,* اخت لامّ *oukht lé-ummin.* — Fureur utérine, ou nymphomanie, maladie du sexe féminin, penchant irrésistible et insatiable à l'acte vénérien, جنون علی الغلمة *djunoun'alel-ghalimet,* جنون مهیّج الغلمة *djunoun muheïidj ul-ghalimet.*

Utérus, s. m., رحم *rahm,* a. Voy. Matrice.

Utile, adj. com., فایدلو *fāïdèlu,* منفعتلو *menfa'atlu,* a.-t.; اصیلو *assylu,* t.; نافع *nāfi',* مفید *mufid,* a. — C'est une personne qui vous sera utile, امورکه نافع برکمسنه در *oumouriñè nāfi' bir kimesnè dur.* — C'est un travail fort utile, غایت ایله نافع بر شغلدر *ghāïet ilè nāfi' bir choughldur.*

Utilement, adverbe, فایده ایله *fāïdè ilè,* نافع اولهجق وجهیله *nāfi' oladjaq vedjhilè,* a.-t.; بروجه نفعًا *ber vedjhi enfa',* p.-a.; نفع *nef'en,* علی وجه الانفع *'ala vedjh ul-enfa'.* — Employer utilement son temps, وقتنی بروجه انفع صرف ا *vaqtini ber vedjhi enfa' sarf it.*

Utilité, s. f., فایدٰ *fāïdè,* pl. a. فواید *fevāïd;* نفع *nef',* منفعة *menfa'at,* pl. a. منافع *menāfi'.* — Utilité générale, نفع عمومی *nef'y 'oumoumi;* — publique, نفع عامّ *nef'y 'āmm.* — Retirer de l'utilité d'une chose, بر نسنهدن فایدلنمک *bir nesnèden fāïdèlenmek,* فایدٰ بولمق *fāïdè boulmaq.* — Quelle utilité vous en revient-il? بوندن سزه نه فایده واردر *boundan sizè nè fāïdè vārdur.*

Utopie, s. f., خیال *khaïāl,* فکر

افكار باطله *fikri bāthyl*, pl. a. باطل *efkiāri bāthylè*.

Uvée, s. f., une des tuniques de l'œil, كوزك طبقهٔ عنبيّه‌سى *gueuzuñ thabaqaï 'anebïïèci*, كوزك ايكنجى زارى *gueuzuñ ikindji zāri*, t.; عنبيّة *'anebïïet*, طبقة عنبيّة *thabaqati 'anebïïet*, a.

V

V, s. m., vingt-deuxième lettre de l'alphabet, حروف هجانك يكرمى ايكنجى حرف *hourouf hedjènuñ ïermi ikindji harf*.

Va, adv., soit, j'y consens, fam., اولسون *olsoun*, t.

Vacance, s. f., le temps pendant lequel une place, une dignité n'est pas remplie, محلوليّت *mahloulïiet*, a.; بوش قالمقلق *boch qālmqqlyq*, t.; محوللق *mahloullyq*, a.-t. — Durant la vacance du Saint-Siége, ريم پاپالق مسنديك هنكام محلوليتنك *rïm pāpālyq mesnedïnuñ henguïāmi mahloulïietindè*. — La vacance d'un bénéfice, برزعامتك وقت محلوليتى *bir zï'āmetuñ vaqti mahloulïieti*.

Vacances, au pl., le temps auquel les études cessent dans les écoles, dans les colléges, تعطيللرى وقتى *ta'thylleri vaqti*, وقت تعطيل *vaqti ta'thyl*, a.-t.; تعطيل *ta'thyl*, تعطيل وقتى - كونلرى *ta'thyl vaqti, gunleri*. — Passer les vacances dans tel endroit, اوقات تعطيلى فلان محلنده امرار ايتمك *evqāti ta'thyli felān mahallidè imrār it*. — Un jour de vacances, تعطيل كونى *ta'thyl gunu*.

Vacant, e, adj., qui n'est plus occupé, habité, بوش *boch*, t.; معطل *mou'aththal*, خالى *khāli*, a. — En droit vacant, معطل بر ير *mou'aththal bir ïer*. — Il y a une chambre vacante dans cette maison, بوخانده خالى بر اوطه واردر *bou khānèdè khāli bir odha vārdur*. — Vacant, en parlant des places, des dignités, محلول *mahloul*, خالى *khāli*, بوش *boch*. — Un emploi vacant, محلول بر منصب *mahloul bir manseb*. — Le Saint-Siége était vacant, ريم پاپا مسندى محلول ايدى *rïm pāpā mesnedi mahloul idi*. — Succession vacante, celle qui est abandonnée, محلول قالمش تركه *mahloul qālmich terekè*.

Vacarme, s. m., كورلتى *gurultu*, شمانه *chamāta*, قاوغه *qāvgha*, t., عربده *'arbedè*. — Faire cesser le vacarme, غاوغايى دفع و تسكين ا *ghāvghāïi def' u teskïn it*. — Faire vacarme, ا شمانه *chamāta it*.

Vacation, s. f., métier, profession, صنعة *san'at*, صناعت *synā'at*, حرفة *hyrfet*, pl. ن. حرف *hyref*

— De quelle vacation est-il? حرفتی ندر *hyrfeti nedur.* — Vacation, chacun des espaces de temps que des personnes publiques emploient à travailler à quelque affaire, چالشمه وقتی *tchālichma vaqti,* موقت شغل *mevqyti choughl,* موقت اشتغال *mevqyti ichtyghāl,* pl. a. مواقت الاشتغال *mevāqyt ul-ichtyghāl;* یوم الشغل *ievm uch-choughl,* pl. ایّام الشغل *eïiām uch-choughl.* — Il lui faut tant pour ses vacations, چالشدیکی وقتك اچرتی اولدرق شو قدر اقچه ویرلمودر *tchālichtīgui vaqtuñ 'eudjereti olaraq chou qadar aqtchè vīrilmeludur.* — Vacations, pl., cessation des séances des gens de justice, ایشسزلك وقتی *ichsyzlik vaqty,* تعطیل وقتی *ta'thyl vaqty.* — Vacation signifie quelquefois Vacance, en parlant de choses non occupées : Ce bénéfice, vacation avenante, sera réuni à tel évêché, بو زعامت لدی المحلولیّت فلان پسقپوسلغه الحاق اولنه جقدر *bou zi'āmet ledi ul-mahlouïiet felān piscoposlygha ilhāq olounadjaqtur.*

Vaccin, s. m., matière tirée de certaines pustules qui se trouvent au pis des vaches, اینك امجكندن چقرلان ایرك *inek emdjegtiinden tchyqarilān iriñ,* اینك ایركی *inek iriñi,* t.; طعم الجدری البقرّی *thou'm el-djederi el-baqarïi.*

Vaccine, s. f., جدری بقرّی *djederïi baqarïi,* a.

Vaccination, s. f., اینك ایركی ایله چیچك اشلمه *inek iriñi ilè tchitchek achlama,* تلقیح جدری بقرّی *telqyhy djederi baqarïi,* تلقیح بقرّی *telqyhy baqarïi,* a.

Vacciner, v. a., اینك ایركی ایله اشلامق *inek iriñi ilè achlāmaq,* تلقیح بقرّی *telqyhy baqarïi it,* جدری بقرّی تلقیح ا *djederïi baqarïi telqyh it.*

Vache, s. f., femelle du taureau, اینك ـ انك *inek,* t.; بقرة *baqarat,* pl. a. بقرات *baqarāt.* — Traire les vaches, اینكلری صاغمق *inekleri sāghmaq.* — De la vache, de la viande de vache, اینك اتی *inek eti.* — Manger de la vache enragée, prov. et fig., éprouver beaucoup de privations et de fatigues, خیلی مشقّت ایله مضایقه چكمك *khaïli mechaqqat ilè mouzāïaqa tchekmek.* — Vache, peau de la vache, اینك طوماری اینك دریسی *inek thoumāri, inek derïci.* — Vache, panier revêtu de cuir qu'on place sur l'impériale des voitures de voyage, یول عربه‌سنی اوزرنده كی بیوك سپد *iol 'arabaci uzerindè ki büiuk seped,* عربه‌نك اوست صندوغی *'arabanuñ ust sandoughy.*

Vacher, ère, subst., صغرتماج *syghyrtmādj,* t.

Vacherie, s. f., اینك اخوری *inek akhori,* اینك آغلغی *inek âghlyghy,* t.

Vacillant, e, adj., صارصیلور *sārsyleur,* صالنان *sālynān,* t.; تزلزل ایدن *tezelzul iden,* a.-t.; متزعزع *muteza'zy',* a. — Démarche vacillante, حركت متزعزعه *hareketi muteza'zy'a.* — Pied vacillant, صارصیلور ایاق *sārsyleur aïāq.*

قدم متزعزع *qademi muteza'zy'*. — Avoir la main vacillante, متزعزع الايادی او *muteza'zy' ul-eïādi ol.* — Vacillant, au fig., incertain, irrésolu, قرارسز *qarārsyz*, متردّد *mutereddid*, متردّد الرأی *mutereddid ur-rèï*, متذبذب *mutezebzib*. — Esprit vacillant, تذبذب اوزره اولان عقل *tezebzub uzrè olān 'aql*.

Vacillation, s. f., mouvement de ce qui vacille, صالنمه *sālynma*, صارصلش *sārsylich*, اوينايش *oïnāïch*, t.; زغزغة *zaghza'at*, نغصان *naghzān*, تزلزل *tezelzul*, نوسان *nevsān*, a. — La vacillation d'une barque, قايغك دكزده چالقانمسی *qāïghuñ deñyzdè tchālqānmaci*. — Vacillation, au fig., incertitude, irrésolution, تردّد *tereddud*, شبهه *chubhè*, قرارسزلق *qarārsyzlyq*, تذبذب *tezebzub*. — Vacillation dans les opinions, dans les projets, تذبذب افكار و ارا *tezebzubi efkiār u arā*.

Vaciller, v. n., branler, chanceler, n'être pas bien ferme, صارصلمق *sārsylmaq*, صالنمق *sālynmaq*, چالقنمق *tchālqanmaq*, t.; تزعزع ا *teza'zu' it*, تزلزل ا *tezelzul it*. — La main m'a vacillé, الم صارصلدی *elum sārsyldy*. — Vaciller, se dit aussi de la langue, quand on emploie involontairement un mot pour un autre, سوزی ياكلش سويلمك *seuzu ïañlich seuïlemek*. — Sa langue vacille, لسانده عجمه عارض اولور *lisāninè 'oudjmè 'āryz olour*. — Vaciller dans ses réponses, لاقردی يی درلو درلو سويلمك *lāqyrdïï turlu turlu seuïlemek*, اختلاف فی الكلام ا *ykhtilāf fil-kelām it*. — Il a fort vacillé dans ses réponses, جوابلرنده چوق تلوّن ايتمشدر *djevāblerindè tchoq televvun itmichtur*. — Vaciller, être incertain, irrésolu, تردّد ا *tereddud it*, شبهه لو او *chubhèlu ol*, رائك قرارسزلق ا *rèïdè qarārsyzlyq it*, تذبذب ا *tezebzub it*. — Il vacille toujours, هر مادّه ده متردّد الرأيدر *her māddèdè mutereddid ur-rèïdur*.

Vacuité, s. f., بوشلق *bochlyq*, t.; خلو *khylv*, a.

Vagabond, e, adj., qui erre çà et là, اوتديه برويه كزن *eutèïè beruïè guezen*, كزن *guezen*, كزيجی *guezîdji*, بوش كزن *boch guezen*, t.; اواره كزن *āvārè guezen*, معطّل كزن *mou'aththal guezen*. — Fainéant, libertin, خواره *khovārda*, درپدر *derbeder*, كاهل *kiāhil*. — Les fainéants et les vagabonds, كاهل و سرسری اولانلر *kiāhil vè serseri olānlar*. — Au fig., esprit vagabond, طاغنق عقل *dhāghynyq 'aql*. — Imagination vagabonde, خيال كثير التشويش *khaïāli kecïr ut-techvich*.

Vagabondage, s. m., خواردەلق *hkovārdalyq*, آوارەلك *āvārèlik*, p.-t.; سرسريلك *serserïlik*, بوش كزمه *boch guezmè*.

Vagabonder, v. n., آواره كزمك *āvārè guezmek*, خواردەلق ا *khovārdalyq it*, اوتديه برويه كزمك *eutèïè beruïè guezmek*, بوش كزمك يلمك *boch guezmek, ïelmek*.

Vagin, s. m., t. d'anat., مهبل

mehbil, كس *kus*, pl. a. اكساس *eksās*; بهو *behv*, pl. a. ابها *ebhā*.

Vagissement, s. m., يكى طوغمش *ïeñy dhoghmich tchodjoughun bāghyrmaci, aghlamaci*, t.

Vague, s. f., flot, lame d'eau, طالغه *dhālgha*, دالغه *dālgha*, طلاس *thalās*, تلاس *talās*, t.; موج *mèvdj*, pl. a. امواج *emvādj*. — De grandes vagues, ايرى طالغه‌لر *iri dhālghalar*, امواج عظيمه *emvādj 'azīmè*. — Rompre la vague, طالغه‌يى يارمق *dhālghaïi ïārmaq*.

Vague, s. m., grand espace vide, خلا *khalā*, a. — Le vague de l'air, خلاى هوا *khalāï havā*. — Vague s'emploie substantivement au masculin, en parlant de ce qui manque de précision, de netteté : Il y a du vague dans ce qu'il m'a dit, بكا سويله‌ديكى كلامك خلاى كلّى واردر *banā seuïledïgui kelāmdè khalāï kulli vārdur*, كلامنك بوش يرواردر *kelāmindè boch ïer vārdur*.

Vague, adj. com., indéfini, qui n'est point fixe, sans bornes fixes, اوجى بللوسز *oudjou bellucyz*, t.; نا محدود *nā mahdoud*, a. — Espaces vagues, مسافات غير محدوده *muçāfāti ghaïri mahdoudè*. — Terres vaines et vagues, terres inutiles, incultes, بوش يرلر *boch ïerler*, اراضى معطل يرلر خاليه *erāzïi khālïïè mou'aththal ïerler*. — Vague, au fig., qui n'est point arrêté, précis, déterminé, بوش *boch*, بى معنا *bi ma'nā*, مالسز *méelsyz*. — Indéterminé, غير معيّن *ghaïri mou'aïïen*. — En parlant d'un esprit qui n'a point de fixité, عديم الثباة *'adīm ussebāt*.

Vaguement, adv., ne se dit qu'au fig., بوش اولهرق *boch olaraq*, t.; معنادن خالى تعبيرات ايله *ma'nāden khāli ta'bīrāt ilè*, a.-t.

Vaguer, v. n., اوتهيه برويه كتمك *eutèïè berüïè guitmek*, سرسرى كزمك *serseri guezmek*, t. — Vaguer dans les champs, قيرلرده سرسرى كزمك *qyrlerdè serseri guezmek*, قيرلرى سرسرى طولاشمق *qyrleri serseri dholāchmaq*, t.

Vaillamment, adv., يكتجه *ïiguitdjè*, t.; غيرت ايله *ghaïret ilè*, شجاعت ايله *chedjā'at ilè*, بسالت و جلادت ايله *beçālet u djelādet ilè*, a.-t.; دليرانه *delïrānè*, p.

Vaillance, s. f., يكتلك *ïiguitlik*, t.; غيرت *ghaïret*, شجاعت *chedjā'at*, بسالت *beçālet*, جلادت *djelādet*, a.; بهادرلك *behādirlik*, p.-t.

Vaillant, s. m., le fonds du bien d'une personne, son capital, مال *māl*, a.; سرمايه *sermāïè*, p.-t.; راس المال *rées ul-māl*, a. — Il a mis tout son vaillant à ce commerce, سرمايه‌سنك جمله‌سنى بو تجارته صرف ايلدى *sermāïècinïn djumlècini bou tidjāretè sarf eïledi*.

Vaillant, e, adj., valeureux, courageux, يكيت *ïiguït*, t.; غيرتلو *ghaïretlu*, شجاعتلو *chedjā'atlu*, a.-t.; بهادر *behādir*, t.-p.; دلير *dilïr*, p.

Vain, e, adj., inutile, فايدهسز *fāïdècyz*, a.-t.; بوش *boch*, t.; عبث

'abes, a.; بيهوده *bîhoudè*, p.; بى فايدك *bi fâïdè*. — Faire de vains efforts, كوشش بى فايدك ا *kiouchich bi fâïdè it*. — Terres vaines et vagues, terres incultes, غير منبت اولان اراضى *ghaïri mumbit olân erâzy*. — Vain, frivole, chimérique, باطل *bâthyl*. — Pensée vaine, فكر باطل *fikri bâthyl*. — Espérance, prétention vaine, امل و ادّعاى باطل *emel u iddi'âï bâthyl*. — Vain, orgueilleux, superbe, غرورلو *ghourourlu*, كبرلو *kibrlu*, متكبّر *mutekebbir*. — Vaine gloire, orgueil, sotte gloire, كبر *kibr*, غرور *ghourour*, عجب *'oudjb un-nefs*, كندويى بكنمه النفس *guenduïi beïenmè*. — En vain, adv., inutilement, عبث يره *'abes ïerè*, نافله يره *nâfilè ïerè*, بيهوده *bîhoudè*. — Travailler en vain, بيهوده سعى ا *bîhoudè sa'y it*.

Vaincre, v. a., remporter quelque grand avantage sur ses ennemis, dans la guerre, غالب كلمك *ghâlib guelmek*, غالب او *ghâlib ol*, a.-t.; يكمك اوست كلمك *ïeïmek ust guelmek*, ظفر بولمق *zafer boulmaq*. — Vaincre ses ennemis, اعداسنه غالب كلمك *a'dâcinè ghâlib guelmek*. — L'emporter sur un concurrent, l'emporter sur..., غلبه ا *ghalebè it*, اوست - غالب او *ust, ghâlib ol*, استيلا بولمق *istîlâ boulmaq*. — Vaincre ses rivaux, رقباسنه غالب كلمك *rouqabâcinè ghâlib guelmek*. — Vaincre, surpasser, اوست كلمك *ust guelmek*, تفوّق ا *tefevvouq it*; — les autres en...., سائرلرى كچمك *sâïrleri guetchmek*, - سائرلره اوست كلمك *sâïrlerè ust guelmek*, فائق او *fâïq ol*. — Surmonter, غلبه ا *ghalebè it*, ظفر ياب او *zafer îâb ol*. — Se vaincre soi-même, نفسنه غالب كلمك *nefsinè ghâlib guelmek*. — Vaincre ses passions, امراض نفسانيّه سنه غلبه ا *emrâzy nefsânïïècinè ghalebè it*. — Se laisser vaincre, se laisser persuader, اينانمق *inânmaq*, الزام اولنمق *ilzâm olounmaq*, طيانه مامق *dhaïânamâmaq*, مقاومت ايلمامك *mouqâvemet idèmemek*. — Vaincu, e, يكلمش *ïïnïlmich*, مغلوب *maghloub*. — Défait, بوزغن *bozghoun*, منهزم *munhezim*. — Convaincu, ملزم *mulzem*. — Vaincu par les prières et les instances d'une personne, بركمسنه نك نياز و التماسنه مقاومت ايلميوب *bir kimesnènuñ nïâz u iltimâcinè muqâvemet idèmeïup*.

Vainement, adv. Voy. En vain, Inutilement, فايدسز *fâïdèsyz*, بلا فائده *bilâ fâïdè*.

Vainqueur, s. m., celui qui a vaincu, غالب *ghâlib*, فاتح *fâtyh*, a.; يكين *ïïnyn*, t.; غازى *ghâzy*, a.; ظفر بوليجى *zâfer bouloudji*, a.-t. — C'est au vainqueur qu'appartient le commandement, الحكم للغالب *el-hukmu lil-ghâlib*. — Être, rester vainqueur, اوست او غالب *ust ol, ghâlib guelmek*. — Vainqueur, celui qui remporte quelque avantage sur un concurrent, غالب

غالب اولان *ghālib olān*, — غلبه ایدن *ghalebè iden*, *idādji*. — Il sortit vainqueur de la dispute, مجادله‌دن غالب چیقدی *mudjādelèden ghālib tchyqty*, مجادله‌ده اوست کلدی *mudjādelèdè ust gueldi*. — Vainqueur de tous les obstacles, کافهٔ موانع و مزاحماتك غالب *kiāffèï mevāny' vu mezāhymāttè ghālib*.

Vaisseau, s. m., vase, ustensile destiné à contenir les liquides, قاب *qāb*, t.; آنیهٔ انا *ênā*, pl. a. *ânïet*; اوانی *avāni*, اوعیهٔ *ve'ā*, pl. *ev'ïet*. — Vaisseau de terre, طپراق قاب *thoprāq qāb*; — de bois, اغاجدن بر قاب *aghādjden bir qāb*. — Des vaisseaux de cuivre, اوانی نحاسیّه *avānïi nouhāciïè*. — Vaisseau, bâtiment pour naviguer, کمی *guemi*, t.; سفینه *sefïnè*, pl. a. سفن *sufun*, سفاین *sefāïn*. — Dans les ports de mer, on ne donne ordinairement le nom de vaisseau qu'aux bâtiments de l'État : Vaisseau de guerre, جنك کمیسی *djenk guemïci*. — Vaisseau de ligne, قپاق قالدرر کمی *qapāq qāldurur guemi*. — Vaisseau à deux ponts, ایکی انبارلی کمی *iki ambārli guemi*; — à trois ponts, اوچ انبارلی کمی *utch ambārli guemi*. — Vaisseau de haut bord, کبیر سفینه *kebîr sefïnè*; — marchand, بازرکان کمیسی *bāzyrguiān guemïci*, تجار سفینه‌سی *tudjdjār sefïnèci*. — Un vaisseau de tant de canons, شو قدر طوپ آلور - چکر بر قطعه سفینه *chou qadar thop āleur, tcheker bir qyth'a sefïnè*. — Au fig., le vaisseau de l'État, کشتی دولت *kechtïi devlet*. — Vaisseau, se dit aussi des veines, des artères et de tous les petits canaux qui contiennent quelque humeur dans le corps de l'homme, طمر *dhamar*, عرق *'yrq*, pl. a. عروق *'ourouq*; وعاء *ve'ā*, pl. اوعیهٔ *ev'ïet*. — Les vaisseaux sanguins, اوعیهٔ دم *ev'ïeï dem*.

Vaisselle, s. f., tout ce qui sert à l'usage ordinaire de la table, comme plats, assiettes, etc., سفره طاقمی *sofra thāqymi*, قابلر *qāblar*, سفره تك قاب قچاقلری *sofranuñ qāb qatchāqlari*, سفره اوادانلری *sofra awādānlyqlari*, t. — Vaisselle d'or ou d'argent, التون یا کومش اوانئ سفره *oltonn ïā gumuch avānïi sofra*; — en vermeil, یالدزلو سفره طاقمی *ïāldyzlu sofra thāqymi*, مذهّب اوانئ سفره *muzehheb avānïi sofra*; — de cristal, بلور اوانئ *avānïi bulour*; — de porcelaine, فغفور اوانئ *avānïi faghfour*.

Val, s. m., vieux mot; on dit mieux aujourd'hui Vallée. Voy. ce mot.

Valable, adj. com., شرعًا مقبول و معتبر اولان *cher'en maqboul vè mu'teber olān*, a.-t.; معمول به *me'moulun bih*, مقبول *maqboul*, دستور العمل *destour ul-'amel*, a.; یرار *ïarār*, t. — Une caution bonne et valable, یرار بر کفیل *ïarār bir kefïl*, شرعًا مقبول و معتبر اولان کفیل *cher'en maqboul vè mu'teber olān kefïl*. — On dit qu'une raison n'est

pas valable, pour dire qu'elle n'est pas recevable, بو عذر و علت مقبول و معتبر دكلدر *bou 'euzr u 'yllet maqboul u mu'teber deïldur.*

Valablement, adv., شرعًا مقبول اولهجق وجهيله *cher'en maqboul oladjaq vedjhilè,* دستور العمل اولهجق وجهيله *destour ul-'amel oladjaq vedjhilè,* a.-t.; مقبولاً عند الشرع *maqboulen 'ynd ech-cher',* a.

Valachie, province de la Turquie d'Europe, افلاق *iflāq,* افلاق ايالتى *iflāq eïāleti.*

Valaque, s. et adj. com., افلاقلو *iflāqlu,* t.

Valériane, s. f., plante, كدى اوتى *kedi oty,* خروس قويرغى اوتى *khoros qouïroughy oty,* يبان سنبلى *ïabān sumbuli,* t.; فو *fouw,* a.

Valet, s. m., domestique, serviteur, خذمتكار *khyzmetkiār,* اوشاق *ouchāq,* t.; خادم *khādim,* pl. a. خدمه *khademè.* — Valet de chambre, قفتانجى *qaftāndji;* — de pied, چقهدار *tchoqadār.* — Valet, dénomination attribuée à certains officiers inférieurs de la maison du roi ou des princes, ايچ اغاسى *itch aghāci.* — Tel maître, tel valet, prov., بويله اغانك بويله خدمتكارى اولور *beuïlè aghānuñ beuïlè khydmetkiāri olour.* — Valet, instrument de menuiserie, طوغرامجى چنكلى *dhoghrāmadji tchengueli.* — Valet, une des couleurs du jeu de carte, يايا *ïāïā.* — Valet de miroir, آينه تختهسى *āïna takhtaci.*

Valetage, s. m., خدمتكارلق *khydmetkiārlyq,* a.-t.

Valetaille, s. f., multitude de valets, خدمتكارلر *khydmetkiārler,* خورانطه طاقمى *khorāntha thāqymi,* t.

Valeter, v. n., faire bassement la cour aux autres, بر كمسنهنك ياننده الچقلق ايله مداومت ا *bir kimesnènuñ ïāninda altchaqlyq ilè mudāvemet it,* دنائت ايله مداومت ا *denā'et ilè mudāvemet it.* — Faire beaucoup de courses et de démarches qui donnent de la peine, زحمت چكمك *zahmet tchekmek,* زحمت ايله چالشمق *zahmet ilè tchālichmaq.*

Valétudinaire, adj. et s. com., خسته مزاج *khasta mizādj,* ضعيف المزاج *za'īf ul-mizādj,* مرضلو *marazlu,* a.-t.; عليل *'alīl,* a.; زبون *zeboun,* p. — Être valétudinaire, اسقام جسمانيّه يه مبتلا او *esqāmi djesmānïièïè mubtelā ol.* — C'est un homme valétudinaire, بغايت عليل المزاج بر آدمدر *beghāïet 'alīl ul-mizādj bir âdemdur.*

Valeur, s. f., ce que vaut une chose suivant la juste estimation qu'on en peut faire, دكر *deïer,* قيمة *qymet,* ثمن *semen,* a.; بها *behā.* — Plus que, au delà de la valeur, دكرندن زياده *deïrinden zïādè.* — Juste prix, دكر بهاسى *deïer behāci.* — Des meubles d'une grande valeur, ذيقيمت متاع بيت *zïqymet metā'y beït.* — Être en valeur, bien se vendre, قيمتلو او *qymetlu ol,* بهاده او *behādè ol.* — Les diamants ne sont pas en valeur maintenant, شمديكى حالده الماس طاشلرى بهاده دكلدر

chimdíki hâldè elmâs thâchleri behâdè deïldir. — Papiers de nulle valeur, qui ne servent à rien, بيلزوم اوراق *bîluzoum evrâq.* — En état de valeur ou en valeur, se dit d'une terre bien cultivée et qui rapporte, نمادارلق حالنده *nemâdârlyq hâindè.* — Mettre une terre en valeur, بر ارضی حال نما اوزره وضع ا *bir arzy hâli nemâ uzrè vaz' it.* — Valeur, juste signification des termes suivant l'usage, معنا حقّ *ma'nâ, haqq ma'nâ,* معنای حقیقی *ma'nâï haqyqy.* — Attacher de la valeur à une chose, en faire grand cas, اعتبار ا *y'tibâr it.* — Valeur reçue, terme inséré dans les lettres de change, بدل مقابلی *bedeli mouqâbili,* قبض اولنان مبلغك بدل مثلی *qabz olounân meblaghuñ bedeli misli.* — Valeur, bravoure, courage, vaillance, غیرت *ghaïret,* شجاعت *chedjâ'at,* a.; بهادرلك *behâdirlik,* يرارلق *ïarârlyq.* — Valeur héroïque, شجاعت قهرمانی *chedjâ'ati qahremâni.*

Valeureusement, adv., شجاعت ایله *chedjâ'at ilè,* a.-t.; يوركلیك ایله *ïureklulik ilè,* t.; شجيعانه *chedjî'ânè,* بالشجاعة *bil-chedjâ'at.*

Valeureux, se, adj., يوركلو *ïureklu,* يكيت *ïît,* يرار *ïarâr,* t.; غیرتلو *ghaïretlu,* شجاعتلو *chedjâ'atlu,* a.-t.; شجيع *chedjî',* a.; بهادر *behâdir,* دلاور *dilâver,* p.

Validation, s. fém., مصرفك قبوللنمه‌سی حكمی *masrafuñ qaboullanmaci hukmi,* مصرفك قبولیتی حكمی *masrafuñ qaboullïeti hukmi,* a.-t.

Valide, adj. com., valable. Voy. ce mot. — Valide, sain, vigoureux, صاغ *sâgh,* t.; صحيح المزاج *sahyh ul-mizâdj,* قوی *qavi,* a.; تندرست *tendurust,* p. — Mendiants valides, صاغ اولان دلنجيلر *sâgh olân dilendjîler.*

Validé, s. f., titre que les Turcs donnent à la mère du sultan régnant, والده سلطان *vâlidè soulthân,* t.

Validement, adv., valablement. Voy. ce mot. — On ne peut contracter avec un mineur validement, بر صبی ایله شرعًا معمول به اوله جق وجهیله عقد سند اولنه‌مز *bir sabi ilè cher'en me'moulun bih oladjaq vedjhilè 'aqdi sened olounamaz.*

Valider, v. a., rendre solide, صحّ چكمك شرعًا *sahh tchekmek cher'en,* مقبول و معتبر قلمق *maqboul u mu'teber qylmaq,* شرعًا معمول به قلمق *cher'en me'moulun bih qylmaq,* a.-t. — Validé, e, شرعًا معتبر قلنمش *cher'en mu'teber qylinmich,* شروط شرعیّه ایله معنون *chouroûthy cher'yiè ilè mou'anven.*

Validité, s. f., اعتباره صلاحیّتی *y'tibârè salâhyieti,* a.-t.; صلاحيّة الى الاعتبار *salâhyiet ilal-y'tibâr,* a. — La validité d'un acte, بر سندك اعتباره صلاحیّتی *bir senedûñ y'tibârè salâhyieti.*

Valise, s. f., هكبه *hœïgbè, hœïbè,* يانجوق *ïândjouq,* t.; جامدان *djâmedân,* p. — Grande valise, خرار *kharâr.*

Vallée, s. f., دره *derè,* t.: وادی *vâdi,* pl. a. اودية *evdïet.* — Une

belle vallée, بر وادی دلارا *bir vādii dilārā.*

Vallon, s. m., دره جك *derèdjik*, كوچك دره *kutchuk derè*, t.

Valoir, v. n., être d'un certain prix, avoir du prix, دكمك *deïmek*, t.; قيمتي - بهاسي او *qymeti, behāci ol*, a.-t.; ايتمك *itmek.* — Combien cela vaut-il? بو نه دكر *bou nè deïer.* — Cela ne vaut rien, هيچ بر شيء دكمز *hîtch bir cheï deïmez.* — Ce drap vaut tant, بو چوقه شو قدر دكر *bou tchoqa chou qadar deïer.* — Cela ne vaut pas un liard, n'est bon à rien, بر اقچه‌لك قيمتي يوقدر *bir aqtchèlik qymeti ïoqtur.* — Cela n'en vaut pas la peine, زحمتنه دكر بر شيء دكلدر *zahmetinè deïer bir cheï deïldur.* — Chaque chose vaut son prix, هر شيئك قدري واردر *her cheïuñ qadri vārdur.* — Valoir, rapporter, donner du profit, فايده ويرمك *fāïdè vîrmek*, محصول ويرمك *mahsoul vîrmek.* — Cette place vaut tant, بو منصب شو قدر نفع و نماسي واردر *bou mansybun chou qadar nef' u nemāci vārdur.* — Il vaut mieux, pour dire Il est plus expédient, يكدر *ïektur*, اوليدر *ouladur.* — Il vaut mieux quelquefois se taire que parler, بعضا سكوت ايتمك سويلمكدن اوليدر *ba'zen sukiout itmek seuïlemekten ouladur.* — Faire valoir, tirer avantage, فايده‌لنمك *fāïdèlenmek*, استفاده ا *istifādè it.* — Faire valoir une terre, la mettre en rapport, ايشلتمك *ichletmek*, اعمال ا *y'māl it.* — Faire valoir, régir par soi-même, بنفسه اداره ا *binefsihi idārè it.* — Se faire valoir, tirer profit de son mérite, كندو هنرينه رواج ويرمك *guendu hunerînè revādj vîrmek.* — Faire valoir, relever, exagérer la valeur, le mérite, قدري ارتورمق *qadri arturmaq*, قدري ترفيع ا *qadri terfî' it.* — Se faire valoir, travailler à se mettre en crédit, كندويي قيمتلو كوسترمك *guenduïi qymetlu gueustermek*, كندويي لازم كوسترمك *guenduïi lāzem gueustermek.* — Faire sentir ce qu'on vaut, ce qu'on est, اثبات استحقاق ا *isbāti istyhqāq it*, اثبات ذات ا *isbāti zāt it.* — Se faire valoir, se vanter, اوكنمك *eugunmek*, عرض كالاي افتخار ا *'arzy kiālāï 'yftikhār it.* — A valoir, adv., en à-compte sur une plus forte somme qu'on doit fournir, محسوب اوله‌رق *mahsoub olaraq*, محسوبًا *mahsouben.* — Vaille que vaille, à tout hasard, هرنه اوله‌جق ايسه اولسون *her nè oladjaq iça olsoun.*

Valse, s. f., sorte de danse en tournant, دونمه خوراسي *deunmè khorāci*, t.; رقص بالمداوره *raqs bilmudāverè*, a.; والس *vāls*, a.-t.

Valser, v. n., دونه دونه خوره تپمك *deunè deunè khora tepmek*, t.; رقص بالمداوره ا *raqs bil-mudāverè it*, a.-t.

Value, s. f., plus value, تعيين اولنمش بهانك ارتوغي *ta'ïin olounmich behānuñ artughy*, t.; فضل ثمن معيّن *fazli semeni mou'aïien*, a.

Valvule, s. f., t. d'anat., پرده *perdè*, p.-t.; حجاب *hydjāb*, غشا *ghychā*, a.

VAMPIRE, s. m., être chimérique, مصاصة *massācet*, a. — Au fig., celui qui s'enrichit par des gains illicites aux dépens du peuple, ظلم وتعسّف ايله كسب حرام ايديجى *zoulm u te'assuf ile kisbi harām ididji*, a.-t. — Nom d'une très-grosse chauve-souris, بغايت بيوك ياره‌سه *beghāiet buïuk ïāraça*.

VAN, s. m., instrument pour vanner, يبا *ïebā*, يپا *ïapā*, قالبور *qālbour*, تركه صاورجق آلت *tereke sāvouradjaq ālet*, t.; مفقله *mefqalé*, a.

VANILLE, s. f., وانليا *vānilïā*, t.

VANILLIER, s. m., وانليا اغاجى *vānilïā aghādji*, t.

VANITÉ, s. f., inutilité, peu de solidité, باطللق *bāthyllyq*, a.-t.; بطلان *bouthlān*, بطل *bouthl*, pl. a. اباطيل *ebāthyl*. — Les vanités du monde, اباطيل دنيا *ebāthyli dunïā*, — Amour-propre qui a pour objet des choses frivoles, كندويى بكنمه *guenduïi beïenmè*, هوايلك *hevāïlik*, هوا خواهلق *hevā khāhlyq*, هوا *hevā*, عجب نفس *'oudjbi nefs*. — Orgueil, فدوللق *foudoullouq*, غرور *ghourour*. — Tirer vanité, faire vanité de..., افتخارلنمق *iftikhārlanmaq*, افتخار ا *iftikhār it*, تفاخر ا *tefākhur it*. — Sans vanité, loc. adv. fam., pour dire de soi quelque chose d'avantageux et pour le faire passer, مدح ايچون دكل *medh itchoun deïl*, بلا تمدّح *bilā temeddouhin*.

VANITEUX, SE, adj., كندو بكنمش *guendu beïenmich*, t.; مغرور *maghrour*, باطل *bāthyl*, a.

VANNE, s. f., صو ضواغى *sou syvāghy*, t.; ترعه *ter'a*, a.

VANNEAU, s. m., oiseau, طاوسجق *thāvousdjyq qouchou*, قوشى قز *qyz qouchou*, t.; شانه بسر *chānè becer*, p.

VANNER, v. a., صاورمق *sāvourmaq*, t.; تذريه ا *tezrïè it*. — Vanner du blé, بغداى صاورمق *boghdāï sāvourmaq*. — Vanné, e, مفقول *mefqoul*, a.

VANNERIE, s. fém., le métier de vannier, سپد اوروجيلكى *seped eurudjiligui*, t. — La marchandise du vannier, سپدجى مالى - ايشى *sépedji māli, ichi*, t.

VANNETTE, subst. fém., يولاف صاوره‌جق سپد *ïoulāf sāvouradjaq seped*, t.

VANNEUR, s. m., صاوريجى *sāvouridji*, خرمن صاوريجى *khyrmen savouroudjou*, t.; فقّال *faqqāl*, a.

VANNIER, s. m., سپدجى *sepeddji*, سپد اوريجى *seped eurïdji*, t.

VANTAIL, s. m.; pl. VANTAUX, قپو قنادى *qapou qanādi*, قناد *qanād*. — Les vantaux d'une porte, بر قپونك ايكى قنادلرى *bir qapounuñ iki qanādleri*.

VANTARD, E, adj. fam., et VANTEUR, s. m., اوكنيجى *eugunïdji*, فرطه جى *forthadji*, چرتاوى *tchirtāvi*, لاف اوريجى *lāf ourïdji*, t.; لافزن *lāfzan*, p.

VANTER, v. a., اوكمك *eugmek*, اوچورمق *outchourmaq*, t.; مدح ا *medh it*, a.-t. — Se vanter, v. pron., se louer, كندويى اوكمك

مدح ا *guenduïi euïmek, medh it,* تمدّح ا *temedduh it,* تفاخر ا *tefākhur it,* مدح نفس ا *medhy nefs it,* a.-t. — Se glorifier de..., اوكنمك *eugunmek,* افتخار ا *iftikhār it,* مباهات ا *mabāhāt it.*

Vanterie, s. f., اوكنمه *euïunmè,* t.; لاف *lāf,* لاف وكذاف *lāf u guzāf,* t.; لفزنلق *lafazanlyq,* p.-t.

Vapeur, s. f., espèce de fumée qui s'élève des choses humides, liquide dilaté par le feu, بخار *boukhār,* pl. a. ابخره *ebkhyrè;* بوغ *bogh,* طومان *dhoumān,* t. — Vapeur épaisse, بخار كثيف *boukhāri kecīf;* — subtile, بخار رقيق *boukhāri raqyq.* — Les vapeurs qui s'élèvent de la surface de l'eau, صو يوزندن متصاعد اولان ابخره *sou ïuzunden muteçā'yd olān ebkhyrè.* — Vapeurs malignes, ابخرهٔ رديئه *abkhyrèï redïè.* — Vapeur de vin, شراب بخارى *charāb boukhāri.* — Force expansive de la vapeur de l'eau en ébullition, قينار صودن حاصل اولان بخارك قوّت انبساطيّه‌سى *qaïnār soudan hācyl olān boukhāruñ qouvveti imbiçāthyïèci.* — Machine à vapeur, واپور آلتى *vāpor āleti.* — Bateau à vapeur, واپور كميسى *vāpor guemīci.* — Vapeur, t. de méd., affections hypocondriaques, ابخرهٔ مراقيّه *ebkhyrèï merāqqyïè;* et simplement مراقّ *merāqq;* — hystériques, ابخرهٔ رحميّه *ebkhyrèï rahmïiè.* — Bain de vapeur, قينار صو بوغى حمّامى - قپلوجه‌سى *qaïnār sou boghy hammāmi, qaploudjaci.* — Prendre des bains de vapeur, قينار صو بوغيله استحمام ا *qaïnār sou boghylè istyhmām it.*

Vaporeux, se, adj., qui a de la vapeur, طومانلو *dhoumānlu,* طومان ايله قاپلنمش *dhoumān ilè qāplanmich,* t. — Ciel vaporeux, ضباب ايله مستور اولان روى سما *zabāb ilè mestour olān rouï semā.* — Lumière vaporeuse, طومانلو آيدنلق *dhoumānlu āïdynlyq.* — Vaporeux, sujet aux vapeurs, مراقلو *merāqlu,* ابخرهٔ سوداويّه‌يه مبتلا *ebkhyrèï sevdāvïièïè mubtelā.* — Vaporeux se dit aussi des choses qui, prises intérieurement, donnent des vapeurs, مهيّج بخار *mouhaïidji boukhār.*

Vaporisation, s. f., بخار اولمه *boukhār olma,* بخارلنمه *boukhārlanma,* a.-t.; تبخير *tebkhyr,* a.

Vaporiser, v. a., بخارا *boukhār it,* بخارلتمق *boukhārlatmaq,* تبخيرا *tebkhyr it,* a.-t. — Vaporisé, e, بخار اولمش *boukhār olmuch,* بخارلنمش *boukhārlanmich.*

Vaquer, v. n., être vacant, محلول او *mahloul ol,* محلول قالمق *mahloul qālmaq.* — Vaquer, se dit des tribunaux de justice, lorsque les fonctions ordinaires y cessent pendant quelque temps, ايشسزلقده او *ichsyzlyqta ol,* تعطيلده او *ta'thyldè ol.* — Vaquer à...., s'appliquer à quelque chose, چالشمق *tchālichmaq,* اشتغال ا *ichtyghāl it,* مشغول او *mechghoul ol.* — Vaquer à ses affaires. كندو امور و خصوصاتنه اشتغال ا -

چالشمق *guendu oumourou khouçoucâtinè ichtyghâl it, tchâlichmaq.*

Varech, s. m. (on prononce Varek), plante marine, دكز قيالرى اوزرنده بتن اوت *deñyz qaïâleri uzerindè biten ot*, t.; ضريع *zary'*, a. — Débris que la mer rejette sur ses côtes, دكز قره‌يه آتديغى دوكنتى *deñyz qaraïè âttyghy ṭukenti.*

Varenne, s. f., terrains incultes, اراضى غير محروثه *eraziï ghaïri mahroucè*, a.; معطّل يير *mou'aththal ïer*, a.-t.

Variabilité, s. f., دونكلك *deunuklik*, درلو درلولق *turlu turlulyq*, t.; قرارسزلق *qarârsyzlyq*, a.-t.; قابليّت اختلاف *qâbiliïeti ykhtilâf*, قابليّت تحوّل *qâbiliïeti tehavvul*, a. — La variabilité du temps, هوانك قابليّت اختلافى *havânuñ qâbiliïeti ykhtilâfi.*

Variable, adj. com., دكشلور درلو درلو اولور *turlu turlu olour*, t.; بر قرار دكل *ber qarâr deïl*, كثير بى قرار *bi qarâr*, a.-t.; كثير الاختلاف *kecîr ul-ykhtilâf*, قابل تحوّل *qâbili tehavvul*, a. — Temps variable, هواى كثير الاختلاف *havâï kecîr ul-ykhtilâf.* — L'esprit de l'homme est variable, عقل انسان اختلافه تابعدر *'aqli insân ykhtilâfè tâbi'dur.*

Variant, e, adj., قرارسز *qarârsyz*, a.-t.; متلوّن كثير *mutelevvin, kecîr ut-televvun*, a. — Esprit variant, عقل متلوّن *'aqli mutelevvin.*

Variante, s. f., leçon différente d'un texte, اخر بر روايت *akher bir revâïet.* — Plus usité au pl. : Diverses leçons d'un même texte, درلو درلو صورتلر صور مختلفه *turlu turlu souretler, siveri moukhtelifè.* — Les variantes d'un auteur, بر تأليفك صور مختلفه‌سى *bir teélîfuñ siveri moukhtelifèci.*

Variation, s. fém., changement, دكشمه *deïchmè*, دكشلمه *deïchilmè*, t.; تبدّل *tebeddul*, pl. a. تبدّلات *tebeddulât*; تحوّل *tehavvul*, pl. a. تحوّلات *tehavvulât*; اختلاف *ykhtilâf*, a. — Variation du temps, هوانك دكشمه‌سى *havânuñ deïchmèci.* — — Variation de l'aiguille aimantée, de la boussole, du compas, پوصله‌نك انحرافى *pouçolanuñ inhyrâfi*, پوصله اكنه‌سنك تمايلى ـ تخلّفى *pouçola ignècinuñ temâïli, tekhallufi.*

Varice, s. fém., dilatation d'une veine, طمر شيشمه‌سى *dhamar chichmèci*, كوشك اور *guevchek our*, t.; غدّة رخوة *ghouddeti rakhvet*, pl. a. غدايد رخوة *ghadâïdi rakhvet.*

Varicocèle, s. f., tumeur du scrotum, طشاق طوبرسنك اور *thachâq thobracindè our*, t.; ورم الصفن *verem us-sufun*, a.

Varier, v. a., diversifier, درلو درلوا ـ ياپمق *turlu turlu it, ïâpmaq*, t.; تنويع *tenvî' it*, a.-t.; كونا كون ا *guiounâ guioun it*, p.-t. — Changer, دكشدرمك *deïchturmek*, تغيير ـ تبديل ا *taghïïr, tebdîl it.* — Varier les mets, تنويع اطعمه ا *tenvî'y eth'ymè it.*

Varier, v. n., changer, دكشمك

deïchmek, دكشلمك *deïchilmek*, كونه دونمك *guiounè deunmek*, t.; اختلاف *ykhtilāf it*, تحوّل *tehavvul it*, a.-t. — Pourquoi variez-vous? نيچون اختلاف ايدرسك *nitchoun ykhtilāf iderseñ*. — Varier dans les dépositions, dans les réponses, تقريرلرده - جوابلرده اختلاف *taqrīrlerdè, djevāblerdè ykhtilāf it*. — Varié, e, درلو درلو *turlu turlu*, متنوّع *mutenevvi'*, مختلف كونه كونه *moukhtelif guiounè guiounè*. — Des fleurs variées, درلو درلو چيچكلر *turlu turlu tchitchekler*, ازهار متنوّعه *ezhāri mutenevvi'a*.

Variété, s. f., diversité, درلولق *turlulyq*, درلو درلو *turlu turlu*, t.; تنوّع *tènevvu'*, a. — Variété de formes, تنوّع صور *tenevvu'y siver*; — de figures, تنوّع اشكال *tenevvu'y èchkiāl*. — Variété d'objets, انواع اشيا *envā'y echiā*. — Variétés, au pl., titre de certains recueils qui contiennent des morceaux sur différents sujets, mélanges, مجموعه *medjmou'a*. — Variétés littéraires, مجموعهٔ علميه *medjmou'aï 'ylmiïè*.

Varietur (ne), adv., t. de prat., qui se dit des précautions prises pour empêcher qu'il soit fait aucun changement à une pièce, صيانةً عن التغيّر *siāneten 'an ut-teghaïïur*, صيانةً عن التبدّل *siāneten 'an et-tebeddul*, a.

Variole, s. f., nom que les médecins donnent à la petite vérole. Voy. Vérole.

Variolique, adj. com., چيچك علّتنه متعلّق *tchitchek, 'ylletinè mute'allyq*, t.

Variqueux, se, adj., اورلو *ourlu*, t.; ذو غدّه *zou ghouddè*, a.

Varlope, s. f., ايرى رنده *iri rendè*, t.

Varna, ville et port de la Turquie sur la mer Noire, وارنه *vārna*.

Varsovie, capitale de l'ancienne Pologne, وارصو *vārsov*.

Vasculaire, adj. com., ou Vasculeux, se, t. d'anat., qui est rempli de vaisseaux, كثير الاوعيه *kesīr ul-av'yet*, كثير الجوائف *kecīr ul-djevāïf*, a. — La membrane vasculaire, كثير الجوايف اولان انجه زار *kecīr ul-djevāïf olān indjè zār*.

Vase, s. m., vaisseau pour contenir les liquides, قاب *qāb*, كاسه *kiācè*, t.; ظرف *zarf*, pl. a. ظروف *zouruf*; انا *anā*, pl. اوانى *avāni*. — Vase d'or, التون قاب *altoun qāb*; — à mettre des fleurs, چيچك قابى *tchītchek qābi*. — Vases sacrés, اوانى مباركه *avānii mubārekè*.

Vase, s. f., bourbe au fond de l'eau, limon, چامور *tchāmour*, بتاق صو ديبندكى چامور *batāq sou dībindèki tchāmour*, t.; غريل *gharīl*, طين *thyn*, a.

Vaseux, se, adj., چامورلو *tchāmourlu*, بالچقلو *bāltchyqlu*, t.; كثير الغريل *kecīr ul-gharīl*, a.

Vasistas, s. m., petite partie d'une porte ou d'une fenêtre qui s'ouvre et se ferme à volonté, پنجره يارى *ïāveri pendjerè*, t.

Vassal, e, s.; pl. Vassaux, تابع *tābi'*, pl. a. تابعين *tabi'īn*; محكوم *mahkioum*. — Être vassal d'un

prince, d'un souverain, بر حكمدارك تابعي او *bir hukumdāruñ tābi'y ol.*

Vasselage, s. m., تابعلك *tābi'lik*, a.-t.; حال تابعيّة *hāli tābi'yïet*, a.

Vaste, adj. com., au propre et au fig., d'une fort grande étendue, ككش *gueñich*, انكين *enguín*, t.; واسع *vāci'*, وسيع *veci'*, a.; پهنا *pehnā*, p. — Vaste désert, ككش چول *gueñich tcheul.* — De vastes plaines, انكين اوالر *enguín ovālar.* — De vastes projets, de vastes desseins, مقاصد و افكار واسعه *meqācyd u efkiāri vāci'a.* — Être d'une vaste érudition, وسعت معلوماته مالك او *vus'ati ma'loumātè mālik ol.*

Vatican, s. m., palais du pape, ريم پاپا قپوسی *rím pāpā qapouçou*, t.

Vau-de-route (A), adv., avec précipitation, عجله ايله *'adjelè ilè*, نظامسز اولدرق *nizāmsyz olaraq*, t.

Vau-l'eau (A), adv., ce qui descend la rivière, l'opposé d'Amont, آقندیدن آشاغی *âqyntïden âchāghy.* — A-vau-l'eau, suivant le courant de l'eau, صويك آقنديسيله *souïouñ âqyntïcilè.*

Vaudeville, s. m., chanson qui court la ville, sur un air facile à chanter, تركی *turku*, t.; معنی *ma'na*, a.; زوقاق تركيسی *zoqāq turkuçu.* — Pièce de théâtre, قومديا تاليفی *qomedïā téélïfi.*

Vaurien, s. m., يرامز *ïarāmaz*, بر ايشه يرامز *bir ichè ïarāmaz*, t.; نابكار *nābekiār*, ناكس *nākes*, p. — Un vaurien, يرامز بر آدم *ïarāmaz bir âdem.*

Vautour, s. m., oiseau de proie, اق بابا *aq bābā*, t.; نسر *nesr.* — Vautour mâle et de la grande espèce, قشعام *qych'ām*, ضريك *zarïk*, a.

Vautrer (se), v. pron., يوارلنمق *ïouvārlanmaq*, چاموره آغنمق *tchāmourè âghanamaq*, t.; تمرغ ا *temerrugh it*, a.-t. — Se vautrer sur l'herbe, sur un lit, s'y étendre, اوزانوب ياتمق *ouzānup ïātmaq.* — Au fig., se vautrer dans le vice, s'y abandonner, غرڭق فسق و فجور او *gharyqy fisq u fudjour ol.*

Vayvode, s. m., titre qu'on donne aux princes de Valachie, de Moldavie et de plusieurs endroits, ويوده *vaïvoda, vaïvouda.* — Le vayvode de Valachie, افلاق ويوده‌سی *iflāq voïvodaci*; — de Moldavie, بغدان ويوده‌سی *boghdān voïvodaci.*

Veau, s. masc., petit de la vache, بوزاغی *bouzāghy*, بوزاغو *bouzāghou*, دانه *dāna*, t.; عجل *'ydjl*, pl. a. عجول *'oudjoul.* — Viande de veau, بوزاغو اتی *bouzāghou eti.* — Bouillon de veau, بوزاغو اتی صويی *bouzāghou eti souïu.* — Veau, cuir de veau, بوزاغی پوستكيسی *bouzāghy poustgüci.*

Véda, s. m., livre sacré des Indiens, هندوويانك دين كتابلری *hindouvïānuñ dín kitābleri*, t.

Védasse, ou Vaidasse, s. fém., cendre gravelée, propre à la teinture, چويد اوتی قليسی *tchivïd oty qalïèci*, t.

Védette, s. f., sentinelle de cavalerie, آتلو عسكری قراغولی *âtlu 'askeri qarāghouli*, t. — Poser des

védettes, قراغول قومـق *qarāghoul qomaq*. — Védette se dit aussi des petites guérites ou tourelles placées sur un rempart, et dans lesquelles les sentinelles peuvent se retirer, قراغول يرى بكچى قلعسى *qarāghoul ïeri, bektchi qoulèci*.

VÉGÉTABLE, adj. com., بتّه بيلور *bitè bilur*, بتمكه قابليّتلو *bitmeïè qābiliïetlu*, t.; نابت *nābit*, قابل الانبات *qābil ul-embāt*, a.

VÉGÉTAL, s. m., ce qui végète, بتر شى *biter cheï*, t.; نابت *nābit*, pl. a. نوابت *nevābit*. — Traité des végétaux, بحث نوابت *bahsi nevābit*. — Remède tiré des végétaux, نوابتدن استخراج اولنمش بر دوا *nevābitten istykhrādj olounmich bir devā*.

VÉGÉTAL, E, adj., qui appartient à ce qui végète, نباتى *nebātïi*, a. — Le genre végétal, جنس نباتى *djinsi nebāti*, جنس نباتات *djinsi nebātāt*. — Vertu, faculté végétale, خاصيّت و قوّت نباتيّه *khāciïet u qouvveti nebātïïè*. — Matières végétales, مواد نباتيّه *mevāddi nebātïïè*. — Sel végétal, ou sel extrait des plantes, ملح نباتى *milhy nebāti*, ملح النباتات *milh un-nebāt*. — Terre végétale, la plus propre à la végétation, ارض منبته *arzy membita*.

VÉGÉTANT, E, adject., qui prend nourriture et accroissement du suc de la terre, بسلنوب بيور *beslenup buïur*, t.; نامى *nāmïi*, a.

VÉGÉTATIF, IVE, adj., qui fait végéter, بتورجى *biturïdji*, t.; موجب الانبات *moudjib ul-embāt*, a. — Ame végétative, نفس منبته *nefsi mumbita*. — Végétatif, ce qui est dans l'état de végétation, نابت *nābit*, نامى *nāmi*. — Êtres végétatifs, موجودات نابته *mevdjoudāti nābita*.

VÉGÉTATION, s. f., action de végéter, بتمه *bitmè*, t.; نبت *nebt*, نبوت *nubout*, قوّت نابته *qouvveti nābita*, قوّت نشو ونما *qouvveti nechv u nemā*, a.

VÉGÉTER, v. n., croître par un principe intérieur et par le moyen des racines, comme les végétaux, بتمك *bitmek*, بيومك *buïumek*, ارتوب بيومك *artup buïumek*, t.; نبت ايت *nebt it*, نشو و نما بولمق *nechv u nemā boulmaq*, انبات و نمو ايت *nemv u embāt it*, a.-t. — Vivre dans la détresse, مضايقه ايله كچنمك *mouzāïaqa ilè guetchinmek*. — N'avoir plus l'usage de la raison, ne faire plus que végéter, مثال نبات نامى بى حس وروح اولدرق امرار ايّام عمر ايت *miçāli nebāti nāmi bi hyss u rouh olaraq imrāri eïāmi 'eumr it*.

VÉHÉMENCE, s. f., impétuosité, mouvement fort et rapide, سرتلك *sertlik*, t.; شدّت *chiddet*, حدّت *hyddet*, حميّة *hamïiet*, a. — Agir avec trop de véhémence, شدّت طبع ايله عمل و حركت ايت *chiddeti thab' ilè 'amel u hareket it*. — La véhémence des passions, حميای امراض نفسانيّه *houmïāï emrāzy nefsānïïè*.

VÉHÉMENT, E, adj., كسكين *keskïn*, سرت *sert*, t.; شدّتلى *chiddetli*,

a.-t.; شديد *chedîd*. — Naturel, caractère véhément, طبع شديد *thab'y chedîd*. — Action véhémente, عمل شديد *'ameli chedîd*.

Véhémentement, adv., پك *pek*, t.; شدّت ايله *chiddet ilè*, a.-t.; شديدًا *chedîden*, اكيدًا *ekîden*, a.

Véhicule, s. m., t. didact., ce qui sert à conduire, à transmettre, à faire passer, قولايلق ايله كچورمكه مدار اولان شيء *qolâïlyq ilè guetchurmeïè medâr olân cheï*, t.; سواغ *sivâgh*, سايق *sâïq*, a. — Le vin est un bon véhicule pour ce remède, باده بودوا ايچون سواغ اعلادر *bâdè bou devâ itchoun sivâghy a'lâdur*. Véhicule, au fig., ce qui prépare l'esprit à quelque chose, مدار سهولت *medâri souhoulet*, وسيلهٔ تسهيل *vecîlèï teshîl*, مهيّ *mouheïi*. — Qui excite, qui inspire du désir, مشوّق *muchevvyq*.

Veille, s. f., privation, absence du sommeil dans le temps destiné à dormir, اويانقلق *ouïânyqlyq*, اويانمه *ouïânma*, t.; يقظة *ïaqazat*, سهر *scher*, a. — Longue veille, سهر مديد *seheri medîd*. — Courte veille, يقظهٔ جزئيه *ïaqazaï djuz'ïè*. — Veilles, au pl. et au fig., grande application qu'on donne à l'étude, aux productions de l'esprit et aux grandes affaires, پك چالشمه *pek tchâlichma*, t.; مساعی *meçâ'y*, توغلات *teveghghoulât*. — Doctes, savantes veilles, توغلات حكيمانه و علميه *teveghghoulâti hakîmânè vu 'ylmïïè*. — Pénibles —, مساعی شاقه *meçây' châqqa*. — Veille, le jour précédent, بر كون اوّل *bir gun evvel*, يوم ما قبل *ïevmi mâ qabl*. — La veille d'une fête, le jour qui la précède, عرفه كونى *'arefè guni*. — La veille de Noël, عيد ميلادك يوم ما قبلى - عرفه سى كونى *'ydi mîlâdun ïevmi mâ qabeli, 'arefèci guni*. — Être à la veille de...., sur le point de..., بر شيئك وقتنه چاتمق *bir cheïun vaqtinè tchâtmaq*, بر شيئك عرفه سى كونه چاتمق *bir cheïun 'arefèci gununè tchâtmaq*. — Nous sommes à la veille d'un grand événement, بر حادثهٔ عظيمه نك وقتنه چاتدق *bir hâdicèï 'azîmènun vaqtinè tchâttuq*.

Veillée, s. f., veille que plusieurs personnes font ensemble, ne se dit guère que des assemblées que les villageois où les artisans font ensemble, كيجه جمعيّت ايله ايش ايشلمه نك وقتى *guïdjè djem'yïeti ilè ich ichlemènun vaqti*, كويلو يا ايشجيلرك كيجه مجلسى *keuïlu ïâ ichdjîleruñ guïdjè medjlici*. — Veillée, action de garder un malade pendant la nuit, كيجه ده خسته كوزتمه - بكلمه *guïdjèdè khasta gueuzetmè, beklemè*.

Veiller, v. n., s'abstenir de dormir, اويانق طورمق *ouïânyq dhourmaq*, اويانق او *ouïânyq ol*, t.; حال يقظه ده او *hâli ïaqazadâ ol*, a.-t.; بيدار او *bîdâr ol*, p.-t. — Veiller près d'un malade, برخسته نك يانندا اويانق طورمق *bir khastanuñ ïânında ouïânyq dhourmaq*. — Veiller, prendre garde, appliquer ses soins, son attention à quelque chose,

كوزتمك *gueuzetmek*, تيقظ و انتباه *teïaqqouz ou intibāh uzrè ol*, اوزره او مقيّد *mouqaïied ol*, صرف انظار *sarfi enzāri ,teïāqqouz it*. — Il faut veiller sur la conduite de cet homme, بو آدمك سلوك و حركتنى كوزتملو در *bou ādemuñ sulouk u hareketini gueuzetmelu dur*.

Veilleur, s. m., celui qui veille, كيجه اويومیان *guïdjè ouïoumaïān*, اوبانق *oïānyq*. — Ecclésiastique qui veille un mort, كيجه ده اولو يانندك اوبانق طوران پاپاس *guïdjèdè eulu ïāninda ouïānyq dhourān pāpās*, t.

Veilleuse, s. f., قنديل *qandïl*, كيجه قنديلى *guïdjè qandïli*, t.

Veine, s. f., vaisseau qui contient le sang, طمر *dhamar*, t.; عرق *'yrq*, pl. a. عروق *'ourouq*. — Le sang coule dans ses veines, دم عروق ايچنده جريان ايدر *dem 'ourouq itchindè djerïān ider*. — Veine-porte, celle qui va se rendre au foie, يوركك اصقيسى اولان طمر *ïurek asqyci olān dhamar*. — Ouvrir la veine. Voy. Saigner. — On dit au fig. d'un homme sans courage, qu'il n'a point de sang dans les veines, يوركسز در *ïureksyz dur*. — Veine, au fig., génie, talent, قريحه *qarïha*, حماسة *hamācet*. — Disposition, هوس *haves*. — Être en veine, être en disposition favorable au travail, etc., هوسى او *haveci ol*. — Veine, en t. de géol., certaines parties longues et étroites, où la roche, la terre est d'une autre qualité ou d'une autre couleur que celle qui est après, طمر *dhamar*, عرق *'yrq*. — Veine de sable, قوم طمرى *qoum dhamari*. — Veine d'or, d'argent, التون - كومش طمرى *altoun, gumuch dhamari*. — طمر *dhamar* désigne aussi les raies ou marques longues et étroites qui vont en serpentant dans le bois ou les pierres. — Un bois plein de veines, طمرى چوق براغاج *dhamari tchoq bir aghādj*. — Un filet, une veine d'eau, صو طمرى *sou dhamari*.

Veiné, e, adj., qui a des veines, ne se dit guère que du bois, du marbre et de quelques pierres, طمرلو *dhamarlu*. — Marbre veiné, طمرى چوق مرمر طاشى *dhamari tchoq mermer thāchi*.

Veineux, se, adj., plein de veines, طمرلو *dhamarlu*, طمرى چوق *dhamari tchoq*, كثير العروق *kecïr ul-'ourouq*. — Les parties veineuses du corps, كثير العروق اولان محللر *kecïr ul-'ourouq olān mahaller*. — Les vaisseaux veineux, اوعيهٔ ذوى العروق *ev'yeï zevi ul-'ourouq*.

Vélar, s. m., plante appelée également Herbe-aux-chantres, قوش اتمكى *qouch etmegui*, t.; تودرى *tuderi*, a.

Vêler, v. n., بوزاغولمق *bouzāghoulamaq*, t. — Vache qui a vêlé, بوزاغولنمش اينك *bouzāghoulanmich ïnek*.

Vélin, s. m., peau de veau préparée, très-unie, ترشه *tirchè*, t.; رق العجل *raqq ul-'ydjl*, a. — Vélin, ou papier vélin, sans vergeure, imitant la blancheur et l'uni

du vélin, مهره لنمش كاغد *muhrèlenmich kiāghyd.*

VÉLITE, s. m., soldat armé à la légère, چارقجی *tchārqadji*, چرخه جی *tcharkhādji*, t.

VELLÉITÉ, s. f., اصلسز مراد *acylsyz mourād*, t.; ارادهٔ بیمثال *irādèï bémè'āl*, pl. a. مرادات بیمثال *mourādāti bémè'āl*, مراد مالا یعنی *mourādi mālā ïa'ni.*

VÉLOCE, adj. com., t. d'astron., vitesse du mouvement d'une planète, تیز یوریمه السیر *tïz ïurumè*, t.; سرعت *sur'at us-seïr*, a.

VÉLOCITÉ, s. f., چاپکلك *tchāpouklik*, تیزلك *tïzlik*, t.; سرعت *sur'at*, a. — Une vélocité sans pareille, نظیری یوق بر سرعت *nazïri ïoq bir sur'at.* — La vélocité de la prononciation, سرعت تلفظ *sur'ati teleffuz.*

VELOURS, s. m., قطیفه *qathyfè*, vulg. *qadhyfè*, a.-t. — Velours de soie uni, ساده حریر قطیفه *sādè harïr qathyfè*; — de coton, پنبه قطیفه *pembè qathyfè*; — de coton imprimé, بصمه پنبه قطیفه *basma pembè qathyfè*; — à deux poils, ایکی قاتلو قطیفه *iki qātlu qathyfè*; — plein, تفه لو قطیفه *tefèlu qathyfè*; — à fond de satin, زمینی اطلس قطیفه *zemïni athlas qathyfè*, t.

VELOUTÉ, s. m., surface intérieure de l'estomac, etc., semblable à du velours, بطانهٔ مخمله *bethānèï makhmelè*, خمل *khaml*, a. — Le velouté de l'estomac, de la vessie, معده نك و مثانه نك بطانهٔ مخمله سی *my'dènuñ vè mèçānènuñ bethānèï makhmelèci.*

VELOUTÉ, E, adj., se dit des étoffes dont le fond n'est point de velours et qui ont des fleurs, des ramages faits en velours, قطیفه لو *qathyfèlu*, قطیفه چیچکلو *qadhyfè tchytcheklu.*

VELTE, s. f., mesure de liquide, مدره *midrè*, t.

VELU, E, adj., تویلو *tuïlu*, قیللو *qyllu*, قیلی چوق *qyli tchoq*, t.; کثیر الشعر *kecïr uch-cha'r*, صاحب شعر *sāhyb-cha'r*, اهلب *ehleb*, a.

VENAISON, s. f., chair de bêtes fauves, آو اتی *âv eti*, کچی قسمی حیوانك اتی *ketchi qysmi haïvānuñ eti*, t. — Les cerfs, les sangliers sont en venaison, pour dire qu'ils sont en graisse, سمیزلنمکده *semïzlenmektè.* — Venaison, certaine odeur qu'exhalent certains gibiers, بعض حیوانك بد قوخوسی *ba'zy haïvānuñ bed qokhouçou.* — Se dit aussi d'une personne dont le corpe exhale une odeur désagréable, کوده نك فنا قوخوسی *guevdènuñ fenā qokhouçou.*

VÉNAL, E, adject. sans pl., qui se vend, qui peut se vendre, صاتلور *sātylur*, صاتون آلنور *sātoun âleneur.* — Charge vénale, qui s'achète à prix d'argent, اقچه ایله تحصیل اولنور منصب *aqtchè ilè tahsyl olounour, mansyb.* — Valeur vénale, prix marchand et actuel d'une chose dans le commerce, سعر رایج - عادی *sy'ri rāïdj, 'ādi.* — Homme vénal, qui ne fait rien que pour de l'argent, عبید اقچه اسیری *aqtchè ecïri, 'abïd ud-dïnār.* — Qui se laisse corrompre, رشوت آلور *richvet âleur*, مرتشی *murtechi.*

VÉNALEMENT, adv., اقچه آلدرق *aqtchè álaraq*, رشوت آلدرق *richvet álaraq*.

VÉNALITÉ, s. f., اقچه ایله تحصیل اولنمه *aqtchè ilè tahsyl olounma*, اقچه ایله صاتون آلنمه *aqtchè ilè sātoun álinma*, t.; کسب بالارتشا *kisb bil-irtichā*, a.— La vénalité des charges, اشترای مناصب *ichtirāï menāṣyb*.

VENANT, E, adj., qui vient, کلن *guelen*, کلان *guelān*, t.; ذاهب *zāhib*, a.— Allant et venant, واروب کلان *vārup guelān*, واران و کلان *vārān vè guelān*. — Les allants et venants, کلوب کیدنلر *guelup guidenler*, t.; امد شد ایدنلر *āmed chud idenler*, آمد شدکان *āmed chudeguiān*. — Il a six mille piastres de rentes bien venant, dont il est payé régulièrement, وقت و زمانیله کلور صحیح التی بیك غروش ایرادی واردر *vaqt u zemānilè guelur ṣaḥyḥ altı bīñ ghourouch irādi vārdur*.

VENDABLE, adj. com., صاتله بیلور *sātila bilur*, صاتلور *sātilur*, t.; ممکن البیع *mumkin ul-beï'*, a.— Marchandise vendable, صاتلور مال *satileur māl*.

VENDANGE, s. f., récolte des raisins pour faire du vin, باغ بوزمی *bāgh bozoumou*, اوزم کسیمی *uzum kecīmi*, t. — Aller en vendange, باغ بوزمنه وارمق *bāgh bozouminè vārmaq*. — Vendanges, se dit par extension au pl. du temps où se fait la récolte des raisins, باغ بوزمی وقتی *bāgh bozoumou vaqti*, اوزم کسمی وقتی *uzum kecimi vaqty*, قطاف وقتی *vaqty qythāf*.

VENDANGER, v. a., faire la récolte des raisins, باغ بوزمق *bāgh bozmaq*, t.; اقطاف عنب ا *yqthāfi 'aneb it*, a.-t.—Vendanger, au fig., dévaster, faire de grands dégâts, خراب ا *kharāb it*, ییقوب بوزمق *ïiqup bozmaq*.

VENDANGEUR, EUSE, subst., اوزم کسیجی *uzum kecīdji*, باغ بوزیجی *bāgh bozoudjou*, t.; قطاف *qaththāf*, a.

VENDEUR, SE, en t. de prat. on dit au f. VENDRESSE, s., qui vend, ستان *satān*, t.; بایع *bāï'*, a. — Le vendeur et l'acheteur, صاتن آلان و ستان *sātoun álān vè satān*. — Vendeur, celui dont la profession est de vendre, صاتیجی *sātīdji*, بیّاع *beïïā'*, a.; فروش *furouch*, p. — Vendeur d'herbes, de fruits, میوه و اوت صاتیجی *meïvè vè ot sātīdji*. — Faux vendeur, celui qui vend ce qui n'est pas à lui, ou qui use de quelque fraude dans la vente. Voy. STELLIONAIRE. — Celui qui vend à faux poids, à fausse mesure, اکسك ستان *eksik satān*, بایع بالنقص *bāï' bin-naqs*.

VENDICATION, s. f. Voy. REVENDICATION.

VENDITION, s. f., t. de droit, vente. Voy. ce mot.

VENDRE, v. a., aliéner pour un certain prix une chose que l'on possède, صاتمق *sātmaq*, t.; بیع ا *beï' it*, a.-t.; فروخت ا *furoukht it*. — Vendre cher, بهالو صاتمق *behālu sātmaq*, بهای غالی ایله

بيع ا *behāï ghāli ilè beï' it;* — à bon marché, اوجوز صاتمق *oudjouz sātmaq,* بهای رخیص ایله فروخت ا *behāï rakhys ilè furoukht it;* — à crédit, ویره‌سیه صاتمق *vîrècïè sātmaq;* — au comptant, نقد ایله نقده صاتمق *naqd ilè sātmaq,* ویرمك *naqdè vîrmek;* — à l'encan, مزاددہ صاتمق *mezāddè sāmtaq,* مزاده صاتمق *mezādè sātmaq;* — au plus offrant et dernier enchérisseur, زیاده ویرنه صاتمق *zïādè vîrenè sātmaq;* — en gros, طوپدن صاتمق *thoptān sātmaq,* پاره پاره *pāra pāra sātmaq;* — au poids, وزن ایله صاتمق *vezn ilè sātmaq;* — au boisseau, کیله ایله صاتمق *kîlè ilè sātmaq.* — Vendre chèrement sa vie, se défendre courageusement avant de succomber, بر کمسنه جانینی توزلو صاتمق *bir kimesnè djānini touzlu sātmaq.* — Au fig., vendre son honneur, recevoir de l'argent pour faire une action indigne, عرضنی صاتمق *'yrzyni sātmaq.* — Se vendre, être vendu, صاتلمق *sātylmaq.* — A vendre, صاتلق *sātylyq.* — Marchandises à vendre, صاتلق مال *sātylyq māl.* — Vendu, e, صاتلمش *sātylmich,* بیع اولنمش *beï olounmich,* مبیوع *mebïou'.*

Vendredi, s. m., جمعه کونی *djum'a gunu,* a.-t.; جمعه *djum'a,* یوم الجمعه *ïevm ul-djum'a,* a.

Vénéfice, s. m., تسمیم بالسحر *tesmîm bis-syhr,* a.

Venelle, s. f., petite rue ; vieux mot qui n'est plus guère usité que dans cette phrase figurée et populaire : Enfiler la venelle, prendre la fuite, قاچمق *qātchmaq,* t.

Vénéneux, se, adj., زهرلو *zehirlu,* آغولو *āghoulu,* t.; سمّیتلو *semmïetlu,* a.-t. — Plante vénéneuse, زهرلو نبات سمّیه اوت *zehirlu ot, nebāti semmïiè.*

Vénérable, adj. com., حرمتلو *heurmetlu,* حرمته لایق *heurmetè lāïq,* a.-t.; واجب الاحترام *vādjib ul-yhtirām,* واجب التبجیل *vādjib ut-tebdjil,* a.-t.; محترم *muhterem,* a. — Vieillard vénérable, پیر واجب الاحترام *pîri vādjib ul-yhtirām.* — Assemblée vénérable, مجلس محترم *medjlici muhterem.*

Vénération, s. f., حرمت *heurmet,* a. — Grande vénération, حرمت عظیمه *heurmeti 'azîmè.* — Avoir beaucoup de vénération pour la vertu d'une personne, بر کمسنه نك فضیلتنه قتی کلی حرمت ا *bir kimesnènuñ fazyletinè qaty kulli heurmet it.*

Vénérer, v. a., révérer les personnes, les choses, حرمت ا *heurmet it,* تبجیل ا *tebdjîl it,* تعظیم ا *ta'zîm, yhtirām it.* — Vénérer les saints, اولیای عظام حقنه رسم تعظیم و احترام ادا ا *evliāï 'yzām haqqyna resmi ta'zîm u 'yhtirām edā it.* — Vénéré, e, حرمتلو *heurmetlu,* محترم *muhterem,* مبجّل *mubedjdjel.*

Vénerie, s. f., art de chasser avec des chiens courants, زغر ایله آوجیلق *zaghar ilè āvdjîlyq fenni,*

آوجیلق *âvdjîlyq*, t.; فن الصید بالکلاب *fenn us-saïd bil-kilâb*, a. — Les officiers de la vénerie, زغرجی باشیلق مستخدملری *zaghardji bâchîlyq mustakhdemleri*. — Lieu destiné à loger l'équipage de la vénerie, زغرجی باشی یری *zaghardji bâchi ïeri*.

VÉNÉRIEN, NE, adj., n'est guère usité qu'en parlant du commerce charnel entre les hommes et les femmes. Acte vénérien, جماع *djemâ'*. — Plaisir vénérien, لذت جماع *lezzeti djimâ'*. — Maladie vénérienne, mal vénérien, فرنك علتی - مرضی داء افرنجی *frenk 'ylleti, marazy, dè efrendjïi*. — Vénérien se dit aussi substantivement des personnes atteintes du mal vénérien, فرنك علتنه مبتلا اولان کمسنه *frenk 'ylletinè mubtelâ olân kimesnè*.

VENETTE, s. f. pop., peur, crainte, قورقو *qorqou*, t. — Avoir la venette, craindre, قورقمق *qorqmaq*. — Donner la venette, inspirer la peur, قورقتمق *qorqoutmaq*.

VENEUR, s. m., celui qui est chargé de faire chasser les chiens courants, زغرجی *zaghardji*, زغرایله اولیان اوجی *zaghar ilè avlaïân âvdji*, t. — Grand veneur, officier qui commande à toute la vénerie du Roi, آوجی باشی *âvdji bâchi*.

VENGEANCE, s. f., انتقام *intiqâm*, ثأر *séer*, a.; اوچ *eudj*, t. — Tirer vengeance, انتقام المق *intiqâm âlmaq*, برشیئك انتقامنی المق *bir cheïuñ intiqâmini âlmaq*. — Se venger de ses ennemis, دشمنلرندن اخذ انتقام ا *duchmenlerinden akhzy intiqâm it*. — Vengé, e, انتقامی آلنمش *intiqâmi âlynmich*.

VENGER, v. a., tirer raison, tirer satisfaction de quelque injure, de quelque acte coupable ou d'un outrage, انتقام المق *intiqâm âlmaq*, بر شیئك انتقامنی المق *bir cheïuñ intiqâmini âlmaq*, اخذ ثأر ا *akhzy séer it*, واقع اولان جرم و قباحتك انتقامنی المق *vâqy' olân djurm u qabâhatuñ intiqâmini âlmaq*; — une injure, برکمسنه مظهر اولدیغی شتم و تحقیرك انتقامنی المق *bir kimesnè mazher oldoughou chetm u tahqyruñ intiqâmini âlmaq*. — Venger les lois, punir, حقندن کلمك *haqqyndan guelmek*. — Se venger, v. pron., انتقامنی المق *intiqâmini âlmaq*. — Se venger de ses ennemis, دشمنلرندن اخذ انتقام ا *duchmenlerinden akhzy intiqâm it*. — Vengé, e, انتقامی آلنمش *intiqâmi âlinmich*.

VENGEUR, ERESSE, s., انتقام آلیجی *intiqâm âlidji*, a.-t.; منتقم *muntaqym*, قهار *qahhâr*, a. — Dieu est un juste vengeur, باری تعالی حضرتلری منتقم عادلدر *bâri te'âla hazretleri mountaqymi 'âdildur*. — Le foudre vengeur, la foudre vengeresse, صاعقهٔ شدید الانتقام *sâ'yqaï chedîd ul-intiqâm*.

VÉNIEL, LE, adj., qui peut être pardonné, عفو اولنور *'afv olounour*, a.-t.; عفوی ممکن *'afvi mumkin*, a. — Ne se dit que des péchés légers, اوفاق صوچ *oufâq soutch*. — Un

péché véniel, صغار ذنوبدن معدود *syghāri zunoubten ma'doud bir ma'ciet.* — En parlant de légers manquements dans ce qui regarde certains petits devoirs, on dit que ce ne sont que des fautes vénielles, des péchés véniels, بونلر انجق صغار ذنوب قبيلندندر *boun-lar andjaq syghāri zunoub qabīlin-dendur.*

Venimeux, se, adj., زهرلو *zehirlu,* اغولو *aghoulu,* t.; سامّ *sāmm,* سامّة *sāmmet,* a.; زهرناك *zehirnāk,* a.-p. — La vipère est venimeuse, انكرك زهرلودر *enguerek zehirludur.* — Au fig., on dit d'une personne médisante, que c'est une langue venimeuse, بر لسان زهرناكدر *bir liçāni zehir-nāktur.*

Venin, s. m., sorte de poison, ne se dit guère que de certaines liqueurs qui sortent du corps de quelques animaux, ou même de végétaux, زهر *zehr, zehir,* اغو *aghou,* t.; سمّ *semm,* pl. a. سموم *sumoum.* — Venin mortel, سمّ قاتل *semmi qātil.* — Le venin de la vipère, انكرك سمّی *enguerek semmi.* — L'animal a jeté son venin, حيوان سمّنی القا ايتمشدر *haïvān semmini ilqā itmich-tur.* — Se dit également d'une personne qui a dit tout ce qu'elle avait sur le cœur contre une autre, زهرينی دوكدی *zehrini deuktu.* — Venin, certaines parties qui se trouvent dans quelques parties malignes, زهرلولك *zehirlulik,* سمّيّة *semmiiet.* — C'est un venin qui se communique, سرايت ايدر بر سمّيّتدر *sirāïet ider bir sem-miiettur.* — Le venin de la peste, وبانك سمّيّتی *vebānuñ semmiiteti.* — Venin, au fig., rancune, haine cachée, كيزلو كين *guïzlu kīn,* حقد *hyqd,* كينهٔ درون *kīnèï deroun.*

Venir, v. n., se transporter d'un lieu à un autre dans lequel est, était ou sera celui qui parle ou à qui l'on parle, كلمك *guelmek,* t.; بر يردن كلمك *bir ïerden guelmek.* — Il va venir, شمدی كلمكدر *chimdi gue-lèdjektur.* — Venez çà, بری كل *beri guel.* — Venir, arriver, كلمك *guel-mek,* يتشمك *ïetichmek,* t.; وروداو *vuroud it,* واصل او *vācyl ol,* وارد او *vārid ol.* — Quel jour viennent les lettres, تحريرات قنغی كونك وارد اولور *tahrīrāt qanghy gundè vārid olour.* — Cela est venu à ma connaissance, بو شيئك وقوعی سمعمه واصل اولمشدر - معلومم اولمشدر *bou cheïuñ vuqou'y semi'mè vācyl ol-muchtur, ma'loumum olmuchtur.* — Laisser venir, voir venir, attendre, بكلمك *beklemek.* — Ne faire qu'aller et venir, être toujours en mouvement, لا ينقطع آمد شدّن خالی اولمامق *lā ïounqathy' āmed chudden khāli olmāmaq.* — Prov., Il semble qu'il vienne de l'autre monde, se dit d'une personne qui paraît ignorer ce qui se passe publiquement, اخرتدن كلمش كبی دنيادن خبری يوقدر *akhyretten guelmich guibi dunïāden khaberi ïoqtur.* — On dit que les revenus viennent bien, pour dire qu'ils sont payés régulièrement, واردات وقت وزمان ايله كلور *vāridāt vaqt u ze-mān ilè guelur.* — Venir, en parlant

des choses qui arrivent fortuitement, ظهور ا *zouhour it*, كلمك *guelmek*. — Il vint une tempête, بر فورتنه ظهور ايتدى *bir fortouna zouhour itti*. — Quand le temps en sera venu, وقتى ظهور ايلدكده *vaqti zouhour eïlediktè*. — Venir à point, à temps, à propos, تمام وقتنده ظهور ا *tamām vaqtindè zouhour it*. — Venir, échoir, arriver par succession, دوشمك *duchmek*, اصابت ا *içābet it*. — A la mort du père et de la mère, les biens viennent aux enfants, پدر ومادرك وفاتندن نصكره مالارى اولاده اصابت ايدر - دوشر *peder vè māderuñ vefātindensoñra mālleri evlādè içābet ider, ducher*. — Venir, être issu, sortir, چيقمق *tchyqmaq*. منشعب او *munche'yb ol*. — Venir, dériver, مشتق او *muchtaq ol*. — Ce mot vient de l'arabe, بو لفظ عرب لساننده مشتقدر *bou lafz 'arab liçāninden muchtaqtur*. — Venir, naître, croître, être produit, بتمك *bitmek*, حاصل او *hācyl ol*. — La canne à sucre ne vient pas dans ce pays, اول مملكتده شكر قامشى حاصل اولماز *ol memlekettè cheker qāmichi hācyl olmaz*. — Venir à l'esprit, à la mémoire, en parlant des idées, des souvenirs, خاطره كلمك *khāthyrè guelmek*, خاطره خطور ا *khāthyrè khouthour it*, سنوح ا *sunouh it*. — Il m'est venu un soupçon, خاطرمه بروسوسه سنوح ايتمشدر *khāthyrumè bir vesvecè sunouh itmichtur*. — Venir, sortir, couler, چيقمق *tchyqmaq*, خروج ا *khouroūdj it*. — Venir, couler goutte à goutte, قطره بقطره چيقمق *qathra beqathra tchyqmaq*. — Venir, provenir, émaner, اولمق *olmaq*, اقتضا ا *yqtizā it*, نشأت ا *nech'et it*, صدور ا *soudour it*. — De là vient que..., شوندن اولوركه *choundan olourki*. — D'où vient cet usage? بو عادت ندن نشأت ايدر *bou 'ādet neden nech'et ider*. — Venir, profiter, s'accroître, نشو و نما بولمق *nechu u nemā boulmuq*, كلشمك *guelichmek*. — Cet arbre vient bien, بو اغاج كوزل نشو و نما بولور - كوزل كلشور *bou aghādj guzel nechu u nemā boulour, guzel guelichur*. — Venir, parvenir, ايرشمك *irichmek*, وصول بولمق *vouçoul boulmaq*. — En venir aux mains, ال اله كلمك *el elè guelmek*; — aux reproches, سوكشمكه قدر كلمك *seuüuchmeguiè qadar guelmek*; — aux prises, دوكشمكه باشلامق *deuvuchmeïè bāchlāmaq*. — S'il venait à mourir, وفات ايلديجك اولسه *vefāt idèdjek olsa*. — Venir au fait, à la question, parler de la chose dont il s'agit, صدده كلمك *sadedè guelmek*. — Venir au monde, naître, دنيايه كلمك *dunïāïè guelmek*. — Venir bien, convenir, اويغون كلمك *ouïghoun guelmek*, موافق كلمك *muvāfyq guelmek*. — Venir à bout de..., y réussir, راست كلمك *rāst guelmek*, ظفر بولمق *zafer boulmaq*. — Venir à bout d'une chose, بر شيئه ظفر ياب او *bir cheïè zafer īāb ol*; — de ses desseins, مقصودينه دسترس او *maqsoudinè destres ol*. — Venir à son but, à ses fins, مرامنه واصل او *merāminè vācyl ol*,

تحصيل مرام ا *tahsyli merām it.* — Venir à la traverse, contrarier, troubler un dessein, une affaire, مخالفت ا *moukhāleſet it*, خلل كتورمك *khalel gueturmek.* — Venir de, expression qui marque une action toute récente, شمدبجك *chimdidjik*, هنوز *henouz.* — Il ne vient que de partir, هنوز عزيمت ايتمشدر *henouz'azimet itmichtur.* — A venir, loc. qui tient lieu d'adjectif et dont on se sert pour dire qu'il doit venir, qu'il doit arriver, كلهجك *guelèdjek*, آتى *âty*, مستقبل *moustaqbil.* — Le temps à venir, ou l'avenir, كلهجك وقت *guelèdjek vaqyt.* — Venu, e, كلمش *guelmich*, واصل ايرشمش *irichmich*, اولمش *vâcyl olmich.* — Soyez le bienvenu, formule de bienveillance ou de civilité, خوش كلدك - صفا كلدك *khoch guelduñ*, *safā guelduñ.* — Nouveau venu, en parlant d'une personne nouvellement arrivée, يكى كلمش *ïeñi guelmich*, مجددًا وارد *mudjeddeden vārid.* — Le premier venu, ايلك كلان *ilk guelān.*

Venise, ville principale et port du royaume Lombard-Vénitien, وندیك *venedik.* — Le golfe de Venise, وندیك كورفزى *venedik keurfezy.*

Vénitien, e, adj. et s., وندیكلو *venedikli*, t.

Vent, s. m., mouvement plus ou moins rapide de l'air, suivant une direction déterminée, روزكار *rouzguiār*, *rouziguiār*, يل *ïel*, t.; ريح *rïh*, pl. a. رياح *rïāh.* — Vent impétueux, كسكين روزكار *keskïn rouziguiār.* — Grand vent, ريح شديد *rïhy chedïd.* — Vent violent, سورت روزكار *sert rouziguiār*; — froid, ريح بارد صوغوق يل *soghouq ïel*, *rïhy bārïd*, — chaud, ايسّى يل *issi ïel*; — favorable, موافق روزكار *muvāfyq rouziguiār*; — contraire, مخالف روزكار *moukhālif rouziguiār*, ترس روزكار *ters rouziguiār.* — Vent frais, صاغ هوا *sāgh havā.* — Vents cardinaux, باش يللر *bāch ïeller*; — latéraux, جانبى يللر *djānibi ïeller.* — Vent du nord, يلدز *ïldiz*, بادشمال *bādichimāl*; — d'est, كون طوغوسى *gun dhoghouçou*; — du sud-est, كشلمه *kechichlemè*, قبله *qyblè*; — du nord-est, پويراز *poïrāz*; — du sud-ouest, باطى *bāthy*; — du nord-ouest, قره يل *qara ïel.* — Le vent souffle, روزكار اسر - هبوب ايدر *rouzguiār ecer, huboud ider.* — Vent, air agité par quelque moyen particulier, هوا *havā.* — Faire du vent avec un éventail, پلپازه ايله تحريك هوا ا *ïelpāzè ilè tahrïki havā it*, پلپازه‌لمك *ïelpāzèlemek.* — Qui va comme le vent, rapide comme le vent, روزكار كبى كيدر *rouzguiār guibi guïder.* — Avoir vent en poupe, au propre et au fig., پوپه هواسيله كتمك *poupa havācilè guïtmek.* — Instruments à vent, اوفورمكله چالنان سازلر *eufurmeguilè tchālïnān sāzlar.* — Vent, air retenu dans le corps, يل *ïel*, ريح *rïh*, pl. a. رياح *rïāh.* — Lâcher un vent, اوصرمق *açourmaq.* — Vent lâché, flatuosité,

قواره *qavāra.* — Cela cause des vents, تولید ریاح ایدر *tevlídi rīāh ider.* — Donner du vent à un tonneau, à une pièce de vin, فوچی یه بر دلك آچمق *foutchouïè bir delik âchmaq*, فوچی یی نفسلندرمك *foutchouïi nefeslendurmek.* — Vent, odeur, sentiment qui vient des émanations du corps, قوخه *qokhou*, رایحه *rāïha*, شمّه *chemmè.*

Vente, s. f., aliénation de la propriété à prix d'argent, action de vendre, صاتمه *sātma*, t., بیع *beï'*, a.; فروخت *furoukht.* — Vente volontaire, حسن رضا و اختیار ایله اولان بیع *husni rizā vu ykhtiār ilè olān beï'* بیع اختیاری *beï' ykhtïāri;* — forcée, بیع جبری *beï' djebri;* — frauduleuse, بیع فاسد *beï' fācid;* — simulée, بیع بالمواضعه *beï' bil-muvāze'a;* — nulle, بیع باطل *beï' bāthyl.* — Vente des biens, بیع اموال *beï' emvāl.* — Mettre en vente, صاتیلق ا *sātylyq it*, عرض للبیع ا *'arz lil-beï' it.* — Marchandise qui est en vente, صاتلور مال *sātilur māl.* — Qui se vend aisément, قولای صاتلور *qolaï sātileur*, سهل الرواج *sehl ürrevādj.* — Dur à la vente, کوچ صاتلور *gutch sātileur*, صعب البیع *sa'b ul-beï'*, قلیل الرواج *qalīl urrevādj.* — Vente, la place publique où l'on vend des marchandises, بازار *bāzār*, بازار یری *bāzār ïeri.*

Venter, v. n., faire du vent, یل ایلمك *ïel esmek*, اسمك *esmek*, t.; هبوب ا *huboub it*, a.-t.

Venteux, se, adj., qui occasionne des vents, ریحیتلو *rihyietlu*, یل پیدا ایتدرر *ïel peïdā itturur*, t.; مولّد ریاح *muvellidi rïāh*, a. — Les pommes sont venteuses, الما مولّد ریاحدر *elmā muvellidi rïāhtur.* — Qui est sujet aux vents, یللو *ïellu*, روزکارلو *rouzguiārlu*, روزکاری چوق *rouzguiāri tchoq.* — Plage venteuse, روزکاری چوق بر یالی *rouzguiāri tchoq bir ïāly.* — Venteux, causé par les vents, ریحی *rīhyi.* — Colique venteuse, قولنج ریحی *qouloundj rihyi.*

Ventilateur, s. m., تجدید هوایه مخصوص اولان منفذ *tedjdīdi havāïè makhsous olān menfaz*, a.-t.

Ventilation, s. f., action de renouveler l'air au moyen de ventilateurs, منفذ واسطه‌سیله تجدید هوا ایلمه *menfaz vācithacilè tedjdīd havā ïilemè*, a.-t. — Ventilation, t. de jurisp., action de déterminer la valeur de différentes parties d'un tout vendu en bloc. Voy. Ventiler.

Ventiler, v. a., t. de jurisp., évaluer une ou plusieurs portions d'un tout, vendu, non pas quant à la valeur réelle, mais relativement au prix total, معلوم القیمه بر شیئك هر برجزئی بهاسنی بشقه بشقه تقدیرا *ma'loum ul-qymè bir cheïuñ her bir djuz'y behācini bachqa bachqa taqdīr it.* — Agiter une question avant d'en délibérer en forme, انتقار کیفیّت حال ا *intiqāri kèïfïieti hāl it.*

VENTOSITÉ, s. f., يـــل *ïel*, t.; ريحيّت *rïhyiet*, ريح *rïh*, a.

VENTOUSE, s. f., instrument de chirurgie que l'on applique sur la peau afin de la soulever et de produire une irritation locale, حجامت شيشه‌سى *hadjāmet chïchèci*, a.-t.; حجامه *hadjāmet*, pl. a. حجامات *hadjāmāt*. — Appliquer des ventouses, - حجامت شيشه‌سى اورمق ياپشدرمق *hadjāmet chïchèci ourmaq, ïāpichturmaq*. — Ventouse, ouverture pratiquée dans un conduit pour donner passage à l'air au moyen d'un tuyau, هوا يولى *havā ïolou*, منفذ هوا *menfezy havā*.

VENTOUSER, v. a., حجامت شيشه‌سى ياپشدرمق *hadjāmet chïchèci ïāpichturmaq*, حجامت ا *hadjāmet it*.

VENTRE, s. m., capacité du corps de l'homme et des animaux, où sont les intestins, قارن - قرن *qārn, qaren*, t.; بطن *bathn*, pl. a. بطون *bouthoun*; شكم *chikem*, p. — Avoir mal au ventre, قارن اغريسنه مبتلا اول *qārn aghryçinè mubtelā ol*. — Avoir le ventre gonflé, قارن شيشكين اول *qārn chïchkin ol*. — Bas ventre, بطن اسفل *bathni esfel*; اسفل البطن *esfel ul-bathn*, a.; سپدلك *sepedlik*, قوبك التى *gueubek altȳ*, t. — Se coucher sur le ventre, قارن اوزرنده ياتمق *qārn uzerindè ïātmaq*. — Demander pardon ventre à terre, c'est-à-dire avec toute sorte de soumission, سجده ايدرك استدعاى عفو *sedjdè iderek istid'āï 'afv it*. — Au fig., être sujet à son ventre, se laisser aller à la gourmandise, چوق عبد البطن او يمك *tchoq ïemek, 'abd ul-bathn ol*. — Passer sur le ventre à quelqu'un. Voy. TERRASSER, — Petit ventre, l'estomac, معده *my'dè*. — Ventre, se dit aussi par extension de la partie intérieure du corps qui est sous les côtes, جوف البطن *djevf ul-bathn*. — Remettre le cœur au ventre de quelqu'un, lui donner du courage, بر كمسنه‌يى يكيدن يوركلندرمك *bir kimesnèïi ïeñyden ïureklendurmek*. — Lui mettre le feu sous le ventre, fig., le mettre en colère, بر كمسنه‌يى پك طارلتمق - اغضاب ا *bir kimesnèïi pek dhāriltmaq, yghzāb it*. — On dit d'un cheval qu'il n'a point de ventre, pour dire qu'il est serré des flancs, قارنى ياستم *qārni ïastum*; — qu'une muraille fait le ventre, pour dire qu'elle bombe, قنبورلنمق *qambourlanmaq*, شيشمك *chïchmek*; — d'une bouteille, qu'elle a un gros ventre, كيكش قارنلى *gueïñich qārenlu*.

VENTRÉE, s. fém., بر طوغوش ياورىلرى *bir dhoghouch ïāvroularï*, t.; نتاج *nitādj*, نتيجه *netïdjè*, a. — En une ventrée, ou d'une ventrée, نتاج واحده *nïtādjï vāhyddè*.

VENTRICULE, s. m., t. d'anat., certaines capacités qui sont dans le corps, جوف *djef*, pl. a. اجواف *edjvāf*. — Les ventricules du cerveau, اجواف دماغ *edjvāfi dimāgh*; — du cœur, اجواف قلب *edjvāfi qalb*. — Ventricule, pris absolument, se dit de l'estomac de certains animaux, قورساق *qoursāq*.

VENTRIÈRE, s. f., قولاك *qoulāk*, طپقور قولاکی *thapqour qoulāñi*, t.

VENTRILOQUE, adj. com., se dit des personnes qui, ayant la voix sourde et caverneuse, semblent parler du ventre, عميق الصوت *'amyq us-saut*, a. — Personne qui semble parler du ventre, سسی کندو قارنندن چیقارر کبی کمسنه *seci guendu qārnindan tchyqārur guibi kimesnè*.

VENTROUILLER (SE), v. pronom., چامور ایچنده یوارلنمق *tchāmour itchindè iouwārlanmaq*, t. Voy. VAUTRER, SE VAUTRER.

VENTRU, E, adj., qui a un gros ventre, بیوك قارنلو *buïuk qārinlu*, t.; اعجر *a'djer*, a. — Une personne ventrue, بیوك قارنلو بر کمسنه *buïuk qārinlu bir kimesnè*.

VENUE, s. f., arrivée, کلش *guelich*, کلمه *guelmè*, t.; ورود *vuroud*, وصول *vouçoul*, مجیء *medji*, a. — Dès que j'appris votre venue, وصولکزدن خبردار اولدیغمده *vuçouluñyzden khaberdār oldoughoumdè*. — La venue du Messie, ظهور مسیح *zouhouri mecyh*, مجیء مسیح *medjii mecyh*. — Allées et venues, démarches que l'on fait pour une affaire, ایاب واروب کلمه *vārup guelmè*, آمد شد وذهاب *iāb u zehāb, âmed chud*.

VÉNULE, s. f., petite veine, انجه طمر *indjè dhamar*, t.

VÉNUS, s. f., déesse de la beauté, زهره *zuhrè*, ملکة الحسن *meleket ul-husn*, a. — Au fig., c'est une Vénus, se dit d'une femme d'une grande beauté, حسناء بینظیردر *housnāï bènazīrdur*. — Vénus, une des planètes la plus proche du soleil après Mercure, زهرة *zouhret*, زهره *zouhrè*, ناهید *nāhīd*, ستاره زهره *setārèï zouhrè*. — Le peuple donne à Vénus le nom d'Étoile du matin, d'étoile du Berger, صباح یلدزی *sabāhïel-dyzy*, نجم السحر *nedjm us-sahar*.

VÊPRE, s. m., (vieux mot). le soir, la fin du jour, اخشام *akhchām*, t.

VÊPRES, s. f. pl., office divin que l'on dit à trois heures après-midi, ایکندی نمازی *ikindi namāzy*, t.

VER, s. m., animal long, rampant et qui n'a ni enveloppe cornée, ni membres articulés, قورد *qourd*, t.; دود *doud*, pl. a. دیدان *dīdān*. — Un gros ver, ایری قورد *iri qourd*. — Ver de terre, یر صوغلجانی *ïer soghouldjāni*. — Ver qui ronge le bois, اغاج قوردی *aghādj qourdou*; — qui ronge les étoffes, کروه *gavè*; — qui ronge les grains, بغدای بتی *boghdāï biti*, تخل بتی *takhal biti*. — Ver engendré dans le corps de l'homme et des animaux, صوغلجان *soghouldjān*, دود *doud*. — Ver solitaire. Voy. TÉNIA. - Ver à soie, ایپك قوردی *ipek qourdi*, دود الحریر *doud ul-harīr*. — Ver luisant, آتش بوجکی *âtech beudjegui*, یلدز بوجکی *ïldyz beudjegui*. — Tirer les vers du nez à quelqu'un, l'amener à dire ce qu'on veut savoir, en le questionnant adroitement, اغزدن ساقز آولامق *aghyzden sāqyz âvlāmaq*. — Fig., ver rongeur, remords. Voy. ce mot.

VÉRACITÉ, s. fém., کرچکلك

guertcheklik, طوغرولق *dhoghrouluq*, طوغرو سوزليلق *dhoghrou seuzlulyq*, t.; صدق *sydq*, صدق كلام *sydyq kelām*.

VERBAL, E, adj., t. de gram., qui vient du verbe, فعلى *fy'lii*, a. — Adjectif verbal, صفت فعليه *syfati fy'liié*. — Verbal, qui n'est que de vive voix, et non par écrit, اغزدن ويريلان *aghyzdan vīrīlān*, t.; شفاهى *chifāhii*, a. — Promesse verbale, شفاها ويريلان وعد *chifāhen vīrīlān va'd*. — Ordre verbal, شفاها ويرلان امر *chifāhen vīrilān emr*. — Procès-verbal, كيفيّت حالى متضمّن اعلام *keïf'iieti hāli mutezammin y'lām*.

VERBALEMENT, adv., آغزدن *āghyzden*, t.; شفاها *chifāhen*, لسانًا *licānen*. — Promettre verbalement, شفاها وعد ا *chifāhen va'd it*.

VERBALISER, v. n., dire des raisons ou des faits pour les faire mettre dans un procès-verbal, تقرير كلام ا *taqrīri kelām it*. — Verbaliser, dresser un procès-verbal, كيفيّت حالى متضمّن بر قطعه اعلام قلمه آلمق *keïfiieti hāli mutezammin bir qyth'á y'lām qalemé-álmaq*. — Fam., faire de grands discours inutiles et qui n'aboutissent à rien, خلط كلام ا *khalthy kelām it*, ياوه سويلمك *īāvé seuïlemek*, a—t.

VERBE, s. m., t. de gram., partie de l'oraison qui indique l'état, l'action d'un sujet avec rapport au temps, فعل *fy'l*, pl. a. افعال *ef'āl*. Voy. pour les diverses espèces de verbes le mot فعل *fy'l*, dans le Diction. turc-français. — Verbe, parole, ton de voix, كلام اواز *kelām, āvāz*. — Avoir le verbe haut, avoir la voix fort élevée, قتى آواز ايله سويلمك *qaty āvāz ilé seuïlemek*. — Verbe, en t. de théologie, la seconde personne de la Sainte-Trinité, كلمة الله *kelimet oullah*. — Le Verbe éternel, كلمة الله ازلى *kelīmet oullahi ezeli*. — Le Verbe incarné, كلمة الله متجسّد *kelimet oullahi mutedjessed*.

VERBÉRATION, s. f., se dit de l'air frappé qui produit le son, هوانك طوقشمه سى *havānuñ dhoqouchmaci*, t.; مصادمت هوا *muçādemeti havā*, a.

VERBEUX, SE, adj., چوق سوزلو *tchoq seuzlu*, چوق سويلر *tchoq seuïler*, t.; كثير الكلام *kecīr ul-kelām*, a.—Un avocat verbeux, كثير الكلام بر دعوا وكيلى *kecīr ul-kelām bir da'vā vekīli*.

VERBIAGE, s. m., بوش لاقردى *boch lāqyrdi*, بيهوده سوزلو *bīhoudé seuzler*, t.; خلطيّات *khalthyiāt*, هذيان *hezīān*, a.

VERBIAGER, v. n., خلطيّات شويلمك *khalthyiāt seuïlemek*, a.-t.; ياوه سويلمك *īāvé seuïlemek*, p.-t.

VERBIAGEUR, SE, s., ياوه سويليجى *īāvé seuïleïdji*, خلطيّات سويليان *khalthyiāt seuïleïān*, t.

VERBOSITÉ, s. f., سوز چوقلغى *seuz tchoqlyghy*, t.; كثرت كلام *kesreti-kelām*, a.

VERD, adj. Voy. VERT.

VERDATRE, adj. com., يشيله چالار *ïechīlé tchālār*, يشمترك *ïechimtrek*, يشيلجه *ïechīldjé*, t. — De l'eau ver-

dâtre, مايل الى خضرت اولان صو *mâïli ila khouzret olân sou*, a.-t.

VERDELET, TE, adj., un peu acide, اكشيجه *ekchîdjè*, t. — Qui a encore de la vigueur, دنج *dindj*.

VERDERIE, s. f., étendue de bois qui était soumise à la juridiction d'un verdier, بر قورى اغاسنك حوزهٔ حكومتى داخلنده اولان يرٔ *bir qoury aghâcinuñ havzèï hukioumeti dâkhylindè olân ïer*. — La juridiction même, بر قورى اغاسنك حكومتى *bir qoury aghâcinuñ hukioumeti*, t.

VERDET, s. masc., vert-de-gris, ژنكار *jenguiâr*, p.

VERDEUR, s. f., humeur, sève des plantes, des arbres. Voy. SÈVE. — Verdeur, acidité, اكشيلك *ekchîlik*, حموضيّة *houmouxïiet*, a.; — du vin, شرابك اكشلكى *charâbuñ ekchiligui*, مزّت *mezzet*. — Verdeur, vigueur, دنجلك *dindjlik*, تازه‌لك *tazèlik*, طراوت *therâvet*, ريعان *reï'ân*. — Dans la verdeur de l'âge, سنّك حال ريعانك *sinnuñ hâli reï'ândè*, t. — Verdeur, âcreté des paroles, سرتلك *sertlik*, حدّت *hyddet*.

VERDIER, s. m., officier qui était établi pour commander aux gardes d'une forêt, قورى اغاسى *qoury aghâci*. — Oiseau du genre des moineaux, بر نوع سرچه قوشى *bir nev'y sirtchè qouchou*, يشيل اسپنوس *ïechîl ispinos*, t.

VERDIR, v. a., donner une couleur verte, peindre en vert, يشيل بويامق *ïechîl boïâmaq*, بويامق - بويامق *boïâmaq*, يشيله *ïechîlè boïâmaq*, يشيللتمك *ïechîlletmek*, يشيل رنك اورمق *ïechîl renk ourmaq*. — Verdir, v. n., devenir vert, se dit particulièrement des arbres, des plantes, يشيللنمك *ïechîllenmek*, يشرمك *ïechirmek*, يم يشيل اولمق *ïem ïechîl olmaq*, اخضاب *ykhzâb* it. — Verdi, e, يشيللنمش *ïechîllenmich*, يم يشيل اولمش *ïem ïechîl olmuch*, مخضّر *moukhazzer*, مخضوب *makhzoub*.

VERDOYANT, E, adject., يشيللنن *ïechîllenen*, يشيللنور *ïechîlleneur*, t.; خضر *khazyr*, مخضر *moukhzyrr*, a.

VERDOYER, v. n., devenir vert, se dit particulièrement des bois, يشيللنمك *ïechîllenmek*.

VERDURE, s. f., يشيللك *ïechîllik*, t.; خضرت *khouzret*, a.; سبزه *sebzè*, p. — Lieu plein de verdure, سبزه‌زار *sebzèzâr*. — Coucher sur la verdure, سبزه اوزرنده ياتمق *sebzè uzerindè ïâtmaq*. — Verdure se dit aussi des plantes potagères dont on mange les feuilles, سبزوات *sebzevât*.

VÉREUX, SE, adj., se dit proprement des fruits dans lesquels se trouvent des vers, قوردلو *qourdlu*, t. — Fruit véreux, قوردلو ميوه *qourdlu meïvè*. — Véreux, au fig. et fam., défectueux, qui a un vice essentiel, چوروك *tchuruk*, فنا *fenâ*, سقيم *saqym*, معلل بالسقامة *mou'allyq bissaqâmet*, a. — Une caution véreuse, چوروك بر كفيل *tchuruk bir kefîl*. — Son cas est véreux, ايشى فنادر *ichi fenâdur*. — Il y a quelque chose de véreux dans cette affaire, بو خصوصده بر نوع چوروكلك واردر *bou khouçoustè bir nev'y tchuruklik vârdur*.

VERGE, s. f., petite baguette longue et flexible, چبوق *tchibouq*, t.; قضيب *qazyb*, pl. a. قضبان *qazbān*. — La verge d'un fouet de charretier, عربه‌جی قامچیسنك چیبوغی *'arabadji qāmtchícinuñ tchíboughy*. — Verge de fer, دمر چبوغی *demir tchiboughy*. — La verge de Moïse, حضرت موسینك دکنکی *hazreti mouçanuñ deïnegui*, عصاء موسی *'açāï mouça*. — Verge, baguette que portent les huissiers, دکنك *deïnek*, عصا *'açā*. — Verges, au pl., plusieurs menus brins de bouleau avec lesquels on fouette ou fustige, قمچی *qamtchi*, چبوقلر *tchibouqlar*, چوپ *tcheup*. — Frapper, battre de verges, انجه چبوقلر ایله اورمق *indjè tchibouqlar ilè ourmaq*, چبوق چالمق *tchibouq tchālmaq*, قمچیلمق *qamtchílamaq*. — Verge, le membre génital, سك *sik*, ارکك آلتی - یراغی *eruñ âleti, ïarāghy*, ذکر *zeker*, pl. a. ذکور *zukiour*. — Verge, mesure dont on se servait pour les terres, یر اولچیسی *ïer eultchuçu*.

VERGÉ, E, adj., se dit d'une étoffe rayée, چبوقلی *tchibouqli*, t. — Cette étoffe est vergée, بو قماش چبوقلیدر *bou qoumāch tchíbouqlídur*.

VERGER, s. m., یمش باغچه‌سی *ïemich bāghtchèci*, اغاجلق *aghādjlyq*, یمش اغاجلغی *ïemich aghādjlyghy*, میوه‌دار اغاج باغچه‌سی *meïvèdār aghādj bāghtchèci*, t.

VERGER, v. a., mesurer une étoffe avec la verge, چبوق ایله اولچمك *tchibouq ilè eultchmek*.

VERGETER, v. a., کفه‌لمك *kiefèlemek*, چبوق ایله سلکمك *tchibouq ilè silkmek*, چالی سپورکه‌سیله سلکمك *tchāli supurguiècilè silkmek*, t. — Vergeter un habit, لباسی چبوق ایله سلکمك *libāci tchibouq ilè silkmek*, لباسی کفه‌لمك *libāci kefèlemek*.

VERGETIER, subst. masc., چالی سپورکه‌جیسی *tchāli supurguièdjïci*, t.

VERGETTES, s. f. pl.; s'emploie aussi au sing., vergette, époussette, کفه *kefè*, چالی سپورکه‌سی *tchāli supurguièci*, t.

VERGLACER, v. n., طوکمق *dhoñmaq*, اینجه طوکمق *indjè dhoñmaq*, t.

VERGLAS, s. m., اینجه طوك *indjè dhoñ*, دپی اینجه بوز *depi, indjè bouz*, t.

VERGNE, s. m., arbre, aune, اقچه اغاج *aqtchè aghādj*, قزل اغاج *qyzyl aghādj*, t.

VERGOGNE, s. f., honte, اوتنمه *outanma*, اوتانقلق *outānyqlyq*, t.; حیا *haïā*, عار *'ār*, a. — C'est un homme sans vergogne, عارسز بر آدمدر *'ārsyz bir âdemdur*.

VERGUE, s. f., سرن *seren*, ارتنا *artennā*, t.

VÉRICLE, s. f., یاپمه طاش *ïāpma thāch*, t. — Des diamants de véricle, ساخته الماس طاشی *sākhtè elmās thāchi*.

VÉRIDICITÉ, s. f., conformité entière à la vérité, سوز طوغرولغی *seuz dhoghroloughou*, t.; صدق قول *sydyq qavl*, مقارنة بالصدق *mouqārenet bis-sydq*, a. — Contester la

véridicité d'un récit, بر روايتك صدق وحقيقتنه اعتراض ا *bir revāïetuñ sydyq u haqyqatinè y'tirāz it.* — Véridicité, caractère du véridique, صدق *sydq*, صداقة *sadāqat.* — Dans ce sens, on dit plus ordinairement Véracité.

Véridique, adj. com., طوغرو سويلر *dhoghrou seuïler*, كرچك سويلر *guertchek seuïler*, راست سويلليجى *rāst seïleïdji*, a.-t.; صادق القول *sādyq ul-qavl*, a.

Vérificateur, s. m., تحقيق - تصديق ايديجى *tahqyq, tastyq idïdji*, تصحيح ايديجى *tashyh idïdji*, a.-t.; مفتش *mufettich*, a.

Vérification, s. f., تحقيق *tahqyq*, تصحيح *tashyh*, تفتيش صحة *teftïchi syhhat*, تفتيش حقيقت *teftïchi haqyqat*, a. — Examen, كشف *kechf.* — Collationnement, مقابله *mouqābelè*, تطبيق *tathbyq.*

Vérifier, v. a., examiner, rechercher si une chose est vraie, بر شيئك كرچكلكنى اراشدرمق *bir cheïuñ guertchekliguini arāchturmaq*, t.; تفتيش ا *teftïch it*, تحقيق ا *tahqyq it*, تفتيش صحت حال ا *teftïchi syhhati hāl it*, تحقيق حال ا *tahqyqy hāl it.* — Vérifier, reconnaître pour vrai, تحقيق ا *tahqyq it.* — Vérifier une écriture, un acte, بر يازونك يا بر سندك صحتنى تحقيق ا *bir ïāzounuñ ïā bir seneduñ syhhatini tahqyq it.* — Faire voir la vérité d'une chose, اثبات حقيقت ا *tastyq ït*, تصديق ا *isbāti haqyqat it*, بر شيئك كرچكلكنى كوسترمك - اثبات ا *bir cheïuñ guertchekliguini gueustermek, isbāt it.* — Vérifier, comparer, collationner. — Voy. ces mots. — Vérifié, e, صحتى تحقيق اولنمش *syhhati tahqyq olounmich*, متحقق *mutchaqqaq*, متحقق الصحة *mutchaqqaq us-syhhat.*

Vérin, s. m., يوك قالدره جق آلت *ïuk qāldïradjaq ālet*, t.

Vérine, s. fém., lampe de verre qu'on suspend au-dessus du compas pour éclairer le timonier pendant la nuit, پوصله دولابى قنديلى *pouçola dolābi qandīli.*

Véritable, adj. com., vrai, conforme à la vérité, كرچك *guertchek*, t.; صحيح *sahyh*, حقيقى *haqyqyi*, a.; صدق وحقيقته مقارن *sydq u haqyqatè mouqārin*, اصل *asl.* — Histoire véritable, حكايهٔ صحيحه *hykiaïèï sahyha.* — Relation véritable, صدق وحقيقته مقارن بر تقرير *sydq u haqyqatè mouqārin bir taqrīr.* — Qui est véritable dans ses paroles, صادق القول *sādyq ul-qavl.* — Un véritable ami, محب صادق *mouhybbi sādyq*, بر كرچكدن دوست *guertchekten bir dost.* — Véritable, qui n'est pas falsifié, كرچك *guertchek*, صحيح *sahyh.* — De l'or véritable, كرچك التون *guertchek altoun*, ذهب صحيح *zehbi sahyh.*

Véritablement, adv., conformément à la vérité, كرچكدن *guertchekten*, بالصدق *bis-sydq*, بالصحة *bis-syhhat*, a. — Parlez-moi véritablement, بكا بالصدق والصحه

لاقردی سویله *bañā bis-sydq wes-syhha lāqyrdi seuïlè.* — Véritablement, réellement, حقیقةً *haqyqaten.* — A la vérité, en effet, effectivement, کرچک *guertchek,* فی الحقیقه *fil-haqyqa,* فی الواقع *fil-vāqy'.*

Vérité, s. f., conformité de l'idée avec son objet, d'un récit avec le fait, du discours avec la pensée, کرچکلك *guertcheklik,* t.; حقیقت *haqyqat,* صحّت *sahhat, syhhat,* حقیقت حال *haqyqati hāl,* a. — C'est la vérité toute pure, حقیقت محضدر *haqyqati mahzdur.* — Vérité, par opposition à Erreur. Trahir la vérité, حقّه خیانت ا *haqqa khyānet it.* — Vérité, sincérité, bonne foi, طوغریلق *dhoghroulyq,* صدق *sydq,* خلوص *khoulous.* — Parler d'un air de vérité, صورت صدق وخلوص ایله سویلمك *soureti sydq u khoulous ilè seuïlemek.* — En vérité, certainement, sincèrement, کرچکدن *guertchekten,* حقیقةً *haqyqaten,* واقعا *vāqa'ā.* — A la vérité, en effet, طوغریسی *dhoghrouçou,* حقیقتاً *haqyqattè,* فی نفس الامر *fi nefsil-emr.* — Vérités, au pl., choses véritables, حقایق *haqāïq.*

Verjus, s. m., raisin cueilli avant sa maturité, قورق - قوروق *qourouq,* حصرم *hysrim,* a. — Suc exprimé du raisin acide, قوروق صویی *qourouq souïi.*

Verjuté, e, adject., قورقلو *qourouqlu,* اکشیجه *ekchidjè,* t.

Vermeil, s. masc., argent doré, یالدزلو کومش *ïāldyzlu gumuch,* t.; فضّة مذهّبه *fuzzati muzehhebè,* a.

Vermeil, le, adj., d'un rouge plus foncé que l'incarnat, آل *āl,* کلکون *kulgun,* vulg. کلکلی *gulguli,* t.; لعلکون *la'lguïoun,* p. — Bouche vermeille, دهن لعلکون *dehen la'l-guïoun.*

Vermicelle, ou Vermicel, s. m., pâte en forme de vers longs et menus, dont on fait des potages, شهریه *chehrïè.* — Potage fait avec cette pâte, شهریه چورباسی *chehrïè tchorbāci,* t.

Vermicellier, s. m., شهریه جی *chehrïèdji,* t.

Vermiculaire, adj. com., قورد کبی اولان *qourd guibi olān,* t.; دودی *doudïi,* a. — Mouvement vermiculaire des intestins, امعانك حرکت دودیه سی *em'ānuñ hareketi doudïièci.*

Vermiforme, adj. com., قورد صورتلو دودی *qourd souretlu,* t.; دودی الشکل *doudïi uch-chekil,* a.

Vermifuge, adj. com., se dit des remèdes propres à faire mourir les vers engendrés dans le corps humain ou à les en chasser, صوغلجان دوکیجی *soghouldjān deukudju,* صوغلجانی اولدرن *soghouldjāni eulduren,* صوغلجانی سوروپ چقاریجی *soghouldjāni surup tchyqārïdji,* t.; دافع الصفار *dāfi' us-safār.* — Vermifuge, s. m., remède, صوغلجان علاجی *soghouldjān 'ylādji,* صوغلجان دوکیجی علاج *soghouldjān deukïdji 'ylādj.*

VERMILLON, s. m., cinabre, سولكن *suluguen*, *suluïen*, زنجفره *zindjifra*, توز اولمش زنجفره *toz olmuch zindjifra*, t. — Couleur vive qui se tire du cinabre, قزل بويا *qyzyl boïā*. — Couleur vermeille des joues et des lèvres, آل رنك *āl renk*, حمرت فاقعة *houmreti fāqy'at*. — Le vermillon des lèvres, دوداقلرينك آل رنكى *doudāqlarïnuñ āl rengui*.

VERMILLONNER, ou VERMILLER, v. n., chercher des vers pour pâturer, يملنمك ايچون طپراقك قورد ارامق *ïemlenmek itchoun thoprāqta qourd ārāmaq*, t.

VERMILLONNER, v. a., peindre en vermillon, زنجفره رنكى اورمق *zindjifra rengui ourmaq*, t.

VERMINE, s. f. coll., toute sorte d'insectes malpropres, nuisibles et incommodes, كهله *kehlè*, بت *bit*, t.; قمل *qaml*, a. — Cet enfant est plein de vermine, بو چوجوق بت ايله طولو در *bou tchodjouq bit ilè dholou dur*. — Vermine, au fig., toutes sortes de gens de mauvaise vie, هر درلو يرامز آدملر *her turlu ïarāmaz ādemler*, حشرات الناس *hacherāt ün-nās*, حشرات *hacherāt*.

VERMISSEAU, s. m., قورد جغز *qourd-djyghez*, ير قوردجغزى *ïer qourd-djyghezy*, t.; دويدة *douïdet*, a.

VERMOULER (SE), v. pronom., قوردلنمق *qourdlanmaq*, قورددن يتلمك *qourdden ïenilmek*, t.

VERMOULU, E, adj., قورد يمكلو *qourd ïeniklu*, t.; كرمخورده *kermkhordè*, p. — Ce livre est vermoulu, بو كتاب كرمخورده در *bou kitāb kermkhordè dur*. — Bois vermoulu, قورد يمكلو اغاج *qourd ïeniklu aghādj*.

VERMOULURE, s. fém., trace que les vers laissent dans ce qu'ils ont rongé, قورد يمكى *qourd ïenigui*, t. — Il y a de la vermoulure dans ce bois, بو اغاجك قورد يمكى واردر *bou aghādjtè qourd ïenigui vārdur*. — Vermoulure, la poudre qui sort des trous faits par les vers, قورد دلكندن چيقان توز *qourd deliguinden tchyqān toz*.

VERMOUT, s. m., پلين شرابى *pelïn charābi*, t.

VERNAL, E, adj., t. didact., printanier, اوّلبهاركى *evvelbehārūnki*, t.; ربيعىّ *rebī'yi*, a.

VERNE, s. m., arbre. Voy. AUNE.

VERNIR, v. a., روغن سورمك *rough an surmek*, روغن ايله پارلتمق *rough an ilè pārlatmaq*, جلا ويرمك *djilā vïrmek*, t. — Vernir un tableau, بر تصويره روغن سورمك *bir tasvïrè rough an surmek*.

VERNIS, s. m., enduit dont on couvre la surface des corps pour la rendre lisse et luisante, جلا ويره جك *djilā vïrèdjek rough an*, t.; سمّان *semmān*, a.; سندروس *sende-ros*, p. — Vernis de la Chine, سمّان چينى *semmāni tchïni*. — Mettre du vernis sur du bois ou sur du fer, اغاج يا دمر اوزرينه روغن سورمك *aghādj ïā demir uzerïnè rough an surmek*. — Vernis, enduit composé de substances vitrifiables dont on couvre des vases de terre, صير *syr*.

— Vernis, au fig., se dit de tout ce qui sert à donner aux choses une apparence ou une couleur favorable ou défavorable, پرلاقلق *parlāqlyq*, رونق *revnaq*, جلا *djilā*. — Teinte, apparence, رنك *renk*, بویا *boïā*. — Vernis du Japon, nom d'un arbre commun en Asie ou en Amérique, امریقه‌دن بر اغاجك اسمی *amerīqadan bir aghādjuñ ismi*.

VERNISSER, v. a., vernir de la poterie, چوملکه روغن سورمك *tcheumlegué roughan surmek*, صیرلامق *syrlamaq*. — Vernissé, e, صیرلو *syrlu*.

VERNISSEUR, s. m., جلا ویرر *djilā vīrur roughandji*, t.

VERNISSURE, s. f., جلا ویرمه‌جك روغنلامه *djilā vīrèdjek roughanlama*, t.

VÉROLE, s. f., maladie vénérienne; on évite par bienséance de se servir de ce mot. Les médecins disent ordinairement Syphilis, فرنك علّتی *frenk 'ylleti*, علّتی فرنکی *'ylleti frengui*, فرنکی *frengui*, a.-t. — Cet homme a pris, a gagné la vérole avec une telle, علّتی فرنکی‌یی فلان قاربدن اخذ ایتمشدر *'ylleti frenguïi felān qāryden akhz itmichtur*. — Petite vérole, maladie qui se manifeste par une éruption de boutons pustuleux, چیچك علّتی *tchītchek 'ylleti*, چیچك *tchītchek*, t.; جدری *djederi*, a. — Cet enfant a la petite vérole, بو چوجوقده چیچك علّتی واردر *bou tchodjouqta tchītchek 'ylleti vārdur*. — La petite vérole est rentrée, بثور جدری داخل بدنه منعکس اولدی *buçouri djederi dākhyli bedenè mun'akis oldou*. — Être marqué de la petite vérole, چیچك نشانلر ایله نشانلنمق *tchītchek nichānlar ilè nichānlanmaq*. — Petite vérole volante, maladie, éruption qui n'a rien de dangereux, جدری طیّار *djederi theïïār*.

VÉROLÉ, E, adj., فرنکلی علّتنه *frenk 'ylletinè oghrāmich*, اغرامش فرنکیلو *frenguïlu*, t.

VÉROLIQUE, adj. com., فرنکلی علّتنه مخصوص-متعلّق *frenk 'ylletinè makhsous, mute'allyq*, t.

VÉRON, s. m., poisson, بر نوع طتلو صو بالغی *bir nev'y thatlu sou bālyghy*, t.

VÉRONIQUE, s. f., plante, ویرونکه یاوشان اوتی *vīrounikè, īāvchān otу*, t.

VERRAT, s. m., ارکك طوکز *erkek dhoñouz*, کراز *gurāz*, اندمش اولیان خنزیر *enèmich olmaïān khynzyr*, a.-t.; خنزیر فحل *khynzyri fahl*, a.

VERRE, s. m., corps transparent et fragile, جام *djām*, شیشه *chīchè*, صرچه *syrtchè*, t.; زجاج *zidjādj*, a. — Sorte de vase pour boire, fait de verre, قدح *qadeh*, a.-t. — Un grand verre, قدح کبیر *qadehy kebīr*. — Verre de cristal, بلور قدح *bulour qadeh*. — Verre à vin de Champagne, شامپانیا قدحی *chāmpānīā qadehy*. — Plein un verre, بر قدح طلوسی *bir qadeh dholouçou*. — Un verre d'eau, بر قدح صو *bir qadeh sou*.

VERRERIE, s. f., lieu où l'on fait le verre, شیشه کارخانه‌سی *chīchè*

kiārkhānèci, بلورخانه *bulour khānè.* — Art de faire le verre, شيشه جيلك *chīchèdjīlik,* فنّ اعمال زجاج *fenni y'māli zidjādj.* — Toutes sortes d'ouvrages de verre, هر درلو شيشه *her turlu chīchè,* چام ايشى *djām ichi,* اجناس زجاج *edjnāci zidjādj.*

Verrier, s. m., ouvrier qui fait du verre, des ouvrages de verre, جامجى *djāmdji,* شيشه جى *chīchèdji,* t.; زجاجى *zidjādjīi,* pl. a. زجاجيّون *zidjādjīioun.* — Ustensile de ménage dans lequel on range les verres à boire, les carafes, etc., شيشه ظرفلرى تپسيسى *chīchè zarfleri tepsīci.*

Verroterie, s. f., menue marchandise de verre, خردوات شيشه مالى *khourdevāt chīchè māli,* خرمهره *kharmouhrè.* — Grains de verre pour chapelets, بونجق *boundjouq,* تسبيح بونجق *tesbīh boundjouq.*

Verrou, s. m., سورمه *surmè,* ماندال *māndāl,* رزه *rezè,* سوركو *surgu,* قپو ماندالى *qapou māndāli,* t.

Verrouiller, v. a., رزه لمك *rezèlemek,* ماندال سورمك *māndāl surmek,* سوركولمك *surgulemek,* t, — Verrouiller une porte, قپويى سوركولمك *qapouïi surgulemek.* — Verrouillé, e, سوركولنمش *surgulenmich,* رزه لنمش *rezèlenmich.*

Verrue, s. f., سكل *siguil, sīïl,* طاوق كوتى *thāvouq gueutu,* t.; ثوليل *souloul,* pl. a. ثاليل *seālīl.*

Vers, s. m., assemblage de mots mesurés et cadencés selon certaines règles fixes et déterminées, بيت *beït,* pl. a. ابيات *ebīāt;* شعر *chi'r,* pl. اشعار *ech'ār;* نظم *nazm.* — Un vers, بر بيت *bir beït.*

Vers, prép. de lieu, طوغرو *dhoghrou,* يكا *ïañā,* قارشو *qārchou,* فلان طرفه *felān tarafa,* t. — Vers le nord, شمالده طوغرو *chimālè dhoghrou,* جهت شمالدن *djeheti chimāldè.* — Vers la ville, شهردن يكا *chehirden ïañā.* — Vers lui, اكا طوغرو *añā dhoghrou,* جانبنه *djānibinè.* — Je ne sais vers où..., نه سمتده بيلم *nè semttè bīlmem.* — Vers, préposition de temps, environ, اثنالرده *esnālerdè,* يقين *ïaqyn.* — Vers les quatre heures, ساعت دورده يقين *sā'at dordè ïāqyn.* — Vers le soir, اخشام اوستى *akhchām ustu,* اخشامه قرشو *akhchāmè qarchou.* — Vers le commencement de l'hiver, اوائل شتا اثنالرنده *evāïli chitā esnālerindè.*

Versant, e, adj., qui verse, se renverse facilement, قولاى يان اوزرينه دوشرمه چويرلور *qolāï ïān uzerīnè ducher, tchevīrilur,* قولاى وربليوب يبقلور *qolāï verbeleïup ïiqylur.*

Versatile, adj. com., قرارسز *qarārsyz,* a.-t.; متلوّن *mutelevvin,* كثير التقلّب *kecīr ut-teqallub,* a. — Esprit versatile, عقل متلوّن *'aqli mutelevvin.*

Versatilité, s. f., قرارسزلق

qarārsyzlyq, a.-t.; بی قراری *bi-qarāri*, a.-p.; تلوّن *televvun*, a.

Verse (A), loc. adv. fam.; ne s'emploie que dans cette phrase : Il pleut à verse, شدّتلوجه یغمور یغار *chiddetludjè ïaghmour ïaghār.*

Verseau, s. m., t. d'astron., l'un des signes du zodiaque, دلو *delv*, p.; دلو برجی *delv burdji*, t.

Versement, s. m., t. de finance, action de verser de l'argent dans une caisse, خزینه یه پاره کتورمسی - تسلیمی *khazînèïè pāra gueturmeci teslîmi*, t.

Verser, v. a., répandre, épancher, دوکمک *deukmek*, آقتمق *aqytmaq*, t.; افراغ ا *ifrāgh it*, صبّ ا *sabb it*, اساحه ا *içāha it.* — Verser de l'eau sur du vin, شراب اوزرینه صو قاتمق *charāb uzerînè sou qātmaq.* — Verser le sang, قان دوکمک *qān deukmek*; — le sang innocent, اراقهٔ دمای بیگناهان ا *irāqaï demāï bîgunāhān it.* — Verser son sang, sacrifier sa vie, فدای جان ا *fidāï djān it.* — Verser des larmes, یاش دوکمک *ïāch deukmek.* — Verser du blé dans un sac, بر چوالك ایچنه بغدای بوشالتمق *bir tchouvāluñ itchinè boghdāï bochāltmaq*; — l'argent d'une caisse dans une autre, بر صندوقدن اخر صندوغه اقچه بوشالتمق *bir sandouqten akher sandougha âqtchè bochāltmaq.* — Verser de l'or, dépenser, التون صاچمق *altoun sātchmaq*, بذل نقود ا *bezli nouqoud it.* — Verser des fonds, employer de l'argent, سرمایه قومق *sermāïè qomaq*, مال قومق *māl qomaq*, وضع مال ا *vaz' māl it.* — Verser, v. n., se dit d'un carrosse ou de toute autre voiture, lorsque par accident elle tombe sur le côté, یان اوزرینه دوشمك - یقلمق *ïān uzerînè duchmek, ïiqylmaq*; — la faire verser, عربه یی دوشورمك *'arabaïi duchurmek.* — Verser, se dit aussi en parlant des blés, lorsque la pluie ou le vent les couche, یره یاتورمق *ïerè ïāturmaq.* — La pluie a versé les blés, یغمور بغدایی یره یاتوردی *ïaghmour boghdāïi ïerè ïāturdi.* — — Versé, e, دوکلمش *deukulmuch*, منقلب *munqalib*, یان اوزرینه دوشمش *ïān uzerînè duchmuch*, یره یاتمش *ïerè ïātmich.* — Versé, exercé, expérimenté, تجربه سی چوق *tedjrubèci tchoq*, تجربه ایله بیلور *tedjrubè ilè bîlur*, واقف *vāqyf*, آشنا *âchinā.*

Verset, subst. masc., passage de l'Écriture sainte, signe qui l'indique, آیة *âïet*, pl. آیات *âïāt*; سطر *sathr*, pl. سطور *southour.* — Verset du Koran, آیت کریمه *âïeti kerîmè.*

Versicules, ou Versiculets, s. m. pl., diminutif de Vers, fam., بنجکز *bèïtdjiguiz*, t.

Versificateur, s. m., شعر یپان *chi'r ïapān*, t.; شعر ناظم *nāzymi chi'r*, a.

Versification, s. f., شعر یاپمه *chi'r ïāpma*, نظم ایتمه *nazm itmè*, a.-t.; نظم *nazm*, فنّ نظم *fenni nazm*, علم العروض *'ylm el-'arouz.* — Les règles de la versification, قواعد نظم *qavā'ydi nazm.*

Versifier, v. n., faire des vers,

بیتلر-نظم شعر یاپمق *chi'r iāpmaq*, یازمق *beïtler, nazm iāzmaq*. — Il versifie bien, کوزل انشاد شعر ایدر *guzel inchādi chi'r ider*. — Versifié, e, نظم اولنمش *nazm olounmuch*, منظوم *manzoum*.

VERSION, s. f., interprétation, traduction d'une langue dans une autre, ترجمه *terdjemè*, a. — Version littérale, لفظًا بلفظ ترجمه *lafzen belafzin terdjemè*. — Version arabe, ترجمهٔ عربی *terdjemèï'arabïi*, لسان عربیدن ترجمه *liçāni 'arabìdè terdjemè*. — Version, manière de raconter un fait, روایت *revāïet*, pl. a. روایات *revāïāt*, نقل *naql*.

VERSO, s. m., seconde page, revers d'un feuillet, صحیفه نك ارقه سی-اوته یوزی *sahyfènuñ arqaci, eutè ïuzy*, صحیفه نك ارد طرفی *sahyfènuñ ard tharafi*, a.-t.; ظهر صحیفه *zahrí sahyfè*. — Page 54 verso, اللی دورت صحیفه نك ظهرنده *elli dort sahyfènuñ zahrindè*.

VERT, s. m., la couleur verte, la couleur des herbes et des feuilles des arbres, یشیل رنك *ïechíl renk*, یشیل لون اخضر *levni akhzer*, a. — Vert brun, بوز یشل *bouz ïechil*, — foncé, قویو یشل *qouïou ïechil*. — Vert gai, clair, پرلاق یشیل *parlāq ïechíl*. — Un beau vert, کوزل بر یشیل *guzel bir ïechíl*. — Vert de gris, sorte de rouille qui se forme sur le cuivre, زنکار *zenguiār*. — Vert, herbes qu'on fait manger vertes aux chevaux dans le printemps, چایر *tchāïr*. — L'endroit où l'on met au vert, اوتلاق *otlāq*, اوتلاق یری *otlāq ïeri*. — Mettre les chevaux au vert, آتلری چایره قومق *âtlari tchāïrè qomaq*. — Vert, acidité du vin qui n'est pas encore bien mûr, خاملق دادی *khāmlyq dādi*. — Ce vin-là a du vert, بو شرابده خاملق دادی واردر *bou charābta khāmlyq dādi vārdur*.

VERT, E, adj., qui est de la couleur des arbres et des feuilles, یشل *ïechil*, t.; اخضر *akhzer*, fém. a. خضری *khazra*; سبز *sebz*, p. — Du drap vert, یشیل چوقه *ïechíl tchoqa*. — Vert, en parlant des arbres qui ont encore quelque sève, یاش *ïāch*. — Bois vert, یاش اغاج *ïāch aghādj*, رطب حطب *hothabi raithab*. — Pierres vertes, pierres fraîchement tirées de la carrière, خام طاش *khām thāch*. — Cuir vert, qui n'a pas été corroyé, خام دری *khām deri*. — Vert, qui n'est pas encore dans la maturité requise, خام *khām*, چیك *tchíg*, غیر ناضج *ghaïri nāzydj*. — Des fruits verts, خام میوه لر *khām meïvèler*. — Raisin encore vert, اولمامش اوزوم *olmāmuch uzum*, هنوز ناضج اولیان اوزوم *henouz nāzydj olmaïān uzum*. — Vin vert, خام باده *khām bādè*. — La verte jeunesse, کنجلکك ایلك وقتی *guendjliguñ ilik vaqti*, عنفوان شباب *'unfuvāni chebāb*. — Vert, au fig., ferme, résolu, قاتی *qāty*, شدید *chedíd*, صلب *salb*. — Faire une réponse verte, جواب شدید ایله

مقابله ا *djevābi chedīd ilè mouqābelè it.*

VERTÉBRAL, E, adj., اوكرغه كميكنه متعلّق ـ دایر *oñourgha guemīguinè mute'allyq, dāïr,* اوكرغه كميكلرده كی *oñourgha guemīklerdèki,* t.; فقرىّ *faqarïi,* a.

VERTÈBRE, s. f., اوكرغه كميكی *oñourgha guemīgui,* t.; فقرة *fyqret,* فقارة *fyqāret,* pl. a. فقرات *fyqrāt;* فقر *fyqar.* — La première vertèbre, فقارهٔ اولی *fyqārèï oula.* — Les vertèbres du dos, فقرات ظهر *fyqrāti zahr.*

VERTEMENT, adv., avec fermeté, sévèrement, سرتلك ایله *sertlik ilè,* t. — Vigoureusement, شدّت ایله *chiddet ilè,* a.-t.; شدیدًا *chedīden,* بالشدّة *bich-chiddet,* a.

VERTICAL, E, adj., منتصب *muntacyb,* مستوزی *mustevzy,* عمودیّ *'āmoudïi,* a. — Ligne verticale, خطّ منتصب *khaththy muntacyb.* — Cadran vertical, بسیطهٔ منتصبه *bacythaï muntacebè.*

VERTICALEMENT, adv., منتصبًا *muntaçaben,* مستوزیًا *mustevzïen,* a.

VERTICILLÉ, E, adj., دکرمی *deïrmi,* حلقه حلقه *halqa halqa.*

VERTIGE, s. m., tournoiement de tête, باش دونمه سی *bāch deunmèci,* باش دونمه *bāch deunmè,* t.; دوار *devār,* a. — Il a des vertiges, دواره مبتلادر *devārè mubtelādur.* — Vertige, au fig., folie, égarement de la raison, سرسملك *sersemlik,* دیوانه لك *dīvānèlik,* جنون *djinoun.*

VERTIGINEUX, SE, adj., t. deméd., qui a des vertiges, دواره مبتلا *devārè mubtelā,* a.-t.

VERTIGO, s. masc. fam., caprice, fantaisie, مراق *merāq,* فانتازیه *fāntāzïa,* t. Voy. CAPRICE. — Vertigo, se dit aussi d'une maladie des chevaux, آتلره عارض اولان بر نوع خسته لك *âtlarè 'āryz olān bir nev'y khastalik.*

VERTU, s. f., disposition ferme, constante de l'âme, qui porte à faire le bien et à fuir le mal, فضیلت *fazylet,* pl. a. فضایل *fazāïl.* — Vertu morale, فضیلت اخلاق *fazyleti akhlāq;* — sublime, فضیلت عالیه *fazyleti 'ālïiè;* — rare, فضیلت نادره *fazyleti nādirè.* — C'est un homme de grande vertu, فضیلت کامله صاحبی برآدمدر *fazyleti kiāmilè sāhybï bir ādemdur.* — Exercer, pratiquer la vertu, اعمال فضیلت ا *y'māli fazylet it.* — Vertu, chasteté, pudicité, پاکلك *pāklik,* عفّت *'yffet,* عصمت *'ysmet.* — Vertu, sentiment du bien qui élève l'âme à l'état de la plus grande perfection, صلاحلق *salāhlyq,* صلاح *salāh,* صلاح حال *salāhy hāl.* — Vertu, qualité qui rend propre à produire un effet, خاصیّة *khācïiet,* pl. a. خصایص *khaçāïs;* قوّت *qouvet,* pl. a. قوی *qava;* فضیلت *fazylet.* — Vertu occulte, خاصیّت خفیّه *khacïieti khafïiè.* — Cette plante a une grande vertu, بو نباتك بر فضیلت عظیمه واردر *bou nebāttè bir fazyleti 'azymè vārdur.* — En vertu,

loc. prépositive, en conséquence, à cause du droit, du pouvoir, موجبنجه *moudjebindjè*, مقتضاسنجه *mouqtezāeindjè*. — Saisie en vertu d'un arrêt, ويريلان اعلام موجبنجه ضبط ا *virīlān y' lām moudjebindjè zabth it.*

VERTUEUSEMENT, adv., فضيلت ايله *fazylet ilè*, صلاح حال ايله *salāhy hāl ilè*, a.-t. — Se conduire vertueusement, صلاح حال اوزره حركت ا *salāhy hāl uzrè hareket it.*

VERTUEUX, SE, adj., qui a de la vertu, فضيلتلو *fazyletlu*, a.-t.; صالح *sālyh*, a.; صلاحيادن *solehāden*, صلاحى وار *salāhy vār*. — C'est un homme vertueux, اهل عرض برآدمدر *ehli 'yrz bir ādemdur*. — Vertueuse, femme ou fille, پاك دامن *pāki dāmen*, عفتلو *'yffetlu*, ادبلو *edeblu*.

VERVE, s. f., chaleur d'imagination qui anime le poète, l'orateur, l'artiste dans la composition de leurs ouvrages, حميّة *hamïiet*, حميّای طبيعت *houmïiāï thabī'at*, a.; ذهنك عاولنمسی *zyhnuñ 'alevlenmeci*, a.-t.; هيجان نفس *heïdjāni nefs*. — Verve poétique, حميّای طبيعت شعريه *houmïiāï thabī'ati chi'rïiè*. — Être en verve, حال حميّای طبيعتده او *hāli houmïiaï thabī'attè ol*. — Verve, fam., caprice, bizarrerie, fantaisie. Voy. ces mots.

VERVEINE, s. f., plante, اكموبران *ikmuberān*, رى الحمام *ra'y ul-hamām*, باريسطاريون *bāristhārïoun*, turc-arabe.

VERVEUX, s. m., بر نوع بالق آغی *bir nev'y bālyq āghy*, t.

VESCE, s. fém., espèce de grain, بورچاق - برچق *bourtchāq*, كشنى *kichni*, *kucheni*, t. — Vesce noire. Voy. ERS.

VESCERON, s. m., vesce sauvage, يبان بورچاق *ïabān bourtchāq*, t.

VÉSICAL, E, adj., مثانه يه متعلق *meçānëïè mute'allyq*, a.-t.

VÉSICATOIRE, adj. com., qui fait venir des vessies, احداث نفطات ايدن *ihdāci nefthāt iden*, a.-t.; قبارجق كتورن *qabārdjyq guetu-ren*, t.; حرّاق *harrāq*, a.

VÉSICATOIRE, s, masc., پهلوان ياقيسى *pehluwān ïāqyci*, t.

VÉSICULE, s. f., قبارجغز *qabār-djyghyz*, اوفاق قبارجق *onfāq qa-bārdjyq*, t.; نفطة دقيقة *nefthati daqyqat*, t. — La vésicule du fiel, نفطهٔ مراره *nefthaï merārè*.

VESPETRO, s. m., sorte de ratafia, بر نوع عنبريّه *bir nev'y 'ambe-rïïè*, t.

VESSE, s. f., ventuosité, يل *ïel*, آهسته جه يللنمه *āhestèdjè ïellenmè*, فش اوصرق *fich oçourouq*. — Lâcher une vesse, آهسته جه يللنمك *āhestèdjè ïellenmek*, فش اوصورمق *fich oçourmaq*, t.

VESSE-DE-LOUP, ou VESSE-LOUP, s. fém., sorte de champignon, قورد منتارى *qourd mantāri*, t.

VESSER, v. n., يللنمك *ïellen-mek*, آهسته جه يللنمك *āhestèdjè ïellenmek*, فش ا - اوصرمق *fich it*, *oçourmaq*, t.

VESSEUR, SE, s., يللنيجى *ïelle-nïdji*, اوصورغن *oçourghan*, t.

VESSIE, s. fém., sac ou réservoir

membraneux qui contient l'urine, قاوق *qāvouq*, سدك قاوغی *sidik qāvoughy*, t.; مثانه *meçānè*, a. — Vessie, petite ampoule sous l'épiderme, قبارجق *qabārdjyq*, t.; نفطة *nefthat*, pl. a. نفطات *nefthāt*.

Vestale, s. f., au fig., fille ou femme d'une chasteté exemplaire, اوزرینه لکه قونمامش عورت *uzerīnè lekè qonmāmich 'avret*, t., مخدّرة *moukhadderet*, pl. a. مخدّرات *moukhadderāt*.

Veste, s. f., vêtement court qui se porte sous l'habit, یلك *ïelek*, زبون *zeboun*, مینتان *mintān*, جبّه *djubbè*. — Habillement long que les Orientaux portent sous leurs robes, انتاری *antāri*, *anteri*, قفتان *qaftān*, ایچ قفتان *ïtch qaftān*, t.; قبا *qabā*, a. — Longue veste, قبای طویل *qabāï thavīl*.

Vestiaire, s. m., lieu où l'on serre les habits, اثواب صقلایجق اوطه *esvāb saqlāïadjaq odha*, اوروبالر اوطه‌سی *ouroubālar odhaci*, ملبوسات اوطه‌سی *melbouçāt odhaci*. — Le vestiaire des religieux, کچیچلرك روبه‌لری اوطه‌سی *kechīchleruñ roubaḷari odhaci*.

Vestibule, s. m., حیات *haïāt*, t.; دهلیز *dehlīz*, *dihlïz*, pl. a. دهالیز *dehālīz*. — Un grand vestibule, دهلیز واسع *dehlïzy vāci'*.

Vestige, s. m., empreinte du pied d'un homme ou d'un animal marqué dans l'endroit où il a marché, ایز *iz*, t.; اثر *ecer*, *isr*, pl. a. آثار *açār*; اثر قدم *ecer qadem*. — Voir des vestiges d'homme, انسان ایزلری کورمك *insān īzleri gueurmek*. — Fig., suivre les vestiges de quelqu'un, l'imiter, برکمسنه‌نك ایزینه اویمق *bir kimesnènuñ īzīnè ouïmaq*. — Il a suivi les vestiges de ses aïeux, ابا و اجدادی اثرینه اقتفا ایلدی *abā vu edjdādi ecerīnè yqtifā ëïledi*. — Vestige se dit, par extension, de certaines marques qui restent sur la terre et qui montrent qu'il y a eu, dans le lieu où elles se trouvent, des maisons, des fortifications, etc., خرات یرلر نشانلری *kharāb ïerler nichānleri*, اسکی وخراب بنالردن قالمه *eski vè kharāb binālerden qālma*, اثر *ecer*, آثار *açār*, طلل *thalel*, pl. اطلال *athlāl*; طلول *thouloul*. — Il y avait là autrefois une ville, on en voit encore les vestiges, مقدما اول یرده برشهر وار ایدی آثار و اطلالی حالا باقیدر *mouqaddemā ol ïerdè bir chehïr vār idi açār u athlāli hālā bāqydur*. — De vieux vestiges, آثار و اطلال قدیمه *āçār w athlāli qadīmè*. — En reste-t-il encore quelques vestiges? بونك بر درلو اثری قالمشمیدر *bounuñ bir turlu eceri qālmichmīdur*. — Il n'y en a pas de vestige, اثری بیله یوقدر *eceri bīlè ïoqtur*. — On dit aussi figurément et au sens moral : on ne trouve aucun vestige de ce fait dans l'histoire, تواریخده بو ماده‌نك بر درلو اثری موجود دکلدر *tavārykhtè bou māddènuñ bir turlu eceri medjoud dëïldur*.

Vêtement, s. m., habillement, روبا *roubā*, اوروبا *ouroubā*, کیسی *gueïci*, کیه‌جك *guièdjek*, t.; لباس

libās, إلباس *elbās*, pl. a. البسه *elbecè*; ثوب *sevb*, pl. اثواب *esvāb*, vulg. *esbāb*; ثياب *siāb*, كسوه *kisvè*, pl. كسا ـ كسى *kuça*; جامه *djāmè*, p. — Un vêtement léger, بر لباس خفيف *bir libāci khafif*. — Changer de vêtement, تبديل لباس ا *tebdîli libās it*. — Les vêtements sacerdotaux, كليساده تلبس ايتدكلرى كساى رهبانيه *kelîçāda telebbus ittikleri kuçāi rouhbānïiè*.

VÉTÉRAN, s. m., ancien soldat qui a servi un certain nombre d'années, اسكى عسكرى نفرى *eski 'askeri neferi*. — Vétéran, en parlant d'un écolier, طالبلرك اسكيلرندن اولان *thâlibleruñ eskîlerinden olān*. — C'est un vétéran de rhétorique, علم معانيك عتقاى تلاميذندر *'ylmi ma'ānîdè 'outeqāï telāmîzdendur*. — Vétéran, se dit aussi des soldats qui, en considération de leurs années de service ou pour quelque autre cause, ont été admis dans certaines compagnies chargées d'un service tranquille et sédentaire, اوتوراق *otourāq*, متقاعد *muteqā'yd*, pl. a. متقاعدين *muteqā'ydîn*. Ces mots : *otourāq* et *muteqā'yd*, désignent aussi, dans les académies, certains membres qui renonçaient à leur place d'académiciens et en conservaient les honneurs.

VÉTÉRANCE, s. fém., عسكريلكك اسكيلك *'askerîlikte eskîlik*, t.; عتاقة فى خدمت العسكريّة *'outāqat fi khydmet ul-'askerïiet*, a.; اوتوراقلق *otourāqlyq*, تقاعد *teqā'oud*. — Le droit à la vétérance, استحقاق تقاعد *istyhqāqy teqā'oud*.

VÉTÉRINAIRE, adj. com., qui concerne le traitement des animaux, بيطارلغه متعلّق ـ دائر *baïthārlygha mute'allyq, dāïr*, a.-t.; بيطارى *baïthārïi*, فنّ مداوات دوابّ و مواشى يه مخصوص *fenni mudāvati devābb u mevāchiïè makhsous*. — Art vétérinaire, بيطارلق *baïthārlyq*, فنّ بيطارى *fenni baïthārïi*, فنّ مداوات دوابّ و مواشى *fenni mudāvati devābb u mevāchi*, حيوانات حكيملكى *haïvānāt hekîmligui*. — École vétérinaire, بيطارلق مكتبى *baïthārlyq mektebi*, تيمار دوابّ و مواشى يه مخصوص تعليمخانه *tîmāri devābb u mevāchiïè makhsous ta'limkhānè*.

VÉTÉRINAIRE, s. m., artiste qui connaît et qui traite des maladies des chevaux et des bestiaux, بيطار ـ بيطر *baïthār*, a.; حيوانات حكيمى *haïvānāt hekîmi*.

VÉTILLARD, E, s. Voy. VÉTILLEUR.

VÉTILLE, s. f., fam., bagatelle, chose de peu d'importance, de nulle importance, بوش شى *boch chei*, اوفاق توفك نسنه *oufāq tufek nesnè*, هيچ مقوله سى شى *hîtch maqoulèci chei*, جزئيات مقوله سى *djuz'iat maqoulèci*, au pl. جزئيات *djuz'iāt*; عبثيّات *'abecïiāt*.

VÉTILLER, v. n., s'amuser à des vétilles, بوش شيئلر ايله اوينامق ـ قارشمق *boch cheïler ilè oïounāmaq, qārichmaq*, t.; عبثيّاته اشتغال ا *'abecïiātè ichtyghāl it*. — Faire des difficultés sur de petites choses, هيچ مقوله سى شيئلرده چكينمك ا *hîtch*

maqoulèci cheïlerdè tchetínlik it. — Il vétille sur les moindres choses, ادنا شيئلر ايچون چتينلك ايدر *ednā cheïler itchoun tchetínlik ider.*

VÉTILLEUR, SE, s., celui ou celle qui s'amuse à des vétilles, هيچ مقوله‌سى شيئلر ايله اوينار - قريشور *hitch maqoulèci cheïler ilè oïounār, qarïcheur.* — Qui s'amuse à de petites difficultés, هيچ مقوله‌سى شيئلرده چتينلك ايدن *hitch maqoulèci cheïlerdè tchetínlik iden.*

VÉTILLEUX, SE, adj., qui demande qu'on prenne des soins minutieux, qu'on fasse attention aux plus petits détails, چتين *tchetín*, t.; مدقق *moudaqqyq*, a. — C'est une chose vétilleuse, امر چتيندر *emri tchetíndur.* — Vétilleux, se dit aussi des personnes qui s'arrêtent à des vétilles. Dans ce sens, voy. VÉTILLEUR.

VÊTIR, v. a., habiller, donner des habits à quelqu'un, كيدرمك *gueïdurmek, gueïdirmek,* روبا ويرمك *roubā vïrmek*, t.; اكسا ا *iksā it,* البا س ا *ilbās it,* لباسلندرمك *libāslendurmek,* لباس ويرمك *libās vïrmek*, a.-t. — Vêtir les pauvres, اكساى فقرا ا *iksāï fouqarā it.* — Vêtir une robe, la mettre sur soi, اوروبايى كيمك *ouroubāïi gueïmek.* — Se vêtir, s'habiller, كينمك *gueïnmek,* تلبّس ا *telebbus it,* اكتسا ا *iktisā it.* — Vêtissez-vous promptement, چابك كيينك *tchāpouk gueïïn,* سريعًا تلبّس ايله *serï'en telebbus eïlè.* — Se vêtir à la française, à la turque, suivre la mode des Français, des Turcs, dans ses habillements, فرانسز يا عثمانلو قيافتنه كيرمك *frānsyz ïā 'osmānlu kiāfetinè guïrmek.* — Vêtu, e, كينمش *gueïnmich,* ملبّس *mulebbes,* ملبوس *melbous.* — Vous êtes richement vêtu, البسه كرانبها ايله ملبّسسك *elbicèï guirānbehā ilè mulebbes señ.* — On dit : l'oignon est fort vêtu cette année, بو سنه صوغانك قبوغى طوقدر *bou senè soghānuñ qaboughy thoqtur.*

VETO, s. m., mot latin qui signifie Je m'oppose; on l'emploie pour exprimer la faculté de refuser à un acte le caractère de loi, مقبولم دكلدر *maqboulum deïldur,* نا مقبول *nā maqboul.* — Le veto absolu, le veto relatif, c'est-à-dire le veto exprimé pour toujours ou pour un temps limité, مطلقا ياخرد موقتًا نا مقبول *mouthlaqan ïākhod muvaqqatan nā maqboul.*

VÉTUSTÉ, subst. fém., ancienneté, اسكيلك *eskïlik,* t.; قدم *qoudm,* a.

VEUF, VE, adj., دول *doul,* طول *dhoul,* t.; ارمل *ermil,* fém. ارملـه *ermilè,* pl. a. ارامل *erāmil;* بيوه *bïvè,* p. — Un veuf, دول ار *doul er,* بر دول اركك *bir doul erkek.* — Une veuve, بر دول عورت *bir doul'avret,* دول قارى *doul qāry,* بيوه زن *bïvè zen.* — Protéger les veuves et les orphelins, ارامل وايتامه حمايت ا - صاحب چيقماق *erāmïl u itāmè himāïet it, sāhyb tchyqmāq.* — Veuf, au fig., privé de..., محروم *mahroum,* بى بهره *bi behrè.* — Cette église est veuve de son évêque, ديوكليسا

پسقپوسندن محرومدر *bou kelîcā pis-qopocinden mahroumdur.* — Veuve, nom d'une tulipe, بر نوع لاله نك اسمی *bir nev'y lālènuñ ismi.*

Veule, adj. com., mou, faible, كوشك *guevchek*, t.; رخو *rakhv*, a.

Veuvage, s. m., طوللق *dhoullyq*, دوللق *doullyq*, t.; بيوكی *bîvegui*, p.

Vexation, s. fém., جفا *djefā*, اذيّت *ezïiet*, تعدّی *te'addi*, pl. a. تعدّيات *te'addïāt*; ظلم *zoulm*, مظلمة *mazlemet*, pl. a. مظالم *me-zālim.*

Vexatoire, adject. com., ظلملو *zoulmlu*, a.-t.; ظلمیّ *zoulmïi*, a. — Impôt vexatoire, تكليف ظلمی *teklîfi zoulmi*, au pl. تكاليف ظلميّه *tekiālîfi zoulmïiè.*

Vexer, v. a., جفا ا ـ ويرمك *djefā it, vîrmek*, ظلم ا *zoulm it*, a.-t.; انجتمك *indjitmek*, t.; رنجيده ا *rendjîdè it*, اذيّت ا *ezïiet it.* — Vexé, e, مظلوم *mazloum*, ظلمه اوغرامش *zoulmè oghrāmuch.*

Viable, adj. com., ديری قاله بيلور *dîri qāla bîlur*, حياتده اوله بيلور *haïāttè ola bîlur*, t.; قابل حيات *qābili haïāt*, a. — Un enfant né avant le septième mois n'est pas viable, يدی آيدن اوّل طوغان چوجوق قابل حيات دكلدر *ïedi āïden evvel dhoghān tchodjouq qā-bili haïāt deïldur.*

Viager, ère, adject., à vie, قيد حيات ايله *qaïdi haïāt ilè*, قيد حيات ايله مشروط *qaïdi haïāt ilè mechrouth*, a.-t. — Rente viagère, قيد حيات ايله مشروط اولان ايراد *qaïdi haïāt ilè mechrouth olān irād.*

Viande, s. f., ات *et*, t.; لحم *lahm*, pl. a. لحوم *louhoum*; كوشت *guioucht*, p. — Viande délicate, لذيذ بر ات *lezîz bir et*; — fraîche, تازه ات *tāzé et*, لحم طریّ *lahmi tharïi*; — indigeste, de dure digestion, لحم بطئ الهضم *lahmi bathi ul-hazm.* — Viande, se dit quelquefois en général de toutes les chairs, soit des animaux terrestres, soit des oiseaux, soit des poissons qui servent à la nourriture. Le saumon n'est pas une viande de malade, سالمون بالغی اتی خسته لره صالح دكلدر *sālmoun bālyghy eti khastalerè sālyh deïldur.* — On dit proverb. d'une chose qu'on attend et qu'on ne peut avoir de si tôt, que ce n'est pas viande prête, حاضر حلوا دكلدر *hāzyr halvā deïldur.*

Viatique, s. m., provisions ou argent qu'on donne à quelqu'un pour un voyage (dans ce sens le mot est vieux), يول ذخيره سی *ïol zakhyrèci*, يول خرجلغی *ïol khardjlyghy*, t. — Viatique signifie figurément et absolument le sacrement de la sainte Eucharistie quand on l'administre aux malades, قربان مقدّس تناولی *qour-bāni mouqaddes tenāvuli*, a.-t.

Vibord, s. m., t. de mar., كمی كوپشته نك ديواره سی *guemi kupuch-tènuñ dîvārèci*, t.

Vibrant, e, adj., صالنان *sāly-nān*, t.; متموّر *mutemevvir*, متنوّس *mutenevvis*, a. — Corde vibrante, صالنان ايپ *sālynān îp.*

Vibration, s. f., mouvement d'un corps qui, étant suspendu, balance

tantôt d'un côté, tantôt d'un autre, صالنمه *sālynma*, صالنش *sālynich*, t.; نوسان *nevsān*, هزهزة *hezhezet*, a. — La vibration du pendule, اصمه ساعتی ایپنك نوسانی *asma sā'ati ipinuñ nevsāni*.

VICAIRE, s. m., نایب *nāïb*, pl. a. نوّاب *nevvāb*; وکیل *vekīl*, pl. وکلا *vukelā*. — Vicaire général, نایب مطلق *nāïbi mouthlaq*. — Le vicaire général d'un archevêque, بر مترپولیتك نایب مطلقی *bir mitropolituñ nāïbi mouthlaqy*. — Le curé et son vicaire, محلّه‌نك پاپاسی و پاپاسك نایبی *mahallènuñ pāpāci vè pāpāçuñ nāïbi*. — Le vicaire de Jésus-Christ, le pape, ریم پاپا *rîm pāpā*.

VICAIRERIE, s. f., نیابت *nïābet*, a. Voy. VICARIAT.

VICARIAL, E, adject., نایبلکه مخصوص *nāïbliguè makhsous*, a.-t. — Les fonctions vicariales, نیابته مخصوص خدمات *nïābetè makhsous khademāt*.

VICARIAT, s. m., fonction, emploi de vicaire, نایبلك وکیللك *nāïblik*, *vekīllik*, a.-t.; نیابت *nïābet*, وکالت *vekiālet*. — Le vicariat de cette paroisse, بو محلّه‌نك نیابتی *bou mahallènuñ nïābeti*. — Vicariat, territoire sur lequel s'étend le pouvoir du vicaire, نیابتك ناحیه‌سی *niābetuñ nāhièci*, قلمرو نیابت *qalemrevi nïābet*, a.

VICARIER, v. n., نایبلك ا *nāïblik it*, ادای خدمت نیابت ا *edāï khydmeti nïābet it*, a.-t.

VICE, s. m., défaut, imperfection, اکسکلك *eksiklik*, t.; قصور *qouçour*, نقیصة *naqyçat*, نقص *naqs*, pl. نقایص *naqāïs*; عیب *'aïb*, pl. a. عیوب *'ouïoub*; معاب *me'āb*, معابة *me'ābet*, pl. معایب *me'āïb*. — Vice de conformation, عیب ترکیب بدن *'aïbi terkîbi bedèn*. — Ce cheval n'a point de vice, بو آت بیعیب و قصوردر *bou āt bï'aïb u qouçourdur*. — Vice, faute, قباحة *qabāhat*, pl. قبایح *qabāïh*; خطا *khathā*, pl. خطایا *khathāïā*; گناه *gunāh*. — Vice, disposition habituelle au mal, بد خویلق یرامزلق *ïarāmazlyq*, بد خویلق *bed khouïlyq*, مثلبة *meslebet*, pl. مثالب *meçālib*; معایب *me'āïb*, رذیلة *rezîlet*, pl. رذایل *rezāïl*. — Se plonger dans le vice, مستغرق معایب و مثالب او *moustaghryqy me'āïb u meçālib ol*. — L'ivrognerie est un vilain vice, بکریلك مثلبهٔ مکروهه در *bekrîlik meslebèï mekrouha dur*. — Vice, débauche, libertinage, عیّاشلق *'aïïāchlyq*, بربادلق *berbādlyq*, فسق وفجور *fysq u fudjour*, فساد *feçād*.

VICE-AMIRAL, s. m., ایکنجی امیرال وکیلی *ikindji amîrāl vekîli*, t.

VICE-CHANCELIER, s. m., باش وکیل نایبی *bāch vekîl nāïbi*, t.

VICE-CONSUL, s. m., قونسلوس وکیلی *qonsolos vekîli*.

VICE-CONSULAT, s. m., قونسلوسلق وکالتی *qonsolòslyq vekiāleti*, قونسلوس وکیلی پایه‌سی *qonsolos vekîli pāïèci*, t.

VICE-GÉRANT, s. m., ناظر وكيلى *nāzyr vekîli.*

VICE-PRÉSIDENT, s. m., ريئس وكيلى *reïs vekîli,* ريئس ثانى *reïci sāni,* a.-t.; عاقب الريئس *'āqyb ur-reïs,* a.

VICE-ROI, s. m., پادشاه وكيلى *pādichāh vekîli,* a.-t.; عاقب السلطان *'āqyb us-soulthān,* a. — Vice-roi d'Égypte, titre donné par extension au pacha actuel d'Égypte, Mehemmed-Aly, والئ مصر *vālïi mysr.*

VICE-ROYAUTÉ, s. f., dignité de vice-roi, پادشاهلق وكالتى *pādichāhlyqvekiāleti,* t.; نيابت سلطنت *niābeti salthanet,* a. — Pays gouverné par un vice-roi, بر والينك زير حكمنده اولان مملكت *bir vālïnuñ zïri hukmindè olān memleket.*

VICE-VERSA, adv., réciproquement, بالمقابله *bil-mouqābelè,* a.

VICIER, v. a., gâter, corrompre. بوزمق *bozmaq,* برباد ا *berbād it,* t.; ايراث افساد ا *ifsād it, ïrāci saqāmet it,* a.-t. — Rendre nul, ابطال ا *ibthāl it,* تباه ا *tebāh it.* — Vicié, e, t. de méd., gâté, corrompu, بوزلمش *bozoulmuch,* فاسد *fācid.* — Il a dans le corps quelque partie viciée, اعضاى جوفيه‌سنك برپسى فاسددر *a'zāï djevfiïècinuñ birïci fācidtur.*

VICIEUSEMENT, adv., سقامتلو منوال اوزره *saqāmetlu minvāl uzrè,* وجه سقيم اوزره *vedjhi saqym uzrè,* عيب ايله *'aïb ilè,* a.-t.

VICIEUX, SE, adj., qui a quelque vice, quelque défaut, اكسكلو *eksiklu,* قصورلو *qouçourlu,* سقامتلو *saqāmetlu,* a.-t.; سقيم *saqym,* معيوب *ma'ïoub,* معيب *ma'ïb.* — Conformation vicieuse, تركيب سقيم *terkîbi saqym.* — Contrat vicieux, حجّت سقيمه *heudjdjeti saqymè.* — Vicieux, adonné aux vices, بد خوى *bed khouï,* بد اخلاق *bed akhlāq,* فاجر *fādjir.* — Un homme vicieux, بد خوى بر آدم *bed khouï bir ādem.* — Vicieux, se dit aussi des chevaux, mulets et autres bêtes de voiture qui mordent et qui ruent, qui sont ombrageux ou rétifs, خويلو *khouïlu.* — Ce cheval est vicieux, بو آت خويلودر *bou āt kouïludur.*

VICINAL, E, adj., pl. VICINAUX, مجاور *mudjāvir,* a. — Chemin vicinal, بركويدن ديكر بركويه كيدن يول *bir keuïden dïguer bir keuïè guïden ïol,* t.; طريق مجاور *tharyq, mudjāvir.*

VICISSITUDE, s. fém., révolution, changement de choses qui se succèdent les unes aux autres, دكشمه *deïchmè,* دكشلمه *deïchilmè,* t.; تبدّل *tebeddul,* pl. a. تبدّلات *tebeddulāt;* تقلّب *teqallub,* pl. تقلّبات *teqallubāt.* — Les vicissitudes du temps, تبدّلات زمان *tebeddulāti, zemān,* تقلّبات دهريّه *teqallubāti dehrïiè;* — des choses de ce monde, انقلابات دنيا *inqylābāti dunïā;* — des choses qui se succèdent régulièrement, انقلاب متناوب *inqylābi mutenāvib;* — des saisons, فصول اربعه‌دنك متناوبًا تحوّلى *fuçouli erba'anuñ mutenāviben tehavvuli.* — Vicissitude, instabilité, mutabilité des

choses humaines; disposition qu'elles ont à changer de mal en bien, de bien en mal, قرارسزلق *qarārsyzlyq*, دوامسزلق *devāmsyzlyq*, ثباتسزلق *sebātsyzlyq*, دونكلك *deunuklik*, عدم قرار *'ademi qarār*. — On dit d'une personne très-changeante, qu'il y a beaucoup de vicissitudes dans son humeur, دونك *deunuk*, كثير التقلّب *kecīr ut-teqallub*, كثير التلوّن *kecīr ut-televvun*.

Victime, s. f., animal immolé, offert en sacrifice, قربان *qourbān*, pl. a. قرابين *qarābīn*; ذبيحة *zabīhat*, pl. ذبايح *zabāïh*. — Sacrifice des Arabes païens, عتيرة *'atīret*. — Le sang des victimes, دم قرابين *demi qarābīn*. — Au fig., la personne qui est sacrifiée, immolée à quelqu'un, فدا *fidā*, فدا - قربان اولمش كمسنه *fidā, qourbān olmuch kimesnè*. — Il a été victime du ressentiment d'un tel, il a été sacrifié à son ressentiment, فلانك غيظ و كينه‌سى مغدورى اولمشدر *felānuñ ghaïz u kinèci maghdouri olmuchtur*.

Victimer, v. a., rendre victime, فدا ا *fidā it*. — Se victimer, فداى نفس ا *fidāï nefs it*.

Victoire, s. f., gain d'une bataille, ظفر *zafer*, نصرت *nousret*, غالبيّت *ghālibïiet*, غلبه *ghalebè*, pl. غلبات *ghalebāt*; فوز *fevz*, a.; ينكينلك *ïenguīnlik*, يكينلك *ïeñīnlik*, يوز اقلغى *ïuz aqlyghy*, t. — Remporter la victoire, ظفر بولمق *zafer boulmaq*, تحصيل غلبه ونصرت ا *tahsyli ghalebè vu nousret it*. — Victoire complète, غلبهٔ عظيمه *ghalebèï 'azīmè*; — douteuse, غلبهٔ مشكوكه *ghalebèï mechkioukè*. — Chanter victoire, se glorifier du succès, غزا وغالبيّت ايله افتخارا *ghazā vu ghālibïiet ilè iftikhār it*. — Victoire, avantage remporté sur un rival, اوست كلمه *ust guelmè*, غلبيّت *ghalibïiet*, بر ترى *ber teri*. — Remporter cette victoire, avoir cet avantage, غالب كلمك *ghālib guelmek*. — Remporter la victoire sur ses passions, sur soi-même, نفس امّاره‌يه - امراض نفسانيّه‌سنه غلبه ا *nefsi emmārèïè, emrāzy nefsānïièçinè ghalebè it*.

Victorieusement, adv., d'une manière victorieuse, غالب اوله‌رق *ghālib olaraq*, يكينلك ايله *ïeñīnlik ilè*, t.; غالبًا *ghāliben*, مظفّرًا *mouzafferen*, a. — Victorieusement, s'emploie surtout au fig., اوست كله‌رك *ust guelèrek*, غلبهٔ قوّت ايله *ghalebèï qouvvet ilè*. — L'éloquence agit victorieusement sur les esprits, فنّ بلاغت اذهان ناسه غلبهٔ قوّت ايله عاملدر *fenni belāghat ezhāni nācè ghalebèï qouvvet ilè 'āmildur*.

Victorieux, se, adj., مظفّر *mouzaffer*, غالب *ghālib*, منصور *mansour*, a.; يكين *ïeñīn*, يوزى اق *ïuzu aq*, t. — Troupes victorieuses, عساكر منصوره *'açākiri mansourè*. — — Le parti victorieux, غالب طرفى *ghālib tharafi*. — Preuves victorieuses, دلايل غلبه *delāïli ghalebè*.

Victuaille, s. f. coll., ييه‌جك *ïeïèdjek*, t.; ماكولات ذخيره‌سى *mākioulāt zakhyrèci*, a.-t.; ارزاق *irzāq*, a.

VIDANGE, s. f., action de vider, بوشالتمه *bochāltma*, t.; تخلیه *takhlïè*, a. — La vidange d'une fosse, بر چقورك تخلیه‌سی *bir tchouqouruñ takhlïèci*. — La vidange des terres, ترابـك تخلیه‌سی *turābuñ takhlïèci*. — Vidange, état d'un vase qui n'est pas plein, بوشلق *bochlyq*. — Ce tonneau est en vidange, بـو فوچی طلو دکلدر *bou foutchou dholou deïldur*. — Vidanges, au pl., ordures, immondices, موردارلق *mourdārlyq*, سپورنتی *supuruntu*. — Évacuation d'une femme après son accouchement, lochies, لخوسه‌لق *lakhouçalyq qāni âqychi*, فراغ الدم النفاس *firāgh uldem un-nifās*.

VIDANGEUR, s. m., لغمجی *laghoumdji*, کاریزجـی *kiārizdji*, بوقجی *boqtchi*, t.

VIDE, adj., com., qui n'est pas rempli, qui n'est rempli que d'air, بوش *boch*, t.; خالی *khāli*, تهی *tehi*, p. — Place, espace vide, عرصهٔ خالیه *'ariçaï khālïè*. — J'ai le ventre vide, قارنم بوشدر *qārnum bochtur*; — les mains vides, صـفر الید *syfr ul-ïed*. — Vide de sens, معناسز *ma'nāçyz*. — Un temps vide, un temps libre d'occupations, بوش وقت *boch vaqyt*.

VIDE, s. m., espace vide, بوش یر *boch ïer*, t.; خلو *khylv*, مسافهٔ خالیه *muçāfeï khālïè*. — Espace qui ne contient point d'air, خلا *khalā*. — A vide, sans qu'il y ait rien dedans, بوش *boch*, خالی اولدرق *khāli olaraq*, خالیًا *khālïen*.

VIDER, v. a., rendre vide, ôter ce qu'il y a dans une chose qui contenait, بوشالتمق *bochātmaq*, بوشالتمق *bochāltmaq*, ایچنی بوش ایتمك *itchini boch it*, t.; تخلیه ایتمك *takhlïè it*, تفریغ ایتمك *tefrïgh it*, a.-t. — Vider un tonneau, فوچی یی بوشالتمق *foutchoüï bochāltmaq*. — Vider un bassin, un étang, حوضی تخلیه ایتمك *havouzy takhlïè it*. — Vider les lieux, تخلیهٔ مکان ایتمك *takhlïeï mekiān it*; — le pays, مملکتی تخلیه ایتمك *memleketi takhlïè it*. Vider, creuser par le bout une clef, un canon, un fusil, etc., دلمك *delmek*, اویمق *oïmaq*. — Vider les affaires, les terminer, بتورمك *biturmek*, کسمك *kesmek*, فیصل ویرمك *feïçal vïrmek*. — J'ai vidé bien des affaires, وافر مصلحته فیصل ویردم *vāfïr maslahatè feïçal vïrdum*. — Vider ses comptes, les arrêter, قطع حساب ایتمك *qath' hyçāb it*. — Vider une querelle, un différend, قطع معارضه ـ دعوا ایتمك *qath'y mou'āriza, da'vā it*. — Vidé, e, بوشانمش *bochānmich*; بوشادلمش *bochādilmich*, خالی *khāli*.

VIDIMER, v. a., t. de prat., collationner à l'original, certifier la collation, اصلیله تطبیق ایتمك *aslïlè tathbyq it*, تطبیق باصله ایتمك *tathbyq be-aslihi it*. — Vidimé, e, اصلیله تطبیق اولنمش *aslïlè tathbyq olounmich*.

VIDIMUS, s. m., t. de chancellerie et de prat., qui indique qu'un acte a été collationné sur l'original, تطبیق امضاسی *tathbyq imzāci*, a.-t. — Le juge a mis le vidimus à cet acte, حاکم بو سنده تطبیق امضاسنی

وضع ايتمشدر *hâkim bou seneddè tathbyq imzâcini vaz' itmiehtur.*

VIDUITÉ, s. f., veuvage. Voy. ce mot.

VIE, s. f., état des êtres animés, tant qu'ils ont en eux le principe des sensations et du mouvement, حياة *haïât*, a.; جان *djân*, زندكى *zindegui*, p.; ديرلك *dîrlek*, t. — Aimer la vie, عاشق حيات اول *'âchiqy haïât ol*, — la mépriser, حياتنى استحقار ا *haïâti istyhqâr it.* — Renoncer à la vie, ترك حيات ا *terki haïât it.* — Sauver la vie à une personne, بر كمسنه نك جانني قورتارمق *bir kimesnènuñ djânini qourtârmaq.* — Perdre la vie, فوت حيات ا *fevti haïât it*, اولمك *eulmek.* — Donner sa vie pour quelqu'un, بر كمسنه نك اوغورينه فداى جان ا *bir kimesnènuñ oghouriné fidâï djân it.* — Exposer, hasarder sa vie, جانني موقع مخاطره يه القا ا *djânini mevqa'y moukhâtharaïè ilqâ it.* — Être entre la vie et la mort, être dans un extrême péril, بين الحياة والممات او *beïn ul-haïât vel-memât ol.* — Demander la vie, se dit d'un homme qui prie son ennemi de ne pas le tuer, امان دلمك *amân dilemek.* — Être en vie, être vivant, صاغ او *sâgh ol*, حياتده او *haïâttè ol.* — Sans vie, جانسز *djânsyz.* — Vie, l'espace de temps depuis la naissance jusqu'à la mort, عمر *'eumr*, *'eumur*, *'oumour*, pl. a. اعمار *a'mâr*; زندكانى *zindeguiâni*, ديرلك *dirlik.* — La durée de la vie, عمر مدّتى *'eumr muddeti.* — Longue vie, عمر طويل *'eumri thavîl*, عمر مديد *'eumri medîd.* — La fin de la vie, اخر عمر *akheri 'eumr.* — Jouir d'une longue vie, چوق ياشه مق *tchoq ïâchamaq*, معمّر او *mou'ammer ol.* — Durant ma vie, مدّت عمرمك *muddeti 'eumrumdè*, عمرم اولدقجه *'eumrum oldouqtchè.* — La vie de l'homme, عمر انسان *'eumri insân.* — Pour la vie, الى آخر العمر *ila âkher ul-'eumr.* — A la vie et à la mort, d'une manière constante et immuable, اولمه قدر *eulumè qadar*, عند الحياة والممات *'ynd el-haïât vel-memât.* — A vie, pendant tout le temps qu'on a à vivre, قيد حيات *qaïdi haïât ilè*, حياتلك اولدقجه ايله *haïâttè oldouqtchè.* — L'autre vie, la vie future, l'existence de l'âme après la mort, آخرت *âkhyret*, حيات جاودانى *haïâti djâvidâni.* — Vie, nourriture, subsistance, كچندجك *guetchinèdjek*, قوت *qout*, pl. اقوات *aqvât*; كفاف النفس *kefâf un-nefs*, اقوات يوميّه *aqvâti ïevmïiè.* — Gagner sa vie, كفاف نفسنى كسب ا *kefâfi nefsini kesb it.* — Vie, les commodités ou les incommodités de la vie, la manière de vivre, كچنمه *guetchinmè*, تعيّش *te'aïïuch.* — Les plaisirs de la vie, لذايز عيش *lezâïzy 'aïch.* — Tourmenter sa vie, s'agiter, كندويى چوق يورمق *guenduïi tchoq ïormaq*, اتعاب نفس ا *it'âbi nefs it.* — Vie, conduite, سلوك *sulouk.* — Une vie sage, عاقلانه سلوك *sulouki 'âqylânè*; — fainéante, عيش پر كسل و رخاوت *'aïchi pur kestu*

rakhâvet. — Les occupations, les différentes professions de la vie, گچنده صورتی *guetchinmè soureti.* — S'attacher à un genre de vie, بر نوع صورت تعیّش اتّخاذ ا *bir nev'y soureti te'aïuch ittikhâz it.* — Vie, biographie, سیرت *sîret*, pl. سیر *sîer.* — La vie des Saints, سیرت اولیای کرام *sîreti evliâï kirâm*, تذکرت الاولیا *tezkeret ul-evliâ.* — Eau-de-vie, راقی *râqy.*

VIEIL, ou VIEUX, VIEILLE, adj., fort avancé en âge, en parlant des hommes, اختیار *ykhtiâr*, مسنّ *moucinn*, a.; قوجه *qodja*; — des hommes et des animaux, یاشلو *ïâchlu*, t. — Il est fort vieux, بغایت مسنّ آدمدر *beghâïet moucinn âdemdur*; — des hommes, des animaux et des choses, اسکی *eski.* — Vieil ami, اسکی دوست *eski dost*, محبّ قدیم *mouhybbi qadîm.* — Vieille, pour vieille femme, قوجه قاری *qodja qâry*, عجوزه *'adjouzè.* — Faire le vieux, یاپمه اختیارلق کوسترمک *ïâpma ykhtiârlyq gueustermek*, تشایخ ا *techâïkh it.* — Vieux, qui dure depuis longtemps, اسکی *eski*, قدیم *qadîm.* — Vieil habit, اسکی روبا *eski roubâ.* — Vin vieux, اسکی شراب *eski charâb.* — Vieux magistrat, حاکم عتیق *hâkimi 'atyq.* — Vieux soldat, عتیق عسکری نفری *'atyq 'askeri neferi.* — Le vieux temps, زمان قدیم *zemâni qadîm.* — La vieille mode, طرز قدیم *tharzy qadîm.* — Un vieux mot, لفظ قدیم *lafzy qadîm.* — De vieux titres, سندات عتیقه *senedâti 'atyqa.* — Vieux, usé, اسکمش *eskimich*, اسکی *eski.* — De vieilles bottes, اسکی چزمه *eski tchizmè.*

VIEILLARD, s. m., اختیار *ykhtiâr*, t.; اختیار آدم *ykhtiâr âdem*, قوجه مان *qodjamân*, t.; شیخ *cheïkh*, pl. a. شیوخ *chouïoukh*, a. — Un vieillard vénérable, شیخ واجب الاحترام *cheïkhy vâdjib ul-yhtirâm.*

VIEILLERIE, s. f., vieilles hardes, vieux meubles, اسکی بسکی *eski buski*, t.; رثاث *raçâs.* — Au fig., idées rebattues; phrases usées, کلمات مزمنه *kelimâti muzminè.*

VIEILLESSE, s. f., le dernier âge de la vie, اختیارلق *ykhtiârlyq*, قوجه مانلق *qodjamânlyq*, قوجه لق *qodjalyq*, t.; شیخوخة *cheïkhoukhet*, سنّ شیخوخة *sinni cheïkhoukhet*, a.; پیرلك *pîrlik*, p.-t. — Parvenir à la vieillesse, سنّ شیخوخته واصل او *sinni cheïkhoukhetè vâcyl ol.* — La vieillesse, les vieilles gens, اختیارلر *ykhtiârlar*, اختیار اولانلر *ykhtiâr olânlar.* — Vieillesse, vétusté, ancienneté, اسکیلك *eskilik.* — La vieillesse d'un arbre, بر اغاجك اسکیلکی *bir aghâdjuñ eskiligui.*

VIEILLIR, v. n., devenir vieux, اختیارلنمق *ykhtiârlanmaq*, قوجه لنمق *qodjamaq*, قوجه لنمق *qodjalanmaq*, قارتلنمق *qârtlanmaq*, اختیار او *ykhtiâr ol*, پیرلنمك *pîrlenmek*, صاچ صقال اغرمق *sâtch saqâl agharmaq*, t.; کسب شیخوخت ا *kesbi cheïkhoukhet it*, پیر او تشیّخ ا *techeïkh it*, a.-t.;

pir ol. — Atteindre la vieillesse, سنّ شیخوخته واصل او *sinni cheïkhoukhetè vācyl ol.* — Paraître vieux, اختیارلق صورتنی کسب ا *ykhtïārlyq souretini kesb it.* — Vieillir dans les affaires, امور ایچنده اختیارلنمق *oumour itchindè ykhtïārlanmaq.* — Vieillir, cesser d'être en usage, perdre sa vogue, اسکیمک *eskímek,* ییللنمک *ïillenmek,* عملدن قالمق *'amelden qālmaq,* مزمن او *muzmin ol.* — Quelques affaires amendent en vieillissant, بعض امور اسکیدکچه ایولنور *ba'zy oumour eskídiktchè eïulenur.* — Vieillir, rendre vieux, اختیارلتمق *ykhtïārlatmaq.* — Les chagrins l'ont bien vieilli, غموم واکدار تهریمنه بادی اولمشدر *ghoumoum u ekdār tehrîminè bādi olmichtur.* — Vieilli, e, اختیارلنمش *ykhtiārlanmich,* قوجه‌مش *qodjamich,* مزمن *muzmin,* اسکیمش *eskímich,* ییللنمش *ïillenmich.*

Vieillissant, e, adj., اختیارلنان *ykhtiārlanān,* t.

Vieillissement, s. masc., état de ce qui vieillit, قوجه‌لق *qodjalyq,* شیخوخت *cheïkhoukhet,* a. — En parlant des mots et usages, اسکیمه *eskímè.*

Vielle, s. f., instrument de musique, بر نوع چالغو *bir nev'y tchālghou,* t.

Vienne, capitale de l'Autriche, بچ *betch,* وینا *vïenā,* t.

Vierge, s. f., fille qui a vécu dans une continence parfaite, قز - قیز *qyz,* قز اوغلان قز *qyz oghlān qyz,* t.; بکر *bikr, bekir,* pl. a. ابکار *ebkiār;* باکره *bākirè,* pl. a. بواکر *bevākir;* بتول *betoul.* — Vierge, se dit par excellence de Marie, mère de Dieu, la sainte Vierge, la Vierge, la vierge Marie, حضرت مریم *hazreti merïem,* حضرت بتول مریم *hazreti betouli merïem.* — Vierge, l'un des signes du zodiaque, سنبله *sumbulè,* سنبله برجی *sumbulè burdji.* — Vierge est quelquefois adject. Ce garçon est encore vierge, بو طفل هنوز بکر در *bou thyfl henouz bikr dur.* — Vierge, adj., pur, sans mélange, پاك *pāk,* صافی *sāfi,* خالص *khālys.* — De l'or vierge, صافی التون *sāfi altoun,* بکر التون *bikr altoun.* — Métaux vierges, فلزّات خالصة *filuzzāti khāliçat.* — Cire vierge, خام بالمومی *khām bāl-moumi.* — Terre vierge, ارض غیر محروث *arzy ghaïri mahrous.*

Vieux, adj. Voy. Vieil.

Vif, ive, adject., qui est en vie, دری - دیری *diri,* صاغ *sāgh,* t.; حیّ *haïi,* a.; زنده *zendè,* p. — Tout vif, دبدری *dibdiri.* — Prendre tout vif, دری طوتمق *diri thoutmaq.* — Chair vive, ou le vif, subst., دری ات *diri et,* صاغ ات *sāgh et,* لحم حیّ *lahmi haïi.* — Vif, qui a beaucoup de vigeur et d'activité, چاپك *tchāpouk,* تیز مزاج *tíz mizadj,* جیوه‌لك *djívèlik,* ذکیّ الفواد *zeki ul-fuvād.* — Vif, en parlant de chevaux ou d'autres animaux, اویناق *ouïnāq,* جیّاش *djeïiāch.* — Expressions vives, traits vifs, یورکی علولندرر عباره‌لر *ïuregui 'alevlendu-*

rur 'ybārèler, تعبيرات ذكيّه *ta'bīrāti zekiïè,* تعبيرات قوى الذكا *qavi uz-zekiā ta'bīrāt.* — Des yeux vifs, brillants et pleins de feu, روحلو كوزلر *rouhlu gueuzler,* عيون لمّاحة *'ouïouni lemmāhat.* — Regard vif, نظرة روحلو باقش *rouhlu bāqych,* لامحة *nazareti lāmihat.* — Vif, qui s'emporte facilement, آتش مزاج *átech mizādj,* چاپك علولنور *tchāpouk 'alevleneur.* — Qui a l'esprit vif, l'imagination vive, qui conçoit promptement, ذكيّ *zekiï.* — Couleur vive, پرلاق رنك *parlāq renk.* — Vif, qui fait une forte impression, كسكين *keskīn,* شديد *chedīd.* — Une vive douleur, وجع شديد *vedja'y chedīd.* — Foi vive, ايمان اكيد *imāni ekīd.* — Des propos vifs, qui tiennent de l'insulte, طوقنلو سوزلر *dhoqounyqlu seuzler.* — De vives réprimandes, تعزيرات شديده *ta'zīrāti chedīdè.* — Des plaintes vives, اغر شكايتلر *aghyr chikiāïetler.* — Eau vive, qui coule de source, آقر صو *āqar sou,* ماء جارى *maï djāri.* — Eau qui est trop crue, خام صو *khām sou.* — Chaux vive, qui n'est pas éteinte, صونمامش كرج *seunmāmich kiredj.* — Vif argent, ou mercure, جيوه *djivè, djiva,* ژيوه *jivè,* comm. *jiva,* p.; زيبق - زبق *zibaq, zibyq,* a.

Vigie, s. f., marin mis en sentinelle sur la tête du mât pour découvrir et annoncer les objets qui se présentent à l'horizon, كمى كوزجيسى *guemi gueuzdjici,* t. — Être en vigie, كمى كوزجيلك ا *guemi gueuzdjīlik it.* — Vigie, se dit aussi des pointes de rochers isolés au milieu des mers et à fleur d'eau, دكزده صو يوزندن چيقان قيا اوجلرى *deñyzdè sou iuzunden tchyqân qaïā oudjlari.*

Vigilamment, adv., اويانقلق أيله *ouïānyqlyq ilè,* t.; بالتيقّظ *bit-teïaqqouz,* a.; متيقّظانه *muteïaqqouzānè,* a.-p.

Vigilance, s. f., كوز آچقلغى *gueuz ātchyqlyghy,* اويانقلق *ouïānyqlyq,* t.; تيقّظ *teïaqqouz,* انتباه *intibāh,* a. — Grande vigilance, انتباه تامّ *intibāhi tāmm.*

Vigilant, e, adj., كوزى آچق *gueuzu ātchyq,* اويانق *ouïānyq,* صاحب تيقّظ متيقّظ *muteïaqqouz, sahyb teïaqqouz u intibāh.*

Vigile, s. f., veille de fête, عرفه كونى *'arefè gunu,* t.; عرفه *'arefè, ïevmi 'arefet,* a. — Il est aujourd'hui vigile, بو كونكى كون عرفه گونيدر *bou gunki gun 'arefè gunudur.*

Vigne, s. f., plante qui porte le raisin, دكك *dikik,* اوزم چيبوغى *uzum tchyboughy,* اوزم اصمه‌سى *uzum asmaci,* t.; كرم *kierm,* pl. a. كروم *kiuroum.* — Planter de la vigne, غرس كروم ا *gharsi kiuroum it.* — Étendue de terre plantée de vignes, باغ *bāgh,* كرومى باغ *kiuroumi bāgh.* — Cep planté de chasselas, et le chasselas même, اصمه *asma.* — Planter une vigne, بر كرومى باغ

غرس ا *bir kiuroumi bāgh ghars it.* — Tailler la vigne, اوزم آصمه‌سنی بودامق *uzum āsmacini boudāmaq.* — Feuille de vigne, اصمه یپراغی *asma ïaprāghy.* — Vigne vierge, یبان اصمه *ïabān asma.*

Vigneron, s. m., باغجی *bāghdji*, t.

Vignette, s. f., شمسه *chemsè*, t,

Vignoble, s. m., کرومی باغلر *kiuroumi bāghlar erāzyci*, t.; اراضیسی باغستان کروم *bāghistāni kiuroum.*

Vigoureusement, adv., قوّتلوجه *qouvetludjè*, قوّت ایله *qouvet ilè*, a.-t.; قوّیًا *qavïien.*

Vigoureux, se, adj., qui a de la vigueur, دنج *dindj*, کوجلو *gudjlu*, t.; قوّتلو *qouvetlu*, a.-t.; قوی *qavï*, شدید المزاج *chedïd ul-mizādj*, a. — C'est un vieillard qui est encore vigoureux, الی الآن قوی المزاج برز اختیاردر *ilal-ān qavi ul-mizādj bir ykhtïārdur.* — Un cheval vigoureux, قوّتلو برآت *qouvetlu bir āt.* — Vigoureux, en parlant des choses qui se font avec vigueur, کسکین *keskïn*, شدید *chedïd*, قوی *qavï.* — Une action vigoureuse, عمل شدید *'ameli chedïd.* — Une attaque —, حملهٔ شدیده *hamlèï chedïdè.*

Vigueur, s. f., force pour agir, énergie, قوّت *qouvet*, a.; کوج *gudj*, t.; زور *zor*, p. — La vigueur de l'âge, سنّك حال قوّت و شدّتی *sinnuñ hāli qouvet u chiddeti.* — Reprendre vigueur, یکیدن قوّتلنمك *ïeñïden qouvetlenmek*, کسب قوّت جدید ا *kesbi qouvveti djedïd it.* — Vigueur d'esprit, قوّت ذهن *qouvveti zihn.* — Vigueur, ardeur jointe à la fermeté, caractère, سطوت *sathvet*, متانت *metānet*, کرمیّت *guermïïet*, سدّت *chiddet*, سرتلك *sertlik.* — Montrer de la vigueur, ابراز سطوت ا *ibrāzy sathvet it.* — Courage, valeur, نجدت *nedjdet*, یورکلیلك *ïureklulik.* — Qui est en vigueur, qui est exécuté, se dit en parlant d'une loi, دستور العمل اولان قانون *destour ul-'amel olān qānoun*, حکمی جاری اولان قانون *hukmi djāri olān qānoun.*

Vil, e, adj., bas, abject, méprisable, الچق *altchaq*, t.; دنی *denïi*, ذلیل *zelïl*, رذیل *rezïl*, حقیر *haqyr*, ادنا *ednā*, a. — C'est un homme vil, الچق برآدمدر *altchaq bir ādemdur.* — Un vil trafic, تجارت دنیّه *tidjāreti denïiè.* — Vil, de peu de valeur, قیمتی الچق *qymeti altchaq*, قیمتی دون *qymeti doun*, کمبها *kembehā.* — C'est une marchandise à vil prix, قلیل القیمت بر متاعدر *qalïl ul-qymet bir metā'dur.* — Vendre à vil prix, دون بها ایله صاتمق *doun behā ilè sātmaq.*

Vilain, e, adj., qui n'est pas beau, qui déplaît, چرکین *tchirkïn*, t.; قبیح *qabïh*, a.; زشت *zicht*, p. — C'est une vilaine chose, چرکین بر شیدر *tchirkïn bir cheïdur.* — Vilain jeu, چرکین اویون *tchirkïn oïoun*; — pays, مملکت قبیحه *memleketi qabïha.* — Vilain, fa-

cheux, désagréable, فنا *fenā*, ردی *redīi*. — Vilain temps, فنا هوا *fenā havā*. — Vilain chemin, فنا یول *fenā īol*. — Sale, impur, repoussant, méchant, کوتو - کوتی *keutu*, الچق *altchaq*, مکروه *mekrouh*, شنیع *chenī'*, مشوع *mechnou'*. — Cela est vilain, مکروه بر شیدر *mekrouh bir cheïdur*. — C'est un vilain homme, بر مکروه آدمدر *bir mekrouh ādemdur*. — Vilaine action, فعل شنیع *fi'li chenī'*. — Vilain, au subst., en parlant d'un homme sale et déshonnête en paroles et en actions, مردار *mourdār*, ملوث *mulevves*, مدنس *mudennes*. — C'est un vilain, مردار بر آدم در *mourdār bir ādem dur*. — Vilain, avare, خسیس *khacīs*, جمری *djemri*, بخیل *bakhyl*.

Vilainement, adv., d'une vilaine manière, صورت قبیحه ایله *soureti qabīha ilè*. — Honteusement, lâchement, malproprement. Voy. ces mots: — Vilainement, sordidement, خسیسلغله *khacīslyghylè*, بخل و خساست ایله *bakhl u khaçācet ilè*.

Vilebrequin, s. m., بورغو *bourghou*, t.

Vilement, adv., الچقلغله *altchaqlygyhlè*, الچقجه *altchaqdjè*, t.; سفیلاً بالدنائة *sefīlen, bid-denā'et*, a.

Vilenie, s. fém., ordure, saleté, مردارلق *mourdārlyq*, سپرندی *supuruntu*, t.; نجاسة *nedjācet*, وسخ *veçakh*, pl. a. اوساخ *evsākh*. — Vilenie, paroles injurieuses, مردار سوز *mourdār seuz*, سوکمه *seuïgmè*, شتم *chetm*. — Au pl., vilenies, مردار سوزلر *mourdār seuzler*, بد صحبتلر *bed sohbetler*, کلمات قبیحه *kelimāti qabīha*. — Obscénité, عارسزلق *'ārsyzlyq*, t.; فحش *fahch*, pl. a. فحشیات *fahchīāt*. — Avarice sordide, خسیسلق *khacīslyq*, خساسة *khaçācet*. — Action basse et vile, فنالق *fenālyq*, کوتیلك *keutulik*, افعال لئیمه *ef'āli leï'mè*. — Vilenies, nourriture malsaine, ضرر لو *zararlu ïemekler*, مضر یمکلر *muzyrr ïemekler*, اطعمهٔ مضرّه *eth'ymèï mouzyrrè*, pl. مضرّات *mouzyrrāt*.

Vileté, s. f., bas prix d'une chose, بهانك آزلغی - الچقلغی *behānuñ āzlyghy, altchaqlyghy*, اوجزلق *oudjouzlyq*, t.; خساست قیمت *khaçāceti qymet*, a. — La vileté du prix, قیمتك دنائتی *qymetuñ denā'eti*. — Vileté, le peu d'importance d'une chose, قدرسزلق *qadrsyzlyq*, خساسة *khaçācet*. — La vileté de la matière, مادّه نك خساستی *māddènuñ khaçāceti*.

Vilipender, v. a., fam., خورلق *khorlamaq*, الچقلمق *altchaqlamaq*, ایاغه اورمق *āïāgha ourmaq*, t.; تحقیرا *tahqyr it*, a.-t. — Vilipender une personne, بر کمسنه یی تحقیرا *bir kimesnèïi tahqyr it*; — une marchandise, بر متاعی الچقلمق - ایاغه اورمق *bir metā'yi altchaqlamaq, āïāgha ourmaq*.

Village, s. f., fam., grande ville mal peuplée et mal bâtie, کوتی بر شهر *keutu bir chehir*, t.

VILLAGE, s. m., كوى *keuï*, t.; قريـــهٔ *qarïet*, pl. a. قرا *qourâ*. — Gros village, قريـهٔ كبيره *qarïèï kebîrè*. — Petit —, قريهٔ صغيره *qarïèï saghyrè*. — Demeurer au village, قريده اقامت ا *qarïèdè yqâmet it*. — Des gens de village, كويلولر *keuïluler*, اهالئ قريه *châlïi qarïè*.

VILLAGEOIS, SE, adj., كويلو *keuïlu*, t.; قـرويّون *qourevïi*, pl. a. قـرويّون *qourevïioun*. — Un pauvre villageois, بر فـقير كويلو *bir faqyr keuïlu*. — Une jolie villageoise, بر دلبر كويلو قاريسى *bir dilber keuïlu qârïci*.

VILLANELLE, s. f., sorte de poésie pastorale, كويلو شعر *keuïlu chi'r*.

VILLE, s. fém., assemblage d'un grand nombre de maisons disposées et souvent entourées d'une clôture commune, شهـر *chehr, chehïr*, t.; مدينـــة *medînet*, pl. a. مدايـن *medâïn*; بلـدهٔ *beldet*, pl. بـلاد *bilâd*, et بلدان *buldân*. — Grande ville, بلدهٔ جسيمه *beldèï djecîmè*. — Petite —, قصبه *qaçaba*. — Ville capitale, كرسى مملكت اولان بلده *kursïi memleket olân beldè*; — maritime, بلدهٔ بحريّه *beldèï bahrïiè*. — Fortifier une ville, بر بلده يى تحصين ا *bir beldèïi tahsîn it*. — La ville de Paris, پارس شهرى *pâris chehri*. — Ville, le corps des officiers de la ville, ضابطان بلده *zâbythâni beldè*. — Ville, les habitants de la ville, شهر خلقى *chehr khalqy*, اهالئ بلده *châlïi beldè*.

VILLETTE, s. f., fam., très-petite ville, كوچك شهر *kutchuk chehir*, t.; بليدهٔ *buleïdet*, a.

VIN, s. m., liqueur qu'on tire du raisin, شراب *charâb*, سجى *sudji, sidji*, t.; خمر *khamr*, a.; باده *bâdè*, مى *meï*, p. — Vin blanc, بياض شـراب *baïâz charâb*; — rouge, قرمزى شراب *qyrmizy charâb*, سياه شراب *sïâh charâb*; — fort, généreux, كسكين شراب *keskîn charab*; — faible, léger, كيفسز شراب *keïfsyz charâb*, كوشك باده *gueychek bâdè*; — pur, خالص-صافى شراب *khâlys, sâfi charâb*, خمر خـالص *khamri khâlys*; — capiteux, qui porte à la tête, باشا اوران شـراب *bâchâ ouràn charâb*. — Vin d'absinthe, پلين شراب *pelîn charâb*. — Vin de goutte, ou mère goutte. Voy. MÈRE. — Mettre de l'eau dans son vin, شرابه صو قـاتمق *charabè sou qâtmaq*. — Au fig., se modérer, se calmer, تسكين بولـمق *teskîn boulmaq*, يواشلنمـق *ïavâchlanmaq*. — Être entre deux vins, كيف او *keïf ol*.

VINAIGRE, s. m., سركه *sirkè*, t.; خلّ *khall*, a. — Vinaigre fort, صرب سركه *sarb sirkè*, كسكين سركـه *keskîn sirkè*.

VINAIGRER, v. a., سركه لمك *sirkèlemek*, سركه قاتمق *sirkè qâtmaq*, t. — Vinaigré, e, سركه لى *sirkèly*.

VINAIGRETTE, s. f., sauce où il entre du vinaigre, سركـه لى طعام تـربيـه *sirkèly tha'âm, terbïè*. — Viande apprêtée avec cette sauce, سركه لى ات *sirkèli et*.

VINAIGRIER, s. m., qui fait ou vend du vinaigre, سركه جى *sirkèdji*. — Petit vase à mettre du vinaigre, سركـه قـابـى سركه دان *sirkèdân*,

sirkè qābi, t. — Vinaigrier, sorte d'arbre. Voy. Sumac.

Vindas, s. m., cabestan. Voy. ce mot.

Vindicatif, ive, adject., اوج آليجى *eudj âlîdji*, كين طوتان *kîn thoutān*, كينلو *kînlu*, انتقامجى *intiqāmdji*, t.; منتقم *muntaqym*, a.; كينه‌جو *kinèdjou*, كينه خواه *kînè khavāh*. — Un homme vindicatif, انتقامه منهمك بر آدم *intiqāmè munhemek bir âdem*. — Justice vindicative, celle qui punit les crimes, جزاء بالنقمة *djezāï bin-neqymet*.

Vindicte, s. f., ou vindicte publique, la poursuite d'un crime au nom de la société, تعقّب الجرم *te'aqqoub ul-djurm*, نقمة المجرمين *naqmet ul-mudjrimîn*, a.; جرمك تعقّبى مادّه‌سى *djurmuñ te'aqqoubi māddèci*, a.-t.

Vinée, s. f., شراب محصولى *charāb mahsouli*, t. — Demi-vinée, يارم محصول *ïārym mahsoul*. — Nous aurons grande vinée, pleine vinée, محصول خمر پك بول اوله‌جقدر *mahsouli khamr pek bol oladjaqtur*.

Vineux, se, adj., se dit du vin qui a beaucoup de force, كسكين *keskîn*, قوّتلو *qouvvetlu*, روحلو *rouhlu*, t. — Ce vin-là est bien vineux, بو شراب پك كسكيندر - پك قوّتلو در *bou charāb pek keskîndur, pek qouvvetlu dur*. — Vineux, qui a un goût, une odeur de vin, شراب قوقولى *charāb qoqouly*, دادى شرابسى *dādi charābsi*. — Pêche vineuse, دادى شرابسى بر شفتالو *dādi charābsi bir cheftālou*. — Melon vineux, شراب قوقولو قاون *charāb qoqoulu qāvoun*. — Vineux, qui est de la couleur rouge comme le vin rosé, شراب رنكلو *charāb renklu*. — Rouge vineux, شراب رنكلو قرمزى *charāb renklu qyrmizy*.

Vingt, adj. num., deux fois dix, يكرمى *ïguermi, ïirmi*, t.; عشرون *'ychrounè*, عشرين *'ychrînè*, a. — Vingt se dit aussi pour vingtième. Voy. ce mot. — Quatre-vingts, سكسان *seksān*.

Vingtaine, s. f., يكرميلك *ïirmîlik*, يكرميشرلك *ïirmîcherlik*, يكرمى دانه *ïirmi tānè*, يكرمى مقدارى *ïirmi myqtāri*. — Une vingtaine de personnes, يكرمى نفر مقدارى *ïirmi nefer myqtāri*.

Vingtième, adj. com., nombre ordin., يكرمنجى *ïermindji*, t.; عشرونه *'ychrounè*, عشرين *'ychrînè*, a.; بيستم *bîstum*, p. — Le vingtième du mois, آيك يكرمنجى كونى *âïuñ ïermindji gunu*. — Subst., la vingtième partie, يكرميده بر *ïirmîdè bir*.

Viol, s. m., violence qu'on fait à une fille ou à une femme que l'on prend de force, قز يا عورت زورلمه‌سى *qyz ïā 'avret zorlamaci*, قزلغك بوزمه‌سى *qyzlyghuñ bozmaci*, قزلق زور ايله آلمه *qyzlyq zor ilè âlma*, عورت عرضنى زور ايله بوزمه *'avret 'yrzyni zor ilè bozma*, t.; جبرًا هتك عرض نسوان *djebren hetki 'yrzy nisvān*.

Violacé, e, adj., مور رنكنه چكر *mor renguinè tcheker*, t.

VIOLAT, adj. m., n'est usité que dans ces dénominations : sirop violat, sirop fait avec des violettes, منكشه شروبى *menekchè chouroubi.* — Miel violat, miel où l'on a mis à infuser des violettes, منكشه لو بال *menekchèlu bāl.*

VIOLATEUR, TRICE, s., بوزيجى *bozoudji*, t., ناقض *nāqyz*, a. — Les violateurs des lois, ناقض شرع و قانون اولانلر *nāqyzy cher' u qānoun olānlar*, a.-t.; — des traités, des promesses, ناقض عهد و ميثاق *nāqyzy 'ahd u mīçāq*, a.; عهد شكن *'ahd chiken*, a.-p.

VIOLATION, s. f., بوزمه *bozma*, t.; نقض *naqz*, a.; خلافنه حركت *khylāfinè hareket*; — d'une loi, نقض قانون *naqzy qānoun*; — des traités, نقض عهد شكنلك *'ahd chikenlik*, نقض عهود و شروط *naqzy 'ouhoud u chourouth*; — du serment, يمينى بوزمه *ïemīni bozma*, نقض يمين *naqzy ïemīn.*

VIOLATRE, adj. com., منكشه رنكنه *menekchè rengnènè tcheker*, t. چكر

VIOLE, s. f., بيوك كمانچه *buïuk kemāntchè*, كمانچه *kemāntchè*, t.

VIOLEMENT, s. m., infraction, contravention. Voy. VIOLATION. — Le violement des traités, عهود و شروط نقضى *'ouhoud u chourouth naqzy*; d'une promesse, اخلاف وعد *ykhlāfi va'd.* — Violement, la violence qu'on fait à une fille, à une femme. Voy. VIOL.

VIOLEMMENT, adv., زور ايله *zor ilè*, سرتلك ايله *sertlik ilè*, شدّت ايله *chiddet ilè*, a.-t.; شديدًا *chedīden*, a. — Agir violemment, شدّت ايله عمل ا *chiddet ilè 'amel it.* — Aimer —, قويًّا وشديدًا *qavïien vè chedīden mouhabbet it.* — Souffler violemment, en parlant du vent, كمال شدّت اوزره اسمك *kemāli chiddet uzrè esmek.*

VIOLENCE, s. f., qualité de ce qui est violent, زور *zor*, كسكينلك *keskīnlik*, شدّت *chiddet*, a. — La violence des vents, روزكارلرك شدّتى *rouzguiārlaruñ chiddeti, keskínligui*; — de la tempête, فورطنه نك شدّتى *forthounanuñ chiddeti*; — des paroles, du discours, سوزلرك سرتلكى - حدّتى *seuzlaruñ sertligui, hyddeti.* — Violence, la force dont on use contre le droit commun, contre les lois, زور *zor*, جبر *djebr*, تغلّب *teghalloub.* — Faire violence, user de violence, زور ا *zor it*, جبر ا *djebr it*, اعمال جبر ا *y'māli djebr it.* — Prendre par violence, par force, زور ايله آلمق *zor ilè ālmaq*, جبرًا اخذ ا *djebren akhz it.* — Faire violence à quelqu'un, بر كمسنه يى زورلمق *bir kimesnèïi zorlamaq*, - بر كمسنه يه جبر ا *bir kimesnèïè djebr it, zor it.* — Violence, oppression, تعدّى *te'addi*, ظلم *zoulm.* — Faire violence à la loi, y donner un sens contraire ou forcé, نصّ قانونه معناى مغاير و برمك *nassi qānounè ma'nāï moughāïr vïrmek.*

VIOLENT, E, adj., impétueux, qui agit avec impétuosité, avec force, زورلو *zorlu*, سرت *sert*, كسكين *keskīn*, t.; شدّتلو *chiddetlu*, a.-t.; شديد

chedîd, a. — Vent violent, كسكين ريح شديد *keskîn rouziguiâr*, روزكار *rîhy chedîd*. — Une violente tempête شدّتلو بر فورطنه *chiddetlu bir forthouna*; — maladie, مرض شديد *marazy chedîd*. — Gouvernement violent et tyrannique, حكومت شديد و جبّارانه *hukioumeti chedîdè vu djebbârânè*. — Violent, emporté, colère, طارغون *dhârghoun*, غضوب *ghazoub*, تيز مزاج *tîz mizâdj*. — Un homme violent, شديد المزاج بر آدم *chedîd ul-mizâdj bir âdem*. — Causé par un accident, قضا ايله *qazâ ilè olân*. — Mort violente, طبيعى اولميان اولم *thabî'y olmaïân eulum*. — Violent, trop rude, سرت *sert*, چتين *tchetîn*, سخت *sakht*, عنيف *'anîf*. — Proposition violente, چتين بر تكليف *tchetîn bir teklîf*.

VIOLENTER, v. a., زورلمق *zorlamaq*, t.; جبرا *djebr it*, a.-t. — Violenté, e, زورلنمش *zorlunmich*, مجبور *medjbour*.

VIOLER, v. a., enfreindre, agir contre, بوزمق *bozmaq*, خلافنه حركت ا *khylâfinè hareket it*, نقض ا *naqz it*, فسخ ا *feskh it*, a.-t. — Violer les lois, نقض قانون ا *naqzy qânoun it*, قانونك خلافنه حركت ا *qânounuñ khylâfinè hareket it*; — les traités, نقض عهد ا *naqzy 'ahd it*; sa promesse, اخلاف وعد ا *ykhlâfi va'd it*. — Violer le seuil, l'entrée d'un lieu, زور ايله بر يره كيرمك *zor ilè bir ïerè guîrmek*; — les limites d'un pays, زور ايله بر مملكتك سنورلرينى - حدودلرينى بصمق *zor ilè, bir memleketuñ sinorlerîni, houdoudlerîni basmaq*; — un asile, les priviléges d'un asile, بر دار الامانك شروط امتيازاتنى نقض ا *bir dâr ul-amânuñ chouroutby imtiâzatini naqz it*. — Forcer, زورلمق *zorlamaq*. — Violer, faire violence à une fille, à une femme, la prendre de force, عورت عرضنى زور ايله بوزمق *'avret 'yrzyni zor ilè bozmaq*. — Violé, e, بوزلمش *bozoulmich*, نقض اولنمش *naqz olounmich*.

VIOLET, TE, adj., مور *mor*, منكشه رنكلو *menekchè renklu*, t.; منوش *menevich*, a. — Violet foncé, قيو مور *qouïou mor*. — Du drap violet, منكشه چوقه *menekchè renklu tchoqa*. — Violet, s. masc., couleur violette, منكشه رنكى *menekchè rengui*.

VIOLETTE, s. f., plante et fleur, منكشه *menekchè*, بنفشه *benefchè*, vulg. منوشه *menevchè*, t.; بنفسج *benefsedj*, a. — Violette double, قطمر منكشه *qathmer menekchè*. — Conserve de violette, بنفشه مربّاسى *benefchè murebbâci*.

VIOLIER, s. m., ou Giroflée jaune, بر نوع فرنك منكشه *bir nev'y frenk menekchè*, t.; منثور اصفر *mensouri asfer*, a.

VIOLON, s. m., instrument de musique à quatre cordes, كمان *kemân*, كمانچه *kemântchè*, t. — Jouer du violon, كمانچه چالمق *kemântchè tchâlmaq*. — Violon, celui qui joue du violon, كمانچه جى *kemântchèdji*, كمانى *kemâni*. — Violon, espèce de prison contiguë à un corps-de-

garde, قوللق يرينه بتشك حبس *qoullouq ïerïnè bitichik habs.*

Violoncelle, s. m., اری کمان *iri kemān*, بیوك کمانچه *büuk kemāntchè*, t.

Violoniste, s. com., بغایت ماهر کماچه جی *beghāïet māhir kemāntchèdji*, t.

Viorne, s. f., arbrisseau, استورپه *oustourpa*, اکده اغاجی *igdè aghādji*, t.

Vipère, s. f., انکرك *enguerek*, انکرك یلانی *enguerek ïlāni*, t.; افعی *ef'a*, pl. a. افاعی *efā'a*. — Vipère noire, افعیّ سیاه *ef'aï sïāh*. — Au fig., langue de vipère, se dit d'une personne fort médisante, دلی زفیرلو *dili zefirlu*.

Vipéreau, s. m., انکرك یاوریسی *enguerek ïāvrouçou*, t.

Vipérine, s. f., plante, انکرك اوتی *enguerek oty*, یبان لسان ثور *ïabān liçāni sevr*, t.

Virago, s. f., ارککه بکزر قاری *erkeguiè beñzer qāry*, ارککسی قاری *erkeksi qāry*, فحلة *fahlet*, a.; زن مرده *zeni merdè*, p.

Virement, s. m., t. de comm., virement de parties, تقاص صورتیله اودشمه *teqāss souretilè oudechmè*, t.; تقاص الدین *teqāss ud-deïn*, اداء الدین علی وجه التقاص *edāï ed-deïn ala vedjh et-teqāss*, تقاص *teqāz*. — En t. de mar., virement de bord, کمی چویرمسی *guemi tchevïrmeci*.

Virer, v. n., aller en tournant, دونمك *deunmèk*, t.; دورا *devr it*, a.-t. — Tourner et virer quelqu'un, lui faire diverses questions pour savoir de lui quelque chose, سویلتمك *seuïletmek*, استنطاق ا *istinthāq it*, اغزدن ساقز آولامق *aghyzden sāqyz ävlāmaq*. — Virer de bord, tourner un navire d'un côté sur l'autre, کمی یی بر طرفه چویرمك *guemïi bir tharafa tchevïrmek*. — Virer vent arrière, روزکاری آرقه دن آلهرق کمی یی چویرمك *rouzguiāri ärqaden älaraq guemïi tchevïrmek*. — Virer vent devant, روزکاری اوکه طرفه الهرق کمی یی چویرمك *rouzguiāri euñ tharafa älaraq guemïi tchevïrmek*. — Virer de bord, au fig., changer de direction, de principe, تبدیل اصول ا *tebdïli ouçoul it*. — Virer le cabestan, ou virer au cabestan, حلات چقریغنی چویرمك *halāt tchiqryghyni tchevïrmek*, - بوجورغاتی چویرتمك *boudjourghāti tchevïrtmek*, دوندرمك *deundurmek*.

Virevolte, s. f., دونه دونه آت سکرتمه *deunè deunè āt seguirtmè*, t. — Il a fait faire cent virevoltes à son cheval, آتنی یوز کره دونه دونه سکرتدی *ātini ïuz kerrè deunè deunè seguirtti*.

Virginal, e, adj., قزکی *qyzuñ*, t.; بکری *bikirïi*, a. — Pudeur virginale, قز مجهولیغی *qyz mahdjoublyghy*, حیای بکری *haïāï bekirïi*.

Virginité, s. f., قزلق *qyzlyq*, t.; بکرلك *bikirlik*, a.-t.; بکارت *bekiāret*, مهر *muhr*, a. — Garder sa virginité, حال بکارتی وقایه ا *hāli bekiāreti viqāïè it*; — la perdre, فوت بکارت ا *feuti bekiāret it*. — Faire

vœu de virginité, نذر بكارت ا *nezri bekiāret it.*

Virgule, s. f., signe de ponctuation, آيريلق نشانى *āïrylyq nichāni,* t.; علامة فاصله *'alāmeti fācilè,* pl. a. علايم فاصله *'alāïmi fācylè.*

Viril, e, adj., qui appartient à l'homme en tant que mâle, اره مخصوص *erè makhsous,* اركـكـه مخصوص *erkeguiè makhsous,* اركـكك *erkeguñ,* t.; ذكرىّ *zekerïi,* رجولىّ *radjoulïi,* a. — Sexe viril, اركك قسمى *erkek qysmi.* — Age viril, يكتلك ياشى *ïiguitlik ïāchi,* سنّ رجوليّت *sinni radjoulïiet.* — Membre viril, ارك آلتى - يراغى *eruñ âleti, ïarāghy,* سك *sik,* t.; آلت رجل *âleti redjil,* ذكر *zeker,* pl. a. ذكور *zukiour;* آلت رجوليّت *âleti rujdoulïiet,* آلت معهده *âleti ma'houdè,* a. — Au fig., viril, ferme, vaillant, يكيت *ïiguit.* — Ame virile, ارجه يورك *erdjè ïurek,* خوى مردانه *khouï merdānè.* — Courage viril, جرائت مردانه *djurā'eti merdānè.* — Action virile, كار مردانـه *kiāri merdānè.* — En t. de prat., on dit d'une succession qu'elle a été partagée par portions viriles, pour dire par portions égales, بو تركه اقسام متساويه اوزره تقسيم اولندى *bou terekè aqsāmi muteçāvïè uzrè taqsím oloundou.*

Virilement, adv., d'une manière virile, ار كبى *er guibi,* ارجه *erdjè,* t.; مردانه *merdānè,* p. — Avec vigueur, يكتلك ايله *ïiguitilik ilè.*

Virilité, s. f., âge viril, ارلك *erlik,* اركـكلك *erkeklik,* يكتلك ياشى *ïiguitlik ïāchi,* t.; رجولة *rudjoulet,* رجـوليّت *rudjoulïiet,* a.; مردلك *merdlik.* — Parvenir à la virilité, حدّ رجوليّته واصل او *haddi rudjoulïietè vācyl ol.* — Virilité, capacité d'engendrer chez l'homme, ازلـك قوّتى *erlik qouvveti,* قوّت رجوليّت *qouvveti rudjoulïiet.*

Virole, s. f., حلقـه *halqa,* قين ديبلكـى *qyn dîbligui,* پرازوانـه *prāzvānè,* p.-t. — Mettre une virole à une canne, عصايه پرازوانه كچورمك *'açāïè prāzvānè guetchurmek.*

Virtualité, s. fém., t. didact., كنونيّة بالقوّت *kunounïiet bil-qouvvet,* تقدير *taqdîr,* a.

Virtuel, le, adj., t. didact., qui est seulement en puissance, كايـن بالقوّة *kiāïn bil-qouvvet,* مقدّر *mouqadder,* a. — Chaleur virtuelle, حرارت بالقوّه *hārareti bil-qouvvet.* — Intention virtuelle, ارادهٔ بالقوّه *irādèï bil-qouvvè.*

Virtuellement, adv., بالقوّة *bil-qouvvet,* تقديرًا *taqdîren,* a.

Virtuose, s. com., معرفتلو *ma'rifetlu,* a.-t.; صاحب معارفت *sāhyb ma'rîfet,* a. — Un virtuose, هنرمند بر آدم *hunermend bir âdem;* — particulièrement en musique, فنّ موسقيده اوستا *fenni mouciqydè oustā.*

Virulence, s. f., qualité de ce qui est virulent, زهرلولك *zehirlulik,* t.; سمّيّت *semmïiet.*

Virulent, e, adj., qui a du virus, du venin, du fiel, زهرلو *zehirlu,* t.;

سامّ *sāmm*, مسمّ *mucemm*, a.; زهر دار *zehir dār*, زهرناك *zehirnāk*, p. Virulent, au fig., violent, شديد *chedīd*, كسكين *keskīn*. — Discours virulent, كلام شديد *kelām chedīd*, — Satire virulente, هجو زهر ريز *hedjvi zehir riz*.

Virus, s. m., t. de méd., principe inconnu dans sa nature, agent de contagion et de maladie, زهر *zehir*, t.; سمّ *semm*, a. — Virus syphilitique, فرنك علّتنك زهرى *frenk 'ylletinuñ zehiri*.—Virus variolique, طعم جدرى *tha'ami djederi*.

Vis, s. f., بورمه *bourma*, ويدا *vīdā*, t.; لولب *levleb*, pl. a. لوالب *levālib*. — Vis et écrou, اركك بورمه *erkek bourma*. — Une vis de bois, اغاجدن بورمه *aghādjdan bourma*; de fer, دمر بورمه *demir bourma*. — Les vis d'une serrure, كليدك بورمه‌لرى *kilīduñ bourmaleri*.

Visa, s. m., formule, signature qui rend l'acte authentique, صحّ *sahh*, امضا *imzā*, a. — Mettre le visa, وضع صحّ ا *vaz'y sahh it*.

Visage, s. m., face de l'homme, partie antérieure de la tête, يوز *ïuz*, چهره *tchehrè*, بكز *beñz*, t.; وجه *vedjh*, pl. a. وجوه *vudjouh*; صورت *souret*, a.; رو *rou*, روى *rouï*, p. — Beau visage, كوزل يوز *guzel ïuz*; — agréable, دلبر يوز *dilber ïuz*. — Son visage devint pâle, بكزى صاررمش *beñzy sārarmich*. — Visage, l'air du visage, يوز *ïuz*, سيما *sīmā*, لقا *liqā*, چهره *tchehrè*. — Avoir un visage riant, كولر يوزلو او *guler ïuzlu ol*. — Un visage, un air ouvert, آچق يوزلو *ātchyq ïuzlu*.— Faire mauvais visage, اكشى يوز كوسترمك ا *ekchi ïuz gueustermek it*.

Vis-à-vis, adv., قارشو بقارشو *qārchou be-qārchou*. — Vis-à-vis de..., en face de..., قارشوده *qārchouda*, قارشوسنده *qārchoucindè*.— Il est logé vis-à-vis de moi, خانه‌مك مقابلنده اقامت يدر *khānèmuñ mouqābilindè yqāmet ider*.

Viscéral, e, adject., بغرساقلره مخصوص *baghyrsāqlarè makhsous*, t.; احشايى *ahchāïi*, مختصّ بجوايف النفس *moukhtass bedjevāïf un-nefs*, a.

Viscère, s. m., t. d'anat., nom donné aux divers organes renfermés dans les grandes cavités du corps, بغرساق *baghyrsāq*, t.; حشا - حشى *hacha*, pl. a. احشا *ahchā*; جائفة النفس *djāïfet un-nefs*, pl. جوائف النفس *djevāïf un-nefs*. — Le cœur, le cerveau est un des viscères, قلب و دماغ جوائف نفسدندر *qalb u dimāgh djevāïfi nefsdendur*.

Viscosité, s. f., اوزلولك *euzlulik*, دبقلق *dibyqlyq*, يلمشكلك *ïelmecheklik*, t.; لزوجت *luzoudjet*, a.

Visée, s. f., direction de la vue à un but pour y atteindre, نشان آلمه *nichān ālma*, كوزى نشانه اويدرمه *gueuzu nichānè ouïdourma*, t. — Prendre sa visée, نسان آلمق *nichān ālmaq*, كوزى نشانه اويدرمق *gueuzu nichānè ouïdourmaq*. — Au fig. fam., changer de visée, changer de dessein, نيّت دكشدرمك *nïiet deïchturmek*, تبديل نيّت ا *tebdīli*

naïet it, تبديل مرام ـ غرض ا *tebdîli merâm, gharaz it.* — La visée d'un *fusil*, dans ce sens on dit mieux Visière, نشان يرى *nichân ïeri*, تفنك نشانكاهى *tufenk nichânguiâhi.*

Viser, v. n. et a., mirer, regarder un but pour y adresser un coup de pierre, d'arme à feu, une flèche, etc., نشانه آلمق *nichân âlmaq*, كوز ديكمك *gueuz dîkmek.* — Viser un animal à la tête, جيوانك باشنه طوغرو نشان آلمق *bir haïvânuñ bâchinè dhoghrou nichân âlmaq.* — Viser, avoir eu vue une certaine fin, un certain résultat, نشانلمق *nichânlamaq*, كوز ديكمك *gueuz dîkmek*, نصب عين ا *nasbi 'aïn it*, قصد ا *qasd it*, اطماح نظر ا *ythmâhy nazar it.* — Je ne vise pas à cette place, اول منصبه اطماح نظر رغبت ايتمم *ol mansybè ithmâhy nazari raghbet itmem.* — Viser, v. a., mettre le visa, صح چكمك *sahh tchekmek*, صحلمق *sahhlamaq*, امضا ا *imzâ it.* — Visé, e, صحلنمش *sahhlanmich.*

Visibilité, s. f., كورنمكلك *gueurunmeklik*, آشكاره لك *âchikiârèlik*, t.; منظورلق *manzourlyq*, a.-t.; قابليّت معاينه *qâbilïieti mou'âïenè*, قابليّت عيان *qâbilïieti 'aïân*, a.

Visible, adj. com., qui peut être vu, qui est l'objet de la vue, كوربنور *gueurînеur*, كوزه كورينور *gueuzè gueurunеur*, كورينن *gueurunen*, كورنجك *gueurunedjek*, t.; منظور *manzour*, معاين *mou'âïen*, مشهود *mechhoud.* — L'éclipse sera visible, كسوف مشهود و معاين اولهجقدر *kuçouf mechhoud u mou'âïen oladjaqtur.* — Visible, se dit d'une personne qu'on peut voir, qui reçoit des visites, كورشلور *gueuruchulur*, كورشور *gueuruchur.* — Qui n'est pas visible, qui ne reçoit pas, كورشلمز *gueuruchulmez*, ملاقات ايتمز *mulâqât itmez.* — Visible, évident, manifeste, بللو *bellu*, ظاهر *zâhir*, آشكار *âchikiâr*, واضح *vâzyh*, صريح *saryh.* — Cela est visible, بو شيء واضح و آشكاردر *bou cheï vâzyh u âchikiârdur.*

Visiblement, adv., d'une manière visible, كورينهرك *gueurunèrek*, كوزه كورينور وجهله *gueuzè gueurîneur vedjhilè*, t.; منظورلق ايله *manzourlyq ilè*, a.-t.; عيانًا *'aïânen*, معاينةً *mou'âïeneten*, a. — La mer monte visiblement, دكز عيانًا قبارمقده در *deñyz 'aïânen qobârmaqta dur.* — Visiblement, manifestement, évidemment, آشكاره *âchikiârè*, آشكاره جه *âchikiârèdjè*, ظاهرًا *zâhiren*, عيانًا *'aïânen*, واضحًا *vâzyhen.* — Cela est visiblement faux, بو شيء عيانًا و ظاهرًا كذب محضدر *bou cheï 'aïânen vè zâhiren kizbi mahzdur.*

Visière, s. f., pièce du casque qui se baissait et se haussait sur le devant du visage, طولغه كوزى *thoulgha gueuzu*, اوكى باشلق *bâchlyq euñu*, t. — Au fig., rompre en visière, contredire quelqu'un en face et brusquement, عنف وحدّت ايله بر كمسنه نك كلامنه جواب ردّ ايله مقابله ا *'unf u hyddet ilè bir kimes-*

nènuñ kelāminè djevābi redd ilè mouqābelè it. — Visière, dans le langage fam., la vue, كوز *gueuz*, بصر *baçar*. — Visière nette, بصر نقّی *baçari naqïi;* — trouble, بولانق كوز *boulānyq gueuz*. — Au fig., avoir la visière courte, avoir peu de sagacité, peu de pénétration, عقلی قصّه او *'aqli qyssa ol*. — Visière, rainure ou petit bouton qui est au bout du canon d'une arme à feu pour conduire l'œil lorsqu'on vise, نشان نشان المغه مخصوص *nichān ïeri*, يرى دوكمه جك *nichān almagha makhsous deuïmèdjik*.

Vision, s. fém., action de voir, كورش *gueuruch*, كورمكلك *gueurmeklik*, كورمه *gueurmè*, t.; نظر *nazar*. — En théol., vision béatifique, vision intuitive, celle par laquelle les bienheureux voient Dieu, تكرى يى كورمه *tañrïi gueurmè*, طلعة الوجه الله *thal'at ul-vedjh oullah*. — Révélation faite aux prophètes, aux élus, رويا *rouïā*, وحی *vahy*. — Vision, idée extravagante, خيال *khaïāl*, pl. a. خيالات *khaïālāt;* خيال باطل *khaïāli bāthyl*, pl. خيالات باطله *khaïālāti bāthylè*. — Une pure vision, خيال محض *khaïāli mahz*.

Visionnaire, adj. com., qui croit faussement avoir des visions, des révélations, مجذوب *medjzoub*, pl. مجذوبين *medjzoubïn*. — Qui a des idées folles, extravagantes, دلی *deli*, t.; خيالات باطله يه تابع ـ مايل *khaïālāti bāthylèïè tābi', māïl*. — C'est un visionnaire, اوهام و خيالات باطله يه تابع بر آدمدر *evhām u khaïālāti bāthylèïè tābi' bir âdem dur*.

Visir, s. m. Voy. Vizir.

Visitation, s. f. La visitation de la Vierge, ou fête de la Visitation, عيد الزيارت مريم العذراء *'yd uz-zïāreti merïem ul-'azrā*, عيد الزيارت *'yd uz-zïāret*, a.

Visite, s. f., action d'aller voir quelqu'un par civilité ou par devoir, زيارت *zïāret*, pl. a. زيارات *zïārāt*. — Visite de cérémonie, officielle, زيارت رسميّه *zïāreti resmïè*. — Faire des visites, زيارته وارمق ـ كتمك *zïārètè vārmaq, guïtmek*. — Rendre visite à quelqu'un, برکمسنه يه ادای رسم زيارت ا *bir kimesnèïè edāï resmi zïāret it*. — Rendre la visite à une personne, lui faire visite après en avoir reçu une d'elle, برکمسنه يه ايتديكی زيارتك مقابله سنی ا *bir kimesnèïè ittïgui zïāretuñ mouqābelècini it*. — Être en visite, زيارتك او *zïārettè ol*. — Visites, personnes en visite, مسافرلر *muçāfirler*, زوّار *zavvār*. — J'ai beaucoup de visites, چوق مسافرلرم وار *tchoq muçāfirlerum vār*. — Visite de médecin, حكيمك ـ طبيبك زيارتی *hekïmuñ, thabïbuñ zïāreti*. — Le prix qu'on paye au médecin pour ses visites, آياق تری *āïāq teri*. — Ce médecin fait payer ses visites fort cher, بو طبيب زيارتلری ايچون پك آغر آياق تری آلور *bou thabïb zïāretleri itchoun pek agher āïāq teri âleur*. — Visite, perquisition, recherche, يوقلمه *ïoqlama*, كشف *kechf*, تفتيش *teftïch*, معاينه *mou-*

'aïenè. — Procès-verbal de visite, كشف اعلامي *kechf y'lāmi.* — Visite d'experts, اهل خبره كشف و معاينه سي *ehli khybrè kechf u mou'āïenèci;* — de matrones, ابه قادينك كشف و معاينه سي *ebè qādynuñ kechf u mou'āïenèci;* — de cadavre, examen que les chirurgiens font, par ordre de justice, d'un corps mort, كشف جسد ميت *kechfi djecedi meït;* — d'un bois, d'un bâtiment, par experts nommés par la justice, بر اورمانك يا بر بنانك كشف و معاينه سي *bir ormānuñ iā bir binānuñ kechf u mou'āïenèci.* — Visite, tournée que fait un évêque dans son diocèse, پسقپوس قلمرو حكومتنه داخل اولان مملكتك تفتيشي *pisqopos qalemrevi hukioumetinè dākhyl olān memleketuñ tefitchi.*

Visiter, v. a., aller voir quelqu'un chez lui, بر كمسنه نك زيارتنه - اوينه وارمق *bir kimesnènuñ ziāretinè, evinè vārmaq.* — Plus ordinairement, faire une visite, des visites, زيارت ا *ziāret it.* — Visiter un ami, بر دوستك زيارتنه وارمق *bir dostuñ ziāretinè vārmaq;* — les pauvres, les saints lieux, - فقرانك اراضي مباركه نك زيارتنه وارمق *fouqarānuñ, erāzyi mubārekènuñ ziāretinè vārmaq,* a.-t. — Visiter, aller voir si les choses sont dans l'ordre où elles doivent être, يوقلمغه وارمق تفتيش *ïoqlamagha vārmaq,* تفتيشه حال ا *teftïchi hāl it,* تفتيشه وارمق *teftïchè vārmaq.* — Visiter les arsenaux, ترسانه وجبه خانه لرى يوقلمق *tersānè vè djebè khānèleri ïoqlamaq,* — Les douaniers ont visité ma malle, كمركجيلر يول صندوغمى يوقلديلر *gumruktchïler ïol sandoughoumou ïoqladïler.* — Visiter, examiner quelque chose avec soin, pour en tirer quelque connaissance ou quelque conjecture, يوقلمق *ïoqlamaq,* - كشف معاينه *kechf, mou'āïenè it,* تفحص ا *tefahhus it.* — Le chirurgien a visité la plaie, جرّاح جراحتى يوقلدى *djerrāh djerāhati ïoqladi.* — L'architecte a visité toute la maison, معمار خانه نك مجموعني كشف وتفحص ايلدى *mi'mār khānènuñ medjmou'yni kechf u tefahhus ēïledi.*

Visiteur, s. masc., celui qui est commis pour visiter, يوقلايجى *ïoqlaïdji,* t.; مفتيش *mufettïch,* a. — Visiteur des postes, des douanes, منزلخانه لر وكمرك يوقليجيسى *menzylkhānèler vè gumruk ïoqlaïdjïci.* — Visiteur, ou grand visiteur, fam., celui qui passe son temps à faire des visites, چوق زيارت ايديجى *tchoq ziāret idïdji,* زيارتجى *ziāretdji,* زائر *zāïr,* pl. a. زوّار *zavvār.*

Vison-visu, locut. adv. et fam., vis-à-vis l'un de l'autre, قرشو بقرشو *qarchou beqarchou,* t. — Nous étions vison-visu, قرشو بقرشو ايدك *qarchou beqarchou iduk.*

Visqueux, se, adject., gluant, اوركسه لو *euksèlu,* دبقلو *dibyqlu,* اوزلو *euzlu,* يلمشك *ïelmechek,* t.; لزوجتلو *luzoudjetlu,* a.-t.; لزج *lezedj,* a.; چرب *tcherb,* p.

Visser, v. a., بورمه طاقمق *bourma thāqmaq,* بورغو ايله *bourghou ilè* - ياپشدرمق باغلمق *bāghlamaq*

bāghlamaq, ïāpichturmaq, بورغولق *bourghoulamaq,* t.

Visuel, le, كوزك *gueuzuñ,* t.; بصرى *baçarïi,* نظرى *nazarïi,* a.— Rayon visuel, شعاع بصر *chou'ā'y baçar.*

Vital, e, adj., حيوانى *haïvānïi,* نشرى *nechri,* a.; ديريلكه متعلق *dïrïliguè mute'allyq,* t. — Les parties vitales, اجزاى حيوانيّه *edjzāï haïvānïiè.* — Action vitale, عمل حيوانى *'ameli haïvānïi,* pl. a. اعمال حيوانيّه *a'māli haïvānïiè.*

Vitalité, s. f., استعداد اعمال حيوانيّه *isti'dādi a'māli haïvānïiè,* a.

Vitchoura, s. m., sorte de pelisse, كورك جنسى *kurk djinsi,* t.

Vite, adj. com., qui a de la vitesse; ne se dit que des animaux et de certaines choses dont le mouvement est rapide, يوكرك *ïukruk,* t.; سريع السير *serï 'ïs-seïr,* شديد الجرى *chedïd ul-djeri,* a. — Cheval vite, يوكرك آت *ïukruk āt,* چاپوك آت *tchāpouk āt,* فرس سريع السير *ferreci serï' us-seïr.* — Vite comme le vent, روزگاركبى سريع المرور *rouzguiār guïbi serï' ul-murour.* — En parlant des choses, تيز *tïz, tez,* چابوك *tchāpouk,* سريع *serï'.* — Mouvement vite, rapide, حركت سريعه *hareketi serï'a.*

Vite, adv., avec vitesse, تيز *tïz, tez,* تيزجه *tïzdjè,* چابيجق *tchāpoudjaq,* t.; چابوك *tchāpouk,* عجله *'adjelè ilè,* a.-t.; سريعًا *serï'en,* a. — Aller vite, تيز كتمك *tïz guitmek.* — Parler vite, تيز سويلمك *tïz seuïlemek.* — Il parle trop vite, غايت ايله سريع الكلامدر *ghāïet ilè serï' ul-kelāmdur.* — Vite, faites vite, dépêchez-vous, تيز اول *tïz ol, tez ol.* — Qui va vite et même trop vite en besogne, en affaire, ايوكن - ايوه كن *iveguen, iveguen,* عجول *'adjoul,* عجله ايله ايش كورن *'adjelè ilè ich gueuren.*

Vitement, adv., vite, چابوكلك ايله *tchāpouklik ilè,* t.; عجله ايله *'adjelè ilè,* سرعتله *sur'atilè,* a.-t.; سريعًا *serï'en,* عجالةً *'ydjāleten.* — Aller, courir vitement, عجله ايلمه يوريمك *'adjelè ilè ïurumek.*

Vitesse, s. f., célérité, چابوكلك *tchāpouklik,* تيزلك *tïzlïk, tezlik,* يوكركلك *ïukruklik,* t.; عجله *'adjelè,* سرعت *sur'at,* a. — Vitesse de mouvement, حركتك چابوكلكى *harekетuñ tchāpoukligui,* سرعت حركت *sur'ati hareket.* — Agir avec vitesse, عجله ا *'adjelè it.* — Avec la plus grande vitesse, كمال مسارعت ايله *kemāli muçāre'at ilè.* — Gagner quelqu'un de vitesse, arriver plus vite que lui, ايلروبه كچمك *ïleruïè guetchmek,* كچمك *guetchmek,* مسابقت ا *muçābaqat it.* — Au fig., gagner sur quelqu'un l'avantage du temps et de la célérité pour réussir dans le même projet, تقدّم - تسابق ا كچمك *teqaddum, teçābuq it, guetchmek.*

Vitrage, s. m. coll., toutes les vitres d'un bâtiment, d'un édifice, برخانه نك جاملرى طاقمى *bir khānènuñ djāmleri thāqymi,* جام طاقمى *djām thāqymi.* — Certains

châssis de verre qui servent de cloison, de séparation dans une chambre, جاملو صوندرمه *djāmlu seundurmè.*

Vitraux, s. m. pl., كليسانكث ايرى جاملرى *kelīçānuñ iri djāmleri,* t.

Vitre, s. f., جام *djām,* پنجره جامى *pendjerè djāmi,* t. — Mettre, attacher des vitres à une fenêtre, پنجره يه جام كچورمك *pendjerèïè djām guetchurmek.*

Vitrer, v. a., garnir de vitres, جام قومق *djām qomaq,* جام ايله دوناتمق *djām ilè donātmaq,* t. — Vitrer une fenêtre, une porte, پنجره يى - قپويى جام ايله دوناتمق *pendjerèïi, qapouïi djām ilè donātmaq.* — Vitré, e, جاملو *djāmlu,* جام ايله دونانمش *djām ilè donānmich.* — Porte vitrée, جاملو قپو *djāmlu qapou.* — En t. d'anatom., humeur vitrée, une des trois humeurs de l'œil, celle qui remplit le fond du globe, رطوبت زجاجيّة *routhoubeti zidjādjiïet.*

Vitrerie, s. fém., état du vitrier, شيشه جيلك *chīchèdjīlik,* t.; فنّ اعمال زجاج *fenni y'māli zidjādj.* — Commerce du vitrier, شيشه جى تجارتى *chīchèdji tidjāreti,* شيشه جيلك *chīchèdjīlik.* — Marchandise qui est l'objet de ce commerce, شيشه *chīchè,* شيشه مالى *chīchè māli.*

Vitrescible, adj. com. Voy. Vitrifiable.

Vitreux, se, adj., شيشه يه بكزر *chīchèïè beñzer,* شيشه وارى *chīchè vāri,* t.; زجاجى *zidjādjīi,* a. — Mine d'argent vitreuse, شيشه كونه سيم معدنى *chīchè guiounè sīm ma'deni.*

Vitrier, s. m., جامجى *djāmdji,* شيشه جى *chīchèdji,* جام ياپيجى *djām ïāpīdji,* t.; زجّاج *zedjdjādj,* a.

Vitrifiable, adj. com., شيشه يه دونه بيلور *chīchèïè deunè bīlur,* t. — Terre vitrifiable, شيشه يه مستحيل اولمغه صالح طپراق *chīchèïè moustahyl olmagha sālyh thoprāq.*

Vitrification, s. f., action de vitrifier, شيشه يه دوندرمه *chīchèïè deundurmè,* t.; زجاجه تحويل ا *zīdjādjè tahvīl it.* — État de ce qui est vitrifié, شيشه يه دونمه *chīchèïè deunmè,* تزجّج *tezedjdjudj.* — La vitrification de métaux, معادنك زجاجه استحالەسى *me'ādinuñ zidjādjè istihālèci.*

Vitrifier, v. a., convertir en verre, جام صورتنه قومق *djām souretinè qomaq,* شيشه يه دوندرمك *chīchèïè deundurmek,* زجاجه *zidjādjè tahvīl it,* a.-t. — Se vitrifier, شيشه يه دونمك *chīchèïè deunmek,* تزجّج ا *tezadjdjudj it.* — Vitrifié, e, شيشه يه دونمش *chīchèïè deunmich.*

Vitriol, s. m., nom donné dans l'ancienne chimie aux sulfates, ou sels composés d'oxides métalliques et d'acide sulfurique ou vitriolique, زاج *zādj,* pl. a. زاجات *zādjāt.* — Vitriol blanc, زاج ابيض *zādji ebïaz.* — Vitriol vert, ou couperose, زاج قبرس *zādj qybrīs,* زاج احضر *zādj ahzer.* — Vitriol bleu, كوز طاشى

gueuz thāchi. — Huile de vitriol, acide sulfurique concentré, زاج یاغی *zādj īāghy.*

VITRIOLÉ, E, adj., زاجلو *zādjlu,* قره بویالو *qara boïālu,* t.; زاجی *zādjïi,* a.— Eau vitriolée, زاجلو صو *zādjlu sou.*

VITRIOLIQUE, adj. com., قره بویالو *qara boïālu,* t.; زاجی *zādjïi.*

VIVACE, adj. com., qui a en soi des principes de longue vie, اوزون عمرلو *ouzoun 'eumrlu,* t.; چوق یاشار *tchoq īāchār,* طویل العمر *thavīl ul-'eumr.* — Se dit également des espèces, des individus; le corbeau, le cerf sont des animaux vivaces, غراب واهو طویل العمر اولان حیواناتدندر *ghourāb u āhou thavīl ul-'eumr olān haïvānāttendur.* — Vivace, par extension, ce qui est de longue durée, طیانیجی *dhaïānīdji.* — Plantes vivaces, طیانیجی اولان نباتات *dhaïānīdji olān nebātāt.*

VIVACITÉ, s. f., activité, promptitude à agir, چاپکلك *tchāpouklik,* شرمت *cheremet,* تیزلك *tīzlik,* t.; تیز مزاجلق جولان الطبع *tīz mizādjlyq, djevelān uth-thab',* a.—Vivacité de l'esprit, de l'imagination, آچق کوزلولق *âtchyq gueuzlulyq,* جولان الذهن *djevelān uz-zyhn,* شهامت الطبع *chehāmet uth-thab'.* —La vivacité des yeux, le feu qu'ils jettent, کوز پارلاقلغی *gueuz parlāqlyghy,* لمحان العین *lemhān ul-'aïn.* — Vivacité, ardeur, قیزغنلق *qyzghynlyq,* حرارت *harāret,* حمیّت *hamïiet,* شدّت *chiddet,* کرمیّت *guermïiet.* — Dans la vivacité du discours, صحبتك کرمیتی اثناسنده *sohbetuñ guermïieti esnācindè.* — Vivacités, emportements légers et passagers, کرمیّت محاوره اثناسنده سویلنان کلمه‌لر *guermïieti mouhāverè esnācindè seuïlenen kelimèler.*

VIVANDIER, ÈRE, s., qui vend des vivres aux troupes et les suit, ذخیره‌جی *zakhyrèdji.* — Vivandière, ذخیره‌جی قاری *zakhyrèdji qāry.*

VIVANT, E, adj., qui vit, دری — دیری *diri,* صاغ *sāgh,* t.; حیاتده اولان *haïāttè olān,* a.-t.; حیّ *haïi,* a.; زنده *zendè,* p.; جانلو *djānlu.*— Les créatures vivantes, مخلوقات ذوی الحیاة *makhlouqāti zevi ul-haïāt.* —Être vivant, être en vie, صاغ اول *sāgh ol,* حیاتده او *haïāttè ol.* — Il est encore vivant, هنوز حیاتده در *henouz haïāttè dur.* — Le Dieu vivant, حضرت حیّ و قیوم *hazreti haïi u qouïoum.* — C'est une bibliothèque vivante, se dit d'un homme très-savant, بو کیشی بر کتابخانهٔ ذی روحدر *bou kïchi bir kitābkhānèï zi rouhtur.* — Vivant, subst., signifie quelquefois la vie, عمر دیریلك وقتی *dīrīlik vaqti,* عمر مدّتی *'eumr muddeti,* حال حیات *hāli haïāt.* — Du vivant d'un tel, فلانك حال حیاتنده ـ مدّت حیاتنده *felānuñ hāli haïātindè, muddeti haïātindè.* — De son vivant, فلان حیاتده صاغ ایکن *felān sāgh iken,* حیاتده ایکن *haïāttè iken.* — Bon vivant, homme d'une humeur facile et gaie, qui aime à se réjouir, اهل ذوق و صفا

ehli zevq u safā, ذوق و صفاسنه مشغول *zevq u safācinè mechghoul.*

Vivat, s. m., interj. et mot dont on se sert pour applaudir une personne, آفرين *āferīn.* — Qu'il vive, بيك ياشه *bīñ ïācha*, حيّاك الله *haïiāk oullah.* — Vivat s'emploie quelquefois comme subst. m., et se dit d'une acclamation quelconque par laquelle on souhaite longue vie et prospérité à quelqu'un, القش *alqych*, بيك ياشه *bīñ ïācha.*

Vive, s. f., espèce de poisson de mer, بر نوع دكز بالغى *bir nev'y deñyz bālyghy*, t.

Vivement, adv., avec vivacité, avec force, vigueur, پكلك ايله *peklik ilè*, t.; زور و قوّت ايله *zor u qouvvet ilè*, شدّت ايله *chiddet ilè*, a.-t.; قويًّا *qavïien*, اكيدًا *ekīden.* — Attaquer vivement, زور و قوّت ايله حمله ا *zor u qouvveti ilè hamlè it.* — Sentir vivement la douleur, وجعى شديدًا حسّ ا *vedj'aï chedīden hyss it.*

Vivier, s. m., بالقلوا *bālyqlavā*, بالق حوضى *bālyq havouzy*, بالق بسليه‌جك حوض *bālyq besleïèdjek havouz*, t.; ماهيدان *māhīdān*, p.

Vivifiant, e, adject., حيات ويريجى *haïāt vīrīdji*, ديرلديجى *dīrildīdji*, جان ويريجى *djān vīrīdji*, t.; محيّى *mouhaïi*, a.; حيات بخش *haïāt bakhch*, a.-t. — On dit, en t. de théol., le Saint-Esprit est l'Esprit vivifiant, روح القدس روح مورث الحياتدر *rouh ul-qoudous rouhy mevris ul-haïāttur.*

Vivification, s. f., ديرلتمه *dīriltmè*, جانلندرمه *djānlandurma*, t.; احياء *yhïā*, a.

Vivifier, v. a., درلتمك-ديرلتمك *diriltmek*, ديركورمك *dīrgueurmek*, ديرى ا *dīri it*, t.; احيا ا *yhïā it*, حيات ويرمك *haïāt vīrmek*, a.-t.; جان ويرمك *djān vīrmek*, زنده ا *zendè it*, p.-t. — Le soleil vivifie les plantes, شمس نباتاتى احيا ايدر *chems nebātāti yhïā ider.*

Vivoter, v. n. fam., مضايقه ايله كچنمك *mouzāïaqa ilè guetchinmek*, طارلقده كچنمك *dhārlyqta guetchinmek*, ضيق حال ايله تعيّش ا *zyqy hāl ilè te'aïiuch it*, a.-t.

Vivre, v. n., être en vie, ياشامق *ïāchmaq*, صاغ او *sāgh ol*, t.; تعيّش ا *te'aïiuch it*, a.-t. — Puisse-t-il vivre longtemps! چوق ياشا *tchoq ïāchā.* — Les oiseaux vivent dans l'air, et les poissons dans l'eau, طيور قسمى هواده و بالقلر صوده تعيّش ايدرلر *thouïour qysmi havāda ve bālyqler souda te'aïiuch iderler.* — Être las de vivre, عمرندن بيزار او- بيقمق *'eumrunden bīzār ol, byqmaq.* — Vivre, durer, subsister, سورمك *surmek*, باقى قالمق *bāqy qālmaq.* — Vivre, soutenir sa vie par le moyen des aliments, كچنمك *guetchinmek*, بسلنمك *beslenmek*, تعيّش ا *te'aïiuch it.* — Donner à quelqu'un de quoi vivre, بر كمسنه‌يه كچنه‌جك ويرمك *bir kimesnèïè guetchinèdjek vīrmek.* — Vivre de légumes, سبزوات ايله كچنمك *sebzevāt ilè guetchinmek.* — Vivre splendidement, magnifiquement, كمال

دبدبه واحتشام ایله تعیّش ا *kemāli debdebè ve yhtichām ilè te'aïiuch it.* — Vivre petitement, misérablement, مضایقه ایله کچنمک *mouzāïaqa ilè guetchinmek;* — avec économie, اداره ایله کچنمک *idārè ilè guetchinmek.* — Vivre de régime, کندوسنی صاقندررق کچنمک *guenducini sāqyndurarag guetchinmek.* — Vivre de son bien, مال موجود ایله کچنمک - *māli mevdjoud ilè guetchinmek, te'aïiuch it;* — de son métier, کندو صنعتیله کچنمک *guendu sana'atilè guetchinmek.* — Au jour la journée, n'avoir à subsister que de ce qu'on gagne chaque jour, کونك قزانجیله کچنمک *gunuñ qazāndjilè guetchinmek.* — Au fig., vivre dans l'imprévoyance du lendemain, فردانك فکرینی عقله قومیه‌رق کچنمک *ferdānuñ fikrini 'aqlè qomaïaraq guetchinmek.* — Vivre, passer sa vie, وقتی کچورمک *vaqti guetchurmek,* امرار وقت ا *imrāri vaqt it,* کچنمک *guetchinmek,* عمر سورمک *'eumr surmek.* — Vivre à la campagne, کویلك امرار وقت ا *keuïdè imrāri vaqt it;* — dans les montagnes, عمرنی طاغلرده کچورمك *'eumrini dhāglarda guetchurmek.* — Chacun vit à sa mode, selon son goût, هرکس کندو مذاقنجه کچنور *hèr kes guendu mezāqyndjè guetchinur.* — Vivre, se conduire bien ou mal, eu égard aux mœurs, کچنمك *guetchinmek,* معاشرت ا *mou'āchèret it.* — Vivre bien, ou mal avec quelqu'un, برکمسنه ایله حسن یاخود سوء معاشرت ا *bir kimesnè ilè husn ïākhod soui mou'ācheret it,* ایو یا فنا کچنمک *eïu ïā fenā guetchinmek.* — On vit ainsi dans ce pays-là. خلق بومملکتك شومنوال ایله کچنور *khalq bou 'memlekettè chou minvāl ilè guetchinur.* — S. m., le savoir vivre, la connaissance et la pratique des bienséances et des usages du monde, خلق ایله کچنمنك طریقی علمی *khalq ilè guetchinmenuñ tharyqy 'ylmi,* علم اداب معاشرت *'ylmi adābi mou'ācheret.* — Vive le roi! acclamation pour témoigner qu'on souhaite longue vie et prospérité au roi, پادشاه بیك یاشه *pādichāh bīñ ïācha.* — Qui vive? cri d'ordre dont les patrouilles et les sentinelles se servent, اوکیم *o kim.* — Être sur le qui vive, être dans un état d'alarme et de défiance, خوف و اندیشه‌ده اول *khavf'u endichèdè ol.*

Vivre, s. m., nourriture, - بیجك *biïèdjek,* قوت *qout,* pl. a. اقوات *aqvāt.* — On lui donne tant pour le vivre et le vêtement, اکا اقوات یومیّه و ملبوسات بهاسی اولق اوزره شوقدر اقچه ویرلور *anā aqvāti ïevmïiè vè melbouçāt behāci olmaq uzrè chou qadar aqtchè vīrilur.* — Vivres, au pl. provisions de bouche, ازق *azyq,* t.; ذخیره *zakhyrè,* pl. a. ذخایر *zakhāïr;* رزق *ryzq,* pl. ارزاق *erzāq.* — Les vivres sont fort chers, ارزاق وذخایر غایت ایله غالیدر *erzāq u zakhāïr ghāïet ilè ghālīdur.*

Vizir, s. m., nom des principaux officiers du Grand-Seigneur, وزیر *vezīr,* pl. a. وزرا *vuzerā.* — Le grand vizir, le premier ministre de l'empire

Ottoman, وزير اعظم *vezîri a'zem*, *vezîri a'zam*, صدر اعظم *sadri a'zam*, وكيل مطلق *vekîli mouthlaq*.

VIZIRAT, ou VIZIRIAT, s. masc., dignité, fonction de vizir, وزارت *vizâret*. — Grand viziriat, وزارت عظمى *vizâreti 'ouzma*. — Pendant son vizirat, وقت وزارتنك ـ وقت وكالتنك *vaqti vizâretindè*, *vaqti vekâletindè*.

VOCABULAIRE, s. masc., مختصر لغت كتابى *moukhtaçar loghat kitâbi*, t.; مختصر لغة المفردات الالفاظ *loghat ul-mufredât ul-elfâz*, a.

VOCABULISTE, s. m., مختصر لغت كتابى مؤلّفى *moukhtaçar loghat kitâbi mu'ellifi*, مؤلّف اللغة المفردات الالفاظ *muellif el-loghat ul-mufredât ul-elfâz*, a.

VOCAL, E, adj., سسلو *seslu*, t.; صوتى *savtii*, a.; آوازى *âvâzy*, صدايى *sadâï*, p. — Prière vocale, صلات بالصوت *salâti bis-savt*. — Musique vocale, سسلو موسقى *seslu moucyqy*, موسقى بالصوت *moucyqy bis-savt*.

VOCATIF, s. m., t. de gram., cas dont on se sert quand on adresse la parole à quelqu'un, ندا *nidâ*, حرف ندا *harfi nidâ*.

VOCATION, s. f., t. de théol., grâce que Dieu fait quand il appelle quelqu'un à lui pour le mettre dans la voie du salut, دعوة الى طريق الحقّ *da'vet ila tharyq ul-haqq*, هدايت *hidâïet*. — La vocation des Juifs, قوم يهودك طريق حقّه دعوت اولنمسى *qavmi ïehouduñ tharyqy haqqa da'vet olounmaci*. — Vocation, mouvement intérieur par lequel Dieu appelle à un genre de vie, من عند الله ارشاد اولنان طريقة *min 'ynd oullah irchâd olounân tharyqat*, ارشاد ربّانى اولان طريقت *irchâdi rebbâni olân thariqat*. — Vocation, inclination pour un état, ميل طبيعىّ *meïli thabî'yi*. — Se sentir de la vocation pour le mariage, تزوّجه ميل طبيعى حسّ ايتمك *tezevvudjè meïli thabî'y hyss it*.

VOCIFÉRATIONS, s. f. pl., چاغرمه *tchâghyrma*, چاغرش *tchâghyrich*, باغرش *bâghyrich*, شماته *chamâta*, t.; صيحات *saïhât*.

VOCIFÉRER, v. n., باغرمق *bâghyrmaq*, هايقرمق *hâïqarmaq*, چكزمق *tchiañzamaq*, شماته ـ غوغا ا *chamâta*, *ghavghâ it*.

VOEU, s. m., promesse faite à Dieu, par laquelle on s'engage à quelque œuvre que l'on croit être agréable, et qui n'est point de précepte, نذر *nezr*, نذور *nouzour*, اداق *adâq*, t. — Vœu de chasteté, نذر بكارت *nezri bekâret*. — Accomplir un vœu, ايفاى ـ اداى نذرا *ifâï*, *edâï nezr it*. — Faire un vœu, ادامق *adâmaq*, نذرا *nezr it*. — Rompre violer son vœu, نذرى فسخ ونقض ا *nezri feskh u naqz it*. — Vœu, offrande promise par un vœu, وذيمه *vezîmè*, pl. a. وذايم *vizâïm*; منذور *menzour*, pl. a. منذورات *menzourât*. — Vœu, suffrage, رأى *rèï*, pl. آراء *ârâ*. — Donner son vœu, راينى ويرمك *rèïni vîrmek*. — Vœu, souhait, دعا *dou'â*, pl. ادعيه *ed'yiè*; ادعيهٔ خيريّه

ed'yëi khaïrïiè, خير دعالر *khaïr dou'ālar.* — Faire des vœux pour quelqu'un, درگاه باری یه برکمسنه‌نك حقنده ادعیهٔ خیریّه تقدیم ا *der guiāhi bārïiè bir kimesnènuñ haqqyna ed'yëi khaïrïiè taqtīm it.* — Vœux, simples désirs, مراملر *merāmler,* استكلر *istekler,* تمنّیات *temennïāt,* مرادات *murādāt.* — Exaucer, remplir les vœux de quelqu'un, برکمسنه‌نك مراداتنی اسعاف ا *bir kimesnènuñ murādātini is'āf it.*

Vogue, s. f., t. de mar., impulsion, mouvemçnt d'une barque, d'un navire, causé par la force des rames, قایغك یوزوب یوریمسی *qāïghuñ ïuzup ïuramècï,* t.; عوم سفینه *'avmi sefïnè.* — Vogue, au fig., le crédit, la réputation dont jouissent les personnes ou les choses, et qui attirent les autres à elles, اعتبار *i'tibār,* رواج *revādj,* اشتهار *ïchtihār.* — Ce prédicateur est en vogue, بو واعظ اعتباره در *bou vā'yz i'tibārdè dur.* — La boutique de ce marchand est en vogue, شو بازرکانك دکّانی رواج واشتهارده در *chou bāzyrguiānuñ dukkiāni revādj u ichtihārdè dur.*

Voguer, v. n., کورك ایله یوریمك *keurek ilè ïurumek,* t.; سیر ا *seïr it,* a.-t. — Les navires voguaient en pleine mer, کمیلر دکز آچقلغنده یورر ایدی *guemïler deñyz âtchyqlyghyndè ïurur idi.* — Voguer, ramer, faire aller à la rame, کورك ایله یورتمك *keurek ilè ïurutmek,* کورك چکمك *keurek tchekmek.*

Vogueur, s. m. Ce mot a vieilli; on dit mieux Rameur. Voy. ce mot.

Voici, prép. Ce mot sert à montrer ou à désigner une personne qui est proche de celui qui parle, اشته ایشته *ichtè,* t. — Le voici qui vient, اشته کلیور *ichtè guelïeur.* — Nous voici quatre personnes, اشته درت کشی ایز *ichtè dort kichi ïz.*

Voie, s. f., chemin, route par où l'on va d'un lieu dans un autre, یول *ïol,* t.; طریق *tharyq,* pl. a. طرق *thouruq;* راه *rāh,* p. — Aller par la voie de terre, قره‌دن کتمك *qara-den guitmek,* برّا سفرا *berren sefer it.* — Par la voie de mer, دکزدن بحرًا کتمك *deñyzden guitmek,* سفرا *bahren sefer it.* — La voie du paradis, جنّت یولی *djennat ïolou.* — La voie publique, طریق عامّ *tharyqy 'amm,* جاده *djādè.* — Voie, au propre et au fig., مسلك *meslek,* جاده *djādè.* — La voie du salut, مسلك فلاح ونجات *mesleki felāh u nedjāt.* — Voie Lactée. Voy. Lacté. — Voie, traces que font les voitures en roulant, تکرلك ایزی *tekerlek izy,* عربه‌نك ایزی *'arabanuñ izy.* — Voie, l'espace qui est entre les deux roues d'une voiture, ایکی تکرلکك اراسی - ارا یری *iki tekerleguñ arāci, arā ïeri.* — Une voie d'eau, deux seaux, ایکی قوغه صو *iki qougha sou.* — Une voie de bois, mesure de bois, charretée, بر چکی اودون *bir tcheki odoun,* بر عربه طولوسی *bir 'araba dholouçou.* — Mettre quelqu'un sur la voie, یول اوکرتمك - کوسترمك ارائهٔ طریق ا *ïol eugretmek, gueustermek,*

irāïèï tharyq it. — Voie, au fig., moyen dont on se sert, وسيله *vecîlè*, pl. وسائل *veçāïl*; واسطه *vāçytha*, pl. وسايط *veçāïth*; اسباب *esbāb*, يول *ïol*, طريق *tharyq*. — C'est la voie la plus sûre et la plus courte, وسائل اقصر واقوا بودر *veçāïli aqsar u aqvā bou dur*. — Entrer en voie d'accommodement, مصالحه ذك يولنى طوتمق *mouçālahanuñ ïolounou thoutmaq*.

Voila, prép. Ce mot a une signification analogue à celle de Voici, mais il sert à marquer une chose un peu éloignée de celui qui parle, اشته *ichtè*. — Voilà la personne que vous demandez, اشته استديكك كمسنه اودر *ichtè istedíguiñ kimesnè o dur*.

Voile, s. m., pièce de toile ou d'étoffe destinée à cacher quelque chose, اورتو-اورتى *eurtu*, t.; پرده *perdè*, p.; غطا *ghythā*, pl. اغطيه *aghthyè*. — Voile épais, سيرك اورتو *seïrek eurtu*. — Voile dont les femmes se servent pour se garantir du soleil ou du vent, برقع *burqa'*, نقاب *nyqāb*. — Mousseline qui couvre la tête et la poitrine des femmes, ياشمق *ïāchmaq*, باش اورتوسى *bāch eurtuçu*, دلبند *dulbend*. — Voile de la mariée, دواق *duvāq*. — Voile, grand rideau, بيوك پرده *buïuk perdè*, ستر *setr*. — Voile, au fig., apparence, ظاهر حال *zāhiri hāl*, صورت *souret*. — Prétexte, بهانه *behānè*.

Voile, s. f., pièce de toile forte, ordinairement composée de plusieurs lés et que l'on attache aux vergues ou antennes des mâts pour prendre ou recevoir le vent, يلكن *ïelken*, t.; شراع *chirā'*, pl. a. اشرعة *echri'at*; بادبان *bādbān*, *bādubān*, p. — La grande voile ou la voile du grand mât, بيوك يلكن *buïuk ïelken*. — Déployer les voiles, يلكن آچمق *ïelken ātchmaq*, بسط شراع ا *basthi chirā' it*. — Amener, abaisser les voiles, يلكن اندرمك *ïelken indurmek*, ماينا ا *māïnā it*, تنزيل شراع ا *tenzîli chirā' it*. — Plier, serrer les voiles, يلكن ديوشرمك *ïelken dïvchurmek*, طتى شراع ا *thaïi chirā' it*. — Mettre à la voile, partir du port, بادبان كشاى عزيمت ا *bādbān kuchāï 'azîmet it*. — Voile, signifie quelquefois un navire : On aperçoit une voile de loin, اوزاقدن بر يلكن كورنور *ouzāqtan bir ïelken gueurunur*. — Une flotte de cent voiles, يوز قطعه سفايندن عبارت بردونانمه *ïuz qyth'a sefāïnden 'ybāret bir donānma*.

Voiler, v. a., couvrir d'un voile, اورتمك *eurtmek*, پرده لمك *perdèlemek*, t.; ستر ا *setr it*, a.-t.; نقابلمق *nyqāblamaq*. — Voiler, au fig., couvrir, cacher, déguiser, اورتمك *eurtmek*, صقلمق *saqlamaq*, ستر ا *setr it*, تستير ا *testîr it*. — Voiler la révolte du prétexte de la religion, بغى وعصيانى دين بهانه سيله ستر ا *baghy vu 'ycïāni dín behānècîlè setr it*. — Se voiler, اورتنمك *eurtunmek*, باشنى اورتمك *bāchini eurtmek*, تستّر ا *tecettûr it*, پرده لنمك *perdèlenmek*, نقابلنمق *nyqāblanmaq*. — Voilé, e, اورتلمش *eurtulmuch*, پرده لنمش *perdèlen-*

mich, اورتولو *eurtulu*, مستور *mestour*, نقابلنمش *nyqablanmich*, نقابلو *nyqāblu*.

VOILERIE, s. f., يلكن كارخانه‌سى *ïelken kiārkhānèci*, t.

VOILIER, s. m., t. de mar., celui qui fait et raccommode les voiles des bâtiments, يلكنجى *ïelkendji*. — Voilier, se dit d'un bâtiment par rapport à la propriété qu'il a d'aller plus ou moins vite. Bon voilier, يوكرك كمى *ïukruk guemi*, چاپك يورر كمى *tchāpouk ïurur guemi*, سريع السير *serī' us-seïr*. — Mauvais voilier, آغير يورر كمى *āghyr ïurur guemi*, يولى اغر كمسى *ïolu āghyr guemi*. — C'est un mauvais voilier, بطى السير بر كميدر *batky us-seïr bir guemídur*.

VOILURE, s. f., l'assortiment, l'ensemble des voiles d'un bâtiment, يلكن طاقمى *ïelken thāqymi*. — Disposition des voiles pour prendre le vent, يلكن ترتيبى *ïelken tertíbi*. — Fabrication des voiles, يلكن طوقوبجيلغى *ïelken dhoqoudjílyghy*, صنعت نسج قلوع *sana'ati nesdji qoulou'*. — L'art de placer les voiles, يلكن قوللنمك فنّى *ïelken qoullanmanuñ fenni*, t.; فنّ استعمال قلوع *fenni isti'māli qoulou'*, a.

VOIR, v. a., recevoir l'image des objets par l'organe de la vue, كورمك *gueurmek*, t.; نظر ا *nazar it*, رؤيت ا *rouïet it*, مشاهده ا *muchāhedè it*. — Je vois un homme, بر آدم كوريورم *bir ādem gueuruïeurum*. — Voir de ses propres yeux, رأى العين كورمك *rèï ul-'aïn gueurmek*. — Voir trouble, بولانق كورمك *boulānyq gueurmek*; — confusément, قارش مورش كورمك *qārich mourich gueurmek*; — double, چتال كورمك *tchatāl gueurmek*. — Voir de loin, au propre, اوزاقدن كورمك *ouzāqtan gueurmek*. — Au fig., avoir beaucoup de pénétration, de prévoyance, كوزى ايراغه كورمك *gueuzu irāgha gueurmek*, بعيد النظر او *ba'īd un-nazar ol*. — Voir, avoir vue sur..., ناظر او *nāzyr ol*. — Cette maison voit sur le jardin, بو خانه باغچه‌يه ناظر در *bou khānè bāghtchèïè nazyr dur*. — On dit par admiration ou étonnement, Vit-on jamais rien d'égal? بو مقوله شىء هيچ كورلديكى وارميدر *bou maqoulè cheï hītch gueuruldugu vārmídur*. — Voir quelqu'un de bon œil, être bien disposé pour lui, بر كمسنه‌يى حسن نظر ايله كورمك *bir kimesnèïi husni nazar ilè gueurmek*; — le voir de mauvais œil, le voir de travers, اكرى باقمق *egri bāqmaq*. — On dit qu'une hauteur voit une place, c'est-à-dire qu'elle la domine, حواله اولور *havālè olour*. — On n'a jamais vu pareille chose, بو مثللو شىء كورلمش دكلدر *bou micillu cheï gueurulmich deïldur*. — Aller voir quelqu'un, lui rendre visite, بر كمسنه‌نك زيارتنه وارمق *bir kimesnènuñ ziāretinè vārmaq*, زيارته كتمك *ziāretè guitmek*. — Le médecin voit tel malade, pour dire qu'il prend soin de lui, طبيب فلان خسته‌يه بقار *thabīb felān khastaïè baqār*. — Voir, s'informer, باقمق

bāqmaq, استخبارا *istykhbār*. — Voyez s'il est à la maison, باق اوده *baq evdè mūdur*, خانه‌سنده میدر *khānèsindè mūdur vār istykhbār eïlè*. — On dit qu'un livre n'a pas encore vu le jour, pour dire qu'il n'est pas encore publié, فلان كتاب هنوز ظهور ايتمامشدر *felān kitāb henouz zouhour itmāmichtur*. — Voir en songe, دوشده كورمك *douchtè gueurmek*, عالم مثالده كورمك *'ālemi miçāldè gueurmek*. — Voir, considérer avec attention, باقمق *bāqmaq*. — Voyez-vous? vois-tu? كوررميسك *gueururmīceñ*. — Avez-vous vu? كوردكمى *gueurduñmi*. — C'est une chose à voir, qui mérite d'être vue, باقلهجق *bāqylajaq cheïdur*. — Voir à..., inspecter avec autorité, ناظرلك ا *nāzyrlik it*, نظارت ا *nazāret it*. — Voyez à la dépense, مصرفه نظارت ايله *masrafè nazāret eïlè*. — Voir, réfléchir sur..., méditer, ملاحظه ا *moulāhaza it*. — Voyez si cela vous accommoderait, بوشيء سنك ايشكه يرارمى ملاحظه ايله *bou cheï sènuñ ichiñè ïarārmi moulāhaza eïlè*. — Voir une affaire à fond, بر مصلحتى كنهيله ملاحظه ا *bir maslahatè kunhilè moulāhaza it*. — En parlant d'une affaire sur laquelle on se réserve de prendre un parti, on dit : Je verrai, nous verrons, بقه‌لم *baqalum*. — On dit d'un homme d'expérience, qu'il a beaucoup vu, چوق شيء كورمش بر آدمدر *tchoq cheï gueurmuch bir ādemdur*. — Voir, fréquenter et se voir, كرشمك *gueuruchmek*, قونشمق *qonouchmaq*, بولشمق *boulouchmaq*, معاشرت ا *mou'ācheret it*. — Qui voyez-vous? كيم ايله كورشورسك *kīm ilè gueuruchurseñ*. — Nous nous verrons encore, ينه كوروشورز *inè gueuruchuruz*. — Voir une femme, avoir un commerce intime avec elle, برابر ياتمق *berāber ïātmaq*, قربان ا *qourbān it*. — Voir, juger, صانمق *sānmaq*, ظنّ ا *zann it*. — Chacun a sa manière de voir, هركس برر درلو ظنّ ايدر *her kes birer turlu zann ider*. — Voir, examiner, باقمق *bāqmaq*, دقّت ا *dyqqāt it*. — Il faut voir à cet inconvénient, بو محذوره دقّت ايتملودر *bou mahzourè dyqqat itmeludur*. — Vu, e, part., كورلمش *gueurulmuch*, منظور *manzour*. — A vue, en parlant du terme et du payement d'une lettre de change, لدى النظر *ledi un-nazar*. — Vu, formule d'approbation mise au bas d'une écriture, d'un compte, etc., مقبول *maqboul*. — Prov. et fig., juger quelque chose à la boule vue, à boule vue, inconsidérément, sans trop examiner, sans prendre garde à ce que l'on fait, صوكى ملاحظه‌سز *moulāhazacyz*, صوڭى صايميه‌رق *soñy sāïmaïaraq*. — Vu, attendu, eu égard à..., نظارًا *nazāren*. — Vu que, puisque, نته‌كيم *netèkīm*, چونكه *tchunki*, زيرا *zīrā*, زيراكه *zīrāki*. — Vu, subst. Au vu et su de tout le monde, خلقك كوزى اوكنده *khalquñ gueuzu euñundè*, على ملأ الناس *'ala melè en-nās*, اشكارًا *achikiāren*.

Voire, adv., même, aussi, حتّى *hatta*, a.

Voirie, s. f., charge de voyer, يولار ناظرلغى *iollar nāzyrlyghy*, t.; طرق و مسالك نظارتى *thourouq u meçālik nazāreti*, a.-t. — Lieu où l'on porte les boues et les immondices, مزبلة *mezbelet*, مزبله *mezbelè*, *mezbulè*.

Voisin, e, adj., qui est proche, يقين قرب و جواردە *iaqyn*, a.; اولان *qourb u djivārdè olān*, a.-t.; مجاور *mudjāvir*, a.; همجوار *hemdjivār*, a.-p. — La maison voisine, همجوار اولان خانه *hemdjivār olān khānè*. — Voisin, au fig., qui approche, qui est sur le point de..., يقين *iaqyn*, مشرف *muchrif*. — Voisin de sa ruine, مشرف خراب *muchrif kharāb*.

Voisin, e, s., qui demeure près, qui loge auprès d'un autre, قوكشو *qoñchou*, قونشو *qonchou*, vulg. قومشو *qoumchou*, t.; جار *djār*, pl. a. جيران *djīrān*. — Bon voisin, ايو قوكشو *eïu qoñchou*. — Mauvais —, يرامز قوكشو *ïarāmaz qoñchou*.

Voisinage, s. m., collectivement, les voisins, قوكشولر *qoñchoular*, قونى قومشو *qonou qoumchou*, t.; جيران *djeïrān*, a.; همجواران *hemdjivārān*. — Voisinage, les lieux voisins, يقينلكى يرلر *ïaqyndèki ïerler*, امكنهٔ جواريه *emkinèï djivārïè*. — Voisinage, proximité d'un lieu à l'égard d'un autre, يقينلق *ïaqynlyq*, قوكشولق *qoñchoulyq*, *qoñchoulouq*, t.; قرب *qourb*, قربيت *qourbïet*, جوار *djivār*, جوارية *djivārïet*, مجاورة *mudjāveret*. — Le voisinage des montagnes, جبالك جواريتى *djibāluñ djivārïieti*.

Voisiner, v. n., fam., قونشمق قوكشولره كتمك *qonouchmaq*, - *qoñchoulara guitmek*, وارمق قونى قوكشو ايله كورشمك *vārmaq*, *qonou qoñchou ilè gueuruchmek*, t.; معاشرة بالجيران ا *mou'âcheret bil-djeïrān it*, a.-t.

Voiture, s. f., ce qui sert au transport des personnes, des marchandises, etc., عربه *'araba*. — Pour les fardeaux seulement, يوك عربه‌سى *ïuk 'arabaci*, t.; عجلة *'ydjlet*, pl. a. اعجال *a'djāl*. — Carrosse, هنطو *hinthov*; هنتوو - هنتو *hintov*. — Monter en voiture, عربه‌يه بنمك *'arabaïa binmek*. — Voiture, transport des marchandises, نقل *naql*, طاشمه *thāchima*, اجرت نقليه *eudjreti naqlïiè*. — On a payé tant pour la voiture de ces marchandises, بو اموالك نقليچون شو قدر اجرت ويرلدى *bou emvāluñ naqli itchoun chou qadar eudjret vîrildy*. — Lettre de voiture, qui contient l'indication des choses dont un voiturier est chargé, عربه حمولەسى قايمه‌سى *'araba hamoulèci qāïmèci*.

Voiturer, v. a., transporter par voiture, كوتورمك *gueuturmek*, طاشمق *thāchimaq*, t. — Voiturer par charroi, - عربه ايله كوتورمك نقل ا - ايتدرمك *'araba ilè gueuturmek*, *naql it*, *itturmek*; — par mulets, قاطرلره تحميل ايله نقل *qāthyrlerè tahmîl ilè naql itturmek*; — par eau, par terre, نهرًا يا برًّا كوتورمك *nehren iā ber-*

ren gueuturmek. — Voiturer, mener quelqu'un dans un carrosse, كندو عربه سنه آلمق *guendu 'arabacinè ālmaq*, كندو عربه سنه استصحاب ا *guendu 'arabacinè istyshāb it.*

VOITURIER, s. m., عربه جی *'arabadji*, عربه كراجیسی *kirādji*, *'araba kirādjici*, t.

VOITURIN, s. m. Voy. VOITURIER.

VOIX, s. f., le son qui sort de la bouche de l'homme, سس *ses*, t.; صوت *savt*, pl. a. اصوات *esvāt*; صدا *sadā*, آواز *āvāz*, p. — Une voix forte, سرت بر سس *sert bir ses*, صوت شدّید قتی آواز *qaty āvāz*, *savti chedīd*; — aiguë, كسكین سس *keskin ses*; — faible, كوشك سس *guevchek ses*, صوت ضعیف *savti za'īf*; — belle, كوزل سس *guzel ses*, خوب آواز *khob āvāz*. — Extension de voix, سسك كسلمسی - دوكنمسی *seçuñ kecilmeci, teukenmeci*, انقطاع صوت *inqythā'y savt*. — De vive voix, اغزدن *aghyzden*, لسانًا *liçānen*. — Faire entendre sa voix, سس ویرمك *ses vīrmek*. — Élever la voix, آواز قالدرمق *āvāz qāldurmaq*. — Parler à haute voix, بلند آواز ایله سویلمك *bulend āvāz ilè seuïlemek*, پكچه سویلمك *pekichè seuïlemek*. — Voix intérieures, les inspirations de Dieu, ندای الهام ربّانی *nidāï ilhāmi rabbāni*. — Voix, prise pour chanter, ایرلایجی *īrlāïdji*, خواننده *khāṇendè*. — Il y avait quatre voix et six instruments, درت نفر خواننده و التی عدد ساز وار ایدی *dort nefer khāṇendè vè alti 'aded sāz vār idi*. — Apprendre une chose par la voix de la renommée, افواه ناسدن استماع ا *efvāhi nāsten istimā' it*. — Voix, au fig., suffrage, opinion, رای *rèï*; pl. a. آراء *ārā*. — Donner sa voix, رأینی ویرمك *reïni vīrmek*. — A la pluralité des voix, عدد كلم و آرانك زیاده لكیله *'adedi kilim u ārānuñ zīādèligailè*. — A l'unanimité des voix, اتّفاق آرا ایله *ittifāq ārā ilè*. — Voix, droit de suffrage, استحقاق علی الرأی *istyhqāq 'aler-rèï*. — Voix délibérative, علی طریق الاستشاره رأیه استحقاق *'ala tharyq ul-istichārè rèïè istyhqāq*; — consultative, علی طریق الاخطار اعطای رأیه استحقاق *'ala tharyq ul-ykhthār y'thāï rèïè istyhqāq*. — Voix active, le pouvoir d'élire, رخصت للانتخاب *roukhsat lil-intykhāb*. — Voix passive, la capacité d'être élu, صلاحیّة الی الانتخاب *salāhïict ilal-intikhāb*. — Qui a voix au chapitre, se dit d'une personne qui a du crédit dans une compagnie, dans une famille, auprès d'une personne considérable, سوز صاحبی *seuz sāhybi*, مسموع الكلام *mesmou ul-kelām*. — Voix publique, اعتقاد الناس *y'tiqād un-nās*. — La voix publique est pour lui, اعتقاد الناس انك حقّنه مساعددر *y'tiqād un-nās anuñ haqqyna muçā'ydtur*; — est contre lui, اعتقاد الناس انك حقّنه مخالفدر *y'tiqād un-nās anuñ haqqyna moukhāliftur*. — Dit absolument, la Voix publique se prend pour Approbation, قبول العامّة *qaboul*

ul-'āmmet. — Il a la voix publique, مظهر قبول عامّه در *mazheri qabouli 'āmmè dur.* — Prov., la voix du peuple est la voix de Dieu, لسان الخلق لسان الحق *liçān ul-khalq liçān ul-haqq.*

Vol, s. m., mouvement des oiseaux et de quelques insectes qui se soutiennent et avancent dans l'air par le moyen de leurs ailes, اوچمه *outchma*, t.; طيران *thaïrān*; *thaïerān*, a.; پرواز *pervāz*, p. — Vol fort, طيران شديد *thaïrāni chedīd*; — rapide, طيران سريع *thaïrāni serī'*. — Le vol de l'oiseau, قوش اوچمه‌سی *qouch outchmaci.* — L'aigle a le vol fort haut, قرتال قوشی بغايت بالا پرواز در *qārtāl qouchou beghāïet bālā pervāz dur.* — Au fig., prendre un vol trop haut, prendre des manières plus hautes qu'il ne convient, بالا پروازلق ايت *bālā pervāzlyq it.* — Parvenir de plein vol, se dit d'une personne qui a été élevée à une dignité supérieure sans passer par les degrés ordinaires, صچرايه‌رق چيقمق *sytchrāïaraq tchyqmaq*, صعود بالوثبت ا *sou'oud bil-vesbet it.*

Vol, s. m., action de celui qui prend furtivement ou par force la chose d'autrui pour se l'approprier, چالمه *tchālma*, خرسزلق *khyrsyzlyq*, اوغريلق *oghrylyq*, t.; سرقت *seriqat*, *sirqat*, a. — Vol de grand chemin, رهزنلك سرقتی *rehzenlik seriqati.* — Vol domestique, اوايچنلك اولان سرقت *ev itchindè olān seriqat.* — Vol, la chose volée, اوغريلنمش شی *oghroulanmich cheï*, شی مسروق *cheï mesrouq*, pl. a. اشياء مسروقه *echïāï mesrouqa.*

Volable, adj. com., چالينور *tchālyneur*, اوغربلنور *oghroulaneur*, t.; ممكن الاستراق *mumkin ul-istirāq.*

Volage, adj. com., قرارسز *qarārsyz*, هرجايی *herdjāïi*, بيبنی باشلو *ïeïni bāchlu*, t.; هوايی *havāïi*, طيّاش *thaïïāch*, عديم التمكين *'adīm ut-temkīn*, a. — Esprit, caractère volage, بی تمكين برمزاج *bi temkīn bir mizādj.* — Amant volage, عاشق بيوفا *'āchyqy bīvefā.*

Volaille, s. f., طاوق قسمی *thāvouq qysmi*, اوده بسلنن قنادلو حيوان *evdè beslenen qanādlu haïvān*, t.

Volant, e, adj., qui a la faculté de voler, اوچار *outchār*, اوچان *outchān*, t.; طاير *thaïr*, طيّار *thaïār*, a. — Poisson volant, اوچار بالق *outchār bālyq*, سمك طيّار *semeki thaïïār.* — Fig., petite vérole volante. Voy. Vérole. — Fusée volante, هوا فشنكی *havā fichengui.* — Camp volant, سبكبار طابور *subukbār thābour.* — Pont volant, صال *sāl.* — Cerf-volant ou Escarbot. Voy. Escarbot. — Volant, aile de moulin à vent, يل دكرمنی قنادی *ïel deïrmeni qanādi.*

Volatil, e, adj., qui s'élève ou se résout en vapeur ou en gaz par l'action du feu, هوايه اوچوپ طاغيلور *havāïè outchoup dhāghyleur*, turc; هوايه مستحيل اولور *havāïè mustahyl olour*, t.-a.; يتصعد *ïutesa'oud.* — Sel volatil, هوايه اوچوپ طاغيلور تـوز *havāïè outchoup dhāghyleur touz.*

Volatile, s. m., animal qui vole,

اوچان *outchān*, اوچار حیوان *outchār haïvān*, t.; طایر *thāïr*, pl. a. طیور *thouïour*. — Cet animal est du genre des volatiles, بو حیوان اجناس طیوردندر *bou haïvān edjnāci thouïourdendur*. — Parmi les volatiles, بین الطیور *beïn eth-thouïour*.

Volatilisation, s. f., action de volatiliser, هوایه اوچروب طاغتمه *havāïè outchouroup dhāghytma*, t., بخاره تحویل *boukhārè tahvîl*, تصعید *tas'îd*, a.

Volatiliser, v. a., rendre volatil, هوایه اوچروب طاغتمق *havāïè outchouroup dhāghytmaq*, بخاره تحویل ا *boukhārè tahvîl it*, بخاره دوندرمک *boukhārè deundurmek*, a.-t. — Se volatiliser, هوایه اوچوب طاغلمق *havāïè outchoup dhāghylmaq*, بخار شکلنه دونمک *boukhār cheklinè deunmek*, بخاره مستحیل او *boukhārè moustahyl ol*. — L'arsénic se volatilise aisément, زرنیخ بالسهوله بخاره مستحیل اولور *zernykh bissouhoulè boukhārè moustahyl olour*. — Volatilisé, e, هوایه اوچوب طاغلمش *havāïè outchoup dhāghylmich*, بخار شکلنه دونمش *boukhār cheklinè deunmich*, مستحیل الی البخار *moustahyl ilal-boukhār*.

Volatilité, s. f., qualité de ce qui est volatil, اوچوب طاغلمغه قابلیّت *outchoup dhāghylmagha qābilïiet*, t.; بخاره استحالهسی قابلیّتی *boukhārè istihālèci qābilïieti*. — La volatilité de l'alcool, روح راقینک اوچوب طاغلمغه قابلیّتی *rouhy rāqynuñ outchoup dhāghylmagha qābilïieti*. — Volatilité, au fig., mobilité d'esprit, d'attention, حفیفلك *khafîflik*, یینی باشلولق *ïieïni bāchlulyq*, خفّت عقل *khyffeti 'aql*, طیرورت مزاج *theïroureti mizādj*. — Volatilité, inconstance, قرارسزلق *qarārsyzlyq*, دوامسزلق *devāmsyzlyq*.

Volcan, s. m., montagne qui vomit du feu et des matières embrasées, آتش طاغی *âtech dhāghy*, قدرتدن یانیجی طاغ *qoudretten ïānîdji dhāgh*, معدنلی جبل *ma'denli djebel*, t.; جبل نار *djebeli nār*, طور النار *thour un-nār*, a.; کوه آتش فشان *kiouhi âtech fechān*, p. — Volcan, au fig., imagination vive, impétueuse, ذهنی بر معدن ناشر الشعله در *zihni bir ma'deni nāchir uch-cheu'lè dur*. — Ce poète est un volcan, بو شاعر آتشپاره در *bou chā'yr âtechpārè dur*. — Lieu dangereux, situation périlleuse, تهلکهلو موقع *tehlukèlu mevqa'*, موقع پرخطر *mevqa'y pur khathar*.

Volcanique, adj. com., qui appartient au volcan, جبل نارك *djebeli nāruñ*, a.-t. — Des produits volcaniques, اجزای جبال ناریّه *edjzāï djibāli nārïiè*. — Au fig., tête volcanique, imagination ardente, آتشپاره اولان ذهن *âtechpārè olān zihn*.

Volée, s. f., le vol d'un oiseau, اوچش *outchich*, اوچمه *outchma*, t.; طیر *theïr*, طیران *theïrān*, a.; پرواز *pervāz*, p. — Dès la première volée, ایلك اوچشده *ilk outchichtè*, طیر اوّلده *theïri evveldè*. — Tout d'une

volée, طير واحدده *theïri vāhyddè.* — Volée, se dit collectivement aussi d'une bande d'oiseaux qui volent tous ensemble, قوش سوريسی *qouch suruçu,* سرب طيور *sirbi thouïour,* سرب *sirb.* — Une volée de pigeons, بر كوكرجين سوريسی *bir guverdjin suruçu.* — Volée, rang, qualité, élévation, پايه *pāïè,* طاقم *thāqym,* رتبه *rutbè,* مرتبه *mertebè.* — Personne de la première volée, بيوك طاقم *buïuk thāqym.* — C'est une personne de la haute volée, مرتبهٔ عاليه صاحيدر *mertebèï 'ālïè sāhybïdur.* — Il est de la première volée, مرتبهٔ اولدندر *mertebèï ouladendur.* — Une volée de canons, la décharge de plusieurs canons faite en même temps, بر ياپلم طوپ *bir īāïlum thop.* — Une volée de canon, un seul coup de canon, بر ضربهٔ طوپ *bir zarbèï thop.* — Il ent le bras emporté d'une volée de canon, قولی بر صربهٔ طوپ ايله قوپارلدی *qolȳ bir zarbèï thop ilè qopāryldy.* — Sonner à toute volée, mettre les cloches tout à fait en branle, وار قوّت بازو ايله چاك چالمق *vār qouveti bāzou ilè tchāk tchālmaq.* — Fig. et fam., une volée de coups de bâton, بر اعلا كوتك چالمه *bir a'lā keutek tchālma.* — A la volée, inconsidérément, شاشقونجه *chāchqoundjè.* — Il fait toutes choses à la volée, هر شيء شاشقونجه ايشلر *her chèï chāchqoundjè ichler.*

Voler, v. n., se soutenir, se mouvoir en l'air par le moyen des ailes, طيران ا اوچمق *outchmaq,* t.; *thāïrān it,* a.-t.; پرواز ا *pervāz it,* p.-t. — L'oiseau volait, قوش اوچار ايدی *qouch outchār idi.* — Les flèches volaient, اوقلر اوچار ايدی *oqlar outchār idi.* — Voler par dessus, اوستندن اوچمق *ustunden outchmaq.* — Faire voler, اوچورمق *outchourmaq.* — Le vent faisait voler les tuiles, روزگار كرميدی اوچورر ايدی *rouzguiār keremïdi outchourour idi.* — Fig., vouloir voler avant d'avoir des ailes, entreprendre quelque chose sans avoir les moyens nécessaires pour y réussir, بی پرو بال قصد پرواز ا *bi peru u bāl qasdi pervāz it.* — Faire voler la tête de quelqu'un, la lui abattre d'un seul coup, بر ينك كلّه سنی اوچورمق *birïnuñ kellècini outchourmaq.* — Voler, signifie par extension Courir avec une grande vitesse, اوچار كبی قوشمق *outchār guibi qochmaq,* يل كبی قوشمق *ïel guibi qochmaq.* — Voler au secours de quelqu'un, بر كمسنهٔ نك اعانتنه اوچارق كتمك *bir kïmsenènuñ ȳ'ānetinè outchāraq guïtmek.* — Voler, chasser, se dit de certains oiseaux de proie dressés à chasser d'autres oiseaux, آولق - آولامق *āvlamaq.* — Le faucon apprend facilement à voler d'autres oiseaux, شاهين صيد طيوری سهولت ايله تعلّم ايدر *chāhïn saïdi thouïouri souhoulet ilè te'allum ider.*

Voler, v. a., prendre furtivement ou par force la chose d'autrui pour se l'approprier, چالمق *tchālmaq,* اوغرلمق *oghroulamaq,* اوغرلق *oghourlamaq,* t.; سرقت ا *seriqat it,* سرقه ا *seriqa it,* استراق ا *sirqat it,*

istirāq it, a.-t. — Voler de l'argent, اقچه چالمق *aqtchè tchālmaq*. — Voler quelqu'un, lui prendre quelque chose qui lui appartient, برکمسنه‌دن مال چالمق *bir kimesnèden māl tchālmaq*. — Au fig., voler la réputation, نام و شهرتی اختلاس ا *nām u cheuhreti ykhtilās it*. — Exercer le vol, faire le voleur, خرسزلك ا *khyrsyzlik it*. — Voler sur les grands chemins, یول کسیجیلك ا *iol kecídjílik it*, قطع طریق ا *qath'y tharyq it*. — Volé, e, چالنمش *tchālynmich*, اوغریلنمش *oghroulanmich*, مسروق *mesrouq*.

Volereau, s. masc., diminut., خرسزجك *khyrsyzdjik*, t.

Volerie, s. f., t. de fauconnerie, la chasse pour laquelle l'oiseau est dressé à voler d'autres oiseaux, اوجی قوشی شکاره داداندرمه *ávdji qouchou chikiārè dādāndurma*.

Volerie, s. f., larcin, pillerie, خرسزلك *khyrsyzlik*, اوغریلق *oghroulyq*, حرامیلك *harāmīlik*, t.; سرقت *seriqat*, *sirqat*, a. — C'est une vraie volerie, صرف بر خرسزلکدر *syrf bir khyrsyzliktur*.

Volet, s. m., panneau de menuiserie qui sert à garantir les châssis d'une fenêtre et qui s'ouvre et se ferme suivant le besoin, پنجره قنادی *pendjerè qanādi*, پنجره قپاغی *pendjerè qapāghy*, چارچوپه‌سی جام قنادی *djām tchārtchoupaci qanādi*. — Volet brisé, qui peut se plier dans le sens de la hauteur, کپنك *kepenk*. — Volet, pigeonnier; lieu où l'on retire des pigeons, et dont l'ouverture se ferme par un petit ais, کوکرجنلك *gueuverdjinlik*. — L'ais qui sert à fermer l'entrée du volet ou pigeonnier, قپاق *qapāq*.

Voleter, v. n., صیق صیق اوچمق *seuk seuk outchmaq*, قناد صللمق *qanād sallamaq*, t. — Le papillon ne cesse de voleter autour de la chandelle, پروانه موم اطرافنه پیاپی پروازدن خالی دکلدر *pervānè moum ethrāfinè peïāpeï pervāzden khāli deïldur*.

Voleur, se, s., celui, celle qui a volé ou qui vole habituellement, خرسز-خیرسز *khyrsyz*, خرسوز *khyrsuz*, اوغری *oghry*, *oghrou*, t.; سارق *sāryq*, pl. a. سرّاق *serrāq*; دزد *duzd*, p. — Voleur domestique, اوده کی خرسز *evdèki khyrsyz*; — de grand chemin, یول کسیجی *iol kecídji*, حرامی *harāmi*.

Volga, s. m., fleuve de la Russie, qui se jette dans la mer Caspienne, اتل *etel*, ایل صویی *etel souï*, t.

Volière, s. f., lieu fermé de fil d'archal, où l'on nourrit des oiseaux pour son plaisir, قوشخانه *qouch-khānè*. — Volière à l'air, découverte, آچق قوشخانه *átchyq qouch-khānè*. — Grande cage qui a plusieurs séparations, pour mettre différentes sortes d'oiseaux, بر جنس بیوك قوش قفسی *bir djins buïuk qouch qafeci*. — Réduit où l'on nourrit des pigeons, کوکرجین خانه *guiuverdjín khānè*.

Volige, s. f., چام اغاجدن انجه تخته *tchām aghādjden indjè takhta*, t.

Volition, s. f., t. de l'école, ارادة *irādet*, عقد القلب *'aqd ul-qalb*, a.

VOLONTAIRE, adj. com., qui se fait sans contrainte, de pure volonté, ارادتلی *irādetlì*, a.-t.; اختیاری *ykhtiārïi*, a. — Mouvement volontaire, حرکت اختیاریه *hareketi ykhtiārïiè*. — On ne vous y force pas, cela est volontaire, بو بر امر اختیاریدر سزه بر درلو جبر یوقدر *bou bir emri ykhtiārïdur sizè bir turlu djebr ïoqtur*. — Volontaire, qui ne veut s'assujétir à aucune règle, ni dépendre de personne; qui ne veut faire que sa volonté, کندو بیلدیکنی ایشلر *guendu bïldïguini ichler*, مستبد الرأی *mustebidd urrèï*. — Volontaire, celui qui sert dans une armée sans y être obligé, کوکللو *gueuñullu*, کوکللو عسکری *gueuñullu 'askeri*.

VOLONTAIREMENT, adv., کندو ارادتیله *guendu irādetilè*, حسن ارادتیله *husni irādetilè*, a.-t.; کندو استکلیله *guendu istekliguilè*, t.; حسن رضا ایله *husni rizā ilè*. — Il a fait cela volontairement et de son bon gré, شونی حسن رضا و اختیار ایله ایتمشدر *chounou husni rizā vu ykhtiār ilè itmichtur*.

VOLONTÉ, s. f., faculté, puissance de l'âme, par laquelle on veut, مشیّة *mechïiet*, مشیّة *mechiet*, ارادت *irādet*, قوّة شهویّة *qouvveti chehvïiet*, a. — L'entendement éclaire la volonté, قوّت فاهمه قوّت شهویّه یه دلیل اولور *qouvveti fāhimè qouvveti chehvïièiè delïl olour*. — Volonté, se dit des actes mêmes de la volonté, en tant qu'elle est agissante, ارادت *irādet*, مراد *murād*, pl. مرادات *murādāt*; دلخواه *dilkhāh*, خاطر خواه *khāthyr khāh*. — Forte volonté, مراد قوی *murādi qavi*; — absolue, مراد مطلق *mourādi mouthlaq*. — Je n'ai point d'autre volonté que la vôtre, سزك مرادکزدن غیری ارادهم یوقدر *sizuñ murāduñyzden ghaïri irādem ïoqtur*. — Les volontés sont libres, ارادهیه جبر و زور یوقدر *irādèiè djebr u zor ïoqtur*. — La volonté de Dieu, ses ordres, ses décrets, مشیّة الهیّة *mechïieti ilahïiet*, ارادهٔ صمدانیّه *irādèi samedānïiè*. — Volonté, ce qu'on veut qui soit fait, مطلوب *mathloub*, pl. a. مطلوبات *mathloubāt*, مرام *marām*, استك *istek*. — Est-ce là votre volonté? مطلوبکز بومیدر *mathloubuñyz bou mïdur*. — Faire ses volontés, دیلدیکنی ایشلمك *dïledïguini ichlemek*. — Les dernières volontés, le testament d'un homme, صوك نفسده کی مراد وصایای اخر النفس *soñ nefesèki murād, viçāïāï akher unneſes*. — Bonne volonté, حسن نیّت *husni nïiet*; — mauvaise, صوء قصد *souï qasd*. — Il a beaucoup de bonne volonté pour moi, بنم حقمه حسن همّتی چوقدر *benum haqqyma husni himmeti tchoqtur*. — On dit d'un officier, d'un soldat, qu'il est de bonne volonté, qu'il est prêt à exécuter tous les ordres qu'on lui donne, خدمتده اشتیاق تامّی واردر خواهشی واردر *khydmettè ichtiāqy tāmmi vārdur, khāhichi vārdur*. — A volonté, loc. adv., quand on veut, بر کیسنه نك استدیکی وقتك *bir kimesnènuñ istè-*

dîgui vaqyttè, وقت مطلوبك *vaqti mathloubtè*.

Volontiers, adv., de bonne volonté, كوكل ايله *gueuñul ilè*, صفای خاطر ايله *safāï khāthyr ilè*, طيب خاطر ايله *thyb khāthyr ilè*. — Soit, j'y consens, باش اوسته *bāch ustunè*, اولسون *olsoun*. — Je le ferai volontiers, شوني صفای خاطر ايله ايلهجكم *chounou safāï khāthyr ilè idèdejeïm*. — Volontiers, facilement, naturellement, ordinairement, طبيعتيله *thabî'atilè*, اكثريا *ekserïā*. — Les petites rivières débordent volontiers dans cette saison, طبيعتيله بو موسمك انهار صغيره طغيان ايدر *thabî'atilè bou mevsimdè enhāri saghyrè thoughīān ider*.

Volte, s. f., manége, certain mouvement que le cavalier fait exécuter au cheval en le menant en rond, آت طولنهرق كزمه *āt dholanaraq guezmè*, آت ايله طولاشمه *āt ilè dholāchma*, t. — Faire aller un cheval sur les voltes, آتی طولاندروب كزدرمك *āti dholāndarup guezdurmek*.

Volte-face, s. f., دشمن طرفنه يوز چويرمك *duchmen tharafina ïuz tchevîrmek*, دونوب صورصالق *deunup sursālmaq*, t.

Voltigement, s. m., mouvement de ce qui voltige, se dit d'un papillon, etc., دونه دونه اوچمه *deunè deunè outchma*, t.; حومان *havmān*, a. — Le voltigement du papillon, پروانهنك اوتهيه برويه اوچمهسی *pervānènuñ eutèïè beruïè outchmaci*; — d'un rideau, پردهنك اوينايشی *perdènuñ oïounāïchi*; — d'un étendard, اهتزاز لوا *ihtizāzy livā*.

Voltiger, v. n., voler à petites et fréquentes reprises, sans direction déterminée, اوتهيه برويه اوچمق *eutèïè beruïè outchmaq*, دونه دونه اوچمق *deunè deunè outchmaq*, قوش اوچارکن دونوب دوران ا *qouch outchārken deunup devrān it*, a.-t. — Cet oiseau voltige autour du nid, بوقوش يوه‌سی اطرافنده دونه دونه اوچار *bou qouch ïouvaci ethrāfindè deunè deunè outchār*. — Voltiger, au fig., se dit de certaines choses que le vent soulève et fait aller çà et là, اوينامق *oïnāmaq*, صرصلمق *sārsylmaq*, روزكاردن صالنمق *rouzguiārden sālynmaq*. — Un étendard qui voltige, اهتزاز ايدن بيراق *ihtizāz iden baïrāq*. — Voltiger, courir çà et là, اوتهيه برويه كزمك *eutèïè beruïè guezmek*, طولاشمق *dholāchmaq*, قپو بقپو كزمك *qapou beqapou gueuzmek*. — Voltiger, faire des tours de force sur une corde tendue et élevée, جانبازلق ا *djānbāzlyq it*, رسنبازلق ا *recenbāzlyq it*. — Courir à cheval çà et là, اوته برو آت سكرتمك *eutè beru āt seguirtmek*. — Au fig., voltiger, manquer de constance et d'application à une même chose, بر قراردە طورمامق *bir qarārdè dhourmāmaq*, دالدن دالە قونمق *dāldèn dālè qonmaq*, هرجاييلك ا *herdjāïlik it*.

Voltigeur, s. m., celui qui voltige sur un cheval, آت اوزرينه جانبازلق ايدن *āt uzerînè djāmbāzlyq iden*, t.

— Celui qui voltige sur une corde, جانباز *djānbāz*, رسنباز *recenbāz*, p.-t. — Voltigeur, soldat d'infanterie légère, خفیف پیاده عسکری نفری *khafīf pīādè 'askeri neferi*.

Volubilité, s. f., facilité de se mouvoir ou d'être mu en rond, تیز دونمه *tīz deunmè*, t.; سهولت حرکت *souhouleti hareket*, سرعت حرکت *sur'ati hareket*, سرعت دوران *sur'ati devrān*, a. — La volubilité des roues d'une machine, بر آلت تکرلکلرینك سرعت حرکتی *bir ālet tekerleklerinuñ sur'ati hareketi*. — Cela tourne avec une grande volubilité, بو شئ کمال سرعت ایله دونر *bou cheï kemāli sur'at ilè deuner*. — Volubilité, fig., articulation nette et rapide, دل قولایلغی *dil qolāïlyghy*, سلاست لسان *selāçeti liçān*.—Volubilité de langue, grande habitude de parler trop et trop vite, دل چاپوکلغی *dil tchāpoukligui*, سرعت لسان *sur'ati liçān*.

Volume, s. m., étendue, grosseur d'un corps par rapport à l'espace qu'il occupe, بیوکلك *buïuklik*, قالنلق *qālynlyq*, چلیم *tchilīm*, t.; جسامت *djeçāmèt*, ثخن *sakhan*, حجم *hadjam*, جرم *djirm*, a. — D'un grand volume et d'un petit poids, کثیر الحجم وخفیف الوزن *kecīr ul-hadjam vè khafīf ul-vezn*. — Volume, livre relié, broché, جلد *djild*.

Volumineux, se, adj., بیوك *buïuk*, قالن *qālyn*, ایری *iri*, چلیمی اری *tchilīmi iri*, t.; کبیر الحجم *kebīr ul-hadjam*, a. — Ouvrage volumineux, تالیف کبیر الحجم *tèélīfi kebīr ul-hadjam*.

Volupté, s. f., plaisir du corps, de l'âme, طاتلولق *thātlulyq*, t.; لذت *lezzet*, ذوق *zevq*, صفا *safā*, ذوق وصفا *zevq u safā*, ذوق جسمانی *zevqy djismāni*, a.—Vivre dans la volupté, صفا سورمك *safā surmek*, ذوق ا *zevq it*. —S'adonner aux divertissements, aux jouissances matérielles, عیش وعشرتده مشغول او *'aïch u 'ychrettè mechghoul ol*. — Les voluptés de l'âme, لذات روحانیه *lezzāti rouhānīïè*.— Trouver de la volupté à une chose, بر شیدن لذتیاب او *bir cheïden lezzetīāb ol*. — Volupté, employé absolument soit au sing., soit au pl., s'entend presque toujours des plaisirs des sens, شهوة *chehwet*, pl. شهوات *chehwāt*; شهوات نفسانیه *chehwāti nefsānīïè*. — Il faut résister à la volupté, شهوت نفسه مقاومت لازمه حالدندر *chehvetè nefsè mouqāvemet lāzemèï hāldendur*.

Voluptueusement, adv., لذت ایله *lezzet ilè*, صفا ایله *safā ilè*, ذوق وصفا ایله *zevq u safā ilè*, a.-turc. — Vivre voluptueusement, شهوات نفسه تابع اولدرق کچنمك *chehvāti nefsè tābi' olaraq' guctchinmek*.

Voluptueux, se adj., qui aime et qui cherche la volupté, اهل ذوق *ehli zevq*, اهل صفا *ehli safā*, a.; شهوته دوشکون *chehvetè duchkun*, شهوتلو *chehvetlu*, a.-t.; شهوت

پرست *chevet perest.* — Voluptueux dans ses repas, طعام خصوصنده كثير الشهوه *tha'ām khouçoucindè kecīr uch-chehvè.* — Voluptueux, qui inspire de la volupté, شهوت آرتوريجى *chehvet ârturīdji,* شهوت انكيز *chehvet enguīz.*

Volvulus, s. m., passion iliaque, colique de miséréré. Voy. Iliaque.

Vomer, s. m., t. d'anat., os qui sépare le nez de sa partie postérieure en deux narines, بورن ديركى *bouroun dīregui,* t.; قصبة الانف *qasbat ul-unf.*

Vomique, adj. f., n'est usité que dans cette locution : noix vomique, قرغه بوكن *qargha beuken.* Voy. Noix.

Vomique, s. f., t. de méd., amas de pus qui est quelquefois évacué par une sorte de vomissement, اق جكر ورمى *aq djiguer veremi,* t., ورم فى الرية *verem fir-rïet,* a.

Vomir, v. a., jeter par la bouche ce qui est dans l'estomac, قوصمق *qousmaq,* t.; استفراغ ا *istifrāgh it,* قىء ا *qaï it,* a.-t. — Vomir de la bile, صفرا استفراغ ا *safrā ïstifrāgh it.* — Avoir envie de vomir, يوركى بولنمق *ïuregui boulanmaq.* — Faire vomir, قوصدرمق *qousturmaq.* — J'ai envie de vomir, قوصه جغم وار كلدى *qouçadjaghum vār, gueldi.* — Fig., cela fait vomir, est à faire vomir, cela est fort dégoûtant, كوكل بولاندرر *gueuñul boulāndurur,* مكروه بر شيدر *mekrouh bir cheïdur.* — Vomir des injures, des blasphèmes, سوكمك *seugmek,* شتم ا *chetm it,* اغزندن سبّ وكفر پوسكرمك *aghzinden sibb u kufr puskurmek.* — Ce volcan vomit des flammes, des matières enflammées, بو آتش طاغى مواد ناريّه استفراغ ايدر *bou âtech dhāghy mevāddi nārïïè istifrāgh ider.*

Vomissement, s. m., action de vomir, قوصمه *qousma,* t.; استفراغ *istifrāgh,* قىء *qaï,* a. — Être sujet aux vomissements, استفراغات عظيمه يه مبتلا او *istifrāghāti 'azīmèïè mubtelā ol.* — Vomissement de sang, استفراغ دم *istifrāghy dem.*

Vomitif, ive, adj., qui fait vomir, قوصدريجى *qousturīdji,* t.; مقيّئ *mouqaïi,* a. — Remède vomitif, drogue vomitive, دواى مقيّئ *devāï mouqaïi,* استفراغ علاجى *istifrāgh 'ylādji.* — Un puissant vomitif, بر مقيّئ شديد *bir mouqaïi chedīd.*

Vorace, adj. com., carnassier, ات ييجى *et ïeïdji,* t.; لاحم *lāhym,* اكول *ekïoul.* — Qui dévore, qui mange avec avidité, چوق ييجى *tchoq ïeïdji,* طويمز *dhoïmaz,* قورساقسز *qoursāqsyz,* صوغمسز *soghoumsyz,* t.; لهم *lehim,* اكول *ekïoul,* a. — C'est un homme vorace, طويمز بر آدمدر *dhoïmaz bir âdemdur.*

Voracité, s. fém., آج كوزلولك *âdj gueuzlulik,* ييجيلك *ïeïdjīlik,* صوغومسزلق *soghoumsyzlyq,* t.; شره *chereh,* نهامت *nehāmet,* a. — Manger avec voracité, شره و نهامت ايله اكل طعام ا *chereh u nehāmet ilè ekli tha'ām it.*

Votant, s. m., راى ويرن *rëï*

vīren, رأی ایدن *rèï iden*, t.; صاحب رأی *sāhyb rèï*, a. — Il y avait cinquante votants, مجلسده اللی نفر اصحاب ارا موجود ایدی *medjlistè elli nefer ashābi arā mevdjoud idi.*

Votation, s. f., رأی ویرمه *rèï vīrmè*, بیان رأی مادّه‌سی *beïāni rèï maddèci*, a.-t.

Vote, s. masc., suffrage donné, رأی ویرلمش *vīrilmich rèï*, رأی *rèï*, pl. a. ارا *arā*.

Voter, v. n., donner sa voix, son suffrage dans une assemblée, رأی اعطای رأی ا *rèï vīrmek*, ویرمک *y'thāï rèï it.* — Voter, v. a., une loi, un impôt, بر قانون - بر ویرکو *bir qānoun*, *bir virgu 'arz u teklīf it.*

Votif, ive, adj., نذردن طولایی *nezerden dholāï*, a.-t.; نذری *nezrīi*, a. — Tableau votif, نذره متعلّق بر قطعه تصویر *nezrè mute'allyq bir qyth'a tasvīr.*.

Votre, adj. possessif com., au pl. Vos, سزك *sizuñ*, t.— Votre livre, سزك کتابکز *sizuñ kitābuñyz*, کتابکز *kitābuñyz*. — Votre religion, دینکز *dīniñyz*. — Vos livres, سزك کتابلر *sizuñ kitāblèr*, کتابلرکز *kitāblèriñyz*. — Le vôtre, possessif relatif, سزککی *sizuñki*, pl. les vôtres, سزککیلر *sizuñkīler*. — Cette personne est des vôtres, بو کشی سزککیلردندر *bou kichi sizuñkīlerdendur*.

Vouer, v. a., consacrer à Dieu, وقف ا اللّهه *allahè vaqf it*, وقف ا للّه *vaqf lillah it*, a.-t. — Vouer ses enfants à Dieu, اولادینی اللّهه وقف ا *evlādīni allahè vaqf it.* — Se vouer à Dieu, اللّهه وقف نفس ا *allahè vaqfi nefs it.* — Vouer, promettre par vœu, نذر ا *nezr it*, ادامق *adāmaq*, اداق ا *adāq it.* — Vouer un temple à Dieu, فی سبیل اللّه تعالی بر عبادتخانه‌نك بناسنی نذر ا *fi sebīl oullah te'āla bir 'ybādethkhānènuñ benācini nezr it.* — Vouer, promettre d'une manière particulière, عهد ا *'ahd it.* — Vouer ses services à un prince, بر حکمدارہ عهد خدمت ا *bir kukumdārè 'ahdi khydmet it.* — Voué, e, à Dieu, موقوف للّه *mevqouf lillah.* — Promis par vœu, نذر منذور اولنمش *nezr olounmich*, *menzour*; — promis, عهد اولنمش *'ahd olounmich.*

Vouloir, v. a., avoir intention de faire quelque chose, s'y déterminer, استمك *istemek*, دلمك *dilemek*, t.; مراد ا *murād it*, a.-t. — Je veux partir aujourd'hui, بوکونکی کون عزیمت ایتمك استرم *bou gunki gun 'azīmet itmek isterum.* — Il ne veut rien faire, هیچ برشیء ایتمك استمز *hītch bir cheï itmek istemez.* — Vouloir, exiger, بیورمق *bouïourmaq*, امر ا *emr it*, مراد ا *murād it.* — Dieu le veut, امر الهیدر *emri ilahīdur.* — Il le veut ainsi, بویله مراد ایدر *beuīlè murād ider*, ارادہ‌سی بویله در *irādèci beuīlè dur.* — Vouloir, désirer, دلمك *dilemek*, ارزولمق *arzoulamaq*, استکلو *isteklu ol*, بر شیئه خواهشی او *bir cheïè khāhichi ol*, اشتیاق ا *ichtiāq it.* —

On vous donnera tout ce que vous voudrez, ديلديكك شيلرك جلهسي ويرلهجكدر *dileḍiguñ cheïleruñ djumlèci vïrilèdjektur.* — Il veut ce qu'il veut, il l'exige fortement, مطلقا اجراى مرام ايتمك استر *mouthlaqan idjraï merām itmek ister.* — Dieu le veuille, الله ويره *allah vïrè.* — Vouloir du bien à quelqu'un, بر كمسنه نك حقنه خير دلمك *bir kimesnènuñ haqqyna khaïr dilemek.* — Il vous veut du bien, سزه نيّت خيرى واردر *sizè nïieti khaïri vārdur.* — Vouloir du mal à quelqu'un, بر كمسنه نك حقنه كوتيلك دلمك *bir kimesnènuñ haqqyna kutulik dilemek.* — Il vous veut du mal, سزه سوء نيّتى واردر *sizè souïi nïieti vārdur.* — A qui en veut-il? de quoi se plaint-il? كيمه طاريلور *kïmè dhāryleur.* — Que veut-il dire? que prétend-il? بو كشى نه ديمك استر *bou kichi nè dïmek ister,* بو كمسنه نك مرامى ـ مطلوبى ندر *bou kimesnènuñ merāmi, mathloubi nedur.* — Que veut dire cela? نه بو نه ديمكدر *nè bou nè dïmektur.* — Que veut dire ce mot? بو كلمه نك معناسى ندر *bou kelimènuñ ma'nāci nedur.* — Vouloir, consentir, رضا ويرمك *rizâ vïrmek,* قبول ا قايل او *qāïl ol, qaboul it.* — Je le veux bien, بوكا راضى ايم *bouñā rāzy im.* — Vouloir, être de nature à demander, avoir besoin de..., محتاج او *mouhtādj ol,* اقتضا ا *yqtizā it.* — Cette affaire veut être conduite avec ménagement, بو مصلحت اصول ايله رؤيت اولنمق اقتضا ايدر *bou maslahat ouçoul ilè rouïet olounmaq yqtizā ider.* — Ce tableau veut être vu dans son jour, بو تصوير آيدينلق طرفندن كورنمكه محتاجدر *bou tasvïr āïdinlyq tharafindan gueurunmeguiè mouhtādjtur.* — Vouloir, demander un prix d'une chose, استمك *istemek.* — Combien voulez-vous de cela? بوندن نه استرسكز *boundan nè istersiñyz.*

Vouloir, s. m., acte de la volonté, مرام *marām,* ارادة *irādet,* استك *istek.* — Je n'ai point d'autre vouloir que le vôtre, سزك مرامكزدن غيرى بر درلو مرامم يوقدر *sizuñ merāmuñuzden ghaïri bir turlu merāmum ïoqtur.* — Malin vouloir, intention maligne, نيّت فاسده *nïieti fācidè,* نيّت خبيثه *nïieti khabïcè.*

Vous, pron. person. plur. de Tu, سز *siz.*

Voussoir, ou Vousseau, s. m., t. d'architect., قبّه طاشى *qoubbè thāchi,* t.

Voussure, s. fém., t. d'archit., بوكريلك *beugrïlik,* t.; قوسيّت *qavsïiet,* قوصرة *qavsyret,* a.

Voute, s. f., ouvrage de maçonnerie fait en arc, قبّة *qoubbè,* pl. a. قبّب *qoubbeb;* كنبد *kumbet,* طاق *thāq,* p. — Ouvrage en voûte, كمر *kemer.* — Le cintre de la voûte, قبّه نك كمرى قالبى *qoubbènuñ kemeri qālebi.* — Au fig., la voûte du ciel, قبّة فلك *qoubbëï felek.* — La voûte azurée, le ciel, قبّة نيلكون كنبد فلك *qoubbëï nïlguiouni felek,*

لاجورد *kumbedi lādjiverd*. — Clef de la voûte, pierre du milieu de la voûte, قبّه‌نك باغ يرى *qoubbènuñ bāgh ïeri*.

VOUTER, v. a., faire une voûte qui termine le haut d'un édifice, قبّه *qoubbè ïāpmaq*, كمر ياپمق *kemer ïāpmaq*, كمرلمك *kemerlemek*, تقبيب ا *taqbīb it*, a.-t. — Voûter une église, بر كليساده قبّه ياپه‌ق *bir kelïçāda qoubbè ïāpmaq*. — Se voûter, v. pron., se dit des personnes dont la taille commence à se courber, ايكلمك *ïèilmek*, ايكي قات او *iki qāt ol*, اكريلمك *egrïlmek*, t.; تقوّس ا *teqavvus it*. — Voûté, e, قبّه‌لو *qoubbèlu*, قبّه‌لنمش *qoubbèlenmich*, مقبّب *mouqabbeb*, مقوّس *mouqavves*, ايلمش *ïèilmich*, ايكي قات اولمش *iki qāt olmich*.

VOYAGE, s. m., le chemin qu'on fait pour aller d'un lieu à un autre lieu qui est éloigné, سفر *sefer*, pl. a. اسفار *asfār*; سياحت *siāhat*, يول *ïol*, يولجيلك *ïoldjïlik*, t. — Long voyage, سفر مديد *seferi medïd*. — Voyage de mer, دكز سفرى *deñyz seferi*. — Voyage par terre, par mer, برًّا يا بحرًا سفر *berren ïā bahren sefer*. — Adieu, je vous souhaite bon voyage, الوداع يولكز مبارك *el-vidā' ïolyñyz mubārek olsoun*, الله يول اچلغى ويرسون *allah ïol atchyqlyrghy vïrsoun*. — Voyages de long cours, les grands voyages sur mer, اسفار مديدهٔ دريا *esfāri medïdèï derïā*. — Fig. et fam., faire le voyage de l'autre monde, دار بقايه انتقال ا *dāri beqāïè intiqāl it*. — Voyage, toute allée et venue d'un lieu à un autre : J'ai fait deux voyages à Versailles, ورساليده ايكى سفر ايتدم *versālïāda iki sefer ïttum*. — J'ai fait vingt voyages chez lui, خانه‌سنه يكرمى سفر ايتدم *khānèsinè ïiermi sefer ïttum*. — Être en voyage, سفر اوزره او *sefer uzrè ol*. — Relation d'un voyage, ou simplement Voyage, relation des événements d'un voyage, سياحتنامه *siāhatnāmè*, سياحت رسالەسى *siāhat riçālèci*. — J'ai lu un voyage d'Italie, بر اتاليا سياحتنامه‌سنى قرائت ايلدم *bir ïtālïā siāhatnāmècini qyrā'et ïïledum*. — Voyage, séjour dans un lieu où l'on ne fait pas sa demeure ordinaire, اقامت *yqāmet*, اوتورمه *otourma*, اكلنمه *ïïglenmè*. — Son voyage à sa terre sera de six semaines, چفتلكنك اقامتى التى هفته اوله جقدر *tchiftliguindè yqāmeti alti hafta oladjaqtur*.

VOYAGER, v. n., faire voyage, يوله كتمك *ïola gueutmek*, كتمك *gueutmek*, كزمك *guezmek*, t.; سياحت ا *siāhat it*, سفر ا *sefer it*, a.-t. — Aller en pays éloigné, en pays étranger, ديار اخره كتمك *diāri akharè gueutmek*, سير ممالك ا *seïri memālik it*, مملكت كورمك *memleket gueurmek*. — Être en voyage, سفرده او *seferdè ol*. — Voyager par toute l'Europe, جميع اروپايه سياحت ا *djemï' evropāïa siāhat it*. — Passer sa vie à voyager, ايّام عمرينى سياحته صرف ا *'eïïāmi 'eumrïni siāhatè sarf it*. — Voyager

par terre, قره‌دن كتمك *qaradan guitmek;* — par mer, دكزدن كتمك *dekyzden guitmek, sefer it.*

Voyageur, se, s., celui, celle qui est actuellement en voyage, يولجى *ïoldji*, t.; سفرجى *seferdji*, a.-t.; مسافر *muçāfir*, pl. a. مسافرين *muçāfirïn;* سافر *sāfir*, pl. سفّار *saffār;* ابن سبيل *ibni sebïl*, pl. a. ابناى سبيل *ibnāï sebïl.* — C'est un grand voyageur, برسافردر عظيم *'azïm bir sāfirdur.* — Voyageur, se dit aussi de ceux qui ont fait ou qui font de grands voyages, سيّاح *seïïāh*, pl. a. سيّاحين *seïïāhïn.* — Un voyageur célèbre, برسيّاح مشهور *mechhour bir seïïāh.* — Les voyageurs sont sujets à mentir, اهل سياحت اولانلر كذبه مبتلا درلر *ehli sïāhat olānler kizbè mubtelā durler.* — Commis voyageur, يولجيلك ايدن بازركان يازيجيسى *ïoldjïlïk iden bāzyrgūïān ïāzïdjici.*

Voyant, e, adj., se dit des couleurs éclatantes, پارلاق *pārlāq*, كوزه اورر *gueuzè ourour*, t. — Voilà une couleur très-voyante, اشته غايت كوزه اورر برر نك *ichtè ghāïet gueuzè ourour bir renk.* — Voyant; en t. de l'Écriture, a le même sens que Prophète. Voy. ce mot.

Voyelle, s. f., lettre qui a un son par elle même, سسلو حرف *seslu harf.* — Les Orientaux ont des points-voyelles ou motions, حركة *hareket*, vulg. حركه *harekè*, pl. a. حركات *harekïāt.*

Voyer, s. m., يوللر ناظرى *ïollār nāzyri*, a.-t.; ناظر الطرق *nāzyr uth-thourouq*, a.

Vrai, s. masc., vérité, كرچكلك *guertchekïlik*, t.; حقيقت *haqyqat*, صحّت *syhhat*, حقّ *haqq*, صدق *sydq.* — Voilà le vrai, اشته صحّتى بو در *ichtè syhhati bou dur.* — Discerner le vrai d'avec le faux, كذب و صحّتك بينني فرق ا *kizb u syhhatuñ beïninï farq it.* — Dites le vrai, حقيقتى سويله *haqyqati seuïlè.* — Au vrai, loc. adv., selon le vrai, اولديغى كبى على بحقيقتها وقوعها *oldoughy guibi, 'ala vouqou'hā, be-haqyqatihā.*

Vrai, e, adj., véritable, qui est conforme à la vérité, كرچك *guertchek*, t.; صحيح *sahyh*, a.; راست *rāst*, p. — Est-ce vrai? cela est-il vrai? كرچكميدر *guertchekmïdur*, كرچكمى *gueritchekmi.* — Cette nouvelle est-elle vraie? بو خبر صحيحميدر *bou khaber sahyhmïdur.* — Cette nouvelle n'est pas vraie, بوخبر صحيح دكلدر *bou khaber sahyh deïldur.* — Cet homme est vrai, طوغرو سوزلو - كرچك سويلر *dhoghrou seuzlu, guertchek seuïler.* — Aussi vrai que le jour, كالشمس فى وسط النهار ثابت و متحقّقدر *kechchems fi vasth un-nehār sābit u mutehaqqaqtur.* — Vrai, réel, كرچك *guertchek*, حقيقى *haqyqy.* — De l'or vrai, كرچك التون *guertchek altoun.* — Du vrai marbre, رخام حقيقى *roukhāmi haqyqy.* — Vrai, qui est tel qu'il doit être, qui a les qualités essentielles à sa nature, خالص صرف *syrf*, محض *mahz*,

khālys, حقيقيّ *haqyqyi.* — Vrai savant, فاضل محض *fāzyli mahz.* — Vrais amis, حقيقي دوستلر *haqyqy dostlar.* — Vrai, signifie quelquefois Unique ou principal, essentiel, اصل *acyl,* حقيقيّ *haqyqyi.* — La vraie cause, اصل سببي *asl scbebi,* علّت اصليّه *'ylleti aslīiè.* — Le vrai sujet, مقصود اصلي *maqsoudi asli,* مقصود بالذات *maqsoudi biz-zāt.* — Vrai, convenable, ياقشور *īāqychur,* لايق *lāïq,* مناسب *munācib.* — Voilà la vraie place de ce tableau, اشته بو تصويرك مناسب يرى بودر *ichtè bou tasvīrun munācib ïeri bou dur.*

Vraiment, adv., véritablement, في الحقيقه كرچكدن *guertchekten,* t., *fil-haqyqa,* حقيقت *haqyqat,* حقيقةً *haqyqaten,* حقّا *haqqen,* a. — Est-ce comme cela vraiment? حقيقت بويله ميدر *haqyqet beuïlè mīdur.* — Il est vraiment sage, حقيقةً عاقلدر *haqyqaten 'āqyldur.*

Vraisemblable, adject. com., طوغرويه بكزر *dhoghrouïè beñzer,* اولاغن *olāghan, olāghyn,* كورينن اولاغن *olāghan gueurunen,* t.; غالب الاحتمال *ghālib ul-yhtimāl,* قريب الملحوظ *qarīb ul-melhouz,* معقول *ma'qoul,* محتمل *mouhtemil,* قابل *qābil,* a. — Ce mot est assez vraisemblable, بو كيفيّت قريب الاحتمالدر - اولاغن كورينور *bou keïfiiet qarīb ul-yhtimāldur, olāghan gueururneur.* — Une opinion vraisemblable, قريب الملحوظ بر راى *qarīb ul-melhouz bir rèï.*

Vraisemblablement, adv., غالبا *ghālibā,* a.; ظاهر حاله كوره *zāhiri hālè gueurè,* t.; على ما هو الملحوظ *'ala mā hou el-melhouz.* — Vraisemblablement il viendra aujourd'hui, غالبا بو كون كلهجكدر *ghālibā bou gun guelèdjektur.*

Vraisemblance, s. f., كرجكه - طوغرويه بكزر اوله *gueurtcheguè, dhoghrouïa beñzer olma,* اولاغنلق *olāghynlyq soureti,* t.; احتمال *yhtimāl,* a.; حقّه مشابهة *haqqa muchābehat,* a.-t.; احتمال جواز عقليّ *yhtimali 'aqlii, djivāzy 'aqlii.* — Il n'y a pas de vraisemblance à ce que vous dites, سويلديكك كلامده احتمال عقليّ يوقدر *seuïledïgun kelāmdè yhtimāli 'aqlii ïoqtur.* — Hors de vraisemblance, احتمالدن خارج - بعيد *yhtimālden khāridj, ba'īd.*

Vrille, s. f., بورغي - بورغو *bourghou,* t.; مثقب *misqab,* a.

Vue, s. f., faculté par laquelle on voit, كوز *gueuz,* t.; بصر *baçar,* قوّة باصره *qouvveti bācyrè,* a. — Vue perçante, بصر ثاقب *baçari sāqyb;* — faible, بصر ضعيف *baçari za'īf;* — basse, بصر قاصر *baçari qācyr;* — trouble, طومانلو كوز *dhoumānlu gueuz.* — Vue, l'organe même de la vue, كوز *gueuz,* عين *'aïn,* p. a. عيون *'ouïoun;* نظر *nazr,* pl. انظار *enzār;* نكاه *niguïāh,* pl. — Jeter la vue sur quelque chose, بر شيئ اوزرينه حوالهٔ نظر ايلمك *bir cheïun uzerinè havālèï nazar ïlmek.* — Avoir la vue sur quelqu'un, veiller

sur sa conduite, بر كمسنه نك حالنه مدّ انظار تيقظ و انتباه ا *bir kimèsnè-nuñ hālinè meddi enzāri teïaqqouz u intibāh it.* — Donner dans la vue, frapper par un éclat agréable, كوزه اورمق *gueuzè ourmaq.* — Cette étoffe donne dans la vue plus que l'autre, بو قماش ديكرندن زياده كوزه اورر *bou qoumāch dīguerinden zïādè gueuzè ourour.* — Autant, aussi loin que la vue peut s'étendre, مدّ بصر قدر *meddi baçar qadar,* كوز ايرمى قدر *gueuz irmi qadrindjè.* — Ce chemin s'étend à perte de vue, بو يول مداى بصردن خارجدر *bou ïol medaï baçarden khāridjtur.* — Perdre de vue, كوزدن غايب ا *gueuzden ghāïb it.* — On a perdu cette personne de vue, بوكمسنه يى كوزدن غايب ايتمشلردر *bou kimesnèïi gueuzden ghāïb it-michlerdur.* — Perdre de vue, cesser de s'occuper d'une affaire, d'une chose quelconque, كوزدن آتمق *gueuzden ātmaq,* مهمل براقمق *muhmel brāqmaq.* — A vue d'œil, à en juger par la seule vue et visiblement, كوزه كوره *gueuzè gueurè,* رأى بادئ نظرده *bādïi nazardè,* رأى العين *rëï ul-'aïn.* — Cet enfant croît à vue d'œil, بو طفل رأى العين نشو و نما بولور *bou thyfl rëï ul-'aïn nesho u nemā boulour.* — Lunette de longue vue, ou simplement longue vue, lunette d'approche. Voy. LUNETTE. — Vue, inspection des choses qu'on voit, باقمه *bāqma,* كورمه *gueurmè,* روئت *rouïet,* معاينة *mou'āïenet.* — A vue, payable à vue, en parlant d'une lettre de change, عقيب نظرده بعد *'aqybī nezardè,* بعد النظر *ba'ad un-nazar.* — A la première vue, الك نظرده *ilki nazardè.* — Juger d'une chose à la première vue, برشيئك حكمينى نظرة اوليده ا *bir cheïuñ hukmïni nazarëï ouladè it.* — Être en vue, exposé à la vue, موقع نظرده او *mevqa'y nazardè ol.* — Ils étaient en vue l'un de l'autre, برى برينك مواجهه سنده ايدى *beri birïnuñ muwādjhècindè idi.* — Mettre une chose en vue, برشيء موقع نظره عرض ا *bir cheïi mevqa'y nazarè 'arz it.* — Camper à la vue de l'ennemi, دشمنك كوزى اوكنده اردو قورمق *duchmenuñ gueuzu euñundè ordou qourmaq.* — Vue, manière dont un objet se présente à la vue, aspect, كورونش *gueurunuch,* منظره *manzarè.* — Une vue de côté, بر شيئك يان طرفدن منظره سى - كورونشى *bir cheïuñ ïān tharafïan manzarèci, gueurunuchi.* — Vue, étendue de ce qu'on peut voir du lieu où l'on est, نظارت *nazāret.* — Cette maison a une belle vue, بواوك كوزل نظارتى وار *bou evuñ guzel nazāreti vār.* — Cette maison a vue sur la mer, بو خانه دكزه ناظر در *bou khānè deñyzè nāzyr dur.* — Point de vue, objet sur lequel la vue se dirige, كوزك ايرشديكى ير *gueuzuñ irichtïgui ïer,* محطّ نظر *mahaththy nazar.* — Ce clocher sort du point de vue, بو چاك قلدسى محطّ نظردن خارجدر *bou tchāñ qoullèci mahaththy nazarden khāridjtur.* — Au fig.,

on dit d'une chose à laquelle quelqu'un aspire, que c'est là son point de vue, مطمح نظری اودر *mathmahy nazari odur.* — Voir une affaire sous son vrai point de vue, بر مصلحتی جهت حقیقیسندن نظرا *bir maslahati djeheti haqyqycenden nazar it.* — Vue, fenêtre, ouverture par laquelle on voit. Voy. FENÊTRE. — Vue, but, dessein projet, مرام *merām,* قصد *qasd,* مقصد *maqsad,* pl. a. مقاصد *maqācyd;* مقصود *maqsoud,* غرض *gharaz,* pl. اغراض *aghrāz,* نیّت *nïiet,* منوی *menvi,* pl. منویّات *menvïiāt.* — Avoir de grandes vues, معالیٔ مقاصد و منویّاته ذاهب او *me'ālii meqācid u menvïiātè zāhib ol.* — Je n'ai point d'autres vues que celles-là, بوندن غیری غرض و مقصودم یوقدر *boundan ghaïri gharaz u maqsoudum ïoqtur.* — Avoir une chose en vue, se la proposer pour objet, گوز دیکمک *gueuz dikmek,* اطماح نظرا *ythmāhy nazar it.* — Borner ses vues à une chose, بر مادّه یه حصر نظرا *bir māddèïè hasri nazar it.* — Avoir des vues pour quelqu'un, avoir dessein de lui être utile, بر کمسنه نك حقّنه حسن همّتی - حسن نظری او *bir kimesnènuñ haqqyna husni himmeti, husni nazari ol.* — Avoir dessein de l'employer à quelque chose, بر کمسنه یی خدمتده قوللنمق نیّتنك فکرنك او *bir kimesnèïi khydmettè qoullanmaq nïietindè, fikrindè ol.* — Vue, portée, action par laquelle l'esprit connaît, عقل کوزی *'aql gueuzu,* بصر بصیرت *baçari bacyret.* — Grandes vues, افکار جلیله *efkiāri djelïlè.* — Des vues bonnes, portées au bien, ملاحظات خیریّه *moulāhazāti khaïrïiè.* — Vues éloignées, ملاحظات بعیده *moulāhazāti ba'ïdè;* — profondes, ملاحظات عمیقه *moulāhazāti 'amïqa;* — bornées, ملاحظات محدوده *moulāhazāti mahdoudè.*

VULGAIRE, s. m., le peuple, le commun des hommes, عوامّ ناس *'avāmmi nās,* a.; قبا خلق *qabā khalq,* جاهل خلق *djāhil khalq,* t. — Suivre l'opinion du vulgaire, عوامّ ناسك رأینه تبعیّت ا *'avāmmi nāçuñ rèïnè tebi'ïiet it.*

VULGAIRE, adj. des deux genres, qui est commun, qui est reçu communément, بیاغی *baïāghy,* بیاغی خلقك *baïāghy khalquñ,* t.; عوامّ ناسك *'avāmmi nāçuñ,* a.-t. — Préjugé, croyance vulgaire, عوامّ ناسه مخصوص اولان اعتقاد باطل *'avāmmi nācè makhsous olān y'tiqādi bāthyl.* — Expression vulgaire, عوامّ ناس بینلك مستعمل اولان تعبیر *'avāmmi nās beïnindè musta'mel olān ta'bïr.* — Langue vulgaire, par opposition à la langue savante, بیاغی خلقك قوللندیغی دل لسان *baïāghy khalquñ qoullandyghy dil, liçāni 'avāmm un-nās.* — Vulgaire, trivial, bas, قبا خلقك *qabā khalquñ,* مبتذل *mubtezel,* هادر *hādir.* — Pensées, sentiments vulgaires, قبا خلقك افکاری *qabā khalquñ efkiāri.*

Vulgairement, adv., بیاغی خلق کبی *baïāghy khalq guibi*, t.; عموم عوامّ ناس اوزره *'oumoum uzrè*, *'avāmmi nās thavrindjè*, a.-t. — Vulgairement parlant, عوامّ ناس طورنجه سویلیدرك *'avāmmi nās thavrindjè seuïleïèrek*.

Vulgate, s. f., version latine de l'Écriture sainte, لاطین دلنجه کتب مقدّسه نك ترجمه سی *lāthyn dilindjè koutoubi mouqaddecènuñ terdjemèci*, t.

Vulnérable, adj. com., یاره لنور *ïāralāneur*, یاره لنه بیلور *ïāralana bïleur*, t.; ممکن الجرح *mumkin ul-djerh*, قابل الجرح *qābil ul-djerh*, a.

Vulnéraire, adj. com., qui est propre à guérir les plaies, یاره لره یاره اوکلدریجی نافع *ïāralara nāfy'*, *ïāra oñouldourídji*, t.; ملئم الجراحات *muleïim ul-djerāhāt*, مدمّل *mudemmil*. — Plante vulnéraire, یاره اوتی *ïāra oty*, ینم *ïenem*. — On prise fort les plantes vulnéraires, نباتات مدمّله نك قدری چوقدر *nebātāti mudemmilènuñ qadri tchoqtur*. — Eau vulnéraire, ملئم جراحات اولان صو *muleïimi djerāhāt olān sou*. — Remèdes ou préparations vulnéraires, ادویهٔ مدمّله *edvïeï mudemmilè*.

Vulve, s. f., t. d'anat., l'orifice du vagin, فم المهبل *fem ul-mehbil*.

W

W, s. m., vingt-troisième lettre de l'alphabet, حروف هجانك یکرمی اوچنجی حرفی *hourouf hedjenuñ ïiermi utchundji harfi*.

Walse, s. f. Voy. Valse.

Walser, v. n. Voy. Valser.

Westphalie, contrée d'Allemagne, وستفالیه مملکتی *vestfālïa memleketi*, t.

Westphalien, ne, subst. et adj., وستفالیه لو *vestfālïalu*, t.

Whig, s. m., (on prononce *ouigue*), nom d'un parti célèbre en Angleterre, انکلتره ده بر فرقهٔ مشهوره نك اسمی *inguilterada bir firqāï mechhourènuñ ismi*, t.

Wist, subst. m. (on prononce *ouiste*), sorte de jeu de cartes, بر نوع کاغد اویونی *bir nev'y kiāghyd oïouni*, t. Quelques-uns disent *Wisk* (prononcez *ouiske*).

Wiskey, subst. m. (on prononce *ouiski*), sorte d'eau-de-vie de grains, بر نوع بغدای راقیسی *bir nev'y boghdāï rāqyci*, t.

Wiski, s. masc. (on prononce *ouiski*), sorte de cabriolet léger, ایکی تکرلکلو خفیف عربه نك نوعی *iki tekerleklu khafïf 'arabanuñ nev'y*, t.

X

X, s. m., vingt-troisième lettre de l'alphabet, suivant l'appellation ancienne, et la vingt-quatrième dans l'ordre des lettres précédentes, حروف هجانك يكرمى دردنجى حرفى *hourouſi hedjènuñ ïiermi dordundji harfi.*

Xanthium, s. m., plante, بطاق يرده بتن بر نباتك اسمى *bathāq ïerdè biten bir nebātuñ ismi*, t.; شربين *cherbīn*, a.

Xénélosie, s. fém., interdiction faite aux étrangers du séjour d'une ville, يبانجيلرى يورد ايدنمكدن يساق ايتمك *ïabāndjïleri ïord idinmekten ïaçāq itmek*, t.; منع الغرباء من التوطّن فى البلد *men' el-ghourebā min 'et-tevethun fil-beled*, a.

Xiphias, s. m., poisson dont la mâchoire supérieure se prolonge en forme d'épée, قلج بالغى *qylydj bālyghy*, t. — Nom d'une étoile de l'hémisphère austral, بر يلدزك اسمى *bir yldyzuñ ismi*, t.

Xiphoïde, adj. com., t. d'anat., se dit du prolongement de la partie inférieure du sternum, رهابة *rahābet*, لسان الكلب *liçān ul-kelb*, a.

Xilon, s. m., plante qui porte le coton, پنبوق اغاجى *pambouq aghādji*, t.; شجرة القطن *chedjeret ul-qouthn*, a.

Y

Y, s. m., vingt-cinquième lettre de l'alphabet, حروف هجانك يكرمى بشنجى حرفى *hourouſi hedjenuñ ïiermi bechindji harfi.*

Y, adv. relatif, en cet endroit-là, اورادە *orāda*, a.; اول محلّده *ol mahalldè*, اول طرفلك *ol tharafta*, t. — Y est-il? اورادە ميدر *ourāda mīdur*. — Voulez-vous y aller? اول طرفه كتمك استرميسك *ol tharafa guitmek istermïseñ*. — Y, à cela, à cette personne-là, اكا *añā*. — J'y répondrai, بن اكا جواب ويره جكم *ben añā djevāb vïrèdjeguim*. — Ne vous y fiez pas, اكا ايتانمه *añā ïnānma*.

Yacht, s. m. (on prononce *jaque*), sorte de bâtiment qui va à voiles et à rames, يلكن وكورك ايله يوريين سفينه *ïelken vè kurek ilè ïuruïen sefïnè*, چرنيق *tchernyq*, t.

Yatagan, s. m., sorte de poignard turc, de coutelas dont la lame est oblique, يتاغان - يتغان *ïatāghān*, t.

Yèble, s. masc., plante. Voy. Hièble.

Yeuse, ou Chêne vert, s. fém., arbre, پرنار اغاجی *pernār aghādji*, t.; سندیان اغاجی *sindïān aghādji*, p.-t.; سندیان *sindïān*, p.

Yeux, s. m., pl. d'œil, گوزلر *gueuzler*, t.; عیون *'ouïoun*, اعین *a'ïn*, a.

Yole, s. f., canot léger, کوچك بر صندال *kutchuk-bir sandāl*, t.

Z

Z, s. m., vingt-sixième lettre de l'alphabet, حروف هجائك یکرمی التنجی حرفی *hourouf hedjenuñ ïiermi altindji harfi*.

Zagaie, s. fém., sorte de javelot, جرید *djirid*, t. — Lancer la zagaie, جرید اتمق *djirïd âtmaq*.

Zacharie, n. pr., زکریّا *zekerïiā*.

Zaïm, s. m., soldat turc, dont le bénéfice militaire est un peu au-dessus de celui du timariot, زعیم *za'ïm*, pl. a. زعماء *zou'emā*.

Zain, adj. m., se dit d'un cheval dont la robe ou le poil simple et uniforme n'a aucune marque de blanc, طونی یکپاره دوز *dhony ïekpārè duz*, t.; بهیم *behïm*, a.

Zanquebar, ou Zanguebar, côte de l'Afrique, le long de la mer des Indes, زنکبار *zengbār*.

Zante, île de la mer Ionienne, زانته اطهسی *zānta adhaci*, جانته *djānta*, t.

Zéa, île de l'Archipel grec, مرتد اطهسی *murted adhaci*, t.

Zèbre, s. m., quadrupède d'Afrique, بر نوع یبان قاتر *bir nev'y ïabān qātir*, t.; زرد *zerd*, a.

Zébré, e, adj. Voy. Rayer, Rayé.

Zédoaire, s. f., جدوار *djedvār*, زدوار *zedvār*, a.; زرنباد *zurumbād*, vulg. *zulumpād*, a.-p.-t.

Zélateur, trice, s., غیرت ایدن *ghaïret iden*, غیرتی چوق اولان *ghaïreti tchoq olān kimesnè*, کمسنه حمیّتلو کشی *hamïietlu kichi*, a.-t.; غیرتکش *ghaïretkech*, a.-p.; حمّی *hamïi*, a.

Zèle, s. m., affection vive et ardente pour le maintien ou le succès de quelque chose, غیرت *ghaïret*, حمیّت *hamïiet*, a.; غیرتکشی *ghaïretkechi*, a.-p. — Zèle religieux ou pour la foi, غیرت دینیّه *ghaïreti dïnïiè*, غیرت دین *ghaïreti dïn*. — Le zèle de la maison de Dieu, غیرت بیت الله *ghaïreti beït oullah*; — pour la patrie, غیرت وطن *ghaïreti vathan*; — pour le bien public, خیر عامّ خصوصنك اولان غیرت و حمیّت *khaïri 'āmm khou-*

çoucindè olān ghaïret u hamïïet. — Avoir du zèle pour le service de l'État, خدمت دولتلك صاحب غيرت او *khydmeti devlettè sāhyb ghaïret ol.* — Montrer, témoigner du zèle pour..., برخصوصك اظهار غيرت ا *bir khouçoustè yzhāri ghaïret it.* — Zèle indiscret, inconsidéré, غيرت جاهليه *ghaïreti djāhilïïè.* — mal entendu, inutile, غيرت باطله *ghaïreti bāthylè.*

ZÉLÉ, E, adj., غيرتلو *ghaïretlu,* a.-t.; غيور *ghaïour,* a.; حميّتدار *hamïïetdār,* a.-p.

ZÉNITH, s. m., point céleste, perpendiculaire à un point de la terre, سمت الرأس *semt ur-rées.* — Le zénith et le nadir, سمت الرأس و سمت القدم *semt ur-rées u semt ul-qadem.*

ZÉPHIRE, s. m., nom que les anciens donnaient au vent d'occident, ريح جنوبى - باطى *rïhy djenoubi,* دبور *debour,* a. باتى *bāty,* t.;

ZÉPHYR, s. m., nom donné à toute sortes de vents doux et agréables, ريح لطيف يل *rïhy lathyf ïel,* t.; لطيف نسيم *necïm,* a.; باد صبا *bādi sabā,* p.; صبا *sabā.* — Un zéphyr embaumé, نسيم عنبر شميم *necïmi 'amber chemïm.* — Un doux et agréable zéphyr, بر نسيم لين و لطيف *bir necïmi leïn u lathyf.*

ZÉRO, s. m., صفر *syfr,* a. — Trois zéros après un quatre font quatre mille, درت رقمندنصكره اوچ صفر وضع اولنسه درتبيك اولور *dort raqamindansoñra utch syfr vaz' olounsa dort biñ olour.* — PROV. et fig., c'est un zéro, un vrai zéro, un zéro en chiffre, se dit d'un homme sans considération ou mérite, صفر زايددر صفر زايد مثابه سنك در *syfri zāïdtur, syfri zāïd meçābècindè dur.* — Sa fortune est réduite à zéro, مالى هيچه قرار ويرمشدر *māli hïtchè qarār vïrmichtur.*

ZEST, s. m. Être entre le zist et le zest, se dit d'une chose qui n'est ni bonne ni mauvaise, qui est entre deux, ايكيسى اورته حاللو *orta hāllu,* ايكيسى اورتهسى نه ايو نه كوتى *ikïci ortaci, nè eïu nè keutu.*

ZESTE, s. m., cloison dans les noix qui sépare la chair en quatre, جوز ايچنك كى اينجه زار *djeviz itchindèki indjè zār,* t. — Pelure, peau mince d'une orange, d'un citron, etc. ليمون يا پورتقالك اوزرندن كسلمش انجه قبوغى *līmoun ïā portouqāluñ uzerinden kecilmich indjè qaboughy,* t.

ZIBELINE, s. f., sorte de martre de Sibérie, à poil très-fin. On dit aussi adjectivement Martre, ou Martre-zibeline, سمّور *semmour,* com. *samour,* a. — Une fourrure, une pelisse de zibeline, سمور كوركى *sumour kurku.*

ZIG-ZAG, s. m., sortes de lignes formant entre elles des angles très-aigus, ييلان قاوى *ïïlān qāvi,* t.; شكل معرّج *chekli mou'arredj,* a. — Tracer un zig-zag, ييلان قاوى بر شكل رسم ا *ïïlān qāvï bir chekil resm it.*

ZINC, s. m., métal d'un blanc bleuâtre, توتيا معدنى *toutïā ma'-deni,* توتيا *toutïā,* t.

ZINZOLIN, s. m., sorte de couleur

qui est un violet rougeâtre, قرمزی یه چالار بنفشه رنکی *qyrmizïè tchālār benefchè rengui*, t.

Zist, s. m. Voy. Zest.

Zizanie, s. f., ivraie; n'est plus en usage au propre; il s'emploie figurément, et signifie Désunion, mésintelligence, فتنه *fitnè*, نفاق *nifāq*, شقاق *chiqāq*, a. — Semer la zizanie, القای شقاق و نفاق ا *ilqāï chiqāq u nifāq it.*

Zodiacal, e, adj., منطقهٔ بروجه متعلّق *minthaqaï bouroudjè mute'alyq*, a.-t. — Étoiles zodiacales, فلك بروجه مخصوص اولان کواکب *feleki bouroudjè makhsous olān kevākib.*

Zodiaque, s. m., grand cercle de la sphère, divisé en douze signes, منطقة البروج *minthaqat ul-buroudj*, منطق البروج *minthaq ul-buroudj*, منطقهٔ ذات البروج *minthaqaï zāt ul-buroudj*, فلك البروج *felek ul-buroudj*, a.

Zone, s. fém., chacune des cinq grandes divisions du globe qui sont entre les pôles, منطقة *minthaqa*, a. — La zone torride, منطقهٔ محترقه *minthaqaï mouhteriqa*; — glaciale, منطقهٔ منجمده *minthaqaï mundjemidè*; — tempérée, منطقهٔ معتدله *minthaqaï mu'tedilè.*

Zoographie, s. f., description des animaux, وصف احوال حيوانات *vasfi ahvāli haïvānāt*, a.

Zoologie, s. f., partie de l'histoire naturelle qui traite des animaux, علم الطبايع الحيوانات *'ylm uththebāï' ul-haïvānāt*, a.

Zoophyte, s. masc., animal qui a quelque chose de la forme et de l'organisation des plantes, نابت بيـن النبات والحيوانات *nābit beïn unnebāt vel-haïvānāt.* — Les zoophytes, بيـن النبات والحيوانات اولان شيلر *beïn un-nebāt vel-haïvānāt olān cheïler.*

Zootomie, s. f., anatomie des animaux, تشريح حيوانات *techrïhy haïvānāt*, a.

Zoroastre, n. pr., زرادشت *zerādecht*, *zerādoucht*, vulg. زردشت *zerdoucht.*

Zymologie, ou Zymotechnie, s. f., partie de la chimie qui traite de la fermentation, بحث عن الاختمار *bahs'an el-yhtimār*, a.

Zythum, s. masc. boisson d'orge, ارپه دن ایچقی *arpaden itchqy*, ارپه صو *arpa sou*, t.; جعه *djï'a*, *dje'a*, a.

FIN DU TOME SECOND.

APPENDICE

OU

ADDITIONS ET CORRECTIONS

AU TOME SECOND.

Consultez l'ordre alphabétique de cet Appendice pour les articles ou variantes de mots qui manqueraient au Dictionnaire.)

Gérant, e, adj. et s., وكيل *vekïl*, a.; كتخدا *ketkhoudā*, pl. vulg. كخيا *kiahïā*; كخيه *kiahïè*, t.

Giberne, s. f., پلاصقه *palāsqa*, t.

Grange, s. f., شونه *chounè*, a.-t.

Gros-de-Naples, s. m., étoffe de soie, ياراقلى *ïarāqli*, t.

Herse, s. fém., espèce de porte grillée qui s'abaisse ou s'élève à volonté, اصمه قپو *asma qapou*, t.

Herzegovine, contrée de la Dalmatie turque, dont une partie appartient à l'Autriche, هرسك ولايتى *hersek vilāïeti*.

Hydra, île de l'Archipel grec, چاملیجه *tchāmlïdjè*, t.

Ichthyocolle, s. f., colle de poisson, بالق طوتقالى *bālyq thoutqāli*, t.

Jujube, s. f., fruit, اكده *igdè*.

Jujubier, s. m., اكده اغاجى *igdè aghādji*, t.

Maritza, ou Èbre, s. f., fleuve de la Thrace, مريج صويى *merïdj souï*, مرّيجه *merrïdj*, مرّيج *merrïdjè*, t.

Parfait, s. m., t. de gram., prétérit, ماضى *māzy*, فعل ماضى *fy'li māzy*, a.

Pas, adv. de négation, est toujours précédé de *ne* ou de *non*; point, nullement, دكل يوق *ïoq*, *deïl*, t. — Il n'y a pas, يوقدر *ïoqtur*. — Il n'y est pas, il n'est pas chez lui, اوده يوقدر *evdè ïoqtur*. — Il n'est pas là, اوراده دكلدر *orāda deïldur*. — Pas, joint au mot *un*, signifie nul, aucun, هيچ بر كمسنه *hïtch bir kimesnè*. — Pas un ne le croit, هيچ كس بوكا اعتماد ايتمز *hâtch kes bouñā y'timād ïtmez*. — Pas, se rend aussi en turc par le négatif du verbe : Il n'est pas venu, كلمدى *guelmedi*. — Je ne veux pas, استمم *istemem*.

Pendule de cheminée, de console, s. f., پيشتخته ساعتى *pïchtakhta sā'ati*, t.

Péra, s. m., faubourg de Constantinople, بك اوغلو *beg oghlou*, t. — Le palais de France, ou de l'ambassade de France est à Péra, سفارت دولت فرانسه نك سرايى بك اوغليده در *sefāreti devleti frānsanuñ sarāïi beg oghlouda dur*, فرانسز سرايى بك اوغلوده در *frānsyz sarāïi beg oghlouda dur*.

Page 7, colonne 1, lignes 24 et 25, au lieu de بر ایالتنک lizez : بر ایالتک *bir eïāletuñ*.

— 9, col. 2, l. 2, au lieu de غاوانیزمه lisez : غالوانیزمه.

— 162, col. 1, l. 13, ajoutez : incrusté d'or, التون قاقمه *altoun qāqma*.

— 192, col. 1, l. 23, غیر مخصوص lisez : غیر محسوس.

— 361, col. 1, l. 18, نکاه lisez : نکاح.

— 568, col. 2, l. 17, *kedïiè*, lisez : *hedïiè*.

— 645, col. 2, l. 13, دیوار *dívār*, lisez : دیواری. Après *dívāri*, ajoutez ایاق *aïāq*.

Page 890, col. 1, l. 26, *mubyq*, lisez : *muthābyq*.

— 896, col. 2, l. 33, *āzārlidji*, lisez : *āzārlaïdji*.

— 1035, col. 2, l. 21, après *qyāfet*, lisez : شمایل نامه *chamāïl nāmè*.

— 1071, col. 2, l. 31, après *aïāq qābi*, lisez : قوندره *qondoura*.

— 1224, col. 2, l. 28, *pouçalaïi*, lisez : *pouçolaïi*.

— 1261, col. 2, l. 17, امراز lisez : امراض.

Imprimerie Dondey-Dupré, rue Saint-Louis, 46, au Marais.

00056312

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 15 June, 2016